

Nation
University
มหาวิทยาลัยเนชั่น

วารสารสัมพันธ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

"Northern Research" 6th

"นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย"

การประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 6
“นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย”

วารสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
“นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2562
“นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย” วันศุกร์ที่ 29 พฤษภาคม 2563

จัดทำโดย

ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ปีที่พิมพ์

พฤษภาคม 2563

จำนวนพิมพ์

200 เล่ม

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง	อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.วีรพงษ์ สุทาวิน	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ดร.หัสชัย ตั้งมั่งมี	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์	หัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

กองบรรณาธิการบริหาร

อาจารย์วัลย์ลักษณ์	พันธุรี
นางสาวศศิวรรณ	ส่งต่าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์	จันทะนี	มหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร	ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์	หนูสอน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญาณน	กาญจนาทวิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์	เนียมนาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ	ยุรัชย์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ สฤชนัน	พรมสายใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชญานัน	รัตนวิบูลย์สม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูพงษ์	พงษ์เจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนัช	กนกเทศ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา	ดลวิทยาคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ	ทุกษ์สุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญธนา	ดิษฐ์แก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์	ชั้นแก้วหล้า	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์	เคลือบวัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์	แป้นพงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์	พุ่มพูลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อานนท์	วงษ์มณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ	ขวัญม้น	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรพล	สิมมา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.สุบัน	พรเวียง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.นันทวัน	เหลียมปรีชา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.ภญ.ธีรยา	วรปาณี	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย
ดร.พัฒนา	นาคทอง	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง
ดร.คงศักดิ์	บุญยะประณีต	วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นอร์ทเทิร์นเอจ" ครั้งที่ 6
" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ดร.เด่นศักดิ์	หอมหวาน	วิทยาลัยชุมชนตาก
ดร.เปรมจิต	มอร์ซิง	วิทยาลัยชุมชนตาก
ดร.กิตติพัทธ์	เอี่ยมรอด	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก
ดร.พุดพิงค์	มากมาย	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.สุรพงษ์	แสงสีมูขุ	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.สุนทร	ทองคำพงษ์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.นลธวัช	ยุทธวงศ์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.กรรณิการ์	ทองรักษ์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.สมชาย	อังสุโชติเมธี	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.อภิชาติ	ดวงธิสาร	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.รัฐนันท์	พงศ์วิริทธิ์ธร	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.ธนกฤต	สิทธิราช	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.บุษรา	เชื้อดี	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.มาลัย	วงศ์ฤทัยวัฒนา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.ศรัญธร	ฉันทวรภาพ	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 6
“ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

สารจาก นายณัฐวุฒิ ทวีเกื้อกูลกิจ

ภารกิจด้านการวิจัย เป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ในการที่จะขับเคลื่อนประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นภารกิจที่จะมีการบูรณาการภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เพิ่งเกิดขึ้นเป็นกระทรวงใหม่ในปัจจุบัน

การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2562 ภายใต้หัวข้อ “นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย” ที่จัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 29 พฤษภาคม 2563 ณ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จะเป็นเวทีในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การต่อยอด พัฒนา ผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ เป็นการสร้างโอกาสในการเผยแพร่ผลงานทางด้านวิชาการ งานวิจัยให้กับนักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ

ขอแสดงความชื่นชมยินดีกับวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นในการจัดงานครั้งนี้ และหวังว่าผู้เข้าร่วมงานจะได้รับ ประโยชน์จากงานประชุมวิชาการระดับชาติในครั้งนี้ เพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอดด้านการ วิจัย เพื่อพัฒนาประเทศสืบไป

(นายณัฐวุฒิ ทวีเกื้อกูลกิจ)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 6

“นวัตกรรมเมื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย”

สารจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

ในนามของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ขอต้อนรับทุกท่านที่มาร่วมงานประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 6 “นวัตกรรมเมื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย” ประจำปีการศึกษา 2562 การวิจัยถือเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญโดยสถาบัน อุดมศึกษา ภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา มีการค้นคว้าทำการวิจัย เผยแพร่ผลงานวิจัย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยอื่นๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นจึงได้จัดการประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการให้นักวิจัยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงถึงความก้าวหน้าของงานวิจัย โดยมีการนำเสนอผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์ ที่ครอบคลุมผลงานวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีการบรรยายพิเศษ หัวข้อ “นวัตกรรมสมุนไพรไทย เพื่อสุขภาพ”

- ขอขอบพระคุณ สารจาก นายณัฐวุฒิ ทวีเกื้อกูลกิจ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก ที่ให้เกียรติเป็นประธาน เปิดงานประชุมวิชาการระดับชาติฯ ในครั้งนี้

- ขอขอบพระคุณวิทยากรบรรยายพิเศษ คุณสุรศักดิ์ สิงห์ชัย, คุณหทัยชนก อินพรหม, คุณภัทรกร จิติ, คุณบุญคุ้ม อ่ำแจ็ก คุณทองหยอด แซ่ซัง, คุณบุษยมาส ศรีจันทร์, คุณกะเปาะมู ประเสริฐศิริ, ดร.รุ่งตะวัน เมืองมูล และอาจารย์จตุพร แผงจักร

- ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาถ้อยแถลงขอรับทุนความวิจัยและวารสารวิชาการสืบเนื่องจากการจัดประชุมวิชาการระดับชาติฯ ทุกท่าน

- ขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น และมหาวิทยาลัยเนชั่น ที่ร่วมเป็นเครือข่ายจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติฯ ครั้งนี้

- ขอขอบพระคุณหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย ผู้สนใจ และขอขอบคุณคณะกรรมการฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะทำงานทุกส่วนและผู้เกี่ยวข้องที่ช่วยให้การประชุมวิชาการระดับชาติฯ ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง)

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ

หน้า

การศึกษาศักยภาพและความคาดหวังระบบการขนส่งทางอากาศ : กรณีศึกษา การให้บริการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก วันนงญา จุลพันธ์, สุพิชญา แยมเจริญ, สุวรรณวรี เพชรไทย, อรัญญา จักรแก้ว, สุพัตรา อิมพรจุจี และรณชัย หมั่นวงศ์.....	1
การศึกษาสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตือพัฒนา เพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ภูม ศรีสุข ,วรัญญา อยู่สุนย์นอก , นันทวรรณ ช่างสุ.....	10
การศึกษาการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในรายวิชา เทคนิคการสร้างสื่อ ปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ดวงพร ไม้ประเสริฐ.....	19
แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ศิริภัสสร ชุมภูเทพ.....	24
แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2 วัชรทินภัทร อนุมา และ นลธวัช ยุทธวงศ์.....	31
การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก จันทร์ฉาย จรุงฉิมพันธ์ ดร.ธนู นวลเป่า และดร.สรวิชญ์ เรือนแก้ว.....	44
การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ชดล สาบ่ง และ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์.....	49
การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก นุชนารถ ระริน และ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์.....	60

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อ.บ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 รัตนาภรณ์ เข้มเพชร และ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์.....	72
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชูวิฑาราชฎูร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ชลธิชา จันท์ศรีเปรม และ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์.....	87
ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุน การจ่ายเงินปันผลและ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ดัชนี DJSI บุญญานุช ชีวาเกียรติยั้ง และอัครเทพ อากาศวิภาต.....	97
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้งบประมาณทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ สมทรง พีรี และสิรินี ว่องวิไลรัตน์.....	106
กลยุทธ์การตลาด (4P's) ของวิสาหกิจธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อสินค้ามะขามแปรรูปในชุมชนอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ สันต์ฤทัย สินมา และสิรินี ว่องวิไลรัตน์.....	117
ผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทย – จีน ภคพร วัฒนดำรงค์.....	128
การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน: กรณีศึกษานาการโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ พจนีย์ อุตตะ และสิรินี ว่องวิไลรัตน์.....	140
การเสริมสร้างภูมิความรู้ทางบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กำไรทอง อรรถสิทธิ์ และสิรินี ว่องวิไลรัตน์.....	151

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาแนวปฏิบัติ การช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉินในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม เกตุกมล ทิพย์ทิพย์วงศ์.....	162
การเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก รุ่ง หมูล้อม และธัญญา เพ็ชรทุลย์.....	171
การพัฒนา เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วีระ เนตราทิพย์.....	185
การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวที่ขาดแคลนน้ำโดยใช้ CROPWAT และวิธีการวิเคราะห์หมายเลขโค้งน้ำทำ ในพื้นที่ที่ไม่มีเครื่องมือตรวจวัดน้ำทำ กรณีศึกษาอำเภอจุน จังหวัดพะเยา นิติ เอี่ยมชื่น, วรพล ลีคำปัน.....	193
การศึกษาประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบไอน้ำสำหรับการผลิตไก่อบไอน้ำโดยใช้ความร้อน จากรังสีอินฟราเรดไกล และการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบไอน้ำ วรรณวิมล พุ่มโพธิ์ วิษณุวัฒน์ คนงาม สุริยา หล้าบัววงศ์ ภาณุวัฒน์ อวาสา และ ภูมิใจ สอาดโฉม.....	205
การพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบเพื่อผลิตสินค้าโอท็อปของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ปรีชาภรณ์ ชันบุรี และอานนท์ วงษ์มณี.....	212
การจัดทองแดงออกจากน้ำที่ปนเปื้อนด้วยการใช้ไบโอชาร์ที่เตรียมจากขี้ข้าวโพด โยธิน กัลยาเลิศ และชุมพร บุชบก.....	217
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี คุณัญญา หอมหวล, ชลิตา กันหาลีลา, ผิน ปานขาว และสนธิ์ บางยี่ขัน.....	222

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียน ในเขตตำบลไทรกลาง อำเภอองไทรลาด จังหวัดสุโขทัย รัตนา สิทธิอ่วม พชรินทรา ชัยสมตระกูล และ สุธีรา วิไลกุล.....	229
การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รัตนา สิทธิอ่วม และ คณนันท พฤทธสาโรช.....	237
การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามะฮ่องสอน เขต 2 สิริกร ชุ่มเขย.....	246
การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี วีรวิญญ์ บุญส่ง และ สุนทร อ่อนฤทธิ์.....	256
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พัฒนศิณ สำเร็จรัมย์ รชพล ศรีขาวรส ปรัชญา ศิลปะ.....	262
บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด รชพล ศรีขาวรส ผิน ปานขาว สนธิ บางยี่ขัน ธนวรรณ ศรีศุณย์.....	269
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ชลิดา กันหาลีลา จักรวิวัชระ กันบุรมย์ ศศิมาพร สร้อยกระโทก ปราโมทย์ อินทกุล.....	283
ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ชลิดา กันหาลีลา, ลัทธจิตร มีรักษ์, สุณิษญาณัน ฉัตรบุรานนทชัย, ลักณา กุระบุตร.....	291
ขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ อภิชาติ ดวงธิดาร , ไพรัช บุญประกอบวงศ์ และ สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา.....	300

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ อภิชาติ ดวงธิดาร , ธวัฒน์ เขตจัตุรัส และ ดิเรก ถึงฝั่ง.....	308
ขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก กานแก้ว ปัญญาไทย , วิวัฒน์ หิรัญรักษ์ และ พรประภัสสรร์ สิริพรหมภักทร.....	318
การป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิด : ศึกษากรณีเครื่องหมายทางการค้า จุฑารัตน์ กันทอง, ชัยยะพิพัทธ์ ตีละม้าย, ภูวดล คำสนธิ, เจษฎา คงรอด และพีรพล สิมมา.....	324
กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cells) ในประเทศไทย ศลทร คงหวาน, สมพร สุริมิตร, ณภวัต ลือดารา, จุฑารัตน์ กันทอง และพีรพล สิมมา.....	335
ปัญหากฎหมายการตรวจวัดปริมาณเครื่องตีแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ สมพร สุริมิตร, ชัยยะพิพัทธ์ ตีละม้าย, ภูวดล คำสนธิ บรรจง วงศ์สุนะ และพีรพล สิมมา.....	345
การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ป่าไม้ถาวรทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชน บรรจง วงศ์สุนะ, จุฑารัตน์ กันทอง.....	351
ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง สุข บุปผา, นวภัทร ไตสุวรรณ.....	357
กฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อรถยนต์จากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว: ศึกษากรณีมีความชำรุดบกพร่อง ศลทร คงหวาน.....	365
กฎหมายกับการจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สมพร สุริมิตร , ภูวดล คำสนธิ.....	373
กฎหมายกับการเข้าสู่ชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ ณภวัต ลือดารา, ชัยยะพิพัทธ์ ตีละม้าย, ภูวดล คำสนธิ, พีรพล สิมมา.....	381

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหาการละเมิดเครื่องหมายทางการค้าในประเทศไทย ชัยยะพิพัฒน์ ตีละม้าย , พีรพล สิมมา , และเจษฎา คงรอด.....	388
การถ่ายทอดทรัพย์สินของผู้ค้าวิชาชีพ ณวัฒน์ ลือดารา , พีรพล สิมมา.....	398
กฎหมายกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน ณวัฒน์ ลือดารา, ชัยยะพิพัฒน์ ตีละม้าย และมนัสนันท์ สังข์ไทย.....	409
กฎหมายกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในพื้นที่ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ภูวดล ดำสนิท, ศลทร คงหวาน, เจษฎา คงรอด.....	420
ผลของ "หลักนิติธรรมแบบไทย" ต่อระบบกฎหมายและการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 นวภัทร โตสุวรรณ จาตุรงค์ สุทาวิน.....	429
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง กรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา วิภาส ทองสุทธิ พัฒนศิณ สำเร็จรัมย์ ชวฤทธิ์ โยศรีคุณ.....	434
ต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อยกระดับศักยภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย พงศกร สมมิตร.....	441
การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียน โรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ณัฐธิดา ดวงแก้ว, ทศนพล ชื่นจิตต์, ณิชชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์ และ ไอลดา มณีภาศ.....	452
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระบบพี่เลี้ยง ในรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้สังคม ศึกษาสำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ไอลดา มณีภาศ, ณัฐธิดา ดวงแก้ว และ ณิชชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์.....	461

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ณิชาทพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์, ณิชฐิตา ดวงแก้ว และไอศดา มณีภาศ.....	469
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กุลณัฐ เหมราช, พัทธ์ชัย นิลนพคุณ, วรสรณ์ เนตรทิพย์.....	478
ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชิปปาโมเดล ในรายวิชาการบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ มานิตย์ ลังก้า, ดร.จริยา พิชัยคำ, ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน, ชัชชลัย บุญทวารมณ.....	490
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโฆษณาเครื่องสำอางจากเว็บเพจ ปรียารัตน์ ศรีชัยวงศ์.....	499
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุขุขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ธนบัตร อ่อนกล, สุภาภรณ์ หนูเมือง และ จริยา พิชัยคำ.....	509
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ณิชฐา พลเยี่ยม.....	518
การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ด้วยเทคนิคปิ่นโต (PINTHO Model) วิทยา พัฒนเมธาดา, คุณาพิชฌน์ แซ่มสีม่วง, สิริกร ชุ่มเขย.....	526
การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเทคนิคการบริหารเชิงกลยุทธ์ สู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 วิทยา พัฒนเมธาดา.....	535

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) เหมือนฝัน ชัยจำรูญพันธุ์, บุญทิวา สิริชยานุกุล, วันชนะ จิตอารี และ นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์.....	545
การสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ขุนธุ์ ยานะจิต บุญทิวา สิริชยานุกุล วันชนะ จิตอารี และ นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์.....	554
ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 นลธวัช ยุทธวงศ์.....	563
การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยวแมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มณีกานต์ กรรพุมมา, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา, บุศรา เชื้อดี, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, ปทุมรัตน์ สีธูป.....	575
การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พิมชญา สนิทนอก, บุศรา เชื้อดี, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, ปทุมรัตน์ สีธูป.....	583
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ญศรีอิตศ็อก) ภคมน ปัญญาไศย , มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา , บุศรา เชื้อดี , รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร , ปทุมรัตน์ สีธูป.....	591
พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทธยา สุภารัตน์ สดาทิพย์ , มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา , บุศรา เชื้อดี , รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร , ปทุมรัตน์ สีธูป.....	599

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3: โรงเรียนบ้านวังสิงห์ บุษยามาศ กานุมาร , บุศรา เชื้อดี , มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา , รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร , ศศิวรรณ ส่งต่าย , ชัญญุณิษฐ์ ธนิษฐนันท์.....	607
ทักษะในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 กับความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา อรุณี สาลี.....	613
บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประจักษ์ ปาปะเก.....	621
ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ชัชวาลย์ ประทุมสินธุ์.....	630
ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สมจิต แพนดี.....	639
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมที่ตัดสินใจของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วรรณภา ปาปะเก.....	648
การบริหารงานงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนเสเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 กาญจนารัตน์ ศรีณรงค์.....	661
บทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มนตรี ดวงนิล.....	672

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุณโฆไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สิงหนาท ศรีณรงค์.....	680
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ณัฐพงศ์ มะลิงาม.....	689
ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มถาวรวัฒนาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พินทอง เทกระโทก.....	699
ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 นิภาวรรณ ศิริบุรณ์.....	709
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 รัชนีย์ โภฏกลางตอน.....	720
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่นในอำเภอแวงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น บุญเพ็ง ปิยะนารถ.....	730
การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปัทมา อุษะวาปี.....	738
คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปิยะนุช อ่อนตา.....	746

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุณิไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ กัลยา ราชเจริญ.....	756
การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 สุดารัตน์ พูลสุข.....	772
ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ชบาไพร วิเศษชาติ.....	779
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ยุทธพงษ์ ผลทอง.....	790
ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปวีญา สิงห์นอก.....	801
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 อิศเรศ ธีร์รัตน์คุณากร.....	808
ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พจนปกรณ์ ประยูรพรหม.....	816
ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 กัณฐมณี ขามธาตุ.....	828

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ความคาดหวังของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2	
ธราดล พรหมชาติ.....	839
ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาล เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม	
นลินรัตน์ อีร์เกียรติปาดา.....	849
ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1	
มณีนุชา เชื้อบริหาร.....	858
ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	
ณัฐพัชญ์ ปฐมพรผลไทย์.....	867
การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์	
สุนันทา แก้วอุ้นเรือน.....	877
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1	
วารุณี ดวงประทีป.....	885
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้าง หลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	
กรรณิการ์ ทองรักษ์.....	896
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3	
เขาวัวช์ ด้านสมบุรณ์.....	903

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เดชา ป่ารินทร์.....	914
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จุฑารัตน์ มั่นคง.....	924
ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อย และสังกัดเทศบาลเมืองเมืองพล จังหวัดขอนแก่น อทิตตยา เข็ดพานิชย์.....	935
การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ เรื่องหลักทรงในพีราบ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด โพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์ สุกัญญา มิ่งเมือง วีรพงษ์ สุทาวัน และจุฑามาศ สุขเป็ง.....	944
ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัด สำนักงาน การศึกษาเอกชนปัตตานี (โรงเรียนสามารถตีวิทยา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี) นาซีฮะห์ หะยีโด.....	951
การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน โรงเรียนบ้านชะเนนจือ นภสร อุดปิ่น, จันท์ โกศล.....	958
ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี วัสสิกา รุมาคม.....	963
ศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพครูและการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์, นีรนาท จุลเนียม, สุมาลี หมวดไธสง.....	973

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูป และลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ สุภิญญา เทียนสิริกุล , กรรณิการ์ ทองรักษ์.....	980
การศึกษาสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม มหาวิทยาลัยปทุมธานี นงลักษณ์ งามขำ , นิรนาท จุลเนียม, ปุริมปรัชญ์ ไพบุญยศ.....	987
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐาน กับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรังวิทยาคม จังหวัดพิจิตร พัชชา มิ่งสมร, มงคล หมุ่มมาก, ศุภรัตน์ มิ่งสมร.....	997
การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ สุรารักษ์ กฤษณาบรรพต , รังสรรค์ มณีเล็ก.....	1006
ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ต้องชนะ มั่นบรรจง.....	1013
ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ต้องชนะ มั่นบรรจง.....	1019
การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ อัจฉริยา มโนคกุล , สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์.....	1025
แนวทางการเพิ่มรายได้จากสินค้าเกษตรกรในพื้นที่ความรับผิดชอบ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง สุนี เทียมทัน.....	1031

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก ฐิษากร แยมสมพร ดร.ลัสดา ยาวิลละ และ ผศ.ดร.รัตนา สิริอิ้วม.....	1046
พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภัทรนันท์ อินคต ลัสดา ยาวิลละ และ รัตนา สิริอิ้วม.....	1053
ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สิริมา นาคสาย.....	1062
ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการคลังสินค้า ประภากร อุ๋นอินทร์, ฌานนพ สืบพิลา และ กิตติยา ปริญญาสุรเดช.....	1067
การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับงานสายการบิน ของพนักงานภาคพื้นดินในท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ จีรวีรสส์ เรือนพันธ์ และวรัญญู อยู่สุนย์ตรง.....	1072
การเลิกจ้าง...ทางรอดวิกฤตจริงหรือ? สุธิ ขวัญเงิน.....	1081
การพัฒนากระบวนการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเข็ญราย ปาริชาติ อำนวยพรเลิศ, บุญญรัตน์ อ่ำสุรา.....	1094
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้บริการธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Line man ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด ตาก ในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า ธนวัชร แก้ววงษ์เขียว, ดาราวรรณ โสดบัง, อัมพรรัตน์ กาวินา และปณิติตา จาดศรี.....	1105
พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก บั้วพรรณ คำเฉลา, กิตต์กวินเดชน์ วงศ์หมั่น, วิชชุดา มุลวงศ์, เวธนี พงษ์วิจิตรรา และ อัมพรทิพย์ ส่างคำ.....	1113
การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก กิตต์กวินเดชน์ วงศ์หมั่น, น้ำใส ท้าวแสงเจริญ และ พิมพิกา คงศรีวนากร.....	1123

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	
กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย, กมลพร เบี้ยเชอชา, พรรณิภา แยมแบน.....	1133
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะเขะ จังหวัดลำปาง	
กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย, ปุณศรีกา ปิ่นพันธ์, หัสชัย ตั้งมั่งมี และอรวรรณ จำพูน.....	1142
ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุน เพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก	
ประภัสสร แสนอ่อน, วลัยลักษณ์ พันธุ์, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, สาลินี ชัยวัฒนพร, ระวีวรรณ วจิสุวรรณ , ศักดา เกิดการ.....	1150
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนเอนเออร์ชั้นเบบีบูมเมอร์ในจังหวัดตาก	
กัญธิญา เบคเคอร์, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, ภาคภูมิ ภัควิภาส, สุธีมนต์ ทรงศิริโรจน์.....	1158
กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีต่อผลความสำเร็จ ในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหาร ภูมิศึกษา : จังหวัดตาก	
ธนะรัชต์ งามโพธิ์, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, อธิรวิทย์ โชคโคกคินพงษ์, สุพจน์ อาวาส, วิชุดา มูลวงษ์, เตชะธร สุขชัยศรี.....	1167
รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดงนำเข้าจากประเทศพม่า ภูมิศึกษาเขตอำเภอมะเขะ จังหวัดตาก	
พรรณทิมา วรรณสุทธิ, ประภาสิต โสภณจรัสกุล, พนารัตน์ นิลเกษม และภัทรารุณี เหล่าจำรูญ.....	1175
การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	
กมลธร กาญจนพงศ์ รมันธร พลชาติ.....	1184
พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ภูมิศึกษาประชากรในเขตเทศบาลอำเภอมะเขะ จังหวัดตาก	
พรรณทิมา วรรณสุทธิ, ศักดิ์นรินทร์ เสือสิทธิ์, ณัชชา ไชยวงค์ และเฉลิมพล พิทักษ์บวรชัย.....	1194

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ภัคธมล ศิริอรุณภัทร คณະชาภรณ์ คชกุล.....	1206
ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอเมืองจังหวัดตาก ศิริอมร กาวิระ, ธิติมา ตกแต่ง, แสงอุดม ภูมราเศวต.....	1214
The Development of Blended Learning in English-1 Students' Perception Win Soe Aung.....	1222
การทดสอบทางพหุภาษาเคมี ลักษณะโครมาโตแกรมและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ของอูตพิต บุกคางคกและบอน ณิชนันท์ บุญสุข.....	1232
การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาสมุนไพโรและ การแพทย์แผนไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภิษณี วิจันท์ก.....	1238
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริหารในเชียงราย เมธี สุทธศิลป์.....	1249
ประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉินสำหรับ สารเคมีอันตราย ของบริษัท ไออีโนะโมะโต้ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร อีรพัฒน์ อินทร์ธรรม, พุฒิพงศ์ มากมาย, เสาวลักษณ์ รุ่งรัตน์อาษา.....	1258
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล แผนกปั้นเกลียว ด้าย แผนกทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนกย้อมสีผ้า บริษัท ไทยซาคาอะเลข จำกัด อีรพัฒน์ อินทร์ธรรม , รุ่งตะวัน เมืองมูล , ยุทธนา แซ่ท้าว.....	1263
ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก พุฒิพงศ์ มากมาย , รุ่งตะวัน เมืองมูล , สุพัตรา วงศ์ศรี.....	1272

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ ในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก สุเวช พิมน้ำเย็น, ธีรพัฒน์ อินทร์ธรรม จตุพร แพงจักร และสิริน โลหะเจริญทรัพย์	1280
การดำเนินมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย กรณีศึกษา บริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เจนธรรม เล่าไต้หวันท์, สุเวช พิมน้ำเย็น, รุ่งตะวัน เมืองมูล และธัญวิสิษฐ์ เจริญยิ่ง.....	1285
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวัน สำหรับเด็กเล็กช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อุทุมพร เขื่อนคำ, ธัญลักษณ์ วงกุรุ, งามนิศย์ ราชกิจ, พยงค์ ขุนสะอาด และ นัฐพล จำปาเทศ.....	1291
ผลของโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกและการมารับบริการตรวจคัดกรอง มะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี ในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1 ชัญฉวีชา อินบุญเขต.....	1296
ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี อัชฎาวดี โยธาสุภาพ.....	1305
การพัฒนาเจลเคลือบผลไม้จากพอลิเมอร์จากธรรมชาติ เมธินี ชัยวงศ์ และ พัชรารินทร์ เรือนโต.....	1316
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อขมิ้นชันในสภาพปลอดเชื้อ ณัฐธิดา ชัยชนะ และ สุภาวดี แก้วเมืองกล.....	1322
การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการและสารต้านอนุมูลอิสระของค้ำคาวดำ (Tacca chantrieri André) วัฒนา ปัญญามณีศรี และ ณัฐธิดา ชัยชนะ.....	1329

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเมื่อสุภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การศึกษาวิธีการพอกฆ่าเชื้อพืชสมุนไพรท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อการขยายพันธุ์ในสภาพปลอดเชื้อ	
จิราภรณ์ ปาลี.....	1335
การพัฒนาสารเคลือบผิวจากสารสกัดกะเพราและสะเดากักเก็บด้วยอนุภาคไคโตซาน เพื่อยืดอายุการเก็บและการดูดซับสารพิษตกค้างในผลไม้สด	
สมฤทัย ตันมา.....	1343
การเปรียบเทียบตัวแบบพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย	
ฐิติมา เนียมพุ่มพวง, ณัฐนรี พูลสวัสดิ์, จุฬารัตน์ ครอบเมือง และเพียรพูล เกิดวิชัย.....	1352
การพัฒนาการสร้างเตาแปรรูปน้ำอ้อย ชนิดทางเดินลมร้อนลง สำหรับเคี้ยวน้ำอ้อยของชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร	
สุฤษณ์ พรหมสายใจ.....	1361
การประเมินสมรรถนะการทำงานของเพลเทียร์ที่ทำงานร่วมกับพัดลมตั้งพื้น	
สวัสดิ์ ยุคะลิ่ง.....	1374
การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก	
ไพรินทร์ บุหลัน , พวงพิศ เรืองศิริกุล และศิริส ปราบภูวงษ์.....	1387
การประเมินโครงการฝึกอบรบบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C)	
สุมิตรา ชาดานันท์ ,ชวนชม เครือเขียว ,จินตามณี เลิศมโนกุล และนิลเนตร พรหมเศษ.....	1391
ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	
วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ หลักสูตรปริญาตรี	
โยธิน เทพบุญ, นิธิมา หนูหลง.....	1396

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาคบรรยาย

การศึกษาศักยภาพและความคาดหวังต่อระบบการขนส่งทางอากาศ :
กรณีศึกษา การให้บริการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

A Study of potential and Expectations of Air Transport System:
A Case Study of Air Transport Services in Phitsanulok Province

วานัญญา จุลพันธ์¹, สุพิชญา แยมเจริญ², สุวรรณวรี เพชรไทย³, อรัญญา จักรแก้ว⁴, สุพัตรา อิมพรรุจี⁵ และรณชัย หมื่นวงศ์⁶
Wananya Junraphan, Supichaya Yamcharern, Suwanwaree Pachthai,
Aranya Chakkeaw, Suphattra Impornrujee and Ronnachai Muenwong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก และความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการขนส่งทางอากาศ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการพัฒนาระบบการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ใช้บริการทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ใช้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นคือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิงที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการขนส่งทางอากาศ ในด้านการใช้บริการของพนักงานและเจ้าหน้าที่ภายในสนามบิน ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการอื่นๆ ด้านอัตราค่าโดยสาร ด้านการดูแลสัมภาระ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนเครื่องบิน ด้านการจองซื้อตั๋วโดยสาร การชำระเงิน ด้านเวลา และด้านการบิน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าคุณภาพในการให้บริการของท่าอากาศยานพิษณุโลก ในภาพรวมขนส่งผลต่อความพอใจของผู้ให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่าคุณภาพในการให้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกการให้บริการอื่นๆด้านอัตราค่าโดยสาร ด้านดูแลสัมภาระด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนเครื่องบินด้านการจองซื้อตั๋วโดยสารและการชำระเงินด้านเวลา และการบินไม่ส่งผลต่อความพอใจของผู้ใช้บริการนำผลที่ได้มาเสนอแนวทางแก้ไขต่อไป

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ ท่าอากาศยานพิษณุโลก ผู้ใช้บริการ

¹ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอี Wananya.J@psru.ac.th

² หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁴ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁵ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁶ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม leesaw2525@gmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study the potential of transportation by air in Phitsanulok province and to study the needs and expectations of users toward air transportation to create policy recommendations in the development of transportation systems by air in Phitsanulok province. The sample group used were both male and female service users who used port services in Phitsanulok airport. The purposive sampling consisted of 400 samples. The instrument used in this study was questionnaires and in-depth interviews. The basic information was descriptive statistics included percentage, standard deviation, and reference statistics used in hypothesis testing at the significance level 0.05.

The study found that opinion about the potential of air transportation in terms of service use of staff and staff in the airport for safety environmental and other services, fare rates, baggage handling, in-flight cleanliness, ticket reservations, payment, time, and aviation were at a high level. The hypothesis testing found that the quality in services of Phitsanulok airport in overall transport results satisfaction of the service providers was statistical significance at the level of 0.05. For consideration as income, it was found that the quality of service Phitsanulok airport service in safety, environment, other services, fares, baggage handling, in-flight facilities, booking tickets, paying on time and flying were not affected to the satisfaction of users and the results could propose solutions for the next study

Keywords: Service Quality, Phitsanulok Airport, Service Users

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักพิชญ์โลก" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบันท่าอากาศยาน ถือเป็นช่องทางในการคมนาคมและการขนส่งหลักที่มีความสำคัญยิ่งในการเดินทางระหว่างประเทศทางหนึ่ง ปัจจุบันปริมาณการใช้สนามบินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นแบบก้าวกระโดดทั้งในเชิงจำนวนผู้โดยสาร และการขนส่งสินค้าทางอากาศ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำหรับมุมมองด้านเศรษฐกิจแล้ว อาจกล่าวได้ว่าสนามบินเป็นช่องทางหลักในการสร้างรายได้ให้กับประเทศช่องทางหนึ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้นทุกประเทศจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาสนามบินของตนเองให้ทันสมัยและเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการเพื่อเพิ่มการสร้างรายได้ให้กับประเทศจากการให้บริการภายในสนามบิน (ไพโรบลย์ หาญพัฒนานุกุล, 2561 : ระบบออนไลน์)

การขนส่งทางอากาศมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมของโลก เพราะเป็นบริการขนส่งที่มีความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยกว่าการขนส่งรูปแบบอื่น โดยเฉพาะในภาวะปัจจุบันที่ประเทศต่าง ๆ มีการคมนาคมติดต่อกันมากขึ้นส่งผลให้การขนส่งทางอากาศของโลกขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งภูมิภาคที่การขนส่งทางอากาศขยายตัวมากที่สุดคือภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ดังนั้นการขนส่งทางอากาศจึงเป็นกิจการสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศ (กิตติศักดิ์ โฉมทอง และคณะ, 2559 : ระบบออนไลน์)

ท่าอากาศยานพิชญ์โลก เป็นสนามบินท้องถิ่นที่ให้บริการในเขตภาคเหนือตอนล่าง เดิมเคยเป็นสนามบินของกองทัพอากาศ และถูกใช้ในสงครามมหาเอเชียบูรพาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2496 ได้มีการพัฒนาสนามบินขึ้นใหม่ให้เป็นสนามบินพาณิชย์ และเป็นสนามบินศุลกากรสำหรับนำเข้าและส่งออกสินค้าในเวลาต่อมา ปัจจุบันสนามบินแห่งนี้ให้บริการเที่ยวบินในประเทศจากกรุงเทพฯ และเชียงใหม่เป็นหลัก โดยอยู่ในความดูแลของกรมท่าอากาศยาน กระทรวงคมนาคม (Skyscanner, 2002 : ระบบออนไลน์)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพและความคาดหวังต่อระบบการขนส่งทางอากาศ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพด้านการให้บริการของพนักงาน ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการอำนวยความสะดวกต่างๆ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานพิชญ์โลก รวมไปถึงการสัมภาษณ์นักวิชาการอิสระด้านระบบการขนส่งทางอากาศสามารถนำไปกำหนดนโยบายในการขนส่งทางอากาศเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การทำวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาศักยภาพในการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิชญ์โลก
- 2 เพื่อศึกษาความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการขนส่งทางอากาศ
- 3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิชญ์โลก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาศักยภาพและความคาดหวังต่อระบบการขนส่งทางอากาศ : กรณีศึกษาการให้บริการการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิชญ์โลก ได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ

เสรี พงศ์พิศ (2547:150) ได้ให้ความหมายของศักยภาพว่า หมายถึง ความสามารถที่ยังไม่พัฒนาหรือยังไม่พัฒนาเต็มที่ ศักยภาพเป็นพลังภายใน พลังที่ซ่อนไว้หรือพลังแฝงที่ยังไม่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏหรือออกมาบ้างแต่ยังไม่ทั้งหมดของด้านความสามารถที่ซ่อนไว้

สรุปได้ว่า "ศักยภาพ" หมายถึง ความสามารถ ความพร้อม หรือ คุณสมบัติที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลใดในตัวบุคคลหนึ่ง ซึ่งสามารถทำให้ปรากฏหากได้รับการพัฒนา หรือ การกระตุ้นจากภายนอก อันจะส่งผลต่อความสำเร็จและความพึงพอใจสูงสุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวความคิดเกี่ยวกับการบริการ

สุชาดา รัตนภูมิ (2558 อ่างโน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ , 2542 : 24) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริการว่าการจะให้การบริการมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดคือการให้บริการที่ไม่คำนึงถึงตัวบุคคลหรือเป็นการให้บริการที่ปราศจากอารมณ์ไม่มีความชอบพอสใจเป็นพิเศษทุกคนได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์เมื่ออยู่สภาพที่เหมือนกัน

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง

สมยศ นาวิการ (2548:129) ความคาดหวังจะอ้างถึงการรับรู้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นภายหลังพฤติกรรม ความคาดหวังจะเป็นการคาดคะเนของบุคคลเกี่ยวกับโอกาสของกำลังความพยายามหรือจุดใจระดับหนึ่งจะนำไปสู่ผลที่ติดตามมาที่ต้องการ

ท่าอากาศยาน

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2553 : 255) ให้ความหมายเกี่ยวกับท่าอากาศยานไว้ว่าท่าอากาศยาน หรือที่คนมักเรียกว่า สนามบิน เป็นสถานที่สำหรับให้เครื่องบินขึ้นบินลง เพื่อรับส่งผู้โดยสาร สัมภาระสินค้า ไปรษณียภัณฑ์ ฯลฯ และในท่าอากาศยานจะมีอาคารและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่จะให้บริการแก่เครื่องบินผู้โดยสาร การขนส่งสัมภาระไปรษณียภัณฑ์หรืออาจกล่าวได้อีกคำนิยามหนึ่งว่า ท่าอากาศยาน คือสถานที่ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างการขนส่งทางอากาศและภาคพื้นดิน

ประวัติความเป็นมาโดยย่อของท่าอากาศยานที่กำลังศึกษา

ท่าอากาศยานพิษณุโลก หรือ "สนามบินพิษณุโลก" เป็นสนามบินท้องถิ่นที่ให้บริการในเขตภาคเหนือตอนล่าง เดิมเคยเป็นสนามบินของกองทัพอากาศและถูกใช้ในสงครามมหาเอเซียบูรพาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2496 ได้มีการพัฒนาสนามบินขึ้นใหม่ให้เป็นสนามบินพาณิชย์ และเป็นสนามบินศูนย์กลางสำหรับนำเข้าและส่งออกสินค้าในเวลาต่อมา ปัจจุบันสนามบินแห่งนี้ให้บริการเที่ยวบินในประเทศจากกรุงเทพฯ และเชียงใหม่เป็นหลัก โดยอยู่ในความดูแลของกรมท่าอากาศยาน กระทรวงคมนาคม (skyscanner. <https://www.skyscanner.co.th>. 2019)

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยาน

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2553 : 273-274) กล่าวว่า เนื่องจากท่าอากาศยานเป็นที่รวบรวมของกิจกรรมนานาประเภท จึงมีบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ท่าอากาศยานขนาดใหญ่จะมีบุคคลที่ปฏิบัติงานในท่าอากาศยานนับหมื่นคนต่อวัน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยานได้แก่ พนักงานของท่าอากาศยาน ผู้โดยสาร พนักงานของสายการบิน เจ้าหน้าที่ส่วนราชการ ผู้ประกอบการ ผู้มาติดต่อรับสินค้า ผู้มารับหรือมาส่งผู้โดยสาร

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยาน

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2553 : 275-277) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมของท่าอากาศยานเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และความสะดวกของผู้ใช้บริการ การดำเนินงานจึงต้องมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีองค์กรที่คอยกำกับดูแล หรือให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจการของท่าอากาศยาน สำหรับประเทศไทยมีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยานทั้งภายในและระหว่างประเทศประกอบด้วย

องค์กรภายในประเทศ กระทรวงคมนาคม คณะกรรมการการบินพลเรือน กรมการบินพาณิชย์ การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรการบินพลเรือนระหว่างประเทศ สมาคมท่าอากาศยานระหว่างประเทศแห่งอาเซียน สมาคมท่าอากาศยานระหว่างประเทศ สมาคมผู้ประกอบการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ

การขนส่งสินค้าทางอากาศ

(งานพัฒนาศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center. <https://www.sme.go.th>. 2557) กล่าวไว้ว่า การขนส่งสินค้าโดยทางอากาศเป็นการขนส่งที่กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ประเทศต่างๆ มีการพัฒนาสนามบินพาณิชย์ให้ทันสมัย และเพียงพอกับความต้องการ บริษัทสร้างเครื่องบินมีการสร้างเครื่องบินซึ่งมีขนาดใหญ่ และสมรรถภาพในการบินสูง สามารถบรรทุกสินค้าและบรรทุกผู้โดยสารได้มากขึ้น มีเครื่องมือในการขนส่งอันทันสมัยครบครัน นอกจากนี้ยังมีการขยายและปรับปรุงบริเวณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คลังสินค้าที่ทำอากาศยาน ให้กว้างขวางทันสมัย เพื่อการขนส่งสินค้าดำเนินไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว จากผู้ส่งที่เมืองต้นทางไปยังเมืองผู้รับปลายทาง

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางอากาศ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางอากาศ มีมาตรการที่เกี่ยวข้อง มากมาย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ มาตรการด้านการบิน มาตรการด้านบุคลากรและอาชีวอนามัย มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม มาตรการต่อผู้โดยสารและสินค้า มาตรการด้านเศรษฐกิจและมาตรการอื่นๆ

นโยบายด้านการบิน

นโยบายหลักๆ คือ ได้ส่งเสริมการใช้ทำอากาศยานในภูมิภาค ให้มากขึ้น เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากทำอากาศยานที่มีอยู่ให้ ได้ประโยชน์ สูงสุด โดยขยายทำอากาศยานนานาชาติ ทำอากาศยานหลักของประเทศ ที่เป็นประตูหลักให้มีศักยภาพมากขึ้น ได้แก่ ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ ดอนเมือง เชียงใหม่ และภูเก็ต เพื่อให้สามารถรองรับเครื่องบินได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสายการบินต้นทุน ต่ำได้เข้ามาให้บริการเพิ่มขึ้น ทำให้คนไทย ได้รับความสะดวกในการเดินทาง ที่สำคัญทำให้การเดินทางในประเทศ มีอัตราการ เติบโตสูงขึ้น นอกจากนี้ ที่สำคัญต้องมีการใช้ประโยชน์การสร้างมูลค่าเพิ่มกับ อุตสาหกรรมการบินของเรา ซึ่งมีหลายส่วนที่ต่อเนื่อง จากศูนย์ซ่อมคือ การผลิตชิ้นส่วนในประเทศ วันนี้ประเทศไทยมีการร่วมทุนกับต่างชาติ เพื่อส่งออกชิ้นส่วนไปให้กับผู้ผลิตรายใหญ่ ทุกประเทศที่มีวัตถุดิบ มีสินค้า ไม่มาก ไม่จำเป็นต้องส่งออกยุโรป แต่ส่งมาที่นี้เราจะจัดการให้หมด แต่มูลค่าเพิ่ม ที่ผมพูดถึงก็คือ ว่า การทำฟรีโซนจากการใช้ประโยชน์ สนามบิน ถ้าเราเป็นศูนย์ตรงนี้ได้ ทุกวันนี้ทำอากาศยานการใช้ประโยชน์ ยังน้อย แต่นี่คือ โอกาสที่เราจะเพิ่มมูลค่าให้กับอุตสาหกรรมการบินของประเทศ (สำนักการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย. <http://www.catc.or.th>)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ศึกษาโดยการวิจัยเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือใน การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

แบบสอบถาม (Questionnaire)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended question) ซึ่งเป็นคำถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal scale) ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ

ข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของทำอากาศยานพิษณุโลก ประกอบไปด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกผู้โดยสาร การ ให้บริการของพนักงานและเจ้าหน้าที่ภายในสนามบิน ด้านการดูแลและขนส่งสัมภาระ ด้านการกำหนดเวลาและตารางการบิน ด้าน การซื้อบัตรโดยสารและการชำระเงิน ด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวกบนเครื่องบิน ด้านความปลอดภัย ด้านอัตราค่าโดยสาร เป็นต้น

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านความคาดหวังในการใช้บริการทำอากาศยานพิษณุโลก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการใช้บริการทำอากาศยานพิษณุโลก

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการทำอากาศยานพิษณุโลก

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรง (Validity) และความ น่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทำการตรวจสอบความตรงประเด็นของคำถาม ความครอบคลุมของเนื้อหา ลักษณะ ของคำถามและความเข้าใจง่ายของคำถาม นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงคำถามให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสม ตรงประเด็นและ เข้าใจง่าย ก่อนที่จะทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) และเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยอาศัยข้อมูลจาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) คือ แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการที่ท่าอากาศยานพิษณุโลก จำนวน 400 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทความจากหนังสือ วารสารต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นและสามารถอ้างอิง สนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ได้

ในเชิงคุณภาพ ผู้ทำวิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในการใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สายการบิน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย โดยผู้ทำวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตลอดการรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะต้องผ่านการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณเป็นร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ศักยภาพด้านต่างๆ ของท่าอากาศยานพิษณุโลก ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านต่างๆ ของท่าอากาศยานพิษณุโลก โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 4 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ในส่วนผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ผลการศึกษาในด้านต่างๆ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านต่างๆ ของท่าอากาศยานพิษณุโลก มีคุณภาพการให้บริการที่เป็นเลิศอยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานให้บริการด้วยความ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ในระดับมาก

ด้านความปลอดภัยโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีศักยภาพของท่าอากาศยานในการรักษาความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ ความปลอดภัยของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีความปลอดภัย ต่อการใช้งานอยู่ในระดับมาก

ด้านสิ่งแวดล้อมและการให้บริการอื่นๆ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีบริการรถสาธารณะและรถเช่าที่สะดวกรวดเร็วอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ มีป้ายต่างๆ เช่น ป้ายแสดงชื่อสายการบิน ป้ายบอกทิศทางและรายละเอียด แผนที่ ชัดเจน และถูกแสดงไว้ในพื้นที่ที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านอัตราค่าโดยสารโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีราคาค่าโดยสารมีความคุ้มค่ากับการบริการที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ราคาค่าโดยสารมีความเหมาะสมกับขั้นที่น้อยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ด้านการดูแลสัมภาระโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีจุดเช็คอินก่อนการขนส่งสัมภาระมีความปลอดภัยและน่าเชื่อถืออยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ กระบวนการในการโหลดสัมภาระทั้งขึ้นและลงอยู่ในระดับมาก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนเครื่องบินโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีห้องน้ำที่เพียงพอและสะอาดต่อการให้บริการของผู้โดยสารอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการบริการ และมีความทันสมัยอยู่ในระดับมาก

ด้านการจองและการซื้อตั๋วโดยสารและการชำระเงินโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีขั้นตอนการจองและซื้อตั๋วผ่านเคาน์เตอร์สายการบินอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ การชำระผ่านบัตรเครดิต / เดบิตอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6 “ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

ด้านเวลาและตารางบิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการประกาศการขึ้นเครื่องและการล่าช้าอยู่ในระดับมาก และรองลงมา คือ การเช็คตารางการบินผ่านช่องทางออนไลน์อยู่ในระดับมาก

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีการเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ ห้องรับรองผู้โดยสารอยู่ในระดับมาก

จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับศักยภาพและความคาดหวังต่อระบบการขนส่งทาง อากาศ : กรณีศึกษาการให้บริการการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปได้ว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าราคาค่าโดยสารมีความคุ้มค่ากับการบริการที่ได้รับ ค่าโดยสารมีความ เหมาะสมกับขั้นที่จำเป็นต้องการ มีศักยภาพในการรักษาความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ เหมาะสม มีศูนย์บริการ (Call Center) สำหรับการจองตั๋วและบริการอื่นๆ ครอบคลุมเวลาอีกทั้งเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยาน ให้บริการด้วยความสะอาดรวดเร็วอย่างเสมอภาคกัน ทั้งนี้ความคาดหวังของ ผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่คืออยากให้มีการเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศ เพิ่มเที่ยวบินระหว่างภาคโดยไม่ผ่าน กรุงเทพมหานคร เช่น พิษณุโลก – เชียงใหม่ , พิษณุโลก – ภูเก็ต นอกจากนี้ก็ยังคาดหวัง เกี่ยวกับห้องรับรองผู้โดยสารที่มีความสะอาดสบายเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบของท่าอากาศยาน

1. มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการขนส่งสินค้าและการเดินทางของนักท่องเที่ยว
2. การดำเนินการให้มีแผนพัฒนาที่ชัดเจน ครอบคลุมเหมาะสม
3. รัฐบาลกำหนดแนวทางในทางในการพัฒนาและให้การสนับสนุนมูลค่าเพิ่มในกิจกรรม โลจิสติกส์
4. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบให้เป็นสากล
5. ควรเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศ และเที่ยวบินภายในประเทศ
6. ควรเพิ่มมาตรการที่เกี่ยวกับการขนส่งทางอากาศ

การอภิปรายผล

ศักยภาพด้านต่างๆ ของท่าอากาศยานพิษณุโลก พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมดได้แก่ ด้านอัตราค่าโดยสารอยู่ในระดับมาก ด้านการให้บริการของพนักงานและเจ้าหน้าที่ภายในสนามบิน ด้านการดูแลสัมภาระ ด้านเวลาและตารางการบิน ด้านการจองและซื้อตั๋วโดยสารและการชำระเงิน ด้านสิ่งแวดลอมและการให้บริการอื่นๆ ด้านความปลอดภัย และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนเครื่องบิน ตามลำดับ เนื่องจากทางท่าอากาศยานพิษณุโลกเองได้มีการควบคุมดูแลเอาใจใส่ในด้านต่างๆเป็นอย่างดี สามารถรองรับผู้โดยสารได้ทั้งในวันธรรมดาและช่วงเทศกาล จึงทำให้ผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจ และอยู่ในระดับมากทุกๆด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณภัทร กันแก้ว (2558) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้โดยสารกับการบริการสายการบิน:กรณีศึกษาสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการใช้สถิติเชิง พรรณนาร่วมกับการใช้เทคนิค (Importance-performance Analysis หรือ IPA) จากผลการ วิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยในการบริการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย ศรีเจริญประมง (2561) งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการออกแบบบริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาสู่ความเป็นเลิศ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสำคัญการ ให้บริการของท่าอากาศยานนานาชาติอุตะเถาในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

ความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก พบว่าโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากทั้งหมด เนื่องจาก ผู้ใช้บริการอยากที่จะให้มีการเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศ และเพิ่มเที่ยวบินระหว่างภาคโดยไม่ ผ่าน กรุงเทพมหานคร เช่น พิษณุโลก – เชียงใหม่ , พิษณุโลก – ภูเก็ตอาจเนื่องจากว่าไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมายังกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังประหยัดกว่า อีกทั้งในปัจจุบันมีผู้มาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นเพราะการเดินทางด้วยเครื่องบินสะดวกสบายและประหยัดเวลาว่าการเดินทางในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งราคาค่าโดยสารในบางครั้งก็ถูกกว่า ดังนั้นผู้ใช้บริการจึงอยากที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ร้านของฝาก ห้องรับรองต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณภัทร กันแก้ว (2558) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้โดยสารกับการบริการสายการบิน:กรณีศึกษาสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในรายละเอียดต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้นคือ การมีที่จอดรถไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์มอิจิ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริการ ความคุ้มค่าของราคาที่จอตรด และการมีห้องรับรองไว้คอยบริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายชิตพล บุตรา (2558) แนวทางการพัฒนาการบริการของท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ผลการศึกษาพบว่าควรปรับปรุงภูมิทัศน์ภายนอกและภายในอาคารผู้โดยสารให้มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางระหว่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ศักยภาพและความคาดหวังต่อระบบการขนส่งทางอากาศ : กรณีสึกษาการให้บริการการขนส่งทางอากาศในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปได้ว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าราคาค่าโดยสารมีความคุ้มค่ากับการบริการที่ได้รับ ค่าโดยสารมีความเหมาะสมกับขั้นที่หนึ่งต้องการ มีศักยภาพในการรักษาความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม มีศูนย์บริการ (Call Center) สำหรับการจองตั๋วและบริการอื่นๆ ใดตลอดเวลาอีกทั้งเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็วอย่างเสมอภาคกัน ทั้งนี้ความคาดหวังของผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่คืออยากให้มีการเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศ เพิ่มเที่ยวบินระหว่างภาคโดยไม่ผ่าน กรุงเทพมหานคร เช่น พิษณุโลก - เชียงใหม่ , พิษณุโลก - ภูเก็ต นอกจากนี้ยังคาดหวังเกี่ยวกับห้องรับรองผู้โดยสารที่มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นายชิตพล บุตรา (2558) แนวทางการพัฒนาการบริการของท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ผลการศึกษาพบว่าควรปรับปรุงภูมิทัศน์ภายนอกและภายในอาคารผู้โดยสารให้มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางระหว่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น และมีเอกลักษณ์ล้านนามากขึ้น ควรเพิ่มรถรับส่งสาธารณะผู้โดยสารจากสนามบินไปจุดสำคัญต่างๆ อาทิห้างสรรพสินค้าหรือสถานีขนส่ง ควรลดค่าธรรมเนียมบริการจอตรดให้มีราคาถูกลง และควรเพิ่มจำนวนร้านอาหารและเครื่องดื่มภายในอาคารผู้โดยสาร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาพบว่าด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบนเครื่องบินเป็นสิ่งที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด เนื่องจากที่นั่งของผู้ใช้บริการยังไม่สะดวกสบาย และปริมาณไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้บริการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการจัดสรรงบประมาณและแต่งตั้งให้ฝ่ายที่รับผิดชอบเข้ามาสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อรองรับความต้องการของผู้ใช้บริการให้เพียงพอและได้มาตรฐาน

2. จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานยังมีทักษะและความสามารถในการสื่อสารได้ไม่ค่อยดีมากนัก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ก็จริงแต่ยังใช้ไม่ได้ดีพอ อีกทั้งการแก้ไขปัญหาต่างๆที่ผู้บริการพอเจอยังไม่ค่อยมีทักษะและการแก้ไขปัญหาได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมฝึกทักษะในการแก้ไขปัญหาและด้านการสื่อสารเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่มากขึ้น

3. จากการศึกษาความคาดหวังในการใช้บริการท่าอากาศยานพิษณุโลก ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นว่ารควมีการเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศ เพิ่มเที่ยวบินระหว่างภาคโดยไม่ผ่าน กรุงเทพมหานคร เช่น พิษณุโลก - เชียงใหม่, พิษณุโลก - ภูเก็ต นอกจากนี้ยังคาดหวังเกี่ยวกับห้องรับรองผู้โดยสารที่มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อเสนอแนวทางที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของสนามบินในการเชื่อมโยง กับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่ เช่น การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง หรือ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติในมิติต่างๆ

2. ควรทำการศึกษาแยกเฉพาะกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะจงเกี่ยวกับปัญหามากขึ้น

3. ควรเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัวกับกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบไม่เปิดเผย ข้อมูลและไม่พบหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงและหลากหลายมากขึ้น

4. ควรศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจและแรงจูงใจในการใช้บริการเพิ่มเติม เพื่อหาความแตกต่างของแต่ละตัวแปร และนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยอิสระ ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แนวทางในการจัดทำและแก้ไขเนื้อหาให้มีความถูกต้อง รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ อาจารย์ธรรณชัย หมิ่นวงศ์ ที่ได้ให้ความรู้ต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงกำลังใจและความช่วยเหลือต่างๆ จากครอบครัว รุ่นพี่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน และเจ้าหน้าที่โครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน ส่งผลให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและผู้สนใจ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจต่อไป หากมีข้อผิดพลาดข้อบกพร่องเกิดขึ้นประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ โฉมทอง และคณะ. (2559). **วิวัฒนาการขนส่งในประเทศไทย**. วันที่สืบค้น 6 เมษายน 2563. จากเว็บไซต์ : <https://sites.google.com/sites/wiwathnakarnkarnkhonsong>.
- กระทรวงคมนาคม. (2556). **นโยบายด้านการบิน**. 2 ตุลาคม 2562. <https://www.cat.or.th/files/takexchange>
- ไพรบูลย์ ภาณุวัฒนานุกุล. (2561). **สนามบินแห่งอนาคต**. วันที่สืบค้น 6 เมษายน 2563. จากเว็บไซต์ : <https://www.prachachat.net/columns/news-165401>.
- ศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center. (2557). **บทบาทข้อดี และข้อเสียการขนส่งสินค้า**. 2 ตุลาคม 2562. <https://www.sme.go.th/>
- สมยศ นาวิการ. (2548). **การบริหาร : การพัฒนาองค์การและการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร : เอกลักษณ์หนังสือดีสารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการตลาด, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาติ รัตนภูมิ. (2558). **การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลมะตอง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เสรี พงศ์พิศ. (2547). **แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 5**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก. (2553). กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- Skyscanner. (2002). **สนามบินพิษณุโลก**. วันที่สืบค้น 6 เมษายน 2563. จากเว็บไซต์ : <https://www.skyscanner.co.th/airports/phs>.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา
เพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง

A Study of Processed Agricultural Products of Huia Dua Village Community Enterprise to
Evaluate an Opportunity in Lampang Tourism Market

ภูม ศรีสุข¹, วรวิญญู อยู่สุนย์นอก², นันทวรรณ ชยางคค์³
Phoom Srisook, Warunyoo Yoosoontrong, Nantawan Chayangsu

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา ศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา และศึกษาแนวทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้ในอนาคต มีรูปแบบการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (focus group) ระดมความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนรู้ (Brainstorming) กับผู้เข้าร่วมโครงการศึกษานี้ รวมถึงการประชุมและสนทนากลุ่มย่อยกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรแปรรูป ผลการศึกษาพบว่า

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนาซึ่งมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามครรลองของคนในภาคเหนือที่ไม่ได้มีความเร่งรีบมากนัก เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรมและแปรรูปผลิตภัณฑ์สับปะรดเป็นอาชีพเสริม มีประสบการณ์ด้านการประกอบการน้อย จึงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ ไม่กล้าเปลี่ยนแปลงและไม่กล้าตัดสินใจเนื่องจากไม่มีแผนงานรองรับความเสี่ยง ด้านแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ ไม่เคยมีการกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑ์เพื่อลูกค้าเป้าหมายกลุ่มใด และไม่เคยวางแผนพัฒนาองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ให้ตรงความต้องการของลูกค้าในตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ด้านการตลาดผลิตภัณฑ์นั้นมีการใช้เครื่องมือสื่อสารทางการตลาดน้อยมากเพื่อขยายช่องทางการตลาดใหม่ๆ รวมถึงตลาดนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง

คำสำคัญ : สินค้าเกษตรแปรรูป วิสาหกิจชุมชน ตลาดการท่องเที่ยว

¹ คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ E-mail: phoomsri.pim@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ E-mail: katcha_z@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ E-mail: Nantawan_C@gmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ABSTRACT

The results indicated that the entrepreneurship characteristics of the members of the Huai Dua Pattana Pineapple Community Enterprise have based on the regular northern lifestyle which are considered slow living. Most of them are agricultural housewives who are mainly engaged in agriculture and processing pineapple products as a part-time career. Additionally, they have limited knowledge and skill in product marketing and have no courage to change or make decisions since they are inexperienced in entrepreneurship and have no idea about risk management plan. According to product concept and components, they have never determined a product concept for any target customers and never planned to develop product components to meet the needs of customers in Lampang tourism market. Regarding product marketing, there is very little usage of marketing communication tools to expand new marketing channels, including Lampang tourism market.

Keywords: Processed agricultural products, Community enterprise, tourism market

บทนำ

การแปรรูปสินค้าเกษตรมีความสำคัญมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากอดีตที่มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อการบรรเทาปัญหาการขาดค่าและผลผลิตเน่าเสียในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวที่ผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก จนมาสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคสมัยใหม่ที่ต้องการผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่รับประทานง่ายและสะดวกรองรับวิถีชีวิตที่เร่งรีบของสังคมเมืองที่ขยายตัวต่อเนื่องตามการพัฒนาประเทศ จึงเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าเกษตรที่หันมาให้ความสำคัญและหาแนวทางแปรรูปผลิตภัณฑ์มากขึ้นเพื่อเพิ่มพูนรายได้และสามารถเข้าไปแข่งขันในตลาดได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงกำเนิดโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานการผลิตสินค้า OTOP เกษตรแปรรูป โดยมุ่งความสำคัญต่อการพัฒนากิจการของผู้ประกอบการชุมชนให้มีความพร้อมสามารถแข่งขันได้ในตลาด ส่งเสริมการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอด นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์และจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาความยากจนในท้องถิ่น โดยยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อกระตุ้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ให้สามารถจำหน่ายได้ทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ แต่ที่ผ่านมามีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านมาตรฐานความปลอดภัย กำลังการผลิต คุณภาพหรือความสม่ำเสมอของผลิตภัณฑ์ มีอายุการเก็บรักษาที่สั้น ทำให้มีข้อจำกัดด้านขีดความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด “โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐานการผลิตสินค้า OTOP เกษตรแปรรูป” ในปี พ.ศ. 2562 ของภาครัฐ จึงได้เชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการชุมชนให้มีความพร้อมทั้งในด้านการผลิต มาตรฐานเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาด โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดและอำเภอมีส่วนร่วมในการเรียนรู้การทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยวิสาหกิจชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

แนวทางการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป จึงเป็นแนวคิดในการสร้างรายได้ขยายโอกาส ที่จะช่วยให้เกษตรกรไทย สามารถขายผลผลิตให้ได้ราคาโดยยกระดับไปสู่การตอบสนองความต้องการของตลาด ของผู้ซื้อหรือผู้บริโภคให้ได้รับความพอใจสูงสุด และด้วยเหตุที่สินค้าเกษตรแปรรูปมีพื้นฐานมาจากการผลิต จึงให้ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ สามารถตรวจสอบมาตรฐานสินค้าได้ตั้งแต่กรรมวิธี การผลิต การแปรรูป การเก็บรักษา การส่งมอบ ให้ความสำคัญต่อการสร้างแบรนด์ การรับรองมาตรฐาน GAP เรียนรู้พฤติกรรมผู้บริโภคจากการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

และพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด มีการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างโอกาสขยายช่องทางการตลาดรองรับสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น พัฒนาสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าของตนเองที่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน มีการวางระบบการขายและกระจายสินค้า มีการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบต่างๆ พัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโดยศึกษาความต้องการและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของลูกค้าย่างเป็นระบบ เพราะปัจจุบันวิถีชีวิต (Lifestyle) ของผู้บริโภคเปลี่ยนไปมาก เลือกแปรรูปสินค้าเกษตรที่ได้รับความนิยมและเหมาะกับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ตามกระแสอาหารเพื่อสุขภาพและการควบคุมน้ำหนัก ขนาดสินค้าเหมาะสมต่อการบริโภคคนเดียวซึ่งสามารถทำการตลาดได้ง่ายกว่า และสอดคล้องกับชีวิตคนเมืองที่เป็นตลาดใหญ่ของสินค้า ส่งเสริมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดหาและเป็นช่องทางการตลาดในการกระจายสินค้า มีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

สินค้าเกษตรแปรรูปมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เนื่องจากเศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดลำปางคือด้านท่องเที่ยวและบริการ ด้านเกษตรและแปรรูปเกษตร และด้านอุตสาหกรรมและหัตถอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ.2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางมากถึง 835,967 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2,584,000,000 บาท (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง, 2563) ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคการท่องเที่ยวและบริการ ผลักดันลำปางเป็นเมืองท่องเที่ยวคุณภาพและยั่งยืน เน้นอัตลักษณ์ชุมชน ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนโดยสนับสนุนสินค้าของฝากหรือของที่ระลึกเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ และสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ในทุกมิติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลในการศึกษาเรื่อง การศึกษาสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา
2. ศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา
3. ศึกษาแนวทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้ในอนาคต

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป

ความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปได้ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจให้ต้องปรับตัวสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปจึงต้องปรับแนวคิดเพื่อเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากสินค้าโภคภัณฑ์ไปในแนวสินค้านวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมผู้บริโภคที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้มีความสำคัญกับนวัตกรรมในการยืดอายุของผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมการตลาด ระบบอัตโนมัติระบบระยะเวลาการทำงานในกระบวนการต่างๆ รวมถึงการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่อาจเกิดขึ้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ควรมีการกำหนดช่องทางตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของลูกค้าเป้าหมาย ทั้งนี้ ได้มีการประเมินอุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและเกษตรแปรรูปที่คาดว่าจะเติบโตได้ดีและเป็นที่ต้องการของตลาดในปี 2562 นั้น ประกอบด้วย 1) อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่เน้นแบรนด์หรือกระแสรักสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ตื่นตัวและใส่ใจในสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะพืชผลเกษตรที่ให้คุณค่าทดแทนแป้งและน้ำตาล หรือ กลุ่มอาหารที่ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรคของผู้สูงอายุจึงคาดว่าจะเป็นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ต้องการมากขึ้น 2) สินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตมาจากผลไม้เมืองร้อน ที่นิยมเลือกบริโภคในเพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงนโยบายในการส่งเสริมผลิตผลทางการเกษตรประเภทดังกล่าวของรัฐบาล จึงคาดว่าจะทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปเติบโตในทิศทางที่ดีขึ้นตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และ 3) สินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อสุขภาพที่ไม่ใช่อาหาร ที่เป็นการเพิ่มคุณค่าในด้านของใช้ประจำวัน โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มไลฟ์สไตล์ เช่น เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์เพื่อการดูแลร่างกาย ซึ่งปัจจัยที่จะเพิ่มมูลค่าให้การทำธุรกิจต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคและความนิยมของตลาดเป็นหลัก (กอบชัย สังสิทธิสวัสดิ์, 2562)

2. แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว (Tourism Product)

Jafar and other (2545: 15) ความหมายของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บุคคลซื้อเพื่อเดินทางจากจุดหมายหนึ่งไปยังอีกจุดหมายหนึ่งและคือสิ่งที่บุคคลซื้อในขณะที่อยู่ในภูมิภาคอื่น ในขณะที่ จิตานันท์ ตีกุลและคณะ (2550: 10) ได้ให้ความหมายของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความพอใจของผู้บริโภคหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้สินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวนั้นๆ โดยลักษณะของสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งที่สามารถจับต้องได้และมีตัวตน หรือไม่สามารถจับต้องได้ จึงสรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าและบริการที่นำเสนอแก่ตลาดเพื่อการเดินทางและท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการและทำให้ลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Marketing)

Michael M.Coltman (2532: 11) กล่าวถึงความหมายของการตลาดการท่องเที่ยว ว่าเป็นปรัชญาการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยให้สามารถบรรลุความต้องการได้โดยการวิจัย การพยากรณ์ และการเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อกำไรสูงสุด ขณะนี้ นิคม จารุมณี (2535: 14) กล่าวถึงความหมายของการตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่า เป็นแนวความคิดหรือปรัชญาทางการจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องการ เพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุด ในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรแปรรูป

บุญยสุภะ อเนกสุข และ วศิน ปัญญาอุตรตระกูล (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่สามารถสนองตอบความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียนได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่สนองตอบความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้แก่ รูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศ รูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่สนองตอบความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวอาเซียนคือรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นพพร จันทรนาชูและพรรณฉัตร เหล่าพวงศักดิ์ (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุของผู้ประกอบการท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันตก เพื่อการยกระดับการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาและเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุของผู้ประกอบการท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า ทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าที่ระลึกควรพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ ขนาดของผลิตภัณฑ์ วัตถุประสงค์ รูปแบบ และบรรจุภัณฑ์ โดยที่ให้ความสำคัญในเรื่องการมีอัตลักษณ์ชุมชน มีมาตรฐานการผลิตสำหรับผู้สูงอายุ และพัฒนาเครือข่ายทางการตลาดผู้ประกอบการท่องเที่ยว

บงกช สุทธิศัน ฌ อยุธยา และคณะ (2561) การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านถวายโดยชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและเพิ่มพูนองค์ความรู้รวมทั้งพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้ในการบริหารจัดการและพัฒนาสินค้าหัตถกรรมได้อย่างยั่งยืนตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศและสามารถพัฒนาสินค้าหัตถกรรมโดยใช้ศิลปะสร้างสรรค์สู่สินค้านวัตกรรมได้ในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า สินค้าหัตถกรรมที่ใส่ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ มีการสร้างเรื่องเล่าจะสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางการตลาด อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐควร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

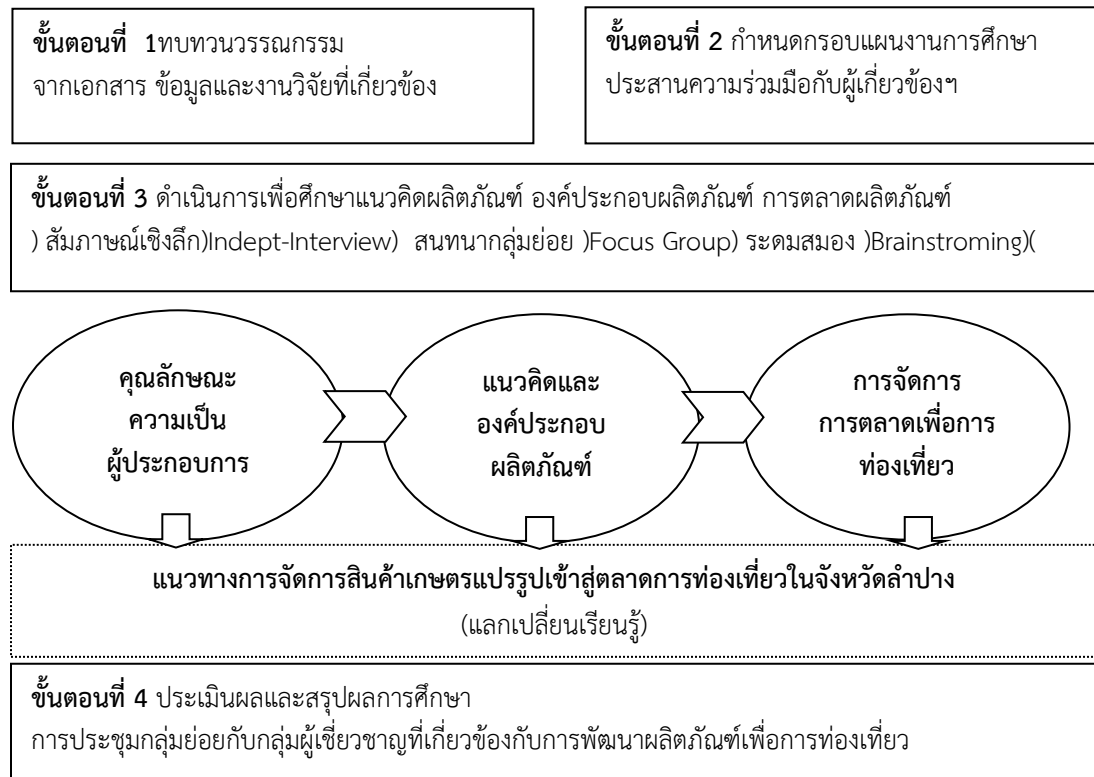
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สนับสนุน ส่งเสริมและหาตลาดรองรับสินค้าที่ลดผลกระทบของชุมชน ให้ความช่วยเหลือในด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์

กรอบแผนงานการวิจัย

การศึกษานี้มีลักษณะการศึกษาเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการเสวนากลุ่มย่อย (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ แนวคิดผลิตภัณฑ์ องค์กรประกอบผลิตภัณฑ์ และการตลาดผลิตภัณฑ์ ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแผนงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยเริ่มจากทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ แนวคิดผลิตภัณฑ์ องค์กรประกอบผลิตภัณฑ์ การตลาดผลิตภัณฑ์ เพื่อประเมินสู่ตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง โดยกำหนดกรอบแผนการศึกษา 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรม

โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับด้านลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของเกษตรกรกลุ่มสินค้าเกษตรแปรรูปในจังหวัดลำปาง ศึกษาแนวคิดด้านการผลิตเพื่อการท่องเที่ยว และศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว โดยค้นคว้าจากตำรา บทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบแผนการศึกษา โดยนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมมาวางแผนกรอบแผนงานการศึกษา ในครั้งนี้ โดยกำหนดขอบเขตของตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา และกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษา 3 ด้านคือ 1) คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา 2) ศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดห้วยเตี๋ยพัฒนา และ 3) ศึกษาแนวทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ของสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดห้วยเตี๋ยพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้ในอนาคต โดยพัฒนาเป็นกรอบแผนการศึกษาตามรูปภาพที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบผลิตภัณฑ์ และการตลาดของผลิตภัณฑ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (focus group) การอบรมและการระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มระหว่างทีมผู้วิจัยกับเกษตรกรที่เป็นผู้ประกอบการสินค้าเกษตรแปรรูป 3 กลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ สรุปและประเมินผลและสรุปผลการศึกษา โดยวิเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ และสรุปแนวทางการตลาดของสินค้าเกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดห้วยเตี๋ยพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้ในอนาคต

ผลการวิจัย

จากการศึกษา ได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของสมาชิกกลุ่ม

จากการศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดแปรรูปบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา พบว่า จากพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามครรลองของคนในภาคเหนือที่ไม่ได้มีความเร่งรีบมากนัก เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรมและแปรรูปผลิตภัณฑ์สับปะรดเป็นอาชีพเสริม จึงไม่ได้มุ่งหวังต่อความสำเร็จกับผลิตภัณฑ์สับปะรดแปรรูปเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม กลุ่มมีความต้องการขยายช่องทางการตลาดใหม่ๆ รวมไปถึงตลาดนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง แต่ด้วยประสบการณ์ด้านการประกอบกิจการที่มีน้อย จึงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ ขาดทักษะความสามารถด้านการตลาดผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว จึงไม่กล้าตัดสินใจในการ ดำเนินการ เปลี่ยนแปลง หรือแข่งขัน เพราะไม่มีแผนงานรองรับความเสี่ยง

2. ด้านแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาแนวคิดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดแปรรูปบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา พบว่า กลุ่มไม่เคยมีการกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑ์เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่มีการกำหนดช่องทางจำหน่ายล่วงหน้า ทั้งนี้ กลุ่มร่วมกันคิดรายการผลิตภัณฑ์แปรรูปเองภายในกลุ่ม เช่น สับปะรดกวนน้ำผึ้งมะนาว สับปะรดมะพร้าว/งา สับปะรดกวนคูกี้ไส้สับปะรดกวน ขนมเทียบไส้สับปะรดกวน สับปะรดกวนแก้ว ท็อพฟี่ไส้สับปะรด เป็นต้น

ด้านองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดแปรรูปบ้านห้วยเตี๋ยพัฒนา พบว่า กลุ่มไม่เคยวางแผนพัฒนาองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ให้ตรงความต้องการของลูกค้าเฉพาะกลุ่มหรือลูกค้าในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง องค์ประกอบโดยรวมของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่คือ เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน ตรายี่ห้อ ความเป็นเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีขนาดที่เหมาะสมกับราคาจำหน่ายและเหมาะสมกับปริมาณในการรับประทาน แต่ยังมีปัญหาสำคัญในเรื่องของ ฉลากสินค้า ข้อความบรรยายสรรพคุณสินค้า บรรจุภัณฑ์ไม่คงทนแข็งแรง รูปแบบบรรจุภัณฑ์ไม่เหมาะกับผลิตภัณฑ์ และป้ายบอกวันหมดอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รูปภาพที่ 2 แสดงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจแปรรูปสับปะรดบ้ายห้วยเตี๊ยะพัฒนา

3. ด้านการตลาดผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาการตลาดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดบ้ายห้วยเตี๊ยะพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท่องเที่ยวจังหวัดลำปางได้ในอนาคต พบว่า กลุ่มมีการใช้เครื่องมือสื่อสารทางการตลาดน้อยมาก โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ที่ยังไม่ครอบคลุมช่องทาง ซึ่งสามารถช่วยส่งเสริมการขยายช่องทางการตลาดใหม่ๆ รวมถึงตลาดนักท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางทำให้ปัจจุบันมีช่องทางการจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่มฯ ร้านค้าในชุมชน ผักขายร้านค้าปลีก ขายผ่านคนกลาง มีบริการส่งให้ลูกค้า ขายออนไลน์ทางเฟซบุ๊กและผ่านเว็บไซต์กลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มมีความต้องการขยายช่องทางจัดจำหน่ายไปยังห้างสรรพสินค้าในจังหวัด ร้านขายของฝากนักท่องเที่ยว ผักขายร้านอาหารทั่วไป และเพิ่มช่องทางออนไลน์ให้ครอบคลุมหลายๆ ช่องทาง

สรุปและอภิปรายผล

1. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดแปรรูปบ้านห้วยเตี๊ยะพัฒนา

ผลการศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดแปรรูปบ้านห้วยเตี๊ยะพัฒนา ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภชัย เหมอินทร์. (2559) เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งกลุ่มโดยการรวมตัวกันผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป โดยมีแนวคิดในการนำวัตถุดิบภายในชุมชนที่เหลือจากการจำหน่ายมาแปรรูปเพิ่มมูลค่า เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ยังมีขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ นอกเหนือจากนี้ ศักยภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม มีกฎระเบียบ แบ่งบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม

2. ด้านแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์

ผลการศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดแปรรูปบ้านห้วยเตี๊ยะพัฒนา ได้ข้อพบที่สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญยสุภัญญ์ อเนกสุขและวศิน ปัญญาอุตรตระกูล (2559) เรื่องการพัฒนารูปแบบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน ที่พบว่ารูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่สนองตอบความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้แก่ รูปแบบและผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศ และสอดคล้องกับการศึกษาของ นพพร จันทรนาชูและพรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์ (2560) เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุของผู้ประกอบการท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันตก เพื่อการยกระดับการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าที่ระลึกควรพัฒนา 4 ด้านได้แก่ ขนาดของผลิตภัณฑ์ อรรถประโยชน์ รูปลักษณ์ และบรรจุภัณฑ์ โดยที่ให้ความสำคัญในเรื่องการมีอัตลักษณ์ชุมชน มีมาตรฐานการผลิตสำหรับผู้สูงอายุ และพัฒนาเครือข่ายทางการตลาดผู้ประกอบการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. แนวทางการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดห้วยเสือพัฒนาเพื่อประเมินโอกาสในตลาดท้องถิ่นจังหวัดลำปางได้ในอนาคต

ผลการศึกษาได้ข้อสรุปแนวทางการตลาดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสับปะรดห้วยเสือพัฒนา ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประเมินโอกาสและวางแผนการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ตั้งแต่เรื่อง การกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑ์ (Product concept) และการกำหนดองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ (Product component) เพื่อมุ่งตอบสนองต่อลูกค้าทั่วไปและนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งข้อพบที่สอดคล้องกับการศึกษาของ บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยาและคณะ (2561) การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านถวายโดยชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้ในการบริหารจัดการและพัฒนาสินค้าหัตถกรรมได้อย่างยั่งยืนตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศและสามารถพัฒนาสินค้าหัตถกรรมโดยใช้ศิลปะสร้างสรรค์สู่สินค้านวัตกรรมได้ในอนาคต ซึ่งพบว่า สินค้าหัตถกรรมที่ใส่ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสินค้าให้เป็นอัตลักษณ์ มีการสร้างเรื่องเล่าจะสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางการตลาด อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุน ส่งเสริมและหาตลาดรองรับสินค้าหัตถกรรมของชุมชน ให้ความช่วยเหลือในด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น จึงได้สรุปเกี่ยวกับแนวคิดผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางได้ว่า ควรมีการกำหนดรูปแบบและลักษณะผลิตภัณฑ์และกำหนดช่องทางตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของลูกค้าเป้าหมายในปัจจุบัน ตามที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ทำการประเมินความต้องการของลูกค้าและนักท่องเที่ยวต่อสินค้าเกษตรแปรรูปที่คาดว่าจะเติบโตได้ดีและเป็นที่ต้องการของตลาดเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย สินค้าเกษตรแปรรูปที่เน้นเทรนด์หรือกระแสรักสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ตื่นตัวและใส่ใจในสุขภาพของตนเอง สินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตมาจากผลไม้เมืองร้อนที่เป็นที่นิยมเลือกบริโภคในเพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งของกลุ่มชาวไทยและชาวต่างชาติ และสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อสุขภาพที่ไม่ใช่อาหารที่เป็นการเพิ่มคุณค่าในด้านของใช้ประจำวัน โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มไลฟ์สไตล์ ซึ่งปัจจัยที่จะเพิ่มมูลค่าให้การทำธุรกิจต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคและความนิยมของตลาดเป็นหลัก (กอบชัย สังสิทธิสวัสดิ์, 2562)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

แนวทางการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปเพื่อพัฒนาสู่ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นกิจกรรมของผู้ประกอบการควรมีการจัดการและดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อการตอบสนองตรงเจตนาารมณ์ของนโยบายภาครัฐและตรงความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ นโยบายในการส่งเสริมผลิตผลทางการเกษตรของรัฐบาลจะเป็นมาตรการที่ทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปเติบโตในทิศทางที่ดีขึ้นตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการ ดังนั้นการศึกษารุ่นต่อไปจึงควรศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคทั่วไปและโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง เพื่อให้ได้แนวทางตอบสนองได้ตรงความต้องการกลุ่มเป้าหมาย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำปาง อาจารย์ ดร.พัชฌ์กร ศรีสุข บุคคล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดบ้านห้วยเสือ จังหวัดลำปาง ทีมงานคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ กองทุนสนับสนุนการวิจัยคณะกรรมการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ตลอดจนหน่วยงานราชการทุกหน่วยที่ได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อข้อมูลและประสานงานในการลงพื้นที่ทำการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). "กรมส่งเสริมการเกษตรฯ" เดินหน้า "พัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป" สร้างโอกาสในตลาด. บริษัท สยามธุรกิจ พับลิชชิง, จำกัด ฉบับวันจันทร์ที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก <https://www.siamturakij.com/news/22575> สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2563
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). ความสำคัญของการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นจาก <http://www.sceb.doae.go.th/data/ktank/> ความสำคัญของการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563
- กอบชัย สังสิทธิสวัสดิ์. (2562). กระทรวงอุตสาหกรรม ผนึกกำลังพันธมิตรภาคอุตสาหกรรมเดินทางจัดงาน Thailand Industry Expo 2019. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/prg/3006828> เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563
- จิตตานันท์ ติกุลและคณะฯ (2550). โครงการศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้. รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ถ่ายเอกสาร.
- นพพร จันทรนาชู และ พรรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์. (2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุของผู้ประกอบการท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันตก เพื่อการยกระดับการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม 2560. หน้า 52-64.
- บุญยสฤกษ์ อนุเสถียรและวศิน ปัญญาวุฒตระกูล. (2559). ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559). หน้า 217-243.
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา และคณะ. (2561). การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านถวายโดยชุมชน. วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ.2561. หน้า 125-148.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาลำปาง (2561). ลำปาง amazing ไทยเท่. สืบค้นจาก <https://api.tat.or.th/upload/multimedia/ebrochure/file/live/LampangTH-1547712329.pdf>. เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2563.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาลำปาง (2563). ข้อมูลพื้นฐานของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดลำปาง. สืบค้นจาก <https://lampang.mots.go.th/>. เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2563.
- ศุภชัย เหมือนโพธิ์. (2559). การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Coltman] Michael M. (1989). **Tourism Marketing**. New York: Van Norstrand Reinhold.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในรายวิชา เทคนิคการสร้างสื่อ
ปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
A Study of learning and teaching using Creativity-based learning Model in the course of
Techniques for creating digital interaction media,
Information Technology faculty, Thepsatri Rajabhat University

ดวงพร ไม้ประเสริฐ¹
Doungporn Maiprasert

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเรียนการสอนจากการใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในรายวิชา
เทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็น
ฐานในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีมีเดีย คณะเทคโนโลยี
สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัลจำนวน 40 คน ด้วย
วิธีการสุ่มเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยเทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานและแบบประเมินการใช้เทคนิคการ
สอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ ทำงานในการสร้างชิ้นงานและวิจัยนี้เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญให้สนุกและเพลิดเพลิน 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สร้างสรรค์เป็นฐาน, สื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล

ABSTRACT

This research aims to 1) study of learning and teaching using creativity-based learning Model in the
course of techniques for creating digital interaction media. 2) To evaluate the students' satisfaction toward the
use of Creativity-based learning Model in the course of technology for creating digital interaction media. The
sample is Multimedia Technology Students, Information Technology Faculty, Thepsatri Rajabhat University.
The sample has 40 students enrolled in the technology for creating digital interaction media course with
random method. The instruments used in the study included creativity - based learning model and a
satisfaction assessment model using creativity-based learning model.

The research found that student have skills in learning , thinking, working and this research focuses on
learners have fun and enjoy. 2) The result of the satisfaction assessment of the learners, Creativity-based
learning Model, at the high level.

Keywords : Creativity-based, digital interaction media

¹ ดร., คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี E-mail : maiprasert2517@gmail.com โทรศัพท์ 095-590-1769

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

รายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล (วท 6004446) เป็นวิชาที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีมีผลดีมีเพียงชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องเรียน ซึ่งเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับหลักการออกแบบและผลิตสื่อเชิงปฏิสัมพันธ์ในงานด้านมัลติมีเดียโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ หลักการออกแบบการใช้งานในลักษณะของ GUI วิธีการปฏิสัมพันธ์ในระบบ และการประยุกต์ใช้งานในการติดต่อโต้ตอบกับผู้ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้สคริปต์ในการควบคุม

จากการเรียนการสอนในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล(วท 6004446) ในช่วงแรกที่ผ่านมามีพบว่า นักศึกษายังขาดทักษะ ความรู้ ความสร้างสรรค์ในการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล นักศึกษายังไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่ดี

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล (วท 6004446) ใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ให้นักศึกษาได้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้สร้างสรรค์ ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้กับผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเรียนการสอนจากการใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เกษมณี ลาปะ และเพชรรัตน์ จงนิมิตสถาพร ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา” การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับผังกราฟิก ให้นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนกุงแก้ววิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลาภู จำนวน 24 คน ดาเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ดาเนินการปฏิบัติการ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับผังกราฟิก 2) เครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบท้ายวงจร 3) เครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1. ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนร้อยละ 79.17 มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คิดเป็น ร้อยละ 79.17 ขึ้นไป 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนร้อยละ 83.33 มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 73.75 ขึ้นไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีมีผลดีมีเพียง คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีมีผลดีมีเพียง ชั้นปีที่ 1 หมู่เรียน 621244401 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล(วท 6004446) จำนวน 40 คน ด้วยวิธีการสุ่มเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model)
1. ศึกษาแผนการสอนในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล (วท 6004446)
2. สร้างแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของการวัดและประเมินผลให้เหลือ 30 ข้อ
3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยหาค่า IOC กำหนดคะแนนความคิดเห็น
4. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบที่ได้ทำไว้ก่อนเรียน
5. ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน
6. ใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล ซึ่งรูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานประกอบด้วยกระบวนการ (Process) และบรรยากาศ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นความสนใจ ขั้นตอนที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ขั้นตอนที่ 3 ค้นคว้าและคิด ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอ และขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล
7. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน
8. ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อเทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ในรายวิชาเทคนิคการสร้างสื่อปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล

ผลการวิจัย

ผลจากการเรียนรู้การใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

พฤติกรรมขณะเรียน

ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในการออกแบบโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชด้วยความคิดสร้างสรรค์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้การสร้างโปสเตอร์งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากภาพที่ 1 พฤติกรรมที่ปรากฏ ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติงานจริง และสามารถนำไปใช้งานต่อได้ในการสื่อต่าง ๆ สำหรับงานด้านเทคโนโลยีมีผลดีมีเสียได้ ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินสนุกสนานเวลาเรียน เนื่องจากการเรียนมีการแข่งขันด้านทักษะการออกแบบโปสเตอร์งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ๆ ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อเทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

ตารางที่ 1 เพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	33	82.5
หญิง	7	17.5
รวม	40	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนมีเพศชายจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 82.57 และเพศหญิง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5

เกณฑ์การประเมินค่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง	4.68	0.47	มากที่สุด
2.ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม	4.68	0.47	มากที่สุด
3.การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานมีแรงบันดาลใจในการสร้างงาน	4.17	0.38	มาก
4. การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานมีกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลในการสร้างงาน	4.24	0.43	มาก
5.การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานมีกระบวนการในการแสดงผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น	4.37	0.49	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.43	0.45	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานภาพรวมของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ระดับความพึงพอใจอยู่ระดับมาก สำหรับการประเมิน 3 อันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ 1) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง ที่ค่าเฉลี่ย 4.68 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ที่ค่าเฉลี่ย 4.68 และค่าส่วนเบี่ยงเบน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มาตรฐานเท่ากับ 0.47 และ 3) การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานมีกระบวนการในการแสดงผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ที่ค่าเฉลี่ย 4.37 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการวิจัย มีประเด็น 2 ประการคือ

1. สภาพการเรียนรู้การสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติงานจริง และสามารถนำไปใช้งานต่อได้ในการสื่อต่าง ๆ สำหรับงานด้านเทคโนโลยีมีได้ ผู้เรียนมีความเพลิดเพลินสนุกสนานเวลาเรียน เนื่องจากการเรียนมีการแข่งขันด้านทักษะการออกแบบโปสเตอร์งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและเกิดความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ๆ ในลักษณะเพื่อนช่วยแนะนำเพื่อนสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สอดคล้องกับ มงคล เรียงณรงค์ (2558) ที่สรุปขั้นตอนการสอนความคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้ 1) ชั้นกระตุ้นให้เกิดการคิด 2) ชั้นตั้งปัญหารายบุคคล 3) ชั้นกิจกรรมกลุ่ม 4) ชั้นนำเสนอผลงาน 5) ชั้นประเมินผล

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานภาพรวมของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานที่ค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ระดับความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า จากการสอนที่เน้นการปฏิบัติ นักศึกษาเกิดความตื่นตัว เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียนรู้ที่ได้รับสอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2558 : 31) ว่า การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเป็นการจัดการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนฝึกทักษะต่าง ๆ ทั้งในทักษะการหาความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะความคิด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำเทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning Model) กับรายวิชาอื่น ๆ
2. ควรใช้เทคนิคการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในการสอนที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนอีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

เกษมณี ลาปะ และเพชรรัตน์ จงนิมิตสถาพร. (2559). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประคอง กรรมสุต. (2535). สถิติการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

มงคล เรียงณรงค์. (2558). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน(CBL)ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity – based Learning(CBL). วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 จาก jilwu.ac.th/countLaodJournal.php?jID=39

อารี พันธุ์ณี. (2543). คิดอย่างสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ ลิตีเพรส.

Torrance, E. Paul. (1971). *Creative Learning and Teaching*. New York: Mead and Company.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี

Participating management guidelines of local wisdom to promote career skills for ethnic students Thairatkheeree School

ศิริภัสสร ชุมภูเทพ¹
Siraphassorn Chumphoetep

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม โดยการประชุมรับฟังความคิดเห็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ประกอบด้วย แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่องบประมาณ และด้านการวัดประเมินผล คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล ผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ นักเรียนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ และนักเรียนมีคุณลักษณะคนทำงานในศตวรรษใหม่ และผลลัพธ์ ประกอบด้วย นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถสร้างเครือข่าย ขยายองค์ความรู้สู่ชุมชน และโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและแหล่งเรียนรู้อาชีพสู่ชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ,ภูมิปัญญาท้องถิ่น , ส่งเสริมทักษะอาชีพ, นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

This research aims as follows: 1) To study the condition, the needs and guidelines of the participation of local wisdom to promote career skills for ethnic students. Thairatkheeree School. Collect data collection use questionnaires by meeting to listen to comments. Basic school board ,Teacher responsible for academic, Work Teacher subjects learning career and technology. Students, Student parents, Local wisdoms. Study best practice and interview qualified people. Analyze data by content analysis. The findings showed that the participation management guidelines of local wisdom to promote career skills for ethnic students Thairatkheeree School. consists of guidelines for enhancing career skills in all four areas, namely Curriculum, Teaching and learning activities. Procuring learning sources, media, budgets, Evaluation and evaluation Participatory executive board and the participatory management process in all four phases, namely, Joint planning Join the decision, Joint operation and follow up and evaluate. The products consist of Students have good attitudes towards their careers. Students have professional knowledge. Students have professional skills. Students are able to make a career, earn income. Students have characteristics of workers

¹ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี npchum@gmail.com 093-132-8195

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

in the new century. and results include Students are good role models, able to create networks Expand knowledge to the community. The school is a career training center and a career learning center to the community

Keywords: Participative Management , Local Wisdom , Promote Career Skills, Ethnic Students.

บทนำ

พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความว่า "...เรื่องการศึกษา ต้องเน้นคุณภาพและโอกาสในการศึกษา ไม่ใช่จะสอนอย่างไรก็ได้ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และมีคุณสมบัติต่างๆ ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม เด็กที่ด้อยโอกาสแม้จะมีสาเหตุพื้นฐานของความด้อยโอกาสแตกต่างกัน แต่ก็ถือว่าทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน หากได้ รับโอกาสทางการศึกษาจะช่วยได้มาก เราช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เด็กในสวนที่ไม่มีบริการทางการศึกษา เด็กกำพร้า เด็กที่ร่างกายบกพร่อง พิการ แม้แต่พิการทางสมอง ลูกผู้ลี้ภัย และผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ต้องขังหรือผู้ต้องโทษ เราพยายามที่จะทำให้เกิดโอกาสในการศึกษา..." (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2558)

"...น่าจะลองพิจารณานำเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนวิชาชีพที่หลากหลายมาใส่ในระบบด้วย เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้วิชาชีพที่ตนสนใจ เพื่อไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนและครอบครัว..." (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556: ออนไลน์)

จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านการทรงงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ทรงมุ่งให้เด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองซึ่งสอดคล้องกับสภาวะกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามุ่งสู่สังคมอุตสาหกรรม จนเกิดเป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุลและไม่ยั่งยืน การพัฒนาทางวัตถุไม่สมดุลกับการพัฒนาด้านคน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไทรมและขาดแคลน ความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนทั้งประเทศ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับและสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านระบบการศึกษา โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 30 ได้กำหนดว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรา 49 ได้ระบุไว้ว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยเรียนทุกเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งเด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 2550: หน้า 16, หน้า 31) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 10 เกี่ยวกับสิทธิและโอกาสในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่ผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542, หน้า 4) สอดคล้องกับปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งในส่วนที่รัฐพึงต้องรับผิดชอบต่อดังกล่าว ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) สิทธิการมีชีวิตรอด 2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา 3) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง และ 4) สิทธิเพื่อการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ยังมีหลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาสโดยมุ่งคุ้มครองให้เด็กด้อยโอกาส เด็กผู้ขาดไร้ผู้อุปการะ เด็กผู้ตกอยู่ในภยันตรายและเด็กพิการ ได้รับการดูแลและอุปการะเลี้ยงดูให้เท่าเทียมกับเด็กทั่วไป (ยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2558) จากปฏิญญาสากล ภูมิหมาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องจะพบว่า สังคมโลกต่างให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสำคัญกับกระแสสิทธิมนุษยชนและกระแสประชาธิปไตย คนทุกคนมีสิทธิได้รับความเป็นธรรมในสิทธิที่ตนเองควรจะได้รับ ตั้งแต่แรกเกิดคือสิทธิที่จะต้องอยู่รอด สิทธิในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและสิทธิที่จะได้รับการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับสภาพวิวัฒนาการของสังคม เศรษฐกิจใหม่ที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐต้องจัดการศึกษาเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา นั้นหมายถึงการที่บุคคลมีโอกาสดำเนินการทางการศึกษาที่มีคุณภาพโดยได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสภาพบริบทสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ได้ผลผลิตคือคุณภาพของการศึกษา ตามมาตรฐานของบริบทสังคม(มนต์กวี มโนการณ,2555,หน้า18)

โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ เดิมชื่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไทยราษฎร์ศิริ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบล ช่อแคบ อำเภอบึงพระ จังหวัดตาก เริ่มสร้างเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2522 โดยความร่วมมือของราษฎรบ้านเสรีราษฎร์ และกำลังตำรวจตระเวนชายแดนที่ 34 ราษฎรได้มอบที่ดินจำนวน 15 ไร่ และเงินจำนวน 10,000 บาทเพื่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง ขนาด 6 X 24 เมตร จำนวน 2 ห้อง อาคารเรียนชั่วคราวตั้งอยู่ในบริเวณวัดราษฎร์เจริญธรรม เริ่มเปิดสอนเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 เปิดเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1 – ป. 4 ปี พ.ศ. 2527 ขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมี ดาบตำรวจเกรียง แก่นสัมพันธ์ ทำหน้าที่ครูใหญ่

ปีพ.ศ.2528 พ.ต.อ.สุชาติ วัฒนศิริ ผู้กำกับการกองกำลังตำรวจตระเวนชายแดนที่ 34 และคณะบริษัททิทแฮล์มการท่องเที่ยง ได้บริจาคเงินสร้างอาคารเรียนถาวรขึ้น เป็นอาคาร ป. 1 ก. (ไม้) ขนาด 4 ห้องเรียน ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2529 โดยทำพิธีมอบในวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2529

ในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2531 กองกำลังตำรวจตระเวนชายแดนที่ 34 ได้มอบโอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไทยราษฎร์ศิริ ให้กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีนายสุรินทร์ สุธาชัย ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดตาก เป็นผู้รับมอบ

ปัจจุบันโรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ จัดการศึกษา 3 ระดับคือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 811 คน จัดชั้นเรียนออกเป็น 30 ชั้นเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 35 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 27 คน พนักงานราชการ จำนวน 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 5 คน โรงเรียนตั้งอยู่บนภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเล 560 เมตร โรงเรียนมีเนื้อที่ 16 ไร่ โรงเรียนมีหมู่บ้านในเขตบริการ จำนวน 1 ตำบล 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ตำบลช่อแคบ หมู่6 หมู่บ้านเสรีราษฎร์ หมู่8 หมู่บ้านเสรีราษฎร์ ใหม่และหมู่14หมู่บ้านสามยอดดอย

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 รายงานผลการดำเนินการประจำปีการศึกษา 2561 (โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ. 2563 : 3) พบว่า โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 811 คน ซึ่งเป็นเด็กคนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยชาวไทย ชาวเขาเผ่าม้ง พม่า กระเหรี่ยง มอญ อิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นเด็กด้อยโอกาสร้อยละ100 ผลการจัดการศึกษา ด้านปริมาณ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 29 คน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยศึกษาต่อสายสามัญ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.24 ของจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อ ศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา 24 คน คิดเป็นร้อยละ 82.76 ของจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อ ด้านคุณภาพ คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นประถมศึกษา รวมเฉลี่ยร้อยละ 85.65 และระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมเฉลี่ยร้อยละ 76.00 รางวัลระดับเหรียญทอง กิจกรรมการแข่งขันทำอาหารน้ำพริกผักสด เครื่องเคียง ระดับม.1-ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาคเหนือ ครั้งที่ 68 ปีการศึกษา 2561 จังหวัดพะเยา

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ข้อเสนอแนะจุดที่ควรพัฒนา ด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านโอกาส ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้ร่วมมือกับสถานศึกษาด้วยดี ชุมชนเป็นชุมชนชนบท มีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดั้งเดิมเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็ก มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีแหล่งน้ำตก มีธรรมชาติเนินเขาที่สวยงาม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพหลากหลาย เป็นโอกาสที่ดีที่สถานศึกษาจะได้นำผู้เรียนไปเรียนรู้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในลักษณะชมรมหรือคณะกรรมการเพื่อให้เกิดพลังส่งเสริมการพัฒนาอย่างจริงจัง สถานศึกษาควรจัดทำโครงการด้านระดมสรรพกำลังในทุกด้านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ อาทิ ระดมการมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนร่วมโดยสรรหา เชิญชวน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารหน่วยงานรัฐหรือเอกชน เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอุปถัมภ์หรือกรรมการพัฒนาสถานศึกษาด้านต่างๆ ด้วยการทำบันทึกความร่วมมืออย่างเป็นทางการจะลักษณะ อาศัยลักษณะพิเศษของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับสำหรับหลายชนชาติ ซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญ ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางเพื่อจัดระดมทุนหรือขอความช่วยเหลือในสิ่งที่ขาดแคลน เช่น อาคารเรียน หรือการจัดหา จัดจ้างครูเพิ่มเติม อัตราค่าจ้างที่รัฐจัดให้ซึ่งไม่เพียงพอ เป็นต้น(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน):2558,หน้า 4,5,6)

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความต้องการสำหรับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ การจัดการศึกษา ด้านอาชีพ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีนโยบายการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยพัฒนาทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมถึงการประกอบอาชีพ ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับผู้เรียนทั้งมีในการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน ในส่วนของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพนั้น หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็น 1 ใน 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งรวมไปถึงทักษะในการวางแผนการทำงาน การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ และการจัดการ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักยภาพ ในการแข่งขันในสังคมไทย ประชาคมอาเซียน และสังคมโลก(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา,2555,หน้า3) สู่ประเทศไทย 4.0 เป็นยุคเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมการศึกษา 4.0 คือการนำองค์ความรู้มาบูรณาการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความ ต้องการของสังคมการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจก็เช่นกัน ต้องขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย ใน 3 มิติสำคัญ คือ การเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม การเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วย ภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และการเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิต สินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น (ดิเรก พรสีมา,2559) และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึง กลุ่มผู้เรียนที่ มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษา ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็น คนไทยและพลโลกที่มีทักษะการคิดขั้นสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของ ตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2562,ออนไลน์)

จากความต้องการหลายประการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์มาการบริหาร แบบมีส่วนร่วม จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียนที่จะต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสและ สิทธิทางการศึกษา และตอบสนองความต้องการของนักเรียน พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สามารถเผชิญปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของ โลก มีทักษะชีวิตในการประกอบอาชีพมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมประเพณี สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนความหลากหลายด้วยความรักสามัคคี ความมั่นคงของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 1.นโยบายการจัดการศึกษา
- 2.แนวนโยบายและการจัดการศึกษาเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
- 3.แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารที่นำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา
- 4.แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 5.การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6.การพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน
- 7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี มีขั้นตอน ดังนี้

1 ศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี โดยการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 25 คน ศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ประกอบด้วย 1.แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อ งบประมาณ ด้านการวัดประเมินผล 2.คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล 4.ผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ นักเรียนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ และนักเรียนมีคุณลักษณะคนทำงานในศตวรรษใหม่ และ ผลลัพธ์ ประกอบด้วย นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถสร้างเครือข่าย ขยายองค์ความรู้สู่ชุมชน และโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพ และแหล่งเรียนรู้อาชีพสู่ชุมชน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ดังนี้

1 ผลการศึกษาสภาพ ความต้องการ และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี โดยใช้การประชุมรับฟังความคิดเห็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ประกอบด้วย แนว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ สื่อ งบประมาณ ด้านการวัดประเมินผล คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล ผลผลิต คือ 1.นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ 2.นักเรียนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ 3.นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ 4.นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ 5.นักเรียนมีคุณลักษณะคนทำงานในศตวรรษใหม่ และผลลัพธ์ คือ 1.นักเรียนเป็นแบบอย่างที่สามารถสร้างเครือข่ายขยายองค์ความรู้สู่ชุมชน 2. โรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและแหล่งเรียนรู้อาชีพสู่ชุมชน สอดคล้องกับสมพงษ์ ลอยลม (2547, น. 88-92) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและนิเทศติดตามผลของผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมครูผู้สอน โดยการจัดหาเอกสารให้นำไปศึกษา แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสร้างแรงจูงใจโดยเชิญผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และนำคณะครู เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน มีการระดมการมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ได้แก่ครูผู้สอน ผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน 2) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนการสอน ได้ความรู้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน ส่วนวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำนักเรียนไปศึกษาพื้นที่ที่อยู่ของผู้ถ่ายทอด ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนใหญ่ คือ ผู้อาวุโสในท้องถิ่น พระสงฆ์ผู้นำศาสนาโดยมีขั้นตอนคือ สำรวจสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาสภาพความต้องการของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอนร่วมกับผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านการถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ถ่ายทอดส่วนใหญ่ได้รับเชิญให้มาร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการถ่ายทอดที่สำคัญ คือ การสาธิตหรือแสดงให้นักเรียนและครูดู จากนั้น จึงเป็นการฝึกปฏิบัติ วิธีที่ได้ผลดีที่สุด คือ การเรียนเป็นกลุ่ม โดยไปศึกษาในพื้นที่ที่อยู่ของผู้ถ่ายทอด และให้ครูผู้สอนสอนสืบต่อจากผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สมเกียรติ ขอบผล ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ดร. สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก นายสินอาจ ลำพูนพงศ์ ดร.สุรเสน ทังทอง และนายอดิสร บุญपाल ที่ได้กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัย ขอขอบคุณ นายสมศักดิ์ วุฒิสัตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่ระเมิง จังหวัดตาก นายศุภโชค ปิยะสันต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี จังหวัดเชียงราย และนายอลงกรณ์ ถากแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่ระมาดน้อย จังหวัดตาก ที่ให้ความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย พร้อมทั้งงานที่คอยให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมทักษะอาชีพของเด็กด้อยโอกาสกลุ่มชาติพันธุ์ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก พรสีมา. (2559,4 พฤศจิกายน). ครูไทย 4.0.มติชน.[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
https://www.matichon.co.th/columnists/news_345042 (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542,19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 4.
- มนต์นัส มโนการณ. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2558). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC). [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
https://www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html. (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 142 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562).นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.obec.go.th/wpcontent/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.(2556).โครงการE-Learning เพื่อพัฒนาอาชีพตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
www.edltv.vec.go.th/index.php?option=com_content. (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี,(2558). การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.psproject.org/projects/child/child_web/education_dev_teacher.html (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน),(2558).รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี.(2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563. ตาก.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

The Development Approaches on Academic Administration of Banmaeouso Witthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2

วัชรทินภัทร อนума¹ และ นลธวัช ยุทธวงษ์²

Wathcharathinnaphat Anuma and Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น จำนวน 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 17 ด้าน มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า ด้านการคัดเลือกหนังสือเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการแนะแนว อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ขอบเขตการศึกษาทั้ง 17 ด้าน พบปัญหาเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาและกำหนดสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น 2) ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า ด้านที่มีปัญหาเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ด้าน มีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาและกำหนดสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น anuma89@gmail.com 086-4410539

² ดร.,อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น nontawat192498@gmail.com 085-0349942

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จัดทำสาระของหลักสูตรและดึงศักยภาพของชุมชนให้มีส่วนร่วม สํารวจความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมตรงตามความต้องการของชุมชน 2) ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะทางว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับของท้องถิ่นและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการระดมความคิด การนิเทศติดตามจากฝ่ายบริหาร เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค มีการดำเนินงานและนำผลไปพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะทางว่า สถานศึกษาควรจัดให้มีการวางแผนร่วมกันของคณะครูและบุคลากรเพื่อให้เกิดความตระหนักและเข้าใจการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีการพัฒนาบุคลากรและใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด มีการนิเทศติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเป็นรายบุคคลและมีการสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำไปประเมินและพัฒนากิจการกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะทางว่า สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษาและให้บุคลากรทุกคนเข้าใจในวิธีการวัดผล มีคู่มือการวัดผลประเมินผล มีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน มีการจัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อวิเคราะห์หลักเกณฑ์ วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะทางว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางในการดำเนินการประชุมคณะครูและบุคลากรให้มีความรู้และเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน มีกลยุทธ์ในการดำเนินงานและจัดตั้งคณะกรรมการ สร้างทีมงานและบุคลากรที่มีความรู้เพื่อคอยให้คำปรึกษา จนทำให้มีงานวิจัยที่เป็นแบบอย่างและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง 6) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะทางว่า สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงครูเพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเพียงพอโดยมีการรวบรวมแหล่งเรียนรู้เป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาร่วมกับส่งเสริมให้ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยจัดเป็นสื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : แนวทางพัฒนา, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the conditions, problems, and guidelines on academic administration of Banmaeousu Witthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The population and the data source of the research were 74 experts, school administrators, and teachers of Banmaeousu Witthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 in academic year 2019. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis. The findings of the research indicated that;

1. On the whole, the conditions of academic administration at practitioner level with the scope of education in 17 sides of Banmaeousu Witthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered ordering arithmetic means in descending order, it was found that the highest average scores at the high level seemed to be the side of selecting textbooks to use in school by experts. Moreover, the average scores in descending order at the high level seemed to be the side of academic administration regulations of school, cooperating to develop academic tasks with other schools and organizations, academic promotion and support for individuals, families, organizations, and enterprises, guidance, curriculum development, strengthening the community and

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

academics, and educational supervision respectively. The average scores at the moderate level seemed to be the side of developing an internal quality assurance system and educational standards, developing and using educational technologies, enhancing the learning process, learning management in school, promoting the utilization of learning resources, developing and participating in giving opinions to develop local curriculum, measurement, evaluation, and transfer of credits, making academic plans, and doing research to improve the quality of education respectively.

2. In terms of the problems of academic administration of Banmaeousu Witthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it was found that; from the scope of education in 17 sides, the over-threshold problems consisted of 6 sides; that is, 1) developing and specifying the learning content of local curriculum, 2) making academic plans, 3) learning management in school, 4) measurement, evaluation, and transfer of credits, 5) doing research to improve the quality of education, and 6) promoting the utilization of learning resources.

3. In terms of guidelines on academic administration of Banmaeousu Witthaya School under Tak Primary Educational Service Area Office 2 by interviewing 9 experts, it can be said that; from the over-threshold problems consisting of 6 sides, recommendations and opinions of experts were as follows; 1) for the side of developing and specifying the learning content of local curriculum, the experts recommended that the school should encourage all education sectors to participate in specifying the learning content of curriculum, and give the opportunity to the community to participate in exploring the needs of the community and learners to improve the learning process that meet the community needs. 2) In terms of making academic plans, the experts recommended that the school should write academic plans in conformity with the locality and policies of the Ministry of Education getting approval from the participants. In addition, the school should focus on brainstorming, supervision and monitoring from the executives to analyze the strengths, weaknesses, opportunities and threats to implement the plans, and bring the results to continually develop according to a process described in the plan. 3) In the side of learning management in school, the experts recommended that the school should encourage the teachers and education personnel to create awareness and understanding of learning management based on student-centered learning. Moreover, the school should focus on human resource development and the utilization of learning resources to help learners have first-hand experience, including thinking skills. The school should also focus on teacher supervision and monitoring individually, and a summary of the operation results to evaluate and develop learning activities. 4) For measurement, evaluation, and transfer of credits, the experts recommended that the school should appoint the committee of measurement and evaluation to create the understanding, create the manual, and establish the objectives of the quality of learners, concentrate on PLC to analyze criteria, measurement, authentic assessment, and supervision. 5) In the side of doing research to improve the quality of education, the experts recommended that the school should encourage the teachers and education personnel to establish operational objectives, hold the meeting of the teachers and education personnel to discuss together and create understanding of doing classroom research, appoint the committee and personnel who give advice for doing classroom research to use for learning activities in the real situations. 6) In terms of promoting the utilization of learning resources, the experts recommended that the school should hold the meeting to create awareness and place importance on learning resources affecting learning development, in addition, the school should sufficiently

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

provide learning resources both inside and outside the school by collecting them as information to be easy to learn, and support the teachers to improve learning resources by creating learning media.

Keywords : Development Approaches, Academic Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนตลอดชีวิต ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา 39 กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร

งานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562)

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ยังมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการศึกษาการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัด

การเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคี หรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560-2564)

จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ส่วนที่ 2 ทิศทางการบริหารจัดการศึกษา เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ ดังนี้ 1) ครูเป็นผู้เรียนรู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีความแม่นยำทางวิชาการ และมีทักษะการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความเป็นเลิศส่วนบุคคลคิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมมีภาวะผู้นำทางวิชาการมีสำนักความรับผิดชอบและการบริหารแบบร่วมมือ 3) สถานศึกษามีความอิสระในการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ร่วมมือกับชุมชนภาคเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2562 : 3)

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของผู้บริหารพิจารณาได้จากประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมของผู้นำของผู้บริหารโดยเฉพาะ การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานในสถานศึกษาเมื่อพิจารณาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 แล้วส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตชายแดน มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 มีนักเรียนจำนวน 1,436 คน นักเรียนร้อยละ 98 เป็นนักเรียนชาติพันธุ์ชนเผ่าปากกะญอ มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 68 คน เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ ระดับชั้นปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารและหลังจากมีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ครั้งที่ 3 มีบทสรุปที่ควรพัฒนา คือ 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านบริหารจัดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งหมดนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนโดยตรง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา
3. สภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 66 คน (ไม่รวมผู้ศึกษา) ของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น จำนวน 67 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยาจำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในเขตอำเภอท่าสองยาง จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.56$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดเลือกหนังสือเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.42$) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.36$) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$) และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$) ด้านการแนะแนว อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.22$) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.18$) ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.84$) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.21$) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.18$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.03$) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.96$) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.93$) ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.92$) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.83$) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.82$) ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.74$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.04$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สาระหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.01$) และจัดอบรมให้ครูเห็นความสำคัญของสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.99$) ตามลำดับ ส่วนการดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.78$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ดำเนินการเก็บข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับงานวิชาการในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.01$) รองลงมาคือ จัดประชุมวางแผนการดำเนินงานด้านแผนงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.94$) และการจัดโครงสร้างการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.76$) ตามลำดับ ส่วนมีการวางแผนการดำเนินงานแผนด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.67$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.13$) รองลงมาคือ การจัดประชุมวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.06$) และมีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประสงค์ไว้ทุกวิชา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.00$) ตามลำดับ ส่วนการจัดตารางสอนเหมาะสมสอดคล้องกับเวลาตามโครงสร้างของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.82$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การประชุมปรึกษาหารือเพื่อปรับปรุงการใช้หลักสูตรและคู่มือประกอบหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.37$) รองลงมาคือ การจัดอบรมให้ครูเห็นความสำคัญของสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการจัดประชุมหรืออบรมแก่คณะครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.27$) และการควบคุมกำกับและติดตามการดูแลการปฏิบัติงานของครูตามหลักสูตรที่วางไว้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.24$) ตามลำดับ ส่วนสถานศึกษาวางแผนหรือกำหนดโครงการให้เหมาะสมกับหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.12$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.27$) รองลงมาคือ การจัดหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.25$) และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ และการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.13$) ตามลำดับ ส่วนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์ กับมีการประสานงานร่วมกัน กลับบิดามารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.79$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.6 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ส่งเสริมให้ครูนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.00$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.91$) และส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.88$) ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.70$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการสำรวจสภาพปัญหาเพื่อพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.85$) รองลงมาคือ การกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.84$) และการพัฒนาครูและนักเรียนให้เข้าใจมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้เกิดฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.73$) ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนให้มีการแสดงผลงานวิจัยของสถานศึกษาและการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.67$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.8 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

($\mu = 3.16$) รองลงมาคือ มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.97$) และมีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.91$) ตามลำดับ ส่วนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.78$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.9 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชาทราบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$) รองลงมาคือมีการประเมินผลการจัดกระบวนการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) และมีระบบการนิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$) ตามลำดับ ส่วนครูมีส่วนร่วมจัดทำโครงการนิเทศและติดตามผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.67$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.10 ด้านการแนะแนว โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการติดตามประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษา ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) รองลงมาคือ การสร้างเครือข่ายการแนะแนวการศึกษาในเขตพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) และการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่นที่ใกล้เคียง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) ตามลำดับ ส่วนการจัดระบบแนวทางวิชาการและวิชาชีพโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.11 ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและรายงานผลการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทราบอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$) และมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.51$) ตามลำดับ ส่วนการดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตามตรวจสอบกระบวนการประกันคุณภาพ กับผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.87$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.12 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวชุมชนและท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) รองลงมาคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$) และการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$) ตามลำดับ ส่วนการให้ความรู้เสริมสร้างความคิดและทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.13 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การจัดตั้งชมรมวิชาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษาและกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) รองลงมาคือ การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่สถานศึกษาและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวและองค์กรอื่น และการศึกษาความต้องการในด้านวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาอยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\mu = 4.31$) ตามลำดับ ส่วนการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.14 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ชุมชน ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.39$) รองลงมาคือ การศึกษาและการส่งเสริม ความต้องการในด้านวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.36$) และการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.31$) ตามลำดับ ส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.15 ด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ($\mu=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการอบรมชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติปฏิบัติงานวิชาการ อยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\mu=4.40$) รองลงมาคือ การศึกษาข้อมูลขององค์กรและสอบถามความคิดเห็นบุคลากรในหน่วยงานเพื่อเป็นแนวปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$) ตามลำดับ ส่วนการจัดทำคู่มือระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.16 ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การประสานความร่วมมือช่วยเหลือของแต่ละกลุ่มสาระในการคัดเลือกหนังสือเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.49$) รองลงมาคือ การจัดระบบการคัดเลือกหนังสือเรียนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.45$) ตามลำดับ ส่วนการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคุณครูในกลุ่มสาระเพื่อคัดเลือกหนังสือเรียนหรือเอกสารประกอบการเรียน ให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสำรวจความต้องการของครูผู้สอนในการคัดเลือกหนังสือเรียน อยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\mu=4.43$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

1.17 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีระเบียบและวิธีการใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.75$) รองลงมาคือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อนวัตกรรมพัฒนาการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.49$) และมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้แก่ครูผู้สอนให้รู้จักการบำรุงรักษาสื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.30$) ตามลำดับ ส่วนมีการประสานความร่วมมือของครูแต่ละกลุ่มสาระเพื่อทำสื่อนวัตกรรมบูรณาการของแต่ละกลุ่มสาระให้เชื่อมกันได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.99$) มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

2. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ขอบเขตการศึกษาทั้ง 17 ด้าน พบปัญหาเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีผลดังนี้

ด้านที่พบปัญหาเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า สถานศึกษากำหนดสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับตามความต้องการของท้องถิ่น ร้อยละ 91.04 รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่มีคู่มือการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 76.12 และสถานศึกษาไม่มีเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

62.69 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ไม่พบปัญหา กับสถานศึกษาไม่มีการวิเคราะห์ และประเมินผลการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 2.98

2.2 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า สถานศึกษาจัดทำแผนงานวิชาการไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 85.07 รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 68.66 และ สถานศึกษาขาดการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 47.76 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 0.00

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยไม่ได้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 88.06 รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่ส่งเสริมหรือเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ คิดเป็นร้อยละ 73.13 และ ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีการติดตาม ตรวจสอบดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 40.30 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 0.00

2.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า สถานศึกษาขาดการประชุมชี้แจงให้ครูทราบเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 97.01 รองลงมาคือ สถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 74.63 และ สถานศึกษาไม่ได้จัดให้มีการอบรมหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามความเหมาะสมและตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 67.16 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้ทำการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 0.00

2.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า สถานศึกษาขาดการสำรวจสภาพปัญหาเพื่อพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.54 รองลงมาคือ สถานศึกษาขาดการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 76.12 และสถานศึกษาขาดการประชุม เพื่อกำหนดเป้าหมายนโยบายในการวางแผนส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.21 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.49

2.6 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 92.54 รองลงมาคือ สถานศึกษาขาดการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 65.67 และสถานศึกษาขาดการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น คิดเป็นร้อยละ 58.21 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าร้อยละลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาไม่มีวิทยากรท้องถิ่นที่มีความสามารถในเรื่องต่าง ๆ มาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 2.99

ด้านที่ไม่พบปัญหามีจำนวน 11 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการแนะแนว พบว่า ไม่พบปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.52 รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุคใหม่ องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 91.04 และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น พบว่า ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 88.06ตามลำดับ ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 86.58 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ไม่พบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 86.57 ด้านการนิเทศการศึกษา กับด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบว่า ไม่พบปัญหาเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 85.07 ด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา กับด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษา พบว่า ไม่พบปัญหาเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 83.58 ส่วนด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา พบว่า ไม่พบปัญหาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.10

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า ด้านที่มีปัญหาเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ด้าน สรุป ผลได้ ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาและกำหนดสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า สถานศึกษาต้อง ดำเนินการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำสาระของหลักสูตรและดึงศักยภาพของชุมชนให้มีส่วนร่วม สำรวจความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องตาม ความต้องการของชุมชน

3.2 ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า สถานศึกษาต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับของ ท้องถิ่นและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการระดมความคิด การนิเทศติดตามจาก ฝ่ายบริหาร เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค มีการดำเนินงานและนำผลไปพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้เกิดการ ดำเนินการพัฒนาตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง

3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่าสถานศึกษาควรจัดให้มีการวางแผน ร่วมกันของคณะครูและบุคลากรเพื่อให้เกิดความตระหนักและเข้าใจการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีการพัฒนา บุคลากรและใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด มีการนิเทศติดตาม กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเป็นรายบุคคลและมีการสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำไปประเมินและพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้

3.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า สถานศึกษาควร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษาและให้บุคลากรทุกคนเข้าใจในวิธีการวัดผล มีคู่มือ การวัดผลประเมินผล มีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน มีการจัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อวิเคราะห์หลักเกณฑ์ วิธีการวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง และมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า สถานศึกษาควรส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางในการดำเนินการ ประชุมคณะครูและบุคลากรให้มีความรู้และเห็นความสำคัญของการทำวิจัยชั้นเรียน มีกลยุทธ์ในการดำเนินงานและจัดตั้งคณะกรรมการ สร้างทีมงานและ บุคลากรที่มีความรู้เพื่อคอยให้คำปรึกษา จนทำให้มีงานวิจัยที่เป็นแบบอย่างและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้จริง

3.6 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางว่า สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมชี้แจง ครูเพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน มีการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเพียงพอโดยมีการรวบรวมแหล่งเรียนรู้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาพร้อม กับส่งเสริมให้ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยจัดเป็นสื่อการเรียนรู้

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 มีผลการศึกษาที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับงานวิชาการว่าเป็นงานหลักของการบริหารงาน เห็น ได้จากการให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกหนังสือเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการของสถานศึกษาและการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เพื่อให้การปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ถูกต้องสอดคล้องกับนโยบายและระเบียบของราชการกำหนด การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางการศึกษาของ ขนาภักดิ์ พึ่งปิ่น (2559 : 10) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า งานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญและเป็นงานหลักในการบริหารของสถานศึกษา คือ มุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ หทัย ศิริพันธ์ (2558 : 89) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราชสีมาประสิทธิ์) พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญต่องานวิชาการ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้เรียน และผลการศึกษาของ พิมพร วงศ์จันทร์ (2559 : 51) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนท่ามผู้หญิงวิไล อมาตยกุล (บ้านเปิงเค็ง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 แล้วพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะสถานศึกษาวางแผนหรือกำหนดโครงการให้เหมาะสมกับหลักสูตร ทั้งนี้มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนการสอนและมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ และมีการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้ครูนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ขอบเขตการศึกษาทั้ง 17 ด้าน พบปัญหาเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาและกำหนดสาระการเรียนรู้อัตนุสรณ์ท้องถิ่น 2) ด้านการจัดทำแผนงานวิชาการ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

3. แนวทางการบริหารวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 คือ เปิดโอกาสให้ชุมชนและครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีการวางแผนร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อให้เกิดความตระหนักและเข้าใจการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการพัฒนาบุคลากรและใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง พร้อมทั้งมีการจัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อวิเคราะห์หลักเกณฑ์ ระเบียบวิธีวิจัยและวัดผล การศึกษาตามสภาพจริง และมีการนิเทศและมีการติดตามผลหลังดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.สุบันพรเวียง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำจนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอวัช" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุรพงศ์ แสงสีมูช อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมัน อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นายมานะ โดสมบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นอย่างยิ่งและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนาภทร เพ็ญปิ่น. (2559). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลแม่वंก (บ้านมฤคทายวัน) อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์. การศึกษาอิสระมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- พิมพ์พร วงศ์จันทร์. (2559). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนท่านผู้หญิงวิไลมาตยกุล (บ้านเปิงเค็ง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ : พ.ศ. พัฒนา
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. ตาก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.
- หทัย ศิริพันธ์. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระท่อมลัม (นครราษฎร์ประสิทธิ์). การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา. ตาก : โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็ก
ชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก

Administration of basic education in the Covid19 situation to reduce educational
disparities for Hmong hill tribe children of Ruamthaipattana Subdistrict in Tak Province

จันทร์ฉาย จรุงดิพนธ์¹ ธนู นวลเป้า² และสรวิษฐ์ เรือนแก้ว³
Janchay Jonwutthiphan, Thanu NounPao, Sorawith Rueankaew

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด-19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบล รวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการ ในการบริหารการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก ด้านการจัดการเรียนการสอน 1) ครูปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 2) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองในการร่วมจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 3) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลาย

ด้านความพร้อมของผู้ปกครองนักเรียน 1) ความพร้อมด้านความรู้และทักษะในการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) ความพร้อมด้านเวลาที่ใช้การเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด 3) ความพร้อมด้านอุปกรณ์พื้นฐานใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ หรือ DLTV อยู่ในระดับ น้อย

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบล รวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก พบว่าแนวทางการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์ โควิด -19 มี 3 แนวทางดังนี้ 1) ใช้แบบฝึกแบบบูรณาการ 2) ใช้กลุ่มที่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน 3) ใช้ DLTV 4) ใช้สื่อออนไลน์

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน / สถานการณ์ โควิด -19 / ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

¹ พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ

² ดร., นักวิชาการอิสระ

³ ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนรวมไทยพัฒนา 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ABSTRACT

The purposes of the research: to study Administration of basic education in the Covid19 situation to reduce educational disparities for Hmong hill tribe children of Ruamthaipattana Subdictrict in Tak Province. The research collected data by an interview and data analysis. The statistics analysis for data were mean and standard deviation. Analysis of the research found that

The studied of components of administration of basic education in the Covid19 situation

1. The studied of status and needs for administration of basic education in the Covid19 situation to reduce inequality educational activities for Hmong hill tribe children of Ruamthaipattana Subdictrict in Tak Province.

Academic part 1) Improving the Way Students Learn. 2) To increase a parent's role in their child's education. 3) To use a variety of measurement and evaluation methods.

The readiness of the parents part 1) Readiness in knowledge and the skills to learn together with the students are at the lowest level 2) Readiness in knowledge and the skills to learn together with the students are at the lowest level 3) Basic equipment readiness used to manage DLTV online learning or at a low level

2. The studied of components of Administration of basic education in the Covid19 situation to reduce inequality educational activities for Hmong hill tribe children of Ruamthaipattana Subdictrict in Tak Province .Found that there are 3 components as 1) To use integration by practice 2) Elders help youngers , Friends help friends 3) To use DLTV 4) To use online media

Keywords: administration of basic education / Covid19 situation / educational disparities

บทนำ

การจัดการศึกษาของรัฐที่ผ่านมายังไม่สามารถจัดการศึกษาให้เท่าเทียมกัน อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร เนื่องมาจากสภาพบริบทของชุมชนมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และการดำรงชีวิต การใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ชุมชนที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทโดยเฉพาะในเขตชนเผ่า อย่างชัดเจนโดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2, 2563 หน้า 15-30)

การระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีน ปลายปีที่แล้วจนถึงปัจจุบัน UNESCO รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด สำหรับประเทศไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอม ภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ไทยจึงมีโอกาสมหาชนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป ช่วงการระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 หลายประเทศใช้วิธีการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่าน Massive Open Online Courseware (MOOC) หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสอนในห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) หรือใช้การถ่ายทอดการสอนผ่านสัญญาณโทรทัศน์ เพื่อให้เด็กเรียนต่อที่บ้านได้ขณะปิดโรงเรียน แต่การใช้วิธีดังกล่าวทำให้เด็กบางกลุ่มโดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนเสียเปรียบ เพราะไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่บ้าน นอกจากนี้ ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ การเรียนที่บ้านจึงเป็นการผลัดภาระให้ผู้ปกครอง อาจทำให้เหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นหากผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือบุตรหลานของตนในการเรียน (พงศัทธ วนิชานันท์, 2563, ออนไลน์)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กที่ไม่มีความพร้อมเสียโอกาส รัฐบาลของหลายประเทศได้จัดหาอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็กกลุ่มดังกล่าว เช่น รัฐบาลฮ่องกงให้โรงเรียนสำรวจความพร้อมนักเรียน และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนยืมเรียน รัฐนิวยอร์กเตรียม iPad พร้อมอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนยืมกว่า 3 แสนเครื่อง และรัฐแคลิฟอร์เนียร่วมมือกับบริษัท Google จัดหา Chromebooks และ Mobile Hotspot ให้นักเรียน รวมทั้งออกคู่มือให้ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือเด็กในการใช้อุปกรณ์ ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการเรียนทางไกลค่อนข้างสูง ข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) บ่งชี้ว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำสูงในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจน และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีนักเรียนกว่า 8 หมื่นคน อยู่ในพื้นที่ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง ดังนั้น รัฐบาลต้องสำรวจความพร้อมของครัวเรือนเด็ก และมีมาตรการที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็กที่มีสภาพความขาดแคลนแตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรเร่งสำรวจความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็ก เพื่อเตรียมอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวเด็กที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กเขาเข่ามั่ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีประเด็นดังนี้ 1.1 การสอนแบบออนไลน์ 1.2 การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 1.3 การสอนแบบบูรณาการ และ 1.4 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีประเด็นดังนี้ 2.1 หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน 2.2 การใช้แฟ้มสะสมงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 2.3 การวัดและประเมินผล
3. บริบทของโรงเรียนในตำบลรวมไทยพัฒนา มีประเด็นดังนี้ 3.1 วิถีชีวิตชนเผ่า 3.2 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและ 3.3 แนวทางพัฒนาการศึกษาของนักเรียนชนเผ่า

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กเขาเข่ามั่ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน (ครอบครัวละ 1 คน) ในเขตตำบลรวมไทยพัฒนา จำนวน 2,145 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน ที่ได้จากการใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 326 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choices)

ตอนที่ 2 การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กเขาเข่ามั่ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารการศึกษา ชั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. คณะผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในตำบลรวมไทยพัฒนา
2. คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ให้ข้อมูลและเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้องของการตอบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาชั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลแนวทางการบริหารการศึกษา ชั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษา ชั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการ ในการบริหารการศึกษาชั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก พบว่า

ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 1) ครูปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด -19 โดยจัดวิธีการเรียนรู้ที่เพิ่มทักษะให้กับนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 2) เพิ่มบทบาทผู้ปกครองในการร่วมจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยการให้ผู้ปกครองกำกับติดตามดูแลการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน

ด้านความพร้อมของผู้ปกครองนักเรียน ในภาพพบว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1) ความพร้อมด้านความรู้และทักษะในการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองร่วมจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด 2) ความพร้อมด้านเวลาที่ใช้การเรียนรู้ออกกำลังกายร่วมกับนักเรียน ไม่มีความพร้อมเพราะต้องประกอบอาชีพ โดยการจัดสรรเวลาเพื่อดูแลการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด 3) ความพร้อมด้านอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ หรือ DLTV ทุกครัวเรือนขาดความพร้อมทางด้านนี้เนื่องจากฐานะค่อนข้างยากจนอยู่ในระดับ น้อย

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบล รวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก พบว่าแนวทางการบริหารการศึกษา ชั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 มี 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ใช้แบบฝึกแบบบูรณาการ โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมรายวิชาหลักและเกิดความเชื่อมโยงในการเรียนรู้ 2) ใช้กลุ่มที่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยการใช้แฟ้มข้อมูลที่ครูต้องจัดทำตามตารางการเรียนรู้เพื่อเตรียมให้กับนักเรียนเป็นรายสัปดาห์ 3) ใช้ DLTV โดยให้นักเรียนเรียนรู้ตามตารางสอน 4) ใช้สื่อออนไลน์ ที่นักเรียนสามารถเข้าถึง WIFI และทำการสืบค้นข้อมูลได้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการ ในการบริหารการศึกษาชั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูได้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด -19 โดยจัดวิธีการเรียนรู้ที่เพิ่มทักษะให้กับนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสมตามบริบท การเพิ่มบทบาทให้กับผู้ปกครองในการร่วมจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยการให้ผู้ปกครองกำกับติดตามดูแลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน รวมถึงการประเมินที่สอดคล้องเหมาะสมกับส่ววิธีการจัดการเรียนรู้

ด้านความพร้อมของผู้ปกครองนักเรียน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีความพร้อมด้านความรู้และทักษะในการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะทักษะการสืบค้นข้อมูล รวมไปถึงความพร้อมด้านเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่แทบไม่มีความพร้อมเพราะต้องประกอบอาชีพ ทำให้การจัดสรรเวลาเพื่อดูแลการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นไปได้ค่อนข้างยาก สำหรับความพร้อมด้านอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ หรือ DLTV ทุกครัวเรือนขาดความพร้อมทางด้านนี้เนื่องจากฐานะค่อนข้างยากจนหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ก็ไม่รองรับกับเทคโนโลยีที่ใช้

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับเด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบล รวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก พบว่า มี 3 แนวทางดังนี้ 1) ใช้แบบฝึกแบบบูรณาการ โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมรายวิชาหลักและเกิดความเชื่อมโยงในการเรียนรู้ ของผู้เรียน โดยที่ครูมีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ 2) การใช้กลุ่มที่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยการใช้แฟ้มข้อมูลที่ครูต้องจัดทำตามตารางการเรียนรู้ เพื่อเตรียมให้กับนักเรียนเป็นรายสัปดาห์ 3) ใช้ DLTV โดยให้นักเรียนเรียนรู้ตามตารางสอน 4) ใช้สื่อออนไลน์ ที่นักเรียนสามารถเข้าถึง WIFI และทำการสืบค้นข้อมูลได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในสถานการณ์โควิด -19 มีข้อจำกัดมากพอสมควรในการพบปะพูดคุยระหว่างครูกับนักเรียน ต้องมีการเว้นระยะห่างทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค จึงจำเป็นที่กระบวนการบริหารเพื่อจัดการเรียนรู้ให้ได้แนวทางที่เหมาะสมที่สุดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีนักเรียนชนเผ่า ได้นำแนวทางการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด -19 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษานำรูปแบบการพัฒนานวัตกรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาส
2. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีเครือข่ายของสัญญาณ WIFI เข้ามาร่วมพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เด็กชาวเขาเผ่าม้ง ในตำบลรวมไทยพัฒนา จังหวัดตาก ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยมุ่งหวัง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้เรียนในเขตพื้นที่สูงในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2. (2563). ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ (Onet ปีการศึกษา 2562).

เอกสารอัดสำเนา.

พงศ์ทัต วิษณุพันธ์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์ โควิด-19 : จากบทเรียนต่างประเทศสู่

การจัดการเรียนรู้ของไทย. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2563. จาก. <https://tdri.or.th/2020/05/basic-education-in-covid-19-crisis-reopening-school-after-lockdown/>

การประชุมวิชาการระดับชาติ "มองไกลมองลึก" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฎรบำรุง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

The Management of Inclusive Education of Thanomratbumrung
School under Secondary Educational Service Area Office 38

ธดล สาบุง¹ และนลรวช ยุตทวงค์²
Thadol Sabung and Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฎรบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยมีประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 174 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฎรบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านเครื่องมือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฎรบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า 1) ด้านนักเรียน คือ โรงเรียนต้องสร้างเจตคติที่ดีให้บุคลากรในโรงเรียนให้เกิดการยอมรับต่อนักเรียนพิเศษ ต้องเตรียมความพร้อมด้านวิชาการสำหรับนักเรียนพิเศษเพื่อการเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป และต้องให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างถูกต้อง 2) ด้านสภาพแวดล้อม คือ โรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในชั้นเรียน ต้องปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พร้อมทั้งจะจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป และต้องจัดบริเวณภายในโรงเรียนเพื่อการพักผ่อนให้กับนักเรียนพิเศษ เช่น สนามเด็กเล่น/สวนหย่อม และอื่น ๆ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ โรงเรียนต้องจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ต้องพัฒนานักเรียนพิเศษร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามแผนที่กำหนดไว้ และต้องมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนพิเศษเป็นรายบุคคล และมีการรายงานความก้าวหน้าของผลการเรียน 4) ด้านเครื่องมือ คือ โรงเรียนต้องมีวิธีการในการใช้สื่อ เทคนิค และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนพิเศษร่วมกับนักเรียนทั่วไป ต้องจัดหาสื่ออุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องตามที่ระบุไว้ในแผน และต้องผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนพิเศษ

คำสำคัญ : การจัดการ, การเรียนรวม

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email: dogtoyou@hotmail.com โทร. 081-6750643

² ดร.อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email: nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the conditions and recommendations on the management of inclusive education of Thanomratbumrung School under Secondary Educational Service Area Office 38. The population and the data source of the research were 174 experts, school director, teacher civil service and educational personnel, basic education committees, and parents of students. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that;

1. On the whole, the management of inclusive education of Thanomratbumrung School under Secondary Educational Service Area Office 38 seemed to be at the high level. When each side was considered based on arithmetic means arranged in descending order, it was found that all sides were at the high level; that is, students, learning environments, teaching and learning activities, and equipment for learning respectively.

2. In terms of the recommendations on the management of inclusive education of Thanomratbumrung School under Secondary Educational Service Area Office 38, it can be said that; 1) in terms of students, the school should encourage teacher civil service and educational personnel to develop positive attitudes to be accepted by students with special needs. In addition, teacher civil service and educational personnel should have the academic ability to help students with special needs to learn with other students and give advice to other students to correctly treat students with special needs. 2) For learning environments, the school should encourage teachers to prepare students with special needs for learning with other students in a general education classroom. Moreover, the teachers should design a classroom with sufficient light and plenty of air, and provide students with special needs with some spaces inside school where they can go to relax such as playground, small garden, and so forth. 3) For teaching and learning activities, the school should Individualized Education Program (IEP) to develop skills of students with special needs together with other students according to the program or the plan. Moreover, the school should focus on using assessment and evaluation strategies that are fair to students with special needs individually, including writing the learning progress report. 4) In terms of equipment for learning, the school should focus on using media, techniques, and teaching and learning activities to develop skills of students with special needs together with other students. In addition, the school should encourage the teachers to prepare materials and equipment for learning according to the plan, and also design learning media for students with special needs.

Keywords : Management, Inclusive Education

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาก ตามหลักสิทธิมนุษยชนคนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษา พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก (ราชกิจจานุเบกษา : 14) มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวาระหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 บททั่วไป กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาสำหรับคนไทยทุกคนไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ได้กล่าวถึงคนที่มีความบกพร่องทุกประเภทไว้ในหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา ในมาตรา 10 วรรคสอง ที่กำหนดว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือผู้ด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และในวรรคสาม กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่องในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่อง พ.ศ. 2551 หมวด 1 มาตรา 5 (1) (2) (3) ที่ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่อง เพื่อเป็นการรองรับเด็กที่มีความบกพร่องทุกคนทุกประเภทที่อยากเรียนให้ได้เข้าเรียน ซึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 37 (1) ที่กำหนดว่าให้โรงเรียน และศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเมื่อเขตพื้นที่การศึกษาใดมีความพร้อม ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้การสนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษานั้น จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 มาตรา 12 ให้กระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็นเพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ

เพื่อให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง สอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย พระราชบัญญัติ และนโยบายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพตั้งอยู่บนฐานสิทธิมนุษยชนที่แท้จริง สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดโครงการโรงเรียนจัดการเรียนร่วม เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 โดยใช้โครงสร้างซีเอส (SEAT Framework) โดยที่ S : Students = นักเรียน, E : Environment = สภาพแวดล้อม, A : Activities = กิจกรรมการเรียนการสอน, T : Tools = เครื่องมือ ทั้งนี้โรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนกลไกการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริหารตามบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึง การบริหารที่มีความยืดหยุ่นและคมชัดในการดำเนินงาน ทั้งในระดับชั้นเรียนร่วมและโรงเรียนทั้งระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่ม โอกาสให้เด็กพิการทุกคนได้เข้าเรียนและเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน คุณภาพของการจัดการศึกษาเรียนร่วมจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ อย่างหนึ่งของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 7)

ในการจัดการศึกษาพิเศษและการดำเนินงานการเรียนรู้นั้น จะต้องจัดการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึง ระดับท้องถิ่น ต้องมีกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ นโยบาย แนวปฏิบัติ จาก ส่วนกลางลงไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติ จะต้องกำหนด บทบาทของบุคลากรที่จะช่วยกันทำงานการจัดการ ด้านการเงิน การงบประมาณ ตลอดจนจัดเตรียมเครื่องมือ และสถานที่ให้ พร้อมในการจัดการเรียน ร่วม เหนือสิ่งอื่นใดคือการให้การศึกษแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองและสาธารณชน เพราะ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่เข้าใจเด็ก ไม่เข้าใจปรัชญา และไม่เข้าใจหลักการการศึกษาพิเศษแล้วจะทำให้ การเรียนร่วมเป็นไปได้ยาก จึงจา เป็นที่บุคคลหลายฝ่ายจะต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา (ผดุง อารยะ วิทยุ, 2542 : 68)

นอกจากนี้การเรียนรู้นั้นยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือพิการได้เข้า เรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อม ของชั้นเรียนปกติ เพื่อให้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ จากการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นโยบาย การศึกษาชาติได้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ คนไทยทุกคนให้สามารถเรียนได้ในทุกที่ ที่เปิดเรียนทั้งคนปกติและคนไม่ปกติซึ่ง หมายถึงผู้พิการ ผู้มี ปัญหาสุขภาพ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันทาง สังคม เกิดการยอมรับในความเป็นมนุษย์ สร้างความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน นับเป็นนโยบาย การศึกษาที่สร้างสรรค์ความเป็นคนและ ความสมบูรณ์ทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 2-3)

โรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองตาก ตำบล หัวเดียด อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีการรับสมัครนักเรียนในแต่ละ ปีการศึกษา โดยขั้นตอนการสมัครจะมีการทดสอบนักเรียนเพื่อแยกประเภทของนักเรียนตั้งแต่ต้น ทำให้ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาทราบว่ามีนักเรียนคนใดเป็นเด็กพิเศษ เนื่องจากในชั้นเรียนมีทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติเรียนรวมกันทำให้เกิดปัญหาในการจัดการ เรียนการสอน ซึ่งการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุงที่ผ่านมายังพบว่ามีปัญหาด้านการจัดการเรียนรวมอยู่ ซึ่ง สรุปลผลจากการประชุมคณะครูของโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง ได้พบว่า การจัดการเรียนรวมในด้านต่าง ๆ ของทางโรงเรียนไม่เป็น ระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน (สมุดบันทึกการประชุมของโรงเรียน, 2560 : 19)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูในโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง จึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการ เรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งการจัดการเรียนรวมอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนอมราษฏร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเด็กพิเศษ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน (ไม่รวมผู้ศึกษา) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนครู) และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 145 คน ของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 173 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน ของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สรุปได้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และด้านเครื่องมือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลได้ ดังนี้

1.1 การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า การเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ การจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) การเตรียมความพร้อมด้านสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป และบุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

1.2 การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า การจัดสภาพอาคารเรียนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนที่เรียนร่วมใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมาคือ การจัดตารางเรียนเสริมทักษะทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) การจัดให้มีห้องเสริมทักษะทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปให้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

1.3 การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนนอมราชูร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า การปรับหลักสูตรเพื่อเอื้อในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$)

1.4 การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนนอมราชูร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านเครื่องมือ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า การจัดทำ/จัดให้มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานเรียนร่วมของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ การจัดทำ/จัดให้มีแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานเรียนร่วมภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) การจัดเตรียม/จัดหาสื่อ อุปกรณ์และความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามที่ระบุไว้ในแผน IEP มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การใช้สื่อ วิธีการ เทคนิค กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$)

2. ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนนอมราชูร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีดังนี้

2.1 ด้านนักเรียน ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนต้องสร้างเจตคติที่ดีให้บุคลากรในโรงเรียน ให้เกิดการยอมรับต่อนักเรียนพิเศษ ($f = 11$) รองลงมาคือ โรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมด้านวิชาการสำหรับนักเรียนพิเศษเพื่อการเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป ($f = 10$) และโรงเรียนต้องให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษอย่างถูกต้อง ($f = 9$) ตามลำดับ

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในชั้นเรียน ($f = 11$) รองลงมาคือ โรงเรียนต้องปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พร้อมทั้งจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป ($f = 10$) และโรงเรียนต้องจัดบริเวณภายในโรงเรียนเพื่อการพักผ่อนให้กับนักเรียนพิเศษ เช่น สนามเด็กเล่น/สวนหย่อม และอื่น ๆ ($f = 9$) ตามลำดับ

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนต้องจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ($f = 11$) รองลงมาคือ โรงเรียนต้องพัฒนานักเรียนพิเศษร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามแผนที่กำหนดไว้ ($f = 10$) และโรงเรียนต้องมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนพิเศษเป็นรายบุคคล และมีการรายงานความก้าวหน้าของผลการเรียน ($f = 9$) ตามลำดับ

2.4 ด้านเครื่องมือ ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ โรงเรียนต้องมีวิธีการในการใช้สื่อ เทคนิค และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนพิเศษร่วมกับนักเรียนทั่วไป ($f = 11$) รองลงมาคือ โรงเรียนต้องจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องตามที่ระบุไว้ในแผน ($f = 10$) และโรงเรียนต้องผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนพิเศษ ($f = 9$) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนอมราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป เตรียมความพร้อมด้านสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อการเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป และบุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สร้างเจตคติที่ดีให้บุคลากรในโรงเรียนให้เกิดการยอมรับต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เตรียมความพร้อมด้านวิชาการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อการเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป และมีการให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง ซึ่งไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง อักษรสา (2550 : 122-123) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) สำหรับบุคคลออทิสติก ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 พบว่า สภาพการดำเนินงานจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท อยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่พบปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษและการจัดการเรียนการสอน ไม่เป็นไปตาม IEP และครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนออทิสติกเพียงลำพัง ครูผู้สอนนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาพิเศษ ควรมีการพัฒนาความรู้ทางการศึกษาพิเศษแก่ครูผู้สอนนักเรียนทั่วไปและมีคณะกรรมการรับผิดชอบ การจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิหาร ชันทอง (2550 : 131-133) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ตามโครงสร้างซีท 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการศึกษาพิเศษต่อสภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านเครื่องมือ ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เนื่องจากยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนและขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรวม และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสา สุผากอง (2553 : 89-93) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในจังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมที่ประสบความสำเร็จของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสภาพแวดล้อม มีการแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนรวมและมีการสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้การยอมรับและเข้าใจระบบการสอน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมจัดทำห้องน้ำ ห้องส้วม ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวางแผนการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและครอบคลุมภาระงานของการจัดการเรียนรวม ด้านนักเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนรวม ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนรวม

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไป มีการเตรียมความพร้อมด้านสังคมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป และบุคลากรของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีการให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไปเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง ไปสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 44) ที่ให้โรงเรียนบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งทางด้านนักเรียน (S: Students) ให้โรงเรียนดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับสามารถให้ความช่วยเหลือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี และฝึกทักษะให้นักเรียนพิเศษมีความพร้อมทั้งในด้านวิชาการ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตัวเอง และปรับตัวให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมได้

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดสภาพอาคารเรียนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนที่เรียนร่วมในโรงเรียน มีการจัดตารางเรียนเสริมทักษะทางวิชาการ มีการจัดให้มีห้องเสริมทักษะทางวิชาการ และมีการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไป ไปสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 44) ที่ให้โรงเรียนบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งทางด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ให้โรงเรียนดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การวางแผนกำหนดนโยบาย เพื่อจัดเตรียมความพร้อม สร้างบรรยากาศ จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้เอื้อต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนร่วมให้บุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องทราบและเข้าใจ โดยจัดมีการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปให้มากที่สุด

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการปรับหลักสูตรเพื่อเอื้อในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ไปสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 44) ที่ให้โรงเรียนบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งทางด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การนำเทคนิคที่หลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน

1.4 ด้านเครื่องมือ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการจัดทำ/จัดให้มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานเรียนร่วมของโรงเรียน มีการจัดทำ/จัดให้มีแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานเรียนร่วมภายในโรงเรียน มีการจัดเตรียม/จัดหาสื่อ อุปกรณ์และความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามที่ระบุไว้ในแผน (IEP) และมีการใช้สื่อ วิธีการ เทคนิค กิจกรรม เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไปสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 44) ที่ให้โรงเรียนบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งทางด้านเครื่องมือ (T: Tools) ให้โรงเรียนบริหารจัดการเรียนร่วมโดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน การจัดระบบการจัดการศึกษาและการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาพิเศษ

2. ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนถนนอมราษฎรบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านนักเรียน คือ โรงเรียนต้องสร้างเจตคติที่ดีให้กับบุคลากรในโรงเรียน ให้เกิดการยอมรับต่อนักเรียนพิเศษ โรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมด้านวิชาการสำหรับนักเรียนพิเศษเพื่อการเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป และโรงเรียนต้องให้ความรู้แก่นักเรียนทั่วไป เพื่อให้สามารถปฏิบัติต่อนักเรียนพิเศษได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจา ชลธารันนท์ (2546: 10) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์ และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง โดยกระตุ้นพัฒนาการทุก ๆ ด้านให้ทันที่ตั้งแต่เมื่อแรกเกิดและทำได้อย่างถูกต้องก็จะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการได้อย่างเห็นผลชัดเจน และไปสอดคล้องกับแนวคิดของ ผดุง อารยะวิญญู (2542: 197) ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปในโรงเรียน โดยการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับและสามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม คือ โรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในชั้นเรียน โรงเรียนต้องปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พร้อมทั้งจะจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนพิเศษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป และโรงเรียนต้องจัดบริเวณภายในโรงเรียนเพื่อการพักผ่อนให้กับนักเรียนพิเศษ เช่น สนามเด็กเล่น/สวนหย่อม และอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ นางลักขณ์ วิรัชชัย (2544 : 15) ที่กล่าวว่า หลักการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือ การยอมรับและการใช้ประโยชน์จากความแตกต่างที่หลากหลายระหว่างเด็กทุกคน โดยเฉพาะความแตกต่างเนื่องจากความพิการ เพื่อให้เด็กทุกคนเกิดการเรียนรู้และพัฒนา พื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน ทั้งทางวิชาการ ทางสังคม ทางกายภาพ และทางอาชีพ สามารถเรียนรวมกันอย่างพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีความร่วมมือในการจัดการศึกษาของเด็กจากบุคลากรทุกคนในโรงเรียน จากครอบครัวและจากชุมชน

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คือ โรงเรียนต้องจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โรงเรียนต้องพัฒนานักเรียนพิเศษร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามแผนที่กำหนดไว้ และโรงเรียนต้องมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนพิเศษเป็นรายบุคคล และมีการรายงานความก้าวหน้าของผลการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล อุดมพิริยศักดิ์ (2549 : 10-14) ที่กล่าวว่า ต้องมีขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จะเริ่มจากการทำความเข้าใจและขออนุญาตผู้ปกครองของเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและสถานศึกษาในการช่วยเหลือ พัฒนาส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็ก จากนั้นทำการรวบรวมข้อมูลและประเมินเกี่ยวกับเด็ก และทำการประชุมจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยมีกลุ่มรับผิดชอบซึ่งจะเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือพัฒนาเด็กโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทนครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัดและนักเรียน (กรณีที่สามารถเข้าร่วมประชุมได้) โดยผู้รับผิดชอบเหล่านี้จะประชุมร่วมกันเขียนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.4 ด้านเครื่องมือ คือ โรงเรียนต้องมีวิธีการในการใช้สื่อ เทคนิค และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนพิเศษร่วมกับนักเรียนทั่วไป โรงเรียนต้องจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องตามที่ระบุไว้ในแผน และโรงเรียนต้องผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2549 : 63-64) ที่กล่าวว่า เครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรวมช่วยให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อันได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์อักษรเบลล์ หนังสือเสียงสำหรับเด็กตาบอด หนังสือตัวพิมพ์ใหญ่ สำหรับนักเรียนที่เห็นเลือนราง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับนักเรียนออทิสติก บริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น บริการสอนเสริม เช่น การเขียนและอ่านอักษรเบลล์ การสอนภาษามือ การฝึกพูด รวมทั้งการสอนเสริมวิชาการต่าง ๆ ตำรา ความช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการบกพร่องทางด้านสติปัญญา เด็กออทิสติก การแก้ไขการพูดสำหรับเด็กออทิสติก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม และให้มีการนิเทศผลการดำเนินโครงการและรายงานผลทุก ๆ ปี
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรวางแผนการจัดการเรียนรวม และมีการนิเทศผลการดำเนินการทุก ๆ ภาคการศึกษา
- 1.3 สถานศึกษาควรดำเนินการจัดการเรียนรวมและมีการนิเทศผลการดำเนินการทุก ๆ เดือน
- 1.4 ครูควรดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนทั่วไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนพิเศษ
- 1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการนำงบประมาณที่ได้รับมาจัดทำเครื่องมือในการเรียนการสอนนักเรียนพิเศษ
- 1.6 ผู้ปกครองนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนพิเศษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเรื่อง การดำเนินการระบบช่วยเหลือนักเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
- 2.2 ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
- 2.3 ควรศึกษาเรื่อง การศึกษาการสร้างแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
- 2.4 ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.สุบันพร เวียง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำงานการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุเนตร ทองคำพงษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ดร.มนตรี ไยระย้า ผู้อำนวยการโรงเรียนถนนอมราภรณ์บำรุงคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนถนนอมราภรณ์บำรุง นายทิวา พิมพ์สุทธิ ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ 1) นายธนาวิศุทธิ์ ศิริพรรณารัตต์ 2) นางสไบแพร จันทร์สายทอง 3) นายบุญทอง สว่างยอดฟ้าดิน 4) นางสาวนุชนารถ อุ่นกาเย็น 5) นางประไพ ลินจู 6) นางประทีน ทองอ่ำ ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เดอะบุคส์. (2556). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2544). **คู่มือครูรูปแบบการจัดการเรียนร่วมรวมพลัง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- นิสา สุผากอง. (2553). **การบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บรรจง อักขราสา. (2550). **สภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) สำหรับบุคคลออทิสติก ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- เบญจมา ชลธารันนธ์. (2546). คู่มือการบริหารการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ : เพทายการพิมพ์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : พีเออาร์ดี แอนด์ ปริ้นติ้ง.
- โรงเรียนถนนอมราขจรบุรีรัมย์. (2560). สมุดบันทึกการประชุมของโรงเรียน. ตาก : โรงเรียน.
- วิหาร์ ชันทอง. (2550). สภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2549). การพัฒนาศักยภาพบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สมาธิสั้น และ ออทิสซึม. กรุงเทพฯ : ภารกิจโครงการและประสานงานวิจัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่การปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). 2 ทศวรรษของการพัฒนาการศึกษาพิเศษ : ประสพการณ์ในอดีตและปัจจุบันสู่การพัฒนาในอนาคต (พ.ศ. 2529-2555). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานวิชาการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา.
- สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์. (2549). เอกสารประกอบการสอนวิชา การบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เด็กที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัว. โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนฯ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก Academic Administration of Maesod Technical College under Tak Provincial Vocational Education Office

นุชนารถ ระรื่น¹ และ ดร.นลรวช ยุตตวงศ์²
Nuchanat and Dr.Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก มีประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก และด้านห้องสมุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก พบว่า 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ คือ สถานศึกษาควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและชุมชน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาควรมีวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน คือ สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ใช้วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนทุกครั้งที่จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล คือ สถานศึกษาควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และมีการประเมินผลหลังการสอนทุกครั้งด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย 5) ด้านห้องสมุด คือ สถานศึกษาควรจัดหางบประมาณเพื่อจัดหาสื่อ หนังสือให้เพียงพอ ส่งเสริมให้ครู-นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ หนังสือ และมีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด 6) ด้านการนิเทศการศึกษา คือ สถานศึกษาควรมีการวางแผนระบบการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง เป็นการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบท โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และ 7) ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ คือ สถานศึกษาควรจัดหางบประมาณให้เพียงพอ เพื่อจัดการอบรมสัมมนาให้ความรู้ทางวิชาการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา และส่งไปอบรมพัฒนากับหน่วยงานภายนอก

คำสำคัญ : การบริหาร, งานวิชาการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

Email : tootaphoda@gmail.com โทร. 089-2701287

² อาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the conditions and recommendations on academic administration of Maesod Technical College under Tak Provincial Vocational Education Office. The population and the data source of the research were 48 experts, school director, teacher civil service and educational personnel, and school boards. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis. The findings of the research indicated that;

1. On the whole, academic administration of Maesod Technical College under Tak Provincial Vocational Education Office seemed to be at the high level. When each side was considered based on arithmetic means arranged in descending order, it was found that all sides were at the high level; that is, measurement and evaluation, academic conference, seminar and training, learning management, learning materials and media, educational supervision, curriculum and curriculum implementation, and library respectively.

2. In terms of the recommendations on academic administration of Maesod Technical College under Tak Provincial Vocational Education Office, it can be said that; 1) in terms of curriculum and curriculum implementation, the school should provide teachers with training to increase the understanding of curriculum and curriculum implementation to develop curriculum according to the contexts of locality and community. 2) For learning management, the school should encourage teachers to design courses based on a learner-centered approach. 3) For learning materials and media, the school should encourage teachers to habitually use learning materials and media to motivate students to learn. 4) In terms of measurement and evaluation, the school should support teachers attending training to learn and increase the understanding of measurement, assessment and evaluation, and also encourage teachers to regularly administer a post assessment by using various assessment tools. 5) In terms of a library, the school should sufficiently allocate the budget to buy learning materials and media, including textbooks, give teachers and students the opportunity to participate in provide textbooks to the library, and also appoint a librarian. 6) For educational supervision, the school should focus on the systematization of supervision and monitoring according to the contexts, give all people in a school the opportunity to participate in kalyanamitr supervision. 7) In terms of academic conference, seminar and training, the school should sufficiently allocate the budget to hold the seminar to enhance teacher civil service and educational personnel's understanding of academic matter inside the school, and also encourage them to attend the seminars hosted by other organizations.

Keywords : Administration, Academic (Matter)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เนื่องจากความสามารถและศักยภาพในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ของคนในชาติ (ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ และอร่าม จันทวานิช, 2542 : 2-12) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยมีการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในมาตรา 6 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 บัญญัติว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 20 บัญญัติว่าการจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 2-7)

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากสังคมและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) สำหรับการผลิตนักศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ตรงตามความต้องการของทุกฝ่าย โดยเฉพาะสถานประกอบการซึ่งเป็นแหล่งสำคัญที่รองรับกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเห็นถึงความสำคัญ ได้มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา มาตรา 8(2) ว่าการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดโดยยึดหลักให้ชุมชน สังคม สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การผลิตและพัฒนากำลังคน การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และการจัดการอาชีวศึกษาพร้อมกับการฝึกอบรมวิชาชีพ นอกจากนี้ได้กำหนดแนวทางดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาให้บุคลากร องค์กรและสถาบันในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 5-7) ดังนั้นการดำเนินการตามกฎหมายการศึกษานี้ ถือเป็นแนวทางของการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ ซึ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 4)

การบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ซึ่งใน ข้อ 8 กำหนดว่าให้สถานศึกษาแบ่งการบริหารงานออกเป็นฝ่าย ดังนี้ คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และฝ่ายวิชาการ และในข้อ 12 กำหนดให้ฝ่ายวิชาการแบ่งออกเป็นแผนกและงาน ดังนี้ คือ แผนกวิชา ที่เปิดสอน งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิทยบริการและห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และงานสื่อการเรียนการสอน โดยแผนกวิชาให้เปิดทำการสอนตามความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นและผู้เรียน และตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ในกรณีที่แผนกวิชาใดไม่มีความจำเป็นต้องเปิดทำการสอนในสถานศึกษาต่อไป ให้ดำเนินการยุบเลิกแผนกวิชาขึ้นนั้น การเปิดสอนแผนกวิชาใหม่ และการยุบเลิกแผนกวิชาให้ อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการวิทยาลัย โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552 : 2)

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรจะต้องมีความรับผิดชอบเป็นผู้นำครูในด้านงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำชี้แนะครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดแผนการเรียน และการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา โดยอาจเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น งานวิชาการจึงถือว่าสำคัญยิ่งในการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานด้านการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานการวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษา สถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของสถานศึกษา ที่จะสร้างนักเรียน นักศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี (วิโรจน์ บุญเรือง, 2552 : 1)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเพื่อให้บรรลุตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก มีเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
3. ข้อมูลทั่วไปของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้ การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 33 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน ของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่าย จำนวน 4 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการศึกษา

การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนถนนราชบุรุษบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สรุปได้ ดังนี้ การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) รองลงมา คือ ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) และด้านห้องสมุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลได้ ดังนี้

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$) รองลงมาคือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) และมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ/อบรมสัมมนาให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ครูและคณะกรรมการหลักสูตรของสถานศึกษา มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพชุมชน และท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$)

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี ความมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$) รองลงมาคือ มีการวางแผนการเรียนรู้โดยให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วม และมีการจัดกิจกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่ม ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$) มีการกำกับดูแลให้ครูจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และมีการเสริมแรงให้ครูจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้วิธีการเรียนที่หลากหลายและเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีการตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของชุมชน และความต้องการของท้องถิ่น และมีการกำกับดูแลให้ครูจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ให้ได้ทำ คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$)

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการติดตามให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และระดับความรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$) รองลงมาคือ มีการสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีการจัดให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนผลิต จัดหา ใช้ และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$)

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการตรวจสอบ การนำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) รองลงมา มีการกำกับดูแล ให้ครูวัดผลและประเมินการเรียนตามสภาพจริงของกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน/ชิ้นงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) และมีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสิ่งที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ต้องการประเมินโดยเน้นการประเมินระหว่างการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนและเพื่อนนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.72$)

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการทุกปีการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$) รองลงมาคือ มีการจัดให้มีผู้รับผิดชอบห้องสมุด เพื่อให้บริการแก่ครูและนักเรียนอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.98$) และมีการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และนำมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุดอยู่เสมอ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.74$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีการจัดการเอกสารหนังสือค้นคว้าสำหรับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$)

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13$) รองลงมาคือ มีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการนิเทศที่ครอบคลุมและชัดเจนสะดวกต่อการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) และมีการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีการนำผลการประเมินการนิเทศมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีการใช้วิธีการ กิจกรรมนิเทศที่มีความเหมาะสมกับสภาพและข้อจำกัดของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$)

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$) รองลงมาคือ มีการรวบรวมเอกสารและรายงานการประชุมอบรม/สัมมนาทางวิชาการอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) และมีการสำรวจความต้องการในการประชุมอบรมทางวิชาการของครู เพื่อใช้ทำแผนอบรมครูให้ตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีการประเมินผลการจัดการประชุมอบรมทางวิชาการทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการอบรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$)

ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก มีดังนี้

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร โดยจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ($f=8$) รองลงมาคือ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและชุมชน ($f=7$) และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับหลักสูตร ($f=7$) ตามลำดับ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ($f=8$) รองลงมาคือ ควรจัดทำแผนการเรียนรู้ก่อนนำไปสอนทุกครั้ง ($f=7$) และควรฝึกให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ($f=6$) ตามลำดับ

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านวัสดุ สื่อการเรียนรู้อตามความจำเป็น ($f=8$) รองลงมาคือ ควรใช้สื่อประกอบการสอนทุกครั้ง ($f=7$) และการจัดการเรียนรู้ต้องระบุสื่อที่ใช้ในการประกอบการสอน ($f=5$) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการวัดผลและประเมินผล ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรวัดผลตามสิ่งที่จัดการเรียนการสอน และประเมินเครื่องมือที่หลากหลาย (f=8) รองลงมาคือ ควรวัดผลประเมินผลหลังการสอนทุกครั้ง (f=7) และควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล โดยจัดให้มีการอบรม (f=7) ตามลำดับ

ด้านห้องสมุด ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ส่งเสริมให้ครู-นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ หนังสือ เพื่อสนองความต้องการของครู-นักเรียน (f=8) รองลงมาคือ ควรหางบประมาณ เพื่อจัดหาสื่อ หนังสือให้เพียงพอต่อความต้องการ (f=7) และควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่นักเรียนและครูอย่างเป็นระบบ (f= 6) ตามลำดับ

ด้านการนิเทศการศึกษา ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (f=8) รองลงมาคือ ควรมีการนิเทศครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอน (f=7) และควรวางแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทและให้เกิดการมีส่วนร่วม เป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร (f=6) ตามลำดับ

ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ส่งเสริมการประชุมอบรมเพื่อพัฒนา งานวิชาการของสถานศึกษา (f=8) รองลงมาคือ ควรนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาขยายต่อให้เพื่อนครู เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (f=7) และควรมีการจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรม (f=6) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า วิทยาลัยมีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อม ความต้องการ ของชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งยังมีการกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี ความมีคุณธรรม จริยธรรม มีการติดตามให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และระดับความรู้ของผู้เรียน มีการตรวจสอบ การนำผลการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการทุกปี การศึกษา ประกอบกับการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในของวิทยาลัยอย่างชัดเจน และมีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากร ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมิธ และคณะ (Smith, E.W.et al., 1961 : 170; อ้างถึงใน วรภพ ไพรวลัย, 2558 : 19) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจของ การบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งาน วิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียน การสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ยังไปสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 33; อ้างถึงใน รัฐสยาม วงษ์ชัย, 2558 : 8-9) ได้กล่าวถึงงานวิชาการไว้ ดังนี้ 1) งานวิชาการเป็นงานที่ มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม เจตคติ และค่านิยม ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิตตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม 2) งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของวิทยาลัย เมื่อวิทยาลัยมีงาน วิชาการมาก ปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย 3) งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่วิทยาลัย ไม่ ว่าจะเป็นในรูปแบบของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของวิทยาลัย วิทยาลัยจะได้รับการ จัดสรรงบประมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณงานของวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ 4) งานวิชาการเป็น เครื่องตัดสินคุณภาพของวิทยาลัย การพิจารณาคุณภาพของวิทยาลัยต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของวิทยาลัย โดยพิจารณา วิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น 5) งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครู ร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัยอยู่เสมอ พอสรุปได้ว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของวิทยาลัย เป็นหน้าที่หลักของวิทยาลัย ถือเป็นหัวใจของการบริหารวิทยาลัย วิทยาลัยจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของวิทยาลัยที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐสยาม วงษ์ชัย (2558 : 68-70) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ด้านการวัดผลประเมินผล มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านห้องสมุด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมครู-อาจารย์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุด 2 ข้อคือ จัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดให้มีการศึกษาโครงสร้าง/จุดหมายและหลักการของหลักสูตรก่อนการสอน อยู่ในระดับ มาก ความคิดเห็นรองลงมาคือ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ครูผู้ปกครอง ชุมชน อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับ มาก 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมครู-อาจารย์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ครูทำการศึกษาในชั้นเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ความคิดเห็นรองลงมาคือ มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน และมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับ มาก 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน โดยรวมครู-อาจารย์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง อยู่ในระดับ มาก ความคิดเห็นรองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูคิดสร้างสรรค์สื่อใหม่ ๆ อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ จัดให้มีห้องเก็บสื่อการสอนอย่างเหมาะสม มีการจัดทำเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลด้วยตนเอง อยู่ในระดับ มาก 4) ด้านการวัดผลประเมินผล โดยรวมครู-อาจารย์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 ข้อคือ จัดทำคู่มือวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง นำผลการวัดประเมินผลนักเรียนไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีการติดตามผลการซ่อมเสริมและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ความคิดเห็นรองลงมาคือ มีการจัดทำคลังข้อสอบ อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการจัดทำเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลด้วยตนเอง อยู่ในระดับ มาก 5) ด้านห้องสมุด โดยรวมครู-อาจารย์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ ให้บริการและค้นคว้าอย่างมีระบบ อยู่ในระดับ มากที่สุด ความคิดเห็นรองลงมาคือ จัดหาบุคลากรตรงกับความรู้ ความสามารถในการบริการงานห้องสมุด อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ จัดห้องสมุดเป็นแหล่งบริการแก่ชุมชน อยู่ในระดับ มาก 6) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมครู-อาจารย์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุดคือ มีการนิเทศการสอนโดยคณะกรรมการนิเทศการสอนภายในวิทยาลัยอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อยู่ในระดับ มาก ความคิดเห็นรองลงมาคือ มีการบันทึกผลการนิเทศไว้เป็นหลักฐาน อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก 7) ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ โดยรวมครู-อาจารย์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นสูงสุด 2 ข้อคือ จัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับวิชาการให้กับบุคลากร และจัดให้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาครูผู้สอนโดยเข้ารับการอบรม/ศึกษาดูงาน อยู่ในระดับ มาก ความคิดเห็นรองลงมา มี 2 ข้อคือ จัดให้มีการประชุม แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับวิชาการระหว่างครูผู้สอน และจัดสวัสดิการส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ อยู่ในระดับ มาก

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัยมีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชน และท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีการ เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน และมีการจัด อบรมเชิงปฏิบัติการ/อบรมสัมมนาให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรอย่างถูกต้อง และมีการ ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพชุมชน และท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร อิน ผง (2555 : 66-67) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตยานนาวา สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัยมีกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี ความมีคุณธรรม จริยธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้วิธีการเรียนที่หลากหลายและ เหมาะสม และมีการกำกับดูแลให้ครูจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ความถนัด ความสามารถ ความ ต้องการ และความสนใจของผู้เรียน และวางแผนการเรียนรู้โดยให้นักเรียนและครูเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐ สยาม วงษ์ชัย (2558 : 68-70) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัยมีการติดตาม กำกับ ดูแล ประเมินผล และสรุปรายงานการดำเนินงานของครูที่ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และระดับความรู้ของผู้เรียน และ ให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนากร พรหมวังขวา (2558 : 103-109) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อ การสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัยมีการนำผลจากการวัดผลและประเมินผลมา ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีการกำกับดูแล ให้ครูวัดผลและประเมินการเรียนตามสภาพจริงของกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสิ่งที่ต้องการประเมิน โดยเน้นการ ประเมินระหว่างการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรภพ ไพรวลัย (2558 : 140-142) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัยจัดให้มีผู้รับผิดชอบห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่ครูและ นักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการทุกปีการศึกษา โดยได้ศึกษาสภาพปัญหาและความ ต้องการของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและนำมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุดอยู่เสมอ และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐสยาม วงษ์ชัย (2558 : 68-70) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผล การศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านห้องสมุด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านกานนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัยได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายใน สถานศึกษาอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการนิเทศที่ครอบคลุม ชัดเจน สะดวกต่อการนำไปใช้ มีการนำ ผลการประเมินการนิเทศมาปรับปรุง และมีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมล เดชะ (2559 : 73-76) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจําตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านกานนิเทศการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าวิทยาลัย มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการรวบรวมเอกสารและรายงานการประชุมอบรม/สัมมนาทางวิชาการอย่างเป็นระบบและมีการสำรวจความต้องการในการประชุมอบรมทางวิชาการของครู เพื่อใช้ทำแผนอบรมครูให้ ตรงกับความต้องการ และมีการประเมินผลการจัดการประชุมอบรมทางวิชาการทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของ จีระ รุญเจริญ (2550 19-21; อ้างถึงใน อัญชลี เรื่องไฟศาล, 2558 : 34-35) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนา และไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลก

ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก หากพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร โดยจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรชยา จุฑาบุตร (2558 : 70-83) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาศรีราชา สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรให้สถานประกอบการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร ควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนา หลักสูตร ควรส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรที่ถูกต้องชัดเจน และควรมีการประชุม หรือจัดอบรมชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตรให้ครูผู้สอนก่อนนำหลักสูตรไปใช้

ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาควรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ รัฐสยาม วงษ์ยี่ (2558 : 69) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน มีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูทำการศึกษาในชั้นเรียนโดยมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน คือ ควรจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านวัสดุ สื่อการเรียนรู้ตามความจำเป็น และควรใช้สื่อประกอบการสอนทุกครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ

จันทราณี สงวนนาม (2549 : 147; อ้างถึงใน รัตนกร พรหมวังขวา, 2558 : 103-109) ได้กล่าวถึง สื่อการเรียนรู้ว่า ผู้บริหารจะต้อง จัดให้สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอน เพราะสื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอน เช่น เอกสาร หลักสูตร คู่มือครู บันทึกการสอน นอกจากนี้แหล่งการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เครือข่ายการเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง สื่อการเรียนรู้เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครู ดำเนินไปด้วยดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามกระบวนการต่าง ๆ ที่หลักสูตรต้องการ

ด้านการวัดผลและประเมินผล คือ ควรวัดผลตามสิ่งที่จัดการเรียนการสอนและประเมินเครื่องมือที่หลากหลาย และควร วัดผลประเมินผลหลังการสอนทุกครั้ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรชยา จุฑาบุตร (2558 : 70-83) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาศรีราชา สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น แบบบันทึกคะแนนภาคปฏิบัติ แบบบันทึก คะแนนพฤติกรรม แบบทดสอบ และข้อสอบ เป็นต้น

ด้านห้องสมุด คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อ หนังสือให้เพียงพอ ควรมีการส่งเสริมให้ครู-นักเรียน เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ หนังสือ เพื่อสนองความต้องการของครู-นักเรียน และควรมีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วรภพ ไพรวลัย (2558 : 141) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการ รับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ ด้านพฤติกรรมการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแบบพฤติกรรมเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับ คือ แต่งตั้งบุคลากรควบคุมดูแลห้องสมุด จัดหาหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา มอบหมายผู้รับผิดชอบดูแล บำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และให้บริการด้านโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งห้องโสตทัศนศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตนเอง และวางแผนพัฒนาการบริการห้องสมุด และศูนย์การเรียนรู้ด้วย ตนเองให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัย

ด้านการนิเทศการศึกษา คือ ควรมีการวางแผนการนิเทศและมีการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ รัฐสยาม วงษ์ยี่ (2558 : 69-70) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยี รัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า มีการนิเทศการสอนภายในวิทยาลัยอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีการ บันที่กผลการนิเทศ และมีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการเรียนการสอน

ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการประชุมอบรมทางวิชาการให้เพียงพอและส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการประชุมอบรมเพื่อพัฒนางานวิชาการ สอดคล้องเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา) พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกอบด้วย 6 หมวด 1 บทเฉพาะกาล และ 63 มาตรา (ราชกิจจานุเบกษา, 2551 : 1-24) การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง การมีระบบการพัฒนาครูและ คณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สถานศึกษาอาชีวศึกษาของเอกชนอาจ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายของสถาบัน เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือทางวิชาการ การสร้างคุณภาพการอาชีวศึกษาเอกชน การจัดการให้ เอื้ออำนวยแก่ผู้มีประสบการณ์ ผู้ผ่านการอบรมจากสถานประกอบการที่ได้ รับการรับรอง ผู้เรียนที่สะสมผลการเรียนไว้ และผู้ที่ ผ่านการฝึกอบรมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ด้าน วิชาชีพ เพื่อให้ได้ คุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงและวางแผนพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพชุมชนและท้องถิ่น และมีการกำกับติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ

1.2 วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ควรดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพ ชุมชน และท้องถิ่น

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.4 คณะกรรมการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก

2.2 ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก

2.3 ควรศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก

2.4 ควรศึกษาเรื่อง การดำเนินการห้องสมุดมีชีวิตของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดตาก

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นลรัช ยุทธวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำงานการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษา ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำ เกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สมชาย อังสุโชติเมธี อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย นอร์ทเทิร์น นายเดโชวัฒน์ ทักคัม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด นายพงศ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความ ร่วมมือ นางสุกัญญา แสงจุ่น รองผู้อำนวยการฝ่ายงานวิชาการ นางธรรณม์ สีสุก รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักศึกษา นางภครพร แก้วโชติ รองผู้อำนวยการฝ่ายงานบริหารทรัพยากร ดาบตำรวจสมพร บุญคง กรรมการสถานศึกษา นายสังคม จาดดี กรรมการสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. [Online]. Available : <http://www.thailandlawyercenter.com> [2556, มกราคม 28].
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานสภานายกรัฐมนตรี. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2549). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- พรรษา จุฑานุตร. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาศรีราชา สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ และอรุณ จันทวานิช. (2542). "การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ"วารสารวิชาการ. 2 (กันยายน 2542) : 2-12.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก. หน้า 3.
- รัฐสยาม วงษ์ชัย. (2558). การบริหารงานของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตนกร พรหมวังชา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วรภพ ไพรวลัย. (2558). พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วิมล เดชะ. (2559). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจําตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสตูล. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วิโรจน์ บุญเรือง. (2552). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 12. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการ, 5(4), 8-13.
- อัญชลี เรื่องไพศาล. (2558). พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหาร ตามความเห็นของครูโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัมพร อินผอง. (2555). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Smith, E.W., et al. (1961). The Educator's Encyclopedia. NJ : Prentice Hall.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคกจังหวัดอุดรธานี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

Budget Implementation of Bankhok Witthayakhom School, Bankhok District, Uttaradit
Province under Secondary Educational Service Area Office 39

รัตนาภรณ์ เข้มเพชร¹ และ ดร.นลรวช ยุตวงศ์²
Rattanaorn Kempet and Dr.Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยมีประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารบัญชี อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือ 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ คือ ควรจัดทำกรอบคำขอรับงบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา และควรมีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยทิศทาง และยุทธศาสตร์งบประมาณของหน่วยงานเหนือสถานศึกษา 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ คือ ควรมีการวางแผนปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับ และมีการวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างเพื่อจัดลำดับความสำคัญและกำหนดงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล คือ ควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้าง เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และควรสร้างเครื่องมือเพื่อดำเนินการประเมินผลตรวจสอบติดตาม และนิเทศ 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา คือ ควรมีการวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษา และสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาประสานความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์ต่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านการบริหารการเงิน คือ ควรมีการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี คือ ควรมีการจัดทำ จัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และมีการจัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกรมบัญชีกลางภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป และรายงานประจำปีส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเขตพื้นที่การศึกษา 7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ คือ ควรมีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สิน มีการจัดเก็บควบคุม เบิกจ่าย และมีคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี ให้ปฏิบัติเป็นไปตามเกณฑ์การ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ดาก

Email : ploysri97@gmail.com โทร. 090-4589579

² อาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ดาก

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จัดซื้อจัดจ้าง และควรมีการตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำจำหน่ายหรือซื้อหรือถอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง

คำสำคัญ : การดำเนินงาน, งบประมาณ

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the conditions and recommendations on budget implementation of Bankhok Witthayakhom School, Bankhok District, Uttaradit Province under Secondary Educational Service Area Office 39. The population and the data source of the research were 51 experts, school administrators, teacher civil service and educational personnel, and basic school boards. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that;

On the whole, budget implementation of Bankhok Witthayakhom School, Bankhok District, Uttaradit Province under Secondary Educational Service Area Office 39 seemed to be at the high level. When each aspect was considered based on arithmetic means arranged in descending order, it was found that all aspects were at the high level; that is, financial management, accounting management, inventory and asset management, resource mobilization and investment in education, monitoring and evaluation, budgeting and proposing the budget, and budget allocation respectively.

In terms of the recommendations on budget implementation of Bankhok Witthayakhom School, Bankhok District, Uttaradit Province under Secondary Educational Service Area Office 39, it can be said that; 1) in terms of budgeting and proposing the budget, the school should present the medium terms expenditure framework to the Educational Service Area Office, and analyze ways and budgeting strategies of the sectors supervising schools. 2) For budget allocation, the school should have plans to develop the medium terms expenditure framework based on the total amount of financing obtained, and analyze activities based on roles and responsibilities according to structural standards to prioritize work, including budgeting. 3) In terms of monitoring and evaluation, the school should analyze activities based on roles and responsibilities according to structural standards to prioritize work, and also create monitoring and supervisory tools. 4) For resource mobilization and investment in education, the school should have plans to mobilize educational resources, and encourage teachers to cooperate with the community and both the public and private sectors to share educational resources to enhance student learning. 5) In terms of financial management, the school should focus on receiving, keeping, withdrawal, disbursement, transfer and reservation according to financial rules and regulations of the Ministry of Finance. 6) For accounting management, the school should prepare the accounting documents and registration, and send the monthly report to the original affiliation, the State Audit Office of the Kingdom of Thailand, and the Comptroller General's Department by the 15th of the next month, and send the annual report to the Office of the Basic Education Commission received by the Educational Service Area Office. 7) In terms of inventory and asset management, the school should prepare asset control make disbursement and appoint the annual inventory committees according to the guidelines for government procurement. In addition, the school should focus on inspection, maintenance, and repair of

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

assets both before and after using. For the useless assets, the school should appoint asset disposal committees to dispose or demolish buildings.

Keywords : Implementation, Budget

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นทำให้รูปแบบการบริหารโรงเรียนได้เปลี่ยนไปสู่การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการถ่ายโอนอำนาจการบริหารให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว (One Stop Service) ที่โรงเรียนเป็นการบริหารที่ให้สถานศึกษาเป็นหน่วยตัดสินใจหลักที่สำคัญในระบบการศึกษาโดยโรงเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความแตกต่างอย่างหลากหลาย (Beck; & Murphy. 1996 : 2-3) โรงเรียนที่ได้รับการกระจายอำนาจควรมีอิสระในการปฏิบัติงาน 5 เรื่องคือ 1) มีอำนาจกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน 2) มีอำนาจในการควบคุมงบประมาณ 3) มีอำนาจในการบริหารงานบุคคล 4) มีอำนาจในการบริหารหลักสูตรและ 5) มีอำนาจในการกำหนดและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรในการกระจายอำนาจทั้ง 5 ด้านให้กับสถานศึกษาการกระจายอำนาจด้านงบประมาณ นับเป็นหัวใจของการกระจายอำนาจเพราะถ้าโรงเรียนไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ ก็จะมีอำนาจในการบริหารในเรื่องอื่น ๆ น้อยลง การจะกระจายอำนาจด้านวิชาการและบุคลากรได้นั้น จะต้องได้รับการกระจายอำนาจด้านงบประมาณก่อน งบประมาณ (Budget) นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน เนื่องจากงบประมาณจะบอกวัตถุประสงค์เป้าหมายการนำผลประโยชน์หรือผลตอบแทนให้หน่วยงานในอนาคต และบอกวิธีที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ นอกจากนี้งบประมาณเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงาน (administration) และเป็นทั้งความสำคัญในทางการเมืองการปกครองเพราะงบประมาณเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลยพินิจความรับผิดชอบร่วมกันของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่จะพึงมีต่อประชาชนในครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2547)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 76-77) ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด 2) ด้านการบริหารงบประมาณ เป็นการบริหารเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เป็นการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพบุคลากรในการปฏิบัติราชการ การรักษาวินัยและการออกจากราชการ และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานด้านธุรการ ข้อมูลด้านสารสนเทศ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์การประสานงานกับหน่วยงานอื่น กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดวิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 โดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดทำแผนงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานและผลลัพธ์ เพื่อให้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของภาครัฐ เป็นการพัฒนาระบบรายงานผลด้านการเงิน ที่ต้องการให้การดำเนินงานเกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบในการตัดสินใจและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบการกระจายอำนาจ การจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงาน โดยครอบคลุมถึงความสามารถในการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน ระบบรายงานที่เปรียบเทียบกับแผนงาน ทั้งนี้การให้อำนาจการจัดการทางการเงินและงบประมาณ ขึ้นอยู่กับลักษณะของมาตรฐานการควบคุมทางการเงินและระบบการรายงานผลการปฏิบัติของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถานศึกษาต้องบริหารจัดการด้านงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 7 กิจกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 32) ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี 7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ จึงเห็นได้ว่าภารกิจด้านการบริหารด้านงบประมาณ จึงมีความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาและเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูในโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านงบประมาณของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบงานงบประมาณ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ
3. ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 35 คน (ไม่รวมผู้ศึกษา) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนครู) ของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในปี การศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 สรุปได้ ดังนี้

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.50$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.46$) ด้านการ บริหารพัสดุและสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.45$) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.44$) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.39$) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ อยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.30$) และด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.26$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลได้ ดังนี้

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการจัดทำและเสนอของ งบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน งาน/โครงการ และกิจกรรมหลัก โดยจัดให้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุง และนำเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และจัดทำ รายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งานโครงการ ให้มีความเชื่อมโยงกับผลผลิต และผลลัพธ์ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของ สถานศึกษา พร้อมกับวิเคราะห์และจัดลำดับ ความสำคัญของแผนงาน งานโครงการ เมื่อเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดตั้งงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการ อยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.48$) รองลงมาคือ จัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง โดยวิเคราะห์ นโยบายหน่วยเหนือที่มีการ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณที่ผ่านมาของสถานศึกษา เพื่อปรับเป้าหมายผลผลิตที่ต้องการ ดำเนินการใน 3 ปีข้างหน้า พร้อมกับปรับแผนงาน งานโครงการและกิจกรรมหลักให้สอดคล้องกับประมาณรายได้ของสถานศึกษา ทั้งจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.46$) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตาม ข้อตกลงที่ทำกับเขตพื้นที่การศึกษาด้านปริมาณคุณภาพเวลาตลอดจนต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขององค์กรและผลผลิต งาน/โครงการ และจัดทำข้อมูลสารสนเทศผลการศึกษาระดับวิจัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ การจัด การศึกษาของสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศให้เขตพื้นที่การศึกษา และสาธารณชนรับทราบ อยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.38$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ จัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษา และกรอบประมาณการรายจ่าย ระยะปานกลาง เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องเชิงนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$)

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการจัดสรรงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานราย เดือนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณแล้วสรุปแยกเป็นรายไตรมาส อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.46$) รองลงมาคือ ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรร ที่เขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง ตลอดจนตรวจสอบวงเงิน นอกงบประมาณที่ได้จากแผนการระดมทรัพยากร อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$) จัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขต พื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับงบประมาณและศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผ่านเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งให้สถานศึกษาทราบในเรื่องนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ขั้นต้น และวิธีการจัดสรรงบประมาณ และนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และร่างข้อตกลงผลผลิตขอความเห็นชอบ คณะกรรมการสถานศึกษาและแจ้งจัดสรรวงเงินและจัดทำข้อตกลงผลผลิต ให้หน่วยงานภายในสถานศึกษาเข้าไปดำเนินการตาม แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ปรับปรุงกรอบ งบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับและจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงานงานโครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณที่ได้ตามแผนระดมทรัพยากรพร้อม จัดทำขอร่างตกลงผลผลิตของหน่วยงานภายในสถานศึกษา และกำหนดผู้รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.10$)

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ รายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน โดยสรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้และจัดรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นรายไตรมาส ต่อเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.56$) รองลงมาคือ จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินทั้งเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส และป้องกันความเสี่ยงสำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงสูงพร้อมการป้องกันความเสี่ยงสำหรับ โครงการที่มีความเสี่ยงสูง อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu=4.52$) และกำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัด ของสถานศึกษาและจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่ กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิต อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.46$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ สร้าง เครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาและ ประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี พร้อมรายงานผลการประเมินต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu= 4.08$)

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.44$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ศึกษา วิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจ งาน/โครงการ ตามกรอบ งบประมาณการระยะปานกลางและแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพิ่มเติมจากประมาณการรายได้งบประมาณ ไว้ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมให้เป็นไปตามความเร่งด่วน และช่วงเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.64$) รองลงมาคือ สำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาตามเกณฑ์การรับทุนทุกประเภท ตั้งกรรมการพิจารณา คัดเลือกนักเรียน ได้รับทุนการศึกษาโดย ตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกพร้อมทั้งให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน อยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\mu=4.54$) และศึกษา วิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุน การจัดการศึกษา ตลอดจนติดต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม และเก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีที่ต้องใช้เงินเพิ่มเติมให้เป็นไปตามระเบียบของทุนการศึกษาและระเบียบว่าด้วยเงินนอกงบประมาณ ทั้งตาม วัตถุประสงค์และไม่กำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.50$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ เสนอแผนการ ระดมทรัพยากรทางการศึกษา และทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการในรูปแบบ คณะกรรมการ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.16$)

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการบริหารการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การนำส่งเงินให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu=4.62$) รองลงมาคือ การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอน และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด อยู่ ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.60$) และการเบิกเงิน การรับเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอน และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด อยู่ในระดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มาก ($\mu=4.44$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ การโอนเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.32$)

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการบริหาร บัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ จัดทำกระดาษทำการโดยปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณโอนเปิดบัญชีเงินนอกงบประมาณเข้าบัญชีทุนและบัญชีเงินรับฝากและเงินประกัน ตั้งยอดบัญชีสินทรัพย์ที่เป็นบัญชีวัสดุหรือและบัญชีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน พร้อมทั้งจัดทำใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไปโดยใช้จำนวนเงินตามรายการหลังการปรับปรุง และตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานคงเหลือประจำวันและงบทวิจรณ์ยอดฝากธนาคาร ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีแยกประเภททั่วไปและการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีย่อยและทะเบียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.62$) รองลงมาคือ ปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อบันทึกบัญชีรายได้สูงกว่า (ต่ำกว่า) ค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีและปิดรายการรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดบัญชี เข้าบัญชีรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม แล้วให้ออนบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังเข้าบัญชีรายได้แผ่นดิน หากมียอดคงเหลือให้ออนเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.54$) และบันทึกเปิดบัญชีค้าง โดยบันทึกรายการด้านเดบิตในบัญชีแยกประเภท และบันทึกรายการด้านเครดิตในบัญชีแยกประเภทและบันทึกบัญชีประจำวัน ให้ครอบคลุมการรับเงินงบประมาณ การรับรายได้จากการขายสินค้าหรือการให้บริการ การรับเงินรายได้การจ่ายเงินงบประมาณ การจ่ายเงินงบประมาณให้ยืมการจ่ายเงินนอกงบประมาณให้ยืม การซื้อวัสดุหรือสินค้าคงเหลือ เงินทดลองจ่าย เงินมัดจำและค่าปรับ รายได้จากเงินกู้ของรัฐ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน การรับเงินบริจาค การรับเงินรายได้แผ่นดินถอนเงินรายได้แผ่นดิน การเบิกเงินงบประมาณ แทนกัน การจ่ายเงินให้หน่วยงานที่ปฏิบัติตามควบคุมการเงิน การรับเงินความรับผิดชอบทางละเมิด อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.52$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ จัดทำงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสดจัดทำโดยวิธีตรงจัดทำหมายเหตุประกอบงบการเงินและจัดส่งรายงานประจำปีให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเขตพื้นที่การศึกษาและจัดส่ง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดการจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน และมีแนวทางการปฏิบัติ การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เองวัน แต่เป็นแบบพิมพ์ทางที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายแจก อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$)

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ จดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างในกรณีที่ยังไม่ดำเนินการและที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ประสานกันกรมธนารักษ์หรือสำนักงานธนารักษ์จังหวัดเพื่อดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน และให้จัดทำทะเบียนคุมในส่วนของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.66$) รองลงมาคือ จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตลอดจนที่ได้จากการบริจาคที่ยังไม่ได้บันทึกคุมไว้โดยบันทึกทะเบียนคุมราคา วันเวลาที่ได้รับสินทรัพย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.60$) และจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษา ซึ่งอาจใช้โปรแกรม ระบบทะเบียนคุมสินทรัพย์ก็ได้ ถ้าสถานศึกษามีความพร้อมและจัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.54$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ การจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันและกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน พร้อมกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.22$)

ข้อเสนอแนะการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีดังนี้

ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรจัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษา และกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สอดคล้องเชิงนโยบาย (f=9) รองลงมาคือ ควรมีการวิเคราะห์ทิศทางและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเหนือสถานศึกษา ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (f=8) และควรมีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษา และตามความต้องการของสถานศึกษา (f=6) ตามลำดับ

ด้านการจัดสรรงบประมาณ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับและจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณซึ่งระบุแผนงานงานโครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณที่ได้ตามแผนระดมทรัพยากรพร้อมจัดทำข้อร่างตกลงผลผลิตของหน่วยงานภายในสถานศึกษา และกำหนดผู้รับผิดชอบ (f=10) รองลงมาคือ ควรมีการเสนอแผนการใช้งบประมาณวงเงินรวมเพื่อขออนุมัติเงินประจำงวดเป็นรายไตรมาสผ่านเขตพื้นที่การศึกษาไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวบรวมเสนอต่อสำนักงบประมาณและการเบิกจ่ายงบประมาณประเภทต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีและอนุมัติการใช้งบประมาณของสถานศึกษาตามประเภทและรายการตามที่ได้รับงบประมาณ (f=8) และควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างสายงานและตามแผนงาน งานโครงการของสถานศึกษา เพื่อจัดลำดับความสำคัญและกำหนดงบประมาณทรัพยากรของแต่ละสายงาน งานโครงการ ให้เป็นไปตามกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอกงบประมาณตามแผนระดมทรัพยากร (f=7) ตามลำดับ

ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการสร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาและประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี พร้อมรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา (f=9) รองลงมาคือ ควรมีการประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศให้เป็นไปตามแผนการ ตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษา โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงสูงและจัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ พร้อมทั้งเสนอ ข้อปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่ ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้สถานศึกษาเร่งแก้ปัญหาได้ทันสถานการณ์ (f=8) และควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างสายงานและตามแผนงาน งานโครงการของสถานศึกษา เพื่อจัดลำดับความสำคัญและควรมีการกำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัด ของสถานศึกษาและจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิต (f=7) ตามลำดับ

ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการเสนอแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ (f=10) รองลงมาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาทราบรายการสินทรัพย์ของสถานศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันและวางระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคล และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน (f=8) และควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรและสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา (f= 7) ตามลำดับ

ด้านการบริหารการเงิน ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการโอนเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลือในปี ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด (f=9) รองลงมาคือ ควรมีการเบิกเงิน การรับเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด (f=8) และควรมีการเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด (f=5) ตามลำดับ

ด้านการบริหารบัญชี ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการจัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน จัดทำงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสดจัดทำโดยวิธีตรง จัดทำหมายเหตุประกอบงบการเงินและจัดส่งรายงานประจำปีให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเขตพื้นที่การศึกษาและจัดส่ง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด (f=10) รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียน และรายงานมีแนวทางการปฏิบัติ การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เอง เว้นแต่เป็นแบบพิมพ์กึ่งที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่ายแจก (f=8) และควรมีการจัดทำรายงานประจำเดือน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่งหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป โดยจัดทำรายงานรายได้แผ่นดินรายงานรายได้ และค่าใช้จ่าย รายงานเงินประจำงวด (f=6) ตามลำดับ

ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันและกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน พร้อมกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุมและเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี (f=9) รองลงมาคือ ควรมีการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรวจสอบงบประมาณรายละเอียด เกณฑ์คุณลักษณะเฉพาะประกาศจ่าย/ขายแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะพิจารณาของโดยคณะกรรมการ จัดทำสัญญาเมื่อตรวจรับงานให้มอบเรื่องแก่เจ้าหน้าที่การเงินวางฎีกาเบิกเงินเพื่อจ่ายแก่ผู้ขาย/ผู้จ้าง (f=7) และควรมีการตรวจสอบสภาพและบำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งานสำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำจำหน่ายหรือซื้ออัตรอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง (f=5) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ปฏิบัติตามข้อข้อยกเว้นและภารกิจการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 7 กิจกรรม ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 32) ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี 7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ซึ่งมีการปฏิบัติด้านการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนเป็นไปตามตามกรอบของระเบียบ ขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้ ดังเช่นการบริหารการเงินของโรงเรียนมีการดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนวิธีการดำเนิน นำส่งเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ได้มีการปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณโอนเปิดบัญชีเงินนอกงบประมาณเข้าบัญชีทุน และบัญชีเงินรับฝากและเงินประกัน ตั้งยอดบัญชีสินทรัพย์ จัดทำใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไป จัดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้าง ศึกษา วิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจ งาน/โครงการ ตามกรอบประมาณการระยะปานกลางและแผนปฏิบัติการ รายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน งาน/โครงการ และกิจกรรมหลัก โดยจัดให้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และได้จัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส ซึ่งไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ศักดิ์ศรี (2555 : 4) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลิตา กันทมณี (2558 : 82) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนคลองลานพัฒนาจินดาศักดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานบริหารงานงบประมาณโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการบริหารบัญชี อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดทำและเสนอขอของงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทวรรณ จักรมา (2559 : 54) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านกล้วยหอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านกล้วยหอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ อยู่ใน ระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ด้านอนุมัติงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านการประเมิน งบประมาณ อยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนได้จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน งาน/โครงการ และกิจกรรมหลัก โดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปาน กลาง โดยวิเคราะห์นโยบายจากหน่วยเหนือ และทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงเรียนตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับเขตพื้นที่ การศึกษา ด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ตลอดจนต้นทุน สอดคล้องกับการศึกษาของ บรูซ (Bruce, 1995 : 5) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารณมิติตัวอย่างในการวางแผนด้านงบประมาณ : เขตการศึกษา แพลตเบอร์ค ซิตี้ (นิวยอร์ก) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ตอบคำถาม 3 ข้อ คือ 1) การคาดคะเนระยะยาว (5 ปี) เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของการงบประมาณได้ให้ข้อมูลใหม่ที่สำคัญ เพียงพอต่อการวางแผนด้านงบประมาณของเขตการศึกษาใช่หรือไม่ การวิจัยพบว่า ใช่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการเปรียบเทียบ แนวโน้มขององค์ประกอบหลักภายในสภาพแวดล้อมของงบประมาณ คือ แนวโน้มของการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน 2) การ คาดคะเนระยะยาวเกี่ยวกับตัวแปรภายนอกของด้านงบประมาณต่าง ๆ ได้ให้ข้อมูลใหม่ที่สำคัญต่อการรายงานของเขตการศึกษา หรือไม่ ผู้วิจัยพบว่า อิทธิพลของแหล่งเงินทุนภายนอกที่น่าสนใจจะยังคงไม่เป็นที่รู้จัก 3) การเปรียบเทียบแนวโน้มระยะยาว เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้ข้อมูลใหม่ที่สำคัญต่อการวางแผนทางงบประมาณของเขตการศึกษา หรือไม่ คำตอบ ของการวิจัย คือ ใช่ โดยเมื่อใส่เส้นแนวโน้ม (ภายในและภายนอก) เข้าไปด้วยกันก็จะพบการงบประมาณที่เกินดุล ซึ่งสามารถ จัดการป้องกันและแก้ไขได้ทันที

ด้านการจัดสรรงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนได้จัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานรายเดือน ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ได้ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจาก หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรร ที่เขตพื้นที่การศึกษา และจัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของโรงเรียนกับเขตพื้นที่การศึกษา สอดคล้อง กับการศึกษาของ รอสส์ (Ross, 1998 : 5) แห่งมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรระดับ โรงเรียนของโรงเรียนรัฐในชิคาโก : กระบวนการและผล (อิลลินอยส์) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดสรรงบประมาณ ระดับโรงเรียนของรัฐในชิคาโก ระหว่างปีการศึกษา 1994-1995 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่โดยเฉพาะโรงเรียนระดับ ประถมศึกษายึดมั่น ในกระบวนการงบประมาณเชิงเหตุผล โดยได้พยายามที่จะเชื่อมโยงระหว่างงบประมาณที่ตั้งกับจุดประสงค์ ของโรงเรียนและกระบวนการทางงบประมาณแบบนี้กำลังนิยมใช้กันมากขึ้น การศึกษาพบว่า ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจตาม แนวนอน แต่ผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุดในเรื่องนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น กรรมการโรงเรียนและผู้ปกครอง นักเรียน พบว่า มีอิทธิพลน้อยมาก นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้จ่ายเงินมีแนวโน้มจะเข้าไปในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ขณะที่ สำนักงานการศึกษาเขตยังคงมีอิทธิพลอยู่

ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ได้มีการรายงานผลการดำเนินการ ตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินทั้งเงินงบประมาณและเงินนอก งบประมาณ และกำหนดปัจจัยหลักของความสำเร็จ และตัวชี้วัด ของสถานศึกษาและจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตอย่าง ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 32) ดังนี้ 1) การตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 1.1) จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินทั้งเงิน งบประมาณและเงินนอกงบประมาณของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนการใช้งบประมาณ รายไตรมาส 1.2) จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามและป้องกันความเสี่ยงสำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงสูง 1.3) จัดทำแผนการ กำกับตรวจสอบติดตาม และป้องกันความเสี่ยงสำหรับ โครงการที่มีความเสี่ยงสูง 1.4) ประสานแผนและดำเนินการตรวจสอบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ติดตาม และนิเทศให้เป็นไปตามแผนการ ตรวจสอบ ติดตามของสถานศึกษา โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงสูง 1.5) จัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อ ปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่ ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้สถานศึกษาเร่งแก้ปัญหาได้ทันสถานการณ์ 1.6) รายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1.7) สรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้และจัดรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นรายไตรมาสต่อเขตพื้นที่การศึกษา 2) การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 2.1) กำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPIS) ของสถานศึกษา 2.2) จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลผลิตที่กำหนดตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิต 2.3) สร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษา 2.4) ประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี 2.5) รายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า คือ โรงเรียนได้ศึกษา วิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจ งาน/โครงการ ตามกรอบประมาณการระยะปานกลางและมีแผนปฏิบัติการประจำปี ได้ทำการสำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษา ตั้งกรรมการพิจารณาคัดเลือกนักเรียน โดยตรวจสอบข้อมูลเชิงลึก และทำการศึกษา วิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ โบแมน (Boman, 1998 : 5) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเงินเกี่ยวกับเรื่องการจัดเก็บเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนในเขตชนบทของรัฐบริติชโคลัมเบีย 7 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า การเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษาโรงเรียนต้องคำนึงถึงนโยบายทางด้าน การรับเงิน จ่ายเงิน นโยบายและแนวปฏิบัติในการเก็บเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียน ต้องสอดคล้องและสนองกิจกรรมตามหลักสูตรและการเรียกเก็บ เงินบำรุงการศึกษาในอัตราที่เหมาะสม จะทำให้โรงเรียนมีเงินไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมการเรียนการสอนเต็มที่ตามความจำเป็น

ด้านการบริหารการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนได้นำส่งเงิน มีการเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน และการเบิกเงิน การรับเงิน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 39) การบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณมุ่งเน้นผลงาน มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้ บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของ โบแมน (Boman, 1998 : 5) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเงินเกี่ยวกับเรื่องการจัดเก็บเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนในเขตชนบทของรัฐบริติชโคลัมเบีย 7 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า การเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษา โรงเรียนต้องคำนึงถึงนโยบายทางด้าน การรับเงิน จ่ายเงิน นโยบายและแนวปฏิบัติในการเก็บเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียน ต้องสอดคล้องและสนองกิจกรรมตามหลักสูตรและการเรียกเก็บ เงินบำรุงการศึกษาในอัตราที่เหมาะสม จะทำให้โรงเรียนมีเงินไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมการเรียนการสอนเต็มที่ตามความจำเป็น

ด้านการบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนได้ให้เจ้าหน้าที่จัดทำกระดาดทำการโดยปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณโอนเปิดบัญชีเงินนอกงบประมาณเข้าบัญชีทุน และบัญชีเงินรับฝากและเงินประกัน สามารถปิดบัญชีรายได้ และค่าใช้จ่ายเพื่อบันทึกบัญชีรายได้สูงกว่า (ต่ำกว่า) ค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีและปิดรายการรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดบัญชีเข้าบัญชีรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม แล้วให้โอนบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่ง คลังเข้าบัญชีรายได้แผ่นดิน หากมียอดคงเหลือให้โอนเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง และสรุปรายการบันทึกบัญชีทุกวันทำการสรุปรายการรับหรือจ่ายเงิน ผ่านไปบัญชีแยกประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากคลัง สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 76-77) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการในโรงเรียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลในสังกัด จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การบริหารบัญชี ดังนี้ 1) การจัดทำบัญชีการเงิน 2) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน และ 3) การจัดทำและการจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าโรงเรียนได้จดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างในกรณีที่ยังไม่ดำเนินการและที่ยังไม่สมบูรณ์ จัดทำทะเบียนคุมในส่วนโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ และได้จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษา สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 76-77) ด้าน การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ดังนี้ 1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 1.1) ตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากรขึ้นสำรวจวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้างทั้งหมดเพื่อทราบสภาพการใช้งาน 1.2) จำหน่าย บริจาค หรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามระเบียบในกรณีที่ หมดสภาพหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ 1.3) จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน ทั้งที่ซื้อหรือจัดหาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ตลอดจนที่ได้จากการบริจาคที่ยังไม่ได้บันทึกบัญชีโดยบันทึกทะเบียนคุมราคา วันเวลาที่ได้รับสินทรัพย์ 1.4) จดทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุสำหรับที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างในกรณีที่ยังไม่ดำเนินการและที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ประสานกับกรมธนารักษ์หรือสำนักงานธนารักษ์จังหวัดเพื่อดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน และให้จัดทำทะเบียนคุมในส่วนโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน 1.5) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษา ซึ่งอาจใช้โปรแกรมระบบทะเบียนคุมสินทรัพย์ก็ได้ ถ้าสถานศึกษามีความพร้อม 1.6) จัดทำระเบียบการใช้ทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การจัดหาพัสดุ มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 2.1) วิเคราะห์แผนงาน งาน/โครงการ ที่จัดทำรอบรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง เพื่อตรวจดูกิจกรรมที่ต้องใช้พัสดุที่ยังไม่มีตามทะเบียนคุมทรัพย์สิน และเป็นไปตามเกณฑ์ความขาดที่กำหนดตามมาตรฐานกลาง 2.2) จัดทำแผนระยะปานกลางและจัดหาพัสดุทั้งในส่วนที่สถานศึกษาจัดหาเองและที่ร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดหา 3) การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 3.1) จัดทำเอกสารแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างในกรณีที่เป็นแบบมาตรฐาน 3.2) ตั้งคณะกรรมการขึ้นกำหนดคุณลักษณะเฉพาะหรือแบบรูปรายการในกรณีที่ไม่เป็นแบบมาตรฐานโดยดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ 3.3) จัดซื้อจัดจ้าง โดยตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียด เกณฑ์คุณลักษณะเฉพาะประกาศจ่าย/ขายแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะพิจารณาของโดยคณะกรรมการ จัดทำสัญญาเมื่อตรวจรับงานให้มอบเรื่องแก่เจ้าหน้าที่การเงินวางฎีกาเบิกเงินเพื่อจ่ายแก่ผู้ขาย/ผู้จ้าง 4) การควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ 4.1) จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน 4.2) กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน 4.3) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี 4.4) ตรวจสอบสภาพและบำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำจำหน่ายหรือซื้อหรือถอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง

หากพิจารณาข้อเสนอแนะเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ คือ ควรจัดทำกรอบคำขอรับงบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา และควรมีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยทิศทาง และยุทธศาสตร์งบประมาณของหน่วยงานเหนือสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ พรจันท์ พรศักดิ์กุล (2550 : 4-5) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณระยะปานกลาง จัดทำปฏิทินกระบวนการงบประมาณในขั้นของการอนุมัติงบประมาณ และนำเสนอแผนงบประมาณให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา

ด้านการจัดสรรงบประมาณ คือ ควรมีการวางแผนปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับ และมีการวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างเพื่อจัดลำดับความสำคัญและกำหนดงบประมาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ พรจันท์ พรศักดิ์กุล (2550 : 4-5) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาต้องมีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ และมีการสร้างแรงจูงใจให้ทำตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล คือ ควรมีการวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้าง เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และควรสร้างเครื่องมือเพื่อดำเนินการประเมินผลตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของ พรจันท์ พรศักดิ์กุล (2550 : 4-5) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ควรมีเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบภายในระดับสถานศึกษา มีการประเมินแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี และรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา คือ ควรมีการวางแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษา และสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาประสานความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์ต่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของ พรจันท์ พรศักดิ์กุล (2550 : 4-5) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ความคิดเห็น และมีส่วนในการรับรู้ รับทราบข้อมูลต่าง ๆ เพื่อในการระดมจัดหาระดมทรัพยากร และทุนการศึกษาให้แก่โรงเรียนและนักเรียน

ด้านการบริหารการเงิน คือ ควรมีการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การโอนเงิน และการกันเงินไว้เบิกเหลือในปีให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

สอดคล้องกับการศึกษาของ พรจันท์ พรศักดิ์กุล (2550 : 4-5) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรมีการโอนเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลือในปี ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด เพื่อป้องกันความเสียหายด้านการเงิน

ด้านการบริหารบัญชี คือ ควรมีการจัดทำ จัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และมีการจัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกรมบัญชีกลางภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป และรายงานประจำปีส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเขตพื้นที่การศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา ศักดิ์ศรี (2555 : 4) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาต้องมีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการบัญชี บันทึกบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ

ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ คือ ควรมีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สิน มีการจัดเก็บควบคุม เบิกจ่าย และมีคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี ให้ปฏิบัติเป็นไปตามเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้าง และควรมีการตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำจำหน่ายหรือขอซื้อถอนกรณีเป็นสิ่งปลูกสร้าง สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา ศักดิ์ศรี (2555 : 4) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณมีการเชื่อมโยงข้อมูลผลการปฏิบัติงานกับรูปแบบการใช้จ่ายเงินและจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ ในการจัดการบริหารสินทรัพย์ต้องเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนต่อการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษา และกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลาง เสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องเชิงนโยบายและมีการนิเทศผลการดำเนินงานทุก ๆ ปีงบประมาณ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการสร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาและประเมินแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จัดทำรายงานประจำปี พร้อมรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษาทุกๆ
ปีงบประมาณ

สถานศึกษามีการปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายระยะปานกลาง ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินที่ได้รับและจัดทำ
รายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณซึ่งระบุแผนงานงานโครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ได้รับและวงเงินนอก
งบประมาณที่ได้ตามแผนระดมทรัพยากรพร้อมจัดทำข้อร่างตกลงผลผลิตของหน่วยงานภายในสถานศึกษา และกำหนด
ผู้รับผิดชอบทุก ๆ ปีงบประมาณ

ครูควรมีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันและกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน พร้อม
กำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบและแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี
อย่างสม่ำเสมอทุกปี ควรมีการโอนเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลือปี ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดและ
ควรมีการจัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำบแสดงฐานะการเงิน จัดทำบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน งบกระแสเงินสด
จัดทำโดยวิธีตรง จัดทำหมายเหตุประกอบงบการเงินและจัดส่งรายงานประจำปีให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผ่านเขตพื้นที่การศึกษาและจัดส่ง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและกรมบัญชีกลางตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการเสนอแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และทุนการศึกษา เพื่อขอ
ความเห็นชอบและดำเนินการในรูปคณะกรรมการ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษา เรื่อง การดำเนินงานบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์โรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

ควรศึกษา เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานบริหารงานงบประมาณโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม
อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

ควรศึกษา เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจการดำเนินงานบริหารงานงบประมาณโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้าน
โคก จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

ควรศึกษา เรื่อง การดำเนินงานบริหารการเงินโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

ควรศึกษา เรื่อง การดำเนินงานบริหารการตรวจสอบติดตามและประเมินผลโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม อำเภอบ้านโคก
จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นลวัช ยุทธวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง
ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำจนการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำ
เกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สมชาย อังสุโชติเมธี อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย
นอร์ทเทิร์น นายชยพล เอ็มมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม นายศิริชัย ด้วงแดง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคก
วิทยาคม ว่าที่ร.ต.ทิพย์รดี พุ่มไม้ หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ นายเพชร เตชณสิทธิ์ หัวหน้าฝ่ายงานงบประมาณ นายไสว สุขเกษม
หัวหน้าฝ่ายงานทั่วไป นางวารินทร์ คุณศรี หัวหน้าฝ่ายงานบุคคล นายนนทภพ ทองเอียง หัวหน้างานพัสดุ นางสาวราพร หิตมุล
เจ้าหน้าที่การเงิน และนายแสวง ดวงสุภา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็น
ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ.
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 17.
- _____. (2553). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ ฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พรจันทร์ พรศักดิ์กุล. (2550). รูปแบบกระบวนการงบประมาณของโรงเรียนที่บริหารงบประมาณ แบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาโท การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Beck, L.G. & Murphy, J. (1996). The four imperatives of a successful school. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Bruce, W. Watkins. (1995). A Case Study in Financial Planning: the Plattsburgh City School District (New York). Dissertation of Ed.D.Degree. Columbia University Teachers College.
- Boman, John L. (1998). The Day Activity Schedule Approach To Travel Demand Analysis. Ph.D. Dissertation, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts.
- Ross, H. (1998). Rubenstein. School-level Budgeting and Resource Allocation in the Chicago Public Schools : Process and Results (Illinois). Dissertation of Ph.D. Degree, Teachers College Columbia University.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นโฮม" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชูวิcharat
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

The Participation of Students' Parents in Educational Management of Chuwicharat School
under Tak Primary Educational Service Area Office 1

ชลธิชา จันทร์ศรีเปรม¹ และ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์²
Chonticha Chansripem and Dr.Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชูวิcharat สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยมีประชากรและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนชูวิcharat สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 124 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชูวิcharat สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชูวิcharat สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน และควรจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมใช้งานได้อยู่เสมอ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเพื่อรับทราบสภาพและปัญหาด้านงบประมาณ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนขอความร่วมมือให้ช่วยกันสอดส่องดูแลและรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา 3) ด้านการบริหารงานบุคคล คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อรับทราบสภาพและปัญหาการจัดการด้านงานบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการสนับสนุนสวัสดิการให้เป็นขวัญและกำลังใจ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อรับทราบสภาพและปัญหาการจัดการด้านงานทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา และควรให้ผู้ปกครองประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ผู้ปกครองนักเรียน, การจัดการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email : momo@takesa1.go.th โทร. 093-1354828

² อาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate the conditions and recommendations on the participation of students' parents in educational management of Chuwicharat School under Tak Primary Educational Service Area Office 1. The population and the data source of the research were 124 experts, school administrators, and basic school boards, teachers who were in charge of community relationships and students' parents of Chuwicharat School under Tak Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2017. The research instruments were questionnaires and interviews. The collected data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis. The findings of the research indicated that;

On the whole, the participation of students' parents in educational management of Chuwicharat School under Tak Primary Educational Service Area Office 1 seemed to be at the high level. When each aspect was considered based on arithmetic means arranged in descending order, it was found that all aspects were at the high level; that is, general administration, academic administration, personnel administration, and budget administration respectively.

In terms of the recommendations on the participation of students' parents in educational management of Chuwicharat School under Tak Primary Educational Service Area Office 1, it can be said that; 1) in terms of academic administration, the school should give parents the opportunity to participate in planning and developing develop learning resources both inside and outside the school. In addition, the school should create supportive learning environments for students. 2) For budget administration, the school should give parents the opportunity to attend the meetings to understand budgeting problems and find solutions, and request the assistance and cooperation from parents in protecting school assets. 3) In terms of personnel administration, the school should give parents the opportunity to attend the meetings to understand the problems in personnel administration to provide guidelines for human resource development and also provide welfare facilities to improve morale. 4) For general administration, the school should give parents the opportunity to attend the meetings to understand the problems in general administration to find solutions and give recommendations for improvement, and also give parents the opportunity to publicize school activities to the community.

Keywords : Participation, Students' Parents, Educational Management

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การจัดการศึกษาให้กับเยาวชนของชาติมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งสังคมของข้อมูลสารสนเทศที่รวดเร็ว หรือเรียกกันว่า "ยุคโลกาภิวัตน์" ได้ส่งผลต่อรูปแบบกระบวนการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และคงจะต้องมีการพัฒนาปรับระบบหรือรูปแบบกระบวนการต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องซึ่งตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงในบริบทของสังคมโลก ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ ซึ่งการจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและสามารถที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตามกระแสโลกาภิวัตน์ รัฐบาลจึงต้องสร้างกฎหมายเพื่อให้เป็นกรอบในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชนมากที่สุด มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านการศึกษา ตลอดจนสามารถสร้างความสมดุลในระบบการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตราที่ 49 ว่าด้วยบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ หรือผู้อยู่ในสภาพยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งนี้สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียนในมาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน มาตรา 61 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการรับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายรวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค (ฉีรเดช นรัตถกรักษา, 2555 : 15-17) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ให้มีการสนับสนุนให้มีพื้นที่สาธารณะทางสังคมเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระดมความคิดเห็น ปรีกษา ทาหรือ และร่วมติดตามตรวจสอบอย่างสร้างสรรค์ ในเรื่องเกี่ยวข้องกับการจัดการประเทศ และการกำหนดนโยบายสาธารณะ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มาตรา 27 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 21-23) หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการของรัฐ ตามมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกำหนดจำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 10 - 13) กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 9-15 คน โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะกำหนดไว้ตามความใน มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะบุคคลดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ส่งเสริมและสนับสนุน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ต้องนำหลักการสู่การปฏิบัติ โดยมอบหมายให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามกรอบของกฎหมายกำหนด ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและสถานศึกษาในการจัดการศึกษานับว่าเป็นสิ่งที่มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความหมายและมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศและเป็นการจัดการศึกษาที่มีจำนวนผู้เข้ารับการศึกษามากที่สุด เพราะเป็นทั้งการศึกษาภาคบังคับและเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีวิตหรือเพื่อการศึกษาต่อของมวลชน ทั้งยังเป็นการศึกษาเพียงระดับเดียวที่รัฐกำหนดนโยบายให้การจัดการแบบให้เปล่า ทำให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน และมีโอกาสได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณค่า รวมทั้งมีความรู้พื้นฐานที่จะสามารถเรียนต่อในระดับอื่นที่สูงขึ้นได้

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เพื่อจะได้นำผลของการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
3. ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา
6. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนซูวาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ประธานกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 1 คน ในปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวาราชาษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 สรุปได้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวาราชาษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.55$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) และด้านการบริหาร งบประมาณ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.81$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.56$) และมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรหรือประสานวิทยากรเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.45$)

ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีส่วนร่วมวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางในการจัดการดำเนินงานงบประมาณของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลต่างๆ เพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผน การใช้งบประมาณของโรงเรียน และมีส่วนร่วมจัดหาสนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์ตามที่โรงเรียนต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.51$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลและรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$)

ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับ ($\mu = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีส่วนร่วมวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนะการจัดการดำเนินงานบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.72$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นในด้านต่าง ๆ ของครูในโรงเรียนอยู่ในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพครูของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อรับทราบการจัดการดำเนินงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.43$)

ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.75$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการให้บริการอาคารสถานที่แก่ชุมชนในการจัดงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$) และมีส่วนร่วมวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางในการจัดการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.54$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.45$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวิซาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (f=5) รองลงมาคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครอง ครอบครัวยุ และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ (f=4) และสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ (f=3) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงบประมาณ ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลและรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน (f=5) รองลงมาคือ สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคเงินสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการศึกษา (f=4) และสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเพื่อรับทราบการจัดการดำเนินงานงบประมาณของสถานศึกษา (f=3) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานบุคคล ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อรับทราบการจัดการดำเนินงานบุคคล (f=5) รองลงมาคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (f=4) และสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนสวัสดิการและขวัญกำลังใจแก่ครู (f=3) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา (f=5) รองลงมาคือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อรับทราบการจัดการดำเนินงานทั่วไปของสถานศึกษา (f=4) และสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงพัฒนางานด้านอาคารสถานที่ในสถานศึกษา (f=3) ตามลำดับ

อภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซูวิซาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนตั้งแต่ร่วมวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุง จนผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียน บ้าน และวัด ต้องร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาไปพร้อมกัน จึงจะทำให้สังคมมีความสุข ความเจริญอย่างยั่งยืน ไปสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2542 : 11, 14-15) หมวด 5 การบริหารและจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 39 และมาตรา 40 ได้ระบุไว้ว่า การนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนเป็นเรื่องที่หากกระทำแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและสำคัญที่สุดคือ ประโยชน์ต่อการศึกษาของผู้เรียน การปฏิรูปการศึกษาเพื่อกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงและให้คณะกรรมการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการสถานศึกษา กระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษานั้น เป็นการมุ่งกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษานั้น เป็นการมุ่งกระจายอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมกันตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา จันผง (2553 : 119 -122) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านจันทเขลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ปกครอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนบ้านจันทเขลมได้มีการชี้แจงในเรื่องของบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาให้กับผู้ปกครองได้ทราบอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการทำเอกสารประชาสัมพันธ์และการประชุมผู้ปกครองนักเรียนประจำภาคเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติศักดิ์ สุรินทร์ (2556 : 33) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่คน ครอบครัวหรือองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินการพัฒนาครอบครัว และชุมชนของตนเอง โดยหลักการที่แท้จริงของการมีส่วนร่วมคือ การมีส่วนร่วมในลักษณะของความรู้สึกเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมประชุมในการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบประเมิน และปรับปรุงงานด้านวิชาการ เพราะทุกฝ่ายตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา จันทอง (2553 : 119-122) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านจันทเขลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนบ้านจันทเขลมได้มีการชี้แจงในเรื่องของบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาให้กับผู้ปกครองได้ทราบอยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการทำเอกสารประชาสัมพันธ์และการประชุมผู้ปกครองนักเรียนประจำภาคเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ปกครองมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน อยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบประเมิน และปรับปรุงงานด้านงบประมาณ เช่น ร่วมวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง ตลอดจนสนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์และงบประมาณให้เพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัย อำไพ แสงจำรัส (2555 : 72-73) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล (สดาวาร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สรุปผลการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล (สดาวาร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเรียนของนักเรียนมีความเหมาะสม แจกจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบล่วงหน้า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทุกคนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติงานร่วมกับทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ สุรินทร์ (2556 : 59) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอาชีพ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบประเมิน และปรับปรุงงาน เช่น การประสานกับชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ การปรับปรุงพัฒนาอาคาร สถานที่ การให้บริการอาคารสถานที่แก่ชุมชนในการจัดงานต่าง ๆ ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ตลอดจนการปรับสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แสงจำรัส (2555 : 72-73) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล (สถาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สรุปผลการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล (สถาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก โรงเรียนมีอาคารที่แข็งแรงมั่นคง เหมาะสมเพียงพอแก่นักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน โรงเรียนมีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือนักเรียน เช่น การจัดหาทุนการจัดการศึกษา

หากพิจารณาข้อเสนอแนะเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน และควรจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมใช้งานได้ อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร์ ดาลี (2559 : 16) สรุปว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการวางแผนให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ เรื่องหลักสูตร การจัดบรรยากาศ การสร้างสิ่งแวดล้อม การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการพัฒนานักเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านการบริหารงบประมาณ คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงเพื่อรับทราบสภาพและปัญหาด้านงบประมาณ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนขอความร่วมมือให้ช่วยกันสอดส่องดูแลและรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร์ ดาลี (2559 : 17) สรุปว่า การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดตั้ง จัดหาและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารเงินงบประมาณและวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนงานของโรงเรียน ให้เป็นไปด้วยความรอบคอบ รัดกุม และคุ้มค่ามากที่สุด

ด้านการบริหารงานบุคคล คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อรับทราบสภาพและปัญหาการจัดการด้านงานบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการสนับสนุนสวัสดิการให้เป็นขวัญและกำลังใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร์ ดาลี (2559 : 18) สรุปว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการให้คำปรึกษา เสนอแนะ และร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการสรรหา การพัฒนา การจรรีกรักษาบุคลากร การรักษาระเบียวินัย การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อรับทราบสภาพและปัญหาการจัดการด้านงานทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา และควรให้ผู้ปกครองประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร์ ดาลี (2559 : 19) สรุปว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการวางแผนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดอาคารสถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานทุกฝ่ายอย่างชัดเจน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น

สถานศึกษา ควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบโดยใช้ความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ครู ควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจัดการด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนซูชิธาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจัดการด้านการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนซูชิธาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจัดการด้านการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนซูชิธาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

ควรศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจัดการด้านการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนซูชิธาราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ ได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.สุบันพร เวียง ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำงานการค้นคว้าอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สุเนตร ทองคำพงษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น นางสาววิจิตรา ยศหลวงผืน ผู้อำนวยการโรงเรียนซูชิธาราษฎร์ นางสาวอินทอร ดีวังทอง ครูทำหน้าที่รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชน นายไมตรี สลิวษ์ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนางวาสนา วงษ์ปัน ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้ ผู้ศึกษาหวังว่าการค้นคว้าอิสระนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

_____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ.

_____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. กรุงเทพฯ.

_____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. ถ่ายเอกสาร.

_____. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ.

กิตติศักดิ์ สุรินทร์. (2556). ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านสะพานสี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1.การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

เดอะบุคส์. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ธีรเดช นรัตถรักษา. (2555). ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน 2550 ฉบับปรับปรุงใหม่ 2555. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, 24 สิงหาคม 2550, หน้า 1-127.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. (2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119/ตอนที่ 123 ก/หน้า 16 19 ธันวาคม 2545.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 3) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2553. (2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127/ตอนที่ 45 ก/หน้า 122 กรกฎาคม 2553.
- สนธยา จันทผง. (2553). ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านจันทเขลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- เอมอร ดาสี. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอัมผางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- อำไพ แสงจำรัส. (2555). ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุน การจ่ายเงินปันผลและ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ดัชนี DJSI The Relationship Between Capital Structure Dividend and Return On Equity In the DJSI Listed Company of Thailand

บุญญาช ชีวาเกียรติยิ่งยง¹ และ อัสวเทพ อากาศวิภาต²
Boonyanuch Cheewakiatyinyong and Ausawatap Akartwipart

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างเงินทุน การจ่ายเงินปันผลและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ดัชนี DJSI ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการประกาศเป็นกิจการในกลุ่มดัชนี DJSI ในช่วงปี 2555-2562 จำนวน 20 บริษัท โดยข้อมูลของตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวบรวมจากรายงานงบการเงินประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) โดยแหล่งที่มาของข้อมูลเก็บรวบรวมจากระบบ SET SMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างเงินทุนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการดำเนินงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือโครงสร้างเงินทุน มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความสามารถในดำเนินงานแต่โครงสร้างเงินทุนไม่มีความสัมพันธ์กับนโยบายจ่ายเงินปันผล

คำสำคัญ โครงสร้างเงินทุน เงินปันผล อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น DJSI

ABSTRACT

The objective of this research is to study the relationship of capital structure, dividend policy and return on equity of the companies listed on the Stock Exchange of Thailand that are members of the DJSI group of indices evaluating the sustainability performance companies. Population is a company that has been announced as a company in the DJSI group during the year 2012-2019. The data were collected from the SET SMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) system. Analyzing the results by Pearson's product moment correlation coefficient focus on the study of relationships between variables. The result shows that the capital structure has a negative relationship with the operational capability. In other words, capital structure has an inverse relationship with operational capabilities, but the capital structure does not correlate with the dividend payment.

Keywords : capital structure, dividend, return on equity, DJSI

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Email : boonyanuchc@yahoo.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Email : aj_palm@hotmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ผู้ที่มีเงินออมและประสงค์จะบริหารเงินออมของตนให้เกิดประโยชน์นั้น นอกเหนือจากการฝากเงินไว้กับธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อรับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากแล้ว ยังมีทางเลือกอื่นๆ สำหรับการบริหารเงินออมและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพได้อีกหลายวิธี การลงทุนซื้อตราสารทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็นับเป็นทางเลือกหนึ่งของการลงทุนที่น่าสนใจ ซึ่งผู้ที่มีเงินออมมีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน ในอัตราที่สูงกว่าและหลากหลายรูปแบบกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับฝากเงินในธนาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากลดต่ำลงอย่างมากอย่างในปัจจุบัน จึงไม่เป็นสิ่งจูงใจในการฝากเงิน สำหรับผู้ที่มีเงินออมนั้นการถือครองเงินไว้โดยไม่บริหารจัดการคงไม่เหมาะสมนัก เพราะเมื่อเวลาผ่านไปเงินที่ถือครองจะอำนาจการซื้อหรือมีมูลค่าที่ลดลงอันเนื่องมาจากอัตราเงินเฟ้อในแต่ละปี ดังนั้นผู้ที่มีเงินออมจึงควรพิจารณาหาช่องทางลงทุนอื่นๆ เพื่อสร้างผลตอบแทนจากเงินออมของตนจึงนับว่าเป็นทางเลือกที่ดีกว่า ดังนั้นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีเงินออม โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการความหลากหลายในการลงทุน ทั้งประเภทของสินค้าและอุตสาหกรรมที่ผู้ที่มีเงินออมต้องการจะลงทุน ผลตอบแทนจากการลงทุน เพราะในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีสินค้าหรือตราสารการลงทุนหลายประเภท ซึ่งออกโดย บริษัทที่ประกอบธุรกิจในหลายประเภทอุตสาหกรรม สำหรับให้เลือกลงทุนได้ตามความต้องการของตน ทั้งนี้ การเข้ามาลงทุนและถือหุ้นในกิจการใดๆ ก็ตามในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะเกิดผลประโยชน์หลายประการ ทั้งต่อตนเอง และต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เพราะผู้ลงทุนจะได้รับโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ที่มีศักยภาพหรือธุรกิจที่มีแนวโน้มการเติบโตที่ดี และมีโอกาสได้รับผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น ได้รับเงินปันผล สิทธิในการจองซื้อหุ้นออกใหม่ หรือ กำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น นอกจากนี้การลงทุนในตลาดหุ้นยังถือได้ว่ามีบทบาทในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การลงทุนย่อมมีความเสี่ยงตามมาด้วยเสมอ ดังนั้นผู้ลงทุนจึงควรศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนอย่างละเอียด จะช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถบริหารความเสี่ยงจากการลงทุนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และสามารถได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในระดับที่น่าพึงพอใจตามที่คาดหวังได้

ตลาดหุ้น หรือ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ตลาดซึ่งเป็นแหล่งรวมของบริษัทหลายๆ บริษัท ที่เข้ามาทำการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้ที่มีเงินเหลือเก็บ ซึ่งเราเรียกว่า "นักลงทุน" เข้ามาร่วมลงทุน และนักลงทุนเหล่านั้นก็จะเป็นหนึ่งในผู้ร่วมถือหุ้นของบริษัท หรือร่วมเป็นเจ้าของในบริษัทนั้นๆ ตลาดหลักทรัพย์จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับการซื้อขาย หลักทรัพย์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และเพื่อการระดมเงินทุนในประเทศ โดยได้เปิดให้มีการซื้อขายขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 โดยชื่อภาษาอังกฤษในขณะนั้นคือ "Securities Exchange of Thailand" และได้มีการเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษเป็น "The Stock Exchange of Thailand (SET)" เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา

ในปี 2542 ได้มีการเปิดตัว DJSI ดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ Dow Jones Sustainability Indices หรือ DJSI ซึ่งเป็นดัชนีจัดอันดับผลการปฏิบัติงานด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลก โดยมี RobecoSAM Corporate Sustainability Assessment ผู้ให้คำปรึกษาด้านการลงทุน เป็นผู้ประเมินและจัดอันดับ โดยมีเกณฑ์กำหนดว่า บริษัทที่จะเข้ารับการประเมินได้จะต้องเป็นบริษัทจดทะเบียน และมี Free Float Market Capitalization ใน Dow Jones Total Stock Market Index สูงสุด 2500 บริษัทแรก และกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มกำลังพัฒนา (Emerging Markets) สูงสุด 800 บริษัทแรก รวมทั้งสิ้น 3,395 บริษัททั่วโลก

ทั้งนี้ RobecoSAM จะส่งแบบสอบถามตามประเภทอุตสาหกรรมไปให้บริษัทที่มีศักยภาพ เพื่อตอบคำถามเชิงลึกเกี่ยวกับแผนงานและกลยุทธ์ วิธีการบริหารจัดการ เป้าหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลการปฏิบัติงาน ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยจะมีการทบทวนและประกาศรายชื่อสมาชิกในกลุ่มดัชนี DSJI ในช่วงเดือนกันยายนทุกปี ปี 2562 ประเทศไทย มี บริษัทที่ได้รับการเชิญให้เข้าร่วมตอบแบบประเมินดังกล่าว จำนวน 36 บริษัท

นายเดวิด บลิทเซอร์ กรรมการผู้จัดการและประธานคณะกรรมการด้านตัวชี้วัดความยั่งยืน กล่าวว่า การประเมินผลด้านความยั่งยืนของธุรกิจต่างๆ นี้เป็นส่วนสำคัญที่จะมีส่วนในการยกย่องหรือให้ความสำคัญกับความยั่งยืน เป็นการกำหนดนโยบาย รวมถึงเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การทำให้อุตสาหกรรมต่างๆ มุ่งเน้นในการสนับสนุนความยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประโยชน์และก่อให้เกิดคุณค่าสำหรับสิ่งแวดล้อมทั่วโลก รวมถึงธุรกิจที่อยู่ในระดับแนวหน้า โดย DJSI ก็มีบทบาทในการเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้นักลงทุนสามารถวางแผนการลงทุนที่ยั่งยืนได้ต่อไป

ทั้งนี้ นอกจากองค์กรที่ได้รับการจัดอันดับ DJSI จะได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นองค์กรที่ยั่งยืน สร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ลงทุนแล้ว ยังสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคได้ว่าสินค้าหรือบริการจากองค์กรที่ได้รับการคัดเลือกเหล่านี้มีกระบวนการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการร่วมกันยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรโลกไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

บริษัทที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกกลุ่มดัชนี DJSI นับจากปี 2555 กิจกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินประจำปี มี 2 บริษัท คือ บมจ. ปูนซิเมนต์ไทย และ บมจ. ปี 2556 มี บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินดังกล่าวจำนวน 4 บริษัท โดยมีบริษัทที่เพิ่มเข้ามาอีก 2 บริษัท คือ บมจ. พีทีที โกลบอล เคมิคอล และ บมจ. ไทยออยล์ ในปี พ.ศ. 2557 มีบริษัทที่ผ่านเกณฑ์การประเมินประจำปี มี 10 บริษัท ประกอบด้วย บมจ. บ้านปู (BANPU), บมจ. เซ็นทรัลพัฒนา (CPN), บมจ. ไออาร์พีซี (IRPC), บมจ. ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล (MINT), บมจ. ปตท. (PTT), บมจ. ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม (PTTEP), บมจ. พีทีที โกลบอล เคมิคอล (PTTGC), บมจ. ปูนซิเมนต์ไทย (SCC), บมจ. ไทยออยล์ (TOP) และ บมจ. ไทยยูเนี่ยน โพรเซสโปรดักส์ (TUF)

ในปี 2558 มี บริษัทที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 13 บริษัท โดย บริษัทที่ได้รับการคัดเลือกเพิ่มเข้ามาอีก 3 บริษัท คือ 1) บมจ. ท่าอากาศยานไทย (AOT) 2. บมจ. เจริญโภคภัณฑ์อาหาร (CPF) 3. บมจ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (advance) และในปี 2559 บริษัทที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 14 บริษัท โดย บริษัทที่ได้รับการคัดเลือกเพิ่มเข้ามาอีก 1 บริษัท คือ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย ส่วนในปี 2560 มี บริษัทที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 17 บริษัท โดยมีบริษัทใหม่ที่ได้รับการคัดเลือกเพิ่มเข้ามาอีก 4 บริษัท คือ 1. บมจ. โฮมโปร ดักส์ เซ็นเตอร์ (HMPRO) 2. บมจ. ทรู คอร์ปอเรชั่น (TRUE) 3. บมจ. อินโดรามา เวนเจอร์ส (IVL) 4. บมจ. ซีพี ออลล์ (CPALL) โดยในปี 2560 นี้ บมจ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส (advance) ไม่ได้ได้รับการคัดเลือก ในปี 2561 มี บริษัทที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 19 บริษัท โดย บริษัทที่ได้รับการคัดเลือกเพิ่มเข้ามาอีก 2 บริษัทคือ 1. บมจ. ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB) 2. บมจ. บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ (BTS)

และในปี 2562 มีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินดังกล่าว จำนวน 20 บริษัท โดยที่ บมจ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส ได้รับการคัดเลือกเข้ามาในปีนี้อีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ไม่ได้รับการคัดเลือกในปี 2560 และ ปี 2561

ภาพที่ 1 ภาพประกาศ 20 บมจ. ของไทยที่ผ่านการคัดเลือกเข้าดัชนี DJSI ปี 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ลงทุนจะได้รับข้อมูลงบการเงิน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการเผยแพร่บนเว็บไซต์ ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนต้องดำเนินการเผยแพร่งบการเงินสู่สาธารณชน และข้อมูลด้านความน่าเชื่อถือในการบริหารจัดการ แม้จะยังไม่ได้ถึงช่วงเวลาที่มีการประกาศผลการประเมินเป็นกิจการในกลุ่มดัชนี DJSI จะเห็นได้ว่าในบางปีมีบริษัทที่เคยได้รับการประเมินให้เป็นสมาชิกในกลุ่มดัชนีแห่งความยั่งยืนแต่ในต่อไปก็ไม่ผ่านการประเมิน เช่น บมจ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส ที่ได้รับการประเมินในปี 2558 และ ปี 2559 แต่ในปี 2560 และ ปี 2561 บริษัทไม่ได้รับการประเมิน พอมาถึงปี 2562 บริษัทกลับมาได้รับการประเมินอีกครั้ง ก่อนการลงทุนผู้ลงทุนมีการนำข้อมูลต่างๆที่ได้รับนั้นไปพิจารณา กิจการที่ได้รับการประเมินเป็นกิจการในกลุ่มดัชนี DSI เป็นที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นองค์กรที่ยั่งยืน สร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ลงทุน มีคุณค่าเนื้อหาของรายงานการเงินสอดคล้องกับการกำกับดูแลองค์กรที่ได้รับการประเมินด้านธุรกิจ และอาจสะท้อนให้เห็นได้ในผลการดำเนินงาน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างเงินทุน การจ่ายเงินปันผลและอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ดัชนี DJSI

เป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานของบริษัท คือการสร้างมูลค่าสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น (Maximization of Shareholder Value) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเพิ่มความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น (An Increase in the Wealth of Shareholders) ด้วยราคาหลักทรัพย์ที่สูงขึ้นและกระแสเงินปันผลที่กิจการจ่ายให้กับผู้ถือหุ้น (Rappaport,1986) ทั้งนี้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดมูลค่ากิจการที่สูงที่สุด ซึ่งกล่าวได้ว่าหน้าที่หลักของผู้บริหารทางการเงินมี 3 อย่างคือ 1) ด้านการลงทุนและจำนวนเงินที่จะต้องใช้ในการลงทุน 2) การจ่ายเงินปันผล และ 3) การวางแผนการจัดหาแหล่งเงินทุนและจำนวนเงินทุน (Porterfield, 1965) ซึ่งการวางแผนการด้านการจัดหาเงินนั้นเป็นเรื่องของการกำหนดโครงสร้างเงินทุนและเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของบริษัท เพราะเป็นเรื่องของการจัดหาและบริหารต้นทุนของเงินทุนเพื่อการได้มาของสินทรัพย์และการดำเนินธุรกิจ รวมถึงการลงทุนในโครงการใหม่ (Philippatos,1973)

การตัดสินใจจัดหาเงินทุนมาใช้ในกิจการเพื่อดำเนินธุรกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ อย่างมีประสิทธิภาพเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารด้านการเงิน การจัดการการเงินจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารด้านการเงินจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่ช่วยให้กิจการสามารถสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการ (Capabilities) ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ การตัดสินใจด้านการเงินที่ประสบความสำเร็จจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรธุรกิจดำเนินงานและสร้างรายได้เป็นเปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ (Wheelen and Hunger,2006) โดยการตัดสินใจในทางเลือกของการจัดหาเงินทุนเป็นการตัดสินใจทางการเงินที่สำคัญที่สุดสำหรับกิจการที่จะช่วยให้กิจการมีต้นทุนเงินทุนที่ต่ำลง ส่งผลให้มูลค่าของกิจการเพิ่มสูงขึ้น (Brealey, Myers and Allen, 2008) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดโครงสร้างเงินทุนมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการ

ผู้บริหารจะต้องวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนเพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมต่อกิจการและสภาพธุรกิจ โดยการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและรอบคอบจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ ซึ่งผู้บริหารสามารถเลือกแหล่งเงินทุนทั้งภายใน เช่น กำไรสะสม และแหล่งเงินทุนภายนอก เช่น หนี้กู้ หนี้บุริมสิทธิ หลักทรัพย์แปลงสภาพและหุ้นสามัญ ในกรณีที่ผู้บริหารเลือกใช้แหล่งเงินทุนภายนอกนั้น ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงสัดส่วนของโครงสร้างเงินทุนระหว่างการก่อหนี้สินระยะยาวและส่วนผู้ถือหุ้น (โดยไม่รวมหนี้สินหมุนเวียน) (สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548) เพื่อให้เกิดมูลค่าสูงสุดต่อกิจการลักษณะที่สำคัญของหนี้สิน (เจ้าหนี้) คือ มีสิทธิเรียกร้องในกระแสเงินสดและสินทรัพย์ของบริษัทก่อนผู้ถือหุ้น (Prior Claim) มีอายุและมูลค่าที่ต้องคืนตามที่กำหนดไว้ และดอกเบี้ยจ่ายสามารถนำไปหักฐานภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับลักษณะของหุ้นสามัญคือ สิทธิเรียกร้องภายหลัง (Residual Claim) ไม่มีกำหนดอายุการถือครอง มีอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารและเงินปันผลไม่สามารถนำไปเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ (Philippatos, 1973) จากที่กล่าวมานั้น ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างหนี้สินและส่วนทุนที่มีผลกระทบหลักโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของกิจการคือผลตอบแทนที่จ่ายให้เจ้าหนี้ (ดอกเบี้ยจ่าย) ซึ่งกิจการสามารถใช้ประโยชน์ทางภาษีได้แต่ในขณะเดียวกัน การก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการเกิดต้นทุนความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Distress Cost) เนื่องจากภาระดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น และต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) ซึ่งเกิดจากปัญหาตัวแทนเนื่องจากความขัดแย้งทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลประโยชน์ (Conflicts of Interest) ระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้จัดการ และระหว่างผู้ถือหุ้นกับเจ้าหนี้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาในปัจจุบันหลายด้านเพื่อให้โครงสร้างเงินทุนสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการและผู้ถือหุ้น (Ahmed Riahi-Belkaoui, 1999)

การกำหนดโครงสร้างเงินทุนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการนั้น ผู้บริหารจะต้องพิจารณาหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ อีกทั้งโครงสร้างเงินทุนเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินความสามารถในการดำเนินงานด้วย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง โครงสร้างเงินทุน กับ นโยบายการจ่ายเงินปันผล และการวัดผลการดำเนินงาน ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร การนำโครงสร้างเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจมาศึกษาหาความสัมพันธ์ที่มีต่อการวัดผลการดำเนินงานและนโยบายการจ่ายเงินปันผล จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการเป็นแนวทางให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้นจากผลงานวิจัยในอดีตที่พิจารณาแต่การบริหารโครงสร้างเงินทุนเพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำที่สุดเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนทั่วไป เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาลงทุนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างเงินทุน การจ่ายเงินปันผลและ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ดัชนี DJSI

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทความวิจัย บทความวิชาการ โดยรวบรวมจากแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อแสดงถึงความเชื่อมโยงทฤษฎีและแนวคิดระหว่างโครงสร้างเงินทุน นโยบายการจ่ายเงินปันผลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในประเด็นดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) รายละเอียดดังนี้

โครงสร้างเงินทุน

โครงสร้างเงินทุนเป็นความสัมพันธ์ของจำนวนหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งถูกใช้ในการจัดหาเงินทุนให้แก่กิจการ การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนหรือการจัดหาเงินทุน จึงเป็นปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารงาน สัดส่วนในการจัดหาเงินทุนมีผลต่อการอยู่รอดและการเติบโตของกิจการในระยะยาว ความผิดพลาดในการจัดโครงสร้างเงินทุนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อกิจการอย่างคาดไม่ถึง (Brealey, Myers, and Allen(2008))

อัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวม (Debt to Total Asset Ratio) อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่ากิจการมีหนี้สินรวมคิดเป็นกี่เท่าของสินทรัพย์ ซึ่งจะชี้ให้เห็นโครงสร้างเงินทุนของกิจการว่ามีการใช้ทุนของตนเองมากน้อยแค่ไหน สัดส่วนดังกล่าว ยิ่งน้อยจะแสดงให้เห็นว่ากิจการใช้เงินส่วนที่เป็นทุนของกิจการมากขึ้น โดยอัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวม สามารถคำนวณได้จาก

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวม (D/A)} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$$

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) สัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นควรอยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพของเศรษฐกิจเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจเติบโตอย่างมั่นคง โดยปกติอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงโอกาสที่กิจการจะไม่สามารถจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นในอนาคตก็จะสูงตามไปด้วย กิจการจึงต้องตัดสินใจถึงจำนวนทุนที่กิจการสามารถกู้ยืมและต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่กิจการจะสามารถยอมรับได้ เงินทุนที่ได้มาจากการกู้ยืมหรือจากการออกจำหน่ายหุ้นกู้มีดอกเบี้ยต่ำ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องจ่ายเป็นงวดๆ ที่แน่นอน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงของการจ่ายชำระหนี้ไม่ได้จากการศึกษาพบว่า ในการประเมินอัตราหนี้สิน ผู้วิเคราะห์จะต้องพิจารณาถึงความแน่นอนของกำไรและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ถ้ากำไรและกระแสเงินสดค่อนข้างแน่นอน อัตราหนี้สินที่สูงกว่าเกณฑ์ทั่วไปก็อาจยอมรับได้หรือถือได้ว่าปลอดภัย (หลักสูตรความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตลาดเงินและตลาดหุ้น, 2546)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากการศึกษาสามารถวิเคราะห์และสรุปได้ว่า บริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนต่อหุ้นสามัญ โดยอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สามารถคำนวณได้จาก

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E)} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

การจ่ายเงินปันผล

การจ่ายเงินปันผล ตามความหมายของ Glen Arnold (2002) ระบุว่าเป็นการกำหนดสัดส่วนของกำไรที่จ่ายออกไปให้กับผู้ถือหุ้น มีการจ่ายเป็นงวด เพื่อเป็นการสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น

อัตราการจ่ายเงินปันผลต่อหุ้น (Dividends Per Share, DPS) คือเงินปันผลต่อหุ้นที่จะแบ่งสรรให้ผู้ถือหุ้น โดยอาจแบ่งส่วนหนึ่งสำหรับไว้ลงทุนต่อหรือขยายกิจการตามความเหมาะสม และอีกส่วนหนึ่งแบ่งสรรให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งจะมีสูตรการคำนวณ คือ

$$\text{อัตราการจ่ายเงินปันผลต่อหุ้น (Dividends Per Share)} = \frac{\text{เงินปันผลต่อหุ้น}}{\text{จำนวนหุ้นของบริษัท}}$$

ความสามารถในการดำเนินงาน

ความสามารถของบริษัทในการสร้างผลตอบแทนจากเงินลงทุนเฉพาะส่วนของผู้ถือหุ้นในแง่ที่ว่าผลตอบแทนที่เจ้าของเงินทุนจะได้รับภายหลังจากการนำเงินมาลงทุนในบริษัท โดยอัตราส่วนนี้จะเป็อัตราส่วนแสดงการวัดความสามารถในการทำกำไรโดยรวมของกิจการด้วยอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity) สามารถคำนวณได้จาก

$$\text{อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ}}$$

นฤมลวรรณ ตั้งกิจเจริญพร(2015) ทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 261 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 3 ปี (2555-2557) พบว่าอัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด (DE) มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahfuzah Salim , Dr.Raj Yadav เมื่อปี 2012 ทำวิจัยในประเทศมาเลเซีย มีกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศมาเลเซีย จำนวน 237 บริษัท โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์จำนวน 15 ปี (1995-2011) ใช้สถิติ regression พบว่าโครงสร้างเงินทุนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ROE และ EPS ในขณะที่ Joshua Abor ได้ทำการวิจัยในประเทศกาน่า ในปี 2005 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในประเทศกาน่า จำนวน 22 บริษัท และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 5 ปี (1998-2002) ใช้สถิติ Regression ในการวิเคราะห์ พบว่า อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นไปในทิศทางเดียวกับ การวิจัยของ Puwanenthiren Pratheepkanth ในปี 2011ที่ศึกษาในประเทศศรีลังกา กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทหลักทรัพย์ทั้งหมดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โคลัมโบ ศรีลังกา ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์จำนวน 5 ปี (2005-2009) พบว่า โครงสร้างเงินทุนมีความสัมพันธ์เชิง ลบ กับ ความสามารถในการดำเนินงาน ขณะเดียวกัน Emamgholipour et al. (2013) ทำวิจัยใน ประเทศอิหร่านโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เตหะราน จำนวน 400 บริษัท ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์จำนวน 5 ปี (2006-2010) สถิติที่ใช้ คือ multiple regression models พบว่าอัตราส่วนหนี้สิน debt ratio มีความสัมพันธ์เชิง ลบ กับ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

นริศรา นันตาภิวัฒน์ 2551 ทำวิจัยในประเทศไทยใช้กลุ่มตัวอย่างบริษัท อสังหาริมทรัพย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 28 บริษัท ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์จำนวน 5 ปี (2545-2549) สถิติใช้ regression พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

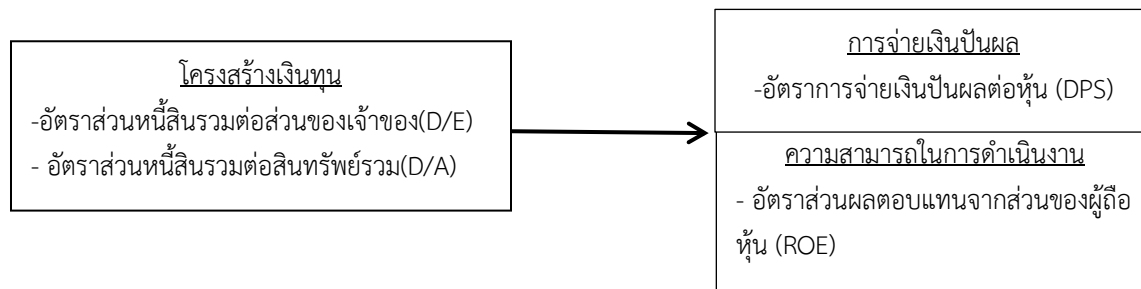
โครงสร้างเงินทุนมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลในทางลบ แต่ต่อมา ฐลสิษฐ์ สวโรจน์กิจเตโช 2558 ทำวิจัยในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเป็น บริษัทใน SET High Dividend หรือ SET HD จำนวน 30 บริษัท ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์จำนวน 10 ปี (2548-2557) พบว่า อัตราส่วนปริมาณหนี้สิน ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน ในขณะที่ Lily, Venkatesh & Sukserm (2009) ทำวิจัยในประเทศไทยกลุ่มตัวอย่างบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET100 ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์จำนวน 5ปี (2544-2548) สถิติ- ใช้ multiple regression analysis พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลต่อการจ่ายเงินปันผล สอดคล้องกับ Farhiya Ali Adan Job Omagwa (2018) ทำวิจัยที่ประเทศเคนยา พบว่าฐานเงินทุนและนโยบายการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์เชิงบวก แต่ไม่มีนัยสำคัญ

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ จึงสรุปเป็นสมมติฐานและกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

สมมติฐาน

1. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(D/E)มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)
2. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(D/E)มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจ่ายเงินปันผล
3. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม(D/A)มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)
4. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม(D/A)มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจ่ายเงินปันผล

กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับการประกาศเป็นกิจการในกลุ่มดัชนี DSIJ ในช่วงปี 2555-2562 จำนวน 20 บริษัท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้และการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลประเภททุติยภูมิ (Secondary data) โดยลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็น Balance panel data คือ มีจำนวนข้อมูลครบถ้วนทุกตัวแปร ในระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีระยะเวลา 8 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2562 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยข้อมูลของตัวแปรทั้งหมดรวบรวมจากรายงานงบการเงินประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) โดยแหล่งที่มาของข้อมูลจะเก็บรวบรวมจากระบบ SET SMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) ซึ่งเป็นระบบข้อมูลออนไลน์ จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานทั้ง4 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปผลและอภิปรายผล

	Mean	SD	D/E	D/A	DPS	ROE
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(D/E)	2.74	2.75	1			
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม(D/A)	.59	.15	.895**	1		
อัตราการจ่ายเงินปันผลต่อหุ้น DPS	3.04	1.55	-.192	-.300	1	
อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE)	19.23	16.36	-.541**	-.498**	-.209	1

ระดับนัยสำคัญ ** 0.05

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุน การจ่ายเงินปันผลและ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น

จากตารางที่ 2. สรุปผลได้ว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(D/E)มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางเชิงลบ (-.541) กับอัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE)ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมลวรรณ ตั้งกิจเจริญพร(2015) แต่อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(D/E) ไม่มีความสัมพันธ์กับนโยบายจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับงานของ รุธิษฐ์ สวโรจน์กิจเตโช (2558) และ Lily, Venkatesh & Sukserm (2009) ที่พบว่าอัตราส่วนปริมาณหนี้สิน ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของ นริศรา นันทาภิวัฒน์ (2551) ที่พบว่าโครงสร้างเงินทุนมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลในทางลบ จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่2

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางเชิงลบ (-.498) กับอัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 สอดคล้องกับงานของ Mahfuzah Salim , Dr.Raj Yadav (2012) และเป็นไปในแนวทางเดียวกับงานของ Joshua Abor (2005) แต่อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อรทิชา อินทาบัจ (2559) ที่พบว่า อัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราเงินปันผลตอบแทน จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 4

สรุปได้ว่า บริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการประกาศเป็นกิจการในกลุ่มดัชนี มีโครงสร้างเงินทุนสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการดำเนินงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือโครงสร้างเงินทุน มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความสามารถในการดำเนินงาน แต่โครงสร้างเงินทุน ไม่มีความสัมพันธ์กับ นโยบายจ่ายเงินปันผล

ข้อจำกัดในการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยเป็นเพียงการหาความสัมพันธ์เท่านั้น ไม่ได้แสดงการพยากรณ์ค่าอิทธิพลของตัวแปร อีกทั้งขนาดกลุ่มประชากรมีน้อยจึงอาจได้ข้อสรุปที่ไม่แม่นยำ
2. เนื่องจากกลุ่มประชากรมีจำนวนน้อยจึงไม่เข้าเกณฑ์ที่จะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างสมการพยากรณ์ได้ จึงเสนอแนะให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพยากรณ์ในการวิจัยครั้งต่อไป
3. ควรมีการใช้กลุ่มตัวอย่างนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางบริหารกิจการ ในประเด็นเกี่ยวกับการโครงสร้างเงินทุน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติษฐ์ สวโรจน์กิจเตโช. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาบริษัทใน SET High Dividend ของประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นริศรา นันทาภิวัฒน์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุนกับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์และการจ่ายเงินปันผล กรณีศึกษา : บริษัทในกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. สาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤมลวรรณ ตั้งกิจเจริญพร. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุนและความสามารถในการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน. (2546). **หลักสูตรความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตลาดเงินและตลาดทุน**. กรุงเทพฯ: สุขุมวิท มีเดีย.
- สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน. (2548). **การเงินธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- Abor, J. (2005). **The effect of capital structure on profitability: an empirical analysis of listed firms in Ghana**. Journal of Risk Finance. 6(5), 438-445.
- Adan, F. A. & Omagwa, J. (2018). **Relationship Between Firm Financials And Dividend Policy Of Firms Listed At Nairobi Securities Exchange, Kenya**. International Journal of Scientific and Education Research. 2(5), 13-30.
- Ahmed, R. (1999). **Productivity, Profitability, and Firm Value**. Journal of International Financial Management and Accounting. 10(3), 188-201.
- Arnold, G. (2008). **Corporate Financial Management**. (2rd ed) : Pearson Education Limited.
- Brealey, A. R., Myers, C. S. and Allen, F. (2008). **Principles of Corporate Finance**. (9th ed) : McGraw-Hill.
- Emamgholipour, M. et al. (2013). **A study on relationship between institutional investors and earnings management: Evidence from the Tehran Stock Exchange**. Management Science Letters. 2013(3),1105-1112.
- Lily, J., Venkatesh, S. and Sukserm, T. (2009). **Determinants of Dividend Payout in Thailand**. Journal of Ubon Ratchathani University. 11(3), 73-81.
- Philippatos, G. C. (1973). **Financial management: Theory and techniques**. California : HoldenDay.
- Porterfield, J. T. (1965). **Investment Decisions and Capital Costs**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Pratheepkanth,P. (2011). **Capital Structure and Financial Performance: Evidence from Business Companies in Colombo Stock Exchange, Sri-lanka**. Researchers World Journal of Arts Science and Commerce,2(2), 171-180.
- Rappaport, A. (1986). **Creating Shareholder Value: The New Standard for Business Performance**. New York : Simer and Schuster Publishing Group.
- Salim, M. & Yadav, R. (2012). **Capital Structure and Firm Performance : Evidence from Malaysian List Companies**. Social and Behavioral Sciences. 65, 156-166.
- Wheelen, T. L. & Hunger, J. D. (2006). **Strategic Management and Business Policy**. (10th ed) : New Jersey. Pearson.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

The Factor efficiency of Accounting Information Systems of The Personnel in The Institution Vocational Education in Phetchabun Province

สมทรง พีรี¹ และสิรินี ว่องวิไลรัตน์²

SomSong peeree and Sirinee Wongvilairat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อได้ข้อมูลข้อเสนอแนะการเพิ่มของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนด้านการใช้สารสนเทศทางการบัญชีกรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 32 คน โดยการทำศึกษาค้นคว้าอิสระ (Independent Study) ซึ่งมีรูปแบบการเก็บข้อมูลการศึกษาเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ เครื่องมือ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพศชายเพศหญิงในระดับอายุ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ใกล้เคียงกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ สถานศึกษาองค์กรการสนับสนุน ผู้บริหาร ด้านขนาดของสถานศึกษา/องค์กรในพบว่าเป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี บุคคล และระบบเทคโนโลยีการบัญชี เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถบริหารองค์กรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ ระบบการบัญชี บุคลากร ระบบสารสนเทศ สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ผศ.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research purpose to identify factors that factor that affects the affecting the efficiency of accounting information systems of the personal in the institution of vocational education in Phetchabun Province. This study helps suggestion to increase the potential of person studying in private vocational institution study. Classification of personal consisted of 32 people for an independent study. This research has a collection of survey from the probability by selecting the specific sampling data collection Method and the tool as a questionnaire (Questionnaires with 5 rating scale) according to Likert Scale Method (Likert scale) by the sample to fill the questionnaire manually. By using descriptive statistic finding the overall percentage, the study found that factor affecting the efficacy of accounting information system of the personal in the institutions and private vocational education in Phetchabun Province. Male, female, age, education, experience level the similar average monthly incomes has and opinion and factors that affect the efficiency of mind. Accounting information system of the personal in vocational institutions are no different.

The research show that factors affecting the efficiency of institution personal personal in the institutions and private vocational education in Phetchabun Province, Including educational institutions ,support organizations in the field of management of school/organization found that is a factor at high level how to transfer knowledge of human accounting technology and accounting system is important factor in personal efficiency in private vocational institutions to be more efficient and able to maximize benefits

Keyword: Efficiency, Accounting System, personal, Information system, the institution vocational Education.

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านสังคมการเมือง เศรษฐกิจ เกิดขึ้นทั้งในสังคมโลกและภายในประเทศอย่างต่อเนื่องทั่วโลก ในเชิงประจักษ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการแข่งขันอย่างไม่หยุดยั้งในสังคม เศรษฐกิจ เพื่อเป็นการนำพาสถาบัน องค์กรทั้งทางหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่ต้องมีการพัฒนาสิ่งสำคัญที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือบุคลากร และระบบนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ วิธีการขับเคลื่อนไปยังเป้าหมายของสถาบัน หน่วยงาน องค์กร ต่างๆ ซึ่งการดำเนินธุรกิจนั้นมีจุดมุ่งหมาย คือ การผลิต การจำหน่าย การบริการ ตลอดจนกลยุทธ์การบริหารการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรมนุษย์ บุคลากร เครื่องจักร วัตถุดิบให้ได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อเป้าหมายของสถาบัน องค์กร และมีการดำเนินงานด้านองค์ธุรกิจทั้งทางภาคผลิต การขยาย การขาย การจัดหา การบริการ การขยายพื้นที่ส่วนแบ่งทางการตลาด การเงินและอื่นๆให้มีโอกาสประสานและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ (สันติภาพ วงศ์ศิริ ,2551:1)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการพัฒนา ผลิตทรัพยากรชั้นปฐมภูมิที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ให้ความสนใจในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นบุคคล Man หลักในการผลิตต้น นโยบายเป้าหมายของสถาบัน องค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญอย่างมาก แต่เมื่อมีบุคลากรที่สำคัญและปัจจัยที่สำคัญเป็นตัวขับเคลื่อนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นตัวเชื่อมระบบผู้ใช้ การผลิต การบริการ บริการ ดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยการประมวลโดยสถาบันหรือระบบงานด้านการบริหารงานงบประมาณของแต่ละ หน่วยงานและองค์กร ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษา ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการบัญชีด้านระบบงบประมาณทางการเงินภายใน หน่วยงาน และองค์กรที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ต้องรวดเร็ว คล่องแคล่ว ถูกต้องแม่นยำมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหาในการพัฒนา ซึ่งระบบการเงินงบประมาณเป็นหน่วยงานที่สำคัญมากในการพัฒนา ความก้าวหน้าของหน่วยงาน องค์กร โดยบุคลากรเป็นผู้ผลักดันขับเคลื่อนตามนโยบาย วัตถุประสงค์ขององค์กร จึงกล่าวได้ว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินธุรกิจต่างๆ ย่อม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นผลมาจากทรัพยากร บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญ (สันติภาพ วงศ์ศิริ ,2551:1) ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเกิดจากบุคลากรที่ไม่สามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพ ตามหน้าที่ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย หรือภาระหน้าที่หลักขององค์กร ซึ่งมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรบุคคล และแสดงออกมาในรูปประสิทธิภาพของงานที่มีผลต่อการเจริญเติบโตขององค์กร หน่วยงาน ทั้งทางภาครัฐหรือเอกชน โดยขีดจำกัดของการใช้สื่อเทคโนโลยีภายในหน่วยงานที่มีข้อจำกัดต่อผู้ใช้เทคโนโลยี และความเจริญอย่างรวดเร็วของสังคมโลกพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีกับสังคมปัจจุบัน ชับเคลื่อนไปอย่างไม่หยุดนิ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวไว้ข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนด้านการใช้สื่อสารสนเทศทางการบัญชีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีทางบัญชีกรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
  2. เพื่อได้ข้อมูลข้อเสนอแนะการเพิ่มของประสิทธิภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนด้านการใช้สื่อสารสนเทศทางการบัญชีกรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
- ตัวแปรต้น** ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ/ตำแหน่ง สถานภาพทางครอบครัว ประสบการณ์ทำงาน ระดับรายได้ ปัจจัยด้านสถานศึกษาการสนับสนุน การสนับสนุนจากผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร เทคนิควิธีการถ่ายทอด ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ด้านบุคคล ระบบระบบการปฏิบัติงาน (System)บัญชีของสถานศึกษา/องค์กร
- ตัวแปรตาม** ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษา

สมมติฐานในการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรด้านการบัญชีของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถานศึกษาทางการบัญชีที่มีผลต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีกรณีศึกษา ด้านบุคลากร บุคคลผู้ร่วมงานภายในหน่วยงานองค์กร เทคโนโลยีภายในหน่วยงานและองค์กร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อเทคโนโลยีด้านการบัญชี
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพบุคลากร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และระบบสารสนเทศการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการบัญชี

ด้านประชากรและแหล่งข้อมูล

1. ประชากร (Population) คือ บุคลากรทางการบัญชี ในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ บุคลากรด้านการบัญชีระดับอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 32 คน โดยการเลือกแบบ

เจาะจง

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย เริ่มตั้งแต่ เดือน 1 ธันวาคม 2561 ถึงเดือน 28 กุมภาพันธ์ 2562 รวมระยะเวลา 3 เดือน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนทางด้านการบัญชีที่มีผลต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา
2. ทราบถึงข้อมูลและแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในด้านการบัญชีต่อการใช้สื่อเทคโนโลยี

นิยามปฏิบัติการ

1. **เพศ** คือ เพศชาย เพศหญิงของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีทางบัญชีกรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
2. **อายุ** คือ ระดับอายุระหว่างอายุ 23 ปี ถึง 65 ปี ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในระบบงานการบัญชีในสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาภาคเอกชนที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
3. **ระดับการศึกษา** คือ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าที่ทำงานด้านการบัญชีในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนที่นำมาเป็นข้อมูลในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
4. **ประสบการณ์** คือ ความรู้ประสบการณ์ด้านงานด้านการบัญชีของกลุ่มตัวอย่างในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในครั้งนี้ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 2 ปี
5. **ระดับรายได้** คือ รายรับของกลุ่มตัวอย่างรายบุคคล ที่ได้รับจากสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน เป็นรายเดือน ไม่รวมกับรายได้เสริม ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษางานวิจัย
6. **ประสิทธิภาพของบุคลากรในสถานศึกษาทางด้านการบัญชี** คือ การบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายทางด้านกระบวนการทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีกับระบบงานบัญชีของแต่ละบุคคล
7. **ปัจจัยเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาทางด้านการบัญชีที่มีผลต่อการใช้สื่อเทคโนโลยี** คือ ปัจจัยด้านบุคคล อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ขนาดขององค์กร หน่วยงาน กระบวนการบริหารด้านบุคคลหน่วยงานที่ใช้ในการวิจัย
8. **การบัญชี** คือ ระบบงานการบัญชีของสถานศึกษา เกี่ยวกับงบประมาณด้านการเงินของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนที่ใช้ในการวิจัย
9. **เทคโนโลยี** คือ การใช้คอมพิวเตอร์กับระบบฐานข้อมูลทางการบัญชีในหน่วยงาน และองค์กรของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
10. **การสนับสนุนจากผู้บริหาร** คือ การส่งเสริม ด้านพัฒนาศักยภาพบุคลากร ความรู้ ประสบการณ์ อาชีพ การให้โอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ปฏิบัติงาน เมเจอร์ และเบรจ (Mager & Besch, 1967 : 45-51)แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานไว้เป็นประเด็นต่าง คือ 1. ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราว หมายถึง การที่จะสามารถมองเห็นความแตกต่าง ระหว่าง 2 สิ่ง หรือมากกว่า หรือความสามารถในการที่จะบอกได้ถูกต้องว่างานสำคัญได้เสร็จสิ้นลุล่วงไปแล้ว หรือสามารถเห็นถึงความแตกต่างว่าอันใดถูกต้องและอันใดไม่ถูกต้อง 2. ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง กระบวนการของการสามารถหาคำตอบ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการแก้ปัญหานี้จะกระทำได้โดยการสอนพนักงานให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอาการและสาเหตุที่จะเกิดขึ้นตลอดแนวทางแก้ไข 3. ความสามารถจำเรื่องที่ผ่านมา หมายถึง การสามารถรู้ได้ว่าจะต้องทำอะไรหรือต้องทำอะไรตลอดจนสามารถรู้ลำดับหรือระเบียบของการปฏิบัติงานของงานใดงานหนึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประสิทธิภาพและความสามารถเชิงสติปัญญา 4. ความสามารถในการดัดแปลง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักเครื่องมือ หรือเครื่องกลต่าง ๆ เพื่อที่จะปฏิบัติงานที่ต้องการให้เสร็จสิ้นลงไปได้ 5. ความสามารถในการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พูด หมายถึง ความสามารถในการพูดเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประสิทธิภาพในการทำงาน

เซอร์โต(Certo,2000:9)ได้ให้คำนิยามของประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่าประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพจึงมุ่งทำให้เกิดการ “ทำสิ่งที่ถูกต้อง (Doing the right things)” ส่วนคำว่าประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง เป็นวิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุดโดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำสุด กล่าวคือ เป็นการใช้โดยมีเป้าหมาย (Goal) คือประสิทธิผล หรือให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้สูงสุด อาจเรียกว่า “ทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง(Doing things right)”

ฮาร์ริงตัน (Harrington. 1996 : 20) ได้ให้คำนิยามประสิทธิภาพรวมขององค์กร โดยให้ความสำคัญที่โครงสร้างและเป้าหมายขององค์กร (Organization’s structure and its goals) ซึ่งกำหนดหลักประสิทธิภาพไว้ 12 ประการ ที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการบริหารจัดการที่มีระบบโดยมุ่งที่การทำงานให้เหมาะสมและง่ายขึ้น ซึ่งจะลดความสิ้นเปลืองในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด คือ.กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน (Clearly defined ideal)

1. ผู้บริหารต้องทราบถึงสิ่งที่ต้องการเพื่อลดความคลุมเครือและความไม่แน่นอน
2. ใช้หลักเหตุผลทั่วไป (Common sense) ผู้บริหารต้องพัฒนาความสามารถสร้างความแตกต่างโดยการค้นหาความรู้และคำแนะนำให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. คำแนะนำที่ดี (Competent counsel) ผู้บริหารต้องการคำแนะนำจากบุคคลอื่น
4. วินัย (Discipline) ผู้บริหารควรกำหนดองค์กรเพื่อให้พนักงานเชื่อถือตามกฎระเบียบ
5. ความยุติธรรม (Fair deal) ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมและความเหมาะสม permanent records) ผู้บริหารควรมีข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ
6. ความฉับไวของการจัดส่ง (Dispatching) ผู้บริหารควรใช้การวางแผนตามหลักวิทยาศาสตร์สำหรับแต่ละหน้าที่เพื่อให้องค์กรทำหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและบรรลุจุดมุ่งหมาย
7. มาตรฐานและตารางเวลา (Standards and schedules) ผู้บริหารต้องพัฒนาวิธีการทำงานและกำหนดเวลาทำงานสำหรับแต่ละหน้าที่
8. สภาพมาตรฐาน (Standardized conditions) ผู้บริหารควรรักษาสภาพแวดล้อมให้ดี
9. การปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน (Standardized operations) ผู้บริหารควรรักษารูปแบบมาตรฐานของวิธีการปฏิบัติที่ดี
10. มีคำสั่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานระบุไว้ (Written standard – practice instructions) ผู้บริหารต้องระบุการทำงานที่มีระบบถูกต้องและเป็นลายลักษณ์อักษร
11. การให้รางวัลที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency reward) ผู้บริหารควรให้รางวัลพนักงานสำหรับการทำงานที่เสร็จสมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอาร์เวน มันดี และคณะ (R. Wayne Mondy, Robert M. Noe and Shane R. Premeaux.) (1999, pp. 258 – 261)ได้กล่าวถึงอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการฝึกอบรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Factors influencing training and development) ประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้ 1) การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง 2) ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน 3) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 4) ขนาดและความซับซ้อนขององค์การ 5) การรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ 6) เทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ 7) ผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลักด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ระเบียบ แก้วเจริญ และชิตยา สุวรรณชฎ (2510) ได้กล่าวถึง ความหมาย ของประสิทธิภาพ หมายถึง คล่องแคล่วในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ อุทัย หิรัญโต (2525)ได้กล่าวถึง คำว่า ,ประสิทธิภาพ ในวงการธุรกิจ หรือการจัดการที่ได้รับผลกำไรหรือขาดทุน สำหรับในการบริหารราชการ ในทางปฏิบัติวัดได้ยากมาก วิธีวัดประสิทธิภาพที่ใช้ในวงราชการจึงหมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่เกิดความพึงพอใจ และ ประโยชน์แก่สังคม แต่ประสิทธิภาพในวงราชการจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าทางสังคม จึงไม่จำเป็นต้องประหยัดหรือมีกำไร เพราะงานบางอย่างถ้าทำประหยัดอาจไม่มีประสิทธิภาพ ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิภาพ คือการบรรลุเป้าหมาย แต่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ คือการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลอย่างรวดเร็ว งานเสร็จทันเวลา ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การกระทำของแต่ละบุคคล ที่มีความสามารถ และความพร้อม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ของตนเองอย่างคล่องแคล่ว ด้วยความมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ ปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลา รวดเร็ว ถูกต้อง มีคุณภาพและมาตรฐาน จึงสรุปได้ว่าบุคคลจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ต้องเกิดจากความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในงานพร้อมด้วยจิตใจที่ซื่อสัตย์ และกตัญญูต่อองค์กร งานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของ องค์กรที่กำหนดไว้หรือดียิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการบัญชี

เกียงศักดิ์ พราวศรี และคนอื่นๆ(2544:1) ได้ให้ความหมายว่า สารสนเทศเป็นข้อมูลที่ผ่านการประมวลผล หรือวิเคราะห์ แล้ว อยู่ในรูปที่มีความหมาย สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

ได้ตามวัตถุประสงค์ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ คำว่า "เทคโนโลยี" มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ คำว่า tech หมายถึง art และlogos หมายถึง a study of เมื่อรวมเป็น technology จึงหมายถึง a study of artพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 สอดคล้องกับงานวิจัยChaleamkwainnan (2561:15)ได้ให้นิยามความหมายของคำว่าเทคโนโลยี" ว่าเป็นวิทยาการที่เกี่ยวกับศิลปะในการนำเอาวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรมสรุปได้ว่าเทคโนโลยี หมายถึง การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์หรือความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ได้จัดระเบียบดีแล้วมาประยุกต์ใช้ในด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้ งานนั้นมีความสามารถและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นส่วนสารสนเทศตรงกับคำว่า information หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการเก็บ รวบรวมและเรียบเรียง เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

สมคิด พรหมจ้อย และ สุพักตร์ (2544:117) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สารสนเทศเป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ หรือ ประมวลผลแล้ว อยู่บนรูปที่มีความหมายนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆได้ตามวัตถุประสงค์

สัมฤทธิ์ ต้นสวรรค์ (2554:13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงโดยนำข้อมูล ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปที่มีความเกี่ยวข้องกันมาจัดกระทำหรือนำมาประมวลผล เพื่อให้เกิดความหมายหรือคุณค่าเพิ่มขึ้น ตาม วัตถุประสงค์ของการใช้งาน

สารสนเทศ (Information)หมายถึง ข้อมูลต่างๆ ที่ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงหรือมีกาประมวลผลหรือวิเคราะห์สรุปผลด้วย วิธีการต่าง ๆแล้วเก็บรวบรวมไว้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ตามต้องการการประมวล (Data Processing)เป็นการนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เก็บรวบรวมไว้มาผ่านกระบวนการต่างๆเพื่อแปรสภาพข้อมูลให้เป็นระบบhttps://sites.google.com/site/noojinza 2556/sara-snthes-hmay-thung-xari สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2562 เมอร์ดิก และรอส (Merdick and Ross.1978:12) กล่าวว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการเลือกสรรแล้วประมวลผล หรือข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเชิง อ้างอิงหรือใช้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจล่วงหน้า หรือ ช่วยในการวินิจฉัยสั่งการได้ดังนั้นสรุปได้ว่า สารสนเทศหมายถึง (Information) ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลด้วยมีขั้นตอน กระบวนการ ระบบ ให้อยู่ในรูปที่มีความเกี่ยวข้องกัน สามารถนำไปประกอบในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยสั่งการได้

ความสำคัญของสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศได้มีการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วอันเป็นประโยชน์ต่องานสารสนเทศอย่างมากและมีต่อ วิทยาการด้านอื่นๆ ได้นำไปประยุกต์และพัฒนาให้ทันต่อสังคมสารสนเทศ เพื่อให้ทันกระแสโลกยุคใหม่1. การศึกษา 2. การ ดำรงชีวิตประจำวัน 3. การประกอบอาชีพ4. สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

กรมวิชาการ(2545:20) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการหรือ เอ็มไอเอส (management information system - MIS) หมายถึง ระบบคอมพิวเตอร์ หรือขั้นตอนที่ช่วยในการจัดเก็บสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารและการจัดการองค์กรได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการนี้จะมีส่วนครอบคลุมถึง บุคคล เอกสาร เทคโนโลยี และขั้นตอนในการทำงาน เพื่อที่จะแก้ปัญหา ดังนั้นสรุปได้ว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึง ชุดรูปแบบกระบวนการซึ่ง ได้มาซึ่งข้อมูลแล้วจัดให้ เป็นสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ประกอบไปด้วยผู้ใช้กระบวนการ ทรัพยากร ในระบบ ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กร

ความหมายและความสำคัญของ ICT กับงานบัญชี

I = Information หมายถึง สารสนเทศ, สารนิเทศ หรือข้อมูล C = Communication หมายถึง การสื่อสาร
T = Technology หมายถึง เทคโนโลยี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โดยสรุปแล้ว ICT หมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศการสื่อสารเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างงาน การสื่อสาร ฯลฯ ซึ่งรวมไปถึงการให้บริการ การใช้ และการดูแลข้อมูล

เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง โดยมีเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นหลัก ที่ทำหน้าที่ในการจัดการข้อมูล ได้แก่ การนำข้อมูลเข้า การประมวลผลข้อมูล ให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ และเผยแพร่ต่อไปยังผู้ใช้ ให้สามารถใช้ผลผลิตนั้นได้อย่างถูกต้อง ตรง และทันกับความต้องการ ICT (ไอซีที) มีความสำคัญทั้งในระดับประเทศและระดับโลก อันเป็นผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ในสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า รัฐบาล การเมือง การแพทย์ การศึกษา การสื่อสาร และอื่นๆ อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศโดยใช้ไอซีทีเพื่อขจัดความยากจน ปรับปรุงคุณภาพชีวิต พัฒนาส่งเสริมการศึกษา ให้บริการต่างๆ ของรัฐบาล ฯลฯ เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่สังคมสารสนเทศและสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสังคมเกษตร และสังคมอุตสาหกรรมมาสู่สังคมแห่งเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

การนำ ICT มาประยุกต์ใช้กับงานบัญชี

การบัญชี(Accounting) หมายถึง กระบวนการจัดการในส่วนของบันทึกรายการทางการค้า ได้แก่ การเขียนบันทึก รายการทางการค้าการจำแนกแยกประเภทหมวดหมู่ทางการค้าการสรุปผลการดำเนินงาน รวมไปถึงการวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลของนักบัญชีหรือ การบัญชี คือ ระบบสารสนเทศระบบหนึ่ง มีหน้าที่เก็บรวบรวม บันทึกและจัดเก็บรายการค้า และเหตุการณ์ทางธุรกิจต่างๆ เพื่อใช้เป็นหลักฐานที่เกิดขึ้น พร้อมมีการนำเสนอสารสนเทศทางการบัญชีที่ใช้ประกอบการตัดสินใจจาก ความหมายข้างต้นการบัญชี คือ ระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์หรือใช้มือจัดทำบัญชีก็ได้ มี 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การจดบันทึก คือ การลงบันทึกความจำซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นของแต่ละวัน ขั้นตอนที่ 2 การจำแนก คือ การนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้ในสมุดรายวันไปจำแนกหมวดหมู่ หรือแยกประเภทบัญชีในสมุดชั้นปลาย ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผล คือ การนำข้อมูลที่ผ่านการจำแนกประเภท มาสรุปผลเป็นรายงานทางการเงิน หรืองบการเงินภายในงวดเวลาบัญชีหนึ่งขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และแปลความหมาย คือ การนำข้อมูลซึ่งสรุปผลในรายงานทางการเงินมาทำการวิเคราะห์ในรูปของร้อยละ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาแปลความหมายและนำเสนอผลการวิเคราะห์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกธุรกิจสารสนเทศ ทางการบัญชี

วิสิพร จิตพงษ์ (2561:31สิงหาคม) ได้ให้ความหมายไว้คือ สารสนเทศที่ได้มาจากระบบสารสนเทศทางการบัญชี คือ งบการเงินและการภาษีมูลค่าเพิ่มที่นำเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินและกรมสรรพากร และในส่วนการบัญชีบริหาร คือ รายงานวิเคราะห์ต้นทุนต่างๆ รายงานงบประมาณ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ออกจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีและใช้เป็นหลักฐานทางการเงิน ดังนี้

1. ช่วยให้อุรกิจทราบกำไรที่แท้จริงขององค์กร
2. ช่วยให้อุรกิจทราบฐานะทางการเงินของกิจการ
3. ช่วยเป็นเครื่องมือสนับสนุนการหาแหล่งเงินทุนของธุรกิจ
4. ช่วยเป็นเครื่องมือในการเสียภาษี
5. ช่วยในการวางแผนธุรกิจ
6. ช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้

เทคโนโลยีทางการบัญชี

1. โปรแกรม สำเร็จรูปทางการบัญชีคือ ซอฟต์แวร์เชิงพาณิชย์ประเภทหนึ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นใช้เฉพาะกับงานด้านการบัญชี และจำเป็นต้องใช้ร่วมกับระบบจัดการฐานข้อมูล (DBMS) เพื่อสร้างระบบจัดเก็บข้อมูลทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพ

2. การนำเสนองบการเงินทางอินเทอร์เน็ต

3. โปรแกรมการวางแผนทรัพยากรองค์กร คือโปรแกรมสำเร็จรูปที่ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานแบบลูกข่าย แม่ข่าย หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเชื่อมต่อระบบสารสนเทศภายในองค์กรเข้ากับการเชื่อมต่อระบบสารสนเทศภายในองค์กรคู่ค้า

ประโยชน์ที่ได้จากการนำ ICT มาใช้ในงานบัญชี

การทำบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ 1. ไม่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ประหยัดค่าใช้จ่าย 2. คอมพิวเตอร์ทำงานได้แม่นยำรวดเร็วและถูกต้องประหยัดเวลา ได้งานที่รวดเร็วและถูกต้อง 3. คอมพิวเตอร์ไม่สับสนเรื่องตัวเลขและข้อความ เก็บข้อมูลได้มากตามเนื้อที่แสดงรายงานได้รวดเร็ว อ่านง่าย และ ชัดเจน 4. ขณะทำรายการ ถ้าจำนวนเงินด้าน เดบิตและเครดิตไม่เท่ากันโปรแกรมจะ ไม่บันทึกให้ การแก้ไขตัวเลขโปรแกรมจะแก้ไขตัวเลขปัจจุบันให้ทันที 5. การผ่านบัญชีทำได้โดยอัตโนมัติ และไม่เสียเวลาในการแก้ไขตัวเลขเป็นปัจจุบันตลอดเวลา 6. สามารถออกรายงานได้ทันทีทั้ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รายงานปัจจุบัน และรายงานย้อนหลังก็ได้ 7.ทันต่อการส่งรายงานให้หัวหน้างานทันต่อการส่งให้กรมสรรพากร กรณีที่เป็นรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม มิฉะนั้นอาจเสียเบี้ยปรับซึ่งเป็นข้อจำกัดของสถาบันและองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

-การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามบุคคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 32 คน

-เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ/ตำแหน่ง สถานภาพทางครอบครัว ประสบการณ์ทำงาน ระดับรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาด้านสถานศึกษาการสนับสนุน ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านหน่วยงานเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ด้านกระบวนการบริหารด้านบุคคล ด้านระบบระบบการปฏิบัติงาน (System) บัญชีของสถานศึกษา/องค์กร

-การจัดเครื่องมือ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์แบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการศึกษาเป็นการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือแบบสอบถามปลายปิด 3) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 4) นำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไข 5) ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 6) รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด 7) วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยออกแบบสอบถามระดับความคิดเห็น โดยใช้ Likert Scale ระดับ 1-5

-การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามให้เลือกรายการ (Check list) ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 ด้านระดับความคิดเห็นในรูปแบบช่วง (Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีทางบัญชีกรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ และได้ข้อมูลข้อเสนอแนะการเพิ่มของประสิทธิภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนด้านการใช้สื่อสารสนเทศทางด้านการบัญชี ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้ เป็นเพศชายและเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 50 พบว่าอยู่ในระดับอายุระหว่าง 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 46 อายุระหว่าง 26-30 คิดเป็นร้อยละ 28.10 อายุระหว่าง 36-40 ปี จำนวน คิดเป็นร้อยละ 21.9 ที่อายุมากกว่า 40 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพครูผู้สอนทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 31.30 อาชีพอาจารย์ผู้สอนบัญชีคิดเป็นร้อยละ 25.0 อาชีพการบัญชีพบว่าคิดเป็นร้อยละ 18.80 เทคนิคคอมพิวเตอร์บัญชีในสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 15.60 และผู้ช่วยงานการบัญชี เป็นร้อยละ 09.40 มีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 50.0 สถานภาพแต่งงานคิดเป็นร้อยละ 43.80 สถานภาพหย่า /หม้ายคิดเป็นร้อยละ 03.10 และสถานะแยกกันอยู่ เป็นร้อยละ 03.10 ด้าน ประสบการณ์การทำงานที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.90 ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.90 มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 06.30 ด้านรายได้พบว่ารายได้ในระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.50 รายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 59.40 รายได้ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.10 ผลการวิจัยพบว่าระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ระหว่าง 15,000-20,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ด้านปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการในระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ปัจจัยด้านสถานศึกษามีการรับรู้การสนับสนุนจากสถานศึกษาองค์กรในด้านสภาพการทำงานการบัญชีในระดับมาก ($\bar{X}=3.91, SD=.818$) โดยเฉลี่ยพบว่ามีความสำคัญในระดับมากทุกข้อดังนี้สถานศึกษาองค์กร (Organizational Factors) ที่มีต่อความผูกพันในสถานศึกษา /องค์กรของครูผู้สอนหรือพนักงาน ($\bar{X}=3.84, SD=.847$) มีการปฏิบัติงานด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาในสถานศึกษา/องค์กร ($\bar{X}=3.75, SD=.803$) และมีการรับรู้การสนับสนุนจาก สถานศึกษา/องค์กร ในด้านโอกาสและด้านการเห็นคุณค่าการปฏิบัติงานของพนักงาน ($\bar{X}=3.53, SD=.567$) แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในภาพรวมค่าเฉลี่ยในระดับความสำคัญมาก 3.757 ตามสำคัญ

2. ปัจจัยด้านด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารมีการใช้ระบบบัญชีที่ทันสมัยเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}=3.91, DS=.818$) โดยค่าเฉลี่ยพิจารณาเป็นรายข้อมีความสำคัญระดับมากทุกข้อ ดังนี้ มีการวิจัยและพัฒนาในระบบบัญชีในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.84, SD=.847$) มีการระดมทุนในการสนับสนุนระบบคอมพิวเตอร์เพื่องานบัญชี ($\bar{X}=3.75, SD=.803$) และมีการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาระบบบัญชี ($\bar{X}=3.53, SD=.567$) ตามสำคัญสรุปภาพรวมด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ภาพรวม ($\bar{X}=3.757, SD=.758$) ในระดับดี

3. ด้านขนาดของสถานศึกษา/องค์กร ที่ดีจะมีส่วนช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.13, SD=1.008$) ผู้บริหารสามารถให้อำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องกับระบบการบัญชีภายในสถานศึกษา/องค์กร ระบบบัญชีในสถานศึกษา/องค์กรทันสมัยตลอดเวลาถูกต้อง รวดเร็ว คล่องแคล่วตรวจสอบได้ โปร่งใส ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และระบบกลยุทธ์ที่ทันสมัยในการเข้าถึงเทคโนโลยีทางด้านระบบบัญชีของสถานศึกษา/องค์กรระดับมากที่สุดตามสำคัญ

4. ด้านปัจจัยด้านหน่วยงานเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีในสถานศึกษาเอกชนมีความสำคัญในระดับปานกลางการเข้าถึงระบบสารสนเทศของผู้สอนบุคลากรพนักงาน ($\bar{X}=3.66, SD=1.066$) ทุกข้อดังนี้ใช้เทคโนโลยีด้านการบัญชีในสถานศึกษาและองค์กรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี ($\bar{X}=3.63, SD=.609$) สื่ออุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานที่สนับสนุนด้านการจัดการทางบัญชี ($\bar{X}=3.53, SD=.671$) และคุณภาพระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา/องค์กร ($\bar{X}=3.13, SD=1.040$) ตามสำคัญ ค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}=3.48, SD=2.929$) ในระดับปานกลาง

5. ด้านกระบวนการบริหารด้านบุคคล เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}=4.09, SD=.641$) ตามรายข้อดังนี้การรับบุคลากรให้เข้ามาทำงานร่วมกันในฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีระบบระเบียบตามคุณสมบัติ คุณสมบัติตามที่ต้องการ สถานศึกษา/องค์กร ตระหนักถึงความสำคัญการบริหารด้านบุคคลการบัญชีและการสนับสนุนให้พัฒนาความรู้เพื่อประสบการณ์ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.09, SD=.641$) ความรักและความผูกพันในการร่วมมือสร้างสามัคคีในระบบการทำงานการบัญชีภายในสถานศึกษา/องค์กรอย่างมีคุณภาพ และให้ความร่วมมือ ($\bar{X}=4.09, SD=.641$) 3.ระบบการติดตาม/ประเมินผล (Monitoring/Evaluation System) ด้านการบัญชีโดยการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X}=3.81, 592$) และ 2.ระบบบัญชี/การเงิน การจัดการระบบการทำงาน (Working System) ก็มีความสำคัญและเป็นระบบที่ดีในสถานศึกษา/องค์กร ($\bar{X}=3.75, SD=.568$) ตามสำคัญ มีระดับความคิดเห็นในภาพรวม ($\bar{X}= 3.93, SD=.757$) ในระดับมากเป็นสำคัญ

6. ระบบการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านระบบการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญระดับมากบุคลากรด้านการบัญชี มีคุณสมบัติด้านการบัญชีระดับเชี่ยวชาญ ($\bar{X}=3.91, SD=.530$) โดยเฉลี่ยพบว่ามีความสำคัญในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ บุคลากรใช้เทคโนโลยีช่วยด้านการบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.81, SD=.397$) อุปกรณ์ วัสดุเสริมด้านงานการบัญชีมีเพียงพออย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.63, SD=.660$) และการสนับสนุนพัฒนางบประมาณด้านการบัญชีเพื่อเข้าถึงเทคโนโลยีในปัจจุบันอย่างเพียงพอกับความต้องการในสถานศึกษา/องค์กร ($\bar{X}=3.59, SD=.712$) โดยค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.73, SD=1.765$) ตามสำคัญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายผลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัยจากนักวิจัยท่านอื่นๆ มาประกอบการอภิปรายผลการวิจัยจากสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรด้านการบัญชีของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน แตกต่างกันไปปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 6 ด้านดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่าด้านบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อาชีพครูผู้สอนด้านการบัญชี มีความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นงลักษณ์ ศิริพิศและคณะ (2555)

จากผลการวิจัยพบว่าด้านองค์กรมีการสนับสนุน ร่วมมือ มีส่วนร่วมในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในระดับที่ส่งผลให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของฐิติธร ผิวทอง กนกศักดิ์ สุขวัฒนานันท์ ด้านองค์กรการสนับสนุนผู้บริหารระดับสูงพบว่ามีความสำคัญเชิงบวกในการเพิ่มศักยภาพเพื่อประสิทธิภาพที่ดีของบุคคล ชารินี เณรวงค์ ได้ให้ความหมายและความสำคัญการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรผลวิจัยพบว่า โดยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีภายใต้ระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐ คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างของหน่วยงานบุคลากรนอกจากนี้ยังพบว่าประเภทหน่วยงานสนับสนุนภารกิจฝ่ายการเมืองที่ต่างกัน จะมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การควบคุม และระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ปัจจัยด้านด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารมีการใช้ระบบบัญชีที่ทันสมัยและขนาดขององค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมาก สรุปได้ว่าการสนับสนุนจากองค์กร ผู้บริหาร ขนาดขององค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพานี สฤกษ์ภูวานิช (2549 : 98-99) สันติชัย อินทรอ่อน (2551: Online) องค์กรเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อบุคลากรเมื่อได้รับการสนับสนุน

ด้านปัจจัยด้านหน่วยงานเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชีในสถานศึกษาเอกชนมีความสำคัญในระดับปานกลาง อาจมีปัจจัยที่มีข้อจำกัดของบริบทของการเก็บข้อมูลในการทำการศึกษาที่บุคลากรในสถานศึกษาแต่ละคนที่มีข้อจำกัดด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ในบริบทแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่าบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตามสาขางาน และความต้องการพัฒนาตนเองในองค์กร ทำให้เกิดประสิทธิภาพกับและการใช้เทคโนโลยีทางการบัญชี ต้องประกอบด้วยมีเทคโนโลยี เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย มีผู้เชี่ยวชาญและมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่าในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติธร ผิวทองงามและคณะพบว่าด้านองค์กร ด้านเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อภิญา ดวงภักดี (2559) พบว่าปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ปัจจัยด้านคุณภาพระบบสารสนเทศทางการบัญชี และปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้ใช้งาน ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กรไม่มีผลกระทบต่อการใช้ระบบเทคโนโลยีทางการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยในครั้งนี้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาทางการบัญชีที่มีผลต่อการใช้สื่อเทคโนโลยี กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ.ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาและมี ผศ.ดร. รัตนา สิทธิอ่วม เป็นที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง แก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องต่าง ๆ และเพิ่มเติมในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ครั้งนี้ ด้วยความละเอียดทุกขั้นตอน และด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ยิ่งมาโดยตลอด ผู้ศึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณ ผศ.ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ ที่ให้ความกรุณา เป็นประธานและกรรมการในการสอบครั้งนี้ รวมทั้งให้คำปรึกษาตลอดการวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณ ผศ.ดร.รัตนา สิทธิอ่วม ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข ข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดี ให้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณในความเมตตา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะครูอาจารย์ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกสถานศึกษาที่อำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกงานนี้เสร็จสมบูรณ์กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความรัก ความห่วงใยและสนับสนุน ตลอดจนกำลังใจอย่างเต็มเปี่ยม

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์จนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีคุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกมณี หอมแก้ว สุนิษา ภู่งศ์ วรรอง ศรีศิริรุ่ง (2555) **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบัญชีของนักบัญชีไทย.** อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ฐิติธร ผิวทองงาม กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินี (2558) **ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.** คณะบัญชีมหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธารินี เณรวงศ์ (2558) **ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชีภายใต้การบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐของหน่วยงานสนับสนุนภารกิจฝ่ายการเมือง.** นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558) **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี.** หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการจัดการสาธารณสุขวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประชากรณ์ ทัพโพธิ์ (2552) **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของในการพัฒนาคุณภาพ.** วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต.
- ไพบุลย์ ตั้งใจ (2554) **ประสิทธิภาพในงานปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักอิทธิบาท๔ .** หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
- พิชญา วัฒนรังสรรค์ (2558) **การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ ๔ ดาว ย่านสยามสแควร์.** หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พสนันท์ บุญช่วย ญัฐภัทร์ เทียนจันทร์ (2558) **การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสาขาการตลาดเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.** สนับสนุนงบประมาณโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ภิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน (2556) **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทางเลือกแห่งสารสนเทศ.กรณีศึกษานักศึกษาอาเซียน ในประเทศไทยงานวิจัย** ได้รับทุนสนับสนุนจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมธี ไพรัชิต. (2556) **การหาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน สารนิพนธ์นี้เสนอต่อ** มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
- วรรณภา วัฒนมะระ(2558).**ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของธุรกิจ บัญชีมหาบัณฑิตคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.**
- ศศิจันทร์ ปัญจทวี และกัลยา ใจรักษ์ (2560) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศ.** การศึกษาสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ดร.สุรีย์ เข้มทอง ดร.โอโณทัย งามวิชัยกิจ (2561) **การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการบริการในธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก.**
- อภิญา ดวงภักดี (2560) **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนทรัพยากร :** กรณีศึกษาบริษัทผลิตไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย หลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

กลยุทธ์การตลาด (4P's) ของวิสาหกิจธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อสินค้ามะขามแปรรูป
ในชุมชนอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

Marketing Strategy (4P's) of a Small and Medium Community enterprises On Tamarind
Processing in Chomchon Bueng sam Phan District Phetchabun

สันต์ฤทัย สินมา¹ และสิรินี ว่องวิไลรัตน์²
Sanruethai Sinma and Sirinee Wongvilairat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาผลสำรวจการนำกลยุทธ์การตลาด (4Ps) ในธุรกิจขนาดย่อมมะขามแปรรูปในชุมชนอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อเป็นแนวทางข้อมูลในการพัฒนาดำเนินการทำธุรกิจขนาดย่อมมะขามแปรรูปโดยการนำกลยุทธ์4Ps (Marketing Mix) ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 40 ตัวอย่าง ได้มาโดยวิธีการแบบเจาะจง และทำการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์ทางการตลาด 4P's ของวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมต่อแปรรูปมะขามของชุมชนอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิงร้อยละ 50 มีอายุระหว่าง36-40ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพส่วนมากผู้จำหน่ายสินค้า OTOP ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 5-10 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาทส่วนด้านกลยุทธ์การตลาดเมื่อเรียงลำดับความสำคัญจากผลการวิจัยในระดับปานกลาง แล้วผลการวิจัยตามระดับความสำคัญคือ ราคา(Price) สถานที่และช่องทางการจำหน่าย(Place) สินค้า (Products) การส่งเสริมการขาย (Promotion) ผลการวิจัยพบว่ามีความสำคัญในระดับปานกลางทุกๆด้านระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ยสูงตามสำคัญ คือด้านราคาที่เหมาะสมกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ และสถานที่ที่เหมาะสมในการจำหน่ายสินค้าสินค้าเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในระดับปานกลาง อาจมาจากการหาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่ ผู้ประกอบการยังเข้าไม่ถึงตามบริบทของสถานประกอบการนั้นๆ และการส่งเสริมการขายที่มีข้อจำกัดจากการวิจัยพบว่าในระดับปานกลางแต่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ผู้วิจัยพบว่าในบริบทของผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการหรือลูกค้ามีข้อจำกัดด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมการค้าที่ต้องใช้ Internet ที่ไม่สามารถส่งผลถึงผู้บริโภคที่เป็นชาวเกษตรกรเป็นส่วนมาก การเข้าถึงด้าน Promotion ที่มีข้อกำหนดในแต่ละพื้นที่ในบริบทของวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน, สินค้าแปรรูป, กลยุทธ์การตลาด ,ผู้ผลิต,ผู้บริโภค

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ผศ.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research is survey Research with the objective are 1) To study operators small business venture in the 4Ps marketing strategy in small business 2) to be provide information for a small business development operations. The small business answer the source of the sample the overall level of strategic planning 4p (marketing Mix) is moderate level in all areas. The sample used in the research for 40 samples .specfile Methods and analyze with the descriptive statistic data such as Percentage Mean and standard deviation

The result of research showed that using 4ps Marketing strategy for medium and large size pores in inevitably further tamarind processing in social in Buend sam phan phetchabun found that respondents are Male and female 50 percentage and the age between 36 -40 years and education in bachelor degree . most of their occupation is selling OTOP products and have business hours in between 5-10 years and overage monthly income 30,001-40,000 baht. As for the GPS. The Marketing Prioritized results from research a moderate the results of the research are followed place distribution products sale promotion that there is a moderate level of significance in all important is in the ideal price suitable for product and place in the right to sell products is desired Moderate consumption may come from finding the strengths of the products that the operator hasn't yet reach in accordance with the context of the establishment and Sale promotion with limitations from the research found that a moderate revel but the average cost is lower than all aspect. In the context of entrepreneur and the service uses or customers have limitation against the recognition promotion Trade that requires That can't affect consumer who are agriculturist to access to promotion with requirement in each different areas are in the context of context Community enterprises.

Keywords: Community enterprise, Processed Products, Marketing Strategy, The manufacturer , Consumer.

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี สังคม การแข่งขันทางธุรกิจที่หลากหลายและทันสมัย เป็นสังคมที่เอื้อให้ทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเองทางด้านธุรกิจที่ค่อนข้างสูงโดยไร้ขีดจำกัด การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน เป็นสาเหตุในการแข่งขันสูงขึ้น ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises SMEs) เป็นพื้นฐานและเป็นกลไกธุรกิจที่จะนำไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ และความสำคัญไม่น้อยกว่าธุรกิจขนาดใหญ่เช่นกัน สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวไว้ว่า "จำนวนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีอยู่ถึงร้อยละ 99.8 ของธุรกิจทั้งหมด และร้อยละ 78 ของการจ้างงานทั่วประเทศ" ซึ่งนับเป็นส่วนใหญ่ วิฤติเศรษฐกิจที่ผ่านมาได้สร้างความเสียหายให้กับนักธุรกิจมากมายทั้งรายใหญ่ รายเล็ก ซึ่งก็มีหลายหน่วยงานที่ระดมความคิดเห็นและแนวทางแก้ไขมากมาย และเช่น ส่งเสริมการส่งออก เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยว ต่างๆ มาตรการที่ได้กล่าวมานั้นยังได้รวมถึงข้อสรุปอีกประการหนึ่งของหลายๆฝ่ายนั่นคือ การสนับสนุน และส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่ง มีมากกว่า 90% ของจำนวนทั้งหมดในประเทศ ซึ่งประกอบด้วย กิจการการผลิต การค้า และธุรกิจบริการมากกว่านั้น SMEs ยังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ดังเช่น ช่วยสร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างเงินตราต่างประเทศลดการนำเข้าสินค้าต่างประเทศ เป็นจุดเริ่มต้นในการประกอบการธุรกิจเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่ และภาคการผลิตอื่นๆ เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ สร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจ ปัจจุบันกิจการประเภท SMEs ของไทย คิดเป็น 95 % ของธุรกิจทั้งหมด และมีการจ้างงานกว่า 50 % ของธุรกิจทั้งหมด SMEs จึงมีส่วนสำคัญต่อการสร้างงาน สร้างรายได้ และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาธุรกิจขนาดใหญ่ต่อไป ที่มา บริษัทสินเชื่อบุคคลแห่งชาติ จำกัด เข้าถึงเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2562)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ธุรกิจขนาดย่อมเป็นธุรกิจที่สามารถช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างดี ซึ่งมีความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วย แต่อย่างไรก็ตามโดยรวมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็ยังมีปัญหาด้านการบริหารไม่สามารถพัฒนาให้ธุรกิจสามารถแข่งขันกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน (อภิชัย พันธเสน, 2546, 10) เนื่องจากผู้บริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังขาดความรู้เรื่องการบริหารภายในประเทศและกลยุทธ์การค้าต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทำกันเอง และยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี ที่สำคัญผู้ประกอบการเองขาดทักษะด้านการบริหาร ไม่สามารถสร้างคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ของตนเอง ทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังคงเสียเปรียบธุรกิจขนาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องทำการวิจัยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการบริหารธุรกิจ (Kotler & Keller, 2012) โดยการศึกษากลยุทธ์ที่นำมาพัฒนาด้านการจัดการบริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของธุรกิจเพื่อการขับเคลื่อน ตามเป้าหมายของธุรกิจ

กระบวนการบริหาร การจัดการองค์กรเป็นปัญหาที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เพื่อให้องค์กร สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดีตามวัตถุประสงค์เป้าหมายสูงสุดขององค์กร ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ตั้งไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายตลอดจนเป้าหมายที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งปัญหาที่สำคัญจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีการปฏิบัติ ระบบ โครงสร้างการจัดองค์กรให้สอดคล้องกัน (Robbins & DeCenzo, 2004) จึงจะทำให้องค์กรสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันสมบูรณ์

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถขับเคลื่อนสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดีเท่าที่ระดับปัญหาเรื่องผู้ประกอบการ ยังขาดความรู้เรื่องการบริหารการตลาด ยังไม่สามารถดึงดูดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของสินค้าออกมาได้ ทำให้ขาดความได้เปรียบของการแข่งขัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาในครั้งนี้ ครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสำรวจการนำกลยุทธ์การตลาด(4Ps) ในธุรกิจขนาดย่อมมะขามแปรรูปในชุมชนอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อเป็นแนวทางข้อมูลในการพัฒนาดำเนินการทำธุรกิจธุรกิจขนาดย่อมมะขามแปรรูป

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะ SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (พ.ศ.2543 และตามประมวลรัษฎากรสรุปได้ดังนี้)

ตารางที่ 1 ลักษณะ SMEs ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 และตามประมวลรัษฎากร

ลักษณะวิสาหกิจ	จำนวนการจ้างงาน (คน)		จำนวนสินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	
	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
กิจการผลิตสินค้า	ไม่เกิน 50	51-200	ไม่เกิน 50	51-200
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25	26-50	ไม่เกิน 50	51-100
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15	16-30	ไม่เกิน 30	31-60
กิจการให้บริการ	ไม่เกิน 50	51-200	ไม่เกิน 50	51-200

ในกรณีที่จำนวนการจ้างงานของกิจการใดเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางหรือมีจำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลาง แต่มูลค่าสินทรัพย์ถาวรเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดย่อม ให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์การพิจารณา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รูปแบบธุรกิจ SMEs การประกอบธุรกิจอาจจะกระทำตั้งแต่คนเดียวขึ้นไป หรือหากมีหุ้นส่วนร่วมกันหลายคน มักจัดตั้งในรูปแบบของนิติบุคคล โดยมีรูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกัน ปรากฏดังตารางสรุป

ตารางที่ 2 สรุปรูปแบบ SMEs

ลำดับ	รูปแบบ	ลักษณะ
1	บุคคลธรรมดา	บุคคลทั่วไปที่มีชีวิตอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 15)
2	คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ (หน่วยภาษีตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร)
3	ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อการทำกิจการร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์แบ่งปันกำไรที่ได้จากกิจการที่ทำ (หน่วยภาษีตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร)
4	ห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนนิติบุคคล	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันโดยหุ้นส่วนทุกคนไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียน เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
5	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันหุ้นส่วนมีทั้งที่จำกัดความรับผิดและไม่จำกัดความรับผิดและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
6	บริษัทจำกัด	บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้นรับผิดในหนี้ต่าง ๆ ไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนลงทุนและต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
7	วิสาหกิจชุมชน	กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่นที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน โดยมีการยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนชุมชน 2548 กับกรมส่งเสริมการเกษตร

2. ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อมทั่วไป

1. ปริมาณยอดขายมีน้อย โดยรายได้ในท้องถิ่นอาจจะตอบสนองธุรกิจขนาดใหญ่ไม่ได้ แต่ก็มากพอที่จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมสามารถอยู่รอดได้ตามสมควร ดังนั้นธุรกิจขนาดใหญ่จึงไม่ต้องการแข่งขันกับธุรกิจขนาดเล็ก
2. มีฝีมือและประสบการณ์ของตนเองในการบริการลูกค้า เนื่องจากเจ้าของเป็นผู้บริหารงานเอง จึงใช้ความสามารถส่วนตัวในการบริหารงาน เช่น ช่างตัดเสื้อ นักออกแบบภายใน
3. มีการบริการในลักษณะเป็นการส่วนตัว โดยจะต้องขึ้นอยู่กับความสามารถ และบุคลิกภาพของผู้ประกอบการเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่แล้วจะมีอยู่ในธุรกิจขนาดย่อม
4. มีความสะดวก ธุรกิจขนาดย่อมสามารถแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้โดยการเสนอความสะดวกสบายที่ธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งเป็นคู่แข่งไม่สามารถทำได้
5. สามารถปรับตัวเข้ากับความต้องการของท้องถิ่น ธุรกิจขนาดย่อมในท้องถิ่นที่ตัดสินใจด้วยตัวเองโดยใช้ความรู้ ความต้องการและความพอใจของท้องถิ่นจะได้เปรียบธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจมีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับเจ้าของและพนักงาน
6. มีแรงจูงใจสูง เมื่อประกอบธุรกิจของตนเอง เจ้าของจะต้องทำงานหนักและเสียสละมากกว่าการทำงานให้กับผู้อื่น เนื่องจากเป็นเจ้าของธุรกิจเอง จึงทำให้มีการดำเนินธุรกิจของตนเอง
7. มีความคล่องตัวทางการบริหาร ธุรกิจขนาดเล็กสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงได้เร็วยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

8. ต้นทุนในการดำเนินงานต่ำ เนื่องจากใช้แรงงานของสมาชิกในครอบครัวที่สามารถให้ผลผลิตมากกว่า แต่จ่ายค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างที่จ่ายให้กับแรงงานที่จ้างจากที่อื่น

ประโยชน์ของธุรกิจขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดย่อมเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของธุรกิจชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยด้านสวัสดิการทางเศรษฐกิจของประชาชน เพราะมีการผลิตจำนวนมากถึงครึ่งหนึ่งของสินค้าและบริการทั้งหมด ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของธุรกิจขนาดย่อมจะเหมือนกับธุรกิจขนาดใหญ่ คือ สร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศ ช่วยจัดหางานใหม่ นำเสนอนวัตกรรม กระตุ้นการแข่งขัน ช่วยเหลือธุรกิจขนาดใหญ่ตลอดจนผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ของธุรกิจขนาดย่อมมีดังนี้

1. การสร้างงานใหม่ เป็นการสนับสนุนผู้ที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจของตนเอง โดยการลงทุนในธุรกิจใหม่ๆ หรือการขยายธุรกิจเดิม ถือว่าเป็นโอกาสสำหรับตลาดแรงงาน ธุรกิจขนาดย่อมนั้นสามารถเติบโตเป็นธุรกิจขนาดกลางและใหญ่ได้ต่อไป
2. การสร้างนวัตกรรม หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ จะมีจุดเริ่มต้นจากงานวิจัยในห้องทดลองเพื่อให้ได้รับการยอมรับ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลืออย่างมีคุณค่าให้เกิดขึ้นกับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน
3. การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การเพิ่มการแข่งขันเป็นสถานการณ์ซึ่งธุรกิจมีการแข่งขันด้านการขาย การมีธุรกิจขนาดย่อมเข้ามาแข่งขันด้วยจะทำให้การแข่งขันด้านราคาลดลงตลอดจนมีการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมาตรฐานของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นการเพิ่มมาตรฐานการครองชีพให้แก่ประชาชนได้
4. ช่วยเหลือธุรกิจขนาดใหญ่ให้ผลิตสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หน้าที่บางอย่างธุรกิจขนาดย่อมมักจะทำได้ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะธุรกิจขนาดใหญ่นั้นไม่อาจทำหน้าที่ครบทุกประการ ในขณะที่ธุรกิจขนาดย่อมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าซึ่งแบ่งได้ เช่น การจัดจำหน่าย การขายปัจจัยการผลิต การบริการ เป็นต้น
5. การผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ ธุรกิจขนาดย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของงาน โดยเฉพาะธุรกิจที่ต้องอาศัยความประณีตและใช้ฝีมือ ธุรกิจขนาดย่อมจะทำได้ดีกว่า ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาความสามารถในการประกอบการด้วย

6. การกระจายการพัฒนาประเทศ ธุรกิจขนาดย่อมมีการตั้งกระจายกันไปตามชุมชนต่าง ๆ จึงมีบทบาทในการส่งเสริมการกระจายความเจริญเติบโตของท้องถิ่น

7. การเพิ่มการระดมทุน ธุรกิจขนาดย่อมเป็นการรวบรวมเงินทุนที่เป็นของผู้ประกอบการและ ญาติพี่น้องมาก่อนให้เกิดประโยชน์ในทางธุรกิจ จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการระดมทุน ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถในการผลิตของประเทศด้วย เช่น ธุรกิจการผลิต ธุรกิจเหมืองแร่ ธุรกิจค้าส่ง ธุรกิจค้าปลีก และธุรกิจบริการ

รูปแบบและประเภทของธุรกิจขนาดย่อม

การเลือกรูปแบบธุรกิจขนาดย่อมการประกอบธุรกิจการค้าอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ ทั้งโดยบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของกิจการโดยลำพัง หรืออาจดำเนินการโดยร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นเป็นกลุ่มคณะก็ได้ การที่จะตัดสินใจเลือกดำเนินการค้าในรูปแบบใดนั้น ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน เช่น ลักษณะของกิจการค้าเงินทุน ความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การประกอบธุรกิจนั้นประสบผลสำเร็จ นำมาซึ่งผลประโยชน์และกำไรสูงสุด รูปแบบของการดำเนินธุรกิจในที่นี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. กิจการเจ้าของคนเดียว (Sold Proprietorship)
2. กิจการห้างหุ้นส่วน (Partnership)
3. บริษัทจำกัด (Limited Company)
4. บริษัทมหาชนจำกัด (Public Limited Company)

สำหรับธุรกิจที่กำลังเริ่มเจริญเติบโต รูปแบบกิจการบริษัทจำกัดจะมีข้อได้เปรียบมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ จึงส่งผลให้กิจการส่วนมากมักนิยมดำเนินการในรูปแบบของบริษัทจำกัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6

“ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

ประเภทของธุรกิจขนาดย่อม

การประกอบธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) นั้นมีอยู่มากมายหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การค้า และการบริการ รวมถึงธุรกิจแฟรนไชส์ และ OTOP ด้วย ซึ่งอาจเป็นธุรกิจในภาคการเกษตร หรือนอกภาคเกษตร หรือในภาคบริการ ปัจจัยสำคัญในการเลือกประเภทธุรกิจนั้นขึ้นอยู่กับทักษะของผู้ประกอบการที่สามารถขับเคลื่อนธุรกิจ (Unique Skill Driven Product) โดยมีกระบวนการผลิตที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้เป็นธุรกิจระหว่างประเทศได้ต่อไป ซึ่งสามารถแบ่งประเภทธุรกิจขนาดย่อมได้ดังนี้

1. ธุรกิจการผลิต (Manufacturing)
2. ธุรกิจการค้าส่ง (Wholesaling)
3. ธุรกิจการค้าปลีก (Retailing)
4. ธุรกิจบริการ (Service)

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม

ความหมายและลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” หรือ SMEs ย่อมาจากภาษาอังกฤษว่า Small and Medium Enterprises สำหรับความของวิสาหกิจ(Enterprises) ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กิจการการผลิต (Production Sector) ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining)

1.1 ธุรกิจการผลิต เป็นธุรกิจที่เปลี่ยนรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปกระบวนการผลิตจึงเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบในการแปรรูปให้เป็นสินค้าเพื่ออุตสาหกรรมและการบริโภค ซึ่งมีสินค้าจำนวนมากที่ผลิตขึ้นและจำหน่ายเองโดยใช้เครื่องจักรในการแปรรูป ใช้แรงงานและมีมือในการแปรรูป

2) กิจการการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail) 2.1 ธุรกิจค้าส่ง (Wholesaling) หมายถึง ธุรกิจที่คนกลางดำเนินการโดยขายสินค้าต่อให้แก่คนกลางอื่น ๆ และผู้ใช้ในอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมเป็นจำนวนครั้งละมาก ๆ แต่ไม่ขายให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย

2.2 ธุรกิจค้าปลีก (Retailing) เป็นธุรกิจที่ขายสินค้าเป็นจำนวนเล็กน้อยแก่ผู้บริโภคคนสุดท้ายโดยตรงและจะเป็นคนกลางระหว่างผู้ค้าส่งและผู้ผลิต กับผู้บริโภคคนสุดท้าย และกิจกรรมทั้งสิ้นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการขายสินค้าและหรือบริการให้ผู้บริโภคคนสุดท้าย

3) กิจการบริการ (Service Sector) เป็นธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าในรูปบริการให้แก่ผู้บริโภคหรือผู้ผลิต ธุรกิจบริการส่วนใหญ่จะมีตัวตน และมักจะถูกบริโภคในขณะเดียวกับที่ผลิตขึ้นมา

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาด

การตลาด Marketing นักการตลาดสมัยใหม่หลายท่านได้ให้ความหมายของการตลาดไว้ดังนี้ สมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Marketing Association = AMA.) ได้ให้ ความหมาย “การตลาด” ดังนี้ “การตลาดเป็นกิจกรรมทางธุรกิจที่ทำให้สินค้าและบริการผ่านจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค เพื่อสนองต่อความต้องการและทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและในขณะเดียวกันก็บรรลุวัตถุประสงค์ของ กิจการด้วย”

Phillip Kotler กล่าวว่า การตลาด หมายถึง “การทำกิจกรรมกับตลาดเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบำบัด ความต้องการ และสนองต่อความจำเป็นของมนุษย์ทำให้เกิดความพึงพอใจ Harry L. Hansan กล่าวว่า “การตลาดเป็นกระบวนการค้นหาความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ และวิเคราะห์ออกมา เพื่อที่จะหาสินค้าหรือบริการที่มาสสนองต่อความต้องการนั้น ๆ” ความหมายของการตลาดที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปและถือเป็นความหมายมาตรฐานคือความหมาย การตลาดที่กำหนดโดยคณะกรรมการสมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกาดังนี้

“การตลาด” หมายถึง การกระทำทางธุรกิจที่ทำให้สินค้าหรือบริการผ่านจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือ ผู้ใช้ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่นกิจกรรมที่ทำให้รถยนต์ผ่านจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. การวิจัยรูปร่างลักษณะ รูปแบบ และความต้องการผลิตภัณฑ์รถยนต์ ทั้งนี้หมายความว่า การตลาดจะเริ่มก่อกระบวนการในการผลิต
2. การกำหนดราคาในระดับผู้ผลิต และระดับผู้ค้าปลีก
- 3 .การขนส่งและการเก็บรักษารถยนต์ที่ผลิตแล้ว คือในขั้นแรกเป็นเรื่องของผู้ผลิตและผู้ค้าปลีก ในขั้นต่อมา
4. การโฆษณาควรใช้สื่อตรง ได้แก่วารสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์แผ่นป้าย โฆษณาและสื่ออื่น ๆ
5. การจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการขาย และสิ่งช่วยในการส่งเสริมการขายให้กับตัวแทนจำหน่าย
6. การบริหารกิจการของตัวแทนจำหน่ายในการทำให้ผู้บริโภคได้รับการบริการที่ประทับใจ ตลอดทั้ง การให้โควตาในการขาย นโยบายการขาย แผนการขายและการควบคุมการขาย
7. การขายโดยใช้พนักงานขายที่เป็นบุคลากรของตัวแทนจำหน่ายและการเปลี่ยนทะเบียน เจ้าของรถ
8. การช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ตัวแทนจำหน่ายในด้านสินค้าคงเหลือและการขายผ่อนชำระ ให้กับผู้ซื้อ
9. การเตรียมให้บริการการจอร์นยนต์เพื่อความสะดวกความพอใจของลูกค้า จำกัดความของการตลาดตามที่สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ได้รวมถึง การตลาดบริการคือการตลาดสินค้าที่ไม่มีตัวตน ซึ่งโดยปกติแล้ว สินค้าประเภทนี้จะถูกบริโภคโดยทันที

ส่วนประสมทางการตลาด (4'Ps)

ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ความหมายและองค์ประกอบของส่วนประสมการตลาดส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) คือ องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานการตลาด เป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541: 35-36, 337)

ส่วนประสมการตลาด ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) การจัดจำหน่าย (Place) การกำหนดราคา (Price) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เราสามารถเรียกส่วนประสมทางการตลาดได้อีกอย่างหนึ่งว่า 4'Ps ส่วนประกอบทั้ง 4 ตัวนี้ ทุกตัวมีความเกี่ยวพันกัน P แต่ละตัวมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการตลาดแต่ละคนจะวางกลยุทธ์ โดยเน้นน้ำหนักที่ P ไหนมากกว่ากัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของเป้าหมายทางการตลาด คือ ตัวผู้บริโภค

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยแรกที่จะแสดงว่ากิจการพร้อมจะทำธุรกิจได้ กิจการนั้นจะต้องมีสิ่งที่จะเสนอขาย อาจเป็นสินค้าที่มีตัวตน บริการ ความคิด (Idea) ที่จะตอบสนองความต้องการได้

2. การจัดจำหน่าย (Place or Distribution) การจัดจำหน่ายแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ ช่องทางจำหน่ายสินค้า (Channel of Distribution) เน้นการศึกษาถึงชนิดของช่องทางการจำหน่ายว่าจะใช้วิธีการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง หรือการขายสินค้าผ่านสถาบันคนกลางต่างๆ บทบาทของสถาบันคนกลางต่างๆ เช่น พ่อค้าส่ง (Wholesalers) พ่อค้าปลีก (Retailers) และตัวแทนคนกลาง (Agent Middleman) ที่มีต่อตลาด อีกส่วนหนึ่งของกิจกรรมการจัดจำหน่ายสินค้า คือ การแจกจ่ายตัวสินค้า (Physical Distribution) การกระจายสินค้าเข้าสู่ตัวผู้บริโภค การเลือกใช้วิธีการขนส่ง Transportation) ที่เหมาะสมในการช่วยแจกจ่ายสินค้า สื่อการขนส่ง

3. การกำหนดราคา (Price) เมื่อธุรกิจได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นมา รวมทั้งหาช่องทางการจัดจำหน่ายและวิธีการแจกจ่ายตัวสินค้าได้แล้ว สิ่งสำคัญที่ธุรกิจจะต้องดำเนินการต่อไป คือ การกำหนดราคาที่เหมาะสมให้กับผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปเสนอขายก่อนที่จะกำหนดราคาสินค้า ธุรกิจต้องมีเป้าหมายว่า

4.การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมาย การส่งเสริมการตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายเพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาดพยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค การส่งเสริมการตลาดจะต้องมีการศึกษาถึงกระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process) เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับกับผู้ส่ง การส่งเสริมการตลาดมีเครื่องมือสำคัญที่จะใช้อยู่ 4 ชนิดด้วยกัน ที่เรียกว่าส่วนผสมของการส่งเสริมการตลาด (Promotion Mix) ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4.1 การขายโดยใช้พนักงาน (Personal Selling)

4.2 การโฆษณา (Advertising) หมายถึงรูปแบบของการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมการตลาด โดยมีได้อาศัยตัวบุคคลในการนำเสนอหรือช่วยในการขาย แต่เป็นการใช้สื่อโฆษณาประเภทต่างๆ

4.3 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) หมายถึงกิจกรรมที่ทำหน้าที่ช่วยพนักงานขายและการโฆษณาในการขายสินค้า การส่งเสริมการขายเป็นการกระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความต้องการในตัวสินค้า

4.4 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation)

4.5.กระบวนการ (Process)

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 40 ร้านวิสาหกิจชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ/ตำแหน่ง ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการใช้กลยุทธ์ 4Ps ของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมะนาวแปรรูปของชุมชนบึงสามพัน -การจัดเครื่องมือ

การศึกษาในครั้งนี้อาศัยรูปแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการศึกษามีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือแบบสอบถามปลายปิด 3) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 4) นำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไข 5) ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 6) รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด 7) วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยออกแบบสอบถามระดับความคิดเห็น โดยใช้ Likert Scale ระดับ 1-5

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ให้เลือกรายการ (Check list) ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 ด้านระดับความคิดเห็นในรูปแบบช่วง (Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ร้อยละ 50 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 20 คนและเพศหญิง 20 คน อายุเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระหว่าง 36-40 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 และอายุ 20 – 25 ปี จำนวน 10 คน ร้อยละ 25.0 ตามลำดับ การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 52.5 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจประกอบการ ส่วนมากประกอบอาชีพจำหน่ายสินค้า OTOP จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 มีระดับรายได้ ระหว่าง 30,001-40,000 บาท จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 30

การใช้กลยุทธ์การตลาด 4P ผลการวิจัยพบว่าความสำคัญในระดับปานกลางทุกๆด้าน ผลการวิจัยพบว่าเมื่อสรุปความสำคัญในระดับปานกลางตามความสำคัญของกลยุทธ์ 4Ps ระดับความสำคัญที่ค่าเฉลี่ยสูงตามสำคัญ คือด้านราคาที่เหมาะสมกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ และสถานที่ที่เหมาะสมในการจำหน่ายสินค้าสินค้าเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในระดับปานกลาง อาจมาจากการหาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่ ผู้ประกอบการยังเข้าไม่ถึงตามบริบทของสถานประกอบการนั้นๆ และการส่งเสริมการขายที่มีข้อจำกัดจากการวิจัยพบว่าในระดับปานกลางแต่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ผู้วิจัยพบว่าในบริบทของผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการหรือลูกค้ามีข้อจำกัดด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมการค้าที่ต้องใช้ Internet ที่ไม่สามารถส่งผลถึงผู้บริโภคที่เป็นชาว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เกษตรกรรมเป็นส่วนมาก การเข้าถึงด้าน Promotion ที่มีข้อกำหนดในแต่ละพื้นที่ในบริบทของวิสาหกิจชุมชน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษากลยุทธ์การตลาด (4P) ของวิสาหกิจธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อสินค้ามะขามแปรรูปในชุมชนอำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ราคา สถานที่เหมาะสมช่องทางการจำหน่าย ตัวสินค้า และการส่งเสริมการขาย ตามสำคัญ

ด้านราคาสินค้าพบว่าด้านราคาที่เหมาะสมกับสินค้าและผลิตภัณฑ์แปรรูป ซึ่งธุรกิจวิสาหกิจชุมชนสามารถกำหนดราคาสินค้าเพื่อสอดคล้องตัวสินค้า ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางการไม่เข้าถึงตัวสินค้าแปรรูปของตนเองที่ไม่สามารถกำหนดราคาที่สูงตามตลาดกลาง เมื่อกำหนดราคาที่มีความเหมาะสมกับตัวสินค้า ลูกค้าสามารถจ่ายราคาที่สูงตามสินค้าที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม จากผลงานวิจัยของ ธนัทธ นาราสุนทรกุล (2558:58) กล่าวว่าไว้ว่าลูกค้ายินดีจ่ายเงินเพื่อเพิ่มความสะดวกและให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองกับความต้องการของลูกค้า

ด้านสถานที่ละช่องทางการจำหน่าย วิสาหกิจชุมชนได้ให้ความสำคัญระดับปานกลางรองลงมา ที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าในบริบทของชุมชน และการบริการจากชุมชนถึงลูกค้าในวิสาหกิจชุมชน แต่เนื่องด้วยพื้นที่ความเจริญ อาชีพของลูกค้าที่ไม่สามารถรับข่าวสารข้อมูลทางอื่นได้หลากหลาย ดังนั้นช่องทางการจำหน่ายจากร้านสู่ลูกค้า ซึ่งช่องทางการจำหน่ายไม่กว้างทำให้ลูกค้ามีข้อจำกัด ควรมีหลายรูปแบบในการบริการ การบริการการค้าปลีกและการบริการ การค้าส่ง ดวงกมล ศิริรักษ์ (2555:4) ในการรับข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร มีชำนาญ (2554: 79) ส่วนมากมีการจัดช่องทางการจำหน่ายทางเดียวคือทางตรง จากร้านสู่ลูกค้าทำให้ปริมาณยอดขายเมื่อเทียบกับคู่แข่งแล้วต้องพัฒนา ผลการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าในระดับปานกลาง เมื่อสินค้ามีคุณภาพทำให้ผู้บริโภคต้องการสินค้านั้นอย่างต่อเนื่อง วิสาหกิจชุมชนต้องเข้าถึงจุดเด่นของสินค้าตัวเองเพื่อผลทางด้านธุรกิจและกำไร ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นแตกต่าง ตราสินค้าที่โดดเด่นบรรจุภัณฑ์ต้องสวยงามซึ่งสอดคล้องกับผลงานวารสารวิจัยของ พิรญา กัญชบุตร (2559:62) สินค้าและตราสินค้าผู้บริโภคก็ติดต่อตราสินค้าหรือแบรนด์ของสินค้า พรทิพย์ วิจิธนาภรณ์ (2557:103) เพื่อสร้างจุดเด่นและเพิ่มระดับตราสินค้าให้มากในส่วนแบ่งตลาดประเภทสินค้าแปรรูปเดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบกลยุทธ์การตลาด (4P) ของวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมะขามแปรรูปในชุมชน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ.ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาและมี ผศ.ดร. รัตนา สิทธิอ่วม เป็นที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ และเพิ่มเติมในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ครั้งนี้ ด้วยความละเอียดทุกขั้นตอน และด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้ศึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณ ผศ.ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ ที่ให้ความกรุณา เป็นประธานและกรรมการในการสอบครั้งนี้ รวมทั้งให้คำปรึกษาตลอดการวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณ ผศ.ดร.รัตนา สิทธิอ่วม ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข ข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดี ให้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตา

ขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะครุอาจารย์ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกสถานศึกษาที่อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกงานนี้เสร็จสมบูรณ์กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้ความรัก ความห่วงใยและสนับสนุน ตลอดจนกำลังใจอย่างเต็มเปี่ยม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จได้ด้วยดีคุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- กัณศริษฐา แสงงกิจ. (2554). กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของผู้ประกอบการโฮมสเตย์จังหวัดสมุทรสงคราม. การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการตลาด.
- ดวงกมล ศิริยงค์. (2555). รูปแบบและกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันอย่าง การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาการประกอบการบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธันท์อร นาราสุนทรกุล. (2558). กลยุทธ์ทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภคกรณีศึกษาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก การศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี.
- ธีรพันธ์ โล่ทองคำ. (2544). Strategic IMC กลยุทธ์สื่อสารการตลาดแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ออปเพ็ชท์ครีเอชั่น.
- นිරนาท ศรีชุมพร. (2550). กลยุทธ์ทางการตลาดไม้ดอกไม้ประดับในจังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เนาวรัตน์ น้อยมะลิวัน. (2550). ศึกษาการจัดการธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับ. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัยขอนแก่น.
- นิภาพร มีขำนาญ. (2554). กลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการไม้ดอกไม้ประดับ : กรณีศึกษา หมู่บ้านดงบัง อำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี. การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นวพร สังวร และ นางสาวสุพรรณิณี ชินะเกท. (2559). กลยุทธ์การตลาดของธุรกิจขนาดย่อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Marketing Strategies for Small and Medium Size Enterprises(SMEs) to ASEAN Economics Community(AEC). คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ปยาภา มีแสง. (2548). ทศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อไม้ดอกไม้ประดับของผู้บริโภคที่บริเวณตลาดจัดสวนจตุจักร สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิบูล ทีปะपाल. (2545). การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิก.
- เพ็ญศรี เลิศเกียรติวิทยา. (2551). ธุรกิจทั่วไป กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอมพันธ์.
- พัชรียา จิตตะสนธิ. (2552). ศึกษาสภาพการผลิตไม้ดอกไม้ประดับในกระถางของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พีรญา กัณทบุตร. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก : SMEs The Key Success Factors in Small and Medium Enterprise: SMEs สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พรทิพย์ วิจิธนาภรณ์. (2557). ปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความภักดีต่อตราสินค้าและพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์โลชั่นบำรุงผิวกายยี่ห้อยูเอชอินในโรงพยาบาลเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด.
- ภมร อินทองคำ. (2553). ศึกษาพฤติกรรมการซื้อไม้ดอกไม้ประดับในจังหวัดปทุมธานี การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการวิศวกรรมธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศราพก จินามา. (2551). การซื้อขายไม้ดอกไม้ประดับในตลาดค้าเพียงจังหวัดเชียงใหม่ สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ส่งเสริมการเกษตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

- ศิริญา ตังนฤมิตร. (2558). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
- สุขศิริ บุญเรือง. (2545). ศึกษาการปลูกไม้ดอกไม้ประดับกับวิถีชีวิตของชุมชน : กรณีศึกษาบ้านอ่างศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การค้นคว้าอิสระสาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนาสถาบันราชภัฏเลย.
- สุนีย์ คำดา. (2549). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อไม้ดอกไม้ประดับของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการทั่วไป.
- เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล. (2553). กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- Alen T.J (1977). Managing the flow o technology .Cambridge.MA.MIT Press. ASEAN Secretarial (2014) ASEAN Education Ministers Meeting Retrieved from [http:// www.asean.org/asean.org/communities/asean-socio-culture-communities/category/asean-education-minister-meeting-ased](http://www.asean.org/asean.org/communities/asean-socio-culture-communities/category/asean-education-minister-meeting-ased).
- Buckland.M. s Hindel. A. (1969). Library Zipf. Journal of Documentation 25:54-57.
- Best J.W. (1968). Reaearch in education (5th ed) Englishwood cliffs. N J Prentice –Hill.
- Choo C.W. Dellor.B. s Turnbull,D. (2000). information seeking on the web: An Intergrated model of browsing first Monday,s(2) Retireved from [http// journals .uic.edu/ojs/index.php/fm/article/view/729/638](http://journals .uic.edu/ojs/index.php/fm/article/view/729/638).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทย – จีน

The impact of Chinese foreign direct investment in Thailand on bilateral trade

ภคพร วัฒนดำรงศรี¹

Bhagaporn Wattanadumrong

บทคัดย่อ

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากมีความต้องการพึ่งพาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศนำมาซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยี องค์ความรู้ที่ทันสมัย และนำไปสู่การยกระดับรายได้ให้หลุดพ้นออกจากกับดักรายได้ปานกลางของประเทศไทยสู่รายได้สูง การศึกษาผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยและจีน ได้พัฒนาต้นแบบทฤษฎีจากนักเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ คือ ดันนิง (Dunning, 1993: 76-88) อธิบายสาเหตุการลงทุน (Eclectic Theory) และมีการพัฒนาแนวคิดโดยนักเศรษฐศาสตร์ในยุคต่อ ๆ มาอย่างต่อเนื่อง สำหรับวิธีการดำเนินการศึกษา ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานระหว่างประเทศและในประเทศที่สำคัญ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา พบว่า เศรษฐกิจจีนซึ่งมีขนาดใหญ่รองจากสหรัฐอเมริกาและมีแนวโน้มเศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นแล้ว ยังมีพัฒนาการในด้านอื่น ๆ ในประเทศจีน ส่งผลกระทบต่อส่งออกของไทยที่ลดลงอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ สำหรับผลกระทบจากการของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน หากพิจารณาจากการประมาณการด้วยแบบจำลองพบว่า มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีนมาประเทศไทยมีปัจจัยกำหนดการค้าระหว่างไทยและจีนหลายปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญ อาทิ อัตราแลกเปลี่ยน การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ระดับการเปิดการค้าเฉลี่ยของจีน สำหรับมูลค่าการส่งออกยังคงต้องศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างไทยและจีนต่อไป สำหรับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่า ผู้ประกอบการสัญชาติจีนที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยระดับผู้จัดการและหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เห็นว่าหากสามารถผลิตสินค้าในประเทศไทยที่อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ จะทำให้ประหยัดต้นทุนค่าขนส่งระหว่างประเทศไทยอย่างมาก นอกจากนั้นแล้วยังสามารถขยายตลาดไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียนอื่น ๆ ได้อย่างสะดวก แม้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในภาพรวมจะมีลักษณะปานกลาง

คำสำคัญ : การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ประเทศจีน ผลกระทบ

Abstract

Foreign direct investment (FDI) takes an important role to the country's economic growth especially in the developing country. Since the investment dramatically rely on FDI and lead to knowledge transfer, the modern technology which stimulus the middle - income to high income trap. The study of the impact of Chinese foreign direct investment in Thailand on bilateral trade determinants of FDI derived the theoretical concept from Dunning (1993: 76-88) to apply in this research. The research methods include descriptive and content analysis. The data sources were compiled from domestic and international database.

The results show that China PRC economy has market size in the second ranking in the world follow the USA. The export of the United States seemed to be slow down. However, the significant of China PRC is not only becoming to the export market destinations for Thailand, but also, it is important in terms of investment to

¹ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร bhagaporn@nu.ac.th โทร 088 282 4713

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

the ASEAN countries nearby. According to the impact on FDI between Thailand and China PRC, the model estimation shows that the import values from China to Thailand was determined significantly by exchange rate, the average of trade openness and FDI. With respect to the export values, the results from the model need to have other explanation with other tests. The content analysis shows that the Chinese entrepreneurs who involved with the interview are taken in charge as either manager or supervisor. They pointed out that the production process in Thailand from Chinese factories based on the resources based or raw material which can reduce the transportation costs and have move on getting the economies of scales and scopes. Furthermore, the production by Chinese firm invested in Thailand can easily move forward to get the market orientation from the ASEAN neighbor of Thailand though the Thai economy seems encounter with diminishing growth.

Keywords: International trade, Foreign direct investment, China PRC , impact

1. บทนำ

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากมีความต้องการพึ่งพาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก และยังนำมาซึ่งการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่ทันสมัยนำไปสู่การยกระดับรายได้ให้หลุดพ้นออกจากกับดักรายได้ปานกลางของประเทศไทยสู่รายได้สูง ให้ตามทันกับประเทศที่พัฒนาแล้ว การให้ความช่วยเหลือของบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศ มักนำมาซึ่งการช่วยเหลือทางการเงิน และข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังช่วยให้เกิดการจ้างงานของประเทศผู้รับการลงทุน ยังช่วยให้ค่าจ้างแรงงานของการผลิตนั้นสูงอีกด้วยช่วยให้มีสวัสดิการที่เพิ่มขึ้นของด้านแรงงานในประเทศรับทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย สำหรับการค้าของไทยกับจีนในระยะแรกยังคงค่อนข้างจำกัด เนื่องจากรัฐบาลจีนยังไม่ได้เปิดเสรีด้านการค้ามากนัก และการค้าส่วนใหญ่ก็เป็นการค้าระหว่างเอกชนของไทยกับรัฐวิสาหกิจของจีน การค้าระหว่างเอกชนด้วยกันยังมีไม่มาก โดยสินค้าส่งออกสำคัญ ที่ไทยส่งไปจีนในระยะแรก ได้แก่ ข้าว น้ำตาลดิบ น้ำตาลฟอกบริสุทธิ์ ยางพารา และสินค้าอื่นๆ ของไทยจากจีนที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น เคมีภัณฑ์ เครื่องมือการเกษตร เครื่องจักรและอุปกรณ์ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ด้านการค้าระหว่างไทยและจีนพัฒนา อย่างรวดเร็ว หลังจากที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในปี พ.ศ. 2544 ทำให้อุปสรรคทางการค้าของจีนกับประเทศต่าง ๆ ลดลงมาก กอปรกับไทยและจีนได้ทยอยยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าระหว่างกัน ภายใต้กรอบข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2546 ส่งผลให้การค้าระหว่างทั้งสองประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมูลค่าการค้าระดับทวิภาคีเพิ่มขึ้นจาก 25 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นปีแรกที่ไทยและจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันมาเป็น 57,782 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี พ.ศ. 2554 ในจำนวนนี้เป็น การส่งออกจากไทยไปยังจีนมูลค่า 27,130 ล้านดอลลาร์ สรอ. และการนำเข้าจากจีนมายังไทยมูลค่า 30,652 ล้านดอลลาร์ สรอ. ทำให้ปัจจุบันไทยก้าวขึ้นเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับที่ 14 ของจีน โดยเป็นประเทศคู่ค้าในกลุ่มอาเซียนที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของจีน รองจากมาเลเซีย และสิงคโปร์ ส่วนจีนเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 1 ของไทย โดยมีสัดส่วนร้อยละ 12 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด และเป็นแหล่งนำเข้าสำคัญอันดับที่ 2 รองจากญี่ปุ่น โดยมีสัดส่วนร้อยละ 13.4 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด จากตารางจะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าของไทยในปี พ.ศ. 2548 จนถึง 2556 มูลค่าการค้าของไทยกับจีนมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับดุลการค้า มีการขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกันเพราะว่าประเทศจีนส่งสินค้าเข้ามายังประเทศไทยมากกว่าการนำเข้าสินค้าจากประเทศ สำหรับมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนในประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2552 ยังต่ำอยู่ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2553 – 2557 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากโดย ปี พ.ศ. 2557 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนในประเทศไทยมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนมีมูลค่า 36,327 ล้านบาท

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หากพิจารณาการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ จำแนกตามรายอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่ามูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนในปี พ.ศ. 2557 มีอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องจักรมีมูลค่าการลงทุนผ่านทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) มากที่สุดมีมูลค่าเท่ากับ 30,800.5 ล้านบาท มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 80.53 รองลงมา เป็นอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์มีมูลค่าเท่ากับ 5,173 ล้านบาท มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 13.53 ต่อไปเป็นอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และกระดาษมีมูลค่าเท่ากับ 1,340 ล้านบาท มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 3.50 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเท่ากับ 884.4 ล้านบาท มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 2.31 อุตสาหกรรมหลอดไฟและสิ่งทอมีมูลค่าเท่ากับ 39 ล้านบาท มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 0.10 และอุตสาหกรรมบริการมีมูลค่าเท่ากับ 10.60 ล้านบาท มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 0.03 จากลักษณะที่ปรากฏดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทย – จีนจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนในระดับมหภาค และสามารถก้าวสู่การเป็นแนวทางสู่การวิเคราะห์การลงทุนสำหรับประเทศคู่ค้าระดับพื้นที่เป็นกรณีศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประการแรก เพื่อศึกษาวิวัฒนาการตลอดจนนโยบายการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศไทยและจีน ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าทางการค้าของไทยและจีน ประการที่สามเพื่อนำผลการวิเคราะห์จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการศึกษาทำให้ทราบผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน สามารถนำผลการศึกษาสามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ วิจัยในเรื่องของการลงทุนไทย-จีน ขณะเดียวกัน ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ สามารถนำไปประกอบการวางแผน หรือพิจารณาทิศทางได้ รวมถึงสามารถขยายผลหรือต่อยอดการศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับอุตสาหกรรมหรือระดับบริษัทต่อไป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางในการวางแผนการลงทุนตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนสำคัญของผลกระทบต่อการค้าไทยและจีน

3. วรรณกรรม/สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

งานศึกษาปัจจัยกำหนดการลงทุนของโดยตรงจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นงานการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐจุลมหภาค ได้แก่ ภาวินี วิโนทัย (2547) ศึกษาผลกระทบของการลงทุนภาครัฐต่อการลงทุนภาคเอกชน และการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ศึกษาในเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายปีในช่วง พ.ศ. 2523-2546 (24 ปี) โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การลงทุนภาครัฐ การลงทุนภาคเอกชน การเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังใส่ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) เพื่อช่วยในการปรับค่าในช่วงที่มีวิกฤตเศรษฐกิจ ผลการศึกษา พบว่า ในระยะยาวการลงทุนภาครัฐโดยรวมและในโครงสร้างพื้นฐานมีผลกระทบเป็นบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนภาคเอกชน เมื่อเปรียบเทียบกับเป็นรายกิจกรรมแล้ว พบว่าการลงทุนด้านถนนและไฟฟ้ามีลักษณะเช่นเดียวกันคือมีผลกระทบเป็นบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนภาคเอกชน แต่การลงทุนด้านประปากลับพบว่ามีผลกระทบในแง่ลบต่อการลงทุนภาคเอกชน ส่วนในระยะสั้น พบว่า การลงทุนภาครัฐโดยรวม การลงทุนภาครัฐในโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนภาครัฐในรายกิจกรรม ไม่มีผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนภาคเอกชน ยกเว้นการลงทุนภาครัฐในโครงสร้างพื้นฐานและการลงทุนภาครัฐด้านไฟฟ้าย้อนหลัง 2 ปีที่มีผลกระทบต่อการลงทุนภาคเอกชน วาริยา เตวุฒิพงศ์ (2551) จันทน์ อรุณสุวรรณ (2550) วนิดา อุดมศรีรุ่งเรือง (2535) กฤษฏา สังขมณี (2553) อภิรัตน์ จิตต์ (2554) สมศักดิ์ โชติช่วง (2557) เน้นศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนในประเทศไทย ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้ศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีผสมผสานหรือทฤษฎีสี่สัณฐานของดันนิง (Dunning' Eclectic Theory) ได้เพิ่มตัวแปรนอกเหนือจากงานวิจัยภายในประเทศที่ผ่านมา ได้แก่ ตัวแปรระดับการเปิดประเทศ (OPEN) การใช้จ่ายของรัฐบาล (GOV) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปี ที่ผ่านมา (FDI_{t-1}) และตัวแปรความเสี่ยง (RISK) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย ซึ่งสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเพื่อรักษาระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม Bevan and Estrin (2547) และประยุกต์แนวคิดเรื่องปัจจัยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้รับทุนของ Dunning (2545) ซึ่งกล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศของผู้รับทุน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ และปัจจัยด้านการสนับสนุนและรองรับทางธุรกิจ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้กำหนดตัวแปรจากแนวความคิดของ Bevan and Estrin (2547) และปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ของประเทศผู้รับทุนของ Dunning (2545) โดยสามารถสรุปเป็นแบบจำลองทางเศรษฐมิติ ในรูปแบบ Log-Linear Function ผลจากการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่เหมาะสมในการประมาณการสมการถดถอยคือ Random Effect Model เมื่อพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศผู้ลงทุน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ระดับการเปิดประเทศของประเทศไทยอัตราแลกเปลี่ยน อัตราส่วนระหว่างอัตราดอกเบี้ย ของประเทศผู้ลงทุนกับประเทศไทยและการเข้าร่วมเขตการค้าเสรีในขณะที่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ ระยะทางระหว่างประเทศผู้ลงทุนกับประเทศไทย ระดับความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยและวิกฤติเศรษฐกิจและเมื่อพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ อัตราค่าจ้างแรงงาน ศิวะกุล ธงชัยสุริยา (2552) ตรวจสอบปัจจัยกำหนดการลงทุนโดยตรงของผู้ประกอบการได้หวั่นในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนโดยตรงของผู้ประกอบการได้หวั่นในประเทศไทยที่ดำเนินงานในประเทศไทย ณ ปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาปัจจัยในแต่ละกลุ่มธุรกิจให้ความสำคัญต่อตัวแปรแต่ละประเภทที่กำหนดการลงทุนโดยตรงของผู้ประกอบการได้หวั่นในประเทศไทยที่แตกต่างกัน และวีระยุทธ เศรษฐเสถียร (2535) ค้นคว้าปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มี เพื่อศึกษาลักษณะการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และเพื่อศึกษาปัญหาของนักลงทุนต่างชาติ ในการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่าง จากนักลงทุนต่างชาติที่เปิดดำเนินการแล้วในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน จำนวน 21 บริษัท โดยวิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับลักษณะการลงทุน ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุน และปัญหาในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ รัตนารธรรม เจริญเพชร (2541) ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย โอโงะ ซึนสมจิตร (2549) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนจากประเทศเกาหลีใต้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย: กรณีศึกษาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการลงทุนจากประเทศเกาหลีใต้ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนจากประเทศเกาหลีใต้ตามขนาดการลงทุนของบริษัท Buckley, P., Adam R, Sierk, A. (2012) ระบุถึงการลงทุนทางตรงโดยญี่ปุ่นในอินเดีย โดยใช้วิธีการทางทฤษฎีสถาบัน (Institutional Theory) ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหน่วยธุรกิจ (Firm level) ของบริษัทข้ามชาติญี่ปุ่น พบว่า ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์อันยาวนานระหว่างสองประเทศและความคล่องตัวในการลงทุนในอินเดียที่กำลังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว Jamal BUOYOUR (2546) และ Sheng-xian Wu, Hua Fang (2555) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในโมร็อกโก โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติของปัจจัยโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา และทำการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ของปัจจัยที่มีผลการลงทุนโดยตรงของจีน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) โดยมีตัวแปรดังนี้ อัตราแลกเปลี่ยน (EXC) ดัชนีผู้บริโภค (CPI) ระดับของผู้บริโภค (RCL) และวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (D) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศจีนพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางเดียวกันกับการลงทุน แต่ดัชนีผู้บริโภคส่งผลในทิศทางตรงข้ามกับการลงทุน Matavee Keorite and Huang Pan (2559) ศึกษาผลกระทบของการลงทุนทางตรงจากจีนในประเทศไทยในด้านการค้า โดยงานดังกล่าวศึกษา ไม่ได้พิจารณาผลของการค้า ที่มีต่อการลงทุน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีนจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการศึกษาจากนักลงทุนหรือผู้ประกอบการกิจการไทยที่มีการติดต่อกับประเทศจีน หรือกิจการที่เป็นสัญชาติจีน สำหรับขอบเขตด้านพื้นที่พิจารณาเฉพาะขอบเขตการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน (Bi-lateral trade) เป็นหลัก สำหรับวิธีการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิจัยในการศึกษารั้ครั้งนี้ เน้นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ได้นำการมาประยุกต์ใช้ในโครงการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ของการค้า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุน และการเปิดประเทศ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษานำมาวิเคราะห์และประมาณการการค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศคู่ค้าสำคัญ และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยจัดทำการศึกษาการค้า การลงทุนโดย พิจารณาจากข้อมูลเฉพาะของสองประเทศ สำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ พิจารณาจากแบบจำลองการค้าระหว่างสองประเทศ โดยเน้นกรอบการค้าและการลงทุน ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ อาทิ ข้อมูลทศนิยม จะรวบรวมจากรายงานของ ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานสถิติ แห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งประเทศไทยจีน (Chinese Statistical Yearbooks) และรายงานจากเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับ ข้อมูล ปฐมภูมิได้มีการ ได้จากการสัมภาษณ์นักลงทุนจีนและนักลงทุนไทยในอุตสาหกรรม/ธุรกิจสำคัญที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ในลักษณะการลงทุนทางตรง ในสาขาการผลิตที่สำคัญ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจกดำเนินการค้นคว้าให้ได้ ข้อสรุปก่อนทำการสรุปตัวอย่างแบบเจาะจงต่อไป (ตารางที่ 3) สำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ พิจารณาจากสมการทางการค้าและ พัฒนาแบบจำลองผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อการค้าระหว่างสองประเทศ ได้แก่ ประเทศไทยและประเทศจีน ดังนี้

$$Export_{ijt} = f (GDP_{it}, GDP_{jt}, (GDP_{it}|POP_{it}), (GDP_{jt}|POP_{jt}), FDIout_{it}, FDIin_{jt}, OPEN_{it}, OPEN_{jt}) \quad (1)$$

$$Import_{ijt} = f (GDP_{it}, GDP_{jt}, (GDP_{it}|POP_{it}), (GDP_{jt}|POP_{jt}), FDIout_{it}, FDIin_{jt}, OPEN_{it}, OPEN_{jt}) \quad (2)$$

$$InExport_{ijt} = \alpha_j + \beta_1 \ln GDP_{it} + \beta_2 \ln GDP_{jt} + \beta_3 \ln (GDP_{it}|POP_{it}) + \beta_4 \ln (GDP_{jt}|POP_{jt}) + \beta_5 \ln FDIout_{it} + \beta_6 \ln FDIin_{jt} + \beta_7 \ln OPEN_{it} + \beta_8 \ln OPEN_{jt} + \epsilon_{ijt} \quad (3)$$

$$InImport_{ijt} = \alpha_j + \beta_1 \ln GDP_{it} + \beta_2 \ln GDP_{jt} + \beta_3 \ln (GDP_{it}|POP_{it}) + \beta_4 \ln (GDP_{jt}|POP_{jt}) + \beta_5 \ln FDIout_{it} + \beta_6 \ln FDIin_{jt} + \beta_7 \ln OPEN_{it} + \beta_8 \ln OPEN_{jt} + \epsilon_{ijt} \quad (4)$$

กำหนดให้	i	=	ประเทศจีน ซึ่อย่างเป็นทางการว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน
	j	=	ประเทศไทย
	$Export_{ijt}$	=	มูลค่าการส่งออกระหว่างจีนกับไทย ณ เวลา t
	$Import_{ijt}$	=	มูลค่าการนำเข้าระหว่างจีนกับไทย ณ เวลา t
	GDP_{it}	=	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติภายในประเทศจีน ณ เวลา t
	GDP_{jt}	=	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติภายในประเทศไทย ณ เวลา t
	$(GDP_{it} POP_{it})$	=	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติภายในประเทศต่อหัวประเทศจีน ณ เวลา t
	$(GDP_{jt} POP_{jt})$	=	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติภายในประเทศต่อหัวประเทศไทย ณ เวลา t
	$FDIout_{it}$	=	การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศนอกประเทศจีน ณ เวลา t
	$FDIin_{jt}$	=	การลงทุนทางตรงระหว่างจากต่างประเทศสู่ประเทศไทย ณ เวลา t
	$OPEN_{it}$	=	ระดับการเปิดการค้าเฉลี่ยของจีน ณ เวลา t
	$OPEN_{jt}$	=	ระดับการเปิดการค้าเฉลี่ยของไทย ณ เวลา t

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในระดับมหภาค จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากฐานข้อมูล รายงานการศึกษาจากหน่วยงานทั้งจากประเทศไทย และประเทศจีน นำมาประมวลผลเชิงพรรณนา และบางส่วนได้จากการศึกษาวิเคราะห์ ร่วมกับการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจีนที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

5. ผลการศึกษา

ภาพรวมการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาของความสัมพันธ์ไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน เศรษฐกิจจีนซึ่งมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกาในปี 2558 ที่ผ่านมามีภาวะชะลอตัวส่งผลกระทบต่อส่งออกของไทยที่ลดลงอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ อย่างไรก็ตามความสำคัญของจีนนอกจากจะเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทยแล้ว ยังมีความสำคัญในแง่การลงทุน โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือบีโอไอของไทยระบุในปี 2558 จีนเข้ามาลงทุนโดยตรง (FDI) ในไทยด้วยปริมาณเงินลงทุนมากสุดเป็นอันดับ 1 แซงหน้าการลงทุนจากญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก สำหรับแนวโน้มการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวไทย – จีนในปี 2559 จีนตั้งอยู่ด้านตะวันออกของทวีปเอเชีย มีพื้นที่ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร นับว่าใหญ่ที่สุดของทวีปเอเชีย มีพรมแดนติดต่อกับประเทศต่าง ๆ โดยรอบ 15 ประเทศ ได้แก่ เกาหลีเหนือ รัสเซีย มองโกเลีย คาซัคสถาน เคอร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน อินเดีย เนปาล สิกขิม ภูฏาน พม่า ลาว และเวียดนาม โดยมีเส้นพรมแดนทางบกยาวกว่า 2 หมื่นกิโลเมตร ขณะที่ทิศตะวันออกและทิศใต้จดทะเลเหลือง ทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนเติบโตและมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจก็คือ ‘ทุนมนุษย์’ นับพันล้านที่ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมในประเทศ ตั้งแต่แรงงานราคาถูกไปจนถึงระดับมัธยมนิยมของประเทศ กอปรกับนโยบายการบริหารและพัฒนาประเทศแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของผู้นำจีน และเนื่องจากจีนมีประชากรจำนวนมหาศาล จึงใช้การแบ่งเขตการปกครอง (Chinese Provinces) รายมณฑลมหานคร (กรุง) รวมถึงเขตปกครองตนเอง และเขตบริหารพิเศษ เพื่อกำกับดูแลและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละพื้นที่ตามสิ่งที่ควรจะเป็น ซึ่งถ้าพิจารณาตัวเลขประชากรตามเขตการปกครอง สามารถเทียบเคียงได้กับจำนวนประชากรของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนี้ เขตการปกครองที่สอง เขตปกครองตนเอง 5 แห่ง ได้แก่ มองโกเลีย หนิงเซีย่ ชินเจียง กวางสี และทิเบต เขตการปกครองที่สาม เขตปกครองพิเศษ (SAR) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ฮองกง และมาเก๊า

เขตการปกครองที่สี่ มหานครที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลางจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เทียนจินและฉงชิ่งสำหรับประชากรสาธารณรัฐประชาชนจีน มีประชากรประมาณ 1,404.45 ล้านคน ทั้งประเทศ (International Monetary Fund, 2020) จำนวนประชากรมีลักษณะเพิ่มขึ้นทุกปี เงินตรา สกุล เงินเรียกว่า “เหรินหมินปี้” โดยมีหน่วยเรียกเป็น “หยวน” มีอัตราแลกเปลี่ยน 1 หยวน เท่ากับ 4.8913 บาท, 1 ดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับ 6.6174 หยวน (สถิติเฉลี่ยตลอดทั้งปี 2561) พิจารณาตารางที่ 1 ประกอบ

มูลค่าทางเศรษฐกิจการค้าของประเทศจีนจากการที่จีนได้ปฏิรูปเศรษฐกิจมากกว่า 40 ปี โดยในปี ค.ศ. 1970 จีนมีรายได้ต่อประชากร (GDP per capita) ประมาณ 147 ดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มเป็นประมาณ 495 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 1978 มีมูลค่าการส่งออกเพียงประมาณร้อยละ 1 ของ GDP และมีมูลค่าการนำเข้าประมาณร้อยละ 6 ของ GDP โดยมีอัตราการบริโภคภายในประเทศประมาณร้อยละ 90 ของ GDP ในขณะที่ปี ค.ศ. 2019 GDP per capita ของจีนได้เพิ่มเป็น 10,098 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (High Middle Income) โดยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ของโลก และคาดว่าจะกลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของโลกภายในปี ค.ศ. 2030 รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี 10,870 ดอลลาร์สหรัฐ (ปี 2020)

ด้านการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจจีนยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องภายใต้นโยบายการปฏิรูปและการเปิดประเทศที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี 2521 รัฐบาลจีนมีเป้าหมายที่จะเน้นผลผลิตทางการเกษตรให้พอเพียงสำหรับการบริโภคภายในประเทศโดยการเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีระดับสูง เพื่อยกระดับการผลิตและการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน

จากแผนภาพที่ 1 การค้า นำเข้า-ส่งออก ระหว่าง ไทย-จีน ปี ค.ศ.2001-2019 ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าจีนมากกว่ามูลค่าการส่งออก โดยประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 50,967 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมูลค่าการส่งออกสินค้าไปยัง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จีนเท่ากับ 29,014 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ดุลการค้าระหว่างประเทศไทยขาดดุลกับประเทศจีน บทบาททางเศรษฐกิจของจีนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอิทธิพลและความสำคัญที่มีต่อภูมิภาค มูลค่า GDP ของจีนเติบโตอย่างต่อเนื่องในระดับร้อยละ 7-10 ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทำให้เศรษฐกิจจีนกลายเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยผลักดันการเจริญเติบโต ของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออก จีนได้ปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และค่าเงินหยวนอย่างต่อเนื่องในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยนอกจากจะปรับปรุงเพื่อยกระดับมาตรฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้แข่งขันในโลกปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังมีนัยทางการเมืองที่ต้องการแสดงความตั้งใจจริงของรัฐบาลจีนในการชะลอ และป้องกันภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ร้อนแรงเกินไปและต้องการปรับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับสหรัฐฯ ซึ่งพยายามกดดันให้จีนปรับค่าเงินหยวน เพื่อลดการเสียดุลการค้า และปัญหาการว่างงาน ประเทศจีนมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ (Economic Powerhouse) ของภูมิภาคและของโลกด้วยอัตราเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี (เฉลี่ยระหว่างปี 2521-2556) และการพัฒนาประเทศแบบก้าวกระโดดกำลังเป็นที่จับตามองของทุกฝ่ายว่าการเติบโตนี้จะมุ่งไปในทิศทางใด จากแผนภาพที่ 2 อันดับการส่งออกของจีนไปยังประเทศต่าง ๆ มีมากกว่า 223 ประเทศทั่วโลก ประเทศจีนทำการค้ามาช้านาน และจะเติบโตในอนาคต ในปี 2019 มีมูลค่า 2.5 trillion US Dollar การค้าระหว่างประเทศไทย-จีน ไทยอยู่ลำดับที่จีนส่งสินค้าไปไทย ลำดับที่ 17 ของโลก 45.619 Billion of US Dollar

สินค้าที่จีนส่งออก ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องจักรกลเครื่องใช้ไฟฟ้าเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์หม้อไอน้ำ เฟอร์นิเจอร์เครื่องนอน ที่นอน ที่นอนรองรับ หมอนอิงและของตกแต่ง พลาสติก เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์เสริมเสื้อผ้าถักหรือโครเชต์ เหล็กหรือเหล็กกล้า

การนำเข้าสินค้ามายังจีน ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า เชื้อเพลิงแร่ น้ำมันแร่และผลิตภัณฑ์จากการกลั่น สารปิโตรมีนัส เครื่องจักรกลเครื่องใช้ไฟฟ้าเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์หม้อไอน้ำ ยานพาหนะอื่นที่ไม่ใช่รางรถไฟหรือทางรถไฟเชื่อมและชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ พลาสติก ไข่มุกธรรมชาติหรือเลี้ยง หินมีค่าหรือกึ่ง โลหะมีค่า โลหะหุ้ม สารเคมีอนินทรีย์ ทองแดง

ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง

จากแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่กำหนดกำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนในประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

$$InExport_{ijt} = -8.83 + 5.28InGDP_{it} - 6.14InGDP_{jt} - 4.74In(GDP_{it}|POP_{it}) + 6.43In(GDP_{jt}|POP_{jt}) +$$

(0.87)   (0.90)   (0.88)   (0.89)

$$0.55InFDIout_{it} - .06InFDIin_{jt} + 0.83InOPEN_{it} - 0.104lnER$$

(0.40)   (0.43)   (0.18)   (0.82)

$$InImport_{ijt} = 43.12 + 14.51InGDP_{it} - 33.83InGDP_{jt} - 13.34In(GDP_{it}|POP_{it}) + 33.51In(GDP_{jt}|POP_{jt}) +$$

(0.32)   (0.15)   (0.35)   (0.15)

$$+ 0.05InFDIout_{it} + 0.05InFDIin_{jt} + 0.72InOPEN_{it} - 0.16lnER$$

(0.09)**   (0.03)   (0.23)   (0.38)**

R-squared (R²) = 0.99

- หมายเหตุ : 1. ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99
2. * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90
3. ค่าในวงเล็บเป็นค่า F-statistic

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากผลการศึกษาผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อการค้าระหว่างไทยและจีน จะได้ค่า R-squared = 0.99 และ Adjusted R-squared = 0.99 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าผลกระทบของการลงทุนทางตรงต่อมูลค่าการค้าไทย จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าการนำเข้าจากไทยไปจีน ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการลงทุนทางตรง มีความเหมาะสมในการอธิบายสมการนำเข้า การลงทุนโดยตรงจากจีน ในประเทศไทย ผลการศึกษาของปัจจัยแต่ละตัวสามารถสรุปได้ดังนี้

กรณีนำเข้า

1. การนำเข้ามีสัญญาณบวก มูลค่าการนำเข้าสินค้าจากจีนมาไทย มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันกับการกับอัตราแลกเปลี่ยน ปริมาณการค้าจากประเทศจีน ในประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 43

2. ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนในประเทศไทย มีค่าเท่ากับ 1.16 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สามารถอธิบายได้ว่ามูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน โดยเฉพาะกรณีการนำเข้าจากจีนมายังประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน กล่าวคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้นร้อยละร้อยละ 1 จะส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าจากจีนมายังประเทศไทยลดลงร้อยละ 1.16

3. ค่าสัมประสิทธิ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนอกประเทศของจีนมายังไทย พบว่า การลงทุนทางตรงมีค่าเท่ากับ -0.05 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 สามารถอธิบายได้ว่ามูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศนอกประเทศของจีน กล่าวคือ เมื่อการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศนอกประเทศของจีนมายังไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าจากจีนมายังไทยลดลงร้อยละ 0.53

4. ค่าสัมประสิทธิ์ของระดับการเปิดการค้าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 0.72 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สามารถอธิบายได้ว่ามูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดการค้าเฉลี่ย กล่าวคือ เมื่ออัตราการเปิดการค้าเฉลี่ย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าจากจีนมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.70

กรณีส่งออก

1. การส่งออกมีสัญญาณลบ มูลค่าการส่งออกสินค้าจากจีนมาไทย มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามกัน ปริมาณการค้าจากประเทศจีน ในประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกลดลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 43

2. ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยน การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมฯลฯ มีค่าเป็นลบ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. หากทดลองพิจารณาความสัมพันธ์เพียงระดับการเปิดการค้าเฉลี่ยกับมูลค่าการส่งออก และกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ พบว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าจากจีนมายังไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันโดยมีนัยสำคัญทางความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สามารถอธิบายได้ว่ามูลค่าส่งออกสินค้าระหว่างไทยและจีน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดการค้าเฉลี่ย กล่าวคือ เมื่ออัตราการเปิดการค้าเฉลี่ย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกจากจีนมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.90

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงสำหรับบริษัทสัญชาติจีนที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์หรือหารือ เนื้อหาของคำถามที่เกิดจากการสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของบริษัท ปัจจัยต่าง ๆ ที่ผลักดันให้เกิดการลงทุนในต่างประเทศ ปัจจัยต่าง ๆ ที่จูงใจให้มาลงทุนในประเทศไทย และนโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเอื้อต่อธุรกิจ

จากกลุ่มตัวอย่างที่สอบถามส่วนใหญ่ พบว่า บริษัทจีนเข้ามาลงทุนในประเทศไทยโดยมีการถือหุ้นอยู่ที่ร้อยละ 40 ประเทศไทยร้อยละ 50 และประเทศอื่น ๆ ร้อยละ 8 สำหรับการจดทะเบียนธุรกิจร้อยละ 50 ลงทุนน้อยกว่า 50 ล้านบาท เงินลงทุน 50-100 ล้านบาท 100-499 ล้านบาท และมากกว่า 500 ล้านบาท มีเท่ากับร้อยละ 15.70 กรณีพิจารณายอดขายเฉลี่ยของบริษัท น้อยกว่า 50 ล้านบาท ร้อยละ 50 ส่วนยอดขาย 50-200 ล้านบาท มีค่าเท่ากับ 10.40 และยอดขายระหว่าง 200-1,000

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ล้านบาท มีค่าเท่ากับร้อยละ 30.00 การส่งออกสินค้า ส่งออกน้อยกว่า 20% ของยอดขาย ร้อยละ 16.70 ส่งออกระหว่าง 80%-99% ของยอดขายร้อยละ 33.30 และการส่งออกทั้งหมดร้อยละ 50%

จากการสอบถามในภาพรวม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นระดับผู้จัดการหรือหัวหน้างาน เห็นว่า การลงทุนการผลิตในประเทศไทย เป็นการประหยัดต้นทุนค่าขนส่งระหว่างประเทศ ทำให้ลดการใช้ทรัพยากรและสามารถผลิตได้ในตลาดซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากทางบริษัทฯ ให้ความสำคัญกับต้นทุนค่าขนส่งและมีความจำเป็นต้องทำให้เข้าถึงตลาดให้มากที่สุดเพื่อหวังเพิ่มยอดขาย เพิ่มกำไรและค่าตอบแทน ขณะเดียวกัน ทางบริษัทฯ สัญชาติจีนส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าถึงและครอบครองตลาดอาเซียนที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และทางบริษัทฯ จีนยังได้มีความกลัวการที่จะสูญเสียตลาดจึงต้องเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่ง ทางบริษัทฯ ให้ความสำคัญกับค่าแรงสำหรับคนไทยในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ประเทศจีนนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศจีน หรือจากบริษัทแม่ฯ สำหรับแหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่นักลงทุนได้เงินจากประเทศแม่เข้ามาทำงานหรือดำเนินกิจการในประเทศไทย อีกทั้งมีนโยบายผลักดันจากรัฐบาลจีนเองที่ส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการลงทุนในต่างประเทศ เพื่อกระตุ้นการขยายตลาดซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

สำหรับ ความเห็นในด้านเศรษฐกิจมหภาค ส่วนใหญ่ของการสอบถามผู้ประกอบการชาวจีน เห็นว่า เศรษฐกิจประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอในระดับปานกลาง ทางด้านสาธารณูปโภคอยู่ในระดับดีมาก ทางด้านความเสถียรภาพของราคาสินค้า ผู้ประกอบการเห็นว่า ส่วนใหญ่ ประเทศจีนนำวัตถุดิบเข้ามาเองจากประเทศของตน ส่วนทางด้านทัศนคติของคนไทยที่มีต่อการลงทุนจากต่างประเทศ มีลักษณะปานกลางค่อนข้างดี แรงงานที่มีฝีมือในไทยหาได้ง่าย แต่งานบางประเภทคนไทยไม่ทำแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมเห็นว่า ค่าจ้างแรงงานไทยค่อนข้างแพง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนเรศวรในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพงษ์ ท่าดี. (2546). แบบจำลองปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- ธนาคารโลก (World bank). (2558). อัตราดอกเบี้ยลูกค้าชั้นดี (MLR) และ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของทั้งประเทศจีนและประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน พ.ศ. 2558. จาก <http://data.worldbank.org/china> และ <http://data.worldbank.org/thailand>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). อัตราแลกเปลี่ยนของทั้งประเทศไทยละประเทศจีน. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน พ.ศ. 2558, จากเว็บไซต์ <https://www.bot.or.th/thai/statistics/exchangerate>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). ดุลเงินทุน. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563, จากเว็บไซต์ <https://www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/ExternalSector/Pages/StatFinancialAccount.aspx>
- นันท์ สุวจีจรรย์. (2551). การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- นุชนารถ ปานทอง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- พัชรภา ธรรมานุปถัมภ์. (2546). ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- พิทยา สุวคันธ์. (2549). การลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนในไทยและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย-จีน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- พีระ เจริญพร. (2558). เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเป็นปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2558 ได้หรือไม่. บทความ คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- รัตนาวรรณ เจียงพีซ. (2542). ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนโดยตรงจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- วิชานาด ตั้งเรื่อนรัตน์. (2553). ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากอินเดียในไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- วิษุวัต พิงสุข. (2553). อิทธิพลของการลงทุนทางตรงและการลงทุนทางอ้อมจากต่างประเทศที่ส่งผลเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2556). ข้อมูลรายมณฑล. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563, จากเว็บไซต์ <https://thaibizchina.com/figure-publication/county-information/>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2556). ภาพรวมจีนความตกลงด้านการค้าระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาล. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563, จากเว็บไซต์ <https://thaibizchina.com/figure-publication/main-china/>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2557). ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจจีน. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2563, จากเว็บไซต์ https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/investment/https://www.boi.go.th/index.php?page=statistics_condition_promotion&language=th
- Bevan, A, Estrin, S., Meyer, K. (2004). **Foreign investment location and institutional development in transition economies.** International Business Review 1, 43–64.
- Billington, N., (1999). **The location of foreign direct investment: an empirical analysis.** Applied Economics 31 (1) 65-78
- Buckley,P.J., Clegg, J.L., Cross,A, R., Xin Liu, X.,Voss,H., , P (2007).,The Determinants of Chinese Outward Foreign Direct Investment Journal of International Business Studies., 38 (4), International Expansion of Emerging Market Businesses, pp. 499-518
- Dunning, J. H. (1981). **Explaining the international direct investment position of countries: Towards a dynamic or developmental approach.** Weltwirtschaftliches Archiv, 119(1), 30-64
- Dunning, J. H. (1997). **Technology and the changing boundaries of firms and governments** In OECD, Industrial competitiveness and the global economy (pp. 53– 68), Paris: OECD.
- Dunning, J.H. (2002) ‘**Relational assets, networks and international business activity**’, in F.J.Contractor and P. Lorange (eds.) Cooperative Strategies and Alliances, Pergamon: New York pp: 569–594.
- World Bank. (2018). **GDP (current US\$) – China World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files.** Retrieved March 15, 2020, from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CN&view=chart>

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

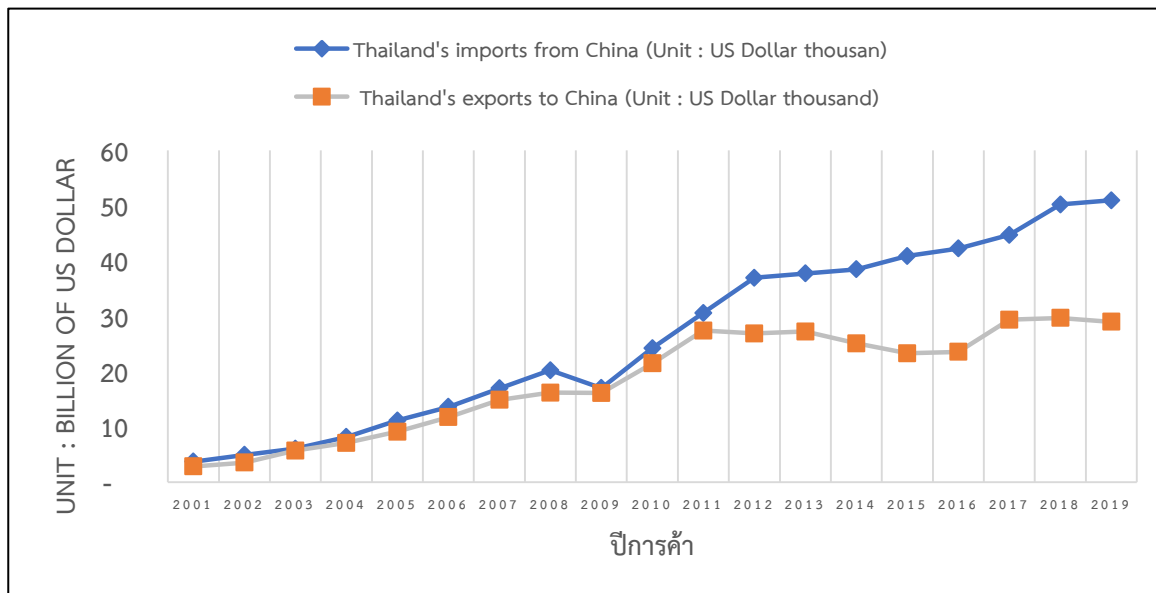

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจจีน

GDP	USD 10.4 ล้านล้าน +7.4% (อันดับ 2 รองจาก สหรัฐฯ)
สกุลเงิน	RMB (หยวน) คิดที่ 6.1428 ต่อ 1 USD (อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยปี 2557)
GDP per Capita	USD 7,575
CPI	+2.0%
PPI	-1.9%
IPI	-2.2%
มูลค่าอุตสาหกรรมปฐมภูมิ	USD 9.50 แสนล้าน +4.1%
มูลค่าอุตสาหกรรมทุติยภูมิ	USD 4.42 ล้านล้าน +7.3%
มูลค่าอุตสาหกรรมตติยภูมิ	USD 4.99 ล้านล้าน +8.1%
อุตสาหกรรมหลัก	ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ IT เครื่องจักรกล รถยนต์ ปิโตรเคมี โลหะ เหลืองแร่ ปุ๋ย ปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมเบา
มูลค่าการค้ากับต่างประเทศ	USD 4.3 ล้านล้าน +2.3%
มูลค่านำเข้า / ส่งออก	USD 1.96 ล้านล้าน -0.6% USD 2.34 ล้านล้าน +4.9%
สินค้านำเข้าหลัก	น้ำมันดิบ แร่เหล็ก พลาสติกสำเร็จรูป ถั่วเหลือง ทองแดง ถ่านหิน น้ำมันสำเร็จรูป เหล็กกล้า เยื่อกระดาษ ข้าวสาร น้ำมันพืช
ตลาดนำเข้าหลักและ ตลาดส่งออกหลัก	สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา อาเซียน ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน รัสเซีย อินเดีย
สินค้าส่งออกหลัก	เสื้อผ้า คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การสื่อสาร ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เหล็กกล้า รองเท้า เฟอร์นิเจอร์ จอ LCD รถยนต์ ตู้คอนเทนเนอร์ ถ่านหิน
รายได้ประชากรต่อหัว	เฉลี่ย RMB 20,167 +8.0% เขตเมือง RMB 28,844 +6.8% เขตชนบท RMB 10,489 +9.2%
มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ	USD 119,600 ล้าน +1.7% วิชากิจต่างประเทศจัดตั้งขึ้นใหม่ 23,778 ราย
ประเทศที่เข้ามาลงทุนหลัก	สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์

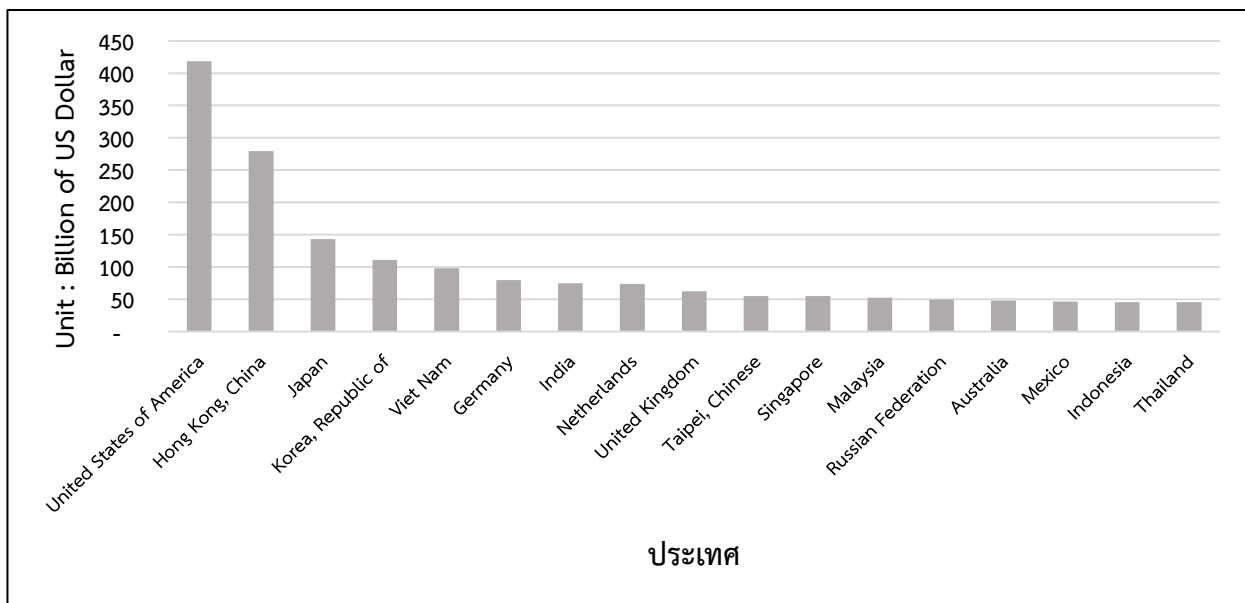
ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจจีน เอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2557

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แผนภาพที่ 1 มูลค่าการค้า นำเข้า-ส่งออก ระหว่าง ไทย-จีน ปี ค.ศ. 2001-2019

ที่มา : การประยุกต์ใช้ข้อมูลจาก ITC calculations based on General Customs Administration of China statistics, 2018.

แผนภาพที่ 2 อันดับการนำเข้าสินค้าของจีน ปี ค.ศ.2019

ที่มา : การประยุกต์ใช้ข้อมูลจาก ITC calculations based on UN COMTRADE statistics

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน:
กรณีศึกษารณาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์

A Study of Money Saving Behavior of Private Vocational College Students :
A Case Study of Phetchabun School of Information Technology Bank

พจนีย์ อุตตะ¹ และสิรินี ว่องวิไลรัตน์²
Phojjanee Utta and Sirinee Wongvilairat

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน 2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน : กรณีศึกษารณาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ ตำบลบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลโดย โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมรวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน: กรณีศึกษารณาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์:

1. ลักษณะประชากรทั่วไปของนักเรียนที่เป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษาเพศหญิง จำนวน 267 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ปวช.2 แผนกที่ศึกษาแผนกพาณิชยกรรม นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนของค่าใช้จ่ายจำนวน 201 – 500 บาท ซึ่งสถานภาพทางครอบครัวของนักเรียนนักศึกษาเพศหญิงผู้ปกครองมีสถานภาพสมรส

2. พฤติกรรมการออมพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนวิทยาลัย เทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 300 คน มีความถี่ในการออมเงินส่วนใหญ่จะออมเป็นสัปดาห์มีความถี่ในการออม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ การออมเงินต่อครั้งมีจำนวนเงินฝากต่อครั้งในจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 บาท โดยการใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นการฝากเงิน โดยมีลักษณะการออมโดยการแบ่งเงินที่มีเป็นรายได้ส่วนหนึ่งไว้ออม และมีเป้าหมายการออมเพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต

3 ลักษณะทั่วไปมีผลต่อเป้าหมายการออมของนักเรียนนักศึกษา โดยส่วนใหญ่ลักษณะทั่วไปประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา แผนก ค่าใช้จ่ายของนักเรียน สถานภาพของครอบครัว อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง ส่งผลการออมให้กับนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนวิทยาลัย เทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ มีเป้าหมายการออมเงินเพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออมเงิน, ธนาคารโรงเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ผศ.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this study was 1. to study the saving behavior of students of private vocational college students 2.To compare the saving behavior of students in Phetchabun Information Technology College, classified by personal factors. A Study of Money Saving Behavior of Private Vocational College Students: A Case Study of Phetchabun School of Information Technology Bank Bueng Sam Phan Subdistrict Bueng Sam Phan District Phetchabun Research tools The instrument used in the research was a questionnaire and the statistical questionnaire used for data analysis, namely the questionnaire and the statistical analysis. Program By using frequency, mean, and standard deviation The researcher was prepared from literature review, compilation of theoretical documents. And related research The results showed that A Study of Money Saving Behavior of Private Vocational College Students: A Case Study of Phetchabun School of Information Technology Bank:

General population characteristics of students who are members of the School Bank of Phetchabun College of Information Technology. Most of the respondents were 267 female students, who were studying at the vocational certificate level 2, the study department, the commercial department. Most of the students have expenses in the amount of 201 - 500 baht. The family status of the female students, parents with marital status

1. Saving behavior, money saving behavior of students in private vocational college, College Phetchabun Information Technology From the study found that Most of the 300 respondents There is a frequency of saving, most will save in a week, with a frequency of saving 2 times per week Each time savings is less than or equal to 50 baht per deposit Baht by using the service, most are deposits By having the characteristic of saving by dividing the money that is part of the income to save And with the goal of saving money for future use

2. General characteristics affecting student savings goals Most of the general characteristics include gender, education level, department, student expenses. Family status Parental careers And income of parents Result in savings for students, private vocational schools, private colleges Phetchabun Information Technology The goal is to save money in order to have money to keep spending in the future.

Keyword: Money Saving Behavior, Bank school

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการถดถอยทางเศรษฐกิจการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งภัยทางธรรมชาติก็ทวีความรุนแรงมากขึ้น สถานการณ์เหล่านี้ทำให้การดำรงชีวิตมีความยากลำบากมากขึ้น อาหารและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น ค่าครองชีพเพิ่มขึ้นกระแสการโฆษณาสินค้ากลับยิ่งกระตุ้นให้วัยรุ่นไทยมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมเพิ่มมากขึ้น หากวัยรุ่นไม่ระมัดระวังในการใช้จ่าย อาจทำให้ประสบปัญหาทางการเงิน การเรียนรู้วิธีการใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักการออมเงิน จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นแล้วการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ วัยรุ่นในวันนี้จะเป็นกำลังหลักในการหาเลี้ยงทั้งผู้สูงอายุและเด็กที่ยังไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ การปลูกฝังเยาวชนให้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการออมตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา เป็นประเด็นที่มีความสำคัญ เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปทำงานแล้ว จะสามารถจัดการกับรายได้ของตนเองได้ ทำให้ไม่มีปัญหาทางการเงิน เงินออมไม่เพียงแต่จะสร้างความมั่นคงส่วนบุคคล แต่ยังช่วยลดการกู้ยืมเงินตราจากต่างประเทศที่นำมาลงทุนในโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างแข็งแกร่ง จึงควรมีการปลูกฝังให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการออมซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการใช้ชีวิต การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษา จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการออม ก่อนที่นักศึกษาจะเรียนจบไป เป็นอุปทานแรงงานในระบบเศรษฐกิจในอนาคต (เฉลี่ย ปานพรหมมาศ, 2560)

การออม (Saving) เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ ซึ่งเป็นลักษณะของการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งสำหรับวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไว้ใช้จ่ายในอนาคต เมื่อเวลาฉุกเฉิน หรือเพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำเป็นต้น เรื่องของการออมกับนักศึกษาเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ แต่เนื่องจากปัจจุบันค่านิยมในการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมได้เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งไม่เพียงเฉพาะการบริโภคตามความจำเป็นและพอเพียงในการดำรงชีพเท่านั้น แต่กลายเป็นการบริโภคเกินความจำเป็นทำให้เกิดการชนขยายอยากมีอยากได้ในสิ่งที่น่าสนใจซึ่งตอบสนองความสะดวกสบาย เช่น การจ่ายซื้อโทรศัพท์มือถือ เสื้อผ้าและเครื่องประดับ เข้าร้านอาหารขานุ จ่ายซื้อสินค้าต่างๆ ในห้างสรรพสินค้ามากกว่าการเดินตลาดโดยทั่วไป เป็นต้น จากผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษา พบว่า หมวดรายจ่ายเพื่ออุปโภคและบริโภคสูงเป็นอันดับแรก คือ มีจำนวนเงินเฉลี่ยอยู่ที่ 3,977.73 บาทต่อเดือน รองลงมาคือหมวดที่อยู่อาศัย หมวดค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ตามลำดับ (สิริสุข ค าบุญเรือง.2554) และจากผลการสำรวจพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล พบว่า ในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายเฉลี่ย 100 บาทต่อวัน ในด้านการบริโภคมีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือการ ที่นักเรียน นักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ค่อนข้างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น โดยพิจารณาจากร้อยละ 90 มีโทรศัพท์มือถือใช้ และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าโทรศัพท์มือถือเฉลี่ย 350 บาทต่อเดือน และคิดจะเปลี่ยนโทรศัพท์ภายใน 1 ปี ถึงร้อยละ 41 และพบว่านิสิตนักศึกษาเพียงร้อยละ 34 ที่มีการออมเงิน เฉลี่ยเดือนละ 500 บาท โดยการหยอดกระปุก (โครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการใช้จ่ายเงินของเยาวชนร่วมกับตลาดหลักทรัพย์ (Money Watch, 2549)

นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ โดยส่วนใหญ่มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางถึงยากจน ครอบครัวโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร นักเรียนนักศึกษาส่วนมากกักยืมเงินจากกองทุนเพื่อการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ในรูปแบบของ กยศ. ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งหมด ข้อมูลการกักยืมเงินของ "กองทุนกักยืมเพื่อการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์) ปีการศึกษา "นักศึกษา 2560 และจากการสังเกตพฤติกรรมโดยรวมนักศึกษาบางรายมีการใช้จ่ายเงิน (ตามค่านิยมที่เกินวัยและฐานะในขณะที่ยังไม่สามารถหารายได้ได้ด้วยตัวเอง มีการใช้จ่ายอย่างอิสระจึงทำให้ ไม่เห็นถึงความสำคัญของการออม

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมเงินของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน : กรณีศึกษารณาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ เนื่องจากการที่นักเรียนนักศึกษามีรายได้ที่แตกต่างกัน และสิ่งจูงใจต่างๆ จากสภาพสังคมเศรษฐกิจและอื่นๆ ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมเงินของนักศึกษาอย่างไร ผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการออมให้กับวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์และธนาคารออมสินในรูปแบบการออมเงินระดับอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมเงินของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

เงินออม หมายถึง ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ หรือที่กันเอาไว้ไม่นำมาใช้จ่ายในการบริโภคและอุปโภคในปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต เช่น ในยามป่วยไข้ เมื่อแก่ชราหรือลงทุน เป็นต้น

เป้าหมายของเงินออมเงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จุดประสงค์ เช่น กำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีบ้านเป็นของตนเองในอนาคตให้ได้ เงินออมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดเป้าหมายที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาได้ (กระทรวงการคลัง, 2557)

หลักการออมผู้บริโภคร่วมกันมีความคิดที่จะออมทรัพย์เพื่อไว้ใช้จ่ายในอนาคตแต่มีเฉพาะบางคนเท่านั้นที่สามารถจะทำการออมทรัพย์ดังที่ตนปรารถนาได้ ฉะนั้น ผู้บริโภคควรจะต้องรู้จักวิธีการออมทรัพย์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ซึ่งผู้บริโภคจะต้องปฏิบัติตามหลักการออมทรัพย์ 3 ประการ

วัตถุประสงค์ของการออม

1. สร้างหลักประกันชีวิตในระหว่างยังทำงานและความมั่นคงทางด้านการเงิน
2. เพื่อให้มีเงินไว้ใช้ในวัยชราไม่เป็นภาระต่อลูกหลานและสังคม
3. เพื่อไว้ใช้จ่ายทางการศึกษาในการนำมาสร้างความรู้ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและสร้างเงินในอนาคต
4. เพื่อไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานและสังคม
5. เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพหรือเปลี่ยนอาชีพ
6. เพื่อไว้ใช้จ่ายนอกเหนือจากรายจ่ายประจำ
7. เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินและยามเจ็บป่วย

ประโยชน์ของการออม

1. ประโยชน์ต่อตนเอง
2. ประโยชน์ส่วนรวม

2.ความเป็นมา,ความหมาย,ลักษณะการดำเนินงานธนาคาร

กิจกรรมการออม เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคม ให้มีพื้นฐานการออมในทุกช่วงวัย ธนาคารออมสินจึงมีบทบาทในการส่งเสริมการออมให้สังคมไทย รู้จักพื้นฐานการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง จึงจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นปลูกฝังนิสัยรักการออมให้แก่แก่และเยาวชนโดยเชื่อมั่นว่าหากคนไทยมีจิตสำนึกรักการออมตั้งเยาว์วัย ก็จะส่งผลให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เห็นความสำคัญของการออม และรู้จักการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม สามารถพึ่งตนเองในอนาคต จึงจัดให้มีธนาคารโรงเรียนและสถาบันการศึกษา โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2541 ธนาคารโรงเรียนเป็น เป็นการจำลองธนาคารออมสินสาขาไว้ในโรงเรียน และมีนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ เป็นผู้อำนวยการ ธนาคารออมสินสาขา ซึ่งมีหน้าที่เป็นที่เลี้ยง ให้ คำแนะนำ ดูแล ในการดำเนินการธนาคารโรงเรียน (วารสารออมสินเพื่อชุมชน.2551:13) การออมเงินต้องมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออมทรัพย์พระราชบัญญัติและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดและออม

3.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นี้กฎพงศ์ ทองภักดี (2550) ได้สรุปประเด็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นข้อคิดและข้อแนะนำที่สำคัญได้ดังนี้ การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่ประชาชนควรมีเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน หรือการทำโครงการใดๆ ต้องทำด้วยความรอบคอบอย่าโตเกินไป นอกจากนี้แนวพระราชดำริยังมีการประยุกต์ใช้ในหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม เมื่อมีหลายฝ่ายนำไปใช้ก็เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น โดยสรุป 7 เช่น พอเพียง คือพออยู่พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อหรือหรูหราเกินไป แต่ให้มีความพอเพียง แต่ถึงแม้บางสิ่ง บางอย่างจะดูสิ้นเปลือง แต่น่าจะทำให้มีความสุขก็น่าจะมีไว้ครอบครองได้ ถ้าคนภายในประเทศเพียง จำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนคนทั้งหมด รู้จักทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วย ทำอะไรด้วยเหตุผลและผลก็ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงและคนจะมีความสุข กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ภายใต้กรอบแนวคิด “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” กล่าวคือ 3 ห่วง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยที่ทั้งหมดนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 2 เงื่อนไข คือ การมีความรู้และคุณธรรม สามารถดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ อย่างสมดุล สามารถจำแนกได้ดังนี้ ที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง, 2551

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

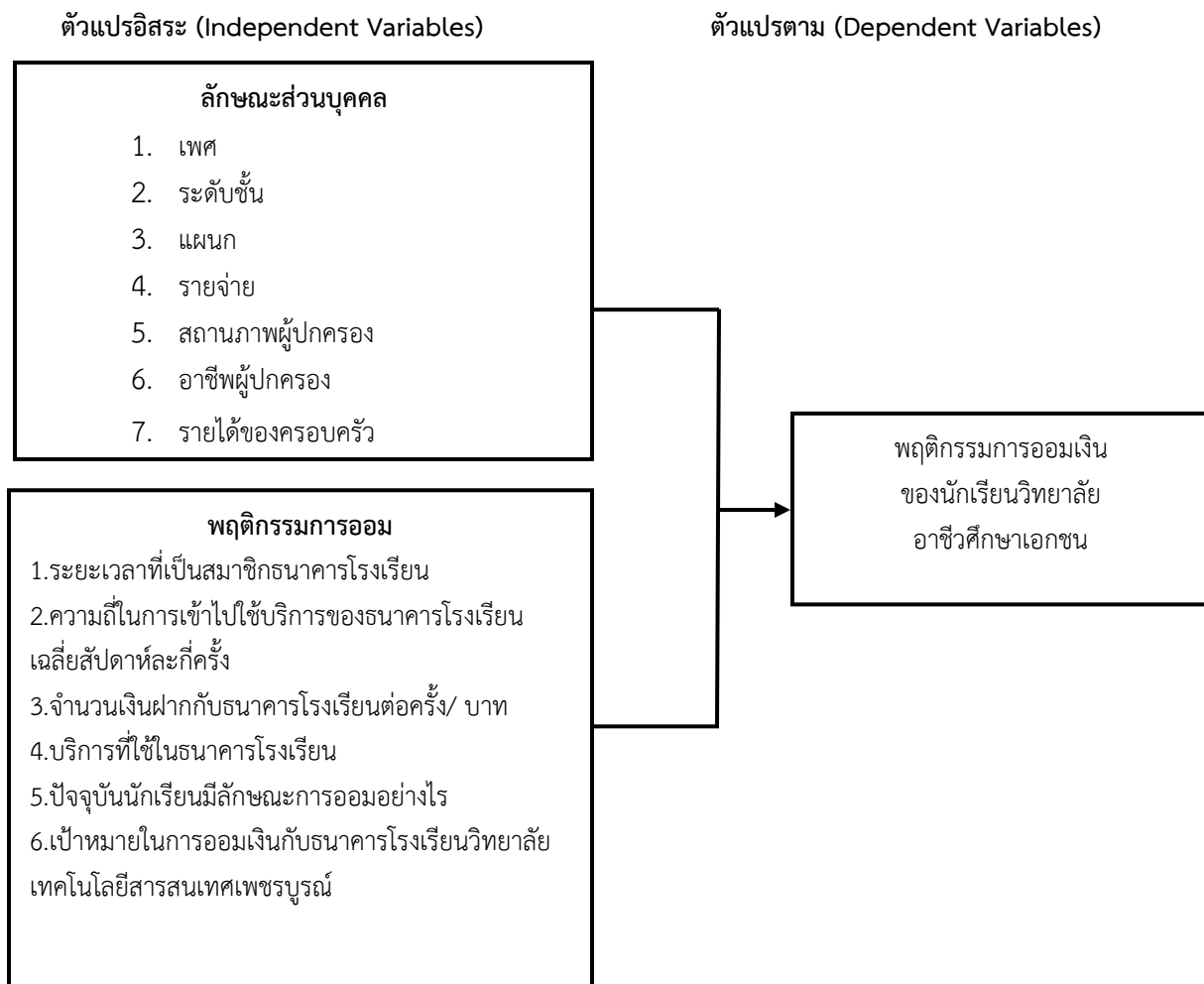
4.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่าย

ดังนั้นจึงต้องมีการพิจารณาว่าจะใช้เงิน เพื่อส่วนต่างๆ เหล่านี้แต่ละส่วนมากน้อยเพียงใด การที่สามารถประหยัดเงินจากการซื้อหาสินค้าและบริการได้จึงเท่ากับว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนอื่นๆต่อไปได้ การบริโภคนั้นโดยนิยาม หมายถึง การใช้เงินเพื่อสินค้าและบริการใดๆ ก็ตามในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อสนองความต้องการของบุคคล

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พอเพียง

ความไม่พอเพียงต่อความต้องการในสิ่งต่างๆที่เป็นสิ่งเร้าเข้ายั่วชวนให้หลงใหลพฤติกรรมของมนุษย์ตกอยู่ในความไม่พอเพียงก็จะทำให้ชีวิตเกิดความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป ตามสมมติฐานที่การบริโภคอุปโภคอยู่บนความเสี่ยงทำให้พฤติกรรมในการบริโภคโดยเฉพาะการบริโภค สินค้าที่เลียนแบบการบริโภคเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีความเท่าเทียมคนอื่นซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรม ที่ไม่พอประมาณนำไปสู่การตัดสินใจที่ขาดซึ่งเหตุผลอันทำให้ทำให้การใช้จ่ายของคนขาดการยับยั้งชั่งใจจึง เกิดความเสี่ยงและความผันผวนในการบริโภคเพราะรายได้ไม่สมดุลกับรายจ่ายรายได้น้อยและรายจ่ายมาก ทำให้พฤติกรรมการใช้จ่ายเป็นพฤติกรรมที่ไม่พอประมาณแบบจมไม่ลงที่เป็นพฤติกรรมเลียนแบบผู้บริโภค

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่มนักเรียนที่เป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากทราบจำนวนประชากรซึ่งเป็นนักเรียน มีจำนวน 1,200 คน (ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน วทพ.2562) จึงใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้โดยเปิดตาราง Taro Yamane (พิมพ์ หิรัญกิตติ 2552 : 139) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ ร้อยละ 95 และกำหนดระดับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณเท่ากับ 300 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บตัวอย่างสำรองเพิ่มอีกจำนวน 10 ตัวอย่าง เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดจากการเก็บตัวอย่างและป้องกันการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 310 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยโดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งส่วนหนึ่งได้สร้างจากการทบทวนวรรณกรรมรวมถึงการศึกษาค้นคว้าแนวความคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมมารวมของนักเรียนที่เป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพชรบูรณ์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้มุ่งศึกษา พฤติกรรมมารวมของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน: กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 267 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง เป็นรายบุคคลด้วยวิธีการสุ่ม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และดำเนินการตามขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคณิตศาสตร์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการวิจัย โดยค้นคว้าจากหนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางประกอบการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ นำเสนอ และสรุปผลการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมมารวมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมมารวมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ สถิติที่ใช้ คือ แจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ค่าความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	43	14
หญิง	267	86
ระดับชั้นของนักเรียน		
ปวช.1	115	37
ปวช.2	127	41
ปวช.3	21	7
ปวส.1	28	9
ปวส.2	19	6
แผนก		
พาณิชยกรรม	258	83
อุตสาหกรรม	19	6
บริหารธุรกิจ	27	9
เทคนิคยานยนต์	6	2
ค่าใช้จ่ายของนักเรียน		
ต่ำกว่า200	46	15
201-500	164	53
501-1000	92	30
1,001 ขึ้นไป	8	2
สถานภาพผู้ปกครองของนักเรียน		
สมรส	155	50
หย่า	105	34
หม้าย	40	13
อื่นๆ	10	3
อาชีพผู้ปกครองของนักเรียน		
ธุรกิจส่วนตัว	124	40
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	89	29
เกษตรกร	71	23
อื่นๆ	26	8
รายได้ของผู้ปกครอง		
10000-15000	157	50
15,001 – 20,000	104	34
20,001 – 30,000	40	13
30,001 ขึ้นไป	9	3

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แสดงที่ 2 ความถี่และร้อยละการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการออมเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ค่าความถี่	ร้อยละ
ระยะเวลาเป็นสมาชิก		
น้อยกว่า 1 ปี	56	18
2 ปี	213	69
3 ปี	25	8
มากกว่า 3 ปี	16	5
ความถี่ในการใช้บริการของนักเรียน		
1 ครั้ง/สัปดาห์	21	7
2 ครั้ง/สัปดาห์	131	43
3 ครั้ง/สัปดาห์	158	51
อื่นๆ	0	0
จำนวนเงินฝากต่อครั้งของนักเรียน		
ไม่เกิน 50 บาท	210	68
51 - 100 บาท	57	18
101 - 200 บาท	3	1
201 - 500 บาท	40	13
501 บาทขึ้นไป	0	0
บริการที่ใช้ของนักเรียน		
ฝาก	261	84
ถอน	49	16
เปิดบัญชีใหม่	0	0
ปิดบัญชี	0	0
สมุดหาย	0	0
ลักษณะการออมของนักเรียน		
แบ่งเงินที่เป็นรายได้ส่วนหนึ่งไว้ออม	124	40
นำเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายมาออม	108	35
นำเงินที่ได้ทั้งหมดมาออมแล้วค่อยถอนไปใช้ทีหลัง	0	0
มีเงินเมื่อใดก็ค่อยมาออม	78	25
เป้าหมายในการออมของนักเรียน		
เพื่อซื้อของใช้ส่วนตัว เช่น อุปกรณ์การเรียน	147	47
เพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต	151	49
เพื่อได้ดอกเบี้ยจาก เงินต้นเพิ่มขึ้น	9	3
เพื่อป้องกันการสูญหาย	3	1

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 4.3 แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปต่อเป้าหมายในการออมของนักเรียน

รายการ	ความถี่				ร้อยละ			
	เพื่อซื้อของใช้ส่วนตัว	เพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต	เพื่อได้ดอกเบี้ยจากเงินต้นเพิ่มขึ้น	เพื่อป้องกันการลงทุนสูญหาย	เพื่อซื้อของใช้ส่วนตัว	เพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต	เพื่อได้ดอกเบี้ยจากเงินต้นเพิ่มขึ้น	เพื่อป้องกันการลงทุนสูญหาย
เพศ								
ชาย	20	21	1	1	46	50	2	2
หญิง	125	131	8	3	47	49	3	1
ระดับชั้นของนักเรียน								
ปวช.1	55	56	3	1	48	48	3	1
ปวช.2	60	62	4	1	47	49	3	1
ปวช.3	10	10	1	0	48	47	5	0
ปวส.1	13	14	1	0	46	50	4	0
ปวส.2	9	9	1	0	48	48	4	0
แผนก								
พาณิชยกรรม	121	126	8	3	47	49	3	1
อุตสาหกรรม	9	9	1	0	47	47	6	0
บริหารธุรกิจ	13	13	1	0	48	48	4	0
เทคนิคยานยนต์	3	3	0	0	50	50	0	0
ค่าใช้จ่ายของนักเรียน								
ต่ำกว่า200	22	22	1	0	48	48	2	0
201-500	77	80	5	2	47	49	3	1
501-1000	43	45	3	1	47	49	3	1
1,001 ขึ้นไป	4	4	0	0	50	50	0	0
สถานภาพผู้ปกครองของนักเรียน								
สมรม	73	76	5	1	47	49	3	1
หย่า	49	52	3	1	47	49	3	1
หม้าย	19	20	1	0	48	50	2	0
อื่นๆ	5	5	0	0	50	50	0	0
อาชีพผู้ปกครองของนักเรียน								
ธุรกิจส่วนตัว	58	61	4	1	47	49	3	1
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	42	44	3	0	47	49	4	0

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เกษตรกร	33	35	2	1	46	49	3	2
อื่นๆ	12	13	1	0	46	50	4	0
รายได้ของผู้ปกครอง								
10000-15000	73	77	5	2	46	49	4	1
15,001 – 20,000	49	51	3	1	47	49	3	1
20,001 – 30,000	19	20	1	0	48	50	2	0
30,001 ขึ้นไป	4	5	0	0	47	53	0	0

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน กรณีศึกษาร้านค้าโรงเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ ประชากรที่ได้ทำการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ โดยผู้วิจัยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 300 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละและการแจกแจงความถี่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ Ordinal logistic regression และ Multinomial logistic regression สรุปอภิปรายได้ดังนี้

1. ลักษณะประชากรจากผลการศึกษาพบว่า เพศ ระดับการศึกษา แผนก ค่าใช้จ่าย สถานภาพผู้ปกครอง อาชีพผู้ปกครอง รายได้ครอบครัว ส่งผลให้ประชากรมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภฤกษ์มณีลาภ พุริตา สีสังข์ มนธยา จุ บุญส่ง วันสนนท มีเวชสม ภูนิस्ता ปานเจริญ ภัทริยา จินตาทกุล ธารภรณ์สารสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออมของ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏร์ธานี พบว่า พฤติกรรมการออมของ นักเรียนนักศึกษา มีการจัดสรรเงินก่อนใช้จ่ายมีการวางแผนสะสมเงินได้ใช้ในอนาคต มีการจัดสรรเงิน ออกเป็นส่วน ๆ โดยเก็บเป็นเงินออมก่อนใช้จ่าย มีพฤติกรรมการนำเงินหลังจากการใช้จ่ายเก็บเป็นเงินออม และเมื่อมีเงินไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย มักนำเงิน ออมออกมาใช้เพราะเป็นการออมเงินในระยะสั้นที่สามารถทำได้ นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภค มากที่สุด รองลงมา คือ ซื้อสินค้าและบริการ ด้านสุขภาพ การศึกษา การเดินทาง และ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาไม่มีรายรับส่วนตัวสุทธิเหลือเพื่อการออม

2. พฤติกรรมการออม จากผลการศึกษาต่อพฤติกรรมการออมของนักเรียนนักศึกษา ส่วนใหญ่ ของ ระยะเวลาเป็น สมาชิกระดับการศึกษา ความถี่ในการใช้บริการ จำนวนเงินฝากต่อครั้ง บริการที่ใช้ ลักษณะการออม ลักษณะการออม พบว่า นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่มีความถี่ในการฝากน้อย และมีเงินออมจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 บาทต่อครั้งในการออม แต่ส่วน ใหญ่แล้วนักเรียนนักศึกษาจะมาใช้บริการฝากเงิน ซึ่งมีลักษณะในการออมโดยการแบ่งเงินที่เป็นรายได้ส่วนหนึ่งไว้ฝาก โดยจะมี เป้าหมายในการออมเพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต

3. ลักษณะทั่วไปมีผลต่อเป้าหมายการออมของนักเรียนนักศึกษา โดยส่วนใหญ่ลักษณะทั่วไปประกอบด้วย เพศ ระดับ การศึกษา แผนก ค่าใช้จ่ายของนักเรียน สถานภาพของครอบครัว อาชีพผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง ส่งผลให้การออมให้กับ นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนวิทยาลัย เทคโนโลยีสารสนเทศเพชรบูรณ์ มีเป้าหมายการออมเงินเพื่อมีเงินเก็บไว้ใช้ ใช้จ่ายในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

-หน่วยงานควรมีการส่งเสริมการออมและแนวทางวิธีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างนิสัย การใช้จ่ายแบบพอเพียงและการประหยัดอดออม เพื่อเพิ่มรายได้แล้วลดค่าใช้จ่าย และไม่ก่อหนี้ในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างอื่นเพิ่มเติม เพื่อทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง
- การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ ลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นมีความรู้ ความตระหนัก และความสนใจเรื่อง การออมและวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- วันดี หิรัญสถาพี และคณะ. (2558) .พฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ.
- นายไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์ และคณะ .ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชน ในเขต กรุงเทพมหานคร.
- กิตติยา ปั่นกลาง และคณะ. (2559). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาธนาคารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้าง วินัยการออม ของ นักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ กรุงเทพมหานคร.
- ศิริพร โสภคาภา และคณะ.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร.
- วีไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2557) .พฤติกรรมกรรมการออม และปัจจัยในการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษา.
- กิตติยา ปั่นกลาง และคณะ. (2557).วินัยการออมของนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ.
- ปานทิพย์ แสนสง. (2557). การพัฒนาพฤติกรรมกรรมการออมของนักเรียนสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ , ธนภรณ์ เนื่องพลี. (2561). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัด นนทบุรี.
- ศุภฤกษ์มณีลาภ พุธิ และคณะ. พฤติกรรมการออมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนีสุราษฎร์ธานี.
- พรภัทร และคณะ. (2555) . ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มุกดา โค้วกุล. (2558). การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรม การออมของประชากรในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเสริมสร้างภูมิความรู้ทางบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

Enhancing Accounting Wisdom for Changing Spending Behaviors Based on the Sufficiency Economy Philosophy of Youth In the Bueng Sam Phan district Phetchabun Provinc

กำไรทอง อรรถสิทธิ์¹ และสิรินี ว่องวิไลรัตน์²
Kamraitong Attasat and Sirinee Wongwilairat

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภูมิปัญญาทางบัญชี ปัจจัยแวดล้อม และพฤติกรรมกรรใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนอยู่ในเขตอำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีอายุระหว่าง 14-19 ปี จำนวน 359 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่มีระดับภูมิปัญญาทางบัญชีในด้านการ รัับรู้ความสำคัญของการบัญชี ด้านทักษะปฏิบัติในการจดบันทึก ด้านทักษะการคิดและวิเคราะห์ตาม หลักบัญชี และด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับพฤติกรรมกรรใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือ ด้านความพอประมาณ รองลงมาคือ ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดี และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความมีเหตุผล ส่วนผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษา ต่างกัน ช่วงเวลาที่ได้รับเงินต่างกัน และสถานที่พักขณะเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมกรรใช้จ่ายแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา คือ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับเยาวชนในการ เสริมสร้างความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรใช้จ่ายโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาทางบัญชี, พฤติกรรมกรรใช้จ่าย, เยาวชน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ผศ.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research aims to study the level of accounting Wisdom, environmental factors and the spending behaviors based on sufficient economy of youths in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province categorized by personal information. A questionnaire was used as an instrument to accumulate data from subjects that were 359 youths in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province, within age range of 14-19 years old. The subjects were simply random sampling. Data were analyzed by using percentage, means, standard deviations, t-test and One-way ANOVA.

The result was found that most youths in Phetchabun Province had the level of accounting wisdom in perception of the importance of accounting, the practical skills in taking notes, the accountancy and analysis skills, and the application in daily life were on the middle level as same as the spending behaviors based on sufficient economy was on middle level too. The term with highest mean was modesty. Next, was good immunity and the term with lowest mean was reasonability, respectively. After analyzing and comparing spending behaviors based on sufficient economy of youths and categorized by personal information including gender, age, educational institution, period of receiving expenditure, monthly amount and break location while studying, the researcher found that youths in different educational institutions, receiving different amount of money in different time and different break locations, had different spending behaviors with statistical significance at 0.05. However, the study result could be concluded as suggestions for further development that educational institutions and relevant facilities might arrange as activities that are beneficial to youths for enhancing knowledge on how to adapt spending behaviors by implementing principles of sufficient economy.

Keywords: accounting wisdom, spending behavior, youth

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานหลัก "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" แก่สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2542 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า "เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมี ผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบรอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี"(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ในสภาวะการเศรษฐกิจของประเทศปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจมีความไม่แน่นอน เกิดการผันแปร อยู่ตลอดเวลาเป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงได้มีการรณรงค์ส่งเสริม ให้ประชาชนหันมายึดแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานให้พสกนิกรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งได้มีการนำไปปฏิบัติทั้งในระดับ ครัวเรือน ชุมชน และในการบริหารประเทศของรัฐบาล

จากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจครัวเรือนมีภาวะหนี้สินเพิ่มขึ้นดังที่ได้กล่าวมา ทำให้มีความ จำเป็นต้องหาเงินเพื่อมา แก้ไขภาวะหนี้สินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ในระบบ หรือหนี้นอกระบบ โดยเฉพาะการกู้เงินนอกระบบ ถึงแม้จะมีภาวะการณเสีย ดอกเบี้ยที่สูงถึงร้อยละ 10 ถึง 20 ก็ตาม เพราะ ความจำเป็นเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เกิดภาวะหนี้สินผูกพัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต ด้วย เหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าปัญหานี้ ยังคงดำเนินอยู่และลุกลามต่อไป อาจส่งผลเสียต่อผลการ ปฏิบัติงานและการดำเนิน ชีวิตประจำวันในอนาคตได้ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพ และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในเขตอุตสาหกรรมแห่งนี้เพราะประชาชน เหล่านี้ล้วนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการ พัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้นผู้วิจัย มีความเห็นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐที่จะนำ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มาเป็นแนวทางในการช่วยแก้ไข้ปัญหา และด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภูมิปัญญาทางบัญชีปัจจัย แวดล้อม และพฤติกรรมการใช้ จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัด เพชรบูรณ์ เพื่อเป็น แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง โดยมุ่งหวังจะปลูกฝังให้เยาวชนเกิดความสำนึกในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมี ภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งจะ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตในอนาคตเกิดความยั่งยืน มั่นคง สมดุลในระยะยาว และ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตาม แบบแผนการดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับภูมิปัญญาทางบัญชี ปัจจัยแวดล้อม และพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิด หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของเยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ เยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ จ่ายตามแนวคิดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

เยาวชนที่มีข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล (เพศ อายุ ระดับชั้นปี ประเภทการศึกษา ช่วงเวลาของ การได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน เงินที่ได้รับต่อเดือน จำนวนเงินที่จ่ายต่อเดือน แหล่งของรายจ่าย สถานที่พัก ขณะเรียน) ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ จ่ายตามแนวคิดหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กำหนด ขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.1.1 ศึกษาแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

1.4.1.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะปฏิบัติในการ จัดบันทึก ทักษะการคิดตามหลักการบัญชี และการประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

1.4.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายของเยาวชน

1.4.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของเยาวชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่อยู่ในเขต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3,410 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่อยู่ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัด เพชรบูรณ์ จำนวน 359 คน

1.4.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ มีดังนี้

- ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปี ประเภทการศึกษา ช่วงเวลาของการได้รับค่าใช้จ่าย จำนวนเงินที่ได้รับต่อเดือน จำนวนเงินที่จ่ายต่อเดือน แหล่งของรายจ่าย สถานที่พักขณะเรียน

- ภูมิปัญญาทางบัญชี ประกอบด้วย การรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะปฏิบัติในการ จัดบันทึก ทักษะการคิดตาม หลักการบัญชี และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ปัจจัยแวดล้อม ประกอบด้วย การเป็นแบบอย่างของคนใกล้ชิด และการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับสินค้าและบริการ ตัวแปรตาม มีดังนี้

- พฤติกรรมการใช้จ่ายของเยาวชนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบระดับภูมิปัญญาทางบัญชีของของเยาวชน ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.5.2 ทราบปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของเยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.5.3 เป็นแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายตาม แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ และเยาวชนทั่วไป

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความเป็นมา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสรุปว่า ตลอดเวลากว่าครึ่งศตวรรษ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ขึ้นเถลิงราชสมบัติบรมราชาภิเษกภายใต้ฉัตรพญามหาเศวตฉัตร ซึ่งได้พระราชทานพระปฐมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระองค์ได้ทรงทุ่มเทพระวรกาย และพระสติปัญญา ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับพสกนิกรของพระองค์ และบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ในด้าน ต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของพสกนิกรเป็น ที่ตั้ง โดยใช้หลักคุณธรรมและความรู้ความเข้าใจทางหลักวิชาความชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่าย

ความหมายของพฤติกรรม

ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่นนั้นจำเป็นต้องเข้าใจความหมาย เกี่ยวกับวัยรุ่นและพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและอธิบายพฤติกรรม เหล่านั้นได้อย่างถูกต้องดังนี้

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำทุกอย่างของวัยรุ่น ไม่ว่าจะกระทำนั้นจะทำโดย รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และไม่ว่าการกระทำนั้นจะพึงประสงค์หรือไม่ ดังนั้นการเดิน การยืน การคิด การ ตัดสินใจ การปฏิบัติตามหน้าที่หรือการละทิ้งหน้าที่ที่เป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น (พัชรา นาคศิริ. 2550: 30-42)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีและภูมิปัญญาทางบัญชี

ความหมายของการบัญชี

สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants : AICPA) ได้ให้ความหมายของการบัญชีไว้ดังนี้

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่และการสรุปผลสิ่ง สำคัญในรูปตัวเงิน รายการ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางด้านการเงิน รวมทั้งการแปล ความหมายของผลการปฏิบัติงานดังกล่าวด้วย

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (The Institute of Certified Accountants and Auditor of Thailand : ICAAT) ซึ่งปัจจุบันคือ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรม ราชูปถัมภ์ ได้ให้ความหมายของการบัญชี ไว้ดังนี้

การบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนกและทำสรุปข้อมูล อันเกี่ยวกับเหตุการณ์ ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงินผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือ การให้ข้อมูลทาง การเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

จากความหมายของการบัญชีดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การบัญชี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร การจดบันทึก การ จำแนกจัดหมวดหมู่รายการ และทำการสรุปข้อมูลในรูปตัวเงิน เพื่อสะท้อน รายการและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการ ประกอบธุรกิจและแปลผลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการ ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

ความหมายของบัญชีครัวเรือน

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน เป็นการจดบันทึก รายรับ รายจ่ายประจำวัน ของครัวเรือน

เขาวลีภ พงศ์ผาติโรจน์ และ วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2552, หน้า 2) กล่าวไว้ว่า บัญชีครัวเรือน เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึก รายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเราในแต่ละวันเรามี รายได้เข้ามาแล้วจ่ายค่าใช้จ่ายออกไปเท่าไร

ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2554, หน้า 1) บัญชีครัวเรือน เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และ รายจ่าย ผู้จัดทำบัญชี ครัวเรือนจะได้รับประโยชน์ คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออม เพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง และในที่สุดจะสามารถแก้ไข ปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกิน พอใช้ไม่เดือดร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับรายรับของครัวเรือน

ได้ให้ความหมายของรายรับหรือรายได้ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับการ ประกอบอาชีพ หรือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น (วารสารศูนย์บริการวิชาการ, 2550) รายรับ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับการ ประกอบอาชีพ หรือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จาก ค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น (ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืน ชุมชน, 2551)

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับรายจ่ายของครัวเรือน

รายจ่ายหรือค่าใช้จ่าย คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทน กลับมา สิ่งตอบแทนอาจ เป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่า น้ำมัน ค่าหนังสือตำราเรียน เป็นต้น หรือรายจ่ายอาจ ไม่ได้รับเป็นสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น (วารสาร ศูนย์บริการวิชาการ, 2550) รายจ่าย คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมา สิ่ง ตอบแทน อาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน ค่า หนังสือตำราเรียน เป็นต้น (ศูนย์เรียนรู้ เกษตรกรรมยั่งยืนชุมชน, 2551)

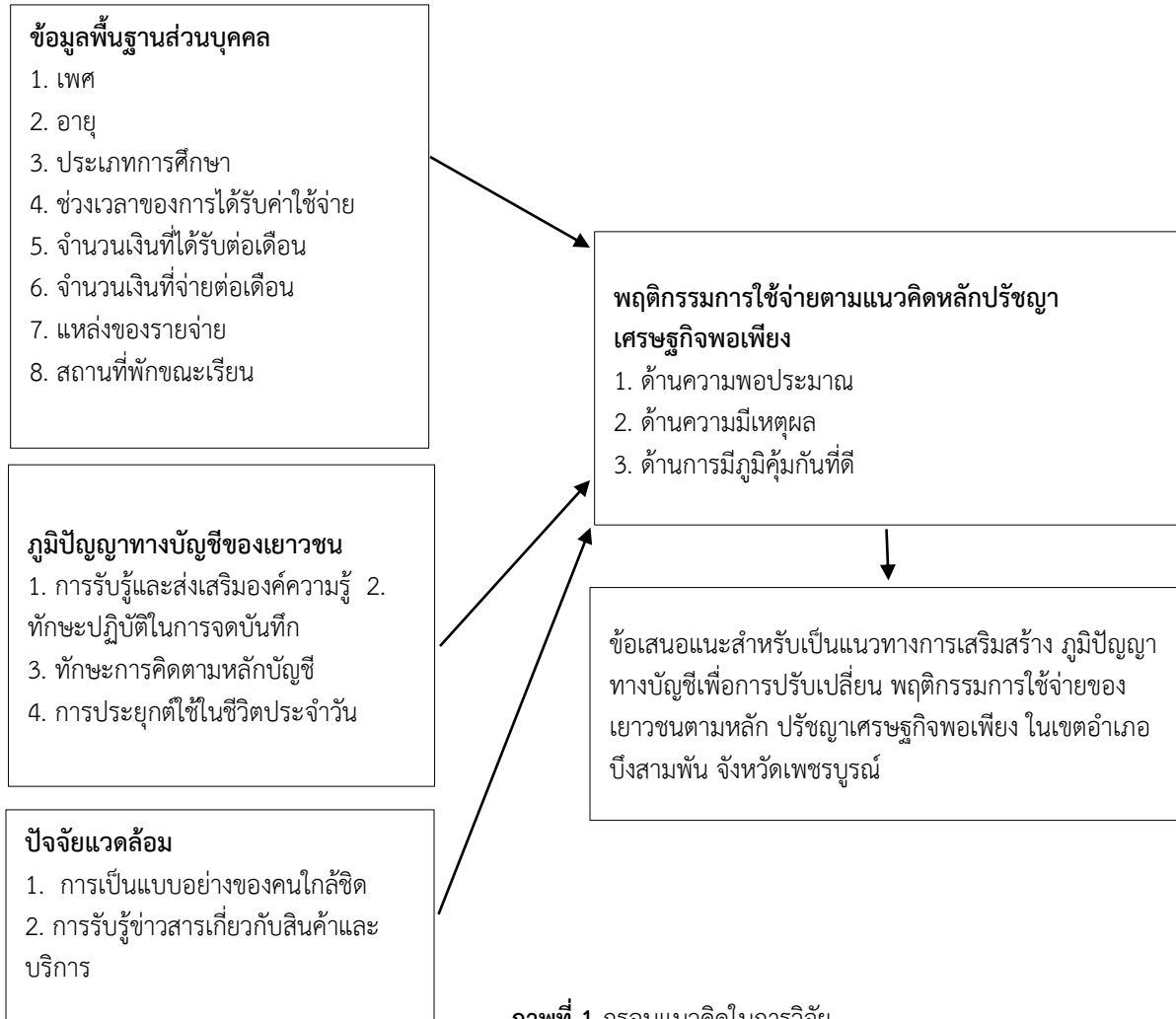
การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่อยู่ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3,410 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่อยู่ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 359 คน ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (พิมพ์ ทิรัญกิตติ 2552 : 139) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างที่จะต้องทำการสุ่ม

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

$$n = \frac{3,410}{1 + 3,410(0.05^2)}$$

$$= 358.005$$

≈ 359 ดังนั้น จะต้องทำการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภูมิปัญญาทางบัญชี ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของเยาวชน และพฤติกรรมการใช้จ่ายของเยาวชนตาม แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จำแนกดังนี้ เพศ อายุ ระดับชั้นปี ประเภท การศึกษา ช่วงเวลาของการได้รับค่าใช้จ่าย จำนวนเงินที่ได้รับต่อเดือน จำนวนเงินที่จ่ายต่อเดือน แหล่ง ของรายจ่าย สถานที่พักขณะเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของเยาวชน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของคนใกล้ชิด และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ภูมิปัญญาทางบัญชีของเยาวชน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้และส่งเสริมองค์ ความรู้ ทักษะปฏิบัติในการจดบันทึก ทักษะการคิดตามหลักการบัญชี และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ลักษณะ ของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.3.1 ศึกษาข้อมูล เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง แบบสอบถาม

3.3.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ตรวจสอบความถูกต้องที่ตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่าง ประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา กรอบแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1974: 302) โดยได้ค่าแอลฟา เท่ากับ 0.864

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไป ดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ
ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่าง จากเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 359 คน

3.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ วิจัย และข้อมูลอินเทอร์เน็ต

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามการวิจัย จะนำมาประมวลผลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยตัวแปรต่าง ๆ จะถูกนำมาลงรหัสเพื่อเปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปตัวเลขแล้วนำมา วิเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอ้างอิงในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ ttest และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

สรุปทัศนคติของนักศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ทัศนคติของนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับทัศนคติ
ด้านความพอประมาณ	3.51	0.64	ปานกลาง
ด้านความมีเหตุผล	3.61	0.53	ปานกลาง
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	3.47	0.61	ปานกลาง
ภาพรวมทัศนคติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.53	0.52	ปานกลาง

จากตาราง พบว่าในภาพรวมทัศนคติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.53) โดยมีทัศนคติด้านความพอประมาณด้านความมีเหตุผลและด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น (ค่าเฉลี่ย 3.51 3.61 และ 3.47ตามลำดับ)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปแยกเป็นผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) สรุปผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชาย (คิดเป็นร้อยละ 54.93) โดยเมื่อจำแนกตามสาขาที่นักศึกษาสังกัด นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิต (คิดเป็นร้อยละ 49.67) เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 52.92) มีระดับผลการศึกษา 2.51-2.75 เป็นส่วนใหญ่ (คิดเป็นร้อยละ 43.18) นักศึกษาส่วนมาก (คิดเป็นร้อยละ 88.02) อาศัยอยู่บ้านกับบิดามารดา โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ (คิดเป็นร้อยละ 45.96) มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรและมีรายได้ในช่วง 10,001-15,000 ต่อเดือน (คิดเป็นร้อยละ 41.78) ส่วนตัวนักศึกษาเองได้รับรายได้ต่อเดือน 5,000-8,000 บาทเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 23.68)

2) สรุปผลศึกษาถึงทัศนคติของนักศึกษาต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือย

ผลการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือยสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) การรับรู้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักศึกษามีการรับรู้ปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) โดยนักศึกษามีการรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.06) รองลงมา นักศึกษามีการซื้อสินค้าเมื่อพิจารณาแล้วว่าสินค้านั้นมีคุณภาพเหมาะสมกับจำนวนเงินที่ต้องจ่าย (ค่าเฉลี่ย 3.92) ส่วนเรื่องที่นักศึกษามีน้อยที่สุด ได้แก่ การมีการทำงานพิเศษหรือหารายได้เพิ่มเพื่อช่วยเหลือครอบครัวและการมีกรวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเพื่อควบคุมการใช้จ่าย (ค่าเฉลี่ย 2.44)

2.2) การรับรู้ปัญหาด้านสังคม

ในภาพรวมนักศึกษามีการรับรู้ทางด้านสังคมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.10) โดยทุกประเด็นย่อยนักศึกษาล้วนมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางและนักศึกษามีการรับทราบว่าภาวะสังคมในปัจจุบันของไทยรวมทั้งรายค่านิยมของสังคมไทยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.60) รองลงมานักศึกษามีก็จริงแผนชีวิตเพื่อความอยู่รอดในสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.58) นักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับการที่สังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับเงินอำนาจและตกต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.54)

2.3) การรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ในภาพรวมนักศึกษามีการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.48) นักศึกษาทราบภาวะแวดล้อมของสังคมและโลกและไม่สุขุมหรือไม่รับประทานสุราและหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดและอบายมุขต่างๆและคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและส่วนรวมเป็นที่ตั้งสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.71) รองลงมานักศึกษาซื้อสินค้าต่างๆตามความจำเป็นเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องประดับแบบเรียบๆแต่สามารถใช้ได้นานไม่ต้องซื้อใหม่บ่อยๆและนักศึกษามีการช่วยสอดส่องลดปัญหาอาชญากรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งความสุขที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.71) แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีการรับรู้ภาวะสิ่งแวดล้อมของสังคมและโลกพอสมควรซึ่งอาจจะเกิดจากการที่นักศึกษามีการติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นรอบๆตัวเพราะเห็นว่าผลกระทบโดยตรงต่อตนเองรวมทั้งการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก (environment) อันส่งผลโดยตรงต่อนักศึกษาเกิดจากการรับรู้ปัญหาต่าง ๆ และผลกระทบที่มีต่อคนบนโลกและเกิดจากการเรียนรู้จากการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อให้ช่วยกันลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

2.4) ทักษะของนักศึกษาในด้านความพอประมาณ

ในภาพรวมทักษะของนักศึกษาในด้านความพอประมาณอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.51) โดยประเด็นย่อยต่างๆในด้านความพอประมาณนักศึกษามีทักษะในระดับปานกลางทั้งสิ้นนักศึกษามีไม่ซื้อสินค้าที่มีราคาสูงเกินไปหากมีความจำเป็นต้องใช้ นักศึกษาจะเลี่ยงไปซื้อสินค้าทดแทนที่มีราคาไม่แพงสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.53) รองลงมานักศึกษามีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นตนเองมีโดยไม่ต้องขวนขวายหาสิ่งอื่นใดมาเติมเต็ม (ค่าเฉลี่ย 3.52) และนักศึกษามีการจัดสรรเงินที่ได้รับให้เพียงพอโดยไม่ต้องขอจากผู้ปกครองเพิ่มต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.47)

2.5) ทักษะของนักศึกษาในด้านความมีเหตุผล

ในภาพรวมทักษะด้านความมีเหตุผลของนักศึกษามีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.61) โดยนักศึกษามีการซื้อสินค้าที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.69) และเป็นเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนอกนั้นอยู่ประเด็นปีกกลางทั้งสินรองจากการซื้อสินค้าที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดแล้วนักศึกษามีวินัยทางการเงินมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองครอบครัวและสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.60) และนักศึกษามีการซื้อสินค้าที่ใช้ในการศึกษาการใช้จ่ายเงินด้วยความมีเหตุผลไม่ฟุ่มเฟือยและกำรพยายามหาสาเหตุและแก้ไขปัญหในเรื่องการใช้จ่ายอย่างมีสติที่ต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.59 เท่ากัน)

2.6) ทักษะของนักศึกษาในด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในภาพรวมทักษะด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีนักศึกษามีระดับของทักษะอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) โดยนักศึกษามีใช้จ่ายด้วยความระมัดระวังและไม่ก่อหนี้และมีความสุขกับภาวะความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมในปัจจุบันในระดับสูงนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้นนักศึกษามีใช้จ่ายด้วยความระมัดระวังและไม่ก่อหนี้สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.85) รองลงมาได้แก่การที่นักศึกษามีความสุขกับภาวะความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมในปัจจุบันส่วนการหาได้เพิ่มเพื่อช่วยเหลือครอบครัวต่ำที่สุดค่าเฉลี่ย 2.83)

3) สรุปผลศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะของนักศึกษาต่อการนำไปประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะของนักศึกษาต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือย ได้แก่ สาขาที่นักศึกษาสังกัดการรับรู้ปัญหาด้านเศรษฐกิจการรับรู้ปัญหาด้านสังคมและการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยตัวแปรที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายความผันแปรของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือยของนักศึกษาได้มากที่สุดคือการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมรองลงมาคือการรับรู้ปัญหาด้านเศรษฐกิจส่วนการรับรู้ปัญหาด้านสังคมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายความผันแปรของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือยของนักศึกษาได้น้อยที่สุดโดยทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะของนักศึกษาต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือย

นั่นคือหากต้องการให้ทักษะของนักศึกษาต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือยอยู่ในระดับที่ดีจะต้องทำการเพิ่มการรับรู้ของนักศึกษาให้มากขึ้นโดยเฉพาะการรับรู้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพราะมีความสามารถอธิบายความผันแปรของทักษะของนักศึกษาต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือยได้มากที่สุดกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือหากต้องการให้นักศึกษามีทักษะที่ดีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การแก้ปัญหาความฟุ่มเฟือยต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทราบภาวะเศรษฐกิจของสังคมและโลกพยายามปลูกจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งใช้พลังงานและทรัพยากรทุกชนิดเท่าที่จำเป็นอย่างคุ้มค่าและประหยัดกระตุ้นให้นักศึกษาดูแลสุขภาพของตนเองพึ่งตนเองมีการช่วยสอดส่องสังคมเพื่อช่วยลดปัญหาอาชญากรรมปลูกจิตสำนึกให้นักศึกษาใช้ชีวิตด้วยการยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและใช้หลักธรรมาภิบาลในการดำรงชีวิตรวมทั้งติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอและควรเพิ่มการรับรู้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมให้นักศึกษาด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงหรือมีความรู้ความเข้าใจเพียงเล็กน้อย
- 2) ควรมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นการบริโภคตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในวิทยาลัยและให้บุคลากรทุกระดับรวมทั้งนักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุดโดยเป็นการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายของวิทยาลัยและผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง
- 3) ควรมีการติดตามผลและประเมินผลสารจัดกิจกรรมและนำมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรในวิทยาลัยและนักศึกษาเพื่อนำสิ่งที่ได้มาวางแผนในการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมกระตุ้นต่าง ๆ ใน
- 2) ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรของภาครัฐในการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการบริโภคตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างภูมิความรู้ทางบัญชีเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในเขต อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ. ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาและมี ผศ.ดร.รัตนา สิทธิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ และเพิ่มเติมในสิ่งที่ขึ้นประโยชน์ต่อการวิจัย ครั้งนี้ ด้วยความละเอียดทุกขั้นตอนและด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้ศึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณ ผศ. ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ ที่ให้ความกรุณา เป็นประธานและกรรมการในการสอบครั้งนี้ รวมทั้งให้คำปรึกษาตลอดการวิจัยในครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอขอบคุณ ผศ. ดร.รัตนา สิทธิวัฒน์ ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข ข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตาขอบคุณคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะครูอาจารย์สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกสถานศึกษาที่อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกงานนี้เสร็จสมบูรณ์กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้ความรัก ความห่วงใยและสนับสนุนตลอดจนกำลังใจอย่างเต็มเปี่ยม

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จได้ด้วยดีคุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตรงราบเท่าทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2552). คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม
- กฤติพงศ์ บุญรงค์. (2550). กระบวนการบริหารจัดการ ของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้าน **ความซื่อสัตย์สุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านตากแดด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.**
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต **ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560-2564).**
- จีระนุช โคเบนท์. (2558). ความพร้อมของโรงเรียนเครือข่ายสุจริตในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา **แม่ฮ่องสอน เขต 1 เพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบ. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- ชฎิล นิมมล. (2552). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความภักดีต่อองค์กร. **วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ชุตินา สังกทรัพย์. (2559). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี **เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา**
- ทัศนีย์ ผลเนืองมาและคณะ. (2547). รูปแบบของการจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กนักเรียนด้วยการสอนเป็น **คณะ. กรุงเทพฯ. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม.**
- ทิตนา แชมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธี ทิปส์. _____ . (2546). **ทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ.**
- นิยม บุญมีทองอยู่. (2556). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านข้าพิทยาคม **สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**
- ประเวศ วะสี. (2550). ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้. นนทบุรี: โรงพิมพ์เจริญผล.
- วันวิสาข์ ครองสิน. (2555). การพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณลักษณะซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้และมุ่งมั่นในการทำงาน **สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. (2549). การประชุมสภาการศึกษาโครงการคุณธรรมนำความรู้ กระทรวงศึกษาธิการ **21 ธันวาคม 2549. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาแนวปฏิบัติ การช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉินในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม Development of emergency life support guideline for Thung Saliam hospital

เกตุกมล ทิพย์ทิมพวงศ์¹
Ketkarn Thipthimwong

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินผลแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ตามกรอบแนวคิด Evidence-based Practice Model ของ Soukup (2000) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ป่วยบาดเจ็บและฉุกเฉิน ที่มารับบริการช่วงเดือน มีนาคม 2561-กันยายน 2562 เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คัดเข้าจำนวน 98 รายและทีมฉุกเฉิน จำนวน 12 คน เครื่องมือประกอบด้วยแบบสนทนา แนวปฏิบัติ และแบบประเมินผลการใช้ ตรวจสอบความตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ขั้นตอนได้แก่การวิเคราะห์สถานการณ์ การพัฒนาแนวปฏิบัติ ทดลองใช้และประเมินผล สถิติที่ใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ เปรียบเทียบข้อมูลด้วยการทดสอบ Paired t- test ผลการวิจัยพบว่า การมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนโดย กำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดเตรียมอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ให้พร้อมใช้ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยโดยวัดได้จากค่าความเข้มข้นของออกซิเจนก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) การช่วยเหลือในห้องฉุกเฉินเฉลี่ย 75.34 นาทีซึ่งใช้เวลา น้อยกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ และความพึงพอใจของทีมในการใช้แนวปฏิบัติ โดยรวมหลังพัฒนามากกว่าก่อนการพัฒนาในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่าการพัฒนาแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีประโยชน์สามารถนำไปใช้เกิดผลลัพธ์ที่ดีกับผู้ป่วย

คำสำคัญ : ผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน , แนวทางปฏิบัติ

Abstract

Research and this development objective is to develop and evaluate emergency life-saving practice guidelines using empirical evidence based on the conceptual framework Evidence-based Practice Model by Soukup (2000). The sample consisted of 98 severe patients who came to the service during March 2018, September 2019, selected based on screening criteria and 12 people emergency team. The problems of the guideline and the evaluation form for the validity checking by 3 experts. The steps were situation analysis, development of guideline implementation and statistical evaluation. Which uses the Paired t-test average frequency. The result of the research shows that having clear guidelines by specifying the roles and responsibilities of the preparation of equipment and tools for use, resulting in safety by measuring the concentration Of Spo2 before and after were significantly different ($P < .05$) Rescue in the emergency room took an average of 75:34 minute , less than the scheduled time, and the team's satisfaction in using the overall post-development guideline was much higher than before, with the highest level of development of mean 4.37 with statistical significance . It can be concluded that the development of life saving practice using evidence-based useful and can be used to create good results for patients.

Keywords: severe injuries, emergency life-saving practice guidelines

¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม Ketkarn_tip@hotmail.com 0818426198

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การดูแลผู้ป่วยให้เกิดความปลอดภัยเป็นเป้าหมายหลักของงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินซึ่งปัจจุบันมีอัตราการเสียชีวิตประมาณ 52 รายต่อประชากร 100,000 คน(สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข 2553) สาเหตุมาจากการบาดเจ็บรุนแรงที่อวัยวะสำคัญเช่นสมองหัวใจปอดไตและตับอาการบาดเจ็บอวัยวะสำคัญดังกล่าวทำให้เสียชีวิตช็อคหมดสติขาดออกซิเจนระบบหายใจและการไหลเวียนล้มเหลวในที่สุด เป้าหมายของการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉินได้แก่การค้นหาปัญหาที่คุกคามการจัดการภาวะวิกฤตอย่างทันที่ว่าการดูแลตามมาตรฐาน การศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปเนื่องจากมีหลักฐานยืนยันเกี่ยวกับวิธีการและผลลัพธ์ของการดูแล เช่น จากการศึกษาของพนอ เตชะอธิก (2554) ที่ศึกษา ผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาลผู้บาดเจ็บที่หน่วยผู้ป่วยนอกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน พบว่า การนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาปรับปรุงระเบียบปฏิบัติการดูแลผู้บาดเจ็บของหน่วยงานได้ผลดี โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ การคัดแยก การช่วยชีวิตระยะแรก การช่วยชีวิตระยะต่อมา และการเตรียมจำหน่าย วราภรณ์ ดินน้ำจืดและคณะ (2555) ได้พัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อจัดการภาวะคุกคามชีวิตในผู้ป่วยอุบัติเหตุ โดยใช้ evidence-based model เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา พบประเด็นสำคัญคือ การประเมิน การจัดการทางการพยาบาล การเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง และใช้หลักการตามแนวทางของ ATLS มาพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาล และจากการศึกษาของกรองโต อุณหุต (2554) เกี่ยวกับผลการพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุ ตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยในหน่วยอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน ในการดูแลการบาดเจ็บ 10 นาทีแรก ณ จุดช่วยชีวิตของโรงพยาบาลกระบี่ โดยใช้หลักการจากแนวทางของ Trauma treatment skills for nurse ซึ่งสอดคล้อง ATLS พบว่า พยาบาลสามารถให้การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเป็นอันตรายถึงชีวิต ที่มีปัญหาการขาดออกซิเจนและการไหลเวียนเลือดที่ไม่เพียงพอได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ในการสร้างแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉินในครั้งนี้จึงนำ Evidence-based practice มาใช้เป็นกรอบแนวคิด เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรง ในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม

สถิติโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม พบผู้บาดเจ็บมารับบริการในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ปี พ.ศ. 2558 – 2560 มีจำนวน 11,704 ราย, 11,790 ราย และ 11,522 ราย ตามลำดับ (งานเวชระเบียนโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม 2560) โดยมีผู้บาดเจ็บรุนแรงที่ต้องให้การช่วยชีวิตในท้องฉุกเฉินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจำนวน 231 , 201 และ 220 ราย และมีอัตราการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.65 , 8.96 และ 10 ตามลำดับ หน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงได้วิเคราะห์สถานการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ด้านการเตรียมการ การตรวจสอบและการจัดการ ไม่สมบูรณ์ เช่น มีการมอบหมายงานแต่ปฏิบัติไม่ครบถ้วน ทำให้การรับรู้ข้อมูลสับสน บุคลากรปฏิบัติไม่ตรงบทบาทหน้าที่ หน่วยงานมีแนวปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สำหรับผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรให้การพยาบาลจะแตกต่างกันออกไปตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงได้รับการประเมินอาการไม่ครบถ้วน การช่วยเหลือไม่เป็นตามเป้าหมาย การดูแลรักษาล่าช้า ทำให้ผู้ป่วยอาการทรุดลง ดังนั้นจึงมีการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรงโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้บุคลากรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน มีเป้าหมายชัดเจน สามารถดูแลช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บรุนแรงได้ทันที่ทั้งที่ เป็นการช่วยให้ผู้บาดเจ็บฉุกเฉินได้รับการดูแลที่ดีมีคุณภาพตามเป้าหมายและส่งผลดีต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้รับบริการ

นอกจากนั้นแผนยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม ได้กำหนดนโยบายการพัฒนางานอุบัติเหตุและฉุกเฉินให้เป็นหน่วยบริการสู่ความเป็นเลิศ จึงเป็นความท้าทายตามภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารกลุ่มการพยาบาลที่ต้องบูรณาการแผนงาน พัฒนา และประยุกต์ใช้ความรู้ แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดการพัฒนาและทดสอบแนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน ให้มีการจัดการช่วยเหลือผู้ป่วยที่บาดเจ็บฉุกเฉินอย่างเป็นระบบ ผู้ปฏิบัติมีแนวทางการตัดสินใจและการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือ ในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บรุนแรง เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านการดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุโดยเฉพาะผู้บาดเจ็บรุนแรงต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉินโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม
2. เพื่อประเมินผลลัพธ์การใช้แนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน โรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม ผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยประกอบด้วย ดัชนีภาวะช็อก (Shock index) ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจน (O_2 Saturation) และระดับความรู้สึกตัว (Glasgow coma score)

ผลลัพธ์ด้านการบริการ ได้แก่ ระยะเวลาการดูแลผู้บาดเจ็บรุนแรงในงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ผลลัพธ์ทีมฉุกเฉิน ได้แก่ การปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติและความพึงพอใจของทีมฉุกเฉินต่อการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งระดับความรุนแรงตามแนวทางคัดกรองของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน emergency severity index (ESI) แบ่งเป็น 5 ระดับ

1. Resuscitation ฉุกเฉินวิกฤต รักษาทันที
2. Emergency ฉุกเฉิน รักษาภายใน 10 นาที
3. Urgent ฉุกเฉินเร่งด่วนรักษาภายใน 30 นาที
4. Semi-urgent ฉุกเฉินไม่รุนแรง รอได้ 1 ชม
5. Non - Urgent ผู้ป่วยทั่วไป รอได้ 2 ชม.

- แนวคิด evidence based practice model ของ (ชูศักดิ์) Soukup มี 4 ขั้นตอน

1. วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรง
2. สร้าง/ค้นคว้า Evidence – support phase ได้สืบค้นและ คัดเลือกจากคำTrauma Team Trauma Nursing , Shock Index ALS 19 2550-2560) PICO แบ่งระดับ คุณภาพของหลักฐานอ้างอิง(National Health and Medical Reserch Council) 1-4 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ตามเกณฑ์ของสถาบันโจแอนนา บริกส์ (Joanna Briggs Institute [JBI], 2009) A – C

3. การใช้แนวทางปฏิบัติการช่วยชีวิต/ทดลองใช้ 1 เดือน

4. Evidence-based phase เป็นระยะใช้แนวปฏิบัติจริง นำข้อมูล มาวิเคราะห์ (statistical analysis) ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ และนำไปใช้ และประเมินประสิทธิผล

- การจัดแบ่งระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์ของสภาวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติ ประเทศออสเตรเลีย (National Health and Medical Research Council)

ระดับ 1 หลักฐานอ้างอิงมาจากทบทวนความรู้อย่างเป็นระบบ โดยที่งานวิจัยทุกเรื่องมีการออกแบบให้มีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองพร้อมทั้งมีการสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม (Randomize Control Trial [RCT]) ทั้งหมด

ระดับที่ 2 หลักฐานอ้างอิงมาจากงานวิจัยที่มีการสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มอย่างน้อยหนึ่งเรื่องระดับที่ 3.1 หลักฐานอ้างอิงมาจากการศึกษาทดลองที่มีกลุ่มควบคุมแต่ไม่มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ระดับที่ 3.2 หลักฐานอ้างอิงมาจากการศึกษาติดตามไปข้างหน้า (cohort studies) หรือ เป็นรายงานการศึกษาแบบกลุ่มควบคุม (case control) จากกลุ่มงานวิจัยมากกว่า 1 กลุ่มขึ้นไป

ระดับที่ 3.3 หลักการการอ้างอิงมาจากการศึกษาติดตามระยะยาวโดยไม่มีการทดลอง

ระดับที่ 4 หลักฐานการอ้างอิงที่ได้มาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านประสบการณ์ทางคลินิก ผลการศึกษาเชิงพรรณนา หรือรายงานของคณะผู้เชี่ยวชาญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บฉุกเฉินครั้งนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัยโดยทดสอบการใช้แนวทางปฏิบัติกับผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงและผู้ปฏิบัติงานทีมห้องฉุกเฉินตั้งแต่ 8 มีนาคม 2561 ถึงกันยายน 2562 ระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาและทดสอบแนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บในห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัยซึ่งมี 2 ขั้นตอนคือ 1 การพัฒนาแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้ป่วยฉุกเฉิน 2 ประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติในช่วยชีวิตผู้ป่วยฉุกเฉิน

คำนิยามศัพท์

- แนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บฉุกเฉิน = วิธีปฏิบัติการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บ โดยใช้แนวคิดหลักฐานเชิงประจักษ์ของ Soukup (2000)
- ผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน = ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บที่อวัยวะสำคัญ / มีภาวะฉุกเฉินทุกกลุ่มโรค
- ดัชนีภาวะช็อก (Shock index) SI = คะแนนที่ใช้ในการประเมินความรุนแรงของการเสียเลือด คำนวณจาก ค่าอัตราการเต้นของหัวใจหารด้วยค่าความดันโลหิตซิสโตลิก
- ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือด (O₂ Saturation) SpO₂ = ค่าเปอร์เซ็นต์ความอิ่มตัวของก๊าซออกซิเจนในเลือด
- ระดับความรู้สึกตัว (Glasgow Coma Score) GCS = คะแนนการวัดระดับความรู้สึกตัวของผู้ป่วยโดยสะท้อนการทำงานของสมองส่วนต่าง ๆ มีระดับคะแนนตั้งแต่ 3-15 คะแนน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1. ผู้บาดเจ็บฉุกเฉินซึ่งหมายถึงบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บและมีอันตรายต่อการทำงานของอวัยวะสำคัญเกิดภาวะคุกคามเช่นความดันโลหิตต่ำไม่รู้สึกตัวเสียเลือดมากซึ่งหากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีจะมีโอกาสเสียชีวิตได้สูง และผู้ป่วยที่มีอาการทางคลินิกตามเกณฑ์คัดเข้า 2 ทีมฉุกเฉินประกอบด้วย แพทย์ พยาบาลวิชาชีพเจ้าหน้าที่เวชกิจที่ปฏิบัติงานในอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมจำนวน 12 คน กลุ่มตัวอย่าง

1. ด้านผู้ป่วย เลือกแบบเจาะจงได้แก่ผู้ป่วยที่มาใช้บริการในงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม โดยมีเกณฑ์คัดเข้าคือ 1.1 ผู้ป่วยทุกรายทุกประเภททุกอายุที่เข้ารับรักษาในงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน 1.2 ผู้ป่วยที่ผ่านการคัดกรองด้วยระบบ ESI 5 ระดับ และอยู่ในระดับ Resuscitation และ Emergency 1.3 ผู้ป่วยที่รับไว้รักษาและส่งต่อ 1.4 ช่วงเวลา 8 มีนาคม – 30 กันยายน 2562 จำนวน 98 ราย เกณฑ์ในการคัดออกผู้ป่วยติดเตียงที่ญาติไม่ประสงค์ช่วยฟื้นคืนชีพ

2. ด้านทีมฉุกเฉินฉุกเฉิน ได้แก่แพทย์ พยาบาลวิชาชีพทุกคนที่ผ่านการอบรมการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินและ Advanced trauma support (ATLS) จำนวน 11 คน เจ้าหน้าที่งานเวชกิจฉุกเฉิน 1 คน ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม รวม 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินที่มีอยู่เดิม โดยกำหนดประเด็นประชุมกลุ่มและนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) IOC (index of item-objective congruence) = 0.95

2. แนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม ได้พัฒนาโดยใช้แนวคิดหลักฐานเชิงประจักษ์ผู้วิจัยนำแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในห้องฉุกเฉินที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงเชิงทางโครงสร้างและเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ แพทย์อุบัติเหตุ พยาบาลวิชาชีพและอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในห้องฉุกเฉิน จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในห้องฉุกเฉินตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่า IOC (index of item-objective congruence) = 0.95

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บ

ถูกเดินโดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บรุนแรง จำนวน 19 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการปฏิบัติ ให้ทีมฉุกเฉินลงบันทึกทุกครั้งหลังให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บรุนแรง

3.2 แบบบันทึกข้อมูลเฝ้าระวังบาดเจ็บ โรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม สร้างโดยสำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย สาเหตุการบาดเจ็บ ลักษณะการบาดเจ็บ พฤติกรรมเสี่ยง การช่วยเหลือเบื้องต้นใน ระยะเวลาในห้องฉุกเฉิน และการประเมินแรกรับ

ตรวจสอบความตรงเชิงทางโครงสร้างและเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ แพทย์อุบัติเหตุ พยาบาลวิชาชีพและอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในห้องฉุกเฉิน จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC (index of item-objective congruence) = 0.9 และ 0.87 ตามลำดับ

4 แบบสอบถามความพึงพอใจของทีมฉุกเฉินต่อการใช้นโยบายปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรง ในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมสร้างโดยผู้วิจัย แบบสอบถามความพึงพอใจมี 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการใช้นโยบาย

ปฏิบัติทางการพยาบาลและความต้องการนำนโยบายปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรง จำนวน 6 ข้อ ข้อคำถามเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่าของออสกู๊ด (Osgood)

การพิทักษ์สิทธิ์คณะผู้วิจัยนำเสนอโครงร่างงานวิจัยพร้อมทั้งเครื่องมือวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมของโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมให้กับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัยเลขที่ IRB 13/2561 เมื่อผ่านการพิจารณาแล้วจึงดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยแนะนำกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ญาติผู้บาดเจ็บรุนแรงและทีมฉุกเฉินชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นของการวิจัย ให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบขอความร่วมมือในการทำวิจัยและชี้แจงให้ทราบว่าสามารถออกจากกระบวนการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยมีผลกระทบใดๆหากมีข้อสงสัยถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลาการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

สร้างแนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บฉุกเฉินในห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม ตามแนวคิด Evidence-based Practice Model ของ Soukup (2000) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรงในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินพบว่าสถิติผู้บาดเจ็บที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมปี 2558- 2560 ตามลำดับจากการวิเคราะห์สถานการณ์พบว่าการเตรียมความพร้อมการตรวจสอบและการจัดการไม่สมบูรณ์เช่นมีการมอบหมายงานแต่ปฏิบัติไม่ครบถ้วนเกิดความโกลาหลเกิดความสับสนในข้อมูลบุคคลไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ไม่มี แนวทางที่ชัดเจนจึงเป็นแนวทางเดียวกับผู้ปฏิบัติงานบุคคลทางการแพทย์ปฏิบัติแตกต่างกันออกไปตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคนผู้บาดเจ็บรุนแรงได้รับการประเมินไม่ครบถ้วนการช่วยเหลือไม่เป็นไปตามเป้าหมายทำให้เกิดความล่าช้าผู้ป่วยมีอาการทรุดลงส่งผลกระทบต่ออัตราการตายของผู้บาดเจ็บรุนแรงเพิ่มขึ้น

2. สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรงในห้องฉุกเฉินจากงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ 2550 ถึง 2560 โดยสืบค้นและคัดเลือกจากเอกสารและงานวิจัยที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษภาษาไทยคำสำคัญในการสืบค้น ได้แก่ Trauma Team Trauma Nursing , Shock Index ALS จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ฐานข้อมูลงานวิจัยทางการแพทย์แห่งประเทศไทยและจากวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษารวบรวมข้อค้นพบผลการสืบค้นในงานวิจัยจำนวน 19 ฉบับเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ระดับ 4A 7 ฉบับ 4D 8 ฉบับและ 4 C 4 ฉบับจากนั้นอ่านบทบทวนและวิเคราะห์ประเด็นพบประเด็นหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1 การใช้กรอบมาตรฐาน ATLS 2 การสร้างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเป็นลายลักษณ์อักษร 3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร 4 การจัดสิ่งแวดลอมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้พร้อมหลังจากนั้นนำประเด็นดังกล่าวมาสร้างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรงในห้องฉุกเฉินผู้วิจัยนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาล ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาทางโครงสร้างและเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ศัลยแพทย์อุบัติเหตุโรงพยาบาลศรีสวรรค์สุขภาพวิทยาลัยพยาบาลวิชาชีพและอาจารย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงทั้งห้องฉุกเฉินจำนวน 3 ท่านปรับปรุงแก้ไขแนวทางทางการพยาบาลตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. เชิญประชุมและชี้แจงวิธีการใช้แนวทางปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงแก่ทีมฉุกเฉินโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมเพื่อวิเคราะห์เบื้องต้นข้อดีข้อจำกัดและศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติผู้ป่วยบาดเจ็บในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมเพื่อวิเคราะห์ผลข้อดีข้อเสียและศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงมีการปรับปรุงเกี่ยวกับความซับซ้อน ในการบันทึกข้อมูลและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่บันทึกข้อมูลว่าควรเป็นผู้ที่ประเมินความรุนแรงตั้งแต่แรกรับ

4. การใช้แนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยฉุกเฉินในห้องฉุกเฉินใช้ในสถานการณ์จริงประเมินผลการทดลองใช้แนวทางรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 7 เดือนทั้งในด้านผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยและทีมฉุกเฉินผู้ให้บริการเพื่อการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตในห้องฉุกเฉินต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป และระดับความพึงพอใจวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความรู้สึกตัว, ค่าความเข้มข้นของออกซิเจนในเลือด และดัชนีภาวะช็อก ของกลุ่มตัวอย่าง และเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้แนวปฏิบัติระหว่างแบบเดิมกับแบบที่พัฒนาแล้วใช้ Paired t-test
3. เปรียบเทียบระยะเวลาการให้การดูแลผู้ป่วยที่บาดเจ็บฉุกเฉินกับเกณฑ์มาตรฐานใช้ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมประกอบด้วย การประเมินอาการบาดเจ็บการช่วยเหลือเบื้องต้นตามความเร่งด่วนตามหลัก ATLS และการบันทึกอาการ โดยเมื่อผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงเข้ารับการรักษาที่ห้องฉุกเฉินพยาบาลคนที่ 1 ทำหน้าที่ประเมินความรู้สึกตัว ทางเดินหายใจและการหายใจและรายงานแพทย์พยาบาลคนที่สองให้การช่วยเหลือการหายใจพยาบาลคนที่ 2 ประเมินการไหลเวียนเลือดระบบประสาทถอดเสื้อผ้าผู้ป่วยออกเพื่อดูการบาดเจ็บทั่วร่างกายและอุณหภูมิหลังเสร็จสิ้นการช่วยเหลือทำการส่งต่อข้อมูลผู้ป่วย โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัยกรณีส่งต่อ

2. ผลการใช้แนวทางปฏิบัติหลังจากนำไปใช้เป็นเวลา 7 เดือนกับผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงและฉุกเฉินจำนวน 98

2.1 ความปลอดภัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 71.43 มีอายุเฉลี่ย 33 ปีสิทธิการรักษาเป็นบัตรทอง ร้อยละ 84.70 อวัยวะที่ได้รับการบาดเจ็บบริเวณศีรษะร้อยละ 43.29 การบาดเจ็บที่ท้องส่วนหลังส่วนล่างกระดูกสันหลังส่วนเอว และเชิงกรานร้อยละ 19.58 ระยะเวลาเฉลี่ยในการช่วยชีวิตในห้องฉุกเฉิน 75 นาที (S D = 37.9) Glasgow Coma Score แรก รับเข้าห้องฉุกเฉินมีค่าเฉลี่ย 9.45 (SD= 4.12) และก่อนจำหน่ายจากห้องฉุกเฉินมีค่าเฉลี่ย 9.79 % (SD= 4.16) Shock index แรกรับเข้าห้องฉุกเฉินเฉลี่ย 0.81 ก่อนจำหน่ายจะห้องฉุกเฉินเฉลี่ย 0.82 5% Oxygen saturation แรกรับ 97.3 3% (SD= 4.04) ก่อนออกจากห้องฉุกเฉิน 98.5 7 (SD 2.02) การเปรียบเทียบผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยได้แก่ค่าเฉลี่ย Shock index Oxygen saturation และ Glasgow Coma Score ด้วย สถิติ Paired t test ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ย Oxygen saturation แรกรับและก่อนจำหน่ายจากห้องฉุกเฉินของผู้บาดเจ็บแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ (t = 4.05

,p-value < .01) ส่วนค่าเฉลี่ย Shock index และ กราฟและก่อนจำหน่ายจากห้องฉุกเฉินไม่แตกต่างกันที่ (p-value >.05) แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าค่าเฉลี่ยของ Shock index และGlasgow Coma Score ก่อนจำหน่ายอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่า Shock Index (SI), Oxygen saturation (O₂sat) และ Glasgow Coma Score (GCS) ของผู้บาดเจ็บรุนแรงและฉุกเฉิน แรกรับเข้าห้องฉุกเฉินและออกจากห้องฉุกเฉิน

	Mean	SD	T	*p-value
SI แรกรับเข้าห้องฉุกเฉิน	0.81	0.29	0.138	0.445
SI ก่อนออกห้องฉุกเฉิน	0.82	0.33		
O ₂ sat แรกรับเข้าห้องฉุกเฉิน	97.33	4.04	4.053	.001
O ₂ sat ก่อนออกห้องฉุกเฉิน	98.57	2.02		
GCS แรกรับเข้าห้องฉุกเฉิน	9.45	4.12	1.786	0.077
GCS ก่อนออกห้องฉุกเฉิน	9.79	4.16		

* Paired t – test

2.2 ผลการศึกษาระยะเวลาการดูแลผู้บาดเจ็บในห้องฉุกเฉิน พบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยที่ผู้บาดเจ็บรุนแรงได้รับการช่วยชีวิตในห้องฉุกเฉิน 75.34 นาทีต่อราย สามารถปฏิบัติได้ดีกว่าปี 2560 ที่ใช้เวลาเฉลี่ย 105.5 นาทีต่อราย และในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นระยะทดลองใช้แนวปฏิบัติทางการแพทย์ใช้เวลาเฉลี่ย 100.8 นาทีต่อราย ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน Emergency Department Management ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 90 นาทีต่อราย (Strauss, Halterman, Garmel, 2013)

2.3 ทีมฉุกเฉินด้าน ความพึงพอใจของทีมผู้ปฏิบัติงานก่อนและหลังพัฒนาพบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวม ก่อนและหลัง= 3.66 ±0.51 และ 4.37 ±0.48 คะแนนตามลำดับ (P < 0.001) ดังรายละเอียด (ตารางที่ 2)

ความพึงพอใจต่อการนำแนวปฏิบัติการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บฉุกเฉิน	ค่าเฉลี่ย+ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน		p-value*	ระดับความพึงพอใจ
	ก่อนการพัฒนา	หลังพัฒนา		
เนื้อหาของแนวปฏิบัติมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	3.56 ±0.51	4.42±0.50	< 0.001	มากที่สุด
แนวปฏิบัติสะดวกในการนำไปใช้	3.63 ±0.52	4.47±0.51	0.008	มากที่สุด
แนวปฏิบัติมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้จริง	3.61±0.53	4.520±.51	0.009	มากที่สุด
แนวปฏิบัติทำให้เกิดผลดีต่อผู้ป่วยที่บาดเจ็บฉุกเฉิน	3.670±.47	3.94±0.39	0.011	มาก
แนวปฏิบัติมีประโยชน์ต่อหน่วยงาน	3.62±0.47	4.52±0..51	< 0.001	มากที่สุด
แนวปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง	3.63±0.53	4.20±0..45	< 0.001	มากที่สุด
ความพึงพอใจในภาพรวมต่อแนวปฏิบัติ	3.89±0.55	4.47±0.51	< 0.001	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.66±0.51	4.37±0.48	< 0.001	มากที่สุด

*Paired t – test

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

แนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บรุนแรงในโรงพยาบาลทุ่งเสถียรและพัฒนาตามแนวคิด evidence based Practice Model ของ Soukup (2000) โดยการทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์จำนวน 19 ฉบับมีประเด็นสำคัญได้แก่ 1. อันใช้มาตรฐาน ATLS 2. การสร้างแนวปฏิบัติทางการแพทย์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร 3. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลและผู้เกี่ยวข้อง 4.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จัดสิ่งแวดล้อมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้พร้อมเมื่อนำแนวปฏิบัติทางการแพทย์ไปใช้เป็นเวลา 7 เดือนผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงจำนวน 98 คนพบว่า Oxygen saturation ก่อนจำหน่ายจาก ห้องฉุกเฉินดีกว่าแรกรับอย่างมีนัยยะสำคัญ ($t = 4.05$, p -value $< .01$) และการเตรียมความช่วยเหลือ ในห้องฉุกเฉินใช้เวลาเฉลี่ย 75 นาทีซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ Emergency Department management ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 120 นาทีส่วนค่าเฉลี่ย Shock index และ Glasgow Coma Score และกราฟและก่อนจำหน่ายจากห้องฉุกเฉินไม่ต่างกัน (p -value $> .05$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงต้องได้รับการช่วยชีวิตแบบ hypotensive resuscitation โดยรักษาระดับความดันโลหิตให้อยู่ในช่วง 80 ถึง 90 มิลลิเมตรปรอทซึ่งเป็น ค่าที่ยอมรับได้เพราะเลือดจะหยุดได้ต้องมีลิ้มเลือดมาอุดเส้นเลือดถ้าระดับความดันโลหิตสูงขึ้นจะทำให้ลิ้มเลือดออกทำให้ผู้ป่วยเลือดออกมากขึ้นประกอบกับผู้ป่วยรุนแรงใช้เวลารักษาที่ในห้องฉุกเฉินเพียง 75.34 นาทีและผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงต้องรักษาแบบเจาะจงเป็นการรักษาสาเหตุที่เกิดขึ้นต้องส่งต่อรักษาทั้งสิ้นด้วยการผ่าตัดและการดูแลใน ICU ในโรงพยาบาลทั่วไป

ความพึงพอใจของทีมในการใช้แนวปฏิบัติ โดยรวมหลังพัฒนามากกว่าก่อนการพัฒนาในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญศรี ดำรงจิตต์ ที่พบว่าความพึงพอใจของบุคลากรผู้ให้บริการต่อการใช้แนวปฏิบัติในการช่วยฟื้นคืนชีพในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรอยู่ในระดับสูง(ค่าเฉลี่ย 4.40)

สรุปผล การพัฒนาแนวปฏิบัติในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บฉุกเฉินในโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม ครั้งนี้สามารถนำไปใช้และสร้างความปลอดภัยกับผู้ป่วยได้ สอดคล้องกับการศึกษาของสุนิตาอรรถชิตและคณะ(2553) ที่พบว่าแนวปฏิบัติที่สร้างจากแนวคิดทางการแพทย์ช่วยชีวิตผู้ป่วยขั้นสูงและสามารถนำไปใช้ประเมินสภาพแรกรับผู้ป่วยบาดเจ็บหลายระบบได้จริงแสดงผลการปฏิบัติตามแนวทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงทำให้คุณภาพการดูแลผู้ป่วยดีขึ้นแนวปฏิบัติจะทำให้การประเมินปัญหาการบาดเจ็บได้ถูกต้องและให้การดูแลเพื่อป้องกันภาวะคุกคาม โดยมี Shock index Oxygen saturation และ Glasgow Coma Score เป็นตัวสะท้อนประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติช่วยระบุงการบาดเจ็บที่คุกคามชีวิตซึ่งต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างทันทีอย่างเพียงพอและช่วยในการส่งต่อได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพเมื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้แนวปฏิบัติดังกล่าว โดยรวมหลังพัฒนามากกว่าก่อนการพัฒนาในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าแนวทางนี้มีประโยชน์และสะดวกในการใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรติดตามผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติ หลังจากได้การส่งต่อจากห้องฉุกเฉินไปยังหน่วยงานอื่นเช่นโรงพยาบาลทั่วไป
2. ควรผลักดันในระดับนโยบายสนับสนุนให้พัฒนาแนวปฏิบัติโรครอื่น ๆ โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อความน่าเชื่อถือใน

แนวทางอันจะสะท้อนให้เกิดความปลอดภัยกับผู้ป่วย

การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ :

ระดับบุคคล

1. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโดยใช้ประเมินและช่วยชีวิตผู้ป่วย

2. ใช้เป็นแนวในการประสานงาน จัดเตรียมอุปกรณ์สถานที่ที่จะเอื้อให้ทีมช่วยฟื้นคืนชีพมีการปฏิบัติงานที่สิ้นไหลและมีประสิทธิภาพ

3. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดสมรรถนะในการจัดเตรียมบุคลากรเข้าสู่ทีมงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

ระดับองค์กร

1. สามารถใช้แนวการศึกษาไปพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาบุคลากร เพิ่มขีดสมรรถนะในการดูแล ณ.จุดเกิดเหตุให้กับทีมกู้ชีพขั้นพื้นฐานประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. กำหนดแนวทางขอสนับสนุนกำลังคน ได้แก่พยาบาลวิชาชีพ เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชนเวชกิจพนักงานกู้ชีพ เพื่อให้ทีมกู้ชีพมีความพร้อมให้บริการตลอดเวลา

3. ใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล OHCA ที่บูรณาการกับฐานข้อมูลที่ใช้อยู่ประจำตบสนองตัวชีวิต ER คุณภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. นำแนวทางการวิจัยเชิงพัฒนาไปขยายในกลุ่มโรคที่มาจากด้วยภาวะฉุกเฉินแบบช่องทางด่วนเช่น STROCK , Trauma,STEMI และSepsis Fast track

ระดับจังหวัด

1. นำแนวทางการศึกษานี้มาพัฒนาแนวปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เรื่องอื่น ๆ เพื่อสร้างความแม่นยำในหลักวิชาการ

2.บูรณาการด้านความรู้ในรูปแบบสหวิชาชีพเพื่อสร้างความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยม,หัวหน้าคัลยกรรมโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย คณะทีม CLT การดูแลผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทุ่งเสลี่ยมทุกท่านและสมาคมศิษย์พยาบาลกระทรวงสาธารณสุขที่ให้แนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. กรมการแพทย์.(2560). การขับเคลื่อนตัวชี้วัด Service Plan Trauma & Emergency.พิมพ์ครั้งที่ 2:

สืบค้นจาก www.pi.ac.th/news/file/532 (วันที่ค้นข้อมูล : 10 ตุลาคม 2561).

กรองไต่ อุณหสูต และเครือข่ายพยาบาลอุบัติเหตุ แห่งประเทศไทย. (2551). ผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยบาดเจ็บจากภาวะคุกคามชีวิตในการ จัดการช่วยชีวิตในทองฉุกเฉิน. การประชุมวิชาการคณะพยาบาลศาสตร์ประจำปี 2551ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น พี เฟลส.

พนอ เตชะอภิก, สุนทรภาพร วนสุพงศ์ และ สุมนา สมฤทธิรินทร์. (2554). ผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาลผู้ป่วยบาดเจ็บหน่วยผู้ป่วยนอกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน. วารสาร พยาบาลศาสตร์และสุขภาพ.

เพ็ญศรี ดำรงจิตต์, รสสุคนธ์ ศรีสนิท, พรเพ็ญ ดวงดี.(2557). แนวทางปฏิบัติทางการพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :URL: <http://phpn.ph.mahidol.ac.th/Journal>. (สืบค้นเมื่อ 26 พ.ย.2560).

วารภรณ์ ดินน้ำจืด,กรองไต่ อุณหสูต และ ทิพา ต่อสกุลแก้ว. (2551). การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อจัดการภาวะคุกคามชีวิตในผู้ป่วยอุบัติเหตุ.วารสารการพยาบาล.

สุนิดา อรรถอนุชิต, วิภา แซ่เซ และ ประณีตสงวัฒนา. (2553). การพัฒนาแนวปฏิบัติการ พยาบาลในการประเมินสภาพแรกรับของ ผู้ป่วยได้รับการบาดเจ็บหลายระบบที่เข้ารับรักษาในหอผู้ป่วยอุบัติเหตุ.วารสาร มหานคราธิวาสราชนครินทร์.

โสภณ ฤกษ์ธรรมรังสรรค์ และคณะบรรณาธิการ. (2558). คู่มือการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานและเครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ (เออีดี: AED). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บจก.ปัญญามิตรการพิมพ์.

Soukup, S. M. (2000). Evidence-based practice model promoting the scholarship of practice. In S. M. Soukup & C. F. Beason Eds). *Nursing Clinic of North America*. (pp.301-309). Philadelphia: W. B. Saunders.

Strauss, R.W., Halterman, M.K., Garmel, G.M. (2013). *Strauss and Mayer's Emergency Department Management*. (2nd ed).New York : Mc Graw-hill.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก
Instructional media, Technology Subject (Computing Science) Grade 5
Case study: Anubantak School

รุ่ง หมูล้อม¹ และ ธัญญา เพ็ชรทูลย์²
Rung Mulom and Thananya Phedtoon

บทคัดย่อ

งานวิจัย "สื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก" มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้กับคุณครูผู้สอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการใช้สื่อเทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาการใช้สื่อในการเรียนการสอนให้มากขึ้นต่อไปในอนาคต

สื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ CAI (Computer Assisted Instruction) เป็นการนำคอมพิวเตอร์มาสร้างเป็นบทเรียนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ และเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติ จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

การประเมินผลประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ประเมินจากผู้ใช้จำนวน 50 คนประกอบด้วยแบบสอบถามมาตรวัดอัตราส่วน 5 ระดับ โดยแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ มี 2 หัวข้อ ได้แก่ ด้านเนื้อหา และด้านรูปภาพ สี และเทคนิค โดยมีผลค่าเฉลี่ยการประเมินร้อยละ 4.00 และ 4.53 ตามลำดับ อยู่ในระดับดี โดยแบบสอบถามของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การใช้งานบทเรียน ง่าย และสะดวก ไม่มีข้อติดขัด, ปริมาณเนื้อหากำลึงดี ไม่มาก ไม่น้อยเกินไป, ตัวอักษรชัดเจนอ่านง่าย, ปุ่มต่าง ๆ มีความจัดวางเหมาะสม ใช้งานง่าย และได้ความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากศึกษาผ่านบทเรียนมัลติมีเดีย โดยมีผลค่าเฉลี่ยการประเมินร้อยละ 3.89, 4.02, 4.04, 4.11 และ 4.13 ตามลำดับ อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: สื่อการเรียนการสอน, วิทยาการคำนวณ

Abstract

Research "learning and teaching media Technology (Computational Science) Case Study: Anubantak School "The objective is to create teaching and learning media in the form of computer-assisted instruction for teachers. In order to develop the learners have the ability to use technology media in seeking knowledge and as a guideline for the development and construction of instructional media developing the use of educational media in the future.

Computer-assisted Instruction is a CAI (Computer Assisted Instruction) that uses computers to create lessons for use in teaching and learning in various subjects and as an intermediary in delivering or transferring knowledge. Skills and attitudes from teachers or knowledge sources to learners Helping the teaching and

¹ ผศ., อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
rung_c@hotmail.com, rung@rmutl.ac.th 0818872848

² นักศึกษาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

learning proceed conveniently and efficiently. And allowing learners to learn according to the educational objectives

Evaluation of the effectiveness of teaching and learning media Evaluated from 50 users consisting of 5 level scale ratio questionnaire. The examination of expert has 2 topics which are content and image, color and technique. The result of evaluation is 4.00 and 4.53 respectively, at a good level. The student test with the highest average value is the use of lessons easily and conveniently, without any obstructions, the amount of content is not too great, not too small, clear letters, easy to read, various buttons are arranged properly, easy to use. And gained more knowledge after studying through multimedia lessons with an average assessment of 3.89, 4.02, 4.04, 4.11 and 4.13 percent, respectively, at a good level

Keywords: Teaching and learning materials, Computational science

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบของการศึกษามีความหลากหลายมากขึ้นในหลายๆ โรงเรียน ทั้งรัฐบาลและเอกชน ในปีการศึกษา 2561 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการกำหนดในหลักสูตรวิชาใหม่ขึ้นมาที่มีชื่อว่า "วิทยาการคำนวณ" ซึ่งจะเริ่มสอนตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 ป.4 ม.1 และ ม.4 โดยในปีการศึกษา 2562 จะเริ่มเปิดสอนในระดับชั้น ป.2 ป.5 ม.2 และ ม.5 และในปีการศึกษา 2563 จะเริ่มเปิดสอนในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป สำหรับวิชาวิทยาการคำนวณ (Computing science) เป็นวิชาที่จะมาแทนที่วิชาคอมพิวเตอร์หรือวิชาทางด้านเทคโนโลยีที่มีสอนอยู่ในปัจจุบัน และจะย้ายจากวิชาพื้นฐานในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีมาอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิชาวิทยาการคำนวณเป็นวิชาการคิดเชิงคำนวณ (Computational thinking) วิธีการคิดและแก้ปัญหาเชิงวิเคราะห์ สามารถใช้จินตนาการมองปัญหาด้วยความคิดเชิงนามธรรม ซึ่งจะทำให้เราสามารถเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและมีลำดับวิธีคิด มีความรู้พื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เป็นการสอนให้รู้จักเทคนิควิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร (Media and information literacy) แยกแยะข้อมูลใดเป็นความจริงหรือความคิดเห็นโดยเฉพาะข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขอีกด้วยยังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ สื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ CAI (Computer Assisted Instruction) เป็นการนำคอมพิวเตอร์มาสร้างเป็นบทเรียนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ และเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติ จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ สามารถตอบโต้กับนักเรียนได้ CAI จึงถือเป็นกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถศึกษาบทเรียนด้วยตนเองได้โดยไม่จำกัดเวลา

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 2) เพื่อเพิ่มวิธีการสอนให้แก่ครูผู้สอนโดยนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ)
- 3) เพื่อช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ไขปัญหาพร้อมกันในระหว่างการเรียนการสอน
- 4) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางการใช้สื่อเทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ชญาณี ตั้งแก้วเฉลิมวงศ์, ณัฐพล ทับทิม, จักสิทธิ์ โอฟาริกชาติ, นลินีนินทมะโน และดินาถ หล้าสุบ (2561) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่อง "รักษ่าป่าไม้เท่ากับรักษ่าโลก" เพื่อให้ผู้ชมตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมาจากการทำลายสภาพแวดล้อม โดยเนื้อหาแสดงถึงผลกระทบที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสภาพแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ และการแก้ไข ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม Adobe Illustrator CS5, Adobe Photoshop CS6, Adobe Flash Professional CS5 ในการสร้างแอนิเมชัน ใช้โปรแกรม Adobe Premiere CS6 และ Adobe After Effect CS5 ในการตัดต่อ และปรับแต่ง เพื่อให้หนังมีความสวยงามยิ่งขึ้น มีการนำโปรแกรม WavePad Sound Editor มาช่วยในการจัดการเสียงต่าง ๆ ภายในเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของสื่อ คือ แบบสอบถาม ความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อสื่อแอนิเมชัน จำนวน 60 คน ผ่านทางเว็บไซต์ยูทูป โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($X = 4.28$, $S.D. = 0.53$)

วัชรพัฒน์ ศรีคำเวียง (2561) วิทยาการคำนวณ (Computing Science) ปัจจุบันการพัฒนาด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือ ช่วยในการทำงาน การศึกษา การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ผ่านมามีไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่ต้องมีพื้นฐานความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงหรือพัฒนานวัตกรรม และใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสร้างองค์ความรู้หรือสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นได้อย่างสร้างสรรค์สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 จึงได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปสู่หลักสูตรวิทยาการคำนวณ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ มีทักษะการคิดเชิงคำนวณ และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

บุญมี ชูดีมาธรรสาร, วิมาน ใจดี (2560) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Captivate สำหรับการเรียนรู้ ด้วยตนเอง รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น 3) ศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ สื่อการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น แบบประเมินด้านเนื้อหาแบบประเมินด้านเทคนิคและวิธีการ แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมิน ความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

วิธีดำเนินการวิจัย

1) กลุ่มเป้าหมาย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้สื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 50 คน โดยผู้วิจัยได้ปรับจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และนักเรียน จำนวน 47 คน

2) ขั้นตอนการทำงาน

การสร้างสื่อการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1) ขั้นตอนเตรียมการก่อนการทำ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1.1) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

1.1.2) เขียนเรื่องหรือบท (Story) เรื่องหรือบทเป็นหัวใจของสื่อการเรียนการสอน โดยในบทหรือเรื่องจะมีกรเรียงลำดับเรื่องราวของการสร้างสื่อการเรียนการสอน

1.1.3) ออกแบบภาพ (Visual design) เป็นขั้นตอนของการออกแบบตัวละคร และฉากเพื่อใช้ในการประกอบการสร้างสื่อการเรียนการสอน ซึ่งขั้นตอนนี้สามารถทำไปพร้อม ๆ กับการทำ บทภาพ (Storyboard)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

1.1.4) ทำบทภาพหรือสตอรี่บอร์ด คือ การร่างรายละเอียดของเรื่องในแต่ละฉาก ซึ่งแต่ละฉากอาจจะประกอบด้วย ข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียงดนตรี และเสียงพูด ตามลำดับการดำเนินเรื่อง

1.2) ขั้นตอนการจัดทำ เป็นขั้นตอนการสร้างชิ้นงานให้สมบูรณ์ ประกอบด้วย

1.2.1) วางผัง (Layout) คือ การกำหนดตำแหน่งของข้อความ และภาพ ในแต่ละฉากของสื่อการเรียนการสอน

1.2.2) สร้างฉากหลัง (Background) เป็นการจัดการรายละเอียดของฉาก การจัดการสี และแสงเพื่อช่วยในการสร้างสื่อการเรียนการสอน

1.3) ขั้นตอนหลังการทำ ประกอบด้วย

1.3.1) การประกอบภาพรวม (Compositing) คือ การนำข้อความ ตัวละคร และฉากมาประกอบรวมกัน ขั้นตอนนี้จะมีการปรับแสงและสีเพื่อให้ชิ้นงานมีความกลมกลืนกัน

1.3.2) ดนตรีและเสียงประกอบ (Music and sound effects) เป็นขั้นตอนการเลือกเสียงดนตรีประกอบเรื่อง และฉาก

3) เครื่องมือการทำวิจัย

โปรแกรม Captivate เป็นโปรแกรมสำหรับสร้างงานมัลติมีเดีย การจับภาพหน้าจอ การทำภาพเคลื่อนไหว นอกจากนี้โปรแกรมยังสามารถสร้างบทเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ สร้างข้อสอบได้ โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องเขียนคำสั่ง เพราะโปรแกรมมีคำสั่งต่างๆ ไว้ให้เลือกผ่านหน้าจอของโปรแกรมจึงเป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่าย เรียนรู้ได้เร็ว เหมาะสำหรับครู

โปรแกรม Captivate มีจุดประสงค์หลักสำหรับใช้งานบนอินเทอร์เน็ตผ่านทาง Browser หรือใช้กับ LMS โดยส่งออกไปใช้งานเป็น Flash (swf) ตามมาตรฐาน Scorm นอกจากนี้โปรแกรมยังสามารถส่งออกเป็นไฟล์ .exe และนำไปเล่นบนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่ได้ต่อกับอินเทอร์เน็ตได้

4) วิธีดำเนินการวิจัย

สื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนา (Research & Development) วิธีการในการดำเนินงานประกอบด้วย 5 ขั้นตอนตามแบบ ADDIE Model ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (A: Analysis) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

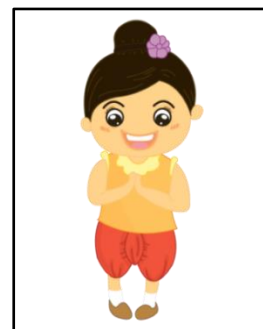
4.2) ขั้นตอนการออกแบบ (D: Design) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) มาออกแบบ โดยเริ่มการออกแบบเนื้อเรื่อง ออกแบบตัวละคร 3 ตัวละคร ประกอบด้วย ตัวการ์ตูนคุณครู, ตัวการ์ตูนเด็กผู้หญิง และตัวการ์ตูนเด็กผู้ชาย ดังภาพประกอบที่ 1 ออกแบบฉาก 2 ฉาก ดังภาพประกอบ 2 ซึ่งการเรียงลำดับเนื้อหาจะเรียงตามหนังสือเรียนวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ก) ตัวการ์ตูนคุณครู

ข) ตัวการ์ตูนเด็กผู้ชาย

ค) ตัวการ์ตูนเด็กผู้หญิง

ภาพที่ 1 การออกแบบตัวละครของสื่อการเรียนการสอน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ก) ฉากในสื่อการเรียนการสอน

ก) ฉากในสื่อการเรียนการสอน

ภาพที่ 2 การออกแบบฉากของสื่อ

4.3) ขั้นตอนการพัฒนา (D: Development) ในขั้นตอนการพัฒนานั้นเป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และออกแบบมาสร้างเป็นชิ้นงาน โดยเริ่มจากการสร้างตัวละคร ฉาก และข้อความประกอบ โดยใช้โปรแกรม Adobe Captivate CS6 เพื่อสร้างและประกอบชิ้นงานให้อยู่ในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอน

4.4) ขั้นตอนการนำไปใช้ (I: Implementation) โดยนำชิ้นงานที่พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วไปเผยแพร่ให้กับโรงเรียนอนุบาลตาก เพื่อให้คุณครูผู้สอนสื่อการเรียนการสอน ในการช่วยสอน และให้นักเรียนได้นำสื่อการเรียนการสอนไว้ใช้ในการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

หลังการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมเรียบร้อยแล้ว จะได้โปรแกรมที่สามารถทำได้ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแอปพลิเคชัน ซึ่งการนำโปรแกรมไปใช้งานจริงจำเป็นต้องมีการทดสอบเพื่อให้ทราบถึงการทำงานของโปรแกรม ว่าใช้งานได้จริงตรงตามวัตถุประสงค์หรือขอบเขตไว้หรือไม่ โดยได้แสดงรูปแบบงานนำเสนอในสื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ดังนี้

- เปิดโปรแกรมสื่อการเรียนการสอน

ภาพที่ 3 แสดงหน้าจอแรกของโปรแกรมสื่อการเรียนการสอน

- เมื่อทำการกรอกชื่อ-นามสกุล เสร็จแล้ว ให้กดลงชื่อเข้าใช้งาน

ภาพที่ 4 แสดงหน้าจอลงชื่อผู้เข้าใช้งาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

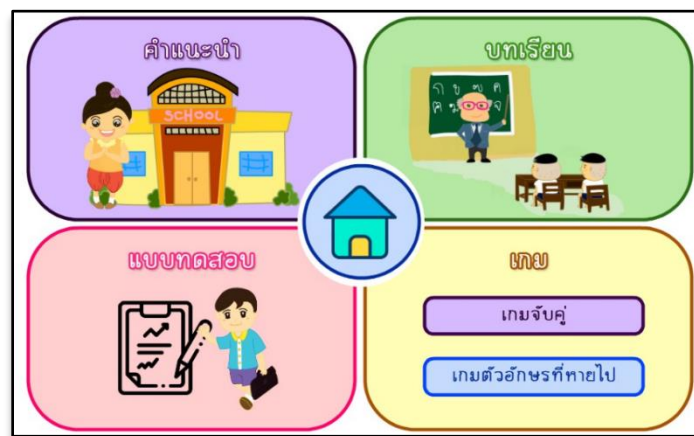

- ยินดีต้อนรับเข้าสู่สื่อการเรียนการสอน ให้กด "START" เพื่อเริ่มใช้งานสื่อการเรียนการสอน

ภาพที่ 5 แสดงหน้าจอภาพยินดีต้อนรับเข้าสู่สื่อการเรียนการสอน

- เมื่อเข้าสู่ตัวโปรแกรมจะแสดงหน้าเมนู ดังรูปภาพ

ภาพที่ 5 ภาพแสดงเมนูเข้าสู่ตัวโปรแกรมสื่อในรายวิชา

สรุปผลและอภิปรายผล

การประเมินความพึงพอใจของสื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) จำนวน 50 คน โดยผู้วิจัยได้ปรับจำนวนกลุ่ม 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และนักเรียน จำนวน 47 คน ใช้เกณฑ์การพิจารณาประเมินความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ดีมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ดี

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลการประเมินความพึงพอใจสื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถูกต้องและความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการข้อมูล จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านเนื้อหาของสื่อ	4.54	0.41	ดี
2. ด้านรูปภาพ สี และเทคนิคการใช้	4.53	0.28	ดี
โดยรวม	4.54	0.35	ดี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มนักเรียน จำนวน 47 คน

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับประสิทธิภาพ
1. การใช้งานบทเรียน	3.98	0.96	ดี
2. ปริมาณเนื้อหา	4.02	0.91	ดี
3. ตัวอักษร	4.04	0.90	ดี
4. ปุ่มต่าง ๆ ที่มีในสื่อ	4.11	0.83	ดี
5. ได้ความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากศึกษา	4.13	0.79	ดี
โดยรวม	4.06	0.88	ดี

ผลการดำเนินงานได้ออกมาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ สามารถพัฒนาสื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ทันเวลาตามที่กำหนด เป็นการประยุกต์ขั้นตอนต่างๆ ของการสร้างสื่อการเรียนการสอน โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นหนังสือที่ทางชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลตาก ใช้ในการเรียนการสอนจริง โดยใช้โปรแกรม Adobe Captivate จากการศึกษาและพัฒนา ระบบงาน ซึ่งได้เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งวิธีการกำหนดปัญหา วิเคราะห์ออกแบบ จัดทำสื่อการเรียนการสอน จนสามารถได้เป็นระบบงานจริง

ผลสำรวจความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการ/คุณครูที่มีคุณวุฒิสองสูงกว่าปริญญาตรี ผลสำรวจความพึงพอใจแบ่งเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหาของสื่อ 2) ด้านรูปภาพ สีและเทคนิคที่ใช้ในสื่อ โดยแบ่งผลประเมินต่อส่วนด้านต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านเนื้อหาพบว่าบทเรียนมีความง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 5.00 อยู่ในระดับดีมาก ด้านรูปภาพ สี และเทคนิค ความเหมาะสมของการจัดหมวดหมู่เมนูของระบบให้เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 5.00

จากผลสำรวจแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานสื่อจากนักเรียน จำนวน 47 คน จากผลสำรวจความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 47 คน ผลประเมินออกมาพบว่า เพศชายคิดเป็นร้อยละ 42.55 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57.45 ด้านระดับการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลสำรวจความพึงพอใจของนักเรียน จากผลการประเมินสรุปผลอภิปรายพบว่า ปุ่มต่างๆ มีความจัดวางเหมาะสม ใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.11 และด้านความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากศึกษาผ่านบทเรียนทางสื่อการนำเสนอรูปแบบมัลติมีเดีย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.13

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการ

มีข้อเสนอแนะบางเรื่อง เช่น การเพิ่มเติมเนื้อหาในสื่อการเรียนการสอนนอกเหนือจากเนื้อหาในหนังสือเรียน การเพิ่มเติมแบบทดสอบ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความสวยงามมากขึ้น และมีลูกเล่นของการเล่นเกมที่สร้างความรู้ต่อผู้เรียนให้มากขึ้นเพื่อรองรับข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรวิทยาการคำนวณต่างๆ ที่เพิ่มมาในอนาคตจะทำให้เป็นสื่อที่นำใช้งานต่อสภาพการ ใช้งานและการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

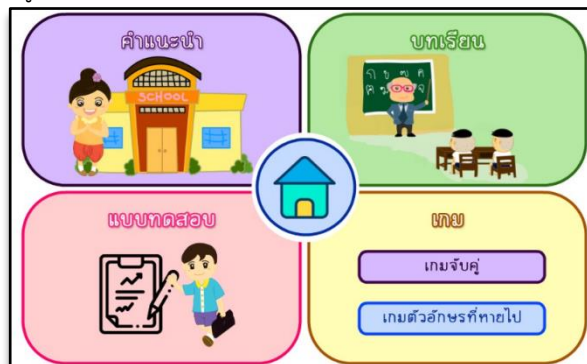
ในการทำวิจัยเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ขอขอบคุณคุณครูพี่เลี้ยง นักเรียนโรงเรียนอนุบาลตาก ผู้ประเมินการใช้งานสื่อแอปพลิเคชัน อาจารย์และเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่คอยให้การช่วยเหลือ ทำให้สามารถงานวิจัยเสร็จลุล่วงทำให้การทำงานวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์ไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ชญาณี ตั้งแก้วเฉลิมวงศ์, ณัฐพล ทับทิม, จักสิทธิ์ โอฬาริกชาติ, นลินีอินทมะโน และตินาถ หล้าสุบ. (2561). การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 2 มิติ เรื่อง "รักษป่าไม้เท่ากับรักษโลก". สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. วัชรพัฒน์ ศรีคำเวียง (2561). วิทยาการคำนวณ (Computing Science). กรุงเทพฯ: คลังความรู้. บุญมี ชูติมาธรรสาร, วิมาน ใจดี (2560). การพัฒนาสื่อการสอนด้วยโปรแกรม Adobe Captivate. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วลัยนุช สุกุลนุ้ย (2557). ปัจจัยที่ใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของครู ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.

ภาพประกอบ

เมื่อเข้าสู่ตัวโปรแกรมจะแสดงหน้าเมนูของสื่อการเรียนการสอน วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา: โรงเรียนอนุบาลตาก ดังรูปภาพ

ภาพที่ 6 ภาพแสดงเมนูเข้าสู่ตัวโปรแกรมสื่อในรายวิชา

ถ้าเลือกเมนู "คำแนะนำ" จะแสดงหน้าคำแนะนำ

ภาพที่ 7 แสดงเมนูของ "คำแนะนำ"

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนฯ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

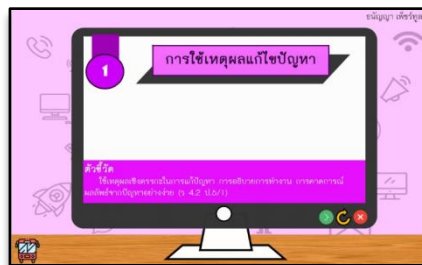

ถ้าเลือกเมนู "บทเรียน" แสดงหน้าบทเรียน เพื่อให้เลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการศึกษา

ภาพที่ 8 แสดงหน้า "บทเรียน" เพื่อให้เลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการศึกษา

ถ้าเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จะเข้าสู่เนื้อหาของบทเรียนหน่วยที่ 1 เรื่อง การใช้เหตุผลแก้ไข้ปัญหา

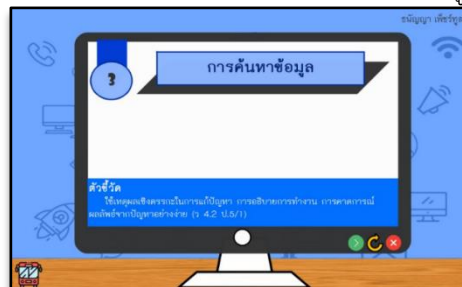
ภาพที่ 9 เนื้อหาบทเรียนหน่วยที่ 1 เรื่อง การใช้เหตุผลแก้ไข้ปัญหา

ถ้าเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จะเข้าสู่เนื้อหาของบทเรียนหน่วยที่ 2 เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 10 เนื้อหาบทเรียนหน่วยที่ 2 เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์

ถ้าเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 จะเข้าสู่เนื้อหาของบทเรียนหน่วยที่ 3 เรื่อง การค้นหาข้อมูล

ภาพที่ 11 เนื้อหาบทเรียนหน่วยที่ 3 เรื่อง การค้นหาข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ถ้าเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 จะเข้าสู่เนื้อหาของบทเรียนหน่วยที่ 4 เรื่อง การใช้บริการอินเทอร์เน็ต

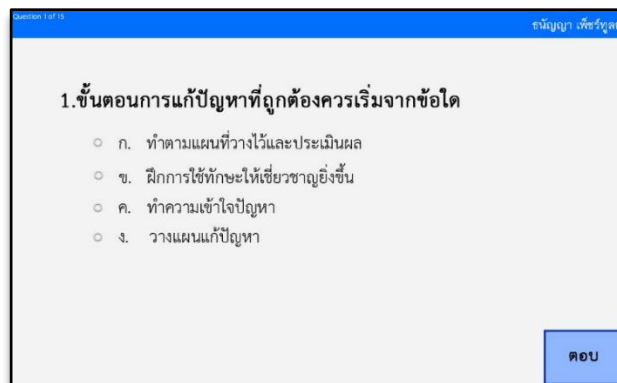
ภาพที่ 12 เนื้อหาบทเรียนหน่วยที่ 4 เรื่อง การใช้บริการอินเทอร์เน็ต

ถ้าเลือกเมนู “แบบทดสอบ” จะแสดงหน้าคำอธิบายของแบบทดสอบ

ภาพที่ 13 ให้กด “เริ่มทำแบบทดสอบ” เพื่อเริ่มทำแบบทดสอบ

ในแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

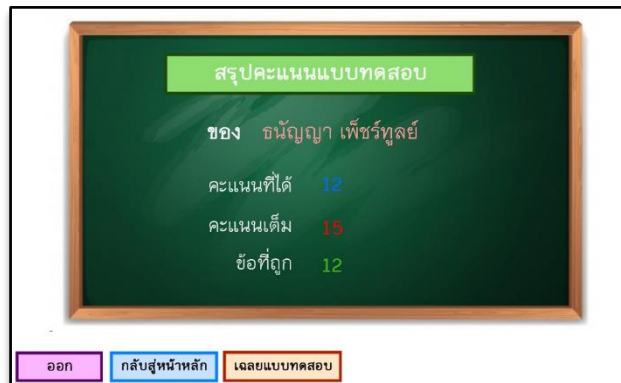

ภาพที่ 14 เมื่อเลือกคำตอบเรียบร้อยแล้ว ให้กด “ตอบ” เพื่อทำแบบทดสอบข้อต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

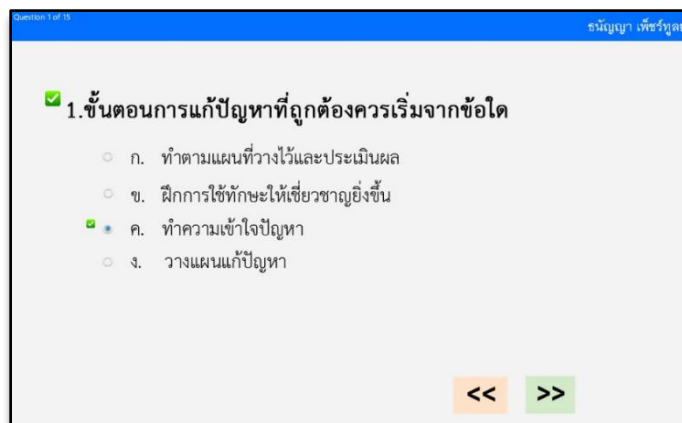

ในสื่อสามารถกดดู “เฉลยแบบทดสอบ” “กลับสู่หน้าหลัก” หรือกด “ออก” จากโปรแกรมได้

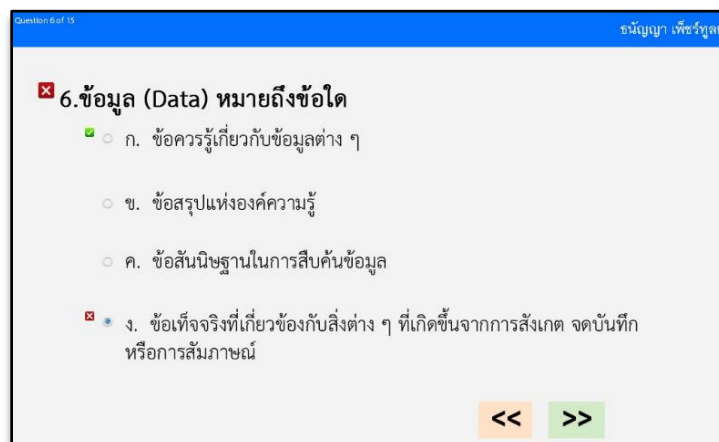
ภาพที่ 15 ผลสรุปคะแนนเมื่อทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว

เฉลยแบบทดสอบทีละข้อตั้งแต่ข้อ 1-15 ทั้งข้อที่ถูกและผิด ถ้าข้อที่ถูกจะปรากฏเครื่องหมายถูก

ภาพที่ 16 ภาพแสดงเมื่อกด “เฉลยแบบทดสอบ”

เฉลยแบบทดสอบทีละข้อตั้งแต่ข้อ 1-15 ทั้งข้อที่ถูกและผิด ถ้าข้อที่ผิดจะปรากฏเครื่องหมายกากบาทในข้อที่ผิด และแสดงเครื่องหมายถูกในข้อที่ถูกต้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 17 ภาพแสดงเมื่อกด “เฉลยแบบทดสอบ”

ถ้าเลือกเมนู “เกมจับคู่” จะแสดงหน้าเกม กด “เริ่มเกม” เพื่อเล่นเกม

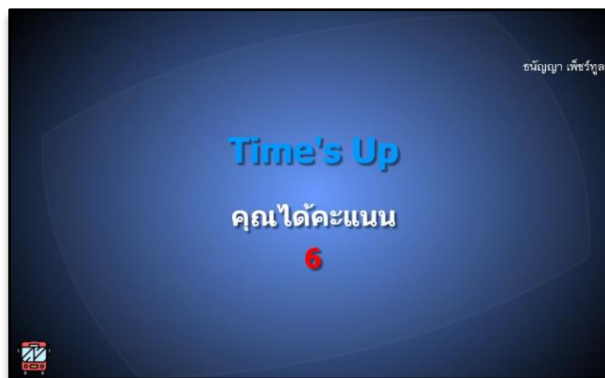
ภาพที่ 18 แสดงเกมจับคู่

เกมจับคู่มีเวลา 1 นาทีในการเล่น มีภาพให้จับคู่ทั้งหมด 10 ภาพ และมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน

ภาพที่ 19 แสดงจอภาพเกมจับคู่

คะแนน 1 คู่ ที่หาเจอ เท่ากับ 1 คะแนน

ภาพที่ 20 แสดงผลลัพธ์ของคะแนนเล่นเกมหลังจบเกมจับคู่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ถ้าเลือกเมนู “เกมตัวอักษรที่หายไป” จะแสดงหน้าจอเกม ให้กด “เริ่มเกม” เพื่อเล่นเกม

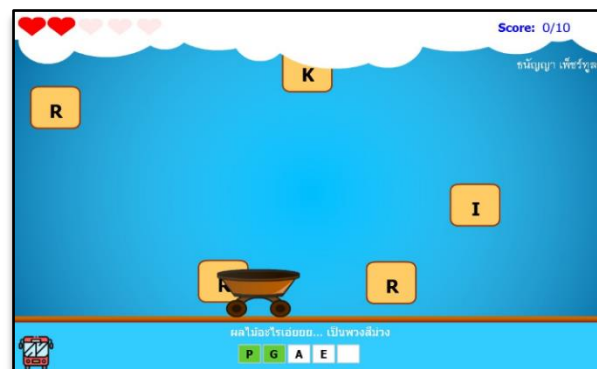
ภาพที่ 21 เกมตัวอักษรที่หายไป

แสดงเกมมีทั้งหมด 5 ด้าน มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ด้านละ 2 คะแนน

ภาพที่ 22 เกมตัวอักษรที่หายไป

ใช้ลูกศรซ้าย-ขวา ในการเลื่อนเล่นเกมเพื่อเก็บตัวอักษร ถ้าเก็บตัวอักษรผิดหัวใจจะลดลงทีละดวง ถ้าเก็บตัวอักษรถูกจะปรากฏตัวอักษรสีเขียวด้านล่าง

ภาพที่ 23 เกมตัวอักษรที่หายไป

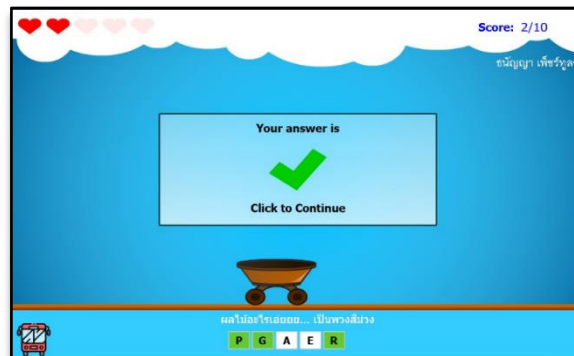

การแข่งขันอัจฉริยะระดับชาติ "น้องเทพอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

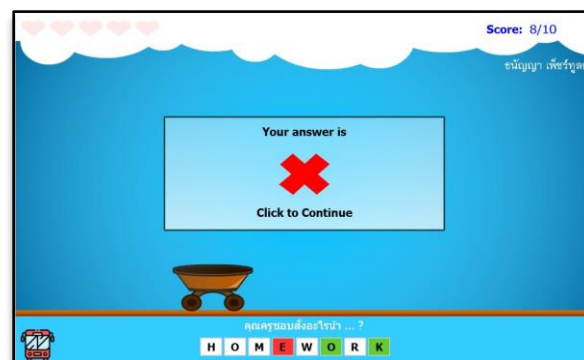

ถ้าเก็บตัวอักษรถูกต้องตัวอักษรด้านล่างจะปรากฏเป็นสีเขียว และให้กดเครื่องหมายถูกเพื่อเล่นด่านต่อไป เมื่อเก็บตัวอักษรครบและถูกหมดจะได้ 2 คะแนน และคลิกเพื่อเล่นด่านต่อไป

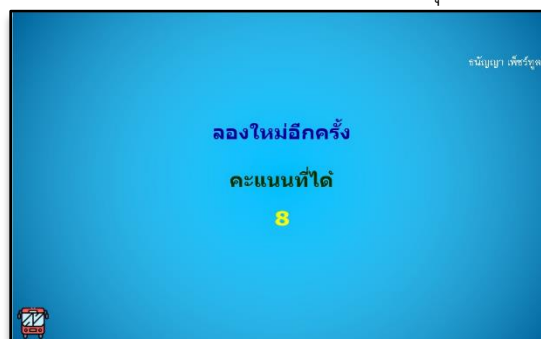
ภาพที่ 24 แสดงการเก็บตัวอักษรครบทุกตัว

ถ้าเก็บตัวอักษรผิดตัวอักษรด้านล่างจะปรากฏเป็นแดง และถ้าเก็บตัวอักษรผิดจนหัวใจหมด ในด่านนั้นจะถูกตัดคะแนนไป 2 คะแนน และคลิกเพื่อเล่นด่านต่อไป

ภาพที่ 25 เก็บตัวอักษรผิด

เมื่อดำเนินการเล่นเกมเสร็จ ทั้งหมดคะแนนเต็มคือ 10 คะแนน จะได้คะแนนสรุปหลังจากการเล่นเกมด่านละ 2 คะแนน

ภาพที่ 26 ผลลัพธ์คะแนนหลังจากผู้เรียนเล่นเกมจบของเกมตัวอักษรที่หายไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

การพัฒนา เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Instructional document development, Mold Making and Casting Course 2 For students Faculty of Industrial Technology Buriram Rajabhat University

วีระ เนตราทิพย์¹
Weera Natratip

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 และ 80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารคำสอน รายวิชาทำพิมพ์และการหล่อ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาที่เรียนวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ เอกสารคำสอนรายวิชาทำพิมพ์และการหล่อ 2 จำนวน 8 บท แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็น มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลจากการวิจัยพบว่า

เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 มีประสิทธิภาพทุกบท โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ E_1 เท่ากับ 83.46 และ E_2 เท่ากับ 82.50 นักศึกษาที่เรียน จำนวน 7 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนาเอกสารคำสอน, การทำพิมพ์และการหล่อ 2, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Abstract

This research has specified objectives. In order to create and find effective teaching materials Mold Making and Casting Course 2 For students Faculty of Industrial Technology According to standard criteria 80 and 80 and to compare the academic achievement of students of the Faculty of Industrial Technology Between before and after school with teaching materials Mold Making and Casting Courses 2 Population and sample groups are 7 students studying Mold Making and casting Course 2 in the 2nd semester of the academic year 2019. The tools used are 8 teaching materials and a test for learning achievement. Is a rating scale with 5 levels. Statistics used are frequency, percentage, mean, standard deviation and one-way analysis of variance. Research Result

Teaching materials, Mold Making and Casting Course 2, are effective in every chapter. The mean values of E_1 are 83.46 and E_2 is 82.50. The students who study 7 people have higher learning achievement after studying at the .05 level of significance

Keywords: Instructional document development, Mold Making and casting 2, Faculty of Industrial Technology Buriram Rajabhat University

¹ ผศ., อาจารย์ สาขาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 โทร 089 189 3132 E-mail: weeranatratip@gmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

สาขาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรอุดมศึกษา ที่ได้ยึดแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 โดยเฉพาะ มาตรา 4 ที่ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วนมาตรา 22 ได้อธิบายว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 12) ซึ่งในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตร ผู้สอนควรต้องศึกษาหลักสูตร โดยเฉพาะคำอธิบายรายวิชา ให้ชัดเจน เพื่อจำแนกเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยให้ชัดเจน โดยเรียงลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก ทั้งนี้เพื่อต้องการส่งผลทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจในบทเรียนของแต่ละบทมากยิ่งขึ้น จากนั้นผู้สอนควรตระหนักในด้านการเขียน มคอ. 3 หรือแผนการเรียนการสอนให้ชัดเจนว่าต้องการจะจัดลำดับ เนื้อหาสาระอย่างไร และใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนในรูปแบบไหน ตลอดจนจะใช้วิธีการวัดผลและประเมินอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามเนื้อหาสาระของแต่ละบทเรียนเมื่อนักศึกษาเรียนจบแล้วจะได้ผ่านเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์ ที่ได้กำหนดไว้ หรือนักศึกษาจะได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุผลนี้เองที่ทำให้ผู้สอนได้ตระหนักถึงผลจากการสอนที่ผ่านมาพบว่า ผลการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ที่ผ่านมา มีนักศึกษาผ่านเกณฑ์บ้าง ไม่ผ่านบ้าง ด้วยเหตุผลหลายประการ ซึ่งได้แก่ เอกสาร ตำรา หนังสือมีจำนวนน้อยกว่าความต้องการของนักศึกษาที่เรียน และนักศึกษายังไม่เข้าใจในการทำผลงานภาคปฏิบัติไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามกระบวนการเรียนการสอนทางเซรามิกส์ จึงส่งผลทำให้นักศึกษามีผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่ผู้สอนคาดหวังไว้

ดังนั้นผู้สอนจึงได้สร้างเอกสารคำสอนเล่มนี้ขึ้นมา เพื่อนำมาใช้สอนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนี้ จำนวน 7 คน ถ้านักศึกษาได้เรียนรู้เอกสารคำสอนนี้แล้ว น่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นกว่าไม่มีเอกสารคำสอน จึงนับได้ว่าเอกสารคำสอนที่ได้สร้างขึ้นมานี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งมหาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนที่ได้เปิดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ หรือรายวิชาที่ใกล้เคียง ที่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้เป็นแนวทางการในสร้างนวัตกรรม เอกสารประกอบการสอน หรือ เอกสารคำสอนได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 จึงดำเนินการเขียนแผนการสอน (มคอ.3) และได้สร้างขึ้นมานำมาใช้สอนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ มีด้วยกัน จำนวน 8 บท ซึ่งในการเรียบเรียงนี้ได้นำหลักการเขียนเอกสารคำสอนตามคู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการของสำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2544 มาเป็นกรอบแนวทางในการเขียนรายงานผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 /80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่เรียน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

1. เอกสารประกอบด้วยจำนวน 8 บท มีดังนี้

- 1.1 บทที่ 1 การออกแบบเขียนแบบสำหรับการทำพิมพ์ ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.2 บทที่ 2 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำพิมพ์ ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.3 บทที่ 3 วัสดุที่นำมาใช้ในการทำพิมพ์ ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.4 บทที่ 4 กระบวนการสร้างแบบพิมพ์หล่อกลวง ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.5 บทที่ 5 กระบวนการสร้างแบบพิมพ์หล่อกลวง ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.6 บทที่ 6 การตกแต่งพื้นผิวผลิตภัณฑ์ก่อนหลัง ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.7 บทที่ 7 เทคนิคการเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง
- 1.8 บทที่ 8 เตาและการเผาผลิตภัณฑ์ ทฤษฎี 4 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสาร

1.1 แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียนที่เรียนด้วยเอกสารคำสอนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 จำนวน 8 บท ๗ ละ 10 ข้อ รวม 80 ข้อ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการประเมินผลคะแนนสอบปลายภาคเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เอกสาร แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการสร้างแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

เอกสารคำสอนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ประกอบไปด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แผนการบริหารการสอน
2. รหัสวิชา
3. รายวิชา
4. คำอธิบายรายวิชา
5. วัตถุประสงค์ทั่วไป
6. เนื้อหาสาระ
7. สื่อการเรียนการสอน
8. การวัดผลและประเมินผล
9. บรรณานุกรม

2. สื่อ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทุกหัวข้อของเอกสารคำสอนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 มีด้วยกันจำนวน 8 บท

3. แบบประเมินคุณภาพเอกสารคำสอน เป็นแบบประเมินรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการเรียบเรียงจาก หนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดสร้างเป็นแบบประเมินคุณภาพเอกสารคำสอน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเพื่อให้มีความสอดคล้องกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. ประเมินคุณภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 หลังจากสร้างเอกสารคำสอนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำเอกสารคำสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย เพื่อหาจุดบกพร่อง และทำการแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพเอกสารทางด้านความสอดคล้องระหว่างแผนการสอนกับหลักสูตร ความถูกต้องของเนื้อหาสาระที่นำมาใช้สอน แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสื่อการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินผลความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ มีดังนี้

ระดับคะแนน 4.51 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด
ระดับคะแนน 3.51 – 4.50	หมายถึง มาก
ระดับคะแนน 2.51 – 3.50	หมายถึง ปานกลาง
ระดับคะแนน 1.51 – 2.50	หมายถึง น้อย
ระดับคะแนน 1.00 – 1.50	หมายถึง น้อยที่สุด

ผลแสดงความคิดเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเอกสารคำสอน ตามค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ย จำนวน 4 ด้าน มีดังนี้

- 4.1 ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย 3.80
- 4.2 ด้านแบบฝึกหัดและแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน อยู่ในระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ย 3.84
- 4.3 ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย 3.84
- 4.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย 3.90

สรุปโดยภาพรวมจำนวน 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก

5. ผู้วิจัยได้สร้างและนำแบบประเมินสื่อการสอนในรูปแบบเอกสารคำสอน ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบปลายเปิดในส่วนท้ายของแบบประเมินเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของเคิร์ท และผู้วิจัยจะได้นำมาปรับปรุงตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100-103) ดังนี้

สรุปผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า เอกสารคำสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

5.1 ขั้นตอนทดลองและการพัฒนาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 โดยการนำไปทดลองใช้ (Implementation and Improve) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างผลจากการทดลอง ภาคสนาม ผู้วิจัยได้นำเอกสารคำสอนที่ได้ปรับแล้วมาทดลองใช้กับนักศึกษาที่กำลังเรียนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 มาแล้ว โดยคละกันไปจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 ผลจากการทดลอง พบว่า การหาค่าประสิทธิภาพเอกสารคำสอน ของนักศึกษาที่เคยเรียนผ่านมา แสดงว่าเอกสารคำสอนที่ได้สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อบกพร่อง เช่น การพิมพ์เว้นวรรค คำผิด และรูปภาพ ที่ยังมีขนาดไม่เท่ากัน นำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ต่อไป ก่อนที่ผู้วิจัยจะนำเอกสารคำสอนไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 คน ต่อไป

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเพื่อพัฒนาเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ตามหลักสูตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน - หลังเรียน มีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีดังนี้

2.1 ศึกษาผลการเรียนรู้ ด้วยเอกสารคำสอนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ตามหลักสูตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบการวัดผลการเรียนรู้ แบบอิงเกณฑ์ ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 36-93)

2.3 วิเคราะห์เนื้อหาการเรียนของแต่ละบท

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.4 สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดว่าจะได้รับแต่ละบทเรียน

2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ คำตัดชิ้นความสอดคล้อง (IOC) ที่พิจารณาแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป เป็นแบบทดสอบโดยใช้วิธีของโรวินेलลี (Rovineli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton)

2.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เรียนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เพื่อตรวจสอบการหาค่าระดับความยากง่าย (p) และการหาค่าอำนาจการจำแนก (r) เป็นรายข้อ ตามวิธีการเรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 90) โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้สร้างขึ้นมา จำนวน 40 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบมาหาค่าหาความยากง่ายที่อยู่ในระหว่าง 0.20-0.80 และอยู่ในระหว่างค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยตรวจสอบความเชื่อมั่นตามหลักทฤษฎีวิธีการของ โลเวทท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 96) สรุปได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 จากนั้นจึงได้จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริง เพื่อนำมาใช้ทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป การประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N} \text{ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ , 2539, หน้า 249)}$$

ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC แบบทดสอบรายข้อ ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.80ทุกคน ดังนั้น แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมา มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์แรกผู้สอนชี้แจงเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการเรียนการสอน ให้กับนักศึกษาทราบทุกคน
2. ทดสอบก่อนเรียน หลังจากปฐมนิเทศกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้สอนให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อเก็บข้อมูลความรู้ก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างไว้เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน
3. สอนด้วยเอกสารคำสอนและทดสอบความก้าวหน้าระหว่างเรียน
4. ทดสอบหลังเรียน เมื่อนักศึกษาผ่านการเรียนการสอนครบทุกหน่วยการเรียนแล้ว ผู้สอนทำการทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบฝึกหัด และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่ใช้เอกสารคำสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. นำผลคะแนนทั้งหมดที่นักศึกษา จำนวน 7 คน ทำได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. นำเอาผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียนโดยใช้ค่า t-test ต่อไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100-103)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทาท (t - test) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544, หน้า 93)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ตารางที่ 1 แสดงคะแนนการหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทที่	คะแนนประสิทธิภาพระหว่างเรียน	คะแนนผลลัพธ์หลังเรียน	E ₁ / E ₂
	ร้อยละ (E ₁)	ร้อยละ (E ₂)	
1	81.00	81.40	81.00/81.40
2	83.65	80.40	83.65/80.40
3	82.85	82.80	82.85/82.80
4	83.01	82.30	83.01/82.30
5	83.65	84.20	83.65/84.20
6	81.00	81.90	81.00/81.90
7	86.03	84.70	86.03/84.70
8	86.50	82.30	86.50/82.30
	667.69	660	
E₁ = 83.46 / E₂ = 82.50			

สรุป จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}$) E₁ เท่ากับ 83.46 และ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}$) E₂ เท่ากับ 82.50 แสดงว่านักศึกษาที่ใช้เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานข้อที่ 1 ทุกประการ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

จำนวน	แบบทดสอบ	$\bar{X}$	ร้อยละ	ΣD	ΣD^2	S.D.	t-test
7	ก่อนเรียน	13.57	45.23	83	897	6.48	24.92
7	หลังเรียน	25.42	84.73				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 คน (df = 1.943)

สรุป จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละเท่ากับ 45.23 และ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละเท่ากับ 84.73 เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 39.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 6.48 ค่าที่ (t-test) เท่ากับ 24.92 ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การอภิปรายผล

การจากพัฒนาเอกสารคำสอน ผู้วิจัยได้กำหนดของการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ไว้ 2 ข้อดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 /80 พบว่า เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ $(\bar{X}) E_1$ เท่ากับ 83.46 และค่าเฉลี่ยร้อยละ $(\bar{X}) E_2$ เท่ากับ 82.50 แสดงว่านักศึกษาที่ใช้เอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานข้อที่ 1 ทุกประการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการทำวิจัยของ (วิชฌ บัวเทศ, 2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน วิชาการวิเคราะห์วงจรไฟฟ้ากระแสตรง หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า นักศึกษาจำนวน 25 คน ที่ได้ทำแบบฝึกหัดที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 ชุด มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 81.92 เกินร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ร้อยละเท่ากับ 34.52 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ร้อยละเท่ากับ 75.23 เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 40.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.68 ค่าที่ (t-test) เท่ากับ 12.21 ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิชฌ บัวเทศ, 2551, หน้า บทคัดย่อ) ที่เกี่ยวกับการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน วิชาการวิเคราะห์วงจรไฟฟ้ากระแสตรง หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า หลังเรียนจากการเรียนด้วยชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

และยังมีความสอดคล้องการเรียนการสอนของ (สุรัสวดี อินทร์ชัย, 2554, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการส่งงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่ พบว่า นักศึกษามีจำนวน 43 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 31-301 มีการแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการส่งงานด้วยการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มผู้เรียนด้วยการใช้บทเรียนสำเร็จรูปอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ ตามหลักสูตรอุดมศึกษาของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การใช้เอกสารคำสอนที่ได้สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. เนื้อหาของเอกสารคำสอนรายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 รหัส 5523312 ควรใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและควรมีเครื่องมือ เครื่องจักร ต่อการพัฒนาที่นำมาใช้สอนใน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาการศึกษาในระหว่างได้อย่างถูกต้อง
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาเอกสาร ตำรา ที่นำมาใช้ประกอบในการสอนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี

กิตติกรรมประกาศ

การรายงานผลการพัฒนาเอกสารคำสอน รายวิชาการทำพิมพ์และการหล่อ 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ทำให้การวิจัยเล่มนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และขอขอบคุณผู้ให้กำลังใจแก่ คุณพ่อ - คุณแม่ คุณครู - อาจารย์ ทุก ๆ ท่าน และขอขอบคุณภรรยา บุตร ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด จึงส่งผลทำให้การทำวิจัยครั้งนี้ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มา ณ โอกาสนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กนกทิพย์ พัฒนาพัฑฒ์. (2543). สถิติเบื้องต้นทางการศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชาการ, กรม. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). หลักการสร้างแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิษณุ บัวเทศ. (2551). การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนวิชาการวิเคราะห์วงจรไฟฟ้ากระแสตรง หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวที่ขาดแคลนน้ำโดยใช้ CROPWAT และวิธีการวิเคราะห์หมายเลขโค้งน้ำท่า ในพื้นที่ที่ไม่มีเครื่องมือตรวจวัดน้ำท่า กรณีศึกษาอำเภอจุน จังหวัดพะเยา

Analysis of water shortage in paddy field area using CROPWAT and SCS-CN method in ungauged station. A case study of Chun District, Phayao Province

นิตี เอี่ยมชื่น¹, วรพล สีสำปัน²
Niti lamchuen, Waraphon leekampun

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวที่ขาดแคลนน้ำโดยใช้ CROPWAT และวิธีการวิเคราะห์หมายเลขโค้งน้ำท่าในพื้นที่ที่ไม่มีเครื่องมือตรวจวัดน้ำท่ากรณีศึกษาอำเภอจุนจังหวัดพะเยามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ปริมาณน้ำท่าของพื้นที่ปลูกข้าวด้วยวิธีการวิเคราะห์หมายเลขโค้งน้ำท่า (Soil Conservation Service Curve Number : SCS-CN) ร่วมกับการใช้น้ำของพืชโดยโปรแกรม CROPWAT และวิเคราะห์ค่าปริมาณน้ำท่ากับค่าความต้องการน้ำของพืชในพื้นที่นาข้าวปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 เพื่อหาความสัมพันธ์กันระหว่างน้ำต้นทุนกับความต้องการใช้น้ำของข้าว ผลการศึกษาพบว่าเมื่อนำเอาค่าปริมาณน้ำท่าของทั้ง 2 ปี และค่าปริมาณน้ำฝนที่ใช่ได้จริงและค่าปริมาณน้ำท่าสูงสุดมาพล็อตกราฟกับข้อมูลความต้องการการใช้น้ำของข้าวในระยะเริ่มต้นจนถึงระยะสุดท้าย ได้ผลการวิเคราะห์ว่า ในปี พ.ศ. 2557 ช่วงต้นเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี แต่ยังมีบางพื้นที่ที่วิกฤตอยู่ 7 ตำบล ของเดือนกรกฎาคม ส่วนเดือนสิงหาคม มีพื้นที่ที่วิกฤตอยู่ 4 ตำบล พบว่าพื้นที่วิกฤตหนักที่สุดของทั้ง 2 เดือน คือ ตำบลพระธาตุขิงแกง และปี พ.ศ. 2559 พบว่า ช่วงปลายเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี แต่ยังมีบางพื้นที่ที่วิกฤตอยู่ 7 ตำบลพบว่าพื้นที่วิกฤตหนักที่สุด คือ ตำบลจุน

คำสำคัญ: น้ำท่า, CROPWAT, SCS-CN

Abstract

Analysis of water shortage in paddy field area using CROPWAT and SCS-CN method in ungauged station. A case study of Chun District, Phayao Province. The objective is to study using runoff quantity of rice planting area by analysis of runoff curve number analysis (Soil Conservation Service Curve Number : SCS-CN) Combined with water use of plants by CROPWAT and analyze the amount of water and the water demand of plants in the rice fields in 2014 and 2016. To find the relationship between water costs and water demand of rice. The results showed that when the quantity of runoff in both years and the actual rainfall value and maximum runoff value to plot the graph with rice water usage demand data from the beginning to the final phase. Results of the analysis that in 2014, early July to August is a period that has enough runoff to use the water of rice fields But there are still some areas that are in crisis in 7 subdistricts of July August There are crisis areas in 4 subdistricts. Found that the most critical area of the 2 months is Phra That Khing Kaeng Subdistrict and in the year 2016, it was found that during the month of July to August is a period that has

¹ หน่วยงานวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา 56000

E-mail: niti018@hotmail.com โทร. 086-670-8306

² สาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา 56000 โทร. 054-466-666

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

enough runoff to use the water of rice fields But still there are some critical areas in 7 sub-districts, found that the most critical areas are Chun sub-district

Keywords: Runoff, CROPWAT, SCS-CN

บทนำ

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตทั้งมนุษย์ สัตว์ พืช และน้ำมีความสำคัญต่อการเริ่มต้น การดำรงอยู่ ดังนั้น ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการจัดการน้ำมี 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้ 1) การวิจัยพื้นฐานและต้นน้ำ คือ องค์ความรู้จากด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ 2) การวิจัยในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำ คือ ลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และสามารถใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในทุกภาคส่วน 3) การวิจัยการแก้ไขปัญหาอุทกภัย คือ ลดปัญหาที่เกิดจากอุทกภัย และเมื่อเกิดปัญหาอุทกภัยสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว 4) การวิจัยการแก้ไขปัญหาจากน้ำ คือ ลดปัญหาน้ำเน่าเสีย จากทุกแหล่ง และ 5) การวิจัยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อสร้างกลไกในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอุทกภัย และภัยแล้งทั้งในระดับประเทศ ระดับลุ่มแม่น้ำ และระดับพื้นที่ให้เป็นเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560)

ความแห้งแล้งเป็นปัญหาด้านทรัพยากรน้ำที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่องมรสุมที่พัดผ่าน ปริมาณน้ำฝนน้อย ฯลฯ สาเหตุเหล่านี้ได้ส่งผลให้จังหวัดพะเยาได้เกิดเหตุภัยพิบัติภัยแล้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2558 (ไทยรัฐออนไลน์, 21 เม.ย. 2559) ทำให้เกษตรกรทั่วจังหวัดพะเยาได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นวงกว้าง เกิดผลกระทบขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร โดยมีผลกระทบต่อพื้นที่ทางการเกษตรกว่า 25,000 ไร่ เกษตรกรได้รับผลกระทบ กว่า 4,000 ราย จึงทำให้ได้รับความเสียหายทางการเกษตรคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท (ไทยรัฐออนไลน์, 21 เม.ย. 2559) ซึ่งอำเภอจุนเป็นอำเภอที่มีขนาดเล็กและเป็นอำเภอที่มีผลผลิตทางการเกษตรติดอยู่ในอันดับที่ 3 ของการส่งออก จังหวัดพะเยา (สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา, 2561) และเป็นอำเภอที่ประสบปัญหาทางด้านภัยแล้ง ซึ่งดูจากยุทธศาสตร์แล้วอำเภอจุน มีพื้นที่อยู่ทั้งหมด 357,000 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่เป็นการทำนาข้าว และเป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมทางเกษตรกรรมอื่น ๆ ถึงร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอจุน เช่น พื้นที่พืชไร่ และไม้ผล เป็นต้น (กรมพัฒนาที่ดิน, 2559) โดยสภาพทางภูมิศาสตร์มีลักษณะเป็นแอ่ง มีภูเขาล้อมรอบ มีน้ำอิงไหลผ่าน จึงทำให้มีพื้นที่ราบเป็นจำนวนมากที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกข้าว ดังนั้นทรัพยากรที่สำคัญคือ น้ำ ที่ใช้ในการดำรงชีพและใช้ในการเพาะปลูกข้าวเป็นหลัก การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาความต้องการการใช้น้ำในพื้นที่นาข้าว อำเภอจุน จังหวัดพะเยา เพื่อตรวจสอบหาช่วงเวลาที่ข้าวขาดแคลนน้ำและช่วงที่มีน้ำเกินพอ

ดังนั้นจึงได้ศึกษาการวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวที่ขาดแคลนน้ำโดยใช้ CROPWAT และวิธีการวิเคราะห์หมายเลขโค้งน้ำทำในพื้นที่ที่ไม่มีเครื่องมือตรวจวัดน้ำทำ เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งในด้านผลผลิตของเกษตรกร และในการบริหารจัดการการใช้น้ำในพื้นที่นาข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการน้ำในภาครัฐร่วมกับภาคชุมชนโดยใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่เข้ามามีส่วนในการสนับสนุนการจัดสนใจอย่างเป็นระบบในการวางแผนพัฒนาการส่งเสริมการปลูกพืชเกษตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความมั่นคง ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้น้ำประโยชน์ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559
2. เพื่อศึกษาการใช้น้ำทำของพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจำแนกประเภทข้อมูล

การจำแนกประเภทประเภทข้อมูล เป็นการแบ่งจุดภาพที่มีคุณสมบัติการสะท้อนแสงคล้ายๆกันออกเป็นกลุ่มหรือเป็นระดับ ซึ่งเรียกว่า ชนิดหรือประเภท (Class) เพื่อที่จะแบ่งแยกวัตถุต่าง ๆ ที่แสดงในภาพออกจากกัน ในการจำแนกประเภทข้อมูลผู้แปลจำเป็นต้องใช้กฎการตัดสินใจหรือความรู้ทางสถิติเข้าช่วย เนื่องจากปริมาณจุดภาพที่ประกอบเป็นพื้นที่ศึกษา มีปริมาณจุดภาพมากการคำนวณทางสถิติเองโดยใช้เครื่องคิดเลขจึงทำได้ยากใช้เวลาและอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ จึงมีการนำเอาความสามารถของคอมพิวเตอร์มาช่วยในการประมวลผล ทำให้ได้ผลลัพธ์ในเวลารวดเร็วสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ทันที (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ)

SCS-CN method

SCS หรือ Soil Conservation Services แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ถูกสร้างขึ้นในปีค.ศ.1954 ปัจจุบันคือ Natural Resources Conservation Services, NRCS มีจุดประสงค์หลักของ SCS-CN method คือ การสร้างมาตรการต่าง ๆ เพื่อการป้องกันอุทกภัย หลักการของ SCS-CN คือ น้ำฝนในส่วนของพื้นที่ที่เกิดจากการกักเก็บในพื้นที่จะระบายน้ำออก ทั้งทางผิวดิน และทางใต้ผิวดิน ซึ่งเรียกรวมกันว่า น้ำไหลจากดินชั้นบน และการเก็บกักน้ำของ พื้นที่ต้นน้ำจะขึ้นอยู่กับปัจจัยลักษณะภูมิประเทศ ชนิดดิน และชนิดกับปริมาณที่ซึบซึมดิน (Mishra and Singh, 2003)

การกำหนดค่าคะแนนให้กับปัจจัยย่อย ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ความสามารถในการดูดซับน้ำของดิน ชนิดพืชคลุมดิน และแอ่งน้ำที่ผิวดิน ของพื้นที่ต้นน้ำที่มีบทบาทต่อการไหลของน้ำท่าในลำธาร หรือ runoff curve number (CN) ซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 ถ้าค่า CN มีค่าใกล้ 0 แสดงว่าพื้นที่ต้นน้ำแห่งนั้นมีความสามารถในการดูดซับ และเก็บกักน้ำฝนเอาไว้ได้ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่า CN สูงใกล้เคียง 100 แสดงว่าพื้นที่ต้นน้ำแห่งนั้นดูดซับและเก็บกักน้ำฝนที่ตกลงมาเอาไว้ได้ไม่ดี น้ำท่าที่เกิดขึ้นจากการตกของฝนแต่ละครั้งจึงมีปริมาณมาก และไหลแรง ซึ่งผลลัพธ์ ของ SCS CURVE NUMBER Method คือ 1) ค่าคะแนนที่ใช้บ่งบอกถึงประสิทธิภาพน้ำท่าที่ไหลในลำธารของพื้นที่ต้นน้ำ (ค่า CN) และ 2) วิธีการประเมินค่า ที่ประกอบไปด้วย ปริมาณน้ำไหลจากดินชั้นบน หรือระดับน้ำท่าในทางตรง (Direct runoff volume) ที่เกิดขึ้นจากการตกของฝน แต่ละครั้ง และลักษณะการไหลของน้ำท่าในลำธารในระยะยาว (พงษ์ศักดิ์ วิฑูรย์สุตกุล และ พิณทิพย์ ธิติโรจนวัฒน์, 2551)

การกำหนดค่า Curve Number (CN)

การวิเคราะห์ค่า CN ที่ SCS กำหนดให้กับพืชคลุมดินชนิดต่าง ๆ นั้น จะอยู่ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความสามารถในการดูดซับและเก็บกักน้ำของดิน หรือ Hydrologic soil group ตั้งแต่ดินที่มีเนื้อดิน (soil texture) และเงื่อนไขของลักษณะอากาศ และสภาพภูมิประเทศที่ส่งเสริมให้มีการดูดซับและเก็บกักน้ำฝน โดยจะแทน Hydrologic Soil Group ด้วย A B C D ดังนี้

- A เป็นดินที่มีเนื้อหยาบ และชั้นดินลึก ดูดซับน้ำได้ดี คือ ประมาณ 0.30-0.45 นิ้ว/ชม.
- B เป็นดินที่มีเนื้อปานกลางถึงหยาบ แต่มีชั้นดินลึก ดูดซับน้ำได้ค่อนข้างดี คือ ประมาณ 0.15-0.30 นิ้ว/ชม.
- C เป็นดินที่มีเนื้อปานกลางถึงละเอียด และมีชั้นดินตื้น ดูดซับน้ำได้ไม่ค่อยดี คือ ประมาณ 0.05-0.15 นิ้ว/ชม.
- D เป็นดินที่มีเนื้อละเอียด และมักจะมีชั้นดินตื้น ดูดซับน้ำได้น้อยมาก คือ 0-0.05 นิ้ว/ชม.

การคำนวณค่า SCS Curve Number Method

การคำนวณค่า Potential Maximum Storage ค่าความสามารถในการเก็บกักน้ำสูงสุด (S) โดยจะคำนวณด้วยสมการดังนี้

$$S = 25.4 \times \frac{1000}{CN} - 100 \quad (\text{สมการที่ 1})$$

- S คือ ค่าความสามารถในการกักเก็บน้ำสูงสุด หน่วยเป็นมิลลิเมตร
- 25.4 คือ ค่าการแปลง นิ้วให้เป็นมิลลิเมตร (1 นิ้ว = 25.4 มิลลิเมตร)
- CN คือ ค่าที่ถูกกำหนดไว้ ได้มาจากข้อมูลชนิดดินและประเภทของสิ่งปกคลุมดิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การคำนวณค่าน้ำท่าทางตรงของค่าความสามารถในการกักเก็บน้ำสูงสุด(Q)

$$Q = \frac{(P-0.2S)^2}{(P+0.8S)} \quad (\text{สมการที่ 2})$$

- Q คือ ปริมาณที่น้ำไหลบ่าหน้าผิวดิน มิลลิเมตร
P คือ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย มิลลิเมตร
S คือ ปริมาณการกักเก็บน้ำสูงสุด มิลลิเมตร

การหาปริมาณการใช้น้ำของพืชด้วยโปรแกรม CROPWAT

CROPWAT เป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาขึ้นโดยกองพัฒนาที่ดินและน้ำของ FAO และยังเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการคำนวณความต้องการน้ำประปาและความต้องการการชลประทานตามข้อมูลดินสภาพอากาศและข้อมูลพืชผล นอกจากนี้โปรแกรมช่วยให้การพัฒนารายการชลประทานสำหรับเงื่อนไขการจัดการที่แตกต่างกันและการคำนวณการจัดหาน้ำโครงการสำหรับรูปแบบการเพาะปลูกที่แตกต่างกัน และยังสามารถใช้ CROPWAT เพื่อประเมินแนวทางการชลประทานของเกษตรกรและเพื่อประเมินประสิทธิภาพของพืชภายใต้สภาพฝนและน้ำชลประทาน (อัคคพล นวลมั่งสอ, 2553) โดยมีการทำงานอีกหลายส่วนประกอบ ดังนี้

1. Climate/ETo เป็นการคำนวณปริมาณการใช้น้ำอ้างอิง ตามวิธี Penman-Monteith โดยใช้ข้อมูลอุตุนิยมวิทยาที่ครบถ้วน ได้แก่ Temperature เป็นข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ย, Humidity เป็นค่าความชื้นสัมพัทธ์ (relative humidity), Wind speed ใช้หน่วยเป็น กิโลเมตรต่อวัน (km/day) หรือ เมตรต่อวินาที, Sunshine ใช้เป็นจำนวนชั่วโมงแสงอาทิตย์ในรอบวัน (hours) และ Reference evapotranspiration (ETo) การคายระเหยน้ำของพืช

2. Rain options เป็นวิธีการคำนวณฝนใช้การ (effective rainfall) ได้แก่ Fixed percentage ปริมาณฝนที่ตกจริง, Dependable rainfall (FAO/AGLW formula) เป็นสมการเอมพิริคัลที่พัฒนาโดย FAO มี 2 กรณี คือ การคำนวณฝนใช้การเป็นรายเดือน (monthly rainfall) และการคำนวณฝนใช้การเป็นรายสัปดาห์, Empirical formula เป็นวิธีการคำนวณจากสมการเอมพิริคัลเช่นกันแต่อนุญาตให้ผู้ใช้กำหนดพารามิเตอร์ในสมการเอง, USDA Soil Conservation Service เป็นการคำนวณปริมาณฝนใช้การจากสมการที่พัฒนาโดย US SCS, Rainfall not considered in irrigation calculations (Effective rainfall = 0) เป็นการกำหนดให้ปริมาณฝนใช้การเท่ากับศูนย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการจัดการปริมาณน้ำทางการเกษตร กรณีศึกษา อำเภोजุน จังหวัดพะเยา ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นการวิเคราะห์หาค่าปริมาณการใช้น้ำของพืช (Evapotranspiration: ETo) และปริมาณน้ำท่าจากเส้นโค้งน้ำท่า (SCS Curve Number) และนำค่าที่ได้นั้นไปใช้ในการหาความต้องการน้ำของพืชต่อปริมาณน้ำท่าที่มีอยู่ในพื้นที่ศึกษา โดยมีขั้นตอนศึกษาดังนี้ ภาพที่ 1

การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นการแปลตีความการใช้ประโยชน์ที่ดินจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม โดยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลแบบกำกับดูแล (Supervised classification) เพื่อจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน วันที่ 16 เดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2557 และ วันที่ 9 เดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2559 โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ นาข้าว (Paddy Field) , พื้นที่น้ำ (Water Body) , พื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง (Urban and Built-upland) , พื้นที่ป่าไม้ (Forest land) , พื้นที่เกษตร (Agricultural land) และพื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous area) และทำการตรวจสอบความถูกต้อง (Overall Accuracy: OA) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ทั้งหมด 200 จุด

การวิเคราะห์ scs-cn เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยหลักสมการ SCS Curve Number จะใช้ข้อมูล 3 ชั้นข้อมูลคือ ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลชุดดิน และข้อมูลปริมาณน้ำฝน โดยการวิเคราะห์หาค่า Curve Number โดยใช้ข้อมูลชุดดินมาแยกประเภท Hydrological Soil Group (HSG) และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อหาค่า Curve Number (CN) ก่อนที่จะนำไปหาค่าศักยภาพการกักเก็บน้ำสูงสุด (S) โดยใช้สมการที่ 1 จากนั้นทำการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยด้วยวิธีการประมาณค่า (Interpolation) แบบ Kriging จะได้ค่าเฉลี่ยของฝนที่ตกแต่ละพื้นที่ (P) และวิเคราะห์หาค่าปริมาณน้ำท่าโดย ค่า S และค่า P ตามสูตรสมการที่ 2

การวิเคราะห์ค่าความการนำของข้าว โดยโปรแกรม CROPWAT มี 3 ขั้นตอน 1) จะนำเข้าสู่ข้อมูลฝนและสภาพภูมิอากาศ โดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยรายเดือน ตามฤดูกาลปลูกของข้าวนาปี เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนจนถึงเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 2) นำเข้าสู่ข้อมูลพืช เพื่อกำหนดค่าพารามิเตอร์ ได้แก่ ช่วงการเจริญเติบโตของพืช ค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำ การหยั่งลึกของรากพืช ระดับการขาดน้ำของพืช ค่าปัจจัยการตอบสนองต่อการให้ผลผลิตของพืช และกำหนดช่วงเวลาการเพาะปลูกของพืช 3) นำเข้าสู่ข้อมูลดิน เพื่อกำหนดค่าพารามิเตอร์ ได้แก่ ปริมาณความชื้นทั้งหมดในดิน อัตราการแทรกซึมน้ำผ่านผิวดิน และการหยั่งลึกของรากพืช

การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยหลักสมการ SCS Curve Number ร่วมกับการวิเคราะห์ด้วยการคำนวณปริมาณการใช้น้ำของพืช โปรแกรม CROPWAT เป็นการนำค่าความแตกต่างของค่าปริมาณน้ำท่า ปี 2557 และ ค่าปริมาณน้ำท่า ปี 2559 นำมาดูความสัมพันธ์กันระหว่างค่าการใช้น้ำของพืช เพื่อดูการใช้น้ำของพืชสอดคล้องกับศักยภาพของน้ำต้นทุนหรือไม่ โดยที่นำข้อมูลปริมาณน้ำท่าของปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 มาพล็อตกราฟร่วมกับค่าความต้องการน้ำของนาข้าว เพื่อดูช่วงเวลาการขาดแคลนน้ำและช่วงที่มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการนำไปใช้ จากระยะเริ่มต้นจนถึงระยะสุดท้ายของการปลูกข้าวนาปี และหาพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำที่อยู่ในขั้นวิกฤตในพื้นที่ตำบลของ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา เรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศศาสตร์เพื่อการจัดการปริมาณน้ำทางการเกษตร อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดินจากการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 พบว่าปี พ.ศ. 2557 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ มีจำนวน 129,237 ไร่ พื้นที่เกษตร มีจำนวน 36,073 ไร่ พื้นที่นาข้าว มีจำนวน 133,494 ไร่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีจำนวน 14,769 ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีจำนวน 13,851 ไร่ และพื้นที่แหล่งน้ำ มีจำนวน 4,321 ไร่ ส่วนปี พ.ศ. 2559 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ มีจำนวน 125,199 ไร่ พื้นที่เกษตร มีจำนวน 45,506 ไร่ พื้นที่นาข้าว มีจำนวน 132,273 ไร่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีจำนวน 14,502 ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีจำนวน 7,340 ไร่ และพื้นที่แหล่งน้ำ มีจำนวน 7,093 ไร่ ภาพที่ 1

การวิเคราะห์ค่าปริมาณน้ำท่า

การวิเคราะห์ค่าศักยภาพการกักเก็บน้ำสูงสุด Potential Maximum Storage (S) ซึ่งค่าต่ำสุดของ ปี พ.ศ. 2557 และ ปี พ.ศ. 2559 เท่ากับ 244 ค่าสูงสุดคือ 1,006 ตามลำดับ ดังรูปที่ 2

การวิเคราะห์หาค่าปริมาณน้ำท่า (Q) จากการวิเคราะห์ตามสมการการหาค่าปริมาณน้ำท่า Runoff (Q) ซึ่งค่าปริมาณน้ำท่าต่ำสุดของปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 อยู่ที่ 1.7, 0.0 มิลลิเมตร และค่าปริมาณน้ำท่าสูงสุดของปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 อยู่ที่ 112.4, 89.8 มิลลิเมตร (ตารางที่ 2)

การวิเคราะห์ค่าการใช้น้ำของข้าว โดยโปรแกรม CROPWAT

การวิเคราะห์ข้อมูลฝนและสภาพภูมิอากาศข้อมูลพืช และข้อมูลดิน จึงทำให้ได้ค่าความต้องการน้ำของข้าวนาปี ระยะเริ่มต้นจนถึงระยะสุดท้าย ของปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 ดังตารางที่ 3

จากกราฟแสดงสมดุลน้ำของ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ปี พ.ศ. 2557 พบว่า ช่วงเดือนเมษายนถึงต้นเดือนมิถุนายนเป็นช่วงที่ขาดแคลนน้ำอยู่ในช่วงค่าการคายระเหยของพืชสูงกว่าปริมาณน้ำท่าที่มีอยู่ ส่วนช่วงต้นเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคมเป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี โดยมีปริมาณน้ำท่าประมาณ 221.6 มิลลิเมตร หรือร้อยละ 78.3 ของปริมาณน้ำท่าทั้งหมด 283 มิลลิเมตร ถึงแม้จะอยู่ในช่วงที่มีน้ำเพียงพอต่อการนำไปใช้งานของข้าวนาปี แต่ยังมีพื้นที่บางส่วนที่ยังมีปริมาณน้ำท่าต่ำกว่าค่าความต้องการน้ำของข้าวนาปี (ภาพที่ 5 ตารางที่ 4)

จากกราฟแสดงสมดุลน้ำของ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ปี พ.ศ. 2557 พบว่า ช่วงเดือนเมษายนถึงต้นเดือนกรกฎาคมเป็นช่วงที่ขาดแคลนน้ำอยู่ในช่วงค่าการคายระเหยของพืชสูงกว่าปริมาณน้ำท่าที่มีอยู่ ส่วนช่วงปลายเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี โดยมีปริมาณน้ำท่าประมาณ 138.6 มิลลิเมตร หรือร้อยละ 49.2 ของปริมาณน้ำท่าทั้งหมด 281.3 มิลลิเมตร ถึงแม้จะอยู่ในช่วงที่มีน้ำเพียงพอต่อการนำไปใช้งานของข้าว

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้อมูลปริมาณน้ำฝนด้วยวิธี SCS Curve Number โดยการนำข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้ง 2 ปี ได้แก่ปี พ.ศ. 2557 และปี พ.ศ. 2559 มาทำการหาค่าปริมาณน้ำท่า เป็นรายเดือนตามฤดูกาลเพาะปลูกข้าวนาปี โดยการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 พบว่า พื้นที่ที่เป็นนาข้าว โดยในปี พ.ศ.2557 มีพื้นที่รวม 133,494 ไร่ และในปี พ.ศ.2559 มีพื้นที่รวม 132,273 ไร่

จากการศึกษาด้วยวิธีการ SCS Curve Number ร่วมกับวิธีการใช้น้ำของพืช โดยโปรแกรม CROPWAT พบว่า ปี พ.ศ. 2557 ช่วงกลางเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี โดยมีปริมาณน้ำท่าประมาณ 221.6 มิลลิเมตร ของปริมาณน้ำท่าทั้งหมด 283 มิลลิเมตร และ ปี พ.ศ. 2559 พบว่า ช่วงต้นเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี โดยมีปริมาณน้ำท่าประมาณ 138.6 มิลลิเมตร ของปริมาณน้ำท่าทั้งหมด 281.3 มิลลิเมตร

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของปริมาณน้ำท่า โดยการนำเอาค่าปริมาณน้ำท่าของทั้ง 2 ปี และค่าปริมาณน้ำฝนที่ใช้ได้จริง และค่าปริมาณน้ำท่าสูงสุด มาวิเคราะห์กับข้อมูลความต้องการการใช้น้ำของข้าว ได้ผลการวิเคราะห์ว่า ในปี พ.ศ. 2557 ช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำท่าเพียงพอต่อการใช้น้ำของข้าวนาปี แต่ยังมีบางพื้นที่ที่วิกฤตอยู่ 7 ตำบลของเดือนกรกฎาคม ส่วนเดือนสิงหาคม มีพื้นที่ที่วิกฤตอยู่ 4 ตำบล

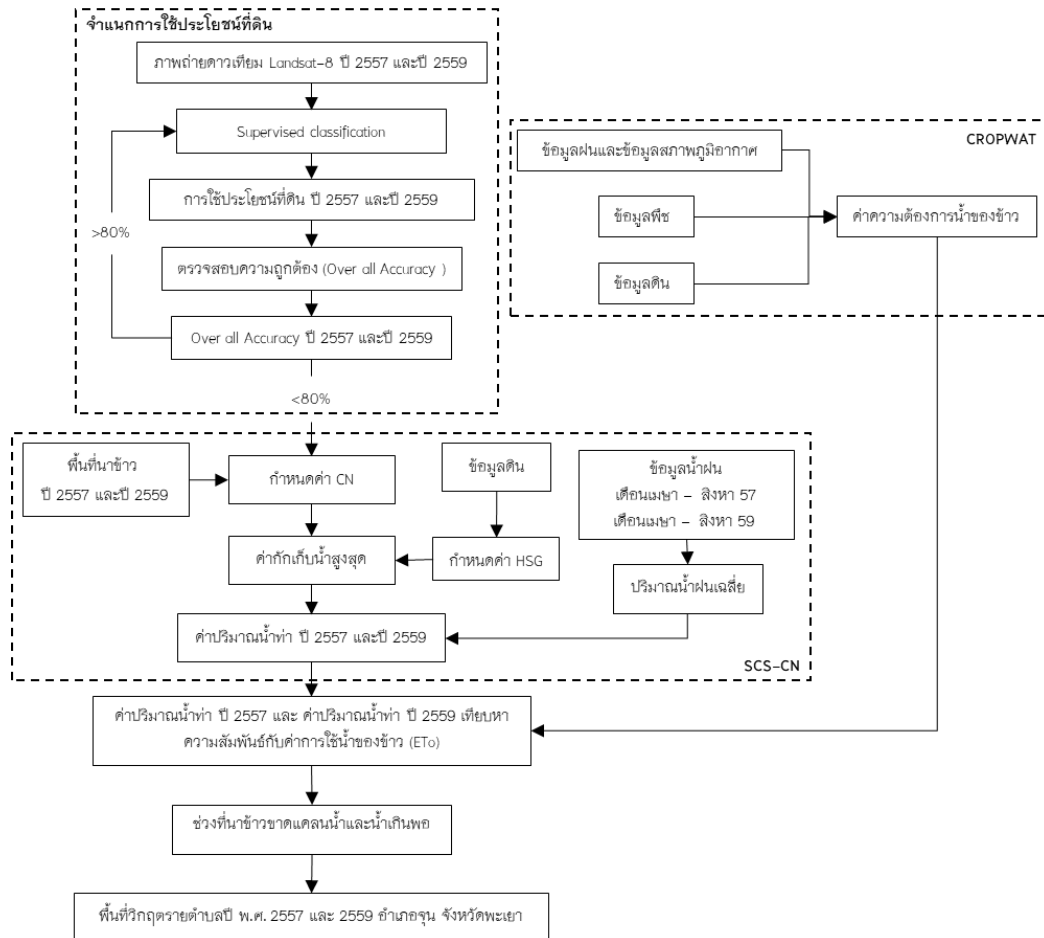
กิตติกรรมประกาศ

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยพะเยา สัญญาเลขที่ RD62004

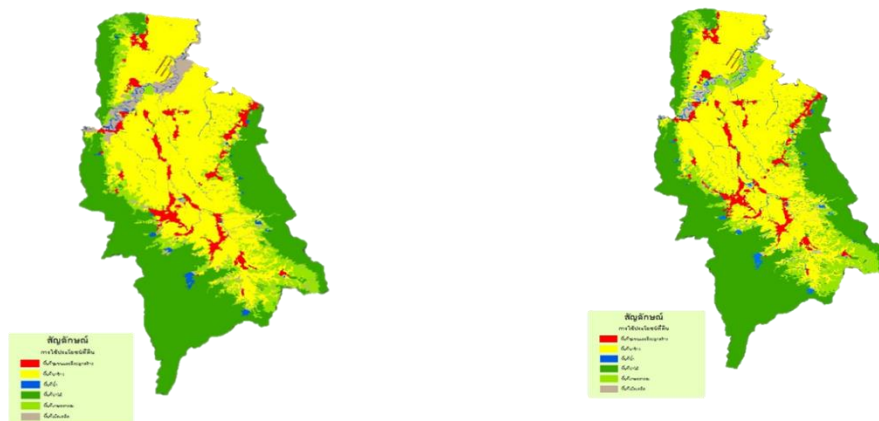
เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2559). **พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางเกษตร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://agri-map-online.moac.go.th/> (วันที่ค้นข้อมูล 31 สิงหาคม 2560).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). **พะเยา ประกาศภัยแล้งเพิ่มอีก 7 อำเภอ ทั้งจังหวัดเหลือน้ำเพียง 26%**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/content/609056> (วันที่ค้นข้อมูล 31 สิงหาคม 2560).
- พงษ์ศักดิ์ วิชาสุชิตกุล และพิณทิพย์ ธิติโรจนวัฒน์. (2551,7 มิถุนายน). **การกำหนดค่า SCS-CN ของพืชคลุมดินเพื่อการจัดการพื้นที่ต้นน้ำ**. ส่วนวิจัยน้ำ สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 7, 1-10
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา. (2560). **รายงานวิเคราะห์สถานการณ์การทำข้อมูลเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://bit.ly/2ReOJJK> (วันที่ค้นข้อมูล 31 สิงหาคม 2560).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. 1-224.
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ. (2561). **การจำแนกประเภทข้อมูลภาพ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://bit.ly/2JGoLhZ> (วันที่ค้นข้อมูล 31 สิงหาคม 2560).
- อัคคพล นวลมังสอ, (2553). **ความต้องการใช้น้ำของพืชอ้างอิงโดยใช้โปรแกรม CROPWAT**. สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน.
- Mishra, S.K. and V.P. Singh. (2003). **Soil Conservation Service Curve Number (SCS-CN) Methodology**. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมอญ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 1 ขั้นตอนศึกษา

ปี พ.ศ. 2557

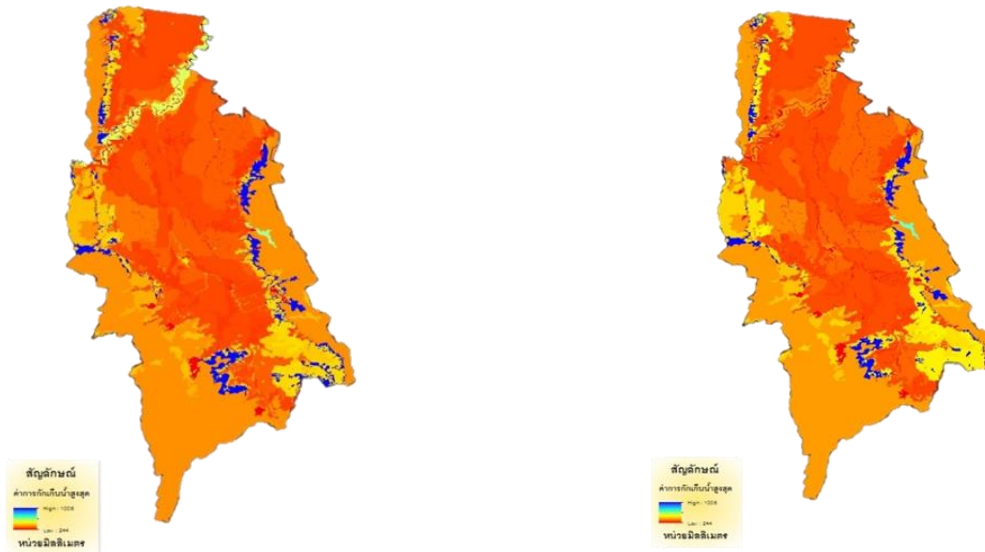
ปี พ.ศ. 2559

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อ.จุน จ.พะเยา

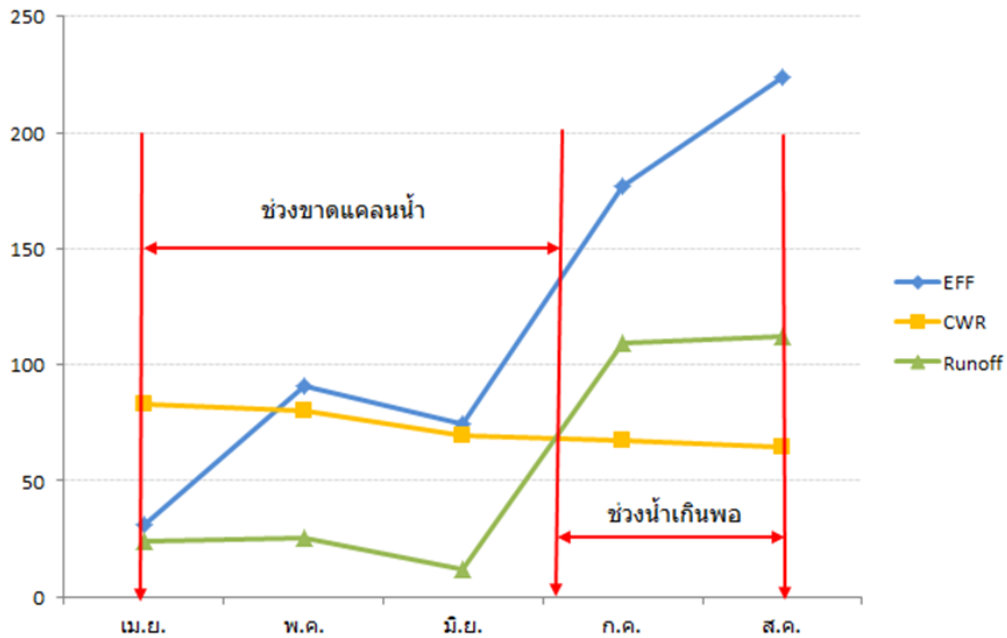

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นอร์ทเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

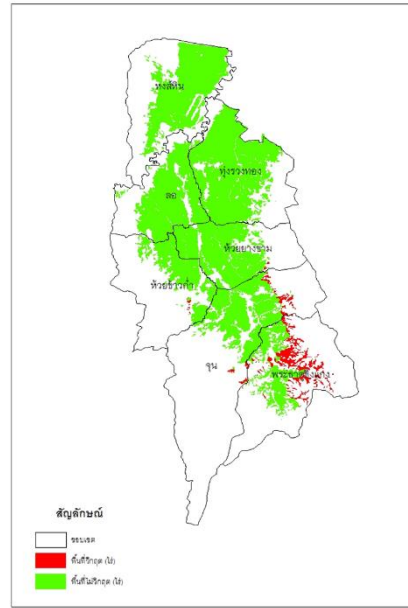
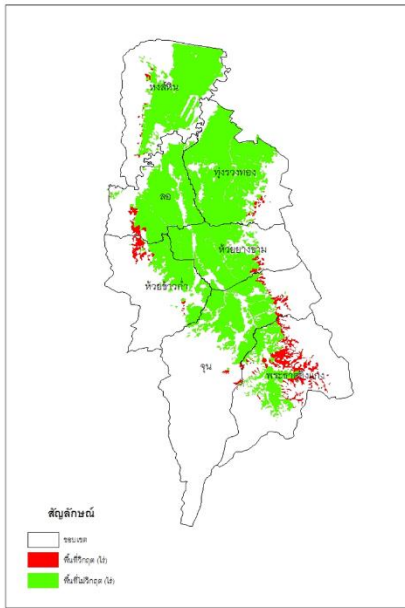
ภาพที่ 3 แผนที่แสดงการกักเก็บน้ำสูงสุด

ภาพที่ 4 แสดงสมดุลน้ำภาพรวมของปี พ.ศ. 2557

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นอร์ทเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

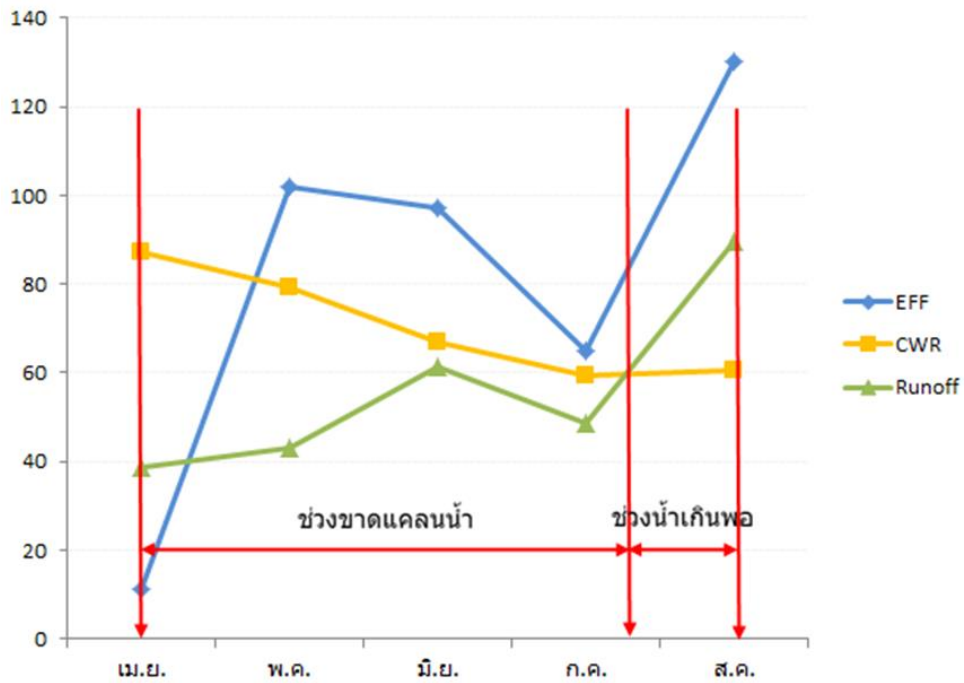
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เดือนกรกฎาคม อ.จุน จ.พะเยา ปี พ.ศ. 2557

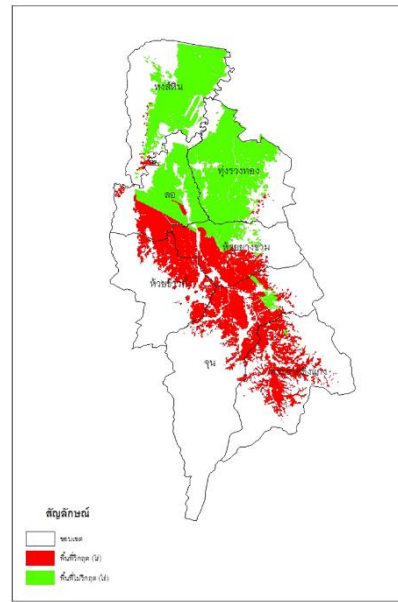
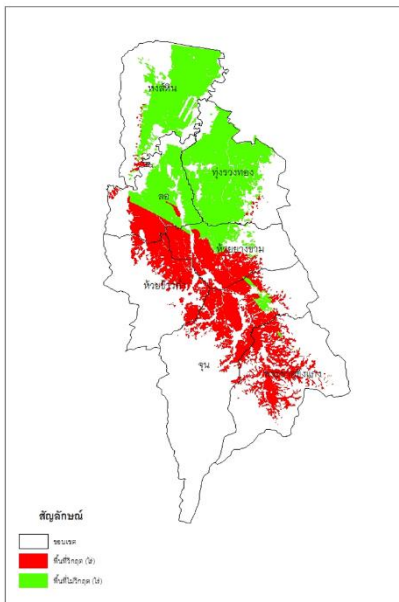
เดือนสิงหาคม อ.จุน จ.พะเยา ปี พ.ศ. 2557

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงพื้นที่วิกฤตเพาะปลูกข้าว

ภาพที่ 6 แสดงสมดุลน้ำภาพรวมของปี พ.ศ. 2559

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เดือนสิงหาคม อ.จุน จ.พะเยา ปี พ.ศ. 2559

เดือนสิงหาคม อ.จุน จ.พะเยา ปี พ.ศ. 2559

ภาพที่ 7 แผนที่แสดงพื้นที่วิกฤตเพาะปลูกข้าว

ตารางที่ 1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี พ.ศ. 2557 และ ปี พ.ศ. 2559

การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ.2559							
		A	F	M	U	W	รวม
การใช้ประโยชน์ ที่ดิน พ.ศ.2557	A	165,495	444	1,161	785	1,386	169,271
	F	4,404	124,374	215	90	173	129,256
	M	6,363	200	5,697	317	1,269	13,846
	U	0	0	0	14,776	0	14,776
	W	0	0	0	0	4,291	4,291
รวม		176,262	125,018	7,073	15,968	7,119	331,440

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 ปริมาณน้ำท่าต่ำสุด และค่าสูงสุดรายเดือน ตามฤดูกาลเพาะปลูกข้าวนาปี

เดือน	ปริมาณน้ำท่า ปี พ.ศ. 2557 (มิลลิเมตร)		ปริมาณน้ำท่า ปี พ.ศ. 2559 (มิลลิเมตร)	
	ต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	สูงสุด
เมษายน	7.1	24.1	2.6	38.5
พฤษภาคม	3.4	25.6	0.2	42.9
มิถุนายน	1.9	11.7	0.2	61.3
กรกฎาคม	1.7	109.2	0.0	48.8
สิงหาคม	3.6	112.4	0.1	89.8
รวม	17.7	283	3.1	281.3

ตารางที่ 3 ค่าความต้องการน้ำของข้าวนาปี ระยะเริ่มต้นจนถึงระยะสุดท้ายของปี พ.ศ. 2557

ช่วงอายุ	ET _o (mm/day)	CWR (mm/period)	Total Rain (mm/period)	Effect. Rain (mm/period)	Irr. Req. (mm/period)
1 เม.ย. - 28 ส.ค. พ.ศ. 2557	608.11	729.73	746.6	597.2	426.3
1 เม.ย. - 28 ส.ค. พ.ศ. 2559	633.43	706.73	507.1	405.6	489.4

หมายเหตุ : ET_o (reference crop evapotranspiration) คือ การคายระเหยน้ำของพืช, CWR (Crop Water Requirements) คือ ความต้องการน้ำของพืช, Effect Rain (the amount of water that enters the soil) คือ ฝนที่ใช้งานได้จริง, Irr. Req. (irrigation requirements) คือ ความต้องการน้ำชลประทาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 4 พื้นที่วิกฤต เดือนกรกฎาคม และเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2557

ตำบล	พื้นที่นาข้าว (ไร่) เดือนกรกฎาคม	พื้นที่นาข้าว (ไร่) เดือนสิงหาคม	พื้นที่วิกฤต (ไร่)เดือน กรกฎาคม	พื้นที่วิกฤต (ไร่)เดือน สิงหาคม	ร้อยละ เดือน กรกฎาคม	ร้อยละ เดือน สิงหาคม
หงส์หิน	22,546	0	249	0	1.10	0
ทุ่งรวงทอง	31,688	0	290	0	0.91	0
ลอ	19,600	0	714	0	3.64	0
จุน	17,414	17,414	1,006	1,001	5.77	5.74
ห้วยข้าวกล้า	10,332	10,332	1,051	88	10.17	0.85
ห้วยยางขาม	19,000	19,000	356	79	1.87	0.41
พระธาตุซิงแกง	12,914	12,914	4,361	4,358	33.76	33.74
รวม	133,494	59,660	8,027	5,526	6.01	9.26

ตารางที่ 5 พื้นที่วิกฤต เดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2559

ตำบล	พื้นที่นาข้าว (ไร่)	พื้นที่วิกฤต (ไร่)	ร้อยละ
หงส์หิน	23,294	570	2.44
ทุ่งรวงทอง	30,170	221	0.73
ลอ	19,842	5,706	28.75
จุน	17,414	16,352	93.90
ห้วยข้าวกล้า	10,157	10,152	99.95
ห้วยยางขาม	17,869	12,949	72.46
พระธาตุซิงแกง	13,527	13,424	99.23
รวม	132,273	59,374	44.88

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อน จากรังสีอินฟราเรดไกล และการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบโอ่ง A Study on Thermal Efficiency of Jar Oven for Producing Roasted Chicken in Jar Using Heat Transfers from Far-infrared Ray and Sensory Evaluation of Roasted Chicken

วรรณวิมล พุ่มโพธิ์¹ วิษณุวัฒน์ คนงาม² สุริยา หล้าบัววงศ์³ ภาณุวัฒน์ อาวาส⁴ และ ภูมิใจ สอาดโฉม⁵
Wanvimon Pumpho, Visanuvat Khon-ngam, Suriya Labuawong, Panuwat Arwat and Poomjai Sa-adchom

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล และประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบโอ่ง โดยใช้รังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์ อบไก่หมักมีมวลเริ่มต้นประมาณ 1,650 กรัม จนไก่อบมีมวลสุดท้ายต่ำกว่า 1,220 กรัม จากผลการทดลองพบว่า การผลิตไก่อบโอ่งที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลสูงมีประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโอ่งมากกว่าการผลิตไก่อบโอ่งที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบโอ่งพบว่า ไก่อบโอ่งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์มีคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านสี เนื้อสัมผัส (ความนุ่ม) และความชอบโดยรวมมากกว่าไก่อบโอ่งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,400 วัตต์ และไก่อบโอ่งด้วยเตาถ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่า ไก่อบโอ่งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,200 วัตต์ ไม่มีความแตกต่างของคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านสี ลักษณะปรากฏ กลิ่นรส และความชอบโดยรวมกับไก่อบโอ่งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 และ 1,400 วัตต์ อย่างมีนัยสำคัญสถิติ ($P > 0.05$)

คำสำคัญ : การประเมินทางประสาทสัมผัส ไก่อบโอ่ง ประสิทธิภาพเชิงความร้อน รังสีอินฟราเรดไกล

Abstract

The objectives of this research were to study the thermal efficiency of jar oven for production of roasted chicken in jar using heat transfers from far-infrared ray and to evaluate the sensory of roasted chicken in jar. By using far-infrared radiation at 1,000, 1,200 and 1,400 watts roasted chicken that had an initial mass of about 1,650 grams until the final mass of roasted chicken had a lower than 1,220 grams. From the experimental results, it was found that the production of roasted chicken in jar at high far-infrared radiation level had more thermal efficiency of jar oven than that at low far-infrared radiation level with statistically significant ($P \leq 0.05$). The sensory evaluation of roasted chicken was found that roasted chicken with far-infrared radiation at 1,000 watts had more sensory scores of colors, texture (softness) and overall preference

¹ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก,
wanvimon.pumpho@gmail.com, 08-3556-4163

² นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

³ นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

⁴ นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

than that at 1,400 watts and using charcoal stove with statistically significant ($P \leq 0.05$). Moreover, roasted chicken with far-infrared radiation at 1,200 watts was not significant differences in sensory scores of colors, appearance, flavor and overall preference with that at 1,000 and 1,400 watts ($P > 0.05$).

Keywords : Far-infrared ray, Roasted chicken in jar, Sensory evaluation, Thermal efficiency

1. บทนำ

"ไก่ย่าง" เป็นอาหารของภาคอีสานและเป็นอาหารยอดนิยมของคนไทย ใช้รับประทานได้ตั้งแต่อาหารจานหลัก อาหารว่าง และอาหารเรียกน้ำย่อยซึ่งในแต่ละพื้นที่มีสูตรเฉพาะแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่มักนิยมทำให้น้ำนุ่ม มีกลิ่นหอมจากเครื่องเทศ และอาจมีการปรุงรสเพิ่มเติม เช่น ไก่ย่างสมุนไพร ไก่ย่างนมสด ไก่ย่างน้ำผึ้ง และไก่อบโอ่ง เป็นต้น ทั้งนี้ไก่อบโอ่งเป็นอาหารที่คนไทยนิยมรับประทานกันทั่วประเทศซึ่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาค เช่น ภาคเหนือเน้นพริกแกง ภาคกลางเน้นกระเทียมพริกไทย ภาคใต้เน้นขมิ้น และภาคอีสานเน้นสมุนไพร (ตะไคร้ ใบมะกรูด กระเทียม และใบแมงลัก) เมื่อผ่านการอบโอ่งจนไก่สุกแล้วไก่จะมีรสชาติที่กลมกล่อมและมีกลิ่นหอม นอกจากนี้เนื้อไก่ยังเป็นอาหารที่ย่อยง่าย มีไขมันต่ำ โปรตีนสูง เส้นใยกล้ามเนื้อมีความละเอียดและอ่อนนุ่ม ทำให้เคี้ยวกลืนได้ง่ายเหมาะสำหรับเป็นอาหารของคนทุกช่วงวัย ดังนั้นจึงมีคนนิยมรับประทานไก่อบโอ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไก่อบโอ่ง ได้แก่ นิพนธ์ ภูเกียรติภักดิ์ (2556) ได้ติดตั้งท่อความร้อนชนิดเทอร์โมไซฟอน ภายในถังอบไก่ เพื่อศึกษาการกระจายอุณหภูมิภายในถังอบไก่ และลดปริมาณเชื้อเพลิงถ่านอัดแท่งที่ใช้ในการผลิตไก่อบ โดยใช้ถังอบไก่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางภายใน 0.58 เมตร และมีความสูง 0.85 เมตร ท่อเทอร์โมไซฟอนที่ติดตั้งทำจากเหล็กไร้สนิมมาตรฐาน AISI 304 มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 25.4 มิลลิเมตร ผลการทดลองพบว่า ถังอบไก่ที่ติดตั้งท่อความร้อนเทอร์โมไซฟอน มีการกระจายอุณหภูมิภายในถังอบไก่ที่สม่ำเสมอมากกว่า แต่ใช้เชื้อเพลิงถ่านอัดแท่งปริมาณน้อยกว่าถังอบไก่ที่ไม่ติดตั้งท่อความร้อนเทอร์โมไซฟอน โดยถังอบไก่ที่ติดตั้งท่อความร้อนเทอร์โมไซฟอนสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ถึงร้อยละ 25 หรือ 6 บาท ต่อการอบ 1 ครั้ง เมื่อเทียบกับถังอบไก่ที่ไม่ติดตั้งท่อความร้อนเทอร์โมไซฟอน และ อิศราศร คณาศรี (2559) ได้พัฒนาเตาอบย่างไก่ด้วยความร้อนจากพลังงานไฟฟ้า โดยใช้เทคนิคการสะสมความร้อนให้กระจายในห้องอบย่าง เตาอบย่างไก่ทำจากสแตนเลสมีลักษณะเป็นถังขนาดความจุ 200 ลิตร มีความกว้าง 56 เซนติเมตร และความสูง 90 เซนติเมตร ด้านล่างเตาอบย่างไก่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร สำหรับให้น้ำไหลออก ภายในเตาอบย่างไก่อมีราวเป็นชั้นสำหรับแขวนไก่มีระยะห่างจากผนัง 10 เซนติเมตร จำนวน 3 ชั้น เว้นระยะห่างแต่ละชั้น ๆ ละ 20 เซนติเมตร และอบย่างไก่ที่อุณหภูมิ 110 120 และ 130 องศาเซลเซียส ผลการทดลองพบว่า เตาอบย่างไก่อมีประสิทธิภาพเชิงความร้อนร้อยละ 65 โดยที่อุณหภูมิอบย่างไก่ 110 องศาเซลเซียส ใช้เวลาอบย่างไก่อานเกิน 60 นาที และที่อุณหภูมิอบย่างไก่ 120 และ 130 องศาเซลเซียส ใช้เวลาอบย่างไก่อานเกิน 60 และ 50 นาที ตามลำดับ ซึ่งได้ไก่อบย่างสุกและมีสีน้ำตาลรับประทาน และพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจเตาอบย่างไก่ด้วยความร้อนจากพลังงานไฟฟ้านี้ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ สนทยา สุนทรารักษ์ และสันติ ศรีรัมย์ (2562) ได้สร้างและหาประสิทธิภาพของเตาอบไฟฟ้าอัจฉริยะ รวมถึงศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้งานเตาอบไฟฟ้าอัจฉริยะ ผลการทดลองพบว่า ประสิทธิภาพการใช้เตาอบไฟฟ้าอัจฉริยะจากการอบไก่จำนวน 3 ตัว (รอบละ 1 ตัว) หมูหมักจำนวน 1.5 กิโลกรัม (รอบละ 0.5 กิโลกรัม) และพิซซ่าขนาด 9 นิ้ว จำนวน 3 ถาด (รอบละ 1 ถาด) โดยอบผลิตภัณฑ์ชนิดละ 3 รอบ มีประสิทธิภาพร้อยละ 98 ส่วนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเตาอบไฟฟ้าอัจฉริยะจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน พบว่า มีความพึงพอใจต่อเตาอบไฟฟ้าอัจฉริยะในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.85) โดยมีคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด คือ เครื่องใช้งานง่าย ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.85) รองลงมา คือ เครื่องทำอาหารได้ตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.83) โครงสร้างแข็งแรงสวยงามและมีความแปลกใหม่ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.81) สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.89) และเครื่องมีความปลอดภัยในการใช้งาน ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=0.85) ตามลำดับ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่า เตาอบโอ่งได้พัฒนาจากการใช้ความร้อนจากเตาถ่านมาเป็นการใช้ความร้อนจากพลังงานไฟฟ้าซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ให้อาหารสัมผัสกับควันไฟและเปลวไฟโดยตรง เนื่องจากขณะปิ้งย่าง ไขมันหรือน้ำมันจะหยดไปบน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เตาไฟทำให้เกิดการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ และก่อให้เกิดสารกลุ่มโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (Polycyclic aromatic hydrocarbon) ลอยขึ้นมาพร้อมเขม่าควันเกาะที่บริเวณผิวของอาหาร โดยสารนี้พบมากในบริเวณที่ไหม้เกรียมของอาหารเป็นอย่างมาก หากรับประทานเข้าไปเป็นประจำมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง นอกจากนี้ยังมีสารไพโรไลเซต (Pyrolysates) ซึ่งสารกลุ่มนี้บางชนิดมีฤทธิ์ร้ายแรงทางพันธุกรรมมากกว่าสารอะฟลาทอกซินตั้งแต่ 6-100 เท่า (กรมอนามัย, 2556) ทั้งนี้เตาอบโอ่งที่มีการนำความร้อนจากหลอดรังสีอินฟราเรดไกลมาอบไก่ก็เป็นทางเลือกวิธีหนึ่งที่สามารถแทนการใช้ความร้อนจากเตาถ่านได้ และไม่ทำให้เกิดสารอันตรายต่าง ๆ

การแผ่รังสีอินฟราเรดไกลเป็นการแผ่รังสีในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากหลอดรังสีอินฟราเรดไกลไปยังผลิตภัณฑ์ รังสีอินฟราเรดไกลสามารถทะลุผ่านเข้าไปในเนื้อวัสดุ ทำให้โมเลกุลในเนื้อผลิตภัณฑ์เกิดการสั่นสะเทือนแล้วเปลี่ยนเป็นความร้อนจนถึงระยะความหนาผลิตภัณฑ์ที่รังสีอินฟราเรดไกลไม่สามารถทะลุผ่านได้แล้วจึงมีการนำความร้อนในเนื้อผลิตภัณฑ์ขึ้นไป เมื่อน้ำในผลิตภัณฑ์ได้รับความร้อนแล้วจะเกิดการแพร่ออกไปยังที่ผิวผลิตภัณฑ์ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นแห้งลง นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่ได้หลังจากการอบแห้งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลยังมีคุณภาพดี (ภูมิใจ สอาดโหม, 2548) ดังนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำความร้อนจากหลอดรังสีอินฟราเรดไกลมาอบไก่ โดยสร้างเตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล และศึกษาประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล รวมทั้งประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบโอ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล และประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบโอ่ง

3. อุปกรณ์และวิธีการ

3.1 วัตถุดิบ

3.1.1 ไก่สด (ไก่เนื้อพันธุ์ลูกผสม (Hybrid) หรือไก่กระทง) ที่ใช้อบโอ่งมีมวลเฉลี่ยตัวละ 1,650 กรัม

3.1.2 เครื่องปรุงรส ได้แก่ กระเทียม พริกไทย เกลือป่น รากผักชีหั่น ซีอิ๊วหวาน น้ำตาลทราย น้ำตาลปี๊บ และผงปรุงรสน้ำยี่ห้อรสดี

3.2 เตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล

ลักษณะภายนอกและภายในของเตาอบโอ่งสำหรับการผลิตไก่อบโอ่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกลแสดงดังภาพที่ 1 ตามลำดับ การทำงานของเตาอบโอ่งนี้เริ่มจากบรรจุไก่ที่หมักแล้วจำนวน 2 ตัว ๆ ละประมาณ 1,650 กรัม ในเตาอบโอ่งทำจากดินเผาเคลือบ โดยส่วนปากและก้นโอ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 43 เซนติเมตร ส่วนตัวโอ่งมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 60 เซนติเมตร และมีความสูง 58 เซนติเมตร จากนั้นไก่หมักถูกหมุนด้วยความเร็ว 10.5 รอบต่อนาที โดยขับเคลื่อนด้วยเฟืองโซ่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 18.6 เซนติเมตร 45 ฟัน จำนวน 2 อัน และมอเตอร์ยี่ห้อ Mitsubishi รุ่น GM-SB ขนาด 200 วัตต์ ไก่หมักถูกให้ความร้อนโดยหลอดรังสีอินฟราเรดไกลยี่ห้อ Infrapara รุ่น AW-2-800 ขนาด 800 วัตต์ จำนวน 4 หลอด ซึ่งติดตั้งที่ผนังด้านบนของเตาอบโอ่ง โดยใช้ระดับกำลังไฟฟ้าของหลอดรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์ ซึ่งควบคุมด้วยเครื่องวัดกระแสไฟฟ้ายี่ห้อ Sanwa รุ่น DCM60L และเครื่องปรับโวลตียี่ห้อ Sangi ขนาด 8 A 220 V เมื่อผ่านกระบวนการอบโอ่งแล้วอากาศร้อนจะไหลออกด้านข้างซ้ายของเตาอบโอ่งเพื่อระบายความชื้นออกจากเตาอบโอ่ง ทั้งนี้การไหลของอากาศร้อนออกสู่สิ่งแวดล้อมนี้เป็นการพาความร้อนแบบตามธรรมชาติ และปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ถูกวัดด้วยมิเตอร์ไฟฟ้ายี่ห้อ Dai-ichi รุ่น DD28

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนฯ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 1 ลักษณะภายนอกและภายในของเตาอบโองสำหรับการผลิตโอบโองโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล

3.3 วิธีการทดลอง

3.3.1 การหมักไก่อ

นำไก่อสดที่มีมวลตัวเลข 1.5-1.6 กิโลกรัม (ไก่ออายุอยู่ระหว่าง 6-7 สัปดาห์ จากตลาดสดเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดตาก) มาหมักกับส่วนผสมปรุงรสตามอัตราส่วนไก่อสด 1 ตัว (1.5-1.6 กิโลกรัม) กระเทียม 20 กลีบ รากผักชีหั่น 2 ช้อนโต๊ะ พริกไทย 10 เม็ด เกลือป่น 2 ช้อนชา ซีอิ๊วหวาน 1 ช้อนโต๊ะ น้ำตาลทราย 1 ช้อนโต๊ะ น้ำตาลปี๊บ 1 ช้อนโต๊ะ และผงปรุงรสน้ำออร์โอสตี 2 ช้อนโต๊ะ ที่อุณหภูมิห้องประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที แล้วเก็บไว้ในภาชนะเพื่อรออบในเตาอบโอง

3.3.2 การอบโองไก่อหมัก

นำไก่อที่หมักแล้วมาเสียบที่แทงหมუნซึ่งอยู่ภายในเตาอบโอง แล้วเปิดสวิตช์มอเตอร์เพื่อทำให้ไก่อหมุนที่ความเร็ว 10.5 รอบต่อนาที และเปิดสวิตช์หลอดรังสีอินฟราเรดไกลแล้วควบคุมกำลังไฟฟ้าของหลอดรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์ อบโองจนไก่อสุกและค่อนข้างแห้ง (โดยใช้สายตาและการสัมผัสเนื้อไก่อตรวจวิเคราะห์ตามลักษณะทั่วไปของไก่อในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ไก่อ่าง มผช.1028/2548 (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2548))

ทั้งนี้จากการทดลองเบื้องต้น เมื่อนำไก่อหมักก่อนอบโองมีมวลเฉลี่ยเท่ากับ 1645.67 ± 9.66 กรัม มาอบโองโดยใช้ความร้อนจากเตาถ่านจะได้โอบโองที่มีลักษณะทั่วไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ไก่อ่าง มผช.1028/2548 และมีมวลเฉลี่ยหลังอบโองเท่ากับ 1216.17 ± 1.31 กรัม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงกำหนดให้ในแต่ละการทดลอง (การผลิตโอบโองหมუნโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์) ใช้ไก่อหมักมีมวลเริ่มต้นประมาณ 1,650 กรัม อบจนไก่อมีมวลสุดท้ายต่ำกว่า 1,220 กรัม

3.4 ประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโองสำหรับการผลิตโอบโองโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล

ประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโองสำหรับการผลิตโอบโองโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกลหาได้จากอัตราส่วนของปริมาณความร้อนที่ใช้ในการระเหยน้ำออกจากโอบโองต่อปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิตโอบโองดังสมการ (มณฑนา รังสีโยภาส และนันทธีธนนท์ พงษ์พานิช, 2556)

$$\eta_{th} = \frac{M_w h_{fg}}{E_{elec}} \times 100 \quad (1)$$

โดยที่ η_{th} คือประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบโองสำหรับการผลิตโอบโองโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล (%) M_w คือปริมาณน้ำที่ระเหยออกจากโอบโอง (kg_{water}) h_{fg} คือค่าความร้อนแฝงของการกลายเป็นไอของน้ำที่ความดันบรรยากาศ (2,257.92 kJ/kg) และ E_{elec} คือปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิตโอบโอง (kWh)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทยา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3.5 การประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของไก่บอโง่ง (วันชลี เพ็งพงศา, 2549)

ส่วนนอกของไก่บอโง่งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์ ถูกเปรียบเทียบทางประสาทสัมผัสกับส่วนนอกของไก่บอโง่งโดยใช้ความร้อนจากเตาถ่าน โดยใช้ผู้ประเมินเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 100 คน (มีอายุระหว่าง 19-22 ปี และไม่เคยผ่านการฝึกฝนการประเมินทางประสาทสัมผัสมาก่อน) แบบประเมินนี้ใช้วิธี Hedonic test ซึ่งเป็นการประเมินความชอบของผู้บริโภค ประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ ได้แก่ ลักษณะด้านสี ลักษณะปรากฏ กลิ่นรส เนื้อสัมผัส (ความนุ่ม) และความชอบโดยรวม โดยให้คะแนนเป็นความแตกต่างแบบ 9-point hedonic scale คือ 1=ไม่ชอบมากที่สุด 2=ไม่ชอบมาก 3=ไม่ชอบปานกลาง 4=ไม่ชอบเล็กน้อย 5=เฉยๆ 6=ชอบเล็กน้อย 7=ชอบปานกลาง 8=ชอบมาก และ 9=ชอบมากที่สุด

3.6 การวิเคราะห์ผลทางสถิติ

ประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบไก่บอโง่ง และผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่บอโง่งใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์ผลทางสถิติแบบ One-way ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's multiple range test (DMRT)

4. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล

4.1 ประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบไก่บอโง่งสำหรับการผลิตไก่บอโง่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล

ประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบไก่บอโง่งสำหรับการผลิตไก่บอโง่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 W แสดงดังตารางที่ 1 พบว่า การผลิตไก่บอโง่งที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลสูงมีประสิทธิภาพเชิงความร้อนเฉลี่ยของเตาอบไก่บอโง่งมากกว่าการผลิตไก่บอโง่งที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) เนื่องจากการผลิตไก่บอโง่งที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลสูงใช้ปริมาณไฟฟ้าเฉลี่ยน้อยกว่าการผลิตไก่บอโง่งที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลต่ำ ทั้งนี้งานวิจัยนี้ได้บรรจุไก่อ้วนในเตาอบไก่บอโง่งเพียง 2 ตัว น้ำที่ระเหยออกจากผลิตภัณฑ์จึงมีปริมาณไม่มาก ส่งผลให้ประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบไก่บอโง่งมีค่าค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพเชิงความร้อน (η_{th}) ของเตาอบไก่บอโง่งสำหรับการผลิตไก่บอโง่งโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกล

รังสีอินฟราเรดไกล (W)	การทดลอง	เวลาอบ (min)	ปริมาณไฟฟ้า (kWh)	ปริมาณไฟฟ้าเฉลี่ย (kWh)	ปริมาณน้ำระเหย (g)	η_{th} (%)	η_{th} เฉลี่ย (%)
1,000	ครั้งที่ 1	210	3.56	3.60	860.20	15.15	15.07 ± 0.22^c
	ครั้งที่ 2	220	3.60		850.60	14.82	
	ครั้งที่ 3	220	3.65		886.20	15.23	
1,200	ครั้งที่ 1	180	3.53	3.49	897.60	15.95	15.66 ± 0.25^b
	ครั้งที่ 2	190	3.42		849.60	15.58	
	ครั้งที่ 3	180	3.52		867.80	15.46	
1,400	ครั้งที่ 1	140	3.34	3.38	882.60	16.57	16.25 ± 0.37^a
	ครั้งที่ 2	150	3.41		888.80	16.35	
	ครั้งที่ 3	150	3.38		853.80	15.84	

หมายเหตุ: อักษรต่างกันในคอลัมน์เดียวกันให้ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

4.2 ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่บอโง่ง

ส่วนนอกของไก่บอโง่งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์ ถูกนำมาประเมินทางประสาทสัมผัส และเปรียบเทียบทางประสาทสัมผัสกับส่วนนอกของไก่บอโง่งด้วยเตาถ่าน ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่บอโง่งแสดงดัง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 พบว่า ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,400 วัตต์ มีคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านสีน้อยกว่าไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 W อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) เนื่องจากการอบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ระดับกำลังสูง ๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์มีอุณหภูมิสูงขึ้นรวดเร็ว ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เกิดปฏิกิริยาสีน้ำตาลแบบเมลลาร์ด (Maillard reaction) (ภูมิใจ สอาดโฉม และคณะ, 2556) มากกว่าการอบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ระดับกำลังต่ำ ๆ อย่างไรก็ตาม ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,200 วัตต์ ไม่มีความแตกต่างของคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านสีกับไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 และ 1,400 วัตต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

จากตารางที่ 2 พบว่า ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ มีคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านเนื้อสัมผัส (ความนุ่ม) มากกว่าไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,200 และ 1,400 วัตต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) เนื่องจากการอบไอน้ำที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลสูง ทำให้อุณหภูมิเนื้อสัตว์สูงขึ้น โปรตีนในเนื้อสัตว์จึงเกิดการสูญเสียสภาพธรรมชาติ (โสธยา เกิดพิบูลย์, 2558) โครงสร้างของเนื้อสัตว์จึงเกิดการหดตัวมากขึ้น ส่งผลให้เนื้อไก่มีความแข็งเพิ่มขึ้น (มีความนุ่มน้อย) ซึ่งจากผลการประเมินทางประสาทสัมผัสด้านเนื้อสัมผัส (ความนุ่ม) ดังกล่าวส่งผลให้ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสด้านความชอบโดยรวมของไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ ได้รับคะแนนมากที่สุด ทั้งนี้คะแนนทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏและกลิ่นรสของไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 1,200 และ 1,400 วัตต์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อเปรียบเทียบไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ กับไก่อบไอน้ำด้วยเตาถ่านแล้ว ไก่อบไอน้ำด้วยเตาถ่านมีคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านสี ความนุ่ม และความชอบโดยรวมน้อยกว่าไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) เนื่องจากการอบไอน้ำด้วยเตาถ่านมีอุณหภูมิอบที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้เนื้อไก่เกิดปฏิกิริยาสีน้ำตาลแบบเมลลาร์ด และทำให้โครงสร้างของเนื้อไก่เกิดการหดตัวมากขึ้น ส่งผลให้เนื้อไก่มีความแข็งมากกว่าไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ อย่างไรก็ตาม คะแนนทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏและกลิ่นรสของไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ กับไก่อบไอน้ำด้วยเตาถ่านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบไอน้ำ

ผลิตภัณฑ์	ลักษณะทางประสาทสัมผัส				
	สี	ลักษณะปรากฏ	กลิ่นรส	เนื้อสัมผัส (ความนุ่ม)	ความชอบโดยรวม
ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 W	7.72±0.91 ^a	7.62±0.85 ^a	7.80±1.03 ^a	8.04±0.93 ^a	7.83±0.91 ^a
ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,200 W	7.53±1.05 ^{ab}	7.70±0.89 ^a	7.91±1.01 ^a	7.63±0.84 ^b	7.68±1.02 ^{ab}
ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,400 W	7.35±1.02 ^b	7.78±0.87 ^a	7.73±0.98 ^a	7.35±0.88 ^c	7.50±0.85 ^b
ไก่อบไอน้ำด้วยเตาถ่าน	7.28±1.09 ^b	7.56±0.94 ^a	7.81±0.96 ^a	6.93±0.97 ^d	7.22±0.89 ^c

หมายเหตุ : 1. ระดับคะแนนของการประเมินทางประสาทสัมผัส : 1=ไม่ชอบมากที่สุด 2=ไม่ชอบมาก 3=ไม่ชอบปานกลาง 4=ไม่ชอบเล็กน้อย 5=เฉยๆ 6=ชอบเล็กน้อย 7=ชอบปานกลาง 8=ชอบมาก และ 9=ชอบมากที่สุด

2. อักขระต่างกันในกลุ่มเดียวกันให้ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพเชิงความร้อนของเตาอบไอน้ำสำหรับการผลิตไก่อบไอน้ำโดยใช้ความร้อนจากรังสีอินฟราเรดไกลพบว่า การผลิตไก่อบไอน้ำที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลสูงมีประสิทธิภาพเชิงความร้อนเฉลี่ยของเตาอบไอน้ำมากกว่าการผลิตไก่อบไอน้ำที่ระดับรังสีอินฟราเรดไกลต่ำ ส่วนการประเมินทางประสาทสัมผัสของไก่อบไอน้ำพบว่า ไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ ได้รับคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านความชอบโดยรวมมากกว่าไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,200 และ 1400 วัตต์ และไก่อบไอน้ำด้วยเตาถ่าน โดยไก่อบไอน้ำด้วยรังสีอินฟราเรดไกลที่ 1,000 วัตต์ มีจุดเด่นทางด้านสีและเนื้อสัมผัส (ความนุ่ม) ซึ่งได้รับคะแนน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทางประสาทสัมผัสด้านสปีอยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมาก (7.72 ± 0.91) และได้รับคะแนนทางประสาทสัมผัสด้านเนื้อสัมผัส (ความนุ่ม) อยู่ในระดับชอบมาก (8.04 ± 0.93) ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรหาสมบัติทางกายภาพด้านสี ความนุ่ม ปริมาณผลผลิต และความสามารถในการอุ้มน้ำของใก่บ่อ่งเพื่อใช้เป็นข้อมูลและทำประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ต่อไป

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากโครงการวิจัยเพื่อบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับงานวิจัยและบริการวิชาการของนักศึกษาปฏิบัติงานวิจัยร่วมกับอาจารย์ต่อผลผลิตงานวิจัย มทร.ล้านนา ประจำปี 2563 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ทั้งนี้ความคิดเห็นในบทความวิจัยเป็นของผู้รับทุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และขอขอบคุณกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหาร ตำบลไม้งาม อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำงานวิจัยนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2556). กรมอนามัย ชี้ 3 สารอันตรายจากอาหารปิ้งย่าง รัยเท่าควันท่อไอเสีย เตือนกินบ่อยเสี่ยงมะเร็ง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.anamai.moph.go.th/ewt_news.php?nid=5882 (วันที่ค้นข้อมูล : 15 เมษายน 2563).
- ธีรศาสตร์ คณาศรี. (2559). การพัฒนาเตาอบย่างไก่ด้วยความร้อนจากพลังงานไฟฟ้า. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวชิร ครั้งที่ 4, 22-24 พฤศจิกายน 2559, บุรีรัมย์.
- นิพนธ์ ภูวเกียรติกำจร. (2556). การประยุกต์ใช้เทอร์โมไซฟอนสำหรับประหยัดพลังงานในเตาอบใก่บ่อ่ง. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ภูมิใจ สอาดโฉม. (2548). การจำลองทางคณิตศาสตร์ของการอบแห้งกล้วยหอมทองด้วยระบบสุญญากาศร่วมกับรังสีอินฟราเรดไกล. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีพลังงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ภูมิใจ สอาดโฉม, ธนิต สวัสดิ์เสวี, ทศนะ ถมทอง, ปฏิพล สมุทธารินทร์ และสมชาติ โสภณธรรมฤทธิ์. (2556, 1 กันยายน). การอบแห้งเนื้อปลาสดแผ่นด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่ง. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร. 7(2), 74 - 86.
- มณฑนา รังสีโยภาส และนันทิธันนัท พงษ์พานิช. (2556). การศึกษาการอบแห้งแบบผสมผสานพลังงานแสงอาทิตย์แบบแอ็คทีฟสำหรับกล้วยสไลซ์. การประชุมวิชาการเครือข่ายวิศวกรรมเครื่องกลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 27, 16-18 ตุลาคม 2556, ชลบุรี.
- วันชลิ เพ็ญพงศา. (2549). การอบแห้งเนื้อหมูปรุงรสด้วยไอน้ำร้อนยวดยิ่งร่วมกับป้ิมความร้อน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีพลังงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สนทยา สุนทรารักษ์ และสันติ ศรีงมี. (2562, 1 กันยายน). การพัฒนาเตาอบไฟฟ้าไอน้ำดิน. วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 4(3), 21 - 29.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2548). มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ใก่ย่าง (มผช.1028/2548). กรุงเทพฯ : สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.
- โสธยา เกิดพิบูลย์. (2558). การใช้กระบวนการซูวิดในการผลิตสติกเนื้อพร้อมปรุงและมัสมั่นเนื้อ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบเพื่อผลิตสินค้าโอท็อปของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร
The cracker cutting machine development to production OTOP product of Tambon Tha Phuttha
District Amphoe khlong khlung in Kamphaeng Phet Province.

ปริชาภรณ์ ขันบุรี¹ และผศ.อนนท์ วงษ์มณี²

Prechabhorn Khunburi¹ and Asst.Prof. Arnon Wongmanee²

บทคัดย่อ

ข้าวเกรียบกล้วยไข่เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบัน การหั่นข้าวเกรียบจะใช้เครื่องตัดข้าวเกรียบขนาดใหญ่และต้องใช้ผู้มีความชำนาญในการหั่น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการหั่นก้อนแบ่งข้าวเกรียบกล้วยไข่และใช้งาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบให้สามารถใช้งาน ปลอดภัย ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย และดูแลรักษา ผลการวิจัยนี้พบว่า เครื่องตัดข้าวเกรียบที่พัฒนาขึ้นสามารถตัดก้อนแบ่งข้าวเกรียบกล้วยไข่ โดยใช้เวลาในการตัด 11 นาทีต่อการตัดก้อนแบ่งข้าวเกรียบกล้วยไข่ 1 กิโลกรัม และช่วยลดเวลาในการตัดข้าวเกรียบร้อยละ 44

คำสำคัญ : ข้าวเกรียบกล้วยไข่ ก้อนแบ่งข้าวเกรียบกล้วยไข่ เครื่องตัดข้าวเกรียบ

Abstract

The egg banana crackers are One Tambon One product of Tambon Tha Phuttha District Amphoe Khlong Khlung in Kamphaeng Phet Province. Now, the crackers cutting processes used a large cracker cutting machine and require experts in slicing crackers. It was a problem to use. The objective of this research was design ant the cracker cutting machine development for easier to use, safer, move, and maintain. This study research showed the cracker cutting machine developed can cut crackers of 11 minutes per 1 kg of cracker and this can reduce the time to cut crackers by 44 percent

Keywords: Golden banana crackers Golden banana crackers dough The machine cutting cracker

บทนำ

กล้วยไข่เป็นผลไม้ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดกำแพงเพชร ในปัจจุบันความนิยมในการปลูกกล้วยไข่มีจำนวนพื้นที่ลดลงเนื่องจากได้รับผลกระทบจากพายุฤดูร้อนหรือพายุฟ้าคะนอง โดยจะปลูกในเขตอำเภอเมือง อำเภอคลองขลุง อำเภอโกสัมพดี และอำเภอคลองลาน ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจกล้วยไข่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยนำกล้วยไข่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มากมายเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น กล้วยอบแต่น้ำพริกกล้วยไข่ ขนมทองม้วนกล้วยไข่ และผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบจากกล้วยไข่ ซึ่งในการผลิตข้าวเกรียบจากกล้วยไข่จะต้องทำการนวดแบ่ง จากนั้นทำการนึ่ง และนำก้อนแบ่งข้าวเกรียบกล้วยไข่ไปแช่แข็งเพื่อให้แข็งตัวเป็นก้อน จากนั้นทำการหั่นให้ได้ขนาดที่ต้องการ แต่ปัจจุบันทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยไข่จังหวัดกำแพงเพชรได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องตัดข้าวเกรียบ เนื่องจากต้องให้ผู้มีความชำนาญในการใช้เครื่องตัดข้าวเกรียบ ทำให้เกิดความล่าช้าต่อการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร Email Prechaporn2628@gmail.com เบอร์ติดต่อ 0979242628

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร Email armontk2@hotmail.com เบอร์ติดต่อ 0918395239

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิจัยครั้งนี้จึงเกิดแนวคิดนำความรู้ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า และเครื่องกลมาออกแบบและพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบ เพื่อช่วยให้สามารถตัดข้าวเกรียบได้สะดวกมากยิ่งขึ้น มีความเหมาะสมกับคนใช้งานทั่วไป สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและรักษา อีกทั้งสร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบเพื่อผลิตสินค้าโอท็อป ของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยไข่
2. ทฤษฎีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า
  - 2.1 มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ
  - 2.2 ขนาดสายไฟสำหรับมอเตอร์
3. ทฤษฎีทางด้านเครื่องกล
  - 3.1 สายพาน
  - 3.2 พูลเลย์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 อานนท์ วงษ์มณี และคณะ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเครื่องหั่นข้าวเกรียบสมุนไพรใบหม่อน โดยโครงสร้างของเครื่องเป็นสแตนเลส สามารถใช้แรงดันไฟฟ้ากระแสตรงขนาด 12 โวลต์ หรือไฟฟ้ากระแสสลับ ขนาด 220 โวลต์ มีระบบคอนเวอร์เตอร์สำหรับประจุไฟฟ้าเก็บไว้ในแบตเตอรี่ ใบมีดสามารถถอดเปลี่ยนทำความสะอาดได้สะดวก จำนวน 1 ใบ สามารถหั่นข้าวเกรียบสมุนไพรใบหม่อนได้ที่ละ 1 ก้อน ผลการวิจัยพบว่า เครื่องสามารถทำหั่นข้าวเกรียบต่อเนื่องได้ 20 กิโลกรัม โดยใช้เวลาหั่น 1 ชั่วโมง ขนาดแผ่นข้าวเกรียบมีความหนาไม่เกิน 2 มิลลิเมตร ช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุจากใบมีดบาดจากการหั่นข้าวเกรียบ และลดความเมื่อยล้าจากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 บัญญัติ นิยมवास (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเครื่องหั่นย่อยหอมแดง โดยเครื่องหั่นหอมแดงทำจากเหล็กกล้าไร้สนิม มีใบมีดสำหรับหั่นหอมแดง ติดตั้งบนจานขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 36 เซนติเมตรที่หมุนได้ โดยใบมีดมีจำนวน 2 ใบ ติดตั้งตรงข้ามกัน มอเตอร์ที่เป็นต้นกำลังขับเคลื่อนขนาด 1/8 แรงม้า หมุนด้วยความเร็วรอบ 1,410 รอบต่อนาที ทำการทดลองมอเตอร์ในอัตรา 1:3 จนได้ความเร็วในการหมุนของแผ่นจานใบมีดเท่ากับ 470 รอบต่อนาที ผลการวิจัยพบว่า เครื่องหั่นหอมแดงสามารถทำการหั่นหอมแดงจำนวน 1 กิโลกรัมที่จำนวนหัวหอมเฉลี่ยเท่ากับ 34 หัว ใช้เวลา 95.7 วินาที (37.6 กิโลกรัม/ชั่วโมง) คิดเป็นเวลาเร็วว่าแรงงานคน 5 เท่า

4.3 อติศักดิ์ ฤาชา และคณะ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเครื่องฝายกล้วยทำกล้วยฉาบ โดยทำการออกแบบใบมีดขนาดความยาวของใบมีด 10 เซนติเมตร ความกว้างของใบมีดขนาด 1 เซนติเมตร ทำจากสแตนเลสชนิด 304 สามารถทำการฝายกล้วยทำกล้วยฉาบได้สองลักษณะคือ แนวนอนและแนวตั้งพร้อมกัน ผลการวิจัยพบว่า เครื่องสามารถทำการฝายกล้วยฉาบโดยใช้เวลในการทำงาน 67.04 นาที ช่วยลดเวลาในการฝายกล้วยได้ 58.45 นาที คิดเป็นร้อยละ 47 เมื่อเทียบกับการฝายด้วยแรงงานคนจำนวน 1 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาเบื้องต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เริ่มจากศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากสภาพปัญหา ขนาดและความบางของข้าวเกรียบ โดยศึกษาทฤษฎี วัสดุและอุปกรณ์ในการพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบเพื่อผลิตสินค้าโอท็อปของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 การออกแบบและพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบ

การออกแบบเครื่องตัดข้าวเกรียบเพื่อผลิตสินค้าโอท็อปของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยนำทฤษฎีที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดรูปร่างลักษณะของเครื่องตัดข้าวเกรียบ โดยมีความกว้าง 36 เซนติเมตร ยาว 39 เซนติเมตร สูง 49 เซนติเมตร และมีน้ำหนัก 31 กิโลกรัม และนำแบบที่ได้จากการวิเคราะห์มาดำเนินการพัฒนาเครื่อง โดยเริ่มจากประกอบโครงสร้างของตัวเครื่องด้วย ตัดและพับขึ้นรูป จากนั้นนำวัสดุและอุปกรณ์มาประกอบขึ้นรูปตาม ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 เครื่องตัดข้าวเกรียบที่พัฒนา

ขั้นที่ 3 การทดสอบและปรับปรุงเครื่องตัดข้าวเกรียบ โดยมีลำดับดังนี้

ทำการเตรียมก้อนแป้งข้าวเกรียบกล้วยไข่ที่ต้องการทดสอบ จำนวน 3 ก้อน มีความกว้าง 6 เซนติเมตร ความยาว 25 เซนติเมตร ความหนา 2.5 นิ้ว น้ำหนักรวม 1 กิโลกรัม ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 การตัดแผ่นข้าวเกรียบ

2. ทำการป้อนก้อนแป้งข้าวเกรียบกล้วยไข่ในช่องเครื่องตัดข้าวเกรียบ

ภาพที่ 1.2 การทดสอบการตัดแผ่นข้าวเกรียบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ทำการคัดแยกข้าวเกรียบที่ตัดแล้วมีสภาพสมบูรณ์ และไม่สมบูรณ์ และบันทึกข้อมูล

ภาพที่ 1.3 ผลการตัดข้าวเกรียบ

4. จดกระบวนการทดสอบและเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 สรุปผลการทดสอบ โดยนำผลจากค่านวนมาแปลค่าสรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยกำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษาดังนี้

ตัวแปรต้น คือ ก้อนแป้งข้าวเกรียบกล้วยไข่ก่อนตัด

ตัวแปรตาม คือ 1. ระยะเวลาที่ใช้ในการตัดข้าวเกรียบ 2. ความบางของแผ่นข้าวเกรียบกล้วยไข่ที่ตัดได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

ค่าเฉลี่ย, ร้อยละ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรของกลุ่มวิสาหกิจข้าวเกรียบกล้วยไข่สินค้าโอท็อปของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องตัดข้าวเกรียบเพื่อผลิตสินค้าโอท็อป ของตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยทำการทดสอบเปรียบเทียบระหว่างการตัดก้อนแป้งข้าวเกรียบกล้วยไข่ด้วยเครื่องตัดข้าวเกรียบแบบเดิมกับเครื่องตัดข้าวเกรียบที่พัฒนาขึ้น สามารถอธิบายผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1.1 ผลการทดสอบการเปรียบเทียบการตัดข้าวเกรียบแบบเดิมกับเครื่องที่พัฒนา

การเปรียบเทียบ	เครื่องตัดข้าวเกรียบแบบเดิม		เครื่องตัดข้าวเกรียบที่พัฒนา	
	แผ่นข้าวเกรียบที่สมบูรณ์ (กรัม)	แผ่นข้าวเกรียบที่ไม่สมบูรณ์ (กรัม)	แผ่นข้าวเกรียบที่สมบูรณ์ (กรัม)	แผ่นข้าวเกรียบที่ไม่สมบูรณ์ (กรัม)
น้ำหนักของข้าวเกรียบ 1 กิโลกรัม	670	330	850	150
เวลาที่ใช้ตั้งแต่เริ่มตัดจนตัดข้าวเกรียบเสร็จ	25 นาที		11 นาที	

หมายเหตุ จำนวนก้อนแป้งข้าวเกรียบกล้วยไข่ 5 ก้อน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ ด้วยเครื่องต้นแบบที่พัฒนาสามารถช่วยประหยัดเวลาในการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ และระยะเวลาที่นำข้าวเหนียวไปตากแห้ง เมื่อทำการเปรียบเทียบการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ด้วยเครื่องตัดข้าวเหนียวแบบเดิม ซึ่งการผลิตแบบเดิมโดยใช้ผู้ที่มีความชำนาญ จะใช้ระยะเวลาในการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ โดยรวม ประมาณ 25 นาที แต่การผลิตด้วยเครื่องตัดข้าวเหนียวที่พัฒนาขึ้นจะใช้เวลาในการตัดแผ่นข้าวเหนียว โดยรวม 11 นาที ซึ่งช่วยลดระยะเวลาการตัดข้าวเหนียวคิดเป็นร้อยละ 44

นอกจากนี้ยังมีข้อดีของการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ด้วยเครื่องตัดข้าวเหนียวที่พัฒนาขึ้นที่ดีกว่าการตัดด้วยเครื่องตัดแบบเดิม คือ สามารถปรับใบมีดให้ความบางของแผ่นข้าวเหนียวให้มีความหนาของแผ่นข้าวเหนียวได้ตามต้องการ ซึ่งคนทั่วไปสามารถตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ ได้โดยง่ายไม่เฉพาะคนที่มีความชำนาญในการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ อีกทั้งยังมีขนาดเล็กและกะทัดรัดสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยง่ายมากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบและพัฒนาเครื่องตัดข้าวเหนียวเพื่อเป็นเครื่องต้นแบบที่มีประสิทธิภาพการทำงานสูง สามารถใช้งานได้ง่ายเหมาะสมสำหรับคนทั่วไป มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยลดระยะเวลาในการตัดคิดเป็นร้อยละ และช่วยลดระยะเวลาในการตากข้าวเหนียว คิดเป็นร้อยละ อีกทั้งมีขนาดและรูปทรงสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิสาหกิจกลุ่มเกษตรกรกล้วยไข่ ตำบลท่าพุทรา อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่และบุคลากรในการทดสอบการตัดก้อนแป้งข้าวเหนียวกล้วยไข่ รวมถึงการดูแลอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการลงพื้นที่เพื่อทำการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- อดิศักดิ์ ฤาชา และมัติ ศรีหล้า. (2558, 2 กรกฎาคม). เครื่องฝานกล้วยทำกล้วยฉาบ. วารสารเกษตรพระวรุณ. 12(12), 112-116
- อานนท์ วงมณี, คัทลียา ปัญญาอูต, และนคร เมืองกระจ่าง(2560, 15 กรกฎาคม). การพัฒนาเครื่องหั่นข้าวเหนียวสมุนไพร
ใบหม่อน. งานประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7. "สหวิทยาการ สู่ไทยแลนด์ 4.0", 431-438
- บัญญัติ นิยมवास. (2560,). การพัฒนาเครื่องหั่นย่อยหอมแดง. งานประชุมวิชาการสมาคมวิศวกรรมเกษตรแห่งประเทศไทย
ระดับชาติ ครั้งที่ 18 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 10, 112-116
- วารสารวิชาการเกษตร. คู่มือการแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://i4biz.nrct.go.th/download/ebook/10036.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล : 3 พฤศจิกายน 2561).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การจัดทองแดงออกจากน้ำที่ปนเปื้อนด้วยการใช้ไบโอชาร์ที่เตรียมจากซังข้าวโพด Copper Removing from Contaminated Water Using Biochar Derived from Corncobs

โยธิน กัลยาเลิศ และชุมพร บุซบก
Yotin Kallayalet¹ and Chumphol Busabok²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ เพื่อขจัดไอออนทองแดงออกจากน้ำด้วยถ่านไบโอชาร์ ถ่านไบโอชาร์ถูกเตรียมด้วยกระบวนการไพโรไลซิส โดยใช้ซังข้าวโพดที่เผาที่อุณหภูมิ 850 องศาเซลเซียสในบรรยากาศที่มีออกซิเจนต่ำ ถ่านไบโอชาร์ที่ได้ถูกนำมาตรวจสอบลักษณะด้วย SEM, EDS และ XRD ซึ่งพบว่า มีผลึกของแกรไฟต์และคาร์บอนเกิดขึ้นและมีรูพรุนอยู่ในช่วง 10-15 ไมโครเมตร หลังจากนั้น ไบโอชาร์ถูกบดด้วยเครื่องบดแฮมเมอร์มิลและคัดแยกด้วยตะแกรงร่อนเป็น 3 ช่วง (105-149, 149-177 และ 177-210 ไมโครเมตร) และนำไปจุ่มลงในสารละลายทองแดง 5-60 นาที เวลาในการดูดซับทองแดงจนอิ่มตัวของผงไบโอชาร์ทุกขนาดเท่ากับ 15 นาที อัตราการดูดซับสูงสุดคือ 0.8 มิลลิกรัมต่อกรัมนาที ด้วยขนาดอนุภาคที่อยู่ในช่วง 105-149 ไมโครเมตร

คำสำคัญ: ทองแดง, การดูดซึม

Abstract

The aim of this research is to remove copper ion from water by biochar. The biochar were prepared by pyrolysis process using corncob and fired at 850°C in low oxygen atmosphere. The biochar were characterized by SEM, EDS and XRD. The results showed graphite and carbon crystalline and pore size about 10-15 μm . The biochars were crushed by hammer mill and separate size by sieve for 3 ranges (105-149, 149-177 and 177-210 μm) and dipped in the copper solution for 5-60 minute. The saturated copper absorption times of all size were about 15 minute. The maximum absorption rate is 0.8 mg/g/min by the size range 105-149 μm .

Keywords: Biochar, Copper, Absorption

Introduction

Industrial manufacturing including printed circuit board manufacturing, electronics plating, wire drawing, copper polishing, paint manufacturing, wood preservative using and printing operations are copper ion source of wastewater (Salmani et al., 2012). Copper is a heavy metal that is naturally observed in the environment and in fragmented water resources. The discharge of wastewater including heavy metals increases the environmental pollution and toxic nature of Cu^{2+} affects water resources (Jarup, 2003). Copper ion is an essential element for health of plants, animals and humans (Kumar, 2006). Copper is not biodegradable in environment, so it accumulates such as other heavy metals and may cause adverse effects.

¹ Assistant Professor, Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. 1 Moo 20 Phaholyothin Road, Klong Nueng, Klong Luang, PathumThani 13180 *E-mail: Yotin@vru.ac.th

² Expert Centre of Innovative Materials, Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR) 35 Moo 3 Klongha, Klong Luang, PathumThani 12120

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

High concentration of copper compounds in drinking and agriculture water sources is the biggest threat to human health so that, in human it creates a kind of disease which is similar to flu (Olivares et al., 1998 and Dragan et al., 2009).

To protect humans and environment, removal of copper ion from water is important. There are several methods to remove copper ion from water such as coagulants, oxidizing agents, membranes, ion flotation (Salmani et al, 2012), the use of nanoparticles, adsorption processes and electrochemical techniques. The adsorption process is cheaper and simpler than other method. So that biochar is interest to use to absorb copper ion in wastewater. This is because biochar can be easy prepared in rural of Thailand.

Biochar is porous carbon-rich materials produced by pyrolysis of biomass in range of temperatures 150-900°C under low oxygen atmosphere (Beesley et al., 2011). The properties of biochar were depend on pyrolysis temperature. The porosity of biochar increased with pyrolysis temperature (Ahmad et al., 2014). The porosity is important to absorption properties of biochar. Particle size of biochar is also interest to study the absorption of heavy metal. So that the aims of this research was to study the particle size of corn cob biochars to remove copper ion from water

Materials and methods

Pyrolysis process was used to prepared biochars from corncobs. Before the pyrolysis tests corncobs were dried by sunshine for 5 days and measured moisture content. corncobs were undertaken in a vertical firewood kiln under low oxygen atmosphere. The vertical firewood kiln was fired at temperature 850°C at outside but inside kiln temperature about 450°C and hold temperature until the pyrolysis vapors which released from dried corncobs and burnt by fire outside of kiln were completed. The corncobs were changed to biochar. The corncob bio-charcoals were characterized by SEM to observed microstructure, EDS to analyzed chemical composition and XRD to analyzed phase composition.

The biochar was reduced size by hammer mill and separated by sieves for 3 ranges of 105-149, 149-177 and 177-210 μ m. The different size of biochars for 1 gram were dipped in 100 ml. of water which has copper 1 mg/l for 5,10, 15, 20, 30, 45 and 60 minute. Atomic absorption spectrometer (AAS) was used to analyzed copper ion content in water after dipping.

Results and discussion

1. Corncob biochar analysis

After pyrolysis test, SEM, EDS and XRD were used to characterize biochar which the results were shown as follows.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

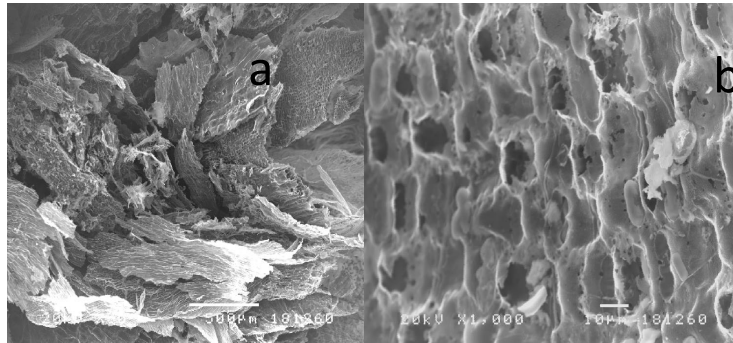

Fig. 1 Microstructures of corncob biochar (a) x 50 (b) x 1000

Microstructures of the biochar from corncob were shown in Fig. 2. The celluloses are arranged in a charcoal as a sheet and porous consistency. Pore size is in the range of 10-15 μ m.

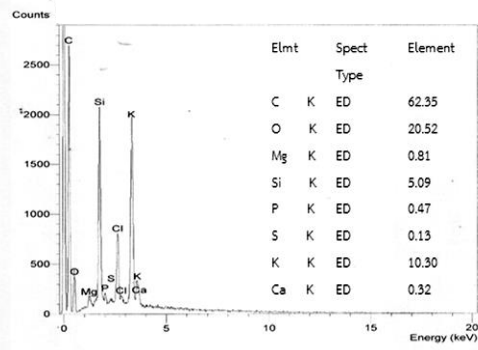

Fig. 2 EDS spectra and chemical composition of corncob biochar

Chemical composition of corncob biochar which shown in Fig. 2 were composed of carbon 62.35 %, oxygen 20.52%, potassium 10.30 %, silicon 5.05 % and few of magnesium, phosphorous, calcium and sulfur respectively. corncob biochar have significant potassium and silicon content.

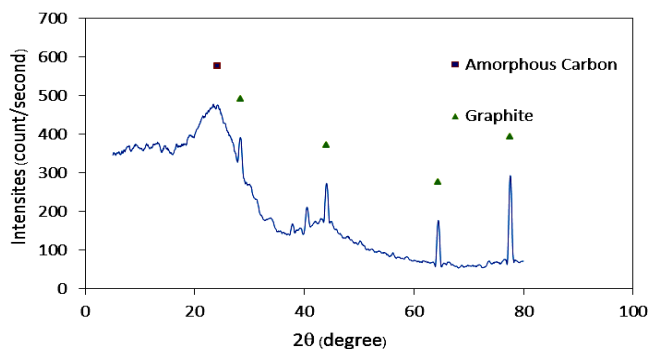

Fig. 3 XRD pattern of corncob biochar

Fig. 3 Corncob biochar were analyzed by XRD. The XRD pattern was shown amorphous carbon and graphite which formed at high temperature.

การประยุกต์ใช้ถ่านอัดเม็ด "หมอกเทร็ดมอจี" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. Copper removing by biochar

The corncob biochars were crushed by hammer mill and separated by sieve for the range of 105-149, 149-177 and 177-210 μm to dip in copper solution of 1 mg/l concentration. Specific surface areas of biochar were shown in table 1. The solutions after dipping were characterized by AAS. The results were shown in Fig. 4.

Table 1. Specific surface are of corncob biochar.

Size range (μm)	Specific surface area (m^2/g)
177-210	124
149-177	179
105-149	220

Specific surface area is inverse variation with particle size. The size increase but specific surface area decrease.

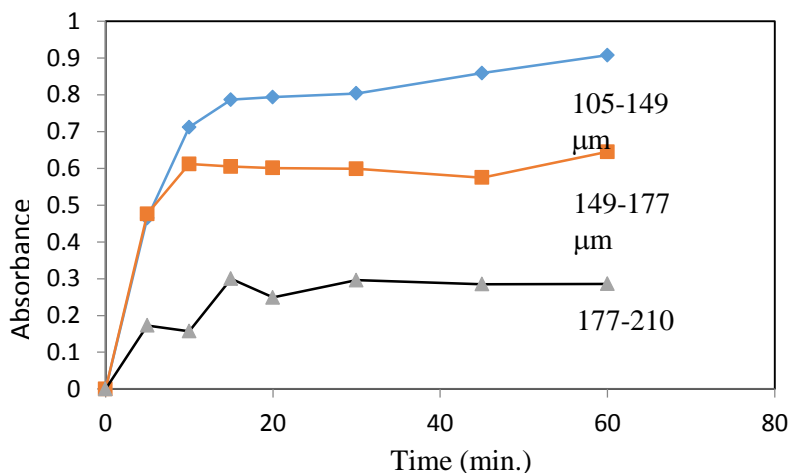

Fig. 4 Copper ion absorption of the corncob biochars

Fig. 4 the corncob biochars were dipped in copper solution to absorbed copper ion. Every size range can be absorbed copper ion until saturated for 15 minute. The absorption depended on particle size. The size range of 177-210, 149-177 and 105-149 μm were saturated approximate 0.3, 0.6 and 0.8 milligram of copper per gram of biochar respectively. The absorption rates are about 0.02, 0.06 and 0.08 mg/g/min respectively.

Conclusion

The corncob biochars synthesis by pyrolysis process and used to removed copper ion from water can be concluded as follow.

1. The biochar consist of Carbon and oxygen as main element and have significant Potassium and Silicon content.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. Pore size of biochar was about 10-15 μm and found carbon and graphite crystalline in biochar synthesis.

3. The biochar can be absorbed copper ion and saturated at 15 minute. The maximum absorption rate is 0.8 mg/g $\cdot$ min.

References

- Ahmad, M., Rajapaksha, A.U., Lim, J.E., Zhang, M., Bolan, N., Mohan, D., Vithanage, M., Lee, S.S., Ok, Y.S., (2014). **Biochar as a sorbent for contaminant management in soil and water : a review.** Chemosphere 99, 19e33.
- Beesley, L., Moreno-Jimenez, E., Gomez-Eyles, J.L., Harris, E., Robinson, B., Sizmur, T., (2011). **A review of biochars' potential role in the remediation, revegetation and restoration of contaminated soils.** Environ. Pollut. 159 (12), 3269e3282.
- Dragan ES, Dinu MV. (2009). **Removal of copper ions from aqueous solution by adsorption on ionic hybrids based on chitosan and clinoptilolite.** Ion Exchange Letters;2: 15-8.
- Gao, L.Y., Deng, J.H., Huang, G.F., Li, K., Cai, K.Z., Liu, Y., Huang, F., (2019). **Relative distribution of Cd²⁺ adsorption mechanisms on biochars derived from rice straw and sewage sludge.** Bioresour. Technol. 272, 114e122.
- Jarup L. (2003). **Hazards of heavy metal contamination.** Br Med Bull; 68: 167-82.
- Kumar M, Singh S, Mahajan RK. (2006). **Trace level determination of u, zn, cd, pb and cu in drinking water samples.** Environ Monit Assess. 112 (1-3) : 283-92.
- Olivares M, Pizarro F, Speisky H, et al. (1998). **Copper in infant nutrition :safety of world health organization provisional guideline value for copper content of drinking water.** J Pediatr Gastroenterol Nutr. 26(3) : 251-7.
- Salmani M.H et al. (2012). **Removing Copper from Contaminated Water Using Activated Carbon Sorbent by Continuous Flow.** Journal of Health Researches. 1(1) : 11-18.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาคโปสเตอร์

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด
อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

Factors affecting the health care of the elderly of Bang Khu Rat Town Municipality,
Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province

คุณัญญา หอมทวล¹ ชลิดา กันทาลิล² ผิน ปานขาว³ และสนธิ์ บำงยี่ซัน⁴
Kunanya Homhuan, Chalida Kandahila, Phin Pankow and Son Bangyeekan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,496 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 316 คน โดยการใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 66-70 ปี จำแนกตามการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบอนุปริญญาหรือ ปวส.

2. ปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร

3. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการออกกำลังกาย ด้านอนามัย ด้านอารมณ์ และด้านการรับประทานอาหาร ตามลำดับ

4. ทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

4.2 ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ รองศาสตราจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

⁴ รองศาสตราจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมมติไทย "

ABSTRACT

The research purposes was to study the factors affecting the health care of the elderly of Bang Khu Rat Town Municipality, Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province. The target population was 1,496 elderly living in Bang Khu Rat Town Municipality, Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province. The sample size was 316 elderly, determined by the Yamane formula. The data collection instrument was the estimate rating scale questionnaire. The data analysis statistics were the percentage, mean, standard deviation, and rating scale measurement form. The research findings were:

1. The personal factors classified by age found that most of the samples were between 66-70 years old, classified by education level found that most samples graduated diploma or high vocational certificate.

2. The environmental factors related to health care behaviors of the elderly of Bang Khu Rat Town Municipality, Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province, overview was at high level. The each aspect consideration found every aspect was at high level, when mean descending were the knowledge and understanding aspect, and the receiving information aspect. Respectively.

3. The health care behaviors of the elderly of Bang Khu Rat Town Municipality, Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province, overview and each aspect were at moderate level, when mean descending were the exercise aspect, the hygiene aspect, the emotional aspect, and the eating aspect, respectively.

4. The hypothesis testing found:

4.1 The elderly with different age had the opinion about health care behaviors of the elderly, overview was different. When each aspect consideration found one aspect was not different: the environmental health aspect.

4.2 The elderly with different education level had the opinion about health care behaviors of the elderly, overview was not different. When each aspect consideration found one aspect was different: the emotional aspect.

Keyword : Factors Affecting The Health Care of The Elderly

บทนำ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย และอีกไม่นานความต้องการของผู้สูงอายุและปัญหาทางสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจะมีจำนวนเกินกว่ากำลังการให้บริการทางสุขภาพของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ยากจนในชนบท ประเทศไทยควรพิจารณาการปฏิรูปตั้งแต่ตอนนี้เพื่อเป็นตัวช่วยในการขยายความครอบคลุมของระบบประกันสังคม สุขภาพ และการดูแลระยะยาว รวมถึงความคุ้มครองทางการเงินสำหรับผู้สูงอายุ ไปพร้อมๆ กับการจัดการรายจ่ายสาธารณสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในทุกๆ ระบบในทางที่เสื่อมลง จะนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ทำให้มีความเสี่ยงและเกิดปัญหาด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังหรือโรคไม่ติดต่อที่จำเป็นต้องให้การรักษาและการดูแลด้านสุขภาพเป็นเวลานาน เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุและเป็นภาระต่อ ครอบครัว ส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งในด้านสุขภาพและสังคม ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการสำรวจ ปี 2550 พบว่า ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.7 เมื่อแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มตามช่วงวัยคือ กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) พบว่า ร้อยละ 58.5 เป็นผู้สูงอายุวัยต้น ร้อยละ 31.7 เป็นผู้สูงอายุวัยกลางและร้อยละ 9.5 เป็นวัยสูงอายุวัยปลายซึ่งวัยที่ต้องพึ่งพาสูง (ชาติรี บานชื่น. 2549, การสำรวจและศึกษาภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ 4 ภาคของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ไทย สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ) แต่ประเด็นที่องค์การอนามัยโลกให้ความสนใจก็คือ ผู้สูงอายุมียุ้ยยืนยาวเหล่านี้จะอยู่ดีมีสุขและพึ่งพาตนเองได้

ในปี 2558 ผู้สูงวัยอายุ 65 ปีขึ้นไป มีจำนวนกว่าร้อยละ 10 หรือมากกว่า 7 ล้านคน และมีการคาดการณ์ว่าจำนวนจะเพิ่มขึ้นถึง 17 ล้านคน ภายในปี 2583 ซึ่งมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากรไทยทั้งหมด เมื่อรวมกับประเทศจีนแล้วนั้น ประเทศไทยจะมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และคาดว่าจะมีสัดส่วนมากเป็นลำดับแรกของภูมิภาคภายในปี 2583 ในขณะที่ประชาชนไทยทุกคนได้รับสิทธิคุ้มครองจากหลักประกันสุขภาพตั้งแต่ปี 2545 รายงานพบว่ายังมีผู้สูงอายุอีกหลายคนประสบกับความยากลำบากในการใช้บริการทางสุขภาพเหล่านี้ เหตุผลหลักประการหนึ่งคือพวกเขาต้องพึ่งพาผู้ดูแลและญาติพี่น้องในเวลาที่ต้องเดินทางมายังสถานพยาบาล ซึ่งเกิดขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุยากจน และผู้สูงอายุวัยปลายที่มีอายุมากกว่า 80 ปีและอาศัยอยู่ในชนบท

จากความสำเร็จของปัญหาดังกล่าว การสร้างเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการบริหารจัดการในการสร้างเสริมสุขภาพ การสนับสนุนการดำเนินงานชมรมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพของชุมชนอย่างต่อเนื่อง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อการสร้างสุขภาพ โดยการใช้พลังกลุ่มและกระบวนการกลุ่มของประชาชนมาแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนเอง โดยเริ่มจากการจัดกิจกรรมกลุ่มง่ายๆ ร่วมกันและสร้างเสริมให้กลุ่มเข้มแข็งในการคิดวิเคราะห์สภาพปัญหา ตลอดจนกระบวนการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานชมรมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนา และขยายผลในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ให้มีสุขภาพดี นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้สูงอายุตามคำจำกัดความของมติสมัชชาใหญ่ของโลกผู้สูงอายุที่กรุงเวียนนา พ.ศ. 2525 หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยที่ประชุมองค์การอนามัยโลกที่เมือง KIEV ประเทศรัสเซีย ปี ค.ศ. 1963 ได้จัดประเภทการเป็นผู้สูงอายุ โดยยึดเอาความยืนยาวของชีวิตตามปีปฏิทินดังนี้คือ

1. วัยสูงอายุ อายุระหว่าง 60 – 74 ปี เป็นผู้สูงอายุวัยต้น (Young Old) ยังสามารถทำกิจกรรมได้
2. วัยชรา มีอายุ 75 ปีขึ้นไป (Old – Old) ถือว่าเป็นวัยสูงอายุอย่างแท้จริง ผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2546

(กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. 2548: 1) หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทย

บรรลุ ศรีพานิช (2532: 42) ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปโดยนับอายุตามปฏิทิน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่องค์การระหว่างประเทศได้ตกลงกันเป็นมาตรฐานสากลในการกำหนดอายุเริ่มต้นของชราภาพ

ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2525: 12) ให้ความหมายว่า สวัสดิการ หมายถึงการมีวิถีชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ที่ราบรื่นมั่นคง ตลอดจนการกินดีอยู่ดีมีมาตรฐานในการครองชีพสูงขึ้น มีสุขภาพและอนามัยดี ซึ่งสวัสดิการของแต่ละบุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ ความสมบูรณ์ทางร่างกาย ความสมบูรณ์ทางวัตถุและความสมบูรณ์ทางจิตใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Encyclopedia Britannica (1768: 8) ให้ความหมายว่า "สวัสดิการสังคม" หมายถึง การปฏิบัติจัดทำทั้งหลายไม่ว่าโดยส่วนราชการหรือเอกชน เป็นการปฏิบัติจัดทำเพื่อช่วยเหลือ บุคคลครอบครัว กลุ่มชน และชุมชน ให้มีมาตรฐานการครองชีพอันดีมีสุขภาพและสังคมภาพที่น่าพึงพอใจ โดยมุ่งให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมเดียวกันได้ต่อไป

ประเวศ วะสี (2541) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพตนเอง ในการบรรลุซึ่งสุขภาพภาวะอันสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม บุคคลและกลุ่มบุคคล จะต้องสามารถป้องกันและตระหนักถึงความมุ่งมาดปรารถนาของตนเอง สามารถตอบสนองต่อปัญหาของตนเองและสามารถเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อม หรือปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

กรีน และครูเตอร์ (Green & Kreuter, 1991) ให้ความหมายของการส่งเสริมสุขภาพ ว่าหมายถึง ผลรวมของการสนับสนุนด้านการศึกษาและสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดผลต่อการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งจะนำไปสู่ภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์ การกระทำหรือการปฏิบัติเหล่านั้นอาจเป็นในระดับบุคคล ชุมชน หรือกลุ่มบุคคลการปฏิบัติหรือการกระทำเหล่านั้นย่อมส่งผลต่อภาวะสุขภาพของบุคคลและชุมชนโดยรวม

พาลังก์ (Palank, 1991) กล่าวว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เริ่มต้นโดยบุคคลทุกกลุ่มอายุ และกระทำด้วยตนเองโดยปฏิบัติในทางบวก เพื่อคงไว้หรือเพิ่มระดับความผาสุกของชีวิต (well-being) ความตระหนักในตนเองและความสำเร็จของบุคคล พฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การพักผ่อนที่เพียงพอ การมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความเครียด การมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,496 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 316 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าร้อยละ ดังนี้
จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 125 คน มีอายุระหว่าง 66-70 คิดเป็น ร้อยละ 39.56 รองลงมาคืออายุระหว่าง 71-80 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 28.16 ลำดับต่อมาคืออายุระหว่าง 60-65 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.46 และมีอายุระหว่าง 81-90 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 15.82 ตามลำดับ
จำแนกตามการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 102 คน จบอนุปริญญาหรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 32.27 รองลงมาจบปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 ลำดับต่อมาจบมัธยมศึกษาหรือ ปวช. จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 27.22 และจบประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.81 ตามลำดับ
2. ปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.85$) และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ
3. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้าน พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 3.25$) ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.20$) ด้านอารมณ์ ($\bar{X} = 3.15$) และด้านการรับประทานอาหาร ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ด้านการรับประทานอาหาร พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้คือ ท่านกินอาหารรสเค็มจัด เช่น ปลาเค็ม เนื้อเค็ม ไข่เค็ม ($\bar{X} = 3.27$) ท่านกินผักและผลไม้สด อย่างน้อยวันละครั้งก็โลกรัม ($\bar{X} = 3.25$) และท่านกินอาหารหรือขนมหวานที่ปรุงด้วยกะทิ เช่น แกงเผ็ด แกงเขียวหวาน มีสมัน แกงคั่ว กลัวยาวชี่ บัวลอย ลอดช่อง ($\bar{X} = 3.18$) ตามลำดับ

3.2 ด้านการออกกำลังกาย พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้คือ ท่านอบอุ่นร่างกาย ก่อนออกกำลังกาย หรือ เล่นกีฬา 5-10 นาที ($\bar{X} = 3.31$) ท่านออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ระดับปานกลาง (เช่น เดิน วิ่ง ว่ายน้ำ น้อยพอประมาณ หายใจแรงขึ้นกว่าปกติเล็กน้อย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 -5 วันๆ ละ 30 นาที ($\bar{X} = 3.29$) และท่านออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3-5 วันๆ ละอย่างน้อย 30 นาที ($\bar{X} = 3.28$) ตามลำดับ

3.3 ด้านอารมณ์ พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้คือ เมื่อท่านมีอาการเครียดท่านผ่อนคลายความเครียดด้วยการสวดมนต์ ไหว้พระ/นั่งสมาธิ ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อมีเวลาว่างท่านมักหางานอดิเรกมาทำเพื่อคลายเหงา ($\bar{X} = 3.26$) และท่านมักมีการพบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูงอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.25$) ตามลำดับ

3.4 ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้คือ มีการทำความสะอาดห้องครัว ห้องน้ำที่บ้านให้สะอาดเสมอเพื่อมิให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ($\bar{X} = 3.34$) สมาชิกในครัวเรือนร่วมทำความสะอาดหมู่บ้านโดยดูแลอาณาเขตหน้าบ้านตนเอง และร่วมกันทำในเขตสาธารณะ ($\bar{X} = 3.29$) และร่วมกันป้องกันมิให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง โดยสำรวจไม่ให้มีภาชนะที่ก่อให้เกิดน้ำขัง อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 3.16$) ตามลำดับ

4. ทดสอบสมมติฐาน

1) ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

2) ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหาร ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการออกกำลังกาย และด้านอารมณ์ มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการรับประทานอาหารของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ รับประทานอาหารรสเค็มจัด ซึ่งส่งผลต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุเนื่องจากการรับรู้ของระบบสัมผัส ได้แก่ ลิ้นเสื่อมลง มีการฟ่อตัวของประสาทรับรส ปริมาณตุ่มรับรสของลิ้นลดลงทำให้ผู้สูงอายุรับประทานอาหารรสเค็มเพราะรู้สึกว่าการจืด ร่องลงมาคือ รับประทานอาหารโดยการเคี้ยวช้าๆ ให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ละเอียด และ พฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือ รับประทานผัก เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของเหงื่อและฟัน รวมทั้งต้องนํ้าลายน้อยลง ทำให้การเคี้ยวและการกลืนอาหารลำบากจึงรับประทานผักได้น้อย ผู้สูงอายุควรเลือกรับประทานอาหารอย่างถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของร่างกายโรคที่เป็นอยู่ และสภาพการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ ดังนั้น การจัดหาอาหารจึงควรคำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจด้วย มิใช่คุณค่าทางโภชนาการเท่านั้น (บรรลุ ศิริพานิช, 2537: 120)

2. ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ สามารถที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีสติ รองลงมาคือ บอกกับตนเองว่าปัญหาทุกอย่างแก้ไขได้ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิต ซึ่งผ่านการเผชิญปัญหามาก จึงทำให้รู้สึกว่าการแก้ปัญหาสามารถแก้ไขได้ และ พฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือ พยายามหาทางแก้ไขเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น และพยายามหาทางแก้ไขเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้านการจัดการกับความเครียด สามารถทำได้โดย เมื่อลูกหลานแยกครอบครัวออกไป ทำให้ผู้สูงอายุมีเวลาในการใช้ชีวิตร่วมกับคู่สมรสมากขึ้นและอยู่ตามลำพังมากขึ้น สิ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในชีวิตสมรสในช่วงนี้คือ การเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข คอยดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ร่วมคิดแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งการพูดคุยหรือระบายความทุกข์ใจให้ผู้ใกล้ชิดได้รับทราบ ก็ถือว่าเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางหนึ่งเช่นกัน

3. ด้านการออกกำลังกาย พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขน ยืดขา รองลงมาคือ ท่านออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน นานครั้งละประมาณ 20 นาทีและ ก่อนออกกำลังกาย ท่านมีการเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการออกกำลังกาย และ พฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือออกกำลังกายจนรู้สึกหัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้นค่าเฉลี่ย จากข้อมูลพบว่า ผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายแต่ยังไม่ได้ออกกำลังกายจนรู้สึกหัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุคิดว่าการทำงานบ้านหรือกิจกรรมเล็กๆน้อยๆ หรือการทำงานบ้าน เป็นการออกกำลังกายซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุตา วิไลเลิศ (2538) พบว่าผู้สูงอายุออกกำลังกายจากการทำงานบ้านที่ไม่ได้ใช้แรงมาก และเป็นการออกกำลังกายระยะสั้น ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น การออกกำลังกายเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการเพิ่มความสามารถทางร่างกายของผู้สูงอายุ พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติโดยให้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย ทำให้ร่างกายมีการใช้พลังงานปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ บรรลุ ศิริพานิช(2537: 130)ให้ความเห็นว่าการออกกำลังกายที่ถูกต้องและกระทำสม่ำเสมอจะทำให้ผู้สูงอายุ มีความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวร่างกาย ชะลอความเสื่อมของกระดูกและกล้ามเนื้อ ร่างกายแข็งแรงและอายุยืนยาว ซึ่งการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ การเดินเร็ว การวิ่งเหยาะ และ ควบออกกำลังกายสม่ำเสมอ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ใช้เวลาในการออกกำลังกายครั้งละ 20-40 นาที

4. ด้านอารมณ์ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ พยายามทำให้รู้สึกว่าคุณค่า รองลงมาคือ เป็นที่เคารพนับถือของเพื่อนบ้าน เพราะผู้สูงอายุต้องการการยอมรับจากสังคม และ พฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือ ได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์ในเรื่องต่างๆ เนื่องจาก การที่ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายไปในทางเสื่อมย่อมส่งผลกระทบต่อร่างกายโดยตรงแล้ว ด้านจิตใจ อารมณ์และสังคมก็มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจตนเอง จึงไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ดังนั้นพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ จึงควรส่งเสริมผู้สูงอายุให้รับรู้ความจริงอย่างมีประสิทธิภาพ การยอมรับตนเอง การแสดงความคิดและพฤติกรรมต่างๆ ตามสภาพธรรมชาติ การเอาใจใส่ต่อสวัสดิการของมนุษย์ มีความห่วงใยสังคม ประเทศชาติ มีความประทับใจในประสบการณ์พื้นฐานอย่างลึกซึ้ง สร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างจริงใจ และเข้าใจชีวิตจากโลกทัศน์ที่มีเป้าหมาย โดยมีความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งสามารถทราบข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ในด้านการกินอาหารที่มีไขมันสูง เช่น ข้าวเหนียวมัน หนุสามชั้น หนังกุ้ง คอหมูย่าง การกินอาหารรสหวาน เช่น น้ำอัดลม น้ำหวาน ขนมเค้ก คุกกี้ เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
2. การศึกษาในครั้งนี้ได้ ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- เขมิกา ยามะรัต. (2527). ความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการบำนาญกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2548). การออกกำลังกายทั่วไปและเฉพาะโรคผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2546). การบริหารจัดการชมรมสร้างสุขภาพ. กรุงเทพฯ : กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงสาธารณสุข. (2548). แนวทางการอบรมแกนนำชมรมสร้างสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมสุขภาพ.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2547). คู่มือการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุสำหรับบุคลากรสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิราภรณ์ ใจสบาย. (2553). พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- जनัยพร สุรมินิจกุล. (2544). การมีส่วนร่วมในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุของศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ กรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ทรงศักดิ์ มีชัย. (2544). กระบวนการมีส่วนร่วมในชมรมผู้สูงอายุ บ้านป่าขาม อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2532). เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- ประสิทธิ์ สิริพันธ์ และเพ็ญประภา ศิริโรจน์. 2542. สถานการณ์ชมรมผู้สูงอายุไทยแนวโน้มการพัฒนา. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ. (2542). การประเมินนโยบายและแผนงานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ, กระทรวงสาธารณสุข. ขอนแก่น : พระธรรมขันธ์.
- รัชดา พรพิไลสวัสดิ์. (2548). การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมสุขภาพ ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์.
- วิชยา คำแฝง. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแอโรบิกเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สายอรุณ บุญคำแสน. (2548). การประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุวัดอินทาราม อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระสาขารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2549). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อุษาพร ชาลิตนิจกุล. (2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ. เอกสารการสนทนาวิชาการเลือกสรรการพยาบาลอนามัยชุมชน เล่มที่ 2 หน้าที่ 10 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียน
ในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

The guidelines for promoting self-discipline love and unity of students under the
authority of Kraikrang sub-district Kong kraitat district, Sukhothai province

รัตนา สิทธิอ่วม¹ พัชรินทรา ชัยสมตระกูล² และ สุธีรา วิไลกุล³

Rattana Sittioum, Patcharintra Chaisomtukul, and Sutteera Wilaikul

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองและส่งเสริมความรักความสามัคคีให้กับนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวน 300 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ และการหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีระดับความมีวินัยในตนเองมากที่สุด คือ ด้านความอดทน และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และด้านที่มีระดับความมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด คือ ด้านความตรงต่อเวลา สำหรับแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองและส่งเสริมความรักความสามัคคีให้กับนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มี 3 แนวทาง คือ การจัดอบรมให้ความรู้ การจัดทำแหล่งเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยการจัดทำเพจการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีช่องทางการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ : ความมีวินัยในตนเอง การส่งเสริมความรัก ความสามัคคี

Abstract

The purposes of this research were to study the level to self-discipline of students in schools under the authority of Kraiklang sub-district, Kongkraitat district, SuKhothai Province to study the development guidelines of self-discipline and to promote love and unity for students in schools under the authority of Kraiklang sub-district, Kongkraitat district, SuKhothai Province, by using questionnaires as a tool for data collection from junior high school students in Kraiklang sub-district, Kongkraitat district, Sukhothai Province, 300 students. The statistics used for percentage and finding the average. The results of the research showed that the area with the most discipline were endurance and self-confidence, next is the practice of social regulation and the aspect with the least level of self-discipline was the punctual side. For ways to develop discipline in their own wells and promote love unity for students in Kraikrang sub-district area, Kongkraitat district, Sukhothai Province. There are 3 ways: training, providing knowledge, creating learning resources and creating a learning network by creating a learning page, to give students a way to express their views and exchanging learning.

Key words: self-discipline, promoting love, unity

¹ ผศ.ดร.,อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม i_ammoly@hotmail.com, 095-6355625

² ผศ., อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ความว่า การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีคุณสมบัติ 4 ข้อ ดังนี้ 1) มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง ต้องมีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด ที่ถูก สิ่งชั่ว สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดที่ชั่ว เพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง 3) มีงานทำ มีอาชีพ ต้องให้เด็กรักงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ อบรมให้เรียนรู้การทำงาน ให้สามารถเลี้ยงตัวและเลี้ยงครอบครัวได้ 4) เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีหมายถึงการมีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ต้องทำงานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ”

การจัดการศึกษาเป็นพันธกิจสำคัญที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการเรียนรู้สู่บัณฑิตนักปฏิบัติอย่างมืออาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และเป็นไปตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ประเด็นที่ 3 การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการบรรลุเป้าหมายตามพระบรมราโชบาย และยุทธศาสตร์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจึงต้องดำเนินงานโครงการส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ภายใต้พื้นฐานประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่านิยม และความเป็นไทย วางรากฐานวิถีชีวิตของคนไทย โดยส่งเสริมการฝึกให้เยาวชน มีความซื่อสัตย์ มีวินัย ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การนำหลักธรรมทางศาสนาใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงส่งเสริมการเล่นกีฬาและนันทนาการ เพื่อสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ โดยน้อมนำศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นหลักชัยในการดำเนินกิจกรรม

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ พบว่า พื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ เป็นพื้นที่ที่ต้องการเร่งรัดพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการส่งเสริมพัฒนาความสามัคคีในชุมชน ความเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่น และต้องการส่งเสริมให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา กิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจากความสำคัญของเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอ กงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองและส่งเสริมความรักความสามัคคีให้กับนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เบญญาภา หลวงราช (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียน แนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ 1) โรงเรียน ต้องมีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม 2) ครูต้องให้ความรัก ความเอื้ออาทร ดูแลเอาใจใส่ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รับฟังความคิดเห็นพร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกเรื่อง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3) พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาความมีวินัยใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตนเองของนักเรียน โดยการเข้าร่วมประชุมหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น อีกทั้งดูแลเอาใจใส่ให้ความรัก รั้งฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกเรื่อง และ 4) นักเรียนต้องตระหนักและพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยการตั้งกฎเกณฑ์ในชีวิตประจำวัน ใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม

ธัญพร แซ่เทียน (2551) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในเขตอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัวของนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และตัวแปรเกณฑ์ คือ ความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน มี 6 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียน มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปยังปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ นิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกใน ครอบครัว ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน บุคลิกภาพ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

กุหลาบ อินทร์สา และคณะ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัย 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปยังปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดได้แก่ นิสัยในการเรียน เจตคติต่อความมีระเบียบวินัย ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน สภาพชุมชน พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวินัย แนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ การวิจัยระยะที่ 1 ช่วงสำรวจเพื่อศึกษาระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย และการวิจัยระยะที่ 2 ช่วงของการหาแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ช่วงสำรวจเพื่อศึกษาระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย ที่เข้าร่วมโครงการยุทธศาสตร์ภายใต้โครงการ โครงการส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัยเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นภายใต้พื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พื้นที่อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัยจำนวน 300 คน

การวิจัยระยะที่ 2 ช่วงของการหาแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย กลุ่มเป้าหมายประชากร คือ นักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย นักศึกษา ครู อาจารย์ราชภัฏพิบูลสงคราม ทหารค่ายสกรมรบพิเศษที่ 4 ค่ายสฤชดีเสนา รวมจำนวน 150 คน

การออกแบบขั้นตอนการวิจัย

การออกแบบขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยทั้ง 2 ระยะการวิจัย ดำเนินงานต่อเนื่องกัน โดยนำผลการวิจัยที่ได้ในการวิจัยระยะที่ 1 ไปเป็นประเด็นในการจัดกิจกรรมรอบรู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในการวิจัยระยะที่ 2 โดยการดำเนินงานวิจัยทั้ง 2 ระยะการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขั้นที่ 1

- ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนจากเอกสาร ตำรางานวิจัย วารสาร บทความต่าง ๆ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดและประเด็นข้อมูล เพื่อใช้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- สร้างแบบสอบถามจากกรอบแนวคิดและประเด็นข้อมูลที่ศึกษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และทดสอบการใช้แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย และสรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย

ขั้นที่ 2

จัดประชุมระหว่างทีมนักวิจัย ครู ตัวแทนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และทหารทหารค่ายสกรมรบพิเศษที่ 4 ค่ายสฤษดิ์เสนา เพื่อระดมความคิดเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย

ขั้นที่ 3

ดำเนินการจัดกิจกรรมตามอบรมให้ความรู้และแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการอบรม การเล่นเกมและนันทนาการ การส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัยเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นภายใต้พื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตัวชี้วัดความสำเร็จคือ มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 150 คน และจัดประกวดเพลงการเรียนรู้ และประกวดคำขวัญ

ขั้นที่ 4

สรุปผลการวิจัยและจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์พร้อมดำเนินการเผยแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วยตัวแปร เพศ และ ระดับชั้นที่ศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 การสอบถามเกี่ยวกับระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรกลาง จังหวัดสุโขทัย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาข้อมูล เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity)

ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา กรอบแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4) นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค โดยได้ค่าแอลฟาเท่ากับ 0.923

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามการวิจัย จะนำมาประมวลผลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยตัวแปรต่าง ๆ จะถูกนำมาลบล้างเพื่อเปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปตัวเลขแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าตอบ โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยจำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 34.0 โดยผลการวิเคราะห์ระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในเขตตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	3.30	.503	ปานกลาง
2. ด้านความเป็นผู้นำ	3.29	.464	ปานกลาง
3. ด้านความอดทน	3.32	.486	ปานกลาง
4. ด้านความรับผิดชอบ	3.29	.475	ปานกลาง
5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	3.32	.475	ปานกลาง
6. ด้านความตรงต่อเวลา	3.27	.492	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.31	.327	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีระดับความมีวินัยในตนเองมากที่สุด ด้านความอดทน และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และด้านที่มีระดับความมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด คือ ด้านความตรงต่อเวลา และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ นักเรียนปฏิบัติถูกต้องตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนและสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนแต่งกายเรียบร้อยถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน
2. ด้านความเป็นผู้นำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ นักเรียนมักถูกเพื่อนเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนสามารถชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามด้วยความเต็มใจอย่างมีเหตุผล และนักเรียนแสดงความเป็นผู้นำเมื่อเกิดปัญหาในการทำงานกลุ่ม
3. ด้านความอดทน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ หลายครั้งที่นักเรียนรู้สึกท้อแท้กับการเรียนแต่นักเรียนก็พยายามผ่านไปให้ได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคขึ้นกับนักเรียน นักเรียนพยายามแก้ไขเพื่อให้ผ่านพ้นไปได้
4. ด้านความรับผิดชอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนและการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนใช้ความสามารถทั้งหมดเพื่อปฏิบัติงานตามมอบหมาย
5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ นักเรียนกล้าเผชิญกับความจริงที่เกิดขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นหรือทำในสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

6. ด้านด้านความตรงต่อเวลา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายบรรลุผลตามที่กำหนด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณเข้าแถว นักเรียนจะรีบไปทันที

ผลการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลโกรกล่าง อำเภอองโกรลาค จังหวัดสุโขทัย พบว่ามี 3 แนวทางในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรักและความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลโกรกล่าง อำเภอองโกรลาค จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

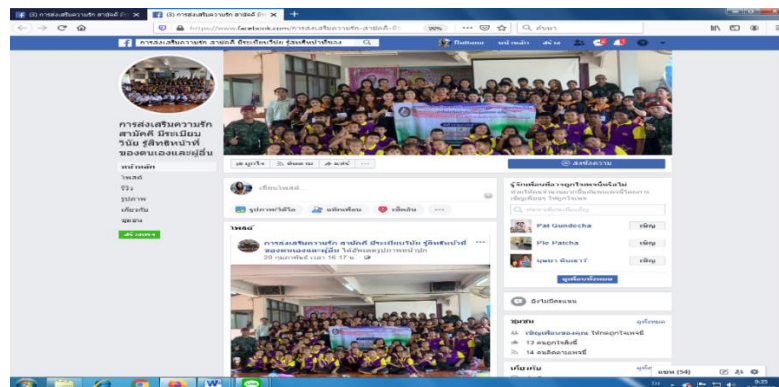
แนวทางที่ 1 จัดอบรมให้ความรู้

แนวทางที่ 2 การจัดแหล่งเรียนรู้

แนวทางที่ 3 การสร้างเครือข่ายความรู้โดยการจัดทำเพจการเรียนรู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปผลและอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไทรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยจำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไทรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย เป็นดังนี้

สำหรับผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีระดับความมีวินัยในตนเองมากที่สุด ด้านความอดทน และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และด้านที่มีระดับความมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด คือ ด้านความตรงต่อเวลา ไม่สอดคล้องกับ เบญญาภา หลวงราช (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพรนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลกับการดำเนินชีวิตในของนักเรียนมากขึ้น ทำให้พฤติกรรมความมีระเบียบความมีวินัยและลักษณะนิสัยการสนใจเรียนน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญพร แซ่เทียน (2551) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมากที่สุดยัง ได้แก่ นิสัยทางการเรียน เช่นเดียวกับ กุหลาบ อินทร์สา และคณะ (2559) ที่ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มากที่สุดไปยังปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดได้แก่ นิสัยในการเรียน เจตคติต่อความมีระเบียบวินัย ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน สภาพชุมชน พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ในส่วนของแนวทางในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีของนักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลไทรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย พบว่า มี 3 แนวทาง คือ

1. การจัดอบรมให้ความรู้
2. การจัดทำแหล่งเรียนรู้
3. การสร้างเครือข่ายความรู้โดยการจัดทำเพจการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ควรให้การใส่ใจ ส่งเสริม และสนับสนุนในประเด็นของการมุ่งสู่นาคต เนื่องจากเป็นประเด็นที่นักเรียนให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการมุ่งสู่นาคต เพื่อจะได้ทำงานที่ดีและมั่นคงในอนาคต

2. สถานศึกษา ควรให้การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมหรือจัดสัมมนาที่เกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน โดยมีการพัฒนาระบบดูแลให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความตรงต่อเวลาให้มาก เนื่องจากเป็นประเด็นที่นักเรียนให้ความสำคัญในเรื่องนี้น้อย ดังนั้นสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนและมุ่งเน้นในเรื่องของความตรงต่อเวลา

4. ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีให้กับนักเรียน เช่นการจัดทำเพจการเรียนรู้ เพื่อให้มีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาโปรแกรมจัดอบรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีให้กับนักเรียนที่เป็นหลักสูตรระยะสั้นและมีการประเมินหลายด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ควบคู่การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ความรัก และความสามัคคีให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ อินทร์สา และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ปีที่ 22 (ฉบับพิเศษ), 39-48
- ธัญพร แซ่เทียน. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในเขต อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธิดารัตน์ ธนะคำดี. (2552). การพัฒนาแบบวัดความมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา.
- เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพรนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปกร
- สิรินาถ ธงศิลา. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุ ศาสตรั้สูตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน The Results-Based Management for School Educational Quality Development

รัตนา สิทธิอ่วม¹ และ คณนันทน์ พฤตธสาโรช²
Rattana Sittiom and Kananan Pruttasarathe

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน: กรณีศึกษา โรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหาร การศึกษา โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา 8 คน 3) การทดลองใช้แนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคม จำนวน 20 คน 4) การประเมินใช้แนว การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในโรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคมที่เป็นผู้ปฏิบัติ รวมทั้งสิ้น 8 คน สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการของโรงเรียน มีการประชุมผู้มีส่วนได้เสียบ่อยครั้งและไม่ได้ชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง โรงเรียนไม่มีแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ชัดเจน เช่น แผนที่เน้นการพัฒนาคน ครู สถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ศูค ใหม่ และการบริหารจัดการยุคใหม่ ในส่วนการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนไม่มีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต้น สังกัดเพื่อขอรับคำแนะนำ เพื่อหาจุดอ่อน จุดที่ควรพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2. ได้แนวทางที่เรียกว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคม ด้วย รูปแบบ "Check-in @ น.ร.ว." ได้นำเอาหลักการของทฤษฎีระบบ (System Theory) มาใช้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ปัจจัย นำเข้า เรียกว่า "โดย น.ร.ว." น.น้อมนำ, ร.ร่วมมือ, ว.วิธีการ 2) ปัจจัยกระบวนการ เรียกว่า "Check-in" มี 6 ขั้นตอน และ 3) ปัจจัยผลผลิต เรียกว่า "เพื่อ น.ร.ว." น.นักเรียนคุณภาพ, ร.โรงเรียนคุณภาพ, ว.วิถีชุมชนพัฒนา

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน มีความเข้าใจและสามารถนำแนวทางสู่การปฏิบัติ สร้างเป็นแผนพัฒนา การศึกษา, แผนปฏิบัติการประจำปี, โครงการ/กิจกรรม, แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือปฏิบัติราชการ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($x = 4.78$, S.D. = 0.29) และด้านความเป็นไปได้ ($x = 4.64$, S.D. = 0.38)

คำสำคัญ : การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์, คุณภาพการศึกษา, การพัฒนาโรงเรียน

¹อาจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม i_ammoly@hotmail.com, 095-6355625

²ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นอกรเทรฆวอจย" อดัที่ 6 " นวัตการณเผลอสุภาน ดวยสมนโนภไทย "

Abstract

The purpose of this research was to develop the results-based management for school educational quality development: case study Namronwittayakom school. The research was undertaken 4 steps, as follows: 1) to study background, management for educational quality development related to the evaluation use of document analysis. 2) to develop the model for results-based management for school educational quality, examine this model by 8 experts 3) to implement the results-based management model with 20 teachers in Namronwittayakom school. 4) to assess the results-based management model by 8 participants the statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, content analysis for quality data.

The results were as follows.

1. School management has a fill meeting for stakeholders and did not explain the roles and responsibilities for them and school do not have educational management plan such as the human development plan, the teachers development plan, the school development plan, the new Learning resources development plan ,and the new management methods. In the part of Internal quality assurance, school do not coordinate with agencies for to know about suggestion for finding the weak point and how to develop school.

2. Has the new method called the Results-Based Management for School Educational Quality development in Namronwittayakom school by "Check-in @ Nor-Raw-Woa". It uses the system theory to explain model. 1) Input Component are "induced", "Collaborate", and "Method" 2) Process Components are "Check-in" for 6 steps 3) Output components are "Student Quality" "School Quality" and "the community development"

3. All Teachers understand and can used the model implement to practices and making the educational management plan, projects/Activities, the learning management plan, and the manual for work.

4. the results-based management for school educational quality development model had sustainability at the highest level ($X=4.41$, $S.D.=0.54$) and possibility at the highest level ($x = 4.64$, $S.D. = 0.38$).

Keywords : Results Based Management, Educational Quality, School Development

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ในปัจจุบัน เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเดิม การสื่อสารรวดเร็วไร้พรมแดน เชื่อมโยงโลกเข้าไว้ด้วยกัน การแข่งขันทวีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายเพื่อก้าวให้ทันกับกระแสโลกจึงมีผลกระทบต่อศักยภาพของคน ชุมชน ท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จำเป็นต้องมีกลไกรองรับและเสริมศักยภาพของประเทศให้พร้อมต่อบริบทของการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย, 2561, 1)

ในการเข้าสู่ Thailand 4.0 ประเทศไทยต้องมีการสร้างนวัตกรรมเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาต่างชาติเหมือนแต่ก่อน โดยมีเป้าหมายคือ การขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่ "มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน" ซึ่งการทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพสูง นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความจำเป็นที่สุด เพราะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ การที่จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ระบบการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและก้าวสู่ "การศึกษา 4.0" ด้วยเช่นกัน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของบุคคล (เสาวลักษณ์ พิสิษฐ์ไพบูลย์, 2559: 2; นวรัตน์ รามสูตและบัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2559; นพรัตน์ มีศรีและอมรินทร์ เทวตา, 2561: 22) ดังนั้น สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ไปในเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้

เป้าหมายของการบริหารราชการ คือการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาระบบราชการคือ การนำการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ โดยจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน สามารถประเมินผลได้ อย่างเป็นรูปธรรมและต้องมีการรายงานผลการปฏิบัติงานรายปีเผยแพร่ต่อสาธารณชน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูประบบราชการ โดยสร้างแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนารีนวิทยาคมขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารการศึกษาโรงเรียนนารีนวิทยาคม
2. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
3. เพื่อทดลองใช้แนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
4. เพื่อประเมินใช้แนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานและมุ่งเน้นที่ผลงานอันได้แก่ ผลผลิต (Output) กับผลลัพธ์ (Outcome) และความพึงพอใจของประชาชนหรือหน่วยงานที่ทำงานร่วมกัน มากกว่าที่จะทำงานโดยมุ่งเน้นที่ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานหรือปัจจัยนำเข้า (input) และกระบวนการทำงาน (Process) ซึ่งเป็นวิธีที่จะให้ได้ผลสำเร็จของงาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานกระทำได้โดยการประยุกต์ใช้วิธีการติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานที่อาศัยตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ที่เป็นตัวบ่งบอกผลงานให้ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และผลการดำเนินงานนี้จะนำไปใช้เพื่ออธิบายถึงความคุ้มค่าในการทำงานหรือแสดงถึงความรับผิดชอบในผลงานต่อสาธารณะ กับเพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น (เฉลิมพงศ์ มีสมนัย, 2547, หน้า 133)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทานแนะแนวทางการดำเนินชีวิตบน "ทางสายกลาง" แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพอ ประกอบด้วย 3 ท่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรู้และคุณธรรม

3. **หลักการทรงงานและศาสตร์พระราชา** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตการทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย 1) จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ 2) ระเบิดจากภายใน 3) แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4) ทำตามลำดับขั้น 5) ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ 6) ทำงานแบบองค์รวม 7) ไม่ติดตำรา 8) รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 9) ทำให้ง่าย 10) การมีส่วนร่วม 11) ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม 12) บริการที่จุดเดียว 13) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 14) ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ 15) ปลุกป่าในใจคน 16) ขาดทุนคือกำไร 17) การพึ่งพาตนเอง 18) พออยู่พอกิน 19) เศรษฐกิจพอเพียง 20) ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน 21) ทำงานอย่างมีความสุข 22) ความเพียร และ 23) รู้ รัก สามัคคี (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 23 พ.ค. 2561)

4. **พระปฐมบรมราชโองการ** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 มีพระปฐมบรมราชโองการว่า "เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป" ทรงให้ความมั่นใจแก่ประชาชนชาวไทยถึงพระราชปณิธานและความตั้งใจอันแน่วแน่ในการทรงงานว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 จะได้รับการสืบสาน รักษาและต่อยอดต่อไป เพื่อความเจริญสงบสุขและความมั่นคงไพบูลย์ของประเทศไทย

5. **พระบรมราโชบายด้านการศึกษา** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่งและรับสั่งถึงการจัดการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3) มีงานทำ-มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองที่ดี (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560. ออนไลน์)

6. **การบริหารแบบมีส่วนร่วม** การบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เข้ามาส่วนคิดตัดสินใจร่วมวางแผน ร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ผู้ก้มหน้าและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสามารถทำได้ใน 3 แบบ คือ 1) การบริหารโดยครูมีส่วนร่วม 2) การบริหารโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม และ 3) การบริหารโดยผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วม

7. **วิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

8. **หลักธรรมาภิบาล** การบริหารจัดการที่ดีที่นำมาปกครองประเทศให้เกิดความสงบสุขยึดหลัก 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า (อัชฎาภรณ์ ปาณิกบุตร, สถาบันพระปกเกล้า. 2559)

9. **การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน** การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันจะทำให้ความเจริญก้าวหน้าในหลายด้าน ทั้งยังเพิ่มความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกัน หากศึกษาและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ย่อมเพิ่มประสิทธิภาพต่อองค์กรได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารการศึกษาโรงเรียน** ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคมโดยการวิเคราะห์ห้ององค์กร, แผนพัฒนาการจัดการศึกษา, แผนปฏิบัติการประจำปี, รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และผลการประเมิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

คุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปลงถึงการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพภายใน

2. การสร้างแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ศึกษาตำรา งานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการยกร่างแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของและปรับปรุง โดยกระบวนการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา รวม 8 คน คือ 1) ผู้บริหารการศึกษา 1 คน, 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน 3) ศึกษานิเทศก์ 1 คน 4) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2 คน 5) ผู้นำองค์กรท้องถิ่น 1 คน และ 6) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา 1 คน

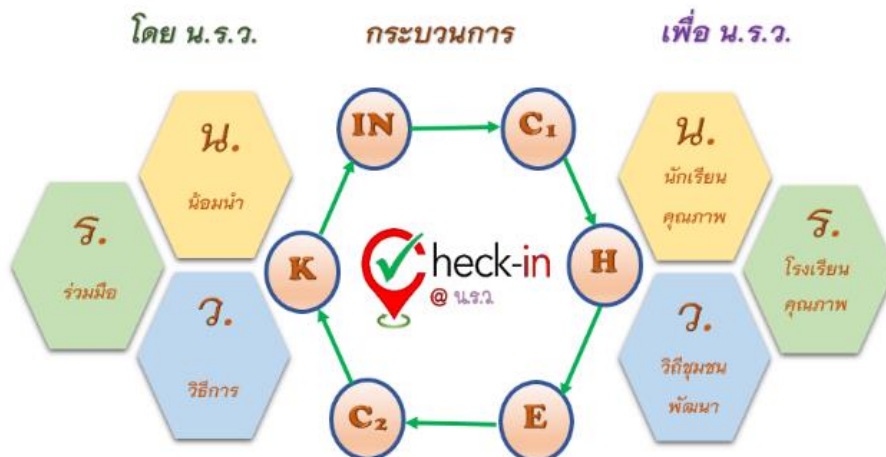
3. การทดลองใช้แนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทำการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้ร้อนวิทยาลัย กับ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน จากนั้นฝึกปฏิบัติกรนำแนวทางปฏิบัติลงสู่แผนพัฒนาการศึกษา, แผนปฏิบัติการประจำปี, โครงการ/กิจกรรม, แผนการจัดการเรียนรู้และคู่มือปฏิบัติราชการ จากนั้นนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และประเมินผลจากการสังเกต

4. การประเมินใช้แนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประเมินความเหมาะสม, ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม และใช้แบบสอบถามแบบมาตราวัด 5 ระดับ จากผู้ปฏิบัติในโรงเรียน รวม 8 คน คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน 2) ผู้ช่วยผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มงาน 2 คน 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 คน 4) คณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน และ 5) ผู้นำชุมชน/องค์กรท้องถิ่น 1 คน

ผลการวิจัย

1. พบว่า ในการบริหารจัดการของโรงเรียน มีการประชุมผู้มีส่วนได้เสียบ่อยครั้งและไม่ได้ชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนไม่มีแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ชัดเจน เช่น แผนที่เน้นการพัฒนาคน ครู สถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ และการบริหารจัดการยุคใหม่ ในส่วนการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนไม่มีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอรับคำแนะนำ เพื่อหาจุดอ่อน จุดที่ควรพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2 พบว่า ได้แนวทางที่ เรียกว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้ร้อนวิทยาลัย ด้วยรูปแบบ "Check-in @ น.ร.ว." (แสดงดังภาพ 1)

ภาพ 1 การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้ร้อนวิทยาลัย ด้วยรูปแบบ "Check-in @ น.ร.ว."

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากแนวทางดังกล่าวได้นำเอาหลักการของทฤษฎีระบบมาใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า เรียกว่า "โดย น.ร.ว." มี 3 องค์ประกอบ น.น้อมนำ,ร.ร่วมมือ และ ว.วิธีการ

ภาพ 2 โดย น.ร.ว. (ปัจจัยนำเข้า)

- 1) "น.น้อมนำ" หมายถึง ปรับฐานความรู้ของบุคลากรให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, หลักการทรงงานและศาสตร์พระราชา ร.9 และ พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ร.10 มาใช้เป็นหลักคิด สอดแทรกในการทำงานในทุกขั้นตอน
- 2) "ร.ร่วมมือ" หมายถึง การขอร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรในการดำเนินงานให้มีความพร้อมทั้ง ด้านบุคลากร, การเงิน, ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ จากนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมมือกันในการวางแผน การทำงาน การตรวจสอบหาแนวทางในการพัฒนาและการแก้ปัญหา เป็นไปด้วยความรอบคอบ รัดกุมและเกิดประสิทธิภาพสูง
- 3) "ว.วิธีการ" หมายถึง ศึกษาและคัดเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือวิธีในการดำเนินงาน โดยต้องยึดหลักธรรมาภิบาลอีกทั้งนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน

- 2) ปัจจัยกระบวนการ เรียกว่า "Check-in" มี 6 ขั้นตอน

ภาพ 3 กระบวนการ "Check-in"

- 1) C₁ (Criteria) เกณฑ์ หมายถึง การวิเคราะห์หิวสัยทัศน์ ปัญหาข้อเสนอนแนะ จุดเน้น ปัจจัยความสำเร็จ เพื่อตั้งเป็นเป้าหมาย/เกณฑ์/ตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2) H (How to) **หนทางสู่ความสำเร็จ** หมายถึง การใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการปฏิบัติและพัฒนางาน/การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

3) E (Efficiency) **ประสิทธิภาพ** หมายถึง การตรวจสอบ กระบวนการที่ได้ผลผลิต/ ผลลัพธ์ ที่มีคุณภาพสูง บรรลุตามเป้าหมาย โดยทำการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในทุกมิติ

4) C₂ (Community) **สังคมแห่งการเรียนรู้** หมายถึงการระดมความคิดโดยใช้การจัดการความรู้ (KM) และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อการพัฒนาองค์กรยุคใหม่

5) K (Knowledge) **องค์ความรู้** หมายถึง การสรุปผล เพื่อนำมาซึ่งองค์ความรู้ใหม่/ แนวทางวิธีปฏิบัติใหม่ โดยผ่านกระบวนการที่เชื่อถือได้เป็นไปตามหลักวิชาการ

6) IN (Innovation) **นวัตกรรม** หมายถึง การเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อให้ได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญจนเกิดเป็น "นวัตกรรม/เทคโนโลยี"

3. **ปัจจัยผลผลิต** เรียกว่า "เพื่อ น.ร.ว." มี 3 องค์ประกอบ น.นักเรียนคุณภาพ, ร.โรงเรียนคุณภาพ และ ว.วิถีชุมชนพัฒนา

ภาพ 4 ปัจจัยผลผลิต (Output) "เพื่อ น.ร.ว."

1) "น.นักเรียนคุณภาพ" มี 9 ประเด็น คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) มีสุขภาวะที่ดี 3) รักการอ่าน 4) มีสมรรถนะตามหลักสูตร 5) ทักษะในศตวรรษที่ 21 6) พร้อมต่อการแข่งขัน 7) สื่อสารหลายภาษา 8) ผลประเมินระดับชาติสูงขึ้น และ 9) พร้อมรับภัยคุกคาม

2) "ร.โรงเรียนคุณภาพ" มี 8 ประเด็น คือ 1) มีความรู้ตามสมรรถนะวิชาชีพ 2) มีจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) จัดการเรียนรู้ Active Learning 4) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 5) หลักสูตรมีมาตรฐาน 6) พัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม 7) มีเครือข่ายความร่วมมือ และ 8) ปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐาน

3) "ว.วิถีชุมชนพัฒนา" มี 3 ประเด็น คือ 1) ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น 2) พัฒนาอาชีพให้แก่ชุมชน และ 3) มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน รักบ้านเกิด

3. พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน มีความเข้าใจและสามารถนำแนวทางสู่การปฏิบัติ สร้างเป็นแผนพัฒนาการศึกษา, แผนปฏิบัติการประจำปี, โครงการ/กิจกรรม, แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือปฏิบัติราชการ คิดเป็นร้อยละ 100

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.41$, $S.D. = 0.54$) ด้านที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการของโรงเรียน มีการประชุมผู้มีส่วนได้เสียบ่อยครั้งและไม่ได้ชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนไม่มีแผนการพัฒนากิจการการศึกษาที่ชัดเจน เช่น แผนที่เน้นการพัฒนาคน ครู สถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ และการบริหารจัดการยุคใหม่ ในส่วนการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนไม่มีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอรับคำแนะนำ เพื่อหาจุดอ่อน จุดที่ควรพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา ยังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกัน งานวิจัยของ ประภา สมาคม (2558, หน้า 149) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิจัยพบว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทางหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการสนับสนุน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและสร้างความตระหนักถึงการพัฒนาคณาจารย์และมาตรฐานการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง หน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และมีการติดตามการจัดทำรายงานประจำปีและนำผลมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาในปีถัดไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า ได้แนวทางที่เรียกว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้รอนวิทยาลัย ด้วยรูปแบบ "Check-in @ น.ร.ว." ได้นำเอาหลักการของทฤษฎีระบบ (System Theory) มาใช้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า เรียกว่า "โดย น.ร.ว." น. น้อมนำ, ร.ร่วมมือ, ว.วิธีการ 2) ปัจจัยกระบวนการ เรียกว่า "Check-in" มี 6 ขั้นตอน และ 3) ปัจจัยผลผลิต เรียกว่า "เพื่อ น.ร.ว." น. นักเรียนคุณภาพ, ร.โรงเรียนคุณภาพ, ว.วิถีชุมชนพัฒนา ซึ่งแนวทางนั้นมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา และขั้นตอนการดำเนินงานของโรงเรียน เนื่องการแนวทางดังกล่าวได้วิเคราะห์จากสภาพปัญหา บริบทและความต้องการของสถานศึกษา และวิธีการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยศักดิ์ ตั้งนิติพิฐจักร และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2561, หน้า 196) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่พบว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ขึ้นอยู่กับบริบทและวิธีการของปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนที่หน่วยงานกำหนด และในส่วน ผลการวิจัยที่พบว่า กระบวนการ เรียกว่า "Check-in" มี 6 ขั้นตอน คือ 1) เถลถาย 2) หนทางสู่ความสำเร็จ 3) ประสิทธิภาพ 4) สังคมแห่งการเรียนรู้ 5) องค์ความรู้ 6) นวัตกรรม ซึ่งมีขั้นตอนตอนที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกับ งานวิจัยขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งเกาหลี (KOICA) ที่ศึกษาวิจัยถึงวิธีการจัดผลของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามโครงการให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาเชิงลึกที่ พบว่า สมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทำให้ต้องมีการปฏิรูป จึงแนะนำให้บริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดตัวชี้วัด 3) การตั้งเป้าหมาย 4) ผลการตรวจสอบ 5) การรายงานผล 6) การประเมินผลเชิงบูรณาการ และ 7) การใช้ข้อมูลผลการดำเนินการ จากข้อค้นพบดังกล่าวจึงเป็นข้อยืนยันว่า แนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้รอนวิทยาลัย ซึ่งให้ความสำคัญทางด้านกระบวนการ (Process) หากสถานศึกษาดำเนินการแล้วจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ด้านคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน มีความเข้าใจและสามารถนำแนวทางสู่การปฏิบัติ สร้างเป็นแผนพัฒนาการศึกษา, แผนปฏิบัติการประจำปี, โครงการ/กิจกรรม, แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือปฏิบัติราชการ คิดเป็นร้อยละ 100 พัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แนวทางทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้รอนวิทยาลัย ได้สังเคราะห์มาจากสภาพปัญหา บริบทและความต้องการของสถานศึกษา และวิธีการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ผู้ปฏิบัติอยู่เดิม ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ตั้งแนวทางที่ตั้งไว้ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยกระตุ้นให้ครูได้ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่ตั้งไว้ โดยใช้การนิเทศ กำกับติดตามผลอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติทุกคนสามารถปฏิบัติได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มินูดิน (Minudin. 1987 : 2403-A) ได้ศึกษาบทบาททางวิชาการของผู้บริหารในรัฐชวา มาเลเซีย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีหน้าหลักคือ การประเมินโครงการของโรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ร่วมมีการศึกษาเพื่อเพิ่มประสบการณ์ กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนชัดเจน ควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน

4. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($x = 4.78$, S.D. = 0.29) และด้านความเป็นไปได้ ($x = 4.64$, S.D. = 0.38) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในขั้นตอนการตรวจสอบดังกล่าว ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาเป็นผู้ให้ความเห็น จึงทำให้แนวทางดังกล่าวมีความสมบูรณ์เป็นไปตามหลักวิชาการก่อให้เกิดประโยชน์ในการทางปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ์ ทรัพย์เจริญ (2561 หน้า 11) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่พบว่า การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการเป็นผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ข้อเสนอแนะที่ได้รับจะมีการเชื่อมโยงในแต่ละองค์ประกอบเป็นไปตามหลักการแนวคิด ทฤษฎี และปัจจัยความสำเร็จนำไปสู่การปฏิบัติได้

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพงษ์ มีสมนัย. (2547, ก.ค. 2547). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. วารสารการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ. 2(2), 131-139.
- ชัยศักดิ์ ตั้งนิตพิฐจักร และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2561, 1 พฤษภาคม). การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 9(2), 191-198.
- ประภา สมากม. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=jO-9YJqKUEs> (วันที่ค้นข้อมูล: 2 มีนาคม 2562).
- ยงยุทธ์ ทรัพย์เจริญ. (2561, 1 มกราคม). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 12 (1), 11-13.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). ธรรมนูญและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ธรรมนูญและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี> (วันที่ค้นข้อมูล : 2 มีนาคม 2562)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย. (2556). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556-2561). กรุงเทพฯ : วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.(2561). 23 หลักการทรงงาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวง รัชกาลที่ 9. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2562 จาก http://www.ops.moe.go.th/ops2017/สารน่ารู้/1863-23-หลักการทรงงาน-พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว-ในหลวง-รัชกาลที่-9?fb_comment_id=2022688164468987_3160557104015415
- เสาวลักษณ์ พิสิษฐ์ไพฑูย์.(2559). ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2562 จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/334999%-ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่%ไทยแลนด์ %204.0.html>
- KOICA. (2013). Research on means of results -based management (RBM) for the development consulting project "DEEP". Korea: Gyeonggi-do.
- Minudin, Othman Osman Bin. (1987, January). The Role of the Secondary School Principals as Perceived by Secondary School Principals in Sabah Malaysia. Ph.D. Dissertation Southern Illinois University at Carbondale.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การประชุมยุคที่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 Application of good governance's principles for administration in school Under the Office of primary Educational Service Area 2 Mae Hong Son

สิริกอร์ ชุ่มเชย¹
Sirikorn Chumchoei

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 166 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและชุมชนควรร่วมกันระดมความคิดเห็น และร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ชยัน อดทน มีระเบียบเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน ควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชนทุกชั้นตอน ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนและตัดสินใจ ควรกล้ารับผิดชอบผลจากการกระทำของตนเอง ควรมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และนำมาใช้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล

¹ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
E-mail : tam_sirikorn@hotmail.com โทรศัพท์ : 0936626496

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the schools analysis and 2) to suggest how to apply the good governance's principle in schools. The population were 166 school administrators in The Office of Primary Educational Service Area 2, Maehongsorn. Research instruments were rating scale questionnaires. The data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research result revealed that: the application of good governance's principle in schools were at the high level. The average order of good governance's aspects were: Accountability, Transparency, Value for Money, Rule of Law, Participation and Ethics.

The research suggestion were: school administrators, school boards, teachers and communities should brainstorm to propose regulations that are accepted by all parties. School administrators should be a role model of morality as well as being inspected by the stakeholders. All process should be given to all sectors to participate: to formulate school's vision, planning, decision making, responsible courage, mobilize resources that can be used economically for maximum school's benefit.

Keyword : Application of good governance's principle

บทนำ

สภาพของสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหลายด้านทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม ไม่เว้นแม้แต่ด้านการศึกษา จึงส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาต้องปรับตัวให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงมีการ ปรับระบบโครงสร้างการบริหาร มีการกระจายอำนาจการบริหาร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร

การบริหารการศึกษานั้นมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะในการพัฒนาบุคคล พัฒนาสังคม หรือการพัฒนาประเทศชาตินั้นต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝน พัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม โลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ การบริหาร การศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสถานการณ์จะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ การพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่องจึงเปรียบเสมือน ขุมพลังสำหรับการอยู่รอดและการพัฒนา ทั้งสำหรับบุคคล สังคม และประเทศชาติโดยรวม (สมคิด มawangค์ ,2554 :12)

ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปใช้บริหาร ดังในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 มาตรา 78 ในวรรค 4 และวรรค 5 ว่า "พัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการพัฒนาปฏิบัติราชการ โดยได้มีการจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน" (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2550:22) และจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้จัดเป็นแนวทางใน การบริหารราชการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ว่า การบริหารราชการนี้เพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าว ทั้งภาครัฐและหน่วยงานทุกแห่งจึงได้มีการนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบ การบริหารราชการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อันหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีนี้ เป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ได้มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบ การบริหารงาน ตรวจสอบการทำงาน โดยที่ผู้ปฏิบัติงานได้ดำเนินงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ชัดเจน ดำเนินการบนความถูกต้อง ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ มีความซื่อสัตย์ และในการปฏิบัติงานนี้ก็ยิ่งต้องเน้นถึงความโปร่งใสในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่อย่างเต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ โดยการปฏิบัติงานทั้งหลายทั้งปวงได้ มุ่งเน้นที่การก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน สังคมและประเทศชาติ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้น มีการกล่าวถึงใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554) ได้กำหนดการเสริมสร้างธรรมาภิบาลเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม (สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554:7) ในส่วนกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) เน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558, 2554:11-15)

จากการที่สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคลตามระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 นั้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งมีอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ เมื่อผู้บริหารมีอำนาจการบริหารสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารในสถานศึกษาต้องมีการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาครองไว้ในการบริหารงาน ทั้งนี้ก็เพราะว่าการบริหารสถานศึกษานั้นต้องมีการบริหารด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบการทำงานได้อย่างมีคุณภาพและอย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลจึงจะเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวโน้มสภาพปัญหา และความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรหรือหน่วยงาน และเป็นหลักประกันความสำเร็จในการบริหารจัดการ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่ดีและมีผลสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภททุกระดับไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา องค์กรทางสังคมต่าง ๆ เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีเป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งมวล (ธีระ รุญเจริญ, 2550:22-24)

จากที่กล่าวมา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เป็นหน่วยบริหารการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แม้ว่าจะประสบปัญหาการบริหารจัดการและปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษามาโดยตลอดซึ่งทางด้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีนโยบายให้มีการกระจายอำนาจ ให้มีการใช้เทคนิควิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการดำเนินงานต้องมีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ มีคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล มีความรับผิดชอบในงานวิชาการ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารสถานศึกษาและมีการตรวจสอบถ่วงดุลในลักษณะการดำเนินงานรูปคณะกรรมการโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ มีส่วนร่วม และรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นในด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาคอย่างทั่วถึง ตลอดจนเน้นถึงแนวโน้มในการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นหลายรูปแบบ มีความตระหนักในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะบรรลุตามเป้าหมายต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 แนวคิดธรรมาภิบาลในการบริหาร
  - 1.2 ความหมายและหลักของธรรมาภิบาล
  - 1.3 องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล
  - 1.4 แนวคิดด้านการบริหารโรงเรียน
  - 1.5 ธรรมาภิบาลในโรงเรียน
2. ข้อมูลทั่วไปของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 166 คน

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีเนื้อหาและรูปแบบดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, Rensis. 1932 ; อ้างถึงใน บุญเรียง ขจรศิลป์. 2539: 87) ดังนี้

- 5 หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอความคิดเห็นปลายเปิด ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. จำแนกแบบสอบถามโดยการตัดแยกฉบับตามสถานภาพของผู้ตอบ

แบบสอบถามแล้ว นำคะแนนที่ได้จัดพิมพ์ลงเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้จะประมวลผลด้วย ในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละเสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้านเสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556:121)

4.51 – 5.00	แปลความหมายว่า	มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลความหมายว่า	มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	แปลความหมายว่า	มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลความหมายว่า	มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	แปลความหมายว่า	มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร

โรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปและอธิบายผล วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ของทางราชการมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่ชัดเจน ถูกต้อง ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ เป็นธรรม อดทนต่อปัญหาและอุปสรรคจนเป็นที่เคารพรักและศรัทธา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักศีลธรรมจรรยา ปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ผู้บริหาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถานศึกษาปฏิบัติตนต่อบุคลากรในสถานศึกษา ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ดูแลและส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม จนเกิดเป็นตัวอย่างที่ดีแก่หมู่คณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$)

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง เกิดความไว้วางใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่างๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงาน และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอน มีเกณฑ์มีตัวชี้วัดและผลการปฏิบัติงาน ที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)

ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และชุมชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในการวางแผนจัดทำแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$)

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนัก และสำนึกในหน้าที่ ที่มีต่อสถานศึกษาและสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษา เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ผู้บริหารสถานศึกษา ใส่ใจเกี่ยวกับปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยยึดหลักตามความรู้และความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการและวางแผน การใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างคุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดมาตรการประหยัดทรัพยากรของสถานศึกษา ประหยัดเวลา และบรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$)

ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้แก่

ด้านหลักนิติธรรม ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและชุมชนควรร่วมกันระดมความคิดเห็น และร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ($f=17$) รองลงมา คือ ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติราชการของโรงเรียนให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ ($f=15$) และ ควรมีมาตรการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดวินัยอย่างจริงจังและปุนบำเหน็จความดีความชอบแก่ผู้ที่กระทำดี ($f=3$) ตามลำดับ

ด้านหลักคุณธรรม ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างด้านการมีคุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน ($f=21$) รองลงมา ผู้บริหารควรมีความเป็นธรรม ปฏิบัติตนต่อคณะครูด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ($f=13$) และ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรให้มีความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมต่าง ๆ ลดการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ($f=5$) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านหลักความโปร่งใส ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชนทุกชั้นตอน (f=25) รองลงมา คือ ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชนมาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน (f=14) และควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานและผู้รับผิดชอบในการทำงานชัดเจน (f=7) ตามลำดับ

ด้านหลักความมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนและตัดสินใจ (f=27) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวคิด มีการแก้ปัญหาและทำงานร่วมกันอย่างถูกต้องเหมาะสม (f=17) และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้ทุกคนหันหน้าเข้าหากัน มีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่แบ่งฝ่ายแบ่งพวกในการทำงาน (f=15) ตามลำดับ

ด้านหลักความรับผิดชอบ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้ารับผิดชอบผลจากการกระทำของตนเอง (f=29) รองลงมา คือ ควรแจ้งภารกิจ ขอบข่ายหน้าที่ในการปฏิบัติงานแก่ครูผู้รับผิดชอบ (f=17) และควรสนใจปัญหาในชุมชนและร่วมหาทางแก้ไข (f=5) ตามลำดับ

ด้านหลักความคุ้มค่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และนำมาใช้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด (f=23) รองลงมา คือ ควรร่วมกับครูวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ภายในโรงเรียนด้วยความประหยัด (f=13) และควรรณรงค์ให้ครูและนักเรียนประหยัดไฟ ประหยัดน้ำ และประหยัดพลังงาน (f=11) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

มาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้ในการบริหารงาน บริหารงานตามภารกิจและนำนโยบายสู่การปฏิบัติชัดเจน เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรในการดำเนินงานจัดการศึกษา มีการจัดโครงสร้างองค์การบริหารที่ชัดเจนในการกำหนดหน้าที่และรับผิดชอบ และมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2549:93-96) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษา คือ การนำ ธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภททุกระดับไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษาหรือองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาล เป็นการบริหารที่ดีเป็นการสร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมเมศวร์ คำผาบ (2550:78) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา ชุตทองม้วน (2550:81) ได้ศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนาเชียงใหม่ มีพฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลในเกณฑ์มากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ รัตนมณี (2550:79) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 3 ทั้ง 6 หลัก กลุ่มผู้บริหาร เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า ทุกหลักอยู่ในเกณฑ์มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา มีกำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด และมีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ของทางราชการมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา มีจำรัส (2550 : 76) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอท่ามะกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่าหลักนิติธรรม ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และชุมชนระดมความคิดเห็นและร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ควรจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียน ให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการ ต้องมีการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยอย่างจริงจังและปูนบำเหน็จความดีความชอบแก่ผู้กระทำความดี ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับอย่างเป็นธรรม และสังคมยอมรับ

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ เป็นธรรม อดทนต่อปัญหาและอุปสรรคจนเป็นที่เคารพและศรัทธาผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักศีลธรรมจรรยา ปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักสามัคคีกัน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนต่อบุคลากรในสถานศึกษา ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2549:65) ได้กล่าวว่า หลักคุณธรรม เป็นหลักที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัยและประกอบอาชีพที่สุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา มีจำรัส (2550:76) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอท่ามะกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัยเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน ผู้บริหารและคณะครูควรได้รับการพัฒนาอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารต้องมีความเป็นธรรม ปฏิบัติตนต่อคณะครูด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง เกิดความไว้วางใจ มีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่างๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบอย่างต่อเนื่อง และการรายงานผลการปฏิบัติงาน และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาซึ่งสอดคล้องกับ วินดา แสงสารพันธ์ (2548:32) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหนึ่งของธรรมาภิบาลกับความโปร่งใสไว้ว่าการบริหารงานที่เปิดเผย มีระบบกติกาที่ตรงไปตรงมาทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้จะเห็นได้จากองค์กรใดที่มีระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสทุกขั้นตอนทั้งระบบข้อมูลข่าวสารและระบบกระบวนการบริหารจะส่งผลให้องค์กร มีความน่าเชื่อถือซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและเห็นความสำคัญ ของหลักความโปร่งใสในการนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกร นวโชติรส (2550:85) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลขอนแก่น พบว่า หลักคุณธรรม ผู้บริหารและครูผู้สอนต่างพอใจมากที่สุดคือ การใช้ระบบคุณธรรมประกอบการพิจารณาความดีความชอบ หลักความโปร่งใส รายการที่ได้รับความพอใจมากที่สุดคือโรงเรียนมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้านหลักความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และชุมชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณา พวงทอง (2552:133) การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการประสานงานทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาสถานศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตระหนัก และสำนึกในหน้าที่ ที่มีต่อสถานศึกษาและสังคม เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน และใส่ใจเกี่ยวกับปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา แสงสารพันธ์ (2548:44) ได้กล่าวความรับผิดชอบเป็นภาระบทบาทหน้าที่ ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติในการจัดองค์กร ทั้งสามารถจะต้องตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณา พวงทอง (2552:133) การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดองค์กร และโครงสร้างทางการบริหาร ที่ชัดเจน โดยมีคำสั่งมอบหมายงาน และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตระหนัก และสำนึกในหน้าที่ ที่มีต่อสถานศึกษาและสังคม ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษา ใส่ใจเกี่ยวกับปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา มีความตั้งใจที่จะร่วมกันแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชุมชน

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการมอบหมายงานแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยยึดหลักตามความรู้และความสามารถ และมีการบริหารจัดการและวางแผน การใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างคุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุรณญาดา กายย์ตุ้ม (2555:62) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาท่ามา-เทพพนม เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่าได้บริหารงานโดยการจัดสรรและการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการใช้ทรัพยากรได้อย่างรู้คุณค่า โดยการส่งเสริม การสนับสนุนการลดแรงจูงใจให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริม สนับสนุนในด้านงบประมาณ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรจัดกิจกรรม โครงการส่งเสริมหรือเสริมสร้าง
ธรรมาภิบาล เช่น ประกวด และมอบรางวัลแก่สถานศึกษาที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลดีเด่น หรือผู้บริหารศึกษาที่
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลดีเด่น เป็นต้น
สถานศึกษา ควรจัดอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ทางการศึกษา
ครู ควรเสนอแนวความคิดในการทำงาน แก้ปัญหาร่วมกัน และทำงานอย่างเต็มความสามารถของตนเอง
คณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น
ผู้ปกครองนักเรียน ควรมีการส่งเสริมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการทำประโยชน์สร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ให้เกิดความ
คุ้มค่าสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
ควรวิจัยเรื่อง แนวทางการปลูกฝังหลักธรรมาภิบาลด้วยการบูรณาการการจัดการเรียน การสอน หลักสูตร การวัดผล
รวมทั้งการปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน ให้มีหลักธรรมาภิบาลอยู่เสมอ
ควรวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน
ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
ควรวิจัยเรื่อง การประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก ท่านผอ.คุณาพิชฌน์ แชมสีม่วง ท่านผอ.จำลอง ศรีสวัสดิ์ และท่านศน.ธนภุต พึ่งกิตติกุล ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงใน ด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม พร้อมทั้งกรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยในครั้งนี้ และท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ได้กรุณาให้ความสะดวก ความร่วมมือ ข้อเสนอแนะและอื่นๆ ในการทำวิจัย ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แนวการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิเทศก์ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (หน้า 65). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. (หน้า 22-24). กรุงเทพมหานคร.ข้าวฟ่าง.
- _____ . (2549). ประสิทธิภาพการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์. (หน้า 93-96). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิกร นวโชติรส. (2550). การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร ขอนแก่น.การศึกษาอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). (หน้า 121). กรุงเทพฯ: วีริยาสาน.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2539). วิธีวิจัยทางการศึกษา. (หน้า 87). กรุงเทพฯ : พี.เอ็น.การพิมพ์.
- ปทุมณาดา กายพิตุ้ม. (2555). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าผา- เทพพนม เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรหมเมศวร์ คำผาบ. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ยุทธนา ชุตทองม้วน. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษาเชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2548). การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. (หน้า 32). วารสารนักบริหาร.
- วิรัตน์ รัตนมณี. (2550). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจ ราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร การศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด มาวงศ์. (2554). องค์การและการจัดการ. (หน้า 12). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัทจูนพัลลิกซ์ จำกัด.
- สุจิตรา มีจำรัส. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอท่ามะกา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพรรณา พวงทอง. (2552). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษากำแพงเพชร เขต 1.รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (2562). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน(พ.ศ.2563-2566). สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://www.mhs2.go.th>

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2
โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

Using Role Playing for Social Skill Development of Matthayomsuksa 4/2 Student's at
Pattanakom School of Pattanakom District, Lopburi Province

วีรวิญญ์ บุญส่ง¹ และ สุนทร อ่อนฤทธิ์²
Veeravit Boonsong and Suntorn Onrit

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง (กลุ่มวิชาเพิ่มเติม) โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักเรียนที่มีปัญหาด้านทักษะทางสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง (กลุ่มวิชาเพิ่มเติม) โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 6 แผน แผนละ 1.5 ชั่วโมง รวม 9 ชั่วโมง และแบบวัดทักษะทางสังคม เป็นแบบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 9 คน ที่ได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้บทบาทสมมติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : ทักษะทางสังคม, บทบาทสมมติ

Abstract

This study aimed to investigate effect of role playing on social skill development of Matthayomsuksa 4/2 students at Pattanakom School of Pattanakom District, Lopburi Province. Target group was Matthayomsuksa 4/2 students enrolled in Citizenship Subject (Selected Course) at Pattanakom School of Pattanakom District, Lopburi Province, in the 1st semester, academic year 2019 with total sample amounts of 9 students using Purposive Sampling obtained from students with social skill problems. Research instrument was the Citizenship Lesson Plans (Selected Course) using role playing consisted of 6 plans by taking 1.5 hour each plan, a total of 9 hours. The social skill test was a subjective test with 6 aspects consisting of 1 item for each item, a total of 6 items. The descriptive statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

¹ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี nookcm2000@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 0823905420

² นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Jaykung1999@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 0625036674

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

The results found that:

The post-test scores of 9 Matthayomsuksa 4/2 students who received social skill development training using role playing were significantly higher than pre-test.

Keywords: Social skill, role play

บทนำ

สภาพสังคมในยุคปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสื่อสาร โลกไร้พรมแดนทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างเดียวกันได้พร้อมๆ กันทั่วทุกมุมโลก การเข้ามาครอบงำของเทคโนโลยี แทรกซึมเข้าสู่วิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเกือบทุกด้าน ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้คน เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งด้านการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ การรับและเลือกใช้เทคโนโลยี จึงมีความสำคัญมาก หากขาดการปลูกฝังจิตสำนึก คุณธรรม และจริยธรรม ปราศจากการพัฒนาความเป็นมนุษย์ควบคู่กันไป จะส่งผลให้ไม่สามารถปรับตัวหรือขาดทักษะทางสังคม ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างไม่ปกติสุข ซึ่งกุลวดี ทองไพบูลย์ (2560) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก เป็นทักษะสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นกฎกติกา แผนที่ หรือทิศทางในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมในอนาคตอาจทวีความรุนแรง ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตในภายหลัง การฝึกทักษะทางสังคมจะช่วยเสริมสร้างการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) การจัดการกับตนเอง (Self-management) การตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (Responsible decision making) และสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น (Relationship skills) ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ลดความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในอนาคต

จากความสำคัญของทักษะทางสังคมข้างต้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของนักเรียน ในข้อที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 7) ทักษะทางสังคมสามารถนำไปใช้กับนักเรียนได้หลายวิธี หนึ่งในรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มักจะใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การใช้บทบาทสมมติ ซึ่งทีศนา แคมมณี (2555: 358) กล่าวถึงวิธีสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ (Roleplay) คือ กระบวนการที่ครูใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้นักเรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในรายวิชา คศ 1100401 การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ณ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า มีนักเรียนจำนวน 9 คน มีปัญหาเรื่องการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อนร่วมชั้นเรียนปฏิเสธที่จะทำงานร่วมด้วย ทำให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวรวมกลุ่มกันเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาที่กำหนด จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว จึงต้องการศึกษาและประยุกต์ใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวและช่วยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แบ่งออกเป็น 6 ด้านตามแนวคิดของ (Riggio E. Ronald., 2009) 1) การแสดงออกทางอารมณ์ 2) ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น 3) การควบคุมอารมณ์ของตนเอง 4) การแสดงออกทางสังคม 5) ความไวในการรับรู้ทางสังคม และ 6) การควบคุมทางสังคม

บทบาทสมมติ หมายถึง กระบวนการที่ครูใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้นักเรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง (กลุ่มวิชาเพิ่มเติม) โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 43 คน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง (กลุ่มวิชาเพิ่มเติม) โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักเรียนที่มีปัญหาด้านทักษะทางสังคม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 6 แผน ประกอบไปด้วย บทบาทสมมติตลาดสด บทบาทสมมติเมื่อฉันทักใจ บทบาทสมมติจลาจลหัวร้อน บทบาทสมมติการแข่งคิว บทบาทสมมติความเท่าเทียมและความเสมอภาค และบทบาทสมมติวินัยเพื่อการดำรงอยู่

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างเดือน พฤษภาคม – กันยายน พ.ศ. 2562 จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 1.5 ชั่วโมง รวม 9 ชั่วโมง

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ บทบาทสมมติรายวิชาหน้าที่พลเมือง (กลุ่มวิชาเพิ่มเติม)

ตัวแปรตาม คือ ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง (กลุ่มวิชาเพิ่มเติม) โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 6 แผน แผนละ 1.5 ชั่วโมง รวม 9 ชั่วโมง โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ด้วยวิธีการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence :IOC) เกณฑ์การพิจารณา มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าใช้ได้ให้คงไว้ หากมีค่าต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าต้องมีการแก้ไขปรับปรุง โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2) แบบวัดทักษะทางสังคม เป็นแบบอัตนัย โดยการเขียนสะท้อนความคิด ลักษณะข้อคำถาม เป็นไปตามแนวคิดของ Riggio E. Ronald. (2009) 6 ด้านๆ ละ 1 ข้อ รวม 6 ข้อ โดยข้อคำถามผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence : IOC) เกณฑ์การพิจารณา มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าใช้ได้ให้คงไว้ หากมีค่าต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าต้องมีการแก้ไขปรับปรุง โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ คือ

- 4 หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับดีมาก
- 3 หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับดี
- 2 หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับพอใช้
- 1 หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับควรปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือราชการจากสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย
2. ก่อนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 9 คน ทำแบบวัดทักษะทางสังคม โดยการเขียนสะท้อนความคิด จำนวน 6 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที พร้อมกับครูผู้สอนประจำรายวิชา
4. หลังการจัดการเรียนการสอนเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 9 คน ทำแบบวัดทักษะทางสังคม โดยการเขียนสะท้อนความคิดจากการจัดกิจกรรม จำนวน 6 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

คะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะทางสังคม นำมาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ (Rubric scoring) ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของ สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2554: 137-152) ดังนี้

16.25 - 24.00	หมายถึง	นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับดีมาก
12.50 - 16.24	หมายถึง	นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับดี
8.75 - 12.49	หมายถึง	นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับพอใช้
6.00 - 8.74	หมายถึง	นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเชื่อมโยงความสำคัญของทักษะทางสังคมได้ในระดับควรปรับปรุง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนการเขียนสะท้อนความคิดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

นักเรียนลำดับที่	คะแนน (20 คะแนน)				ผลต่าง
	คะแนนก่อนเรียน	แปลผล	คะแนนหลังเรียน	แปลผล	
1	8.25	ควรปรับปรุง	16	ดี	+7.75
2	16.50	ดีมาก	14.50	ดี	-2
3	9	พอใช้	17.25	ดีมาก	+8.25
4	11	พอใช้	18	ดีมาก	+7
5	7.75	ควรปรับปรุง	12.50	ดี	+4.75
6	8	ควรปรับปรุง	11.50	พอใช้	+3.50
7	13	ดี	17	ดีมาก	+4
8	12.25	พอใช้	16	ดี	+3.75
9	7.50	ควรปรับปรุง	10.25	พอใช้	+2.75
ค่าเฉลี่ย	10.36	พอใช้	14.78	ดี	+4.42

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนการเขียนสะท้อนความคิดในภาพรวม หลังเรียนผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับดี (14.78 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนลำดับที่ 3 มีผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมากที่สุด (8.25 คะแนน) รองลงมาคือ นักเรียนลำดับที่ 1 มีผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน (7.75 คะแนน) และนักเรียนลำดับที่ 2 มีผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนน้อยที่สุด คือ (-2 คะแนน)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 9 คน ที่ได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้บทบาทสมมติ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ทั้ง 9 คน ที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม โดยใช้บทบาทสมมติ มีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนสนใจ และอยู่ในกระแสสังคม (Hot Issue) ดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้รูปแบบบทบาทสมมติ (Role Playing) 5 ขั้นตอนของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 161 - 163) ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นดำเนินการ 3) ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล 4) ขั้นแสดงเพิ่มเติม 5) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปประกอบกับผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสังคม มีความสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนสนใจทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติด้านความไวต่อการรับรู้ทางสังคม เรื่องบทบาทสมมติความเท่าเทียมและความเสมอภาค มีคะแนนการเขียนสะท้อนความคิดสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบให้นักเรียนได้รับผลกระทบจากอุทกภัย แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 9 คน ไม่ได้รับผลกระทบดังกล่าว เมื่อรัฐบาลมาแจกถุงยังชีพ นักเรียนกลุ่มดังกล่าวจะเลือกรับหรือสละสิทธิ์ให้กับบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งนักเรียนทั้ง 9 คนเลือกที่จะสละสิทธิ์ให้กับบุคคลอื่นและหรือมอบสิ่งของบางอย่างให้กับบุคคลอื่น ซึ่งการออกแบบกิจกรรมลักษณะนี้ สอดคล้องกับหลักการออกแบบของ สுகุณธ์ สีนพานนท์ (2553: 97) ได้เสนอว่าการใช้บทบาทสมมติคือ วิธีการอย่างหนึ่ง โดยสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้สอดคล้องกับบทเรียนเพื่อให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักเรียนได้แสดงออกเป็นบุคคลต่างๆ ตามหัวข้อที่กำหนดแสดงออกตามที่ตนคิดว่าเป็นลักษณะนิสัยของตัวละครตามที่นักเรียนคิดว่าจะเป็นไปได้ เช่นนั้นบทบาทสมมตินั้นอาจไม่มีการขอมล่องหน้า เป็นการฝึกให้นักเรียนทดลองและเรียนรู้ในการปรับพฤติกรรมของตนในสถานะต่างๆ และหาทางแก้ไขปัญหาตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพนักเรียนมีโอกาสดูวิดีโอเกี่ยวกับความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งทำให้เข้าใจพฤติกรรมความรู้สึก ความคิด อารมณ์และการแสดงออกของผู้แสดง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

1.1 ในระดับสถานศึกษาควรนำข้อมูลที่ได้นำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาจร่วมมือกับชุมชนจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่น สนับสนุนให้นักเรียนเป็นจิตอาสา นำความรู้ที่ได้จากการศึกษา มอบหมายบทบาทสมมติ เข้าไปช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนใหม่ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 บทบาทสมมติสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น กระบวนการที่ครูใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติที่ครูวางไว้ได้นั้นครูที่จะนำไปใช้ควรกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างสถานการณ์ในบทบาทสมมติให้มีความชัดเจน สอดคล้องวัตถุประสงค์ และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน การกำหนดกิจกรรมในบทเรียนครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของระหว่างนักเรียนแต่ละคน รวมไปถึงสภาพการณ์ในปัจจุบัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา ทำให้นักเรียนเข้าถึงบทบาทที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นได้ และครูต้องอธิบายบทบาท สถานการณ์ ปัญหา สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนสะท้อนออกมาให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยโดยการใช้บทบาทสมมติในพัฒนาทักษะทางสังคมแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของบทเรียนว่าจะเป็นไปตามเกณฑ์หรือแตกต่างไปจากการทดลองที่ผู้วิจัยศึกษาทำมาแล้วหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือการใช้หลักสูตรสังคมศึกษา พ.ศ. 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กุลวดี ทองไพบูลย์. (2560). **บทความ : ทักษะทางสังคมสำคัญอย่างไร**. กรุงเทพฯ : โรงพยาบาล มนารมย์.

ทิตนา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ. (2554). **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง**. เชียงใหม่ : เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.

สุนทร สีนพานนท์. (2553). **นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

อารณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

Riggio, E. Ronald. (2009). **Social Skills Inventory**. U.S.A : Consulting Psychologists.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

The people's participation of local development in the municipality area. A case study of
Mu Si Subdistrict Municipality, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province

พัฒนศิณ สำเร็จรัมย์¹ รชพล ศรีซาวรส² ปรัชญา ศิลปะ³

Phatsin Samrueangrum, Rachaphon Srikhaorot, Phatchaya Sinlapa

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทุกครัวเรือนๆ ละ 1 คน จำนวน 10,288 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงาน รองลงมา ด้านการวางแผนและตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น, เทศบาลตำบล

Abstract

The purpose of this study was to study and compare the people's participation of local development in Mu Si Subdistrict Municipality, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province. Classified by personal factors. The population studied is Household representative in Mu Si Subdistrict Municipality, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province Every household is 1 person in a total of 10,288 households. The sample size was determined by using Taro Yamane's formula. The sample size was 385 people. The instrument used to collect data in the study was a questionnaire with a rating scale. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test in independent samples and F-test (one way ANOVA).

The results showed that

1. The people in Mu Si Subdistrict Municipality, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province Participate in local development Overall is at a high level. In order of average order, from highest to lowest, as follows, operation, planning and decision making, monitoring and evaluation And in terms of receiving benefits from development

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ อาจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. The people in Mu Si Subdistrict Municipality, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province With different genders and careers. They were participated in local development; No different

Keyword: participation in local development, municipality

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 285-287 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีลักษณะยืดหยุ่น ส่งเสริมและเพิ่มกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เช่น การไม่ระบุจำนวนประชาชนที่จะเข้าชื่อเพื่อลงคะแนนถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นและการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา 285 และมาตรา 286 การกำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถออกเสียงประชามติในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองได้ พร้อมทั้งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 287 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ รวมทั้งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชน ในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่ายและผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ กำกับการบริหารจัดการตามมาตรา 287 วรรคสาม

การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการบริหารระดับท้องถิ่นของประชาชนในปัจจุบันก็เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานของแต่ละท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมรู้ถึงความต้องการและปัญหาของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ การยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงเท่ากับเป็นการยอมรับความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกัน และผู้ที่จะสามารถรู้ถึงความแตกต่างในความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกัน และผู้ที่สามารถรู้ถึงความแตกต่างในความต้องการ และสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการ นั้นก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นนั้นนั่นเอง และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 287 ระบุว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อน กระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควร หรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณการใช้จ่าย และการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล โดยเลือกวิจัยในพื้นที่เทศบาลตำบลห้วยสี อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านเศรษฐกิจ มีลักษณะทางสังคมกึ่งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ประกอบกับมีแนวโน้มที่จะพัฒนาสู่ความเป็นเมือง ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ หากประชาชนเข้าใจในสิทธิหน้าที่ อันจะก่อให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน และการปกครองท้องถิ่นก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน
2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในทางสังคม ซึ่งทำให้มนุษย์เราสามารถมีชีวิตที่ดีขึ้น และรู้จักควบคุมความขัดแย้งต่าง ๆ หรือรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และปรับปรุงสภาพของสังคมให้เข้ากับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้

การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางกายภาพของชุมชน ตลอดจนเป็นการเปลี่ยนแปลงชุมชนตามวัตถุประสงค์ที่ประชาชนตกลงร่วมกันแล้ว

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

งานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ดำเนินต่อเนื่อง และค่อยเป็นค่อยไป โดยอาศัยหลักความต้องการ และการริเริ่มจากประชาชนเป็นหลัก เพื่อว่าผลที่ได้รับจะเป็นการแน่นอน และถาวรตลอดไปจึงได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2554 : 12)

1. มุ่งที่จะเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนจากสภาพ หรือสถานการณ์อันเก่าแก่ล้าสมัยให้หันมาสนใจ และทำความเข้าใจกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อจะได้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ และมีความคิดก้าวหน้าต่อไป
2. มุ่งที่จะให้ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่ของการที่ตนเป็นสมาชิกของชุมชน รู้จักร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหา และความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อความเจริญของตนเอง และชุมชน
3. มุ่งที่จะให้ประชาชนมีความรับผิดชอบ รู้จักรับผิดชอบในการทำกิจกรรมรับผิดชอบในการดำเนินงาน รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติในที่สุด
4. มุ่งที่จะให้ประชาชนช่วยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาของชุมชนมีความคิดริเริ่ม และปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยรัฐบาลจะเข้าช่วยเหลือเมื่อเกินขีดความสามารถของประชาชนที่จะร่วมมือกันทำเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่ายในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5)พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐการนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นกรมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทุกครัวเรือนๆ ละ 1 คน จำนวน 10,288 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) และ การทดสอบค่าเอฟ (F-test-one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงาน รองลงมา ด้านการวางแผนและตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยอภิปรายผลจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิษณุ หยกจินดา (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ ด้านการดำเนินงาน รองลงมาด้านการวางแผนและตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยผู้ศึกษาจะได้นำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนและตัดสินใจ ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิษณุ หยกจินดา (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วชิราวรรณ นิลเกตุ (2553 : 48) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในด้านการวางแผนและการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก การศึกษาครั้งนี้พบว่าเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ มีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาในชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาของชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาภายในชุมชนและมีการกระจายการพิจารณาไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานที่พัฒนาภายในชุมชน การร่วมประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นกับเพื่อนในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางทางแก้ไขปัญหาชุมชนกับเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับการศึกษาของ จริญญา จันทรทรง (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยประชาชนมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่จะพัฒนาท้องถิ่น

1.2 ด้านการดำเนินงาน ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิษณุ หยกจินดา (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านยังพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากอีกด้วย การศึกษาครั้งนี้พบว่าเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ มีส่วนร่วมวางแผนช่วยให้ชุมชนได้เข้าใจปัญหา ส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาด้านต่างๆ ของชุมชนจนสำเร็จ มีส่วนร่วมในการดำเนินการลงทุน เคยเข้าร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เพื่อนบ้านมีสำนึกและร่วมใจกันพัฒนาชุมชน เคยเข้าร่วมปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของท่านร่วมกับประชาชนในชุมชน ส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาตลอดจนส่งเสริมอาชีพของประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมแก้ไข้ปัญหาของชุมชนด้วยวิธีดำเนินการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

1.3 ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ รัฐพงศ์ บุญญาวัตร (2552 : 106-108) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับการศึกษาของ จริฎญา จันทรทรวง (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 346 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสงใหญ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ นุสรรา พันธรักษ์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาตำบลคลองจุกกระเฉด อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลคลองจุกกระเฉด อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลคลองจุกกระเฉด อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง การศึกษาครั้งนี้พบว่าเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ได้รับประโยชน์จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือจากการเข้ามามีส่วนร่วมโครงการโดยมีความภูมิใจที่ทำได้ประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน โดยได้รับเงินปันผลจากยอดออมของตนเอง ได้รับประโยชน์จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือจากการเข้าร่วมโครงการโดยมีอาชีพใหม่เกิดขึ้น ได้รับประโยชน์จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือจากการเข้าร่วมโครงการโดยมีรายได้เพิ่มขึ้น ได้รับประโยชน์จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือจากการเข้าร่วมโครงการโดยได้รับความช่วยเหลือในการจำหน่ายผลผลิตต่างๆ

1.4 ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิษณุ หยกจินดา (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านยังพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากอีกด้วย การศึกษาครั้งนี้พบว่าเรื่องที่ประชาชนเห็นว่ามีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ มีส่วนร่วมเผยแพร่กิจกรรมหรืองานที่สำเร็จออกไปสู่ชุมชนอื่นๆ มีส่วนร่วมในการสรุปผลงานและประเมินผลการพัฒนา มีส่วนร่วมเข้าไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน มีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ มีส่วนร่วมในการติดตามการได้รับประโยชน์จากกิจกรรมของคนในชุมชน ได้ติดตามการทำงานของโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เคยพบข้อบกพร่องของการดำเนินงานแล้วเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผล

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศและที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับการศึกษาของ วชิราวรรณ นิลเกตุ (2553 : 48) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตือ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง โดยแยกเป็นรายด้านระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินการ และในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผล ส่วนการจำแนกตามเพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกันพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมในทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ รัฐพงศ์ บุญญานวัตร (2552 : 106-108) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนมีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 3.1 ด้านการวางแผนและตัดสินใจ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือโครงการเพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชนยิ่งขึ้นมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผล
- 3.2 ด้านการดำเนินงาน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
- 3.3 ด้านการติดตามและประเมินผล ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาค้างต่อไป

- 4.1 ควรศึกษาแนวทางหรือวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ
- 4.2 ควรศึกษาความต้องการพัฒนาของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2545. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิตินิตบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย. รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. 2552. **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2545. **กระบวนการบริหาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินท์ติ้ง.
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. 2549. **ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์, 2543.
- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**. 2554. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- วิชญ์ หยกจินดา. 2557. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี**. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย หิรัญโต. 2545. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

Roles and duties of village health volunteers (VHV.) At Moei Wadi district Roi Et Province

รชพล ศรีขาวรส¹ ผิน ปานขาว² สนั่น บางยี่ขัน³ ธนวรรณ ตรีสุนย์⁴
Rachaphon Srihaorot, Phin Pankow, Son Bangyeekan, Thanawat Trisoon

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) ในเขตพื้นที่ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จาก 48 หมู่บ้าน 279 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. การสนับสนุนทางสังคมและจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.39$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.52$) ด้านอารมณ์ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.51$) ด้านเครื่องมือ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.47$) ด้านการให้การประเมิน ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.44$) ตามลำดับ

2. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1. ด้านส่งเสริมสุขภาพอยู่ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) รองลงมาได้แก่ด้านสภาพการฟื้นฟูสุขภาพ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) ด้านการรักษาพยาบาล ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) และด้านป้องกันโรค ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.39$) ตามลำดับ

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ความร่วมมือระหว่างประชาชนกับอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น การไม่ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนบ้านและชาวบ้านควรหาทางแก้ไข

3.2 ความร่วมมือระหว่างอาสาสมัครสาธารณสุข กับ อาสาสมัครสาธารณสุขด้วยกัน เช่น ขาดความสามัคคีกัน ขาดการสื่อสาร บางคนไม่เข้าร่วมกิจกรรม ควรหาทางแก้ไข

3.3 ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กับอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น การทำงานในชุมชนไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน เนื่องเจ้าหน้าที่มีน้อยควรหาทางปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ : บทบาทหน้าที่, การปฏิบัติงาน ,อาสาสมัครสาธารณสุข

¹ อาจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

⁴ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This study have objectives as 1) to study the level of roles and duties of the village health volunteers (VHV.) at Moe Wadi District, Roi Et Province 2) to compare the roles and duties of the village public health volunteers (VHV.) 3) To study the problems, obstacles, and suggestions of village health volunteers (VHV.) Regarding their roles and duties at Moei Wadi District, Roi Et Province. We classified by personal factors of population used for this research Including village health volunteers (VHV.) In the area of Moei Wadi District, Roi Et Province, from 48 villages, 279 people. The tooling used for collect data in this research the questionnaires Estimation scale. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, independent samples and F-test (one way ANOVA).

The study found that:

1. The Supporting of social and village health officials. In overall, each aspect was at a medium level. The mean value ($\mu = 3.39$) was arranged in descending order as follows In terms of information, mean ($\mu = 3.52$), emotional mean ($\mu = 3.51$), instrument average ($\mu = 3.47$), and average assessment ($\mu = 3.44$) respectively.

2. Roles and duties of village health volunteers (VHV.) at Moei Wadi District Roi Et Province Overall, it is at a medium level, mean ($\mu = 3.40$) when considering each aspect Ranked in order from highest to least as follows: For health promotion, mean ($\mu = 3.49$), the health rehabilitation condition, mean ($\mu = 3.49$), medical care, mean ($\mu = 3.49$) And disease prevention, mean ($\mu = 3.39$) respectively

3. Problems, obstacles and recommendations

3.1 Cooperation between people and village health volunteers such as lack of cooperation from neighbors and villagers. They should find a solution together.

3.2 Cooperation between health volunteers and others health volunteers, such as lack of unity Lack of communication. Some of people do not participate in the activity. They should find a solution together.

3.3 Cooperation between health officials With health volunteers, such as working in the community, unable to meet the needs of the public Since there have a few officials, They should find a way to improve together

Keywords: role, duty, operation , Health volunteers

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องรับการอนามัยโลก และประเทศในเครือสมาชิกให้การยอมรับ และยกย่องว่ามีประสิทธิภาพในการริเริ่ม และส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการช่วยเหลือดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ในลักษณะของประชาชนบริการประชาชนที่ไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ (รูปแบบอาสาสมัคร) มาเป็นระยะเวลายาวนานในประวัติศาสตร์ และนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ และการสาธารณสุข คิดค้นพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการจัดระบบสาธารณสุขเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่โดยมีผลการวิจัยที่เกิดจากการทดลองหลายพื้นที่ สรุปเป็นเอกสารสำคัญโดยได้ระบุถึงรูปแบบของการพัฒนาศักยภาพประชาชน และชุมชนให้สามารถจัดการบริการสาธารณสุขเบื้องต้นของชุมชนได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นที่มาของการสาธารณสุขมูลฐานที่มีแนวคิด และกลยุทธ์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดระบบสาธารณสุขเบื้องต้นนำเสนอในเวทีการประชุมร่วมกันระหว่างองค์การอนามัยโลกและองค์กรยูนิเซฟในเรื่องการสาธารณสุขมูลฐาน ณ เมืองอัลมา- อตา สหภาพ โซเวียตรัสเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2521 เพื่อที่จะยังผลให้ประชาชนใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชาติบรรลุถึงการมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า และตามคำประกาศแห่งอัลมา – อตา นั้นได้เรียกร้องให้ทุกชาติสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องด้วยเป้าหมายของการมีสุขภาพดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขซึ่งประเทศไทยได้ลงนามในกฎบัตรขององค์การอนามัยโลก เมื่อปี พ.ศ. 2523 เพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาสุขภาพดีถ้วนหน้าภายในปี 2543 “Health For All By the year 2000” และได้มีการดำเนินการสาธารณสุขมูลฐานภายใต้กรอบแนวคิดและหลักการไปกำหนดเป็นนโยบายและจัดให้มีระบบการสนับสนุนจากส่วนกลางลงไปสู่พื้นที่เพื่อกระทำทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้าโดยกระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2523 (ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน สังกัดกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ) ขึ้นมาทำหน้าที่มารับผิดชอบต่อนโยบายดังกล่าวโดยตรง เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) โดยกำหนดกิจกรรมสำคัญ คือ (วนิดา วิระกุล, 2542, หน้า 23, 26)

1. อบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับต่าง ๆ ในการทำหน้าที่เป็นครูฝึกด้านการสาธารณสุขมูลฐาน

2. อบรมอาสาสมัคร 2 ประเภท คือ ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)
คัดเลือกโดยวิธีการทางสังคมมิติ

3. จัดทำแบบเรียนด้วยตนเองของผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
ครอบคลุมเนื้อหาทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น
เช่น การฟื้นฟูสภาพ และได้มอบให้ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) / อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานในหมู่บ้าน

4. กำหนดกิจกรรมการบริการด้านการสาธารณสุขมูลฐาน 8 องค์ประกอบในเบื้องต้น (เพิ่มเติมเป็น 14 องค์ประกอบในปัจจุบัน) รวมทั้งการสนับสนุนที่จำเป็นให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไว้บริการประชาชนภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) นโยบายสุขภาพดีถ้วนหน้ากระทรวงสาธารณสุขยังยืนยันเป็นนโยบายสำคัญ และมุ่งเน้นการพัฒนาาระบบอาสาสมัครเชิงคุณภาพ มีการสนับสนุนงบประมาณการจัดอบรมผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) /อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) เพิ่มเติมในส่วนที่พื้นสภาพ การจัดอบรมฟื้นฟูความรู้ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) / อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) และอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) / อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) มีความรู้ต่อเนื่อง โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลพร้อม ทั้งขยายการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่เฉพาะ เช่น ในเรือประมง โรงงานอุตสาหกรรม เรือนจำ โรงเรียน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสาธารณสุขมูลฐาน และก่อให้เกิดความร่วมมือจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญเมื่อเข้าสู่แผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ภาวะความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของโลกมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และวิถีชีวิตคนไทย โดยเฉพาะแบบแผนการเจ็บป่วยของคนไทย มีอุบัติการณ์ของการเกิดโรคไม่ติดต่อ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศถูกทำลายก่อให้เกิดมลภาวะที่ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพมากมาย ทำให้เกิดปัญหาสังคมชนบทโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มเด็กถูกทอดทิ้ง ผลจากการประเมินทศวรรษแรกแห่งการสาธารณสุขมูลฐานพบปัญหาหลักที่บ่งบอกถึงสัญญาณเพื่อการปรับตัวด้านการสาธารณสุขมูลฐาน พบว่าอาสาสมัครไม่ได้ปฏิบัติงานจริง เนื่องจากไม่มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และความรู้ของอาสาสมัครไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีเวลาไปเข้ารับการอบรมที่เป็นระยะเวลาการอบรมยาวนานติดต่อกัน ส่งผลให้อาสาสมัครขาดความรู้ ขาดความมั่นใจ และไม่รู้จะทำอะไรตามบทบาทหน้าที่

กล่าวได้ว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 แม้ว่ากระทรวงสาธารณสุขจะมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดการอบรมและฝึกปฏิบัติให้แก่อาสาสมัครให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งหลายจังหวัดได้ดำเนินการคิดรูปแบบการจัดการอบรมอาสาสมัครเป็นของตนเอง แต่จังหวัดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพกำลังคนในระดับพื้นที่น้อย ขณะเดียวกันกรม กอง และศูนย์วิชาการในสังกัดส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย และกลวิธีหรือกิจกรรมการพัฒนา ขาดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มีส่วนร่วม ขาดความหลากหลาย และขาดความจำเพาะในแต่ละพื้นที่ เช่น การคิดนวัตกรรมที่เป็นลักษณะเบ็ดเสร็จและส่งเสริมอบพื้นที่ปฏิบัติในลักษณะบูรณาการ เป็นต้น ถึงแม้จะมีแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 8 , 9, 10 และ 11 แล้วก็ตาม แต่ก็ยังถือว่าขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน โดยอาศัยเงื่อนไขด้านเวลาที่จำกัดมากำหนดการทำงาน และการใช้งบประมาณที่เบ็ดเสร็จเป็นรายกิจกรรมเพียงเพื่อผลักดันให้เกิดผลงานในระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น กิจกรรมด้านการสาธารณสุขมูลฐานที่ถูกกำหนดจากภาครัฐจึงไม่มีความยั่งยืน และหาเจ้าภาพที่แท้จริงในระดับพื้นที่ไม่ได้

ขอบเขตของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว รูปแบบของโรคที่เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาสุขภาพจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ และภัยสุขภาพ ปัญหาการจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ ปัญหาการบริหารจัดการระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ ปัญหาความรู้ด้านสุขภาพของประชาชนที่ยังไม่เพียงพอในการป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เหล่านี้ จึงจำเป็นต้องวางแผนเพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาด้านสุขภาพดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาด้านสุขภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในข้อ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และข้อ 4 ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ซึ่งจะเป็นกลไกเชื่อมต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้สามารถนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งได้ยึดกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานในการศึกษา

1. บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีเพศต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
3. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีบทบาทในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1. ทฤษฎีบทบาท รุจา ภูไพบูลย์ (2537, หน้า 68-76) ได้สรุปโครงสร้าง และแนวคิดของทฤษฎีบทบาท ไว้ดังนี้
บทบาท หมายถึง กลุ่มของพฤติกรรมที่แสดงออกตามบรรทัดฐาน และตามความคาดหวังของสังคมตามสถานภาพของบุคคลนั้น ๆ หรือการปฏิบัติบทบาทของบุคคล บทบาทจะถูกนำมาใช้เพื่อสิ่งต่างๆ ที่ถูกตน และบุคคลอื่นกระทำ คำนิยามเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พฤติกรรมบทบาท ผู้ครองบทบาท บทบาทที่คาดหวัง ความสามารถในการแสดงบทบาท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.1 พฤติกรรมบทบาท หรือการแสดงบทบาท จะอธิบายถึงสิ่งที่คุณแสดงตามบทบาทที่สังคมแวดล้อมที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมตามที่ต้องการ ซึ่งกระบวนการที่ทำให้เกิดการแสดงบทบาทที่เหมาะสมเกิดขึ้นได้ทั้งในครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยรวม เป็นการที่คุณที่ถูกหล่อหลอมพฤติกรรมได้เห็นเป็นแบบอย่างบทบาทแล้วเกิดการยอมรับ และอยากทำตามทั้งด้านบุคลิกภาพ ทักษะ การแสดงออกทางอารมณ์ และความสนใจ แสดงถึงการพัฒนา พฤติกรรมบทบาท ซึ่งแสดงให้เห็นกระบวนการที่คุณมีการเห็นแบบอย่างการแสดงบทบาทเกิดการยอมรับในบทบาทที่ได้เห็นแบบอย่างมา ทำให้บุคคลนั้นเกิดการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเลียนแบบ เช่น บทบาทที่ถูกคาดหวัง หรือถูกกำหนดในสังคม แบบอย่างยอมรับบทบาท บทบาทบุคลิกภาพของคุณ ความสามารถ อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ พฤติกรรมบทบาท หรือการแสดงบทบาท การพัฒนาพฤติกรรมบทบาท (รุจา ภูไพบูลย์, 2537, หน้า 70)

1.2 ผู้ครองบทบาท หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้ถือตำแหน่งของบทบาทตามโครงสร้างของสังคม เช่นสตรีผู้เป็นมารดาจะเป็นผู้ครองบทบาทเกี่ยวกับการดูแลครอบครัวด้านการจัดหาอาหารการเลี้ยงดูบุตร การดูแลความสะอาดบ้านเรือนและในปัจจุบันรวมถึงการหาเลี้ยงครอบครัวร่วมกับสามี

1.3 บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง บรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ควรจะมีบทบาทอย่างไร

1.4 คู่บทบาท หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทตรงข้ามกับผู้ครองบทบาท โดยแต่ละฝ่ายต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน เช่น คู่สามีภรรยาต่างเป็นคู่บทบาทซึ่งกันและกัน บิดามารดาเป็นคู่บทบาทซึ่งกันและกัน รวมถึงคู่บทบาทที่แสดงบทบาทเดียวกันก็ได้ เช่น พยาบาล 2 คนอาจเป็นคู่บทบาทของกันและกัน

1.5 ความสามารถในการแสดงบทบาท หมายถึง ความสามารถของคุณที่จะแสดงบทบาทตนได้อย่างเหมาะสมตามความคาดหวังของสังคม ผู้ครองบทบาท และคู่บทบาทตามบทบาทที่สังคมคาดหวังว่าทั้งคู่จะปฏิบัติต่อกันอย่างไร มีการแสดงพฤติกรรมตอบสนองกันและกัน ซึ่งจะมีความสามารถในการแสดงบทบาทเท่าใดขึ้นกับว่ามีบทบาทที่คาดหวังไว้ได้เหมาะสมเพียงใด

2. ปัญหาในการแสดงบทบาท สามารถแบ่งได้หลายประเภทโดยวิเคราะห์ตามความคาดหวังในบทบาท ตำแหน่งของบทบาทในโครงสร้างสังคม และความเพียงพอของแหล่งประโยชน์ที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้ครองบทบาทสามารถแสดงได้อย่างเหมาะสม

2.1 ความครอบคลุมเครือในบทบาท เกิดบทบาทที่สังคมคาดหวังมีความไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้แสดงบทบาท อาจมีสาเหตุจากผู้ครองบทบาทนั้นมารับบทบาทใหม่ยังไม่รู้ถึงความคาดหวังที่มีต่อบทบาท อาจมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหรือสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนทำให้บทบาทที่คาดหวังเปลี่ยนแปลงไป แต่ไม่ชัดเจนพอที่จะปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และอาจเกิดจากการที่ผู้แสดงบทบาทชัดเจนว่า มีความคาบเกี่ยวกันอย่างไรจะเลือกปฏิบัติบทบาทอย่างไรเมื่อไร เป็นต้น จึงเกิดความคลุมเครือในบทบาทขึ้น

2.2 ความขัดแย้งในบทบาท ได้แก่ ความขัดแย้งที่เกิดจากการที่ต้องทำหลายบทบาทหรือความขัดแย้งที่เกิดจากความคาดหวังของคนอื่นที่ต้องการให้ตนปฏิบัติบทบาทที่หลากหลายและความคาดหวังนั้นขัดแย้งกัน หรือเกิดจากค่านิยมของตนกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทนั้นขัดแย้งกัน

2.3 ความคาดหวังในบทบาทมากเกินไป หมายถึง กรณีที่ผู้เป็นเจ้าของบทบาทมีความสามารถที่จะแสดงบทบาทได้ระดับหนึ่งที่เหมาะสมกับบทบาทแล้ว แต่ถูกคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทมากเกินไปที่จะปฏิบัติหรือแสดงบทบาทให้เป็นที่พึงพอใจในเวลาจำกัด

2.4 ความคาดหวังในบทบาทน้อยเกินไป หมายถึง สังคมมีความคาดหวังต่อบทบาทนั้นน้อยกว่าความสามารถของผู้แสดงบทบาทหรือผู้ครองบทบาท

2.5 บทบาทไม่สอดคล้องกัน เป็นภาวะที่ผู้เป็นเจ้าของบทบาทมีทักษะความสามารถไม่เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับมอบหมายหรือเนื่องจากบุคคลที่เป็นผู้ครองบทบาทมีทัศนคติและการรับรู้ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังในบทบาทนั้น ๆ

2.6 ความสามารถเกินกว่าบทบาท เป็นภาวะที่ผู้เป็นเจ้าของบทบาทมีแรงจูงใจทักษะความรู้มากกว่าคุณสมบัติที่สังคมคาดหวัง ก่อให้เกิดปัญหาทั้งกับตัวผู้ครองบทบาทที่ต้องแสดงบทบาทเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการใช้ผู้ที่อยู่ในบทบาทน้อยกว่าความสามารถของเขาทำให้ผู้นั้นเกิดความคับข้องใจได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.7 ความสามารถน้อยกว่าบทบาท เกิดเมื่อเจ้าของบทบาทขาดสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการแสดงบทบาท ได้แก่ ขาดความตั้งใจ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย

3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาท อัลพอร์ต (Alport, 1968 อ้างถึงในรุจา ไพบูลย์, 2537, หน้า 76) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแสดงบทบาทได้ดีหรือไม่ดี มี 4 ประการ คือ

3.1 บทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องกับสถานการณ์ที่บุคคลนั้นดำรงอยู่

3.2 การรับรู้และเข้าใจในบทบาทของบุคคลมีความสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมคาดหวังว่าบุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติตาม

3.3 บุคคลยอมรับในบทบาท ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาเห็นความสำคัญของบทบาทที่ต้องกระทำ และทำให้เกิดความขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมน้อยที่สุด

3.4 การปฏิบัติตามบทบาท จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบด้านความคาดหวังของสังคมต่อบทบาท การรับรู้และเข้าใจในบทบาท และการยอมรับบทบาท

4. ลักษณะของบทบาท วาณิชรัตน์ รุ่งเกียรติกุล (2541, หน้า 34) แบ่งบทบาทไว้ 2 ลักษณะ คือ

4.1 บทบาทอุดมคติ (ideal roles) คือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรจะปฏิบัติซึ่งถูกกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ คำสั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

4.2 บทบาทที่เป็นจริง (actual roles) คือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม ซึ่งถูกกำหนดโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม นำเอาบทบาททางอุดมคติไปแปลความเพื่อปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้น อาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไปเล็กน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความหมาย โดยมีสภาพแวดล้อมเป็นทั้งข้อจำกัด และสิ่งเกื้อกูลเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า บุคคลใดจะแสดงบทบาทได้ดีนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือบทบาทที่สังคมคาดหวังให้ปฏิบัตินั้น ต้องสอดคล้องกับตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ ต้องมีการรับรู้เข้าใจยอมรับบทบาท มีความสามารถ และความพร้อมการปฏิบัติงานตามบทบาทจึงจะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ ผู้ครองบทบาท คู่บทบาท จะต้องเกิดการรับรู้ เข้าใจบทบาทอย่างสอดคล้องกัน ไม่ขัดแย้งกันและต้องไม่เกิดความขัดแย้งในตนเองด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

สำหรับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของ อสม. นับเป็นพฤติกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขอบเขตของงานที่ได้รับมอบหมายซึ่งจะมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทดังกล่าว ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ อสม. ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ก็ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคคล แนวคิดเกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐานแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพดีถ้วนหน้าแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของ อสม. และแนวคิดเกี่ยวกับ การสนับสนุนทางสังคมดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคคล การปฏิบัติงานของบุคคลเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่มุ่งปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และสำคัญมากเนื่องจากการปฏิบัติงาน

1.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน ซึ่ง เกษมธิดา สพสมัย (2536, หน้า 24) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานว่า หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นความสามารถ โดยการนำความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์จริงและในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องเหมาะสมประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวถึงการปฏิบัติงานว่าเป็นความสามารถในการแสดงออกของร่างกายในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยอาศัยความรู้ และทัศนคติเป็นองค์ประกอบซึ่งต้องอาศัยเวลา และผ่านกระบวนการตัดสินใจในหลายขั้นตอน สรุปได้ว่ากรปฏิบัติงานเป็นการนำความรู้ และความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติที่มีต่องานมาเป็นองค์ประกอบในการแสดงเป็นพฤติกรรมออกเป็นความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ สำหรับ อสม. จึงเป็นการนำเอาความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมในงานสาธารณสุขมูลฐานมาแก้ปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานบุคคล การปฏิบัติงานของแต่ละคนจะถูก กำหนดโดย 3 ส่วน ดังนี้ คือ

1.2.1 คุณลักษณะเฉพาะของบุคคล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มลักษณะ ดังนี้

1.2.1.1 Demographic Characteristics เป็นลักษณะเกี่ยวกับ อายุ เพศเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.2.1.2 Competency Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับด้านความรู้ความสามารถ ความถนัด และ ความชำนาญของบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะได้อาจมาจากการศึกษาอบรมและจากการสั่งสมประสบการณ์ เป็นคุณลักษณะที่มี ผลกระทบโดยตรงต่อระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน

1.2.1.3 Psychological Characteristics เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยาอัน ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยม การรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลด้วย

1.2.2 ระดับความพยายามในการทำงาน (work effort) ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการมีแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งได้แก่ ความต้องการ แรงผลักดัน อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ความตั้งใจ รวมทั้งสิ่งจูงใจ จุดประสงค์ ทศนคติและค่านิยม เพราะคนที่มีความตั้งใจในการทำงานสูงจะมีความพยายามในการที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจให้แก่การทำงานมากกว่าผู้ที่มี แรงจูงใจในการทำงานต่ำ

1.2.3 แรงสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน (organizational support) ได้แก่ค่าตอบแทน ความ ยุติธรรม การติดต่อสื่อสาร ความใจกว้างของผู้บริหาร และวิธีในการมอบหมายงานซึ่งจะมีผลต่อกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน

สมยศ นาวิการ (2535 อ้างถึงใน วรจิตร หนองแก, 2540, หน้า 20) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของ บุคคลไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ (situation factors) ซึ่งประกอบด้วย

1.1 สภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้บริการจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อปัจจัยนี้

1.2 อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานด้วย

2. การรับรู้ทางด้านบทบาท (role perception) หมายถึง แนวทางที่บุคคลให้ความหมายของเขาประเภทของกำลังความ พยายามที่เขาเชื่อว่ามีผลสำคัญต่อผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ความสามารถและทักษะ (ability and skills) โดยมีความสามารถเป็นลักษณะของบุคคล และทักษะ หมายถึง ระดับความ เชี่ยวชาญในงานเฉพาะอย่าง ความสามารถจะมีความสัมพันธ์กับทักษะบุคคลที่มีความสามารถเบื้องต้นเฉพาะอย่างจะเรียนรู้ทักษะที่ เกี่ยวพันได้ดีกว่ากระบวนการจูงใจ (the motivation process) การจูงใจอาจนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการปฏิบัติการของ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง การทำงานของมนุษย์ (job performance) ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญสองประการคือ แรงจูงใจ (motivation) และ ความสามารถ (ability) ซึ่งแรงจูงใจ และความสามารถเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ โดยแรงจูงใจจะขึ้นอยู่กับความต้องการของ บุคคล ความต้องการเป็นผลของสภาพทางกาย (physical condition) ส่วนความสามารถของมนุษย์เป็นผลมาจากสิ่ง 3 ประการ คือ ความสามารถด้านสติปัญญา ประสบการณ์ การศึกษา และการฝึกอบรม การทำงานของบุคคลอยู่ภายใต้อิทธิพลหลายประการด้วยกัน แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทำงานไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม คนเราไม่สามารถทำงานได้เหนือความสามารถของตน

1.3 วิธีวัดการปฏิบัติงานของบุคคลเนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคคลเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ได้มีการแสดงออกให้เห็น และสามารถวัดได้ด้วยการกำหนดเป็นตัวเลขวัดมีการพิจารณาตามเกณฑ์ต่าง ๆ โดยการแบ่งประเภทของพฤติกรรม จัดอันดับของ พฤติกรรม ตลอดจนการเทียบ อัตราส่วนของพฤติกรรม ซึ่งสามารถที่จะแบ่งการวัดพฤติกรรมออกเป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ ดังนี้

1.3.1 วิธีวัดโดยวิธีอัตนัย (subject method) หมายถึง การกำหนดตัวเลขให้กับพฤติกรรมโดยอาศัยความรู้สึกเป็น เกณฑ์ การกำหนดค่าตอบหรือตัวเลขมิได้เป็นเกณฑ์มาตรฐานทั่วไป แต่จะเป็นไปตามความรู้สึกของผู้สังเกตแต่ละคนไม่ถือว่าเป็น การตอบผิดหรือถูกมีมาตรฐานวัดเป็นระดับ 4 ระดับคือ มาตราจัดประเภทจัดอันดับอันตรภาค และอัตราส่วน

1.3.2 การวัดโดยวิธีปรนัย (object method) หมายถึง การกำหนดตัวเลขให้กับพฤติกรรมตามหลักเกณฑ์ภายนอก ที่แน่นอน ไม่ว่าจะกำหนดโดยใครก็ได้เหมือนกันหมด ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 วิธี คือ การวัดความถี่ วัดเวลา วัดความแรง และวัด ระยะทาง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคคลข้างต้น ทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานของบุคคลนั้นมีปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางกาย สภาพทางสังคม ประวัติ และประสบการณ์ในอดีต การศึกษา ความรู้ ความสามารถ ตลอดจน สถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การสนับสนุนจากองค์กรหน่วยงาน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้นำไปกำหนดเป็น กลุ่มปัจจัยที่จะศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6 “ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

ประกอบด้วยตัวแปร ด้าน การศึกษา อาชีพ วิธีการเข้าสู่ตำแหน่ง ประสบการณ์เดิมทางด้านสาธารณสุข ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ โดยวัดการปฏิบัติงานออกมาเป็นความถี่ของจำนวนครั้งที่ปฏิบัติงานแล้วให้ค่าคะแนนตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติงานมาพิจารณาแบ่งเกณฑ์ตามปริมาณงานที่ทำกิจกรรมนั้น ๆ เป็นระดับต่ำ ปานกลาง และระดับสูง

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

ความหมาย

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คือ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละกลุ่มบ้านและได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย (change agents) การสื่อข่าวสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผนและประสานกิจกรรมการพัฒนาสาธารณสุขตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลขั้นต้น โดยใช้ยา และเวชภัณฑ์ตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการฟื้นฟูสภาพ และจัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานในหมู่บ้าน / ชุมชน

แนวคิดของการสาธารณสุขมูลฐาน

สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน (2529) ได้ให้ความหมายว่า “การสาธารณสุขมูลฐาน” เป็นกลวิธีทางสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้นจากระบบบริการสาธารณสุขของรัฐ ซึ่งมีอยู่ในระดับตำบลและหมู่บ้านการสาธารณสุขเป็นวิธีการให้บริการสาธารณสุขที่ผสมผสานทั้งทาง ด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ ที่ดำเนินการโดยประชาชนเอง ซึ่งประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน และประเมินผล โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษ ฝึกอบรม และระบบการส่งต่อผู้ป่วย โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก”

วเรศ จันทพร (2532) ได้นิยามความหมายของ การสาธารณสุขมูลฐาน ไว้ว่า “การสาธารณสุขมูลฐาน เป็นส่วนที่เพิ่มขึ้นจากระบบบริการของรัฐ โดยที่กระทรวงสาธารณสุขได้ผลักดันให้กิจกรรมสาธารณสุขมูลฐานได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วครอบคลุมพื้นที่เกี่ยวกับทั่วประเทศได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดสร้างระบบบริการสาธารณสุขพื้นฐาน (basic health service) การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาสุขภาพของชุมชน (appropriate technology) และการพัฒนาแบบผสมผสานที่ใช้วิธีการประสานงานระหว่างสาขาอื่น ๆ ด้วย (intersectoral collaboration)”

สรุปแล้ว “การสาธารณสุขมูลฐาน” หมายถึง กลวิธีทางสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้นจากระบบบริการสาธารณสุขของรัฐที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นกลวิธีที่จัดให้มีขึ้นในระดับตำบล และหมู่บ้าน การที่จะส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพ โดยที่รัฐจะสนับสนุนในด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสารการให้การศึกษ ฝึกอบรม ตลอดจนการจัดให้มีระบบส่งต่อผู้ป่วย โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลักสำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน (2534, หน้า 15) ได้กำหนดให้ความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับระบบสุขภาพภาคประชาชน

การมี “สุขภาพดี” เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นจุดมุ่งหมายทางสังคมที่ยอมรับกันทั่วโลก มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม หรือความเชื่อถือทางการเมือง ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้มี “สุขภาพดี” อันหมายถึง การมีสภาวะความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีไม่เพียงปราศจากโรคหรือไม่มี ความพิการเท่านั้น แต่หมายถึงการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างดีด้วยในการประชุมสมัชชาอนามัยโลกสมัยที่ 30 พ.ศ. 2520 ขององค์การอนามัยโลก ประเทศภาคีสมาชิก ได้มีมติให้ “สุขภาพดีถ้วนหน้า” หรือ “health for all” เป็นเป้าหมายหลักทางสังคม และจากผลการประชุมใหญ่ที่เมืองอัลมา อตา (Alma Ata) ประเทศรัสเซีย ได้มีข้อตกลงระบุให้ “การสาธารณสุขมูลฐาน” หรือ “primary health care” เป็นกลวิธีหลักที่จะช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า และเรียกร้องให้ทุกชาติสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยผสมผสานไปกับการพัฒนาทุกสาขาทั้งในระดับชุมชน และระดับชาติทั้งภาครัฐและเอกชน (กระทรวงสาธารณสุข, 2535, หน้า 3) เนื่องจากพบว่าประมาณ 3 ใน 4 ของพลเมืองโลก ยังไม่มีโอกาสเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขที่เหมาะสม และในประเทศที่กำลังพัฒนายังมีคนตายด้วยโรคติดต่อ ซึ่งบางโรคสามารถป้องกันได้ อัตราการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตายของทารกยังอยู่ในระดับสูง และยังมีจำนวนประชาชนอีกจำนวนล้านที่ต้องมีชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้นหรือทุกข์ทรมาน อันเนื่องมาจากการขาดสารอาหารและโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ (กระทรวงสาธารณสุข, 2527, หน้า 1)

แนวความคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

แรงสนับสนุนทางสังคม (social support) กลวิธีแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาทางด้านจิตวิทยา สังคม พบว่า การตัดสินใจส่วนใหญ่ของคนนั้นจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบุคคลซึ่งมีความสำคัญและมีอำนาจเหนือกว่าตัวเราอยู่ตลอดเวลา แรงสนับสนุนทางสังคมหมายถึง สิ่งที่ "ผู้รับแรงสนับสนุน" ได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารวัสดุสิ่งของหรือการสนับสนุนด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนแล้วมีผลทำให้ผู้รับได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ผู้รับต้องการ ซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคมมีบทบาทต่อพฤติกรรมอนามัยของคนทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรสาธารณสุขอาจ หมายถึง เครือข่ายของการปฏิสัมพันธ์กัน และรวมถึงหน้าที่ของเครือข่ายสังคมนั้น ๆ ว่ามีหน้าที่ช่วยสนับสนุนทางด้านจิตใจ ความห่วงใย ความรัก วัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนข่าวสาร แรงสนับสนุนทางสังคมอาจเป็นบุคคลในครอบครัว เช่น สามี ภรรยา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงานหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

หลักการที่สำคัญของการสนับสนุนทางสังคม

1. จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ให้ และผู้รับแรงสนับสนุน
2. ลักษณะของการติดต่อสัมพันธ์นั้นจะต้องประกอบไปด้วย

2.1 ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะที่ทำให้ "ผู้รับ" เชื่อว่ามีคนสนใจ เอาใจใส่ มีความรัก และความหวังดีในคนอย่าง

จริงใจ

2.2 ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นข่าวที่ลักษณะทำให้ "ผู้รับ" รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม

2.3 ข้อมูลข่าวสารมีลักษณะที่ "ผู้รับ" เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีประโยชน์

3. ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนทางสังคม อาจอยู่ในรูปของข่าวสาร วัสดุสิ่งของทางด้านจิตใจ
4. จะต้องช่วยให้ผู้รับได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ ในที่นี้ คือ การมีสุขภาพอนามัยดี ประเภท

4.1 แรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (emotion support) คือการให้ความรัก เอาใจใส่ยกย่อง ให้ความไว้วางใจ ห่วงใย รับฟังความคิดเห็น การยอมรับ เห็นคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4.2 แรงสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) คือการให้การสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร การให้คำแนะนำ ตักเตือน ปรึกษา

4.3 แรงสนับสนุนทางสังคมเครื่องมือหรือสิ่งของ (instrumental support) คือการเลือกเครื่องมือวิจัยเพื่อศึกษาปรากฏการณ์

4.4 แรงสนับสนุนโดยการให้การประเมิน (appraisal support) คือการให้ข้อมูลย้อนกลับ การเห็นพ้อง การยอมรับในสิ่งที่คนอื่นแสดงออก เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 279 คน จาก 48 หมู่บ้านใน 4 เทศบาลตำบล (ข้อมูลสาธารณสุขอำเภอเมยวดี , กุมภาพันธ์ 2563 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ t-test และ F-test (one way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า

1. การสนับสนุนทางสังคมและจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.39$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.52$) ด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.51$) ด้านเครื่องมืออยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.47$) ด้านการให้การประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.44$) ตามลำดับ

2. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด รายด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1. ด้านส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) รองลงมาได้แก่ด้านสภาพการฟื้นฟูสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) ด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) และด้านป้องกันโรคอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.39$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการสรุปผลการศึกษาจากศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้ศึกษาขอ นำผลสรุป มาอภิปรายผล ตามลำดับ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมและจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.39$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.52$) ด้านอารมณ์ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.51$) ด้านเครื่องมือ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.47$) ด้านการให้การประเมิน ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.44$) ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาออกมาเช่นนี้ เนื่องจากการทำงานจะให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และที่จะทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขดำเนินงานได้ ก็ต้องได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น สังคมและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งที่เป็นผู้นำของชุมชน และหมู่บ้าน ให้ความสำคัญและการสนับสนุนกับบทบาทหน้าที่ของ อสม. ไม่ว่าจะเป็นทางด้านข้อมูลข่าวสาร กำลังใจ เครื่องไม้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุคนธ์ ชูติปัญญาบุตร (2546) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งจะอภิปรายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านข้อมูลข่าวสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.67$) เมื่อพิจารณารายข้อโดย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1.เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้จัดอบรมความรู้ด้านสุขภาพให้กับกลุ่ม อสม.สม่ำเสมอรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.81$) รองลงมาได้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้เรียกประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขบทบาทของการปฏิบัติงานรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.74$) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ซักถามหรือให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานเสมอรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.67$) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้แจกเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานหลังการอบรมครั้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.66$) ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาออกมาเช่นเนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ซักถามหรือให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของของ เกษมธิดา สพสมัย (2536) เรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ระดับตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อายุมีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือไม่ก็ต้องการรายได้เงินจือครอบครัวโดยเฉพาะในสภาวะปัจจุบันนี้

1.2 ด้านอารมณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.40$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ยอมรับในความรู้ความสามารถและให้เกียรติท่านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.54$) รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ให้บริการ และให้กำลังใจอย่างดีเมื่อท่านเจ็บป่วยอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้แสดงความห่วงใยและเปิดโอกาสให้ระบายความกังวล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุคนธ์ ชูติปัญญาบุตร (2546) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครสาธารณสุข ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครสาธารณสุข

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ด้านเครื่องมือโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.38$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1. มีเอกสารและคู่มือในการปฏิบัติงานที่จำเป็นให้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.57$) รองลงมา มีภาพเอกชนและประชาชนบริจาคเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.51$) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้จัดหาเครื่องมือที่จำเป็นให้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากปานกลาง ($\mu = 3.44$) และมีงบประมาณในการสนับสนุนที่เพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.00$) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรัตน์ อยู่ยอด (2544) ศึกษาเรื่องความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือ ประสิทธิภาพการทำงานด้านพัฒนาชุมชน การได้รับการอบรมให้ความรู้ต่อเนื่อง การศึกษาทางด้านสาธารณสุข การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข การยอมรับจากสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4 ด้านการให้การประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้บอกผลการปฏิบัติงานของท่านเป็นระยะ ๆ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.52$) รองลงมา ประชาชนให้การยอมรับ และชื่นชมในการปฏิบัติงานของท่านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.51$) การคัดเลือกและการสรรหา อสม. ตรงกับความต้องการของสายงานตามมาตรฐานที่สาธารณสุขรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.47$) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ประเมินการปฏิบัติงานของท่านด้วยความโปร่งใสและยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.44$) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุคนธ์ ชูติปัญญาบุตร (2546) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่าวิธีการคัดเลือกมาเป็น อสม. ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. นอกจากนี้การสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับ สูง เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า อสม. ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านอารมณ์ ด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และด้านการให้การประเมิน ทั้งนี้การที่จะทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขดำเนินงานได้ก็ต้องได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างสม่ำเสมอ

2. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด รายด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1. ด้านส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสภาพการฟื้นฟูสุขภาพ ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) ด้านการรักษาพยาบาล ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) และด้านป้องกันโรค ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.39$) ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาออกมาเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นภาพอาสาสมัครสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป โดยเฉลี่ย 40 ปี ซึ่งอยู่ในวัยกลางคน และวัยทำงานต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว อาจทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานสาธารณะที่เน้นในเรื่องจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกษมธิดา สพสมัย (2536) เรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ระดับตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อายุมีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือไม่ก็ต้องหารายได้จุนเจือครอบครัวโดยเฉพาะในสภาวะปัจจุบันนี้เศรษฐกิจฝืดฝวนมากจากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ใช้จ่ายในครอบครัวของอาสาสมัครสาธารณสุขไม่เพียงพอร้อยละ 67.00 ทำให้เกิดภาวะตึงเครียดกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จึง ไม่สนใจสังคมภายนอก ไม่มีเวลาพอที่จะทำงานด้านนี้ ความร่วมมือในสังคมและชุมชนก็น้อยเป็นต้น ซึ่งจะอภิปรายผลในแต่ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1. ท่านนำความรู้ด้านสาธารณสุขออกเผยแพร่ทางเสียงตามหรือกระจายข่าว ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.52$) รองลงมา ได้แก่ ท่านชี้แนะหนักเด็ก 0-5 ปี บันทึกเปรียบเทียบภาวะการขาดสารอาหารค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.51$) ท่านจัดกิจกรรมการออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.47$) และท่านจัดมุมให้ความรู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.44$) ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาออกมาเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งถือได้ว่าใช้ได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงพึ่งพาทางภาครัฐช่วยสนับสนุนในเรื่องอื่นๆ อีกมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แสงจันทร์ ศรีทะวงษ์ (2540) ศึกษาเรื่องปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์สาธารณสุขมูลฐานโดยอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดร้อยเอ็ดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลการดำเนินงานทั้ง 14 องค์ประกอบของงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อสม. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนการทำงานของ อสม. ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม)

2.2 ด้านการป้องกันโรค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu=3.40$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1.ตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.54$) รองลงมาได้แก่ด้าน ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประชุมแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชน ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.49$) ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่ประชาชนในเรื่องการติดต่อ ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.33$) และแจ้งข่าวการเกิดโรคให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบโดยเร็ว ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.21$) ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาออกมาเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรม และมีประสบการณ์เป็นพื้นในการป้องกันโรค สอดคล้องกับงานวิจัยของ รจิตร หนองแก (2540) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ได้แก่ ประสบการณ์เดิมด้านสาธารณสุข ระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ทักษะติดต่อบทบาท ความคาดหวัง การได้รับข่าวสารทางด้านสุขภาพ การสนับสนุนจากครอบครัว และการสนับสนุนจากชุมชน

2.3 ด้านการรักษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu=3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ได้แก่อุบัติเหตุภัยสาหัสประจำบ้านเพื่อให้การรักษาเบื้องต้นแก่ประชาชน ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.52$) รองลงมาได้แก่ ให้การปฐมพยาบาลเกี่ยวกับบาดแผล เป็นลม สุนัขกัด ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.51$) ส่งผู้ป่วยไปรักษาต่อหรือแนะนำให้ไปรักษาที่โรงพยาบาล ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.47$) และ ให้การช่วยเหลือรักษาพยาบาลตามอาการในเรื่องการเช็ดตัวลดไข้การทำน้ำเกลือแร่ให้ดื่มในโรคอุจจาระร่วงอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.44$) ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาออกมาเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมเบื้องต้นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล และมีประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการรักษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิ พิพิธโกศลวงศ์ และนธมน ฉียบแหลม (2545) ได้ศึกษาเรื่องสาธารณสุขมูลฐานชุมชนกับการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของประชาชนจังหวัดระยอง พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ ทักษะในการให้บริการ ความรู้ในการปฏิบัติงาน และการนิเทศของเจ้าหน้าที่ด้วย

2.4 ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย ($\mu=3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ได้แก่อนำประชาชนให้ยอมรับสงสาร เห็นใจช่วยเหลือ และดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์ใน ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.52$) รองลงมาส่งผู้ป่วยไปรักษาต่อหรือแนะนำให้ไปรักษาที่โรงพยาบาล ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.51$) ติดตามดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อจากสถานบริการด้านสาธารณสุขอยู่ใน ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.49$) และให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูสมรรถภาพ แก่ผู้ป่วยอัมพาต ผู้พิการ และปัญญาอ่อน ค่าเฉลี่ย ($\mu=3.49$) ตามลำดับ ซึ่งผลการการศึกษามาเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขและบ่งบอกถึงตัวชี้วัดถึงความเป็นผู้มีจิตอาสา ที่จะดูแลหมู่บ้านชุมชนให้มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ กำเนิดกาญจน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อบรรลุการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของ อสม. ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความมั่นใจในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผล อภิปรายผล การศึกษาการเรื่องบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตพื้นที่อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลศึกษาในการนำไปใช้ เกี่ยวกับเรื่องการสนับสนุนจากสังคม และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

1.1 ด้านข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรแจกเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานหลังการอบรมทุกครั้ง

1.2 ด้านอารมณ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรให้การบริการ และให้กำลังใจแสดงความห่วงใยและเปิดโอกาสให้

ระบายความกังวลให้มากกว่าเดิม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ด้านเครื่องมือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นให้ และมีงบประมาณในการสนับสนุนที่เพียงพอมากกว่าที่เป็นอยู่

1.4 ด้านการให้การประเมินเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรประเมินการปฏิบัติงานของท่านด้วยความโปร่งใสและยุติธรรมเดิม

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)

2.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ควรจัดมุมให้ความรู้ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2.2 ด้านป้องกันโรค ควรแจ้งข่าวการเกิดโรคให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทราบโดยเร็วกว่าเดิม

2.3 ด้านการรักษาพยาบาล ควรให้การช่วยเหลือรักษาพยาบาลเบื้องต้นตามอาการ เช่น ในเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ และการทำน้ำเกลือแร่ให้ดื่มในโรคอุจจาระร่วงให้เร็วยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการฟื้นฟูสุขภาพให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูสมรรถภาพ แก่ผู้ป่วยอัมพาต ผู้พิการ และปัญญาอ่อน ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานเพื่อนำมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข ก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานสาธารณสุขต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข: การศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขและเครือข่ายระดับตำบลในการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก ในชุมชน กรุงเทพฯ : ห้องสมุดกระทรวงสาธารณสุข

การสร้างเสริมสุขภาพชุมชนกรณีตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลป่าซาง อ.แม่จัน จ.เชียงราย วันที่ 24 มกราคม 2553

จาก http://www.northphc.org/doc/obt_book1.htm

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2546). สิทธิหน้าที่พลเมือง ระบบสุขภาพภาคประชาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน.

กระทรวงสาธารณสุข. (2555). สุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน. (2559).

สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน. (2547). แนวทางการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น:

สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน. (2547). การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน.

เกรียงศักดิ์ กำเนิดกาญจน์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อบรรลุการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง, 13 (41), หน้า 43-46.

เกษมธิดา สพสมัย. (2556). การปฏิบัติตามบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.). ระดับตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหาร

สาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2558). การทำงานพัฒนาในระบบราชการ: กรณีศึกษาโครงการบัตรสุขภาพ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- คณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. (2555). คู่มือเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). สรุปผลการศึกษาศถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มของงานสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- จีรภา สุขสวัสดิ์. (2557). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุข ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการุณการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เฉลิมศรี สมะโน. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี มีบุญเกิด และยุพิน สุขเจริญ. (2559). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานศูนย์สาธารณสุขมูลฐานจังหวัดนครปฐม. วารสารสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง, 12 (40), หน้า 12-19.
- นิตยา เจริญจิตต์ และยงยุทธ ธานีกุล. (2558). ความสามารถในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขเขตชนบท จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสาร สาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง, 14 (42), หน้า 59-63.
- Beckery, R. R. (1992). The effect of audit decision and design on the intrinsic motivation and performance of auditors predicting corporate bankruptcy. Dissertation Abstracts International, 53 (9), p. 3275.
- Gottlieb, J. L. (1985). Social participation of individuals in four rural community of the northeast: rural sociology. Columbia: University Missouri Press.
- Ministry of Public Health. (1977). Report of the national seminar on primary health care. Bangkok: Ministry of Public Health.
- World Health Organization. (1991). UNICEF. Alma – Ata 1978 primary health care. Switzerland: WHO.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี Administration according to good governance principles of Pak Kret Municipality Pak Kret District Nonthaburi Province

ชลิดา กันหาลีลา¹ จักรวีวัชระ กันบุรมย์² ศศิมาพร สร้อยกระโทก³ ปราโมทย์ อินทกุล⁴
Chalida Kanhalila, Jackkreewatchara Kanburom, Sasimaphon Sarykratok, Pramote Inthakun

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากร เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 205 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถาม และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบสอบถามส่วนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถามส่วนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า มาตรวัดแบบลิเคิร์ต

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 36 -45 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญและมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดเรียงลำดับ คือ หลักนิติธรรม รองลงมาคือ หลักคุณธรรม ลำดับที่สาม คือ หลักความโปร่งใส ลำดับที่สี่ คือ หลักการมีส่วนร่วม ลำดับที่ห้า คือ หลักความคุ้มค่า และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักความรับผิดชอบ

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

Abstract

The purpose of this research was to study the level of administration according to good governance principles of Pak Kret Municipality. Pak Kret District Nonthaburi Province. The population used for this research is personnel who working at Pak Kret Municipality Pak Kret District Nonthaburi Province total 205 people

This research is quantitative research. In the nature of survey research By using questionnaires as a tool for data collection by respondents themselves. Checking questionnaire integrity and analyze data. The questionnaire, part 1 is data analysis with descriptive statistics. Consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation. The second part questionnaire analysis data with inferential statistics. The estimate values with Likert gauge

The study found that: Most of the respondents are female. Most of aged 36-45 years, Most of education have bachelor degrees. When classified in each aspect, respondents value and have the highest to lowest .The first is in order of the rule of law and followed by the moral principle, the third is the principle of transparency, the fourth is the participation principle, the fifth is the principle of value And the lowest is responsibility principle

¹ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

⁴ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Keywords : Administration according to the principles of good governance

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานพื้นฐานในท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีภารกิจในการที่จะต้องจัดบริการสาธารณะที่จำเป็นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 283 ซึ่งระบุว่า " องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศ โดยมีการใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 เนื่องจากจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรมสุจริตโปร่งใสตรวจสอบได้มีจิตสำนึกในการทำงานมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำพร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบมีศีลธรรมจริยธรรมในการทำงานการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ตัดสินใจดำเนินการและประเมินผลตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกันนั้นมีการส่งเสริมสภาพหญิงชายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆรวมทั้งคนด้อยโอกาสตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 ได้ระบุไว้ว่าในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542)

ปี พ.ศ. 2546 ได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลโดยมีเหตุผลว่า " โดยที่มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองนโยบายต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ต้องใช้วิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็นและประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการรวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ " ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกานี้ในมาตรา 52 ได้กำหนดไว้ว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลตามแนวพระราชกฤษฎีกานี้โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวด 5 ซึ่งได้แก่การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและหมวด 7 ได้แก่การอำนวยความสะดวกและการสนองความต้องการของประชาชน

หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบันเพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้นแทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อนเพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกันการติดต่อสื่อสารการค้าในกิจกรรมในหนึ่งมีผลกระทบต่อกันที่หนึ่งการพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นหากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนการมุ่งดำเนินธุรกิจหรือปฏิบัติราชการต่างๆโดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคมประชาชนและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปไม่ได้อีกต่อไปการมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล. 2546, หน้า 3)

เมื่อมองมาที่เทศบาลซึ่งเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งก็จะมีเสียงสะท้อนมาว่าหากจะทำงานที่เทศบาลต้องมีการวิ่งเต้นเสียเงินเสียทอง ผู้บริหารงานมักเรียกร้อยเงินค่าตอบแทนพิเศษนอกเหนือจากปกติในการติดต่อประสานงานกับเทศบาลเจ้าหน้าที่เทศบาลทำงานได้ผลงานไม่คุ้มค่าเงินที่จ้าง เช่น พนักงานเก็บขยะมูลฝอยมีเป็นสิบคนแต่บ้านเมืองยังไม่สะอาดเท่าที่ควร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จะเป็น การมีส่วนร่วมในการเล่นการพนัน การติดยาเสพติด ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องบั่นทอนขวัญกำลังใจในการทำงานของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด 6 ด้าน และนำผลการศึกษาเสนอต่อผู้บังคับบัญชา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทุกระดับชั้นให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

โกวิท พวงงาม (2548) การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้หรือกระจายอำนาจให้หน่วยปกครองท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองรวมกันทั้งหมด หรือบางส่วนรัฐบาลท้องถิ่นต้องเมืองนครปกครองตนเองมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจตัดสินใจและบริหารงานในเขตของตน

คณะผู้บริหาร ทำหน้าที่กำหนดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานและการพัฒนาเทศบาลรับผิดชอบควบคุมให้เป็นไปตามแผนหรือนโยบายนั้น ส่วนงานประจำทั้งหมดอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ คือ ปลัดเทศบาล พนักงาน และลูกจ้างของเทศบาล

สภาเทศบาล ทำหน้าที่ตราเทศบัญญัติ (กฎหมายของท้องถิ่น) โดยไม่ขัดแย้งกับตัวบทกฎหมาย บังคับแก่บุคคลทั่วไปซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล หรือให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่กฎหมายบัญญัติและให้อำนาจไว้ สภาเทศบาลต้องควบคุมการบริหารงานของคณะผู้บริหาร โดยการพิจารณาตราเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลและอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496

ประมวล รุจนเสรี (2542, หน้า 2) ได้อธิบายว่า ในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา โลกกำลังเข้าสู่โลกาภิวัตน์ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ต่างๆ มากมาย ส่งผลให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการบริหารบ้านเมืองและสังคมของตนให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งสาเหตุสำคัญเกิดจากความบกพร่อง ความอ่อนแอ และหย่อนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในระดับชาติ และระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งแยกพิจารณาได้คือ การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ความอ่อนแอและถดถอยของข้าราชการ ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน ขาดความโปร่งใสบริสุทธิ์และยุติธรรม ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างชัดเจน ปัญหาการทุจริตประพทุติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะในประเทศไทยหลังจากเกิดเหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจแล้ว ทำให้ทุกกลุ่มในสังคมมีความตื่นตัวที่จะนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการกันมากขึ้น อีกทั้งรัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูประบบราชการ โดยการกำหนดนโยบายในรูปแบบของแผนพัฒนา ระบบราชการ ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ให้ใช้บังคับกับส่วนราชการทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ธรรมาภิบาลจึงเป็นกลไกเครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเน้นการสร้างร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

2. ความหมายของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

Good Governance เป็นศัพท์ที่มีผู้แปลความหมายเป็นภาษาไทยไว้หลายคำและให้ความหมายไว้หลากหลาย เช่น ธรรมรัฐ ธรรมาภิบาล การบริหารและการจัดการที่ดี เป็นต้น

ธีรยุทธ บุญมี (2541, หน้า 17) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ (Interactive Relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชนและประชาชน ทั่วไปในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้การบริหารประเทศที่ดีควรเป็นความร่วมมือแบบสื่อสารสองทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและฝ่ายสังคม เอกชน องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานรัฐ (NGOs) โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การร่วมกันกำหนดนโยบาย (Shared Policy Making) และการจัดการตนเอง (Self Management) ของภาคสังคมเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรมมากขึ้น

ประมวล รุจนเสรี (2542, หน้า 48) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปรับวิถีชีวิตการบริหารราชการของประเทศ ไทยเสียใหม่ทั้งระบบ โดยการกำหนดเจตนาของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคน ทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกัน จัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนา นำแผ่นดินไปสู่ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล

วรภัทร โตรธรรม (2542, หน้า 11-17) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การกำกับ ดูแลที่ดี หรือหมายถึงการใช้ สิทธิของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โดยหัวใจสำคัญของ Good Governance คือความโปร่งใส ความยุติธรรมและความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถาม และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า มาตรวัดแบบลิเคิร์ต

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยแบ่ง แบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยปัจจัยส่วนของการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติ ธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ผู้วิจัยทำการแจก แบบสอบถามออกไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน ทั้งสิ้น 205 คน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถาม และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติโดย ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) โดยแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ระดับมาตรวัดแบบแบ่งเป็น 4 ระดับคือ มาก ที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด

สรุปการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วน ใหญ่มีอายุ 36 -45 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคือ หลักนิติธรรม ($\mu = 4.17$) รองลงมาคือ หลักคุณธรรม ($\mu = 4.10$) ลำดับที่สาม คือ หลักความโปร่งใส ($\mu = 4.02$) ลำดับที่สี่ คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\mu = 3.81$) ลำดับที่ห้า คือ หลักความ คุ้มค่า ($\mu = 3.71$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักความรับผิดชอบต่อสังคม ($\mu = 3.51$)

2.1 ปัจจัยหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ หน่วยงานของท่านมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านกฎหมาย ($\mu = 4.19$) รองลงมาคือ หน่วยงานของท่านมีการใช้มี การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ระเบียบของเทศบาลให้ประชาชนทราบ ($\mu = 3.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสหรือช่องทางให้บุคลากร/ประชาชนได้ร้องเรียน ($\mu = 4.08$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.2 ปัจจัยหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หน่วยงานของท่านได้มีการประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านจริยธรรมคุณธรรมแก่บุคลากรในหน่วยงานอย่างเพียงพอในการให้บริการ ($\mu = 4.19$) รองลงมาคือ ผู้บริหารและพนักงานเทศบาลให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ($\mu = 4.18$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หน่วยงานของท่านมีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม ($\mu = 4.08$)

2.3 ปัจจัยหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หน่วยงานของท่านได้นำข้อมูลข่าวสารที่ควรเปิดเผยประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต ($\mu = 4.10$) รองลงมาคือ การบริหารงานของเทศบาลเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\mu = 4.08$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หน่วยงานของท่านได้จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผลงานเทศบาลที่ดำเนินงานมา ($\mu = 4.01$)

2.4 ปัจจัยหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หน่วยงานของท่านให้โอกาสบุคลากรเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการต่างๆ ($\mu = 3.98$) รองลงมาคือ หน่วยงานของท่านให้โอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมเสนอแนะเกี่ยวกับงาน ($\mu = 3.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หน่วยงานของท่านให้โอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ($\mu = 3.66$)

2.5 ปัจจัยหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานท่านใช้วัสดุอุปกรณ์ของทางราชการอย่างคุ้มค่า ($\mu = 3.88$) รองลงมาคือ หน่วยงานของท่านมีการรณรงค์การประหยัดการใช้น้ำ ($\mu = 3.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หน่วยงานของท่านมีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเป็นประจำทุกปี ($\mu = 3.53$)

2.6 ปัจจัยหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หน่วยงานของท่านได้ดำเนินการเข้าไปแก้ไขปัญหาคำความเดือดร้อนของผู้รับบริการได้อย่างครอบคลุม ($\mu = 3.68$) รองลงมาคือ หน่วยงานของท่านได้ดำเนินการเข้าไปแก้ไขปัญหาคำความเดือดร้อนของผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ($\mu = 3.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หน่วยงานของท่านอำนวยความสะดวก ความรวดเร็วในการให้บริการ ($\mu = 3.32$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม การศึกษาข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อด้านหลักนิติธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หน่วยงานของท่านมีการใช้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ระเบียบของเทศบาลให้ประชาชนทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล อินทวงษ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย ผลปรากฏดังนี้ พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่ต่างกัน พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย ที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง จังหวัดหนองคาย ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ด้านหลักคุณธรรม การศึกษาข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อด้านหลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หน่วยงานของท่านได้มีการประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านจริยธรรมคุณธรรมแก่บุคลากรในหน่วยงานอย่างเพียงพอในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรเดช โกลมเปลิน (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลงอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมจำนวน 25 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีระดับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลงอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นลำดับแรกคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านที่มีความคิดเห็นลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ

3. ด้านหลักความโปร่งใส การศึกษาข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อด้านหลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หน่วยงานของท่านได้นำข้อมูลข่าวสารที่ควรเปิดเผยประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรเดช โกลมเปลิน (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลงอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมจำนวน 25 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีระดับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลงอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นลำดับแรกคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านที่มีความคิดเห็นลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม การศึกษาข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อด้านหลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หน่วยงานของท่านให้โอกาสบุคลากรเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรเดช โกลมเปลิน (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลงอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมจำนวน 25 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีระดับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลงอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นลำดับแรกคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านที่มีความคิดเห็นลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ

5. ด้านหลักความคุ้มค่า การศึกษาข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อด้านหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานท่านใช้วัสดุอุปกรณ์ของทางราชการอย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กัญญาภัค แก้วเกิด (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ การศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเชิง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป มีระดับตำแหน่ง พนักงานเทศบาลระดับ 4-6 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ หลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสและหลักคุณธรรม สำหรับด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางคือ หลักนิติธรรม ตามลำดับ

6. ด้านหลักความรับผิดชอบ การศึกษาข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อด้านหลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หน่วยงานของท่านได้ดำเนินการเข้าไปแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้รับบริการได้อย่างครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กัญญาภักดิ์ แก้วเกิด (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ การศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป มีระดับตำแหน่ง พนักงานเทศบาลระดับ 4-6 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ หลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสและหลักคุณธรรม สำหรับด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางคือ หลักนิติธรรม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนงานให้สอดคล้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ควรมีการกำหนดนโยบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ดังนี้

1.1 ควรมีการจัดฝึกอบรมในหัวข้อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้บุคลากรสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานได้เป็นอย่างดี

1.2 ส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาปรับเงินเดือนรวมทั้งค่าตอบแทนต่างๆให้สูงขึ้น

1.3 ผู้บริหารของหน่วยงาน ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

หลักการนำไปปฏิบัติ ควรมีดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการเปิดโอกาสหรือช่องทางให้บุคลากร/ประชาชนได้ร้องเรียน

2.2 ด้านหลักคุณธรรม ควรมีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการได้จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ผลงานของเทศบาลที่ดำเนินงานมาให้กับบุคลากรรับทราบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- 2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรโอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมการตัดสินใจในโครงการต่างๆ
- 2.5 ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเป็นประจำทุกปี
- 2.6 ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ความรวดเร็วในการให้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- วสันต์ ใจเย็น. (2549). **หลักและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1 . เลย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2546).**การวิเคราะห์สถิติ สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย**.ภาควิชาสถิติคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ.
- ณัฐจันน์ อนุพันธ์. (2551). **ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติราชการของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรปราการ**.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น(พิมพ์ครั้งที่ 7)**.กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.
- บุศรินทร์ จันทมาลา. (2548). **การบริหารงานบุคคลในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา,มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์.
- บุญญพัฒน์ พันธุ์ยิ้ม. (2549). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. (2548). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร**.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธพงษ์ กัลวรรณ. (2543).**พื้นฐานการวิจัย**.กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.
- ศิริรักษ์ ปภัสร์วิจิตร. (2548).**ธรรมาภิบาลส่วนบริหารของบริษัทขนส่งจำกัด**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุจิตรา มีจำรัส. (2550). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศศิวิมล อินทวงษ์. (2553). **ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- มนีวรรณ เรืองขำ. (2554). **บทบาทหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลวัดเกาะ อำเภอสว่าง จังหวัดสุโขทัย** . วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปาลิณี ชัยพิริยดำรง. (2554). **ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย** . วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอกวิทย์ จิโน. (2554). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุม จังหวัดสุโขทัย** . วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กัญญาภัค แก้วเกิด. (2555). **ความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ** . วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธณัฐมาชญา ไชยแก้ว. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุม จังหวัดสุโขทัย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรเดช โกมลเปลีน. (2556). **ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม** .วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ Services satisfaction of Public at Samut Prakan Municipality

ชลิดา กันหาลิลลา¹ ลัทธจิตร์ มีรักษ์² สุนีชญาน์ ฉัตรบุรานนท์ชัย³ ลักขณา ทูระบุตร⁴
Chalida Kanhalila, Lattachit Meerak, Suneechaya Chatburanontachai, Luxkana Toorabood

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มารับบริการในเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 19,761 คน ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 400 คน โดยการใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1970) ได้มาโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท
2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ ด้านการศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านสำนักการช่าง ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการคลัง ด้านงานทะเบียนราษฎร
3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการจำแนกตาม เพศ อายุและรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจการให้บริการ

¹ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

⁴ อาจารย์ , อาจารย์ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research was to study. Services satisfaction of Public at Samut Prakan Municipality. And study the level of Services satisfaction of Public at Samut Prakan Municipality.

According to the initial variable of gender, age, education level, monthly income and occupation. The sample size for this research are people who come to get service at Samut Prakan Municipality. The total of 19,761 people were given a 400 research sample size. Using Yamane's sample size calculation formula (Yamane, 1970) is obtained by selecting a specific sampling method. This research is survey research. The tooling of data collection for research was a questionnaire and data analysis using computer software. The statistics used for data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation with statistical significance of 0.05.

The results of research found that.

1. The personal information Found that most of the samples are female, most of them are over 40 years old, most of them are secondary education, most of them are self-employed / trading and monthly income of them are 10,001 - 20,000 baht

2. Services satisfaction of Public at Samut Prakan Municipality the overall is at a high level. When considering in each aspect found at a high level in all aspects as follows: education, information, the technician service office, public health and environment, fiscal and civil registration

3. This satisfaction is final and compared Services satisfaction of Samut Prakan Municipality by legal status of citizens in gender, age, education. Job and income found that individuals who obtain services by sex, age and income as well. There are no reviews for the different services. Most people who obtain services with different levels of education and career. satisfaction to serve different statistical significance. 05.Strictness to keep the canal clean by all people responsible together and all sectors have campaigned to develop water tourism for sustainable income generation.

Keywords : satisfaction, service

บทนำ

ประเทศไทยหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2547 ได้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็นสามส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งส่วนงานต่าง ๆ จะต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม และนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติและประชาชน ชวงค์ ฉายะบุตร, 2539, หน้า 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางเกณฑ์สำคัญสำหรับใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีสาระเป็นการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง เช่น มีการให้ความเป็นอิสระทั้งในด้านการกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินการคลัง ส่วนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีปรับเปลี่ยนใหม่ โดยกำหนดให้เฉพาะผู้ที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้นที่จะไปมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ การกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่และกำหนดให้มีการแบ่งรายได้ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมไปถึงการเพิ่มบทบาทของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้นสิ่งต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญกำหนดขึ้นเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยเข้าไปสู่ระบบการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์ส่วนที่เกิปัญหาขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่หลากหลาย และมีอยู่ในลักษณะพื้นที่สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันภารกิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จำนวนมาก รายได้แตกต่างกัน การกำกับดูแลที่ยังคงอยู่คงที่ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในหลักแห่งการปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิ์ต่าง ๆ ที่ตนมีเพิ่มขึ้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจต้องมีปัญหาหรือมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นคร พันธุ์สวัสดิ์, 2544, หน้า 244-247) การปฏิรูประบบราชการเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลักดันให้ภาคราชการเปลี่ยนแปลงไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและเพิ่มพูนความพร้อมในการแข่งขันกับนานาชาติจากสถานการณ์ของกระแสสังคมแห่งโลกยุคไร้พรมแดนและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจยุคการค้าเสรีทำให้เกิดการแข่งขันที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจสังคมการเมืองและวัฒนธรรมประเทศไทยในฐานะประชาคมโลกจึงต้องปรับตัวโดยเฉพาะการปรับระบบราชการเพื่อรองรับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ก้าวทันเหตุการณ์ภายใต้สภาวะที่เหมาะสมกับสังคมประเพณีและวัฒนธรรมของไทยการปฏิรูประบบราชการนอกเหนือจากการเน้นเรื่องความสำคัญของบุคคลากรแล้วควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของงานอีกทั้งประสิทธิภาพของความสำเร็จจะต้องรวดเร็วและสิ้นเปลืองงบประมาณให้น้อยที่สุดตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระราชวาทะไว้คือ " ความพอเพียง " (สำนักงาน ก. พ. 2553: (7) นโยบายของรัฐบาลดังกล่าวสืบเนื่องมาจากหลายฝ่ายต้องการปฏิรูปสังคมไทยให้ดีขึ้นผลักดันให้มีการปฏิรูปการเมืองซึ่งนำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ. ศ. 2540 ที่ใช้อยู่ปัจจุบันได้สร้างความเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ทำให้มีการเคลื่อนไหวในทิศทางต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาครัฐโดยเฉพาะภาคราชการที่ต้องกำหนดวิสัยทัศน์การทำงานให้ชัดเจนปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้สอดคล้องและเหมาะสมบนเส้นทางการปฏิรูปที่กำลังดำเนินการในทุกส่วนทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิรูปของสังคมไทยได้มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปด้านอื่น ๆ ควบคู่ไปพร้อมกันด้วยไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูประบบราชการหรือการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งได้ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจอย่างจริงจังการปฏิรูประบบราชการมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายสูงสุดคือให้ภาครัฐสามารถนำบริการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพสูงไปสู่ประชาชนมีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยมีระบบการทำงานและเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพเท่าเทียมมาตรฐานสากลมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเป็นระบบที่เกื้อกูลและฉับไวต่อการแก้ปัญหาเพื่อให้ทันต่อความต้องการของประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ดีกินดีและมีความสุขเพื่อให้สังคมไทยมีเสถียรภาพและมีเกียรติภูมิได้รับความเชื่อถือมีความสามารถสูงแข่งขันได้ในเวทีโลก ดังนั้นในการปฏิรูประบบราชการไทยนั้นมุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนในลักษณะการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (ONE STOP SERVICE) โดยการรวมงานที่เหมือนกันมาอยู่กระทรวงเดียวกันโดยใช้หลักการรีอับระบบ (Reengineering)

เทศบาลนครสมุทรปราการการบริหารงานรูปแบบนายกเทศมนตรี ประกอบด้วยคณะผู้บริหารเทศบาลนครสมุทรปราการและสภาเทศบาลนครสมุทรปราการมาจากการเลือกตั้งโดยตรง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการบริหารโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานเทศบาลให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลมีทั้งแผนระยะยาวและระยะสั้น เช่น แผน 15 ปี แผน 5 ปีและแผนปีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลได้กำหนดให้มีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจการพัฒนาสังคมการพัฒนาการเมืองและการบริหารในด้านแผนพัฒนาการเมืองและบริหารได้กำหนดแผนการบริการประชาชนเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานเทศบาลเป็นหน่วยงานที่เน้นการบริการประชาชนเป็นหัวใจสำคัญอยู่แล้วเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการเทศบาลจะต้องปรับตัวให้ทันกับการปฏิรูประบบราชการเนื่องจากการบริการที่ผ่านมามักถูกมองว่าให้บริการล่าช้าขั้นตอนมากมีกฎระเบียบแบบฟอร์มมากมายงานที่ติดต่องานไม่ถูกต้องขาดคุณภาพและไม่นำเทคโนโลยีมาใช้ฉะนั้นจากปัญหาดังกล่าวเทศบาลนครสมุทรปราการจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อระบบการปฏิรูประบบราชการซึ่งเน้นการให้บริการที่รวดเร็วมีคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนที่มารับบริการ จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการเพื่อนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูประบบราชการและสนองตอบความต้องการของประชาชนให้ประชาชนมีความพึงพอใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นความรู้สึกที่รับรู้ด้วยจิตใจ และอาจแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้บุคคลรอบข้างได้รับรู้ มีผู้ให้ความหมายและอธิบายความพึงพอใจในงานไว้หลายทัศนะ ดังนี้

หลุยส์ จาปามาส (2533, หน้า 10, อ้างถึงใน อธิรัตน์ ชันน้อย, 2550 หน้า 7) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความต้องการได้บรรลุเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมีความสุขซึ่งสังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

มณีวรรณ ต้นไทย (2533, หน้า 66-69, อ้างถึงใน อธิรัตน์ ชันน้อย, 2550 หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจหลังการให้บริการว่า เป็นระบบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการได้รับการบริการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความสะดวกที่ได้รับ
2. ด้านตัวเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
3. ด้านคุณภาพของบริการที่ได้รับ
4. ด้านระยะเวลาในการดำเนินการ
5. ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

ศุภชัย เหลืองสุขเจริญ (2541, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้น ๆ

จินตนา บุญบงการ (2539, หน้า 47-48) ได้ให้ความหมายของการบริการว่า เป็นสิ่งที่จับสัมผัสและต้องได้ยาก และเสื่อมสภาพไปได้ง่าย การบริการจะดีขึ้นทันที และส่งมอบให้ผู้รับบริการทันทีหรือเกือบทันที ดังนั้น การบริการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมในการส่งมอบบริการจากผู้ให้บริการ ไปยังผู้รับบริการ ไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ชัดเจน แต่ออกมาในรูปของเวลา สถานที่ รูปแบบและที่สำคัญเป็นสิ่งที่ไม่เอื้ออำนวยทางจิตวิทยาให้เกิดความพึงพอใจ คำว่าการบริการ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า SERVICE ซึ่งหากหาความหมายดี ๆ ให้กับอักษรภาษาอังกฤษทั้ง 7 ตัวนี้ อาจได้ความหมายของการบริการที่สามารถยึดเป็นหลักในการปฏิบัติได้ตามความหมายของอักษรที่ 7 ตัวนี้ คือ

S = Smiling Sympathy มีความหมายว่า ยิ้มแย้ม และเอาใจเขามาใส่ใจเรา เห็นอกเห็นใจต่อความลำบากยุ่งยากของผู้มารับบริการ

E = Earthy Response มีความหมายว่า ตอบสนองต่อความประสงค์ของผู้มารับบริการอย่างรวดเร็วทันใจ โดยไม่ต้องเอ่ยปากเรียกร้อง

R = Respectful มีความหมายว่า แสดงออกถึงความนับถือให้เกียรติผู้มารับบริการ

V = Voluntariness Manner มีความหมายว่า การให้บริการที่ทําอย่างสมัครใจ เต็มใจทําไมใช่ทำงานอย่างเสียไม่ได้

I = Image Enhancing มีความหมายว่า การรักษาภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการ และภาพลักษณ์ขององค์กรด้วย

C = Courtesy มีความหมายว่า ความอ่อนน้อม อ่อนโยน สุภาพ มีมารยาทดี

E = Enthusiasm มีความหมายว่า ความกระฉับกระเฉง กระตือรือร้นขณะบริการและให้บริการมากกว่าที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้

กมลชนก วิชัยสืบ (2542, หน้า 3) ให้ความหมายของการบริการ คือ การให้ความคิด ความบันเทิง ความรู้ การเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาหรือสุขภาพของลูกค้า สิ่งคิดค้นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ความสะดวกสบาย หรือความปลอดภัยกับผู้รับบริการ ดังนั้น การบริการจึงเป็นเรื่องของการปฏิบัติ หรือเหตุการณ์ทางสังคม หรือความพยายามก่อได้ และส่วนใหญ่ลูกค้าจะบริโภคผลที่ได้จากการบริการ ณ สถานที่ผลิตบริการนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชูชาติ วีระเศรณี (2544, หน้า 212) ให้ความหมายของการบริการ คือ ผลลัพธ์ทั้งหลายที่ทำให้เกิดขึ้น ที่ทำให้บรรลุถึงสิ่งที่ลูกค้าต้องการ โดยบรรดากิจกรรมต่าง ๆ ณ จุดสัมผัสระหว่างผู้ให้บริการกับลูกค้าผู้รับบริการ และโดยกิจกรรมภายในองค์กรของผู้ให้บริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มารับบริการในเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 19,761 คน ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 400 คน โดยการใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1970) ได้มาโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54 และเพศชาย ร้อยละ 46 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.25 รองลงมาอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.50 และอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.25 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.25 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31 ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.50 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิด เป็นร้อยละ 11.25 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 25.75 รองลงมาอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 23.75 อาชีพอิสระ/ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 19.25 อาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 17.75 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 10.50 และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.75 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.50 และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.50 ตามลำดับ

2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับระดับความพึงพอใจสูงสุดไปความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.57$) ด้านประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.55$) ด้านสำนักการช่าง ($\bar{X} = 3.54$) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.54$) ด้านการคลัง ($\bar{X} = 3.53$) ด้านงานทะเบียนราษฎร ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านงานทะเบียนราษฎร ประชาชนมีความพึงพอใจการให้บริการระดับมาก คือ การใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาบริการ ทำให้ได้รับความสะดวก รวดเร็วขึ้น ($\bar{X} = 3.69$) และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายของงานทะเบียนราษฎรก็คือ การจัดบริการด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวก เช่น บริการโทรศัพท์และการถ่ายเอกสาร ($\bar{X} = 3.32$)

2.2 ด้านการคลัง ประชาชนมีความพึงพอใจการให้บริการระดับมาก คือ การจัดสถานที่มีความเหมาะสมในการให้บริการประชาชน ($\bar{X} = 3.55$) และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายด้านการคลัง คือ การจัดให้มีการชำระภาษีทางไปรษณีย์ ($\bar{X} = 3.21$)

2.3 ด้านสำนักการช่าง ประชาชนมีความพึงพอใจการให้บริการระดับมาก คือ การให้บริการด้านสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะ สนามกีฬา ($\bar{X} = 3.57$) และมีความพึงพอใจอันดับสุดท้าย คือ การให้บริการด้านขออนุญาตปลูกสร้างอาคารมีความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.11$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.4 ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความพึงพอใจการให้บริการระดับมาก คือ การให้บริการด้านป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เช่น กำจัดขยะ และการกำจัดสุนัขจรจัด ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนความพึงพอใจอันดับสุดท้ายในการให้บริการด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม คือ การให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ($\bar{X} = 3.29$)

2.5 ด้านการศึกษา ประชาชนมีความพึงพอใจการให้บริการระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านอย่างเสมอเจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยไมตรีภาค เช่น การให้บริการ การสอนเสริมวิทย์ฐานะ การอบรมอาชีพให้ชุมชน ($\bar{X} = 3.67$) ความพึงพอใจอันดับสุดท้ายในการให้บริการ คือ ความเพียงพอของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ เช่น แผ่นพับแนะนำบริการ ($\bar{X} = 3.24$)

2.6 ด้านการประชาสัมพันธ์ ประชาชนมีความพึงพอใจการให้บริการระดับมาก คือ การมีกล่องรับฟังความคิดเห็นและการร้องทุกข์ต่อผู้บริหารเทศบาล ($\bar{X} = 3.62$) และความพึงพอใจอันดับสุดท้ายในการให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์ คือ ความเพียงพอของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ เช่น แผ่นพับแนะนำบริการ ($\bar{X} = 3.39$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ พบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการมีความพึงพอใจระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านสำนักการช่าง ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการคลัง ด้านงานทะเบียนราษฎร สอดคล้องกับงานวิจัย มนัส นุชบุลย์ (2550) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สรุปผลการศึกษา ด้านการบริการสาธารณะต่าง ๆ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.67 ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.11 ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 43.78 ด้านสถานที่ตั้งของหน่วยงานในบริการ/ความพอเพียงของอุปกรณ์/เครื่องมือในการให้บริการ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 44.57 ที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารจัดการเทศบาลนครสมุทรปราการมีกระบวนการบริการให้เป็นระบบเนื่องจากเป็นเทศบาลนครที่มีขนาดใหญ่ การรับบริการบางด้านอาจยังไม่สะดวกรวดเร็วแต่เทศบาลก็มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในการเข้ารับบริการของเทศบาลอย่างสม่ำเสมอ โดยมีกล่องรับฟังความคิดเห็นและการร้องทุกข์ต่อผู้บริหารเทศบาลเพื่อนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งฝ่ายกองช่างจะมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเขตเทศบาลโดยตรงไม่ว่าจะเป็นการจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ยังมีการบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าสาธารณะ ถนนภายในชุมชนให้มีแสงสว่างเพียงพอรวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์ เกาะกลางถนน การดูแลซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหาย มีการพัฒนาบ้านเมืองให้สะอาดน่าอยู่ อีกทั้งยังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล ส่งเสริมการลงทุนพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พิเชษฐ เตโช (2551, บทคัดย่อ) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกองช่าง องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลปลับลานารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งส่วนระดับความพึงพอใจปานกลางสาเหตุอาจเนื่องจากมีประชาชนเข้ามารับบริการในแต่ละวันมีจำนวนมากทำให้การบริการมีขั้นตอนและกฎระเบียบมาก ทำให้การบริการบางส่วนงานยังช้าอยู่ เทศบาลควรปรับปรุงการบริการทั้ง 6 ด้านให้ดียิ่งขึ้นโดยเทศบาลควรจัดให้มีการบริการแบบบริการ ณ จุดเดียว (One Stop Service) เพื่อให้การบริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ สะดวกรวดเร็วอาจทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากขึ้น

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับ สุภัญญา มีแก้ว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(2553, บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 อายุ พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับ พิพัฒน์ ศังขะฤกษ์ (2550, บทคัดย่อ) ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่อการบริการประชาชนด้านทะเบียนและบัตรของสำนักทะเบียนอำเภอตำบมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับ ชัญญวีย์ เชิดชูกิจกุล (2548, บทคัดย่อ) ความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตราด แตกต่างกัน

2.4 อาชีพ พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับ อัญญาผาใต้ (2557, บทคัดย่อ) ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนครที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในการเข้ารับบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

2.5 รายได้ พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วันชัย แก้วศิริโกมล (2550, บทคัดย่อ) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเขตทุ่งครุไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ ควรปรับปรุงเพื่อพัฒนาไปในระดับที่ดีขึ้น ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านงานทะเบียนราษฎร การบริการโทรศัพท์และการถ่ายเอกสารควรมีให้บริการอย่างทั่วถึง ในช่วงพักกลางวันอาจมีการสลับเปลี่ยนให้มีเจ้าหน้าที่รับบริการตลอดเวลา

2. ด้านการคลัง เนื่องจากประชาชนยังไม่เข้าใจขั้นตอนการชำระภาษีทางไปรษณีย์เท่าที่ควร ควรมีการอธิบายขั้นตอนการชำระภาษีบนช่องทางออนไลน์ ทั้งการโหลดแบบฟอร์มภาษี ระยะเวลาการยื่นภาษี อีกทั้งควรมีการให้ข่าวสารภาษีอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านสำนักการช่าง ควรมีเจ้าหน้าที่ให้บริการทั้งวัน อีกทั้งขั้นตอนการพิจารณาการปลูกสร้างอาคารควรรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบดูแลแต่ละส่วนงานชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่สามารถดูแลงานแทนกันได้ทุกส่วน เพื่อให้การบริการมีความล่าช้า และจัดให้มีการบริการก่อสร้างหรือบูรณซ่อมแซมทางระบายน้ำ เช่น ท่อระบายน้ำ คลองในหมู่บ้าน เพื่อการระบายน้ำที่ดี เพื่อป้องกันน้ำท่วมได้อีกทางหนึ่ง ให้การบริการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เช่นทางระบายน้ำ คู คลอง และอาคาร เพื่อให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ บริการให้มีการขุดลอกคูคลอง ทางระบายน้ำอยู่เสมอและต่อเนื่อง

4. ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเทศบาลนครสมุทรปราการเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ทำให้การบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเกิดปัญหาอยู่ตลอดเวลา ควรมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์การแยกทิ้งขยะให้มีความต่อเนื่อง มีการแจ้งปรับการทิ้งขยะไม่เป็นที่พร้อมทั้งเอาผิดเพื่อไม่ให้เกิดเป็นเยี่ยงอย่างในการทำผิดกฎอีก

5. ด้านการศึกษา ควรจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและรวมถึงจัดให้มีแหล่งออกกำลังกายสำหรับประชาชน เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพที่แข็งแรง สนับสนุนการแข่งขันกีฬาเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันและยังเป็นการส่งเสริมให้เกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสามัคคีในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย ให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนในเขตพื้นที่เทศบาลอย่างต่อเนื่อง และเตรียมพร้อมการป้องกันการประสพภัยธรรมชาติสามารถแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติได้ และให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติสุข

6. ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเทศบาลและข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ให้กับประชาชนได้รับทราบตลอดเวลา ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงเกี่ยวกับงานด้านการประชาสัมพันธ์ด้านต่างๆ ทั้งทางสื่อวิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เอกสารแผ่นพับ และการประชาสัมพันธ์ปิดประกาศโครงการกิจกรรม ในทุกหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน และข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการให้บริการสู่ความเป็นเลิศของเทศบาลนครสมุทรปราการ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลนครสมุทรปราการ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2546). **คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมิติใหม่การเลือกตั้งท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). **แนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- คงพัทธ์ ไชร์ศมี. (2549). **ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิระศักดิ์ เญยวิจิตร. (2543). **ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาต่อการให้บริการของสำนักงานประปาเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญชัย ราชโคตร. (2544). **ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการบริการของสำนักทะเบียนอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : พจนานุกรมพิมพ์ เซ็นเตอร์.
- ชุดิมล พันธกิจ. (2552). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชำระภาษีของเทศบาล ตำบลท้ายเหมือง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชื่นกมล สมชาติ. (2551). **ความพึงพอใจของผู้รับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกต่อการให้บริการของโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ สาขาบางแค**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2543). **ความเป็นเลิศด้านการบริการ**. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- ทิวา ประสุวรรณ. (2547). **ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของพนักงานส่วนตำบล ศึกษากรณี : ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง**. ปัญหาพิเศษ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภัสสร อวะดี. (2550). **ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโนนสาอำเภอบำบอง จังหวัดหนองคาย**. มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิเชษฐ เตโช. (2551). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกองช่างเทศบาลตำบลปลื้มพลาณารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- พิพัฒน์ ศังขะฤกษ์. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการต่อการบริการประชาชนด้านทะเบียน และบัตรของสำนักงานทะเบียนอำเภอท่ามะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูษิต สายกิมซ้วน. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนตำบลเจ๊ะบิลังที่มีต่อการให้บริการประปาหมู่บ้าน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเจ๊ะบิลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันชัย แก้วศิริโกมล. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการงานเขตทุ่งครุกรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริวรรณรุ่งจินา. (2554). ความพึงพอใจของผู้มีสิทธิ์รับเงินบำนาญเงิน: กรณีศึกษาของคลังและพัสดุ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์, คณะพัฒนาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพงษ์ โสภาศรี, ด.ต. (2551). ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของศูนย์สื่อสารตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลตำบลอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. (ออนไลน์, 2558).
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัษฎา ผาใต้. (2557). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา ปีที่ 11 ฉบับที่ 53 เมษายน – มิถุนายน 2557.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งศรีภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

The Capability in Fiscal services of Nong Kham Subdistrict Administrative Organization Kaengkro District Chaiyaphum Province

อภิชาติ ดวงธิสาร¹, ไพรัช บุญประกอบวงศ์² และ สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา³
Apichit Duangthisan, Pairat Bunprakopwong and Sittidet Wongprachya

บทคัดย่อ

ขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งศรีภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ และแบบอธิบาย เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปต่อขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง 2) ศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคของการให้บริการงานคลัง เกี่ยวกับเรื่องบุคลากรของงานคลัง กฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการจัดสรรงบประมาณของงานคลัง 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ กับขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง (4) ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการให้บริการงานคลัง ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังจะประสบผลสำเร็จนั้นสามารถทำได้ดังนี้ 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการดำเนินงาน 2) กระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเน้นให้เห็นถึงผลดีผลเสียของการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) รมรงศ์ให้มีการจัดหน่วยเคลื่อนที่สัญจรไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชน 4) กระตุ้นให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีจิตสำนึกในการให้บริการอย่างแท้จริง ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรม และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 5) พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดขั้นตอนในการทำงานไม่ก่อให้เกิดการล่าช้า ช้าซ้อน และยุ่งยาก 6) รมรงศ์ในด้านการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยเฉพาะด้านการเงินการคลัง และใช้งบประมาณให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน 7) รมรงศ์ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นพันธมิตรทางการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง ส่วนประเด็นปัญหาของงานคลังที่ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาขึ้นให้ดีกว่าเดิมเรียงลำดับดังนี้คือ 1) ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของงานคลังเทศบาลให้ดีขึ้น 2) ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบ และประเมินผลให้มากขึ้นกว่าเดิม 3) ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านการเงินการคลังให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องและให้มากกว่าเดิม 4) ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างโปร่งใสให้มากกว่าเดิม และ 5) ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขด้านการบริการที่ล่าช้าบ้าง พัฒนาให้พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้นกว่าเดิม สภาพเรียบร้อยและตรงต่อเวลาให้ดีกว่าเดิมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ผู้บริหารท้องถิ่น/หัวหน้าหน่วยงานคลัง/พนักงานเจ้าหน้าที่/ขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง/ความคิดเห็น/ความรู้/ความสามารถ/ประสบการณ์/ทัศนคติ

¹ ดร., คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร 0812616861

² ดร., คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ พลตรี ดร., คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of the research are 1. To study the general status of organization on the capacity of providing finance services. 2. To study its problems and obstacles of the organization's treasury services regarding treasury personnel, rules, regulations, and budget allocation of the treasury work. 3. To study the relationship between gender, age, education and occupation and the ability to manage the treasury of the organization. 4. To study the solution to the treasury of the organization. The result revealed that strengthening the capacity development of treasury services will be achieved as follows 1). Providing knowledge about the roles and responsibilities of the people in the operations of the organization. 2). Stimulate public awareness of participation and realize the good and bad. 3). Campaign for the organization to organize a mobile traveling unit into the community to listen to opinions, recognize problems and needs of the community. 4) Stimulate the management and service staff to be aware of the service and promote the training to learn new things. 5) Develop and improve rules, regulations and related laws to reduce work steps. 6) Public relations campaign disseminate information especially finance and fiscal use of the budget to maximize benefits. 7) Campaigning for related agencies to become partners in the development of capacity in providing treasury services.

Keywords : Local administrators/Head of Finance Department/Competent office/ Ability to provide treasury services/Reviews/Knowledge/Ability/Experience/Attitude

บทนำ

แผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนที่กำหนดกรอบเป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีกระบวนการที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่นและยกระดับคุณภาพของชุมชนได้ ความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จะทำให้ทราบถึงทิศทางงบประมาณรายรับรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถวิเคราะห์ถึงสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ว่ามีลักษณะทางการคลังเป็นไปในทิศทางใดและมีความสามารถในการพึ่งตนเองได้มากน้อยเพียงใด การบริหารงานการคลังเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นงานที่เอื้ออำนวยเกี่ยวพันความสะดวกให้งานอื่นๆ ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ปัจจุบันกับพบว่าการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีขีดความสามารถในการบริหารงานคลังมากน้อยเพียงใดเพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น และเพื่อการบริหารงานคลังท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (อุดม ทุมโฆษิต, 2551, หน้า 12) ในส่วนบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ แบ่งเขตการปกครองเป็น 13 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรเป็นชาย 3,643 คน เป็นหญิง 3,687 คน รวมทั้งสิ้น 7,330 คน คิดเป็นจำนวน 2,319 ครัวเรือน สัดส่วนรายได้ของ อปท.คิดเป็นร้อยละของรายได้รัฐบาล เพิ่มขึ้นจาก 28.16 % ในปี 2559 เป็น 29.36 % ในปี 2560 เป็น 29.42 % ในปี 2561 เป็น 29.47 % ในปี 2562 (ข้อมูลประชากร จปฐ ณ กรกฎาคม 2562) องค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการให้บริการสาธารณะต่อประชาชนในพื้นที่บริการ การจัดการการคลังเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนการบริหารองค์การ (วรสิทธิ์ เจริญพุด, 2554, หน้า 5) จากสถานการณ์คลังของ อปท. ที่ยังพึ่งเงินอุดหนุน และอิงกับภาษีแบ่งจากรัฐบาลในสัดส่วนที่สูง สำหรับการจัดเก็บรายได้ในท้องถิ่นในสภาพปัจจุบันยังเป็นส่วนน้อย และมีอัตราส่วนที่คงที่ไม่เพิ่มขึ้นแต่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อย่างไรก็ตาม งานคลังท้องถิ่นจึงถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันงานคลังท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการให้บริการเท่าที่ควร ยังคงมองว่าถึงอย่างไรท้องถิ่นก็ยังคงมีรายได้จากเงินอุดหนุนในปริมาณที่สูงจากรัฐบาล โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ซึ่งมีปริมาณน้อยมาก งานคลังของท้องถิ่นจึงไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนของการให้บริการ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภารกิจอื่น ๆ ที่กฎหมายบังคับให้ต้องถ่ายโอนให้กับท้องถิ่นในภายภาคหน้า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการให้บริการระหว่างงานคลังท้องถิ่นในปัจจุบันกับงานคลังของหน่วยงานอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนมาให้กับท้องถิ่น ประชาชนจะเกิดการเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้บริการทำให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนมายังท้องถิ่น นำข้ออ้างทางด้านบริการมาเป็นเงื่อนไขไม่ยอมถ่ายโอนมายังท้องถิ่น ส่งผลให้รายได้ของท้องถิ่นที่จะต้องเก็บเองไม่เพิ่มขึ้น และยังไม่สอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เน้นการให้บริการแก่ประชาชนเป็นสำคัญโดยไม่ได้หวังผลกำไร (ชูชาติ ชายประทีป, 2561, หน้า 57)

การให้บริการงานคลังที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ถือเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติภายใต้กรอบของกฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานพัสดุ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานการเงินและบัญชี กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านการจัดเก็บรายได้ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการงานคลังที่ดีมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ภายใต้กรอบของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น โดยให้ประชาชนหรือผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติ ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์กลับคืนสู่ท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือนเงินภาษีอากรของประชาชน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในทุกมิติเพื่อควบคุมกำกับดูแลภาษีอากรของตนเอง ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการให้บริการงานคลังของท้องถิ่นให้ที่ดีมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม แก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพราะหากการบริการงานคลังด้อยคุณภาพแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิจัยทางการเงินการคลัง การจ่ายเงินอย่างไม่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และก่อให้เกิดความเสียหายในที่สุด (ดุจฤทัย สะอาดนัก, 2560, หน้า 14)

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อให้บริการตลอดจนงบประมาณของแผ่นดินและความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาในเรื่องนี้ โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษา 5 ด้าน คือ (1) ในด้านบุคลากรของงานคลัง (2) ในด้านกฎระเบียบข้อบังคับและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ (3) ในด้านการจัดสรรงบประมาณของงานคลัง (4) ในด้านอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน (5) ในด้านวิธีการบริหารงานคลัง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม และนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขามต่อไป ดังมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคของการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ในเรื่องบุคลากร เรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เรื่องการจัดสรรงบประมาณของงานคลัง เรื่องอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน และเรื่องวิธีการบริหารงานการคลัง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ กับขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหการให้บริการงานคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการจัดการการเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ วิทยา ภาศิริกุลกิจ (2523). ชำนาญ ยุวบูรณ์ (2503). ประยูร กาญจนกุล (2535). วิทยา ภาศิริกุลกิจ (2523). จรัส สุวรรณมาลา (2538). สังคีต พิริยะรังสรรค์ และมาสุก พงษ์ไพจิตร (2537). ประทวน คงฤทธิศึกษากร (2537). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ วิทยา ภาศิริกุลกิจ (2521). ประหยัด หงส์ทองคำ (2521). ไพบุลย์ ช่างเรียน (2527). อาษา เมฆสุวรรณ (2528). ปรัชญา เวสารัชช (2532). ประหยัด หงส์ทองคำ (2521). ประทวน คงฤทธิศึกษากร (2526). ปรัชญา เวสารัชช (2532). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เดโซ สวานานนท์ (2521). จรินทร์ ธานีรัตน์ (2517). อนันต์ อนันตกุล (2534). สุวรรณ มาระโพธิ์ (2535). วิเชียร แพทยานม (2510). ประดิษฐ์ อุปรมัย (2518). สมจิต สวชนไพบุลย์ (2526). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ กมล อุดมพันธ์ (2522). ปรีชา รุทธโสทร (2528). มานพ สวามีชัย (2533). อนันต์ อนันตกุล (2534). สุพล กาญจนจิตรา (2536). นิคม อัลภาชน์ (2538). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

5. แนวคิดเรื่องการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2533). สงวน ธานี (2537). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6. แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพการทำงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ภิญญา สาธ (2526). ยุทธนา มุ่งสมศรี (2539). และคนอื่น ๆ แนวคิดของอาร์กิริส (Argyris) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อาร์กิริส (Argyris). และคนอื่น ๆ แนวคิดการจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management –TQM) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อาร์กิริส (Argyris). และคนอื่น ๆ แนวคิดของ Peter M Senge ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อาร์กิริส (Argyris). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

7. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง ได้แก่ทฤษฎีการจัดองค์การ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ สมคิด บางโม (2538). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีการบริหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (Fayol,1949). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีและองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (รัชนี สิงห์บุญตา,2541). วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีและองค์ความรู้ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี ERG (Alderfer) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีการจูงใจของ Herberg ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีและองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (Tracy:1991). (Bartol & Martin : 1994). นิสตารค์ เวชยานนท์ (2543). กิตติ บุณนาค(2545). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบงบประมาณ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ กิตติ บุณนาค (2545:64-69). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางการเงิน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (กิตติ บุณนาค : 2544). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีความเสมอภาค (Equity Theory) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (J.Stacy Adam). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีและองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะและการวางแผน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (ไพศาล สุริยะมงคล). และคนอื่น ๆ ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (McGregor, 1978). และคนอื่น ๆ ทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucracy) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อาร์กิริส (Argyris). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และแบบอธิบาย (Explanatory Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ (1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (2) เจ้าหน้าที่การคลัง (3) ส่วนราชการที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (4) ประชาชนผู้ใช้บริการ (5) หน่วยงานเอกชนผู้ใช้บริการ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratify Sampling) ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) อ่างโน (อนันต์ เจริญแก่นทราย, 2536 : 55) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองโดยการศึกษาเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก การวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์ (chi-square) ที่เกี่ยวกับตัวแปรซึ่งเป็นอิสระต่อกัน โดยการวิเคราะห์ตารางด้วยอัตราส่วนร้อยละ

ผลการวิจัย

การให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ที่มีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการให้บริการแก่ประชาชน นำไปสู่ความสำเร็จของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม จึงเป็นประเด็นที่ผู้ทำการศึกษาได้ให้ความสำคัญและสนใจอย่างมาก ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญ อันเนื่องมาจากการให้บริการงานคลังที่มีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความพึงพอใจเป็นที่ยอมรับกับประชาชนผู้ใช้บริการ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งหาปัญหาอุปสรรคในการให้บริการงานคลัง ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพและความพร้อมในการให้บริการงานคลังให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

หน่วยในการวิเคราะห์ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารงานจำนวน 3 คน คือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนที่ 1 รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนที่ 2 ,เจ้าหน้าที่งานคลังจำนวน 5 คน , หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 แห่ง ,ประชาชนผู้ใช้บริการจำนวน 452 คน และหน่วยงานเอกชนผู้ใช้บริการจำนวน 10 แห่ง เพื่อพิจารณาคูณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มดังกล่าวนี้

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.19 เป็นหญิง ร้อยละ 43.81 เป็นชาย ร้อยละ 29.65 เป็นกลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 23.67 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ด้านการศึกษา ร้อยละ 40.27 ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รองลงมาร้อยละ 23.01 อยู่ในระดับประถมศึกษา ด้านอาชีพ ร้อยละ 42.92 ค้าขาย รองลงมาร้อยละ 17.70 รับราชการและรัฐวิสาหกิจ เมื่อจำแนกตามเพศและอายุ พบว่า ร้อยละ 34.85 ของเพศชาย อยู่ระหว่างอายุ 41-50 ปี รองลงมาช่วงอายุ 31 - 40 ปี ส่วนเพศหญิง ร้อยละ 27.56 อยู่ระหว่างช่วงอายุ 31-40 ปี รองลงมาช่วงอายุ 41-50 ปี เมื่อจำแนกตามตามเพศและระดับการศึกษา พบว่า ร้อยละ 41.41 ของเพศชาย อยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษา รองลงมาการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนเพศหญิง ร้อยละ 39.37 อยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษา รองลงมาการศึกษาในระดับประถมศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศและอาชีพพบว่า ร้อยละ 36.87 ของเพศชาย มีอาชีพ ค้าขาย รองลงมาอาชีพรับราชการ ส่วนเพศหญิง ร้อยละ 47.64 มีอาชีพค้าขาย รองลงมาร้อยละ 20.08 มีอาชีพแม่บ้าน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้านี้ พบว่าสภาพทั่วไปของการให้บริการงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม มีข้อดีหลายด้านกล่าวคือ 1) ในด้านบุคลากรของงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม บุคลากรในส่วนนี้มีการพัฒนาด้านคุณภาพการบริการดี บุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุภาพเรียบร้อยและความเป็นกันเอง มีความตรงต่อเวลา มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ซักถาม การทำงานทดแทนกัน การติดตามงานและการประสานงานกัน มีคุณสมบัติตรงกับสายงาน และจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการทำงาน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และเปิดกว้างให้บุคลากรได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องในทุกๆระดับ นอกจากนี้ผู้บริหารทั้งสายการเมืองและสายเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการทำงานเป็นทีม และตระหนักถึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่เข้าไปแทรกแซงทางอำนาจและผลประโยชน์ หรือล้วงลูกในการทำงานจากบุคลากรของงานคลัง ส่วนเจ้าหน้าที่งานคลังหรือผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย อย่างถูกต้อง 2) ในด้านกฎระเบียบข้อบังคับ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้พบว่าเจ้าหน้าที่งานคลังหรือผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ได้อย่างถูกต้อง ใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการของประชาชน ตรงตามแผนงานที่ตั้งไว้ ทำให้สามารถเคลียร์ค่าใช้จ่ายได้ทันตามกำหนดเวลา ไม่เกิดการดำเนินงานที่ล่าช้า ช้าซ้อน และยุ่งยาก ไม่เกิดความเสียหายแก่ประชาชนหรือผู้มาใช้บริการ 3) ในด้านการจัดสรรงบประมาณของงานคลัง ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้พบว่าการจัดสรรงบประมาณตรงตามความต้องการของประชาชน คุ่มค่าและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมตามความจำเป็นเร่งด่วน ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณจากมติที่ประชุมและงบประมาณที่มีอยู่ในแต่ละปี โดยไปตรวจสอบดูพื้นที่จริง และคำนึงถึงผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน รวมตลอดทั้งได้มีการประชาสัมพันธ์ในส่วนนี้ให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำกับดูแล ร่วมตรวจสอบ และร่วมติดตามประเมินผล 4) ในด้านอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้พบว่าการมาติดต่องานของผู้ใช้บริการ มีความสะดวก เช่น สถานที่ในการให้บริการ ป้ายติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ชัดเจนเพียงพอ และสถานที่ติดต่อกับงานมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม การบริการครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชน 5) ในด้านวิธีการบริหารงานคลัง ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้พบว่า วิธีการบริหารงานคลังได้ครอบคลุมทุกด้านตามความต้องการของประชาชน การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์ทางการเงินเพียงพอ และได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดให้บริการงานคลังในเรื่องการวางแผน การควบคุม กำกับดูแล การบริหารงบประมาณ และตรวจสอบอย่างเหมาะสม ผู้บริหารได้ใช้วิธีการบริหารงานคลังเชิงรุก รวดเร็วทันใจ และสร้างความพึงพอใจต่อผู้มาใช้บริการ มีการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดการทำงานที่ไม่ล่าช้า และไม่มีความยืดหยุ่น ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการควบคุมงานคลัง ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก มีวัฒนธรรมร่วมขององค์กร ซึ่งทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ กล้าทำงานและไม่เกรงกลัวต่อความผิด นอกจากนี้ผู้บริหารทั้งสายการเมืองและสายเจ้าหน้าที่ของรัฐตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยไม่เข้าไปแทรกแซงทางอำนาจและผลประโยชน์เพื่อเบี่ยงเบนในการกระทำความผิดหรือแสวงหาประโยชน์ หรือไม่เข้าไปล้วงลูกในการทำงานจากบุคลากรของงานคลังส่วนเจ้าหน้าที่งานคลังหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ละเลยหรือหลบเลี่ยงค่อปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขาม มีขีดความสามารถในการให้การบริการงานคลังในระดับดี การเสริมสร้างการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังจะประสบผลสำเร็จนั้นสามารถทำได้ดังนี้ 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการดำเนินงาน 2) กระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเน้นให้เห็นถึงผลดีผลเสียของการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) รมรงค์ให้มีการจัดหน่วยเคลื่อนที่สัญจรไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชน 4) กระตุ้นให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีจิตสำนึกในการให้บริการอย่างแท้จริง ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรม และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 5) พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดขั้นตอนในการทำงานไม่ก่อให้เกิดการล่าช้า ช้าซ้อน และยุ่งยาก 6) รมรงค์ในด้านการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน โดยเฉพาะด้านการเงินการคลัง และใช้งบประมาณให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน 7) รมรงค์ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็นพันธมิตรทางการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการงานคลัง

ส่วนประเด็นปัญหาของงานคลังที่ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาขึ้นให้ดีกว่าเดิมเรียงลำดับดังนี้คือ 1) ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของงานคลังเทศบาลให้ดีขึ้น 2) ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบ และประเมินผลให้มากขึ้นกว่าเดิม 3) ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านการเงินการคลังให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องและให้มากกว่าเดิม 4) ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างโปร่งใสให้มากกว่าเดิม และ 5) ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขด้านการบริการที่ล่าช้าบ้าง พัฒนาให้พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้นกว่าเดิม สุภาพเรียบร้อยและตรงต่อเวลาให้ดีกว่าเดิมยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้ใช้บริการทั่วไป ต่อความคิดเห็นต่อการให้บริการงานคลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1) ด้านบุคลากรงานคลัง ควรปรับปรุงด้านการบริการที่ล่าช้าบ้างให้รวดเร็วยิ่งขึ้น มีความสุภาพ, มีมนุษยสัมพันธ์อันดี และตรงต่อเวลามากขึ้นกว่าเดิม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้สอบถาม ปรับปรุงด้านการบริการงานคลังที่ดีมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมแก่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มากกว่าเดิม โดยเจ้าหน้าที่การคลังได้ตระหนักและให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ สร้างจิตสำนึกในการให้บริการ คัดเลือกสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงกับสายงาน และเพียงพอต่อการทำงาน ไม่ขาดหรือล้นจนเกินไป ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ ปฏิบัติตามกฎหมาย ขอบบังคับ และกฎหมาย บริหารงานหรือทำงานเชิงรุก รวดเร็วทันใจและสร้างความพึงพอใจต่อผู้มาใช้บริการให้ ความสำคัญต่อขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินไม่ให้เกิดการยุ่งยากซ้ำซ้อน หรือล่าช้า และมีความยืดหยุ่น ไม่เบิกจ่ายเงินข้ามสายงาน การเคลียร์ค่าใช้จ่ายคืนให้ทันตามกำหนดเวลา ไม่ใช่เงินผิดประเภทผิดวัตถุประสงค์และไม่เกิดประโยชน์ ไม่โอนงบประมาณหน่วยงานซึ่งไม่ตรงตามแผนงาน สร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ซึ่งจะทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานด้วยกล้าหาญไม่หวาดระแวง มีความกล้าที่จะทำงานอย่างถูกต้องตรงไปตรงมาโดยไม่กลัวความผิด จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปผู้ใช้บริการงานคลัง พบว่าขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังด้านบุคลากรงานคลังอยู่ในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงการให้บริการงานคลังด้านบุคลากรงานคลังไม่มีความสัมพันธ์ต่อเพศ ,อายุ,การศึกษา, แต่มีความสัมพันธ์ต่ออาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ด้านกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย ควรปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การทำงานเกิดความล่าช้า ซ้ำซ้อน และยุ่งยาก เกิดความไม่พึงพอใจต่อผู้มาใช้บริการ จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปผู้ใช้บริการงานคลัง พบว่าขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังส่วนกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายอยู่ในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงการให้บริการงานคลังด้านกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายไม่มีความสัมพันธ์ต่อเพศ ,อายุ, แต่มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาและอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณของงานคลัง ควรปรับปรุงเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้ตรงตามความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การควบคุม การกำกับดูแล การบริหารงบประมาณ และการตรวจสอบ ไม่ควรให้มีการแทรกแซงทางอำนาจและผลประโยชน์จากนักการเมืองหรือหน่วยงานใด ๆ จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปผู้ใช้บริการงานคลัง พบว่าขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังด้านการจัดสรรงบประมาณของงานคลังอยู่ในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงการให้บริการงานคลังด้านการจัดสรรงบประมาณงานคลังไม่มีความสัมพันธ์ต่อเพศ ,อายุ, การศึกษาและอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน ควรปรับปรุงเรื่องอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานให้ทันสมัย มีการฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และสามารถหมุนเวียนงานหรือทำงานแทนกันได้ ใช้อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปผู้ใช้บริการงานคลัง พบว่าขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังส่วนอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานอยู่ในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงการให้บริการงานคลังด้านอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานไม่มีความสัมพันธ์ต่อเพศ ,อายุ, แต่มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาและอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ด้านวิธีการบริหารงานคลัง ควรปรับปรุงในด้านการบริหารงานคลังทั้งผู้บริหารที่เป็นนักการเมือง และข้าราชการประจำ และเจ้าหน้าที่งานคลังที่เกี่ยวข้อง ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารงานคลังอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง มีความโปร่งใส เป็นธรรม กระตุ้นให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีจิตสำนึกในการให้บริการอย่างแท้จริง ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรม และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รณรงค์ในด้านการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน แก้ไขปรับปรุงคุณภาพการบริการให้ดีขึ้นทั้งด้านการวางแผน การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน การคัดเลือกบุคลากร การฝึกอบรม การนิเทศงาน และการติดตามประเมินผล ส่วนภาคเอกชนและภาคประชาชนต้องรณรงค์ให้ ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการดำเนินงาน กระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางยุทธศาสตร์การบริหาร โดยผ่านความรู้ความสามารถของผู้บริหาร และผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมาย จนเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องอาศัยทั้ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศาสตร์และศิลป์ คือต้องมีทั้งความรู้และความเข้าใจในหลักการบริหาร และต้องมีทักษะ จิตวิทยา มนุษย์สัมพันธ์ และความเป็นผู้นำ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำแนวคิดทางการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้ประสบความสำเร็จได้หลายแนวคิด เช่น การบริหารมุ่งสัมฤทธิ์ผล (RBM) การบริหารมุ่งสัมฤทธิ์ผลโดยใช้หลัก Balance Scorecard การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปผู้ใช้บริการงานคลัง พบว่าขีดความสามารถในการให้บริการงานคลังด้านวิธีการบริหารอยู่ในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงการใช้บริการงานคลังด้านวิธีการบริหารงานคลังไม่มีความสัมพันธ์ต่อเพศ ,อายุ, แต่มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาและอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเด็นปัญหาของงานคลังที่ควรได้รับการแก้ไข กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.10 ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของงานคลัง อีกร้อยละ 13.64 ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบ ร้อยละ 13.31 ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านการเงินการคลังให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องและให้มากกว่าเดิม ร้อยละ 12.01 ต้องการให้จัดสรรงบประมาณให้ตรงตามความต้องการของประชาชน และร้อยละ 11.69 ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขด้านการบริการที่ล่าช้า พนักงานขาดมนุษยสัมพันธ์อันดี ไม่สุภาพเรียบร้อย ไม่ตรงต่อเวลา ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2544). การปฏิรูปการคลังท้องถิ่นหลังรัฐธรรมนูญ 2540. บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4 พฤษภาคม 2544
- กมล อุดลพันธ์, ชลิดา ศรมณี และเฉลิมพล ศรีหงส์. (2555). การบริหารรัฐกิจเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง การปกครอง, กรม. กระทรวงมหาดไทย. (2544). คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
- ชูชาติ ชายประทีป. (2561). การบริหารการคลังท้องถิ่นระดับเทศบาลในเขตเมืองและเขตภูมิภาค. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561. หน้า 57.
- ตระกุล มีชัย. (2546). การประเมินความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ดุจฤทัย สะอาดนัก. (2560). ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาขีดความสามารถในการบริหารงานคลังท้องถิ่น. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ปณิธาน พรเรืองวงศ์. (2543). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของข้าราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามโครงสร้างการบริหารงานใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประยูร กาญจนกุล. (253). กฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2543). การวิจัยทางสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มานพ สวามีชัย. (2533). หลักการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ก.วิวรรธน์
- นิสดารักษ์ เวชยานนท์. (2543). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กิตติ บุญนาค. (2545). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. (2546). การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
- สมคิด บางโม. (2538). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2537). การกระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: 179 การพิมพ์
- อนันต์ อนันตกุล. (2534). การบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศ. เทศกาลบาล.86 (ตุลาคม 2534) : 17-25
- อุทัย หิรัญโต. (2526). สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- อุดม ทุมโฆสิต. (2551). การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่: บทเรียนจากประเทศพัฒนาแล้ว. กรุงเทพฯ: แชน โพร์ พรีนติ้ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมมติไทย "

การจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ Administration to Strengthens to help Community on the Sufficiency Economy Philosophy : Chong Sam Mor Subdistrict Administrative Organization Kaeng Khro District Chaiyaphum province

อภิชาติ ดวงธิดา¹, ธวัชณ์ เขตจัตุรัส² และ ดิเรก ถึงฝั่ง³
Apichit Duangthisan, Thawat Khetchaturat and Direk Teungfung

บทคัดย่อ

การจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อ 1) ศึกษาบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ศึกษาแนวทางการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษารายกรณี สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดจาก 1) การสร้างภาคีเครือข่าย 2) การเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม 4) การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของชุมชน ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 1) ขาดการสนับสนุนในด้านความรู้ 2) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบข้อมูล 3) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบความสัมพันธ์ (4) ขาดจิตสำนึกและจิตสาธารณะ ส่วนแนวทางการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) การฟื้นฟู 2) การปรับตัว 3) แนวทางด้านการค้าอยู่อย่างยั่งยืน (4) แนวทางด้านถ่ายทอดความรู้และแบ่งปัน

คำสำคัญ : การจัดการ/ความเข้มแข็งของชุมชน/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

¹ ดร., คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร 0812616861

² ดร., คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

Abstract

The purposes of the research are 1. To study the normal of Chong Sam Mor Subdistrict Administrative Organization Kaengkro District Chaiyaphom Province. concerning with strengthening community using the sufficiency economy philosophy 2. To study its problems 3. To study how to strengthen the community. This is the qualitative research based on written documents, interview, group discussion and observation. The result revealed that 1. the normal of Chong Sam Mor Subdistrict Administrative Organization Kaengkro District Chaiyaphom Province. was undertaken to increase the capacity of community organizations, promotion of participation, knowledge management and learning of the community. 2. Its problems were the supportive system for community strengthening were knowledge, information village systems, relation systems and lack of consciousness and public mind. 3. The processes to achieve on community strength and stability should be rehabilitation of community, the adaptation of community, and strategy for continuing the existence of the community and knowledge transfer and sharing.

Keywords : management/ community strength/ philosophy of sufficiency economy

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงกระแสของโลกาภิวัตน์ และการแข่งขันในระบบทุนนิยม ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตั้งแต่อดีตสู่ปัจจุบัน นับตั้งแต่แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 12 มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามประเทศในแถบตะวันตกอันเป็นการพัฒนาตามกระแสหลัก มุ่งเน้นไปในระบบการลงทุนภาคอุตสาหกรรม การบริโภคนิยม การค้าแบบทันสมัย การส่งเสริมการเกษตรเชิงเดี่ยว การลดการพึ่งตนเอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปัจจัยในชุมชน แต่เพิ่มการพึ่งตลาดโลก ภูมิปัญญาและปัจจัยภายนอกชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เป็นธรรม อธิปไตยในการจัดการทรัพยากรของประเทศสูญหายไป การละทิ้งภูมิปัญญาและเทคโนโลยีดั้งเดิม ละเลยการพัฒนาชุมชนชนบท เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขาดความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากร และศีลธรรมของสังคมเสื่อมลง การพัฒนากระแสหลักดูเหมือนจะไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ทั้งในแง่ระบบคิด และวิถีชีวิตของชุมชน ผลประโยชน์ของการพัฒนาตกอยู่กับคนส่วนน้อย เกิดปัญหาความยากจนด้านรายได้ต่อคนส่วนใหญ่ ขาดความสมดุล ประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณจากการมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก (พลเดช ปิ่นประทีป, 2542, หน้า 1) การเน้นภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักก่อให้เกิดภาวะหนี้สินต่างประเทศตลอดจนต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศเป็นหลัก (สุภางค์ จันทวานิช และวรรณิ ไทยนันท์, 2539, หน้า 136) กลายเป็นสังคมการบริโภค มุ่งความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุเป็นหลัก (อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2546, หน้า 3-4) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเน้นอุตสาหกรรมมากเกินไป โดยลืมนึกว่าไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมจึงมีส่วนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมลดลงอย่างต่อเนื่อง เบื้องลึกการพัฒนาที่ไม่สมดุล ก่อให้เกิดการสะสมทุนอุตสาหกรรมโดยการดูดซับมูลค่าส่วนเกินจากภาคเกษตรในสองลักษณะ คือ (1) การแลกเปลี่ยนที่ไม่เสมอภาค (2) แรงงานจากภาคเกษตรจะเคลื่อนย้ายสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้ภาคอุตสาหกรรมมีต้นทุนต่ำ กำไรสูง (ณรงค์ เพชรประเสริฐ, 2550: 14)

การพัฒนาทางเลือกจึงเริ่มก่อตัวขึ้นเพื่อรองรับผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจกระแสหลัก ซึ่งแนวคิดการพัฒนาที่เป็นทางเลือกและทางรอดใหม่ของสังคมไทยก็คือ "หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งภาครัฐได้น้อมนำแนวคิดการพัฒนาจากพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปกำหนดเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศเพื่อหลุดพ้นจากห้วงของภาวะวิกฤติ สอดคล้องกับเศรษฐกิจชุมชนตามวิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่ โดยยึดหลักการดำเนินไปบนทางสายกลาง และการพัฒนาบุคคลบนฐานของความรู้ และคุณธรรม ซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถทำให้พสกนิกรในบางพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะเน้นการสั่งการจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่างตามนโยบายรัฐบาล ประชาชนไม่มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โอกาสได้คิดหรือทำอะไรด้วยตนเอง โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและความแตกต่างของบริบทที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ ทำให้การพัฒนาประเทศประสบกับปัญหาช่องว่างและความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้และคนรวยกับคนจน เกิดความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทอย่างเห็นได้ชัด ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นการอพยพย้ายถิ่น แรงงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ปล่อกันแก่และเด็กอยู่กันตามลำพัง เกิดปัญหาสังคมตามมา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาแบบกระจุกตัวเฉพาะบางพื้นที่บางชุมชน โดยไม่กระจายความเจริญไปยังพื้นที่หรือชุมชนอื่นด้วยอย่างสมดุล เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนภายในประเทศมากยิ่งขึ้น (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550, หน้า 44) การที่จะน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและประชาชนดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและยั่งยืนได้นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกมิติ ให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นของตน เห็นถึงทุนของท้องถิ่นตน เห็นคุณและโทษของการพัฒนาตามกระแสหลัก และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นตนเอง ผ่านกระบวนการจัดการภาครัฐ กระบวนการการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม แต่ในทางปฏิบัติรัฐยังไม่สามารถเข้าถึงแนวทางในการพัฒนาดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมได้ (เสรี พงศ์พิศ, 2554, หน้า 1)

องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ แบ่งเขตการปกครองส่วนตำบลเป็น 11 หมู่บ้าน รายได้เฉลี่ย 30,000 บาท/คน/ต่อปี (ข้อมูล จปฐ.ปี 2559) มีวิสัยทัศน์ คือ “ช่องสามหมอน่าอยู่ ภูมิทัศน์ธรรมชาติ เป็นผู้นำลดภาวะโลกร้อน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งและผาสุก” เป็นองค์การที่มีความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยต้องการศึกษาบริบทขององค์กรท้องถิ่นนี้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค ตลอดจนศึกษาแนวทางการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชน และทำให้ชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ คือ

1. แนวคิดการจัดการภาครัฐ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2542). สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2543). อัมพร อ่างลักษณ์ (2553). เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2553). ดิน ปรัชญพฤทธิ์ (2527). สมาน รังสิโยภักดิ์ (2546). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญในการวิจัยครั้งนี้
2. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนากระแสหลัก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ พัทรินทร์ สิริสุนทร (2552). เสรี พงศ์พิศ (2553). Hulme, D. and Turner, M. (1990). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้
3. แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ สรรเสริญ วงศ์ช่อม (2544). อำพล เสนาณรงค์ (2541). อภิชัย พันธเสน และคณะ (2549). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้
4. แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ประเวศ วะสี (2541). สมพันธ์ เตชะอธิก (2541). โกวิท พวงงาม (2553). ประเวศ วะสี (2542). สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541). อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540). สีสลาภรณ์ นาคทรพร (2541). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

5. แนวคิดการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546). ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541). ธีรยุทธ บุญมี (2540). ประเวศ วะสี (2536). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6. แนวคิดการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เสรี พงศ์พิศ (2552). อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540). ประเวศ วะสี (2542). สุมาลี สังข์ศรี (2540). ณรงค์ เพชรประเสริฐ (2550). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

7. แนวคิดชุมชนมีความสุข ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ชุมสุข สุขหิน (2553). รศรินทร์ เกรย์ และคณะ (2549). ปราณี ทินกร (2551). ณรงค์ เพชรประเสริฐ และกนกพร นิตยนิธิพฤทธิ (2553). และคนอื่น ๆ ได้ประเด็นสาระสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการศึกษาที่เน้นสองแนวทางหลักคือการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการวิจัยภาคสนาม โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาข้อมูลเอกสาร ผ่านการรวบรวมเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในเชิงปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย โดยการรวบรวมและประมวลผลเพื่อจัดทำเป็นรายงานการวิจัย และการศึกษาข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากผู้ส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมอง และรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนท้องถิ่นพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของชุมชนในพื้นที่ ศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในปัจจุบัน พบว่า

1.1 สร้างภาคีเครือข่าย ได้แก่องค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยองค์กรท้องถิ่นได้เข้ามาให้ทุนกับองค์กรชุมชนบางส่วน หรือประสานงานในการขอทุนให้กับชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนเป็นผู้เรียนรู้ อบรมให้ความรู้ เป็นที่เลี้ยง ส่งผลให้ชุมชนมีความตื่นตัวและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

1.2 เพิ่มศักยภาพองค์กรชุมชน ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจขององค์กรชุมชน ด้านสังคมคุณภาพ ชีวิต การสนับสนุนให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์ สุจริต มีธรรมาภิบาล การสนับสนุนแหล่งเงินทุน พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่าย ให้สอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วม จัดเวทีชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของชุมชน จัดทำแผนแม่บทของชุมชน ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการจัดบริการสังคม สนับสนุนองค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาปัญหาและความต้องการตลอดทั้งทุนของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนพัฒนาพลังของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และขยายเครือข่าย เพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นและชุมชนในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันทำให้เกิดระบบที่ดี มีความโปร่งใส ไร้ทุจริต ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกระแสหลัก และรู้จักปรับตัวอย่างชาญฉลาด เลือกให้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคงไว้ซึ่งสิ่งดี ๆ ให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดทำแผน 4 แผน โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสม สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

2.1 ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้ในชุมชน ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยผสมผสานระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่า ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ การบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ การขาดผู้สืบทอดผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ การขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาและหวงแหน การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยไม่เป็นธรรม การละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีดั้งเดิม การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจวัฒนธรรม การสร้างนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน การบูรณาการระหว่างกองทุนและงบประมาณ การสร้างจิตสำนึกตระหนักรู้ จิตสาธารณะและจิตอาสา การสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน

2.2 ขาดการสนับสนุนในด้านระบบข้อมูล ที่เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ที่มีการจัดเก็บและค้นหาอย่างเป็นระบบ และข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายเรียนรู้เพื่อเป็นฐานข้อมูลของชุมชน ที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้โดยตรงตามความต้องการของชุมชน ขาดการจัดทำประวัติชุมชน แผนที่เดินดิน ผังเครือญาติ ราชัญชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางภูมิปัญญาและศาสนา ทุนทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ภายในชุมชนเชิงอำนาจ การพึ่งพา พึ่งพิงกัน ในชุมชน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ระบบทางกายภาพและสิ่งมีชีวิต สิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เหนือธรรมชาติ และระบบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลกภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลิตภัณฑ์ การช่วยเหลือในรูปของเครือข่ายหรือการรวมกลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน

2.4 ขาดจิตสำนึกและจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวินัยให้กับตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สังคม ให้ถือว่าเป็นปัญหาของตนเอง การยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต โดยหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

3. แนวทางการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

3.1 การฟื้นฟู ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกวินัยการออม การบูรณาการแผน 4 แผน ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

3.2 การปรับตัว คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะ แนวใหม่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอก กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระยะหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน

3.3 แนวทางการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน การน้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมี ความรู้คู่ควบไปกับคุณธรรม ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระยะหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และปรับใช้แนวทางการพัฒนาระยะทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และการปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ศึกษาดูงานชุมชนเข้มแข็งที่ประสบความสำเร็จ

3.4 แนวทางการถ่ายทอดความรู้และการแบ่งปัน เป็นการถ่ายทอดปัญหาที่พบ การถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ นั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาคนและพัฒนางาน ถ้าสามารถนำประสบการณ์จากคนที่ทำงานมาประยุกต์ใช้ได้ก็จะสามารถทำให้งาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นั้น ๆ มีการพัฒนาได้ โดยจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อรวบรวม ถ่ายทอดและพัฒนาองค์ความรู้ และแบ่งปันองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในการต่อยอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่ ๆ

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน ดังที่ได้สรุปตามประเด็นกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการและแนวคิดรวมทั้งผลการวิจัย โดยมีบทสรุป ดังนี้

1. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในปัจจุบัน มีดังนี้ คือ

1.1 สร้างภาคีเครือข่าย ได้แก่องค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีส่วนนำชุมชนและสมาชิกของชุมชนเป็นผู้เรียนรู้ ส่งผลให้ชุมชนมีความตื่นตัวและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วม องค์กรท้องถิ่นต้องสร้างให้เกิดความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วม และมีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับการกระจายอำนาจของท้องถิ่นตามแนวทางการจัดการภาครัฐ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวินี รอดสิน (2554) ศึกษาชุมชนเข้มแข็ง พบว่าการดำเนินชุมชนเข้มแข็ง ประกอบกับการศึกษาดูงานการจัดการชุมชนจากภายนอก รวมไปถึงคณะกรรมการชุมชนได้รับการอบรมให้ความรู้และคำแนะนำจากองค์กร จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ โรเบิร์ต บี เดนฮาร์ท และ เจเนต วินเซ็นท์ เดนฮาร์ท (2007) ที่เห็นคุณค่าของประชาชนโดยการสร้างโอกาสและเปิดประตูสร้างเครือข่ายความร่วมมือของการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในกลุ่มประชาชนพลเมืองเพื่อให้เกิดชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายว่า การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิก ขบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

1.2 เพิ่มศักยภาพองค์กรชุมชน ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมคุณภาพชีวิต พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ การสนับสนุนให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์ สุจริต มีธรรมาภิบาล การสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจวัฒนธรรมและภูมิปัญญา สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท พงงาม (2553) ที่กล่าวว่า ที่กล่าวเรื่องชุมชนเข้มแข็งต้องมีเป้าหมายร่วมกันให้ความสำคัญกับประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก มีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรู้รักท้องถิ่น ชุมชนมีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการตลอดทั้งทุนของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ร่วมกันจัดเวทีชุมชนอย่างมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของชุมชน จัดทำแผนแม่บทของชุมชน ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการจัดบริการสังคม สนับสนุนองค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา พัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เกิดพลังของคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม สอดคล้องแนวคิดของเฮนรี่ จามริก (2527) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้าร่วม แต่ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง ประกอบกับแนวคิดของไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท คือการมีส่วนร่วมทุกมิติ และสอดคล้องกับแนวคิดของนเรศ สงเคราะห์ (2541) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ และการประเมินผลตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

1.4 การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนในชนบท และการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ท้องถิ่นและชุมชนในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันให้เกิดระบบที่ดี มีความโปร่งใส ไร้ทุจริต ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กระแสหลัก และรู้จักปรับตัวอย่างชาญฉลาด เลือกให้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคงไว้ซึ่งสิ่งดี ๆ โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เหมาะสมอย่างมีปัญญา กล้าหาญ และเพียรทน โดยทำให้เกิดการอยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิต ชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดทำแผน 4 แผน คือแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงิน และแผนสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย ของกัญญารัตน์ กิ่งก่า (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐ ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีปัญหาหนี้สิน และขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และในระดับชุมชน

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

2.1 ขาดการสนับสนุนในด้านความรู้ ซึ่งเป็นความรู้ในชุมชน ในด้านการบริหารจัดการ การประกอบอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยผสมผสานระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่า ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ คือการขาดการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจวัฒนธรรม การสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน การค้นหาศักยภาพและปัญหาที่แท้จริง ชุมชน การสร้างภาวะผู้นำ การบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ การขาดผู้สืบทอดผู้ทำพิธีกรรมต่าง ๆ การขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาและหวงแหน การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยไม่เป็นธรรม การละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีดั้งเดิม การหลงลืมชุมชนชนบท การสร้างนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน การบูรณาการระหว่างกองทุนและงบประมาณ การสร้างจิตสำนึกตระหนักรู้ จิตสาธารณะและจิตอาสา การขาดแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิปัญญา การขาดความตระหนักรู้อย่างแท้จริงต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการพัฒนากระแสหลัก ขาดการปรับใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของฐพชัช ทตันท (2556) พบว่าประชาชนขาดความรู้ ยังไม่มีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มต่าง ๆ ของแต่ละชุมชนยังมีความเข้มแข็งไม่เท่ากัน ขาดการติดตามผล และขาดงบประมาณ ควรจัดทำแผนงานนโยบายส่งเสริมการดำเนินชีวิต แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.2 ขาดการสนับสนุนในด้านระบบข้อมูล ที่เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ที่มีการจัดเก็บและค้นหาอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลของชุมชน ที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้ โดยตรงตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของวิทยา จันทรแดง (2555) พบว่า 1) นโยบายเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการดำเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบคือ การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยในครั้งนี้ไปสู่การค้นพบใหม่ ๆ คือ 1) การมีส่วนร่วมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งแบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคีสนับสนุน 2) ระบบสนับสนุนชุมชนเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบความรู้ ระบบข้อมูล ระบบความสัมพันธ์ และมีแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3) แนวทางในการสร้างชุมชนเข้มแข็งคือ แนวทางด้านการศึกษาชุมชน แนวทางด้านปรับตัวของชุมชน แนวทางด้านการค้าอยู่ของชุมชน

2.3 ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในเชิงอำนาจ การพึ่งพา พึ่งพิงกันในชุมชน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ระบบทางกายภาพและสิ่งมีชีวิต สิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เหนือธรรมชาติ ซึ่งปรากฏในรูปของความคิดความเชื่อ และพิธีกรรม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลกภายนอก ชุมชนต้องมีระบบความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลิตภัณฑ์ การช่วยเหลือในรูปของเครือข่ายหรือการรวมกลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540) ได้วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง คือโครงสร้างทางสังคมแบบแนวนอน ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ค่านิยมจากหลักธรรมของศาสนา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิต กระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น การสืบสานภูมิปัญญาดั้งเดิม กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์เชิงแนบแน่น กลไกที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของโรเบิร์ต พูทนาม (Putnam, 1968:91) ได้เสนอภาพของชุมชนที่มีการจัดระเบียบสังคมที่เอื้อให้สังคมมีความสุขและมีความพึงพอใจในชีวิต ว่าเป็นชุมชนที่มีสมาชิกร่วมกันสร้างความไว้วางใจต่อกัน (social trust) ซึ่งถือว่าเป็นทุนสังคม (social capital) ที่จะช่วยให้สังคมสามารถพัฒนาการจัดการต่าง ๆ เพื่อเอาชนะปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญ และสอดคล้องกับแนวคิดของไฟท วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, บทคัดย่อ) พบว่าแนวทางการสร้างพัฒนาเครือข่ายประกอบไปด้วยความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เพื่อนบ้าน และพรรคพวกเพื่อนฝูง ความสัมพันธ์ผ่านกระบวนการประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ผ่านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและวัฒนธรรม วัด โรงเรียน และโครงสร้าง ช่องทางการติดต่อสื่อสาร เป็นรากฐานที่สำคัญที่นำไปสู่ความร่วมมือในชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2539) ที่ว่า เป็นความยั่งยืนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก เพียงแต่ทำให้ลดการทำลายสิ่งแวดล้อมไปเท่านั้น จึงได้นำเสนอการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาอย่างสมดุล โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าถึงความจริงของธรรมชาติตามระบบความสัมพันธ์ ตามเหตุปัจจัยของสรรพสิ่งทั้งตัวมนุษย์ สังคมธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี

2.4 ขาดจิตสำนึกและจิตสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวินัยให้กับตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สังคม ให้ถือว่าเป็นปัญหาของตนเอง การยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต โดยหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท พงงาม (2553) ที่กล่าวว่า ที่กล่าวเรื่องชุมชนเข้มแข็งต้องมีเป้าหมายร่วมกันให้ความสำคัญกับประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก มีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรู้รักท้องถิ่น ชุมชน มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ มีการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

3. แนวทางการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

3.1 การฟื้นฟู ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การบูรณาการแผน 4 แผน ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกวินัย การออม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราณี พันธ์มูล (2554) ที่พบว่า ชุมชนมีการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาชุมชนสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน การวางแผนโครงการพัฒนาชุมชน การดำเนินการพัฒนาชุมชน การติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ เสน่ห์ จามริก (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา ต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง และดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมทุกมิติ และสอดคล้องกับแนวคิดในการค้นหาศักยภาพของชุมชนของ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2548) ได้นำเสนอองค์ประกอบการพึ่งตนเองของชุมชนคือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ การจัดการ การสนับสนุนจากภายนอก ปัจจัยที่เอื้อต่อการพึ่งตนเอง

3.2 การปรับตัว คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะ แนวใหม่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและมีความสุขอย่าง โดยการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนากระแสหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับชุมชนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (2548) ที่เสนอว่าชุมชนจะอยู่รอดได้ และมีแบบแผนพึ่งตนเองได้นั้นต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขปัจจัยที่สำคัญ คือการปรับวิถีคิดของสมาชิกในชุมชน และปรับวิถีชีวิตใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรับความคิด ปรับจิตสำนึกการเป็นผู้ให้ ผู้สนับสนุนช่วยเหลือ จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สังคมใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรจุมิ อินทนนท์ (2556) พบว่า องค์ความรู้ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน มาจาก ประสบการณ์การทำงานกับชุมชน และได้นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้นำจัดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เครือข่ายมหาวิทยาลัยชีวิต และยังสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งสถานที่เรียน แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน

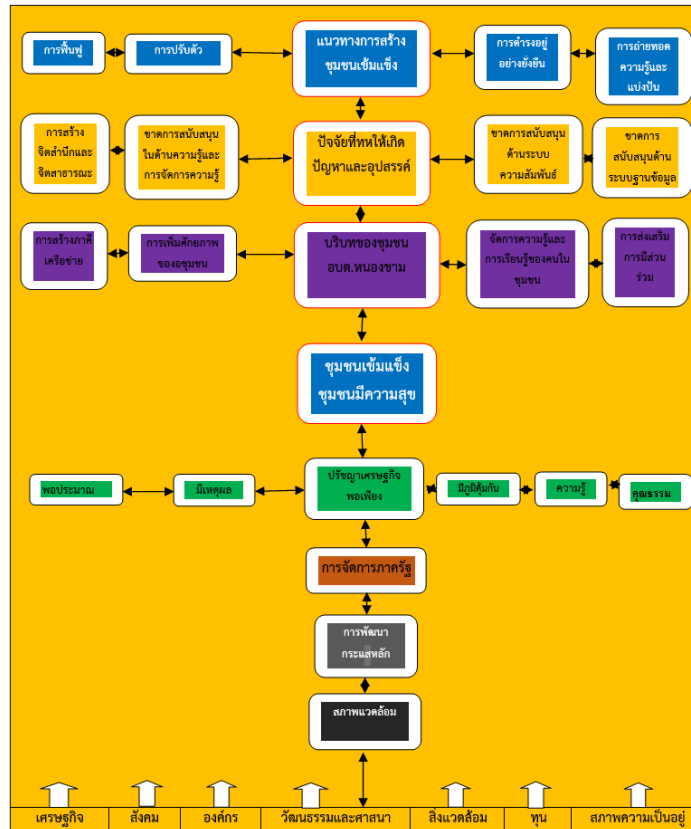
3.3 แนวทางการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตาม การพัฒนากระแสหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และ ปรับใช้แนวทางการพัฒนากระแสทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการ สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และการปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน นำ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล ภูมิคุ้มกัน และ ต้องมี ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ศึกษาดูงานชุมชนเข้มแข็งที่ประสบความสำเร็จ จัดทำแผน 4 แผน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้เกิดสุขภาพดี ละสอดคล้องกับแนวคิดของอภิชาติ พันธเสน และคณะ (2549) ที่ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงความพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว จิตใจพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญหาพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง มีความมั่นคงพอเพียง และ สอดคล้องกับแนวคิดของนภาพกรณ์ หะวานนท์ (2550) ที่ได้เสนอมิติความเข้มแข็งของชุมชนเป็น คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติด้าน สังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541) ที่มองการพัฒนาทุกด้านแล้วแต่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่อง คือ มิติการพัฒนาสังคม มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสิ่งแวดล้อม และ สอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (2552) ที่เสนอแนวทางสู่การสร้างชุมชนพอเพียงให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนไว้ คือ ชุมชน พอประมาณ ชุมชนมีเหตุผล ชุมชนมีภูมิคุ้มกันดี สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558) ที่ได้ กำหนดระบบส่งเสริมชุมชนเข้มแข็งต้องขับเคลื่อนชุมชนครอบคลุมในด้านการจัดการชุมชน การจัดการทุนและทรัพยากรชุมชน การจัดสวัสดิการสังคม สัมมาชีพชุมชน ทั้งนี้คนในชุมชนจะต้องร่วมคิด ร่วมกันทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชน ด้วยตนเอง “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้” โดยจะต้องยึดหลักการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยทางตรง และสอดคล้องกับ แนวคิดของ รศรินทร์ เกร์ และคณะ (2549) กล่าวว่า ระดับความสุขขึ้นอยู่กับหลาย ๆ องค์ประกอบ ได้แก่ ความสุขเชิงอัตวิสัย และความสุขเชิงภาวะวิสัย สอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2552) ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงคือ “ชีวิตที่พอเพียง” และ สอดคล้องกับงานวิจัยของบำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ (2556) พบว่า กระบวนการทำงานที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงการจัดการความรู้ในรูปแบบการบูรณาการเชิงวิธีการ เช่น มีเป้าหมายของชุมชนที่ชัดเจน มีการดำเนินวิถี ชีวิตอย่างพึ่งตนเอง มีการยอมรับภูมิปัญญาท้องถิ่นและคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และแนวทางการพัฒนาการ พึ่งพาตนเองของชุมชนอย่างยั่งยืน

3.4 แนวทางการถ่ายทอดความรู้และการแบ่งปัน เป็นการถ่ายทอดปัญหาที่พบ การถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ที่เป็น สิ่งที่ทำเป็นต่อการพัฒนาคนและพัฒนางาน ถ้าสามารถนำประสบการณ์จากคนที่ทำงานมาประยุกต์ใช้ได้ก็จะสามารถทำให้งานนั้น ๆ มีการพัฒนาได้ โดยจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อรวบรวม ถ่ายทอดและพัฒนาองค์ความรู้ และแบ่งปันองค์ความรู้ให้กับชุมชนในการต่อ ยอดและพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2552) ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงคือ “ชีวิตที่พอเพียง”

การจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีองค์การปกครองส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ค้นพบรูปแบบดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบการจัดการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บทพิชการพิมพ์.
- ชุมสุข สุขหิน. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร. สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช. สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย
- นภาพรณ์ หะวานนท์ และคณะ. (2550). ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย 6 สกว. 7.
- วิทยา จันแดง. (2555). "การพัฒนาแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน". ดุษฎีนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศิริพร เกิดยิ่งยศ. (2556). "ชุมชนบ้านฉ่ำฉ่ำกับวาทกรรมเศรษฐกิจพอเพียง". ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาวิณี รอดสิน. (2554). "ชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ฮอด จังหวัดเชียงใหม่". วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). วิถีชุมชนพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลังปัญญา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565). กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Morale and motivation in the performance of the operator for the prevention and
mitigation Administration of Namrum, Tambon Mueang Tak

กบแก้ว ปัญญาไทย¹, วิวัฒน์ หิรัญรักษ์² และ พรประภัสสร สิริพรหมภักดิ์³
Kabkaew Punyathai, Wiwat Hirunrak and Pornpraputt siripompuch

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเปรียบเทียบขวัญ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ผลการศึกษาพบว่า (1) ขวัญและแรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (2) เปรียบเทียบขวัญ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ มีผลต่อขวัญและกำลังใจไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบจากรายได้ต่อเดือน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และจากตำแหน่งทางสังคม พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, แรงจูงใจ

Abstract

This study The objective is to study the factors that affect morale and motivation in the performance of the operator for the prevention and mitigation. Prevention and Mitigation. This study The objective is to study the factors that affect morale and motivation in the performance of the operator for the prevention and mitigation. Prevention and Mitigation.; to study compare operational motivation of the operator for the prevention and mitigation of Namrum Tambon Administration, Mueang District, Tak Province. This was a survey research studying whole population of 70, Instrument used was questionnaire. Statistical tools employed were frequency, percentage, mean, standard deviation and startistic deduce analysis. Research results revealed that : Factors affecting operational motivation of Civil Protection Volunteers of Chiangthong Tambon Administration, Wangchao District, Tak Province, was at the high level; compare operational motivation of Civil Protection Volunteers of Namrum Tambon Administration, Mueang District, Tak Province of sex, age, education and occupation not different, income is different and significance is 0.01 and office is different and significance is 0.05.

Keywords : prevention and mitigation Administration, motivation

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่และภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 16 พ.ศ. 2552) มาตรา 67(4) ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพญาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งอำนาจหน้าที่ดังกล่าวเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อเหตุการณ์สาธารณภัย และถือว่าเป็นภารกิจในด้านการให้บริการประชาชนประเภทหนึ่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น , 2549)

งานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถือเป็นอีกงานหนึ่งที่มีความสำคัญกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน เป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นอำนาจหน้าที่ที่เป็นภารกิจหลักแล้ว การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประสบภัยทั้งหลาย ให้พ้นจากภัยพิบัติต่างๆ ส่งผลถึงความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้ลดน้อยลงไป ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงมากขึ้นอุปพร.จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาล

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญในการดำเนินงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน เป็นพื้นที่ที่เป็นส่วนผสม ซึ่งจะมีทั้งพื้นที่ที่เป็นภูเขา ป่าไม้ และพื้นที่ราบสำหรับทำเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ในช่วงเวลาหน้าฝน น้ำจะท่วมบ้านเรือน ส่วนบริเวณที่เป็นภูเขาป่าไม้ หากฝนตกหนักก็จะเกิดน้ำป่าไหลหลาก เนื่องจากป่าไม้ส่วนใหญ่ถูกรุกทำลายจากประชาชน เพื่อนำพื้นที่สำหรับทำไร่ทำนาสำหรับหลัง ไร่ข้าวโพด เป็นต้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หากช่วงเวลาน้ำแล้ง น้ำสำหรับอุปโภคบริโภคก็จะขาดแคลน ซึ่งจากสาธารณภัยเหล่านี้ จึงทำให้งานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

ดังนั้น ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงสำคัญมากเพราะจะเป็นผู้ที่ขับเคลื่อนงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีพลังในการทำงานจากแรงจูงใจย่อมส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ การสร้างขวัญและแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะผู้ที่ปฏิบัติงานเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีค่าตอบแทน แต่หากต้องเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนใหญ่ และมีเวลาทำงานที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุ สาธารณภัยที่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษารื่องการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อศึกษาถึงแนวทางการบริหารงานด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหาดำเนินงาน และหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และที่สำคัญต้องการที่จะศึกษาถึงแนวทางในการที่จะสร้างขวัญและแรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย เพราะถ้าหากขาดขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้ที่ปฏิบัติงานก็จะขาดความกระตือรือร้น ขาดจิตสาธารณะ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ทราบและเข้าใจถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน และจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนางานด้านนี้ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน และส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับขวัญ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 70 คน เครื่องมือที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ เนื้อหาประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการดูแลบังคับบัญชา และนิเทศงาน ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน จังหวัดตาก แบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ มีระดับขวัญและแรงจูงใจมากที่สุด มีระดับขวัญและแรงจูงใจมาก มีระดับขวัญและแรงจูงใจน้อยที่สุด มีระดับขวัญและแรงจูงใจน้อย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามอันตรภาคชั้น (Interval Scale)

3. เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน จังหวัดตาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามอันตรภาคชั้น (Interval Scale) คือ t - test และ One - way ANOVA

ผลการวิจัย

กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.40 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.40 สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่า ม. 3 จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.00 อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป จำนวน 33 ราย คิดเป็น ร้อยละ 47.10 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตำแหน่งอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.40

- ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จากตารางผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.73$, S.D = .20) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.00$, S.D = .39) รองลงมาคือ นโยบายและการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 2.94$, S.D = .44) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดูแลบังคับบัญชาและนิเทศงาน ($\bar{X} = 2.46$, S.D = .44)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัจจัยจุดใจ	N = 70			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	2.65	.46	มาก	4
2. การได้รับการยอมรับ	2.75	.60	มาก	3
3. ความรับผิดชอบ	3.00	.39	มาก	1
4. การดูแลบังคับบัญชาและนิเทศงาน	2.46	.44	น้อย	6
5. นโยบายและการบริหารจัดการ	2.94	.44	มาก	2
6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	2.57	.45	มาก	5
เฉลี่ยรวม	2.73	.20	มาก	

1. **ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน** ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D = .96) ข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.77$, S.D = 1.04) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รู้จักการเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 2.52$, S.D = .96)

2. **ด้านการได้รับการยอมรับ** ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 2.75$, S.D = 1.15) ข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ($\bar{X} = 3.16$, S.D = .73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการให้สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานกับผู้ปฏิบัติทุกตำแหน่ง ทุกระดับ ($\bar{X} = 2.49$, S.D = .81)

3. **ด้านความรับผิดชอบ** อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.00$, S.D = .77) ข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งหัวหน้าชุดหรือหัวหน้าเวรประจำศูนย์พร้อมทีมงานทุกฝ่ายอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.29$, S.D = .70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการคัดกรองผู้ปฏิบัติงานทุกปี หากผู้ปฏิบัติงานคนใดไม่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานก็ให้มีการพิจารณาทบทวน เกี่ยวกับการให้ความร่วมปฏิบัติงานอีกครั้ง ($\bar{X} = 2.59$, S.D = .67)

4. **ด้านการดูแลบังคับบัญชาและนิเทศงาน** อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$, S.D = .78) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานทุก ๆ ปี ($\bar{X} = 3.29$, S.D = .89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการประชุมผู้ปฏิบัติงานทุก ๆ สัปดาห์ หรือทุกเดือนเพื่อรับทราบปัญหาจากการปฏิบัติงานทั้งแนวทางหรือข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงการทำงาน ($\bar{X} = 2.00$, S.D = .74)

5. **ด้านการดูแลบังคับบัญชาและนิเทศงาน** อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.94$, S.D = .88) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อบรม นำริ้ม ให้การสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์กู้ชีพ กู้ภัยที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.29$, S.D = .90) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปฏิบัติงานทุกคน มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติงานเมื่อได้รับการแจ้งเหตุ ($\bar{X} = 2.04$, S.D = .84)

6. **ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน** อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.57$, S.D = .85) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีสถานที่สำหรับปฏิบัติงานที่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.94$, S.D = .83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีอุปกรณ์และชุดในการปฏิบัติงานที่พร้อมและพอเพียง ($\bar{X} = 1.91$, S.D = .78)

- ผลการเปรียบเทียบขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรั้ม อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยแรงจูงใจทั้ง 6 ด้าน ข้างต้น มีรายละเอียดดังนี้

- จำแนกตาม เพศ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เปรียบเทียบตามเพศ โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันและไม่มีความสำคัญ

- จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการดูแลบังคับบัญชา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับด้านความรับผิดชอบ ด้านนโยบายและการจัดการ และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

- จำแนกตามการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการดูแลบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- จำแนกตามอาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านก็ไม่มีที่แตกต่างกัน
- จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวมแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลบังคับบัญชา มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านนโยบายและบริหารจัดการมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความรับผิดชอบ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน
- จำแนกตามตำแหน่งทางสังคม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการดูแลบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการจัดการ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย และอภิปราย

ผลการศึกษาขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน จังหวัดตาก สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาลงในรายละเอียดของค่าเฉลี่ยระดับขวัญและแรงจูงใจในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดูแลบังคับบัญชาและนิเทศงาน จากข้อค้นพบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน จังหวัดตาก ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อยู่ในระดับดี และสะท้อนให้เห็นว่าจะสามารถบริหารและดูแลขวัญและแรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีคุณภาพได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รุ่งทิwa จันทวิชิต, 2551) โดยการทำที่จะทำให้สามารถทำงานให้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นอีกภารกิจหนึ่ง ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้ที่มีความสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนงานตามภารกิจนี้ได้สำเร็จคือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งถ้าหากทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ ๆ ให้สามารถสร้างพลัง มีความกระตือรือร้น ในการที่จะปฏิบัติงาน ก็จะสามารถทำให้งานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถเดินหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน และสามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสบความเดือดร้อนได้อย่างทันท่วงที

2. ผลการเปรียบเทียบขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน จังหวัดตาก มีรายละเอียดดังนี้

จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ มีขวัญและแรงจูงใจที่ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามตำแหน่งทางสังคมพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ทิพย์ประภา ทองสี, 2551) เรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้างเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะใช้แนวทางในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กรจัดงบประมาณสนับสนุนในด้านอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ทุกหน่วยงาน ให้เกิดความเหมาะสม และสะดวกในการปฏิบัติงาน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ตรงกับตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รู้จักการเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม ซึ่งประเด็นนี้ อบรม.น้ำร้อน ควรมีการส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ได้รู้จักการเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม การมีจิตสาธารณะ ด้านการได้รับการยอมรับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการให้สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานกับผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่ง ทุกระดับ ประเด็นนี้ ควรจะมีการสร้างสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ โดยเฉพาะอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งไม่มีเงินค่าตอบแทนเป็นรายเดือน เช่น ผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคม อื่น ๆ ที่เป็นประชากรตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ ด้านความรับผิดชอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการคัดกรองผู้ปฏิบัติงานทุกปี หากผู้ปฏิบัติงานคนใดไม่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานก็ให้มีการพิจารณาทบทวน เกี่ยวกับการให้ความร่วมปฏิบัติงานอีกครั้ง ในประเด็นนี้ ควรให้ผู้ปฏิบัติงานได้เล็งเห็นความสำคัญของตนเอง หรืออาจจะมีการแต่งตั้งหัวหน้าชุดหรือหัวหน้าเวรประจำศูนย์พร้อมกับทีมงานเพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่ามีค่าและพร้อมที่จะรับผิดชอบงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย ด้านการดูแลบังคับบัญชาและนิเทศงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการประชุมผู้ปฏิบัติงานทุก ๆ สัปดาห์ หรือทุกเดือน เพื่อรับทราบปัญหาจากการปฏิบัติงานทั้งแนวทางหรือข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงการทำงาน ในประเด็นนี้ควรจะมีการจัดประชุมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีการพบปะ สังสรรค์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการของ อบรม.น้ำร้อน ต่อไป ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปฏิบัติงานทุกคน มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติงานเมื่อได้รับการแจ้งเหตุ ในประเด็นนี้ ควรให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานทุกคน เพื่อให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเหลือสังคม และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีอุปกรณ์และชุดในการปฏิบัติงานที่พร้อมและพอเพียง ในประเด็นนี้ อบรม.น้ำร้อน ควรที่จะสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนโดยเฉพาะ
2. ควรมีการศึกษาผลที่ได้รับจากการเป็นอาสาสมัครในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ลักษณะทางจิตสังคม ได้แก่ การมุ่งเน้น

อนาคต สุขภาพจิต สวัสดิการต่าง ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2549.พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่

16 พ.ศ. 2552) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2542

กฤษณา คักคี่ศรี. (2554). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

เสนาะ ตีเยาว์. (2552). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนะ มหิพันธ์. (2551). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ หน้าที่ของข้าราชการสารวัตรทหารบกชั้นประทวน สังกัดกองร้อย

ทหารสารวัตรมณฑลทหารบกที่ 14. ปัญหาพิเศษ. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.

พระไพศาล วิสาโล. (2553). เมื่อดอกไม้บานสะพรั่งทั้งแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เครือข่ายพุทธิกา.

ทิพย์ประภา ทองสี. (2551). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ และลูกจ้างของเทศบาลตำบลเกาะเสม็ด

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่นวิทยาลัยการ
บริหาร รัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

รุ่งนภา จันทรวิจิตและคณะ. (2551). แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของเทศบาลตำบล

ขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิด: ศึกษากรณีเครื่องหมายทางการค้า Prevent and Suppress on Violation Acts : A case study Trademarks

จุฑารัตน์ กันทอง¹, ชัยยะพิพัฒน์ ดีละม้าย², ภูวดล คำสนิท³, เจษฎา คงรอด⁴ และพีรพล สิมมา⁵
Jutharat Kantong, chayyapipat Deelamai, Phuvadol Dumsanit, Jedsada Kongrod and Peerapol Simma

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า โดยพิจารณาจาก (1) ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า (2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้า (3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป (4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย (5) ปัญหาการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า

ผลการวิจัยพบว่า (1) การพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) มิได้ให้คำจำกัดความหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้า (2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป กฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยตรงว่า การกระทำใดบ้างที่เป็น การละเมิดเครื่องหมายการค้า (3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดและต้องจดทะเบียนเสียก่อน (4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย กฎหมายมิได้บัญญัติถึง การเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง (5) ปัญหาการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

จึงเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 กรณีความเสียหายจากการล่วงขายต้อง พิสูจน์ให้ได้ว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ให้ได้ว่า การใช้เครื่องหมายการค้าของผู้กระทำ ละเมิดนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไร และกรณีความเสียหายจากการโฆษณาอันเป็นเท็จต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า การแสดงข้อความอัน เป็นเท็จหรือหลอกลวงเกี่ยวกับสินค้าของตนหรือของบุคคลอื่น มีการหลอกลวงที่แท้จริงหรืออย่างน้อยมีแนวโน้มที่จะหลอกลวง และ อาจมีการตัดสินใจในการซื้อสินค้านั้น

คำสำคัญ : กฎหมายการป้องกันและปราบปราม , การละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research was to study legal measures to prevent and suppress Acts violate trade marks by considering (1) proof problems of reputation of trademarks problems (2) problems of liability from trademark infringement (3) proof problems of damage occurring with general well-known trademarks (4) problems relating to remedies damage (5) problems of prevention and suppression of trademark infringement offenders.

The research result revealed that (1) proof of reputations of well-known trademarks under the Trademark Act B.E 2534(1991), Section 8 (10) not provide any definition or standard to consider trademark (2) problems of liability from trademark infringement that was well-known in general, the law did not directly stipulate that what are the actions that were a trademark violation.(3) proof problems of damage occurring with general well-known trademarks that was well-known in general, the person who had the power to claim for infringement and Previous registers (4) problems relating to remedies damage, the law did not act to direct remedies for real damage.(5)problems of prevention and suppression of offenders who responsible for the lack of knowledge of intellectual property legal expertise.

Therefore suggesting an amendment trademark Act B.E 2534 (1991) in case of fraud damage, must prove that the owner of a well-known trademark generally had to prove that trademark using of the offender causing some damage and in the case of false damage from advertising, must prove that the display of false or deceptive statements about their products or other people's ,there was a real scam or at least more likely to be a scam and may had a decision to purchase that product.

Keyword; Preventing and suppression laws , Trademarks Violation.

บทนำ

ปัจจุบันผู้ประกอบการค้า ได้ใช้เครื่องหมายการค้าเป็นเครื่องมือทางการค้าทั้งภายในประเทศและการส่งออกสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เจ้าของเครื่องหมายการค้า จึงมีความจำเป็นต้องจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองสิทธิในประเทศต่าง ๆ ก่อนส่งสินค้าไปจำหน่ายเพื่อป้องกันปัญหาการละเมิดเครื่องหมายการค้าและมีให้ผู้นำเครื่องหมายการค้าของตนไปจดทะเบียนในต่างประเทศ โดยมีได้เป็นเจ้าของ กรรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีนโยบายการส่งเสริมการให้บริการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในต่างประเทศด้วยความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ด้วยการศึกษ แนวทางการเข้ามาเป็นภาคีพิธีสารกรุงมาดริด (Madrid Protocol) หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารกรุงมาดริด ผู้ประกอบการหรือผู้ส่งออกของไทยก็จะได้รับประโยชน์ที่จะสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เพื่อขอรับความคุ้มครองในประเทศต่าง ๆ ได้หลายประเทศในคราวเดียวกัน โดยยื่นคำขอจดทะเบียนเพียงคำขอเดียวใช้เพียงภาษาเดียว และเสียค่าธรรมเนียมเพียงครั้งเดียว ซึ่งก็จะทำให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการยื่นคำขอจดทะเบียนและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 มี 4 ประเภทได้แก่ (1) เครื่องหมายการค้า (Trade Mark) คือ เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายเกี่ยวข้องกับสินค้าเพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น เช่น บรีส มาม่า กระทั่งแดง (2) เครื่องหมายบริการ (Service Mark) คือ เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับบริการเพื่อแสดงว่า บริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น เช่น เครื่องหมายของสายการบิน ธนาคาร,โรงแรม (3) เครื่องหมายรับรอง (Certification Mark) คือ เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการของบุคคลอื่น เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพของสินค้าหรือบริการนั้น เช่น เซลล์ชวนชิม แม่ช้อยนางรำ ฮาลาล (Halal) และเครื่องหมายการค้าแรง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประเภทที่ (4) เครื่องหมายร่วม (Collective Mark) คือ เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ใช้โดย บริษัทหรือวิสาหกิจในกลุ่มเดียวกัน หรือโดยสมาชิกของสมาคมกลุ่มบุคคล หรือองค์กรอื่นใดของรัฐหรือเอกชน เช่น ตราข้างของ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด เป็นต้น

การกระทำที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ได้แก่ มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น การใช้เครื่องหมายการค้าที่อาจถือเป็นการละเมิดสิทธินั้น อาจอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ มีการจัดให้มีเครื่องหมายการค้าขึ้นเองหรือใช้กับสินค้า เช่น ผู้ละเมิดได้กระทำทำการว่าจ้างผู้อื่นทำเครื่องหมายการค้าแล้วนำมาใช้กับสินค้า หรือ มีการนำเข้าสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนไว้ในประเทศไทยแล้วนำมาจำหน่ายโดยมิได้รับความยินยอม แม้จะไม่ได้ทำเครื่องหมายการค้าขึ้นเองก็ตาม ก็ถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่นกับสินค้าของผู้อื่นด้วย ซึ่งการใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ที่จะถือเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 นั้น จะต้องเป็นการใช้กับสินค้าประเภทเดียวกัน กับที่เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น ได้จดทะเบียนไว้ หรืออาจเป็นสินค้าต่างประเภทกับ ที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้จดทะเบียนไว้ถ้าหากว่าการใช้นั้น อาจทำให้เกิดความสับสนเข้าใจหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้า ซึ่งจัดเป็นการลงขายตาม มาตรา 46 วรรคสอง (รัชชัย ศุภผลศิริ, 2536:174-148. อ้างใน ปณิสา บุญวิวัฒน์)

บทกำหนดโทษกรณี ละเมิดเครื่องหมายการค้าของไทย มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 “ภายใต้บังคับมาตรา 27 และมาตรา 68 เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า เป็นผู้มิสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้า นั้น สำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ ” และบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการปลอมการแปลงเครื่องหมายการค้า มาตรา 108 “บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้ว ในราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และบทลงโทษในการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า มาตรา 109 “บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่น ที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือ เครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ถ้านิติบุคคลกระทำความผิด ผู้ที่รับผิดชอบนิติบุคคลจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย ตาม มาตรา 114 “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

แต่เนื่องจาก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้มีบัญญัติไว้ว่า การกระทำอย่างใดบ้างที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ดังนั้น การพิจารณา ในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า จึงจำเป็นต้องนำหลักเรื่องละเมิดทั่วไป ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 มาปรับใช้ และการใช้สิทธิเกินส่วนตามมาตรา 421 เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีปัญหาในการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้นที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าตามประเภทและชนิดของสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ ส่วนเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นจะมีสิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดได้เฉพาะ กรณีลงขายเท่านั้น ดังนั้น ตามกฎหมายไทยจึงต้องพิจารณาถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีด้วยจะเห็นได้ว่า ต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป การที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปอาจใช้สิทธิตามมาตรา 61 (2) ในการฟ้องเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของตนนั้น เป็นการเยียวยาความเสียหายของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้อย่างหนึ่ง ซึ่งกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของไทยได้บัญญัติไว้ แต่การเยียวยาดังกล่าวนี มีข้อจำกัดความเสียหายที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการให้หยุดกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเท่านั้น แต่ไม่ได้มีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นมานานแล้วและจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตต่อเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแต่อย่างใด แม้ว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศาลไทยสามารถพิจารณาเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้ โดยนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับ แต่ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติเรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายโดยทั่วไป เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น และทำให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล จนอาจเกิดปัญหาทางการค้าและการลงทุนเกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดเรื่องใดบัญญัติไว้ แต่มีปัญหาว่า กรณีใดจะนำบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ซึ่งเป็นปัญหาถึงประเด็นถึงหน้าที่ในการนำสืบพิสูจน์ความมีชื่อเสียงควรมีเพียงใด มีข้อห้ามในการรับฟังพยานหลักฐานหรือไม่ และกรณีดังกล่าวต้องใช้ บทบัญญัติแห่งวิธีสบัญญัติใดมาปรับใช้ เนื่องจากคดีละเมิดในเครื่องหมายการค้า เป็นได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งใช้บังคับแก่คดีแพ่งและคดีอาญานั้น มีผลใช้บังคับแตกต่างกันในบางเรื่อง และในกรณีดังกล่าวมิได้มีกฎหมายลูกบัญญัติรายละเอียดในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างชัดเจน จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัย จึงสามารถแยกประเด็นปัญหาได้ดังนี้

(1) ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งหรือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธี พิจารณาคดีอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมีปัญหาว่า กรณีใดจะนำบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ซึ่งเป็นปัญหาถึงประเด็นถึงหน้าที่ในการนำสืบพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าว่า ผู้ใดจะมีภาระในการพิสูจน์และพยานหลักฐานที่จะนำสืบพิสูจน์ ความมีชื่อเสียงควรมีเพียงใด

(2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติไว้ โดยตรงว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งส่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

(3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติถึง เรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย โดยทั่วไปก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น และทำให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล

(5) ปัญหาการป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า มีการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนและเป็นการปฏิบัติโดยยึดกรอบของกฎหมายเป็นสำคัญ เพื่อกันความผิดพลาดที่จะถูกฟ้องร้องในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจนำผลเสียหายมาสู่หน่วยงานได้ ในการดำเนินงานต้องอาศัยบุคลากรตำรวจที่มีความรู้ความสามารถ มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีการทำงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่ในขณะที่เดียวกันอาจมีข้าราชการตำรวจอีกบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถ การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ขาดภาวะผู้นำขาดคุณธรรมจริยธรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า
2. เพื่อศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายทางการค้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า
2. ทำให้ทราบถึง กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. ได้วิเคราะห์และเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายทางการค้า

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด กฎ ประกาศ คำสั่ง คำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดเครื่องหมายการค้าทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย
สำนักตั้งเดิม (Classical School) (ก่อตั้งโดย อภัยวงศ์.2546) เป็นสำนักที่ถือกำเนิดขึ้นมาในศตวรรษที่ 18 เพื่อจะต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายและการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปกฎหมายที่มีมนุษยธรรม และแน่นอนมากยิ่งขึ้น แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในเรื่องการใช้กฎหมายและการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีโทษที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด เพราะมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free will) คือ มีเหตุผลที่จะคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสีย จากการกระทำของตน หากทำแล้วคุ้มค่าก็จะเลือกที่จะกระทำ แต่หากไม่คุ้มค่าก็จะไม่กระทำ ดังนั้น หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จะเลือกกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำผิดมีมากกว่าโอกาสที่จะถูกจับกุมลงโทษ มนุษย์จึงเลือกกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิดวิธีการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ จะต้องผ่านการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์จะต้องประสานงานกันในการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาคและมีโทษที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิด ดังนั้น การมีโทษที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการป้องกันปราบปรามผู้ที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ก่อการร้ายสากล หรือแก๊งอาชญากรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้กฎหมายควบคุม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การลงขาย (Passing Off)

การลงขาย ถือเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ใช้วิธีการไม่ชอบธรรมเอาเปรียบผู้แข่งขันอื่น กฎหมายจึงจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมดูแล เพื่อให้การแข่งขันดำเนินต่อไปอย่างเป็นธรรมต่อผู้ค้าขาย ทั้งหลาย ซึ่งเป็นหลักกฎหมายของระบบคอมมอนลอว์ สำหรับประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ จะมีหลักกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมให้ความคุ้มครองสำหรับการ กระทำที่เป็นการลงขายความหมายและหลักกฎหมายของการลงขายในประเทศอังกฤษ เรียกว่า passing off ในประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกว่า "Palming Off"

ความหมายของการลงขาย (Passing Off) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเอาสินค้าของตนไป ลงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น บัญญัติไว้ใน "มาตรา 46 บุคคลใดจะ พ้องคดี เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่จดทะเบียน หรือเรียกชื่อสินค้าใหม่ ทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ได้บัญญัติมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน ในอันที่จะฟ้องคดีบุคคลอื่นซึ่งเอาสินค้าของตนไปลงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น"

ลงขาย ใน พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 มาตรา 29 วรรคสอง (ปัจจุบันคือมาตรา 46 วรรคสอง พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534) มิได้จำกัดเฉพาะสินค้าชนิดเดียวกันหรือ ประเภทเดียวกันเท่านั้น หากแต่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงกรณีต่าง ๆ ซึ่งจำเลยเอาสินค้าของจำเลยไป ลงขายว่าเป็นสินค้าของผู้อื่น ซึ่งมีความหมายได้ว่าไม่ใช่การลงในวัตถุเท่านั้น หากแต่เป็นการลงในความเป็นเจ้าของด้วย ฉะนั้น เมื่อจำเลยเอาคำว่า "แฟ็บ"(FAB) ในลักษณะและสีเช่นเดียวกับของโจทก์ใช้กับสินค้าไม้จิ้มฟันของจำเลย ก็ย่อมเป็นการลงขาย ผิดกฎหมายเรื่องละเมิด (ฎ. 343/2503)

เมื่อวิเคราะห์ตามมาตราข้างต้นแล้วเห็นว่า เจ้าของการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้น ไม่มีสิทธิอย่างใด ๆ ที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดในเครื่องหมายการค้าของตน อีกทั้งเมื่อมีบุคคลอื่นนำ เครื่องหมายการค้าของตนไปใช้ก็ยังไม่มีความเสียหาย ทดแทนอย่างใดเลย อาจกล่าวได้ว่า เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นไม่ได้รับความคุ้มครองจาก พระราชบัญญัติ เครื่องหมายการค้าแต่ประการใด กล่าวโดยสรุป การลงขายเป็นการทำให้สาธารณชนคิดว่า สินค้าของ จำเลยมีส่วนเกี่ยวข้องกับโจทก์ จะต้องก่อให้เกิดความเชื่อมโยงในจิตใจของสาธารณชนหรือทำให้ สาธารณชนคิดว่าโจทก์ต้องรับผิดชอบ สิทธิในเครื่องหมายการค้า มาตรา 44 รับรองสิทธิของ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว ให้สิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน มีสิทธิ แต่ผู้เดียว (Exclusive Right) ในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้า นั้นสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ นั้นหมายความว่า บุคคลอื่นโดยอ้อมไม่มีอำนาจที่จะนำเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วไปใช้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนมีสิทธิเรียกให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ตามมาตรา 46 วรรคแรก ซึ่งต่างจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่จดทะเบียนที่ไม่อาจเรียกร้องค่าสินไหม ทดแทนเพื่อการละเมิดได้ตามมาตรา 46 วรรคแรก แต่ถ้าเป็นกรณีลงขายแล้ว เจ้าของเครื่องหมาย การค้าไม่จดทะเบียน สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนหรือป้องกันการละเมิดได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากร ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญาโดยอำนาจรัฐด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ในประเด็นที่กำหนด ผสมผสานกับแบบปลายเปิด เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจาก แนวคิด และทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ ด้านกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

การวิจัยนี้หาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้า จาก เอกสาร วรรณกรรม งานวิจัย ตำรา หนังสือวิชาการ ตัวบทกฎหมายต่างๆ กฎระเบียบ แนวคำพิพากษาของศาล วารสาร นิตยสาร รายงานข้อมูลทางสถิติเอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ และงานทางวิจัยทางเว็บไซต์ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ เกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 5 เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

ผลการวิจัย

1) ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 “เครื่องหมายการค้าที่มีหรือประกอบด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ห้ามมิให้รับจดทะเบียน...(10) เครื่องหมายที่เหมือนกับเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือคล้ายกับเครื่องหมายดังกล่าวจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าไม่ว่าจะได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ก็ตาม” แต่ก็ได้ให้คำจำกัดความหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้าดังกล่าวไว้แต่อย่างใด ดังนั้น การพิจารณาถึงความมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปของเครื่องหมายการค้าสำหรับประเทศไทย จึงเป็นดุลพินิจของนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า คณะกรรมการเครื่องหมายการค้าและศาล ซึ่งเมื่อไม่มี หลักเกณฑ์ที่แน่ชัดก็อาจเกิดปัญหาตามมา เพราะการใช้ดุลพินิจนั้นอาจมีความแตกต่างกันได้ จึงควรกำหนดบทบัญญัติให้ชัดเจนใน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ว่าการพิจารณาถึงความมีชื่อเสียง แพร่หลายของเครื่องหมายการค้า นั้นมีหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ เช่นใด เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการตีความเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ทั่วไปหรือปัญหาการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่

(2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งส่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 47 เป็นการใช้เครื่องหมายการค้าโดยสุจริต โดยการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปนั้น จะไม่คุ้มครองย้อนไปถึงวันที่เริ่มจดทะเบียนหรือมีการใช้เครื่องหมายดังกล่าว กล่าวคือ การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามมาตรา 8 (10) นั้น เป็นการห้ามบุคคลอื่นใดนำเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปมายื่นคำขอจดทะเบียนโดยเจตนาออกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตนเองโดยมิชอบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มาตรา 44 กำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าและเป็นการรับรองสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้จดทะเบียน บุคคลอื่นจะนำเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของไปจดทะเบียนแล้ว ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ได้หากบุคคลอื่นนำไปใช้ย่อมเป็นการล่วงละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วนั้น

(3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้" กล่าวคือ บุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียน เครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและไม่มีสิทธิ ที่จะฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธินั้นด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคแรก มิได้บัญญัติเรื่อง การละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรงจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้บังคับ ซึ่งมาตราดังกล่าวกำหนดว่า ศาลจะมีอำนาจกำหนดค่า สินไหมทดแทนว่าจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและการเยียวยาความเสียหาย

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติถึง เรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย โดยทั่วไปก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดไว้ จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ในทางปฏิบัติศาลยังนำหลักกฎหมายว่าด้วยละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น มาปรับใช้ จึงเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

(5) ปัญหาการป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

การกระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า เป็นอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจของกรมตำรวจ และกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรของสำนักงานอัยการสูงสุด การปฏิบัติการด้านการสืบสวนของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจได้ดำเนินการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมชอบธรรม อำนาจความยุติธรรมให้กับประชาชน แต่ปัญหาของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ขาดแหล่งข้อมูลที่มีการจัดเก็บอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าและอ้างอิง ในการดำเนินงานขององค์กรตำรวจและอัยการแล้ว องค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมปัจจุบัน คือ ศาล แต่ศาลยังไม่มีการสร้างหน่วยงานโดยตรงมารับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ศาลทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งก็มีภาระหน้าที่เฉพาะความผิดเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

(1) การพิสูจน์ความมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปของเครื่องหมายการค้า

บทบัญญัติของกฎหมายเครื่องหมายการค้าควรบัญญัติให้ชัดเจนใน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ว่าการพิจารณาถึงความมีชื่อเสียง แพร่หลายของเครื่องหมายการค้า นั้นมีหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ เช่นใด เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการตีความเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ทั่วไป หรือปัญหาการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการพิจารณาว่าเครื่องหมายใดจะเป็น เครื่องหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปหรือไม่นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ ดังนี้ 1) สินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นจะต้องมีการจำหน่ายหรือมีการใช้หรือมีการโฆษณา หรือได้มีการใช้เครื่องหมายโดยวิธีใด ๆ 2) เครื่องหมายนั้นจะต้องมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บริโภค การพิจารณาว่าเครื่องหมายใดเป็นเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป จึงต้องอาศัยหลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป แทนการอาศัยการตีความตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเมื่อพิจารณา หลักเกณฑ์ดังกล่าว ประกอบกับระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการแจ้งเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป พ.ศ. 2548 จึงสามารถกำหนดแนวทางการพิจารณาลักษณะของเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามกฎหมายไทยได้

(2) ความรับผิดชอบจากการละเมิดในการใช้เครื่องหมายการค้า

การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) นั้น เป็นการห้ามบุคคลอื่นใดนำเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปมายื่นคำขอจดทะเบียนโดยเจตนาลอกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตนเองโดยมิชอบ อันนำไปสู่การสร้างความสับสน หลงผิดให้แก่สาธารณชนในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าซึ่งไม่อาจแปลความรวม ไปถึงเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิมที่ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวกับสินค้าของตนโดยสุจริต ควบคู่มากับเครื่องหมายการค้าที่ต่อมาภายหลังกลับกลายเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป เพราะมิฉะนั้นแล้วเท่ากับว่าเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิมที่ใช้โดยสุจริตให้ไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายโดยเท่าเทียมกัน ย่อมเป็นการไม่ชอบธรรม กับเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิม เมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 44 ซึ่งกำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้านั้นสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าและเป็นการรับรองสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า อันมีผลให้ผู้จดทะเบียนไม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าที่ให้จดทะเบียน หรือเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้จดทะเบียน บุคคลอื่นจะนำเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของไปจดทะเบียนแล้ว ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ได้หากบุคคลอื่นนำไปใช้ย่อมเป็นการล่วงละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วนั้น

การพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีการล่วงละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนได้ เนื่องจากมาตรา 44 เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น ดังนั้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนจึงพึงอคติเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าหรือเรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ได้ตามมาตรา 46 วรรคแรก เว้นแต่กรณีเป็นการล่วงชายตามมาตรา 46 วรรคสองโดยการล่วงชาย หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเอาสินค้าของตนไปล่วงชายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น จึงเห็นได้ว่า เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 44 วรรคแรก คือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้นที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าตามประเภทและชนิดของสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ส่วนเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นจะมีสิทธิฟ้อง ผู้กระทำความผิดได้เฉพาะกรณีล่วงชายเท่านั้น ดังนั้น ตามกฎหมายไทยจึงต้องพิจารณาถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีด้วย จะเห็นได้ว่าต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

(3) การพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 46 วรรคแรก "บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือ เรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทน เพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้" หมายความว่า บุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียน เครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและไม่มีสิทธิ ที่จะฟ้องเรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธินั้นด้วย หรือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จะมีสิทธิฟ้องเพื่อป้องกันหรือฟ้องเพื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำเครื่องหมายการค้าไปใช้ และยังมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่ได้นำเครื่องหมายการค้าไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น บุคคลที่จะถือว่าเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าและมีสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว คือ บุคคลที่ได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าไว้แล้วเท่านั้น ส่วนบุคคลที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ ไม่ถือว่าเป็นเจ้าของ และไม่อาจฟ้องเพื่อรักษาสิทธิหรือห้ามผู้อื่นใช้ หรือเรียกค่าเสียหายในกรณีที่เครื่องหมายการค้าที่ยังไม่จดทะเบียนของตนถูกระงับโดยผู้อื่นได้ อย่างไรก็ดี ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า แม้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนจะไม่มีสิทธิดังกล่าวข้างต้น แต่ก็อาจมีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลได้หากเป็นการล่วงละเมิดตามมาตรา 46 วรรคสอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติถึงสิทธิและการได้รับความคุ้มครองการไว้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแตกต่างกันระหว่าง เครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ และมีได้จดทะเบียน

กรณีพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปทั้งที่จดทะเบียนแล้วและมีได้จดทะเบียนกล่าว คือ หากเครื่องหมายที่จดทะเบียนหรือได้ยื่นขอจดทะเบียนเหมือนกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ไม่ว่าจะใช้สำหรับสินค้าจำพวกชนิดใด นายทะเบียนจะต้อง ปฏิเสธการจดทะเบียนหรือเพิกถอนเครื่องหมายนั้น แต่หากเครื่องหมายที่จดทะเบียนหรือยื่นขอจดทะเบียนคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป เครื่องหมายดังกล่าวจะต้องคล้าย จนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ตามแนวทางการตีความของศาลเกี่ยวกับมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ดังนั้น ขอบเขตของการได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปจึง มีอยู่เฉพาะสินค้าที่เหมือนหรือคล้ายเท่านั้น ทั้งนี้ หากเครื่องหมายที่เหมือนหรือคล้ายกับ เครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้ไว้เครื่องหมายนั้นมาแล้วโดยสุจริตหรือมีพฤติการณ์ พิเศษ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนเครื่องหมายนั้นโดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเกี่ยวกับการไว้ก็ได้ ตามที่เห็นสมควร ดังที่บัญญัติในมาตรา 27 ก็ได้

(4) การละเมิดและการเยียวยาความเสียหาย

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 มาตรา 44 ได้ให้สิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนสำหรับสินค้าที่ตนได้จดทะเบียนไว้แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะละเมิดภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้าไทย กลับพบว่าไม่มีข้อกำหนดมาตราใดให้บทนิยามของคำว่าละเมิดเครื่องหมายการค้าไว้ อย่างไรก็ดี ด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมายเครื่องหมายการค้า ประกอบกับแนวคำพิพากษาฎีกาจึงพอเข้าใจถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ว่าเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดไว้จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป อย่างไรก็ตาม การนำเครื่องหมายการค้าไปติดกับสินค้า หีบห่อ หรือบรรจุภัณฑ์นั้น นับเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน รวมถึงการนำภาพเครื่องหมายทางการค้าไปวาง ที่บริเวณแผงขายสินค้าหรือกองสินค้าก็น่าจะถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าได้

(5) การป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

ในการสอบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ให้ข้าราชการตำรวจที่สอบสวนทำบันทึกไว้ในลักษณะเป็นบันทึกช่วยความจำของตนเองและให้การสืบสวนเรื่องนั้น ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นให้ผลสำเร็จสมบูรณ์ ข้าราชการผู้นั้นควรรายงานให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปจนถึงผู้บังคับบัญชาระดับสารวัตรทราบ การแจ้งการรายงานงานควรแจ้งรายงานด้วยวาจาหรือบันทึกรายงานเพื่อให้ทราบข้อมูลรายละเอียดตามสมควรก่อนได้ เป็นหน้าที่ของสารวัตรแผนกนั้นของผู้บังคับการ ผู้บังคับการในสายบังคับบัญชา ที่จะพิจารณาสั่งการวางแผน มอบหมายหรือเข้าร่วมทำการสอบสวนและหรือรายงานขอคำแนะนำสั่งการจาก ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นด้วย การสืบสวนที่ริเริ่มโดยการสั่งการมอบหมายของผู้บังคับบัญชาให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ สารวัตรแผนกผู้รับสั่ง สั่งการ วางแผน มอบหมายให้รองสารวัตรไปทำการสืบสวน หรือดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ของแต่ละลักษณะงาน หรือการสืบสวนด้วยตนเองแล้วแต่กรณี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2546). องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ : ผลกระทบที่เกิดจากองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ในประเทศไทย. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2531). "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : อุปสรรคและข้อเสนอเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย." ในเอกสารสรุปการวิจัยและข้อมูลนโยบายสาธารณะ. ชุดที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการวิชาการคณะนิติศาสตร์. (2530). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคและข้อเสนอเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- คณิน บุญสุวรรณ. (2529). "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ" การสัมมนาทางวิชาการเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..
- เฉลิมวุฒิ สาระกิจ. (ออนไลน์ 23-09-2558). วัตถุประสงค์ในการลงโทษอาญา. อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cells) ในประเทศไทย Legal Measures on the Stem Cells Monitoring in Thailand

ศลทร คงหวาน¹, สมพร สุริมิตร², ณภวัต ลือดารา³, จุฑารัตน์ กันทอง⁴ และพีรพล สิมมา⁵
Sontlorn Kongwan, Somporn Sureemith, Napawat Luedara, Jutharat Kantong and Peerapol Simma

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาในทางปฏิบัติ เพื่อกำหนดรูปแบบของกฎหมาย และมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดในประเทศไทย

เก็บข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กลุ่มตัวอย่างรวม 40 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนเอกสาร (Review Literature) เกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและ การประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดในประเทศไทยและต่างประเทศและนำข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร มาจัดรวบรวมให้เป็นระบบ

ผลการวิจัยพบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดโดยตรง ทำให้เกิดปัญหาทางด้าน การควบคุม กำกับ ดูแล การใช้และการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดในการบำบัดรักษาโรค จึงทำให้เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะต้องนำกฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหา เช่น ปรับใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประมวลกฎหมายอาญา ฯลฯ ซึ่งไม่มีความครอบคลุมประเด็นปัญหาเพื่ออาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมาตรการทางกฎหมายจะมุ่งเน้นในส่วนของการวิจัย และทดลองเป็นหลักเนื่องจากการรักษาโดยใช้เซลล์ต้นกำเนิดยังอยู่ในขั้นทดลองมีเพียงบางโรคเท่านั้นที่ได้รับการรับรอง ส่วนการควบคุมกำกับเชิงพาณิชย์ ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาควบคุม กำกับ และจากข้อเท็จจริงในปัจจุบันมีการจำหน่ายเซลล์ต้นกำเนิดในเชิงพาณิชย์แล้ว ดังนั้น ประเทศไทยควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุม กำกับ การผลิตและการประกอบธุรกิจ เซลล์ต้นกำเนิดและผลิตภัณฑ์จากเซลล์ต้นกำเนิด เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งหน่วยงานของรัฐจะต้องให้การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดและผลิตภัณฑ์จากเซลล์ต้นกำเนิดแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่ประชาชนในการรักษา หรือการเลือกใช้เซลล์ต้นกำเนิด หรือผลิตภัณฑ์ต้นกำเนิดต่อไป

คำสำคัญ: เซลล์ต้นกำเนิด , กฎหมาย

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The study of descriptive research. The objectives of this were: identify problems in practice and determine the form of the law and the appropriate measures to monitor the production of stem cells and the stem cells business in Thailand.

Data is collected by documentary research and fieldwork research using the in depth interview. The representative sample in the study included 40 people. Information of the monitoring of stem cells production in Thailand and overseas and the stem cells business are reviewed. Data from the documentary research is compiled systematically.

The study found that there is not a related law of stem cells in Thailand; therefore it causes problems on controlling and monitoring the use of stem cells as therapeutics and stem cells businesses. Moreover, when the problem occurs the existing laws and applied concerning each problem such as the Civil and Commercial Code and the Criminal Code which do not cover the problem that will occur in the future. Most importantly, the legislative measures emphasize on research and the experimentation because stem cells curative care is on the process of researching and there are some ailments which have been proved that can be cured by using the stem cells. Likewise, there are not any legislative measures on stem cells commercial control. In consequence, Thailand should legislate the measures for stem cells production and business monitoring in order to prevent any problem which may occur in the future. In addition, the government sectors must educate the people and publicize the information of stem cells for their decision of using it as the curative care and the use of stem cells products.

Keyword: stem cells , Laws

บทนำ

ปัจจุบันมีการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดอยู่มาก เช่น ธนาคารรับฝากเซลล์ ต้นกำเนิด(จากสายสะดือทารกแรกเกิด) การฉีดเซลล์ต้นกำเนิดเพื่อความอ่อนเยาว์ของผิวในธุรกิจเสริมความงาม ธุรกิจจำหน่ายสเต็มเซลล์สังเคราะห์จากผลไม้สัตว์ ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีค่าใช้จ่ายสูงมาก เมื่อพิจารณามาตรการในการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด โดยใช้มาตรการทางกฎหมายในปัจจุบัน ยังพบปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ ต้นกำเนิดในประเทศไทย โดยสามารถสรุปปัญหาตามลักษณะของผลกระทบได้ จากที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า การได้มาซึ่งเซลล์ต้นกำเนิดในปัจจุบันนี้มีที่มาหลักๆ อยู่ 2 ทางคือ เซลล์ต้นกำเนิดที่ได้มาจากตัวอ่อนหรือจากเอ็มบริโอ กับเซลล์ต้นกำเนิดที่มาจากผู้ใหญ่ เช่น ไชกระดุก หรือเลือด ซึ่งในปัจจุบันนั้นการควบคุม กำกับ การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดนั้น ยังไม่มีกฎหมายที่เฉพาะเจาะจง เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบของกฎหมายไทย แม้จะมีข้อบังคับแพทยสภาด้วย ด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรมเรื่อง การปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเพื่อการรักษา พ.ศ. 2552 แต่ก็ยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดโดยตรง รวมไปถึงการกำหนดให้การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดขึ้น โดยความยินยอม อย่างแท้จริง ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่มีลักษณะโทษในทางอาญาอย่างแท้จริง รวมทั้งการควบคุมคุณภาพเซลล์ต้นกำเนิด การคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบ และการควบคุมทางด้านจริยธรรม

จะเห็นว่า ถึงแม้การปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) แก่ผู้ป่วยจะมีประโยชน์ต่อการรักษาโรค และเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ และเป็นทางเลือกที่อาจทำให้มวลมนุษยชาติได้มีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น แต่ก็ยังไม่อาจรับประกันได้ว่า ประโยชน์ที่ได้จากเซลล์ต้นกำเนิด จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบตามมา ดังนั้น เพื่อควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด ในประเทศไทย ซึ่งอาจจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเป็นการค้าเชิงพาณิชย์ จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด และเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันมิให้เกิดปัญหาขึ้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดทางเลือกในการรักษาโรคที่ทันสมัย และมีกฎหมายในการรองรับอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม และจริยธรรมเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทย
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทยและต่างประเทศ
2. ทำให้ทราบถึง ปัญหา อุปสรรค และมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม และจริยธรรมเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทย
3. ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทยและต่างประเทศ ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) และการผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สเต็มเซลล์ (Stem Cell) หรือเรียก เซลล์ต้นกำเนิด หรือ เซลล์บำบัด หรือ เซลล์ต้นต่อ คือ เซลล์อ่อนที่พร้อมแบ่งตัวเองขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีศักยภาพที่จะพัฒนาไปเป็นเซลล์ชนิดต่างๆ ของร่างกาย เพื่อทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งในร่างกายของมนุษย์

โดยเซลล์ต้นกำเนิดแต่ละเซลล์จะพัฒนาเป็นเซลล์ที่ทำหน้าที่จำเพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น เซลล์กล้ามเนื้อหัวใจ เซลล์กล้ามเนื้อไต เซลล์กล้ามเนื้อตับ และเซลล์สมอง เป็นต้น เมื่อเซลล์เหล่านี้ตายหรือเสื่อมลงไปจะไม่มีเซลล์ใหม่มาทดแทนหรือไม่สามารถซ่อมแซมให้กลับมาเหมือนเดิมได้ แต่ในร่างกายของมนุษย์ยังมีเซลล์อีกชนิดที่สามารถเติบโต และพัฒนาทดแทนเซลล์เหล่านี้ได้ หรือเรียกว่า สเต็มเซลล์

การใช้สเต็มเซลล์ในประเทศไทย

พ.ศ. 2545 คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ร่วมกับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ ได้นำเลือดจากรกทารกที่มีผู้บริจาคให้ และเป็นรกของทารกที่ไม่ใช่ญาติกันมาปลูกถ่ายรักษาผู้ป่วยเด็ก 2 ราย รายหนึ่งเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย อีกรายหนึ่งเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวพร่องที่เป็นแต่กำเนิดชนิด Wiskott-Aldrich Syndrome ผลคือผู้ป่วยทั้งสองรายหายขาดจากโรคได้

พ.ศ. 2549 คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช ใช้สเต็มเซลล์จากเลือดในการรักษาผู้ป่วยโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย (มะเร็งเม็ดเลือดขาว) ชนิดเฉียบพลัน ซึ่งใช้รักษาผู้ป่วยจำนวน 400 ราย พบว่า ผู้ป่วยสามารถหายขาดได้ประมาณ 70% ของผู้ป่วยทั้งหมด และหายเป็นปกติภายใน 6 เดือน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในปัจจุบัน ทางวงการแพทย์ของประเทศไทยมีการศึกษาสเต็มเซลล์จากร่างกายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสเต็มเซลล์ที่มาจากไขกระดูก และสายสะดือหลังคลอด เพื่อใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคต่างๆ แต่การใช้ประโยชน์มักมีข้อจำกัดในเรื่องของหมู่เลือดจากเซลล์ต้นกำเนิดกับผู้รับ รวมถึงชนิดเม็ดเลือดขาว และเนื้อเยื่อที่ต้องให้ตรง และสามารถรับกันได้

สเต็มเซลล์จากร่างกาย (adult stem cells หรือ somatic stem cells)

สเต็มเซลล์จากร่างกาย เป็นสเต็มเซลล์ที่พัฒนาไปเป็นเซลล์อื่นได้จำกัด เพียงไม่กี่ชนิดเท่านั้น เราเรียกสเต็มเซลล์พวกนี้ว่า multipotent stem cells โดยพบว่า สเต็มเซลล์จากร่างกายที่ได้มาจากระบบหรือเนื้อเยื่อส่วนใด ก็จะสามารถพัฒนาไปเป็นเซลล์ของระบบหรือเนื้อเยื่อนั้นๆ เท่านั้น ตัวอย่างเช่น สเต็มเซลล์ที่ได้มาจากระบบกล้ามเนื้อหัวใจ เมื่อนำมาเพาะเลี้ยง เซลล์ก็จะพัฒนาไปเป็นเซลล์กล้ามเนื้อหัวใจเท่านั้น แต่ก็มีสเต็มเซลล์จากร่างกายบางชนิดที่สามารถพัฒนาเซลล์กลายเป็นเซลล์อื่นที่ไม่ใช่เซลล์เดิมได้ หรือเรียกความสามารถนี้ว่า plasticity หรือ transdifferentiation ตัวอย่างเช่น สเต็มเซลล์จากสมองสามารถที่จะพัฒนาไปเป็นเซลล์กล้ามเนื้อหัวใจได้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเซลล์กลายเป็นเซลล์อื่นที่ไม่ใช่เซลล์เดิมได้ พบว่า จะเกิดในสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังเพียงบางสปีชีส์เท่านั้น และปริมาณสเต็มเซลล์ที่จะทำให้สำเร็จได้จะมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สเต็มเซลล์จากร่างกายจะพบในบางที่ เช่น สมอง ไขกระดูกสันหลัง หลอดเลือด ลำไส้เล็ก หัวใจ และตับ เป็นต้น โดยสเต็มเซลล์จากร่างกายที่ถูกนำมาใช้ในทางการแพทย์มานาน คือ สเต็มเซลล์จากไขกระดูก ที่ใช้ในการปลูกถ่ายไขกระดูก (bone marrow transplantation) ปัจจุบันแพทย์นิยมนำสเต็มเซลล์จากไขกระดูกมาใช้ในการรักษาโรคโลหิตจาง (มะเร็งเม็ดเลือดขาว) ควบคู่ไปกับการฉายรังสีและเคมีบำบัด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากร ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญาโดยอำนาจรัฐด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ในประเด็นที่กำหนด ผสมผสานกับแบบปลายเปิด เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจาก แนวคิด และทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ ด้านกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

การวิจัยนี้หาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้า จาก เอกสาร วรรณกรรม งานวิจัย ตำรา หนังสือวิชาการ ตัวบทกฎหมายต่างๆ กฎระเบียบ แนวคำพิพากษาของศาล วารสาร นิตยสาร รายงานข้อมูลทางสถิติเอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ และงานทางวิจัยทางเว็บไซต์ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ เกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปลผลการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 5 เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

ผลการวิจัย

ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดแบ่งตามที่มาของเซลล์ต้นกำเนิดดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดจากตัวอ่อนหรือจากเอ็มบริโอ (Embryonic Stem Cell) ปัจจุบันพบว่า มาตรการทางกฎหมายในปัจจุบันยังไม่สามารถให้ความคุ้มครอง หรือควบคุม กำกับ การผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดได้อย่างเพียงพอ โดยพบปัญหา จากมาตรการทางกฎหมายในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองแหล่งที่มาของเซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อน โดยปัจจุบันยังไม่มีความหมายที่ให้ความคุ้มครองโดยเฉพาะ ในปัจจุบันมีการปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา เป็นหลักในการให้ความคุ้มครองเซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อน โดยกฎหมายในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองตัวอ่อนที่อยู่นอกครรภ์มารดา การที่นำตัวอ่อนไปใช้ในการแยกสกัดเซลล์ต้นกำเนิดนั้น ซึ่งทำให้ตัวอ่อนนั้นไม่สามารถเจริญเติบโตเป็นมนุษย์ได้ ซึ่งเป็นการฆ่าตัวอ่อน ในทางจริยธรรมและศีลธรรมนั้นการเริ่มต้นของชีวิตเกิดขึ้นแล้ว โดยศาสนาพุทธ ชีวิตเกิดเมื่อปฏิสนธิแล้ว และการสละชีวิตเพื่อแลกกับชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศนั้น สรุปได้ว่า การนำตัวอ่อนไปใช้ในการสกัดเซลล์ ต้นกำเนิดเพื่อนำไปบำบัดรักษาโรค สามารถทำได้ แต่จะต้องเป็นตัวอ่อนที่อายุไม่เกิน 14 วัน เพราะ ตัวอ่อนที่อายุเกิน 14 วันขึ้นไป มีสภาพเหมือนกับตัวอ่อนที่อยู่ในครรภ์มารดา โดยมีลักษณะที่คล้ายกับ ทารกในครรภ์ ดังนั้น กฎหมายไทยควรจะให้การคุ้มครองตัวอ่อนมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในร่างกาย หรือ นอกในร่างกาย โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่ดีที่สุดที่ได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และระยะใดที่กฎหมายควรเข้าไปให้การคุ้มครองตัวอ่อนที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ ซึ่งกฎหมายควรเข้าไปคุ้มครองตัวอ่อนที่อายุเกิน 14 วัน ส่วนระยะตัวอ่อนมนุษย์ที่กฎหมายควรสนับสนุนให้ทำเป็นวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ คือ ตัวอ่อนอายุไม่เกิน 14 วัน ซึ่งเป็นขอบเขตที่เหมาะสมที่กฎหมายจะเข้าไปคุ้มครองตัวอ่อนมนุษย์ และไม่เป็นการปิดกั้นการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์เกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อนด้วย โดยเห็นได้จากกฎหมายของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอเมริกา เป็นต้น

1.2 ปัญหาเรื่องการควบคุมการใช้เซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อน

ปัจจุบันการใช้เซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อน ยังไม่ถึงว่าเป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรมนอกจากการใช้ที่เกี่ยวข้องกับโรคเลือด ที่มีการวิจัยรับรองผลเท่านั้น เนื่องจากการรักษาตามกรรมวิธีและหลักวิชาการทางการแพทย์ยังไม่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานของวิชาชีพ แต่เป็นการใช้วิธีการใหม่ในการรักษา ทำให้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของการประกอบวิชาชีพเวชกรรม เพราะถ้าเป็นการประกอบวิชาชีพ เวชกรรมแล้ว จะต้องอยู่ภายใต้สภาวิชาชีพที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบจริยธรรม มาตรฐานการรักษา และรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับความปลอดภัยในการเข้ารับการรักษาด้วยวิธีการใช้เซลล์ต้นกำเนิด หรือแนวทางใหม่ๆ ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

1.3 ปัญหาเรื่องการยินยอมเกี่ยวกับการใช้เซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อน

ปัจจุบันการขอความยินยอมในการวิจัยเนื้อเยื่อ เลือด หรือตัวอ่อนของมนุษย์เพื่อให้ได้มาซึ่งเซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อนนั้น ถือว่าเป็นการวิจัยอันเกี่ยวข้องกับเนื้อตัวร่างกายมนุษย์โดยตรง ซึ่งปัจจุบันกฎหมายมิได้ให้คำจำกัดความในเรื่องความยินยอมไว้ ทำให้กระบวนการขอความยินยอมไม่มีรูปแบบ แนวทางที่ชัดเจน ส่งผลต่อความเหมาะสมในการขอความยินยอม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บางครั้งอาจไม่ได้ขอความยินยอม หรือขอความยินยอมไม่ถูกต้องตามกฎหมายและผู้บริจาคเซลล์ต้นกำเนิดไม่ทราบทำให้การทดลองไม่ได้ขอความยินยอมไม่ได้รับการยอมรับผลของการวิจัย ทำให้เกิดปัญหาตามมา

ดังนั้น กระบวนการขอความยินยอมในการใช้เซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อนนั้นต้องมีลักษณะที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนของบุคคลเหล่านี้ด้วย กล่าวคือ มนุษย์ปุถุชนคนหนึ่งนอกจากจะมีสิทธิและความสามารถที่จะเลือกยอมรับและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเองแล้วความยินยอมจะต้องอยู่ภายใต้การแจ้งรายละเอียดและให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ด้วย โดยหลักการให้ความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าวก่อนอันมีผลให้เป็นเหตุยกเว้นความผิดกฎหมาย

2. ปัญหาเรื่องการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดผู้ใหญ่ (Adult Stem Cell)

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายเซลล์ต้นกำเนิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จะเห็นว่าในการซื้อขายเซลล์ต้นกำเนิดนั้นไม่สามารถทำได้ เพราะเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ คือ ทรัพย์สินที่ไม่สามารถถือเองได้และทรัพย์สินที่โอนแก่กันได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และขัดกับหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี มาตราการทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับทรัพย์สิน สามารถใช้ในการควบคุมที่ใช้ได้ผล แต่ในบางสถานการณ์ หากเจ้าของเซลล์ต้นกำเนิด บริจาคเซลล์ต้นกำเนิดให้ผู้รับบริจาคก็สามารถทำได้ และอาจมีการให้ค่าตอบแทนด้วย ซึ่งในการตรวจสอบจะทำได้ยากมาก และไม่ต่างอะไรกับการซื้อขายจากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริง มาตราการทางกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ไม่สามารถจะควบคุม กำกับ ได้จึงสมควรควรมีบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเซลล์ต้นกำเนิดขึ้น

2.3 ปัญหาการควบคุม กำกับดูแลเซลล์ต้นกำเนิดตามกฎหมายอาญา

กฎหมายความรับผิดทางอาญาอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นการกระทำจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อผู้เสียหายมิได้ยินยอม เช่น ลักทรัพย์ และยักยอกทรัพย์ หากเจ้าของเซลล์ต้นกำเนิดยินยอม การกระทำย่อมไม่เป็นความผิด เพราะขาดเจตนา ซึ่งถือว่าขาดองค์ประกอบภายนอกของความผิด แต่ทั้งนี้จะต้องดูว่าความยินยอมจะต้องมีก่อนหรือขณะกระทำความผิดอย่างบริสุทธิ์ใจ และความยินยอมนั้นไม่ขัดต่อจิตสำนึกในศีลธรรมอันดีและความสงบเรียบร้อยของประชาชนด้วย จะเห็นว่า แม้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าว จะสามารถนำมาปรับใช้เกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดได้ แต่ก็ไม่ทุกสถานการณ์เนื่องจาก ส่วนใหญ่แล้วผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เช่น นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ นักวิจัยเป็นผู้ทำหน้าที่ในการทดลอง เกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิด ดังนั้นการที่ผู้เสียหายจะเข้าไปตรวจสอบว่า มีการนำเอาเซลล์ต้นกำเนิดของตน ไปใช้นอกเหนือจากข้อตกลง ความยินยอมหรือไม่ย่อมเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก หรือหากมีการนำไปใช้จริงก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งการที่ผู้เสียหายจะนำคดีมาฟ้องศาล ก็จะเป็นภาระในการพิสูจน์ความจริงซึ่งทำได้ยากมาก

2.4 ปัญหาการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดนอกสถานพยาบาล

ปัจจุบันมีการใช้เซลล์ต้นกำเนิดนอกสถานพยาบาล เช่น การใช้ตามคลินิกเสริมความงาม ซึ่งมีใช่เป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรม เมื่อมิใช่การประกอบวิชาชีพเวชกรรมจึงมิใช่สถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบวิชาชีพเวชกรรม และพิจารณาจากความหมายในส่วนอื่นๆ แล้วยังไม่มีความชัดเจน ที่จะปรับได้กับความหมายอื่นๆ หากปรับว่าเป็นสถานที่ขายยาเนื่องจากเซลล์ต้นกำเนิดที่นำออกมา ผ่านกระบวนการต่างๆ ถือได้ว่าเป็นยาตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 แต่ก็อยู่ในข้อยกเว้นของนิยามเกี่ยวกับความหมายของยา ในพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ดังกล่าวนอกจากนี้ในนิยามมิได้กล่าวถึงการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมแต่อย่างใด

ดังนั้น สถานที่ที่ใช้เซลล์ต้นกำเนิดที่มีใช้การประกอบวิชาชีพเวชกรรมจึงมิใช่สถานพยาบาลตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2514 ซึ่งไม่ตกอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงเรื่องมาตรฐานและความปลอดภัยในการเข้ารับการรักษา

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดใช้เซลล์ต้นกำเนิดอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510

เซลล์ต้นกำเนิดไม่ใช่ยา เนื่องจากเซลล์ต้นกำเนิดกลุ่มหนึ่งมีกลไกการควบคุมเลียนแบบยา แต่อีกกลุ่มใหญ่ไม่ใช่ยาและไม่เกี่ยวข้องกับยาแต่อย่างใด แต่ก็ถูกนำไปปนกัน จึงนับเป็นความพยายามควบคุมที่ไม่มีรายละเอียดทางวิทยาศาสตร์ในการควบคุม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เพียงพอ ดังนั้นการกำหนดให้เซลล์ต้นกำเนิดอยู่ในบังคับตามพระราชบัญญัติฯ จึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันยังมีการนำเซลล์ต้นกำเนิดมาใช้ในการประกอบธุรกิจเสริมความงามอีกด้วย ซึ่งไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายดังกล่าว

3. ปัญหาการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด ทางด้านจริยธรรม

ในมุมมองทางจริยธรรมแม้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยใช้เซลล์ต้นกำเนิดในการรักษาโรค เป็นการกระทำที่ประเสริฐ โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ที่เจ็บป่วยทนทุกข์ทรมานจากโรคร้ายต่างๆ แต่การที่พยายามนำเซลล์ต้นกำเนิดตัวอ่อนมาใช้รักษาโรค หรือซ่อมแซมอวัยวะซึ่งทางการแพทย์ เชื่อว่าจะมีผลการรักษาที่ดีนั้น เราต้องยอมรับด้วยว่า วิธีนี้เป็นการทำลายชีวิตหนึ่ง เพื่อรักษาอีกชีวิตหนึ่งให้อยู่รอด พุทธศาสนาทือว่าเป็นบาปเพราะไปทำลายจุดเริ่มต้นของชีวิตเป็นการละเมิดชีวิตอื่น ซึ่งชีวิตนั้นควรได้มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป

เปรียบเทียบมาตรฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแลการผลิตและประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด (Stem Cell) ในประเทศไทยและต่างประเทศ

ประเทศไทย การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดนั้น ควบคุม โดยประมวลกฎหมายอาญาในฐานรับผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ประกอบด้วย ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานทำให้ เสียทรัพย์ ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ และความผิดฐานฉ้อโกง ความรับผิดชอบทางแพ่งสัญญาของการควบคุม การผลิต จำหน่ายตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากเซลล์ต้นกำเนิดเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์จึงไม่สามารถทำสัญญาซื้อ-ขายได้ นอกจากสัญญารับฝากของเท่านั้น ความรับผิดฐานละเมิด ผู้รับบริการสามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในกรณีละเมิดได้ การควบคุมการผลิตเซลล์ต้นกำเนิด จากตัวอ่อน อนุญาตให้ใช้ในการวิจัยทางการแพทย์เท่านั้น ส่วนการใช้เซลล์ต้นกำเนิดที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพมาใช้ในการรักษาโรคต้องได้รับการยินยอม หากปราศจากความยินยอมถือว่าผิดจริยธรรมทางการแพทย์

องค์กรในการควบคุม กำกับ ดูแล ประกอบด้วย แพทย์สภา ควบคุมกำกับในส่วนของการใช้เซลล์ต้นกำเนิดเพื่อการรักษาผู้ป่วย สำนักงานอาหารและยา ควบคุมในส่วนของการใช้เซลล์ต้นกำเนิดตามพระราชบัญญัติฯ และสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคให้ความคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากเซลล์ต้นกำเนิด ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกำกับ ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญ มีบทบัญญัติควบคุมการผลิตเซลล์ต้นกำเนิดและประกอบธุรกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิการมีชีวิต เสรีภาพ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีบทบัญญัติควบคุมการผลิตเซลล์ต้นกำเนิดและการประกอบธุรกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน และสภาพบุคคล ประมวลกฎหมายอาญาควบคุมการผลิตเซลล์ต้นกำเนิดและการประกอบธุรกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องชีวิต-ร่างกาย และทรัพย์ (ลักทรัพย์ ยักยอก ทำให้เสียทรัพย์ ฉ้อโกง) พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 ควบคุม กำกับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดตามพระราชบัญญัติฯ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 ควบคุม กำกับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2556 คุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด และพรบ. สถานพยาบาล พ.ศ. 2514 ควบคุม กำกับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจในสถานพยาบาล แบบขอความยินยอมในการบอกกล่าว ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือสถานพยาบาลที่เป็นผู้กำหนดขึ้นเองภายใต้ข้อบังคับแพทย์สภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม ฉบับ 2 (พ.ศ. 2550) และ "คำประกาศสิทธิผู้ป่วย" และอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

อังกฤษ การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดนั้น ควบคุมโดยประมวลกฎหมายอาญาในฐานรับผิดเกี่ยวกับชีวิต-ร่างกาย ประกอบด้วย กรณีผู้ป่วยหรือผู้รับบริการเสียชีวิต กฎหมายอาญาของประเทศอังกฤษ กำหนดฐานความผิด ดังนี้ ฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ฐานฆ่าผู้อื่นโดยตั้งใจ ฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือกรณีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เมื่อผู้ป่วยหรือผู้รับบริการได้รับบาดเจ็บ หรือทุกข์ทรมาน ความรับผิดทางแพ่งสัญญาของการควบคุม การผลิต จำหน่ายตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือความรับผิดฐานหลอกลวง กรณีที่ผู้ขายแสดงข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับสินค้า ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด อาจฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายได้ตามความผิดฐานละเมิดได้ ส่วนความผิดทางจริยธรรมนั้นเป็นความผิดเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตเซลล์ต้นกำเนิดจากตัวอ่อน พบว่า มีการอนุญาตให้ใช้ในการวิจัยทางการแพทย์เท่านั้น การใช้เซลล์ต้นกำเนิดที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพมาใช้ในการรักษาโรคต้องได้รับการยินยอม หากปราศจากความยินยอมถือว่าผิดจริยธรรมทางการแพทย์ องค์กรในการควบคุม กำกับ ดูแล และ การผลิต และการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดประกอบด้วย คณะกรรมการออร์นอค สำนักงานกิจการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้ามหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอ็มบริโอวิทยาและพันธุกรรมมนุษย์ (Human Fertilization and Embryology Authority) ส่วนแบบขอความยินยอมให้ ความสำคัญต่อเรื่อง Autonomy และ Informed Consent อังกฤษได้เคร่งครัดถึงการให้ความยินยอมโดยได้รับคำบอกกล่าวเป็น อย่างมาก เน้นการให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

สหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล การผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิดนั้นควบคุมโดยประมวล กฎหมายอาญาในฐานะรับผิดชอบเกี่ยวกับชีวิต-ร่างกาย ประกอบด้วย ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยตั้งใจว่า หาก ผู้เสียหายจากการกระทำดังกล่าวนั้นยังไม่ถึงแก่ความตายในพื้นที่โดยให้ความคุ้มครองการเจ็บป่วยถึง 3 ปีก่อนตาย หากการตาย เกิดจากการกระทำของแพทย์ ความผิดทางแพ่งสัญญากฎหมายของอเมริกาห้ามทำการซื้อขายตัวอ่อนในเชิงพาณิชย์ ผู้บริโภคก็จะ สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้าประเภทนั้นๆ ได้ตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยละเมิดได้ ส่วนความผิดทาง จริยธรรมนั้น ตัวอ่อนในการใช้เทคโนโลยีการเจริญพันธุ์จะต้องมีอายุไม่เกิน 14 วัน นับจากวันแรกที่ได้มีการแบ่งแยกเซลล์ โดย ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดตามกฎหมาย โดยองค์การในการควบคุม กำกับ ดูแล ประกอบด้วย สถาบันสุขภาพแห่งชาติ (The National Academy of Sciences) ได้วางแนวปฏิบัติอย่างไม่เป็นทางการให้กับนักวิจัย และคณะกรรมการจริยธรรมศาลสูงของประเทศ สหรัฐอเมริกาได้วางแนวบรรทัดฐานในการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ และ คณะกรรมการ Consumer Product Safety Commission (CPSC) ให้ความคุ้มครองประชาชนจากการบาดเจ็บและได้รับความเสียหายจากสินค้าที่บริโภค

ส่วนกฎหมายในการควบคุม กำกับ นั้น ประกอบด้วย Human Chimera Prohibition Act of 2005 และ Human Cloning Ban and Stem Cell Research Protection Act of 2007 ควบคุมเกี่ยวกับจริยธรรมการทำวิจัยเซลล์ต้นกำเนิด กฎหมายอาญา ควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์หรือการรับบริการทางการแพทย์ ที่เรียกว่า "คดีทุร เวชปฏิบัติ" เหมือนกฎหมายของอังกฤษ และ The Consumer Product Safety Act 1972 มีบทบัญญัติควบคุม กำกับ ดูแล การ ประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด โดยการให้ความคุ้มครองประชาชนจากการบาดเจ็บและได้รับความเสียหายจากสินค้าที่บริโภค ส่วน แบบขอความยินยอม The Model Penal Code ที่ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความยินยอมที่จะเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาเรื่องนี้ไว้ ว่าจะต้องเป็นความยินยอมที่เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2514 ใช้บทบัญญัติเกี่ยวกับ สถานที่จะดำเนินการเกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดอันมีลักษณะ เป็นการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งได้แก่สถานที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดจากเม็ดโลหิต จึงเป็นสถานพยาบาลภายใต้ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2514 ทำให้ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น ต้องได้รับใบอนุญาตการ ประกอบกิจการสถานพยาบาล

พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 บัญญัติเพิ่ม การปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตมีหลักเกณฑ์และ มาตรฐานการปฏิบัติรองรับอย่างแน่นอน เป็นที่ยอมรับระดับมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งการใช้เซลล์ต้นกำเนิดที่ยังอยู่ในระหว่าง การ วิจัย หรือ การใช้เพื่อการอื่นใด ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพเวชกรรม และต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและได้รับใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ต้องปฏิบัติ ตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม ต้องตกอยู่ในความควบคุมของแพทยสภา

พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ใช้บทบัญญัติในการควบคุม กำกับ สถานที่จำหน่ายยา บุคลากรที่รับผิดชอบ และการออก ใบอนุญาต เพื่อควบคุมสถานประกอบการ /สถานบริการ (ผู้ผลิต, นำเข้า, จำหน่าย) เซลล์ต้นกำเนิด ในร้านขายยา

1.2 การควบคุมผลิตภัณฑ์เซลล์ต้นกำเนิด (ผลิตภายในประเทศ, นำเข้าจากต่างประเทศ) โดยกำหนดชนิด ประเภท การ ใช้ สลาก การเก็บรักษา และ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเซลล์ต้นกำเนิด การขึ้นทะเบียน การควบคุมทะเบียน การใช้เพื่อควบคุม ผลิตภัณฑ์เซลล์ต้นกำเนิดที่จะนำมาใช้กับผู้รับบริการหรือผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 ได้กำหนดให้เซลล์ต้นกำเนิด และผลิตภัณฑ์จากเซลล์ต้นกำเนิดเป็นยา เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการใช้ผลิตภัณฑ์เซลล์ต้นกำเนิด และผลิตภัณฑ์จากเซลล์ ต้นกำเนิดที่อยู่ในระหว่างการศึกษาวิจัย ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ตามหลักวิชาการและจริยธรรม โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์เซลล์ต้น กำเนิด (Stem cell) และผลิตภัณฑ์จากเซลล์ต้นกำเนิดทุกชนิดที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการวินิจฉัย บำบัด บรรเทา รักษา หรือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยของมนุษย์หรือมุ่งหมายสำหรับให้เกิดผลแก่สุขภาพโครงสร้าง หรือการกระทำหน้าที่ใดๆ ของร่างกายมนุษย์ จัดเป็นยา ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ส่งผลให้ การผลิตหรือ การนำเข้าจะต้องได้รับ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับยาเสียก่อน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีผลิตภัณฑ์เซลล์ต้นกำเนิด (Stem cell) หรือผลิตภัณฑ์จากเซลล์ต้นกำเนิด (Stem -cell) ของขึ้นทะเบียนตำรับยา เนื่องจากเซลล์ต้นกำเนิดบางชนิดไม่ใช่ยา หรือมีกลไกการออกฤทธิ์เลียนแบบยา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการควบคุม กำกับ ดูแลการผลิตและการประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด จะต้องเพิ่มความมุ่งหมายในการใช้เข้าไปด้วย โดยเพิ่มในส่วนของ การใช้เซลล์ต้นกำเนิดเพื่อเสริมความงาม หรือ ในลักษณะที่มีการออกฤทธิ์เหมือนหรือเลียนแบบเรื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริม เป็นต้น

โดยกำหนดประเภทของเซลล์ต้นกำเนิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. Minimal manipulated (Stem cell transplantation) หมายถึง เซลล์ต้นกำเนิด ที่สกัดจากร่างกายผู้ป่วยแล้วนำไปใช้กับผู้ป่วยคนเดิม โดยไม่ผ่านกระบวนการดัดแปลงพันธุกรรมใดๆ หรือการเพาะเลี้ยงเพิ่มจำนวนแบบธรรมดา การใช้เซลล์ต้นกำเนิด แบบนี้มีวิธีเหมือนกับการปลูกถ่ายเนื้อเยื่อทางการแพทย์ทั่วไป (Tissue Transplantation)

2. More than minimal manipulated (Advanced stem cell therapy) หมายถึง เซลล์ต้นกำเนิดที่ไม่ใช่ Minimal manipulated ทั้งหมด เซลล์ต้นกำเนิด กลุ่มนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก การนำมาใช้ต้องวิจัยพิสูจน์มากกว่า อาทิเช่น มีการดัดแปลงพันธุกรรม นำไปผสมกับสิ่งอื่น มีสารกระตุ้นเซลล์ เป็นต้น การใช้เซลล์ต้นกำเนิดวิธีนี้มีกลไกควบคุมเลียนแบบระบบการควบคุมยา

กำหนดคำนิยามของ “การปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเพื่อการรักษา” หมายความว่า การประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดซึ่งอาจเป็นเซลล์ต้นกำเนิด หรือโปรเจนิตอร์เซลล์ (progenitor cell) หรือเซลล์ที่เจริญมาจากการเพาะเลี้ยงเซลล์ต้นกำเนิด เพื่อการรักษาโรคในคน แต่ไม่หมายความรวมถึงการปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดโลหิตในการรักษาโรคโลหิตวิทยา ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยการนั้น” โดยการเพิ่มเติมในประกาศกระทรวงสาธารณสุข ในกรณีที่น่าเข้าเซลล์ต้นกำเนิด (Stem cell) มาเพื่อศึกษา เช่น รักษาผู้ป่วยโรคหัวใจ โรคมะเร็ง หรือผู้ป่วยอัมพาต ต้องยื่นคำขออนุญาตเช่นกัน โดยต้องมีหนังสือแสดงว่าผ่านการพิจารณารับรอง หรืออนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคน และคณะกรรมการทางวิชาการ ที่แต่งตั้งโดยกระทรวงสาธารณสุข

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บทบัญญัติที่สามารถใช้ควบคุม กำกับ การประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด โดยหลักการควบคุมการผลิตเซลล์ต้นกำเนิดที่มาจากตัวอ่อน โดยใช้กฎหมายเกี่ยวกับ สภาพบุคคล และทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายอาญา มีบทบัญญัติที่สามารถใช้ควบคุม กำกับ การประกอบธุรกิจเซลล์ ต้นกำเนิด ได้ คือ การคุ้มครองตัวอ่อน ที่นำเข้าสู่กระบวนการผลิตเซลล์ต้นกำเนิด โดยการเพิ่ม “ตัวอ่อนที่ถูกห้าม” ซึ่งเป็น ตัวอ่อนที่เกิดจากการปฏิสนธิภายนอกครรภ์ของหญิง ซึ่งมีอายุเกินกว่า 14 วัน เพราะถ้ามีอายุเกิน 14 วันขึ้นไปแล้วในทางวิทยาศาสตร์ถือว่าเป็นระยะที่ใกล้กับสัทธิที่จะมีชีวิต และเมื่อมาสู่สัปดาห์ที่ 8 จึงเรียกว่าเป็นทารก การฝ่าฝืนเป็นความผิดทางอาญา

การควบคุมการโฆษณาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยการควบคุม ตรวจสอบให้อยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเซลล์ต้นกำเนิด การใช้ ประโยชน์ ผลกระทบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การโฆษณา/จรรยาบรรณของบุคลากรทางการแพทย์

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (ฉบับแก้ไข พ.ศ.2556) มีบทบัญญัติในการควบคุม กำกับ การประกอบธุรกิจเซลล์ต้นกำเนิด โดยการควบคุมการโฆษณาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ คือ สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร การได้รับข่าวสารเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้บริโภค ในการตัดสินใจเลือกหาสินค้าและบริการ สิทธิได้รับข่าวสารจึงเป็นการชดเชยความเสียหายเปรียบ ในแง่ความรู้ที่ผู้บริโภคมีต่อผู้ประกอบการกฎหมายจึงเข้ามาควบคุมโฆษณา ฉลาก และการให้ข่าวสารในรูปแบบต่างๆ แก่ผู้บริโภค

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร. (2548). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร.
- วิญญูชน. (2548). โครงการชีวจริยธรรมกับการวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์สมัยใหม่ แนวคิดทางศาสตร์คริสต์นิกายคาทอลิก
เกี่ยวกับการวิจัยทางการแพทย์สมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานครมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2525). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บัญญัติ สุชีวะ. (2525). คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จีรัชการพิมพ์.
- ธาดา สืบหลินวงศ์. (2549). การให้คายนยอมสำหรับงานวิจัย. วารสารจุฬาลงกรณ์เวชสาร : 50.
- นำชัย ชิววิวรรณ. (2549). สถานการณ์โลกของสเต็มเซลล์. วารสาร UPDATE, 229 (ตุลาคม 2549) : 51.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2549). สเต็มเซลล์ เซลล์มหัศจรรย์กับชีวจริยธรรม. วารสาร Science World 2,20 (ธันวาคม
2549) : 14.
- วิชญ์ เครืองาม. (2517). ความยินยอม-ยอมความตามกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา. วารสารกฎหมายคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 : 159.
- วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. (2543). แพทย์กับการแพ้คดีละเมิด. วารสารศิริราช 52: 80-85โครงการชีวจริยธรรมและการวิจัยทาง
การแพทย์สมัยใหม่ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (2550) "เซลล์ต้น
กำเนิดและสังคม" (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://bio.thainhf.org/?module=edoc&page=detail&id=49>.
- ทิพย์วรรณ ธนไพศาล. ข้อมูลและสถานภาพด้านชีวจริยธรรม (Bioethics), โครงการศึกษานโยบายด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ศูนย์
พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก:<http://www.duangden.com/>
- นเรศ ดำรงชัย. (2007). ผลกระทบด้านจริยธรรมของการศึกษาวิจัย STEM CELL ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพ
แห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thainhf.org/Bioethics> [2007 ,November 14].
- อาทิตย์ กิจชะระภูมิ. (2550). ปัญหากฎหมายและจริยธรรมกับการคุ้มครองชีวิตอันเกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทาง
การแพทย์ วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัสวินคุร์พิพัฒน์. (2550). ความรับผิดชอบทางอาญาในการใช้เซลล์ต้นกำเนิดของมนุษย์เพื่อการวิจัยทดลอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Rick Wiss. (2001). Bush Administration Order Halts Stem Cell Meeting; NIH Planned Session To Review fund
Requests. Washington Post.2.
- Science & Technology Foresight Center of NISTEP. (2003). Science & Technology Trends :Quarterly Review.
Background of the Establishment of a Control System for Human Embryo in the UK and Its Actual
Function, 8. 28-42.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัญหากฎหมายการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ Legal problems regarding the determination of alcoholic beverages for motor vehicle drivers

สมพร สุริมิตร¹, ชัยยะพิพัฒน์², ตีละม้าย², ภูวดล คำสนธิ³, บรรจง วงศ์สุนา⁴ และพีรพล สิมมา⁵
Somporn Sureemith, chaiyapipat Deelamai, Phuvadol Dumsanit, Banjong Vongsuna and Peerapol Simma

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะของเจ้าพนักงานตำรวจ ในกรณีผู้ขับขี่ยานพาหนะไม่ให้ความร่วมมือ ส่งผลให้เจ้าพนักงานสามารถแจ้งข้อหาความผิดแก่ผู้ขับขี่ฐานไม่ให้ความร่วมมือ จึงเห็นว่าควรที่จะมีการหาทางปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะของเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อหามาตรการทางกฎหมายในการการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะของเจ้าพนักงานตำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า การตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเจ้าพนักงานตำรวจจะมีกฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 กำหนดให้มีการวัดทางลมหายใจ ตรวจวัดจากเลือด หรือจากปัสสาวะ ทั้ง 3 วิธีนี้ วิธีการตรวจวัดทางลมหายใจ เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจสั่งให้ตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีผู้ขับขี่ยานพาหนะบางรายที่ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตำรวจโดยอ้างว่าวิธีการเป่า หรือใช้ปากอมที่เครื่องมือตรวจสอบนั้นเครื่องมือตรวจวัดอาจไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ถูกสุขอนามัยอาจติดเชื้อโรคจากผู้ที่ถูกตรวจสอบรายก่อนๆได้

จึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการที่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะจะต้องมีวิศวกรที่มีความชำนาญการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รับรองและสามารถชี้แจงแก่ผู้ที่จะถูกตรวจวัดในขณะนั้นได้ และจะต้องมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความชำนาญการเกี่ยวกับการควบคุมโรคติดต่อดูแลสุขอนามัยก่อนที่จะนำเครื่องตรวจวัดไปใช้ตรวจแก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ

คำสำคัญ : เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ตรวจวัด, เจ้าพนักงาน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The aim of this study is to protect the crime on the sexual profit from the children and the youth by means of the Computer or Internet. This is harmful to body and mind of those who are abused both traditionally and ethically of the nation. So, it is necessary to solve the problems and legal amendment which are enforcing at present.

This is the qualitative study by means of documentary concerned theory, and law of Thailand and foreign countries. All result of the study would be analysed for finding legal solution to protect the profit making by means of Pornography on the Computer Crime or Internet.

The result of the study: in the solution of prohibition pornography via internet, it is not effective, even though the afore mentioned Act B.E.2554 article 25 : whoever owns the internet sexual information about the children and the youth shall be imprisoned not over six years or fined not over twenty thousands baht or both. But this law does not mention the fixed ages of children clearly. This is the problem and obstacle in controlling the media on the pornography via Internet in Thailand.

The researcher would suggest to amend and add to the present Act B.E.2550 by adding the legal definition in the article 3 "Children" means the young person aged not over 15 years old or at the ages of 15 years, and the "Youth" means the person over 15 years old but not yet at the age of 18 years.

Keyword; Children and Youth, the Sexually Abused, the Computer Crime.

บทนำ

จากการที่การคมนาคมขนส่งในด้านต่างๆขยายตัวมากขึ้น จำนวนยานพาหนะจึงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยและจะมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน และถือได้ว่าเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต บาดเจ็บ พิการ หรือทำให้สูญเสียทรัพย์สินซึ่งสาเหตุในการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนนั้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนคือผู้ที่เมาแล้วฝืนขับ ทางภาครัฐจึงต้องหาวิธีการป้องกันผู้ที่เมาแล้วขับโดยการมอบหมายให้สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติเป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งถ้าสามารถลดอุบัติเหตุจากผู้เมาแล้วขับลงได้จะทำให้ลดการเสียชีวิต การบาดเจ็บ และการสูญเสียทางเศรษฐกิจได้มาก (ไพบุลย์ สุริยะวงศ์ไพศาล. 2546 : 45)

ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเมื่อได้รับมอบหมายจากรัฐบาลก็จะนำมาตราทางกฎหมาย ประกาศ กำหนด มา บังคับใช้ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจ เรียกคนขับรถตรวจวัดแอลกอฮอล์ได้ เพื่อมุ่งให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของคนขับรถ และประชาชนบนท้องถนน จึงได้ดำเนินการตั้งจุดตรวจ โดยมีอุปกรณ์ในการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่เมาแล้วขับ โดยกำหนดปริมาณการดื่ม สูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดอยู่ที่ 15 มิลลิกรัม ถ้าตรวจวัดแล้วพบว่าผู้ขับขี่ รายใดมีปริมาณการดื่มเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ถือ ว่าเมาแล้วขับ จะต้องได้รับโทษ มีอัตราโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับตั้งแต่ 5,000 - 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งพัก ใช้อใบอนุญาตขับขี่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ (พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2542)

ปัญหาในการตรวจวัดแอลกอฮอล์จะพบว่าคนขับมักจะหลีกเลี่ยง ไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจวัดแอลกอฮอล์อ้างว่า เครื่องตรวจวัดแอลกอฮอล์ไม่สะอาด ไม่ได้มาตรฐาน หรือกล่าวหาว่าเจ้าพนักงานตำรวจเลือกปฏิบัติหรืออ้างว่าตนเองไม่ได้เมาสุรา หรือการตั้งจุดตรวจปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบหลักการตั้งจุดตรวจ การคุมตรวจ ไม่มีป้ายสัญญาณไฟ ตำรวจแต่งกายไม่สุภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขณะตรวจใส่ชุดเครื่องท่อน หรือไม่สวมหมวก ไม่ใส่เสื้อสะท้อนแสงให้ถูกต้องเรียบร้อย หรือเครื่องตรวจวัดแอลกอฮอล์ไม่ได้มาตรฐาน ผู้ตรวจวัดไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการตรวจวัด เครื่องตรวจวัดขาดอายุการใช้งาน

ผู้ที่มีอำนาจในการตรวจวัดแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดให้ผู้ที่มิอำนาจในการตรวจวัดประกอบไปด้วย เจ้าพนักงานจราจร ผู้ตรวจการ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับเจ้าพนักงานจราจรในแต่ละจังหวัดมีเพียงผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้ตรวจการก็มีเพียงขนส่งจังหวัด พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ให้อำนาจไว้ (พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2542)

ลักษณะวิธีการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เจ้าพนักงานตำรวจจะมีเครื่องมือในการเป่า วิธีการเป่าวิธีแรกจะเป็นทดสอบเบื้องต้นโดยการเป่าออกจากลมหายใจ ก่อนเป่าให้ผู้ถูกตรวจสอบหายใจเข้ามากๆ แล้วเป่าออกมาแรงๆ อีกวิธีหนึ่งคือ เจ้าพนักงานตำรวจจะมีเครื่องเป่าชนิดต้องใช้ปากอมเข้าไปที่อุปกรณ์การเป่าโดยหายใจเข้ามากๆ แล้วเป่าลมออกมาแรงๆ ซึ่งทั้งสองวิธีนี้ผู้ที่ถูกทดสอบทั้งสองวิธีมีความเห็นว่าการหายใจเข้ามากๆ แล้วเป่าลมออกมา หรือต้องใช้ปากอมแล้วเป่า ผู้ถูกตรวจสอบไม่แน่ใจว่าอุปกรณ์ที่เจ้าพนักงานนำมาตรวจสอบนั้นมีความสะอาดไม่เพียงพอหรือไม่ อาจติดเชื้อโรคจากผู้ที่ทำการเป่ามาก่อนหน้านั้น ผู้ขับซึ่งจึงไม่ให้ความร่วมมือ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ นอกจากจะต้องประกอบด้วย เจ้าพนักงานจราจร ผู้ตรวจการ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ ควรจะต้องประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในด้านอุปกรณ์การตรวจ เป็นผู้ทดสอบมาตรฐานของอุปกรณ์การตรวจ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ควบคุมดูแลด้านความสะอาดของอุปกรณ์และสุขภาพอนามัยของผู้ถูกตรวจสอบด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา สภาพปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
2. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของไทย และต่างประเทศปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะของเจ้าพนักงานตำรวจ
4. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะของเจ้าพนักงานตำรวจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา สภาพปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
2. ทำให้ทราบหลักการ แนวคิด ทฤษฎี สำคัญสำคัญของปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
3. ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมายในของปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
4. ทำให้ทราบถึงผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษา เพื่อนำไปเป็นมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขการปฏิบัติงานการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ
5. ทำให้สามารถได้ข้อเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในปัญหาการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ของเจ้าพนักงานตำรวจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจาก ตำรา หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร ทฤษฎี หลักกฎหมาย แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา กฎหมายที่เกี่ยวข้องของไทยและต่างประเทศ รวมถึงเข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย

สำนักดั้งเดิม (Classical School) (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์.2546) เป็นสำนักที่ถือกำเนิดขึ้นมาในศตวรรษที่ 18 เพื่อจะต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายและการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปกฎหมายที่มีมนุษยธรรม และแน่นอนมากยิ่งขึ้น แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในเรื่องการใช้กฎหมายและการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีโทษที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำผิด เพราะมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free will) คือ มีเหตุผลที่จะคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสีย จากการกระทำของตน หากทำแล้วคุ้มค่าก็จะเลือกที่จะกระทำ แต่หากไม่คุ้มค่าก็จะไม่กระทำ ดังนั้น หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จะเลือกกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำผิดมีมากกว่าโอกาสที่จะถูกจับกุมลงโทษ มนุษย์จึงเลือกกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิดวิธีการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ จะต้องผ่านการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์จะต้องประสานงานกันในการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาคและมีโทษที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิด ดังนั้น การมีโทษที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการป้องกันปราบปรามผู้ที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ก่อการร้ายสากล หรือแก๊งอาชญากรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายควบคุม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคคลากร ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญาโดยอำนาจรัฐด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ในประเด็นที่กำหนด ผสมผสานกับแบบปลายเปิด เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับเกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจาก แนวคิด และทฤษฎี ผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ ด้านกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

การวิจัยนี้หาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้า จาก เอกสาร วรรณกรรม งานวิจัย ตำรา หนังสือวิชาการ ตัวบทกฎหมายต่างๆ กฎ ระเบียบ แนวคำพิพากษาของศาล วารสาร นิตยสาร รายงานข้อมูลทางสถิติเอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ และงาน ทางวิจัยทางเว็บไซต์ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ เกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ซึ่งมีขั้นตอนในการ เก็บรวบรวมดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 5 เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

ผลการวิจัย

เนื่องจากในปัจจุบันการเกิดอุบัติเหตุเนื่องจากการดื่มสุราแล้วขับรถมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการ บาดเจ็บ เสียชีวิต สูญเสียทรัพย์สิน จำนวนมาก ทั้งๆ ที่มีการรณรงค์เมาไม่ขับ มีการตั้งด่านตรวจแอลกอฮอล์ มีการทำสถิติการ สูญเสียที่เกิดจากการเมาแล้วขับ มีตัวอย่างให้เห็นทางสื่อต่างๆ แต่ก็ยังมีผู้ที่เสียชีวิตหรือบาดเจ็บจากการดื่มแล้วขับ รัฐบาลได้ออก พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่มีเนื้อหาควบคุมการจำหน่ายและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติลงโทษที่ลงแก่ ผู้กระทำความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะในขณะมีเมามา จะถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับ 5,000–20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะและให้คุมความประพฤติและทำงาน บริการสังคมตามศาลสั่ง

หลักการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเจ้าพนักงานตำรวจจะมีกฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2537) ออก ตามความในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 กำหนดให้มีการวัดทางลมหายใจ ตรวจวัดจากเลือด หรือจากปัสสาวะ ทั้ง 3 วิธีนี้ วิธีการตรวจวัดทางลมหายใจ เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากทำได้สะดวกรวดเร็ว และสามารถ ทราบผลได้ทันที โดยจะมี เครื่องตรวจวิเคราะห์แอลกอฮอล์จากลมหายใจโดยการสูดลมหายใจเข้ามากๆ แล้วเป่าไปที่เครื่องแรงๆ หรือโดยการใช้ปากอมไปที่ เครื่องตรวจแล้วเป่าลมหายใจออกมาแรงๆ เมื่อเครื่องมือได้รับแอลกอฮอล์จากลมหายใจก็จะมีการแปรสภาพของสารเคมี เป็น กระแสไฟฟ้าให้รายงานออกมาที่หน้าปัดของเครื่องในรูปของค่าระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ทั้งนี้โดยอาศัยการคำนวณจากค่า ความสัมพันธ์ระหว่างแอลกอฮอล์ในเลือดกับลมหายใจ

เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจสั่งให้ตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีผู้ขับขี่ยานพาหนะบางรายที่ไม่ให้ความร่วมมือกับ เจ้าพนักงานตำรวจโดยอ้างว่าวิธีการเป่า หรือใช้ปากอมที่เครื่องมือตรวจสอบนั้นเครื่องมือตรวจวัดอาจไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ถูก สุขอนามัยอาจติดเชื้อโรคจากผู้ที่ถูกตรวจสอบรายก่อนๆ ได้ ซึ่งในกรณีนี้ เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เห็นว่าผู้ขับขี่ยานพาหนะบุคคลใดในรถนั้นได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน หรือ

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักตัวผู้นั้นไว้ดำเนินการทดสอบได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็น ในกรณีที่มิพบพฤติการณ์อันควร เชื่อว่าผู้ขับขี่ยานพาหนะในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น หากผู้นั้นยังไม่ยอมให้ทดสอบโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าพนักงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ได้ทำการสรุปผล อภิปรายผลการวิจัยจะเห็นว่า หลักการตรวจวัดปริมาณเครื่องตีแอลกอฮอล์ของเจ้าพนักงานตำรวจตามกฎหมาย หมวดที่ 16 (พ.ศ. 2537) กำหนดให้มีการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะทางลมหายใจ โดยโดยการสูดลมหายใจเข้ามากๆ แล้วเป่าไปที่เครื่องตรวจวัดแรงๆ หรือโดยการใช้ปากอมไปที่เครื่องตรวจแล้วเป่าลมหายใจออกมาแรงๆ ถึงแม้จะเป็นวิธีที่สะดวก รวดเร็ว และสามารถ ทราบผลได้ทันทีเมื่อเสร็จสิ้นการตรวจสอบ แต่ผู้ขับขี่ยานพาหนะบางรายไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตำรวจโดยอ้างว่าวิธีการเป่าจากลมหายใจ หรือใช้ปากอมที่เครื่องมือตรวจสอบ เครื่องมือตรวจวัดอาจไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ถูกสุขอนามัย อาจติดเชื้อโรคจากผู้ที่ถูกตรวจสอบรายก่อนๆ ได้

ในการไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานดังกล่าวนี้ เจ้าพนักงานจะทำการกักตัวไว้ดำเนินการทดสอบได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็น และถ้ามีพฤติการณ์อันควรเชื่อว่าผู้ขับขี่ขับรถในขณะเมาสุรา หรือของเมาอย่างอื่น หากผู้ขับขี่ยังไม่ยอมให้ทดสอบโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าพนักงาน ซึ่งจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจ ที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หมายถึงผู้ขับขี่ที่ไม่ให้ความร่วมมือด้วยสาเหตุดังกล่าวจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

จึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการที่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะจะต้องมีวิศวกรที่มีความชำนาญการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ตรวจวัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รับรองและสามารถชี้แจงแก่ผู้ที่จะถูกตรวจวัดในขณะนั้นได้ และจะต้องมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความชำนาญการเกี่ยวกับการควบคุมโรคติดต่อดูแลสุขอนามัยก่อนที่จะนำเครื่องตรวจวัดไปใช้ตรวจแก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2531). คำอธิบายกฎหมายอาญามาตรา 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เกียรติคุณ ไกรพิบูลย์. [ออนไลน์]. โรคระบบทางเดินอาหาร. [www.http://en.wikipedia.org/wiki/Digestive_disease](http://en.wikipedia.org/wiki/Digestive_disease) [2012,Dec23].

คณิต ฒ นคร. (2537). หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

จิตติมา เทพอาร์ักษ์กุล. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายจราจร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.

ณรงค์ พรหมประสิทธิ์. (2546). การนำนโยบายการป้องกันอุบัติเหตุจราจรไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการเมาไม่ขับในเขตกรุงเทพมหานครของกองบังคับการตำรวจจราจร". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

ทัศนพล บู่หลง. การใช้ดุลยพินิจของตำรวจจราจรในการจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายจราจร : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาลฯ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ. การทบทวนองค์ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. [ม.ป.ป.] ม 2547.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ป่าไม้ถาวรทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชน Study of problems in the area of permanent forests over the habitat and arable land of the people

บรรจง วงศ์สุนะ¹, จุฑารัตน์ กัทอง²
Banjong Wongsuna and Jutharat Kantong

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ป่าไม้ถาวรทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการประกาศเขตป่าไม้ถาวรทับซ้อนที่ทำกินของประชาชน 2. เพื่อศึกษาการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ทับซ้อนกับเขตป่าไม้ถาวร 3. เพื่อศึกษาแนวคำพิพากษาในการตัดสินคดีที่ดินของรัฐทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชน 4. ศึกษาแนวทางการขอให้เพิกถอนแนวเขตที่ดินตามประกาศเขตป่าไม้ถาวรที่ทับซ้อนที่ทำกิน โดยศึกษาจากกฎหมาย และแนวคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย พบว่า หากผู้มีสิทธิครอบครองได้ทำการสำรวจรังวัด เพื่อออก น.ส. 3 ก. อันเป็นเวลาภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกำหนดให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรแล้ว ไม่อาจถือได้ว่าผู้มีสิทธิครอบครองได้ครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย การนำรังวัดออก น.ส. 3 ก. ซึ่งตั้งอยู่ในแนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย แต่หากผู้มีสิทธิครอบครองได้ทำการสำรวจรังวัด เพื่อออก น.ส. 3 ก. อันเป็นเวลาก่อนที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกำหนดให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร ผู้มีสิทธิครอบครองก็มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนแนวเขตป่าไม้ถาวรตามประกาศของคณะรัฐมนตรีที่มีมติเห็นชอบกำหนดให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรได้

Abstract

Study of problems in the area of permanent forest over the habitat and arable land of the people This time, the objective is 1. To study the announcement of overlapping permanent forest areas that are cultivated by the people 2. To study the issuance of utility certificates that overlap with the permanent forest boundaries 3. To study the verdict in the judgment of the Thap state land case Overlapping with the arable land of the people. 4. Study the guidelines for requesting to revoke the boundary of the land area according to the announcement of the permanent overlapping forest area of the arable land. By studying from the law And guidelines of the relevant court judgment.

The result of the research shows that if the possessor has conducted a survey to find out Nor Sor 3 Kor, which is after the Cabinet has approved to be a permanent forest area. Cannot hold that the possessor possesses the land legally The surveyor, Nor Sor Nor Sor 3 Kor, located in the permanent forest area in accordance with the resolution of the Cabinet therefore is unlawful as well. But if the possessor has conducted a survey to survey Nor Sor 3 Kor, which was before the Cabinet approved the permanent forest. The person possessing the right is entitled to sue to cancel the boundary of the permanent forest as according to the announcement of the Cabinet which has approved to be a permanent forest area.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

บัญญัติในมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งประกาศใช้ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2497 และมีได้มีการดำเนินงานภายหลังจากการปฏิวัติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 โดยนายกรัฐมนตรี (จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) มีปัญหาด้วยความร้อนใจและห่วงใยที่ทรัพยากรธรรมชาติของชาติไทยถูกทำลาย เช่น ป่าไม้อันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติเป็นที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน เป็นแหล่งเกิดของน้ำ เป็นแหล่งเกิดผลผลิตอื่น ๆ ฯลฯ ถูกทำลายลงเรื่อย ๆ ใน อัตราสูงเกินควร จึงมีบัญชาเร่งรัดให้ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อป้องกันรักษาและปราบปราม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว พร้อมกันนั้น ก็ให้พิจารณาแบ่งสันปันส่วน วางวิธีการใช้ทรัพยากรดังกล่าว เช่น การจัดสรรที่ดินให้ประชาชนพลเมืองทำมาหากินและอื่น ๆ ให้มีส่วนสัมพันธ์กันตามหลักวิชาการจนกระทั่งในปี 2503 ได้มีการดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในจังหวัดชลบุรี เป็นโครงการนำร่องจังหวัดแรกโดยการกำหนดเป็นพื้นที่ป่าไม้ชั่วคราวไว้ก่อน (ป่าตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2504) โดยกำหนดจากพื้นที่ป่าไม้ 5 ประเภท คือ ป่าที่ได้สงวนแล้ว ,ป่าที่ได้ประกาศเป็นป่าคุ้มครองแล้ว,ป่าที่อยู่ระหว่างดำเนินการสงวน ,ป่าที่อยู่ระหว่างดำเนินการคุ้มครอง และป่าที่อยู่ในแผนที่ จะดำเนินการสงวนและคุ้มครอง ตาม พรบ.ป่าสงวนและคุ้มครอง พ.ศ.2481 นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนที่จังหวัดมีความเห็นว่าควรจะได้ดำเนินการสำรวจ เพิ่มเติมโดยใช้เป็นประเภทที่จัดสรรหรือที่ดินของรัฐ จนกระทั่งในปี 2504 จึงได้มีการกำหนดพื้นที่เป็นป่าไม้ของชาติทั้งประเทศแล้วได้เริ่มทำการสำรวจและมีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวรเรื่อยมาจนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2525 ซึ่งในปีเดียวกัน ทางกรมป่าไม้ได้ดำเนินการประกาศเป็นป่าสงวนฯ ทำให้ป่าดังกล่าวที่ยังคงเหลือเป็นป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนฯ จำนวนมาก

ดังนั้นปัจจุบันก็ยังมีปัญหาการประกาศเขตป่าไม้ถาวรทับซ้อนที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของประชาชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องยาวนาน ปัญหาที่คาดว่าจะได้รับการแก้ไขก็ไม่ได้ได้รับการแก้ไข ประชาชนจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ทับซ้อนกับเขตป่าไม้ถาวรยังคงมีฐานะเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายและมีความเสี่ยงที่จะถูกดำเนินคดีจากรัฐได้ทุกเมื่อ โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กรมป่าไม้ได้มีการดำเนินคดีกับประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ซ้อนทับกับเขตป่าไม้ถาวร ทั้งทางแพ่งและทางอาญาอย่างต่อเนื่อง โดยในทางแพ่งนั้นมีการเรียกร้องค่าเสียหายที่รวมถึงความเสียหายที่ทำให้สูญหายสูงขึ้น อันเป็นที่มาของคดีโลกร้อนซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจของสาธารณชนในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดคำถามว่าในทางกฎหมายแล้วเราจะมีทางออกให้กับปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประกาศเขตป่าไม้ถาวรทับซ้อนที่ทำกินของประชาชน
2. เพื่อศึกษาการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ทับซ้อนกับเขตป่าไม้ถาวร
3. เพื่อศึกษาแนวคำพิพากษาในการตัดสินคดีที่ดินของรัฐทับซ้อนกับที่ดินทำกินของประชาชน
4. ศึกษาแนวทางการขอให้เพิกถอนแนวเขตที่ดินตามประกาศเขตป่าไม้ถาวรที่ทับซ้อนที่ทำกินของประชาชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถทราบปัญหาการประกาศเขตป่าไม้ถาวรทับซ้อนที่ทำกินของประชาชน
2. สามารถรู้ปัญหาการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินป่าไม้ถาวร
3. สามารถนำแนวคำพิพากษาของศาลมาเป็นแนวทางขอให้ศาลเพิกถอนแนวเขตที่ดินตามประกาศเขตป่าไม้ถาวรที่ทับซ้อนที่ทำกินของประชาชน
4. สามารถนำแนวทางการขอให้เพิกถอนแนวเขตที่ดินตามประกาศเขตป่าไม้ถาวรที่ทับซ้อนที่ทำกินของประชาชนไปแก้ปัญหาให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากพ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ประกาศ ในปี พ.ศ. 2504 พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ ประกาศ ในปี พ.ศ. 2507 พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สัตว์ป่า ประกาศในปี พ.ศ. 2535 หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ข้อมูลเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ รวมถึงบทความและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

“ป่าไม้ถาวร” ตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มิได้มีคำนิยามหรือบทบัญญัติอื่นใดกำหนดความหมายไว้ ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงอาศัยเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ในการสำรวจและ จำแนกประเภทที่ดินของทางราชการกับมติคณะรัฐมนตรีเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ปัญหาข้อหาหรือเป็นปัญหาสำคัญ เพราะมีผลกระทบต่อสิทธิในที่ดินของราษฎรในพื้นที่ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติ ให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ของชาติ สมควรพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้วัตถุประสงค์ที่จะสงวนรักษา ทรัพยากรธรรมชาติบรรลุเป้าหมายและในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ราษฎร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากพ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ประกาศ ในปี พ.ศ. 2504 พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ ประกาศ ใน ปี พ.ศ. 2507 พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ประกาศในปี พ.ศ. 2535 หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ข้อมูลเอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ รวมถึงบทความและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

ผลการวิจัย

จากการวิจัย ผลของการวิจัยพบว่าเนื่องจากก่อนการเดินสำรวจออก น.ส.๓ ก. ไม่มีการขีดเขตป่าไม้ลงในระวาง รูปถ่ายทางอากาศ กรมป่าไม้ได้ขีดเขตป่าไม้ลงในระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศภายหลังจากที่ดินดำเนินการเดินสำรวจออก น.ส.๓ ก. ไปก่อนแล้ว และรวมทั้งการขีดเขตป่าไม้ลงในระวางรูปถ่ายทางอากาศแผ่นเดียวกันหลายครั้ง โดยแนวเขตที่ขีดแต่ละครั้งไม่ตรงกัน ทำให้มีแนวเขตหลายแนวมีแนวเขตหลายแนว

การขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่ดินที่จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต้องเป็นที่ดินที่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้ครอบครอง และทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่สามารถออกโฉนดที่ดินได้ โดยการขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หากผู้ขอ มีใบจอง ใบเหี้ยมย่ำตราจอง หลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน หลักฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วย การจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ หรือพยานหลักฐานอื่นที่แสดงว่าได้สิทธิในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้แนบหลักฐานดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย

ในการตรวจพิสูจน์ที่ดิน หากปรากฏว่าที่ดินนั้นอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตที่ได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี แต่ผู้ขอได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมายมาก่อนวันที่ทางราชการกำหนด ให้ที่ดินนั้น เป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตที่ได้จำแนกให้ เป็นเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี และไม่มีผู้คัดค้านภายในเวลาที่กำหนด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ ทั้งนี้ตามข้อ 5 ข้อ 7 (2) และข้อ 11 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

กรณีที่ดินแนวเขตป่าไม้ถาวรได้ทับซ้อนที่ดินทำกินของประชาชน กรณีนี้จะฟ้องขอให้เพิกถอนแนวเขตที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐได้หรือไม่ มีแนวคำพิพากษาของศาล ดังนี้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.2152/2559 คดีนี้ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีชื่อถือสิทธิครอบครองที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เนื้อที่ 17 ไร่ 3 งาน 90 ตารางวา ซึ่งออกให้ไว้แก่นาย ส. เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2520 ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (อธิบดีกรมที่ดิน) ได้มีคำสั่งลงวันที่ 28 ตุลาคม 2553 ให้แก้ไขรูปแผนที่ใน น.ส. 3 ก. โดยให้แก้ไขเนื้อที่จาก 17 ไร่ 3 งาน 90 ตารางวา เป็นเนื้อที่ 7 ไร่ 54 ตารางวา เนื่องจากที่ดินตาม น.ส. 3 ก. ดังกล่าวบางส่วนอยู่ในเขตป่าไม้ถาวร

ต่อมาผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2553 อุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 โดยให้เหตุผลว่า “ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า นาย ส. ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับและก่อน การประกาศกำหนดเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เขตป่าไม้ถาวร "ป่าหมายเลข 1 (22)" ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2509 การประกาศ เขตป่าไม้ถาวรทับที่พิพาทในภายหลัง ไม่เป็นการลบล้างสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย" ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีหนังสือลงวันที่ 22 ธันวาคม 2553 แจ้งว่าไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีและได้ส่งเรื่องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน) ในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ตามหนังสือลงวันที่ 10 มีนาคม 2554 ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า แม้ผู้ฟ้องคดีจะกล่าวอ้างว่า นาย ส. ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาทมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และก่อนที่คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2504 เห็นชอบให้บริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าที่ทำการสงวน คุ้มครองไว้เป็นสมบัติของชาติ และก่อนที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2509 เห็นชอบให้บริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าไม้ถาวรก็ตาม แต่เมื่อนาย ส. ละเลยมิได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) ต่อนายอำเภอชาติตระการ รวมทั้งมิได้ขอผ่อนผัน ส.ค. 1 ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก กรณีจึงถือว่านาย ส. เจตนาละเมิดสิทธิครอบครองที่ดิน และรัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ดังนั้น เมื่อต่อมานาย ส. ได้นำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจรังวัด เพื่อออก น.ส. 3 ก. เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2520 อันเป็นเวลาภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ กำหนดให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรแล้ว จึงไม่อาจถือได้ว่านาย ส. ได้ครอบครองที่พิพาทโดยชอบด้วยกฎหมาย การนำรังวัดออก น.ส. 3 ก. ส่วนที่พิพาทเนื้อที่ 7 ไร่ 1 งาน 75 ตารางวา ซึ่งตั้งอยู่ในแนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่ได้อุทธรณ์ คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นในประเด็นนี้ กรณีจึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นว่า นาย ส. ได้ครอบครองที่พิพาทและได้นำรังวัดออก น.ส. 3 ก. โดยพื้นที่บางส่วนรุกป่าที่ดินในอำเภอชาติตระการและมีพื้นที่ซ้อนทับกับเขตป่าไม้ การออก น.ส. 3 ก. ดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.2152/2559)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 47/2546 การออกคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาดอย่างชัดแจ้งและร้ายแรงในทางกฎหมาย ถือเสมือนว่าไม่มีการออกคำสั่งทางปกครอง สำหรับการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) นั้น มาตรา 58 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4)ฯ กำหนดห้ามเดินสำรวจในเขต ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีประกอบกับมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติพ.ศ. 2507 กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แฝงวาง เผลาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำให้ไปด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้นหากมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ในเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีหรือในเขต ป่าสงวนแห่งชาติอันขัดต่อประมวลกฎหมายที่ดินและพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ย่อมถือได้ ว่าเป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาดอย่างร้ายแรง และฝ่าฝืนกฎหมายอย่างชัดแจ้ง จึงทำให้หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4431/2550 การจะได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นได้มีบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ให้ใช้ ป.ที่ดินฯ มาตรา 5 วรรคหนึ่ง ว่า ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ ป.ที่ดินฯ ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และวรรคสองบัญญัติว่า การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด และตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา 3 บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณีต่อไปนี้ (1) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามบทกฎหมายก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ หรือได้มาซึ่งโฉนดที่ดินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ (2) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายอื่น และมาตรา 4 บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา 6 บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิครอบครองสืบไปและให้คุ้มครองตลอดถึงผู้รับโอนด้วยจากบทบัญญัติ 3 มาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสิทธิครอบครองโดยชอบจะต้องเป็นการได้มา หรือครอบครองโดยชอบก่อน พ.ร.บ. ให้ใช้ ป.ที่ดินฯ หรือได้มาโดยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายอื่นแต่ผู้ครอบครองเดิมได้ครอบครองที่ดินพิพาทในปี 2498 อันเป็นเวลาภายหลัง พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวประกาศใช้แล้วและไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้ครอบครองที่ดินโดยชอบตามกฎหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ใด ดังนั้น การครอบครองของผู้ครอบครองเดิมดังกล่าว จึงเป็นการครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ที่ดินพิพาทจึงไม่ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ครอบครองเดิมก่อนขายให้แก่จำเลย และตาม ป.ที่ดื่นฯ มาตรา 2 บัญญัติว่า ที่ดินที่มีได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นของรัฐ ดังนั้น ที่ดินพิพาทจึงต้องถือว่าเป็นที่ดินของรัฐอยู่

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีนี้ นายหวัด กรัดเข็มทอง ชาวบ้านจากหมู่บ้านโป่งสลอด ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี กับพวก จำนวน 19 คน ยื่นฟ้องกรมป่าไม้ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ เมื่อวันที่ 1 เม.ย.2547 ในข้อหา ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายในการอนุญาตให้สถาบันราชภัฏเพชรบุรีเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่ายางหัก-เขาป้อม เพื่อจัดทำศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรท้องที่จังหวัดเพชรบุรี โดยอาศัยคำสั่งอนุญาตของกรมป่าไม้ ตามประกาศกรมป่าไม้ เรื่อง กำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ภายในเขต ป่าสงวนแห่งชาติ 190/2539 ลงวันที่ 10 ต.ค.2539 เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ 1,306 ไร่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดตั้งศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นระยะเวลา 30 ปี ตั้งแต่วันที่ 10 ต.ค.2539 ถึงวันที่ 9 ต.ค. 2569 ทับซ้อนกับพื้นที่ของผู้ฟ้องคดีทั้งสิบเก้า จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยมีคำขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวของกรมป่าไม้

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า บุคคลทั้งเก้าที่สมควรได้รับสิทธิการคืนที่ดินจากกรมป่าไม้เนื่องจากเห็นว่า บุคคลเหล่านี้มีเอกสารหลักฐานชัดเจนว่ามีสิทธิตาม ส.ค. 1 และ น.ส. 3 เป็นหลักฐานแสดงการครอบครองที่ดินและรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตาม ประมวลกฎหมายที่ดินอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น การที่กรมป่าไม้ ประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ฉบับที่ 190/2539 ลงวันที่ 10 ต.ค.2539 ให้สถาบันราชภัฏเพชรบุรีเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต เนื้อที่ 1,306 ไร่ ทับซ้อนกับพื้นที่ของผู้ฟ้องคดีทั้งเก้าครอบครองตามหลักฐาน น.ส.3 และ จึงเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคณะกรรมาธิการประกาศเขตป่าไม้ถาวรทับซ้อนที่ทำกินของประชาชน พบว่า เนื่องจากก่อนการเดินสำรวจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) ไม่มีการขีดเขตป่าไม้ลงในระวาง รูปถ่ายทางอากาศ กรมป่าไม้ได้ขีดเขตป่าไม้ลงในระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ ภายหลังจากที่กรมที่ดินดำเนินการเดินสำรวจออก น.ส.๓ ก. ไปก่อนแล้ว และรวมทั้งการขีดเขตป่าไม้ลงในระวางรูปถ่ายทางอากาศแผ่นเดียวกันหลายครั้ง โดยแนวเขตที่ขีดแต่ละครั้งไม่ตรงกัน ทำให้มีแนวเขตหลายแนวมีแนวเขตหลายแนว กรณีดังกล่าวแม้ผู้มีสิทธิครอบครองจะได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และก่อนที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2504 เห็นชอบให้บริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าที่ทำการสงวน คุ้มครองไว้เป็นสมบัติของชาติ และก่อนที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2509 เห็นชอบให้บริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าไม้ถาวรก็ตาม แต่ผู้มีสิทธิครอบครองละเลยมิได้แจ้งการครอบครองที่ดิน ต่อนายอำเภอ รวมทั้งมิได้ขอผ่อนผัน ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีจึงถือว่าผู้มีสิทธิครอบครองเจตนาละเลยสิทธิครอบครองที่ดิน และรัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ดังนั้น เมื่อผู้มีสิทธิครอบครองได้นำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจรังวัด เพื่อออก น.ส. 3 ก. อันเป็นเวลากายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ กำหนดให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรแล้ว จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้มีสิทธิครอบครองได้ครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย การนำรังวัดออก น.ส. 3 ก. ซึ่งตั้งอยู่ในแนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย ดังนั้น การครอบครองของผู้มีสิทธิครอบครอง จึงเป็นการครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ที่ดินพิพาทจึงต้องถือว่าเป็นที่ดินของรัฐอยู่แน่นอน ประชาชนจะอ้างกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองยกขึ้นต่อสู้กับรัฐได้

แต่หากผู้มีสิทธิครอบครองมีเอกสารหลักฐานชัดเจนว่ามีสิทธิตาม ส.ค. 1 หรือ น.ส. 3 เป็นหลักฐานแสดงการครอบครองที่ดินหรือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตาม ประมวลกฎหมายที่ดินอยู่ก่อนมีการประกาศเขตป่าสงวนหรือเขตป่าไม้ถาวรแล้ว ประกาศดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีสิทธิครอบครองก็มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนประกาศแนวเขตป่าไม้ถาวรนั้นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย , กรกฎาคม ๒๕๕๔. การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน : สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ กรกฎาคม 2554

พ.ต.ท.ประวุธ วงศ์สินิล , 2552. ป่าไม้กับกระบวนการพิสูจน์สิทธิเพื่อคืนความเป็นธรรม ให้กับรัฐและประชาชน: วารสารการ จัดการป่าไม้ ปีที่ 3 ฉบับที่ 6

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.2152/2559

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4431/2550

ไทยรัฐ . 2 ตุลาคม 2552 . ศาลปกครองเพิกถอน ประกาศป่าไม้ ทับซ้อนที่ทำกิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษียณวัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองลอมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
Effective welfare living for the Elderly of lomrad.
Municipality Thoen District Lampang Province.

สุข บุปผา¹, นวภัทร โตสุวรรณ²
Suk Bubpha Nawaphat Tosuwan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่าง 359 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.30 อายุระหว่าง 60-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.70 สถานะภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 45.50 รายได้ต่อเดือน 1,000-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีร่างกายที่ปกติ คิดเป็นร้อยละ 46.70 สามารถรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 75.00 และมีการรับข้อมูลข่าวสารจากการส่งหนังสือราชการคิดเป็นร้อยละ 76.70 ประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดได้แก่ด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพ ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = .57) รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = .56) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = .57) และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = .55) ข้อเสนอเชิงนโยบาย ควรเพิ่มอัตราบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในด้านสวัสดิการสังคม ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบพหุลักษณะที่ครอบคลุม ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลให้เผยแพร่ทั่วถึงกันอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

Abstract

This study about the Effective welfare living for the elderly of lomrad. Municipality Thoen District Lampang Province, is a quantitative research. Objective to study the Effective welfare allowance. Sample of 359 people.

The study found. Mostly female 63.30 Percent aged 60-69 years accounted for 51.70 percent, 45.50 percent, marital status, monthly income of 1,000-3,000 baht or 40.00 percent are physically normal. 46.70 percent could be living for the elderly themselves and 75.00 percent have access to information necessary to send the government a 76.70 percent overall performance at a high level. Considering, in order from most it was found that the most common. The disbursement of the allowance ($\bar{X} = 3.94$, S.D. =.57), followed by the all staff workers ($\bar{X} = 3.94$, S.D. =.56) and facilities ($\bar{X} = 3.83$, S.D. =.57), and the side with. Average minimum is the registration of the elderly ($\bar{X} = 3.66$, S.D. =.55). Policy proposals should increase personnel with knowledge capable of living for the elderly and social welfare and should promote welfare for the elderly in a pluralistic covered. Practical suggestions should strengthen the public with information about the welfare of living for the elderly. Should promote the implementation of the municipality living for the elderly continues to spread evenly.

Keyword: Effective Welfare living for the elderly.

บทนำ

จากที่ลักษณะประชากรสูงอายุมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย และมีแนวโน้มการย้ายเข้าสู่เขตเทศบาลของผู้สูงอายุขึ้นลักษณะของสังคมเมืองจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชนบท การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางสังคมการดูแลทางสังคมจะมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยมากขึ้นซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทมากขึ้นในการประสาน จัดตั้งและส่งเสริมกลุ่มย่อยเหล่านี้ ให้สามารถดูแลกันในกลุ่ม ชุมชน เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อการดูแลทางสังคมโดยส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม อาสาสมัครในการบริการ แต่จะเห็นว่าเขตชุมชนเมือง และชุมชนรอบนอกยังมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากสภาพความเป็นชุมชนเมืองไม่เอื้อเกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุและการช่วยเหลือกันในละแวกบ้านผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนา รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับสภาพผู้สูงอายุและสภาพแวดล้อม ของชุมชนที่อยู่อาศัย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในประเทศไทย เกิดจากปัญหาทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความรู้สังคม สังคม จิตใจ ครอบครัว และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง (กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ, 2554) โดยจะเห็นว่าปัญหาของผู้สูงอายุที่เป็นสาเหตุหลักๆ น่าจะมีอยู่ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาด้านสังคม 2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และ 3) ปัญหาด้านกายภาพของผู้สูงอายุ เมื่อผู้สูงอายุตกอยู่ในสภาพที่ต้องการผู้ดูแลสมาชิกของครอบครัว จึงต้องเข้ามาพึ่งพิง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันโครงสร้างของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไป จากอดีตโดยมีขนาดครัวเรือนลดลงทำให้ครอบครัวมีความอ่อนแอจนไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549)

กฎหมายที่ระบุถึงภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากข้อขัดแย้งและอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติในกฎหมายการให้บริการสาธารณะต่างๆ ได้อย่างค่อนข้างกว้างขวาง ทั้งนี้ลักษณะของภารกิจตามกฎหมายข้างต้น จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. หน้าที่ที่ต้องจัดทำ ซึ่งหมายถึง ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำหรือจัดให้มีขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. หน้าที่ที่อาจจะจัดทำ ซึ่งหมายถึง กลุ่มภารกิจที่กฎหมายเปิดโอกาสให้กับท้องถิ่นสามารถจะดำเนินการจัดทำได้ หากท้องถิ่นมีความพร้อมและศักยภาพเพียงพอ

ประกอบกับ ตามมาตรา 150 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 และ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลตำบลในการพัฒนาพื้นที่ และโดยเฉพาะมาตรา 50 (7) ของกฎหมายเทศบาลและมาตรา 16(10) ของกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ฯ ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของเทศบาลตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสงเคราะห์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ไว้ว่า เทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำ ในการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตามที่ได้กล่าวถึงนั้น ย่อมมีเป้าหมายสำคัญ ยิงอยู่ที่ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการตามที่ได้ปรากฏอยู่ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ได้กล่าวกำหนดแนวทางการบริหารงานไว้ว่า “การบริหารราชการที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐไม่มี ขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ” (สำนักมาตรฐานการบริหารงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป., 5) ประกอบกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 บัญญัติให้หน่วยงานรัฐต้องจัดบริการสังคมขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรม ได้แก่ การจัดการสังคมด้าน สุขภาพอนามัย การศึกษา และบริการสวัสดิการสังคม จึงถือว่า “สวัสดิการสังคมเป็นสิทธิของประชาชน” (Civil Welfare rights) และเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการสังคม ให้ถึงมือประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

การจัดสวัสดิการสังคมด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นภารกิจหนึ่งที่เทศบาลตำบลได้รับการถ่ายโอนมาจากกรม ประชาสงเคราะห์และสำนักงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 โดยสำนักงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 ก) กล่าวคือ การถ่ายโอนงานทั้งด้าน ระเบียบการดำเนินงานและด้านงบประมาณ ภารกิจการจัดสวัสดิการสังคมสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (สำนักงานปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรี. 2546) ของเทศบาลมีระเบียบแนวทางการดำเนินงานจากกระทรวงมหาดไทยรองรับ คือ ระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548. (กระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0891.3/ว 531 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550)

งานสวัสดิการสังคม เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคมอย่างไร้ขีดจำกัด เป็นงานที่ไม่มีรูปแบบตายตัว แต่มีหลักการ วิธีการ และระบบของการดำเนินงานอย่างที่มีการปรับตัวยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของปัญหาและช่วงเวลา ไม่ใช่งานที่ ตามแก้ไข หรือฟื้นฟูปัญหาของผู้เดือดร้อนเป็นรายคน กลุ่ม หรือชุมชน ในสังคมไทยดั้งเดิม งานสวัสดิการสังคมเริ่มที่บ้านหรือ ครอบครัว แล้วขยายไปสู่เครือญาติ เพื่อนบ้าน จนถึงพระสงฆ์ที่วัดใกล้บ้าน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน ทั้งด้านการเงิน สิ่งของวัสดุต่างๆ หรือแม้กระทั่งการให้คำปรึกษาแนะนำต่างๆ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนเป็นที่มาของแนวคิด “บ้าน วัด โรงเรียน หรือบวร” ที่ใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการจัดบริการสวัสดิการสังคมไทย อย่างไรก็ตามวิวัฒนาการของศาสตร์ทางสังคม สงเคราะห์ ในงานสวัสดิการสังคม ทำให้เกิดการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ มีการจัดการพัฒนาองค์ ความรู้เกิดแนวความคิดที่หลากหลายในการจัดสวัสดิการ สังคม เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม การ เป็นผู้ประกอบการทางสังคม การคุ้มครองทางสังคม เครือข่ายทางสังคม การบูรณาการทางสังคม การรับผิดชอบต่อสังคม และการ บริหารสังคม เป็นต้น

ปัจจุบันเทศบาลเมืองลี้มแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีจำนวนผู้สูงอายุและผู้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพที่จำเป็น รวม ทั้งสิ้น 3,522 คน มีรูปแบบในการรับบริการเบี้ยยังชีพจากเทศบาล 2 รูปแบบ คือ มารับด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนจากเจ้าหน้าที่ โดยตรง และแบบที่โอนเบี้ยยังชีพผ่านบัญชีธนาคาร ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบ มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน จากความเป็นมา และความสำคัญของเรื่องดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดสวัสดิการสังคมต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งการจัดสวัสดิการเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการนำไปพัฒนาคุณภาพของการให้บริการในเรื่องดังกล่าว ในฐานะของหน่วยงานที่มีความผูกพันและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการให้บริการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานและการรับบริการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสวัสดิการสังคม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในระดับพื้นที่มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาปัญหาการการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง
2. ขอบเขตด้านประชากร การศึกษานี้จะทำการศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุที่มารับด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาและตีความหมายตามข้อมูลการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง โดยมีวิธีการศึกษาจาก

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูล เอกสาร งานวิจัยที่ได้มีการตีพิมพ์ ที่เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ การให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูล เอกสาร งานวิจัยที่ได้มีการตีพิมพ์ มีเนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพ การให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพด้วยตนเอง โดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล กรณีผู้สูงอายุมองไม่เห็นหรืออ่านหนังสือไม่ได้ เจ้าหน้าที่จะทำการอ่านข้อมูลในแบบสอบถามให้ผู้สูงอายุได้ตอบ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 120 ชุดที่จัดทำขึ้น
3. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ
4. วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ และวิธีการตามที่ได้วางแผนไว้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มารับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเองและแบบการโอนเข้าบัญชีที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอลำปาง จำนวน 359 คน กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งสุ่มเลือกผู้สูงอายุที่มา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สวัสดิการเบี่ยงชีฟด้วยตนเอง จำนวน 172 และผู้สูงอายุที่รับสวัสดิการเบี่ยงชีฟแบบการโอนเข้าบัญชี จำนวน 187 จากเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ชุมชนละ 26 คน รวมผู้สูงอายุทั้งหมด 359 คน

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอในรูปแบบตาราง ตามข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของ เทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ เสนอในรูปแบบตาราง ตามแบบสอบถามส่วนที่ 2
3. วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยไปเปรียบเทียบเกณฑ์การแปลความ
4. วิเคราะห์ข้อเสนอนี้เกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มาวิเคราะห์เนื้อหาที่มีลักษณะสอดคล้องกันและเรียงลำดับความถี่ในแต่ละประเด็น และนำเสนอในเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติเชิงพรรณนา ที่ใช้วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของแบบสอบถาม และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 104-105) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ ในด้านกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ ด้านการเบิกจ่ายเบี่ยงชีฟ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้สูงอายุ และให้ทราบความต้องการตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอนี้ต่างๆ ในการดำเนินงานสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ ทั้งนี้สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

ผลการวิจัยประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมากคือ ด้านการเบิกจ่ายเบี่ยงชีฟ รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุตามลำดับพบว่า

1. ด้านกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้านกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการอธิบายกระบวนการขึ้นทะเบียนรับเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุอย่างชัดเจน รองลงมา คือ การขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุเป็นไปตามลำดับก่อนหลังอย่างยุติธรรม ส่วนการคัดเลือกตามเกณฑ์ผู้รับเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุมีความยุติธรรมและทั่วถึงตามลำดับ
2. ด้านการเบิกจ่ายเบี่ยงชีฟ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้านการเบิกจ่ายเบี่ยงชีฟ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การอำนวยความสะดวกในกรณีการจ่ายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุให้แก่ผู้รับมอบอำนาจมารับแทน รองลงมา คือ ขั้นตอนการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสะดวกรวดเร็ว ตรงตามกำหนดทุกเดือน และมีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรในทีเดียวกัน ตามลำดับ

3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอรรถาศัยไมตรีที่ดีแก่ผู้สูงอายุที่มารับบริการ เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ มีความสุภาพ ร่องลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีอรรถาศัยไมตรีและมีความเป็นกันเอง เจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามลำดับ

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัด จัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดพื้นที่สำหรับกรอกแบบฟอร์มต่างๆ อย่างเพียงพอ ร่องลงมาคือ ทำเลที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสะดวกสบายในการเดินทางมารับเบี้ยยังชีพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการกับผู้สูงอายุเพียงพอ เช่น จุดบริการน้ำดื่มห้องน้ำ ที่จอดรถ ตามลำดับ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองล้อมรอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จากผู้สูงอายุที่เข้ารับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยตนเอง เป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านกระบวนการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเทศบาลเมืองล้อมรอด มีการอธิบายกระบวนการขั้นตอนการขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารทางเสียงตามสาย หรือการติดแผ่นป้ายประกาศแสดง เอกสาร/ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนในการติดต่อขอรับเบี้ยยังชีพไว้ตามบอร์ดแต่ละชุมชน และในการคัดเลือกผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้อง กับพจนาน อีนสว่าง (2555) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีและเมษิธา บุญเรือง (2554) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้มารับบริการตามโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคว้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของผู้มารับบริการตามโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

2. ด้านเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นิตประภา แก้งกระจ่าง (2550) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมสุขภาพ การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบี้ยยังชีพ) กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่าการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เข้าเกณฑ์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามขั้นตอนการจ่ายเบี้ยยังชีพมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกำหนดการในการมอบเบี้ยยังชีพของแต่ละเดือนเป็นอย่างดี และหากไม่สามารถมารับได้ตามกำหนดก็ยังสามารถมารับเบี้ยยังชีพในภายหลังได้เช่นเดียวกัน เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุแบบเบ็ดเสร็จ

3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลเมืองล้อมรอด มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างเพียงพอในการให้บริการกับผู้สูงอายุ บุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยรวมมีอรรถาศัยไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ กระตือรือร้น มีความตั้งใจ ปฏิบัติตนกับผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพฯ ด้วยความเป็นกันเองอย่างเท่าเทียมกัน สามารถตอบปัญหาได้อย่างชัดเจน มีความรู้ ความสามารถให้คำแนะนำ และอธิบายรายละเอียดในการกรอกแบบฟอร์มต่างๆ กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด แต่เมื่อผู้สูงอายุประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ธนลวรรณ กาญจนางศาเวช (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพของกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษรน้อย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพของกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รายด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รายด้านที่มีความพึงพอใจมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านกระบวนการให้บริการ

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอูซุรุ เหมือนเดช (2550) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่ามีการเตรียมสถานที่ไว้รองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพด้วยตนเองอย่างเหมาะสม และง่ายต่อการเดินทางมารับเบี้ยยังชีพ มีการจัดพื้นที่สำหรับการลงทะเบียนหลายมือชื่อขอรับเบี้ยยังชีพอย่างเป็นระบบ แยกต่อละชุมชน เพื่อสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และมีป้ายหรือสัญลักษณ์บอกจุดไว้อย่างชัดเจนจนระหว่างนั่งรอรับการแจกเบี้ยยังชีพ มีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการกับผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพที่เพียงพอ เช่น จุดบริการน้ำดื่ม ห้องน้ำ ที่จอดรถ ซึ่งสอดคล้องกับ พงนา อินสว่าง (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลเมืองล้อมรอต ควรเพิ่มอัตราบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในด้านสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ซึ่งจะมีผลให้การดำเนินงานตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เทศบาลเมืองล้อมรอต ควรส่งเสริมการจัดบริการพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบพหุลักษณะที่ครอบคลุมทั่วถึง ต่อเนื่องและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ

1.3 กระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุต้องโปร่งใส เป็นธรรม ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือตัวแทนผู้สูงอายุ ในชุมชนหรือประชาคมอื่นๆ ในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและบทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุ

2.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลให้ เผยแพร่ทั่วถึงกันอย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุด้วยการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกและอาจได้ข้อเท็จจริงที่เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ เบญจาทิกุล. (2551). ความต้องการของผู้สูงอายุต่อการจัดบริการสาธารณะ ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ (2554). การเปลี่ยนแปลงและเตรียมตัว เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554, <http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/health/prepared/topic001.php>.

กุลธนา ธนาพงศธร. การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ฐิติโรจน์ รินรส. (2550). แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลในจังหวัดตาก. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงราชย์ ไชยญาติ. (2553). "ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดเชียงใหม่". ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทศพร เดชรักษา. (2553). การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของการบริหารส่วนตำบลนาโสม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. รายงานการศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทองใบ สุขารี. (2543). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 1 อุบลราชธานี : คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธมลวรรณ กาญจนางพงเวช. (2554). ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการด้านเบี้ยยังชีพของกองสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข.
- นิตประภา พัฒนพงศา. (2550). ศึกษาการประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริม การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบี้ยยังชีพ) กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม: โรงพิมพ์อภิชาติการพิมพ์.
- บุหลัน ทองกลีบ. (2550). บทบาทภาครัฐในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยแพทยศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- พจนา อินสว่าง. (2555). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข.
- พยุง เพลี้ย. (2551). การประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มนทรา บุญเรือง. (2554). ความพึงพอใจของผู้มารับบริการตามโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคว้ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข.
- ยุพาพร รุปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ, ภาคนิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วริษฐา แก้วเกตุ. (2550). การจัดสวัสดิการแบบบูรณาการในการชุมชน โดยหุ้นส่วนการพัฒนาหลายฝ่ายศึกษาเฉพาะกรณีตำบลน้ำเกีฮัน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภา อูสรานนท์. (2550). ระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). ระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณรัตน์ คล้ายพงษ์. (2550). ปัญหาและอุปสรรคในการรับนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามแนวคิดของสถานประกอบการ. กรุงเทพฯ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยจันทรเกษม.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อรถยนต์จากผู้ประกอบการจำหน่าย รถยนต์ใช้แล้ว: ศึกษากรณีมีความชำรุดบกพร่อง

Legal to protect car buyer from a used car sales : A case study of a defective goods dealer

ศลทร คงหวาน¹
Sonlatorn Kongwan

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาปัญหาที่ผู้บริโภคต้องประสบในการซื้อรถยนต์จากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วในประเด็น เรื่อง ความชำรุดบกพร่อง จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติกรรมสัญญา เอกเทศสัญญาว่าด้วย ข้อขาย พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 และ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 แต่พระราชบัญญัติ ดังกล่าว ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนจากการบริโภครถยนต์ใช้แล้วที่มีความชำรุดบกพร่องได้อย่างเต็มที่ ในการศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ปรากฏว่า ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยข้อปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ คือผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วต้องจัดเตรียมเอกสารคำแนะนำผู้ซื้อให้ผู้ซื้อโดยมีสาระสำคัญดังนี้คือ (1) ต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้ว คือยี่ห้อ รุ่น ปีที่ผลิตและรหัสหมายเลขตัวถังให้ผู้ซื้อทราบชัดเจน (2) ระบุขอบเขตการรับประกันของผู้ประกอบธุรกิจ (3) ต้องระบุในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการของผู้ประกอบธุรกิจในกรณีที่มีการซ่อมหลังการขาย (4) ระบุชื่อและสถานที่ติดต่อของผู้ประกอบธุรกิจ

ในการนี้จึงขอเสนอแนะให้มีมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วคือ

1.กำหนดให้การประกอบธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2550 พร้อมต้องมีการจัดทำฉลากให้ถูกต้องตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 24 (พ.ศ.2550) เรื่องให้รถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก และรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 และ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2541โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1.1 บังคับผู้ประกอบการมีการโอนทางทะเบียนรถยนต์ใช้แล้วให้เป็นชื่อของผู้ประกอบธุรกิจก่อนที่จะนำรถยนต์ใช้แล้วมาจำหน่าย

1.2 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีการรับประกัน (Warranty)รถยนต์ใช้แล้ว

1.3 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปรับแต่งเลขไมล์

1.4 ให้ผู้ประกอบธุรกิจออกเอกสารคำแนะนำผู้ซื้อ ให้ผู้ซื้อในลักษณะเช่นเดียวกับแนวปฏิบัติของกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาโดยให้เอกสารคำแนะนำผู้ซื้อเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีต่อไป

2.กำหนดให้การประกอบธุรกิจซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมฉลาก

3.ควรสนับสนุนองค์กรอิสระภาคเอกชนให้มีบทบาทในการส่งเสริมการป้องกันสิทธิของผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้ว

4.องค์กรอิสระภาคเอกชนควรจัดทำหนังสือมาตรฐานราคากลางของรถยนต์ใช้แล้ว

คำสำคัญ: กฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อรถยนต์, ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว, ความชำรุดบกพร่อง

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This thesis explores legal issues on defect and eviction of used cars with respect to Sale contracts. The laws governing the issues are the Civil and Commercial Code regarding juristic acts, contracts, sale, and the Unfair Contract Act 1997; and the Consumer Protection Act 1979 with the 1998 amendment. According to this research, the laws do not provide adequate protection for consumers.

Apparently, after examining the U.S. laws in this area that persons conducting used cars business in the U.S. shall provide a document call "Buyers Guide" for buyers.

The Buyer Guide shall have the following essentials: Firstly, it shall provide information of used car including vehicle make, model manufacturing year, serial number of engine and chassis, Secondly; it shall provide the details of seller' warranty. Thirdly, stating the scope of services. Lastly, it must provide name and address of entrepreneurs.

This thesis proposes that the following legal measures to be practiced as consumer protection in such a way the U.S. law conducts.

1. Business on selling used car shall be governed by the rules under the Consumer Protection Law 1979 with the 1998 amendment which include:

1.1 Entrepreneurs shall entitle licenses of used cars before distribution.

1.2 Entrepreneur in the used car business shall issue buyers warranties.

1.3 Entrepreneur shall be liable for false mileage changes.

1.4 Buyers Guide shall be provide for buyers in the same manner as the U.S. laws requires . All Buyer Guide document shall be deemed as a part of contract and can be used as evident.

2. Business on selling used cars shall be a label controlled business

3. Non-government organization should play role on promoting consumer protection.

4. The non-governmental organization should set up standard price of used cars.

Keywords: Legal to protect car buyer, a used car sales, a defective goods dealer

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบัน "รถยนต์" เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งและถือได้ว่าเป็นปัจจัย 5 ที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ ทั้งในการเดินทาง และขนส่งสิ่งของ รวมถึงเป็นเครื่องมือในการทำมาหาเลี้ยงชีพ การติดต่อทางการค้ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ มนุษย์ก็ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อ ไม่ว่าจะเป็นการรถบรรทุก (Truck) รถกระบะ (Pick-up) รถยนต์ (Car) รถจักรยานยนต์ (Motorcycle) ผู้บริโภคมีความต้องการใช้รถยนต์มากขึ้น และส่งผลให้ตลาดของรถยนต์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัว หรือ ทุกคนในสังคมจะสามารถซื้อรถยนต์ใหม่ได้ทุกครอบครัว เนื่องจาก ความจำเป็นของการใช้รถยนต์นั้นย่อมแตกต่างกันออกไปตามฐานะความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง แต่ด้วยรายได้ของแต่ละบุคคลไม่เท่ากันและรายได้ค่อนข้างจำกัดไม่เพียงพอที่จะซื้อรถยนต์ใหม่ (ป้ายแดง) ดังนั้น บุคคลที่มีความจำเป็นต้องใช้รถยนต์ จึงหันมาเลือกซื้อ "รถยนต์ใช้แล้ว" แทน เนื่องจาก รถยนต์ใช้แล้ว มีราคาถูกกว่า ซึ่งมีหลายรุ่นให้เลือกตามความต้องการด้านการนำไปใช้งานให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต และอยู่ในกำลังที่ผู้ซื้อระดับกลางสามารถจ่ายได้ จึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย จึงทำให้ครอบครัวต่างๆ สามารถครอบครองรถยนต์เป็นเจ้าของได้ เมื่อปริมาณความต้องการมีรถยนต์เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้ธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วเกิดขึ้นตามสภาวะความต้องการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วมีการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันผู้บริโภคที่ต้องประสบปัญหาในกรณีซื้อรถยนต์ จากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว พบความชำรุดบกพร่องของเครื่องยนต์ สภาพของตัวรถยนต์ จะเห็นได้ว่า รถยนต์ใช้แล้วที่ผลิตและจำหน่ายในท้องตลาด ในปัจจุบันนั้น ผู้บริโภคที่ซื้อมีความเสี่ยงที่จะได้รับความไม่พึงพอใจ กับการใช้รถยนต์ใช้แล้ว ที่มีความชำรุดบกพร่อง ที่ไม่อาจตรวจพบได้เองในขณะซื้อ เนื่องจาก รถยนต์ใช้แล้ว จะมีส่วนประกอบต่างๆ มากมาย ซึ่งส่วนประกอบเหล่านั้นจะทำการผลิตแบบแยกส่วนแล้วจึงนำมาประกอบรวมกัน ซึ่งอาศัยกระบวนการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่มีวิธีการผลิตที่ซับซ้อน มาใช้ในการผลิต ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถที่จะหยั่งรู้ข้อเท็จจริงของ รถยนต์ใช้แล้วได้ทั้งหมด และความชำรุดบกพร่อง ดังกล่าว มักจะถูกพบเมื่อมีการนำรถยนต์ใช้แล้วไปใช้งาน จึงเป็นปัญหาการชำรุดบกพร่อง เมื่อซื้อไปแล้วต้องนำไปซ่อมภายหลัง ดังนั้น จึงเป็นไปได้เลยที่ผู้บริโภคจะตรวจสอบพบความชำรุดบกพร่องได้ตนเอง ซึ่งจะผิดกับ ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วจะเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับ รถยนต์คันที่ขายนั้นเป็นอย่างดี ถือเป็นข้อเสียเปรียบของผู้บริโภค เป็นเหตุทำให้หลักเกณฑ์ที่เคยถือว่ายูติธรรมหรือเป็นธรรมขาดความยุติธรรมเป็นธรรมรวมถึงขาดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วทำให้ภาระตกอยู่กับผู้ซื้อนั่นเอง และตามปกติผู้ผลิต (Manufacturer) หรือผู้จำหน่าย (Dealer) รถยนต์มักจะไม่รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง ดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้บริโภคต้องประสบปัญหาจากการซื้อรถยนต์ใช้แล้วจากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาความชำรุดบกพร่อง ที่ซื้อจากผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว มีความชำรุดบกพร่องที่เกิดจากการเสื่อมสภาพอันเกิดจากการใช้งานตามปกติได้แก่ ความเสื่อมสภาพของเครื่องยนต์ ความเสื่อมสภาพของเครื่องยนต์ หรือความเสื่อมสภาพที่เกี่ยวข้องกับตัวถังของรถยนต์ใช้แล้ว เช่นมี สภาพผุ กร่อน สำหรับรถยนต์ใช้แล้ว มักจะประสบปัญหา มากกว่า แต่ในกรณีของรถยนต์ใช้แล้ว จะขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว แต่ละรายว่าจะมีระบบประกันสินค้าหรือไม่
2. ผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วบางแห่งได้ทำการตกแต่ง แกะไข สภาพรถยนต์ไม่ว่าจะเป็นตัวถังรถยนต์ หรือเครื่องยนต์จนดูไม่เหลือสภาพเดิม มีสีสนิมสไสทำให้รถยนต์อยู่ในสภาพที่ดูเหมือนใหม่มาก ดึงดูดใจผู้ซื้อ ผู้ซื้อไม่สามารถที่จะหยั่งรู้ข้อมูลทั้งหมดอีกทั้งผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วหรือผู้ขายบางรายใช้กลอุบายในการขายด้วยกลวิธีต่างๆ หรือปกปิดความจริงของสภาพรถยนต์ที่ควรบอกให้แก่ผู้ซื้อ เพราะผู้ขายกลัวว่าถ้าหากบอกความจริงไปจะทำให้ผู้ซื้อไม่ซื้อ ดังนั้น จึงทำให้ข้อมูลที่ ผู้ซื้อได้รับมาจาก ผู้ขาย คือ รถยนต์คันนี้อยู่ในสภาพดีมาก ไม่เคยผ่านการชนมาก่อนแต่ในความจริงแล้วรถยนต์คันนั้น อาจได้รับการชนมาแล้ว
3. ผู้ขายอาจจะรับซื้อรถยนต์หรือซากรถยนต์คันนั้นในราคาที่ถูกมาก แต่หลังจากที่ทำการซ่อมแซมตัวรถยนต์แล้วก็นำมาตั้งราคาขายที่แพงเกินจาก สภาพความเป็นจริงของตัวรถยนต์ และผู้บริโภคไม่สามารถที่จะทราบได้ถึงความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ใช้แล้ว เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใช้แล้วไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายรถยนต์ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นต่อรถยนต์ใช้แล้ว เพราะส่วนใหญ่จะเกิดจากข้อตกลงในสัญญาที่ ผู้ซื้อ และ ผู้ขายได้ตกลงทำไว้หรือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กรณีคู่สัญญาปล่อยให้ข้อตกลงในเรื่องความชำรุดบกพร่องเป็นไปโดยผลของกฎหมายซึ่งยากแก่การฟ้องร้องบังคับคดีให้ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วต้องรับผิดชอบ

4. ความชำรุดบกพร่องที่เกี่ยวกับการปรับแต่งเลขไมล์ให้ผิดไปจากความเป็นจริง เป็นวิธีการหนึ่งของผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วบางราย โดยแก้ไขจำนวนตัวเลขไมล์ที่ปรากฏในหน้าปัดรถยนต์ให้มีจำนวนเลขไมล์น้อยกว่าความเป็นจริง³ เป็นจูงใจให้ผู้บริโภคหลงเชื่อว่ารถยนต์ดังกล่าวได้มีการใช้งานมานาน เมื่อผู้บริโภคบางรายหลงเชื่อจึงตัดสินใจซื้อรถยนต์ไปใช้ จึงมารู้ทีหลังว่ารถยนต์คันดังกล่าวได้ผ่านการใช้งานมานานพอสมควรเนื่องจากประสิทธิภาพของการทำงานของเครื่องยนต์ไม่มีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับจำนวนเลขไมล์ที่ปรากฏในหน้าปัด

5. ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ตกแต่งซ่อมแซมปกปิดอำพรางรถยนต์ที่มีความชำรุดบกพร่อง ทั้งสภาพของเครื่องยนต์ หรือส่วนประกอบของเครื่องยนต์ที่ได้มาจากการโจรกรรมแล้วนำมาสวมป้ายทะเบียนเดิม หรือตัดชิ้นส่วนแล้วต่อท่อนหมายเลขตัวถังซึ่งอยู่ส่วนล่างให้มีหมายเลขใหม่ให้มีหมายเลขตรงกับหมายเลขในสมุดคู่มือจดทะเบียนประจำรถยนต์ที่กรมการขนส่งออกให้ซึ่งเป็นการปกปิดให้ผู้บริโภคหลงเชื่อทำการไปซื้อโดยผู้ประกอบธุรกิจจะเซ็นใบโอนทางทะเบียนในฐานะผู้โอนและส่งมอบให้ผู้ซื้อไปดำเนินการโอนทะเบียนเปลี่ยนเจ้าของ บางรายผู้บริโภคไม่สามารถดำเนินการจดทะเบียนโอนเปลี่ยนชื่อเป็นเจ้าของได้ เนื่องจากไม่ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบก ฯลฯ

6. ความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ใช้แล้ว ที่เกิดจากอุบัติเหตุ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ที่เครื่องยนต์หรือส่วนประกอบของเครื่องยนต์ ทำให้การทำงานของเครื่องยนต์ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ เช่น เครื่องยนต์มีเสียงดังกว่าปกติ เครื่องยนต์มีความร้อนขึ้น สูงผิดปกติ หรือเครื่องยนต์เดินไม่เป็นปกติและนอกจากนั้นอาจเกิดที่ตัวถังรถยนต์ หรือส่วนประกอบของตัวถังรถยนต์ ได้แก่ รถยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุอย่างรุนแรง จนทำให้โครงสร้างตัวถังในส่วนสำคัญของตัวรถยนต์ผิดไปจากเดิม ซึ่งทำให้การทรงตัวของรถยนต์ใช้แล้วเสียการทรงตัว หรือเสียศูนย์ เช่น รถยนต์เมื่อวิ่งไปแล้วตัวถังจะมีอาการสั่น

7. ผู้ประกอบการธุรกิจขาดความรับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค จึงทำให้ภาระทั้งหมดตกแก่ผู้ซื้อ เป็นเพราะรถยนต์ใช้แล้วบางคันเมื่อผู้ซื้อรถยนต์ไปแล้วและเกิดปัญหาขึ้นผู้ซื้อก็ไม่สามารถที่จะเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นจากตัวรถยนต์ใช้แล้วนั้นได้

ทั้งนี้ กฎหมายที่ใช้บังคับประกอบกันอยู่ใน เรื่องซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วคือ นิติกรรมสัญญาและเอกเทศสัญญาว่าด้วย ซื้อขาย กล่าวคือ กฎหมายเคารพ ความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนาและยอมให้ตกลงได้ตกลงนั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนไม่พันวิสัยและไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือ แม้จะขัดต่อกฎหมาย แต่ถ้ากฎหมาย นั้น มิใช่กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้วเพียงแต่ขัดต่อกฎหมายเช่นว่านั้นก็มิทำให้ข้อตกลงนั้นเสียไป ในกรณี ที่ซื้อรถยนต์ใช้แล้ว เกิดมีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้น ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบก็ต่อเมื่อในกรณีที่ทรัพย์สินชำรุดเสียหายจนเป็นให้เสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติตามวิสัย ของการใช้ทรัพย์สินหรือตามข้อกำหนดในสัญญา ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ขายนั้นรู้อยู่แล้วหรือไม่รู้ว่ามีชำรุดบกพร่องอยู่ก็ตาม เป็นความรับผิดชอบของผู้ขาย ผู้ขายควรต้องตรวจตราดูว่าทรัพย์สินของตนมีคุณภาพดีเหมาะสมแก่การใช้สอยหรือไม่ แต่มีบทบัญญัติยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ขายไว้ว่าหากเกิดกรณีดังต่อไปนี้ ผู้ขายศาสตราจารย์ประพนธ์ ศาตะมาน, ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์, พ.ศ.2500.ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง คือถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่ แล้วแต่ในเวลาซื้อขायว่ามีความชำรุดบกพร่องหรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวังอันพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน หมายความว่า หากผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจตราทรัพย์สินจนมองเห็นสภาพความชำรุดบกพร่องแล้ว หรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะได้เห็นได้ ผู้ซื้อควรจะต้องรับผิดชอบซึ่งเจตนารมณ์ของข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ขายนี้คือต้องการลดโทษผู้ซื้อตามหลักที่ว่า "ผู้ซื้อต้องระวัง" ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายแพ่ง มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนด้วยกัน โดยถือว่าทั้งสองฝ่ายต่างอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกันทั้งในด้านอำนาจต่อรองและความสามารถในการโต้รองก่อนทำข้อผูกพันกัน แต่ทั้งนี้รถยนต์ใช้แล้วที่ขายกันนั้นมีวิธีการผลิตแบบสลับซับซ้อน ผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่จะหยั่งรู้ข้อเท็จจริงของรถยนต์ได้ทั้งหมดเพื่อตัดสินใจเข้าทำสัญญาซื้อขาย ผิดกับผู้ขายเป็นผู้รู้ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรถยนต์คันที่ขายนั้น เป็นเหตุทำให้หลักเกณฑ์ที่เคยถือว่ายุติธรรมหรือเป็นธรรมขาดความเป็นธรรม ทำให้ภาระตกอยู่กับผู้ซื้อหรือผู้บริโภค วิชฌู เครื่องาม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้ พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ,2542) หน้า 217-240.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หากพิจารณาถึงกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองถึงสิทธิที่ผู้ซื้อรถยนต์ใช้แล้วจะได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้บริโภคคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ.2541 มีความมุ่งหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องมาจากว่าปัจจุบันความเป็นอยู่ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในรูปลักษณะและส่วนประกอบของสินค้า ความระมัดระวังในระดับวิญญูชนทั่วไปในการซื้อสินค้ามาบริโภคไม่สามารถช่วยให้ผู้ซื้อป้องกันตนเองให้พ้นจากความเสียหายในการบริโภคได้ จึงก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ว่า ความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สินที่บริโภคกันนี้ ควรได้รับการเยียวยาโดยอาศัยหลักกฎหมายลักษณะอื่นที่เปิดช่องให้ผู้บริโภคได้ชดใช้ความเสียหายให้ได้อย่างรวดเร็วและยุติธรรมมากขึ้น มาตรการทางกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคนี้ มีหลายรูปแบบสุดแต่แต่ละระบบของกฎหมายประเทศใดเป็นไปในรูปแบบใด โดยประเทศไทยได้มีความเคลื่อนไหวในทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย เป็นรูปแบบของการออกกฎหมายเฉพาะซึ่ง มีหลักการของวิธีดำเนินการจะแตกต่างกับกฎหมายต่างๆที่เคยใช้บังคับอยู่ก่อนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) การใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคสิ่งสำคัญในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคคือ การให้ความหมายคำว่า " ผู้บริโภค " เพื่อกำหนดขอบเขตว่า การคุ้มครองสิทธิจะคงมีอยู่เฉพาะกรณีเป็นผู้บริโภค เท่านั้น ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคได้ให้คำนิยามคำว่าบริโภคไว้ในมาตรา 3 จากคำนิยามแสดงให้เห็นว่า กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคฉบับนี้มุ่งคุ้มครองบุคคลผู้อยู่ในฐานะผู้เช่าซื้อ ผู้ซื้อ ผู้เช่าซื้อ ผู้รับบริการโดยเสียค่าตอบแทนและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบแม้มิได้เสียค่าตอบแทน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 473 บัญญัติว่า ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ (1) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่อง หรือควรจะได้รู้เช่นนั้น หากได้ใช้ความระมัดระวังอันพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน"

นอกจากนี้ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ได้กำหนดสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองไว้ในมาตรา 4 มี 5 ประการ

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในสัญญา
5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

สิทธิทั้ง 5 ข้อ นี้ เป็นสิทธิที่ผู้อยู่ในฐานะผู้บริโภค เท่านั้นที่ได้รับการคุ้มครองให้ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาก่อนว่าเป็นผู้บริโภคตามความหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือไม่ ถ้าหากว่าไม่เป็น คือไม่อยู่ในความหมายของคำว่า " ผู้บริโภค " ก็ไม่อาจจะใช้สิทธิ หรือ เรียกร้องให้มีการบังคับตามสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ได้ จากปัญหาที่ผู้บริโภคซื้อรถยนต์ใช้แล้วต้องประสบคือ การที่ผู้ขายหรือผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว หรือผู้ขาย บางรายใช้ กลอุบายในการขายด้วยกลวิธีต่างๆหรือปกปิดความจริงของ สภาพรถยนต์ ที่ควรบอกให้แก่ผู้ซื้อ เพราะผู้ขายกลัวว่าถ้าหากบอกความจริงไปจะทำให้ผู้ซื้อไม่ซื้อรถยนต์นั้นเลย พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และ(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ.2541 นั้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติ ดังกล่าว มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถยนต์ไว้ 3 ประการ เท่านั้น คือ สุขุม พัฒนะศิริ การคุ้มครองผู้บริโภคและการประกันคุณภาพสินค้า (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,2543) หน้า 177.

- (1) คุ้มครองด้านโฆษณา
- (2) คุ้มครองด้านฉลาก
- (3) คุ้มครองด้านสัญญา

ดังนั้น ในส่วนที่เป็นบทกำหนดโทษ จึงมีบทบัญญัติเฉพาะกรณีฝ่าฝืนบทบัญญัติในการคุ้มครองทั้ง 3 ประการนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและป้องกันมิให้ผู้ซื้อถูกเอารัดเอาเปรียบในการทำสัญญา กับผู้ประกอบการ โดยสัญญาที่ผู้ประกอบการทำกับผู้บริโภคต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- (1) ใช้ข้อสัญญาที่จำเป็นซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้นจะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบการ
- (2) ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการต้องใช้ข้อสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6 “ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

ทั้งนี้ หาก ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วโดยมีองค์กรที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเรียกว่า The Federal Trade Commission (FTC) จัดตั้งขึ้นตาม Federal Trade Commission Act 1914 มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำการค้าที่ไม่เป็นธรรม หรือ การหลอกลวง (Unfair or Deceptive Acts or Trade Commission (FTC) ได้ออกกฎหมาย เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว เป็นภาษาพูดเรียกว่า “A Dealer’s to the Used Car Rule” เป็นข้อกำหนดให้ตัวแทนขายรถยนต์จะต้องทำการปิดประกาศข้อมูลสำคัญที่ต้องแจ้งให้ผู้ซื้อทราบไว้ใน “ Buyers Guide ” และจะต้องติดไว้ที่รถยนต์ใช้แล้วในคันที่นำมาเสนอขาย กฎเกณฑ์ นี้จะช่วยให้ผู้บริโภค พิจารณาถึงข้อมูลเกี่ยวกับกรณีผู้ที่จะต้องรับผิดชอบสำหรับ การซ่อมแซม เมื่อมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่ได้ตกลงกันไว้ ถือว่าเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ซื้อในการตัดสินใจที่จะซื้อรถยนต์ใช้แล้ว

จากกรณีตามข้อกำหนด “A Dealer’s to the Used Car Rule” ของประเทศสหรัฐอเมริกา ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศไทย แล้วจะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีมาตรการใดจากหน่วยงานที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วอย่างแท้จริงและประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ทั้งรถยนต์ใหม่และรถยนต์เก่าที่มีความชำรุดบกพร่อง จากปัญหา ดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัย สนใจ ศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อรถยนต์จากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ศึกษากรณีที่มีความชำรุดบกพร่องในประเทศไทย เพื่อศึกษา วิเคราะห์รูปแบบ มาตรการทางกฎหมาย และแนวทางการปรับปรุงกฎหมาย รวมถึงวิธีการบังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศ เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยว่าจะสามารถนำมาปรับบังคับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยได้มากน้อยเพียงใด ให้ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว นั้น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะช่วยในการแก้ปัญหารับผิดชอบต่อสังคมในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของผู้บริโภค ซึ่งแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นจะทำเพียงแค่ลด แลก แจก แถม นั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคเพราะ ปัจจุบันนี้ผู้บริโภคต้องการที่จะได้รับการคุ้มครอง และการรับผิดชอบต่อการใช้สินค้าที่ซื้อไปใช้งาน รวมถึงหลักการประกันคุณภาพสินค้าโดยศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการต่างๆทางกฎหมายว่าคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วอย่างไร
2. เพื่อศึกษาขอบเขตกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องนิติกรรมสัญญา และเอกเทศสัญญาว่าด้วยซื้อขายรวมถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจและรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2543 และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว เปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทย และประเทศสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อศึกษาปัญหาข้อกฎหมายในการควบคุมธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วว่ามีเพียงใดและสามารถคุ้มครองผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว
4. เพื่อศึกษาและค้นคว้าหามาตรการแก้ไขปัญหา ข้อขัดข้อง และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับกฎหมายประเทศไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคใช้แล้วที่มีความชำรุดบกพร่องให้มีความเหมาะสม

สมมุติฐานของการวิจัย

ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการประกอบธุรกิจและการให้ความคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้ว กรณีที่มีความชำรุดบกพร่องไว้เป็นการเฉพาะ และจะเห็นว่าบทกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะนี้ไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภคใช้แล้วได้อย่างเพียงพอ เนื่องจาก ปัจจุบัน นั้น มีการแยกกฎหมายออกจากกันคนละฉบับ จึงทำให้มีความเข้าใจในกฎหมายไม่ชัดเจน ดังนั้น เห็นควรศึกษาเพื่อการนำกฎหมายที่บัญญัติไว้มาปรับใช้ เพื่อหาทางคุ้มครองผู้ซื้อรถยนต์ใช้แล้วที่สุจริต ในขณะเดียวกันก็ควร กำหนดความรับผิดชอบให้แก่ผู้ประกอบการรถยนต์ใช้แล้วในลักษณะที่เอาเปรียบผู้ซื้อ โดยกำหนดให้การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประกอบธุรกิจซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาควรมีคณะกรรมการให้ความคุ้มครอง(สคบ) ด้านการโฆษณา การคุ้มครองทางด้านฉลาก และการคุ้มครองทางด้านสัญญา โดยกำหนดกฎเกณฑ์ให้ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วที่ขายให้ผู้บริโภคทราบ จึงจะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

วิจัยฉบับนี้จะศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับต่อการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วว่าเป็นอย่างไร มีบทบัญญัติของกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับต่อการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วนั้น สามารถให้ความคุ้มครองผู้บริโภคได้เพียงใด ประเทศไทยในปัจจุบัน มีหน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการให้คำจำกัดความของคำว่าชำรุดบกพร่องของประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกกันว่า กฎหมาย เลมอนลอว์ (Lemon Law) และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ประมวลกฎหมายแม่แบบทางพาณิชย์ (The Uniform Commercial Code)(The Uniform Commercial Improvement Warranty Act 1975)

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยฉบับนี้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research)ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง คำอธิบาย หนังสือ บทความทางวิชาการของประเทศสหรัฐอเมริกา รายงานการวิจัยข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อรถยนต์ใช้แล้วซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารดังกล่าวนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปโดยรวบรวมเป็นการเขียนในเชิงบรรยายและพรรณนาโวหาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงมาตรการต่างๆทางกฎหมายที่ใช้บังคับในการประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วว่าคุ้มครองผู้บริโภคอย่างไร
2. เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคถึงเรื่องที่ขัดข้องจากการบัญญัติกฎหมายและรวมถึงวิธีการปฏิบัติ
3. เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อรถยนต์ใช้แล้วที่มีความชำรุดบกพร่องของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา
4. เพื่อให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพเหมาะสม รวมทั้งเสนอแนะแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

- 1 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปรับแต่งตัวเลขไมล์ การปรับแต่งเลขไมล์ให้ผิดไปจากความเป็นจริง ในการนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติ คือ รถยนต์ที่ใช้แล้วทุกคันที่ผู้ประกอบธุรกิจนำมาขาย ผู้ประกอบธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วต้องมีการตรวจสอบเลขไมล์และรับประกันว่าเป็นเลขไมล์ที่สามารถใช้งานได้ตามปกติและถูกต้องปราศจากการปรับแต่งเลขไมล์ให้ผิดไปจากความจริง หากการรับประกันดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่ได้รับประกันไว้จริงผู้ประกอบธุรกิจยอมให้ปรับได้
2. ให้ผู้ประกอบธุรกิจออกเอกสารคำแนะนำผู้ซื้อในลักษณะเช่นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยให้เอกสารคำแนะนำผู้ซื้อเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงคมนาคม กรมการขนส่ง. 2543. ระบบงานทะเบียน ฝ่ายสถิติ กองวิชา การวางแผน. กรุงเทพมหานคร: กรมการขนส่งทางบก.2543.การจดทะเบียนรถยนต์.กรุงเทพมหานคร:กรมการขนส่งทางบก.จรัส เล็งวิทยา. 2528. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย เช่าทรัพย์เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของและรับขน.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จำปี โสทธิพันธ์. หลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน,2540
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์.2543.กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. 2527.กฎหมายว่าด้วยสัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ
- ธรรมศักดิ์ นาวิโลกุล.2542.รวมระเบียบปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พุทธศักราช 2478. กรุงเทพมหานคร:กรมการขนส่งทางบก สำนักทะเบียนและภาษีรถ.
- ประพันธ์ ศาตะมานและไพจิตร ปุญญพันธ์.2536.คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะซื้อขาย.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ
- ภาษกร ญาณสุธี.2540.มองปัญหา คดีเช่า-ซื้อ รถยนต์ให้เป็นหนึ่ง.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์อจิตยา
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2542. กฎหมายแพ่ง 1 หน่วยที่ 9 – 15 . กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2542. กฎหมายพาณิชย์ 1 หน่วยที่ 1- 6. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มานะ พิทยาภรณ์.2533.คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะเช่าทรัพย์เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของและรับขน. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วรวิทย์ ฤทธิพิศ.2535.คำอธิบายกฎหมายลักษณะเช่าซื้อพร้อมคำพิพากษาฎีกา.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กฎหมายกับการจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก Laws of Management of Myanmar Nationality Migrant Labour in Mae Sot District, Tak Province

สมพร สุรีมิตร¹, ภูวดล คำสนธิ²
Somporn Sureemith , Phuvadol Dumsanith

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาสาเหตุหรือความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2.) ศึกษากระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานสัญชาติเมียนมาเพื่อเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 3.) ศึกษาสภาพการจ้างงานและสิทธิแรงงานที่แรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากได้รับ 4.) ศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการจัดการแรงงานต่างด้าวที่เหมาะสมสำหรับในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณนำและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แรงงานสัญชาติเมียนมาจำนวน 391 ท่าน นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจำนวน 10 ท่านและเจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 5 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า

1) สาเหตุหรือความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เกิดจากการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ โดยเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือที่แรงงานไทยไม่ทำเนื่องจากเป็นงานที่สกปรก ยากและมีความเสี่ยง ประกอบกับแรงงานเมียนมามีความขยัน อดทน ไม่เกี่ยงงานและมีความรับชอบในงานมากกว่าแรงงานไทย 2) กระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานสัญชาติเมียนมาเพื่อเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก แรงงานเมียนมาส่วนใหญ่ตัดสินใจร่วมกันระหว่างคนในครอบครัวและตัวแรงงานเอง โดยเดินทางมาทำงานคนเดียว โดยมีนายหน้าจัดหางานนำพาเข้ามาหรือเดินทางเข้ามาเอง ด้วยวิธีการผ่านด่านชั่วคราวหรือด่านถาวรโดยใช้ใบผ่านด่านชั่วคราวและลักลอบอยู่ต่อเพื่อทำงาน สาเหตุที่ตัดสินใจออกมาทำงานเกิดจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม 3) แรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากได้รับการปฏิบัติตามสภาพการจ้างงานที่กฎหมายกำหนดไว้ในบางครั้งหรือไม่สม่ำเสมอเท่ากันและได้รับการปฏิบัติตามสิทธิแรงงานข้ามชาติไม่สม่ำเสมอหรือบางครั้งเท่ากัน 4) รูปแบบและวิธีการจัดการแรงงานต่างด้าวสำหรับในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่เหมาะสมควรมีการนำเข้าแรงงานแบบไปเช้า-เย็นกลับ และนำเข้าตามฤดูกาล การอนุญาตให้นายจ้างนำพาลูกจ้างมาขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการจำกัดพื้นที่ในการทำงานและระยะเวลาที่แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นหรือเปลี่ยนงานใหม่ในพื้นที่ต่างๆ ได้ และการอนุญาตให้แรงงานทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นได้

คำสำคัญ : กฎหมาย , แรงงานข้ามชาติ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of the study Management of Myanmar Nationality Migrant Labour in Mae Sot District, Tak Province were as followed 1.) to study the reasons and necessity of using Myanmar nationality labour by entrepreneurs in Mae Sot District, Tak Province. 2.) To study the procedure Burmese Nationality Labour moved into work in Mae Sot District, Tak Province. 3.) To study the employment conditions and benefits that Burmese Nationality Labour in Mae Sot District get from the employers. 4.) To study the pattern and the method that suitable for Burmese Nationality Labour in Mae Sot District, which use Mixed Methods Research by using both quantitative and qualitative methods. The sample groups were 391 of Burmese Nationality Labours, 10 employers or the owners of the shop and 5 staff from the Government Agency. The study found that

1.) The reasons or necessity the shop owners in Mae Sot District use Burmese Nationality Labour were the lack of the labour in the area, especially for unskilled jobs which Thai labour would not do. Combined with that Burmese Nationality Labour were diligent, patient, never haggle and highly responsible than Thai Labour. 2.) The procedure Burmese Nationality Labour moved into work in Mae Sot District, mostly they made decision together in the family and also the labour themselves. There were Job Agencies who would bring them in or sometime they would come on their own by using temporary boarding pass and then stayed longer intentionally and illegally in order to work. The reasons they wanted to work here because of economy, society and culture. 3.) Burmese Nationality Labour were not always get all the benefits in the Agreement on legitimate working conditions from the employers and sometimes they would not have all the Migrant Worker Rights. 4.) The pattern and the method that suitable for migrant workers would be allowing them to work during the day and send them back in the evening or hire them for seasonal factors. The employers should also register their employees as legal workers, establish the rules that specify the working areas and set the period when the workers could move to work somewhere else or change the job to different area. And allow the workers to work in an intensive industrial sector.

Keyword; laws , Migrant Labour.

บทนำ

รัฐบาลไทยกำหนดนโยบายการจัดการแรงงานจาก 3 ประเทศ คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สปป.ลาวและกัมพูชา มาตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปัจจุบัน(พ.ศ.2558) โดยการอนุญาตให้มีการนำแรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้าเมืองมาทำงาน มาขอใบอนุญาตได้โดยมีเป้าหมาย คือ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานและการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว แต่ผลการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและทำงานอย่างผิดกฎหมายกลับไม่สามารถบรรลุผลได้ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่พบว่า ยังมีปัญหาการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายของแรงงานเนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากกล่าวคืออำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาตลอดแนวชายแดนด้านตะวันตก ซึ่งถือว่าเป็นช่องทางการค้าที่สำคัญระหว่างไทยกับเมียนมาส่งผลให้มีมติคณะรัฐมนตรีประกาศให้เป็นพื้นที่ในการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งหนึ่ง ส่งผลให้อำเภอแม่สอดมีความต้องการใช้แรงงานอย่างมากในภาคอุตสาหกรรม แต่ปัจจุบันอำเภอแม่สอดต้องประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ถึงร้อยละ 30 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่สูงเมื่อเทียบกับจำนวนแรงงานที่อยู่ในพื้นที่(ชัยวัฒน์ วิทิตธรรมวงศ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557) จึงมีอากจปฏิเสธได้ว่าการต้องแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยการจ้างแรงงานสัญชาติเมียนมาที่สามารถเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอแม่สอดได้ด้วยตนเองได้ง่าย ส่งผลให้จำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เมียนมาที่ลักลอบเข้ามาทำงานแบบผิดกฎหมายมีจำนวนมากว่าแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวทั้งระบบที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายของแรงงานจากประเทศเมียนมาได้ อีกทั้งมาตรการที่ต้องการให้มีการจัดระบบการทำงานแบบไปเช้า-เย็นกลับในบริเวณพื้นที่บริเวณชายแดนก็ยังไม่สามารถทำได้เช่นกัน เพราะแรงงานสัญชาติเมียนมาส่วนใหญ่ต้องการเข้ามาพำนักอยู่ในฝั่งประเทศไทย เพราะไม่สามารถเดินทางไป-กลับได้

จากประเด็นปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก นำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบในวงกว้างซึ่งเกี่ยวกับการจัดการแรงงานต่างด้าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานสัญชาติเมียนมาในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากว่าเป็นอย่างไร สภาพการจ้างงานและสิทธิของแรงงานสัญชาติเมียนมาที่ได้รับเป็นอย่างไร อะไรบ้าง สาเหตุและความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอแม่สอด ตลอดจนแนวทางการจัดการแรงงานต่างด้าวในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุและความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษากระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานสัญชาติเมียนมาเพื่อเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายทางการค้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า
2. ทำให้ทราบถึง กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ทั้งของต่างประเทศ และของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาสภาพการจ้างงานและสิทธิแรงงานที่แรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากได้รับ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับ ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกาศ คำสั่ง คำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแรงงานข้ามชาติ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย
สำนักดั้งเดิม (Classical School) (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์.2546) เป็นสำนักที่ถือกำเนิดขึ้นมาในศตวรรษที่ 18 เพื่อจะต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายและการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปกฎหมายที่มีมนุษยธรรม และแน่นอนมากยิ่งขึ้น แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในเรื่องการใช้กฎหมายและการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีโทษที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด เพราะมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free will) คือ มีเหตุผลที่จะคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสีย จากการกระทำของตน หากทำแล้วคุ้มค่าก็จะเลือกที่จะกระทำ แต่หากไม่คุ้มค่าก็จะไม่กระทำ ดังนั้น หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จะเลือกกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำผิดมีมากกว่าโอกาสที่จะถูกจับกุมลงโทษ มนุษย์จึงเลือกกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิดวิธีการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จะต้องผ่านการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์จะต้องประสานงานกันในการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาคและมีโทษที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้ผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด ดังนั้น การมีโทษที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการป้องกันปราบปรามผู้ที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ก่อการร้ายสากล หรือแก๊งอาชญากรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายควบคุม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้มีขอบเขตการศึกษาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2557 ถึงปีพ.ศ.2558และศึกษาพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยจะทำการศึกษาในสถานประกอบการประเภทเกษตรกรรม สิ่งทอและการเหมือง กิจการก่อสร้าง กิจการร้านค้าและการให้บริการต่างๆ ที่มีการจ้างแรงงานสัญชาติเมียนมา และศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้แก่ หัวหน้าส่วนงานแรงงานต่างด้าวจังหวัดตาก หัวหน้าจัดหางานอำเภอแม่สอด หัวหน้าส่วนงานตรวจคนเข้าเมือง ประธานหอการค้า ประธานสภาอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการในสถานประกอบการทั้ง 5 ประเภท รวมถึงตัวแทนแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาที่ทำงานในช่วงระยะเวลาปี 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1.)แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาซึ่งทำงานอยู่ในสถานประกอบการประเภทเกษตรกรรม สิ่งทอและการเหมือง กิจการก่อสร้าง กิจการร้านค้าและการให้บริการต่างๆในพื้นที่อำเภอแม่สอดรวมเป็นตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 391คน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม (Questionare) 2.)นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการทั้ง 5 ประเภท จำนวน 10 ท่าน 3.)เจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว จำนวน 5 ท่าน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Form) การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงระบบการย้ายถิ่นของ Wallenstein, Kritz and Zlotnik, Hugo และ Stahl แนวคิดการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศของ E.G.Ravenstein และ Everette S. Lee แนวคิดสิทธิแรงงานข้ามชาติ ตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักการและสิทธิพื้นฐานในการทำงานที่องค์กรแรงงานระหว่างประเทศกำหนดไว้ ตลอดจนยุทธศาสตร์การแก้ไขแรงงานต่างด้าว กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานของไทยมาใช้เป็นกรอบคิดหลักในการศึกษา

ผลการวิจัย

1.สาเหตุหรือความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่าเจ้าหน้าที่รัฐและนายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการได้ให้ข้อมูลว่า สาเหตุและความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาเนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ เพราะในอำเภอแม่สอดมีสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอและการเหมืองเป็นอุตสาหกรรมหลัก ลักษณะงานที่ทำเป็นงานหนักและต้องใช้ความอดทนสูงในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้แรงงานไทยส่วนใหญ่ไม่ทำ แต่เปลี่ยนไปทำงานสายอื่นที่สบายกว่า อีกทั้งปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่นิยมเข้ารับการศึกษาคือในระดับมหาวิทยาลัยแทนการจบการศึกษาเพียงแค่ระดับการศึกษาภาคบังคับและอาชีวศึกษา ส่งผลให้แรงงานไร้ฝีมือและกึ่งฝีมือขาดแคลน ประกอบกับอำเภอแม่สอดมีพื้นที่อยู่ติดกับชายแดนประเทศเมียนมาที่มีชนกลุ่มน้อยจำนวนมากอาศัยอยู่และมีความยากจน ไม่มีงานทำ จึงตัดสินใจเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด ซึ่งมีความต้องการใช้แรงงานจำนวนมาก จึงมีการจ้างแรงงานเมียนมาทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลนในพื้นที่ อีกทั้งแรงงานเมียนมามีความขยัน อดทน ไม่เกียจงานและมีความรับผิดชอบในงานมากกว่าแรงงานไทยสามารถทำงานได้ทุกอย่างเพื่อให้มีรายได้จกค่าจ้างที่มากกว่าที่เมียนมา นอกจากนี้จากการศึกษาผู้ใช้แรงงานสัญชาติเมียนมายังให้เหตุผลที่ตัดสินใจเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานทำในอำเภอแม่สอดว่า เพราะต้องการหารายได้ที่สูงกว่าที่ได้รับในประเทศเมียนมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความยากจนทำให้ต้องเข้ามาหางานทำประกอบกับมีโอกาสหางานทำได้ง่ายและชาวเมียนมาจำนวนมากเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอดจึงตัดสินใจย้ายถิ่นมาทำงาน

2. กระบวนการเคลื่อนย้ายและขั้นตอนการย้ายถิ่นของแรงงานสัญชาติเมียนมาในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแรงงานสัญชาติเมียนมาส่วนใหญ่ตัดสินใจออกจากประเทศบ้านเกิดเพื่อเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เกิดจากการตัดสินใจร่วมกันระหว่างคนในครอบครัวและตัวผู้ใช้แรงงาน โดยเดินทางมาทำงานโดยลำพัง มีญาติพี่น้องทำงานอยู่ในอำเภอแม่สอดหรือในเมืองไทยชักชวนหรือให้ความช่วยเหลือในการเดินทางเข้ามาทำงาน โดยมีนายหน้าจัดหางานนำพาเข้ามาหรือเดินทางเข้ามาเอง โดยมีคนรู้จักหรือญาติพี่น้องติดต่อให้ การเดินทางเข้ามาด้วยวิธีการผ่านด่านชั่วคราวหรือด่านถาวรโดยใช้ใบผ่านด่านชั่วคราวและลักลอบอยู่ต่อเพื่อทำงาน ซึ่งมีสภาพการทำงานอยู่ในอำเภอแม่สอดเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย เพื่อรอการส่งกลับและยังไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแต่มีใบอนุญาตทำงานอย่างถูกต้อง

3. สภาพการจ้างงานและสิทธิแรงงานที่แรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้รับการจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นแรงงานสัญชาติเมียนมาพบว่า ได้รับการปฏิบัติตามมาตรฐานการจ้างงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ค่าจ้างตามค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท มีวันและเวลาการทำงาน วันหยุดตามที่กฎหมายกำหนด ได้รับสวัสดิการ สิทธิประกันสังคมและสิทธิประโยชน์กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับหรือได้รับต่ำเช่น สิทธิลาเพื่อเข้ารับการอบรม/พัฒนาความรู้ความสามารถและสิทธิในการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้นายจ้างจัดสิ่งที่ต้องการ เช่น รถรับส่ง ที่พัก อาหารกลางวันและอื่นๆ เป็นต้น

การได้รับการปฏิบัติตามสิทธิแรงงานข้ามชาติ พบว่า สิทธิของแรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยรวมได้รับการปฏิบัติบางครั้งหรือไม่สม่ำเสมอตามสิทธิของแรงงานข้ามชาติทั้ง 5 ด้าน เช่น การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานและความเป็นอยู่ การได้รับการทำสัญญาว่าจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร การได้รับความช่วยเหลือในการเดินทางและการใช้ชีวิตอยู่ในไทย แต่สิทธิที่ไม่ได้รับ เช่น การออกค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางโดยนายจ้าง เป็นต้น สิทธิในระหว่างการทำงานที่ไม่ได้รับการปฏิบัติสม่ำเสมอ เช่น การได้รับค่าจ้างไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ การได้รับค่าจ้างตรงตามเวลา นายจ้างเป็นผู้จัดหาที่พักให้เปล่าหรือมีค่าที่พักราคาถูก ตลอดจนที่ไม่ได้รับการปฏิบัติ ได้แก่ โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งเมื่อทำงานมาระยะเวลาหนึ่งและมีความชำนาญมากขึ้น เป็นต้น สำหรับสิทธิในการคืนสู่ประเทศของตนเมื่อเจ็บป่วยหรือต้องการกลับประเทศของแรงงานข้ามชาติแรงงานเมียนมาได้รับการปฏิบัติสม่ำเสมอ

4. รูปแบบและวิธีการจัดการแรงงานต่างด้าวสำหรับในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่เหมาะสม พบว่า อำเภอแม่สอด ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ชายแดนควรมีการนำเข้าแรงงานแบบไปเช้า-เย็นกลับ และนำเข้าตามฤดูกาล ตลอดจนการอนุญาตให้นายจ้างนำพาลูกจ้างมาขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมายได้ตลอดเวลา ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการจำกัดพื้นที่ในการทำงานและระยะเวลาที่แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นหรือเปลี่ยนงานใหม่ในพื้นที่ต่างๆ ได้ รวมถึงการปรับเปลี่ยนสภาพจากการเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายเป็นผู้เข้าเมืองถูกกฎหมายโดยการพิสูจน์สัญชาติได้โดยไม่มีเงื่อนไขของเวลา แต่ควรเปิดให้มีการพิสูจน์สัญชาติได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามการพิสูจน์สัญชาติควรทำในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในอนาคตต้องให้มีการนำเข้าแรงงานตามข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ(MOU)เท่านั้น นอกจากนี้ควรมีการกำหนดข้อกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาในเรื่องบทลงโทษแก่ผู้ประกอบการที่มีการใช้แรงงานผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายให้เป็นที่รับทราบกันทั้งสองฝ่ายและมีผลบังคับใช้อย่างเข้มงวด และการอนุญาตให้แรงงานทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. สาเหตุและความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่อำเภอแม่สอดมีสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอและการเ็นท์เป็นอุตสาหกรรมหลัก ลักษณะงานที่ทำเป็นงานหนักและต้องใช้ความอดทนสูงในการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้แรงงานไทยส่วนใหญ่ไม่ทำ แต่เลือกไปทำงานสายอื่นที่สบายกว่า นอกจากนี้คนส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษต่อในระดับมหาวิทยาลัยแทนการจบการศึกษาเพียงแค่ระดับการศึกษาภาคบังคับหรืออาชีวะ จึงส่งผลให้แรงงานที่ต้องการในพื้นที่อำเภอแม่สอดส่วนใหญ่ที่เป็นแรงงานไร้ฝีมือและกึ่งฝีมือจึงขาดแคลน ทำให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการกระตุ้น/เรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการขาดแคลนในพื้นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษานี้จึงเป็นไปตามแนวคิดเชิงระบบการย้ายถิ่นที่ Wallenstein (อ้างในศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2556:น.18) ได้เสนอไว้ว่า การย้ายถิ่นระหว่างประเทศเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเกิดของระบบโลก บางประเทศเติบโตขึ้นจนกลายเป็นศูนย์กลางของทุนนิยมโลก ส่งผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจสองระบบและเกิดตลาดแรงงานระดับทุติภูมิ ที่มีความต้องการแรงงานระดับล่างที่ทำงานโดยใช้กำลังกาย เป็นงานหนัก มีความเสี่ยงหรือยากลำบากและมีค่าจ้างต่ำที่เรียกว่า 3DS (Dirty, Dangerous, Difficult) แต่คนในประเทศเหล่านั้นไม่ต้องการทำงานดังกล่าวแต่มุ่งไปทำงานในระดับสูงที่ใช้ความรู้ทักษะมากขึ้นและมีค่าตอบแทนที่สูงกว่า ทำให้แรงงานจากประเทศที่มีการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจต่ำกว่าตัดสินใจเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศที่มีการพัฒนาสูงกว่า ดังเช่นที่แรงงานจากประเทศเมียนมามีการพัฒนาต่ำกว่าประเทศไทยตัดสินใจย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด

ประกอบกับแต่ก่อนประเทศเมียนมายังถูกกีดกันจากต่างชาติในการทำการค้าจึงส่งผลให้แรงงานเมียนมาว่างงาน ไม่มีงานทำ จึงได้เดินทางเข้ามาทำงานที่อำเภอแม่สอด เนื่องจากอำเภอแม่สอดอยู่ติดกับชายแดนประเทศเมียนมาที่มีชนกลุ่มน้อยจำนวนมากอาศัยอยู่ มีความยากจน ไม่มีงานทำและมีความต้องการเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จึงมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอดที่ต้องการแรงงานต่างด้าวทดแทนแรงงานขาดแคลนในพื้นที่ อีกทั้งแรงงานเมียนมามีความขยัน อดทน ไม่เกียจงาน และมีความรับผิดชอบในงานมากกว่าแรงงานไทย สามารถทำงานได้ทุกอย่างและมีรายได้/ค่าจ้างมากกว่าที่เมียนมา จึงมีการจ้างแรงงานเมียนมาทำงานในสถานประกอบการทดแทนแรงงานไทย

2. กระบวนการเคลื่อนย้ายและขั้นตอนการย้ายถิ่นของแรงงานสัญชาติเมียนมาในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่แรงงานเมียนมาจำนวน 224 ท่าน ตัดสินใจออกจากประเทศบ้านเกิดเพื่อเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เกิดจากการตัดสินใจร่วมกันระหว่างคนในครอบครัวและตัวผู้ใช้แรงงาน ผลการศึกษานี้เป็นไปตามที่ Hugo (อ้างในศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2556:น.20) ได้เสนอมุมมองต่อระบบการย้ายถิ่นว่ามีลักษณะเป็นกระบวนการ เริ่มตั้งแต่การตัดสินใจเดินทางออกจากประเทศต้นทางไปยังประเทศปลายทางผู้รับแรงงาน โดยผ่านเครือข่ายทางสังคม เพราะการตัดสินใจย้ายถิ่นของบุคคลจะมีครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอ โดยการเดินทางมาทำงานคนเดียว ซึ่งสาเหตุที่ตัดสินใจออกมาทำงานในอำเภอแม่สอดนั้นเกิดจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจที่ต้องการหารายได้ที่สูงกว่าที่ได้ในเมียนมา ซึ่งผลการศึกษานี้เป็นไปตามแนวคิดของ Everette S. Lee (อ้างในบุญคง หันจางสิทธิ์, 2540, น.256) ที่ได้เสนอไว้ว่า การที่แรงงานเคลื่อนย้ายหรือย้ายออกจากประเทศบ้านเกิด เกิดจากปัจจัยผลักดันนั้นคือ ระดับค่าจ้างหรืออัตราเงินเดือนที่ต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศ ซึ่งเมื่อแรงงานได้รับค่าจ้างหรือผลตอบแทนอื่นๆจากการทำงานต่ำกว่าแรงงานในสายอาชีพเดียวกันที่ทำงานในต่างประเทศ ย่อมก่อให้เกิดแรงผลักดันให้แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากประเทศของตนไปทำงานยังต่างประเทศที่มีระดับค่าจ้างและผลตอบแทนที่สูงกว่า

สำหรับสาเหตุด้านสังคม เกิดจากการมีญาติพี่น้องทำงานอยู่ในอำเภอแม่สอดหรือในเมืองไทยชักชวนหรือช่วยเหลือตามที่ Stahl (อ้างในศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2556:น.20) ได้เสนอแนะมุมมองกระบวนการย้ายถิ่นว่าเริ่มจากการตัดสินใจย้ายถิ่น โดยมีตัวแปรระดับย่อยด้านสังคม นั่นคือการถูกจัดทำให้โดยเครือข่ายหรือคนในถิ่นต้นทางเดียวกัน ความช่วยเหลือจากเพื่อนและญาติในประเทศปลายทาง เครือข่ายความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือจัดหาที่พัก หางานและดำเนินการต่างๆและการหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการย้ายถิ่น รวมถึงเกิดจากสาเหตุด้านวัฒนธรรม เนื่องจากต้องการมาทำงานเพราะเห็นคนอื่นมาทำกันมาก ซึ่งเดินทางเข้ามาทำงานโดยมีนายหน้าจัดหางานนำพาเข้ามาหรือเดินทางเข้ามาเอง ด้วยวิธีการผ่านด่านชั่วคราวหรือด่านถาวรโดยใช้ใบผ่านด่านชั่วคราวและลักลอบอยู่ต่อเพื่อทำงาน โดยมีสถานภาพการทำงานอยู่ในอำเภอแม่สอดเป็นผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายและยังไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแต่มีใบอนุญาตทำงานอย่างถูกต้อง

3. สภาพการจ้างงานและสิทธิแรงงานที่แรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากได้รับโดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการปฏิบัติตามสภาพการจ้างงานโดยรวมอยู่ในระดับไม่สม่ำเสมอหรือได้รับบางครั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานพ.ศ.2541 – พ.ศ.2551 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2557; ออนไลน์) ได้แก่ การจ่ายค่าจ้าง วันและเวลาในการทำงาน การลาและการหยุดงาน สวัสดิการ สิทธิประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับการปฏิบัติหรือได้รับต่ำเช่นเดียวกัน ได้แก่ สิทธิลาเพื่อเข้ารับการอบรม/พัฒนาความรู้ความสามารถ ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด ผู้ประกอบการหรือนายจ้างมีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานพ.ศ.2541 – พ.ศ.2551 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2557; ออนไลน์) ที่ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กำหนดบางเรื่อง เช่น ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อการฝึกอบรมหรือพัฒนา ความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เป็นต้น

อีกทั้งสิทธิในการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้นายจ้างจัดสิ่งที่ต้องการ เช่น รถรับส่ง ที่พัก อาหารกลางวันและอื่นๆ ที่ไม่ได้รับการปฏิบัติหรือได้รับค่า ซึ่งไม่เป็นไปตามที่ปฏิญญา ILO ว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานของแรงงานข้ามชาติ (สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ, 2550 : น.26) กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสภาพแรงงานคือ สิทธิในการจัดตั้งและเป็นสมาชิกหรือสมาคมที่แรงงานข้ามชาติเป็นผู้เลือกเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อเจรจาในเรื่องที่มีผลต่อสภาพการทำงานและเงื่อนไขในการจ้างงาน การเลือกบุคคลมาเป็นผู้แทน การใช้กลไกทางอนุญาโตตุลาการและการไกล่เกลี่ยเพื่อยุติข้อขัดแย้งและการนัดหยุดงาน

สำหรับสิทธิของแรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างได้รับการปฏิบัติบางครั้งหรือไม่สม่ำเสมอตามสิทธิของแรงงานข้ามชาติทั้ง 5 ด้าน แต่อย่างไรก็ตามมีบางประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับการปฏิบัติหรือได้รับค่า เช่นเดียวกัน อาทิเช่น การไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเดินทางเพราะนายจ้างออกให้ ไม่เป็นไปตามสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ (2550 : น.26) กำหนดไว้ว่า แรงงานข้ามชาติที่ได้รับการจัดหางานหรือจ้างงาน โดยนายจ้างไม่ควรต้องเป็นผู้จ่ายค่าเดินทางของตนหรือบางกรณีค่าเดินทางของครอบครัวด้วย แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ นายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้แก่แรงงาน แต่เมื่อแรงงานเข้ามาทำงานแล้วจะถูกหักค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่นายจ้างออกให้กับเงินเดือนที่แรงงานต้องได้รับแทน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 239 ท่าน ไม่ได้รับการปฏิบัติหรือได้รับค่าในเรื่องการยกเว้นภาษีศุลกากร เช่น การนำของใช้ส่วนตัวเข้ามาในประเทศโดยไม่เสียภาษีศุลกากร โดยรวมนี้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถนำของใช้ส่วนตัวเข้ามาได้หรือบางส่วนสามารถนำเข้ามาได้แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนำของใช้ส่วนตัวดังกล่าวเข้ามาด้วย ตามที่สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ (2550 : น.26) กำหนดไว้ถึงสิทธิของแรงงานข้ามชาติเมื่อเดินทางมาถึงที่หมายนั้น แรงงานข้ามชาติมีสิทธิในการนำของใช้ส่วนตัวเข้ามาในประเทศที่ตนมาทำงานโดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร เป็นต้น การได้รับโอกาสในการเลื่อนขั้น/ตำแหน่งเมื่อทำงานมาแล้วและมีความรู้ความชำนาญมากขึ้น ส่วนใหญ่แรงงานหากมีความชำนาญในตำแหน่งนั้นๆสามารถทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้นส่งผลต่อการปฏิบัติงานตรงตามเป้าหมาย หากมีการเปลี่ยนตำแหน่งงานจะเป็นเรื่องของความเหมาะสมหรือความสามารถในการทำงานในตำแหน่งลดน้อยลงมากกว่า โดยไม่เป็นไปตามสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ (2550 : น.26) กำหนดเกี่ยวกับสิทธิแรงงานระหว่างการทำงานว่า แรงงานข้ามชาติควรได้รับโอกาสเท่าเทียมกับพลเมืองของประเทศในการเลื่อนขั้นและความก้าวหน้าในการทำงาน หากมีคุณสมบัติเท่าเทียมกัน เป็นต้น

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 184 ท่าน ไม่ได้รับการปฏิบัติหรือได้รับค่าในการให้ความช่วยเหลือให้เรียนภาษาไทย โดยส่วนใหญ่แรงงานฝึกอ่าน พูดภาษาไทยด้วยตนเอง โดยมีเพื่อนที่เป็นแรงงานชาติเดียวกันที่เข้ามาทำงานในสถานประกอบการนั้นๆเป็นระยะเวลาสั้น สามารถอ่านและพูดภาษาไทยได้เป็นผู้สอนให้ ซึ่งไม่เป็นไปตามที่สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ (2550 : น.26) กำหนดให้แรงงานข้ามชาติและครอบครัวมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในด้านการศึกษาและสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือให้เรียนภาษาของประเทศที่ตนทำงานอยู่ ซึ่งเป็นสิทธิทางสังคมและสิทธิพลเมืองในประเทศเจ้าบ้านในเรื่องของการศึกษาและวัฒนธรรม เป็นต้น

4.รูปแบบและวิธีการจัดการแรงงานต่างด้าวสำหรับในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่เหมาะสม พบว่า อำเภอแม่สอด ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ชายแดนควรมีการนำเข้าแรงงานแบบไปเช้า-เย็นกลับและนำเข้าตามฤดูกาล ตลอดจนการอนุญาตให้นายจ้างนำพาลูกจ้างมาขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการจำกัดพื้นที่ในการทำงานและระยะเวลาที่แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นหรือเปลี่ยนงานใหม่ในพื้นที่ต่างๆ ได้ รวมถึงการปรับเปลี่ยนสถานภาพจากการเป็นผู้เช่าเมืองผิดกฎหมายเป็นผู้เช่าเมืองถูกกฎหมาย โดยการพิสูจน์สัญชาติได้โดยไม่มีเงื่อนไขของเวลา แต่ควรเปิดให้มีการพิสูจน์สัญชาติได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามการพิสูจน์สัญชาติควรทำในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในอนาคตต้องให้มีการนำเข้าแรงงานตามข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ(MOU)เท่านั้น

นอกจากนี้ควรมีการกำหนดข้อตกลงกฎหมายระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาในเรื่องบทลงโทษแก่ผู้ประกอบการที่มีการใช้แรงงานผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายให้เป็นที่รับทราบกันทั้งสองฝ่ายและมีผลบังคับใช้อย่างเข้มงวด และการอนุญาตให้แรงงานทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นได้ ทั้งนี้จากข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการหรือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นายจ้าง เจ้าหน้าที่รัฐนั้นบางประการสามารถดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามที่เสนอมานี้ได้ แต่อย่างไรก็ตามการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ต่างๆ นั้น ต้องผ่านการพิจารณาความเห็นจากหลายฝ่ายและบางเรื่องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการทำข้อตกลงระหว่างกัน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับกันทั้งสองฝ่าย จึงไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที

เอกสารอ้างอิง

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2541). พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานพ.ศ.2541-พ.ศ.2551. สืบค้นวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2558,จาก กระทรวงแรงงาน: <http://www.labour.go.th/th/index.php/labour-laws>
- ชัยวัฒน์ วิทิตธรรมวงศ์, ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดตาก. สัมภาษณ์. 12 กันยายน 2557.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. (2540). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. (2556). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การจัดการแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย 3 สัญชาติไทย:สำรวจทางกฎหมาย นโยบายและทางเลือก. มปท.
- สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ. (2550). มาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: Asia document bureau Ltd.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กฎหมายกับการเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงอาชีพขายบริการทางเพศ Entering career and self Adaptation of Female sex workers

ณภัต ลือดารา¹, ชัยยะพิพัฒน์ ตีละม้าย², ภูวดล ดำสนธิ³ พีรพล สิมมา⁴
Napawat Ruedara , chaiyapipat Deelamai , Phuvadol Dumsanit , Peerapol Simma

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยมุ่งเข้าสู่อาชีพ หญิงขายบริการทางเพศ ตลอดจน การปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ ในในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นหญิงขายบริการทางเพศ จำนวน 120 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หญิงขายบริการ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19 - 21 ปี ร้อยละ 36.7 อายุเมื่อเข้าสู่อาชีพนี้ระหว่าง 19 - 21 ปี ร้อยละ 40.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.3 ภูมิลำเนา/ถิ่นฐาน/บ้านเกิดอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 38.3 คู่ครอง/คู่สมรสส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน โดยไม่ได้แต่งงาน ร้อยละ 44.2 สถานที่ทำงานเป็นสำนักค้าประเวณี /ห้อง ร้อยละ 62.5 และระยะเวลาในการทำอาชีพนี้มากที่สุดระหว่าง 1 - 3 ปี ร้อยละ 62.5

2. ทศนคติต่ออาชีพของ หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่เห็นด้วยกับอาชีพขายบริการทางเพศ โดยยอมรับว่าการขายบริการทางเพศเป็นภาวะความจำเป็นที่กระทำชั่วคราว ไม่มีใครมีความตั้งใจที่จะเข้ามาตั้งแต่แรก เป็นอาชีพที่สามารถช่วยเหลือครอบครัว ได้เป็นอย่างดี งานสบาย รายได้ดี ทั้งยังช่วยให้ผู้ชายมีทางระบายออก โดยไม่ต้องมีพันธะใด ๆ ต่อกัน ลดปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมได้ แต่มีบางรายไม่เห็นด้วยมองว่า เป็นอาชีพที่น่าอาย ต้องหลบซ่อนสังคม เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ต้องทนทุกข์ทรมานไปตลอดชีวิต แต่ที่ต้องทำ เพราะไม่มีความรู้จะไปทำอาชีพอื่น

3. หญิงขายบริการทางเพศมีปัจจัยมุ่งเข้าสู่อาชีพมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมากที่สุด สาเหตุ มาจากปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ฐานะยากจน ต้องการหาเงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่มีที่พึ่ง นอกจากพึ่งตนเอง และเห็นว่าได้เงินง่าย รายได้ดี เมื่อมาทำอาชีพนี้แล้ว อาจทำให้มีโอกาสสร้างชีวิตให้ดีขึ้นได้ ปัจจัยด้านการศึกษา ได้แก่ ขาดโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาการได้รับการศึกษาต่ำ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งลูกเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับได้ ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ค่านิยม ทศนคติ ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดแบบอย่าง ความสำเร็จจากเพื่อนที่ชักชวนเข้าสู่อาชีพ บางคนไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ต้องแยกทางหย่าร้างกับคนรัก ทำให้ประศดชีวิตเข้ามาสู่อาชีพขายบริการในที่สุด

4. การปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ

คำสำคัญ : กฎหมาย , ขายบริการทางเพศ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าหญิง" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study individual factors, motivational factors entering into prostitution as well as self-adaptation of commercial female sex workers in Ratchaburi. 120 samples were drawn from the sex workers in Ratchaburi by stratified random sampling. The research instrument for data collecting was questionnaire designed by the researcher. The statistics for data analyzing were presented by percentage (%), mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.). The findings of research were as follows:

1. From the sample of commercial female sex workers in Ratchaburi, 36.7 percent were aged between 19-21 year. 40.8 percent entered the career aged between 19-21 years old. 53.3 percent had done primary level of education. 38.3 percent had domiciles/ residences/ home towns in the northern region. 44.2 percent were spouses/ partners who lived together without being married. 62.5 percent of the workplaces were brothels. 62.5 percent had been in the work for 1-3 years.

2. Regarding their attitudes, the majority of female commercial sex workers admitted that the career was acceptable because it was from a condition of need for a temporary period. No one intended to enter into prostitution. They considered it could help their family finances. It was also an easy career which earned good income. They could help men for sexual release without any commitment. They could reduce family and social problems. But at the same time, some of the samples had an opposite opinion. They commented that it was a shameful, illegal, and immoral career. They had to hide from society and suffer for their whole life. They had to carry on being as prostitutes because they did not have enough knowledge to do any other occupation.

3. The economic factors were the highest influence on motivation to enter into the prostitution. The cause was relevant to family factors such as poverty, cash requirements for themselves and their families, no supporter for their families but themselves, the perception that it was an easy way to earn good money, and it might be an opportunity to get a better life. Education factors were lack of educational opportunity, and low education level due to poor families' inability to send their children to finish compulsory education. Besides, the factors of society, environment, values, and attitudes were related to the models of success from friends who persuaded them to enter the career. When someone did not succeed in her life, and were separated or divorced from spouses, the finally decided to get into prostitution.

4. For self – adaptation of the commercial female sex workers, after young women had decided to enter into the prostitution, in order to survive in this career, they had to adapt themselves in many ways, respectively: compulsion to believe and follow such orders and regulations of the brothels, compulsion to make a good relationship with their colleagues, and acceptance of the career as well as making their life happy by purchasing various amenities such as TV, refrigerator, and mobile phone. They accepted various conditions that they had to trade for their goal such as having money and obtaining various amenities. So, they chose to adapt themselves in these ways so, which they could achieve their goal that was to have a lot of money in order to buy various goods; by which they thought those goods would make themselves honorable in society.

Keyword; laws , Sex Workers

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การขยายบริการทางเพศเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นมานาน การศึกษาของ เสถียรพงษ์ วรรณปก (2529 : 59) พบว่า การขยายบริการทางเพศในลักษณะอาชีพโสเภณีมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล คำว่าโสเภณีมาจากคำเต็มว่า นครโสเภณี มีความหมายว่า สตรีที่ยังนครให้งาม หรือสตรีงามเมือง เป็นตำแหน่งที่แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ เพื่อดึงดูดเงินตราจากชายต่างชาติ พัฒนาการของปรากฏการณ์ดังกล่าวมีมาตามลำดับ ทั้งนี้เพราะสตรีหันมาขายบริการทางเพศมากขึ้น ความหมายของโสเภณีจึงได้เปลี่ยนไปสู่ความหมายของ หญิงหรือชายที่ขายตัวเป็นสินค้า (Commodity) โดยการร่วมหลับนอน มีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินตราหรือสิ่งของเป็นสิ่งตอบแทน (ยศ สันตสมบัติ, 2539 : 45) เมื่อมาถึงสมัยใหม่ (Modern) โสเภณีเริ่มมีพื้นที่กว้างขวางขึ้น โสเภณีจึงถูกกำหนดให้มีหน้าที่ทางสังคม โดยเป็นระบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ในกิจกรรมทางเพศที่ต้องปกปิดเป็นพื้นที่ของการแสดงพลังทางเพศของผู้ขาย ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ โสเภณีถูก จัดวางให้อยู่ในพื้นที่แอบ มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีรองรับแต่จำนวนโสเภณีมิได้ลดลงกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อแนวคิดทุนนิยมระบอบ โสเภณีกลายเป็นตลาดสินค้า แหล่งธุรกิจ ที่สร้างรายได้ให้ประเทศ สมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้เปิดธุรกิจการค้าประเวณี โดยรัฐเป็นผู้จัดการถึงการสร้างขบวนการแห่งการจัดหา ชักนำ บังคับค้าหญิงและเด็กสู่การค้าประเวณี (ศิริพร สะโครบาแนต และคณะ, 2542 : 18)

ในสังคมไทยการขยายบริการทางเพศในลักษณะของโสเภณี มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีการศึกษา พบว่า การค้าประเวณีมีความเกี่ยวข้องกับระบบการเกณฑ์แรงงานไพร่ไปรับใช้เจ้านาย ชายเหล่านี้จำเป็นต้องจากบ้านและห่างไกลลูกเมีย หญิงขายบริการทางเพศจึงเกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการ ทางเพศของชายไพร่เหล่านี้ (พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ, 2543: 1) สมัยรัชกาลที่ 5 โสเภณีมีจำนวนมากขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจาก มีการประกาศเลิกทาสในปี พ.ศ. 2438 นางทาสส่วนหนึ่งได้สมัครใจเป็นโสเภณี ผลจากการมีโสเภณีมากขึ้นและมีช่องมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการวิวาท และมีการระบาดของกามโรคเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงได้ออกพระราชบัญญัติสัญญาโรค ร.ศ.127 เพื่อควบคุมจำนวนช่องและจำนวนโสเภณี โสเภณีทุกคนต้องจดทะเบียน มีใบอนุญาตออกจากกล่าวได้ว่า การที่รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายฉบับดังกล่าวจึงเท่ากับว่า เป็นการยอมรับว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายและต้องเสียภาษีให้กับหลวง เรียกว่า ภาษีบำรุงถนน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2537: 11) สำนักโสเภณี ต้องทำรายชื่อโสเภณี ที่ประกอบอาชีพในสำนักของตน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ โสเภณีจะต้องจดทะเบียนกับ เจ้าพนักงานเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ (จรัญ พรหมอยู่ , 2541 : 62) ต่อมาในปี พ.ศ. 2478 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎหมายชั่วคราวเพียงชั่วคราว ทำให้ผู้หญิงที่ถูกเลี้ยงไว้ในฐานะภรรยาหรือเมียเก็บได้รับการปลดปล่อย โดยที่ผู้หญิงเหล่านี้จำนวนไม่น้อยเดินเข้าหาสำนักโสเภณี เพราะขาดผู้อุปถัมภ์เลี้ยงดู (พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ, 2543 : 2-3) เป็นผลทำให้จำนวนโสเภณีเพิ่มมากขึ้นไปอีกและ อีกสาเหตุหนึ่งคือ การเข้ามาของทหารอเมริกันในช่วงสงครามเวียดนาม การมีทหารเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจ ปีละ 3-7 หมื่นคน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล , 2537 : 27) ทำให้เกิดคนงานอาชีพพิเศษขึ้น ซึ่งได้แก่ คู่เต้นรำ หมอนวด เมียเช่า พวกที่ให้ความบันเทิง โสเภณีที่บริการชาวต่างชาติ (จรรยา เศรษฐบุตร และคณะ, 2537 : 142-143) มีการประมาณว่า ทหารอเมริกันเหล่านี้ได้ใช้เงินถึง 4,000 ล้านบาทหรือสหรัฐต่อปี เป็นผลทำให้จำนวนโสเภณีในประเทศไทยเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของจำนวนโสเภณีเหล่านี้กลายเป็นปัญหาสังคมที่ เรียกว่า "ปัญหาโสเภณี" ขึ้นมา พระราชบัญญัติ สัญญาโรค ร.ศ. 127 จึงได้ถูกยกเลิกไป และประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ขึ้น ต่อมาได้ถูกยกเลิกและใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 แทน โดยมีสาระสำคัญ คือ ลดโทษหญิงค้าประเวณี และ เพิ่มโทษผู้เป็นธุระจัดหาเจ้าของกิจการ ผู้ดูแล มีบทลงโทษชายผู้เที่ยวโสเภณีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ลงโทษผู้โฆษณาชักชวน รวมทั้งบทลงโทษบิดามารดา ผู้ปกครองที่มีส่วนรู้เห็นในการจัดหาเด็ก อายุต่ำกว่า 18 ปี ไปค้าประเวณี แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหการขยายบริการทางเพศ โดยใช้มาตรการทางกฎหมายต่างๆในการป้องกันและปราบปรามก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหามาให้หมดไปได้หญิงขายบริการทางเพศยังอยู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด

การค้าประเวณีมีผลเชื่อมโยงต่อการลักพา การล่อลวง การซื้อขายผู้หญิงเพื่อมาแก๊ง บังคับให้ค้าประเวณีจนอาจกล่าวได้ว่า การค้าประเวณีเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และยังเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สถานค้าประเวณีมักเป็นแหล่งมั่วสุมของนักพนัน ผู้เสพยาเสพติด (ทั้งนี้เพราะหญิงที่มาขายบริการมีความกดดันในลักษณะอาชีพที่ทำ จึงมีการชักชวนให้เข้าเสพยาเสพติดจากกลุ่มเพื่อนอาชีพเดียวกัน หรือจากผู้ดูแลสถานบริการที่เรียกว่า แมงดา และบางครั้งลูกค้ายักชักชวนให้ใช้) เป็นแหล่งอิทธิพลของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นภัย ต่อสวัสดิภาพของสังคมส่วนรวมเป็นแหล่งชักจูงให้เยาวชนของชาติประพฤติผิดทางเพศก่อนวัยอันควร เด็กที่มีมารดาหย่าร้างหรือพ่อแม่หย่าร้างจะกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาสังคม เนื่องจากขาดการดูแลเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัวที่ดี หญิงขายบริการ ทางเพศที่มีอายุมากขึ้น จะกลายเป็นคนว่างงานมีสุขภาพทรุดโทรมติดโรคเอดส์ ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ จึงตกเป็นภาระการเลี้ยงดูของรัฐต่อไปจากสาเหตุที่กล่าวมา ไม่สามารถหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาหญิงขายบริการทางเพศให้หมดไปจากสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันแก้ไขซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไปได้โดยมีทรัพยากรทางปัญญาและทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าอาชีพขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย สังคมรังเกียจ ผู้ประกอบอาชีพนี้ก็ถูกสังคมประณามไปตลอดชีวิต คุณภาพชีวิตก็ไม่ดี เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ แต่ก็มีหญิงสาวจำนวนหนึ่ง หันเหชีวิตเข้าสู่อาชีพนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้หญิงสาวตัดสินใจมาขายบริการทางเพศ

การศึกษาเรื่อง การเข้าสู่อาชีพและการปรับตัวของหญิงขายบริการทางเพศครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ใน 3 ประเด็น คือ ทักษะติดต่ออาชีพขายบริการทางเพศ, ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ, การปรับตัวในอาชีพขายบริการทางเพศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่ออาชีพขายบริการทางเพศของหญิงขายบริการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของหญิงขายบริการ
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง ทักษะติดต่ออาชีพขายบริการทางเพศของหญิงขายบริการ
2. ทำให้ทราบถึง ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศของหญิงขายบริการ
3. ได้วิเคราะห์และเสนอแนะการปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(Descriptive Research) และสัมภาษณ์เชิงคุณภาพเพิ่มเติม หญิงขายบริการ ทางเพศในจังหวัดราชบุรี

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย
  - 1) อายุ
  - 2) อายุเมื่อเข้าสู่อาชีพนี้
  - 3) ระดับการศึกษา
  - 4) ภูมิลำเนา/ถิ่นกำเนิด , คู่ครอง / คู่สมรส
  - 5) สถานที่ทำงาน
  - 6) ระยะเวลาที่ทำอาชีพนี้
2. การเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ประกอบด้วย
  - 1) ทักษะติดต่ออาชีพขายบริการทางเพศ
  - 2) ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ
  - 3) การปรับตัวในอาชีพขายบริการทางเพศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ หญิงชายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี จำนวน 120 คนจำแนกได้ดังนี้

1.สำนักค้าประเวณี / ช่อง	จำนวน	75	คน
2.สถานบริการนวดแผนโบราณ / อาบอบนวด	จำนวน	30	คน
3.ร้านอาหาร/สวนอาหาร	จำนวน	8	คน
4.คาราโอเกะ	จำนวน	7	คน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การลวงขาย (Passing Off)

การลวงขาย ถือเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ใช้วิธีการไม่ชอบธรรมเอาเปรียบผู้แข่งขันอื่น กฎหมายจึงจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมดูแล เพื่อให้การแข่งขันดำเนินต่อไปอย่างเป็นธรรมต่อผู้ค้าขายทั้งหลาย ซึ่งเป็นหลักกฎหมายของระบบคอมมอนลอว์สำหรับประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ จะมีหลักกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมให้ความคุ้มครองสำหรับการกระทำที่เป็นการลวงขายความหมายและหลักกฎหมายของการลวงขายในประเทศอังกฤษ เรียกว่า passing off ในประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกว่า "Palming Off"

ความหมายของการลวงขาย (Passing Off) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเอาสินค้าของตนไป ลวงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น บัญญัติไว้ใน "มาตรา 46 บุคคลใดจะ พ้องคดี เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่จดทะเบียน หรือเรียกชื่อสินค้าใหม่ ทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ได้พบบัญญัติมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน ในอันที่จะพ้องคดีบุคคลอื่นซึ่งเอาสินค้าของตนไปลวงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น"

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 4 ตอน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และเติมข้อความในช่องว่าง นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำอธิบายได้ตาราง

ตอนที่ 2 ทศนคติต่ออาชีพหญิงชายบริการทางเพศ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมนำเสนอในรูปแบบตาราง

ตอนที่ 3 ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพชายบริการทางเพศ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมนำเสนอในรูปแบบตาราง

ตอนที่ 4 การปรับตัวในอาชีพชายบริการทางเพศลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมนำเสนอในรูปแบบตาราง

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19 - 21 ปี ร้อยละ 36.7 อายุเมื่อเข้าสู่อาชีพนี้ อายุระหว่าง 19 -21 ปี ร้อยละ 40.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.3 ภูมิลำเนา/ถิ่นฐาน/บ้านเกิดอยู่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในภาคเหนือ ร้อยละ 38.3 คู่ครอง/ คู่สมรสส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งงาน ร้อยละ 44.2 สถานที่ทำงานเป็นสำนักค้าประเวณี /ชอง ร้อยละ 62.5 และระยะเวลา ในการทำอาชีพนี้ 1 – 3 ปี มากที่สุด ร้อยละ 62.5

2.ทัศนคติต่ออาชีพขายบริการทางเพศ ของหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี พบว่า หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่เห็นด้วยกับอาชีพขายบริการทางเพศ โดยยอมรับว่าการขายบริการทางเพศเป็นภาวะความจำเป็นที่กระทำชั่วคราว ไม่มีใครมีความตั้งใจที่จะเข้ามาตั้งแต่แรก เป็นอาชีพที่สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้เป็นอย่างดี งานสบาย รายได้ดี ทั้งยังช่วยให้ผู้ขายมีทางระบายออก โดยไม่ต้องมีพันธะใด ๆ ต่อกัน ลดปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมได้ แต่ในขณะเดียวกันส่วนหนึ่งก็มีความคิดเห็นไปในทางตรงข้ามว่า เป็นอาชีพที่อาย ต้องหลบซ่อนสังคม เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ต้องทนทุกข์ทรมานไปตลอดชีวิตแต่ที่ต้องทำเพราะไม่มีความรู้จะไปทำอาชีพอื่น

3. ปัจจัยจูงใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ของหญิงขายบริการทางเพศในจังหวัดราชบุรี พบว่า หญิงขายบริการทางเพศมีปัจจัยจูงใจให้เข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ($\bar{x} = 3.96$) รองลงมาเป็นด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.23$) และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 2.97$) โดยที่ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้หญิงสาวเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศมาจากปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ฐานะยากจน ต้องการหาเงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ไม่มีที่พึ่ง นอกจากพึ่งตนเอง และเห็นว่าได้เงินง่าย รายได้ดี เมื่อมาทำอาชีพนี้แล้ว อาจทำให้มีโอกาสสร้างชีวิตให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาย โพธิ์สีดา (2537 : 101) ศึกษาเรื่องเหตุผิดใหม่ที่ชายตัว : บริบททางสังคม วัฒนธรรมของหญิงขายบริการทางเพศ ศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ คือ ปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ ความยากจน ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกทางกัน ปัจจัยด้านการศึกษา ได้แก่ การขาดโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาการได้รับการศึกษาต่ำ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งลูกเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับได้ จากผลการศึกษานี้พบว่า หญิงขายบริการจบการศึกษา ระดับประถมมากที่สุด ร้อยละ 53.3 และไม่ได้เรียนหนังสือมีมากถึงร้อยละ 12.5 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ค่านิยมทัศนคติ ได้รับการถ่ายทอดแบบอย่าง ความสำเร็จจากเพื่อนที่ชักชวนเข้าสู่อาชีพบางคนไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตต้องแยกทางหย่าร้างกับคนรัก ทำให้ประชดชีวิตเข้ามาสู่อาชีพขายบริการในที่สุด

4. การปรับตัวในอาชีพของหญิงขายบริการทางเพศ พบว่า หญิงขายบริการทางเพศมีการปรับตัวในหลายด้าน และที่ปฏิบัติมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ต้องเชื่อและปฏิบัติตามคำสั่งและกฎข้อบังคับของสถานประกอบการ และต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมอาชีพ พยายามทำให้ยอมรับว่าเป็นอาชีพหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ทำชีวิตให้มีความสุขสบาย โดยซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ทีวี ตู้เย็น โทรศัพทมือถือ การปรับตัวลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม และการปรับตัวที่อธิบายว่า การอยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ สังคมได้กำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และกำหนดวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น แต่ทุกคนไม่สามารถไปได้เท่ากัน ทำให้เกิดสภาวะและวิถีทางไม่สอดคล้องกัน ทำให้มนุษย์มีการปรับตัวต่าง ๆ กันในกรณีหญิงที่ตัดสินใจมาขายบริการทางเพศจะมีแนวคิดในการปรับตัวแบบที่เรียกว่า Innovation คือ ยอมรับเป้าหมายของสังคม ได้แก่ การมีเงิน การมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งเน้นด้าน วัตถุนิยม แต่ด้วยข้อจำกัดส่วนบุคคล ด้วยวัยและการศึกษาที่ต่ำ การจะไปให้ถึงเป้าหมายของสังคม ด้วยวิถีทางที่สังคมกำหนดไว้นั้น คงเป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้ในแนวความคิดของหญิงเหล่านี้ จึงทำให้เลือกปรับตัวในลักษณะทำอย่างไรก็ได้ ที่จะทำให้ตนเองไปสู่เป้าหมายนั้นได้ คือมีเงินมากเพื่อซื้อของต่าง ๆ ที่คิดว่าจะทำให้ตนเองมีหน้ามีตาในสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1. ควรมีมาตรการลงโทษอย่างจริงจังกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรืออาจเรียกว่าเป็นอุปสงค์ อันได้แก่ ผู้ขายที่เป็นนักเที่ยวมาซื้อบริการ รวมไปถึงบรรดาผู้ที่เก็บเกี่ยวผลกำไรจากธุรกิจค้าเนื้อด้วย เช่น เจ้าของสำนัก แมงดา เอเยนต์หาผู้หญิง ไปจนถึงเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่รับผลประโยชน์จากการเก็บส่วยด้วย

1.2. ควรขยายโอกาสการศึกษาให้เข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพิ่มมากขึ้น ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และ ไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของกลุ่มคนที่มีโอกาสเสี่ยงเข้าสู่วงจรชีวิตการขายบริการทางเพศ เนื่องจากกระบวนการของการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นกระบวนการทั้งในด้านให้ความรู้ ด้านค่านิยม สังคม วัฒนธรรมตลอดจนความคิด การตัดสินใจในการแก้ปัญหา เพื่อวางแผนในการดำเนินชีวิต และความสามารถพึ่งตนเองได้โดยการประกอบอาชีพ จะเห็นได้ว่า จากข้อมูล

1.3. รัฐบาลต้องมีการจัดการศึกษาที่เท่าเทียมกันระหว่างชนบทกับเมือง รวมทั้งปรับปรุงให้มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับความต้องการและความเป็นจริงของแต่ละท้องถิ่น หรือกระตุ้นท้องถิ่นให้มีบทบาทในการจัดการศึกษาเอง

1.4. รมรณรงค์ส่งเสริมค่านิยม พอมือพอกิน สนับสนุนส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

1.5. ออกกฎหมายและตรวจสอบการควบคุมสื่ออย่างเข้มงวด ก่อนออกสู่สาธารณะ

2. ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

2.1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรส่งเสริมและพัฒนาการฝึกอาชีพ หรือการเรียนรู้วิชาชีพให้กับกลุ่มที่ขาดโอกาสในการศึกษาไปพร้อมกับการให้ทางเลือกที่จะประกอบอาชีพอื่น นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาว

2.2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ดูแลหญิงขายบริการทางเพศ ควรดูแลและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ในด้านการรักษาสุขภาพ และการป้องกันตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่เจ็บป่วย หรือ ติดเชื้อเอชไอวี เมื่อออกจากอาชีพก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาลงมา ซึ่งเป็นระดับการศึกษาพื้นฐานขั้นต่ำ ในปัจจุบันที่ยังไม่สามารถขจัดเกลาระบวนการคิด และการนำองค์ประกอบด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดการคิด การตัดสินใจ เพื่อสนองความต้องการของตนเองในระยะสั้นมากกว่าที่จะตอบสนองความต้องการที่มั่นคงในระยะยาว เนื่องจากองค์ประกอบของการพัฒนาจิตใจของบุคคลพื้นฐานในวัยเด็กจนกระทั่งวัยรุ่น เป็นกระบวนการปลูกฝังที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้นมีกระบวนการทางจิตใจที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ ตลอดจนแสดงพฤติกรรม ที่ให้การดำรงชีวิตของตนในสังคมมีความสุขระยะยาวได้

2.3. ควรปลูกฝังค่านิยมที่ดีและถูกต้อง แก่เยาวชนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งช่วยกันรณรงค์ ลดค่านิยมในการมองคุณค่าของคนด้วยตัวชี้วัดทางด้านวัตถุ และลดค่านิยม การทำงานเบา แต่ได้ค่าตอบแทนสูง (โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา) จนขาดการพิจารณาถึงการดำเนินชีวิตที่มั่นคงต่อไป เพราะเนื่องจากการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ร้ายแรงต่อชีวิต และเป็นปัญหาที่สำคัญคือโรคเอดส์

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น เช่น การศึกษาคุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการ ทางเพศ

3.2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกปัญหาเป็นรายบุคคลในเรื่องวิถีชีวิตของการเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

จรัญ พรหมอยู่ . การศึกษาปัญหาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,2541.

จรรยา เศรษฐบุตรและคณะ. NIC เขตปลอดโสเภณี. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

พีรสิทธิ์ คำฉ้วนศิลป์และคณะ. ลักษณะและความสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวและผู้ขายบริการทางเพศในประเทศไทย : โรงพิมพ์ โอเดียนสโตร์,2543

ยศ สันตสมบัติ. แม่หญิงสาวตัว: ชุมชนและการค้าประเวณีในสังคมไทย. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535

ศิริพร สะโครบาแนต. กระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนาศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.2542.

เสถียรพงศ์ วรรณปก. โสเภณีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา, 2529.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัญหาการละเมิดเครื่องหมายทางการค้าในประเทศไทย Problem on Violation Acts Trademarks in Thailand

ชัยยะพิพัฒน์ ดิละม้าย¹, พีรพล สิมมา², และเจษฎา คงรอด³
chaiyapipat Deelamai , Peerapol Simma , Jedsada Kongrod ,

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการละเมิดเครื่องหมายทางการค้าในประเทศไทย โดยพิจารณาจาก (1) ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า (2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้า (3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป (4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย (5) ปัญหาการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า

ผลการวิจัยพบว่า (1) การพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) มิได้ให้คำจำกัดความหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้า (2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป กฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยตรงว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า (3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดและต้องจดทะเบียนเสียก่อน (4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย กฎหมายมิได้บัญญัติถึง การเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง (5) ปัญหาการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

คำสำคัญ : กฎหมายการป้องกันและปราบปราม , การละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

Abstract

The objectives of this research was to study legal measures to prevent and suppress Acts violate trade marks by considering (1) proof problems of reputation of trademarks problems) (2) problems of liability from trademark infringement (3) proof problems of damage occurring with general well-known trademarks (4) problems relating to remedies damage (5) problems of prevention and suppression of trademark infringement offenders.

The research result revealed that (1) proof of reputations of well-known trademarks under the Trademark Act B.E 2534(1991), Section 8 (10) not provide any definition or standard to consider trademark (2) problems of liability from trademark infringement that was well-known in general, the law did not directly stipulate that what are the actions that were a trademark violation.(3) proof problems of damage occurring with general well-known trademarks that was well-known in general, the person who had the power to claim for infringement and Previous registers (4) problems relating to remedies damage, the law did not act to direct remedies for real damage.(5)problems of prevention and suppression of offenders who responsible for the lack of knowledge of intellectual property legal expertise.

Keyword; Preventing and suppression laws, Trademarks Violation.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบันผู้ประกอบการค้า ได้ใช้เครื่องหมายการค้าเป็นเครื่องหมายนำทางการค้าทั้งภายในประเทศและการส่งออกสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เจ้าของเครื่องหมายการค้า จึงมีความจำเป็นต้องจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองสิทธิในประเทศต่าง ๆ ก่อนส่งสินค้าไปจำหน่ายเพื่อป้องกันปัญหาการละเมิดเครื่องหมายการค้าและมีผู้ใดนำเครื่องหมายการค้าของตนไปจดทะเบียนในต่างประเทศ โดยมีได้เป็นเจ้าของ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีนโยบายการส่งเสริมการให้บริการขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในต่างประเทศด้วยความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ด้วยการศึกษานโยบายการเข้ามาเป็นภาคีพิธีสารกรุงมาดริด (Madrid Protocol) หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารกรุงมาดริด ผู้ประกอบการหรือผู้ส่งออกของไทยก็จะได้รับประโยชน์ที่จะสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เพื่อขอรับความคุ้มครองในประเทศต่าง ๆ ได้หลายประเทศในคราวเดียวกัน โดยยื่นคำขอจดทะเบียนเพียงคำขอเดียวใช้เพียงภาษาเดียว และเสียค่าธรรมเนียมเพียงครั้งเดียว ซึ่งก็จะทำให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วในการยื่นคำขอจดทะเบียนและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มี 4 ประเภทได้แก่ (1) เครื่องหมายการค้า (Trade Mark) คือ เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายเกี่ยวกับสินค้าเพื่อแสดงว่า สินค้าที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น เช่น บรีส มาม่า กระทิ้งแดง (2) เครื่องหมายบริการ (Service Mark) คือ เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับบริการเพื่อแสดงว่า บริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น เช่น เครื่องหมายของสายการบิน ธนาคาร, โรงแรม (3) เครื่องหมายรับรอง (Certification Mark) คือ เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการของบุคคลอื่น เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพของสินค้าหรือบริการนั้น เช่น เซลล์ชวนชิม แม่ช้อยนางรำ ฮาลาล (Halal) และเครื่องหมายการค้าแรง ประเภทที่ (4) เครื่องหมายร่วม (Collective Mark) คือ เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ใช้โดย บริษัทหรือวิสาหกิจในกลุ่มเดียวกัน หรือโดยสมาชิกของสมาคมกลุ่มบุคคล หรือองค์กรอื่นใดของรัฐหรือเอกชน เช่น ตราช้างของ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด เป็นต้น

การกระทำที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ได้แก่ มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น การใช้เครื่องหมายการค้าที่อาจถือเป็นการละเมิดสิทธินั้น อาจอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ มีการจัดให้มีเครื่องหมายการค้าขึ้นเองหรือใช้กับสินค้า เช่น ผู้ละเมิดได้กระทำทำการว่าจ้างผู้อื่นทำเครื่องหมายการค้าแล้วนำมาใช้กับสินค้า หรือ มีการนำเอาสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนไว้ในประเทศไทยแล้วนำมาจำหน่ายโดยมิได้รับความยินยอม แม้จะไม่ได้ทำเครื่องหมายการค้าขึ้นเองก็ตาม ก็ถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่นกับสินค้าของผู้อื่นด้วยการใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ที่จะถือเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 นั้น จะต้องเป็นการใช้กับสินค้าประเภทเดียวกัน กับที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าขึ้นเองได้จดทะเบียนไว้ หรืออาจเป็นสินค้าต่างประเภทกับ ที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้จดทะเบียนไว้ถ้าหากว่าการใช้นั้น อาจทำให้เกิดความสับสนเข้าใจหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้า ซึ่งจัดเป็นการลงขายตาม มาตรา 46 วรรคสอง (อึ้งชัย ศุภผลศิริ, 2536:174-148. อ้างใน ปณิสตา บุญวิวัฒน์)

บทกำหนดโทษกรณี ละเมิดเครื่องหมายการค้าของไทย มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 “ภายใต้บังคับมาตรา 27 และมาตรา 68 เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า เป็นผู้มิสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าขึ้น สำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้” และบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายการค้า มาตรา 108 “บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้ว ในราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และบทลงโทษในการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า มาตรา 109 “บุคคลใดเลียนแบบเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่น ที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือ เครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ถ้านิติบุคคลกระทำความผิด ผู้ที่รับผิดชอบนิติบุคคลจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย ตาม มาตรา 114 “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

แต่เนื่องจาก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้มีบัญญัติไว้ว่า การกระทำอย่างใดบ้างที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ดังนั้น การพิจารณา ในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า จึงจำเป็นต้องนำหลักเรื่องละเมิดทั่วไป ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 มาปรับใช้ และการใช้สิทธิเกินส่วนตามมาตรา 421 เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีปัญหาในการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้นที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าตามประเภทและชนิดของสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ ส่วนเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นจะมีสิทธิฟ้องผู้กระทำละเมิดได้เฉพาะ กรณีล่วงขายนั่นเอง ดังนั้น ตามกฎหมายไทยจึงต้องพิจารณาถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีด้วยจะเห็นได้ว่า ต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป การที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปอาจใช้สิทธิตามมาตรา 61 (2) ในการเพิกถอนเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของตนนั้น เป็นการเยียวยาความเสียหายของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้อย่างหนึ่ง ซึ่งกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของไทยได้บัญญัติไว้ แต่การเยียวยาดังกล่าวนี้อาจไม่เป็นการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการให้หยุดกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเท่านั้น แต่ไม่ได้มีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นมานานแล้วและจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตต่อเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแต่อย่างใด แม้ว่าศาลไทยสามารถพิจารณาเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้ โดยนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับ แต่ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติเรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายโดยทั่วไป เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น และทำให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล จนอาจเกิดปัญหาทางการค้าและการลงทุนเกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม กรณีที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดเรื่องใดบัญญัติไว้ แต่มีปัญหาว่า กรณีใดจะนำบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ซึ่งเป็นปัญหาถึงประเด็นถึงหน้าที่ในการนำสืบพิสูจน์ความเสียหายที่มีชื่อเสียงควรมีเพียงใด มีข้อห้ามในการรับฟังพยานหลักฐานหรือไม่ และกรณีดังกล่าวต้องใช้ บทบัญญัติแห่งวิธีสบัญญัติใดมาปรับใช้ เนื่องจากคดีละเมิดในเครื่องหมายการค้าเป็นได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งใช้บังคับแก่คดีแพ่งและคดีอาญานั้น มีผลใช้บังคับแตกต่างกันในบางเรื่อง และในกรณีดังกล่าวมิได้มีกฎหมายลูกบัญญัติรายละเอียดในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างชัดเจน จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัย จึงสามารถแยกประเด็นปัญหาได้ดังนี้

(1) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายของเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งหรือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธี พิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมีปัญหาว่า กรณีใดจะนำบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ซึ่งเป็นปัญหาถึงประเด็นถึงหน้าที่ในการนำสืบพิสูจน์ความเสียหายของเครื่องหมายการค้าว่า ผู้ใดจะมีภาระในการพิสูจน์และพยานหลักฐานที่จะนำสืบพิสูจน์ ความเสียหายที่มีชื่อเสียงเพียงใด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(2) ปัญหาความรับผิดชอบจากการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติไว้ โดยตรงว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งส่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

(3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติถึง เรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย โดยทั่วไปก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น และทำให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล

(5) ปัญหาการป้องกันและปราบผู้กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า มีการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนและเป็นการปฏิบัติโดยยึดกรอบของกฎหมายเป็นสำคัญ เพื่อกันความผิดพลาดที่จะถูกฟ้องร้องในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจนำผลเสียหายมาสู่ หน่วยงานได้ ในการดำเนินงานต้องอาศัยบุคลากรตำรวจที่มีความรู้ความสามารถ มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีการทำงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันอาจมีข้าราชการตำรวจอีกบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถ การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ขาดภาวะผู้นำขาดคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า
2. เพื่อศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายทางการค้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า
2. ทำให้ทราบถึง กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. ได้วิเคราะห์และเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายทางการค้า

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด กฎ ประกาศ คำสั่ง คำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้าทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย
สำนักดั้งเดิม (Classical School) (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์.2546) เป็นสำนักที่ถือกำเนิดขึ้นมาในศตวรรษที่ 18 เพื่อจะต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายและการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปกฎหมายที่มีมนุษยธรรม และแน่นอนมากยิ่งขึ้น แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในเรื่องการใช้กฎหมายและการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีโทษที่ไม่เหมาะสมกับการทำความผิด เพราะมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free will) คือ มีเหตุผลที่จะคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสีย จากการกระทำของตน หากทำแล้วคุ้มค่าก็จะเลือกที่จะกระทำ แต่หากไม่คุ้มค่าก็จะไม่กระทำ ดังนั้น หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จะเลือกกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำผิดมีมากกว่าโอกาสที่จะถูกจับกุมลงโทษ มนุษย์จึงเลือกกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิดวิธีการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพจะต้องผ่านการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์จะต้องประสานงานกันในการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาคและมีโทษที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิด ดังนั้น การมีโทษที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการป้องกันปราบปรามผู้ที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ก่อการร้ายสากล หรือแก๊งอาชญากรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายควบคุม

การลวงขาย (Passing Off) ถือเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ใช้วิธีการไม่ชอบธรรมเอาเปรียบผู้แข่งขันอื่น กฎหมายจึงจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมดูแล เพื่อให้การแข่งขันดำเนินต่อไปอย่างเป็นธรรมต่อผู้ค้าขายทั้งหลาย ซึ่งเป็นหลักกฎหมายของระบบคอมมอนลอว์ สำหรับประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ ซิวิลลอว์ จะมีหลักกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมให้ความคุ้มครองสำหรับการกระทำที่เป็นการลวงขายความหมายและหลักกฎหมายของการลวงขายในประเทศอังกฤษ เรียกว่า passing off ในประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกว่า "Palming Off"

ความหมายของการลวงขาย (Passing Off) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเอาสินค้าของตนไป ลวงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น บัญญัติไว้ใน "มาตรา 46 บุคคลใดจะ พ้องคดี เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่จดทะเบียนหรือเรียกชื่อสินค้าใหม่ ทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ได้บทบัญญัติมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน ในอันที่จะฟ้องคดีบุคคลอื่นซึ่งเอาสินค้าของตนไปลวงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น"

ลวงขาย ใน พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 มาตรา 29 วรรคสอง (ปัจจุบันคือมาตรา 46 วรรคสอง พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534) มิได้จำกัดเฉพาะสินค้าชนิดเดียวกันหรือ ประเภทเดียวกันเท่านั้น หากแต่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงกรณีต่าง ๆ ซึ่งจำเลยเอาสินค้าของจำเลยไป ลวงขายว่าเป็นสินค้าของผู้อื่น ซึ่งมีความหมายได้ว่าไม่ใช้การลวงในวัตถุเท่านั้น หากแต่เป็นการลวงในความเป็นเจ้าของด้วย ฉะนั้น เมื่อจำเลยเอาคำว่า "แฟ็บ" (FAB) ในลักษณะและสีเช่นเดียวกับของโจทก์ใช้กับสินค้าไม้จิ้มฟันของจำเลย ก็ย่อมเป็นการลวงขาย ผิดกฎหมายเรื่องละเมิด (ฎ. 343/2503)

เมื่อวิเคราะห์ตามมาตราข้างต้นแล้วเห็นว่า เจ้าของการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้น ไม่มีสิทธิอย่างใด ๆ ที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดในเครื่องหมายการค้าของตน อีกทั้งเมื่อมีบุคคลอื่นนำ เครื่องหมายการค้าของตนไปใช้ก็ยังไม่สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนอย่างไรเลย อาจกล่าวได้ว่า เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นไม่ได้รับความคุ้มครองจาก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าแต่ประการใด กล่าวโดยสรุป การลวงขายเป็นการทำให้สาธารณชนคิดว่า สินค้าของ จำเลยมีส่วนเกี่ยวข้องกับโจทก์ จะต้องก่อให้เกิดความเชื่อมโยงในจิตใจของสาธารณชนหรือทำให้ สาธารณชนคิดว่าโจทก์ต้องรับผิดชอบ สิทธิในเครื่องหมายการค้า มาตรา 44 รับรองสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว ให้สิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน มีสิทธิ แต่ผู้เดียว (Exclusive Right) ในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้นั้นหมายความว่า บุคคลอื่นโดยย่อไม่มีอำนาจที่จะนำเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วไปใช้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนมีสิทธิเรียกให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ตามมาตรา 46 วรรคแรก ซึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ต่างจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่จดทะเบียนที่ไม้อาจเรียกชื่อสินค้าใหม่ ทดแทนเพื่อการละเมิดได้ตามมาตรา 46 วรรคแรก แต่ถ้าเป็นกรณีล่วงเลยแล้ว เจ้าของเครื่องหมาย การค้าไม่จดทะเบียนสิทธิเรียกชื่อสินค้าใหม่ทดแทนหรือป้องกันการละเมิดได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่างๆ ทั้งของต่างประเทศ และ ของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคลากร ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการควบคุมตัว ผู้กระทำผิดอาญาโดยอำนาจรัฐด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการออกแบบสอบถามแบบปลายปิด เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ในประเด็นที่กำหนด ผสมผสานกับแบบปลายเปิด เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ การกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูล ที่ได้จากเอกสารโดยการรวบรวมจาก แนวคิด และทฤษฎี ผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ ด้านกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า

การวิจัยนี้หาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้า จาก เอกสาร วรรณกรรม งานวิจัย ตำรา หนังสือวิชาการ ตัวบทกฎหมายต่างๆ กฎ ระเบียบ แนวคำพิพากษาของศาล วารสาร นิตยสาร รายงานข้อมูลทางสถิติเอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ และงาน ทางวิจัยทางเว็บไซต์ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ เกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ซึ่งมีขั้นตอนในการ เก็บรวบรวมดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 5 เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

ผลการวิจัย

1) ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า
ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 “เครื่องหมายการค้าที่มีหรือประกอบด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ห้ามมิให้รับจดทะเบียน...(10) เครื่องหมายที่เหมือนกับเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด หรือคล้ายกับเครื่องหมายดังกล่าวจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิด ของสินค้าไม่ว่าจะได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ก็ตาม” แต่ก็มีได้ให้คำจำกัดความหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้า ดังกล่าวไว้แต่อย่างใด ดังนั้น การพิจารณาถึงความมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปของเครื่องหมายการค้าสำหรับประเทศไทย จึงเป็นดุลพินิจของนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า คณะกรรมการเครื่องหมายการค้าและศาล ซึ่งเมื่อไม่มี หลักเกณฑ์ที่แน่ชัดก็อาจเกิด ปัญหาตามมา เพราะการใช้ดุลพินิจนั้นอาจมีความแตกต่างกันได้ จึงควรกำหนดบทบัญญัติให้ชัดเจนใน พระราชบัญญัติเครื่องหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ว่าการพิจารณาถึงความมีชื่อเสียง แพร่หลายของเครื่องหมายการค้านั้นมีหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ เช่นใด เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการตีความเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียง แพร่หลาย ทั่วไปหรือปัญหาการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่

(2) ปัญหาความรับผิดชอบจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งส่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 47 เป็นการให้เครื่องหมายการค้าโดยสุจริต โดยการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป นั้น จะไม่คุ้มครองย้อนไปถึงวันที่เริ่มจดทะเบียนหรือมีการใช้เครื่องหมายดังกล่าว กล่าวคือ การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามมาตรา 8 (10) นั้น เป็นการห้ามบุคคลอื่นใดนำเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปมาขึ้นค่าจดทะเบียนโดยเจตนาลอกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตนเองโดยมิชอบ

มาตรา 44 กำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าและเป็นการรับรองสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้จดทะเบียน บุคคลอื่นจะนำเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของไปจดทะเบียนแล้ว ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ได้หากบุคคลอื่นนำไปใช้ย่อมเป็นการล่วงละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วนั้น

(3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้" กล่าวคือ บุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียน เครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและไม่มีสิทธิ ที่จะฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธินั้นด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคแรก มิได้บัญญัติเรื่อง การละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรงจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้บังคับ ซึ่งมาตราดังกล่าวกำหนดว่า ศาลจะมีอำนาจกำหนดค่า สินไหมทดแทนว่าจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

(4) ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและการเยียวยาความเสียหาย

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติถึง เรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย โดยทั่วไปก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดไว้ จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ในทางปฏิบัติศาลยังนำหลักกฎหมายว่าด้วยละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทาละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น มาปรับใช้ จึงเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

(5) ปัญหาการป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

การกระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า เป็นอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจของกรมตำรวจ และกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรของสำนักงานอัยการสูงสุด การปฏิบัติกรดำเนินการสืบสวนของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจได้ดำเนินการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมชอบธรรม อำนาจความยุติธรรมให้กับประชาชน แต่ปัญหาของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ขาดแหล่งข้อมูลที่มีการจัดเก็บอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าและอ้างอิง ในการดำเนินงานขององค์กรตำรวจและอัยการแล้ว องค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมปัจจุบัน คือ ศาล แต่ศาลยังไม่มี การสร้างหน่วยงานโดยตรงมารับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นอกจากศาลทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งก็มีภาระหน้าที่เฉพาะความผิดเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

(1) การพิสูจน์ความมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปของเครื่องหมายการค้า บทบัญญัติของกฎหมายเครื่องหมายการค้าควรบัญญัติให้ชัดเจนใน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ว่าการพิจารณาถึงความมีชื่อเสียง แพร่หลายของเครื่องหมายการค้า นั้นมีหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ เช่นใด เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการตีความเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ทั่วไปหรือปัญหาการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการพิจารณาว่าเครื่องหมายใดจะเป็น เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปหรือไม่ นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ ดังนี้ 1) สินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นจะต้องมีการจำหน่ายหรือมีการใช้หรือมีการ โฆษณา หรือได้มีการใช้เครื่องหมายโดยวิธีใด ๆ 2) เครื่องหมายนั้นจะต้องมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บริโภค การพิจารณาว่าเครื่องหมายใดเป็นเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป จึงต้องอาศัยหลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป แทนการอาศัยการตีความตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเมื่อพิจารณา หลักเกณฑ์ดังกล่าว ประกอบกับระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการแจ้งเครื่องหมายที่มี ชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป พ.ศ. 2548 จึงสามารถกำหนดแนวทางการพิจารณาลักษณะของเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามกฎหมายไทยได้

(2) ความรับผิดชอบจากการละเมิดในการใช้เครื่องหมายการค้า การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) นั้น เป็นการห้ามบุคคลอื่นใดนำเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปมายื่นคำขอจดทะเบียนโดยเจตนาลอกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียง แพร่หลายทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตนเองโดยมิชอบ อันนำไปสู่การสร้าง ความสับสน หลงผิดให้แก่สาธารณชนในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าซึ่งไม่อาจแปลความรวม ไปถึงเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิมที่ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวกับสินค้าของตนโดยสุจริต ควบคู่มา กับเครื่องหมายการค้าที่ต่อมาภายหลังกลับกลายเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียง แพร่หลายทั่วไป เพราะมิฉะนั้นแล้วเท่ากับว่าเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิมที่ใช้โดยสุจริตให้ไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายโดยเท่าเทียมกัน ย่อมเป็นการไม่ชอบธรรม กับเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิม เมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 44 ซึ่งกำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้า นั้นสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าและเป็นการรับรองสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า อันมีผลให้ผู้จดทะเบียนมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าที่ ให้จดทะเบียน หรือเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้จดทะเบียน บุคคลอื่นจะนำเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของไปจดทะเบียนแล้ว ไปใช้โดยไม่ได้ รับอนุญาต ไม่ได้หากบุคคลอื่นนำไปใช้ย่อมเป็นการล่วงละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วนั้น

การพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีการล่วงละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนได้ เนื่องจาก มาตรา 44 เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น ดังนั้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนจึงพึงคิดเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าหรือเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ได้ตามมาตรา 46 วรรคแรก เว้นแต่กรณีเป็นการล่วงละเมิดตามมาตรา 46 วรรคสองโดยการล่วงละเมิด หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเอาสินค้าของตนไปล่วงละเมิดว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น จึงเห็นได้ว่า เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 44 วรรคแรก คือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้นที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าตามประเภทและชนิดของสินค้าที่ได้จดทะเบียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ไว้ส่วนเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นจะมีสิทธิฟ้อง ผู้กระทำละเมิดได้เฉพาะกรณีลงขายเท่านั้น ดังนั้น ตามกฎหมายไทยจึงต้องพิจารณาถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีด้วย จะเห็นได้ว่าต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการฟ้องความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

(3) การฟ้องความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 46 วรรคแรก "บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้" หมายความว่า บุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียน เครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและไม่มีสิทธิ ที่จะฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธินั้นด้วย หรือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จะมีสิทธิฟ้องเพื่อป้องกันการฟ้องเพื่อห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำเครื่องหมายการค้า นั้นไปใช้ และยังสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่ได้นำเครื่องหมายการค้าไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น บุคคลที่จะถือว่าเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าและมีสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว คือ บุคคลที่ได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าไว้แล้วเท่านั้น ส่วนบุคคลที่มีได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ ไม่ถือว่าเป็นเจ้าของ และไม่อาจฟ้องเพื่อรักษาสิทธิหรือห้ามผู้อื่นใช้ หรือเรียกค่าเสียหายในกรณีที่เครื่องหมายการค้าที่ยังไม่จดทะเบียนของตนถูกระทำละเมิดได้ อย่างไรก็ตาม ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า แม้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนจะไม่มีสิทธิดังกล่าวข้างต้น แต่ก็อาจมีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลได้หากเป็นกรณีการลงขายตามมาตรา 46 วรรคสอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติถึงสิทธิและการได้ความคุ้มครองการไว้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแตกต่างกันระหว่าง เครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้และมีได้จดทะเบียน

กรณีพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปทั้งที่จดทะเบียนแล้วและมีได้จดทะเบียน กล่าว คือ หากเครื่องหมายที่จดทะเบียนหรือได้ยื่นขอจดทะเบียน เหมือนกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ไม่ว่าจะใช้สำหรับสินค้าจำพวกชนิดใด นายทะเบียนจะต้อง ปฏิเสธการจดทะเบียนหรือเพิกถอนเครื่องหมายนั้น แต่หากเครื่องหมายที่จดทะเบียนหรือยื่นขอจดทะเบียนคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป เครื่องหมายดังกล่าวจะต้องคล้าย จนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ตามแนวทางการตีความของศาลเกี่ยวกับมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ดังนั้น ขอบเขตของการได้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปจึง มีอยู่เฉพาะสินค้าที่เหมือนหรือคล้ายเท่านั้น ทั้งนี้ หากเครื่องหมายที่เหมือนหรือคล้ายกับ เครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้ไว้เครื่องหมายนั้นมาแล้วโดยสุจริต หรือมีพฤติการณ์ พิเศษ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนเครื่องหมายนั้นโดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเกี่ยวกับการไว้ก็ได้ ตามที่เห็นสมควร ดังที่บัญญัติในมาตรา 27 ก็ได้

(4) การละเมิดและการเยียวยาความเสียหาย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 มาตรา 44 ได้ให้สิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนสำหรับสินค้าที่ตนได้จดทะเบียนไว้แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะละเมิดภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้าไทย กลับพบว่าไม่มีข้อกฎหมายมาตราใดให้บทนิยามของคำว่าละเมิดเครื่องหมายการค้าไว้อย่างไรก็ดี ด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมายเครื่องหมายการค้า ประกอบกับแนวคำพิพากษาฎีกาจึงพอเข้าใจถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ว่าเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดไว้จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป อย่างไรก็ตาม การนำเครื่องหมายการค้าไปติดกับสินค้า หีบห่อ หรือบรรจุภัณฑ์นั้น นับเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน รวมถึงการนำป้ายภาพเครื่องหมายทางการค้าไปวาง ที่บริเวณแผงขายสินค้าหรือกองสินค้าก็น่าจะถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าได้

(5) การป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ในการสอบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ให้ข้าราชการตำรวจที่สอบสวนทำบันทึกไว้ในลักษณะเป็น บันทึกช่วยความจำของตนเองและให้การสืบสวนเรื่องนั้น ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นให้ผลสำเร็จสมบูรณ์ ข้าราชการผู้นั้นควรรายงานให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปจนถึงผู้บังคับบัญชาระดับสารวัตรทราบ การแจ้งการรายงานงานควรแจ้งรายงานด้วยวาจาหรือบันทึกรายงานเพื่อให้ทราบข้อมูลรายละเอียดตามสมควร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ก่อนได้ เป็นหน้าที่ของสารวัตรแผนกนั้นของผู้บังคับการ ผู้บังคับการในสายบังคับบัญชา ที่จะพิจารณาสั่งการวางแผน มอบหมายหรือ เข้าร่วมทำการสอบสวนและหรือรายงานขอคำแนะนำสั่งการจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นด้วย การสืบสวนที่ริเริ่มโดยการสั่งการ มอบหมายของผู้บังคับบัญชาให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ สารวัตรแผนกผู้รับสั่ง สั่งการ วางแผน มอบหมายให้รองสารวัตรไปทำการสืบสวน หรือดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ของแต่ละลักษณะงาน หรือการสืบสวนด้วยตนเองแล้วแต่กรณี

เอกสารอ้างอิง

ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2546). **องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ : ผลกระทบที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในประเทศไทย**. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

เข็มชัย ชุตินวงศ์. (2531). **“อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : อุปสรรคและข้อเสนอเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย.”** ในเอกสารสรุปการวิจัยและข้อมูลนโยบายสาธารณะ. ชุดที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการวิชาการคณะนิติศาสตร์. (2530). **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : อุปสรรคและข้อเสนอเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณิน บุญสุวรรณ. (2529). **“อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” การสัมมนาทางวิชาการเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. (ออนไลน์ 23-09-2558). **วัตถุประสงค์ในการลงโทษอาญา**. อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร

The freezing of assets of tax defaulters in accordance

ณภัฏ ลือดารา¹, พีรพล สิมมา²

Napawat Ruedara , Peerapol Simma

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร ตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร เสนอร่างปรับปรุงและแก้ไขหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ การอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร การศึกษาวิจัย ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดย การศึกษาจากเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูล จากหลักกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ เอกสารวิชาการและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยนำมา วิเคราะห์กับปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า

ปัญหาการอายัดทรัพย์สินตามประมวลรัษฎากร เกิดจากการติดตามสอบสวนทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร โดยเฉพาะ สิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากธนาคาร ที่ต้องออกหมายเรียกเพื่อให้สำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ต่างๆ แจ้งข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากไม่ชัดเจน เกิดความล่าช้า ทำให้ไม่สามารถติดตามทรัพย์สินได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าธนาคาร ควรกำหนดให้ธนาคารแจ้งข้อมูลบัญชีเงินฝากของผู้ค้างภาษีอากร โดยระบุรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับบัญชีให้ชัดเจน เช่น บัญชี เงินเดือน เลขประจำตัวประชาชน นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการอายัดทรัพย์สิน โดยเฉพาะเรื่องผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งอายัด ทรัพย์สิน ที่บัญญัติว่า ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดี ตามวรรคสองภายในเขตท้องที่จังหวัดหรืออำเภอนั้น สำหรับนายอำเภอจะใช้อำนาจสั่งขายทอดตลาดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจาก ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งอำนาจดังกล่าวหลังจากแบ่งส่วนราชการกระทรวงการคลังใหม่แล้วอำนาจสั่งอายัดทรัพย์สินจึงมิได้ให้ผู้ว่า ราชการจังหวัดมีอำนาจอีกต่อไป แต่มิได้ทำการแก้ไขหรือยกเลิกความในวรรคนี้ ทำให้เกิดความล่าช้าในการลงนามคำสั่งอายัด ทรัพย์สินเพราะต้องเสนอสรรพากรเขต (สรรพากรภาค) เป็นผู้ลงนาม ดังนั้นเพื่อให้การพิจารณาปัญหาการดำเนินการอายัด ทรัพย์สินโดยเฉพาะตัวผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ผู้วิจัยเสนอว่าควรให้สรรพากรพื้นที่เป็นผู้มีอำนาจตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการพิจารณาสั่งการของผู้มีอำนาจและระยะเวลาในการเสนอให้ผู้มีอำนาจลงนามใน คำสั่งอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร

คำสำคัญ : ประมวลรัษฎากร , อายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study the Taxation Law and regulation relating to the freezing of assets of tax debtor provided under Section 12 of the Revenue Code, and to propose amendments that would solve practical problems involved with the implementation of these laws.

The qualitative research was conducted by collecting and analysis of data from related laws, regulations books, articles, and internet. The data were analyzed in light of practical problems that occur.

The study found that the problem regarding to the principle of freezing the assets of tax defaulters resulting from the order to investigate and monitor of tax defaulter is assets, especially the bank accounts. In the case of bank accounts, the revenue authorities have to obtain a warrant to demand bank headquarters to divulge information on the tax defaulter is bank accounts. If the information given is unclear or insufficient, then the process will delay and the Revenue Department cannot monitor the tax defaulter is assets efficiently. The researcher proposes that the provisions should be amended to require the banks to divulge all the details, such as the ID number of the account of the holder, and the status of accounts for payroll deposits. The second question relate to the authority of the officials who issue the order to freeze assets. The provisions of law provide that. In any other province apart from Bangkok, the Provincial Governor or Chief of Amphur shall have the power of the Director-General under paragraph 2 within the province or region. However, for Chief of Amphur, he shall have the power to order sale by auction upon a permission from the Provincial Governors no longer had the authority to freeze tax debtors assets, yet Section 12 of the Revenue Code has not been amended to reflect this change. This causes delay in the issuance of orders to freeze assets, because the tax debtors file must be submitted to the Regional or District Revenue for issuing the freeze order. The researcher recommends that Section 12 of the Revenue Code should be amended to give the local Revenue Department official the authority to issue orders to freeze the assets of tax defaulters. This will reduce the process and time required to authorize the freezing of assets of tax defaulters.

Keyword : Revenue Code, asset freezing, asset seizure tax defaulter

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานหลักที่จัดเก็บภาษีอากร และนำรายได้เข้าสู่ภาครัฐเพื่อใช้ในการบริหารประเทศอย่างมาก โดยอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากร ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและประมวลรัษฎากรกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบแก่ประชาชนในการเสียภาษีอากรไว้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ประชาชนละเลยหน้าที่ในการเสียภาษีอากรอันส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ เนื่องจากรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญในการดำเนินนโยบายและการพัฒนาของประเทศ

เนื่องจากปัจจุบันการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรประสบปัญหาในการเข้าใจและความร่วมมือของผู้เสียภาษี ก่อให้เกิดหนี้ภาษีอากรค้างเป็นจำนวนมาก (หนี้ภาษีอากรค้างทั้งประเทศ จำนวน 110,124.39 ล้านบาท จัดเก็บ ลดและจำหน่าย ได้จำนวน 4,768.33 ล้านบาท หนี้ค้างจำนวน 105,365.06 ล้านบาท ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2556) แม้ว่าตามประมวลรัษฎากร ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรในการดำเนินการเร่งรัดจัดเก็บหนี้ภาษีอากรไว้กรณี ผู้เสียภาษีละเลยหน้าที่ในการเสียภาษีอากร ซึ่งมาตรา 12 ประมวลรัษฎากร ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรสามารถยึด หรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดทรัพย์สินต่างๆ ของผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เสียภาษีอากรได้ แต่เนื่องจากตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างขวาง โดยมีระเบียบราชการภายในว่าด้วยการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้างกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวประสบปัญหาในทางปฏิบัติหลายๆ กรณี รวมถึงมีผลกระทบต่อผู้เสียภาษีอากรในเรื่องของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามมาตรา 12 ประมวลรัษฎากร การศึกษาถึงสภาพปัญหาดังกล่าวย่อมนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องและทำให้กระบวนการเร่งรัดจัดเก็บหนี้ภาษีอากรค้างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อรายได้ของรัฐที่เพิ่มขึ้นอันนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร ตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร
2. เพื่อเสนอร่างปรับปรุงและแก้ไขหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในการอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร และปัญหาที่เกิดจากหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร
3. เพื่อให้ผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร มีความชัดเจนในการดำเนินการเร่งรัดเก็บหนี้ภาษีอากรค้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง หลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร ตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร
2. มีการปรับปรุงและแก้ไขหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในการอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร และปัญหาที่เกิดจากหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร
3. เพื่อให้ผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร มีความชัดเจนในการดำเนินการเร่งรัดเก็บหนี้ภาษีอากรค้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยจากเอกสาร โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหลักกฎหมายและระเบียบข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ เอกสารวิชาการและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (INTERNET) โดยนำมาวิเคราะห์กับปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย
สำนักดั้งเดิม (Classical School) (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์.2546) เป็นสำนักที่ถือกำเนิดขึ้นมาในศตวรรษที่ 18 เพื่อจะต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายและการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปกฎหมายที่มีมนุษยธรรม และแน่นอนมากยิ่งขึ้น แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในเรื่องการใช้กฎหมายและการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีโทษที่ไม่เหมาะสมกับการทำความผิด เพราะมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free will) คือ มีเหตุผลที่จะคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสีย จากการกระทำของตน หากทำแล้วคุ้มค่าก็จะเลือกที่จะกระทำ แต่หากไม่คุ้มค่าก็จะไม่กระทำ ดังนั้น หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จะเลือกกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำผิดมีมากกว่าโอกาสที่จะถูกจับกุมลงโทษ มนุษย์จึงเลือกกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิดวิธีการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพจะต้องผ่านการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์จะต้องประสานงานกันในการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาคและมีโทษที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิด ดังนั้น การมีโทษที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการป้องกันปราบปรามผู้ที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ก่อการร้ายสากล หรือแก๊งอาชญากรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายควบคุม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิจัยจากเอกสาร โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหลักกฎหมายและระเบียบข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ เอกสารวิชาการและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (INTERNET) โดยนำมาวิเคราะห์กับปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

ผลการวิจัย

ปัญหาของการสอบสวนทรัพย์สินโดยส่วนใหญ่เกิดจากการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบข้อมูลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นหลัก ระบบการดำเนินการคิดค้นข้อมูลที่ขาดความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ ทำให้การสอบสวนเป็นไปได้ยาก เป็นเหตุให้การสอบสวนทรัพย์สินขาดประสิทธิภาพได้

ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการอายัดทรัพย์สิน เกิดจากการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ซึ่งขาดความเข้าใจและความร่วมมือในหลักการร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีความจำเป็นต้องรักษาผลประโยชน์ของลูกค้า ธนาคารและผลประโยชน์โดยรวมของธนาคารเป็นหลัก ในขณะที่การทำงานภาครัฐหรือกรมสรรพากรมีระเบียบภายในและการดำเนินงานที่ซับซ้อนมีขั้นตอนการดำเนินการมาก ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการออกคำสั่งอายัด คำสั่งถอนอายัด คำสั่งอื่นใดที่เกี่ยวข้อง หรือขั้นตอนการอายัดทรัพย์สินเกิดความล่าช้า กรมสรรพากรจึงควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อกฎหมายและระเบียบราชการภายในให้สอดคล้องและเกิดประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรค้างในส่วนของขั้นตอนการอายัดทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์มาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร

1. ควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลรัษฎากรและระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายทั่วไป เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีรฆวอจย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.1 ควรขอให้มีความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการขอข้อมูลที่เพียงพอแก่การดำเนินการรายัดทรัพย์สิน (ในปัจจุบันยังคงมีข้อมูลที่ไม่เพียงพอ) ทั้งข้อมูลจากทะเบียนราษฎร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ข้อมูลเพิ่มเติมจากธนาคารประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ (เพื่อไม่ต้องมีการออกหมายเรียกเพิ่มเติม) รวมถึงที่มาแห่งตราสารหนี้ หุ้นกู้ กองทุนรวม (ในปัจจุบันกรมสรรพากรมิได้ตรวจสอบทรัพย์สินประเภทนี้) โดยเทียบเคียงกับวิธีการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากทางระบบ intranet ที่กรมสรรพากรปฏิบัติอยู่ เป็นต้น

1.2 ควรให้มีการกำหนดหลักกฎหมายและระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการรายัดทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการรายัดทรัพย์สินในบัญชีเงินฝากประเภทบัญชีค้ำประกัน บัญชีเงินฝากประเภทบัญชีร่วมหรือบัญชีเงินเดือน

1.3 ในกรณีที่ผู้ค้างฯ ได้ชำระหนี้ภาษีอากรค้างครบถ้วนแล้วภายหลังมีการรายัดบัญชีเงินฝากธนาคาร หรือกรณีขณะรายัดบัญชีเงินฝากของผู้ค้างฯ ปรากฏว่าเงินในบัญชีมีมากกว่าหนี้ภาษีอากรค้าง ควรมีระเบียบราชการและข้อตกลงร่วมกันกับธนาคารพาณิชย์ให้สามารถยอมรับหนังสือราชการที่แจ้งจากหน่วยงานที่ทำการรายัดบัญชีเงินฝากเดินได้ตามปกติโดยยังคงให้จัดทำ การถอนการรายัดภายหลัง

2. ในส่วนของการดำเนินงานภายในองค์กร ควรให้มีการกำหนดระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบว่าด้วยการเร่งรัดหนี้ภาษีอากร ฯลฯ โดยกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการรายัดทรัพย์สินให้ชัดเจนเพื่อสร้างความเข้าใจและทำให้การทำงานมีการประสานงานระหว่างองค์กรภายในมากขึ้นโดยกำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 ควรให้มีการปรับปรุงระบบการขอข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (internet) ให้มีการควบคุมระบบที่ชัดเจนและสามารถค้นหาข้อมูลที่จำเป็นได้มากยิ่งขึ้น โดยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีรหัสการเข้าถึงค้ำข้อมูลและรหัสผ่านทุกคนเพื่อสามารถระบุตัวบุคคลผู้ดำเนินการและทำให้การค้นหาสามารถทำได้อย่างทั่วถึง

2.2 การขอให้สรรพากรพื้นที่อื่นช่วยรายัดทรัพย์สินในกรณีผู้ค้างฯ มีบัญชีเงินฝากอยู่หลายท้องที่หรืออยู่นอกพื้นที่ที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ซึ่งหนี้ค้างตั้งอยู่ ให้มีระเบียบอันมีความชัดเจนและความตกลงร่วมกันมากขึ้นในเรื่องของระยะเวลาการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการประสานงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ในแบบฟอร์มของคำสั่งรายัดควรให้มีการเพิ่มเติมข้อความ เช่น "คำสั่งรายัดนี้สิ้นผลทันทีเมื่อผู้ค้างชำระภาษีอากรค้างครบถ้วน" เป็นต้น เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการรายัดทรัพย์สินและเป็นประโยชน์แก่ผู้ค้างภาษีอากรในการดำเนินการธุรกรรมทางการเงิน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาทางปฏิบัติและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนทรัพย์สิน

เนื่องจากการสอบสวนทรัพย์สินเป็นการสืบเสาะหาทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร ได้แก่ เงินฝากธนาคาร บัญชีเงินฝากต่างๆ หรือสิทธิต่างๆ ของผู้ค้างภาษีอากร ซึ่งในการปฏิบัติจะมีการสอบสวนทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากธนาคาร พันธบัตรรัฐบาล และสิทธิเรียกร้องอื่นๆ เพื่อจะดำเนินการรายัดตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร และหน่วยเร่งรัดในกรมสรรพากร ต้องมีการติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในกรมสรรพากร ดังนี้

1.1 ปัญหภายนอกองค์กร แยกตามประเภททรัพย์สินในการสอบสวนทรัพย์สิน ดังนี้

1) กรณีการสอบสวนทรัพย์สิน ประเภทบัญชีเงินฝากธนาคาร

กรมสรรพากร โดยสำนักมาตรฐานการจัดเก็บภาษี ต้องติดต่อขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาษีอากรกับสำนักงานใหญ่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ อันเป็นแหล่งข้อมูลในการสอบสวนทรัพย์สิน ประเภทบัญชีเงินฝากธนาคาร ตามแนวทางปฏิบัติกรมสรรพากรเกี่ยวกับการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาษีอากรทาง e-mail ให้ใช้วิธีออกหมายเรียก ตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร จากข้อเท็จจริงในการปฏิบัติธนาคารพาณิชย์ส่วนมากจะคำนึงถึงลูกค้าของตน ธนาคารกลัวว่าจะกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นการละเมิด ธนาคารบางแห่งแจ้งข้อมูลรายงานบัญชีเงินฝากของผู้ค้างภาษีอากรให้กรมสรรพากรล่าช้า และกรณีผู้ค้าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาชีอากรที่มีชื่อเสียงหรือมีความคุ้นเคยกับธนาคารเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของธนาคารอาจจะแจ้งไปยังผู้ค้างภาชีอากรว่า กรมสรรพากรได้มีการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากของผู้ค้างภาชีอากรดังกล่าว เป็นเหตุให้ผู้ค้างภาชีอากรจำหน้า จ่าย โอน ทรัพย์สินไปที่อื่นได้

2) กรณีต้องการสอบสวนทรัพย์สิน ประเภทพันธบัตรรัฐบาล

ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ออกพันธบัตรขายให้แก่ประชาชนทั่วไปอันเป็นแหล่งข้อมูลในการสอบสวนทรัพย์สินเกี่ยวกับการครอบครองกรรมสิทธิ์ในพันธบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากปัจจุบันมีการออกตราสารหนี้ พันธบัตรหุ้นกู้ต่างๆ ซึ่งตราสารเหล่านี้เป็นทรัพย์สินประเภทเดียวกับพันธบัตรรัฐบาล และบางรายการสามารถนำมาหักลดหย่อนภาชีอากรนี้แต่อย่างไร

3) กรณีต้องการสอบสวนทรัพย์สิน ผู้ค้างภาชีอากรที่เป็นบุคคลต่างด้าว

การคัดค้านข้อมูลผู้ค้างภาชีอากรที่เป็นบุคคลต่างด้าวทางข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ไม่สามารถคัดค้านข้อมูลได้ นอกจากขอข้อมูลบุคคลต่างด้าวไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แต่กรมสรรพากรก็ยังไม่มีการระบบการคัดค้านข้อมูลบุคคลต่างด้าวกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หน่วยเร่งรัดกรมสรรพากรที่ต้องการข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ต้องมีหนังสือถึงสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขอทราบข้อมูล ซึ่งมีความยุ่งยากมาก เกิดความล่าช้า บางครั้งอาจไม่พบหรือไม่ได้ข้อมูลผู้ค้างภาชีอากรที่เป็นบุคคลต่างด้าวเพียงพอในการสอบสวนทรัพย์สิน

1.2 ปัญหาภายในองค์กร

กรมสรรพากรได้นำระบบ intranet มาใช้ในการสอบสวนทรัพย์สินประเภทบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาชีอากร หน่วยเร่งรัดในกรมสรรพากรที่ต้องการข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องบันทึกข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างภาชีอากรลงในระบบ intranet ได้แก่ ข้อมูลทางทะเบียนราษฎร์ สถานะสภาพกรมสรรพากร การจดทะเบียนบริษัท กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ รายละเอียดการประเมินที่เป็นมูลเหตุแห่งหนี้ ข้อมูลผู้เสียภาษีรายบุคคล และการติดตามการชำระหนี้ภาชีอากรค้าง เป็นต้น จากข้อเท็จจริงในการปฏิบัติพบว่า กรณีผู้ค้างภาชีอากรที่เป็นบุคคลธรรมดาบางรายไม่มีเลขประจำตัวประชาชน หรือ ผู้ค้างภาชีอากร เปลี่ยนชื่อ/นามสกุล หรือมีชื่อและนามสกุลซ้ำกันเป็นจำนวนมาก กรณีที่คัดค้านข้อมูลแล้วไม่พบเลขประจำตัวประชาชน ซึ่งมีความสำคัญทำให้เกิดการคัดค้านข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับผู้ค้างภาชีอากรไม่ได้ หน่วยเร่งรัดในกรมสรรพากรโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ต้องการข้อมูลต้องบันทึกข้อมูลของผู้ค้างภาชีอากร ลงในระบบ intranet ให้ครบถ้วนเพื่อให้สามารถระบุตัวผู้ค้างชำระภาชีอากรและรายละเอียดทรัพย์สินให้ถูกต้อง ตามแนวทางปฏิบัติการกรมสรรพากรที่เกี่ยวกับการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาชีอากรทาง e-mail จึงทำการสอบสวนทรัพย์สิน ประเภทบัญชีเงินฝากธนาคารได้ หากผู้ค้างภาชีอากรที่เป็นบุคคลต่างด้าวไม่สามารถสอบสวนทรัพย์สินประเภทบัญชีเงินฝากธนาคารโดยบันทึกลงในระบบ intranet

นอกจากนี้การสอบสวนทรัพย์สินประเภทบัญชีเงินฝากธนาคารต้องใช้ข้อมูลต่างๆ ซึ่งต้องมีรหัสผู้ใช้ (UserID) และรหัสผ่าน (Password) เฉพาะในการผ่านเข้าสู่ระบบการคัดค้านข้อมูล อาทิ เช่น ข้อมูลทางทะเบียนราษฎร์ ข้อมูลผู้เสียภาษีรายบุคคล และการติดตามการชำระหนี้ภาชีอากรค้าง ฯลฯ แม้การขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารก็ต้องมีรหัสผู้ใช้ (UserID) และรหัสผ่าน (Password) เฉพาะ ทำให้การค้นหาข้อมูลต่างๆ ขาดความสะดวกรวดเร็วในการคัดค้านข้อมูลต่างๆ ก่อให้เกิดปัญหาในการสืบสวนทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาชีอากรอย่างมาก ส่วนข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารทาง e-mail นั้น ก็ไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอนของการรายงานบัญชีเงินฝากธนาคารว่า ธนาคารแห่งใดรายงานแล้ว ต้องตรวจสอบข้อมูลบัญชีเงินฝากเองและข้อมูลดังกล่าวไม่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากธนาคารอีก ว่าบัญชีเงินฝากของผู้ค้างภาชีอากรถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่

ตามแนวทางปฏิบัติการกรมสรรพากร ที่ มจ. 5/2554 ในเรื่องการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาชีอากรทาง e-mail มีวิธีการปฏิบัติเหมือนกันคือ ให้อธิบายการออกหมายเรียกตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร โดยใช้แบบ ภ.ส.5 (หมายเรียกฯ) โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่จะเป็นผู้บันทึกข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับผู้ค้างภาชีอากรลงในระบบโดยใช้รหัสผู้ใช้ (UserID) และรหัสผ่าน (Password) เฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เสียภาษีอากรนั้น หัวหน้าส่วนกฎหมายและเร่งรัดภาชีอากรค้าง/สรรพากรพื้นที่ ทำการขอข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ทำการบันทึกลงในระบบและตรวจสอบความถูกต้องส่งอนุมัติการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาชีอากร แล้วส่งข้อมูลให้ทางเจ้าหน้าที่ออกหมายเรียกธนาคารไปที่สำนักงานมาตรฐานการจัดเก็บภาษี (มจ.) เจ้าหน้าที่ของ มจ. ที่รับผิดชอบจะเป็นผู้รวบรวมและ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บันทึกลงในระบบ ซึ่งระบบจะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ค้างภาษีอากรแนบท้ายหมายเรียกได้ไม่เกิน 1,000 รายต่อ 1 หมายเรียก เพื่อส่งให้ธนาคารทาง e-mail และต้องออกหมายเรียก ภ.ส.5 เป็นหนังสือโดยผ่านการพิจารณาลงนามโดยผู้มีอำนาจพิจารณาแล้ว จัดส่งให้ทางธนาคาร โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน กรณีธนาคารไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกให้จัดทำหนังสือเตือนแจ้งไปยังธนาคาร หากธนาคารไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือน ให้เสนอกกรมสรรพากรเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญาตามมาตรา 36 แห่งประมวลรัษฎากร การออกหมายเรียกเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการออกคำสั่งทำการตรวจค้น และการออกหมายเรียกตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 เพื่อประโยชน์ในการเร่งรัดจัดเก็บหนี้ภาษีอากรค้าง

2. วิเคราะห์ข้อกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการอายัดทรัพย์สิน

2.1 ปัญหาภายนอกองค์กร

การปฏิบัติงานการเร่งรัดภาษีอากรค้างโดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติงานกล่าวคือ

ทักษะในด้านทฤษฎีอันได้แก่ องค์ความรู้ด้านกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเร่งรัดจะต้องมีความรู้ในด้านประมวลรัษฎากร เพื่อให้ทราบถึงที่มาของหนี้ภาษีอากรค้าง อันเป็นส่วนสำคัญของการเร่งรัดภาษีอากรค้าง และต้องมีความรู้ในกฎหมายอื่นที่จะใช้ประกอบในการปฏิบัติงาน แม้กรมสรรพากรจะมีระเบียบการเร่งรัดภาษีอากรค้างเป็นหลักในการเร่งรัดอยู่แล้ว แต่ระเบียบดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้ได้อย่างครอบคลุมในการปฏิบัติงานทั่วไปได้

ทักษะในด้านปฏิบัติงานเร่งรัดภาษีอากรค้าง ขั้นตอนสำคัญในการปฏิบัติงานที่มักพบความยุ่งยากจะอยู่ในขั้นตอนการอายัดทรัพย์สิน เกิดการกระทบกระทั่งกันเสมอระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้อำนาจ และผู้ค้างภาษีอากรซึ่งถูกบังคับใช้อำนาจ หรือแม้แต่บุคคลภายนอกซึ่งจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สิน อาทิ

2.1.1 กรณีการอายัดสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝาก แล้วธนาคารมิได้นำส่งกรมสรรพากร และขณะเดียวกันก็ได้ให้ผู้ค้างภาษีเบิกถอนเงินในบัญชีที่ถูกอายัด ซึ่งกรณีดังกล่าว บทลงโทษในประมวลรัษฎากร ยังไม่ชัดเจนนักในการที่จะนำมาลงโทษธนาคาร เนื่องจาก มาตรา 12 ทวิ ประกอบ มาตรา 35 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติไว้ว่า เมื่อมีคำสั่งอายัดตาม มาตรา 12 แล้วห้ามผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นซึ่งทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี ปรับไม่เกินสองแสนบาท... นั้น เป็นบทลงโทษทางอาญา ซึ่งต้องตีความโดยเคร่งครัด เมื่อการนิ่งเสียไม่นำส่งเงินให้แก่กรมสรรพากรและไม่ให้ผู้เสียภาษีเบิกถอนเงินนั้น

จากปัญหาดังกล่าวเห็นว่า 2 ทางแก้ กล่าวคือ

1. ดำเนินคดีอาญาแก่ธนาคารประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 30 วัน หรือปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. แก้ไข บทบัญญัติ มาตรา 12 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร โดยมีข้อความว่า “เมื่อได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดตาม มาตรา 12 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดทำลาย ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น โอนไปให้แก่บุคคลอื่น ซึ่งทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดดังกล่าว หรือจงใจนิ่งเสียไม่ปฏิบัติตามคำสั่งยึดหรืออายัด”

2.1.2 กรณีที่มีการอายัดบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินฝากมีเงินในบัญชีมากกว่าจำนวนหนี้ภาษีอากรค้างหรือกรณีผู้ค้างภาษีอากรชำระหนี้ภาษีอากรจนครบถ้วนภายหลังจากถูกอายัดบัญชีเงินฝากธนาคารคำสั่งอายัดมิได้สัมฤทธิ์ผลไปทันที ซึ่งในทางปฏิบัติ จำต้องทำคำสั่งถอนอายัดส่งให้กับธนาคารภายหลัง แต่การดำเนินการออกคำสั่งถอนอายัดต้องใช้ระยะเวลา ทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ค้างฯ ที่มีความจำเป็นต้องการใช้บัญชีเงินฝาก ควรมีการเสนอแก้ไขระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินในส่วนการถอนการอายัด โดยอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ระดับสรรพากรพื้นที่ หรือผู้ทำการแทน มีอำนาจลงลายมือชื่อปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพากรได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวหากกระทำได้นอกจากจะลดผลกระทบซึ่งเกิดกับผู้เสียภาษีอากรแล้ว ยังเป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานและส่งผลให้เป็นการลดปริมาณงานซึ่งส่งไปยังสรรพากรภาคอีกกรณีหนึ่งด้วย

2.1.3 การอายัดบัญชีรวม ประสบปัญหาในการที่ผู้ค้างภาษีอากร หรือบุคคลซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรวมมักจะโต้แย้งการอายัดสิทธิเรียกร้องดังกล่าวเสมอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ดังนั้น ควรมีการแก้ไขระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินโดยระบุในคำสั่งอายัดบัญชีแจ้งให้ธนาคารฯ นำส่งเงินตามสิทธิเรียกร้องบัญชีเงินฝาก ตามส่วนของผู้เป็นเจ้าของร่วม โดยถือยอดเงินขณะนำส่งคำสั่งอายัด ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 1357 ซึ่งบัญญัติว่า "ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เป็นเจ้าของร่วมกันมีส่วนเท่ากัน" กรณีดังกล่าวจะส่งให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนได้แก่ของเจ้าหน้าที่ธนาคาร และแรงกระแทกของผู้มีบัญชีร่วมกับผู้ค้างภาษีอากร

2.1.4 การอายัดบัญชีเงินเดือน ซึ่งจากการปฏิบัติงานถือว่าเป็นบัญชีส่วนใหญ่ที่ธนาคารพาณิชย์แจ้งกลับให้กรมสรรพากรทราบ (กรณีบุคคลธรรมดา) เพื่อแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการอายัดนั้น แม้สิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากประเภทเงินเดือนนี้ ตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2546 ข้อ 8 (2)(ข) ระบุให้สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของผู้ค้างภาษี ในส่วนเงินเดือน ค่าจ้าง ไม่อยู่ในบังคับแห่งระเบียบการอายัด แต่กรณีดังกล่าวก็เป็นการยากที่จะทราบได้ถึงรายละเอียดว่าบัญชีดังกล่าวเป็นบัญชีเงินเดือนหรือไม่ เนื่องจากรายละเอียดในการแจ้งผลการสอบบัญชีเงินฝากธนาคารไม่ได้แจ้งว่า บัญชีเงินฝากดังกล่าวเป็นบัญชีเงินเดือน ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการอายัดทรัพย์สิน และภายหลังหากผู้ค้างภาษีอากรมาโต้แย้งการอายัดพร้อมแสดงได้ว่าบัญชีดังกล่าวเป็นบัญชีเงินเดือน เจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการถอนการอายัด หรือดำเนินการคืนเงินโดยการเบิกเงินนอกงบประมาณซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ถ้าผู้ค้างได้มีหนังสือรับรองว่าผู้ค้างเป็นข้าราชการ และแสดงให้เห็นว่าบัญชีเงินฝากธนาคารที่เจ้าหน้าที่ได้ทำการอายัดไว้นั้นเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับโอนเงินเดือน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 286 และระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สิน ตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2546 ข้อ 8 (2) เจ้าหน้าที่จึงต้องเสนอผู้มีอำนาจเพื่อถอนคำสั่งอายัดบัญชีเงินฝากนั้นของผู้ค้างภาษีอากร

ซึ่งในส่วนของการพิจารณาในเรื่องนี้เป็นการใช้ดุลพินิจเจ้าหน้าที่ควรที่จะนำหลักการ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอายัดทรัพย์สินของกรมบังคับคดีตามคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 334/2551 มาใช้ในการกำหนดสัดส่วนของเงินเดือนที่จะให้ธนาคารนำส่งเงินตามคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากธนาคารเมื่อผู้ค้างภาษีอากรร้องคัดค้านหรือร้องขอตามจำนวนเงินที่เห็นสมควร ทั้งนี้โดยนำหลักการอายัดบัญชีเงินเดือนของกรมบังคับคดีมาใช้ในส่วนของคดีแพ่ง ที่มีการกำหนดจำนวนเงินที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาต้องรับผิดชอบให้แก่เจ้าหนี้ในอัตราร้อยละ 50 ต่อ 50 ในคดีล้มละลายในอัตราร้อยละ 70 ต่อ 30 ของจำนวนเงินเดือนที่ลูกหนี้มีสิทธิได้รับ ซึ่งอัตรานี้สามารถลดหรือเพิ่มได้ตามความจำเป็นของลูกหนี้ โดยพิจารณาจากฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและจำนวนบุพการี และผู้สืบสันดาน ซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ข้อมูลซึ่งได้รับจากธนาคารพาณิชย์ มิได้แจ้งว่าบัญชีใดเป็นบัญชีเงินเดือนของผู้เสียภาษีอากร และเป็นเหตุสุดวิสัยการสืบทราบได้ของเจ้าหน้าที่ จึงควรให้มีวิธีการถอนอายัดบัญชีดังกล่าวได้โดยง่าย และลดระยะเวลาและขั้นตอนดำเนินการพิจารณาและควรมีการแก้ไขระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินโดยอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ระดับสรรพากรพื้นที่ หรือผู้ทำการแทนมีอำนาจลงลายมือชื่อปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมสรรพากรได้ กรณีผู้เสียภาษีนำหลักฐานแสดงได้ว่า บัญชีดังกล่าวเป็นบัญชีเงินเดือนจริง หรืออาจจะขอความร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์ ให้แจ้งข้อมูลว่าบัญชีเงินฝากที่แจ้งต่อกรมสรรพากรนั้นเป็นบัญชีเงินเดือนหรือไม่ ทั้งนี้ให้ระบุด้วยว่าเป็นบัญชีเงินเดือนของบริษัทหรือห้างร้านใดด้วย เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบความถูกต้อง

2.2 ปัญหาภายในองค์กร

2.2.1 การส่งแบบแจ้งการประเมินของเจ้าพนักงานประเมินทางไปรษณีย์ตอบรับ ยังพบข้อบกพร่องในการนำส่งในกรณีบ้านลูกเรือถอน แม้จะมีไปรษณีย์ตอบรับโดยมีผู้รับแทน การส่งแบบแจ้งการประเมินโดยไม่ขอส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจของลูกเรือค้าง ควรจัดการอบรมให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงวิธีการการส่งแบบแจ้งการประเมินภาษีอากรที่ถูกต้อง

2.2.2 เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในระเบียบการอายัดทรัพย์สินเนื่องจากไม่มีการสัมมนาในการเร่งรัดอย่างจริงจังจึงขาดความชัดเจนในการดำเนินการเร่งรัด ควรจัดการการอบรมสัมมนาวิธีการดำเนินการเร่งรัดระดับอย่างจริงจัง ในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้

2.2.3 ความล่าช้าในการดำเนินการออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝาก เนื่องจากกรณีอายัดต้องกระทำโดยเอกสาร ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเตรียมเอกสาร และการจัดทำคำสั่งใช้ระยะเวลานาน กว่าส่งคำสั่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อายุได้ถึงธนาคารได้ ทำให้ยอดเงินที่นำส่งตลาดเคลื่อนจากผลการสอบทรัพย์ ควรจัดทำระบบการออกคำสั่งอายุัด โดยดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปที่สำนักงานใหญ่ของธนาคาร

2.2.4 ปัญหาการดำเนินการอายุัด กรณีผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งอายุัดทรัพย์สิน

ผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งอายุัดทรัพย์สินตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร

มาตรา 12 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติว่า เพื่อให้ได้รับชำระภาษีอากรค้างให้อธิบดีมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องเสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรได้ทั่วราชอาณาจักร โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่งอำนาจดังกล่าวอธิบดีจะมอบให้รองอธิบดีหรือสรรพากรเขตก็ได้

อำนาจสั่งอายุัดทรัพย์สินจึงเป็นอำนาจของอธิบดีกรมสรรพากร ซึ่งอธิบดีจะมอบอำนาจนี้ให้รองอธิบดีหรือสรรพากรเขต (ปัจจุบันคือสรรพากรภาค)

มาตรา 12 วรรคสาม แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติว่า ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดีตามวรรคสองภายในเขตท้องที่จังหวัดหรืออำเภอนั้น แต่สำหรับนายอำเภอนั้นจะใช้อำนาจสั่งขายทอดตลาดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

อำนาจตามวรรคสาม ปัจจุบันหลังจากที่มีการแบ่งส่วนราชการกระทรวงการคลังใหม่แล้ว อำนาจสั่งอายุัดทรัพย์สินจึงมิได้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอีกต่อไป แต่ก็ได้มีการแก้ไขหรือยกเลิกความในวรรคดังกล่าวแต่อย่างใด

เพื่อให้การพิจารณาปัญหาการดำเนินการอายุัดทรัพย์สินโดยเฉพาะตัวผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งอายุัดทรัพย์สินนั้น เห็นควรที่จะให้สรรพากรพื้นที่เป็นผู้มีอำนาจตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร และระเบียบกรมสรรพากรฉบับต่างๆ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้จะเป็นการลดขั้นตอนการพิจารณาสั่งการของผู้มีอำนาจและระยะเวลาในการเสนอให้ผู้มีอำนาจลงนามในคำสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องเสียภาษีอากรเป็นไปโดยเร็ว ทำให้เกิดประสิทธิภาพลดขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้จะเห็นได้จากกรณีที่สรรพากรพื้นที่มีอำนาจออกคำสั่งทำการตรวจค้น และการออกหมายเรียกความตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร ให้อำนาจกรสรรพากรพื้นที่

ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการออกคำสั่งทำการตรวจค้น และการออกหมายเรียกตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552

ข้อ 7 ผู้มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น และออกหมายเรียกตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่

- 7.1 อธิบดี สำหรับท้องที่ทั่วราชอาณาจักร
- 7.2 รองอธิบดี ในกรณีที่อธิบดีมอบหมายสำหรับท้องที่ทั่วราชอาณาจักร
- 7.3 สรรพากรภาค ในกรณีที่อธิบดีมอบหมายสำหรับในเขตท้องที่ของสำนักงานสรรพากรภาคนั้น
- 7.4 สรรพากรพื้นที่ สำหรับในเขตท้องที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นั้น

แสดงให้เห็นว่าสรรพากรพื้นที่ มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น และออกหมายเรียกตามมาตรา 12 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร ดังนั้นเห็นควรให้สรรพากรพื้นที่มีอำนาจออกคำสั่งตามมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากรด้วย ในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน

โดยเสนอขอแก้ไขมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร และระเบียบกรมสรรพากรฉบับต่างๆ อย่างเช่น มาตรา 12/1 ให้ยกเลิกข้อความตามวรรคสามของมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร

มาตรา 12/2 ในจังหวัดอื่นและกรุงเทพมหานคร ให้สรรพากรพื้นที่มีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดีตามวรรคสอง ภายในเขตท้องที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นั้นๆ ในกรณีจังหวัดอื่นให้สรรพากรพื้นที่จังหวัดนั้นมีอำนาจในเขตท้องที่ความรับผิดชอบของตน

ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2545

ข้อ 5 เพิ่ม (4) สรรพากรพื้นที่ สำหรับในเขตท้องที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นั้น

ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2546

ข้อ 5 เพิ่ม (4) สรรพากรพื้นที่ สำหรับในเขตท้องที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2553
ข้อ 5 เพิ่ม (4) สรรพากรพื้นที่ สำหรับในเขตท้องที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นั้น

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- กลุ่มนักวิชาการ, ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2542 (พิมพ์ครั้งที่ 12). โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ : 2542
- กาญจนา นิมมานเหมินทร์. "กฎหมายภาษีอากร 1 หน่วยที่ 1". มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : 2527
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : 2529
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. "คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายภาษีอากร" สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- ศุภรัตน์ ควิวัฒน์กุล. "กฎหมายภาษีอากร 1 หน่วยที่ 2". มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : 2527
- ศุภรัตน์ ควิวัฒน์กุล. "กฎหมายภาษีอากร 1 หน่วยที่ 4". มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : 2522
- หนังสือที่ระลึกในการเปิดอาคารกรมสรรพากร 2 กันยายน 2540 <http://rdsrv.rd.go.th> หลักกฎหมายและระเบียบราชการ
ข้อหารือ ที่ กค0811/1060 ลงวันที่ 4 ก.พ. 2542
- ข้อหารือ ที่ กค0732/ว.6593 ลงวันที่ 14 ส.ค. 2549 เรื่องแนวปฏิบัติในการอายัดสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝาก
ธนาคารของผู้เสียภาษีอากร
- ข้อหารือ ที่ กค0732/ว.2855 ลงวันที่ 8 เม.ย. 2548 เรื่องแนวปฏิบัติในการอายัดสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝาก
ธนาคารของผู้เสียภาษีอากร
- คำสั่งกรมบังคับคดี ที่ 334/2551 เรื่อง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอายัดทรัพย์สิน
- ข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการขอให้ช่วยเร่งรัดจัดเก็บหนี้ภาษีอากร (กค 0814/ว.463 ลว.22 ม.ค. 44)
- แนวทางปฏิบัติที่ มจ.12/2548 เรื่อง การขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาษีอากรทาง e-mail
- แนวทางปฏิบัติที่ มจ.5/2552 เรื่อง การขอข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาษีอากรทาง e-mail
- แนวทางปฏิบัติในการอายัดสิทธิเรียกร้องในบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ค้างภาษีอากร ตามบันทึกข้อความที่ กค.0732/
ว.6593 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2549
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายอาญา
- ประมวลรัษฎากร
- ประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 6-35
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2550
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2546

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร พ.ศ. 2553
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545
- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการขอให้ช่วยเร่งรัดจัดเก็บหนี้ภาษีอากร พ.ศ. 2539
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการออกคำสั่งทำการตรวจค้น และการออกหมายเรียกตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2545
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการออกคำสั่งทำการตรวจค้น และการออกหมายเรียกตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง พ.ศ. 2551
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552
- ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 วิทยานิพนธ์
นิติ ธัชศฤงคารสกุล (2526) "ปัญหาทางกฎหมายในการยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากรตามประมวล
รัษฎากร" นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ณัฐวรรณ เรืองเดช (2552) "การบังคับชำระหนี้ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร" นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษี
อากร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กฎหมายกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน
Laws of Factors affecting to implementation of Sufficiency economy concept

ณภัฏ ลือดารา¹ ชัยยะพิพัฒน์ ดีละม้าย² และมนัสนันท์ สังข์ไทย³
Napawat Ruedara , Chaiyapipat Deelamai and Manadsanan Sungthai

บทคัดย่อ

การศึกษากฎหมายปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่าง ทดสอบความเชื่อถือของแบบสอบถามโดยวิธีการวัดน่าเชื่อถือของแบบสอบถามตามแนวคิดครอนบัท (Cronbach Alpha Formula) จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้ผลทดสอบความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ 0.869 วิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติแบบ T – test , F – Test ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธี LSD Method ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประมวลผลข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษา ระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก มีการรับรู้สูงสุด ได้เข้าร่วมวางแผนและจัดทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน และมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ของประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า มีการนำไปปฏิบัติในระดับมาก มีการปฏิบัติสูงสุด ด้านยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเดินทางสายกลางคือการทำสิ่งใดก็ตามที่ไม่มากเกินไปและน้อยไป ต่ำสุด คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ

ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยมีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้านรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด รองลงมา เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The study of laws, factors affecting the application of the sufficiency economy philosophy to the community of Sak Lek District, Phichit Province has the objectives 1) to study the factors affecting the implementation of the sufficiency economy philosophy in the Sak Lek district, Phichit province 2) to study the perception of the people towards the sufficiency economy philosophy 3) to study the differences of personal factors affecting the application of the sufficiency economy philosophy In the community. The rugged steel. Phichit and 4) to study the relationship between public perception and the factors that affect the leadership philosophy into practice in the community.

Research methodology is a survey research (Survey research) collecting data from questionnaires. The population used in this research is the people in Sak Lek District, Phichit Province, with a sample of 394 samples. Test the reliability of the questionnaires by the Cronbach Alpha Formula test based on the reliability of the test. The reliability of the test was 0.869. The results were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. And analyze quantitative data The data were analyzed by using T - test, F - Test, the paired average test by LSD Method at the statistical significance level at 0.05, data were processed from the statistical computer program.

The study of people's perception on the Sufficiency Economy Philosophy in Sak Lek District, Phichit Province found that the perception was at a high level. The highest awareness Participated in the planning and preparation of the sufficiency economy activities of the community. And have applied the sufficiency economy philosophy Of people in Sak Lek District, Phichit Province, found that there is a high level of implementation Highest performing As for the principles of sufficiency economy as a middle way, doing anything that is neither too small nor too small is to know how to use the right technology to meet the needs.

The test results showed that personal factors such as gender, age, education level And the average monthly income Differences in the sufficiency economy philosophy are implemented in different communities, and the results of the relationship analysis show that the perception of people has a positive relationship to the factors that affect the implementation of the sufficiency economy philosophy in community In relation to the application of the sufficiency economy philosophy in terms of knowing and using and managing wisely and prudently in order to achieve maximum sustainability, followed by strengthening oneself to learn the necessary academic and skills

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่แสดงถึงแนวทางในการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนจนถึงการพัฒนาในระดับประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงเป็นความพอประมาณความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง, 2557)

นอกจากนี้เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

ปัจจุบันแนวทางการพัฒนาได้ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาพร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นการบูรณาการแบบองค์รวม ชุมชนจึงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาด้านเองโดยมีกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันในทุกเรื่องและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและประชาชนสังคมทุกระดับ ทั้งในชนบทและเมืองจะยังเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกด้าน ดังนั้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ท้องถิ่นซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาโดยประชาชนในพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างชีวิตในเศรษฐกิจพอเพียง

จากความสำเร็จในข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร เพื่อผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในพื้นที่และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการปฏิบัติพัฒนาในระดับท้องถิ่นและให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการมีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติแตกต่างกัน
2. ปัจจัยการรับรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จึงได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร
2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบทราบดีค่าประชากร ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่างโดยมีการเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกสบาย (Convenience Sampling)
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2558
4. ขอบเขตด้านการหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ทำการศึกษา
  - 5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ 1) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ 2) การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 5.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
2. ผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชนต่อไป
3. ผลการศึกษาจะใช้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและหน่วยงานที่สนใจในการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชนในโอกาสต่อไป

นิยามศัพท์

การรับรู้ หมายถึง ขบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่สิ่งเร้ากระตุ้นการรู้สึกและถูกตีความเป็นสิ่งที่มีความหมายโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจของคุณ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกล่าวได้ว่า ความพอเพียง เป็นความพอประมาณอย่างมีเหตุผลโดยสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร เพื่อที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วกว้างขวาง ทั้ง ทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี โดย อาศัยความรู้รอบรู้ รอบคอบและความระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆมาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรความมีสติปัญญาและความรอบคอบมีเหตุผล โดยที่ความพอประมาณนั้น หมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดและผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2557) ด้าน นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2549) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงโดยนัยแห่งวัฒนธรรมว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะต้องเอาอุดมการณ์บางอย่าง โลกทัศน์บางอย่าง ความสัมพันธ์บางอย่าง ค่านิยมบางอย่างรวมอยู่ในนั้นด้วยจึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้ คือ การที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้ เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่คนจำนวนน้อยเท่านั้น คือเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองในปริมาณเพียงพอจะผลิตเพื่อพอบริโภคหรือหารายได้พอสำหรับครัวเรือนเท่านั้น ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงนิยมกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือ วัฒนธรรมไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูกหรือศิลปกรรม ความไม่ละโมภและการประหยัดเท่านั้น แม้ว่าส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม และอภิชัย พันธเสน (2542) ได้กล่าวสรุปในเรื่องของความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ไว้ว่า เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องอื่น ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนคือให้ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้เจริญอย่างรวดเร็วเพียงอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย มีความหมายที่ชัดเจน ไม่ยากแก่การรับรู้และการนำไปปฏิบัติตั้งจะเป็นรูปธรรมที่ปรากฏชัดเจนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ก่อผลสำเร็จแล้วมากมาย แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีสถานภาพที่สำคัญสองประการคือ 1) เป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องผ่านระบบตลาดอย่างน้อยหนึ่งในสี่ของกิจกรรมทั้งหมด 2) เป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วยความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ้งเฟ้อแต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเบียดกระเสียรจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดก็จะต้องมีเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนานั้นคือความไม่โลภจนเกินไปซื่อสัตย์สุจริตและไม่เอาเปรียบผู้อื่นเพราะถ้าทุกคนในสังคมดำเนินชีวิตในลักษณะนี้สังคมโดยรวมก็จะมี ความสงบสุข

ประเวศ วะสี (2541) มีมุมมองในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีความสมดุล ไม่ต้องประสบกับวิกฤติ กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขายไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจพูดเอาเอง คิดเอาเอง และกลัวไปเองทั้งนั้น ถ้าจะกระตุกกันสักหน่อยขอกล่าวว่าพระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่คนโง่ ที่ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้ ประเทศเนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก สวิสเซอร์แลนด์ เป็นตัวอย่างของประเทศที่เคยยากลำบากและเสียดุล ต่อมาเมื่อพัฒนาประเทศแบบเศรษฐกิจพอเพียงจึงกลับมาเข้มแข็ง ได้สมดุลและเติบโตไปได้ด้วยดี ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงหมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ คือ 1) ความพอเพียงสำหรับทุกคนทุกระดับ ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน 2) จิตใจพอเพียงทำให้รักเอื้ออาทรคนอื่นได้คนที่ไม่พอ จะรักคนอื่นไม่เป็น 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้อยู่ชีพและทำมาหากินได้ 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ 5) ปัญหาพอเพียงมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง 6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง และ 7) มีความมั่นคงพอเพียงไม่ใช่ুবวบเดียวจนเดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ประชาชนยุคทองไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินไป จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด รุนแรง และฆ่าตัวตาย เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี และเมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสุขความสมดุลคือความเป็นปกติและยั่งยืน อาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุลเศรษฐกิจบูรณาการเศรษฐกิจศีลธรรมและนี่แหละคือเศรษฐกิจทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกอย่างเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นคำที่มีความหมายที่ดี ที่หมายถึงความเจริญที่เชื่อมโยงกาย ใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน แต่ได้มีการนำเอาคำว่า เศรษฐกิจไปใช้แบบแยกส่วน ที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่นๆ จนเสียดุลและวิกฤติ

นอกจากนี้ในงานวิจัยของ กิรติ เกิดคำ (2552) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสันติสุขหมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษากระบวนการในด้านโครงสร้างทางสังคม ระบบเศรษฐกิจของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติระบบความสัมพันธ์เชิงสังคมและกระบวนการสร้างความแข็งแรงของชุมชน พบว่า โดยรวมของชุมชนสามารถขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบความสำเร็จจากการวัดผล ในด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและด้านการเอื้ออารีต่อกัน โดยผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สำเร็จประกอบด้วยผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูเรือนในหมู่บ้าน และผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเอกชน มีงานวิจัยของภัทร์ พลอยแหวน (2553) ได้ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน ผลการวิจัยพบว่า องค์กรธุรกิจเอกชนที่เป็นกรณีศึกษาเป็นองค์กรที่ผู้บริหารและพนักงานมีความศรัทธาในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงาน ปรับพฤติกรรมการทำงานและวิถีการดำเนินชีวิตของพนักงาน เพื่อให้เป็นองค์กรที่พึ่งตนเองได้ และช่วยสร้างสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรธุรกิจเอกชน ประกอบด้วย กำหนด กลยุทธ์และวิถีการบริหารงานตามเป้าหมายที่ประกาศชัดเจนว่าจะเป็นองค์กรที่ดำเนินธุรกิจตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินกิจกรรม/โครงการพัฒนาองค์กร โดยส่วนใหญ่เริ่มจากความพอประมาณเพื่อการพึ่งตนเองให้มาก ส่งเสริมการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การมีประสบการณ์ตรง เพื่อให้พนักงานมีความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถนำไปประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการ มีการติดตามโครงการอย่างเป็นระบบโดยเน้นผลผลิตภาพและการมีส่วนร่วมของพนักงานขยายผลไปสู่ชุมชนด้วยการพัฒนาองค์กรให้เป็นต้นแบบการเรียนรู้ และให้การสนับสนุนชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชนต้องคำนึงถึงปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จภายในองค์กร ได้แก่ ความเชื่อมั่นศรัทธาในหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการ ความมุ่งมั่นของผู้บริหารองค์กร และการมีส่วนร่วมของพนักงาน ส่วนปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จภายนอกองค์กร ได้แก่ การสร้างองค์กรต้นแบบความสำเร็จในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกต่อสังคม การสนับสนุนของภาครัฐโดยเฉพาะการให้การศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) รวบรวมข้อมูลที่รับจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยขนาดของตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยพิจารณาจากจำนวนประชาชนในพื้นที่ อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร มีจำนวน 5 ตำบล 44 หมู่บ้าน มีจำนวนประชาชน 23,867 คน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, สถิติ ปี 2558) จึงหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Taro

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่ศึกษา ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนได้ไม่มากกว่า 5% ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตรการหาขนาดตัวอย่าง} \quad n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

โดยที่ n = จำนวนของขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า (เท่ากับ 0.05)

เมื่อแทนค่า จะได้ $n = \frac{23,867}{1+23,867(0.05)^2} = 393.41 \approx 394$ คน

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393.41 หรือ 394 ดังนั้น การศึกษานี้จึงใช้ขนาดประชากรในการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนในพื้นที่ อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากห้องสมุด แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากภาคสนาม ที่จะทำการเก็บรวบรวมจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยตรงเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามที่ตอบโดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างหรือ ประชาชนในพื้นที่ อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการครั้งนี้ แบบสอบถามปลายปิดที่กำหนดไว้เป็นโครงสร้าง ให้ครอบคลุมหัวข้อที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ เป็นคำถามปลายปิด (Close Ended) แบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด(Close Ended) แบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด,มาก,ปานกลาง,น้อย และ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ มีจำนวน 11 ข้อ เป็นคำถามปลายปิด(Close Ended) แบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด,มาก ,ปานกลาง,น้อย และ น้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดข้อคำถามในแบบสอบถามโดยนำประเด็นที่ได้จากการศึกษา มาจัดเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด การทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (Pre-Test) นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ทั้งนี้เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัด (Reliability) โดยการทดสอบความน่าเชื่อถือของมาตรวัดโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach) ซึ่งเป็นมาตรฐานของความน่าเชื่อถือได้สำหรับมาตรวัดทั่วไป โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้กับตัวอย่าง ซึ่งผลการทดสอบพบว่ามีความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่า มีค่าความน่าเชื่อถือที่ 0.905 ซึ่งมากกว่า 0.70 ดังนั้นแสดงว่า มีค่าความน่าเชื่อถือสามารถนำไปที่การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 394 ตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) อธิบายผลการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ประชากรหรือกลุ่มโดยสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent - Sample T-Test) จากค่าสถิติแบบ t - test ในสมมติฐานที่ 1 ในปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ และทดสอบความแตกต่างในกรณีที่ต้องการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance : One way ANOVA) จากสถิติแบบ F - Test ในสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ และทดสอบความสัมพันธ์ของสองตัวแปรโดยใช้สถิติทดสอบแบบ Pearson's Correlation Coefficient ในสมมติฐานที่ 2 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประมวลผลข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

สรุปผลงานวิจัย

1. จากการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.81 และ เพศชาย จำนวน 182 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.19 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.99 รองลงมา อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็น ร้อยละ 23.10 และ อายุ 20 - 30 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.05 น้อยสุด อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.09 มีสถานภาพสมรส จำนวน 231 คน คิดเป็น ร้อยละ 58.63 รองลงมา โสด จำนวน 117 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.70 และหม้ายหรือหย่าร้าง จำนวน 46 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.67 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 155 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.34 รองลงมา ต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.47 และ ระดับปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.26 น้อยสุดสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.28 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 127 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.23 รองลงมา พนักงานบริษัท จำนวน 64 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.24 และ รับจ้างอิสระ จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.18 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท จำนวน 197 คน คิดเป็น ร้อยละ 50.00 รองลงมา รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.10 และ รายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.60 น้อยสุด มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 3.30 มีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ มากสุด มากกว่า 20 ปี จำนวน 177 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.92 รองลงมา มากกว่า 10 - 20 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.07 และมากกว่า 5 - 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.99 ตามลำดับ

2. จากการศึกษาการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 มีการรับรู้สูงสุด ได้เข้าร่วมวางแผนและจัดทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมา ร่วมแสดงความคิดเห็นและศึกษาปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาจัดทำเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.81$), เข้าร่วมประชุมสัมมนากิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.71$), อ่านเอกสารป้ายประกาศโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.71$), พุดคุยสอบถามข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อมูลและผลดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.71$), เข้าร่วมประชุมสัมมนาการทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.70$), มีโอกาสเข้าร่วมตัดสินใจใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โครงการสำคัญของการจัดทำเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.69$), ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.62$) และ ฟังประกาศกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.62$) ตามลำดับ

3. จากการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ของประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า มีการนำไปปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 มีการปฏิบัติสูงสุด ยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเดินทางสายกลางคือการทำสิ่งใดก็ตามที่ไม่มากเกินไปและน้อยไป มีค่าเฉลี่ย 3.74 รองลงมา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงเป็นขั้นเป็นตอนไป ($\bar{X} = 3.59$), ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต ($\bar{X} = 3.59$), ยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้ ($\bar{X} = 3.58$), เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น ($\bar{X} = 3.54$), ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ($\bar{X} = 3.52$), รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ($\bar{X} = 3.51$), มีความประหยัดตัดทอนค่าใช้จ่ายลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ ($\bar{X} = 3.51$), มีการจัดการที่ดีเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมให้สามารถนำมาใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.43$), เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายและดำรงชีวิตอย่างพอสมควรพออยู่พอกินตามอัตภาพและฐานะของตนเอง ($\bar{X} = 3.42$) และ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

3. จากการศึกษาความแตกต่าง พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบสมมติฐานรายด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านเพศ เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.2 ด้านอายุ เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.3 ด้านสถานภาพ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ไม่แตกต่างกัน

3.4 ด้านระดับการศึกษา เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.5 ด้านอาชีพ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ไม่แตกต่างกัน

3.6 ด้านรายได้ต่อเดือน เป็นการยอมรับสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน

3.7 ด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน หรือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร ไม่แตกต่างกัน

4. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนและปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยมีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้าน รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ($r = 0.611$) สูงสุด รองลงมา เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น ($r = 0.529$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก มีการรับรู้สูงสุด ได้เข้าร่วมวางแผนและจัดทำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โดยมีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในด้าน รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

และรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด สูงสุด รองลงมา เสริมสร้างตนเองให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็น และผลจากการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ของประชาชนในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า มีการนำไปปฏิบัติในระดับมาก มีการปฏิบัติสูงสุด ด้านยึดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเดินทางสายกลางคือการทำสิ่งใดก็ตามที่ไม่มากเกินไปและน้อยไป รองลงมา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงเป็นขั้นเป็นตอนไป ต่ำสุด คือ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ

นอกจากนี้ ผลการทดสอบความแตกต่าง พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่ต่างกันมีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มประชาชนเพศชายจะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติกลุ่มประชาชนเพศหญิง ในด้านอายุ พบว่า กลุ่มประชาชนอายุ 20 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี จะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ต่ำกว่า กลุ่มอายุ 41 – 50 ปี และ มากกว่า 60 ปี ในด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มประชาชนระดับการศึกษาปริญญาตรี จะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ สูงกว่า กลุ่มประชาชนระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา,มัธยมศึกษา และ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ในด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มประชาชนรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 – 20,000 บาท จะมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ต่ำกว่า กลุ่มประชาชนรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชน อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร พบว่า การรับรู้ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนให้ความเข้าใจและให้คำแนะนำในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของชุมชนเป็นเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการและทักษะที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ พร้อมทั้งให้ความรู้และส่งเสริมผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยจัดการฝึกอบรมด้วยวิทยากรทั้งจากชาวบ้านและภายนอก ตลอดจนส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนชุมชนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ตลอดจนชุมชนเป็นตัวกลางในการรับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากรัฐเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและติดตามผลร่วมกัน เป็นต้น

3. จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการกระจายข้อมูลข่าวสารการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของครอบครัวและชุมชนสนับสนุนชุมชน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการตนเองในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานพัฒนาของชุมชนในทุกด้านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ เพื่อผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและบริหารจัดการการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจำแนกตามอาชีพหรือกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสามารถศึกษารูปแบบและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่มีลักษณะต่างกันว่าแตกต่างกันในลักษณะใด

เอกสารอ้างอิง

- กীরติ เกิดคำ. (2552).ความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสันติสุขหมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาหลวง อำเภอมะนัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.การค้นคว้าแบบอิสระ.รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทร์ พลอยแหวน. (2553). กระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน.ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา.สาขาวิชาพัฒนศึกษา.คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2549). วัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียง. มติชนรายวัน. 13 ตุลาคม พ.ศ. 2549.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2557). หนังสือเศรษฐกิจพอเพียง : การแปลงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมการปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง.
- อภิชัย พันธเสน. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะรูปแบบที่พึงปรารถนาของระบบสวัสดิการสังคมไทย.หนังสือรวมบทความ การเสวนาสหสาขา สหวิชาการระหว่างสถาบัน แห่งชาติ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กฎหมายกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน
ในพื้นที่ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

Laws of The Participation of People in Kanlayaniwatthana Chiang Mai Forest Protection

ภูวadol ดำสนธิ¹ ศลทร คงหวาน² เจษฎา คงรอด³

Phuwadon Dumsanit, Sonlatorn Kongwan, Jessada Kongrod

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีสำรวจ โดยการออกแบบสอบถามประชาชนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 6,518 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) ด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนาร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้ เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย และเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

การมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นคือการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ ถึงแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น แก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$)

การมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ และส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$)

การมีส่วนร่วมดำเนินการ มีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$)

การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ซึ่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$)

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การป้องกันและการแก้ไข, ทรัพยากรป่าไม้, ประชาชน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าเชียงใหม่" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research had the main objective to study the participation in the protection and problem solving of forest resources, to study the factors affecting the participation in the protection and problem solving of forest resources and study the problems and obstacles in the protection and problem solving of forest resources in Kanlaniwattana district, Chiang Mai province. It was a quantitative research using a questionnaire in a survey method. The population was the people in Kalayaniwattana district, Chiang Mai province ages from 18 years up totaled 6,518 persons. The sample group was totaled 377 persons.

Found that most of the samples aged under 30 years, 180 people, representing 47.7 per cent, followed by those aged 31-40 years, 32.9 percent of 124 people aged between 41-50 years were 52 people. 13.8 percent and the group aged 51 years and over a minimum of 21 people, representing 5.6 percent.

Factors affecting participation in preventing and resolving forest resources of the people in the district Kalayaniwattana the overall sample have participation awareness in preventing and resolving forest level ($\bar{x}$ = 3.57), the participation in the prevention and resolution of forest resources. The samples are being developed in conjunction with the decision to prevent and resolve forest level ($\bar{x}$ = 3.45) participation in preventing and solving the problems of forest resources. The samples are to be involved in the implementation of forest protection and solution level.

The contributions are recognized. As part of the campaign against deforestation in the community. Involvement in monitoring ongoing news about the forest resources in the community. Attended training on the law. Join and get on with officials from government agencies to educate about the forest level ($\bar{x}$ = 3.57).

Engagement ideas The idea is to share opinions, engage and exchange ideas on measures to manage forest resources in the community. Participation Consultation The guidance on the issue of forest resources in the community. Attend and comment. Troubleshooting forest resources in the community level ($\bar{x}$ = 3.54).

Contributing to the development of a joint decision involved consideration. Budget support to the problems of forest resources. And improve the participation criteria and how to prevent and resolve forest resources. On the prevention and solution of forest resources and to participate in defining a clear practical measures to tackle forest resource level ($\bar{x}$ = 3.45).

Participation operation Members participate in the fight against deforestation in the community. Participation in the campaign against deforestation continuing and serious level ($\bar{x}$ = 3.56).

Participation Tracking Monitoring and evaluation Participation in monitoring the problem of forest resources. To report information to the illegal logging and timber in the offensive zone. And to contribute to progress in resolving the issue of forest resources in the community, which is in high level ($\bar{x}$ = 3.51).

Key words: Participation, Prevention and Correction, Forest resources, People

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัญหาการบุกรุกป่าเป็นปัญหาสำคัญของชาติ และมีทั้งการป้องกันและปราบปรามหลายวิธี แต่ก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้ ซึ่งรัฐบาลก็ได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆให้ทางหน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามโดยตลอดและปัจจุบันรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และได้ออกมาตรการหลายมาตรการซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างในพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะชาวเขาหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่กับป่าและได้มีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลและชาวกะเหรี่ยง ในปี พ.ศ.2553 ทำให้แคว้นบรรดาเหล่านักวิชาการที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สังคม วัฒนธรรม และ นักมานุษยวิทยา ในแง่แนวคิดและวิธีการจัดการว่าจะทำอย่างไรถึงจะแก้ปัญหาให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ได้ครอบคลุมทั้งหมด ทั้งปัญหาทางด้านสัญชาติ ที่ทำกินและวิถีชีวิต หรือแม้แต่การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและการจัดการศึกษาให้กับเด็กในท้องถิ่น (พจนานุกรมอรรถนิธิ,2555) ซึ่งเรื่องที่ทำกินจะมีผลกระทบต่อการรักษาป่าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากและจากกระแสตื่นตัวในเรื่องโลกร้อนในภาวะปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้หลายฝ่ายได้ให้ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหานี้ และโดยที่ประเทศไทยซึ่งเคยขึ้นชื่อว่ามี ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของระบบในการปรับสมดุลของธรรมชาติได้ถูกบุกรุกและทำลายอย่างมาก ทำให้เกิดภาวะวิกฤติต่าง ๆ ขึ้นภายในประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องโลกร้อนขึ้น ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล หรือไม่ตกในพื้นที่ที่เหมาะสม ตลอดจนเรื่องปัญหาอุทกภัย วาตภัยต่าง ๆ เป็นต้น หลายฝ่ายได้ตระหนักในเรื่องนี้ มีการณรงค์เร่งรัดปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อใช้เรียกความชุ่มชื้นตามธรรมชาติ กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศใน ส่วนที่ 8 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องแนวนโยบายด้านที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น 2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบการเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียง 3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นอย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล 5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนินงาน

นอกจากตามบทบัญญัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 85 ข้างต้นแล้ว รัฐบาลยุคปัจจุบัน ได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นนโยบายเร่งด่วนเรื่องมาตรการและโครงการ ได้แก่ อนุรักษ์พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ที่สำคัญ ได้แก่ การดำเนินงานด้านการป้องกัน การดำเนินงานด้านการปราบปราม การดำเนินงานด้านการฟื้นฟู ในการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน สิ่งสำคัญที่สุด คือ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการตามมาตรการทั้ง 3 ด้าน ซึ่งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำและผู้ปกครองท้องถิ่นของประชาชนมีส่วนร่วมที่เป็นกลไกของรัฐและผู้ผลักดันการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม และคลุกคลีอยู่กับประชาชนและได้รับความเคารพจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด การมีกำหนด ผู้ใหญ่บ้านแนะนำชักจูงหรือบอกกล่าวให้ทำสิ่งใดราชการย่อมเต็มใจและปฏิบัติตามมากกว่าชัดเจน

อำเภอถ้ำเขียงพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่ 878 ของประเทศไทย เป็นอำเภอตั้งใหม่ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2552 มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 647.58 ตารางกิโลเมตร หรือ 404,743.12 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีพื้นที่ป่าไม้ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ 252,077.87 ไร่ พื้นที่โครงการหลวงวัดจันทร์ 151,259 ไร่ และเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญ 6 สาย ได้แก่ แม่น้ำแม่แจ่ม ลำน้ำแม่ตะละ ห้วยโป่งสะแยง ห้วยแม่ละอู ห้วยขุนแม่รวม ห้วยสะบา ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและมี 1 หมู่บ้านเป็นเผ่าลีซุ และ 2 หมู่บ้านเป็น ชาวเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่ยังคงอนุรักษ์วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ของชนเผ่าไว้ได้เป็นอย่างดี ปัญหาสำคัญในพื้นที่ คือ ราษฎรมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่หมุนเวียน ด้วยสาเหตุจากราษฎร มีหลายชนเผ่า และมีฐานะยากจน จากการสังเกตการณ์การประชุมระดมความคิดเห็น พบว่าประชาชนในพื้นที่มีความรัก ห่วงแหนในวัฒนธรรม ประเพณี และธรรมชาติ เป็นอย่างมาก และมีความตระหนักถึงผลเสียที่มาจากแหล่งไหลของวัฒนธรรมจากภายนอกที่จะเข้าสู่พื้นที่และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชนที่จะเข้ามาอาศัยและประกอบธุรกิจในพื้นที่ที่กำลังจะพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้นการกำหนดมาตรการจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงความต้องการ วิธีคิด ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่อาจจะไม่ได้รับความร่วมมืออย่างแท้จริง จะมีบางส่วนที่ดำเนินการตามคำสั่งแต่ไม่ยั่งยืนเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ที่ยั่งยืนนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะต้องให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมให้มากที่สุดแต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่เห็นด้วย ไม่ให้ความร่วมมือ แล้ว ก็ยากที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นนั้นได้

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้ศึกษาซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาป่าในพื้นที่จึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องป่า เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย ครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 (เชียงใหม่) กฎหมายป่าไม้และกฎหมายอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาป่าไม้ของกระทรวงมหาดไทย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แนวคิด ทฤษฎี ของอาลัน ฟอนารอฟฟ์ (Arlend Fanaroff. 1984 : 24) และแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของของชาวบ้าน ในการพัฒนาของอิน รพีพัฒน์ (2531: 24) ปัจจัยการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมรับรู้ การมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมพิจารณาตัดสินใจการมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดเชียงใหม่ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 6,518 คน (ข้อมูลประชากรและผู้มีสิทธิเลือกตั้งอำเภอภักดีชุมพล ณ วันที่ 1 เมษายน 2557) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดเชียงใหม่ อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ณ วันที่ 1 กันยายน 2557 จำนวน 377 คน สำหรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละกลุ่ม สามารถคำนวณได้ตามสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม มีขนาดไม่เท่ากัน คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่เลือกจากประชากรที่มีขนาดใหญ่จะมากกว่าที่เลือกจากประชากรที่มีขนาดเล็ก และการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เก็บข้อมูลจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจากทุกหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกหมู่บ้านและผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนซึ่งมีลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบปลายปิดเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายปิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ แปลความ ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดลิเคอร์ท (บุญส่ง นิลแก้ว, 2542 : 146) โดยกำหนดช่วงแปลผล ใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ใช้ค่าร้อยละ และแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนระหว่างบุคคลใช้การทดสอบค่าที (T - Test) ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนของกลุ่มจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1 รองลงมารายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.57) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.89) ด้านมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.66) ด้านเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของการฝ่าฝืนกฎหมายทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.46) ด้านเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.41) และด้านศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.44)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.54) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.47) ด้านมีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.43) ด้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.53) ด้านร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.48) และด้านการสนใจติดตามการแก้ไขปัญหาแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานราชการจะนำไปพิจารณาในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.80)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.45) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.55) ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.50) ด้านร่วมพิจารณาการดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.45) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.42) และด้านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.36)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.56) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกเพื่อเป็นอาสาสมัครต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.48) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.44) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.58) และด้านมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.73)

กลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.51) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.54) ด้านมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.48) ด้านมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.53) ด้านมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.38) และด้านมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.63)

การทดสอบสมมติฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้พบว่า มีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .175 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .113 ด้านการมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น .330 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ .139 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .137 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .138 แสดงว่าประชาชนมีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .537 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .666 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น .671 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ .560 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .366 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .412 แสดงว่าประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้พบว่า มีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .204 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .318 ด้านการมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น .032 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ .223 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .195 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .179 แสดงว่าประชาชนมีอาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ พบว่ามีเพียงค่า Sig. ของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ภาพรวม .273 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ .278 ด้านการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น .315 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ .237 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ .307 และด้านการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล .227 แสดงว่าประชาชนมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน

สรุปว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือน ต่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ในภาพรวม ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมไม่ต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เป็นการการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 377 คนแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ สถิติค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, การทดสอบค่า T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมา ได้แก่กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมรับรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ด้านมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) ด้านเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของการฝ่าฝืนกฎหมายทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.46$) ด้านเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.41$) และด้านศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.44$)

ส่วนการจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.47$) ด้านมีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.43$) ด้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) ด้านร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) และด้านการสนใจติดตามการแก้ไขปัญหาแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานราชการจะนำไปพิจารณา ระดับมาก ($\bar{X}=3.80$)

ส่วนจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) ด้านมีส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ด้านร่วมพิจารณา การดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$) ด้านมีส่วนร่วมในการกำหนด มาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$) และด้านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการ ดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) ส่วนการจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ รายข้อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมดำเนินการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกเพื่อ เป็นอาสาสมัครต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ระดับมาก ($\bar{X}=3.44$) ด้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) และด้านมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.73$) และการจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ รายชื่อ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) ด้านมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$) ด้านมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) ด้านมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ลักลอบตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$) และด้านมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}=3.63$)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน มีประเด็นคือ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อำเภอ ผู้วิจัยได้อภิปราย ดังนี้ จากการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้

ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้ เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของการฝ่าฝืนกฎหมายทรัพยากรป่าไม้ และเข้าร่วมรับฟังเมื่อมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ด้วยการศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

การมีส่วนร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นคือการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ได้เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน หรือสนใจติดตามการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานราชการจะนำไปพิจารณา ระดับมาก ($\bar{X}=3.54$)

การมีส่วนร่วมพัฒนา ร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมพิจารณา งบประมาณสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ และส่วนร่วมพิจารณา ปรับปรุง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ การเข้าร่วมพิจารณาการดำเนินโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ หรือการร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ระดับมาก ($\bar{X}=3.45$)

การมีส่วนร่วมดำเนินการ มีส่วนร่วมในการรวบรวมสมาชิกเพื่อเป็นอาสาสมัครต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน หรือมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ระดับมาก ($\bar{X}=3.56$)

การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ ในการสำรวจข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน สอดส่องดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชนไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ในการแจ้งเบาะแส

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อมูลผู้สังเกตตัดไม้และรุกเขตป่าไม้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.51)

ข้อเสนอแนะ

1. อำเภอรอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ควรมีการวางแผนในการรณรงค์ให้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้
2. อำเภอรอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ควรมีการสร้างกิจกรรมที่เกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้
3. มีการรายงานผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอพร้อมกับการประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง
4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้เพื่อรายงานผลการประเมินแก่ประชาชน
5. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับความกรุณาจาก Prof.Dr.Chainanthorn Khawngarm ประธานกรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Noppadol Konkum กรรมการที่ปรึกษา Prof.Dr.Asjun Jikumpornกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ในสาขาวิชา ฯ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาช่วยพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเขียนรายงานผลการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเช่นเดียวกันนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พนกฤษ อุดมกิตติ. (2555). **เขตวัฒนธรรมพิเศษ กับความจริงที่เกิดขึ้นของกลุ่มชาติพันธุ์.**(ออนไลน์). แหล่งที่มา:

www.sac.or.th. 20 พฤษภาคม 2555.

บุญส่ง นิลแก้ว. (2542). **ระเบียบวิธีวิจัยเบื้องต้น เล่ม 1.** กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด (มหาชน).

อคิน รพีพัฒน์. (2531). **ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกกระบัตร์โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำแม่กลอง.** ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Fanaroff, Arlend. (1984). **Community Involvement in Health System for Primary Health Care.** WHO. n.p.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลของ "หลักนิติธรรมแบบไทย" ต่อระบบกฎหมาย และการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549

The effect of "Thai Rule of Law" on the legal
and political systems after the 2006 coup

นวกัทร โตสุวรรณ¹ จาตุรงค์ สุทาวัน²
Nawaphat Tosuwan Jaturoong Sutawan

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเรื่อง ผลของ "หลักนิติธรรมแบบไทย" ต่อระบบกฎหมายและการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ วารสาร รวมไปถึงวิเคราะห์ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ใกล้ชิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอีกด้วย หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือการวิจัยคือกำหนดประเด็นคำถามที่มีการยึดโยงกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดประเด็นคำถามที่เด่นชัดและอยู่ในกรอบของกระบวนการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับจารีตกฎหมายของไทยจึงถูกทำลายได้ง่ายทั้งที่เป็นกฎหมายสูงสุด (2) การผลักดันให้สถาบันชนชั้นนำเป็นอำนาจหนึ่งในระบบการเมืองไทย โดยเป็นเบื้องบนของสถาบันการเมืองอื่นๆ อำนาจนำเหล่านี้เพิ่มพูนมากขึ้นไปอีกในปัจจุบัน คำว่า 'เหนือการเมือง' ตามหลักนิติศาสตร์แบบไทย ไม่ใช่อยู่ที่บนหรือไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีกต่อไป แต่หมายถึงอำนาจของชนชั้นนำที่จะแทรกแซงการเมืองได้ (3) หลักนิติธรรม The Rule of Law ในนิติศาสตร์แบบไทย สถานะขององค์อธิปัตย์ (The Sovereign) ที่อยู่เหนือรัฐธรรมนูญและเป็นเบื้องบนเหนือระบบการเมืองทั้งหลาย จะถือว่าอยู่ใต้กฎหมายหรืออยู่เหนือกฎหมาย ถ้าหากกล่าวตามหลักการของ Legal State และ The Rule of Law ที่ว่ากฎหมายต้องเป็นใหญ่สุด ใครหรือกลไกใดทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจของชนชั้นนำภายใต้นิติศาสตร์แบบไทย อาจจะถูกกล่าวหาว่าเป็นการคิดร้ายต่อรัฐ

ข้อเสนอแนะ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาถึง ผลของ "หลักนิติธรรมแบบไทย" ต่อระบบกฎหมายและการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 ในประเด็นสำคัญเพียง 3 ประเด็นในข้างต้น ทำให้เชื่อว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจหลงเหลือที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอีกหลายประเด็นด้วยกัน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลแบบปฐมภูมิ ซึ่งอาจจะยังขาดข้อมูลในเชิงลึกได้

คำสำคัญ: หลักนิติธรรม, กฎหมาย , การรัฐประหาร

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : jaturoong230329@gmail.com โทร 082-5295514

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research To study the subject The effect of the "Thai Rule of Law" on the legal and political systems after the 2006 coup. This research is a qualitative research. Is a descriptive research which studies from books, documents, articles, journals, including news analysis from newspapers There will also be close interviews with those involved in the event. And those with expertise in relevant issues as well After that, the information is analyzed for various related issues. The research tool is to define the questions that are linked to the objectives. In order to make the question clear and in the framework of the research process And analyze descriptive data.

The result of the research shows that (1) The constitution that is a law that is inconsistent with the Thai traditional law can therefore be easily destroyed despite being the supreme law. (2) The push for elite institutions to be one of the powers in the Thai political system Which is above all other political institutions These powers have increased even more. At present, the word "above politics" according to Thai law. Is no longer out of stock or no longer involved in politics It refers to the power of the elite to intervene in politics. (3) The Rule of Law in Thai law The Sovereign status is above the constitution and above all political systems. Will be considered under the law or above the law If according to the principles of the Legal State and The Rule of Law, the law must be the largest Who or what mechanism inspects the power of the elite under Thai law. May be accused of being malicious to the state

Recommendations of research were. This research suggestion is a study of The effect of the "Thai Rule of Law" on the legal and political systems after the 2006 coup in just 3 key issues mentioned above. Convinced that there are still many interesting issues that have not been studied yet. Which this study is the primary data study Which may still lack in-depth information.

Keywords: Rule of Law, Law, Coup d'etat

บทนำ

เกือบตลอดช่วงประวัติศาสตร์ของมนุษยชาตินั้น ผู้ปกครองและกฎหมายคือสิ่งเดียวกันอีก นัยหนึ่งก็คือกฎหมายเป็นเพียงเจตจำนงของผู้ปกครองนั่นเอง ก้าวแรกที่น่าพามนุษยชาติให้หลุดพ้น จากการกดขี่ดังกล่าวคือ แนวความคิดที่ว่าผู้ปกครองก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและปกครองประเทศ อย่างมีคุณธรรมด้วยวิถีทางของกฎหมาย ระบอบประชาธิปไตยไปไกลกว่านั้นด้วยการสถาปนา หลักนิติธรรม แม้ว่าไม่มีประเทศใดหรือระบอบการปกครองใดในโลกที่ปราศจากซึ่งปัญหา ซึ่งหลักนิติธรรมจะ ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิพื้นฐานด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ และเตือนเราว่าระบบทรราช และ ภาวะไร้ชื่อแป๊ะไม่ใช่ทางเลือกเพียงประการเดียวของมนุษยชาติ

หลักนิติธรรม เป็นหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของหลักธรรมาภิบาล คือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีซึ่งเรารู้จักกันในนาม "Good Governance" ความสำคัญของหลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมซึ่งนี่คือการให้ความหมายโดยทั่วไปของนักกฎหมายไทยส่วนใหญ่ การแปลความหมาย The Rule of Law ว่า 'หลักนิติธรรม' อย่างที่มักทำกันทั่วไปในขณะนี้ ไม่ใช่คำแปลที่ตรงไปตรงมา แต่เป็นการสร้างคำที่แฝงอคติทางการเมือง ดังที่ธงชัย วินิจจะกุล ได้ อธิบายไว้คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6 “ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

“การปกครองของกฎหมาย” (Rule of Law) เป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้สำหรับการสร้าง ประชาธิปไตย เพราะจะต้องมีระบบกฎหมายที่ยุติธรรมให้เข้มแข็งควบคู่กันไป หากแยกขาดจากกันก็จะล้มเหลวทั้งคู่”

นับจากวิกฤตการณ์การเมืองปี 2549 เป็นต้นมา บทบาทของสถาบันตุลาการและองค์กรอิสระด้านความยุติธรรมที่ควรทำหน้าที่เป็นกรรมการ แต่กลับกลายเป็นผู้เล่นทางการเมืองคนสำคัญจนส่งผลกระทบต่อระบบกฎหมายและการเมือง (ประมุข บัณฑุกุล และศิวัช ศรีโศคนกุล.2560). บทบาทความยุติธรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้ง แม้กระทั่งการเกิดเหตุการณ์การยุบพรรคการเมืองทั้งก่อนก่อนเลือกตั้งและหลังเลือกตั้ง ถึงขนาดที่คณาจารย์และนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยจากทั่วประเทศต้องแสดงออกในการต่อต้านเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างถึงที่สุด (อนุสรณ์ ธรรมใจ.2563). ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อวิกฤติความเชื่อถือในระบบกฎหมายและกระบวนการตุลาการอย่างรุนแรงและยังคงต้องอาศัยเวลาฟื้นฟูแก้ไขเป็นเวลานานไม่ต่างจากวิกฤติในระบอบรัฐสภาและระบบการเมืองเช่นเดียวกัน (ปิยบุตร แสงกนกกุล 2562)

ปัญหาดังกล่าวได้กลายเป็นประเด็นสำคัญของระบบกฎหมายและการเมือง โดยปัญหาดังกล่าวมิใช่มีเพียงการวิพากษ์วิจารณ์ว่ารัฐบาลว่าใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรม สองมาตรฐานหรือไรมาตรฐาน ซึ่งการวิจารณ์ในลักษณะนี้เป็นเรื่องที่มีคนส่วนใหญ่ต่างมีระดับความรู้ที่อยู่แล้ว แต่ประเด็นในการศึกษา เป็นการตั้งคำถามว่า “หลักนิติธรรม หรือ Rule of Law” ในบริบทประเทศไทยมีลักษณะอย่างไรบ้าง หรือว่า ในประเทศไทยไม่เคยมี The Rule of Law เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการเลย ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น ก็อาจสร้างให้เกิดคำถามในมุมมองของภาพกว้างว่า ในระบบกฎหมายและนิติศาสตร์ของไทยในระบบการเมืองมีลักษณะที่แท้จริงอย่างไร เหตุใดจึงถูกตั้งคำถามว่า อาจมีส่วนเอื้ออำนวยต่อความยุติธรรม ซึ่งสังคมได้สร้างประเด็นคำถามจากการศึกษาวิจัยมากมายในบริบทการศึกษาของกฎหมายและการเมือง นักนิติศาสตร์ไทยในบริบทการเมืองการเมืองส่วนใหญ่หลายท่านมักกล่าวว่า

“ระบบกฎหมายของไทยค่อนข้างดีอยู่แล้ว แต่ปัญหาอยู่ที่การใช้อย่างผิดเพี้ยนเป็นกรณีๆ หรืออยู่ที่คนใช้ยังไม่ดีพอ เราต้องหาทางให้ได้คนดีเป็นผู้บังคับใช้ ชัดแจ้งแล้วว่าคำตอบนี้ไม่ นำพอลงใจอีกต่อไป เพราะความยุติธรรมดาสดินทุกวันนี้ก็ด้วยฝีมือ ‘คนดี’ ทั้งนั้น”

คำตอบในลักษณะนี้พบได้ทั่วไปในสังคมไทยรวมทั้งจากนักนิติศาสตร์ คำตอบลักษณะนี้ยังพองว่าระบบและสถาบันทางกฎหมายอ่อนแอ จนไม่สามารถจำกัดความเสียหายอันเกิดจาก “คนไม่ดีหรือจนกระทั่งคนไม่ดีที่ครองอำนาจสามารถอยู่ย่ำยากกระบวนการยุติธรรมจนละเหาะ” อีกทั้งน่าจะทำให้เกิดประเด็นต่อไปว่า ระบบและสถาบันด้านกฎหมายเองเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยแก่ความผิดเพี้ยนจนเกิดความเสียหาย ดังนั้น เราควรต้องขบคิดหาคำอธิบายในแง่ระบบหรือสถาบัน ไม่ใช่พอใจกับคำตอบแบบลักษณะง่ายๆของหลักนิติธรรมแบบไทยๆ อีกต่อไป (ธงชัย วินิจจะกุล.2561)

จากประเด็นในข้างต้น จึงน่าจะทำการศึกษาได้แก่ที่ว่า ความยุติธรรมผิดเพี้ยนมีรากฐานมาจากแนวคิดนิติศาสตร์และหลักนิติธรรมในระบบกฎหมายสมัยใหม่ของไทยที่มีใช้ “The Rule of Law หรือ การปกครองของกฎหมาย” ซึ่งความเป็นนิติศาสตร์แบบบรรทัดฐานในสากลโลกเกิดขึ้นในบริบทประวัติศาสตร์ของยุโรปและอเมริกัน (Ran Hirschl .2008) แต่นิติศาสตร์สมัยใหม่ของไทยเกิดขึ้นและพัฒนาขึ้นในบริบททางประวัติศาสตร์ของไทยซึ่งต่างออกไปอย่างมาก ผลก็คือระบบกฎหมายที่มีคุณสมบัติผิดเพี้ยนไปจาก The Rule of Law แบบบรรทัดฐานหลายประการ ซึ่งเป็นส่วนน้อยที่ศึกษาคุณสมบัติที่ผิดแผกของระบบกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองภายหลังการรัฐประหารในปี 2549 (วรเจตน์ ภาคีรัตน์.2558) ในประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงควรค่าต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำประโยชน์จากการวิจัยดังกล่าวพัฒนาขบวนการประชาธิปไตยที่เราต้องการให้ประเทศนี้มีสันติธรรมต้องการให้ประเทศนี้มีระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงก้าวหน้า เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประชาชนมีพื้นที่ของตัวเอง รัฐสภาเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับความหลากหลายทางการเมือง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และประเทศนี้เป็นของประชาชน โดยสร้างความเชื่อมั่นและไม่ละทิ้งความตั้งใจอันดีงามต่อประเทศชาติต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงลักษณะของหลักนิติธรรมในระบบกฎหมายไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549
2. เพื่อทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากหลักนิติธรรมในระบบกฎหมายไทยที่มีต่อระบบการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.

2549

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - ศึกษาลักษณะของหลักนิติธรรมในระบบกฎหมายไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549
2. ขอบเขตด้านประชากร
  - ศึกษาลักษณะของหลักนิติธรรมในระบบกฎหมายไทย ในทฤษฎี แนวความคิด และข้อถกเถียงเกี่ยวกับระบบกฎหมายและการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยภายหลังการรัฐประหารใน พ.ศ. 2549

สมมุติฐานในการศึกษา

การศึกษาและวิจัยในเรื่องของ ผลของ "หลักนิติธรรมแบบไทย" ต่อระบบกฎหมายและการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 คือ The Rule of Law กฎหมายแบบบรรทัดฐานยึดถือว่าการว่ารัฐธรรมนูญและรัฐสภาเป็นอำนาจสูงสุด (The Supremacy of the Constitution; The Supremacy of the Parliament) แต่ในนิติศาสตร์แบบไทย สถานะขององค์อธิปัตย์ (The Sovereign) จะอยู่เหนือรัฐธรรมนูญและเป็นเบื้องบนเหนือระบบการเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของ "หลักนิติธรรมแบบไทย" ต่อระบบกฎหมายและการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ วารสาร รวมไปถึงวิเคราะห์ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ใกล้ชิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องของเหตุการณ์ และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอีกด้วย หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้ทราบถึงลักษณะหลักนิติธรรมแบบไทยที่ส่งผลกระทบต่อระบบกฎหมายและการเมือง ภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของหลักนิติธรรม และผลกระทบทางการเมืองในระบบกฎหมายไทยภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 มีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

- รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับจารีตกฎหมายของไทยจึงถูกทำลายได้ง่ายทั้งที่เป็นกฎหมายสูงสุด ในทางตรงข้าม กฎหมายที่ผูกพันกับการค้าจนสถาบันชนชั้นนำและรัฐ เช่น กฎมณเฑียรบาล กฎอัยการศึก กฎหมายความมั่นคง จึงมีความสำคัญที่ต้องบังคับใช้อย่างจริงจังและยืนยงกว่ารัฐธรรมนูญ

- การผลักดันให้สถาบันชนชั้นนำเป็นอำนาจหนึ่งในระบบการเมืองไทย โดยเป็นเบื้องบนของสถาบันการเมืองอื่นๆ อำนาจนำเหล่านี้เพิ่มพูนมากขึ้นไปอีกในปัจจุบัน คือสามารถมีอำนาจโดยตรงเหนือกองกำลังอาวุธและมีอำนาจจัดการทรัพย์สินมากที่สุด นับแต่การปฏิวัติ 2475 เป็นต้นมา นับจากจุดเริ่มต้นนี้ไปคำว่า 'เหนือการเมือง' ตามหลักนิติศาสตร์แบบไทย ไม่ใช่อยู่พ้นหรือไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีกต่อไป แต่หมายถึงอำนาจของชนชั้นนำที่จะแทรกแซงการเมืองได้

- หลักนิติธรรม The Rule of Law แบบบรรทัดฐานยึดถือหลักการว่ารัฐธรรมนูญและรัฐสภาเป็นอำนาจสูงสุด (The Supremacy of the Constitution; The Supremacy of the Parliament) แต่ในนิติศาสตร์แบบไทย สถานะขององค์อธิปัตย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(The Sovereign) ที่อยู่เหนือรัฐธรรมนูญและเป็นเบื้องบนเหนือระบบการเมืองทั้งหลาย ถ้าหากกล่าวตามหลักการของ Legal State และ The Rule of Law ที่ว่ากฎหมายต้องเป็นใหญ่สุด ใครหรือกลไกใดทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจของชนชั้นนำภายใต้ นิติศาสตร์แบบไทย อาจจะถูกกล่าวว่าเป็นก่อกองการกบฏ หรือเป็นถูกกล่าวหาตามวาทกรรมแบบ “ซังชาติ” ต่อไป

อภิปรายผล

“หลักนิติธรรม” ในบริบทการเมืองไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบันเป็นเพียงหลักการที่ห่อหุ้มของความเป็นนิติศาสตร์แบบไทยในทางการเมือง เป็นการอำพรางนิติศาสตร์แบบอำนาจนิยมให้ดูน่าเชื่อถือด้วยกฎหมายและการใช้ธรรมะเพื่อเอื้อประโยชน์ในทางการเมือง หลักนิติธรรมแบบไทยส่งผลต่อระบบกฎหมายและการเมืองอย่างมาก ความเฟื่องฟูของหลักการดังกล่าวในทศวรรษหลัง มีผลต่อระบอบรัฐของไทยเพราะทำให้สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญกับการเมืองรวมไปถึงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ทำให้เกิดปัญหา ประเด็นแรกคือ พระมหากษัตริย์คือรัฐธรรมนูญของไทยหรือไม่ ประเด็นที่สอง ‘อำนาจที่อยู่เหนือเหนือการเมือง’ มีเปลี่ยนความหมายไป ประเด็นที่สาม อำนาจสูงสุดอาจไม่ใช่อยู่ที่รัฐธรรมนูญตามความหมายในทางสากล

ลักษณะดังกล่าวอาจกลายตรรกะที่ย้อนแย้งว่าระบบกฎหมายของไทยได้มาตรฐานสากลแล้ว แต่ปัญหาอยู่ที่การบังคับใช้ทำให้รัฐธรรมนูญจึงเขียนอย่างสง่างามแต่ให้ความหมายที่กันตรงข้ามกับความเป็นจริง ซึ่งอาจมองในแง่ที่อาจคิดว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อของรัฐหรือไม่ หรืออาจเป็นการพูดอย่างทำอย่าง (hypocrisy) จนกลายเป็นลักษณะทางกฎหมายและการเมืองประจำชาติหรือเป็น Doublespeak หมายถึงศัพท์สำนวนที่มีความหมายตรงข้ามกับตัวอักษร เช่น การปกป้องรัฐธรรมนูญหมายถึงการรัฐประหารฉีกรัฐธรรมนูญ เป็นต้น (ธงชัย วินิจจะกุล.2563)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาถึง ผลของ “หลักนิติธรรมแบบไทย” ต่อระบบกฎหมายและการเมืองภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ.2549 ในประเด็นสำคัญเพียง 3 ประเด็นในข้างต้น ทำให้เชื่อว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจหลงเหลือที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอีกหลายประเด็นด้วยกัน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลแบบปฐมภูมิ ซึ่งอาจจะยังขาดข้อมูลในเชิงลึกได้ จากประเด็นปัญหาทางกฎหมายของการเมืองของไทยยังมี แนวคิด ทฤษฎีที่ต้องการที่จะศึกษาอีกจำนวนมาก ทั้งในเรื่องบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง รากเหง้าของลักษณะกฎหมายไทย จึงน่าจะมีการต่อยอดเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย วินิจจะกุล.(2561).เมื่อสยามพลิกผืน:ฟ้าเดียวกัน.กรุงเทพฯ

ธงชัย วินิจจะกุล. ปาฐกถาพิเศษ ป่วย อังภากรณ์ ครั้งที่ 17 เรื่องนิติรัฐอภิสิทธิ์ ราชนิติธรรม ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญา rule by law 9 มีนาคม 2563 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รัชสิต.

ประมุข บัณฑิตกุล และศิวัช ศรีโสภากุล.(2560).บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมือง.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปิยบุตร แสงกนกกุล.(2562).ศาลรัฐประหาร : ตุลาการ ระบอบเผด็จการ และนิติรัฐประหาร: ฟ้าเดียวกัน.กรุงเทพฯ

วรเจตน์ ภาคีรัตน์.(2558).ด้วยกฎหมายและอุดมการณ์.กรุงเทพฯ.shine publishing.

อนุสรณ์ ธรรมใจ.(2563).ความเห็นต่อกรณียุบพรรคอนาคตใหม่และการรณรงค์แก้ไขรัฐธรรมนูญ.กรุงเทพฯ:มติชน

Ran Hirschl, “The New Constitution and the Judicialization of Pure Politics Worldwide,”Fordham Law Review 75, 2 (2006) :721-53; Ran Hirschl, The Judicialization of Mega-Politics and the Rise of Political Courts,” Annual Review of Political science 11 (2008) :93-118

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง กรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา Factors affecting the quality of life development for the elderly in urban areas: case study at NakhonRatchasima Province

วิภาส ทองสุทธิ์¹ พัฒน์คิด สำเร็จรัมย์² ชวฤทธิ์ โยศรีคุณ³
Vipas Thongsut, Phatsin Samrueang Rum, Chavarit Yosrikun

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่ดี ได้แก่ การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ ปัจจัยด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ ผู้สูงอายุสามารถมีอาชีพเพื่อเสริมรายได้และการดำรงชีพ โดยพึ่งพาลูกหลานให้น้อยที่สุด ปัจจัยด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมีความสุขกายสบายใจ และไม่รู้สึกรำคาญ อ่างว้าง เดียวดาย ปัจจัยด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมีอิสระทางความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตลอดจนกล้าที่จะสะท้อนความคิดเห็นในครอบครัว หรือ คนรอบข้างได้รับรู้ถึงความต้องการที่สมเหตุสมผลต่อไป ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติมิตร และเพื่อนบ้าน รวมถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ คนในครอบครัว ญาติมิตรหรือเพื่อนบ้าน และปัจจัยด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุได้แสดงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการแสดงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ, พื้นที่เขตเมืองจังหวัดนครราชสีมา

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ อาจารย์, อาจารย์ประจำสาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวกเทรทวิช" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมมติไทย "

Abstract

The objective of this study are: comparing factors affecting quality development the life for the elderly in urban area at NakhonRatchasima province and to study the opinions and suggestions about Factors affecting the quality of life development for the elderly in urban areas at NakhonRatchasima province. The population studied was the elderly who received a living allowance in Muang district of NakhonRatchasima province. The sample size was determined by using the Taro Yamane formula. The sample size was 395 people. The tools for data collected are questionnaire and estimation scale method. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, independent samples and F-test (one way ANOVA). The results showed that:

1. Factors affecting the quality of life development for the elderly in urban areas at NakhonRatchasima province as a whole is in a high level. In order of average, from highest to lowest, as follows. Good physical condition, good living conditions. In the good emotional state Self-decision. In the aspect of interpersonal relations and social integration respectively.

2. The comparison of factors affecting the quality of life development for the elderly in urban areas at NakhonRatchasima province, classified by gender and educational level In the overall and in each aspect No different.

3. Suggestions about factors affecting the quality of life development for the elderly in urban areas at NakhonRatchasima province found that: Good physical conditions include eating age-appropriate foods and not harmful to health avoiding alcohol, smoking, health examinations, age-appropriate exercise and access to health information. Factors Well-being, including the elderly, can have a career to supplement their income and livelihood by relying on the children to minimum. Good emotional factors include the elderly being physically happy and not feeling lonely. He did factors of self - decision making are the elderly who have freedom of thought and express their opinions. The rational as well as being courageous to reflect ideas for family or those around him to be aware of further reasonable needs. Interpersonal factors are the elderly interaction with family members, relatives and neighbors including encouraging joint activities between the elderly, family members, relatives or neighbors and the social integration factors, which are the elderly have demonstrated their knowledge, abilities, and performances of their potential including being respected by people in the community.

Keywords: Factors affecting the quality of life development for the elderly, urban areas at NakhonRatchasima Province

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ประเทศที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น จะส่งผลให้โครงการสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คือ อัตราส่วนผู้สูงอายุที่เป็นภาระเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวม ต่อการออม และการลงทุนทำให้ผู้สูงอายุต้องเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น เพราะประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานมีเวลาเอาใจใส่ผู้สูงอายุน้อยลง ผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบตนเองมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากระบบสาธารณสุขได้รับการพัฒนาดีขึ้น การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อม "สังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ" เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ด้วยการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) เพื่อกำหนดทิศทางนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ ที่ใช้ดำเนินการด้านผู้สูงอายุให้ชัดเจน (วิพรรณ ประจวบเหมาะ, 2553) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การให้บริการด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการทางสังคม การส่งเสริม คุณภาพชีวิตที่ดี โดยที่สิ่งเหล่านี้จะต้องมีการรับรู้ถึงข้อมูลที่เป็นต่อการวางแผนและดำเนินการบนฐานของการลงทุนและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า

วัยสูงอายุ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายอันเป็นผลมาจากความเสื่อมและความสามารถในการทำหน้าที่ลดลง ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ตามมา เช่น การเปลี่ยนแปลงของระบบกล้ามเนื้อและโครงกระดูก พบว่ากล้ามเนื้อเกี่ยวกระดูกมีความแข็งแรงลดลงเนื่องจากการสูญเสียเนื้อกระดูก ทำให้กระดูกเปราะและหักง่ายแต่ติดช้า บางคนอาจมีหลังโก่งทำให้การเคลื่อนไหวเชื่องช้า ไม่กระฉับกระฉ่ง และการทรงตัวไม่ดี จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงของระบบประสาทสัมผัสพบว่า ความสามารถในการมองเห็น การได้ยินลดลง ทำให้มีความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร การรับรู้กลิ่นและรสลดลง เมื่อรวมกับการเปลี่ยนแปลงของระบบทางเดินอาหารที่มีการย่อยและการดูดซึมไม่ดีเกิดอาการท้องอืด แน่นท้องและอาจจะมีกลิ่นเหม็นอับ ทำให้แบบแผนการรับประทานอาหารเสียไป เกิดการบริโภคที่ไม่ถูกต้อง ส่วนเกิดภาวะบริโภคเกินหรือขาดสารอาหารได้ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ประกอบกับวัยสูงอายุต้องเผชิญกับเปลี่ยนแปลงหน้าที่การทำงาน ส่งผลทำให้รายได้และความภาคภูมิใจในตนเองลดลงด้วย และเมื่อมีการสูญเสียคู่สมรสหรือเพื่อนฝูงที่ใกล้ชิด จะทำให้รู้สึกท้อแท้ หมดหวัง บุคลิกภาพที่เปลี่ยนไปจะรู้สึกน้อยใจ อ่อนไหวง่าย วิตกกังวล รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยและต้องการการพึ่งพิงมากขึ้น รู้สึกขาดความอบอุ่นก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ซึมเศร้า แยกตัวจากสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในผู้สูงอายุ เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในครอบครัว และสังคมการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวนั้นจะพบว่า ผู้สูงอายุจะลดบทบาทลง เช่น จากการเป็นหัวหน้าครอบครัวกลับเป็นผู้ที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน และบางคนอาจจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง และจากการเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมทำให้ผู้สูงอายุบางคนต้องเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ อีกทั้งการเกษียณอายุราชการ จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมิบทบาทและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลดน้อยลง เกิดการพึ่งพิงทั้งด้านกิจกรรมประจำวันตลอดจนกิจกรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่งผลกระทบด้านจิตใจของผู้สูงอายุได้ ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม จะส่งผลกระทบต่อถึงกันและกันเป็นวงจร ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุก็คือ การช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและพึงพอใจสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพ ไม่เป็นภาระให้แก่อื่นและดำรงไว้ซึ่งการมีคุณค่าในตนเองซึ่งหมายถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง (ภูริชญา เทพศิริ, 2557 : 3)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายได้ดีที่สุดจากความพึงพอใจที่ผู้สูงอายุแต่ละบุคคลได้รับ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะวัดปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม และด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง

คุณภาพชีวิตด้านสภาพอารมณ์ที่ดี หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความสุขและพึงพอใจ ในการดำเนินชีวิต มีสุขภาพจิตที่ดี ไม่มีความวิตกกังวล ปราศจากความเครียด รู้จักการยอมรับตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง รวมถึงการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีมิตรภาพกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนญาติมิตรและคนรอบข้าง ทำให้ไม่รู้สึกเหงาโดดเดี่ยวเดียวดาย มีการติดต่อ พบปะสังสรรค์ รวมถึงการมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับคนในครอบครัว เพื่อน ญาติมิตรและคนรอบข้างอยู่ตลอดเวลา

ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีอาชีพการงานและรายได้ มีสภาพทางการเงินที่ดี ได้รับความปลอดภัยในการใช้ชีวิต และมีที่พักอาศัยที่เหมาะสม เป็นไปตามมาตรฐานของการมีชีวิตที่ดี

ด้านสภาพร่างกายที่ดี หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายที่แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ สามารถเคลื่อนไหวร่างกาย ดูแลตนเองในเรื่องอาหารและโภชนาการ ตลอดจนการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง

ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มทางสังคม มีส่วนร่วมในกลุ่มทางสังคม มีบทบาทในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมของสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับทางสังคม และมีสถานภาพทางสังคมที่เป็นยอมรับของบุคคลทั่วไป

ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีอิสรภาพในการกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิต ด้วยตนเอง มีศักยภาพที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองชอบหรือพอใจ สามารถให้เหตุผลสนับสนุนด้วยคำพูดและแก้ต่างเพื่อตนเอง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความพอใจในชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายและใจที่ดี กระจ่างกระจ่างเป่า มีชีวิตชีวา สามารถควบคุมตนเองและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาร์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพร่างกายที่ดี ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่ดี ได้แก่ การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ ปัจจัยด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ ผู้สูงอายุสามารถมีอาชีพเพื่อเสริมรายได้และการดำรงชีพ โดยพึ่งพาลูกหลานให้น้อยที่สุด ปัจจัยด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมีความสุขกายสบายใจ และไม่รู้สึกรำคาญ อ่างว้าง เดียวดาย ปัจจัยด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมีอิสระทางความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตลอดจนกล้าที่จะสะท้อนความคิดเห็นในครอบครัว หรือ คนรอบข้างได้รับรู้ถึงความต้องการที่สมเหตุสมผลต่อไป ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติมิตร และเพื่อนบ้าน รวมถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ คนในครอบครัว ญาติมิตรหรือเพื่อนบ้าน และปัจจัยด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุได้แสดงความรู้ความสามารถ ตลอดจนการแสดงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง กรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัย อภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษญา นกน้อย และ วรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา มีคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง และผู้วิจัย อภิปรายผลในแต่ละด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่ดี ปัจจัยด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ปัจจัยด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ปัจจัยด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่ดี จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพร คูหา (2552) ที่ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ที่สะท้อนว่าควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านการใส่ใจเรื่องสุขภาพ และปัจจัยด้านการบริโภคที่ดี

1.2 ปัจจัยด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับมีอาชีพเพื่อเสริมรายได้และการดำรงชีพ โดยพึ่งพาลูกหลานให้น้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย ของพจนา ศรีเจริญ (2544) ที่ผลการวิจัยสะท้อนว่าควรให้ความสำคัญในการจัดการรายได้กับผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ควรเน้นให้ผู้สูงอายุหรือผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุแบ่งเวลา หรือใช้เวลาว่างในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ให้ปลอดภัย

1.3 ปัจจัยด้านสภาพอารมณ์ที่ดี จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการมีความสุขกายสบายใจ และไม่รู้สึกลัวว่าเหว อ่างว่าง เดียวดาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพร คุณา (2552) ที่ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ที่สะท้อนว่าควรมีการเสริมสร้างความมั่นคงทางใจให้กับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพอารมณ์ที่ดีมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านความกลัวว่าเหว อ่างว่าง

1.4 ปัจจัยด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการมีอิสระทางความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตลอดจนกล้าที่จะสะท้อนความคิดเห็นในครอบครัว หรือ คนรอบข้างได้รับรู้ถึงความต้องการที่สมเหตุสมผลต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) ผลการวิจัยพบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนในกิจกรรมของครอบครัว หรือการไปพบปะสังสรรค์กับญาติมิตร จะช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกลัวว่าตนเองมีคุณค่า อย่างไรก็ตามการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้สูงอายุในบางเรื่องที่คุณดูแล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นลูกหลาน ก็จะต้องสร้างความเข้าใจโดยใช้หลักการมีเหตุผลที่จะแสดง ให้ผู้สูงอายุเห็นผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากกระทำทำให้สิ่งต่างๆ เหล่านั้น

1.5 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติมิตร และเพื่อนบ้าน รวมถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ คนในครอบครัว ญาติมิตรหรือเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับ บังอร ธรรมศิริ (2549 :47-48) ที่ได้กล่าวว่า ผู้สูงอายุยังมีความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม กล่าวคือต้องการความรัก การเอาใจใส่พูดคุย อย่างสม่ำเสมอจากครอบครัว ซึ่งเป็นการดูแลผู้สูงอายุขั้นพื้นฐานเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุขและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีบทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัว กิจกรรมพบปะเพื่อน มิตรสหาย กิจกรรมการท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนๆ รวมถึงกิจกรรมของชุมชน

1.6 ปัจจัยด้านปัจจัยด้านการรวมกลุ่มทางสังคม จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการได้แสดงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการแสดงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน

สอดคล้องกับการศึกษาของ พจนา ศรีเจริญ (2544) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสมาคมข้าราชการนอกระบบราชการในจังหวัดเลย ที่สะท้อนว่าการให้ผู้สูงอายุเป็นวิทยากรให้ ความรู้ ประสบการณ์ตามความถนัดจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนยอมรับนับถือ เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน ที่สำคัญเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษรวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่ดี ได้แก่ การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การหลีกเลี่ยงเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ ปัจจัยด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ ผู้สูงอายุสามารถมีอาชีพเพื่อเสริมรายได้และการดำรงชีพ โดยพึ่งพาลูกหลานให้น้อยที่สุด ปัจจัยด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมีความสุขกายสบายใจ และไม่รู้สึกลัวว่าเหว อ่างว้าง เดียวดาย ปัจจัยด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมีอิสระทางความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตลอดจนกล้าที่จะสะท้อนความคิดให้คนในครอบครัว หรือ คนรอบข้างได้รับรู้ถึงความต้องการที่สมเหตุสมผลต่อไป ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติมิตร และเพื่อนบ้าน รวมถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่าง ผู้สูงอายุ คนในครอบครัว ญาติมิตรหรือเพื่อนบ้าน และปัจจัยด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ได้แก่ ผู้สูงอายุได้แสดงความรู้ความสามารถ ตลอดจนการแสดงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน

4. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

4.1 ปัจจัยด้านสภาพร่างกายที่ดี ควรให้ความสำคัญในเรื่องการบริโภคอาหารที่เหมาะสมกับวัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย

4.2 ปัจจัยด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีอาชีพเพื่อเสริมรายได้และการดำรงชีพ

4.3 ปัจจัยด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ควรให้ความสนใจและจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขกายสบายใจ และไม่รู้สึกลัวว่าเหว อ่างว้าง เดียวดาย

4.4 ปัจจัยด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ควรให้ผู้สูงอายุมีอิสระทางความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตลอดจนกล้าที่จะสะท้อนความคิดให้คนในครอบครัว หรือ คนรอบข้างได้รับรู้ถึงความต้องการที่สมเหตุสมผล

4.5 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติมิตร และเพื่อนบ้าน รวมถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ คนในครอบครัว ญาติมิตรหรือเพื่อนบ้าน

4.6 ปัจจัยด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ควรให้ผู้สูงอายุได้แสดงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการแสดงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน

5. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

5.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

5.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : เจ เอส การพิมพ์. เจริญญา นกน้อย และ วรรณภรณ์ บริพันธ์. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. ปรินญาณินพันธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บรรลุ ศิริพานิช. (2543). ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.

บังอร ธรรมศิริ. (2549). ครอบครัวกับการดูแลผู้สูงอายุ. วารสารการเวก ฉบับนิตยสารวารสารวันเจ้าฟ้าวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. หน้า 47-56.

สุทธิพงษ์พงศ์ บุญผดุง. (2554). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุพร คูหา. (2552). แนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาว อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณินพันธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อยกระดับศักยภาพผู้เรียนด้าน
การคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย

The innovation model of "10 stories 10 reigns 10 teachings" rhyme song books to improve
analytical thinking skills for Thai language in Chiang Rai high school students.

พงศกร สมมิตร¹

Pongsakorn Sommit

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อยกระดับศักยภาพผู้เรียน
ด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย มีจุดประสงค์เพื่อ เพื่อรวบรวมคำสอนที่ได้จาก
พระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชดำริ ของพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาล และเพื่อสร้างต้นแบบ
นวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน จำนวน 10 เรื่อง โดยมีขอบเขตการทำวิจัยครั้งนี้คือ ด้านเนื้อหา การศึกษาเนื้อหาคำสอน จาก
พระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท พระราชดำริ พระราชดำรัส ของ 10 รัชกาล การศึกษารูปแบบของการสร้างเนื้อเรื่อง เพื่อนำ
คำสอนมาสร้างเป็นเนื้อเรื่องที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ การศึกษาบทอาชยาน ทำนองเพลง การเรียบเรียงบท
เพลง ที่เหมาะสมกับเนื้อหาของคำสอนในแต่ละรัชกาล โดยเล่าเรื่องผ่าน บทอาชยานประกอบเพลง ขอบเขตด้านประชากรคือ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเม็งรายมหาราช จ.เชียงราย โดยสรุปพระบรมราโชวาท พระราช
ดำรัส พระราชดำริ สรุปเป็นคำสอนดังนี้ รัชกาลที่ 1 ความเสียสละคือจุดเริ่มต้นของการให้ รัชกาลที่ 2 วรรณกรรมนำชาติให้วัฒนา
รัชกาลที่ 3 ศาสนธรรม นำจิต รัชกาลที่ 4 ศาสตร์วิทยา ชาติก้าวหน้า ไทยก้าวไกล รัชกาลที่ 5 ความอดทน พาชาติพ้นวิฤติ
รัชกาลที่ 6 ความมีวินัย นำชาติไทยวัฒนา รัชกาลที่ 7 ประชาธิปไตยสร้างชาติไทยให้มั่นคง รัชกาลที่ 8 สุจริตธรรม นำชาติ
รัชกาลที่ 9 ความพอเพียง แบ่งปันทุกชีวนมีสุข รัชกาลที่ 10 จิตอาสาพาชาติ โดยได้อาศัยการดึงข้อมูลจาก พระราชกรณียกิจ
พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส พระราชดำริ นำมาสร้างเป็นเรื่องราว ผูกโยงกับสถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของแต่ละรัช
สมัย โดยอาศัยบริบทของสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อเชื่อมโยงคำสอนให้เข้ากับเนื้อหาของเรื่องที่สร้างขึ้น และนำเนื้อหา
ของเรื่องที่สร้างเสร็จ มาจัดเรียงในรูปแบบของบทอาชยาน โดยใช้ความคล้องจองของถ้อยคำ ความสวยงามของภาษา โดยใส่
ทำนอง เพื่อความน่าสนใจและสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพื่อใช้เป็นต้นแบบนวัตกรรมในการยกระดับ
ศักยภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย

คำสำคัญ : หนังสือเพลงอาชยาน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail : The_masterart@hotmail.co.th 0918524440

การประมอญอภการระดมภษ "หอภทภภภษ" ฤภภที่ 6 " นวตภภภภเนือสุภภภภ ดวภษสนภภภภภ "

Abstract

The research on innovation model of "10 stories 10 reigns 10 teachings" rhyme song books was aimed to raise the analytical thinking potential in Thai language of Chiang Rai high school students. It was intended to gather the teachings from works, speeches, words and guidance of the 1st-10th Thai kings and to build up the innovation rhyme song book model of 10 stories. The scope included the study on the content from royal works, speeches, words and guidance of 10 reigns, storyline telling to create the appropriate and consistent teachings, song as well as melody composing and rearranging to correspond with the teaching contents of each reign. The story was told through rhyme songs. The population used was year 1-6 high school students of Meng Rai Maharaj School, Chiang Rai. To summarize, King Rama I: sacrifice is the start of giving; King Rama II: literature leads to national development; King Rama III: religion lights up the soul; King Rama IV: advanced science brings nation's progress; King Rama V: patience causes endurance during crisis; Rama VI: discipline makes nation grow; King Rama VII democracy establishes firm nation; King Rama VIII: morality directs the nation; King Rama IX: self-sufficiency and sharing brings great happiness; King Rama X: public mind leads the country. Information about royal duties, speeches, words and guidance was the content used for a story with characters that linked to circumstances of social, culture and custom of each reign. The completion was then arranged in the form of song that contained the rhymes and melodies to create beauty of language in order to interest and motivate students' learning. The innovation model would be used to improve the potential of learners in critical thinking of Thai language.

Keywords: Rhyme song book Improving analytical thinking skill

บทนำ

ภาษาคือเครื่องมือสำคัญของมนุษย์ที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูล เรื่องราว จุดประสงค์และความต้องการเพื่อวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา โดยการถ่ายทอดข้อมูลผ่านภาษามีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการพูด การเขียนและการแสดงออกทางท่าทางหรือความรู้สึก นั่นทำให้ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

ภาษาไทย คือภาษาประจำชาติไทย ที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความรู้ ความเข้าใจ และศักยภาพในการใช้ภาษาของคนไทยแต่ละคน หากแต่ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การใช้ภาษาไทย ถูกลดบทบาทสำคัญเป็นเพียงภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร โดยมิได้มุ่งพัฒนาระดับศักยภาพของภาษาและผู้ใช้ภาษาให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจ ไม่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถแปรความ ตีความและวิเคราะห์ความเรื่องที่ได้อ่าน ได้ฟัง ได้ดู (จุฑามาศ เจริญธรรม, 2549). ซึ่งนั่นย่อมส่งผลต่อศักยภาพผู้เรียนที่ลดลง ซึ่งตัวแปรสำคัญที่จะบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการใช้ภาษา ที่สมบูรณ์พร้อมหรือไม่ นั่นคือทักษะการคิดวิเคราะห์

จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย ปี 2550 โดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพมาตรฐานระดับดีน้อยที่สุด ร้อยละ 11.8 ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพด้านครูผู้สอนของ สมศ. พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณภาพ ระดับ ดี เพียงร้อยละ 31.1 (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550)

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับอุดมศึกษา อีกทั้งยังเคยเป็นผู้สอนระดับมัธยมศึกษามากกว่า 10 ปี และมีโอกาสเป็นวิทยากรในการให้ความรู้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่มหาวิทยาลัย โดยปัญหาสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาที่เป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาภาษาไทย นั่นก็คือ ทักษะการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คิดวิเคราะห์ เนื่องจากทั้งผู้เรียน และผู้สอน ยังคุ้นเคยกับระบบการป้อนข้อมูลของผู้สอน และต้องการข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียน ในรูปแบบของความรู้ ความจำ เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่งผลโดยตรงต่อ ระบบการคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ที่ไม่สามารถประมวลความรู้จากสิ่งที่ได้อ่าน ได้เห็น ได้ฟัง เพื่อถ่ายทอดในรูปแบบการพูด หรือการเขียน ส่งผลโดยตรงให้ผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจในการคิดวิเคราะห์ ไม่แน่ใจในคำตอบ และส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียน การสอนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นที่ต้องมีการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งจะเห็นได้ว่า ผู้สอนจะให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อการสอน น้อยลง เนื่องจาก สื่อการสอนในปัจจุบันสามารถหาซื้อได้โดยทั่วไป หากแต่ ในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งนั้นมีความแตกต่างกันในปัญหาของผู้เรียน ทำให้สื่อการสอนไม่สามารถสนองความต้องการได้ตรงปัญหาที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัย มุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ เพื่อสร้างระบบการคิดวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็น รายบุคคล จึงได้ สร้างต้นแบบนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และตรงตามความต้องการของผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งเป็นการเพิ่มเติมความรู้ให้เหมาะสม จึงได้นำเอา หลักคำสอนจากพระบรมราโชวาท พระราชรัส พระราชดำริ พระราชกรณียกิจ ของพระมหากษัตริย์ไทยในพระบรมราชจักรีวงศ์ ทั้ง 10 รัชกาล มาสร้างเป็น เรื่องราว โดยเล่าเรื่อง ผ่าน บทอาขยานประกอบเพลง เรียกต้นแบบนวัตกรรมนี้ว่า หนังสือเพลงอาขยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อ ยกกระดับศักยภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยสรุปหลักคำสอน ของพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาล ดังนี้

รัชกาลที่ 1 ความเสียสละคือจุดเริ่มต้นของการให้ รัชกาลที่ 2 วรรณกรรมนำชาติให้วัฒนา รัชกาลที่ 3 การศึกษานำพา ความเจริญ รัชกาลที่ 4 ศาสตร์วิชาชาติก้าวหน้า ไทยก้าวไกล รัชกาลที่ 5 ความอดทน พาชาติพ้นวิกฤติ รัชกาลที่ 6 ความมี วินัย นำชาติไทยวัฒนา รัชกาลที่ 7 ประชาธิปไตยสร้างชาติไทยให้มั่นคง รัชกาลที่ 8 นำชาติไทย พ้นความขัดแย้ง รัชกาลที่ 9 ความพอเพียง แบ่งปันทุกชีวันมีสุข รัชกาลที่ 10 จิตอาสาบำเพ็ญชาติ โดยการสร้างต้นแบบนวัตกรรมนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยอาศัยแนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ ของบลูม (Bloom, 1961) ได้จำแนกการรู้ ออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ การรู้ชั้นความรู้ การรู้ชั้นเข้าใจ การรู้ชั้นวิเคราะห์ การรู้ชั้นสังเคราะห์ และการรู้ชั้นประเมิน และทักษะการ คิดวิเคราะห์ ของบลูม (Bloom, 1956) ประกอบด้วยทักษะ สำคัญ 3 ด้าน คือ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่ง ต่างๆ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ

โดยได้อาศัยการดึงข้อมูลจาก พระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส พระราชดำริ ที่เป็นแบบอย่างและคำ สอนของพระมหากษัตริย์แต่ละรัชกาลที่เด่นชัดและเป็นแนวปฏิบัติต่อพสกนิกรในประเทศนำมาสร้างเป็นเรื่องราวผูกโยงกับ สถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของแต่ละรัชสมัย และนำเนื้อหาของเรื่องที่สร้างเสร็จ มาจัดเรียงในรูปแบบของบทอาขยาน โดยใช้ ความคล้องจองของถ้อยคำ ความสวยงามของภาษา โดยใส่ทำนองเพลงประกอบบทอาขยาน เพื่อความน่าสนใจและสร้างแรง กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงรายไปใช้ ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับการสอน ผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อยกระดับศักยภาพภาษาไทย ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมคำสอนที่ได้จาก พระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชดำริ ของ พระมหากษัตริย์ 10 รัชกาล
2. เพื่อสร้างต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาขยาน จำนวน 10 เรื่อง จากคำสอนที่ได้จากการรวบรวม พระราชกรณีย กิจ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และพระราชดำริ ของพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

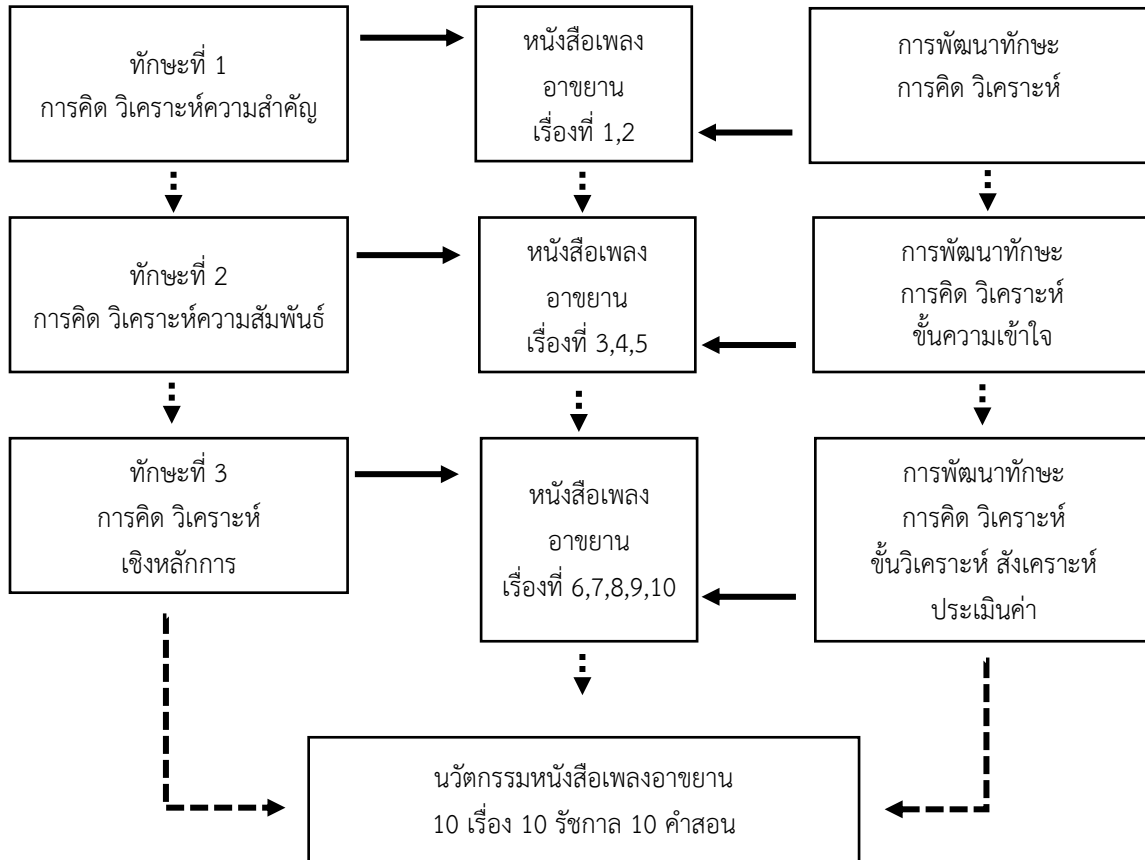
กรอบแนวคิดในการสร้างต้นแบบนวัตกรรมได้อาศัยแนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ ของบลูม (Bloom, 1961) ได้จำแนกการรู้ ออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ การรู้ชั้นความรู้ การรู้ชั้นเข้าใจ การรู้ชั้นวิเคราะห์ การรู้ชั้นสังเคราะห์ และการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมอญ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รู้ชั้นประเมิน และทักษะการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom, 1956) ประกอบด้วยทักษะ สำคัญ 3 ด้าน คือการวิเคราะห์ ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เชิงหลักการ มาสร้างกรอบแนวคิดดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การรวบรวมคำสอน จากพระราชกรณียกิจ พระบรมราชาบาท พระราชดำรัส พระราชดำริ ของพระมหากษัตริย์ไทยใน พระบรมราชจักรีวงศ์ เพื่อมาสร้างเป็นต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน “10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน” เพื่อยกระดับ ศักยภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย มีกระบวนการรวบรวม แต่ง เนื้อหาเรื่อง สร้างบทอาชยาน และใส่ทำนองเพลง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการสร้างต้นแบบนวัตกรรม มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 ขั้นเตรียม

- 1.1.1 ผู้ทำการวิจัยลงพื้นที่ เก็บข้อมูล ประเมินเรื่อง การคิด วิเคราะห์ ในสถานศึกษา
- 1.1.2 จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในการวิจัย
- 1.1.3 จัดลำดับความสำคัญของขั้นตอนการทำวิจัย
- 1.1.4 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่จะใช้ในการทำนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสม

1.2. ขั้นดำเนินการ

- 1.2.1 ศึกษาคำสอน จากพระราชกรณียกิจสำคัญ พระบรมราชาบาท พระราชดำรัส และพระราชดำริ ของ พระมหากษัตริย์ไทยในพระบรมราชจักรีวงศ์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 - 10 จากแหล่งความรู้ในรูปแบบหนังสือ ตำรา และสื่อสารสนเทศ
- 1.2.2 บันทึกคำสอนที่ได้จาก พระราชกรณียกิจสำคัญ พระบรมราชาบาท พระราชดำรัส และพระราชดำริ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 - 10 ลงในแบบบันทึกคำสอนสำคัญ 10 รัชกาล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.2.3 นำคำสอนที่ได้จากการบันทึก มาวางโครงเรื่อง และสร้างเป็นเนื้อเรื่อง โดยมีลักษณะของการสร้างบทละคร ประกอบด้วย การตั้งชื่อเรื่อง เนื้อหาของเรื่อง ตัวละคร และข้อคิดจากเรื่อง จำนวน 10 เรื่อง

1.2.4 นำเนื้อเรื่องที่แต่งเรียบร้อยแล้ว มาวางรูปแบบของฉันทลักษณ์ใน รูปแบบของบทอาขยาน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นเมื่อได้อ่าน ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ดีที่สุด สำหรับการยกระดับการคิด วิเคราะห์ของผู้เรียน

1.2.5 นำบทอาขยานทั้ง 10 เรื่อง มาใส่ทำนองเพลงใหม่ทั้งหมด โดยสร้างทำนองเพลงให้เหมาะสมกับเนื้อหาของ บทอาขยาน ให้เป็น บทเพลงอาขยาน

1.2.6 เผยแพร่ ต้นแบบนวัตกรรมเพื่อใช้ในการ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาขยาน “10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน” เพื่อยกระดับศักยภาพผู้เรียน ด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำผลมาวิเคราะห์และตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยจะนำเสนอผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อรวบรวมคำสอนที่ได้จาก พระราชกรณียกิจ พระบรมราชาโชวาท พระราชดำรัส และพระราชดำริของพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาล

โดยมีข้อมูลดังต่อไปนี้

รัชกาลที่	คำสอนเรื่อง	พระราชกรณียกิจ พระบรมราชาโชวาท พระราชดำรัส พระราชดำริ โดยสรุป
1	ความเสียสละคือจุดเริ่มต้นของการให้	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงสถาปนากรุงเทพมหานคร (หรือกรุงรัตนโกสินทร์) เป็นราชธานี มากไปกว่านั้นพระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถอย่างยิ่งในการป้องกันราชอาณาจักรด้วยการทำสงครามรบกับพม่าถึง 7 ครั้ง รวมถึงทรงฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยอันเป็นมรดกตกทอดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและอยุธยา
2	วรรณกรรมนำชาติให้พัฒนา	มรดกศิลปวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นเสมือนมรดกจากยุคทองของวรรณคดีในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถด้านศิลปกรรมอย่างยิ่งในการนำบทละครเก่ามาทรงแต่งใหม่ เช่น รามเกียรติ์ อนุรุท และอิเหนา รวมถึงยังทรงพระราชนิพนธ์บทพากย์โขนอีกหลายชุดอีกด้วย
3	การศึกษานำพาความเจริญ	พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก และโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านาม กรมหลวงวงศาธิราชสนิท แต่งหนังสือ จินตามณี เป็นเล่มที่สอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบเรียนภาษาไทยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง รวมถึงหากใครได้ไปวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารก็จะเห็นได้ว่าตามผนังต่างๆมีความรู้อยู่มากมาย เนื่องจากพระองค์ทรงโปรดให้ผู้ในด้านต่างๆนำความรู้มาสลักไว้เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่คนทั่วไป
4	ศาสตร์วิทยา ชาติก้าวหน้าไทยก้าวไกล	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงถือได้ว่าเป็น พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย ด้วยพระอัจฉริยภาพในด้านดาราศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยพระองค์ทรงการคำนวณการเกิดสุริยุปราคาเต็มดวงได้อย่างแม่นยำ รวมถึงพระองค์ได้รับการยกย่องเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสัตวทยาสมาคมแห่งสหราชอาณาจักรอีกด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

5	ความอดทน พาชาติพันธุ์ วิกฤติ	พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงเลิกทาสอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนในที่สุดทำให้ประชาชนทุกคนเป็นไท รวมถึงพระองค์ได้มีทรงมองการณ์ไกลในการพัฒนาสยามให้มีความทันสมัย โดยได้ทรงก่อตั้งการประปา การไฟฟ้า ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์ การสื่อสาร การรถไฟ รวมถึงการขุดคลองหลายแห่ง รวมถึงยังทรงเจริญพระราชสัมพันธ์ไมตรีต่อชาติตะวันตกหลายประเทศ เพื่อป้องกันการรุกรานของจักรวรรดิ
6	ความมีวินัย นำชาติไทย พัฒนา	พระองค์ทรงให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา และได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัยซึ่งยังคงเป็นรากฐานที่สำคัญของการสร้างวินัยในประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ได้แก่ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งในอดีตเคยโรงเรียนมหาดเล็กหลวง รวมถึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นเป็น "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย
7	ประชาธิปไตยสร้างชาติ ไทยให้มั่นคง	ความเสียสละของพระองค์ต่อการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง จากจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นพระคุณอันล้นพ้นของชาวไทยทุกคนที่ได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญถาวร ฉบับแรกของไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2475 จนทำให้ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน
8	นำชาติไทย พันความ ขัดแย้ง	ในช่วงปี พ.ศ.2489 นั้นได้เกิดเกิดความขัดแย้งกันระหว่างชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนจนเกือบเกิดสงครามกลางเมือง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลจึงทรงตัดสินพระทัยในการเสด็จพระราชดำเนินสำเพ็งด้วยพระองค์เอง เพื่อเป็นการประสานรอยร้าวที่เกิดขึ้นให้หมดไป รวมถึงยังทรงมีพระราชปรารภให้มีการผลิตแพทย์เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อการรักษาพยาบาลประชาชน โดยการจัดตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งที่ 2 นั่นคือโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยในปัจจุบัน คือ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9	ความพอเพียง แบ่งปันทุก ชีวิตมีสุข	ตลอดเวลา 70 ปีในการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอย่างต่อเนื่องในการเสด็จเยี่ยมเยียนประชาชน จนทำให้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริถึง 4,741 โครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น โครงการฝนหลวง โครงการแก้มลิง โครงการแก้มลิง รวมถึงทรงพระราชประทานแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่าง "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อให้ประชาชนสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างพอดีและมีความสุข
10	จิตอาสาบำเพ็ญ คุณงามความดี	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูรทรงใส่พระราชหฤทัยเรื่องจิตอาสาในสังคม และในการศึกษาของเยาวชนในประเทศไทย โดยทรงสนับสนุนและพระราชทานทุนการศึกษาให้กับผู้ที่มีฐานะยากจน แต่มีความประพฤติดี มีความสามารถในการศึกษา ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงในระดับปริญญาตรี รวมถึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชขึ้นเพื่อรักษาผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เรื่องที่ 4 รัชกาลที่ 4

ศาสตร์วิทยา ขาดก้าวหน้า ไทยก้าวไกล

เนื้อหา – วิทยาศาสตร์ เปรื่องราชชนนีคุณา ท่านนาวิชา วิทยาก้าวไกล พระองค์บิดา พัฒนาสมัย สร้างชาติยิ่งใหญ่ ก้าวไกลเรื่อยมา จอมเกล้าราชัน มิ่งขวัญประชา สุริยปราคา คำนวมแน่มยา เกิดความนำชาติ ศาสตร์อันเลิศล้ำ ทรงเป็นผู้นำ คิดค้นวิชา นานาชีวิต สัตว์อยู่ในป่า สัตว์วิทยา นำพาความรู้ เด็กน้อยได้เห็น ผู้ใหญ่ได้ดู ความสุขเรียนรู้ สัตว์วิทยา อีกน่างค์คิด วิจิตรคุณค่า เอนกปรีชา พาไทยรุ่งเรือง มีศาสตร์ก้าวหน้า นำชาติประเทือง วิทยาฟูเฟื่อง นองเนื่องวิชา เป็นยุคสมัย คนไทยทั่วหล้า ชื่นชมปรีชา อัครกษัตริย์ไทย เด็กไทยรุ่นนี้ มีวิทยาศาสตร์ ที่นำพาชาติ ล้ำนำสมัย ศึกษาค้นคว้า พาชาติก้าวไกล ต้องเรียนตั้งใจ ค้นคว้าทดลอง มุ่งมั่นจริงแท้ จะไม่เป็นสอง เก่งกาจแคล้วคล่อง จึงต้องอดทน เพราะการศึกษา ปัญหาмаกกลั่น วิทยาพาคน หลุดพ้นความกลัว เพราะศาสตร์วิชา วิทยาไม่กลัว ต้องเรียนถ้วนทั่ว ไม่กลัวเรื่องราว เด็กไทยยุคนี้ ต้องพร้อมจะก้าว นำไทยไ้มน้าว ด้วยวิทยา อย่ามัวแต่เล่น ไม่เป็นภาษา ควรตั้งหน้าตา เรียนวิทยาศาสตร์ไทย

เรื่องที่ 5 รัชกาลที่ 5

ความอดทน พาชาติพ้นวิกฤติ

เนื้อหา – ปิยะราชา จอมกษัตริย์ไทย เทิดเกียรติองค์ไว้ ยิ่งใหญ่สืบมา มีความอดทน ส่งผลประชา ไม่เจ็บกายา ไม่วายชีวิต เลิกทาสทั้งปวง ทรงห่วงทุกที่ ผืนแผ่นดินทวี สุขสืบมา เป็นไทเป็นคน ส่งผลสร้างค่า ทุกอย่างยาดรา ประชาสุขใจ พัฒนาสยาม เรื่องนามสมัย พัฒนาก้าวไกล วิไลงดงาม เมืองดีเมืองมอง ไม่หม่นหมองหมาง ทรงปูแนวทาง พัฒนาชาติไทย ก่อตั้งประปา ไปรษณีย์ไทย โทรเลขรถไฟ เมืองไทยวัฒนา การสื่อสารก้าวล้ำ เข้าค่าสุขอุรา มีคลองธารา ประชาสุขใจ มีมิตรไมตรี สืบสานยิ่งใหญ่ ทรงเป็นหลักชัย ผสกไทยเรื่อยมา สร้างไทยวิวัฒน์ เด่นชัดคุณค่า สร้างชาตินำพา นาวาแห่งชาติไทย คนไทยรุ่นนี้ มีกิจยิ่งใหญ่ ต้องนำชาติไทย เติบใหญ่อีกครา ความอดทนนำ ชาติพัฒนา คือธรรมล้ำค่า จะสร้างความดี หากขาดความอด ไม่ทนราศี ไร้ซึ่งความดี มากมีความเลว ประเทศจะย่อย คงปล่อยให้เขา เพราะคนไทยเข้า แต่จะตกเหว ต้องอดทนไว้ เพื่อไทยไม่เลว เพื่อชาติไทยเกี่ยว กับการพัฒนา หากเขวชน คนไทยรู้ค่า ว่ารอเวลา จะพัฒนายั่งยืน เมื่อนั้นชาติไทย จะไม่ซัดซิ้น พวกเราจะยืน เพราะความอดทน

เรื่องที่ 6 รัชกาลที่ 6

ความมีวินัย นำชาติไทยวัฒนา

เนื้อหา – วินัยที่ดี เริ่มที่ศึกษา พระองค์นำพา การศึกษาไทย วินัยโดดเด่น สร้างไทยยิ่งใหญ่ โปรดเกล้าชาวไทย ก้าวไกลพัฒนา จัดตั้งโรงเรียน มากมายทั่วหล้า วชิราวุธพัฒนา การศึกษาไทย การศึกษาเบื้องต้น ผ่านพันสมัย พระองค์ทรงหลักชัย ให้พระราชทานมา จุฬาลงกรณ์ สถานศึกษา ส่งเสริมคุณค่า นำพาวิชาการ ข้าราชการ พลเรือนทหาร วินัยมีดีงาม เพราะการศึกษาไทย เด็กไทยยุคนี้ มักขาดวินัย ย่อมส่งผลให้ ไม่พัฒนา ไม่มีความคิด ไม่ตรงเวลา ไม่เห็นคุณค่า เงินตราของตน มั่นอนตั้นสาย เหนื่อยหน่ายเหลือล้น ไม่สนผู้คน ไม่มีน้ำใจ เพราะวินัยนี้ จะสร้างนิสัย ให้เยาวชนไทย ใส่ใจแท้จริง เด็กวินัยเยี่ยม ตระเตรียมทุกสิ่ง ไม่ยอมอยู่หนึ่ง พัฒนาตนเอง เพราะวินัยนี้ เสริมคนให้เก่ง สร้างคนให้เป็น ผู้มีวินัย เริ่มจากตัวเอง ทำตามเวลา รู้เห็นคุณค่า เพื่อพัฒนาให้ เสริมสร้างศักดิ์ศรี ของเยาวชนไทย เป็นคนมีวินัย พัฒนาไทยให้ยั่งยืน

เรื่องที่ 7 รัชกาลที่ 7

ประชาธิปไตยสร้างชาติไทยให้มั่นคง

เนื้อหา – ยุคทองแห่งรัฐ เคนชัดสมัย ประชาธิปไตย เริ่มต้นตอนนี้ รัฐธรรมนูญ พระองค์ทรงมี ปกครองปฐพี ด้วยธรรมนำมา เป็นคุณล้นพัน เป็นคุณสูงค่า ธรรมนูญราชา คุณค่าแผ่นดิน เมื่อสืบอันวา สยามรามินทร์ ปกครองแผ่นดิน ปฐพินแห่งไทย เปลี่ยนการปกครอง สมบูรณ์สมัย เปลี่ยนปกครองไทย ประชาธิปไตยเรื่อยมา ความเสียสละ ไม่สืบทอดวาสนา อำนาจราชา จากกษัตราสู่ชน สองสี่เจ็ดห้า เวลาสุขล้น น้อมนำผู้คน สู่ประชาธิปไตย ถึงทุกวันนี้ ผ่านพันสมัย ประชาธิปไตย แบ่งบานองงาม หลายสิบกว่าปี คืบวันพันผ่าน คืบวันพันกาล เน้นนานเรื่องราว เลือกตั้งมากครั้ง มีทั้งขุนควา ทุจริตเรื่องยาว เป็นหนามแผ่นดิน คนไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รุ่นไม่ ขอให้ไม่สิ้น ว่าผืนแผ่นดิน ยังมีคนดี จะทำอะไร ยึดมั่นคงมี ออกเสียงทันที ใครมากได้ไป ถกซึ่งปัญหา ปัญญาผ่องใส ประชาธิปไตย เริ่มจากครอบครัว และสู่สังคม ออกไปทั่ว ไม่ยอมมอมมัว จากภัยคุกคาม แลกเปลี่ยนความคิด ไม่มีใครห้าม ถูกกฎทำตาม งดงามประชาธิปไตย

เรื่องที่ 8 รัชกาลที่ 8

นำชาติไทย พ้นความขัดแย้ง

เนื้อหา - ที่ได้มีเรื่อง ชวนชองหมองหมาง คงไม่มีทาง สงบสุขตั้งใจ พระองค์ทรงเป็น ผู้ห้ามเรื่องใหญ่ เหตุจีนและไทย ประชาสำเพ็ง มีเรื่องหมองใจ มีทุกข์ลำเค็ญ เป็นเรื่องยากเย็น จะมีผู้ใด มาห้ามความคิด ขัดแย้งยิ่งใหญ่ ห้ามสงครามไซ้ จะเกิดกลางเมือง ด้วยพระปรีชา จีนไทยไร้เรื่อง สงครามกลางเมือง สงบพันใด พระองค์เสด็จยังที่สมัย มีเหตุอันใด จีนไทยทะเลาะกัน พระปรีชายิ่ง สร้างสานสัมพันธ์ ร้อยรารวมากอัน ประสานพันใด นอกจากนี้ทรงผลิตแพทย์เพิ่ม รักษาต่อเติม ประชาชาวไทย เพียงพอต้องการ โรงเรียนแพทย์เกิดใหม่ จุฬาโรงไทย พยาบาลจุฬา หากปรับมาใช้ ให้เกิดเด่นชัด แก่ความแค้นขัด เล็กน้อยมหา จึงมีความคิด ยุติทุกครา มากมายปัญหา จะไม่เกิดเลย หากเรามัวแต่ ไม่ยอมรับรู้ ไม่ยอมจะดู และมัวนั่งเฉย ไม่พูดไม่จา ไม่ว่า ละเลย ไม่ทำไม่เคย ไม่ยุ่งเรื่องใด เมื่อนั้นคงแยะ จะแก้มหาย ประเทศไม่สบาย เหมือนดั่งเป็นไข้ หากเราสละ มาร่วมแก้ไข เดินหน้า เข้าใส่ ปัญหาหมดลง

เรื่องที่ 9 รัชกาลที่ 9

ความพอเพียง แบ่งปัน ทุกชีวนมีสุข

เนื้อหา - องค์ภูมิพล เปี่ยมล้นคุณยิ่ง ทรงสร้างทุกสิ่ง เพื่อไทยถ้วนหน้า ครองราชย์ยิ่งใหญ่ นำไทยประชา เต็มเปี่ยมคุณค่า พัฒนาถาวร โครงการน้อยใหญ่ ทรงนำสั่งสอน ผศกนิกร ทุกตอนของไทย เยี่ยมราชการ บริวารทุกไท้ โครงการยิ่งใหญ่ วิไลเลิศค่า ผนหลวงแก่งดิน แก้มลิงเรื่อยมา พระราชาทานมาประชาสุขใจ นำเศรษฐกิจ พอเพียงยิ่งใหญ่ ให้คนพอใจ ในวิถีตน ทำมาหากิน บนที่เหมาะสม ความรู้เพาะบ่ม ให้คนทำกิน พอดีมีสุข ไร้ทุกข์ทั้งสิ้น แนวทางทำกิน แผ่นดินเรื่อรอง เจ็ดสิบครองราชย์ ประชาชาติทั้งผอง วิไลเรื่อรอง พวกผองประชา สำนึกพระคุณ บุญคุณล้ำค่า เอกอัครา ราชากุมิพล คนไทยยุคนี้ ได้มีกินใช้ เติบโตยิ่งใหญ่ อย่าลืมบรรพชน สอนเราพอเพียง แบ่งปันให้คน สอนเราทุกคน อดีตเรื่อยมา ถ้าเราไม่พอ ย่อมก่อปัญหา ส่งชาวประชา แย่งกันบรรลัษ หากเราเพียงพอ สานต่อเรื่อยไป แบ่งปันแบ่งให้ คนไทยด้วยกัน เมื่อนั้นสังคม ไม่มีปัญหา ยิ้มแย้มถ้วนหน้า พัฒนาทุกชั้น เริ่มที่พอเพียง รู้จักแบ่งปัน ส่งเสริมไทยนั้น พัฒนายั่งยืน

เรื่องที่ 10 รัชกาลที่ 10

จิตอาสาบำเพ็ญ

เนื้อหา - การให้สำคัญ ผูกพันยิ่งใหญ่ สร้างให้คนไทย มีใจรักกัน พระองค์เห็นค่า บูชาคงมั่น สืบงานสำคัญ ราชบิดา ต่อยอดความคิด พิณิจคุณค่า เอกอัครา ราชากุมิพล มีจิตอาสา สอนค่าสูงส่ง ให้ไทยยืนยง มั่นคงต่อไป ให้ทุนศึกษา แก่ผู้ยากไร้ เยาวชนของไทย ที่ประพฤดีดี ยุพราชโรงพยาบาล หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ดูแลประชาชน มั่งมีสุขใจ ทรงยากให้คน ผ่านพันโรคภัย ทรงเป็นหลักชัย ให้ไทยทุกคน ให้รู้หน้าที่ มั่งมียากจน เราก็คือคน ต้องช่วยเหลือกัน มีจิตอาสา คุณค่าคงมั่น ผ่านพันฝ่าฟัน อนันต์ประชา คนไทยยุคนี้ มีจิตอาสา คนไร้พึ่งพา เราช่วยดูแล แบ่งปันแบ่งให้ ช่วยกันดูแล เด็กเล็กคนแก่ ดูแลช่วยกัน ไม่ว่าเรื่องร้าย ดีเลวไม่หวั่น ร่วมด้วยช่วยกัน แบ่งปันทุกครา ถ้าคนไร้จิต ไม่คิดอาสา คงไม่มีค่า สังคมของไทย ไทยต้องดูแล เพื่อให้เติบโตใหญ่ สังคมของไทย คงนำคุณชม เสริมจิตอาสา พัฒนาสังคม เริ่มจากเพาะบ่ม สังคมของไทย ให้ไทยได้มี สังคมการให้ แบ่งปันจริงใจ ร่วมด้วยช่วยกัน เมื่อนั้นคงเป็น สังคมสุขสันต์ สังคมแบ่งปัน ช่วยกันพัฒนา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมัจฉา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการสร้างต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อยกระดับศักยภาพผู้เรียน ด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ทำให้ผู้วิจัยได้ หลักคำสอน 10 เรื่อง จากการนำ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส พระราชดำริ และพระราชกรณียกิจ ของพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาลมาวิเคราะห์และสรุป โดยการสร้างต้นแบบนวัตกรรมนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยอาศัยแนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้อง การคิดวิเคราะห์ ของบลูม (Bloom, 1961) ได้จำแนกการรู้ ออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ การรู้ขั้นความรู้ การรู้ขั้นเข้าใจ การรู้ขั้น วิเคราะห์ การรู้ขั้นสังเคราะห์ และการรู้ขั้นประเมิน และทักษะการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom, 1956) ประกอบด้วยทักษะ สำคัญ 3 ด้าน คือ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์เชิง หลักการ โดยได้อาศัยการดึงข้อมูลจาก พระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส พระราชดำริ ที่เป็นแบบอย่างและคำ สอนของพระมหากษัตริย์แต่ละรัชกาลที่เด่นชัดและเป็นแนวปฏิบัติต่อพสกนิกรในประเทศ นำมาสร้างเป็นเรื่องราวที่มีความ สลับซับซ้อน ผูกโยงกับสถานการณ์และเหตุการณ์สำคัญของแต่ละรัชสมัย โดยอาศัยบริบทของสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อเชื่อมโยงคำสอนให้เข้ากับเนื้อหาของเรื่องที่สร้างขึ้น และนำเนื้อหาของเรื่องที่สร้างเสร็จ มาจัดเรียงในรูปแบบของบทอาชยาน โดยใช้ความคล้องจองของถ้อยคำ ความสวยงามของภาษา โดยใส่ทำนองเพลงประกอบบทอาชยาน เพื่อความน่าสนใจและสร้าง แรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน (ประพันธ์ศิริ สุเรารัจ, 2551) เป็นการพัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบให้ เกิดกับผู้เรียนโดยไม่รู้ตัว ซึ่งจะสามารถนำเอา ต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงรายไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการคิด วิเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (เฉลียว บุรีภักดี, 2550) อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับการสอนผู้เรียนให้เกิด กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อยกระดับศักยภาพภาษาไทย ให้สูงขึ้น

2. ผู้วิจัยได้ทดสอบต้นแบบนวัตกรรม โดยให้ผู้เรียนได้อ่านเนื้อเรื่องจากหนังสือเพลงอาชยาน 10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำ สอน และให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามจากการอ่านหนังสือเพลง โดยผลการทดสอบปรากฏชัดเจนว่า ผู้เรียนสามารถตอบคำถาม วิเคราะห์คำตอบได้อย่างดี ด้วยเหตุผลจากการที่หนังสือเพลงอาชยานเป็นการรวบรวมเนื้อหาที่ยาก มาอยู่ในรูปแบบของภาษาที่ เรียงร้อยให้เข้าใจได้ง่าย (ชาติรี สำราญ, 2548) อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงเหตุการณ์ และแทรกคำสอนที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน มีความสุขในการอ่าน และสามารถประมวลความรู้ความคิดได้โดยอัตโนมัติเมื่อต้องตอบ คำถาม ซึ่งถือเป็นการเพิ่มความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ความของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

โดยผลการวิจัยทำให้เห็นว่า ต้นแบบนวัตกรรม หนังสือเพลงอาชยาน "10 เรื่อง 10 รัชกาล 10 คำสอน" เพื่อยกระดับ ศักยภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย จะสามารถนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ได้ในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านวิเคราะห์ ความ ของนักเรียน และจะเป็นการสร้างสรรคสื่อการเรียนการสอนอีกประเภทหนึ่ง ที่จะเพิ่มความน่าสนใจในการเรียนของผู้เรียน และเป็นแนวทางในการนำไปใช้และพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนระดับมัธยมศึกษาได้เป็นอย่างดี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือของหลายหน่วยงาน ขอขอบคุณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำหรับศึกษาค้นคว้า การสร้างเนื้อหาของเรื่อง การเขียนบท การสร้างตัวละคร และการประกอบเรื่องเพื่อเป็นสิ่งที่ต้องการ วิทยาลัยดุริยางศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ สำหรับศึกษาและค้นคว้า วิธีการแต่งทำนอง เพลงและเนื้อร้อง และอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย จนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ โรงเรียนเม็งรายมหาราช จ.เชียงราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ตลอดจนนักเรียน ที่ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และสุดท้าย ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ให้ทุนสนับสนุนตลอดงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อสร้าง ประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด. นนทบุรี: สุรัตน์การพิมพ์.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. (2550). เทคนิคการวิจัยและพัฒนา. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- _____. (2551). ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชา 2531102 รูปแบบความคิดหลากหลายในยุทธศาสตร์การพัฒนา. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชาติรี สำราญ. (2548). สอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ได้อย่างไร.วารสารสานปฏิรูป 8,83 (มี.ค.2548):40-41.
- ประพนธ์ศิริ สุเรารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ องค์การมหาชน. (2550). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2554 – 2558. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนพับลิชชิ่ง จำกัด.
- Bloom, B.S. (1961). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : David Mckey Company.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นของผู้เรียน
โรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

The Development of Learning Innovation of Local History for Enhancing Local
Consciousness from the learner in school of Wiang Chai district, Chiang Rai province

ณัฐริดา ดวงแก้ว¹ ทศนพล ชื่นจิตต์² นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์³ และ ไอลดา มณีภาค⁴
Nuttida Doungkeaw Thatsapol Chuenchit Nichaphat Chaisenbodin and Ilada Maneekard

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุ และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านดอนมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแบบประเมินวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ผลจากการวิจัย พบว่า 1) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนบ้านดอนมูลเริ่มต้นประมาณพ.ศ.2477 ผู้คนจากต่างถิ่น เริ่มเข้ามาตั้งบ้านเรือนและรวมตัวกันบริเวณบ้านดอนมูล ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ความสัมพันธ์ของชุมชน เป็นลักษณะเครือ ด้านวัฒนธรรมประเพณียังคงสืบทอดความเชื่อแบบดั้งเดิมไว้เช่น ประเพณีตานข้าวใหม่ การสืบทอดปา ประเพณีปีใหม่เมือง เป็นต้น ชุมชนมีความลักษณะเด่นในเรื่องการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยได้รับรางวัลชนะเลิศประชุมในระดับจังหวัด ในปีพ.ศ.2546 2) วัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นของผู้เรียนโดยมีชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 หน่วย หน่วยละ 1 ชั่วโมง ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หน่วยที่ 2 การละเล่นพื้นบ้านและ อาหารพื้นบ้าน หน่วยที่ 3 งานหัตถกรรมพื้นบ้าน หน่วยที่ 4 สมุนไพรท้องถิ่น หน่วยที่ 5 วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น หน่วยที่ 6 การอนุรักษ์ป่าชุมชน

คำสำคัญ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จิตสำนึกท้องถิ่น นวัตกรรมการเรียนรู้

¹ อาจารย์ โปรแกรมสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail:nuttidaning31 @gmail.com เบอร์โทร 0991192727

² อาจารย์ โปรแกรมสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: thatsapol2015 @gmail.com เบอร์โทร 0899680871

³ อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: nichaphat.crru @gmail.com เบอร์โทร 086-3718363

⁴ อาจารย์ โปรแกรมสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: ilada.maneekard @gmail.com เบอร์โทร 084-7401877

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the history of Ban Don Moon, Wiang Chai District and 2) to develop local learning history innovations in order to enhance local awareness of school learners in Wiang Chai district, Chiang Rai. This was a qualitative research by in-depth interviews and focus group. The sample group used in this research was the philosopher, villagers, the elderly and the villagers who live in Ban Don Moon community. The research instruments were interview forms, community. An assessment form Learning Innovation of Local History

Research results showed that 1) the history of the Ban Don Moon community began around 2477 B.E. The majority of the population are farmers. Community relations are characterized by kinship. In parts of culture and tradition, it still inherits traditional beliefs such as Than Rice Mai tradition, ceremony to extend the life of the forest and Lanna New Year's tradition etc. The community has outstanding characteristics in the conservation of community forests by winning a provincial conference in 2003 . Moreover, 2) This Research developed innovation for learning local history in order to strengthen the awareness of the local love of learners with a series of learning activities in 6 hours. There were 6 units such as Unit 1 Local History, Unit 2 Folk games and Folk Food Unit 3 Folk Crafts Local Wisdom Medicinal herbs, Unit 4 Local herbs, Unit 5 Culture Local beliefs and unit 6 Community Forest Conservation

Keywords: History of Local , Awareness of Local , Learning Innovations

บทนำ

ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งเป็นการศึกษาถึงอดีตของสังคมมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาซึ่งสอดคล้องกับนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2519: 171) ได้ให้ความหมายว่าประวัติศาสตร์ ว่าเป็นการศึกษาความเป็นมาของมนุษย์ชาติหรือสังคมใดสังคมหนึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวมไปถึงอนาคต โดยอาศัยวิธีการที่เป็นที่รู้จักกันว่าวิธีของประวัติศาสตร์ ซึ่งวิชาประวัติศาสตร์นับได้ว่ามีคุณค่าและมีความสำคัญของการศึกษาของผู้เรียนเป็นอย่างมากเนื่องจากการทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เข้าใจรากฐานความเป็นมาของเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรและเกิดผลตามมาอย่างไรบ้าง เมื่อรู้และเกิดความเข้าใจก็จะสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคตได้เช่นเดียวกับแนวคิดของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2525) ที่กล่าวถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เป็นวิธีที่จะทำให้เข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้มนุษย์ในสังคม ๆ หนึ่ง ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของตนเอง และประโยชน์ของสังคมได้ จากการเรียนรู้กำเนิดและพัฒนาการของสิ่งนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมากกับผู้เรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนของตนเองเป็นเรื่องราวที่คนในชุมชนควรที่จะเรียนรู้เป็นลำดับแรกก่อนจะเรียนเรื่องที่ไกลตัวออกไป ซึ่งการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ความเข้าใจจะเป็นบ่อเกิดแห่งความรัก ความหวงแหนและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นของตน และการสร้างสำนึกประวัติศาสตร์ของประชาชนในท้องถิ่นจะก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน สร้างสมวัฒนธรรมอันดีงามสู่รุ่นลูกหลานจึงก่อให้เกิดความภูมิใจรักหวงแหนมรดกที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ การบูรณาการการสอนวิชาประวัติศาสตร์ร่วมกับการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีความรักต่อท้องถิ่นของตนสอดคล้องกับทวิศิลป์ สืบวัฒนะ (2554)ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นแบบเรียนให้กับท้องถิ่นการเรียนรู้เรื่องของตนเอง และผู้คนในชุมชนจึงเป็นการให้ทราบเรื่อง และชุมชนของตนเอง เพื่อสร้างสำนึกในความสำคัญของ ตนเอง และของผู้คนในชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอพักเทิดทูนวีรชน” ครั้งที่ 6

“ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

การนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในรูปแบบใหม่เป็นการดึงศักยภาพของผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น มีความอยากรู้อยากลองในสิ่งที่ไม่เคยพบเจอซึ่งสอดคล้องกับกิตานันท์ มลิทอง (2553 : 17) ได้กล่าวถึงนวัตกรรมจะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น การนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สามารถนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะเป็นตัวช่วยเสริมสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเกิดความอยากรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดังนั้นจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียน โรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขต อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กิริติ ยศียงยง (2552: 12) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม เป็นกระบวนการสร้างสรรค์คิดค้น พัฒนา สามารถนำไปปฏิบัติจริง และมีการเผยแพร่ออกสู่ชุมชน ในลักษณะเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือของเก่าที่มีอยู่แต่เดิมแต่ได้รับการปรับปรุงเสริมแต่งพัฒนาขึ้นใหม่ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

การใช้ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนลงได้ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ และช่วยพัฒนาการเรียนการสอนทำให้ การศึกษาก้าวหน้า ทันสมัยเหมาะสมและสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน

ความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม (2533) กล่าวว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นอันเป็นบริเวณที่มีชุมชนอยู่ ร่วมกันมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจสังคมระบบความเชื่อพิธีกรรมและการเมืองการปกครองจนกล่าวได้ว่าทำให้ผู้คนในท้องถิ่น นั้น ๆ มีอะไรหลายอย่างร่วมกันและคล้ายคลึงกัน จนมีจิตสำนึกว่าเป็นคนถิ่นเดียวกัน การศึกษาเช่นนี้เน้นอดีตมาจนถึงปัจจุบันโดย แสดงให้เห็นว่ามีพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดในท้องถิ่นอย่างไรได้อย่างไร เช่น ท้องถิ่นนั้นมีสภาพแวดล้อมอย่างไร ตั้งอยู่ ตำแหน่งไหนภายในเขตอำเภอใดจังหวัดใดและภูมิภาคใด มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่แสดงความเป็นมาทาง วัฒนธรรมอย่างไรบ้างบรรดากลุ่มชนที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนที่สืบมาจนปัจจุบันเป็นพวกไหน อยู่ในท้องถิ่นมาแต่เดิมหรือเคลื่อนย้าย มาจากที่อื่น เมื่อเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันแล้วมีความขัดแย้งหรือมีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างไรเกิดขึ้น

จากการศึกษาจากเอกสารสามารถสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Local History) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการ ของการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบเศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อพิธีกรรมและการเมืองการปกครอง รวมไปถึงเหตุการณ์สำคัญของท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในอดีตประโยชน์ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

แนวคิดทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ธิดา ศาระยา (2539) ซึ่งได้แบ่งภาษาออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนแรกที่เป็นประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่ต้องอาศัย หลักฐานโบราณคดีและประวัติศาสตร์จากส่วนกลางส่วนที่ 2 ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคม ที่มุ่งเน้นศึกษาความเป็นมาของคนที่อยู่ภายในท้องถิ่นในปัจจุบัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สุเทพ สุนทรเกษม (2540) ที่กล่าวถึงขอบเขตและแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์จุลภาคคือศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและมีขอบเขตที่จำกัด ชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวต้นทางสังคมการเจริญเติบโตการเสื่อมและการสิ้นสุดในตัวของมันเอง

จากการศึกษาแนวคิดทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์สังคม ที่มุ่งเน้นศึกษาความเป็นมาของคนที่อยู่ภายในท้องถิ่นในปัจจุบันและมีขอบเขตที่จำกัดชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะ

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

-ประชาชนที่อาศัยอยู่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

-ผู้นำชุมชน ปรากฏซ์ชาวบ้านและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านดอนมูล ตำบลเมืองชุม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
2. แบบประเมินนวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับบริบทของชุมชนและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายโดยใช้แบบสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ในเกี่ยวกับบริบทของชุมชนในด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา การกำเนิดชุมชน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่ง การเมืองการปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อท้องถิ่นและแนวคิดการอนุรักษ์ป่าชุมชนรวมถึงเรื่องราวสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ สรุปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านดอนมูล ตำบลเวียงชุม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย แล้วนำจัดทำรูปแบบประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านดอนมูล ตำบลเวียงชุม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายให้กับผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

3. การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group) กับผู้นำชุมชน ปรากฏซ์ชาวบ้าน และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นของผู้เรียนโดยคัดเลือกประเด็นที่สำคัญและต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจำนวน 6 เรื่องคือ 1.ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 2.การละเล่นพื้นบ้านและอาหารพื้นบ้าน 3. งานหัตถกรรมพื้นบ้าน 4. สมุนไพรท้องถิ่น 5. วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น 6. การอนุรักษ์ป่าชุมชน

4. จัดทำนวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องของนวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 แล้วปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นของผู้เรียนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

1. การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่า การตั้งถิ่นฐานของชุมชนเริ่มจากชาวบ้านกลุ่มแรกได้อพยพมาจากตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายตั้งบ้านเรือนบริเวณโรงเรียนบ้านดอนมูล เดิมชื่อโรงเรียนบ้านร่องกุ่มจำนวน 4-5 ครัวเรือนต่อมาผู้คนเริ่มมาเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากขึ้นโดยตั้งเป็นชุมชนขึ้น การปกครองขึ้นอยู่กับเทศบาลตำบลเมืองชุมชุมชน ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นที่ราบสูงและภูเขา ระบบเศรษฐกิจจะพึ่งพาการทำเกษตรกรรมเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ทำไร่ข้าวโพด ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ โดยการทำนาเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนมีการทำนามากถึง 95 ครัวเรือนจำนวน 685 ไร่ การทำนาของชุมชนจะใช้รูปแบบแบบเกษตรอินทรีย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นการการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อเป็นการรักษาสมดุลทางธรรมชาติและยังช่วยลดต้นทุนการผลิตจากการซื้อปุ๋ยเคมี ส่งผลทำให้ผลผลิตมีคุณภาพที่ดีปลอดภัยต่อผู้บริโภค ส่วนปัญหาที่พบจากการทำนาคือมักประสบปัญหาฝนแล้งทำให้ข้าวได้ผลผลิตไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้านของชุมชนจะเป็นการนำวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นของเล่น เช่น บะข่าง โกงกาง พายเรือ ทั้งหมดนี้มีส่วนประกอบคือ การใช้ไม้ไผ่ในการประดิษฐ์ การเล่นบะข่างเป็นของเล่นพื้นบ้านที่ทำขึ้นด้วยไม้ไผ่เป็นปล่อง มีไม้ที่เจาะลงตรงกลางเป็นที่จับและใช้ในการฟันไม้ด้วยเชือกเส้นเล็ก เพื่อที่เชือกจะสามารถฟันไม้ตรงกลางและเมื่อดึงเชือกบะข่างจึงจะสามารถหมุนได้ โกงกางอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นทำขึ้นด้วยไม้ไผ่ 2 ต้น มีฐานที่ใช้ไว้เหยียบขึ้นจากพื้นไปตามความชอบ โดยผู้เล่นจะต้องขึ้นไปเหยียบบนฐานแล้วก็วิ่งแข่งกันใครถึงเป้าหมายก่อนจะเป็นผู้ชนะ ส่วนการแข่งขันพายเรือจะจัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีโดยชาวบ้านจะช่วยกันทำเรือพายโดยนำท่อนไม้ขนาดใหญ่มาชุดด้วยส่วขนาดใหญ่บริเวณตรงกลางของขอนไม้ให้เป็นร่องจนสามารถนั่งและสามารถพายเรือได้ ในอดีตการประกอบอาหารต่าง ๆ คนในชุมชนมักจะมีการนำวัตถุดิบมาจากป่าชุมชนเป็นหลักเมื่อมีกฎระเบียบข้อห้ามเกี่ยวกับการหาของป่าในชุมชนขึ้นจึงได้มีการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เพื่อรับประทานเอง เมนูที่นิยมรับประทานได้แก่ แกงหน่อไม้ น้ำพริกนึ่งผักแกงผักกาด แกงผักหวาน แกงผักกูด และแกงเห็ด เป็นต้น

ด้านงานหัตถกรรมพื้นบ้านในชุมชนที่พบส่วนมากเป็นงานที่เป็นผลิตภัณฑ์จักสาน โดยวัสดุที่ใช้จะเป็นสิ่งที่หาได้ในท้องถิ่นหรือในบริเวณชุมชนใกล้เคียง เช่น ไม้หวาย ไม้ไผ่ ไม้ซาง งานจักสานที่ทำกันเป็นจำนวนมากได้แก่ ไม้กวาดทางมะพร้าว ผักมิดใช้สำหรับสำหรับใส่มีด ไซหัวหมูใช้สำหรับดักจับปลาปู และเครื่องมือที่ใช้สำหรับช้อนปลา ปู กุ้ง หอย ลูกอ๊อดในท้องนา ไข2งา สำหรับในการดักจับปลาในคลอง ชุมไม้ที่ใช้สำหรับขึงไม้ ซ้าหาบใช้สำหรับใส่เพื่อหาไปขายของ ตุ่มปลาไหลเครื่องมือที่ใช้สำหรับดักจับปลาไหล กวยสลาก(ชะลอม) ใช้ใส่ขนมผลไม้หรือของสำหรับถวายพระหรือทำบุญ ส่วนด้านการใช้สมุนไพรรักษาโรคเป็นภูมิปัญญาตามความเชื่อของท้องถิ่นที่ยังคงมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบันโดยมีบุคคลสำคัญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญคือ พ่อสวย สมปันจันทร์ อายุ 72 ปี ซึ่งได้สืบทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษยาวนานถึง 30 ปี การรักษาโรคต่าง ๆ เช่น การรักษาโรคเก๊าสมุนไพรที่นำมาใช้ประกอบด้วยหูกปลาช่อนลาว เถาวัลย์เปียง ผลางเสน กระจ่างล้าบกระเพรา เครื่องหอมแห้ง โดยนำสมุนไพรทั้งหมดไปตากแห้งแล้วนำมาต้มรวมกันจากนั้นนำน้ำที่ได้มาดื่ม การแก้โรคสารพัดพิษเป็นการรักษาโรคทั่วไปเช่น วิงเวียนศีรษะ อาเจียน ปวดเมื่อย แผลงักต้อยโดยสมุนไพรที่นำมาใช้การรักษาโรค ประกอบด้วย กระจ่างล้าบป่า กระจ่างล้าบ สาระพิก กระจ่างล้าบ มะค่า แม็ดคน จันท์แดง รากผักหวานโดยนำสมุนไพรทั้งหมดไปฝนกับหินใส่น้ำแล้วกรองน้ำออกมาสามารถนำไปอบและดื่มได้ ซึ่งการรักษาโรคด้วยสมุนไพรถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้มีการคิดค้นนำเอาพืชสมุนไพรต่าง ๆ มาใช้ในการดูแลสุขภาพได้เบื้องต้นโดยจะต้องได้รับการแนะนำจากปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างใกล้ชิด

ด้านประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อท้องถิ่นที่ยังคงสืบทอดและมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การเลี้ยงผีปู่ย่าจัดขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปี ผีปู่ย่าสื่อถึงวิญญาณของบรรพบุรุษของตระกูลที่ล่วงลับไปแล้วเป็นการถึงแสดงความกตัญญูที่มีต่อบรรพบุรุษ ส่วนประเพณีสรงน้ำพระธาตุจัดขึ้นในเดือน 8 เหนือ แรม 8 ค่ำ ของทุกปี จัดขึ้นที่วัดดอนมูลเพื่อสักการะพระธาตุ โดยเชื่อว่าเป็นการสรงน้ำพระพุทธรูปเจ้าหรือพระอรหันต์นั่นเอง การตานข้าวใหม่จัดทำขึ้นประมาณเดือนมกราคมเป็นช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวแล้วเสร็จใหม่ ชาวบ้านจะนำข้าวใหม่มาร่วมทำบุญ ตักบาตร ตานขันข้าวอุทิศส่วนกุศลให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าประเพณีที่ได้เลือนหายไปจากชุมชน ได้แก่ ประเพณีสู้ขลุ่ยควาย ในอดีตจะจัดขึ้นช่วงหลังจากที่ปลูกต้นกล้าข้าวเสร็จเรียบร้อยในช่วงทำนาปีเพื่อเป็นการขอขมาและเป็นการตอบแทนบุญคุณควายที่ช่วยในการทำนาและเป็นเครื่องทุ่นแรงให้กับชาวนา ปัจจุบันประเพณีสู้ขลุ่ยควายได้เลือนหายไปจากชุมชน เนื่องจากการมีเครื่องจักรยนต์เข้ามาแทนที่การใช้แรงงานจากควาย

การอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านดอนมูล มีผลการดำเนินการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยได้การคัดเลือกจากกรมป่าไม้ได้รับรางวัลชนะเลิศประชุมชนในระดับจังหวัดปี พ.ศ.2546 สืบเนื่องมาจากสาเหตุการบุกรุกทำลายป่าส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสิ่งต่าง ๆ และส่งผลเสียต่อคนในชุมชนเอง จนกระทั่งไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ป่าชุมชนร่วมกัน การอนุรักษ์ป่าชุมชนจะมีการจัดประเพณีที่สำคัญในทุก ๆ ปีคือการสืบชะตาป่า จัดขึ้นในช่วงประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคม เพื่อต้องการให้คนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในป่าชุมชน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านเกิดความตระหนัก ความรัก ความหวงแหนและต้องการที่จะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ช่วยกันเป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องดูแลป่าไม้ของชุมชน นอกจากนี้มีกิจกรรมสร้างแนวกันไฟ ทำฝายแม้ว ปลุกต้นไม้เพิ่มพื้นที่ป่า ร่วมกันทำความสะอาดพื้นที่ถากถางต้นไม้ที่รกร้างในป่าชุมชน เป็นต้น

2. ผลการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเมืองชุม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนหน่วยละ 1 ชั่วโมง โดยมีทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้หน่วยที่ 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หน่วยที่ 2 การละเล่นพื้นบ้านและอาหารพื้นบ้าน หน่วยที่ 3 งานหัตถกรรมพื้นบ้าน หน่วยที่ 4 สมุนไพรท้องถิ่น หน่วยที่ 5 วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น และหน่วยที่ 6 การอนุรักษ์ป่าชุมชน เวลา 1 ชั่วโมง

สรุปและอภิปรายผล

ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้ผู้วิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Dept Interview) แบบกึ่งโครงสร้างในรูปแบบอิสระ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ รวมไปถึงคนในชุมชนบ้านดอนมูลทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนเริ่มจากการที่ผู้คนจากตำบลห้วยสักได้เริ่มย้ายถิ่นฐานมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านดอนมูลเป็นกลุ่มแรกต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2477 ต่อมาผู้คนเริ่มมาเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากขึ้นรวมกลุ่มกันเป็นหมู่บ้านขึ้นตรงต่อเทศบาลตำบลเมืองชุม ระบบเศรษฐกิจของคนในชุมชนบ้านดอนมูลส่วนใหญ่จะพึ่งพาการทำเกษตรกรรมเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการทำนา ทำไร่มีนสำหรับหลัง ทำสวนผักผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการทำนาเป็นอาชีพหลักที่ทุกหลังคาเรือนจะต้องทำโดยมีการทำนาปีและการทำนาปรังซึ่งเป็นนานอกฤดูกกลาง เป็นการทำนาสลับปรับเปลี่ยนไปตลอดทั้งปี โดยเฉพาะรายได้จากการทำนาอยู่ที่ประมาณ 40,000 บาท ต่อปี (ขึ้นอยู่กับราคาข้าวในแต่ละปีและจำนวนนาที่ทำ) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านเมืองชุมในส่วนของการเล่นพื้นบ้านส่วนมากจะเป็นของเล่นที่เลือนหายไปจากชุมชนแล้วไม่ว่าจะเป็นบะซัง โกงกาง แข่งพายเรือ การละเล่นพื้นบ้านเกิดจากคิดค้นโดยนำเอาวัสดุที่พบในท้องถิ่นและดัดแปลงมาเป็นของเล่นพื้นบ้านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในสังคม ส่วนทางด้านโภชนาการ พืช ผัก ต่าง ๆ จะพบได้ทั่วไปในบริเวณรั้วบ้านของทุกหลังคาเรือนซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในชนิดของพืชผักที่ปลูก การประกอบอาหารในแต่ละมื้อก็จะได้จากการปลูกเองเป็นหลัก ในอดีตสัตว์ที่นิยมนำมารับประทานก็จะหาได้บริเวณป่าชุมชนหรือตามทุ่งนา สัตว์ที่นำมาประกอบอาหารได้แก่ หมูป่า หนูป่า ไก่ป่า ตุ่น มดแดง และส่วนที่หาตามหนอง คลอง บึง ได้แก่ กุ้งปลา หอย ปู เป็นต้น งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่พบในชุมชนจะเป็นลักษณะของงานจักสานซึ่งสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น งานจักสานเป็นงานเสริม หลังจากเว้นว่างจากการทำนา ได้แก่ การทำไม้กวาดทางมะพร้าว ผักมิด (ปอกที่สำหรับใส่มีด) กวยสลาก(ชะลอม) แซะ โซ ชุ่มไก่ หาม ซ่า ช้อง ตะแหลั่ว เปลและกูป (หมวก) และชุมชนมีปราชญ์ผู้คิดค้นนำเอาสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้เพื่อรักษาโรคเป็นการสืบทอดองค์ความรู้มาจากบรรพบุรุษ สมุนไพรที่นำมาใช้ในการรักษาตามฉบับของปราชญ์ท้องถิ่นมีตำรับยาที่สามารถรักษาโรคบางอย่างได้เช่น การรักษาโรคเกา การรักษาอาการเมาหัว โรคนี้่วและยาบำรุงกำลัง โรคเบาหวาน การรักษามะเร็งต่อมน้ำเหลือง เป็นต้น โดยการนำสมุนไพรที่พบในท้องถิ่นที่พบไม่ว่าจะเป็นมะขามป้อม บอระเพ็ด เถาวัลย์เปียง รากมะเฟือง รากมะดันขอ สมอไทย รากมะตูมมาเป็นส่วนผสมในการรักษาโดยสูตรจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับการรักษาโรคเฉพาะ

วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อท้องถิ่นมีความผูกพันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้คนไม่ว่าจะเป็นประเพณีสู่ขวัญควาย ประเพณีตานข้าวใหม่ ก้างข้าวแสดซึ่งเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับสังคมเกษตรกรรมยังคงมีความเชื่อเกี่ยวข้องกับการทำนาทั้งปวง วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนาเชื่อในเรื่องของความกตัญญูการทำความดีเพื่อส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิตของตน เช่น เลี้ยงผีปู่ย่า ประเพณีสงฆ์พระธาตุ คำหัวเจ้าพ่อ สิบชะตาหมู่บ้าน พิธีสิบชะตาป่า ความเชื่อเกี่ยวกับพ่อปู่บ้าน (เสี้ยบ้าน) ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมานั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนในสังคมจึงเป็นธรรมเนียมการปฏิบัติในการที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชุมชนจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อถึงวันสำคัญกันอย่างพร้อมเพรียงกัน จากการที่ชุมชนบ้านดอนมูลเป็นต้นแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนสืบเนื่องมาจากความเจริญงอกงามของพื้นที่ป่าชุมชนมากถึง 1,500ไร่ จึงส่งผลให้ป่าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยพืชพันธุ์ผืนป่าชนิด ชุมชนจึงได้การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนเพื่ออนุรักษ์ ดูแลป่าชุมชนโดยมีการตั้งกฎระเบียบและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับป่าชุมชนอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันลักลอบแสวงหาผลประโยชน์ในป่าชุมชนที่เป็นปัญหาที่สำคัญของป่าชุมชนแห่งนี้

2. นวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์การใช้หลักของเหตุและผลโดยประกอบไปด้วยวิธีการกำหนดปัญหาหรือการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน การรวบรวมหลักฐาน การวิพากษ์หลักฐาน การตีความหลักฐานและ การวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยเนื้อหาจัดทำขึ้นมีทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนหน่วยละ 1 ชั่วโมงรวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง โดยหน่วยที่ 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หน่วยที่ 2 การละเล่นพื้นบ้านและอาหารพื้นบ้าน หน่วยที่ 3 งานหัตถกรรมพื้นบ้าน หน่วยที่ 4 สมุนไพรท้องถิ่น หน่วยที่ 5 วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น หน่วยที่ 6 การอนุรักษ์ป่าชุมชน จากการเรียนรู้ทั้ง 6 หน่วยนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนผ่านกระบวนการหล่อหลอมทางการเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนรู้สึกร่วมกันว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนบ้านดอนมูล อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่า ลักษณะชุมชนบ้านดอนมูลเป็นกลุ่มคนพื้นเมืองส่วนใหญ่ที่ยังคงยึดถือรูปแบบวัฒนธรรม ประเพณีแบบดั้งเดิมอยู่ สภาพพื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่สำหรับการทำการเกษตรสอดคล้องกับสภาพสังคมที่พึ่งพาการทำเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำนาถือเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนและการดำรงชีวิตแต่ละครัวเรือนจะยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ภูมิปัญญาด้านงานจักสานถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ได้มีการสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษการจักสานจะเน้นการผลิตโดยอาศัยวัตถุดิบที่ได้จากธรรมชาติหาได้ในท้องถิ่น เช่น ต้นกก ไม้ไผ่ ใบมะพร้าว หวาย เป็นต้น ถือเป็นการนำสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์งานจักสานที่พบสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะงานจักสานที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงชีพเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมที่ผูกพันกับการเกษตร เช่น ไซ 2 งา ใช้สำหรับในการดักจับปลาในคลอง ไซหัวหมู เครื่องมือที่ใช้สำหรับดักจับปลาปู ตุ่มปลาไหลใช้ดักจับปลาไหล แซะ ใช้สำหรับใช้สำหรับช้อนปลา ปู กุ้ง หอยในท้องนา เป็นต้น ผลของความเชื่อดั้งเดิมก่อให้เกิดการสร้างงานจักสานของชุมชนเช่น การทำตาแหลว โดยชาวบ้านจะนิยมนำตาแหลวมาปักใน ثناหรือตามประตูบ้านเรือนมีความเชื่อว่าจะสามารถป้องกันผี ภัยต่าง หรือสิ่งที่ไม่ดีออกไปได้ การทำกล้วยสลากเพื่อใช้เป็นที่บรรจุสิ่งของในการทำบุญโดยเฉพาะในประเพณีตานกล้วยสลากเป็นการทำบุญใหญ่ที่จัดขึ้นเพื่อทำบุญให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วและเป็นการสร้างกุศลให้กับตนเอง ซึ่งการศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ของชุมชนบ้านดอนมูลสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบสังคมที่ยังคงยึดรูปแบบการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาทำให้เข้าใจทัศนคติของผู้อื่นสอดคล้องกับธิดา สารเยา (2529) ที่กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทำให้เราได้รู้ถึงโลกทัศน์ ความคิดของคน นอกเหนือไปจากเหตุการณ์หรือพฤติกรรมในประวัติศาสตร์ ภาพประวัติศาสตร์ที่ได้จากการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นพื้นฐานทำให้เข้าใจสังคมใดสังคมหนึ่งได้ ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชนที่มีพื้นที่ป่าไม่มากถึง1,500 ไร่ทำให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การอนุรักษ์ฟื้นฟูป่า และเป็นชุมชนต้นแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนมีจิตสำนึกความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันของสมาชิกที่สูงก่อให้เกิดประเพณีสืบชะตาป่าเพื่อเป็นการฟื้นฟูดูแล เพิ่มพื้นที่ป่าในทุก ๆ ปี โดยคนในชุมชนจะร่วมแรงร่วมใจจัดประเพณีดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความยั่งยืนของระบบการผลิตและความสมดุลของระบบนิเวศในป่าชุมชนเป็นอย่างมาก จากการศึกษาศาสตร์ท้องถิ่นช่วยสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ ทางสังคม จากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มาสู่ความสัมพันธ์ตามความเชื่อเรื่องอำนาจบารมีใน ศาสนา บนพื้นฐานของพัฒนาการทางวัฒนธรรมในการผลิตข้าวและสิ่งของดำรงชีพอื่น ๆ ที่มองเห็นได้จากประเพณีใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ท้องถิ่น ไม่ว่าจะประเพณีเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์หรือประเพณีฝังศพ และคติ ความเชื่อทางศาสนา ที่ปรากฏให้เห็นในศิลปกรรมร่วมสมัย (อานันท์ กาญจนพันธ์. 2543)

2. นวัตกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนเน้นผู้เรียนมีบทบาทในขณะจัดการเรียนรู้ เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรม และรูปแบบการสอนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านความรู้สึกรักคิด หรือ ค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งกำหนดวัดได้ด้วยการแสดงออกเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นลักษณะนิสัย(สิริวรรณ ศรีพหล. 2550 : 2 – 3) การบูรณาความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนและการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้ผู้เรียนผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับศศิพัชร จำปา (2558: 11) ได้กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าเป็นรายวิชาที่เหมาะสมในการตอบรับกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความ เข้าใจในประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่นตนเองจนเกิดความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่นของตน การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้เรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนหน่วยละ 1 ชั่วโมงรวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง โดยหน่วยที่ 1 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หน่วยที่ 2 การละเล่นพื้นบ้านและอาหาร หน่วยที่ 3 งานหัตถกรรมพื้นบ้าน หน่วยที่ 4 สมุนไพรท้องถิ่น หน่วยที่ 5 วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อท้องถิ่น หน่วยที่ 6 การอนุรักษ์ป่าชุมชน การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดในการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ ผู้เรียนที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา สภาพบริบทโดยทั่วไปของท้องถิ่นเพื่อจะสามารถที่จะเรียนรู้เรื่องราวความเป็นมาที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบันได้ว่ามีที่มาอย่างไร และเข้าใจในปัญหาที่ว่าชุมชนของตนเกิดขึ้นได้อย่างไรสอดคล้องกับ อิดา สาระยา (2529) ได้กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนำไปสู่การมองประวัติศาสตร์จากจุดยืนของท้องถิ่น สำนึกเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่เกิดขึ้น ทำให้คนสนใจประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนมากขึ้น การจัดการกิจกรรมจะให้ความสำคัญกับการสร้างสำนึกรักท้องถิ่นให้เกิดขึ้นในทุกๆ ครั้งเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและต้องการสืบสานสิ่งที่ดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนด้านของภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยอาจจะมีการจัดกิจกรรมให้กับชุมชน เช่น การจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการสร้างรายได้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตต่าง ๆ ในท้องถิ่น การส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นเพื่อเพิ่มยอดขาย เพื่อให้คนในชุมชนได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

2. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนสามารถจัดสรรเวลาได้ตามความเหมาะสม เนื่องจากบางกิจกรรมผู้เรียนอาจจะต้องมีการสร้างสรรค์ผลงาน ทำกิจกรรมกลุ่มรวมถึงการลงพื้นที่จริงซึ่งจะใช้เวลาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับระดับชั้นที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นเพียงแนวทางในการจัดกิจกรรมเท่านั้น ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของกิจกรรมในแต่ละหน่วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงวิธีในการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยละเอียดและสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุเชิงลึกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของชุมชนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ควรมีการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านดอนมูลในด้านของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเช่น แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งธรรมชาติ และแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ ซึ่งจะเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองของนักเรียน นักศึกษาตลอดจนประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นได้สะดวกมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนควรเพิ่มเติมในการให้ผู้เรียนได้สำรวจเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนด้วยตนเอง เพื่อจะได้เรียนรู้กระบวนการทางประวัติศาสตร์และสามารถนำกระบวนการเหล่านี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไปได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2553). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2552). องค์การแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. (2554). แนวคิดและแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทนิล.
- ธิดา สาระยา. (2529). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- ธิดา สาระยา. (2539). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ประวัติศาสตร์ที่สำคัญกับสังคมมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- นिति เอียวศรีวงศ์. (2519). ปรัชญาประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น.
- นिति เอียวศรีวงศ์. (2525). หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สุเทพ สุนทรเกษม (2540). ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคม วิทยาและวัฒนธรรม. เชียงใหม่: โกลบอลวิชั่น.
- ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. (2533). พระนครศรีอยุธยาในฐานะในศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา. พระนครศรีอยุธยา : ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2543). ความคิดทางประวัติศาสตร์และศาสตร์ของวิถีคิด. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ศศิพัชร จำปา. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2550). วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในประมวลสาระชุดวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้หน่วยที่5, บัณฑิตศึกษาศาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระบบ
พี่เลี้ยง ในรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับ
นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

The Development of Teacher Production and Training System through Contemplative
Education Research Based Learning and Coaching & Mentoring System in ESS 4807 Learning
Resource and Local Wisdom for Instructional Management in Social Studies for Student
teacher Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University

ไอลดา มณีภาค¹ ณัฐธิดา ดวงแก้ว² และ นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์³
Ilada Maneeakard^{1*} Nuttida doungeaw² and Nichaphat Chaisenbodin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์
ผู้สอน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการ
เรียนรู้สังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ประกอบด้วย 1) แบบสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน 2) แบบสะท้อนพฤติกรรมการ
เรียนรู้ของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยการจัดการเรียน
การสอนมี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : จิตปัญญาศึกษา วิจัยเป็นฐาน ระบบพี่เลี้ยง

¹ อาจารย์ โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: ilada.maneeakard@gmail.com 084-7401877

² อาจารย์ โปรแกรมสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: Nuttidaning31@gmail.com เบอร์โทร 099-1192727

³ อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: nichaphat.crru@gmail.com เบอร์โทร 086-3718363

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้ามหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research was aimed to: 1) To study the opinions of students on learning activities of instructors and 2) To study student behavior in ESS 4807 Learning Resource and Local Wisdom for Instructional Management in Social Studies. The sample group used in the research was Bachelor of Education Program Social Studies Program senior Chiang Rai Rajabhat University school year 2562 25 person which is obtained through specific selection. The tools used in this research 1) Reflecting students' opinions on instructional management of teachers and 2) Reflecting the learning behavior of students. Analyze data using Mean, Standard Deviation and Research Percent the opinions of students on learning activities of instructors at a very good level by Mean 3.62 and Standard Deviation 0.51 and Study of student learning by Teaching Management have 3 partition before learning, learning, after leaning Found that Students have better learning behaviors.

Keywords: Contemplative Education, Research Based Learning, Coaching& Mentoring System

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนามนุษย์ดังที่ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau. 1976: 168) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาว่า พี่เข็เติบโตด้วยการเพาะปลูก มนุษย์จะเจริญงอกงามได้ด้วยการศึกษา สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มี จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และให้ถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ แต่จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่าการเรียนการสอน มีลักษณะมุ่งเน้น การท่องจำ เน้นเนื้อหาการสอนมากกว่าการให้ผู้เรียนฝึกคิด วิเคราะห์และการประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญใน เรื่องของคะแนน (นิภาพรณ เจนสันติกุล. 2554: 36) ซึ่งยังไม่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยจะเน้นให้ ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้วิจัยได้นำแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระบบที่เลี้ยงมาบูรณาการกับรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยจุดมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา ตามที่ ประเวศ วะสี (2554) ได้กล่าวไว้คือ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง ได้แก่ การเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งอย่างลึกซึ้ง และ สอดคล้องกับความเป็นจริง เกิดความรัก ความเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน และการเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของการเข้าถึงความจริงสูงสุด คือ ความจริง ความดี ความงาม และนำไปสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมและโลก กระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวได้มีการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จะเห็นได้ว่าการใช้วิจัยเป็นฐานเป็น แนวคิดที่เหมาะสมต่อความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในปัจจุบันเนื่องจากมีประโยชน์และผลที่เอื้อต่อสรรถนะ ในการเรียนของผู้เรียน ดังเช่น จุฑาพร ธรรมชาติ (2555) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้วิจัยเป็นฐานในการสอนให้กับนักศึกษาว่า ช่วยฝึกให้ผู้เรียนตั้งปัญหาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ฝึกทักษะวิจัยให้แก่ผู้เรียน และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ หนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริงด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการแนวคิดระบบที่เลี้ยงซึ่ง วิลลภ สุระกำพล ธร (2548:156) ให้ความหมายของคำว่าที่เลี้ยง คือ บุคคลที่มีความน่าเชื่อถือที่อุทิศตนเองเพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่น ทำหน้าที่เป็นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปรึกษา ผู้ชี้แนะ ที่เลี้ยงจะดูแลให้บุคคลนั้นมีพัฒนาการที่ดีจนประสบความสำเร็จในงานที่ดำเนินอยู่ อาจรวมถึงความสำเร็จในวิชาชีพซึ่งระบบดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังเป็นส่วนช่วยในการปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากการฝึกหัดและ การได้รับประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 7) ได้ให้ ความหมาย การเรียนรู้ ว่าหมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับ ประสบการณ์ ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น และอารี พันธมณี (2546 : 176) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการ ฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิ ภาวะ พืชยาต่างๆ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนามนุษย์ ดังนั้นจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน และศึกษาพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อที่จะเป็น ตัวช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน ในรายวิชา ESS 4807 แหล่ง การเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ จัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative education) มีรากฐานจากแนวคิดเรื่องไตรยางค์แห่งการเรียนรู้ (ประเวศ ะสี, 2554) ได้แก่

1. การเรียนรู้ในฐานวัฒนธรรมเพื่อการทำเป็น คือเอาวิถีชีวิตร่วมกันเป็นตัวตั้ง ไม่เอาวิชา เป็นตัวตั้ง
2. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อ การคิดเป็น คือใช้เหตุผลวิเคราะห์สังเคราะห์ให้สิ่งที่รับรู้กลายเป็น ความรู้ที่คมชัดลึกยิ่งขึ้น
3. การเรียนรู้ด้วยจิตตปัญญาศึกษา เพื่อความรู้แจ้ง คือการศึกษาจากการดูจิตของตนเองแล้วเกิดปัญญา โดยมี เป้าหมายหลักให้ผู้เรียนตื่นรู้ เกิดจิตสำนึกใหม่ เกิดการ เปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง (Individual transformation) เปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเพื่อนมนุษย์และ ธรรมชาติ เพื่อเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานใน องค์กร (Organization transformation) ทำให้คนในองค์กร และชุมชน เคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าของกันและกันอย่างลึกซึ้ง จนเชื่อมประสานเป็นการ เปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทางสังคม (Social transformation) เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติอย่าง แท้จริง

จุดมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา (ประเวศ ะสี. 2554)

1. การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง ได้แก่ การเกิดความรู้ ความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งอย่าง ลึกซึ้ง และ สอดคล้องกับความเป็นจริง เกิดความรัก ความเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน
2. การเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของการเข้าถึงความจริงสูงสุด คือ ความจริง ความดี ความงาม และ นำไปสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมและโลก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปรัชญาพื้นฐานของการจัดการกระบวนการเรียนรู้แนว จิตปัญญาศึกษา (ประเวศ วะสี, 2554)

1. ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (humanistic value) คือ เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีความจริง ความดี และความงาม ในตนเอง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ จึงไม่ใช่การ "สอน" แต่ เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ศักยภาพภายในที่มีอยู่แล้วสามารถ พัฒนาขึ้น เพื่อให้เกิดการเติบโตจากภายใน

2. กระบวนทัศน์องค์รวม (holistic paradigm) คือ ทักษะที่มองเห็นว่าธรรมชาติ สรรพสิ่ง คือ การเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติต่อสรรพสิ่งไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วย ทักษะที่มองเห็นว่า มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่ง และสรรพสิ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางสรรพสิ่ง เน้นความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างการเปลี่ยนแปลงตนเองและ การเปลี่ยนแปลงโลก

แนวคิดระบบพี่เลี้ยง

วัลลภ สุระกำพลธร (2548:156) ให้ความหมายของคำว่าพี่เลี้ยง คือ บุคคลที่มีความน่าเชื่อถือที่อุทิศตนเองเพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่น ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้ชี้แนะ พี่เลี้ยงจะดูแลให้บุคคลนั้นมีพัฒนาการที่ดีจนประสบความสำเร็จในงานที่ดำเนินอยู่ อาจรวมถึงความสำเร็จในวิชาชีพ

ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย วงศ์วิเศษ (2548:17-18) ให้ความหมายของคำว่าพี่เลี้ยงคือ บุคคลที่ทำหน้าที่ในระบบพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษา แนะนำในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดช่วยเหลือและให้กำลังใจเป็นส่วนตัวมากกว่าซึ่งจะมุ่งเน้นให้คนที่อยู่ภายใต้การดูแลมีความแข็งแรงเชื่อมั่นในตนเองสามารถทำงานได้เองตามลำพังและประสบความสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้ และยังสอดคล้องกับ ยอดหทัย เทพธรานนท์และประมวธ ตั้งบริบูรณ์รัตน์(2552:18) ให้ความหมายของระบบ พี่เลี้ยง ในองค์กรว่า พี่เลี้ยงซึ่งใกล้ชิดและสื่อความหมายในสังคมไทยใช้คำว่าพี่เลี้ยงมานานแล้ว เช่น พี่เลี้ยงนักกีฬา พี่เลี้ยงนัก มวย หรือแม้กระทั่งพี่เลี้ยงที่เลี้ยงเด็กตามบ้าน อย่างไรก็ตามเพิ่งจะใช้คำว่าพี่เลี้ยงในวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและวิจัยเมื่อไม่นานมานี้เอง คำดั้งเดิมที่ใช้ในสถาบันการศึกษาและมีความหมาย คล้าย ๆ กันคือ "Adviser" ซึ่งภาษาไทยใช้อาจารย์ที่ปรึกษาความจริงแล้ว "Adviser" และ "Mentor" มีความแตกต่างกันอยู่บ้างโดย "Mentor" จะทำหน้าที่ "Mentoring" คือให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือให้กำลังใจเป็นพิเศษ เป็นส่วนตัวมากกว่า มุ่งเน้นให้คนที่อยู่ภายใต้ การดูแลมีความแข็งแรงเชื่อมั่นในตนเอง สามารถทำงานได้ตามลำพังและประสบความสำเร็จ ดังที่ตั้งเป้าหมาย ไว้ซึ่งผิดกับ "Adviser" ซึ่งทำหน้าที่ "Advising" ซึ่งมีลักษณะออกไปในทางให้คำปรึกษาคำแนะนำตาม หน้าที่ไม่มีจิตใจผูกพันใด ๆ ทำให้เห็นชัดว่าอาจารย์บางท่านเป็น "Adviser" ได้แต่เป็น "Mentor" ไม่ได้

พี่เลี้ยง หมายถึง บุคคลที่ทำให้ผู้อื่นมีความเจริญและพัฒนาผู้รับการดูแลด้านส่วนตนด้านอาชีพพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ระดับอาวุโสและมีอำนาจมากกว่ามีความน่าเชื่อถือเป็นผู้ที่อุทิศตนเองเพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่น ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา แนะนำในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดช่วยเหลือให้กำลังใจมุ่งให้คนที่อยู่ภายใต้การดูแลมีความแข็งแรงเชื่อมั่นในตนเองสามารถทำงานได้เองตามลำพังประสบความสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้และมีพัฒนาการที่ดีจนประสบความสำเร็จในวิชาชีพ

ลักษณะและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน

การใช้วิจัยเป็นฐานถือเป็นแนวคิดที่สำคัญโดยมีการปรับประยุกต์ใช้ในหลายหน่วยงานทำให้เกิดรูปแบบและลักษณะการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ดังเช่น กฤษดา กรุดทอง (2562) เสนอรูปแบบการใช้วิจัยเป็นฐาน ในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย (1) เรียนรู้ผลการวิจัย/ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน (2) เรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย/การสังเคราะห์งานการวิจัย (3) เรียนรู้วิชาวิจัย/วิธีทำวิจัย (4) เรียนรู้จากการทำวิจัย/รายงานเชิงวิจัย (5) เรียนรู้จากการทำวิจัย/ร่วมทำโครงการวิจัย (6) เรียนรู้จากการทำวิจัย/วิจัยขนาดเล็ก (7) เรียนรู้จากการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ มณฑา ชุ่มสุคนธ์และนิลมณี พิทักษ์ (2559) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยใน 2 ลักษณะ คือ การใช้ผลของการวิจัยเป็นเนื้อหาที่สอน และใช้กระบวนการการวิจัยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเกิดองค์ความรู้ในเรื่องที่สนใจและต้องการศึกษา นอกจากนี้ มณฑา ชุ่มสุคนธ์และนิลมณี พิทักษ์ (2559) ยังได้สรุปงานวิจัยของตนว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การวางแผน ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน ขั้นที่ 4 ผู้เรียนเก็บข้อมูลภาคสนาม และขั้นที่ 5 วิเคราะห์และรายงานผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จะเห็นได้ว่าการใช้วิจัยเป็นฐานเป็นแนวคิดที่เหมาะสมต่อความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในปัจจุบัน เนื่องจากมีประโยชน์และผลที่เอื้อต่อสรรณะในการเรียนของผู้เรียน ดังเช่นจุฑาพร ธรรมชาติ (2555) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้วิจัยเป็นฐานในการสอนให้กับนักศึกษาว่า ช่วยฝึกให้ผู้เรียนตั้งปัญหาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ฝึกทักษะวิจัยให้แก่ผู้เรียน นักศึกษามีค่านิยมและยึดความรู้พื้นฐานด้านการวิจัย ทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการวิจัย และคุณลักษณะทางกรวิจัยสูงขึ้น เช่นเดียวกับสรจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด่านสวัสดิ์ (2555) ที่เสนอว่า เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริงด้วยตนเอง มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผลประกอบ รวมทั้งสามารถค้นหาปัญหาของตนเอง ตั้งคำถามและตอบคำถามที่ตนเองต้องการทราบจากบทเรียน โดยการค้นคว้าและเลือกสรรข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและแสดงขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

1.1 ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2562

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

นักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ห้อง AA ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่

2.1 แบบสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน

2.2 แบบสะท้อนพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

3. ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระบบที่เลี้ยง

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 ผู้วิจัยวางแผนออกแบบการเรียนรู้อย่างสร้างแผนบริหารการสอนที่บูรณาการแนวคิดจิตปัญญาศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน และการใช้ระบบที่เลี้ยง แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.4 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนและแบบสะท้อนพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างที่วางแผนและเตรียมการสอนไว้ ขณะที่ดำเนินการสอน จะมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่พบและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

3.6 ประชุมเพื่อติดตามประเมินผล และวิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานตามข้อค้นพบที่เกิดขึ้น

4. ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์จากแบบสะท้อนความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ผลความก้าวหน้าเรียนของผู้เรียนจากแบบสะท้อนพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

ที่	การจัดการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1	ด้านการกำหนดจุดประสงค์	3.68	0.48	ดีมาก
2	ด้านการออกแบบการเรียนการสอน	3.76	0.44	ดีมาก
3	ด้านการวัดและประเมินผล	3.48	0.59	ดี
4	ด้านการใช้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้	3.56	0.51	ดีมาก
	รวม	3.62	0.51	ดีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

ที่	พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา	การจัดการเรียนรู้					
		ก่อนเรียน		ระหว่างเรียน		หลังเรียน	
		N	ร้อยละ	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
1	ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน	15	60.00	21	84.00	24	96.00
2	ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	17	68.00	22	88.00	25	100.00
3	ด้านการประเมินการเรียนรู้และนำผลการประเมินไปใช้	15	60.00	20	80.00	25	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบไปด้วยพฤติกรรมด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินการเรียนรู้และนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งในแต่ละด้านมีการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

สรุปอภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ซึ่งแต่ละด้านประกอบไปด้วย ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมิน และด้านการใช้ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ การสอนและการเรียนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน การสอนเป็นการตั้งใจกระทำให้เกิดการเรียนรู้ การสอนที่ดีย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ดังที่ อาภรณ์ใจเที่ยง (2546) ได้กล่าวว่าการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบ หลายด้านโดยมีอาจารย์ นักศึกษา และเนื้อหาที่สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน อาจารย์เป็นบุคคลสำคัญที่จะจัดระบบการเรียนการสอน ให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่ที่สำคัญคือ ศึกษาเล่าเรียน โดยมีความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับเนื้อหาที่สอน อาจารย์จะต้องจัดเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กัน และเหมาะสมกับผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษากิจการการเรียนรู้ที่ดีจึงต้องพิจารณา ทั้งองค์ประกอบของการเรียนการสอน ร่วมกับการตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเองทั้งอาจารย์และนักศึกษาที่มองเห็นคุณค่าความสำคัญของเนื้อหาวิชาที่เรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนการศึกษา (Billings, 2003; Koh, 2008; Rossetti & Fox, 2009; Simmonds, Foster, & Zurek, 2009) มีเค้าโครงของเนื้อหาวิชาที่ ต้องเรียนเพื่อให้นักศึกษาได้ทราบว่าจะเรียนอะไร เรียนไปทำไม และมีประโยชน์อย่างไร และมีการสะท้อนกลับ (feedback) พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบไปด้วยพฤติกรรมด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินการเรียนรู้และนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งในแต่ละด้านมีการจัดการเรียนการสอน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยมีการแบ่งพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยนักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน (เช่น ศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชาก่อนเรียน ทบทวนเนื้อหาก่อนเรียน) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมกลุ่มหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ปฏิบัติกิจกรรม/ภาระงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง จัดทำผลงาน/ชิ้นงานที่คิดและลงมือทำด้วยตนเอง และส่งงานตรงเวลา/ก่อนเวลาเสมอ 3) ด้านการประเมินการเรียนรู้และนำผลการประเมินไปใช้ โดยนักศึกษามีการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ยอมรับผลการประเมินจากเพื่อนหรืออาจารย์ และนำผลประเมินไปปรับปรุง/พัฒนาการเรียนรู้อย่างตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่านักศึกษาดังใจเรียน มีความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และพยายามพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญจิรา อนันต์ (2546) ที่ได้ให้ความหมายความเอาใจใส่การเรียนว่า หมายถึง วิธีการเรียนที่นักเรียนนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน และปฏิบัติฝึกฝนเป็นประจำจนกลายเป็นนิสัย โดยเฉพาะการทำงานที่เกี่ยวกับการเรียนและการใช้เวลาในการเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับ ชัชลณี จุ่งพิวัฒน์ (2547) ได้อธิบายความขยันหมั่นเพียรในการเรียนว่า คือ การแสดงออกของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความบากบั่น ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และพยายามทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การตั้งใจมุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทางการเรียน พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและไม่ละทิ้งการเรียนเมื่อประสบอุปสรรคหาคำทางแก้ไข

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และระบบพี่เลี้ยง ในรายวิชา ESS 4807 แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสำหรับนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์และเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และความร่วมมือของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขอขอบพระคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ขอขอบพระคุณคณาจารย์โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุดาพร ปัญญาพุกข์ อาจารย์ ดร.สุธาสิณี ศรีวิชัย อาจารย์ยวสันต์ วรรณรัตน์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณ อาจารย์ณัฐธิดา ดวงแก้ว และอาจารย์นิชาพัฒนา ไชยเสนบดินทร์ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ซึ่งเป็นที่มีส่วนร่วมวิจัย รวมถึงนักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ห้อง AA ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านสังคมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกศรา รักชาติ. (2549). **องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Awakening Organization)**. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน).

กฤษดา กรุดทอง. (2562) . **การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (RBL)**. เข้าถึงได้จาก :

<https://isdc.rsu.ac.th/weblog/>. (20 สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2563).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ขวัญจิรา อนันต์. (2546). การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโท กศ.ม , สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการเขียนของนักวิชาการที่เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ซุสลินี จุงพิวัฒน์. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเวียงสระ อ.เวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี. ปริญญาโท กศ.ม., สาขาจิตวิทยาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภาพรธรรม เจนสันติกุล. (2554). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : บทพิสูจน์ทางทฤษฎี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 22(1). 36-47.
- มณฑา ชุ่มสุคนธ์และนิลมณี พิทักษ์. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิจัยเป็นฐาน (RBL) ในการสอนรายวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 39 ฉบับที่ 4 หน้า 41-52.
- มนตรี ภูมิ. (2549). ศาสตร์แห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จ: มรดกปรัชญาจีนโบราณศาสตร์ยกระดับวิถีชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี.
- ยอดหทัย เทพธานนท์. (2548). Mentor-Mentee-Mentoring : ศาสตร์และศิลป์ของการเป็นนักวิจัยที่ดี. ปทุมธานี : มูลนิธิบัณฑิตสภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิปัตติตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Open Worlds.
- สรจิตต์ เดชอมรชัย และชนยา ด้านสวัสดิ์. (2555). ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง 1 สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 8(2). 49-64.
- สุจิตรา ธนานันท์. (2548). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development). กรุงเทพมหานคร: ที พี เอ็นเพรส.
- สุเดือนเพ็ญ คงกะจันทร์และคณะ. (2550, 24 สิงหาคม - 3 กันยายน). Coaching/Mentoring. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรนักบริหารงานส่งเสริมสุขภาพ ระดับกลาง สมุทรสาคร. รุ่นที่ 6 / 2550.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. 2553. หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- อาภรณ์ ภูวิทยาพันธุ์. (2548). สอนงานอย่างไรให้ได้งาน (Coaching). กรุงเทพมหานคร : เอชอาร์เซ็นเตอร์จำกัด.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : ไยโหม เอ็ดดูเคท.
- Billings, D. M. (2003). What does it take to be a nurse educator? *Journal of Nursing Education*, 42(3), 99-100.
- Cleland, J., Arnold, R., & Chesser, A. (2005). Failing finals is often a surprise for the student but not the teacher: Identifying difficulties and supporting students with academic difficulties. *Medical Teacher*, 27(6), 504-508.
- Higgins, R., Hartley, P., & Skelton, A. (2002). The conscientious consumer: Reconsidering the role of assessment feedback in student learning. *Studies in Higher Education*, 27(1), 53-64.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน The development of critical reading taught By problem based learning approach

นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์¹ ณัฐธิดา ดวงแก้ว² และไอลดา มณีภาค³
Nichaphat Chaisenbodin, Nuttida Doungkeaw and Ilada Maneekard

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่าง มีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 49 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ / การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare 3rd year student's critical reading ability before and after being taught by the problem based learning approach 2) to study opinions of 3rd year student towards management of the learning concept of problem based learning approach.

The sample used in the study were 3rd year student during the second semester of the academic year 2019. Forty nine students were selected the classroom as a unit. The research instruments were 1) lesson plans constructed along with ideas of problem based learning approach. 2) a test of critical reading ability and 3) a questionnaire inquiring student opinions about the implementation of problem based approach. The data were analyzed by mean ($\bar{x}$), standard deviation, t-test Dependent and content analysis.

The results of this research were as follows :

1. The critical reading ability of 3rd year student after using the problem based learning approach was significantly higher than before at the .05 level.
2. The opinions of 3rd year student towards learning the problem based learning approach were highly positive.

Keywords : Critical Reading / The problem based learning approach

¹ อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: nichaphat.crru@gmail.com เบอร์โทร 086-3718363

² อาจารย์ โปรแกรมสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: nuttidaning31@gmail.com เบอร์โทร 099-1192727

³ อาจารย์ โปรแกรมสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: ilada.maneekard@gmail.com เบอร์โทร 084-7401877

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ภาษานอกจากจะใช้สื่อความหมายแล้วยังใช้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย ทำให้บุคคลต่าง ๆ สามารถติดต่อเข้าใจกันได้ ภาษาจึงเป็นเครื่องมือทางสังคมที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เสริมสร้างสติปัญญา และความรู้สึกนึกคิด ซึ่งสามารถสื่อสารผ่าน ทักขะ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

การสอนภาษาไทยในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อสื่อสารกับ ผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาเพื่อแก้ปัญหา ในการดำรงชีวิต การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ นั้นจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน ทั้ง 5 ทักษะ คือ การอ่าน การฟัง การพูด การดู และการเขียน ในบรรดา 5 ทักษะ ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ และใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการแสวงหาความรู้มีบทบาท สำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกวัย ในสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคของระบบข้อมูล ข่าวสาร หรือที่เรียกว่า สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Society) เป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคของสื่อที่แพร่หลาย ซึ่งการรับข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ จะต้องอาศัยทักษะการอ่านควบคู่ ไปกับการใช้วิจารณญาณในการรับสาร ผู้อ่านต้องเข้าใจสาร และสามารถวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ หรือที่ เรียกว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reading) ซึ่งถือเป็นความสามารถในการอ่านระดับสูง ธิดา โมกข์รัตน์ และนภลัย สุวรรณธาดา (2526 : 567) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิด วิเคราะห์ ไตร่ตรอง และประเมินค่าได้ว่าข้อความ หรือเรื่องที่อ่านนั้นสิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความประกอบ และสามารถแยกข้อเท็จจริง ออกจากความคิดเห็นของผู้เขียนเสนอแก่ผู้อ่าน รวมทั้งประเมินได้ว่าผู้เขียนสื่อสารได้ตามต้องการหรือไม่ การอ่านอย่างมี วิจารณญาณจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับวัยเรียน และมีบทบาทสำคัญยิ่งในการศึกษาระดับสูง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem-based learning (PBL) เป็นการเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ เรียนรู้เกิดขึ้นจากการเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อมาใช้แก้ปัญหาที่ได้รับมอบหมายอย่างมีกระบวนการและขั้นตอน กล่าวคือ ผู้เรียน ใช้ปัญหาเป็นบริบทในการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหาทำให้ได้ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์และเป็นความรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริง เป็นเทคนิคที่ออกแบบขึ้นเพื่อใช้สอน แก้ปัญหา ซึ่งถ้านำไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักการแนวทางการประยุกต์ใช้ก็จะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เทคนิค การใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) คือ บทบาทของการเรียนการสอนจะเน้นที่ผู้เรียนไม่ใช่ ผู้สอน ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปของโจทย์ปัญหา (Problem) จัดหาทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resource) ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่อแสวงหาความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ผู้สอนทำหน้าที่เป็น ผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเทคนิคการใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นเทคนิคการสอนที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนาเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพราะสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ใช้วิจารณญาณในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และตัดสินใจ นักศึกษาได้พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้วิธีการใช้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณในการ แสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือ ในการจัดการปัญหาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเทคนิคการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ ผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นการอ่านอย่างพิถีพิถัน เป็นกระบวนการขั้นสูงที่ผู้อ่านจะต้องประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ธิดา โมสิกรัตน์ และนภลัย สุวรรณธาดา (2526: 567) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิด วิเคราะห์ ใคร่ครวญ และประเมินค่าได้ว่าข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้นสิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความประกอบ และสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นของผู้เขียนเสนอแก่ผู้อ่าน รวมทั้งประเมินได้ว่าผู้เขียนสื่อสารได้ตามต้องการหรือไม่

ประเทิน มหาพันธ์ (2530: 173) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นการอ่านอย่างพิถีพิถัน คือการอ่านอย่างรอบคอบ ลึกซึ้ง เป็นการคิดที่มีต่อเรื่องราวที่ได้จากหนังสือ ผู้อ่านต้องใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินความคิดของผู้เขียนว่าเป็นไปในลักษณะใดมากกว่าการเห็นชอบไปกับความคิดของผู้เขียนโดยสิ้นเชิง

Smith (1963: 167, อ้างถึงใน สมันตา วีรกุล, 2547: 33) กล่าวว่า การอ่านขั้นวิจารณ์ญาณนั้น เป็นการอ่านขั้นสูงสุดของการอ่านอย่างมีความหมาย คือ ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่เห็นเป็นตัวอักษร เป็นการอ่านด้วยการสืบสวนสอบสวน และมีความพอใจในการค้นหาความจริง สามารถประเมินหรือตัดสินใจว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง หรือความลำเอียงของผู้แต่ง และจะต้องสามารถวิจารณ์โดยใช้ความเห็นเป็นส่วนตัวที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของผู้เขียน โดยใช้ประสบการณ์จริง หรือเหตุผลเป็นเกณฑ์

Cooper and others (1998) ให้ความหมายโดยสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นการกำหนดผู้อ่านให้ประเมินตัดสินเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน การตัดสินขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม และความรู้ของผู้อ่าน หรืออาจขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเกณฑ์ที่คิดขึ้นมาจากข้อมูลของผู้อื่น เช่น ครู หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการคิด เป็นผลของการตรึงตรองของผู้อ่านซึ่งควรจะมีปรากฏในขณะที่อ่านตลอดเวลา ผู้อ่านควรจะต้องตัดสินและประเมินในสิ่งที่อ่านได้

สรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ หมายถึง การอ่านขั้นสูงที่ต้องใช้กระบวนการคิดพิจารณา สิ่งที่อ่านอย่างมีเหตุผล ผู้อ่านต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้แต่ง รู้จุดประสงค์ในการแต่ง สามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจัย ตีความ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้

ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา

นภา หลิมรัตน์ (2540: 12-13) กล่าวว่า การเรียนแบบ Subject-based Learning หรือ การเรียนแบบเดิม (Traditional Lecture) นักศึกษาจะต้องอ่านหนังสือ เรื่องราวทั้งหมดเพื่อจะได้ครอบคลุมให้มากที่สุด สิ่งที่นักศึกษาจะไปศึกษามากเป็นสิ่งที่กำหนดโดยครู ครูเป็นคนคิดว่าอะไร ที่นักศึกษาต้องรู้ ในขณะที่ PBL นักศึกษาต้องค้นให้พบว่า เขาต้องรู้อะไรที่เกี่ยวกับปัญหานั้นบ้าง รูปแบบของ PBL อาจจะเป็นโครงการทำวิจัย การเรียนรู้จาก Case จากสถานการณ์คืบขันบางอย่าง หรือแม้แต่สถานการณ์ทางคลินิก วิธีเรียนจะเรียนแบบมีการชี้แนะโดยครู มีการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม หรือการทำกลุ่มย่อย (Small- Group Learning) Subject Based Learning เริ่มต้นบอกว่าต้องเรียนอะไร เรียนแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ที่เรียนมา Problem Based Learning เริ่มต้นให้ปัญหากำหนดสิ่งที่ต้องเรียนประยุกต์แก้ปัญหา

อรพรรณ ลือบุญรัชชัย (2543: 70) กล่าวว่า การสอนแบบยึดปัญหาเป็นหลักเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหา และแสวงหาคำตอบด้วยตนเองการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยปัญหา เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ปัญหา ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่คล้ายกับการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และให้ผู้เรียนมีการทำงานเป็นทีม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทองจันทร์ หงศ์ดารมภ์ (2544: 5) กล่าวว่า การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็น ตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะไขหาคำความรู้ เพื่อแก้ปัญหา ทั้งนี้ โดยเน้นให้ผู้เรียนตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองต้องการแสวงหา และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่มผู้เรียน โดยครูผู้สอนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องน้อยที่สุด

มนสภรณ์ วิฑูรเมธา (2544: 57) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นเทคนิคที่ใช้ปัญหา/สถานการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองร่วมกับการทำงาน เป็นกลุ่มอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้

วัชรา เล่าเรียนดี (2547: 72) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นยุทธวิธี ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดแบบหนึ่งที่จัดกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือเป็นฐานสำหรับกิจกรรม การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ โดยที่ปัญหานั้นจะต้องทำให้ผู้เรียนสนใจ ต้องการแสวงหาค้นคว้าหาเหตุผลมาช่วยแก้ปัญหา หรือทำให้ปัญหานั้นชัดเจน มองเห็นแนวทางแก้ไขซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของผู้เรียนได้

วัลลี สัตยาชัย (2547: 16) กล่าวว่า การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ วิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาเป็น ตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการ แก้ปัญหา โดยที่มีได้มีการศึกษาหรือเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวมาก่อน

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้ปัญหาหรือ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการกลุ่มย่อย มาใช้ในการศึกษา อภิปรายปัญหา หาแนวทางแก้ไขปัญหา และสามารถนำความรู้ที่นำไปประยุกต์ ใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีจุดมุ่งหมายพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2548: 77-78) อธิบายไว้ว่าการเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และนำไปใช้ได้ จึงให้ความสนใจโดยนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาที่มีขอบเขตเนื้อหาวิชา กว้างขวางที่ยากจะทำให้ผู้เรียนรู้และจดจำได้หมดเพียงในช่วงระยะเวลาที่เรียน และยากที่จะนำไปใช้จริงเมื่อสำเร็จการศึกษา แต่ การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนจำและนำไปใช้ได้ เพราะเป็นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำด้วยตนเอง จุดประสงค์สำคัญของการเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐานมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ดังนี้

1. ค้นพบองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ด้วยตนเอง
2. ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้ความรู้ที่ตนมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพิ่มพูนความรู้และปรับปรุงความรู้ของตนเองสามารถนำไปใช้เมื่อประสบปัญหาใหม่ได้
4. พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Barrows and Tamblyn (1980, อ้างถึงใน มนสภรณ์ วิฑูรเมธา, 2544: 57-58) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบใช้ ปัญหาเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอยู่ 2 ประการ คือ

1. นักศึกษาสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาการได้ตามความต้องการ
2. สร้าง และพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา

การที่นักศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ อาจารย์ผู้สอนจะต้องจัดสภาพการณ์หรือเงื่อนไข ที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้ 3 ขั้นตอน คือ

1. การกระตุ้นความรู้เดิม (Activation of Prior Knowledge) ความรู้เดิมของนักศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้มาก จึงควรกระตุ้นความรู้เดิมออกจากความทรงจำของนักศึกษาให้นำมาใช้ได้มากที่สุด สำหรับเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ใหม่
2. เสริมความรู้ใหม่ที่เฉพาะเจาะจง (Encoding Specificity) ส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้เดิมมาเป็นรากฐานในการ เรียนรู้ใหม่จะช่วยให้เข้าใจข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่มากขึ้น ยิ่งมีความคล้ายคลึงระหว่างสิ่งที่เรียนรู้ และสิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เท่าไรก็ยังเรียนรู้ได้ดีมากเท่านั้น นอกจากนั้นประสบการณ์ที่จัดให้นักศึกษาควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ตรงกับสิ่งที่เขาจะต้องปฏิบัติทางวิชาชีพ

3. ต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ (Elaboration of Knowledge) ความรู้เข้าใจในข้อมูลต่าง ๆ จะสมบูรณ์ได้ หากนักศึกษามีโอกาสเสริมต่อความเข้าใจนั้น โดยการกระทำหลายอย่าง เช่น การตอบคำถาม การจดบันทึก การอภิปราย การสรุป และการทดสอบสมมติฐาน สิ่งเหล่านี้ จะช่วยให้เกิดการจดจำได้แม่นยำและสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว

จากข้อมูล ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มีวัตถุประสงค์ และหลักการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ที่จำเป็นด้วยตนเอง ตระหนักถึงปัญหา สร้างและพัฒนาทักษะ ในการแก้ปัญหาและทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยเป็นแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (The One-Group Pretest – Posttest Design) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและแสดงขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 49 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 49 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มี 3 ประเภท ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย (5 ปี) พุทธศักราช 2558 การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำผลการประเมิน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย (5 ปี) พุทธศักราช 2558 ทฤษฎีหลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีสาระเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (test blueprint) จากนั้นสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย 2 ท่าน และ ด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำไปหาค่าหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ยอมรับได้

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยประโยคข้อความ จำนวน 15 ข้อ นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) ผลการทดสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักศึกษา ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 60 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที เพื่อวัดพื้นฐานด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลอง ตรวจสอบให้คะแนนและหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น 5 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง

3.3 หลังทดลองผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับทดสอบก่อนเรียนแต่สลับข้อสอบสลับตัวเลือก ตรวจสอบให้คะแนนและหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.4 ผู้วิจัยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและเพื่อสรุป ผลการทดลอง ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำคะแนนมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากนั้นวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางและความเรียง

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ รองลงมา นักศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดเท่ากัน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นพบปัญหาด้วยตนเอง ทำความเข้าใจปัญหา โดยร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในสถานการณ์ที่อาจารย์กำหนดให้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน คือ

1. ชี้แนะ เป็นการแนะนำเบื้องต้นให้นักศึกษาเห็นกระบวนการ และเรื่องที่จะเรียนทั้งการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยอาจารย์จัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้โดยใช้การสนทนาถึงปัญหา และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อสร้างความสนใจของนักศึกษาให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ต่อไป

2. ชี้สอน จัดกิจกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มี 6 ขั้นตอน โดยก่อนหน้านี้ได้ฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างดีแล้ว ประกอบกับสถานการณ์ และเนื้อหาที่กำหนดให้เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับวัย เป็นปัญหาใกล้ตัวมีการฝึกขั้นตอนการเรียนรู้เป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ซึ่งผลจากการจัดการเรียนรู้เป็นรายขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ขั้นที่ 1 ชี้เสนอสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น อาจารย์เสนอสถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาของทานในปัจจุบัน ที่มีคนตระหนกเห็น และได้มีการนำมาเขียนแสดงความคิดเห็นในรูปแบบของบทความ จากนั้นอาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสนทนาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในบทความ ได้แก่ ลักษณะของบทความเป็นอย่างไร องค์ประกอบของบทความเป็นอย่างไร จุดประสงค์ของผู้แต่งคืออะไร ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไร มีกลวิธีการเขียนอย่างไร มีการใช้ภาษาอย่างไร ข้อคิดคืออะไร ประเมินค่าได้อย่างไร เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้ และเกิดความสนใจที่จะหาคำตอบ ในขั้นนี้ นักศึกษาได้ฝึกการคิดอย่างอิสระ คิดอย่างหลากหลายเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่อาจารย์นำเสนอ เป็นการสร้างความสนใจในการเรียนรู้ในขั้นต่อไป ขั้นที่ 2 ชี้วิเคราะห์ปัญหา คือ แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยลดความสามารถ โดยอาจารย์ให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายเรื่องบทความ และปัญหาที่พบในบทความ นักศึกษาร่วมกันอภิปรายประเด็นที่ต้องการศึกษา จัดลำดับหมวดหมู่หัวข้อที่เป็นประเด็นในการศึกษาให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อระบุปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา และหาสาเหตุของปัญหา ในขั้นนี้ อาจารย์นำสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในบทความมาให้ให้นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในเรื่อง ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา เป็นการท้าทายความสามารถในการแก้ปัญหา นักศึกษามีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม ขั้นที่ 3 ชี้ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ คือ นักศึกษาศึกษาค้นคว้าตามประเด็นในใบงานโดยสืบค้นจากเอกสาร ตำราเรียน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันทำงานและหาข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด หนังสือ ใบบทความรู้ คอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลจากการศึกษานักศึกษาจะใช้วิจารณ์ในการอ่านและคัดเลือกข้อมูลตามความเหมาะสม ขั้นที่ 4 ชี้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความรู้ คือ นักศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนกัน แล้วร่วมกันพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มีความถูกต้อง และครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือไม่ จากนั้นร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้แล้วเขียนลงในใบงาน ในขั้นนี้นักศึกษาได้ฝึกการคิด การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ใช้วิจารณ์ ในการวิเคราะห์ แยกแยะ เพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญ และสาเหตุของปัญหา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่ช่วยให้การแก้ไขปัญหาคล่อง และมีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 5 ชี้นำเสนอ คือ นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนองานหน้าชั้นเรียน ในขั้นนี้นักศึกษาร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดมีการเรียงลำดับวิธีแก้ปัญหา โดยนักศึกษามีอิสระในการคิดรูปแบบในการนำเสนอ ขั้นที่ 6 ชี้ประเมินผล คือ นักศึกษาร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ โดยประเมินจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และชิ้นงาน ในขั้นนี้ นักศึกษาได้ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง และกลุ่ม

3. ชี้สรุป อาจารย์และนักศึกษาสทนาซักถาม และสรุปผลจากการแก้ปัญหาจากเรื่องที่กำหนด ในขั้นนี้ อาจารย์ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายสรุปผลการเรียนรู้ที่ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการ ความคิดรวบยอดและสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาภรณ์ บุณชา (2541:33-34) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีการตัดสินใจที่ดี และสามารถเรียนรู้การทำงานเป็นทีม รวมทั้งการนำทักษะที่ได้ในการแก้ปัญหาไปใช้ใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชร่า เล่าเรียนตี (2547:72) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็น ยุทธวิธี ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม และพัฒนาทักษะการคิดแบบหนึ่งซึ่งจัดกระบวนการเรียน การสอนโดยใช้ปัญหา เป็นตัวกระตุ้น หรือเป็นฐานสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยที่ปัญหานั้นจะต้องทำให้ผู้เรียนสนใจ ต้องการแสวงหาค้นคว้าเหตุผลมาช่วยแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของ ผู้เรียน

2. จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยภาพรวม นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ นักศึกษาได้ฝึกทักษะการคิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนเป็นการเรียนรู้ที่เร้าความสนใจ และท้าทายความสามารถ โดยใช้ สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาวิเคราะห์และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา ได้แสวงหาความรู้และระดมวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้และการแสดงความคิดเห็น การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยมีการทำงานเป็นทีมตามบทบาทหน้าที่และความ รับผิดชอบก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองมีความกระตือรือร้น มีความสุข สนุกสนาน ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วย สอดคล้องกับ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2549: 42-43) กล่าวว่า PBL เป็นนวัตกรรม ทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการที่ สำคัญคือ ผู้สอนจะใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพื่อนำมาเป็น แนวทางแก้ไขปัญหา โดยผู้เรียนเป็น ฝ่ายกำหนด ทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง (Self-directed learning) การสอนแบบ PBL ผู้สอนจะต้องนำปัญหามาให้ผู้เรียนได้ ศึกษาก่อน แล้วจึงมอบหมายผู้เรียนให้ไปค้นคว้าความรู้เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ขณะที่ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ไป ด้วย PBL จึงเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ที่เกิดจากการลงมือ ปฏิบัติจริง (Active learning)

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์และเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และความร่วมมือของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขอขอบพระคุณ ทนสนับสนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายขอขอบพระคุณคณาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่ให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจนเป็น ประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านภาษาไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. การเรียนรู้แบบเน้นปัญหาเป็นฐาน. สารานุกรมศึกษาศาสตร์. (34): 79-75.
ทองจันทร์ หงส์ลดาธรรม. (2544). การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก. ข่าวสารกองบรรณาธิการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปีที่ 6 ฉบับที่ 58.
ธิดา โมสิกรัตน์ และนภลัย สุวรรณธาดา. (2526). ภาษาไทย 1 การอ่าน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
นภา หลิมรัตน์. (2540). "PBL คืออะไร?". วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 6, 1 (กันยายน-ธันวาคม): 12-18.
ประเทิน มหาจันทร์. (2530). การสอนอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
มัณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). "การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning)". วารสารวิชาการ 5 (กุมภาพันธ์): 11-27.
วัชร่า เล่าเรียนตี. (2547). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
วัลลี สัตยาชัย. (2547). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คเน็ต.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- วิภาภรณ์ บุญทา. (2541). "การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข". วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมันตา วีรกุล. (2547). "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอน แบบปกติ." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรพรรณ ลือบุญรัชชัย. (2543). การคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การเรียนการสอนทาง พยาบาลศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค จำกัด.
- Barrow, Howard S. and Tamblyn, Roblyn M. (1980). **Problem-Based Learning: An Approach to Medical Education**. New York: Springer Publishing Company, Inc.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The development of learning model for enhancing essential life
for lower secondary school students

กุลณัฐ เหมราช¹ พิทักษ์ นิลนพคุณ² วรสรณ์ เนตรทิพย์³
Kulanat Hemarach¹ Phithack Nilnopkoon² Worason Netthip³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ศึกษาผลของการใช้แบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการทดสอบประสิทธิภาพของแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความ สนใจ (Engagement) จากทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (Skill of living) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4. ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) วัดผลประเมินผล

2. แบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพ 77.45/87.77 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

คำสำคัญ : การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้, ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมลล์ hemarach@gmail.com

² หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมลล์ Phithacknil@hotmail.com

³ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและจัดการทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร อีเมลล์ worasoan@g.swu.ac.th

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research were to 1) The Development of Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students 2) A Study Effects of Using Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students. The sample used in the research is secondary school students in Nakhon Nayok primary educational service area the samples were 37. The method of data collection is Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students. Validation of Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation and percentage.

The results of this research were as follow:

1. The findings revealed that there were 4 components composed of 1) The principles of learning. 2) The purpose of learning. 3) Study hard. 4) Evaluation and assessment of learning.

Learning 5 STEPs1) Engagement 2) Objectives 3) Value 4) Implement 5) Evaluation

2. Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students had an efficiency of 77.45/87.77 which was higher than the criteria set.

Keywords: The Development of Instructional Model, Skill of living.

บทนำ

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 11-14) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา 3 ยุค คือยุคเกษตรกรรม ยุคอุตสาหกรรม และยุคความรู้ มีความแตกต่างกันมากหากเราต้องการให้สังคมไทยดำรงศักดิ์ศรี และคนไทยสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข การศึกษาไทยต้องก้าวไปสู่ เป้าหมายในสู่ “ยุคความรู้” จุดท้าทายในการจัดการศึกษาควรไปในทิศทางของความสุขในการทำงานอย่าง มีเป้าหมายเพื่อชีวิตที่ดีลูกศิษย์ในยุค ความรู้กระตุ้นให้ศิษย์เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูจึงต้องยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” ด้วยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ครูต้องตอบได้ว่า ศิษย์ได้เรียนอะไร และเพื่อให้ศิษย์ได้อะไร การประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูต้องทำอะไร ไม่ทำอะไร การทำหน้าที่ครูจึงไม่ผิดทาง คือ ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุก หรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) จะเกิดขึ้นได้จาก “ครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก” ในการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ เรียนรู้จากการเรียน แบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง) สารวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ เพื่อมี ชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์โดยครู ช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการ เรียนรู้ของตนเองได้ สอดคล้องกับ สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2012, หน้า 12) ได้ให้ความเห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงวิถีคิด ให้สอดคล้องและ สมดุลกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่นับวัน จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และการ เปลี่ยนแปลงวิถีคิดครั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องอยู่คู่กันต้องเกื้อกูลกันจะแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อมีการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ มี คำที่ สำคัญที่น่าสนใจคือคำว่า “Teach Less” และ “Learn More” โดยความหมายแล้วหมายความว่า การเปลี่ยน วิธีการศึกษา ด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจาก “ความรู้(knowledge) ไปสู่ ทักษะ (skill or practices)” คำว่า “Teacher” ที่แปลว่า “ครู” นั้น ถือว่าเป็นคำเก่าไปแล้วนั้น จะถูกให้ความหมายหรือคำจำกัดความเสีย ใหม่ด้วยการเปลี่ยนมาเป็นเพียง “Facilitator” โดยระบุ หน้าที่หรือคำจำกัดความว่าเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Coach) หรือ ผู้ชี้แนะ” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาหรือการ เรียนรู้ที่มี “ครู” เป็นหลัก ไปเป็น “นักเรียน” เป็นหลัก ดังนั้นการเรียนรู้จึงจะต้องเรียนให้เลิกจากเนื้อหา หลายส่วนก็ไม่จำเป็นต้อง สอนผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เอง แต่ต้องสร้าง “ทักษะและเจตคติ” กับตัวของผู้เรียนขึ้นมาให้ได้ การเรียนรู้ใน ศตวรรษที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

21 จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการเรียนรู้แบบตัวใครตัวมัน (Individual Learning) เพราะ การเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ต้องเป็นการเรียนรู้ที่แบ่งปันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเรียนในปัจจุบันควรให้ผู้เรียนได้ ฝึกปฏิบัติพร้อมเรียนทฤษฎีไปพร้อมๆ กันไม่ใช่แยกส่วนกันเรียน ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรเปลี่ยนจาก ห้องเรียนธรรมดา (Class Room) เป็นสตูดิโอ (Studio) เป็นที่ทำงานเป็นกลุ่มๆ ซึ่ง หมายความว่า การเรียนจะ เปลี่ยนจาก Lecture Based เป็น Project Based เป็นการเปลี่ยนผู้เรียนจาก “กรรม” จากเดิมเป็นผู้เรียน เป็น “ประธาน” และเป็น “กริยา” ด้วยพร้อมกัน คือเป็นผู้ลงมือทำโครงการ (project)

หลักการสอนที่สามารถนำมาใช้สอนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำ (Learning by doing) เป็นการสอนขั้นพื้นฐานที่ใช้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสนใจผู้เรียนมาในรูปของการเรียนที่เรียกว่า Active learning โดยที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำด้วยความสามารถของตนเอง การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการสร้างทักษะชีวิตเพื่อการพัฒนาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรู้จักตนเอง การรู้จักการทำงานเป็นทีม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น, หลักการสอนเชิงประสบการณ์ (Experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จักจากประสบการณ์เดิม อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน ทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ที่ผู้เรียนทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ของผู้เรียนทุกคนกว้างขวางขึ้น เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การพูด อ่าน เขียน ดู ที่ทำให้ง่ายต่อการแลกเปลี่ยนความรู้และการนำไปวิเคราะห์หาคำตอบ, การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นบูรณาการ (Integrated learning) เป็นการนำเอาสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาสัมพันธ์ เชื่อมโยง ผสมกลมกลืนจนกลายเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ชบา พันธุ์ศักดิ์, 2550)

จากความสำเร็จและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พัฒนาตามหลักแนวคิดการชี้แนะการสอน (Instruction Coaching) พร้อมกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

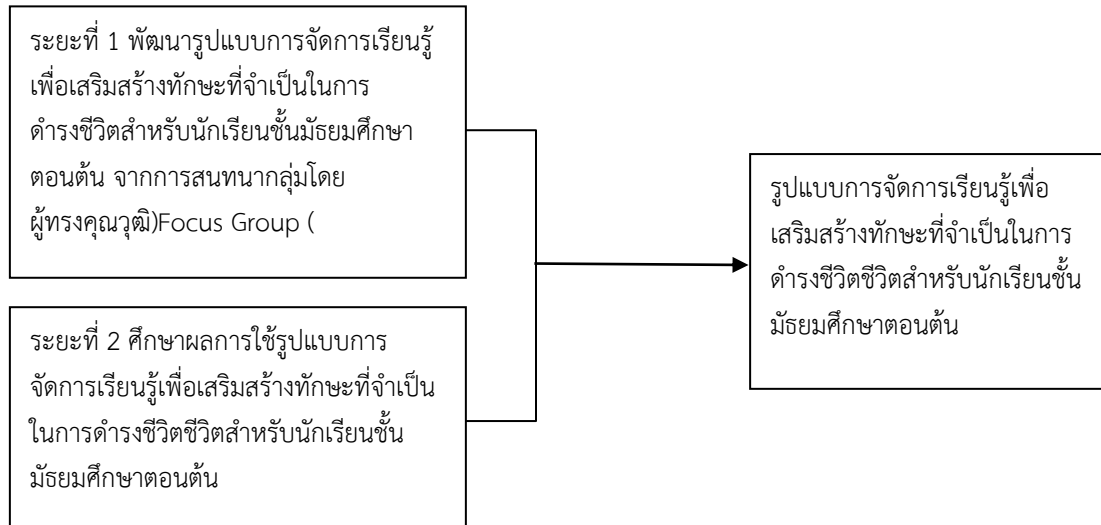
การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการนำสารสนเทศที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาประกอบสำหรับใช้ในการยกกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินทางการศึกษา และด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินทางการศึกษา และด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ที่ประกอบด้วย 1) (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ และ 3) ส่วนบันทึกผลการสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการนำสารสนเทศที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาประกอบสำหรับใช้ในการยกกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.1.2 กำหนดองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(1) รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะชีวิต (Life skills) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4) ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) การวัดผลประเมินผล

(2) คู่มือผู้สอน สำหรับการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับคำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ คำแนะนำการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการจัดการเรียนรู้ เฉลยใบงาน แบบประเมินก่อน-หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินท้ายกิจกรรมแต่ละหน่วยพร้อมเฉลย

1.2.1.3 นำองค์ประกอบรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง) ที่กำหนดขึ้นให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความเหมาะสม และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.2.1.4 จัดทำรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

1.2.1.5 นำรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง) ให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความชัดเจน ด้านเนื้อหา ส่วนประกอบต่าง ๆ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.2.2 แบบประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.2.2.2 สร้างแบบประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้อง โดยการสร้างข้อคำถามในการประเมิน แบบปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีความหมายระดับคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง มากที่สุด
4	หมายถึง มาก
3	หมายถึง ปานกลาง
2	หมายถึง น้อย
1	หมายถึง น้อยที่สุด

1.2.2.3 นำแบบประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้อง ให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความชัดเจน ด้านเนื้อหา ส่วนประกอบต่าง ๆ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ.

1.2.2.4 จัดพิมพ์เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยประสานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการประสานด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือการเข้าพบด้วยตนเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3.2 เมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบรับการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ

1.3.3 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาก่อนการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1.3.4 ดำเนินการสนทนากลุ่ม และบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม ตามวันและเวลาที่กำหนด

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในส่วนของการผลการสนทนากลุ่มในประเด็นข้อสนทนา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ (ร่าง) รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.4.2 การวิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 103) ดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.51-5.00	หมายถึง	มีคุณภาพมากที่สุด
ค่ามัธยฐาน 3.51-4.50	หมายถึง	มีคุณภาพมาก
ค่ามัธยฐาน 2.51-3.50	หมายถึง	มีคุณภาพปานกลาง
ค่ามัธยฐาน 1.51-2.50	หมายถึง	มีคุณภาพน้อย
ค่ามัธยฐาน 1.00-1.50	หมายถึง	มีคุณภาพน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้นำสารสนเทศที่ได้จากระยะที่ 3 ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้สร้างขึ้นและได้ปรับปรุงแล้วหลังการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 การดำเนินการทดลองใช้

2.1.1 การทดลองใช้ครั้งที่ 1 แบบรายบุคคล (One by One Tryout) ในการทดลองใช้ใน

ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสมัครใจ เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษาและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $75/75$ เพื่อการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.1.2 การทดลองใช้ครั้งที่ 2 แบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout) ในการทดลองใช้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสมัครใจ เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 พิจารณาความเหมาะสมชัดเจนของภาษาและรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้อีกครั้ง นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์

2.1.3 การทดลองใช้ครั้งที่ 3 แบบภาคสนาม (Small Group Tryout) ในการทดลองใช้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ตั้งแต่การประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 และ 2 นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

ร่างแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อน-หลังการเรียนรู้ และทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยเรียนรู้ โดยกำหนดประเด็น

การประเมินและอัตราส่วนคะแนนของประเด็นประเมินในหน่วยการเรียนรู้ ที่มีการฝึกปฏิบัติ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงประเด็นการประเมินและอัตราส่วนคะแนนของประเด็นประเมินทักษะ

ที่	ประเด็นประเมิน	คะแนน
1	ทักษะการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม	16
2	ทักษะการใช้เทคโนโลยี	12
3	ทักษะการทำมาหาเลี้ยงชีพ	16
คะแนนเต็ม		44

2.2.1 นำแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น ให้กรรมการที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.2.2 นำแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.3 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.4 นำแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ เพื่อเก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์ต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ในลักษณะเดียวกัน คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.3.1.1 ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ประชุมร่วมกันประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการพิจารณาตรวจสอบจากผลการเรียนรู้และสมุดบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผ่านมา

2.3.1.2 ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ร่วมตรวจสอบผลการเรียนรู้ และร่วมประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต หลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย

2.3.1.3 1 ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ประชุมร่วมกันประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ หลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสิ้นสุดลงแล้ว 1 สัปดาห์

2.3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน โดยครั้งที่ 1 การทดลองใช้แบบรายบุคคล ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ครั้งที่ 2 การทดลองใช้แบบกลุ่ม ระยะเวลา 2 สัปดาห์ และ ครั้งที่ 3 การทดลองใช้ภาคสนาม ระยะเวลา 1 เดือน

2.3.3 ในแต่ละกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

2.3.3.1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะชีวิต (Life skills) เป็นขั้นการกระตุ้นด้วยสื่อเสียง สื่อสายตา สื่อประกอบให้เกิดความต้องการเรียนรู้ เป็นขั้นการเตรียมการก่อนการเรียนรู้เพื่อสร้างความไว้วางใจและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้เทคนิควิธีการเรียนใหม่ ๆ อภิปราย ตัดสินใจร่วมกันสร้างทางเลือก และปฏิบัติการ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.3.3.2 การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ชี้แนะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติงาน บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนและร่วมกันสะท้อนผลภายหลังจากผู้เรียนเรียนรู้เสร็จสิ้นทันที เพื่อวางแผนการเรียนรู้หรือแก้ไขปัญหาที่พบเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้โดยครูผู้ชี้แนะใช้วิธีการตั้งคำถามและสร้างความเข้าใจในการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

2.3.3.3 ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) เป็นขั้นตอนการปลูกฝังจิตลักษณะและทักษะในการคิด การจินตนาการถึงสิ่งที่ตนเองจะทำเพื่อพัฒนาทักษะของตนเอง

2.3.3.4 ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) เป็นขั้นตอนดำเนินกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group process)

2.3.3.5 ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) เป็นการรวมกลุ่มภายหลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการทบทวนระหว่างครูและผู้เรียนเพื่อร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนมุมมองจากการสะท้อนผล กับครูและนักเรียนระหว่างการปฏิบัติงาน Reflection in Action แล้วนักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสรุปประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.4.1 ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$

2.4.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 75 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One Sample t – test) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถิติของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตกับเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสรุปประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 75 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One Sample t – test) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตกับเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (Skill of living) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4) ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) การวัดผลประเมินผล

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโดยรวมทุกด้านในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 และเมื่อพิจารณาตามรายการเกณฑ์คุณภาพการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีความมีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง และมีความถูกต้อง ในระดับมาก โดยด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.51 ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.48 ด้านความมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.47 และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 4.46 ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับระยะที่ 4 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดผลการวิจัย จำแนกเป็น 3 ส่วนย่อย ดังนี้

1) ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ คือ $E1/E2 = 75/75$

ครั้งที่ 1 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ โดยการทดลองแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน ทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต หลังการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.39 เป็นร้อยละ 62.11 คือเพิ่มขึ้นถึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ร้อยละ 22.72 ส่วนคะแนนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย ได้คะแนนรวมร้อยละ 59.09 ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ E1/E2 ได้เท่ากับ 59.09/62.11 ไม่ถึงเกณฑ์ 75/75 ซึ่งในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในครั้งที่ 1 นี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ไปตามกระบวนการอย่างเต็มรูปแบบ ต้องใช้เวลาในการชี้แจง ทำความเข้าใจกับคำชี้แจง เนื้อหาสาระในใบงาน ใบความรู้ และเอกสารประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติม ทำให้กระทบกับเวลาในการดำเนินกิจกรรม การทำใบงาน การศึกษาใบความรู้ และตอบแบบประเมินต่าง ๆ ทำให้การทำกิจกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกกิจกรรมและไม่เป็นไปตามกำหนดเวลานอกจากนี้ การทำใบงานซึ่งต้องใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่ม ให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อตอบคำถามตามประเด็นในใบงาน ก็ไม่สามารถดำเนินการตามกำหนดได้ เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้เพียง 3 คน แต่การทำกิจกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมากขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ครั้งที่ 2 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน ทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับการการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต หลังการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.25 เป็นร้อยละ 66.66 คือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 17.41 ส่วนคะแนนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย ได้คะแนนรวมร้อยละ 63.64 ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ E1/E2 ได้เท่ากับ 63.64/66.66 ไม่ถึงเกณฑ์ 75/75 ซึ่งในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในครั้งที่ 2 นี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากกว่าการทดลองในครั้งที่ 1

ครั้งที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 37 คน ทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับการการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น หลังการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.02 เป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 87.77 คือเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.75 ส่วนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย ได้คะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 77.45 ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่กำหนด คือ E1/E2 ได้เท่ากับ 77.45/87.77 ซึ่งค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย คือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดมากกว่า 2.5% ถือว่าเป็นการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนรู้ คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดมากกว่า 2.5% ถือว่าเป็นการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

2) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.57 คะแนน และ 38.62 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า คะแนนหลังการเรียนรู้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (Skill of living) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4. ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) การวัดผลประเมินผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- บรรพต แสนสุวรรณ. (2550). การพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองผือเทพนิมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- ทีศนา แคมมณี; และคณะ. (ม.ป.ป.). "การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด" เอกสารประกอบการนำเสนอแนวคิดและแนวทางเรื่องการคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2554) วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2555). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The 21st Century Learning). The NAS Magazine มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี. 2, (18-20).
- Joyce, B., Weil, M. with Showers, B. (1992). **Model of teaching**. 4th ed. Needham Heights, MA: Allynand Bacon.
- Joyce, B. and Weil, M. (1986). **Models of Teaching**. 3th ed. Englewood cliffs: Prentice Hall.
- WHO. (1997). **Life Skill Education for Children and Adolescents in School**. Geneva: World Health Organization.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยซิปปาโมเดล ในรายวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษา
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์

The results of learning management with ZIPPA model In the course of electrical
appliance repair service For students in 2nd year vocational certificate Electrical Power
Branch Uttaradit College of Technology

มานิตย์ ลังก้า¹ ดร.จริยา พิชัยคำ² ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน³ ชัชชลัย บุญทารมณ⁴
Manit LangKa, Jariya PichaiKom Chaowarit Chanjen Chatchalai Buntharom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 2) ศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง แผนกวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ จำนวน 1 ห้องเรียน โดยการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปา 4 แผน จำนวน 16 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดทักษะการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน(Prestest) และหลังเรียน(posttest) เรื่อง ระบบนิเวศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความรู้ที่ได้จากแบบทดสอบและการประเมินทักษะการปฏิบัติงาน และแบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาแบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7Es เรื่อง ระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการสร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ นักการศึกษาหลายท่าน ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ เวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สารระสำคัญ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการวัดผล และประเมินผล และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา 7 ขั้น ดังนี้ 1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4.ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6. ขั้นแสดงผลงาน 7. ขั้นประยุกต์ใช้ ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.28$) 2) ผลการศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา พบว่า ด้านความรู้ นักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 56.29 จาก 70 คะแนนเต็ม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ด้านทักษะการปฏิบัติงาน นักศึกษามีผลการปฏิบัติงาน เท่ากับ 19.14 จาก 20 คะแนนเต็ม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 3) ผลการศึกษาค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.16$)

คำสำคัญ: ซิปปาโมเดล, ทักษะปฏิบัติงาน

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, E-mail: manit.utt2531@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ E-mail: pichaiKom@uru.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ E-mail: chaowarit.edu@gmail.com

⁴ อาจารย์แผนกวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ E-mail: chatchalai@utt.ac.th

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมมติในไทย "

Abstract

The research purposes were to 1) create a learning plan using the CIPPA learning management on Electrical Appliance Repair Service Subject for the second year vocational certificate students, 2) study the performance skills resulting from the CIPPA learning management, and 3) study the students' satisfaction with the CIPPA learning management. The samples were 21 of the secondary year vocational certificate students in electrical power field Department of Electrical and Electronics Uttaradit College of Technology, 1 classroom, by selecting the cluster sampling. The research tools included 4 CIPPA model learning management 4 plans, 16 hours, performance skills test consisted the knowledge from the test , and assessment of conformance skills. And the student satisfaction test on learning management by CIPPA. The data analysis were frequency, percentage, average and standard deviation The finding of this research were as follows:

1) The results of creating a learning plan using the CIPPA learning management in Electrical Appliance Repair Service Subject Which were a learning process that the researchers obtained from the study of concepts academic theory from many educators. That resulting in a learning management plan consisting of study time, learning standards, key indicators, learning content Learning management process, media and learning resources and evaluation process. and design of the 7-step CIPPA learning process is as follows: 1. reviewing previous knowledge 2. finding new knowledge 3. Studying understanding new knowledge and linking new knowledge with prior knowledge. 4. exchange knowledge and understanding with the group. 5. summary and organization of knowledge. 6. show case. 7. application. An appropriateness of the learning management plan overall, it was at a good level ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.28$). 2) The results of the performance skills resulting from the CIPPA learning management showed that the student's knowledge had an average grade to 56.29 out of 70 full scores passed the specified criteria of 70% . and the performance skills assessment, students had a performance equal to 19.14 out of 20 full scores passed the specified criteria 80%. And 3) the results of the students' satisfaction with the highest level of satisfaction towards CIPPA learning ($\bar{X} = 4.82$, $S.D. = 0.16$).

Keyword : CIPPA Model , Performance Skills

บทนำ

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จัดทำขึ้นโดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้เป็นคู่มือหรือแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สอดคล้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพไทย และการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เนื่องจากเป็นงานอาชีพเฉพาะทาง ซึ่งต้องวิเคราะห์งานที่ทำกันจริง ๆ ในแต่ละอาชีพ ระบุสมรรถนะที่ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติตามมาตรฐานสมรรถนะหรือมาตรฐานอาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่นและระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ปัจจุบันประเทศไทยใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษา ทั้งด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนฯ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความถนัด ตามความสนใจและได้รับการบริการด้านการศึกษารัฐอย่างมีคุณภาพ โดยในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ไว้ โดยให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่พึงงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และประสานความร่วมมือกับบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

รูปแบบการเรียนการสอนเป็นลักษณะการเรียนการสอนที่ครอบคลุมฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รูปแบบหนึ่งคือรูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA) ที่มีหลักการสำคัญ 5 หลักการได้แก่ 1) หลักการสร้างความรู้ (Constructivism) 2) หลักกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group process and cooperative learning) 3) หลักความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning readiness) 4) หลักการเรียนรู้กระบวนการ (Process learning) และ 5) หลักการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) จากหลักการทั้ง 5 เป็นที่มาของแนวคิดของ "CIPPA" ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปายึดหลักแนวคิดที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยประกอบด้วย 5 แนวคิด คือ 1) โดย การให้ ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง C (Construction of knowledge) 2) การมีปฏิสัมพันธ์ I (Interaction) การมีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวหลายๆ ด้าน 3) ทักษะกระบวนการ P (Process skills) ทักษะกระบวนการต่างๆ เป็น เครื่องมือในการสร้างความรู้ เช่น กระบวนการคิดกระบวนการแก้ปัญหากระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เป็นขั้นตอน 4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้กระทำ/ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ P (Physical participation) และ 5) การนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ A (Application) ผ่านขั้นการสอน 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ขั้นที่ 3 การศึกษา ทำความเข้าใจ/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุปจัดระเบียบความรู้ และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือ แสดงผลงาน และขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนต่างๆ รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง (ทีศนา ขัมมณี, 2556, หน้า 87-89) ซึ่งสอดคล้องกับอาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 109) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน แบบซิปปา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น โดยการใช้กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา เป็นต้น จนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์ เปิดสอนหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับปวช. - ปวส. ในหลากหลายสาขาให้ผู้เรียนได้เลือก นอกจากนี้ ได้จัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ซึ่งมุ่งเป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในทางด้านเทคโนโลยีไฟฟ้าที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี เพื่อสามารถ ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และประกอบอาชีพอิสระ หรือนำความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อที่สูงขึ้น แต่จากการ สังเกตการณ์สอนของผู้วิจัย พบว่า รายวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ในรายวิชาเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก นักศึกษามีปัญหา ขาดทักษะในการวิเคราะห์การซ่อม สามารถตรวจซ่อมได้แต่ยังไม่ชำนาญ และขาดทักษะกระบวนการที่สำคัญในการทำงาน เพื่อให้ตอบสนองศักยภาพการทำงานตามที่สถานประกอบการต้องการ นักศึกษาที่จะออกไปฝึกงานจริงที่สถานประกอบการ ห้าง ร้าน หรือบริษัท ต้องมีความรู้เบื้องต้นในการตรวจซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น กระทะไฟฟ้า หม้อหุงข้าวไฟฟ้า เตารีด ไฟฟ้า และกาดม้ไฟฟ้า รวมไปถึงการเลือกใช้อุปกรณ์ การวิเคราะห์แก้ไขปัญหานานานต่างๆ และขาดความเชี่ยวชาญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากเหตุผลและปัญหาที่ได้กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับนักศึกษา ปวช. จึงได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และยังเป็นการฝึกทักษะวิชาชีพช่างไฟฟ้าให้มีความเชี่ยวชาญต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
2. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. สารบัญรายวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
2. การจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้
3. รูปแบบการเรียนรู้แบบซิปปา
5. การวัดทักษะการปฏิบัติงาน
6. แนวคิดความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

วิธีการดำเนินงานวิจัย

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) เพื่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-หลัง (One-Group Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

X_1	O_2
-------	-------

X_1 คือ การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล

O_2 คือ ทดสอบหลังเรียน (posttest)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง แผนกวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมดิจิทัล ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ทั้งหมด 3 ห้อง จำนวน 70 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง แผนกวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมดิจิทัล จำนวน 1 ห้องเรียน โดยการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 21 เพราะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยผู้เรียนที่มีทั้ง ระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในห้องเดียวกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล

ตัวแปรตาม

1. คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
2. ทักษะการปฏิบัติงาน ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ประกอบด้วย ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 4 แผน เวลา 16

ชั่วโมง

2. แบบวัดทักษะทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ประกอบด้วยข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20-0.66 ค่าความยากง่าย 0.37-0.80 ค่าความเชื่อมั่น 0.88

และการประเมินทักษะการปฏิบัติงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ลักษณะ ได้แก่ วิเคราะห์ปัญหาเครื่องใช้ไฟฟ้า หาสาเหตุของปัญหา วางแผนการซ่อม ลงมือปฏิบัติการซ่อมตามขั้นตอน และตรวจสอบการทำงานเครื่องใช้ไฟฟ้า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.73

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงวิทยาลัยที่ผู้วิจัยต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าตามแผนที่วางไว้

3. หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ดำเนินการทดสอบความรู้หลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 เรื่อง งานบริการและซ่อมกระทะไฟฟ้า เตาไรต์ไฟฟ้า หม้อหุงข้าวไฟฟ้า และกาต้มน้ำไฟฟ้า

4. ผู้เรียนตอบแบบสอบถามพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยผลการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า คะแนนการทดสอบ โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ด้านความรู้ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และด้านการปฏิบัติงานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยนำค่าที่ได้มาหา ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ นักการศึกษาหลายท่าน ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ เวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการวัดผล และประเมินผล และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา 7 ขั้น ดังนี้ 1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6. ขั้นแสดงผลงาน 7. ขั้นประยุกต์ใช้ หลังจากนั้นจึงนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การศึกษาระบบนิเวศงานบริการและซ่อมกระแสไฟฟ้า จำนวน 43 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 งานบริการและซ่อมเตารีดไฟฟ้า จำนวน 4 ชั่วโมงระบบนิเวศแบบต่าง ๆ จำนวน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 งานบริการและซ่อมหม้อหุงข้าวไฟฟ้า จำนวน 4 ชั่วโมงการถ่ายถอดพลังงานในระบบนิเวศจำนวน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 งานบริการและซ่อมกาต้มน้ำไฟฟ้า จำนวน 4 ชั่วโมง รวมใช้เวลาในการใช้ชุดกิจกรรมจำนวน 16 ชั่วโมง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ทำการตรวจความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมระหว่างทักษะกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา การวัดผลประเมินผล และนำมาคำนวณหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียน ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.28) จึงสรุปได้ว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง

2. ผลการศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้า ปรากฏว่า เมื่อนักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ครบ 4 แผนการเรียนรู้ ทั้งหมด 16 ชั่วโมง พบว่า ด้านความรู้ นักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 56.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.06 เมื่อพิจารณารายเนื้อหาพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง งานบริการและซ่อมหม้อหุงข้าวไฟฟ้า มากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.86 จาก 10 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 88.57 รองลงมาเป็นเรื่อง งานบริการและซ่อมเตารีดไฟฟ้า และกาต้มน้ำไฟฟ้า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.76 จาก 10 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 87.62 และเรื่อง งานบริการและซ่อมกระแสไฟฟ้า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.57 จาก 10 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 ตามลำดับ และผลการทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีคะแนนแบบทดสอบ เท่ากับ 21 คะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 71.1 สรุปได้ว่าเมื่อนักศึกษาใช้แผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าแล้ว นักศึกษามีทักษะการปฏิบัติงานมีดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับ พึงพอใจมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

จากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง ได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปราย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามจุดประสงค์ของการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการสร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา วิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ นักการศึกษาหลายท่านทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ เวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการวัดผล และประเมินผล และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา 7 ขั้น ดังนี้ 1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เข้าใจกับกลุ่ม 5. ชั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6. ชั้นแสดงผลงาน 7. ชั้นประยุกต์ใช้ หลังจากนั้นจึงนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไปจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การศึกษาระบบนิเวศงานบริการและซ่อมกระแสไฟฟ้า จำนวน 43 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 งานบริการและซ่อมเตาไรต์ไฟฟ้า จำนวน 4 ชั่วโมง ระบบนิเวศแบบต่าง ๆ จำนวน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 งานบริการและซ่อมหม้อหุงข้าวไฟฟ้า จำนวน 4 ชั่วโมง การถ่ายทอดพลังงานในระบบนิเวศจำนวน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 งานบริการและซ่อมกาดม้ไฟฟ้า จำนวน 4 ชั่วโมง รวมใช้เวลาในการใช้ชุดกิจกรรมจำนวน 16 ชั่วโมง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.28) สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่บ่งไว้ในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ที่กล่าวว่า " การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด " (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546, หน้า 213) โดยหลักการของโมเดลชิปปา ได้ยึดหลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในตัวหลักการคือการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและได้เรียนรู้จากกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ร่วมกับการผลิตผลงานซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism (ทิตนา แคมมณี, 2556) นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก อาทิ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์สังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

2. ผลการศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้า พบว่า ด้านความรู้ นักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 56.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.06 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ด้านทักษะการปฏิบัติงานนักศึกษามีผลการปฏิบัติงาน เท่ากับ 19.14 จาก 20 คะแนนเต็ม คิดเป็นร้อยละ 95.71 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหาของเครื่องใช้ไฟฟ้าพลังงานความร้อน สามารถวางแผนการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า และสามารถตรวจสอบการทำงานเมื่อซ่อมเสร็จสิ้น คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ สามารถหาสาเหตุของปัญหา คิดเป็นร้อยละ 91.67 และสามารถปฏิบัติงานซ่อม คิดเป็นร้อยละ 86.90 ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ทิตนา แคมมณี (2556) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบชิปปาโมเดล สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม สอดคล้องกับผู้เรียนสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะตนในการสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง หลักการเรียนรู้กระบวนการ หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ เพราะทักษะกระบวนการเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสาระ (Content) ของการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ กล่าวคือ การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ และเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัย วราภรณ์ แตงมีแสง (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โมเดลชิปปา ในวิชามนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่านักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับร้อยละ 73.44 ของคะแนนเต็ม และมีนักศึกษาจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 97.5 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 และ จตุพร เจริญวัย (2558) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โมเดลชิปปาในรายวิชาเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคามวิทยาคมรัชมังคลาภิเษก อำเภอเขกา จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน คือนักเรียนได้คะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา ในวิชางานบริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

0.16 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับ พึงพอใจมากที่สุด พบว่า นักเรียนชอบเรียนวิชานี้และนักเรียนได้รับรู้ผลการเรียนของตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.22) นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน, กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้, นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.30) ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับทศนา ขัมมณี (2542) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและได้เรียนรู้จากกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ร่วมกับการผลิตผลงานซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพรพรณ ภูทองพลอย (2552) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ธุรกิจในชีวิตประจำวันของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบ CIPPA กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวันเพ็ญ กลิ่นอ่อน (2559) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาร่วมเทคนิคการใช้คำถาม 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมเทคนิคการใช้คำถาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมเทคนิคการใช้คำถาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ชี้แจงให้นักศึกษาก่อนเรียนอธิบายบทบาทของนักศึกษาให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของตนในการเรียน ก่อนการดำเนินการและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมให้มากที่สุด ให้นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาให้ประสบความสำเร็จ ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการควบคุมดูแลกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ต้องควบคุมเวลา ต้องสังเกตความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้นักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้
3. การจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะการปฏิบัติครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติควบคู่กับการควบคุมดูแล และให้คำแนะนำอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นอื่นๆ และกับสาขาวิชาอื่นๆ เช่น วิชาเครื่องมือวัดไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิชาการติดตั้งภายในอาคาร วิชาเครื่องทำความเย็น เป็นต้น
2. ควรมีการนำวิธีการสอนแบบอื่นๆ มาปรับใช้ในรายละเอียดของขั้นตอนการเรียนรู้แบบซิปปา เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีหลายวิธีนำมาปรับใช้ในกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มในแนวคิดซิปปา เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือ ขอขอบคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้า ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนจนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วง คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นขอมอบแด่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพรรณ ภูทองพลอย. (2552). การเปรียบเทียบผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และความ พึงพอใจในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและ เทคโนโลยี เรื่อง ธุรกิจในชีวิตประจำวันของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบ CIPPA กับ การจัดการเรียนรู้แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. [Online]. Available: <http://bsq2.vec.go.th/rule.html> [2563 ,มีนาคม 28].
- จตุพร เจริญวัย . (2545). การพัฒนาการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โมเดลซิปปา ในรายวิชาเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ แตงมีแสง. (2545). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โมเดล ซิปปา ในวิชามนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันเพ็ญ กลิ่นอ่อนและจิตรีรัตน์ แสงเลิศ อุทัย.การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบซิปปา ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม.วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย.ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม- ธันวาคม 2559).น372-385.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโฆษณาเครื่องสำอางจากเว็บเพจ English for communication in cosmetic advertisements from web pages

ปริยารัตน์ ศรีชัยวงศ์¹
Preeyarut Srichaiwong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ปรากฏในโฆษณาเครื่องสำอางด้านการเขียนภาษาอังกฤษเชิงโน้มน้าวใจ และการเขียนภาษาอังกฤษเชิงเปรียบเทียบ โดยศึกษาจากภาษาอังกฤษที่ใช้ในโฆษณาในเว็บเพจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างจากโฆษณาเครื่องสำอาง 10 ยี่ห้อจำนวน 30 ผลิตภัณฑ์จากเว็บเพจ การศึกษาครั้งนี้ได้รับการออกแบบเป็นงานวิจัยแบบผสม ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบข้อมูลของการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้วยการเขียนเชิงโน้มน้าว ภาษาเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยและหาค่าความถี่ในรูปแบบร้อยละของคำที่ใช้ซ้ำกันในแต่ละโฆษณา

ผลการศึกษาพบว่าคุณสมบัติของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 2 รูปแบบโฆษณาเครื่องสำอาง ส่วนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยการเขียนเชิง โน้มน้าวมากกว่าครึ่งหนึ่งของการเขียนเชิงอุปมาอุปไมยและข้อมูลได้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ทั้งคู่โดยแบ่งเป็นร้อยละ ดังนี้ในโฆษณาเครื่องสำอางมีการใช้การเขียนเชิงโน้มน้าวร้อยละ 83.33% และในโฆษณาเครื่องสำอางมีการใช้ภาษาเชิงอุปมาอุปไมยเพียงแค่อ้อยู่ 16.67%

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โฆษณาเครื่องสำอาง เว็บเพจ ภาษาเชิงโน้มน้าว ภาษาเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

Abstract

This study is focused on English for communication in cosmetic advertising from the web page. The purposes of the research were to study the use of English for advertising communication in English, the persuasive English language in cosmetic advertisements and to study the figurative language in cosmetic advertisements. The data analyzed in this study were 30 products advertisements from 10 cosmetic brands randomly selected from web pages. This study was designed as a mix method (qualitative and quantitative) research. The data were analyzed in the frame of the English for communication in persuasive writing, figurative language and percentage of frequency was used to analyses data.

The results reveal that there are two styles of English for communication features used in the collected data. Most cosmetic advertisements employed the English for communication in persuasive language more than half of the advertisements. The results also show that the data analysis selected use both persuasive language and figurative language form. 83.33% of cosmetic advertisement use persuasive writing and 16.67% are figurative language.

Keywords: English for communication, cosmetic advertisement, web-page, persuasive language, figurative language

¹ อาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง E-mail: pkapunya@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 085-8902992

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ทุกวันนี้ผู้คนมักจะกังวลกับรูปร่างหน้าตาและสุขภาพ ในสมัยก่อนมีผู้ใช้เครื่องสำอางน้อยลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงที่ใช้เครื่องสำอางในโอกาสพิเศษ อย่างไรก็ตามในศตวรรษที่ 21 ผู้คนแม้แต่ผู้ชายก็ยังชอบที่จะได้รับการดูแลตนเองเป็นอย่างดีแม้แต่ในที่สาธารณะเพื่อให้ภาพลักษณ์ดูดีตลอดทั้งวัน (Kanappati Poompuang, 2005)

เครื่องสำอางเป็นสารที่ใช้เสริมรูปลักษณ์หรือกลิ่นของร่างกายมนุษย์ มักจะผสมกันของสารประกอบทางเคมี บางชนิดนำมาผลิตจากวัตถุดิบจากแหล่งธรรมชาติ ปัจจุบันเครื่องสำอางถูกสังเคราะห์ให้เป็นผลิตภัณฑ์เสริมความงาม มีวางจำหน่ายอย่างกว้างขวางจากผู้ค้าปลีกทางอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะรวมถึงห้างสรรพสินค้าหลักและร้านค้าปลีก แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วการแต่งหน้าในสมัยก่อนจะมีการใช้เครื่องสำอางเป็นหลัก และผู้ชายจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ใช้เครื่องสำอางเพื่อความเหมาะสมกับใบหน้าของตนเอง ดังนั้นแบรนด์เครื่องสำอางกำลังเปิดตัวผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับผู้ชายและผู้ชายใช้ผลิตภัณฑ์จึงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (วิกิพีเดีย, 2020)

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางเป็นที่นิยมอย่างมากและสร้างรายได้สูง ส่วนใหญ่ผู้บริโภคเครื่องสำอางซื้อน้ำหอมและผลิตภัณฑ์ที่มีสีส้นจากต่างประเทศเพราะมีราคาถูกกว่า อย่างไรก็ตามผู้บริโภคไม่เคยรู้เกี่ยวกับการมาถึงของเครื่องสำอางใหม่จากแต่ละยี่ห้อ ดังนั้นแต่ละแบรนด์ต้องแข่งให้ลูกค้าทราบ วิธีที่ดีที่สุดในการดึงดูดความสนใจของลูกค้าคือการสร้างโฆษณา (Mr.Kanappati Poompuang, 2005) ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมความงามใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโฆษณาเพื่อแนะนำการซื้อใหม่ก่อนที่จะวางตลาด โฆษณาทางโทรทัศน์วิทยุนิตยสารหน้าหนังสือพิมพ์และหน้าเว็บมีประโยชน์มากกว่าโดยเฉพาะในหน้าเว็บที่ผู้คนทั่วไปสามารถดูและอาจมีข้อมูลเพิ่มเติมเช่นชื่อ บริษัท ชื่อของการซื้อใหม่ ลักษณะของเครื่องสำอางและขนาดของภาชนะบรรจุที่มีราคาเป็นทางเลือก นอกจากนี้ลูกค้ายังสามารถค้นหาผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างง่ายดาย มีหลายยี่ห้อบนเว็บ มันอาจเป็นวิธีที่เร็วที่สุดและเป็นวิธีที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุดในการรับข้อมูลเครื่องสำอาง ดังนั้นลูกค้าบางรายได้รับข้อมูลใหม่โดยใช้อินเทอร์เน็ต

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตปัจจุบันนี้สามารถถึงได้ง่ายและการให้ข้อมูลภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่สำคัญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ในทางกลับกันโฆษณาในนิตยสารหรือโฆษณาทางโทรทัศน์ไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ดังนั้นการโฆษณาบนหน้าเว็บจึงมีบทบาทสำคัญในการซื้อของลูกค้า โฆษณามักจะมีชื่อของเครื่องสำอาง แต่ไม่มีข้อมูลอื่น ๆ ที่อธิบายถึงน้ำหอมและส่วนผสมของเครื่องสำอาง การใช้คำในการโฆษณาบนหน้าเว็บเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงความได้เปรียบและประโยชน์ของผลิตภัณฑ์หรือเครื่องสำอาง เห็นได้ชัดว่าการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถโน้มน้าวใจลูกค้าต้องลองใช้เครื่องสำอาง หากโฆษณาขาดคำเหล่านั้นมันจะหมายถึงโฆษณานั้นไม่มีความสนใจอย่างต่อเนื่อง ทุกอย่างมีวิธีที่จะแสดงว่ามันเป็นอย่างไร ดังนั้นเรากำลังศึกษาวิธีการใช้ภาษาอังกฤษในโฆษณาเครื่องสำอาง การเขียนเชิงโน้มน้าวและภาษาเชิงเปรียบเทียบจะเน้นไปที่การศึกษา การเขียนเชิงโน้มน้าวใจคือการชักชวนให้ผู้บริโภคเพิ่มความสนใจของลูกค้าในเครื่องสำอางรวมถึงภาษาเชิงเปรียบเทียบกำลังเปรียบเทียบระหว่างสองสิ่งเพื่อให้ผู้บริโภคมีภาพลักษณ์กับผลิตภัณฑ์จริง ดังนั้นเราจะรู้จักเครื่องสำอางอย่างลึกซึ้งจากคำโฆษณาและตัดสินใจที่จะบริโภคเครื่องสำอางเหล่านั้นอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงโน้มน้าวใจในโฆษณาเครื่องสำอาง
2. เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเชิงเปรียบเทียบในโฆษณาเครื่องสำอาง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

แนวคิดที่เน้นการสื่อสารความหมายของบุคคลได้อย่างถูกต้องเข้าใจความหมาย เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยแนวคิดของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีรากฐานสืบเนื่องจากทฤษฎีทางภาษาศาสตร์แนวใหม่โดย Chomsky (1968) อ้างถึงความหมายของภาษาแบบออกเป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย ระดับแรก ความหมายด้านความสามารถของภาษา (Linguistic competence) หมายถึง ความสามารถทางภาษาที่เกิดขึ้นเองกับทุกคนในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษา โดยมีความรู้ที่จะทำให้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความหมายได้ และระดับที่สอง ความสามารถในการใช้ภาษา (Linguistic performance หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจในภาษาไปใช้ในการแสดงออกเป็นการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

แนวความคิดเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ประกอบด้วย ความถูกต้องตามไวยากรณ์และการสื่อสาร ดังเช่น Littlewood (1998) กล่าวถึงทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นไม่ได้จำกัดเพียงแต่โครงสร้างทางภาษาเท่านั้นแต่ยังรวมถึงทักษะอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและหน้าที่ของการสื่อสารในสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือการสื่อสารที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอันนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ที่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นภายใต้กระบวนการที่ถูกควบคุมเสมอไปแต่อาจเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้แบบไม่รู้ตัว หรืออาจใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ให้บุคคลได้เรียนรู้และทำความเข้าใจภาษาอังกฤษมากที่สุด

ทฤษฎีการเขียนเชิงโน้มน้าวใจ

Lasswell (1948) กล่าวว่า "การโน้มน้าวใจผู้คนเป็นเรื่องของการให้ความสนใจกับ 4 สิ่ง – ใคร? จะพูดอะไร? กับใคร? และพวกเขาพูดอย่างไร?" อ้างว่าตัวแปรตัวแปรสื่อสาร (ใคร), ตัวแปรเนื้อหาข้อความ (อะไร), ตัวแปรผู้ชม (ใคร) และเทคนิคการพูด, พร้อมกับการใช้บัญชีสื่อ (อย่างไร), สำหรับความแตกต่างระหว่างคำพูดดีและไม่ดี เราขอที่จะคิดว่าเรามีเหตุผลเสมอที่เราถูกชักชวนจากความคิดที่พิจารณาอย่างรอบคอบ แต่ความรู้ของเราเกี่ยวกับเทคนิคการโน้มน้าวใจในการโฆษณาแสดงให้เราเห็นว่าคนอื่น ๆ (อย่างน้อยถ้าไม่ใช่ตัวเรา!) จะถูกโน้มน้าวใจจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

Manfredo (1992: 1-14) การสื่อสารเชิงโน้มน้าวใจเกี่ยวข้องกับการใช้ข้อความด้วยวาจาเพื่อโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรม แม้ว่าบริบทของการโน้มน้าวใจจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสม แต่ข้อความทางวาจาที่ออกแบบมาเพื่อให้จิตใจและความคิดของผู้รับนั้นเป็นหัวใจของการสื่อสารที่โน้มน้าวใจ ผ่านกระบวนการของการให้เหตุผลข้อความออกแรงอิทธิพลของมันโดยการบังคับของข้อโต้แย้งมันมี ดังที่เราจะเห็นด้านล่างการเน้นที่การใช้เหตุผลทำให้เกิดการสื่อสารที่โน้มน้าวใจนอกเหนือจากกลยุทธ์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมอื่น ๆ

French and Raven (1959) อ้างว่า ผู้คนสามารถถูกชักจูงให้ประพฤติตนตามที่กำหนดโดยเสนอรางวัลขนาดใหญ่ สำหรับการปฏิบัติตามหรือโดยขู่ว่าจะลงโทษอย่างรุนแรงสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม กลยุทธ์ของการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีประสิทธิภาพมากในการสร้างพฤติกรรมที่ต้องการ แต่ประสิทธิภาพของมันขึ้นอยู่กับกรกำกับดูแล และมีผลกระทบต่อความเชื่อหรือทัศนคติที่ยั่งยืนเพียงเล็กน้อย

การอภิปรายแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลทางสังคมสามารถดำเนินการได้หลายวิธีและมีกลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อใช้ประโยชน์จากความเป็นไปได้ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการสื่อสารที่โน้มน้าวใจมีจุดยืนที่ไม่เหมือนใครในเมทริกซ์ของอิทธิพลทางสังคม จากกลยุทธ์ทั้งหมดที่มีอยู่มันเป็นสิ่งเดียวที่ดึงดูดความสนใจให้เหตุผลพยายามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติตามโดยการโน้มน้าวบุคคลที่มีเหตุผลหรือถูกต้องตามกฎหมายของตำแหน่งที่ได้รับการสนับสนุน ชั้นเชิงนี้อาจจะยากกว่าพูดบังคับ แต่มันก็มีข้อดีที่สำคัญเช่นกัน นอกจากการเข้าถึงได้กับค่านิยมทางประชาธิปไตยและมนุษยนิยมแล้วการสื่อสารที่โน้มน้าวใจสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งและยั่งยืนเป้าหมายที่ไม่สามารถบรรลุได้โดยวิธีอื่น

Lasswell (1948) แสดงความคิดเห็นว่า ไม่มีข้อความใดที่ปรากฏขึ้นในโดยไม่ทราบแหล่งที่มา อย่างน้อยที่สุดเรามักจะสามารถระบุแหล่งที่มาของข้อความได้: บรรณาธิการของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์นายความขอร้องคดีของลูกค้านาคณะลูกขุนหรือดาราภาพยนตร์ที่ขอปรึกษาเพื่อการกุศล อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์ของผู้สื่อสารเป็นเพียงหนึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่เป็นบริบทของการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ การวิเคราะห์แบบคลาสสิก ได้แบ่งการสื่อสารออกเป็นหลายแง่มุมที่สามารถสรุปได้ว่า ใครพูดอะไรอะไรและใคร อย่างเป็นทางการมากขึ้น แง่มุมเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ด้วยปัจจัยที่ประกอบด้วย ที่มา, ข้อความ, ช่องทางและปัจจัยผู้รับ; อันประกอบกันกับบริบทของการโน้มน้าวใจ

ทฤษฎีภาษาเชิงเปรียบเทียบ

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเชิงเปรียบเทียบ ผู้เขียนแต่งภาษาเพื่อให้ความบันเทิงมากขึ้นและเพื่ออธิบายความหมายที่ต้องการสื่อ ด้วยมุมมองการเปรียบเทียบนี้ทางวรรณกรรม เช่น อุปมาอุปไมย ตกแต่งภาษา "ธรรมดา" และจงใจให้ผู้อ่านมีจินตนาการ สร้างความหมายในข้อความ ทุกวันนี้เราตระหนักว่าภาษาทั้งหมดมีความหมาย "เปรียบเทียบ" กับสิ่งต่างๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชนิดของการสื่อสารภาษาเชิงเปรียบเทียบ

Sakadolskis (2003: 42-45) กล่าวว่า ก่อนที่จะเริ่มการสนทนาเกี่ยวกับบทบาทของภาษาเชิงเปรียบเทียบอย่างจริงจัง การอธิบายถึงภาพรวมเพื่อให้เห็นภาพถึงความหมายของการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบนั้นเป็นสิ่งจำเป็น นอกเหนือจากการใช้เชิงภาษาเชิงเปรียบเทียบมักถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายกับคำที่มีความหมายเหมือนกันอีกด้วย

ในการตั้งคำถามการศึกษานี้ได้รับการกำหนดให้เป็นภาษาที่เป็นคำหรือวลีโดยหลีกเลี่ยงการใช้คำแบบกำกวม อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านจะต้องเผชิญกับการใช้คำอุปมาว่าเป็นคำคลุมเครือเพื่อเป็นใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบทั้งหมด เป็นสัญลักษณ์เพราะนี่คือวิธีการใช้คำในวรรณคดีเชิงทฤษฎีของภาษาศาสตร์ นอกจากนี้จะระบุไว้ว่าคำอุปมาอุปมัยนั้นใช้ในความหมายดั้งเดิมมันจะถูกใช้เป็นคำที่ครอบคลุม

การพูดภาษาเชิงเปรียบเทียบมีมากมาย นอกเหนือจากคำอุปมาอุปมัยแล้วนั้น ยังมีการคำเชิงประชด ร้องขอทางอารมณ์ เสียสติ อดิพจน์ การอุปมาอุปมัยการเปรียบเทียบและอื่น ๆ นักวิจัยหลายคนมองข้ามการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ อื่น ๆ เหล่านี้ เชื่อว่าคำอุปมาอุปมัยมีคุณค่า แต่บางคนเชื่อว่าการคิดของเราส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกระบวนการอุปมาอุปไมยเป็นการเปรียบเทียบที่มีความหลากหลาย ในการเปรียบเทียบการศึกษานี้เป็นรูปของคำพูดที่จะได้รับความสนใจมากที่สุด อย่างไรก็ตามรูปแบบอื่น ๆ ของภาษาที่เป็นรูปเป็นร่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปรียบเทียบอุปมาอุปมัยสำนวนและคำพ้องความหมายจะมีประโยชน์ในการกำหนดหมวดหมู่ความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Gibbs, 1993).

ชนิดของการสื่อสารภาษาเชิงเปรียบเทียบ ประกอบด้วย

1. การสื่อสารภาษาเชิงอุปมาอุปมัย (Metaphor)

คำอุปมาอุปมัย ตามคำนิยามของ Chimombo และ Roseberry (1998, p. 155) ได้กล่าวไว้ว่า "คุณคือแสงแดดแห่งชีวิตของฉัน" คำอุปมาประกอบด้วยผู้อ้างอิงสองคนขึ้นไป หนึ่งในผู้อ้างอิงเหล่านี้ หัวข้อขึ้นอยู่กับการตีความ การอ้างอิงคนอื่นที่ถูกนำไปเปรียบเทียบสิ่งที่ไม่คุ้นเคยหรือต้องใช้จินตนาการในภาษาเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยรวบรวมข้อมูลจำนวนมากที่สุด

Mac Cormac (1985) ยังระบุว่า คำอุปมาอุปมัยสร้างความตึงเครียดในการฟังเพราะพวกเขาไม่เพียง แต่เน้นความคล้ายคลึงกันแล้วยังมุ่งเน้นไปที่ความแตกต่างของการใช้ภาษาอีกด้วย

2. การสื่อสารภาษาเชิงความคล้ายคลึงกัน (Simile)

รูปแบบการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังเช่น การแสดงออกถึงความคล้ายคลึงระหว่างการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ("แก้มเหมือนดอกกุหลาบ") บางคนยืนยันว่าส่วนประกอบของคำอุปมาอุปมัยใช้โดยทั่วไป ว่ามีความคล้ายคลึงกันโดยนัยใช้บริบทที่มีความเกี่ยวข้องกับเปรียบเทียบโดยนัย ใช้คำว่า "ดังเช่น (like หรือ as) (Toris, White & Hughes, 1994; Verbrugge & McCarrell, 1977) Murry (อ้างถึงใน Mac Cormac, 1985)

3. การสื่อสารภาษาเชิงสำนวน (Idiom)

การสื่อสารด้วยการใช้สำนวนเปรียบเทียบนั้น การตีความหมายของภาษานั้นไม่สามารถตีความจากความหมายโดยตรงหรืออาจอธิบายได้ว่าสำนวนว่า "คำอุปมาอุปมัยที่ตายแล้ว" เพราะการตีความได้จากความรวมของความหมายที่แท้จริงของวลี เช่น สำนวน "ดิ่งขาของฉัน" หากจะตีความหมายเชิงสำนวน อย่างไรก็ตามนักทฤษฎีบางท่านได้แสดงให้เห็นว่าสำนวนที่แสดงออกมาหลายอย่างนั้น ถูกวิเคราะห์และตีความหมายของส่วนต่าง ๆ ด้วยความหมายโดยรวมของสำนวนนั้นๆ

4. การใช้ภาษาเชิงนามนัย Metonymy

การแทนที่ชื่อของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติสำหรับชื่อของสิ่งนั่นเอง (เช่นใน "เครื่องดนตรีระนาดเข้ามาเร็วเกินไป") นั้น คล้ายคลึงกับคำอุปมา ด้วยเหตุผลเพราะในแต่ละการเชื่อมโยง ได้อธิบายโดยการแทนที่คำหนึ่งสำหรับอีกคำหนึ่ง บางคนแย้งว่าคำอุปมานั้นมีพื้นฐานอยู่บนความคล้ายคลึงกัน ในขณะที่มีภาษาเชิงนามนัย 45 สำนวน เป็นการแสดงถึงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุสาเหตุ ผลกระทบและอื่น ๆ (Gibbs, 1993)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Tangsrivong (2546) ทำการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้ขายแผงลอยและร้านค้าในถนนข้าวสารเมื่อมีการสื่อสารกับลูกค้าและนักท่องเที่ยว พวกเขามุ่งเน้นไปที่ประเภทและความถี่ของกลยุทธ์ ผลการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พบว่า: 1. ผู้ชายแพลงลอยถนนข้าวสารใช้กลยุทธ์การสื่อสารสลิปซ้อ กลยุทธ์เหล่านี้รวมถึง 1) กลยุทธ์การหลีกเลี่ยง 2 กลยุทธ์ย่อยของการหลีกเลี่ยงหัวข้อและการละทิ้งข้อความ 2) กลยุทธ์การรับความเสี่ยงโดยมี 2 กลยุทธ์ย่อยของการถอดความและการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ 3) กลยุทธ์การปรับข้อความที่มี 2 กลยุทธ์ย่อยของการหลีกเลี่ยงความหมายและการลดข้อความ 4) กลยุทธ์การถ่ายโอน 3 กลยุทธ์ย่อยของการถ่ายโอนจากภาษาพื้นเมืองการถ่ายโอนตัวอักษรและการสลับรหัส; 5) การเลือกคำที่ไม่ถูกต้อง; 6) ความไม่รู้ของข้อ จำกัด ของกฎ; 7) การลอกเลียนแบบ; 8) การทำให้มากเกินไป; 9) กลยุทธ์การทำซ้ำโดยมี 2 กลยุทธ์ย่อยของโครงสร้างแบบขนานและการทำซ้ำที่แท้จริง 10) การซ่อมแซมตัวเอง 2. กลยุทธ์การถ่ายโอนเป็นกลยุทธ์ที่ใช้บ่อยที่สุดระหว่างวัตถุทั้งสี่กลุ่ม กลยุทธ์อื่น ๆ ที่ใช้บ่อยคือการทำซ้ำ, การเลือกคำที่ไม่ถูกต้อง, กลยุทธ์การปรับข้อความ, ความไม่รู้ของข้อ จำกัด ของกฎ, กลยุทธ์ความเสี่ยง, การทำให้มากเกินไป, การเลียนแบบ, กลยุทธ์การหลีกเลี่ยงและการซ่อมแซมตัวเองตามลำดับ

สุรินทร์ (2548) มุ่งเน้นศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษในหัวข้อโฆษณาเครื่องสำอาง การศึกษาแสดงให้เห็นว่า "คำนาม" ส่วนใหญ่ใช้ในการเขียนพาดหัว การค้นพบยังระบุว่าคำคุณศัพท์ "ใหม่" เป็นคำที่ใช้บ่อยที่สุดตามความถี่ของคำทั้งหมด ในโครงสร้างทางไวยากรณ์พบว่ามีการใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ห้าประเภท สองประเภทที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ "ส่วน" และ "ประโยคง่าย" ตามลำดับ สำหรับประเภทของหัวข้อข่าวส่วนใหญ่จะเป็นหัวข้อผลประโยชน์โดยตรง

Poompuang (2005) เน้นการศึกษาใช้ภาษาอังกฤษในโฆษณาน้ำหอมจากหน้าเว็บ วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือการตรวจสอบคุณสมบัติทางภาษาที่ใช้ในการโฆษณาน้ำหอม การศึกษานี้ได้รับการออกแบบเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลในกรอบของภาษาโน้มน้าวภาษาอุปมาอุปไมยและการสร้างคำ การค้นพบยังบ่งชี้ว่ามีสามลักษณะของคุณลักษณะภาษาศาสตร์ที่ใช้ในข้อมูลที่รวบรวม โฆษณาน้ำหอมส่วนใหญ่ใช้ข้อความที่โน้มน้าวใจและมากกว่าครึ่งหนึ่งของโฆษณามีรูปแบบภาษาที่เป็นรูปเป็นร่าง มากกว่าสามในสี่ของการค้นพบประกอบด้วยการสร้างคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการเขียนเชิงโน้มน้าวและภาษาเชิงเปรียบเทียบ กรณีศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึงคุณลักษณะทางภาษาที่ใช้ในการโฆษณาเกี่ยวกับเครื่องสำอางโดยมุ่งเน้นที่หน้าเว็บเท่านั้น

ข้อมูลนี้มาจากสิ่งพิมพ์โฆษณาเครื่องสำอาง 10 ชนิด ซึ่งใช้วิธีการสุ่มจากอินเทอร์เน็ต

A- สิ่งพิมพ์โฆษณาแบรนด์เครื่องสำอางที่รวบรวมได้มีดังนี้:

1) CHANEL	2) LANCÔME	3) CLINIQUE	4) CHRISTIAN DIOR	
5) ESTÉE LAUDER	6) NARS	7) KATE	8) BOBBI BROWN	9) REVLON
10) MAC B- มีการค้นหาเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อค้นหาและเลือกโฆษณาเครื่องสำอาง				

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจะถูกสุ่มเลือก 10 สิ่งพิมพ์โฆษณาเครื่องสำอางยอดนิยมบนหน้าเว็บซึ่งจะถูกเลือก 3 ผลิตภัณฑ์จาก 1 แปรน และ 1 ประโยคสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์ มี 30 ประโยคที่ต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสิ่งพิมพ์โฆษณาเครื่องสำอางจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปนี้:

- 1) วิเคราะห์โครงสร้างของโฆษณาแต่ละรายการด้วยตนเอง
- 2) แบ่งหมวดหมู่ออกเป็นกลุ่มที่เหมาะสม การเขียนเชิงโน้มน้าวและภาษาเชิงเปรียบเทียบ
- 3) ค้นหาความถี่ในการใช้การเขียนเชิงโน้มน้าวและภาษาเชิงเปรียบเทียบ
- 4) ใช้วิธีการร้อยละ
- 5) เขียนรายงานขั้นสุดท้าย; ผลสรุปและข้อเสนอแนะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาหลังจากวิเคราะห์โฆษณาเครื่องสำอาง 30 รายการจาก 10 แปรนต์แล้ว การวิเคราะห์ส่วนใหญ่ศึกษาสองประเด็นหลักคือการเขียนเชิงโน้มน้าวและภาษาเชิงเปรียบเทียบ

1. การศึกษาคุณสมบัติทางภาษาเพื่อการสื่อสารระดับคำและวลี ดังข้อมูลผลลัพธ์จะแสดงในตารางด้านล่างและข้อมูลเฉพาะอธิบายตามการค้นพบจากแต่ละตาราง

ตารางที่ 1 การสื่อสารเชิงโน้มน้าวใจ

การสื่อสารเชิงการโน้มน้าวใจในโฆษณาเครื่องสำอางแต่ละรายการจากหน้าเว็บ

วิธีการโน้มน้าวใจ	แบรนด์ผลิตภัณฑ์
VITALUMIÈRE AQUA LE BLANC DE CHANEL ROUGE ALLURE	By CHANEL
GÉNIFIQUE EYE RÉNERGIE LIFT MULTI-ACTION	By LANCÔME
Dermatologist-developed 3-Step Even Better Eyes Dark Circle Corrector High Impact Extreme Volume Mascara	By CLINIQUE
MULTI-PERFECTION EMULSION ONE ESSENTIAL ULTRA-DETOX	By CHRISTIAN DIOR
Perfectionist Invisible Fluid Makeup PURE COLOR NAILS	By ESTÉE LAUDER
Youthful luminosity Pure Radiant Tinted Moisturizer Eyeliner Stylo	By NARS
MINERAL BB GEL CREAM ART DIAL MASCARA	By KATE
Desert Twilight Eye Palette LONG-WEAR EVEN FINISH FOUNDATION Soothing Cleansing Oil	By BOBBI BROWN
JUST BITTEN KISSABLE	By REVLON
VIVA GLAM NICKI POWDER BLUSH NAIL LACQUER	By MAC

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดมีแนวโน้มที่จะมีข้อความโน้มน้าวใจในการโฆษณาแต่ละรายการ แต่โฆษณามีข้อความโน้มน้าวใจในแต่โฆษณา

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแสดงการสื่อสารเชิงโน้มน้าวใจในรูปแบบย่อหน้าและตัวอักษรประเภทตัวหนาแสดงถึงรูปแบบการเขียนที่โน้มน้าวใจจากโฆษณาในเว็บเพจ

การสื่อสารเชิงโน้มน้าวใจในรูปแบบย่อหน้า	แบรนด์ผลิตภัณฑ์
VITALUMIÈRE AQUA FRESH AND HYDRATING CREAM COMPACT MAKEUP SPF15 FOUNDATION Complexion perfection in a wide range of flattering shades, coverages and finishes	From CHANEL
LIFT, FIRM, TIGHTEN Our new multi-action lifting & firming effect. All facial zones are visibly tightened. RÉNERGIE LIFT MULTI-ACTION LIFTING AND FIRMING CREAM	From LANCÔME
ตารางที่ 2	
See the cleanest, freshest, Healthiest version of your skin. Dermatologist-developed 3-Step. Stand out – why not? NEW High Impact Extreme Volume Mascara. In Black and Extreme Black.	From CLINIQUE
See the cleanest, freshest, Healthiest version of your skin. Dermatologist-developed 3-Step. Works on dark circles. Results you can see. NEW Even Better Eyes Dark Circle Corrector	From LANCÔME
VIVA GLAM NICKI M·A·C and hip-hop diva Nicki Minaj join forces to create VIVA GLAM Nicki, a scene-stealing Lipstick. Every cent from the sale goes toward helping women, men and children living with and affected by HIV and AIDS. Limited Edition.	From MAC

จากตารางด้านบนมีคำบางคำในย่อหน้าที่โน้มน้าวใจเช่น 'ใหม่' และ 'รุ่นที่ จำกัด ' คำสองคำนี้ฟังดูน่าสนใจยิ่งขึ้นและเป็นที่น่าสนใจ หากลูกค้าได้ยินคำว่า 'ใหม่' พวกเขาคิดว่าผลิตภัณฑ์นั้นมาถึงใหม่และพวกเขาควรมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มันใหม่อย่างไร ตัวอย่างเช่น 'มาสเตอร์ปริมาตรสูงกระทบบใหม่สูงและ' สัญญาณใหม่ที่มองเห็นได้ สำหรับคำว่า 'Limited Edition' เช่น 'DESERT TWILIGHT, COLLECTION Limited Edition' และ 'MAC และนักร้องฮิปฮอป Nicki Minaj ร่วมมือกันเพื่อสร้าง VIVA GLAM Nicki ลิปสติกรุ่น Limited Edition' ลูกค้าน่าจะคิดว่าผลิตภัณฑ์นี้ จะเปิดตัวในช่วงเวลา จำกัด ดังนั้นจึงเป็นหนึ่งในจุดแข็งของการโน้มน้าวใจที่จะดึงดูดความสนใจของลูกค้า ลูกค้าบางรายกำลังมองหาเครื่องสำอางที่สามารถปกปิดผิวของคุณได้โดยไม่ต้องทิ้งร่องรอยตลอดทั้งวันและตลอดเวลาดังนั้นพวกเขาจึงอาจมองหาผลิตภัณฑ์ที่มองเห็นเช่น Invisible Fluid Makeup โดย ESTÉE LAUDER มันเป็นเพราะมีประโยชน์โน้มน้าวใจในโฆษณาได้จากการจินตนาการ

รู้สึกรู้ว่าไม่มีการแต่งหน้าใหม่ Invisible Fluid Makeup Estée Lauder คิดค้นการแต่งหน้าที่สมบูรณ์แบบกับผิวของคุณโดยไม่ต้องทิ้งร่องรอย โฆษณาเครื่องสำอางบางประเภทมักจะอธิบายถึงเครื่องสำอางโดยการเพิ่มภาพลักษณ์ของแบรนด์ลงในเครื่องสำอางเช่น ROUGE ALLURE VELVET จาก CHANEL:

การสื่อสารภาษาเชิงอุปมาอุปไมย Figurative language

รูปแบบภาษาที่เป็นรูปเป็นร่างถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการอธิบายสิ่งแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การใช้ภาษาเป็นรูปแบบอุปมาอุปไมยในโฆษณาเครื่องสำอาง

การสื่อสารภาษาเชิงเปรียบเทียบ	ผลิตภัณฑ์
La vie est belle	By LANCÔME
INTENSIVE NIGHT RESTORATIVE CREME	By CHRISTIAN DIOR
REAL CREATE EYES	By KATE
REVLON COLORBURST	By REVLON
COLORSTAY	By REVLON

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดมีแนวโน้มที่จะมีข้อความที่เป็นรูปเป็นร่างในผลิตภัณฑ์ 5 รายการจาก 4 แบรนด์โฆษณาเครื่องสำอาง

ตารางที่ 4 การใช้ภาษาเป็นรูปแบบย่อหน้าอุปมาอุปไมยในโฆษณาเครื่องสำอาง

รูปแบบย่อหน้าอุปมาอุปไมย	ผลิตภัณฑ์
New La vie est belle Choose your own path to happiness. Life is beautiful	By LANCÔME
NEW INTENSIVE NIGHT RESTORATIVE CREME Dior Science can now shine new light on the skin's Night-time activity, thanks to a major discovery in the chronobiology of stem cells. Capture Totale Intensive Night Restorative Crème triples the skin's ability to Regenerate itself. It's as if time is turned back whilst you sleep...	By CHRISTIAN DIOR
REAL CREATE EYES Deep and real. Clear colors for naturally contoured large eyes.	By KATE

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

REVLON COLORBURSTTM LIPGLOSS	By REVLON
NEW SHADES for your ESCAPISM look! Lips that shine with killer color. This weightless gloss makes lips pop with 5X more shine than patent leather	By REVLON
REVLON® COLORSTAYTM LONGWEAR NAIL ENAMEL Gel-Like shine and up to 11 days of shatterproof color*. *When worn with ColorstayTM base & top coats	By REVLON

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของโฆษณาเครื่องสำอางที่เลือกพบว่าโฆษณาเครื่องสำอางทั้งหมดที่เลือกใช้ทั้งรูปแบบการเขียนเชิงโน้มน้าวใจและรูปแบบภาษา โฆษณาเครื่องสำอาง 83.33% ใช้การเขียนเชิงโน้มน้าวใจและมีเพียง 16.67% ที่เป็นภาษาเชิงเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

สรุปและอภิปรายผล

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากจำนวนผู้หญิงที่เพิ่มขึ้นและรวมถึงผลจากการโฆษณาที่อธิบายผลิตภัณฑ์เป็นอย่างมาก การใช้ชั้นเชิงในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการแข่งขันระหว่างกัน ภาษาใช้เพื่อแสดงจินตนาการและกลิ่นหอมเพื่อเป็นศูนย์กลางของผู้บริโภคกับผลิตภัณฑ์ คนส่วนใหญ่ซื้อเครื่องสำอางจากห้างสรรพสินค้าชั้นนำและตอนนี้พวกเขาสนใจที่จะซื้อจากหน้าเว็บเพราะสะดวกในการขนส่ง ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในประเทศอื่น ๆ สามารถซื้อได้เพียงคลิกจากร้านค้าหน้าเว็บ มันเป็นวิธีที่น่าสนใจในการอธิบายถึงประโยชน์ของเครื่องสำอางแต่ละชนิด ในกรณีนี้มีการสุ่มเลือกผลิตภัณฑ์ 30 รายการจาก 10 โฆษณบนหน้าเว็บเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การใช้ภาษาอังกฤษในโฆษณาเครื่องสำอาง มีสองรูปแบบที่เน้นในการศึกษานี้

รูปแบบแรกคือการเขียนโน้มน้าวใจ ปัจจัยสำคัญของการโน้มน้าวใจคือความสามารถในการให้เหตุผลเช่นเดียวกับการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ มันมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนความคิดเห็น การชักชวนในการโฆษณาเป็นกำลังหลักในกระบวนการทั้งหมด ข้อความโน้มน้าวใจไม่ชัดเจนมาก ข้อความสามารถเข้าถึงจิตใจของลูกค้าผ่านรูปแบบของบรรทัดฐานที่สี่ชื่อผลิตภัณฑ์โลโก้ ฯลฯ รูปแบบที่สองเป็นภาษาที่เป็นรูปเป็นร่าง เป็นที่น่าสนใจว่าความสามารถของภาษาสามารถอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมบางอย่างเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้โดยการเปรียบเทียบหมวดหมู่ที่แตกต่างกันสองประเภท มีหลายรูปแบบของภาษาที่เป็นรูปเป็นร่างที่จะได้รับการพิจารณาเช่นการอุปมาอุปไมยตัวตนพาดพิงและขาด จุดของการโน้มน้าวใจและเป็นรูปเป็นร่างคือการสร้างคำที่มีความหมายอื่นจากแหล่งที่มา

จากบทวิเคราะห์ข้อมูลและผลลัพธ์พบว่าโฆษณาเครื่องสำอางส่วนใหญ่บนหน้าเว็บ มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อโน้มน้าวใจ นอกจากนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งของผลการวิจัยประกอบด้วยภาษาเขียนโน้มน้าวใจ มีภาษาเป็นรูปเป็นร่างในโฆษณาเครื่องสำอางบางรายการ

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนร่วมคนที่มีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม ขอแสดงความขอบคุณอย่างมากต่อสถาบันการศึกษา ผู้ร่วมงาน ผู้บริหารและสมาชิกแต่ละท่านมีส่วนร่วมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่งสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ขอแสดงความขอบคุณต่ออาจารย์ที่ปรึกษาในงานวิจัย อันเอื้อประโยชน์ต่อความสำเร็จ ให้คำแนะนำและความกรุณาให้คำปรึกษาสนับสนุนที่สำคัญ ขอขอบคุณมากที่ช่วยเหลือตลอดมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นอกจากนี้ดิฉันขอแสดงความขอบคุณ ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง ที่ให้โอกาส สนับสนุน
อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รัก – ขอขอบคุณทุกท่านอย่างจริงใจที่ให้การสนับสนุนนักวิจัยในการทำวิจัยให้
สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- วิกิพีเดีย. (2020). การโฆษณา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%86%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B8%B2> (วันที่ค้นข้อมูล : 15 กุมภาพันธ์ 2563).
- Chimombo, M. P. F. and Roseberry, R. K. (1998). **The power of discourse: An Introduction to discourse analysis**. New Jersey: Lawrence Elbaum.
- Emilija A. Sakadolskis. 2003. **The use of figurative language in the construction of musical meaning: a case study of three sixth grade general music classes**. The Faculty of the Graduate School of the University of Maryland at College Park.
- French, J. R. P. and Raven, B. H. (1959). **The bases of social power**. In: D. Cartwright Ed., *Studies in social power*. Ann Arbor: University of Michigan Press: 118-149.
- Gibbs, R. W. and Jr. (1993) . **Process and products in making sense of tropes**. In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and thought* (2nd ed.) (pp. 252-276). Cambridge: Cambridge University Press.
- Noam Chomsky. (1968). *Language and Mind publ.* Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1968. 3rd ed. Cambridge. Cambridge : Cambridge University Press.
- Lasswell, H. D. (1948). **The structure and function of communication in society**. In: L. Bryson Ed., *Communication of ideas*. New York: Harper.
- Littlewood. (1998). *Communicative Language Teaching*. 18 th ed. Cambridge : Cambridge University Press.
- Mac Cormac, E. R. (1985). **A cognitive theory of metaphor**. Cambridge, MA: The MIT Press.
- M. J. Manfreda. (1992). **Influencing Human Behavior: Theory and Applications in Recreation and Tourism** (pp 1– 27). Champaign, IL: Sagamore Publishing.
- Poompuang, Kanappati. (2005). **English Usage in Perfume Advertising from the Web page**. English for Business and Industry, King Mongkut’s Institute of Technology North Bangkok.
- Surin, Benjamat. (2005). **An Analysis of English Usage in Cosmetic Advertisement Headlines**. English for Business and Industry. King Mongkut’s Institute of Technology North Bangkok. 2
- Tangsiwong, Chathalai. (2003). **An Analysis of English Sales Talk: A Case study of Communication strategies at Khao Sarn Road**, English for Business and Industry. King Mongkut’s Institute of Technology North Bangkok.
- Toris, C. C. M., White, P. and Hughes D. (1994), November. **Figurative language use in physician training groups**. Poster presented at the Society of Southeastern Social Psychologists, Wake Forest University, Winston-Salem, NC.
- Verbrugge, R. and McCarrel N. (1977). **Metaphoric comprehension: Studies in reminding and resembling**. *Cognitive psychology*, 9, 494-533

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Development of Learning Achievement on The Dawn of Happiness at Sukhothai of Social study
Department using by The Cooperative Theory within A Comic Books for Grade 4 Students

ธนบัตร อ่อนกล¹ สุภาภรณ์ หนูเมือง² และ จริยา พิชัยคำ³
Tanabat Onkon, Supaporn Noomuang and Jariya Pichaikum

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับหนังสือการ์ตูน ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดยางเอน อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือการวิจัยได้แก่ หนังสือการ์ตูน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะ แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.93/86.61 2) ผลการศึกษาผลการจัดการเรียนประกอบด้วย 2.1)ด้านความรู้ นักเรียนมีคะแนนระหว่างเรียน ($\mu = 67.93$, ร้อยละ 84.91) คะแนนหลังเรียน ($\mu = 32.64$, ร้อยละ 81.61) และคะแนนพัฒนาการ ($\mu = 9.41$) 2.2) ด้านทักษะกระบวนการ นักเรียนมีการปฏิบัติเป็นประจำ ($\mu = 2.54$, $\sigma = 0.12$) 2.3) ด้านเจตคติ นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.37$) และ3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.16$)

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือ, หนังสือการ์ตูน, สุโขทัย

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, Email: b_onkon@hotmail.com

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ E-mail: supaporn@uru.ac.th

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ E-mail: pichaikum@uru.ac.th

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งความสุข" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop learning management, 2) to study the learning management outcomes, and 3) to study the satisfaction of students on the learning management on The Dawn of Happiness, in Sukhothai in the social studies religion and culture department using by cooperative learning theories STAD with in a comic books. The target population was 14 prathom sukka four students of Wat Yang En School, Muang District, Sukhothai Province in the academic year 2019. They was selected by purposive sampling. The research tools were a Comic book, a Learning Management Knowledge Test, a skill assessment, a local consciousness assessment and a satisfaction questionnaire. The Data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research found that: 1) the learning management plan has the efficiency to 83.93 / 86.61. 2) The educational outcomes of the learning management consisted of 2.1) Knowledge : the students have scores during study mean 67.93 (84.91%), post-test scores mean 32.64 (81.61%) and E.I. mean 9.41 2.2) The process skills: the students have actually become quite a regular practice ($\mu = 2.54$, $\sigma = 0.12$). and 2.3) a satisfaction: the students have the highest level of local love ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.37$) and finally 3) The students were satisfied toward learning management to the highest level ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.16$)

Keywords : Cooperative Theory, Comic Books, Sukhothai

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ต้องมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งผู้เรียนจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของ ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตนเอง ส่งผลให้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่า สำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิด และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครัวและสังคมของตนเองได้ตามควร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เอื้อต่อคนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึง ได้ง่าย สะดวกทั่วถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีการจัดทำสื่อระบบการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีชีวิตในชุมชนและมีการให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า รวมทั้งพัฒนาระบบการจัดการความรู้บนฐานนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น.26)

“จังหวัดสุโขทัย” เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญของประเทศไทยด้วยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายโดยเฉพาะด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ซึ่งได้รับการยกย่องจาก UNESCO ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2534 อีกทั้งยังคงมีวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมายาวนานสะท้อนออกมาในเรื่องของงานศิลปะ เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะ และได้กำหนดเอกลักษณ์เป็นคำขวัญ ดังนี้ “มรดกโลกล้ำเลิศ กำเนิดลายสือไทย เล่นไฟลอยกระทง ดำรงพุทธศาสนา งามตาผ้าตีนจก สังคโลกทองโบราณ สักการแม่ย่าพ่อขุน รุ่งอรุณแห่งความสุข” คำขวัญเหล่านี้ มีความสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดสุโขทัย และมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะพัฒนาต่อยอดเพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่เยาวชนควรภาคภูมิใจและช่วยกันรักษามรดกทางวัฒนธรรม อันเปรียบเสมือนทรัพย์สินทางปัญญาที่เหล่าบรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้น ควรอนุรักษ์ให้อนุชนรุ่นหลังได้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความรักบ้านเกิดของตน (สำนักงานยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง, 2556, น.8)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาข้อมูลจากการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากข้อมูลการสอบปลายภาคเรียนปีการศึกษา 2558-2560 พบปัญหาที่สำคัญก็คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับต่ำ (งานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดยางเอน) ไม่เป็นที่น่าพอใจ อีกทั้งยังต่ำกว่าระดับเกณฑ์ประเมินของโรงเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 โดยเฉพาะสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัย การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ประวัติและผลงานสำคัญ

ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่สืบเนื่องถึงปัจจุบันที่น่าภาคภูมิใจ และคุณค่าแก่การอนุรักษ์ สาเหตุเนื่องมาจากขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริงจึงทำให้นักเรียนมีทักษะทางการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative learning)

ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นนวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ โดยเป็นการจัดการเรียนเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน แต่ละคนต่างมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน และในขณะที่เดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย เพื่อให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จ โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องมีการกระตุ้นสมาชิกคนอื่นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเรียนการสอนแบบร่วมมือและสนับสนุนร่วมกันระหว่างผู้เรียนมากกว่าการแข่งขัน โดยออกแบบสภาพการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มเป็นปัจจัยหลักสำคัญ (ทีศนา แซมมณี, 2561, น. 106-107) นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนนั้น ส่วนใหญ่ยังใช้ตำราเรียนเป็นหลัก ใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนน้อย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ พบว่าวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนจังหวัดสุโขทัยนั้นมีด้วยกันหลากหลายวิธี แต่วิธีที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูน เป็นสื่อการสอนที่น่าสนใจเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วยกระตุ้นความสามารถในการอ่านได้ดี การจัดการเรียนการสอนที่จะให้ได้ผลดีอีกอย่างหนึ่งคือการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือการ์ตูนที่มีสีประกอบการสอน เป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่สามารถสนองความต้องการ การอ่านของเด็กแต่ละวัยได้ ภาพจะช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการอ่าน ทำให้เข้าใจเรื่องราวได้อย่างรวดเร็วสนุกสนานกับเรื่องี่อ่าน และยังเป็นการฝึกทักษะการอ่านช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านใช้สมอง ซึ่งวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ต้องใช้ความจำและความเข้าใจเป็นอย่างมาก การนำหนังสือการ์ตูนมาประกอบการเรียนการสอนจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรมการสอนโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น และให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรักและความภาคภูมิใจในประวัติความเป็นมา ความเสียสละของบรรพบุรุษ เห็นคุณค่าในความเป็นเอกลักษณ์ที่ดีของชาติไทย และยังสามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุที่แท้จริง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ปลูกฝังจิตสำนึกรักในบ้านเกิด อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีของจังหวัดสุโขทัย ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการพัฒนาจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551
2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. หนังสือการ์ตูน
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
5. ผลการจัดการเรียนรู้
6. ดัชนีประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดยางเอนโดยใช้กลุ่มประชากรเดียวเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest – Posttest Design)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 14 คน โรงเรียนวัดยางเอน ตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมืองจังหวัดสุโขทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภาคภูมิใจและอ้างความเป็นไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัย การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ประวัติและผลงานสำคัญ ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่สืบเนื่องถึงปัจจุบันที่นาภาคภูมิใจ และคุณค่าแก่การอนุรักษ์ ได้แก่หนังสือการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย ประกอบด้วย 8 เรื่อง ดังนี้ มรดกโลกล้ำเลิศ กำเนิดลายสือไทย เล่นไฟลอยกระทง ดำรงพุทธศาสนา งามตาผ้าตีนจก สังคโลกทองโบราณ สักการแม่ย่าพ่อขุน และรุ่งอรุณแห่งความสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือการ์ตูน เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่า IOC อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 4.85)

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภาคภูมิใจและอ้างความเป็นไทย จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง มีค่า IOC อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 4.79

3. แบบทดสอบความรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จำนวน 40 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.35-0.57 ค่าความยากง่าย 0.35-0.64 ค่าความเชื่อมั่น 0.89

4. แบบประเมินทักษะ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 4.79)

5. แบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทดลองการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรับปรุงจาก ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง (2557, น.200-202) เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยเท่ากับ 4.81

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ถึงโรงเรียนวัดยางเอน อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยแนะนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) กับกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย แล้วเก็บรวบรวมผลการทดสอบ ก่อนจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบต่อไป

3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง โดยระหว่างจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดิมแต่สลับข้อคำถาม

5. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดสุโขทัย โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน

6. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการพัฒนา รูปแบบ ดังนี้

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ออกแบบกิจกรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน โดยได้กำหนดรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สาระสำคัญ 2. มาตรฐานการเรียนรู้ 3. จุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัด 4. สาระการเรียนรู้ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ 6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 7. การวัดผลประเมินผล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม นำเสนอเนื้อหา ผู้สอนจะทำการสอนเนื้อหาสาระของบทเรียนแก่นักเรียนพร้อมกันทั้งชั้น ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้สาระสำคัญของบทเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนให้คล้อยตามความสามารถทางการเรียนกลุ่มละประมาณ 4-5 คน ในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำมาร่วมกัน ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยศึกษาจากหนังสือการ์ตูนประวัติศาสตร์สุโขทัย ทบทวนความรู้ที่ผู้สอนได้นำเสนอจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างถ่องแท้ รวมทั้งช่วยกันทำกิจกรรมของกลุ่มตามที่คุณสอนกำหนด โดยเน้นการช่วยเหลือกันในเวลาเรียน ความรับผิดชอบร่วมกันของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบย่อย ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน ซึ่งแต่ละคนต้องทำคะแนนให้ดีที่สุดเพื่อส่งผลให้ตนเองและกลุ่มประสบความสำเร็จ

ขั้นที่ 4 ขั้นหาคะแนนพัฒนาการ นำคะแนนการทดสอบย่อยมาเปรียบเทียบกับคะแนนฐาน การคิดคำนวณคะแนนของกลุ่มจึงคิดคำนวณจากคะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยแต่ละคนจะมีคะแนน "ฐาน" ซึ่งจะได้จากการเฉลี่ยคะแนนในการสอบแต่ละคนจากผลการสอบครั้งล่าสุด นักเรียนจะต้องพยายามทำคะแนนจากการทดสอบย่อยให้ได้มากกว่าคะแนนฐานของตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นให้รางวัล กลุ่มจะได้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะได้รับรางวัล โดยคะแนนรวมความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนแล้วนำคะแนนมารวมกันทั้งกลุ่ม จากนั้นหาคะแนนเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มที่จะได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัล

ผลการพิจารณาความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.79) โดยผู้เชี่ยวชาญให้มีการปรับปรุงในประเด็น จุดประสงค์เขียนเป็นเชิงพฤติกรรมแต่ละแผนควรครอบคลุม K P A การวัดและประเมินผลควรสอดคล้องกับจุดประสงค์และกำหนดเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ให้ชัดเจน นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 83.93/86.61 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลการศึกษาผลการจัดการเรียน เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน ครบทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมี ผลการเรียนรู้ดังนี้

1. ด้านความรู้

จากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน พบว่า ด้านความรู้ นักเรียนมีคะแนนระหว่างเรียน 67.93 ร้อยละ 84.91 คะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 32.64 คิดเป็นร้อยละ 81.61 และคะแนนพัฒนาการ เฉลี่ย เท่ากับ 9.41

2. ด้านทักษะกระบวนการ

จากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน พบว่า ด้านทักษะกระบวนการ โดยภาพรวมนักเรียนมีการปฏิบัติเป็นประจำ ($\mu = 2.54$, $\sigma = 0.12$) โดยพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีการยอมรับฟังคนอื่น และทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติเป็นประจำ ความสนใจ การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติเป็นประจำ

3. ด้านเจตคติ

จากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน พบว่า ด้านเจตคติ นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.81$, $\sigma = 0.37$) เมื่อเรียงอันดับ ได้แก่นักเรียนพูดหรือใช้ภาษาท้องถิ่นกับคนในท้องถิ่นทุกสถานการณ์ ($\mu = 5.00$, $\sigma = 0.00$) ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใหญ่เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดีที่สุด และนักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปเผยแพร่แก่คนอื่น ๆ ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.27$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55, \sigma = 0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว 3 อันดับแรก พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคือ นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนุกสนานและมีความตั้งใจที่จะเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\mu = 4.93, \sigma = 0.27$) นักเรียนมีความสุขในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีในการเรียน ($\mu = 4.86, \sigma = 0.36$) นักเรียนพอใจที่สามารถค้นหาคำตอบ จากการทำกิจกรรมให้สำเร็จด้วยตนเอง ($\mu = 4.79, \sigma = 0.43$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยได้กำหนดรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สารสำคัญ 2. มาตรฐานการเรียนรู้ 3. จุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัด 4. สารการเรียนรู้ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ 6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 7. การวัดผลประเมินผล และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม นำเสนอเนื้อหา ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นหาคะแนนพัฒนาการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้รางวัล นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.79) และค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 83.93/86.61 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งผลการพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งผู้เรียนจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของ ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตนเอง ส่งผลให้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่า สำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิด และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครัวยุคใหม่ และสังคมของตนเองได้ตามควร แก่ฐานะและเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ฯลฯ อย่างชัดเจน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 น. 25) และสอดคล้องแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูแต่ละคนสามารถ คิดวางแผนออกแบบการเรียนการสอนของตน โดยอาศัยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาช่วยอย่างหลากหลายแตกต่างกันออกไปอย่างไรก็ตาม ได้มีนักการศึกษาและนักคิดหลายคน ที่ได้ค้นคว้าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีรูปแบบ ลักษณะ หรือขั้นตอนแตกต่างกันออกไป เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ต่าง ๆ เดวิดสัน (Davidson, 1994. pp. 13-30) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูริย์ ชันแก้ว (2544, น. 27) ที่กล่าวว่า หนังสือการ์ตูน ต้องเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม เพราะจะทำให้เด็ก ๆ เข้าใจได้ง่ายขึ้นการ์ตูนควรมีสัญลักษณ์เฉพาะเรื่อง มีขนาดและสีสันเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาค้นคว้าผลการจัดการเรียน เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน ครบทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ 1.ด้านความรู้ นักเรียนมีคะแนนระหว่างเรียน 67.93 ร้อยละ 84.91 คะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 32.64 คิดเป็นร้อยละ 81.61 และคะแนนพัฒนาการ เฉลี่ย เท่ากับ 9.41 2. ด้านทักษะกระบวนการ โดยภาพรวมนักเรียนมีการปฏิบัติเป็นประจำ ($\mu = 2.54, \sigma = 0.12$) 3. ด้านเจตคติ นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.81, \sigma = 0.37$) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือทุกขั้นตอน ทำให้คะแนนพัฒนาการสูงขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับ (Slavin, 1995 อ้างถึงใน สรไกร วรคบุรี, 2549) ที่กล่าวว่าเทคนิคการเรียนรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ความสามารถเฉพาะตัวและศักยภาพในตนเอง ร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักว่าแต่ละคนเป็นส่วน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสมาชิกในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน สมาชิกจะได้พูดคุยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะได้ความรู้จากเพื่อนและสิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ อีกประการหนึ่งคือ การที่นักเรียนรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย แน่นอุดร (2553, น. 175) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD โรงเรียนบ้านกุดจิก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านทักษะกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ แบบ STAD ภาพรวมนักเรียนมีทักษะกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทักษะกระบวนการกลุ่มทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านบทบาทเป็นสมาชิกกลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.99 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกันต์ ดุลนกิจ (2557, น. 187-197) ที่ศึกษาผลการใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องโตราเอมอนร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องความมุ่งมั่นในการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลของคะแนนแบบวัดตระหนักเรื่องความมุ่งมั่นในการทำงานในรูปแบบของแบบมาตรฐานค่า นักเรียนมีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลของคะแนนแบบวัดความตระหนักเรื่องความมุ่งมั่นในการทำงานในรูปแบบของการเขียนเติมประโยคให้สมบูรณ์ นักเรียนมีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รุ่งอรุณแห่งความสุข ณ สุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับหนังสือการ์ตูน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55, \sigma = 0.16$) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน มีการพึ่งพาเกื้อกูลกัน ปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความสามารถแตกต่างกัน ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักช่วยเหลือกัน คนที่เก่งกว่าจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มเพราะยึดตามแนวคิดที่ว่า ความสำเร็จของสมาชิกทุกคนจะรวมเป็นความสำเร็จของกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย แน่นอุดร (2553, น. 175) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD โรงเรียนบ้านกุดจิก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านทักษะกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ แบบ STAD ภาพรวมนักเรียนมีทักษะกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทักษะกระบวนการกลุ่มทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านบทบาทเป็นสมาชิกกลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.99 และ สอดคล้องกับงานวิจัยชานานต์ เพชรประสิทธิ์ (2552, น.22) ที่ศึกษาผลการใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องภาวะโลกร้อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การ์ตูน สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องภาวะโลกร้อนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ครูควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

1.2 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนครูควรดูแลอย่างนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนทันที

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ครูสามารถนำหนังสือการ์ตูนประวัติศาสตร์สุโขทัย ไปปรับใช้ในเนื้อหาที่มีความคล้ายเคียงกัน โดนนำไปปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรเลือกปัญหาที่จำเป็นที่พบจากการเรียนการสอนมาแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน

2.2 ควรมีการจัดทำ คัดค้นนวัตกรรมที่หลายหลายเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 อาจนำการวิจัยนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดอื่น เพื่อศึกษาผลที่ได้ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันกับผลที่ได้จากงานวิจัยนี้หรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตาลเตี้ย และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนจนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วง คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นขอบแต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ทิศนา แคมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ ชันแก้ว. (2544). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องรูปทรงและปริมาตรของรูปทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้หนังสือภาพการ์ตูนประกอบการเรียนการสอนแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัดยางเอน. (2561). **หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดยางเอน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560**. สุโขทัย: โรงเรียนวัดยางเอน.

สรไกร วรคบุรี. (2549). **การศึกษามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. (ฉบับที่ 12). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. (2556). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ และตาก)**. พิษณุโลก: สำนักงานยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง.

ชนากานต์ เพชรประสิทธิ์. (2553). **การศึกษาผลการใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องภาวะโลกร้อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชนิกานต์ ดุลนิกิจ. (2557). **การศึกษาผลการใช้หนังสือการ์ตูนเรื่องโดราเอมอนร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องความมุ่งมั่นในการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง. (2557). **การพัฒนาแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อำนวยการ แน่นอุดร. (2553). **การศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้แบบ STAD โรงเรียนบ้านกุดจิก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม The Mathematics Learning Achievement on Equation and Solving Equation of Prathomsuksa 6 Students by Integrated Instructional Media Learning Activity

ณัฐชา พลเยี่ยม¹
Natcha Pholyiam

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางมะหัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย โดยการทดสอบค่าที แบบ t-test Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.13 คิดเป็นร้อยละ 77.08 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.04 คิดเป็นร้อยละ 36.81 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบค่าที พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : คณิตศาสตร์ สมการ การแก้สมการ สื่อประสม

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย e-mail natcha.pho@crru.ac.th

การประเมินผลทางการระดมวิชา "อนุกรมเลขคณิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมมติในไทย "

Abstract

The aims of this study were 1) to examine the mathematics learning achievement on equation and solving equation of Prathomsuksa 6 students by integrated instructional media learning activity, and 2) to assess the satisfaction towards the mathematics learning on equation and solving equation of Prathomsuksa 6 students. The population, selected by purposive sampling, was 24 Prathomsuksa 6 students at Ban Pangmahan School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 in their semester 1 of academic year 2019. The research instruments were 1) Mathematics learning management plans on equation and solving equation for Prathomsuksa 6 students by using integrated media learning activity. There are 12 lesson plans and each plan cover 1 hour totaling 12 hours. 2) 30 items of 4-item multiple choice achievement test on equation and solving equation of Prathomsuksa 6 students by integrated media learning activity. 3) 5-rating scale satisfaction questionnaire towards mathematics learning on equation and solving equation of Prathomsuksa 6 by integrated media learning activity. The data analysis recruited mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), significance test by dependent t-test.

The results showed that:

1. The mathematics learning achievement on equation and solving equation of Prathomsuksa 6 students by integrated media learning activity showed the mean at 23.13 accounting for 77.08% while their pre-test was 11.04 accounting for 36.81%. The scores analysis for t-test showed that the students' posttest mean was higher than that of the pre-test at the significance level of .01.
2. The satisfaction towards the mathematics learning activity on equation and solving equation by integrated media learning activity of Prathomsuksa 6 students was rated the highest level at the mean of 4.74.

Keywords : Mathematics, Equation, Solving Equation, Media Learning Activity

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือว่าเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม อันนำไปสู่การปรับตัว เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ทุกประเทศทั่วโลกกำลังมุ่งสู่กระแสใหม่ของการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าสังคมความรู้ (Knowledge Society) และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการใช้ความรู้และนวัตกรรม (Innovation) การศึกษามีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ รวมถึงสื่อการเรียนการสอนนั้นก็มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน วิชาคณิตศาสตร์ก็มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แต่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ยังประสบปัญหาเพราะนักเรียน ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจว่าจะเรียนคณิตศาสตร์อย่างไร และครูผู้สอนมักใช้วิธีสรุปกฎเกณฑ์แต่ละเรื่อง ให้นักเรียนท่องจำเพื่อนำเอาข้อสรุปนั้น ๆ ไปใช้ประกอบในการแก้ปัญหาโจทย์ข้ออื่น ๆ ซึ่งนักเรียนมีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อสรุปกฎเกณฑ์ต่าง ๆ น้อยมาก ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องของการคิดคำนวณแต่เพียงอย่างเดียว ขาดการปลูกฝังนิสัยและวิธีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งปัญหาสำคัญอีกประการ คือ นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาในเรื่องสมการและไม่สามารถตีความโจทย์ เพื่อตั้งสมการได้ ยิ่งถ้าเป็นการตั้งสมการที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในส่วนอื่นๆ เช่น เศษส่วน ร้อยละ นักเรียนยังไม่เข้าใจ เมื่อนักเรียนสะสมความไม่เข้าใจเพิ่มขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เรื่อยๆ สุดท้ายนักเรียนก็จะขาดความมั่นใจการเรียนคณิตศาสตร์ นอกจากนี้สื่อการเรียนการสอนก็มีความสำคัญไม่น้อยที่จะเป็นเครื่องมือช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนเพราะโลกยุคปัจจุบันนี้มีสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมากมาย ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยครูผู้สอน ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน (2551 : 6) ในการคัดเลือกสื่อการเรียนรู้นำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นก็ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด เข้าใจได้ง่ายรวมทั้ง กระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ เข้าใจบทเรียนได้ทอ้งแท้ และช่วยสอนนักเรียนที่มีความสามารถ แตกต่างกันให้บรรลุจุดประสงค์ในการเรียน ช่วยประหยัดเวลาในการสอน ช่วยให้นักเรียนรู้จักสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ และจดจำได้นาน นอกจากนี้สื่อการเรียนการสอนยังช่วยส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และสร้างเจตคติที่ดีให้แก่ักเรียน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาการเรียนคณิตศาสตร์ตามศักยภาพของตนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม
  - 2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสื่อประสม
  - 2.2 ความหมายของสื่อประสม
  - 2.3 ประเภทของสื่อประสม
  - 2.4 หลักในการเลือกใช้และผลิตสื่อประสม
  - 2.5 ประโยชน์ของสื่อประสม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 3.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียน
  - 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 4.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - 4.3 การวัดความพึงพอใจ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางมะหัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางมะหัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องมีนักเรียนทั้งสิ้น 24 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยดำเนินการโดย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสมรวมถึง ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางมะหัน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 หน่วยที่ 7 สมการและการแก้สมการ นอกจากนั้นยังศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา เรื่อง สมการและการแก้สมการจากคู่มือการสอนคณิตศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (สสวท.) แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และหนังสือที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งวิเคราะห์ และคัดเลือกสื่อประสมให้สอดคล้องกับเนื้อหา โดยองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, $S.D = 0.40$)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความยากง่าย (p) มีค่าระหว่าง 0.38 – 0.65 และค่าอำนาจแจกแจง (r) มีค่าระหว่าง 0.37 – 0.70 และ มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.71

3. แบบวัดความพึงพอใจต่อวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยง (α) ที่ 0.76 และ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.66 – 1.00

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมถึงงานวิจัย ทฤษฎี หลักการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม

2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้สื่อประสมให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน จำนวน 1 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน

5. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 12 แผน แล้วทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้สื่อประสม

6. รวบรวมคะแนนที่ได้จากการทดสอบ ก่อนเรียน หลังเรียน และข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จากนั้นนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.13 คิดเป็นร้อยละ 77.08 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.04 คิดเป็นร้อยละ 36.81 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบค่าที พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ และการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.13 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.08 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนที่เท่ากับ 11.04 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.81 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อประสมส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มมากขึ้น ให้ความช่วยเหลือกันและกัน มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกมากขึ้น เริ่มสนุกกับการออกความคิดเห็น ช่วยกันอ่านโจทย์ อ่านคำถาม ช่วยกันคิดหาวิธีแก้ปัญหา ได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ทำให้การจัดการในชั้นเรียนง่ายขึ้น นักเรียนผ่านจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน นอกจากนี้ใบงานสถานการณ์มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีความหมายมากขึ้น จากที่กล่าวมาส่งผลทำให้ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของงานวิจัยของ ภาณุมาศ วรสันต์ (2560 : 117) ซึ่งได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา เรื่องการแยกตัวประกอบของพหุนาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของงานวิจัยของ ชยต์ม ล้อธีรพันธ์ (2558 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษา การเปรียบเทียบการใช้โปรแกรม GSP กับโปรแกรม GeoGebra ประกอบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า 1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของกลุ่มที่ใช้โปรแกรม GSP และกลุ่มที่ใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการเรียนรู้ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียน ของกลุ่มที่ใช้โปรแกรม GSP และกลุ่มที่ใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการเรียนรู้ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังคงสอดคล้องกับการวิจัยของงานวิจัยของ วิฑูรย์ นินาลาด (2552 : 74) ซึ่งได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง “การบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน” โดยการใช้สื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน” ที่สอนโดยการใช้สื่อประสม หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ วิภาวี ไจกว่าง (2554 : 174) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง “สมบัติของจำนวนนับ” โดยการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ใช้สื่อประสม โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยมี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง "สมบัติของจำนวนนับ" โดยการใช้สื่อประสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านเนื้อหาวิชาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเข้าใจเนื้อหา เรื่อง สมการและการแก้สมการ ตลอดจนการหาข้อสรุปได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียน อีกทั้งนักเรียนสามารถนำความรู้ เรื่องสมการและการแก้สมการ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีความหมายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุมาศ วรสันต์ (2560 : 118) ซึ่งได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบราเป็นการจัดกิจกรรมที่สื่อการสอนมีการเคลื่อนไหวทำให้นักเรียนหาข้อสรุปได้ง่าย และสื่อการสอนจูงใจให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยุตม์ ล้อธีรพันธ์ (2558 : 137-145) ซึ่งได้ศึกษา การเปรียบเทียบการใช้โปรแกรม GSP กับโปรแกรม GeoGebra ประกอบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ของกลุ่มที่ใช้โปรแกรมจีเอสพีและโปรแกรมจีโอจีบราประกอบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทิน บัณฑิต (2558 : 50-61) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมจีเอสพีกับโปรแกรมจีโอจีบราประกอบการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร พัฒเสมา (2558 : 62-63) ได้ศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการบวก ลบ คูณ หารระคน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติกิจกรรม อีกทั้งกิจกรรม ที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของนักเรียน เนื้อหาสาระที่นักเรียนได้ศึกษาจากชุดกิจกรรมได้ถูกออกแบบไว้อย่างเป็นระบบ และมีภาพประกอบที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ในกิจกรรม ยังได้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกรู้ทำทลายต่อการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา นุชทองมวง (2558 : 70) ซึ่งได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการหาพื้นที่โดยใช้กระดาษตารางร่วมกับการจัด การ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสว่างวิทยา ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนการสอนเรื่อง การหาพื้นที่โดยใช้กระดาษตาราง ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3 อาจเนื่องมาจาก แผนการเรียนการสอนต่างๆ ที่ได้ผ่านการพิจารณา และแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญทำให้บทเรียนมีความเหมาะสมกับนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนตามแผนการเรียนการสอนการมีสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างความสนใจในการเรียนเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิกาลักษณ์ สิโรจน์บุญญาพรและทุกคน (2561 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษา การพัฒนาโมเดลห้องเรียนเสมือนโดยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และการคิดวิจารณ์ของนักเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า การใช้โมเดลห้องเรียนเสมือนที่พัฒนาขึ้นได้แก่ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนโดยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเท่ากับ .898 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และการคิดวิจารณ์ญาณโดยรวมและเป็นรายด้าน เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน ($p < .001$) และมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการแก้ปัญหาและด้านการสื่อสาร และการคิดวิจารณ์ญาณด้านการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต และด้านการนิรนัย มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ($p < .036$) และนักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยรวมและอีก 2 ด้าน ที่เหลือ และการคิดวิจารณ์ญาณโดยรวมและอีก 2 ด้านที่เหลือ ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยห้องเรียนเสมือนโดยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร แก้วมี (2555 : 53) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค K-W-D-L สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L อยู่ในระดับมากเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นลำดับขั้นตอนและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ให้ผลดีอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่องสมการและการแก้สมการ เนื่องจากนักเรียนเข้าใจเนื้อหา เรื่อง สมการและการแก้สมการ ตลอดจนการหาข้อสรุปได้ง่ายขึ้น จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเนื้อหาและมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกมากขึ้น เริ่มสนุกกับการออกความคิดเห็น ช่วยกันอ่านโจทย์ อ่านคำถาม ช่วยกันคิดหาวิธีแก้ปัญหา ได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียน อีกทั้งนักเรียนสามารถนำความรู้ เรื่องสมการและการแก้สมการ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีความหมายมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและให้คำแนะนำจาก รศ.นพพร ธนะชัยพันธ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.สุตาพร ปัญญาพฤษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ช่วยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตรวจทาน ปรับปรุงงานวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ข้าพเจ้าได้เรียนจนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรทุกประการ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้งสามท่านคือ นางสาวโสภภาพร ไสยแพทย์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 นางวิจิตรา แก้วหล่อ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล และ นางสาวกันต์ฤทัย จักรสาร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแม่จัน (เชียงใหม่ประชานุสาสน์) ที่ได้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ตรวจทาน ปรับปรุงเครื่องมือจนมีความครบถ้วนเหมาะสมทุกข้อคำถาม

ขอขอบพระคุณ นางสาวชลิตตา สิงห์สุข ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางมะหัน ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย นายเนียร เชื้อเจ็ดตน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีพัฒนา รวมทั้งคณะครูทุกท่าน และขอขอบใจนักเรียนโรงเรียนบ้านปางมะหัน และนักเรียนโรงเรียนสามัคคีพัฒนา ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ให้ความร่วมมือ ในการให้ข้อมูลและชี้แนะแนวทางได้สำเร็จลุล่วงทุกประการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอกราบขอบพระคุณ มารดา นางสะอาด พลเยี่ยม และ บิดา นายขวัญชัย พลเยี่ยม ที่มีบุญคุณอันยิ่งใหญ่หาที่สุดไม่ได้ ที่คอยเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและเป็นกำลังใจในการทำงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณสามี นายทวีวัฒน์ ภริยาบรรณ ที่คอยสนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจคอยช่วยเหลือตลอดมา

ผลจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบเป็นบุญกุศลแต่บุพการี ครูบาอาจารย์ ทุกท่านที่ได้สั่งสอนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีการศึกษา ผู้มีปัญญา トラบเท่าทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

กชกร พัฒเสมา. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องการบวก ลบ คูณหารระคน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ

จิรภา นุชทองม่วง. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิต ศาสตร์ เรื่องการหาพื้นที่โดยใช้กระดานตะปูพร้อมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในระดับประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนสว่างวิทยา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชยุตม์ ล้อธีรพันธ์. (2558). การเปรียบเทียบการใช้โปรแกรม GSP กับโปรแกรม GeoGebra ประกอบ การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

ภานุมาศ วรสันต์. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรมจีโอจีบรา เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิจурย์ นินาลาด. (2552). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง “ การบวก การลบ การคูณ และการหารเศษส่วน ” โดยการใช้สื่อประสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดลาดบัวขาว กรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิภาวี ใจกว้าง. (2554). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง “สมบัติของจำนวนนับ” โดยการใช้สื่อประสม โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศศิธร แก้วมี. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค K-W-D-L สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ

สิภาลักษณ์ สิโรจน์บุญญาพร และคณะ. (2558). (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

https://edu.msu.ac.th/journal/home/journal_file/486.pdf

สุทิน บัณฑิต. (2558). ผลของการใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารครุพิบูล. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

การพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศด้วยเทคนิคป็นโต (PINTHO Model) Development of Strategic School Administration Model toward Excellence Using PINTHO Model

วิทยา พัฒนเมธาธา¹, คุณาพิชฌน์ แซ่มสีม่วง², สิริกร ชุ่มชัย³
Witthaya patthanameethada, Cunaphit Saemsimuang, Sirikorn Chumchoei

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้าง/พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อศึกษาผลการใช้และผลกระทบต่อนักเรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาภายหลังการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฯ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 22 คน ผู้มีส่วนได้เสีย โรงเรียนสันป่ายางวิทยาคม อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 487 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา 17 คน ผู้มีส่วนได้เสียโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม จำนวน 1,495 คน โดยใช้วิธีการวิจัย คือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2) การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฯ 3) การศึกษาผลการใช้และผลกระทบต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฯ

ผลการวิจัยได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ป็นโต โมเดล (PINTHO Model) ที่มีคุณภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ผลการใช้และผลกระทบต่อรูปแบบฯ พบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 สูงกว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2559 สูงกว่า 2 ระดับคุณภาพ 8 ตัวบ่งชี้ สูงกว่า 1 ระดับคุณภาพ 42 ตัวบ่งชี้ และเท่าเดิม 15 ตัวบ่งชี้ ส่งผลให้สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลสูง โดยได้รับรางวัลระดับชาติ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 รางวัล ครู 30 รางวัล นักเรียน 35 รางวัล และสถานศึกษา 3 รางวัล และเกียรติบัตรรางวัลระดับเขต จังหวัด และระดับภาคอีกจำนวนหนึ่ง

คำสำคัญ : รูปแบบ ,การบริหารองค์กรเชิงกลยุทธ์, ป็นโต โมเดล

Abstract

The purposes of this research were to (1) study school administration based quality assurance (2) design and develop strategic school administration model toward excellence based standards and indicators of basic education standards and (3) study the use and effect for students, teachers, administrators, and school after using strategic school administration model. The subjects of this study were 22 school directors in Doitao District, Chiang Mai, 487 stakeholders at Sanpayangwittayakom School, Mae-Taeng District, Chiang Mai, 17 experts in educational administration and school administration, 1,495 stakeholders at Doitaowittayakom School, Chiang Mai. The processes of this research were the (1) study of school administration based quality assurance (2) design and development strategic school administration model

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 witthaya2502@gmail.com 0843789807

² รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี

³ นักวิชาการศึกษานำานุกรการ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

toward excellence based standards and indicators of basic education standards and (3) the study of the use and effect for students, teachers, administrators, and school after using strategic school administration model.

Research results revealed that (1) PINTHO Model was the result of the strategic school administration toward excellence. This model is good enough for applying in school administration, basic education. (2) The use and effect of strategic school administration model, PINTHO Model found that the quality assurance result of Doitaowittayakom School, academic year 2018 is higher than the quality assurance result in academic year 2017, higher than two standards for eight indicators, higher than one standard for 42 indicators and as equal as for 15 indicators. As a result of using PINTHO Model, the school, administrators, teachers, and students have higher academic achievements in national level competition, two awards for school directors, 30 awards for teachers, 35 awards for students, and three awards for school. Besides, the certificates at the secondary service area, provincial and regional level competition are apart of the academic achievements.

Keyword : Model , Strategic Management , PINTHO Model

บทนำ

เจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้มีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการที่ดี ตามที่ปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการและงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและพรบ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 44 บัญญัติไว้ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2546 เพื่อเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้กับสถานศึกษาในการปฏิบัติงานได้มากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และจะต้องใช้พลังความรู้ความสามารถ ความคิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนได้เสียกับการศึกษา ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู – อาจารย์ นักเรียนพ่อแม่ผู้ปกครองตลอดจนชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น การปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่จึงมุ่งเน้น ให้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารสถานศึกษา (School – Based Management : SBM) มากกว่าการบริหารแบบเดิมที่บริหารภายใต้การสั่งการของผู้บังคับบัญชาจากกระทรวงศึกษาธิการ (External Control Management)

ถวิล มาตรเหลือ้ม (2544 หน้า 41 – 43) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ (SBM) ว่าหมายถึงการบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน อันได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ที่มาร่วมพลังกันอย่างเต็มที่ รับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร และแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อ พัฒนากิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมีรอบดำเนินงาน 4 ด้านด้วยกัน คือ

1. หลักคุณภาพ (Principle of Equifinality) เป็นวิธีการหรือแนวทางที่หลากหลายในการดำเนินการสู่เป้าหมายอย่างยืดหยุ่น (Flexibility)
2. หลักการกระจายอำนาจ (Principle of decentralization) การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากที่สุด อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในท้ายสุด
3. หลักการบริหารจัดการตนเอง (Principle of self-management system)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

4. หลักการริเริ่ม (Principle of human initiative) ของสมาชิกในโรงเรียนทุกภาคส่วนเพื่อเป็นพลังสร้างคุณภาพ การศึกษาและพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้เชื่อว่าหลักการทั้ง 4 ประการ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริหารสถานศึกษาแบบเดิม ที่เคยบริหารจากการบริหารภายนอกหรือจากกระทรวง (External Control Management) ไปสู่การบริหารจัดการด้วยตนเองภายใต้ การใช้โรงเรียนเป็นฐานการจัดการ (SBM)

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้การเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐศาสตร์ฐานความรู้ (Knowledge - based economy) และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) อย่างหลากหลายทั้งในและนอกสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเอง ไปสู่แนวทางการบริหารจัดการที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐาน (knowledge-based process) ในการสอนและการเรียนรู้การบริหารจัดการสถานศึกษา ผลลัพธ์ของการจัดการสถานศึกษา (Ultimate Outcomes) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารจัดการสมัยใหม่ มาตรฐานคุณภาพ จะเป็นผลลัพธ์ที่มีการกำหนด รวมถึงการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของการรับรองมาตรฐาน จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนของการจัดการสมัยใหม่ นอกจากนี้ การเปรียบเทียบคุณภาพของผลลัพธ์ของการบริหารจัดการศึกษา จะมีการเปรียบเทียบตั้งแต่ท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับโลก

ในศตวรรษที่ 21 การเชื่อมโยงของประชาคมโลกจะมีมากขึ้น การจัดการศึกษาก็ต้องคำนึงถึงทิศทางและจุดเน้นในการพัฒนาคนเพื่อสู่ความเป็นสากล ซึ่งผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปผลการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การจัดการศึกษาของไทยต้องให้ความสำคัญกับประเด็น ต่อไปนี้ในการจัดการเรียนการสอน

1. ต้องให้ความสำคัญกับประเด็นสิทธิมนุษยชน (Human rights)
2. ส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลและคุณธรรม ตั้งแต่ระดับบุคคล สังคม โรงเรียน องค์กร
3. ให้ตระหนักถึงความมั่นคงของอาหารและน้ำ ในด้านความมั่นคง ความปลอดภัย ความคุ้มค่า
4. การสร้างพลังงานทดแทน การใช้และอนุรักษ์พลังงาน
5. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล
6. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การขับเคลื่อนของเศรษฐกิจด้านความรู้และการใช้การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและพึ่งพาตนเอง (สภาการศึกษาแห่งชาติ)

การพัฒนาสถานศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการนำเสนอและประสบความสำเร็จหลากหลายรูปแบบที่พอจะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของการบริหารโรงเรียนดังต่อไปนี้

รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยใช้ PISUT Model (PISUT Model to Quality School) ของโรงเรียนบ้านท่าอุเทน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ดร.พิศุทธิ์ กิติศรีวรพันธุ์ ที่นำแนวทางการบริหาร P-D-C-A มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานคือ ดังนี้

P (Participative Management) ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วม

I (Information Management) ใช้ข้อมูลสารสนเทศถูกต้อง ทันสมัย ในการบริหาร

S (Strategic Management) ใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ในการบริหารคุณภาพ

U (Unit Management) บริหารงานทั้งหน่วยงานเป็นการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

T (Team Work) ทำงานเป็นทีมทั้งนี้โดยใช้ PISUT Model ในขั้นตอนของ D (Do) ในการบริหารแผน PDCA ปรากฏว่าได้ผลดีจนได้รับยกย่องว่าเป็นสถานศึกษายอดเยี่ยมในการบริหารจัดการ ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2557

นงลักษณ์ เรือนทอง (2550 : 164-174) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลพบว่าองค์ประกอบของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ 3) การประกันคุณภาพและการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีวิสัยทัศน์และจุดประสงค์ร่วมกัน 6) เน้นการเรียนการสอน 7) การสอนที่มีวัตถุประสงค์ 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

จรูญ จับบัง (วารสารบัณฑิตศึกษา ม.บูรพา เมษายน 2555 – 2556 หน้า 59-70)

ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ตามยุทธศาสตร์หลักของ สพฐ. ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ คือ

1. พัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ

2. พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา

3. เสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยมีรูปแบบคือการพัฒนาคนในด้านความชำนาญในทักษะด้านสารสนเทศ การสร้างขวัญกำลังใจ การพัฒนาโครงสร้างการทำงานที่เหมาะสม การพัฒนาระบบงานในด้านการผลิตสื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยี

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความประสงค์จะทำการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นสู่ความเป็นเลิศ ตามความคาดหวังของหลักสูตรและเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสร้างรูปแบบเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศโดยยึดแนวทางการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดโดยใช้ยุทธวิธีทั้ง 4 กลยุทธ์ในการบริหารตามรูปแบบที่ควรจะเป็น เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ จึงประสงค์จะใช้แนวคิดทฤษฎีทางการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการพัฒนารูปแบบที่โรงเรียนต่างๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นไว้เป็นฐานในการศึกษาครั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบและผลกระทบต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฯ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศด้วยเทคนิคปิ่นโต (PINTHO Model) โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 การบริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่2) พ.ศ.2545
  - 1.2 มาตรฐานการศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง
  - 1.3 รูปแบบ(Model)
  - 1.4 เทคนิคการวิเคราะห์แผนเดลฟาย (Delphi technique)
  - 1.5 การบริหารสมัยใหม่ (New / Modern Management)
  - 1.6 เทคนิคปิ่นโต (PINTHO Model)
2. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2560 ดังนี้

1. ครู บุคลากรทางการศึกษา	จำนวน	40	คน	
2. นักเรียน	จำนวน	720	คน	
3. ผู้ปกครอง	จำนวน	720	คน	
4. คณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน	15	คน	
	รวม	จำนวน	1,495	คน

ระยะเวลา พฤษภาคม 2560 – มีนาคม 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 แบบ คือ

1. แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับดังนี้

ระดับที่ 1 (A1)	=	ตระหนักแต่ยังไม่ปฏิบัติ
ระดับที่ 2 (A2)	=	ตระหนักและได้ลงมือปฏิบัติแต่ยังไม่บังเกิดผล
ระดับที่ 3 (A3)	=	ตระหนักและได้ลงมือปฏิบัติเห็นผลเชิงประจักษ์
ระดับที่ 4 (A4)	=	ตระหนักและได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดผลเชิงประจักษ์และเป็นแบบอย่างได้

2. แบบประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ต้นสังกัดกำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการเทียบเคียงกับเกณฑ์ที่กำหนด

การนำเสนอข้อมูล เสนอเป็นตารางและพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ก. การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดขึ้น มีการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งในโครงสร้างอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

การบริหารทรัพยากรบุคคล ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบุคคลตามโครงสร้างของโรงเรียน มีการพัฒนาครูตามโครงสร้าง ทำงานแนวใหม่เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ทำงานตามภาระหน้าที่ มีการพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม

การบริหารเชิงกลยุทธ์มีการปฏิบัติ โดยบูรณาการ ในการทำงานและการจัดการเรียนการสอนมีการกำกับติดตามและสรุปรายงาน (SAR)

มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนา แผนพัฒนาระยะกลางตลอดจนแผนงาน/โครงการในแผนงานประจำปี อย่างเป็นรูปธรรม

ข การศึกษาผลการใช้และผลกระทบต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ฯ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2560

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในปีการศึกษา 2560 มีคุณภาพสูงกว่า ปีการศึกษา 2559 ทุกมาตรฐาน มีบางตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพเท่าเดิม จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 1.1, 1.3, 1.6, 2.3, 3.2, 3.4, 4.1, 6.1, 7.2, 7.3, 7.8, 10.1, 10.2, 10.6, และ 12.3 ตัวบ่งชี้สูงกว่า 2 ระดับ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1, 5.3, 7.7, 9.3, 12.6, 13.1, 13.2, และ 14.1 ที่เหลือสูงขึ้น 1 ระดับ จำนวน 42 ตัวบ่งชี้

ผลกระทบต่อสถานศึกษา ผู้บริการ ครู และนักเรียนหลังการใช้ PINTO Model ดังนี้ สถานศึกษาได้รับรางวัลระดับชาติ 3รางวัล ผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รางวัลระดับชาติ 2 รางวัล รางวัลระดับจังหวัด/เขตพื้นที่/ภาค 2 รางวัล ครูได้รับรางวัลระดับชาติ 15 รางวัล ระดับจังหวัด/เขตพื้นที่/ภาค 40 รางวัล นักเรียนได้รับรางวัลระดับชาติ 35 รางวัล ระดับจังหวัด/เขตพื้นที่/ภาค 150 รางวัล

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สู่วิธีการเป็นเลิศด้วยเทคนิค ปินโท (PINTHO Model) มีวัตถุประสงค์

1 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานและ ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบและผลกระทบต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา เชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฯ โดยมีประชากร/กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้และผลกระทบต่อการใช้รูปแบบการบริหารฯ ได้แก่ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษานักเรียนโรงเรียนรอยแต่่วิทยาคม อำเภอ ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,495 คน

เครื่องมือที่ใช้ได้แก่

1. แบบสอบถามสภาพการบริหารสถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา 1 ฉบับ
2. แบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิดสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนอย่างละ 1 ฉบับ
3. แบบประเมินคุณภาพการศึกษาของ สมศ. รอบที่ 3 จำนวน 1 ชุด
4. แบบตรวจสอบรายการเพื่อศึกษาผลกระทบ 1 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS For Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

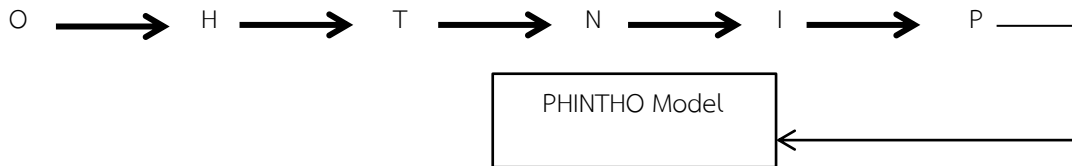
1. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฯ ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	องค์การและจัดการการองค์กร O- organization Management
ขั้นตอนที่ 2	การบริหารทรัพยากรบุคคล H - Human Resource Management
ขั้นตอนที่ 3	การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร T - Training and Development และ Knowledge Management
ขั้นตอนที่ 4	การบริหารแนวใหม่ (เชิงกลยุทธ์) N - New Management (Strategies Management)
ขั้นตอนที่ 5	การบริหารเชิงบูรณาการ I - Integration Management

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ขั้นตอนที่ 6   การบริหารแบบมีส่วนร่วม
P – Participation Management

ประสิทธิภาพของรูปแบบจากการใช้ ณ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าคุณภาพการจัดการศึกษา ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานรอบที่ 3 จำนวน 5 ด้าน 15 มาตรฐาน 65 ตัวชี้วัด สูงขึ้นจากเดิม 2 ระดับคุณภาพ 8 ตัวบ่งชี้ สูงขึ้น 1 ระดับคุณภาพ 42 ตัวบ่งชี้ คุณภาพเท่าเดิม 15 ตัวบ่งชี้

2. ผลกระทบต่อการใช้รูปแบบฯ ณ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2560 ปรากฏว่า

2.1	สถานศึกษา		
	ได้รับรางวัลระดับชาติ	3	รางวัล
	ได้ระดับเขตพื้นที่/จังหวัด/ภาค	4	รางวัล
2.2	ผู้บริหารสถานศึกษา		
	ได้รับรางวัลระดับชาติ	2	รางวัล
	ได้รับรางวัลระดับจังหวัด/เขตพื้นที่/ภาค	2	รางวัล
2.3	ครู		
	ได้รับรางวัลระดับชาติ	30	รางวัล
	ได้รับรางวัลระดับจังหวัด/เขตพื้นที่/ภาค	90	รางวัล
2.4	นักเรียน		
	ได้รับรางวัลระดับชาติ	35	รางวัล
	ได้รับรางวัลระดับจังหวัด/เขตพื้นที่/ภาค	150	รางวัล

การอภิปรายผล

รูปแบบการบริหารแบบ PINTHO Model ที่ได้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 คาดหวังไว้ นำบทบาทในการบริหารจัดการมาพัฒนาคุณภาพและศักยภาพตามที่ ถวิล มาตรฐาน (2545: 12-33) ได้กล่าวไว้และรูปแบบการบริหารแบบ PINTHO Model ยังสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดทุกประการ

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศด้วยเทคนิค PINTHO Model ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นราวัลย์ สุรงค์สุริยกุล (2555) ที่กำหนดองค์ประกอบ 7 ด้าน อันได้แก่ การมีส่วนร่วมของทีมงาน (P) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (T) ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ (H) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี (I) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (N) และด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล (N) เพียงแต่ลำดับขั้นตอนการบริหารแตกต่างกันเท่านั้น

นอกจากนั้น PINTHO Model ยังช่วยเสริมให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การพัฒนาวางแผนและการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คุณภาพการศึกษา 3) การเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน 4) การส่งเสริมความมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาครู การบริหารจัดการผู้เรียน และคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นได้

องค์ประกอบของ PINTHO Model ยังสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ ดิษย์ชัย แก่นท้าว (2556) ได้ศึกษาไว้คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและการจัดโครงสร้างองค์กร (O – Organization Management) การประกันคุณภาพการศึกษาและธรรมาภิบาล (N – New Modern Management) การบูรณาการและการมีส่วนร่วม (I และ P) Integration and Participation Management การพัฒนาบุคลากรและบรรยากาศขององค์กร (H&T)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบของการจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนตามผลการวิจัยของ สุนิสา วิทยานุรณ (2554) และอุดม ชูสิ่วรรณ (2558) ที่วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ตามองค์ประกอบหลักของการบริหารคุณภาพ ทั้ง 7 องค์ประกอบ คือ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติ และ 7) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

หากผู้บริหารสถานศึกษาจะนำรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ฯ ด้วยเทคนิค PINTHO Model ไปใช้ในสถานศึกษาของตนเอง ต้องทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารนี้ให้ตรงกัน และร่วมมือกันในการวางแผนพัฒนาและจัดทำคู่มือการบริหารหรือคู่มือคุณภาพ หรือคู่มือนโยบายเพื่อเป็นเครื่องมือและทิศทางให้ทุกคนได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารต่อไป และที่สำคัญต้องพยายามให้การบริหารหลักสูตร บริหารห้องเรียน และบริหารสถานศึกษา ต้องใช้รูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเป้าหมายไปที่ระดับคุณภาพที่สูงขึ้นของทุกตัวบ่งชี้เป็นเป้าหมายการทำงานของตนเสมอ

และหากจะทำการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัญหาอุปสรรคของการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ตาม PINTHO Model โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการทำงานเชิงกลยุทธ์ของครู และการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากการให้ความร่วมมือของท่านผู้มากคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะท่านผู้อำนวยการพงศ์พันธุ์ ไชยวัฒน์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4 ที่ให้แนวคิดและช่วยเป็นที่ปรึกษาในการวิจัยครั้งนี้ตลอดจนท่านผู้อำนวยการสถานศึกษาต่าง ๆ ครู อาจารย์ นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือทุกด้านในการทำวิจัยครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

และหากผลการวิจัยนี้สามารถช่วยให้ท่านผู้บริหารสถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้หรือพัฒนาต่อยอดอาจช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษาให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจ อันจะส่งผลให้สถานศึกษาแข็งแรงและผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ผู้วิจัยขอยกคุณความดีทั้งหลายแด่ท่านผู้มีพระคุณ ครูบาอาจารย์ และบุคคลที่เป็นเคารพยิ่งทุกท่าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

เอกสารอ้างอิง

- จรูญ จีบบัง. (2556). "รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของ สพฐ". วิทยานิพนธ์สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาวารสารการบริหารการศึกษา ม.บูรพา ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เมษายน – กันยายน 2555 หน้า 60.
- ดิษฐ์ชัย แก่นท้าว. (2556). "การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด". วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ม.ราชภัฏสกลนคร
- ถวิล มาตรฐาน. (2545). "การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ". พิมพ์ครั้งที่ 2 .สำนักพิมพ์เสมาธรรม กรุงเทพฯ
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). "รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล". ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย.
- นราวัลย์ สุรงค์สุริยกุล. (2555). "รูปแบบการจัดการคุณภาพโดยรวมในสถานศึกษา". บทความวิจัย วารสารการบริหารการศึกษา ม.ศ.ว. ฉบับ 16 มกราคม – มิถุนายน 2555 หน้า 26
- สุนิสา วิทยานุกรณ. (2557). "การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน". บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา (วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2553 – มีนาคม 2554 อ้างใน http://www.tci.thaijo.org/index.php/Eduadm_buu/article/view/13308/11968 เข้าถึง 25 มิถุนายน 2558
- อุดม ชูลีวรรณ.(2558). "รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่ความเป็นเลิศระดับสากล". บทความวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเทคนิคการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560

An Evaluation of Promoting Students' Academic Achievement Program
Using Strategic Administration Technique toward Excellence based Standards and
Indicators or Objectives of Doitaowittayakom School Curriculum, Academic Year 2018

วิทยา พัฒนเมธาดา¹

Witthaya patthanameethada

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การประเมินโครงการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเทคนิคการบริหารหลักสูตรเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานและตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม จำนวน 40 คนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 829 คน โดยใช้เครื่องมือวิจัยคือ 1) แบบประเมินโครงการ 2) แบบประเมินความพึงพอใจ 3) การประชุมกลุ่มย่อย ผลการประเมินโครงการ ปรากฏผลดังนี้

1. การประเมินโครงการ

ผลการประเมิน ด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 1-6 อยู่ในระดับ พอใช้ ผลการประเมินยังไม่ผ่านตามเป้าหมายที่วางไว้ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตร ยังติด 0 ร มส ในบางรายวิชา

ผลการประเมินด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ องค์ความรู้และการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา การจัดทำแผนการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ การจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพของผู้เรียน ผลการประเมินการปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ การส่งแผนการเรียนรู้หลังการพัฒนาให้ผู้อำนวยความสะดวกและประเมินผลก่อนและหลังเรียน มีการปฏิบัติเป็นไปตามเป้าหมาย แต่ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ปฏิบัติ

ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินการโครงการ โครงการมีค่าความตรง ครูผู้เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการมีความพึงพอใจต่อการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามที่ฝึกปฏิบัติ มีการนำแผนการเรียนรู้ไปใช้และบันทึกหลังแผนและวัดประเมินผลตามแผน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่ยังไม่ครบทุกคน

ผลการประเมินด้านปัจจัยสนับสนุน วิทยาการที่ให้การอบรมมีคุณภาพและความเชี่ยวชาญ โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาหลักสูตร

2. ความพึงพอใจของครูต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการประเมินอยู่ในระดับ มาก

3. การประชุมกลุ่มย่อย

ผลการประชุมกลุ่มย่อย ครูยังไม่เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ การกำหนดเกณฑ์คุณภาพผู้เรียนยังไม่ชัดเจน ยังเน้นเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพครูเคยชินกับการจัดการเรียนการสอนโดยการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จัดการเรียนรู้กับผู้เรียนทุกกลุ่มด้วยรูปแบบเดียว ครูขาดทักษะการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลตามความสามารถในการแสดงออกของแต่ละระดับคุณภาพ เนื่องจากที่ผ่านมาครูใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ ครูให้ความสำคัญต่อการวัดประเมินผล ด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์น้อยมาก ไม่มีการประเมินอย่างเป็นขั้นตอนหรือเป็นรูปธรรม ส่วนใหญ่เป็นการประเมินผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและไม่มีผลต่อการได้รับผล

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 witthaya2502@gmail.com 0843789807

การประเมินวิทยาระดับ "หอพักเทิดทูน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

การเรียน (เกรด) ไม่ได้ทำแบบวัดประเมินไว้ในแผนการเรียนรู้ ควรกำหนดให้ครูกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างน้อย 1 อย่างในแต่ละรายวิชา โดยกำหนดไว้เป็นตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 1 ตัว ใน 1 รายวิชา และวางแผนการเรียนรู้พร้อมเครื่องมือวัด/ประเมินผลไว้ในแผนการเรียนรู้ด้วย

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ , การจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์, วิธีการแบบองค์รวม

Executive Summary

The purpose of this program evaluation was to evaluate promoting students' academic achievement program using strategic curriculum administration technique toward excellence based standards and indicators or objectives of Doitaowittayakom School Curriculum. The subjects were 40 teachers and educational personnel and 829 students, grade 7th to 12th, Doitaowittayakom School, academic year 2018. The research instruments were (1) program evaluation form, (2) satisfaction survey form, and (3) focus group discussion. The results of program evaluation revealed as follows: 1. Program evaluation For the program evaluation result of goal, students' qualities based standards 1-6 were fair. The evaluation result was unsatisfied based the set goal. The students' academic achievement based curriculum in some subject were unsatisfied and incomplete. For the program evaluation result of objective, the knowledge and strategic learning management of post-development was higher than the pre-development of making strategic lesson plan. The result of learning management based students' potential was satisfied. For the program evaluation result of production, teachers handed in strategic lesson plan after development in order to have school director approve and evaluate both pre-test and post-test. The result was satisfied with the goal, but some of teachers did not hand in the lesson plan. For the program evaluation result of process, the program result had validity. The teachers participating in workshop were satisfied with workshop management. After the workshop, the teachers made the strategic lesson plan, applied to class, took notes for learning, and evaluated based plan and goal. Some of them were not done. For the goal of program evaluation result of promoting factors, lecturers were qualified and expert. School promoted the budget for curriculum development. 2. Satisfaction of teachers through workshop The result was at the high level. 3. Focus group discussion For the focus group discussion result, teachers did not have concept about learning management for achievement. The criteria for evaluating students' quality were unclear by focusing quantitative rather than qualitative. Teachers were used to teaching by lecture way, so the students lacked of learning opportunities themselves and creativity. The teachers also provided the same learning style to all kids of students. Teachers lacked of making evaluation and assessment instrument skills based the competency of different levels. Teachers focused on multiple choices examination. That was very less for morality and students desirable characteristics evaluation. The evaluation was not clear and in process. Teachers mostly evaluated from extracurricular activities and it did not effect the score result. Besides, teachers did not make evaluation form on their lesson plan. Teachers should choose at least one of students desirable characteristics for each subject as indicator or learning objective, one students desirable characteristic, one subject. Teachers made a plan and assessment and evaluation form including the lesson plan.

Keyword : Program Evaluation , Strategic Learning Management , Holistic Approach.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

คุณภาพผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจะเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน ได้แก่ คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของครู ต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน (การถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะเกิดกับลูกศิษย์เป็นอันดับแรก ครูต้องมีความเชื่อว่า เด็กทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ ซึ่งจะสามารถพัฒนากิจกรรม วิธีการตลอดจนสิ่งต่างๆที่ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ของครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพครูมีอาชีพที่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หมั่นปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาและเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต : สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. (2544 : 5-6)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ 2552:25-26) ได้กำหนดแนวทางการทำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ชีวัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียน ควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหา คำตอบหรือแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริงสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผู้ประเมินในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีองค์ความรู้ในการบริหารหลักสูตรที่อิงมาตรฐานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จึงนำเอาแนวทางการบริหารโรงเรียน โดยใช้เทคนิคปิ่นโต (PINTHO Model) ที่ผู้ประเมินออกแบบขึ้นมาใช้ในการพัฒนาการบริหารและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม เพื่อต่อยอดการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน จึงได้จัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเทคนิคการบริหารหลักสูตรเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม พ.ศ.2560 ขึ้น

เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวมีผลการดำเนินการเป็นอย่างไร จึงประสงค์จะดำเนินการประเมินผลโครงการขึ้น เพื่อหาข้อมูลสารสนเทศมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific and Stakeholder Credibility) และความน่าเชื่อถือต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เป็นสำคัญซึ่งเป็นการประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formation Evaluation) ควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการ โดยนำข้อมูลสารสนเทศ ได้มาพิจารณาว่าจำเป็นต้องปรับปรุงส่วนใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

เพื่อประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเทคนิคการบริหารหลักสูตรเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2560

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเทคนิคการบริหารหลักสูตรเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม มีเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 แนวคิดเชิงระบบของโครงการ
  - 1.2 ความหมายและหลักของโครงการ
  - 1.3 ลักษณะของโครงการที่ดี
  - 1.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์
  - 1.5 การประเมินโครงการ
  - 1.6 รูปแบบการประเมินนเรศวร
2. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการประเมิน

ประชากร ได้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา (ครูอัตราจ้าง) โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน นักเรียนโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 829 คน ระยะเวลาการประเมิน ปีการศึกษา 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

1. แบบประเมินองค์ความรู้และการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ของครูผู้สอนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 40 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 10 ข้อ 1 ฉบับ
3. แบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับการบริหารและใช้หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ จากเอกสาร หลักฐานด้านหลักสูตรของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ได้แก่
  - 3.1 SAR โรงเรียน ปี 2560
  - 3.2 SAR ครู ปี 2560
  - 3.3 แผนการจัดการเรียนรู้
  - 3.4 บันทึกหลังสอน
  - 3.5 ป.พ.5ฯลฯ
4. การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อสรุปประเด็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ตามหลักสูตรโดยกำหนดผู้เข้าประชุม ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารโรงเรียนทุกคน ครูผู้สอนทุกคน และผู้ทรงคุณวุฒิ/วิทยากร โดยแบ่งฝ่ายบริหาร, ครู, ผู้ทรงคุณวุฒิ ออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อสรุปประเด็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ 4 เรื่อง ดังนี้
  1. การวางแผนหลักสูตร/การเรียนรู้
  2. การจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพผู้เรียน
  3. การวัด/ประเมินผลการเรียนรู้โดยเทียบเคียงกับเกณฑ์
  4. การจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้ประเมินได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์และการบริหารหลักสูตรที่อิงมาตรฐาน โดยการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยตัววิทยาคอม เป็นกรอบแนวทางในการสร้างเครื่องมือแต่ละประเภท ดังนี้

1.1 แบบตรวจสอบรายการ

กำหนดประเด็นการตรวจสอบและแหล่งข้อมูลที่จะตรวจสอบตามตัวบ่งชี้ที่

กำหนดไว้ในการประเมินครั้งนี้ ยกเว้นตัวบ่งชี้ต่อไปนี้ ตัวบ่งชี้ 2.1, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2

1.2 แบบประเมินความคิดเห็น

ตามตัวบ่งชี้ที่ 2.1 กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความแตกต่าง (Validity) ของข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อหาค่า IOC แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองสอบถามครู จำนวน 10 คน ของโรงเรียนฮอดพิทยาคม แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) แล้วนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.3 แบบพึงพอใจ

ดำเนินการตรวจสอบเช่นเดียวกับการประเมินความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดให้รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานทะเบียนวัดผลและหัวหน้ากลุ่มสาระทุกกลุ่มสาระ เป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบรายการที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความคิดเห็นและแบบประเมินความพึงพอใจ ผู้ประเมินเป็นผู้เก็บรวบรวมเอง

3. การประชุมกลุ่มย่อย กำหนดให้หัวหน้างานวิชาการเป็นผู้สรุปและรวบรวมข้อมูลการประชุม ตามประเด็นที่แต่ละกลุ่มสรุปแล้ววิเคราะห์เป็นภาพรวมของทั้งโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. แบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

2. แบบประเมินองค์ความรู้และการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าแตกต่าง (t-test)

3. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปข้อมูลและหาความหมายและนำเสนอในลักษณะบรรยายความ

ผลการประเมิน

ผลการประเมินโครงการด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ ตัวบ่งชี้ที่ 1, 2 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายยังมีนักเรียนไม่ผ่านการประเมิน (0 ร ม ส) ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผ่าน

ผลการประเมินโครงการด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ยกเว้นการประเมินผลการเรียนรู้อยังมีนักเรียนติด 0 ร ม ส ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ตาม Benchmark

ผลการประเมินโครงการด้านผลผลิตของโครงการ การดำเนินโครงการเกิดผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้แต่ยังมีบางรายวิชาที่ยังไม่มีการทดสอบก่อนเรียนทำให้ไม่มีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ก่อน/หลังเรียน 18%

ผลการประเมินโครงการด้านกระบวนการดำเนินการโครงการ กระบวนการดำเนินการโครงการมีผลการปฏิบัติสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการประเมินโครงการด้านปัจจัย ได้รับสนับสนุนโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการเปรียบเทียบองค์ความรู้และการวัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผลการประเมินองค์ความรู้และการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ของครูผู้สอนก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการของครู ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะองค์ความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์มีความพึงพอใจสูงสุด 3.98

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) ของการประชุมกลุ่มย่อย ตามตัวบ่งชี้ที่ 4.7 ด้านกระบวนการ/กิจกรรมของโครงการ

ที่	ประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย	ผลการประชุม
1	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการวางแผนหลักสูตร/การเรียนรู้	1. ครูยังไม่เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) การกำหนดเกณฑ์คุณภาพผู้เรียน (Criteria) ของครูยังไม่ชัดเจน ยังเน้นเกณฑ์เชิงปริมาณมากกว่าเกณฑ์คุณภาพในการแสดงออกของผู้เรียน ในแต่ละสิ้นภาคเรียนก่อนวางแผนการเรียนรู้ใหม่ควรมีการทบทวนและพัฒนากระบวนการวางแผนการเรียนรู้และกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพผู้เรียน	2. ครูเคยชินกับการจัดการเรียนการสอนโดยการถ่ายทอดความรู้ (Transmission Approach) ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสอนเด็กทุกกลุ่มเรียนด้วยวิธีการเพียงรูปแบบเดียว ควรกระตุ้นและให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ตามลำดับคุณภาพ ตั้งแต่ระดับที่1-5 ทั้งนี้ต้องให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผ่านการประเมิน ตามเป้าหมายของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม (Benchmark) และกระตุ้นให้เรียนรู้สูงขึ้นไป หากผู้เรียนประสงค์จะเรียนรู้เพิ่มเติม
3	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการวัด/ประเมินผลการเรียนรู้โดยเทียบเคียงกับเกณฑ์ระดับคุณภาพ	3. ครูขาดทักษะการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล ตามความสามารถในการแสดงออกของแต่ละระดับคุณภาพ เนื่องจากที่ผ่านมารู้ใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ ในการวัดผลสัมฤทธิ์และให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์ตัวเลข 0-49=0, 50-59=1, 60-69=2, 70-79=3, 80-100=4 เมื่อเปลี่ยนวิธีวัดเป็นประเมินโดยการเทียบเคียงกับเกณฑ์ (Bench marking) ทำให้ครูเกิดปัญหา จึงยังไม่เกิดความเชื่อมั่นและการยอมรับ ควรให้มีการนำเสนอ วิเคราะห์ วิพากษ์ การวัด/ประเมินผล หลังการจัดการเรียนรู้เมื่อสิ้นภาคเรียน โดยให้วิทยากรด้านการวัด/ประเมินผล ช่วยแนะนำ และพัฒนาการวัด/ประเมินผลโดยการเทียบเคียง (Bench marking) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ที่	ประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย	ผลการประชุม
4	ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร	4. แต่เดิมครูให้ความสำคัญต่อการวัด/ประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อยมากหรือเกือบจะไม่มี การประเมินอย่างเป็นขั้นตอน รูปธรรมเลย ส่วนใหญ่เป็นการประเมินผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและไม่มีผลต่อการได้รับผลการเรียน (เกรด) จึงไม่มีการสอดแทรกกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ จึงไม่ได้ทำแบบวัด/ประเมินไว้ในแผนการเรียนรู้

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินผลโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเทคนิคการบริหารหลักสูตรเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการดังกล่าว พ.ศ.2560 มีขอบเขตการประเมินดังนี้ ขอบเขตด้านเนื้อหา 1) ด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ 2) ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ 3) ด้านผลผลิตของโครงการ 4) ด้านกระบวนการ/กิจกรรมของโครงการ 5) ด้านปัจจัยสนับสนุน โดยมีเป้าหมายคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา (ครูอัตราจ้าง) โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปี 2560 จำนวน 40 คน นักเรียนชั้น ม.1-6 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 829 คน โดยใช้เครื่องมือการวิจัยคือ

- 1) แบบประเมินองค์ความรู้และการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ 1 ฉบับ
- 2) แบบประเมินความพึงพอใจ 1 ฉบับ
- 3) แบบตรวจสอบรายการ
- 4) การประชุมกลุ่มย่อย 1 ครั้ง ปรากฏผลการประเมินดังนี้

สรุปผลการประเมิน

1. การประเมินโครงการ

ผลการประเมินด้านจุดมุ่งหมายของโครงการ คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 1-6 อยู่ในระดับพอใช้ ยังไม่ผ่านผลการประเมินตามเป้าหมายที่วางไว้ ผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรยังติด 0 ร มส ในบางรายวิชา ยังไม่ผ่านการประเมินตามเป้าหมายของโครงการ ผลการประเมินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกรายวิชา

ผลการประเมินด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ องค์ความรู้และการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา การจัดทำแผนการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ การจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพของผู้เรียน

ผลการประเมินการปฏิบัติผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม Benchmark ยังไม่ผ่านการประเมิน เพราะติด 0 ร มส ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ การส่งแผนการเรียนรู้หลังการพัฒนาให้ผู้อำนวยการอนุมัติและการประเมินผลก่อนและหลังเรียนมีการปฏิบัติเป็นไปตามเป้าหมาย แต่ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ปฏิบัติ

ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ โครงการมีค่าความตรง (Validity) ครูผู้เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการมีความพึงพอใจต่อการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามที่ฝึกปฏิบัติ มีการนำแผนการเรียนรู้ไปใช้และบันทึกหลังแผน และวัด/ประเมินผลตามแผน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่ยังไม่ครบทุกคน

ผลการประเมินด้านปัจจัยสนับสนุน วิทยากรที่ให้การฝึกปฏิบัติการมีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญ คู่มือการจัดการเรียนรู้ของวิทยากรมีความตรง(Validity)โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาหลักสูตร

2. การเปรียบเทียบองค์ความรู้และการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ก่อนและหลังการประชุม เชิงปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับ มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. ผลการประชุมกลุ่มย่อย

1. ครูยังไม่เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) การกำหนดเกณฑ์คุณภาพผู้เรียน (Criteria) ของครูยังไม่ชัดเจน ยังเน้นเกณฑ์เชิงปริมาณมากกว่าเกณฑ์คุณภาพในการแสดงออกของผู้เรียน ในแต่ละสิ้นภาคเรียนก่อนวางแผน การเรียนรู้ใหม่ ควรมีการทบทวนและพัฒนากระบวนการวางแผนการเรียนรู้และกำหนดเกณฑ์ ระดับคุณภาพให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. ครูเคยชินกับการจัดการเรียนการสอนโดยการถ่ายทอดความรู้ (Transmission Approach) ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสอนเด็กทุกกลุ่มเรียนด้วยวิธีการเพียงรูปแบบเดียว ควรกระตุ้นและให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ตามลำดับคุณภาพ ตั้งแต่ระดับที่ 1-5 ทั้งนี้ต้องให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผ่านการประเมิน ตามเป้าหมายของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม (Benchmark) และกระตุ้นให้เรียนรู้สูงขึ้นไป หากผู้เรียนประสงค์จะเรียนรู้เพิ่มเติม

3. ครูขาดทักษะการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล ตามความสามารถในการแสดงออกของแต่ละระดับคุณภาพ เนื่องจากที่ผ่านมามีการใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบ ในการวัดผลสัมฤทธิ์และให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์ตัวเลข 0-49=0, 50-59=1, 60-69=2, 70-79=3, 80-100=4 เมื่อเปลี่ยนวิธีวัดเป็นประเมินโดยการเทียบเคียงกับเกณฑ์ (Bench marking) ทำให้ครูเกิดปัญหา จึงยังไม่เกิดความเชื่อมั่นและการยอมรับ ควรให้มีการนำเสนอ วิเคราะห์ วิชาฯ การวัด/ประเมินผล หลังการจัดการเรียนรู้ เมื่อสิ้นภาคเรียน โดยให้วิทยากรด้านการวัด/ประเมินผล ช่วยแนะนำและพัฒนาการวัด/ประเมินผลโดยการเทียบเคียง (Bench marking) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

4. แต่เดิมครูให้ความสำคัญต่อการวัด/ประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อยมากหรือเกือบจะไม่มี การประเมินอย่างเป็นขั้นตอน รูปธรรมเลย ส่วนใหญ่เป็นการประเมินผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและไม่มีผลต่อการได้รับผลการเรียน (เกรด) จึงไม่มีการสอดแทรกกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ จึงไม่ได้ทำแบบวัด/ประเมินไว้ในแผนการเรียนรู้ ควรกำหนดให้ครูกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อย่างน้อย 1 อย่าง ในแต่ละรายวิชา โดยกำหนดไว้เป็นตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 1 ตัว ใน 1 รายวิชาและวางแผนการเรียนรู้พร้อมเครื่องมือวัด/ประเมินไว้ในแผนการเรียนรู้ด้วย

การอภิปรายผล

การประเมินโครงการครั้งนี้เป็นไปตามขั้นตอนของการประเมินโครงการนเรศวร โดยมีองค์ประกอบของการประเมิน 5 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของโครงการ วัดดูประสงค์ของโครงการ ผลผลิตของโครงการ ผลกระทบการดำเนินงานของโครงการและปัจจัยสนับสนุน ผลการประเมินปี 2560 มีบางตัวบ่งชี้ต้องพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 1-6 ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การแก้ปัญหาการติด 0 ร มส ซึ่งเด็กไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นความเสียหายทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผลการประเมินสอดคล้องกับการประเมินที่ใช้ CIPP Model ของกาญจนา ชูสกุล (2557) นุกูล ชื่นพักและคณะ (2556) และ วิสุทธิ์ วิจิตพิชราภรณ์และคณะ (2556) ต่อการประเมินความพึงพอใจสอดคล้องกับประเสริฐ อันแก้ว (2556)

ข้อเสนอแนะ

ควรพัฒนาการจัดทำเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยยึดเป้าหมายการเรียนรู้ของ เบญจมิน บลุ่ม ปรับปรุงแก้ไขใหม่และการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน คือกลุ่มอ่อน ควรใช้ Trans missional Approach กลุ่มปกติใช้ Trans missional Approach และ Transformation Approach สำหรับเด็กเก่ง ใช้ Transactional Approach ในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศต่อไป และควรนำการประเมินโครงการ ในครั้งต่อไป ศึกษาความีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินโครงการครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากคณะครูทุกท่านของโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อันได้แก่รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานทุกท่าน และครูผู้สอนตลอดจนนักเรียนทุกคน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อมูลที่ได้จากการประเมินถือเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าที่ทุกภาคส่วนจะได้นำไปปรับปรุงในปีการศึกษาต่อไป เพื่อความสำเร็จของโครงการจึงขอให้กำลังใจครูทุกคนในความมุ่งมั่นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้ของผู้เรียนตามกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ที่ทางโรงเรียนพัฒนาให้แก่ครูอาจารย์ทั้งหลาย

คุณความดีที่ได้จากการประเมินครั้งนี้ ขอมอบแด่ครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ชูสกุล (2557) "การประเมินโครงการรักการอ่านโรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม สังกัด เทศบาลนครขอนแก่นโดยประยุกต์ใช้รูปแบบซิปป" สาขาวิชาวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- เชาว์ อินโย (2553) การประเมินโครงการ พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย กทม.บริษัท วี ปรีนท์ (1991) จำกัด
- ทวี อุปสุชิน (2554) "การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านอาชีพของนักเรียนใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา" สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
- นุกูล ชื่นพิง (2557) "การประเมินผลโครงการมหาวิทยาลัยสีเขียว" สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529).การวิจัยประเมินผลและกระบวนการ.กรุงเทพฯ:การพิมพ์พระนคร.
- พงศ์พันธุ์ ไชยวัฒน์ (2558) "การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ของผู้เรียน ตามตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551" สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่ (เอกสารโรเนียว)
- พจนานุกรมนักเรียน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530.(2532).กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช.
- พิสนุ พองศรี.(2550).เทคนิควิธีประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ:พรอพเพอร์ตี้พรีนท์.
- มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ (2556) "การประเมินโครงการพัฒนาครูภาษาอังกฤษ ของสถาบันภาษาอังกฤษตามโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) กับมูลนิธิเทมาเล็กและ SEAMEO RELC ประเทศสิงคโปร์" คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี.(2546).การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัตนะ บัวสนธิ.(2540).การประเมินโครงการ/การวิจัยเชิงประเมิน.กรุงเทพฯ:บริษัทคอมแพคท์พรีนท์ จำกัด.
- วรรณนา ศรีพุทธสมบูรณ์.(2557). การประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพประมง จังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2554 . กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง .
- วิสุทธิ วิจิตรภักษารัตน์ และคณะ.(2550). การประเมินโครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ,สุวิมล ตีรกานันท์,ศิริเดช สุชีวะ,ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ,ประเสริฐ แยมสรวล,อุษา ปัญญาดี และพิสนุ พองศรี.(2541).คู่มือการติดตามและประเมินโครงการพัฒนาในระดับจังหวัด.กรุงเทพฯ:สถาบันดำรงราชานุภาพ
- ศิริชัย กาญจนวาสิ.(2547).ทฤษฎีการประเมิน.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ต้นยะ.(2545).การประเมินทางการศึกษา.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.(2528).ความรู้พื้นฐานสำหรับการประเมินโครงการทางการศึกษา.ในรวมบทความ ทาง การประเมินโครงการ.หน้า96.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวิมล ตีรกานันท์.(2544).การประเมินโครงการ:แนวทางสู่การปฏิบัติ.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- _____.(2553).วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____.(2549).การวิจัยประเมินโครงการด้านการศึกษา.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำราญ มีแจ้ง.(2544).การประเมินโครงการทางการศึกษา.กรุงเทพฯ:นิตินแอตเวอร์ไทซ์กรุ๊ป.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การพัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง)

The Development of Reading Comprehension Skill by Using SQ4R for Prathom Suksa 5 Students of Anubannanglae (Bantung) School

เหมือนฝัน ชัยจรรย์พันธุ์¹ บุญทิศา สิริชยานุกุล² วันชนะ จิตอารีย์³ และ นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์⁴
Muenfun Chaijumroonpun Buntiva Sirichayanukun Wanchana Jitaree and Nichaphat Chaisenbodin

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงรายสังกัดสพ.เชียงราย เขต 1 จำนวน 27 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เรื่องการอ่านจับใจความ จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า

ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนมีการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้ โดยประเมินได้จากผลต่างระหว่างก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่มีค่าเพิ่มขึ้นทุกคน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความอย่างแท้จริง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การอ่านจับใจความ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R

Abstract

The purposes of this research were to develop reading comprehension skill by using SQ4R technique for Prathom Suksa 5 students and to compare the reading comprehension achievement of Prathom Suksa 5 students of Anubannanglae (Bantung) school before and after learning by using SQ4R technique. The sample group selected from the purposive sampling was 27 Prathom Suksa 5/1 students on the first semester of the academic year 2019 of Anubannanglae (Bantung) school under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1. The research instruments consisted of six learning plans on reading comprehension skills by using SQ4R, and a 20 items achievement test with 4 multiple choices.

¹ นักศึกษาโปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: Muenfun.cha@cruc.ac.th เบอร์โทร 087-3596649

² อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: omebuntiva@gmail.com เบอร์โทร 094-6293649

³ อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: vipbook@gmail.com เบอร์โทร 063-3987953

⁴ 4อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: nichaphat.crru@gmail.com เบอร์โทร 086-3718363

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

The results of the study were found that using SQ4R technique can develop students' reading comprehension skill effectively based on the result of the post test score which every student had the higher scores and after learning by using SQ4R technique, the average score of the achievement test was higher than before the pre-test at the statistically significant level of .05.

Keyword : reading comprehension skill SQ4R technique

บทนำ

ภาษาไทยเป็นสมบัติมรดกทางวัฒนธรรมอันแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของคนในชาติ อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาชาติได้อย่างสันติสุข การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ช่วยทำให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญาเพราะวิชาการต่าง ๆ จำเป็นจะต้องอาศัยความสามารถในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาและจับใจความจากเรื่องที่อ่านแล้วจึงนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการดังนั้นการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพแต่การที่จะพัฒนานักเรียนให้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะการอ่านจับใจความซึ่งถือว่าเป็นทักษะการอ่านพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการอ่านในระดับต่อ ๆ ไปเพราะถ้าหากนักเรียนไม่สามารถจับใจความได้ก็จะทำให้ไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้กองทัพ เคลือบพมิขกุล (2542:123) ได้ศึกษาพบว่าปัจจุบันประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียนไม่ค่อยบรรลุเป้าหมายเท่าที่ควรเพราะการสอนจะเป็นรูปแบบของการจดจำเรื่องราวและซักถามรายละเอียดของเนื้อเรื่องไม่ได้สอนให้ใช้กระบวนการทางการคิดผสมผสานความรู้และประสบการณ์เดิมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจับใจความจากเรื่องที่อ่านค้นหาแนวคิดและประเด็นหลักของเรื่องเนื่องจากการอ่านเป็นกระบวนการคิด ดังนั้นสภาพการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางการคิดเน้นให้ผู้เรียนกับผู้สอนได้มีส่วนร่วมมากขึ้นโดยสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้น ความคิด ซึ่งสอดคล้องกับผู้วิจัยที่ต้องการพัฒนาทักษะทางการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับปัญหาการอ่านจับใจความของนักเรียนสรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสรุปหรือจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ดีเท่าที่ควร เมื่อมอบหมายให้จับใจความจากบทอ่านนักเรียนมักจะคัดลอกข้อความจากบทอ่านโดยที่ไม่สรุปเป็นภาษาของตนเองและหลายคนที่ไม่สามารถระบุได้ว่าประเด็นสำคัญของบทอ่านคืออะไรผู้แต่ง มีจุดมุ่งหมายอย่างไรทั้งนี้อาจเกิดจากนักเรียนไม่ชอบอ่านและไม่ทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าให้ดีเสียก่อน

จากการที่นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านจับใจความดังกล่าวข้างต้นจึงมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าหาวิธีแก้ไขปัญหการอ่านจับใจความอย่างต่อเนื่องและได้เสนอวิธีการสอนที่จะนำมาแก้ไขปัญหการอ่านจับใจความและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในทักษะการอ่านของนักเรียนไว้หลากหลาย ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543: 97-138) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์การสอนโดยใช้วงกลมช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์การสอนโดยใช้คำถามพัฒนาแนวคิดการสอนโดยใช้วิธีเล่านิทานการสอนโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษาการสอนโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีอีกวิธีคือการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R ซึ่งเป็นวิธีสอนการอ่านอย่างคร่าวๆเพื่อให้ได้คำตอบตามที่ตั้งไว้ลักษณะการสอนจะเน้นให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง

วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สนใจเป็นวิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่พัฒนามาจากการสอนอ่านแบบ SQ3R ที่โรบินสัน (Robinson, 1961: 29-30) ได้เสนอไว้ต่อมาในปี 1984 วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) ได้เสนอแนะวิธีสอนอ่านแบบ SQ4R โดยมีการเพิ่มขึ้นตอนบันทึก (Record) หลังจากนักเรียนได้อ่านบทอ่านและเปลี่ยนขั้นตอนการทบทวน (Review) ซึ่งเป็นขั้นตอนให้นักเรียนได้วิเคราะห์บทอ่าน (Reflect) สุนันท์ สินธพานนท์และคณะ (2545: 289-290) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า SQ4R. เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่อ่านได้เร็วขึ้นสามารถจับใจความของเรื่องได้ดีบอกรายละเอียดจดจำเรื่องที่อ่านและสามารถ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบ SQ4R เริ่มจากให้ผู้อ่านสำรวจ (S: Survey) หรืออ่านเนื้อเรื่องอย่างคร่าวๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่องแล้วตั้งคำถาม (Q: Question) เพื่อให้การอ่านเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้องจากนั้นให้ผู้อ่านอ่านข้อความ (R ตัวที่ 1: Read) ในบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้แล้วให้จดบันทึก (R ตัวที่ 2: Record) ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านในขั้น R ตัวที่ 1: Read โดยมุ่งเน้นจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็นโดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ขั้นตอนต่อมาเป็นการตอบคำถามหรือเขียนสรุปใจความสำคัญ (R ตัวที่ 3: Recite) โดยผู้อ่านพยายามใช้ถ้อยคำของตนเองให้มากที่สุดขั้นตอนสุดท้ายเป็น การวิเคราะห์วิจารณ์บทอ่าน (R ตัวที่ 4: Reflect) และแสดงความคิดเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ที่ได้รับการพัฒนาโดย วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) นี้ทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่าการอ่าน โดยไม่ต้องตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าซึ่งทำให้การอ่านไม่มีจุดหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไรหลังการอ่าน แต่ถ้ามีการใช้คำถามจะช่วยให้นักเรียนได้แนวคิดจากคำถามและพยายามหาคำตอบเมื่อครูผู้สอนถามดังนั้นการใช้คำถามซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้นักเรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังที่จัดการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล(บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงรายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านรวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการอ่านจับใจความ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญไว้ดังนี้

ประพันธ์ เรื่องณรงค์ (2545: 11) กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่าน เพื่อเก็บสาระสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปใจความสำคัญ หาความสำคัญ ใช้แผนภาพโครงเรื่องเพื่อพัฒนาการอ่าน รวมทั้งการรู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและการพัฒนาการทางด้านความคิด

บันลือ พุกกะวัน (2545: 29-35) กล่าวว่า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน และความหมายว่าอย่างไร จะเห็นได้ว่าการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องของความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ค้นหาสาระสำคัญหรือประเด็นที่สำคัญของเรื่องที่น่าอ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545: 88) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่า หมายถึง การทำความเข้าใจความหมายของคำ ประโยค ข้อความโดยการแปลความของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสาร

กรมวิชาการ(2546: 188) เสนอว่าการอ่านจับใจความเป็นการอ่าน ที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญและส่วนขยายใจความ สุปราณี พัดทอง (2547: 65) การอ่านจับใจความหมายถึง ความคิดสำคัญอันเป็นแก่น หรือหัวใจของเรื่องและผู้เขียนมุ่งสื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ ซึ่งอาจจะเป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็น หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ความสำคัญของเรื่อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากความหมายของการอ่านจับใจความดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความหมายถึง การอ่านออกเสียงและอ่านในใจ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องทีอ่านนั้นกล่าวถึงอะไรเกี่ยวกับใคร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร และเกิดขึ้นอย่างไรซึ่งอาจรวมถึงแนวคิด ข้อมูล ทศนคติ สามารถนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการทำความเข้าใจตลอดจนจุดมุ่งหมายในการเขียน

ความหมายของวิธีการสอนแบบ SQ4R

การศึกษาความหมายของวิธีการสอนแบบ SQ4R นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และนำเสนอใน ส่วนที่สำคัญ ดังนี้
รัตนกันท์ เลิศคำฟู (2547: 30) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอนแบบ SQ4R โดยสรุปได้ว่า วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนประเภท การสอนอ่านเพื่อการสื่อสาร ถึงการสอนจะเน้น ทักษะการอ่าน แต่ผู้สอนจะต้องสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

พรนิภา บรรจงมณี (2548: 5) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอนแบบ SQ4R โดยสรุปได้ว่าเป็นวิธีการอ่านที่ดำเนินการตามขั้นตอน 6 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก ขั้นสำรวจ เป็นขั้นแรกที่ครูให้ผู้เรียนสำรวจชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และหัวข้อย่อยอย่างคร่าว ๆ ขั้นตั้งคำถาม เป็นขั้นที่ผู้เรียนตั้งคำถาม ก่อนการอ่าน ทำให้การอ่านมีจุดมุ่งหมาย ขั้นอ่านผู้เรียนจะอ่านบทอ่านอย่างละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบ หลังจากนั้นบันทึกข้อความหลังและข้อความสำคัญ แล้วมาเขียนสรุปใจความสำคัญและนำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ดังนี้ วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านอย่างมีขั้นตอน เป็นวิธีการสอนอ่านอย่างคร่าว ๆ โดยใช้คำถามเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายการอ่าน ลักษณะการสอน จะเป็นลักษณะการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะในขั้นของการอ่านแบบ SQ4R จะประกอบไปด้วย การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเป็นการอ่านเพื่อเนื้อหาสาระมิใช่สนใจที่ตัวภาษาผู้สอนจึง ต้องตระหนักถึงความรู้เดิมของผู้เรียนด้วย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อขั้นตอนดังนี้

แผนแบบการศึกษา

แผนแบบการศึกษาที่ใช้เป็นแผนแบบการศึกษาเชิงทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design ซึ่งเป็นแผนแบบการศึกษาที่มีหน่วยการศึกษาหน่วยเดียว และมีการทดสอบ 2 ครั้ง คือ ทดสอบก่อนและทดสอบหลัง มีการจัดให้กระทำต่อหน่วยศึกษา (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2548 : 154-155) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการศึกษา

T ₁ (pretest)	X (treatment)	T ₂ (posttest)
-----------------------------	------------------	------------------------------

เมื่อ T₁ คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย

X คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย

T₂ คือ การวัดผลสัมฤทธิ์หลังใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดหน่วยการเรียนรู้ 1 หน่วยการเรียนรู้ คิดตามอ่าน ย่อจับใจความ มีแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บทความอ่านง่าย จับคล่อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โฆษณา พาจับใจความ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 อ่านคิด จับโน้มน้าว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 อ่านคิด พินิจข่าว

แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ตามวิธี SQ4R เรื่องการอ่านจับใจความ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมความพร้อม ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และชี้แจง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โดยใช้วิธี SQ4R

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อเชื่อมโยง ความรู้ที่จะอ่าน เช่น ให้อุปภาพที่สัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน เกมทางการศึกษา และการใช้คำถาม

ขั้นเรียนรู้ของนักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความมีขั้นตอนดังนี้

Survey (S) ผู้สอนสอนให้ผู้อ่านอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อที่จะหาว่าจุดสำคัญของเรื่อง การอ่านในขั้นนี้ ผู้สอนควรจำกัดเวลาให้ไม่ควรมากเกินไป ผู้สอนสอนการเรียบเรียงแนวคิดต่าง ๆ จากสิ่งที่ได้อ่านคร่าวๆ

Question (Q) การตั้งคำถาม ในขั้นนี้ทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น จึงเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิม ที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็ว

Read (R) ผู้สอนการอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้นซ้ำ ๆ อย่างละเอียดและในขณะที่เดียวกัน ก็ค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งไว้ ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญๆ โดยแท้จริงขณะที่กำลังอ่านอยู่ ถ้านึกถึงคำถามได้อีกก็ อาจใช้วิธีจดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้คำตอบที่ต้องการ

Record (R) สอนผู้อ่านจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจาก ขั้นตอนที่ 3 โดยมีมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อมูลอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน

Recite (R) สอนผู้อ่านให้เขียนสรุปใจความสำคัญ โดยพยายาม ใช้ภาษาของตนเองถ้ายังไม่แน่ใจในบทใดหรือตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่

Reflect (R) สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ บทอ่านที่ผู้เรียน ได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้อง

บางครั้งอาจขยายความสิ่งที่ได้อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษา อย่างถูกต้อง

ขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่านครูตรวจสอบผลการเรียนรู้จากใบงานท้ายแผน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เวลา 30 นาที

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เวลา 30 นาที

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ดำเนินการสอนโดยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยที่ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบฝึกทักษะย่อยของแผนการจัดการเรียนรู้

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้การหาค่าความต่างระหว่างคะแนนและค่าเฉลี่ยจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์
2. คำนวณหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เทห์ ฟาน
3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์โดยใช้ค่า t-test

ผลการวิจัย

การพัฒนาส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 27 คน

1. เปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) พบว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนรวมทั้งหมดได้เท่ากับ 273 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 10.11 คะแนน คะแนนหลังเรียนรวมทั้งหมดได้เท่ากับ 437 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 16.19 คะแนน คะแนนผลต่างรวมทั้งหมดได้เท่ากับ 164 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยพัฒนาการทักษะการอ่านจับใจความเท่ากับ 6.07 คะแนน สรุปได้ว่า การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้ โดยประเมินได้จากผลต่างระหว่างก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่มีค่าเพิ่มขึ้นทุกคน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความอย่างแท้จริง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนเรียนมีผลรวมของคะแนนเท่ากับ 273 คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 10.11 ค่าร้อยละเท่ากับ 50.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.07 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีผลรวมของคะแนนเท่ากับ 437 คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 16.19 ค่าร้อยละเท่ากับ 80.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.09 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนการอ่านจับใจความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R สูงกว่าก่อนเรียน จึงแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านจับใจความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R แล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสูงขึ้นกว่าเดิม

สรุปและอภิปรายผล

1. การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้ โดยประเมินได้จากผลต่างระหว่างก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่มีค่าเพิ่มขึ้นทุกคน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความอย่างแท้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีวิธีการอ่านจับใจความอย่างเป็นขั้นตอน ดังที่ สุนทร อุตมหาราช (2547:3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R จะมีขั้นตอนเริ่มจากการให้นักเรียนได้อ่านอย่างคร่าว ๆ (Survey) เพื่อสำรวจหาใจความสำคัญของเรื่องทีอ่าน จากนั้นจะเป็นการตั้งคำถาม (Question) โดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องเป็น คำถาม จากนั้นให้นักเรียนได้อ่านบทอ่านซ้ำเพื่อหาคำตอบโดยละเอียด (Read) แล้วให้นักเรียนได้จัดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ (Record) ต่อจากนั้นให้นักเรียนได้มีโอกาสเล่าเรื่องจากข้อมูลที่ได้นบันทึกไว้ (Recite) และขั้นตอนสุดท้ายให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากบทอ่านที่นักเรียนได้อ่าน (Reflect) ตามที่รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู(2547:55) ได้วิจัยเรื่องการใช้วิธีสอนแบบSQ4R ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า สามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญ หลังเรียน นักเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.00 ผ่านเกณฑ์ 60 % และมีคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ร้อยละ 62.08 นักเรียนมี พฤติกรรมการเรียนในระดับดีมาก นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความพึงพอใจและต้องการเรียนด้วยวิธีสอนSQ4R อีกทั้งสอดคล้องกับ พรนภกา บรรจงมณี (2548: 14) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคนิค SQ4R เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและการคิดไตร่ตรองของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและศึกษาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R มีคะแนนสอน โดยใช้เทคนิค SQ4R มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองอยู่ในระดับดี ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) การจัดการเรียนรู้แบบSQ4Rสามารถทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานการอ่านจับใจความที่แตกต่างกัน อาจจะมีนักเรียนในบางส่วนที่ยังไม่สามารถอ่านจับใจความได้เร็วและไม่เป็นระบบขั้นตอน ทั้งนี้ในภาพรวมนักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ที่เป็นขั้นตอนมีจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับดี

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนการอ่านจับใจความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R สูงกว่าก่อนเรียน จึงแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านจับใจความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R แล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากแบบทดสอบมีความสอดคล้องระหว่าง มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ สาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ อีกทั้งสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับช่วงชั้นของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านอย่างมี จุดมุ่งหมายโดยการใช้คำถามเป็นแนวคิดในการพยายามค้นหาคำตอบ ซึ่งมีขั้นตอนที่ชัดเจน คือ อ่านสำรวจ (Survey-S) ตั้งคำถาม (Question-Q) อ่านจับใจความ(Read-R) จัดบันทึก (Record-R) สรุปใจความสำคัญ (Recite-R) และทบทวน (Reflect-R) ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด ฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ โดยครูมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และใช้ ความสามารถในการอ่าน เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตามครบทั้ง 6 ขั้นตอน ก็จะสามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ซึ่งในแต่ละขั้นตอนสามารถ อภิปรายได้ดังนี้

1. ขั้นตอนอ่านสำรวจ (Survey-S) คือการให้นักเรียนอ่านเรื่องอย่างคร่าว ๆ เป็นการอ่านสำรวจข้อมูลเพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากติดตามความเป็นไปในเรื่องที่อ่าน และทำให้การอ่านน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการอ่านจับใจความสำคัญของ กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534: 105) ที่ว่าก่อนอ่านจับใจความควรอ่านโดยสำรวจส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสืออย่างรวดเร็วก่อน การสำรวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าว ๆ จะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่อ่านเพิ่มขึ้น ถือเป็นกำลังใจอย่างหนึ่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนสามารถอ่านสำรวจเรื่องเพื่อสร้างความอยากรู้อยากเห็นได้เป็นอย่างดี มีนักเรียนบางส่วนที่อ่านหนังสือได้ช้า และตามไม่ทันเพื่อน ผู้วิจัยจึงเพิ่มระยะเวลาในการอ่านของขั้นตอนนี้ให้เล็กน้อย

2. ขั้นตอนตั้งคำถาม (Question-Q) เป็นการตั้งคำถามก่อนการอ่านช่วยทำให้การอ่าน มีประสิทธิภาพดีกว่าการที่อ่านไปโดยไม่ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า ทำให้นักเรียนอ่านอย่างมี จุดมุ่งหมาย อ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้ไม่หลงทิศทางและสามารถจับใจความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สำคัญจากการอ่านได้ในที่สุด ดังที่ ศิริพร ลิ้มตระกูล(2542: 26) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านควรตั้งคำถามว่าย่อหน้านี้กล่าวถึงใครหรืออะไร กล่าวถึงบุคคลนั้น หรือสิ่งนั้นว่าอย่างไรและสามารถหารายละเอียดจากเรื่องที่อ่านโดย การตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม สำหรับการทดลอง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนสามารถตั้งคำถามก่อนการอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี โดยข้อคำถาม สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน

3. ขั้นอ่านจับใจความ(Read-R) เป็นการอ่านข้อความอย่างละเอียด จะทำให้นักเรียนค้นหาคำตอบตามคำถามที่ตั้งไว้ได้อย่างถูกต้องตรงกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งในขั้นนี้ถือเป็นขั้นของการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญๆ ของการอ่านที่จะขาดไม่ได้ ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539: 89-92) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าทักษะพิเศษที่ควรฝึกในการอ่านจับใจความของ นักเรียนเกี่ยวกับ การค้นหาใจความสำคัญที่มีอยู่ในข้อความแต่ละตอนของเรื่องที่อ่านและการค้นหา ส่วนปลีกย่อยที่ให้ความรู้จะช่วยให้ นักเรียนสามารถมองเห็นใจความสำคัญได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในการทดลองครั้งนี้ พบว่าหลังจากนักเรียนได้ตั้งคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า แล้วกลับมาอ่านข้อความอย่างละเอียด ทำให้นักเรียนสามารถพบคำตอบที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องได้เป็นอย่างดี

4. ขั้นจัดบันทึก (Record-R) เป็นการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่าน ขั้นนี้ นักเรียนต้องคิดก่อน การพูดคุยระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนกับผู้สอนจะเป็นการช่วยให้นักเรียนได้ข้อคิดเห็นเพิ่มขึ้นกว่าการคิดคนเดียว จากนั้นจึงบันทึกข้อความอย่างย่อ ๆ การบันทึกจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและจดจำเรื่องที่อ่านยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534: 105) ที่ได้ให้หลักการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านทุกครั้งควรจัดบันทึกหัวข้อย่อ หรืออาจทำสัญลักษณ์ ส่วนที่เป็นความสำคัญ เช่น ชิดเส้นใต้ ชิดเส้นทับหรือทำเครื่องหมายดอกจัน จะช่วยให้นักเรียนจดจำข้อความและจับใจความสำคัญของเรื่องได้ โดยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียน บันทึกย่อตามความเข้าใจของตนเอง โดยสามารถพูดคุยกับเพื่อน ๆ ได้ ซึ่งนักเรียนสามารถนำการจด บันทึกนี้ไปใช้ในขั้นสรุปใจความสำคัญด้วย

5. ขั้นสรุปใจความสำคัญ (Recite-R) เป็นการตอบคำถามโดยพยายามใช้ถ้อยคำภาษาของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะเป็นการฝึกให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลจากการอ่าน เพื่อสรุปใจความสำคัญออกมาให้ได้ ดังที่ กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534: 105) ได้กล่าวไว้ว่า ควรให้ผู้อ่าน สรุปเรียบเรียงเรื่องราวที่อ่านด้วยสำนวนภาษาของตนเอง จะช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น การให้นักเรียนจัดบันทึกย่อด้วย สำนวนภาษาของตนเองจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจ ในการอ่านดียิ่งขึ้นและเป็นการฝึกความคิด ของผู้อ่านในการเรียบเรียงเนื้อเรื่องเป็นสำนวนใหม่อีกด้วย ซึ่งในการทดลองพบว่านักเรียนสามารถนำ ข้อความที่ได้จากการจัดบันทึกในขั้นจัดบันทึก (Record-R) มาใช้ในการเรียบเรียงขึ้นใหม่เพื่อสรุป ใจความได้ดีเนื่องจากมีข้อมูลที่ตนเองได้จัดบันทึกไว้ ทำให้ง่ายต่อการสรุปใจความสำคัญในขั้นตอนนี้

6. ขั้นทบทวน (Reflect-R) การฝึกวิเคราะห์ห้วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น จะทำ ให้นักเรียนได้เกิดการแสดงความคิดเห็น และฝึกให้นักเรียนได้ระดมสมองเพื่อพัฒนาสติปัญญาของ นักเรียน อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีเหตุผล ซึ่งในขั้นตอนนี้จะสังเกตเห็นว่า นักเรียนกลุ่มเก่งจะทำได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีสติปัญญาคิดจะสามารถรับรู้ได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งจากการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ในขั้นทบทวน (Reflect-R) นักเรียนสามารถวิเคราะห์บทความที่อ่านได้ดี และวิจารณ์แสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนักเรียนกลุ่มเก่งจะสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นได้ ดีกว่านักเรียนกลุ่มอ่อน ทั้งนี้ นักเรียนกลุ่มอ่อนก็ยังสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นได้ ดีพอสมควร

จากผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจ สามารถพัฒนาการอ่านของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบชัดเจน โดยแต่ละขั้นตอนจะกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดตลอดเวลา กล้าแสดงความคิดเห็น นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีอิสระในการคิด นักเรียนสามารถอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย และแนวทางทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่า และนักเรียนสามารถจับใจความสำคัญจากการอ่านได้ในที่สุด ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านจับใจความด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R แล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสูงขึ้นจากเดิม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ดร.บุญทิวา สิริชยานุกุล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยหลัก และอาจารย์รัตนพร แสนใหญ่ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ดร.บุญทิวา สิริชยานุกุล อาจารย์ณิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์ และอาจารย์พงศกร สมมิตร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายวิทย์ วิชาคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) และนางณัฐรี ตุ่นแก้ว หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จนทำให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ จนทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2534). **คู่มือการสอนการอ่าน**. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก

กรมวิชาการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

พรนิภา บรรจงมณี. (2548). **การใช้เทคนิค เอส คิว โฟร์ อาร์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านและการคิดไตร่ตรองของผู้เรียน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บันลือ พลฤกษ์วัน. (2545). **แนวพัฒนาการอ่านเร็ว คิดпен**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

ประพันธ์ เรื่องณรงค์. (2545). **แบบฝึกการพัฒนาทักษะ**. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา

ยุวดี โปธายะ. (2546). **การใช้การสอนแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2548). **การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนกัญท์ เลิศคำฟู. (2547). **การใช้วิธีสอบแบบเอสคิวโฟร์อาร์ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ลาวัลย์ สังข์พันธานนท์ และคณะ. (2549). **การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต**. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2542). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ. (2545). **การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

สุนทร อุดมหาราช. (2547). **การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบSQ4R กับการสอนตามคู่มือครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2539). **ภาษาไทยการอ่าน**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2543). **หลักและวิธีสอนอ่าน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2545). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุปราณี พัดทอง. (2547). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Robinson. (1961). **Effective study**. New York: Harper & Brothers.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร
สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

The Construction of the Innovation to Develop Pronunciation of
the Initial Consonant Sounds “ng-, d-, b-, and r-”
for Chinese Students Who Study Thai Language at Chiang Rai Rajabhat university

ชุนตร์ ยานะจิต¹ บุนทิวา สิริชยานุกุล² วันชนะ จิตอารีย์³ และ นิชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์⁴
Chanut Yanachit, Buntiwa Sirichayanukun, Wanchana Jitaree and Nichaphat Chaisenbodin

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีน หลังจากการเรียนด้วยนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียง และความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมเสริมทักษะนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาจีนที่มาจากมหาวิทยาลัยวีซี มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร จำนวน 4 ชุด โดยจัดสอนชุดละ 2 ชั่วโมง และให้ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ (E1/E2) ของนวัตกรรม มีค่าเท่ากับ 85.68/88.90 แสดงว่า นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด ผลการเปรียบเทียบคะแนนที่ก่อนกับหลังการใช้ นวัตกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มประชากรมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 44.45 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 88.90 แสดงว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : นักศึกษาจีน นวัตกรรม การอ่าน

¹ นักศึกษาโปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ E-mail: chanut.yan@crju.ac.th เบอร์โทร 093-5708524

² อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ E-mail: omebuntiwa@gmail.com เบอร์โทร 094-6293649

³ อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ E-mail: vipbook@gmail.com เบอร์โทร 063-3987953

⁴ อาจารย์ โปรแกรมภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ E-mail: nichaphat.crju@gmail.com เบอร์โทร 086-3718363

การประมูมอภการระดมภษ “นงกเทภภษ” ดวภที่ 6 “ นวตภภภเนือสภภภ ดวภสมนภภภไทย ”

Abstract

The purposes of this research were to construct the innovation to develop pronunciation of the initial consonant sounds “ng-, d-, b-, and r-” for Chinese students with the efficiency based on the 80/80 standard criteria, to study the learning achievement of students on the pronunciation of the initial consonant sounds “ng-, d-, b-, and r-” after learning by using the innovation and to study the satisfaction of students towards learning by using the innovation. The population of this study was Chinese students from Yuxi Normal University, Yunan province of the Republic of China. The research instruments consisted of 4 packages on Thai pronunciation of the initial consonant sounds “ng-, d-, b-, and r-” for teaching 2 hours for each, and a questionnaire on the satisfaction with 5 rating scales.

The results of the study appeared that the efficiency of (E_1/E_2) of the innovation was 85.68/88.90 which was higher than the 80/80 standard criteria. This meant that the innovation to develop the pronunciation of the initial consonant sounds was effective. The average learning achievement score of students was 44.45 or 88.90 % which meant that the average learning achievement score of students after learning by using the innovation was higher than before learning. The overall satisfaction of students towards learning by using the innovation to develop the initial consonant sounds “ng-, d-, b-, and r-” was at the highest level.

Keyword : Chinese students pronunciation innovation

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนชาวต่างชาติ มีการร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 24 แห่ง ใน 8 มณฑลของประเทศจีนโดยเปิดการสอนภาษาไทยทั้งหลักสูตรระยะยาวและระยะสั้น และให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน ในการสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาชาวต่างประเทศนั้นจำเป็นต้องเริ่มด้วยการสอนทักษะต่าง ๆ ทั้ง 4 ทักษะและการอ่านก็เป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญมากทักษะหนึ่ง ซึ่งมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง สังคมในขณะนี้เป็นสังคมแห่งการติดต่อสื่อสาร การอ่านและการพูดเพื่อการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเช่นกันหากผู้อ่านออกเสียงชัดเจนย่อมช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพผู้ฟังสามารถรับสารได้อย่างสมบูรณ์ จึงควรฝึกทักษะการอ่านให้ชำนาญเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545: 132) สำหรับนักศึกษาต่างประเทศแล้ว การอ่านออกเสียงที่ดีนั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจากกระบวนการสื่อสารของนักศึกษาต่างชาติ คือนักศึกษาต้องเรียนรู้วิธีการอ่านออกเสียงภาษาไทยให้ได้ก่อน ต่อมาจึงจะสามารถท่องจำว่าคำศัพท์ที่มีการออกเสียงในเสียงนั้นมีความหมายในภาษาแม่อย่างไร หลังจากจำความหมายคำศัพท์ได้แล้วจึงจะใช้สื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดหรือการเขียนได้ จากกระบวนการนี้ เห็นได้ว่าการอ่านออกเสียงนั้น เป็นขั้นตอนแรกที่นักศึกษาชาวต่างชาติจะต้องศึกษา หากนักศึกษาต่างชาติไม่สามารถอ่านออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยหรือออกเสียงไม่ชัดเจน ก็จะส่งผลให้นักศึกษาชาวต่างชาติสื่อสารกับคนไทยไม่ได้หรือสื่อสารด้วยความหมายที่ผิดพลาด เช่น จากการสังเกตการสั่งอาหารของนักศึกษาจีนที่ร้านอาหารและต้องการจ่ายค่าอาหารจึงถามทางร้านค้าไปว่า “จ่ายเงินเท่าไร” จึงเป็นสาเหตุให้ทางร้านค้าไม่เข้าใจในสิ่งที่นักศึกษาจีนพูด ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาจีนออกเสียงไม่ถูกต้อง หรือไม่ถูกวิธี เสียงที่เปล่งออกมาจึงผิดเพี้ยนไป เนื่องจากนักศึกษาจีนไม่คุ้นเคยกับเสียงของคำภาษาไทย จึงทำให้การสื่อความหมายผิดพลาด ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจความหมายหรือจุดประสงค์ของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักศึกษาจีน ดังนั้นการรู้แต่คำศัพท์และโครงสร้างประโยคเพียงอย่างเดียว ยังไม่เพียงพอต่อการสื่อสารถ้าผู้เรียนยังไม่สามารถแปลงเสียงคำออกมาเป็นเสียงที่เจ้าของภาษาฟังแล้วสามารถเข้าใจได้ก็ยิ่งถือว่าไม่สามารถใช้ภาษานั้นในการสื่อสารได้ดี

การเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาจีนที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่ถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก เพราะถึงแม้ว่าภาษาไทยและภาษาจีนจะมีลักษณะที่คล้ายกันแต่ก็ยังไม่ขอแตกต่างที่อาจจะจะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น เสียงวรรณยุกต์และเสียงพยัญชนะบางตัว ที่ไม่มีในภาษาไทย ดังที่ ศรีวิไล พลมณี (2545 ก: 8) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาที่สองว่าการเรียนรู้ว่าภาษาแรกเกิดขึ้นจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติกับเด็กทุกคน หากเด็กคนนั้นไม่มีความบกพร่องทางร่างกายและสมอง เด็กก็สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างได้ แต่การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นไม่ได้เกิดขึ้นง่ายตายกับเด็กทุกคนเหมือนการเรียนรู้ภาษาแรก แม้ในบางครั้งจะมีช่วงเวลาการเรียนรู้มากกว่ากันก็ตาม บางคนอาจจะประสบผลสำเร็จในการเรียนมากกว่าคนอื่น ๆ แม้ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน สำหรับนักศึกษาจีนปัญหาด้านการออกเสียงในการเรียนการสอนภาษาไทยจะเป็นปัญหาที่พบในทุกสถาบันที่จัดสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีนทั้งในประเทศไทยและที่ประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2556: 4) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น ซึ่งถ้าจัดไม่สอดคล้องกับพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียน จะส่งผลให้เกิดช่องว่างในความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน อันส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ เกิดความสูญเสียทางการศึกษา การอ่อนด้อยสติปัญญา ความไม่พร้อมในการเรียนต่อ ปัญหาที่พบเป็นส่วนใหญ่คือ นักเรียนขาดทักษะการอ่านและการเขียน เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้พบว่านักศึกษาจีนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายมีพฤติกรรมการเรียนรู้ทางการอ่านออกเสียงภาษาไทยที่บกพร่อง ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Yu Nanwang (2560) พบว่านักศึกษาจีนมีปัญหาด้านการออกเสียงพยัญชนะต้น อาจจะสืบเนื่องมาจากการที่ชาวไทยกับชาวจีนมีธรรมชาติของลักษณะการออกเสียงที่แตกต่างกันและในเรื่องของความแตกต่างทางด้านเสียงของพยัญชนะ ซึ่งตรงกับการศึกษาของ ชนิกันต์ กุ้เกียรติ (2550 : 52) ได้กล่าวว่า โครงสร้างภาษาไทยและภาษาจีนมีความต่างกันมาก ภาษาไทยมีมาตราตัวสะกดทั้ง 9 แต่ภาษาจีนไม่มีตัวสะกด ภาษาจีนและภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่เหมือนกันทำให้ชาวจีนที่เรียนภาษาไทยนั้นยากยิ่งขึ้น ไม่สามารถออกเสียงสระและพยัญชนะทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายตัวสะกดแม่ก แม่กด และไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะตัว ด บ ร ล ง น ได้ บางคนไม่สามารถออกเสียง ผ จะออกเสียงเป็น ฟ แทน หรือไม่สามารถออกเสียงสระ -เอะ โดยจะออกเสียงเป็นเสียงสระ อี แทน จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาจีนไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะต้นได้อย่างชัดเจนและส่งผลให้เวลาที่สื่อสารออกไป ผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจหรือเข้าใจผิดไปจากเจตนาของผู้พูด

ด้วยเหตุนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวจีน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีนวัตกรรมการเรียนการสอนที่สามารถใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการอ่านและพูดภาษาไทย ด้วยการทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแบบฝึกทักษะนั้นว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นเครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วให้ฝึกหัดซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญจนเกิดการพัฒนาของทักษะสูงยิ่งขึ้นไป วิวัฒน์ ประสานสุข (2541: 10) แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน ที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนแบบฝึกช่วยแบ่งเบาภาระของครู ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาข้อบกพร่องในการสอนสำหรับผู้เรียนนั้น แบบฝึกทักษะช่วยฝึกฝนและส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้นและคงอยู่ได้นานและสามารถทำให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น

จากปัญหาและข้อบกพร่องทางการเรียนรู้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนที่ศึกษาในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่เกิดขึ้นข้างต้น เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ในพยัญชนะต้นตัว ง บ ด ร ที่เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาทักษะการอ่านออกเสียงของนักศึกษาจีนที่เรียนหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่เรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นดังกล่าวให้ถูกต้องแม่นยำในการใช้ภาษาเพื่อที่นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการสื่อสารในระหว่างการเรียนการสอนและปรับใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีน หลังจากการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการอ่าน

จากการศึกษาความหมายของการอ่าน ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

แม้นมาศ ขวลิต (2544: 9) กล่าวถึงการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการรับสารซึ่งแสดงด้วยถ้อยคำที่เขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์และอักษร โดยใช้อวัยวะสำหรับรับสาร คือ ตา เมื่อสมองรับภาพลักษณ์หรืออักษรมาแล้ว สมองจะจดลงในหน่วยความจำทันที และบอกให้ได้ทันทีว่า “รู้” หรือ “ไม่รู้” อัตราความเร็วของกระบวนการในการรับสารจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้เดิมของผู้อ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1364) อธิบายว่า การอ่านหมายถึง ว่าตามตัวหนังสือสังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ คิด และนับ

รูเมลฮาร์ท (Rumelhart, 1981: 4) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน ด้วยการใช้อรรถาภิธานเป็นสื่อกลาง โดยมีจุดมุ่งหมายคือผู้อ่านต้องอ่านให้ตรงกับ สิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้รับทราบ ไม่ใช่ถ่ายทอดออกมาเป็นเสียงเท่านั้นแต่การอ่านที่ถูกต้องผู้อ่านควรจะใช้ความคิดและมีความรู้สึกในกาอ่านเพื่อมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านด้วย

แฮร์ริส และสมิธ (Harris and Smith, 1976: 14) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นรูปแบบของการสื่อสารความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน นั่นคือ ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนในกระดาดตามภาษาของแต่ละบุคคลและผู้อ่านควรพยายามอ่านให้ได้ความหมายตามที่ผู้เขียนได้เขียนไว้

ดูบิน (Dubin, 1982: 15) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การสื่อความหมายของผู้เขียนและผู้อ่าน หมายถึงผู้เขียนจะใส่ความคิดหรือความหมายที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของภาษาและผู้อ่านจะแปลความคิดหรือความหมายจากตัวอักษรนั้นออกมาเป็นความคิดหรือความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการจนเข้าใจตรงกัน

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการรับข้อมูลโดยการแปลความหมายจากตัวอักษรและสัญลักษณ์โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและจินตนาการ มาพัฒนาความรู้ สติปัญญาและจิตใบบุคคล จนเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านและนำไปใช้ในการฟัง พูดและเขียนได้อย่างถูกต้อง

ความหมายของนวัตกรรม

จากการศึกษาความหมายของนวัตกรรม ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2548 : 17) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาว่า หมายถึง นวัตกรรมที่ช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น ทั้งยังประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย

กิริติ ยศียงยง (2552: 12) ได้ให้ความหมายว่านวัตกรรม เป็นกระบวนการสร้างสรรค์คิดค้น พัฒนา สามารถนำไปปฏิบัติจริง และมีการเผยแพร่ออกสู่ชุมชน ในลักษณะเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือของเก่าที่มีอยู่แต่เดิมแต่ได้รับการปรับปรุงเสริมแต่งพัฒนาขึ้นใหม่ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6 “ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2558) นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการคิดในสิ่งใหม่ รวมไปถึงสื่อในการเรียน การสอนที่ครูไม่เคยได้ใช้มาก่อน หรือดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดความทันสมัยในการจัดการเรียน การสอนให้เกิด ประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ สามารถที่จะตอบสนองการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนแบบมีส่วนร่วม การสอนแบบ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจัดการเรียนการสอน และนวัตกรรม การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นวัตกรรม หรือนวัตกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 แปลว่า “การก่อสร้าง” วงการศึกษา นำคำ นี้มาใช้ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาเนื่องจาก สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเป็นธรรมดาธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจุดใดจุดหนึ่งย่อมมี ผลกระทบต่อจุดอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ย่อมส่งผลต่อการศึกษา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและความต้องการ มนุษย์จำเป็นต้องดิ้นรนแสวงหาแนวความคิด แนวทาง และวิธีการใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้สภาพปัญหานั้นหมดไปและทำให้เกิดสภาพที่ต้องการขึ้น ศักยภาพ ของมนุษย์นั้นดูเหมือนจะไม่มีที่สิ้นสุด สิ่งใหม่ ๆ ความคิดใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นตลอดเวลา

นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ดังนั้น นวัตกรรมด้าน การเรียนการสอนจึงอาจจะมีลักษณะเป็นแนวคิด หรือวิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่่างไรก็ตาม “ความใหม่” มิใช่เป็นคุณสมบัติประการเดียวของนวัตกรรม ถ้าเป็นเช่นนั้น ของทุกอย่างที่เข้ามาใหม่ ๆ ก็จะเป็น นวัตกรรมทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งใหม่ที่เน้นแนวคิด วิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้ มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดีที่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยการสร้างนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้มีกำหนดการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่นักศึกษาจีนที่มาจากมหาวิทยาลัยวีซี มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนที่เข้าศึกษาหลักสูตร 2+2 สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 43 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชากรได้แก่นักศึกษาจีนที่มาจากมหาวิทยาลัยวีซี มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนที่เข้า ศึกษาหลักสูตร 2+2 สาขาภาษาและวัฒนธรรมไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Specified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 4 ชุด ชุดละ 5 กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.1 นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง
  - 1.1.1 กิจกรรมที่ 1 อ่านออกเสียงคำพยัญชนะต้น ง หนึ่งพยางค์
  - 1.1.2 กิจกรรมที่ 2 อ่านออกเสียงคำพยัญชนะต้น ง สองพยางค์
  - 1.1.3 กิจกรรมที่ 3 อ่านออกเสียงกลุ่มคำพยัญชนะต้น ง
  - 1.1.4 กิจกรรมที่ 4 อ่านประโยคที่มีคำพยัญชนะต้น ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- 1.1.5 กิจกรรมที่ 5 อ่านข้อความที่มีคำพ้องชนะต้น ง
- 1.2 นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ด
  - 1.2.1 กิจกรรมที่ 1 อ่านออกเสียงคำพ้องชนะต้น ด หนึ่งพยางค์
  - 1.2.2 กิจกรรมที่ 2 อ่านออกเสียงคำพ้องชนะต้น ด สองพยางค์
  - 1.2.3 กิจกรรมที่ 3 อ่านออกเสียงกลุ่มคำพ้องชนะต้น ด
  - 1.2.4 กิจกรรมที่ 4 อ่านประโยคที่มีคำพ้องชนะต้น ด
  - 1.2.5 กิจกรรมที่ 5 อ่านข้อความที่มีคำพ้องชนะต้น ด
- 1.3 นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น บ
  - 1.2.1 กิจกรรมที่ 1 อ่านออกเสียงคำพ้องชนะต้น บ หนึ่งพยางค์
  - 1.2.2 กิจกรรมที่ 2 อ่านออกเสียงคำพ้องชนะต้น บ สองพยางค์
  - 1.2.3 กิจกรรมที่ 3 อ่านออกเสียงกลุ่มคำพ้องชนะต้น บ
  - 1.2.4 กิจกรรมที่ 4 อ่านประโยคที่มีคำพ้องชนะต้น บ
  - 1.2.5 กิจกรรมที่ 5 อ่านข้อความที่มีคำพ้องชนะต้น บ
- 1.4 นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ร
  - 1.2.1 กิจกรรมที่ 1 อ่านออกเสียงคำพ้องชนะต้น ร หนึ่งพยางค์
  - 1.2.2 กิจกรรมที่ 2 อ่านออกเสียงคำพ้องชนะต้น ร สองพยางค์
  - 1.2.3 กิจกรรมที่ 3 อ่านออกเสียงกลุ่มคำพ้องชนะต้น ร
  - 1.2.4 กิจกรรมที่ 4 อ่านประโยคที่มีคำพ้องชนะต้น ร
  - 1.2.5 กิจกรรมที่ 5 อ่านข้อความที่มีคำพ้องชนะต้น ร

2. แบบทดสอบการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร ก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 50 คน

3. แผนจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ เรื่อง การอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร จำนวน 4 แผน โดยจัดสอนแบบฝึกละ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ สอนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาใช้นวัตกรรมเป็น 8 ชั่วโมง และแผนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนอีก 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทดสอบ 4 ชั่วโมง

4. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแบบนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ชี้แจงให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ บทบาทของนักศึกษาและจุดประสงค์ของการศึกษา
2. นำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร มาทดสอบกับนักศึกษาก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเสริมทักษะจำนวน 4 ชุดแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ใช้เวลาฝึกแผนละ 2 ชั่วโมง ซึ่ง 1 แบบฝึกใช้เวลาสอน 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 8 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน
4. นำแบบทดสอบความสามารถการออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร มาทดสอบกับ กลุ่มประชากรหลังจากดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครบแล้ว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

5. นักศึกษาตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการออกเสียงพยัญชนะต้น เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ

6. นำข้อมูลคะแนนที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการทดลองผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงที่ใช้ในการวิจัย ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร (E_1/ E_2)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (T - test)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากคะแนนการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ค่าประสิทธิภาพ (E_1/ E_2) ของนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ทดลองใช้กับกลุ่มทดลองกลุ่มใหญ่ มีค่าเท่ากับ 85.68/88.90 แสดงว่า นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การใช้นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียง จำนวน 4 ชุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 38.20 ค่าร้อยละเท่ากับ 76.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.56 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 44.45 ค่าร้อยละเท่ากับ 88.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5.30 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียน

3. พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียง อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า นักศึกษาจีนที่เรียนด้วยนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ผู้สอนสามารถสอนและตอบข้อสงสัยได้เป็นอย่างดีและผู้สอนมีความสุข เป็นมิตรและเป็นกันเอง มีค่าเฉลี่ยที่ 5.00 รองลงมาคือ นักศึกษาจีนได้ความรู้และประโยชน์จากการใช้นวัตกรรมเพื่อไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.95 รองลงมา คือ นวัตกรรมนี้ครั้งนี้มีประโยชน์ต่อนักศึกษาจีน การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ความเชื่อมโยงตลอดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.90 นวัตกรรมมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.85 และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยที่ 3.80

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพ E_1/ E_2 ของนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นตัว ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้โดยมีประสิทธิภาพรวมเท่ากับ 85.68/88.90 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้จัดสร้างนวัตกรรมตามหลักการสร้างที่มีการวางแผนมาเป็นอย่างดี และพัฒนาชุดแบบฝึกเสริมทักษะอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากศึกษาหลักสูตร ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องใช้หลักการทฤษฎีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสำหรับนักศึกษาจีน เพื่อนำมาสร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้มีประสิทธิภาพได้รับการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มประชากร

นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร ที่สร้างขึ้นนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดลำดับขั้นตอนการฝึกจากง่ายไปหายากตามกระบวนการเรียนรู้ของแบบฝึกทักษะ และในแบบฝึกทักษะมีกิจกรรมให้ฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญและเข้าใจในวิธีการได้ดี ดังผลการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กล่าวไว้ดังนี้ กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercises) กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ก็ตามหากได้ฝึกฝนหรือกระทำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้ฝึกเกิดความคล่องแคล่วและสามารถที่จะกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้ดี (Law of Use) แต่หากการกระทำนั้น ๆ ไม่ได้รับการฝึกเสมอ ๆ หรือไม่ได้กระทำอีกเลยการกระทำนั้นจะค่อย ๆ เลือนหายไป (Law of Disuse) ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2554 : 50-51) ที่ได้อ้างถึงทฤษฎีของกฎแห่งการเรียนรู้ ของ ธอร์นไคค คือ เชื่อว่าการเรียนรู้ เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก ปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนอง ที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสม เพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้น เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ และกฎแห่งผล law of effect กล่าวถึงความสำคัญของการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทั้งสองอย่างนี้เชื่อมโยงกันได้ หากทำให้เกิดสภาพที่น่าพอใจและเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการฝึกหัด มากขึ้น ถ้าบุคคลมีโอกาสมากที่สุด จะทำให้เกิดความสนใจ ยั่ว และอยากทำต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ปราศรัย (2557 : 101-102) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย มาตรฐานแม่ก แมกน แม่กต สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยมีค่าเท่ากับ 83.46/82.44 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์80/80 ที่กำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีค่า T-test เท่ากับ 26.65 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยอยู่ในระดับมาก (X=2.66)

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ ในการออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร ก่อนและหลังการใช้ นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยใช้ นวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 44.45 จากคะแนนเต็ม 50 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 88.90 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนวัตกรรมเสริมทักษะการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร สำหรับนักศึกษาจีนที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาและวิธีการประเมินผลเหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่ง ใช้ทฤษฎีการสอนของกาย่ คือการเรียนรู้แบบมีลำดับขั้น ตามเนื้อหาจากง่ายไปหายากและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544 : 70) และแบบฝึกทักษะที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี และ คณะ (2554 : 51-73) ได้ใช้หลักจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก คือทฤษฎีของธอร์นไคค สรุปเป็นกฎเกณฑ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย กฎแห่งความพอใจ law of readiness คือการให้ผู้เรียนมีความพร้อม ในการเรียน จะทำให้เกิดความพอใจในการเรียน กฎแห่งการฝึกฝน Low of Exercise คือการให้ผู้เรียนกระทำซ้ำ ๆ ทำแบบฝึกมาก ๆ ฝึกปฏิบัติมาก ๆ จะทำให้เกิดความคล่องแคล่วและความชำนาญ และกฎแห่งผล law of effect คือแบบฝึกต้องมีเนื้อเรื่องเป็นที่น่าสนใจ ของผู้เรียน ความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและสติปัญญา มีสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนพอใจในการประเมินผลควรกระทำอย่างรวดเร็วหลังจากที่นักเรียนทำเสร็จแล้ว นอกจากนั้นภาพ ยังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเพราะภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหาจะช่วยเสริมสร้างจินตนาการและทำให้ผู้เรียนชาวจีนเข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้น ส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้วิจัย ใช้การขีดเส้นใต้เน้นคำที่ต้องการให้ออกเสียง จึงทำให้ผู้เรียนสังเกตได้ง่ายขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่มีต่อนวัตกรรมการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้น ง ด บ ร พบว่า นักศึกษาที่ทดลองใช้นวัตกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.82 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นวัตกรรมที่สร้างขึ้น สามารถพัฒนาการอ่านออกเสียงของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี สังเกตจากคะแนนหลังการใช้นวัตกรรม ซึ่งพบว่าสูงกว่าก่อนที่จะได้เรียนโดยใช้นวัตกรรม เนื่องจากเนื้อหาของนวัตกรรมในชุดแบบฝึก มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและในการเรียนของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภัญญา อิมใจ (2548 : 32) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจคือความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวก และเป็นความรู้สึกที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อเวลาหรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มี ต่อการได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน จนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.บุญทิวา สิริชยานุกุล อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์รัตนานพร แสนใหญ่ ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ธีรารัตน์ จีบใจนาย อาจารย์ประจำโปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์ และอาจารย์ณิชชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ ที่กรุณาสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนักศึกษาจีนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 20 คน จากมหาวิทยาลัยยวี่ซี มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่สละเวลาร่วมใจมีประโยชน์มาทดลองใช้นวัตกรรมการเสริมทักษะ และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี จนกระทั่งได้ข้อมูลที่มีคุณภาพในการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและให้ความรัก กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน ขอขอบคุณเพื่อนและกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลืออย่างดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ปราศรัย. (2557). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย มาตรฐานแม่ก แม่กน แม่กด สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสนทนาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.
- กীরติ ยศยิ่งยง. (2552). องค์การแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิกานต์ กู้เกียรติ. (2550). การเรียนการสอนภาษาไทยกับนิสิตชาวต่างประเทศในมหาวิทยาลัยบูรพา, การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิติกานต์ แก้ววิเศษ. (2556). การออกแบบแบบฝึกการอ่านออกเสียง สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสนทนาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพร ธนะชัยพันธ์. (2550). การสร้างและการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม. เชียงราย: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษาราชบัณฑิตยสถาน.
- วิวัฒน์ ประสานสุข. (2541). การใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทยการใช้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรวิไล พลมณี. (2545). พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา อิ่มใจ. (2548). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับเรียนรู้ด้วยกลุ่มแบบ STAD กับแบบ Jigsaw. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทร สีนพานนท์ (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Yu Nanwang. (2560). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงตัวสะกดแม่ก แม่กนแม่กด สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสนทนาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Dubin, Fraida. "What Every EFL Teacher Should Know about Reading ?." English Teaching Forum 20 (July 1982) :14-23.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 The Leadership of Banmaeousu Withthaya School of the School Administrator under Tak Primary Educational Service Area Office 2

นลธวัช ยูทรวงศ์¹
Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 วิจัยดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นครูผู้สอนโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา จำนวน 62 คน 2) ศึกษาแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นครูผู้สอนจำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านที่ 7 ด้านการเข้าสังคม อยู่ในระดับ มาก ด้านที่ 6 ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับ มาก ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ มาก ด้านที่ 5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ อยู่ในระดับ มาก ด้านที่ 3 ด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านที่ 4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า แนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศเปิดกว้างเพื่อการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สร้างค่านิยมโดยการปลูกฝังทีมงานให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมสมอง กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน และหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานเสมอ ด้านที่ 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักปรับปรุงแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเข้าถึงปัญหา ขั้นที่ 2 การคิดวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 การเลือกและเตรียมการ ขั้นที่ 4 การวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ ด้านที่ 3 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งใจ มุ่งมั่น เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีความจริงใจยกย่องชมเชย ให้ความเสมอภาคกับทุกคน และพิจารณาปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลด้วยความรอบคอบ ยุติธรรม ด้านที่ 4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความจริงใจช่วยเหลือผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ กระตุ้นให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีการสอนงาน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ ด้านที่ 5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสุภาพอ่อนโยนใช้คำพูดที่ดี เหมาะสมถูกกาลเทศะ มีความจริงใจเสมอต้นเสมอปลาย สามารถสร้างความศรัทธา และความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ ด้านที่ 6 ด้านการประสานงาน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะความสามารถในการประสานงานกับทุกฝ่าย ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

¹ ดร., อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก Email : nontawat192498@gmail.com โทร 08-5034-9942

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญต่อไป และด้านที่ 7 ด้านการเข้าสังคม ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติ และการปฏิบัติตนที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of the research seemed to investigate the conditions and guidelines on the leadership of Banmaeousu Witthaya School of the school administrator under Tak Primary Educational Service Area Office 2. The researcher methodology consisted of 2 steps that were to 1) investigate the conditions of the leadership of Banmaeousu Witthaya School of the school administrator under Tak Primary Educational Service Area Office 2, which questionnaires were used to collect data from the data source comprising 62 teachers of Banmaeousu Witthaya School, and 2) explore guidelines on the leadership of Banmaeousu Witthaya School of the school administrator under Tak Primary Educational Service Area Office 2, which interviews were used to collect data from the data source including 9 teachers of Banmaeousu Witthaya School that purposive selection was used as a sampling technique in the research. The collected data were analyzed by percentages, arithmetic means, standard deviation, and content analysis.

The findings of the research indicated that;

1. On the whole, the conditions of the leadership of Banmaeousu Witthaya School of the school administrator under Tak Primary Educational Service Area Office 2 seemed to be at the high level. When each side was considered ordering arithmetic means in descending order, it was found that the highest average scores at the high level seemed to be the side of improvement – the second side. Moreover, the second, third and fourth highest average scores at the high level seemed to be the side of social skills – the seventh side, coordination – the sixth side, creativity – the first side, and persuasion – the fifth side respectively. The lowest average scores at the moderate level seemed to be the side of recognition – the third side, and offering help – the fourth side respectively.

2. In terms of guidelines on the leadership of Banmaeousu Witthaya School of the school administrator under Tak Primary Educational Service Area Office 2, it can be said that; for the first side – creativity, the school administrator should be open- minded to lead to creativity, create values to encourage co-workers to participate in brainstorming, establish the objectives, and stimulate co-workers to discover new ways of working. For the second side –improvement, the school administrator should learn and improve to creatively solve the problems called undesirable situations to lead to effective problem solving that consist of 5 steps; that is, defining problems, brainstorming solutions, picking a solution, planning, and implementing the solution. In terms of the third side – recognition, the school administrator should be a good role model such as paying attention to work, work passion, responsibility, sincerity, giving compliments and equality, and considering problems based on data with carefulness and fairness. For the fourth side – offering help, the school administrator should be willing to help co-workers and encourage them to do their best work and have a vision of the career progress path. The school administrator should also focus on supervision, monitoring and evaluation. In terms of the fifth side – persuasion, the school administrator should be polite

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

and courteous, sincere, and predictable. In addition, the school administrator should focus on building faith and confidence at work. For the sixth – side coordination, the school administrator should improve the ability to coordinate with others both inside and outside of school to participate in solving the problems and developing the school and community. In terms of the seventh side – social skills, the school administrator should be a good role model, believably behave, and be accepted by the community and other organizations, and adapt to all types of situations to work effectively with others

Keyword: Leadership, School administrators

บทนำ

การพัฒนาในยุคปัจจุบันภายใต้การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ส่งผลทำให้โลกเป็นยุคของการสื่อสารที่มนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายสะดวกและเร็ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีต่อการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามการบริโภคข่าวสารต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้เจริญสมบูรณ์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์-จิตใจ และสังคม เพื่อให้มนุษย์ทุกคนสามารถดำรงใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของแต่ละคน เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 23 ว่า การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 5) จากบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้กับเยาวชนไทยทุกคน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 เป็นกฎหมายที่ว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา มีทั้งหมด 9 หมวด โดยเฉพาะหมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมาตราที่ 47 ระบุว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก จะมีการประเมินคุณภาพทั้งด้านผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดเป็นมาตรฐานด้านปัจจัย ตามมาตรฐานที่ 10 ที่ระบุว่า “ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ” คือต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารวิชาการ และเป็นผู้นำทางวิชาการรวมทั้งมีการบริหารที่มีประสิทธิผล และผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549 : 37-38)

สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ที่เน้นหลักการสอดรับกันคือการปฏิรูประบบการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและทำงานร่วมกับบุคลากรได้ โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีความพอใจ และมีความสุขในการทำงาน การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น มักขึ้นกับลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำและการใช้อำนาจของผู้บริหารในการใช้อิทธิพลที่ทำให้บุคลากรยินยอมทำตามความต้องการของตน (สุมาพร ท่าทอง, 2554 : 1)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการในสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างดี มีภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์และพัฒนาหน่วยงานหรือองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน โดยเฉพาะพฤติกรรมผู้นำในการชักจูงหรือโน้มน้าวผู้ร่วมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานหรือองค์การให้ปฏิบัติเป็นไปตามความต้องการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำหน่วยงาน จะต้องมีความรู้ที่เพียงพอในการบริหารจัดการนำหน่วยงานก้าวหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในภาวะยุคโลกปัจจุบัน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดภาวะผู้นำของ กริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956 : 243-253; อ้างถึงใน ซอพี ราเชะ, 2560 : 54-77) ได้เสนอแนวคิดพฤติกรรมผู้นำที่ดีไว้ 7 ด้าน คือ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน 7) ด้านการเข้าสังคม เพื่อให้ทราบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาว่าอยู่ในระดับใด และใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการปรับปรุงพฤติกรรมผู้นำของตนเอง เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคือบุคคลที่สำคัญที่สุดในการเป็นผู้นำทางการศึกษา ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมผู้นำที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักการทฤษฎีแล้ว การบริหารงานย่อมได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ส่งผลทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ในการบริหารงาน จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของหลักการและทฤษฎี และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 62 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.28$) รองลงมาคือ ด้านที่ 7 ด้านการเข้าสังคม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.05$) ด้านที่ 6 ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.02$) ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.70$) ด้านที่ 5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.68$) ด้านที่ 3 ด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.49$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านที่ 4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.18$) ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 5 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.52$) รองลงมาคือ ข้อที่ 6 ผู้บริหารเป็นผู้เอาใจใส่ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.37$) ข้อที่ 2 ผู้บริหารกำหนดแผนปฏิบัติงานตามกำลังทรัพยากรและข้อจำกัดของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.32$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 3 ผู้บริหารเสนอแนวคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.60$) ด้านที่ 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 12 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58$) รองลงมาคือ ข้อที่ 11 ผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาที่ดีแก่ครู อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.56$) ข้อที่ 10 ผู้บริหารยอมรับแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.55$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 7 ผู้บริหารปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานของตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.34$) ด้านที่ 3 ด้านการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 16 ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของครู อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.45$) รองลงมาคือ ข้อที่ 14 ผู้บริหารให้ความสำคัญหรือให้เกียรติกับครูและบุคลากรทุกคน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.29$) ข้อที่ 13 ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือก่อนการดำเนินงานในเรื่องสำคัญ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.29$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 19 ผู้บริหารร่วมรับผิดชอบเมื่อครูทำผิดพลาดหลังจากมอบหมายงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.66$) ด้านที่ 4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 21 ผู้บริหารมีความจริงใจในการให้ความช่วยเหลือครูที่มีปัญหาเดือดร้อน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.44$) รองลงมาคือ ข้อที่ 20 ผู้บริหารให้กำลังใจและสนับสนุนครูให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.29$) ข้อที่ 25 ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมออยู่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.65$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 22 ผู้บริหารแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาส่วนตัวให้กับครู อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.56$) ด้านที่ 5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 26 ผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ร่วมงานทุกคน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50$) รองลงมาคือ ข้อที่ 30 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.34$) ข้อที่ 27 ผู้บริหารใช้ภาษาสุภาพถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.48$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 29 ผู้บริหารสามารถชี้แจงการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.13$) ด้านที่ 6 ด้านการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 36 ผู้บริหารจัดให้ครูได้พบปะสังสรรค์กันตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.60$) รองลงมาคือ ข้อที่ 33 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.55$) ข้อที่ 38 ผู้บริหารประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.55$) ข้อที่ 32 ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.53$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 34 ผู้บริหารประสานงานกับครูทุกคนให้ปฏิบัติงานร่วมกันได้ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.74$) ด้านที่ 7 ด้านการเข้าสังคม โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 45 ผู้บริหารเข้าร่วมงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.58$) รองลงมาคือ ข้อที่ 40 ผู้บริหารมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความเป็นมิตรกับทุกคน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.55$) ข้อที่ 44 ผู้บริหารร่วมสังสรรค์เป็นกันเองกับผู้ร่วมงานตามโอกาสอันควร อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ข้อที่ 42 ผู้บริหารมีการเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.65$)

ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศเปิดกว้างเพื่อการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สร้างค่านิยมโดยการปลูกฝังที่งานให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมสมอง กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน และหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานเสมอ 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักปรับปรุงแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเข้าถึงปัญหา ขั้นที่ 2 การคิดวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 การเลือกและเตรียมการ ขั้นที่ 4 การวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ 3) ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งใจ มุ่งมั่น เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีความจริงใจยกย่องชมเชย ให้ความเสมอภาคกับทุกคน และพิจารณาปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลด้วยความรอบคอบยุติธรรม 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความจริงใจช่วยเหลือผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ กระตุ้นให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีการสอนงาน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสุภาพอ่อนโยนใช้คำพูดที่ดี เหมาะสมถูกกาลเทศะ มีความจริงใจเสมอต้นเสมอปลาย สามารถสร้างความศรัทธา และความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ 6) ด้านการประสานงาน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะความสามารถในการประสานงานกับทุกฝ่าย ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญต่อไป 7) ด้านการเข้าสังคม ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติ และการปฏิบัติตนที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ปฏิบัติงานตามแผนและแก้ไขปรับปรุงวิธีการอยู่เสมอ ให้ความสำคัญและยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความจริงใจ สนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตส่วนตัว และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรินทร์ ชำสุรีย์ (2555 : 56-58) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้การยอมรับนับถือ การประสานงาน การเข้าสังคมได้ดี การมีความคิดริเริ่ม การให้ความช่วยเหลือ การรู้จักปรับปรุงแก้ไข และการโน้มน้าวจิตใจ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมจิรา สนอุทา (2559 : 72-74) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการประสานงาน ด้านการเข้าสังคม ด้านการมีความคิดริเริ่ม ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการประสานงาน และด้านการเข้าสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข และด้านการโน้มน้าวจิตใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ และด้านการประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการยอมรับนับถือ และด้านการเข้าสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอพี ราเชะ (2560 : 114-118) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีภาวะผู้นำสูงที่สุดคือ ด้านการเข้าสังคม รองลงมาคือ ด้านการประสานงาน และด้านการยอมรับนับถือ และด้านที่ต่ำที่สุดคือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .05 โดยพบว่า ครูที่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สูงกว่าครูที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมแล้ว ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข และด้านการประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่า ไม่แตกต่าง 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอยางชุมน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3 ปัญหาพบว่า ผู้บริหารจะรับนโยบายจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ไม่มีวิธีการดำเนินงานเป็นของตนเอง ผู้บริหารไม่สามารถแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคลากรได้ ผู้บริหารขาดการปฏิสัมพันธ์กับครูและชุมชน ผู้บริหารขาดการนิเทศติดตามใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของครู ผู้บริหารประสานงานในเรื่องต่าง ๆ กับหน่วยงานอื่น ยังไม่ ดีเท่าที่ควร และผู้บริหารไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมทำงานของชุมชน และไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียน สำหรับ ข้อเสนอแนะพบว่า ผู้บริหารควรมีแนวคิดในการบริหารรูปแบบใหม่ ๆ ที่แตกต่างกว่าเดิม ผู้บริหารควรแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง ผู้บริหารควรเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและชุมชนมากขึ้น ผู้บริหารควรตระหนักถึงปัญหาพร้อมทั้งแก้ไขทั้งของ ครูและของนักเรียน ผู้บริหารควรสร้างความสนิทสนมเป็นกันเองกับครูตามสถานการณ์และโอกาส ผู้บริหารควรมีการประชุม วางแผนก่อนการดำเนินการและให้ชัดเจนทุกครั้ง และผู้บริหารควรเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมให้มากที่สุด

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่สุวิทย์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้โดยมีแนวคิดและสร้างสรรค์วิธีการภายใต้ข้อจำกัดของ โรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ สุวิมล โต้ปิ่นใจ (2556 : 27) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน มีแผนงานที่ดีและเป็นระบบในการปฏิบัติงาน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของหน่วยงานและ บริการ ด้านที่ 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงแก้ไขวิธีการ ปฏิบัติงาน ยอมรับฟังข้อเสนอแนะแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน และสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่าง สม่าเสมอ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ฌักทรี เรืองบุญสูง (2551 : 31; อ้างถึงใน ซอพี ราเซะ, 2560 : 60) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือ ผู้บริหารที่มีการปรับปรุงงานให้พัฒนาก้าวหน้า ไม่นิ่งเฉยยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นและร่วมมือกัน ได้มีโอกาสร่วมกันพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีการพัฒนาตนเอง ด้านที่ 3 ด้านการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายภาระงานให้กับครูไม่ตรงกับความสามารถของครูแต่ละคนขาดการให้กำลังใจ และ การยกย่องชมเชย จึงทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของครูลดลง ผลงานจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด ของ ชูยศ ศรีวรรณ (2553 : 9; อ้างถึงในซอพี ราเซะ, 2560 : 63) ที่กล่าวว่า การได้รับการยอมรับนับถือ ไม่ว่าจะจากผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลในหน่วยงาน รวมทั้งการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดให้เห็นถึงการยอมรับใน ความสามารถ ด้านที่ 4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนคอยดูแลเอา ใจใส่ช่วยเหลือในการจัดหาดำเนินการ แนะนำทางการปฏิบัติงาน นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานไม่ สม่าเสมอ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานในด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ วิพากย์ โรจน แพทย์ (2534 : 20-26; อ้างถึงใน ซอพี ราเซะ, 2560 : 65) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่มีลักษณะพฤติกรรมนี้จะเป็นคนที่มีนิสัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนร่วมงาน คอยให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงาน ทั้งในขณะปฏิบัติหน้าที่และเวลาอื่น ผู้นำประเภทนี้จะ เป็น นักบริหารที่คอยดูแลความเดือดร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างดี ด้านที่ 5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกัลยาณมิตร สุภาพ เป็นกันเอง ใช้คำพูดที่ตีความเหมาะสม สร้างความศรัทธา ความ เชื่อมั่น และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ อีร์ศักดิ์ เจิมมงคล (2550 : 40; อ้างถึงใน ซอพี ราเซะ, 2560 : 68) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความสามารถในด้านการพูดโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงาน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน สามารถพูดโน้มน้าวกับคนได้ทุกระดับ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับ กาลเทศะ มีอารมณ์ขัน เป็นกันเองในการสนทนา สามารถพูดจาไกลเกลี่ยเมื่อมีกรณีพิพาทระหว่างกลุ่มบุคลากรในหน่วยงานและ พูดคลี่คลายบรรยากาศที่ตึงเครียดในที่ประชุมให้แจ่มใสขึ้นได้ ด้านที่ 6 ด้านการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครู บุคคลที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานอื่น ตลอดจนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 78; อ้างถึงใน ซอพี ราเซะ, 2560 : 71) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนให้เกิด การร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนของทุก ๆ ฝ่ายตามแนวที่ยึดถือในปัจจุบันผู้บริหารก็คือ ผู้ที่สามารถประสานงานให้คนทำงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ร่วมกันอย่างเต็มใจ มีความเข้าใจซึ่งกันและกันถึงแม้งานบางเรื่องที่ผู้บริหารยังไม่เข้าใจหรือไม่ถนัดแต่ก็จะเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ให้แก่ผู้อื่นที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างมาทำงานร่วมกันให้เกิดความสำเร็จของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี และด้านที่ 7 ด้านการเข้าสังคม โดยรวมอยู่ในระดับ มากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นมิตร เป็นกันเองสามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นตามสถานการณ์ที่เหมาะสมได้อย่างมีความสุข มีสติควบคุมอารมณ์ เสียสละ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ สมบัติ อ่ำสาริกา (2545 : 28; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 74) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีพฤติกรรมที่สามารถเข้ากับคนในสังคมได้ ถือว่าการเข้าสังคมเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้นำ ผู้นำสามารถอยู่กับคนได้ทั้งในและนอกองค์กร โดยยอมเสียสละเวลาและทุนทรัพย์ส่วนตัวในบางโอกาส เพื่อนำบุคคลต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนการทำงานในองค์กร ดังนั้นการเข้าสังคมในระดับต่าง ๆ ผู้นำจะต้องเรียนรู้และปรับปรุงตนเองให้เหมาะสม

แนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศเปิดกว้างเพื่อการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ สร้างค่านิยมโดยการปลูกฝังทีมงานให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมสมอง กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน และหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานเสมอ เป็นไปตามแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตรธาตุย์ (2534 : 78; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 55-56) ที่กล่าวว่า นักบริหารการศึกษาที่ดี มักจะแสดงพฤติกรรมในด้านการริเริ่มงานใหม่ ๆ ขึ้น และมักจะมีแผนงานที่จัดระเบียบขั้นตอนไว้เป็นอย่างดี ผู้นำมักจะเป็นคนทำงานหนักอยู่เสมอ เพื่อให้งานที่เขาริเริ่มใหม่ ๆ เหล่านั้นบรรลุผลสำเร็จ ความสุขจะเกิดขึ้นเมื่อทำงานใหม่ ๆ ของตนประสบความสำเร็จจนบางครั้งก็ลืมความเหน็ดเหนื่อย เพราะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทางใจ และยังเป็นไปตามแนวคิดของ สมบัติ อ่ำสาริกา (2545 : 28; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 55) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่ดี มักจะแสดงพฤติกรรมในด้านการริเริ่มงานหรือโครงการใหม่ ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์และสอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน การเป็นผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องทำงานหนักอยู่เสมอ เพื่อให้งานที่ตนคิดริเริ่มทำนั้นบรรลุผลสำเร็จ ด้านที่ 2 ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักปรับปรุงแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเข้าถึงปัญหา ขั้นที่ 2 การคิดวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 การเลือกและเตรียมการ ขั้นที่ 4 การวางแผนการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ เป็นไปตามแนวคิดของ อีริค คีล เจิมมงคล (2550 : 39; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 59) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีการปรับปรุงงานโดยวิธีการของตนเองซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของเพื่อนร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานปรับปรุงวิธีการทำงานที่ดีกว่าเดิม และยังเป็นไปตามแนวคิดของ สุวิมล โตปิ่นใจ (2556 : 28) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีพฤติกรรมเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานปรับปรุงการทำงานที่ดีกว่าเดิมและสนับสนุนบุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง และสนับสนุนเพื่อนร่วมงานพร้อมให้คำแนะนำที่ดีแก่บุคลากร ด้านที่ 3 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ตั้งใจ มุ่งมั่น เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีความจริงใจยกย่องชมเชย ให้ความเสมอภาคกับทุกคน และพิจารณาปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลด้วยความรอบคอบยุติธรรม เป็นไปตามแนวคิดของ ภัทร เรืองบุญส่ง (2551 : 32; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 63) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่ให้การยอมรับนับถือ สนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กร ให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงาน มีการปรึกษาหารือร่วมกัน เมื่อทำงานประสบความสำเร็จเป็นผู้ให้กำลังใจและให้การชมเชย และยังเป็นไปตามแนวคิดของ ชูยศ ศรีวรรณธ์ (2553 : 9; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 63) ที่กล่าวว่า การได้รับการยอมรับนับถือ ไม่ว่าจะจากผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในหน่วยงาน รวมทั้งการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ ด้านที่ 4 ด้านการให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความจริงใจช่วยเหลือผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ กระตุ้นให้กำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีการสอนงาน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นไปตามแนวคิดของ วิพากย์ โรจนแพทย์ (2534 : 20-26; อ้างถึงใน ซอฟี ราเซ, 2560 : 65) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่มีลักษณะพฤติกรรมนี้จะเป็นบุคคลที่มีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนร่วมงาน คอยให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงาน ทั้งใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขณะปฏิบัติหน้าที่และเวลาอื่น ผู้นำประเภตินี้จะเป็นนักบริหารที่คอยดูแลความเดือดร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างดี และยังเป็นไปตามแนวคิดของ สุวิมล โตปีนใจ (2556 : 30) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่เอาใจใส่ดูแลลูกน้อง ให้การช่วยเหลือแก้ปัญหา ทั้งเรื่องงานในหน้าที่และเรื่องส่วนตัว แสดงออกถึงความห่วงใยช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ การงานเมื่อมีโอกาส ด้านที่ 5 ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสุภาพอ่อนโยนใช้คำพูดที่ดี เหมาะสมถูกกาลเทศะ มีความจริงใจเสมอต้นเสมอปลาย สามารถสร้างความศรัทธา และความเชื่อมั่นให้กับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ เป็นไปตามแนวคิดของ สมบัติ อ่ำสาริกา (2545 : 28; อ้างถึงใน ขอพี ราเชะ, 2560 : 67-68) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีพฤติกรรมสามารถพูดโน้มน้าวให้ ผู้ร่วมงานหรือให้หมู่คณะปฏิบัติงานด้วยความร่วมมือร่วมใจและประสานสัมพันธ์กัน และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งจะเป็นการสร้างเสน่ห์ให้ผู้อื่นเชื่อถือมีศรัทธาในตน มีความจริงใจในสิ่งที่ตนพูด เพื่อให้งานมีผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ และยังเป็นไปตามแนวคิดของ ธีรศักดิ์ เจริมมงคล (2550 : 40; อ้างถึงใน ขอพี ราเชะ, 2560 : 68) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความสามารถ ในด้านการพูดโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานร่วมมือกันปฏิบัติงาน เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน สามารถพูดในที่ชุมชนกับคนได้ทุกระดับ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ มีอารมณ์ขัน เป็นกันเองในการสนทนา สามารถพูดจาไกล่เกลี่ยเมื่อมีกรณีพิพาทระหว่าง กลุ่มบุคลากรในหน่วยงานและบุคคลที่คล้ายบรรยากาศที่ตั้งเครือข่ายในประชุมให้แจ่มใสขึ้นได้ ด้านที่ 6 ด้านการประสานงาน ผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีทักษะความสามารถในการประสานงานกับทุกฝ่าย ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญต่อไป เป็นไปตามแนวคิดของนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 78; อ้างถึงใน ขอพี ราเชะ, 2560 : 71) ได้กล่าวว่า ผู้นำในฐานะผู้ประสานงาน หมายถึง ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความสามารถในการ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนของทุก ๆ ฝ่าย ตาม แนวที่ยึดถือในปัจจุบันผู้บริหารก็คือ ผู้ที่สามารถประสานงานให้คนทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ มีความเข้าใจ

ซึ่งกันและกันถึงแม้งานบางเรื่องที่ผู้บริหารยังไม่เข้าใจหรือไม่ถนัดแต่ก็จะเป็นผู้อำนวยการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่นที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างมาทำงานร่วมกันให้เกิดความสำเร็จของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี และยังเป็นไปตามแนวคิดของ สุวิมล โตปีนใจ (2556 : 32) ได้กล่าวว่า ผู้นำในฐานะผู้ประสานงาน หมายถึงผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความสามารถชี้แจงเพื่อให้ผู้ร่วมงานเข้าใจ บทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ ให้ปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างดีเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและ แผนการปฏิบัติงาน หรือเนื่องโอกาสพิเศษต่าง ๆ ช่วยประสานงานในการแสวงหาคูคลองที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นผู้นำในบาง เรื่องและประสานงาน รวมทั้งสนับสนุนบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน และด้านที่ 7 ด้านการเข้าสังคม ผู้บริหาร โรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความประพฤติ และการปฏิบัติตนที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถ ปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม เป็นไปตามแนวคิดของ ณิชทร เรื่องบุญสูง (2551 : 34; อ้างถึงใน ขอพี ราเชะ, 2560 : 75) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีการประพฤติปฏิบัติเป็นที่น่าเชื่อถืออย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวได้เหมาะสม แสดงตัวเป็นมิตรและมีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่กับบุคคลทุกอาชีพ เป็นผู้ที่มีความประพฤติน่าเชื่อถือและเป็นผู้มีจิตใจกว้าง และยังเป็นไปตามแนวคิดของ ธีรศักดิ์ เจริมมงคล (2550 : 42; อ้างถึงใน ขอพี ราเชะ, 2560 : 74) ที่กล่าวว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีการ ประพฤติปฏิบัติที่น่าเชื่อถืออย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวได้เหมาะสม แสดงตัวเป็นมิตรและมีความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่กับบุคคลทุก อาชีพ ร่วมสังสรรค์เป็นกันเองกับผู้ร่วมงานตามโอกาสอันควร เป็นผู้มั่นใจ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สำเร็จลุล่วงได้เกิดจากได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้บริหาร และคณะครู โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ทุกท่านที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเจ้าของเอกสาร บทความ และหนังสือที่ผู้วิจัยใช้ในการสืบค้นข้อมูล

ขอขอบคุณวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยสำหรับการดำเนินการ และขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศให้แก่ คุณแม่ คุณพ่อ คุณครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เขมจิรา สนอุทา. (2559). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ชูยศ ศรีวรรณจันทร์. (2553). ปัจจัยแรงจูงใจต่อผลการปฏิบัติงาน : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิตการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิศวกรรมโยธา สำนักวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ซอพี ราเชษ. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณภัทร เรืองบุญส่ง. (2551). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ เจริมมงคล. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- _____. (2551). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้า.
- นลรัช ยุทธวงศ์. (2558). คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาสำหรับนักบริหารการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- _____. (2560). จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประคอง รัตมีแก้ว. (2551). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ. ปรินญาตษุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิพากย์ โรจนแพทย์. (2534). ทรรศนะของครูที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์. ปรินญาตษุภักดิ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ อ่ำสาริกา. (2545). ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นจากครู-อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี. ปรินญาตษุภักดิ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาพร ทำทอง. (2554). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนโรงเรียนในกลุ่มวิภาวดี สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- สุวิมล โต้ปิ่นใจ. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางบ่อ 2 อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- อาคม มากมีทรัพย์. (2556). จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรินทร์ ชำสุรีย์. (2555). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้แมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
Promoting of student-centered learning activity management of the administrators under
the Lopburi Primary Educational Service Area office 2: Ban Sap Khao Maeo School Chai
Badan District Lopburi Province

มณีกานต์ กรพุมมา¹, มาลัย วงศ์ถัยวัฒนา², บุศรา เชื้อดี³, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร⁴, ปทุมรัตน์ สีรูป⁵
Manikan Kanphumma¹, Malai Wongruethaiwattana², Busara Chuadee³, Ratthanan Pongwiriththon⁴, Patumrat Seetoo⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและการเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้แมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ขอบเขตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 2. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ 3. การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง 4. การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม และ 5. การพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านซับเค้แมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 10 ราย เป็นกลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลมีความสำคัญจึงต้องสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และมีประสบการณ์ในการทำงานเกินกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้แมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยรวม พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ค่าเฉลี่ย 4.13, 4.06, 4.03 ตามลำดับ การทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านประสบการณ์ในการทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอชัยบาดาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้แมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, ผู้บริหาร

¹ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงก้าวหน้าเรดิโอ จังหวัดลพบุรี, Email: dj.korya@hotmail.com, โทร. 094-4566998

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: malaicp9@yahoo.com, โทร. 081-8881775

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: malaicp9@yahoo.com, โทร. 081-8881775

⁴ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁵ ดร., ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโป่งแก่ง สพป.อุทัยธานี เขต 2, Email: P1458@hotmail.com, โทร. 065-9149058

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research are to study and compare the promotion of student-centered learning activity management of the administrators under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2: Ban Sap Khao Maeo School, Chai Badan District, Lopburi Province. The scope of the student-centered learning activity including: 1. Variety of learning activities. 2. Applying the use of both local wisdom and appropriate technology. 3. Encouraging the students to think and searching for more educational information by themselves. 4. Promoting democracy, morality and ethics. And 5. Developing the aesthetics in music, art and sports. The population and sample of this research were 10 government teachers of Ban Sap Khao Maeo School, Chai Badan District, Lopburi Province. The sample was selected by using the nonprobability sampling method and randomly selected by using the purposive sampling method. Because the information is important, then voluntary in providing information on the research is required. The results of the research showed that 4 respondents or 40% were male, and 6 respondents or 60% were female, 8 people or 80% had less than 5 years working experience, and 2 people or 20% had more than 5 years working experience. The level of importance to the promotion of student-centered learning activity management of the administrators under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2: Ban Sap Khao Maeo School, Chai Badan District, Lopburi Province in overall found that the student-centered learning activity management was at a quite high level of importance with the average of 3.99. Once considering each aspect, it was found that promoting democracy, morality and ethics aspect, developing the aesthetics in music, art and sports aspect, and applying the use of both local wisdom and appropriate technology aspect had the average of 4.13, 4.06, and 4.03 respectively. The hypothesis testing found that the different characteristics of the status of the respondents in working experience reflected the average level on promoting of student-centered learning activity management of the administrators under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2: Ban Sap Khao Maeo School, Chai Badan District, Lopburi Province differently.

Keywords: Promotion, Student-Centered Learning Activity, Management of the Administrator

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลา รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคปัจจุบันโลกได้ชื่อว่า เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (Information Technology) หรือยุคแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมสมัยได้อย่างมีความสุข ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความสำคัญกับการพัฒนาคนโดยการศึกษาเครื่องมือซึ่งเห็นเด่นชัดในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 เป็นแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและพัฒนาชาติ มุ่งเน้นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทางคอมพิวเตอร์จากอินเทอร์เน็ต (Internet) สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางโดยผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน มีรูปแบบการให้การศึกษาที่ให้โอกาสทางเลือกที่ดีและเหมาะสมเพื่อสนองความต้องการ ความสามารถความถนัด จากสภาพปัญหาทางการศึกษาของประเทศปีที่ผ่านมา ตามรายงานความสามารถในการแข่งขันปี 2560 (The World Competitiveness Year, 2018) ของสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาจัดการ (International institute for Management Development: IMD) พบว่า ปี 2560 IMD ได้จัดการศึกษาเป็น 1 ใน 5 องค์ประกอบของการจัดอันดับด้านประสิทธิภาพของรัฐ มีการคำนวณจากเกณฑ์ชีวิตในเชิงปริมาณและคุณภาพรวมทั้งสิ้น 13 เกณฑ์ ผลปรากฏว่า ความสามารถทางการศึกษาไทยอยู่ในลำดับที่ 47 จาก 58 ประเทศซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศจีน เกาหลี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮังการี ไต้หวัน มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินเดีย และอินโดนีเซีย แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแต่ประเทศไทยมีคะแนน เฉลี่ยสูงกว่าประเทศ อินโดนีเซียฟิลิปปินส์ และอินเดีย อัตราการรู้หนังสือของประชากรที่อายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า คนไทยมีอัตราการไม่ รู้หนังสือคิดเป็นร้อยละ 7.4 ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมาจากปีที่ผ่านมา การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีพุทธศักราช 2542 เป็นการให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนโดยกล่าวในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 6 การ จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยหลักการจัดการศึกษานั้นต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม มาตรา 22 ที่กล่าวว่าการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งได้กำหนดวิธีการ จัดการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ในการจัดเนื้อหาเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ มีการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยายภาพ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้มาประยุกต์ความรู้มา ใช้ป้องกันและแก้ปัญหาได้ แต่ในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการแสดงบทบาทในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย คือ ไม่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจไม่อาจให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ ไม่ส่งเสริม การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ไม่อาจให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ ไม่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครู ไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำหรือสนับสนุนทรัพยากรที่ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (วรรณุช ปินทวนิช, 2543) อีกทั้งไม่สนับสนุนและไม่ให้กำลังใจ ก่อให้เกิดความท้อแท้ ไม่แน่ใจ ในที่สุดก็กลับไปใช้วิธี สอนแบบเดิม ๆ ที่ตนเองคุ้นเคย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโครงการวิจัยและพัฒนา “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่ง ประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ” ที่คณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดทำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนบางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนา รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการเรียน การสอน ไม่รู้ไม่เข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอน ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้การส่งเสริม ในที่สุดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญก็จะล้มเหลว จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำในการพัฒนาได้ตระหนัก และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และให้การส่งเสริมการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ครูใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนใน เขตอำเภอชัยบาดาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยวแม้ว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยมุ่งศึกษาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอชัยบาดาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้ายแมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยสามารถแบ่งได้ 5 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย หมายถึง ครูสามารถเลือกกิจกรรมการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยครูบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการจัดป้ายนิเทศที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน การสอนนอกห้องเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยนักเรียนมีส่วนร่วมด้วยวิธีการสังเกต มีการวัดผลและประเมินผลโดยการสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรมจากข้อมูลแฟ้มสะสมงาน ประเมินโดยเกณฑ์ที่ชัดเจนดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยและการจัดเก็บข้อมูลและการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีความหลากหลาย

2. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ หมายถึง การนำความรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาจัดทำหลักสูตรมีการนำวัสดุในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และนำปัญหาของชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน โดยการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้โดยผู้ปกครองจะมีส่วนร่วม การนำเทคโนโลยี เช่น วิทยุเทป/ซีดี และคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมทันสมัยมาประยุกต์ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน

3. การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิดแยกแยะ คิดเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์สรุปเป็นความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือจัดทำรายงานข่าว มีการจัดทำโครงการคิดอย่างมีขั้นตอน มีอิสระในการคิดสิ่งใหม่ที่มีคุณค่า รู้จักคิดเป็นกลุ่ม ตัดสินใจอย่างสมเหตุผล และการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยให้มีการส่งเสริมรักการอ่าน ฝึกฝนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อจัดทำรายงานหรือจัดทำรายงานข่าวจัดทำรายงานครูจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ การจัดทำโครงการเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อน ครู และผู้มีประสบการณ์ตรงจัดให้มีการไปทัศนศึกษาออกสถานที่

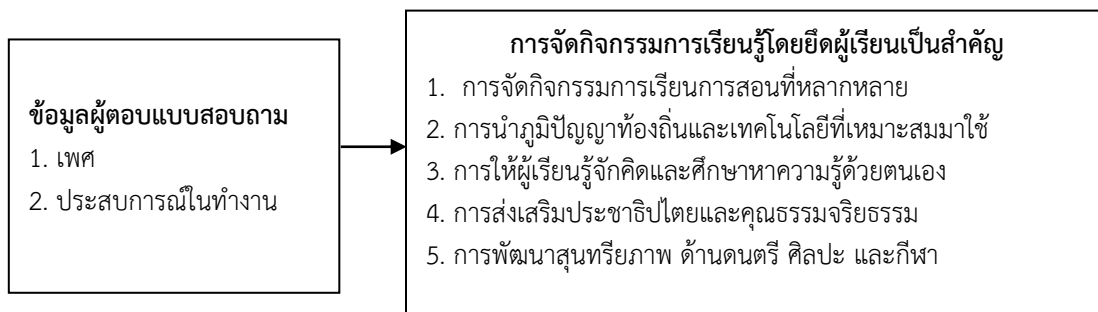
4. การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างเสริมความสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันรู้จักรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามการสนับสนุนกิจกรรมของสภานักเรียน สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านรักษาความสะอาด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การบันทึกทำความดีของนักเรียน การร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ปฏิบัติตนตามศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

5. การพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา หมายถึง ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามทัศนคติการบูรณาการดนตรี ศิลปะ และชมรมกีฬา มีการตั้งชมรม จัดสถานที่และอุปกรณ์ให้นักเรียนได้มีการฝึกฝนตนเอง การให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวดตามโอกาสต่าง ๆ มีการยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง แลกเปลี่ยน เรียนรู้จากกลุ่ม มุ่งกระบวนการคิด มีส่วนร่วมใช้หลักประชาธิปไตยให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีทักษะแสวงหาการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ จาก การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร คือ ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านซำเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี จำนวน 10 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกรายการคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ และประสิทธิภาพในการทำงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านซำเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี แบบสอบถามแบบมาตราส่วน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 2. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ 3. การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง 4. การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม และ 5. การพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับการบริหารวิชาการอย่างมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงระดับการบริหารวิชาการอย่างมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่าโดยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงมีการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์ อัลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.78

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 10 คน พบว่า ผู้เพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอยะบะดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซำเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี พบว่า ระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้าม่วง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยรวม พบว่า การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ค่าเฉลี่ย 4.13, 4.06, 4.03 ตามลำดับ แสดงได้ดังตารางที่ 1 ซึ่งรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านมีการจัดปายนิเทศที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน ด้านครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอนโดยมีการบูรณาการให้เหมาะสมกับเนื้อหา และด้านมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.10 ตามลำดับ

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ให้ความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการเชิญผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร การนำวิทยุเทป/วีดีโอมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนและด้านการนำวัสดุในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50 ตามลำดับ

3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิด และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.79 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการให้นักเรียนจัดทำรายงานข่าว ด้านการให้นักเรียนได้ค้นคว้าเพื่อจัดทำรายงาน และด้านการให้นักเรียนมีโอกาสเสนอแนวคิดอย่างอิสระ ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 3.70 ตามลำดับ

4. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตนตามศาสนาที่ตนนับถือ ด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ค่าเฉลี่ย 4.90, 4.60, 4.50 ตามลำดับ

5. ด้านการพัฒนาสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการบูรณาการด้านดนตรีในการเรียนการสอนสาระต่าง ๆ ด้านการบูรณาการด้านศิลปะในการเรียนการสอนสาระต่าง ๆ ด้านจัดสถานที่และอุปกรณ์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง และด้านส่งเสริมการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้าม่วง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	3.95	0.24	ระดับค่อนข้างมาก
2. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้	4.03	0.28	ระดับค่อนข้างมาก
3. การให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	3.79	0.24	ระดับค่อนข้างมาก
4. การส่งเสริมประชาธิปไตยและคุณธรรมจริยธรรม	4.13	0.08	ระดับค่อนข้างมาก
5. การพัฒนาสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา	4.06	0.21	ระดับค่อนข้างมาก
รวม	3.99	0.19	ระดับค่อนข้างมาก

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันทางด้าน ประสบการณ์ในการทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซับเค้าม่วง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีพรวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 สรุปผลสมมติฐานการวิจัย

การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	t	Sig
เพศ	5.27	0.06
ประสพในการทำงาน	0.66	0.44

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอยะบะดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดปทุมธานี พบว่าระดับการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดปทุมธานี โดยรวม พบว่า การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน โดยกำหนดแนวทางการตรวจสอบ ทบทวน แนวการประเมินมาตรฐานและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน การกำหนดขอบเขต แนวการประเมินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2545) แต่เนื่องจากความเคยชินรวมทั้งทัศนคติของครูผู้สอนยังคงคุ้นเคยเกี่ยวกับการเรียนการสอนจัดกิจกรรมแบบเดิมอยู่ การปรับตัวและกระบวนการสอนต้องใช้เวลาพอสมควร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัย Anek Norasan, Sumran Gumjudpai and Potchaman Chamnankit, (2016) ที่ได้กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้เพียงขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังไม่เข้าใจในทุกขั้นตอนของการกระบวนการจัดการความรู้อย่างละเอียด จึงใช้เฉพาะการประชุมในการจัดการความรู้ภายในวิทยาลัยและสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู มีความต้องการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียน การสอนในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) เนื้อหา (4) กระบวนการ และ (5) การวัดและประเมินผล

2. ลักษณะสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน เพศ มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอยะบะดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยว อำเภอยะบะดี จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลมีความเชื่อมั่น ต่อความสามารถของตนเองที่มีอยู่ย่อมกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ (Bandura, Cioffi, Taylor & Brouillard, 1988) และแนวคิดการกำกับตนเอง (Self-regulation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เพื่อนำไปสู่ผลตามที่คาดหวังหรือบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Bandura, 1986) และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัย Anek Norasan, Sumran Gumjudpai and Potchaman Chamnankit (2016) ที่ได้กล่าวว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาโดยมีวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และครูมีการรับรู้ความสามารถตนเองและการกำกับตนเอง หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังคงสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อย่างมีความสุข และมาตรา 39 ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปสู่คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาให้มากที่สุดและด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้ง ปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีความชัดเจนและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรให้มีการศึกษาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการศึกษาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

การพัฒนาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในเขตอำเภอชัยบาดาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2: โรงเรียนบ้านซับเคี้ยวแมว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ควร มุ่งเน้นดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายนั้นทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีการอบรม เทคนิคการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการเนื้อหาสาระต่าง ๆ การ ประเมินที่หลากหลาย

2. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารควรวางแผนการจัดสรรด้าน งบประมาณให้โรงเรียนมีการสำรวจภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นและจัดทำแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละท้องถิ่น และค่าตอบแทนให้แก่ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ควรมีแผนโครงการต่อเนื่อง เพื่อให้การส่งเสริมแก่ผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น หรือ หน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น เช่น การจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองให้มากขึ้นเพื่อเป็นการสร้าง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักคิดและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ควรมีการจัดการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเรียน การสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนรู้นอกสถานที่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

วีรบุษ ปิณฑวณิช. (2543). โรงเรียนพร้อมปฏิรูปการเรียนรู้แค่ไหน?. ปฏิรูป, 3(26), หน้า 14-20.

Anek Norasan, Sumran Gumjudpai and Potchaman Chamnankit. (2016). A Development of a Knowledge Management Model through the Integration of Self-efficacy and Self-regulation Concepts to Develop Instructional Ability of Teachers in Nawa College, Nakhon Phanom University. *Nakhon Phanom University Journal*; 6(1): January - April 2016.

Bandura, A. (1988). *Social Foundation of Thought and Action: A social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice Hall.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2:
โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

Academic affairs administration with the participation of the educational institutions
under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2: Ban Khao Tanang School
Chai Badan District Lop Buri Province

พิมชญา สนิตนอก¹, บุศรา เชื้อดี², มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา³, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร⁴, ปทุมรัตน์ สีรูป⁵
Pimchaya Sanitnok¹, Busara Chuadee², Malai Wongruethaiwattana³, Ratthanan Pongwirithon⁴, Patumrat Seetoo⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ขอบเขตการบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วม 6 ด้าน ได้แก่ 1.) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ 3.) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสื่อ เทคโนโลยีการศึกษา 4.) การวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน 5.) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 6.) การส่งเสริมความรู้ ความร่วมมือ สนับสนุนด้าน วิชาการแก่ ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานของโรงเรียนบ้านเขาตะแคง จำนวน 10 ราย เป็นกลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย เพศหญิง วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีและวุฒิมัธยมศึกษาในระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวนอย่างละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์บริหาร/การทำงาน/หรือรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.52 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาค่าเฉลี่ย 4.09, 4.05, 3.91 ตามลำดับ ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการทำงาน มีการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: งานวิชาการ, ส่วนร่วม, สถานศึกษา

¹ ครูโรงเรียนบ้านเขาตะแคง, Email: Rarerng56@hotmail.com, โทร. 094-44566998

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: yin2506@hotmail.com, โทร. 081-7404664

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁵ ดร., ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโป่งแก่ง สพป.อุทัยธานี เขต 2, Email: P1458@hotmail.com, โทร. 065-9149058

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research aims to study the academic affairs administration with the participation in the educational institutions under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2: Ban Khao Takhaeng School, Chai Badan District, Lopburi Province. The scope of the academic affairs administration with the participation consists of 6 aspects, which are: 1) School curriculum development. 2) Learning process and learning resources development. 3) Researching to develop the quality of the education, media, innovation, and educational technology. 4) Evaluation, grading, and transfer of grades. 5) Quality assurance systems development in the educational institutions. And 6) Promoting the knowledge, cooperation, academic support to the communities, organizations, agencies, and other educational institutions. The population and sample were 10 government teachers of Ban Khao Takhaeng School, which were selected by using the Nonprobability sampling method and randomly selected by using the Purposive sampling. As the information is important, therefore, voluntary in providing information on the research is necessary. The research results showed that the respondents were male/ female for 5 each or 50%, with a bachelor's degree graduated and higher. 7 respondents have experience in the administration/ work/ or academic responsibility in the schools less than 10 years, or 70%. The academic affairs administration with the participation was at a high level of importance with the average of 3.52. When considering each aspect, it was found that researching to develop the quality of the education, media, innovation, and educational technology aspect, evaluation, grading, and transfer of grades aspect, quality assurance systems development in the educational institution's aspect had the average of 4.09, 4.05, and 3.91, respectively. For the hypothesis testing, it was found that the academic affairs administration with the participation in the educational institutions under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 2: Ban Khao Takhaeng School, Chai Badan District, Lopburi Province, when classified the information of the respondents by gender, age, and working experience, there were reflected the different academic administration.

Keywords: Academic Affairs Administration, Participation, Educational Institution

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านสติปัญญาความรู้ คุณธรรมความดีงามในจิตใจมีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องแยกแยะ สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ตลอดจนใช้ความรู้สร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรงประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสามารถปรับตัวได้กับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและทำสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้และสามารถแข่งขันได้ในระดับชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้คำนิยามคำว่า "การศึกษา" หมายถึง "กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” และตาม พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวมีการกำหนดหลักการจัดการเรียนรู้มาตรา 8 การศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่การศึกษาในมาตรา 10 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การศึกษาเป็นหน่วยงานหรือสถาบันทางสังคมที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในการจัดการศึกษา การปฏิบัติงานของสถานศึกษาประกอบด้วยภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริหารงานวิชาการ 2) ด้านบริหารงานบุคคล 3) ด้านบริหารงบประมาณ 4) ด้านบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการปรับปรุงการสอน การประเมินการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนควบคู่กันกับหลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน คู่มือการจัดชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนตารางเรียน การพัฒนาครูโดยการอบรมนิเทศการศึกษา การเผยแพร่วิชาการสู่ชุมชน การวัดผลการเรียนและการประเมินมาตรฐานโรงเรียน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงหมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามควบคุมดูแลโรงเรียนในสังกัด จำนวน 50 โรงเรียน เด็กนักเรียนจำนวน 8,352 คน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานของโรงเรียนในอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 515 คน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -Net) ในปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาหลัก คือวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ มีผลคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ซึ่งสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การบริหารวิชาการเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 3, 2553) โดยโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีปัจจัยเป็นตัวที่สนับสนุนคือ การบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป รวมทั้งยังต้องประสานงานให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน เตรียมการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กำหนดนโยบาย และเป้าหมายร่วมกัน อันจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้านซึ่งถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ตามภารกิจของโรงเรียนการบริหารงานโรงเรียนต้องดำเนินการให้มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้เกิด ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติที่พอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อการบริหารงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน จากบริบทข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะเป็นบุคลากรในโรงเรียนจึงมีความสนใจศึกษา การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู โรงเรียนบ้านเขาตะแคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลประโยชน์รวมทั้งสอดคล้องกับผู้เรียนเป็นลำดับต่อไป เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโรงเรียนบ้านเขาตะแคง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

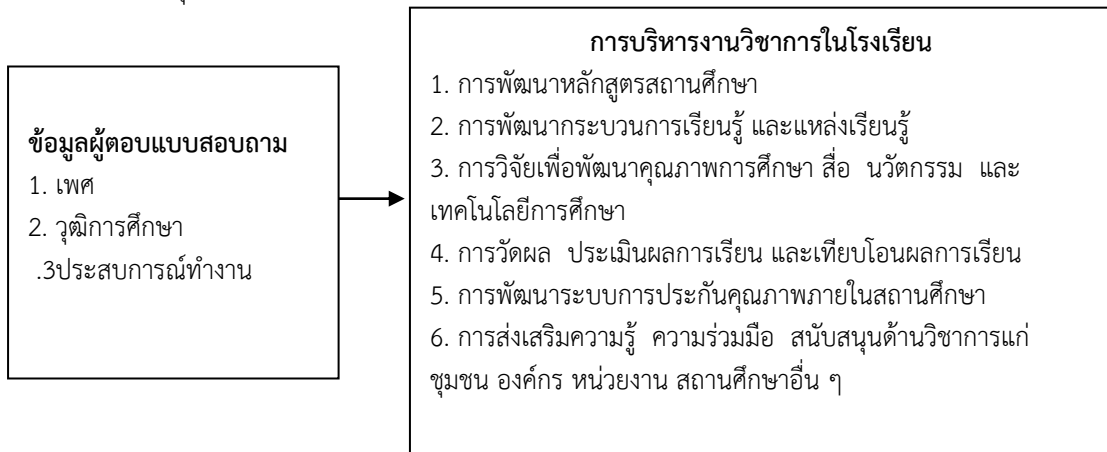
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 : โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ซึ่งสามารถอธิบายขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยด้านวิชาการอย่างมีส่วนร่วม 6 ด้าน ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ เทคโนโลยีการศึกษา
4. การวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน
5. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
6. การส่งเสริมความรู้ ความร่วมมือ สนับสนุนด้านวิชาการแก่ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาอื่น ๆ

สรุปได้ว่า งานวิชาการแต่ละงานซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการทำงานตั้งแต่การคิดวิเคราะห์เนื้อหาของงานที่จะดำเนินการ การวางแผนการทำงาน การควบคุมดูแลและการส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผนงาน หรือโครงการที่กำหนดการวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานเพื่อรายงานและการนำผลการประเมินไปใช้แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนางานต่อไปนั้น ล้วนแต่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และความเอาใจใส่ในงานที่รับผิดชอบของครูแต่ละคนที่ทำ งานร่วมกันในทีมงานแต่ละชุด งานเหล่านี้ดูเหมือนเป็นงานเสริมภาระงานประจำ ที่เป็นงานหลักของครู คือ งานการจัดการเรียนการสอน แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูแล้วจะเห็นว่าการจะเป็นครูที่ดี มีศักยภาพสูง เป็นที่เคารพนับถือและศรัทธาของผู้เรียนผู้ปกครอง เพื่อนครู และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้นั้นครูทุกคนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในงานทุกงานที่กล่าวแล้วข้างต้น และมีใช่เป็นการเกี่ยวข้องแต่เพียงผิวเผิน หากเป็นการมีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องการความรักในวิชาชีพครูเป็นพื้นฐาน และการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูของตนเองประกอบกันไปด้วย และโดยภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การจัดสถานศึกษาให้มีสิ่งแวดล้อมบรรยากาศที่สมบูรณ์ด้วยแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

โดยการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทั้งบุคคลที่อยู่ภายในองค์กรและบุคคลภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นผู้ที่มีแล้วเสร็จกิจกรรมนั้น ๆ โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมคิดและวางแผน ร่วมดำเนินงานร่วมรับประโยชน์และร่วมในการติดตามประเมินผลนอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มหรือองค์กรซึ่งนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพราะการมีส่วนร่วมจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนา การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการนั้น จากกรอบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร คือ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 : โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี จำนวน 10 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสมัครใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกรายการคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 4. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 5. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และ 6. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับการบริหารวิชาการอย่างมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนถึงระดับการบริหารวิชาการอย่างมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่าโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนถึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์ อัลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.83

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 10 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์บริหาร/การทำงาน/หรือรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และมีประสบการณ์บริหาร/การทำงาน/หรือรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนเกินกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 : โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรีโดยรวม พบว่า การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.52 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาค่าเฉลี่ย 4.09, 4.05, 3.91 ตามลำดับ โดยในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายงานพบว่า ด้านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านมีส่วนร่วมในการร่วมปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และด้านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง ค่าเฉลี่ย 4.50, 4.30, 4.10 ตามลำดับ

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รายงานพบว่า ด้านมีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกับคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องในด้านการเรียน ด้านมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และหลักสูตรท้องถิ่น และด้านมีส่วนร่วมในการได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบร่วมกัน ค่าเฉลี่ย 4.40, 4.30, 4.00 ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา รายด้านพบว่า ด้านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการปฏิบัติงาน สร้างความรักและให้ทุกฝ่ายร่วมปฏิบัติงานในการผลิตและจัดหาสื่อในชุมชนและนวัตกรรมการเรียนรู้ ด้านมีส่วนร่วมในการจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ และด้านมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการการสนับสนุนงานวิชาการจากชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.50, 4.40, 4.30 ตามลำดับ

4. ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า รายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการ การสนับสนุนงานวิชาการจากชุมชน ด้านมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นด้านสื่อเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และด้านมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาการส่งเสริมทางวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.30 ตามลำดับ

5. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รายด้านพบว่า ด้านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาโดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้านมีส่วนร่วมการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของงานวิชาการและการเรียนรู้ของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.50 ตามลำดับ

6. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า รายด้านพบว่า ด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ แผนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตามปฏิทินการนิเทศ ด้านมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนและจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนทั้งในส่วนผู้บริหาร คณาครู และชุมชนที่ชัดเจน และด้านมีส่วนร่วมการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของงานวิชาการและการเรียนรู้ของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.70, 3.50, 3.50 ตามลำดับ แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 : โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	2.88	0.29	ระดับมาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้	2.69	0.28	ระดับมาก
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา	4.09	0.20	ระดับค่อนข้างมาก
4. การวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน	4.05	0.15	ระดับค่อนข้างมาก
5. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.91	0.26	ระดับค่อนข้างมาก
6. การส่งเสริมความรู้ ความร่วมมือ สนับสนุนด้านวิชาการแก่ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาอื่น ๆ	3.53	0.28	ระดับค่อนข้างมาก
รวม	3.52	0.13	ระดับค่อนข้างมาก

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการทำงาน มีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 สรุปผลสมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	t	Sig
เพศ	1.04	0.34
อายุ	0.69	0.43
ประสบการณ์ทำงาน	0.42	0.54

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 : โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 : โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีโดยรวม พบว่า การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.52 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาค่าเฉลี่ย 4.09, 4.05, 3.91 ตามลำดับ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพงษ์ สำเภา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมิตรภาพสา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมิตรภาพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ มนูญ ร่มแก้ว (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ปัตตานีผลการวิจัยพบว่า ระดับ สภาพการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ Wong-anutraroj, Preeyaphon, (2010) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น นิติบุคคลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับดีและสอดคล้องกับ อวิรุทธ์ ยาแข็ง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ส่วนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 โรงเรียนบ้านเขาตะแคง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน มีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Campbell, et al (1997) ที่ได้กล่าวว่า ภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาจะแตกต่างกันตามการบริหารของบริบทพื้นที่ โดยผู้บริหารนั้นควรจะมีการกระตุ้นและชี้้นำในการพัฒนาการบริหารวิชาการ โครงการ และโปรแกรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถาบันการศึกษา นอกจากนั้นยังต้องมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่มีสิทธิส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนารอบด้าน และควรที่จะจัดหาและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ โครงการ และโปรแกรมเพื่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแผนงานงบประมาณที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 39 ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปสู่คณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุดและด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีความชัดเจนและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคตได้แก่ ควรจะศึกษาตัวแปรที่ศึกษายังไม่ครอบคลุมอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาถึงประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสถานศึกษา และควรจะศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสำเร็จของงานต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสถานศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการสำรวจความคิดเห็น หากในอนาคตต่อไปควรใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธีการ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม เพื่อจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสมบูรณ์มากขึ้นและสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยนำความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การบริหารงานวิชาการอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการบริหารอย่างมีส่วนร่วม ในการจัดการความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิคทักษะทางวิชาการ โดยผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อการพัฒนาทักษะ วิชา กชีพและคุณภาพชีวิตของชุมชนและท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนและในเชิงการบริหารธุรกิจ นั้นก็ได้เกิดความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. ราชกิจจานุเบกษา : กรุงเทพฯ.
- ธีรพงษ์ สำเร. (2554). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม โรงเรียนมิตรภาพสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. ค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มนูญ ร่มแก้ว. (2553). สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษาที่ 3. (2553). การติดตามและประเมินผลคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET). เขตตรวจราชการที่ 2.
- อวิรุทธ์ ยาแข็ง. (2550). การศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Campbell. (1997). *Introduction to Educational Administration*. 5th ed.; Boston; AllynAnd Bacon.
- Wong-anutraroj, Preeyaphon. (2010). *Academic Administration*. Bangkok: The Bangkok Supplementary Media Center.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอวัช" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็คกีฮิทค็อก) Transformational leadership of school administrator: A case study in Ban Thoong Prao School (Peggy Hitchcock)

ภคมน ปัญญาไศย¹, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา², บุศรา เชื้อดี³, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร⁴, ปทุมรัตน์ สีธูป⁵
Pakamon Panyasai¹, Malai Wongruethaiwattana², Busara Chuadee³, Ratthanon Pongwirithon⁴, Patumrat Seetoo⁵

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็คกี ฮิทค็อก) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็คกีฮิทค็อก) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 50 คน จำนวน 30 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญและต้องให้ผู้บริหารและบุคลากรสมัครใจในการให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สร้างตามแนวคิดของบาสและอวอลิโอ (Bass and Avolio) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็คกีฮิทค็อก) พบว่า ระดับการให้ความสำคัญต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็คกีฮิทค็อก) โดยรวม ให้ความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.46) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.34) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.45)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, เพ็คกีฮิทค็อก

¹ ครูโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว, Email: Rarerng56@hotmail.com, โทร. 094-44566998

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: malaicp9@yahoo.com, โทร. 081-8881775

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁵ ดร., ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโป่งแก่ง สพป.อุทัยธานี เขต 2, Email: P1458@hotmail.com, โทร. 065-9149058

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to determine the transformational leadership of the administrators and the guidelines to develop the transformational leadership of the school administrators: a case study of Ban Thoong Prao School (Peggy Hitchcock). The sample used in this research was 30 people from the total of 50 people that consisted of the administrators, teachers, educational personnel, and the educational institution committee of Ban Thoong Prao School (Peggy Hitchcock). The sample was selected by using the nonprobability sampling method, and randomly selected the sample using purposive sampling method. Because the information on the school management is important, then the administrators and the school personnel should voluntarily in providing the information. The instruments used in this research consisted of 2 types, which were the questionnaires and the interviewing forms about the transformational leadership of the school administrators that based on the concept of Bass and Avolio with the alpha coefficient at 0.98. The statistics used for data analysis were percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research on the transformational leadership of the school administrators: a case study of Ban Thoong Prao School (Peggy Hitchcock) showed that the level of importance to the level of transformational leadership of the school personnel at Ban Thoong Prao School (Peggy Hitchcock) in overall was at a high level of importance ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. =0.42). When considering each aspect, it was found that the individualized consideration ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. =0.46), inspiration motivation ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. =0.34), and idealized influence ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. =0.45) were at a high level of importance in descending order.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrator, Peggy Hitchcock

บทนำ

ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน โดยมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์รวมทั้งระบบการสื่อสารที่ทันสมัยในรูปแบบต่าง ๆ เป็นตัวเร่งผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกส่วนของสังคมโลกทางด้านเศรษฐกิจ การเกิดระบบการผลิตจากทรัพยากรเป็นการใช้องค์ความรู้มาเป็นฐานการผลิตภายใต้ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่อาศัยความรู้ ความสามารถของทรัพยากรบุคคลเป็นหลักในการผลิตนวัตกรรมและบริการใหม่ ๆ เพื่อขีดความสามารถของการแข่งขันองค์กรใดที่มีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมากกว่าย่อมได้เปรียบในการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำองค์กรจากสภาพปัจจุบันไปสู่สถานะในอนาคตตามที่ต้องการ ซึ่งจะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำ ที่จะแสดงให้เห็นถึงวิธีการใช้อำนาจในตัวของผู้นำเองให้เกิดการทำงานร่วมกันตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด (Roger Gill, Niall Levine and Douglas C. Pitt, 1998) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้นมีสาเหตุมาจาก 2 แหล่ง คือ สาเหตุภายนอกองค์กรและสาเหตุภายในองค์กร ในฐานะองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงองค์กรก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลงได้ผู้นำองค์กรที่มีวิสัยทัศน์จะนำพาหน่วยงานให้ไปสู่สิ่งที่ดีกว่า โดยไม่ต้องรอให้เปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอก จึงมีการนำเทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เมื่อใดที่แต่ละองค์กรมีการดำเนินการเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่ว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคล วิธีชีวิตหรือวัฒนธรรมทั้งในวงแคบหรือกว้างย่อมแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นแล้วในหน่วยงาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวดที่ 4 มาตรา 24 ข้อ 4 ได้บัญญัติไว้ว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้ อย่างสัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาและข้อ 6 บัญญัติ ไว้ว่าการ จัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความรู้ร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และจากภารกิจหลักของโรงเรียนที่ระบุใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ว่าโรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน และสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายกำหนดสถานศึกษาต้องจัดให้มีการ ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2550) ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสถานศึกษานั้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่ง เป็นกุญแจสำคัญในการไขไปสู่ความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแต่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่อาจทำงานได้ทุกอย่างให้สัมฤทธิ์ ผลได้โดยลำพังเพียงคนเดียวจำเป็นต้องอาศัยเพื่อนร่วมงาน กระบวนการและภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีทักษะในการ นำคนและแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอยู่เสมอกระบวนการที่ ผู้บริหารสามารถใช้อธิพลให้บุคคลหรือกลุ่มคนปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายนั้นเรียกว่า "ภาวะผู้นำ" (leadership) ภาวะ ผู้นำจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบทุกงานให้บรรลุสำเร็จตาม จุดมุ่งหมายจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้มีการศึกษาวิจัยกันมาเป็นระยะ เวลานาน จนทำให้เกิดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำมากมาย

ซึ่งภาวะผู้นำที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันสูง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและ การเมือง ผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในองค์กรสูงขึ้นได้ ในทศวรรษที่ ผ่านมาการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนมาก แต่มีแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับ และกล่าวถึงกันมาก คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งมีงานศึกษานับหมื่นเรื่องที่สนับสนุน ทฤษฎีนี้ในทั่วโลก และยืนยันว่าทฤษฎีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำนี้ได้ในทุกองค์การ ในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่อยู่ในอเมริกา ยุโรป สำหรับในเอเชียมีการศึกษาศึกษาในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรม ทั้งขนาดเล็ก และ ขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ และในประเทศไทย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพขององค์กร ผลการปฏิบัติงานทั้งของกลุ่ม และของผู้ได้บังคับบัญชา เจตคติต่อการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และสามารถสอดคล้องกับแนวคิด เกี่ยวกับสภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับสังคมไทยที่ต้องได้รับการพัฒนาจากภาวะวิกฤตก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและช่วยพัฒนาสังคม ได้ อีกทั้งความเป็นสากลเหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจต คติและสมมติฐานของบุคลากรในองค์กร สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กร ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม แต่อิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับกลายมาเป็นผู้นำ ดังนั้น ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงจึงได้รับการมองว่าเป็นกระบวนการที่เป็นองค์รวม และเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของผู้นำในระดับ ต่าง ๆ ในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ, 2548)

จากบริบทข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่การนำแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้มาพัฒนาภาวะผู้นำ ในโรงเรียน บ้านทุ่งพร้าว (เพ็ญศรีอิตท็อก) เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความพึงพอใจใน การทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ญศรีอิตท็อก)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์กสิศค็อก) ซึ่งสามารถอธิบายขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง บุคคลที่ใช้การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในการสร้างความร่วมมือ สร้างแรงจูงใจให้สูงขึ้น จนส่งผลให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นรูปแบบพฤติกรรมผู้นำ ที่มีความสามารถใช้คุณลักษณะที่สำคัญของตนในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ซึ่งมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ประกอบด้วย 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนี้

1.1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการว่าสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับ เชื่อมั่นศรัทธา ภาคภูมิใจและไว้วางใจ ในความสามารถของผู้นำ เกิดความยินดีที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยผู้นำจะมีการประพฤติตน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น และเสียสละเพื่อกลุ่มมีความทุ่มเท สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และมีศีลธรรม จริยธรรม

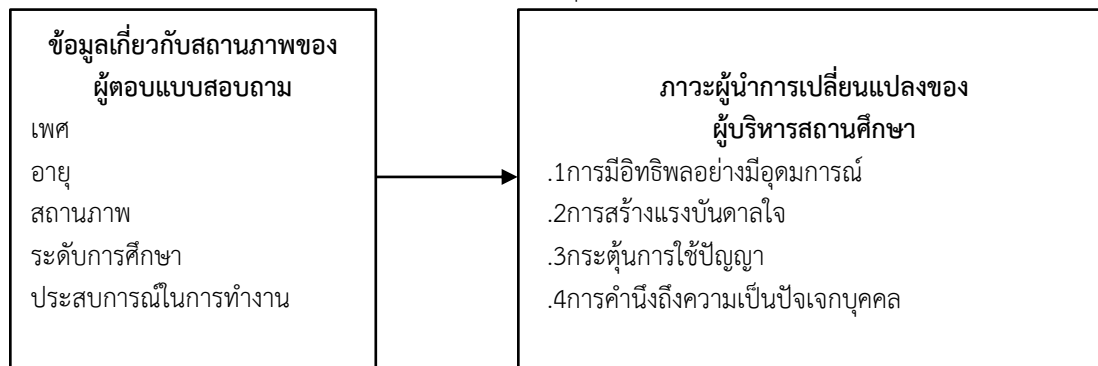
1.2) การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นถึงการจัดการ ว่าสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงจูงใจภายใน อุทิศตนเพื่อกลุ่ม มีการศึกษามาตรฐานในการทำงานสูงและเชื่อมั่นว่าจะบรรลุเป้าหมาย มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงานโดยผู้นำให้กำลังใจผู้ร่วมงาน มีการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก

1.3) การกระตุ้นทางปัญญา หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการ หรือการทำงานที่เป็นกระบวนการกระตุ้นผู้ร่วมงานให้เห็นวิธีการ หรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา มีการพิจารณาปรับปรุงวิธีการทำงาน ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น มองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้นำจะมีคุณลักษณะสำคัญในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นการจัดการว่าได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลติดต่อสื่อสารแบบสองทางเป็นรายบุคคล เป็นที่เลี้ยงสอน และให้คำแนะนำส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง ผู้นำกระจายอำนาจโดยมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา แต่ละแห่งของรัฐและเอกชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้มีในสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาตามประกาศกระทรวง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสม ได้แก่เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร คือ บุคลากรโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์กสิศค็อก)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 50 ราย เป็นกลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามแบบมาตราส่วน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 6 คะแนน จนไปถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอัตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 5.18 – 6.00 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงมีค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.83 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.83

สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็น 1.) การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) 2.) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และ 3.) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 50 คน พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 อายุ 30 -40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 สถานภาพสมรส จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 หม้าย หย่า แยกกันอยู่ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และโสด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี และปริญญาโทที่มีจำนวนเท่ากัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ต่ำปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 มีตำแหน่งหน้าที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ครู จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และผู้บริหาร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ประสบการณ์ในการทำงาน 0 – 10 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ประสบการณ์ในการทำงาน 21 – 30 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์คีอิทค็อก) พบว่า ระดับการให้ความสำคัญต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์คีอิทค็อก) โดยรวม ให้ความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. =0.42) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. =0.46) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. =0.34) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. =0.45) โดยในแต่ด้านดังนี้

1.) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ให้ความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. =0.45) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรว่าจะเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ได้ ($\bar{X}$ = 5.64,

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

S.D. =0.86) แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ต่อการทำงาน ($\bar{X}$ = 5.46, S.D. =0.68) และผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำงานให้บุคลากรได้รับทราบอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 5.39, S.D. = 0.60)

2.) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้ความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. =0.34) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในงานที่ทำ ($\bar{X}$ = 5.06, S.D. =0.68) สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 5.46, S.D.=0.67) และมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันในการวางแผนการทำงาน ($\bar{X}$ = 5.20, S.D. = 1.12)

3.) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญาให้ความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. =0.46) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่งเสริมให้บุคลากรให้ระบุนปัญหาโดยอาศัยข้อมูลและหลักฐานต่างอย่างมีเหตุผล ($\bar{X}$ = 5.46, S.D. =0.69) ผู้สนับสนุนให้บุคลากรหาแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ($\bar{X}$ = 5.20, S.D. = 1.21) มีความคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$ = 5.12, S.D. = 1.43)

4.) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของบุคลากร ($\bar{X}$ = 5.46, S.D. = 0.12) ปฏิบัติต่อบุคลากรโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X}$ = 5.42, S.D. = 0.45) ผู้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X}$ = 5.38, S.D. =0.61) รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรอย่างตั้งใจและเป็นกลาง ($\bar{X}$ = 5.38, S.D. = 0.66) แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์ อีทค็อก) โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์ อีทค็อก)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.85	0.45	ระดับมาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.86	0.34	ระดับมาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.79	0.46	ระดับมาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.89	0.46	ระดับมาก
รวม	4.85	0.42	ระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์ อีทค็อก) มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ประเด็นดังนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์ อีทค็อก) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ชร์ อีทค็อก) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรกผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกภาคภูมิใจ ยอมรับ ศรัทธา ไว้วางใจอยากยึดถือเป็นแบบอย่าง มีความสามารถในการมองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ร่วมงานให้มุ่งมั่น ทুমเท ปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ได้ ซึ่งผู้บริหารอาจใช้คำพูดให้กำลังใจกระตุ้นใ้มน้ำใจดีใจให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน เกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในการทำงาน ยอมเปลี่ยนแปลงจากการทำงานเพื่อตนเอง มาเป็นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม กลุ่มหรือองค์กร อุทิศตนเพื่อองค์กรในการตั้งมาตรฐานการทำงานที่สูงขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการความสำเร็จ เสริมสร้างกำลังใจเมื่อยามเกิดความท้อแท้ หรือหมดกำลังใจประการที่สองผู้บริหารได้พยายามคิดสร้างสรรค์หาวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีการพิจารณาปรับปรุง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น มองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ สนับสนุนให้พัฒนาวิธีการใหม่ ๆ หรือคิดค้นสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอโดยคำนึงและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการสื่อสารสองทางเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชาแต่ละคน มีการมอบหมายงานให้ตามความสามารถ และประการที่สามส่งเสริมและแสวงหาแนวทางให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร เมืองแป้น, (2559) ศึกษาภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า 1) ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากและการบริหารสกลนคร เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีสถานภาพและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่แตกต่างกัน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการบริหารงานแบบเฉย ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนและเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนาส่วนองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา คือ ด้านความคาดหวังที่ท้าทาย และด้านการมีค่านิยมร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ วิเชียรเขต, (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ จันทร์เม้ง, (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการกระตุ้นการใช้ปัญญาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมา เพชรจิระวรพงศ์, (2552) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตาม ความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม ตามทฤษฎีทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านผู้นำแสดงออกอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านนำสู่จุดมุ่งหมาย ด้านการแลกเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลง และด้านมิตรสัมพันธ์ ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตาม ความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมโดยจำแนกตามเพศ พบว่าโดยรวมครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Felton S.L., (1995) ได้ศึกษาเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ แบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำ เปลี่ยนสภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษากับความพึงพอใจในงานของครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ แบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานของครู และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีภาวะผู้นำ เปลี่ยนสภาพสูงกว่าผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jung , Dong I., Chee Chow, and Anne Wu., (2003) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องบทบาทของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในการเพิ่มขีดความสามารถนวัตกรรมในองค์กร จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากบริษัทในประเทศไทยได้หวั่น จำนวน 32 บริษัท พบว่า บทบาทของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการเพิ่มขีดความสามารถนวัตกรรมในองค์กรมีความสัมพันธ์กันโดยตรงในเชิงบวก ทั้งการมอบอำนาจและการสนับสนุนในการเพิ่มขีดความสามารถนวัตกรรมในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญกับองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคตได้แก่ การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาโดยศึกษาจากทฤษฎีอื่น ๆ หรือการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน และควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนควรมุ่งเน้นเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่ 4 ว่าด้วยเรื่อง ยกระดับความแข็งแกร่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรระบุปัญหา โดยอาศัยข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล สนับสนุนจูงใจบุคลากรให้ใช้ความคิดริเริ่มในการพิจารณาปัญหาใช้แนวทางใหม่ๆ มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทำงาน กระตุ้นให้บุคลากรมองปัญหาในหลายแง่มุม แนะนำให้บุคลากรมองปัญหาต่าง ๆ ว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย ตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนจูงใจบุคลากรใช้ความคิดริเริ่มในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เห็นความสำคัญและให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานแบบใหม่ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิเชียรเขต. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ จันทร์เม่ง. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษานครปฐม เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นครูมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) (2545, 19 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 (ตอนที่ 123 ก), หน้า 16-21.
- วีณา เพชรจิระวรพงศ์. (2552). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3. มหาวิทยาลัย ราชภัฏธนบุรี
- สมพร เมืองแป้น. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการระบบราชการ. (2548). การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารราชการแนวใหม่ บริบทและเทคนิควิธี. กรุงเทพฯ : บริษัทวิชั่น พรินท์ แอนด์มีเดีย.
- Dionne, Shelly D., (2003). Transformational leadership and team performance. School of Management and Center for Leadership Studies, Binghamton University, *Journal of Organization change management*, 17(2), pp. 177 – 193.
- Felton S.L., (1995). *Transactional and Transformational leadership and teacher job satisfaction*. Doctoral dissertation, Department of Philosophy Science, The University of Mississippi.
- Jung , Dong I., Chee Chow, and Anne Wu., (2003). *The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: Hypotheses and some preliminary finding*. Department of Management, San Diego University.
- Ozaralli N., (2003). The effects of transformational leadership on empowerment and team effectiveness. Faculty of Business Administration, *Marmara University, Leadership & Organization Development Journal*, 24(6), pp. 335 – 344.
- Roger Gill, Niall Levine and Douglas C. P., (1998). *Administrative Process*. New Delhi: Penrice Hall of India.
- Waldman D. A., Siegel D. S. and Javidan M., (2006). Components of CEO Transformational leadership and Corporate Social Responsibility. *Journal of Management Studies*, 43(6), pp. 1703 – 1725.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา Transformational leadership behavior of staff of schools under Pattaya city

สุดารัตน์ สดาธิพย์¹, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา², บุศรา เชื้อดี³, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร⁴, ปทุมรัตน์ สีธู⁵
Sudarat Sudathip¹, Malai Wongruethaiwattana², Busara Chuadee³, Ratthanant Pongwirithon⁴, Patumrat Seetoo⁵

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ของ เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยาและเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ บุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลมีความสำคัญจึงต้องให้กลุ่มตัวอย่างสมัครใจในการให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t-test)

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา พบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา โดยรวม ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. =0.43) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.77$, S.D. =0.51) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. =0.43) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =0.52)

คำสำคัญ: พฤติกรรม, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, บุคลากรโรงเรียน

¹ ครูโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา, Email: Sudaratcremer@yahoo.com, โทร. 098-9626623

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: malaicp9@yahoo.com, โทร. 081-8881775

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁵ ดร., ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโป่งแก้ง สพป.อุทัยธานี เขต 2, Email: P1458@hotmail.com, โทร. 065-9149058

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study the transformational leadership behavior of staff of schools under Pattaya city as well as to compare the transformational leadership behavior of staff of schools under Pattaya city that classified by gender and educational level. The population in this study was 40 staff from 11 schools under Pattaya city, which selected by using the nonprobability sampling method, and randomly selected the sampling using purposive sampling method. As the information is important, the sampling should voluntarily in provide the information. The instrument used in the study was a questionnaire with the reliability equal to 0.86. The statistics used for data analysis were included frequency, percentage, average, standard deviation, and t-test.

The results of the study of the transformational leadership behavior of staff of schools under Pattaya city showed that the level of transformational leadership behavior of staff of schools under Pattaya city in overall the importance is quite high ($\bar{X} = 4.70$, S.D. =0.43). When considering each aspect, it found the average as follows: individualized consideration aspect ($\bar{X} = 4.77$, S.D. =0.51), inspiration motivation aspect ($\bar{X} = 4.74$, S.D. =0.43), and intellectual stimulation aspect ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =0.52).

Keywords: Behavior, Transformational Leadership, Staff of School

บทนำ

การจัดการศึกษาของทุกประเทศทั่วโลกล้วนมีเป้าหมายสำคัญคือคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เช่นเดียวกับประเทศไทย เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะทำให้ประเทศไทยของเราสามารถแข่งขันบนเวทีโลกได้ในยุคโลกาภิวัตน์ แต่ปัจจุบันพบว่าคุณภาพการศึกษาของไทยยังอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขในทุกระดับ ถึงแม้ว่าระดับความรู้ และโอกาสทางการศึกษามีทิศทางที่ดีขึ้นก็ตาม แต่การศึกษาของไทยก็ยังประสบปัญหาวิกฤติด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การจัดการอันดีความสามารถทางการศึกษานานาชาติ (2548-2550) พบว่า ชีตความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยยังต่ำกว่าหลายประเทศทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนพิจารณาได้หลายแนวทาง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว โดยมีเทคโนโลยีโทรคมนาคมรวมถึงเครือข่ายสังคมทางอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook, Twister และ Instagram เป็นต้น เป็นตัวช่วยเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด จากการนำเสนอสิ่งใหม่ๆ และการติดตามอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การบริหารธุรกิจและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้นำและผู้บริหารจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันตามการพัฒนาของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงสูง (ศุภชัย เจียรนวนนท์, 2556 : 19-25) การเติบโตแบบก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เกิดตามมาคือ การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลง จะปรับตัวและเปลี่ยนแปลงอย่างไรเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีซึ่งผู้ที่ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจึงมีความสำคัญจำเป็นต่อบทบาทของผู้นำและผู้บริหารที่สามารถนำคนในองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมายได้

ผู้นำทุก ๆ องค์กรต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับสังคม ระดับองค์กร ระดับกลุ่มและระดับบุคคล ทั้งในสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และอื่น ๆ ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ ต้องเผชิญกับสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ต้องเปรียบเทียบคู่แข่งทั้งในด้านจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความจำเป็นและความเร่งด่วนในการที่จะต้องปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงตนเองและการบริหารงาน เพื่อให้ตระหนักอย่างแท้จริงว่า หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองและการบริหารงานขององค์กรขณะที่สภาวะแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ รอบตัวเรามีการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หรือแม้กระทั่งตนเองว่ายังยิ่งใหญ่ เชื่อว่าตนเองจะสามารถอยู่รอดได้โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อนั้น อาจจะนำเราไปสู่ความล้มเหลวล้มละลายได้ในที่สุด รัตติกรณ์ จงวิศาล (2551 : 1-5) สำหรับองค์กร ผู้นำองค์กรได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารและพนักงานจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวและยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อสิ่งที่ดีกว่า และดีขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ องค์กรต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความกล้า เสียง สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจน รวดเร็วถูกต้องและเหมาะสมในทุกสถานการณ์ เพื่อช่วยขับเคลื่อนให้องค์กรดำเนินผลงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีผู้บริหาร หรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง โดยเฉพาะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสาระสำคัญตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด จึงมีการมุ่งเป้าไปที่ผู้นำ เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทุก ๆ ระดับของสังคม คือ ผู้นำ (Leader) เป็นผู้มีความสำคัญต่อความอยู่รอดสวัสดิภาพ และสันติสุขของสังคม และประเทศชาติ โดยผู้นำมีบทบาทหน้าที่ในการนำกลุ่ม ให้ดำเนินการเพื่อบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้นำจึงมีความสำคัญต่อองค์กร และสังคมทุกระดับ ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นในองค์กรแบบเป็นทางการความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับภูมิปัญญา ความคิดอ่าน และการปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำองค์กร และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำ เพราะมีผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำ (Leadership) สัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน และภาวะผู้นำ สัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร

ในทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนมาก แต่มีแนวคิดหนึ่งที่ได้รับยกยอมรับและกล่าวถึงกันมาก คือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งมีงานศึกษานับหมื่นเรื่องที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ในทั่วโลก และยืนยันว่าทฤษฎีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำนี้ได้ในทุกองค์กร ในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่อยู่ในอเมริกา ยุโรป สำหรับในเอเชียมีการศึกษาศึกษาในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรม ทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ และในประเทศไทย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร ผลการปฏิบัติงานทั้งของกลุ่ม และของผู้ใต้บังคับบัญชา เจตคติต่อการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานความผูกพันต่อองค์กร พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

จากบริบทข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุง สื่อสารให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งองค์กรเกิดความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ให้ความร่วมมือ ช่วยกันทำงานเป็นทีมอย่างหนึ่งเดียวกัน ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การเรียนรู้จากการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจในทุกสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยาและเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ประกอบด้วย 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล

1.1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการว่าสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับ เชื่อมั่นศรัทธา ภาคภูมิใจและไว้วางใจ ในความสามารถของผู้นำ เกิดความยินดีที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

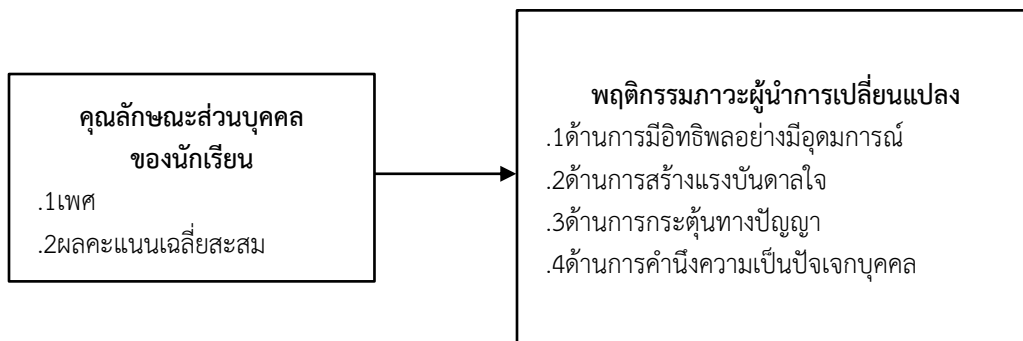
ตามภารกิจ โดยผู้นำจะมีการประพฤติตน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น และเสียสละเพื่อกลุ่มมีความทุ่มเท สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และมีศีลธรรม จริยธรรม

1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นถึงการจัดการ ว่าสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงจูงใจภายใน อุทิศตนเพื่อกลุ่ม มีการศึกษามาตรฐานในการทำงานสูงและเชื่อมั่นว่าจะบรรลุเป้าหมาย มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงานโดยผู้นำให้กำลังใจผู้ร่วมงาน มีการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก

1.3 การกระตุ้นทางปัญญา หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการ หรือการทำงานที่เป็นกระบวนการกระตุ้นผู้ร่วมงานให้เห็นวิธีการ หรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา มีการพิจารณาปรับปรุงวิธีการทำงาน ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น มองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้นำจะมีคุณลักษณะสำคัญในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการว่าได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลติดต่อสื่อสารแบบสองทางเป็นรายบุคคล เป็นที่เลียงสอน และให้คำแนะนำส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง ผู้นำกระจายอำนาจโดยมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเมืองพัทยา 1 (เจริญ พิศลยบุตรราชภฏร์บำเพ็ญ) โรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราชภฏร์อุทิศ) โรงเรียนเมืองพัทยา 3 (วัดสว่างฟ้าพัฒนาราม) โรงเรียนเมืองพัทยา 4 (วัดหนองใหญ่) โรงเรียนเมืองพัทยา 5 (บ้านเนินพัทธยาเหนือ) โรงเรียนเมืองพัทยา 6 (วัดธรรมสามัคคี)โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล) โรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิสัมพันธ์) โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน) โรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา) จำนวน 40 ราย เป็นกลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลมีความสำคัญและต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ การปฏิบัติมากที่สุด ระดับคะแนน 6 คะแนน จนถึงมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ระดับ1 คะแนนและแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 5.18 – 6.00 แสดงว่า ระดับการปฏิบัติมากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.83 แสดงว่า ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด 1.00 – 1.50 แสดงว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์ อัลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.86

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 40 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเพศชาย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และการศึกษาระดับสูงปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา พบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา โดยรวม ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. =0.43) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.77$, S.D. =0.51) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. =0.43) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =0.52) ดังตารางที่ 1 โดยในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.62$, S.D. =0.38) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารอุทิศตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.85$, S.D. =0.66) ผู้บริหารมีศีลธรรมและจริยธรรมสูงและผู้บริหารสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.83$, S.D. =1.08) และการอยู่ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.78$, S.D. =0.80)

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.74$, S.D. =0.43) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ($\bar{X} = 4.90$, S.D. =0.67) ผู้บริหารทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามุ่งความสนใจต่อวิธีการที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.85$, S.D. =0.66) ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. =0.79)

3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญาให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =0.52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาว่าทุกอย่างมีวิธีการแก้ไข ($\bar{X} = 4.75$, S.D. =0.95) ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและเหตุผลอย่างเสรี ($\bar{X} = 4.73$, S.D. =0.91) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ระบุปัญหาโดยการใช้เหตุผล ($\bar{X} = 4.70$, S.D. =0.94)

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =0.52) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารพัฒนาศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.83$, S.D. =0.84) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ท้าทายความสามารถ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. =0.82) ผู้บริหารสร้างบรรยากาศของการให้แรงสนับสนุนและความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.80$, S.D. =0.83) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.78$, S.D. =0.97)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.61	0.38	ระดับค่อนข้างมาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.74	0.43	ระดับค่อนข้างมาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.66	0.52	ระดับค่อนข้างมาก
4. ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.77	0.51	ระดับค่อนข้างมาก
รวม	4.70	0.43	ระดับค่อนข้างมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา พบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา โดยรวม ให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.43) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kamolmal C., (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การกระตุ้นสติปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2. สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และการบริการที่ดี 3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกด้านส่งผลกระทบต่อสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยสามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะหลักของครูในภาพรวมได้ร้อยละ 81.6 เรียงลำดับตามอิทธิพลของการส่งผลเป็นรายด้านดังนี้ 1) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการกระตุ้นสติปัญญาส่งผลต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นสติปัญญาส่งผลต่อการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการสร้างแรงบันดาลใจส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมและ 5) การสร้างแรงบันดาลใจและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลส่งผลต่อการบริการที่ดี และยังสอดคล้องกับ Satita S., (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน: กรณีศึกษาผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต พบว่า ในภาพรวมผู้อำนวยการมีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงรวมทุกองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะอยู่ในระดับมาก โดยมีพฤติกรรมด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และสุดท้ายคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.51) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.43) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.52) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krishnan, Venkat R., (2004) ได้ทำการศึกษาวิจัยสรุปผลพฤติกรรมของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ 1. ให้ผู้ติดตามมีอิสระในการทำงานและส่งเสริมให้ผู้ตามได้พัฒนาตนเอง 2. มีความเป็นต่อ ผู้นำใช้ชีวิตแบบไม่เป็นทางการกับผู้ตามเหมือนเป็นบิดาที่บุตรจะไปหาเมื่อไหร่ก็ได้ 3. เป็นแบบอย่างความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และมีมาตรฐานสูงในการปฏิบัติงานขณะเดียวกันก็มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ 4. ยั่วยุผู้ตามโดยการให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนยกย่องยอมรับและเปิดใจกว้างขณะเดียวกันก็แลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญกับผู้ตาม และ 5. แสดงให้เห็นว่ามีความเชื่อมั่นกระตือรือร้นตระหนักในศักดิ์ศรีของบุคคลและมีความภาคภูมิใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bass, (1999) ได้ทำการวิจัยยืนยันว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีผลงานดีเด่นมีความผูกพัน (commitment) ต่องาน และที่มีต่อองค์กร ได้สรุปผลการวิจัย พบว่า ผู้ตามเชื่อว่า ศรัทธา ภูมิใจและเชื่อในความสามารถ ของผู้นำที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้านปัญญา ผู้ตามเห็นว่าผู้นำทำให้ตนมีความกระตือรือร้นต่องานที่ได้รับมอบหมายคล้อยให้เกิดความภาคภูมิใจ ผู้นำมีพรสวรรค์ที่จุดประกายเป้าหมายให้ผู้ตามเห็นช่องทางในการนำไปสู่เป้าหมายนั้น

2. ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันทางด้านเพศ โดยภาพรวม มีลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกันทางด้านเพศ มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไม่ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dessler, G. (1998) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของภาวะผู้นำต่อผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียน : ผู้นำสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำด้านกลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อสร้างความแตกต่างได้อย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถของโรงเรียนในการปรับปรุงและรักษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประสิทธิผลในระยะยาวไม่ได้เป็นผลมาจากรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารแต่เกิดจากความเข้าใจและการวินิจฉัยความต้องการของโรงเรียนและการประยุกต์ใช้คุณค่าทางการศึกษาร่วมกันอย่างชัดเจนและเป็นระบบผ่านความเชื่อมโยง ที่หลากหลายและการสะสมของเวลาและบริบทกลยุทธ์ที่ฝังตัวอยู่ในภารกิจของโรงเรียน วัฒนธรรม และผลสัมฤทธิ์ และยังสอดคล้องกับแนวคิด Bass & Avolio, (1994) ได้แก่คุณสมบัติด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence of Charisma Leadership) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) ส่วนลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านระดับการศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิมย์ ถินถาวร (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูโรงเรียนในอำเภอบ้านโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ด้านการสร้างบารมี ผู้บริหารเป็นมิตรไมตรีกับผู้ร่วมงานทุกคน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อนร่วมงาน กระตุ้นให้ผู้ร่วมทำงานอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมแก้ปัญหา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความใฝ่รู้มากขึ้นสามารถแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานได้ สนับสนุนให้ผู้ร่วมใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารพูดถึงอนาคตอย่างคนมองโลกในแง่ดี สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานทำได้เต็มศักยภาพด้านการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมแก้ปัญหา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความใฝ่รู้มากขึ้น สามารถแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานได้ สนับสนุนให้ผู้ร่วมใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารพูดถึงอนาคตอย่างคนมองโลกในแง่ดี สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานทำได้เต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Xiao-Hua, W., & Jane, M.H., (2012) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของภาวะผู้นำต่อผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียน: ผู้นำสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำด้านกลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อสร้างความแตกต่างได้อย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถของโรงเรียนในการปรับปรุงและรักษาประสิทธิผลในระยะยาวไม่ได้เป็นผลมาจากรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารแต่เกิดจากความเข้าใจและการวินิจฉัยความต้องการของโรงเรียนและการประยุกต์ใช้คุณค่าทางการศึกษาร่วมกันอย่างชัดเจนและเป็นระบบผ่านความเชื่อมโยง ที่หลากหลายและการสะสมของเวลาและบริบทกลยุทธ์ที่ฝังตัวอยู่ในภารกิจของโรงเรียน วัฒนธรรม และผลสัมฤทธิ์

การนำผลวิจัยไปใช้งานในด้านความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การส่งเสริมพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ควรมีการมุ่งเน้น ดังนี้

1. ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ได้แก่ การบริหารพัฒนาศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ทำให้ทายความสามารถ การสร้างบรรยากาศของการให้แรงสนับสนุนและความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ได้แก่ การบริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น การทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามุ่งความสนใจต่อวิธีการที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาว่าทุกอย่างมีวิธีการแก้ไข การมีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและเหตุผลอย่างเสรี การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ระบุปัญหาโดยใช้เหตุผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- รัตติกกรณ์ จงวิศาล. (2544). เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยาในวงการอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภิรมย์ ถินถาวร. (2550). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูโรงเรียนในอำเภอบ้านโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภชัย เจียรนวนนท์. (2556). True Leadership Book#3 บริษัท ทูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). วิสัยทัศน์ทูล. กรุงเทพฯ: บริษัท ทูคอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- Bass, B.M., & Avolio, B. J. (1994). Improving organization effectiveness through Transformation leadership. Thousand Oak: Sage.
- Bass, B. M. & Avolio, (1999). Improving organization effectiveness through transformational leadership. Thousand Oaks: Sage.
- Dessler, G. (1998). Management: Leading people and organizations in the 21st century. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kamolmal Chaisirithanya. (2016). School Administrator's Transformational Leadership Affecting Teacher's Core Competency at Schools under the Secondary Educational Service Area Office 2. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), pp. 1510-1522.
- Krishnan, Venkat R. (2004). Impact of transformational Leadership on Followers' Influence Strategies. *Leadership & Organization Development Journal*, 25(1), pp. 125-134.
- Satita Samercheep. (2014). Transformational Leadership Behaviors of a School Administrator: A Case Study of Rachawinit School Administrators. *An Online Journal of Education*, 9(3), pp. 639-651.
- Xiao-Hua, W., & Jane, M.H. (2012). A Multilevel Study of Transformational Leadership, Identification, and Follower Outcomes. *The Leadership Quarterly*, 23(1), pp. 775-790.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นเหนือ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3: โรงเรียนบ้านวังสิงห์
Organizing student-centered learning activity in the basic Educational
Institutions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area
office 3: Ban Wang Sing School

บุษยามาศ กานุมาร¹, บุศรา เชื้อดี², มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา³, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร⁴, ศศิวรรณ ส่งต่าย⁵, ชัญญุณิษฐ์ ธนิษฐ์นันท์⁶
Budsayamas Kanuman¹, Busara Chuadee², Malai Wongruethaiwattana³, Rattanan Pongwirithon⁴,
Sasaiwan songtai⁵, Chayanit Thanitnan⁶

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ของเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3: โรงเรียนบ้านวังสิงห์ จำแนกตามเพศ และผลคะแนนเฉลี่ยสะสม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3: โรงเรียนบ้านวังสิงห์ จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t-test) ผลการศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3: โรงเรียนบ้านวังสิงห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอน

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านวังสิงห์

¹ ครูโรงเรียนบ้านวังสิงห์, Email: budsayamas.npsk@gmail.com, โทร. 088-8830047

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: yin2506@hotmail.com, โทร. 081-7404664

⁴ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁵ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Email: sasiwan.pam@gmail.com, โทร. 090-3835616

⁶ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the opinions of the students towards organizing student-centered learning activity in the Basic Educational Institutions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3: Ban Wang Sing School, which classified by gender and grade point average. The population used in this study was 140 primary students who studied in Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3: Ban Wang Sing School. The tool used in this study was a questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) between 0.80 – 1.00 and a reliability of 0.88. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation, and t-test. The results of the study showed that organizing student-centered learning activity in the Basic Educational Institutions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3: Ban Wang Sing School in overall was at a high level and when considered in each aspect, they were also at a high level. The aspect with the highest practice was the behavior to use the learning process, while the least practice aspect was the teaching behavior of the teachers during the teaching process.

Keywords: Organizing Student, Centered Learning Activity, Ban Wang Sing School

บทนำ

การจัดการศึกษาของทุกประเทศทั่วโลกล้วนมีเป้าหมายสำคัญคือคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เช่นเดียวกับประเทศไทย เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะทำให้ประเทศไทยของเราสามารถแข่งขันบนเวทีโลกได้ในยุคโลกาภิวัตน์ แต่ปัจจุบันพบว่าคุณภาพการศึกษาของไทยยังอยู่ในระดับต่ำมาโดยตลอด และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขในทุกระดับ ถึงแม้ว่าระดับความรู้ และโอกาสทางการศึกษามีทิศทางที่ดีขึ้นก็ตาม แต่การศึกษาของไทยก็ยังประสบปัญหาวิกฤตด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จากผลการสอบวัดความสามารถของผู้เรียนโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในภาพรวมของประเทศ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ การจัดอันดับความสามารถทางการศึกษาของนานาชาติ (2548-2550) พบว่า ชีตความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยยังต่ำกว่าหลายประเทศทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนพิจารณาได้หลายแนวทาง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 4 โดยระบุไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสาน ทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สภาพสังคมและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นครูตั้งเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการให้ผู้เรียนฟังครูบรรยายตลอดบทเรียน ครูจะใช้เวลาไม่มากให้ข้อมูลเบื้องต้น แนะนำทางเวลาส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ ทำกิจกรรม เช่นอภิปรายกลุ่มย่อย ศึกษาข้อมูล จากตำรา ห้องสมุดหรือจากอินเทอร์เน็ต ระดมความคิด สร้างโครงการ ผลิตผลงาน การแสดงบทบาทสมมติการแก้ปัญหา ทั้งหมดนี้ อยู่บนฐานความคิดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ด้วยการเรียนอย่างมีส่วนร่วม (Active) มากกว่าการเรียนแบบรับฟัง (Passive) ฟังหรือรับรู้จาก สิ่งที่ครูสอน เป็นเวลานาน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสร้าง และพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถ และความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิด การ จัดการศึกษาเป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นสำคัญนี้ ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งแนวความคิดผู้เรียนเป็นสำคัญจะยึดการศึกษาแบบก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนมีคุณค่าสมควรได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ แนวทางนี้จึงเป็นแนวทางที่จะ ผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียน และอำนวยความสะดวกให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมทั่วไป แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ และการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการคาดหวังให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้แนะนำ ครูยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพียงแต่บทบาทเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นผู้แนะนำเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ เทียบได้กับไกด์ที่จะนำนักท่องเที่ยวให้ได้ประสบการณ์ที่ดี จากการเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ครูที่ดีจะช่วยผู้เรียนให้มีความสุขจากประสบการณ์การเรียนรู้ และเป็นผู้ที่มีนิสัยใฝ่เรียนต่อไป ดังนั้นผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไป ในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนผู้ให้แก่ผู้เรียนกล่าวคือเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้า และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ ศึกษา และค้นคว้า ได้ลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดการเรียนรู้ และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระความรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้ามีไข่ความรู้ที่ได้รับจากครูผู้สอนแต่เพียงแหล่งเดียว ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัยสนใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) มากกว่า สอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าเน้นเนื้อหาวิชา (สมัยศ. แสงอรุณ, 2553) จากบริบทข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนในโรงเรียนเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเปรียบเทียบการจัดการจัดการเรียนการสอนกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ และผลคะแนนเฉลี่ยสะสม ในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกของบุคคลที่กระทำตอบสนองสิ่งกระตุ้นซึ่งการกระทำที่แสดงออกมานั้นมีทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมหรือการแสดงออกนั้นสามารถวัดได้ ทั้งนี้เป็นการแสดงออกที่สังเกตได้ และสังเกตไม่ได้

2. การจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับชีวิตจริงทั้งใน และนอกห้องเรียน มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนะของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งได้ 2 ด้าน ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

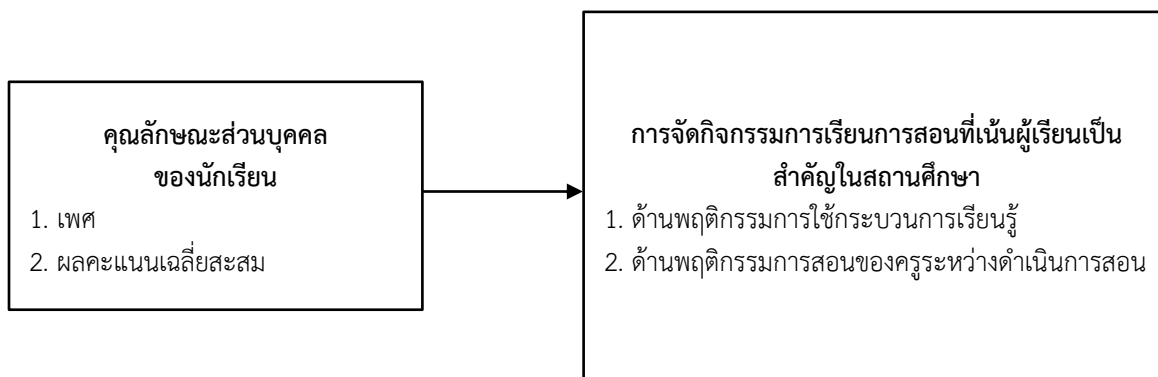
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1) ด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ให้ผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และการเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน สามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นต้น

2) ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอน หมายถึง พฤติกรรมการสอน เช่น การใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับ บทเรียน จัดกิจกรรมกระตุ้นความคิด จินตนาการ การแสดงออกสร้างสิ่งแวดล้อมและใช้สื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง สังเกตปัญหาของนักเรียน และแนวทางแก้ไข เอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 140 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลมีความสำคัญและต้องให้นักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 การสนใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์ แอลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.88

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 140 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 ผลคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 ขึ้นไปจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 : โรงเรียนบ้านวังสิงห์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.93) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.97) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 : โรงเรียนบ้านวังสิงห์โดยภาพรวม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 : โรงเรียนบ้านวังสิงห์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แผลผล
1. ด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้	4.09	0.93	มาก
2. ด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอน	4.08	0.97	มาก
ภาพรวม	4.08	0.95	

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 : โรงเรียนบ้านวังสิงห์ ในรายด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูรับฟังความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.94) รองลงมาคือ ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 1.02) และครูฝึกฝนมารยาท และการใช้วาจาตามวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 1.03) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.94)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 : โรงเรียนบ้านวังสิงห์ ในรายด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้า หาความรู้ ตามความถนัดความสนใจ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.90) รองลงมาคือ ผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำสร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.91) และกระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.97) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.93)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 : โรงเรียนบ้านวังสิงห์ ในรายด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูรับฟังความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.94) รองลงมาคือ ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 1.02) และครูฝึกฝนมารยาท และการใช้วาจาตามวัฒนธรรมไทย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 1.03) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.94)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านวังสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากถึง 2 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้ และ ด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอน ตามลำดับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี ด้านพฤติกรรมการใช้กระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้า หาความรู้ ตามความถนัดความสนใจ ผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น ๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อย คือ ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนบ้านวังสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จังหวัดกาญจนบุรี ด้านพฤติกรรมการสอนของครูระหว่างดำเนินการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูรับฟังความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง ครูฝึกฝนมารยาท และการใช้วาจาตามวัฒนธรรมไทย ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อย คือ ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brandes; & Ginnis, (1988) ได้กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการสอนตามความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนได้ลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้การช่วยเหลือแนะนำของครู และสอดคล้องกับแนวคิดของ อารัง บัวศรี (2542) ได้ให้ความหมายการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถค้นพบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมส่วนรวมได้ ด้านผู้สอนหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใด ๆ ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพในศักดิ์ศรีสิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดคือต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- อารัง บัวศรี. (2542). กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 2(1), pp. 17-22.
- สมยศ แสงอรุณ. (2553). พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Brandes, D ; & Ginnis, P. (1988). A Guide to Student-Centered Learning. Basil Blackwell, Oxford.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ทักษะในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 กับความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา Skills in the world of change in the 21st Century the challenges of student development

อรุณี สาลี¹
Arune Salee

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษา และ 2) ศึกษาคุณลักษณะและทักษะของนักศึกษาแห่งอนาคตใหม่ด้านการพัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณให้สังคมในอนาคต งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกับนักศึกษา 4 คณะ จำนวน 1,319 คน วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยสถิติวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ 2) การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview) จำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis and Synthesis)

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับนักศึกษา ประกอบด้วยทักษะสำคัญดังนี้ (1) ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม (2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (3) ทักษะชีวิตและอาชีพ 2. คุณลักษณะและทักษะของนักศึกษาแห่งอนาคตใหม่ จะต้องมีการพัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณให้สังคมในอนาคตน่าอยู่คือ จิต 5 ลักษณะสำคัญสำหรับอนาคต ประกอบด้วย 1) จิตเขียวชาวยุค 2) จิตรู้สังเคราะห์ 3) จิตสร้างสรรค์ 4) จิตเคารพ และ 5) จิตรู้จริยธรรม

คำสำคัญ : ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21, การพัฒนานักศึกษา, ความท้าทายในการพัฒนา

ABSTRACT

The objective of this study is to 1) study important skills for learning in the 21st century that are necessary and important for the development of education, and 2) study the characteristics and skills of new future students in the development of awareness of nature and the environment. Consciousness of citizenship and sustainability for society in the future this research uses quantitative and qualitative research methods as follows. 1) quantitative research data collection with 4 faculty students 1,319 people analyze the findings by descriptive statistics and 2) qualitative studies. By documentary research and interviewing executives and lecturers of Northern College With a semi-structured interview form (Semi-structure Interview) amount 10 persons. Analyze the qualitative data by content analysis and synthesis.

The results of the research are as follows: 1. Development of learning skills in the 21st century that is necessary and important for students. It consists of the following important skills: (1) learning and innovation skills (2) information skills, media and technology (3) life and career skills. 2. Characteristics and skills of students of the new future Must develop awareness of nature and the environment. Consciousness

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
E-Mail : aruneeradiyah@yahoo.co.th เบอร์โทร 092 239 3519

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

towards citizenship and sustainability for the society in the future is 5 minds. The main characteristics for the future consist of 1) expert mind 2) synthetic knowledge 3) creative mind 4) respect mind and 5) ethical mind

Keywords : skills of the 21st century, student development, development challenges

บทนำ

สารสนเทศ (Information Technology) ทำให้ทั่วภูมิภาคของสังคมมีการติดต่อสื่อสาร รับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยโดยมีเครื่องมือสื่อสารดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สมาร์ทโฟน (Smart Phone) ไอโฟน (Iphone) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) แท็บเล็ต (Tablet) ซึ่งเป็นปัจจัยในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารรูปแบบดิจิทัลในสังคมปัจจุบันเกิดปัญหาอย่างมากมายซึ่งมีข้อมูลมหาศาลทั้งในเชิงวิชาการ บันเทิง สังคมและอื่น ๆ อีกมาก ปัญหาดังกล่าวไม่สามารถจัดการข้อมูลหรือใช้ประโยชน์ได้อย่างสร้างสรรค์ได้ทั้งหมด ขณะเดียวกัน การแข่งขันและความร่วมมือที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนน่าตกใจ ทั้งทางภาคเศรษฐกิจ ขับเคลื่อน ด้วยข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมเข้ามาแทนแบบซ้ำซ้อน แต่ในขณะเดียวกันก็ถูกใช้เพื่อช่วยพนักงานที่มีทักษะในขั้นสูงเพิ่มผลผลิตมากขึ้นและสร้างสรรค์มากขึ้น ผู้ที่สามารถปรับตัวและสร้างประโยชน์ให้องค์กรโดยใช้กระบวนการทำงานที่ต้องใช้ทักษะทางการสื่อสาร แก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ อาจจะกล่าวได้ว่าการทำงานที่ต้องใช้สมองและการปฏิสัมพันธ์จึงจะสำเร็จได้ ซึ่งจากสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้นักศึกษาในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติของการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัวยุคใหม่ ตลอดจนภาวะเสี่ยงต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความทันสมัยของสังคมอย่างมากมาย ซึ่งทั้งหมดนี้นักศึกษาจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ มีความสามารถในการปรับตัวจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต สามารถเอาตัวรอดเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อมและประสบความสำเร็จ มีการเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม ดังนั้นนักศึกษาในยุคนี้มีความเป็นเลิศในด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้หลัก ซึ่งไม่เพียงพออีกต่อไปในยุคที่มีความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักศึกษาต้องมีทั้งความรู้ในเนื้อหาและทักษะที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนความรู้เหล่านั้นให้เข้ากับเป้าหมายที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ รวมถึงเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามเนื้อหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนานักศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาบัณฑิตเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ และเปลี่ยนวิธีการพัฒนา ทำอย่างไรที่จะให้อาจารย์ได้ออกแบบกระบวนการพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวม โดยมีการเตรียมผู้สอนให้มีความพร้อม ซึ่งการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา มีระบบการเชื่อมโยงที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนานักศึกษาในศตวรรษจะต้องให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการลงมือทำ ได้ปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถผลิตความรู้จากสิ่งที่ตนเองคิด โดยนำความรู้ใหม่ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ (Ability to use new Knowledge in a Creative way) และเตรียมตัวเพื่อการใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (Life in the Real World) ส่งเสริมให้นักศึกษาให้ความร่วมมือ (Collaboration) กับโครงการต่างๆ กับนักศึกษาต่างสาขาต่างสถาบัน ทั้งในและต่างประเทศ คุณภาพของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานและมีทักษะในการเรียนรู้และการปรับตัว

ดังนั้นทักษะในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องใช้ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเตรียมความพร้อมที่จะท้าทายจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งปัจจัยที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพคน ในปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษา กระบวนการพัฒนานักศึกษาจะต้องบูรณาการกับบทเรียนสภาพจริงของธรรมชาติและชุมชน สังคม การปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นสิ่งที่จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนานักศึกษาและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นเฉพาะวิชาความรู้ ไม่ได้เรานอกจากมีความรู้ในวิชาหลัก (Core Subjects) แล้วจะต้องเรียนรู้ในลักษณะ สหวิทยาการ (Interdisciplinary) และต้องมีความรู้รอบตัวอื่น ๆ ด้วย เช่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักศึกษาที่มีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงระดับโลก (Global Awareness) การให้ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจการเงิน การประกอบธุรกิจหน้าพลเมืองโลก ตลอดจนความรู้ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การที่เรามีความรู้เพียงอย่างเดียวในศตวรรษที่ 21 จะไม่เพียงพอ นอกจากนี้เรามองถึงการใช้ชีวิตแล้วมีอีกมิติที่ต้องศึกษาทั่วโลกในการสร้างเสริมองค์ความรู้แล้วยังจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพด้วย (Life and Career Skills) เช่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ทักษะทางสังคม การมองโลกในแง่ดี การควบคุมอารมณ์ การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำ เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ ทำความโดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนี้การเรียนรู้ต้องเรียนกันตลอดชีวิต ดังนั้นนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ (Learning and Innovation Skills) หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะเรียนโดยการปฏิบัติ (Learning By Doing) การคิด วิเคราะห์ เรียนรู้วิธีแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสาร และทักษะแห่งความร่วมมือ หรือเรียกว่า 4C คือ Communication, Collaboration, Creativity และ Critical Thinking และที่ขาดไม่ได้คือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) เมื่อโลกเปลี่ยนระบบการศึกษา แนวทางการเรียนรู้เปลี่ยนในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21th Century Skills) (Dellanca & Brandt, 2010) ดังนั้น ระบบการศึกษาเรียนรู้จึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการพัฒนาทักษะ เพื่อให้อารมณ์และยึดมั่นในคุณค่าได้อย่างมีความสุข ทั้งทางด้านการดำเนินชีวิตและด้านหน้าที่การงาน สามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในศตวรรษนี้ สามารถเอาตัวรอดเป็นนักศึกษาสามารถบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อมและประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณลักษณะ ทักษะแห่งอนาคตใหม่ พัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณให้สังคมในอนาคตน่าอยู่มากยิ่งขึ้น นั่นคือจิตหลายลักษณะสำหรับอนาคตสำคัญประกอบด้วย 1) จิตเชี่ยวชาญ 2) จิตสังเคราะห์ 3) จิตสร้างสรรค์ 4) จิตเคารพ และ 5) จิตรู้จริยธรรม (Gardner, 2010)

ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้นักศึกษามีทักษะ (Skill) ในการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต ถือเป็นความท้าทายที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารแบบไร้ขีดจำกัด และช่องทาง Social Network ที่ทำให้คนเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา จึงเป็นความท้าทายในการพัฒนานักศึกษาในยุคนี้ที่จะต้องเตรียมความพร้อมด้านทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับยุคปัจจุบันที่มีความต้องการ คุณลักษณะของบัณฑิตที่เด่นชัดและสูงกว่าในอดีต สมรรถนะในตนเองของบัณฑิตจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในโลกอนาคต ในปัจจุบันที่มีความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตที่เด่นชัดและสูงกว่าในอดีต สมรรถนะในตนเองของบัณฑิตจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในโลกอนาคต ในปัจจุบันสังคมไทยอยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ความคิด ความเชื่อ และรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม การพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ และเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพราะฉะนั้นการพัฒนานักศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่งในการพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์พร้อม ทั้งความรู้ด้านวิชาการ วิชาชีพ หรือวิชาชีพชีวิตและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขได้

คำถามการวิจัย

1. ทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษาควรประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. คุณลักษณะและทักษะของนักศึกษาแห่งอนาคตใหม่ด้านการพัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณให้สังคมในอนาคต ควรมีลักษณะอย่างไร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6

“ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและทักษะของนักศึกษาแห่งอนาคตใหม่ด้านการพัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณให้สังคมในอนาคต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 คือช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001- ค.ศ. 2100 หรือ พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2643 (ทรูปลุกปัญญา, 2552) ทั้งนี้ มีนักวิชาการให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ Pearson Education, Inc. (2009) กล่าวว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึงความสามารถพิเศษที่เด็กจะต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถเตรียมตัวสำหรับความท้าทายในการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2011) ให้ความหมายว่า ทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนพึงมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต วิจารย์ พานิช (2555: 18-19) ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิตเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงอย่างมีประสิทธิภาพ วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557: 15) ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า ความสามารถและทักษะที่สำคัญที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต

ความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21

วิจารย์ พานิช (2555: 11) กล่าวว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว ผู้สอนเพื่อให้ศิษย์มีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ซึ่งในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต่างจากการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 20 หรือ 19 ส่วน สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556: 13) กล่าวว่า ทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 นั้นค่อนข้างแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 บางทักษะแม้จะมีลักษณะถาวร กล่าวคือ มีความสำคัญมาในทุกยุคทุกสมัย ไม่ใช่เฉพาะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะ 4C คือความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) แต่ทักษะเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนไปในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นสิ่งที่ “ต้องมี” มากกว่า “น่าจะมี” ขณะที่บางทักษะถือเป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่ เช่น ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies ICTs) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถสรุปว่าเหตุผล 3 ประการ ว่าเหตุใดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็น อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ นั่นคือ รูปแบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การพึ่งพาอาศัย ในระดับโลกที่เพิ่มมากขึ้นและภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นยุคที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านรูปแบบเศรษฐกิจการพึ่งพาอาศัยในที่ที่เพิ่มมากขึ้นและภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

กรอบความคิดหลักสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ฝึกทักษะด้วยตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของผู้เรียนสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities: PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การหน้าที่ของครูแต่ละคน

กรอบความคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอติ จิตฤกษ์, 2556: 34) ประกอบด้วย 1.วิชาแกน (core subject) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาพื้นฐานถ้วนหน้า ค.ศ. 2001 (No child Left Behind Act of 2001) ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดวิชาแกนที่จำเป็นต้องเรียนรู้ไว้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ 2.เนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 เนื้อหาในสาขาใหม่ ๆ ที่สำคัญต่อความสำเร็จในที่ทำงานและชุมชน แต่โรงเรียนต่าง ๆ ในทุกวันนี้ไม่ได้เน้นในการนำไปสอน ได้แก่ จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง และความตระหนักในสุขภาพและสวัสดิภาพ 3.ทักษะการเรียนรู้และการคิด ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องรู้จักวิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักใช้สิ่งที่เรียนมาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ทักษะการสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท และทักษะพื้นฐานด้านข้อมูลและสื่อ 4.ความรู้พื้นฐานไอซีที (ICT literacy) ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเรียนรู้วิชาแกน ผู้เรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นเพื่อเรียนรู้เนื้อหาและทักษะและจะได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การผลิตนวัตกรรมและการร่วมมือทำงาน 5.ทักษะชีวิต ผู้สอนที่ดีย่อมรู้จักที่จะสอดแทรกทักษะชีวิตในบทเรียน ทักษะชีวิตที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ทักษะในการเข้าถึงคน ความสามารถในการขึ้นนำตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับการประเมินในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดว่าการประเมินผลที่แท้จริงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การประเมินต้องวัดผลลัพธ์สำคัญ 5 ประการได้แก่ วิชาแกน เนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และการคิด ความรู้พื้นฐานไอซีที และทักษะชีวิต การประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ควรทำควบคู่ไปกับการประเมินวิชาแกนเพราะการประเมินที่แยกขาดกันจะบั่นทอนเป้าหมายในการหลอมรวมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับวิชาแกน เทคโนโลยีสมัยใหม่จะช่วยให้การประเมินให้มีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย แบบทดสอบมาตรฐานเพียงอย่างเดียวใช้วัดทักษะและความรู้ที่เรียนได้ไม่ถี่ถ้วน การประเมินต้องผสมผสานให้สมดุลระหว่างแบบทดสอบมาตรฐานที่คุณภาพกับการประเมินในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะเป็นเครื่องมืออันทรงพลังสำหรับผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้เนื้อหาและทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จ

กรอบความคิด ห้องวิจัยการศึกษาภาคกลางตอนเหนือ (NCREL) และกลุ่มเมทธี (Metiri Group) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1. ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ได้แก่ (1.1) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยี (1.2) ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนคติและข้อมูล (1.3) ความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรม และจิตสำนึกต่อโลก 2. การคิดเชิงประติมากรรม ได้แก่ (2.1) ความสามารถในการปรับตัว (2.2) การจัดการความซับซ้อน (2.3) ความสามารถในการขึ้นนำตนเอง (2.4) ความอยากรู้ ความสร้างสรรค์ (2.5) ความกล้าเสี่ยง (2.6) การคิดระดับสูง (2.7) การใช้เหตุผลที่ดี 3. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (3.1) การทำงานงานเป็นทีม ความร่วมมือ (3.2) ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (3.3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อพลเมือง (3.4) การสื่อสารแบบโต้ตอบ 4. การเพิ่มผลิตผลระดับสูง ได้แก่ (4.1) การจัดลำดับความสำคัญ (4.2) การวางแผน (4.3) การจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ (4.4) การใช้เครื่องมือจริงอย่างมีประสิทธิภาพ และ (4.5) ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

อนุชา โสมาบุตร ทักษะด้านนี้จัดเน้นอยู่บนพื้นฐานแห่งการสร้างสรรค์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการทำงาน ประกอบด้วย 1. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and Innovation) มี (1.1) การคิดสร้างสรรค์ (Think Creativity) (1.2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ (Work Creativity with Others) (1.3) การนำเอานวัตกรรมมาสู่การปฏิบัติ (Implement Innovations) โดยปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปรับใช้และพัฒนาจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอวอร์ด" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

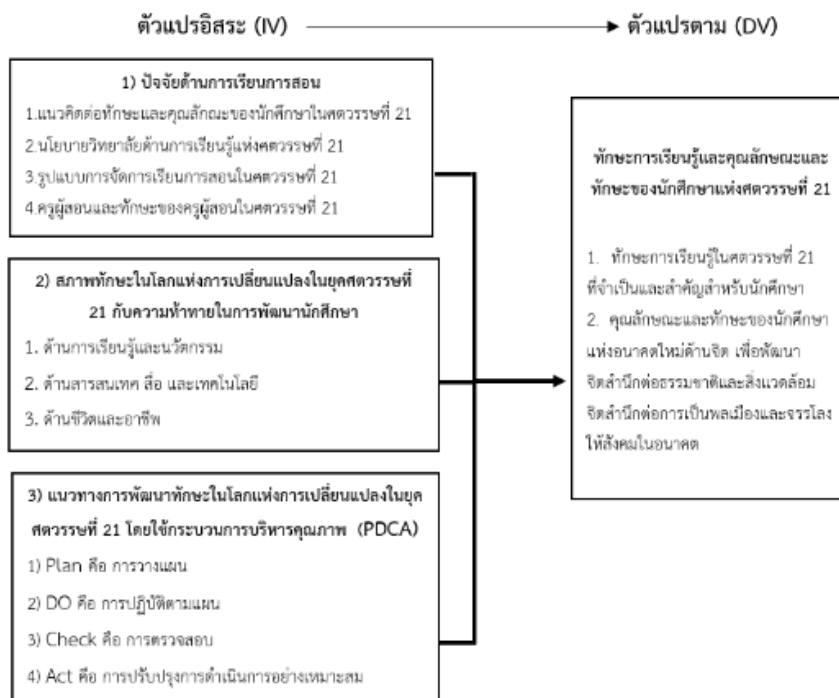

ผลแห่งนวัตกรรมที่นำมาใช้ 2. การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) มีดังนี้ (2.1) การใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Reason Effectively) (2.2) การใช้วิธีคิดเชิงระบบ (Use Systems Thinking) (2.3) ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ (Make Judgments and Decisions) (2.4) การแก้ไขปัญหา (Solve Problems) 3. การสื่อสารและการมีส่วนร่วม (Communication and Collaboration) มีดังนี้ (3.1) การสื่อสารได้ชัดเจนมีประสิทธิภาพ (Communication Clearly) (3.2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborate with Others)

แนวคิด ทฤษฎี ในการบริหารคุณภาพ (PDCA)

PDCA เป็นแนวคิดที่เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมาวงจร PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เมื่อ W.Edwards Deming ซึ่งเป็นปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพได้นำมาเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า "Deming Cycle" โครงสร้างของ PDCA ประกอบด้วย 1) Plan คือ การวางแผน 2) DO คือ การปฏิบัติตามแผน 3) Check คือ การตรวจสอบ และ 4) Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพ ทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไปและก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกับนักศึกษา 4 คณะ จำนวน 1,319 คน วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยสถิติวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ 2) การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview) จำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis and Synthesis)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ประชากรกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

1. การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนรายวิชาในคณะศึกษาศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น (จำนวน 621 คน ทั้ง 4 คณะในสถาบัน)
2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (1) ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนรายวิชาในคณะศึกษาศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จำนวน 10 คน และ (2) เอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามในด้านคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาในการเรียนการสอนศตวรรษที่ 21
2. การศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย โปรแกรมเสริมสร้างความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรม แบบวัดความพร้อมด้านการสร้างและการจัดการนวัตกรรม และแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนด้านคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะและทักษะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ควรจะเป็น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับคณาบดีในคณะต่างๆ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนและ วิธีการดำเนินงานวิจัย ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษา
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน รวมจำนวน 10 ท่าน ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์
3. การวิจัยเชิงเอกสาร ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น เอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัย ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยสถิติวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
2. การศึกษาเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis and Synthesis)

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับนักศึกษา ประกอบด้วยทักษะสำคัญดังนี้ (1) ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม (2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (3) ทักษะชีวิตและอาชีพ
2. คุณลักษณะและทักษะของนักศึกษาแห่งอนาคตใหม่ จะต้องมีการพัฒนาจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองและจรรยาบรรณให้สังคมในอนาคตน่าอยู่คือ จิต 5 ลักษณะสำคัญสำหรับอนาคต ประกอบด้วย 1) จิตเชี่ยวชาญ 2) จิตรู้สังเคราะห์ 3) จิตสร้างสรรค์ 4) จิตเคารพ และ 5) จิตรู้จริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อมุ่งหวังที่จะเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนั้นยังแก้ปัญหาด้านทักษะการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาแกนหลักที่จะทำให้เกิดทักษะพื้นฐานซึ่งมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาทักษะด้านความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อการดำรงอยู่ในอนาคต ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสื่อสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เทคโนโลยี ทักษะชีวิตและทักษะที่จำเป็นในการทำงาน จิตห้าลักษณะสำหรับอนาคตที่สำคัญ จิตเชี่ยวชาญ จิตรู้สังเคราะห์ จิตสร้างสรรค์ จิตเคารพ และจิตรู้จริยธรรม เพื่อความราบรื่นในการทำงาน การดำเนินชีวิตและการจรรยาบรรณสังคมในอนาคตให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนานักศึกษาเพื่อพัฒนาแห่งศตวรรษที่ 21 จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายประการที่สถาบันการศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญ ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาควรกำหนดนโยบาย และประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนานักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จค่าเป้าหมายในดำเนินงาน และมีหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน
2. จัดทำแผนพัฒนานักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีระบบและกลไกในการควบคุม กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ
3. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนานักศึกษา ออกนโยบาย ภาวะเยียบ ระบบและกลไก สร้างชุมชนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบศตวรรษที่ 21 และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
4. การพัฒนาองค์กรนิสิตนักศึกษาให้มีความเข้มแข็งและสร้างความตระหนักแก่นักศึกษาในการเตรียมตนเองและพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
5. การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนานักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง
6. พัฒนาอาจารย์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องกับการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมทั้งแนวคิด ความรู้ ทักษะ เจตคติ มีคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมของศตวรรษที่ 21 และมีสมรรถนะที่เพียงพอต่อการพัฒนานักศึกษาเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
7. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์ได้มีโอกาสและเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพ และเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์
8. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้
9. พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย เพียงพอ เหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แชนณี. (2555) **บัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 : การปรับหลักสูตรและการสอน**. เอกสาร อัดสำเนา.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช. (2555) **การพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2551-2556**. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557) **แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21** กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **สนุกกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- Gardner, H. (2010). **Five Mind for the Future**. Harvard Business School Press. Boston: Massachusetts.
- Bellanca, J. & Brandt, R. (Eds), (2010). **21st Century Skills : Rethinking How Students Learn**. Bloomington: Solution Tree Press.
- Kay, K. (2010). **21st Century Skills : Why the Matter, what They are, and How We Get There**. In Bellanca, J. & Brandt, R. (Eds.) **21st Century Skills : Rethinking How Students Learn**. Bloomington, In: Solution Tree Press.
- Martin, J. (2010). **The Meaning of the 21st Century**. Bangkok. L.T.P. **The Partnership for 21st Century Skills. (2009) Framework for 21st Century Learning**. Retrieved June 5, 2015, from [HTTP://21st Century Skills.Orgindex.php](http://21st Century Skills.Orgindex.php).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 Role of school Administrators in Academic Management of Lumplaimas School Group 7 under the Jurisdiction of Primary Education Area Office 1, Buriram

ประจักษ์ ปาปะเก้¹
Prajak Papaekay

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของครู โดยใช้วิธีการศึกษาคือการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีความคิดเห็นในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา รองลงมาคือ ด้านแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านสื่อการสอน จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : บทบาทในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objective of this study were to study and to compare teachers' opinion on role of school administrators in academic management as classified by personal status of teachers. The sample of the study were 165 teachers in schools under the jurisdiction of Primary Education Area office 1,Buriram. The study instrument was questionnaire with reliability of .97. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The study result revealed that the teachers' opinion on the role of school administrators in academic management as a whole was at much level. When considered each aspect, it was found that measurement and education evaluation was the highest, followed by working in academic area and education media was the lowest. Teachers' opinions on the role of school administrator in academic management as classified by gender, educational level, and work experience, found that teachers with different gender and educational level did not have different opinions on the role of school administrators,However, the teachers with different

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

gender and work experience had different opinions on the role of school administrators in academic management with statistically significant difference at .05.

Keywords : role of school administrator, academic management

บทนำ

การศึกษาถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จึงต้องพัฒนาองค์กรให้พร้อมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา แต่ปัจจุบันพบว่าการจัดการศึกษาทุกระดับประสบปัญหาสำคัญคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำหลักสูตรมีเนื้อหาสาระแน่นเกินไป และใช้เหมือนกันหมดโดยไม่คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอนยังยึดหลักการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน เน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาจากสถานการณ์หรือประสบการณ์จริง หนังสือเรียนเป็นเพียงแบบฝึกหัดที่มีคำตอบเพียงคำตอบเดียวแทนที่จะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ครูผู้สอนยังยึดติดกับวัฒนธรรมการสอนแบบเดิม ๆ ทั้งที่หลักสูตรปัจจุบันเน้นการคิดวิเคราะห์ แต่วิธีสอนยังไม่สอนให้ผู้เรียนมีทักษะดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังไม่ได้รับการอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานทำให้ขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 10)

ผลวิจัยการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ พ.ศ.2554 (TIMSS 2011) พบว่าระดับคะแนนของนักเรียนไทยอยู่ในระดับแย่ เนื่องจากครูไทยขาดความมั่นใจและความพร้อมในการเตรียมการสอนอยู่ในระดับต่ำ (ปรีชาญ เดชศรี. 2555) นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยภาพรวมทั้งประเทศ สรุปได้ว่าสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2,295 แห่งไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2555) และเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ระหว่างปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 ใน 5 กลุ่มสาระหลัก โดยจำแนกคะแนนเฉลี่ยร้อยละในระดับจังหวัดและระดับประเทศ พบว่าผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลงทุกกลุ่มสาระในระดับประเทศ และลดลง 4 กลุ่มสาระในระดับจังหวัด ซึ่งผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวอาจเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 ยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควรส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนลดต่ำลง สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสกุล หมื่นสุข (วารภรณ์ จินดาพล. 2550; อ้างอิงจากสกุล หมื่นสุข. 2548) ซึ่งพบว่าผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการไม่มากนักและยังมีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง ซึ่งน่าจะมีผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิตได้ ปัญหาเหล่านี้ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการแก้ไขย่อมจะทำให้คุณภาพทางการศึกษาดีขึ้น และจากรายงานผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สถานศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นรับการประเมินมากกว่าการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละครั้งผู้บังคับบัญชาไม่ได้สะท้อนข้อดีของผู้ใต้บังคับบัญชา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในระดับปฏิบัติ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติจริง และที่สำคัญสถานศึกษาขาดการประสานงานและการบริหารจัดการระหว่างกลุ่มในด้านวิชาการ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่าในการจัดการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพนั้น มีใช้เพียงแต่ครูผู้สอนเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกระดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 เพื่อนำผลการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

มาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดส่งผลกระทบต่อคุณภาพของครูผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยจำแนกตามสถานภาพ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดตาม เท็ดสคักดี ชูซันทิน (2549 : 13-14) มี 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ 2. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 4. ด้านสื่อการสอน 5. ด้านการนิเทศการสอน 6. ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นรินาถ กล้าคลัง (2541) ศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการใช้การปฏิบัติหรือปัญหาที่ประสบกับการใช้หลักสูตรและหนังสือประกอบ กล่าวคือ หลักสูตรภาษาไทยไม่ชัดเจน เพราะฉะนั้น การจัดการเรียนการสอนจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการเช่น ความสามารถและพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียนที่แตกต่างกันความต้องการเน้นการเรียนภาษาไทยของนักเรียนและผู้ปกครอง จำนวนของครูผู้สอนที่มีค่อนข้างน้อย จากปัญหาดังกล่าว ครูจึงต้องคัดสรรเนื้อหาและกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ซึ่งในส่วนของเนื้อหาจะเน้นการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีที่พึงปฏิบัติในสังคมไทย ทั้งนี้ชื่อของวิชาภาษาไทยในโรงเรียนนานาชาติ จะเป็นแนวเดียวกัน คือ วิชาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย (Thai language Thai Culture) ซึ่งพอจะสรุปเนื้อหาของหลักสูตรได้ว่า การจัดหลักสูตรจะมีเป้าหมายสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนสามารถใช้หลักทางภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในด้านกระบวนการเรียนการสอน และการใช้สื่อประกอบการสอน จะเน้นที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) กล่าวคือ พิจารณาถึงความสามารถและศักยภาพของบุคคลในด้าน พื้นฐาน และประสบการณ์ทางภาษา สิ่งแวดล้อมและสังคมของผู้เรียน และในส่วนของ การวัดผลและประเมินผลจะมีปัญหาพอสมควร อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางภาษาของรายบุคคล อนึ่งในด้านการจัดการนิเทศและการจัดสรรงบประมาณนั้น ครูภาษาไทยและผู้บริหารเห็นว่าปัญหาค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ในด้านการนิเทศนั้นได้มีการจัดการนิเทศภายในแบบไม่เป็นทางการ แต่ยังไม่มาก โดยผู้บริหารเองจะให้อิสระในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งการจัดสรรงบประมาณก็เพียงพอต่อความต้องการ

กรชกร ขวดี (2544) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษาการประกอบอาชีพ และขนาดโรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริการ ด้านปกครองนักเรียน ด้านวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (2) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 165 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์ การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายบทบาทการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และการทดสอบค่าที (t - test) ใช้ทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา รองลงมาคือ ด้านแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ และลำดับสุดท้าย คือด้านสื่อการสอน

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 70.31 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 69.70

2. ความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา รองลงมาคือด้านแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ และลำดับสุดท้าย คือด้านสื่อการสอน มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการปฏิบัติงานของครูทุกครั้ง อันดับสอง คือ ผู้บริหารมีการติดตามการประเมินผลการทำงานตามแผนงานวิชาการและรายงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ / กิจกรรม และ อันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของครูในการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2.2 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอันดับแรกคือผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อันดับสอง คือ ผู้บริหารให้คำปรึกษาและช่วยเหลือครูเมื่อเกิดปัญหาจากการใช้หลักสูตร และอันดับสุดท้าย ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาแก่นักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารกำกับดูแลให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันดับที่สอง คือ ผู้บริหารกำกับดูแลให้มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งภายในวิชา และเชื่อมโยงกับวิชาอื่นในรูปแบบที่หลากหลาย

2.4 ด้านสื่อการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ จัดให้มีห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญต่อบุคลากร นักเรียน และชุมชน อย่างกว้างขวาง อันดับที่สอง คือ มีแหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ และแหล่งการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีในโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ อันดับสุดท้าย คือ มีศูนย์การจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน และให้บริการยืม-คืน อย่างเป็นระบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.5 ด้านการนิเทศการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 และเมื่อพิจารณา รายชื่อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อันดับที่สอง คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนเป็นผู้ นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามความสามารถเฉพาะตัว

2.6 ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารมีการกำหนดระเบียบ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลของโรงเรียน อันดับที่สอง คือ ผู้บริหารกำหนดรูปแบบและระยะเวลาที่ชัดเจนในการรายงานผลการเรียนรู้แก่ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอันดับสุดท้ายคือผู้บริหารกำกับดูแลให้ครูสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

3. ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ผล วิจัยดังนี้

3.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมและในรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวัดและการประเมินผล การศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3.2 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถาน ศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3.3 ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถาน ศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการจัด การเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

จากการวิจัยพบประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผลเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดทำแผน ปฏิบัติการวิชาการมี ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก งานจะสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและสะดวกรวดเร็วจำเป็นต้องวางแผนปฏิบัติการ ไว้ล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญไพลิน เพียรเสมอ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคายเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นองคายเขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ อยู่ในระดับมากกว่าทุกด้าน รองลงมาคือการจัดดำเนินการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน และงานด้านการจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 1- 2 ภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะด้านการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน อยู่ในระดับปัญหาน้อย รองลงมา คือด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ และการจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน

1.2 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนัก ถึงความสำคัญของหลักสูตร ในฐานะที่เป็นตัวกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ดี และถูกต้องแก่ผู้เรียน ซึ่ง สอดคล้อง กับแนวคิดของ โจททิพย์ เชื้อรัตนวงศ์ (2545, หน้า 141) ที่กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการ ปฏิบัติ เป็นการทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้ เพราะครูเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีความรู้ใน เรื่องของหลักสูตรก่อนจะจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ พระเดชกั้ง (2545,หน้า133-134) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามที่คณะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการใช้และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อปฏิรูปการเรียนการสอน ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระศักดิ์ อินทร์หอม(2548) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณภาพตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยกำหนดให้ขับเคลื่อนผลักดันยุทธศาสตร์นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการให้เกิดความชัดเจนทางยุทธศาสตร์ และกระบวนการในการทำงาน เรื่องที่ได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก คือ การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ต้องเร่งดำเนินการปรับปรุง และส่งเสริมให้ครูปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก มานะคิด และคณะ(2554,หน้าบทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในที่คณะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผลการวิเคราะห์การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในที่คณะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยภาพรวมปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำเร็จ แสงทัน (2548) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ตามทรรศนะของครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการมีทรรศนะต่อบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านการวัดผลและประเมินผล งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านนิเทศภายในงานด้านห้องสมุด งานด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ และงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

1.4 ด้านสื่อการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดทำสื่อการสอนสำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถจดจำได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทัศนีย์ ศุภเมธี (2541, หน้า 76) ที่กล่าวถึงสื่อการสอนว่าหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุน หรือเป็นตัวการทำให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเร้าความสนใจประหยัดเวลาและให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร ยอดจักร (2555,หน้า 38) ที่สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ดีขึ้นสำหรับผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นชัดเจนในเรื่องเนื้อหาวิชา มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นสื่อการสอนจึงมีส่วนสำคัญ ที่ทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน เนื่องจากสื่อที่ทันสมัยทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้

1.5 ด้านการนิเทศการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในที่มีต่อการดำเนินงานแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพครู และคุณภาพผู้เรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประพันธ์ สุตโต (2534, หน้า 13 -16) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีหน้าที่ในการติดตามผลการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขหากมีปัญหาหรืออุปสรรคและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ พระเดชกิง (2545, หน้า 133-134) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามที่คณะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการใช้และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อปฏิรูปการเรียนการสอน ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.6 ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญและต่อเนื่องจากการจัดการเรียนการสอน ทำให้ทราบว่าผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 9) กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดผล การศึกษาต่อฝ่ายบริหารคือ ช่วยในการวางแผนการเรียนการสอนการบริหารและการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ถูกต้องยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ แสงทัน (2548, หน้า 61-63) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ตามทรรศนะของครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการมีทรรศนะต่อบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้แก่งานด้านการเรียนการสอน งานด้านการวัดผลและประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์ (2545, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ โดยจัดครูให้มีส่วนร่วมกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจวรรณ สกุลเนรมิต (2543, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่าการวัดผลประเมินผลและงานทะเบียนมีการบริหารอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของครู สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีเพศต่างกันแต่อาจมีความรู้ใกล้เคียงกัน มีประสบการณ์การทำงานและจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ ทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก มานะคิด และคณะ(2554,หน้าบทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามเพศแล้วไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างทางเพศในด้านความสามารถพื้นฐานการคิดวิเคราะห์ และการใช้เหตุผลที่ชายจะมีมากกว่าหญิง

2.2 ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนต้องทำงานประสานสัมพันธ์กันในงานวิชาการ คือ ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ต่างมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน ประกอบกับในยุคปฏิรูปการศึกษา ได้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการทั้งในระดับโรงเรียน และระดับเทศบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นของบุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสัมฤทธิ์ เตชบุญโญ(จำเนียร)(2553, หน้า 100)ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1จำแนกตามสถานภาพคุณวุฒิการศึกษาแล้วไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .02 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล ทับทิมหิน (2546)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์การทำงานของแต่ละคนไม่เท่ากัน ผู้มีประสบการณ์น้อยจึงยังไม่มีทักษะและความชำนาญในการทำงาน สอดคล้องกับความคิดเห็นของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า การรับรู้ของบุคคลย่อมแตกต่างกันตามประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละบุคคล

กิตติกรรมประกาศ

ขอบคุณคณะกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การดำเนินงานสำเร็จลงอย่างราบรื่นไปด้วยดี

ขอขอบคุณครอบครัว รวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่ให้การดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำ สารนิพนธ์มาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา คุณค่าอันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุญคุณบิดา มารดา และขอมอบไว้ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้อีกซึ่งในความกรุณา และความปรารถนาดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ในโอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิระศักดิ์ อินทร์หอม. (2548). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2545). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : อลิ้นเพชร.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี.(2541). หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการ สอน วิทยาลัยธนบุรี.
- บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์. (2545). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจวรรณ สกกุลเนรมิต. (2543). การบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขต การศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประพันธ์ สุดโต. (2534). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุพรรณบุรีตามทฤษฎีของครูวิชาการพิษณุโลก วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- พระสัมฤทธิ์ เตชบุญโญ (จำเนียร).(2553). ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต1(กรุงเทพมหานคร). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญไพลิน เพ็ชรเสมอ. (2548). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน). (2557). ผลการสอบ O-NET ปีการศึกษา 2556 . ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2557, จากhttp://www.niets.or.th/index.php/stem_niest/index/3
- สมคิด มานะคิด และคณะ. (2554). การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. สิ้นธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมศักดิ์ พระเดชกิง. (2545). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2558) . ผลการประเมิน สมศ. ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2558, จาก<http://203.144.163.91/onesqa/th/Report/university.php>,
- สำเร็จ แสงทัน. (2548). บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ตามทรรศนะของครูวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุรพล ทับทิมหิน (2546). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
Teacher's Satisfaction toward working in Secondary School in Amphur Muang Buriram

ชัชวาลย์ ประทุมสินธุ์¹
Chatchawan Pratumsin

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t - test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการยอมรับนับถือ รองลงมาคือ ด้านสภาพการทำงาน และด้านนโยบายและการบริหาร ตามลำดับ ด้านการปกครองบังคับบัญชา เป็นอันดับสุดท้าย
2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจ แตกต่างกัน
3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจ แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของครู, การปฏิบัติงานในโรงเรียน

Abstract

The objective of this study were to study and to compare the statistic of teachers toward their jobs in secondary school as classified by gender and work experience. The study samples were 165 teachers. The instrument used for data collection was questionnaire with reliability of .85. Statistic used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The study results revealed that 1) the satisfaction level of teachers toward their work in the secondary school as a whole was at much level. Acceptance was the highest followed by work condition, policy, and management respectively. 2) When compared teacher's satisfaction toward their work in the secondary school as classified by gender, it was found that they were different. 3) When compare teachers' satisfaction toward works as classified by work experience forward that they were different too.

Keywords : teachers' satisfaction, working in school.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการด้วยกัน องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งก็คือ ครู เพราะครูจะเป็นผู้มิบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการให้การศึกษาบรม ให้ความรู้ ตลอดจนทำหน้าที่ปลูกฝังลักษณะนิสัยและค่านิยมต่างๆ อันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมไทยให้กับนักเรียน ดังนั้นครูจึงนับเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษาหรือการดำเนินการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นครู จึงเปรียบเสมือนหัวใจ หรือเป็นตัวจักรสำคัญของการจัดการศึกษา ของโรงเรียน แต่การปฏิบัติหน้าที่ของครู จะได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในระบบการบริหารงาน ลักษณะของผู้บริหาร ตลอดจนบรรยากาศทั่วไปในสถานที่ทำงาน ดังที่ ลิเคอร์ท, (Likert, 1961 : 5)

ในการปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จจำเป็นจะต้องอาศัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานซึ่งจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารงานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบอื่นๆ หากเกิดความพึงพอใจขึ้นที่ใดแล้ว ที่นั้นย่อมเป็นไปด้วยความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เฮอร์ซเบอร์ก, (Herzberg, 1959 : 113 - 115) พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ และไม่พึงพอใจในการทำงานสามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม คือ 1) ปัจจัยจูงใจ (motivative factors) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล เป็นสิ่งที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่จะกระตุ้นให้ผู้ทำงานมีความรู้สึกในด้านดี ซึ่งประกอบด้วย ความสำเร็จของงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ 2) ปัจจัยค้ำจุน (hygiene factor) มิได้เป็นส่วนภายในของตัวงาน แต่จะเกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงาน และช่วยป้องกันมิให้เกิดความไม่พอใจในงานมากขึ้น ซึ่งได้แก่ นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน สภาพการทำงาน ผลประโยชน์ตอบแทน การที่ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพนั้นเป็นการยาก ดังนั้นจึงต้องหาทางสร้างบรรยากาศให้เขารักตน โดยอาศัยวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาเพื่อมุ่งศึกษาให้รู้แจ้งถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ ทำงานอยู่ในองค์กรนั้นๆ เพื่อนำเอาผลแห่งการศึกษานั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผูกมัดจิตใจคนงานให้ทำงานด้วยความพึงพอใจ ให้รักสำนึกงาน หรือองค์การที่เขาทำงานอยู่ให้รักผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของเขา อาคม วัตโธสง, (2547 : 95)

จากผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา ในด้านเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา แม้จะได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาแล้ว แต่หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว 381 แห่ง การจัดการศึกษาของเอกชนยังไม่มีมีการขยายตัวเท่าที่ควร เนื่องจากนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐมีผลกระทบต่อการรับนักเรียน/ นักศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ส่วนสถานประกอบการและสถาบันต่างๆมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนน้อยมาก อีกทั้งขาดแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการศึกษาและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดของ เฮอร์เบอร์ค (Herzberg, 1959 : 113 - 115) ตามทฤษฎี 2 ปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความสำเร็จของงาน 2. ด้านการยอมรับนับถือ 3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ด้านนโยบายและการบริหาร 5. ด้านการปกครองบังคับบัญชา และ 6. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมถวิล คำทอง, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูศูนย์การเรียนชุมชนสังกัดศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอำเภอ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และบุญมี เวียงนนท์, (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 283 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 165 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับความพึงพอใจของครูต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และการทดสอบค่าที (t - test) ใช้ทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศ และประสบการณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	n = 165		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความสำเร็จของงาน	4.35	.29	มาก	4
2. ด้านการยอมรับนับถือ	4.39	.27	มาก	1
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.29	.32	มาก	5
4. ด้านนโยบายและการบริหาร	4.36	.24	มาก	3
5. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	4.25	.26	มาก	6
6. ด้านสภาพการทำงาน	4.38	.25	มาก	2
รวม	4.34	.14	มาก	

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = .14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = .27) รองลงมาคือ ด้านสภาพการทำงาน ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .25) ด้านนโยบายและการบริหาร ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .24) และด้านการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .26) เป็นอันดับสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการยอมรับนับถือ รองลงมาคือ ด้านสภาพการทำงาน และด้านนโยบายและการบริหาร ตามลำดับ ด้านการปกครองบังคับบัญชาเป็นอันดับสุดท้าย

1.1 ด้านความสำเร็จของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนดเวลา รองลงมาคือ การปฏิบัติงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการความสามารถในการปฏิบัติงานได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของ หน่วยงานอย่างเต็มที่ เป็นอันดับสุดท้าย

1.2 ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ รู้สึกมีเกียรติและศักดิ์ศรีในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ รองลงมา คือ เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมปฏิบัติของงานที่หน่วยงานจัด ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของงาน และยอมรับในผลงานที่ปฏิบัติ และได้รับการยอมรับในด้านความสามารถจากผู้บริหาร เป็นอันดับสุดท้าย

1.3 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ งานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานที่ชอบและทำให้ได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น รองลงมาคือ งานที่ปฏิบัติตรงกับความรู้ความสามารถของท่าน งานที่ปฏิบัติมีขอบเขตและรายละเอียดการปฏิบัติที่ชัดเจน งานที่ปฏิบัติเปิดโอกาสให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ เป็นอันดับสุดท้าย

1.4 ด้านนโยบายและการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดโครงสร้างการบริหารงานมีลักษณะชัดเจน มีคู่มือในการปฏิบัติงาน รองลงไปคือ ผู้บังคับบัญชาประกาศหรือชี้แจงนโยบายให้ทราบชัดเจน ผู้บังคับบัญชามีนโยบายการบริหารเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน และข้อผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องเสนอความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้าย

1.5 ด้านการปกครองบังคับบัญชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บังคับบัญชามีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ รองลงไปคือ ผู้บังคับบัญชามีการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ผู้บังคับบัญชามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้งในหน่วยงาน และผู้บังคับบัญชาให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับสุดท้าย

1.6 ด้านสภาพการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมในการทำงานเอื้อต่อการปฏิบัติงาน รองลงไปคือ สภาพที่ทำงานเหมาะสมกับงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ ได้รับการจัดสรร วัสดุ ครุภัณฑ์ หรือเครื่องมืออย่างเพียงพอ และกฎ ระเบียบ และระบบที่ใช้อยู่ในโรงเรียนช่วยส่งเสริมความสะดวกในการปฏิบัติงาน เป็นอันดับสุดท้าย

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจ แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจ แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานให้ครูตรงกับความรู้ความสามารถและตามเกณฑ์ สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อมในสถานที่โรงเรียนมีความปลอดภัยในการทำงาน ช่วยส่งเสริมและเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษา ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรศิริ กิจเกษมทรกุล, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียน ขนาดกลาง อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษา ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านความสำเร็จของงาน ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จของงาน ผลการศึกษาพบว่าด้านความสำเร็จของงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ครูได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ตามกำหนดเวลา และมีคุณภาพ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆให้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยได้รับการสนับสนุน ทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร ในการจัดการศึกษาจากต้นสังกัดอย่างเพียงพอ ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จโดยง่าย รวดเร็ว และเมื่อได้รับมอบหมายงานที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน ครูก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเท และสามารถทำได้สำเร็จ จึงทำให้ครูมีความพึงพอใจในด้านความสำเร็จของงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธิติรัตน์ องค์กรประเสริฐ, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 อำเภอนายายอาม ผลการศึกษาพบว่าด้านความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการยอมรับนับถือ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ผลการศึกษาพบว่าด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความรู้สึกว่าตนเองเป็นสมาชิกที่สำคัญคนหนึ่งของสถานศึกษา จึงส่งผลให้ความพึงพอใจของครูผู้สอน ที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน จึงทำให้ครูมีความพึงพอใจด้านการยอมรับนับถือ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธิติรัตน์ องค์กรประเสริฐ, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 อำเภอนายายอาม ผลการศึกษาพบว่าด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่าด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายตามแผนงานที่กำหนด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและเสริมประสบการณ์ให้แก่บุคลากร มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายตามแผนงานที่กำหนด จึงทำให้ครูมีความพึงพอใจด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมาน มิ่งวิมาร, (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านนโยบายและการบริหาร ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ผลการศึกษาพบว่าด้านนโยบายและการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจง และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผนแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียน ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็นไว้แล้ว ทำให้ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจถึงแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน จึงทำให้ครูมีความพึงพอใจด้านนโยบายและการบริหาร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าด้านนโยบายและการบริหารอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมาน มิ่งวิมาร, (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายและการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการปกครองบังคับบัญชา ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ผลการศึกษาพบว่าด้านการปกครองบังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานและการปกครองที่เหมาะสม มีความเป็นผู้นำที่ดี ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลัก ความยุติธรรม และสามารถส่งเสริม สนับสนุน และช่วยให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ครูมีความพึงพอใจด้านการปกครองบังคับบัญชา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าด้านการปกครองบังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรศิริ กิจเกษตรกุล, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดกลาง อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าด้านการปกครองบังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านสภาพการทำงาน ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านสภาพการทำงาน ผลการศึกษาพบว่าด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ สถานที่ทำงานที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ จึงมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสถานที่ทำงานอย่างเป็นสัดส่วน เกิดความสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ครูมีความพึงพอใจด้านสภาพการทำงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการศึกษาพบว่าด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงาน วิจัยของ สมาน มิ่งวิมาร, (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายระหว่างเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน การมอบหมายงานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายแต่ละคนก็มีความรับผิดชอบไม่เท่ากันส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามเพศชาย และเพศหญิง ทำให้มีความความพึงพอใจแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู จำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรศิริ กิจเกษตรกุล, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดกลาง อำเภอบ้านบึง สังกัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
จำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำแนก
ตามประสบการณ์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประสบการณ์ในการ
ปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลมีโอกาสได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริงทำให้เกิดทักษะในการ
ปฏิบัติงาน การที่ครูมีประสบการณ์และปฏิบัติกรสอนมานานจะมีทักษะความชำนาญจนสามารถนำประสบการณ์มาปรับปรุง
ดำเนินงานในหน่วยงานให้เกิดผลดีแก่หน่วยงานได้ จำแนกตามประสบการณ์ ทำให้มีความความพึงพอใจแตกต่างกันสอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของ กมลรัตน์ มีผดุง, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ
ข้าราชการครูจำแนกตามประสบการณ์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรศิริ กิจ
เกษตรกุล, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดกลาง อำเภอบ้านโป่ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
จำแนกตามประสบการณ์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ความความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัด
บุรีรัมย์ โดยใช้ปัจจัยทำให้เกิดความพึงพอใจ มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ด้าน
ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านสภาพการทำงาน ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะ
แนวทางที่สำคัญ ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงานการให้ข้อมูลต่างๆ มีความรับผิดชอบ
ต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู
2. ผู้บริหาร ควรมีการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มีการติดตามเอาใจใส่
การปฏิบัติงานของครู จัดให้ครูได้สอนและปฏิบัติงานตรงตามความรู้ความสามารถ มีการอำนวยความสะดวก มีอุปกรณ์เครื่องมือในการ
ปฏิบัติงานเพียงพอช่วยเหลือและคุ้มครองในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ผู้บริหาร ควรมีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อ ตลอดจนการได้รับ การฝึกอบรม สัมมนา
พัฒนาความรู้ความสามารถและเสริมประสบการณ์ให้แก่บุคลากรจัดให้มีสถานที่ทำงานเป็นสัดส่วนและอำนวยความสะดวกในการ
ปฏิบัติงาน
4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ควรมีการพัฒนา โดยการไปศึกษาดูงานองค์กร ที่ประสบ
ความสำเร็จเพื่อนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติงาน
5. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ควรส่งเสริมสนับสนุนชุมชนและส่วนราชการอื่น ให้ความสนใจ
ในการดูแลช่วยเหลือการปฏิบัติงานและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนหากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์
อันดีระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การปกครองบังคับบัญชา ที่มีผลต่อความ พึงพอใจของครูในการปฏิบัติงาน ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. ควรศึกษาความต้องการลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ควรศึกษาปัจจัยที่เกิดจากความความสำเร็จของงาน ที่มีผลต่อความพึงพอใจของครู ในการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องจนสารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ทุกท่าน และขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมาทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษาในครั้งนี้ สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ คุณแม่ดุขฎิ ประทุมสินธุ์ นางธัญลักษณ์ ประทุมสินธุ์ และเด็กหญิงธัญภาณี ประทุมสินธุ์ ที่ให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดเวลาที่ทำ สารนิพนธ์ คุณค่าและประโยชน์แห่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเพื่อกราบบูชาพุทพาทรี และสมาชิกในครอบครัวทุกคน ตลอดจนครูผู้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ทุกท่านทั้งในอดีต และปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- (2546ข). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- สายทอง โทธีน้ำเที่ยง. (2550). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุ่ม วิชิตนนทการ. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของโรงเรียนประถมศึกษา. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สานิตย์ ต้นสูงเนิน. (2554). ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลตำบลบึงบอกร อำเภอบึงบอกร จังหวัดปราจีนบุรี. สารนิพนธ์ (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รจนา เตชะศรี. (2550). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายหนองบัวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กมลรัตน์ มีผดุง. (2550). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมาน มิ่งวิมาร. (2551). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุกัญญา วงศ์ปัญญา. (2551). ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดเมืองพญา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. วาสนา ใหม่พุ่มมา. (2552). ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครู สายผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธิดารัตน์ องค์ประเสริฐ. (2552). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 อำเภอ นายายอาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- พรศิริ กิจเกษตรกุล. (2553). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดกลาง อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอื้อง ฉิมมาอูด. (2553). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาค้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. สารนิพนธ์ (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ร้อยเอกหญิง สุนิสา สุขสมบูรณ์. (2553). ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาลน้อมจิตต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การประถมศึกษาสมุทรสาคร. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสาวนีย์ ศรีสว่าง. (2553). ศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเทศบาล วัดโกรกกราก (รั้ววิทยาลัย) สังกัดเทศบาลนครสมุทรสาคร. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สมถวิล คำทอง. (2554). ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ภาคตะวันออก. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- บุญมี เวียงนนท์. (2556). ศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Morale in Job Performance of Teachers in Basic Schools under the Jurisdiction of Burirum
Primary Education Service Area Office 1

สมจิต แพนดี¹
Somchit Pandee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 234 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-Way Analysis of Variance ผลการศึกษาพบว่า

1. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2. ผลการเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า

2.1 ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี แตกต่างกับประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study morale level in job performance of teachers in basic schools under the jurisdiction of Burirum primary Education Service Area Office 1 and to compare morale level in job performance of teachers in basic schools under the jurisdiction of Burirum primary Education Service Area Office 1 as classified by gender, education level and work experienced. The population of the study were 234 teachers in basic schools under the jurisdiction of Burirum primary Education Service Area Office 1. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The research results revealed that :

1) Morale level in job performance of teachers in basic schools under the jurisdiction of Burirum primary Education Service Area Office 1 as a whole were at much level. When considered each aspect found that job success aspect was at much level, followed by accountability aspect, recognition aspect , job qualification aspect and job advancement aspect.

2) The comparison results of morale level in job performance of teachers in basic schools under the jurisdiction of Burirum primary Education Service Area Office 1 found that ;

2.1 The different gender of teachers had morale in job as a whole were different. When considered each aspect found that recognition aspect , job success aspect had different. Unless other aspect had no different.

2.2 The different education level of teachers had morale in job as a whole and each aspect were no different.

2.3 The different work experienced had morale in job performance of teachers found that 1-5 work experienced teachers were different with 5-10 work experienced teachers by significantly different at the .05 level and other aspects were no different.

Keywords: morale in job performance, basic school teacher

บทนำ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญ และสามารถที่จะเอื้อประโยชน์ให้องค์กรดำเนิน ไปสู่เป้าหมาย จะเห็นได้ว่าทุกองค์การประสงค์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะคุณภาพของพนักงานนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติที่มีคุณภาพทั้งนี้เพราะงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นงานที่มุ่งเลือกสรรคนดี มีความรู้ความสามารถ เข้ามาปฏิบัติงาน และเมื่อได้คัดสรรให้พนักงานเหล่านี้เข้ามาอยู่ในองค์กรแล้ว งานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ก็ไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น หน่วยงานทรัพยากรมนุษย์จะต้องดูแลฝึกอบรมและพัฒนาให้พนักงานได้รับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่จะเป็นพลังเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพ และพร้อมจะปฏิบัติงานที่ท้าทายความรู้ ความสามารถ สร้างความสำเร็จให้แก่องค์กรมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาของไทย จำเป็นที่จะต้องเตรียมคนเพื่อพัฒนาในด้านต่างๆ การพัฒนาจึงมุ่งที่พัฒนาคุณภาพของคน การศึกษาจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีพัฒนาคนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพ การพัฒนาการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมามีปัญหาหลักที่ต้องเร่งแก้ไขทั้งในด้านความครอบคลุมของการบริการของสถานศึกษาในสถานะหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติ และต้องตระหนักดีว่าสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อการบริการและพัฒนาของสถานศึกษาอย่างมากมาย วิธีการและกระบวนการในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจะต้องได้รับการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น อีกทั้งสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีบุคลากรหลายระดับเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ความรู้ความสามารถเชิงการบริหาร รวมทั้งใช้ปัจจัยการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการดำเนินการพัฒนาครูให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป วิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการก็คือการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนั่นเอง (ถาวรศรีแก้ว, 2549:1) การศึกษาที่ดีที่จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยครูที่มีความรู้ดีและมีความสามารถและเพียงพอในการอบรมสั่งสอนนักเรียนเพื่อที่เขาเหล่านั้นจะได้มีความฉลาดรอบรู้ มีความประพฤติเหมาะสมที่จะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูนั้นย่อมต้องการการสนับสนุนจากผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารขาดการดูแลเอาใจใส่ในชีวิตความเป็นอยู่ของครูแล้วย่อมทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรได้ตระหนักและให้ความสนใจเป็นพิเศษเพราะถ้าครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีหรือสูงแสดงว่าครูมีความรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษา ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพก็จะสามารถเกิดขึ้นได้ ในทางกลับกันถ้าครูในสถานศึกษาอยู่ในสภาพมีขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ไม่ดีหรือต่ำแสดงว่าครูกำลังเสียขวัญ มีความรู้สึกระแวงไม่เชื่อถือกันและกันในห้องเพื่อนร่วมงาน การละทิ้งงานก็จะเกิดขึ้น ภารกิจของสถานศึกษานั้นย่อมไม่บรรลุผลและจะดับสูญไปในที่สุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับจากการศึกษา เสนอผู้บริหารได้นำไปใช้ประกอบการบริหารงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศรีพร โอฬารธรรมรัตน์ (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การเสริมแรงจิตใจในการทำงาน : กรณีศึกษา บริษัท อติณพ จำกัด พบว่า ระดับแรงจูงใจในการทำงานในด้านสภาพแวดล้อมด้านผลตอบแทนในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในการทำงานของพนักงานบริษัท อติณพ จำกัด มีในระดับค่อนข้างมาก โดยแรงจูงใจในการทำงานอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ แรงจูงใจด้านเงินเดือนผลตอบแทนในการทำงาน แรงจูงใจอันดับ 3 คือ แรงจูงใจด้านเพื่อนร่วมงาน ส่วนลำดับของปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอันดับ 1 คือ ปัญหาอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน อันดับ 2 คือภาระงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปัญหาอันดับ 3 คือ สถานที่ตั้งของบริษัทและระยะทางในการเดินทางมาทำงาน ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อพบว่า อายุและผลตอบแทนในการทำงานไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ตำแหน่งงานมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงานในบริษัท อติณพ จำกัด ควรเพิ่มแรงจูงใจในด้านตำแหน่งงาน โดยมีการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงานทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในงาน และด้านภาวะผู้นำไปพร้อม ๆ กันเพื่อให้พนักงานมีความสามารถที่จะทำงานให้บริษัทอย่างเต็มประสิทธิภาพด้วยความเต็มใจ เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้บริษัทดำเนินการแข่งขันกับบริษัทอื่นในทุก ๆ ด้าน และธิดา สุขใจ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานในระดับปฏิบัติการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนโรงงานฟอกย้อม 2 บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบระดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แรงจูงใจ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ โดยรวม และให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแรงจูงใจในชีวิตการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการส่วนโรงงานฟอยล์ 2 บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรม สิ่งทอ จำกัด (มหาชน) การศึกษาในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่าง 103 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามโดยตรงและได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โคสควร์จากผลการศึกษา พนักงานระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี รายได้อยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท ต่อเดือน มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อายุงาน น้อยกว่า 5 ปี มีสถานภาพสมรสและโสด มีการรับผิดชอบส่วนเท่ากัน การศึกษาโดยหลักการของทฤษฎีปัจจัย (two-factor theory) ของเฮิร์ซเบอร์ พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยตรง พบว่าด้านความสำเร็จของงานและด้านชีวิตส่วนตัว มีระดับแรงจูงใจในการทำงานสูงสุด ส่วนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานและความมั่นคงในงาน มีระดับแรงจูงใจในการทำงานต่ำที่สุด และจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานปฏิบัติงาน พบว่า ระดับงาน รายได้ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอายุงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานโดยรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 631 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 234 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และการทดสอบค่า F - test ที่ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพบความแตกต่างจะใช้วิธีการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับของแรงจูงใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับของแรงจูงใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

1.1 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ท่านมีความรู้สึกว่างานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ท่านตั้งใจทำงานเสมอจนผู้บังคับบัญชายกย่อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชมเชยหรือให้รางวัลในการปฏิบัติงาน ท่านรู้สึกภูมิใจเมื่อท่านได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่สำคัญจากผู้บังคับบัญชา และผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานยอมรับในความรู้ความสามารถของท่าน

1.2 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านความสำเร็จของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ท่านปฏิบัติไปแล้ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานในหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงานของท่านเมื่อพบว่า มีอุปสรรค ท่านจะพยายามปฏิบัติงานที่รับผิดชอบจนสำเร็จ และผลการปฏิบัติงานของท่านประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

1.3 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปตามกำหนดทำให้ท่านขยันและตั้งใจทำงานมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาความดีความชอบในหน่วยงานของท่านมีความเหมาะสมและเป็นธรรม และท่านมีโอกาสได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

1.4 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ปริมาณงานที่รับผิดชอบที่เหมาะสมจะทำให้ท่านปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีท่านมีความพึงพอใจที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ จากผู้บังคับบัญชา ท่านมีความภูมิใจที่ได้รับมอบหมายให้มีส่วนในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และในการปฏิบัติงานท่านมีส่วนช่วยในการวางแผนและลงมือปฏิบัติ

1.5 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ หน่วยงานของท่านได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานไว้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านได้งานที่ทำท้อและส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ งานที่ท่านรับผิดชอบอยู่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่านทำให้ท่านปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ และท่านจะมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมากขึ้นเมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับมอบหมายงานพิเศษที่ตรงกับความรู้ความสามารถของท่าน

2. ผลการเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า

2.1 ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติแตกต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี แตกต่างกับ ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้ศึกษาอภิปรายดังนี้

1. ด้านการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ท่านมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติเป็นงานที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีต่อสังคม และตั้งใจทำงานเสมอจนผู้บังคับบัญชายกย่องชมเชยหรือให้รางวัลในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชา ภัคศิริ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวง อำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่า (1) บุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวง โดยรวมและจำแนกตามประเภทบุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นบุคลากรประเภทลูกจ้างประจำมีแรงจูงใจในด้านความสำเร็จของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

งานอยู่ในระดับมากที่สุด (2) บุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวงที่มีประเภทบุคลากรแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่พนักงานจ้างตามภารกิจมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จของงานและด้านการยอมรับนับถือมากกว่าพนักงานเทศบาลสามัญและพนักงานจ้างทั่วไปมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จของงานมากกว่าพนักงานเทศบาลสามัญ (3) บุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลแวง ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่สำคัญคือการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ควรให้เป็นไปตามเกณฑ์และมีความยุติธรรม ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่และสนับสนุนความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ผู้บังคับบัญชาควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยให้ความสำคัญในการมอบหมายงานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยยึดหลักความสามารถ ไม่ใช่ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และต้องการได้รับการยกย่องชมเชยแสดงความยินดีให้กำลังใจ การยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชารวมทั้งควรมีการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ

2. ด้านความสำเร็จของงาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ท่านมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ท่านปฏิบัติไปแล้ว และมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงานของท่านเมื่อพบว่ามีอุปสรรค ท่านจะพยายามปฏิบัติงานที่รับผิดชอบจนสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวัลย์ พรหมลธิ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร : ศึกษากรณีสำนักงานเทศบาลเมืองเลย ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 1) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีเพศต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในวันด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) บุคลากรในสำนักงานเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย มีอายุต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในวันด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ ที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 6) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย มีอัตราเงินเดือนแตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการยอมรับนับถือ ที่แตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ อาจเป็นเพราะว่า การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปตามกำหนดทำให้ท่านขยันและตั้งใจทำงานมากขึ้น การมีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาความดีความชอบในหน่วยงานของท่านมีความเหมาะสมและเป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย วงศ์จินตนากรักษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของบุคลากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ผลการศึกษาพบว่าระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของบุคลากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นรายได้คือ ด้านการยอมรับนับถือ ยกย่อง ชมเชย ด้านความก้าวหน้าและโอกาสการเจริญเติบโตในหน้าที่การงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา และด้านเงินเดือน และได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านโดยเจ้าหน้าที่บุคลากรมีแรงจูงใจในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการยอมรับยกย่องและชมเชย ด้านเงินเดือน สวัสดิการและค่าตอบแทน และด้านที่เจ้าหน้าที่บุคลากรมีแรงจูงใจน้อยที่สุดคือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและโอกาสในการเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน ตามลำดับ

4. ความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ปริมาณงานที่รับผิดชอบที่เหมาะสมจะทำให้ท่านปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ ความพึงพอใจที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงาน ใหม่ ๆ จากผู้บังคับบัญชาความภูมิใจที่ได้รับมอบหมายให้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล พิมพ์บุญมา (2554 : บทคัดย่อ) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลนครอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำงานในเทศบาลนครอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานและประเภทของกลุ่มงาน ผลการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มตัวอย่าง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ส่วนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอยู่ในระดับปานกลาง

5. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ อาจเป็นเพราะว่าหน่วยงานของท่านได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานไว้ชัดเจน ได้งานที่ทำทนายและส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีอิสระในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 1) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลยที่มีเพศต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) บุคลากรในสำนักงานเทศบาลเมืองเลยจังหวัดเลย มีอายุต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ ที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 6) บุคลากรสำนักงานเทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย มีอัตราเงินเดือนแตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการยอมรับนับถือ ที่แตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลการเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติแตกต่างกัน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี แตกต่างกับ ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล พิมพ์บุญมา (2554 : บทคัดย่อ) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีประเภทของกลุ่มงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ตำแหน่งหน้าที่การงาน และด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ และตำแหน่งต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ทำการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ที่ให้การอบรม สั่งสอน มอบวิชาความรู้ให้กับผู้ศึกษา มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณครูผู้สอนโรงเรียนชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ได้เสียสละเวลาตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาขอระลึกถึงและขอบพระคุณในความเมตตากรุณา ของท่านเหล่านี้ตลอดไป ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่มีอาจากกล่าวนามได้หมด ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณแรงสนับสนุนและกำลังใจที่ได้รับจากครอบครัว ตลอดจนเพื่อนๆ ที่ทำให้งานศึกษานี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลเวอร์ชัน 7 – 10 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ซี เค แอนด์ เอส โฟโต้สตุดีโอ.
- จำรูญ พรหมสุวรรณ. (2543). การศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของศึกษานิเทศก์ในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- จิตติกา ขาวอ่อน. (2547). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จิรายุส จินซ้าง. (2551). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลราชบุรีบูรณะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เชียวชาญ ทิชนิงค์. (2543). ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ฐานปนา ฉิมไพศาล. (2544). การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและเซเท็กซ์.
- ณัฐเดช จันทรางศุ. (2547). คุณภาพชีวิตการทำงานของกำลังพลกองดุริยางค์ทหารบก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงพร หุตะเสวี. (2544). การศึกษาจุดหมายในอาชีพ แรงจูงใจในการบริหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธูดารดา มุสิกโปดก. (2541). ความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน ศึกษานิเทศน์ ธนาคารอมสิน ภาคพลโยธิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทพพนม เมืองแมน, และสวีส สุวรรณ. (2540). พฤติกรรมองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตยา แจ่มประจักษ์. (2550). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนการสอนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2540). นโยบายการวางแผนหลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ปัญจมาพร พิพัฒน์วงศ์. (2540). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ตามเกณฑ์ในการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะพร สร้อยทอง. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความพึงพอใจการทำงานของข้าราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปิติ วัลยะเพ็ชร. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมกิจการพลเรือนทหารเรือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พยอมน วงศ์สารศรี. (2545). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: พรวานการพิมพ์.
- พิภพ ตระกูลพานิชย์. (2545). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจสายตรวจสถานีตำรวจภูธร ตำบลภูพิงราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). การจัดการใหม่. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วลัยลักษณ์ คำเพ็ญ. (2544). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานธนาคาร: กรณีศึกษานักวิชาการกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วันเพ็ญ พึ่งพิบูลย์. (2548). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงาน กรณีศึกษา สำนักงานประกันสังคม จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิจิตร ศรีสอ้าน และอวยชัย ขบา. (2538). การบริหารงานบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพร วงศ์ศรีโรจน์. (2543). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ศิริพร โอฬารธรรมรัตน์. (2546). การเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน: กรณีศึกษา บริษัท อติเทพ จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิสิทธ์พัฒนา.
- _____, สมชาย หิรัญภิตติ, สุดา วรรณภิมย์, ขวลิต ประภาวานนท์, และสมศักดิ์ วานิชภรณ์. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศรีรัตน์ บุญอุริยะ. (2538). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อแบบผู้นำ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย หิรัญภิตติ, และศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). การบริหารธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สมชาติ คงพิบูล. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, อ้างถึงใน ศรีรัตน์ บุญอุริยะ. (2538).
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2546). การบริหารงานบุคคลยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรัชย์ เทียนขาว. (2545). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี
- สุรเดช สุขสว่าง. (2548). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวรีย์ ศิริโกคาภิมย์. (2546). การวิจัยทางธุรกิจ. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 Change Leadership and Decision Making Behaviors of Administrators in Lam plai mat School group 7 under the jurisdiction of Primary Education Area Office 1, Buriram

วรรณภา ปาปะเก¹
Wannapa Papaekay

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ได้แก่ ผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น 3 ตอนคือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และแบบสอบถามพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา ตามลำดับ

2. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการคัดเลือกทางเลือก และด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา ด้านการนิยามปัญหา ด้านการศึกษาหาทางเลือก และด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .800$, $p = .00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร

Abstract

The objective of this study were to study change leadership and decision making behavior of school administrators. Population and study samples consist of 118 administrators and teachers in Lam plai mat schools group. The study instrument was 3 parts questionnaire included personal data of administrator and teacher, change leadership, and decision making behaviors of school administrators.

The study result revealed that : 1) change leadership of the school administrators as wa whole was at much level. When considered each aspect, they were all at much level which could organize from high to low as following : individual awareness, create prestige, inspiration building, and intellectual stimulation. 2) Decision making behavior of the school administrator as a whole was at much level. When considered each aspect, it was found that they all were at much level which could be organized orderly from high to low as following : selection of alternatives, intellectual stimulation problem identification, alternative study

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

evaluation and improvement. 3) Change leadership of school administrators as a whole showed positive relationship with their decision making behavior at statistically significant level of .05. When considered each aspect, it was found that all aspect of change leadership showed positive relationship with decision making behavior of the school administrator at statistically significant level of .05.

Keywords: change leadership, decision making behavior, school administrator

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอาศัยกำลัง "คน" เป็นกำลังหลัก ซึ่งการจะพัฒนาให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จำเป็นต้องเริ่มจากการสร้างคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ภายใต้เงื่อนไขการแข่งขันของสังคมโลก ทั้งนี้ สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ผลิตบุคลากรที่เต็มพร้อมด้วยศักยภาพ เริ่มตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 11) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

การบริหารเป็นเทคนิคและวิธีการต่างๆที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์กรทางการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการทางการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยทั่วไปคุณลักษณะของผู้บริหารจัดการ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม รู้จักปรับปรุงแก้ไขความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ มีความเข้าใจบุคลิกทั่วไปและเข้าใจสังคมได้ดี มีความอดทนและรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและยอมรับนับถือ ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและความยุติธรรม และที่สำคัญคือ การมีภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (ธ สุนทรายุทธ, 2551 : 325)

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ ลิพแฮมและฮอช (Lipham and Hoch, 1974 : 34 อ้างถึงใน อุบล โสภภาค, 2549 : 2) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จล่งของโครงการต่าง ๆ การสร้างภาวะผู้นำที่ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคน เนื่องจากผู้บริหารทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์จึงต้องส่งเสริมให้เกิดระบบความร่วมมือในองค์กร ทำให้บุคลากรมีความยินดี เต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ความสำเร็จในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำพาการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นผู้สร้างค่านิยม แรงบันดาลใจและความเชื่อ รวมทั้งต้องสื่อสารแก่นของค่านิยมและความเชื่อดังกล่าวสู่ผู้ตาม ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์มีลักษณะการทำงานเป็น ทีม มีการประสานความร่วมมือมีทักษะการติดต่อสื่อสาร มีความรู้ทางการศึกษาเป็นอย่างดี และต้องมีกระบวนการค้นหาและพัฒนาศักยภาพของผู้ตามอย่างเหมาะสม ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีศักยภาพในการวางแผน และบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์การทำงานที่ชัดเจน คิดกลยุทธ์เชิงรุก เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change leader) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน มีความมุ่งมั่นต่อการสร้างภาพใหม่ขององค์กร รวมทั้งเป็นผู้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการตัดสินใจ การแก้ปัญหา

การสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารให้บุคคลในองค์กรเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2548 : 72) สอดคล้องกับภาวะผู้นำที่จำเป็นในยุคการปฏิรูปการศึกษา ที่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดต่าง ๆ ภาวะผู้นำทางการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน อำนาจในการตัดสินใจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร (James Weber 1987 : 42-43 อ้างถึงใน กนกวรรณ วิเชียรเขต 2551 :

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

6) ดังนั้นผู้บริหารกับการตัดสินใจมีความเกี่ยวข้องกัน โดยถือเป็นบทบาทหนึ่งของผู้บริหารที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการทำงานของบุคลากร หากผู้บริหารขาดประสบการณ์ในการทำงาน อาจส่งผลเสียต่อการทำงานได้ นอกจากนี้การตัดสินใจ เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการบริหาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารทุกคนและทุกระดับ การตัดสินใจจำเป็นต้องใช้สติปัญญาและข้อมูลประกอบการพิจารณา ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้ใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล ตลอดจนคาดการณ์ผลที่คาดว่าจะได้รับและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุณสมบัติดังกล่าว จะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารและการตัดสินใจ ศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหารเกิดขึ้นได้จากการหลอมรวมความรู้ จากการวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีการบริหารและการตัดสินใจ รวมทั้งประสบการณ์การบริหารและการตัดสินใจด้วย (Hoy and Miskel 1991 : 94)

จากเหตุผลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อประเมินภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจและการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และสถานศึกษาเข้มแข็ง ให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เบส (Bass, 1994: 20) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นส่วนขยายของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เนื่องจากภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจะเน้นเฉพาะเรื่องการจัดการ หรือการแลกเปลี่ยน ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้นำ ผู้ร่วมงาน และผู้ตาม ซึ่งการแลกเปลี่ยนนี้จะอยู่บนพื้นฐานที่ผู้นำถกเถียงพูดคุยกัน ว่ามีการระบุเงื่อนไขและรางวัลที่ผู้ตามและผู้ร่วมงานจะได้รับ ถ้าพวกเขาทำในสิ่งที่ต้องการสำเร็จ แต่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามมากกว่าการกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยน หรือข้อตกลงธรรมดา พวกเขาจะมีการปฏิบัติในวิถีทางจะนำไปสู่ผลงานที่สูงขึ้น โดยการปฏิบัติในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งหรือมากกว่าที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

การตัดสินใจ (Decision tree) เป็นเทคนิควิธีในการตัดสินใจในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด จากหลายๆ ทางเลือก โดยผู้บริหารจะทำนายโอกาสที่จะเกิดขึ้นหรือความน่าจะเป็นในแต่ละทางเลือกที่ แตกต่างกันไป เมื่อนำผลตอบแทนในแต่ละแขนงการตัดสินใจคูณกับความน่าจะเป็นในแต่ละแขนง การตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจก็สามารถทราบผลของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถทำการตัดสินใจ ในสถานการณ์ที่ต้องเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งและระบุความน่าจะเป็นในอนาคตด้วย โดยมูลค่า ของผลตอบแทนที่จะได้รับนั้น ผู้บริหารจะนำมาใช้ในการพิจารณาจากค่าคาดหวังสูงสุดที่จะได้รับ จากทางเลือกเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจระยะยาวที่มีความสำคัญต่อองค์กรอย่างสูง เนื่องจากองค์กรจะต้องมีการลงทุนในด้าน การเพิ่มแรงงาน เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นต้น ดังนั้นการตัดสินใจทางเลือกที่ให้ประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุดจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสม สำหรับ กระบวนการในการนำแขนงการตัดสินใจมาใช้มีแนวทาง ได้แก่ มีการกำหนดทางเลือกที่ต้องการ ตัดสินใจขึ้นมาก่อนอย่างน้อย 2 ทางเลือก จากนั้นจึงทำการกำหนดเหตุการณ์และความน่าจะเป็น ที่สามารถเกิดขึ้นได้ การกำหนดค่าทางเลือกต่างๆ เป็นตัวเงิน การคำนวณค่าคาดหวังของแต่ละ ทางเลือกและการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ตามลำดับ (Gaither & Frazier, 2002, p.174)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 จำนวน 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างบารมี 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นชาวปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการนิยามปัญหา 2) ด้านการศึกษาหาทางเลือก 3) การคัดเลือกทางเลือก 4) การปฏิบัติตามทางเลือก 5) การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า เอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามตามที่มีในเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์และความถูกต้องให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
4. ผู้ศึกษาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของคำถามแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามคำแนะนำ โดยปรับปรุงด้านภาษา และเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครู ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.977
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้กับประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 118 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมาถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาตถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และหนังสือขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ เพื่อเก็บ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ส่งต่อโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมทั้งประสานงานกับผู้บริหารในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการติดตามเพื่อขอรับแบบสอบถามกลับคืน ซึ่งได้รับคืนทั้งหมด 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาป้อนลงคอมพิวเตอร์ เพื่อการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษา ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	25	21.20
หญิง	93	78.80
รวม	118	100.00

ตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 และเพศชาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
25 – 35 ปี	17	14.40
36 – 45 ปี	7	5.90
46 – 55 ปี	45	38.10
56 ปีขึ้นไป	49	41.50
รวม	118	100.00

ตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 56 ปี ขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 รองลงมา คือ มีอายุ 46-55 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 มีอายุ 25 – 35 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 และมีอายุ 36 – 45 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา

ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครูผู้สอน	107	90.7
ผู้บริหารสถานศึกษา	11	9.30
รวม	118	100.00

ตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน ลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการสร้างบารมี	4.10	.49	มาก	2
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.04	.44	มาก	3
3. ด้านการกระตุ้นเชิงปัญญา	3.98	.36	มาก	4
4. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	4.11	.50	มาก	1
รวม	4.04	.44	มาก	

ตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$ $\sigma = .44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการสร้างบารมี

ด้านการสร้างบารมี		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดแนวความคิดสู่การปฏิบัติ	3.99	.38	มาก	7
2.	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการปฏิบัติงาน	4.07	.43	มาก	6
3.	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ และความมุ่งมั่นตั้งใจการปฏิบัติงานให้สำเร็จ	4.26	.59	มาก	3
4.	ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม	4.10	.49	มาก	5
5.	ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ แม้ในสถานการณ์วิกฤติ	4.43	.49	มาก	1
6.	ผู้บริหารสร้างเสริมความภาคภูมิใจ และความมั่นใจของผู้ร่วมงาน	4.31	.60	มาก	2
7.	ผู้บริหารเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.16	.54	มาก	4
รวม		4.10	.49	มาก	

ตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างบารมี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$ $\sigma = .49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ แม้ในสถานการณ์วิกฤติ ($\mu = 4.43$ $\sigma = .49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดแนวความคิดสู่การปฏิบัติ ($\mu = 3.99$ $\sigma = .38$)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค	4.22	.57	มาก	3
2.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ	4.44	.63	มาก	1
3.	ผู้บริหารแสดงความเชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงาน สามารถทำงานได้สำเร็จ บรรลุเป้าหมาย	4.17	.54	มาก	5
4.	ผู้บริหารสร้างเสริมให้ผู้ร่วมงานกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาองค์ร่วมกัน	4.17	.38	มาก	4
5.	ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	4.04	.59	มาก	6
6.	ผู้บริหารแสดงการยอมรับและชื่นชมต่อผู้ร่วมงานเมื่อปฏิบัติได้สำเร็จ บรรลุเป้าหมาย	4.17	.54	มาก	5
7.	ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีการทำงานเป็นทีม และเล็งเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน	3.96	.52	มาก	7

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ		μ	σ	แปลผล	อันดับ
8.	ผู้บริหารสร้างเสริมให้ผู้ร่วมงานมีเจตคติที่ดีในการทำงาน	4.24	.58	มาก	2
9.	ผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการทำงานชัดเจน	3.96	.52	มาก	7
10.	ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ร่วมงาน ในการทำงานและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ	3.96	.65	มาก	8
11.	ผู้บริหารสร้างเสริมให้ผู้ร่วมงานมองเห็นและตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและเพื่อนร่วมงาน	4.22	.57	มาก	3
รวม		4.04	.44	มาก	

ตารางที่ 6 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$ $\sigma = .44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ ($\mu = 4.44$ $\sigma = .63$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างเสริมให้ผู้ร่วมงานมีเจตคติที่ดีในการทำงาน ($\mu = 3.90$ $\sigma = .45$)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา

ด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารมีแนวคิดและวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	3.72	.45	มาก	6
2.	ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน	3.84	.36	มาก	5
3.	ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ และหลากหลายในการแก้ปัญหา	4.05	.59	มาก	2
4.	ผู้บริหารเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นตามหลักของเหตุผล	3.95	.63	มาก	4
5.	ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน เป็นเรื่องท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะร่วมกันแก้ปัญหา	3.98	.36	มาก	3
6.	ผู้บริหารพิสูจน์ให้ผู้ร่วมงานเห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ ด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมงาน	4.11	.50	มาก	1
รวม		3.98	.36	มาก	

ตารางที่ 7 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.98$ $\sigma = .44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารพิสูจน์ให้ผู้ร่วมงานเห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ ด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ($\mu = 4.11$ $\sigma = .50$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีแนวคิดและวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\mu = 3.72$ $\sigma = .45$)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน โดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.90	.45	มาก	5
2.	ผู้บริหารมอบหมายงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของศักยภาพของแต่ละบุคคล	4.00	.39	มาก	4
3.	ผู้บริหารให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล	3.83	.64	มาก	7
4.	ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนผู้ร่วมงานได้พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล	4.17	.54	มาก	2
5.	ผู้บริหารให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน	4.11	.50	มาก	3
6.	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้มีกิจกรรมร่วมกัน	4.25	.58	มาก	1
7.	ผู้บริหารมีการสื่อสารและรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน	4.11	.50	มาก	3
8.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่	3.89	.57	มาก	6
รวม		4.11	.50	มาก	

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 8 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$ $\sigma = .50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้มีกิจกรรมร่วมกัน ($\mu = 4.25$ $\sigma = .58$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล ($\mu = 3.83$ $\sigma = .64$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน ลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายด้าน

พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านการนิยามปัญหา	4.17	.54	มาก	2
2.	ด้านการศึกษาหาทางเลือก	4.11	.32	มาก	3
3.	ด้านการคัดเลือกทางเลือก	4.25	.43	มาก	1
4.	ด้านการปฏิบัติตามทางเลือก	4.25	.43	มาก	1
5.	ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข	4.05	.23	มาก	4
รวม		4.11	.32	มาก	

ตารางที่ 9 พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$ $\sigma = .32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดเลือกทางเลือก และด้านการกระตุ้นชาวปัญญา ($\mu = 4.25$ $\sigma = .43$) ด้านการนิยามปัญหา ($\mu = 4.17$ $\sigma = .54$) ด้านการศึกษาหาทางเลือก ($\mu = 4.11$ $\sigma = .32$) และด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ($\mu = 4.05$ $\sigma = .23$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการตัดสินใจ ด้านการนิยามปัญหา

ด้านการนิยามปัญหา		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	เมื่อเกิดปัญหาภายในโรงเรียน ผู้บริหารมีการจำแนกสาระสำคัญและจัดลำดับของปัญหา	4.17	.54	มาก	1
2.	เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้ความสำคัญและสืบค้นสาเหตุของปัญหา	4.11	.62	มาก	3
3.	เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารได้ทำความเข้าใจต่อปัญหานั้น ๆ	4.04	.59	มาก	4
4.	ผู้บริหารใช้วิจารณ์ญาณในการระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหานั้น ๆ	4.11	.50	มาก	2
รวม		4.17	.54	มาก	

ตารางที่ 10 พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิยามปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$ $\sigma = .54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ เมื่อเกิดปัญหาภายในโรงเรียน ผู้บริหารมีการจำแนกสาระสำคัญและจัดลำดับของปัญหา ($\mu = 4.17$ $\sigma = .54$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารได้ทำความเข้าใจต่อปัญหานั้น ๆ ($\mu = 4.04$ $\sigma = .59$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการตัดสินใจ ด้านการศึกษาหาทางเลือก

ด้านการศึกษาหาทางเลือก		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารศึกษาและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา	4.04	.44	มาก	4
2.	ผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักในการแก้ปัญหาชัดเจนและเหมาะสม	3.97	.51	มาก	5
3.	ผู้บริหารร่วมระดมสมองกับผู้ร่วมงานทุกฝ่ายก่อนตัดสินใจ	4.10	.49	มาก	3
4.	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานทุกฝ่าย	4.15	.64	มาก	2
5.	ผู้บริหารใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา ก่อนตัดสินใจดำเนินการ	4.23	.42	มาก	1
6.	ผู้บริหารกำหนดวิธีการแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ ประกอบกับสภาพแวดล้อมทั่วไป	3.84	.50	มาก	6
7.	ผู้บริหารกำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน และถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงานเข้าใจโดยทั่วถึง	3.83	.50	มาก	7
รวม		4.11	.32	มาก	

ตารางที่ 11 พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการศึกษาหาทางเลือก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11$ $\sigma = .32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ผู้บริหารใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา ก่อนตัดสินใจดำเนินการ ($\mu = 4.23$ $\sigma = .42$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน และถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงานเข้าใจโดยทั่วถึง ($\mu = 3.83$ $\sigma = .50$)

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการตัดสินใจ ด้านการคัดเลือกทางเลือก

ด้านการคัดเลือกทางเลือก		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารคัดเลือกทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากข้อมูลและข้อเท็จจริง	3.91	.44	มาก	4
2.	ผู้บริหารนำสารสนเทศมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ	3.91	.44	มาก	
3.	ผู้บริหารยึดหลักกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ด้วยความละเอียดและรอบคอบ	4.25	.43	มาก	2
4.	ผู้บริหารคัดเลือกทางเลือก โดยพิจารณาจากงบประมาณ บุคลากร ซึ่งไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและกฎระเบียบทางราชการ	4.25	.57	มาก	3
5.	ผู้บริหารเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งที่เชื่อมั่นว่าดีที่สุด	4.43	.49	มาก	1
รวม		4.25	.43	มาก	

ตารางที่ 12 พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกทางเลือก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$ $\sigma = .43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ผู้บริหารเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งที่เชื่อมั่นว่าดีที่สุด ($\mu = 4.43$ $\sigma = .49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารคัดเลือกทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากข้อมูลและข้อเท็จจริง และผู้บริหารนำสารสนเทศมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\mu = 3.91$ $\sigma = .44$)

]

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติตามทางเลือก

ด้านการปฏิบัติตามทางเลือก		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารปฏิบัติตามทางเลือกที่ตัดสินใจเลือกแล้ว	4.29	.60	มาก	3
2.	ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	4.32	.46	มาก	1
3.	ผู้บริหารกำหนดขอบข่ายการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.32	.46	มาก	1
4.	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียนอย่างเหมาะสม	4.11	.32	มาก	6
5.	ผู้บริหารมีการบริหารงานเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนของแผนปฏิบัติงาน	4.18	.39	มาก	4
6.	ผู้บริหารดำเนินงานต่าง ๆ อย่างคล่องตัวไม่ล่าช้า	4.17	.54	มาก	5
7.	ผู้บริหารมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และประชุมผู้ร่วมงานที่เกี่ยวข้องในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ	4.30	.59	มาก	2
8.	ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบสม่ำเสมอ	3.94	.55	มาก	8
9.	ผู้บริหารช่วยประสานงานระหว่างครูกับผู้ปกครอง	4.05	.23	มาก	7
รวม		4.25	.43	มาก	

ตารางที่ 13 พบว่า พฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตามทางเลือก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$ $\sigma = .43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน และผู้บริหารกำหนดขอบข่ายการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\mu = 4.32$ $\sigma = .46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบสม่ำเสมอ ($\mu = 3.94$ $\sigma = .55$)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

ด้านการประเมินและปรับปรุงแก้ไข		μ	σ	แปลผล	อันดับ
1.	ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ	3.98	.52	มาก	5
2.	ผู้บริหารใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ประกอบการประเมินผลงานได้อย่างเหมาะสม	3.98	.36	มาก	4
3.	ผู้บริหารมีการประเมินผลงานโดยพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการประเมิน	4.05	.23	มาก	3
4.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้รายงานความก้าวหน้าและประเมินผลงานของตนเอง	4.23	.42	มาก	2
5.	ผู้บริหารนำผลการประเมินประกอบเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงงานภายในโรงเรียน	4.24	.43	มาก	1
รวม		4.05	.23	มาก	

ตารางที่ 14 พบว่า พฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินและปรับปรุงแก้ไข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.05$ $\sigma = .23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารนำผลการประเมินประกอบเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงงานภายในโรงเรียน ($\mu = 4.24$ $\sigma = .43$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ ($\mu = 3.98$ $\sigma = .52$) และ ผู้บริหารใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ประกอบการประเมินผลงานได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 3.98$ $\sigma = .36$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
X ₁	.372*	.667*	.431*	.431*	.457*	.667*
X ₂	.462*	.800*	.564*	.564*	.547*	.800*
X ₃	.310*	.516*	.397*	.397*	.694*	.516*
X ₄	.461*	.276*	.323*	.372*	.436*	.276*
X	.462*	.800*	.564*	.564*	.547*	.800*

ตารางที่ 15 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการตัดสินใจโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้า สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา ตามลำดับ

2. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการคัดเลือกทางเลือก และด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา ด้านการนิยามปัญหา ด้านการศึกษาหาทางเลือก และด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .800, p = .00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีบางประเด็นควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ บาส (1987 : 20) ที่กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นผู้คนที่ทำให้ผู้ตามอยู่เหนือกว่าความสนใจในตนเอง ผ่านทางการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา หรือการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้นำจะยกระดับบุคลิกภาพและอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ การบรรลุสิ่งจะแห่งตน ความเจริญรุ่งเรือง ของสังคม องค์การและผู้อื่น นอกจากนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะช่วยกระตุ้นความหมายของงานในชีวิตของผู้ตามให้สูงขึ้นอาจจะขึ้นหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความต้องการทางศีลธรรมให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สูงขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีอุดมการณ์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะครูผู้สอน อีกทั้งยังกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้สำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม

2. พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนลำปลายมาศ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ ชมัยพร ต้นชะเอม (2553) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเขตที่ตั้ง ประสบการณ์ และช่วงชั้น ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน สอดคล้องกับ พระครูวิจิตรธรรมสาธก (ชาญชัย ขุนคำ) (2554) ที่ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของ ครู บุคลากร และนักเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารจัดการโรงเรียน และศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารจัดการ 7 งาน คือ ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจโดยผู้บริหารคนเดียวอยู่ในระดับมาก, ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจโดยผู้บริหารคนเดียวภายหลังได้รับข้อมูลจากผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก, ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมพิจารณาปัญหาโดยปรึกษาทีละคนแล้วผู้บริหารตัดสินใจอยู่ในระดับมาก, ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมพิจารณาปัญหาเป็นกลุ่มแล้วผู้บริหารตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด, ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมพิจารณาปัญหาและตัดสินใจผู้บริหารจะได้รับการตัดสินใจและนำไปปฏิบัติโดยผู้ร่วมตัดสินใจรับผิดชอบและสนับสนุนเต็มที่อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การตัดสินใจยังเป็นวิธีที่สามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายองค์การ ดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักอยู่เสมอว่าการตัดสินใจมิใช่เป็นเป้าหมายในตัวของมันเอง แต่เป็นเพียง แนวทางหรือเครื่องมือที่จะทำให้การบริหารสามารถประสบความสำเร็จลงได้ นอกจากนี้สิ่งสำคัญ ของการตัดสินใจที่ผู้บริหารจะต้องเริ่มต้น คือ การค้นหาวิธีการและแนวทางการปฏิบัติที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นขั้นตอน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทั้งโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ กนกวรรณ วิเชียรเขต (2551) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยรวมและรายด้าน ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่าการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สามารถตัดสินใจในการบริหารงานภายในสถานศึกษา ด้วยวิสัยทัศน์ที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกระจายอำนาจการบริหารให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1. การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

1.1 ด้านการสร้างบารมี ผู้บริหารควรสร้างวิสัยทัศน์และถ่ายทอดแนวคิดที่ดีสู่การปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงานได้รับทราบอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างเสริมให้ผู้ร่วมงานเกิดเจตคติที่ดีในการทำงาน ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ด้านการกระตุ้นชาวปัญญา ผู้บริหารควรมีแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และเปิดโอกาสรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นตามหลักของเหตุผล

1.4 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล แม้ผู้บริหารจะสร้างบรรยากาศที่ดีภายในสถานศึกษา แต่สิ่งที่สำคัญประหนึ่ง คือ การที่ผู้บริหารดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกผูกพัน กลายเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรทำความเข้าใจต่อปัญหา และสืบค้นสาเหตุของปัญหาก่อนตัดสินใจ โดยกำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน จากนั้นก็ถ่ายทอดให้ผู้ร่วมงานเข้าใจโดยทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรมีการศึกษาการบริหารความขัดแย้งภายในสถานศึกษากับพฤติกรรมตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิเชียรเขต. (2551). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2548). การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ : เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร : วิชั่น พรินท์แอนด์มีเดีย
- อุบล โสภภาค. (2549). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Bass, Bernard M. and Avolio, Bruce J. (1994). **Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership**. Thousand Oaks: Sage Publication
- Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. (1991). **Educational Administration**. Singapore. McGraw Hill International Editions.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารงานงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 Budget Management of Sadao Sai-ngam Schools Group under the jurisdiction of Primary Education Area Office 3

กาญจนารัตน์ ศรีมรงค์¹
Kanchanarat Srinarong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานงบประมาณของครู กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 140 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน และด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ และด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหาร งานงบประมาณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this study were to study and compare budget management situation of teachers as classified by educational level and school size. The study sample were 140 teachers of Sadao Sai-ngam Schools Group selected by simple random sampling. The sample size was determined by Krejcie & Morgan. The study instrument was questionnaire with IOC between .60 – 1.00 and reliability of .95. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one way ANOVA.

The study results revealed that 1) budget management of Sadao Sai-ngam Schools Group as a whole was at much level. When considered each aspect found that they were all at much level as organized from high to low included financial management ,accounting management, resource recruitment and educational investment, material and asset management, budget allocation, monitoring and evaluation, money usage report, performance ,and preparation and proposal for a budget. 2) The opinion of teachers with different educational level to budget management of the schools as a whole was not different. When considered each aspect found that preparation and proposal for a budget and resource recruitment and educational investment showed statistically significant different at .05. The others were not different. 3) The opinion of teacher in different school size to budget management of the schools both as a whole and each aspect were not different.

Keywords : budget management, Sadao Sai-ngam Schools Group

บทนำ

งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นรวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในทุกด้าน เน้นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นประเด็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 30 (5) บัญญัติว่า การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น สำหรับแผนการกระจายอำนาจได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดมาตรการเพื่อเร่งสร้างวินัยทางการเงินการคลังทั้งในด้านรายได้และรายจ่าย ตลอดจนการเร่งสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเข้าไปมีบทบาทการตรวจสอบการบริหารการคลังของท้องถิ่นและมาตรการในการกำกับดูแลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบแห่งความเป็นอิสระของท้องถิ่น (วุฒิสสาร ต้นไชย, 2547: 35)

จากแนวทางดังกล่าวส่งผลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานตามโครงสร้างการกระจายอำนาจที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และให้จัดสรรเงินอุดหนุนแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน รวมทั้งให้จัดเงินสมทบแก่ผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ และจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรต่างๆ ในสังคมนั้นเป็นพันธกิจสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งจะต้องพัฒนาให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่กำหนดและพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระและมีความเข้มแข็ง (พนม พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ 2546 : 118-145) และจากงานวิจัยของเชษฐา ชาญพานิชย์ (2548 : 1-2) ได้สรุปไว้ว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การจัดการศึกษาในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานตามโครงสร้างการกระจายอำนาจเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึง จำเป็นต้องใช้ระบบงบประมาณใหม่เป็นกลไก/เครื่องมือที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้โรงเรียนดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดสรรงบประมาณที่ดี คือ หลักความเป็นธรรม (Equity) เป็นการจัดสรรงบประมาณในจำนวนที่เท่ากันให้กับผู้เรียนที่มีลักษณะความต้องการความจำเป็นแบบเดียวกัน เพื่อให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกันตามหลักความเสมอภาคเป็นการจัดสรรงบประมาณโดยพิจารณาจากความแตกต่างในคุณลักษณะของโรงเรียน โดยโรงเรียนที่มีคุณลักษณะเหมือนกันควรจะได้รับงบประมาณเท่าเทียมกัน ส่วนโรงเรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันเนื่องจากขนาดและที่ตั้งของโรงเรียนควรจะได้รับงบประมาณที่แตกต่างกัน หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) การจัดสรรงบประมาณจำเป็นต้องคำนึงถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายสำคัญการศึกษาภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและเกิดประสิทธิผล หลักความพอเพียง (Adequacy) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาจำเป็นต้องจัดสรรให้พอเพียงสำหรับผู้เรียน และงานวิจัยของดำรงค์ โตโย (2557 : 76) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวม 3 ลำดับ คือ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน และด้านการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

สำหรับการจัดการด้านงบประมาณ ในปัจจุบันใช้หลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Management) มุ่งเน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก มีการวัดผลและค่าใช้จ่ายอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีวิธีการทำงานที่รวดเร็วและคล่องตัว เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในการจัดทำงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานนั้น สำนักงบประมาณได้กำหนดมาตรการขึ้นเพื่อประกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐจะนำงบประมาณไปใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการดำเนินงานกำหนดมาตรการที่เรียกว่า "มาตรฐานการจัดทำทางการเงิน 7 ประการ" (7 Hurdles) ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การคำนวณต้นทุนผลผลิต การบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารสินทรัพย์ การตรวจสอบภายใน (สายชล เพชรตระหง่าน , 2554 : 1)

สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมีการจัดการผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 39) มีความสำคัญยิ่งต่อระบบการศึกษาที่กำลังมีการปฏิรูปการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ความเท่าเทียมกันมีความสำคัญต่อการพิจารณาคุณภาพการศึกษาและกระบวนการติดตาม ประเมินผล อีกทั้งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลักดันเอื้ออำนวย ส่งเสริมให้กระบวนการปฏิรูปการศึกษารุดผลได้โดยมีอุปสรรคและปัญหาน้อยที่สุดและช่วยลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ในโอกาสและการได้รับการบริการทางการศึกษา การรวมศูนย์อำนาจ การอาศัยรูปแบบเดียวในการปฏิบัติภารกิจภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างหลากหลาย (ชัยอนันต์ สมุทวานิช, 2543 : 1-2)

สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรธรรม เขต 3 เนื่องจากการบริหารงบประมาณโรงเรียนในปัจจุบัน ยังพบปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านงบประมาณนั้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด หรืออยู่ในกรอบของกฎ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญระเบียบ แนวปฏิบัติ หรือคู่มือการปฏิบัติงานด้านงบประมาณนั้นมักจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขอยู่เป็นประจำจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่จะปฏิบัติเป็นอย่างดี อีกทั้งผู้บริหารก็ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และทันต่อเหตุการณ์ จึงจะสามารถบริหารงบประมาณของโรงเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จได้ แต่ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น โรงเรียนแทบทุกแห่ง ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านงบประมาณ การเงิน บัญชี พัสดุ โดยตรงอยู่จำนวนมาก (เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา, 2560 : ออนไลน์)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้อย่างดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานงบประมาณของครูกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ข้อมูลกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ
3. แนวคิดการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา
4. วรรณกรรมตัวแปรอิสระได้แก่ วุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 219 คน จาก 8 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 140 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970:610) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอบถามการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูใน กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ใน 7 ด้านประกอบด้วย ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าวิจัย" ครั้งที่ 6

"นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย"

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา ตามแนวคิดของ ภารตี อนันต์นาวี (2551 : 286) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของของลิเคิร์ต (Likert)
3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00
6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับครูจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 140 คน โดยชี้แจง วัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไพรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ วุฒิกการศึกษาและขนาดโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไพรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยหาค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้(บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 11)
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบ การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไพรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

และจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) แล้วนำกลับด้วยรูปตารางและประมวลผลด้วยการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Item - Objective Congruence : IOC)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency : f)

2.2 ร้อยละ (Percentage: P)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบค่าที (t-test of Independent Samples)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานงบประมาณกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X}$ = 4.28; S.D.= 0.71) ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X}$ = 4.18; S.D.= 0.65) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.16; S.D.= 0.75) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X}$ = 4.16; S.D.= 0.72) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.13; S.D.= 0.69) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 4.11; S.D.= 0.66) และด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.05; S.D. = 0.75)

1.1 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05; S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนของงบประมาณประจำปี ($\bar{X}$ = 4.28; S.D. = 0.81) มีการจัดทำ แผนกลยุทธ์ และ แผนพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.11; S.D.= 0.60) และมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาอุปสรรค เพื่อใช้ เป็นข้อมูลประกอบการขอตั้งงบประมาณประจำปี ($\bar{X}$ = 4.09; S.D. = 0.80) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและขอของงบประมาณประจำปี ($\bar{X}$ = 3.91; S.D. = 0.71)

1.2 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดสรรงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13; S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการบริหารเน้นการพัฒนางานในอนาคต เพื่อให้ เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.29; S.D. = 0.67) มีการวางแผนด้านการติดตามตรวจสอบการจัดเตรียมงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.21; S.D. = 0.69) และมีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานหรือโครงการอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ =

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4.18; S.D. = 0.68) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอขอใช้งบประมาณ ($\bar{X} = 3.91$; S.D. = 0.73)

1.3 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$; S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ มีการติดตามแผนปฏิบัติการประจำปี แผนกลยุทธ์ และแผนพัฒนางบประมาณ ($\bar{X} = 4.23$; S.D. = 0.70) มีการรายงานผลเป็นรายไตรมาส รายปี ตามผลที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน ทั้งส่วนที่เป็น ผลผลิตผลลัพธ์ของแผนงาน / โครงการ ($\bar{X} = 4.23$; S.D. = 0.65) และ มีการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.19$; S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับมีการตรวจสอบหลักฐานการขอเบิกจ่ายเงินทุกรายการที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น หลักฐานการขอเบิกซึ่งต้องได้รับการอนุมัติเบิกจ่ายจากผู้มีอำนาจก่อนหรือหลักฐานใบสำคัญคู่จ่าย ($\bar{X} = 3.89$; S.D. = 0.59)

1.4 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$; S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากรทางการศึกษาและโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาทราบรายการทรัพย์สินของโรงเรียน เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน ($\bar{X} = 4.28$; S.D. = 0.79) มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.25$; S.D. = 0.70) และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนเพื่อพิจารณาให้กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.17$; S.D. = 0.79) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผล การดำเนินงานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.09$; S.D. = 0.86)

1.5 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$; S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบมีการควบคุม ติดตาม กำกับการใช้งบประมาณ ($\bar{X} = 4.39$; S.D. = 0.69) มีการดำเนินการรับเงินเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.36$; S.D. = 0.58) และมีการดำเนินการนำส่งเงินเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.34$; S.D. = 0.78) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการดำเนินการเก็บรักษาเงินเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.10$; S.D. = 0.74)

1.6 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$; S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการบันทึกบัญชีครุภัณฑ์เป็นสินทรัพย์เป็น ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.46$; S.D. = 0.59) มีการดำเนินการจัดทำรายงานประเภทเงินคงเหลือ ($\bar{X} = 4.32$; S.D. = 0.66) และมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานหรือเอกสารที่จำเป็นเพื่อใช้ในการลงบัญชีมีการอนุมัติก่อนจ่ายทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.23$; S.D. = 0.74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการดำเนินการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีถูกต้องครบถ้วน เชื่อถือได้ ($\bar{X} = 4.04$; S.D. = 0.66)

1.7 การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$; S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการจัดเก็บ จำหน่ายและการใช้พัสดุ และทรัพย์สินถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ($\bar{X} = 4.29$; S.D. = 0.51) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี ($\bar{X} = 4.28$; S.D. = 0.89) และมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานพัสดุอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.27$; S.D. = 0.86) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการจัดทะเบียนคุมสินทรัพย์ การแก้ไขและกระทบบยอดคงเหลือทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.93$; S.D. = 0.62)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานงบประมาณของครูกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ และ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน และด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ และด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่องการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา คือ การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การแสดงบัญชีรายรับและรายจ่าย การจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงาน การบริการอาหารกลางวันเหมาะสม มีการสรุปค่าใช้จ่ายในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดหารายได้เพื่อพัฒนาโรงเรียน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญทัย สุระมูล (2550 : 89-90) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอบุรฉาน เขต 2 พบว่า 1. ข้าราชการครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอบุรฉาน เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

2.1 ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนของงบประมาณประจำปี มีการจัดทำ แผนกลยุทธ์ และ แผนพัฒนาโรงเรียน และมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาอุปสรรคเพื่อใช้ เป็นข้อมูลประกอบการขอตั้งงบประมาณประจำปี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิติพร อาธิเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่การเงินมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงาน งบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่พบมากที่สุดคือ ด้านการจัดทำและเสนอ ของงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและตรวจสอบติดตามประเมินผล และด้านที่ พบน้อยที่สุดคือด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการบริหารเน้นการพัฒนางานในอนาคตเพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด มีการวางแผนด้านการติดตามตรวจสอบการจัดเตรียมงบประมาณ และมีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานหรือโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญทัย สุระมุล (2550 : 89-90) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า 1. ข้าราชการครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการติดตามแผนปฏิบัติการประจำปี แผนกลยุทธ์ และแผนพัฒนางบประมาณ มีการรายงานผลเป็นรายไตรมาส รายปี ตามผลที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน ทั้งส่วนที่เป็น ผลผลิตผลลัพธ์ของแผนงาน / โครงการ และ มีการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติที่สนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพย์สินอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิติพร อาธิเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่การเงินมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงาน งบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่พบมากที่สุดคือ ด้านการจัดทำและเสนอ ของงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและตรวจสอบติดตามประเมินผล และด้านที่ พบน้อยที่สุดคือด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.4 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทราบรายการทรัพย์สินของโรงเรียน เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนเพื่อพิจารณาให้กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิยะดา อริยะวงศ์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานงบประมาณตามความคิดเห็นของ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูการเงิน พัสดุ และ เจ้าหน้าที่การเงิน หัวหน้าฝ่าย และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีต่อการบริหารงานงบประมาณของ สถานศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการ บริหารพัสดุ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริหารการเงิน มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการบริหารการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบมีการควบคุมติดตาม กำกับการใช้งบประมาณ มีการดำเนินการรับเงินเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน และมีการดำเนินการนำส่งเงินเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญทัย สุระมุล (2550 : 89-90) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า 1. ข้าราชการครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านการบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการบันทึกบัญชีครุภัณฑ์เป็นสินทรัพย์เป็น ปัจจุบัน มีการดำเนินการจัดทำรายงานประเภทเงินคงเหลือ และมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานหรือเอกสารที่จำเป็นเพื่อใช้ในการลงบัญชีมีการอนุมัติก่อนจ่ายทุกครั้ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิติพร อาธิเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่การเงินมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงาน งบประมาณในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่พบมากที่สุดคือ ด้านการจัดทำและเสนอ ของงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและตรวจสอบติดตามประเมินผล และด้านที่พบน้อยที่สุดคือด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.7 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความคิดเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีการจัดเก็บ จำหน่ายและการใช้พัสดุและทรัพย์สินถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปี และมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานพัสดุอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญทัย สุระมุล (2550 : 89-90) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า 1. ข้าราชการครูมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ และ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญทัย สุระมุล (2550 : 89-90) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูการเงินมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและด้าน การวางแผนงบประมาณ และการรายงานทรัพย์สินทางการเงินและผลการดำเนินงานมีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง การบริหาร การเงินและการควบคุมงบประมาณไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณของกลุ่มโรงเรียนสะเดา-ไทรงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สีสีข่อยเปียะ มือแยบาสอ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามตัวแปรบุคลากรที่รับผิดชอบงานงบประมาณและตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ สาคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ อาจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี ผู้ทรงคุณวุฒิ มีส่วนให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.,
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องระบบบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากร สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เชษฐา ขาญพานิชย์. (2548). สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียน ประถมศึกษาในอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดำรงค์ ไตโย. (2557). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดงานเขตพื้นที่ การศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บุญทัย สุรมูล. (2550). การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปิติพร อาธิเวช. (2557). สภาพ ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี.
- ปิยะดา อริยะวงศ์. (2557). สภาพการบริหารงานงบประมาณตามความคิดเห็นของบุคลากรทาง การศึกษาของสถานศึกษาใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. สารนิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ. (2546). รวมกฎหมายการศึกษา เข้าสู่โครงสร้างใหม่กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : วัฒนา พานิช.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มนต์ศรี.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2547). ศึกษาผลกระทบต่อภาคประชาชนจากการจัดบริการสาธารณะ: องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นตาม นโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การ บริหารส่วนตำบล (อบต.). นนทบุรี : ดิจิตอลเวิลด์ก๊อปปี.
- สายชล เพชรตระหง่าน. (2554). โครงการพัฒนาตัวชี้วัด : การใช้จ่ายงบประมาณของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สถาบัน พัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.
- สีดีซอปีเยาะ มือแยบาสอ. (2557). การบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

บทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

Role of Participation on Education Management of Educational Institution Commission
of Primary School, Lahansai District, Burirum Province

มนตรี ดวงนิล¹
Montree Duangnil

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับและเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1.คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริหารงานทั่วไป รองลงมาคือ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และด้านงานวิชาการ เป็นอันดับสุดท้าย 2.คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการศึกษา, สถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to find and compare role of participation on education management of educational institution commission of primary school, Lahansai district, Burirum province as classified by school size. The 105 samples were Educational Institution commission of primary School, Lahansai district, Burirum province. The instrument used in the research was a checklist and 5 rating scales questionnaires and the reliability was 0.94. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and F -test.

The results of the study revealed that:

- 1) Participation on education management of educational institution commission of primary school, Lahansai district, Burirum province as a whole and each aspect were at much level. When considered each aspect found that the highest was general administration aspect, followed by budget administration aspect personnel administration aspect and academic administration aspect was at last.
- 2) Educational institution commission of primary school, Lahansai district, Burirum province as classified by school size, both overall and each aspect were no different.

Keywords: participation, education management, educational institution

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน และการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานของบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การจัดการศึกษามีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนที่จัดบริการสาธารณะย่อมมีอิสระในการบริหารทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีอิสระ มีความเข้มแข็งในการบริหาร เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติต่อไป ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ และความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนและสามารถดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด รวมทั้งการดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามแผน และให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ (ภารดี อนันต์นารี, 2551 : 279) โดยภายในปี 2561 ให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตร และเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง ดี และมีใจรักเป็นครู คณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษาด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 11-12) จากผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการจัดการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมรวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา แม้จะได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการการศึกษา พ.ศ.2550 แล้ว แต่หน่วยงานปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว 381 แห่ง การจัดการศึกษาของเอกชนยังไม่มี การขยายตัวเท่าที่ควรในปี 2550 สัดส่วนนักเรียนเอกชนขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษามีเพียงร้อยละ 17.8 และ 17.1 ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการและสถาบันต่าง ๆ มีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนน้อยมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 6) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ภายใต้กรอบงาน 4 งานหลัก คือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารงบประมาณ และบริหารงานทั่วไปเพราะถ้าได้ทราบบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้านก็จะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงวิธีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลไปยังความสำเร็จในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อหาระดับบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษา โดยใช้กรอบการบริหารงานสถานศึกษาจำนวน 4 งาน ตามกรอบการบริหารงานพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กัลยาณี อุบลเจริญ, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 มีความเห็นว่าบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมเป็นรายด้านทุกด้าน และรายข้อเกือบทุกข้อ ยกเว้นในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันของชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการมีความเห็นว่ามียุทธศาสตร์ในระดับมาก
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้าน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีบทบาทการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

วิกุล พรหมโสภณ, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ดังกล่าว พบว่า การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการ จำแนกตามระดับช่วงชั้นการจัดการเรียนการสอน และขนาดของโรงเรียน ตามภาระงาน 4 ด้าน โดยรวมไม่แตกต่างกันและประการสุดท้าย คณะกรรมการให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมการเรียนการสอนด้านวิชาชีพในโรงเรียน ควรจัดประชุมอบรม หรือสัมมนาคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ควรให้

อำนาจ พงษ์เสื่อ, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากบุคคลภายนอก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ผลการวิจัยพบการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนมีขนาดต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน แตกต่างกันไป

อิศรา บุชาบุญ, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาได้แก่ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ 2) ครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อหาระดับและเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต(Likert) เกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบ 5

ตัวเลือก ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้ 1.ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศาสตราจารย์ ดร.วิมลพรรณ นามะณี ศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นศึกษา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน ในการขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล 2. นำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาตถึงผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นประชากรตัวอย่างด้วยตนเอง การจัดทำข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้ 1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน 105 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์พบว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 2. นำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมาย และสมมติฐานของการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระดับบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) 2. เปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่

ผลการวิจัย

ตารางที่แสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมดังนี้

การบริหารในสถานศึกษา	N = 105		ระดับ	อันดับ
	μ	σ		
1. งานวิชาการ	3.91	.27	มาก	4
2. งานบริหารงบประมาณ	4.02	.26	มาก	2
3. งานบริหารงานบุคคล	3.94	.39	มาก	3
4. บริหารงานทั่วไป	4.03	.26	มาก	1
รวม	3.98	.22	มาก	

จากตารางพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ในการบริหารงาน 4 งานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.98, \sigma = .22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริหารงานทั่วไป ($\mu = 4.03, \sigma = .26$) รองลงมาคือ งานบริหารงบประมาณ ($\mu = 4.02, \sigma = .26$) งานบริหารงานบุคคล ($\mu = 3.94, \sigma = .39$) และด้านงานวิชาการ ($\mu = 3.91, \sigma = .27$) เป็นอันดับสุดท้าย

สรุปและอภิปราย

จากการศึกษาครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริหารงานทั่วไป รองลงมาคือ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และด้านงานวิชาการ เป็นอันดับสุดท้าย

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตร รองลงมาคือมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียน มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียน การสอนที่ทันสมัย เป็นอันดับสุดท้าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีส่วนร่วมเสนอแนะ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานการเงินพัสดุ รองลงมาคือ มีส่วนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ-จัดจ้างพัสดุครุภัณฑ์ของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการทำงานบัญชีการเงินได้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และมีส่วนร่วมจัดสรรการใช้งบประมาณที่ได้รับจาก บุคคลภายนอกของสถานศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย

1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีส่วนร่วมในการจัดหา เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบุคลากรให้ ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา . และ มีส่วนร่วมพิจารณาจัดหาวิทยากรภายนอกตามความต้องการของสถานศึกษา อันดับสุดท้าย

1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษาให้ร่มรื่นน่าอยู่ รองลงมา คือ มีส่วนร่วมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและร่วมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมของนักเรียนในสถานศึกษา สนับสนุนกิจกรรมงานบริการต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้แก่ สหกรณ์ แนะแนว อาหารกลางวัน และมีส่วนร่วมในการจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหาน ทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหาน ทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีการบริหาร งาน 4 งานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่า ด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ระบุบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม กับ โรงเรียนในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป นอกจากนี้โรงเรียนยังดำเนินการอบรม สัมมนา บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ ทวีสิทธิ์ โลไธสง, (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและ ผู้บริหารโรงเรียนต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ การดำเนินงานตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งครู และผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ พลละ จรูญพงษ์, (ออนไลน์, 2551) ได้ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผล การศึกษาค้นคว้าพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านการบริหาร วิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้คำแนะนำ การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาจัดหาและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียน การสอนที่ทันสมัยและมีส่วนร่วมในการ จัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ อิศรา บุญบุญ, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มเครือข่ายเขา ฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลจากการศึกษาพบว่า ครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษา ของ พละ จรุงพงษ์, (ออนไลน์, 2551) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก

1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณสนับสนุนสถานศึกษาโดยระดมจากภาคเอกชน ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและจัดหางบประมาณตามความต้องการของสถานศึกษา และให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ พละ จรุงพงษ์, (ออนไลน์, 2551) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การบริหารด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ อิศรา บุษบาบุญ, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลจากการศึกษาพบว่า ครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก

1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 จึงมีการดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด โดยการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรในการทำผลงานเพิ่ม วิทยฐานะส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมและร่วมวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ ทวีสิทธิ์ โลไธสง, (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ การดำเนินงานตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งครูและผู้บริหารโรงเรียนกับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ วรพันธ์ พลเดช, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก

1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก เพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำนึกและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยถือหลักการบริหารการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยทุกฝ่ายต้องสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ วรพันธ์ พลเดช, (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ วิกุล พรหมโสภณ, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ดังกล่าว พบว่า การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก

2. คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา จำแนกตามจำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เนื่องจากมีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น จึงกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมทั้งจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานกับสถานศึกษา มีความเสียสละในการที่จะเข้ามาให้ความคิดเห็น และให้ความเห็นชอบ และให้การช่วยเหลือโรงเรียนอย่างจริงจัง จึงทำให้ความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสถิติ เขาวดี, (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นว่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านงบประมาณมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิศรา บุญบุญ, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาได้แก่ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคลและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ 2) ครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้ศึกษาตระหนักถึงความตั้งใจจริงและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี และขอมอบไว้ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี อุบลเจริญ. (2553). บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ทวีสิทธิ์ โลโธสง. (2551). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พละ จรุงพงษ์. [ออนไลน์]. (2551). การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2550. เข้าถึงได้จาก <http://www.nblp.go.th/abstract/doc/phala.doc>
- ภาวดี อนันต์นาวี. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มนตรีจำกัด.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ. พริกหวานกราฟฟิค.
- วรพันธุ์ พลเดช. (2550) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สกลิต เชาวดี. (2551). ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อิศรา บุษานบุญ. (2555). สภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- อำนวยการ พงษ์เสื่อ.(2554). "บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากบุคคลภายนอก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

Environment Conducive to Learning Management of Lahansai School Students under the
Jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 3

สิงหนาท ศรีณรงค์¹
Singhanat Srinarong

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายศึกษาระดับและเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งหมดเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (t - test)

ผลการศึกษาพบว่า 1.การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน รองลงไปคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่เป็นอันดับสุดท้าย 2.การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามเพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อม, การเรียนรู้, นักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to study and compare environment conducive to learning management of Lahansai school students under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 3 as classified by gender.

The 181 samples were Matthayomsuksa 6 students on the academic year 2019. The instrument used in the research was a 5 rating questionnaire and the reliability was 0.97. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t –test.

The results of the study revealed that:

1) Environment conducive to learning management of Lahansai school students under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 3 , both overall and each aspect were at much level. When considered each aspect found that the highest level was education management for student's expectation aspect, followed by instructional aspect, social of friend's group, service for students aspect, activity management for students aspect and building aspect was at the last.

2) Environment conducive to learning management of Lahansai school students under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 3 ,as classified by gender. Both overall were no

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

different. Unless instructional aspect , service for students aspect, activity management of students , social of friend's group aspect were different.

Keywords: environment , learning, students

บทนำ

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน อาคารประกอบการ สถานที่บริเวณรวมทั้งบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ผู้เรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนและปฏิบัติหน้าที่การทำงานของทุกคนในสถานศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์(มาริสสา ธรรมะ, 2545 : 1 อ้างถึงในไพรัตน์ นาคทอง , 2553 : 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหมาย คือ 1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545ก : 2) จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีคะแนนที่ทำได้ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งเป้าหมายไว้หลายรายวิชา ส่วนสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนพบปัญหาบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนจากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาในเรื่อง การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จากองค์ประกอบของสภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนละหานทราย ใน 6 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่, ด้านการเรียนการสอน, ด้านการให้บริการผู้เรียน, ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน, ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนและด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลนำไปวิเคราะห์การวางแผนการศึกษา กำหนดนโยบาย และรวมทั้งใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไข การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคนดีคนเก่งและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตลอดไปด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพราะหากทราบว่าการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับใดก็สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามความเห็นของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่มีผลต่อความรู้สึกของบุคคล ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ดี แอสติน, (Astin, 1971 : 144) ได้กำหนดกรอบความคิดไว้ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการให้บริการ บริการผู้เรียน 4) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน 5) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน 6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมตามความเห็นของผู้เรียน โดยจำแนกตามเพศ และระดับช่วงชั้นการศึกษา เป็นตัวแปรการศึกษา สุธาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้าน คลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า

1. ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้าน สังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการศึกษาสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ยกเว้นด้านอาคารสถานที่ และด้าน การให้บริการผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่กำลังศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สุรัตน์ หาญพลชัย, (2551 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียน/ นักศึกษาที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายใน วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี พบว่า

1. นักเรียน/ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจของการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.52) และด้านกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (ค่าเฉลี่ย = 3.49) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (ค่าเฉลี่ย = 3.36) ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (ค่าเฉลี่ย = 3.25) ส่วนด้านอาคารสถานที่เป็นด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.09)

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน/ นักศึกษาที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำแนกตามเพศ ซึ่งโดยภาพรวม พบว่า นักเรียน/ นักศึกษา เพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายใน วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อม มากกว่าเพศชายและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มี 2 ด้าน ที่พึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ และด้าน การจัดการเรียนการสอน

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นของต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำแนกตามระดับชั้นโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. กลุ่มตัวอย่างที่เรียนคณะวิชาต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีเพียงด้านบุคลากรเท่านั้น ที่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

นรินทร์ สีนเนื่องนอง, (2551 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดลอมในโรงเรียนธรรม วาที่ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยพึงพอใจในด้านวิชาการ อันดับแรก ด้านการบริหารและด้านกายภาพ เป็นอันดับรองลงมา เมื่อ ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศและระดับช่วงชั้นปีที่ศึกษากับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพศชายและเพศหญิง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และความพึงพอใจของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อหาระดับและเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 รวมประชากรทั้งสิ้น 332 คน โดยจำแนกเป็นนักเรียนชาย 132 คน นักเรียนหญิง 200 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 181 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็จซ์และมอร์แกน, (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เกี่ยวกับเพศของผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ(Checklist) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านอาคารสถานที่ ข้อ 1 - 7 (2) ด้านการเรียนการสอน ข้อ 8 - 14 (3) ด้านการให้บริการผู้เรียน ข้อ 15 - 25 (4) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนข้อ 26 - 31 (5) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ข้อ 32 - 40 (6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนข้อ 41 - 48 รวมทั้งสิ้นจำนวน 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert type) มี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับการจัดสภาพแวดล้อม มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษา นำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และหนังสือขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ส่งต่อโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมทั้งประสานงานกับผู้บริหารในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการติดตามเพื่อขอรับแบบสอบถามกลับคืน ซึ่งได้รับคืนทั้งหมด 181 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ 1.นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล 2.นำแบบสอบถามลงรหัส เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 3.ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102) นำคะแนนที่ได้บันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1.สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 2.สถิติพื้นฐาน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 2.1ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ 2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการอธิบายระดับ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 3.สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านปรากฏผลดังตาราง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางแสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	n = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านอาคารสถานที่	3.78	.34	มาก	6
2. ด้านการเรียนการสอน	3.92	.36	มาก	2
3. ด้านการให้บริการผู้เรียน	3.91	.33	มาก	4
4. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน	3.99	.30	มาก	1
5. ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน	3.90	.29	มาก	5
6. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.91	.28	มาก	3
รวม	3.90	.18	มาก	

จากตารางพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .30) รองลงไปคือ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .36) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .28) ด้านการให้บริการผู้เรียน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .33) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .29) และด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .34) เป็นอันดับสุดท้าย

สรุปและอภิปราย

ผลการศึกษาสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1.การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน รองลงไปคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่เป็นอันดับสุดท้าย

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านอาคารสถานที่โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดแหล่งเรียนรู้ตามที่ต่างๆ ภายในโรงเรียน รองลงมาคือ ความสะดวกในการเดินทางในบริเวณโรงเรียน ความเหมาะสมของจำนวนที่พักรถยนต์ และความสะอาดของห้องเรียน เป็นอันดับสุดท้าย

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความยุติธรรมในการวัดผลประเมินของครูผู้สอน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละรายวิชา การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของครู กับการเรียนการสอน และความมีมาตรฐานของตำราเอกสารประกอบการเรียนการสอน เป็นอันดับสุดท้าย

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการให้บริการผู้เรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสะดวกรวดเร็วในการบริการห้องสมุดของโรงเรียน รองลงมาคือ ความเพียงพอของโต๊ะ เก้าอี้ ในโรงอาหาร ความยุติธรรมในการพิจารณาการจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้เรียน และความสะอาดถูกสุขลักษณะอนามัยของโรงอาหารในโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้าย

1.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้ความสามารถของผู้เรียนจากโรงเรียนแห่งนี้เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน รองลงมา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน การยอมรับของสังคม หรือ ชุมชนต่อหลักสูตรของโรงเรียน และรายวิชาที่เปิดสอนสนองตอบความต้องการของผู้เรียน เป็นอันดับสุดท้าย

1.5 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ของกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน รองลงมาคือ การสนับสนุนของโรงเรียนให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมกีฬา, สันทนาการ, กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์, ส่งเสริมวิชาการ-ศิลปะวัฒนธรรม และความเหมาะสมของช่วงเวลาจัดกิจกรรมของผู้เรียน เป็นอันดับสุดท้าย

1.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้สึกอบอุ่นและสนุกสนานเมื่อได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อน รองลงมาคือ ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาของรุ่นพี่ต่อรุ่นน้อง การช่วยเหลือด้านการเรียนระหว่างเพื่อน และความรักความสามัคคีระหว่างกลุ่มผู้เรียน เป็นอันดับสุดท้าย

2.การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน แตกต่างกันไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนบ้านทับช้างได้มีนโยบายในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ คำนึงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพ สู่มาตรฐานการศึกษาตามแนวกระบวนการ ปฏิรูปการเรียนรู้ เสริมสร้างและตระหนักในคุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักประชาธิปไตย ดำเนินชีวิตแบบวิถีไทย ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน ศาสนา เพื่อให้การศึกษาพัฒนาคนสู่สังคมและมีพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีคุณภาพ และกำหนดเป้าหมายในด้านของการจัดสภาพแวดล้อมคือ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียน ทำให้ระบบการบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพ โรงเรียนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวต่อชุมชนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องผ่านเอกสารสัมพันธ์ ส่งเสริมอาชีพของชุมชนให้แก่นักเรียน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ให้บริการด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมแก่ชุมชน ให้ความรู้ด้านอาชีพแก่นักเรียนและชุมชน มีการดูแลเรื่องความปลอดภัยให้แก่นักเรียน บุคลากรมีความรู้ด้านต่างๆที่สามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพรัตน์ นาคทอง, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านซำมะนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 62) ได้ศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุชาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 58) ได้ศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อม ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความสะดวกในการเดินทางในบริเวณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โรงเรียน โรงเรียนมีการวางแผนผังของอาคารเรียน ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ความเป็นสัดส่วนของอาคารสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้มีความสะอาด ความร่มรื่น มีความเป็นสัดส่วนของอาคารสถานที่ในบริเวณ โรงเรียนและความสวยงามของภูมิทัศน์ของบริเวณโรงเรียน ทำให้นักเรียนสามารถใช้งานอาคารสถานที่ต่างๆได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชิต สงวนหงส์, (2552 : 62) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านคลองพลู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 62) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียน ด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมฤทัย รอดพูนพงศ์, (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมท่าแคลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความ พึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมท่าแคลง ด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีความยุติธรรมในการวัดผล ประเมินของครูผู้สอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละรายวิชา สร้างบรรยากาศในห้องเรียนของครูกับการเรียนการสอน มีความสนใจเอาใจใส่ของครู และมีความสามารถในการใช้สื่อประกอบการสอน ของครูผู้สอน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 56) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 69) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียน ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของไพรัตน์ นาคทอง, (2553 : 58) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านขี้มะนาว สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการให้บริการผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีความสะดวกรวดเร็วในการบริการ ห้องสมุดของโรงเรียน มีการจัดหาโต๊ะ เก้าอี้ ไว้ให้นักเรียนอย่างเพียงพอ มีความยุติธรรมในการพิจารณาการจัดสรรทุนการศึกษาแก่ผู้เรียน มีความสะดวกและรวดเร็วในการให้บริการของฝ่ายแนะแนว ห้องน้ำห้องส้วม สำหรับผู้เรียน สะอาดถูกสุขลักษณะ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 57) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ด้านการให้บริการผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง ความ พึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียน ด้านการให้บริการผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผล การศึกษาของ ไพรัตน์ นาคทอง, (2553 : 58) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านขี้มะนาว สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการให้บริการผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

1.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถของผู้เรียนจากโรงเรียนแห่งนี้เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน การยอมรับของสังคม หรือ ชุมชนต่อหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 57) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทางการเรียนของนักเรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 71) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความ มุ่งหวังของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพรัตน์ นาคทอง, (2553 : 58) ได้ศึกษาเรื่อง การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านซั้มมะนาว สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

1.5 การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณค่าและเป็นประโยชน์ของกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน มีการสนับสนุนของโรงเรียนให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจั ดกิจกรรมกีฬา, สันทนาการ, กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์, ส่งเสริมวิชาการ- ศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุชาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 57) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ด้านการจัด กิจกรรมผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 66) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มี ต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อ สภาพแวดล้อมของนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพรัตน์ นาคทอง, (2553 : 58) ได้ศึกษาเรื่อง การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านซั้มมะนาว สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

1.6 การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนมีความรู้สึกอบอุ่นและสนุกสนานเมื่อได้ ร่วมกลุ่มกับเพื่อน มีความช่วยเหลือให้คำปรึกษาของรุ่นพี่ต่อรุ่นน้อง การช่วยเหลือด้านการเรียนระหว่างเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาของ สุชาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 58) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้าน คลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของ นักเรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์, (2552 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ความ พึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมของนักเรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพรัตน์ นาคทอง, (2553 : 59) ได้ศึกษาเรื่อง การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านซั้มมะนาว สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 พบว่า การจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการจั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนละหานทราย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนละหานทรายได้จั ดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นการจัด กิจกรรมผู้เรียนให้เหมาะสมและปฏิบัติได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงและมีการกระจายให้พอเหมาะไม่เน้นไปที่เพศใดเพศหนึ่ง นักเรียน ได้รับความสะดวก ความปลอดภัยและความสุขสบาย ให้มีความเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชิต สงวนวงษ์, (2552 : 57) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านคลองพลู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุชาวรินทร์ บุญเกิด, (2550 : 58) ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ความพึงพอใจ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้ศึกษาตระหนักถึงความตั้งใจจริงและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณครอบครัว รวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำ สารนิพนธ์มาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา คุณค่าอันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุญคุณบิดา มารดา และขอมอบไว้ตลอดจนคุณอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหลายทั้งมวลที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้มีพระคุณทั้งหมดทั้งมวลที่ได้กล่าวมาข้างต้นตลอดจนผู้ที่จะนำสารนิพนธ์เล่มนี้ไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นรินทร์ สีนเมืองนอง. (2551). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนธรรมวาที อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพรัตน์ นาคทอง. (2553). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนบ้านชัยมะนาวสังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยา วิทยวงศาโรจน์. (2552). ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร ศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา
- สมฤทัย รอดพูนพงศ์. (2553). การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมท่าแคลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุธาวรินทร์ บุญเกิด. (2550). ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองยายอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ บริหารศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์.มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุรัตน์ หาญผลาชัย. (2551). ความพึงพอใจของนักเรียน/นักศึกษาที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ชลบุรี. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา
- อนุชิต สงวนหงส์. (2552). ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนชุมชน บ้านคลองพลู สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. คณะ ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา
- Krejcie,Robert V. and Morgan , Earylew. (1970,Authumn). Determining Sample Size for Research Activities. In Journal of Educational and Psychological Measureent. 30 (3): 607-610.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

Desired Characteristics of School Administrator due to Teachers' Attitude in Satuek
District, Primary Education office Area 4

ณัฐพงษ์ มะลิงาม¹
Natthaphong Mali-ngam

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อหาระดับ และเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูจำนวน 181 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นอันดับสุดท้าย
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและ รายด้านแตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objective of this study were to examine level and to compare desire characteristics of school administrators due to teachers' attitude as classified by gender and educational level. The sample of the study were 181 teachers working in Satuek district, Buriram. The study instrument were questionnaire and check list. The statistic used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The study results showed that 1) desired characteristic of school administrators due to teachers' attitude both as a whole and each aspect were at much level included personality, knowledge and capability, leadership, morality, human relationship respectively. 2) The desire characteristic of school administrator due to teachers' attitude as classified by teacher's gender both as a whole and each aspect were statistically significant difference, and 3) teachers with different educational level showed different attitude on desired characteristic of school administrators both as a whole and each aspect.

Keywords : desired characteristic, school administrator

บทนำ

การศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีความสามารถที่จะปรับตัวให้รู้และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคุณภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมและมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาตามมาตรา 49 วรรคแรกความว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" และกำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในมาตรา 80(3) ว่า รัฐต้อง "พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม"

การจัดการศึกษาเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญหรือความเสื่อมของชาติขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาของพลเมืองเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพของมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด คุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ประกอบอาชีพได้ตามควรแก่อัตภาพ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนามนุษย์ (วรการณ ดำรงวัฒนกุล, 2550 : 1) การพัฒนาประเทศจะดำเนินการไปได้ด้วยดีและต่อเนื่องทันต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของนานาอารยประเทศ การพัฒนาการศึกษาจึงมีบทบาทและความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้นำที่รับผิดชอบงานของโรงเรียนทั้งหมด ดังนั้น คุณภาพและคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาต่อโรงเรียนเป็นอันมาก (มลฤดี สมจิตร์, 2555 : 1) การเป็นผู้นำย่อมเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการบริหารงาน เพราะผู้นำเปรียบประดุจดวงประทีปขององค์การและเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์การ ซึ่งเป็นผู้นำเอานโยบาย และโครงการต่างๆ ไปปฏิบัติถ้าการดำเนินการตามนโยบายเป็นไปได้อย่างดี ก็ย่อมส่งผลที่ดีต่อคณะครูและนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารงาน คุณลักษณะต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอันมาก เพราะถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะที่ดี เหมาะสมมีความรู้ความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงานรวมทั้งมีความสามารถในการพัฒนาตน พัฒนาคณะ และพัฒนางานแล้ว การบริหารงานจะได้รับความร่วมมือจากคณะครูทุกคน ทำให้การปฏิบัติงานโรงเรียนด้านต่างๆ ประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย แต่ถ้าผู้บริหารขาดคุณลักษณะที่เหมาะสมอาจทำลายขวัญและกำลังใจของบุคลากรในหน่วยงานได้ ทำให้หน่วยงานประสบความล้มเหลวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารงานและการจัดการศึกษาของประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาที่ยั่งยืนและทำให้สังคมไทยสงบสุขอย่างแท้จริงนั้น ต้องเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้น "การพัฒนาคน" เป็นสำคัญซึ่ง ภาระหน้าที่ดังกล่าวเป็นบทบาทโดยตรงของสถาบันการศึกษาที่จะให้ทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ (ชัยรัตน์ ปราณี, 2549 : 5) อันจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นการจัดระบบการศึกษา การบริหารจัดการมาตรฐานและการประกันคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งด้านเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 45 อ้างถึงใน สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม, 2553 : 2) มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยงานอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศซึ่งมีสภาพแตกต่างกัน โดยโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการโรงเรียนภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วยตนเอง ดังนั้น การตัดสินใจโดยสมบูรณ์ในการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ที่เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและอำนาจในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน (เสรี ปั่นสมสกุล, 2548 : 2)

การบริหารการศึกษาในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการศึกษารวมของชุมชน ซึ่งการบริหารจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับครู และชุมชนมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะผู้บริหารต้องเผชิญกับการต่อต้านของบุคลากรทางการศึกษาไม่น้อย ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องระลึกไว้เสมอ คือการใช้ความอดทนในการแก้ปัญหา และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่เกิดใน การทำงาน (ชัยเสฏฐ พรหมศรี, 2550 : หน้า 41-48) การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนในทุกสังกัด จึงต้องเป็นผู้มีความสามารถในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน (วารสาร ณ ดารงวัฒนกุล, 2550 : 2)

คุณลักษณะที่ควรแก่การยอมรับและยกย่องนั้นถือเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารที่มีคุณภาพ คุณลักษณะ เหล่านี้ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้าน มนุษย์สัมพันธ์ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ถ้ามีในตัวของผู้บริหารในหน่วยงานใดย่อมจะสอดคล้อง กับความต้องการของบุคลากรหรือเพื่อนร่วมงานและยังคาดหวังได้ว่าการบริหารจะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ดังนั้นการคัดเลือก บุคลากรเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ต้องเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสามารถนำครูหรือผู้ร่วมงานทำงานให้เกิดผล ดีแก่เด็ก จึงจำเป็นอย่างไรในการที่จะเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ซึ่งต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ และมีหลักเกณฑ์ที่ดี (สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม, 2553 : 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูใน อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพราะหากทราบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารควร เป็นเช่นไร ก็จะสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อหาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูใน อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามเพศ วุฒิกการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, (2540 : 4-5) มี 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผลารักษ์ เดียวโรสง,

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลสถิติ สมจิตร, (2555 : 65) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่า โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในเขต อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก โดยจัดอันดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านมนุษยสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 338 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 181 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ เครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์การทดสอบ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการ นำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ และวุฒิการศึกษา ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับความคิดเห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของ ผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 และการทดสอบค่าที (t - test) ใช้ทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศ และวุฒิการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 181		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านบุคลิกภาพ	4.48	.31	มาก	1
2. ด้านความรู้ความสามารถ	4.40	.22	มาก	2
3 ด้านความเป็นผู้นำ	4.34	.25	มาก	3
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.31	.29	มาก	5
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.32	.27	มาก	4
รวม	4.37	.18	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .18)เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .31) ด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.40$,

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

S.D. = .22) รองลงมาคือด้านความเป็นผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.34 , S.D. = .25) และด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 4.31 , S.D. = .29)เป็นอันดับสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตือรือร้นในการทำงานรองลงคือมาสุ่มรอบคอบในการปฏิบัติงานเชื่อมั่นในตนเอง และแต่งกายสุภาพเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ด้านความรู้ความสามารถ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานรองลงคือ สามารถจัดบุคลากรทำงานได้อย่างเหมาะสมเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคนและสามารถในการจัดหาและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับสุดท้าย

1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ด้านความเป็นผู้นำ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถควบคุมกำกับในทุกสถานการณ์รองลงคือ ติดตามงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานชุมชนองค์กร รู้จักชื่นชมผู้ร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสมและสามารถสร้างแรงจูงใจเป็นอันดับสุดท้าย

1.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ยิ้มแย้มแจ่มใสรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบารองลงคือใส่ใจในเรื่องของหน้าที่การงานของผู้ร่วมงานและจริงจังต่อเพื่อนร่วมงานเป็นอันดับสุดท้าย

1.5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง รองลงมาคือประหยัดและอดออม มองโลกในแง่ดี และเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงานเป็นอันดับสุดท้าย

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในกระบวนการบริหาร ผู้บริหารหรือผู้นำ หรือผู้จัดการ หรือหัวหน้างาน ไม่ว่าจะหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้ง การจัดการแม้จะไม่เรียบร้อย ไม่ถูกต้องอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดการถูกต้อง หรือดีเพียงใด ก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้นๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม มีพฤติกรรม ในการนำที่ถูกต้อง เหมาะสมเพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหาร หรือผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ รวมถึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผลารักษ์ เดียวโรสง, (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 7 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 7 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การศึกษาเป็นหลักการบริหาร การศึกษา จะไม่มีความหมายถ้าขาดเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องถือว่า เป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเหมาะสมกับสภาพของสังคม ในฐานะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องปรับปรุงการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงเสมอ ถือว่าตนเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ประสานประโยชน์ ซึ่งเข้ามาให้บริการแก่บุคคลอื่นทุก ๆ คนในหน้าที่จะทำให้เขาดำเนินงานต่างๆ ในการให้การศึกษาให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพที่สุด ต้องเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งหลายมาทำความเข้าใจกันได้ทุกเมื่อ และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ถือว่าตนเองเป็นผู้นำ มิใช่เจ้านายผู้ทรงอำนาจ ถือว่าตนเองคือนักการศึกษา ผู้ยึดมั่นในปรัชญาของการศึกษา จึงต้องปฏิบัติและวางตนอย่างนักการศึกษา ต้องเสียสละทุกอย่างเพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชน และเพื่อให้สังคมดีขึ้นทุก ๆ ทาง ประสานงาน ประสานน้ำใจ ระหว่างชาวบ้านกับสถานศึกษาในการดำเนินงานการศึกษา ประเมินผลงานตนเองอยู่เสมอ การประเมินจะต้องทำทั้งสองอย่าง คือ ประเมินวิธีการ หรือกระบวนการทำงานพร้อมๆ กันไปกับการประเมินการปฏิบัติงาน เพราะการทำงาน จะมุ่งเอาแต่ผลอย่างเดียวไม่ได้ วิธีการก็จำเป็น ต้องเคารพในวิชาชีพของการบริหาร และมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ จะไม่ทำความเสียหายให้ผู้คนที่เกี่ยวข้องของนักบริหาร ขวนขวายหาความรู้ใส่ตนอยู่เสมอ และแสวงหาความชำนาญทุกวิถีทาง เพื่อให้การบริหารงานของตนเองทันสมัย คุณลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางแห่งความเชื่อหรือปรัชญาของนักการบริหารที่พึงมี อันเป็นวิถีหรือแนวทางที่ผู้บริหารพึงยึดถือในการบริหารงาน ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นการยากที่จะปฏิบัติได้ครบถ้วน แต่การที่ได้ทราบไว้ก็จะเป็นประโยชน์ ให้แก่นักบริหาร ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ ใช้ให้เหมาะสมกับงานบริหารการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหาร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในสังคมหนึ่งนั้นบุคคลมีความคาดหวังต่อบุคลิกภาพของผู้นำแตกต่างกันไป ซึ่งผู้นำหรือผู้ที่เป็นผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ต่อบุคคลทั่วไป เป็นพฤติกรรม การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของกันยา สุวรรณแสง,(2535 : 41-46; อ้างถึงใน มลฤดี สมจิตร, 2555 : 82) กล่าวว่าคุณค่าของบุคลิกภาพไว้ว่าบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ทำให้เรารู้จักคนใดคนหนึ่งในภาพรวมทั้งหมด บุคคลทุกคนต่างมีแบบแผนการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป แบบแผนพฤติกรรมเป็นสิ่งนำไปสู่บุคลิกภาพ และพระครูโกวิทวรกิจ (พวงเพ็ชร), (2554 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางคอแหลมกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพ พบว่าอยู่ในระดับมาก

1.2 ความรู้ความสามารถเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสุดาวรรณ เต็มเปี่ยม, (2553 : 70 - 73)ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ให้ ความเห็นว่าผู้บริหารที่ดีควรติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอยู่เสมอ แสวงหาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน ทั้งการบริหารงานวิชาการ งานทั่วไปให้มีความคล่องตัว สามารถควบคุมและนำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ต้องมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์แผนงาน โครงการ กระบวนการกลุ่ม การติดต่อ สื่อความหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตลอดจนสามารถในการจัดการ มีความรู้ ความเข้าใจหลักการในการบริหารงานบุคคล สามารถปกครอง บังคับบัญชา เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาอื่น นอกจากนี้ต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ การ ขจัดข้อขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลารักษ์ เตียวโรส, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาจันทบุรี เขต 7 ที่เป็นจริง พบว่าคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้บริหารด้านความรู้ความสามารถพบว่ามีอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร พบว่าโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริหารงานใน ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรอบรู้และเป็นผู้นำทั้งศาสตร์และศิลป์ สามารถบริหารคน และบริหารงานควบคู่กันไป ซึ่ง สอดคล้องกับอุทัย บุญประเสริฐ, (2546 : 32 – 39; อ้างถึงในจันทร์ณี สงวนนาม, (2547: 131) ให้ความเห็นเห็นว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาควรแสดงบทบาทของผู้นำในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ จัดโปรแกรมทางการศึกษาและกระบวนการสอน ตลอดจนบุคลากรด้าน นักเรียน ครู อาจารย์ คนงานภารโรง การเงิน และธุรการด้านต่างๆ จัดบรรยากาศของสิ่งแวดล้อมเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอน เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการนำการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เพื่อพัฒนาความรู้ และการแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของการเรียนการสอน สร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และพัฒนาทัศนคติของบุคลากรใน โรงเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ จะเห็นได้ว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการหนึ่ง ที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานด้าน ๆ ต่าง ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และวราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล, (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารพบว่ามี อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เป็นคุณลักษณะตามทัศนะของ ครูที่มีความต้องการเป็นอันดับ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีความคาดหวังและต้องการให้ผู้บริหารสร้างเสริมความเข้าใจอันดี เพื่อให้เกิดบรรยากาศขององค์กรที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานและ การครองใจคน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริลิน และลินดา, (Marilyn and Linda, 1994) ได้ศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในเมืองและผู้บริหารสถานศึกษาในชนบท ใน 29 รัฐ ของสหรัฐอเมริกา พบว่า ทั้งผู้บริหารใน เมืองและชนบท มีลักษณะความเป็นผู้นำคล้ายคลึงกัน ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีความพึงพอใจในการเป็นผู้นำ ในการเปลี่ยนแปลงเพื่อ พัฒนาโรงเรียนและชุมชนซึ่งจะสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มให้ คุณค่าเป็นลำดับแรกต่อมนุษยสัมพันธ์ในองค์กร และการประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลง ใหม่ๆ แห่งความเป็นผู้นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์ คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้บริหารใน ยุคปฏิรูปการศึกษาต้องตระหนักและสร้างให้เกิดขึ้นเป็นวัฒนธรรมองค์กร และมฤดี สมจิตร์, (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านมนุษยสัมพันธ์พบว่ามีอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่าโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เป็นคุณลักษณะตามทัศนะของครูที่มีความ ต้องการเป็นอันดับ 5 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะให้ผู้บริหารเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เพราะการที่ผู้บริหารมี คุณธรรมและจริยธรรมย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญกำลังใจ รู้สึกมั่นคงในการทำงาน ซึ่งผลที่ได้จาก การวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา เพ็ชรฉกรรจ์, (2547 : 34) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม คือการที่ ผู้บริหารผู้ที่มีความอดทนอดกลั้น และอดออม มีความเพียรมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย เป็นแบบอย่างที่ได้บังคับบัญชา มีคุณธรรมสูง มีเมตตา กรุณาเอื้ออาทรต่อความเดือดร้อนของผู้อื่น สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีความยุติธรรม จะทำให้องค์กรนั้นประสบ ความสำเร็จ เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และพระครูโกวิทวรกิจ (พวงเพชร), (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางคอแหลมกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้โรงเรียน ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเพศชายทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงในปัจจุบันมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กล่าวในการตัดสินใจมีสุขุมรอบคอบในการทำงาน ชอบทำงานละเอียดถี่ถ้วนระมัดระวังในรายละเอียดแบบแผน ชอบทำงานที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีทักษะในการประสานความร่วมมือได้ดีกว่าเพศชายและอาจจะเป็นเพราะว่าครูที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และด้วยสัญชาตญาณทางเพศที่เป็นเพศหญิงจะมีความลึกซึ้งละเอียด อ่อนและอ่อนโยน จึงทำให้ความคิดเห็นอาจไม่ตรงกับเพศชายที่มีความรวดเร็วว่องไวในการตัดสินใจและมองสถานการณ์ต่างๆ ได้กว้างไกล สอดคล้องกับนภดล ศิริโชติ, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานโรงเรียนตามทรรศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่าครูเพศหญิงมีมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเพศชาย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างของครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี กับกลุ่มตัวอย่างของครูที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัย โดยครูที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านสูงกว่าครูที่มีการศึกษาปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคาดหวังและต้องการให้ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่น่ายกย่องนับถือ ตามความเชื่อและแนวคิดเดิมที่มีมา บุคคลใด ๆ ก็ตามหากได้รับการศึกษาที่แตกต่าง อาจส่งผลให้แนวคิดแตกต่างกัน เช่นกัน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกฉันท มาลีชัย (2554) ซึ่งได้ศึกษาการปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ชี้แนะแนวทางแก้ไขแบบสอบถามสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้อีกซึ่งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณข้าราชการครู อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนคณะครูที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จนงานสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2527). **คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2546ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 . กรุงเทพฯ: การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. คณะกรรมการคุรุสภา. (2549). **แนวการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- เจือศรี พูนพิพัฒน์. (2545). การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสตรีตามความคิดของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัชวาล คำเซ่ง. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เขตการศึกษา 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- ชัยเสฏฐ พรหมศรี. (2550). การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ. วารสารการศึกษาไทย. 3(21).
28-32.
- ชัยรัตน์ ปราณี. (2549). การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ. วารสารการศึกษาไทย. 3(22), 35-38.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
บุศราภรณ์ แสงทอง. (2550). การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริฉัตร สิ้นธวงค์. [ออนไลน์]. (2557). คุณธรรมจริยธรรม. เข้าถึงได้จาก :praphansam.com
- ปรีชา เพ็ชรฉกรรจ์. (2547). การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย
บูรพา
- ผลารักษ์ เตียวไธสงค์. (2556). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระวิจิตรธรรมภรณ์. [ออนไลน์]. (2557). คุณธรรมจริยธรรม. เข้าถึงได้จาก :www.jariyatam.com
- พระครูโกวิทวรทกิจ (พวงพีชร). (2554) ประเมินคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร.พุทธศาสนมหาบัณฑิต(การบริหารจัดการคณะสงฆ์). มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มลฤดี สมจิตร. (2555). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล. (2550). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยอง เขต 2. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วงศ์คำจันทร์. [ออนไลน์]. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน. เข้าถึงได้จาก : school.obec.go.th
- วิรุฬห์ แสงทอง. (2550). คุณลักษณะที่เป็นจริงและพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะพงนอกตามทัศนะครูผู้สอนโรงเรียนวัด
ตะพงนอก. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง
เขต 2.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเดช สีแสง. (2546). คู่มือบริหารโรงเรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท . ชมรมพัฒนา
ความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

- สมศักดิ์ ตั้งกลชาญ. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำด้านวิชาชีพของหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่กับผลการปฏิบัติงานของฝ่ายการเจ้าหน้าที่สำนักงานประถมศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). คู่มือการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- เสรี ปันสมสกุล. (2548). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของครูในเขตอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกฉันทน์ มาลีชัย. (2542). ศึกษาการปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสกลนคร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิวัฒน์ ภูไชยแสง. (2542). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 Teachers' Satisfaction toward the Academic Administration of Thawornwattana School group, Buriram Primary Educational Service Area Office3

พินทอง เทภระโทก¹
Pinthong Tae Krathok

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 148 คน ทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น แล้วสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของครู, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

Abstract

The objectives of this study were to compare Teachers' Satisfaction toward the Academic Administration of the Thavornwattana school Group, Buriram Primary Educational Service Area Office 3 as classified by educational level And work experience The population of the study were 148 teachers in the Thavornwattana School group under Buriram Primary Educational Service Area Office 3, randomly selected by stratified random sampling. By using the school as a class Then easily random. The tool used for the research was a 5 level rating scale questionnaire with a consistency index from 0.60-1.00 and a confidence value equal to .94. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, deviation. standard and t-test.

The research results revealed that:

1. Teachers' Satisfaction toward the Academic Administration of Thavornwattana school Group, Buriram Primary Educational Service Area Office 3 were all at the highest level; arranged in descending order of mean : Development of innovation media and educational technology, Development of learning resources, Development of learning process, Evaluation and transfer grades, development of School curriculum and Research to improve the quality of education.

2. Teachers with different educational levels there was a satisfaction of teachers towards the academic administration of Thawornwattana School group, Under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 3, the whole were statistically different at the .05 level in each aspect found that development of learning process, development of learning resources, evaluation and transfer grades, research to improve the quality of education differences were statistically significant at the .05 level. In the aspect of development of School curriculum and Development of innovation media and educational technology were not statistically significant differences.

3. Teachers with different work experience there was a satisfaction of teachers towards the academic administration of Thavornwattana School group, Under the Office of Buriram Primary Educational Service Area 3, the whole and each aspect differences were statistically significant at the .05 level.

Keywords: Teachers' Satisfaction, the Academic Administration

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกมีผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก จำเป็นที่การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักที่สำคัญเป็นหัวใจของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาคือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจของข่ายของเนื้อหา และหลักการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนของครู จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อจะได้วางแผนได้ถูกต้อง เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ โดยทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ งานวิชาการจึงเป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษา หรืออีกนัยหนึ่ง ความสำเร็จของสถานศึกษา คือ เด็กที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพและมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด คือ มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลสำเร็จทางการเรียนสูงหรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ส่วนงานด้านอื่นๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญ เป็นหน่วยงานปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพัฒนาตนให้มีความสุข โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองได้ และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สถานศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (บังอร เดชศรี, 2558: 2-3) การบริหารงานวิชาการจะดำเนินไปได้ดีมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนที่มีความพึงพอใจ มีผลต่อความสำเร็จของงานและสถานศึกษา รวมทั้งความสุขของครูในสถานศึกษา หากในสถานศึกษาใดก็ตามมีครูผู้สอนที่ไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพลดลง หากสถานศึกษามีครูที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูงจะมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน และเป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอีกด้วย (ยงยุทธ สิมพา, 2542: 12)

ความพึงพอใจจึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของงาน ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเป็นความรู้สึกร่วมของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในทางบวก มีความสุขในการทำงาน และได้รับผลตอบแทนเป็นความพึงพอใจที่ทำให้ครูเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์ เพศ จำนวนสมาชิก อายุ ช่วงเวลาในการทำงาน เชาวปัญญา การศึกษา บุคลิกภาพ ระดับเงินเดือน แรงจูงใจในการทำงานและความสนใจในงาน ปัจจัยด้านงาน ได้แก่ ลักษณะของงาน ทักษะในการปฏิบัติงาน ฐานะทางวิชาชีพ ขนาดของสถานศึกษา ความห่างไกลของที่พักและสถานศึกษา สภาพภูมิศาสตร์ในแต่ละท้องถิ่น และโครงสร้างของงาน ปัจจัยด้านการควบคุมการจัดการ เช่น ความมั่นคงในงาน รายรับ ผลประโยชน์ โอกาสก้าวหน้า อำนาจตำแหน่งหน้าที่ สภาพการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบต่อ การนิเทศ การสื่อสารกับผู้บริหาร ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหารและครู (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 135)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของครูมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ใน 6 ด้านประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 7-33) ที่กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการไว้ 17 ด้าน แต่ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นตัวแปรตามเท่าที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพียง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3.ด้านการพัฒนาสื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4.ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 5.ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และ 6.ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัย ดังต่อไปนี้

กาลกนก คำแก้ว (2557: 57-58) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านท่าเกวียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านท่าเกวียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 การปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสาวณี แก้วแจ้ง (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านหนองผักแว่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านหนองผักแว่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัย ดังต่อไปนี้

นภัสร ยานันท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกรณีศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรรัตน์ จันทโชติ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร เขต 4 พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

McCarthy (1971: 705) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) จากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาการและครู ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้ช่วยผู้บริหารและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานด้านวิชาการเรื่องการสังเกต การสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านวิชาการ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะมีบทบาทมีความรับผิดชอบ และบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อยู่ในระดับ ต่ำมาก นอกเหนือจากการบริหารงานด้านอื่น ๆ

Mattox (1978: 61) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการในการปฏิบัติงานของครูใหญ่โรงเรียนประถม ในรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับสูงของครูใหญ่ คือ ความต้องการที่จะมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความสามารถดังกล่าว ครูใหญ่มีความต้องการที่จะเข้ารับการศึกษาเพิ่มความรู้ความสามารถในงานวิชาการที่วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

Eager (1987: 1974-A) ศึกษากลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับ มัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะครู ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การแสดงให้เห็นว่า มีความสนใจต่อนักเรียน 2) การภูมิใจโรงเรียนและความสำเร็จของนักเรียน 3) การใช้โปรแกรมการเรียนที่มีคุณภาพแก่นักเรียน 4) มีความเชื่อว่า เราเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล 5) ความสนใจในนักเรียนแต่ละคน 6) ฟังความคิดเห็นของนักเรียน 7) จัดหลักสูตรที่สนองต่อวัตถุประสงค์ของโรงเรียน 8) มีการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน 9) พัฒนาโปรแกรมการเรียนที่นักเรียนพอใจ 10) เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน 11) มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองถึงความก้าวหน้าของนักเรียน 11) มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองถึงความก้าวหน้าของนักเรียน 12) แจ้งให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจนถึงพฤติกรรมที่เขาควรประพฤติอยู่ในระดับ ต่ำมาก

Chester (1996: 286-288) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศของสหรัฐอเมริกา พบว่า พฤติกรรมทำให้การบริหารวิชาการของผู้บริหารมีสรรถภาพสูงอยู่ในระดับ ต่ำมาก เนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธี อภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอนในที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประชุม จัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยเหลือครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อไม่ให้เสียกำลังใจ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่คณะครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน และจ่ายเงินเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะและค่าที่พักให้แก่ครูที่อบรมทางวิชาการ

Spirit (2005: 3986-A) ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูใหญ่ในฐานะผู้บริหารทางด้านวิชาการของโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการ ของ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปี การศึกษา 2562 จำนวน 231 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน จากนั้นทำการสุ่มวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) แล้วสุ่มอย่างง่าย ดังแสดงในตารางที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานะภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) เพื่อทราบถึงตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้ในการศึกษา คือ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's) โดยมีเกณฑ์การให้ค่าระดับคะแนน มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา ทฤษฎี เอกสาร ตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามของ ศิริมา ศรีหนองบัว (2559 : 79) ปรับปรุง เพื่อเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ Index of Congruence: IOC) กำหนดค่า IOC ถ้า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (วิทยุญา วิชาลาภรณ์ 2533 : 11-12) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 – 1.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

6. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (try – out) กับครูในโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1970 : 202-204) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 148 ฉบับ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามไปจำนวน 148 ฉบับ

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 148 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมา

วิเคราะห์และประเมินผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ขั้นตอนต่อไป

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean:X) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence : IOC)

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency : f) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

3. สถิติสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดตามลำดับดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.50	.57	มาก	5
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.59	.48	มากที่สุด	3
3	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.65	.39	มากที่สุด	1
4	ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	4.63	.49	มากที่สุด	2
5	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.56	.52	มากที่สุด	4
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.45	.50	มาก	6
รวม		4.56	.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, $SD = .43$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.65$, $SD = 0.39$) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.63$, $SD = 0.49$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.59$, $SD = 0.48$) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.56$, $SD = 0.52$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.57$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.45$, $SD = 0.50$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1.	สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.59	.71	มากที่สุด	1
2.	สถานศึกษามีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของสังคม	4.53	.75	มากที่สุด	3
3.	สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพความต้องการต่าง ๆ เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.51	.81	มากที่สุด	5
4.	สถานศึกษามีการประเมินการใช้หลักสูตร	4.44	.81	มาก	7
5.	สถานศึกษามีการกำหนดภารกิจด้านวิชาการไว้อย่างชัดเจน	4.42	.80	มาก	8
6.	สถานศึกษามีการบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มเดี่ยวและระหว่างกลุ่ม สาระต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	4.45	.67	มาก	6
7.	สถานศึกษามีการนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	4.52	.70	มากที่สุด	4
8.	สถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ	4.56	.74	มากที่สุด	2
รวม		4.50	.57	มาก	

ตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.57$) เมื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

พิจารณารายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.71$) สถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.74$) และสถานศึกษามีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของสังคม ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.75$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการกำหนดภารกิจด้านวิชาการไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.80$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามตัวแปร ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ดังตารางที่ 10-11

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม และรายด้าน

ข้อ	ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการ	ปริญญาตรี (n=122)		สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป (n=26)		t	P
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.54	.56	4.30	.61	1.961	.052
2.	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.65	.43	4.32	.60	3.289*	.001
3.	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.67	.40	4.54	.36	1.476	.142
4.	ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	4.68	.48	4.42	.46	2.438*	.016
5.	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.60	.50	4.36	.56	2.218*	.028
6.	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.53	.48	4.08	.42	4.377*	.000
รวม		4.61	.42	4.34	.41	3.016*	.003

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปรากฏผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ และสถานศึกษามีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของสังคม ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการกำหนดภารกิจด้านวิชาการไว้อย่างชัดเจน

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และสถานศึกษามีการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียน

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และสถานศึกษามีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการเผยแพร่การเรียนรู้แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ อยู่เสมอ และสถานศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.5 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเป็นปัจจุบัน และสถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่อย่างสม่ำเสมอ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาจัดให้มีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้กับนักเรียนทุกช่วงชั้น

1.6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการกระบวนการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษามีการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการทำวิจัย

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามตัวแปร ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลวิเคราะห์ตามสมมติฐานได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มถาวรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2554). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ. นภัสสร ยานันท์
สุรรัตน์ จันทร์โชติ. (2552). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆ-มณฑลกรุงเทพ เขต 4 ใน
จังหวัดฉะเชิงเทรา**. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
เสาวณี แก้วแจ่ม. (2553). **ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านหนองผักแว่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

Chester, N.M. (1996). **An Introduction to School Administration : Selected reading**. New York : McMillan
Company.

Eager, B. H. (1987). "Strategic operations of private school administrators high effectiveness". **Dissertation
Abstracts International**. Vol.20 (No.3), pp.1345-A.

McCathy, W. M. (1971). The role of the secondary school principal in New Jersey. **Dissertation Abstracts
International**. Vol.32 (No.2), pp.705-A.

Mattox, D. (1987). "A Study of Service Need of Illinois Public School Elementary Principals". **Dissertation
International Abstracts**. Vol. 32 (No.2), pp.705 – A

การประเมินอิทธิพลของ "หอพักนักเรียน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

The Satisfaction of Students' Parents to administration of Bannawang School Chonburi
Primary Education Service Area Office 3

นิภาพรรณ ศิริบุญ¹
Niphawan Siriboon

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 146 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างโดยการทดสอบที (t - test แบบ Independent samples) และ ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ผู้ปกครอง การบริหารงานโรงเรียน

Abstract

The objective of this study were to study and to compare satisfaction of students 'parents to administration of Bannawang School. The study sample were 146 students' parents . The instrument of study was questionnaire with the IOC between .60 – 1.00 and reliability of .90. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and one-way ANOVA.

The study results revealed that 1) the satisfaction of parents to school administration both as a whole and each aspect were at much level. When considered each aspect and organized from high to low included general management and budget management, respectively. 2) When compared level of satisfaction of parent as classified by gender, educational level and occupation no different.

Keywords : satisfaction, parents, school administration

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 13) โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด โดยจัดการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) และการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพราะระบบครอบครัวเป็นระบบทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และความคาดหวังที่มีต่อการจัดการศึกษาของบุตรหลาน ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ จะเป็นข้อมูลสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ก้าวหน้า และสามารถตอบสนองต่อความหวังของผู้ปกครองได้ (อมรรัตน์ เอื้อนสุภา, 2552 : 3)

โรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการบริหารงานโรงเรียนโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มีการดำเนินงานโดยแบ่งงานการบริหารออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สภาพปัญหาของโรงเรียนคือ ในปีการศึกษา 2562 โรงเรียนได้มีผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งให้มาปฏิบัติหน้าที่ ทำให้การบริหารงานของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบและต่อเนื่องเท่าที่ควร และโรงเรียนมีครูบรรจุใหม่หลายคน และโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่ตรงตามวิชาเอก อัตราครูต่อนักเรียนในบางชั้นเรียนมีสัดส่วนสูงมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง คือนักเรียนบางระดับชั้นต้องเปลี่ยนครูประจำชั้นบ่อยครั้ง การเรียนในบางวิชาต้องเปลี่ยนครูผู้สอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง นักเรียนต้องปรับตัวตลอดเวลา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในด้านการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งผู้ปกครองไม่ค่อยเข้าร่วมการประชุมประจำปี ทำให้ไม่ทราบข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียน(โรงเรียนบ้านนาวัง,2562)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นไปตามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
3. แนวคิดการบริหารงานโรงเรียน
4. สภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ชลบุรี เขต 3

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 235 คน (แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านนาวัง ปีการศึกษา 2562) โดยถือว่านักเรียนแต่ละคนมีผู้ปกครอง 1 ท่าน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 146 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ,1970 : 608)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 72)

3. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (IOC : Index of Consistency) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.61-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try -out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามแต่ละข้อมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษานำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พร้อมทั้งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง

2. ผู้ศึกษาติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ส่งแบบสอบถามจำนวน 146 ฉบับ ได้คืน 146 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำแนกเป็นเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 100)

4.51 - 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยการทดสอบที (t - test แบบ Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

- 1.1 ค่าความถี่ (frequency)
- 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน

2.1 ใช้ t - test ทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่าง 2 กลุ่ม

2.2 ใช้ F - test ทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่าง 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างหา

ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe method)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.016$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สูงสุดในด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.063$) และรองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.028$) ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.008$) และการบริหารงานโรงเรียนต่ำสุดในด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.966$)

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.008$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับที่ 3 อันดับแรก คือ นักเรียนมีการพัฒนาในด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้อย่างเหมาะสมกับวัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.089$) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.082$) และมีการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.047$) ตามลำดับ การบริหารงานวิชาการต่ำสุดคือ การใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.938$)

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.966$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับที่ 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.021$) รองลงมาคือ มีการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.020$) และโรงเรียนมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษาและกรอบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าประจำปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.013$) ตามลำดับ การบริหารงานงบประมาณต่ำสุดคือ มีการจัดทำบัญชีสรุปรายรับ รายจ่าย เงินบริจาค รายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.890$)

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.028$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับที่ 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารและครูมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.150$) รองลงมาคือผู้บริหารและครูมีมนุษยสัมพันธ์อันดี ใฝ่หาจากสภาพอ่อนโยนกับนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.095$) และโรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.056$) ตามลำดับ และการบริหารงานบุคคลต่ำสุดคือ ผู้บริหารและครูให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและบุคคลอื่นตามโอกาสและความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.931$)

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.063$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับที่ 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันแม่ วันเด็ก เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.205$) รองลงมาคือผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจที่บุตรหลานได้ศึกษาในโรงเรียนนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.198$) และโรงเรียนให้บริการแก่ชุมชน เช่น อนุญาตให้ใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.171$) ตามลำดับ การบริหารงานทั่วไปต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดบริการแนะแนวทางการศึกษาแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.883$)

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน

2.1 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สูงสุดในด้านการบริหารงานทั่วไป และรองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้มีแผนการพัฒนาการจัดการทุกด้าน มีการปรับแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา มีแผนปฏิบัติการโรงเรียนประจำปี มีการกำหนดวิสัยทัศน์และดำเนินการตามแผน จากนั้นมีการประเมินตนเอง มีการประกันคุณภาพการศึกษาและได้รับการประเมินจากคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก โรงเรียนบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ร่วมคิด ร่วมพิจารณา ตัดสินใจในการดำเนินการด้านต่างๆ การบริหารงานที่เป็นระบบจะทำให้ผู้ปกครองที่มาติดต่อได้รับความสะดวกรวดเร็ว โรงเรียนได้มีการแจ้งข่าวสารถึงผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงการดำเนินการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ กลมเกลี้ยง (2554 : 58) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม (ธรรมรัตนศึกษาประชาอุทิศ) จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภาคย์ ปฐมพลกษัณซ์ (2558) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนในอำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เคนพงษ์ สุมาลย์โรจน์ (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในอำเภอนองม่วงไข่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ได้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนและให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และการปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับวัยและความสนใจอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและความสามารถของผู้เรียน เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศภายใน มีการวัดและประเมินผลการศึกษา มีการประกันคุณภาพการศึกษานอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคน ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ดังนั้นสถานศึกษาจึงได้แจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงแนวนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนโดยให้ครูมุ่งจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ โดยจัดเนื้อหาตามหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและสังคม เน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง พร้อมทั้งรายงานผลการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาแล้วมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา หอมสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนศรีฤทัย สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ การรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็ว มีการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างมีมาตรฐานเชื่อถือได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วรยุทธ แก้วประทุม (2556 : 92) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านหินแร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากงานวิชาการถือเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ปัจจุบันโรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการและแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทุกด้าน มีการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ ๆ สนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย สร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง โรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสอนในแต่ละกลุ่มสาระ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และโรงเรียนมีความเอาใจใส่ในด้านการเรียนการสอนของครู

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการบริหารงบประมาณในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีคณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า การใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ และคุ้มค่าต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรายงานผลการดำเนินงานใช้งบประมาณให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการติดต่อประสานงาน แจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยจะมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของโรงเรียน รวมถึงสถานศึกษาจัดให้มีการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนด้านอาหาร เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน โดยจัดทำแผนเพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจากต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิดา ชัยปฏิวัติ (2556 : 65-66) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี ด้านบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรยุทธ แก้วประทุม (2556 : 92-93) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านหินแร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนนำงบประมาณมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด มีการบริการอาหารกลางวันพอเพียงต่อจำนวนนักเรียน และโรงเรียนจัดหาทุนการศึกษาช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา แพนกุดเรือ (2556 : 50) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล อำเภอเมืองจังหวัดระยอง พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล ได้จัดโครงสร้างบริหารงานและจัดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจนและได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในงานธุรการ มีการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบและมีระเบียบเป็นปัจจุบัน อำนวยความสะดวกต่อผู้มาติดต่อกับโรงเรียนให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว โดยเฉพาะผู้ที่มาติดต่อและมาใช้บริการทางด้านเอกสาร

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีและเป็นกันเองกับผู้ปกครอง สามารถดูแลให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่เกิดปัญหาได้อย่างทั่วถึง และครูมีความรู้ความสามารถอย่างหลากหลายในการสอน อีกทั้งโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม และคุณธรรมสำหรับครูและบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียนได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพครู ครูจึงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนจึงมีความพึงพอใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อีกทั้งมีการดูแลเอาใจใส่และการกวดขันในด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยลักษณ์ ชมพูวิเศษ (2556 : 74-75) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนนานาชาติมูลตรีภักดี จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านบุคลากร และธุรการ ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนนานาชาติมูลตรีภักดี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมณี แผงบุญ (2556 : 92-93) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกาะแก้วพิสดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกาะแก้วพิสดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากและข้อที่แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจอันดับหนึ่งคือ ครูให้ความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ สม่่าเสมอ ดังนั้นจึงทำให้ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนสุเหร่าบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคลากร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคน ซึ่งคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในหน่วยงานหรือสถานศึกษา และมีผลต่อการบริหารโรงเรียนให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพราะครูคือคนที่มีผู้ปกครองฝากความหวังไว้เพื่อดูแลบุตรหลานของตน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรา ยุทธ แก้วประทุม (2556 : 93) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านหินแร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 พบว่า ด้านการบริหารงานบุคลากร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูตั้งใจสอนนักเรียนอย่างเต็มเวลาและเต็มความสามารถ ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและบุคคลทั่วไปและครูมีจำนวนพอเพียงต่อชั้นเรียน และโรงเรียนได้คัดเลือกครูและบุคลากรในการสอนที่มีประสิทธิภาพผ่านการสอบตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานครู และจรรยาบรรณความเป็นครู ตามที่คุรุสภาได้กำหนดไว้ และเป็นผู้ที่มีใบประกอบวิชาชีพครู

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารทั่วไปเป็นงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านและเป็นปัจจัยสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรักและเคารพคนในท้องถิ่น และสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและชุมชน สร้างบรรยากาศที่ผู้ปกครองนักเรียนรู้สึกเป็นกันเอง ทำให้เกิดความประทับใจและยินดีที่จะให้ความร่วมมือสนับสนุนกับโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาอยู่เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุสดี แสงหล่อ (2555 : 64-65) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนสวนป่าอุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่แสดงถึงความพึงพอใจ 1 ใน 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน มีการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ กลมเกลี้ยง (2554 : 63-64) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม (ธรรมรัตน์ศึกษา ประชาอุทิศ) จังหวัดจันทบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม (ธรรมรัตน์ศึกษาประชาอุทิศ) จังหวัดจันทบุรี ในการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่มีหลายกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบ และงานแต่ละด้านมีความสำคัญเท่ากันทั้งหมดเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่สามารถกำหนดได้ว่าสิ่งไหนเป็นสิ่งที่ต้องทำก่อน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรา ยุทธ แก้วประทุม (2556 : 93-94) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านหินแร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนมีการพัฒนาอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนของนักเรียน มีความปลอดภัยของนักเรียนภายในบริเวณโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมคิดร่วมทำร่วมประเมินแผนปฏิบัติการ และทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ต่อพัฒนาการของเด็ก มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่หลากหลาย

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ เปิดโอกาส

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับนักเรียนและงานวิชาการอยู่เสมอ โดยมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย จึงทำให้ครูและผู้ปกครองมีโอกาสได้พบกันอยู่เสมอ การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม มีการจัดการศึกษาทุกชั้นเรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริมารถ กาตุ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหภัส อักษรถึง (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมิวสิค ทาวน์ ไทยแลนด์ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมิวสิคทาว์น ไทยแลนด์ ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ ราชเพชร (2555 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้มีนโยบายให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนต้องจัดการศึกษาที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้ปกครองทุกคนได้ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในการจัดการศึกษาของชาติจึงมีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับนักเรียนและงานวิชาการอยู่เสมอ โดยมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย จึงทำให้ครูและผู้ปกครองมีโอกาสได้พบกันอยู่เสมอ การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ นาคสนิท (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนยอแซฟพิจิตร พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนยอแซฟพิจิตร จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริมารถ กาตุ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ อินทรสิทธิ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลคานากา จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลคานากา จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลคานากา จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ปกครองทุกอาชีพต่างก็คาดหวังให้บุตรหลานของตนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการจัดหาและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สะอาดและร่มรื่นสวยงาม พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรภายนอก รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จนทำให้นักเรียนมีพัฒนาการที่เหมาะสม ทำให้ผู้ปกครองทุกคนมีความพึงพอใจในพัฒนาการของบุตรหลานของตน นอกจากนี้ยังมีการประชุมผู้ปกครองทุกปีการศึกษา มีการเชิญผู้ปกครองในอาชีพต่าง ๆ มาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งการมาให้ความรู้แก่นักเรียนในบางโอกาส สอดคล้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กับงานวิจัยของ มาริमारล กาดู (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ อินทรสิทธิ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลคำตากล้า จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลคำตากล้า จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหภัส อักษรถึง (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมิวสิกทาวน์ ไทยแลนด์ พบว่า ผู้ปกครองของโรงเรียนมิวสิกทาวน์ ไทยแลนด์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมิวสิกทาวน์ไทยแลนด์ ไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาวัง และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร ครู และนักเรียน และขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านนาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คเชนพงษ์ สุมาลัยโรจน์. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในอำเภอหนองม่วงไข่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ชลิตา ชัยปฏิวัติ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุตินา แพนกุดเรือ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ กลมเกลี้ยง. (2554). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม (ธรรมรัตนศึกษาประชาอุทิศ) จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว. (2535). "การอ้างอิงประชากรเพื่อใช้เป็นเครื่องมือและมาตราส่วนประเมินค่ากับกลุ่มตัวอย่าง," ใน วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยศรี นครินทร์วิโรฒ มหาสารคาม. ปีที่ 3 (ฉบับที่ 1) : 23-24.
- ปริญดา หอมสวัสดิ์. (2555). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนศรีฤทัย สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ บริหารการ ศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผุสดี แสงหล่อ. (2555). ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของโรงเรียนสวนป่าอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรายุทธ แก้วประทุม. (2556). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านหินแร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- วลัยลักษณ์ ชมพูวิเศษ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนนานาชาติมุสลิมรีกัตติ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันเพ็ญ อินทรสิทธิ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลคาตตาล้า จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สหภัศ อักษรถึง. (2556). "ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมิวสิคทาวน์ ไทยแลนด์," ใน วารสารวิทยบริการ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาดนตรีศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อัญมณี แผงบุญ. (2556). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเกาะแก้วพิสดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Implementation of Student Support System in Sahavittaya Waeng Yai School under the
Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25

รัชณี โภกลางดอน¹

Ratchanee Kotklangdon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูในโรงเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ โคเฮนและคณะ (Cohen and others 2011 : 147) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test for Independent Samples) และ ค่า F – test ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ส่วนอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีระดับศึกษาปริญญาตรี

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การดำเนินการ, ระบบสนับสนุนนักศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

Abstract

The objectives of this research were to 1) study Implementation of student support system in Sahavittaya Waeng Yai School under the jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25. 2) compare Implementation of student support system in Sahavittaya Waeng Yai School under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25 as classified by educational level and work experience. The sampling used in this study were 108 teachers in Sahavittaya Waeng Yai school under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25 by stratified random sampling. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaires with consistency index between 0.80 - 1.00 that the researcher was created by own and the reliability was .85. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation (t-test for statistics. Independent Samples) and F-test values. The research results revealed that:

1. Implementation of student support system in Sahavittaya Waeng Yai School under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25 was at high level. When considered each aspect in the top 3 found that the high level were knowing each student individually aspect respectively, development of students and 2 other aspect were at a medium level, the prevention, helping and correction aspect and transferring student aspect.

2. The comparison results of Implementation of student support system in Sahavittaya Waeng Yai School under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25 as classified by education level and work experience.

2.1 Teachers with different educational levels There were opinions on the Implementation of Student Support System in Sahavittaya Waeng Yai School under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25. The overall and in each aspect were statistically significant different at the .05 level, with teachers higher education level had the opinions towards Implementation of Student Support System had a higher average than teachers with a bachelor's degree.

2.2 Teachers with different work experience there were an opinion on the Implementation of Student Support System in Sahavittaya Waeng Yai School under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Areas Office 25, overall and each aspect were not different.

Keyword : implementation, student support system

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นว่าภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การหนีเรียน ยาเสพติด การหย่าร้างของบิดามารดา ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายแก้ไขปัญหา คือ นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน มาดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะเป็นระบบที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดี ให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข (อภิชาติ เสรณี วิจัยกิจการม 2547 : 19) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชน อำเภอปกเกร็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ครูระดับประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ศรียุญา ชื่นจิตต์, 2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนตะเคียนราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน (รัชก กิ่งคำ, 2556 : บทคัดย่อ) จากภาวะวิกฤตและปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 2)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพให้เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข ซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เป็นคนดีอยู่แล้วดียิ่งขึ้น ป้องกันไม่ให้คนที่ยังไม่มั่นคงต้องล้มลงโดยไม่มีคนเอาใจใส่ รวมทั้งยังแก้ไข้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนที่พลาดพลั้งเป็นการลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนและยังเอื้อให้มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยมีสิ่งที่มีคุณค่าที่ต้องร่วมกันปั้นแต่งคือคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนที่ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และได้รับโอกาสในการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและความสามารถอื่น ๆ ตามศักยภาพของตน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทั้งนี้ผลที่ได้จะมาประยุกต์ใช้ให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และรักประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม โดยที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ต้องร่วมมือกันดำเนินการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนและมีความเข้าใจในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แตกต่างกัน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรมวิชาการ (2544 : 5) ได้ให้ความหมายว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง รวมทั้งให้ครูได้รู้จักผู้เรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียน ไม่ว่าจะป็นกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ

กรมสามัญศึกษา (2544 : 5) ได้ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้ คือ จัดเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือ มีระบบการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีชีวิตที่ปราศจากสารเสพติดทุกชนิด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 44) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือให้นักเรียน ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดี นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น นักเรียนรู้จักยอมรับและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : 16) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือ ที่มาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 12 - 13) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมการพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่แก่นักเรียน เพื่อให้แก่นักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตการณ์ต่างๆได้อย่างปลอดภัย

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554 :16-18) กล่าวว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึงการส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการ มีเครื่องมือที่มาตรฐานและคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่างๆ

สถานศึกษา เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่างๆที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 13-25)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 108 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan;1970;: 607-610; อ้างถึงใน พะยอม วงศ์สารศรีและคนอื่นๆ,2549:170) ใช้การสุ่มตัวอย่าง และสุ่มอย่างง่าย จำนวน 86 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหาร ครู เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่สถานภาพปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นคำถามลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ไคเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนเป็น 5 ระดับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากครูในสถานศึกษา เพื่อใช้ในกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 86 ฉบับ ถึงครู โดยการไปหาที่สถานศึกษา และขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาในการแจกแบบสอบถามให้ครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เสร็จแล้วให้ใส่ซองที่เตรียมไว้ปิดผนึกให้เรียบร้อย และเก็บรวบรวมไว้ที่ผู้บริหารสถานศึกษา

3. หลังจากส่งแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจะไปรับแบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

4. ได้รับแบบสอบถามคืน พบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้ง 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 108

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามสถานภาพ โดยหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ เพื่อต้องการทราบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดของครู 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of item - objective Congruence : IOC)

1.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัก (Cronbach's alpha coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 สถิติทดสอบค่าที (t - test for independent samples)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.69	0.84	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.55	1.14	มาก	2
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	3.55	0.83	มาก	3
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.47	0.85	ปานกลาง	4
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.47	0.83	ปานกลาง	5
โดยรวม	3.54	0.83	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$; S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.69$; S.D. = 0.84) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.55$; S.D. = 1.14) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 3.55$; S.D. = 0.83) ส่วนอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 3.47$; S.D. = 0.85) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.47$; S.D. = 0.83) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เปรียบเทียบตามระดับการศึกษา และประสพการณ์การทำงานผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.50	0.85	4.27	0.46	5.93*	0.000
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.37	1.22	4.08	0.54	2.93*	0.004
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	3.36	0.83	4.11	0.52	5.55*	0.000
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	3.26	0.82	4.09	0.59	5.69*	0.000
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.29	0.82	4.01	0.59	4.95*	0.000
รวม	3.36	0.83	4.11	0.48	5.78	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีระดับศึกษาปริญญาตรี

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน

	แหล่งความ-แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1.ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.548	2	1.774	2.804	.06
	ภายในกลุ่ม	100.608	83	.633		
	รวม	104.156	85			
2.ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.328	2	1.664	2.851	.06
	ภายในกลุ่ม	92.784	83	.584		
	รวม	96.112	85			
3.ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.177	2	1.588	2.565	.08
	ภายในกลุ่ม	98.467	83	.619		
	รวม	101.644	85			
4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.417	2	.209	.444	.64
	ภายในกลุ่ม	74.715	83	.470		
	รวม	75.132	85			
5.ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.317	2	.159	.509	.60
	ภายในกลุ่ม	49.533	83	.312		
	รวม	49.850	85			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.326	2	.163	.573	.56
	ภายในกลุ่ม	45.269	83	.285		
	รวม	45.596	85			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ โคเฮนและคณะ (Cohen and others 2011 : 147) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test for Independent Samples)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปรากฏผลดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ส่วนอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ชัดเจน มีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนครบทุกคนและบันทึกข้อมูลครบทุกด้านเป็นปัจจุบัน มีการออกเยี่ยมบ้านครบทุกคนทุกภาคเรียนและทำการบันทึก มีการนำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) มาใช้กับนักเรียนทุกคนมีการสัมภาษณ์ การสังเกต นักเรียนเป็นรายบุคคลและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน มีความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียนในการให้ข้อมูลกับโรงเรียน ส่วนอีก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ มีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ มีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน มีความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจากนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนมาวิเคราะห์และดำเนินการส่งเสริม/แก้ปัญหาด้านกรณี มีการคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา มีการประชุมเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน นักเรียนทุกคนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการคัดกรองส่วนอีก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ มีการเก็บผลการคัดกรองตามแบบบันทึกไว้เป็นความลับ มีการแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยวิธีที่เหมาะสม มีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนระดับสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบันและอย่างเป็นระบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ มีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) อย่างสม่ำเสมอและมีผลการปฏิบัติทุกครั้ง มีการจัดตั้งชุมนุม/กลุ่ม ตามความสนใจของนักเรียน มีการบริการเอกสาร ข้อมูลสนเทศด้านการศึกษา และอาชีพแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง ส่วนอีก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองด้วยกัน มีการจัดกิจกรรมอื่นที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง มีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม การศึกษาและการอาชีพ มีการดำเนินการให้นักเรียนตรวจสุขภาพประจำปี

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ จัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีการติดตามผลการช่วยเหลือจากการส่งต่อเป็นระยะๆ มีบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่วนอีก 8 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ มีการดำเนินการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด ได้ทำ และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีการบันทึกข้อมูลที่ได้ช่วยเหลือทุกครั้งและเก็บไว้เป็นความลับ จัดให้มีกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน และปฏิบัติได้จริง มีการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ มีการรายงานผลการส่งต่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกครั้ง มีการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อการส่งต่อนักเรียน ส่วนอีก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ มีการจัดทำแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามผลการส่งต่ออย่างใกล้ชิด คณะครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อภายนอก

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีระดับศึกษาปริญญาตรี

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสหวิทยาเขตแวงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือแนะแนวเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัชรินทร์การพิมพ์.
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัชรินทร์การพิมพ์.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544 ก). คู่มือบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- รัชนก สิงห์คำ.(2558).ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนตะเคียนราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. (2557). สารสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 – 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6). กรุงเทพมหานคร : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สมศักดิ์ วรรณศิริ. (2550) . การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศรีัญญา ชื่นจิตต์. (2557). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเอกชน อำเภอปากเกร็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วน ท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

Administration in Accordance with Good Governance of School Administrators under
Jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon District, Khon
Kaen Province

บุญเพ็ง ปิยะนารถ¹
Bunpeng Piyannart

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ประชากรใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

1. ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

¹ วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this study were to study administration in accordance with good governance of school administrators under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district, Khon Kaen province and to compare administration in accordance with good governance of school administrators under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district, Khon Kaen province. The population of the study were 234 teachers under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaires that the researcher was created by own and the reliability was .85. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and t-test. The research results revealed that:

1. Administration in accordance with good governance of school administrators under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district, Khon Kaen province as a whole and each aspect were at much level. The highest level was rule of law and the lowest level was participation aspect.

2. The comparison results of administration in accordance with good governance of school administrators under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district, Khon Kaen province as classified by gender. The overall of administration in accordance with good governance of school administrators was no different.

3. The comparison results of administration in accordance with good governance of school administrators under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district, Khon Kaen province as classified by work experienced, in the overall of administration in accordance with good governance of school administrators was no different.

4. The comparison results of administration in accordance with good governance of school administrators under jurisdiction of Local Administrative Organization in Waengnoiy and Phon district, Khon Kaen province as classified by education level, in the overall of administration in accordance with good governance of school administrators was no different.

บทนำ

สังคมไทยในอดีตมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมืองการพัฒนาประชาธิปไตย ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างกว้างขวาง ในวงการการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนอย่างยิ่งใหญ่ คือมีการปฏิรูปการศึกษา มีกฎหมายการศึกษาเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนครั้งใหญ่ ซึ่งครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องศึกษาทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษา มีการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานราชการเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดบทบาทครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิม โดยผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำ มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครู ใช้กระบวนการทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ประเทศต้องการ หน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการบริหารจะต้องปฏิบัติตนตามระเบียบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการ และตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544)นับตั้งแต่รัฐบาลโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามระเบียบนี้ และรายงานผลการดำเนินงาน ความคืบหน้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่อคณะรัฐมนตรี เป็นระยะตามที่กำหนดในระเบียบนี้ โรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาข้าราชการครู และผู้บริหารสถานศึกษาถูกร้องเรียนในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหารการเงินที่ผิดพลาด การทอดทิ้งหน้าที่ราชการ การประพฤติตนในทำนองชู้สาว บริหารงานโดยเลือกปฏิบัติ ปัญหาคอร์รัปชัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้งหลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนาการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาใน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงต้องแสวงหาเครื่องมือที่ดีจะใช้ในการบริหารงานต่อไป จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เพื่อทราบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาล หรือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษยชาติเป็นพันๆปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน มูลนิธิสถาบันการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น, 2546 : 7 – 8) ได้ให้ความหมายของ “ธรรมาภิบาล” หรือ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ไว้ว่า กฎเกณฑ์การปกครอง บำรุง รักษาสังคม บ้านเมืองที่ดี อันหมายถึง การจัดการ การบริหาร สังคมที่ดีทุกๆ ด้านและทุกๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์กรของรัฐบาล ที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการ ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์กรของเอกชน ชมรมและสมาคม เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคล ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ (2545:1) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล มาจาก ธรรมะและอภิบาล ซึ่ง ภาษาอังกฤษใช้ Good governance เมื่อมารวมกันก็หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ในส่วนที่ควรจะได้ด้วยวิธีการโปร่งใส ตรวจสอบได้มีความรับผิดชอบยึดมั่นในหลักธรรมและตอบสนองต่อความต้องการของคนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยวัฒน์ คำชู (2545 : 42 – 43) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การมีส่วนร่วม คือความโปร่งใสตรวจสอบได้และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติ อย่างกว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่า เสียงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อานันท์ ปันยารชุน (2542 : 5 – 10) กล่าวถึง ธรรมนูญภิบาลว่าเป็นผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชน มีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปหลายทางมีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผล

ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 17) ชี้ว่าความคิดเห็นธรรมนูญเป็นการการมอบอำนาจการเมืองการปกครองแบบใหม่ที่แข็งทื่อตายตัว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดของรัฐ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชน และเอกชน ซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่า ระบบราชการล้าหลังทุกส่วน ต้องการการปฏิรูป ต้องการมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อสารมวลชนและนักวิชาการ

ลิขิต ธีรเวคิน (2541 : 6) กล่าวว่า good governance น่าจะเป็นการปรับศัพท์ทางเศรษฐกิจ คือ economic governance มาเป็นศัพท์ทางรัฐศาสตร์จึงถือได้ว่าเป็นศัพท์ใหม่และมีความหมายหลายประการแต่ถ้ามองกันอย่างลึก ๆ แล้วก็น่าจะหมายถึง กระบวนการการปกครองบริหารที่อาศัยปรัชญาหลักการที่ถูกต้องเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของสังคมและนำมาซึ่งความเจริญในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างของหลักการของธรรมนูญในสมัยโบราณ เช่นหลักทศพิธราชธรรม

วรภัทร โตธนะเกษม (2541 : 11-17) ให้ความหมายของธรรมนูญภิบาลว่า หมายถึง การกำกับดูแลที่ดีหรือ หมายถึง การใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง โดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โดยหัวใจสำคัญของธรรมนูญภิบาล คือ ความโปร่งใส ความยุติธรรม และความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจ

จากการให้ความหมายของบุคคลที่สำคัญและองค์กรต่าง ๆ แล้ว ผู้ศึกษา สรุปได้ว่าหลักธรรมนูญภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีโดยคำนึงถึงหลัก 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า

คิมเมท (Kimmet. 2005 : 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมนูญภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ พบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมนูญภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำไปเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมนูญภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมนูญภิบาล ในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งพบว่าหลักธรรมนูญภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางและเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูป รูปแบบ การปกครอง นอกจากนั้นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมนูญภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมนูญภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอน เศรษฐกิจฝืดเคือง เพราะหลักธรรมนูญภิบาลเป็นรูปแบบ การบริหารแนวใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เมื่อนำไปใช้ซึ่งนั่นก็คือ

จุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมนูญภิบาล

มาเซลลา (Marcella. 2007 : 25) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหารโรงเรียนของเขตการศึกษาไมร็องโก กลุ่มตัวอย่างของคณะผู้บริหารโรงเรียนในเมืองซานเบอนาดีโน มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ เจตนาเพื่อค้นหาว่าการปฏิบัติหน้าที่ประจำจะส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการบริหารงานโรงเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งในอดีตการทำงานที่มีประสิทธิภาพคือการทำงานอย่าง มีระเบียบแบบแผน งานวิจัยนี้จึงทำเพื่อวิเคราะห์ จำแนก หาค่าเชิงพรรณนา ศึกษาความได้เปรียบในการตั้งคณะบริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานในอดีตภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามหลักธรรมนูญภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน ผลการวิจัยยังบอกว่า คณะบริหารโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำ และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วย ก็จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูงมากขึ้นอีก เพราะฉะนั้นคณะผู้บริหารโรงเรียนควรปรับโครงสร้างใหม่จะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แม็ค มิลแลนต์ (McMillan, 2007 abstract) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจนโยบายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศกาน่า ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศกาน่า ได้รับความสำคัญในการพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ โดยมีการนำนโยบายการกระจายอำนาจภายใต้การใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ แต่ผลการศึกษาพบว่ามีเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่เกิดกับการจัดการศึกษาโดยการใช้นโยบายการกระจายอำนาจการบริหาร ผลการวิเคราะห์นี้เผยให้เห็นว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลนั้นยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เพราะอำนาจในการตัดสินใจยังคงอยู่ที่การบริหารส่วนกลาง และรัฐบาลขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นแล้วว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในส่วนของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมากขึ้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 631 คน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 234 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดให้ (Forced choice) เกี่ยวกับเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อนำไปขอเก็บรวบรวมข้อมูล 2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้อำนวยการ สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

3. ผู้ศึกษาไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อนตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามกลับมาครบถ้วนทุกฉบับ

4. ดำเนินการประมวลผลและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย 5 ระดับ และแปลผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่
  - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
  - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) ($\bar{X}$)
  - 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D)
2. สถิติเชิงอนุมาน
  - 2.1 ใช้ t - test ทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่าง 2 กลุ่ม
  - 2.2 ใช้ F - test ทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่าง 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานสังกัด สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานสังกัด สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยรวม

เพศ	จำนวน	Mean	S.D.	t	Sig
ชาย	81	3.89	0.17	0.27	0.78
หญิง	153	3.88	0.18		
รวม	234	3.89			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานสังกัด สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานสังกัด สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม

แหล่งความแปรปรวน					
	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	2	0.00	0.00	0.08	0.91
ภายในกลุ่ม	231	7.43	0.03		
รวม	233	7.43			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานสังกัด สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐานสังกัด สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม

แหล่งความแปรปรวน					
	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	1	0.01	0.01	0.40	0.52
ภายในกลุ่ม	232	7.42	0.03		
รวม	233	7.43			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาจัดบริการให้นักเรียนหรือผู้เข้ามาติดต่อราชการได้รับความสะดวก รวดเร็ว ภายในเวลาที่กำหนด รองลงมา คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่อยู่เสมอ ข้อที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ศูนย์เครือข่ายอำเภอแก้งคร้อ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ศูนย์เครือข่ายอำเภอแก้งคร้อ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ศูนย์เครือข่ายอำเภอแก้งคร้อ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2544). แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ (2542). การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย (หน้า 13-14). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. (2546). คู่มืออธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ:สิริบุตรการพิมพ์.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2545). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). มุมมองนายอานันท์. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). ธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กัญหายนประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2541, 16 มิถุนายน). ธรรมนูญคืออะไร. มติชน . หน้า 6.
- วรภัทร โทธนะเกษม. (2542, ตุลาคม). การสร้าง Good Governance ในองค์กร. วารสารกสท.
- Marcella, Casey-Cooper. (2007). Educational governance of the Morongo Unified School Districe, Ph.D., Capella University, 2005 abstract [Online]. Accessed 1 July 2007. Available from <http://proquest.umi.com/pqdweb>.
- McMillan, Leah K. (2007). A misguided curriculum: Decentralized education policy in Ghana's primary school system. M.A., Saint Mary's University (Canada).
- Kimmet Philip. (2005). The Politics of Good Governance in the Asean 4. Master Degree : Griffith University;

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาที่ 12
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
Personnel Management of Quality Improvement Schools Network Group, Educational
Management 12 under the Jurisdiction of Primary Education Area Office 3, Khonkaen

ปัทมา อุยะวาปี¹
Pattama Uyawapee

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบโดยการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่า t - test และ ค่า F - test

ผลการศึกษาพบว่า 1.ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการวางแผนและกำหนดอัตรากำลัง ด้านการบรรจุแต่งตั้ง ด้านวินัยและการดำเนินการทางวินัย และด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ 2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ

Abstract

The objectives of the study were to 1) study personal management of schools, and 2) compare the opinion level on personnel management of quality improvement schools network as classified by gender, position, educational level, and work experience. The 103 study samples were administrators and teachers in quality improvement schools network Khonkaen area 3. The study instrument was questionnaire with reliability of .85. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The study results revealed that the level of opinions of both administrators and teachers on personnel management as a whole were at much level. When considered each aspect, it was found that they all were at much level and could put orderly from high to low as follows. Teacher and education personnel management, planning and staffing, placement, discipline and operation, and promotion of work effectiveness. 2) When Compared opinions level of both administrators and teachers to personnel management as classified by gender, position, educational level, and work experience showed no different.

Keywords : personnel management, quality improvement, school network.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การบริหารงานบุคคล เป็นการจัดระบบ ระเบียบ และดูแลให้บุคคลทำงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด งานบริหารบุคคลเป็นงานที่สลับซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในแต่ละประสพการณ์ เมกกินสัน (Megginson, 1968) ได้กล่าวยืนยันไว้ว่า “มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหารถึงแม้ว่า คุณค่าของมนุษย์จะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ และไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์กำหนดคุณค่าได้เช่นเดียวกันกับวัตถุ หรือสินค้าอื่นได้แต่ก็ยังถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีคุณค่า และเกียรตินิยม” ประสิทธิภาพของการทำงานของบุคคล จะเกิดขึ้นและคงอยู่ได้ก็ด้วยความสามารถของนักบริหารในอันที่จะนำทางและเสริมสร้างสภาวะการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ถ้าหน่วยงานหรือองค์การใดขาดบุคคลที่มีสมรรถภาพ หรือมีแต่บุคคลที่ไม่ได้รับ

การฝึกฝน อบรมมาอย่างเพียงพอแล้ว ก็เชื่อว่าแผนการที่ดี หรือการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินจำนวนมากนั้นจะไม่สามารถทำให้การบริหารงานขององค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างสมบูรณ์ (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2519) ที่เป็นดังนี้เพราะว่าถ้ามีบุคคลพอสมควร มีสามารถเหมาะสมกับหน้าที่การงาน และมีการจัดการที่ดีแล้วโอกาสที่บุคคลจะทำงานให้ได้ผลและประหยัด ย่อมง่ายขึ้นเป็นอันมาก เพราะบุคคลเป็นผู้รวบรวมสารสนเทศ ตัดสินใจดำเนินการก่อให้เกิดการผลิต การจัดการ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมรวมทั้งการใช้ทรัพยากรอื่นๆ อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันของการบริหารงานบุคคล ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลโดยทำการศึกษาใน 5 ด้าน 1.คือด้านการวางแผนและการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อจะกำหนด จำนวน ตำแหน่ง และอัตราโดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียน จำนวน ขนาดของสถานศึกษา รวมทั้งระดับการศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีวิทยฐานะสูงขึ้น 2.ด้านการบรรจุและการแต่งตั้ง การสอบแข่งขัน การคัดเลือกกรณีจำเป็น หรือเหตุพิเศษ การแต่งตั้ง การประเมินตามตำแหน่งวิทยฐานะ การเลื่อนวิทยฐานะการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะ การทดลองการปฏิบัติราชการ การย้าย การลาออกจากราชการ การโอน การเลื่อนตำแหน่ง จากการคัดเลือก การสอบคัดเลือก การรักษาการในตำแหน่งและการปฏิบัติราชการชั่วคราว 3.ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ เป็นการดำเนินการของผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการและปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.ด้านพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาครูและ บุคลากรบรรจุใหม่ การพัฒนาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่ง วิทยฐานะ และการพัฒนาดำรงตำแหน่ง 5.ด้านวินัยและการดำเนินการทางวินัย การเสริมสร้าง และพัฒนาครูและบุคลากรให้มีระเบียบวินัย การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ผู้ศึกษาคาดว่า ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงการดำเนินงานในปัจจุบัน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และปัจจัยที่แตกต่างกันทำให้ความคิดเห็นต่อปัญหาของการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกัน โดยข้อมูลที่ได้ สามารถนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงาน และระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสพการณ์การทำงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546)

พระนิรันดร์ สุทธิเมตติโก (2552: บทคัดย่อ, หน้า ก) ได้ศึกษาเรื่อง "การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางกอกน้อยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 3" ประจำปีการศึกษา 2552 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ผู้บริหาร 61 คนและครูผู้สอน 227 คนผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการสรรหาบุคลากรด้านการบำรุงรักษาบุคลากรด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและด้านการพิจารณาให้บุคลากรพ้นจากงานมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันยกเว้นด้านการวางแผนอัตรากำลังมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลคือควรมีการวางแผนอัตรากำลังที่เหมาะสมกับตำแหน่งเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรมีการส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่หลากหลายมีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรมสัมมนาทางวิชาการคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติธรรมมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามระบบคุณธรรมและระเบียบปฏิบัติและในการพิจารณาให้พ้นจากงานนั้นให้พิจารณาถึงระเบียบการขอสถานศึกษาเป็นหลัก

วีระ สุรินทร์ (2553: บทคัดย่อ, หน้า ก) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่พบว่า การปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กผู้บริหารจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนและได้จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานโดยยึดระบบคุณธรรมและมีคำสั่งแต่งตั้งให้บุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ส่งเสริมให้บุคลากรที่ผ่านการอบรมนำความรู้มาพัฒนางานอย่างอิสระส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับอบรมเพื่อพัฒนาตนเองร่วมกับหน่วยงานอื่นในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองมีปัญหาและข้อเสนอแนะว่าไม่ได้วางแผนงานบุคลากรอย่างเป็นระบบและไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบรวมทั้งไม่ได้จัดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรและไม่ได้จัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองข้อเสนอแนะควรจัดสรรและเพิ่มบุคลากรให้มากขึ้นและให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนควรมีแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจนควรส่งเสริมบุคลากรให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องควรพิจารณาการเลื่อนขั้นให้ทุกคนด้วยการพิจารณาจากผลงานและประเมินผลการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษานี้ มุ่งศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 141 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 103 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และเมอร์แกน (Krejcie & Morgan,) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย จัดส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 103 ฉบับ ส่งให้กับผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนผู้ศึกษา โดยผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1.วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและประสบการณ์การทำงาน โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ 2.วิเคราะห์เรื่อง การบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย 5 ระดับ 3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตาม เพศ และตำแหน่งโดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples) 4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนก ตาม ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F – test แบบ One way ANOVA) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1.สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ 1.1 ค่าความถี่ (Frequency) 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) ($\bar{X}$) 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D) 2.สถิติเชิงอนุมาน 2.1 ใช้ t – test ทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่าง 2 กลุ่ม 2.2 ใช้ F – test ทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่าง 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม และแยกเป็นรายด้าน

ตารางแสดง ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม

(n=103)

การบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การวางแผนและกำหนดอัตรากำลัง	4.03	0.34	มาก	2
2. การบรรจุและแต่งตั้ง	4.02	0.26	มาก	3
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ	3.99	0.25	มาก	5
4. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.07	0.29	มาก	1
5. วินัยและการดำเนินการทางวินัย	4.01	0.24	มาก	4
รวม	4.03	0.10	มาก	

จากตารางพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ภาพโดยรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.10) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.29) รองลงมา การวางแผนและกำหนดอัตรากำลัง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.34) และกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด พบว่า การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.25)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปราย

จากผลการศึกษาระบบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้ศึกษาสรุปผลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นเพศหญิงตอบแบบสอบถาม มีจำนวน เท่ากับ 61 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าเพศชาย ด้านตำแหน่งพบว่า ตำแหน่งครู มีจำนวนมากที่สุด จำนวน เท่ากับ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 90.3 ในด้านระดับการศึกษา พบว่า มีวุฒิมัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวนมากที่สุด จำนวน เท่ากับ 68 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 และด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีประสบการณ์การทำงานช่วงระยะเวลา 11- 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวนเท่ากับ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2

2. **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3** โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าอยู่ในระดับความคิดเห็นมากทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.29) ด้านการวางแผนและกำหนดอัตรากำลัง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.34) ด้านการบรรจุแต่งตั้ง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.26) ด้านวินัยและการดำเนินการทางวินัย อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.24) และด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.25) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 **ด้านการวางแผนและกำหนดตำแหน่ง** การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.34) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า เลื่อนขั้นเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.83) รองลงมา มีการวางแผนอัตรากำลังและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.88) และกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด พบว่า ประเมินผลการปฏิบัติงานและเสนอขอเงินวิทยฐานะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.85)

2.2 **ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง** การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.26) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า พิจารณาส่งให้ข้าราชการครูหรือลูกจ้างประจำพ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.88) รองลงมา ดำเนินการพิจารณาให้ข้าราชการในสถานศึกษาย้ายสับเปลี่ยนไปสถานศึกษาอื่น ภายในเขตพื้นที่การศึกษาได้ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.07 S.D. = 0.88) และกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด พบว่า ดำเนินการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูซึ่งลาออกไปสมัครรับเลือกตั้งหรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเข้ารับราชการในสายงานเดิมได้ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.87)

2.3 **ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ** การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.25) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า ดำเนินการพิจารณาส่งเลื่อนหรือแต่งตั้งข้าราชการครูสายการสอนให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นหรือรับเงินเดือนระดับสูงขึ้น เนื่องจากการทำผลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.81) รองลงมา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีจิตสำนึกในหน้าที่และปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.83) และกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สนับสนุนจัดสวัสดิการและอนุมัติการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการทุกประเภทในสถานศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.84, S.D.= 0.77)

2.4 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า อนุญาตให้ครูลาศึกษาต่อในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.27, S.D.= 0.83) รองลงมาจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรตามความต้องการของสถานศึกษาอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.16, S.D.= 0.84) กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด พบว่า ต้องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มากที่สุด อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.79, S.D.= 0.85)

2.5 ด้านวินัยและการดำเนินการทางวินัย การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.01, S.D.= 0.24) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า อนุญาตการลาทุกประเภทตามที่ระเบียบกำหนด อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.14, S.D.= 0.88) รองลงมา อนุญาตให้บุคลากรครูลาออกด้วยความสมัครใจไปปฏิบัติงานใดๆตามความประสงค์ของทางราชการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03, S.D.= 0.87) และกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด ครูและบุคลากรปฏิบัติตามนโยบายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.90, S.D.= 0.88)

3. การทดสอบสมมติฐานของการศึกษา ครั้งนี้แบ่งเป็น 4 สมมติฐาน ประกอบด้วย สมมติฐานด้าน เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ที่ต่างกัน การแสดงความคิดเห็นต่อการศึกษารังนี้ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าสถิติทั้ง ค่า t-test และ ค่า F-test พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 อภิปรายผล ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นตำแหน่งครูส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด และมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 11-15 ปี ขึ้นไปมากที่สุด

2. การแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ภาพโดยรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการวางแผนและกำหนดอัตราค่าจ้าง ด้านการบรรจุแต่งตั้ง ด้านวินัยและการดำเนินการทางวินัย และด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่าเพศชาย และเพศหญิง มีความเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในสถานศึกษาซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถชักนำหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และเป็นไปตามที่สถานศึกษาต้องการ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถ มีทักษะการบริหารที่ดีเยี่ยม มีความตั้งใจจริงในการบริหารงาน มีความยุติธรรม มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน ส่งผลให้ ผู้ร่วมงานไม่ว่าเป็นเพศหญิง หรือเพศชาย เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา มีทัศนคติที่ดี มีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าตำแหน่งผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เนื่องจาก การแบ่งงานกันทำให้โดยทั่วถึงกัน มีผู้บริหารเป็นผู้คอยติดตามดูแล เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้บริหารคือผู้ที่แบ่งงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตามความรู้ความสามารถ แล้วนิเทศงานอย่างเป็นระบบ พร้อมให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม เพื่อให้งานบรรลุผลอย่างมีคุณภาพ และผู้บริหารการศึกษา มีความรู้ มีศาสตร์ มีหลักการ มีทฤษฎี มีการวิจัยค้นคว้า จนรู้ชัดและรู้จริง และมีการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นำศาสตร์ไปใช้ในการบริหาร มีการฝึกฝนอย่างจริงจังในอาชีพนั้น ๆ จริง ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ที่มากพอ มีการรับรองมาตรฐานแห่งวิชาชีพ โดยมีการออกใบรับรองหรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ สำหรับยึดถือและปฏิบัติโดยเคร่ง

5. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบัน มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายคุ้มครองให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสิทธิอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ในเรื่องของการได้รับประโยชน์ตอบแทนและการประกันความมั่นคง ทำให้ครูไม่ว่าครุมีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ต่างก็ มีขวัญกำลังใจ และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเท่าเทียมกัน จึงไม่มีผลต่อความคิดเห็น

6. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษานั้นมีการนำทฤษฎีและหลักการบริหารต่างๆมาปรับใช้ในการบริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานที่สูงสุด จึงทำให้ประสบการณ์การทำงานของแต่ละคนไม่มีผลต่อความคิดเห็น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอย่างสมบูรณ์และภาคภูมิใจโดยได้รับความเมตตาเอาใจใส่ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขและติดตามความก้าวหน้าอย่างใกล้ชิดจากคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณครอบครัว รวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์มาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา คุณค่าอันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอบแต่บุญคุณบิดา มารดา และขอบบวไ้ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหลายทั้งมวลที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอบบวให้ผู้มีพระคุณทั้งหมดทั้งมวลที่ได้กล่าวมาข้างต้นตลอดจนผู้ที่จะนำสารนิพนธ์เล่มนี้ไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ตย์คานนท์. (2530). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เศรษฐการพิมพ์.
- คณิตา ศรีบุญชู. (2550). การวางแผนของโรงเรียนพินิตประสาธน์. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2541). (พิมพ์ครั้งที่ 24). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีระ สุรินทร์. (2553). การบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2550). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิจิตรหัตถกร.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง,ผู้แปล. (2549).การบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์.(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร.(2547). การประเมินผลการปฏิบัติงาน. (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Quality of work Life of Teachers in Secondary Schools in Wanganui District, Khon Kaen
under the Jurisdiction of Secondary Educational Area office 25

ปิยนุช อ่อนตา¹
Piyanuch Onta

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียน จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ทำงาน และอัตราเงินเดือน โดยศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย 3) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) ด้านการบูรณาการทางสังคม 6) ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน 7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และ 8) ด้านการปฏิบัติงานในสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 82 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย รองลงมาคือ การบูรณาการทางสังคม การปฏิบัติงานในสังคม และค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม เป็นอันดับสุดท้าย 2) ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัยสำหรับรายด้าน และด้านการปฏิบัติงานในสังคม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน ข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to find out quality of work life level of teachers and to compare level of quality of work life as classified by age, work experience, and salaries in 8 aspects, those were 1) appropriated and fare salaries, 2) healthy and safety environment, 3) personnel capability development , 4) progress and work stability , 5) social integration, 6) work performance regulation, 7) balancing between life and work, and 8) work performance in society. Samples of the study were 127 teachers selected by simple random sampling. The study instrument was questionnaire with reliability of .82. Statistics used for data analysis were frequency , parentage ,mean, standard deviation and F-test.

The study results revealed that 1) quality of work life of teachers in secondary schools in Wangnoi district as a whole was at much level. When considered each aspect found that healthy and safety environment was the highest, followed by social intregation, work performance in society, and appropriated and fare salaries, respectively. 2) When comparing quality of teachers' work life found that teachers with

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

different work experience did not have different quality of work life except health and safety environment, and work performance in society.

Keywords : quality of work life, teacher, secondary school .

บทนำ

โดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความแตกต่างกันทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร จึงควรเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในองค์กรมากที่สุด โดยมุ่งพัฒนากระบวนการการทำงานและการเสริมสร้าง เจตคติที่ดี การทำงานหรือ การได้รับการบริการที่ดี การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจ เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มแรงจูงใจให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน นอกจากนี้จะมีผลให้งานเป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ต้องการแล้วยังทำให้ขวัญ กำลังใจและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานมากขึ้น นำมาซึ่งความสามัคคี ความมีประสิทธิภาพและความ เจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน (ประชุม รอดประเสริฐ, 2543 : 345) ผู้บริหารองค์กรจึงควรพิจารณาถึงสิ่งที่ทำให้พอใจและไม่พอใจ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารสู่ความสำเร็จ ขององค์กรสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดให้ครูจะต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและ นอกสถานศึกษา (จักรพรรดิ วัฒนา, 2544 : 7) จากการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดสระแก้ว จำนวน 6 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2556 พบว่า ผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาในบางเรื่องยังมี ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสาระการเรียนรู้วิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ครูยังไม่ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและวัดผลในสภาพที่แท้จริง (Authentic assessment) การพัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สื่อประกอบการสอน ในทุก กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น ปัญหาอุปสรรคส่วนหนึ่งที่สำคัญเนื่องมาจาก สภาพปัญหาด้านอัตราค่าจ้าง รวมทั้งปฏิบัติการกิจ ต่างๆ นอกเหนือจากการสอนอีกมาก ครูมีเวลาพักผ่อนน้อยและเตรียมการสอนน้อย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการทำงานหลายแห่ง มีความไม่เหมาะสม สวัสดิการและรายได้ที่ครูได้รับไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมต่อการครองชีพปัจจุบัน ครูต้องกู้หนี้ยืมสินจากแหล่ง เงินกู้ต่างๆ จำนวนมาก การดำรงชีวิตที่ขาดปัจจัยด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำประปา และไฟฟ้า จนทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมของข้าราชการครูเกิดความไม่น่าพอใจและก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานวิเคราะห์ปัญหาข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของตนและแก้ไขในแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาของผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็น ข้อมูลในการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารจัดการด้านบุคลากรและด้านต่าง ๆ การหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของ ผู้ได้บังคับบัญชา ข้าราชการครู เพื่อตอบสนองความต้องการและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ให้ดียิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นและมีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยได้ศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีของฮิวส์และคัมมิงส์, (Hues and Cumming, 1985 : 35) เพราะตัวชี้วัดต่างๆ มีความเหมาะสมกับลักษณะงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน

วิจัลน์ โภชาแสง, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์กร และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.05

พัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภากาชาดจอร์เจียในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อหาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวนทั้งสิ้น 190 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 127 คน ได้มาตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970 : 608 อ้างถึงใน สมศักดิ์ คำศรี, 2547 : 35) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย ประสพการณ์ทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ใน 8 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert type) มี 5 ระดับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1.ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัย นครราชสีมาถึงผู้บริหารในโรงเรียนมัธยม อำเภอเวียงน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล 2. เมื่อได้รับหนังสือแล้ว จึงนำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารในโรงเรียนมัธยม อำเภอเวียงน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 3.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ศึกษาดำเนินการไปแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 4. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 2.1 สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค 2.2 สถิติพื้นฐาน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 2.2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน 2.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ค่าทดสอบที (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิจัย

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในภาพรวม 8 ด้าน

คุณภาพชีวิตการทำงาน	n = 127		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม	3.75	.47	มาก	8
2. สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย	3.99	.37	มาก	1
3. การพัฒนาความสามารถของบุคคล	3.91	.26	มาก	4
4. ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.88	.34	มาก	6
5. การบูรณาการทางสังคม	3.98	.25	มาก	2
6. ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน	3.87	.25	มาก	7
7. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	3.87	.29	มาก	5
8. การปฏิบัติงานในสังคม	3.98	.31	มาก	3
รวม	3.91	.17	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91, S.D. = .17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X} = 3.99, S.D. = .37$) รองลงมาคือ การบูรณาการทางสังคม ($\bar{X} = 3.98, S.D. = .25$) การปฏิบัติงานในสังคม ($\bar{X} = 3.98, S.D. = .31$) และค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .47$) เป็นอันดับสุดท้าย

สรุปและอภิปราย

สรุปผลการศึกษา

1. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย รองลงมาคือ การบูรณาการทางสังคม การปฏิบัติงานในสังคม และค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม เป็นอันดับสุดท้าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.1 ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้รับรายได้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน รองลงมาคือ ท่านได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมอาชีพที่คล้ายคลึงกัน ท่านรับเงินเดือนเพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว และท่านได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนเหมาะสมกับงานที่ทำ เป็นอันดับสุดท้าย

1.2 สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีห้องทำงานที่สะอาดและปลอดภัย รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมโรงเรียนของท่านปราศจากกลิ่นรบกวน.โรงเรียนของท่านมีมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างดี และสภาพแวดล้อมโรงเรียนของท่านปราศจากเสียงรบกวน เป็นอันดับสุดท้าย

1.3 การพัฒนาความสามารถของบุคคล ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีการวางแผนในการปฏิบัติงานสำคัญๆ ที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาคือ ท่านได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงาน ท่านมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ร่วมกันคิดทำ หรือแก้ปัญหาจนสำเร็จไปด้วยดี และท่านได้รับการอบรมในด้านความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอเป็นอันดับสุดท้าย

1.4 ความก้าวหน้าและความมั่นคง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น รองลงมาคือ ท่านได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ท่านมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในทุก ๆ ด้าน และงานที่ปฏิบัติทำให้ท่านเกิดความมั่นใจในอาชีพ เป็นอันดับสุดท้าย

1.5 การบูรณาการทางสังคม ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เพื่อนร่วมงานมักจะขอความคิดเห็นจากท่าน ในงานที่ท่านมีส่วนร่วมรับผิดชอบ รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมร่วมกับโรงเรียน ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานของโรงเรียน และชุมชนที่อยู่รอบ ๆ โรงเรียนของท่านให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของโรงเรียนโดยท่านมีส่วนร่วม เป็นอันดับสุดท้าย

1.6 ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โอกาสที่ท่านได้รับสิทธิ หรือค่าตอบแทนพิเศษทุกครั้งมาจากกฎระเบียบที่เป็นยอมรับของครู รองลงมาคือ บุคลากรในหน่วยงานของท่านต่างเคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน ผู้บริหารให้โอกาสท่านในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ และท่านรู้จักสิทธิของท่าน เป็นอันดับสุดท้าย

1.7 ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ท่านมีเวลว่างสำหรับการพักผ่อนในแต่ละวันอย่างเพียงพอ ภาระหน้าที่นอกเหนือจากงานประจำที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมและท่านสามารถแบ่งเวลาของท่านให้กับการทำงานและเรื่องส่วนตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นอันดับสุดท้าย

1.8 การปฏิบัติงานในสังคม ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีความสุขและภาคภูมิใจมากเมื่อศิษย์ ของท่านประสบความสำเร็จในชีวิตและเงิน รองลงมาคือ องค์กรของท่านรับผิดชอบต่อสังคมในแง่ของผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ ท่านรู้สึกว่าการที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสมกับตัวของท่าน และท่านสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ของท่านได้ เป็นอันดับสุดท้าย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัยสำหรับรายด้าน และด้านการปฏิบัติงานในสังคม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 นั้น มีบางประเด็นควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ และมีชีวิตที่มีคุณภาพซึ่งเป็นชีวิตที่อยู่รอดอยู่ดี อยู่อย่างมีหลักการและสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาได้เพื่อดำเนินชีวิตไปอย่างสงบตามอัตภาพ และมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ดำเนินชีวิตในทางชอบธรรม มีความพอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุข อัครนิเวศน์, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษากรณี โรงงานอุตสาหกรรมเปิดกรมการอุตสาหกรรมทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวแปรที่ร่วมทำนายความผูกพันต่อองค์กรของลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ได้แก่ รายได้ ประโยชน์ตอบแทนและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง มังธานี, (2553 : 113-114) ได้ศึกษาสุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารส่วนมากมักจะปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองนโยบายหลักจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สังกัด รวมทั้งอยู่ในระหว่างการปฏิรูปการศึกษาและยุบรวมกรมสามัญศึกษากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545) มาตรฐาน 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารซึ่งการกระจายอำนาจนั้น ยังไม่เสร็จสมบูรณ์อำนาจการบริหารต่าง ๆ ถูกมอบหมายมาเป็นบางส่วน ทำให้มีผลอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีรายจ่ายและรายได้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมอาชีพที่คล้ายคลึงกัน รับเงินเดือนเพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว และท่านได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนเหมาะสมกับงานที่ทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤตล มีเพียร, 2553 : 13) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเอกชน พบว่า ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดภาครัฐในในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

1.2 สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีห้องทำงานที่สะอาดและปลอดภัย สภาพแวดล้อมโรงเรียนของท่านปราศจากกลิ่นรบกวน.โรงเรียนของท่านมีมาตรการรักษาความปลอดภัยอย่างดี และสภาพแวดล้อมโรงเรียนของท่านปราศจากเสียงรบกวน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 :

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์กร และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาศรีนครในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

1.3 การพัฒนาความสามารถของบุคคล ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูมีการวางแผนในการปฏิบัติงานสำคัญๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงาน และมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ร่วมกันคิดทำ หรือแก้ปัญหาจนสำเร็จไปด้วยดี และท่านได้รับการอบรมในด้านความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์กร และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาศรีนครในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

1.4 ความก้าวหน้าและความมั่นคง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น ได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ท่านมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในทุก ๆ ด้าน และงานที่ปฏิบัติทำให้ท่านเกิดความมั่นใจในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์กร และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขึ้น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

1.5 การบูรณาการทางสังคม ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพื่อนร่วมงานมักจะขอความคิดเห็นจากท่าน ในงานที่ท่านมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมร่วมกับโรงเรียน ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานของโรงเรียน และชุมชนที่อยู่รอบ ๆ โรงเรียนของท่านให้การสนับสนุนการทำการกิจกรรมของโรงเรียน โดยท่านมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์การ และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

1.6 ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีโอกาสที่ท่านได้รับสิทธิ หรือค่าตอบแทนพิเศษทุกครั้งมาจากกฎระเบียบที่เป็นยอมรับของครู บุคลากรในหน่วยงานของท่านต่างเคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน ผู้บริหารให้โอกาสท่านในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ และท่านรู้จักสิทธิของท่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์การ และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.7 ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน มีเวลาร่วมสำหรับการพักผ่อนในแต่ละวันอย่างเพียงพอ ภาระหน้าที่นอกเหนือจากงานประจำที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมและท่านสามารถแบ่งเวลาของท่านให้กับการทำงานและเรื่องส่วนตัวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤตล มีเพียร, (2553 : 13) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัทการบินไทย (มหาชน) จำกัด พบว่า มิติด้านเวลาทำงานกับชีวิตส่วนตัว มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายความว่าส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

1.8 การปฏิบัติงานในสังคม ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีความสุขและภาคภูมิใจมากเมื่อศิษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตและ องค์กรรับผิดชอบต่อสังคมในแง่ของผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งรู้สึกว่าการที่รับผิดชอบมีความเหมาะสมกับตัวเอง และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ทองสมนึก, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านประชาธิปไตยในการทำงาน ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมด้านจรรยาบรรณของชีวิตโดยส่วนรวม ด้านมีส่วนร่วมในองค์กร และด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานนักเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น, (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบูรณาการทางสังคม ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน การปฏิบัติงานในสังคม ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

2. ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัยสำหรับรายด้าน และด้านการปฏิบัติงานในสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา บุญมาเลิศ, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน กับความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า 1) ข้าราชการครูประถมศึกษามีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก และคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามสถานภาพประสบการณ์การทำงาน ข้าราชการครูมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ภูมิภาค พบว่า ข้าราชการครูประถมศึกษามีความทุ่มเทในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามสถานภาพและแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และแนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาทุกขั้นตอนอย่างดีจาก ดร. มงคลราช ศิริสม ผู้ศึกษารัฐศึกษาซึ่งยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงให้สารนิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายทรงศักดิ์ หิรัญเกิด ผู้อำนวยการโรงเรียนทำนงแนววิทยายน นายประจักษ์ลักษณ์ บัวกลาง รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองเมืองพล และนางเพ็ญญา ชูมนาเสียว ครู โรงเรียนทำนงแนววิทยายน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งขอขอบพระคุณคณะครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมในเขตอำเภอแวงน้อย ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า กรุณาให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าสำหรับการศึกษา รวมถึงบิดามารดา และ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ในการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้จนสามารถจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จักรพรรดิ วัฒนา. (2544, 2 กรกฎาคม). "บทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ," ใน วารสารวิทยาจารย์. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 2) : หน้า 100.
- นฤตล มีเพียร. (2543). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน).** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2543). **นโยบายและการวางแผนหลักการและทฤษฎี.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2545). **คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลัดดา บุญมาเลิศ. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจลน์ โกษาแสง. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมศักดิ์ คำศรี. [ออตสำเนา]. (2547). **เอกสารคำสอนวิชาวิทยาการวิจัย.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ประกอบการเรียนการสอน).
- สมศักดิ์ ทองสมนึก. (2544). **องค์ประกอบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมหวัง มั่งธานี. (2546). **สุขภาพองค์การที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Hues, Edgar F. and G. Cummings, Thomas. (1985). **Organization Development and Change.** New York : West Publishing Company.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

Parents' Satisfaction towards Child Center Management under Local Administrative
Organization in Huaithapthan District in Srisaket Province

กัลยา ราชเจริญ¹
Kanlaya Ratcharoen

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทันจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 265 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.1 ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการบริหารทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to 1) study parents' satisfaction towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province and compare parents' satisfaction towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province as classified by gender, age, education level and occupation. The 265 samples were parents of students who have studied in child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province and selected by simple random sampling. The size of the samples was determined by Krejcie & Morgan. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaire. The IOC of the questionnaire was between 0.60 – 1.00 and the reliability was 0.95. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Multiple Comparisons of Scheffe's method.

The research results revealed that :

1) Parents' satisfaction towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province as a whole and each aspect were at much level. When considered each aspect from the highest to lowest found that personnel administration aspect, Academic administration aspect, budget administration aspect and general administration aspect respectively.

2) The comparison results of Parents' satisfaction towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province;

2.1 The different gender of parents had satisfied towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province as a whole and each aspect were no different.

2.2 The different age of parents had satisfied towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province as a whole and each aspect were no different.

2.3 The different education level of parents had satisfied towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province as a whole and each aspect were no different.

2.4 The different occupation of parents had satisfied towards child center management under Local Administrative Organization in Huaithapthan district in Srisaket province as a whole were significantly different at the .05 level. When considered each aspect found that academic aspect, budget administration aspect, personnel administration aspect were significantly different at the .05 level. Unless the other aspects were no different

Keywords: parents' satisfaction, child center management

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในทุกชนชั้นให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมการเรียนการสอนให้แก่คนไทยให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และมีสิทธิเสมอภาคในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการศึกษาของ ชาติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นซึ่งให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุดและ ในมาตรา 8 ระบุว่า การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา มาตรา 9 กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของบุคคล บิดา มารดา ครอบครัว ชุมชน องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันต่างๆทางสังคม มาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและ สำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง มาตรา 40 กำหนดให้มี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่ กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคณะกรรมการและเลขานุการ ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้รายงานการจัดการศึกษา เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ได้นั้น สถานศึกษา ต้องมีประสิทธิภาพและคุณภาพในด้านการบริหารจัดการซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ผู้ปกครองจะยอมรับและพิจารณาในการตัดสินใจ ให้บุตรหลานได้เข้ารับการการศึกษา ซึ่งมีงานที่เป็นไปเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจด้านหลักสูตรโดยตรงและ งานที่สนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานหลักให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีขอบเขตในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จึงมีความตระหนักถึงความสำคัญของ ความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความประสงค์ที่จะทราบว่าในขณะที่ผู้ปกครองมีความพึง พอใจในการบริหารสถานศึกษามากน้อยเพียงใด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการ บริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังกล่าวเพื่อนำไปเป็นข้อมูล ในการปรับปรุง สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา การบริหารของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและสอดคล้อง ให้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในเขตอำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจ ของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ตามลักษณะของเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความพึงพอใจและทัศนคติด้วยความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึก ในทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างไปจากความสุข ทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระยะย้อนกลับ ความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกบวกเพิ่มขึ้นได้อีก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ อาจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งที่ได้พบเห็นและได้สัมผัสโดยอาจแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง หรือการพูด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา

การวิจัยต้องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 850 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 265 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ ห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ใน ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย โดยพัฒนามาจากงานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2558)

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไปถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try - Out) กับผู้ปกครองนักเรียนใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา ถึง ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นนทบุรีเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา เสนอต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจาก ผู้ปกครองนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในการประชุมผู้ปกครองของแต่ละโรงเรียน จำนวน 265 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 265 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	96	36.2
หญิง	169	63.8
รวม	265	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	91	34.3
ตั้งแต่ 30 ปี ขึ้นไป	174	65.7
รวม	265	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	89	33.6
ตั้งแต่ มัธยมศึกษาขึ้นไป	176	66.4
รวม	265	100.0
การประกอบอาชีพ		
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	76	28.7
ค้าขาย	116	43.8
รับจ้าง	73	27.5
รวม	265	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 169 คนคิดเป็นร้อยละ 63.8 อายุ ตั้งแต่ 30 ปี ขึ้นไป จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 ระดับการศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 และ มีการประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.03	.58	มาก
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.00	.60	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.05	.54	มาก
4	ด้านการบริหารทั่วไป	3.96	.78	มาก
รวม		4.01	.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.54) ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.60) และด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน	4.22	.80	มาก
2.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.13	.79	มาก
3.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแก้ปัญหาและช่วยเหลือตนเองให้มากขึ้น	4.08	.73	มาก
4.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาทั้ง 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา	4.09	.70	มาก
5.	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	3.90	.92	มาก
6.	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	4.00	.83	มาก
7.	มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการรายงานผลการเรียนของนักเรียน	4.11	.80	มาก
8.	สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ	3.87	.76	มาก
9.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ	3.93	.78	มาก
10.	ความเอาใจใส่ดูแลในด้านการเรียนการสอนของครูที่มีต่อนักเรียน	3.94	.70	มาก
11.	การให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่นักเรียนที่เรียนดีและเรียนอ่อน	4.01	.87	มาก
12.	การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถและความถนัดของตนเอง	4.06	.79	มาก
รวม		4.03	.58	มาก

ตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.79) และมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่องใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การรายงานผลการเรียนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.80) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยอมรับจาก ผู้ปกครองด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการบริหารงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ร่วมวางแผนจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน	4.08	.78	มาก
2.	ให้ข้อเสนอแนะในการใช้งบประมาณในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.14	.64	มาก
3.	ร่วมระดมทุนจัดหาทุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและนักเรียน	3.93	.68	มาก
4.	สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.69	.75	มาก
5.	เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.23	1.96	มาก
6.	ร่วมสมทบทุนในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ หรืออุปกรณ์การเรียนการสอน	4.03	.83	มาก
7.	ร่วมตรวจสอบผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.85	.91	มาก
8.	มีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายเป็นปัจจุบันมีความโปร่งใสตรวจสอบได้	3.76	.82	มาก
รวม		4.00	.60	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.60) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 1.96) รองลงมา คือ ให้ข้อเสนอแนะในการใช้งบประมาณในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.64) และร่วมวางแผนจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.79) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.75)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อที่	ด้านการบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ติดตามความประพฤติของนักเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน	3.87	.83	มาก
2.	ครูมีบุคลิกภาพดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิจกรรมรยาทสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน	4.03	1.02	มาก
3.	ครูรักและเมตตาต่อนักเรียน พร้อมให้อภัยและช่วยเหลือดูแลอยู่เสมอ และให้ความเสมอภาคกับนักเรียนทุกคน	4.10	.78	มาก
4.	ครูเป็นผู้มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถและความถนัดในวิชาที่สอน	3.07	1.27	ปานกลาง
5.	ครูและพี่เลี้ยงเด็กมีจำนวนเพียงพอที่จะทำการสอนและดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง	4.37	.73	มาก
6.	ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.17	.80	มาก
7.	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อนักเรียนและต่อผู้ปกครอง	4.25	.80	มาก
8.	ครูมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนนักเรียนอนุบาลโดยตรง	4.24	.77	มาก
9.	ครูและผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของนักเรียน	4.17	.82	มาก
10.	ครูและบุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการใส่ใจต่อกิจการงานของศูนย์พัฒนาเด็กอย่างสม่ำเสมอ	4.18	.83	มาก
รวม		4.05	.54	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.54) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูและพี่เลี้ยงเด็กมีจำนวนเพียงพอที่จะทำการสอนและดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.73) ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อนักเรียนและต่อผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ ครูมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนนักเรียนอนุบาลโดยตรง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.77) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ครูเป็นผู้มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถและความถนัดในวิชาที่สอน ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.27)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านการบริหารทั่วไป

ข้อที่	ด้านการบริหารทั่วไป	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	4.29	.76	มาก
2.	มีการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น เช่น วันเข้าพรรษา ฯ และในวันสำคัญต่างๆ	3.80	1.05	มาก
3.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเรียนที่เหมาะสม ทันสมัย มีความปลอดภัย และมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.93	1.06	มาก
4.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองได้รับทราบ	4.01	.94	มาก
5.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบจราจรหน้าบริเวณโรงเรียนมีความสะดวกและปลอดภัย	3.96	.93	มาก
6.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะและมีการบริการอาหารที่มีความสะอาด	4.02	1.00	มาก
7.	มีการจัดห้องเรียนสะอาด เรียบร้อย น่าอยู่เสมือนบ้าน	3.89	1.04	มาก
8.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ปกครองนักเรียนมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาโรงเรียน	3.85	.99	มาก
9.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านนักเรียนถึงผู้ปกครอง	3.82	1.13	มาก
10.	มีการต้อนรับอย่างอบอุ่นและให้อำนวยความสะดวกแก่ ผู้ที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน	4.01	.94	มาก
	รวม	3.96	.78	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.78) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กมีการจัดโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะและมีการบริการอาหารที่มีความสะอาด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 1.00) ศูนย์พัฒนาเด็กมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองได้รับทราบ มีการต้อนรับอย่างอบอุ่นและให้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาติดต่อกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.94) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น เช่น วันเข้าพรรษา ฯ และในวันสำคัญต่างๆ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.05)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความพึงพอใจ โดยรวม และรายด้าน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มี ต่อการบริหารงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	เพศชาย (n=96)		เพศหญิง (n=169)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการบริหารวิชาการ	4.02	.52	4.03	.62	.140	.88
2.ด้านการบริหารงบประมาณ	3.97	.53	4.00	.63	.471	.63
3.ด้านการบริหารงานบุคคล	4.07	.52	4.03	.56	.587	.55
4.ด้านการบริหารทั่วไป	4.04	.75	3.91	.79	1.312	.19
รวม	4.02	.44	3.99	.51	.500	.61

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความพึงพอใจ จำแนกตามอายุ โดยรวม และรายด้าน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มี ต่อการบริหารงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ต่ำกว่า 30 ปี (n=91)		ตั้งแต่ 30 ปี ขึ้นไป (n=174)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการบริหารวิชาการ	4.06	.60	4.01	.58	.782	.43
2.ด้านการบริหารงบประมาณ	4.04	.57	3.97	.61	.810	.41
3.ด้านการบริหารงานบุคคล	4.02	.61	4.06	.51	.556	.57
4.ด้านการบริหารทั่วไป	3.97	.79	3.95	.77	.216	.82
รวม	4.02	.51	4.00	.47	.415	.67

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความพึงพอใจ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม และรายด้าน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของสถานศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา (n=89)		ตั้งแต่ มัธยมศึกษาขึ้นไป (n=176)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	1.ด้านการบริหารวิชาการ	4.05	.55	4.01		
2.ด้านการบริหารงบประมาณ	4.01	.49	3.98	.64	.298	.76
3.ด้านการบริหารงานบุคคล	4.06	.51	4.03	.56	.483	.63
4.ด้านการบริหารทั่วไป	4.03	.74	3.92	.79	1.104	.27
รวม	4.04	.40	3.98	.52	.858	.39

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ จำแนกตามการประกอบอาชีพ โดยรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2.444	2	1.222	3.580*	.02
	ภายในกลุ่ม	89.430	262	.341		
	รวม	91.873	264			
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	3.961	2	1.980	5.683*	.00
	ภายในกลุ่ม	91.300	262	.348		
	รวม	95.261	264			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2.772	2	1.386	4.754*	.00
	ภายในกลุ่ม	76.385	262	.292		
	รวม	79.158	264			
ด้านการบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	1.663	2	.831	1.366	.25
	ภายในกลุ่ม	159.497	262	.609		
	รวม	161.160	264			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2.272	2	1.136	4.891*	.00
	ภายในกลุ่ม	60.853	262	.232		
	รวม	63.125	264			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Schffe' Method)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความพึงพอใจ จำแนกตามการประกอบอาชีพ โดยรวม

การประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง
		4.07	4.06	3.85
รับราชการ /รัฐวิสาหกิจ	4.07	-	.00	.21*
ค้าขาย	4.06		-	.20*
รับจ้าง	3.85			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามการประกอบอาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจกับอาชีพรับจ้าง และอาชีพค้าขายกับอาชีพรับจ้าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความพึงพอใจ จำแนกตามการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารวิชาการ

การประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง
		4.08	4.09	3.87
รับราชการ /รัฐวิสาหกิจ	4.08	-	.00	.21
ค้าขาย	4.09		-	.22*
รับจ้าง	3.87			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารวิชาการ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพค้าขายกับอาชีพรับจ้างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความพึงพอใจ จำแนกตามการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารงบประมาณ

การประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง
		4.01	4.10	3.80
รับราชการ /รัฐวิสาหกิจ	4.01	-	.08	.20
ค้าขาย	4.10		-	.29*
รับจ้าง	3.80			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารงบประมาณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพค้าขายกับอาชีพรับจ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความพึงพอใจ จำแนกตามการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารงานบุคคล

การประกอบอาชีพ	$\bar{X}$	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย	รับจ้าง
		4.18	4.03	3.91
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	4.18	-	.15	.27*
ค้าขาย	4.03		-	.12
รับจ้าง	3.91			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่าผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจกับอาชีพรับจ้าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้า สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้

1.1 ความพึงพอใจ ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการรายงานผลการเรียนของนักเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ

1.2 ความพึงพอใจ ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบการรายงานผลการใช้งบประมาณของโรงเรียน รองลงมา คือ ให้ข้อเสนอแนะในการใช้งบประมาณในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และร่วมวางแผนจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สนับสนุนให้โรงเรียนมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน

1.3 ความพึงพอใจ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูและพี่เลี้ยงเด็กมีจำนวนเพียงพอที่จะทำการสอนและดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อนักเรียนและต่อผู้ปกครอง รองลงมา คือ ครูมีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนนักเรียนอนุบาลโดยตรง ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ครูเป็นผู้มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถและความถนัดในวิชาที่สอน

1.4 ความพึงพอใจ ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทันสมัย มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดโรงอาหารที่สะอาดถูกสุขลักษณะและมีการบริการอาหารที่มีความสะอาด สถานศึกษามีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองได้รับทราบ มีการต้อนรับอย่างอบอุ่นและให้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันเข้าพรรษา ฯ และในวันสำคัญต่างๆ

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.1 ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก การกำหนดนโยบายด้านการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักขณ์ กลมเกลี้ยง (2554 : 59) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม (ธรรมรัตน์ศึกษา ประชาอุทิศ) จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบูรพาพิทยาราม (ธรรมรัตน์ศึกษาประชาอุทิศ) จังหวัดจันทบุรี ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ งามจันทร์ (2552 : 72) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อ การบริหารงานของโรงเรียนบ้านเขาพรหมสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านเขาพรหมสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ เนื่องจำนงค์ (2552 : 102) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต3 ผลการวิจัย พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม ด้านการบริหารงานบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ เนื่องจำนงค์ (2552 : 102) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต3 ผลการวิจัย พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม ด้านการบริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.1 ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน โรงเรียนได้กำหนดนโยบายการบริหารงานที่เป็นมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองนักเรียน และยังมี การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้นักเรียนอย่างเพียงพอและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นด้านโรงอาหาร ด้านน้ำดื่ม ด้านห้องน้ำ ด้านบรรยากาศในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ เนื่องจำนงค์ (2552 : 102) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาชลบุรีเขต3 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อ การบริหารงานของโรงเรียน วัดตโปทาราม จำแนกตามเพศของผู้ปกครอง โดยรวม แตกต่างกันไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และการให้บริการข่าวสารและวิชาการแก่ผู้ปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลิตดา คำจุมพล (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงาน ด้านวิชาการของโรงเรียนสาครวิทยวิทยา จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ เนื่องจำนงค์ (2552 : 102) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการบริหารงานของโรงเรียน วัดตโปทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต3 ผลการวิจัย พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม ด้านการบริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนวัดตโปทาราม จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รวมไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้ปกครองที่มีการประกอบอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชิดพงษ์ อุดรพันธ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านโสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 3 จำแนกตามการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิระสิทธิ์ วงศ์ผดุงธรรม (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนกุญแจคริสเตียนวิทยา ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ และจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาทั้ง 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับสถานศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ด้านการบริหารงานบุคคล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมให้ครูเป็นผู้มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้มีความสามารถและมีความถนัดในวิชาที่สอน เช่น ส่งครูไปอบรม สัมมนาวิชาการ ความถนัดทางด้านวิชาชีพให้มากขึ้น เพื่อให้ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
4. ด้านการบริหารทั่วไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น เช่น วันเข้าพรรษา ฯ และในวันสำคัญต่าง ๆ และมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านนักเรียนถึงผู้ปกครอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ควบคู่การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2558). **องค์การและการจัดการ (ฉบับสมบูรณ์)**. กรุงเทพมหานคร:ธรรมสาร การพิมพ์.

สัมพันธ์ เนตรประไพ. (2558). "การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย". ใน **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 หน้า 5.

สุวิทย์ วงศาสนธ์. (2556). **ความพึงพอใจผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพอกพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก อำเภอปรารังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ**. สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed.). New York : Harper & Row.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Participatory Academic Administration of Teachers in Primary School under the Jurisdiction of
Srisaket Primary Education Service Area Office 3

สุดารัตน์ พูลสุข¹
Sudarat Poolsuk

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23 - 0.87 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F -test : One - way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ประสบการณ์ในการสอนต่างกันและขนาดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ครู

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of participatory academic administration of teachers in Primary school under the jurisdiction of Srisaket Primary Education Service Area Office 3. 2) compare participatory academic administration of teachers in Primary school under the jurisdiction of Srisaket Primary Education Service Area Office 3 as classified by education qualification, teaching experienced and school size. The 335 samples were teachers in Primary school under the jurisdiction of Srisaket Primary Education Service Area Office 3. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaire with 38 questions. The discrimination was between 0.23-0.87 and the reliability was 0.95. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA

The research results revealed that :

- 1) Participatory academic administration of teachers in Primary school under the jurisdiction of Srisaket Primary Education Service Area Office 3 ,as a whole and each aspect were at much level.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2) Teachers with different education qualification, teaching experienced and school sizes had the opinions about participatory academic administration of teachers in Primary school under the jurisdiction of Srisaket Primary Education Service Area Office 3 were no different.

Keywords: participatory academic administration, teacher

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาต้องปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาครู คุณภาพและบุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการเผชิญสถานการณ์ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ และมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ค : 6-20)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญ เพราะมีความมุ่งหมายให้บุคคลมีพื้นฐานความรู้ในด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ดังเช่นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ด้านหลักการของหลักสูตรเป็นหลักสูตรเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากลเพื่อปวงชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพสนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นหลักสูตรสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ และด้านจุดหมายได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ กำหนดจุดหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยอนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3-4)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อนึ่งสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขต้องปรับตัวและแสวงหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพได้ ในยุคปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันในปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความรู้ความสามารถที่ต่างกันหากได้มีการนำความรู้ ความสามารถของบุคลากรเข้ามาทำงานร่วมกัน ย่อมเกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด (ลัดดา ผลวัฒนะ, 2547 : 5) ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารโรงเรียน ให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการบริหารโดยให้บุคคล ครอบคลุม ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้น นั่นคือ การบริหารโดยองค์คณะบุคคล คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ, 2545 : 138-139)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาและจากประสบการณ์ในการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ทั้งนี้จะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมและนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การนิเทศการศึกษา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สุริยันต์ อินทรเจริญศานต์ (2552) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 โดยศึกษาภาพรวมทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้านและปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีปัญหาในระดับน้อยและแนวทางในการพัฒนางานวิชาการที่เสนอแนะมากที่สุดคือพัฒนาครูให้มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและถูกต้องและรองลงมาคือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และ ทินกร ประเสริฐหล้า(2554) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ไม่แตกต่างกัน 3) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ที่ขนาดต่างกันมีการรับรู้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 2,575 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 335 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศ วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม และการทดสอบค่า t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 อยู่ในระดับมาก สรุปผลแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารจัดการการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสาระการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของชุมชนสังคมและท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดหาทรัพยากรและการระดมทุนเพื่อจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวิเคราะห์ผล การประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การกำหนดการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก

4) ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การประเมินผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยสถานศึกษา ครอบครัวยุคนอกองค์กรต่าง ๆ และสถาบันอื่น อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การกำหนดนโยบายและเป้าหมายการวิจัยเพื่อพัฒนาในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กรต่าง ๆ และสถาบันอื่น อยู่ในระดับมาก

6) ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การจัดระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. ครูที่มีวุฒิ ประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้จะมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้บุคคลครอบครัวชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นได้มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ยังกำหนดให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับครู บิดามารดา ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่ทำให้ส่งผลต่อผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาต้องร่วมกันส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (จันทรานี สงวนนาม, 2545) ส่งผลให้สถานศึกษาต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับทินกร ประเสริฐหล้า (2554), นารอน ทับสกุล (2554), ธนพร ธรรมชิต (2555) และโกลด์ (Gold, 2000) ที่ได้ศึกษาพบว่า สถานศึกษามีผลการบริหารงานวิชาการในระดับมาก

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน และครูในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ไม่แตกต่างกันเพราะว่าข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณภาพของผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยครูต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวครูทุกคนต้องนำไปปฏิบัติ ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันและอยู่โรงเรียนขนาดต่างกันจึงปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูไม่ต่างกัน จึงเห็นว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการวิจัยของวุฒิชัย จันทวัน (2553) และทินกร ประเสริฐหล้า (2554) ที่ศึกษาพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณครอบครัว รวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่ให้อภัยดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์มาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา คุณค่าอันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแต่บุญคุณบิดา มารดา และขอมอบไว้ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ในโอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ทิพย์พิบูลย์เคชั่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- คำแพง พิมพ์สาร. (2545). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีการและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- จำนง แรกพินิจ. (เมษายน-พฤษภาคม 2541). "การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาภาคใต้," วารสารทักษิณคดี. 5(1) : 103-105.
- เจริญ ราชโสภา. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลอง บุญญนันท์. (2547). การวางแผนเทคโนโลยีการเรียนรู้อิง. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อพิมพ์.
- ทินกร ประเสริฐหล้า. (2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนพร ธรรมโชติ. (2555). ปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร มหาวิทยาลัยพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พะเยา : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). "บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา," นิตยสาร Thecity Journal. 85(4) : 30 ; กุมภาพันธุ์.
- ธีระเดช นรัตถรักษา. (2551). รัฐธรรมนูญ 2550 ฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : ไฮแอ็ดพับลิชชิ่ง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพการปัญหาบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- นารอน ทับสกุล. (ก.ค.- ก.ย. 2554) "รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1" วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์. อุบลราชธานี 6(2) ; 79-86.
- ประดินพ น้อยนาค. (2551). ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป เขต 5. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเทือง สังข์นาค. (2545). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคนครนายก. ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

- _____. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ไพบูลย์ ยิ่งสุข. (2545). การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 ชลบุรี : มนต์รี.
- ลัดดา ผลวัฒนะ. (2547). การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิชัย จันทวัน. (2553). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุรียนต์ อินทรเจริญศักดิ์. (2552). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) เชียงราย : มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย.
- สันติ เหล่าประทาย. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตำรวจภูธร 3 จังหวัดนครราชสีมา . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2555). ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา. นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- เสาวณี ตรีพุทธรัตน์และคณะ. (2548). การบริหารงานวิชาการ. โครงการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ขอนแก่น : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- _____. (2547). การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป. กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์.
- สำรอง ลักขชร. (2550). การศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

Parents' Opinions toward the Operation of child Development Centers under the
Jurisdiction of Tambol Pukmai Administration Organization, Heuy Tabtan District, Srisaket.

ชบาไพร วิเศษชาติ¹
Chabaprai Wisetchat

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตาม วุฒิมารศึกษา และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 152 คน และสุ่มอย่างง่าย จากจำนวนผู้ปกครองในแต่ละศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ตามลำดับ

2. ผู้ปกครองที่มีวุฒิมารศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความคิดเห็น ผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this study were to examine parents' options level and to compare parents' opinion toward the operation of child development centers as classified by educational level and occupation. The study samples were 152 parents of students at Child Development centers of Tambol Pukmai Administration Organization Heuy Tabtan district, Srisaket. The samples were selected by simple random sampling. The study instrument was questionnaire with IOC of .80 -1.00 and reliability of .94. Statistic used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA.

The study results revealed that 1) the opinions of students' parents toward the operation of the Child development centers , as a whole was at much level. When considered each aspect, it was found that, they all were at much level as organized orderly from high to low included personnel aspect, building environment and safety, academic and activities related to curriculum, child development promotion, participation and supporting from other, respectively. 2) Parents with different educational level showed no different opinions toward the operation of the child development centers. 3) Parents with different occupation showed no different opinions on the operation of the child development centers except the parents' occupation since it was found that parents with different occupation showed different opinion on the management of the child centers with statistically significant difference at .05.

Keywords : opinion, parents, operation of child development center.

บทนำ

เป้าหมายของหลายประเทศในปัจจุบัน มุ่งเน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและแม่แต่ธนาคารโลกยังได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ ที่จะสนับสนุนให้การพัฒนาเด็กต้องทำในลักษณะองค์รวมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม ทั้งนี้เนื่องจากอายุที่สำคัญที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ คือ ช่วงปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีแรก เป็นช่วงที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และรับประสบการณ์มีการวางรากฐานของการพัฒนาทุกด้าน เพราะเด็กวัยนี้ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกวิธีจะนำมาซึ่งความสำเร็จในลำดับต่อไป โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในวัยนี้ซึ่งจะพัฒนาร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ (บงอรเทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, 2550 : 117)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการบริการทางการศึกษาขั้นต้นเนื่องจากเด็กอายุ 3-5 ปีเป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือก ตัดสินใจ ใช้ภาษา สื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนาศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น จึงทำให้หน่วยงานหลายองค์กรมีความต้องการที่จะเปิดสถานบริการในด้านการศึกษานี้มากขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 9)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงาน ซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนมาจากส่วนราชการต่างๆ และในส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง การดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นภารกิจที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กเล็กในชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจายโอกาส การเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมกับวัย และเติมตามศักยภาพ สามารถเตรียมความพร้อมเด็กเล็กเพื่อให้เด็กมีความพร้อมทางวุฒิภาวะ และแบ่งเบาภาระการดูแลเด็กให้ผู้ปกครอง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข หมดความกังวลใจ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 3)

การจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบัน เพื่อรองรับนวัตกรรมต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 และเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ซึ่งมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 1 - 2)

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ยังมีปัญหาหลายประการ โดยมีปัญหาหลัก คือ การที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยังขาดนโยบายและแผนการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน และมักขาดความต่อเนื่องรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากนี้ในองค์กรยังขาดความพร้อมทั้งในด้านของบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และการมีข้อจำกัดอื่นๆ ของการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนด้านบุคลากร คือ การรับครูผู้สอนหรือครูผู้ดูแลที่ไม่ตรงตามคุณสมบัติของการจัดสรร ตามระเบียบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และโดยส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ซึ่งขาดความรู้ ความเข้าใจในงานด้านวิชาการ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การจัดทำหลักสูตร และการผลิตสื่อสำหรับการเรียนการสอนหรืองานธุรการที่เกี่ยวกับผู้เรียน ส่งผลในเรื่องของการจัดการศึกษา การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็ก ทำให้เด็กที่ไม่ได้การศึกษาในสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพัฒนาการที่ล่าช้า รวมถึงเขาวนปัญหาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงาน และก่อให้เกิดปัญหาด้านการศึกษาของชาติในระดับต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 9 - 10)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และอาชีพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. วรรณกรรมตัวแปรอิสระ ได้แก่ วุฒิการศึกษาและอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 247 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 152 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบมีสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสอบถามบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ วุฒิการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มี 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แบบสอบถามมีลักษณะของเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scales) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและค้นคว้าแนวทางการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษาโดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
4. แก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้เหมาะสมแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990:202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94
6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. ผู้วิจัยนำหนังสือเสนอต่อผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักใหม่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้ปกครองในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม จำนวน 152 ฉบับ
3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถาม 5 วัน ได้รับคืนจำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน คัดเลือกเฉพาะที่มีความสมบูรณ์ลงรหัสตัวเลขตามลำดับของเครื่องมือแต่ละส่วน แล้วจึงนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครอง จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และอาชีพ โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักใหม่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:102-103)

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักใหม่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test for Independent Samples) และจำแนกตามอาชีพ โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
  - 1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC)
  - 1.2 ความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 2.1 ร้อยละ (%)
  - 2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
  - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
  - 3.1 การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)
  - 3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง ได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé test)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหมอำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$; $SD = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.95$; $SD = 0.41$) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ ความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.91$; $SD = 0.38$) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.86$; $SD = 0.40$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.80$; $SD = 0.35$) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.80$; $SD = 0.36$) และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 3.79$; $SD = 0.39$) ตามลำดับ

1.1 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหมอำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$; $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.23$; $SD = 0.57$) มีการกำหนดโครงสร้างแผนงานต่าง ๆ ตามหน้าที่รับผิดชอบที่เหมาะสมในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.06$; $SD = 0.54$) และมีการจัดให้บริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม โดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัยของเด็ก ($\bar{X} = 4.01$; $SD = 0.66$)

1.2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$; $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.18$; $SD = 0.61$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดกิจวัตรประจำวันของครูผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 4.05$; $SD = 0.70$) และผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.96$; $SD = 0.69$)

1.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$; $SD = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญในการจัดห้องเรียนให้สะอาด ($\bar{X} = 4.24$; $SD = 0.55$) ศูนย์มีระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น ($\bar{X} = 4.03$; $SD = 0.57$) และการจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องนอนของเด็กมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.87$; $SD = 0.64$)

1.4 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$; $SD = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาให้กับเด็ก ($\bar{X} = 4.16$; $SD = 0.61$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดมุมกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.94$; $SD = 0.66$) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ความรู้ฝึกอบรบครูที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.83$; $SD = 0.67$)

1.5 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$; $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้ปกครอง ชุมชน บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.07$; $SD = 0.68$) มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน รับทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.84$; $SD = 0.82$) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน เช่น เยี่ยมบ้านและกิจกรรมการแสดงของเด็กในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.76$; $SD = 0.62$)

1.6 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$; $SD = 0.36$) เมื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กนอร์เทิร์น" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร ชุมชน และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 3.88$; $SD = 0.64$) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างหน่วยงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.85$; $SD = 0.70$) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.84$; $SD = 0.70$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และอาชีพ

2.1 ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างกับ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า

2.1 ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอย้ายทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิทยาการสอดคล้องกับ ถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมมีสภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพร พันธุ์งาม (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กนวัตวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่าสภาพการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐมา ทันนินิ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับผลการวิจัยเป็นรายด้านผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกำหนดโครงสร้างแผนงานต่าง ๆ ตามหน้าที่รับผิดชอบที่เหมาะสมในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐมา ทันนินิ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ อรุณเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมมีสภาพการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดกิจวัตรประจำวันของครูผู้ดูแลเด็ก และผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐมา ทันนินิ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย พรพรรณ อรุณเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญในการจัดห้องเรียนให้สะอาด มีระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยของสนามเด็กเล่น การจัดเก็บอุปกรณ์เครื่องนอนของเด็กมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพรพรรณ อรุณเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กนวัตวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมา ทັນนิต (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาให้กับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดมุมกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ความรู้ ฝึกอบรมครูที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐมา ทັນนิต (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย พรพรรณ อรุณเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครอง ชุมชน บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันติดตามประเมินผลการดำเนินงาน มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน รับทราบอย่างทั่วถึง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน เช่น เยี่ยมบ้านและกิจกรรมการแสดงของเด็กในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐมา ทັນนิต (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล อำเภอ ด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบล อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ อรุณเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลฝักไถ่ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชน และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กระหว่างหน่วยงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ อรุณเวช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กนวัตวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวิล สารใจ (2553 : 73-74) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐมา พันนิตติ (2555 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอ ด้านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอด้านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา และอาชีพ ผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ที่ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วอีกทั้งการสื่อสารมวลชนในการบริการการศึกษาได้พัฒนาเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปทุกระดับได้ตื่นตัวในเรื่องการศึกษา ดังนั้น ผู้ปกครองที่มีการศึกษามากกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชา ชูเชื้อ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามมาตรฐานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณระพี อำนวย แกมนิล (2550 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษกร มุลาลินน์ (2552 : 107) ได้ศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่เสมออาจทำให้เกิดการถ่ายทอดทัศนคติ ความคิดเห็นต่อกัน จึงทำให้ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบริหารจัดการ ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างอาจไม่มีเวลามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต่างจากผู้ปกครองที่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ เนื่องจากมีวันหยุดที่สามารถกำหนดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษิณีเดช จิวน้อย (2550 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองเด็กที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา ภาคี (2553 : 62) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลชามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลชามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาผู้ปกครองนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ากรุณาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2558). **มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐมา ทันนิตี. (2550). **การศึกษาสภาพและความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตำบลดอนขุขันธ์ จังหวัด นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
- ถวิล สารใจ. (2553). **การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นันทิชา ชูเชื้อ. (2554). **การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). "การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย," ใน **วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา**. ปีที่ 5 (ฉบับที่ 3). หน้า : 117-128
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรพรรณ อรุณเวช. (2557). **การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อำพร พันธงาม. (2553). **สภาพและปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ จังหวัด
ชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

Learning Management focused on Child learning Center of Basic Institutional Education on
Primary level, Kaeng Khro District, Chaiyaphum Province under the Jurisdiction of
Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2

ยุทธพงษ์ ผลทอง¹
Yuthapong Phonkong

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการศึกษาขั้น
พื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
ผู้บริหาร 82 คน ครูผู้สอน 153 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มาตราประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านการเรียนรู้โดย
การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือด้านการประเมินผู้เรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือด้านการเรียนรู้เรื่องตนเอง
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอ
แก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่า ตำแหน่ง อายุ และระดับการศึกษา ที่ต่างกัน ทำให้ความคิดเห็น
ของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ
จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of this research were to study and compare learning management focused on child learning center of Basic Institutional Education on primary level , Kaeng Khro district, Chaiyaphum province under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2. The sample group was 82 administrators and 153 teachers .The instrument used in the research was a 5 rating scale questionnaire .The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation , and One Way ANOVA.

The results of the study revealed that:

1) Learning management focused on child learning center of Basic Institutional Education on primary level , Kaeng Khro district, Chaiyaphum province under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as a whole were at much level. The highest aspect was learning by self-directed

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

learning aspect , followed by learner evaluation aspect . The lowest aspect was learning with natural and environment aspect.

2) The comparison results of learning management focused on child learning center of Basic Institutional Education on primary level , Kaeng Khro district, Chaiyaphum province under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 found that the different position, age and education level that the opinions of administrators and teachers towards learning management focused on child learning center of Basic Institutional Education on primary level , Kaeng Khro district, Chaiyaphum province under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 were no different.

Keywords: learning management focused on child learning center, basic institutional education

บทนำ

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2541 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2551 : 1) การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่และเสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบวิชาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งกำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในส่วนที่ 8 สิทธิ และเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้ที่อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (สภาร่างรัฐธรรมนูญ, 2550: 19 และส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สภาร่างรัฐธรรมนูญ, 2550 : 32) การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ต้องอาศัยพลเมืองที่คุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน ดังคำกล่าวที่ว่าคุณภาพคน คุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องวัดภาวะสังคมไทย (จรรยาพร ธรณินทร์, 2551 : 1) การพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ถือเป็นภารกิจของกระบวนการ การศึกษาคือ การสร้างประชากรที่คุณภาพให้กับประเทศชาติ ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้พัฒนาแนวคิดที่ยึด คน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาในทุกมิติ อย่างเป็นองค์รวมมาอย่างต่อเนื่องให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรงเป็นคนแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบ วินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกทางสังคมทุกระดับ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและพึ่งตนเองได้ในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2551:38)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากรโดยเฉพาะ คุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้มีมาตรฐาน สู่ระดับสากล สามารถเผชิญปัญหา และการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมกันรับผิดชอบในการพัฒนา ชุมชนประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2551:บ) สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสามารถ พัฒนาเยาวชนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ มีความคิด เป็นคนดี มีคุณธรรม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข(กรมวิชาการ,2545 : คำนำ) จึงได้กำหนดจุดเน้น ด้านการจัดการ เรียนรู้ ในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ไว้ 5 ลักษณะสำคัญ คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้ แบบกระบวนการคิด การเรียนรู้แบบพัฒนาสุนทรียภาพ และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2,2550:1)

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งผลถึง การปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2551:1) ทั้งนี้การ พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน และเอื้อประโยชน์แก่สังคมได้ดั่งนั้นเป็นเพียงแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้แบบมีแนวทาง ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการ สอน อาจมีรูปแบบที่เหมือน หรือแตกต่างกันออกไปแต่หากสามารถนำมาพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข เรียนรู้อย่างมีองค์รวมเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลอื่นและเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง ก็เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งเช่นเดียวกัน (สำนักนิตการ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,2551: 28)

กิ่งฟ้า (สินธุวงษ์และสุดิดดา ลอยฟ้า, 2545; อ้างอิงในสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,2550 : 3)ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วย ตนเอง โดยผ่านการมีส่วนร่วมในกาพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการทำงานที่ใช้ความคิด ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนความคิดจนเกิดการ เรียนรู้อย่างมีความหมาย ภายใต้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้ที่พร้อมไปด้วยข้อมูลที่มี ลักษณะหลากหลายและลุ่มลึก รวมทั้งมีความหลากหลายในวิธีการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นด้วย ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ของตนเองนำไปสู่การให้อำนาจแก่เรียน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังกล่าวในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ได้พยายามส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งในอำเภอ แก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องนับจากปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา แต่ผลการทำ สอบระดับชาติในปีการศึกษา 2559-2562 ที่จัดสอบโดยสำนักทดสอบทางการศึกษากรมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒิศึกษาธิการ กลับ ชี้ให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของผู้สอบได้คะแนนระดับดี ในจังหวัดชัยภูมิและเขตพื้นที่การศึกษาระดับชัยภูมิ และเขตพื้นที่การศึกษา ชัยภูมิทุก ๆ เขตมีผลการประเมินในระดับต่ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2562 :87-88) ซึ่งรายงานดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อน ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ซึ่งเน้นจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกำลังประสบปัญหาบางประการที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 ว่ามีลักษณะเช่นไร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-2544 ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549 และฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 ซึ่งมุ่งพัฒนาแนวคิดที่ยึด คน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง อายุ และระดับการศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 10 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.2 ด้านการเรียนรู้เรื่องตนเอง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 ด้านการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ

3.4 ด้านการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ

3.5 ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้คุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.6 ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย

3.7 ด้านการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม

3.8 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.9 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน

3.10 ด้านการประเมินผลผู้เรียน

ส่วนที่ 4 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ส่วนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 6 กรอบแนวคิดการศึกษา

ส่วนที่ 7 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 570 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 235คน โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548 : 49) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม(Questionnaires) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check lists) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ และ ระดับการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale คือ

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert)
3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check lists) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ และ ระดับการศึกษา และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity ของคำถามแต่ละข้อโดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item objective Congruence) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเสนอแนะอีกครั้ง
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในเขตพื้นที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
8. นำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha - coefficient) วิธีการของ (Cronbach) ได้ค่าของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.858
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
3. ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อน
4. จัดทำและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้จัดลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่ง อายุ และระดับการศึกษา โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เฉลี่ย 5 ระดับ และแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples)

4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษา โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F – test แบบ One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) ($\bar{X}$)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D)

2. สถิติเชิงอนุมาน

2.1 ใช้ t – test ทดสอบการเปรียบเทียบ ความแตกต่าง 2 กลุ่ม

2.2 ใช้ F – test ทดสอบการเปรียบเทียบ ความแตกต่าง 3 กลุ่ม ขึ้นไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (percentage) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นครูผู้สอน จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 65.10 รองลงมา ผู้บริหาร จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 31-45 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10 รองลงมา มีอายุมากกว่า 45 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 73.60 รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และระดับปริญญาเอก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .14) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .27) รองลงมาคือด้านการประเมินผู้เรียน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .34) การเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .31) ตามลำดับและประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .27) ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .54) รองลงมาคือจัดแหล่งเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนรู้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ให้แก่นักเรียนทุกคน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .55) รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .55) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .38) และประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .30) ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ให้ความรู้สอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .48) รองลงมาคือจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของตนกับการปฏิบัติดี, มีกิจกรรมรยาทเรียบร้อยใช้วาจาสุภาพอ่อนโยน, คิดดี พูดดี ทำดี ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .70) รองลงมาคือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .65) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนดูแลรักษาความสะอาดห้องน้ำ, ระเบียบหน้าชั้นเรียน, อาคารเรียนและพื้นที่รอบบริเวณอาคารเรียนและทิ้งขยะลงในถังขยะเท่านั้น ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .67)

ส่วนที่ 3 ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยการทดสอบ ใช้ t - test แบบ Independent samples

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง เมื่อพิจารณาความมีนัยสำคัญ ระดับ 0.05 กล่าวได้ว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก่งคร้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิเขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาความมีนัยสำคัญ ระดับ 0.05 กล่าวได้ว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาความมีนัยสำคัญ ระดับ 0.05 กล่าวได้ว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือด้านการประเมินผู้เรียน และการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัว และชุมชน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ รองลงมาคือจัดแหล่งเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ให้แก่นักเรียนทุกคน รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริง ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การจัดการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง

1.2 ด้านการเรียนรู้เรื่องตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ที่ให้ความรู้สอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม รองลงมาคือจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของตนเองกับการปฏิบัติดี, มีกิริยามารยาทเรียบร้อย ใฝ่หาสุขภาพอ่อนโยน, คิดดี พูดดี ทำดี รองลงมาคือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา ส่วนอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนดูแลรักษาความสะอาดห้องน้ำ, ระเบียงหน้าต่างชั้นเรียน, อาคารเรียนและพื้นที่รอบบริเวณอาคารเรียน และทิ้งขยะลงในถังขยะเท่านั้น

1.3 ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม รองลงมาคือนักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมและตกแต่งห้องเรียน เมื่อมีกิจกรรมพิเศษภายในโรงเรียน รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดด้วยตนเอง ส่วนอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬาสี กีฬาโรงเรียน วันวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

1.4 ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหาโดยเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รองลงมาคือนักเรียนรวมกลุ่มกันพัฒนา ชุมชน/ชมรม ตามความถนัดและความสนใจ รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองและรวมกลุ่มอภิปรายแนวทางแก้ปัญหา ส่วนอันดับสุดท้าย คือ จัดการเรียนรู้โดยสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนได้ร่วมคิดและร่วมแก้ปัญหา

1.5 ด้านการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ สอดแทรกความรู้จากทุกวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าและแนะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รองลงมาคือยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น รองลงมาคือ แจกเกียรติบัตรหรือมอบรางวัลให้แก่นักเรียนที่มีความซื่อสัตย์ เช่น นักเรียนเก็บกระเป๋าทิ้งได้แล้วนำมาประกาศหาเจ้าของกระเป๋าทิ้งได้แล้วส่วนอันดับสุดท้าย คือ ครู-อาจารย์ เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตนในสังคมให้แก่นักเรียน

1.6 ด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ รณรงค์ไม่ซื้อสิทธิขายเสียงและโกงกินชาติ รองลงมาคือจัดกิจกรรมในวันสำคัญของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รองลงมาคือ คัดเลือกหัวหน้า - รองหัวหน้าห้องเรียน โดยการออกเสียงและนักเรียนยอมรับผลการตัดสินที่มาจากเสียงข้างมาก ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

1.7 ด้านการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักและหวงแหนท้องถิ่นของตน รองลงมาคือปลูกฝังให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักเรียนนำความรู้ไปพัฒนาในห้องเรียน โรงเรียน บ้านและชุมชนของตน รองลงมาคือ จัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นตัวอย่างเช่น วิชาการทำอาหารสอนให้นักเรียนทำหม่า(สินค้า O-TOP ประจำอำเภอ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ พานักเรียนเดินทางทัศนศึกษาภายในจังหวัดเพื่อเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

1.8 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมาคือให้นักเรียนมีโอกาสประเมินตนเอง รองลงมาคือ วัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยจัดสอนเพิ่มเติมในกรณีที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การวัดผลเป็นรายบุคคล ส่วนอันดับสุดท้าย คือ จัดรูปแบบการจัดเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.9 ด้านการเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ ให้ออกาสชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงมีโอกาส รองลงมาคือให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน รองลงมาคือ เครือข่ายผู้ประกอบการที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการเข้าร่วมประชุมประจำเดือนและประชุมทางวิชาการและร่วมเสนอความคิดเห็น ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ตัวแทนชุมชน คณะกรรมการที่เป็นตัวแทนชุมชนเข้าร่วมชุมชนประจำเดือนและประชุมวิชาการและร่วมเสนอความคิดเห็น

1.10 ด้านการประเมินผู้เรียน โดยภาพรวม พบว่า ประชากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชากรที่สูงที่สุด คือ จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสอบด้วยข้อสอบ รองลงมาคือสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล กรณีที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนมีความน่าเชื่อถือ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการสอบด้วยการปฏิบัติจริง

2. ผลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยใช้กรอบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำนวน 10 ด้าน คือ การเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เรื่องของตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาการทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ การเรียนรู้โดยการมุ่งพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาโดยประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้คุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนและการประเมินผลผู้เรียน มีประเด็นน่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิรูป การเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 กำหนดสาระและแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะของตนเองได้ตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักนิติกร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ :2551:1) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (2550:32) เป็นผลให้รัฐกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาและจัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาแต่ละแห่งและการจัดการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มการจัดการเรียนรู้ ยังขาด การบูรณาการความรู้ด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมเข้ากับเนื้อหาจึงทำให้นักเรียนขาดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและความเป็นไทย นอกจากนี้การเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศ อาทิ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เกาหลีและญี่ปุ่น หรือประเทศในแถบซีกโลกตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา หรืออังกฤษล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่เยาวชนไทยกำลังพยายามเลียนแบบด้วยสาเหตุดังกล่าววัฒนธรรมไทยจึงถูกกลืนเยาวชนไทยจึงขาดความตระหนักในการสืบสานวัฒนธรรมในประเทศของตนโดยสิ้นเชิง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551: น-บ,ภ-ว) ที่ได้ให้แนบแนวคิดที่เศรษฐกิจไทยยังไม่เข้มแข็งและอ่อนไหวต่อความผันผวนของปัจจัยภายนอก และยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังต้องให้ความสำคัญในการใช้อย่างต่อเนื่องในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543:2-6) ที่เสนอว่า ผู้เรียนไม่ได้รับการปลูกฝังความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ

2. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีผลบังคับใช้ แต่ก็ยังไม่ได้ผลที่น่าพอใจ อาจเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะการยุบรวมสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการ เข้าด้วยกัน เป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ทั้งในด้านโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ โดยรูปแบบการบริหารงานมีความซ้ำซ้อนและขาดความเป็นเอกภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด 2 อันดับแรก (ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน) คือ ด้านการเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและด้านการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนยังยึดติดกับการจัดการเรียนการสอนแบบเก่าและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ เช่น ครูยังเป็นศูนย์กลางความรู้ และนักเรียนเป็นผู้ทำตาม ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวขัดแย้งกับแนวคิดของ พระราชวรมุนี ประยูร มมจิตโต (ม.ป.ป.:อ้างอิงในกลุ่มการบริหารวิชาการโรงเรียน โพธิ์มิตติวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 : 2551:1) ที่ได้บรรยายในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาไว้ว่า เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และครูต้องสร้างความใฝ่รู้ขึ้นในจิตใจของเด็กให้ได้ ซึ่งครูอาจจะใช้วิธีเสริมแรงทางบวกให้มากขึ้น จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียนนอกจากนี้ยังขัดแย้งกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544:99) ที่เสนอว่า การปฏิรูปกระบวนการการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดประสบการณ์ให้เด็ก จากเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางการให้เด็กนักเรียนรู้เองจากการวิเคราะห์ วางแผนการเรียนรู้ นำสิ่งที่คิดวางแผนมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมายชัดเจน แล้วจึงสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งเพื่อน ครู ผู้ปกครอง ผู้รู้ในชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้มนสิ่งที่มีความต้องการของเด็ก และแนวคิดของ สุมน อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .2543.5) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ย่อมมีความสุข เน้นกระบวนการคิดปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความถนัดความสนใจ สอดคล้องกับคิด สอนให้ทำ นำไปคิด ลงมือทำ เรียนรู้ สอนตนเอง เอาความจริงเป็นที่ตั้ง เอาวิชาเป็นตัวประกอบ และแตกต่างกับทinker โสรธถาวร (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 ที่พบว่าพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาเสียสละเวลา ในการตรวจสอบแก้ไขและเสนอแนะ จนสำเร็จลงด้วยดี ผู้ศึกษาจึงขอกราบ
ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์ โรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ในฐานะที่เป็นทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำปรึกษา และกำลังใจในการทำงานเสมอ

คุณความดีของการศึกษา และการจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ขอมอบให้เกียรติประวัติ ของวงศ์ตระกูล บุพการีผู้ให้กำเนิด
รวมทั้งผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). แนวทางการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543) เอกสารชุดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

เทพกร พิทยาภินันท์.ถาวร. การพัฒนาพฤติกรรม การสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: กรณีศึกษาโรงเรียนทุ่งยางแดง
วิทยาคม โรงเรียนศิริราชูราษฎร์สามัคคีและโรงเรียนสุวรรณไพบูลย์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี. งานวิจัยส่วน
บุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการ วิจัยจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 .

ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรรพัฒนากร.(2545). ชุดอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระบท ที่ 7 การ ส่งเสริมชุมชนและ
ท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูป การศึกษา.

พิทักษ์ พุทธิรักษ์. (2550).การบริหารการศึกษาโรงเรียนนาแห้วจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตบริหารธุรกิจ.

ยุทธศิลป์ ศรีประทุมวงศ์. (2549). การพัฒนาพฤติกรรม การสอนของครูที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ:กรณีศึกษาโรงเรียนทุ่งยาง
แดงวิทยาคม โรงเรียนศิริราชูราษฎร์สามัคคีและโรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาอิสระงานวิจัยส่วน
บุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคม แห่งชาติฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540 – 2544), แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ส่วนที่ 3 การเสริมสร้างรากฐานของ
สังคมให้เข้มแข็ง ยุทธศาสตร์ใน การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ม.ป.ป. 27 เมษายน 2551.

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2550). เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

Parent's Satisfaction Affecting Education Administrative of Schools under the Jurisdiction
of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2

ปวิชญา สิงห์นอก¹
Pawitchaya Singnok

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำแนกตามอาชีพและระดับการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล จะทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณส่วนด้านที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอเกษตรสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำแนกตามอาชีพและระดับการศึกษา พบว่า

2.1 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ ความพึงพอใจ การบริหารการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study and compare parent's satisfaction affecting education administrative of schools under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as classified by occupation and education level. The 228 samples were parents under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as classified by occupation and education level. The instrument used in the research was a 5 rating scale questionnaire and the reliability was 0.94. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, t-test, and One Way ANOVA.

The results of the study revealed that:

1) Parent's satisfaction affecting education administrative of schools under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 within 4 aspects as a whole were at much level. When considered each aspect found that the highest level was general administration aspect, followed by academic administration aspect, budget administration aspect. The lowest level was personnel administration aspect respectively.

2) Parent's satisfaction affecting education administrative of schools under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as classified by occupation and education level found that:

2.1 The different occupation of parents had satisfied affecting education administrative of schools under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 were no different with significant statistically at the .05 level.

2.2 The different education level of parents had satisfied affecting education administrative of schools under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 were no different with significant statistically at the .05 level.

Keywords: satisfaction, education administrative

บทนำ

ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการบริหารการศึกษานั้นเป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจ การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้จะนำมาซึ่งข้อมูลสู่การพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ความเติบโตของหน่วยงานและส่งผลให้สังคมส่วนรวมมีคุณภาพที่ดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่าความพึงพอใจมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ประกอบด้วย 1) ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ องค์กรจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจต่อการบริการในด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการที่เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการเพราะข้อมูลดังกล่าวจะบอกถึงการประเมินความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อบริการที่ต้องการและวิธีการตอบสนองความต้องการ ซึ่งความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการบริการ การนำเสนอการบริการที่ดีมีคุณภาพตรงกับความต้องการตามความคาดหวังย่อมส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการนั้นและมีแนวโน้มจะใช้บริการซ้ำอีกต่อไป โดยที่ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการเป็นตัวชี้คุณภาพและความสำเร็จของงานบริการเพราะการสร้าง ความพึงพอใจในงานให้กับผู้ปฏิบัติงานบริการย่อมทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมายและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของการบริการที่ดี 2) ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ประกอบด้วยความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นตัวผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะการนำเสนอการบริการที่เหมาะสมจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พอใจ การบริการให้กับลูกค้าหลายๆ สถานการณ์ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย ซึ่งความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานช่วยพัฒนาคุณภาพของงานเป็นที่ยอมรับว่าความพึงพอใจในงานมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในแต่ละองค์กร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 21)

นอกจากนั้นจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาได้สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่าสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำ วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาปรับใช้ในแผนพัฒนาสถานศึกษา มีการจัดทำแผนพัฒนากิจกรรมและมีการประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนามาตรฐานการศึกษา รวมทั้งตรวจสอบ ติดตาม ประเมินคุณภาพ และมีการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีใช้ระบบการบริหารงานแบบกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน จัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูผู้สอนนำสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการศึกษาวิจัย ติดตามผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย มีการจัด ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา. 2546 : 25) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกุล ฉวีวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบำรุงปัญญา อำเภอวิหารแดงจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบำรุงปัญญาผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านครูผู้สอนด้านสภาพแวดล้อมใน

โรงเรียน ด้านบริการนักเรียนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำแนกตามอาชีพและระดับการศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544 ข : 64 – 67) กล่าวถึงทฤษฎีความพึงพอใจของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) เป็นการนำทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) มาปรับปรุงใหม่โดยแบ่งความต้องการเป็น 3 ชั้น หรือเป็น 3 กลุ่มสาระหรือรายละเอียดของความต้องการแต่ละชั้นตามแนวคิดของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) มีดังนี้

1. มีความต้องการด้านการคงอยู่หรือด้านการดำรงชีวิต อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ได้รวมเอาความต้องการด้านร่างกายและความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยของทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) เข้ามาไว้ด้วยกัน ความต้องการนี้ถือว่าเป็นความต้องการขั้นต่ำ ตัวอย่างของความต้องการด้านนี้ ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำ การจ่ายค่าจ้างและสภาพการทำงาน
2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้ได้รวมเอาความต้องการด้านความรักและความต้องการด้านการเป็นเจ้าของของทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) เข้าไว้ด้วยกัน ความต้องการขั้นนี้ถือว่าเป็นความต้องการลำดับถัดมา ตัวอย่างของความต้องการด้านนี้ ได้แก่ความสัมพันธ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
3. ความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า ความต้องการด้านนี้ได้รวมเอาความต้องการด้านชื่อเสียงและความต้องการด้านความสำเร็จสมหวังในชีวิตเข้าด้วยกัน ความต้องการด้านนี้ถือว่าเป็นความต้องการลำดับสูงสุดอย่างไรก็ตามแม้ทฤษฎีความพึงพอใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ได้นำทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow) มาปรับปรุงใหม่แต่ก็มีลักษณะที่แตกต่างไป โดยเฉพาะในประเด็นการเปลี่ยนแปลงความต้องการของบุคคลในแต่ละลำดับชั้น กล่าวคือ ในขณะที่ทฤษฎีลำดับชั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ได้เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงความต้องการของบุคคลในแต่ละลำดับชั้นเปลี่ยนแปลงจากลำดับต่ำไปลำดับสูง แต่ความต้องการลำดับชั้นใดลำดับชั้นหนึ่งจะมีความสำคัญต่ออารมณ์จิตใจก็ต่อเมื่อความต้องการในลำดับชั้นก่อนได้รับการตอบสนองหรือทำให้ได้รับความพึงพอใจอย่างเต็มที่แล้ว แต่ทฤษฎีของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) เสนอว่าในขณะที่กระบวนการตอบสนองความต้องการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจได้ดำเนินไปข้างหน้าดังกล่าวกระบวนการที่ทำให้เกิด ความไม่พึงพอใจหรือกระบวนการที่ทำให้เกิดความคับข้องใจได้เกิดขึ้นด้วยดังนั้น ถ้าบุคคลยังคงมีความรู้สึกคับข้องใจ ความพยายามที่จะทำให้ความต้องการในลำดับชั้นต่อไป

ล็อก (Locke. 1976 : 1297-1349) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานพบว่า มี 9 ประการคือ 1) ตัวงาน (Work) ได้แก่ ความน่าสนใจของงาน ความยากง่ายของงาน โอกาสเรียนรู้หรือศึกษางาน โอกาสที่จะทำงานสำเร็จ การควบคุมการทำงานและวิธีการทำงาน 2) เงินเดือน (Pay) ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้รับ ความเท่าเทียม และความยุติธรรมในการจ่ายเงินเดือนของหน่วยงาน 3) การเลื่อนตำแหน่ง (Promotion) ได้แก่ โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ความยุติธรรมในการเลื่อนตำแหน่งของหน่วยงานและหลักการในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง 4) การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) ได้แก่ การได้รับคำยกย่องชมเชยในผลสำเร็จของงาน ความเชื่อมั่นในผลงาน 5) ผลประโยชน์เกื้อกูล (Benefits) ได้แก่ บำเหน็จบำนาญตอบแทน สวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายระหว่างวันหยุดประจำปี 6) สภาพการทำงาน (Working Condition) ได้แก่ ชั่วโมงการทำงาน ช่วงเวลาพัก เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน อุณหภูมิ การถ่ายเทอากาศความชื้น ที่ตั้ง และรูปแบบการก่อสร้างอาคารสถานที่ทำงาน 7) การนิเทศงาน (Supervision) ได้แก่ วิธีการและเทคนิคในการนิเทศ การให้คุณให้โทษ ความมีมนุษยสัมพันธ์และทักษะในด้านการบริหารของผู้นิเทศ 8) เพื่อนร่วมงาน (Coworkers) ได้แก่ ความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและการมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน 9) หน่วยงานและการจัดการ (Company and Management) ได้แก่ ความเอาใจใส่บุคลากรในหน่วยงาน นโยบาย การบริหารของหน่วยงาน

มอร์ตัน (Mortan. 1978 : 259) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลขององค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและความก้าวหน้าในการทำงานของผู้จบปริญญาเอกในปี ค.ศ. 1930-1973 โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมดแบ่งตามเพศ วิชาเอก ปีที่จบการศึกษา และประเภทของอาชีพที่ต้องทำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ยอมรับองค์ประกอบของความพึงพอใจ แต่ยอมรับว่าความต้องการขั้นสูงจะมีอิทธิพลทางบวกกับสภาพความพึงพอใจในการทำ งานมากกว่าความต้องการขั้นต่ำ นโยบายการบริหารงานมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าของงาน

เดอเรียดา (Dereinda. 1984 : 461) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับการปฏิบัติงานของกลุ่ม Country Agent ในเมืองวิสคอนซิน พบว่า 1) ความพึงพอใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก 2) ผลการปฏิบัติงานกับรายได้มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีนัยสำคัญ 3) รายได้กับความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อกันทุกลักษณะงานอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นการเลื่อนตำแหน่ง 4) สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับสูง ได้แก่ ลักษณะงานที่ทำ เพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 โดยการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำนวน 530 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 228 คน ซึ่งมีจำนวนที่แน่นอนจึงใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548 : 49) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประกอบในการสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรายละเอียดแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check lists) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution :f) ร้อยละ (Percentage : P) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ (Scheffe)

ผลการวิจัย

วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อ การบริหารการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2	ระดับความความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.78	0.42	มาก	2
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.77	0.44	มาก	3
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.74	0.36	มาก	4
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.90	0.35	มาก	1
ภาพรวม	3.80	0.38	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) คิดเป็นร้อยละ 76.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.90$) คิดเป็นร้อยละ 78.00 รองลงมาคือ ด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 3.78$) คิดเป็นร้อยละ 75.60 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.77$) คิดเป็นร้อยละ 75.40 ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.74$) คิดเป็นร้อยละ 74.80 ตามลำดับ

จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 สามารถวิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	0.015	0.005	0.033	.992
ภายในกลุ่ม	224	33.853	0.151		
รวม	227	33.868			

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองด้วยค่าสถิติ F พบว่า ค่า $F = 0.033$ และค่า $Sig = .992$ จึงสรุปว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	0.018	0.006	0.040	.989
ภายในกลุ่ม	224	353.850	0.151		
รวม	227	33.868			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ด้วยค่าสถิติ F พบว่า ค่า $F = 0.040$ และค่า $Sig = 0.989$ จึงสรุปว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อความพึงพอใจต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อ การบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือการบริหารบุคคลมีความถูกต้องรวดเร็ว ตามหลักธรรมาภิบาล รองลงมา คือการควบคุมวินัยและรักษาวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ การวางแผนอัตราจ้างและกำหนดตำแหน่งตามวุฒิการศึกษาและสาขาวิชา การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้งบุคคลากร การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนในการแก้ปัญหาของนักเรียน การเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดของครู และติดตามความประพฤติของนักเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน โรงเรียนมีจำนวนครูเพียงพอที่จะดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง การเปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ ครูตักเตือนนักเรียนก่อนทำโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล ตามลำดับ

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อ การบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ หลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานหลัก เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ รองลงมา คือการจัดอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างเพียงพอ การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย สะอาด และปลอดภัย การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรในงานเทคโนโลยีและสารสนเทศ การให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานธุรการ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา การบริหารจัดการงานที่เกี่ยวข้องกับการ จัดระบบบริหารองค์กรการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษากับสถาบันการศึกษาอื่น ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). **ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. หน่วยที่ 5-8. นนทบุรี : บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.**
- _____. (2544 ก). **เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาการบริหาร หน่วยที่ 8. นนทบุรี : บัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.**
- _____. (2544 ข). **เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาการบริหาร. หน่วยที่ 10. นนทบุรี :บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.**
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.**
- สิริกุล ฉวีวรรณ. (2546). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบำรุงปัญญา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเทพสตรี.**
- Locke, Edwin A. (1976). "The Nature and Causes of Job Satisfaction." in *Handbook of Industrial and Organization Psychology*. Edited by Marvin D. Dunnette. P.1297-1349. Chicago :Rand McNally.
- Mortan, R.P. (1978). *Influence of Factors with Need and the Progress of Work for Doctoral in 1930-1973. Dissertation Abstracts International . 47, 287-A.*
- Dereinda, W. R. (1984). "The Relationships Between Job Satisfaction and Job Performance Among Country Agents in Wisconsin Cooperative Extension Service," *Dissertation Abstracts International. 45, 5 (November) : 1267 - A.*

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนใน
อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

Transformation Leadership of School Administrators according to Teachers and Educational
Personnel 's Opinions of Schools in Kaeng Khro District under the Jurisdiction of Chaiyaphum
Educational Service Area Office 2

อิศเรศ ธีร์รัตน์คุณากร¹
Isaret Thiratkunakorn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญาและด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครู

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to 1) transformation leadership of school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions of schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2 and compare transformation leadership of school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions of schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2 as classified by position and teaching experienced. The 102 samples were teachers and educational personnel schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2. The tools used in this research were 5 rating scales questionnaire with the reliability was 0.91-7. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results revealed that:

1) Transformation leadership of school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions of schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2 as a whole and each aspect were at much level. When considered each aspect found that all aspects were at much level from the highest to lowest that idealized influence aspect, individualized consideration aspect , inspiration aspect and intellectual stimulation aspect respectively.

2) The comparison results of transformation leadership of school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions of schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2 found that:

2.1 Teachers and educational personnel who had the different positions had the opinions towards transformation leadership of school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions of schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2 as a whole and each aspect were no different.

2.2 Teachers and educational personnel who had the different positions had the opinions towards transformation leadership of school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions of schools in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Educational Service Area Office 2 as a whole were significantly different at the .05 level. When considered each aspect found that inspiration aspect, intellectual stimulation aspect, and individualized consideration aspect were significantly different at the .05 level. By idealized Influence aspect was no different.

Keywords: transformation leadership, school administrators according to teachers and educational personnel 's opinions

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ 1) ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School based making) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ 2) การมีส่วนร่วม (Participation) กำหนดให้บุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับดูแล 3) การกระจายอำนาจ (Decentralization) การกระจายอำนาจด้านการบริหารหรือการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านบริหารงานทั่วไป ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ 4) ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability) มีกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนหลักความรับผิดชอบนี้ถือว่าใครได้รับมอบหมายหน้าที่ใดต้องรับผิดชอบทำงานนั้นให้เกิดผลดีที่สุด และต้องสามารถทำการประเมินตรวจสอบความสำเร็จได้ และเพื่อเป็นหลักการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นในการปฏิรูปการศึกษาของไทยผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป จะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิรูปโครงสร้างทางการจัดการบริหารในด้านต่างๆ เช่นด้านหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาและด้านคุณภาพผู้นำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณภาพทางการศึกษา (สมชาย เทพแสง, 2546 : 11-16)

ปัจจุบันโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานราชการและชุมชน แต่ก็ยังมีปัญหาอีกหลายอย่างเช่นกันที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากปัญหา ระบบการบริหารจัดการ ที่ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การกระจายอำนาจในการบริหารงานยังมีน้อยจากผู้บริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยได้ศึกษาทฤษฎีของ Bass & Avolio เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ว่าเป็นอย่างไรร เพื่อจะนำไปเป็นข้อมูลการปรับปรุงการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของ Bass และ อวลิโอ (Bass & Avolio, 1990) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ขนิษฐา อุ่นวิเศษ (2550 : 123-127) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีผลต่อองค์การแห่งการเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมากและยังพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อีกทั้งยังสามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนได้ และวันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555: 68-69) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ตำแหน่ง และประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่ารองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในโรงเรียนอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 135 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในโรงเรียนอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 102 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอำเภอแก่งศรีภูมิ และการทดสอบค่า t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 ลำดับแรก คือ มีการแสดงให้เห็นถึงความแน่วแน่ในวิสัยทัศน์อุดมการณ์ ความเชื่อ และค่านิยม มีการบริหารงานที่เป็นกระบวนการทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเชื่อมั่น มีการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในตนเองในการทำงาน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีศีลธรรม จริยธรรม จนได้รับความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการใช้คำพูดหรือการกระทำให้ผู้ร่วมงานเกิดกำลังใจในการทำงานต่อไปเมื่อผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึก มีการอธิบายภาพไว้อย่างชัดเจน มีการให้รางวัลและผลตอบแทนแก่ผู้ร่วมงานโดยพิจารณาจากความสามารถและผลการปฏิบัติงาน ส่วนลำดับสุดท้าย มีการแสดงความเชื่อมั่นจะทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ด้านการกระตุ้นปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการเสนอวิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆให้กับผู้ร่วมงาน เพื่อให้งานมีคุณภาพ ส่วนลำดับสุดท้าย มีการสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการคิดแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นโดยการใช้วิธีการใหม่

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เป็นผู้ที่ดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงานของผู้ร่วมงาน เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน ส่วนลำดับสุดท้าย เป็นผู้ที่สามารถวิเคราะห์ความต้องการและความสามารถของผู้ร่วมงานได้ถูกต้อง

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเมืองสุวรรณภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเมืองสุวรรณภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเมืองสุวรรณภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญาและด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารต้องเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลกและภูมิภาค โดยเฉพาะในประชาคมอาเซียนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกคนทุกช่วงวัยให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการนำหลักคิด หลักปฏิบัติปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตสำนึกในศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความเพียร มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคม และหนุนเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้แข็งแกร่งและเอื้อต่อการพัฒนาคน การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล และยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย หอมยามเย็น (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านกระตุ้นการใช้ปัญญาตามลำดับ ส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลโดยเฉพาะผู้บริหารรับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วยความสนใจและตั้งใจจริงอยู่ในระดับมากที่สุด

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการแสดงให้เห็นถึงความแน่วแน่ในวิสัยทัศน์อุดมการณ์ ความเชื่อ และค่านิยม เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรินทร์รัตน์ มุสิกการะกุล, (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หากผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและความมั่นใจในตัวผู้ร่วมงาน มีการพัฒนาผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอทั้งการมองโลกในแง่ดี ให้อภัยและผลตอบแทนแก่ผู้ร่วมงานโดยพิจารณาจากความสามารถและผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสร้างแรงจูงใจภายใน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวิชชัย หอมยามเย็น (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการใช้อิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านกระตุ้นการใช้ปัญญา ตามลำดับ ส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลโดยเฉพาะผู้บริหารรับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วยความสนใจและตั้งใจจริงอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขการเรียนการสอนและผู้บริหารสถานศึกษารับทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรินทร์รัตน์ มุสิกการะกุล, (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานพัฒนาตนเองตามศักยภาพ และควรกระจายอำนาจในการทำงานแก่ผู้ร่วมงานให้เหมาะสมกับผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรินทร์รัตน์ มุสิกการะกุล, (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีตำแหน่งสูงกว่ามีภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้บริหารที่มีตำแหน่งน้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร จำปานิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง มีความเห็นเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญาและด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่ามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555: 68-69) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ตำแหน่ง และประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่ารองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์อันมีคุณค่าแก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา กรุณาตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ชีวิตและสติปัญญา และความอดทนมุมานะในการทำสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบแต่คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความห่วงใย ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎ์ และคณะ. (2548). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชนิษฐา อุ่ณิเศษ. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทองใบ สุดซารี. (2550). ภาวะผู้นำ : กลไกกับเคลื่อนองค์การแห่งการเรียนรู้. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธวัชชัย หอมยามเย็น. (2548). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นพพงศ์ เกิดแจ้ง. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2540). พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
- มณฑนา อินทุสมิต และคณะ. (2546). การรับรู้และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏเลย.
- ยุพา เสนาะพิน. (2546). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารคุณภาพ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครปฐม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- เรขา รัตนประสารท. (2534). พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. ปริญญา
นิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ รัตนอนันต์. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารัตนะ และอัญชลี สารัตนะ. (2545). การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์. (พิมพ์
ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2542). องค์การและการจัดการ. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- เศวานิต เสดมานนท์. (2545). ภาวะผู้นำ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สรายุรัตน์ จันทะมล. (2548). ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอวังสะพุง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สรินทรรัตน์ มุสิกการยกุล. (2548). ภาวะการณเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สงบ ประเสริฐพันธุ์. (2543). ร่วมกันสรรค์สร้างคุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมชาย เทพแสง. (2546). "โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Learning School) ฤกษ์แจสำคัญในการ พัฒนาคุณภาพนักเรียน" .
วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (เมษายน -
มิถุนายน): หน้าที่ 10.
- สมชาย เทพแสงและอรจิรา เทพแสง. (2549). ผู้นำยุคใหม่ : หัวใจของการปฏิรูป. นนทบุรี: เกรทเอดดูเคชั่น.
- สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. (2544). ทักษะภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สุพจน์ นาสสมบัติ. (2547). วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2543). " ผู้บริหารกับการสร้างคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ" วารสารวิชาการ. ปีที่ 30 ฉบับที่ 10: หน้า 6-8.
- สุเทพ พงศ์ศรีวิวัฒน์. (2548). ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดูเคชั่น.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2544). "การบริหารแบบมีส่วนร่วม" ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและ แนวปฏิบัติในการบริหาร
การศึกษา หน้าที่ 12 หน้า 183-184. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาคม วัตรโสง. (2551). หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. ภารกิจการผลิตเอกสารและตำรา กลุ่มงานบริการการศึกษา.
สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย
อำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

Teacher's Satisfaction Affecting Internal Assurance of School Administrators in Kaeng Khro
District under the Jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2

พจนปกรณ์ ประยูรพรหม¹
Potjanapakorn Prayoonprom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสถานศึกษาในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการศึกษา พบว่า

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านการเรียนการสอน ตามลำดับ
2. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านหลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผน ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผล ไม่แตกต่างกัน
3. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. ครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การนิเทศภายใน ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to 1) study teacher's satisfaction level affecting internal assurance of school administrators in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2. 2) compare teacher's satisfaction level affecting internal assurance of school administrators in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as classified by gender, education level and teaching experienced. The 87 samples were teachers in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2. The instrument used in the research was a 5 rating scales questionnaire and reliability was at 0.89. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t-test. The results of the study revealed that:

1) Teacher's satisfaction level affecting internal assurance of school administrators in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as a whole were at much level. When considered each aspect from the highest to lowest found that all aspects were at much level, that planning aspect, curriculum aspect, evaluation and assessment aspect and instructional aspect respectively.

2) The different gender of teacher had satisfied towards internal assurance of school administrators in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2, by curriculum was different with significantly different at the .05 level.

3) The different education level of teacher had satisfied towards internal assurance of school administrators in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as a whole and each aspect were no different.

4) The different teaching experienced level of teacher had satisfied towards internal assurance of school administrators in Kaeng Khro district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as a whole and each aspect were no different.

Keywords: satisfaction, internal assurance, education level, teaching experienced

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อผลิตคน ให้ความรู้ ทักษะ และความสามารถ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวคือ คุณภาพของคน (สมนึก หอมนาน, 2546 : 1)

คนนับว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติในอนาคต เราต้องปูพื้นฐานในการพัฒนาคนเช่นเดียวกับการพัฒนาทรัพยากรอื่น ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้กำหนดให้การพัฒนาศักยภาพของคนเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งการพัฒนาศักยภาพของคนนี้สามารถทำได้ โดยการใช้กระบวนการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ(สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 5) กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องโดยใช้หลัก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประชาธิปไตยในการนิเทศ (ซารี มณีศรี, 2552 : 22) การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ปกป้องหรือ ช่วยฝึกฝน เตรียมการดำเนินงาน ให้การสนับสนุนในภาคปฏิบัติตลอดถึงการจัดการและควบคุมเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (เยาวพา เตชะคุปต์, 2552 : 86) ได้กล่าวถึงการนิเทศการสอนว่าเป็นกระบวนการของผู้นิเทศที่มุ่งจะปรับปรุงและพัฒนาการสอนในสถานศึกษาโดยมุ่ง พฤติกรรมของครูจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548 : 17) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ในมาตรา 49 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการ รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมาตรา 80 (3) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้นและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มี แผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังผู้เรียนให้มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ธีระพล อรุณกสิกรและคณะ, 2550 : 28,40,41) และประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นับว่าเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและ การศึกษาของชาติ โดยกำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 5)

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการนิเทศ ภายในสถานศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้าน หลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งการนิเทศนำมาซึ่งความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะใน ระดับสถานศึกษาและผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งบุคลากรที่ดำเนินการในสถานศึกษาก็คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอน หรือบุคลากร สนับสนุนฝ่ายอื่น ๆ ที่จะร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อนำมาซึ่งคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพ การศึกษา (วัชรา เล่าเรียนดี, 2558: 5)

การนิเทศศึกษาในอดีตเป็นการนิเทศจากบุคลากรภายนอกสถานศึกษาเป็นหลัก แต่ปัจจุบันสภาพของสังคมมีการ เปลี่ยนแปลงและผันแปรอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับบุคลากรที่เป็นผู้ให้การนิเทศภายนอกมีไม่เพียงพอ การขยายตัวของ สถานศึกษาและจำนวนบุคลากรเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้การนิเทศภายนอกไม่ทั่วถึง สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ ละแห่งแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องแสวงหากระบวนการซึ่งจะช่วยครูได้พัฒนาทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อม และสังคมไทยที่มีวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษามีการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถสูงขึ้นในอัตรา ที่มีจำนวนเพียงพอต่อการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความ เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาดีกว่าคนภายนอกก็จะทำให้การพัฒนากิจการนิเทศภายในเป็นได้รวดเร็ว ยิ่งขึ้น เพราะในยุคหลังสังคมข่าวสารโลกแคบลง ย่อโลกโดยเครื่องมือที่ทันสมัยเช่นปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว การปรับตัว การพัฒนาตนเอง พึ่งตนเองของสถานศึกษา ควรที่บุคคลในสถานศึกษาตื่นตัวและปรับตัวเองให้พัฒนาโดยใช้หลักนิเทศ พึ่งตนเอง โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก (ซารี มณีศรี, 2552: 10)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษา ของไทยฉบับปัจจุบันได้กำหนดจุดมุ่งหมายความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ คือ ครู เพราะครูเป็นเป้าหมายสูงสุด ของการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2543 : 36-37) และจะเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำไปสู่การ พัฒนาคุณภาพคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (วันทนา เมืองจันทร์, 2544 : 21) จึงได้เน้นสาระสำคัญที่ปฏิรูปครูและผู้บริหารการศึกษา โดยต้อง พัฒนาครูและผู้บริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น และเป็นการส่งเสริมระดับมาตรฐาน "วิชาชีพครู" ให้ เป็นวิชาชีพครูชั้นสูง มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่รวมของคนดี คนเก่ง โดยถือว่าการปฏิรูปครูและผู้บริหารการศึกษาเป็นหัวใจที่สำคัญ ที่สุดในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีภารกิจในการรับผิดชอบการจัดการศึกษาตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เปิดดำเนินการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้เล็งเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งตรงกับมาตรา 48 ที่ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และรองรับการประเมินภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 23) และสำนักการศึกษากำหนดแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2548-2550) เพื่อใช้เป็นนโยบายหลักในการจัดการศึกษา โดยจัดสรรทั้งด้านงบประมาณ อัตรากำลังของบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะจัดการศึกษาของ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

จากการรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 ซึ่งทำการประเมินคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งในด้านผลผลิตเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับคุณภาพดีก็ตาม สำนักการศึกษาได้ชี้แนะจุดที่ควรพัฒนาไว้ว่าการนิเทศติดตามงานยังไม่ชัดเจนควรประสานงานกับผู้รับผิดชอบให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ เอกสารการนิเทศควรปรับปรุงให้ทันสมัยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นไปทั้งระบบ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ได้ไปกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. กลุ่มพื้นที่การศึกษาแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - 2.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
  - 2.3 การวัดความพึงพอใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน
  - 3.1 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
  - 3.2 ความสำคัญของการนิเทศภายใน
  - 3.3 การนิเทศภายในโรงเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- 3.3.1 ด้านการวางแผน
- 3.3.2 ด้านหลักสูตร
- 3.3.3 ด้านการเรียนการสอน
- 3.3.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล
- 4. วรรณกรรมตัวแปรอิสระ
- 5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 6. กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 7. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียน ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 111 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียน ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 87 คน โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากคำถามคว่าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกเป็น เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ใน 4 ด้าน 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านการเรียนการสอน และ 4) ด้านการประเมินผล รวม 40 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทาง กำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ศึกษาแล้วเบื้องต้น นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามของ สุภาพร อมรฤทธิ์ (2550: 65) มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและ ความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหา ภาษา และความถูกต้อง (Index of Item Objective Congruence = IOC) เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้เป็นข้อคำถาม ได้ค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00
5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .89

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับครู จำนวน 87 ฉบับ และรับคืนด้วยตนเองได้รับคืนมา 87 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 %
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับที่สมบูรณ์มาทำการตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ หาคำตอบเพื่ออภิปรายผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของครูจำแนกเป็น เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอนโดยใช้ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์เกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อโดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535:23-24) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียนอำเภอแก่งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน โดยใช้ t-test

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
  - 1.1 ความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC)
  - 1.2 การหาความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่
  - 3.1 การทดสอบค่าที่ t-test แบบ Independent Sample

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกเป็น เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ ของสถานภาพของครู จำแนกเป็น เพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	41	47.1
หญิง	46	52.9
รวม	87	100.0

จากตารางที่ 1 จำนวนสถานภาพครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละ ของสถานภาพของครู จำแนกเป็น ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	73	83.9
สูงกว่าปริญญาตรี	14	16.1
รวม	87	100.0

จากตารางที่ 2 จำนวนสถานภาพครูส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 83.9 รองลงมา ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละ ของสถานภาพของครู จำแนกเป็น ประสบการณ์สอน

ประสบการณ์สอน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	32	36.8
5 ปีขึ้นไป	55	63.2
รวม	87	100.0

จากตารางที่ 3 จำนวนสถานภาพครูส่วนใหญ่ประสบการณ์สอน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 63.2 รองลงมา เป็นประสบการณ์สอนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนธัญวิทยา(ตงมัน) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวม

	ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายใน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านการวางแผน	4.42	.35	มาก
2	ด้านหลักสูตร	4.40	.30	มาก
3.	ด้านการเรียนการสอน	4.27	.32	มาก
4.	ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.35	.36	มาก
	รวม	4.36	.23	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$; S.D.= .23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.42$; S.D.= .35) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.40$; S.D.= .35) ด้านการวัดผล ประเมินผล ($\bar{X} = 4.35$; S.D.= .36) และด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.27$; S.D.= .32) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน จากการศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบค่าที (t-test) ผลปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตาม เพศ

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหาร	ชาย (41)		หญิง (46)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการวางแผน	4.50	.33	4.35	.36	1.91	.06
2.ด้านหลักสูตร	4.47	.28	4.34	.31	1.95*	.05
3.ด้านการเรียนการสอน	4.32	.30	4.22	.32	1.43	.16
4.ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.38	.37	4.33	.35	.65	.52
รวม	4.42	.23	4.31	.24	2.09*	.04

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนธัญวิทยา (ตงมัน) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนปทุมธานี เขต 2 ด้านหลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผน ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหาร	ปริญญาตรี (73)		สูงกว่าปริญญาตรี (14)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการวางแผน	4.43	.35	4.40	.38	.22	.82
2.ด้านหลักสูตร	4.41	.29	4.35	.37	.76	.45
3.ด้านการเรียนการสอน	4.29	.31	4.17	.33	1.31	.19
4.ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.36	.36	4.31	.35	.44	.66
รวม	4.37	.26	4.31	.25	.94	.35

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์สอน

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหาร	น้อยกว่า 5 (32)		5 ปี ขึ้นไป (55)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการวางแผน	4.49	.36	4.38	.34	1.29	.20
2.ด้านหลักสูตร	4.43	.32	4.39	.29	.67	.50
3.ด้านการเรียนการสอน	4.26	.35	4.28	.30	-.20	.84
4.ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.30	.34	4.38	.36	-1.06	.29
รวม	4.37	.25	4.36	.23	.23	.82

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านการเรียนการสอน ตามลำดับ

1.1 ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาสรรหาคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน รองลงมา มีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการกำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.2 ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการจัดอบรม ส่วนส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

1.3 ด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้สื่อและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง

1.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการประเมินผลการนิเทศครอบคลุมถึงวิธีการและสิ่งที่จะประเมินตามสภาพจริง และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนและการนิเทศการสอนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกันต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

2.1 เพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านหลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผน ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

2.2 ระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาสรรหาคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร อมรฤทธิ์ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจมากอันดับสูงสุดในการบริหารงานชั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน รองลงมาคือ ชั้นที่ 4การปรับปรุงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ชั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และชั้นที่ 3 การตรวจสอบประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 เมื่อจำแนกตามสถานภาพในด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสงค์การดำเนินงาน และขนาดของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2. ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนและครูผู้สอนมีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ร่วมพร (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลวิเศษชัยชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลวิเศษชัยชาญภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 21 ปี มีความพึงพอใจมากที่สุด ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.9 รองลงมาคือกลุ่มครูที่มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 และกลุ่มครูที่มีประสบการณ์การสอน 1-10 ปี มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.69

3. ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนัย วงศ์ทอง (2556) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ คืองานด้านการวัดผลประเมินผล งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้และงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหา คือครูขาดความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ แนวทางแก้ปัญหาคือจัดอบรมครูด้านหลักสูตร รองลงมาคือ ครูไม่ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนยังสอนแบบบรรยายไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางแก้ปัญหาคือ จัดอบรมครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการซื้อสื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่ครูไม่เข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

4. ด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนและครูผู้สอนสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนัย วงศ์ทอง (2556) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับ คืองานด้านการวัดผลประเมินผล งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้และงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหา คือครูขาดความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ แนวทางแก้ปัญหาคือจัดอบรมครูด้านหลักสูตร รองลงมาคือ ครูไม่ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนยังสอนแบบบรรยายไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางแก้ปัญหาคือ จัดอบรมครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการซื้อสื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่ครูไม่เข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

2.1 เพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านหลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผน ด้านการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า เพศชายมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารไม่แตกต่างจากเพศหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร อมรฤทธิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 เมื่อจำแนกตามสถานภาพในด้าน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 ระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแก่งศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษาน้อยกว่ามีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารกับระดับการศึกษามากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมบุญ นราธากูร (2548: 58) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศภายในด้านการเรียนการสอน เครือข่ายโรงเรียนที่ 7 กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูเครือข่ายโรงเรียนที่ 7 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศ ภายใน ด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเรียนการสอนทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการดำเนินการ ปฏิบัติงานการนิเทศ โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

2.3 ประสพการณ์ พบว่า ครูที่มีประสพการณ์สอนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนอานวยวิทย จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ครูที่มีประสพการณ์ในการทำงานเป็นครูน้อยกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสพการณ์ ในการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียน อานวยวิทย ทุกขั้นตอนของกระบวนการไม่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะจนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่มีความเมตตาและกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่ได้สละเวลาอันมีค่ากรุณาให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการศึกษา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ชีวิตและสติปัญญา และความอดทนมุมานะในการทำสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้านี้ ขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความห่วงใย ตลอดจนถึงกำลังใจแก่ผู้ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมล บุญประเสริฐ. (2552). การนิเทศภายในสถานศึกษา. เอกสารชุดฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
- ซารี มณีศรี. (2552). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บุรพาสาน.
- _____. (2552). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- นิเวศน์ คิตยาว. (2552). ความต้องการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิชชาภรณ์ อิงคามระธร. (2552). ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความพึงพอใจในงานของหัวหน้าภาควิชาในสถานศึกษา
พยาบาลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารภาควิชา. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุดาวรรณ พานิชสุขไพศาล. (2559). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนในเครือข่ายฟุตบอล
เดอ ชาร์ต. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Applewhite, P.B. (1965). **Organization Behavior**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Davis, Keith. (1981). **Human Behavior at Work : Organizational Behavior**. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, D.W. (1970, Autumn). **Determining Sampling Size for Research Activities**. Journal of Education and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมมติในไทย "

ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 Teachers' Satisfaction with Educational Management of School Administrators in Bangplee 2 School under the Office of Samut Prakan Primary Education Area 2.

กัญฐมณี ขามธาตุ¹
Kanathamane Khathathat

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .912 สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบ ค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีความพึงพอใจบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณรองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นอันดับสุดท้าย 2) ครูในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ครูในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ การบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to study and to compare teachers' satisfaction toward educational administration of the school administrators in Bangplee group schools, as classified by educational level and work experience. The sample were 103 teachers .The instrument used for data collection was questionnaire with reliability of .912. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The study results showed that teachers' satisfaction toward educational administration both as a whole and each aspect were at much level. Budget management was the highest, followed by personnel management, academic management, and general management, respectively. 2) The satisfaction of teachers with different educational level was no different. 3) Teachers with difference work experience did not have different satisfaction level toward educational administration of school administrators.

Keywords : satisfaction, educational administration, school administrator.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพของประชากรเป็นไปตามที่ประเทศชาติต้องการ โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้าน ที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้นนับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลัก ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมาก แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 :1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคุณภาพคนพบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกัน ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ ประกอบกับการไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยมทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไป จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัย ที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีมีสุขภาพที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถ ปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบัน ชุมชนและภาคเอกชน ที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 :65)

การบริหารการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้ได้ดั่งนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่อนาคตที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นอย่างมีคุณภาพตามที่สังคมต้องการการกำหนดแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องบริหารหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่างๆ เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน การที่จะพัฒนาในด้านการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งคือ ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะขับเคลื่อนพลังการปฏิรูปการศึกษา จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข (สมคิด พรหมจรรย์, 2547: 2)

โรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 กำหนดภาระงานออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามขอบข่ายงานดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีหน้าที่จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม นำหลักสูตรไปใช้ มีการนิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามและประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม ด้านการบริหารงานงบประมาณมีหน้าที่บริหารงบประมาณของโรงเรียนมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดทบทวนนโยบายจากทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งจัดทำรายได้จากบริการใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียน เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เกิดความคล่องตัว อีสรภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่บริหารจัดการในด้านอาคารสถานที่ งานสารสนเทศ งาน พัสดุ งานสหกรณ์ และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั่วไปภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ได้ดำเนินการบริหารภายใต้ยุทธศาสตร์การบริหารงาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า งานทั้ง 4 ด้านภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ไม่ มีการแบ่งงานตามภาระหน้าที่ที่ชัดเจน งานที่ออกมาในแต่ละด้านไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้และไม่มีการเตรียมการ รองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ยังพบว่าในแต่ละปีมีครูยื่นเรื่องขอย้ายโรงเรียนเสมอ มีเรื่องราวร้องเรียนและการ สอบสวนเกี่ยวกับการกระทำผิดของข้าราชการครูเป็นจำนวนมาก ซึ่งสาเหตุเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของครู อาจารย์และผู้บริหาร โรงเรียนอันก่อให้เกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาการจัดการเรียน การสอน เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้โดยการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนางานในหน้าที่หรือปัญหาการพัฒนา บุคลากร การขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญโดยตรง การสร้างขวัญและกำลังใจ รวมถึงปัญหาทางธุรการ การเงิน พัสดุที่เกิดจากการ ปฏิบัติ ผิดระเบียบการทุจริต หรือการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลไปกระทบกับความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะถ้าชุมชนไม่เข้าโรงเรียนก็จะทำให้ขาดการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่ โดยเฉพาะยุคปฏิรูปการศึกษาเช่นนี้ อาคารสถานที่จะต้องมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อ การ บริหารบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียนต่างๆ อาคารประกอบรวมถึงสภาพแวดล้อม ในโรงเรียน ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยพลังของ ประชาชนด้วยนั่นเอง จากปัญหาต่างๆ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ว่ามีความพึงพอใจหรือไม่ ความพึงพอใจ ของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการบริหารการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสนองความพึงพอใจแก่ครูได้ปฏิบัติงานต่างๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้งาน ดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุผลสำเร็จ เพื่อความสุขในการปฏิบัติงานของครูและ เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน ให้เป็นที่พึงพอใจของชุมชน และการพัฒนาการจัดการศึกษาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่ม บางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิด การบริหารงานของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ขอบข่ายของการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพบริบทของกลุ่มโรงเรียนบางพลี 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ประชากรทั้งสิ้น 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู ในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำนวน 103 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน สมศักดิ์ คำศรี, 2547 : 35)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ สถานภาพของครูในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

2.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

4. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert type) มี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดำเนินการสร้างเครื่องมือด้วยการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า Index of Item Objective Congruency (IOC) นำแบบสอบถามที่แก้ไขมาปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูจำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .912

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขออนุญาตประธานโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ในการเก็บข้อมูล 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง ตามวันเวลาที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของครู ต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 พบว่า 1) ครูในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 66.99 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 33.01 และ 2) ครูในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี ประสบการณ์ ในการทำงาน 10-20 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 66.99

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X}$ =3.57, S.D.= 0.67) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$ =3.53, S.D.= 0.66) ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}$ =3.52, S.D.= 0.65) และด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}$ =3.51, S.D.= 0.61) มีระดับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อันดับสุดท้าย

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตารางที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบ ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความพึงพอใจของครู	วุฒิการศึกษา (N = 103)				t-value	p
	ปริญญาตรี (N= 69)		สูงกว่าปริญญาตรี (N= 34)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.55	0.62	3.46	0.70	0.82	0.40
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	3.56	0.65	3.58	0.71	-0.18	0.77
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.53	0.62	3.54	0.71	-0.12	0.42
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.54	0.57	3.47	0.66	0.59	0.42
โดยรวม	3.54	0.58	3.51	0.66	0.28	0.48

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียน
กลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ที่	ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2	df	SS	MS	F	P
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ					
	ระหว่างกลุ่ม	2	2.44	0.56	1.43	0.31
	ภายในกลุ่ม	100	54.78	0.49		
	รวม	102	57.22			
2	ด้านการบริหารงานงบประมาณ					
	ระหว่างกลุ่ม	2	1.36	0.24	1.67	0.38
	ภายในกลุ่ม	100	55.78	0.32		
	รวม	102	57.14			
3	ด้านการบริหารงานบุคคล					
	ระหว่างกลุ่ม	2	2.16	0.27	2.26	0.23
	ภายในกลุ่ม	100	53.23	0.38		
	รวม	102	55.39			
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป					
	ระหว่างกลุ่ม	2	1.31	0.44	0.78	0.26
	ภายในกลุ่ม	100	53.55	0.29		
	รวม	102	54.86			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.16	0.53	1.61	0.36
	ภายในกลุ่ม	100	55.93	0.32		
	รวม	102	57.09			

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
ในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน
พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.36 > 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05) ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อวิเคราะห์
ความแปรปรวนรายด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.31 > 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)
ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.38 > 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.23 > 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05) ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.26 > 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)
ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุป

ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 สรุปผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงาน งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ ส่วนด้านการบริหาร งานทั่วไป มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง ส่วนสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งให้บริการความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ กำหนดให้มีการรายงาน ผลการใช้เงินและผลดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และร่วมกันกับครูจัดให้มีกองทุนสวัสดิการภายใน โรงเรียน ส่วนส่งเสริมให้ครูใช้พัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนมีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ แนะนำให้ครูเข้าใจ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และยึดหลักความพึงพอใจของครูในการบริหารงาน ส่วนเปิดโอกาส ให้ครูแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ วางแผนระบบการควบคุม ภายในโรงเรียนโดยให้ครูมีส่วนร่วม จัดระบบการบริหารจัดการตาม ขอบข่ายและภารกิจการบริหาร ที่เป็นนิติบุคคล และจัดทำทะเบียนนักเรียนเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ส่วนติดตาม และตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างคุ้มค่าเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกดังนี้

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 อภิปรายผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามและหน้าที่ของผู้บริหารประกอบกับ ผู้บริหารได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะความเป็นผู้นำของตนเองจนสามารถนำความรู้ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2 มีนโยบายให้ผู้บริหาร สถานศึกษาทุกแห่งได้ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยยึดหลักการบริหาร งานบุคคล หรือหลักความเหมาะสม โดยการ ใช้คนให้เหมาะสมกับงานและความรู้ความสามารถ ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ย่อมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น และเกิดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายมีผลทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับ งานวิจัยของสังัด กระจำง (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1ในภาพรวม4ด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับศิริวรรณ วรโพด (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ ยังสอดคล้องกับพีรณันต์ สุขสมบูรณ์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน วัดราชวรীরังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครู ที่มีต่อ การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัดราชวรীরังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา จนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้ง ให้การสนับสนุนยอมรับในผลการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้และมีการติดตามผลทุกระยะจึงทำให้ครู เกิดความกระตือรือร้น พร้อมใจและเต็มใจทำงาน และมีความรู้สึกภูมิใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับวีวรรณ เขียวอุบล (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อการบริหาร โรงเรียนวัดบัวโรย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจ ของครูต่อการบริหารโรงเรียนวัดบัวโรย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการเขต 2 โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริหาร วิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและ ยังสอดคล้องกับสุภาวดี หลงสวัสดิ์ (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ใน พระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการ บริหารงานของโรงเรียนราชวินิตบางแก้วในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน การบริหารงานวิชาการ

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามี การประชุมและวางแผน การจัดทำแผนงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การอนุมัติงบและเบิกจ่ายเป็นไปในรูปคณะกรรมการ ทำให้มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบ ได้ การบริหารพัสดุ ครุภัณฑ์มีการควบคุมดูแลและบำรุงรักษา มีการระดมทรัพยากร ทางการศึกษา จากองค์กรและสถาบันต่างๆ การดำเนินการด้านกองทุนต่างๆ ตรวจสอบและติดตามและประเมินผล การใช้ งบประมาณ จัดระบบควบคุมและป้องกันความเสี่ยง มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของงบประมาณ มีการวิเคราะห์และ พัฒนานโยบายทางการศึกษาเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติ มีการจัดทำ แผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีการ กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและ เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาและความต้องการของชุมชน มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ มีการตรวจสอบติดตามผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ และรวมถึง มีการจัดหารายได้และผลประโยชน์เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด สอดคล้องกับพิสมัย สงจันทร์ (2549) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ชุมพร เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับพีรกิตต์ ศิริวัฒนกุล (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของ ครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่าเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการ วางแผนอัตรากำลังบุคลากรมอบหมายภาระหน้าที่ มีการติดตามนิเทศบุคลากร เสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบด้วย เงินเดือนและค่าตอบแทน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การจัดสวัสดิการพิเศษ และการส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติ การศึกษาต่อและการ แกอบรมดูงาน ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตรงกับความต้องการของครู ที่ต้องการพัฒนา ตนเองอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาก็มีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ บุคลากรในสถานศึกษาเป็นตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี ดวงสิน (2553) ได้วิจัยการความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาล เมืองกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ตามขอบข่ายการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียง ค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านบริหารงานบุคคล และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมาโนช บุตรเชื้อไทย (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสห วิทยาเขตไม่อรุณพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของครูต่อ การบริหารงาน ของผู้บริหารสหวิทยาเขตไม่อรุณพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านบริหารงานบุคคล

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ ความสำคัญกับงานด้านบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ บริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน โดยมีบทบาทหลักในการส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการศึกษาทุก รูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของพีรณันต์ สุขสมบูรณ์ (2553) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี หลงสวัสดิ์ (2550) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนราชวินิตบางแก้วในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของ โรงเรียนราช วินิตบางแก้วในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกดังนี้

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะข้าราชการครูที่มีวุฒิสองปริญญาตรี มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลกว่า สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความ สามัคคี และมีความซื่อตรง มีความเข้าใจอันดีระหว่างครูด้วยกัน สามารถเข้าใจแนวนโยบายได้ดีกว่าครูที่มีวุฒิกศศึกษาปริญญาตรี มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ตลอดจนมีความเชื่อมั่นและความศรัทธาในตนเองมากกว่า วุฒิกศศึกษาเป็นอีก องค์ประกอบหนึ่งของการ พัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งหากบุคลากร มีวุฒิกศศึกษาในระดับที่เหมาะสมตามความต้องการ ขององค์กรก็จะส่งผลให้การพัฒนาองค์การ มีประสิทธิภาพขึ้นตามลำดับ (รุ่ง แก้วแดง, 2542: 15-16) สอดคล้องกับ ธนบุลย์ อำนวยวิทยากุล (2548) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวม 4 ด้าน และเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาด้านการบริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ สามารถบริหารงานให้มีคุณภาพและเข้าใจบทบาทหน้าที่ ที่ต้องเปลี่ยนไปตามรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการประชุมอบรม สัมมนา เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนทันต่อข่าวสาร ข้อมูล เป็นผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม มีการ สั่งงานตามคำสั่งหนังสือเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ ทำให้การบริหารของ ผู้บริหารเป็นไปตามระบบและครูมีความรับผิดชอบต่องาน ที่ได้รับหมายเป็นอย่างดี สอดคล้องกับสุนทร เพ็ญจันทร์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อ การ บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิ การศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง และยังสอดคล้องสมเกียรติ อินทร์ณรงค์ (2548) ได้ศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการครู ต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ ทำงาน น้อยและประสบการณ์ทำงานมาก มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทุกขั้นตอน ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบางพลี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ทุกท่าน ที่อนุญาตให้ผู้ศึกษาติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา และขอขอบคุณบุคคลท่านอื่นๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือผู้ศึกษาในทุกด้าน

ขอขอบคุณครอบครัว รวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำ สารนิพนธ์มาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา คุณค่าอันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุญคุณบิดา มารดา และขอมอบไว้ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ในโอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหลายทั้งมวลที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้มีพระคุณทั้งหมดทั้งมวลที่ได้กล่าวมาข้างต้นตลอดจนผู้ที่จะนำสารนิพนธ์เล่มนี้ไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พิสมัย สงจันทร์. (2549). การศึกษาความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พีรภักดิ์ ศิริวัฒนกุล. (2548). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. งานวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พีรณันต์ สุขสมบูรณ์. (2553). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัชรราษฎร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- มนตรี ดวงสิน. (2553). การความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- มาโนช บุตรเชื้อไทย. (2549). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสหวิทยาเขตไผ่อรุณพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์แมคเกรเกอร์ (Douglas McGregor อ้างถึงใน สุขชาติ อยู่สุข, 2547). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนบุลย์ อำนวยวิทยากุล. (2548). ความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- รวีวรรณ เขียวอุบล. (2549). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารโรงเรียนวัดบัวโรย สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). 2549 ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ : รายงานการปฏิบัติงาน 9 เดือน 9 หน่วยงาน ในปี 2548. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริวรรณ วรโพด. (2551). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สมเกียรติ อินทร์ณรงค์. (2548). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2547). กองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- สุภาวดี หลงสวัสดิ์. (2550). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558).
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and
Psychological Measurement*. 30(3): 607 – 610.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทรียมวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความคาดหวังของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

Parent's Expectation in Discipline Enhancement for Treamparinyanusorn School Studnets
under the Jurisdiction of Samutprakan Primary Education Service Area Office 2

ธราดล พรหมชาติ¹
Tharadon Phommachat

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 169 คน คำนวณโดยใช้ตารางของ Krejcie amd Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือ มีค่าความเชื่อมั่น 0.90 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองทั้งชายและหญิง เห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ในภาพรวมมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคาดหวังของผู้ปกครอง การเสริมสร้างวินัยให้นักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the condition of participation in discipline enhancement for Treamparinyanusorn school studnets under the jurisdiction of Samutprakan Primary Education Service Area Office 2 as Educationo reform procedure. The 169 samples were parents of Treamparinyanusorn school studnets under the jurisdiction of Samutprakan Primary Education Service Area Office 2

The size of the samples was determined by Krejcie & Morgan. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaire with the reliability was .81 Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA and Multiple Comparison by Scheffe.

The research results revealed that :

- 1) Male and female parents as perceived of discipline management of students as education reform procedure as a whole were no different.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2) The comparison opinions of parents with discipline enhancement for Treamparinyanusorn school as classified gender, age and education level as a whole were no different.

Keywords: parent;s expectation, discipline enhancement for students

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ โดยได้กำหนดกรอบการพัฒนาการศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติเป็นแม่บทหลักเพื่อเป็นกรอบการกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา การลงทุนของภาคเอกชนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดสรรงบประมาณฯ ดังนั้น ทุกหน่วยงานจะถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ชาติ (วิสัยทัศน์ประเทศระยะ 20 ปี) และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ 5 ปี เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การ พัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้าง ความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม และยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 2) การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง 3) ปลุกฝัง ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ 4) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพะ ที่ดี และ 5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยมาโดยตลอด ที่เน้นการพัฒนาคน เพื่อการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอยู่กับระดับแนวหน้าให้เป็นที่ยอมรับของประเทศอื่นๆ ในโลกหรือภูมิภาคจำเป็นที่ ต้องมีการพัฒนาประเทศหรือสังคมและเด็กคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเพราะเด็กคือบุคคลที่จะเติบโตเป็นกำลังหรืออนาคต ของประเทศต่อไปแนวทางที่จะพัฒนาบุคคลของประเทศให้มีคุณภาพได้นั้นจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่จะพัฒนาเครื่องมือเหล่านั้นคือ การศึกษาเมื่อประชาชนมีคุณภาพก็ส่งผลถึงการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (สุรางค์ ไคว์สกุล. 2541 : 65)

ปัจจุบันปัญหาทางด้านความมีวินัยสังคมตั้งความคาดหวังว่าครูจะต้องมีหน้าที่อบรมนักเรียนให้เป็นคนดีมีวินัยในตนเองมี การประพฤติตนตามมาตรฐานทางด้านวินัยหรือเป็นคนมีความประพฤติที่ดีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านมีความเห็นว่าการแก้ปัญหาวิธี หนึ่งคือการปลูกฝังการมีวินัยในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นจึงจำเป็นสำหรับผู้ที่เป็นครูควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ ทางด้านวินัยของเด็กวัยต่างๆรวมทั้งองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านวินัยเพื่อจะได้ช่วยในการอบรมนักเรียน พฤติกรรมที่เป็นปัญหาถ้าเกิดขึ้นกับเด็กคนใดจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของเด็กคนนั้นเช่นพัฒนาการทาง ร่างกายอารมณ์สังคมสติปัญญาตลอดจนพัฒนาการด้านวินัย พฤติกรรมที่มีปัญหาส่วนใหญ่มักจะมีรากฐานมาจากวัยเด็กคือ ประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้รับจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กและพฤติกรรมนั้นๆ จะคงอยู่จนถึงวัยรุ่นและผู้ใหญ่ถ้าเด็กไม่ได้รับ ประสบการณ์ที่ดีเด็กก็จะมีพฤติกรรมไม่เป็นปัญหาแต่ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่มีผลทำให้เด็กเกิดความคับข้องทางจิตใจมีความ กดดันทางอารมณ์หรือประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดปมด้อยก็จะเป็นผลทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กจะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กความบกพร่องทางด้านสภาพของร่างกายก็ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เป็น ปัญหาได้เช่นกัน (วิณี ชิตเชิดวงศ์, 2537 : 200)

โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรมเป็นโรงเรียนที่เปิดการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับประถมศึกษาจากการสังเกตสถิติการทำ ผิดวินัยของนักเรียนพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการที่นักเรียนขาดวินัยทางโรงเรียนจึงควรมหาแนวทางในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียนซึ่งต้องมีการประสานงานกันระหว่างผู้ปกครองและคณะครูโดยการกำหนดวิธีดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ โดยเฉพาะยุค การปฏิรูปการศึกษา ดังนั้น การปลูกฝังระเบียบวินัย (Basic Discipline) เป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้ กำหนดไว้เป็นการฝึกให้มีความอดกลั้นที่จะทำตามพอใจของตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ในวันข้างหน้าระเบียบวินัยจึงมีผลต่อ บุคลิกลักษณะและความประพฤติของบุคคลโดยบุคคลจะเกิดความเคยชินและจะทำไปโดยไม่รู้ตัวเช่นเคยตื่นแต่เช้าพอถึงเวลาจะตื่นขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ไม่ว่าอยากตื่นหรือไม่ก็ตามหรือคนที่เคยรับประทานอาหารเช้าโดยใช้ช้อนกลางจะเกิดความเคยชินและหากไม่ชอบช้อนกลางจะรับประทานไม่ค่อยลงเป็นต้น(คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา.2535 : 38) และได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมหมายถึงความอยากร่วมความสมัครใจโดยสิ่งเหล่านั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตและวัฒนธรรมของเขาด้วย

ดังนั้นผู้วิจัย เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีความประสงค์จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนด้านความมีวินัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรูม (Vroom, 1970 อ้างถึงใน พรพิมล ภาชนะ, 2544) เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความ โน้มเอียงเข้าหาความสุขและพยายามหลีกเลี่ยงความทุกข์ทั้งหมดเท่าที่จะทำได้และเพราะมนุษย์ เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญา ใช้ความคิด หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรม อย่างไรหนึ่งอย่างใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ 1. พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอก 2. มนุษย์แต่ละคนนั้นมีความต้องการความปรารถนา และเป้าหมายต่างกัน 3. การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดเนื่องจากการประเมินคุณค่าของผลลัพธ์ที่จะ เกิดขึ้นภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

นอกจากนี้ วรูม (Vroom, 1970 อ้างถึงใน พรพิมล ภาชนะ, 2544) ยังได้กล่าวว่า ความ คาดหวังของบุคคล ประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1. ความคาดหวังในความพยายามต่อการกระทำ หรือการปฏิบัติกรเป็นการประมาณ การหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ต่อการแสดงพฤติกรรมหรือการ ลงมือทำงานอย่างไรอย่างหนึ่งว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยพิจารณาจากความสามารถ ของตนเองกับความพร้อมแต่ละด้านในสถานการณ์ต่าง ๆ 2. ความคาดหวังในการกระทำต่อผลลัพธ์ หรือผลการปฏิบัติงานเป็นการคาดการณ์ หรือประมาณการไว้ล่วงหน้า ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานว่า ถ้ากระทำแล้วจะได้รับ ผลลัพธ์อย่างไร 3. ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัลเป็นการคาดการณ์หรือประมาณ การในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัลจากการกระทำขึ้นนั้น ๆ ซึ่งบุคคลจะมีความคาดการณ์ หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์แตกต่างออกไปแต่ละบุคคลและหากสิ่งใดที่มีการให้ คุณค่าสูงก็จะเป็นการจูงใจให้บุคคลเกิดการตัดสินใจเลือก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี จำนวน 1,177 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้ปกครองจำนวน 169 คน ตามตารางของ Krejcie and Morgan ระดับความเชื่อมั่น 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม รวม 3 ข้อ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 45 ข้อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการเสริมสร้างวินัย ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียนนิยามปฏิบัติการ และตัวแปรที่ศึกษา
2. สร้างแบบสอบถามตามที่มีในเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอบรรณานุกรมอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้องให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงความสมบูรณ์ของเนื้อหาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือไปใช้กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 169 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษานัดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ นำมาลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรนารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และแบ่งเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (N=169)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	59	34.90
หญิง	110	65.10
รวม	169	100

ตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีเป็นเพศหญิง จำนวน 110 คน คิดเป็น ร้อยละ 65.10 และเพศชาย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (N=169)	ร้อยละ
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	15	8.90
21-30 ปี	32	18.90
31-40 ปี	75	44.40
40 ปีขึ้นไป	47	27.80
รวม	169	100

ตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.40 รองลงมา คือ อายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 และอายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (N=169)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	63	37.30
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	81	47.90
ปริญญาตรี	17	10.10
สูงกว่าปริญญาตรี	8	4.70
รวม	169	100

ตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 81 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.90 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30ระดับ ปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.10 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.70

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยภาพรวม

ด้าน	การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การส่งเสริมวินัยของนักเรียน	4.26	0.58	มาก	2
2	การป้องกันการทำผิดวินัยของนักเรียน	4.27	0.56	มาก	1
3	แก้ไขวินัยนักเรียน	4.12	0.64	มาก	3
	รวมเฉลี่ย	4.25	0.45	มาก	

ตารางที่ 4 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกันโดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงที่สุด คือ การป้องกันการทำผิดวินัยของนักเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.56) ส่วนด้านที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ แก้ไขวินัยนักเรียน ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.64)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง การแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่องการลงโทษ

ข้อ	การแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่องการลงโทษ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	เมื่อนักเรียนทำผิดวินัยโรงเรียนร้ายแรงควรลงโทษนักเรียนตามระเบียบของโรงเรียนทันที	4.12	0.85	มาก	3
2.	ระเบียบการลงโทษนักเรียนควรให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น	4.07	0.91	มาก	4
3.	ระเบียบการลงโทษนักเรียนควรให้โรงเรียนกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน	4.19	0.82	มาก	1
4.	ระเบียบการลงโทษนักเรียนควรให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดด้วย	4.17	0.86	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.14	0.66	มาก	

ตารางที่ 5 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา การแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่อง การลงโทษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระเบียบการลงโทษนักเรียนควรให้โรงเรียนกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.82) รองลงมา คือ ระเบียบการลงโทษนักเรียนควรให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดด้วย ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.86) และต่ำสุดคือ ระเบียบการลงโทษนักเรียนควรให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามเพศ

ด้าน	การดำเนินการทางวินัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig.
		$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล	$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล		
1.	การส่งเสริมวินัยของนักเรียน						
	การมีความรับผิดชอบ	4.31 (0.48)	มาก	4.39 (0.52)	มาก	-0.990	0.324
	ความขยัน ประหยัด และอดออม	4.18 (0.64)	มาก	4.33 (0.59)	มาก	-1.563	0.120
	ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.26 (0.63)	มาก	4.32 (0.44)	มาก	-0.697	0.487
	ความซื่อสัตย์	4.21 (0.63)	มาก	4.32 (0.54)	มาก	-1.219	0.224
	การพึ่งตนเอง	4.06 (0.71)	มาก	4.13 (0.62)	มาก	-0.647	0.518
2.	การป้องกันการทำผิดวินัยของนักเรียน						
	การแต่งกาย	4.19 (0.66)	มาก	4.33 (0.46)	มาก	-1.698	0.091
	ความประพฤติ	4.31 (0.52)	มาก	4.28 (0.52)	มาก	0.329	0.743
	เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของนักเรียน	4.29 (0.60)	มาก	4.26 (0.49)	มาก	0.366	0.715

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6
 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้าน	การดำเนินการทางวินัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig.
		$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล	$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล		
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.30 (0.67)	มาก	4.22 (0.65)	มาก	0.756	0.451
3.	แก้ไขวินัยนักเรียน						
	การทำกิจกรรม	4.08 (0.63)	มาก	4.12 (0.62)	มาก	-0.396	0.693
	การลงโทษ	4.07 (0.82)	มาก	4.17 (0.56)	มาก	-0.923	0.358
	รวมเฉลี่ย	4.21 (0.51)	มาก	4.27 (0.42)	มาก	-0.761	0.448

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามเพศ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

การดำเนินการทางวินัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	Sig.
การมีความรับผิดชอบ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.273	0.91	0.354	0.786
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	42.437	0.257		
	รวม	168	42.710			
ความขยัน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.658	0.219	0.581	0.628
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	62.338	0.378		
	รวม	168	62.996			
ความเชื่อมั่นในตนเอง	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.664	0.221	0.587	0.624
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	62.174	0.377		
	รวม	168	62.838			
ความซื่อสัตย์	ความแตกต่างระหว่างกลุ่มความแตกต่างภายในกลุ่ม	3	0.473	0.158	0.473	0.701
		165	54.972	0.333		
	รวม	168	55.399			
การพึ่งตนเอง	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1.657	0.552	1.309	0.273
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	69.658	0.422		
	รวม	168	71.316			
การแต่งกาย	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.515	0.172	0.580	0.629
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	48.806	0.296		

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การดำเนินการทางวินัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	Sig.
	รวม	168	49.321			
ความประพฤติ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.417	0.139	0.511	0.675
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	44.942	0.272		
	รวม	168	45.359			
เจตคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.721	0.240	0.870	0.458
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	45.617	0.276		
	รวม	168	46.338			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1.750	0.583	1.683	0.713
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	57.165	0.346		
	รวม	168	58.915			
การทำกิจกรรม	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	2.486	0.829	1.583	0.195
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	86.389	0.524		
	รวม	168	88.875			
การลงโทษ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	2.200	0.733	2.168	0.94
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	55.815	0.338		
	รวม	168	58.015			
รวม	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1.835	0.612	3.108	0.28
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	165	32.474	0.197		
	รวม	168	34.310			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามอายุ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ข้อค้นพบโดยสรุป ดังนี้

1. ผู้ปกครองเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยภาพรวมในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการส่งเสริมวินัยของนักเรียน ในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความขยัน ประหยัดและอดออม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การพึ่งตนเอง การป้องกันการทำความผิดวินัยของนักเรียนในเรื่องการแต่งกาย ความประพฤติ เจตคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่อง การทำกิจกรรม และการลงโทษอยู่ในระดับมากเช่นกัน
2. ผู้ปกครองทั้งชายและหญิงเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในแต่ละเรื่อง การส่งเสริมวินัยของนักเรียนในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความขยัน ประหยัดและอดออม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การพึ่งตนเอง การป้องกันการทำความผิดวินัยของนักเรียนในเรื่องการแต่งกาย ความประพฤติ เจตคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่อง การทำกิจกรรม และการลงโทษ ไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย เพื่อให้เกิดความชัดเจน คือ

1. ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านในแต่ละเรื่อง อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมวินัยของนักเรียนในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความขยัน ประหยัดและอดออม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การพึ่งตนเอง การป้องกันการทำผิดวินัยของนักเรียนในเรื่อง การแต่งกาย ความประพฤติ เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของนักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่อง การทำกิจกรรม และการลงโทษ อยู่ในระดับมากผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนไม่ต่างกัน เพราะผู้ปกครองมีความสนใจและใกล้ชิดกับนักเรียน ให้ความสำคัญและติดตามการเปลี่ยนแปลงระเบียบวินัยและเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนที่จัดเสมอ จึงได้รับทราบการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน

2. การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาด้านการส่งเสริมวินัยของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการส่งเสริมวินัยของนักเรียนในเรื่อง ความรับผิดชอบ ความขยัน ประหยัด และอดออมความเชื่อมั่นในตนเองความซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวา กุตัน. (2547) ที่ว่า การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ควรมีการวางแผนปลูกฝังความรับผิดชอบให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและให้การยกย่องชมเชย และผลการวิจัยของ กนก จันทร์ขจร. (2526) ที่ว่า ความขยันหมั่นเพียร มีแนวปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน คือ (1) ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ (2) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (3) ขวนขวายประกอบอาชีพที่สุจริต โดยไม่เลือกงาน (4) ปฏิบัติงานให้เรียบร้อยไม่คั่งค้าง นอกจากนี้มีการประหยัดแล้ว โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประหยัด รู้จักออมทรัพย์ รู้จักดำรงตนดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับฐานะของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา สุวรรณยอด. (2537) ที่ว่า การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองจะต้องปลูกฝังในลักษณะการตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูก กล่าวแสดงออก โรงเรียนจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนกล้าแสดงออกในลักษณะการตัดสินใจที่ตนเองเห็นว่าถูก กล้าคิด กล้าพูด การกระทำด้วยความมั่นใจ และผลการวิจัยของ ระพีพรรณ เอกสุภาพันธ์. (2533) ที่ว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมนักเรียนอยู่ในระดับสูง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมในการพึ่งตนเองไม่แตกต่างกันทั้งนี้เพราะว่า ผู้ปกครองเล็งเห็นและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมวินัยของนักเรียน ด้วยเหตุที่ว่า หากนักเรียนได้รับการปลูกฝังให้เป็นบุคคลที่มีวินัย จะส่งผลให้นักเรียนเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง ต่อชุมชน ต่อสังคม และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป

2.2 ผลการศึกษาด้านการป้องกันการทำผิดวินัยของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการป้องกันการทำผิดวินัยของนักเรียนในเรื่อง การแต่งกาย การทำผิดวินัย เจตคติต่อพฤติกรรมกรรมการมีวินัยของนักเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เต็มศักดิ์ เจริญบุญ. (2536) ที่ว่า การเสริมสร้างวินัย การแต่งกาย คือ การยกย่องชมเชย และผลการวิจัยของ นุชศรา ติดยัประเสริฐ. (2546) ที่ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองให้กับเด็กในทางที่ถูกต้องทั้งนี้เพราะว่า ผู้ปกครองเห็นว่าการป้องกันการทำผิดวินัยมีความสำคัญ เพราะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการทำผิดวินัยของนักเรียน จึงให้ความสำคัญและสนใจเป็นพิเศษ

2.3 ผลการศึกษาด้านการแก้ไขวินัยของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านการแก้ไขวินัยของนักเรียนในเรื่อง การทำกิจกรรม และการลงโทษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายเดือน ตันตกานต์. (2525) ที่ว่า ระเบียบและวิธีการลงโทษนักเรียน ครูและนักเรียนเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านเขากอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน ทั้งในด้านการส่งเสริมวินัยของนักเรียน คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การมีความรับผิดชอบ ความขยัน ประหยัดและอดออม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์และการพึ่งตนเอง ด้านการป้องกันการกระทำ ความผิดวินัยของนักเรียน คือ การแต่งกาย ความประพฤติ เจตคติต่อพฤติกรรมการณ์วินัยของนักเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการแก้ไขวินัยของนักเรียน คือ การทำกิจกรรม และการลงโทษ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าวจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง จะต้องสนับสนุนทั้งงบประมาณและบุคลากร (วิลาวรรณ เพชรอาวุธ. 2528) ผู้ปกครองจะต้องอบรมเลี้ยงดูการสร้างวินัยในตนเองให้เด็กในทางที่ถูกต้อง (นุชศรา ฤติย์ประเสริฐ. 2546) ทั้งนี้เพราะว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัยต่อตนเอง และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ครูผู้สอน ควรมีการสอดแทรกเรื่องวินัยให้แก่ นักเรียนอย่าง สม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน

ควรมีการศึกษาการดำเนินการทางวินัยกับนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ให้กว้างขวางครอบคลุมทุกเขตพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กนก จันทร์ขจร. (2526). **ความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา.

กัลยา สุวรรณรอด. (2537). **การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัด**

พระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เต็มศักดิ์ เจริญบุญ. (2536). **การปฏิบัติตามระเบียบและแนวทางสร้างเสริมวินัยนักเรียนตามทัศน ของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสำนักมิสซังคาทอลิกอุบลราชธานี**. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

นุชศรา ฤติย์ประเสริฐ. (2546). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิลาวรรณ เพชรอาวุธ. (2528). **พฤติกรรมนักเรียนจากการเสริมสร้างวินัยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตาม ทัศนะของผู้บริหารและครู**. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สายเดือน ต้นตกานต์. (2525). **การศึกษาความเหมาะสมของระเบียบการแต่งกาย ระเบียบความประพฤติ กรณีความบกพร่องทางวินัยของนักเรียนและวิธีการลงโทษตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และสถานศึกษาสังกัดการศึกษาเอกชนเขตการศึกษา**

1. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีพรวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

Parent's Satisfaction towards Early Childhood Management

in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom Kindergarten School, Nakhon Phanom Province

นลินรัตน์ ธีรเกียรติภาดา¹

Nalinrat Theerakiatpaphada

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 217 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิ์ท มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านครูผู้สอน

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ พบว่า

2.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ความพึงพอใจของผู้ปกครอง การจัดการศึกษาปฐมวัย

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมมติใบไม้ไทย "

Abstract

The objectives of this research were to 1) study parent's satisfaction towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province and compare parent's satisfaction towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten School , Nakhon Phanom province as classified by gender, education level and age. The 217 samples were parents who satisfied towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province. The size of the samples was determined by Krejcie & Morgan. The samples were 384 people in Lamtasao Municipality selected by simple random sampling and selected by stratified random sampling and simple random sampling. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaire. The IOC of the questionnaire was between .80 – 1.00 and the reliability was .96. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Multiple Comparison Procedure by Scheffe' Method. The research results revealed that:

1) Parent's satisfaction towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province as a whole were at much level. When considered each aspect found that all aspects were at much level from the highest to lowest that the relationship between school with community aspect, students service aspect, instructional media aspect, instructional activity management aspect , environment adjustment aspect and teachers aspect.

2) The comparison results of parent's satisfaction towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province as classified by gender, education level and age found that;

2.1 The different gender of parents had satisfied towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province as a whole and each aspect were no different.

2.2 The different education level of parents had satisfied towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province as a whole were no different. When considered each aspect found that the relationship between school and community aspect was significantly different at the .05 level. Unless the other aspect was no different.

2.3 The different age of parents had satisfied towards Early Childhood management in Thetsaban Mueang Nakhon Phanom kindergarten school, Nakhon Phanom province as a whole were no different. When considered each aspect found that the students service aspect, instructional media aspect and the relationship between school with community aspect were significantly different at the .05 level. Unless the other aspects were no different

Keywords: parent's satisfaction, early childhood management

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ในการจัดการศึกษาทุกระดับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 บัญญัติว่าการศึกษาคือต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตราที่ 22 กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพประกอบกับมาตรา 24 กำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรประเภทต่างๆและ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:5-12) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2546:14) ได้กำหนดแนวทางของหลักสูตรศึกษาปฐมวัยไว้ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ทางโรงเรียนหรือสถานศึกษาดำเนินการ

ตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้นก็จะทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยและสอดคล้องกับโรส ไชยคุณนา (2546:4) ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมกร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนผลปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมกรอยู่ในระดับมากกว่าทุกด้านตั้งนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นครูปฐมวัยได้พบเห็นปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับดี แต่ก็พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยหลายด้าน เช่นการจัดการเรียนการสอนมีอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ จึงจัดให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาอื่นมาสอน ด้านอาคารสถานที่ไม่มีสนามเด็กเล่นเพียงพอและด้านการบริการนักเรียนจึงทำให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองค่อนข้างน้อย การแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบค่อนข้างกระชั้นชิด จากความเป็นมาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการปฐมวัย จึงมีความสนใจศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประกอบการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ใน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของ โรส ไชยคุณนา (2556:4) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ใน 6 ด้านประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งนำมากำหนดตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ทั้ง 6 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 500 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2562 จำนวน 217 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร์จซี่และมอร์แกน(Krejcie and Morgan,1970:608-610) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่เพศ ระดับการศึกษาและอายุ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยหาค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ และ ระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และจำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffé)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ใน 6 ด้านประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

(n = 217)

ดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนฯ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.81	.61	มาก	4
2.ด้านครูผู้สอน	3.51	.97	มาก	6
3.ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	3.55	.92	มาก	5
4.ด้านการบริการนักเรียน	4.00	.58	มาก	2
5.ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.95	.54	มาก	3
6.ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.06	.54	มาก	1
รวม	3.81	.52	มาก	

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81; S.D. = .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X}$ = 4.06; S.D. = .54) ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.00; S.D. = .58) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.95; S.D. = .54) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.81; S.D. = .61) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X}$ = 3.55; S.D. = .92) และด้านครูผู้สอน ($\bar{X}$ = 3.51; S.D. = .97) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ปรากฏผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านครูผู้สอน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน ครูปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอน และครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูใช้สื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอย่างเหมาะสมและหลากหลาย

1.2 ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ครูให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กอย่างจริงจัง ครูให้ความรักความเมตตากับศิษย์อย่างเท่าเทียมกัน และจำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูมีบุคลิกภาพที่ดี

1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดสภาพห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม และห้องเรียนมีขนาดใหญ่เพียงพอต่อการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม ปลูกฝังให้นักเรียนรักธรรมชาติ

1.4 ด้านการบริการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุกับนักเรียน และโรงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย ภาชนะใส่อาหารสะอาด ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ จัดบริการน้ำดื่มสะอาดให้กับนักเรียน

1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สื่อชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ การใช้สื่อการเรียนการสอนต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน และสื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความปลอดภัยและช่วยเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม และโรงเรียนให้ชุมชนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จัดการเรียนสอนการให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ การส่งข่าวสารข้อมูล ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง

2. ผลการการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ ปรากฏผลวิเคราะห์ตามสมมติฐานได้ ดังนี้

2.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาล เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียน การสอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ที่จัดการศึกษาเฉพาะ สำหรับเด็กเล็ก ที่มีจุดเด่นในด้านการดูแล ควบคู่ด้านวิชาการเนื่องจากโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มี โรงเรียนทั้งของภาครัฐและเอกชนอยู่เป็นจำนวนมาก การแข่งขันด้านการศึกษาจึงมีสูง นโยบายของโรงเรียนจึงต้องเน้นทั้งเรื่อง การดูแลควบคู่วิชาการ เพื่อให้เด็กที่จบการศึกษาสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาได้ อีกทั้งโรงเรียนมี สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีสนามหญ้ากว้างขวาง แวดล้อมด้วยความร่มรื่นของต้นไม้คุณครูและบุคลากร ทุกคนได้รับการอบรมเรื่องมารยาท พุดจาไพเราะ มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสนอกจากนี้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการจัดการศึกษา ของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีการปฏิบัติงานตามหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อการบริหาร จัดการโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม สอดคล้องกับแนวคิดของ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมารักษ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านการบริการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านสื่อ การเรียนการสอน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม มีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของ นักเรียน และครูปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอน สอดคล้องกับ อัจฉรา ทองเพ็ญ (2555) ได้ ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขต ตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในตำบลหนองตาคง อำเภอ โป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมารักษ์ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.2 ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม แต่งกายสะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ และครูให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ อัจฉรา ทองเพ็ญ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขต ตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมาภรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จัดสภาพห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ อัจฉรา ทองเพ็ญ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขต ตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมาภรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จัดประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีกิจกรรมประกันอุบัติเหตุกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมาภรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ด้านการบริการนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี อิงมัน (2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนพันธะวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนพันธะวัฒนาทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับดีมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การจัดการเรียนการสอน การบริการนักเรียน

1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ และการใช้สื่อการเรียนการสอนต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน สอดคล้องกับ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมาภรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว จังหวัดนครพนม จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม และ โรงเรียนให้ชุมชนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับ โรส ไชยคุนา (2556:) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมาภรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก โรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ

2.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนปฐมวัยส่วนมากจะถูกรับส่งโดยผู้ปกครองและทางโรงเรียนก็จะจัดครูอาจารย์มาทำหน้าที่รับ-ส่ง นักเรียนปฐมวัยจากผู้ปกครองเข้าสู่โรงเรียน และจากโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง ประกอบกับนักเรียนปฐมวัยส่วนใหญ่จะมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3-6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความน่ารัก ไร้เดียงสา และครูอาจารย์ส่วนใหญ่ ก็จะได้รับการศึกษาอบรม เกี่ยวกับการปฐมวัยมาอย่างดี จึงทำให้มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

หน้าตาอึมแถมแจ่มใส มีการทักทายผู้ปกครอง ถามทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็น ของผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มา รีมารถ กาตุ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการ จัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย เขต1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาล เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความก้าวหน้า ล้ำ สมัยอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านข่าวสาร สื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนโรงเรียนต่าง ๆ มีนโยบายสำคัญในการอบรมผู้ปกครองเพื่อให้มีความรู้ไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย เขต1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มีอายุมากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุน้อยไม่ค่อยเข้าใจและไม่มีเวลามาเข้าร่วมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ชุมชน และชุมชนกับชุมชนก็จะมัน้อยลง อันเนื่องมาจากวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ อาจจะแตกต่างกัน ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นจะมีน้อยกว่าสังคมชนบท แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนก็ยังมี อยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา ชัยชา(2557:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา ปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนา พลภักดี(2556:107) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการ บริหารการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปราสาท องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยใต้ อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ20-30 ปี และอายุ31-50 ปี มีความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปราสาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับชุมชนที่เหมาะสม
2. ควรมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย เพื่อจะได้ทราบปัญหาและกำหนด แนวทางแก้ไขทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัยมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตที่อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความคิด สามารถจบการศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสารนิพนธ์ ซึ่งทำให้ ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ คุณผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม ที่ได้สละเวลาอันมีค่ากรุณาให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการวิจัย สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขออ้อม รำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ที่อบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษามีความอดทน เพียรพยายามและคอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุนผู้วิจัยมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โดยตลอดจนประสบความสำเร็จ คุณค่าแห่งสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณบุพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2547). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว
- _____. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- โกมล สิริผั่นแก้ว. (2541). **ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย. (2543). **การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.
- ฐิติวรรณ ทารนอก. (2554). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการศึกษานอกโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธมกร ดุลยกรณ์ชัย. (2556). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีชัยภูมิ 2 จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นงนุช พิจารณ์. (2554). **การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นงนุช เอี่ยมสวัสดิ์. (2547). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน โครงการภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มารีมารล กาคู. (2559). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดบางพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- โรส ไชยคุณนา. (2546). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลธรรมมาภรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1

Parent's Satisfaction towards Education Management of Thairatwittahya 50
School under the Jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1

มณีญา เชื้อบริหาร¹
Maneeya Chueabaorihuen

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 500 คน ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 217 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t - test และ (One Way Anova)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 อยู่ในระดับมาก 2) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของผู้ปกครอง การจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50

Abstract

The objectives of this research were to 1) study parent's satisfaction towards education management of Thairatwittahya 50 school under the jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1. 2) compare parent's satisfaction towards education management of Thairatwittahya 50 school under the jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1 as classified by education level and occupation. The population of the study were 500 parents in the academic year 2019. The 217 samples were parents of Thairatwittahya 50 school under the jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaire with the reliability was .92. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The research results revealed that:

- 1) Parent's satisfaction towards education management of Thairatwittahya 50 school under the jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1 were at much level.
- 2) The different education level of parents had satisfied towards education

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

management of Thairatwittaya 50 school under the jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1 significantly different at the .05 level.

3) The different occupation of parents had satisfied towards education management of Thairatwittaya 50 school under the jurisdiction of Nakhonphanom Education Service Area Office 1 significantly different at the .05 level.

Keywords: parent's satisfaction, education management of Thairatwittaya 50 school

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรยาบรรณความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 2) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาที่มุ่งจะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามรัฐได้ตระหนักว่าการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถสนองความต้องการของสังคม เพราะสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน แต่การพัฒนาของไทยยังขาดภาวะสมดุล คุณภาพการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง การศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 2) จากปัญหาดังกล่าวรัฐจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ทั้งในด้านของหลักการ ความมุ่งหมาย แนวนโยบาย และแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย ให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ เหมาะแก่สภาพแวดล้อมของสังคมไทย โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการไปยังสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โรงเรียนต้องการปรับปรุงบทบาทหน้าที่เดิมให้สอดคล้องกับแนวทางใหม่ๆ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางราชการที่มีบทบาทโดยตรงในด้านการพัฒนามนุษย์ คือมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาเยาวชนหรือพัฒนาคนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ถูกกำหนดให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ดังนั้นในการปฏิบัติการกิจเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามและมีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรู้ และสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากการที่โรงเรียนได้มีโอกาสพบปะกับผู้ปกครอง การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน การดำเนินกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2551 ทั้งเรื่องการจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลการเรียน ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนพัฒนาระบบบริหารงบประมาณเพื่อนำงบประมาณที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วน ต้องการให้โรงเรียนดูแลและกวดขันในเรื่องความประพฤติของนักเรียนอย่างเคร่งครัดมีบางส่วนต้องการให้ใช้จิตวิทยาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน รวมทั้งต้องการให้โรงเรียนผ่อนผันกฎเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน และต้องการให้โรงเรียนพัฒนาระบบบริหารงานเพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วเมื่อผู้ปกครองมาติดต่อ ตามบันทึกการการเยี่ยมบ้าน ครั้งที่ 1/2562 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 (โรงเรียนไทยรัฐวิทยา50, 2562)

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของบุตรหลานที่จะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้คนในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้อาจารย์มีมาตรฐาน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อจะได้รับทราบถึงความพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียนและใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องและใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดของ เฮอร์เบอร์ก, (Herzberg, 1959 : 113 - 115) ตามทฤษฎี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ขวาลา กันทอง (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และชลิตา ช้างพลายแก้ว (2559 : 61) การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเบญจราชรังสฤษฎ์ 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีความพึงพอใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 3 อันดับแรก คือการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการแก่นักเรียนและผู้ปกครอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 217 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) เครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์ การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ ระดับการศึกษา และอาชีพ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการ จัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 และการวิเคราะห์แปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance, F-test) และถ้ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย เป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Post hoc Comparison)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการ บริหารงานทั่วไป ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 217 คน ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าและมีอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างมากที่สุด

2. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐ วิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ พบดังนี้

3.1 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมุติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารงบประมาณมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมุติฐานข้อที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ประเด็นที่สำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมพบว่ามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ได้มีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 13-17) และดำเนินการตามนโยบายทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อเป็นตัวกำหนด ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จที่เป็นเช่นนี้เพราะดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการให้มีการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาโดยโรงเรียนนำนโยบายไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายมุ่งความเป็นเลิศทางการศึกษา นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีการบริหารงานทั้ง 4 งานคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปให้มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ที่ยึดทั้งหลักนิติธรรม คุณธรรมหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติการกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่จำทำให้สถานศึกษามีอิสระ มีความเข้มแข็งในการบริหาร เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัวรวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชฌุ เกิดในหล้า (2557 : 67) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทัพยาพิทยาและอำนวยการ แกมนิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง ซึ่งพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกสร โพธิ์ศรี (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้ว ขวาลา กันทอง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี และวิจิตรา คนชื่อ (2551 : 82) ได้ทำการวิจัยความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ซึ่งมีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากทางโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พ.ศ.2545 : 13 - 17) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาตามโครงสร้างของโรงเรียน มีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข และการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่นักเรียนที่เรียนดีและเรียนอ่อน การเอาใจใส่ดูแลในด้านการเรียนการสอนของครูที่มีต่อนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ที่จะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป ให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็ว มีการยกย่องให้กำลังใจและประกาศเกียรติคุณของนักเรียนที่เรียนดีและสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชฌุ เกิดในหล้า (2557 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทัพยาพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 วิสิทธิ์ ฉัตรมงคล (2550 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมืองพิทยา 6 และอำนวยการ แกมนิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกสร โพธิ์ศรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้ว ขวาลา กันทอง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี และ วิจิตรรา คนชื่อ (2551 : 82) ได้ทำการวิจัยความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทางโรงเรียนได้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนยึดหลักการจัดการศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างแท้จริง สอดคล้องกับคำกล่าวของสมุท ขำนาญ (2545 : 65) และทางโรงเรียนได้ทำแผนปฏิบัติการประจำปีในการใช้จ่ายงบประมาณโดยยึดหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลงานโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการรายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแผนงบประมาณระยะปานกลาง (ระยะ 3 ปี) เพื่อให้สอดคล้องกับระบบ การบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดและที่สำคัญทางโรงเรียนได้รับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และนำข้อเสนอแนะจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มาใช้ในการจัดทำแผนปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงที่นักเรียนและผู้ปกครองได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ เกิดในหล้า (2547 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนท้าวพระยาพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ชลิตา ช่างพลายแก้ว (2549 : 61) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 วิสิทธิ์ ฉัตรมงคล (2550 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมืองพิทยา 6 และ อำนวย แกมนิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่พบว่าด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกสร โพธิ์ศรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้ว ขวาลา กันทอง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี และ วิจิตรรา คนชื่อ (2551 : 82) ได้ทำการวิจัย ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทางโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ได้สนับสนุนและส่งเสริมและมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ครูมีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและบุคคลทั่วไป ครูประพฤติปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบวินัยของทางราชการ มีมาตรการ กฎ ระเบียบ เพื่อแก้ไขปัญหาครูที่กระทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียน มีมาตรการ กฎ ระเบียบ สำหรับนักเรียนที่กระทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนและคณะครูมีความสามัคคีและอุทิศเวลาให้กับทางราชการ ครูให้ความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ สม่่าเสมอและที่สำคัญทางโรงเรียนบ้านเขาไม้แก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 มีการติดต่อประสานงาน แจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ปกครองนักเรียน มีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีแผนในการพัฒนาครูและตนเองให้มีคุณภาพอยู่เสมอและสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ เกิดในหล้า (2547 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนท้าวพระยาพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 วิสิทธิ์ ฉัตรมงคล (2550 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โรงเรียนเมืองพัทยา 6 และอรพรรณ นพพล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนต้นติ้วตร เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ในรายด้านพบว่า งานวิชาการ บริหารทั่วไป งานบุคคล และธุรการ การเงิน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากทางโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ได้มีนโยบายการบริหารงานมุ่งเน้นผลงานเป็นหลักและได้นำข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยทางโรงเรียนได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดระบบสารสนเทศส่งผลการบริการผู้ปกครองและนักเรียนในด้านการจัดบริการเอกสารอย่างรวดเร็วแก่ผู้ที่มีติดต่อ ทางฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้แจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ปกครองทราบโดยการจัดทำเอกสาร ประสานกรรมการสถานศึกษาพร้อมทั้งประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้าน มีการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนภายในบริเวณโรงเรียนและมีการพัฒนาอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและมีความปลอดภัย จัดกิจกรรมโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น เยี่ยมบ้านผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังคำกล่าวของพจนี เทียมศักดิ์ (2553 : 19 - 20) ดังนั้นการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงควรเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งชุมชนก็คือผู้ปกครองนักเรียนนั่นเอง ถ้าผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมากๆ ก็จะช่วยต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนและสนองต่อระบบการศึกษาของไทยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ เกิดในหล้า (2557 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่พระยาพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 วิสิทธิ์ ฉัตรมงคล (2550 : 49) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมืองพัทยา 6 และอำนาจ แกมนิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่พบว่าด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันแต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกสร โพธิ์ศรี (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้ว ขวลา กันทอง (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี และวิจิตรา คนชื่อ (2551 : 82) ได้ทำการวิจัย ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่อยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า

3.1 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 มากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าหรือสูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองที่มีการศึกษาดำรงต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ความสำคัญแก่ครูมากกว่า เพราะคิดว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาอบรมและเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในการสอน จึงตั้งความหวังไว้สูงจากครูและสังคมไทยให้เกียรติและเคารพนับถือครูบาอาจารย์ ยกย่องเป็นปูชนียบุคคลและเห็นว่าครูเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อมในทุกๆ ด้านและเนื่องจาก ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 เห็นว่าตนเองมีความรู้ น้อย ไม่มีความรู้ความเข้าใจ การสอนเนื้อหาวิชาการสมัยใหม่ให้กับบุตรหลานของตนจึงมอบความไว้วางใจให้กับทางโรงเรียนในการจัดการศึกษา และพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาสูงกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าหรือสูง ที่มีความรู้ทางด้านวิชาการเพียงพอที่จะสอน อธิบายการบ้านและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ทำให้มีเวลาที่จะเอาใจใส่ต่อบุตรหลาน จึงมีความพึงพอใจแตกต่างจากผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวลา กันทอง (2548 :

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี ที่พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอานวย แกมนิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยา50 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามอาชีพโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่างกันในทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองทุกอาชีพต่างก็คาดหวังให้บุตรหลานของตนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีและทางโรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างพอเพียง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่นและสวยงาม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จนทำให้นักเรียนมีพัฒนาการเป็นไปอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในพัฒนาการของบุตรหลาน นอกจากนี้ยังมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคเรียน โดยจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และจัดกิจกรรมเพื่อสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน จึงทำให้ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ เกิดในหล้า (2557 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทศวิทยาลักษณ์ทอง (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี และอานวย แกมนิล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่พบว่า อาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกสร โพธิ์ศรี (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนา จังหวัดสระแก้วและวิสิทธิ์ ฉัตรมงคล (2550 : 49 - 59) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมืองพญา 6 (วัดธรรมสามัคคี) ที่พบว่าอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไขและตรวจทานความถูกต้องของภาษา และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในงานสารนิพนธ์

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาให้แก่ พระคุณบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ครู อาจารย์และผู้บังคับบัญชาที่อบรมสั่งสอนให้การศึกษา ซึ่งแนะแนวทางให้แก่ข้าพเจ้า

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กาญจนา ศรีสุนทร. (2547). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอกบินทร์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกสร โพธิ์ศรี. (2546). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณาจารย์ภาควิชาการประเมินและการวิจัย. (2552). วิจัยและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- จำเรียง ถาวรสิน. (2544). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

- ชลิตา ช่างพลายแก้ว. (2549). ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวลา กันทอง. (2548). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ตระกูล สุวรรณดี. (2538). การบริหารงาน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2533). องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิตา ทองวิจารณ์ (2551). ได้ทำการวิจัย ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมการพิมพ์.
- พจน์ เทียมศักดิ์. (2543, ตุลาคม - ธันวาคม). บทบาทของผู้ปกครอง. วารสารวิทยากร, 79(4), 19 - 20.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิและคณะ. (2549). การศึกษาอิสระ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- รพีพร พิธีธรรม. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลรพีพรอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). รีเอ็นจีเนียริ่งระบบราชการไทย. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ : มติชน.
- โรงเรียนบ้านเขาไม้แก้ว. (2554). แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านเขาไม้แก้ว. ปราจีนบุรี.
- วิจิตรา คนชื้อ. (2551). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้างจังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษณุ เกิดในหล้า. (2547). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทัพยาพิทยา. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิสิทธิ์ ฉัตรมงคล. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเมืองพญา 6 (วัดธรรมสามัคคี). งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย กองจินดา. (2543). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนบุญสมวิทยา จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมุทร ชำนาญ. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นมาตรฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรพรรณ นพพล. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนตันติวัตร เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อำนาจ แกมnil. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 Administrative Skills of Education Institution Administrators due to Krasang Educational Quality Development Network Group 5 under the Jurisdiction of Buriram Primary Education Service Area Office 2

ณัฐพัชญ์ ปฐมพรผลไธย¹
Natthaphat Pathompornphalothai

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 254 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้

ผลการวิจัยพบว่า

1) ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางความรู้ความรอบยอด และ ทักษะทางความรู้ความคิด

2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1) ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะทางเทคนิคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนทักษะด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study administrative skills of education institution administrators due to Krasang educational quality development network 5 group under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 and to compare administrative skills of education institution administrators due to Krasang educational quality development network group 5 under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 as classified by education certificate and work experienced. The 254 samples were teachers in Krasang educational quality development network group 5 under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 .The instrument used in the research was a 5 rating scale questionnaire. The IOC was between 0.60-1.00 and the reliability was 0.89.The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, t-test, One Way ANOVA and Multiple comparisons.

The results of the study revealed that:

1) administrative skills of education institution administrators due to Krasang educational quality development network group 5 under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 as a whole were at much level.When considered each aspect from the highest to lowest found that humanskill technique skill aspect , education skill aspect ,conceptual aspect and cognitive skill.

2) The comparison results of administrative skills of education institution administrators due to Krasang educational quality development network group 5 under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 as classified by education certificate and work experienced found that:

2.1 The different education certificate of teachers had the opinions towards administrative skills of education institution administrators due to Krasang educational quality development network group 5 under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 as a whole and each aspect were no different.

2.2 The different work experienced of teachers had the opinions towards administrative skills of education institution administrators due to Krasang educational quality development network group 5 under the jurisdiction of Burirum Primary Education Service Area Office 2 as a whole were no different. When considered each aspect found that technique skill was significantly different at the .05 level. Unless the other aspect were no different.

Keywords: administrative skills, education institution administrators, educational quality development network

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพของประชากรเป็นไปตามที่ประเทศชาติต้องการ โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้าน ที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้นนับเป็นจังหวะเวลาที่ทำทนายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมาก แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558: 1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคุณภาพคน พบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกัน ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ ประกอบกับการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนมากไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไป จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัย ที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนที่มีสุขภาพที่ดีที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถ ปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบัน ชุมชนและภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 :65)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศหากประเทศใดประชากรได้รับการศึกษา การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและวัฒนธรรมจะมีความมั่นคงก้าวหน้า สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสังคมโลกได้ทันเหตุการณ์ ดังเช่นพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญผลการศึกษาบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า” (นวลจิตต์ เขาวงกตพิงษ์, 2545: 1) การจัดการศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกประเทศต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับคุณภาพประชากรและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระหว่างประเทศ (ปรัชญา เวสารัชช, 2545: 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 5 ที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษานั้น ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตราที่ 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังนั้นแนวนโยบายในการดำเนินงานจึงจำเป็นที่สถานศึกษา ต้องใช้เป็นหลักในการดำเนินงานในส่วนที่รับผิดชอบ ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถสนองนโยบาย และนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ (อัญชลี มงคลแท้, 2557 : 1)

ในการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเป็นที่แน่นอนว่าผู้บริหารจะต้องอาศัยทักษะในการบริหารงานในการที่จะขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายนั้นย่อมหมายถึงผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ในงานและต้องมีทักษะในการบริหารงาน (รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ, 2542: 29) ในการบริหารงานทั่วไปนั้นผู้บริหารมักจะประสบปัญหาต่างๆสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอาจมาจากการขาดทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารการขาดประสบการณ์และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารองค์การทางธุรกิจซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารมี 3 ทักษะคือทักษะด้านเทคนิควิธีทักษะด้านมนุษย์และทักษะด้านความคิดรวบยอดแต่สถานศึกษาเป็นองค์การทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์การธุรกิจตั้งนั้นการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะทั้ง 5 ประการคือทักษะทางความรู้ความคิดทักษะทางเทคนิคทักษะทางการศึกษาและการสอนทักษะทางมนุษยสัมพันธ์และทักษะทางความคิดรวบยอด (จินทรานี สงวนนาม, 2545: 17-20) ซึ่งในการบริหารสิ่งใดก็ตามจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นและพัฒนาสมรรถภาพและทักษะในการบริหารสิ่งนั้นๆ ด้วยทักษะ (skill) เป็นความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในการทำอะไอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นทักษะในการบริหารจึงเป็นความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในการบริหารการปกครองการทางธุรกิจนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะอย่างน้อยที่สุด 3 ทักษะ ดังนี้ ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางความคิดรวบยอด แต่สถานศึกษาเป็นองค์การที่มีทักษะแตกต่างจากองค์การธุรกิจ ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะ 5 ประการ คือ ทักษะทางความคิดรวบยอด ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางเทคนิค และทักษะทางความรู้ความคิด (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2553: 1-6)

สภาพปัญหาปัจจุบันในเรื่องทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ขาดทักษะในการบริหารงานหลายประการในการบริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ที่ผ่านมาผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้ศึกษามาทางด้านการบริหารสถานศึกษาโดยตรง ถึงแม้จะเข้ามาดำรงตำแหน่งด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม ส่วนใหญ่ผลการบริหารงานจะออกมาตามลักษณะของการใช้ความรู้ที่ตนเองมีอยู่เป็นหลักในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขาดหลักวิชา ส่งผลให้ผู้ร่วมงานขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ประสิทธิภาพการทำงานบุคลากรในสถานศึกษา ลดน้อยลง (ศักดิ์ศรี สนจิตร์, 2549 : 4)

จากการศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารงานของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า ทักษะที่สำคัญและจำเป็นประกอบด้วย 5 ทักษะ คือ ทักษะทางความคิดทักษะทางเทคนิคทักษะทางการศึกษาและการสอนทักษะทางมนุษยสัมพันธ์และทักษะทางความคิดรวบยอด ซึ่งถ้าผู้บริหารมีทักษะในการบริหารงานทั้ง 5 ทักษะนี้จะส่งผลให้สามารถจัดโครงสร้างและจัดบุคลากรได้เหมาะสมกับศักยภาพ สอดรับกับภาระและปริมาณงาน การดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อจะได้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 หลักการแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน ทักษะการบริหารงาน วรรณกรรมตัวแปรอิสระ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 750 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 254 คน ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 5 ทักษะ ดังนี้ ทักษะทางความรู้ความคิด ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางมนุษย และทักษะทางความคิดรวบยอด

4. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานและสอบถามเกี่ยวกับทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะทางความรู้ความคิด 2) ทักษะทางเทคนิค 3) ทักษะทางการศึกษาและการสอน 4) ทักษะทางมนุษย 5) ทักษะทางความคิดรวบยอด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ดำเนินการสร้างเครื่องมือด้วยศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา คู่มือ หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า Index of Item Objective Congruency (IOC) แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60-1.00 จากนั้น นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมา 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

1. ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากลำดับมากไปน้อย คือ ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ทักษะทางการศึกษาและการสอนทักษะทางเทคนิคทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางความรู้ความคิดโดยแต่ละด้านสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ทักษะทางความรู้ความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารนำวิสัยทัศน์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารนำแนวคิด กลยุทธ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และผู้บริหารนำความรู้ และแนวคิดที่ทันสมัยมาพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ทักษะทางเทคนิคโดยรวมอยู่ในระดับมากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างเหมาะสมรองลงมา ผู้บริหารได้เสนอแนะวิธีการนวัตกรรมใหม่ๆ แก่ครูในการเรียนการสอน และผู้บริหารนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาส่วนผู้บริหารใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ทักษะทางการศึกษาและการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารนิเทศการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอด้วยความเป็นกัลยาณมิตร รองลงมาผู้บริหารบริหารจัดการเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และผู้บริหารส่งเสริมและแนะนำให้ครูสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วน ผู้บริหารให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีเมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ และผู้บริหารยกย่อง ชมเชย บุคลากรในสถานศึกษาตามโอกาสที่เหมาะสม ส่วนผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

1.5 ทักษะทางความคิดรวบยอด โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมงานทุกด้าน ผู้บริหารมีความสามารถในการประสานงานด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในบางส่วนซึ่งจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ขององค์กรได้ทันต่อเหตุการณ์อย่างทันทั่วทั้งที่และผู้บริหารวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ผ่านมาและนำผลที่ได้ไปใช้แก้ไขปรับปรุงการบริหารงานและวางแผนบริหารจัดการในปีต่อไป อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารวิเคราะห์งานตามโครงสร้างเพื่อมอบหมายให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เหมาะสมกับศักยภาพของบุคลากรแต่ละคน ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน และผู้บริหารวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจสั่งการโยกย้ายถึงส่วนร่วมเป็นสำคัญ

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามตัวแปรวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะทางเทคนิคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

1. ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เกศนา พันทาเดช (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกำแพงนครเวียงจันทร์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยศึกษาทักษะ 5 ด้านคือทักษะทางความรู้ความคิดทักษะทางเทคนิคทักษะทางการศึกษาและการสอนทักษะทางมนุษย์และทักษะทางความคิดรวบยอดผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกำแพงนครเวียงจันทร์มีทักษะการบริหารงานทั้งหมด 5 ด้านโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย บุญยวีร์ย์ เสวตวงศ์สกุล (2557: 187) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ในการอบรมเชิงบริหารต่อปี ผลการศึกษา พบว่า 1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร รัตนน้อย (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการเขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากสำหรับผลการวิจัยเป็นรายด้านผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.2 ทักษะทางความรู้ความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารนำวิสัยทัศน์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สายทอง โพธิ์น้ำเที่ยง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มกรุงธนบุรีสังกัดกรุงเทพมหานครผลวิจัยพบว่าทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มกรุงธนบุรีสังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีทักษะทางความรู้ความคิดอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ โฆษิตวานิช (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาการใช้ทักษะการบริหารงานของหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ตามการรับรู้ของตนเองและของผู้อำนวยราชการการประถมศึกษา จังหวัดสงขลาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่าการใช้ทักษะการบริหารงานของหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ตามการรับรู้ของตนเองและของผู้อำนวยราชการการประถมศึกษาจังหวัดในทักษะด้านความคิดรวบยอดอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ศิริ พรรณาภรณ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตธนบุรีกรุงเทพมหานครผลวิจัยพบว่าทักษะด้านความคิดรวบยอดอยู่ในระดับมาก

2.1 ทักษะทางเทคนิคโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารได้เสนอแนะวิธีการนวัตกรรมใหม่ ๆ แก่ครูในการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ โฆษิตวานิช (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาการใช้ทักษะการบริหารงานของหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ตามการรับรู้ของตนเองและของผู้อำนวยราชการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่าการใช้ทักษะการบริหารงานของหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ตามการรับรู้ของตนเองและของผู้อำนวยราชการการประถมศึกษาจังหวัดในทักษะ 3 ด้านคือทักษะด้านเทคนิคทักษะด้านมนุษย์และทักษะด้านความคิดรวบยอดอยู่ในระดับมาก บุญยวีร์ย์ เสวตวงศ์สกุล (2557: 187) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ในการอบรมเชิงบริหารต่อปี ผลการศึกษา ทักษะด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.3 ทักษะทางการศึกษาและการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารนิเทศการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอด้วยความเป็นกัลยาณมิตร และบริหารจัดการเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แนะนำให้ครูสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีภูษิต ชาคำมูล (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าทักษะด้านการศึกษาและการสอนอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายทอง โพธิ์น้ำเที่ยง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานครผลวิจัยพบว่าทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานครผลวิจัยพบว่าทักษะทางการศึกษาและการสอนอยู่ในระดับมาก

1.4 ทักษะทางมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีเมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้และยกย่อง ชมเชย บุคลากรในสถานศึกษาตามโอกาสที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยรรยิ์ เสวตวงศ์สกุล (2557: 187) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสิทธิภาพในการทำงาน และประสิทธิผลการอบรมเชิงบริหารต่อปี ผลการศึกษา พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านมนุษย์ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีภูษิต ชาคำมูล (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการวิจัยพบว่าทักษะด้านมนุษย์อยู่ในระดับมาก

1.5 ทักษะทางความคิดรวบยอด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมงานทุกด้าน มีความสามารถในการประสานงานด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในบางสิ่งบางอย่างจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ขององค์กรได้ทันต่อเหตุการณ์อย่างทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีภูษิต ชาคำมูล (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการวิจัยพบว่าทักษะทางความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภัทร ศิริพรรณภรณ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามผลวิจัยพบว่าทักษะทางความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะในการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วุฒิการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพราะผู้บริหารที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีประสบการณ์และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากกว่าผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง มีความมุ่งมั่น พฤติกรรมเหมาะสมกับความเป็นผู้นำ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง สร้างความเชื่อมั่น ยอมรับ และความไว้วางใจให้กับครูในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา สิงห์เชื้อ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู ในอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู อำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเรียง ไพบูลย์เบ็ญจะ (2550: 67) ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.2 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะในการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูต่างเห็นความสำคัญของการบริหารงานว่ามีภาระที่คล้ายกัน ตลอดจนความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารงานโดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะทางเทคนิคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า มีโอกาสได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูรณ์ สุขเจริญ (2548: ง) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากและประสบการณ์น้อยมีทักษะการบริหารงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำสารนิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ให้แนวคิด หลักการ และคำแนะนำด้วยความเอาใจใส่ในการทำสารนิพนธ์ตลอดมา

ขอขอบพระคุณที่กรุณารับเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ซึ่งมีความเมตตาและกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ากรุณาให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้ส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือผู้วิจัยจนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงปัจจุบัน หากสารนิพนธ์ฉบับนี้จะก่อประโยชน์หรือส่งผลดีในทางวิชาการหรือแก่ส่วนรวม ผู้วิจัยขอยกความดีดังกล่าวให้แก่คุณอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมถึงมหาวิทยาลัยปทุมธานี สถาบันที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เกศนา พันทาเดช. (2543). การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกำแพงนครเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ปริญญาโทปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราภัทรศิริพรรณภรณ์. (2548). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- จำเรียง ไพบูลย์เบ็ญจะ. (2550). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- ณัฐ ชาติมูล. (2547). ทักษะทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บุญยวีร์ เสวตวงศ์สกุล. (2557). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3. วารสารบัณฑิตศึกษา, 11 (53). เมษายน - มิถุนายน, 187.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ไพบูลย์ สุขเจริญ. (2548). การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ. (2542, กรกฎาคม-กันยายน). "การเสริมสร้างทักษะการบริหารในการทำงานร่วมกัน," ในพัฒนาเทคนิคศึกษา. ปีที่ 11 (ฉบับ 31) : หน้า 29.
- สายทอง โพธิ์น้ำเที่ยง. (2550). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2539). ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพร รัตน์น้อย. (2552). ผลของการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ Using the Principles of Good Governance in the Administration of Primary School in Bandan District in Burirum Province

สุนันtha แก้วอุ่นเรือน¹
Sunantha Kaewunruen

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ประชากร จำนวน 246 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน เทียบบัญญัติไตรยางศ์รายโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ (t-test) สถิติ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) ผลการศึกษาพบว่า

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า จำแนกตามอายุ ด้านหลัก นิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การใช้หลักธรรมาภิบาล การบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study and compare using the principles of Good Governance in the administration of Primary school in Bandan district in Burirum province. The population of the study were 246 peoples. The samples were 152 people and selected by simple random sampling. The tool used for data collection was questionnaire. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA. And Multiple Comparison by Scheffé. The research results revealed that:

- 1) Using the principles of Good Governance in the administration of Primary school in Bandan district in Burirum province as a whole were at much level in 6 aspects.
- 2) The comparison results of teachers' opinions on using the principles of Good Governance in the administration of Primary school in Bandan district in Burirum province as classified by age, education level and work experienced found that age within rule of law aspect, ethic aspect and transparency aspect had no different. By participation aspect, accountability aspect and economy aspect had significantly different at the

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

.05 level. By education level as a whole and each aspect were no different, and work experienced as a whole and each aspect were no different.

Keywords: using the principles of good governance, the administration of primary school

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารของรัฐในทุกภูมิภาคของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทุกประเทศทั่วโลกมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีการร่วมมือและแข่งขันกันทั้งด้านธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรม การศึกษา และด้านอื่นๆ อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากสถานการณ์ดังกล่าว ปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้คือคุณภาพของคน การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งหากคนมีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการปฏิรูปการศึกษานั้น มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

การกระจายอำนาจดังกล่าว จะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักการของการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้องค์กรทุกระดับ ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาด้วย ต้องจัดแผนปฏิบัติการประจำปี มีกรอบทิศทางการทำงาน มีแผนเฉพาะกิจขององค์กร เช่น แผนพัฒนาวิชาการ แผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม แผนพัฒนาวิชาชีพ จัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา แผนจัดการความรู้ ทั้งนี้รวมถึงการเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน บุคลากรในองค์กรทุกระดับ ทุกคน ได้รับการเสริมสร้างให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติราชการ กล่าวคือ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน และประเทศชาติ มีทัศนคติเพื่อส่วนรวม ซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม มีจิตบริการ เป็นที่เชื่อถือศรัทธา เป็นมิตรกับประชาชนพร้อมให้ความช่วยเหลือ ให้ความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และมีความมั่นคงในอารมณ์ มีความรับผิดชอบกระตือรือร้นที่จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นนิติบุคคล มีกฎหมาย ระเบียบ กฎและหน่วยงาน องค์กร คอยตรวจสอบกำกับติดตามและดูแล เช่น ต้นสังกัด คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555: 2-3) หรือสำนักงานรับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตลอดจนประชาชน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ คอยตรวจสอบการบริหารงานของโรงเรียนตลอดเวลา และมีความคาดหวังว่าผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารจัดการทั้งงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและ บริหารงานทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยยึดหลัก 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อจะได้ร่วมกันปรับบทบาท ปรับวิธีการทำงาน โดยเฉพาะการบริหารจัดการให้สนับสนุนเกื้อกูลและเป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายสู่การปฏิบัติ

สำหรับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนนั้น เป็นรูปแบบการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนตามบริบทของสังคมไทยและเป็นแนวคิดใหม่ในรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในประเทศไทยผู้วิจัยมีความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สนใจที่จะศึกษาว่าโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนอยู่ในระดับใด ข้าราชการครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารงานของโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการ อีกรูปแบบหนึ่งที่จะนำผลการศึกษาไปประกอบการวางแผนในการบริหารจัดการ แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดย จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ตามลำดับดังนี้ หลักและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน หลักแนวคิดในการบริหารโรงเรียน แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล บริบทของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 246 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งผู้ศึกษากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 303) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 152 คน เทียบบัญญัติไตรยางศ์รายโรงและทำการสุ่มอย่างง่าย

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (CheckList) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ลักษณะของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลประกอบด้วยอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอ บ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ตามองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ นั้น ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือด้วยการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่า Index of Item Objective Congruency (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2547 : 141-142) และได้คัดเลือกข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขมาปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์วิทยาลัยนครราชสีมาถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ 2) นำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และหนังสือขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ส่งต่อโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมทั้งประสานงานกับผู้บริหารในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการติดตามเพื่อขอรับแบบสอบถามกลับคืนซึ่งได้รับคืนทั้งหมด 152 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.68 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.05 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.82 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.18 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.24 รองลงมา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.60 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.34 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.82

2. ผลการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมด้านหลักความรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใสและด้านหลักความมีส่วนร่วมโดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านหลักความคุ้มค่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่าในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนได้ใช้บุคลากรปฏิบัติงานตรงตามความสามารถ และโรงเรียนได้ใช้อาคารสถานที่และที่ดินอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนได้ใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์สำหรับข้อโรงเรียนมีแผนงาน มาตรการหรือนโยบายการประหยัดพลังงานและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการนำหลักไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนน้อยที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.2 ด้านหลักนิติธรรม มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียนแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชนได้รับทราบอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมากฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของครู นักเรียน ผู้ปกครองรวมถึงประชาชนในชุมชน ส่วนข้อการบริหารกิจการของสถานศึกษาเป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา แม้อยู่ในระดับมาก แต่มีการนำไปใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ น้อยที่สุด

2.3 ด้านหลักคุณธรรมมีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การสร้างความตระหนักถึงคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ให้กับบุคลากรในหน่วยงานในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น และโรงเรียนมีการรณรงค์ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทำงานด้วยความซื่อสัตย์และจริงใจ สำหรับการพิจารณาให้รางวัล การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม เสมอภาคและยึดผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก มีการนำไปใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ น้อยที่สุด

2.4 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีการกระจายงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรตามความถนัด ความสามารถความสนใจและความเต็มใจ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือโรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลวิเคราะห์ และรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำส่วนผู้บริหารบุคลากรครู มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ในภาระงาน ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก แต่มีการนำหลักด้านนี้ไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนน้อยที่สุด

2.5 ด้านหลักความโปร่งใสมีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีหอกระจายข่าวและนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับนักเรียน ครู และชุมชนทราบอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนมีการเปิดเผยการให้บริการข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนเมื่อมีผู้มาขอใช้บริการอย่างทั่วถึง โปร่งใส ชัดเจน ส่วนข้อที่โรงเรียนมีกระบวนการตรวจสอบผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ชัดเจน อยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่มีการนำไปใช้ในการบริหารงานน้อยที่สุด

2.6 ด้านหลักความมีส่วนร่วม มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยคณะครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวางแผนการจัดการศึกษาร่วมกัน, การเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน หน่วยงานอื่นๆ ที่ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วม มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาได้ออกกฎระเบียบ แนวปฏิบัติรวมทั้งการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาสำหรับข้อโรงเรียนมีคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน อยู่ในระดับมากจริง แต่มีการนำไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนน้อยมาก

3. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดย จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1 เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามอายุผลการเปรียบเทียบพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อายุของข้าราชการครูที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส ส่วนด้านหลักความมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05โดยใช้สถิติทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว(One Way ANOVA)เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ้(Scheffe') กลุ่มอายุที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โรงเรียนแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 20-30 ปี กับกลุ่มอายุ 31-40 ปี ซึ่งความคิดเห็นของ กลุ่มอายุ 20-30 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่า กลุ่มอายุ 31-40 ปี

3.2 เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ผลการเปรียบเทียบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบ ระดับการศึกษาของข้าราชการครูที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการเปรียบเทียบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพิตรชูษาและเพ็ญพิชญา บรรหาร (2553) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคามตามหลักธรรมาภิบาลกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 400 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูโดย จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ข้าราชการครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักนิติธรรมเป็นกรอบ เป็นข้อบังคับ เป็นกฎระเบียบที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม หลักคุณธรรม จรรยาบรรณของความเป็นครูต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตน เป็นแบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัย สร้างความไว้วางใจแก่ศิษย์และประชาชนทั่วไป ตรงไปตรงมา ทันเหตุการณ์ สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ข้าราชการครูทุกคนต้องมีและพึงปฏิบัติต่อศิษย์และบุคคลทั่วไปในสังคมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ส่วนด้านหลักความมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูกลุ่มนี้มีช่วงอายุ 20 -30 ปี ซึ่งเป็นข้าราชการที่เพิ่งจบการศึกษาใหม่ มีความคิดและอุดมการณ์แรงกล้า มีอายุงานยังไม่มาก ความคิดและการตัดสินใจบางอย่างอาจจะยังไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปรเมศวร์ ปญญาวิโร (แจ่มแจ้ง) (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัยจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า1) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนในด้านด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, รายได้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้ความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, รายได้ ส่วน อายุ และ สถานภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) แนวทางพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ถ้านำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร จะทำให้การบริหารงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะหลักธรรมาภิบาลยึดหลักการงานที่มีหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่านำมาใช้ในการบริหาร ซึ่งเป็นการบริหารการปกครอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ที่ดีที่ทุกๆ ส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เหมาะที่จะนำมาใช้ในการจัดการบริหารงาน ทำให้หน่วยงานนั้นสามารถพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพได้และงานวิจัยของคณะกรรมการดำเนินงานวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช (2555) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช บงชี้ว่า นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกันผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าจากปัจจัยส่วนบุคคลคืออายุที่ต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านอาคารสถานที่และด้านกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนด้านการจัดการมีระดับความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกัน และนงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์ (2550) ได้ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันได้มีการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ ฯลฯ ได้มีความเข้าใจในหลักการของหลักธรรมาภิบาลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งข้าราชการครูผู้ซึ่งประสาทวิชาความรู้ให้กับศิษย์ทั้งหลาย ย่อมต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ท่องแท่งก่อนที่จะถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับศิษย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย สุขसार (2551 : 62-65) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่ 61 ส่งผลต่อธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำนวน 272 คนจากสถานศึกษาจำนวน 272 แห่งซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับโดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 มีความเป็นธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) อายุของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นธรรมาภิบาล 3) ประสบการณ์การบริหารกับความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรย์ นานองตุม (2550 : 78-94) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4 พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการทราบถึง การสร้างระบบกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ว่าจะต้องยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า (มีชัย โสกันท์, 2552 : 10-23)

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้ศึกษาตระหนักถึงความตั้งใจจริงและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณครอบครัวรวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่ให้อภัยดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์มาโดยตลอดจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาคุณค่าอันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บุญคุณบิดามารดาและขอมอบไว้ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์วิทยาลัยนครราชสีมาที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบันตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้อีกซึ่งในความกรุณา และความปรารถนาดีของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหลายทั้งมวลที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้มีพระคุณทั้งหมดทั้งมวลที่ได้กล่าวมาข้างต้นตลอดจนผู้ที่จะนำสารนิพนธ์เล่มนี้ไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการดำเนินงานวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2555). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จำนงค์นาหนองตุม. (2550). ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4.

นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์. (2550). สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขต ต.จรูญราชการที่ 13. นครราชสีมา: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 8.

พระประเมศวร์ ปณฺณาวชิโร (แจ่มแจ้ง). (2554). ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มีชัยโสกันทนต์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วินัย สุขसार. (2551). ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2547). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
Study the Relationship between School with Community under the Jurisdiction of Buriram
Primary Education Service Area Office 1

วารุณี ดวงประทีป¹
Varunee Duangprateep

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ทหารดับและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบพัฒนาของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ค่าสถิติการแจกแจงเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน รองลงมาคือ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร เป็นอันดับสุดท้าย

2. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการกำหนดนโยบายและให้ความเห็นชอบพัฒนาของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ โรงเรียนกับชุมชน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study and compare relationship between school with community under the jurisdiction of Buriram Primary Education Service Area Office 1 as classified by school size. The population of the study were 105 committees of basic education in secondary school under the Jurisdiction of Buriram Primary Education Service Area Office 1. The tool used for data collection was 5 rating scales questionnaire with the reliability was .93. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research results revealed that:

1) Relationship between school with community under the jurisdiction of Buriram Primary Education Service Area Office as a whole and each aspect were at much level. When considered each aspect found that the highest was created the relationship between school and community aspect and resource mobilization for education from community aspect, followed by trend presentation and participation on management aspect, monitoring aspect and approved the performance report as school plan aspect , policy formulation aspect and approved development plan of school, support and promotion children to attain education and protection of children's rights aspect and approved on curriculum planning was at the last.

2) The comparison of relationship between school with community of secondary school under the jurisdiction of Buriram Primary Education Service Area Office 1 as classified by school size as a whole were different. Unless policy formulation aspect and approved development plan of school, monitoring aspect and approved the performance report as school plan aspect and approved on curriculum planning.

Keywords: the relationship, school with community

บทนำ

การศึกษาหมักจะได้รับการกล่าวถึงในฐานะเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาเกี่ยวพันโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของคนในด้านจิตสำนึก ภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถของคนในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, (ออนไลน์ : 2557) มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ระบบการศึกษาที่คนส่วนใหญ่รับรู้ คือระบบการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งรัฐเกือบจะผูกขาดในการจัดการเป็นส่วนใหญ่ และได้กลายมาเป็นสิ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิต วิธีคิดระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และชุมชนท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนกลายเป็นสิ่งแปลกแยกในชุมชนมากขึ้น กลไกดั้งเดิมในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองโดยชุมชนผ่านสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมของชุมชนเอง เช่น วัด มัสยิด ฯลฯ ได้ถูกกลบตบหายไป ผลที่ตามมาคือ ชุมชนไม่สามารถดำรงสภาพความเป็นชุมชนไว้ได้ เพราะไม่มีกลไกในการดึงทรัพยากรของชุมชนหรือมีแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนที่สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานได้ ทำให้เกิดการพัฒนายที่ไม่ยั่งยืนและก่อให้เกิดความล่มสลายของชุมชนในที่สุด การแสวงหาทางออกในการปรับเปลี่ยนระบบ "การศึกษา" ที่เป็นอยู่ให้เป็นกลไกที่สำคัญในการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับสภาพความเป็นจริง จึงเป็นแนวทางที่ควรให้ความสำคัญและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2553 : คำนำ) โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม เป็นผู้นำทางวิชาการในชุมชน โรงเรียนจึงต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อช่วยกันพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอน หากโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันก็จะเกิดความร่วมมือได้ การที่โรงเรียนกับชุมชนจะเกิดการร่วมมือที่ดีต่อกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นั้น จึงควรมีพื้นฐานที่ดีมาจากการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพราะหากโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ก็เกิดความรู้สึกที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยไมตรี จะเกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การจะศึกษาว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นสามารถศึกษาได้จากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มต่าง ๆ หากโรงเรียนกับชุมชนใดมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระดับที่สามารถส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือได้แล้ว แนวคิดการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคงจะเป็นจริงได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า โรงเรียนเป็นของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาจึงเห็นความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพราะจากการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาแล้วยังมีอุปสรรคและปัญหามากมาย ดังนั้นหากทราบพื้นฐานความสัมพันธ์ต่อกันได้ว่ามีข้อดีที่ควรส่งเสริมอะไร และมีข้อเสียที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ก็จะเป็นหนทางนำไปสู่ความร่วมมือในอนาคตระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ เพื่อลดปัญหาการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ผู้เรียนห่างไกลจากชุมชน โรงเรียนกลายเป็นสิ่งแปลกแยกในชุมชนนั้นให้หมดไป ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด กลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต่างกันมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และประยุกต์ใช้ให้เกิดความร่วมมือต่อกันอย่างถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดีนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตของชุมชนและตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาและการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้มากขึ้น และที่สำคัญทำให้การศึกษาสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อหาระดับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

จำแนกตามกลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามกรอบแนวคิดของดลใจ ตันเจริญ, (2553 : 6) โดยได้กำหนดตัวแปรเพื่อศึกษาไว้มี 6 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ไสภณ เพ็ชรพวง, (2553 : 128-134) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาระดับปัญหา ลำดับปัญหา และเปรียบเทียบระดับปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแตกต่างกันด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบัน ระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียน ภูมิลำเนาเดิม และศาสนาเดียวกันหรือต่างกับประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2552 จำนวน 136 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนรวมทั้งห้าด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในองค์ประกอบเกี่ยวกับของขอบข่ายงานความสัมพันธ์ทั้ง 5 ด้าน รวมทั้งองค์ประกอบเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร 4 ด้าน รวมทั้งสององค์ประกอบนี้ทั้งสิ้น 9 ด้าน ซึ่งแตกต่างกันในส่วนของภูมิหลังของผู้บริหารในด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบันน้อยกว่าและมากกว่า 4 ปี ระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียนน้อยกว่าและมากกว่า 10 กิโลเมตร ภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดยะลาและต่างจังหวัด การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นับถือศาสนาเดียวกันและต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 9 ด้าน และสุนิตย์ สุวรรณมณี, (2554 : 94-98) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษา ที่มีความแตกต่างกันตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร ขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2551 ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษา จำนวน 722 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและทุกข้อ การเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานฯ เป็นรายด้าน พบว่า ระดับปัญหาด้านการให้บริการแก่ชุมชน พบว่า ในทัศนะของครูอาจารย์ และกรรมการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ ขนาดของโรงเรียน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และค่าทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน รองลงมาคือ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร เป็นอันดับสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน รองลงมาคือ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร เป็นอันดับสุดท้าย

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ รองลงมาคือ ท่านได้ร่วมกำหนดแผนพัฒนาโรงเรียน ท่านได้ศึกษาทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและหลักการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ของการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และท่านได้พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้าย

1.2 ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่โรงเรียนให้ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจในการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมาคือ ท่านได้รับข้อมูลการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียน ท่านได้ร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของที่ปรึกษาและหรืออนุกรรมการในแต่ละกรณีอย่างเหมาะสม และท่านได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการอย่างเหมาะสมและจำเป็น เป็นอันดับสุดท้าย

1.3 ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ศึกษาหลักการ จุดมุ่งหมายโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาคือ ท่านได้ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน ท่านได้พิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และท่านได้พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอันดับสุดท้าย

1.4 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีกรพิทักษ์สิทธิเด็ก พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ให้การสนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการของทางโรงเรียนอย่างเหมาะสม รองลงมาคือ ท่านได้สนับสนุนให้เด็กฝึกการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ท่านได้ทราบข้อมูลจากทางโรงเรียนเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคม สภาพเศรษฐกิจของชุมชน และท่านได้สอดส่องดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการให้สามารถพึ่งตนเองได้และได้รับการศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย

1.5 ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ให้กำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคคลอื่นในโรงเรียน รองลงมาคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคคลอื่นในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ท่านได้ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงาม และท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นอันดับสุดท้าย

1.6 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาจากชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งความรู้และให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน รองลงมาคือ ท่านได้ร่วมหารายได้และทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ท่านได้ส่งเสริมและกำกับติดตามเพื่อให้โรงเรียนจัดกิจกรรมสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และท่านได้ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน เป็นอันดับสุดท้าย

2. ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการกำหนดนโยบายและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องเปรียบเทียบรายชื่อโดยวิธีการของเชฟเฟ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความรับผิดชอบการบริหารโรงเรียนเป็นผู้ดูแลกิจการทุกด้าน ให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้อง เพื่อให้งานต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญผู้บริหารซึ่งตั้งอยู่ได้ด้วยดีด้วยความเชื่อ และความร่วมมือของประชาชน โรงเรียนที่มีชื่อเสียงดี เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นก็ มักจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเข้ม คู่ป้อง, (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษา การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวภูมิ ในชัยภูมิ, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีน จิวยี่, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ และความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัด นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความ เห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิ ด้านการให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของ โรงเรียนเพื่อนำไปใช้ ได้ร่วมกำหนดแผนพัฒนาโรงเรียน และได้ศึกษาทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศาล เดขเดี่ยว, (2553 : 116-120) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษา ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในขอข่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 237 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับด้านความสัมพันธ์ฯ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ระดับมาก มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการ ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้าน การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีน จิวยี่, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิ ด้าน การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน พบว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่โรงเรียนให้ความช่วยเหลือ ให้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การสนับสนุน และให้กำลังใจในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้รับข้อมูลการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียน และ ได้ร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของที่ปรึกษาและหรืออนุกรรมการในแต่ละกรณีอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศาล เดชะเตี๋ยว, (2553 : 116-120) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาทางความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในขอบข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 237 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับด้านความสัมพันธ์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ระดับมาก มี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงาน ผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร และ สอดคล้องกับงานวิจัยของประทีน จิวยี่, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความ เห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิ ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.3 ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเห็นความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ให้ศึกษาหลักการ จุดมุ่งหมายโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน พิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศาล เดชะเตี๋ยว, (2553 : 116-120) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาทางความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในขอบข่ายความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี การศึกษา 2553 จำนวน 237 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับด้านความสัมพันธ์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ระดับมาก มีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตาม แผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก ได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีน จิวยี่, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตาม แผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับ การศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิ ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.4 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้การสนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการของทางโรงเรียน อย่างเหมาะสม ให้เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคม สภาพ เศรษฐกิจของชุมชน ให้กับชุมชนทราบ และขอความร่วมมือให้สอดส่องดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการให้สามารถพึ่งตนเองได้และได้รับการศึกษาตามสิทธิอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศาล เดขเดี่ยว (2553 : 116-120) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาทางความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในขอบข่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 237 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับด้านความสัมพันธ์ฯ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ระดับมาก มีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีน จิวยี่, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ด้านการเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิ ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.5 ด้านการเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นความสำคัญของบุคลากรในการจัดการศึกษา มีการให้กำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคคลอื่นในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคคลอื่นในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศาล เดขเดี่ยว, (2553 : 116-120) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาทางความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในขอบข่ายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 237 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับด้านความสัมพันธ์ฯ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ระดับมาก มีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีน จิวยี่, (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน ด้านการเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย และการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาและให้มีการพิทักษ์สิทธิ ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.6 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาจากชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาให้ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งความรู้และให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ร่วมหารายได้และทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และมีการกำกับติดตามเพื่อให้โรงเรียนจัดกิจกรรมสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และนำภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่นักเรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัลยา พลีรักษ์ (2553 : 145) พบว่าการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เช่น การเชิญผู้ประกอบการมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และสอดคล้องผลงานวิจัยของ ไชยยันต์ เกิดเหมาะ (2554 : 127) พบว่าการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนน้อยจึงทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการพัฒนางาน ดังนั้น ทางโรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดหางบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ มาส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียน ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน จึงทำให้การได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการกำหนดนโยบายและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการของเซเฟฟ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน อาศัยอยู่ในสภาพของชุมชนก็ต่างกัน สถานศึกษาที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ย่อมตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความรู้ ความสามารถ และมีภาวะความสัมพันธ์ในเรื่องของทรัพยากร การติดต่อสื่อสารได้สะดวกและรวดเร็วกว่า ทำให้มีความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในงานของโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ กลิ่นหอมหวาน, (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเร็จ คล้าจัน, (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ารเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามการปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้รับผิดชอบงานสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวม โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ที่ปรึกษาและ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้ศึกษาตระหนักถึงความตั้งใจจริงและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาหวังว่า สารนิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงมอบส่วนดีทั้งหมดนี้ ให้แก่เหล่าคณาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา จนทำให้สารนิพนธ์ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และขอมอบเป็นเครื่องบูชาความกตัญญูตเวทิตา แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน พี่น้องและเพื่อนๆตลอดจนบุคคลต่างๆที่ให้ความช่วยเหลืออีกมากมาย ที่ผู้ศึกษาไม่สามารถกล่าวนาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กมล ธิโสภณ. (2552). การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ ฯ : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- กัลยา พลีรักษ์. (2553). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิตติมา ปรีดีดีล. (2552). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อักษรวิวัฒน์.
- โกมล ศิริผันแก้ว. (2551). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร เพชรรัตน์. (2553). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา.
ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ : ศักดิ์สยามการพิมพ์.
- ฉัตรชัย อรณันท์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ไชยยันต์ เกิดเหมาะ. (2554). ปัจจัยของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 12. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณรงค์ กาญจนานนท์. (2551). พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขต
การศึกษา 11. ปริญญาโท กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ดลใจ ต้นเจริญ. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา.
- นเรศ สวัสดิ์. (2552). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนใน และนอกโครงการปฏิรูปการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเข้ม คูป้อง. (2552). การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เบญจพร สอนบุญลา. (2549). ปัญหาการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประทีน จิวหยี่. (2554). สภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏเทพสตรี.
นครสวรรค์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2552). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของไทย. รายงานวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
พ.ศ. 2537-2539. ม.ป.ท.
- ประหยัด พานิชดี. (2552). ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัญญา น้ำเพชร. (2554). "การบริหารการเงินโรงเรียน," ใน ชีวทางนักรับการศึกษา โดยนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และธรรมรส โชติ
บุญชู. หน้า 21-22. กรุงเทพฯ ฯ : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- พนิจดา วีระชาติ. (2552). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2550). "นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน," ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. หน้า 6-7 นครปฐม : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัคดี รักความดี. (2546). ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทนี เพ็งบุปผา. (2549). ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2551). สังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- รัชนิบูลย์ อุดมชัยรัตน์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ให้การปรึกษาด้านโรคเอดส์ในสถานบริการสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วีไล ตั้งจิตสมคิด. (2552). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิศาล เดขเดี่ยว. (2553). การศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตาก. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง : กรณีศึกษาอำเภอลงู จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศราวดี ในชัยภูมิ. (2553). การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเลย.
- อุทัย บุญประเสริฐ และคณะ. (2552). เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน เล่ม 2 หน่วยที่8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นเรียน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
To develop an instructional model to enhancing analytical thinking ability based on
Bloom's Taxonomy approach for early childhood education northern college

กรรณิการ์ ทองรักษ์¹
Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นเรียน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นเรียน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นเรียน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (dependent samples t-test) และแบบกลุ่มเดียว (one sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้, การคิดวิเคราะห์, ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

Abstract

The purpose of this research was to develop an instructional model to enhancing analytical thinking ability based on Bloom's Taxonomy approach for early childhood education northern college. The objective were 1) to develop and evaluate the quality of the instructional model 2) to implement the instructional model. This samples were drawn by mans of purposive sampling. The data were analyzed by using mean, Standard deviation, Dependent samples t-test and one sample t-test. The results were as follows. Instruction management of Bloom's Taxonomy consisted of six steps including. The quality of the model checked by experts was good. Posttrial score was higher than pretrial score; and higher than 70 percent, statistically significant at the .01 level. Achievement in Curriculum development, posttrial score was higher than pretrial score statistically significant at the .01 level.

Keywords : Instructional model, Analytical thinking, Bloom's Taxonomy

¹ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาหลักสูตรและการสอน/คณะศึกษาศาสตร์/วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก//055-517-486

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ทักษะการสร้างหลักสูตรคือความชำนาญของครูในการพัฒนาหลักสูตรในระดับต่างๆ ซึ่งทักษะการพัฒนาหลักสูตรเป็นทักษะที่ต้องพัฒนาของครูไทยให้ครูในทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยได้รู้ เข้าใจ สามารถปฏิบัติสร้างหรือพัฒนาได้ในทุกระดับ ได้แก่ หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรระดับรายวิชา หลักสูตรระดับหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรระดับชั้นเรียน (พิมพ์ดีด เดชะคุปต์, 25 : 9 - 8) โดยเฉพาะหลักสูตรระดับชั้นเรียนเป็นการแปลงหลักสูตรแกนกลางไปสู่การสอน ต้องกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน กำหนดรายละเอียดกิจกรรมในแต่ละคาบ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ประสานงาน เพื่อให้การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากที่สุด สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า " การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ "

การคิดเป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์สร้างความรู้ โดยการรับข้อมูลจัดเก็บค้นหาความหมาย จำแนกเปรียบเทียบ วิเคราะห์ รูปแบบความสัมพันธ์ สร้างสรรค์และออกแบบสิ่งใหม่ๆ ติดตามกำกับควบคุมและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นกลไกสำคัญที่ใช้ในการระบุเรื่อง จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ เหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ แก้ปัญหา คิด สร้างสรรค์ สอดคล้องกับครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ต้องเป็นครูมืออาชีพ โดยมีความรู้ในศาสตร์ด้านเนื้อหาความรู้ในวิชาที่สอนและศาสตร์ด้านการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในด้าน ICT เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ จึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ให้เป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอ

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) บลูมเป็นนักการศึกษาชาวอเมริกัน ซึ่ง บลูม (Benjamin S, Bloom, 1976) เชื่อว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้ผู้สอนกำหนดและจัดกิจกรรมการเรียนรวมทั้งวัดและประเมินผลได้ถูกต้อง และได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และนำหลักการนี้มาจำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเรียกว่า Taxonomy of Educational objectives (อ้างอิงจากกระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 10) ซึ่งได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 2) จิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมด้านจิตใจ ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม 3) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้ โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ เนื่องจากผู้เรียนทุกคนนั้นต้องมีพื้นฐานในการเรียนรู้ทุกคนแต่อาจจะไม่เท่ากันเพราะคนเรามีการเรียนรู้ที่ต่างกัน บางคนพบเจอสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่นก็จะมีความรู้ความเข้าใจที่ต่างจากคนอื่น แต่ถ้าผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้คล้ายๆกันมีความรู้ ความเข้าใจ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คล้ายๆ กัน ผลการเรียนรู้ของคนกลุ่มนี้ก็จะคล้ายกันด้วย การที่ผู้เรียนจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้เรียนจะต้องมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เราจะเรียนรู้ เมื่อมีความเข้าใจแล้วต้องวิเคราะห์ให้ได้ก่อนจากนั้นถึงจะประเมินค่า โดยเฉพาะด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมทางพุทธิพิสัยมี 6 ระดับได้แก่ 1) จำ (Remember) หมายถึงความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยความจำระยะยาวออกมา 2) เข้าใจ (Understand) หมายถึงความสามารถในการกำหนดความหมายของคำพูด ตัวอักษร และการสื่อสารจากสื่อต่างๆ ที่เป็นมาจากการสอน 3) ประยุกต์ใช้ (Apply) หมายถึงความสามารถในการดำเนินการหรือใช้ระเบียบวิธีการภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ 4) วิเคราะห์ (Analyze) หมายถึงความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ 5) ประเมินค่า (Evaluate) หมายถึงความสามารถในการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐาน 5) สร้างสรรค์ (Create) หมายถึงความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกันด้วยรูปแบบใหม่ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลหรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบ (Anderson and Krathwohl, 2001)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียนโดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โดยฝึกให้นักศึกษามีความรู้ความจำ เรียนได้ทำความเข้าใจกับปัญหา ฝึกการมองปัญหาโดยใช้ทั้งความรู้สึกและมุ่งแก้ปัญหา ทำให้การดำเนินการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ จึงน่าจะเป็นแนวทางให้ครูได้ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) เรียนรู้วิธีการเรียน (Learn how to learn) และวิธีการคิด (How to think) อย่างสมบูรณ์ (Ben-Hur, 1998, p. 85) เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
2. เพื่อทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น และศึกษาผลการใช้โดย
  - 2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
  - 2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น กับเกณฑ์ร้อยละ 70
  - 2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562
  - 1.1 ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
  - 1.2 หลักสูตรสู่ มคอ.3 วิชาการพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
  - 2.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
  - 2.2 การจัดกลุ่มของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
  - 2.3 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้
  - 2.4 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
  - 2.5 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม
  - 3.1 ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม
  - 3.2 ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของบลูม
  - 3.3 การจัดการเรียนรู้ตามระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย
4. การคิดวิเคราะห์
  - 4.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์
  - 4.2 การคิดวิเคราะห์
  - 4.3 การประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม
- 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียนโดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น แหล่งข้อมูลได้แก่ผู้เชี่ยวชาญระดับปริญญาเอกสาขาหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียนที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่สังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมด้านพุทธิพิสัย มี 6 ชั้น ได้แก่ ชั้นการจำ (Remembering) ชั้นการเข้าใจ (Understanding) ชั้นการประยุกต์ใช้ (Applying) ชั้นการวิเคราะห์ (Analyzing) ชั้นการประเมินค่า (Evaluating) ชั้นการสร้างสรรค์ (Creating) ในขั้นตอนการเรียนการสอนแต่ละชั้น ผู้สอนจะดำเนินการใช้คำถามตามระดับจุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัย ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจและตอบสนอง เชื่อมโยงและมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทดลองสอนนอกร่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น แหล่งข้อมูลได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (dependent samples t – test) และแบบกลุ่มเดียว (one sample t – test)

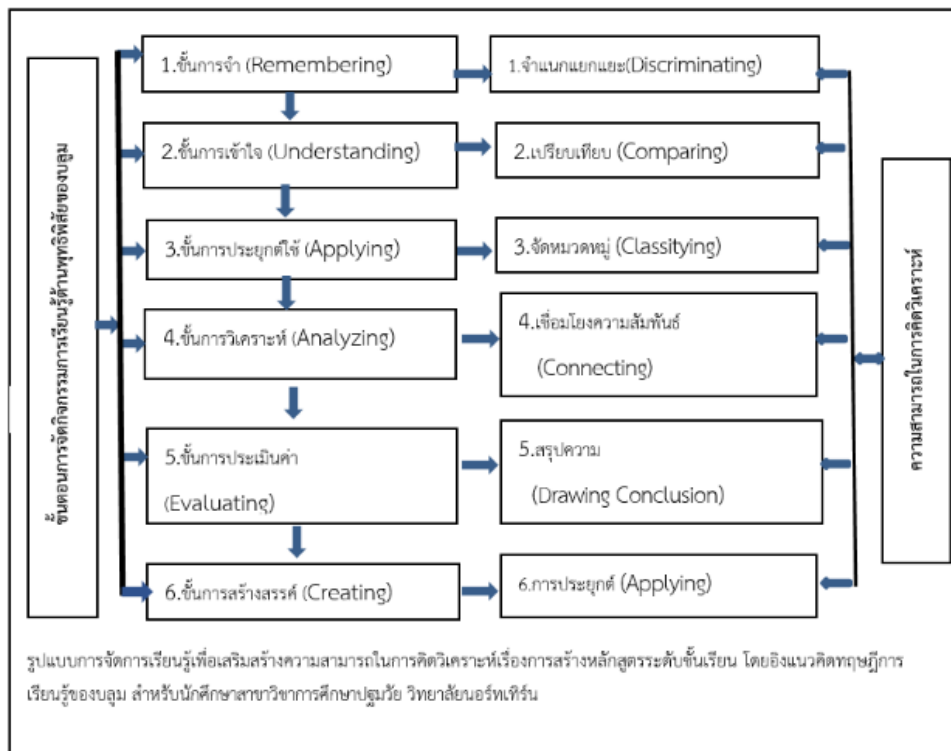
ผลการวิจัย

1. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ชั้น คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ขั้นการจำ (Remembering) ครูใช้คำถามให้ผู้เรียนสังเกตข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ดึงความรู้ที่มีอยู่เดิมมาใช้จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งนั้นๆ ที่เป็นองค์ประกอบย่อยๆ 2) ขั้นการเข้าใจ (Understanding) ครูยกตัวอย่าง ใช้คำถามให้ผู้เรียนจำแนกประเภท แล้วเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่งและหาความชัดเจนในความเหมือนความต่างของสิ่งสองสิ่งนั้น 3) ขั้นการประยุกต์ใช้ (Applying) ครูให้ผู้เรียนปฏิบัติภายใต้สถานการณ์กำหนดให้ จำแนกไปตามระดับที่กำหนดไว้ให้เกิดเป็นหมวดหมู่ แต่ละหมวดหมู่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ 4) ขั้นการวิเคราะห์ (Analyzing) ครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนบอกความแตกต่าง จัดโครงสร้าง ระบุคุณลักษณะ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่งและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้หลายมิติ 5) ขั้นการประเมินค่า (Evaluating) ครูตั้งเกณฑ์หรือมาตรฐานให้ผู้เรียนตรวจสอบสร้างข้อสรุป 6) ขั้นการสร้างสรรค์ (Creating) ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ไปสร้าง วางแผน ผลิตชิ้นงาน ซึ่งมีครูทำหน้าที่เป็นโค้ช คอยให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งเร้าและระหว่างผู้เรียนกับการตอบสนอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ สรุปความ และการประยุกต์

1.2 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การทดลองนำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

2. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

2.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา นอร์ทเทิร์น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัย นอร์ทเทิร์น หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ดำเนินการดังนี้

1. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ดังนี้

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ซึ่งมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ได้แก่ การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า (Evaluating) การสร้างสรรค์ (Creating) องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ สรุปความและการประยุกต์ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่กิจกรรมการเรียนรู้ 6 ชั้น ดังนี้ การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า (Evaluating) การสร้างสรรค์ (Creating) องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล ได้แก่การทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้องค์ประกอบทั้งหมดเกิดจากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ตามหลักการ ทฤษฎี และมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตรและการสอนได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น จึงทำให้ได้ รูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นมีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce และ Weil (1996, pp. 5-14) และ ทิศนา ขัมมณี (2552, หน้า 4-5) ที่ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

1.2 การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่าผล การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และการทดลองนำร่อง นักศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมและแสดงออกถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้อาจจะเกิดจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องการสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียน โดยอิงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลที่พบนี้เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ชั้น ได้แก่ การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินค่า (Evaluating) การสร้างสรรค์ (Creating) ซึ่งครูเป็นโค้ชการเรียนรู้ ทำหน้าที่ชี้แนะ อำนวยความสะดวกช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความตั้งใจและตอบสนอง สามารถเชื่อมโยงและมีส่วนร่วม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แนวทางการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะศึกษาศาสตร์. (2562). หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562. ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- ทีศนา แชมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับPLCเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, L. W, & Krathwohl, D. R. (eds.) (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York : Longman.
- Ben-Hur, Meir. (1998). *Mediation of cognitive competencies for students in need* PHI DETA KAPPAN 79,9 : 661-667.
- Benjamin S.B. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York : McGraw-Hill.
- Joyce, B., and Weil, M. (1996). *Models of teaching (5th ed.)*. Boston : Allyn and Bacon. of Student Learning. *Educational Psychologist* 30,2 : 61-75.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

Motivation on Teacher's Performance of Srinaring Education Management Networks 2
under the Jurisdiction of Surin Primary Education Service Area Office 3

เชาววิช ด่านสมบุญ¹
Chaowawat Dansomboon

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 จำนวนทั้งสิ้น 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น 0.82 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามอายุ พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : แรงจูงใจ ครู เครือข่ายการจัดการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study and compare motivation level on teacher's performance of Srinaring education management networks 2 under the jurisdiction of Surin Primary Education Service Area Office 3. The 113 samples were teachers in Srinaring education management networks 2. The instrument used in the research was a 5 rating questionnaire and the reliability was 0.82. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and F -test.

The results of the study revealed that:

1) Motivation level on teacher's performance of Srinaring education management networks 2 as a whole and each aspect were at much level from the highest and lowest found that recognition aspect , the relationship between administrators and officers aspect, accountability aspect, job success aspect, job environment aspect, job qualification aspect job advancement aspect, job stability aspect and salary and compensation aspect.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2) The comparison results of motivation level on teacher's performance of Srinaring education management networks 2 under the jurisdiction of Surin Primary Education Service Area Office 3as classified by age found that it was with significantly different at the .05 level.

Keywords: motivation, teachers, education management network

บทนำ

การบริหารองค์กรใดๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ย่อมต้องใช้ทรัพยากรการบริหารที่ประกอบด้วยคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์และการจัดการเป็นสิ่งสำคัญ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2526: 7) และทรัพยากรที่สำคัญที่สุดก็คือ คน เพราะเป็นผู้ใช้ทรัพยากร อื่นๆ ในองค์กร การบริหารงานในโรงเรียนผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่ครูในโรงเรียนและคำนึงถึงขวัญกำลังใจ เพราะคนที่มีขวัญและกำลังใจดีย่อมนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตในขณะเดียวกัน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็เป็นสิ่งสำคัญในการก่อให้เกิดความพึงพอใจ เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งกระตุ้นเสริมแรงสร้างกำลังใจแก่บุคคลเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน (กิตติมา ปรีดีดิลก. 2529: 332-335)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร มีผลสำเร็จของงานและองค์กร องค์กรใดก็ตาม หากบุคคลใดไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็จะเป็นมูลเหตุที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานต่ำ ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดน้อยลง มีการขาดงาน หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมานอกจาก ความพอใจในการทำงานเป็นเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นการบริหารงานที่ดี โดยเฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจด้านการสอนนักเรียน สิ่งที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องการ คือ การพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2442 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 : 5)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2540:7-8) กล่าวว่า งานครูเป็นงานที่ต้องใช้สติปัญญาในการประกอบอาชีพ อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ต้องมีการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพที่ยาวนาน มีการอบรมพัฒนาระหว่างประจำการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนด มาตรฐานวิชาชีพ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบสูง และเป็นวิชาชีพที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสำคัญ และมีความจำเป็นสำหรับองค์กรทุกแห่ง ถ้าผู้บริหารสามารถชักจูงบุคลากรในองค์กรได้ตามที่เข้าต้องการ ก็จะทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจ ส่งผลให้บุคลากรเต็มใจที่จะใช้ความพยายามเต็มที่ให้ความร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร (ขวัญจิรา ทองนำ, 2547:15)

การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นบุคลากรนับเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นตัวจักรสำคัญต่อการจัดการระบบการเรียนการสอน มีบทบาทสำคัญในความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ผู้บริหารองค์กรหรือผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องจะต้องรักษาบุคลากรไว้ โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติงานในหน่วยงานเป็นเวลานาน ๆ โดยวิธีจูงใจให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจ และถ้าบุคลากรมีความพึงพอใจแล้ว บุคลากรจะมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ในการทำงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังความคิด อุทิศเวลาให้กับองค์กรและนำพาองค์กรให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ปัจจุบันเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 มีครู 157 คน จำนวนนักเรียน 2,509 คน ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานลดน้อยลงไปจากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแรงจูงใจตามหัวข้อดังต่อไปนี้ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา และได้ผู้บังคับบัญชา ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จของงานด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบายของหน่วยงาน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 โดยจำแนกตามอายุ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ข้อมูลเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการศึกษาและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 ปีการศึกษา 2561 ประกอบด้วยโรงเรียนในกลุ่มจำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 157 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 ปีการศึกษา 2561 ประกอบด้วยโรงเรียนในกลุ่มจำนวน 15 โรงเรียน

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan (1970 : 608) จำนวน 113 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา ตำแหน่งหน้าที่ระดับการศึกษา อายุราชการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกคำตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 ประกอบด้วย ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า(Rating scale) มี 5 ระดับได้แก่

- 5 หมายถึง มีแรงจูงใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีแรงจูงใจมาก
- 3 หมายถึง มีแรงจูงใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีแรงจูงใจน้อย
- 1 หมายถึง มีแรงจูงใจน้อยที่สุด

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาสร้างแบบสอบถาม เกี่ยวเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 และขอคำแนะนำจากคณะกรรมการ

2. ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขอคำแนะนำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมให้ครอบคลุมเนื้อหาและการใช้ภาษาในแต่ละด้านเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของเนื้อหา (Content validity) และความสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3
4. นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านไปหาค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of item Objective Congruence) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครังค์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
7. นำแบบสอบถามทั้งฉบับมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach,1990:202-204 อ้างถึงใน ศิริพร เมฆวิทยา,2548:60) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82
8. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครังค์ เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือและอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือสอบถาม
2. ขอนหนังสือส่งแบบสอบถามจากผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครังค์ เขต 3 แจกบอกสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง
3. จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 113 ฉบับ ไปยังโรงเรียนในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครังค์ เขต 3 เพื่อเก็บข้อมูลจากครูในกลุ่ม โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและได้เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้ผลงานของเบสท์ (Best, 1986: 182) ดังนี้
ค่าเฉลี่ยคะแนน ตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน ตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง มีแรงจูงใจมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน ตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง มีแรงจูงใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน ตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง มีแรงจูงใจน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน ตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายถึง มีแรงจูงใจน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยหาค่าความสอดคล้องของข้อความและวัตถุประสงค์ของการวิจัย IOC (Index of Item- Objective Congruence)
1.2 ตรวจสอบความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1 สถิติพรรณนา คือ
  - 1) ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 2) ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
- 2.2 สถิติเชิงอนุมาน คือ
  - 1) สถิติทดสอบ f (f-test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของครูในกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ ภูมิภาค ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา อายุราชการ

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของครู จำแนกตามเพศ อายุ ภูมิภาค ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา อายุราชการ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- หญิง	56	50.04
- ชาย	57	49.60
อายุ		
- ต่ำกว่า 30	15	13.30
- 31-40	51	45.10
- 41-50	27	23.90
- 51-60	20	17.70
ภูมิภาค		
- ภาคเหนือ	-	-
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	110	97.30
- ภาคกลาง	1	0.90
- ภาคใต้	2	1.80
ตำแหน่งหน้าที่		
- ข้าราชการครู	107	94.70
- พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง	6	5.3
ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	106	93.80
- ปริญญาโท	6	5.30
- ปริญญาเอก	1	0.90
อายุราชการ		
- น้อยกว่า 10 ปี	96	85.00
- มากกว่า 10 ปี	17	15.0

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 อายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 ภูมิลำเนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 97.3 ตำแหน่งข้าราชการครู จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 94.7 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 อายุราชการ น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.0

ตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวม

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษา ศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3	$\bar{x}$	S.D	ระดับ แรงจูงใจ	อันดับ
1. ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	3.72	1.03	มาก	10
2. ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	3.86	.79	มาก	7
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา	4.15	.79	มาก	2
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.11	.77	มาก	3
5. ด้านการยอมรับนับถือ	4.17	.80	มาก	1
6. ด้านความสำเร็จของงาน	4.10	.63	มาก	4
7. ด้านความมั่นคงในการทำงาน	3.81	.54	มาก	9
8. ด้านลักษณะของงาน	3.87	.87	มาก	6
9. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.98	.53	มาก	5
10. ด้านนโยบายของหน่วยงาน	3.82	.63	มาก	8
รวม	3.96	.62	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{x} = 4.17$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.15$) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.11$) ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{x} = 4.10$) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{x} = 3.98$) ด้านลักษณะของงาน ($\bar{x} = 3.87$) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ($\bar{x} = 3.86$) ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x} = 3.81$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามระดับอายุ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามอายุ

ข้อ	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครินทร์ 2	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig
1	ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	ระหว่างกลุ่ม	1.038	3	.346	.315	.815
		ภายในกลุ่ม	119.797	109	1.099		
		รวม	120.835	112			
2	ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	ระหว่างกลุ่ม	.524	3	.175	.270	.847
		ภายในกลุ่ม	70.537	109	.647		
		รวม	71.061	112			
3	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา	ระหว่างกลุ่ม	.732	3	.244	.378	.769
		ภายในกลุ่ม	70.270	109	.645		
		รวม	71.002	112			
4	ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.258	3	.086	.139	.937
		ภายในกลุ่ม	67.640	109	.621		
		รวม	67.898	112			
5	ด้านการยอมรับนับถือ	ระหว่างกลุ่ม	.515	3	.172	.257	.856
		ภายในกลุ่ม	72.745	109	.667		
		รวม	73.260	112			
6	ด้านความสำเร็จของงาน	ระหว่างกลุ่ม	.572	3	.191	.462	.710
		ภายในกลุ่ม	45.038	109	.413		
		รวม	45.610	112			
7	ด้านความมั่นคงในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	.380	3	.127	.424	.736
		ภายในกลุ่ม	32.544	109	.299		
		รวม	32.925	112			

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อ	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูใน เครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	Ms	F	Sig
8	ด้านลักษณะของงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.992	3	.664	.869	.460
		ภายในกลุ่ม	83.282	109	.764		
		รวม	85.274	112			
9	ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.037	3	.346	1.210	.310
		ภายในกลุ่ม	31.134	109	.286		
		รวม	32.171	112			
10	ด้านนโยบายของหน่วยงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.879	3	.626	1.599	.194
		ภายในกลุ่ม	42.692	109	.392		
		รวม	44.571	112			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	.676	3	.225	.576	.623
		ภายในกลุ่ม	42.649	109	.391		
		รวม	43.325	112			

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

ในการตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ภูมิภาค ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา อายุราชการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.4 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.1 ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 97.3 ตำแหน่งข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 94.7 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 94.7 อายุราชการน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.00

ด้านการเงินและสวัสดิการพบว่าโดยค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การมีรายได้ทำให้ครอบครัวดำรงชีวิตอย่างสุขสบายตามสมควร ($\bar{x} = 3.99$) ท่านพอใจต่อเงินเดือนและรายได้อื่น ๆ ที่ได้รับเพิ่มขึ้น ในแต่ละปีตามผลการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.74$) เงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.70$) การเบิกจ่ายสวัสดิการต่าง ๆ มีความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.59$) การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ อย่างยุติธรรม ($\bar{x} = 3.57$)

ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานพบว่าหน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ท่านศึกษาต่อ อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ($\bar{x} = 4.15$) ท่านมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับการพิจารณา ความดีความชอบตามความสามารถในการทำงาน ($\bar{x} = 3.92$) ท่านปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านช่วยให้ท่านมีเกียรติและชื่อเสียง ($\bar{x} = 3.80$) ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ($\bar{x} = 3.72$) ท่านได้เข้าร่วมอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนามากในหน่วยงาน ($\bar{x} = 3.70$)

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาพบว่าผู้บังคับบัญชาคือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ($\bar{x} = 4.21$) เพื่อนร่วมงานในหน่วยงานให้คำปรึกษา และร่วมแก้ไขปัญหในการทำงาน ($\bar{x} = 4.17$) ในหน่วยงานของท่านให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน การที่ได้รับความยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.12$) ในหน่วยงานของท่านมีความสัมพันธ์ และสามัคคีกันเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.11$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านความรับผิดชอบพบว่าโดยค่าเฉลี่ยสูงสุด การมีระเบียบข้อบังคับและคำสั่งต่าง ๆ ในหน่วยงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=4.20$) ท่านมีส่วนได้รับผิดชอบงานด้านอื่นๆ นอกเหนือจากงานที่ปฏิบัติอยู่ ($\bar{x}=4.18$) ท่านทำงานโดยยึดระเบียบ กฎหมายโดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่ก้าวท้าว ($\bar{x}=4.17$) ท่านสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลา ($\bar{x}=4.02$) ท่านมีความเข้าใจลักษณะงานที่ทำอยู่เป็นอย่างดี ($\bar{x}=3.97$)

ด้านการยอมรับนับถือพบว่าโดยค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านรู้สึกว่างานในตำแหน่งปัจจุบันมีโอกาสส่งเสริมให้ท่านได้รับความก้าวหน้า ($\bar{x}=4.26$) ท่านได้รับการยอมรับในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}=4.22$) ท่านได้รับการยกย่อง ชมเชยเชื่อถือและไว้วางใจ และท่านรู้สึกว่าการขอเสนอแนะของท่านต่อส่วนรวมได้รับการยอมรับ และมีการนำไปปฏิบัติ ($\bar{x}=4.14$) ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ท่านตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างอิสระ ($\bar{x}=4.11$)

ด้านความสำเร็จของงานพบว่าโดยค่าเฉลี่ยสูงสุด การได้รับรางวัลจากการปฏิบัติงานที่เป็นผลสำเร็จ ($\bar{x}=4.24$) การปฏิบัติงานของท่านสามารถปรากฏผลสำเร็จได้อย่างชัดเจน ($\bar{x}=4.22$) การได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชา เมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ ($\bar{x}=4.20$) ท่านสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ($\bar{x}=3.95$) ท่านรู้สึกมีความสุขและพึงพอใจกับงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x}=3.87$)

ด้านความมั่นคงในการทำงานพบว่าโดยค่าเฉลี่ยที่ ดังนี้ คือ งานที่รับผิดชอบมีความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{x}=3.89$) มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งตามความสามารถและผลงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x}=3.87$) ท่านรู้สึกมีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน ($\bar{x}=3.84$) ลักษณะงานที่ท่านรับผิดชอบมีความน่าสนใจและท้าทายความสามารถ ($\bar{x}=3.79$) ได้รับมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดงาน ($\bar{x}=3.67$)

ด้านลักษณะของงาน พบว่างานที่ท่านรับผิดชอบมีความน่าสนใจและแบ่งงานได้เหมาะสมกับความรู้ ($\bar{x}=3.96$) ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของงาน ($\bar{x}=3.89$) ท่านให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x}=3.769$) งานที่ได้รับมอบหมายมีความชัดเจน ($\bar{x}=3.761$)

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกอาคารสวยงามช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน ($\bar{x}=4.16$) หน่วยงานของท่านมีการจัดบริเวณที่ทำงานให้เป็นสัดส่วนสะดวกต่อการติดต่อประสานงานและการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=4.15$) สะดวกสถานที่ทำงานตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม การคมนาคม ($\bar{x}=3.87$) ในหน่วยงานของท่านได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานอย่างพอเพียง ($\bar{x}=3.86$) หน่วยงานของท่านมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพียงพอเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x}=3.84$)

ด้านนโยบายของหน่วยงานของท่านมีการแบ่งสายงานรับผิดชอบอย่างเป็นระบบยุติธรรม ($\bar{x}=3.92$) การมีแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ชัดเจน ($\bar{x}=3.87$) ท่านได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอเกี่ยวกับแผนงานและนโยบายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหน้าที่ ($\bar{x}=3.79$) หน่วยงานของท่านมีการแบ่งงานตามโครงสร้างและโครงสร้างและการบริหารของหน่วยงานท่านในปัจจุบันเหมาะสม ($\bar{x}=3.76$)

ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามอายุ พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 สามารถนำไปใช้อภิปรายผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีนครังค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และให้ความรักความอบอุ่นและดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้นและอาชีพครูเป็นอาชีพที่สังคมให้การยอมรับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งสิบด้าน พบว่าทุกด้านมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านนโยบายของหน่วยงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้าน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เงินเดือนและสวัสดิการ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ เย็นตะวัน แสงวิเศษ (2554) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 9 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านเงินเดือนและสวัสดิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ใจเพียร (2551) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 ที่พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ชุมพร มีแรงจูงใจในภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา สิทธิชู (2552) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา จันทรสงค์ (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเพราะว่านโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีเงินประจำตำแหน่ง ปรับเงินผู้ได้รับผลกระทบ มีเงินเดือนที่สูงขึ้น อัตราจ้างทุกตำแหน่งได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น และสถานศึกษามีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ มีโครงสร้างในการบริหารภายในสถานศึกษาที่ชัดเจนทำให้ครูที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่ในงานต่างๆ อย่างชัดเจน สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลสามารถบริหารจัดการตนเองได้ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีการส่งเสริมสนับสนุนตำแหน่งให้สูงขึ้น ข้าราชการครูได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เมื่อศึกษาสำเร็จตามหลักสูตรสามารถนำไปวุฒิการศึกษาและปรับเงินเดือนให้ได้เงินเดือนที่สูงขึ้น ซึ่งเหล่านี้คือขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน จึงทำให้ครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทุกด้าน

อภิปรายผลการเปรียบเทียบ

ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามอายุพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ และให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจากอาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ให้คำชี้แนะแก่ผู้ศึกษาในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู เครือข่ายการจัดการศึกษาศรีณรงค์ 2 ที่กรุณาอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามของผู้ศึกษาเพื่อให้ สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณครอบครัว รวมทั้งญาติมิตรทุกคนที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจในการทำ สารนิพนธ์มาโดยตลอด จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา คุณค่านั่งพิงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอบแต่บุญคุณบิดา มารดา และขอบใจต่อคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ที่คอยช่วยเหลือการประสานงานจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ ในโอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหลายทั้งมวลที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้มีพระคุณทั้งหมดทั้งมวลที่ได้กล่าวมาข้างต้นตลอดจนผู้ที่จะนำสารนิพนธ์เล่มนี้ไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กวี แยมกลัม.(2550:8). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัท ทคสาฮาชิ โคราซ(1995) จำกัด. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- กิติมา ปรีดีดีลล.(2529). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.กรุงเทพฯ:อักษรภาพพัฒนา
- ขวัญจิรา ทองน้ำ.(2547:15). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร.
ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุศรา เตียรบรรจง.(2546:12). แรงจูงใจที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพยาบาลโรงพยาบาลสิงห์บุรี สารนิพนธ์ บธ.ม.
(การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,สาขาวิทยาการจัดการ.(2533).เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การหน่วยที่ 1-7.
นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Ellis Payne,and Rosalie Elizabeth. (2005). Job Satisfaction and Motivation in the Service Section of the Creise
Leisure Industry Increases When is Recognized and Rewarded. **DissertationAbstracts International**
132(December) 2121-A.
- Lu,Lue.(2006).**Work Motivation and Satisfaction:Light at theEnd of the Tunnel**. [Online]Available :
<http://pss.sagepub.com>[2006,june 8]
- Vroom, V.H.(1964). **Work and Motivation**. New York : john Wiley & Sons
- Chase, M.A. (2001,March). Children' s self-efficacy,motivation intention, and attribution in physical education
and sport. *Research Quarterly for sport and Exercise*. (72):

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
Teacher' s Satisfaction of towards School Administration under
the Jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office 25

เดชา ป่ารันทม¹
Decha Paranthom

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยมีประชากรจำนวน 1,477 คน และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไปด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 4 ด้าน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัันมีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

Abstract

The objectives of this research were to study teacher's satisfaction of towards school administration and compare teacher's satisfaction of towards school administration within 4 aspects that academic administration aspect., budget administration aspect, personnel administration aspect and general administration aspect as classified by gender. Work experienced and school size under the jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office 25. The population of the study were 1,477 people. The samples were 305 people. The tool used for data collection was questionnaire and the reliability was 0.74. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One -Way ANOVA.

The research results revealed that:

1)Teacher's satisfaction of towards school administration and compare teacher's satisfaction of towards school administration as a whole were at much level. When considered each aspect found that all aspects were at much level from the highest and lowest that general administration aspect, budget administration aspect, personnel administration aspect and academic administration aspect.

2) The comparison results of teacher's satisfaction of towards school administration who had different gender with teacher's satisfaction of towards school administration as a whole were significantly different at the .05 level.

3) The comparison results of teacher's satisfaction of towards school administration who had different work experienced with teacher's satisfaction of towards school administration as a whole were significantly different at the .05 level.

4) The comparison results of teacher's satisfaction of towards school administration who had different school size with teacher's satisfaction of towards school administration as a whole were significantly different at the .05 level.

Keywords: satisfaction school administration secondary educational service area office 25.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคของประชาคมอาเซียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมให้มีความมั่นคง ประเทศไทยต้องเร่งสร้างกลไกในการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อให้คนไทยสามารถปรับตัวและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยเกิดการพัฒนาไปอย่างมั่นคงและเท่าเทียมกับชาติอื่น (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิช และคณะ, 2555 : 4)

การพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความพร้อมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทำได้โดยให้ การศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เพื่อให้คนไทยมีความรู้ ความสามารถมากพอที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะ เกิดขึ้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการสร้างชีวิต สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน บูรณาการกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนและสังคม เพื่อให้การศึกษามีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันการดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่คนไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ต้องบรรลุผลสำเร็จ เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจึงเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา คนหรือนักเรียนที่รับการศึกษาในระบบให้ออกไปเป็นคนไทยที่ผ่านการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

การบริหารสถานศึกษาในอนาคต ผู้บริหารต้องตระหนักว่าทุกกระบวนการ ทุกกิจกรรมการบริหารจัดการต้องเน้นให้เกิดคุณภาพ เป็นที่พึงพอใจและทุกฝ่ายจะพึงพอใจก็ต่อเมื่อการบริหารจัดการเน้นคุณภาพของผู้เรียน (จรรยา ชูลาภ, 2544 : 1) ดังนั้น การบริหารจัดการทุกกิจกรรม จึงเป็นบทบาทสำคัญของโรงเรียนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งมีครูและผู้บริหารเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการ

การพัฒนาองค์กรจะต้องเน้นในเรื่องการพัฒนาบุคคลโดยอาศัยความเชื่อพื้นฐานว่าคุณคือองค์ประกอบสำคัญขององค์กร องค์กรจะดีไม่ได้ ถ้าองค์กรนั้นปราศจากบุคคลที่ดีมีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือโครงสร้างขององค์กรจะไม่มี ความหมายแม้แต่น้อย หากบุคคลในองค์กรขาดคุณภาพ หรือคุณค่าความเป็นคนฉะนั้นคุณภาพขององค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาองค์กรและการที่จะพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องใช้กระบวนการทางการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ที่สำคัญคือผู้บริหารโรงเรียนและครูถ้าบุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงานและสนับสนุนให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมาย (ประชุม รอดประเสริฐ, 2543 : 284)

คุณภาพของโรงเรียนต้องเกิดจากฝีมือของบุคลากรภายในโรงเรียน โดยบุคลากรภายนอกให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนทุกคนทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญยิ่ง (สงบ ประเสริฐพันธุ์, 2543 : 79) นั่นคือ ครูอาจารย์ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน จะต้องสร้างและพัฒนาคุณภาพของตนให้มีความพร้อมที่จะใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพศิษย์ คุณภาพนักเรียน หรือคุณภาพของโรงเรียน ภาส วุฒิบัว (2542) กล่าวว่าว่าการบริหาร การศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับบุคลากรที่ทำงานอยู่ในสถานศึกษา งานจะเสร็จลุล่วงไปด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคน เป็นปัจจัยสำคัญ องค์กรที่มีการจัดองค์การดีมีระบบงานดีเยี่ยม แต่ถ้าคนที่ทำงานในระบบนั้นไม่มีคุณภาพแล้ว องค์กรก็ไม่มีทางที่จะเจริญงอกงามได้ดังนั้น การปฏิบัติงานของบุคคลจึงต้องทำให้เขาเกิดความพึงพอใจซึ่งจะช่วยให้งานขององค์กรได้ผลดียิ่งขึ้น

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กำหนดภาระงานออกเป็น 4 ด้านคือด้านการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารงานงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปซึ่งบุคลากรในโรงเรียนมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามขอบข่ายงานดังนี้ด้านการบริหารงานวิชาการมีหน้าที่จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆโดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสมหลักสูตรไปใช้มีการนิเทศการใช้หลักสูตรติดตามและประเมินผลและปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมด้านการบริหารงานงบประมาณมีหน้าที่บริหารงบประมาณของโรงเรียนมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียนรวมทั้งจัดหารายได้จากบริการใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนด้านการบริหารงานบุคคลเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียนเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถมีขวัญและกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านการบริหารงานทั่วไปมีหน้าที่บริหารจัดการในด้านอาคารสถานที่งานสารสนเทศงานพัสดุงานสหกรณ์และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั่วไปภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25, 2558: 12)

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร หากบุคคลใดในองค์กรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแล้ว องค์กรย่อมมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (ไกรเวช ธรฤทธิ์, 2542 : 12) ซึ่งการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการศึกษา การพัฒนาการศึกษาและสถานศึกษา จึงต้องอาศัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน หากครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแล้ว ย่อมเป็นแนวเสริมพลังของครูให้ตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สิ่งจูงใจนั้น อาจมี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ได้ทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้นๆ (Maslow, 1954 : 85-91) หากครูได้รับการเสริมแรง ได้รับแรงจูงใจจากผู้บริหารไม่ว่าจะทำงานใด ครูย่อมมีกำลังใจ ในการทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมาย นั่นคือพฤติกรรมของผู้บริหารในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ จะทำให้ครูเกิดความพึงพอใจให้มากที่สุด

ด้วยเหตุผลต่างๆ ที่กล่าวมานั้น ทั้งทางด้าน สถานที่ที่ตั้งของสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษา สภาวะแวดล้อม สภาพทางสังคมและฐานะของผู้ปกครองมีความแตกต่างกัน การบริหารสถานศึกษาจึงมีการบริหารงานตามสภาพที่แตกต่างกันไปด้วยขนาดของสถานศึกษาจึงมีส่วนสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ต่อความพึงพอใจในการสนองความต้องการของครูทางด้านการจัดการเรียนในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสนองความพึงพอใจให้แก่ครูได้ปฏิบัติงานต่างๆ บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,477 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,477 คน และทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน อีรวิฑูมิ เอกะกุล, 2543 : 4) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยคำนวณขนาดตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 305 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขนาดของสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครูการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ความพึงพอใจของครูการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช และศึกษารอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละขั้นตอนของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item-objective congruence) ซึ่งมีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 แล้วนำไปแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 44 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.74

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษานำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ขอนแก่น ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ขอนแก่นพร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง แล้วเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 305 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 305 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปีและปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด
2. ความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ของกลุ่มตัวอย่าง 305 คน มีความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
  - 2.1 ความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีความพึงพอใจด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก
  - 2.2 ความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีความพึงพอใจด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก
  - 2.3 ความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีความพึงพอใจด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก
  - 2.4 ความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีความพึงพอใจด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
  - 3.1 ความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกันต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ด้านการบริหารงานวิชาการพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
  - 3.2 ความพึงพอใจของครูที่มีเพศต่างกันต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ด้านการบริหารงบประมาณพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. การแสดงความพึงพอใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่มีต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษามีการบริหารงานที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยคำนึงถึงความพึงพอใจของครูที่จะต้องร่วมงานกันเป็นหลัก โดยมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารควรศึกษาแนวคิดที่มีขอบเขตจากความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) และแนวคิดที่มีขอบเขตจากความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction) โดยเมื่อครูปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจแล้วจึงสร้างความสำเร็จในการบริหารงานสถานศึกษาและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแต่ละด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับได้แก่ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับมากเหมือนกันเนื่องมาจากผู้บริหารสามารถบริหารจัดการงาน 4 ฝ่าย ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ตรงกับความต้องการของครู ทำให้ครูมีความพึงพอใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Morphet (1967: 67) ได้สรุปว่าหากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานโรงเรียนและมีทักษะในการเป็นผู้นำสูง ประกอบกับครูมีความพึงพอใจในการทำงานก็จะทำให้โรงเรียนทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งในการจัดความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนจะมีลักษณะของงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนมากที่สุดและการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานด้วยซึ่งนับว่าการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพการได้เข้ามามีส่วนร่วมออกความคิดเห็นในการบริหารงานการได้รับการยกย่องการได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นเพราะจะทำให้ครูมีกำลังใจในการทำงานอย่างจริงจังยิ่งขึ้นซึ่งหมายความว่างานได้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการโดยผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการทำงานด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ คำชลับ (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อการบริหารโรงเรียนประเภทที่หนึ่งและโรงเรียนประเภทที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารบุคคลข้าราชการครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เฉลียว ศิริมาศ (2553 : บทคัดย่อ) ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกงานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้การบริหารทั่วไปการบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารวิชาการความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในด้านการบริหารวิชาการส่วนด้านอื่นๆที่เหลือไม่แตกต่างกัน และผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ด้านวิชาการซึ่งถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ วงษ์สะอาด (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูและผู้บริหารโรงเรียนต่อการบริหารโรงเรียนในตำบลวังข่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ที่พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการ ครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ เล็งเห็นความสำคัญของงานวิชาการ หมั่นพัฒนาความรู้ของตนเองและบุคลากรในด้านวิชาการอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมให้บุคลากรไปอบรม ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำความรู้ ความสามารถที่มีมาพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้ดีขึ้น ทั้งยัง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่งเสริมให้ครูสร้างสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังบริหารสถานศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นฐาน ทำให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม โดยการกำกับ นิเทศ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนครูให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ดังที่ สنجต์ อุทรานันท์ (2549 : 7) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ

1. เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คนในองค์กรนั้นมีความรู้ ความสามารถในการทำงานให้มากขึ้น

2. เพื่อพัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรค์วิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้าใจ ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนและสังคม

4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารได้ดำเนินการพัฒนาความรู้ ให้แก่ครู ให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองด้วยหลักการของการนิเทศการศึกษา

ด้านการบริหารงบประมาณโดยภาพรวมและรายข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในเรื่องการจัดทำรายงานการเงินและงบการเงิน ทั้งนี้การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดทําผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ใจไว (2558 : 65 – 66) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 พบว่า ด้านงบประมาณ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรกิจดี ศรีวัฒนกุล (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานงบประมาณเป็นงานที่ให้บริการแก่ทุกฝ่ายในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสามารถบริหารงานให้สนองกับความต้องการของครู ที่จะต้องจัดทํางานโครงการต่างๆ ให้ได้คุณภาพ ผู้บริหารจะต้องบริหารงานงบประมาณให้เกิดความถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และใช้เงินงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นการบริหารงานงบประมาณ จึงจะต้องยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยใช้ทรัพยากรทางงบประมาณอย่างคุ้มค่าเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านการบริหารบุคคลโดยภาพรวมและรายข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถของบุคลากร เรื่องการพัฒนาครูที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาชีพอย่างเหมาะสม การพิจารณาความดี ความชอบอย่างยุติธรรม และเรื่องการกำกับ ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งนี้เพราะต้องการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ วงษ์สะอาด (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูและผู้บริหารโรงเรียนต่อการบริหารโรงเรียนในตำบลวังข่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ที่พบว่าด้านการบริหารงานบุคคล ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ พุ่มภักดี (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ ทั้งการศึกษาต่อ การอบรม การศึกษาดูงาน การส่งเสริมให้ครูจัดทำวิทยฐานะ และยังมีมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น ทั้งการกำกับ ดูแล ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูจึงทำให้ครูมีความพึงพอใจนั่นเอง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านการบริหารทั่วไปโดยภาพรวมและรายข้อ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่อง การสนับสนุนให้ครูร่วมกิจกรรม ประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งนี้เพราะการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหาร องค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคลากรชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัด การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ คำขลับ (2552 : บทคัดย่อ) เรื่องความพึงพอใจของ ข้าราชการครูต่อการบริหารโรงเรียนประเภทที่หนึ่งและโรงเรียนประเภทที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการ บริหารงานด้านการบริหารทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการ ทำงาน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ทำให้ผลงานมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าครูมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคลของครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยครูเพศหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าครูเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูเพศหญิงเห็นว่าการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเป็นไปอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และได้รับมอบหมายงานที่ ตรงกับความรู้ ความสามารถของตนเองทั้งยังมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมากกว่าครูเพศชาย จึงทำให้มีความพึงพอใจมากกว่า ครูเพศชายส่วนด้านบริหารทั่วไปไม่พบความแตกต่าง

3. จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมี ความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ อรุณ คำขลับ (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึง พอใจของข้าราชการครูต่อการบริหารโรงเรียนประเภทที่หนึ่งและโรงเรียนประเภทที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่มีอายุราชการแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาด้านบริหารบุคคลและด้านบริหารทั่วไปแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความพึงพอใจ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีมีความ ชำนาญในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปีจึงทำให้มีความพึงพอใจมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ การทำงานน้อยกว่า 10 ปีส่วนด้านบริหารวิชาการและด้านบริหารการเงินไม่พบความแตกต่าง

4. ผลจากการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ พุ่ม ภัคดี (2548 : บทคัดย่อ) เรื่องความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความพึง พอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะสถานศึกษาทุกแห่งใช้การบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ สามารถบริหารงาน 4 ฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดทั้งคณาจารย์ในสาขาการบริหารการศึกษาทุก ท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ และคำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการจัดทำงานประสบความสำเร็จในการทำวิจัยในครั้งนี้อย่าง ไกล่ล้นตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บข้อมูลการวิจัย ขอขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้ให้กำเนิด อบรมสั่งสอนตลอดจนเอื้อเฟื้อเกื้อหนุนในด้านต่างๆจนสำเร็จการศึกษาผู้มีพระคุณทุกท่านและเพื่อนๆที่ได้ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีจนทำให้งานวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าทั้งหลายทั้งมวลที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้มีพระคุณทั้งหมดทั้งมวลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตลอดจนผู้ที่จะนำสารนิพนธ์เล่มนี้ไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ไกรเวช ธรฤทธิ์. (2542). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. [Online]. Available :

<http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=1139> [1 พฤศจิกายน 2559]

จรรยา ชูลาภ. (2544). ผู้บริหารกับกลยุทธ์. Child Centered. [5 กันยายน 2556],

จาก <http://www.moe.go.th/main2/article/article21.html>

ฉวีวรรณ เจริญลาภ. (2547). ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารของนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2543). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

ภาส วุฒิบัว. (2542). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ

ประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. [Online] Available : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=693> [2548, สิงหาคม 1]

พีรภิตต์ ศิริวัฒนกุล. (2548). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มานพ วงษ์สะอาด. (2547). ความพึงพอใจของครูและผู้บริหารของนักเรียนต่อการบริหารโรงเรียนในตำบลวังข่อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สงบ ประเสริฐพันธุ์. (2543). ร่วมกันสร้างสรรค์คุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สุวีริยะ.

ศิริพงษ์ พุ่มภักดี. (2546). ความพึงพอใจของข้าราชการครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สงัด กระจำง. (2549). ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สงัด กระจำง. (2549). ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Maslow, A. H. (1954). Motivation and Personality. New York : Harper and Brother.

Morphet, E. L. (1976). Satisfaction in the white collar job. Detroit, MI : University of Michigan Press.

Krejcie, R.V. and D.W.Morgan . (1970). Determining Sample Size for Research Activities Educational Psychological Measurement. 30 (3).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

Participation in Education Management of Parents in Kaeng Khro Schools District under the
Jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2

จุฑารัตน์ มั่นคง¹
Jutharat Muntkong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยจำแนกตามเพศและอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมทั้ง 4 ด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study participation in education management of parents in Kaeng Khro schools district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2. 2) compare participation in education management of parents in Kaeng Khro schools district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as classified by gender and age. The 154 samples were parents of students in Kaeng Khro schools district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2. The tools used in this research were 5 rating scales questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One -Way ANOVA.

The research results revealed that participation in education management of parents in Kaeng Khro schools district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 as a whole were at much level. When considered each aspect from the highest to lowest found that general administration

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

aspect, personnel administration aspect, budget administration aspect and academic administration aspect respectively. From the hypothesis test found that different gender of parents had different participation with were significantly different at the .05 level and different age of parents had different in education management of parents in Kaeng Khro schools district under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2 with were significantly different at the .05 level

Keywords : participation in education management , parents

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา โดยมี "คน" เป็นศูนย์กลาง โดยอาศัยการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคนรอบด้านและอย่างสมดุล ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และมีคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข"

การจัดการศึกษาในอดีต พ่อแม่ ผู้ปกครอง นับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ได้ถ่ายทอดความรู้ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เมื่อสังคมเปลี่ยนไปความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นในสังคมอย่างมาก ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถถ่ายทอดความรู้วิทยาการใหม่ๆแก่บุตรหลานได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องให้การถ่ายทอดปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่เยาวชน ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่พ่อแม่ ผู้ปกครองก็ยังคงเป็นผู้ดูแลให้ความรักความอบอุ่นและเป็นต้นแบบที่สำคัญในการหลอมรวมความรู้สึนึกคิด พฤติกรรมปลูกฝังค่านิยม และคุณค่าของการมีชีวิตที่ดีงาม (กระทรวงศึกษาธิการ 2541:1-6) ซึ่งบุคคลที่ถือว่าเป็นครูคนแรกในการพัฒนาบุตรหลานคือพ่อแม่ตนเอง ฉะนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรเป็นการประสานความร่วมมือทั้งจากทางโรงเรียน บ้าน และชุมชนนั้น ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ฯลฯ ต้องทำหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา และต้องมีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชนอย่างเต็มศักยภาพ (ประเวศ วะสี 2544 : 6)

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็นการสร้างสรรค์คุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน ในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่ส่งเสริมการจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีคุณค่าต่อเด็กและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน การให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมนั้นมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูและโรงเรียน จะเลือกใช้ตามความเหมาะสม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2544 : 36)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการศึกษา ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาของสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งให้ระดับทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันสังคมอื่นกำหนดให้องค์กรชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดให้ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรมหาชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป นอกจากนี้ยังให้โรงเรียน ชุมชน มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนาผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2553 : 16) ดังนั้น การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาจัดได้ทั้งสามรูปแบบ และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา ให้มีการศึกษาภาคบังคับแก่ปี นับจากอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด จนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก หรือเมื่อสอบได้ชั้นปีที่ห้าของการศึกษาภาคบังคับ (วิจิตร ศรีสอน, 2553 : 6)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 154 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน จำนวน 40 ข้อ จำแนก ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2. ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

3. สร้างแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามของ ภาคภูมิ โภชนกุล (2541: 69) มาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการแล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแต่ละข้อคำถาม (Content validity)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) .94
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือและอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ
2. ขออนุญาตนำส่งแบบสอบถามจากผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ถึงผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อแจกแบบสอบถาม
3. แจกแบบสอบถาม 154 ฉบับ ให้กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 และเก็บคืนด้วยตนเอง ได้รับคืนจำนวน 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก่งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน (N)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	73	47.40
- หญิง	81	52.60
รวม	154	100.00
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	18	11.69
- 31-40 ปี	69	44.81
- 41-50 ปี	53	34.42
- 51-60 ปี	10	6.49
- 60 ปีขึ้นไป	4	2.59
รวม	154	100.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 154 คน พบว่าเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.60 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.40 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.81 รองลงมาอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.42

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมในทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.50	.41	มาก	4
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.57	.48	มาก	3
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.65	.33	มาก	2
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.70	.43	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.60	.33	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารทั่วไป มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ด้านการบริหารวิชาการ

ด้านการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.05	.72	ปานกลาง	10
2. ร่วมพิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.54	.72	มาก	4
3. ร่วมประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามสภาพจริง	3.81	.40	มาก	2
4. สนับสนุนและจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน	3.35	.54	ปานกลาง	7
5. ร่วมเสนอกิจกรรมวิชาการในโรงเรียน	4.08	.55	มาก	1
6. ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนกับครูผู้สอน	3.42	.66	ปานกลาง	6
7. ให้และรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียน	3.71	.69	มาก	3
8. สนับสนุนและจัดหาหนังสือไว้ที่ห้องสมุด	3.18	.66	ปานกลาง	9
9. ร่วมสนับสนุนให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.52	.62	มาก	5
10. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาของชุมชนในเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	3.34	.69	ปานกลาง	8
รวมเฉลี่ย	3.50	.41	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การร่วมเสนอกิจกรรมวิชาการในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือ การร่วมประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.81$) และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนด้านการบริหารงบประมาณ

ด้านการบริหารงบประมาณ	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1. ร่วมเสนอแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน	3.55	.84	มาก	4
2. ร่วมจัดทำระเบียบการใช้งบประมาณจากผู้ปกครองได้จัดทำมา	3.68	.78	มาก	3
3. ร่วมจัดหาและสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.77	.71	มาก	2
4. ร่วมสนับสนุนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน	3.81	.78	มาก	1
5. ร่วมสนับสนุนช่วยเหลือทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน	3.42	.71	ปานกลาง	9
6. ร่วมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในการประชุมสัมมนาหรืออบรม	3.51	.67	มาก	7
7. ร่วมดูแลรักษาอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.53	.96	มาก	6
8. ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน	3.55	1.0	มาก	4
9. มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ	3.39	.71	ปานกลาง	10
10. ร่วมจัดทำงบประมาณในการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	3.47	.73	ปานกลาง	8
รวมเฉลี่ย	3.57	.48	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านบริหารงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ร่วมสนับสนุนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือการร่วมจัดหาและสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล

ด้านการบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1. ร่วมเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	2.99	1.01	ปานกลาง	10
2. ร่วมเสนอแนวทางในการเสนอการสรรหาบุคลากรของโรงเรียน	3.94	.62	มาก	2
3. ร่วมประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคลากรในโรงเรียน	3.73	.72	มาก	5
4. ร่วมวางกฎระเบียบข้อปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน	4.13	.49	มาก	1
5. ร่วมสนับสนุนส่งเสริมในการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน	3.55	.71	มาก	8
6. ร่วมพิจารณาความประพฤติของครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆในโรงเรียน	3.63	.70	มาก	6
7. ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	3.59	.77	มาก	7
8. ร่วมวางแผนในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน	3.76	.72	มาก	4
9. ร่วมส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมอบรม ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ	3.35	.99	ปานกลาง	9
10. ร่วมสนับสนุนด้านการบริการสุขภาพให้แก่บุคลากรในโรงเรียน เช่น การตรวจสุขภาพ	3.87	.80	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.65	.33	มาก	

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การร่วมวางกฎระเบียบข้อปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือการร่วมเสนอแนวทางในการเสนอการสรรหาบุคลากรของโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และการร่วมเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ด้านการบริหารทั่วไป

ด้านการบริหารทั่วไป	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	ลำดับ
1. ร่วมวางแผนในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน	3.78	.79	มาก	3
2. เสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการของโรงเรียน	3.60	.71	มาก	8
3. ร่วมจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.70	.68	มาก	5
4. ร่วมดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน	3.87	.71	มาก	2
5. ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์	3.48	.93	ปานกลาง	10
6. ร่วมจัดหาหนังสือหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ห้องสมุด	3.55	.96	มาก	9
7. ร่วมดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน	3.71	1.00	มาก	4
8. มีส่วนร่วมในการนำนักเรียนไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	3.97	.65	มาก	1
9. ร่วมบำรุงรักษาอาคารเรียน เช่น การตรวจสอบสภาพ ความมั่นคงปลอดภัยของอาคารเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.62	.66	มาก	7
10. ร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	3.64	.92	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.69	.43	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน ในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการนำนักเรียนไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา คือ การร่วมดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และการร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 ข้อ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig. (2 tailed)
ชาย	73	3.66	.32	2.20*	.015
หญิง	81	3.55	.33		

* P < .05

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ต่ำกว่า 30 ปี	18	3.77	.45	2.581	.040
30 - 40 ปี	68	3.55	.28		
41 - 45 ปี	53	3.64	.35		
51 - 60 ปี	10	3.45	.18		
60 ปีขึ้นไป	5	3.67	.31		
รวม	154	3.60	.33		

* P < .05

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมจำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้า สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การร่วมเสนอกิจกรรมวิชาการในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การร่วมประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามสภาพจริง และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านบริหารงบประมาณโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ร่วมสนับสนุนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือการร่วมจัดหาและสนับสนุนงบประมาณเพื่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สนับสนุนการจัดการศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคลโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การร่วมวางกฎระเบียบข้อปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือการร่วมเสนอแนวทางในการเสนอการสรรหาบุคลากรของโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และการร่วมเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการบริหารทั่วไปโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการนำนักเรียนไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การร่วมดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และการร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวม จำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ผู้ปกครองร่วมเสนอกิจกรรมวิชาการของโรงเรียน รองลงมาคือร่วมประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามสภาพจริง และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองได้ให้ความสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด สามารถสังเกตพฤติกรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และพัฒนาการด้านต่างๆของนักเรียนเพื่อนำมาประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงและยังส่งผลให้เกิดการสนับสนุนในด้านการจัดหาหนังสือซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544:48 – 53) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรมีการเผยแพร่วิธีการเรียนการสอน ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การวัดผล การประเมินผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย พ่อแม่ ผู้ปกครองควรมีการพบปะครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกระหว่างอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้ผลการเรียนของลูกดีขึ้น

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือการร่วมหาและสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นว่าหากโรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และคุณภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของสุพิชญา ชีระกุล (2556 : 9) ได้กล่าวว่า การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การบริหารการเงินและบัญชีของโรงเรียน การบริหารรายได้จากรายรับค่าธรรมเนียมการเรียน และการบริหารค่าใช้จ่าย เพื่อให้โรงเรียนได้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ คือนักเรียนที่มีคุณภาพเป็นไปตามข้อตกลงให้บริการ และเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ การร่วมวางแผนระเบียบข้อปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน รองลงมาคือการร่วมเสนอแนวทางในการเสนอการสรรหาบุคลากรของโรงเรียน และการร่วมเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองได้ตระหนักในความสำเร็จของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งนับได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดบทบาทในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของสุเมธ เดียววิศเรศ (2559 : 5) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยมีขอบข่ายของการบริหาร ตั้งแต่การวางแผน การสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง การพัฒนา บำรุงขวัญและการให้พินิจจากงาน เป้าหมายที่สำคัญของการบริหารบุคคล คือ การได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับความต้องการของหน่วยงาน และทำให้เขามีความพอใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจึงจะสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการบริหารทั่วไป ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการนำนักเรียนไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน รองลงมาคือการร่วมบำรุงรักษาเครื่องมือ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน และการร่วมสนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองได้ตระหนักในความสำเร็จของการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิชชุดา งามปลอด (2558) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดให้เน้นการเตรียมความพร้อม โดยในด้านการจัดสภาพแวดล้อม คาดหวังให้โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเครื่องเล่นสนามที่เหมาะสม ในด้านการอำนวยความสะดวกและบริการอื่นๆ ซึ่งโรงเรียนควรเร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความพร้อมและความปลอดภัยในการที่ผู้ปกครองจะเชื่อมั่นกับทางโรงเรียน ในการจะนำพาและส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนกับโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ได้แนวทางในการดำเนินงานซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อ

1. ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารและครูควรแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียน การสอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นโดยการส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การให้ปราชญ์หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และเป็นการรักษาภูมิปัญญาไว้ไม่ให้สูญหายไป

2. ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เช่น วางแผนในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในด้านอาคารและสถานที่ เช่น โรงอาหาร สนามเด็กเล่น ห้องสมุด ห้องศูนย์วิทยากร ห้องคอมพิวเตอร์ การบริจาค สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อให้บุตรหลานของผู้ปกครองได้รับการพัฒนาศักยภาพในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยอย่างทั่วถึง

3. ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาการบำรุงขวัญ การเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน โดยอาจใช้โอกาสในการประชุมผู้ปกครองเครือข่ายในการร่วมแสดงความคิดเห็น ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อเป็นไปในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูกับผู้ปกครองได้มีปฏิสัมพันธ์กันให้มากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. ผู้ปกครองนักเรียนควรมีส่วนร่วมสนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ เช่น ร่วมกับชุมชนการพัฒนาบ่อเลี้ยงปลา สวนเกษตร บริจาคหนังสือ คอมพิวเตอร์ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงความต้องการ ของผู้ปกครองต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2. ศึกษาปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

3. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอแก้งคร้อ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เช่น ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจะได้ทราบข้อมูล หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544). "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน". วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5, (1), 36.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: พิชเนตพรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.

วิจิตร ศรีสอาน . (2543). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

สุพิชญา อีระกุล . (2536). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

สุเมธ เดียววิศเรศ . (2529). การปฏิรูปการศึกษาการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์วิชาการ – มุลนิธิสวดศรี สฤษดีวงศ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมืองเมืองพล จังหวัดขอนแก่น

Teachers' Opinions towards Internal Supervision Process in Educational Institutions under
Waeng Subdistrict Municipality and Mueang Phol Subdistrict Municipality Khon Kaen Province

อติตตยา เชิดพานิชย์¹
Atittaya Cherdpanich

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมืองเมืองพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .9789 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 46.24 ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 77.45 และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 51.15
- 2) ครูมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากในทุกด้าน โดยมีความเห็นด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอันดับ 1 รองลงมาเป็นด้านการปฏิบัติตามแผนนิเทศภายใน การปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาและการตรวจสอบและประเมิน การนิเทศภายใน
- 3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าครูที่อายุต่างกันและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของครู, กระบวนการนิเทศภายใน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research to study and compare teachers' opinions in basic education schools, the internal supervision process of educational institutions. A survey research from a sample of school teachers. The instruments used in data collection were questionnaires with reliability equal to .9789. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA and Scheffe method.

The result of the research found that

1) Teachers in basic education institutions under the Waeng Noi Subdistrict Municipality and under the Mueang Phon Municipality, Khon Kaen Province Age between 41 - 50 years, 46.24 percent, the highest education level, bachelor degree or equivalent 77.45 percent and work experience more than 15 years 51.15 percent.

2) Teachers have opinions towards supervision process in basic education schools in overall, at a high level When considering each aspect, it was found that There was a high level of opinions in all areas. With an opinion on internal supervision planning number 1, followed by internal supervision plan Improvement of internal supervision in educational institutions and examination and evaluation Internal supervision.

3) Hypothesis testing results found that teachers of different ages and teachers with different work experiences. There was no significant difference in opinions towards internal supervision process at the .05 level, while the teachers with the highest educational level had no different opinions towards internal supervision process.

Keyword : Teachers' Opinions, Internal Supervision

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการ โดยบัญญัติว่า การจัดการศึกษาเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ ยังกำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ มาตรา 23 และมาตรา 24 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหา ให้สอดคล้องความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5-11) ดังนั้น ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การปฏิรูปการศึกษา โดยเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุผลต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบองค์ประกอบต่างๆ ในการจัดการศึกษา ทั้งด้านปัจจัยและกระบวนการทำงาน ด้านปัจจัย อาทิ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ และงบประมาณ เป็นต้น ส่วนด้านกระบวนการบริหารจัดการ หากผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ย่อมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ต่อสถานศึกษา และยังคงต่อผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ ผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการอย่างน้อย 3 กระบวนการในการบริหารงานในสถานศึกษา คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียน การสอน และกระบวนการนิเทศทางการศึกษา กระบวนการทั้งสามจะต้องประสานสัมพันธ์ สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530, หน้า 1)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กระบวนการนิเทศการศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา ครู และ ผู้เกี่ยวข้องให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษาโดย การให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ จึงเป็นการวางแผนปฏิบัติงานที่มีขั้นตอนต่อเนื่องตั้งแต่ ต้น จนถึงลำดับสุดท้าย เพราะการนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง ดังเป็นที่ ยอมรับในปัจจุบันว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงเกี่ยวกับการสอนทั้งหมด ดังนั้นไม่ว่าจะ พิจารณาในแง่มุมใดก็ตาม ผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหาร การนิเทศจึงมีความสำคัญ ที่ผู้บริหารไม่ อาจหลีกเลี่ยงได้และจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ชาลี ผนังศรี, 2542, หน้า 52-53) การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย ที่

จะสนับสนุนระบบการบริหารการศึกษา ในการที่ต้องการให้ครูอาจารย์ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนให้มี คุณภาพและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาครูอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ โดยการนิเทศ การศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การนิเทศภายนอกสถานศึกษา ได้แก่การนิเทศที่ได้รับการนิเทศโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษาระดับต่างๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียน หรือสำนักงานประเมินเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ส่วนที่ 2 คือการ นิเทศภายในสถานศึกษา เป็นวิธีการ ที่สำคัญในการพัฒนางานวิชาการของครู ได้เป็นอย่างดี เป็นการนิเทศที่เกิดจากการดำเนินการของ บุคคลากรภายในสถานศึกษา ผู้นิเทศประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูชำนาญการ หรือครูร่วม นิเทศ ครูแกนนำในสถานศึกษา ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและร่วมใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546, หน้า 12-61)

สถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของการนิเทศและจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนโดยมุ่งเน้นให้การนิเทศเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ เตรียมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข สามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง และประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุดทางการเรียนตามความถนัดและความสนใจ สถานศึกษาจึงได้กำหนดให้มีงานนิเทศภายในเป็น ภารกิจหนึ่งของโรงเรียน จัดให้มีแผนงานโครงการนิเทศอย่างชัดเจน มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการ โดยนำแนวคิดของ เดมมิง (Deming, W. E. reference) หรือเรียกว่าวงจรคุณภาพ (PDCA) มาประยุกต์ใช้ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การ วางแผนนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นที่ 3 การตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียน ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนให้เหมาะสม มีการปฏิบัติตามกระบวนการดังกล่าวอย่างจริงจัง ตลอดจน มีการใช้การนิเทศหลายรูปแบบ ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และอาศัยหลักการทำงานประชาธิปไตย เพื่อสร้าง ความสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะ และในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมครูให้ได้ใช้ความคิดริเริ่มในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน

แต่อย่างไรก็ตามสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาในทางปฏิบัติสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับพิชิต ถนัดคำ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน พบว่า สถานศึกษาโดยรวมยังมีปัญหาอยู่ในระดับ มาก จากการศึกษาของ วรวรรณ ทองเหมือน (2545, หน้า 172) พบว่าส่วนสำคัญที่ทำให้การนิเทศมีปัญหา นั้น คือ ขาดปัจจัยสนับสนุน การดำเนินงาน ขาดงบประมาณมาพัฒนาเครื่องมือ บุคลากรขาดการอบรมและฝึกทักษะ การจัดกิจกรรมการนิเทศไม่จริงจัง และไม่ ต่อเนื่อง จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่า การนิเทศงานวิชาการมีปัญหาหลายประการ สมควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวสังกัดเทศบาลตำบลแวงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินนโยบาย โดยให้สถานศึกษาจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา พร้อมกับรายงานผลเป็นระยะเกี่ยวกับการนิเทศ นอกจากนั้นยัง ได้อบรมเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ให้แก่บุคลากรในสังกัดด้วย ซึ่งจากการดำเนินงานดังกล่าวเพื่อที่จะเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาทั้งด้าน ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครู ที่อยู่ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลแวงน้อยและ สังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและได้รับการนิเทศโดยตรง ที่ได้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อ นำมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อนำความคิดเห็นดังกล่าวเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการนิเทศและเพื่อให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ต่อกระบวนการนิเทศภายใน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ต่อกระบวนการนิเทศภายใน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและประสบการณ์ในการทำงาน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากทฤษฎี และแนวคิดนักวิชาการและนักวิจัย แฮริส (Haris, 1975, pp. 14-15 ; อ้างถึงใน กิติมา ปรีดีดีล, 2532 : 77) ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน การปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน การตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนให้เหมาะสม และงานวิจัยของ จำนวนค์ ดวงรัตน์ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษา กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดการประถมศึกษาอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่มุ่งศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,517 คน จากสถานศึกษาทั้งหมด 180 แห่ง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเปรียบเทียบสัดส่วนประชากรกับตาราง Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 346 คน และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำโดย การแบ่งชั้น แล้วสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบแนวคิดกระบวนการนิเทศโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามมาลงบันทึกหัด
3. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ (Percentage)
4. วิเคราะห์สภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. วิเคราะห์ เปรียบเทียบระดับการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในของครูผู้สอนตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe'

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ต่อการนิเทศภายใน ในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและ รายด้าน

ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	ค่าสถิติ		ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.17	0.78	มาก	1
2. การปฏิบัติตามแผนนิเทศภายใน	4.07	0.81	มาก	2
3. การตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศภายใน สถานศึกษา	3.29	0.84	มาก	4
4. การปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.06	0.73	มาก	3
รวม	4.05	0.79	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่อการนิเทศภายใน โรงเรียน สังกัดเทศบาลตำบลแวงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (= 4.05, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูมีการปฏิบัติกรนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากสูงไปต่ำคือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา (= 4.17, S.D. = 0.78) การปฏิบัติตามแผนนิเทศภายใน (= 4.07, S.D. = 0.81) การปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษา (=4.06, S.D. = 0.73) และการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา (= 3.29, S.D. = 0.84)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาพรวม ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นมากต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา การปฏิบัติตามแผนนิเทศภายใน การปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาและการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษา ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ด้านการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ มีการจัดทำปฏิทินกำกับงานนิเทศภายใน มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการนิเทศภายใน กำหนดรูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติตามโครงการไว้อย่างชัดเจนและมีการกำหนดคณะทำงาน คุณสมบัติความสามารถของคณะกรรมการการนิเทศภายในสถานศึกษา และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ ส่วนรายการมีการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายในและจัดทำแบบประเมิน การใช้สื่อ เครื่องมือและวิธีการนิเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลตำบลแวงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาทางวิชาการ เช่น หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยในชั้นเรียน มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การดำเนินการให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจวัตถุประสงค์และตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน และมีการบันทึกการนิเทศภายใน ทุกครั้ง ส่วนการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูดำเนินการนิเทศภายในกันเองอยู่อันดับท้าย สุด

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการตรวจสอบและ ประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน สังกัด เทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศภายใน สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกเรียง จากมากไปหาน้อยได้แก่ จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในระหว่างการดำเนินการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบเป็นระยะๆ เพื่อการ ปรับปรุงการนิเทศ มีการนำผลการประเมินการนิเทศภายในสภาพแวดล้อมและผลกระทบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ โดยการเสนอแนะในการกำจัดจุดด้อยและเสริมจุดเด่น ของท่านจากการนิเทศภายใน และมีการวิเคราะห์และสรุปผลการนิเทศ ภายในตามกิจกรรมที่กำหนดตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การวัดตัวชี้วัดในแผนปฏิบัติการ ส่วนการประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ ภายในมีคะแนนเป็นลำดับสุดท้าย

1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการปรับปรุงการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อย และสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น ด้านการปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ จัดให้มี ระบบการปรับปรุงแก้ไขดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา มีการนำผลการประเมินนิเทศภายในสถานศึกษาเข้าที่ประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป และมีการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาขั้นตอนที่เป็นปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ส่วนการปรับปรุงแก้ไขข้อบก พร่องในแต่ละ ขั้นตอน ที่เป็นปัญหา ตามลำดับความสำคัญ เพื่อการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษามีคะแนน เป็นลำดับสุดท้าย

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน

2.2 ครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัด ขอนแก่น ระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

2.3 ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ ภายในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายใน สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายใน ด้านการตรวจสอบและ การประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านการปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของครูต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและ สังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากในทุกด้าน โดยมีความเห็นด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอันดับ 1 รองลงมาเป็นการ ปฏิบัติตามแผนนิเทศภายใน การปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาและการตรวจสอบและประเมินการนิเทศภายใน ซึ่งจะเห็นได้ ว่าครูได้ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในทั้งเนื่องจากทาง สังกัดเทศบาลตำบลเวียงน้อยและสังกัดเทศบาลเมือง เมืองพล จังหวัด ขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศภายใน โดยการสร้างความตระหนักให้สถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษาได้เห็นความสำคัญและเป้าหมายที่ชัดเจนของการนิเทศภายใน นอกจากนั้นยังได้มีการจัดทำปฏิทินกำกับงานนิเทศภายใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ตั้งเป้าหมายของการนิเทศภายใน โดยกำหนดรูปแบบวิธีการและแนวทางในการปฏิบัติตาม โครงการไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับสันต์ ธรรมบำรุงและคณะ (2539, หน้า 15) ได้กล่าวถึงการนิเทศว่า เมื่อทุกคนรู้จุดมุ่งหมายและแนวทางในการปฏิบัติงาน สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานต่อเนื่องเป็นการประหยัดเวลาและแรงงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถมองเห็นอุปสรรคและลู่ทางที่จะขจัดอุปสรรคต่างๆ ทำให้ได้ศึกษาหลักการและวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินงาน มีการเตรียมพร้อมและสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย ทำให้เกิดการประสานงานและการร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากนั้นผู้บริหารจะต้องใช้หลักปฏิบัติที่ถูกต้องสำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยใช้การนิเทศภายใน โดยได้สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมประชุมสัมมนาทางวิชาการต่างๆ เพื่อให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ต่างๆ ของการนิเทศและตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน ผู้บริหารในสถานศึกษาได้จัดประชุมการปฏิบัติตามโครงการนิเทศ มีการแบ่งงานแน่นอนมีแผนสำรองเมื่อเจอ กับอุปสรรค ซึ่งสมานจิต พงษ์สนาม (2552, หน้า 41) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นการกำหนดกระบวนการกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติการนิเทศไว้ภายในโรงเรียนล่วงหน้าโดยอาศัยการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ของผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน รายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อนำมากำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งต้องทำให้รูปของโครงการนิเทศภายในทั้งหมดนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระเบียบ มีขั้นตอนและแนวปฏิบัติชัดเจนโดยอาศัยโครงการเป็นจุดสำคัญ นอกจากนั้นครูยังมีความคิดเห็นควรจะต้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาเนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจจะมีนโยบายของโรงเรียนหรือนโยบายทางการศึกษาและความต้องการของบุคลากรไม่เหมือนกัน ซึ่งสังัด อุทรานันท์ (2540, หน้า 87-88) กล่าวว่า หลังจาก การประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างใดที่ทำให้การดำเนินไม่ได้ผลก็สมควรต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งๆใหม่อีกครั้งหนึ่งและการปรับปรุงแก้ไขจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและต้องรีบดำเนินการทันทีเมื่อได้ทราบผลของการประเมินระหว่างการทำงานแล้ว

2. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในไม่แตกต่างกันในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในไม่แตกต่างกันในภาพรวม เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแตกต่างกันในทุกด้าน การที่ผลวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ประสบการณ์เป็นตัวชี้ให้เห็นสภาพของการดำเนินงานนิเทศ เพราะครูที่ประสบการณ์มากจะมีความเห็นแตกต่างครูที่ประสบการณ์น้อย เนื่องจากครูที่ประสบการณ์มากมองเห็นว่าการนิเทศภายในยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วนตามกระบวนการหรือไม่ประสบผลสำเร็จ จากการสัมภาษณ์มานานทำให้มองเห็นข้อบกพร่องและข้อที่ควรปรับปรุงของการนิเทศตลอดมา สอดคล้องกับรุ่งนภา บุญกลาง (2550, บทคัดย่อ) กล่าวถึงปัญหาการนิเทศว่า การนิเทศไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สาเหตุเนื่องมาจากขาดบุคลากร ผู้นิเทศขาดทักษะและขาดการยอมรับ มีงบประมาณจำกัดและขั้นสุดท้าย คือขั้นการประเมินและรายงานผล มีปัญหาครูอาจารย์มีงานมาก ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะการสร้างเครื่องมือประเมินผล การวิเคราะห์และทำรายงานไม่ครบขั้นตอน อุปกรณ์ มีการนำผลการประเมินมาใช้น้อย โดยเฉพาะในด้านการวางแผนและการนำแผนการนิเทศภายในมาปฏิบัติ ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมาก ซึ่งเหตุผลดังกล่าวอาจจะเป็นเนื่องจากการวางแผนและการนำแผนมาปฏิบัติกันยังไม่สอดคล้องกับหลักการ ครูยังขาดความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ โดยเห็นว่า ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ การมีส่วนร่วมของครูในการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนและนำแผนการนิเทศภายในมาปฏิบัติใช้จริงในการดำเนินการนิเทศ ทั้งนี้จากงานวิจัยของวิริยยุทธ สุชาวรรณ (2556, หน้า 97) พบว่า ครูผู้สอนไม่มีส่วนในการนิเทศเป็นเพียงผู้รับการนิเทศ จึงทำให้การนิเทศเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน จึงไม่สามารถที่จะช่วยเป็นเครื่องมือให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคน พัฒนางานได้ จึงทำให้เป็นการนิเทศที่สูญเปล่าสิ้นเปลืองทรัพยากรเวลาและบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษานั้น พบว่า ยังมีการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายใน การจัดทำแบบประเมินการใช้สื่อ เครื่องมือและวิธีการนิเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการ การสำรวจและประเมินความต้องการของครูในการนิเทศและการให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติการนิเทศยังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยอยู่ ซึ่งทางสถานศึกษาควรสำรวจความต้องการในการนิเทศ รวมทั้งให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกเครื่องมือในการประเมินและการวางแผนในการนิเทศ

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษานั้น ส่วนใหญ่การสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูดำเนินการนิเทศภายในตนเองและการบริการเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น การศึกษาดูงานภายนอกและภายในสถานศึกษา ยังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่น้อยอยู่ สถานศึกษาควรที่จะส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาและสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาให้มากขึ้น

1.3 สถานศึกษายังขาดการประเมินหรือตรวจสอบความพึงพอใจของผู้ที่ถูกประเมินหรือรับการนิเทศ ซึ่งการนิเทศที่ไม่ได้ให้ผู้เข้ารับนิเทศได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจากข้อที่ 5

1.4 อาจทำให้เกิดทัศนคติไม่ดีต่อการนิเทศภายใน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับการนิเทศเกิดการต่อต้าน และจะทำให้ผลการนิเทศไม่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่จัดขึ้น นอกจากนี้การนำผลการนิเทศมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการยังมีการปฏิบัติน้อยเช่นกัน

1.5 สถานศึกษายังมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในแต่ละขั้นตอนที่เป็นปัญหาตามลำดับความสำคัญ เพื่อดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาและการประชุมสัมมนาเพื่อศึกษาหาขั้นตอนที่เป็นปัญหาและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ยังมีการปฏิบัติน้อย ทางสถานศึกษาควรจัดให้มีการทบทวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อจะได้นำผลหรือปัญหาต่างๆ ในการนิเทศมาปรับปรุงให้การนิเทศภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเพิ่มการสัมภาษณ์และการใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารในการนำการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้

2.3 มีการวิจัยการติดตามการนิเทศเป็นระยะๆ และปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์

เอกสารอ้างอิง

กิตติมา ปรีดีดีลก. (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : อักษรภาพพัฒนา.

นิพนธ์ ไทยพานิช. (2540). การนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศแบบคลินิค. เอกสารชุดอบรมภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครู ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2543). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริการพิมพ์.

กิตติ ปาประโคน. (2548). การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เกษม น้อยสำลี. (2548). การศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- นิกร เพ็ญเวียง. (2548). การนิเทศภายในกับการประสิทธิผลการเรียนการสอนในโรงเรียนสารพัดพัฒนาหลักสูตร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิคม นิธิปรีชา. (2543). การนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิเวศน์ คิตยาว. (2538). ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถม ศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นกุล จำปาขาว. (2531). ความต้องการด้านวิชาการของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสาน โจรจนคุณธรรม. (2540). กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมชนบ้านศรีฐาน สำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- พิชญาภรณ์ อิงคามระธร. (2532). ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความพึงพอใจในงานของหัวหน้าภาควิชาในสถานศึกษาพยาบาลที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารภาควิชา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชิต ถนัดคำ. (2543). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการ นิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- รัตนา พงษ์พันธ์งาม. (2538). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุ่งนภา บุญกลาง. (2540). การศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านบึง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดา กลัดสมบุญ. (2541). ความพึงพอใจของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษต่อการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรวรรณ ทองเหมือน. (2545). สังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.
- วีไล มูลศาสตร์. (2548). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุรินทร์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมมติในไทย "

การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ เรื่องหลักกรังนกพิราบ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
โพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์

The Development of mathematics process skills of the pigeonhole principle By learning
Management based on Polya Method of mathayomsuksa 5 students.

สุกัญญา มิ่งเมือง¹ วีรพงษ์ สุทาวัน² และจuthamas สุขเป็ง³

Sukanya Mingmueang, Veeraphong Sutawan and Juthamas Sukpeng

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการ
กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อ
วิชาคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มี
ความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน โรงเรียนฝางชนูป
ถัมภ์ ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักกรังนกพิราบ 2) แบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักกรังนกพิราบ 3) แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา สูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียน มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา
เรื่องหลักกรังนกพิราบ โดยรวมอยู่ระดับมาก $\bar{X} = 3.90$ และ $S.D.=0.91$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสอนเข้าใจและ
ตั้งใจสอนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.75$ และ $S.D.=0.61$) รองลงมา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.33$
และ $S.D.=0.82$) และครูเอาใจใส่เด็กนักเรียน ($\bar{X} = 4.21$ และ $S.D.=0.83$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโพลยา

Abstract

The purpose of this research were : 1) to compare the learning achievements of mathematics talented of mathayomsuksa 5 students before and after studying by learning management based on polya method 2) to study the student's attitudes after studying by polya method. The samples group consisted of 24 students of mathayomsuksa 5/1 in the first semester of academic year 2019, at Fangchanupathum School, selected by sample random sampling technique. The instruments used were composed of lesson plan, an achievement test and an attitude toward mathematics questionnaire. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation and dependent t-test.

The results were as follows : 1) Student's learning achievement in mathematics for the pigeonhole principle after learning management based on polya method were higher than before the experiment and

¹ เลขานุการรองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหมวดศึกษาศาสตร์ทั่วไป วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น E-Mail : juthamas.suk@gmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

significantly at the level .05 2) Student's learning attitude toward mathematics after teaching by learning management based on polya method at the overall high level.

Keywords : The development of mathematics process skills, Learning management based on polya method

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับที่สูงขึ้น การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1-41)

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์แห่งการคิด มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในทุกด้าน ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 56) นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือที่ปลูกฝังอบรมให้นักเรียนมีคุณสมบัติ นิสัย ทักษะ และความสามารถทางสมองบางประการ เช่น ความเป็นคนช่างสังเกต การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และความสำคัญของคณิตศาสตร์ในแง่วัฒนธรรม เพราะคณิตศาสตร์ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่คนรุ่นก่อนได้คิดสร้างสรรค์ไว้ และถ่ายทอดถึงรุ่นหลัง ทั้งยังมีเรื่องให้ศึกษาค้นคว้าอีกมากมายโดยไม่ต้องคำนึงถึงผลที่จะนำไปใช้ต่อไป (สมชาย ชูชาติ. 2542 : 77 อ้างถึงใน กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์. 2556 : 13)

จากความสำคัญของคณิตศาสตร์ พบว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นกระบวนการแก้ปัญหาถือว่าสำคัญ สำหรับกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ กระบวนการสอนแก้ปัญหตามแนวคิดของโพลยา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่งกระบวนการสอนโดยใช้แนวคิดของโพลยาเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน คือ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจปัญหา นักเรียนต้องทำความเข้าใจโจทย์ขั้นนี้เป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ที่พบว่าโจทย์กำหนดอะไรบ้างและสิ่งที่กำหนดให้มีความสัมพันธ์กันอย่างไรเมื่อเงื่อนไขอะไรบางอย่างจะช่วยหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ ขั้นที่ 2 การวางแผนแก้ปัญหา นักเรียนต้องรู้จักการวางแผนการแก้ปัญหาโดยจะคิดหาวิธีการวางแผนการแก้ปัญหาว่าจะใช้วิธีการหรือหลักการใดมาคิดแก้ปัญหา นั้น ๆ ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน นักเรียนจะต้องดำเนินการคำนวณตามแผนที่วางไว้นั้น ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ เมื่อนักเรียนแก้ปัญหาสำเร็จก็จะตรวจสอบดูว่าผลที่ได้นั้นถูกต้องมีความเป็นไปได้สำหรับโจทย์นั้นหรือไม่ จะเห็นว่าการแก้ปัญหามารูปแบบของโพลยา มีขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนฝึกคิดแก้ปัญหาย่างเป็นขั้นตอน ถ้านักเรียนได้ใช้การแก้ปัญหามารูปแบบของโพลยาน่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น (Polya, 1957 : 87 อ้างถึงใน โสมภิลัย สุวรรณ, 2554 : 16-17)

จากความสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหามารูปแบบของโพลยาที่ต้องการพัฒนา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาจะสามารถพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผางขนูปถัมภ์ ตำบลสนทราย อำเภอผาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้หรือไม่ รวมไปถึงการวัดเจตคติของนักเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์อย่างไรบ้าง ซึ่งประโยชน์จากการศึกษาจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 100 คน โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling)
3. ขอบเขตด้านเวลา
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหา 8 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน (Post-test) 1 ชั่วโมง รวมเป็น 10 ชั่วโมง
4. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เรื่องหลักการเรียงนกพิราบ The Pigeonhole Principle
5. ตัวแปรที่ศึกษา
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่
  - 5.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา
  - 5.2 ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร คือ
    - 5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
    - 5.2.2 เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา มี 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นทำความเข้าใจปัญหา
2. ขั้นวางแผน
3. ขั้นดำเนินการตามแผน
4. ขั้นตรวจสอบ

ตัวแปรตาม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์

เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 100 คน โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 24 คน โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ ตำบลสันทราย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการรังนกพิราบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ทั้งหมด 6 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องและเหมาะสมในการที่จะนำไปใช้จริง พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 4.10 ซึ่งหมายถึงแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักการรังนกพิราบ จำนวน 1 ฉบับ เป็นข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พบว่ามีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.38-0.92 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.92 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 (ตามวิธีคูเดอริชาร์ดสัน KR-20)

3. แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งประเมิน 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.92

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการรังนกพิราบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เรื่องหลักการรังนกพิราบ ข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

2. จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการรังนกพิราบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ทั้งหมด 6 แผน จำนวน 10 ชั่วโมง

3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เรื่องหลักการรังนกพิราบ ข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง และแบบทดสอบเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการนกพิราบ ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Sample)
2. การศึกษาเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ เรื่องหลักการนกพิราบ หลังจาจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการนกพิราบ ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Sample) ดังตาราง 1 ตาราง 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการนกพิราบ ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	24	12.29	5.22	
หลังเรียน	24	28.29	6.61	11.11*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่านักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมี $t = 11.11$

2. การศึกษาเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ เรื่องหลักการนกพิราบ หลังจาจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ดังตาราง 2 ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการนกพิราบ ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์

เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา	4.33	0.82	มาก
2. ครูสอนเข้าใจและตั้งใจสอนเป็นอย่างดี	4.75	0.61	มากที่สุด
3. ครูเอาใจใส่เด็กนักเรียน	4.21	0.83	มาก
4. ครูทำให้การเรียนสนุกสนาน	4.04	0.86	มาก
5. ครูให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหา	3.88	0.80	มาก
6. นักเรียนมีความสุขกับการเรียน โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของโพลยา	3.63	1.10	มาก
7. นักเรียนคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์ช่วยในการประกอบอาชีพ	3.58	0.83	มาก
8. นักเรียนคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้เป็นคนมีเหตุผล	3.67	1.17	มาก
9. นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาช่วยในเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาได้	3.58	0.72	มาก
10. การสอนของครูทำให้นักเรียนตื่นตัวกับการแก้โจทย์ปัญหาใหม่ๆ ที่ท้าทาย	3.92	0.88	มาก
11. นักเรียนไม่ชอบวิธีการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา	3.83	1.09	มาก
12. การสอนของครูทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	3.71	0.75	มาก
13. การสอนของครูทำให้นักเรียนชอบวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น	4.08	0.97	มาก
14. นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่สามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้	3.42	1.21	ปานกลาง
15. ขณะที่ครูสอน นักเรียนตั้งใจฟัง โดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย	3.83	1.01	มาก
รวม	3.90	0.91	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการรังนกพิราบ โดยรวมอยู่ระดับมาก $\bar{X} = 3.90$ และ $S.D.=0.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสอนเข้าใจและตั้งใจสอนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.75$ และ $S.D.=0.61$) รองลงมา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.33$ และ $S.D.=0.82$) และครูเอาใจใส่เด็กนักเรียน ($\bar{X} = 4.21$ และ $S.D.=0.83$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการรังนกพิราบ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ที่ได้เรียงลำดับขั้นในการสอนทั้งหมด 4 ขั้น และการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ นึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ วรณี โสมประยูร (2551 : 13-14) ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการสอนคณิตศาสตร์ว่า การสอนคณิตศาสตร์ควรสอนจากสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์ สอนจากง่ายไปยาก ให้เด็กได้ฝึกหัดซ้ำๆ จนกว่าจะคล่อง และมีการทบทวนอยู่เสมอ ควรให้กำลังใจแก่เด็ก คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัย วรางคณา สำอางค์, พรชัย ทองเจือ และ ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา เรื่องหลักการรังนกพิราบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้เป็นคนมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และนักเรียนคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์ช่วยในการประกอบอาชีพ ตามลำดับ เนื่องจากวิธีการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาที่ผู้วิจัยนำมาจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสุข และมีความพึงพอใจต่อการเรียนในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งตะวัน พานน้อย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโป่งเปือย จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโพลยา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ในเนื้อหาคณิตศาสตร์เรื่องอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงชั้น เพื่อหาข้อสรุปที่แน่นอนยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษากระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับการเรียนในรูปแบบอื่น ๆ ในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การชั่งและการตวง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ที่เน้นทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งตะวัน พานน้อย. (2558). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา เรื่องการประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโป่งเปือย จังหวัดบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วางคณา สำอางค์, พรชัย ทองเจือ และ ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ. (2560, มกราคม – มิถุนายน). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโพลยา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 52.
- วรรณิ โสมประยูร. (2551). การวิจัยและการพัฒนารูปแบบการสอนและสื่อการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย ชูชาติ. (2542, กันยายน). ความสำคัญวิชาคณิตศาสตร์. วารสารบัณฑิตศึกษา, 3(3) : 77.
- โสมภิลัย สุวรรณ. (2554). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลำพูน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Polya, G. (1957). How To Solve It : A New Aspect of Mathematical Method. 2nd ed. New York : Doubleday and Company.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมานไมไทย "

ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
สังกัด สำนักงานการศึกษาเอกชนปัตตานี (โรงเรียนสามารถดีวิทยา อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี)
ADMINISTRATION FACTORS EFFECTING THE EDUCATIONAL QUALITY OF PRIVATE ISLAMIC
SCHOOL IN OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION PATTANI
(Samarddee Withya School, Saiburi district, Pattani province)

นาซีฮะห์ หะยีโต¹
Naseehah Hajido

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์และศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ในขณะเดียวกัน ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ มี 3 ขั้นตอน คือ การรวบรวมข้อมูล การแสดงข้อมูล และการสรุปข้อมูล และการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสามารถดีวิทยา อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี โดยการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ของโรงเรียนสามารถดีวิทยา จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัด สำนักงานเอกชนปัตตานี (กรณีศึกษา โรงเรียนสามารถดีวิทยา อ.สาบบุรี จ.ปัตตานี) ประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้นำที่มีอิทธิพลสูงสุด 2) ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตครู 3) ปัจจัยด้านบรรยากาศ 4) ปัจจัยด้านการสื่อสาร 5) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และ 6) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพล

คำสำคัญ: การบริหาร, คุณภาพ, คุณภาพการศึกษา,โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

ABSTRACT

This research was carried out using qualitative research with case study design of research. Data collection is done with the interview, observation and study of documentation. Meanwhile, the data analyzed by interactive analysis model that are containing three steps; data reduction, data display and conclusion. To examine the validity of data, triangulation of methods and triangulation of source of data. This research objectives are to determine 1) Administration Factors Effecting the Educational Quality of Private Islamic School in Office of Private Education Pataani (Samarddee Withya School, Saiburi district, Pattani province). Collecting among 30 people from administrator, teachers and personnel of Samarddee Withya School.

The result of the research found that, Administration Factors Effecting the Educational Quality of Private Islamic School in Office of the Private Education Pataani (Samarddee Withya School) consist 6 factors; 1) Leadership Behavior Factor. 2) School Atmosphere Factor. 3) Cultural Factors. 4) Quality of Teacher's Life Factor. 5) Communication Factors and 6) Commitment Factors.

Keyword: Administration, Quality, Education quality, Private school

¹ อาจารย์ประจำสาขาอิสลามศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email: naseehahhajido@gmail.com 0807015021

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

INTRODUCTION

Education is widely regarded as a key mechanism for improving the standard of the quality of life and the quality of an education can affect a nation's long-term economic growth (Hanushek, 2010). Porter (2008), a guru in management, has stated that every government in the nation must provide quality education in order to improve and enhance human well-being. People with knowledge are considered a valuable basic endowment, and create a competitive advantage for their countries. Education is considered as an essential mechanism to leverage the quality of life of people in nations. The Thai government has well recognized the importance of quality of education; as a result, the government has poured approximately twenty percent of its annual expenditure, or 460 billion baht in 2013 and 520 billion baht in 2014, into the support of local education. By setting education objectives as follows: enhancing the capacity of all learners, being endowed with basic knowledge and essential skills and attitudes toward life-long learning, learning and developing learners to their highest potentially, the MOE has established several strategies to fulfill these objectives. The MOE has expected five keys competencies to be developed among learners: communication, thinking capability, problem solving capability, capability of applying life skills, and the capacity of technological application.

Unfortunately, the quality of Thai education has not achieved the set objectives yet; it has totally failed to provide quality education. Likewise, according to the International Institute for Management Development (IMD), Thai education quality is ranked forty-seventh out of fifty-eight nations being considered.

In ASEAN, Thai education quality lags behind Vietnam in basic education, while Malaysia's education quality has improved constantly. Only Cambodia and The Philippines were behind Thailand's quality of education in 2013. Regretfully, the 2014 World Economic Forum (WEF) just reported that the Thai education quality system was rated a score of 3.4 out of 7, behind the Laos PRD position of 20. On the other hand, newspapers have stated that Thai students have won many medals at the International Mathematics and Science Olympiad every year. What are the factors that make these awarded students so distinguish from other Thai students in the overall nation? Many studies and much research UNESCO,2000; Norad, 2011; Education For All (EFA): Global Monitoring Report, 2005 have found that curricula, leadership style, teacher quality, school facilities, and student quality are significant factors in managing and enhancing Schools performance effectively. By the same token, a study was conducted to evaluate world-class standard schools in Thailand, and this obviously demonstrated that the similar three critical dominant factors—leadership, teacher, and the school facilities and environment—have significant relevance for education quality. In short, unquestionably, revamping Thai education quality is essential.

The structure, delivery and content of the education system have long been contested issues in the south. The current system is a product of educational reform motivated in part by the government's need to ensure that traditional Muslim educational institutions provide sufficient awareness of the Thai nationality and secular education. It is also a result of accommodation to the cultural needs of the Malay Muslim population in the far south, therefore making the nature of education very different than in other parts of Thailand (Narongraksakhet, 2006). The conflict that persists in the system and its impacts will be explored in detail in the next section.

Although, the private school popularity in south Thailand because of Social context and the culture is a major characteristic of the region. Ninawaly Panakasengmengkaj (2008) When consider about educational

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

quality of private school all about section 15(1) and section 15(2). Almost they have to adjustment and Still having trouble with an overview of the various aspects as follow below Rachpaj Yala University (2005).

Administrative schools' problem

1. Lack the organization in administration private schools.
2. Administrators lack the skills administrative.
3. Lack readiness the environment and building.
4. The government almost support budget on teaching common.

Assessed standard 3 part From Office accreditation and assessment educational quality on 2001-2005, office of private education Yala area 1, including 21 schools were assessed standard such as student factor, teacher factors and administration factor as follow as:

1. The students are in good quality 41.49% and satisfy 44.89% and should improvement 13.61%
2. The Teachers are in good quality 14.28% and satisfy 73.81% and should improvement 11.91%
3. The administrative are in good quality 23.81% and satisfy 75.24% and should improvement 0.95%

For that reason, institute must to have assessment educational quality with interweave processing administration and learning management for continually improvement the learner. So, private schools must to improve educational quality system to be strong and effective by using many administration factors. So that researcher attended to study administration factors in private school of Pattani province and which are factor effective educational quality. Normally, almost private schools at south Thailand is not equivalent other schools both public and private, no matter management system, the availability of personnel and material factors of teaching and also achievement teaching. Although the Thai government try to support administrative educational quality but that private schools could not improve successfully expected. (Office of Private Education Commission, 2000).

OBJECTIVE

The main objective of this study was to identify the Administration Factors Effecting the Educational Quality of Private Islamic School in Office of Private Education Pattani. In order to fulfill this objective, several specific objective was established as follows to explore Administration Factors Effecting the Educational Quality of Private Islamic School in Office of the Private Education Pataani (Samarddee Withya School)

LITERATURE REVIEW

Administration Factor

1. Leadership in administrative behavior factor

Carlyle summarized the recurring ideas about leadership in his theory of the "great man" (Carlyle, 2011). For him, leaders were exceptional persons or heroes that were able to use their charisma, intelligence, wisdom, and political skill to have power and influence over other people. Spencer pointed out that such great men were the products of their societies or the context, anticipating the modern debate about leadership (Spencer, 2013). Handy (1992) insisted on the importance of the leader setting a vision, and sharing this vision with others: "A leader shapes and shares a vision which gives point to the work of others". Drucker (1996) summarized the ideas of the end of the 20th century when he proclaimed: "the only definition of a leader is someone that have followers".

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. School Atmosphere Factor

Hoy (1997) concluded about the school atmosphere is the whole environment within organization result in the school, including people, building, location and society.

Stringer (2002) explains about the organizational atmosphere is the perception of the ideal or sense of personnel in the current working environment. This is part of the motivation in the organization.

Hoy and Clover (2001) concluded that the definition of organizational climate refers to the perception of the working in a new environment. As a result of the behavior of school administrators and teachers that effect from collaborative atmosphere.

3. The factor of school culture

Thonglor (2003) school culture is the behavioral pattern that the personnel take as a guideline for action. The beliefs, values, and the expectations of the workers in the organization. Mathematician Vichai (2008) said that school culture is a belief value.

4. Teacher Quality Factor

According to a McKinsey Report (2007), the quality of teachers and the school principals have influence on the quality of the education system as well as the quality of students in classes. Therefore, the teacher is one of the key factors in producing qualified students so teachers are required to carry out their roles efficiently. Teachers must have competency to deliver a quality learning process to their students.

5. Communication Factor

Organizational communication is defined as "transmitting news about the work from organization to employees and through employees (Phattanacheewapul & Ussahawanitchakit, 2008). The second goal of organizational communication is to construct a community within the organization (De Ridder, 2003). Meaningful communication requires a degree of 'cognitive organizational reorientation' (Van Vuuren & Elving, 2008)

6. Commitment Factor

Narith Sangsuksawang (2009) defined the organizational commitment is the level to show personality with an organization or desire to be a member of a recognized organization and the purpose of tasking is for achieving goals in the organization. Luthans (2002) state that element that supports the relationship in an organization include with:

1. Affective Commitment is the feeling of personnel there is uniqueness organization commitment.
2. Normative Commitment is the Employees must abide by the pressure of another tie in the organization.
3. Continuance Commitment is shown the personal commitment to an organization because of the benefit when finished working in an organization.

Administration in Islamic Perspective

Management today is defined as "Getting things done through others." Following this concept, A Manager is now understood as the person who works through others. A good manager, therefore, is a person who not only knows what is to be done but exactly how to get it done. The Holy Qur'an confirms:

"...We raise some of them above others in ranks, so that some may command work from others..." [43:32]

Description: "Your Lord's mercy": The Prophet hood. It means: "Your leaders and chiefs whom you regard as big people because of their wealth and dignity and chief ship, arc not worthy of this wealth, which has

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

been given to Muhammad bin 'Abdullah (upon whom be Allah's peace). This wealth is far superior to that and for this the criterion is different. If you think that every noble and rich man is worthy of becoming a prophet, it would only show your own thinking. Why do you expect Allah to be so ignorant and simple?"

Education Quality

Quality in education is closely concerned with the system of accountability and performance appraisal to control desired quality, such as certain standards, knowledge, and skills in accordance with society and labor market expectations (Saiti 2012). The Dakar Framework for Action in 2000 declared that access to quality education was the right of every child and that quality was at the heart of education (World Bank, 2005).

METHOD

This research includes in qualitative research with a case study approach. As quoted from Mudjia Raharjo (2011), terminology case study is defined as the method or strategy to uncover certain cases, or the result of a study in a specific case. This type research focused on one a specified object which is raised as a case for review deeply so that it could break the reality behind the phenomenon.

The data collection methods are often performed on qualitative research, namely: interviewing, observation, documentation, and discussion focused.

According to Bogdan, Taylor and DeVault, "data analysis is the process of detailing a formal effort to find a theme and formulate ideas as suggested by the data and an attempt to provide assistance to theme and idea." Data analysis is an activity of categorizing, classifying, describing, and drawing conclusion based on a theme or idea. The process whereby the data obtained will be selected what is needed and accordance with the focus of research and which are less important because it has no relation with problems of research that will be the answer. Analysis of data has been conducted simultaneously with the process of data collection, simplification data, as well as exposure and the conclusion phase. In data collection, information received will be analyzed to get information and other data. In this simplification of the data, the analysis will be conducted to determine which the information and answer the focus of the research.

SAMMARY OF MAIN FINDING

Education quality has been a highlighted agenda of every Thai government. Nonetheless as we know, Thai education quality keeps falling down in both regional and world rankings. As a result, this study aimed to investigate the private Islamic school educational quality in Thailand in order to disclose the key factors affecting the nation's education quality. However, the procedures and outcomes from this study can be used as a protocol for further studies in other private Islamic school of Thailand. The main objective of this research is Administration factors effecting to the educational quality of secondary level in Office of Private Education Pattani.

1. Leadership Behavior Factor
2. School atmosphere Factor
3. Quality of teacher's Factor
4. Cultural Factor

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะคนไทย "

5. Commitment Factor
6. Communication Factor

Smartdee school is suitable for context Possible to apply. Theoretical validity and usefulness for the development of educational quality. In addition, many people also offer additional comments that factors affecting quality of education is directly related to all stakeholders, including school administrators. Teachers and educational personnel basic school board Especially students, who is the indicator of quality bag or management success. Management is the mechanism to drive the organization. It must have potential, the skills, knowledge and ability to coordinate to raise the support from the agency and other related agencies.

For better understand in each other and apply effective policies. Many experts give the same comment that not only the school's cultural communication and culture. But other factors include leadership behaviors, atmosphere education, the satisfaction of teachers. As well as the mobilization of resources for education are all that affect the quality of education, the success of the school and also the school administration. Management and support Human Resources Development and the quality of students. The factors that affect each other is. This is consistent with the concept of Dr. Samran has concluded that social science research has independent variables that may affect many variables according to many. These independent variables are often difficult to control. There is an opportunity to make research inaccurate. Specifically, the conclusions of the references to the population. The most obvious example of social and educational research is that the researcher usually selects some independent variables or some educational group. Actually, independent variables can affect many more variables. Even though the researcher is importing an independent variable that may affect many more variables. Even though the researcher does not introduce the independent variables that avoid or eliminate the research. These factors are still hidden in the process, even if the researcher is planning a concise, concise research. It is also a condition of the difference of the overall picture. Therefore, several predictive variables were studied. Several sets at the same time, we study more than one criterion the method can help to explain the phenomenon of the relationship between the predictor and the criterion. The research is both internal and external. The research focused on studying the relationships or influences of two main variables: predictive variables and the criterion variables. Have a basic idea if the research to drill deeper. In terms of behavioral science, researchers need to study several variables to be with the true state of man. Statisticians are trying to develop the science to reduce the gap between the results found in real-life research. It is a multivariate analysis which has many forms. One way is to find the relationship of two variables: the Canonical Correlation Analysis.

CONCLUSION

Education quality is one of the crucial issues that every sector, both public and private, in Thailand has to be concerned about seriously. With today's globalization, the education quality of each nation is considered as a competitive advantage of its homeland. As a result, many researchers worldwide have attempted to identify the key factors that can significantly improve and enhance the education quality in their countries. Thailand is not exempted from this strategic action either. The findings from this study will fulfill the important need to clarify the factors affecting Thai education quality so that the concerned parties or organizations can effectively decide, plan, and launch the necessary measures to improve the quality of

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

the nation's education system and consequently produce human resources that are able to compete with foreign rivals in the global market.

SUGGESTION

1. To identify more on administration factor or any other factors besides from this research in order to improve education to be more effective and efficiency.
2. To identify other affect factors relevant to education by comparing the various factors, and then emphasize the outcome for enhancement.

REFERENCES

- นฤทธิ์ แสงสุขสว่าง. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญา
นิพนธ์ ค.ต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Carlyle, T. (2011). *On heroes, hero-worship and the heroics in history*. Create Space Independent
Publishing Platform.
- Education for All. (2005). *The Education for All Global Monitoring Report*. UNESCO.
- Handy, C. (1992). *The language of leadership Frontiers of Leadership*. Eds. Syrett and Hogg. Oxford:
Blackwell.
- Hanushek, E. (2010). *The Difference is Great Teachers*. In *Waiting for Superman: How
We can Save American's Failing Public Schools*. Karl Weber, ed. New York: Public Affairs. Pp. 81-100.
- Hoy, Wayne K and John W. Hannum. (1997). *Middle School Climate: An Empirical Assessment of
organizational Health and Student Achiement*. Education Administration Quarterly.
- Hoy, W. K. , & Clover, S.I.R. (2001). *Elementary school climate: A revision of the OCDQ*. Educational
Administration Quarterly.
- Luthans and Fred. (2002). *Organizational Behavior*. 7th ed. New York : McGraaw – Hill.
- Mudjia Raharjo. (2011) *Metode Pengumpulan Data Penelitian Kualitatif*. State of Islamic Maulana Malik
Ibrahim. Malang Indonesia.
- Narongraksakhet Ibrahim. (2006). *Educational Change for Building Peace in Southern Border Provinces of
Thailand: in Understanding Conflict and Approaching Peace in Southern Thailand*, edited by L.
Schmidt and I. Yusuf, Konrad Adenauer Stiftung.
- Porter, M.E. 2008. *On Competition*. MA: Harvard Business Review Book. Boston.
- Rachpaj Yala University. (2005). Yala.
- Saiti A. (2012). *Leadership and Quality Management: An Analysis of Three Key Features of the Greek
Education System*. Quality Assurance in Education.
- Spencer, H. (2013). *Study of sociology*. Nabu Press
- Steven J. Taylor Robert Bogdan and Marjorie L. DeVault (2016). *Introduction to Qualitative*. Canada.
- World Bank. (2005). *Understanding Education Quality*. EFA Global Monitoring Report.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน โรงเรียนบ้านชะเนงิ้ว Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling

นภสร อุดปิ่น¹, จันท์ โกศล²
Napason Oudpin, Chan Koson

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อสร้างและหาคุณภาพของการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน มีความเหมาะสมในระดับมาก และเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ระหว่างก่อนและหลังจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างและหาคุณภาพของการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กชั้นอนุบาล 2 อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจแล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีคุณภาพ 4.27
2. นักเรียนที่เรียนด้วยการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทานในระดับ พอใจมาก 2.63

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการพูด, การเล่านิทาน

Abstract

The purposes of this study were to 1) construct and find out the quality of Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling 2) compare the studying achievement on using Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling between Pre-test and Post -test .3)To study the students' satisfaction to Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2. Four steps of the research and development process were 1)construction and finding out the quality 2)tried out with the tried out student group 3) using Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling with the 20 Kindergarten 2 sampling students who were studying in the second semester in 2019 of Kanejue School Maeramat District Tak Province Tak Primary Educational Service Area 2 of the second semester of school year 2019 by purposive sampling and 4) analyzing the data. Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling and the achievement test were constructed for training on Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 055-517-4861

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โทร. 055-517-4862

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

for the Kindergarten 2 students and analyzed with percentage and dependent t-test . The results were as follows:

1. Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling suitability was appropriate at high level.
- 2.The studying achievement on Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling ; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .05
- 3) The students' satisfaction to Developing of Speaking Skill of the Kindergarten 2 by Story Telling was appropriate at high level.

Keywords: Developing of Speaking Skill, Story Telling

บทนำ

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักสูตรปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๓-๖ ปีมุ่งพัฒนาเด็กเป็นองค์รวมด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาอย่างสมดุลทุกด้านเต็มตามศักยภาพความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และมุ่งเน้นให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดีมีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ในหลักสูตรได้มีการกำหนดมาตรฐานหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรจำนวน 12 มาตรฐาน ในพัฒนาการทั้ง 4 ด้านนั้นได้กำหนด พัฒนาการด้านสติปัญญา มาตรฐานที่ 9 คือใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย โดยกำหนดตัวบ่งชี้ในการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มศักยภาพภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตที่ดีให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัวยุ สังคมและประเทศ โดยผู้สอนหรือสถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปกำหนดเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมโดยกำหนดเป็นมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ)

กุลยา ตันตผลาชีวะ (2551) เสนอแนวคิดที่ว่า เด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการ เริ่มจาก ความคุ้นเคยจากการได้ยิน ได้ฟัง การพูดคุย สนทนา ทำให้พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงาม เด็กเริ่ม เรียนจากภาษาง่ายๆ เรียนรู้การใช้คำศัพท์ด้วยการใช้ประโยค ครูสอนภาษาคนแรกของเด็กคือพ่อแม่ เสียงแรกที่เด็กได้ยินคือเสียงจากพ่อแม่ การโต้ตอบของพ่อแม่ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา การพูดและสนทนา กับเด็กคือการสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย เช่นเดียวกับที่สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550) ได้แสดงแนวคิดว่าการจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับอายุ ธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก ซึ่งมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ครูและผู้เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักถึง ความสำคัญและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ทางภาษาให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ซึ่งต้องอาศัยทฤษฎี พัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งเพียเจต์ (Piaget, J. 1970) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี จัดอยู่ในขั้น พัฒนาการขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ เด็กเรียนรู้จากการกระทำโดยอาศัยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพราะเด็กใน วัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่จะเข้าใจเรื่องที่เป็นนามธรรมได้ต้องอาศัยสื่อที่เป็นรูปธรรม

วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวควรใช้ในลักษณะของการบูรณาการเพื่อให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทุกด้าน การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้เรียนและปฏิบัติให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยการให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ประพฤติปฏิบัติลงมือกระทำจริง จัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนมีโอกาส รับรู้โดยผ่านการรับรู้หลายๆ ทางอาทิ การฟัง การพูด การถาม การสัมผัส และการทดลอง กิจกรรมต้อง ทำท่าย ชวนคิด มีความยากง่ายสลับซับซ้อนพอเหมาะกับวัยและความสามารถของผู้เรียน กิจกรรมที่ ส่งเสริม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กพลานามัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สติปัญญาด้านการฟังและการพูดภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย มีหลากหลายกิจกรรม เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกมทบทวนสมมติ การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง การใช้ปริศนาคำทาย ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟัง ได้พูดได้ตอบ และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถด้านภาษาดีขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

นิทานเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตเด็ก ช่วยให้เด็กมีความสุขให้แง่คิดและคติสอนใจ การจัด ประสบการณ์ให้เด็กโดยใช้นิทานเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการเล่านิทานสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ดังที่วีเชียร เกษประทุม (2550) และสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการเล่านิทานซึ่งสอดคล้องว่า นิทานเป็นสิ่ง ที่สำคัญต่อชีวิตทั้งเด็กและผู้ใหญ่ นิทานจะช่วยให้เด็กๆ มีความสุขและเป็นโลกแห่ง จินตนาการที่สมบูรณ์แบบ มีความสำคัญต่อ พัฒนาการของเด็กด้านลักษณะชีวิตที่ปรารถนาให้เด็กมี พฤติกรรมที่ดี เช่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม ด้านบุคลิกภาพซึ่งเป็น องค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทานซึ่งเด็กจะได้รับรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดีที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างดี เช่น ความเชื่อมั่น การรักษาตน ความสุภาพอ่อนน้อม ความมีมารยาทที่ดี ความเป็นผู้นำพัฒนาเด็กด้าน ความรู้และสติปัญญา ด้าน ทักษะและความสามารถ ด้านสุขภาพ เมื่อเด็กได้อ่านหรือฟังนิทานแล้วจะ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการที่จะรักษาสุขภาพกายและ สุขภาพจิตของตน นิทานภาพเป็นเครื่องมือในการ ส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ เด็กได้รับรู้เรื่องราวต่างๆ

จากผลที่เกิดจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียน ที่ 1 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ที่ 4 หน่วยตัวเรา วันที่สอน 10-14 มิถุนายน 2562 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านการใช้ภาษาไทยกลาง ขาดความพร้อมทางภาษาไทย ออกเสียงไม่ค่อยถูกต้องเพราะนักเรียนจะคุ้นเคยกับการฟังและพูดภาษา ท้องถิ่นของตนในชีวิตประจำวันตามผู้ปกครองและคนในชุมชน จึงทำให้เป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนซึ่งส่งผลต่อ การฟังและการพูดภาษาไทยของเด็ก ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้และยังส่งผลต่อการเรียนรู้ในขั้นต่อไปด้วย จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึง สนใจและเลือกที่จะใช้การเล่านิทานในการส่งเสริมทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยเพราะธรรมชาติของเด็กชอบฟังนิทานที่มี รูปภาพประกอบจะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นโดยใช้ภาษาพูดสนทนา สื่อสารกับเพื่อนและครูเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยาก พูด สื่อสารจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยและครูผู้สอนระดับปฐมวัย เพื่อ นำไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนของตนเองและเป็นแนวทางในการวิจัยในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังจัดประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูดของเด็ก ชั้นอนุบาล 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. การเล่านิทาน
3. ทักษะการพูด
4. ความพึงพอใจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โดยการเล่านิทาน โรงเรียนบ้านชะเนง้อ ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ดำเนินการ ตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานสำหรับเด็กชั้นอนุบาล 2 จำนวน 3 แผน ใช้ในการสอน 3 สัปดาห์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย และผ่านการทำผลงานทางวิชาการอย่างน้อยระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน เพื่อทำการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานว่ามีความเหมาะสมในด้านต่างๆ เพียงใด เพื่อหาคุณภาพตามเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้แผนการจัดการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือเด็กชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 พบว่ากิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่พัฒนาขึ้น มีค่าคุณภาพ เท่ากับ 4.27 เป็นไปตามเกณฑ์ ระดับมากที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 พบว่า ชุดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ทำให้เด็กชั้นอนุบาล 2 มีการพัฒนาทักษะการพูดหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูด พบว่า ความพึงพอใจของเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ตามที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการทดสอบคุณภาพของแผนจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะการพูดหลังการจัดประสบการณ์ ทั้ง 3 แผน ตลอด 3 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของระดับเหมาะสมมาก คณะกรรมการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ในแต่ละช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะเด็กชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์อันดีจากแผนการจัดการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานที่ผู้สอนเตรียมการมาล่วงหน้าอย่างดีจากการศึกษาหลักสูตร จิตวิทยาการเรียนการสอน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการจัดประสบการณ์มีความสมบูรณ์และมีความถูกต้อง ดังที่ พลอย สุภิชะ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาและ หาประสิทธิภาพแผนการจัดการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือภาพประกอบการเล่าเรื่องในกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการพัฒนาความสามารถทางภาษาเพิ่มขึ้นจาก ก่อนการจัดประสบการณ์ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 2. คณะกรรมการพัฒนาการทางภาษาของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการพูดเล่าเรื่อง โดยใช้แผนการจัดการจัดประสบการณ์ ประกอบบัตรภาพและบัตรคำ มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางภาษาก่อนจัด กิจกรรม เท่ากับ 30.06 และมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางภาษาหลังจัดกิจกรรมเท่ากับ 62.00 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 31.93 คิด เป็นร้อยละ 39.91 ดังนั้น การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทาน สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังจัดประสบการณ์เล่านิทานพบว่า เด็กชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านชะเนนจือ มีพัฒนาการพูดหลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก กิจกรรมที่จัดให้เด็กนั้นมาจากแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานสร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัย เด็กได้ปฏิบัติด้วยตนเองและร่วมกับเพื่อนๆ รวมทั้งครู ทำให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการเล่นซึ่งเป็นที่ยินชอบกับเด็กวัยนี้ ผ่านการประเมินคุณภาพซึ่งผ่านในระดับเหมาะสมมาก ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 2 ได้ ดังที่ วีรยา ทองไทร(2556:8) ได้ศึกษาการพัฒนาการพูดเล่าเรื่องโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ประกอบบัตรภาพและบัตรคำสำหรับเด็กอนุบาลความสามารถทักษะทางภาษาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพูด เล่าเรื่องโดยใช้ แผนการจัดประสบการณ์ ประกอบบัตรภาพและบัตรคำ ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งคะแนนความสามารถทักษะทางภาษาหลังการจัดกิจกรรมมี คะแนนสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้เทคนิคที่จะช่วยให้พัฒนาการด้านการพูดโดยใช้นิทานเป็นสื่อกระตุ้นให้เด็กพูดออกมาเป็นคำพูด จึงทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้น

3. เด็กชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านชะเนนจือ มีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับฝึกทักษะการพูด การจัดประสบการณ์ พบว่า เด็กชั้นอนุบาล 2 มีความพึงพอใจในระดับพอใจมาก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กได้รับการจัดประสบการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจในการเรียน แผนการจัดประสบการณ์มีเนื้อหาของกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก น่าสนใจ เด็กสนุก เวลาเหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป แบบสอบถามเหมาะสมกับเด็ก ทำให้เด็กได้ปฏิบัติและทำให้ได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้เด็กมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทาน เพื่อพัฒนาทักษะการพูด มาก สอดคล้องกับแนวคิดของสก็อต (Scott. 1970: 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้ 1.งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ 2.งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มี ประสิทธิภาพ และ 3.เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- สฐิตมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บารากซ์
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **แนวทางการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- วิเชียร เกษประทุม. (2550). **100 การละเล่นของเด็กไทย**. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- วีรยา ทองไทร. (2556) รายงานการวิจัยในชั้นเรียนเรื่องการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนอนุบาลอินทร์บุรีโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- Piaget, Jean. (1970). **The Moral Judgment of the Child**. Llinois: The Free Pree.
- Scott, Myers M. (1970: 124). **Every Employer a Manager: More Meaningful Work through Job Environment**. New York: McGraw-Hill.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล
ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

The Relationship between Participation of Teachers and Characteristics of World-Class
Standard School in Private Schools in Pathumthani Province

วัลลิกา รุมาคม¹
Vassiga Rumakhom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี 2) ศึกษาระดับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้ให้ข้อมูลคือ ครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson Correlation)

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{X}=3.41$)
- 2) คุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$)
- 3) ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลในระดับปานกลาง ($r=0.557$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม ครูผู้สอน โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The purposes of this study were 1) to study levels of participation in management of teachers in Private Schools in Pathumthani Province 2) to study levels of Characteristics of World-Class Standard School of Private Schools in Pathumthani Province 3) to study the relationship between levels of participation in management of teachers in Private Schools in Pathumthani Province and Characteristics of World-Class Standard School of Private Schools in Pathumthani Province. The data were collected from 168 teachers in Private Schools in Pathumthani Province. The tool used in this research was the questionnaire. Statistical analysis used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson Correlation

The results have shown that

- 1) Levels of participation in management of these teachers was at a high level. ($\bar{X}=3.41$)
- 2) Levels of Characteristics of World-Class Standard School of Private Schools in Pathumthani Province was at a high level. ($\bar{X}=3.75$)

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

3) Levels of participation in management had positive relationship with Levels of Characteristics of World-Class Standard School of Private Schools in Pathumthani Province at a moderate level ($r=0.557$) with statistically significant at the 0.01 level

Keywords: participation, teacher, world-class standard school

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 45 ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัดการศึกษา ซึ่งในปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนประสบปัญหาอุปสรรคด้าน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการมีปัญหา หลากหลาย แห่งถึงขั้นปิดกิจการลง (สารพัดปัญหา 'ร.ร.เอกชน' พิสูจน์ฝีมือ 'ณัฐพล-กนกวรรณ', 2562)

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School: W-CSS) เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพเทียบเท่าสากล เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นพลโลก มีศักยภาพทัดเทียมกับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) โดยการอิงแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) มาพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการบริหารอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลต่อผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษา (ปานิสรา สิงห์พงษ์, 2555)

จากหลักการของการมีส่วนร่วมในการบริหาร เหตุผลและสภาพปัญหาของโรงเรียนเอกชนตามที่กล่าวมาข้างต้น จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ประกอบกับจังหวัดปทุมธานี มีโรงเรียนเอกชนเป็นจำนวนมากซึ่งกระจายอยู่ทุกอำเภอทั่วจังหวัดปทุมธานี ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเทียบเท่าสากล ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนได้ทราบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลมากน้อยเพียงใดอันจะเป็นแนวทางในการบริหารเพื่อเพิ่มความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนให้ได้ผลลัพธ์คือผู้เรียนที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นในลักษณะของการร่วมทำงานเป็นกลุ่มทั้งในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ เช่น การร่วมเสนอแนะ การทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีมจนถึงในลักษณะที่เป็นทางการ เช่น การตั้งคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เจ้าของ ส่วนขั้นตอนของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปตามกระบวนการบริหารคือเริ่มจากการตัดสินใจ วางแผน การปฏิบัติการ การมีรับผลประโยชน์รวมถึงผลในทางลบที่เกิดขึ้น และการประเมินผล ซึ่ง Cohen&Uphoff (1977) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากรการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม ผลประโยชน์ส่วนบุคคล รวมถึงผลในทางลบที่เกิดขึ้น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) โดยสิ่งที่ต้องสังเกตคือความเห็น (views) ความชอบ (preferences) และความคาดหวัง (expectations) (Cohen&Uphoff, 1977; ทินกร ประเสริฐหล้า, 2553; เพ็ญนิภา สารองพันธ์, 2556)

2. คุณลักษณะของโรงเรียนมาตรฐานสากล

โรงเรียนมาตรฐานสากล หมายถึง โรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล และมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) (ปานิสรา สิงห์พงษ์, 2555) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดคุณลักษณะของโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนี้

1. ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)
2. จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World-Class Standard)
3. บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีอำเภอละ 1 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านใหม่วัฒนา อำเภอเมือง 2) โรงเรียนประชุมวิทยา อำเภอลาดหลุมแก้ว 3) โรงเรียนสิวลี อำเภอลำลูกกา 4) โรงเรียนนิภารัตน์ อำเภอสสามโคก 5) โรงเรียนรังสฤษฎ์สองภาษา อำเภอธัญบุรี 6) โรงเรียนจุฑารัตน์วิทยา อำเภอนองเสือ 7) โรงเรียนนภสรณัฐนนท์ อำเภอคลองหลวง โดยผู้ให้ข้อมูลคือครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีจากโรงเรียนทั้ง 7 แห่งดังกล่าว จำนวน 168 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่ง ข้อมูลเป็น 4 ส่วนคือ
- ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)
  - ส่วนที่ 3 ข้อมูลคุณลักษณะของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) โดยข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถาม 30 ชุดไปทดสอบความน่าเชื่อถือ

5. นำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้ (Try – Out) กับครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ alpha 0.93

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำแบบสอบถามให้แก่ครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม 2562 – มีนาคม 2562

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องสมบูรณ์ จนได้จำนวนแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ คือ เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับมา นำแบบสอบถามดังกล่าวมาประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับโดยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของขั้น ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540)

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วม/ มีคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วม/ มีคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วม/ มีคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วม/ มีคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วม/ มีคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ความถี่ (Frequency) ใช้สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

2. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด

ปทุมธานี

3. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สำหรับอธิบายระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล

4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สำหรับอธิบายระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson Correlation) ใช้สำหรับอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- 0.90-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
- 0.70-0.89 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง
- 0.50-0.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
- 0.26-0.49 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
- 0.00-0.25 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.41$) อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 3.45$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.41$) อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.40$) อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.37$) อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม (n=168)

การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.40	0.89	ปานกลาง	3
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.37	0.88	ปานกลาง	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.41	0.88	มาก	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.45	0.87	มาก	1
ค่าเฉลี่ยรวมของการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน	3.41	0.88	มาก	

และเมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 3.45$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.56$) การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและเสนอแนวคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผลการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.51$) การมีส่วนร่วมในการประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.30$)

1.2 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ $\bar{X} = 3.41$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและแก้ปัญหาในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.53$) อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการได้รับผลตอบแทน เมื่อการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.29$) อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.40$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดงานที่โรงเรียนต้องดำเนินการ ($\bar{X} = 3.72$) อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.59$) อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการดำเนินงาน $\bar{X} = 3.30$) อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.99$) อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.37$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประสานงานในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.55$) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.41$) การมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.17$)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

2. ระดับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.75) อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}$ = 3.76) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ $\bar{X}$ = 3.75) อยู่ในระดับมาก ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ($\bar{X}$ = 3.73) อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม (n=168)

คุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก	3.73	0.70	มาก	3
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	3.76	0.74	มาก	1
3. ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ	3.75	0.73	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวมของคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล	3.75	0.73	มาก	

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}$ = 3.76) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยและพัฒนา ($\bar{X}$ = 3.87) อยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.79) อยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพของครู ($\bar{X}$ = 3.70) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่

2.1.1 ด้านการวิจัยและพัฒนา ($\bar{X}$ = 3.87) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษา $\bar{X}$ = 3.91) โรงเรียนใช้ผลการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.83)

2.1.2 ด้านคุณภาพวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.79) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.91) โรงเรียนจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ตอบสนองความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 3.88) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{X}$ = 3.84) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษ $\bar{X}$ = 3.70) โรงเรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษา ระดับต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ($\bar{X}$ = 3.63)

2.1.3 ด้านคุณภาพของครู ($\bar{X}$ = 3.70) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ครูมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ/ อาชีพ $\bar{X}$ = 3.91) ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเผยแพร่ผลงาน ($\bar{X}$ = 3.88) ครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}$ = 3.82) ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 3.55) ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับภาค/ ชาติ/ นานาชาติ ($\bar{X}$ = 3.54) ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.51)

2.2 ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ($\bar{X}$ = 3.75) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน $\bar{X}$ = 3.87) ด้านปัจจัยพื้นฐาน $\bar{X}$ = 3.79) ด้านระบบการบริหารจัดการ ($\bar{X}$ = 3.63) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ($\bar{X}$ = 3.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่

2.2.1 ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X}$ = 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร $\bar{X}$ = 3.94) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และสามารถ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริหารจัดการโรงเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.92$) ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.88$) ผู้บริหารมีประสบการณ์การอบรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับชาติ/นานาชาติ ($\bar{X} = 3.86$) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับ ($\bar{X} = 3.76$)

2.2.2 ด้านปัจจัยพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีขนาดชั้นเรียนเหมาะสมตามมาตรฐานที่กำหนดทุกระดับ ($\bar{X} = 3.88$) โรงเรียนจัดให้มีหนังสือ ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.88$) ภาระงานสอนของครูมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.82$) โรงเรียนมีห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ กิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้และการค้นคว้าอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 3.82$) โรงเรียนมีห้องอิเล็กทรอนิกส์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เพียงพอ ทันสมัย ($\bar{X} = 3.77$) โรงเรียนมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบความเร็วสูง เชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.58$)

2.2.3 ด้านระบบการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการบริหารด้านบุคลากรอย่างอิสระและคล่องตัว ($\bar{X} = 3.73$) โรงเรียนสามารถแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ และสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัว ($\bar{X} = 3.71$) โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.58$) โรงเรียนมีระบบการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.51$)

2.2.4 ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนา ($\bar{X} = 3.71$) นักเรียนและครูมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.60$) โรงเรียนมีเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.56$)

2.3 ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ($\bar{X} = 3.73$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีผลงานจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.80$) นักเรียนมีผลงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หรือเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน ($\bar{X} = 3.73$) นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ($\bar{X} = 3.72$) นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ($\bar{X} = 3.70$) นักเรียนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ ($\bar{X} = 3.68$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีในระดับปานกลาง ($r = 0.557$) โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ในระดับปานกลาง ($r = 0.520$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลในระดับปานกลาง ($r = 0.524$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ในระดับต่ำ ($r = 0.461$) ดังตารางที่ 3

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี (n=168)

การมีส่วนร่วมของครูผู้สอน	ด้าน การตัดสินใจ	ระดับความสัมพันธ์	ด้านการดำเนินการ	ระดับความสัมพันธ์	ด้านการรับผลประโยชน์	ระดับความสัมพันธ์	ด้านการประเมินผล	ระดับความสัมพันธ์	รวม	ระดับความสัมพันธ์
คุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล										
ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก	r=0.450	ต่ำ	r=0.505	ปานกลาง	r=0.445	ต่ำ	r=0.452	ต่ำ	r=0.520	ปานกลาง
จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	r=0.392	ต่ำ	r=0.495	ต่ำ	r=0.533	ปานกลาง	r=0.487	ต่ำ	r=0.524	ปานกลาง
บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ	r=0.384	ต่ำ	r=0.421	ต่ำ	r=0.440	ต่ำ	r=0.414	ต่ำ	r=0.461	ต่ำ
รวม	r=0.448	ต่ำ	r=0.521	ปานกลาง	r=0.537	ปานกลาง	r=0.504	ปานกลาง	r=0.557	ปานกลาง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ ตามลำดับ

2. ระดับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

3. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ในระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลในระดับปานกลาง มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพในระดับต่ำ

อภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เนื่องจาก ในปัจจุบัน โรงเรียนจะยึดแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในมาตรา 8 ข้อ (2) "ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา" และมาตรา 9 ข้อ (6) ที่ให้ยึดหลัก "การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น" ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า งานด้านการประเมินผลเป็นงานประจำของครูผู้สอน จึงเป็นการง่ายที่ครูผู้สอนจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลในส่วนของการบริหารนอกเหนือจากการประเมินผลในการสอนด้วย

2. ระดับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เนื่องจาก ในปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนประสบปัญหาหลายด้านที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการปิดกิจการ ส่งผลให้โรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของกระบวนการบริหารและผลิตทางการศึกษา และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะเป็นคุณลักษณะที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพวิชาการ คุณภาพของครูและการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนา ซึ่งงานดังกล่าวเป็นงานในส่วนของคุณครูผู้สอนซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวรรณ มีมัน (2557) ศึกษาความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8,9 และ 10 ในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร รวม 34 โรงเรียน พบว่าความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และด้านผู้เรียนตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เนื่องจาก การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี สอดคล้องกับแนวคิดของทินกร ประเสริฐหล้า (2553) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นตัดสินใจในงาน ทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในการทำงานและนำไปสู่การปรับปรุงทักษะในการทำงาน ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรโดยรวม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี และการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพงษ์ เพชรสุทธิ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาพิจารณาเค้าโครงงานวิจัย กรอบแนวคิด แบบสอบถามและตรวจทานความถูกต้อง ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาพิจารณาเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างยิ่งกรุณาอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2540). **หลักสถิติ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทินกร ประเสริฐหล้า. (2553). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

- เพ็ญนิภา สำรองพันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการบริหารงานของบุคลากรในโรงเรียนกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปานิสรา สิงห์พงษ์. (2555). การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วีรวรรณ มีมัน. (2557). ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สารพัดปัญหา 'ร.ร.เอกชน' พิสูจน์ฝีมือ 'ณัฐพล-กนกวรรณ'. (2562, 5 ตุลาคม). *มติชนสุดสัปดาห์*. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_234841
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://secondary.obec.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล 21 พฤศจิกายน 2561)
- Cohen&Uphoff.(1977). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design. Implementation, and Evaluation*. New York: The Rural Development Community Center for International Studiess, Cornell University.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพครูและการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

STUDY THE ATTITUDES TOWARDS THE TEACING PROFESSION AND THE SELECTION OF FURTER EDUCATION IN THE TEACHING PROFESSION OF THE UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN PATHUMTHANI PROVINCE

กัลยารัตน์ นียมสินธุ์¹, นีรนาท จุลเนียม², สุมาลี ทมวดไธสง³

Kanlayarat Niyomsin, Neranart Chulniam, Sumalee Taisongcategory

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (2) เปรียบเทียบระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครู (1) สอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบวัดเจตคติวิชาชีพครูวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (C.V.) และ t-test แบบ Independent

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.64, C.V. = 15.57)
2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศ และระดับการศึกษา และ การเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน

คำสำคัญ : เจตคติต่อวิชาชีพครู นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The purpose of this research was to (1) study the level of attitude towards teacher profession of upper secondary school students in Pathum Thani Province area (2) compare the level of attitude towards teacher profession of upper secondary school students in the area of Pathum Thani classified by gender, education level And choosing to study in the teaching profession at tertiary level with sample groups 74 high school students in PathumThani province, 1st semester, academic year 2018, the instrument used to collect data was the attitude toward teacher profession (1) Questionnaire personal information (2) Questionnaire Teachers' professional attitudes were analyzed using Percentage, Mean, Standard Deviation (SD), Variance Coefficient (CV) and Independent T-Test.

The results of the research revealed that 1. High school students in Pathum Thani Have a good attitude towards the teaching profession ($\bar{X}$ = 4.10, SD = 0.62, CV = 15.55) 2. The upper secondary school

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² ดร.อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

³ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

students in Pathum Thani province that have gender and educational level and choose to study in the teaching profession in different higher education together There is no difference in attitude towards the teaching profession.

Keywords: Professional experience training Students in early childhood education

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั่วโลกเรียกได้ว่าเป็นกระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์หรือกระแสแห่งยุคโลกไร้พรมแดน ทำให้เกิดการแข่งขันในระดับนานาชาติมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาที่เป็นองค์การทางการศึกษาอย่างมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่ต้องมีเจตคติต่อวิชาชีพครูในทางบวกซึ่งต้องใช้แนวคิดในการบริหารงานในรูปแบบใหม่เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว (ธมลวรรณ มีเหมย, 2553)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติขึ้นในระหว่าง พ.ศ. 2552 - 2561 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยทุกคนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร คิดวิเคราะห์คิดสร้างสรรค์แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่น มีจิตสาธารณะเห็นประโยชน์ส่วนรวม ทำงานเป็นทีม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นคนไทย (ธีระ รุญเจริญ, 2553) ดังนั้น การจัดการศึกษาไทยให้ประสบผลสำเร็จตามแนวทางการปฏิรูปนั้นบุคลากรสำคัญที่ต้องมีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทางการศึกษาคือ ผู้สอนรู้จักการวางแผนการสอน รู้จักการดำเนินการสอน และรู้จักการวัดและการประเมินผลการสอนเป็นอย่างดี (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2556) เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีความสำคัญสำหรับบุคคลที่เป็นครูและนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อจะเป็นครูเมื่อบุคคลเกิดเจตคติที่ดีต่องานของตนหรือพอใจในงานที่ตนทำอยู่ ย่อมทำให้ทำงานอย่างมีความสุข และมีความตั้งใจในการทำงานอย่างดีที่สุด

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีความสำคัญมากให้มั่นคงแข็งแรง (Orathai Education, 2560) เจตคติเป็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่เห็นชอบ เห็นดีหรือไม่เห็นชอบหรือเฉยๆ เป็นกลาง ดังนั้น เจตคติต่อวิชาชีพครูหมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานีที่มีต่อวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี
  2. เพื่อเปรียบเทียบระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี
- จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ศศิธร ชันติธรางกูร (2551 : 1 - 19) ได้ให้ความหมายของ ครูมืออาชีพ คือ ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

วิจิตร ศรีสอาน (ออนไลน์. 2550) กล่าวว่า คุณลักษณะครูมืออาชีพ คือ ความสามารถในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และได้มาตรฐาน สามารถออกแบบระบบการสอนที่เหมาะสมในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ สามารถวิจัยการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น สามารถจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ท้ายสุดสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยนต์ ชุมจิต (2553 : 145) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคที่โลกไร้พรมแดน เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่มนุษย์สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่เป็นครู ในยุคที่โลกไร้พรมแดนจึงจำเป็นต้องพัฒนา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตนเองให้หันต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการใหม่ๆ ที่แพร่กระจายไปทุกสังคมโลก ผู้ที่เป็นครูจะอาศัยความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันการศึกษาหรือจากตำราเพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอ จำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้จากแหล่งอื่นๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้มีความรอบรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตามคุณลักษณะที่เป็นความดี เป็นสัจธรรมก็ยังคงเป็นความดีตลอดไป ดังนั้นหากพิจารณาถึงคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของครูที่ดีในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีคุณลักษณะดังนี้ คือ รู้ดี สอนดี มีวิสัยทัศน์ เจนจัดฝึกฝนศิษย์ ดวงจิตใฝ่ คุณธรรม งามเลิศล้ำด้วยจรรยา มีศรัทธาความเป็นครูดำรงอยู่ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูมืออาชีพ คือ เป็นผู้ที่มีความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครู สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและนักเรียน มีวิธีการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เอาใจใส่ต่อศิษย์ทุกคน ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน มีทักษะในการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยี สื่อ และอุปกรณ์ทางการศึกษาที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา มุ่งพัฒนารูปแบบการประเมินปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative study) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 80 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรตาม คือ เจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและวิธีวัดตัวแปรในการวิจัยคือแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครูมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติวิชาชีพครูจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบวัดของ อติศักดิ์ ศรีวรบุญ (2541) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิกเคิร์ต (Likert) คือ 5,4,3,2 และ 1 โดยวิเคราะห์อำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติแต่ละข้อด้วยเทคนิค 25% ที่แบ่งเป็นกลุ่มผู้ที่มีเจตคติที่ดีและกลุ่มผู้ที่มีเจตคติไม่ดีแล้วหาค่า t ได้ค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ 2.00 แสดงว่าแบบวัดเจตคติข้อนั้นมีอำนาจจำแนก แบบวัดฉบับนี้ทุกข้อมีอำนาจจำแนกและมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนเจตคติต่อวิชาชีพครูข้อความทางบวก-ทางลบ ดังนี้

ข้อที่เป็นข้อความทางบวก มีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	มาก
3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	น้อย
1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	น้อยที่สุด

ข้อที่เป็นข้อความทางลบ มีความหมาย ดังนี้

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	มากที่สุด
2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	ปานกลาง
4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	น้อย
5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นด้วย	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองในชั้นเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 100 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณร้อยละ (Percentage)
2. คำนวณค่าเฉลี่ย (X)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (C.V.)
5. t-test แบบ Independent

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	21	28.38
หญิง	53	71.62
รวม	74	100
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 5	6	8.11
มัธยมศึกษาปีที่ 6	68	91.89
รวม	74	100
การเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา		
เลือกศึกษาต่อวิชาชีพครู	59	79.73
ไม่เลือกศึกษาต่อวิชาชีพครู	15	20.27
รวม	74	100

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง 53 คน คิดเป็นร้อยละ 71.62 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 91.89 มีการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครู จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 79.73

2. ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 ระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อที่	พฤติกรรมด้านเจตคติ	ระดับเจตคติต่อวิชาชีพครู			
		x	S.D.	C.V.	แปลความหมาย
1	อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม	4.74	0.60	12.60	มีเจตคติที่ดีที่สุด
2	อาชีพครูเหมาะสำหรับคนประกอบอาชีพ	4.16	0.99	21.30	มีเจตคติที่ดี
3	อาชีพครูเป็นอาชีพของคนเชื้อสายไทย	4.42	0.86	18.49	มีเจตคติที่ดี
4	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมักมีมาตรฐานทางสังคมต่ำ	4.08	1.16	32.60	มีเจตคติที่ดี
5	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมีบุคลิกภาพดีน่าเชื่อถือ	4.54	0.73	16.13	มีเจตคติที่ดีที่สุด
6	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมักชอบดื่มสุรา สูบบุหรี่	3.77	1.03	12.50	มีเจตคติที่ดี
7	ข้าพเจ้าศึกษาวิชาชีพครูเพราะจำยอม	2.36	0.88	12.66	มีเจตคติที่ดี
8	ข้าพเจ้าภูมิใจมากที่ได้ประกอบวิชาชีพครู	4.73	0.96	23.80	มีเจตคติที่ดีที่สุด
9	อาชีพครูมีจริยธรรมสูงกว่าอาชีพอื่น	4.19	0.60	19.46	มีเจตคติที่ดี
10	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น	4.68	0.70	28.43	มีเจตคติที่ดีที่สุด
11	ครูคือตัวอย่างที่ดีในสังคม	4.68	0.95	16.08	มีเจตคติที่ดีที่สุด
12	อาชีพครูเป็นอาชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนผู้อื่น	4.46	1.02	27.32	มีเจตคติที่ดี
13	อาชีพครูมีส่วนในการพัฒนาสังคมค่อนข้างน้อย	4.32	0.50	20.18	มีเจตคติที่ดี
14	อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ	4.78	0.60	12.26	มีเจตคติที่ดีที่สุด
15	ครูคือผู้นำทางจริยธรรมในสังคม	4.58	0.57	22.91	มีเจตคติที่ดีที่สุด
16	อาชีพครูต้องรับผิดชอบต่อสังคมสูง	4.59	0.52	12.82	มีเจตคติที่ดีที่สุด
17	อาชีพครูมีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาเยาวชน ของชาติ	4.80	1.23	14.96	มีเจตคติที่ดีที่สุด
18	อาชีพครูมีความเจริญก้าวหน้าช้า	3.09	0.83	21.30	มีเจตคติปานกลาง
19	อาชีพครูเหมาะสำหรับคนเฉื่อยชา	4.49	0.83	23.61	มีเจตคติที่ดี
20	คนขยันเท่านั้นที่จะก้าวหน้าในวิชาชีพครู	3.70	1.24	10.46	มีเจตคติที่ดี
21	อาชีพครูจำเจ ซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย	3.91	1.09	13.10	มีเจตคติที่ดี
22	อาชีพครูเป็นอาชีพของคนเกียจคร้าน	4.65	0.75	12.46	มีเจตคติที่ดีที่สุด
23	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมีความล้าหลังทางวิชาการ	4.08	1.06	13.10	มีเจตคติที่ดี
24	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.15	0.99	12.42	มีเจตคติที่ดี
25	อาชีพครูเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงทางด้านรายได้	3.65	1.19	10.82	มีเจตคติที่ดี
26	ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมีรายได้ต่ำ	3.23	1.23	13.11	มีเจตคติปานกลาง
27	อาชีพครูมีสวัสดิการดี	3.96	1.14	12.41	มีเจตคติที่ดี
28	อาชีพครูมีโอกาสคอร์รัปชันได้มาก	3.72	1.26	10.78	มีเจตคติที่ดี
29	ครูส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนไม่คุ้มกับการทำงาน	2.46	1.23	38.71	มีเจตคติไม่ค่อยดี
30	ครูส่วนใหญ่จะมีหนี้สินส่วนตัว	2.36	1.19	18.52	มีเจตคติไม่ค่อยดี
	รวมเฉลี่ย	4.10	0.62	15.55	มีเจตคติที่ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ($X = 4.10$, $S.D. = 0.62$, $C.V. = 15.55$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อาชีพครูมีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาเยาวชนของชาติอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษา

ผลการเปรียบเทียบระดับเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาพบว่า เพศ ระดับการศึกษา และการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูที่ต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3 – 5

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

การเปรียบเทียบ	N	X	S.D.	C.V.	t	df	p
เพศชาย	21	3.99	0.34	8.52	.327	72	.744
เพศหญิง	53	4.02	0.42	10.45			

จากตารางที่ 3 พบว่า ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เพศชายและเพศหญิง มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ระหว่างระดับการศึกษาที่ต่างกัน

การเปรียบเทียบ	N	X	S.D.	C.V.	t	df	p
มัธยมศึกษาปีที่ 6	68	4.02	0.40	9.95	.937	72	.352
มัธยมศึกษาปีที่ 5	6	3.87	0.28	7.23			

จากตารางที่ 4 พบว่า ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ในการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาที่ต่างกัน

การเลือกศึกษาต่อ	N	X	S.D.	C.V.	t	df	p
มัธยมศึกษาปีที่ 6	59	3.99	0.39	9.77	.730	72	.468
มัธยมศึกษาปีที่ 5	15	4.08	0.43	10.54			

จากตารางที่ 5 พบว่า ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน

ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ($X = 4.10$, $S.D. = 0.62$, $C.V. = 15.55$)
2. ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เพศชายและเพศหญิงมีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน
3. ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน
4. ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีเจตคติต่อวิชาชีพครูในภาพรวมในระดับดี และนักเรียนแต่ละคนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันพอควร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับดี ข้อที่นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูดีมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่อาชีพครูมีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาเยาวชนของชาติอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม และนักศึกษามีใจมากที่ได้ประกอบอาชีพครูเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักเรียนต่อ 4 ประเด็นนี้แตกต่างกันพอควร

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีเจตคติต่อวิชาชีพครูในระดับดีบ่งบอกถึงลักษณะการเป็นครูที่ดีหรือเป็นครูมืออาชีพ ทำให้ครูทุกคนต้องตระหนักถึงสถานภาพของวิชาชีพครูโดยต้องทำหน้าที่ในการรับผิดชอบเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูบุคคลที่เป็นครูเมื่อเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูย่อมทำให้ทำงานอย่างมีความสุข ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนที่มีเจตคติต่อวิชาชีพครูในทางบวกเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครูหรือนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูส่งผลต่อการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา นักเรียนที่ได้ตระหนักในเรื่องการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาและการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของครูที่ต้องเสียสละเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคมและรู้สึกภูมิใจต่อวิชาชีพครู

2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศ ระดับการศึกษา การเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาที่ต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่ต่างกันเป็นเพราะว่าก่อนที่บุคคลที่จะประกอบวิชาชีพครูได้รับการอบรมในวิชาชีพครูได้รับการก่อนและควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ สำหรับการประกอบวิชาชีพครูไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางเพศ ระดับการศึกษา และในการเลือกศึกษาต่อวิชาชีพครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูด้วยความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูของตน ทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทุกคนมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันกับข้าราชการอื่นๆ โดยเฉพาะข้าราชการในมหาวิทยาลัยจึงทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจและตั้งใจประกอบอาชีพครูอย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งในพัฒนาความเป็นครูอย่างมืออาชีพเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการเป็นผู้ให้เกิดความรัก เกิดความศรัทธา เกิดการทุ่มเทการทำงาน เพราะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีเจตคติต่อวิชาชีพครูอย่างมืออาชีพที่สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

ธมลวรรณ มีเหมย (2553). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้จิตวิญญาณในองค์กรและผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับต้นธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2556). การปฏิรูปการศึกษา. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

Orathai Education. (2560). การสร้างความศรัทธาและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://orathaieducation/home/kar-srang-khwan-sraththa-laea-cetkhtithi-di-tx-wichachiph-khru>. เมื่อ 21 ตุลาคม 2560.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีพรหมวชิ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Inherent Vowel that has spelling letter Grade 2

สุภิญญา เทียนสิริกุล¹, กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Supinya Tiensirakull, Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อ 1)สร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 2)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูป ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยและการแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป 3)เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและ เขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 23 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจแล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย พบว่า

1. แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 88.33/83.91
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาแบบฝึกทักษะส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก 055-517-4861

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 055-517-4862

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of this study were to 1) construct and find out the efficiency of Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 by the criterion at 80/80 2) compare the studying achievement on using Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 between Pre-test and Post -test.3)To study the students' satisfaction to Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2. Four steps of the research and development process were 1)construction and finding out the efficiency 2)tried out with the tried out student group 3) using Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 with the 23 grade 6 sampling students who were studying in the second semester in 2019 of Kanejue School Maeramat District Tak Province Tak Primary Educational Service Area 2 of the second semester of school year 2019 by purposive sampling and 4) analyzing the data. Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 and the achievement test were constructed for training on Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 for the grade 2 students and analyzed with percentage and dependent t-test. The results were as follows:

1. Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 was appropriate at high level and the efficiency of Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 at 88.33/83.91

2. The studying achievement on Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 ; Post -test was significantly higher than Pre - test at level .05

3. The students' satisfaction to Skill Exercise Developing to Enhance Reading and Writing which combined with Changed and Reduced Vowel that has spelling letter Grade 2 was appropriate at high level.

Keywords: Skill Exercise Developing Enhance Reading and Writing Changed and Inherent Vowel that has spelling letter

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551 : 1-46) กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ดังนี้ ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติ ให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือ ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงาน และการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ได้อย่างมีความสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตที่คนโลกและสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

ผลการทดสอบทางการศึกษาประเมินด้วยข้อสอบกลางปีการศึกษา 2560 - 2561 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนนจือ มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 41.06 และ 49.84 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 : 2560 - 2561) ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดพบว่า สาระที่ 1 การอ่านและสาระที่ 2 การเขียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่ำสุดทำให้ผู้ศึกษาต้องพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านและการเขียนเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนและเป็นทักษะสำคัญที่นักเรียนสามารถนำไปเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้อื่น

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษามาตรฐานและสาระการเรียนรู้ได้สำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า สาระที่ 1 เรื่อง การอ่านและสาระที่ 2 เรื่อง การเขียน กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางซึ่งเน้นทักษะการอ่านและการเขียนที่จะต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนและเป็นทักษะที่สำคัญที่นักเรียนสามารถนำไปเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ จึงจำเป็นต้องให้นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

แนวคิดและผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป เป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้อ่านภาษาไทยของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยให้สูงขึ้น เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและการเขียน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การอ่าน การเขียนสะกดคำเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกทักษะทางภาษาไทยได้ สร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านและ การเขียนสะกดคำ ได้คล่องแคล่วในระดับขั้นสูงขึ้นไป มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการเรียนการสอน ครูสามารถจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวัดผลประเมินผลได้ตามความสามารถที่แท้จริง ซึ่งผู้รายงานมีความเชื่อมั่นว่า แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป เป็นนวัตกรรมที่จะช่วยปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อใช้แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. การอ่าน
3. การเขียน
4. แบบฝึกทักษะ
5. การหาประสิทธิภาพ
6. ความพึงพอใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ประถมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาจุดประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สารที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 และสารที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 มีตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความเฉพาะเจาะจง นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ในแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 สร้างแบบฝึกทักษะภาษาไทยการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป โดยกำหนดเนื้อหาที่จะนำไปสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ตามหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 แบบฝึก

- 1) การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมสระ -ะ มีตัวสะกด
- 2) การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมสระ -ะ มีตัวสะกด
- 3) การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมสระ -โะ มีตัวสะกด
- 4) การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมสระ -ัว มีตัวสะกด
- 5) การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมสระ -เออ มีตัวสะกด

1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสม ด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา ขนาดตัวอักษร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ตามขั้นตอนดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1) การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) นำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ระมาตน้อย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 3 คนประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง อย่างละ 1 คน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

2) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) โดยนำแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ระมาตน้อย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) โดยคณะนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข และพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 23 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 เล่ม
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสม ด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ข้อ

แบบแผนการทดลอง

การพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ ครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental research) แบบ One-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	การทดสอบก่อนเรียน Pretest	ทดลอง	การทดสอบหลังเรียน (Posttest)
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้
  - 2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการสร้างแรงกระตุ้นที่จะชักจูงให้นักเรียนสนใจในบทเรียนนั้น ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เพลง เกม ปริศนาคำทาย นิทาน
  - 2.2 ขั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ในขั้นนี้ ครูผู้สอนจะดำเนินการสอนโดยให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้งใช้กระบวนการกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
  - 2.3 ขั้นสรุปบทเรียน เป็นการสรุปความรู้ความเข้าใจของนักเรียนว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เช่น การสนทนาซักถาม ทบทวน ร้องเพลง อ่านแผนภูมิ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อหลังการจัดการเรียนเสร็จสิ้นทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้
4. การตรวจให้คะแนน นำคะแนนมาวิเคราะห์ แปรผล หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยวิธีการทางสถิติ
5. หลังจากทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และร้อยละ
2. การวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ใช้ t - test
3. การวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป โดยกำหนดแปลผลคะแนน ตามระดับความพึงพอใจ 3 ระดับ ซึ่งปรับปรุงจากเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่มของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 70 - 80) ดังนี้

2.51 - 3.00	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 - 1.50	หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัย

1. ผลสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทำแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 5 เล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 318 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.18 คะแนนเฉลี่ยรวม 88.33 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.17 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.04 คิดเป็นร้อยละ 83.91 นั่นคือ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูปที่มีตัวสะกด เท่ากับ 88.33/83.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน เมื่อใช้แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 11.48 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 25.17 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำ ที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูปที่มีตัวสะกด โดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านชะเนงจ้อ มีประเด็นที่ค้นพบควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำที่สะกดด้วยสระลดรูปและสระเปลี่ยนรูปที่มีตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 88.33/83.91 สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้ศึกษาได้ศึกษาขั้นตอนการสร้าง ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อเสนอแนะอย่างไรนำมาเป็นข้อแก้ไขปรับปรุงจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้อีกครั้งกับกลุ่มใหญ่ ดังนั้นกระบวนการสร้างจึงเป็นไปตามกระบวนการตามหลักการที่สอดคล้องกับหลักวิชาการและจิตวิทยาตามวัยของผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรันยา ธรรมศิริ (2558 : 105) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.05/86.12 เป็นไปสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 11.48 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 25.17 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบและมีวิธีการ มีการวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และศึกษาเอกสารการจัดทำแบบทดสอบและนำมาสร้างแบบทดสอบ มาวิเคราะห์หาคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริงแสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สอนและนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิริติ พลเยี่ยม (2560 : 74) ได้ศึกษาการสะกดคำและแจกลูกคำที่ประสมสระ การวิจัยเรื่องนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการสะกดคำและแจกลูกคำที่ประสมสระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสะกดคำและแจกลูกคำที่ประสมสระกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำและแจกลูกคำที่ประสมสระ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับของสุรนยา ธรรมศิริ (2558 : 107) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 2.94 อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะ ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน และฝึกเขียนสะกดคำ ฝึกแต่งประโยค ผู้รายงานได้จัดทำแบบฝึกทักษะจากง่ายไปหายาก เนื้อหาในแบบฝึกทักษะได้จัดทำกิจกรรมให้ฝึกสั้น ๆ ง่ายๆ ทำให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน มีความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน มีภาพการ์ตูนน่ารักประกอบ มีสีสันสดใสดึงดูดความสนใจ ของนักเรียน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำแบบฝึกทักษะ นักเรียนจึงประสบผลสำเร็จ ในการทำแบบฝึกทักษะ สามารถอ่านและเขียนสะกดคำ รู้ความหมายของคำ และนำคำมาแต่งประโยคได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว แล้วยังนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นต่อไปได้อย่าง มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรนยา ธรรมศิริ (2558 : 108) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ พลเยี่ยม. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการสะกดคำและแจกลูกคำที่ประสมสระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. (2561). รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT) ประจำปีการศึกษา 2561.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2544). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุรนยา ธรรมศิริ. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี

A study of problems and problems of teacher professional practice
of students Early childhood education Pathum Thani University

นงลักษณ์ งามขำ¹, นีรนาท จุลเนียม², ปุริมปรัชญ์ ไพบูลย์สุข³

Nonglak Ngamkum, Neranart Chulniam, Purim Prachapaiboonsuk

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อสำรวจสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์ วิชาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานและลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในรายวิชาการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 28 คนของมหาวิทยาลัยปทุมธานี เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบบบันทึกการวิเคราะห์ เอกสารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการวางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยปทุมธานี เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพและมีอาจารย์ประจำ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ ครูพี่เลี้ยง ด้านการดำเนินการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การควบคุมชั้นเรียน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย นักศึกษามีความพึงพอใจมากในด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ และการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และมีการรับรู้ในระดับมากเกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูและลักษณะความเป็นครูที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่ก็ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดเวลาให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และบทบาทของครูพี่เลี้ยงในการนิเทศนักศึกษา

คำสำคัญ : การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² ดร., อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

³ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research is to explore the problems of professional experience in teaching Satisfaction in organizing professional experience, perception of work quantity and teacher characteristics of students in early childhood education. That arises from the professional experience of teachers In the course of observation and practice of teachers Curriculum for producing 5-year teachers. The sample consisted of 28 early childhood education students of Pathum Thani University. The research tool was the questionnaire for satisfaction in teaching professional experience. Analysis record Professional experience training documents And interviews about problems and suggestions for implementing professional experience. Analyze data by determining frequency Mathematics value Standard deviation And content analysis

The result of the research shows that Planning for professional experience training There are schools in the Pathum Thani University network. Is a source of professional experience and full-time lecturers That is appointed to act as a mentor for the implementation of professional experience training The purpose is for students to be knowledgeable. Understanding and practice of learning activities Class control Observe student behavior And study the development of learning through the research process Students are very satisfied with the planning of professional experience management and the implementation of professional experience training. And there was a high level of perception about the amount of work performed in the duties of teachers and the characteristics of teachers arising from professional experience training. But still found problems with scheduling students to participate in professional experience activities And the role of mentors in student supervision

Keywords: Professional experience training Students in early childhood education

บทนำ

การปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูได้เริ่มขึ้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี เป็นหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี โดยหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 120-150 หน่วยกิต แบ่งออกเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 97 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิตซึ่งนักศึกษานักศึกษาจะต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา ในปีที่ 4 (วรรณทิพาและภาวิณี, 2545:3) สำหรับหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต แบ่งออกเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิตและหมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต โดยในหมวดวิชาเฉพาะจะแบ่งย่อยออกเป็นหมวดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551: 4) จะเห็นได้ว่าหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักศึกษานักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานในสถานการณจริงมากขึ้น ส่งผลให้สถาบันผลิตครูต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนรายวิชาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Field experiences) ใหม่โดยเปลี่ยนจาก 2 รายวิชาในหลักสูตรการผลิตครู 4 ปีมาเป็น 5 รายวิชาในหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ซึ่งทั้ง 5 รายวิชาประกอบด้วย รายวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1 2 และ 3 ซึ่งนักศึกษานักศึกษาจะต้องเรียนทั้ง 3 รายวิชานี้ภายใน 4 ปีแรกของการศึกษา และรายวิชาการปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา 1 และ 2 ซึ่งนักศึกษานักศึกษาจะต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นเวลา 2 ภาคการศึกษาเมื่อศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 5 โดยสถาบันผลิตครูแต่ละแห่งอาจมีรายละเอียดของการจัดรายวิชาเหล่านี้แตกต่างกันไป เช่น เนื้อหาและกิจกรรมที่จัดให้แก่ศึกษานักศึกษาในแต่ละรายวิชา จำนวนหน่วยกิตและการกำหนดให้นักศึกษานักศึกษาเรียนแต่ละรายวิชาในปีการศึกษาต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษานักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงจากโรงเรียน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในโรงเรียนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเป็นครูที่ปรึกษา และการพัฒนาบุคลิกลักษณะความเป็นครู (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547: 27-31)

งานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่วนใหญ่จะศึกษาในบริบทของหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี และเน้นศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการสอน ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้พบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษามีปัญหาหลายประการ เช่น อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงไม่เข้านิเทศและให้คำ แนะนำ ปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ (พิศวง, 2518) ครูพี่เลี้ยงมักเข้าใจว่านักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระของตนและจะประเมินผลเฉพาะด้านการสอนของนักศึกษาเท่านั้น ไม่ได้ประเมินผลในด้านอื่นๆ ให้ครอบคลุม(จินตนา, 2521) อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงขาดการประสานงานกันในการนิเทศนักศึกษาทำให้ผลการประเมินนักศึกษาไม่สอดคล้องกัน (ชาลี, 2525) เป็นต้น สำหรับในบริบทของหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาน้อยมาก เช่น งานวิจัยของ เอกภูมิ ชาตรี และวราภรณ์ทิพา (2551: 1351-1354) ซึ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชาการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานในชั้นเรียนและพบว่ามีปัญหาหลายประการในการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เช่น การกำหนดเวลาให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพซึ่งไม่สอดคล้องกับตารางเรียนของนักศึกษาที่เรียนในสถาบันผลิตครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเน้นการบรรยายทำให้นักศึกษาไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติงาน จริง ครูพี่เลี้ยงไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา เป็นต้น

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะศึกษา เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพให้ครบทั้ง 5 รายวิชาตามหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ว่ามีวิธีดำเนินงานอย่างไร นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพหรือไม่ อย่างไร นักศึกษามีการรับรู้ต่อลักษณะความเป็นครูที่เกิดขึ้นกับตนเองอย่างไร และนักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชาเหล่านี้ ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาเหล่านี้จะนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ที่เน้นให้นักศึกษาครูได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้ขอเสนอข้อมูลการศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชาการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงาน และลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาปฐมวัย ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นวิธีการหนึ่งของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนตามสาขาวิชาของนักศึกษา สร้างสื่อหรือ นวัตกรรม วิจัยในชั้นเรียนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (5 ปี) คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี กำหนดให้นักศึกษาต้องออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในชั้นปีที่ 4 เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา โดยในภาคการศึกษาที่ 1 ต้องออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง ในรายวิชา 1005801 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (450) หน่วยกิต และในภาคการศึกษาที่ 2 ต้องออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 450 ชั่วโมง ในรายวิชา 1005802 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (450) หน่วยกิต ซึ่งทั้ง 2 รายวิชา ดังกล่าว ได้ดำเนินการจัดทำรายละเอียดการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพอุดมศึกษา

มาตรฐานคุณภาพการอุดมศึกษาของประสบการณ์ภาคสนามเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการในการออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษาวิชาชีพครูซึ่งมีแผนการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้โดยมีวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาครูในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ตลอดจนความรู้ความเข้าใจที่นักศึกษาจะได้รับจากการออก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการในการลำดับทักษะและประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆ ที่นักศึกษาจะได้รับในการพัฒนาให้มีความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายรวมทั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาของนักศึกษาจากครูพี่เลี้ยงอาจารย์นิเทศก์และฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และศึกษาความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานและลักษณะความเป็นครูที่เกิดจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชาการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัด ประสบการณ์วิชาชีพ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ปีที่ 4 คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 28 คนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคต้น ปีการศึกษา 2561 ในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสอบถามความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และได้รับการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นการถามความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาปฐมวัย เกี่ยวกับความพึงพอใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา โดยใช้การประเมินค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นการถามการรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานของนักศึกษา และลักษณะความเป็นครูที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยใช้การประเมินค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ประมวลการสอนรายวิชา ประสบการณ์วิชาชีพครู การสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู โบบาน และใบความรู้ในรายวิชาดังกล่าว

3. แบบสัมภาษณ์นักศึกษาคู สาขาการศึกษาปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพ บทบาทหน้าที่ของนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยปทุมธานี การสัมภาษณ์นักศึกษารายวิชาวิชาชีพครูของโรงเรียนในสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพ และบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา และการส่งแบบสอบถามให้กับนักศึกษาศาขการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย จำนวน 28 คนหลังจากที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเสร็จแล้ว 3 สัปดาห์ ในเดือนตุลาคม 2561 ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืน 28 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มที่ศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัยที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคต้น ปีการศึกษา 2561 ในรายวิชาการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา จำนวน 28 คน เป็นนักศึกษาเพศชาย 3 คน เพศหญิง 25 คน นักศึกษาทุกคนมีอายุระหว่าง 21 – 23 ปี ระดับคะแนนเฉลี่ยที่นักศึกษาได้รับก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพช่วง 3.50-4.00 จำนวน 4 คน ในช่วง 3.00-3.49 จำนวน 18 คน และในช่วง 2.50-2.99 จำนวน 6 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนที่ 2 สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า สถานศึกษาที่ใช้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีโรงเรียนเครือข่ายในเขตปทุมธานี จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนสุเหร่าเขียว โรงเรียนเทศบาลเมืองปทุมธานี โรงเรียนเปรมฤทัย และโรงเรียนวัดเปรมประชากร เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพและมีครูประจำ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่ดูแลและให้ความรู้แก่นักศึกษา โดยครูพี่เลี้ยงแต่ละคนจะต้องมีประสบการณ์ในการสอนวิชาการศึกษาศิลปะ วิชาสามัญ มาไม่น้อยกว่า 3 ปี ครูพี่เลี้ยงทุกคนจะได้รับการอบรมชี้แจงเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ตนเองจะต้องปฏิบัติต่อนักศึกษาก่อนเริ่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างอาจารย์ในเทศกับครูพี่เลี้ยงเป็นประจำ ทุกอาทิตย์ เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับในรายวิชานี้มีจุดประสงค์เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและการบริหารงานวิชาการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสังเกตและฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การควบคุมชั้นเรียน การทดลองสอนวิชาการศึกษาศิลปะในระดับชั้นอนุบาล เป็นเวลา 5 สัปดาห์ และการทดลองสอนวิชาการศึกษาศิลปะในระดับชั้นอนุบาล เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวมทั้งศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อย่างบูรณาการวิจัย โดยใช้เวลาในการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานในรายวิชานี้ทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า นักศึกษาครูปฐมวัยมีความพึงพอใจด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) ถ้าพิจารณารายการความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์วิชาชีพด้านนี้ซึ่งมีทั้งหมด 8 รายการ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลางจำนวน 3 รายการ คือ การแนะนำบุคลากรของโรงเรียน การประชุมสัมมนาระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนักศึกษา และการกำหนดระยะเวลาให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในรายวิชาที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนรายการอื่นๆ นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ การชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ ข้อตกลง หรือกติกาของโรงเรียนที่ต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ การชี้แจงระบบการบริหารงานของโรงเรียน การจัดครูพี่เลี้ยงสาขาวิชาเอกให้นักศึกษา การมอบหมายวิชาทดลองสอนให้นักศึกษา และการชี้แจงการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านการวางแผนการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ลำดับ	ด้านการวางแผนการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	ความพึงพอใจของนักศึกษา	
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน (S.D.)
1	ข้อระเบียบ/บังคับ ที่ต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ	4.05	0.57
2	ชี้แจงระบบการบริหารงานของโรงเรียน	3.81	0.57
3	การแนะนำบุคลากรของโรงเรียน	3.22	0.80
4	การจัดครูพี่เลี้ยงสาขาวิชาเอกให้นักศึกษา	3.85	0.63
5	การมอบหมายวิชาทดลองสอนให้นักศึกษา	3.85	0.70
6	การประชุมสัมมนาระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนักศึกษา	3.26	1.31
7	การกำหนดระยะเวลาให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	3.40	1.21
8	การชี้แจงการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.67	0.71
สรุปรวมเฉลี่ย		3.64	0.81

ความพึงพอใจด้านการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) ข้อย่อยแยกพิจารณารายการความพึงพอใจด้านนี้ซึ่งมีทั้งหมด 15 รายการ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับปานกลางจำนวน 3 รายการ คือ การจัดให้นักศึกษาและฝึกสร้างข้อสอบ การจัดให้นักศึกษาฝึกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลเข้าพรรษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เป็นต้น และการจัดให้นักศึกษาฝึกการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ส่วนรายการความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ การจัดให้นักศึกษาศึกษาและสังเกตการสอนของครูที่เลี้ยง การจัดให้นักศึกษาศึกษาและสังเกตการจัดบรรยากาศในห้องเรียน การให้นักศึกษาฝึกทำแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย ให้นักศึกษาฝึกทำแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบ ให้นักศึกษาฝึกทำสื่อการเรียนรู้ และฝึกสร้างแบบฝึกหัด ให้นักศึกษาฝึกตรวจแบบฝึกหัด/ผลงาน/ข้อสอบ/วิธีการวัดและประเมินผล/วิธีการควบคุมชั้นเรียน และฝึกปฏิบัติการสอนด้วยกระบวนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะของครูที่เลี้ยงวิชาเอก ความพร้อมของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการรับนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์ ความพร้อมของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการมอบหมายงานต่างๆ ให้นักศึกษา และการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาโดยใช้แบบประเมินตามแบบประเมินของคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจด้านการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ลำดับ	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	ความพึงพอใจของนักศึกษา	
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน (S.D.)
1	ให้นักศึกษาสังเกตการสอนของครูที่เลี้ยง	3.94	0.70
2	ให้นักศึกษาสังเกตบรรยากาศภายในห้องเรียน	3.91	0.81
3	ให้นักศึกษาฝึกทำแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบ	3.94	0.83
4	ให้นักศึกษาฝึกทำสื่อการเรียนรู้	3.90	0.74
5	ให้นักศึกษาฝึกสร้างแบบฝึกหัด	3.72	0.81
6	ให้นักศึกษาฝึกสร้างข้อสอบ	3.58	0.84
7	ให้นักศึกษาฝึกตรวจแบบฝึกหัด/ผลงาน/ข้อสอบ	3.18	1.13
8	ให้นักศึกษา ศึกษาวิธีการควบคุมชั้นเรียน	3.54	1.10
9	ให้นักศึกษาฝึกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	2.55	1.10
10	ให้นักศึกษาฝึกพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย	3.67	0.71
11	ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนด้วยกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.67	0.71
12	การให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะของครูที่เลี้ยง	3.95	0.65
13	ความพร้อมของโรงเรียนเครือข่ายที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	4.00	0.87
14	ความพร้อมของโรงเรียนเครือข่ายที่มอบหมายงานให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.87	0.84
15	ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โดยการประเมินตามแบบประเมินของมหาวิทยาลัย	3.95	0.66
สรุปรวมเฉลี่ย		3.67	0.85

ส่วนที่ 4 การรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานของนักศึกษา นักศึกษาครูปฐมวัย มีการรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.50$) ถ้าพิจารณารายการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองทั้งหมด 10 รายการ พบว่าความคิดเห็นต่อปริมาณการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละรายการของนักศึกษาครูปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง 4 รายการ คือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาและฝึกสร้างข้อสอบ การฝึกตรวจแบบฝึกหัด /ผลงาน/ข้อสอบ การศึกษาและฝึกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ การศึกษาและฝึกการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ส่วนรายการอื่นๆ นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปริมาณการปฏิบัติงานของตนเองในระดับมาก (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานของนักศึกษา

ลำดับ	การปฏิบัติงานในด้านต่างๆ	ความพึงพอใจของนักศึกษา	
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน (S.D.)
1	สังเกตการสอนของครูพี่เลี้ยง	3.85	0.63
2	สังเกตการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน	3.91	0.81
3	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาปฐมวัย	3.64	0.73
4	ฝึกทำแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบ	3.90	0.74
5	ฝึกทำสื่อการเรียนรู้	3.72	0.81
6	ฝึกสร้างแบบฝึกหัด /ข้อสอบ	3.41	1.22
7	ฝึกตรวจแบบฝึกหัด/ ผลงาน/ ข้อสอบ	3.05	0.91
8	ฝึกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	2.35	1.25
9	ฝึกพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย	3.41	1.22
10	ฝึกปฏิบัติการสอนด้วยกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง	3.80	0.65
สรุปรวมเฉลี่ย		3.50	0.83

การรับรู้เกี่ยวกับลักษณะความเป็นครูที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาครูปฐมวัย มีการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะความเป็นครูที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) ถ้าพิจารณารายการเกี่ยวกับลักษณะความเป็นครู ทั้งหมด 10 รายการ พบว่า ลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกรายการ คือ ความศรัทธาต่อวิชาชีพครู วิทยุณความเป็นครู ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณครู ความผูกพันและเอาใจใส่ในนักเรียน การควบคุมกิริยา วาจาให้เหมาะสมแก่บุคคล โอกาส และสถานที่ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ และมีความจริงใจ ความกล้าแสดงออกทางความคิดในสิ่งที่ตั้งถาม การปฏิบัติตามระเบียบวินัย และกรอบประเพณีความตั้งใจที่จะฝึกฝนตนเองให้พัฒนายิ่งขึ้น และความมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (ดังตารางที่ 4)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 4 การรับรู้เกี่ยวกับลักษณะความเป็นครูที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

ลำดับ	ลักษณะความเป็นครู	ความพึงพอใจของนักศึกษา	
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน (S.D.)
1	ความศรัทธาต่อวิชาชีพครู	4.15	0.55
2	วิญญานความเป็นครู	4.14	0.63
3	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณครู	4.08	0.75
4	ความผูกพันและเอาใจใส่นักเรียน	4.40	0.59
5	การควบคุมกิริยา วาจา เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่	4.35	0.79
6	ความซื่อตรง ซื่อสัตย์และความจริงใจ	4.22	0.61
7	ความกล้าแสดงออกทางความคิด	4.23	0.74
8	การปฏิบัติตามระเบียบวินัย และตามประเพณี	4.35	0.72
9	ความตั้งใจฝึกฝนตนเองให้พัฒนายิ่งขึ้น	4.05	0.73
10	ความมีมนุษยสัมพันธ์กับคณะครูและผู้ร่วมงาน	3.91	0.80
สรุปรวมเฉลี่ย		4.20	0.68

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูปฐมวัย ได้สะท้อนปัญหาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี ยังขาดการประสานงานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยเฉพาะการจัดเวลาให้นักศึกษาเข้าไปฝึกปฏิบัติงานกับครูพี่เลี้ยง การมีเวลาว่างไม่ตรงกันระหว่างนักศึกษากับครูพี่เลี้ยง ทำให้เกิดความยากลำบากในการเข้าฝึกปฏิบัติงานแต่ละครั้ง นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องการให้คณะฯ ระบุให้แน่นอนว่าในช่วงของการทดลองสอน จะให้นักศึกษาสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นคู่เพราะครูพี่เลี้ยงส่วนหนึ่งให้นักศึกษาทดลองสอนเป็นรายบุคคล แต่ก็มีครูพี่เลี้ยงอีกส่วนหนึ่งให้นักศึกษาทดลองสอนเป็นคู่ ซึ่งนักศึกษา จะคิดว่าสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษาต้องการฝึกปฏิบัติงานด้านการทดลองสอนให้มากกว่านี้ เพราะการทดลองสอนทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุมชั้นเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาทุกคนค่อนข้างกังวลมากกับการควบคุมชั้นเรียนเมื่อจะต้องออกไปฝึกสอนจริงๆ

อภิปรายผล

การนำเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ความพึงพอใจของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงาน และลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาที่เกิดขึ้นจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

การจัดประสบการณ์วิชาชีพและการรับรู้เกี่ยวกับปริมาณการปฏิบัติงานและลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาที่ได้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชาการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา พบว่ารายวิชาดังกล่าวมีจุดประสงค์ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้วิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ในระดับปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน การควบคุมชั้นเรียน รวมทั้งศึกษาพัฒนาการการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าสภาพจริงในการจัดประสบการณ์วิชาชีพสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชานี้คือ นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและการบริหารงานวิชาการในระดับการศึกษาปฐมวัย การสังเกตและฝึกทดลองสอน 5 สัปดาห์ รวมทั้งเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนจากครูพี่เลี้ยง นักศึกษามีความพึงพอใจปานกลางต่อการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษามีความพึงพอใจมากต่อการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพ และมีความคิดเห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชั้นเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูต่างๆ เช่น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การสอน การทำสื่อ การทำใบงานและใบกิจกรรม ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากสำหรับนักศึกษาในการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต แต่นักศึกษาก็ยังพบปัญหาบางประการจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การมีเวลาว่างไม่ตรงกันระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง และครูพี่เลี้ยงบางท่านยังไม่ทราบว่าต้องให้คำแนะนำอะไรแก่นักศึกษาบ้างในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และจากการสัมภาษณ์นักศึกษา พบว่า นักศึกษาต้องการให้ สาขาการศึกษาปฐมวัย และโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพวางแผนจัดตารางการฝึกปฏิบัติงานให้แก่ศึกษาร่วมกัน เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชานี้มีปัญหาเกี่ยวกับเวลาว่างของนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงไม่ตรงกัน การนัดหมายเวลากับครูพี่เลี้ยงทำได้ยาก ทำให้นักศึกษามีโอกาสพบปะกับครูพี่เลี้ยงน้อยเกินไปและบางครั้งนักศึกษาต้องขาดเรียนในรายวิชาอื่น เพื่อไปเข้าร่วมกิจกรรมในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภูมิ ชาตรี และวรรณทิพา (2551: 1351) และวรรณทิพา และภาวิณี (2545: 112) ที่พบว่าเวลาว่างของนักศึกษาไม่ตรงกับครูพี่เลี้ยง เพราะนักศึกษาและครูพี่เลี้ยงไม่ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพร่วมกันก่อนกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นผลทำให้การดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง สำหรับการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากครูพี่เลี้ยงบางท่านไม่ได้ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานครบทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในประมวลการสอน เพราะเวลาไม่เพียงพอ นักศึกษา 15 คนต้องการฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากกว่านี้ เพราะส่วนใหญ่ครูพี่เลี้ยงจะบรรยายให้ฟังว่างานแต่ละอย่างมีกระบวนการในการทำอะไร แต่ไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลองฝึกปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บริบูรณ์สุข (2549: 52) ที่พบว่านักศึกษาในหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี ที่สังเกตและฝึกปฏิบัติงานครูประจำ ชั้นไม่ค้อยได้รับโอกาสให้ฝึกปฏิบัติงานต่างๆ ด้วยตัวเอง ดังนั้นครูพี่เลี้ยงจึงควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพราะจะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นอกจากนี้นักศึกษายังได้แสดงความคิดเห็นในระหว่างการสัมภาษณ์ว่า การเรียนในรายวิชานี้ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป นักศึกษา 19 คนคิดว่าตนเองได้เรียนรู้เกี่ยวกับการควบคุมชั้นเรียน นักศึกษา 7 คนคิดว่าตนเองได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูต่างๆ เช่น การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การทำสื่อ การทำใบงาน ใบกิจกรรม การวัดและประเมินผล นักศึกษาระบุว่าครูพี่เลี้ยงให้ความสำคัญกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มาก นักศึกษาต้องแก้แผนการจัดการเรียนรู้หลายรอบตามคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีทำให้นักศึกษาเกิดความรอบคอบในการทำงานและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างนักศึกษาและครูพี่เลี้ยง นักศึกษา 6 คนคิดว่าตนเองได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจากครูพี่เลี้ยง โดยครูพี่เลี้ยงจะเล่าประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนและยกตัวอย่างงานวิจัยและแนวทางการดำเนินการทำ วิจัยให้นักศึกษาฟัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกภูมิ จันทร์ขันธ์, ชาตรี ฝ่ายคำตา และวรรณทิพา รอดแรงคำ. (2551). ที่ระบุว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาที่ตนเองสอน เทคนิควิธีสอน การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน และวิธีการควบคุมชั้นเรียน ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่พบ เช่น จำนวนเก้าอี้ในห้องประชุมไม่พอกับจำนวนนักศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเล็กน้อย ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรายวิชานี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรมีการประชุมนิเทศครูพี่เลี้ยงเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบหลักเกณฑ์ วิธีการนิเทศและการมอบหมายงานให้นักศึกษา เพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกัน
2. ควรจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาคู เพื่อให้แต่ละคนได้ทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. นักศึกษาควรมีเวลาในการสังเกตและฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยมีครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

4. ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งหมดทุกรายวิชา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนารูปแบบการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ให้สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2551). คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์. ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. (2545). ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตสาขา การสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยาสารเกษตรศาสตร์(สังคม). 23(2): 104 - 117.

เอกภูมิ จันทร์ขันตี, ชาตรี ฝ่ายคำตา และวรรณทิพา รอดแรงคำ. (2551). การศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู: รายวิชาการสังเกตและปฏิบัติงานในชั้นเรียนสำหรับนิสิตครูวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี. วารสารวิจัย มข. 13(11): 1345-1357.

Graham, B. (2006). Conditions for successful field experiences: Perceptions of cooperating teachers. Teaching and Teacher Education. 22: 1118-1129.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐาน กับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริม
ความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม จังหวัดพิจิตร
The development of learning by integrating concepts of Project-based model with STEM
education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 at
Laemrangwittayakom School Phichit Province

พัชชา มิ่งสมร¹, มงคล หม่อมมาก², ศุภรัตน์ มิ่งสมร³

Phatcha Mingsamorn, Mongkol Moomak, Sukorath Mingsamorn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา และ3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 25 คน แบ่งการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรียนรู้โครงงานและสะเต็มศึกษา 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เมนูสุขภาพในท้องถิ่น และ3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 We can doรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ชั้น คือ 1)ขั้นสะท้อนปัญหา 2) ขั้นรวบรวมข้อมูล 3) ขั้นออกแบบและปฏิบัติการ 4)ขั้นการทดสอบประเมิน 5)ขั้นปรับปรุงแก้ไข 6) ขั้นนำเสนอผลงาน 7)ขั้นสรุปและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิด แบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม จังหวัดพิจิตร

1. การเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ มีแบบแผนการวิจัยรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน 2) แบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และสถิติที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ สถิติทดสอบที่(t-test dependent)

2. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจและแบบสัมภาษณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.) ผลการศึกษาพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.20-4.80) และส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D. = 0.45-0.80) และภาพโดยรวมทั้งหมด พบว่า

¹ นักศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² กศ อาจารย์ประจำ .ด.คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ กศ อาจารย์พิเศษ .ด.คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การบูรณาการแนวคิด "องค์การมีชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

แผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.09$)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม จังหวัดพิจิตร มีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.18$)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน, แนวคิดสะเต็มศึกษา ,ความสามารถการคิดวิเคราะห์

Abstract

The purposes of this study were to 1) construct and find out the suitability of the development of learning by integrating concepts of with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 at Laemrangwittayakom School. 2) to compare the studying achievement of grade 9 students on using the activity integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 between Pre-test and Post-test and 3) to study the students' satisfaction to the instruction on the integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9. Sampling were 25 grade 9 students of Laemrang wittayakom School Phijit Province of the second semester of school year 2019 by purposive sampling. There were 2 steps of proceed. $\bar{X}$ and SD were used to analyze the data.

First step; constructed and found out the suitability of the development of integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 at Laemrangwittayakom School, enhanced 3 lesson plans 1) studying about project and stem education 2) local healthy menu and 3) We can do. Seven steps of lesson plan activities were 1) Problem Reflection 2) Information Search 3) Design and operation 4) Testing and Evaluation 5) Design Improvement 6) Presentation 7) Conclusion and Evaluation Second step; studied the result of the development of integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability by 1) comparing between pretest and posttest 2) to study the students' satisfaction to the instruction on the integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 analytical thinking ability for student in grade 9 at Laemrangwittayakom School. T-test $\bar{X}$ and S.D. were used to analyzed the data.

The results were as follows:

1. The lesson plans of the integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 at Laemrangwittayakom School. suitability was appropriate at highest level, $\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.09$

2. The studying the critical thinking of grade 9 students on the integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 at Laemrang wittayakom School; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .01

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. The students' satisfaction to the integrating concepts of Project-based model with STEM education to promote analytical thinking ability for student in grade 9 at Laemrangwittayakom School was appropriate at high level , $\bar{X}$ =4.42,S.D.= 0.18

Keywords: Project-based Learning,STEM Education , analytical thinking ability

บทนำ

การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อการสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถบรรลุตามเป้าหมายและสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศในยุค 4.0 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบายรัฐบาลมากำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ให้ความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ในประเด็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา การปฏิรูประบบการเรียนรู้ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยกำหนดจุดเน้นการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาล ซึ่งต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้แบบเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข และสร้างกิจกรรมเสริม เน้นความร่วมมือ รัฐ ท้องถิ่น เอกชน พ่อแม่และ ผู้ปกครอง สำหรับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเน้นครูและนักเรียนต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม จัดแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการ Active Learning เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือจากสถานการณ์จำลองผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยครูการจัดการเรียนการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดแบบมีเหตุผลและเป็นขั้นตอน พัฒนาครูให้มีความชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษ ในส่วนระดับมัธยมศึกษาให้จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ (STEM) เพื่อสร้างทักษะพื้นฐานที่เชื่อมโยงสู่การสร้างอาชีพและการมีงานทำ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปี 2562 : 28 มกราคม 2562)

จากการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย และมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น แนวคิดที่ต้องมีการปฏิรูประบบการเรียนรู้แบบใหม่ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อกระตุ้นและเร่งรัดให้เกิดผลในทางการปฏิบัติอย่างจริงจัง กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงาน ว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริงโดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ถ้าครูมุ่งเน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในทุกโอกาสที่เอื้ออำนวย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกัน ฝึกคิดเชิงสร้างสรรค์ ก็นับว่าครูจัดการเรียนการสอนเข้าใกล้แนวคิดสะเต็มศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สสวท., 2558 :3)

โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ จากข้อมูลรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 54.42 30.04 36.10 และ 29.45 ระดับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 42.10 ,24.69, 28.55 และ 27.31 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบของโรงเรียนกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา (SAR โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม 2561: 6-7) และจากผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 3 มีผลการประเมินระดับดีเยี่ยมร้อยละ 64.71 ระดับดี ร้อยละ 29.41 ระดับไม่ผ่านร้อยละ 5.89 จากผลการประเมินที่ปรากฏ นั้นเป็นความท้าทายและเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องให้ความสำคัญในการร่วมค้นหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยโรงเรียนใช้กระบวนการตามกรอบของ PLC มาแก้ปัญหาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน คณะครูร่วมกันคิดวิเคราะห์เสนอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สภาพปัญหา ซึ่งสรุปได้ว่าปัญหานักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการอ่านและเขียน การทำงานเชิงระบบ ไม่เข้าใจหลักการทำโครงการอย่างแท้จริง รวมถึงพบว่า นักเรียนขาดวินัยในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ และความกระตือรือร้นในการเรียน (โรงเรียนแหลมรังวิทยา, 2562: 9-11)

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการ เป็นฐานกับสะเต็มศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ อีกนัยหนึ่งโรงเรียนมีสภาพที่เอื้อต่อการจัดการเรียน สภาพแวดล้อมที่อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ซึ่งคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา จะช่วยส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้ดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญและเชื่อมโยงกันของแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตามคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 และนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา แนวคิดการส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

- การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้
- ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการ ดังนี้
- 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
  - 1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในด้าน ของหลักการจุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - 1.3 ศึกษานโยบายการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หมวดที่ 4 สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต
  - 1.4 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากข้อมูลที่เก็บรวบรวม นำมาเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบและโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ชื่อกิจกรรม/แนวคิด 2) เวลาที่ใช้ 3) วัตถุประสงค์ 4) กิจกรรม การเรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ ขั้นสะท้อนปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นออกแบบและปฏิบัติการ ขั้นการทดสอบ ประเมิน ขั้นปรับปรุงแก้ไข ขั้นนำเสนอผลงาน ขั้นสรุปและประเมินผล ตัวอย่างสื่อและแหล่งการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล 7) ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้”

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักแห่งวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา จำนวน 3 แผน เวลา 20 ชั่วโมง คือ 1) เรียนรู้โครงงานและสะเต็มศึกษา 5 ชั่วโมง 2) เมนูสุขภาพในท้องถิ่น 10 ชั่วโมง 3) We can do 5 ชั่วโมง

1.6 ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงาน เป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.20-4.80 และส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าตั้งแต่ 0.45-0.80 และภาพโดยรวมทั้งหมด พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.09$)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม จังหวัดพิจิตร

เป็นขั้นตอนการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษาไปใช้ในการ 1) เปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน รูปแบบการทดลองใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

เครื่องมือการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา และแบบสัมภาษณ์

การดำเนินการ

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบ และอธิบาย ถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน และให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา โดยใช้เวลาการจัดกิจกรรมในส่วนของกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการเรียนรู้

3. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ตามแผนแล้วให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ และทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษาแล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ พร้อมทั้งสุ่มนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์นักเรียนประเด็นความรู้สึก ในการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษาของนักเรียนโดยประสานกับนักเรียนเพื่อนัดเวลา ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้าด้วยตนเอง

4. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ระหว่างก่อนทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่ (t-test Dependent) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา นำเสนอในรูปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้งวิทยาคม จังหวัดพิจิตร

1.1 ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา พบว่า ได้แผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน คือ 1) เรียนรู้โครงงานและสะเต็มศึกษา 2) เมนูสุขภาพในท้องถิ่น 3) We can do โดยมีรายละเอียด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

องค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม/แนวคิด 2) เวลาที่ใช้ 3) วัตถุประสงค์ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ ขั้นสะท้อนปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นออกแบบและปฏิบัติการ ขั้นการทดสอบ ประเมิน ขั้นปรับปรุงแก้ไข ขั้นนำเสนอผลงาน ขั้นสรุปและประเมินผล 5) ตัวอย่างสื่อและแหล่งการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล 7) ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

1.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความเหมาะสมของแผน พบว่า มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.20-4.80 และส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าตั้งแต่ 0.45-0.80 และภาพโดยรวมทั้งหมด พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51, S.D. = 0.09$)

2. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแหลมรั้ววิทยาคม จังหวัดพิจิตร

ผลการเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนสอบหลังเรียนหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในระดับสูงสุด คือ ครูช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจคิดค้นคว้า กำหนดหัวข้อโครงการ กิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และนักเรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของตนเอง รองลงมา คือ การเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้แลนักเรียนสามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและอันดับ ต่ำสุด คือ นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยอภิปรายจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและสามารถพบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะผลผลิตอาหารในท้องถิ่นที่นักเรียนจะเกิดความเคยชินและไม่ได้สนใจ และเมื่อมีสื่อด้านอาหารผลผลิตในท้องถิ่นลงในกิจกรรมการเรียนรู้ไปแล้ว พบว่านักเรียนเกิดความสนใจในกิจกรรม ส่งผลให้ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังได้รับการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกฎ ลำไยและคณะ (2552) พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิชาโครงการเพื่อพัฒนา การคิดวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของพาริตา มาฮามัด (2552: 98) ได้ศึกษาสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผนเรียนรู้ ดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลนำเสนอผลงาน และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นที่เป็นอิสระ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอน อันได้แก่ ขั้นสะท้อนปัญหา ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นออกแบบและปฏิบัติการ ขั้นการทดสอบ ประเมิน ขั้นปรับปรุงแก้ไข ขั้นนำเสนอผลงาน ขั้นสรุปและประเมินผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. การเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนสอบหลังเรียนหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้ ด้านความสามารถการคิดวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ซึ่งมีการฝึกการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น เมื่อมีการฝึกการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ สามารถทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้นำหลักการโครงงานเป็นฐานมารวมกับหลักการสะเต็มศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและนักเรียนสามารถสร้างสรรค์ ชิ้นงานได้เป็นอย่างดี เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ใช้กระบวนการกลุ่มวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ลงมือดำเนินงาน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นร่วมกันได้อย่างอิสระ ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของรุจโรจน์ แก้วอุไร (2556, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเรียนแบบโครงงานกับโซเซียลมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า การเรียนแบบโครงงาน เป็นการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการเรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติตามความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้เองผ่านกิจกรรมสะเต็มศึกษาช่วยส่งเสริมให้นักเรียนนั้นรู้จักแสวงหาความรู้ และประยุกต์ทักษะในการแก้ปัญหาได้ และพจนศิริพันธ์ ลิ้มปิ่นนัท (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชา มัลติมีเดียและแอนิเมชัน 2 มิติและ 3 มิติ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมมากขึ้น ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และนักศึกษามีผลการเรียนทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น รวมถึงเป็นการปลูกฝังให้สืบค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา ซึ่งพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการที่ครูช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจคิดค้นคว้ากำหนดหัวข้อโครงงาน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และให้นักเรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ค้นหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้และนักเรียนสามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผล

ผลการวิจัยที่เกิดขึ้น อาจเนื่องมาจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงงานเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เมื่อพิจารณาในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนเน้นให้นักเรียนเป็นสำคัญเริ่ม นักเรียนร่วมในการคิดโดยใช้กระบวนการกลุ่มโดยนักเรียนเลือกศึกษาตามความต้องการความสนใจของนักเรียนจากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ในบริบทรอบตัวของนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนสามารถคิดวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง ส่งผลต่อการตอบสนองความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ คือ

“.....มี ความรู้สึกภูมิใจมาก และได้ความรู้ใหม่ ๆ ที่บ้าน พ่อแม่หนูปลูกผลไม้ไว้หลายอย่างมาก แต่เมื่อมันออกลูกแล้วก็ปล่อยให้สุกงอม หนูก็จะเอาไปขายที่ไหน ครั้งนี้ หนูได้เอาเมลเบอร์รี่ มาแปรรูปเป็นแยม โดยสูตรของหนูเอง ได้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ และครูยังส่งเสริมให้มีการขายออนไลน์ หนูภูมิใจมาก ๆ และยังช่วยให้เรามีจินตนาการมากขึ้น รู้จักการวางแผนในการทำงาน ทำให้มีการพัฒนาหลายด้าน และยังช่วยส่งเสริมให้มั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น...”(ST1, ธันวาคม 2562)

“.....หนูอยากบอกว่า หนูไม่ชอบการรวมกลุ่มกันเรียนเรียนแบบโครงงาน เพราะมันยากและต้องทำหลายขั้นตอน ต้องใช้เวลาหนูไม่ชอบการรอคอย แต่พอคุณครูได้กระตุ้นให้พวกหนูได้เริ่มทำ และมันก็เป็นผลดีต่อตัวเรา ทำให้เราได้ฝึกคิด ฝึกทำในสิ่งที่ไม่เคยทำได้ ซึ่งกลุ่มหนูประสบพึงพอใจในผลงานมาก ที่พัฒนารสชาติใหม่อีกทั้งทำให้รู้จักชุมชนของตัวเองมากขึ้น ดีใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยชุมชน เอาความรู้ที่ได้ไปช่วยพ่อแม่แปรรูปผลผลิต ได้รู้ว่าสิ่งที่เราร่วมกันทำมันไม่ยากเกินความสามารถ ถ้าเราตั้งใจที่จะทำ .....”(ST5, ธันวาคม 2562)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

"...ชั้นลงมือทำโครงการ เพราะได้ทำทดลองร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ช่วยกันคิด แก้ปัญหาทำให้เกิดความสามัคคีกันภายในกลุ่ม แต่ละคนก็ทำหน้าที่ของตัวเองได้ดี ..." (ST9, ธันวาคม 2562)

"...ชั้นลงมือทำโครงการ เพราะได้ลงมือทำการทดลองในสิ่งที่เราสนใจ และเป็นการทำโครงการที่นำเอาสิ่งที่มีในชุมชนของเรามารวมเข้าด้วยกัน ทำให้เรารู้จักชุมชนเรามากขึ้น...." (ST4, ธันวาคม 2562)

"...หนูชอบการสอนแบบนี้ ทำให้หนูรู้ว่าหนูไม่เรียนแค่วิชาเกษตรอย่างเดียว หนูยังได้เอาวิชาอื่นมาใช้ในชิ้นงานด้วย..." (ST12,13 มกราคม 2563)

จากการศึกษาความพึงพอใจในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งทุกองค์ประกอบผู้เรียนมีความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดแบบโครงการเป็นฐานกับสะเต็มศึกษา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้และยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถการคิด และการบูรณาการความรู้ให้สอดคล้อง สามารถนำความรู้ที่ไปใช้ประโยชน์จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าสู่การทำงานในอนาคตและสิ่งสำคัญการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจและตระหนักและเห็นคุณค่าในความรู้ความสามารถของตัวเองส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบ เก่ง ดี มี สุข ตามเป้าหมายของการศึกษาไทย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนและกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ และควรทำความเข้าใจขั้นตอนในการทำโครงการทุกขั้นตอน
2. ให้ความสำคัญกับครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม ซึ่งในการดูแลช่วยเหลือหรือให้คำ แนะนำนักเรียน ควรเข้าไปช่วยเหลือนักเรียนเป็นระยะ ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนต้องประสานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการร่วมกันในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแต่ละขั้นตอน
3. ครูต้องทราบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคน มีความสามารถที่แตกต่างกัน และการจัดกลุ่มครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียน โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม
4. การจัดการเรียนรู้บางขั้นตอนจำเป็นต้องใช้เวลา เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและทักษะในการเรียนรู้ให้มากที่สุด ผู้สอนจึงจำเป็นต้องยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม
5. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงการไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ หรือร่วมกับ แนวคิดอื่น ๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น
6. ควรนำกระบวนการอื่น ๆ มาบูรณาการกับแนวคิดสะเต็มศึกษา มาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และควรศึกษา ทักษะการคิดอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดสังเคราะห์ ทักษะการคิดอนาคต ทักษะการคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปี 2562 : 28 มกราคม 2562)
- กรกฎ ลำไยและคณะ. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาโครงการวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. พิษณุโลก : ปริชญานิพนธ์ ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุด ความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ: ทีพีวีสุทศ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- ทิตนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนศิริพันธ์ ลิ้มปิ่นนัท. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชา มัลติมีเดียและแอนิเมชัน 2 มิติและ 3 มิติ
สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2559, จาก <http://www.google.co.th>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2556). การสอนคิดด้วยโครงงานการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาริตดา มาฮามัด. (2553). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- รุจโรจน์ แก้วอุไร (2556). การเรียนแบบโครงงานกับโซเซียลมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน
2560, จาก <http://www.google.co.th>
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- แหลมรังวิทยาคม.โรงเรียน (2559). รายงานสรุปการดำเนินงาน ประจำปีการศึกษา 2559. พิจิตร: งานสารสนเทศโรงเรียนแหลม
รังวิทยาคม.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2552). การสอนแบบโครงงานและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐาน: งานที่ครูประมธทำได้. กรุงเทพฯ: สาอะแอนด์
ชั้นพรีนติ้ง.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2551). การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). คู่มือจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3.
กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสค

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีพรวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนบ้านชะเนงจ้อ

The Grade 7 Mathematics Skill Exercise Developing; Integer, Ban Kanachue School

สุรารักษ์ กฤษณาบรรพต¹, รังสรรค์ มณีเล็ก²
Surarak Kitsanabanpot¹, Rangsan Maneelek²

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2.) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในเรื่องนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านชะเนงจ้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายซึ่งใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 80.04/85.39
2. นักเรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม.

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 055-517-4861

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 055-517-4862

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of this study were to 1) construct and find out the efficiency of The Grade 7 Mathematics Skill Exercise Developing; Integer by the criterion at 80/80 2) compare the studying achievement on using The Grade 7 Mathematics Skill Exercise Developing; Integer between Pre-test and Post-test .3)To study the students' satisfaction to the instruction on using The Grade 7 Mathematics Skill Exercise ; Integer. The samplings were the 34 1/1 grade 7 students who were studying in the first semester in 2019 of Bankhanejue School Maeramat District Tak Province Tak Primary Educational Service Area 2 by simple random sampling; by using classroom unit. The tools of studying were 1) The Grade 7 Mathematics Skill Exercise; Integer 2) Pre-post achievement test 3) the satisfaction questionnaire to the studying on using The Grade 7 Mathematics Skill Exercise; Integer and analyzed with percentage and t-test . The results were as follows:

1. The Grade 7 Mathematics Skill Exercise Developing; Integer was appropriate at high level and the efficiency of The Grade 7 Mathematics Skill Exercise Developing; Integer; at 80.33/ 83.00

2. The studying achievement on using The Grade 7 Mathematics Skill Exercise Developing; Integer; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .01

3) The students' satisfaction to the instruction by using The Grade 7 Mathematics Skill Exercise

1. The quality of The English Reading set was appropriate at high level and the efficiency of The English Reading set at 80.04/ 85.39

2. The studying achievement by using the English Reading Set ; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .01

3. The students' satisfaction to the instruction by using The Grade 7 Mathematics Skill Exercise was appropriate at high level.

Key word : Mathematics Skill Exercise Developing, Integer

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรม ที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ (วิจารณ์ พานิช 2555:16-21) ในยุคโลกาภิวัตน์(หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560:8) สอดคล้องกับ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาการ 2551 : 4) กล่าวไว้ว่า คณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรมมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบไปด้วย บทนิยาม สัจพจน์ ที่เป็นข้อตกลงเบื้องต้นจากนั้นจึงใช้การให้เหตุผลที่สมเหตุสมผลสร้างทฤษฎีบทต่าง ๆ ขึ้นและนำไปใช้อย่างเป็นระบบ คณิตศาสตร์มีความถูกต้องเที่ยงตรง มีระเบียบแบบแผน เป็นเหตุเป็นผล และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง คณิตศาสตร์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแบบรูป และ ความสัมพันธ์เพื่อให้ได้ข้อสรุปและนำไปใช้ประโยชน์ คณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นภาษาสากลที่ทุกคนเข้าใจตรงกันในการสื่อสารสื่อความหมายและถ่ายทอดความรู้ระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ควรมีลักษณะให้เป็นรูปธรรม โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ศึกษาจาก หนังสือ วารสาร เอกสาร ประกอบการสอน บทเรียนสำเร็จรูปและรวมถึงแบบฝึกทักษะด้วย จะเห็นได้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมที่มีบทบาทต่อการสอนที่ดีอย่างหนึ่งซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุก ระดับชั้นสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและเพิ่มการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ได้อีก แนวทางหนึ่งหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งแบบฝึกทักษะ คือสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้ ผู้เรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนจบเนื้อหาแบบฝึกทักษะจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะ และเข้าใจบทเรียน ได้ดียิ่งขึ้น (ดวงฤดี เอี่ยมพนากิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2552 : 3-4) แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมทักษะ ให้กับผู้เรียนในการทำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบ และลักษณะของแบบฝึกทักษะเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนและลักษณะ ของแบบฝึกทักษะที่ดีจะต้องเป็นแบบฝึกที่ผู้เรียนเคยเรียนเนื้อหาที่ผ่านมาแล้วมีความเหมาะสมกับวัย มีคำชี้แจงสั้น ๆ เข้าใจง่ายใช้เวลาไม่นานเกินไปเป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรีมีคำสั่ง หรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไปและไม่ยากแก่การ เข้าใจมีหลายรูปแบบมีความหมายแก่ผู้เรียนที่ทำแบบฝึกใช้หลักจิตวิทยาใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่ายฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนานสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ (วารสาร ระเบียบ 2552 : 37-38)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนบ้านชะเนนจ้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.68 และในระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 26.30 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2553 : 35) ซึ่งพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ต่ำ เนื่องจากนักเรียนขาดทักษะการคิดคำนวณ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับเนื้อหาอื่น ๆ เกี่ยวกับการตีความ การใช้กฎสูตรนิยาม และการคิดคำนวณ และนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งอยู่ในสาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค.1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวนระบบจำนวนการดำเนินการของจำนวนผลที่เกิดจากการดำเนินการสมบัติของการดำเนินการและนำไปใช้ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

จากแนวคิดและผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะชุดฝึกเสริมทักษะหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการเรียนการสอนและสามารถจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวัดผลประเมินผลได้ตามความสามารถที่แท้จริง ซึ่งผู้ศึกษามีความเชื่อมั่นว่าแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เป็นนวัตกรรมที่จะช่วยปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. แนวการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์
3. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์
4. ความพึงพอใจ

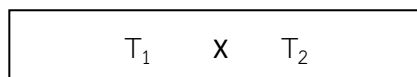
การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนจริง ใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทดลอง 1 ครั้ง และหลังการทดลอง 1 ครั้ง (The Single Group Pretest Posttest Design) (ประวิต เอราวรรณ์ 2545 : 55)

1.1 แบบแผนในการทดลอง

- T_1 หมายถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม
- X หมายถึง การทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์
- T_2 หมายถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม
- O_1 และ O_2 วัดด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกัน

1.2 การดำเนินการทดลอง

- นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pretest) ตรวจสอบผลการสอบและเก็บคะแนนของแต่ละคนไว้
- กลุ่มตัวอย่างศึกษาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม โดยชี้แจงจุดประสงค์พร้อมวิธีการศึกษาให้ทราบและให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม แล้วจึงวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการศึกษาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม (Posttest) โดยทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกครั้ง ตรวจสอบผลการสอบและเก็บคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไว้

2. การศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการศึกษาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลหลังการทดลอง (The single group Posttest -only-design) (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 54)

การดำเนินการทดลอง

- ให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาและใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ให้จบทุกเล่มฝึกภายในเวลาที่กำหนด
- ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม
- นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม
- นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้
- ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งผ่านกระบวนการหาคุณภาพแล้วไปทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตรวจให้คะแนนและเก็บข้อมูลไว้
  - ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ในคู่มือประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ตรวจให้คะแนนและเก็บข้อมูลไว้

4. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5. นำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ทุกเล่ม มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะและเพื่อทดสอบสมมติฐาน นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานและนำคะแนนระดับความพึงพอใจมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการสอดคล้องกับลักษณะของเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ $t - test$

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์

5	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลความหมายข้อมูล ผู้ศึกษาใช้คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ดังนี้(บุญชม ศรีสะอาด 2545 : 103)
ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านชะนังจ้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งผลการทดลองพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

80.04/85.39 หมายความว่า แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เฉลี่ยร้อยละ 80.04 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากการใช้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ ได้คะแนนร้อยละ 85.39 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ญาณินท์ บุญศาสตร์ (2550 : 98) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) แบบฝึกทักษะ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 77.40/82.88 2) ดัชนีประสิทธิผลการจัดการ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องการแปลง ทางเรขาคณิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6566 แสดงว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน เพิ่มขึ้น 0.6566 หรือคิดเป็นร้อยละ 65.66 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการ เรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแปลงทางเรขาคณิตโดยรวมและเป็นรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมาก

2. แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกเนื้อหา การเรียบเรียงเนื้อหา การศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนวิชาคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาย่อยทั้ง 3 เนื้อหา การกำหนดความคิดรวบยอด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงตัวผู้เรียน อายุ พื้นฐานความรู้ หรือ ประสบการณ์เดิม คำนึงผลที่ต้องการหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าควรเสนอในรูปแบบใด เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหากลุ่มสาระเป็น เนื้อหาที่เรียงจากเนื้อหาง่ายไปหาเนื้อหายาก ภาษาที่ใช้ชัดเจนมีความต่อเนื่องในแต่ละรอบ มีคำถาม คำชี้แจง ให้ผู้เรียน ตอบสนองแต่ละเรื่องนั้นโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วิวัฒน์พงษ์ พัทโท (2550: 98) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ คณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 77.83/85.20 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01 3) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับหรือร้อยละ 61 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการ เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

3. แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการตรวจหาคุณภาพโดยได้รับการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแต่ละแบบฝึก และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบฝึกเสริม ทักษะคณิตศาสตร์ไปทดลองตามขั้นตอนของ การหาคุณภาพของชุดฝึกในการทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม เมื่อผ่านการทดลองแต่ ละขั้นตอนได้นำข้อปัญหาต่าง ๆ ที่พบเห็นมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนจะนำไปทดสอบภาคสนาม ซึ่งสอดคล้องกับ ฉลองชัย สุรวฒน สมบูรณ์ (2553: 214) กล่าวถึง ความสำคัญของการหาประสิทธิภาพ ของสื่อการสอนที่ผลิตได้ว่า สื่อที่ผลิตได้แล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องนำไปทดสอบหาประสิทธิภาพ ของสื่อเพื่อเป็นหลักประกันว่า สื่อนั้นมีประสิทธิผลในการเรียนการสอน โดยจะต้องมีเกณฑ์ ประสิทธิภาพของสื่อ สำหรับพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ เนื่องจาก แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์มีลำดับเนื้อหาเรียงจากง่ายไป ยาก มีการเสริมแรงเมื่อนักเรียน ทำแบบฝึกหัดถูกต้อง มีการสรุป กฎ นิยามที่ชัดเจน และยังเชื่อมโยงความรู้เดิมก่อนที่จะเรียนความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายที่ยากจะเรียนรู้ เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ส่งผลให้แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ปราณี จินฤทธิ์ (2552 : 90) วิจัย เรื่อง ผลการ ใช้แบบฝึกทักษะที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน เคหะประชาสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 81.21/82.99 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้แบบฝึกทักษะ คณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2) เจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 หลังการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และอยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เนื้อหาเริ่มจากง่ายไปยาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาษาเหมาะสมกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกความคงทนในการเรียนรู้ มีการวัดผลที่แน่นอน ทั้งการทดสอบในระหว่างที่เรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนให้เห็นอย่างชัดเจน จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จารุวรรณ เขียวอ่อน (2551 : 97) ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยมชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะผลการศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.49/85.72 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7734 หรือคิดเป็นร้อยละ 77.34 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยม โดยใช้แบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความพึงพอใจเป็นรายด้าน 2 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหาและด้านการจัดการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านการสื่อการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล และมีความพึงพอใจเป็นรายข้อ 15 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 1.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ข้อ 1.2 มีความยากง่ายพอเหมาะ และข้อ 1.3 เรียงลำดับตามความยากง่ายได้เหมาะสม และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากอีก 5 ข้อ 4) นักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยมความคงทนในการ เรียนรู้หลังเรียนและหลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- ญาณินท์ บุญศาสตร์. (2550). **ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องการแปลงทางเรขาคณิตชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วิวัฒน์พงษ์ พัทโท. (2550). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จารุวรรณ เขียวอ่อน. (2551). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องรูปสี่เหลี่ยมชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราณี จินฤทธิ์. (2552). **ผลการใช้แบบฝึกทักษะที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเคหะประชามัคคีที่จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงฤดี เอี่ยมพนากิจ. (2552). **การพัฒนาแบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาอัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน Parental Expectations Towards Early Childhood Education

in Schools under the Bangkok Metropolitan Administration towards ASEAN Community

ต้องชนะ มั่นบรรจง¹

Thongchana Munbunjong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคปลาย ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น 50 เขต มีจำนวนโรงเรียน 430 โรงเรียน และมีผู้ปกครองทั้งสิ้น 53,310 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคปลาย ปีการศึกษา 2560 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความคาดหวังของผู้ปกครอง, การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย, ประชาคมอาเซียน

¹ หัวหน้าสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research was to study the parents' expectations regarding early childhood education in schools under Bangkok Metropolis towards entry into the ASEAN Community. And to compare the expectations of parents towards the early childhood education management in schools under the Bangkok Metropolitan Administration towards the entry into the ASEAN Community, classified by gender, education level and age. The population study were 53,310 the parents of the early children who were currently studied at the kindergarten level of the schools under Education Bangkok Office, The samples study were 430 parents. The instrument used in this research was a questionnaire for data collection. The data was in the form of 5 rating scales with a consistency index from 0.60-1.00 and a confidence value equal to .94. The statistics used for data analysis were Frequency, percentage, mean, and standard deviation. t-test and one-way analysis of variance.

The results showed that the parents' expectations towards early childhood education in schools under the Bangkok Metropolitan Administration towards entry into the ASEAN Community. The overall was in a high level. When considering each aspect, it was found that it was at the high level in all aspects. In order of average order from highest to lowest as follows: in relation between school and community Student services Teaching and learning media In the teaching and learning activities Environmental arrangement And the teacher The comparison of parents' expectations on early childhood education in schools under the Bangkok Metropolitan Administration towards the ASEAN Community, classified by gender, education level and age, found that parents of students of different gender had different expectations. Towards early childhood education management of schools under the Bangkok Metropolitan Administration Overall and each aspect was not different. Parents of students with different educational levels have expectations about early childhood education management of schools under the Bangkok Metropolitan Administration. Overall was no different. When considered in each aspect, it was found that the relationship between school and community was significantly different at the .05 level no different Parents, students of different ages had different expectations on early childhood education management of schools under the Bangkok Metropolitan Administration. When considering each aspect, it was found that student services Teaching and learning media and the relationship between the school and the community are statistically significant difference at the .05 level. No different

Keyword : parents' expectations, early childhood education, ASEAN Community

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ในอนาคตนั้นการศึกษาของอาเซียนจะมีความหลากหลายและในแต่ละกลุ่มก็จะมีลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นแบบแผนและเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมของตน แต่สิ่งหนึ่งที่จะมีความใกล้เคียงกันก็คือ จะมีการเรียนรู้ในเรื่องใหม่ๆเกิดขึ้นเสมอ เน้นการสอนให้เด็กตื่นตัวตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาค รวมทั้งการสอนให้รู้จักตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง และพร้อมที่จะยอมรับในตัวตนของผู้อื่น สุดท้าย เรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีก็เป็นอีกสิ่งที่จะลืมไม่ได้เช่นกัน ดังนั้นในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมากที่สุดระดับหนึ่ง จึงควรที่จะจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายมากขึ้นจากการที่ไทยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน และการที่จะจัดการศึกษาให้ครอบคลุมและตรงกับความต้องการของสังคม วัฒนธรรมที่มีความหลากหลายมากๆ นั้น การรับฟังความคิดเห็นและการศึกษาความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ในสภาพของสังคมและวัฒนธรรมปัจจุบันครอบครัวมีขนาดที่เล็กลงไม่ได้อยู่ในรูปแบบที่ประกอบด้วย พ่อ-แม่-ลูก-ปู่-ย่า-ตา-ยาย หรือพี่ป้าในแบบสมัยก่อนอีกต่อไป แต่กลับลดขนาดลงเหลือเพียง พ่อ-แม่-ลูก หรือ พ่อและแม่เลี้ยงเดี่ยวในบางครอบครัว ดังนั้นในการเลี้ยงดูเด็ก จากเดิมที่ผู้สูงอายุภายในครอบครัวจะเป็นผู้ที่เข้ามามีบทบาทสูงที่สุดก็จะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันเองมีค่าครองชีพที่สูงขึ้นมากกว่าในอดีตดังนั้นทุกๆคนในครอบครัวจึงจำเป็นต้องช่วยกันประกอบอาชีพเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ดังนั้นหน้าที่และบทบาทการเลี้ยงดูเด็กจึงถูกเปลี่ยนจากบุคคลในครอบครัวมาเป็นสถานศึกษาทางด้านปฐมวัย

ผู้ปกครองถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปฐมวัยเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กและเป็นผู้ที่ตัดสินใจแทนเด็กในทุกๆ เรื่อง ดังนั้นความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลย และยังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะเป็นผลกระทบในระยะยาวด้วยแล้ว การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองจะเป็นตัวช่วยในการจัดการศึกษาที่ดี อีกหนึ่งสิ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของเด็กไทยในอาเซียนทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ 1. ด้านความรู้ ซึ่งเด็กไทยควรมีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนกฎบัตรอาเซียน 2. ด้านทักษะ/กระบวนการ อันประกอบด้วยการมีทักษะพื้นฐาน การมีทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม และ ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน 3. ด้านเจตคติ เด็กควรมีใจในความเป็นไทย ความเป็นอาเซียน รวมถึงร่วมกันรับผิดชอบและตระหนักในความเป็นอาเซียน การมีวิถีประชาธิปไตย ยึดมั่นในธรรมภิบาล ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนาและการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 มาตราที่ 9 , 12 , 14 , 18 , 41 ได้ระบุว่าให้ ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นๆ ทั้งรัฐและเอกชน ให้มีการสอดแทรกความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนั้นมี “สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร” เป็นผู้ดูแล ในปีการศึกษา 2556 มีจำนวนนักเรียนในชั้นอนุบาลแยกเป็นชั้นอนุบาล 1 จำนวน 26,032 คน และ อนุบาล 2 จำนวน 27,278 คน รวมเป็นเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 53,310 คน (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, สถิติจำนวนนักเรียน-ห้องเรียน 2556) ด้วยจำนวนนักเรียนที่มีจำนวนมากนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและตอบรับกับความต้องการของสังคมและวัฒนธรรมที่ลึกลงไปจึงมีความสำคัญ ล่าสุดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครได้ให้วิสัยทัศน์ในปี 2556 เอาไว้ว่า “สำนักงานศึกษาเป็นองค์กรหลักของกรุงเทพมหานครในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลุ่มผู้นำในประชาคมอาเซียน” ทั้งหมดนี้เป็นวิสัยทัศน์ที่ทางกรุงเทพมหานครได้ตั้งไว้ การจะไปถึงเป้าหมายย่อมต้องมีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นแนวทางที่สามารถทำได้จริง รวมทั้งก็ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นที่รอบด้านไม่เพียงแต่ผู้ที่มีคุณวุฒิเท่านั้น เพื่อให้สุดท้ายแล้วการจัดการศึกษาปฐมวัยตอบรับกับความต้องการของสังคมได้มากที่สุด

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่จะจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อให้ตอบรับกับความคาดหวังของผู้ปกครองในยุครุประเทศไทยกำลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเป็นยุคที่สภาพเศรษฐกิจเข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตมากขึ้น อีกทั้งรูปแบบของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ครอบครัวที่เล็กลง ทั้งหมดนี้ย่อมเป็นการยากที่จะดำเนินการให้ได้ครบทุกความต้องการอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าการศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และอาจนำไปต่อยอดเพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพที่ทัดเทียมกันทั้งในเขตและนอกเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อที่สุดแล้วไทยจะได้ก้าวขึ้นเป็นผู้นำทางการศึกษาของอาเซียนอย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นอนุบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคปลาย ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น 50 เขต มีจำนวนโรงเรียน 430 โรงเรียน และมีผู้ปกครองทั้งสิ้น 53,310 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาคปลาย ปีการศึกษา 2560 จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970:608) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ โดยการวิเคราะห์ความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และระดับการศึกษา และอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheff's Pos hoc Comparison)

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย เรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาเฉพาะสำหรับเด็กเล็ก ที่มีจุดเด่นในด้านการดูแล ควบคุมด้านวิชาการเนื่องจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอมีโรงเรียนทั้งของภาครัฐและเอกชนอยู่เป็นจำนวนมาก การแข่งขันด้านการศึกษาจึงมีสูง นโยบายของโรงเรียนจึงต้องเน้นทั้งเรื่องการดูแลควบคุมวิชาการ เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาได้ อีกทั้งโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีสนามหญ้ากว้างขวาง แวดล้อมด้วยความร่มรื่นของต้นไม้คุณครูและบุคลากรทุกคนได้รับการอบรมเรื่องมารยาท พูดจาไพเราะ มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน และครูปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอน

1.2 ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แต่งกายสะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ และครูให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กอย่างจริงจัง

1.3 ด้านจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดสภาพห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.4 ด้านการบริการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุกับนักเรียน

1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ และการใช้สื่อการเรียนการสอนต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม และ โรงเรียนให้ชุมชนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนการให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ

3.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนปฐมวัยส่วนมากจะถูกส่งโดยผู้ปกครองและทางโรงเรียนก็จะจัดครูอาจารย์มาทำหน้าที่รับ-ส่ง นักเรียนปฐมวัยจากผู้ปกครองเข้าสู่โรงเรียน และจากโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง ประกอบกับนักเรียนปฐมวัยส่วนใหญ่จะมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3-6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความน่ารัก ไร้เดียงสา และครูอาจารย์ส่วนใหญ่ ก็จะได้รับการศึกษาอบรม เกี่ยวกับการปฐมวัยมาอย่างดี จึงทำให้มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีการทักทายผู้ปกครอง ถามทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็น ของผู้ปกครอง

3.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความก้าวหน้า ล้ำสมัยอย่างรวดเร็ว ทั้งด้าน ข่าวสาร สื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนโรงเรียนต่างๆ มีนโยบายสำคัญในการอบรมผู้ปกครองเพื่อให้มีความรู้ไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มีอายุมากกว่า ผู้ปกครองที่มีอายุน้อยไม่ค่อยเข้าใจและไม่มีเวลาเข้ามาเข้าร่วมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับชุมชน และชุมชนกับ ชุมชนก็จะมีน้อยลง อันเนื่องมาจากวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่อาจจะแตกต่างกัน ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นจะมีน้อยกว่าสังคมชนบท แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนก็ยังมีอยู่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดง ความสามารถของตนเอง และครูควรใช้สื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอย่างเหมาะสมและหลากหลาย

1.2 ด้านครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูมีบุคลิกภาพที่ดี มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่กับนักเรียน และสุภาพ อ่อนโยนกับนักเรียน

1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม ปลุกฝังให้นักเรียนรักธรรมชาติ จัดสภาพห้องเรียนสะอาด สวยงาม อากาศถ่ายเทสะดวก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.4 ด้านการบริการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดบริการน้ำดื่มสะอาดให้กับนักเรียน และจัดให้มีการตรวจสุขภาพ ช่างน้ำหนัก วัดส่วนสูง และตรวจสุขภาพฟันอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน และในขณะที่ทำการสอนควรต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อตลอดเวลา

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรมีการสื่อสารกับผู้ปกครองในทุกๆด้านเนื่องจากทั้งโรงเรียนและผู้ปกครองต่างต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน การที่โรงเรียนมีการสื่อสารที่ดีมีความใกล้ชิดทั้งกับชุมชนและผู้ปกครองจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากจะได้รับทราบความต้องการของผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างแท้จริงและสุดท้ายโรงเรียนควรเตรียมความพร้อมหากมีเด็กต่างชาติที่จะมาเข้าร่วมชั้นเรียนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมภายในชั้นเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับชุมชนที่เหมาะสม

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย เพื่อจะได้ทราบปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไขทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัยมีมาตรฐานและเป็นที่ยังพอใจของผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546**. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544). "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน." **วารสารการศึกษาปฐมวัย** 3 (24): 7-8.
- _____. (2547). **องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาปฐมวัย**. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**.
- จุฬารัตน์ ประจงพันธ์. (2546). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐนิชา นพคุณขจร. (2545). **ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านสุโขทัย**. กรุงเทพมหานคร: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ดุขฎี โสภี. (2551). **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่าสังกัดเทศบาลเมืองกระบี่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงคันุช พันธุ์นิกุล. (2546). **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2551). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญญา แสงมลิ. (2545). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). **การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- มณฑนา รุสิดานนท์. (2544). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของโรงเรียนชุมชนวัดพิชิตปิตาราม**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: เอพี.กราฟฟิคส์ดีไซน์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

The Relationship between the School Administrators and the 12 Core Values of Student in Child
Development Center Local Administrative Organization, Mueang District, athumthani Province

ต้องชนะ มั่นบรจ¹

Thongchana Munbunjong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 8,226 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 367 คน จำนวนโรงเรียน 6 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามอายุ พบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความต้องการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวม ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความต้องการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทย มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ด้านการรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ ด้านการดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ และด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเองมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความต้องการของผู้ปกครอง, การเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ

¹ หัวหน้าสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research was to study the parents' needs regarding the promotion of 12 core values of young children in child development centers. Local Administrative Organization, Mueang District, Pathum Thani Province And to compare the needs of parents about strengthening the 12 core values of preschool children in child development centers Local administrative organizations, Mueang District, Pathum Thani Province, classified by age, education level, occupation and average monthly income The population used in the research was the parents of students of the Child Development Center. Local government organization, Mueang District, Pathum Thani Province, amount 8,226 people. The sample group used in this study was the parents of students of the Child Development Center. Local Administrative Organization 367 local administrative organizations in Mueang District, Pathum Thani Province, consisting of 6 schools, the instrument used in this research was a questionnaire for data collection. The data were in the form of 5 level estimation scale with a consistency index from 0.60-1.00 and belief values. The reliability was equal to .94. The statistics used for data analysis were Frequency, percentage, mean, and standard deviation. t-test and one-way analysis of variance.

The results of the study revealed that the parents' needs regarding the promotion of 12 core values of children in child development centers Local Administrative Organization, Mueang District, Pathum Thani Province, overall was in a high level The results of the comparison of parents' needs regarding the promotion of 12 core values of young children in child development centers Local administrative organizations, Mueang District, Pathum Thani Province classified by age, found that in general, parents of different ages There was no difference in demand levels. When considering in each aspect Patriotism, Monarchy, Integrity And considering the benefits of the public more than their own There are differences With statistical significance at the level of .05, classified by educational level, found that in general, parents with different educational levels There is no difference in demand levels. When considering in each aspect Patriotism, Monarchy, Integrity and preserving Thai culture and traditions. There were differences Statistical significance at the level of .05 classified by occupation found that in general, parents with different occupations There were different levels of needs. With statistical significance at the level of .05 when considered in each aspect Patriotism, Monarchy, Integrity In gratitude to parents, teachers, consciousness, knowledge, and do for self-sufficiency by using the sufficiency economy philosophy. In terms of both physical and mental strength and considering the benefits of the public more than their own There are differences With statistical significance at the level of .05

Keyword : parents' needs, 12 core values

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุด ตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ตลอดจนให้เด็กมีมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ใน 12 ประการ คือ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยสามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรมจริยธรรม รักการออกกำลังกายช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย รักธรรมชาติความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 31-32)

การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการนั้นจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและการจัดกิจกรรมทุกครั้งต้องมีการประชุมชี้แจงให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ ที่สำคัญต้องมีคณะกรรมการดำเนินการให้ชัดเจนเพื่อจะได้ประสานงานกับทุกฝ่าย เพื่อให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จ กิจกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเกิดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการที่ยั่งยืน ทั้งนี้ทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ดังนั้นในฐานะคนไทยคนหนึ่งต้องช่วยกันจรจองโลกใบนี้ให้น่าอยู่ต้องรู้จักเป็นผู้ให้ การให้ต้องเริ่มที่ตัวเราและต้องเป็นแบบอย่างในทุกด้านด้านการเสียสละด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการสอนและปลูกฝัง โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ โดยผ่านประเพณีท้องถิ่น ลงมือปฏิบัติจริงต้องเริ่มกิจกรรมที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียนก่อนแล้วจึงขยายไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวออกไป การกระทำจากสิ่งใกล้ตัวจะทำให้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนและหาวิธีการที่จะช่วยเหลือได้ง่ายแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเป็นตัวอย่างที่ดีของบุคคลที่ใกล้ชิดเช่นครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและยังพบว่าการสร้างแบบอย่างที่ดีในการมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนแล้วนักเรียนย่อมมีความอยากที่จะเป็นคนดีมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จากวิธีดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องสร้างความตระหนักในด้านการมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการให้เกิดขึ้นกับตนเองเสียก่อนถ้าตัวเองยังไม่มีความค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการก็ยากที่จะไปสร้างหรือปลูกฝังให้บุคคลอื่นมีค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มที่ตัวเราซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จของการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ได้แก่ การพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการใช้กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมเริ่มจากสถาบันการศึกษาสถาบันครอบครัว และสถาบันทางสังคมอื่นและสถานศึกษา สังคม ชุมชน องค์กรอื่นร่วมสร้างสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เช่น การประดับธงชาติในอาคารบ้านเรือนและสถานที่อย่างเหมาะสมและยังได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญและสอดคล้องกันทุกฝ่ายคือเป็นตัวแบบที่ดีในประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (วีรพงษ์ คล้อยดี ,2558)

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างค่านิยมสำหรับเด็กจากทุกภาคส่วนจะส่งผลให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเจริญเติบโตพัฒนาตนเองทั้งสติปัญญาควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ซึ่งนันทิยา น้อยจันทร์ (2550 : 296) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองสามารถเชื่อมสานความเป็นอยู่การดูแลและการให้ความรู้แก่เด็กอย่างต่อเนื่องจากบ้านสู่โรงเรียนและจากโรงเรียนสู่บ้านการร่วมมือจากผู้ปกครองอย่างจริงจังจะเกิดผลลัพธ์ในทางบวกแก่เด็ก

สรุปได้ว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีหน้าที่ร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้านซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อเด็กครูและผู้ปกครอง จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าบ้านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กโดยเฉพาะในด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง เพื่อจัดการศึกษาได้อย่าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เหมาะสม และเด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ระหว่างครูและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยตั้งแต่เริ่มแรกจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต (วรรณุช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2547; อ้างอิงจาก Sarah ; et al. 1971 : 373) ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพสูงสุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับครูและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและบูรณาการกับการปลูกฝังค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและสังคม เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ที่อุดมด้วยองค์ความรู้ ควบคู่กับการเป็นคนดีมีคุณธรรม ตลอดจนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 8,226 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 367 คน จำนวนโรงเรียน 6 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970:608) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยการวิเคราะห์ความถี่และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheff's Pos hoc Comparison)

ผลการวิจัย

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี มีบางประเด็นควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเด็กหรือเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีคุณค่า มีปัญญา เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและมีสติปัญญาในทางที่ถูกต้องเหมาะสมนั้น โดยคาดหวังให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา ที่ต้องมีภาระหน้าที่ ในการพัฒนาเด็กเล็กให้มีทั้งความรู้ มีความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรม อันกลายเป็นค่านิยมหลัก ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต คุณภาพสังคม ดังที่ ยนต์ ชุ่มจิต (2550) ได้กล่าวว่า การสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนสถาบันการศึกษาต้องให้การอบรมสั่งสอนในด้านความรู้ คิดเป็น ทำเป็น มีคุณธรรมจริยธรรมโดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์เพื่อสร้างเขาให้เป็นคนดีสังคมไทย จะได้ผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ในขณะที่ครอบครัวก็ถือเป็นสถาบันแรกที่สำคัญที่สุดในการแต่งแต้มคุณธรรมความดีหรือสิ่งที่เลวร้ายให้กับเด็กได้ ดังนั้นการอบรมเยาวชนสถาบันครอบครัวสามารถปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เยาวชนได้โดยพ่อแม่ผู้อบรมเลี้ยงดูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกเพื่อให้เขาเติบโตมาอย่างมีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ ควรมีการร่วมมือกันระหว่าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สถาบันการศึกษากับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลแห่งความถูกต้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติว่าสิ่งที่ตนได้ปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเป็นเยาวชนที่ดี มีค่านิยมที่เหมาะสม

2. การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน ทั้งนี้จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการมีความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยมากกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน และผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองซึ่งประกอบอาชีพรับราชการ ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก เพราะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนมากกว่า จึงมีความคาดหวังและต้องการให้บุตรหลานของตนพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพทั้งด้านความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม โดยต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้บุตรหลานของตนเกิดความตระหนักในคุณงามความดี ตั้งแต่เยาว์ สังเกตเห็นความเชื่อและศรัทธาในความดีงาม พร้อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่คุณภาพนำพาสังคมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในเรื่องค่านิยมหลัก 12 ประการ ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการมีศีลธรรมรักษาคำสัตย์ ด้านการรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ ด้านการมีระเบียบวินัย ด้านการรักชาติวัฒนธรรมประเพณีไทย ด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ด้านการใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านความเข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ด้านความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ และด้านการดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำชีวิตของเด็กเป็นปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสร้างปัญญาให้รู้จักตนเอง รู้จักโลก สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีดุลยภาพ เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสุขสนุกสนานและเกิดฉันทะในการเรียนรู้

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยมหลัก 12 ประการ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก เนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก เน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก

4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การใช้นิทานเป็นสื่อ เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย จดจำ ปฏิบัติตนจนเกิดเป็นนิสัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ควรมีการศึกษาร่วมกันของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาค่านิยมหลัก 12 ประการ ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2555). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย Excel. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ

The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing Khanejue school

อัจฉริยา มโนคกุล¹, สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์²
Attchariya Manokhakoon¹, Supaporn Kittiratchadanon²

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างและหาประสิทธิภาพของใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 31 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจแล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 81.99/82.10
2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะ, การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

¹ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 055-517-4861

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 055-517-4862

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of this study were to 1) construct and find out the efficiency of The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Developing by the criterion at 80/80 2) compare the studying achievement on using The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing between Pre-test and Post -test. 3) To study the students' satisfaction to the instruction on using The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing. Four steps of the research and development process were 1)construction and finding out the efficiency 2)tried out with the tried out student group 3) using The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing with the 31 grade 6 sampling students who were studying in the second semester in 2019 of Khanejue School Maeramat District Tak Province Tak Primary Educational Service Area 2 of the second semester of school year 2019 by purposive sampling and 4) analyzing the data. The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing and the achievement test were constructed for training on The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing for the grade 6 students and analyzed with percentage and dependent t-test.

The results were as follows:

1. The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing was appropriate at high level and the efficiency of The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing at 81.99/82.10
2. The studying achievement on The Grade 6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set Developing ; Post-test was significantly higher than Pre-test at level .05
- 3)The students' satisfaction to the instruction on using The Grade6 Mathematics Proposition Problem solving Skill Set was appropriate at high level.

Keywords: Mathematics Proposition Problem solving, Skill Set Developing

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ไว้ว่า เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระ คณิตศาสตร์ และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจน สามารถให้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเป็น เครื่องมือในการเรียนรู้ต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับสูงขึ้น

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ก็เป็นอีกสาระหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษา ต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา และวิกฤตของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งกล่าวได้ว่าคณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง แต่เห็นได้จากสภาพการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบันไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งโรงเรียนที่ผู้ศึกษาสอนอยู่ก็เช่นกัน จากการวิเคราะห์ การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนอจ้อในปีการศึกษาที่ผ่านมา ๆ มาพบปัญหา คือ ผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐาน การคำนวณ ขาดกระบวนการคิดแก้ปัญหา มีเจตคติไม่ดี ต่อวิชาคณิตศาสตร์หรือสาเหตุอาจจะมาจากครูผู้สอนไม่นำเทคโนโลยีหรือใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ มาจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน หรือใช้วิธีการสอนที่ไม่ยืดหยุ่นหรือไม่ดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน ใช้การสอนโดยเน้น เนื้อหาเป็นศูนย์กลางไม่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเร่งสอนให้จบเนื้อหาโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมาโรงเรียนบ้านชะเนงจ้อได้คะแนน เฉลี่ยร้อยละ 21.15 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2561) และจากวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ข้อสอบส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการคิด วิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา แต่ผู้เรียนอาจจะไม่คุ้นกับข้อสอบที่เน้นการคิดวิเคราะห์ซึ่งตอบ แบบเดาสุ่มไม่ได้ รวมทั้งจากการที่ครูผู้สอนได้วิเคราะห์สาเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการทำให้ผล การทดสอบระดับชาติของผู้เรียนในวิชาคณิตศาสตร์ลดลง ก็พบว่า ผู้เรียนขาดการฝึกทักษะ การคิด วิเคราะห์ ส่วนใหญ่เน้นการจำมากกว่าความเข้าใจ ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจโจทย์ปัญหา วิเคราะห์ โจทย์ปัญหาไม่เป็นและไม่รู้ว่าจะโจทย์ปัญหาแต่ละข้อเป็นเรื่องการบวก หรือการลบ หรือการคูณ หรือ การหาร รวมไปถึงการเขียนประโยคสัญลักษณ์ด้วย ซึ่งเป็นความรู้ที่จะต้องนำไปใช้ในการเรียนใน ระดับที่สูงขึ้น จนทำให้ผู้เรียนขาดพื้นฐานที่ดี ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งก็คือ การจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนที่ยังมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ หลากหลาย และเอื้อต่อการฝึกทักษะกระบวนการคิดให้แก่ นักเรียนเท่าที่ควร

การใช้ชุดฝึกเสริมทักษะเป็น สื่อการเรียนการสอนส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น เพราะวิชา คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องการการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและถือเป็นอีกเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่จะช่วย ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ ปัญหาและสามารถหาคำตอบได้ถูกต้อง สอดคล้องกับจอยซ์และวีล (Joyce and Weil, 1996: 334) (อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2550 : 51)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของครูผู้สอน และความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์ ผู้ศึกษาจึงได้ สนใจที่จะปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น และเพื่อจะเป็น แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีความสุขในการเรียน ตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของนักเรียนในยุคปฏิรูป

ดังนั้นผู้วิจัยศึกษาจึงได้ความสนใจที่ สร้างและพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนงจ้อ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนงจ้อ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนงจ้อ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. ชุดฝึกเสริมทักษะ
4. ความพึงพอใจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน ชะเนงจ้อ ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้ ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพของชุดฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการประเมินคุณภาพของชุดฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ว่ามีความเหมาะสมในด้านต่างๆ เพียงใด เพื่อหาคุณภาพตามเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และแผนจัดการเรียนรู้ โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ระมาดน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละและการทดสอบค่า t-test แบบ Dependent

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า

1. ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 81.99/82.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์ พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 และสวนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.656

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 81.99/82.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่า ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ได้พัฒนาขึ้น อย่างเป็นขั้นตอน มีระบบและวิธีการที่เหมาะสม ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยศึกษาตัวอย่างชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์คณิตศาสตร์ในระดับชั้นต่างๆทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์หารูปแบบสื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และแบบฝึกทักษะ คณิตศาสตร์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล น่าสนใจ และส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของผู้เรียน รวมทั้งได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และมีการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพทั้งแบบเดี่ยว (1 : 1) แบบกลุ่มขนาดเล็ก (1 : 3) ก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จึงมีการปรับปรุง แก้ไขชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์คณิตศาสตร์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นชุด ฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ได้จริงซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุไรรัตน์ ศรีธัญรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.47/79.67และสอดคล้องกับงานวิจัย ของสุพินดา ศรีคะณย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกเสริมทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.50/79.30 ซึ่งสูง กว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์พบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากในชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์คณิตศาสตร์มีเนื้อหาและ กิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ น่าสนใจ และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง ทั้งแบบรายบุคคลและแบบใช้กระบวนกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสนุกกับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รวมทั้งมีแบบฝึกเสริมทักษะ และแบบทดสอบย่อยให้ฝึกทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจอีกด้วย ทำให้เด็กที่เรียนอ่อนสามารถเรียนร่วมกับเด็ก กลุ่มเก่ง และปานกลางได้ ดีขึ้น ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chukwu (1987 : 2492) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการสอนโจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ได้สรุปว่าการสอนโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ได้ผล จะต้องมีการ ฝึกฝนนักเรียน วิเคราะห์โจทย์เสียก่อน และผลจากการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหานี้เอง จะช่วย ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโจทย์ปัญหาสูงขึ้น และสอดคล้องกับ Morton (1988 : 455-458) ได้ศึกษาถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการแก้โจทย์ปัญหา โดยมืองคประกอบที่ นำมาศึกษา ได้แก่ ทักษะในการบวก ลบ คูณ หาร ผลปรากฏว่าทักษะการบวก ลบ คูณ หาร มีความสำคัญกับ ผลสำเร็จในการแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพร สำลี (2549 : บท คัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกเสริม ทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา อัตราส่วนและร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยชุด ฝึกเสริมทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรา สารภาค (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้ โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดฝึก เสริมทักษะหลัง เรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท้ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.656 อาจเนื่องมาจากว่าชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์คณิตศาสตร์นั้นเป็นสิ่งใหม่ สำหรับ ผู้เรียนกลุ่มนี้ทำให้ผู้เรียนสนใจ และกระตือรือร้นที่จะเรียน อีกทั้งผู้เรียนมีบทบาทและสวนรวม ในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนเรียนคณิตศาสตร์อย่างสนุกสนานและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยชุดฝึก เสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิต ศาสตร์นั้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการเสริมแรง รวมทั้งการได้รับการ ดูแลเอาใจใส่จาก ครูผู้สอนอย่างทั่วถึง ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนได้ดี ตลอดจนทำให้ผู้เรียนสนุกกับการรวมกิจกรรม และมีความสุขในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้เรียนเริ่มเปลี่ยน เจตคติ ต่อคณิตศาสตร์ไปในเชิงบวกมากขึ้น เริ่มสนใจและอยากเรียนมากขึ้นจากเดิม ซึ่งก็สอดคล้อง กับผล ดาน พฤติกรรมการแสดงออกในชั้นเรียนของผู้เรียนซึ่งจากการ สังเกตพบว่า ผู้เรียนรวมกิจกรรม อย่างกระตือรือร้น สนใจเรียนและรวมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน กล้าคิดกล้าทำ และภาคภูมิใจใน ผลงานของตน และผลงานกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนมีกำลังใจและความมั่นใจในการเรียน และการรวมกิจกรรมมากขึ้น ส่งผลให้เปลี่ยน ความคิด และเจตคติจากเดิมที่ว่าคณิตศาสตร์นั้นยากและน่าเบื่อ มาเป็นคณิตศาสตร์ไม่ได้อายอย่างที่คิดและเรียนให้สนุกได้ ไม่ เครียด รู้สึกดีกับคณิตศาสตร์ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลวรรณ อยู่มั่นธรรมา (2547 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการใช้ชุด การสอนวิชาคณิตศาสตร์แบบเรียนเป็นคู่เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการ สอนวิชาคณิตศาสตร์แบบเรียนเป็นคู่เรื่อง การแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมากและ สอดคล้องกับงานวิจัยของอารณรัตน์ สารผล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การ พัฒนา ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง การคูณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลัง การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการ เรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ ร่วมมืออยู่ในระดับมาก

จากการดำเนินการวิจัย เรื่องการใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชะเนนจ้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ในครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ และเกิดประโยชน์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อครุผู้สอนในด้านการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถนำข้อมูลสะท้อนจากผู้เรียนมา ปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นิศรา สารภาค. (2555). **การพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2553). **คู่มือครูสาระการเรียนรู้พื้นฐาน คณิตศาสตร์ เล่ม 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2561). **รายงานการประเมินคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปการศึกษา 2561**. เอกสารอัดสำเนา.
- Chukwu, Joseph. (1987). "A Study of Heuristic Strategies and Their Uses in Solving Mathematical Problem," *Dissertation Abstracts International*, 47: 2492-A.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวทางการเพิ่มรายได้จากสินเชื่อลูกค้าเกษตรกรในพื้นที่ความรับผิดชอบ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง
The ways to increase income from farmers' credit in
the area of responsibility of BAAC Kraiklang branch

สุนี เทียมทัน¹
Sune Theamtun

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง ต่อผลิตภัณฑ์ ,กระบวนการบริการธนาคาร เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้จากสินเชื่อเกษตรกรลูกค้า สามารถนำแนวทางที่ได้จากความคิดเห็นลูกค้าเกษตรกรมาพัฒนา และกำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานธนาคาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นสมาชิกเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง อำเภอองไทรกลาง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 300 ราย ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบการใช้วิธีการเลือกแบบบังเอิญ (Haphazard or Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของสมาชิกลูกค้าเกษตรกร ธ.ก.ส. สาขาไทรกลาง ต่อประสิทธิภาพ และกระบวนการในการใช้บริการของธนาคาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธี เชงปริมาณโดยแจกแจงความถี่ตามลักษณะของข้อมูล แสดงเป็นค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่าลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาไทรกลาง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพ และกระบวนการในการให้บริการ โดยมีความเห็นว่าเพื่อให้ตอบสนองความต้องการในการใช้จ่าย และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านผลิตภัณฑ์ควรทันสมัย เช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่น ผลิตภัณฑ์ควรจะมีหลากหลาย, อัตราดอกเบี้ยไม่สูงเกินไป ,บุคลากรควรมีการเรียนรู้ด้านผลิตภัณฑ์ ,ลดขั้นตอนกระบวนการด้านการบริการ,อาคารสถานที่ควรเพียงพอกับผู้ใช้บริการ และควรมีการประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ

Abstract

In this study The objective is to study the opinions of BAAC customer in Krai Klang Branch branch on products, banking service process and to be a guideline for increasing income from agricultural credit customers. Researcher can use the guidelines obtained from the opinions of agricultural customers to develop define strategies to operate the bank service The sample in this study was the farmer customers of BAAC Krai Klang Branch . There were 300 samples ,which were randomly selected by using Haphazard or Accidental Sampling technique. The questionnaire about the opinions of farmer customers of BAAC Krai Klang Branch toward performance and customer service which created by the researcher. The data was analyzed by using Quantitative by frequency ,percentage and standard deviation.

From The study found that.Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Customers in Krai Klang Branch have the opinion on the efficiency and customer service. They think that In order to meet the needs of spending and accord with daily life,products should be up to date as in other financial institutions. products should be diversified, interest rates are not too high , personnel should have product knowledge , reduce service process steps, premises should be sufficient for users and there should be publicity organize promotional activities regularly

¹ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ , มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย Email:Sune.the@baac.or.the T.0817077644

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ตามที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีภารกิจหลักในการเป็นสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของรัฐบาลภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง โดยมีบทบาทให้บริการทางการเงินและสนับสนุนการพัฒนาแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งที่เป็นเกษตรกร ผู้ประกอบการ กลุ่มบุคคล องค์กรของชุมชน และสหกรณ์ทุกประเภท ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ และเพื่อให้การบริการที่ตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินพร้อมสนับสนุนการพัฒนาแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ

ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง เป็นส่วนหนึ่งของธนาคารมีบทบาทหน้าที่ในการ ให้การบริการที่ตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า ผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงิน พร้อมสนับสนุนการพัฒนาแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในชนบทตามวิสัยทัศน์ของธนาคาร คือ “เป็นธนาคารพัฒนาชนบทที่มั่นคง มีการจัดการที่ทันสมัย ให้บริการทางการเงินครบวงจร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน” ปัจจุบันธนาคารพบปัญหาด้านการใช้บริการสินเชื่อของลูกค้าเกษตรกรใน ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง อำเภอองไทรลาด เกษตรกรมีการใช้บริการสินเชื่อน้อย ส่งผลไปสู่รายได้จากสินเชื่อเกษตรกรลดลง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในส่วนของธุรกิจธนาคารที่ดูแลลูกค้าภาคการเกษตร ทำให้กระทบต่อธุรกิจของธนาคารในหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านเงินฝาก ,ด้านสินเชื่อ ,ด้านสินค้าและบริการ ต่างๆ ประกอบกับธนาคาร. ยังต้องพัฒนาช่องทาง ผลิตภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เป็นลูกค้ากลุ่มเป้าหมายในอนาคตของธนาคาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง ต่อผลิตภัณฑ์ ,กระบวนการบริการธนาคาร และเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้จากสินเชื่อเกษตรกรลูกค้า สามารถนำแนวทางที่ได้จากความคิดเห็นลูกค้าเกษตรกรมาพัฒนา และนำผลที่ได้รับจากการวิจัยมาปรับเป็นแผนกลยุทธ์ที่จะขับเคลื่อนงานในธนาคารต่อไป

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Theory and Researches)

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้จากสินเชื่อลูกค้าเกษตรกรในพื้นที่ความรับผิดชอบ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง อำเภอองไทรลาด จังหวัดสุโขทัย โดยผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร และทบทวนงานวิจัย รวมถึงทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวทางการแก้ไขปัญหโดยยึดหลักทฤษฎีสวนประสมทางการตลาด(7P's)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้อ้างถึงแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Mix) ของ Philip Kotler ไว้ว่าเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ให้บริการซึ่งจะได้ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) หรือ 7Ps ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด ซึ่งประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ (Product)ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย , (Place) ด้านส่งเสริม , การตลาด (Promotion),(ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ, (Physical Evidence and Presentation , ด้านกระบวนการ (Process)

1.2 ทฤษฎีทางการตลาด

ส.อ.ถนอม บริคุต ,Thanom Borikut นักศึกษาปริญญาเอก Doctor of Business Administration (DBA06) เลขที่ 16 รหัส 57560995 ส่ง ผศ.ดร.วิจิต อุ๋อัน (ที่มา<https://fifathanom.wordpress.com/2014/12/07/>) เรียบเรียงไว้ดังนี้

ทฤษฎีทางการตลาด Philip Kotler ถือเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่สามารถจูงใจลูกค้าให้หันมาใช้บริการสินค้าให้ได้มากที่สุด แต่ก็ขึ้นอยู่กับธุรกิจนั้นๆ ว่าจะมีวิธีการไหนที่ทำให้ลูกค้าประทับใจในสินค้าและบริการ ได้มากที่สุดเท่าที่ตนเอง ความต้องการติดลบ (Negative Demand) ลูกค้าหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าโดยอัตโนมัติ อาจเป็นเพราะมีข่าวสารบางอย่างที่ลูกค้าได้รับในด้านที่ไม่ดีเกี่ยวกับแบรนด์สินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (The Related Research)

สุนันทา พรหมมาศ (2559) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อของ ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) และเพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการสินเชื่อแก่ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีกำไรสูงสุด ให้กับองค์กร มีความมั่นคงให้กับผู้ถือหุ้น มีผลตอบแทนที่ดีและสร้างความสุขให้กับพนักงาน

ชูชัย สมितिไกร (2554 : 6) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือก (Select) การซื้อ (Purchase) การใช้ (Use) และการกำจัดส่วนที่เหลือ (Dispose) ของสินค้าหรือบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตน

ดร.สุมาส วงศ์สุนพรัตน์ : Strategic-Thinking Leader : บทความการตลาด ตัวอย่างแผนการตลาด กลยุทธ์การตลาด ข่าวการตลาด

ส.อ.ถนอม บริคุต ,Thanom Borikut นักศึกษาปริญญาเอก Doctor of Business Administration (DBA06) เลขที่ 16 รหัส 57560995 ส่ง ผศ.ดร.วิชิต อุ๋อัน (ที่มา <https://fifathanom.wordpress.com/2014/12/07/>)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้อ้างถึงแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Mix)

3.วิธีการศึกษา (Methodology)

1.ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง จังหวัดสุโขทัย ส่วนกลุ่มตัวอย่างจะเป็นลูกค้าเกษตรกรจำนวน 300 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มโดยใช้วิธีการเลือกแบบบังเอิญ (Haphazard or Accidental Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยพยายามเก็บตัวอย่างเท่าที่จะทำได้ตามที่มีอยู่หรือที่ได้รับความร่วมมือ ตัวอย่างที่ได้จึงเป็นกรณีที่เผลอหรือยินดีให้ความร่วมมือหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ตกอยู่ในสภาวะดังกล่าวตามจำนวนที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้บริการด้านสินเชื่อธนาคาร ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยวิธี เชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเลือกลูกค้าเกษตรกรตัวอย่างตอบแบบสอบถาม เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยมอบแบบสอบถามพร้อมทั้งอธิบายวิธีบันทึกตลอดจนคำอธิบายศัพท์ต่างๆ ให้แก่หน่วยตัวอย่าง ถ้าการบันทึกแบบสอบถามไม่ถูกต้องหรือไม่เรียบร้อยก็จะได้มีการสอบถามหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติมจนกระทั่งได้ข้อมูลตามที่ต้องการ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัญหาการไม่ใช้สินเชื่อธนาคารสำหรับการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ ประเภทสินเชื่อธนาคาร และการให้บริการ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น สถานที่ตั้ง ทัศนคติที่มีต่อธนาคาร เป็นต้น ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนออื่นๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทสินเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจะทำการมอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งอธิบายวิธีบันทึกตลอดจนคำศัพท์ต่างๆ ให้แก่หน่วยตัวอย่าง พนักงานสินเชื่อที่ได้รับมอบหมายจากธนาคารดูแลแต่ละตำบลช่วยเก็บข้อมูลจากลูกค้าตำบลละ 60 ราย ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง มีเขตรับผิดชอบดูแล 5 ตำบล คือ กกเรต ,ไทรนอก,ไทรใน,ไทรกลาง และป่าแฝก รวมแล้วเป็นจำนวนแบบสอบถาม 300 ราย และรอติดตามผลการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจนแล้วเสร็จ ถ้าการบันทึกแบบสอบถามไม่ถูกต้องหรือไม่เรียบร้อยก็จะได้มีการสอบถามหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติมจนกระทั่งได้ข้อมูลตามที่ต้องการ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัญหาการไม่ใช้สินเชื่อธนาคาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว ก็จะนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. ตรวจสอบข้อมูล จะนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ หลังจากนั้นก็จะแก้ไขโดยมีการสอบถามหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติม

2. การประมวลผลข้อมูล จะนำแบบสอบถามมาบันทึกลงในคอมพิวเตอร์และประมวลผลข้อมูล โดยกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแจงความถี่ ตามลักษณะของข้อมูล แสดงเป็นคำร้อยละ และนำเสนอเป็นรูปแบบตาราง

4.สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ผลของการศึกษาเกษตรกรลูกค้าธนาคารมีความเห็นต่อประสิทธิภาพ และกระบวนการในการให้บริการ จากการเก็บข้อมูลพบว่า

ผลจากการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาไทรกลางมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพ และกระบวนการในการให้บริการ โดยมีความเห็นว่าเพื่อให้ตอบสนองความต้องการในการใช้จ่าย และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ธนาคารควรมีผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยเช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่น เช่นบัตรเครดิตใช้ซื้อสินค้า สามารถกดเงินสดได้ทุกที่ ผลิตภัณฑ์ควรจะหลากหลาย , ควรอบรมให้ความรู้กับพนักงานในเรื่องของผลิตภัณฑ์ และควรพัฒนากระบวนการดำเนินงานด้านการบริการด้านสินเชื่อโดยลดขั้นตอนให้กระชับขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกเวลาลูกค้าเวลามาติดต่อธนาคารจะได้รวดเร็วไม่เสียเวลา ควรจัดทีมบุคลากรออกปฏิบัติงานนอกพื้นที่ในบางโอกาส เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า และจะได้ลดความแออัดลูกค้าที่มาติดต่อธนาคาร

แนวทางเลือกการแก้ปัญหา (Alternative Solutions)

จากการวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และการประเมินงบประมาณ ของแนวทางในการแก้ปัญหา ประกอบกับข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นควรเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเพิ่มรายได้จากสินเชื่อลูกค้าเกษตรกรในพื้นที่ความรับผิดชอบ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง โดยใช้หลักทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7P's)" เนื่องจากเหตุผล ดังนี้

แนวทางเลือกการแก้ไขปัญหโดยใช้หลักทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดมีขอบเขตในการ

แก้ปัญหาที่ครอบคลุมปัจจัยทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่/ช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ซึ่งทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งโดยภาพรวมของทุกๆปัจจัย และโดยการชี้ชัดเฉพาะปัจจัยด้านใดด้านหนึ่ง

แนวทางการแก้ปัญหาโดยยึดหลักทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ดังต่อไปนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)ศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามความต้องการของลูกค้า เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์สินเชื่อ เพื่อให้ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของลูกค้ามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ลูกค้าเกิดความสนใจในตัวผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น สามารถเพิ่มยอดจ่ายสินเชื่อของธนาคารได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และสามารถก่อให้เกิดรายได้ดอกเบี้ยเงินกู้เกษตรกรเพิ่ม

ด้านราคา (Price)เสนอแนวทางในการขอส่วนลด ปรับลด หรือลดหย่อน อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อ หรือค่าธรรมเนียมต่างๆ อาทิเช่น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าธรรมเนียมรายปี เป็นต้น ให้แก่ธนาคารสำนักงานใหญ่ โดยอ้างอิงข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า และข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามของลูกค้า และในส่วนการบริหารงานของสาขา ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง อาจทำการลดหรือละเว้นค่าธรรมเนียมในการสมัครให้แก่ลูกค้า ตามกิจกรรมส่งเสริมการขายที่สาขาสามารถจัดทำได้

ด้านสถานที่ (Place)- จัดทีมงานบุคลากร บริการนอกสถานที่เพื่อเข้าหาลูกค้าเป้าหมาย เพื่อให้ความรู้ แนะนำ และเชิญชวน นำเสนอผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้แก่ลูกค้า อีกทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกในเบื้องต้นให้แก่ลูกค้า และลดการแออัดของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการที่สาขาได้อีกด้วย

การส่งเสริมการขาย (Promotion) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์สินเชื่อ ให้กลุ่มลูกค้าได้ทราบ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- กลุ่มลูกค้าใหม่ ที่เข้ารับบริการของ อ.ก.ส.สาขาไทรกลาง แต่ยังไม่ได้เป็นลูกค้าสินเชื่อ โดยมุ่งไปที่กลุ่มลูกค้าที่ทำธุรกิจเกษตร เพื่อเสนอสินเชื่อในการลงทุน หรือหมุนเวียนในธุรกิจ, ลูกค้าเกษตรกรที่มีบัญชีเงินฝากกับทางธนาคาร เพื่อเสนอสินเชื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือจำเป็น, ลูกค้าที่มีเงินฝากประเภทฝากกับทางธนาคาร เพื่อเสนอสินเชื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ไม่ต้องรอระยะเวลาในการขายหรือถอนสลาก เป็นต้น

- กลุ่มลูกค้าใหม่ ที่ได้จากการขยายฐานลูกค้าในอาชีพอื่นนอกเหนือจากเกษตรกร ที่อยู่ในเขตพื้นที่การดำเนินงาน เช่น ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ, เจ้าของกิจการนอกภาคการเกษตร, พนักงานบริษัทเอกชน เป็นต้น

- กลุ่มลูกค้าเดิม ที่มีประวัติการชำระดี โดยเน้นกลุ่มลูกค้าที่มีความสามารถในการจ่ายชำระสินเชื่อได้ หรือลูกค้าที่มีหลักประกันเพียงพอ โดยการนำเสนองเงินสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นให้แก่ลูกค้า

ด้านบุคลากร (Personal)- จัดบุคลากรประจำสาขา เพื่อคอยให้คำแนะนำในการขอสินเชื่อให้แก่ลูกค้า รวมถึงให้คำปรึกษาในการขอสินเชื่อแก่ลูกค้า , อบรมบุคลากรของสาขา ให้มีใจรักการบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมิตรต่อลูกค้า เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกประทับใจในการเข้ารับบริการ

ด้านกระบวนการ (Process) อบรมและปรับวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และจำนวนลูกค้า ณ ขณะปฏิบัติงาน ในเรื่องของความเร็วในการปฏิบัติงาน เพื่อลดระยะเวลาในการรอรับบริการของลูกค้า , จัดกิจกรรมกระตุ้นยอดขายสินเชื่อแก่บุคลากรของสาขา เพื่อกระตุ้นการทำงาน กระตุ้นแรงผลักดันในการนำเสนอสินเชื่อของพนักงานแก่ลูกค้า และเพื่อกระตุ้นยอดขายสินเชื่อโดยรวมของสาขา

ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ในส่วนนี้ ไม่พบปัญหา เนื่องจากปัจจุบันลูกค้ามีความเชื่อถือต่อธนาคาร และผลิตภัณฑ์ของธนาคารอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากการเก็บข้อมูลของแบบสอบถามของงานวิจัย ในส่วนของข้อเสนอแนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ธนาคารพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อ ดังนี้

เพื่อให้ตอบสนองความต้องการในการใช้จ่าย ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น บัตรสินเชื่อเกษตรกรควรสามารถใช้ซื้อสินค้าอื่นนอกภาคการเกษตรได้ ในร้านค้าหรือห้างสรรพสินค้าทั่วไป เช่นเดียวกับบัตรเครดิตของสถาบันการเงินอื่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น บัตรสินเชื่อเกษตรกรควรกดเงินสดได้ไว้ใช้จ่ายจำเป็น หรือฉุกเฉิน พัฒนารูปแบบการให้บริการให้ทันสมัย สะดวกต่อผู้ใช่มากยิ่งขึ้น เพื่อลดขั้นตอนและเวลาในการเดินทางมาติดต่อที่สาขา พัฒนาระบบการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มความสะดวกแก่ลูกค้าจัดทีมบุคลากรออกปฏิบัติงานนอกพื้นที่ในบางพื้นที่ บางโอกาส เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า

ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

พัฒนาและเพิ่มความหลากหลาย รวมถึงปรับเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ขยายฐานลูกค้าให้มีความหลากหลาย ในกลุ่มอาชีพ เช่น ข้าราชการ/พนักงาน

รัฐวิสาหกิจ, เจ้าของกิจการอื่นนอกภาคการเกษตร, พนักงานบริษัทเอกชน เป็นต้น เพื่อเพิ่มฐานลูกค้าที่มีอยู่ และเพิ่มยอดขายสินเชื่อของธนาคาร อันนำไปสู่การเพิ่มรายได้จากสินเชื่อของธนาคารสืบไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึงความพึงพอใจ/ความต้องการของลูกค้า ที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร

ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มยอดขายสินค้า อันนำไปสู่การเพิ่มรายได้จากสินค้า

การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับองค์กรเป็นสิ่งที่มีผู้บริหาร และพนักงานในทุกระดับชั้นต้องช่วยกันเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ ภายใต้สถานการณ์ทางการตลาดที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งในสภาวะเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีปัจจุบัน ทุกคนต้องช่วยกันทำอะไรให้องค์กรอยู่ได้ และประสบความสำเร็จทั้งด้านการบริหารจัดการ ,ภาพลักษณ์ขององค์กร และลูกค้ามีความพึงพอใจในการบริการ การวิจัยแนวทางการเพิ่มรายได้ด้านเกษตรกรรมที่ผู้วิจัยหวังว่าจะมีประโยชน์ที่ธนาคารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานเพื่อให้ได้ผลงานบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์อีกแนวทางหนึ่ง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต ที่ได้ให้การสนับสนุน ตลอดจนคำแนะนำเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางปาริชาติ พวงเงิน ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เป็นให้ข้อมูล และคำแนะนำประกอบในการวิจัย

ขอขอบพระคุณสมาชิกเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรสาขาไทรกลางที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พนักงานธนาคารเพื่อเกษตร และสหกรณ์การเกษตรสาขาไทรกลาง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

สุนันทา พรหมมาศ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน). ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อของ ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) และเพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการสินเชื่อแก่ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ชูชัย สมิทธิไกร. (2554). พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือก (Select) การซื้อ (Purchase) การใช้ (Use) และการกำจัดส่วนที่เหลือ(Dispose) ของสินค้าหรือบริการต่าง ๆ

ดร.สุมาส วงศ์สุนพรัตน์ : Strategic-Thinking Leader : บทความการตลาด ตัวอย่างแผนการตลาด กลยุทธ์การตลาด ข่าวการตลาด

ส.อ.ถนอม บริคุต ,Thanom Borikut นักศึกษาปริญญาเอก Doctor of Business Administration (DBA06) เลขที่ 16 รหัส 57560995 ส่ง ผศ.ดร.วิจิต อู่อ้น ทฤษฎีทางการตลาด เข้าถึงได้จาก(ที่มา <https://fifathanom.wordpress.com/2014/12/07/>)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	228	76
หญิง	72	24
รวม	300	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	0	0
21-30 ปี	7	2.33
31-40 ปี	26	8.67
41-50 ปี	21	7
51-60 ปี	237	79
60 ปีขึ้นไป	9	3
รวม	300	100
3. สถานภาพ		
โสด	19	6.33
สมรส	243	81
หย่าร้าง	38	12.67
แยกกันอยู่	0	0
อื่นๆ ระบุ.....	0	0
รวม	300	100
4.รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนบุคคล		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	41	13.67
5,001 – 10,000 บาท	198	66
10,001 – 15,000 บาท	32	10.67
15,001 – 20,000 บาท	16	5.33
20,001 บาทขึ้นไป	13	4.33
รวม	300	100
5.อาชีพหลัก		
เกษตรกร	300	100
รับจ้างทั่วไป	0	0
เจ้าของกิจการ	0	0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0	0
อื่นๆ ระบุ	0	0
รวม	300	100
6.ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	42	14

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประถมศึกษา	219	73
อนุปริญาตรี/ปวส.	26	8.67
ปริญาตรี	13	4.33
สูงกว่าปริญาตรี ระบุ	0	0
รวม	300	100

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 76% อายุระหว่าง 51-60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79% สถานภาพ สมรส คิดเป็นร้อยละ 81%. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนบุคคล ระหว่าง 5,001-10,000 คิดเป็นร้อยละ 66 % อาชีพหลักเกษตรกร 100% ระดับการศึกษา ประถมศึกษา ร้อยละ 73% จากการวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 1 ลูกค้านาคาร ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 50-65 ปี อาชีพหลักคือเกษตรกร ระดับการศึกษาจะเป็นประถมศึกษา เป็นสัญญาณเตือนให้ธนาคารต้อง หลีกเลี่ยงที่จะมาตลาดแทนลูกค้ากลุ่มเดิมซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ หรือหาช่องทางใหม่ที่จะขยายกลุ่มลูกค้า เช่น ทายาทเกษตรกร หรือมุ่งไปที่กลุ่มลูกค้าที่ทำธุรกิจเชื่อมต่อการเกษตร เช่น ธุรกิจรวบรวมสินค้าเกษตร เป็นต้น เพื่อเสนอสินเชื่อในการลงทุน หรือหมุนเวียน ในธุรกิจ, ลูกค้าเกษตรที่มีบัญชีเงินฝากกับทางธนาคาร เพื่อเสนอสินเชื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือจำเป็น, ลูกค้าที่มีเงินฝากประเภท ผลักกับทางธนาคาร เพื่อเสนอสินเชื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

ตารางที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ประเภทสินเชื่อของธนาคารฯ และการให้บริการ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น สถานที่ตั้ง ทัศนคติที่มีต่อธนาคารฯ เป็นต้น ของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)		
1. ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารสามารถตอบสนองความต้องการของท่าน ในการใช้จ่ายได้มากน้อยเพียงใด		
ความพึงพอใจมากที่สุด	212	70.67
ความพึงพอใจมาก	43	14.33
ความพึงพอใจปานกลาง	38	12.67
ความพึงพอใจน้อย	5	1.67
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	2	0.67
รวม	300	100.00
2.. ท่านคิดว่าธนาคารควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ครอบคลุมทุกการใช้จ่าย นอกเหนือจาก การใช้จ่ายทางการเกษตรหรือไม่		
ความพึงพอใจมากที่สุด	214	71.33
ความพึงพอใจมาก	43	14.33
ความพึงพอใจปานกลาง	32	10.67
ความพึงพอใจน้อย	9	3.00
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	2	0.67
รวม	300	100.00
3. ท่านคิดว่าวงเงินอนุมัติสินเชื่อของธนาคารมีความเหมาะสมสำหรับท่าน		
ความพึงพอใจมากที่สุด	156	52.00
ความพึงพอใจมาก	72	24.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจปานกลาง	31	10.33
ความพึงพอใจน้อย	28	9.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	13	4.33
รวม	300	100.00
4.. ท่านคิดว่าธนาคารควรพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้มีความโดดเด่น หรือดึงดูดลูกค้าเพิ่มขึ้น เทียบเท่ากับธนาคารพาณิชย์อื่นๆหรือไม่		
ความพึงพอใจมากที่สุด	121	40.33
ความพึงพอใจมาก	54	18.00
ความพึงพอใจปานกลาง	79	26.33
ความพึงพอใจน้อย	41	13.67
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	5	1.67
รวม	300	100.00
5.. ท่านต้องการให้ธนาคารพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสอดคล้องกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้บัตรสินเชื่อของธนาคารรูดซื้อสินค้าต่างๆ หรือไม่		
ความพึงพอใจมากที่สุด	210	70.00
ความพึงพอใจมาก	44	14.67
ความพึงพอใจปานกลาง	24	8.00
ความพึงพอใจน้อย	22	7.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	0	0.00
รวม	300	100.00
6. ท่านมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารอยู่ในระดับใด		
ความพึงพอใจมากที่สุด	152	50.67
ความพึงพอใจมาก	66	22.00
ความพึงพอใจปานกลาง	41	13.67
ความพึงพอใจน้อย	34	11.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	7	2.33
รวม	300	100.00
ด้านราคา		
7.. ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารมีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม		
ความพึงพอใจมากที่สุด	184	61.33
ความพึงพอใจมาก	53	17.67
ความพึงพอใจปานกลาง	26	8.67
ความพึงพอใจน้อย	37	12.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	0	0.00
รวม	300	100.00
8..ท่านคิดว่าอัตราค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม		
ความพึงพอใจมากที่สุด	152	50.67

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจมาก	75	25.00
ความพึงพอใจปานกลาง	58	19.33
ความพึงพอใจน้อย	11	3.67
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	4	1.33
รวม	300	100.00
ด้านสถานที่		
9. ท่านคิดว่าสถานที่ตั้งของ ฐ.ก.ส.สาขาไทรกลางอยู่ในพื้นที่ชุมชน มีความปลอดภัย		
ความพึงพอใจมากที่สุด	177	59.00
ความพึงพอใจมาก	56	18.67
ความพึงพอใจปานกลาง	31	10.33
ความพึงพอใจน้อย	21	7.00
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	15	5.00
รวม	300	100.00
10. ท่านคิดว่าสถานที่ตั้งของ ฐ.ก.ส.สาขาไทรกลาง เป็นจุดที่สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวกต่อคนในพื้นที่		
ความพึงพอใจมากที่สุด	228	76.00
ความพึงพอใจมาก	23	7.67
ความพึงพอใจปานกลาง	14	4.67
ความพึงพอใจน้อย	22	7.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	13	4.33
รวม	300	100.00
11. ท่านคิดว่าสถานที่ตั้งของ ฐ.ก.ส.สาขาไทรกลาง เป็นจุดที่โดดเด่น สามารถเห็นได้ชัดเจน		
ความพึงพอใจมากที่สุด	216	72.00
ความพึงพอใจมาก	29	9.67
ความพึงพอใจปานกลาง	24	8.00
ความพึงพอใจน้อย	18	6.00
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	13	4.33
รวม	300	100.00
ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion)		
12.ท่านคิดว่าทางธนาคารมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้ลูกค้าได้ทราบอย่างทั่วถึง		
ความพึงพอใจมากที่สุด	199	66.33
ความพึงพอใจมาก	51	17.00
ความพึงพอใจปานกลาง	25	8.33
ความพึงพอใจน้อย	13	4.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	12	4.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รวม	300	100.00
13. ท่านคิดว่าทางธนาคารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสำหรับผลิตภัณฑ์สินเชื่อ อยู่เสมอ เช่น การให้ของแจก/แถมเพื่อเชิญชวนลูกค้า, การให้ส่วนลด เป็นต้น		
ความพึงพอใจมากที่สุด	193	64.33
ความพึงพอใจมาก	38	12.67
ความพึงพอใจปานกลาง	35	11.67
ความพึงพอใจน้อย	31	10.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	3	1.00
รวม	300	100.00
14.ท่านเห็นด้วยว่าธนาคารควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์สินเชื่อ เพื่อจูงใจ ให้ลูกค้าใช้บริการสินเชื่อให้มากขึ้น เช่น การให้เงินคืนเมื่อลูกค้ามียอดใช้จ่ายที่สูง การ สะสมคะแนนการใช้จ่ายเพื่อแลกของรางวัล เป็นต้น		
ความพึงพอใจมากที่สุด	211	70.33
ความพึงพอใจมาก	36	12.00
ความพึงพอใจปานกลาง	33	11.00
ความพึงพอใจน้อย	20	6.67
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	0	0.00
รวม	300	100.00
ด้านบุคลากร (People)		
15. พนักงานให้บริการแก่ท่านเป็นที่น่าพึงพอใจในระดับใด		
ความพึงพอใจมากที่สุด	234	78.00
ความพึงพอใจมาก	29	9.67
ความพึงพอใจปานกลาง	15	5.00
ความพึงพอใจน้อย	13	4.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	9	3.00
รวม	300	100.00
16.พนักงานแนะนำหรือชักชวนให้ท่านใช้บริการสินเชื่อของทางธนาคารอยู่เสมอ		
ความพึงพอใจมากที่สุด	242	80.67
ความพึงพอใจมาก	25	8.33
ความพึงพอใจปานกลาง	15	5.00
ความพึงพอใจน้อย	13	4.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	5	1.67
รวม	300	100.00
17. พนักงานให้คำแนะนำในการสมัคร หรือใช้บริการสินเชื่อแก่ท่านเป็นที่น่าพอใจ		
ความพึงพอใจมากที่สุด	238	79.33
ความพึงพอใจมาก	19	6.33
ความพึงพอใจปานกลาง	21	7.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจน้อย	19	6.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	3	1.00
รวม	300	100.00
18. ท่านได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว จากพนักงานสม่ำเสมอ		
ความพึงพอใจมากที่สุด	222	74.00
ความพึงพอใจมาก	28	9.33
ความพึงพอใจปานกลาง	21	7.00
ความพึงพอใจน้อย	11	3.67
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	18	6.00
รวม	300	100.00
ด้านกระบวนการ (Process)		
19. ขั้นตอนในการสมัครสินเชื่อของธนาคารมีความยุ่งยากสำหรับท่านหรือไม่		
ความพึงพอใจมากที่สุด	186	62.00
ความพึงพอใจมาก	32	10.67
ความพึงพอใจปานกลาง	32	10.67
ความพึงพอใจน้อย	36	12.00
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	14	4.67
รวม	300	100.00
20. ระยะเวลาในการดำเนินการสมัครสินเชื่อของธนาคารมีความรวดเร็ว		
ความพึงพอใจมากที่สุด	201	67.00
ความพึงพอใจมาก	36	12.00
ความพึงพอใจปานกลาง	21	7.00
ความพึงพอใจน้อย	24	8.00
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	18	6.00
รวม	300	100.00
21. ระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินของสินเชื่อมีความเหมาะสม โปรดระบุเหตุผล หากท่านให้คะแนนน้อย/น้อยที่สุด.....		
ความพึงพอใจมากที่สุด	189	63.00
ความพึงพอใจมาก	32	10.67
ความพึงพอใจปานกลาง	32	10.67
ความพึงพอใจน้อย	28	9.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	19	6.33
รวม	300	100.00
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)		
22. ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อธนาคาร		
ความพึงพอใจมากที่สุด	221	73.67
ความพึงพอใจมาก	38	12.67

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจปานกลาง	35	11.67
ความพึงพอใจน้อย	6	2.00
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	0	0.00
รวม	300	100.00
23. ท่านรู้สึกถึงความมั่นคงของธนาคาร		
ความพึงพอใจมากที่สุด	246	82.00
ความพึงพอใจมาก	25	8.33
ความพึงพอใจปานกลาง	24	8.00
ความพึงพอใจน้อย	4	1.33
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	1	0.33
รวม	300	100.00
24. ท่านมีความเชื่อมั่นต่อธนาคาร		
ความพึงพอใจมากที่สุด	271	90.33
ความพึงพอใจมาก	11	3.67
ความพึงพอใจปานกลาง	13	4.33
ความพึงพอใจน้อย	5	1.67
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	0	0.00
รวม	300	100.00

แบบสอบถามส่วนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามได้ดังต่อไปนี้

1. **ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)** ระดับค่าพึงพอใจผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารสามารถตอบสนองความต้องการมีจำนวน 212 คนคิดเป็น ระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 70.67 ,การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ครอบคลุมทุกการใช้จ่าย จำนวน 214 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 71.33 ,วงเงินอนุมัติสินเชื่อของธนาคารมีความเหมาะสม จำนวน 156 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 52 ,การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้มีความโดดเด่น หรือดึงดูดลูกค้าเพิ่มขึ้น เทียบเท่ากับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ จำนวน 121 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 40 ,ธนาคารพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน จำนวน 210 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 70 ,ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร จำนวน 152 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 50.67 โดยคิดเป็นค่าพึงพอใจภาพรวมมากที่สุดของผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 71

2. **ด้านราคา (Price)** ผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารมีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมจำนวน 184 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 61.33 ,อัตราค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร จำนวน 152 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 50.67 ภาพรวมด้านราคา อัตราดอกเบี้ย ระดับค่าพึงพอใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56

3. **ด้านสถานที่ (Place)** สถานที่ตั้งของ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง เป็นจุดที่สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวกต่อคนในพื้นที่จำนวน 177 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 59 ,สถานที่ตั้งของ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง เป็นจุดที่สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวกจำนวน 228 คน คิดเป็นระดับ ค่าพึงพอใจร้อยละ 76,สถานที่ตั้งของ ธ.ก.ส.สาขาไทรกลาง เป็นจุดที่โดดเด่น สามารถเห็นได้ชัดเจนจำนวน 216 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 72ด้านสถานที่ (Place) โดยระดับค่าพึงพอใจรวมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 69

4. **ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion)** การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้ลูกค้าได้ทราบอย่างทั่วถึง จำนวน 199 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 66.33 ,การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสำหรับผลิตภัณฑ์สินเชื่ออยู่เสมอ จำนวน 193 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 63.33 ,ธนาคารควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์สินเชื่อ เพื่อจูงใจให้ลูกค้าใช้บริการสินเชื่อให้มากขึ้น จำนวน 211 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 70.33 โดยระดับค่าพึงพอใจรวมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 67

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

5. **ด้านบุคลากร (People)** พนักงานให้บริการแก่ท่านเป็นที่น่าพึงพอใจ จำนวน 234 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 78,พนักงานแนะนำหรือชักชวนให้ท่านใช้บริการสินเชื่อของธนาคารอยู่เสมอ จำนวน 242 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 80.67, พนักงานให้คำแนะนำในการสมัคร หรือใช้บริการสินเชื่อแก่ท่านเป็นที่น่าพอใจ จำนวน 238 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 79.33, ท่านได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว จากพนักงานสม่ำเสมอ จำนวน 222 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 74 ระดับค่าพึงพอใจโดยคิดระดับค่าพอใจมากที่สุดรวมคิดเป็นร้อยละ 78

6. **ด้านกระบวนการ (Process)** ขั้นตอนในการสมัครสินเชื่อของธนาคารมีความยุ่งยาก จำนวน 186 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 62 ,ระยะเวลาในการดำเนินการสมัครสินเชื่อของธนาคารมีความรวดเร็วจำนวน 201 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 67,ระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินของสินเชื่อมีความเหมาะสมจำนวน 189 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 63 โดยมีระดับค่าพึงพอใจรวมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64

7. **ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)** ทัศนคติที่ดีต่อธนาคาร จำนวน 221 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 73.67,ความมั่นคงของธนาคาร จำนวน 246 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 82,ความเชื่อมั่นต่อธนาคารจำนวน 271 คน คิดเป็นระดับค่าพึงพอใจร้อยละ 90.33 โดยระดับค่าพึงพอใจรวมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 82

จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 สรุปภาพรวมได้ว่า ค่าพึงพอใจของเกษตรกรทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ก็มีค่าพึงพอใจในด้านราคา ,ด้านสถานที่ และด้านกระบวนการเป็นสิ่งที่ธนาคารควรจะนำมาพิจารณาในการทบทวน ปรับปรุงแก้ไข เพราะยังอยู่ในสัดส่วนของความพึงพอใจที่ค่อนข้างจะเป็นจุดเสียค่าเฉลี่ยรวมเลยเกณฑ์ค่ากลางมาเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนออื่นๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทสินเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์บัตรสินเชื่อเกษตรกรเพื่อการตอบสนองความต้องการของลูกค้าของผู้ตอบแบบสอบถาม	ข้อเสนอแนะลูกค้าจากแบบสอบถาม
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	ควรมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้หลากหลาย,ผลิตภัณฑ์สินเชื่อควรมีการปรับปรุงเทียบเท่าสถาบันการเงินอื่น ใช้สะดวก เช่นบัตรเครดิต สามารถใช้บริการได้ทุกสถานที่ร้านค้า,ห้างสรรพสินค้า
ด้านราคา (Price)	อัตราดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียมธนาคารควรจะสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจไม่สูงจนเกินไป
ด้านสถานที่ (Place)	ควรจัดสถานที่ให้เพียงพอกับลูกค้าที่มาใช้บริการ ทั้งที่จอดยานพาหนะ และจุดบริการต่างๆ ของธนาคาร ควรสะดวก
ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion)	ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายต่อเนื่อง มีกิจกรรมที่จูงใจ ให้ส่วนลด ,หรือมีของชำร่วยแจก/แถม เพื่อเป็นการชักชวนให้ลูกค้ามาใช้บริการ เช่น ใช้สินเชื่อธนาคารแถมประกันคุ้มครองวงเงินกู้
ด้านบุคลากร (People)	ควรมีการจัดอบรมพนักงานให้ความรู้ในเรื่องของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของธนาคาร เพื่อให้คำแนะนำกับลูกค้าได้อย่างชัดเจน ,และอบรมเรื่องการบริการ
ด้านกระบวนการ (Process)	การบริการด้านสินเชื่อไม่ควรจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน ระยะเวลาไม่ควรนานเกินไป
ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)	ทัศนคติลูกค้ามีความรู้สึกที่ดี มีความเชื่อมั่นต่อธนาคาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากแบบสอบถามส่วนที่ 3 เกษตรกรสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ควรมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้หลากหลาย,ผลิตภัณฑ์สินเชื่อควรมีการปรับปรุงเทียบเท่าสถาบันการเงินอื่น ใช้สะดวก เช่นบัตรเครดิต สามารถใช้บริการได้ทุกสถานที่ร้านค้า,ห้างสรรพสินค้า

ด้านราคา (Price) อัตราดอกเบี้ย และค่าธรรมเนียมธนาคารควรจะสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจไม่สูงจนเกินไป

ด้านสถานที่ (Place) ควรจัดสถานที่ให้เพียงพอกับลูกค้าที่มาใช้บริการ ทั้งที่จอดยานพาหนะ และจุดบริการต่างๆ ของธนาคาร ควรสะดวก

ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ธนาคารควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายต่อเนื่อง เพื่อเป็นการจูงใจให้ลูกค้ามาใช้บริการสินเชื่อ และเป็นกิจกรรมที่จูงใจ ให้ส่วนลด ,หรือมีของชำร่วยแจก/แถม เพื่อเป็นการชักชวนให้ลูกค้ามาใช้บริการ เช่น ใช้สินเชื่อธนาคารแลกประกันคุ้มครองวงเงินกู้ เป็นต้น

ด้านบุคลากร (People) ควรมีการจัดอบรมพนักงานให้ความรู้ในเรื่องของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของธนาคาร เพื่อจะได้ให้คำแนะนำกับลูกค้าได้อย่างชัดเจน ,และอบรมเรื่องการบริการ

ด้านกระบวนการ (Process) กระบวนการในการบริการด้านสินเชื่อไม่ควรจะมีขั้นตอนที่ยุกยักซับซ้อน ระยะเวลาไม่ควรนานเกินไป

ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) หักคนตีลูกค้ามีความรู้สึกที่ดี มีความเชื่อมั่นต่อธนาคาร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก Study the Behavior of Consumers on Buying Fashion via Marketing Online in Phitsanulok Province

ฐิชากร แยมสมพร¹, ลัสดา ยาวิละ² และรัตนา สิทธิอ่วม³
Tichakorn Yamsomporn, Lasda Yawila and Rattana Sittioum

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมผู้บริโภคและเปรียบเทียบพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลกจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้เคยซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐาน โดย Independent Sample t-test, One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคมีระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และให้ระดับความคิดเห็นในหัวข้อการได้เห็นรูปภาพ และอ่านความคิดเห็นของผู้อื่นส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เพราะมีความสะดวกรวดเร็วในการสั่งซื้อ และรูปภาพสินค้าที่มีความสวยงามส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เป็นอันดับสุดท้าย 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านทาง การตลาดออนไลน์ที่ต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านทาง การตลาดออนไลน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้บริโภค การตัดสินใจซื้อ สินค้าแฟชั่น

Abstract

The purpose of this research were to study the level of opinions of consumer behavior and to compare decision behavior on buying fashion via marketing online in Phitsanulok province. Questionnaires were used to collect data of 385 consumers who had bought fashion via marketing online. The statistics used data analyses were percentage, average, and standard deviation. For testing the hypothesis used Independent Sample t-test and One-way ANOVA. The research found that 1) Consumers have high level of opinions on fashion buying decision making behavior at a high level which gave comments on the topic of seeing pictures and reading the opinions of others, making the decision to buy products via online marketing first, followed by making a purchase via online marketing because of the convenience and fast to order and beautiful products that ultimately influence the purchase decision through online marketing. 2) gender had effect on purchases but age, education, occupation and monthly income had no effect on purchases, at the statistical significant level of 0.05.

Keyword : Consumer behavior, Purchasing Decision, Fashion

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
tichakorn_mm@hotmail.com 085-400-0809

² ดร., อาจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ ผศ.ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าการซื้อขายสินค้าได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก จากการขายสินค้าเพียงแค่หน้าร้าน มีการปรับเปลี่ยนเป็นการขายออนไลน์ อินเทอร์เน็ตได้ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิต เป็นตัวช่วยในการกระจายสินค้าได้ดีสำหรับผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการต่างก็หันมาให้ความสนใจในการขายสินค้าผ่านออนไลน์ โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการโฆษณาสินค้าและเป็นช่องทางการจัดจำหน่าย และบริการกันเป็นจำนวนมาก (ภัทรพร เม้ามีศรี, 2561)

อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างมากในระบบการค้าปัจจุบัน จากการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 - 2561 พบว่าพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคคนไทยนั้นยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 โดยการซื้อสินค้าและบริการยังมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สพออ, 2561)

สำหรับสินค้าที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในการซื้อออนไลน์เป็นอันดับต้นๆ คือ สินค้าประเภทสินค้าแฟชั่น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สำรวจพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเข้าใจถึงพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยผู้ประกอบการในจังหวัดพิษณุโลกสามารถเข้าถึงพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ ในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น โดยจะทำการศึกษาระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นและเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาปัจจัยบุคคลหรือองค์การ และกระบวนการที่ใช้เลือกสรรรักษาและกำจัดสิ่งที่เกี่ยวข้องผลิตภัณฑ์ การบริการ ประสบการณ์หรือแนวคิด เพื่อสนองความต้องการและผลกระทบที่กระบวนการเหล่านี้มีต่อผู้บริโภค และสังคมพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการผสมผสานจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยาสังคม และเศรษฐศาสตร์เพื่อพยายามทำความเข้าใจกระบวนการการตัดสินใจของผู้ซื้อ

ธงชัย สันติวงษ์ (2554) กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคไว้ว่า หมายถึงการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาและการใช้สินค้าและบริการ ทั้งนี้ยังรวมถึงกระบวนการตัดสินใจซึ่งมีมาอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งมีส่วนกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว ประเด็นสำคัญ คือ กระบวนการตัดสินใจที่มีอยู่ก่อนแล้ว สิ่งที่มีมาก่อนเหล่านี้ หมายถึง ลักษณะทางพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ว่าในขณะที่ใดขณะหนึ่งที่ผู้บริโภคซื้อสินค้านั้น เขามีกระบวนการทางจิตวิทยา และสังคมวิทยาต่างๆ ที่มีส่วนสร้างสมขัดเกลาทัศนคติและค่านิยมของเขามาอยู่ก่อนแล้วเสมอ ตั้งแต่เล็กลงจนถึง ณ จุดที่ซื้อดังกล่าว

สรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการแสดงออกของแต่ละส่วนบุคคลที่มีต่อการจัดหาและได้มาของสินค้าและบริการ โดยผ่านกระบวนการคิดและตัดสินใจซึ่งให้ได้มาของสินค้าและบริการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, (2541) กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจซื้อไว้ว่า หมายถึงกระบวนการในการเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคมักจะต้องตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ของสินค้าและบริการอยู่เสมอ โดยที่เขาจะเลือกสินค้าหรือบริการตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ภายในจิตใจของผู้บริโภค โดยกระบวนการตัดสินใจซื้อแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. การรับรู้ถึงความต้องการ คือการที่บุคคลรับรู้ถึงความต้องการภายในซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเองหรือเกิดจากสิ่งกระตุ้น บุคคลนั้นจะเรียนรู้ถึงวิธีการที่จะตอบสนองสิ่งกระตุ้นนั้นอย่างไร
2. การค้นหาข้อมูล เมื่อความต้องการถูกกระตุ้นมากเกินไปพอ บุคคลนั้นจะพยายามค้นหาข้อมูลเพื่อหาทางสนองความต้องการถูกกระตุ้นนั้นในทันทีหรือภายหลัง
3. การประเมินผลทางเลือก เมื่อบุคคลนั้นได้ข้อมูลมาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการประเมินทางเลือกโดยในการประเมิน ทางเลือกนั้น บุคคลต้องกำหนดเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่จะใช้ในการประเมิน
4. การตัดสินใจซื้อ เมื่อทำการประเมินผลทั้งหมดแล้ว นำไปสู่การตัดสินใจซื้อ โดยบุคคลนั้นจะตัดสินใจซื้อสินค้าที่พึงพอใจมากที่สุด
5. พฤติกรรมหลังการซื้อ คือการแสดงออกถึงความรู้สึกภายหลังการใช้สินค้า โดยแบ่งออกเป็นความรู้สึกพอใจและไม่พอใจ

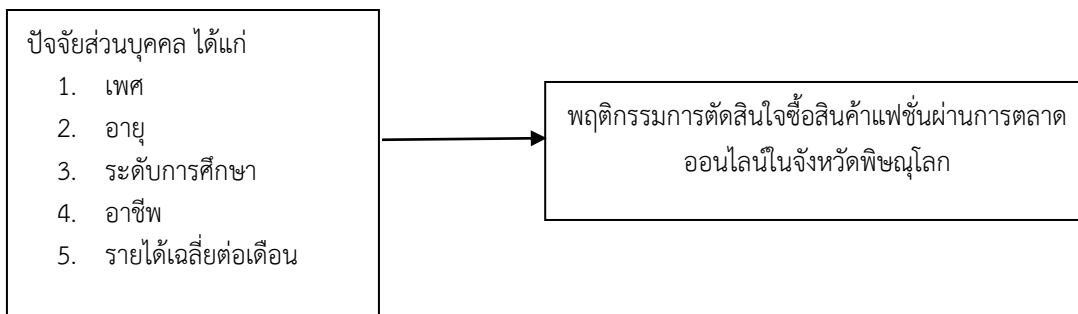
สรุปได้ว่า การตัดสินใจซื้อเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคตัดสินใจว่าจะซื้อสินค้าหรือบริการ ถึงแม้ว่าผู้บริโภคจะมีความแตกต่างกันแต่จะมีรูปแบบการตัดสินใจที่คล้ายกัน โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้ การค้นหา การประเมินผล การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศริศา บุญประเสริฐ (2559) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก พบว่า ปัจจุบันความนิยมในการซื้อขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์นั้นมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีความสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย มีแนวโน้มที่จะเติบโต และมีการแข่งขันกันอย่างสูง โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์กับระดับการตัดสินใจซื้อ พบว่ามีเพียงปัจจัยด้านเพศเท่านั้นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านเฟซบุ๊ก เนื่องจากความแตกต่างทางเพศทำให้พฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ แตกต่างกันอย่างมากในเรื่องต่างๆ ทั้งในด้านความคิด ความสนใจ และพฤติกรรมการซื้อสินค้า โดยพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อช้อปปิ้งมากกว่าเพศชาย

ปิยมารณ ช้วยชูหนู (2559) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ พบว่า ภาพรวมของการตัดสินใจซื้อสินค้าอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดที่ซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran (Cochran, 1963) กำหนดสัดส่วนของประชากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ 50 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้เคยซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรับปรุงมาจากแนวคิดของศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2550) โดยนำเครื่องมือตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ด้วยวิธีการของธีระ กุลสวัสดิ์ (2558) หลังจากแก้ไขปรับปรุงได้นำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) พบว่า จากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา หาค่าทางสถิติพื้นฐานซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ความถี่ และร้อยละ
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.30 อายุระหว่าง 20 - 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.20 ศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 95.60 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 62.90 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.40 โดยมีระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก

พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าแฟชั่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. รูปภาพสินค้าที่มีความสวยงามส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์	3.42	0.841	ปานกลาง	5
2. ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เพราะมีความสะดวกรวดเร็วในการสั่งซื้อ	3.88	0.840	มาก	2
3. การที่ร้านค้าอัพเดทข้อมูลสินค้าอย่างสม่ำเสมอส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์	3.70	0.844	มาก	3
4. ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เพราะร้านค้ามีความน่าเชื่อถือ เช่น จำนวนการกดถูกใจจำนวนมาก	3.56	0.855	มาก	4
5. การได้เห็นรูปภาพและอ่านความคิดเห็นของผู้อื่นส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์	4.19	0.769	มาก	1
ค่าเฉลี่ยรวม	3.75	0.872	มาก	

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริโภคมีระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่าน การตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.872) โดยผู้บริโภคให้ระดับความคิดเห็นในหัวข้อ การได้เห็นรูปภาพ และอ่านความคิดเห็นของผู้อื่นส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เป็นอันดับแรก ($\bar{X}=4.19$) รองลงมาคือ ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เพราะมีความสะดวกรวดเร็วในการสั่งซื้อ ($\bar{X}=3.88$) และรูปภาพสินค้าที่มี ความสวยงามส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X}=3.42$)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ

	เพศ	Mean	S.D.	t	sig. (2-tailed)
พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า	หญิง	3.69	0.605	-4.662	0.00*
	ชาย	3.99	0.474		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ โดยใช้วิธีทางสถิติแบบ Independent Sample t-test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หมายความว่า ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	f	sig.
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	1.70	3	0.566	1.618	0.185
	ภายในกลุ่ม	133.40	381	0.350		
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.111	0.314	0.731
	ภายในกลุ่ม	134.88	382	0.353		
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.611	4	0.153	0.432	0.786
	ภายในกลุ่ม	134.491	380	0.354		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	1.571	4	0.393	1.117	0.348
	ภายในกลุ่ม	133.531	380	0.351		
	รวม	135.10	384			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้วิธีทางสถิติแบบ One-Way ANOVA ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.185, 0.731, 0.786 และ 0.348 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

0.05 หมายความว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปประเด็นสำคัญ และนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาภรณ์ ช่วยชูหนู (2559) พบว่า ผู้บริโภคมีทัศนคติการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้านการเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลกจำแนกตามเพศ พบว่า มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศา บุญประเสริฐ (2559) พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เพศบุคมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศ ที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมากทั้งในด้านความคิด ความสนใจ ค่านิยม ทัศนคติ รูปแบบการดำรงชีวิต รวมไปถึงพฤติกรรมการซื้อสินค้า ซึ่งเพศหญิงมักมีความสนใจในด้านแฟชั่นมากกว่าเพศชาย และมักใช้อารมณ์ในการซื้อสินค้า ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อที่รวดเร็ว เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Shaouf and Kevinand, Xiaoying (2016) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างส่งผลต่อความสนใจในการซื้อสินค้าที่แตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Law and Mark (2016) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบความสนใจในการตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ใช้ที่มีความแตกต่างระหว่างเพศ พบว่า เพศชายมีการรับรู้ประโยชน์และนวัตกรรมออนไลน์มากกว่าผู้หญิง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา โพธิ์ไทรทอง (2556) พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าจากร้านค้าออนไลน์ โดยเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะซื้อเสื้อผ้าจากร้านค้าออนไลน์มากกว่าเพศชาย

ส่วนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของผู้บริโภคผ่านการตลาดออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลกจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่ามีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านการตลาดออนไลน์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาภรณ์ ช่วยชูหนู (2559) พบว่า ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน เนื่องด้วยว่าการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน มีความคุ้นเคยกับสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างดี และด้วยจำนวนร้านค้าออนไลน์ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ทุกช่วงวัย และทุกระดับ และตัวชี้วัดถึงพฤติกรรมหรือความคิดของแต่ละบุคคล จะขึ้นอยู่กับพฤติกรรม และความคิดของแต่ละบุคคล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพของผู้บริโภคเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านสื่อช่องทางอื่นๆ เช่น LINE, Instagram เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบถึงช่องทางที่ผู้บริโภคสนใจซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์มากที่สุด
2. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์เจาะลึกแต่ละกลุ่มอาชีพ เพื่อนำมาเปรียบเทียบเปรียบว่ากลุ่มอาชีพใดมีความสนใจในการซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาศึกษาปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองและเทคโนโลยี และปัจจัยภายในอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับกลยุทธ์ตามความต้องการของผู้บริโภค

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงพฤติกรรมในกลุ่มของผู้ที่ยังไม่เคยซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านทางตลาดออนไลน์ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลต่างๆ มาปรับใช้กับธุรกิจร้านค้าในการตลาดออนไลน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย สันติวงษ์. (2554). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญพัฒนา
- ธีระ กุลสวัสดิ์. (2558). การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย. ชลบุรี : คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยมารณีย์ ช่วยชูหนู. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภัทรพร เม้ามีศรี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าบนระบบ E-commerce Factors affection the purchase of E-commerce products. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรัญญา โพธิ์ไพฑูริ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าจากร้านค้าออนไลน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรียา บุญประเสริฐ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook). การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ.(2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงโลกธุรกิจ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561). ETDA เปิดพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตปี 61 คนไทยใช้เน็ตเพิ่ม 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน. เข้าถึงได้จาก <http://www.edta.or.th/content/etda-reveals-thailand-internet-user-profile-2018.html>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2562).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). จังหวัดพิษณุโลก 2561. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดพิษณุโลก>.
- Cochran, W.G. (1963). *Sampling Techniques*. New York: London.
- Law, Monica, and Mark Ng. (2016). "Age and gender differences: Understanding mature online users with the online purchase intention model." *Journal of Global Scholars of Marketing Science*, 26(3) : 248 – 269.
- Schiffman, Leon G.: & Kanuk. (2000). *Consumer Behavior*. (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Shaouf, Abubaker, Kevin Lu, and Xiaoying Li. (2016). "The effect of web advertising visual design on online purchase intention: An examination across gender." *Computers in Human Behavior* 60: 622 – 634.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก Behavior on Decision Buying Engine Oil Lubricants of Consumers in Mueang District, Phitsanulok Province

ภัทรนันท์ อินท¹ ลัสดา ยาวิละ² และ รัตนา สิทธิวัฒน์³
Phattaranan Inkhot¹, Lasda Yawila² and Rattana Sittioum³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการเลือกซื้อจากร้านค้าปลีกจำหน่ายอะไหล่ยนต์ นิยมยี่ห้อ ปตท. (PTT) ใช้น้ำมันชนิดสังเคราะห์ มีความถี่ในการซื้อ 1-2 ครั้งต่อปี มีแนวโน้มในการซื้อซ้ำ 2) ระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเปรียบเทียบราคาน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของแต่ละร้านก่อนตัดสินใจ รองลงมาคือการพิจารณาถึงเรื่องคุณภาพของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การพิจารณาเรื่องชื่อเสียงของร้านที่จำหน่ายน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์

คำสำคัญ : พฤติกรรมเลือกซื้อ, การตัดสินใจซื้อ, น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์

Abstract

The purposes of research were 1) to study Behavior on Buying Engine Oil Lubricants of consumers in Mueang District, Phitsanulok Province. 2) to study Decision Buying Engine Oil Lubricants of Consumers in Mueang District, Phitsanulok Province. Questionnaires were used to collect data of 385 staff by stratified simple random sampling technique, Then Frequency, means, percentage, standard deviation. The research found that 1) Consumers in the Mueang district Phitsanulok Province Most of them have behaviors in choosing to buy from a retail store selling popular spare parts for PTT brand (PTT) using synthetic oil. With a frequency of 1-2 purchases per year, tend to buy repeatedly. 2) The opinion level of the decision to buy engine lubricants of consumers in Mueang District Phitsanulok Province Overall is at a high level. The items with a high average are the comparison of the price of engine oil of each shop before making a decision. Next is the consideration of the quality of engine lubricants. And the item with the lowest average value is considered the reputation of the store that sells engine lubricants.

Keywords : Behavior on Buying, Decision Buying, Engine Oil Lubricants

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

night_nb@hotmail.com 087-5221225

² อาจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบันรถยนต์มีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตเพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ทำให้ประชาชนมีความต้องการรถยนต์เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศ ทำให้กระทบต่อการดำเนินชีวิตในทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวมิได้ทำให้ตลาดอุตสาหกรรมรถยนต์ในประเทศไทยได้รับผลกระทบมากนัก เพราะจากข้อมูลการจดทะเบียนรถสะสมทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 (จำนวน 38,308,763 คัน) จนถึงปี พ.ศ. 2562 (จำนวน 40,712,048 คัน) ระยะเวลา 3 ปี มีจำนวนรถที่จดทะเบียนสะสมทั่วประเทศเพิ่มขึ้น จำนวน 2,403,285 คัน (กรมการขนส่งทางบก, 2562) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มการจดทะเบียนรถยนต์ที่เพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ฉะนั้น จึงส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

จากพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้ใช้รถยนต์ได้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ทั้งด้านเวลา สถานที่ เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยมากขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อศึกษาถึงความต้องการของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการซื้อ สถานที่ เวลา และวิธีการเลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่น โดยการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคนี้จะเป็นสิ่งที่บริษัทรับรู้ข้อมูลโดยตรงจากผู้บริโภค และนำไปกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่พึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค (ชลिया มหายศนันท์, 2558)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่า สภาพการแข่งขันในธุรกิจอุตสาหกรรมการค้า น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์มีความรุนแรงยิ่งขึ้น และความต้องการใช้น้ำมันก็มีมากขึ้นตามสภาพการพัฒนาในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยเน้นการศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อและการตัดสินใจซื้อ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม ทศนคติ ความต้องการ ความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการและความภักดีต่อตราสินค้า เพื่อเป็นแนวทางให้ตัวแทนจัดจำหน่ายรายย่อย ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภค โดยสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพและวางแผนพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
- 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค

วันดี รัตนกาย (2554) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือครัวเรือน ซึ่งซื้อหรือต้องการสินค้าหรือบริการเพื่อการบริโภคส่วนตัว หรือพฤติกรรมการตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ และใช้บริการสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของเขา

ธงชัย สันติวงษ์ (2554) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาและการใช้ซึ่งสินค้าและบริการ ทั้งนี้หมายรวมถึง กระบวนการตัดสินใจซึ่งมีมาอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งมีส่วนกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว

กมลภพ ทิพย์ปาละ (2555) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมการซื้อ การใช้ การประเมิน และการกำจัดสินค้าและบริการ ของผู้บริโภคขั้นสุดท้าย ที่ซื้อสินค้า และบริการไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือเพื่อกินหรือใช้ภายในครัวเรือน ผู้บริโภคทุกคนที่ซื้อสินค้าและบริการไปเพื่อวัตถุประสงค์เช่นว่านี้รวมกันเรียกว่าตลาดผู้บริโภค ผู้บริโภคทั่วโลกนั้นมีความแตกต่างกัน ในลักษณะด้านประชากรศาสตร์อยู่หลายประเด็น เช่น ในเรื่องของอายุ รายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีค่านิยม และรสนิยม เป็นต้น พฤติกรรมการกิน การใช้ การซื้อ และความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จึงแตกต่างกันออกไป ทำให้มีการซื้อการบริโภคสินค้าและบริการหลายๆ ชนิดที่แตกต่างกัน นอกจากลักษณะประชากรดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่ทำให้มีการบริโภคแตกต่างกัน

Philip Kotler (2014) กล่าวว่า พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค (Consumer Buying Behavior) หมายถึง พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือครัวเรือนที่ทำการซื้อสินค้าและบริการสำหรับการบริโภคส่วนตัว พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคเกิดจากปัจจัยต่างๆ ที่มากระทบต่อพฤติกรรมการซื้อ ส่วนมากทำการวิจัยการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอย่างละเอียดเพื่อตอบคำถามให้ได้ว่าผู้บริโภคซื้ออะไร (What) ซื้อที่ไหน (Where) ซื้ออย่างไรและซื้อเท่าใด (How and How much) ซื้อเมื่อใด (When) และซื้อทำไม (Why)

จากการศึกษาของนักวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่มีต่อการเลือกซื้อและการใช้สินค้าหรือบริการโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด

แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) กล่าวว่า ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคจะผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา ในขั้นตอนแรกผู้บริโภคจะตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการในสินค้าหรือการบริการ ซึ่งความต้องการหรือปัญหานั้นเกิดขึ้นมาจากความจำเป็น (Needs) เช่น เห็นขนมเค้กน่ากินจึงรู้สึกหิว เห็นเพื่อนมีรถใหม่แล้วอยากได้ เป็นต้น

2. การค้นหาข้อมูลก่อนการซื้อ เมื่อผู้บริโภคทราบถึงความต้องการในสินค้าหรือบริการแล้ว ลำดับขั้นตอนต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการแสวงหาข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยแหล่งข้อมูลของผู้บริโภค ได้แก่ แหล่งบุคคล แหล่งทางการ แหล่งสารสนเทศ และแหล่งประสบการณ์เกิดจากการประสบการณ์ส่วนตัวของผู้บริโภคที่เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ มาก่อน

3. การประเมินทางเลือก ในขั้นตอนต่อไปผู้บริโภคจะทำการประเมินทางเลือก โดยในการประเมินทางเลือกนั้น ผู้บริโภคต้องกำหนดเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่จะใช้ในการประเมิน เช่น ยี่ห้อ ราคา รูปแบบ บริการหลังการขาย ราคาขายต่อหน่วย ความน่าเชื่อถือ เป็นต้น

4. การตัดสินใจซื้อ หลังจากที่ได้ทำการประเมินทางเลือกแล้ว ผู้บริโภคก็จะเข้าสู่ในขั้นของการตัดสินใจซื้อ ซึ่งต้องมีการตัดสินใจในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ตรายี่ห้อที่ซื้อ (2) ร้านค้าที่ซื้อ (3) ปริมาณที่ซื้อ (4) เวลาที่ซื้อ (5) วิธีการในการชำระเงิน

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ เป็นความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ หลังจากการซื้อผลิตภัณฑ์ไปใช้แล้ว ถ้าผู้บริโภคพึงพอใจก็จะมีโอกาสที่จะซื้อซ้ำ ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริโภคไม่พอใจก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่ซื้อซ้ำค่อนข้างสูง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การตัดสินใจ คือ กระบวนการในการเลือกทางเลือก ทางใดทางหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ รวมไปถึงการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือก ซื้อสินค้าและบริการ กระบวนการตัดสินใจซื้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธรรมพงษ์ วงษ์สวัสดิ์ (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเครื่องรถยนต์ประเภทส่วนบุคคลในเขตจังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อน้ำมันเครื่องรถยนต์ประเภทส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุ 20-29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-25,000 บาท ผลการวิจัยพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเครื่องของผู้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคล พบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เหตุผลในการตัดสินใจซื้อ ยี่ห้อที่ตัดสินใจซื้อ คุณสมบัติของน้ำมันเครื่อง แหล่งซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเครื่อง และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

ชลียา มหายศนันท์ (2558) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลในอำเภอเมืองลำปาง จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-30 ปี สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ใช้รถยนต์ประเภทรถเก๋งซีดาน 4 ประตูมากที่สุด ขนาดเครื่องยนต์ 1,000-1,500 ซีซี ยี่ห้อรถยนต์ที่ใช้มากที่สุดคือ โตโยต้า เชื้อเพลิงหลักที่ใช้คือเบนซิน อายุการใช้งานของรถยนต์อยู่ในช่วง 1-3 ปี ส่วนใหญ่ใช้น้ำมันหล่อลื่นยี่ห้อ ปตท. พฤติกรรมการเลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เลือกคุณสมบัติด้านช่วยหล่อลื่นลดการสึกหรอของเครื่องยนต์ และจะซื้อเพื่อเปลี่ยนถ่ายเมื่อครบกำหนดตามระยะทาง นิยมซื้อที่ร้านขายน้ำมันหล่อลื่นมากที่สุด เลือกสถานที่ซื้อคือมีความน่าเชื่อถือ และเปลี่ยนถ่ายน้ำมันหล่อลื่นที่ศูนย์บริการจำหน่ายรถยนต์มากที่สุด การส่งเสริมการขายที่นิยมคือ ลดราคา และตัวเองเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่น

เถลิงศักดิ์ บุญมี (2558) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์เบนซินชนิดกึ่งสังเคราะห์และสังเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ซื้อชนิดกึ่งสังเคราะห์และชนิดสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 38-47 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-40,000 บาท ใช้รถเก๋งเป็นพาหนะ และมีแนวโน้มกลับมาซื้อซ้ำ โดยที่ผู้ซื้อชนิดกึ่งสังเคราะห์ นิยมใช้ยี่ห้อ ปตท. โดยซื้อจากอู่ซ่อมรถ มีความถี่ในการซื้อเฉลี่ย 3.35 ครั้ง/ปี ส่วนผู้ซื้อชนิดสังเคราะห์ส่วนใหญ่ใช้ยี่ห้อเชลล์ โดยซื้อจากศูนย์บริการรถยนต์ มีความถี่ในการซื้อเฉลี่ย 2.98 ครั้ง/ปี

Olanipekun, Kesinro, Rasheed and Sydney (2015) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ตราสินค้าและพฤติกรรมในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นรถยนต์ของลากอสในรัฐไนจีเรีย จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ตราสินค้าว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าในตลาดน้ำมันเครื่องรถยนต์ของลากอสรัฐไนจีเรีย สรุปได้ว่าการรับรู้ในระดับสูงมีอิทธิพลทางบวกต่อการเลือกใช้สารหล่อลื่นของผู้บริโภค การวิจัยครั้งนี้จึงแนะนำให้มีการตลาดของน้ำมันหล่อลื่น ควรพัฒนากลยุทธ์การบรรจุภัณฑ์แบบใหม่เพื่อดึงดูดผู้บริโภคให้เป็นแรงกระตุ้นในการซื้อสินค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริโภคที่เลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้ใช้สูตรของ W.G. Cochran (Cochran, 1963) โดยกำหนดสัดส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ ร้อยละ 50 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยการแจกแบบสอบถามตามสถานที่ต่างๆ เช่น ย่านห้างสรรพสินค้า ร้านค้าจำหน่ายอะไหล่ยนต์

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามของ เถลิงศักดิ์ บุญมี (2015) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนนตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 4 3 2 1 หมายความว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหลังจากที่ปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม ครอบคลุมสิ่งที่จะศึกษาตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความเที่ยงตรง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สมนึก ภัททิยธนี (2553) ซึ่งในงานวิจัยนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. การหาค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำนำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) หากมีค่ามากกว่า 0.7 ถือได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ กัลยา วานิชย์บัญชา (2557) ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.859

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 385 ชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงปริมาณ ค่าสถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก นำเสนอข้อมูล 3 ตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	314	81.56
เพศหญิง	71	18.44
อายุ		
อายุระหว่าง 18-27 ปี	42	10.91
อายุระหว่าง 28-37 ปี	184	47.79
อายุระหว่าง 38-47 ปี	140	36.36
อายุ 48 ปีขึ้นไป	19	4.94
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า ม.6 / หรือเทียบเท่า	42	10.91
ปวส. / อนุปริญญา	56	14.55
ศึกษาระดับปริญญาตรี	248	64.42
สูงกว่าปริญญาตรี	39	10.13
อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	22	5.71
พนักงานบริษัทเอกชน	175	45.45
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	82	21.30
เจ้าของธุรกิจ	25	6.49
อื่นๆ (รับจ้างทั่วไป)	81	21.04

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	189	49.10
20,001-40,000 บาท	148	38.44
40,001-60,000 บาท	48	12.47
ประเภทรถยนต์ที่ใช้งาน		
รถยนต์นั่งส่วนบุคคล	248	64.42
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	137	35.58
รวม	385	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 81.56) เพศหญิง (ร้อยละ 18.44) อายุระหว่าง 28-37 ปี (ร้อยละ 47.79) รองลงมา อายุระหว่าง 38-47 ปี (ร้อยละ 36.36) อายุระหว่าง 18-27 ปี (ร้อยละ 10.91) และอายุ 48 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 4.94) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 64.42) รองลงมา ปวส./อนุปริญญา (ร้อยละ 14.55) ต่ำกว่า ม.6/หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 10.91) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 10.13) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 45.45) รองลงมา ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 21.30) อาชีพอื่นๆ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 21.04) เจ้าของธุรกิจ (ร้อยละ 6.49) และนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 5.71) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท (ร้อยละ 49.10) รองลงมา 20,001-40,000 บาท (ร้อยละ 38.44) และ 40,001-60,000 บาท (ร้อยละ 12.47) ใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคล (ร้อยละ 64.42) รองลงมา รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล (ร้อยละ 35.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

พฤติกรรมการเลือกซื้อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เลือกซื้อจากแหล่งใด		
ซื้อจากร้านค้าปลีกจำหน่ายอะไหล่ยนต์	132	34.29
ศูนย์บริการรถยนต์	110	28.57
อู่ซ่อมรถยนต์	127	32.99
สื่อออนไลน์	16	4.16
ยี่ห้อ		
ปตท. (PTT)	169	43.90
คาสโตรล (Castrol)	92	23.90
โมตุล (Motul)	50	12.99
อื่นๆ (เชลล์, บางจาก, วาโวลีน)	74	19.22

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประเภทน้ำมัน		
ชนิดกึ่งสังเคราะห์	149	38.70
ชนิดสังเคราะห์	236	61.30
ความถี่ในการซื้อต่อปี		
1-2 ครั้ง	352	91.43
3 ครั้งขึ้นไป	33	8.57
แนวโน้มการซื้อ		
ซื้อซ้ำ	377	97.92
ไม่ซื้อซ้ำ	8	2.08
รวม	385	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อจากร้านค้าปลีกจำหน่ายอะไหล่ยนต์ (ร้อยละ 34.29) รองลงมา อยู่ซ่อมรถยนต์ (ร้อยละ 32.99) ศูนย์บริการรถยนต์ (ร้อยละ 28.57) และซื้อผ่านสื่อออนไลน์ (ร้อยละ 4.16) นิยมยี่ห้อ ปตท. (ร้อยละ 43.90) รองลงมา คาสตรอล (ร้อยละ 23.90) ยี่ห้ออื่น เช่น เชลล์, บางจาก, วาโวลีน (ร้อยละ 19.22) และโมตุล (ร้อยละ 12.99) ใช้น้ำมันชนิดสังเคราะห์ (ร้อยละ 61.30) รองลงมา ชนิดกึ่งสังเคราะห์ (ร้อยละ 38.70) มีความถี่ในการซื้อ 1-2 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 91.43) รองลงมา มีความถี่ในการซื้อ 3 ครั้งขึ้นไป (ร้อยละ 8.57) มีแนวโน้มในการซื้อซ้ำ (ร้อยละ 97.92) และไม่ซื้อซ้ำ (ร้อยละ 2.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นการตัดสินใจ ชื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การตัดสินใจซื้อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การพิจารณาเรื่องชื่อเสียงของร้านที่จำหน่ายน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์	3.34	0.839	ปานกลาง
2. การพิจารณาถึงเรื่องคุณภาพของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์	3.85	0.840	มาก
3. การเลือกซื้อโดยอาศัยข้อมูลจากพนักงานหน้าร้าน	3.72	0.822	มาก
4. การตัดสินใจซื้อจากการส่งเสริมการขาย เช่น การจัดโปรโมชั่นของแถม	3.56	0.855	มาก
5. การเปรียบเทียบราคาน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของแต่ละร้านก่อนตัดสินใจ	4.19	0.769	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.73	0.83	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของการตัดสินใจชื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเปรียบเทียบราคาน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของแต่ละร้านก่อนตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.19$) การพิจารณาถึงเรื่องคุณภาพของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ ($\bar{X} = 3.85$) การเลือกซื้อโดยอาศัยข้อมูลจากพนักงานหน้าร้าน ($\bar{X} = 3.72$) การตัดสินใจซื้อจากการส่งเสริมการขาย เช่น การจัดโปรโมชั่นของแถม ($\bar{X} = 3.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การพิจารณาเรื่องชื่อเสียงของร้านที่จำหน่ายน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ ($\bar{X} = 3.34$) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปประเด็นสำคัญและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 28-37 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 20,000 บาท และใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธรรมพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเครื่องรถยนต์ประเภทส่วนบุคคลในเขตจังหวัดสุโขทัย ผลวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-25,000 บาท ใช้รถยนต์ประเภทรถยนต์ส่วนบุคคล และยิ่งสอดคล้องกับงานของ ชลียา มหายศนันท์ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลในอำเภอเมืองลำปาง ผลวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ใช้รถยนต์ประเภทรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ประตู มากที่สุด

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อจากร้านค้าปลีกจำหน่ายอะไหล่ยนต์ นิคมยี่ห้อ ปตท. (PTT) ชนิดสังเคราะห์ มีความถี่ในการซื้อ 1-2 ครั้งต่อปี และมีแนวโน้มในการซื้อซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เกลิงศักดิ์ บุญมี (2558) ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์เบนซินชนิดกึ่งสังเคราะห์และชนิดสังเคราะห์สำหรับผู้ใช้งานรถยนต์นั่งส่วนบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า ยี่ห้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ที่ผู้บริโภคเลือกซื้อคือ ปตท. (PTT) มีความถี่ในการซื้อ 2-3 ครั้งต่อปี และมีแนวโน้มในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นยี่ห้อเดิม สอดคล้องกับงานของ ชลียา มหายศนันท์ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลในอำเภอเมืองลำปาง ผลวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมซื้อที่ร้านขายน้ำมันหล่อลื่นมากที่สุด และเลือกใช้ยี่ห้อ ปตท. ซึ่งไม่สอดคล้องในเรื่องสถานที่ซื้อ ซึ่งส่วนใหญ่ซื้อจากอู่ซ่อมรถยนต์และศูนย์บริการรถยนต์ และมีความถี่ในการซื้อ เพราะผู้บริโภคจะซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์เมื่อรถยนต์ครบตามกำหนดระยะทาง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ Olanipekun, Kesinro, Rasheed and Sydney (2015) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ตราสินค้าและพฤติกรรมการซื้อน้ำมันหล่อลื่นรถยนต์ของลากอสในรัฐไนจีเรีย จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ตราสินค้าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภค จึงแนะนำให้มีการพัฒนากลยุทธ์ การบรรจุภัณฑ์แบบใหม่ เพื่อที่จะดึงดูดให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือกลับมาซื้อซ้ำ

3. ระดับความคิดเห็นการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การเปรียบเทียบราคาน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ของแต่ละร้านก่อนตัดสินใจ รองลงมาคือ การพิจารณาถึงเรื่องคุณภาพของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การพิจารณาเรื่องชื่อเสียงของร้านที่จำหน่ายน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ (2557) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเครื่องรถยนต์ประเภทส่วนบุคคลในเขตจังหวัดสุโขทัย ผลวิจัยพบว่า ผู้บริโภคให้ความคิดเห็นในการตัดสินใจซื้อโดยรวมอยู่ระดับมาก ในเรื่อง คุณภาพของผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือแหล่งซื้อผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับงานของ ชลียา มหายศนันท์ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลในอำเภอเมืองลำปาง ผลวิจัยพบว่า ผู้บริโภคพิจารณาถึงเรื่องคุณสมบัติของน้ำมันหล่อลื่นมากที่สุด รองลงมาเรื่องเลือกสถานที่ซื้อที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งผู้บริโภคจะมีลำดับการบริโภคก่อนหลังแตกต่างกันโดยคำนึงถึงอัตราประโยชน์สูงสุดที่ตนจะได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กรมขนส่งทางบก. (2561). **จำนวนรถที่จดทะเบียนสะสม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://web.dlt.go.th/statistics>.
(วันที่ค้นข้อมูล : 2 มิถุนายน 2562).
- กมลวรรณ เทพสุวรรณ. (2560). **การศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์น้ำมันหล่อลื่น**. สารนิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). **การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล**. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชลียา มหายศนันท์. (2558). **พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อน้ำมันหล่อลื่นสำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลในอำเภอเมืองลำปาง**.
ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิมศักดิ์ บุญมี. (2558). **การเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์เบนซินชนิดกึ่งสังเคราะห์และชนิดสังเคราะห์สำหรับผู้ใช้งานรถยนต์นั่งส่วนบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการตลาด), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2554). **พฤติกรรมบุคคลในองค์การ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญพัฒน์
- ธรรตพงศ์ วงษ์สวัสดิ์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). **พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันเครื่องรถยนต์ประเภทส่วนบุคคลในเขตจังหวัดสุโขทัย**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพ. 24(2) : 230-246.
- วันดี รัตนกาย. (2554). **พฤติกรรมการซื้อขายสินค้าในเครือข่ายออนไลน์เฟซบุ๊ก**. วิทยานิพนธ์มหาวิทาลัย ศิลปากร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : วิสิทธ์พัฒนา.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). **การวัดผลการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม. : ประสานการพิมพ์.
- Cochran, W.G. (1963). **Sampling Techniques**. New York: London.
- Kotler, Philip. (2014). **Marketing management**. (14th ed.) Pearson Education: Prentice Hall.
- O.J. Olanipekun, Kesinro, O. Rasheed and A. Sydney. (2015). **Brand Recognition and Impulse Buying Behavior of Automotive Lubricants in Lagos State, Nigeria**. European Journal of Business, Economics and Accountancy, 3(5) : 51-63.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ The relationship between research and development costs And economic growth

สิริมา นาคสาย¹
Sirima nakasa

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม เป็นปัจจัยสำคัญอันนำไปสู่การยกระดับรายได้ของประเทศ ประเทศกำลังพัฒนามักนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วมักเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวกับค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งกลุ่มประเทศตามระดับรายได้ พบว่ากลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.37 กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางถึงสูงค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.93 ทั้งนี้ไทยจัดเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางถึงสูง มีค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 0.37 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

คำสำคัญ: การวิจัยและพัฒนา ความสัมพันธ์ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Abstract

Research and development (R&D) for creating product, technology, or innovation is a key factor to increase country's income level. Developing countries tend to import technology to produce goods and services, while developed countries are leaders of technology and innovation. An economic growth has long-run equilibrium relationship with R&D expenses. Comparing R&D expenses between countries categorized by income level shows that in average the R&D expense in high-income countries is 2.37%, and 0.93% in upper-middle-income countries. And for Thailand, an upper-middle-income country, has 0.37% in R&D expenses which is lower than the average.

Keywords: Research and development (R&D), Relationships, Economic Growth

¹ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล: nakasa_i@hotmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

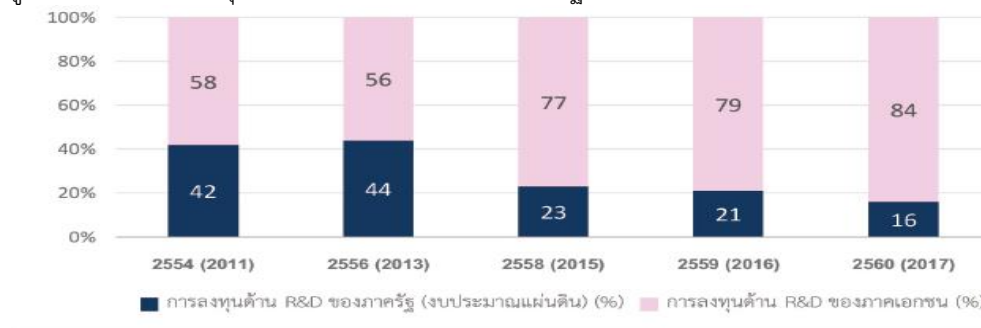

บทนำ

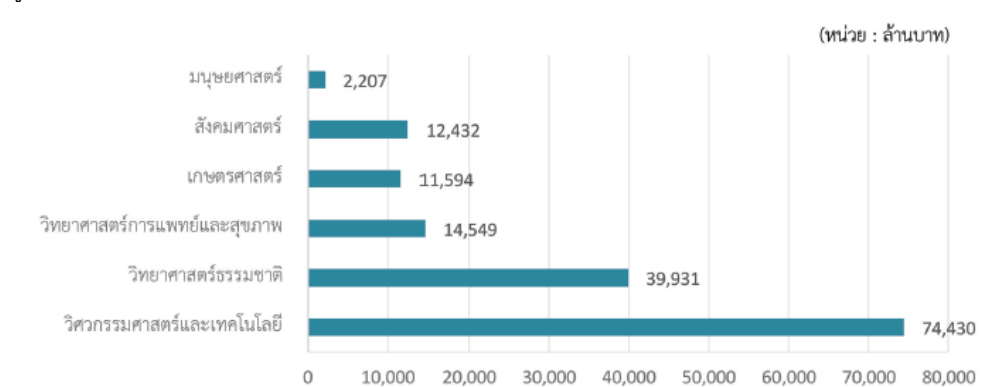
การวิจัยและพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตซึ่งเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริงของประเทศ

ในปี 2561 ไทยมีค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GERD/GDP) ร้อยละ 1 โดยเป็นสัดส่วนการลงทุทางด้านวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนกว่าร้อยละ 80 ซึ่งสาขาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีมีค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนามากที่สุด

รูปที่ 1 สัดส่วนการลงทุทางด้านวิจัยและพัฒนาของภาครัฐต่อภาคเอกชนปี 2554-2560

รูปที่ 2 ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาจำแนกตามสาขาการวิจัย

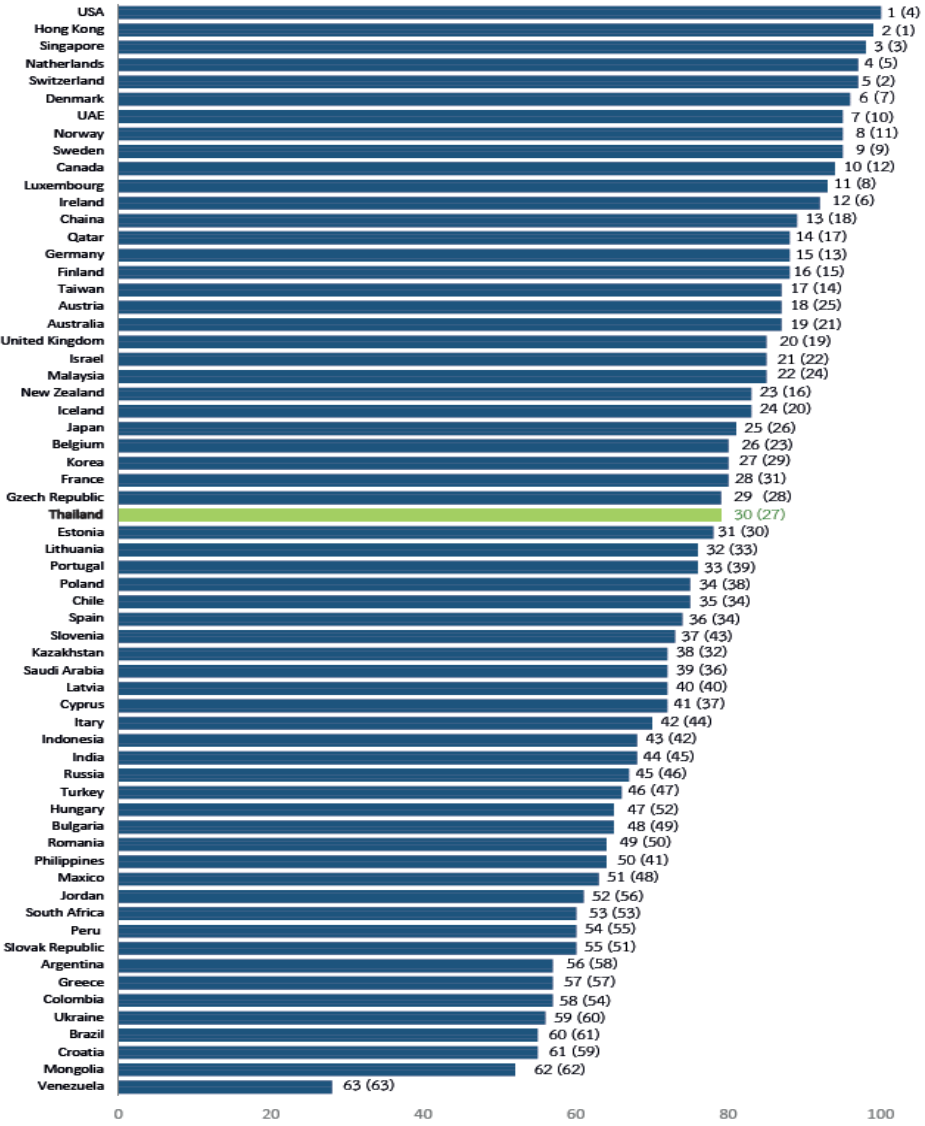
ในภูมิภาคเอเชียกลุ่มประเทศที่มีค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาสูงคือ ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน สิงคโปร์ เกาหลีใต้ อินเดีย มาเลเซีย ซึ่งสอดคล้องกับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งใช้เกณฑ์พิจารณาในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศรวม 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ (Economic performance) 2. ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government efficiency) 3. ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrasstructure) โดยในปี 2561 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 30 จาก 63 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รูปที่ 3 อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศปี 2561

การศึกษาพัฒนาการการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่าการเปลี่ยนจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว จำเป็นต้องมีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา โดยรายจ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา มีความเชื่อมโยงกับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เนื้อเรื่อง (Body)

ไทยมีความจำเป็นต้องเร่งยกระดับของประเทศ มาจากสาเหตุ 3 ประการ 1. เพื่อพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ซึ่งในอดีตมีความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงาน ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์ชาติไทยจะพัฒนาไปเป็นประเทศที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการแข่งขัน 2. ก่อนที่ไทยจะเปลี่ยนเข้าสู่สังคมสูงวัยสมบูรณ์แบบในปี 2564 ซึ่งจะมีประชากร 1 ใน 3 เป็นคนสูงวัย โดยในอาเซียนไทยเป็นรองเพียงสิงคโปร์ ซึ่งหมายถึงกำลังแรงงานลดน้อยลง ในขณะที่ภาระการคลังในด้านการสาธารณสุข และสวัสดิการเพื่อดูแลคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น การเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยจึงมีผลกระทบต่อการบินอานาจในการซื้อลด การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม 3. ปัญหาความเหลื่อมล้ำ อาจจำแนกออกเป็นความเหลื่อมล้ำในสินทรัพย์ที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

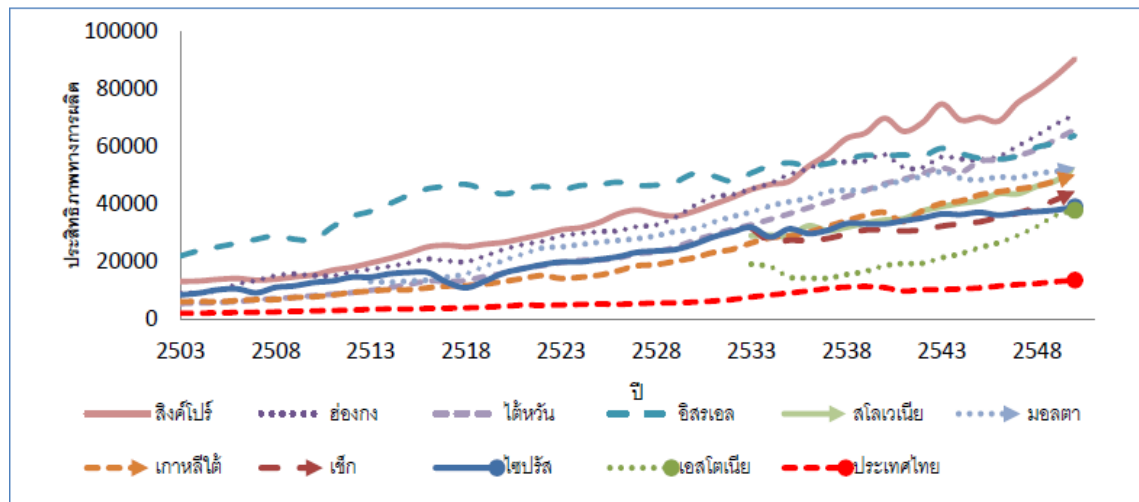
จับต้องได้ (tangible asset) ดูได้จากความเคลื่อนไหวทางรายได้และการถือครองทรัพย์สิน ปี 2561 คนไทยที่รวยที่สุดร้อยละ 5 ของประเทศถือครองทรัพย์สินที่มีทั้งหมดในประเทศถึงร้อยละ 80 ร้อยละ 20 ที่เหลือเป็นของคนไทยร้อยละ 95 ของประเทศ และอีกจำนวนหนึ่งไม่มีทรัพย์สินให้ถือครองเลย และสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (intangible asset) ดูได้จากความเคลื่อนไหวทางสุขภาพการเข้าถึงบริหารทางสาธารณสุข เพราะการมีสุขภาพดีนำไปสู่ศักยภาพด้านอื่นทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา โดยประเมินหาอัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงระหว่างดัชนีมวลรวมของประเทศ (GDP) และค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา พบว่าค่าใช้จ่ายของการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแนวใหม่ (Endogenous growth theory) ซึ่งมุ่งเน้นปัจจัยหลักของการเจริญเติบโตในระยะยาว และไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุนทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการลงทุนในทุนมนุษย์ เช่น การลงทุนในด้านการศึกษา การลงทุนด้านพัฒนาฝีมือ รวมไปถึงการลงทุนในการทำวิจัยและพัฒนา (R&D)

ไทยยังมีประสิทธิภาพการผลิตที่ไม่เท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว และปัญหานี้ทำให้ไทยลำบากในการแข่งขันกับทั้งประเทศที่ก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (เพราะมีระดับเทคโนโลยีที่ต่ำกว่า) และกับประเทศที่ใช้แรงงานราคาถูก (เพราะแรงงานไทยมีราคาสูงกว่า) ปัญหานี้เกิดจากประเทศไทยลงทุนในการวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่น้อย คือเพียงประมาณร้อยละ 1 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GERD/GDP) ในขณะที่ประเทศที่หลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางมีสัดส่วนการใช้จ่ายด้านนี้สูงกว่าไทยหลายเท่าตัว

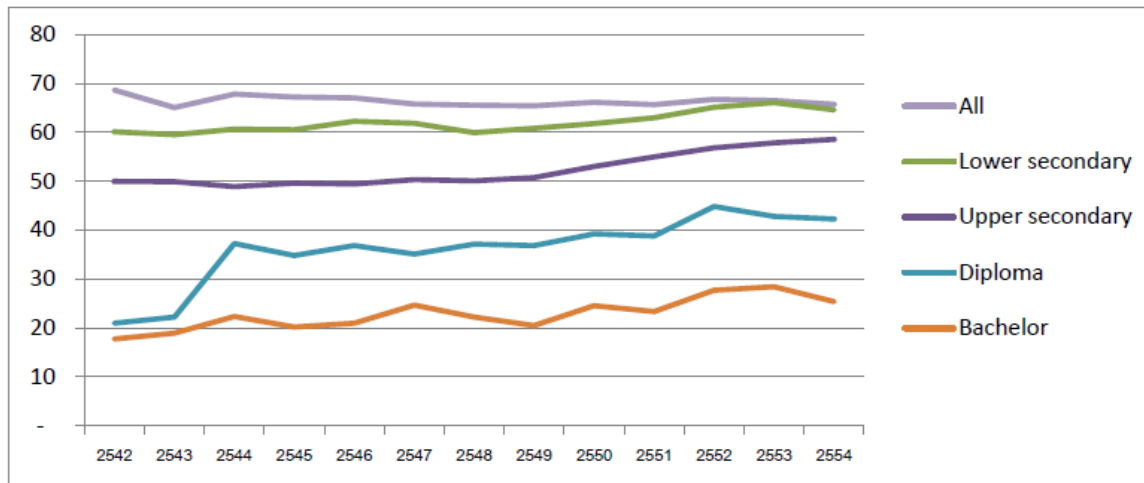
นอกจากปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตอันเนื่องมาจากการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาแล้ว ปัญหาด้านคุณภาพของปัจจัย เช่น คุณภาพการศึกษา คุณภาพในการทำวิจัยและพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่น้อยกว่ามิติด้านปริมาณค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา

รูปที่ 4 ผลผลิตภาพทางการผลิตที่แท้จริงของประเทศไทย เทียบกับกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วใหม่ (ดอลลาร์สหรัฐ ณ ราคาคงที่ปี 2548)

รูปที่ 5 ระดับการศึกษาของแรงงานภาคไม่เป็นทางการ (ร้อยละ)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความจำเป็นของการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา มีความสำคัญอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ และในสภาพการณ์ปัจจุบันอาจไม่เพียงพอเนื่องจากไทยยังมีปัญหาด้านคุณภาพของปัจจัยร่วมด้วย

สรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ พบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชิงดูลยภาพในระยะยาวกับค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มการลงทุน ในค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับศักยภาพทางเทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงการแก้ปัญหาด้านคุณภาพของปัจจัยควบคู่ไปด้วย เช่นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับแผนการพัฒนาของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

ตมิตา มุกต์มณี. (2550). **ทฤษฎีการเจริญเติบโต**. เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนา: บทเรียนจากภาคปฏิบัติ (ศ. 462).

ปกป้อง จันวิทย์ และ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2556). **การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อผลิตภาพ**. เอกสารวิชาการนำเสนอในงานสัมมนาวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยประจำปี 2556.

สมชัย จิตสุชน และ นณริฎ พิศลยบุตร. (2556). **โฉมหน้าและแนวทางสู่โมเดลใหม่ในการพัฒนาประเทศ**. เอกสารวิชาการนำเสนอในงานสัมมนาวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยประจำปี 2556.

อัมมาร สยามวาลา และ วชิราภรณ์ แก้วมาตย. (2556). **Labor Market and Long-term Growth**. เอกสารทางวิชาการภายในเพื่อนำเสนอภายใต้โครงการ 'โมเดลใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย (นโยบายเศรษฐกิจมหภาคและการเงินการคลัง)' โดยการสนับสนุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการคลังสินค้า The efficiency of using information technology in warehouse

ประกาศกร อุ่นอินทร์¹, ฉานนพ สืบพิลา² และ กิตติยา ปริญญาสุรเดช³
Prapakorn Ounin, Channop Suebpila and Kittiya parinyasuradech

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโลจิสติกส์เป็นการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทางด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารในการจัดการโซ่อุปทาน (SCM) กำลังมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของการให้ของเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้บรรลุความสามารถในการแข่งขันขององค์กร การปรับปรุงระดับการบริการที่สูงขึ้น ความเสี่ยงทางอิเล็กทรอนิกส์ (electrical risk) เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการแบ่งปันข้อมูลที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกองค์กร การขับเคลื่อนองค์กรในการบริหารจัดการคลังสินค้าการใช้ IT และ SCM มีความจำเป็นในการขับเคลื่อนองค์กรต่างๆ ไปสู่โซ่อุปทาน โดยอาศัยเทคโนโลยีทางสารสนเทศ ได้แก่ Electronic Data Exchange (EDI) , Radio Frequency Identification (RFID) Bar Code Electronic Commerce Decision Support system, Enterprises Resource Planning (ERP) เป็นต้น ซึ่งการพึ่งพาดังกล่าวทำให้เกิดความเสี่ยงทางอิเล็กทรอนิกส์ (electrical risk) ตามมา ซึ่งการเข้าใจถึงบทบาทและการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชาญฉลาดจะช่วยลด electrical risk ที่อาจเกิดขึ้นในระบบโซ่อุปทาน ดังนั้นจึงเป็นที่มาของเป้าหมายการวิจัย ดังนี้ 1) สินค้าและบริการมีการส่งมอบได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น 2) การไหลของสินค้าตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำได้ดี 3) ระบบสารสนเทศจะต้องปรับปรุงการไหลของข้อมูลข่าวสารจากลูกค้าไปยังผู้ผลิตสินค้าจนถึงผู้จัดส่งวัตถุดิบได้มีคุณภาพ 4) การนำระบบสารสนเทศมาใช้ต้องสร้างมูลค่าเพิ่มในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเป็นอย่างดี 5) ต้องสามารถช่วยให้ระบบโซ่อุปทานมีต้นทุนในกระบวนการทั้งหมดลดลงโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสินค้าในคลังสินค้า และการขนส่งสินค้า 6) ต้องสามารถเพิ่มศักยภาพคุณภาพให้เหนือกว่าคู่แข่งได้ทั้งในตัวสินค้าและกระบวนการผลิตและกระบวนการจัดเก็บ โดยในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, การจัดการคลังสินค้า

Abstract

Information technology for logistics is the use of technology systems to improve the logistics and supply chain processes to be able to efficiently manage the use of information technology (IT) with communication technology in supply chain management (SCM) is playing an important role in increasing efficiency The decision of the provision of supply chain networks to achieve the competitiveness of the organization Improving service levels Electronic risk for effective integration and sharing of information both inside and outside the organization drive organization in warehouse management use of IT and scm is necessary to drive organizations. To the supply chain by using information technology such as Electronic data Exchange (EDI),Radio Frequency Identification (RFID), Bar Code, Electronic Commerce Decision Support system, Enterprises Resource Planning (ERP) for example, which such dependence causes electronic risk According to the understanding of the role and clever use of information technology will help reduce

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา prapakorn@nmc.ac.th 093-5469-642

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา nop_sue@hotmail.com 081-4220-302

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา dog422r@hotmail.com 081-6681-953

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

electrical risk that may occur in the supply chain. Therefore, it is the source of research goals as follows : 1) products and services are delivered more quickly. 2) The flow of products from upstream to downstream is good, 3) Information systems must improve the flow of information from customers. to the product manufacturer until the supplier of quality raw materials 4) The implementation of information systems must add value to activities related to logistics and supply chains. 5) Must be able to help reduce the cost of the entire supply chain in the process, especially those related to goods in warehouse And transport of goods. 6) Must be able to increase the quality potential of the competitors, both in the product and the production and storage processes. In applying information technology to work in logistics and supply chain.

Keyword : Efficiency , Information Technology , Warehouse Management

บทนำ

การทำธุรกรรมบนกระดาษและการสื่อสารการไหลของข้อมูลในเครือข่ายของโซ่อุปทานการไหลของข้อมูลทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการกระจายสินค้าในคลังสินค้า เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้เวลานานและเกิดข้อผิดพลาดได้ง่ายเนื่องจากโลกาภิวัตน์องค์กรต่างๆ เริ่มเปลี่ยนวิธีการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีการเพิ่มความหลากหลายของธุรกรรมทางด้านการธุรกิจและการปรับปรุงกระบวนการเพื่อเพิ่มความหลากหลายของธุรกรรมทางธุรกิจและการปรับปรุงกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางธุรกิจผ่านแอปพลิเคชันไอที เครือข่ายของโซ่อุปทาน เป็นแนวคิดเครือข่ายแบบรวมและซับซ้อนที่อ้างถึงผลรวมและซับซ้อนที่รวบรวมผลรวมของกระบวนการทั้งหมดที่เริ่มต้นจากการจัดหาวัตถุดิบจากผู้ผลิต ผู้ผลิตและด้วยการส่งมอบสินค้าผลิตภัณฑ์สุดท้ายส่งให้กับผู้บริโภค เนื่องจากการทำงานที่มีความซับซ้อนกันของข้อมูลที่เพิ่มขึ้นความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นนั้นมีความเสี่ยงในห่วงโซ่อุปทานกำลังเพิ่มขึ้น เราจึงมีความคิดที่จะมีการปิดความเสี่ยงในการบริหารจัดการในปัจจุบันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นเรามีการบูรณาการตั้งแต่ต้นน้ำและปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานเครือข่ายเป็นข้อกำหนดขั้นพื้นฐานในการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน SCM ที่เปิดใช้งานด้านไอที สามารถจัดการการไหลของข้อมูลอย่างง่ายด้วยธุรกิจที่มีความสำคัญกระบวนการ การบริหารจัดการสินค้าในคลังสินค้าหรือวัตถุดิบที่รอการผลิตในคลังสินค้าให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเพื่อให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการในระบบ มีการปรับปรุงคุณภาพและโดยการลดต้นทุนการประสานงานและความเสี่ยงในการทำธุรกรรมการทำงานมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในการทำงานการประสานงานระหว่าง ไอทีและ SCM ได้แก่ อินเทอร์เน็ตเพิ่มความสามารถในการติดต่อสื่อสารผ่านการโต้ตอบที่มากขึ้นระหว่างบริษัทและลูกค้า ฝ่ายไอทีเป็นผู้ดูแลผลของการผันผวนในการบริหารงานโซ่อุปทาน ทำให้มีปัญหาสินค้าขาดแคลนหรือสินค้าเหลือล้นตลาด เหตุผลที่มาของปัญหาก็เพราะการที่ผู้ผลิตและผู้ขายไม่สามารถคาดเดาหรือรู้ในความต้องการที่ถูกต้องของลูกค้าหรือเกิดจากการที่ความต้องการของลูกค้ามีความแปรปรวนหรือผันผวนที่เกิดขึ้นได้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปรากฏการณ์แส้ (Bullwhip Effect)

1. การประมาณการความต้องการ (Demand Forecasting) มีความสำคัญเพราะถ้าตลอดทาง ถ้าเราไม่รู้จักความต้องการต้นทาง ของลูกค้า ทำให้การคาดการณ์ของเราเกิดจากการคาดเดา ถ้าผู้ผลิตปลายทาง สามารถรู้ได้ว่าต้นทาง (ลูกค้า) มีความต้องการเท่าไร มันก็จะลดความผันผวนขอลดลงได้ กระบวนการทำงานจึงจะไม่ผิดพลาดก็ให้เกิดการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การปันส่วนสินค้า เมื่อมีความต้องการสินค้ามากกว่ากำลังการผลิต หรือความสามารถการผลิตที่เรามีซึ่งยอดซื้อที่เรา รับเข้ามาจะบิดเบือนความเป็นจริงและเมื่อเราเอาข้อมูลการสั่งซื้อเพื่อไปเตรียมการสั่งซื้อเข้ามาในคลังวัตถุดิบต่างๆ อาจจะผิดพลาดได้ เพราะข้อมูลในการสั่งซื้อที่ไม่ได้มาจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากสภาวะการณ์ของตลาด
3. การจัดการคำสั่งซื้อ การจัดการคำสั่งซื้อของลูกค้าให้มีประสิทธิภาพและลำดับการจัดซื้อสินค้าถ้ามี Order จากลูกค้า ต้องส่งถึงมือลูกค้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตรงกับเวลาที่ต้อง กำหนดไว้ให้กับลูกค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. การตั้งราคาสินค้า การตั้งราคาให้เหมาะสมกับสินค้า ต้องไม่แพงเกินไปทำให้ลูกค้ามีความต้องการที่จะซื้อ
5. การวัดผลการดำเนินงานของการทำงาน เราต้องมีการวัดผลการทำงาน คำสั่งซื้อสินค้าและส่งถึงมือผู้บริโภคสินค้า เป็นกระบวนการ Performance ที่เป็นองค์รวมในการทำงานของเราและมีการเปิดเผยข้อมูลจากความเป็นจริง ในการทำงาน

วัตถุประสงค์งานวิจัย

การส่งมอบสินค้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการคลังสินค้าลักษณะการดำเนินงานในกระบวนการไหลของสินค้าไปสู่ผู้บริโภค การใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีทางด้านโลจิสติกส์เข้ามาเกี่ยวข้องในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเป็นการลดระยะเวลาการดำเนินงานในการจัดการสามารถช่วยลดต้นทุนในการบริหารจัดการคลังสินค้า

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ระบบสารสนเทศระหว่างองค์กร การออกแบบการทำงานระหว่างองค์กรมีการบริหารจัดการองค์กรให้มีความสำคัญและมีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพเชื่อมโยงการทำงานกันการเชื่อมต่อข้อมูลในการทำงานการวางแผนการพัฒนาองค์กรการเติมเต็ม การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ การประสานงานและการรวมในการบริหารจัดการโซ่อุปทาน ความไม่แน่นอนและความแปรปรวนสภาพการทำงานความสัมพันธ์ในการบริหารการจัดซื้อจัดจ้างการใช้เครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวทางสำหรับการลดความเสี่ยงการเกิดขึ้นในการบริหารจัดการการทำงานของ E-Commerce เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลและการสื่อสารโทรคมนาคมสำหรับการพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

RFID สำหรับ SCM การใช้ e-Supply Chain และ ซอฟต์แวร์ การที่จะให้องค์กรตระหนักถึงความเป็นไปได้ระหว่างองค์กรให้องค์กรประสบความสำเร็จในห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องมีระบบเสี่ยงในการทำงาน ลักษณะและวัตถุประสงค์ในการทำงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการและลดความเสี่ยงทางด้านเครือข่าย

บทบาทสำคัญในการบูรณาการโซ่อุปทานผู้ผลิตผู้จัดจำหน่ายและลูกค้าตอบสนองปริมาณและคุณภาพของผลิตภัณฑ์องค์กรสามารถรวบรวมข้อมูลที่สำคัญตลอดห่วงโซ่อุปทานทั้งหมดและตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลง ความสามารถรวบรวมข้อมูลที่สำคัญตลอดห่วงโซ่อุปทานทั้งหมด และตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดที่คาดการณ์ได้จึงได้เปรียบในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมและความสามารถในการนำข้อมูลและสามารถนำข้อมูลมาตัดสินใจขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและการมองเห็นสามารถวิเคราะห์การคาดการณ์ในการทำงานร่วมกัน

การประมวลผลข้อมูลและมาตรฐานของกระบวนการทางธุรกิจที่คาดว่าจะอำนวยความสะดวกในการทำงานในหน้านั้นออกมาดีขึ้นในการบริหารจัดการอุปสงค์ความต้องการของลูกค้า และการเป็นพันธมิตรร่วมกันในการเป็นคู่ค้าทั้งภายในและภายนอกองค์กร และสมาชิกในเครือข่ายการจัดการในระบบคลังสินค้าในโซ่อุปทานจะต้องมีการดำเนินการจัดการตามระบบของการดำเนินงานในห่วงโซ่อุปทาน

1. Information Technology In Supply Chain Management

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (SCM) เป็นการจัดการของเครือข่ายธุรกิจที่เชื่อมโยงถึงกันที่เกี่ยวข้องการจัดการจัดการการผลิตและการบริการเพื่อการบริหารจัดการในโซ่อุปทานการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายการมีเป้าหมายของการบูรณาการและความสัมพันธ์ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทานเป็นกระบวนการการลดระยะเวลาการทำงานและลดต้นทุนได้ด้วย บทบาทและความสำคัญในการบูรณาการซัพพลายเออร์ผู้ผลิตผู้จัดจำหน่ายและลูกค้ามีการตอบสนองความต้องการและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ในองค์กรสามารถรวบรวมข้อมูลที่สำคัญตลอดห่วงโซ่อุปทานและมีการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบันจะต้องมีการคาดการณ์ตลาดจึงทราบถึงข้อได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. Electronic Records Management ระบบการวางแผนทรัพยากร (ERP) การวางแผนอัตโนมัติ การใช้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ การประมวลผลในการลดความเสี่ยง การปราศจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจะแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยแต่ละข้อมูลจะมีความแตกต่างกัน

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม จากการสังเกตและพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ในเชิงลึก โดยผู้วิจัยจะต้องทำการศึกษาและความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปเป็นตัวแบบในการสัมภาษณ์ ซึ่งจะต้องมีการเข้าใจในบทสัมภาษณ์อย่างถูกต้องก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล ซึ่งการดำเนินการเก็บข้อมูลจะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการเข้าไปในพื้นที่หรือโรงงานนำข้อมูลการทำงานมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ผลที่ได้ออกมาแล้ว นำข้อมูลมาประกอบในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพต่อไป

ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของกลุ่มที่ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อความแบบสอบถาม การบันทึกผล การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยการนำเอาข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมาย นับได้ว่าการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อการจัดการคลังสินค้าได้นำระบบ Barcode มาใช้เพื่อเป็นการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทางธุรกิจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นระบบเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงมากในเรื่องการลดความผิดพลาด สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบเช็คสินค้าโดยไม่ต้องใช้พนักงานคนในการนับสต็อก การลดข้อผิดพลาดในการทำงานได้มาก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล การเริ่มการทำงานการนำเทคโนโลยี RFID (Radio Frequency Identification) มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้รวดเร็วมากขึ้น ลดความผิดพลาดจากการทำงาน สามารถสนับสนุนกิจกรรมต่างๆในการทำงานภายในคลังสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนในการดำเนินงาน ลดความซ้ำซ้อนจากการทำงาน ระบบเทคโนโลยีที่ใช้กับคลังสินค้าสามารถ

ปัจจุบันการแข่งขันที่มีการรุนแรงเกิดขึ้นต้องคิดถึงการดำเนินงานอย่างไรให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อพัฒนาองค์กรทั้งภายในและภายนอก

การปรับเปลี่ยนการทำงานให้มีความรวดเร็วมีความคล่องตัวการลดแรงกดดันด้านการตลาดการแข่งขันรุนแรงภายนอกและการกำหนดราคาทำให้องค์กรต่างๆ ต้องถูกบังคับ เพื่อบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อความอยู่รอดขององค์กรต่างๆ จะต้องปฏิบัติตามแบบแผนในการทำงาน การใช้สารสนเทศก็มีความสำคัญในการทำงานของของกระบวนการบริหารจัดการโซ่อุปทานได้รวดเร็วยิ่งขึ้นทันต่อเหตุการณ์ทางการแข่งขันในปัจจุบันเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจมากที่สุด

เทคโนโลยีกับโปรแกรมควบคุมเครื่องการทำงานโดยในเทคโนโลยีทางการบริหารจัดการคลังสินค้า

1.1 Computer Aided Design (CAD) หมายถึง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งช่วยในการประหยัดเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ลดความสูญเสียและเสียหายในส่วนงานขององค์กร ซึ่งมีมากในกระบวนการผลิตสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.2 Computer Aided Manufacturing (CAM) หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาควบคุมเครื่องจักรและเครื่องมือต่างๆในการทำงานที่อยู่ในกระบวนการผลิตแต่ละจุด ช่วยในการวางแผนในกระบวนการระบบการใช้ในปัจจุบัน และใช้เชื่อมโยงระหว่างกระบวนการผลิตกับการจัดซื้อ การจัดเก็บรักษา และสินค้าคงคลังและคลังสินค้าต่างๆ ใน Warehouse อยู่ในสถานะที่สมดุล และมีความเหมาะสม

1.3 ระบบการจัดเก็บสินค้าอัตโนมัติ AS/RS (Automatic Storage & Retrieval System) เป็นวิธีการควบคุมทางคอมพิวเตอร์สำหรับการเก็บ และการนำเอาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ออกมาจากสถานที่จัดเก็บ

1.4 ระบบควบคุมพาหนะนำทางอัตโนมัติ AGVs (Automated guided vehicles) เป็นส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ในการควบคุมการทำงานของพาหนะทำงานอัตโนมัติที่เชื่อมต่อกับระบบขนถ่ายอื่นๆ เช่น สายพาน การนำทางพาหนะสามารถใช้ระบบนำทางด้วยเลเซอร์ การฝังสายไฟใต้พื้น หรือฝังแม่เหล็กลงในพื้นคลังสินค้าและควบคุมการทำงานของพาหนะที่ใช้ในการถ่ายสินค้าในคอมพิวเตอร์ พาหนะเหล่านี้เป็นรถบรรทุกพนักงาไฟฟ้าไม่ใช้คนขับใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุมการทำงานการทำงานตามคำสั่งด้วยระบบคลื่นวิทยุ หรือการฝังสายใต้พื้น อุปกรณ์ควบคุมจะจับสัญญาณบนพาหนะว่ามีการเคลื่อนที่ตามกำหนดหรือไม่ สัญญาณจะถูกส่งไปยังมอเตอร์พวงมาลัยเพื่อบังคับทิศทางให้สามารถไปหยิบสินค้าจากสถานที่จัดเก็บไปส่งถึงสถานที่ที่ได้รับไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษ สำหรับงานสายการบินของพนักงานภาคพื้นดินในท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ Needs Analysis on Airlines English Language Course for Thai Ground Staff in Chiang Mai International Airport

จิรวีส เรือนพันธ์¹ และวารัญญ์ อยู่สุนย์ตรง²²
Chirawat Rueanphan and Waranyoo Yoosoontrong

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานภาคพื้นดินชาวไทยที่ทำงานในสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาความต้องการหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับสายการบินที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาศักยภาพทางภาษาอังกฤษ การรวบรวมข้อมูลทำโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ประชากรคือพนักงานภาคพื้นดินชาวไทยจำนวน 30 คนที่ทำงานในสายการบินต่างๆภายในสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นประจำในการทำงานและสื่อสารกับผู้โดยสาร การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้มาตราวัดของลิเคิร์ตและการวิเคราะห์ทางสถิติ จากผลการวิจัยพบว่าพนักงานภาคพื้นดินล้วนตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในแง่ของการส่งเสริมอาชีพ (40%) และโอกาสในการทำงานในอนาคต (30%) ส่วนปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านทักษะการพูดอยู่ในระดับ "ค่อนข้างยาก" (93.33%) รองลงมาได้แก่ ทักษะการฟัง (6.66%) สำหรับความต้องการคอร์สฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับงานสายการบิน อยู่ในระดับ "ค่อนข้างเป็นที่ต้องการ" (56.66%) ซึ่งพนักงานภาคพื้นดินต้องการเรียนหลักสูตรผ่านทางแอปพลิเคชันโทรศัพท์ (26.66%) หรือหลักสูตรออนไลน์บนโซเชียลมีเดีย (26.66%) นอกจากนี้หลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษของสายการบินควรออกแบบโดยครอบคลุมทักษะทั้งสิ้น ได้แก่ 1) ทักษะการฟัง (ค่าเฉลี่ย 3.31 ระดับความยากพอประมาณ) ควรฝึกการฟังเสียงทางโทรศัพท์ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้สำเนียงที่แตกต่างกัน รวมทั้งควรจัดให้มีฝึกฟังเสียงคำศัพท์, วลี และสำนวนต่างๆที่ใช้ในงานสายการบิน 2) ทักษะการพูด (ค่าเฉลี่ย 3.51 ระดับความยากค่อนข้างมาก) ควรเน้นย้ำเรื่องกฎไวยากรณ์และคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในสายการบิน นอกจากนี้ควรเพิ่มการอบรมเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเพื่อมารยาทในการสื่อสารที่เหมาะสม 3) ทักษะการอ่าน (ค่าเฉลี่ย 3.12 ระดับความยากพอประมาณ) ในหลักสูตรควรเน้นคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในเอกสารของสายการบินและในคู่มือการจัดการผู้โดยสาร รวมทั้งคู่มือการปฏิบัติงานภาคพื้นดิน 4) ทักษะการเขียน (ค่าเฉลี่ย 3.16 ระดับความยากพอประมาณ) หลักสูตรควรเน้นการฝึกเขียนจดหมายธุรกิจอย่างเป็นทางการรวมทั้งการเขียนอีเมลที่ถูกต้อง

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ความต้องการ, หลักสูตรภาษาอังกฤษ, พนักงานภาคพื้นดิน

¹ อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการธุรกิจการบินและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
Email. aomcmb@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 053-819999

² อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการธุรกิจการบินและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research aims to study the problems in using Airlines English of Thai ground staff in Chiang Mai International Airport and to investigate the needs of suitable Airlines English Course for Thai ground staff's in order to increase their English proficiency. Data were collected by using an online questionnaire. The participants were 30 of Thai ground staff working in Chiang Mai International Airport who regularly use English in their daily duty and also have to communicate face to face with the passengers. The data were analyzed by applying a five-point Likert scale and statistical analysis. According to the results, the Thai ground staff participants realized the importance of using English language in their profession, mostly for the purpose of career promotion (40%) and future job opportunity (30%). They have difficulties with four language skills, the speaking was noted as "mostly difficult" (93.33%) and rated down to listening (6.66%). They rated "Mostly Needed" (56.66%) to an Airlines English training course and they needed the course to be arranged either on phone application (26.66%) or an online course on Social Media (26.66%). In addition the Airlines English training course should emphasize on all four skills related to their duties and responsibilities. 1) Listening skills (rated moderately difficult, $X=3.31$), should highlight on the suitable telephone interaction in various situations with different accents of both native and non-native speakers of English including phonetics of airlines vocabulary, useful phrases and idioms. 2) Speaking skills (rated mostly difficult, $X=3.51$, the course should be designed intensively in grammatical rules and specific airlines vocabulary including cross cultural communication have for etiquette performance. 3) Reading skills (rated moderately difficult, $X=3.12$), the course should instruct the proper language used in airline documents and added up the related airlines technical terms in the Passenger Handling Manuals and Ground Operation Manuals. 4) Writing skills (rated moderately difficult, $X=3.16$), the course should train the ground staff to write formally business English letter and email focusing on the grammatically writing.

Keywords: Needs analysis, Airlines English language course, Ground staff

บทนำ (Rationale)

English is used as a means to transfer beliefs and cultures and to build good relationships among people in different nations. Subsequently, English has turned into a worldwide language and is broadly used as a standard for understanding and exchanging ideas between people all over the world (Prachanant 116).

Therefore, it is undeniably that English language has an important role in global communication such as education, medication, entertainment and of course, in a field of business. Crystal (1997) also states that English language skill is required in all area of professionals especially in airlines businesses as it is an important way to communicate with customers by the airline personnel.

Since aviation industry is one of the fastest-growing businesses in Thailand as it is a part of tourism industry and plays a significant role to Thai Economy. According to The World Folio website, Thailand has high hopes to become the premier tourism and business destination in the fast-growing ASEAN region. The government's strategy, "Thailand 4.0", aims to create and economy driven by innovation, creativity, hi-tech manufacturing and services (Theworldfolio, par.1).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Apart from that, Chiang Mai International Airport is considered the most important international airport serving Chiang Mai, the capital city of Chiang Mai, and the main gateway to the north of Thailand. The airport is located 4 kilometers southwest of downtown Chiang Mai. It is an important touristic gateway in the north of Thailand. It is owned by Royal Thai Air Force and is a mix of Public and Military use. In 2014 some upgrades were placed, including the extension of operating hours to 24/7 and enlarging the international arrival hall and domestic departure hall. The airport serves as a hub for the following airlines: Bangkok Airways, Nok Air, Wisdom Airways and Thai Air Asia. It is also the fourth busiest airport in the country in terms of passenger traffic. In 2017, 10,230,070 passengers passed through the airport, a good number in terms of passenger traffic (Chiangmaiairport, par.1-2).

Hence, English proficiency is the most vital tool for airline staff in order to accomplish their career's objective, mostly for those who have to directly contact with customers. Consequently, the proficiency of English language skills for ground staff is also required to meet the service standard. This needs analysis will allow a program to be designed for the ground staff and to create an appropriate course to improve their English proficiency, based on English for Professional Purposes.

Thus, this study aims to examine the needs of Airlines English Language Course for Thai Ground Staff in Chiang Mai International Airport and the result will be applied to create the suitable course to fulfill their English requirements in the future research. The course will help increasing Airlines English proficiency for the ground staff when using it in such actual situations.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purposes of the Study)

1. To study the problems in using Airlines English of Thai ground staff in Chiang Mai International Airport.
2. To investigate the needs of suitable Airlines English Course for Thai ground staff's in order to increase their English proficiency.

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของ (Literature Review)

English for Specific Purposes (ESP)

Dudley-Evan & St. John (1998) mentioned that the first prosperous of English for Specific Purposes (ESP) movement comes from general world's economy growths during the 1950s and 1960s. The occurrence of English for Specific Purposes (ESP) teaching program caused from the English language needs of the learners for specific purposes according to their professions. Hutchinson and Waters (1987) cited that in ESP context, the consequence of the historical incidences resulted from many people around the world who needed to study the English language because of the key language for the fields of science, technology and commerce.

Hutchinson and waters (1987) believed that different learners have different interest and needs, which have an important influence on their motivation to learn and therefore on the effectiveness of their learning. These needs support the development of the courses in which relevance to learners' needs and interests were of great importance.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Judd (1981) stated that English as a Language of Wider Communication (ELWC) mentions to an atmosphere in which English serves no intra-country uses and instead is used for international communicative purposes. Therefore, many people need to use English for scientific, technical and commercial purposes, which are popularly called English for Specific Purposes (ESP). English language needs of the learners for specific purposes which are connected to their fields of profession or job description resulted in the emergence of ESP teaching movement.

Apparently there are three reasons contributing to the emergence of all ESP as follows:

- 1) the expansion of demand for English to suit particular needs,
- 2) Development in the field of linguistics,
- 3) Educational psychology (Hutchinson and Waters, 1987).

As influenced by Strevens (1988), Dudley-Evans and St. John (1998) simplify the meaning of ESP by giving an extended definition of ESP in terms of 'absolute' and 'variable' characteristics as follows:

- 1) Absolute Characteristics
- 2) Variable Characteristics

To sum up, ESP is a technique of language teaching in which all contents and methods are centered on the learner's specific reason for learning. In contrarily, ESP is a common term used to indicate an approach practiced in the teaching of content-oriented English for any explicit purpose.

Carver (1983) classifies three types of ESP:

- 1) English as a restricted language
- 2) English for Academic and Occupational purposes
- 3) English with Specific Topics

Furthermore, Robinson (1991) discussed that ESP is normally goal directed. That is, students study English not because they are interested in the English language (or English-language culture) but because they need English for study or work purposes. In this study, Airlines English will involve work-related needs and training for Thai ground staff who work for the airline business in Chiang Mai International Airport. In nearly future, Airlines English courses will be conducted and considered to meet the explicit needs of them related to their occupations.

Needs Analysis

Strevens (1980) described 'needs analysis' as "a procedure starting from the standpoint that is not 'general English' and that the learner can apply comprehensive information about the aims, purposes, needs, wants, roles, and functions for which English is required in his or her circumstances". Besides, Richards (1985) mentioned that needs analysis is the requirement of fact-finding or the collection of data from various sources, for example, the data about the learners, the materials, and so on. The goals of the needs analysis phase of curriculum planning are to determine for what a particular group of learners expect to use English and what their present level of competence is. Nunan (1988) also stated needs analysis as a set of procedures for specifying the parameters of a course of study. Such parameters include the criteria and rationale for grouping learners, the selection and sequencing of course content, methodology, and course

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

length, intensity and duration. While Brindley (1989) defined that needs analysis is a process of finding out as much as possible before learning begins about the learners' current and future language use.

Mackay (1978) divided the needs of students into:

1. Academic needs, where English is required for further academic study e.g. medical students requiring English in order to understand lectures and read medical textbooks in English.
2. Job needs, where English is required to perform a particular practical job e.g. technicians requiring English in order to work on a project in which English is used.

Whereas Robinson (1991) classified needs analysis into two parts which are target situation analysis and present situation analysis.

1. Target Situation Analysis (TSA) which is a needs analysis that focuses on students' needs at the end of a language course.
2. Present Situation Analysis (PSA); A PSA searches for establishing the students' capability at the beginning of their language course by looking into their strengths and weaknesses.

Related Studies

The researchers employed ten related studies in order to explore the needs of English usage mainly for occupational purposes focusing on aviation and tourism industry. For example, Ketkeaw (1997) examined cabin attendants' needs of English of Thai Airways International, Aunreun (2005) studied the English language needs of travel agents in Chiang Mai, Thawatchai Tangniam (2006) explored an analysis of English language needs for Thai Airways Ground Staff, Nawamin Prachanant (2012) examined needs analysis on English language use in tourism industry, and Reza Barkhordari (2017) surveyed English needs analysis of Iran Air airport services personnel at Isfahan Airport.

Obviously, the related studies shown the occupation needs of English language use in aviation and tourism field. For Thai ground staff in Chiang Mai International Airport, the needs of Airlines English usage must be examined to meet the requirements of them in learning Airlines English and to provide the knowledge for them to apply in the real situations excellently and proficiently. The result will benefit in creating the suitable course program for "Airlines English for Ground Staff".

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research designs, scope and methods)

This quantitative research aims to study the needs of Airlines English Language Course for Thai Ground Staff in Chiang Mai International Airport.

The researcher utilizes a survey technique to discover the Airlines English needs for Thai ground staff. The data will be collected by using an online questionnaire which will be designed according to Ground Operations Training by The International Air Transport Association (IATA) under supervise of the secretary of Aviation Association of Thailand and using Google Form Web Application to create the link.

The participants will be 30 of Thai ground staff working in Chiang Mai International Airport who regularly use English in their daily duty and also have to communicate face to face with the passengers. They will be requested to provide their answers in the online questionnaire. The data were analyzed by applying a five-point Likert scale and statistical analysis.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย (Results)

The ground staff participants work for different seven airlines companies including Thai Air Asia, Thai Lion Air, Bangkok Airways, Thai Airways International, Thai Smile, Nok Air, and Thai Vietjet Air which share percentage respectively at 26.66%, 16.66%, 13.32%, 13.32%, 10%, 10%, and 10%. All of them belongs to ground service department of their airlines company but in the different position. The general gender is Female which shares 60% of the total sample while males and others are at 20% of each. The ages are between 26-30 years which is 50% of the total sample. Meanwhile 46.66% of the sample is between 20-25 years of age, and 3.33 % is between 31-35 years of age.

Concerning the employment period, they are working between 1-3 years in general which shows 53.33%. Whereas, those who are working less than 1 year and between 3-5 years share the same percentage at 23.33% and 100% of them are obtaining a bachelor's degree.

Next, the airlines company that provided Specific English course for the Thai ground staff are only Bangkok Airways and Thai Airways. The Thai ground staff considered their Speaking Skill "Poor" (Arithmetic Mean=2.56) whereas their Listening, Reading, and Writing skills were rated "fair" in which Listening Arithmetic Mean =2.77, Reading Arithmetic Mean = 3.20, and Writing Arithmetic Mean = 2.98. The most used English language skills in Thai ground staff routine job is Speaking Skill (93.33%) following by Listening Skill (6.66%).

For the reasons why an Airlines English training course is important for the ground staff occupation, the result shows that 40% of the ground staff participants believed that Airlines English training course is important for their career promotion in the future, 30% of them thought Airlines English training course is important for their future career opportunity. While the other 20% of the participants considered that Airlines English training course is important for improving their English communication skills with passengers and the rest 10% of them showed the interest in future studying.

The difficulties found in listening skills are "mostly difficult" and "moderately difficult". The "mostly difficult" initiated when they listen to conversations by phone (X=4.00) whereas the "moderately difficult" found when they listen to passengers' requests (X=3.21), listen to passengers' complaints (X=3.15), and listen to passengers' details and information (X=2.88). In general the listening skills are considered "moderately difficult" (X=3.31).

The difficulties found in speaking skills are "Extremely difficult", "mostly difficult" and "moderately difficult". The "Extremely difficult" happened when the ground staff have to use polite phrases to request, refuse, express gratitude, express empathy and negotiate with passengers (X=4.45), the "mostly difficult" occurred when they have to speak using Airlines English vocabulary appropriately (X=3.72). Meanwhile the "moderately difficult" found when they are conducting conversations by phone (X=3.36), providing and explaining flight information, flight regulations, travel information and other related services to the passengers (X=3.28), also when they have to make clearly and correctly public address announcements (X=2.74). Generally, the speaking skills are considered "Mostly difficult" (X=3.51).

The difficulties found in reading skills are "mostly difficult" and "moderately difficult". The "mostly difficult" initiated when they read Passenger Handling Manuals and Ground Operation Manuals (X=3.47). Whereas the "moderately difficult" arose when reading email, telexes, faxes (X=3.14) and when reading passengers' documents (X=2.77). In the main, the reading skills are considered "Moderately difficult" (X=3.12).

การประเมินอิทธิพลของระดับความยาก "หนังสือพิมพ์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมมติในไทย "

The two levels of difficulties found in writing skills are “mostly difficult” and “moderately difficult”. The “mostly difficult” commenced when they write email and messages for passengers (X=3.55). While the “moderately difficult” happened when writing airlines’ documents (X=3.02) and when writing daily reports (X=2.92). On the whole, the writing skills are considered “Moderately difficult” (X=3.16).

The needs of Thai Ground Staff for an Airlines English training course. It pointed that 56.66% of the ground staff participants presented “Mostly Needed” of an Airlines English training course. While 26.66% of them revealed “Extremely Needed” for the training course and the rest 16.66% showed “Moderate Needed” respectively.

The results specified that most of the participants (26.66%) needed a course to be arranged on phone application as much as an online course on Social Media. Next, 23.33% of them interested in a face to face short course. Some of them (20%) preferred an online course on Website and the least (3.33%) would like to have a hand book instead.

Accordingly, only 5 of the participants have provided their opinions including the interesting in TOEIC course, English conversation course, Cross cultural communication and international business etiquette lesson in an online or phone application form.

สรุปและอภิปรายผล (Discussion)

According to this study, the results suggest that English courses should adapt to the genuine needs of the ground staff who require to use English in their occupations. In order to improve their English competency, the Airlines English training course should emphasize on all four skills related to their duties and responsibilities. Firstly for listening skills, it should highlight on the suitable telephone interaction in various situations with different accents of both native and non-native speakers of English. These lists should include phonetics of airlines vocabulary, useful phrases and idioms. Secondly for speaking skills, the course should be designed intensively with grammatical rules and specific airlines vocabulary. Also the cross cultural communication have to be included for etiquette performance. Thirdly for reading skills, the course should instruct the proper language used in airline documents and added up the related airlines technical terms in the Passenger Handling Manuals and Ground Operation Manuals. Lastly for the writing skills, the course should train the ground staff to write formally business English letter and email focusing on the grammatically writing. Consequently, the Airlines English training courses will create staff’s confidence and enhance their proficiency which will lead to passenger satisfaction and help maintain company’s professional image.

Since this study acquired the data from the ground staff’s point of view. Thus it could provide advantages for the airline industry especially in airlines service training programs. However, the overall study indicates the English needs only in the field of airline service industry. Further study might investigates the English needs in other fields of hospitality service for example hotel, restaurant, cruise ship, and train. Also the further study should add more challenging situations in order to increase the variety of possible reply and generate the advantages in general English training for service industry.

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณอาจารย์ต๋อเตอร์ ภูมิ ศรีสุข ในฐานะผู้บังคับบัญชาและเลขานุการสมาคมการบินแห่งประเทศไทย ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และให้การสนับสนุนงานวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าเมืองจันทน์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอขอบคุณ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ที่ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้
ท้ายที่สุด คุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณดีเป็นกตัญญูคุณเวทิตาต่อคุณบิดามารดา และครูบาอาจารย์ที่ได้
ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น คณะผู้วิจัย
ขอน้อมรับผิด และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา
ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- Aunruen, R. (2005). **Needs Analysis of English of Travel Agents in Chiang Mai**. Thesis. M.A. Department of Foreign Languages, Kasetsart University.
- Barkhordari, Reza, and Azizeh Chalak. (2017). **English Needs Analysis of Iran Air Airport Services Personnel at Isfahan Airport**. *International Journal of Foreign Language Teaching & Research*, vol. 5, no. 19, 2017, https://www.academia.edu/34972870/English_Needs_Analysis_of_Iran_Air_Airport_Services_Personnel_at_Isfahan_Airport. (21 March 2020)
- Brindley, G. (1989). **The role of needs analysis in adult ESL programme design**. In R.K. Johnson. (ed.). (1989). **The Second Language Curriculum**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Carver, D. (1983). **Some propositions about ESP**. *The ESP Journal* 2: 131-137.
- Crystal, D. (1997). **English as a Global Language**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, D. (2003). **English as a global language (2nd.ed)**. New York: Cambridge University Press.
- Dejkunjom, S. (2005). **Identifying the English Language Needs of Thai Pilots**. M.A., Kasetsart University.
- Dincer, Ali, and Savas Yesilyurt. (2017). **"Motivation to Speak English: A Self-Determination Theory Perspective"**. *PASAA*, vol. 53, Jan. 2017, pp. 1–25., <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1153672.pdf>. (18 March 2020)
- Dudley-Evans, T. & St John, M. (1998). **Developments in English for specific purposes**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ellis, M. and C. Johnson. (1994). **Teaching Business English**. Oxford: Oxford University Press.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). **English for Specific Purposes: A learner-centered approach**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Javid, Choudhary Zahid. (2013). **"English for Specific Purposes: Its Definition, Characteristics, Scope and Purpose"**. *European Journal of Scientific Research*, vol. 112, no. 1, 1 Oct. 2013, pp. 138–151., file:///C:/Users/aomcm/Downloads/English_for_Specific_Purposes_Its_Defini.ppd. (20 March 2020)
- Jeidthumrong, Narin. (2014). **Communicative English for Tourism Service Providers in Buriram**. Buriram Rajaphat University. <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/3363/2557-Research-Narin.J.pdf?sequence=1>. (20 March 2020)
- Judd, E.L. (1981). **Language Policy, Curriculum Development, and TESOL Instruction: A Search for Compatibility**. *TESOL Quarterly* 15(1): 59-66.
- Ketkew, M. (1997). **A Survey of Cabin Attendants' Needs of English**. Thesis. M.A., Kasetsart University.
- Laurence Anthony's Homepage. (2014). **English for Specific Purposes: What does it mean? Why is it different?**. www.laurenceanthony.net/abstracts/ESParticle.html. (1 April 2020)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- Liao, Tsai-Ting, et al. (2017). "English for Specific Purpose for EFL College Interns in International Tourism Industry in Taiwan: Needs Analysis and Challenges". *Academics World 67th International Conference*, May 2017, http://www.worldresearchlibrary.org/up_proc/pdf/858-150029351615-20.pdf. (22 March 2020)
- Mackay, R. (1978). **Identifying the nature of learners' needs**. In R. Mackey and A. Mountford. (eds.). 1978. *English for Specific Purposes*. London: Longman.
- Mackay, R. and A.J. Mountford. (1978). **English for Specific Purposes: A Case Study Approach**. Longman Group Limited.
- McDonough J. (1984). **ESP in perspective: A practical guide**. London and Glasgow: Collins Educational.
- Munby, J. (1978). **Communicative Syllabus Design**. Cambridge: Cambridge University Press.
- North Thailand Airport. **Chiang Mai Airport - North Thailand Airport** Chiang Mai Airport, www.chiang-mai-airport.com/.
- Nunan, D. (1988). **The Learner – Centred Curriculum**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Overview English Language Program. **Overview | English Language Program, The University of Winnipeg**, The University of Winnipeg, www.uwinnipeg.ca/elp/esp/overview.html. (21 March 2020)
- Prachanant, Nawamin. (2012). **Needs Analysis on English Language Use in Tourism Industry**. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, vol. 66, 2012, pp. 117–125., doi:10.1016/j.sbspro.2012.11.253.
- Richards, J.C. (1985). **The Context of Language Teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richterich R., Chancerel J. (1980). **Identifying the needs of adults learning a foreign language**. Oxford: Pergamon Press.
- Richterich, R. (1983). **Case Studies in Identifying Language Needs**. Oxford: Pergamon Press.
- Robinson, P. (1991). **ESP Today: A Practitioner's Guide**. London: Prentice Hall.
- Stevens, P. (1980). **Teaching English as an International Language**. Oxford: Pergamon Press.
- Tangniam, Thawatchai. (2006). **An Analysis of English Language Needs for Thai Airways Ground Staff**. Thesis. Kasetsart University,
- Intell Asia. (2018). **Thailand 4.0 Lays New Runway for Takeoff of Aviation Industry**. www.theworldfolio.com/news/thailand-40-lays-new-runway-for-take-off-of-aviation-industry-/4364/. (19 March 2020)
- Thuy Trang, Bach Thi. (2015). **Needs Analysis of English Language Use in Tourism: A Case Study of International Travel Company in Vietnam**. Master Thesis. College of Language Arts, I-Shou University
- Yotimart, Daranee, and Anupong Wongchai. (2015). "A Language Needs Analysis Research of Tourism Personnel at ..." *Research Gate*, Buriram Rajabhat University, Buriram, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai, Thailand, 6 Feb. 2015, www.researchgate.net/profile/Anupong_Wongchai/publication/271843482_A_LanguagL_Needs_Analysis_Research_of_Tourism_Personnel_at_Muang_Ta_m_Sanctuary_for_TTours_English_Communication_Innovation/links/54d4599c0cf246475805c61e.pdf?ori=publication_list. (20 March 2020)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเลิกจ้าง...ทางรอดวิกฤติจริงหรือ? Lay-off ... Is the way to surviving in crisis?

สุธี ขวัญเงิน¹
Sutee khwangern

บทคัดย่อ

การเลิกจ้างหรือการปลดคนขนานใหญ่ ทำให้คนตกงานเป็นจำนวนมาก ในยุคนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการลดขนาดองค์กร (Downsizing) ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤติเศรษฐกิจ แต่แท้จริงแล้ว Downsizing หมายถึง การลดขนาดองค์กรที่เหมาะสม มิใช่การเลิกจ้างตามที่เป็นอยู่ในขณะนี้ โดยการเลิกจ้างเป็นเพียงขั้นตอนสุดท้ายของการ Downsizing ซึ่งควรใช้ต่อเมื่อดำเนินการมาตรการทุกอย่างแล้วแต่สถานการณ์ขององค์กรยังไม่ดีขึ้น

จากภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2559 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรต่าง ๆ การปรับโครงสร้าง เพื่อลดค่าใช้จ่ายโดยการเลิกจ้างพนักงานเป็นหนทางที่ผู้บริหารบางส่วนตัดสินใจนำมาใช้ เพื่อความอยู่รอดของตนเอง โดยลืมนึกถึงศีลธรรม, ความรู้สึกของพนักงาน ซึ่งอาจไม่ใช่ทางออกในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ถูกต้อง และตรงกันข้ามอาจเป็นหนทางที่นำไปสู่จุดจบขององค์กรอีกด้วย

การเลิกจ้างอาจถือว่าการดำเนินงานด้านทรัพยากรมนุษย์ผิดพลาด ซึ่งมีผลกระทบมากกว่าที่ผู้บริหารคาดคิด เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่ที่เคยเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอาจกลายเป็นอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับองค์กรในช่วงที่องค์กรต้องการความร่วมมือ-ร่วมใจจากพนักงานมากที่สุด อีกทั้งส่งผลกระทบต่าง ๆ จนองค์กรไม่สามารถอยู่รอดต่อไปได้ ดังนั้นหากองค์กรธุรกิจเลือกตัดสินใจในการลดพนักงาน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยเฉพาะฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องดำเนินการให้การลดจำนวนพนักงานลงเกิดผลเสียต่อพนักงานและองค์กรน้อยที่สุด อีกทั้งหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร คือ การดูแลเรื่องขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงาน (Employee morale) ทั้งพนักงานที่ต้องออกจากงานและพนักงานที่ยังต้องทำงานกับองค์กรต่อไป

การเลิกจ้าง (Lay Off) จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรตระหนักและดำเนินการด้วยความระมัดระวังในการเลือกปฏิบัติ โดยหากเป็นไปได้ยังมีทางเลือกอื่นที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในองค์กรได้อีก แต่ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดผู้บริหารต้องศึกษาและรอบคอบในการตัดสินใจปฏิบัติเสียก่อน

คำสำคัญ: การลดขนาดองค์กร , ขอบเขตการควบคุม , การปลดคน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ , หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยพะเยา E-mail:khwan_ngern@hotmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

Layoffs or massive removal of employee causes many unemployed people. In this period, layoff is one of the downsizing steps that is used for solving problem raised up by the economic crisis. In fact, downsizing is not layoff, but it means reduction in organizational size more appropriate. The dismissal is only the latest step in downsizing. Layoff should be considered lastly, when the problems could not be fixed. In Thailand, since 2016, when the economic downturn, the management of an organization determines that their organization is not operating at peak efficiency, they naturally look for ways to make the organization more productive. The structural adjustment reducing the cost by laying off employees is the way that some executives firstly apply. The process can be considered only as for their own survival; however, ethically, the employees' feeling may be forgotten to think through. In contrast, the economic problem solution may not be right as it may cause to the end of the organization.

Layoff may be considered as a mistake of human resource management; which has many impacts than expected. For instance, during the time that the organization needs co-operation, the most of employees who have previously been good members may be on the opposite side of organization. In addition, other serious problems might be occurred, so the organization cannot survive. Accordingly, it is executive responsibility; especially, the human resources division, to carry out the employees reduction if the organization decides to reduce the amount of staff. However, the reduction should be slightest troubled to the employees and organization. The major concern for executive is to take care of the employee's morale both the employees who still have to work and the ones who have to leave the organization.

Layoff is a necessary method that executives should be aware of and proceed with attention to discrimination. Regarding to organization development, the superiors can use other options for managing rather than applying layoff initially. However, the executives need to consider all steps wisely before making decision.

Keyword: Downsizing, Span of Control, Lay-Off

บทนำ

จากภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2556 ส่งผลกระทบต่อการจ้างงานในองค์กรต่าง ๆ การปรับโครงสร้าง เพื่อลดค่าใช้จ่ายโดยการเลิกจ้างพนักงานเป็นหนทางที่ผู้บริหารบางส่วนตัดสินใจนำมาใช้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง โดยลืมนึกถึงศีลธรรม, ความรู้สึกของพนักงาน ซึ่งอาจไม่ใช่ทางออกในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ถูกต้อง และตรงกันข้ามอาจเป็นหนทางที่นำไปสู่จุดจบขององค์กรอีกด้วย

การเลิกจ้างหรือการปลดคนขนานใหญ่ ทำให้คนตกงานเป็นจำนวนมากในยุคนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งของการลดขนาดองค์กร (Downsizing) ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิกฤติเศรษฐกิจ แต่แท้จริงแล้ว การลดขนาดองค์กร (Downsizing) หมายถึง การลดขนาดองค์กรที่เหมาะสม มิใช่การปลดคนตามที่เป็นอยู่ในขณะนี้ โดยการปลดคนเป็นเพียงขั้นตอนสุดท้ายของการ Downsizing ซึ่งควรใช้ต่อเมื่อดำเนินการขั้นตอนทุกอย่างแล้วแต่สถานการณ์ขององค์กรยังไม่ดีขึ้น

ดังนั้น การปลดคนอาจถือว่าการดำเนินงานด้านทรัพยากรบุคคลผิดพลาดซึ่งจะมีผลกระทบมากมายกว่าที่ผู้บริหารคาดคิด เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่ที่เคยเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรอาจอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับองค์กรในช่วงที่องค์กรต้องการความร่วมมือและร่วมใจจากพนักงานมากที่สุด อีกทั้งส่งผลกระทบต่าง ๆ จนองค์กรไม่สามารถอยู่รอดต่อไปได้ ดังนั้นหากองค์กรธุรกิจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เลือกตัดสินใจในการลดพนักงาน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยเฉพาะฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลที่จะต้องดำเนินการให้การลดจำนวนพนักงานลง เกิดผลเสียต่อพนักงานและองค์กรน้อยที่สุด หน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร คือ การดูแลเรื่องขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงาน (Employee morale) ทั้งพนักงานที่ต้องออกจากงานและพนักงานที่ยังต้องทำงานกับองค์กรต่อไป

การเลิกจ้าง (Lay Off) จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรตระหนักและดำเนินการด้วยความระมัดระวังในการเลือกปฏิบัติ โดยหากเป็นไปได้ยังมีทางเลือกอื่นที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในองค์กรได้อีก แต่ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดผู้บริหารต้องศึกษาและรอบคอบในการตัดสินใจปฏิบัติเสียก่อน วิกฤติการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรมต่อชีวิตพนักงานในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากการตกต่ำของสภาพเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการทั้งหลายพากันเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร รวมถึงการลดขนาดองค์กร โดยการเลิกจ้างเพื่อลดต้นทุนในการประกอบการ ทั้ง ๆ ที่การลดขนาดองค์กรไม่ได้หมายถึงการปลดคนเพื่อให้องค์กรมีขนาดเล็กลงเพียงอย่างเดียว แต่เนื่องจากทางธุรกิจมุ่งอยู่ที่คำว่า "กำไร (Profit)" ด้วยการลดต้นทุน ดังนั้นทางออกที่มีง่ายและรวดเร็วในการลดต้นทุนของผู้ประกอบการจำนวนมาก คือการลดต้นทุนแรงงาน โดยการเลิกจ้างพนักงานนั่นเอง ซึ่งแท้จริงควรนำมาปฏิบัติต่อเมื่อดำเนินการอื่นแล้วแต่องค์กรยังไม่ดีขึ้น ดังนั้นการเลิกจ้างที่เป็นฝ่ายอันน่าตระหนกตกใจของพนักงานจะเป็นทางรอดสำหรับนายจ้างจริงหรือไม่ และแนวทางสำหรับนายจ้างมีทางเลือกอื่นที่เหมาะสมอย่างไรนั้น

บทความต่อไปนี้คงจะช่วยสร้างความเข้าใจและเปิดมุมมองที่หลากหลายแก่นายจ้างให้มากยิ่งขึ้นสำหรับสถานการณ์เลวร้ายในบ้านเมืองเราดังทุกวันนี้

การลดขนาดองค์กร (Downsizing)

หมายถึง การจัดขนาดองค์กรที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร โดยการลดขั้นตอนของการบริหารระดับกลาง การเพิ่มขนาดของการควบคุม (Span of Control) การลดต้นทุนของธุรกิจ และการลดกำลังคน ซึ่งอาจหมายถึงการเพิ่มองค์กร เช่น การตั้ง, การแยกบริษัทใหม่ หรือขนาดขององค์กรเท่าเดิม แต่เพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้ทำงานได้มากขึ้นก็ได้

ลักษณะของการลดขนาดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การลดขนาดองค์กร (Downsizing) ที่ดีและมีประสิทธิภาพมีลักษณะดังต่อไปนี้

ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า

ต้องให้ความสำคัญกับ "คน" โดยต้องทำการพัฒนา ก่อนทำการ Downsizing

ต้องทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้เกิดความเข้าใจ

องค์กรต้องมีวัฒนธรรมที่ดี

องค์กรและพนักงาน เมื่อมีการปรับลดจำนวนคน

เมื่อองค์กรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างใหม่เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น เมื่อองค์กรมีปัญหาทางการเงินไม่สามารถจ้างพนักงานเดิมได้อีกต่อไป, จากสภาพภาวะเศรษฐกิจไม่ดี หรือการแข่งขันที่รุนแรงทำให้องค์กรต้องปิดกิจการ, การรวมตัวกันของบริษัทเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ หรืออาจเป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ทำให้เกิดสถานะที่องค์กรมีคนมากเกินไป หรือมีคุณสมบัติไม่ตรงกับงานที่ปรับเปลี่ยนใหม่ ดังนั้นองค์กรจึงต้องมีการปรับลดจำนวนคน แต่เนื่องจากสาเหตุของการลดจำนวนพนักงานไม่ใช่ความบกพร่องในการทำงาน ดังนั้นการดำเนินการจึงต้องใช้ความระมัดระวังในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อไม่ทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อองค์กร การที่องค์กรให้พนักงานออกงานโดยไม่มีผิด อาจทำให้พนักงานบางคนไม่พอใจต่อองค์กร และการดำเนินงานเรื่องทรัพยากรบุคคลที่ผิดพลาดในขณะที่ทำการลดจำนวนคน อาจทำให้พนักงานส่วนใหญ่ที่เคยเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกลายเป็นผู้ที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับองค์กร ในช่วงเวลาที่องค์กรต้องการความร่วมมือและความเข้าใจจากพนักงานมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความจำเป็นในการลดพนักงานเป็นเรื่องที่หาเส้นขีดแบ่งแยกความถูกต้อง หรือความจำเป็นได้ยาก (Gray area issue) เพราะความคิดเห็นของฝ่ายบริหารกับฝ่ายพนักงานมีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากความรับผิดชอบและปริมาณข้อมูลที่แต่ละฝ่ายมีไม่เท่ากัน บางครั้งสถานการณ์อาจเอื้ออำนวยให้องค์กรสามารถทำการลดจำนวนพนักงานลงได้โดยไม่เกิดแรงต่อต้านจากพนักงานมาก เพราะพนักงานส่วนใหญ่เข้าใจถึงความจำเป็นขององค์กร แต่ก็มีหลายกรณีที่แสดงว่าองค์กรดำเนินงานลดจำนวนพนักงานโดยไม่คิดถึงทางเลือกอื่น ๆ อย่างถึงที่สุดก่อน อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงนั้น การลดจำนวนพนักงานเป็นวิธีที่รวดเร็วและมีผลอย่างเด่นชัดที่สุดในการลดค่าใช้จ่ายขององค์กร แต่เป็นเรื่องที่องค์กรต้องมีเหตุผล, ขั้นตอนและวิธีการที่จะให้เกิดความชอบธรรมและความสำเร็จในการดำเนินการ เพื่อมิให้พนักงานเกิดการต่อต้าน

วิธีการลดกำลังคน

หากองค์กรมีกำลังคนมากเกินไปเกินความต้องการ สามารถทำตามขั้นตอนการลดกำลังคนได้ดังต่อไปนี้

1. การงัดรับบุคลากรเพิ่ม หมายถึงถึงทดแทนคนที่ออกหรือย้ายด้วย
2. การแบ่งงานกันทำ (Work-sharing) เป็นการจัดสรรงานระหว่างบุคลากรมาใช้ เนื่องจากปริมาณงานลดลง บุคลากรจึงต้องจัดสรรงานใหม่ โดยวิธีการแบ่งงานมี 2 วิธี
  - 2.1 การลดชั่วโมงทำงาน โดยการลดชั่วโมงการปฏิบัติงานของพนักงานลงให้เหมาะสมกับงานที่มีอยู่ในขณะนั้น
  - 2.2 การแบ่งงานให้เท่าๆ กัน การลดปริมาณงานและจัดสรรงานให้แก่บุคลากรตามปริมาณงานจริงในปัจจุบัน
3. การแบ่งคนไปยังหน่วยงานอื่นที่มีความต้องการ เป็นการหางานให้แก่พนักงานในหน้าที่หรือแผนกที่มีคนเกิน หรือหากงานใดที่เคยว่าจ้างบุคคลภายนอก อาจจัดตั้งเป็นธุรกิจใหม่แล้วโอนคนที่เกินไปยังธุรกิจนั้น
4. การลาออกโดยสมัครใจ (Voluntary Retirement) โดยองค์กรยอมจ่ายค่าตอบแทนเป็นการชดเชยให้แก่พนักงานที่สมัครใจลาออกเอง อาจเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ภาพพจน์ขององค์กรไม่เสียหาย เพราะไม่ได้มีการเลือกพนักงานที่จะต้องปลดออกโดยฝ่ายบริหาร แต่ก็มีข้อเสียที่ผู้บริหารองค์กรไม่นิยมนำมาใช้เพื่อลดจำนวนคนในองค์กร เพราะการปล่อยให้พนักงานเป็นคนตัดสินใจเองทั้งหมดอาจแสดงถึงความไม่เป็นผู้นำในการแก้สถานการณ์ และความไม่กล้าตัดสินใจของผู้บริหารองค์กร, การดำเนินการอาจเป็นไปอย่างล่าช้า และไม่ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย เพราะจำนวนพนักงานที่ขอลาออกอาจมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนที่กำหนด ทำให้ผู้บริหารต้องกลับมาพิจารณาเลือกพนักงานทั้งหมดใหม่ ที่สำคัญก็คือ พนักงานที่ลาออกอาจเป็นพนักงานที่องค์กรไม่ต้องการให้ออก เพราะมีผลการทำงานดีกว่าคนอื่น และพนักงานกลุ่มนี้มักเป็นพนักงานที่ไม่ค่อยมีปัญหาในการหางานใหม่ เป็นต้น
5. การเกษียณอายุก่อนกำหนด (Early Retirement) องค์กรจะเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่สามารถขอเกษียณก่อนกำหนดได้ โดยหลักการของข้อเสนอ มักจะตั้งเน้นที่ผู้มีอายุงานนาน หรืออายุตัวสูงเมื่อเทียบกับอายุทั่วไปของคนในองค์กร องค์กรต้องสามารถระบุได้ว่าควรจะตั้งงบประมาณเท่าใด จำนวนคนควรลดลงไปที่เปอร์เซ็นต์ เพราะหากจำนวนคนลดมากอาจเกิดปัญหาเรื่องภาระงาน (Work load) และเรื่องปัญหาคุณภาพของงานได้ แต่ทางเลือกนี้มีอาจใช้ได้กับทุกองค์กรเสมอไป เนื่องจากหากองค์กรยังมีอายุการก่อตั้งไม่นาน ก็ย่อมหาคนที่มีความเหมาะสมกับการเกษียณก่อนกำหนดได้ยาก ขณะเดียวกันองค์กรก็ต้องคำนึงถึงพนักงานที่ดี และองค์กรยังต้องการฝีมือในการทำงานอาจยื่นความจำนงขอเกษียณก่อนกำหนด องค์กรก็อาจสูญเสียบุคลากรที่มีศักยภาพไปได้ การแก้ไขอาจทำได้โดย
  - ผู้บริหารไม่อนุมัติการลาออก
  - หากพนักงานยืนยันการใช้สิทธิ์ โดยที่องค์กรมิได้วางแนวทางการป้องกันไว้ อาจใช้ข้อเสนอใหม่ โดยการขอจ้างกลับเข้ามาทำงาน แต่ด้วยเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป เช่น ไม่จ้างเป็นพนักงานประจำ แต่เปลี่ยนเป็นการจ้างตามสัญญาชั่วโมงทำงานน้อยลง, เป็นพนักงานที่มีชั่วโมงการทำงานพิเศษ (Part-Time) อย่างน้อยก็เพื่อฝึกคนที่จะรับช่วงรับผิดชอบทำงานต่อจากพนักงานนั้น แนวทางและเงื่อนไขเหล่านี้เป็นสิ่งที่องค์กรควรต้องกำหนดล่วงหน้า เพื่อป้องกันการสูญเสียพนักงานที่ดีไป แต่จะต้องพิจารณาเลือกใช้กับเฉพาะบางบุคคลเท่านั้น
6. การปลดคนหรือการเลิกจ้าง (Lay Off) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่องค์กรจะเลือกปฏิบัติ หากพนักงานมีมากเกินไป แต่เป็นวิธีที่จะสร้างความตระหนกให้แก่พนักงานทั้งผู้ที่ถูกปลดและไม่ถูกปลด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เมื่อพนักงานรับทราบและยอมรับได้ว่าการลดจำนวนคนเป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นแน่นอน สิ่งทีพนักงานคาดหวังและต้องการจะเห็นการปฏิบัติในองค์กร คือ *ความยุติธรรมในการดำเนินการลดจำนวนคน* หมายถึง ปัจจัยและหลักการที่ผู้บริหารองค์กรใช้ในการคัดเลือกพนักงานที่องค์กรจำเป็นต้องปลดออกนั้น พนักงานส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเหมาะสมและใช้กับพนักงานทุกคนไม่มีข้อยกเว้นเป็นกรณีพิเศษที่ไม่สามารถอธิบายได้ คือ ระยะเวลาการทำงานในองค์กร (Seniority) , ความรู้ความชำนาญของพนักงานที่องค์กรต้องการ (Required skills and Knowledge) , ผลการทำงาน (Performance) แต่ทุกปัจจัยต่างมีข้อควรระวังที่ผู้บริหารจะใช้ประกอบในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

ปัจจัยการพิจารณาปลดพนักงานสำหรับผู้บริหาร

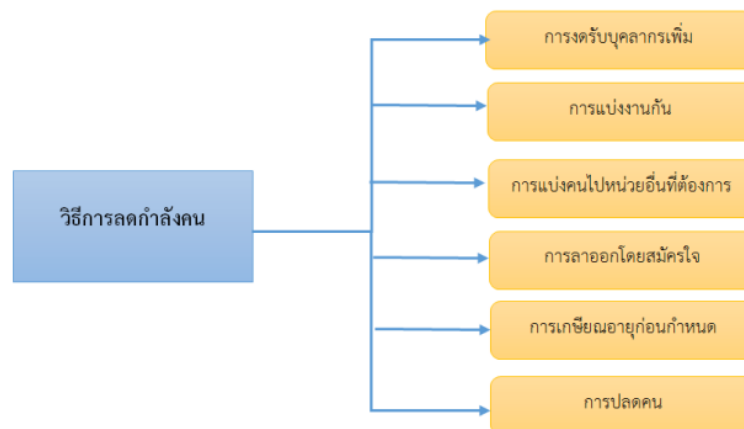
การพิจารณาโดยใช้ระยะเวลาการทำงานในองค์กรเป็นหลัก

หากพิจารณาด้วยระยะเวลาการทำงานเป็นหลักเพียงอย่างเดียวอาจเกิดผลเสียได้ เพราะ อายุงานในองค์กรนั้นอาจแสดงถึงความผูกพันต่อองค์กร (Loyalty) หรือมีความชำนาญบางประการในงานองค์กร (Organizational specific skills) แต่ไม่ได้เป็นตัวชี้ถึงความสามารถในงานของพนักงาน (Work performance) พนักงานที่มีผลงานดีและมีความสามารถ แต่เข้ามาทำงานกับองค์กรไม่ได้นาน อาจอยู่ในกลุ่มที่ต้องปลดออกจากรางงานทั้ง ๆ ที่ผลการทำงานดีกว่าพนักงานบางคนที่ไม่ได้ถูกปลด เพราะทำงานกับองค์กรมานานกว่า

การพิจารณาโดยใช้ความรู้ความชำนาญและผลงานเป็นหลัก

หากพิจารณาด้วยการใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญและผลงานเพียงอย่างเดียวอาจเกิดผลเสียได้ เพราะหากไม่คำนึงถึงด้านสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมขององค์กร ในองค์กรที่ไม่มีการปลูกฝังให้พนักงานมีความชำนาญและความเคยชินกับการประเมินผลงาน (Performance appraisal) ทำให้การประเมินผลงานนั้นไม่ได้ทำอย่างจริงจัง ทั้งผู้ประเมินที่เป็นหัวหน้างานและผู้ถูกประเมินไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมิน ทำให้ผลการประเมินไม่ตรงกับความเป็นจริง การนำผลการทำงานมาเป็นหลักในการเลือกพิจารณาพนักงาน จึงอาจถูกพนักงานมองว่าเป็นการบริหารที่ไม่ยุติธรรมและขึ้นอยู่กับความเห็นผู้บริหารมากเกินไป นอกจากนี้ในสังคมที่มีวัฒนธรรมไม่เน้นการแข่งขันในงานอย่างยุติธรรม (Healthy work competition) การที่ผู้บริหารเลือกพนักงานที่มีอายุน้อยกว่าซึ่งทำงานได้เท่ากันหรือดีกว่า แต่ได้รับเงินเดือนน้อยกว่าให้อยู่กับองค์กร และปลดพนักงานที่เป็นผู้สูงอายุและเคยทำงานอยู่กับองค์กรเป็นเวลานาน ก็อาจสร้างความไม่สบายใจให้กับพนักงานที่ถูกเลือกให้อยู่ต่อไป เพราะพนักงานนั้นอาจรู้สึกโทษตนเอง หรือพนักงานที่มีอายุงานมานานและไม่ถูกปลอก็อาจไม่มีกำลังใจในการทำงานที่เห็นเพื่อนร่วมงานต้องออกจากองค์กร ทำให้พนักงานไม่มีความมั่นใจในสถานะของตนในองค์กรอีกต่อไป

ดังนั้นหากมีความจำเป็นต้องลดจำนวนคนในองค์กรลง โดยการปลดคนหรือพนักงานจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักทั้ง 3 ประการที่กล่าวมา โดยพิจารณาความสามารถในงานที่จำเป็นสำหรับงานขององค์กร และผลการทำงานของพนักงานเพื่อเรียงลำดับความสำคัญของพนักงานต่องานขององค์กรและใช้อายุงานเป็นปัจจัยในการตัดสินใจในกรณีที่พนักงานมีความสามารถและผลงานเท่าเทียมกัน

ภาพที่ 1 : วิธีการลดกำลังคน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเลิกจ้าง ! หนทางรอดของนายจ้างจริงหรือ

ในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ภาวะการขาดเงินเดินสะพัดของระบบเศรษฐกิจโดยรวม ภาวะการตลาดที่ตึงเครียด สภาพเหล่านี้ทำให้ กิจการหลาย ๆ แห่งต้องหยุดการประกอบการ หรือลดขนาดของการประกอบการลง เนื่องจากทั้งนายจ้างต่างก็พยายามหาทางออกเพื่อความอยู่รอดของตนเอง และทางออกหนึ่งที่นายจ้างจำนวนมากเลือกที่จะทำเพื่อความอยู่รอดของตนเองและกิจการก็คือ การเลิกจ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายของบริษัท

โดยเฉพาะในประเทศไทยที่หลาย ๆ องค์กรมักอาศัยเหตุผลจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนำมาอ้าง เช่น ขาดสภาพคล่องทางการเงิน, ประสบภาวะการขาดทุน เป็นต้น เพื่อเลิกจ้าง ทั้ง ๆ ที่องค์กรยังพอมีผลกำไร สามารถดำเนินการต่อไปได้ แต่ฉวยโอกาสจากสถานการณ์ปัจจุบันทำการลดเงินเดือนหรือปลดคนออก แต่นายจ้างจะแน่ใจได้หรือว่าการเลิกจ้างพนักงาน จะเป็นหนทางที่ช่วยให้กิจการของนายจ้างอยู่รอดได้จริงเพียงใด เพราะหากมองในอีกมุม ถ้าคุณเป็นนายจ้างเพียงรายเดียว หรือเพียงไม่กี่รายที่เลือกการเลิกจ้างเป็นทางออกของคุณ อาจนำไปสู่ทางรอดของกิจการได้อย่างแท้จริง แต่ในข้อเท็จจริงแล้วมีนายจ้างจำนวนมากที่คิดเหมือนกัน และเลือกมาตรการในการเลิกจ้างพนักงานเพื่อแก้ปัญหาเช่นเดียวกัน และเมื่อเป็นเช่นนี้ความหวังที่จะอยู่รอด อาจกลับกลายเป็นทางออกเพื่อนำไปสู่จุดจบของทั้งลูกจ้างและนายจ้างในอนาคตก็เป็นได้

เหตุผลใดจึงกล่าวเช่นนั้น เพราะว่าเงินเดือนหรือค่าจ้างที่นายจ้างให้แก่ลูกจ้างของตนนั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นค่าตอบแทนการทำงานของลูกจ้างเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทและอิทธิพลต่อทั้งลูกจ้าง นายจ้าง และสังคมอย่างคาดไม่ถึง

อิทธิพลของเงินเดือนหรือค่าจ้าง

1. ก่อให้เกิดอำนาจการซื้อ การที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง เท่ากับนายจ้างเป็นผู้หยิบยื่นอำนาจการซื้อให้แก่ลูกจ้าง และถ้ามองในระบบเศรษฐกิจ อำนาจการซื้อที่อยู่ในมือลูกจ้างทั้งหลายก็จะหมุนเวียนกลับมาใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการที่นายจ้างต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการออกจำหน่ายนั่นเอง ดังนั้น ถ้านายจ้างทั้งหลายพากันเลิกจ้างพนักงานเพื่อหวังจะกู้เศรษฐกิจของตนเอง ในทางตรงกันข้ามก็เท่ากับนายจ้างกำลังมีส่วนในการช่วยลดอำนาจการซื้อของลูกจ้างของตนเอง และเหตุการณ์ก็จะหมุนเวียนเป็นวัฏจักร นั่นคือ เมื่ออำนาจการซื้อลดลง ผู้ประกอบการก็จำเป็นต้องลดปริมาณการผลิตลง ตามหลักอุปสงค์และอุปทาน (Demand and Supply) รวมถึงต้องลดพนักงานลงเรื่อย ๆ และสุดท้ายก็ต้องปิดกิจการไปในที่สุด ก็คือจุดจบของนายจ้างเช่นกัน

2. ป้องกันปัญหาภัยของสังคม เงินเดือนที่ลูกจ้างแต่ละคนได้รับไปนั้น ลูกจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้จ่ายเพียงลำพังผู้เดียว แต่ลูกจ้างยังมีการต้องนำเงินรายได้ส่วนหนึ่งไปจุนเจือคนในครอบครัว หรือคนในอุปการะอีกด้วย ดังนั้นเมื่อลูกจ้างขาดรายได้ ผู้ที่จะได้รับผลกระทบก็ไม่ใช่ลูกจ้างคนนั้นเพียงคนเดียว แต่ยังรวมไปถึงบริวารที่อยู่ภายใต้การดูแลของลูกจ้างคนนั้นด้วยที่จะต้องได้รับความเดือดร้อน และบางคนหาทางแก้ปัญหาความขัดสนด้วยการก่ออาชญากรรม ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็เท่ากับนายจ้างได้มีส่วนเพิ่มในการเพิ่มปัญหาอาชญากรรมแก่สังคมมากขึ้นโดยไม่รู้ตัว และสังคมจะตกอยู่ในสภาพใด ผู้ประกอบการทั้งหลายจะประสบความรุ่งเรืองหรือมีความสุขภายในสังคมนี้อย่างไร ทุกอย่างล้วนเกี่ยวพันกันไปหมด

3. การเติบโตทางเศรษฐกิจและภาพพจน์ที่ดีของประเทศ เมื่อปัญหาการว่างงานรุนแรงมากขึ้น ภาพพจน์ประเทศไทยในสายตานานาชาติย่อมขาดความเชื่อถือ ซึ่งจะมีผลต่อการกู้เงินจากต่างประเทศและการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติในไทย ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้การพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยก็เป็นไปได้ยาก เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยมีการเติบโตได้ด้วยดีตลอดเนื่องจากอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ดังนั้นปัญหานี้ก็จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยโดยรวมแล้วย้อนกลับมาสู่ นายจ้าง ผู้เป็นเจ้าของธุรกิจทั้งหลายอีกเช่นกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 จำนวนผู้มีงานทำ และจำนวนผู้ว่างงานของประเทศไทย

รายไตรมาส	จำนวนผู้มีงานทำ (คน)	จำนวนผู้ว่างงาน (คน)
ม.ค. - มี.ค. 2562	37,702,701	351,157
เม.ย. - มิ.ย. 2562	37,781,802	376,926
ก.ค. - ก.ย. 2562	37,486,327	394,026
ต.ค. - ธ.ค. 2562	37,482,924	371,477
ม.ค. 2563	37.18 ล้าน	4.06 แสน
ก.พ. 2563	37.63 ล้าน	4.19 แสน

ที่มา : รายงานการสำรวจแรงงาน (ตารางปี 2562 – เดือนกุมภาพันธ์ 2563) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงกล่าวได้ว่า การเลิกจ้างพนักงาน อาจมีใช้ทางออกในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่ถูกต้อง และตรงกันข้ามอาจเป็นหนทางไปสู่จุดจบของนายจ้างเองอีกด้วย แต่หากเกิดคำถามต่อมาว่า ในภาวะวิกฤติเช่นนี้นายจ้างจะต้องแบกรับภาระลูกจ้างตลอดไปหรือไม่

ทางออกที่น่าจะเป็นไปได้ก็คือ การพบกันครึ่งทางโดยการลดอัตราค่าจ้าง หรือทำได้ตามขั้นตอนการลดกำลังคนต่าง ๆ ก่อนที่จะถึงการเลิกจ้างตามที่กล่าวมาในข้างต้น นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารขององค์กร พนักงานทุกระดับชั้น และฝ่ายบุคคลหรือฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ควรจะร่วมกันหามาตรการต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติควบคู่กันไปในช่วงวิกฤติเพื่อบรรเทาปัญหาและลดการเลิกจ้าง ทำให้องค์กรสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ วิธีการหนึ่งที่นิยมกันมาก คือการลดค่าใช้จ่ายทุกประเภทที่สามารถดำเนินการได้

วิธีการบรรเทาปัญหาและลดการเลิกจ้าง

การลดค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ จะทำให้องค์กรบรรเทาปัญหาจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจโดยลดการเลิกจ้างพนักงานลง เราเรียกวิธีนี้ว่า “3 ลดเพื่อลดเลิกจ้าง”

ลดค่าใช้จ่ายประเภทที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต (Non-productive) เช่น งดการสร้างสำนักงานใหม่, งดการซื้อรถประจำตำแหน่ง, งดซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องใช้เพื่อให้ได้เทคโนโลยีใหม่ หากของเดิมยังสามารถใช้งานได้อยู่ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ลดค่าใช้จ่ายทางด้านแรงงานเกี่ยวกับสภาพการจ้าง-การทำงาน เช่น ลดการทำงานล่วงเวลาและการทำงานในวันหยุด, ลดค่าตอบแทนและผลประโยชน์บางประเภท เช่น โบนัส, ค่าอาหาร, เบี้ยขยัน เป็นต้น

ลดค่าใช้จ่ายคงที่ต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น เช่น ค่าเลี้ยงรับรอง, ค่าโทรศัพท์, ค่าน้ำ-ค่าไฟฟ้า, ค่าอุปกรณ์สำนักงานสิ้นเปลือง เป็นต้น ซึ่งรายการเหล่านี้ถึงแม้จะเป็นสัดส่วนของค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมากนัก แต่ก็เป็นจิตสำนึกให้พนักงานช่วยกันประหยัดได้ นอกจากนี้อาจมีมาตรการอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้นมาเสริมเช่น การดูแลคุณภาพเพื่อขยายหรือยืดอายุการใช้งานของอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ, การหาแหล่งผู้ขายและผู้รับเหมางานใหม่ (Suppliers) เพื่อลดต้นทุน เป็นต้น

แนวทางการป้องกันและบรรเทาการเลิกจ้างเหล่านี้ เป็นการมุ่งเสนอแนวทางรูปธรรมแก่ นายจ้าง เพื่อขอความร่วมมือให้พิจารณาใช้มาตรการต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจใช้วิธีเลิกจ้างเป็นขั้นสุดท้าย โดยมาตรการเหล่านี้ แม้ว่าจะมีองค์กรต่าง ๆ ดำเนินการมานานแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีบางองค์กรที่ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรการเหล่านี้ไม่ได้เป็นการลดการใช้จ่ายเพื่อความอยู่รอดขององค์กรเพียงอย่างเดียว แต่เพื่อแข่งขันกับปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงขององค์กร เช่น อัตราแลกเปลี่ยนค่าของเงินโดยบริษัทฯ, การแข่งขันทางธุรกิจ, ยอดขายของสินค้า ดังนั้นบริษัทจึงต้องพยายามลดค่าใช้จ่ายภายในองค์กรให้มากที่สุด อีกทั้งดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างสมดุลด้านหนึ่งระหว่างความมั่นคงภายในองค์กรกับปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงขององค์กร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดหรือมาตรการใดในการแก้ปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่ดีในองค์กร และแจ้งสถานการณ์ให้พนักงานรับทราบ และเข้าใจว่าองค์กรประสบปัญหาเช่นไร ต้องการความช่วยเหลือและความร่วมมือจากพนักงานอย่างไรบ้าง เพื่อความอยู่รอดขององค์กร

ภาพที่ 2 : การสื่อสารระหว่างองค์กรกับพนักงาน

ผู้บริหารองค์กรและการเลิกจ้าง

เมื่อองค์กรเริ่มประสบปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจ ความตั้งใจในการทำงานของพนักงานจะลดลง เพราะพนักงานจะเกิดความรู้สึกกังวลและความไม่มั่นใจในองค์กรและสถานภาพของตนเองในองค์กรว่าจะเป็นอย่างไรต่อไปในอนาคต บางครั้งความกังวลต่อสถานการณ์นั้นอาจมากกว่าความเป็นจริง ทำให้พนักงานบางคนรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับองค์กร มีการสร้างข่าวลือต่าง ๆ ขึ้นในองค์กร เพราะพนักงานไม่มีวิธีการอื่นที่จะทำให้ลดความสับสนจากการที่ไม่ได้รับข้อเท็จจริง นอกจากนี้การรวมตัวกันคาดคะเนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับองค์กรจนเป็นข่าวลือนั้นเป็นพฤติกรรมของพนักงานที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ไม่ตั้งใจ (Unconscious Behavior) เพื่อทดสอบและค้นหาสถานภาพของตนเองต่อองค์กร พนักงานที่เป็นผู้บอกข่าวลือต่าง ๆ อาจคิดว่าตนเอง หรืออาจถูกมองจากเพื่อนร่วมงานว่าเป็นคนวงในที่ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจตัดสินใจในองค์กร ซึ่งย่อมแสดงว่าสถานภาพของตนเองยังมั่นคงอยู่ ทำให้พนักงานคนอื่น ๆ เข้ามาสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรอยู่เสมอทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วนั้นอาจไม่ได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ใช่มุมที่มีบทบาทในเรื่องนี้อย่างแท้จริงในองค์กร ดังนั้นหากองค์กรจำเป็นต้องมีการเลิกจ้างพนักงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารในการดำเนินการลดจำนวนพนักงาน คือ การดูแลขวัญกำลังใจในการทำงานของพนักงาน (Employee Morale) ทั้งกลุ่มที่ต้องออกจากงานและกลุ่มที่ยังทำงานกับองค์กรต่อไป

สิ่งที่ผู้บริหารพึงปฏิบัติในช่วงที่มีการเลิกจ้าง หากองค์กรมีความจำเป็นต้องเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยโดยการเลิกจ้างพนักงานนั้น ผู้บริหารขององค์กรจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

การใช้ระบบการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร (Internal Communication) โดยผู้บริหารองค์กรควรมีการชี้แจงสถานการณ์เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ให้ข่าวสารและพูดคุยกับพนักงานอย่างตรงไปตรงมาเท่าที่จะทำได้ เพราะการให้พนักงานรับรู้สถานการณ์ที่แท้จริงขององค์กร นับเป็นวิธีการที่จะลดข่าวลือ และมีผลเสียต่อองค์กรน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการปกปิดความจริงหรือข้อมูลต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้พนักงานรับทราบข้อเท็จจริง จะทำให้พนักงานและองค์กรร่วมมือกันในการรับสถานการณ์ และหากองค์กรจำเป็นต้องมีการปลดคน การที่มีส่วนรับรู้สถานการณ์มาตั้งแต่ต้นจะทำให้พนักงานมีความรู้สึกต่อต้านน้อยกว่าการที่องค์กรไม่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนรับรู้ปัญหาในตั้งแต่แรก ซึ่งผู้บริหารควรปฏิบัติต่อพนักงานด้วยความห่วงใยและจริงใจ

การให้เวลาเตรียมการในการเลิกจ้าง การดำเนินการลดจำนวนพนักงานอย่างรวดเร็ว โดยไม่ให้พนักงานได้มีการเตรียมตนเองนานพอสมควรเพื่อรับสภาพการไม่มั่นคงงานนั้น มักพบว่าพนักงานมีความตกใจต่อเหตุการณ์, ไม่มั่นใจในอนาคตว่าจะหางานทำที่ดีเท่าเดิมหรือดีกว่าที่เป็นอยู่, ผิดหวังในระบบการทำงานของผู้บริหารองค์กร, โกรธที่องค์กรปฏิบัติต่อตนเหมือนกับเป็นผู้ที่มีความผิด เป็นต้น และการประกาศปลดพนักงานให้มีผลโดยกะทันหันเป็นเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรและหลักจริยธรรมในการทำธุรกิจ ในส่วนที่ขัดต่อหลักการบริหารทรัพยากรบุคคล เนื่องมาจากปรัชญาในการดำเนินงานในปัจจุบันอยู่บนหลักการที่ว่าในฐานะผู้นำ-ผู้บริหารองค์กรต้องมีหน้าที่ดูแลพนักงานผู้ได้บังคับบัญชาให้ได้รับความปลอดภัยจากความเสี่ยงในชีวิตและความมั่นคงในงานตามสมควร การที่ผู้บริหารไม่มีการเตรียมให้พนักงานปรับตนเองเพื่อต่อสู้กับปัญหาการตกงานจึงเป็นข้อบกพร่องในการบริหารงานในฐานะผู้นำขององค์กร ส่วนการขัดต่อหลักจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจนั้น ได้แก่การปฏิบัติต่อสมาชิกที่เกี่ยวข้อง (ดูตารางที่ 2) โดยไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้อื่นเท่ากับผลประโยชน์ของตนเองและไม่ได้ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเดียวกับที่ตนเองต้องการ เพราะองค์กรนั้นตั้งขึ้นและดำเนินการสร้างผลกำไรจากการทำงานของพนักงาน องค์กรจึงมีหน้าที่และต้องรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติต่อพนักงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของพนักงานและของบริษัทใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ลักษณะที่สมดุลกัน ซึ่งในทางปฏิบัติมักพบว่าองค์กรธุรกิจมักคำนึงถึงผลกำไรสูงสุดขององค์กรก่อนผลประโยชน์ของพนักงานจึงทำให้เกิดการปลดจำนวนพนักงานอย่างรวดเร็ว แม้แต่ในกรณีที่องค์กรอาจมีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรธุรกิจกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders)

กลุ่ม	ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง	ผู้เกี่ยวข้องทางอ้อม
ภายนอกองค์กร	ผู้ส่งวัตถุดิบ ลูกค้า บริษัทคู่แข่ง หน่วยงานราชการ	กลุ่มองค์กรเพื่อสังคม สื่อมวลชน สมาคมธุรกิจ กลุ่มผลประโยชน์
ภายในองค์กร	คณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน	สหภาพแรงงาน ผู้ถือหุ้น

การเตรียมการล่วงหน้าเป็นระยะเวลาานพอสมควร จึงเป็นวิธีที่องค์กรควรใช้ในการบริหารงานเมื่อมีการลดคน องค์กรที่ทำการลดจำนวนคนได้โดยไม่ทำให้พนักงานเดือดร้อนมากนัก ใช้เวลาอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไปเพื่อช่วยให้พนักงานที่ต้องออกจากองค์กรมีการเตรียมตัวเพื่อไปทำงานที่อื่น และองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการลดจำนวนคน ระบุว่าผู้บริหารใช้เวลา 1 ปีถึง 3 ปี ตั้งแต่เริ่มตัดสินใจจนถึงระยะเวลาสุดท้ายที่ปิดแผนกหรือโรงงานลง ในความเป็นจริงองค์กรธุรกิจเป็นจำนวนมากนั้นยังไม่มีมีการเตรียมการที่เหมาะสมและมักใช้เวลาเพียง 2-4 สัปดาห์ ตั้งแต่เริ่มประกาศปลดพนักงานจนถึงวันกำหนดจริง หรือบางองค์กรยังใช้วิธีประกาศและมีผลใช้ในวันเดียวกัน ดังนั้นหากต้องมีการลดพนักงานอย่างกะทันหันมีข้อเสนอแนะว่า ควรใช้เวลาอย่างน้อย 3-6 เดือน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวันสุดท้ายของการดำเนินการเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงในทางลบต่อพนักงานและองค์กรลง

3. การใช้เทคนิคในการปลดคนออกของผู้บริหารซึ่งผู้บริหารสามารถทำได้ดังต่อไปนี้

เลือกกาลเทศะ การเรียกพนักงานที่ต้องถูกปลดออกจากงานเข้าพบโดยดูจังหวะและเวลาที่เหมาะสม เพื่อชี้แจงและไม่ให้มีใครหรือสิ่งใดมารบกวน อีกทั้งป้องกันการตกเป็นเป้าสายตาจากเพื่อนร่วมงาน

พูดให้ชัดเจนและกระชับ การเริ่มต้นสนทนาหรือชี้แจงอย่างตรงประเด็น อธิบายให้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็น พยายามอย่าให้เกิดการโต้เถียง ความกระชับหมายถึงการพูดให้สั้นที่สุดโดยรักษาเนื้อความที่สำคัญอย่างสมบูรณ์ อย่าแสดงความดีใจโดยการพูดชักแม่น้ำทั้งห้า การถูกปลดเป็นเรื่องที่เจ็บปวด จึงควรให้เจ็บปวดน้อยที่สุดโดยพูดกันให้จบโดยเร็ว เนื่องจากเมื่อถึงวันนี้ ผู้บริหารควรมั่นใจว่าใคร่ครวญมาอย่างดี อย่างไรก็ตามก็ต้องแจ้งให้พนักงานทราบอยู่ดี

พูดด้วยความจริงใจ ผู้บริหารควรแสดงความรู้สึกอย่างจริงใจและตรงไปตรงมา เนื่องจากผู้บริหารยึดถือความอยู่รอดขององค์กรมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ จึงสามารถชี้แจงเหตุผลตามนี้ได้อย่างไม่มีลบลบคมใน เพื่อให้พนักงานเข้าใจและยอมรับ อีกทั้งผู้บริหารไม่ควรแสดงความเห็นอกเห็นใจเกินควร เพราะยิ่งทำให้พนักงานเสียใจมากขึ้น ควรสรุปการสนทนาให้ข้อคิดหรือแนวทางที่จะเป็นประโยชน์แก่พนักงานในการวางตัวในอนาคต แสดงความจริงใจที่จะให้ความช่วยเหลือในโอกาสหน้า หากคุณมีโอกาสจะทำเช่นนั้น

เปิดเผย หลังจากปลดพนักงานแล้ว ควรแจ้งให้พนักงานที่คงอยู่รับทราบพร้อมทั้งเหตุผลอย่างชัดเจน ไม่ควรให้พนักงานที่เหลือคาดเดาเกี่ยวกับเบื้องหน้าและเบื้องหลัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความหวาดระแวงต่อสถานภาพตนเอง

4. เป็นผู้นำในการปรับตัว ในช่วงที่องค์กรต้องลดจำนวนคน ผู้บริหารไม่ควรนึกถึงสิ่งที่ตนเองเคยได้รับ แต่ควรเปลี่ยนแนวคิดเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น เมื่อต้องปรับลดค่าใช้จ่ายในภาพรวมทั้งหมดเพื่อความอยู่รอดของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

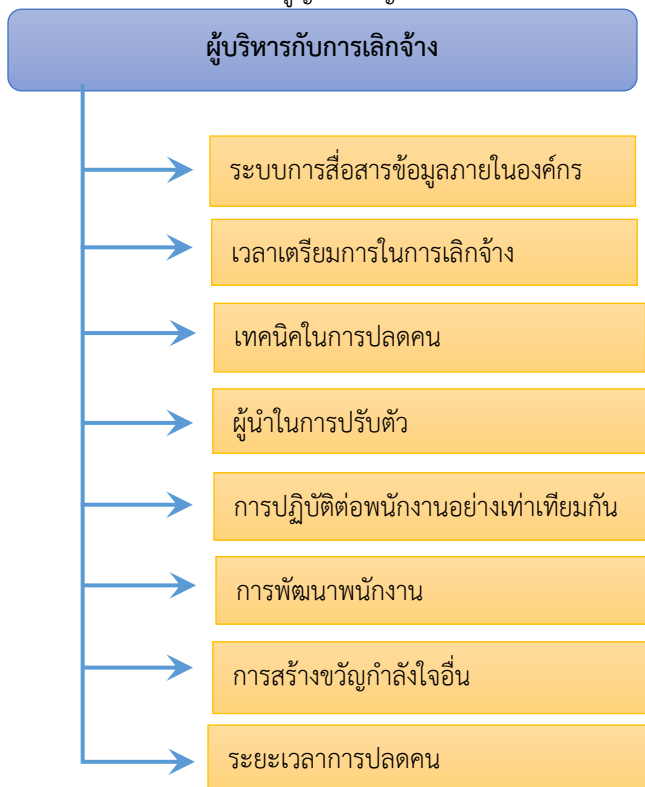
องค์กร ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำที่แสดงความเสียสละผลประโยชน์ของตนเองในสัดส่วนที่ไม่น้อยไปกว่าผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อรักษากำลังใจในการทำงานของพนักงานไว้

5. ปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งที่ผู้อาจจะถูกปลด หรือผู้ที่ไม่ถูกปลด เช่น การจ่ายค่าชดเชย ช่วยดูแลเรื่องการหางานใหม่ให้กับพนักงาน ติดต่อสำนักจัดหางานทั้งราชการและเอกชนรวมทั้งออกใบรับรองให้ด้วย และการจัดการฝึกอบรมความรู้ที่จำเป็นในงานบางประการแก่พนักงานที่อาจจะถูกปลด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานและองค์กร

6. การพัฒนาคนหรือพนักงาน หากองค์กรที่ไม่เกิดความเสียหายมากนักจากการลดจำนวนคน อาจจัดให้มีการพัฒนาคนขึ้น เนื่องจากหลายองค์กรในช่วงเศรษฐกิจไม่ดีจะลดค่าใช้จ่ายด้านนี้ แต่หากมองในแง่ระยะยาว การพัฒนาคน เช่น การฝึกอบรม ยังมีความสำคัญอยู่เพราะเป็นวิธีที่ช่วยให้พนักงานสามารถปรับความคิดและความสามารถของตนเอง และหากในลักษณะที่เมื่อการฝึกอบรมมาแล้วสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้ทันที และก่อให้เกิดผลผลิตโดยตรง แต่หากเป็นการฝึกอบรมทางอ้อม คือเห็นผลไม่ชัดเจนและไม่จำเป็นเร่งด่วนอาจจะล่อไว้ก่อนได้

7. การสร้างขวัญกำลังใจอื่น ท่ามกลางภาวะวิกฤติการลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ แต่กิจกรรมบางอย่างที่สิ้นเปลืองไม่มากนัก แต่สามารถทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกที่ดี เช่น งานปีใหม่, งานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น ยังคงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรพิจารณาหาทางออกที่ดีระหว่างความรู้สึกพนักงานและค่าใช้จ่ายว่าทำอะไรจึงจะเหมาะสม หรือการจัดทำโครงการใหม่ที่ท้าทายความสามารถ เช่น กิจกรรมข้อเสนอแนะ, กิจกรรมกลุ่มย่อย เป็นต้น เพื่อรวบรวมให้พนักงานมีขวัญกำลังใจมากขึ้น

8. ระยะเวลาการปลดพนักงานหรือคน หากเป็นไปได้ผู้บริหารไม่ควรลดจำนวนพนักงานหลาย ๆ ครั้งในระยะเวลาใกล้กัน เนื่องจากจะทำให้พนักงานสูญเสียขวัญกำลังใจและไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ภาพ 3 ผู้บริหารองค์กรกับการเลิกจ้าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์กับการเลิกจ้าง

ในสภาวะเศรษฐกิจถดถอยเช่นปัจจุบันเป็นการยากที่ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จะเพิกเฉยต่อการร่วมมือกับทุกหน่วยงานในองค์กรในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้องค์กรฝ่าฟันวิกฤติไปได้ การที่มีการปลดพนักงาน มีการลดเงินเดือน และมีการปรับเปลี่ยนองค์กรอยู่บ่อย ๆ จะทำให้พนักงานบางคนขาดความมั่นใจใน ความมั่นคงของตนเอง มีความเครียด และอาจนำไปสู่การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อองค์กรได้ แม้แต่พนักงานซึ่งตามปกติจะเป็นผู้ที่ มีทัศนคติที่ดี ก็อาจจะมีกำลังใจ หากได้รับฟังการบอกกล่าวต่อ ๆ กันในทางลบเกี่ยวกับองค์กรและการที่ผู้บริหารขาดการให้ข้อมูล และตอบข้อสงสัยแก่พนักงานอย่างเพียงพอ ดังนั้นฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหาขององค์กร

สิ่งที่ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์พึงปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องแก่ผู้บริหารในการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในแง่กฎหมายและมนุษยธรรม เพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดและลูกจ้างได้รับความเป็นธรรมมากที่สุดขณะเดียวกันก็ทำความเข้าใจ, รับฟังปัญหาพนักงาน, เพิ่มแรงจูงใจ และสร้างทัศนคติที่ดีแก่พนักงาน อีกทั้งคอยกระตุ้นเตือนผู้บริหารและพนักงานว่าในสภาวะเช่นนี้ ทั้งสองฝ่ายควรร่วมมือ ร่วมใจอย่างใกล้ชิดมากขึ้นองค์กรจึงจะอยู่รอดได้
2. การให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่พนักงานแบบตรงไปตรงมาและเปิดเผย อาทิเช่น กลุ่มคนที่จะถูกกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง การรับรู้คำถามและข้อสงสัย การให้คำตอบ ตัวแปรที่อาจทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลง เงื่อนไขเวลาในการให้คำตอบเพื่อ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
3. ส่งเสริมการสื่อสารสองทางภายในองค์กรระหว่างผู้บริหารและพนักงานผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการเสนอแนะและ แสดงทัศนคติความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระแก่พนักงานทุกระดับ เนื่องจากการให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหา ทำให้พนักงานเห็นว่าการเป็นของทุกคนไม่ใช่เป็นของกลุ่มผู้บริหารเท่านั้น โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อาจจะกระจาย ความคิดในแง่ลบหรือคนที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง
4. การแต่งตั้งหรือมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบเรื่องการสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องและเป็นทางการ และมีการทำงาน อย่างชัดเจน เพื่อบรรลุป้าหมายดังกล่าว อาทิเช่น การจัดการประชุม พบปะโดยพนักงานทุกคนถูกรับเชิญ
5. ประชาสัมพันธ์ให้พนักงานได้รับข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้สื่อตีพิมพ์หรือจัดทำหนังสือเวียนเป็นระยะ ๆ ในช่วง ของการเปลี่ยนแปลงมาก ๆ, การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการในโอกาสต่าง ๆ จะช่วยสร้างความเข้าใจที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี
6. สนับสนุนการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ผ่อนคลาย เพื่อให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีในการทำงานมากขึ้น

สรุป

ในบางสถานการณ์การลดจำนวนคนลงเป็นวิธีหนึ่งที่ต้องกระทำเพื่อความอยู่รอด แต่ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย ที่องค์กรจะตัดสินใจ หลังจากที่มีการศึกษาและใช้วิธีการลดขนาดองค์กร (Downsizing) แล้วซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะการ พิจารณาลดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา เมื่อองค์กรมีการลดจำนวนบุคลากรลง จะพบว่าพนักงานจะมีความคิดเห็นต่อ การตัดสินใจของผู้บริหาร อยู่ใน 5 กลุ่ม คือ

1. ไม่อยากให้มีการปลดออก แต่เข้าใจการตัดสินใจขององค์กร และไม่มีการคัดค้าน
2. ไม่มีความคิดเห็นใด ๆ และไม่คัดค้านการตัดสินใจของผู้บริหาร
3. ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจ แต่ไม่ยอมต่อสู้ร้องเรียนเพราะไม่ต้องการสร้างปัญหา
4. ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจ แต่ไม่ยอมต่อสู้ร้องเรียน เพราะไม่มีความมั่นใจในความสามารถและความสำคัญในตนเอง ที่จะลุกขึ้นต่อสู้คัดค้านการตัดสินใจ
5. ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจ และดำเนินการคัดค้านการตัดสินใจอย่างเปิดเผย

องค์กรควรมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการลดจำนวนคนที่เหมาะสม และมีการเตรียมการช่วยเหลือพนักงานที่ดี เพื่อให้ พนักงานมีความเห็นต่อองค์กรอยู่ในกลุ่มที่หนึ่งให้มากที่สุด ในระยะที่องค์กรประสบปัญหาจากสภาพเศรษฐกิจและการดำเนินงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทั้งผู้บริหารและพนักงาน อาจจะต้องมีการปรับความคิดและค่านิยมในการทำงานในองค์กรใหม่เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปัญหาย่างตรงไปตรงมา ก่อนที่จะมาถึงการแก้ไขปัญหในขั้นสุดท้าย คือ การปลดคนออก

สาเหตุหนึ่งที่จะทำให้องค์กรต้องล่มสลายไปก็เพราะคนในองค์กรยึดติดอยู่กับความคิดและวิธีการทำงานในอดีตที่เคยได้ผลมาก่อน โดยไม่ยอมรับหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เมื่อเวลาผ่านไปเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป อาจทำให้มีการสะสมปัญหาขึ้นได้ หากองค์กรและพนักงานไม่มีการปรับวิธีทำงานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากปัจจัยทางการเมือง, เศรษฐกิจ, เทคโนโลยี และวัฒนธรรม แต่การปรับเปลี่ยนนั้นคงต้องเป็นการรักษาสมาดุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย ทั้งขององค์กรและพนักงานด้วยเช่นกัน การลดจำนวนคนนั้นเป็นการตัดสินใจทางธุรกิจที่เกิดขึ้นได้เสมอ ทั้งที่เกิดจากสาเหตุภายในขององค์กรเองหรือจากสถานการณ์ภายนอก แต่องค์กรควรมีวิธีการดำเนินการที่จะทำให้นักงานที่ได้รับผลกระทบนั้นมีความรู้สึกในทางลบต่อองค์กรน้อยที่สุดและเข้าใจถึงความจำเป็นในการตัดสินใจของผู้บริหาร ขอแนะนำสำหรับผู้ที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการลดจำนวนพนักงานลง มีดังนี้

1. ศึกษาประวัติการทำงาน of พนักงานในองค์กรให้ละเอียด
2. พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ ว่าองค์กรสามารถทำเพื่อลดค่าใช้จ่ายโดยไม่ต้องลดจำนวนคนได้หรือไม่ เช่น งดค่าล่วงเวลา, ลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิการและผลประโยชน์, หรือลดเงินเดือน
3. ศึกษาขั้นตอนการลดจำนวนคนขององค์กรทั้งตามหลักบริหารและหลักกฎหมาย
4. ศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการลดจำนวนคนขององค์กรอื่นที่เคยทำมาแล้ว ทั้งที่ประสบความสำเร็จและที่เกิดปัญหาตามมา เพื่อเตรียมแก้ปัญหที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรตนเอง
5. เตรียมระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่เริ่มจนจบโครงการอย่างน้อย 3-6 เดือน
6. ดำเนินการลดจำนวนคนโดยมีหลักการที่ว่าจะทำอย่างไรให้พนักงานอยากกลับมาทำงานกับองค์กรใหม่เมื่อสถานการณ์ดีขึ้นในภายหลัง
7. ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Units) ควรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการวางแผนงานนโยบาย, และวิธีการลดจำนวนบุคลากร แต่ผู้ตัดสินใจควรเป็นคณะผู้บริหารขององค์กร (Management Team) ผู้รับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายและการตัดสินใจในแต่ละหน่วยงานควรเป็นหัวหน้าหน่วยงาน (Line Managers)
8. ใช้ระบบสารสนเทศเกี่ยวกับพนักงานในองค์กร (Human Resource Information System : HRIS) เพื่อช่วยในการเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานและการจัดการด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์
9. ปัจจัยหลักในการพิจารณาเลิกจ้างหรือไม่เลิกจ้างพนักงานนั้น ควรขึ้นกับงานขององค์กร, ความรู้ความสามารถของพนักงานที่องค์กรต้องการ, ผลการทำงานและระยะเวลาการทำงานกับองค์กร
10. เตรียมหน่วยงานและแผนงานฝึกอบรมเพิ่มความรู้ความชำนาญที่จำเป็นและวิธีการทำงานใหม่ เพื่อช่วยเหลือพนักงานที่ต้องถูกปลดตามกำลังที่องค์กรจะทำได้
11. เตรียมแผนการสื่อสาร, การฝึกอบรม, และการดูแลพนักงานที่เหลืออยู่ให้มีความสามารถและกำลังใจรองรับงานที่เพิ่มขึ้น
12. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์ขององค์กรและพนักงาน ผู้บริหารควรจะเป็นกลุ่มคนที่แสดงความเสียสละเพื่อองค์กรมากที่สุด

ส่วนพนักงานเองนั้นอาจต้องมีการเตรียมตนเองทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและทัศนคติต่อการทำงานอยู่ตลอดเวลาที่ทำงานเป็นพนักงานขององค์กร เพื่อให้ตนเองไม่เกิดความหวาดกลัวและหวั่นไหวกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรจนขาดกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรค พนักงานควรเรียนรู้ปรัชญาของการทำงานในองค์กรว่า แม้จะคิดว่าตนเองมีความสามารถและความซื่อตรงกับองค์กรมากเพียงใดก็ตาม แต่การเปลี่ยนแปลงในองค์กรและการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรนั้นมักเป็นเรื่องของความเหมาะสมขององค์กรที่อาจขัดแย้งกับความคิดเห็นและผลประโยชน์ของพนักงานได้ นอกเหนือไปจากความช่วยเหลือที่องค์กรให้กับพนักงานแล้ว การที่พนักงานเตรียมตนเองเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง, การไม่ลงโทษตนเองหรือองค์กร เมื่อมีการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เปลี่ยนแปลง, การไม่เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น และการไม่ยอมแพ้ปัญหาจะช่วยให้พนักงานดำรงตนเองในขณะที่ยึดอยู่กับความไม่มั่นคงในอาชีพ เมื่อองค์กรมีการลดจำนวนคนลงด้วยความสงบในจิตใจและมีพลังที่จะหาทางเลือกอื่นให้กับตนเองได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น,
อรุณ รักธรรม. (2540). ทฤษฎีองค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
สมยศ นาวิการ. (2547). การบริหาร. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
สุธี ขวัญเงิน. (2559). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
อรุณ รักธรรม. (2523). การพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
Chester I. Barnard. (1938). *The Functions of The Executive*. Massachusetts : Harvard University Press.
Heinz Weirich, Harold Koontz. (2005). *Management*. New York : McGraw-Hill.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าเมืองชัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การพัฒนาระบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยรหัสคิวอาร์สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย The Development of the presentation community product systems on QR Code of Chiang Rai City Cooperative Limited

ปาริชาติ อำนวยพรเลิศ¹, บุญญรัตน์ อ่ำสุรา¹
Parichat Amnuaipornlert, Bunyarat Umsura

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย ตามแผนงานวิจัย แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์นครเชียงราย จำกัด โดยได้ทำการศึกษา รวบรวมปัญหาและความต้องการใช้งานในระบบงานในการนำเสนอรายละเอียดผลิตภัณฑ์ชุมชนและการส่งเสริมการตลาดผ่านระบบ QR Code โดยการใช้โปรแกรม Microsoft Visual Studio ภาษาโปรแกรมมิ่ง ภาษา C# ในการพัฒนาระบบ และใช้งานคู่กับ Library QRCodeGenerator และจัดการฐานข้อมูลด้วย Microsoft SQL Server ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการการนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการใช้งานระบบ โดยทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและร้อยละ ผลการศึกษาและพัฒนาพบว่า การตอบแบบสอบถามของผู้ใช้งานทั้งหมด 22 คน สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ปรึกษา กลุ่มพนักงานประจำสหกรณ์ และกลุ่มตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 3.90 ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในช่วง 3.50 – 4.49

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าระบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย สามารถช่วยในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาดผ่านระบบ QR Code และทำให้การจัดเก็บข้อมูลของสหกรณ์มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานระบบ

คำสำคัญ: การนำเสนอ, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, รหัสคิวอาร์

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรระบบสารสนเทศทางธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
E-mail : parichatam@gmail.com เบอร์โทร : 081-8835743

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าเมืองชัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objective of this study aims to develop the development of the presentation community product systems on QR Code of Chiang Rai City Cooperative Limited according to the research plan guidelines for strengthening of Chiang Rai City Cooperatives Limited by studying to compile problems and requirement of the system. The development system by using the Microsoft Visual Studio, C# programming language, Library QRCodeGenerator and Microsoft SQL Server in manage database by developing the systems for assisting Chiang Rai City Cooperative Limited management. Questionnaire used as a research tool of the user satisfaction by analyzing the average and percentage. The results that questionnaires responded by 22 users separated into 3 groups such as the consultants, cooperative employee and product distributor with the highest satisfaction scale was set the average at 3.90, which translates into a rang of 3.50 – 4.49. The results from this study indicates the development of the presentation community product systems on QR Code is able that's appropriate to present, marketing promotion via QR Code and store information match the requirements of the user.

Keywords: Presentation, Community Product, QR Code

บทนำ

ปัจจุบันนโยบายของภาครัฐที่ต้องการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มรากหญ้าเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนพร้อมกับให้ความรู้สมัยใหม่และให้ความช่วยเหลือเพื่อผลักดันให้ผลิตภัณฑ์สามารถเชื่อมโยงชุมชนกับตลาดทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

สหกรณ์นครเข็ญราย จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีการกระจายผลิตภัณฑ์จากชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีภารกิจผลักดันให้สหกรณ์สร้างศูนย์กระจายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม และเพื่อให้เกิดการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มและชุมชนที่พัฒนาผลิตภัณฑ์

ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจึงมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและผลักดันให้โครงการดังกล่าวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ฯ คณะผู้จัดทำจึงได้นำเสนอโครงการพัฒนาระบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับสหกรณ์นครเข็ญราย เพื่อเป็นการขับเคลื่อนระบบการบริหารและการกระจายผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอข้อมูลให้ถึงมือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

การส่งเสริมการตลาด (Marketing Promotion) เป็นกิจกรรมต่างๆ ทางการตลาดที่นอกเหนือจากการโฆษณา การประชาสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อหรือเพิ่มยอดขายของกิจการรวมถึงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคนกลางในการจัดจำหน่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการนำเสนอรายละเอียดผลิตภัณฑ์ชุมชนและการส่งเสริมการตลาดผ่านระบบ QR Code
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอรายละเอียดผลิตภัณฑ์ชุมชนและการส่งเสริมการตลาดการใช้สื่อออนไลน์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิจิตร (2560) ได้ให้ความหมายของผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “หอการค้าไทย” ครั้งที่ 6 “ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวทางประการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการ พื้นฐาน 3 ประการ คือ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) 2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity) และ 3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)

ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียวแต่เป็นกระบวนการทางความคิดรวมถึงการบริการ การดูแลการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์

ชัยนันท์ นันทพันธ์ (2521: 69) ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่าเป็นวิธีการของสถาบันอันมีแผนการและการกระทำต่อเนื่องกันไปในอนาคตที่จะสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจและให้การสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันดำเนินไปด้วยดี สมกับความมุ่งหมายโดยมีประชาคมติเป็นแนวบรรทัดฐานอันสำคัญด้วย

Kotler (2003 อ้างใน ประมะ สตะเวทิน, 2533: 30) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เริ่มจากผู้ส่งสาร (Sender) โดยมีการใส่รหัส (Encoding) เพื่อให้ผู้รับสาร (Receiver) รับได้ โดยการใช้สื่อต่างๆ (Message) ตามความเหมาะสม เมื่อถึงผู้รับสารก็จะทำการถอดรหัส (Decoding) ทหารหัสนั้นตรงกัน จะส่งผลถึงการตอบสนอง และสามารถย้อนกลับมาได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบ QR Code

ออฟฟิศแมนเนอร์ (2558) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ QR Code ไว้ดังนี้

รหัสคิวอาร์ หรือชื่อภาษาอังกฤษที่เรียกว่า (QR Code : Quick Response) ซึ่งในความหมายของคำว่า Quick Response นั้นจะหมายถึง “การตอบสนองที่รวดเร็ว” รหัสคิวอาร์เป็นบาร์โค้ดประเภทบาร์โค้ดเมทริกซ์ (หรือบาร์โค้ดสองมิติ) รหัสคิวอาร์ได้ถูกคิดค้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ 2537 โดยบริษัทเดนมาร์ก-เวฟซึ่งเป็นบริษัทที่อยู่ในเครือของโตโยต้า ต้นกำเนิดของรหัสคิวอาร์มาจากประเทศญี่ปุ่นและถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมยานยนต์อย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นรหัสที่มีการอ่านอย่างรวดเร็วและสามารถเก็บความจุได้มากกว่าเมื่อเทียบกับบาร์โค้ดมาตรฐานในปัจจุบัน และในปัจจุบันรหัสคิวอาร์ได้กลายเป็นที่นิยมในทั่วโลก และในประเทศไทยก็มีให้เห็นอย่างแพร่หลายสามารถพบเห็นได้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็น เครื่องสำอาง หรือขนมขบเคี้ยว หรือแม้กระทั่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

QR Code ประกอบด้วยโมดูลสีดำ (จุดสี่เหลี่ยม) จัดอยู่ในตารางสี่เหลี่ยมบนพื้นสีขาวซึ่งสามารถอ่านได้โดยอุปกรณ์การถ่ายภาพ (เช่นกล้อง) กล้องที่ติดมากับมือถือสมาร์ทโฟน หรือแม้กระทั่งกล้องเว็บแคม แต่จะต้องมีการติดตั้งโปรแกรมที่ใช้ถอดรหัสรหัสคิวอาร์ ก่อนเช่น QR Code Reader เป็นต้น

ภาพที่ 1 ตัวอย่าง QR Code รูปแบบ URL :<https://officemanner.com>

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คิวอาร์โค้ดสามารถนำมาประยุกต์ใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลบนตัวผลิตภัณฑ์ การแสดงข้อมูลช่องทางการติดต่อได้แก่ เบอร์โทรศัพท์ ชื่อเว็บไซต์หรือ URL ที่ยาวและจดจำได้ยาก คิวอาร์โค้ดจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยเพื่อความสะดวกให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถนำมือถือที่มีกล้องถ่ายภาพ หรือสมาร์ตโฟน ที่ติดตั้งแอปสำหรับถอดรหัส QR Code นำมาสแกนได้ทันที จึงหมดปัญหาเกี่ยวกับการที่ต้องมานั่งพิมพ์ URL ยาวๆ และจดจำยาก เพียงแค่นำโทรศัพท์มาสแกนคิวอาร์โค้ดก็สามารถเข้าชมเว็บไซต์ได้โดยไม่ต้องพิมพ์ให้เสียเวลา เพราะทุกวันนี้คนส่วนใหญ่นิยมใช้สมาร์ตโฟนกันมากยิ่งขึ้น จึงไม่ใช่ปัญหาสำหรับผู้ที่จะนำ QR Code มาประยุกต์ใช้กับงานหรือธุรกิจของตัวเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรชาติพย์ นิธิสิริพงศ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้ แอปพลิเคชันสแกนรหัสคิวอาร์ซื้อสินค้าจากร้านค้าเสมือน งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันสแกนรหัสคิวอาร์ซื้อสินค้าจากร้านค้าเสมือน โดยมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีคุณค่าของการบริโภค เพื่อทำนายพฤติกรรมของผู้บริโภคที่จะเลือกใช้งานหรือไม่ใช้งานจากการพิจารณาถึงคุณค่า โดยมี 5 ปัจจัยที่ศึกษาดังนี้ คุณค่าทางหน้าที่ คุณค่าทางสังคม คุณค่าทางความรู้ ความคิด (2) คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางเงื่อนไข รวมถึงศึกษาปัจจัยด้านความกดดันทางเวลาของการ ส่งเสริมการขายและคุณภาพของเนื้อหาบนร้านค้าเสมือนเพิ่มเติม ซึ่งมาจากการทบทวนงานวิจัยในอดีต โดยงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณประเภทสำรวจ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามออนไลน์กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ใช้งานอุปกรณ์เคลื่อนที่หมายถึง สมาร์ต โฟนหรือแท็บเล็ตและไม่เคยใช้งานแอปพลิเคชันสแกนรหัสคิวอาร์ซื้อสินค้าจากร้านค้าเสมือน ในงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นจำ นวนทั้งหมด 205 ตัวอย่าง โดยมีการตรวจสอบความตรง ของเครื่องมือด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบและมีการตรวจสอบความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของ เครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยจะ ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลสรุปของงานวิจัยฉบับนี้ คือ ผู้ใช้งานจะมีความตั้งใจในการใช้งานแอปพลิเคชันสแกน รหัสคิวอาร์ซื้อสินค้าจากร้านค้าเสมือนขึ้นกับอิทธิพลทางตรงของปัจจัยทางด้านคุณค่าทางหน้าที่ คุณค่าทางอารมณ์ คุณค่าทางความรู้ ความคิด คุณค่าทางเงื่อนไข คุณภาพของเนื้อหาบนร้านค้า เสมือน และอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยด้านคุณภาพของเนื้อหาบนร้านค้าเสมือนที่มีอิทธิพลผ่านปัจจัย ด้านคุณค่าทางหน้าที่ และปัจจัยด้านความกดดันทางเวลาของการส่งเสริมการขายที่มีอิทธิพลผ่าน ปัจจัยด้านคุณค่าทางอารมณ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้ปัจจัยด้านคุณค่าทางสังคมและความกดดันทางเวลาของ การส่งเสริมการขายไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันสแกนรหัสคิวอาร์ซื้อ สินค้าจากร้านค้าเสมือน

ขวัญจุฑา คำบรรลือและคณะ (2560) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับศูนย์รวบรวมสายพันธุ์กล้วย เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และความต้องการการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 2) เพื่อออกแบบและประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 3) เพื่อศึกษาผลการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการศูนย์รวบรวมสายพันธุ์กล้วย เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกำแพงเพชร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด แบบประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด แบบทดสอบความรู้ของผู้ใช้บริการ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและต้องการของศูนย์รวบรวมสายพันธุ์กล้วย เฉลิมพระ เกียรติ จังหวัดกำแพงเพชร เป็นส่วนกันธรรมชาติ แสดงพันธุ์กล้วยประมาณ 180 สายพันธุ์ มีทั้งกล้วยในประเทศ และต่างประเทศ เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดช่วยให้ผู้มาใช้บริการมีความสะดวกขึ้น และป้ายบอกชื่อสายพันธุ์กล้วยต้องมีความแข็งแรงและทนทาน โดยมีรูปแบบเด่นชัด ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่ออื่น ข้อมูลทั่วไป ลำต้น ใบ ดอก ผล และ ประโยชน์ของกล้วยชนิดนั้นๆ 2) ผลการออกแบบและประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($x = 4.70$, S.D. = 0.47) 3) ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการทำ แบบทดสอบหลังการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด มีความพึงพอใจในด้านการออกแบบอยู่ในระดับพึงพอใจ มากที่สุด ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ด้านการนำเสนออยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด และโดยภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($x = 4.67$, S.D. = 0.47)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นราธิป ปุณเกษมและ จันทร์จนา ศิริพันธ์วัฒนา (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อต้นแบบนำเสนอข้อมูลอาหาร : ผลิตภัณฑ์จากโฮมเบเกอรี่ โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อต้นแบบนำเสนอข้อมูลอาหารของโฮมเบเกอรี่ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยศึกษาความพึงพอใจ และความคิดเห็นที่มีต่อสื่อต้นแบบนำเสนอข้อมูลของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย โดยขั้นตอนแรกคัดเลือกผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยวิธีการคัดเลือกเชิงคุณภาพ และการคัดเลือก เชิงปริมาณพบว่า สามารถคัดเลือกผลิตภัณฑ์ได้ 10 ชนิดได้แก่ เค้กทอปปี้ เค้กธัญพืช ขนมปังไส้เห็ด ขนมปัง ไข่แฮมชีส คุกกี้อัลมอนต์ กราโนล่า เดนิสทูน่า เดนิสเบคอน สลัดผักแฮม และน้ำอัญชันมะนาว จากนั้น จัดทำฐานข้อมูลของผลิตภัณฑ์ทั้ง 10 ชนิด เผยแพร่ผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึง โดยการสแกนรหัสคิวอาร์ จัดทำแบบสอบถาม และประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยได้รับคะแนน IOC เฉลี่ย 0.90 คะแนน ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า ความพึงพอใจในทุกด้านมี คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.2 – 4.3 คะแนน ระดับความพึงพอใจดีมาก มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวนร้อยละ 9.50 ของทั้งหมด ด้านประสิทธิภาพการใช้งานพบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจว่าข้อมูลสื่อแนะนำเสนอเป็นประโยชน์ ร้อยละ 99 และมีความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้อยละ 93

ณัฐพัชร์ อภิรุ่งเรืองสกุล และประสพชัย พสุนนท์ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน QR Code ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน QR Code ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า จากการสกัดปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน QR Code ด้วยวิธีการวิเคราะห์ องค์ประกอบ (Factor Analysis) สามารถจำแนกได้ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านอัตราค่าบริการ และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้บริการ จากนั้นได้ทำการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน QR Code โดยวิธี Logistic Regression Analysis ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านอัตราค่าบริการ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้บริการ อายุของผู้ใช้บริการ และการใช้ Mobile Banking Application เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจทำธุรกรรมทางการเงิน QR Code อย่างมีนัยสำคัญ

วิธีดำเนินงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ

- 1.1 เครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบด้วยเครื่องมือที่ทำหน้าที่สำหรับออกแบบระบบ พัฒนาโปรแกรม ทดสอบโปรแกรม และจัดทำเอกสารประกอบการใช้งาน
  - 1.2 สมาร์ทโฟนที่ทำหน้าที่สแกนรหัสคิวอาร์
  - 1.3 ซอฟต์แวร์ในการพัฒนาระบบ ประกอบด้วยระบบปฏิบัติการ Windows 10 โปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนา Microsoft Visual Studio ภาษาที่ใช้ C# และโปรแกรมที่ใช้สำหรับจัดการฐานข้อมูล Microsoft SQL Server
  - 1.4 แอปพลิเคชันในการสร้างช่องทางการนำเสนอข้อมูล ประกอบไปด้วย Facebook และ Youtube, แอปพลิเคชันในการสำรวจความพึงพอใจในการใช้งานระบบ Google Form และใช้สำหรับวิเคราะห์และแปรผลความพึงพอใจการใช้งานระบบคือ Microsoft Excel, แอปพลิเคชันในการจัดทำเอกสารประกอบการใช้งาน Microsoft Word
2. วิธีการศึกษา การกำหนดความต้องการของระบบ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ความต้องการของระบบ ได้ดังนี้
    - 2.1 ศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน
ทีมผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลของผลิตภัณฑ์ชุมชน สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเข็ญราย รายการสินค้าที่เข้าร่วมกลุ่มสหกรณ์ฯ และถูกนำมาจำหน่ายส่วนใหญ่ ประกอบไปด้วย 5 หมวดหมู่ ได้แก่ 1) อาหาร 2) เครื่องดื่ม 3) ผ้า เครื่องแต่งกาย 4) ของใช้ ประดับ ตกแต่ง และ 5) สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ซึ่งข้อมูลจำเพาะของสินค้า ที่สหกรณ์ฯ จำเป็นต้องจัดเก็บเพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการสินค้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2.2 ศึกษาข้อมูลการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หรือสินค้า

การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของสหกรณ์ฯ เนื่องจากสหกรณ์ฯ ยังอยู่ในช่วงเริ่มเปิดกิจการอย่างเป็นทางการ ดังนั้นจึงยังไม่มีช่องทาง หรือสื่อการประชาสัมพันธ์ ทั้งในส่วนของสหกรณ์ฯ เอง และผลิตภัณฑ์ภายในสหกรณ์ การประชาสัมพันธ์ อาจกล่าวได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของการตลาดที่เน้นด้านการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจทั้งต่อองค์กรและผลิตภัณฑ์ ส่วนการตลาด ก็เป็นศาสตร์แห่งการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์จนเกิดความต้องการจากกลุ่มคนที่เป็นลูกค้า ทั้งสองส่วนจึงเป็นเหมือนส่วนเติมเต็มกันและกัน แต่ดูเหมือนว่าข้อได้เปรียบของการประชาสัมพันธ์คือ การบอกเล่าเรื่องราวธุรกิจและผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้าได้รู้จัก และเกิดความต้องการแบบไม่ยัดเยียด มีความรู้สึกเป็นมิตรมากกว่าการทำตลาดโดยตรงโดยขั้นตอนการทำประชาสัมพันธ์ ประกอบไปด้วย 1) กำหนดวัตถุประสงค์การทำประชาสัมพันธ์ 2) เลือกวิธีการเครื่องมือและช่องทาง 3) ลงมือดำเนินการประชาสัมพันธ์ 4) ประเมินผลการประชาสัมพันธ์ ทีมผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดเลือกช่องทางการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ฯ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสหกรณ์คือ ต้องการนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ และสื่อสารกันได้ทุกกลุ่มคน ทุกช่วงวัย เป็นทางการใช้ Content เพื่อนำเสนอ โดยผ่าน Social Network

2.3 ศึกษาการพัฒนาระบบคิวอาร์โค้ด

รหัสคิวอาร์โค้ด (QR Code : Quick Response Code) คือ บาร์โค้ดสองมิติ (Two-Dimensional Bar Code) ชนิดหนึ่ง ที่ถูกพัฒนามาจากบาร์โค้ด (Bar code) ภายใต้แนวคิดเพื่อให้บาร์โค้ดอ่านง่ายและเร็วต่อการตอบสนอง (Quick response) ซึ่งตัว QR Code สามารถแบ่งเป็นเวอร์ชัน ตั้งแต่ เวอร์ชัน 1 จนถึง เวอร์ชัน 40 ซึ่งแต่ละเวอร์ชันมีความแตกต่างกันในการกำหนดค่าของ โมดูล Module configuration) โดยโมดูล คือ จุดสีขาว และสีดำ ที่ประกอบกันเป็นสัญลักษณ์ QR Code การกำหนดค่าของโมดูล เป็นการอ้างอิงถึงจำนวนของโมดูลที่สามารถบรรจุอยู่ใน QR Code ในแต่ละด้านยกตัวอย่าง เช่น เวอร์ชัน 1 (21 x 21 โมดูล) ขยายไปถึงเวอร์ชัน 40 (177 x 177 โมดูล) ซึ่งหมายเลขเวอร์ชันที่สูงขึ้นแต่ละระดับหมายถึงการเพิ่มจำนวนโมดูลเข้าไปในแต่ละด้าน จำนวน 4 โมดูลจากเวอร์ชันก่อนหน้า

ภาพที่ 2 การเพิ่มจำนวนโมดูลในแต่ละเวอร์ชันของ QR Code อ้างอิงจากงานวิจัยเรื่อง ความหลากหลายของคิวอาร์โค้ด ณัฐวุฒิ บุญโรจน์วงศ์ และกชกร พระพรตระการ

QR Code มีหลักการทำงานคล้ายๆ กับ Barcode ที่อยู่บนกล่องหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไป แต่การอ่าน Barcode จะต้องใช้เครื่องสแกนยิงเลเซอร์ จากนั้นเครื่องสแกนก็จะแปลง Barcode เป็นข้อมูลสินค้าชิ้นนั้นๆ ซึ่ง QR Code นั้นสะดวกกว่า เพราะที่ใช้แค่เพียงโทรศัพท์มือถือทำการ QR Code จากนั้นโปรแกรมจะประมวลผล QR Code เป็นข้อมูลต้นฉบับ เช่น ชื่อเว็บไซต์ เบอร์โทรศัพท์ หรือข้อความ แล้วแสดงผลบนโทรศัพท์มือถือได้โดยตรงทันที โดยที่ QR Code สำหรับการประยุกต์ใช้งานกับธุรกิจ จุดประสงค์คือให้ผู้อ่านสามารถสแกน ดูข้อมูลต่างๆ ที่ถูกสร้างไว้ในบาร์โค้ดเป็นสัญลักษณ์แทนข้อมูลขึ้นมา ในการวิจัยครั้งนี้ ทีมผู้วิจัยเลือกใช้ภาษาโปรแกรมมิ่ง ภาษา C# ในการพัฒนาระบบ ซึ่งทำงานเป็น Web page และใช้งานคู่กับ Library QRCodeGenerator ที่เป็นเวอร์ชันฟรีสำหรับนักพัฒนา นำไปต่อยอดพัฒนาระบบต่อ และจัดการฐานข้อมูลด้วย Microsoft SQL Server

ผู้ใช้งานที่เกี่ยวข้องกับระบบ ประกอบด้วย

ผู้ดูแลระบบ หมายถึง ผู้ดูแลระบบที่สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูล ทั้งหมดในระบบ

ผู้ใช้งานระบบที่เป็นสมาชิก หมายถึง ผู้ที่ใช้งานที่สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลกลุ่ม/ห้างหุ้นส่วน/วิสาหกิจ, ข้อมูลผลิตภัณฑ์สินค้า, ข้อมูลคิวอาร์โค้ด ได้เท่านั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นอร์ทเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

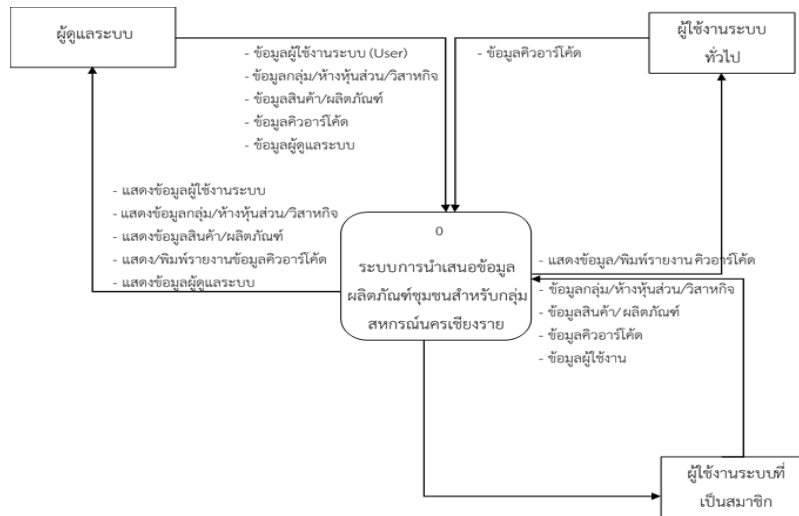
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ใช้งานระบบทั่วไป หมายถึง ผู้ใช้งานที่สามารถเพิ่ม แก้ไขข้อมูลคิวอาร์โค้ด ได้เท่านั้น

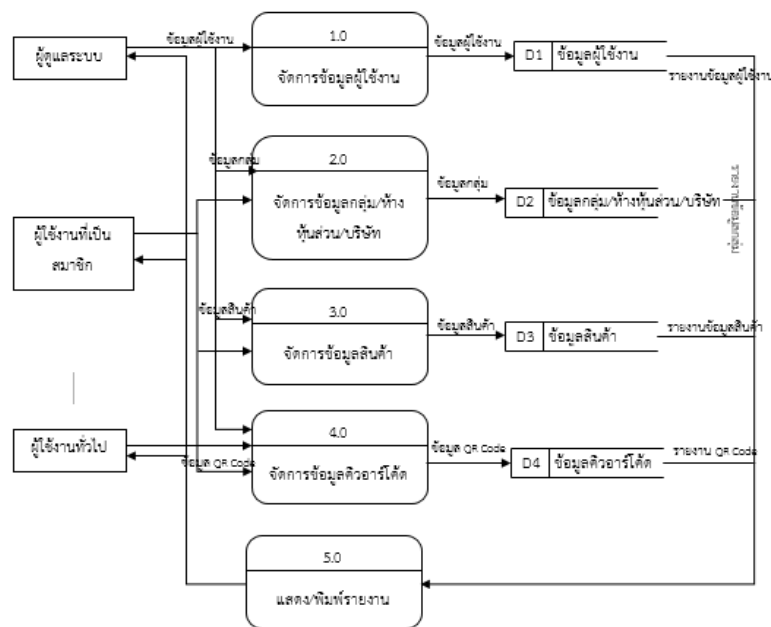
2.5 การออกแบบระบบ

1) แผนผังบริบท (Context Diagram)

ภาพที่ 3 แผนผังบริบท (Context Diagram)

2) แผนผังกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram) เป็นแผนผังที่ใช้แสดงการไหลของข้อมูลในระบบระหว่างกระบวนการต่างๆ จากแผนผังบริบท แผนผังกระแสข้อมูลระดับที่ 0 แสดงให้เห็นการไหลของข้อมูลในระบบไหลผ่านกระบวนการทำงานหลักๆ ดังแสดงในภาพที่ 2

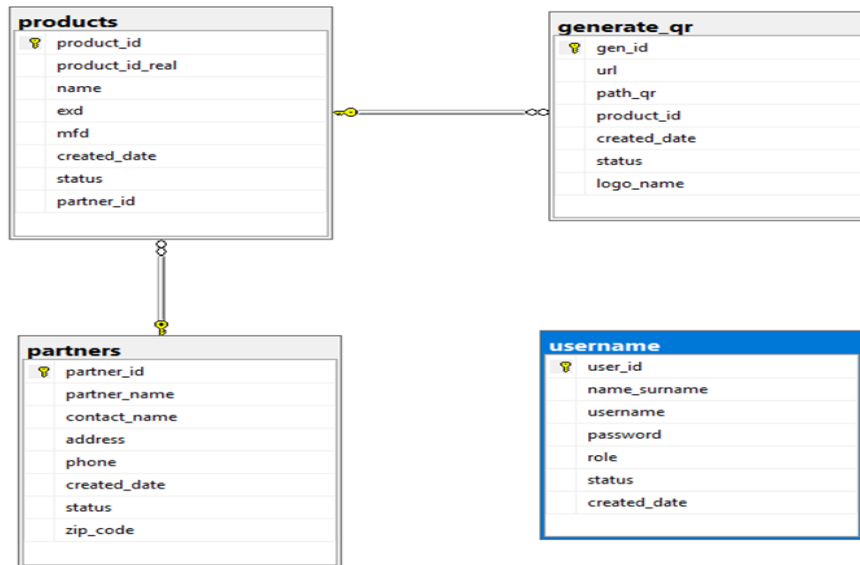

ภาพที่ 4 แผนผังกระแสข้อมูลระดับ 0 (Data Flow Diagram)

การประยุกต์ใช้การระดมทุน "หอการค้าจังหวัด" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

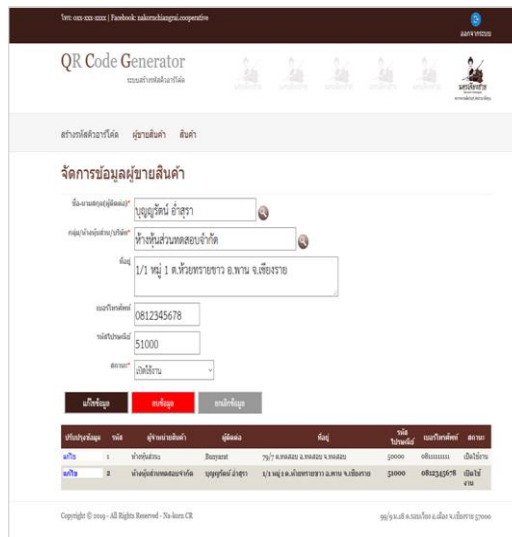
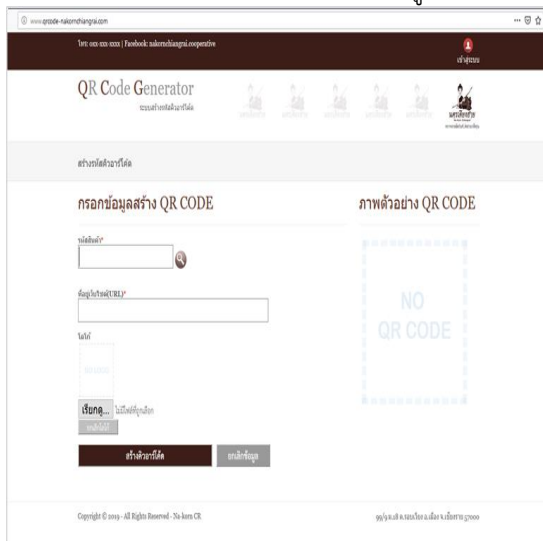

3) การออกแบบระบบฐานข้อมูลของระบบ

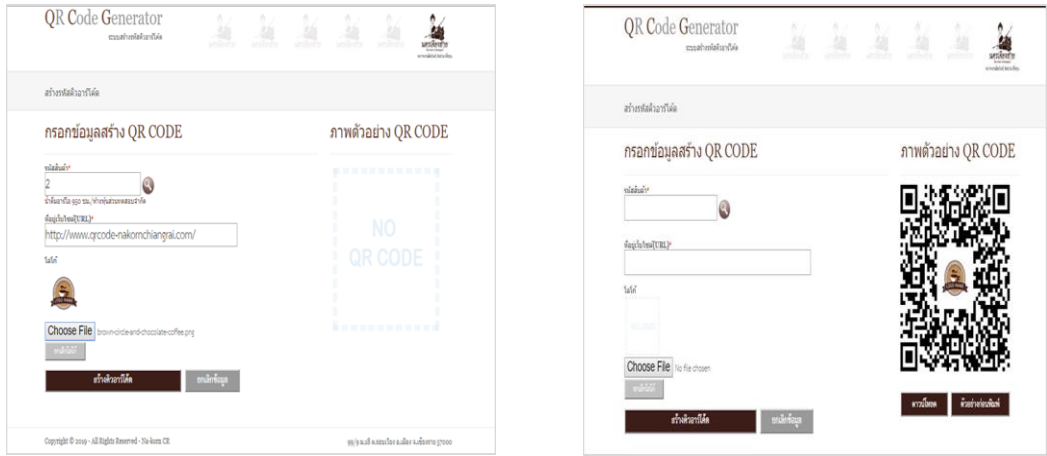
ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างเอนทิตีของฐานข้อมูล

4) ส่วนการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ระบบ

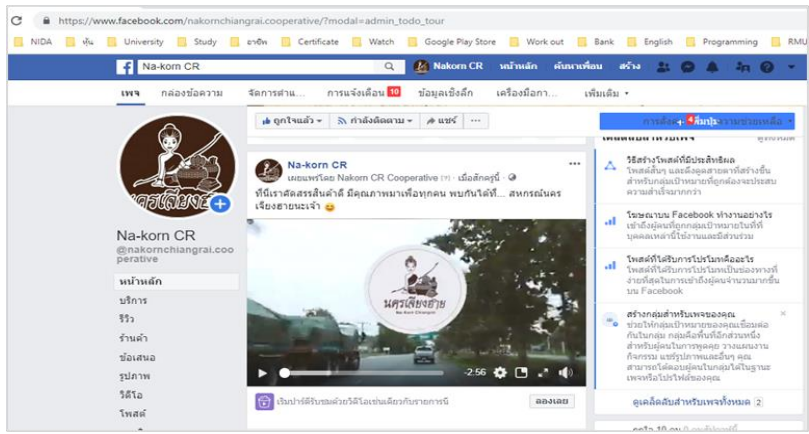

ภาพที่ 6 แสดงส่วนการใช้งานของผู้ใช้งานระบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าร้อยปี" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 7 แสดงส่วนการสร้างคิวอาร์โค้ด

ภาพที่ 8 ส่วนแสดงผลตามช่องทางกรนำเสนอผลิตภัณฑ์

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือและวิธีการ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามในการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจ กำหนดเกณฑ์ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert) โดยประกอบด้วยมาตราอันดับเชิงคุณภาพ (Rating Scale) 5 อันดับ ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก ระดับ 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจระดับน้อย และระดับ 1 หมายถึงระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด และเกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ ค่าเฉลี่ยระดับ 5.00-4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด, ค่าเฉลี่ยระดับ 4.49-3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก, ค่าเฉลี่ยระดับ 3.49-2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง, ค่าเฉลี่ยระดับ 2.49-1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย, ค่าเฉลี่ยระดับ 1.49-0.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจต่อระบบ คือ การหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.63 และเพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้ โดยเป็นกลุ่มของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์มากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 รองลงมาเป็นกลุ่มพนักงานประจำสหกรณ์/เทศบาล จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.63 กลุ่มที่ปรึกษาสหกรณ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.54 และกลุ่มอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 โดยผู้ตอบแบบประเมินมีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09 รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 31.81 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินการใช้งานระบบ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ความพึงพอใจ
ความพึงพอใจด้านการออกแบบระบบ		
1. ระบบมีความทันสมัย/น่าสนใจ	4.27	มาก
2. รูปแบบหน้าจอง่ายต่อการใช้งาน	3.91	มาก
3. การจัดหมวดหมู่เมนูต่างๆ ของระบบ	3.73	มาก
4. ความซับซ้อนของระบบ	3.68	มาก
5. รูปแบบการแสดงผลรายงานมีความชัดเจน สมบูรณ์	3.95	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการออกแบบระบบ	3.91	มาก
ความพึงพอใจด้านฟังก์ชันของระบบ		
6. ระบบป้องกันข้อผิดพลาด/แจ้งเตือน	3.55	มาก
7. ความเร็วในการประมวลผลของระบบ	3.82	มาก
8. ความถูกต้องในการแสดงผลลัพธ์/รายงาน	3.86	มาก
9. การรักษาความปลอดภัยของระบบ	3.95	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านฟังก์ชันของระบบ	3.80	มาก
ความพึงพอใจด้านการใช้งานระบบ		
10. ความสะดวกในการจัดการกับข้อมูล (เพิ่ม/ลบ/แก้ไข/ค้นหาข้อมูล)	3.82	มาก
11. ความเหมาะสมของข้อความที่ใช้อธิบาย	3.91	มาก
12. การวางตำแหน่งของเครื่องมือต่างๆ สอดคล้องกับการใช้งาน	4.00	มาก
13. คู่มือประกอบการใช้งานเข้าใจง่ายและปฏิบัติตามได้ทันที	4.05	มาก
14. ระบบมีความครอบคลุมกับการใช้งานจริง	4.09	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการใช้งานระบบ	3.97	มาก
สรุปผลการประเมินโดยรวม	3.90	มาก

ผลการประเมินระบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมต่อการใช้งานระบบมีค่าเฉลี่ย 3.90 ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในช่วง 3.50 – 4.49 ซึ่งหมายถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในเกณฑ์มาก และลักษณะการใช้งานที่มีความพึงพอใจมาก แสดงว่าระบบช่วยจัดการในการนำเสนอรายละเอียดผลิตภัณฑ์ชุมชนและการส่งเสริมการตลาดผ่านระบบ QR Code ได้เป็นอย่างดี

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนากระบวนการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย พบว่ามีกรออกแบบระบบ และพัฒนาฟังก์ชันของระบบรวมถึงการพัฒนาแบบการใช้งานที่มีความเหมาะสมกับระบบที่นำไปใช้ในการดำเนินงานการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์เพื่อหาความต้องการของผู้ใช้งาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ระบบ อย่างแท้จริงก่อนที่จะทำการออกแบบและพัฒนาระบบ รวมทั้งได้มีการทดสอบระบบให้ครอบคลุมทุกฟังก์ชันการทำงาน เพื่อให้ระบบสามารถรองรับกับการใช้งานจริง

ในด้านการประเมินผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ พบว่าระบบมีความครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้งานระบบเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานระบบได้ง่าย และมีความถูกต้องในการประมวลผลและการแสดงผลของระบบการพัฒนาระบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเข็ญราย ดังนั้นผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งานระบบ พบว่ามีความพึงพอใจในการพัฒนาระบบการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มสหกรณ์นครเข็ญราย ที่ได้ทำการพัฒนาขึ้น ซึ่งปัญหาในการพัฒนาระบบอยู่ในขั้นตอนของการเก็บข้อมูลของผลิตภัณฑ์ที่มีความยุ่งยาก เนื่องจากความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ โดยในอนาคตควรมีการพัฒนาระบบให้ครอบคลุมกับผลิตภัณฑ์ทุกประเภท เพื่อให้รองรับกับผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากขึ้นและควรมีการเชื่อมต่อกับระบบอื่นๆ เช่น ระบบการซื้อขาย หรือ ระบบจัดการสินค้าคงคลัง ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสามารถนำมาวางแผนงานได้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอขอบคุณท่านผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์นครเข็ญราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องการให้บริการของทางสหกรณ์ และได้ทดลองใช้งานระบบที่พัฒนาขึ้น รวมไปถึงการประเมินผลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจุฑา คำบรรลือและคณะ. (2560). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับศูนย์รวบรวมสายพันธุ์กล้วยเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกำแพงเพชร.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2560.
- จุฬารัตน์ โฉชัย และณัฐวี ฤตฤกษ์. (2558). ระบบจัดการครุภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดบนแอนดรอยด์โฟน. The Eleventh National Conference on Computing and Information Technology. NCCIT2015.
- ชัยนันท์ นันทพันธ์. 2528. ประชาสัมพันธ์อย่างไรจึงได้ผล. บพิธการพิมพ์: กรุงเทพฯ.
- ณัฐพัชร์ อภิรัฐเรืองสกุล และประสพชัย พสุนนท์. (2561). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน QR Code ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 10 ฉบับพิเศษ ประจำเดือนกรกฎาคม 2561.
- นราธิป ปุณเกษมและ จันทร์จนา ศิริพันธ์วัฒนา. (2561). การพัฒนาลิสต์แบบนำเสนอข้อมูลอาหาร: ผลิตภัณฑ์จากโฮมเบเกอรี่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/sduhs/article/view/186351/130942>. (พฤษภาคม 2561)
- ประมะ สตะเวทิน, 2541. การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. ภาพพิมพ์: กรุงเทพฯ.
- ไพโรรินทร์ ยานะ 2553. สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวของสวนสัตว์เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
- สุธาทิพย์ นิธิสิริพงศ์. (2558). อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันสแกน รหัสคิวอาร์ซื้อสินค้าจากร้านค้าเสมือน. การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ) สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิจิตร 2561. **หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์(O TOP)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://phichit.cdd.go.th/services/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B6%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B8%B3%E0%B8%9A%E0%B8%A5%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B6%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91> .(วันที่ค้นข้อมูล 30 กรกฎาคม 2561).
- ออฟฟิศแมนเนอร์ 2558. ความหมายของรหัสคิวอาร์โค้ด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://officemanner.com/2014/07/23/qr-code-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/>. (วันที่ค้นข้อมูล 1 มิถุนายน 2561).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้บริการธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Line man ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด ตาก ในสถานการณ์การแพร่เชื้อไวรัสโคโรน่า Factors Affecting the Service of Food Ordering Business via Line Man Application in Mueang District, Province Tak In the situation of the transmission of the corona virus

ธนวัชร แก้ววงศ์เขียว¹ ดาราวรรณ โสดบัง² อัมพรรัตน์ กาวินา³ และ ปันนิตา จาดศรี⁴
Thanawat Kaewwongkhieo, Darawan Sodbong, Amphornrat Kawina and Pantita Jadsri

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ (1) เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก (2) เพื่อศึกษาการยอมรับการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้แอปพลิเคชัน LINE MAN เป็นเครื่องมือการสื่อสาร จำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ สถิติเชิงพรรณนาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) การสร้างสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 20-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 15,000-30,000 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการใช้บริการ 201- 400 บาท ส่วนใหญ่สั่งอาหารและเครื่องดื่ม โดยนิยมใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN 3-5 ครั้ง/เดือน และนิยมใช้บริการในวัน พุธ-ศุกร์ เวลา 10.01-12.00 น.

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก และการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของแอปพลิเคชัน LINE MAN ในด้านการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การรับรู้ใช้งานง่ายการรับรู้ประโยชน์ และการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก มีนัยสำคัญที่ .05

คำสำคัญ : การตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ,การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัล

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research aims (1) to study the digital marketing communication influencing to use decision of LINE MAN application in Bangkok. (2) to study the adoption of technology influencing to use decision of LINE MAN application in Bangkok. The sample consisted of customers who use decision of LINE MAN application in Bangkok. Sampling was done of 400 people with purposive random sampling method by descriptive statistics the average percentage and standard deviation. The correlation was used to Pearson Product-Moment Correlation Coefficient and a multiple linear regression

The results of study showed that most of samples were female, 20-30 years of age, graduated in Bachelor's degree, were private company employees, average monthly income ranging from 15,000-30,000 Baht. The average cost of buying contact lens each time is around 201-400 Baht. Most people use order food and drink, the service was less than 2 times per month and was use on Sunday from 12.01 – 14.00. The hypothesis test no.1 found digital marketing communication and adoption of technology had related with decision of LINE MAN application in Tak.

The hypothesis test no. 2 found digital marketing communication and adoption of technology by digital promotion, easy to used, benefits perceived and digital advertising influencing to use decision of LINE MAN application in Tak, significant of 0.05.

Keywords: Decision of LINE MAN Application, Digital Marketing Communication, Adoption of Technology

บทนำ

เชื้อไวรัสโคโรนาที่มีผลกระทบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในจีนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ทั้งอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจีนต้องปิดทำการเป็นเวลากว่า 2 สัปดาห์นับตั้งแต่วันที่หยุดเทศกาลตรุษจีน เมื่อไวรัสโคโรนาเริ่มแพร่ระบาดจากเมืองอู่ฮั่นในมณฑลหูเป่ย์ทางภาคกลางของจีน ขณะที่โรงงานหลายแห่งเริ่มกลับมาเปิดการผลิตแล้วเมื่อวานนี้ แต่บางแห่งก็ยังจะปิดทำการไปจนถึงวันที่ 14 ก.พ.เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ส่วนประชาชนหลายสิบล้านคนในหลาย ๆ เมืองทั่วประเทศจีนก็ยังคงถูกปิดกั้นการเดินทางเข้าออกโรงงานผลิตรถยนต์, ท่าเรือต่างๆ, ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ร้านอาหาร หรือแม้กระทั่งร้านกาแฟต่างก็ต้องปิดทำการ เพราะหวาดผวากับเชื้อไวรัสโคโรนาที่ระบาดอย่างรวดเร็ว อู่ฮั่นซึ่งเป็นเมืองที่มีประชากรราว 11 ล้านคน และเป็นศูนย์กลางของไวรัสโคโรนาระบาดนั้น นับเป็นแหล่งรวมของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่, เป็นพื้นที่ที่สำคัญของอุตสาหกรรมรถยนต์, เป็นแม่เหล็กดึงดูดบริษัทต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในจีน และยังเป็นศูนย์กลางของการศึกษาและวิทยาศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 3 ของประเทศด้วยเป็นไปไม่ได้เลยที่ภาวะชะงักงันที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่นจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางเศรษฐกิจของจีน โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ก็ได้ออกมายอมรับแล้วกับผลกระทบที่ร้ายแรงดังกล่าว ขณะที่รัฐบาลจีนก็ได้เพิ่มความพยายามที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการปรับลดภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐ และสั่งภาคธนาคารให้ปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือภาคธุรกิจและผู้บริโภคที่ได้รับผลกระทบ (ข่าว Keywords: Decision of LINE MAN Application, Digital Marketing Communication, Adoption of Technology 12, 2020 10:41 สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ) จากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั่วโลกตื่นตัวและประสบปัญหาการแพร่เชื้อโรคโคโรนา ทางประเทศไทยจึงมีมาตรการและหน่วยงานต่าง ๆ

กรมควบคุมโรค ประกาศให้ผู้ที่อยู่ในสนามมวยและสถานบันเทิงที่พบผู้ติดเชื้อ ระหว่างวันที่ 6-8 มี.ค. ต้องติดตอกรมควบคุมโรคที่เบอร์ 1442 และกักตัวอยู่ที่บ้านอย่างเคร่งครัด งดพบปะผู้อื่น และหากมีอาการป่วยให้พบแพทย์พร้อมแจ้งประวัติว่ามีความเสี่ยง โดยหลีกเลี่ยงการเดินทางด้วยรถสาธารณะ ทั้งนี้ล่าสุด เจ้าหน้าที่สามารถติดตามตัวผู้ที่เคยเดินทางไปสถานที่เสี่ยงเหล่านี้ได้ 55 ราย จากจำนวนมากกว่า 500 ราย ที่คาดว่าจะอาจติดเชื้อและแพร่เชื้อต่อผู้อื่นได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กระทรวงสาธารณสุข รายงานจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เพิ่ม 188 ราย โดย 65 ราย เป็นผู้ที่มีประวัติใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อก่อนหน้านี้ ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อสะสมอยู่ที่ 599 ราย ขอให้ประชาชนที่ไม่มีอาการและไม่เข้าข่ายกลุ่มผู้มีความเสี่ยงงดเดินทางไปพยาบาลเพื่อตรวจเชื้อ เพื่อให้โรงพยาบาลได้ใช้ทรัพยากรสำหรับกลุ่มที่มีความเสี่ยง ขอให้ประชาชนเว้นระยะห่างจากผู้อื่น และงดการเดินทางที่ไม่จำเป็นอย่างเคร่งครัด รวมถึงงดเดินทางกลับภูมิลำเนาเพราะจะทำให้การแพร่ระบาดขยายออกเป็นวงกว้างสู่กลุ่มเด็กและผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง <https://www.prachachat.net/world-news/news-414664> วันที่ 22 มีนาคม 2563

จากสถานการณ์บ้านเมืองในยุคปัจจุบันทำให้ประชาชนส่วนใหญ่นิยมหันมาใช้บริการ LINE MAN แอปพลิเคชันสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันที่ครอบคลุมไลฟ์สไตล์รอบด้าน ในปี 2559 พบว่ามียอดลูกค้าที่ใช้บริการมากกว่า 5 แสนรายต่อเดือน ผ่าน 4 บริการหลักสั่งซื้ออาหาร, บริการรับ-ส่งสิ่งของ, บริการส่งสินค้าผ่านร้านสะดวกซื้อ และจะมีบริการใหม่ คือ การรับส่งสิ่งของผ่านไปรษณีย์ ตั้งเป้าผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ทุกเดือนคาดปีหน้ายอดรวมผู้ใช้งานมากกว่า 1 ล้านราย (ภิเชก ชัยนิรันดร์, 2560) ในปี พ.ศ. 2559 คนไทยมีการใช้งานสมาร์ตโฟนมากถึง 4 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 0 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และใช้เวลากับหน้าจอสมาร์ตโฟนเฉลี่ยสูงถึงวันละ 234 นาที หรือประมาณ 4 ชั่วโมงต่อวัน ในจำนวนนี้เป็นประชากร LINE ประมาณ 41 ล้านคน หรือกว่าร้อยละ 94 ของผู้ใช้งานสมาร์ตโฟนทั้งหมด แสดงให้เห็นพฤติกรรมการใช้งาน ตลอดจนการบริโภคการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารของคนส่วนใหญ่ถูกย้ายมาใช้งานบนสมาร์ตโฟนเป็นหลัก ธุรกิจ หรือบริการที่ต้องการที่จะเติบโตได้จึงต้องอิงอยู่กับการใช้งาน หรือเข้าถึงบริการผ่านสมาร์ตโฟน (ภิเชก ชัยนิรันดร์, 2560)

ปัจจุบัน ธุรกิจต่างๆ จึงเริ่มมีการปรับตัวตาม โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจอีคอมเมิร์ซ และธุรกิจบริการสั่งซื้ออาหารออนไลน์ (Online Food Delivery) แต่ถึงแม้สมาร์ตโฟนจะมีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น แต่กลุ่มธุรกิจอีคอมเมิร์ซ และธุรกิจบริการสั่งซื้ออาหารออนไลน์ส่วนใหญ่ ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่บนโลกออฟไลน์เป็นหลัก โดยเมื่อเทียบสัดส่วนแล้ว กลุ่มธุรกิจอีคอมเมิร์ซ มีส่วนแบ่งทางการตลาดเพียงร้อยละ 3.8 ของกลุ่มธุรกิจค้าปลีกของไทย และธุรกิจบริการสั่งซื้ออาหารออนไลน์ (Online Food Delivery) มีส่วนแบ่งทางการตลาดเพียงร้อยละ 4.9 ของตลาดธุรกิจร้านอาหารทั้งหมดในประเทศไทย โอกาสทางการตลาดจึงยังมีอีกมากของธุรกิจแบบ Online ไป Offline หรือ O2O โดยช่องทางออนไลน์มาช่วยแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านเวลา และงบประมาณ รวมถึงอำนวยความสะดวก และสร้างทางเลือกในการเข้าถึงสินค้า และบริการในชีวิตประจำวันได้อย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นด้านร้านอาหาร, การค้า, สินค้าอุปโภคบริโภค, การรับ-ส่งสินค้า, การเดินทางและการท่องเที่ยว ซึ่งในปี 2017 มีแอปพลิเคชันในรูปแบบ O2O เปิดให้บริการมากกว่า 40 แอป จากที่มีจำนวนไม่ถึง 5 แอป ในปี 2012 ซึ่งนับเป็นจุดกำเนิดของ LINE MAN ในประเทศไทย LINE MAN เป็นเสมือนผู้ช่วยส่วนตัวในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ที่ต้องการเข้าถึงสินค้า และบริการต่างๆ แต่ติดปัญหาเรื่องระยะทางที่ไม่เอื้ออำนวย โดยปัจจัยหลักที่ทำให้ LINE MAN ได้รับการตอบรับอย่างดี เพราะสามารถใช้งานได้ง่ายด้วยการ Login ผ่านทาง LINE ID ได้ทันที รวมทั้งยังสามารถตรวจสอบสถานะการให้บริการแบบทันทีทันใดได้ และสามารถรีวิวร้านอาหารยอดนิยมอันดับหนึ่งของประเทศไทย, Lalamove ผู้นำด้านบริการการรับส่งสินค้าของประเทศไทย (ราไพพรรณ พุฒธรรม, 2557)

Belch & Belch (1993) ได้อ้างถึงข้อมูลของ foodpanda ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่สามารถสั่งอาหารออนไลน์ที่เปิดบริการทั้งในและต่างประเทศ ประเภท Multiple-Restaurant Website ได้กล่าวว่า ร้อยละ 95 ของผู้ใช้บริการ foodpanda ได้ทำการสั่งอาหารผ่านช่องทางออนไลน์ และมีเพียง ร้อยละ 5 เท่านั้นที่สั่งอาหารทางโทรศัพท์ ทำให้เห็นได้ว่าวัฒนธรรมการสั่งอาหารได้เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยี ธุรกิจแอปพลิเคชัน LINE MAN ก็เช่นเดียวกัน ปัญหาการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตากยังเป็นบริการที่แปลกใหม่สำหรับประชาชนทั่วไป จึงทำให้ประชาชนยังไม่ทราบว่าในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีธุรกิจแบบใหม่ที่มีการให้บริการในลักษณะนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. เพื่อศึกษาการยอมรับการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและการยอมรับการใช้เทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก

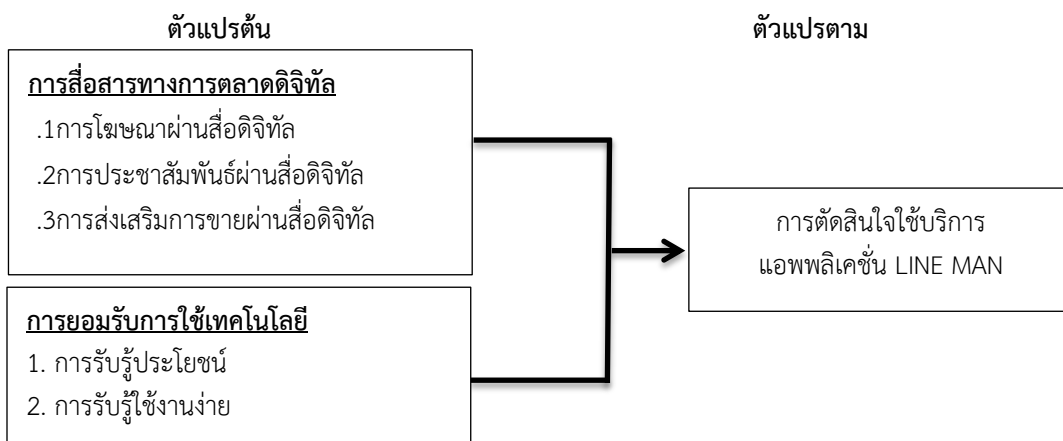
สมมติฐานที่ 2 การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของ แอปพลิเคชัน LINE MAN มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ใน อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการทำธุรกิจขายสินค้าและบริการ สามารถนำผลเรื่องการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก มาเป็นแนวทางในการกำหนดการสื่อสารทางการตลาดและยอมรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เหมาะสมกับ ความต้องการของผู้ใช้บริการ และสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน
2. หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หรือผู้ที่สนใจทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยนี้ มาพัฒนาปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดในด้านธุรกิจบริการผ่านแอปพลิเคชันได้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ ได้นำแนวคิดและทฤษฎีมาจากทฤษฎีการสื่อสารการตลาดแบบ บูรณาการ (Integrated Marketing Communication, IMC) และทฤษฎีโมเดลการยอมรับ เทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) (Davis, 1989) ที่ดัดแปลงและประยุกต์มาจากทฤษฎีของการกระทำตามหลักและเหตุผล ซึ่งข้องกับการพยากรณ์พฤติกรรมมนุษย์ ซึ่ง ประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ใช้งานง่าย ความตั้งใจใช้ และการใช้ระบบจริง

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้ใช้แอปพลิเคชัน LINE MAN เป็นเครื่องมือการสื่อสาร จำนวน 79,446 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเลือกจากประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และใช้จำนวน 400 คนที่เป็นผู้ให้บริการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมืองจังหวัด ตาก ซึ่งจำนวนนี้ได้จากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ที่พัฒนาสูตรขึ้นมาเพื่อใช้ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Kim, Tao, Shin & Kim (2008) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการข้อความสั้น (Short Message Service) หรือ SMS โดยนำแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีมาเป็นต้นแบบในการศึกษา และเพิ่มเติมปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการใช้ SMS ของคนเกาหลี มีตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษารวม 8 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรที่นำมาจากการยอมรับเทคโนโลยีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) และตัวแปรที่เพิ่มเติมเข้าไป 6 ตัวแปร ดังนี้ 1) ความสะดวกในการใช้ (Interface Convenience) หมายถึง การที่ผู้ใช้เชื่อว่าเทคโนโลยี สามารถนำมาใช้ได้ง่าย และมีประสิทธิภาพในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ 2) ความสามารถในการควบคุมการใช้งาน (Context Controllability) หมายถึง การที่ผู้ใช้สามารถกำหนดและควบคุมการใช้งานเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ซึ่งความสามารถในการควบคุมการใช้งานจะช่วยให้เพิ่มการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานและความง่ายในการใช้งาน 3) การได้รับความคุ้มค่าทางการเงิน (Perceived Monetary Value) หมายถึง การได้รับประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี มากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป (Monroe & Krishnan, 1985) 4) ความสนุกสนานที่ได้รับ (Perceived Enjoyment) หมายถึง การที่ผู้ใช้เชื่อว่ากิจกรรมในการใช้เทคโนโลยีจะได้รับความสนุกสนาน นอกเหนือจากความคาดหวังในผลของสมรรถนะ 5) ปัจจัยทางสังคม (Social Factor) หมายถึง การที่ผู้ใช้ต้องการใช้เทคโนโลยีตามบุคคลอื่นเพื่อจะได้มีส่วนร่วม ในสังคมมากขึ้น 6) ความครบถ้วนด้านมีเดีย (Media Richness) หมายถึง การที่เทคโนโลยีที่นำมาใช้ มีความสามารถในการส่งหรือสื่อสารข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้การสื่อสารระหว่างกัน เป็นไปอย่างง่ายขึ้น (Daft & Lengel, 1986)

รวิพรพรณ พุดธรรม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาแจ้งวัฒนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาแจ้งวัฒนะ เพื่อศึกษา ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาแจ้งวัฒนะ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารการตลาด แบบบูรณาการที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาแจ้งวัฒนะ โดยภาพรวมผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการขยายโดยใช้พนักงานมีระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดกิจกรรมทางการตลาด ด้านการโฆษณา ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการสื่อสาร ณ จุดซื้อ และด้านการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

ธวัชชัย งามคงเมือง (2555) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อระบบคอลเซ็นเตอร์ของลูกค้า บริษัท วันทิวน์ คอลแคส จำกัด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และระดับของพฤติกรรม การซื้อระบบคอล เซ็นเตอร์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการกับพฤติกรรม การซื้อระบบคอลเซ็นเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และระดับ ของพฤติกรรม การซื้อระบบคอลเซ็นเตอร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการ สื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ กับพฤติกรรม การซื้อระบบคอลเซ็นเตอร์ มีความสัมพันธ์ระดับปาน กลาง ปัจจัยการส่งเสริมการตลาดแบบบูรณาการ ในด้านการส่งเสริมการขาย และด้านการตลาด ทางตรง มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อระบบคอลเซ็นเตอร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

จากสถานที่ศึกษาที่ผู้วิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สถานที่ให้บริการ LINE MAN มีให้บริการเฉพาะในอำเภอเมืองจังหวัดตากเท่านั้น โดยสามารถใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน LINE MAN และผู้วิจัยใช้ทฤษฎีไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) ที่เป็นการสุ่มตัวอย่าง โดยสามารถกำหนดโอกาสที่หน่วยตัวอย่างแต่ละหน่วยถูกเลือก ทำให้ทราบความน่าจะเป็นที่แต่ละ หน่วยในประชากรจะถูกเลือก ซึ่งการสุ่มตัวอย่างแบบนี้จะทำให้สามารถอ้างอิงไปยังประชากรได้ดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

และผู้วิจัยนำรายชื่อตำบลทั้งหมดในอำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 10 ตำบล มาทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับสลากออกเป็นจำนวน 5 ตำบลเขต ได้แก่ 1.ต.หนองบัวเหนือ 2.ต.หนองบัวใต้ 3. ต.ป่ามะม่วง 4.ต.ตลุกกลางทุ่ง 5. ต.ระแหง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะผู้ใช้ แอปพลิเคชัน LINE MAN ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก จนกระทั่งครบ 400 ตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม วันจันทร์ – วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 11.00 น.– 16.00 น.ระหว่าง เดือนมกราคม 2563 – มีนาคม 2563

การแปรผลข้อมูลผู้ทำวิจัยใช้หลักการแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) จากสูตร (กัลยา วานิชบัญชา, 2557) การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำถามระดับความเห็นด้วยของการใช้บริการ แอปพลิเคชัน LINE MAN ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21-5.00 ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41-4.20 ระดับมาก คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61-3.40 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81-2.60 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.80 ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ใช้แอปพลิเคชัน LINE MAN เป็นเครื่องมือการสื่อสาร จำนวน 400 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บข้อมูล แบบสอบถามจากการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้นำข้อมูลมา ประมวลผลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละใช้วิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ยและ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้วิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การวิเคราะห์สมการการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยเสนอสรุปผลการศึกษา การอภิปราย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวน 289 คน มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 209 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 318 คน อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 204 คน และมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 – 30,000 บาท ต่อเดือนจำนวน 248 คน ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตากของผู้ตอบ แบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ครั้งละ 201– 400 บาท โดยใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN เพื่อบริการสั่งอาหารและเครื่องดื่ม ใช้บริการ แอปพลิเคชัน LINE นิยมใช้บริการแอปพลิเคชันการใช้งาน 3-5 ครั้ง/เดือน ส่วนใหญ่ใช้บริการในวันพฤหัสบดี และเวลาที่นิยมใช้ บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN คือเวลา 12.01 น. – 14.00 น. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลของแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากในด้าน การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล และด้านการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากในด้าน การรับรู้ประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ใช้งานง่าย

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากในเรื่องการตัดสินใจเลือกใช้บริการ แอปพลิเคชัน LINE MAN เป็นหนึ่งทางเลือกจากหลากหลายทางเลือก รองลงมาคือ ตัดสินใจใช้ บริการจัดส่งของจากแอปพลิเคชันที่ชื่นชอบมากที่สุด พิจารณาทางเลือกอย่างรอบคอบก่อนการ ตัดสินใจเลือกใช้บริการจัดส่งของผ่านแอปพลิเคชันมักจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแอปพลิเคชันที่ ให้บริการจัดส่งของที่สนใจก่อนการตัดสินใจเลือกใช้บริการ และเมื่อเจอลินค้าและบริการตรงกับ ความคาดหวัง จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ทันทีตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน มีดังต่อไปนี้ การวิเคราะห์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) พบว่า สมมติฐานที่ 1: การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัล และการยอมรับการใช้เทคโนโลยี มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่า สมมติฐานที่ 2: การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัล และการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของ แอปพลิเคชัน LINE MAN มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1: การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและการยอมรับการใช้เทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในเมือง จังหวัดตาก อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานจากการวิเคราะห์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ใช้งานง่าย มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อีรภัทร์ ศุภจินทรรัตน์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ การความไว้วางใจ และคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษาตราสินค้า แอปเปิล ที่พบว่าปัจจัยการสื่อสารแบบบูรณาการมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 2: การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของ แอปพลิเคชัน LINE MAN มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานจากการวิเคราะห์สมการการถดถอยพหุคูณ พบว่า การโฆษณาผ่าน สื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การรับรู้ใช้งานง่าย และการรับรู้ประโยชน์ มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยในด้านการโฆษณาผ่านสื่อ ดิจิทัล ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าการโฆษณาผ่านแอปพลิเคชัน LINE MAN เป็นการเลือกสื่อที่เหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย การโฆษณาผ่านเว็บไซต์อื่นๆ เป็นการแนะนำแอปพลิเคชัน LINE MAN ช่วยให้เกิดความสนใจในทันที และการโฆษณาผ่านสื่อ Search Engine ช่วยให้กลุ่มลูกค้า เป้าหมายเกิดความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ในด้านการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการมีส่วนลดสำหรับสมาชิก การมีโปรโมชั่นสำหรับสมาชิก การมี โปรโมชั่นที่หลากหลายผ่านสื่อ Social Network และการจัดกิจกรรมทางการตลาดผ่านทาง Social Network ในด้านการรับรู้ประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าระบบปฏิบัติการของ แอปพลิเคชัน LINE MAN มีการคำนวณระยะทาง ค่าใช้จ่ายได้อย่างรวดเร็ว มีความทันสมัยและ สะดวกรวดเร็วต่อการใช้งาน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับระบบการให้บริการแบบทั่วไปได้ และในด้านการรับรู้ใช้งานง่าย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับระบบของแอปพลิเคชัน LINE MAN ว่าใช้งานได้ง่าย มีขั้นตอนในการใช้บริการที่ทำได้ง่าย และไม่ยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งอธิบายได้ว่า การตัดสินใจ ใช้บริการแอปพลิเคชัน LINE MAN ในอำเภอเมือง จังหวัดตาก เป็นผลมาจากการยอมรับการใช้เทคโนโลยี และการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ พรภักดี (2558) ที่ได้กล่าว ไว้ว่า การสื่อสารการตลาดบูรณาการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน และมี ความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. แนะนำให้ทำการศึกษาต่อกับกลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ๆ ในสถานที่ ที่แตกต่างกัน เช่น อาชีพ ให้เจาะลึกลงไปในแต่ละอาชีพ
2. แนะนำให้ศึกษากับตัวแปรอื่นที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ ทาการศึกษาอยู่นี้ เช่น ตัวแปรด้านการใช้งานบริการเสริม เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างจากที่ น าเสนอในงานฉบับนี้หรือไม่ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร ถ้ามีตัวแปร การให้บริการเสริมเพิ่มขึ้น ซึ่งผลที่จะได้รับนั้นจะได้สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการให้บริการให้ตรงกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาร่วมศึกษา เพื่อสามารถนำ ผลการศึกษา มา สนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณได้ และ
ทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ

เอกสารอ้างอิง

- ชันยวิษ วิเชียรพันธ์. (2557). การเปิดรับสื่อการตลาดแบบบูรณาการ ความไว้วางใจและคุณค่า ตราสินค้าที่ส่งผลต่อความ
ตั้งใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ตราสินค้าแอปเปิล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปิยมารณณ์ คุ่มทรัพย์. (2555). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอาง สกินฟู้ด ของประเทศ
เกาหลี. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ภิเชก ชัยนรินทร์. (2560). บันทึกความสำเร็จธุรกิจดอทคอม e-Commerce Success Case Study มุมมองการตลาดและ
กรณีศึกษาเว็บไซต์ไทย. กรุงเทพฯ: พงษ์วีการพิมพ์.
- รำไพพรรณ พุฒธรรม. (2557). การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของ ผู้บริโภคใน
ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาแจ้งวัฒนะ. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2553). เครือข่ายสังคม (Social Network). สืบค้นจาก <http://vcharkarn.com/varticle/40698>.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุพรรณิ พรภักดี. (2558). การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการของผลิตภัณฑ์ชุมชน (กรณีศึกษา: เครื่องปั้นดินเผา
ด่านเกวียน หมู่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัด นครราชสีมา. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- อุไรพร ชลศิริรุ่งสกุล. (2554). Digital Marketing ไอเดียลัดปฎิวัติการตลาด. กรุงเทพฯ: กรุงเทพ ธุรกิจ.
- Belch, G.E., & Belch, M.A. (1993). Introduction to advertising and promotion : An integrated marketing
communications perspective (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Brand inside. (2560). 10 อันดับ Social media ยอดนิยมในประเทศไทย กุมภาพันธ์ 2018. สืบค้นจาก
<http://keng.com/2010/02/20/top-10-social-media-inthailand-for-feb- 2010>.
- Clow, K., & Baack, D. (2010). Integrated advertising, promotion, and marketing communications
(4th ed.). New Jersey: Pearson.
- Etzel, M.J., Walker, B.J., & Stanton, W.J. (2001). Marketing management. Boston, MA.: McGraw-Hill.
- Kim, C., Tao, W., Shin, N., & Kim, K. (2010). An empirical study of customer's perception of security and
trust in e-payment systems. Electronic Commerce Research and Applications, 9 (1), 84-95.
- Kotler, P. (1999). Marketing management analysis, planning and control (10th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Mega digital marketing trend 2012. (2014). Positioningmag. Retrieved from
<http://www.positioningmag.com/magazine/details.aspx?id=93821>.
- Schutte, H., & Ciarlante, D. (1998). Consumer behaviour in asia. Hampshire and London: Mcmillan.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พฤติกรรมการณ์ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก Behavior purchasing product online of working group in Mueang Tak District Tak Province

บัวพรรณ คำเฉลา¹ กิตต์กวีณเดชน์ วงศ์หมั่น² วิชชุดา มุลวงศ์³, เวธินี พฤฒิจิิตรา และ อัมพรทิพย์ สังข์คำ⁴
Buaphan Khamchalor¹, Kitkwindet Wongmum², Vichuda Moonwong³,
Wetinee Pruttivichitra and Ampornthip Sangkham⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรมการณ์ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เป็นการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4 ปัจจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก และศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัว และอื่นๆ จำนวน 400 คน ดำเนินวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ Taro Yamane ซึ่งพบว่า คะแนนระดับความคิดเห็นของผู้ประเมินทั้ง จากการประเมิน 3 ด้าน มีผลประเมินด้านที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าเพศหญิงมีการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์มากกว่าเพศชาย ส่วนมากมีอายุ 31 – 40 ปี โดยรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์แตกต่างกันออกไป ส่วนใหญ่ซื้อ 1 – 5 ครั้ง ครั้งละ 501 – 1,000 สินค้าที่ซื้อส่วนใหญ่ ได้แก่ เสื้อผ้า ซึ่งจะเลือกซื้อในช่วงเวลา 18.00 – 22.00 น. โดยสินค้าอยู่ในช่วงโปรโมชั่น/ลดราคา ช่องทางในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อใน Facebook และผู้ที่มีส่วนสนับสนุนในการซื้อ คือ สื่อต่าง ๆ โดยปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ เลือกจากสินค้ามีความหลากหลาย ปัจจัยทางด้านราคา เห็นว่าราคาถูกกว่าการซื้อด้วยวิธีอื่นๆ ปัจจัยทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง และปัจจัยทางด้านบริการส่งเสริมการตลาด พบว่าใช้สื่อโฆษณาสินค้า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ที่ชัดเจน ทำให้รู้จักสินค้ามากขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้บริโภค, การตัดสินใจซื้อ, สินค้าออนไลน์, ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

A study of online purchasing decision behavior of working group in Mueang Tak District Is a survey research To study online behavior and 4 marketing mix factors with the objective of studying online purchasing decision behavior of working group in Mueang Tak District, Tak Province and to study the importance of marketing mix factors in Online purchasing decision of working group in Mueang Tak District And study the importance of marketing mix factors in making online purchasing decisions among working group in Mueang Tak District Research tools It was a questionnaire from a sample of research, including government officials / state enterprises. Private company employees Conducting private businesses and others, totaling 400 people Perform data analysis using a software program. Computerized The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation. By Taro Yamane, who found the score of the opinions of both assessors From the evaluation in 3 aspects, there is the evaluation in 1 aspect. The result of the research shows that females are more likely to buy products online than males. Most are 31-40 years old. By the monthly income is between 10,000 - 20,000 baht. Bachelor's degree study. Most occupations Civil servant / state enterprise Consumers have different buying behaviors online, mostly buying 1-5 times 501 - 1,000 per time. Most products are clothes which will be purchased during 18.00 - 22.00 hrs. Motion / discount. The way to buy online is that most of the respondents buy on Facebook and the people who contribute to the purchase are various media. Choose from a variety of products. Price factor Saw that it was cheaper than buying it with other methods Factors of distribution channels Open for 24 hours and factors of marketing promotion Found that using advertising media such as television, radio, print media, the internet clearly makes the product more known

Keywords : Consumer behavior, purchasing decisions, online products, marketing mix factors

บทนำ

ปัจจุบันเป็นสังคมไร้พรมแดน มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการนำอินเทอร์เน็ต (Internet) มาใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ได้มีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์โดยตรง เช่น ด้านการศึกษา การแพทย์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านอุตสาหกรรม ด้านธุรกิจ ต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากในปัจจุบัน การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต สามารถกระทำได้อย่างสะดวกบนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (Computer) โน้ตบุ๊ก (Notebook) โทรศัพท์มือถือ (Smart phone) หรือแท็บเล็ต (Tablet) เป็นต้น

การที่เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเป็นสาเหตุทำให้ระบบการค้าในปัจจุบันแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งในอดีตมีการซื้อขายสินค้าผ่านหน้าร้านต้องจัดหาสถานที่ลงทุนสร้างหรือเช่าร้านเหล่านี้จะเป็นที่รู้จักเฉพาะคนในพื้นที่เท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้มีการซื้อขายสินค้าแบบใหม่ที่นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นการดำเนินการทางการตลาดที่เรียกว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) เป็นทางเลือกของผู้ซื้อผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตเข้าสู่เว็บไซต์หรือสังคมออนไลน์ ซึ่งช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง เนื่องจากมีผลตอบแทนที่คุ้มค่าเป็นการทำการค้าที่ไม่ต้องมีหน้าร้าน ผ่านทางพ่อค้า คนกลาง ไร้พรมแดน ไม่จำกัดเวลาในการซื้อขาย ทำให้สามารถเข้าถึงได้โดยตรงและรวดเร็วตามเวลาที่ต้องการ ส่งผลให้สื่อออนไลน์เป็นอีกช่องทางหนึ่งและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในระบบการค้าปัจจุบันเข้ามาช่วยเพิ่มช่องทางการซื้อขาย จากสถิติประชากรคนไทยที่ใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) ในปี 2559 มีบัญชี 3 ผู้ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) 41 ล้านบัญชี บัญชีผู้ใช้ทวิตเตอร์ (Twitter) 5.3 ล้านบัญชี บัญชีผู้ใช้อินสตาแกรม (Instagram) 7.8 ล้านบัญชี และบัญชีผู้ใช้ไลน์ (Line) 33 ล้านบัญชี จึงถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้คนไทยเกือบทุกระดับสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ได้ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนมากจึงสามารถใช้บริการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน (Application) ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา จากที่ใดก็ตามที่อินเทอร์เน็ตเข้าถึง เพราะสามารถประหยัดเวลาในการออกไปเลือกซื้อสินค้าเองตามห้างร้านต่างๆ และยังเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับผู้ใช้บริการหรือผู้ซื้อสินค้าที่ไม่มีเวลา อีกทั้งการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ในปัจจุบันนั้น มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (กองข้อมูล ธุรกิจ, 2559) ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชนในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นส่วนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป จากกระแสมความนิยมในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค รวมถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำมาวางแผนการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รู้จัก และเข้าใจถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่างๆ เพื่อสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจออนไลน์ได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. ทราบระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
3. สามารถนำข้อมูลที่ศึกษามาปรับใช้สำหรับผู้ประกอบการค้าขายผ่านอินเทอร์เน็ตได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ กลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ที่มีช่วงอายุระหว่าง 21 - 60 ปี จำนวน 46,776 คน (ข้อมูลระบบสถิติทางการทะเบียน 2562)
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560:47) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคาดเคลื่อนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 397 คน
2. ขอบเขตทางด้านตัวแปร
ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด
ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จุฑารัตน์ เกียรติศิริ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย และการยอมรับเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านความปลอดภัยและความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นำเชื่อถือ 3) ปัจจัยด้านราคา คุณภาพและความหลากหลายของสินค้าในแอปพลิเคชัน และความตรงต่อเวลาในการจัดส่งสินค้า 4) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารกับผู้บริโภค และความมีชื่อเสียงของแอปพลิเคชัน

ชนิกานต์ จุลมกร (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่ามีปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียวคือ ภาควิชา ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต มีปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพียงด้านเดียวคือด้านผลิตภัณฑ์ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต เพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ สินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันในด้านผลิตภัณฑ์และด้านส่งเสริมการขาย นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่าน อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันในทุกด้าน นิสิตที่มีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันในด้าน ผลิตภัณฑ์ นิสิตที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยครั้งละกี่นาทีที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันในด้านราคา

ธนาศักดิ์ ช่างกระโทก (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-30 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาตรี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ช่องทางในการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์คือ เฟสบุ๊ค ความถี่ในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ 2-3 ครั้งต่อเดือน ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าออนไลน์ต่อครั้ง น้อยกว่า 500 บาท ชำระค่าสินค้าโดยวิธีเก็บเงินปลายทาง ประเภทสินค้าหรือบริการที่ซื้อ คือ เสื้อผ้าหรือเครื่องแต่งกายหรือเครื่องนุ่งห่ม ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์คือ ตนเอง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยรายข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดคือ การส่งเสริมการตลาดที่น่าสนใจ

วิชารกรณ์ เจียงของ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ โดยมุ่งเน้นปัจจัยด้านช่องทางการรับสินค้า พบว่าเพศหญิงซื้อสินค้าทางออนไลน์มากกว่า เพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี เลือกช่องทางการรับสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการเลือกซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ในปัจจุบัน ควรมีการตั้งศูนย์รับสินค้า หรือ Pick-up store ใกล้พื้นที่

กิตติวัฒน์ จิตรวัตร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการซื้อสินค้าออนไลน์และคุณภาพเว็บไซต์ที่ส่งผลการตัดสินใจซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ลาซาด้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-25 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท นอกจากนี้ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ คุณภาพการบริการชอปปิงออนไลน์ และคุณภาพเว็บไซต์ส่งผลการตัดสินใจซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ลาซาด้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 65.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ปัจจัยพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ประสบการณ์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ การแสดงตนในการซื้อสินค้าออนไลน์ และการประมวลสินค้าออนไลน์ไม่ส่งผลการตัดสินใจซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ลาซาด้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

พรเทพ ทิพย์พรกุล (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอาง ในระบบออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอาง ในระบบออนไลน์ส่วนใหญ่เลือกซื้อเครื่องสำอางประเภทลิปสติกสาเหตุที่เลือกซื้อเครื่องสำอางเพราะสินค้าส่งถึงที่ บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอาง ได้แก่ ตนเอง ความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางไม่แน่นอน ราคาที่ซื้อเครื่องสำอาง จำนวน 1,000-2,000 บาท และเลือกซื้อเครื่องสำอาง ด้วยเหตุผลใช้เอง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุรายได้ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางในระบบออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องสำอางต่างกัน ได้แก่ ประเภทของเครื่องสำอาง บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ความถี่ในการซื้อเครื่องสำอาง จำนวนที่ซื้อเครื่องสำอาง มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางในระบบออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

เปรมกมล หงษ์ยนต์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาด้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ที่มีอิทธิพลต่อการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาด้า) มี 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาด้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร

อำพล นววงศ์เสถียร (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคในร้านค้าออนไลน์ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคในร้านค้าออนไลน์ คือ ลักษณะทางประชากรของผู้บริโภค ส่วนประสมการตลาดของร้านค้าออนไลน์ ปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้บริโภค และปัจจัยทางสังคมของผู้บริโภค สุณิสา ตรงจิตร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางช่องทางตลาดกลาง พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านทางช่องทางตลาด กลางพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace) ของผู้บริโภคจากการทำการวิจัยในครั้งนี้ สามารถระบุความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของลูกค้าได้ ประกอบไปด้วย 8 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า ออนไลน์ผ่านทางช่องทางตลาดกลางพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (e-marketplace) โดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย คือ ปัจจัยประสิทธิภาพของเว็บไซต์และการนำเสนอสินค้า, ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product), ปัจจัยความภักดีในตราสินค้า (Brand Loyalty), ปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และราคา, ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และการให้ข้อมูลข่าวสาร โปรโมชั่น, ปัจจัยด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว และการให้บริการส่วนบุคคล, ปัจจัยการรับรู้ถึงแบรนด์ (Brand Awareness) และปัจจัยด้านสิทธิประโยชน์ของสินค้าและการต่อรองราคาตามลำดับ

ฉวีวงศ์ บารกัรติขจร (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการซื้อสินค้ากลุ่มแฟชั่น ในสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า โครงสร้างตลาดในสื่อสังคมออนไลน์เป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด ที่มีผู้ขายและผู้ซื้อจำนวนมากอยู่ในตลาด การเข้าสู่ตลาด ผู้ขายสามารถทำได้ง่าย เนื่องจากมีต้นทุน ในการดำเนินธุรกิจต่ำ โดยใช้ทุนเริ่มต้นประมาณ 2,000-30,000 บาท จากการที่ขายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ขายไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้าน หรือเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการตั้งร้านและค่าจ้างพนักงานขายสินค้าเหมือนกับการขายแบบพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีหน้าร้าน มีค่าใช้จ่ายในการจดโดเมนเนม หรือมีการแบ่งส่วนกำไรกับเว็บไซต์ที่เป็นตลาดออนไลน์ซอปปิง ด้านพฤติกรรมทางการตลาด ผู้ขายใช้พฤติกรรมการแข่งขันด้านราคา และพฤติกรรมการแข่งขันที่ไม่ใช่ราคา โดยผู้ขายจะมีการสร้างตัวตนของสินค้าหรือมีสินค้าหลัก ที่มีความโดดเด่นเป็นซิกเนเจอร์ของร้านควบคู่กับกลยุทธ์การให้ความสำคัญต่อการรักษาความเป็นส่วนตัวของลูกค้า และกลยุทธ์การขายและการบริการแบบผู้ซื้อจะได้รับการแก้ไขทุกปัญหา เพื่อให้ลูกค้าประทับใจ และมีการโฆษณาโดยการบอกต่อแบบปากต่อปาก ซึ่งเป็นการโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้ามากที่สุด ด้านผลการดำเนินงาน ผู้ขายแต่ละราย ไม่มีอำนาจเหนือตลาด แต่ผู้ขายยังคงสามารถกำหนดราคาขายที่สมดุลกับต้นทุนสินค้าได้ และยังคงรักษาลูกค้าของตนได้หากยังรักษาคุณภาพของสินค้า และการมีบริการที่ดี

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นกลุ่มผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัย ในการชำระเงิน ด้านผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านราคาสินค้า และด้านการโฆษณาแฝง ตามลำดับ โดยคุณลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้ากลุ่มแฟชั่นในสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ที่มีช่วงอายุระหว่าง 21 - 60 ปี จำนวน 46,776 คน (ข้อมูลระบบสถิติทางการทะเบียน) (2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัว และอื่นๆ คณะผู้วิจัยได้คำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตร ของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560:47) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคาดเคลื่อนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 397 คน สามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

	$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$
เมื่อ	N ขนาดประชากร
	n ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	e ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเป็น .05

แทนค่า

$$n = \frac{46,776}{1 + 46,776(0.05)^2}$$

$$= 397$$

ดังนั้นจากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 397 คน และคณะผู้วิจัยได้เพิ่มตัวอย่างอีก 3 ตัวอย่าง รวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ 7 ข้อ ได้แก่

- 2.1 ท่านซื้อสินค้าออนไลน์กี่ครั้งต่อเดือน
- 2.2 ท่านซื้อสินค้าออนไลน์ครั้งละเท่าไร
- 2.3 สินค้าออนไลน์ที่เลือกซื้อ
- 2.4 ช่วงเวลาที่ซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.5 สาเหตุในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.6 ช่องทางในการซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.7 ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ข้อ

- 3.1 ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ
- 3.2 ปัจจัยทางด้านราคา จำนวน 5 ข้อ
- 3.3 ปัจจัยทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จำนวน 5 ข้อ
- 3.4 ปัจจัยทางการส่งเสริมการตลาด จำนวน 5 ข้อ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดการให้คะแนนระดับแรงจูงใจเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักของลิเคิร์ต ดังนี้

- 5 หมายถึง ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและเติมข้อความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามขอความร่วมมือกับกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตากตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package For the Social Sciences) ประกอบด้วยค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. ค่าร้อยละคะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
3. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
4. ค่าความถี่และร้อยละ เพื่อวัดระดับความมากน้อยของสาเหตุปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผลสรุปการศึกษาได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา อาชีพ

ผลวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 และเพศชาย จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมาช่วงอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 และน้อยที่สุดช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ส่วนมากอยู่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมาได้แก่ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาได้แก่ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และสุดท้าย 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาอาชีพอื่นๆ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์

ผลวิจัยพบว่าโดยเฉลี่ยใน 1 เดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อสินค้าออนไลน์ 1 – 5 ครั้ง ต่อเดือน จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมา 6 – 10 ครั้งต่อเดือน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รองลงมา 11 – 15 ครั้งต่อเดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อสินค้าออนไลน์ครั้งละ 501 – 1,000 บาท ต่อครั้ง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาครั้งละ น้อยกว่า 500 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมาครั้งละ 1,001 – 1,500 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และมากกว่า 5,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สินค้าออนไลน์ที่ส่วนใหญ่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกซื้อคือ เสื้อผ้า จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมาซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รองลงมาซื้อกระเป๋า จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 รองลงมาซื้อเครื่องสำอางจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 รองลงมาซื้อสุขภาพและความงาม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ช่วงเวลาที่ซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อช่วงเวลา 18.00 – 22.00 น. จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาช่วงเวลา 13.00 – 17.00 น. จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 รองลงมา ตั้งแต่ 22.00 น. ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รองลงมาช่วงเวลา 08.00 – 12.00 น. จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 สาเหตุในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สินค้าอยู่ในช่วงโปรโมชั่น / ลดราคา จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา สินค้ามีความหลากหลาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมา เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมา มีบุคคลแนะนำสินค้า จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 รองลงมา สินค้าเปิดตัวใหม่ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 รองลงมา ผู้ขายบริการดี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ช่องทางในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อใน Facebook จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมา ร้านค้าออนไลน์บน Application จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมา เว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 รองลงมา Instagram จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อเพราะสื่อต่างๆ จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมา เพื่อนร่วมงาน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 รองลงมา บุคคลในครอบครัว จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 รองลงมา ตัวแทนสินค้า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ผลวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ เห็นว่าสินค้ามีความหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 4.44, สินค้ามีความทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 4.37 สินค้ามีคุณภาพดี คิดเป็นร้อยละ 4.27 มีการรับประกันหรือเปลี่ยนสินค้า คิดเป็นร้อยละ 3.90 มีบริการหลังการขาย คิดเป็นร้อยละ 3.53

ปัจจัยทางด้านราคา เห็นว่าราคาถูกกว่าการซื้อด้วยวิธีอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.66, วิธีการชำระเงินมีหลายช่องทาง คิดเป็นร้อยละ 4.05 มีระบบความปลอดภัยในการชำระเงิน คิดเป็นร้อยละ 3.59 มีการกำหนดราคาที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 3.98 เรียกเก็บเงินตามจำนวนที่ระบุจริง คิดเป็นร้อยละ 3.98

ปัจจัยทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าเปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 4.35, สะดวกในการซื้อประหยัดเวลา คิดเป็นร้อยละ 4.45 มีสินค้าพร้อมขายอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 4.20 ไม่เสียเวลาในการเดินทางไปซื้อ คิดเป็นร้อยละ 4.50 มีรถจัดส่งสินค้าโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 3.89

ปัจจัยทางด้านส่งเสริมการตลาด พบว่าใช้สื่อโฆษณาสินค้า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 4.43 จัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น มีลด แลก แจก แถม ชิงโชค คิดเป็นร้อยละ 4.33 มีการออกบูธงานแสดงสินค้า คิดเป็นร้อยละ 3.47 มีบริการส่งสินค้าฟรี /ตรงเวลา คิดเป็นร้อยละ 3.62 มีการติดตามให้ความช่วยเหลือตลอดการสั่งซื้อสินค้า คิดเป็นร้อยละ 3.56

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าเพศหญิงมีการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์มากกว่าเพศชาย ส่วนมาก มีอายุ 31 – 40 ปี รายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,000 – 20,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาศักดิ์ ช่างกระโทก (2560) ในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง มีอายุ 20-30 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาตรี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์แตกต่างกันออกไป ส่วนใหญ่ซื้อ 1 – 5 ครั้ง สินค้าที่ซื้อส่วนใหญ่ ได้แก่ เสื้อผ้า โดยสินค้าอยู่ในช่วงโปรโมชั่น/ลดราคา และช่องทางในการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อใน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Facebook ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาศักดิ์ ช่างกระโทก (2560) ในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าช่องทางในการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์คือ เฟสบุ๊ก ความถี่ในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ 2-3 ครั้งต่อเดือน ประเภทสินค้าหรือบริการที่ซื้อ คือ เสื้อผ้าหรือเครื่องแต่งกายหรือเครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด

3. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ เลือกจากสินค้ามีความหลากหลาย ปัจจัยทางด้านราคา เห็นว่าราคาถูกกว่าการซื้อด้วยวิธีอื่นๆ ปัจจัยทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง และปัจจัยทางด้านส่งเสริมการตลาดพบว่าใช้สื่อโฆษณาสินค้า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ที่ชัดเจน ทำให้รู้จักสินค้ามากขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของเปรมมกล หงส์ยนต์ (2562) ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาต้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาต้า) มี 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยปัจจัยด้านราคาและปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาต้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การขยายขอบเขตของงานวิจัยให้กว้างมากขึ้น เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ศึกษา พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์เฉพาะกลุ่มวัยทำงานในอำเภอเมืองตาก จึงควรขยายขอบเขตไปยังกลุ่มวัยทำงานในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด เพื่อให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด

2. ผู้ที่ประกอบธุรกิจ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในช่องทางต่างๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก และเว็บไซต์ จะทำให้เข้าถึงผู้บริโภคได้ตรงกลุ่มเป้าหมายและรวดเร็วที่สุด เป็นกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้บริโภคให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวสินค้าและมีแรงจูงใจให้เกิดความต้องการที่จะซื้อสินค้านั้นๆ มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธันยวิษ วิเชียรพันธ์. (2557). การเปิดรับสื่อการตลาดแบบบูรณาการ ความไว้วางใจและคุณค่า ตราสินค้าที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ตราสินค้าแอปเปิล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปิยมารณณ์ คุ่มทรัพย์. (2555). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอาง สกินฟู้ด ของประเทศเกาหลี. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ภิเชก ชัยนรินทร์. (2560). บันทึกความสำเร็จธุรกิจดอทคอม e-Commerce Success Case Study มุมมองการตลาดและกรณีศึกษาเว็บไซต์ไทย. กรุงเทพฯ: พงษ์วรรณการพิมพ์.
- รำไพพรรณ พุฒธรรม. (2557). การสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาแจ้งวัฒนะ. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2553). เครือข่ายสังคม (Social Network). สืบค้นจาก <http://vcharkam.com/varticle/40698>.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สุพีร์ลิมไทย, ศุภร เสรีรัตน์, งามอาจ ปทะวานิช และปริญญา ลักษิตานนท์. (2553). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ: วีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- สุชาติ อิทธิวรรณพงศ์. (2551). ภาพลักษณ์มวยไทยในสายตาชาวต่างชาติ และกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของค่ายมวยไทย. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุพรรณิ พรภักดี. (2558). การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการของผลิตภัณฑ์ชุมชน (กรณีศึกษา: เครื่องปั้นดินเผาตำบลเกวียน หมู่บ้านตำบลเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- หนึ่งฤทัย เนาว์คา. (2556). อิทธิพลของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและปัจจัยทางการตลาด ต่อการตัดสินใจซื้อ
คอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุไรพร ชลสิริรุ่งสกุล. (2554). Digital Marketing ไอเดียลัดปฎิบัติการตลาด. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ ธุรกิจ.
- Belch, G.E., & Belch, M.A. (1993). Introduction to advertising and promotion : An integrated marketing
communications perspective (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Brand inside. (2560). 10 อันดับ Social media ยอดนิยมในประเทศไทย กุมภาพันธ์ 2018. สืบค้นจาก
<http://keng.com/2010/02/20/top-10-social-media-inthailand-for-feb-2010>.
- Clow, K., & Baack, D. (2010). Integrated advertising, promotion, and marketing communications
(4th ed.). New Jersey: Pearson.
- Etzel, M.J., Walker, B.J., & Stanton, W.J. (2001). Marketing management. Boston, MA: McGraw-Hill.
- Kim, C., Tao, W., Shin, N., & Kim, K. (2010). An empirical study of customer's perception of security and
trust in e-payment systems. Electronic Commerce Research and Applications, 9 (1), 84-95.
- Kotler, P. (1999). Marketing management analysis, planning and control (10th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Mega digital marketing trend 2012. (2014). Positioningmag. Retrieved from
<http://www.positioningmag.com/magazine/details.aspx?id=93821>.
- Schutte, H., & Ciarlante, D. (1998). Consumer behaviour in asia. Hampshire and London: Mcmillan.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์นอร์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก Study of behavior and satisfaction of Thai tourists That travel to Bhumibol Dam, Tak Province

กิตติกวินเดชน์ วงศ์หมั่น¹, น้าไส ท้าวแสงเจริญ² และ พิมพิกา คงศรีวนากร³
Kitkawindet Wongmun, Namsai Thaosaengcharoen and Pimpika Khongseewanakorn

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล 2) ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก และได้แบ่งกลุ่มคนเป็นช่วงวัยต่าง ๆ ได้แก่ วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุ จำนวน 384 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-test ANOVA

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 –30 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมต่อความพึงพอใจการท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ส่วนใหญ่เคยเดินทางมา 1 ครั้ง เดินทางมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว เดินทางกับคนในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่เกิน 1,000 บาท ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในช่วงที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก โดยมีความพึงพอใจมากในทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในด้านประชากรในท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ด้านร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มและด้านสถานที่ท่องเที่ยว ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรม, ความพึงพอใจ, การท่องเที่ยว, การบริการ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์เทิร์น

² นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์เทิร์น

³ นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์เทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objective of this study is to 1) study the satisfaction of Thai tourists traveling to Bhumibol Dam 2) study the behavior of Thai tourists traveling to Bhumibol Dam 3) study the relationship between behavior and satisfaction of the foreign tourists Thailand towards traveling to Bhumibol Dam, Tak. This research is a primitive research. As in survey research. And use questionnaires as tools for surveying, collecting data the sample consisted of 384 Thai tourists visiting Bhumibol Dam, Tak, and divided into 384 adolescents, adolescents, adults and the elderly. Data were analyzed by using statistical analysis program using frequency, hundred and mean, standard deviation and T-test ANOVA.

The results show that the majority of the sample are male. Age between 21 -30 years, single status, have lower education level than bachelor degree, are career student have an average monthly income of not more than 5,000 baht. Most of the tourists who have behavior towards satisfaction of Bhumibol Dam, Tak Province, have travel 1 time, come to relax, travel by private car, traveling whit family, members travel expenses not over 1,000 baht. Satisfaction of Thai tourists during the trip to Bhumibol Dam, Tak Province, with great satisfaction in all aspects. When considered in each aspect, it was found that the satisfaction in the local population the most. Followed by government services, shop, restaurants and tourist attractions, respectively.

Keywords: Behavior, satisfaction, tourism, service

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของโลกไปแล้วเป็นที่ยอมรับกันเกือบจะทุกประเทศในโลกนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ เจริญเติบโตจนกลายเป็นสินค้าหลักในระบบการค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว และในหลายประเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอยู่ในระดับที่ 1 – 3 ของ 10 อันดับแรกในอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศนั้น ๆ อีกด้วย ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งในรอบทศวรรษที่ผ่านมารายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอยู่ในลำดับ 1 หรือ 2 มาโดยตลอด เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งสินค้าออกอื่น ๆ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นแรงขับเคลื่อนในด้านเศรษฐกิจกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งนำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้และการลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งการท่องเที่ยวยังคงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก และมีการ ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีการขยายตัวของ GDP ด้านการท่องเที่ยวโลกเพิ่มขึ้นและมีส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจสูงถึง 7.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของ GDP โลก และก่อให้เกิดการจ้างงานถึง 284 ล้านคนทั่วโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการรูปแบบหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างมีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งมักหมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการพักผ่อนค้างคืนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการทางกายภาพเพื่อสนองความต้องการในแง่การพักผ่อนคลายเครียดในชีวิตประจำวันและตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นอีกทั้งเป็นกระบวนการพัฒนาคนในแง่การเรียนรู้สร้างสมประสบการณ์และวิสัยทัศน์จากการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลกได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบ 1. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามตามธรรมชาติ 2. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (สุคติ ชิดชอบ, 2548)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

“เขื่อนภูมิพล” ตั้งอยู่ที่อำเภอสามเงา จังหวัดตาก เป็นเขื่อนอนกประสงค์แห่งแรกของประเทศไทย เดิมมีชื่อเรียกว่า “เขื่อนยันฮี” เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม ปีพ.ศ. 2500 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานพระปรมาภิไธย ให้เป็นชื่อเขื่อนว่า “เขื่อนภูมิพล” มีลักษณะเป็นเขื่อนคอนกรีตโค้งเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย และในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีรัศมีความโค้ง 250 เมตร ยาว 486 เมตร สันเขื่อนกว้าง 6 เมตร และมีความสูง 154 เมตร ถือเป็นเขื่อนที่สูงอันดับ 8 ของโลก อ่างเก็บน้ำสามารถรองรับน้ำได้สูงสุด 13,462 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเขื่อนนี้ได้สร้างปิดกั้นลำน้ำปิง ที่บริเวณเขาแก้ว อำเภอสามเงา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาฤกษ์การก่อสร้าง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน ปีพ.ศ. 2504 การก่อสร้างในระยะแรกประกอบด้วยงานก่อสร้างตัวเขื่อน ระบบส่งไฟฟ้าและอาคารโรงไฟฟ้า กระทั่งเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม ปีพ.ศ. 2507 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนภูมิพล ที่ทุกวันนี้ “เขื่อนภูมิพล” ได้ยังประโยชน์ในด้านชลประทานแก่พื้นที่ถึง 10 ล้านไร่ต่อปี อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนจุน้ำได้ 13,462 ล้านลูกบาศก์เมตร เนื้อที่ผิวน้ำประมาณ 300 ตารางกิโลเมตร ความยาวของลำน้ำจากเขื่อนถึงอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะทาง 207 กิโลเมตร (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2559) นอกจากประโยชน์ทางด้านพลังงานไฟฟ้าและชลประทานแล้ว เขื่อนภูมิพลยังสร้างประโยชน์มากมายหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันน้ำท่วม เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจกิจกรรมน่าสนใจคือชมวิวยามเย็นเขื่อน เดินป่าศึกษาธรรมชาติสองฝั่งลำน้ำปิงเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล ล่องแพและเรือในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติและภูมิประเทศป่าเขา อีกทั้งยังใช้เป็นสถานที่จัดงานที่เสื่อชมช้าง เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดตากอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก, 2556) ซึ่งในปัจจุบันเขื่อนแห่งนี้ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอันดับต้น ๆ ของจังหวัดตาก

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก เพื่อศึกษาว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมอย่างไรในการมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล หรือปัจจัยใดที่สร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่เขื่อนภูมิพลอีก และศึกษาว่าปัจจัยด้านใดที่นักท่องเที่ยวเห็นควรในการปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มขึ้นเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวของเขื่อนภูมิพลให้เป็นที่ยอมรับหลายไปในวงกว้างขึ้นอีก รวมทั้งเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก จำแนกตามเพศและอายุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก
2. เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด
3. ผู้อำนวยการเขื่อนภูมิพล สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านค้า สถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจสูงสุด
4. ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้มีคุณภาพและรองรับนักท่องเที่ยวได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทียววิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล โดยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว

1.2 ศึกษาความพึงพอใจนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล โดยทำการศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจและการแสวงหาข้อมูล

1.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก จำแนกตามเพศและอายุ

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก

2.2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บุศรา เกิดแก้ว (2550) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ามาท่องเที่ยวรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวจากข่าวสารวิทยุ/ โทรทัศน์ สาเหตุการท่องเที่ยวเนื่องจากต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ความถี่ในการท่องเที่ยวเฉลี่ย 8 ครั้งขึ้นไป ต่อปี และมักจะท่องเที่ยวในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์เดินทางท่องเที่ยวด้วยการใช้รถยนต์ส่วนตัว ใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด โดยมีจำนวนค่าใช้จ่ายระหว่าง 1,001 – 5,000 บาท เดินทางมากับเพื่อน มีความสนใจด้านภูมิทัศน์ และสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรีที่จัดขึ้นสามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้เข้ามาท่องเที่ยวคือการจัดงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์โดยทราบข้อมูลการ จัดงานทางวิทยุ/โทรทัศน์ ในภาพรวมผู้เข้ามาท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวด้านสถานที่ ด้านการอา นวยความสะดวก และด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ ของผู้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มี การศึกษาแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการอา นวยความสะดวกแตกต่างกัน และอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวด้านสถานที่ ด้านการอา นวยความสะดวกและด้าน บริการ แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามพฤติกรรม พบว่า ผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมการเดินทางแตกต่างกันมีระดับความ พึงพอใจด้านสถานที่ ด้านการอา นวยความสะดวกและด้านการบริการแตกต่างกัน และจำนวนค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการอา นวยความสะดวกและด้านการบริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปองผล ธวัชหทัยกุล และคณะ (2550) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เพราะความน่าสนใจของวิถีชีวิตเกษตรกรรม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไว้ดังนี้ ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เน้นการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กลยุทธ์พัฒนาด้าน การตลาดและประชาสัมพันธ์ และกลยุทธ์พัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการท่องเที่ยว

ไพศาล ชุ่มวงศ์ (2550) ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวสวนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ในเรื่องของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ เช่น การคมนาคม ร้านอาหาร สิ่งดึงดูดใจ ความปลอดภัย ซึ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีรวอจย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ทำการศึกษาเรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวสวนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทีว จังหวัดเชียงราย โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่างประมาณ 337 คน จากนักท่องเที่ยวทั้งหมดในฤดูกาล ผลวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวเป็นเพศหญิง มีระดับอายุไม่เกิน 26 ปี เป็นส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพอื่น ๆ และมีรายได้เฉลี่ยของนักท่องเที่ยว น้อยกว่า 10,000 บาท ส่วนด้านความพึงพอใจภาพรวมทั้ง 8 ด้านนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สิ่งที่ตั้งใจดู รองลงมาคือความสามารถในการพัฒนาของ อบต.ตบเต่า ด้านการให้บริการ ด้านการคมนาคม ด้านร้านจำหน่ายของที่ระลึก ด้านความปลอดภัย ด้านร้านอาหาร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามลำดับในแต่ละด้าน ผลวิจัยที่ออกมาถือว่าดี เพราะสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใกล้เคียงและทฤษฎีต่าง ๆ

อนุชิต พึ่งปัญญาดี (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานะโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท 2) นักท่องเที่ยวมีปัจจัยจูงใจในการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านธุรกิจหรืองานที่ทำ ด้านทางกายภาพและสรีระศาสตร์ด้านวัฒนธรรม จิตวิทยา และการศึกษาของบุคคล ด้านสังคม สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและจริยธรรม ด้านความบันเทิง ความเพลิดเพลิน ด้านศาสนาอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ด้านการตลาดท่องเที่ยว ด้านการขนส่ง ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและ กิจกรรมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับ เห็นด้วย 4) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า เพศและระดับการศึกษาสูงสุดของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวอายุสถานภาพทางการสมรส และรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอาชีวะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว 5) อาชีพของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว 6) ปัจจัยการจูงใจในการท่องเที่ยวด้านธุรกิจหรืองานที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยว ด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยวและด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ปัจจัยการจูงใจในการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม จิตวิทยา และการศึกษาของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยวปัจจัยการจูงใจในการท่องเที่ยวด้านความบันเทิงความเพลิดเพลิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวใจในการท่องเที่ยวด้านศาสนามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวด้านการตลาดท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวด้านการขนส่ง ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยวความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยว ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยวด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยวและด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีรฆมิพิล" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่การเดินทางมาท่องเที่ยวที่เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก จำนวน 384 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบกรอกคำตอบเองจากแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 384 ชุด ในแบบสอบถามจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน คำถามส่วนนี้จะใช้มาตรวัดระดับบัญญัติ (Nominal Scale) และมาตราเรียงอันดับ (Ordinal Scale)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก คำถามส่วนนี้จะใช้มาตรวัดระดับบัญญัติ (Nominal Scale) และมาตราเรียงอันดับอันดับ (Ordinal Scale)

ตอนที่ 3 เป็นการวัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตราอันตรภาค (Interval Scale) แต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดย กำหนดช่วงค่าคะแนนดังนี้

ความพึงพอใจ	ค่าคะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

$$\text{อัตราภาคขั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{(\text{ช่วงขั้น}) \text{ จำนวนขั้น}}$$

ได้กำหนดเป็นเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	4.50 – 5.00
มาก	3.50 – 4.49
ปานกลาง	2.50 – 3.49
น้อย	1.50 – 2.49
น้อยที่สุด	1.00 – 1.49

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขคำถามส่วนนี้จะใช้มาตรวัดระดับบัญญัติ (Nominal Scale) การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย ผู้ทำการวิจัยจะนำแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และวัตถุประสงค์การวิจัยจากนั้นจึงจะนำเครื่องมือทั้งหมดที่ใช้ในการทดลองไปทดลองเหมือนจริง (Try out) โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อพิจารณาว่าแบบสอบถามได้ สือสารกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีรวัดชัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ตอบแบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์ทั้งในด้านภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม หลังจากนั้น จึงทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อเครื่องมือจะได้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก ที่มาแบบอิสระหรือมาแบบกรุ๊ปทัวร์ โดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวที่ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามบริเวณทางออกของวัด จำนวน 384 คน

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตาม ขอบเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปลงรหัสและบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแสดงค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อสรุปข้อมูลขั้นต้นจากแบบสอบถามที่เก็บได้

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่

2.1 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มประชากร (T-Test) โดยใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่มีต่อการท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ และวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านต่างๆของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ โดยจะเป็นการวิเคราะห์ว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามนั้นจะแตกต่างกันในทุกกลุ่มของตัวแปรอิสระหรือไม่

2.2 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มประชากร (One Way ANOVA) โดยใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่มีต่อการท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ และวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้ค่า F-Test ในการทดสอบผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าค่าเฉลี่ยของทุกกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.9 มีอายุระหว่าง 21 –30 ปี มีสถานภาพโสด ร้อยละ 54.4 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 54.7 มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 47.7 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 54.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก ส่วนใหญ่มาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 63.8 เดินทางมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 66.9 เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 74.7 ร่วมเดินทางกับคนในครอบครัว ร้อยละ 51.6 และค่าใช้จ่ายในการเดินทางคิดเป็นร้อยละ 75.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ เชื้อนภูมิพล จังหวัดตาก พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.83,S.D.=0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจในด้านประชากรในท้องถิ่นมากที่สุด สามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ ด้านประชากรท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย=3.92,S.D.=.542) รองมาเป็นด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ (ค่าเฉลี่ย=3.90,S.D.=.370) ด้านร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย=3.78,S.D.=.561) และด้านสถานที่ท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=3.74,S.D.=.305) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.83 และสามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ ด้านประชากรในท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก = 3.92 รองลงมาด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐอยู่ในระดับมาก = 3.90 ด้านร้านค้าร้านอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับมาก = 3.78 ด้านสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก = 3.74 ตามลำดับ

พิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ปัจจัยด้านความพึงพอใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.83, S.D.=0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจในด้านประชากรในท้องถิ่นมากที่สุด สามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ ด้านประชากรท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย=3.92, S.D.=.542) รองมาเป็นด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ (ค่าเฉลี่ย=3.90, S.D.=.370) ด้านร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย=3.78, S.D.=.561) และด้านสถานที่ท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=3.74, S.D.=.305) ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก ด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับที่มีความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.90, S.D.=.794) และสามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ การดูแลความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย = 4.15, S.D.=.708) การทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย=3.88, S.D.=.682) การจัดการด้านจราจรภายในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=3.86, S.D.=.784) การบริการที่จอดรถ, การให้แนะนำหรือข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=3.76, S.D.=.571)

ปัจจัยด้านประชากรท้องถิ่นด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก ด้านประชากรในท้องถิ่นในภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่มีความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย=3.92, S.D.=.876) สามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ การแนะนำด้านสถานที่ท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=4.09, S.D.=.624) การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย=4.02, S.D.=.681) การมีมิตรไมตรีต่อนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=3.84, S.D.=.707) ความยิ้มแย้มแจ่มใส (ค่าเฉลี่ย=3.74, S.D.=.734)

ปัจจัยด้านร้านค้าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก พบว่า ร้านค้าร้านอาหารและเครื่องดื่มในภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่มีความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.77, S.D.=.836) สามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ ร้านค้าต่าง ๆ มีความสะอาด (ค่าเฉลี่ย=3.93, S.D.=.645) ร้านค้า ร้านอาหารมีเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย=3.90, S.D.=.811) ร้านค้าต่าง ๆ ตั้งราคาที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย=3.70, S.D.=.702) ความหลากหลายของสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย=3.58, S.D.=.725)

สมมติฐานของการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ

เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตาก จำแนกตามด้านเพศมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจำแนกได้ 4 ด้านดังนี้ 1 ด้านสถานที่ท่องเที่ยว 2 ด้านหน่วยงานภาครัฐ 3 ด้านประชากรท้องถิ่น 4 ด้านร้านค้า ดังนี้

1. ด้านสถานที่ท่องเที่ยวหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย
2. ด้านหน่วยงานภาครัฐเพศชายมีความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง
3. ด้านประชากรท้องถิ่นเพศชายมีความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง
4. ด้านร้านค้าเพศชายมีความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม (Sig.) ในข้อ 1,2,3,4 จึงต้องมีการทดสอบเป็นรายคู่ต่อไปด้วยว่าคู่ใดที่มีความแตกต่างกัน

เปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ จังหวัดตาก ด้านสถานที่ที่ได้จำแนกตามสถานภาพด้านอายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีรวชิ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านสถานที่

พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ด้านสถานที่โดยภาพรวม จำแนกตามสภาพด้านอายุเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความพึงพอใจในด้านสถานที่โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปีมีความพึงพอใจในด้านสถานที่มากกว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี

ด้านหน่วยงานภาครัฐ

พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ด้านหน่วยงานภาครัฐโดยภาพรวมจำแนกตามสภาพด้านอายุเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความพึงพอใจในด้านหน่วยงานภาครัฐโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปีมีความพึงพอใจในด้านสถานที่มากกว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี

เปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ด้านประชากรท้องถิ่นได้จำแนกตามสภาพด้านอายุ

ด้านประชากรท้องถิ่น

พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ด้านประชากรท้องถิ่นโดยภาพรวมจำแนกตามสภาพด้านอายุเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความพึงพอใจในด้านประชากรท้องถิ่นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 21-30 ปี, 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี

เปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ด้านร้านค้าได้จำแนกตามสภาพด้านอายุ

ด้านร้านค้า

พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ด้านร้านค้าโดยภาพรวมจำแนกตามสภาพด้านอายุเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีความพึงพอใจในด้านร้านค้าท้องถิ่นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 21-30 ปี, 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุตรา เกิดแก้ว (2550) ได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกแตกต่างกัน และอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวด้านสถานที่ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านเพศที่แตกต่าง มีระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัตรชัยอินทสังข์, ดุษฎี เทียมเทศและบุญมา สูงทรง (2554) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว เข้าพักโรงแรม มีค่าใช้จ่าย 1,000-2,000 บาท ในการเดินทาง มากับครอบครัว ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยว ส่วนด้านอายุ การศึกษา อาชีพและรายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวตามกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปองผล ธวัชหทัยกุล และคณะ (2550) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เพราะความน่าสนใจของวิถีชีวิตเกษตรกรรม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดคือกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไว้ ดังนี้ ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เน้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กลยุทธ์พัฒนาด้าน การตลาดและประชาสัมพันธ์ และกลยุทธ์พัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. (2557, 16 มกราคม). **งานซีเลียมซ้าง ครั้งที่ 3. TAT TAK amazing** ไทยเท่, 2557.
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (เขื่อนภูมิพล). 2559. **ประวัติเขื่อนภูมิพล**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.bhumiboldam.egat.com/index.php/2014-10-10-05-07-47/history> (วันที่ค้นข้อมูล:26 เมษายน 2562).
- บุศรา เกิดแก้ว. (2550). **พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี**. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปองผล ธวัชหทัยกุล และคณะ. (2550,). **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้** (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว). วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา.
- ไพศาล ชุ่มวงศ์. (2550). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุชาติ ชิดชอบ. (2548). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558. **รายงานสถานะเศรษฐกิจท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- อนุชิต พึ่งปัญญาวงศ์. (2553). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของนักท่องเที่ยว**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว
วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

A study of behavior and satisfaction of Thai tourists visiting Wat Phra Boromathat (Luang
Pho Thanjai Temple) Ban Tak District, Tak Province

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย¹, กมลพร เบี้ยเชอชา², พรรณีญา แยมแบ่น³
Kittisak Klinmuenwai, Kamonphorn Beerchoecha, Pannipa Yaembaen

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test, Anova

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี สถานภาพโสด อยู่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท นักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมต่อวัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) ส่วนใหญ่เคยมามากกว่า 3 ครั้ง เดินทางมาโดยรถส่วนตัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวไม่เกิน 1,000 บาท ต่อครั้ง โดยส่วนมากจะเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยกัน 2-3 คน ช่วงเวลาในการเดินทางจะเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ และข้อมูลข่าวสารก็จะทราบจากบุคคลใกล้ชิดหรือจากคนรู้จัก ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) โดยรวมมีความพึงพอใจมากในทุกด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับ พบว่า ด้านการเอาใจใส่มาเป็นอันดับแรก ต่อมาเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการสร้างเชื่อมั่น และด้านการตอบสนองต่อการบริการ

คำสำคัญ: วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ), พฤติกรรม, ความพึงพอใจ

¹ หัวหน้าสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this study was 1) To study the behavior of Thai tourists visiting Wat Phra Boromathat (Luang Pho Thanjai Temple), Ban Tak District, Tak Province. 2) To study the satisfaction of tourists traveling to Wat Phra Boromathat (Luang Pho Thanjai Temple), Ban Tak District, Tak Province and 3) To Study the relationship between the behavior of Thai tourists and the satisfaction of Thai tourists visiting Wat Phra Boromathat (Luang Pho Thanjai Temple), Ban Tak District, Tak Province. The samples were Thai tourists who came to visit Phra Boromathat. (Wat Luang Pho Thanjai), Ban Tak District, Tak Province. 368 Thai tourists. The instrument used in this study was a questionnaire. Data analysis was processed using statistical software packages using frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test, Anova.

The study found that Most of the respondents are male. Age between 20-30 years. Single status, with a bachelor's degree. Career as a student / student and have an average monthly income of 10,001-15,000 baht. Most tourists who have behavior towards Wat Phra Boromathat (Luang Phor Thanjai) have been more than 3 times traveling by private car. The cost of traveling is not more than 1,000 baht per trip, most of them travel together 2-3 people. The traveling time is on the weekend. And information will be known from close people or from acquaintances Overall, the tourists' satisfaction with Wat Phra Boromathat (Wat Luang Pho Thanjai) was very satisfied in all aspects, when considered in each aspect, respectively, it was found that attention came first. Next is the touchable aspect. Reliability Building confidence and in response to services.

Keywords: Wat Phra Boromathat (Wat Luang Pho Thanjai), behavior, satisfaction

บทนำ

ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการสร้างงานและรายได้กับประเทศและชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันวัดหรือศาสนาสถานได้กลายเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นเหตุให้วัดได้ปรับบทบาทเพิ่มจากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนาพิธีของชุมชนในท้องถิ่น หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่ จนกลายมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ที่สนับสนุนให้นำทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมาเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว (สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, 2556) แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นอกจากจะต้องมีความสวยงามตามธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังต้องมีความสะอาดสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีน้ำสะอาดใช้ มีบริการติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว เหล่านี้ปัจจัยสำคัญที่สนองต้องการของนักท่องเที่ยวควบคู่ไปกับความงามล้ำของทรัพยากรการท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวยังเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญอย่างมาก หากไม่มีคุณภาพหรือไม่ดีงามสมบูรณ์ สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นอาจจะทำให้หมดความนิยมจากนักท่องเที่ยว (ทวนชัย อรุณโรจน์, 2553) วัดพระบรมธาตุ ตั้งอยู่ที่บ้านท่าพระธาตุ หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะตะเภา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่เนินสูงมีลักษณะเป็นภูเขา สำหรับปูชนียวัตถุมีองค์พระบรมธาตุเป็นของโบราณ แต่ได้บูรณะเป็นรูปทรงเลียนแบบมาจากเจดีย์เวดากองแห่งพม่าครอบองค์เดิมไว้ มีเจดีย์องค์เล็ก ๆ รายรอบไว้ด้วยองค์เดิม ซึ่งสร้างขึ้นโดย สุภวดี เศรษฐีแห่งคอยมหายกะ สร้างเพื่อบรรจุบรมอัฐและพระเกศา เมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 พ.ศ. 40 (ตามตำนานสมุทคหัชของวัดนี้) วัดพระบรมธาตุ บางคนก็เรียก "วัดพระธาตุ" เดิมนั้นนับเป็นวัดที่เก่าแก่สร้างขึ้นมานานมาก อยู่ในราวสมัยสุโขทัย ต่อมาในระยะหลังได้ขาดการทะนุบำรุง จึงได้กลายสภาพเป็นวัดร้างไป และได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ประมาณ พ.ศ. 2440 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 วัดพระบรมธาตุมีประวัติยาวนานตั้งแต่สมัยพระนางจามเทวี ล่องเรือเสด็จไปเมืองลำพูน หยุดพักบริเวณแห่งนี้ พบว่าเป็นเมืองร้าง จึงได้สั่งให้มีการฟื้นฟูบูรณะเมืองแห่งนี้ จนกลายเป็นชุมชนเมืองตาก วัดพระบรม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ชาตย์ยังปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ที่ทรงกระทำยุทธหัตถี ชนะศึก เจ้าเมืองฉอด บนเนินเขาใกล้กับพระบรมธาตุ ประมาณ ๕๐๐ เมตร ตามตำนานพระเจ้าเลียบโลก ซึ่งเขียนเป็นภาษาเหนือ กล่าวไว้ว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จโปรดสัตว์ล่องมาตามลำน้ำปิง พระองค์ได้เสด็จมายัง ดอยมะหิยังกะ ในเขตตัวเมืองตาก ตรัสกับพระอานนท์ว่าสถานที่นี้เป็นสถานที่ สำราญ ร่มรื่น หากเราตถาคตปรินิพพานแล้วให้นำอัฐิและเกศา กลับมายังดอยมะหิยังกะ ภายหลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรินิพพาน พระอรหันต์ทั้ง ๔ ได้นำพระบรมสารีริกธาตุของพระองค์ พร้อมด้วยเกศาอีก ๔ องค์ มาประดิษฐานยังดอยมะหิยังกะ แล้วก่อเจดีย์รูปทรงสี่เหลี่ยมแล้ว นำพระบรมสารีริกธาตุบรรจุไว้ในพระเจดีย์ เพื่อเป็นที่สักการบูชาของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย พระครูพิทักษ์บรมธาตุ (พาน) เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุบ้านตาก กล่าวถึงประวัติของหลวงพ่отันใจ วัดพระบรมธาตุบ้านตาก ว่า ตั้งแต่สมัยที่ท่านเป็นพระลูกวัด พระครูบาตา อดีตเจ้าอาวาสองค์ก่อน ได้ปรึกษากับศรัทธาญาติโยมว่า มีความประสงค์จะสร้าง พระพุทธรูปขึ้นสัก ๑ องค์ และศรัทธาญาติโยมได้พร้อมใจร่วมกันนุ่งขาว ห่มขาวเริ่มก่อพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน ปางมารวิชัย หน้า ตัก ๓๒ นิ้ว และลงรักปิดทองคำเปลว ก่อนประกอบพิธีพุทธาภิเษก ๑ วัน กับ ๑ คืน เสร็จพอดี โดยคณะศรัทธาได้ตั้งชื่อว่า “พระ เจ้าทันใจ” เพราะทำเสร็จเร็วทันใจ ต่อมาญาติโยมได้มาตั้งจิตอธิษฐาน ขออะไรก็ได้สมความปรารถนา ทุกสิ่งทุกอย่างการ นับ เวลาจนปัจจุบันประมาณ ๒๐๐ กว่าปีมาแล้ว หากผู้ที่เกิดปีมะเมีย ไม่สามารถเดินทางไปมัสการเจดีย์ชเวดากองที่ประเทศพม่าได้ พระธาตุบ้านตาก ซึ่งเป็นองค์เจดีย์ใหญ่สีทอง รายล้อมด้วยเจดีย์ย่อย คล้ายองค์เจดีย์ชเวดากอง จึงใช้แทนกันได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เพื่อศึกษาว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมและความพึงพอใจอย่างไรในการมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวของเชิงศาสนาของวัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) ให้เป็นที่นิยมแพร่หลายและเป็นที่รู้จักไปในวงกว้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

สมมุติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

การวิจัยในครั้งนี้ มีสมมุติฐานดังนี้คือ นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ วัดพระบรมธาตุ(วัดหลวงพ่отันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 368 คน (ได้มาจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากร) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพฤติกรรมมาท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนครั้งในการเข้ามาท่องเที่ยว วิธีการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง ระยะเวลาและแหล่งข้อมูลในการตัดสินใจมาท่องเที่ยว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านสิ่งสัมผัสได้ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านตอบสนองต่อการบริการ ด้านการสร้างความเชื่อมั่นและด้านการเอาใจใส่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อดำ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก" เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quatitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจเก็บข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนสิงหาคม 2562 ถึงเดือนตุลาคม 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้การรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจความคิดเห็น (Survey Method) โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 368 ชุด และข้อมูลทุติยภูมิ ใช้การศึกษาค้นหาข้อมูลจากแหล่งภายนอก (External Source) โดยการค้นคว้าจากรายงานการวิจัยหนังสือ บทความ วารสาร ที่ได้มีการจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ Internet website ต่าง ๆ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ข้อมูลตำบล และสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหญิงและชายที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อดำ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ซึ่งการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรหรือประชากรที่ไม่สามารถนับจำนวนได้ (Infinite Population) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

เมื่อ N = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 P = ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมด
 E = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง
 Z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งที่นิยมใช้กันมี 2 ระดับ ได้แก่
ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% Z มีค่าเท่ากับ 1.96
ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% Z มีค่าเท่ากับ 2.58

การสุ่มตัวอย่างประชากรเป็น 40% หรือ .40 จากประชากรทั้งหมด ต้องการระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ .05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{(.40)(1-.40)(1.96)^2}{.05^2} \\ &= \frac{(.40)(.60)(3.8416)}{.0025} \\ &= \frac{.9219}{.0025} \\ &= 368 \end{aligned}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยและสร้างเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(หลวงพ่อดำ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามลิเคิร์ต(Likert's rating

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

scale, 1967) และตอนสุดท้ายเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนวัดพระบรมธาตุ(หลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีดังนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเขตบริเวณวัด จำนวน 368 คนแล้วนำแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตพื้นที่ ที่กำหนดไว้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วนำไปลงรหัสและบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติที่ใช้ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแสดงค่าร้อยละ(Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อสรุปข้อมูลขั้นต้นจากแบบสอบถามที่เก็บได้

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่

2.1 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มประชากร (T-Test) โดยใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่มีต่อการท่องเที่ยวที่วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

2.2 การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มประชากร (One Way ANOVA) โดยใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมที่มีต่อการท่องเที่ยวที่วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก” มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวน(ความถี่)และร้อยละของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวโดยรวมของพฤติกรรมการท่องเที่ยวต่อวัดพระบรมธาตุ(หลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก(n=368)

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ท่านเคยมาท่องเที่ยวกี่ครั้ง		
เคยมา 1 ครั้ง	129	35.1
เคยมา 2 ครั้ง	111	30.2
เคยมา 3 ครั้งขึ้นไป	128	34.8
วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยว		
รถส่วนตัว	298	81.0
รถโดยสารประจำทาง	25	6.8
บริษัทนำเที่ยว	5	1.4
อื่นๆ โปรดระบุ.....	40	10.9

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการท่องเที่ยว		
ไม่เกิน 1,000 บาท	323	87.8
1,001-1,500 บาท	-	-
1,501-2,000 บาท	22	6.0
2,001 ขึ้นไป	23	6.3
จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว		
มาคนเดียว	56	15.2
2-3 คน	168	45.7
4-5 คน	85	23.1
6 คนขึ้นไป	59	16.0
ช่วงเวลาในการเดินทาง		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	28	7.6
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	256	69.6
วันหยุดนักขัตฤกษ์	23	6.3
อื่นๆโปรดระบุ.....	61	16.6
แหล่งข้อมูลข่าวสาร		
อินเทอร์เน็ต	150	40.8
วิทยุ/โทรทัศน์	5	1.4
นิตยสาร/วารสาร	-	-
แผ่นพับ/ใบปลิว	-	-
บุคคลใกล้ชิด/คนรู้จัก	193	52.4
อื่นๆ.....	20	5.4

จากตาราง 1 แสดงว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(หลวงพ่อดำ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เคยมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.1 มีวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 81.0 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่เกิน 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.8 มีสมาชิกในการเดินทาง 2-3 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ช่วงเวลาในการเดินทาง คือช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) คิดเป็นร้อยละ 69.6 และทราบแหล่งข้อมูลข่าวสารบุคคลใกล้ชิด/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 52.4

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีพรวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนทางด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ในภาพรวมและรายด้านขององค์ประกอบการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ด้านสิ่งที่สัมผัสได้	4.33	.537	มาก
2. ด้านความน่าเชื่อถือ	4.30	.660	มาก
3. ด้านการตอบสนองต่อการบริการ	4.15	.526	มาก
4. ด้านการสร้างเชื่อมั่น	4.20	.621	มาก
5. ด้านการเอาใจใส่	4.34	.654	มาก
รวม	4.26	.665	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนทางด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตากในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับที่มีความพึงพอใจมากโดยมี (ค่าเฉลี่ย=4.26,S.D.=.665) และสามารถจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับได้ดังนี้ด้านการเอาใจใส่(ค่าเฉลี่ย=4.34,S.D.=.654) ด้านสิ่งที่สัมผัสได้(ค่าเฉลี่ย=4.33,S.D.=.537) ด้านความน่าเชื่อถือ(ค่าเฉลี่ย=4.30,S.D.=.660) ด้านการสร้างเชื่อมั่น(ค่าเฉลี่ย=4.20,S.D.=.621) และด้านการตอบสนองต่อการบริการ(ค่าเฉลี่ย=4.15,S.D.=.526)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(หลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตากจำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจ	เพศชาย		เพศหญิง		T	P
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
1. ด้านสิ่งที่สัมผัสได้	4.36	.555	4.23	.490	1.152	.252
2. ด้านความน่าเชื่อถือ	4.23	.774	4.33	.637	.687	.454
3. ด้านการตอบสนองต่อการบริการ	3.89	.467	4.57	.302	78.753	.000
4. ด้านการสร้างเชื่อมั่น	3.99	.702	4.53	.463	4.677	.000
5. ด้านการเอาใจใส่	4.23	.831	4.56	.338	2.718	.008

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่3 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(หลวงพ่อบ้านใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตากจำแนกตามเพศและอายุพบว่าความพึงพอใจในภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงและเพศชายมีความพึงพอใจแตกต่างกันใน 3 ด้านคือ 1) ด้านการตอบสนองต่อการบริการ 2) ด้านการสร้างเชื่อมั่น 3) ด้านการเอาใจใส่ ดังนี้ 1) นักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความพึงพอใจด้านการตอบสนองต่อการบริการมากกว่าเพศชาย 2) นักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความพึงพอใจด้านการสร้างเชื่อมั่นมากกว่าเพศชาย 3) นักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความพึงพอใจด้านการเอาใจใส่มากกว่าเพศชาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีพรหมธาตุ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อทันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จังหวัดตากโดยรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=4.26,S.D.=.665) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถจำแนกเป็นลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการเอาใจใส่อยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=4.34,S.D.=.654) รองลงมาด้านสิ่งที่สัมผัสได้อยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=4.33,S.D.=.537) ด้านความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=4.30,S.D.=.660) ด้านการสร้าง ความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย=4.20,S.D.=.621) และด้านการตอบสนองต่อการบริการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 4.15,S.D.=.526) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อทันใจ) อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(วัดหลวงพ่อทันใจ)ที่ แตกต่างกันไปและผู้ที่มีอายุ 21 –30 ปีมีระดับความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(วัดหลวงพ่อทันใจ) แตกต่างกับ ผู้ที่มีอายุ 31 – 40 ปี เนื่องจากผู้ที่มีอายุ 21-30 ปีจะอยู่ในช่วงของการว่างงานหรือกำลังศึกษาอยู่ จึงทำให้มีเวลาว่างในการ เดินทางท่องเที่ยวมากกว่าผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปีที่อยู่ในช่วงของการทำงานจึงไม่ค่อยมีเวลาว่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิตา เกลิมรักชาติ (2560) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยววัดร่องขุนโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอายุ 21 –30 ปี นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีทัศนคติ แรงจูงใจในการมาเยี่ยมชมวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีทัศนคติ แรงจูงใจที่แตกต่างในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน และทัศนคติ แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวกับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน จังหวัดเชียงรายมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันทิศทางบวกในระดับสูงมาก

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา ส่วนใหญ่ เคยมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ(วัดหลวงพ่อทันใจ) อำเภอมากกว่า 3 ครั้ง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวไม่เกิน 1,000 บาท ต่อครั้งซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ปฐมา หาเรืองทรง (2560) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาไหว้พระ 9 วัด ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก และค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่าด้าน สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (ในวัด) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร พระ เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการร้านค้าโดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการในการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านค่าใช้จ่ายโดยรวมอยู่ใน ระดับมากมีค่าเฉลี่ยและสุดท้ายปัจจัยด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็น ประโยชน์ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรศึกษาถึงปัจจัยเสริมด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุ (วัดหลวงพ่อทันใจ) และเป็นปัจจัยที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวและนำผลที่ได้มาปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของวัดพระบรมธาตุ(วัดหลวงพ่อทันใจ)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ชลิตา เฉลิมรักชาติ. (2560). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทวนชัย อรุณโรจน์, (2553), ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนระดับอาชีวศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้ สอดรับกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 4(2), 16-23.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. 7(11). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ปฐมา หาเรือนทรง. (2560). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเดินทางมาไหว้พระ 9 วัดในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, (2556), ทูทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาชาวไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก, วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16(2), 225-235
- Likert, R. (1967). The method of constructing and attitude scale.
reading in attitude, theory, and measurement. New York:
Wiley & Son.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง Guidline for community-based tourism development in Na Krua Sub-District, Mea Tha District, Lampang Province

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย¹, ปุณทริกา ปินพันธ์², หัสชัย ตั้งมั่งมี³ และอรวรรณ จำพุด⁴
Kittisak Klinmuenwai, Puntharika Pinphan, Hassachai Tangmangmee and Orrawan Jumpud

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลนาคร้ว ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้นและเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนของตำบลนาคร้ว เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน ประชาชนในชุมชนเทศบาลตำบลนาคร้ว จำนวน 200 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน การสัมภาษณ์กลุ่มของผู้นำชุมชน นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลนาคร้ว

ผลการศึกษาพบว่าชุมชนตำบลนาคร้วอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีสภาพทั่วไปที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ ภูมิปัญญาการแกะสลักไม้ที่งดงามเหมาะที่จะเป็นที่จำหน่ายผลงาน สินค้าการแกะสลักไม้ที่มีคุณภาพและแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาการแกะสลักไม้ เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน เพราะมีสิ่งแวดล้อมที่งดงามทั้งแม่น้ำจาง วัดบ้านหลุก ลานแสดงสินค้าการแกะสลักไม้ ชิวไม่มุงและประชาชนในชุมชนมีความเป็นกันเอง มีความรู้ ความสามารถแต่ยังขาดทักษะในเรื่องส่งเสริมการตลาด

ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีความพร้อมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวภายในชุมชน กลับมาศึกษาค้นคว้าอีกครั้งแต่ควรมีการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้ง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวยังชุมชนมากขึ้นในด้านความสะดวกในการเดินทางควรมีป้ายบอกทางชัดเจนตั้งแต่ในตัวเมืองลำปาง ตลอดจนถึงชุมชนตำบลนาคร้วและการจัดสายไฟให้อยู่ในระดับที่ความสูงของรถทัวร์เข้าถึงได้ และควรพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวให้สามารถเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงได้

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ตำบลนาคร้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

¹ หัวหน้าสาขาวิชาอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกี๋ยงโฮ่วจีย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research study aimed to find ways to promote public relations. A community carved wooden homes rose for Na Krua Sub-district, Mae Tha District, Lampang Province to promote tourism in the community. Wood house for him Visitors have known more and more as a way to promote the sale of local communities and carved wood burning for Na Krua Sub-district, Mae Tha District, Lampang Province. By sampling the population is Tourists 200 people in the community for up to 200 people and community leaders. Salah woodcarving of 5 people by means of quantitative and in-depth interviews. The instruments used in the study is the satisfaction and involvement of the public. A group of community leaders and hunters. The analysis of average. Taken as the basis for data analysis approach to public relations by promoting the participation of the community Na Krua Sub-district.

The results found that community-carved wooden house for him. There is a common condition that is rich with natural resources, knowledge, wisdom, wood carving spectacular suitable as a supplier portfolio. Product quality wood carving. And learn the wisdom of woodcarving. Learning community life because the surroundings of the house for a faded rose Yard carved wooden shingle terminal and the community is friendly, knowledgeable, but can also lack skills in public relations and marketing.

Community Na Krua Sub-district, Mae Tha District, Lampang Province is ready to develop tourism and publicity to promote tourism within the community reopens again, But It should have the support of various sectors including government agencies, the private sector of the importance of tourism and the production of promotional materials to attract tourism. He came to the community house for woodcarving got more. The ease of travel should be clearly signposted from the town of Lampang. Throughout the community for his wood carvings and the home wiring to levels reached at the height of the bus. And the development of tourist destinations should be able to link to other nearby tourism attractions in Mae Tha district.

Keywords: Development, Community-Based tourism, Na Krua Sub-District, Mea Tha District, Lampang Province

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นการสร้างงานและรายได้กับประเทศ และชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันชุมชนท้องถิ่นกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีบทบาทเพิ่มขึ้นรวมไปถึงกิจกรรมของชุมชนในท้องถิ่น หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชนกับผู้มาเยือน จนกลายมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น นอกจากนี้จะต้องมีความสวยงามตามธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแล้ว ยังต้องมีความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีน้ำสะอาดใช้กิจกรรมต่างของชุมชนและมีการบริการติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว เหล่านี้เป็น ปัจจัยสำคัญที่สนองต้องการของนักท่องเที่ยวควบคู่ไปกับคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยว นับเป็น สินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญอย่างมากต่อสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศอีกด้วย

จังหวัดลำปางมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานกว่า 1,300 ปี เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์และมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้มีศักยภาพพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้ จังหวัดลำปางจึงมีโครงการลำปางแบรนด์ "นครแห่งความสุข ที่ไม่หม่นไปตามกาลเวลา" ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านการศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเอง ดูแลรักษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ซึ่งจะก่อเกิดการสร้างสรรค์ธุรกิจที่มีเอกลักษณ์ และส่งผลต่อกระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดลำปางมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยวชุมชนและเกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันสู่สากลต่อไป

ตำบลนาครี อำเภอมะเท จังหวัดลำปาง มีหมู่บ้าน OTOP ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง เป็นตำบลที่มีหมู่บ้านหัตถกรรมด้านการแกะสลักไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำปาง ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่มีการดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง ทำการเกษตร และแกะสลักไม้ เป็นอาชีพหลัก จนได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านหัตถกรรมล้านนาด้านการแกะสลักไม้ ได้สืบทอดมาจากภูมิปัญญาบรรพบุรุษ จึงได้สืบทอดให้แก่คนในหมู่บ้านจนหมู่บ้านกลายเป็นบ้านหัตถกรรมด้านการแกะสลักไม้ ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักที่เป็นเอกลักษณ์และได้รับความนิยมอยู่หลายอย่าง โดยมีผลิตภัณฑ์หลักที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ไม้แกะสลักเป็นรูปหัวช้าง ไม้แกะสลักเป็นรูปกวางหมอบ ไม้แกะสลักเป็นรูปสิงโต ฯลฯ นอกจากนั้นตำบลนาครียังมีผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกได้แก่ ครกไม้ โมบายไม้ แกะสลักเป็นรูปนก ไม้แกะสลักเป็นรูปอินเดียนแดงและควาบอย ไม้แกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ไม้แกะสลักเป็นรูปหัวสัตว์ เช่น หัวกวาง หัวม้า และหัวสิงโต และไม้แกะสลักเป็นรูปดอกไม้ต่าง ๆ ยังมีแกนนำของชุมชนทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหน่วยงานราชการให้ความสนับสนุน ส่งเสริมเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม สัมผัสบรรยากาศ วิถีชีวิตของชุมชนรวมถึงการจัดโปรแกรมให้นักท่องเที่ยวมาเรียนรู้ ร่วมลงมือในการแกะสลักชิ้นงานต่างๆด้วย และยังเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญแก่คณะทัศนศึกษาที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ (ข้อมูลตำบลนาครี จังหวัดลำปาง <http://www.nakrow.go.th/html/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=1>, สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562)

ปัจจุบันเป็นที่น่าเสียดายที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตำบลนาครีมีจำนวนน้อยลง การจำหน่ายสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นมีแนวโน้มลดลง ความนิยมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครีไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี อำเภอมะเท จังหวัดลำปาง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลนาครีให้เกิดการเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะเท จังหวัดลำปาง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตามแนวคิดขององค์การการท่องเที่ยวโลก World Tourism Organization-WTO (2014) ตามแนวคิดและทฤษฎีของบูฮาลิส(Buhalis, 2000) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาปัจจัย 6 ประการ (6As) ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และบริการเสริม (Ancillary Services) การประชาสัมพันธ์ตามแนวคิดของ Scott M. Cutlip and Allen H. Center (2000) การพัฒนาการท่องเที่ยวและส่งเสริมประชาสัมพันธ์มีลักษณะ กล่าวคือมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนถือว่าเป็นผู้มีอิทธิพล ต่อความคิดของนักวิชาการและนักประชาสัมพันธ์ทั่วไป โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นคว้าข้อมูลและการวิจัย การวางแผน การสื่อสาร และการประเมินผลการพัฒนา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องของ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2557) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมี 7 ด้านหลัก ๆ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ โกวิทช์ พวงงาม (2545) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ

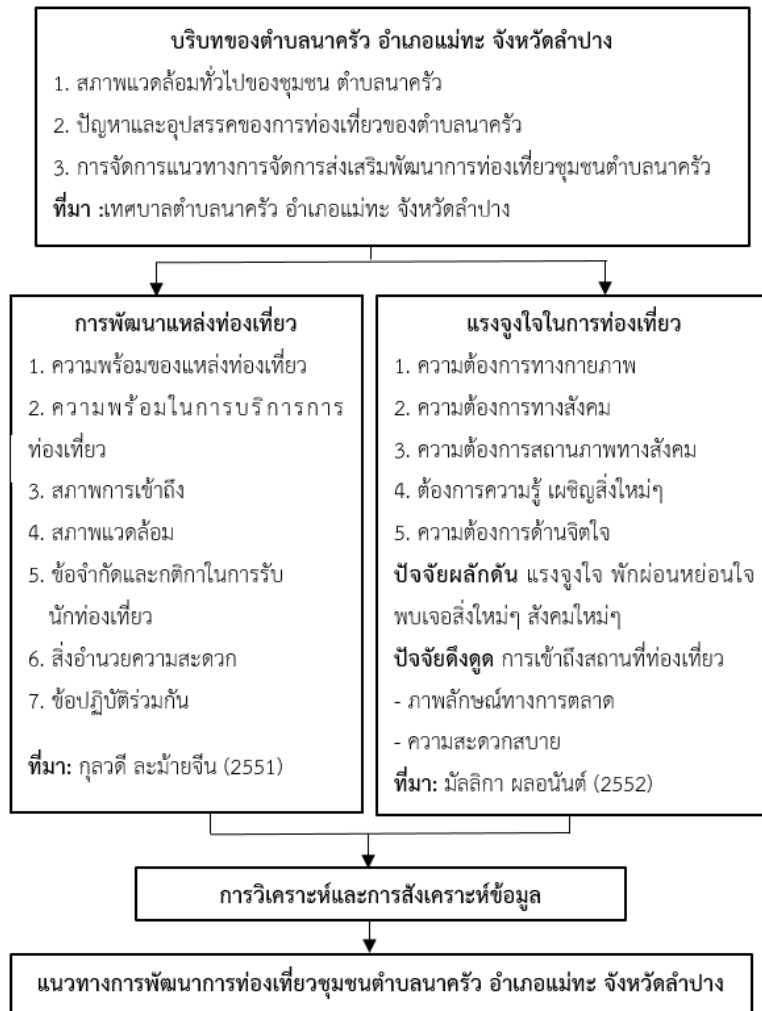
2. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะเท จังหวัดลำปาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์มอิจิ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี อำเภอมะเขะ จังหวัดลำปาง
2. ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะเขะจังหวัดลำปางด้านการท่องเที่ยวตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บแบบสอบถาม นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่รวมกันจำนวน 400 คน ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน 2562 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะเขะ จังหวัดลำปาง และแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงและผู้นำชุมชน ปรากฏข้อมูล สล่าแกะสลักไม้ กานัน นายกเทศบาลตำบลนาครี จำนวน 5 คนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและนโยบายต่าง ๆ ของศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน หลังจากนั้นจัดเวทีเสวนาโดยประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อทำการสัมภาษณ์และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรอินทรีย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้ปฏิบัติและวัดผลการดำเนินงานจากตัวชี้วัดด้วยกำหนดเป้าหมายและผลการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อการจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม พร้อมทั้งมีการหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่า IQC โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา ในแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นการเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยสถิติพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละและแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปความเรียงโดยนำมาจัดประชุมในรูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและนำผลทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปางต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ศักยภาพและวิถีชีวิตของชุมชนตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง

ชาวบ้านทุกคนจะประกอบอาชีพแตกต่างกันไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนหนึ่งได้ยึดการทำงานหัตถกรรมเป็นอาชีพหลัก อีกส่วนหนึ่งก็จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการทำงานอื่นในยามว่าง เช่น การแกะสลักไม้ การทำตะกร้า การทำดอกไม้จากเศษไม้ และการทำไม้เสียบธนู เมื่อถึงฤดูทำนาช่วงแกะสลักบางคนก็จะพักงานแกะสลักและไปปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว แต่บางคนก็ยังคงทำงานแกะสลักควบคู่ไปด้วย โดยจะปลูกข้าวในตอนกลางวันและทำงานแกะสลักในตอนกลางคืนชาวบ้านหลายคนจะตื่นไปตลาดสดภายในหมู่บ้านเพื่อหาซื้อของมาทำอาหาร ตั้งแต่เช้าตรู่ หลังจากที่ได้รับประทานอาหารเช้าและทำธุระส่วนตัวเสร็จแล้วก็จะแยกย้ายกันไปทำงานของตน คนที่ทำอาชีพแกะสลักเป็นอาชีพหลักก็จะนั่งทำงานแกะสลักไม้ที่บ้าน บางคนก็อาจจะมาทำที่ศูนย์ โดยทุก ๆ วันจะมีช่างแกะสลักเจ้าประจำมารับอุปกรณ์การแกะสลักไม้จากที่ศูนย์เพื่อกลับไปแกะสลักให้เป็นรูปต่าง ๆ ตั้งแต่เช้าจนถึงเวลาประมาณ 9 นาฬิกา เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่อากาศยังไม่ร้อนมากนัก หากทำในตอนกลางวันก็อาจไปรบกวนสมาธิของช่างแกะสลักคนอื่นได้ ช่างแกะสลักที่มาทำงานที่ศูนย์จะนั่งแกะสลักจนถึงเวลาเย็นสำหรับงานที่ต้องใช้เวลาในการแกะสลักมาก ทำให้ไม่สามารถแกะสลักเสร็จภายในวันเดียว ช่างก็จะกลับมาทำต่อในวันรุ่งขึ้นหรือทำที่บ้านของช่างแต่ละท่านโดยใช้บริเวณหน้าบ้าน ลานข้างบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการจัดงานตามประเพณีทางศาสนาแล้ว ที่ชุมชนตำบลนาครีแห่งนี้ยังมีวัฒนธรรมประเพณีอื่นที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เช่น งานประเพณีตักน้ำข้าวจีข้าวหลาม ซึ่งจะทำทุกเดือนพฤศจิกายน แต่ละบ้านจะนำข้าวใหม่มาทำข้าวหลามแล้วนำไปรวมกันที่วัด จากนั้นจะนำเอาไม้จี่หรือไม้ที่เหลาหนามออกแล้วมาทำให้มีรูปทรงคล้ายองค์พระธาตุแล้วนำไปทำพิธีเพื่อเป็นการบูชาข้าวใหม่ และเพื่อขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านสามารถปลูกข้าวได้สำเร็จด้วยดี ทั้งยังเป็นการทำบุญข้าวใหม่ไปให้ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วด้วยนอกจากนั้นยังมีประเพณีไหว้ผีเจ้าบ้าน ซึ่งจะมีการอัญเชิญวิญญาณพ่อบ้านหรือวิญญาณบรรพบุรุษผู้คอยปกป้องรักษาหมู่บ้านมาเข้าทรงสมาชิกในหมู่บ้านก็จะเอาของไปเช่นไหว้บูชาให้พ่อบ้านปกป้องรักษาหมู่บ้านต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การนำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะเข่ง จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลนาครี อำเภอมะเข่ง จังหวัดลำปาง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนาครี	ระดับ					$\bar{X}$
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
1.ท่านชักชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชุมชนตำบลนาครี	139 (69.50)	61 (30.5)	-	-	-	4.69
2.ท่านเคยจัดการนำเที่ยวแนะนำนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวที่ชุมชนตำบลนาครี	-	-	2 (1.00)	3 (1.50)	195 (97.50)	1.03
3.ท่านแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติชุมชนและข้อมูลทั่วไปของชุมชนแก่นักท่องเที่ยว	113 (56.50)	80 (40.00)	7 (3.50)	-	-	4.53
4.ท่านช่วยดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	129 (64.50)	67 (33.50)	4 (2.00)	-	-	4.53
5.ท่านร่วมปฏิบัติตามคำแนะนำในกฎของชุมชนตำบลนาครี	186 (93.00)	4 (7.00)	-	-	-	4.73
6.ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ของชุมชนตำบลนาครี	183 (91.50)	10 (5.00)	7 (3.50)	-	-	4.86
7.ท่านได้แนะนำให้นักท่องเที่ยวดูแลอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี	89 (44.50)	73 (36.50)	38 (19.00)	-	-	4.25
8.ท่านมีส่วนช่วยจัดหางบประมาณเพื่อช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลนาครี	-	-	92 (46.00)	84 (42.00)	24 (12.00)	2.34
9.ท่านมีจัดหางบประมาณในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี	-	-	84 (42.00)	94 (47.00)	22 (11.00)	2.31
10.การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี	43 (21.5)	60 (30.00)	66 (33.00)	29 (14.50)	2 (1.00)	3.56
11.ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวชุมชนแกะสลักไม้บ้านหุลูก ตำบลนาครี	38 (19.00)	64 (32.00)	59 (29.50)	32 (16.00)	7 (3.5)	3.47
12.ภายในชุมชนมีการจัดการอนุรักษ์การแกะสลักไม้ของชุมชนตำบลนาครี	188 (94.00)	12 (6.00)	-	-	-	4.94
13.ภายในชุมชนมีการจัดตั้งมัคคุเทศก์ท้องถิ่น/ยุวมัคคุเทศก์	92 (46.00)	91 (45.50)	17 (8.50)	-	-	4.37
14.ภายในชุมชนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว	170 (85.00)	18 (9.00)	12 (6.00)	-	-	4.79
15.ภายในชุมชนมีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและมีข้อมูลที่ครบถ้วน	62 (31.00)	76 (38.00)	53 (26.50)	9 (4.50)	-	3.95

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนาครี	ระดับ					
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	$\bar{X}$
16.ชุมชนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว	77 (38.50)	81 (40.50)	42 (21.00)	-	-	4.17
17.ภายในชุมชนมีการจัดที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	2 (1.00)	3 (1.50)	19 (9.50)	97 (48.50)	79 (39.50)	1.76
รวม	75.55	28	15.06	6.96	3.29	3.78

จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครีมากที่สุดคือ ภายในชุมชนมีการจัดการอนุรักษ์การแกะสลักไม้ คิดเป็นร้อยละ 4.94 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4.86 รองลงมาคือ ภายในชุมชนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 4.79 รองลงมาคือ ท่านร่วมปฏิบัติตามคำแนะนำในกฎของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4.73 และสุดท้ายคือ ท่านชักชวนนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชุมชนแกะสลักไม้บ้านหูกคิดเป็นร้อยละ 4.69

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลนาครี

การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนตำบลนาครีนั้น การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของการช่วยแนะนำพื้นที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน การประชุมและออกความคิดเห็นในทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเรื่องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์จะมีผู้นำชุมชนเป็นหลักในการส่งเสริม และขอความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ทะ เข้ามาให้ความรู้เพิ่มทักษะในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ในการแกะสลักผลงานและที่สำคัญคือทำให้ความรู้เพิ่มทักษะเรื่องการตลาดแก่ผู้ประกอบการ ประชาชนในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนทั้งภายนอกและภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี ผลการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยการประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุดคือ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ศูนย์แสดงสินค้า แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่น้อยที่สุด คือการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวทางสื่อต่างๆ

2. การมีส่วนร่วมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางพบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมในลักษณะการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ประวัติชุมชน การช่วยเหลือดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดการนำเที่ยวประชาชนยังมีส่วนร่วมน้อยและมีการแนะนำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครีดังนี้

- จัดทำและพัฒนาแผนที่การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครี จากแผนกลางของจังหวัด
- มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ทะ หอการค้าจังหวัดลำปาง สำนักงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัด ที่จะเข้ามาอบรมเพิ่มทักษะให้กับเยาวชน ตัวแทน ผู้นำในชุมชนในการทำสื่อการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ให้ทางจังหวัดช่วยฟื้นฟูและให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชนตำบลนาครีมากขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ซึ่งได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยใช้แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลนาครีพบว่าผู้นำและประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน เข้ามาให้ความสำคัญและช่วยเหลือในด้านการประชาสัมพันธ์ของชุมชนแกะสลักไม้ตำบลนาครี การพัฒนาเส้นทางเข้าสู่ชุมชนแกะสลักไม้ หรือเส้นทางเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีระยะทางใกล้เคียงกัน ส่งเสริมเพิ่มทักษะการตลาดและการทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชน สนับสนุนงบประมาณและจัดหาทุนเข้ามาช่วยในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับ บูฮาลิส (Buhalis, 2000) ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาปัจจัย 6 ประการ (6As) ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และบริการเสริม (Ancillary Services)

ชุมชนตำบลนาครีนั้นยังมีปัญหาในเรื่องการประชาสัมพันธ์ ชุมชนจึงต้องการที่จะให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือหน่วยงานที่มีความรู้ มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเข้ามาส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนมีทักษะความรู้ในการสร้างสรรค์และผลิตทั้งสื่อและสินค้าให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนแกะสลักไม้ ตำบลนาครี สอดคล้องกับ วิรัช ลภีรัตนกุล (2558) ที่กล่าวถึงสื่อประชาสัมพันธ์ว่าเป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการสื่อสารจากองค์กรสู่กลุ่มเป้าหมายการสร้าง ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดให้เกิดขึ้นระหว่างองค์กรกับสาธารณชนในปัจจุบัน สื่อในการประชาสัมพันธ์มีมากมายและหลากหลาย อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีของโลกอย่างไรก็ตามสามารถแบ่งสื่อประชาสัมพันธ์หลักๆ โดยพิจารณาตามลักษณะของสื่อได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้ 1) สื่อบุคคล 2) สื่อมวลชน 3) สื่อสิ่งพิมพ์ 4) สื่อโสตทัศน์ 5) สื่อกิจกรรม 6) สื่อสมัยใหม่ (Modern Media) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวและควรเชื่อมโยงชุมชนใกล้เคียงเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวชุมชน รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึกให้แก่แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเองในการหวงแหนอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่ตนเองมีอยู่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กุลวดี ละม้ายเงิน. (2551). เอกสารประกอบการสอนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- โกวิทย์พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. (2557). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่12. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทศบาลตำบลนาครี. (2562). ข้อมูลทั่วไปตำบลนาครี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nakrow.go.th/html/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=1>, สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2562.
- มัลลิกา ผลอนันต์. (2552). "PR แนวใหม่ ใส่ใจเรื่องความสัมพันธ์". วารสารนักบริหาร, 31(1), 8-12.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2558). การประชาสัมพันธ์. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- Buhalis, D. (2000). Strategic uses of information technologies in the tourism industry. *Tourism Management*. Essex : Pearson Education.
- Scott M. Cutlip and Allen H. Center. (2000). *The Unseen Power: Public Relations: A History*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุน
เพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก

Marketing mix that affects the decision to save money in
provident fund of working people in Tak Province

ประภัสสร แสนอ่อน¹, วลัยลักษณ์ พันธุ์², รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร³, สาลินี ชัยวัฒน์พร⁴, ระวีวรรณ วชิสุวรรณ⁵, ศักดา เกิดการ⁶
Prapassorn San-On¹, Walailuck Panturee², Ratthanan Pongwirithon³, Salinee Chaiwattanaporn⁴
Rawewan Wajeesuwan⁵, Sakda Keadkran⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพ (RMF) ของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนวัยทำงาน ซึ่งจะเน้นศึกษาเฉพาะคนวัยทำงานที่เป็นพนักงานบริษัทในจังหวัดตาก โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-45,000 บาท มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 9 ปี และทำงานใน 8 จังหวัดตาก เท่าๆ กัน 2) พฤติกรรมการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การลงทุนทางการเงินมาแล้ว จำนวน 4-6 ปี จำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่ลงทุนในแต่ละครั้ง คือ 10,001-50,000 บาท วัตถุประสงค์ในการลงทุนเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากกว่าเงินฝากธนาคาร บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน คือ ตัวเอง ผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในแต่ละครั้ง คือ 6% - 10% และสามารถยอมรับผลขาดทุนจากการลงทุนในสินทรัพย์ได้น้อยกว่า 10% ตามลำดับ 3) ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.24) มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านราคา อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจลงทุน, กองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ

¹ สำนักรงานเกษตรจังหวัดตาก กลุ่มอารักขาพืช, E-mail: prapassorn2518@hotmail.com, โทร. 086-9350216

² อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, E-mail: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

³ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, E-mail: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁴ ดร., ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมชุมชน, E-mail: salijung52@gmail.com, โทร. 085-2239669

⁵ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, E-mail: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

⁶ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, E-mail: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The objectives of this research aim to study the marketing mix that affects the decision-making in saving in the Retirement Mutual Fund. The population used in this research were the group of working age population who are the company employees in Tak Province area. The statistics used in this research were percentage, standard deviation.

The results of the research were as follows: 1) In terms of the personal information, most of the respondents were female, age between 31-40 years old, single status, bachelor's degree graduation, average monthly income between 30,001-45,000 Thai Baht, more than 9 years working experience, and working in the 8 districts in Tak Province area equally. 2) In terms of the behavior of decision-making in saving in the Retirement Mutual Fund found that most of them had 4-6 years' experience in financial investment, the average amount spent for each investment was 10,001-50,000 Thai Baht, the investment objective was to receive more return than the interest of saving with the bank, the person who influenced the investment decision was themselves, the expected return on each investment was 6-10%, and able to accept the losses from investing in the assets for less than 10% respectively. 3) In terms of the marketing mix that affects the decision in saving in the Retirement Mutual Fund found that the opinion in overall was at a relatively high level. When considered each aspect, found that the product aspect was at a relatively high level of opinion (average = 4.24), the price aspect was at a relatively high level of opinion (average = 4.11), the promotion aspect was at a relatively high level of opinion (average = 3.95), and the distribution channel aspect was at a relatively high level of opinion (average = 3.93) respectively.

Keywords: Marketing Mix, Investment Decision, Retirement Mutual Fund

บทนำ

ในปัจจุบันหลายๆ ประเทศทั่วโลกได้ตระหนักถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุ ไม่ว่าจะประเทศอังกฤษ เยอรมัน และญี่ปุ่น ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้มีอัตราจำนวนประชากรผู้สูงอายุในวัยเกษียณ เป็นจำนวนมากขึ้นด้วยอีกทั้งนับว่าเป็นประเทศที่พัฒนาและมีสวัสดิการสูง ซึ่งจะทำให้รัฐบาลนั้นต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ในเรื่องต่างๆ เช่น ในเรื่องสวัสดิการการเงิน บำนาญ สวัสดิการการประกันสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกซึ่งทำให้รัฐบาลประเทศเหล่านี้ต้องปรับตัวตัดค่าใช้จ่ายในส่วนต่าง ๆ รวมถึงเงินที่ผู้เกษียณอายุจะได้รับด้วย

ประเทศไทยมีการตื่นตัวในเรื่องของจำนวนของประชากรในวัยผู้สูงอายุมากขึ้นพอสมควรอีกกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรเพราะมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นโดยสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.0 ในปี 2513 เป็นร้อยละ 9.5 ในปี 2543 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 15.07 ในปี 2559 กล่าวได้ว่า อนาคตสังคมไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ (บวรฤ ศิริพานิช, 2550) ในขณะที่อัตราการเกิดกลับลดต่ำลง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุหรือวัยเกษียณจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญมากสำหรับประชาชนทุกคนที่อยู่ในวัยทำงาน โดยรัฐบาลและประชาชนต้องให้ความสำคัญและการออมเพื่อวางแผนรองรับวัยเกษียณอายุ ทั้งนี้รัฐบาลเองควรจะต้องมีการผลักดันและสนับสนุนให้ประชาชนในวัยทำงานควรมีการออมเงินตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานเพื่อเป็นการวางแผนและเตรียมความพร้อมที่จะให้ประชาชนมีเงินพอใช้จ่ายในยามเกษียณสุนทรี่ จึงประเสริฐกุล (2555) กล่าวถึงการออมเงินว่าคนไทยส่วนใหญ่คนไทยจะคุ้นเคยกับการออมเงินไว้ในธนาคาร อาจอยู่ในรูปแบบของบัญชีออมทรัพย์ หรือฝากประจำ ลงทุนในทองคำหรือลงทุนในพันธบัตร หรือในรูปแบบอื่นแต่ในปัจจุบันมีทางเลือกในการออมและลงทุนมากมาย โดยมีรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งคือ LTF คือ กองทุนรวมตราสารทุน และกองทุน RMF คือ กองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมตราสารทุน กองทุนรวมตลาดเงิน กองทุนรวมทองคำ กองทุนรวมน้ำมัน กองทุนรวมผสม

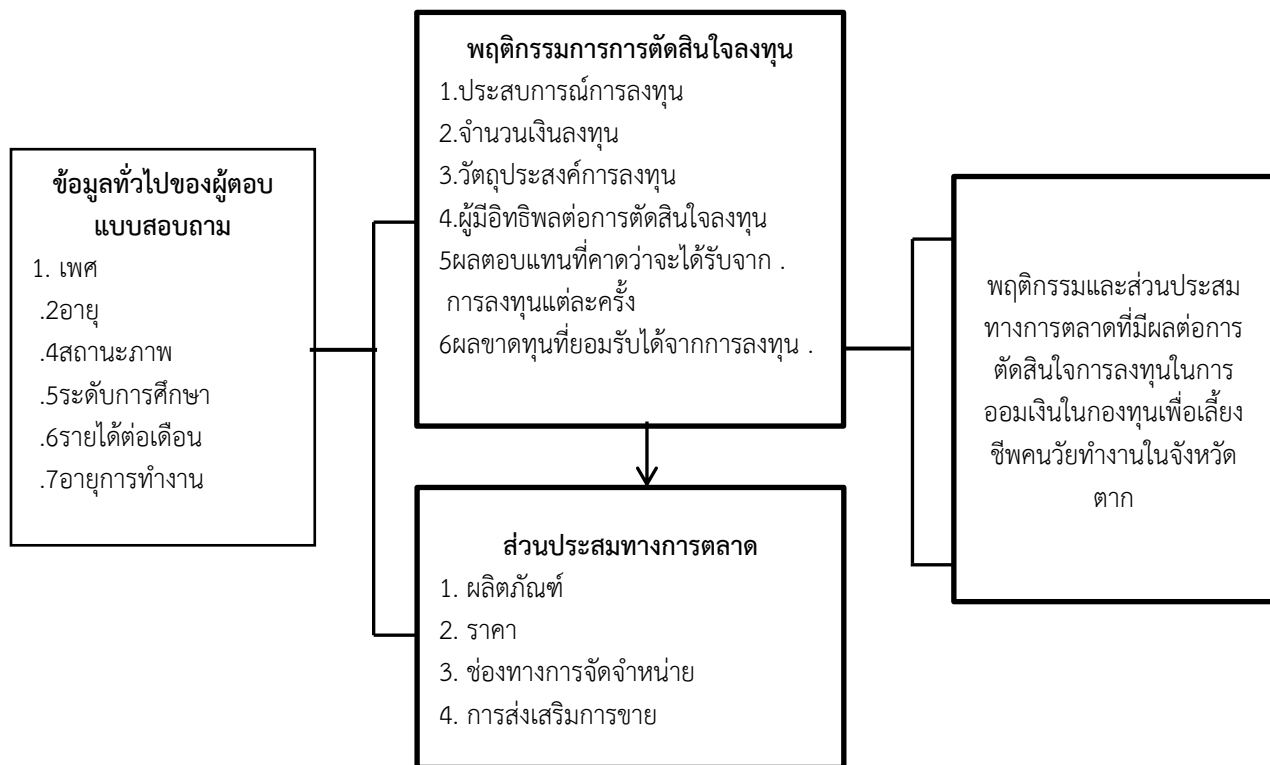
การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน กองทุนรวมที่ลงทุนในต่างประเทศ กองทุนรวมหมวดอุตสาหกรรม เป็นต้น รองรับ หรือมีสวัสดิการแต่มีความต้องการออมเพิ่ม อย่างไรก็ตามการขยายตัวของกองทุนของคนในประเทศกลับขยายตัวน้อยกว่าการลงทุนทำให้แนวโน้มในอนาคตการออมอาจไม่เพียงพอต่อการลงทุนเป็นผลมาจากหลายปัจจัย ภาวะเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ก็เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งจะทำให้ราคาอาหารและสิ่งของเครื่องใช้มีการปรับตัวสูงขึ้นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคครัวเรือนทำให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในขณะที่รายได้ที่เพิ่มขึ้นกลับไม่สามารถปรับตัวทันกับรายจ่าย ดังนั้นส่งผลให้ประชาชนจะต้องนำเงินที่เก็บไว้สำหรับการออมส่วนหนึ่งมาใช้ชดเชยในส่วนของค่าใช้จ่ายที่ปรับตัวสูงขึ้น จึงเป็นผลทำให้การออมของภาคครัวเรือนไทยนั้นลดลง อีกทั้งภาวะหนี้ครัวเรือนที่ยังอยู่ในระดับสูงเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อภาคครัวเรือนลดลง (บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร), 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงพฤติกรรมการออมของคนไทยเพื่อใช้ชีวิตในวัยเกษียณนั้นสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีไม่เพียงพอ จึงเลือกลงทุนออมเงินในกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมเงินในระยะยาวสำหรับชีวิตหลังเกษียณ เพราะหากขาดขาดทักษะทางการเงินของประชาชนเป็นสาเหตุพื้นฐานที่สำคัญของปัญหาต่าง ๆ ซึ่งประชาชนควรเข้าใจในเรื่องการบริหารทางการเงินพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อีกทั้งแต่ละภาคส่วนควรมีการผลักดันและสนับสนุนให้ประชาชนในวัยทำงานควรมีการออมเงินตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานเพื่อเป็นการวางแผนและเตรียมความพร้อมที่จะให้ประชาชนมีเงินพอใช้จ่ายในยามเกษียณหรือวัยชราโดยมีกรอบแนวคิดคิดดังภาพที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาถึงส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการลงทุนในการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) คือ เครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ที่ธุรกิจต้องใช้ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย หรือเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความ ต้องการสินค้าและบริการของตน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ 2550) สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจผลิตภัณฑ์ อาจจะมีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้ผลิตภัณฑ์เป็นส่วนสำคัญที่สุดของส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย สินค้า บริการ สถานที่ องค์การหรือบุคคล ผลิตภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์(Utility) มีมูลค่า (Values) ในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ขาย หรือได้รับการกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงปัจจัยอย่างคือ ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์(Product Differentiation) และ องค์ประกอบ ของผลิตภัณฑ์(Product Component)(กมลภพ ทิพย์ปาละ 2555)หรือแม้ผลิตภัณฑ์จะเป็นองค์ประกอบตัวเดียวใน ส่วนประสมของการตลาดก็ตาม แต่เป็นตัวสำคัญที่มีรายละเอียดที่จะต้องพิจารณาอีกมากมาย ดังนี้ เช่นความหลากหลายของ ผลิตภัณฑ์ (Produce Variety) ชื่อตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ (Brand Name) คุณภาพ ของผลิตภัณฑ์ (Quality) การรับประกัน ผลิตภัณฑ์ (Warranties) และการรับคืนผลิตภัณฑ์ (Returns) (ศิริวรรณ เจริญสุข 2547)

1.2 ราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปของตัวเงิน ราคาเป็นต้นทุนของผู้บริโภค ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบ ระหว่างคุณค่า (Value) ผลิตภัณฑ์ถ้ามูลค่าสูงกว่าราคาเขาก็จะตัดสินใจซื้อ ดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคา ต้องคำนึงถึงการ ยอมรับของลูกค้าในมูลค่าของผลิตภัณฑ์ว่าสูงกว่าราคาของผลิตภัณฑ์ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์ตลอดจนภาวะ แข่งขัน (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555) หรือมูลค่าของสินค้าและบริการที่วัดออกมาเป็นตัวเงิน การกำหนดราคามีความสำคัญต่อ กิจการมาก กิจการไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าเองได้ตามใจชอบ การพิจารณาราคาจะต้องกำหนดต้นทุนการผลิต สภาพการ แข่งขัน กำไรที่คาดหวัง ราคาของคู่แข่ง ดังนั้นกิจการจะต้องเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ ประเด็นสำคัญจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับราคาได้แก่ ราคาสินค้าที่ระบุในรายการหรือราคาที่ระบุ (List Price) ราคาที่ให้ส่วนลด (Discounts) ราคาที่มีส่วนลดให้ (Allowances) ราคาที่มีช่วงระยะเวลาที่การชำระเงิน (Payment Period) และราคาเงื่อนไขให้ สินเชื่อ (Credit Terms) (ศิริวรรณ เจริญสุข, 2547)

1.3 การจัดจำหน่าย (Place หรือ Distribution) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบัน และกิจกรรม ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ และบริการองค์การไปยังตลาดสถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมายคือ สถาบันตลาด ส่วน กิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายสินค้า ประกอบด้วย การขนส่ง การคลังสินค้า และการเก็บรักษาสินค้าคงคลังและการจัด จำหน่าย (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555) หรือ การกระจายสินค้า หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายตัวสินค้าจากผู้ผลิต ไปยังผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม หรืออาจหมายถึง การขนส่งและการเก็บรักษาสินค้าภายในธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งและ ระบบช่องทางการจัดจำหน่ายของธุรกิจนั้น จากความหมายนี้จะเห็นว่าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระจายสินค้ากลายเป็นการพัฒนา และดำเนินการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ (ชานนท์ รุ่งเรือง, 2555) หรือ เป็นกลยุทธ์การจัดช่องทางการจัดจำหน่าย การกระจายสินค้าในการจัดช่องทางและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า หรือบริการให้ดีเพียงใดก็ตาม หากไม่สนองตอบความ ต้องการของผู้บริโภคหรือลูกค้าได้ทันเวลาที่ต้องการ และสถานที่ ลูกค้าต้องการแล้ว ก็จะต้องด้วยความหมายลงไป (เชาว์ โรจนแสง, 2545)หรือ เป็นกลยุทธ์ด้านกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการจากแหล่งผลิตไปยังแหล่งผู้บริโภค คนสุดท้ายรวมทั้งการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบไปยังผู้ใช้เพื่อการอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยที่ทำให้ เกิดอรรถประโยชน์ทางด้านเวลา สถานที่ ความเป็นเจ้าของและรูปร่าง (ศิริวรรณ เจริญสุข, 2547) ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

1.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution) หมายถึงเส้นทางที่ผลิตภัณฑ์และกรรมสิทธิ์ของ ผลิตภัณฑ์ถูกเปลี่ยนมือไปยังตลาด ในระบบช่องทางการจัดจำหน่ายจึงประกอบด้วยผู้ผลิตคนกลางผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทาง อุตสาหกรรม (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

1.3.2 การกระจายตัวสินค้า (Physical Distribution) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายตัว ผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม การกระจายตัวสินค้า จึงประกอบด้วยงานที่สำคัญคือการขนส่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(Transportation) การเก็บรักษา (Storage) การคลังสินค้า (Warehousing) และการบริหารสินค้าคงเหลือ (Inventory Management) (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

1.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรม การซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขายใช้สื่อ เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประเภท (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555) หรือกลยุทธ์การสื่อสารความหมายภายใต้ตลาดเป้าหมายได้ทราบถึงผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการที่จ้องการจะจำหน่าย ณ สถานที่ใด ระดับใด การส่งเสริมการตลาดเป็นตัวแปรตัวหนึ่งของส่วนประสมการตลาดโดยทำหน้าที่ชี้ชวนให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคเป้าหมายเกิดความสนใจและซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการนั้น (เซวาร์ โรจนแสง, 2545) หรือเป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการหรือความคิด หรือต่อบุคคล (Semenik, 2002) โดยเพื่อจูงใจ (Persuade) ให้เกิดความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) นในผลิตภัณฑ์โดยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรม การซื้อ (ชีววรรณ เจริญสุข, 2547) ซึ่งอาจเลือกได้ดังนี้

1.4.1 การโฆษณา (Advertising) เป็นกิจกรรมในการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับองค์การผลิตภัณฑ์ บริการ หรือความคิดที่ต้องการและจ่ายเงินโดยเป็นผู้อุปถัมภ์รายการ กลยุทธ์ในการโฆษณาจะเกี่ยวข้องกับ กลยุทธ์การสร้างสรรคงานโฆษณา และกลยุทธ์สื่อ (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

1.4.2 การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal Selling) เป็นกิจกรรมการแจ้งข่าวสารและจูงใจตลาดโดยใช้บุคคล งานในข้อนี้จะเกี่ยวข้องกับ กลยุทธ์การขายโดยใช้พนักงานขายและการจัดการหน่วยงานขายโดยพนักงานขาย (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

1.4.3 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) หมายถึง กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดที่นอกเหนือจากการโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย และการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดผ่านสื่อต่าง ๆ

1.4.4 การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation) การให้ข่าวเป็นการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่ไม่ต้องมีการจ่ายเงิน ส่วนการประชาสัมพันธ์หมายถึง ความพยายามที่มีการวางแผนโดยองค์การหนึ่ง เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์การให้เกิดกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การให้ข่าวกิจกรรมหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ในส่วนประสมการตลาดทั้ง 4 ประการ นั่นคือ นำผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม (Right Product) ออกจำหน่ายในช่องทางที่เหมาะสม (Right Place) โดยวิธีการส่งเสริมการตลาดที่ดี (Right Promotion) และจำหน่ายในราคาที่เหมาะสมและยุติธรรม (Right price) (กมลภพ ทิพย์ปาละ, 2555)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คณะวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับคนวัยทำงานที่เป็นพนักงานบริษัทในจังหวัดตาก ซึ่งเป็นช่วงอายุของคนวัยทำงาน ส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอและเริ่มมีการวางแผนการออมเพื่ออนาคตโดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานบริษัทในจังหวัดตากที่ตัดสินใจในการออมกับการกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพในจังหวัดตาก โดยจะทำการสอบถามข้อมูลทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งจะใช้การออกแบบสอบถาม เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกระจายการสำรวจไปตามอาคารสำนักงานในจังหวัดตาก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีหลักในการสุ่มตัวอย่างเพื่อมาเป็นตัวแทนในการศึกษาแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling Technique) จำนวน 400 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการตัดสินใจลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งในส่วนที่ 2 และ 3 เป็นมาตรวัด 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุดอยู่ที่ ระดับคะแนน 5 คะแนน จนถึงระดับความคิดเห็นน้อย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ที่สุด คือ คะแนน 1 คะแนน สำหรับการประเมินผลลัพธ์ใช้มาตราวัดได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่าให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่าให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด

2.1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟามีค่าเท่ากับ 0.7 (บุญชม ศรีสะอาด, 2544) โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.88

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Standard Deviation)

สรุปและอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิจัยนี้จำนวน 400 คน ผล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.7 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.5 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 67.25 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.5 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.5

พฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การลงทุนทางการเงินมาแล้ว จำนวน 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.3 จำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่ใช้ลงทุนในแต่ละครั้ง คือ 10,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.3 วัตถุประสงค์ในการลงทุนเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากกว่าเงินฝากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 49.3 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน คือ ตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 41.5 ผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในแต่ละครั้ง คือ 6% - 10% คิดเป็นร้อยละ 37.5 และสามารถยอมรับผลขาดทุนจากการลงทุนในสินทรัพย์ได้น้อยกว่า 10% คิดเป็นร้อยละ 49.5

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตากภาพรวม

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	4.24	0.389	ค่อนข้างมาก
ด้านราคา	4.11	0.645	ค่อนข้างมาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.93	0.624	ค่อนข้างมาก
ด้านการส่งเสริมการขาย	3.95	0.500	ค่อนข้างมาก
รวม	4.03	0.326	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตากในภาพรวม อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.24) มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านราคา อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การอภิปรายผลและข้อค้นพบ

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ กรณีศึกษา กองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก พบว่า

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-45,000 บาท มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 9 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยเทพ สงศรี (2551) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนมากเป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 40-44 ปี การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโทมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 31,220 บาท ประสบการณ์การลงทุนทางการเงินมาแล้ว จำนวน 4-6 ปี จำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่ใช้ลงทุนในแต่ละครั้ง คือ 10,001 – 50,000 บาท วัตถุประสงค์ในการลงทุนเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากกว่าเงินฝากธนาคาร บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน คือ ตัวเอง ผลตอบแทนที่คาดหวังจากการลงทุนในแต่ละครั้ง คือ 6% - 10% และสามารถยอมรับผลขาดทุนจากการลงทุนในสินทรัพย์ได้น้อยกว่า 10% ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑิราลัย ปวนใจชม (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการบริษัทประกันชีวิตในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การออมในรูปแบบของเงินฝากและสวัสดิการทั้งหมดสำหรับการปรับรูปแบบการออมเมื่ออยู่ในสถานะเงินเพื่อสูงผลการศึกษาพบว่า การออมในรูปแบบเงินฝากมีสัดส่วนมากที่สุดเพราะมีความเสี่ยงต่ำและการออมในรูปแบบของสวัสดิการมีสัดส่วนน้อยที่สุดเพราะให้ผลตอบแทนต่ำ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจการออมเงินในกองทุนเพื่อเลี้ยงชีพ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี อริยานนท์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการบริษัทหลักทรัพย์ของนักลงทุนทั่วไป กรณีเปิดเสรีค่าคอมมิชชั่น พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการให้บริการมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์อยู่ในระดับมาก โดยนักลงทุนให้ความสำคัญในด้านการติดต่อสื่อสารได้สะดวกและรวดเร็ว การออกแบบซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านอินเทอร์เน็ตถูกออกแบบมาให้ ใช้งานง่ายและสามารถใช้บริการได้ทุกเวลา นอกจากนี้ ปัจจัยส่งเสริมการตลาด ทั้งในด้านรายงานบทวิเคราะห์แนะนำการลงทุนแจกจ่ายเตือน การจัดอบรมให้ความรู้กับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ และการแจกของขวัญจากการใช้บริการหรือในเทศกาลต่าง ๆ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ กรณีศึกษา กองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก สามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นกลยุทธ์การตลาดได้ต่อไป

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาในเรื่องมีโอกาสได้รับผลตอบแทนเป็นกำไรจากส่วนต่างราคาและเงินปันผลหรือดอกเบีย
2. ด้านราคา ควรกำหนดราคาขั้นต่ำในการซื้อแต่ละครั้งเท่าไรก็ได้
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีระบบซื้อขายมีความรวดเร็ว ทันสมัย และมีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ
4. ด้านการส่งเสริมการขาย ควรมีการพัฒนาและมีการนำเสนอข้อมูลหรือข่าวสารในตลาดสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ กรณีศึกษา กองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพของคนวัยทำงานในจังหวัดตาก เพื่อการศึกษาครั้งนี้นั้นและสามารถขยายผลการวิจัยในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการลงทุนเพื่อชีวิตวัยเกษียณ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กมลภพ ทิพย์ปาละ. (2555). กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อกล้อง สะท้อนภาพเลนส์เดี่ยว ระบบดิจิทัล. สาขาบริหารมหาบัณฑิต การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชีวรรณ เจริญสุข. (2547). กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกไทยแบบดั้งเดิม. (ไชวห่วย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เชาว์ โจรนแสง. (2546). จิตวิทยากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 14. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชานนทร์รุ่งเรือง. (2555). การเพิ่มประสิทธิภาพในการกระจายสินค้าและการลดต้นทุนโดยใช้เทคนิคการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมอัญมณีนิยม. สารนิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร). (2562). LTF และ RMF ต่างกันอย่างไร รู้ไว้ก่อนออมเงิน. สืบค้นวันที่ 16 มกราคม 2563, จาก: <https://www.ncb.co.th/fin-knowledge/what-is-the-difference-between-ltf-and-rmf>.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2550). คู่มือผู้สูงอายุ: ฉบับเตรียมตัวก่อนสูงอายุ (เตรียมตัวก่อนเกษียณการงาน). พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- ปรเมศวร์ ว่องพิริยพงศ์. (2551). การออมและการลงทุนของพนักงานภาคเอกชน. เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณฑิราลัย ปวนใจชม. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการประกันชีวิตในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุวดี อริยานนท์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ของนักลงทุนทั่วไป กรณีเปิดเสรีค่าคอมมิชชั่น. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- อริยเทพ ส่งศรี. (2551). รายงานการออม พฤติกรรมการออมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Semenik. (2002). Behavior Analysis: a year of research and application. Prentice Hall. Englewood Cliffs. N.J.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตาก Development of quality of life of Baby Boomer Generation in Tak Province

กัญธิญา เบคเคอร์¹, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร², ภาคภูมิ ภัควิภาส³, สุธีมนต์ ทรงศิริโรจน์⁴
Kantiya Becker¹, Ratthanan Pongwiritthon², Pakphum Pakvipas³, Suteemon Songsiriroj⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตากกลุ่มตัวอย่าง คือ คนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1946 – 1964 (พ.ศ. 2489 – 2507) โดยเน้นผู้ที่พักอาศัยในจังหวัดตาก จำนวน 400 โดยศึกษาแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling Technique) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยการแจกแจงแบบที่ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA และเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD หรือ Fisher's Least – Significant Different ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.70 เพจาร์ณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.97 ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร มีค่าเฉลี่ย 3.57 และด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 3.56 ส่วนคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างค่อนข้างน้อยมาก มีค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างค่อนข้างน้อยมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาค่อนข้างน้อยดังนี้ ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิตมีค่าเฉลี่ย 3.53 ด้านสุขภาพอนามัยมีค่าเฉลี่ย 3.45 และด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ย 3.28 ด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กร ด้านผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ย 3.24

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, เจนเนอเรชั่น, เบบี้บูมเมอร์

¹ ศูนย์ฝังเข็มและนวดกายภาพบำบัด ประเทศออสเตรเลีย, E-mail: kantiya@gmx.at, โทร. +43 (0) 66092-39-651

² อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, E-mail: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4626366

³ ดร., ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมชุมชน, E-mail: artpakphum@gmail.com, โทร. 061-6654944

⁴ ดร., ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมชุมชน, E-mail: artpakphum@gmail.com, โทร. 061-6654944

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research was to study the level of quality of life development of the Baby Boomer Generation in Bangkok. The samples were the Baby Boomers who were born between 1946 - 1964, by focusing on the 400 residents of Tak Province, which are the important business districts in Bangkok. Sampling was based on the Non-Probability Sampling technique by using the Quota Sampling Technique, and share the same proportion of the working age who are company employees. In this research, data collected from the questionnaire were analyzed using statistics, average, and Standard Deviation. The hypothesis testing of analysis of variance by t-test and One-Way ANOVA and LSD or Fisher's Least Significant Difference.

The results of the research showed that the development of the quality of life for the Baby Boomers in Bangkok was at a high level with an average of 3.70. Each aspect was found at a high level in all aspects, which the social environment had an average of 3.97, the readiness in the resource was at 3.57, and the cooperation and support from the relevant agencies had an average of 3.56, respectively. The quality of life of the baby boomers in Bangkok in overall was relatively at low level with an average of 3.38. When considering in each aspect, it was found that the level was relatively low in all aspects, by sorting average values from high to relatively low as follows; the management of the quality of life development system aspect had an average of 3.53, health and sanitation aspect had an average of 3.45, occupation promotion or income of the elderly had an average of 3.28, cohabitation and strengthening of organizations in terms of the elderly had an average of 3.24.

Keywords: Quality of Life, Generation, Baby Boomer

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทั่วโลกมีผลให้ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นผลอันเนื่องมาจากพัฒนาการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก สามารถทำให้มนุษย์มีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น (บรรลุ ศิริพานิช, 2550, น. 12) ซึ่งประเทศไทยก็มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นไปตามกระแสดังกล่าว เนื่องจากผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.0 ในปี 2513 เป็นร้อยละ 9.5 ในปี 2543 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 15.07 ในปี 2559 ในขณะที่จังหวัดนครปฐมมีสัดส่วนผู้สูงอายุ ร้อยละ 15.64 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Population Aging) ภาครัฐได้ให้ความสนใจในเรื่องผู้สูงอายุนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา โดยได้มีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเรื่อยมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่ได้กำหนดสิทธิผู้สูงอายุจะต้องได้รับตามกฎหมาย เช่น การบริการทางการแพทย์ การบริการทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางสังคมและการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ภารกิจต่าง ๆ ข้างต้น เช่น การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดงานศพตามประเพณี และสถานสงเคราะห์คนชรา การดำเนินการเพื่อการคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนผู้สูงอายุ ให้ส่วนราชการทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการจะต้องคำนึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นอกจากนี้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 กำหนดให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ และมีหลักประกันที่มั่นคง โดยให้หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในภารกิจด้านผู้สูงอายุ โดยกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไว้ทั้งสิ้น 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ และ 5) ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลผล และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัจจุบันผู้สูงอายุกลายเป็นกลุ่มประชากรที่มีสัดส่วนสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในหลายประเทศ โดยในปี 2013 สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วอยู่ที่ ร้อยละ 23 หรือประมาณ 240 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17 ในปี 1990 นั้น หมายถึงกลุ่มผู้บริโภครายสูงอายุที่จะมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ และมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคในอนาคต ทั้งนี้ ในปี 2013 ขนาดของเม็ดเงินใช้จ่ายของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีมูลค่าประมาณ 1.1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือกว่าร้อยละ 15 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลก และคาดว่าจะขยายตัวเป็น 1.7 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี 2020 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 ต่อปี (Economic Intelligence Center.2559)

ตลาดสำหรับผู้สูงอายุที่ค่อนข้างใหญ่นี้ ส่งผลให้มีการเกิดโมเดลธุรกิจใหม่ๆ ที่มุ่งหวังที่จะเข้ามาจับตลาดกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มนี้มากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจที่ให้บริการเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้บริโภคผู้สูงอายุกลุ่มนี้ซึ่งความต้องการที่แตกต่างที่มุ่งเน้นการตอบโต้การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุหลังเกษียณโดยเฉพาะ เช่น ธุรกิจบริการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ธุรกิจบริการขับรถรับส่งผู้สูงอายุ และบ้านพักผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ ในจังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจนเนอเรชั่น (Generations)

การแบ่งประชากรตามเจนเนอเรชั่น หรือที่เรียกว่า เจนเนอเรชั่น (Generations) เป็นการแบ่งกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งประชากรในแต่ละเจนเนอเรชั่นจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้งในเรื่องของความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรม กล่าวคือ กลุ่มคนที่เติบโตภายใต้สภาวะแวดล้อมหนึ่ง จะได้รับการปลูกฝังความคิด ค่านิยม และความเชื่อ ที่สามารถสะท้อนได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรมในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า คนที่เกิดในเจนเนอเรชั่นเดียวกันจะมีอัตลักษณ์ร่วมกัน และในแต่ละเจนเนอเรชั่นก็จะมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน (เศวต วัชรเสถียร, 2556)

2. เจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer Generation) คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1946 – 1964 (พ.ศ. 2489 – 2507) โดยจะเป็นรุ่นลูกหรือรุ่นหลานของคนในโซลาร์เจนเนอเรชั่น ซึ่งในขณะนั้นเป็นยุคหลังสงคราม เศรษฐกิจกำลังฟื้นตัวจึงมีการจ้างงานกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งกลุ่มเบบี้บูมเมอร์นั้น มีอายุใกล้เคียงกับนิยามของคำว่า “ผู้สูงอายุ” (Elderly) และ “ชราภาพวิทยา” (Gerontology) (บรรลุ ศิริพานิช, 2541 อ่างโน พนม คลีฉายา, 2555) ได้ให้คำจำกัดความที่ใช้เรียกผู้สูงอายุโดยแบ่งการเรียกไว้ดังนี้ 1) เรียกตามกายภาพ “คนแก่ คนชรา คนเฒ่า” (The Aged, Aging, Oldman) 2) เรียกตามอายุมากหรือน้อยตามปฏิทิน ได้แก่ “ผู้สูงอายุ” (Elderly, Older Persons) และสุดท้าย 3) เรียกตามสภาพของสังคม เช่น “ผู้ใหญ่มาก หรือ ผู้อาวุโส” (Senior Citizens) แต่ในประเทศไทยส่วนมากนิยมใช้คำว่า “ผู้สูงอายุ” เพราะเป็นคำที่แสดงถึงการให้ความเคารพ และไม่ได้บ่งชี้ว่าแก่หรือชรา ในขณะที่องค์กรสหประชาชาติปัจจุบันมีความเห็นให้ใช้คำว่า “Older Persons”

ขวัญชนก กมลศุภจินดา (2558) กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของ Gen แบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม “Best” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุ 45-50 ปี ที่ชื่นชอบความทันสมัยและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีและเรื่องของการดูแลสุขภาพ ซึ่งคนในกลุ่มนี้จะดูแลสุขภาพทั้งภายนอกและภายในให้ดูดีอยู่เสมอ เช่น การใช้สินค้าที่ส่งเสริมบุคลิกภาพ นิยมออกกำลังกายที่ฟิตเนสตามห้างสรรพสินค้าและนิยมการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ 2) กลุ่ม “Bright” มีอายุระหว่าง 49-57 ปี ซึ่งรูปแบบการใช้ชีวิตของคนในกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพทั้งจากภายในและภายนอกโดยวิถีทางธรรมชาติ เช่น ชอบปฏิบัติธรรม ออกกำลังกายตามแหล่งธรรมชาติ และนิยมทานอาหารแนวชีวิตควบคู่กับการทานอาหารเสริมไปด้วยสินค้าที่ให้ความสนใจมักเป็นสินค้าจากธรรมชาติ 3) กลุ่ม “Basic” มีอายุระหว่าง 55-63 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่เกษียณอายุแล้ว

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

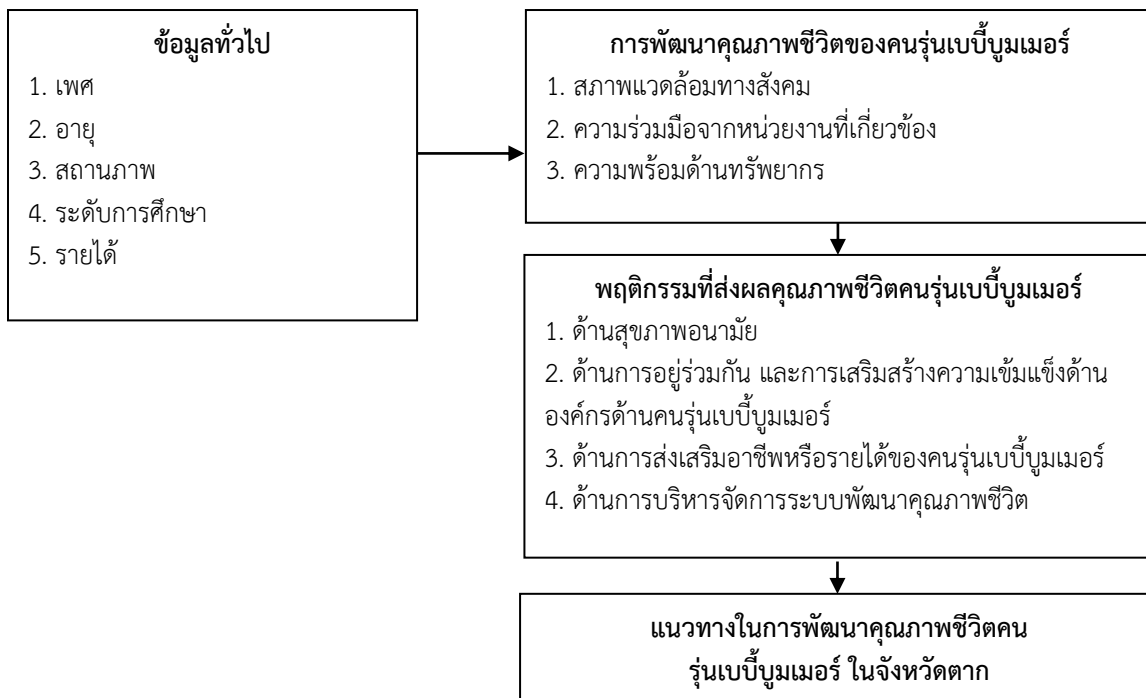
ซึ่งการใช้ชีวิตส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการดูทีวี อ่านนิตยสารมากกว่ากลุ่ม Best และ Bright อีกทั้ง นิยมใช้สินค้าที่ใช้กันอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน โดยขอซื้อสินค้าสำหรับใช้ภายในบ้านด้วยตนเองผ่านการขายตรง หรือห้างค้าปลีก 3. แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ศศิพัฒนา ยอดเพชร (2549, น. 104-105) กล่าวถึง เป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาประเทศประการหนึ่ง คือ การมุ่งให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหมายถึง ประชาชนนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) คำว่าคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคำศัพท์ที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรม และเป็นจิตวิสัย (Subjective) ครอบคลุมบริบท ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและค่านิยมต่าง ๆ ดังนั้น การให้ความหมายการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพจะครอบคลุมคุณลักษณะ ดังนี้

ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ หมายถึง ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ (Successful ageing) เป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความพึงพอใจและความปรารถนาของตนเอง ซึ่งความหมายตามนัยนี้ ค่อนข้างเน้นแนวคิดทางด้านจิตวิทยาและแนวทางการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล ในลักษณะของหลากหลายแนวทาง (Multicriteria Approach) คุณลักษณะของผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การมีช่วงระยะเวลาของการมีอายุยืนยาว มีภาวะด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีการตระหนักในคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถทางสังคมและเศรษฐกิจ ความสามารถในการควบคุมตนเอง และมีความพึงพอใจในชีวิต

3. การมีคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและ ความสามารถ (Productive Ageing) เป็นความสามารถในการพึ่งพาตนเองเท่าที่จะทำได้ของผู้สูงอายุ แนวคิดนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองและแก้ไขทัศนคติทางลบต่าง ๆ ต่อผู้สูงอายุโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุเป็นแนวคิดที่ให้อุทิศกับการนำความสามารถของผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์นั่นเอง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามกับคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตาก โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1946 – 1964 (พ.ศ. 2489 – 2507) โดยเน้นผู้ที่พักอาศัยในจังหวัดตาก โดยสุ่มตัวอย่างเพื่อมาเป็นตัวแทนในการศึกษาแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling Technique) และแบ่งสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เท่ากันของคนวัยทำงานที่เป็นพนักงานบริษัทในจังหวัดตาก โดยแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกแบ่งได้เป็นเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ โดยปัจจัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมด้านทรัพยากร และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพฤติกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ โดยแบ่งเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องความพร้อมด้านทรัพยากร ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ ด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว เป็นแบบตัวเลือก (Check List) โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุดอยู่ระดับที่ 5 ไปจนถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด อยู่ในระดับที่ 1 และแปลความหมายตามหลักการแบ่งอัตราภาคชั้น ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงให้เห็นว่าคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นอยู่ระดับค่อนข้างน้อยมาก โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์ อัลฟ่ามีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบค่าความเที่ยงตรงการทดสอบการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.809 จึงถือว่ายอมรับได้ จึงดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 คิดเป็นร้อยละ 57.10 มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68 และมีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.25 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตาก พบว่า ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตากโดยรวมพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตากอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านความพร้อมด้านทรัพยากรและด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 3.97, 3.57, 3.56 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ในจังหวัดตาก

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเจนเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์	ค่าเฉลี่ย	S.D
ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	3.57	0.74
- เศรษฐกิจไทยมีผลต่อการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่น เบบี้บูมเมอร์ไปสู่การปฏิบัติ	3.99	0.92
- การเมืองท้องถิ่นมีผลต่อการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ	3.97	0.78
- สภาพสังคมมีผลต่อการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นเบบี้บูมเมอร์ไปสู่การปฏิบัติ	3.96	0.84
- การเมืองไทยมีผลต่อการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ของคนรุ่น เบบี้บูมเมอร์ไปสู่การปฏิบัติ	3.94	0.81
ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร	3.97	0.82
- พื้นที่ที่ทำงานอาศัยมีบุคลากรที่มีความรู้เพียงพอในการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพคนรุ่นเบบี้บูม	3.67	0.80

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	ค่าเฉลี่ย	S.D
เมอร์ ไปสู่การปฏิบัติ		
- ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอในการสนับสนุนการดำเนินงานนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคุณภาพคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ไปสู่การปฏิบัติ	3.45	0.81
- มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงานนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคุณภาพคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ไปสู่การปฏิบัติ	3.49	0.87
ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.56	0.61
- ชุมชนหรือท้องถิ่นของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานไปสู่การปฏิบัติ	3.65	0.78
- ประธานชุมชน หรือผู้ที่มีบทบาทในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานไปสู่การปฏิบัติ	3.47	0.78
- ผู้คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านอาศัย	3.41	0.88
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.70	0.61

พฤติกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานในจังหวัดตาก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยมาก ค่าเฉลี่ย 3.38 โดยให้ความสำคัญ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ และด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ย 3.53, 3.45, 3.28, 3.24 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานในจังหวัดตาก

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ด้านสุขภาพอนามัย	3.45	0.85
- มีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.46	0.88
การตรวจสุขภาพประจำปีให้คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.43	0.81
- ตั้งงบประมาณด้านกองทุนให้กับคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.33	0.93
โครงการฝึกอบรมผู้ดูแลคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานเพื่อได้รับความรู้และการแนะนำในการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธี	3.24	1.01
ด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ	3.24	0.61
- มีการสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจที่วัดของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.59	0.86
- มีการสร้างสถานที่สาธารณะ หรือสวนหย่อมเพื่อการผ่อนคลายสำหรับคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.48	0.85
- มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อการผ่อนคลายแก่คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.47	0.82
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างค่อนข้างน้อยมาก คือ มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแบบเข้ามาเยี่ยมกลับ	3.09	1.13
ด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ	3.28	0.89
- มีการแจกเบี้ยยังชีพแก่คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานอย่างทั่วถึงทุกเดือน	3.61	0.81
- มีการส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการคนจน นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานในชุมชน	3.29	1.01
- มีการช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวันแก่คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานที่ยากไร้	3.14	1.05
- มีการให้ทุนในการประกอบอาชีพแก่คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.10	1.00
ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.53	0.72
- มีการแจกเบี้ยยังชีพแก่คนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานอย่างทั่วถึงทุกเดือน	3.61	0.81

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
- มีการส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการคนจน เขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.29	1.01
- มีการช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวันแก่คนจนเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานที่ยากไร้	3.14	1.05
- การให้ทุนในการประกอบอาชีพแก่คนจนเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน	3.10	1.00
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.38	0.74

อภิปรายผล

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ผลการวิจัย พบว่า เศรษฐกิจไทยสังคมไทย รวมถึงการเมืองไทยมีผลต่อการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ วรเดช จันทรร (2554, น. 461) เห็นว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย ผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ผลกระทบจากการต่อต้าน และคัดค้านนโยบายจากฝ่ายต่าง ๆ ผลกระทบต่อศีลธรรมของสังคม การสนับสนุนทางการเมืองและกฎหมาย และการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลางของรัฐและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นคนอื่น ๆ

2. ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมของบุคลากร (ความรู้ และความสามารถ) อีกทั้งความพร้อมด้านวัสดุและอุปกรณ์ รวมถึงงบประมาณ อันจะนำไปสู่นโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ วรเดช จันทรร (2554, น. 130-146) เสนอว่า ความพร้อมของทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์เป็น กระบวนการสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันต์หทัย สงวนศักดิ์ (2550, น. 116-125) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยความพร้อมของทรัพยากรส่งผลในทางบวกกับความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

2.1 ความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนหรือท้องถิ่นของคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับโครงการ ทวีศักดิ์ จันทรร (2549, น. 65-67) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษา กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 พบว่า ปัจจัยด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสู่การปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อีกทั้งสอดคล้องกับสันต์หทัย สงวนศักดิ์ (2550, น. 116-125) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยการสนับสนุนจากทางการเมืองและส่วนกลาง การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานส่งผลในทางบวกกับความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ เศรษฐวิวัฒน์ โชควรรกุล (2554, น. 240-256) ได้วิจัยเรื่องนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

2.2 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายผล ดังนี้

2.2.1 ด้านสุขภาพ ผลการวิจัย พบว่า ควรให้ความสำคัญทางด้านสุขภาพ โดยเน้นเรื่องของศูนย์สาธารณสุขในพื้นที่กลุ่มคนจนนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน สอดคล้องตามแนวความคิดด้านมนุษยธรรม และแนวความคิดด้านการพัฒนาของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา, 2546, น. 6-7 ที่เสนอว่าแนวความคิดด้านมนุษยธรรม หมายถึง การที่ผู้สูงอายุควรได้รับความช่วยเหลือในด้านการรักษาพยาบาล และฟื้นฟูบริการสุขภาพการโภชนาและมีมาตรการป้องกันโรคและความพิการ และสอดคล้องกับแผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษรน้อย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแผนงานที่ 1 แผนงานให้บริการด้านสุขภาพอนามัยซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดูแลสุขภาพอนามัยและการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุและคนพิการ

2.2.2 ด้านการอยู่ร่วมกัน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในด้านการปฏิบัติศาสนกิจที่วัดของชุมชนแบบบิฮุมเมอร์ เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น และมีความเข้าใจวิถีสงสารของชีวิต โดยสอดคล้อง แผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแผนงานที่ 2 แผนงานส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรผู้สูงอายุ ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีชมรมองค์กรผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ดูแล และภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมด้านสวัสดิการสังคม การนันทนาการและอื่น ๆ ตามความต้องการของสมาชิก อาทิเช่น กิจกรรมวันผู้สูงอายุ การทัศนศึกษา กิจกรรมออกกำลังกาย ฯลฯ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาสนับสนุนงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีการตั้งงบประมาณจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ (วันที่ 13 เมษายน ของทุกปี) อย่างต่อเนื่องเพื่อจัดกิจกรรมการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเนื่องในวันผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การคัดกรองสุขภาพ การแจกของขวัญ และการจัดให้มีการละเล่น นันทนาการเพื่อให้ผู้สูงอายุเห็นว่าสังคมให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุอยู่ในชุมชน

2.2.3 ด้านส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ควรฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุ อาทิ การจักสาน การทอผ้ามือ ทำสินค้าด้วยวัสดุธรรมชาติ สานเชือกฟางเป็นกระเป่า ทำกระเป๋าด้วยผ้าขวดน้ำ ฯลฯ เพื่อเป็นการเสริมรายได้เพิ่มค่าครองชีพในภาวะเศรษฐกิจถดถอยแบบนี้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับเงินเพิ่มนอกจากที่รัฐบาลส่งเสริม และจัดสรรได้ในแต่ละเดือน สอดคล้องและสอดคล้องกับแนวทางกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา, 2546, น. 6-7) เสนอว่า รัฐควรมีหลักประกันรายได้ ขั้นต่ำสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งอาจดำเนินการโดยการออกกฎหมายประกันสังคม หรือมาตรการอื่น ๆ นอกจากนี้ ควรจะมีการร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับนายจ้างองค์กรลูกจ้าง หรือคนงานเพื่อจัดทำมาตรการที่จะสนับสนุนให้คนสูงอายุได้ปฏิบัติต่อไปภายใต้สภาพการที่เหมาะสมและมีความมั่นคง และสอดคล้องกับแผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแผนงานที่ 3 แผนงานส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระ เช่น การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เย็บผ้า เป็นต้น

2.2.4 ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัย พบว่า ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุทราบข่าวสารจากศูนย์สงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน ในการขอรับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ซึ่งเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับ สอดคล้องกับ แผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแผนงานที่ 4 เกี่ยวกับระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ผู้สูงอายุและคนพิการได้รับทราบถึงสิทธิของตนเองในการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยอย่างค่อนข้างน้อยต้องมีข้อมูล ข่าวสาร ดังนี้ 1) สิทธิในการขอรับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ 2) สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข และสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย 3) สิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่นตามกฎหมาย 4) การจดทะเบียนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ และการช่วยเหลืออื่นจากรัฐ เป็นต้น โดยใช้สื่อที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เช่น หอกระจายข่าว แผนพับ หรือโปสเตอร์ขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม เสนอแนะให้พื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ อีกทั้งเป็นตัวกลางในการส่งเสริม และสนับสนุนให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความคล่องตัว รวมถึงผลักดันให้มีการพัฒนา อีกทั้งควรวางแผนเรื่องของงบประมาณประจำปี สำหรับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

2) ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร เสนอแนะให้ประธานชุมชนหรือในพื้นที่จัดหาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอในการสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น เครื่องมือทางการแพทย์ในเบื้องต้นเพื่อดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น รถพยาบาลฉุกเฉิน เครื่องวัดความดันโลหิต ยาความดัน เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษมวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3) ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมจัดทำเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้สูงอายุเพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่จะสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้มากกว่าการกำหนดโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย เสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมจัดทำแผนงาน/โครงการกิจกรรมการฟื้นฟูผู้ป่วยสูงอายุที่มีความพิการที่บ้าน เนื่องจากปัจจุบันมีอัตราความพิการจากการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุจากภาวะโรคหลอดเลือดสมองตีบ แตก ตันเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีภาวะติดเตียงเพิ่มสูงขึ้น การที่มีนักรักษาพยาบาลที่บ้าน จะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สูงขึ้นได้อย่างชัดเจน

5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ เสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแบบเข้ามาเย็นกลับ โดยอิงกับรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแลในช่วงกลางวัน มีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตมากกว่าการอยู่บ้านโดยลำพัง

6) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ เสนอแนะให้รัฐบาลออกระเบียบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่ผู้สูงอายุได้ เพื่อให้การขับเคลื่อนไปติดขัดกับการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีแหล่งเงินทุนในการดำรงชีพหรือการพัฒนารายได้เป็นการเฉพาะ

7) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต เสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมสนับสนุนให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านโดยขับเคลื่อนภายใต้แผนงานการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ซึ่งกองทุนสุขภาพระดับตำบลทุกแห่งให้การสนับสนุนอยู่แล้ว และให้พัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมีศักยภาพที่สูงขึ้น โดยส่งเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริบาลชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก กมลศุภจินดา. (2558). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการแสดงตัวตนของเจนเอเรชั่น: กรณีศึกษาความแตกต่างระหว่างเจนเอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์สและเจนเอเรชั่นวาย. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ทวีศักดิ์ จันทร์โชติ. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษา กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตรการ พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

บรรลุ ศิริพานิช. (2541). การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน

บรรลุ ศิริพานิช. (2550). คู่มือผู้สูงอายุ:ฉบับเตรียมตัวก่อนสูงอายุ. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

พนม คลีฉายา. (2555). ความต้องการข่าวสาร การใช้สื่อ และนิสัยการเปิดรับสื่อของผู้สูงอายุไทย. รายงานการวิจัย โดยพนม คลีฉายา. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรเดช จันทร์ศร. (2554). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล. (2554). นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สันต์หทัย สงวนศักดิ์. (2550). ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีต่อผลความสำเร็จ
ในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหาร กรณีศึกษา : จังหวัดตาก
Marketing mix strategies of competitive advantage that affect the success of the operation
in small and medium enterprises of Food processing: The case study of Tak province

ธนารชต์ งามโพธิ์¹, รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร², อชิรวิทย์ โชคโคกอินพงษ์³, สุพจน์ อาวาส⁴, วิชชุดา มุลวงษ์⁵, เตชะธร สุขชัยศรี⁶
Thanarach Ngobphoe¹, Rattananan Pongwirithon², Achirawit Chokpokinpong³, Supot Arevas⁴
Vichuda Moonwong⁵, Taechathong Sookchaisri⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาหารแปรรูปในจังหวัดตาก ในเขตพื้นที่จังหวัดตากของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการผลิตอาหารแปรรูปจำนวน 400 ราย เป็นกลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการประกอบธุรกิจมีความสำคัญและต้องให้ผู้ประกอบการสมัครใจในการให้ข้อมูลของธุรกิจ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอย

ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณารายด้านกลยุทธ์พบว่า กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 4.11, 3.93, 3.83 และ 3.81 โดยกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 เมื่อพิจารณารายด้านกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า กลยุทธ์ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน กลยุทธ์ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว กลยุทธ์ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน กลยุทธ์ด้านการสร้างความแตกต่าง ค่าเฉลี่ย 3.80, 3.73, 3.72 และ 3.70 ส่วนความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม การให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณารายด้านความสำเร็จในการดำเนินงาน พบว่า ด้านการเรียนรู้และพัฒนาต้นทุน ด้านกระบวนการภายใน ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ค่าเฉลี่ย 4.10, 3.76, 3.73 และ 3.72

คำสำคัญ: กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ความได้เปรียบในการแข่งขัน การดำเนินงาน

¹ ว่าที่ร้อยโท, ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: thanatach.ngobphoe@gmail.com, โทร. 090-2859774

² อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, E-mail: tok2029@gmail.com, โทร. 061-4686366

³ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร., ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมชุมชน, E-mail: salijung52@gmail.com, โทร. 085-2239669

⁵ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁶ อาจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research aims to compare the use of studying the competitive advantage strategies that affect the of the food processing operation in Small and Medium Enterprises in Tak Province. The population and samples were 400 food processing operation in Small and Medium Enterprises in Tak Province. The samples were selected by using nonprobability sampling method and randomly selected the group of samples using purposive sampling method. As the information of the business is important, therefore, the entrepreneurs have to volunteer to provide their business information. This research uses a questionnaire to collect data, then data is analyzed to get the average of percentage, average, and deviation. The hypothesis testing uses One-Way ANOVA, Pearson correlation coefficient and regression analysis. The results of the research revealed that in the overall, the marketing mix strategy emphasizes the importance at a relatively high level with the average of 3.92. When considering each aspect, it was found that price strategy, product strategy, distribution channel strategy, and promotion strategy have the average of 4.11, 3.93, 3.83, and 3.81 respectively. In overall, the competitive advantage strategy emphasizes the importance at a relatively high level with the average of 3.74. When considering each aspect, it was found that cost leadership strategy, quick response strategy, market focus strategy, and differentiation strategy have the average of 3.80, 3.73, 3.72, and 3.70 respectively. The success of operation in overall emphasizes the importance at a relatively high level with the average of 3.83.

Keywords: Marketing Mix Strategies, Competitive Advantage, Operation

บทนำ

สำหรับประเทศไทยหลังจากที่ประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เริ่มให้ความสำคัญกับการบริหารองค์การให้มีสมรรถนะสูงหรือเป็นองค์กรที่เป็นเลิศ เพื่อให้องค์การของตนสามารถปรับตัวและสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยเฉพาะภาคการเงิน เพราะระบบการเงินทั้งในส่วนของธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุน และธุรกิจประกัน เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้า ภาคการเงินไม่เพียงแต่เป็นแหล่งสำคัญในการจ้างงาน ที่ให้ผลตอบแทนสูงกับประเทศเท่านั้น แต่ภาคดังกล่าวยังมีบทบาทสำคัญ เป็นตัวช่วยที่จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับประเทศ โดยลดต้นทุนทางการเงินของภาคธุรกิจ เพิ่มเครื่องมือที่จะใช้บริหารความเสี่ยง และเป็นช่องทางจัดสรรเงินออมที่มีอยู่จำกัดในประเทศ และเงินที่ไหลเข้ามาจากต่างประเทศให้ไปยังภาคเศรษฐกิจที่เหมาะสม ที่จะป็นอนาคตของเศรษฐกิจในระยะต่อไป (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, 2553) อีกทั้งในปี 2558 อาเซียน ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่นั้นได้มีแนวคิดของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เป้าหมายคือให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายข้างต้น อาเซียนจึงได้กำหนดแผนงาน (AEC Blueprint) สำหรับการดำเนินงานในภาพรวม โดยมีส่วนประกอบ 4 ส่วนหลัก ได้แก่ (The Stock Exchange of Thailand, 2013) มูลค่าการผลิตอาหารของไทย มีสัดส่วนสูงสุดในภาคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 23 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาพการผลิตปี 2559 ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมอาหารส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สำหรับประเภทโรงงานอุตสาหกรรมอาหารที่มีจำ นวนมาก ได้แก่ การแปรรูปสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์ การผลิตน้ำมันพืช การผลิตเครื่องปรุงรส การแปรรูปเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลไม้และผัก ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการโดยตรงรวมทั้งธุรกิจเกี่ยวเนื่องตามห่วงโซ่อุปทานได้จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านต้นน้ำ (เกษตรกรรม) ปลายน้ำ (ค้าปลีก/ส่ง) รวมทั้งธุรกิจต่อเนื่อง (ร้านอาหาร) สถานประกอบการอุตสาหกรรมอาหารไทยมีอยู่ประมาณ 110,000 ราย คิดเป็นร้อยละ 26 ของอุตสาหกรรมการผลิตทั้งหมด เป็นอันดับหนึ่ง และส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กร้อยละ 99.5 เกิดการจ้างงาน 1.2 ล้านคน สร้างมูลค่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 0.82 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23 ของทั้งหมด โดยมีการส่งออกเป็นมูลค่า 0.91 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16 ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าอาหารเป็นอันดับที่ 15 ของโลก (Office of Thailand Quality Award, 2012) ในสภาพการแข่งขันปัจจุบัน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีศักยภาพที่จะสร้างโอกาสทางการแข่งขัน เนื่องจากมีความคล่องตัวสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับรูปแบบองค์กรสมัยใหม่ที่มีการบริหารองค์กรแบบแนวราบ ซึ่งมีสายงานบังคับบัญชาชั้นน้อย ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงบุคลากรสามารถทำงานได้หลายหน้าที่ที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านทักษะงานฝีมือรวมถึงงานบริการ อีกทั้งมีองค์ความรู้ ภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายและเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาดกลุ่มเฉพาะ (niche market) โดยนำความรู้ ความชำนาญจากการรับจ้างผลิตมาพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่ม แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันศักยภาพของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารด้านความสามารถการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงนั้น ยังจำกัดในวงแคบ เนื่องจากข้อจำกัดหลายๆ ด้าน เช่น ขาดการสนับสนุนในด้านการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงเครื่องจักรที่ใช้แปรรูปนั้นส่วนใหญ่ มีราคาสูง ด้วยเหตุผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อจำกัดด้านเงินทุน การบูรณาการความร่วมมือของระหว่างภาคอุตสาหกรรม ภาคการศึกษาและภาครัฐไม่ต่อเนื่อง และขาดการเข้าถึงตลาดเชิงลึกการตระหนักถึงแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารไทยยังคงเน้นการส่งออกสินค้าเกษตรขั้นพื้นฐาน โดยไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเป็นหลัก ผู้ประกอบการมองว่าเป็นการสิ้นเปลืองการลงทุนวิจัย ค้นคว้านวัตกรรมใหม่ ถูกมองว่าเป็นการเพิ่มต้นทุนทางธุรกิจมากกว่าเป็นการลงทุน อีกทั้งการเข้าถึงงานวิจัย นวัตกรรมจากสถาบันศึกษาหรือสถาบันวิจัยที่สามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้อย่างเหมาะสม ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารของไทยลดลง ในขณะที่จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่ผลิตแหล่งอาหารที่สำคัญของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ด้วยการเชื่อมโยงภาคการเกษตรกับภาคการผลิตเป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญของภาคอุตสาหกรรม ในจังหวัดตากเป็นสถานประกอบการอุตสาหกรรมอาหารร้อยละ 28 ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมร้อยละ 90 ส่วนใหญ่เป็นโรงงานสีข้าว โรงงานแปรรูป เนื้อสัตว์ และโรงงานแปรรูปผักผลไม้ จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมอาหารเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงานและสร้างรายได้จำนวนมากในภาคอีสานตอนบน (The Office of SMEs Promotion, 2016) จากบริบทข้างต้นงานวิจัยฉบับนี้ได้กล่าวถึงการที่ผู้ประกอบการจะมีความสำเร็จในการดำเนินงานสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้น ควรมีศักยภาพทางการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเสี่ยงที่จะลงทุน การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในอุตสาหกรรมและความคล่องตัวการบริหารจัดการองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอาหารแปรรูปในจังหวัดตากที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างไร และเปรียบเทียบลักษณะของธุรกิจจะมีการใช้กลยุทธ์การแข่งขันแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานประกอบการอาหารแปรรูปรวมถึงแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสามารถทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจการผู้ประกอบการสามารถในข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาพัฒนาสถานประกอบการให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันและกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปจังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสามารถสรุปได้ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. แนวคิดกลยุทธ์ส่วนประสมของตลาด หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจนำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด 4 ประเภท ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่นำเสนอต่อลูกค้า โดยมีความหลากหลาย มีคุณภาพ มีรูปแบบเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง

1.2 ด้านราคา หมายถึง ราคาที่สร้างคุณค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์โดยอยู่ในรูปของจำนวนเงิน

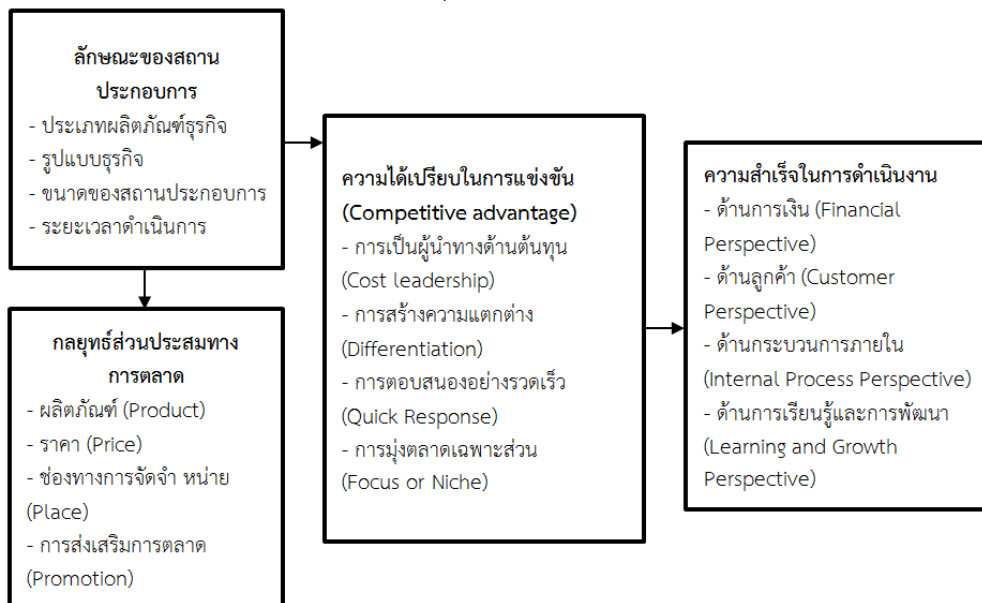
1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง ช่องทางการจัดจำหน่าย การกระจายสินค้าหรือการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ไปสู่ลูกค้าในตลาด โดยอาศัยกิจกรรมทางการขนส่งสินค้า การสร้างพันธมิตรหรือตัวแทนจำหน่ายรายย่อย เป็นต้น

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด หมายถึง การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสื่อสารให้ลูกค้ารับรู้ถึงลักษณะผลิตภัณฑ์ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อลูกค้าโดยมีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เช่น การประชาสัมพันธ์ การบริการหลังการขาย การโฆษณา การขายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. แนวคิดกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง การตอบสนองอย่างรวดเร็ว และการมุ่งตลาดเฉพาะ โดยความสามารถขององค์กรจากการนำกลยุทธ์การสร้างมูลค่าเพิ่มคุณค่า นำไปใช้ดำเนินธุรกิจของตัวเองได้ดีกว่าธุรกิจขององค์กรอื่น สามารถทำให้ผลประกอบการได้สูงกว่า ทำให้เกิดคุณค่ามากกว่าคู่แข่ง เป็น การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้สูงกว่าคู่แข่ง และองค์กรอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้หรือทำได้ยาก

3. แนวคิดความสำเร็จในการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานธุรกิจ เพื่อบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากรในภาครัฐ โดยใช้วัดผลการดำเนินงาน โดย Balance Scorecard เป็นเครื่องมือวัดผลการดำเนินงานที่มีมุมมอง 4 ด้านได้แก่ ด้านผลทางการเงิน อาทิ ผลกำไร รายได้เพิ่มขึ้น ผลตอบแทนจากการลงทุน ยอดขาย เป็นต้น ด้านลูกค้า โดยพิจารณาจากส่วนแบ่งทางการตลาด อัตราการซื้อซ้ำ ความพึงพอใจของลูกค้า เป็นต้น ด้านกระบวนการภายในประสิทธิภาพการบริหารงานมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยพิจารณาจาก ประสิทธิภาพความคุ้มค่าการใช้ทรัพยากรในองค์กร คุณภาพ นวัตกรรมใหม่ เป็นต้น และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ใช้วัด 3 ด้าน คือ ความสามารถของพนักงาน ความสามารถของระบบข้อมูลข่าวสาร และบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสาขาอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในเขตพื้นที่จังหวัดตาก จำนวน 400 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลในการประกอบธุรกิจมีความสำคัญและต้องให้ผู้ประกอบการสมัครใจในการให้ข้อมูลของธุรกิจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะของสถานประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ตอนที่ 2 ถึง ตอนที่ 4 ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่าให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่าให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์ อัลฟา (alpha coefficient) มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.7 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.88

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการโรงงาน จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ผลิตภัณฑ์หลักของธุรกิจส่วนใหญ่เป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงสีข้าว พิษผลทางการเกษตร จำนวน 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.30 รูปแบบธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด จำนวน 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.50 จำนวนพนักงานทั้งหมดในองค์กร ส่วนใหญ่มีจำนวนพนักงานทั้งหมดในองค์กรต่ำกว่า 20 คน จำนวน 218 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.50 จำนวนมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ต่ำกว่า 10 ล้านบาท จำนวน 159 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.00 มีจำนวนพนักงานทั้งหมดในองค์กรต่ำกว่า 20 คน จำนวน 218 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.50 ระยะเวลาการดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำเนินงาน 5 – 10 ปี จำนวน 143 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.80 การส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ส่วนใหญ่เคยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐด้านการเงิน จำนวน 198 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.50 หน่วยงานที่เคยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ส่วนใหญ่หน่วยงานที่เคยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐจากพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.50

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหาร กรณีศึกษา : จังหวัดตาก ซึ่งให้ความสำคัญต่อระดับกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมให้มีความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณาทางด้านกลยุทธ์พบว่า กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 4.11, 3.93, 3.83 และ 3.81 ตามลำดับ โดยในรายด้านให้ความสำคัญ 3 ลำดับแรก พบว่า

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กิจกรรมให้ความสำคัญกับการศึกษาของค้ประกอบผลิตภัณฑ์ เพิ่มสายผลิตภัณฑ์ หรือเพิ่มผลิตภัณฑ์ในสายผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ รองลงมาคือ ความรวดเร็วในการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ และ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ รูปร่าง คุณภาพ

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ได้แก่ ให้ส่วนลดจากราคาที่กำหนดเพื่อจุดประสงค์ทางการตลาด เช่น เพื่อกระตุ้นยอดขาย ระบายสินค้าค้างสต็อก เป็นต้น รองลงมาคือ ลดราคาจากราคาเดิมที่กำหนดไว้ เพื่อการแข่งขันด้านราคา และกำหนดราคาเหมาะสมตามราคาในตลาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ได้แก่ ความรวดเร็วในการขนส่งผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ความสะดวกในการเลือกซื้อ ผู้บริโภคเข้าถึงได้สะดวก และใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านคนกลางหลายระดับ เพื่อกระจายสินค้าถึงผู้บริโภคอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ โปรโมชัน ส่วนลด และของแถม รองลงมาคือ ความครบวงจรของศูนย์บริการ และการรับประกันผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารจังหวัดตาก ให้มีความสำคัญต่อระดับการให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารจังหวัดตาก กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมการให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 เมื่อพิจารณาารายด้านกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า กลยุทธ์ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน กลยุทธ์ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว กลยุทธ์ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน กลยุทธ์ด้านการสร้างความแตกต่าง ค่าเฉลี่ย 3.80, 3.73, 3.72 และ 3.70 ตามลำดับ โดยในรายด้านให้ความสำคัญ 3 ลำดับแรก พบว่า

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการสร้างความแตกต่าง ได้แก่ สนับสนุนให้มีการใช้ข้อมูลข่าวสารทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ มีภาพลักษณ์และชื่อเสียงเป็นอันดับต้นๆ เนื่องจากการสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักมีความสำคัญต่อการขายสินค้า และมีสินค้าที่หลากหลายครอบคลุมทุกความต้องการของลูกค้า ลูกค้าไม่เสียเวลาหาซื้อร้านอื่น

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ได้แก่ ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจที่ยาวนานมีผลต่อการลดต้นทุนบางประเภท เช่น ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานลงได้ รองลงมาคือ สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถรักษาระดับต้นทุนให้เท่าเดิมหรือลดลงได้

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ได้แก่ มีจำนวนพนักงานที่เพียงพอต่อการให้บริการรวมถึงมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการแก่พนักงานอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ มีการพัฒนาและผลิตภัณฑ์แบบใหม่ๆ เพื่อให้ทันต่อกระแสดังความต้องการของลูกค้าและมีการนำข้อเสนอแนะของลูกค้ามาปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือการบริการอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน พบว่า กิจกรรมที่มีการมุ่งเน้นลูกค้าเฉพาะกลุ่มทำให้สามารถลดสต็อกสินค้า และควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น รองลงมาคือ กิจกรรมมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการขายสินค้าและให้บริการ เช่น กลุ่มลูกค้าวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน หรือกลุ่มผู้สูงอายุ และกิจกรรมผลิตสินค้าหลักๆ เป็นส่วนใหญ่เพื่อลดต้นทุนในการผลิตให้ต่ำลง และเพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลัก

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารจังหวัดตาก ความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม การให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณาารายด้านความสำเร็จในการดำเนินงาน พบว่า ด้านการเรียนรู้และพัฒนาต้นทุน ด้านกระบวนการภายใน ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ค่าเฉลี่ย 4.10, 3.76, 3.73 และ 3.72 ตามลำดับ โดยในรายด้านให้ความสำคัญ 3 ลำดับแรก พบว่า

ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ กิจกรรมมีมาตรการลดต้นทุนการผลิต เช่น ปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดซื้อวัตถุดิบแหล่งที่มีราคาถูก เป็นต้น รองลงมาคือ กิจกรรมใช้สินทรัพย์และการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน และกิจกรรมพยายามแสวงหารายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือเสาะหาตลาดใหม่อยู่เสมอ

ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านลูกค้าได้แก่ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดและสร้างความสัมพันธ์ดีต่อลูกค้าและสามารถรักษาลูกค้าเก่าได้ และแสดงรายละเอียดวิธีการ แก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อให้ลูกค้าสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเองเป็นการลดข้อร้องเรียนจากลูกค้า รองลงมาคือ บริการส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยจะสามารถรักษาลูกค้าเก่าไว้ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน ได้แก่ กิจกรรมมีการสรรหาและคัดเลือกพนักงานที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของธุรกิจ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว รองลงมาคือ กิจกรรมให้ความสำคัญกับจำนวนค่าขาดเสียหายที่ลูกค้าพบเนื่องเป็นสิ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต และกิจกรรมมีความพยายามในการลดความผิดพลาดของขั้นตอนการทำงานรวมถึง การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และพัฒนา ได้แก่ นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้พนักงานเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ พัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ คิดค้นวิจัยพัฒนาสม่ำเสมอ และกิจกรรมสนับสนุนให้พนักงานได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจและปริมาณการลาออกของพนักงานลดลง

สรุปและอภิปรายผล

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหาร กรณีศึกษา : จังหวัดตากการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ในด้านกลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งที่สุด ตามแนวคิดของ Michael J. Etzel, Bruce J. Walker, William J. Stanton, (2004) ที่ว่าผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ซึ่งต้องมีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้า มีอรรถประโยชน์ (Utility) จึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ และกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ ด้านกระบวนการ กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่าย และกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาด ตามลำดับ ส่งผลสัมฤทธิ์ด้านยอดขายมากที่สุด รองลงมาคือด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และกิจกรรมให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้าที่วางจำหน่ายและกิจการนำสินค้าที่วางจำหน่ายให้มีความหลากหลายในชนิดและรูปแบบ และซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongwiritthon R., Bunchapattanasakda C., Laohakosol W., Sawagvudcharee O., (2017) ที่พบว่าปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออย่างมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินการจัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งจำเป็นที่จะกระจายสินค้าไปถึงมือผู้บริโภคได้ โดยผู้ประกอบการอาจจะเป็นลักษณะการผลิตสินค้าของตนเองที่ต้องการช่องทางการจัดจำหน่าย โดยสรุปได้ว่า การให้ความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารนั้น ควรจะให้ความสำคัญในทุก ๆ ด้านของส่วนประสมทางการตลาดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการบริหารจัดการตลาดเพื่อให้เกิดความพึงพอใจมาก

กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารจังหวัดตาก ให้ความสำคัญต่อระดับการให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารจังหวัดตาก กลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมการให้ความสำคัญในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายด้านกลยุทธ์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า กลยุทธ์ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน กลยุทธ์ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว กลยุทธ์ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน กลยุทธ์ด้านการสร้างความแตกต่าง สอดคล้องกับแนวคิดของ Pongwiritthon R., Bunchapattanasakda C., Laohakosol W., Sawagvudcharee O., (2017) กล่าวว่า ภายใต้สถานการณ์ทางการค้าโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั่วทุกภูมิภาคของโลก ส่งผลให้ธุรกิจต่าง ๆ ต้องเตรียมความพร้อมและหาแนวทางปรับตัวเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ โดยการสร้างปัจจัยพื้นฐานทางการผลิตให้มีความเข้มแข็งและพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ดังนั้นการมีระบบการจัดการที่ดี จะช่วยให้เกิดการวางแผน กำหนดแนวทางการผลิต รวมถึงการจัดสรรการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ธุรกิจมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่ชัดเจนเป็นไปตามเป้าหมายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในอนาคต ดังนั้นความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นการสร้างความสามารถที่มีความแตกต่างเหนือกว่าคู่แข่งและส่งผลให้องค์กรมีข้อได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือกว่าคู่แข่งอื่นในตลาดโดยการนำเสนอคุณค่าแก่ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบได้ หรือทำได้ไม่เท่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสร้างความแตกต่าง การดำเนินการที่ต้นทุนต่ำกว่า การตอบสนองที่รวดเร็ว หรือการมุ่งตลาดเฉพาะส่วนเหล่านี้สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้ ในภาวะการณ์ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ปัจจัยของภาวะการณ์ประกอบการ ความกล้าเสี่ยงการสรรหาปัจจัยการผลิต การสร้างนวัตกรรม จะทำให้เกิดความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ได้เปรียบในการแข่งขันและได้รับผลตอบแทนทางการเงินที่มีผลต่อผลประโยชน์ขององค์กรทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าความได้เปรียบทางการแข่งขันถือเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในยุคที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง ดังนั้นการทา กลยุทธ์และ มีนโยบายการแข่งขันที่ชัดเจนจะช่วยสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและความได้เปรียบของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่ง เนื่องจาก การกำหนดนโยบายและทิศทางการดา เนินงานในอนาคตที่ชัดเจนทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและ สามารถตอบสนองความต้องการตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kennedy J.W. (2010) ที่ว่ากลยุทธ์ทางธุรกิจที่อยู่บนพื้นฐานความได้เปรียบทางการแข่งขันธุรกิจที่ความได้เปรียบทางการแข่งขันเมื่อไรก็ตาม ก็จะสามารถ แข่งขันกับคู่แข่งและรักษาลูกค้าได้ มีหลากหลายวิธีในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เช่น การสร้างสินค้าและบริการ ที่มีคุณภาพสูงสุด การจัดหาบริการให้แก่ลูกค้าที่เป็นเลิศ การบรรลุถึงต้นทุนต่ำกว่าคู่แข่ง การจัดหาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมกว่า การ ออกแบบสินค้าและบริการที่มีแบรนด์ดีกว่า เพื่อความคุ้มค่าการเงินที่ผู้ซื้อต้องจ่ายออกไป ความสำเร็จในการสร้างความได้เปรียบ ทางการแข่งขัน องค์กรต้องพยายามจัดหาสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูกค้า ในมุมมองของลูกค้ามองว่าเป็นของที่คุ้มค่าและพร้อมยินดีที่จ่าย ไม่ว่าจะด้านคุณภาพสินค้า ราคาถูกกว่า

เอกสารอ้างอิง

- Kennedy J.W. (2010). Empowering Future Organizational Leaders for the 21st Century. **International Business & Economic Research Journal**. 9(4), pp. 152-163.
- Michael J. Etzel, Bruce J. Walker, William J. Stanton. (2004). **Marketing**. McGraw-Hill/Irwin, 13^{ed}.
- Office of Thailand Quality Award. (2012). **Thailand Quality Award Criteria of 2012-2013**. Bangkok: Phongwarin Printing Co., Ltd. [In Thai].
- Pongwiritthon R., Bunchapattanasakda C., Laohakosol W., Sawagvudcharee O. (2017). Model of Characteristics of Excellence Organization that Influencing the Performance of Small and Medium Enterprise in Northern Region of Thailand. Pgazkoenyau. **FEU Academic Review**, 11(2), 224-229. [in Thai].
- The Office of SMEs Promotion. (2016). **The Small and Medium-sized Enterprises situation report of year 2015 and the trends of year 2016**. Bangkok: The Office of SMEs Promotion. (in Thai).
- The Stock Exchange of Thailand. (2013). **The latest form 56-1 of year 2012 of the companies listed on the Stock Exchange of Thailand**. Retrieved December 12, 2016, from: <http://www.set.or.th/set/commonslookup.do?language=th&country=TH>. [in Thai].

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดงนำเข้าจากประเทศพม่า กรณีศึกษาเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
The distribution channel model for shallot is imported from Myanmar. A case study of
Mae Sot District, Tak Province

พรรณทิมา วรรณสุทธิ¹, ประภาสิต โสภณจรสกุล², พนารัตน์ นิลเกษม³ และภัทราวุฒิ เหล่าจำรุง⁴
Phantima Wannasut, Pragasit Sophonjarasgool, Phanarat Neenkasam and phattrawut Laojamrun

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดงใน เขต อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อศึกษารูปแบบการจัดจำหน่ายหอมแดงนำเข้าจากพม่า พันธุ์หอมแดง จำนวน หอมแดงในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ จำนวน 8 ผู้ประกอบการ ใน เขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่จดทะเบียนธุรกิจเป็นบริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนจำกัด มีอายุระหว่าง 36-40 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท ประสบการณ์ในการทำ ธุรกิจ 6-9 ปี นำเข้าหอมแดงประเภทเบอร์กลาง โดยผ่านพ่อค้าคนกลางฝั่งประเทศพม่าโดยใช้ระยะเวลา 7 วัน ในการขนส่งถึงเมียวดีโดยผ่านการเสียภาษีก่อนเข้าประเทศไทยอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยผ่านผู้ประกอบการ จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางในประเทศสู่ตลาดต่าง ๆ สรุปได้ว่าโดยภาพรวมของรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่าย สำหรับหอมแดงนำเข้าจากพม่า กรณีศึกษาอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้ตอบแบบสอบถามนำเข้าหอมแดงเบอร์ กลางมากที่สุด รวมหอมแดงทั้งหมดที่นำเข้ามาต่อเดือน 340000 กก.

คำสำคัญ : ช่องทางการจำหน่าย, หอมแดง, ประเทศพม่า

Abstract

The purpose of this research was to study the distribution channel model for shallot in Mae Sot district, Tak province, to study distribution pattern of shallot, imported from Myanmar, shallot, number of shallot in Mae Sot district, Tak province, by studying the sample group of There are 8 entrepreneurs in Mae Sot District, Tak Province. Data collection tools are questionnaires and statistics. Significant analysis included percentage, mean and standard deviation.

The research found that most entrepreneurs registered businesses as limited companies and limited partnerships. Between 36-40 years old, mostly male Bachelor's and Master's degrees 6-9 years of business experience in importing shallot, medium type, through a middleman in Burma, using 7 days to transport to Myawaddy through paying taxes before entering Thailand, Mae Sot District, Tak Province, through an operator Distributed through middlemen in the country to various markets.

In conclusion, the overall distribution channel model for shallots imported from Myanmar A case study of Mae Sot District, Tak Province, respondents imported shallot numbers Most middle Total of shallots imported per month 340000 kg.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Keywords : The Distribution Channel Model, Shallot, Myanma

บทนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมมาช้านาน เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตมรสุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร ประชากร ส่วนใหญ่ ของประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือเกี่ยวข้องมาโดยตลอด แม้ว่าจะพยายามพัฒนาไปสู่ความเป็น ประเทศอุตสาหกรรมเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังคงพึ่งพาอาศัยเกษตรกรรมอยู่เช่นเดียวกับประเทศที่ได้พัฒนาไปแล้ว ทั้งหลาย วิวัฒนาการและพัฒนาการเกษตรของไทยได้เปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย และตามกระแสการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกมาตามลำดับ (วรทัศน์ วัชรวิสี 2533:1) จังหวัดตากมีการทำเกษตรจำนวนมากโดยเฉพาะอำเภอแม่สอด พบพระ อำเภอแม่สอดมีพื้นที่ถือครองทำ การเกษตร 219400 ไร่ อำเภอพบพระมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตร 239911 ไร่ (กรมการเกษตรจังหวัดตาก 2560)

ปัจจุบันในอำเภอแม่สอดมีการเพาะปลูกหอมแดงแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดเพราะตลาด หอมแดงมีความต้องการสูงในเรื่องการประกอบอาหารไม่ว่าจะเป็นตลาดในประเทศไทยหรือตลาดต่างประเทศ ปัจจุบันตลาดมาเลเซียมีความต้องการหอมแดงเป็นจำนวนมากแต่การเพาะปลูกในอำเภอแม่สอดนั้นมีค่อนข้างน้อย ต้นทุนสูงเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้การเพาะปลูกหอมแดงลดลงทำให้ต้องนำเข้าหอมแดงจากประเทศพม่ามากขึ้นเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและตลาดต่างประเทศ อำเภอแม่สอดเป็นหนึ่งในเศรษฐกิจพิเศษที่มีการนำเข้าหรือส่งออกระหว่างไทย-เมียนมา มีการนำเข้า หอมแดงจากประเทศเมียนมาจำนวนมากและมีสถิติมูลค่าหอมแดงจำนวนมากและยังมีข่าวการจับกุมผู้ที่ลักลอบ นำเข้าหอมแดงแบบผิดกฎหมายทำให้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายของหอมแดงนำเข้า จากประเทศเมียนมา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการนำเข้าหอมแดงจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาพันธุ์หอมแดงนำเข้าจากประเทศพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดจำหน่ายหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
4. เพื่อศึกษาจำนวนหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการนำเข้าหอมแดงจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. ทำให้ทราบพันธุ์หอมแดงนำเข้าจากประเทศพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. ทำให้ทราบรูปแบบการจัดจำหน่ายหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
4. ทำให้ทราบจำนวนหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก" ได้กำหนดขอบเขตวิจัยดังนี้

ด้านเนื้อหา

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการนำเข้าหอมแดงจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. ศึกษาพันธุ์หอมแดงนำเข้าจากประเทศพม่า อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก
3. ศึกษารูปแบบการจัดจำหน่ายหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
4. ศึกษาจำนวนหอมแดงนำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการดำเนินงานระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม รวมเป็นระยะเวลา เดือน 4 เดือน

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบการนำเข้าหอมแดงอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 8 ผู้ประกอบการ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Phillip Kotler ให้ความหมายการตลาดว่า "เป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่จะดำเนินเพื่อให้มีการตอบสนอง ความพอใจ และความต้องการต่างๆโดยอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยน"

E. Jerome McCarthy ให้ความหมายการตลาดว่า "เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวกับ ความพยายาม ให้อรรถประโยชน์บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการคาดการณ์ความต้องการต่างๆ ของลูกค้า และยังรวมถึงการที่สินค้าและบริการผ่านจากผู้ผลิตไปยังลูกค้า เพื่อตอบสนองความพอใจให้กับลูกค้า"

William Stanton ให้ความหมายการตลาดว่า "เป็นระบบของปฏิบัติการ กิจกรรมทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผน การกำหนดราคา การส่งเสริมการตลาด และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อจะตอบสนอง ความต้องการของผู้บริโภคทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และผู้บริโภคที่คาดหวังในอนาคต"

(ธีรารวรรณ จันทรมานนท์ 2559) การเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่างๆ ในช่องทางการตลาด (Flows in Marketing Channels) ประกอบด้วย

กิจกรรมหลัก 8 กิจกรรม คือการครอบครองตัวสินค้า (Physical Possession หรือ Physical Flows) หมายถึง สินค้าจะอยู่ในความครอบครองดูแลของสมาชิกในช่องทางการตลาด ตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก และ ผู้บริโภคตามลำดับ ผู้ครอบครองสินค้าอาจจะไม่มีหรือไม่มีกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าก็ได้

การถือกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้า (Ownership หรือ Title Flow) หมายถึง การมีสิทธิ์ที่จะจำหน่ายจ่ายโอนสินค้าได้ ทั้งนี้จะมีสินค้าอยู่ในครอบครองหรือไม่ก็ได้ แต่โดยปกติพ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีกจะซื้อขาดสินค้าและขายโดยอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้ผลิต โดยอาจเก็บรักษาสินค้าเองหรือฝากสินค้าไว้ที่คลังสินค้าสาธารณะ (Public Warehouse)

การส่งเสริมการขาย (Promotion) ผู้ผลิตจะส่งเสริมการขายไปยังพ่อค้าส่ง พ่อค้าส่งส่งเสริมการขาย ไปยังพ่อค้าปลีก และพ่อค้าปลีกส่งเสริมการขายไปยังผู้บริโภค ในบางกรณีผู้ผลิตอาจรับภาระในการส่งเสริม การจำหน่ายไปยังพ่อค้าปลีกและผู้บริโภคด้วย เช่น การออกคูปองส่วนลดให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

การเจรจาซื้อ - ขายและการต่อรองทางธุรกิจ (Negotiation) การเจรจาต่อรองจะเป็นแบบสองทาง ต่างฝ่ายต่าง ต่อรองกันทั้งในเรื่องลักษณะและชนิดของผลิตภัณฑ์ ราคา และการลดแลกแจกแถมสิ่งต่างๆ เพื่อการส่งเสริมการขาย โดยปกติผู้ที่มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง ได้แก่ตัวแทนผู้ผลิต (Manufacturer Representative) ซึ่งทำหน้าที่ขายสินค้าให้กับผู้ผลิตหลายๆราย และตัวแทนขาย (Sales Representative) ซึ่งทำหน้าที่ขายและ/หรือ รับผิดชอบด้านการตลาดให้กับผู้ผลิตเพียงรายเดียว กรณีนี้สมาชิกในช่องทาง (Channel Member) ดังกล่าวจะไม่ ถือครองสินค้าและไม่มีกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้า

การเป็นแหล่งเงินทุน เป็นเจ้าของเงินทุน และเป็นผู้จัดหาเงินทุน (Financing) ผู้ถือครองสินค้าที่เป็นผู้ลงทุนในค่า สินค้าจะมีต้นทุนในการถือครองสินค้า ถ้าผู้ใดมีสินค้าคงคลังมาก ผู้นั้นก็มีต้นทุนในการถือครองสินค้านั้นมากด้วย ต้นทุนการถือครองสินค้า ได้แก่ เงินลงทุนในสินค้า ค่าสินค้าล้าสมัย ค่าเสื่อมราคา ค่าสินค้าถูกขโมย ค่าสินค้าเสีย หายไปตามกาลเวลา ค่าโกดังหรือโซลค้ายามเฝ้าโกดัง ค่าเบี้ยประกันภัยต่างๆ ตลอดจนค่าภาษี

การรับภาระความเสี่ยง (Risk Taking) ความเสี่ยงจะมีทิศทางเดียวกับภาระการเป็นแหล่งเงินทุน เป็นเจ้าของ เงินทุน และเป็นผู้จัดหาเงินทุน (Financing) ผู้ที่เป็นเจ้าของเงินทุนหรือเป็นเจ้าของสินค้า ก็จะมีความเสี่ยงควบคู่ไป กับการเป็นแหล่งเงินทุนรูปแบบต่างๆ

การสั่งซื้อ (Ordering) โดยปกติคำสั่งซื้อจะมาจกลูกค้าหรือผู้บริโภคไม่ว่าจะเป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อหรือผลิตไว้ เพื่อรอการขาย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การชำระเงิน (Payment) กิจกรรมการสั่งซื้อและการชำระเงินนั้นมีความชัดเจนว่าเป็นกิจกรรมที่เคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน จำนวนระดับของช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง จำนวนระดับคนกลางภายในเส้นทางที่ ผลิตภัณฑ์และหรือกรรมสิทธิ์ในผลิตภัณฑ์เคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยังตลาดมีด้วยกัน 2 ประเภทคือ (1) ช่องทางการ จัดจำหน่ายทางตรงหมายถึง การขายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรมโดยไม่มีคนกลาง หรือช่องทางศูนย์ระดับ (2) ช่องทางอ้อม (Indirect Channel) เป็นเส้นทางที่สินค้าเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตผ่านคน กลางไปยังลูกค้า คนกลางดังกล่าวอาจจะเป็นตัวแทน ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีกหรือผู้จัดจำหน่ายก็ได้ 1.ช่องทางหนึ่งระดับ (One Level Channel) ประกอบด้วยคนกลางคือ พ่อค้าปลีก 2. ช่องทางสองระดับ (Two-Level Channel) ประกอบด้วยคนกลางภายในช่องทางสองฝ่าย ประกอบด้วยพ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก 3. ช่องทางสามระดับ (ThreeLevel Channel) ประกอบไปด้วยคนกลางสามฝ่าย ในตลาดผู้บริโภคจะประกอบด้วยตัวแทนขาย พ่อค้าส่ง และพ่อค้าปลีก จะทำหน้าที่ซื้อสินค้าจากผู้ค้าส่งและขายให้ผู้ค้าปลีกรายย่อยซึ่งไม่สามารถซื้อจากผู้ค้าส่งโดยตรง 4. ช่องทางการจัดจำหน่ายมากกว่าสามระดับ (Higher Three Level Distribution Channel) มักจะเกิดขึ้นในกรณี ที่มีการนำสินค้าผ่านตัวแทนขาย ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าส่งอิสระและผู้ค้าปลีก ซึ่งแต่ละฝ่ายมีกลุ่มย่อยช่วยดำเนินการช่องทางการจัดจำหน่ายและโครงสร้างช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Channel) หรือ ช่องทาง การตลาด (Marketing Channel)หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือองค์การซึ่งดำเนินการกิจกรรมต่างๆเพื่อให้เกิดการ เคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม (ธีรवारณณ์ จันทรมานนท์ 2560) หรือ หมายถึงความสัมพันธ์ขององค์การต่างๆ ที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นแก่ลูกค้าหน้าที หรือ กิจกรรมของช่องทางการจัดจำหน่าย (Stern, El-Ansary, and Coughlan, 1996 : 10) ประกอบด้วยกิจกรรม หลัก 8 กิจกรรมดังนี้

- การครอบครองตัวสินค้า (Physical flows)
- การถือกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้า (Ownership)
- การส่งเสริมการตลาด (Promotion)
- การเจรจาซื้อ-ขายและการต่อรองทางธุรกิจ(Negotiation)
- การเป็นแหล่งเงินทุน (Financing)
- การรับภาระความเสี่ยง (Risk taking)
- การสั่งซื้อ (Ordering)
- การชำระเงิน (Payment)

พฤติกรรมผู้บริโภค

คำว่า พฤติกรรมผู้บริโภค มีผู้ให้ทฤษฎีไว้ดังนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ เนื่องจากการตลาดคือการดำเนินกิจการของธุรกิจที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในสังคมให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดตลอดเวลา นักการตลาดจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของความต้องการของ มนุษย์ Abraham Maslow ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ไว้ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาต้องมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด และความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของ อับราฮัม มาสโลว์ ร้านจัดลำดับได้ 5 ขั้นตอน ขั้นตอนใด ขั้นตอนใด ความต้องการในขั้นตอนจะ ขั้นตอนโดยความต้องการในขั้นตอนจะได้รับการตอบสนองเป็น ขั้นตอน โดยความต้องการในขั้นตอน จะได้รับการตอบสนองเป็นลำดับ ขั้นตอนโดยความต้องการในขั้นตอนจะได้รับการ

ตอบสนองเป็นลำดับไป เมื่อความต้องการขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความต้องการในขั้นตอน เป็นไปตามลำดับ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ 1.ความต้องการทางด้านร่างกาย Physiological Need ความต้องการในขั้นนี้จัดเป็นความต้องการ แลกของมนุษย์ ที่จะขาดไม่ได้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการมีชีวิตอยู่ความต้องการด้านปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค 2.ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน safety needs เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นเมื่อความ ต้องการขั้นพื้นฐานหรือการปัจจัย 4 ได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความต้องการมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยใส่ใจสุขภาพมากขึ้น 3.ความต้องการทางสังคมและความต้องการทางความรัก love and belonging need เป็นความต้องการเป็น ส่วนหนึ่งของสังคมความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการที่ต้องการการยอมรับในด้านความรู้ความสามารถจากเพื่อนร่วมงานต้องการการยอมรับจากสังคมที่ตนสังกัดอยู่ 4.ความต้องการการยอมรับและยกย่อง Esteem Need ความต้องการที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เกิดจากในขั้นตอนเนื่องจากความต้องการ ในขั้นตอนที่ 3 เมื่อสั่งให้เกิดการยอมรับในความรู้ความสามารถแล้วต้องการจะถูกพัฒนาไปสู่ความต้องการการยก ย่องการให้เปรียบเทียบยอมรับความเป็นผู้นำในองค์กรและครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน 5. ความต้องการสมหวังหรือความสำเร็จในชีวิต Self Actualization Need ความต้องการในขั้นนี้ติดอยู่เป็นความ ต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตที่เดินคาดหวังไว้เช่น การเป็นเจ้าของกิจการความ ต้องการเป็นผู้นำสูงสุดในองค์กรประเภทหรือบรรลุลุจุดหมายในชีวิต เป็นต้น

แนวทางการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคจะทำให้ นักศึกษาด้านการตลาดเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม และการต้องการผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ เพื่อหลักการตลาดจะแนะนำข้อมูลที่ได้รับมากำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด และกิจกรรมทางการตลาดในด้านต่างๆเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคให้มากที่สุดสามารถนำสู่การตัดสินใจการซื้อหรือบริการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจของผู้บริโภคอย่างชัดเจน นักการตลาดควรศึกษาในเรื่องต่างๆดังนี้

1.แรงจูงใจในการซื้อ Buying Motive มนุษย์ทุกคนพร้อมกับความต้องการและความต้องการจะถูกพัฒนามาเป็นลำดับได้ 5 ชั้นตามแนวความคิด ของ ชันตามแนวความคิดของ อับราฮัม มาสโลว์ ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นโดยความต้องการเกิดขึ้นเนื่องจากมี แรงผลักดันจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในสังคมในลักษณะ แตกต่างกันเพื่อสนองความต้องการของตนนักการตลาดจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมต่างๆเหล่านี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้แสดงพฤติกรรม การซื้อหรือสินค้าและบริการของกิจการในการตอบสนองความต้องการ 2.พฤติกรรมการซื้อ Buying Behaviors

1.ความหมายของพฤติกรรมของการซื้อ หมายถึง กระบวนการการตัดสินใจของการทำของบุคคลที่ซื้อและ ผลิตภัณฑ์ซึ่งพิจารณาพฤติกรรมของทั้งผู้ซื้อผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2.ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการซื้อ ตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคสรุปได้ดังนี้

- การรับรู้ Perception คือ กระบวนการที่บุคคลใช้ในการเลือกจัดระเบียบและตีข่าวสารที่ได้รับจากการสัมผัสทั้ง 5 คือ การได้ยินการได้กลิ่นการมองเห็นการลิ้มรสและการสัมผัสบนพื้นฐานความรู้สึกของบุคคลนั้น เช่น การเห็นการ ได้ยินโฆษณาทำให้มีความรู้เกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์มากขึ้น -การจูงใจ motivation คือแรงขับภายในซึ่งกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในการมุ่งสู่เป้าหมาย -การเรียนรู้ learning คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นผลมาจากข้อมูลและประสบการณ์ที่แต่ละ คนได้พบมา ที่ทำไปได้รับคำชมหรือมีการสดชื่นในทางบวกก็จะกระทำซ้ำแต่หากไปทำรับคำตำหนิหรือจดจำในทาง ลบก็จะไม่ทำอีก -ทัศนคติ Attitude คือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและลักษณะการประเมินความรู้สึกทั้งด้านบวกและ ลบเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค -บุคลิกภาพ personality คือพฤติกรรมหรือลักษณะอุปนิสัยของบุคคลที่มีการสะท้อนความเป็นตัวเองออกมา เป็นบุคลิกลักษณะต่างๆ

ตัวแปรทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการซื้อและบริโภคสรุปได้ดังนี้ - บทบาททางสังคม Social roles คือการคาดหวังของตนตามสถานภาพที่เค้าเป็นอยู่คนหนึ่งอาจมีหลายหลาย บทบาท - กลุ่มอ้างอิง Reference Group บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมของผู้อื่นที่ยึดเอา กลุ่มอ้างอิงเป็นแบบอย่างและพยายามเลียนแบบทั้งในด้านความคิด พฤติกรรม ค่านิยม -ชนชั้นทางสังคม social level คือลักษณะการจัดแบ่งกลุ่มบุคคลในสังคมตามลักษณะตัวแปรต่างๆเช่น รายได้ การศึกษา ฐานะทางสังคม เป็นต้น -วัฒนธรรม Culture คือสัญลักษณ์หรือสิ่งที่คนในสังคมหนึ่งได้สร้างขึ้นและยอมรับจากคนในสังคมนั้นจากรุ่นสู่ รุ่นในฐานะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสังคมนั้นๆซึ่งได้แก่ ความคิด คำพูด ความเชื่อ การกระทำ และสิ่งที่มนุษย์ทำอุปนิสัยการซื้อ Buying Habit

นักการตลาดต้องทำการศึกษาปฏิกิริยาเหล่านั้นของผู้บริโภคหรือผู้ใช้ทางธุรกิจ และนำมาเป็นข้อมูล ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนงานและกิจกรรมทางการตลาด เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับอุปนิสัยใน การซื้อของผู้บริโภคและจากการศึกษาเกี่ยวกับอุบัติเหตุการซื้อของผู้ซื้อหรือทำให้นักการตลาดเกิดความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับผู้ซื้อและผู้บริโภคในด้านต่างๆ ดังนี้

1.ผู้บริโภคคือใคร Who คือ การศึกษาให้ทราบว่าใครคือผู้บริโภคหรือผู้ใช้ที่แท้จริงใครเป็นผู้ซื้อทางนี้เพราะ ผู้บริโภคที่มีลักษณะแตกต่างกันอุปนิสัยในการซื้อจะแตกต่างกัน 2.ผู้บริโภคซื้อทำไม Why คือ การศึกษาว่าทำไมผู้บริโภคจึงต้องซื้อหรือไม่ซื้อสินค้าหรือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริโภคนิยมซื้อบริโภคหรือ ผู้ใช้ซื้อไปเพื่อจุดประสงค์ใดทั้งนี้เพราะผู้บริโภคหรือผู้ใช้แต่ละบุคคลมีเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการซื้อที่แตกต่างกัน 3.ผู้บริโภคต้องการซื้ออะไร What คือ การค้นหาผู้บริโภคหรือผู้ใช้ซื้อสินค้านั้นเพราะอะไรต้องการซื้ออะไรจาก สินค้าหรือบริการบ้าง 4.ผู้บริโภคต้องการซื้อเมื่อไหร่ When คือ เป็นการค้นหาโอกาสในการซื้อของผู้บริโภคว่าผู้ซื้อจะซื้อสินค้าใด ทั้งนี้เพราะสินค้าบางประเภทผู้บริโภคซื้อตลอดเวลา 5.ผู้บริโภคซื้อที่ไหน Where คือ การพยายามศึกษาว่าผู้บริโภคหรือผู้ใช้นิยมซื้อสินค้าจากแหล่งซื้อใดซื้อจาก พนักงานซื้อจากร้านค้าปลีกโดยทั่วไปซื้อจากห้างสรรพสินค้าซื้อจากผู้ผลิตหรือซื้อจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 6.ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ Who Participates เป็นการศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจซื้ออาจได้แก่ กลุ่มผู้มีอิทธิพล 7.ผู้บริโภคต้องการอะไร How คือ การศึกษาซื้อของผู้บริโภคแต่ละครั้งว่ามีลักษณะอย่างไร

แนวโน้มอุปนิสัยการซื้อของผู้บริโภคในปัจจุบัน จากการศึกษาค้นคว้าของนักการตลาดพบว่าการซื้อสินค้าหรือบริการผู้บริโภคหรือผู้ใช้ในปัจจุบันมี แนวโน้มพอสรุปได้ดังนี้ 1. ด้านเวลาในการซื้อ คณะการตลาดได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริโภคหรือผู้ใช้ทางธุรกิจในปัจจุบันเกี่ยวกับด้านเวลาในการ ซื้อ นักการตลาดพบว่าผู้บริโภคหรือผู้ซื้อที่มีความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการตลอดเวลา 2. ด้านปริมาณของผู้ซื้อ ในปัจจุบันพบว่าผู้บริโภคหรือผู้ใช้งานจำนวนมากมีเวลาในการหาซื้อสินค้าน้อยลง สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับผู้ที่อยู่อาศัยที่กระทำหาค่าหายไปยังอยู่ตามชานเมืองมากขึ้นทำให้มีเวลาจำกัดในการซื้อสินค้า 3. ด้านลักษณะการซื้อ ในปัจจุบันพบว่าผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าด้วยวิธีการบริการตัวเองและซื้อสินค้าจากเครื่องตัด อัตโนมัติมากขึ้น เพราะรวดเร็วกว่ารอพนักงาน ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร 4. ด้านแหล่งซื้อสินค้า ในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้าหรือตามร้านสรรพสินค้า เพราะ สามารถเลือกซื้อสินค้าได้คราวละหลายหลายประเภทหลายชนิดในสถานที่เดียว ประกอบกับการคมนาคม สะดวกสบายมากขึ้นและสามารถเดินทางไกลในช่วงเวลาสั้นๆได้อย่างรวดเร็ว 5. ด้านลักษณะของสินค้า ในปัจจุบันพบว่าผู้บริโภคหรือผู้ซื้อส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้าบริการที่สะดวกในการใช้ ง่าย และการจัดเก็บและบำรุงรักษา ประหยัดเวลา นักการตลาดจึงต้องสอบถามผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความ ต้องการของผู้บริโภคหรือผู้ใช้ 6. ด้านลักษณะการชำระเงิน ในปัจจุบันผู้บริโภคหรือผู้ขายนิยมซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ เครดิตมากขึ้นเนื่องจากภาวะ เศรษฐกิจและความต้องการความสะดวกสบายทำให้ผู้บริโภคในปัจจุบันนิยมจัดหาสินค้าหรือบริการในรูปแบบของ เงินเชื่อและเครดิตมากขึ้น 7. ด้านลักษณะเกี่ยวกับตัวผู้ซื้อเพราะในปัจจุบันนักการตลาดได้ศึกษาพบว่าผู้บริโภคกับผู้ซื้อเป็นคนเดียวกันมากขึ้น หมายความว่าในปัจจุบันผู้บริโภคชอบซื้อสินค้าของตนเองมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย เด็ก ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนที่ ชื่อมารักเป็นผู้หญิงที่เป็นแม่หรือแม่บ้านเป็นส่วนใหญ่ 8. ด้านลักษณะของครอบครัว ลักษณะของครอบครัวในสังคมปัจจุบันมีขนาดเล็กลงจำนวนสมาชิกในครอบครัว น้อยลงทำให้ลักษณะความต้องการเปลี่ยนแปลงไปตามนิสัยของสินค้าหรือบริการที่มีขนาดเล็กลงแต่ปริมาณของ ครอบครัวจะมีจำนวนมากขึ้นทำให้โอกาสในการขายสินค้าหรือบริการมีจำนวนเพิ่มขึ้น 9. ได้ลักษณะกลุ่มอ้างอิง เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการขึ้นขอยอมรับนับถือทางสังคมหรือเป็นกลุ่มบุคคลที่สังคมยอมรับ ในด้านความคิด ทัศนคติ

กระบวนการการตัดสินใจซื้อ Buying Decision Process การศึกษากระบวนการตัดสินใจเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปฏิบัติการของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ ตั้งแต่แรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นที่มีส่วนในการผลักดันให้เกิดความต้องการจนกระทั่งเกิดความตัดสินใจซื้อ สินค้าในที่สุดซึ่งกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้ 1.ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาความต้องการ เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการการตัดสินใจซื้อในขั้นตอนนี้ผู้บริโภคจะถูก กระตุ้นให้เกิดความต้องการซึ่งสิ่ง ที่กระตุ้นทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการมีทั้งปัจจัยที่เกิดจากภายในตัวผู้บริโภค เอง 2. ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาเพื่อระบุทางเลือก เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการในสินค้าผู้บริโภคจะเริ่มหาข้อมูลเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ที่ต้องการเพื่อนำมาประกอบในการพิจารณาทางเลือกที่จะทำให้อุปสงค์ตอบสนองความต้องการ โดย พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของสินค้า รูปแบบ ราคา คุณภาพ วิธีใช้ ความเชื่อถือได้ 3.ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางเลือกหลังจากได้ข้อมูลต่าง ๆมาใช้ประกอบในการระบุทางเลือกต่าง ๆได้แล้ว ขั้นตอน ผู้บริโภคจะประเมินทางเลือกเหล่านั้น เพื่อจะนำทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งมาใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้า หรือบริการ 4.ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจซื้อเมื่อผู้บริโภคหรือผู้ซื้อสามารถระบุทางเลือกและประเมินผลทางเลือกได้เหมาะสม แล้วผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการที่ต้องการจากการเลือกที่ได้ประเมินแล้วว่าเหมาะสมที่สุด การ ตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ผู้บริโภคจะพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ราคาการขนส่ง บริการที่ได้รับ เป็นต้น 5.ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลหลังจากการซื้อซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กระบวนการการตัดสินใจซื้อ central ตอน ที่ผู้บริโภคจะพิจารณาจากการที่ซื้อสินค้าหรือบริการไปแล้วว่าสินค้าหรือบริการที่ซื้อไปนั้นมีการตัดสินใจซื้อที่ ถูกต้องหรือไม่โดยพิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สินค้าหรือบริการตามตรงความต้องการหรือไม่ แนวทางการศึกษาพฤติกรรมการซื้อของตลาดธุรกิจ

ลักษณะของการซื้อ การซื้อในตลาดส่วนใหญ่เป็นการซื้อโดยตรงและผู้ผลิตเนื่องจากปริมาณการซื้อใน ธุรกิจแต่ละครั้งมีจำนวนมาก ผู้ซื้อต้องแนะนำจากผู้ผลิตโดยตรงในกรณีที่เป็นสินค้าที่ต้องการเทคนิคเฉพาะหรือ ต้องการบริการก่อนและหลังการซื้อ ปริมาณการซื้อต่อครั้ง ในด้านปริมาณการซื้อของตลาดธุรกิจจะซื้อสินค้าครั้งละมากมากเนื่องจากวัตถุประสงค์ในการซื้อ เพื่อไปใช้ในการผลิต การจัดจำหน่าย หรือเพื่อเป็นส่วนประกอบในการดำเนินธุรกิจ

ความถี่ในการซื้อบ่อย ในตลาดธุรกิจผู้ซื้อสามารถซื้อสินค้าบ่อยครั้งเพราะจะเกิดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อทำให้เกิด เป็นการเพิ่มต้นทุน การดำเนินงานผลกระทบต่อกำไรสินค้าบางประเภทซื้อและนานหลายปีกว่าจะซื้อซ้ำอีกครั้ง การตัดสินใจซื้อขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย การซื้อในตลาดธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเป็นจำนวนมากจากหลายๆ ฟิลด์เพื่อให้เกิดผลดีต่อธุรกิจมากที่สุดแต่จะมีบุคคลเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเพียงน้อยเพียงใดกับขนาดธุรกิจ แรงจูงใจในการซื้อตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการในตลาดธุรกิจตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของเหตุผลมากกว่าอารมณ์เนื่องจากการซื้อในตลาดธุรกิจส่วนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กิจการ ใช้หลักต่างตอบแทนกันพฤติกรรมการซื้อสินค้าในตลาดธุรกิจตั้งอยู่บนพื้นฐานของการถ้อยที่ ถ้อยอาศัยอาศัยซึ่ง กันและกันกระบวนการในการจัดซื้อขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้าหรือบริการของตลาดธุรกิจ มีความแตกต่างจากกระบวนการซื้อของตลาดผู้บริโภคในส่วนของการรายละเอียดที่เกี่ยวกับสินค้า หรือบริการ ระเบียบ กฎเกณฑ์ในการจัดซื้อ กระบวนการจัดซื้อในตลาดธุรกิจเริ่มต้นจากการรับข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการหรือความ จำเป็นจากหน่วยงานต่างๆในองค์กรจากนั้นกำหนดเรื่องรายละเอียดของสินค้าหรือบริการที่จัดซื้อให้เหมาะสมกับ การใช้งานของฝ่ายต่างๆ

ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการดำเนินงานทางการตลาด

1. ทำให้เห็นการตลาดเข้าใจถึงความต้องการของผู้บริโภคในสังคม เข้าใจถึงแนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาดในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเป็นไปในอนาคต

2. ทำให้ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าหรือบริการตรงกับความต้องการของผู้บริโภค หรือผู้ใช้และกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น 3. ทำให้เห็นการตลาดสามารถค้นพบตลาดใหม่ๆได้ และทำการตอบสนองให้สอดคล้องกับตลาดนั้นๆ 4. นำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ศึกษาได้มาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการ 5. ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค มาใช้ในการวางแผนการตลาดปรับปรุงกิจกรรมทางการตลาด และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดในปัจจุบันนั้นได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 8 ผู้ประกอบการ **กลุ่มตัวอย่าง** การวิจัยนี้ มีผู้ประกอบการอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 8 ผู้ประกอบการ ใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อความเหมาะสม ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม (Independent variable)

1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่

1. ชื่อสถานประกอบการ
2. ลักษณะการจดทะเบียน
3. อายุ
4. เพศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

5. ระดับการศึกษา

6. ประสบการณ์ในการทำงาน

2) ปัจจัยด้านทัศนคติ เป็นคำถามเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายจำนวนนำเข้าพันธุ์หอมแดงของผู้ประกอบการ ในการนำเข้าหอมแดง

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) พฤติกรรม

1. ประเภทหอมแดง

2. ค่าใช้จ่ายในการนำเข้า

3. ช่วงเวลาที่นำเข้า

4. ปริมาณการนำเข้าในแต่ละรอบ

5. ช่องทางการจัดจำหน่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 คำถามปลายปิดแบบ Multiple Choice เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียวจากคำตอบที่มีให้เลือกมากกว่า 2 คำตอบเกี่ยวกับ พันธุ์หอมแดง จำนวนนำเข้า รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดง นำเข้าจากพม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะการจดทะเบียนธุรกิจ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะการจดทะเบียนธุรกิจ จำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 37.5 และ จำนวน 3 ห้างหุ้นส่วน คิดเป็นร้อยละ 37.5 อายุ 25 ปี พบว่าอายุของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วง 36-40 และมากกว่า 40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 37.5 มีผลโดยรวมมากที่สุดอันดับแรก เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็น เพศชายจำนวน 5 ผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 62.5 และ เพศ หญิงจำนวน 3 ผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 37.5 ระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 4 ผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 50 ปริญญาโท จำนวน 4 ผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 50 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงานในธุรกิจระยะเวลา 6-9 ปีมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 62.5 ระยะเวลา 2-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.5

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดงนำเข้าจากพม่า กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวนการนำเข้าในแต่ละครั้งต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามนำเข้าหอมแดงในแต่ละครั้ง/เดือน 30000 กิโลกรัม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 มีผลโดยรวมมากที่สุดอันดับแรกตามลำดับ รูปแบบการรับซื้อจากประเทศพม่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบการรับซื้อจากประเทศพม่ารับซื้อผ่านพ่อค้าคนกลางมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 87.5 มีผลโดยรวมมากที่สุดอันดับแรกตามลำดับ ระยะเวลาการขนส่ง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามระยะเวลาการขนส่ง 7 วันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 มีผลโดยรวมมากที่สุด อันดับแรกตามลำดับ ระยะเวลาการนำเข้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามระยะเวลาการนำเข้า เฉพาะบางฤดูมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.5 หอมแดงที่นำเข้าเยอะที่สุด มีผลโดยรวมมากที่สุดอันดับแรกตามลำดับ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามหอมแดงที่นำเข้าเยอะที่สุด หอมแดงเบอร์กลางนำเข้าเยอะที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีผลโดยรวมมากที่สุดอันดับแรกตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับหอมแดงนำเข้าจากประเทศพม่า กรณีศึกษาเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งหอมแดงที่นำเข้ามากที่สุด หอมแดงเบอร์กลาง โดยรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางมากที่สุด และจำนวนการนำเข้าขึ้นอยู่กับกฎหมายในประเทศพม่ากับประเทศไทยด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ. บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- ภาวิณี กาญจนานา. (2554). หลักการตลาด (Principles of Marketing). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ที่อป จำกัด.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2554). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญพัฒน์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2560) การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 17: บริษัทเอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด
- ภูตินันท์ อติพิทยางกูร (2555) การค้าระหว่างประเทศ สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki> เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562
สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/lakkantalad/khwam-hmay> เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2562
- ฉัตยาพร เสมอใจ (2550 : 18) ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค สืบค้นจาก <https://doctemple.wordpress.com/017/01/23> เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562
- นිරระนุช โชติพันธ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อช่องทางการจัดจำหน่ายไวน์ สืบค้นจาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/bitstream/handle> เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562
- นิตานาด บุญโญ (2560) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาปัญหาเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายข้าวสารกรณีศึกษา บริษัทโรงสีข้าวสวนดุสิต จำกัด สืบค้นจาก <http://eprints.utcc.ac.th/2765/2/2765fulltext.pdf> เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562
- รัฐพล สังคะสุข (2560) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผ่านระบบ พาณิชนย์อิเล็กทรอนิกส์. สืบค้นจาก file:///C:/Users/asus/Downloads/65320-Article%20Text-219479-110-20170612.pdf เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี The Study of the Cultural Tourism Behavior and Decision-Making in Koh Kret, Nontaburi

กมลธร กาญจนพงศ์¹ รณันธร พลชาติ²
Gamontorn Garnjanapong¹ Ranatthon Poncha²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพศหญิงมากกว่าเพศชาย ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท รองลงมา พนักงานรัฐหรือราชการ และนักท่องเที่ยวมี เพศ ระดับรายได้ และอาชีพ แตกต่างกันไป มีพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักท่องเที่ยวมี เพศ และระดับรายได้ แตกต่างกันไป มีการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักท่องเที่ยวมี อาชีพ แตกต่างกันไป มีการตัดสินใจท่องเที่ยวเกาะเกร็ดเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : พฤติกรรม การตัดสินใจ การท่องเที่ยว

Abstract

The research aimed to 1) study the tourists' behavior that travels to Koh Kret, Nontaburi, 2) study the tourists' decision-making on cultural tourism in Koh Kret, Nontaburi, and 3) compare the behavior and decision-making on cultural tourism in Koh Kret, Nontaburi. This is the quantitative research and survey research. Data collection were questionnaires from 400 samples- tourists who travel to Koh Kret, Nontaburi. Percentage, mean, standard deviation and content analysis were used in the study.

The results found that female tourists travel to Koh Kret more than male tourists. The monthly average income was 10,001-20,000 baht. Most tourists were the company employees, followed by the government employees. Gender, income and career were different. The cultural tourism behavior and decision-making were statistically significant difference at 0.05. The tourists' career on cultural tourism in Koh Kret, Nontaburi were not statistically significant difference at 0.05.

Keywords: Behavior, Decision-Making, Tourism

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้มีการขยายตัวสูงขึ้น และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก ทำให้มีการกระจายรายได้ไปทั่วภูมิภาค จังหวัดนนทบุรีเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และอยู่ภาคกลางซึ่งติดกับกรุงเทพมหานคร มีประวัติยาวนานกว่า 400 ปี ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ประมาณ 600 กว่าตารางกิโลเมตร พื้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและขุดขึ้นมาใหม่หลายแห่ง ใช้สำหรับสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้าน เนื่องจากมีชุมชนหนาแน่นอาศัยอยู่ตามริมคลองและแม่น้ำเจ้าพระยา อาชีพทำไร่ นา สวน และค้าขาย สภาพอากาศค่อนข้างดีไม่ร้อนและไม่หนาวจนเกินไปตามช่วงฤดูกาล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำสถิติจำนวนประชากรในจังหวัดนนทบุรีเมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2559 ทั้งหมด 1.2 ล้านคน แยกเป็นชาย 5.66 แสนคน และหญิง 6.45 แสนคน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเทศบาล การคมนาคมและการขนส่งสะดวกสามารถเดินทางโดยใช้เรือสัญจรในแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองในบริเวณนั้น รถไฟฟ้าสายสีม่วง (MRT) และโดยสารหรือรถส่วนตัวแต่มีปัญหาเรื่องการจราจรติดขัดค่อนข้างมาก ปัจจุบันโดยสารทางเรื่อน้อยลง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ใช้การสัญจรทางบก และตามรายงานสถิติเรื่องการท่องเที่ยวปรากฏว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรีในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 784,043 คน ทำให้มีรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว 3,178 ล้านบาท ข้อมูลรายงานจาก (รายงานสถิติจังหวัดนนทบุรี พ.ศ.2560)

เกาะเกร็ด มีลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่อยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา ที่สำคัญเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมไทย การขุดคลองลัดแม่น้ำทำให้เกิดเกาะ ในปี พ.ศ.2225 สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ แห่งกรุงศรีอยุธยา มีชื่อเรียกว่า "คลองลัดเกร็ดน้อย" เมื่อเวลาผ่านไปกระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางการไหลคลองขยายกว้างขึ้น พื้นที่บริเวณตรงแหลมจึงกลายเป็นเกาะ โดยมีพระเจดีย์มูเตา วัดปรมัยยิกาวาส เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น บนเกาะแห่งนี้มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ชาวไทย ชาวมุสลิม และชาวมอญ ซึ่งชาวมอญอาศัยอยู่ตั้งแต่รัชกาลที่ 2 ผู้ที่อาศัยอยู่บนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมอญ สถาปัตยกรรม โบราณสถานต่างๆ เป็นของชาวมอญที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย เช่น วัดไผ่ล้อม วัดเสาธงทอง วัดฉิมพลี และวัดปรมัยยิกาวาส มีชื่อเสียงในเรื่องเครื่องปั้นดินเผา และประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมแบบพื้นบ้าน สินค้าโอท็อปของเกาะเกร็ด เช่น เครื่องปั้นดินเผา อาหาร ขนมหวาน และทางหน่วยงานของภาครัฐได้มีแนวทางการพัฒนาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พ.ศ. 2562-2564 โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก พื้นฟูและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบใหม่ การบริการ สินค้าโอท็อป สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ประกอบการ และภาครัฐ เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน (แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดประจำปี พ.ศ. 2562 - 2565) จากความเป็นมาและสำคัญปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษานักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมและมีการตัดสินใจอย่างไร ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และนักท่องเที่ยวมีคำแนะนำอะไรบ้างเพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นที่นิยมแพร่หลายในวงกว้าง และให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- เพื่อศึกษาการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกับการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทราบถึงพฤติกรรมและการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ศรัญญา ศรีสุ สาวิตรี รังสิภัทร์ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีอาชีพรับราชการและเป็นพนักงานของรัฐ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อายุประมาณ 30 ปี เป็นเพศหญิง และมีรายได้ประมาณ 17,500 บาท ด้านปัจจัยพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาจับจ่ายซื้อของ มีผู้เดินทางร่วมกันมากกว่า 3 คน ค่าใช้จ่ายประมาณ 1,200 บาท ด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเกาะเกร็ด พบว่า รับรู้ข้อมูลผ่านสื่อบุคคลคือเพื่อนมากที่สุด สื่อมวลชนรับรู้จากอินเทอร์เน็ต สื่อเฉพาะกิจรับรู้จากโปสเตอร์ เพราะเกาะเกร็ดมีการจัดทุกปี การเดินทางนักท่องเที่ยวใช้พาหนะรถยนต์ส่วนบุคคลเพราะความสะดวกในการเดินทาง ด้านการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 85.49 แหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 21.51 อยู่ระดับมาก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 31.40 อยู่ในระดับมาก และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 32.85 อยู่ในระดับกลาง เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจท่องเที่ยวจำแนกตามด้านปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อายุ เพศ และรายได้ที่แตกต่างกัน ทำให้การตัดสินใจท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อาชีพที่แตกต่างกัน ทำให้การตัดสินใจท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวพบว่า อาชีพรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่าอาชีพอื่นๆ เพราะว่ามีการทำงานงานที่ยืดหยุ่น เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านการตัดสินใจกับด้านพฤติกรรมกรท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อทัศนศึกษา กิจกรรม ค่าใช้จ่าย พาหนะในการเดินทางที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อซื้อสินค้า จำนวนครั้งที่มาและจำนวนผู้เดินทางมาพร้อมกัน แตกต่างกัน มีการตัดสินใจโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านการตัดสินใจกับการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน มีการตัดสินใจโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนแตกต่างกัน มีการตัดสินใจโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุมาลี นันทศิริพล (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใช้บริการและการรับรู้กระบวนการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านพฤติกรรม นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางเพราะความสะดวกอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.43 แหล่งท่องเที่ยวไม่ไกลจากที่พักอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.24 มีวิถีวัฒนธรรมแบบท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.46 มีสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.41 มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.35 กระแสนิยมสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.32 ด้านการตัดสินใจ นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางเพราะมีรู้สึกถึงความคุ้มค่าที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวชื่นชมวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.57 ได้เรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชนอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.31 ได้ท่องเที่ยวตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.45 ราคาที่จ่ายคุ้มค่ากับการเดินทางอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.39 มีการเทียบราคาก่อนซื้อสินค้าอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.28 สามารถกำหนดค่าใช้จ่ายได้ล่วงหน้าอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.19 ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าท้องถิ่นอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.06 และหาข้อมูลสินค้าท้องถิ่นก่อนเดินทางอยู่ในระดับกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.04

วีรพร รอดทัศนาศนา (2559) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดบรมราชากาญจนาภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล เพศ มีนักท่องเที่ยวชาย ร้อยละ 43.8 คน นักท่องเที่ยวหญิง ร้อยละ 52.2 คน สถานภาพ ส่วนใหญ่โสด ร้อยละ 48.5 สมรสหรืออยู่ด้วยกัน ร้อยละ 38 อายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 37.8 รองลง อายุระหว่าง 15-20 ปี ร้อยละ 22 การศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 40.2 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 30.5 อนุปริญญาหรือ ปวส. ร้อยละ 15.5 มัธยมปลาย ร้อยละ 5.0 มัธยมต้น ร้อยละ 0.0 และอื่นๆ ร้อยละ 8.8 ระดับรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 มากที่สุด ร้อยละ 36.5 รองลง ระดับรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 30.5 ระดับรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 25.2 และระดับรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป น้อยที่สุด ร้อยละ 7.8 เห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัดบรมราชากาญจนาภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ไม่มีจำนวนนักท่องเที่ยวในระดับมัธยมต้น อาชีพ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ร้อยละ 29.8 รองลงมา รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 18.5

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ค่าขาย ร้อยละ 16.8 รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 15.2 เจ้าของธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 15.0 และอื่นๆ ร้อยละ 4.8 ด้านพฤติกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาทำบุญสะเดาะเคราะห์ รองลงมา ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนและการเดินทางสะดวก สถานที่มีชื่อเสียง ชมและศึกษาสถาปัตยกรรมแบบจีน และอื่นๆ การเดินทางส่วนใหญ่จะเดินทางพร้อมๆกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาครอบครัว ลำพัง บริษัทหรือองค์กรหรือสถานศึกษา และอื่นๆ โดยใช้ยานพาหนะเป็นรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด รองลงมา รถแท็กซี่ รถจักรยานยนต์ รถโดยสารประจำทาง และอื่นๆ นักท่องเที่ยวเดินทางมาเดือนละ 1 ครั้ง มากที่สุด รองลงมา เดินทางมาเป็นครั้งแรก เดือนละ 2 ครั้ง อื่นๆ ขึ้นอยู่กับโอกาสของนักท่องเที่ยว และมากกว่า 2 ครั้งต่อเดือน นักท่องเที่ยวรับรู้แหล่งข้อมูลจากครอบครัวและเพื่อนมากที่สุด รองลงมา อินเทอร์เน็ต บริษัทหรือองค์กรหรือสถานศึกษา และนิตยสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์ อื่นๆ อยู่ในการรับรู้แหล่งข้อมูลที่เท่าๆ กัน กิจกรรมเมื่อเดินทางมาถึงสถานที่ท่องเที่ยว ทำบุญสะเดาะเคราะห์ หรือแก้ปีชงมากที่สุด รองลงมา ไหว้เทพเจ้าจีน พักผ่อนหย่อนใจ ถ่ายภาพบรรยากาศภายในวัด สวดมนต์หรือนั่งสมาธิ และอื่นๆ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อคน ต่ำกว่า 500 บาท มากที่สุด รองลงมา 500-1,000 บาท และ 1,001 บาทขึ้นไป

นันทิตา เพชรภรณ์ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ดรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวจากวารสารการท่องเที่ยวมากที่สุด และรู้จักจากอินเทอร์เน็ต นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวิถีการดำรงชีวิตมากที่สุด และเข้ามาท่องเที่ยวชมแหล่งสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัวและญาติมากที่สุด และเดินทางมาคนเดียว นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายต่อคน 1,001-1,500 บาท มากที่สุด และ 501-1,000 บาท นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายหลักเป็นการซื้อของฝากหรือของที่ระลึกมากที่สุด และเป็นค่าอาหารหรือเครื่องดื่ม นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และรับทราบข้อมูลจากวารสารการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับสถานที่ ค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก การอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 3.89 อยู่ในระดับมาก และการบริการและความปลอดภัย 3.72 อยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

วิธีในการดำเนินการการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยไม่ทราบจำนวนประชากร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวที่การเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกหรือแบบบังเอิญ (Convenient or Accidental Sampling) สูตรที่ใช้ในการหาค่าจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ Yamane (อัศวิน แสงพิบูล, 2556) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจากการรายงานสถิติเรื่องการท่องเที่ยวปรากฏว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรีในปี พ.ศ.2559 จำนวน 784,043 คน (รายงานสถิติจังหวัดนนทบุรี พ.ศ.2560)

สูตรการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane

$$N = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

N = จำนวนประชากร

n = ขนาดตัวอย่าง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์มอจย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าอยู่ที่ร้อยละ 5 หรือ (0.05)

$$N = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

$$n = \frac{784,043}{1+784,043(0.05^2)}$$

$$n = 399.99 \text{ คน} \sim 400 \text{ คน}$$

ดังนั้น จำนวนประชากรกลุ่มอย่างที่สามารถหาได้ คือ จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของห้องเที่ยวเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธี Likert Scale และกำหนดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือสำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และสำคัญน้อยที่สุด (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2551 : 262)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธี Likert Scale และกำหนดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และสำคัญน้อยที่สุด โดยในตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดการให้ค่าคะแนนของแบบสอบถามตามระดับความคิดเห็น คือ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

คะแนน	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น
5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
4	หมายถึง	สำคัญมาก
3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
2	หมายถึง	สำคัญน้อย
1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ทำการวิจัยได้นำแบบสอบถามเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาทดสอบโดยการเก็บข้อมูลจากประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เพื่อให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกหรือแบบบังเอิญ (Convenient or Accidental Sampling) นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน และนำข้อมูลดังกล่าวมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและใช้สถิติโปรแกรมสำเร็จรูป คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นักท่องเที่ยวที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 400 คน

ประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวแบ่งตาม เพศ ระดับรายได้ และอาชีพ แสดงให้เห็นว่า มีนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย นักท่องเที่ยวหญิง จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62 และนักท่องเที่ยวเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38 นักท่องเที่ยวมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 รองลงมา มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,001 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 25,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา พนักงานรัฐหรือราชการ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 และนักท่องเที่ยวมีอาชีพนักเรียนหรือนักศึกษาน้อยที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่า ผู้ร่วมทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัวและญาติ คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมา เดินทางมากับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 36.75 และเดินทางคนเดียวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.00 จำนวนครั้งในการเดินทาง นักท่องเที่ยวเดินทางครั้งแรกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมา เดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 31.75 และ เดินทางมามากกว่า 2 ครั้งน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.25 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง ไม่เกิน 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.25 รองลงมา ไม่เกิน 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.25 ไม่เกิน 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.75 และนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง มากกว่า 1,500 บาท น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.25 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมา รถโดยสารสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 23.50 รถมอเตอร์ไซด์ คิดเป็นร้อยละ 15.50 และนักท่องเที่ยวเดินทางโดยเรือน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.00 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากการแนะนำของครอบครัวหรือญาติ คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา รู้ข้อมูลจากเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รู้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 15.25 รู้ข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 13.25 รู้ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 10.00 และรู้ข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.25

การตัดสินใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก สถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการคมนาคม เฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ระยะเวลาในการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว เฉลี่ย 4.09 อยู่ในระดับมาก และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว เฉลี่ย 3.65 อยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีแก่นักท่องเที่ยว เฉลี่ย 4.18 อยู่ในระดับมาก และความปลอดภัยในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว เฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก และและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชุมชนท้องถิ่น เฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก การได้พบปะพูดคุยกันกับผู้ร่วมทาง เฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก การได้ล่องเรือเพื่อไปทำบุญและดูศิลปะโบราณสถาน เฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก การได้ล่องเรือขึ้นชมธรรมชาติ เฉลี่ย 3.52 อยู่ในระดับกลาง และการได้มาร่วมงานประเพณีตามวัฒนธรรมในช่วงเทศกาล เฉลี่ย 3.48 อยู่ในระดับกลาง

เปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกับประชากรศาสตร์ แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เพศ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับ การเดินทาง การรับรู้ข้อมูล และผู้ร่วมทาง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักท่องเที่ยวที่มี เพศ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมเกี่ยวกับ จำนวนครั้งในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทียววิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ระดับรายได้ แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับ การรับรู้ข้อมูล ผู้ร่วมทาง และจำนวนครั้งในการเดินทาง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05ระดับรายได้ แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับ การเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อาชีพ แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับ การรับรู้ข้อมูล ผู้ร่วมทาง และจำนวนครั้งในการเดินทาง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05อาชีพ แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับ การเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05เปรียบเทียบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวกับประชากรศาสตร์ แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เพศ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเกี่ยวกับ สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05เพศ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเกี่ยวกับ สถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับรายได้ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเกี่ยวกับ สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับรายได้ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเกี่ยวกับ สถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อาชีพ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเกี่ยวกับ สถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องการศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ขนาดกลุ่มประชากรที่ได้ศึกษา จำนวน 400 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกหรือแบบบังเอิญ (Convenient or Accidental Sampling) สูตรที่ใช้ในการหาค่าจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ยามาเน่ Yamane การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า มีนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท รองลงมา น้อยกว่า 10,001 บาท และ 20,001-25,000 บาท สูงกว่า 25,000 บาท น้อยที่สุด และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด รองลงมา เป็นพนักงานรัฐหรือราชการ และทำธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย มีอาชีพเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีผู้เดินทางมาด้วยมากที่สุด คือ ครอบครัวและญาติ รองลงมา เดินทางมากับเพื่อน และเดินทางมาคนเดียวน้อยที่สุด พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการเดินทาง คือ นักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นครั้งแรกมากที่สุด รองลงมา เดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 และนักท่องเที่ยวเดินทางมามากกว่า 2 ครั้งน้อยที่สุด พฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง ไม่เกิน 1,000 บาท รองลงมา ไม่เกิน 500 บาท ไม่เกิน 1,500 บาท และนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง มากกว่า 1,500 บาท น้อยที่สุด พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเดินทางนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว รองลงมา รถโดยสารสาธารณะ รถมอเตอร์ไซด์ และนักท่องเที่ยวเดินทางโดยเรือน้อยที่สุด พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูล คือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากการแนะนำของครอบครัวหรือญาติ รองลงมา รู้ข้อมูลจากเพื่อน รู้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รู้ข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา รู้ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ และรู้ข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ น้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวมีการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการคมนาคม ตามด้วยระยะทางในการเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกี๋ยงหวัดยี่" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ห้องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และความปลอดภัยในสถานที่แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และนักท่องเที่ยวมีการตัดสินใจเดินทางเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชุมชนท้องถิ่น การได้พบปะพูดคุยกับผู้ร่วม การได้ล่องเรือเพื่อไปทำบุญและดูศิลปะโบราณสถาน การได้ล่องเรือขึ้นชมธรรมชาติ และการได้มาร่วมงานประเพณีตามวัฒนธรรมในช่วงเทศกาล

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกับประชากรศาสตร์ ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเดินทาง การรับรู้ข้อมูล และผู้ร่วมทางไม่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้งแตกต่างกัน ระดับรายได้ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันทำให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูล ผู้ร่วมทาง และจำนวนครั้งในการเดินทางไม่แตกต่างกัน ระดับรายได้ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ทำให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้งแตกต่างกัน อาชีพของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูล ผู้ร่วมทาง และจำนวนครั้งในการเดินทางไม่แตกต่างกัน อาชีพของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้งแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวกับประชากรศาสตร์ ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้แตกต่างกันมีการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน จากการศึกษางานวิจัย ศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากสามารถเข้าถึงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีการรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากคนใกล้ชิด การหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สื่ออื่นๆ ในการประชาสัมพันธ์ของสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และรู้สึกดีที่มีความปลอดภัยในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

การคมนาคมที่สะดวกสบาย สามารถเดินทางได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยการโดยสารส่วนตัวหรือโดยสารสาธารณะ และยังสามารถเดินทางโดยการใช้เรือได้อีกด้วย การเดินทางนั้นจะมีรถออร์โรว์หรือเพื่อนมาด้วยเสมอ เพื่อเป็นการพบปะพูดคุย ได้ศึกษาวิถีความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ได้ล่องเรือชมสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้เข้าวัดทำบุญ ได้ร่วมงานประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นในช่วงที่มีการจัดงานประเพณีและวัฒนธรรมตามแต่ละช่วงเทศกาลที่จัดขึ้น ได้มีการจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ที่มีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อย่างเครื่องปั้นดินเผา อาหาร และสินค้าโอท็อป (OTOP) เพื่อใช้เองและเป็นของฝาก แต่ระดับรายได้และอาชีพก็สำคัญในการตัดสินใจท่องเที่ยว นั้นเป็นเพราะว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหน้าที่การงานที่ดี ซึ่งทำให้มีรายได้น้อยและรายได้มากแตกต่างกันออกไปตามแต่ละอาชีพและตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้น้อยก็สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้เช่นกัน ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าไม่สูงมาก นักท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อยก็ใช้จ่ายน้อย นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากก็ใช้จ่ายตามกำลัง ส่วนอาชีพไม่ว่าจะทำอาชีพอะไรไม่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผล

จากการวิจัย ศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประชากรศาสตร์ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท รองลงมา น้อยกว่า 10,001 บาท และ 20,001-25,000 บาท สูงกว่า 25,000 บาท น้อยที่สุด และ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด รองลงมา เป็นพนักงานรัฐหรือราชการ และทำธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย มีอาชีพเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาน้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรพร รอดทัศนาศนา (2559) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล เพศ มีนักท่องเที่ยวหญิงมากกว่านักท่องเที่ยวชาย ซึ่งนักท่องเที่ยวหญิงมี ร้อยละ 52.2 คน และนักท่องเที่ยวชายมี ร้อยละ 43.8 คน รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาทมากที่สุด รองลงมา ระดับรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ระดับรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท และระดับรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป น้อยที่สุด และยังคงมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีญา ศรีสุ สาวิตรี รังสิภัทร์ และพัชรารัตติ ศรีบุญเรือง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัวและญาติ รองลงมา เดินทางมากับเพื่อน และเดินทางมาคนเดียวน้อยที่สุด พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเดินทางนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว รองลงมา รถโดยสารสาธารณะ รถมอเตอร์ไซด์ และนักท่องเที่ยวเดินทางโดยเรือน้อยที่สุด และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากการแนะนำของครอบครัวหรือญาติ รองลงมา รู้ข้อมูลจากเพื่อน รู้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รู้ข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา รู้ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ และรู้ข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ น้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรพร รอดทัศนาศนา (2559) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวใช้ยานพาหนะเป็นรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด รองลงมา รถแท็กซี่ รถจักรยานยนต์ รถโดยสารประจำทาง และอื่นๆ นักท่องเที่ยวรับรู้แหล่งข้อมูลจากครอบครัวและเพื่อนมากที่สุด รองลงมา อินเทอร์เน็ต บริษัทหรือองค์กรหรือสถานศึกษา และนิตยสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์ อื่นๆ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทิตา เพชรภรณ์ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวกับครอบครัวและญาติมากที่สุด และยังคงมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีญา ศรีสุ สาวิตรี รังสิภัทร์ และพัชรารัตติ ศรีบุญเรือง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเดินทางนักท่องเที่ยวใช้พาหนะรถยนต์ส่วนบุคคลเพราะความสะดวกในการเดินทาง

การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก สถานที่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่แหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้นักท่องเที่ยว เฉลี่ย 4.18 อยู่ในระดับมาก และความปลอดภัยในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว เฉลี่ย 4.15 อยู่ในระดับมาก สิ่งแวดล้อมและประเพณีวัฒนธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชุมชนท้องถิ่น เฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก การได้ลองเรือเพื่อไปทำบุญและดูศิลปะโบราณสถาน เฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก การได้ลองเรือชมธรรมชาติ เฉลี่ย 3.52 อยู่ในระดับกลาง และการได้มาร่วมงานประเพณีตามวัฒนธรรมในช่วงเทศกาล เฉลี่ย 3.48 อยู่ในระดับกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีญา ศรีสุ สาวิตรี รังสิภัทร์ และพัชรารัตติ ศรีบุญเรือง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แหล่งท่องเที่ยวน่าดึงดูดใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 21.51 อยู่ระดับมาก เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 31.40 อยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี นันทศิริพล (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการใช้บริการและการรับรู้กระบวนการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจังหวัดฉะเชิงเทรา มีสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.41 ด้านการตัดสินใจ นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางเพราะมีรู้สึกถึงความคุ้มค่าที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวชื่นชมวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.57

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทียววิถี" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

โดยรวมจากการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ถือว่าอยู่เกณฑ์ที่ดีเพราะเป็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และเป็นจุดศูนย์กลางที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากสามารถเดินทางไปและกลับภายในหนึ่งวัน จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวมีการได้ลองเรือขึ้นชมธรรมชาติและการได้มาร่วมงานประเพณีตามวัฒนธรรมในช่วงเทศกาลอยู่ในระดับกลาง จึงอยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนช่วยกันสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความประทับใจที่มากยิ่งขึ้นและยังคงอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- วีรพร รอดทัศนาศนา. (2559). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดบรมราชา กาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี. การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2559
- นันทิศา เพชรภรณ์. (2558, สิงหาคม) พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 7 (พิเศษ), 63 - 72
- ศรัญญา ศรีสุข และคณะ. (2560) การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 35 (3), 108 - 116
- สุมาลี นันทศิริพล. (2560) พฤติกรรมการใช้บริการและการรับรู้กระบวนการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 13 (1), 1 - 32
- สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี. (2560) รายงานสถิติจังหวัดนนทบุรี พ.ศ.2560 (ออนไลน์). กรุงเทพฯ : สำนักสถิติพยากรณ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://nontburi.nso.go.th/images/PDF/nont/totalreport60.pdf>
(วันที่ค้นข้อมูล : 2 พฤษภาคม 2563)
- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด. (2562) แผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดประจำปี พ.ศ. 2562 – 2565 (ออนไลน์). <https://kohkredsao.go.th/public/list/data/detail/id/75/menu/1196/page/1/catid/67>
(วันที่ค้นข้อมูล : 2 พฤษภาคม 2563)
- อัศวิน แสงพิบูล. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
กรณีศึกษาประชากรในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
Consumer behavior and marketing mix factors affecting
the decision to buy herbal products. A case study of
the population in the municipality area of Mueang Tak District, Tak Province.

พรรณทิมา วรรณสุทธิ์¹, ศักดิ์นรินทร์ เสือสิทธิ์², ณัฏชา ไชยวงศ์³ และเฉลิมพล พิทักษ์บวรชัย⁴
Phantima Wannasut, Saknarin Seuersit, Nutcha chaiwong, Chalermpon pitakbawonchai

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรใน เขต เทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรใน เขตเทศบาล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก และ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้บริโภค โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน 390 ราย ในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้ เครื่องมือใน การเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 31-35 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 -15,000 บาท มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน/พนักงานประจำ มีการซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร 1 ครั้ง ต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายใน การซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร น้อยกว่า 500 บาทต่อครั้ง ซื้อผลิตภัณฑ์จาก ตลาดนัด ทั่วไป ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพราะปลอดภัยต่อ สุขภาพ ได้รับข่าวสารผลิตภัณฑ์จากเพื่อนหรือบุคคลใน ครอบครัว บุคคลในครอบครัว เป็นผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ส่วนความสำคัญ ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และทัศนคติต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดพบว่าด้าน ผลิตภัณฑ์ด้าน ราคา และด้านบุคคล ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการ ส่งเสริมการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สรุปได้ว่า โดยภาพรวมของโอกาสทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเขตเทศบาล อำเภอเมืองจังหวัดตาก กรณีศึกษาในเขตเทศบาลอำเภอ เมืองจังหวัดตาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการ ตัดสินใจ และระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้บริโภค, ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purpose of this research is to study the behavior of using herbal products of the population in the municipality of Muang Tak District, Tak Province to study the marketing mix factors affecting the purchasing decision. Medicinal products of the population in Municipality, Mueang Tak District, Tak Province, and for suggestions To improve herbal products in accordance with the needs of consumers. By studying from sample groups Consumers of 390 herbal products in Muang Tak District, Tak Province use the tools in Data collection is a statistical questionnaire used to analyze data such as percentage, average and standard deviation.

The results showed that most of the consumers were male, aged between 31-35 years, average monthly income 10,000 -15,000 baht. Occupation is a private employee / permanent staff. There is a purchase of herbal products 1 time per month. The cost of buying herbal products is less than 500 baht per time. Buy products from general flea markets. Buy herbal products because they are safe for health. Receive product news from friends or family members, family members Is an influential person in deciding to buy herbal products Important part Of marketing mix factors And attitude towards marketing mix factors, found that in terms of products, prices, and people, consumers give a high level of overall importance. In terms of marketing promotion, physical aspect And process Consumers give overall importance to a medium level. In conclusion, the overall market opportunity for herbal products in the municipality Mueang District, Tak Province A case study in the municipality area of Mueang District, Tak Province The respondents had the level of decision making and satisfaction levels at a medium level.

Keywords : Consumer Behavior, Marketing Mix Factors , Affecting The Decision, Herbal Products.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสมุนไพรนานาชนิด และในปัจจุบัน กระทรวง สาธารณสุขได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการใช้สมุนไพรในการบำบัดโรคต่าง ๆ มาก ขึ้นโดยเฉพาะโรคพื้น ๆ ที่สามารถบำบัดรักษาได้ ด้วยสมุนไพร และได้กำหนดนโยบายไปยัง โรงพยาบาลต่าง ๆ ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข โดยสนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรเพื่อทดแทน ยาแผนปัจจุบัน อันเป็นการป้องกัน การไหลออกของเงินตราไปยังต่างประเทศและเป็นหนทางหนึ่ง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ประเทศไทย กำลังประสบอยู่ (ภาคภูมิพาณิชย์การันท์, 2543: 1) เพราะการใช้ สมุนไพรในการดูแลสุขภาพของตนเองเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองได้เป็นการลดค่าใช้จ่ายในเรื่องยารักษาโรค

ปัจจุบันได้มีการนำสมุนไพรกลับมาใช้ในทางสาธารณสุข ดังจะเห็นได้จากกระทรวง สาธารณสุขได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมและเผยแพร่ให้มีการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคมานานตั้งแต่ แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 5(2525-2539) จนถึงปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนด ยุทธศาสตร์ แนวทางส่งเสริมการใช้สมุนไพรร้อยละ 25 ภายใน 5 ปี และเพื่อตอบสนองนโยบายเชิง เป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวข้างต้น โครงการสาธารณสุขมูลฐานได้มีการคัดเลือกสมุนไพรที่ ส่งเสริมให้ประชาชนใช้ในการรักษาอาการเบื้องต้นโดยได้กำหนดสมุนไพรเดี่ยวที่มีการใช้แพร่หลายใน ตำรายา ตำรับยาพื้นบ้านให้ใช้ในสาธารณสุขฐาน 66 ชนิด ซึ่งได้ผ่านการทดสอบความปลอดภัยแล้วว่าไม่มีพิษเฉียบพลันและระยะยาว แต่ในปัจจุบันยังพบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการใช้สมุนไพรหลายประการ เช่น ลักษณะทางกายภาพ เช่น กลิ่น สี รสชาติ ไม่น่ารับประทาน ส่งผลให้ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นในยา สมุนไพร ประชาชนไม่มีองค์ความรู้เพียงพอที่จะเลือกใช้สมุนไพรในการรักษาที่มีทัศนคติที่คิดว่าการรักษา โรคสมุนไพรทำให้หายช้า ไม่น่าสนใจในสรรพคุณ ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการใช้ สมุนไพรของมนุษยในยุคปัจจุบัน (วิไลวรรณ ชัยณรงค์ 2554:1)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรของประชากรในเขตอำเภอเทศบาล เมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรใน เขตเทศบาลอำเภอเมือง ตาก จังหวัดตาก
- เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรใน เขตเทศบาล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
- เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทราบถึงเพื่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรใน เขตอำเภอเทศบาลเมือง ตาก จังหวัดตาก
- ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรในเขตอำเภอ เทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้มาทำการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ขอบเขตของเนื้อหา
การศึกษารุ่นนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้สมุนไพรของประชากรในอำเภอเทศบาลเมือง ตาก จังหวัดตาก โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้
เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อสมุนไพรของประชากรในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสมุนไพรของประชากรใน เขตเทศบาล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค
- 2) ขอบเขตด้านประชากร
- ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรจากกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน 390 ราย
- 3) ขอบเขตด้านเวลา
- การศึกษารุ่นนี้ จะดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ.2562 ถึงตุลาคม พ.ศ.2562 รวมเป็นระยะเวลา 5 เดือน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เสรี วงษ์มณฑา (2548) กล่าวว่า พฤติกรรมบริโภคคือ พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลแต่ละ บุคคลในการค้นหา การเลือกซื้อ การใช้ การประเมินผล หรือการจัดการกับสินค้าและบริการ ซึ่งผู้บริโภค คาดว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้

ธนกฤต วันตะเมธ (2554) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกในการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมิน และการกำจัดทั้งซึ่งสินค้า บริการ และแนวคิดต่าง ๆ ของผู้บริโภค

สุวัฒน์ ศิริรินทร์ และภาวนา สนวนพูล (2552) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง ความ ต้องการ ความคิด การกระทำ การประเมินผล การตัดสินใจซื้อ และการใช้สินค้าหรือ บริการของบุคคล เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของบุคคลนั้น ๆ

สุปัญญา ไชยชาญ (2550) พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออก ทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปณิศา มีจินดา (2553) พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง กับบุคคล หรือกลุ่มในการจัดการ การเลือกสรร การซื้อ การใช้ และการจัดการภายหลังการบริโภคผลิตภัณฑ์/บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

ชูชัย สมितिไกร (2554) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจเลือก (Select) การซื้อ (Purchase) การใช้ (Use) และการกำจัดส่วนที่เหลือ(Dispose) ของสินค้า หรือบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตน

ปณิศา มีจินดา (2553) พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง กับบุคคล หรือกลุ่มในการจัดการ การเลือกสรร การซื้อ การใช้ และการจัดการภายหลังการบริโภคผลิตภัณฑ์/บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

ชูชัย สมितिไกร (2554) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจเลือก (Select) การซื้อ (Purchase) การใช้ (Use) และการกำจัดส่วนที่เหลือ(Dispose) ของสินค้า หรือบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตน

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้และซื้อของ ผู้บริโภค โดยเบื้องต้น การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ได้จาก 7 คำถาม เพื่อค้นหา 7 คำตอบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อทราบถึงความต้องการและพฤติกรรม การซื้อการใช้ของผู้บริโภค ในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภครูปแบบ 6Ws และ 1H ซึ่งประกอบด้วย Who, What, Where, When, Why, Whom และ How (ปรัชญา ปิยะรังสี, 2554) โดยมีการกำหนดคำถาม ดังนี้

1.ใครคือกลุ่มเป้าหมาย (Who) เป็นคำถามที่ต้องการรู้ตลาดเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายจะ แบ่งจากประชากรศาสตร์ ภูมิศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์หรือจิตวิทยา เพื่อหากกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ ขาย สินค้าให้

2.อะไรคือสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ(What) เป็นคำถามที่ต้องการรู้ถึงความต้องการซื้อของ ผู้บริโภค อะไรคือสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ อะไรเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ผู้บริโภคมาซื้อสินค้า โดยสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ คือ คุณสมบัติหรือองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ เช่น คุณภาพ ราคา แบรินด์ ความแตกต่าง เป็นต้น

3.ผู้บริโภคซื้อสินค้าที่ไหน(Where) เป็นคำถามที่ต้องการรู้ถึงช่องทาง สถานที่ หรือแหล่งที่ ผู้บริโภคทำการซื้อสินค้า เช่น ร้านสะดวกซื้อ ตลาดนัด ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาเก็ต เป็นต้น

4.ผู้บริโภคซื้อสินค้าเมื่อใด(When) เป็นคำถามที่ต้องการรู้ถึงเวลาในการซื้อในแต่ละ ช่วงเวลา ของผู้บริโภค รู้ถึงโอกาสในการซื้อ เช่น ช่วงเวลาใดของวัน ช่วงเวลาใดของเดือน ช่วงเวลาใดของ ปี โอกาสพิเศษต่างๆหรือช่วงเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

5.ทำไมผู้บริโภคถึงซื้อ(Why) เป็นคำถามที่ต้องการรู้ถึงวัตถุประสงค์ในการซื้อของผู้บริโภค โดยต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ คือ ปัจจัยภายนอก ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ปัจจัยส่วนบุคคล

6.ใครมีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ (Whom) เป็นคำถามที่ต้องการรู้ถึงบทบาทของกลุ่ม ต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคโดยมีองค์ประกอบในการ ตัดสินใจซื้อคือ ผู้ริเริ่ม ผู้มีอิทธิพล ผู้ตัดสินใจซื้อ และผู้ใช้

7.ผู้บริโภคซื้ออย่างไร(How) เป็นคำถามที่ต้องการรู้กระบวนการในการตัดสินใจซื้อหรือ ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ปัญหา การหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การ ตัดสินใจซื้อ ความรู้สึกภายหลังการซื้อ

อนุชิต เทียงธรรม (2545) ให้ความหมายเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจไว้ว่า เป็นการตัดสินใจของ ผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ ซึ่งเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาประกอบด้วยหลายขั้นตอนทั้งที่เกิดขึ้น ก่อนการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ ไปจนถึงขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้บริโภคได้ซื้อผลิตภัณฑ์ไปแล้ว

เกษมรัตน์ มะลูลีส (2557) กล่าวว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจโดยการพิจารณาทางเลือกที่มีอยู่เพื่อ เลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ฉัตรยาพร เสมอใจ(2550:46) กล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการในการเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจาก ทางเลือกต่างๆที่มีอยู่ ซึ่งผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจในทางเลือกต่างๆของสินค้าและบริการอยู่เสมอ โดยที่ เขาจะเลือกสินค้าหรือบริการตามข้อมูลและ ข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ในจิตใจของผู้บริโภค

สรุปความหมายของการตัดสินใจซื้อพอสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจซื้อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดย เลือกซื้อจากสิ่งที่มีอยู่ หลายอย่าง โดยมีขั้นตอนในตัดสินใจซื้อหลายขั้นตอนเพื่อตัดสินใจซื้อให้เหมาะสม กับความต้องการของตัวเอง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมี 5 ขั้นตอน ที่ เป็นการอธิบายขั้นหรือกระบวนการ

ของการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคตั้งแต่การ รู้ถึงปัญหาหรือความต้องการ การแสวงหาข้อมูลประกอบการ ตัดสินใจซื้อ เพื่อประเมินทางเลือกต่างๆ การตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมภายหลังซื้อสินค้า มี ดังนี้

การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา

ในขั้นตอนแรกผู้บริโภคจะตระหนักถึงปัญหา หรือความต้องการสินค้าหรือ บริการที่สามารถ แก้ปัญหานั้นๆ ซึ่งเกิดจาก ความจำเป็นของผู้บริโภค โดยสาเหตุมาจาก

1) สิ่งกระตุ้นภายใน สิ่งเร้าจากความต้องการ ความขาดแคลนของร่างกาย เช่น ความรู้สึก หิว ความกระหายน้ำ เป็นต้น

2) สิ่งกระตุ้นภายนอก อาจเกิดจากการกระตุ้นของส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) การ รับรู้จากภายนอกทำให้เกิด ความต้องการภายใน เช่น เห็นโฆษณาสินค้าจึงเกิดความรู้สึกอยากซื้อ เป็นต้น

2. การค้นหาข้อมูล

เมื่อผู้บริโภคทราบความต้องการ หรือความจำเป็นในสินค้าหรือบริการแล้วผู้บริโภคก็จะทำการ ค้นหาข้อมูล เพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจ โดยแหล่งข้อมูลของผู้บริโภค แบ่งได้ดังนี้

1) แหล่งบุคคลหรือบุคคลอ้างอิง หาข้อมูลจากคนใกล้ชิด ครอบครัว ผู้มีประสบการณ์ ที่ เคยใช้หรือทดลองสินค้าหรือ บริการนั้นๆ

2) แหล่งทางการค้น เช่น การหาข้อมูลจากเว็บไซต์ การหาข้อมูลจากโฆษณา การสอบถาม จากตัวแทนจำหน่าย เป็นต้น

3) แหล่งสารณะ หาข้อมูลสินค้าหรือบริการจากสื่อมวลชนหรือองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค หน่วยงานที่ควบคุมดูแล

4) แหล่งประสบการณ์ ผู้บริโภคที่เคยทดลองใช้หรือประสบการณ์ในสินค้าและบริการนั้นๆ มาก่อน โดยการหาข้อมูลจาก การรีวิวสินค้า

3. ประเมินทางเลือก

เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 แล้ว ต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการประเมินทางเลือก โดยในการประเมิน ทางเลือกนั้น ผู้บริโภค ต้องกำหนดเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่จะใช้ประกอบการประเมิน เช่น ราคาสินค้า ราคา รูปแบบ บริการหลังการขาย เป็นต้น

4. ขั้นตอนตัดสินใจซื้อสินค้า

หลังจากที่ได้ทำการประเมินทางเลือกแล้ว ผู้บริโภคก็จะเข้าสู่ขั้นของการตัดสินใจซื้อ โดยการ ตัดสินใจผ่านปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) ราคาสินค้าที่ซื้อ

2) ร้านที่ซื้อ

3) ปริมาณที่ซื้อ

4) เวลาที่ซื้อ

5) วิธีการในการชำระเงิน

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ

หลังจากที่ลูกค้าได้ทำการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการไปแล้วนั้น นักการตลาดจะต้องทำการ ตรวจสอบความพึงพอใจ ภายหลังการซื้อ ซึ่งผู้บริโภคจะรู้สึกพึงพอใจเมื่อได้รับประสบการณ์จากการใช้ หรือทดลองสินค้าและบริการ แล้วพบว่าได้รับคุณค่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตามความคาดหวังของผู้บริโภค หรือสูงกว่า นำไปสู่ การใช้บริการซ้ำ ยิ่งกว่านั้นอาจบอกต่อ ในทางกลับกันหากผู้บริโภคได้รับคุณค่าจากสินค้า หรือบริการต่ำ

กว่าที่คาดหวังย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจ อาจนำไปสู่การเปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์อื่น หรือมีโอกาสบอกต่อ ในทางเชิงลบของผลิตภัณฑ์หรือบริการในวงกว้าง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ(2546) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) การใช้ส่วนประสม ทางการตลาด สำหรับธุรกิจด้านบริการ ประกอบไปด้วย 7 ปัจจัย ดังนี้ 1)ผลิตภัณฑ์และบริการ 2)ราคา 3)ช่องทางการจัดจำหน่าย 4)การส่งเสริมการขาย 5)บุคคลกรหรือพนักงาน 6)ลักษณะทางกายภาพ 7) กระบวนการ

ดร.นิเวศน์ ธรรมะและคณะ(2556) กล่าวว่า หลัก 7Ps เป็นแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของสินค้าและบริการในด้านการตลาดโดยพิจารณาจากปัจจัย 7 ประการคือ 1)สินค้า 2)ความ เหมาะสมของราคา 3)สถานที่จัดจำหน่าย 4)การส่งเสริมการขาย 5)บุคคลกร 6)ลักษณะทางกายภาพ7) กระบวนการ

สุดาดวง เรืองรุจิระ(2560) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ สำคัญที่ใช้ในการดำเนินงานทางการตลาด เนื่องจากเป็นสิ่งที่กิจการสามารถควบคุมได้โดยพื้นฐานของส่วน ประสมทางการตลาดจะประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย เรียกว่า 4Ps แต่สำหรับธุรกิจบริการ จะมีส่วนประสม ทางการตลาด ที่เพิ่มขึ้นมาอีก 3 ปัจจัย รวม เป็น 7 ปัจจัย รวมกัน เรียกว่า 7Ps ซึ่งประกอบด้วย 1)สินค้า 2)ราคา 3)สถานที่จัดจำหน่าย 4)การส่งเสริมการขาย 5)บุคคลกร 6)ลักษณะทางกายภาพ7) กระบวนการ

สุรสิฐ อินตะ (2551) กล่าวว่า กรอบความคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดกำหนดไว้ว่า นักการตลาดจะต้องทำการตัดสินใจเกี่ยวกับสินค้าและลักษณะเฉพาะตัวของสินค้า ทำการกำหนดราคา ตัดสินใจว่าจะขายสินค้าของตนอย่างไร และเลือกวิธี กระตุ้นการขายหรือส่งเสริมการขาย นักวิเคราะห์บาง รายรู้สึกลัวว่า หลักส่วนประสมทางการตลาดมองข้ามหรือให้ความสำคัญ กิจกรรมบางอย่างน้อยเกินไป

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2560: 26) กล่าวในเรื่อง สิ่งเร้าทางการตลาดหรือสิ่งที่กระตุ้นในกระบวนการ ตัดสินใจซื้อนั้นเกิดจากตัวแปรหรือองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) ซึ่งมีดังนี้ 1)ผลิตภัณฑ์ 2)ราคา 3)การจัดจำหน่าย 4)การส่งเสริมการขาย 5)บุคคลกร 6)ลักษณะทางกายภาพ 7)กระบวนการ ทำงาน

สรุปความหมายของส่วนประสมทางการตลาด(7Ps)พอสรุปได้ว่า เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยทาง ทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ และนำมาใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่ง ประกอบไปด้วย 1)ผลิตภัณฑ์ 2)ราคา 3)ช่องทางจัดจำหน่าย 4)การส่งเสริมการขาย 5)บุคคลกร 6)ลักษณะ ทางการกายภาพ 7)กระบวนการ

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 7Ps

ส่วนประสมการตลาด 7 อย่าง หรือ Marketing Mix 7P's ศาสตราจารย์ฟิลลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler)นักการตลาดชั้นนำของโลก ได้ให้แนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Marketing Mix) ไว้ว่าเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ ให้บริการซึ่งเป็นธุรกิจที่แตกต่างสินค้า อุปโภคและบริโภคทั่วไปจำเป็นต้องใช้ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) 7 อย่าง หรือ 7P's ใน การกำหนดกลยุทธ์การตลาดซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านผลิตภัณฑ์(Product) เป็นสิ่งซึ่งสนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่ง ที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้นๆโดยทั่วไปแล้ว ผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจจับต้องได้(Tangible Products) และ ผลิตภัณฑ์ที่จับ ต้องไม่ได้(Intangible Products)

2. ด้านราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่าง คุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การก าหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจน และง่ายต่อการ จำแนกระดับบริการที่ต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมใน การนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้าซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่ นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการน าเสนอบริการ (Channels)

4.ด้านการส่งเสริม(Promotions)เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็น ญูงแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

5. ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งขั้นเป็นความ สัมพันธ์ ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ให้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยม ให้กับองค์กร

6. ด้านกายภาพและการน าเสนอ (Physical Evidence/Environment and Presentation) เป็นแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพและการน าเสนอให้กับลูกค้าให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยพยายามสร้าง คุณภาพโดยรวมทั้งทางด้ายกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็น ด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือ ผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

7. ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติใน ด้านการบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ให้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็วและทำให้ผู้ให้บริการ เกิดความประทับใจส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 อย่างข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ทางด้านการตลาดของธุรกิจที่จะต้องมีการจัดส่วนประสมแต่ละอย่างให้มีความเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมของธุรกิจและของอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันไปไม่มีสูตรที่ตายตัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 16,204 ราย สืบค้นจาก ระบบสถิติทางทะเบียน (2561) <http://stat.dopa.go.th>

2) กลุ่มตัวอย่าง ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างวิธี ของ Taro Yamane จากหนังสือ การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS สูตรคำนวณ $n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร

E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น (0.5)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{16,204}{1 + 16,204(0.05)^2}$$

$$= \frac{16,204}{1 + 16,204(0.0025)}$$

$$= \frac{16,204}{41.51}$$

$$= 390.36 \text{ หรือ } 390 \text{ คน}$$

ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และสามารถใช้เป็นตัวแทนประชากรในการศึกษา ครั้งนี้ ได้จำนวนเท่ากับ 390 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent variable)

1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่

1. เพศ

2. อายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. รายได้

4. อาชีพ

2) ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคเกี่ยวกับการใช้บริการผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยใช้หลักการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค 6W1H เข้ามาเกี่ยวข้องได้แก่

1. จำนวนการซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. ค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
3. แหล่งที่ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
4. เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
5. แหล่งข่าวสารที่ได้รับ
6. ผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
7. ความสำคัญของผลิตภัณฑ์สมุนไพร

3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7p) ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product)
2. ปัจจัยด้านราคา (Price)
3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)
5. ปัจจัยด้านบุคคล (People)
6. ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process)
7. ปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Evidence)

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ สมุนไพร ในเขตเทศบาล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3

ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภค

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ส่วนที่ 3 ระดับการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps ในการตัดสินใจ ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยแบบสอบถามเป็นคำถามที่ใช้การประเมินค่า (Rating) ด้วยมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scales) แบ่งได้เป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์การประเมิน เพื่อแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ด้วยการกำหนดช่วงของการวัด สามารถคำนวณตามสูตร ดังนี้

ความกว้างของอันตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด)/จำนวนชั้น ดังนี้ ระดับคะแนน ระดับการตัดสินใจ

5 มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด หรือ มากที่สุด

4 มีผลต่อการตัดสินใจมาก หรือ มาก

3 มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง หรือ ปานกลาง

2 มีผลต่อการตัดสินใจน้อย หรือ น้อย

1 มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด หรือ น้อยที่สุด และมีการแปลค่าเฉลี่ยระดับการ ตัดสินใจ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลค่าเป็น มีผลต่อการตัดสินใจที่สุด หรือ มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลค่าเป็น มีผลต่อการตัดสินใจมากหรือ มาก คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลค่าเป็น มีผลต่อการตัดสินใจปานกลางหรือปานกลาง คะแนน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เฉลี่ย 1.80 – 2.60 แปลค่าเป็น มีผลต่อการตัดสินใจน้อยหรือ น้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลค่าเป็น มีผลต่อการตัดสินใจ น้อยที่สุดหรือ น้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารังนี้ ได้มีการกำหนดขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาโดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 ราย
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ารวบรวมข้อมูล จากตำรา หนังสือ ที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และ รายงานผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง วารสาร และเอกสารทางวิชาการ

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้

การศึกษาในครั้งนี้นำผู้ศึกษาจะหา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการ ประมวลผล และวิเคราะห์ผลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย

1. ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของ ผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้ใช้บริการ
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยาย ลักษณะ ข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลของการวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อ การตัดสินใจซื้อใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรใน เขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สมุนไพรของประชากรในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเขตเทศบาล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้บริโภค โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล เมืองตาก อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 16,204 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้จากการเทียบ ตารางจำนวนประชากรของ Taro Yamane จากหนังสือ การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS จำนวน 390 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย โดย แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง อายุ 31-35 ปี รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน 10,001-15,000 บาท มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน/พนักงานประจำ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรในเขตเทศบาล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตากส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์ สมุนไพร 1 ครั้ง/เดือน มีค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรน้อยกว่า 500 บาทต่อครั้ง ซื้อผลิตภัณฑ์ สมุนไพรจากตลาดนัดทั่วไป ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพราะปลอดภัยต่อสุขภาพ ได้รับข่าวสารผลิตภัณฑ์จาก เพื่อนหรือบุคคลในครอบครัว ครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps

ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและทัศนคติทางการตลาดบริการ 7Ps ที่ใช้ ประกอบในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทาง ภายนอก และด้านกระบวนการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านผลิตภัณฑ์ (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ปลอดภัยจากสารปนเปื้อน มีมาตรฐานรองรับ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีหลากหลายประเภทให้เลือก ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีประโยชน์ต่อ ร่างกาย บรรจุภัณฑ์สวยงาม คงทน ผลิตภัณฑ์หาซื้อได้ง่ายคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้แทนยา แผนปัจจุบันได้ อยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

ด้านราคา (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ราคาไม่แพง เหมาะสมกับกำลังการซื้อ ราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับยาแผนปัจจุบัน ประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่างบเงินที่จ่าย สภาพเศรษฐกิจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับการตัดสินใจมาก

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ หาซื้อได้ง่ายตามร้านขายยาทั่วไป ผลิตภัณฑ์มีขายตามท้องตลาดทั่วไปมีตัวแทนจำหน่ายตามชุมชน มีช่องทางการจัด จำหน่ายหลายรูปแบบ เช่น ออนไลน์อยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

ด้านการส่งเสริมการตลาด (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับมีส่วนร่วมกับสมาชิกที่ซื้อ ปริมาณมาก มีการโฆษณาผ่านทางอินเทอร์เน็ต เช่น Youtube, Facebook มีการสะสมแต้มแลกรางวัล มี การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับตัวสินค้าอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

ด้านบุคคล (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเครื่องแต่งกายของพนักงานดูสะอาด บริการเป็นกันเอง พุดจาสุภาพ อ่อนโยน อยู่ในระดับการตัดสินใจ มาก

ด้านลักษณะทางกายภาพ (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านการสร้างและ นำเสนอลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ สถานที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีการคมนาคมที่สะดวก มีการจัดเรียงสินค้าที่เหมาะสม มองเห็นได้ง่าย อยู่ในระดับการตัดสินใจ ปานกลาง

ด้านกระบวนการ (ระดับการตัดสินใจ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญด้านกระบวนการ โดยรวม อยู่ในระดับปาน กลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ มีการรับรองมาตรฐานความ ปลอดภัย มีระบบการผลิตที่ทันสมัย มีระบบการบริหารที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

สรุปได้ว่า โดยภาพรวมของพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากร ในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับ การตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรของ ประชากรในเขตเทศบาลอำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก มีประเด็นให้อภิปรายดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง อายุ 31-35 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

10,001-15,000 บาท มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน/พนักงานประจำ

ชฎาธาร สระถึง กนกกร มอหะหมัด และคณะ(2561)ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ใช้สมุนไพรพื้น บ้านในการรักษาบาดแผลของประชาชน ตำบลกระดังงา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาบาดแผลของ ประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.1 เมื่อพิจารณา รายข้อที่ปฏิบัติเป็นประจำคือ ใช้วัน จากวานทางจรจะเข้ารับการรักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก คิด เป็นร้อยละ 78.8 และที่ไม่เคยปฏิบัติมาก ที่สุด คือนำเปลือกมังคุดมาผสมกับน้ำปูนใส ใช้ในการรักษาบาดแผล คิด เป็นร้อยละ 55.7 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ อายุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับ บาดแผลและการใช้สมุนไพร พื้นบ้านรักษาบาดแผล ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการ รักษาบาดแผลของ ประชาชน 3) ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาบาดแผล การได้รับข้อมูล ข่าวสาร เรื่องการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาบาดแผล และแรงสนับสนุนทางสังคมในการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรในเขตเทศบาลอำเภอเมือง ตาก จังหวัดตาก

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชากรในเขตเทศบาลอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดตากส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร 1 ครั้ง/เดือน มีค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรน้อยกว่า 500 บาทต่อครั้ง ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากตลาดนัดทั่วไป ซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพราะปลอดภัยต่อสุขภาพ ได้รับข่าวสารผลิตภัณฑ์จากเพื่อนหรือ บุคคลในครอบครัว ครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทองแสง ชั้นสุวรรณ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมต่อการ บริโภคเครื่องสำอางทั่วไปของสมุนไพร ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 25 ปี การศึกษาปริญญาตรี เป็นนักเรียน/ นักศึกษา รายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 15,000 บาท 2) ความรู้ ความ เข้าใจสมุนไพรเพื่อความงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ สมุนไพรที่ใช้กับเส้นผม, สมุนไพรเพื่อความงามของใบหน้า, สมุนไพรใช้ เพื่อความงามของผิวกาย, สมุนไพรเพื่อความ งามของเท้า 3) ปัจจัยส่วนประสม ทางการตลาด พบว่า ด้านการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริม การตลาด และ ด้านราคา ตามลำดับ 4) พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางทั่วไปของ สมุนไพร พบว่า ความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์ ทุก 2-3 เดือน, ทุก 4-5 เดือน และ 5 เดือนขึ้นไป จำนวนเงินที่จ่าย เท่ากับ 5,000 บาทขึ้นไป ซื้อที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อาหารเสริม ผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ คือ แพทย์ เภสัชกร รับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเพื่อน ญาติ คนแนะนำ, โทรทัศน์/ วิทยุ และประกาศต่างๆ เหตุผลที่เลือกผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางทั่วไปของสมุนไพร คือ บำรุงสุขภาพร่างกายให้ มี ความสมดุล และเพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ปลอดภัยจากสารปนเปื้อน มีมาตรฐานรองรับ ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรมีหลากหลายประเภทให้เลือก ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีประโยชน์ต่อร่างกาย บรรจุกัญธสวยงาม คงทน ผลิตภัณฑ์หาซื้อได้ง่ายคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สมุนไพรใช้แทนยาแผนปัจจุบันได้ อยู่ในระดับ การตัดสินใจปานมาก

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ราคาไม่แพง เหมาะสมกับกำลังการซื้อ ราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับยาแผน ปัจจุบัน ประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่างับเงินที่จ่าย สภาพเศรษฐกิจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ อยู่ในระดับการตัดสินใจมาก

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ หาซื้อได้ง่ายตามร้านขายยาทั่วไป ผลิตภัณฑ์มี ขยายตามท้องตลาดทั่วไปมีตัวแทนจำหน่ายตามชุมชน มีช่องทางการจัดจำหน่ายหลายรูปแบบ เช่น ออนไลน์อยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับมีส่วนลดกับสมาชิกที่ซื้อปริมาณมาก มีการโฆษณา ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เช่น Youtube, Facebook มีการสะสมแต้มแลกรางวัล มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับตัวสินค้าอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเครื่องแต่งกายของพนักงานดูสะอาด บริการเป็นกันเอง พุดจาสุภาพ อ่อนโยน อยู่ในระดับการตัดสินใจ มาก

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ สถานที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีการคมนาคม ที่สะดวก มีการจัดเรียงสินค้าที่เหมาะสม มองเห็นได้ง่ายอยู่ในระดับการตัดสินใจ ปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัย มีระบบการผลิตที่ทันสมัย มีระบบการบริหารที่มีคุณภาพอยู่ในระดับการตัดสินใจปานกลาง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ปานแก้ว และคณะ(2557) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อยาสมุนไพรและยาแผนโบราณ เพื่อมาจำหน่ายในร้านขายยาแผนปัจจุบันในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกซื้อยาสมุนไพรและยาแผนโบราณเพื่อมาจำหน่ายในร้านขายยาแผนปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการร้านยาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดและปัจจัยย่อยที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ด้านราคา พบว่า ผู้ประกอบการร้านยาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้ประกอบการร้านยาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมการตลาดพบว่าผู้ประกอบการร้านยาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อยาสมุนไพรและยาแผนโบราณเพื่อมาจำหน่ายในร้านขายยาแผนปัจจุบัน พบว่าการเคยผ่านการเรียน/การอบรม มีความสัมพันธ์กับด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย เกษีชรประจักษ์อยู่ร้านตลอดเวลาที่เปิดทำการ และผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจซื้อยาเข้าร้าน มีความสัมพันธ์กับด้าน ผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดจำหน่าย

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตยาพร เสมอใจ.(2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- ภาวิณี กาญจนานา.(2554). หลักการตลาด (Principles of Marketing). กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด.
- มโหศวรรย์ มหัทธนาภิวัดณ์.(2554). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าข้าวกล้องงอกของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์.(2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ. บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- สุทมาศ จันทรรณาร.(2556). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าบน Facebook ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2560). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 17: บริษัทเอสอาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- จินดารัตน์ ไชยศรี.(2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์. สืบค้นจาก <https://prezi.com/bsq10kihrrs/presentation/> เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2562.
- ชฎาธาร สระถึงและคณะ.(2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาบาดแผลของประชาชน ตำบลกระดังงา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. สืบค้น จาก <https://administer.pi.ac.th> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2562.
- รุ่งทองแสง ชื่นสุวรรณ.(2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องสำอางทั่วไปของ สมุนไพร. สืบค้นจาก <http://www.polsci-law.buu.ac.th> เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2562.
- ระบบสถิติทางทะเบียน.(2561). สถิติประชากรและบ้าน-จำนวนประชากรแยกอายุ. สืบค้น จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2562.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร The development of the bus route search application in Bangkok

ภักธมล ศิริอรุณภัทร¹ คณเฑาะวรรณ คชกุล²
Phakthamon Sirarunpat¹ Kanechapon Kachakul²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) พัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร 2) ค้นหาเส้นทางที่ใกล้ที่สุด ต่อรถน้อยที่สุด ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้เส้นทางที่ถูกต้องผ่านแอปพลิเคชัน 3) ศึกษาคุณภาพและความถูกต้องของการพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการพัฒนาระบบของการค้นหาเส้นทางจะแสดงเนื้อหาอยู่บนแอปพลิเคชันทั้ง 2 ระบบโดยระบบ จะทำการเลือกเส้นทางมาให้ผู้ใช้ได้สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางในการเดินทางจากการเลือกตำแหน่ง ซึ่งจะต้องทำการเลือกการเดินทางระหว่างจุดต้นทางและจุดปลายทางของเส้นทางภายในเขตการเดินรถที่ 1 ในกล่องข้อความโดยใช้ชื่อสถานที่สำคัญในการค้นหา ในการการแสดงผลระบบจะคำนวณจากระยะทางที่ใกล้ที่สุดเป็นอันดับแรกในการค้นหา ระบบสามารถแสดงข้อมูลระยะทาง ระยะเวลา ราคาค่าโดยสาร รายละเอียดสายรถโดยสารประจำทาง แผนที่เส้นทางการเดินทาง รวมถึงการต่อรถโดยสารมากกว่าหนึ่งคัน และนอกจากนี้ระบบยังสามารถบำรุงรักษาข้อมูลโดยการเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลของสถานที่ต่างๆ ค่าโดยสาร เพื่อให้ระบบทำงานได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาผู้ศึกษาคาดว่า หากนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาต่อไป จะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกใช้เส้นทางที่ใกล้ที่สุดระหว่างจุดต้นทางและจุดปลายทาง เพื่อความสะดวกในการใช้งานในอนาคต และการออกแบบ พัฒนาระบบยังสามารถนำไปปรับและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเดินรถประเภทต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการส่งส่งได้ในอนาคต

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน, ค้นหาเส้นทาง, รถประจำทาง

Abstract

The purpose of this research is 1) develop the bus route finding system application in Bangkok 2) to find the nearest route Minimal transfer save money and get the right route through the application. 3) Study the quality and accuracy of the development of the bus route search system application in Bangkok. Which is the development of the bus route search system application in Bangkok In which the development of the route search system will display content on both applications, the system will select the route for users to decide the route to travel from the location selection Which must select travel between the origin and destination of the route within the bus no. 1 in the text box by using the name of the important place in the search In the display, the system calculates the nearest distance as the cluttered position in the search. The system can show distance information, duration, price of the fare. Bus line details Travel route map Including connecting more than one bus And in addition, the system can maintain data by adding, deleting, editing information of various locations, fares to make the system work more accurately and accurately.

From the study, the students expect that if the results obtained from the study continue to improve It will be useful to choose the nearest route between the origin and destination. For ease of use in the future

¹ อาจารย์, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

And the system design and development can be adjusted and can be applied to different types of vehicles to reduce delivery costs in the future.

บทนำ

การโดยสารประจำทางในปัจจุบันหรือที่เรานิยมเรียกกันว่า “รถเมล์” เป็นการขนส่งมวลชนอย่างหนึ่งที่ทำให้บริการบนท้องถนนและถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินทาง โดยเฉพาะปัจจัยพื้นฐานอย่างการขนส่งมวลชนด้วยรถโดยสาร ซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา และคนทำงาน เนื่องจากค่าโดยสารมีราคาถูก และการโดยสารด้วยรถประจำทางครอบคลุมพื้นที่ในการขนส่งประชากรมากที่สุด ในการเดินทางด้วยรถโดยสารในกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ภายใต้ความควบคุมขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ มีเส้นทางเดินรถอยู่รวมทั้งสิ้นกว่า 200 สายทั่วกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยแต่ละสายก็จะมีเส้นทางที่แตกต่างกันออกไปครอบคลุมถนนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดข้างเคียงที่มีเส้นทางเดินรถต่อเนื่องโดยรอบ (วิโรจน์, 2548)

การค้นหาเส้นทางการเดินทางรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานครนั้น มีแอปพลิเคชันและระบบที่ใช้ในการค้นหาเส้นทางเดินรถอยู่ไม่มาก ซึ่งเป็นแบบเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Standalone) ต้องทำการติดตั้งบนเครื่องคอมพิวเตอร์ก่อนจึงจะสามารถใช้งานได้ และสามารถค้นหาได้เฉพาะสายรถโดยสารประจำทางที่มีอยู่เดิมในระบบเท่านั้น เนื่องจากระบบที่กล่าวมาข้างต้นไม่มีการอัปเดตรายละเอียดของข้อมูลใหม่ๆ เช่น ประเภทของรถโดยสารประจำทางและสายรถโดยสารประจำทาง เป็นต้น ทำให้ ข้อมูลเส้นทางเดินรถคลาดเคลื่อนไปจากเดิม และผู้ใช้งานเสียเวลาในการค้นหาข้อมูลมากขึ้น ส่วนระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ แบบสอบถามผ่านกระพุ่มของผู้ใช้งานซึ่งถือว่ามีความแม่นยำมาก ถึงแม้จะมีความแม่นยำมากก็ยังมีข้อเสีย คือ มีความล่าช้าในการให้บริการ และอีกรูปแบบหนึ่งคือ การพัฒนาแบบจำลองสารสนเทศเพื่อเลือกเส้นทางโดยสารรถประจำทางบนพื้นฐานอัลกอริทึมพลวัต เอ สตาร์เป็นนำแนวคิดการคัดเลือกเส้นทางด้วยอัลกอริทึมพลวัต เอ สตาร์มาใช้เพื่อค้นหาและคัดเลือกเส้นทางที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้งาน ทำให้ช่วยคำนวณเวลาและวางแผนการเดินทาง (พงษ์ศิลป์และณัฐรุฒิสิริ, 2561) ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความคิดที่จะพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ขึ้นมาเพื่อสร้างความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ใช้งาน ที่ต้องการค้นหาสถานที่ ที่ต้องการทราบพร้อมทั้งสายรถประจำทางตามช่วงเวลาที่ใช้ต้องการใช้บริการรถประจำทาง โดยสามารถค้นหาผ่านอินเทอร์เน็ตได้ แอปพลิเคชันจะช่วยค้นหาเส้นทางที่เหมาะสมจึงมีส่วนช่วยในการวางแผนการเดินทางและช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางโดยรถประจำทางและยังสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานบนอินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อค้นหาเส้นทางที่ใกล้ที่สุด ต่อรถน้อยที่สุด ประหยัดค่าใช้จ่าย และได้เส้นทางที่ถูกต้องผ่านแอปพลิเคชัน
- 3) เพื่อศึกษาคุณภาพและความถูกต้องของการพัฒนาแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Google Map API เป็นเว็บเซอร์วิสเอพีไอ (Web Service API) แบบหนึ่งที่ Google เป็นผู้ให้บริการ Google API ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ 1 เว็บเซอร์วิสเซิร์ฟเวอร์ (Web Service Server) ที่ให้บริการ Google Maps ซึ่งจะทำให้การแสดงผลข้อมูลแผนที่ต่างๆ และ ส่วนที่ 2 เว็บเซอร์วิสไคลเอนท์ (Web Service Client) โปรแกรมที่สร้างขึ้นมา เพื่อเรียกการทำงานของเว็บเซอร์วิส Google Map API เป็นหนึ่งใน Google API ที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ซึ่งนักพัฒนาบนแอปพลิเคชัน สามารถพัฒนาแผนที่ที่มีความละเอียดสูงในการประยุกต์ใช้ต่าง ๆ เช่น การจราจร และการสำรวจ ซึ่งเป็นประโยชน์มากกับผู้ใช้ และผู้ที่มีความสนใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เป็นชื่อเรียก ชุดซอฟต์แวร์หรือแพลตฟอร์ม (Platform) สำหรับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีหน่วยประมวลผลเป็นส่วนประกอบ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Cell phone) รวมไปถึงอุปกรณ์เล่นอินเทอร์เน็ตขนาดพกพา เป็นต้น

หนังสือคู่มือเส้นทางประจำทางและรายละเอียด ฉบับปี 2548-2549 จากหนังสือคู่มือเส้นทางประจำทางและรายละเอียดนั้น ได้ถูกรวบรวมข้อมูลเส้นทางและรายละเอียดของรถประจำทางแต่ละสายไว้อย่างครบถ้วน ครบทุกสาย ที่ให้บริการ ณ เวลานั้นซึ่งการทำครั้งนี้ ได้ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเส้นทางรถประจำทางจากหลายส่วน อาทิ เช่น สำนักนโยบายและแผน ส่วนประสานงานเดินรถ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ กองเดินรถ เขตเดินรถของ ขสมก. หรือ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ บริษัทเดินรถของเอกชน และผู้สนใจ ซึ่งได้จัดทำมาเป็นครั้งที่ 7 จากครั้งแรกได้ทำการแก้ไขปรับปรุงข้อมูล ทั้งในเรื่องการลำดับข้อมูล ปรับปรุงรายละเอียดรูปแบบเอกสาร รวมทั้งในส่วนของเนื้อหา เช่น เพิ่มเส้นทางใหม่ แก้ไขเส้นทางเดิม ลบเส้นทางเก่าที่ยกเลิกไปแล้ว จัดการแบ่งโดยเรียงตามเลขสายตั้งแต่สายที่ 1 ถึงสายที่ 547 สำหรับการรวบรวมข้อมูลเส้นทางรถเมล์ ได้จัดทำรวบรวมเส้นทางรถเมล์โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากสำนักนโยบายและแผน ส่วนประสานงานการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ สำหรับส่วนอื่นได้ทำการรวบรวมจากการสำรวจภาคสนามเพื่อนสมาชิก และประสบการณ์ส่วนบุคคล เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบเอกสาร หนังสือ พร้อมรายละเอียดอื่นๆ เช่น อัตราค่าโดยสาร, ประเภทรถ, เส้นทางรถเดินรถ เขตการเดินรถ ฯลฯ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีการนำวงจรการพัฒนาระบบมาช่วยในการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ โดยพัฒนาระบบสารสนเทศจะมีกิจกรรมและขั้นตอนมากมาย รวมถึงความซับซ้อนของระบบงาน ดังนั้นการมีแนวทางที่เป็นลำดับขั้นตอน นั้นจะส่งผลต่อมาตรฐานของระบบงาน จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยระบบต้องการ เพื่อส่งผลให้การวิเคราะห์ระบบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีขั้นตอนลำดับกิจกรรมที่ต้องทำอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอนจึงเกิดเป็น "วงจรการพัฒนาระบบ" ขึ้นมา

วงจรการพัฒนาระบบ หรือเรียกว่า SDLC (System Development Life Cycle) เป็นวงจรที่แสดงถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นลำดับขั้นตอนในการพัฒนาระบบ ซึ่งวงจรการพัฒนาระบบนั้นจะประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ 7 ระยะด้วยกันดังนี้

การกำหนดปัญหา (Defined)

จากการศึกษาปัญหาในการค้นหาเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางผ่านแอปพลิเคชันในปัจจุบัน มีการค้นหาเส้นทางการใช้รถโดยสารประจำทางอยู่หลายรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจทำให้ได้รับข้อมูลเส้นทางเดินรถล่าช้าและคลาดเคลื่อนไปจากเวลาที่ต้องการเดินทางรวมถึงการคำนวณราคาค่าโดยสารในการเดินทาง ระบบงานสามารถค้นหาได้เฉพาะสายรถโดยสารประจำทางที่ผ่านบริเวณนั้นๆ ทำให้เสียเวลาในการค้นหา และใช้เวลานานในการเดินทาง

การวิเคราะห์ (Analysis)

จากการศึกษาผู้วิจัยได้มองเห็นถึงปัญหาในการพัฒนาแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานครนั้น จึงได้ทำการวิเคราะห์ระบบต่างๆได้ว่า ระบบการค้นหาบนแอปพลิเคชันมีความล่าช้าและมีความคลาดเคลื่อนไปจากเวลาที่ต้องการเดินทาง รวมถึงการคำนวณราคาค่าโดยสารในการเดินทาง จึงได้ทำการพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยระบบได้เลือกทางเลือกให้กับผู้ใช้รถโดยสารประจำทาง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการค้นหาการใช้รถโดยสารประจำทางที่มีความล่าช้า และมีความคลาดเคลื่อน และเพื่อนำแนวทางขั้นตอนการพัฒนาระบบไปประยุกต์ใช้ในการค้นหาเส้นทางอื่นๆและมีการคำนวณค่าใช้จ่ายต่างๆเพิ่มขึ้นในอนาคต

การออกแบบระบบ (Systems Design)

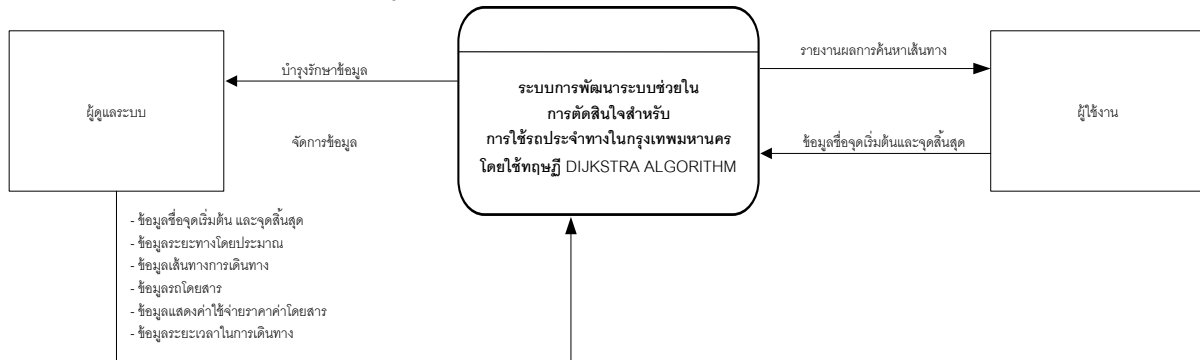
จากการวิเคราะห์ปัญหาจึงได้ทำการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลของสายรถประจำทาง ป้ายหยุดรถโดยสารประจำทาง ประเภทของรถโดยสารประจำทาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6

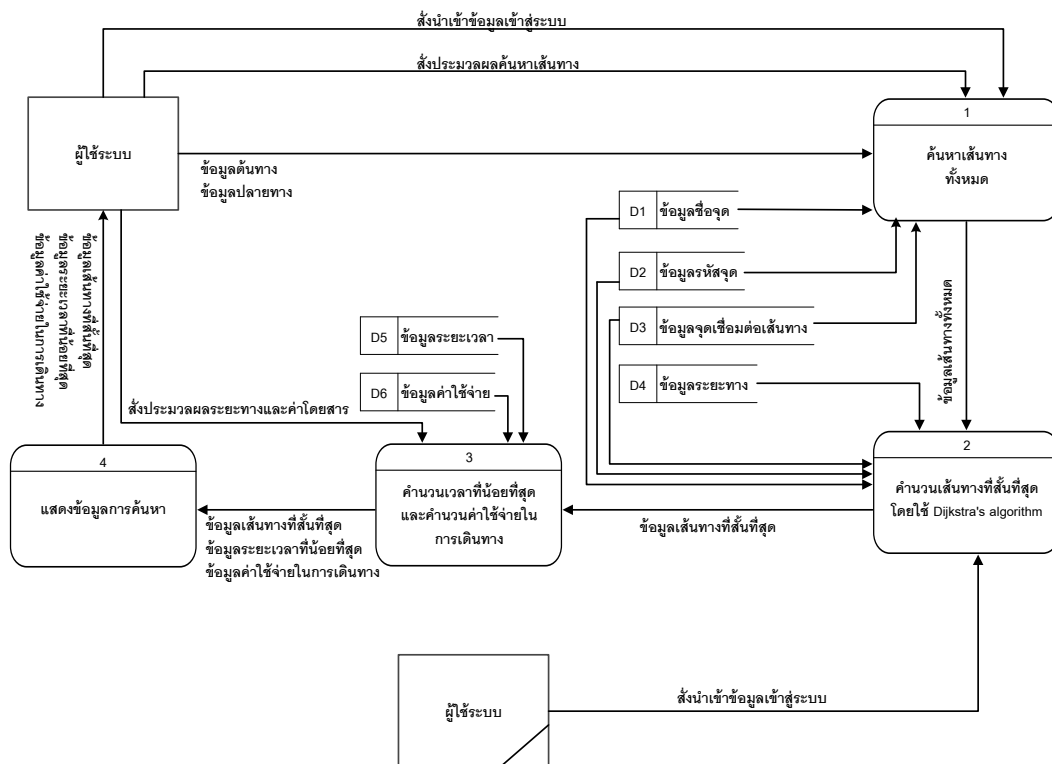
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

และแผนที่เส้นทางการเดินทาง และคำนวณค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้ระบบมีความสามารถในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เช่น สถานที่ที่ต้องการทราบ ระบบสามารถบอกสายรถโดยสารประจำทาง ประเภทของรถโดยสารประจำทางที่ผ่าน พร้อมระยะทาง แผนที่ในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยระบบได้เลือกทางเลือกให้กับผู้ใช้รถโดยสารประจำทาง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการค้นหาการใช้รถโดยสารประจำทางที่มีความล่าช้า และมีความคลาดเคลื่อน ผลจากการวิเคราะห์และออกแบบแอปพลิเคชัน โดยแสดงผลการวิเคราะห์และออกแบบด้วย โครงสร้างบริบท (Context Diagram), แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram: DFD)

ภาพที่ 1 แผนภาพโครงสร้างบริบท (Context Diagram)

ภาพที่ 2 แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram: DFD)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1.4 การพัฒนาระบบ (System Development)

จากการศึกษาในขั้นตอนการออกแบบระบบได้ทำการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ทำให้สามารถออกแบบระบบให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้สะดวกและถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาเส้นทาง การแสดงข้อมูลรถโดยสารประจำทาง การคำนวณหาเส้นทางหลายๆเส้น การคำนวณค่าใช้จ่ายและการโดยไม่มีมีการเปลี่ยนหรือต่อรถโดยสารประจำทาง

1.5 การทดสอบระบบ (System Testing)

จากขั้นตอนการพัฒนาระบบ ผู้พัฒนาได้นำระบบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาหรือเกิดข้อผิดพลาดขึ้น ทางผู้จัดทำได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลระบบโดยทันที เพื่อให้เกิดความถูกต้องและไม่คลาดเคลื่อนเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดในข้อมูล

1.6 การนำไปใช้จริง (Deployment)

จากการทดสอบแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร จนมั่นใจว่าระบบได้รับการทดสอบพร้อมที่จะนำไปติดตั้งเพื่อใช้งานบนสถานการณ์จริง เมื่อแอปพลิเคชันสามารถทำงานได้จนเป็นที่น่าพอใจทั้งผู้พัฒนาและผู้ใช้งาน ก็จะต้องจัดทำเอกสารคู่มือแอปพลิเคชัน และผู้พัฒนาได้สำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานโดยการใช้วิธีแจกแบบประเมินให้แก่กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันและนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.7 การบำรุงรักษา (Maintenance)

หลังจากที่แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นใหม่ได้ถูกนำไปใช้งานจริง ทางผู้พัฒนาวางแผนรองรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ข้อบกพร่องในด้านการทำงานแอปพลิเคชันที่ค้นพบ ทางผู้พัฒนาได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานครโดยใช้โทรศัพท์มือถือระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานครโดยใช้โทรศัพท์มือถือระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน

โปรแกรม Android Studio ใช้เป็นเครื่องมือในการเขียนภาษา Java ระบบฐานข้อมูล MySQL และใช้ NoX APP Player เป็นสภาพแวดล้อมบนอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่แบบจำลองเพื่อใช้ในการแสดงผล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานครโดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ได้แก่ ค่าร้อยละการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย (Average: $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนของคำถามตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert's Scale) คือ

เกณฑ์การให้คะแนนเกี่ยวกับความพึงพอใจมีลักษณะดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยผู้จัดทำได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ มีลักษณะดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

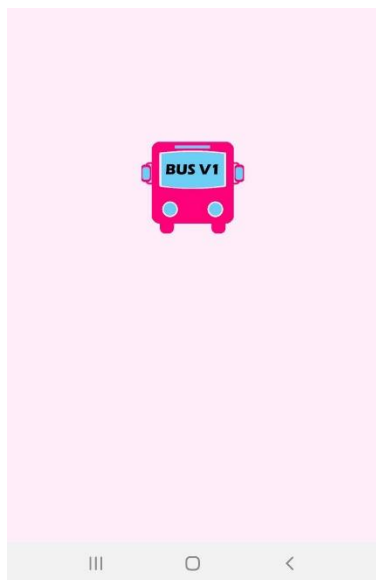
ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร

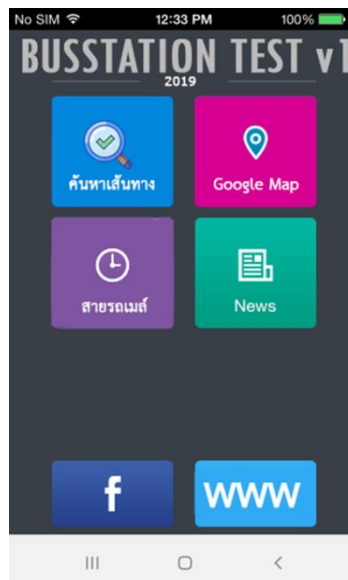
ผู้วิจัยทำการพัฒนาแอปพลิเคชันระบบค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานครตามขั้นตอนพัฒนาระบบ โดยนำข้อมูลจากการศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาในการค้นหาเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางผ่านแอปพลิเคชันในปัจจุบัน มาจัดทำแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแอปพลิเคชัน แสดงดังรูปที่ 3 - 6

ภาพที่ 3 ภาพโลโก้ของแอปพลิเคชัน

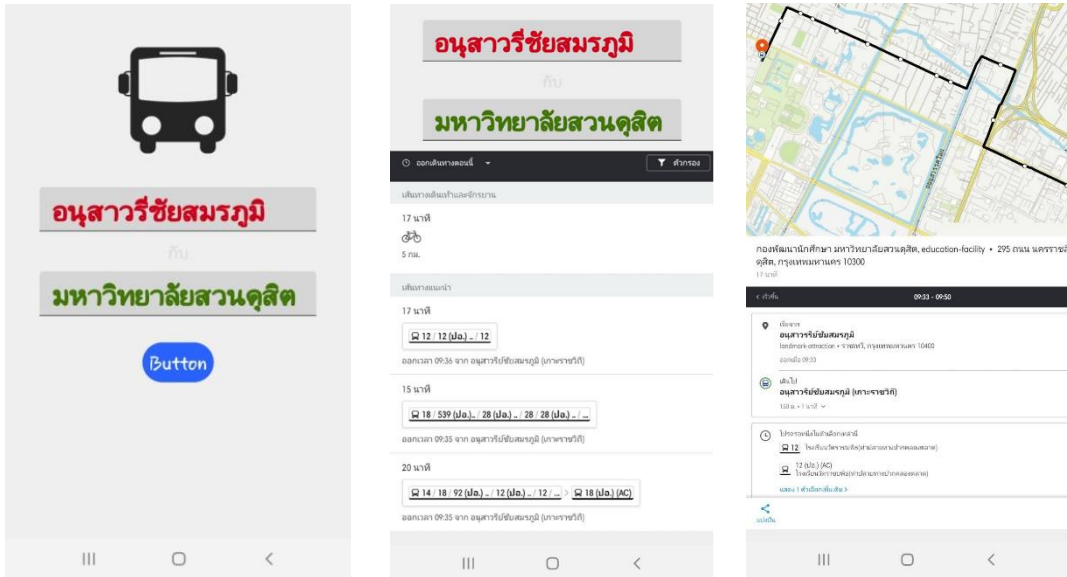

ภาพที่ 4 ภาพโลโก้ก่อนเข้าแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 5 หน้าจอหลักของแอปพลิเคชัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 6 หน้าจอการค้นหาเส้นทางและผลการค้นหาตำแหน่ง

จากภาพที่ 3 - 6 แสดงผลการพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โลโก้ก่อนเข้าแอปพลิเคชัน หน้าจอหลักของแอปพลิเคชัน หน้าจอแสดงหมวดหมู่ของสถานที่ หน้าจอสถานที่ยอดนิยมและผลการค้นหาตำแหน่ง

อภิปรายผล

จากการพัฒนาแอปพลิเคชันและระบบคำนวณค่าใช้จ่ายและเลือกเส้นทางโดยสารรถโดยสารประจำทางตามเงื่อนไขที่ผู้ใช้ระบุต้องการ โดยพื้นฐานของระบบในแอปพลิเคชันจะทำการแสดงเส้นทางที่ใช้เวลาน้อยที่สุดในการเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบในแอปพลิเคชันที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถรองรับความต้องการของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันได้ แต่ด้วยจำนวนข้อมูลในระบบมีจำนวนน้อยทำให้การใช้ ในการคำนวณหาเส้นทางที่สั้นที่สุด และคำนวณค่าใช้จ่ายผลประมวผลได้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ หากมีการเพิ่มจำนวนของข้อมูลในแอปพลิเคชันเพิ่มมากขึ้นใน ระบบของแอปพลิเคชันอาจมีการประมวผลที่ช้าลงได้

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานครคณะผู้จัดทำขอขอบคุณองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) และผู้เกี่ยวข้องที่ให้คำชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมไปถึงการให้ข้อมูลต่างๆ และระบบงานเดิมขององค์กรเพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษา คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเกิดประโยชน์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเดินทางประเภทต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการส่งส่งได้ในอนาคต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นโฮม" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

ในการสร้างแอปพลิเคชันค้นหาเส้นทางของรถประจำทางในกรุงเทพมหานคร

1. ในส่วนของการคำนวณค่าใช้จ่าย ของรถโดยสารประจำทางประเภทรถปรับอากาศบางประเภท ยังไม่สามารถคำนวณค่าใช้จ่ายได้ตามการคำนวณคิดค่าโดยสารของบริษัทขนส่ง เนื่องจากค่าโดยสารในแต่ละป้ายมีราคาต่างกันไปตามประเภทรถโดยสารที่ให้บริการเพราะยังมีการขึ้นลงที่ไม่แน่นอน

2. แอปพลิเคชันไม่รองรับการเลือกเส้นทางที่ผู้ใช้ต้องการผ่านหรือเลี่ยงที่จะผ่านเส้นทางนั้นๆ

3. ควรเพิ่มการค้นหาเส้นทางที่ต้องการโดยสามารถเลือกเส้นทางที่ต้องการผ่าน หรือไม่ต้องการผ่านได้

4. ควรเพิ่มระบบที่สามารถจัดการข้อมูลค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้ เช่น สามารถให้ทางผู้ประกอบการเดินรถโดยสารประจำทางเป็นผู้จัดการข้อมูลราคาค่าโดยสาร เป็นต้น

5. นำสัญญาณไฟจราจรและสภาพการจราจร มาวิเคราะห์ร่วมกับระบบในการค้นหาเส้นทางรอง เพื่อสนับสนุนผู้ใช้งาน โดยคำนึงถึง สภาพการจราจร โดยนำปัจจัยต่างๆ เช่น จำนวนปริมาณความหนาแน่นของรถในช่วงเวลาต่างๆ หรือจะเป็นจำนวนสัญญาณไฟจราจรในเส้นทางนั้นๆ มาวิเคราะห์คำนวณในการค้นหาเส้นทางที่เหมาะสมตามที่ผู้ใช้ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

พร้อมเลิศ หล่อวิจิตร. (2559). **คู่มือเขียนแอป Android ด้วย Android Studio**. กรุงเทพฯ: โปรวีชั่น.

ศศิพิมพ์ ปิ่นประยูร, ศศิมาพร ภูนิลามัย, กาญจนา ผาพรหม, และสุขสันต์ พรหมบุญเรือง. (2558). **แอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์ บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์**. การประชุมวิชาการระดับปริญญาตรีด้านคอมพิวเตอร์ ภูมิภาคอาเซียน. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

สุรสีห์ น้อยมหาไวย, และปานจิตร หลงประดิษฐ์. (2559). **แอปพลิเคชันรับรู้และแสดงตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ตามการจำแนกกลุ่มของผู้ใช้ด้วยกูเกิ้ลแมพเอพีไอ บนมือถือระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์**. การประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 387-394

อรยา ปรีชาพานิช. (2557). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design) ฉบับสมบูรณ์**. นนทบุรี : บริษัท ไอทีซี พีริเมียร์ จำกัด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอเมืองจังหวัดตาก

The Marketing Mix of Pesticide-Free Vegetable Business in Mueang Tak District, Tak Province

ศิริอมร กาวีระ¹, ธิติมา ตกแต่ง², แสงอุดม ภูมราเสวต³

Siriamorn Krawira, Thitima Toktang, Saeng-udom Phummarasawet

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอเมืองจังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ1)ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก และ2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษ และ3)เพื่อศึกษาความความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ) กลุ่มประชาชนอำเภอเมืองจังหวัดตาก จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-30 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนรายได้ 5,001-10,000 บาท มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ซื้อผักปลอดสารพิษ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ผักปลอดสารพิษประเภท กะหล่ำปลี มีค่าใช้จ่ายในการซื้อผักปลอดสารพิษ 300-500 บาทต่อครั้ง เลือกซื้อผักปลอดสารพิษเพราะการดูแลสุขภาพ เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อเนื่องจากความน่าเชื่อถือของธุรกิจผักปลอดสารพิษ ส่วนใหญ่โลตัส/บิ๊กซี และตัวเองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกคือด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาด้านราคา และด้านด้านการสร้าง และนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ตามลำดับ มีความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, ทักษะคิด, พฤติกรรมการบริโภค, ธุรกิจผักปลอดสารพิษ

¹ อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The purposes of the research seemed to investigate 1) the pesticide-free vegetable consumption behavior in Mueang District, Tak Province 2) the marketing mix that influenced the decision in purchasing pesticide-free vegetables and 3) the consumer opinion on the marketing mix of pesticide-free vegetables business in Mueang District, Tak Province which was a survey research. The samples of the research were 400 people of Mueang District, Tak Province. The research instruments were questionnaires. The collected data were analyzed by frequency, percentages, arithmetic means, and standard deviation. The findings of the research indicated that most of the respondents were female whose ages were 26 to 30 years old. Their average monthly income was 5,001 to 10,000 baht. Their occupations were private sector employees. The study of the pesticide-free vegetable consumption behavior in Mueang District, Tak Province indicated that they purchased pesticide-free vegetables three to four times a week and the kind of pesticide-free vegetables they chose to purchase was cabbage. The expense in purchasing pesticide-free vegetables was 300 to 400 baht at a time. The reason for purchasing pesticide-free vegetables was a business's credibility mostly from Big C and Tesco Lotus and made their own decision to purchase. In term of the marketing mix that influenced the decision in purchasing pesticide-free vegetables, the respondents rated at medium level. The respondents valued the product factor as the most important factor followed by price, physical and presentation, in orderly. The opinion on the marketing mix of pesticide-free vegetable business was rated at medium level.

Keywords: Marketing Mix, Opinion, Consumption behavior, Pesticide-free Vegetable Business

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีต มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายพึ่งพาตนเองและอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิตภายใต้ภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญ (ปราโมทย์ ยอดแก้ว.2552:1) การเกษตรจึงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ ของประชากรไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและมีนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้นแทนการขยายพื้นที่ทำการเกษตรและเน้นการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ความสำคัญกับการเกษตรเน้นให้พัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญด้านคุณภาพผลผลิตให้ปลอดภัยต่อสุขภาพและอนามัย ของคนไทย (อิติมา เทียนไพโร 2550:1)

ในปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเป็นอย่างมากการบริโภคผักปลอดสารพิษจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สำคัญของผู้รักสุขภาพ เนื่องจากผักมีสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายมากมายเช่น แคลเซียม เหล็ก คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน ต่างๆรวมถึงเส้นใยของผักผลไม้ยังช่วยทำให้ระบบการขับถ่ายของร่างกายเป็นปกติ นอกจากสารอาหารต่างๆที่อยู่ในผักที่จะได้รับจากการรับประทานแล้วภาพมันชนิดใดมีประโยชน์มากกว่าการเป็นอาหารนั้นคือสรรพคุณทางยา เช่น บล๊อคสำคัญคือ โดยสมาคมโรคมะเร็งแห่งสหรัฐอเมริกา ระบุว่าบล๊อคโคลีเป็นพืชที่ช่วยต่อต้านโรคมะเร็ง เป็นต้นด้วยสรรพคุณที่มากมายเหล่านี้ ผู้บริโภคจึงนิยมหันมารับประทานผักกันมากขึ้น เพราะต้องการดูแลบำรุงรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ (กรมพัฒนาการตรวจสอบพืชและปัจจัยการผลิต สำนักวิจัยวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3) อีกทั้งองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ถึงอันตรายจากการบริโภคอาหารที่ผลิตจากการทำการเกษตร ที่ใช้สารเคมีเป็นจำนวนมากในการเพาะปลูกพืชผัก เพื่อให้ทันกับความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีธุรกิจผักปลอดสารพิษเพิ่มมากขึ้น ในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีสภาพอากาศ-ดิน พืชอากาศที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรอย่างมาก ปลูกพืชผักผลไม้ได้เกือบทุกชนิดตลอดทั้งปี ในทุกฤดูกาล เพราะดินดี น้ำดี อากาศดี มีเกษตรกรจำนวนมากที่ทำการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรต่อเนื่อง จนได้ชื่อว่า อำเภอพบพระ คือ แหล่งอาหารชั้นดี คราวไทย คราวอาเซียน สู่ครัวโลก เกษตรกรมีรายได้งามจากผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมีคุณภาพ มี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

มาตรฐาน และผลผลิตที่สวยงาม และเกษตรกรที่ อำเภอบพพระ จะมีภูมิปัญญาในการเพิ่มศักยภาพและมูลค่าผลผลิต (AEC อาเซียน ออนไลน์ News:2557) แต่ในหลายปีที่ผ่านมาการแข่งขันในตลาดสูงทำให้เกษตรกรหันมาใช้สารเคมีเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว เพื่อเพิ่มผลผลิต เร่งการเจริญเติบโตของพืช และรวมถึงการกำจัดศัตรูพืช ทำให้ผักในปัจจุบันมีสารเคมีปนเปื้อนมากขึ้น รวมถึงทำให้หน้าดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำลายระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ทำให้เกษตรกรบางส่วนสนใจและตื่นตัวในการลดใช้สารเคมีมากขึ้น หันมาปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภคและส่งออก ซึ่งในปัจจุบันผักปลอดสารพิษเป็นที่ต้องการในตลาดสูงมาก เพราะผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป หันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น และในอำเภอบพพระมีผู้ประกอบการหลายรายที่สนใจและหันมาศึกษาเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง เพื่อต่อยอดให้เป็นธุรกิจที่น่าสนใจและต้องการในอนาคต (AEC อาเซียน ออนไลน์ News:2557)

จากแนวโน้มการดูแลสุขภาพ การบริโภคผักปลอดสารพิษที่มีมากขึ้น รวมถึงสภาพการแข่งขันทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษที่เพิ่มขึ้น ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอมืองจังหวัดตาก เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพัฒนาธุรกิจปลอดสารพิษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตอำเภอมืองจังหวัดตาก
- 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษ
- 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอมือง

จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค

คำว่า พฤติกรรมผู้บริโภค มีผู้ให้นิยามไว้มากมาย ดังนี้

ปริญ ลักษิตานนท์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับตรงกับการจัดหาและการใช้ผลิตภัณฑ์ซึ่งรวมถึงกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้นก่อน และมีส่วนในการกำหนดให้มีการกระทำ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้นก่อนนั้น หมายถึงลักษณะทางพฤติกรรมของผู้บริโภคในขณะหนึ่งที่ผู้บริโภคซื้อสินค้านั้น จะมีกระบวนการทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาที่มีส่วนสร้างและขัดเกลาทัศนคติและค่านิยม

พิบูล ทีปะปาล (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเสาะแสวงหา การเลือก การซื้อ การใช้ การประเมินผล และการกำจัดผลิตภัณฑ์และบริการหลังจากการใช้ เพื่อสนองความต้องการและความปรารถนาอยากให้ได้รับความพอใจ

ดารา ทีปะปาล (2560) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การศึกษาถึงหน่วยการซื้อ และกระบวนการแลกเปลี่ยนที่เกี่ยวข้องกับการได้รับมา การบริโภค และการกำจัด อันเกี่ยวกับสินค้า บริการ ประสิทธิภาพ และความคิด

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

Kotler (Kotler, 2006, 105) กล่าวว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการค้นหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของความต้องการและพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภค หรือลักษณะตลาดของผู้บริโภค คำตอบที่ได้สามารถนำไปช่วยกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า 6W1H (70s') ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (who constitutes the market?) เป็นคำตอบเพื่อทราบถึงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (what does the market buy?) เป็นคำถามเพื่อทราบถึงสิ่งที่ตลาดหรือผู้บริโภคต้องการซื้อ
3. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (why does the market buy?) เป็นคำถามเพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ในการซื้อ ของผู้บริโภคหรือตลาด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (who participates in the buying) เป็นคำถามเพื่อทราบถึงบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ

5. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (how does the market buy?) เป็นคำถามเพื่อทราบถึงขั้นตอนของการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคหรือตลาด

6. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (when does the market buy?) เป็นคำถามเพื่อทราบโอกาสการซื้อสินค้า

7. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (where does the market buy?) เป็นคำถามเพื่อทราบถึงช่องทางที่ผู้บริโภคจะไปซื้อในช่องทางการจัดจำหน่ายนั้น ๆ

3 แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

Kotler (Kotler, 2006) กล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาดบริการประกอบ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด กระบวนการ บุคลากร และลักษณะทางกายภาพ

1.ผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งที่สนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

2.ราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ

3.ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

4.การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

5.บุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ต้องคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่ง

6.ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) เป็นการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพให้กับลูกค้า โดยพยายามสร้างคุณภาพ ทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า เช่นการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

7.ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและการปฏิบัติในด้านการให้บริการที่นำเสนอให้กับผู้ให้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และเกิดความประทับใจ

4. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคณะ (2557,44) ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งผู้บริโภคเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต โดยใช้เป็นตัวเชื่อมระหว่างความคิดและพฤติกรรม นักการตลาดนิยมใช้เพื่อการโฆษณา สร้างทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์และตราสินค้า

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2559,138) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิด และแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

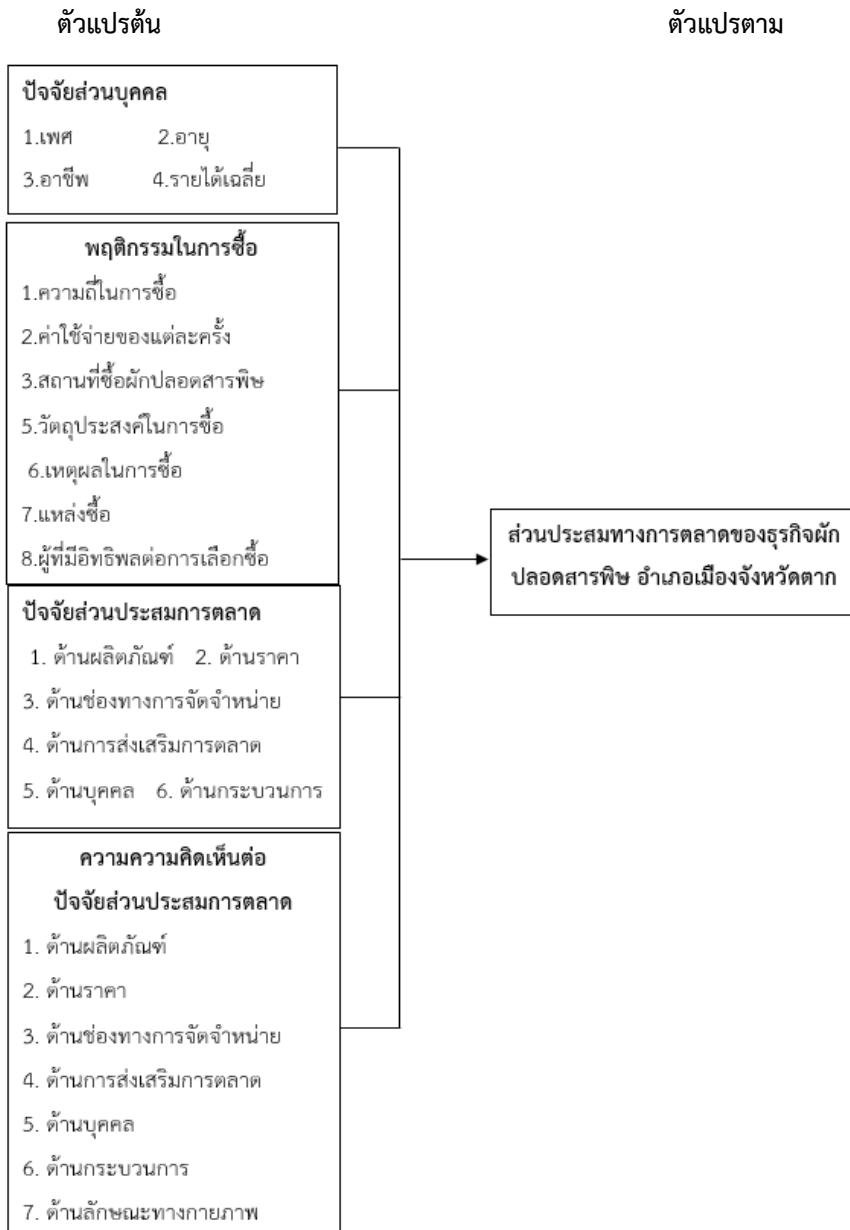
พงศ์ หรดาล (2560,42) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็น และพฤติกรรมของคน ที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร กลุ่มคน องค์กรหรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ โดยการแสดงออกในลักษณะของความรู้สึกหรือท่าทีในทางยอมรับหรือการปฏิเสธ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มคนทั่วไปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ มีประชากรเป็นผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ซึ่งมีจำนวน 103,124 คน ดังนั้น การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงใช้ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morg (ชาตินินทร์ ศิลป์จารุ) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคผักปลอดสารพิษ จำนวน 400 คน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. เครื่องมือ/วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

- แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรที่บริโภคผักปลอดสารพิษ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-30 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนรายได้ 5,001-10,000 บาท มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน 2) พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ซื้อผักปลอดสารพิษ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ผักปลอดสารพิษประเภท กะหล่ำปลี มีค่าใช้จ่ายในการซื้อผักปลอดสารพิษ 300-500 บาทต่อครั้ง เลือกซื้อผักปลอดสารพิษเพราะการดูแลสุขภาพ เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อเนื่องจากความน่าเชื่อถือของธุรกิจผักปลอดสารพิษ โลตัส/บิ๊กซี และตัวเองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ระดับปานกลาง 5 ด้าน ได้แก่ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ การสร้างนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และ ด้านส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผลิตภัณฑ์มี อันดับแรก ความสดใหม่ของผักปลอดสารพิษ รองลงมา ผักปลอดสารพิษมีหลากหลายประเภทให้เลือกและ มาตรฐานความปลอดภัยของสินค้า ด้านราคา อันดับแรกได้แก่คุณภาพที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคา รองลงมา ราคาที่เหมาะสมสามารถจับต้องได้ และการปรับราคาผักปลอดสารพิษมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อันดับแรกได้แก่การเดินทางสะดวกรวดเร็ว รองลงมา ระยะเวลาการเปิด ปิดและทำเลที่ตั้งเหมาะสม ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์โปรโมชั่นใหม่อย่างทั่วถึง รองลงมาความสำคัญกับข้อความโฆษณา และมีส่วนลดกับสมาชิกที่ซื้อปริมาณมาก ด้านบุคคล อันดับแรกได้แก่การบริการเป็นกันเอง รองลงมาพูดจาสุภาพ อ่อนโยน และเครื่องแต่งกายของพนักงานดูสะอาด ด้านกระบวนการ อันดับแรกได้แก่ มีขั้นตอนในเก็บผักที่สะอาดไม่ปนเปื้อนสารเคมีใดๆ รองลงมาไม่มีการใช้สารเคมีและรวดเร็วและ มีการรับรองมาตรฐานความปลอดภัย ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ อันดับแรกได้แก่สถานที่กว้างขวาง สะอาด รองลงมาบรรยากาศสื่อให้เห็นถึงความสะอาดปลอดภัย และอากาศถ่ายเทได้สะดวก 4) ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตากอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้านได้แก่ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์ ส่วน ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการและด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านราคาอันดับแรกได้แก่ ราคาที่มีความเหมาะสมสามารถจับต้องได้ รองลงมา ราคาเหมาะกับคุณภาพของสินค้า และราคาเหมาะสมกับประเภทสินค้า ด้านผลิตภัณฑ์อันดับแรกได้แก่ความสดใหม่ของผักปลอดสารพิษรองลงมา ผักปลอดสารพิษมีหลากหลายประเภทให้เลือกและ ความสะอาดปลอดภัยจากสารพิษมีมาตรฐานรองรับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อันดับแรกได้แก่ การเดินทางสะดวกรวดเร็ว รองลงมา ทำเลที่ตั้งเหมาะสม และระยะเวลาการเปิด ปิด ด้านการส่งเสริมการตลาด อันดับแรกได้แก่ มีการความสำคัญกับข้อความโฆษณา รองลงมามีส่วนลดกับสมาชิกที่ซื้อปริมาณมาก และการโฆษณาทั่วถึง ด้านบุคคล อันดับแรกได้แก่พูดจาสุภาพ อ่อนโยน รองลงมาการบริการเป็นกันเอง และเครื่องแต่งกายของพนักงานดูสะอาด ด้านกระบวนการ อันดับแรกได้แก่ มีขั้นตอนในเก็บผักที่สะอาดไม่ปนเปื้อนสารเคมีใดๆ รองลงมาไม่มีการใช้สารเคมีและรวดเร็วและ มีการรับรองมาตรฐานความปลอดภัย ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ อันดับแรกได้แก่บรรยากาศสื่อให้เห็นถึงความสะอาดปลอดภัยรองลงมาสถานที่กว้างขวาง สะอาด รองลงมา และอากาศถ่ายเทได้สะดวก

อภิปรายผลการวิจัย

ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอเมืองจังหวัดตาก สามารถอธิบายผลการศึกษาดังนี้

1. พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก ซื้อผักปลอดสารพิษ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ผักปลอดสารพิษประเภท กะหล่ำปลี มีค่าใช้จ่ายในการซื้อผักปลอดสารพิษ 300-500 บาทต่อครั้ง เลือกซื้อผักปลอดสารพิษเพราะการดูแลสุขภาพ เหตุผลที่ตัดสินใจซื้อเนื่องจากความน่าเชื่อถือของธุรกิจผักปลอดสารพิษสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉิมขมนันท์ ใจคำและ ปรีดา ศรีนฤวรรณ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษ กรณีศึกษา ริมปิง ชูเปอร์มาร์เก็ต ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อ ด้านพฤติกรรมการบริโภค ผักปลอดสารพิษ พบว่า

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริโภคผักปลอดสารพิษเพื่อสุขภาพ โดยบริโภคผักที่ปรุงให้สุกก่อนบริโภค เช่น ผักคะน้า ฯลฯ มีความถี่ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ในช่วงเวลาเย็น ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 101-200 บาท และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคือ ตัวผู้บริโภคเอง

2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ด้านผลิตภัณฑ์มี อันดับแรกความสดใหม่ของผักปลอดสารพิษ รองลงมา ผักปลอดสารพิษมีหลากหลายประเภทให้เลือกและ มาตรฐานความปลอดภัยของสินค้า ด้านราคา อันดับแรกได้แก่คุณภาพที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคา รองลงมา ราคาที่เหมาะสมสามารถจับต้องได้ และการปรับราคาก่อนบริโภคผักปลอดสารพิษมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิซมณันท์ ใจคำและ ปรีดา ศรีนฤวรรณ (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษ กรณีศึกษา ริมปั๋งซูเปอร์มาร์เก็ต ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพรวิมล เจริญสุข (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษ กรณีศึกษาจังหวัดตาก ที่พบว่าผู้บริโภคผักปลอดสารพิษให้ความสำคัญกับตรารับรองคุณภาพ (2) 2 มาตรฐานผัก อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ ไม่นิยมซื้อผักปลอดสารพิษที่มี ราคาถูกเกินไป แต่นิยมซื้อผักที่ตั้งราคาสูงแต่สามารถต่อราคาลงได้ ข้อค้นพบทางเศรษฐศาสตร์ในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า ข้อมูลข่าวสารด้านคุณภาพและการรับรองมาตรฐานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคผักปลอดสารพิษของคนในพื้นที่จังหวัดตาก

4) ความเห็นคิดของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตากอยู่ในระดับปานกลาง ราคามีความเหมาะสมสามารถจับต้องได้ ราคาเหมาะสมกับประเภทสินค้า ด้านผลิตภัณฑ์อันดับแรกได้แก่ความสดใหม่ของผักปลอดสารพิษรองลงมา ผักปลอดสารพิษมีหลากหลายประเภทให้เลือกและ ความสะอาดปลอดภัยจากสารพิษมีมาตรฐานรองรับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ท่าเลที่ตั้งเหมาะสม ด้านบุคคล พุดจาสุภาพ อ่อนโยน บริการเป็นกันเอง ด้านกระบวนการ มีขั้นตอนในให้บริการรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา ศิริสมบัติ ได้ศึกษาความพึงพอใจในการบริโภคผักออร์แกนิกของผู้บริโภคชาวไทย ในซูเปอร์สโตร์ของจังหวัดปทุมธานี พบว่ามีระดับความคิดเห็นต่อการซื้อสินค้าออกกานิก คือสินค้าสะอาดพื้นที่ให้บริการสะอาด ซื้อเพราะความปลอดภัย และราคามีความเหมาะสมกับสินค้า พนักงานมีความกระตือรือร้น บริการรวดเร็ว

สรุป

จากผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่าผู้บริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดตากเพราะเหตุผลคือการดูแลสุขภาพ ความน่าเชื่อถือของธุรกิจผักปลอดสารพิษ เป็นการตัดสินใจซื้อด้วยตัวเอง สำหรับ ส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษมากที่สุดคือด้านผลิตภัณฑ์และมีทัศนคติต่อส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับปานกลางอันดับแรกเป็นด้านผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1.ศึกษาถึงโอกาสของธุรกิจผักปลอดสารพิษในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตากเชิงลึก
- 2.ศึกษาความเข้าใจ ความพร้อมของเกษตรกรในการทำเกษตรแบบปลอดสารพิษ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอเมืองจังหวัดตาก สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยดีคุณผู้วิจัยได้คำแนะนำจาก ผศ.ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์ ที่ให้คำปรึกษา และแนะนำ ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอบคุณผู้ประกอบการธุรกิจผักปลอดสารพิษ อำเภอเมืองจังหวัดตากที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

ขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลประกอบในการทำวิจัยที่ทำให้งานวิจัยสมบูรณ์มากขึ้น

ขอบคุณวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยและเสร็จลุล่วงไปด้วยดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ.(2560).การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS .พิมพ์ครั้งที่ 17 : บริษัทเอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- ธิตติมา เทียนไพโร. (2550). พฤติกรรมการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี. ปัญหาพิเศษบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ปราโมทย์ ยอดแก้ว. (2560). การพัฒนาการตลาดข้าวอินทรีย์ในสังคมไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 5(1), 406-420.
- พิบูล ทีปะपाल. (2551). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : อมรรการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2559). จิตวิทยาสังคม.กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศุภกร เสรีรัตน์. (2558). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : เอ.อาร์. บิซิเนส เพรส.
- Kotler, P. (1997). Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control (14th Global ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- ชลธิชา ศิริสมบัติ. ความพึงพอใจในการบริโภคผักออร์แกนิกของผู้บริโภคชาวไทย ในซูเปอร์มาร์เก็ตของจังหวัดปทุมธานี. ออนไลน์เข้าถึงได้จาก <http://www.mmm.ru.ac.th/mmm/is/Vlt13-1/sec1/6014993006.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล 14 มกราคม 2563)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

The Development of Blended Learning in English-1 Students' Perception on 21st Century Skill 4Cs

Win Soe Aung¹

Abstract

This research was aim to develop blended learning in English-1 students' perception on 21st century skills 4Cs and to compare students' perception on 21st century skills 4Cs between before and after use blended learning in English-1 at Northern College. The sample groups were selected by specific random in 1st year student 15 who register in English 1 and attend class 2 hours a week including 36 hours. The research tool was lesson plan for 4Cs development English-1 elements content and perception on 21st century skills 4Cs (communication, critical thinking, collaboration and creativity) test. The research methodology was experiment by One Group Pretest-Posttest Design, effectiveness and academic achievement evaluation by t-test Dependent and analyzing the means and standard deviations of the scores to determine the statistical significance. The statistical significance level was set at .01.

The research finding was as follows

1. The sample group have to develop their perception on 21st century skills 4Cs by significantly at .01 level.
2. The sample group have to develop their perception on 21st century skills 4Cs higher than between before use blended learning in English-1 by significantly at .01 level.

Background

Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods. It requires the physical presence of both teacher and student, with some elements of student control over time, place, path, or pace. While students still attend "brick-and-mortar" schools with a teacher present, face-to-face classroom practices are combined with computer-mediated activities regarding content and delivery. Blended learning is also used in professional development and training settings. Blended learning is highly context-dependent therefore a universal conception of it is hard to come by. Some reports have claimed that a lack of consensus on a hard definition of blended learning had led to difficulties in research on its effectiveness. However, a 2015 meta-analysis that historically looked back at a comprehensive review of evidence-based research studies around blended learning, found commonalities in defining that blended learning was "considered a combination of traditional f2f (face to face) modes of instruction with online modes of learning, drawing on technology-mediated instruction, where all participants in the learning process are separated by distance some of the time." This report also found that all of these evidence-based studies concluded that student achievement was higher in blended learning experiences when compared to either fully online or fully face-to-face learning experiences. The Digital Delivery of Blended Learning through Master-O Mobile App,

---

¹ Faculty of Business Administration Lecturer

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

by Inspire One the Digital Delivery of Blended Learning on a mobile app. "Blended learning" is sometimes used in the same breath as "personalized learning" and differentiated instruction.

There are the 21st Century skills needed inside the classroom as well as profession career. Communication is about sharing thoughts, questions, ideas, and solutions. In the technological age, it's much easier and, at the same time, harder to communicate. Technology has provided us with more convenient ways to communicate, but sometimes the various ways can become overwhelming. In addition, the communication can become more about the tech being used than the message you're trying to send. Without effective communication, there's no way to get anything done inside the classroom or anywhere, which is why this is an essential 21st Century skill. Communication is the practice of conveying ideas quickly and clearly. Communication is often taken for granted in today's society. After all, if you say something that means you conveyed an idea, right? In the age of text-based communications — SMS, emails, social media, etc. — it's never been more important for students to learn how to convey their thoughts in a way that others can understand them. That's because text-based communications lack *tone*, which is critical to understanding the context of someone's words. Still, even in situations where vocal tone is available, students need to learn how to communicate effectively. That includes minimizing tangents, speaking directly to an idea, and checking other participants to make sure they're engaged. Reading an audience — even if it's just two other people in a group discussion — lets students determine whether they should keep expanding on an idea or wrap up their point. Their audience could even be their family at Thanksgiving dinner. The point is that as students practice communication, they become better at efficiently conveying an idea without losing their point "in the weeds," so to speak. With communication locked down, students can streamline their ideas and make a positive impression on those around them. Still, it's important to note that communication isn't enough on its own to help students with 21st Century skills. To really succeed, students need to use all four of these skills together.

Definition

Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods

Perception is the awareness of on 21st century skills 4Cs through the senses. In other word it's the ability to see, hear, understand or become aware of something after blended learning in English-1

21st century skills 4Cs skills, abilities, and learning dispositions that have been identified as being required for success in 21st century society and workplaces by educators, business leaders, academics, and governmental agencies; collaboration, critical thinking, creativity and communication.

Objective

1. To develop blended learning in English-1 students' perception on 21st century skills 4Cs
2. To compare students' perception on 21st century skills 4Cs between before and after use blended learning in English-1

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Literatures

Blended Learning

Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods. It requires the physical presence of both teacher and student, with some elements of student control over time, place, path, or pace. While students still attend "brick-and-mortar" schools with a teacher present, face-to-face classroom practices are combined with computer-mediated activities regarding content and delivery. Blended learning is also used in professional development and training settings. Blended learning is highly context-dependent therefore a universal conception of it is hard to come by. Some reports have claimed that a lack of consensus on a hard definition of blended learning had led to difficulties in research on its effectiveness. However, a 2015 meta-analysis that historically looked back at a comprehensive review of evidence-based research studies around blended learning, found commonalities in defining that blended learning was "considered a combination of traditional f2f (face to face) modes of instruction with online modes of learning, drawing on technology-mediated instruction, where all participants in the learning process are separated by distance some of the time." This report also found that all of these evidence-based studies concluded that student achievement was higher in blended learning experiences when compared to either fully online or fully face-to-face learning experiences. The Digital Delivery of Blended Learning through Master-O Mobile App, by Inspire One The Digital Delivery of Blended Learning on a mobile app."Blended learning" is sometimes used in the same breath as "personalized learning" and differentiated instruction.

The terms "blended learning", "hybrid learning", "technology-mediated instruction", "web-enhanced instruction", and "mixed-mode instruction" are often used interchangeably in research literature. Although the concepts behind blended learning first developed in the 1960s, the formal terminology to describe it did not take its current form until the late 1990s. One of the earliest uses of the term appears in a 1999 press release, in which the Interactive Learning Centers, an Atlanta-based education business, announced a change of name to EPIC Learning. The release mentions that "The Company currently operates 220 on-line courses, but will begin offering its Internet courseware using the company's Blended Learning methodology." The term "blended learning" was initially vague, encompassing a wide variety of technologies and pedagogical methods in varying combinations (some making no use of technology whatsoever). In 2006, the term became more concrete with the publication of the first Handbook of Blended Learning by Bonk and Graham. Graham challenged the breadth and ambiguity of the term's definition, and defined "blended learning systems" as learning systems that "combine face-to-face instruction with computer mediated instruction". In a report titled "Defining Blended Learning", researcher Norm Friesen suggests that, in its current form, blended learning "designates the range of possibilities presented by combining Internet and digital media with established classroom forms that require the physical co-presence of teacher and students".

Technology-based training emerged as an alternative to instructor-led training in the 1960s on mainframes and mini-computers. The major advantage that blended learning offers is scale, whereas one instructor can only teach so many people. One example is PLATO (Programmed Logic for Automatic Teaching Operations), a system developed by the University of Illinois and Control Data. PLATO in particular had a long history of innovations and offered coursework from elementary to the college level. Mainframe-based training

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

had a number of interface limitations that gave way to satellite-based live video in the 1970s. The advantage here was serving people who were not as computer literate. The major challenge was the expense required to make this work. In the early 1990s, CD-ROMs emerged as a dominant form of providing technology-based learning as bandwidth through 56k modems weren't able to support very high quality sound and video. The limitation to CD-ROMs was tracking completion of coursework, so learning management systems emerged as a way to facilitate progress tracking. The aviation industry used this heavily to track how well one did on courses, how much time was spent, and where someone left off. AICC, Aviation Industry Computer-Based Training Committee, was formed in 1988 and companies such as Boeing used CD-ROMs to provide training for personnel. Modern blended learning is delivered online, although CD-ROMs could feasibly still be used if a learning management system meets an institution's standards. Some examples of channels through which online blending learning can be delivered include webcasting (synchronous and asynchronous) and online video (live and recorded). Solutions such as Khan Academy have been used in classrooms to serve as platforms for blended learning.

There is little consensus on the definition of blended learning. Some academic studies have suggested it is a redundant term. However, there are distinct blended learning models suggested by some researchers and educational think-tanks. These models include:

Face-to-face driver – where the teacher drives the instruction and augments with digital tools.

Rotation – students cycle through a schedule of independent online study and face-to-face classroom time.

Flex – Most of the curriculum is delivered via a digital platform and teachers are available for face-to-face consultation and support.

Labs – All of the curriculum is delivered via a digital platform but in a consistent physical location. Students usually take traditional classes in this model as well.

Self-blend – Students choose to augment their traditional learning with online course work.

Online driver – Students complete an entire course through an online platform with possible teacher check-ins. All curriculum and teaching is delivered via a digital platform and face-to-face meetings are scheduled or made available if necessary.

It is important to note that even blended learning models can be blended together and many implementations use some, many, or even all of these as dimensions of larger blended learning strategy. These models, for the most part, are not mutually exclusive.

There are many components that can comprise a blended learning model, including "instructor-delivered content, e-learning, webinars, conference calls, live or online sessions with instructors, and other media and events, for example, Facebook, e-mail, chat rooms, blogs, podcasting, Twitter, YouTube, Skype and web boards". Blended instruction is reportedly more effective than purely face-to-face or purely online classes. Blended learning methods can also result in high levels of student achievement more effective than face-to-face learning. By using a combination of digital instruction and one-on-one face time, students can work on their own with new concepts which frees teachers up to circulate and support individual students who may need individualized attention. "Rather than playing to the lowest common denominator – as they would in a traditional classroom – teachers can now streamline their instruction to help all students reach their full potential." Proponents of blended learning argue that incorporating the "asynchronous Internet communication technology" into higher education courses serves to "facilitate a simultaneous independent

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการศึกษา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมรรถนะไทย "

and collaborative learning experience". This incorporation is a major contributor to student satisfaction and success in such courses. The use of information and communication technologies have been found to improve student attitudes towards learning. By incorporating information technology into class projects, communication between lecturers and part-time students has improved, and students were able to better evaluate their understanding of course material via the use of "computer-based qualitative and quantitative assessment modules".

Blended learning also have the potential to reduce educational expenses, although some dispute that blended learning is inherently less expensive than traditional classroom learning. Blended learning can lower costs by putting classrooms in the online space and it essentially replaces pricey textbooks with electronic devices that students often bring themselves to class. E-textbooks, which can be accessed digitally, may also help to drive down textbook budgets. Proponents of blended learning cite the opportunity for data collection and customization of instruction and assessment as two major benefits of this approach. Blended learning often includes software that automatically collects student data and measures academic progress, providing teachers, students and parents detailed student's data. Often, tests are automatically scored, providing instantaneous feedback. Student logins and work times are also measured to ensure accountability. Schools with blended learning programs may also choose to reallocate resources to boost student achievement outcomes. Students with special talents or interests outside of the available curricula use educational technology to advance their skills or exceed grade restrictions. Blended learning allows for personalized education, replacing the model where a teacher stands in front of the classroom and everyone is expected to stay at the same pace. "Blended learning allows students to work at their own pace, making sure they fully understand new concepts before moving on." A classroom environment that incorporates blended learning naturally requires learners to demonstrate more autonomy, self-regulation, and independence in order to succeed. If teachers offer a form of initial program orientation before introducing blended learning strategies, it can better prepare students to feel confident navigating the different components and developing a stronger sense of independence.

Some online institutions connect students with instructors via web conference technology to form a digital classroom. These institutions borrow many of the technologies that have popularized online courses at the university level. Some advantages of blended learning, particularly at a Kindergarten to grade 12 level of education, can be found under the general concept of educational technology. It is also one of the most effective ways for personalized learning at scale. Blended learning supports the use of standards as a way to manage quality and ease of use. This includes multiple kinds of standards: interoperability standards like the SIF specification from A4L or the Learning Tools Interoperability specification from IMS Global Consortium or academic standards like state standards and Common Core State Standards, which encourage integration of technology into a variety of subjects.

A learning management system, or federation of systems, helps develop a better feel for an online community where discussions can be held to better aid students. This virtual learning environment helps connect professors with students without physically being present, thus making this a 'virtual cafe'. Many schools use this online tool for online classes, classwork, question & answer forums, and other school related work. Blended learning yielded positive results from the online community. Such results were compared and

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

showed similar results from that of Alcoholics Anonymous and Weight Watchers. The advantages of blended learning are dependent on the quality of the programs being implemented. Some indicators of excellent blended learning programs are "facilitating student learning, communicating ideas effectively, demonstrating an interest in learning, organizing effectively, showing respect for students, and assessing progress fairly".

Unless successfully planned and executed, blended learning could have disadvantages in technical aspects since it has a strong dependence on the technical resources or tools with which the blended learning experience is delivered. These tools need to be reliable, easy to use, and up to date, for them to have a meaningful impact on the learning experience. IT literacy can serve as a significant barrier for students attempting to get access to the course materials, making the availability of high-quality technical support paramount. Other aspects of blended learning that can be challenging is group work because of difficulties with management in an online setting. Reportedly the use of lecture recording technologies can result in students falling behind on the materials. In a study performed across four different universities, it was found that only half of the students watched the lecture videos on a regular basis, and nearly 40% of students watched several weeks' worth of videos in one sitting. This has further implications for the educator and in how much online resources need to be revealed to the student but also ensure it is at the right level for the intended student. From an educator's perspective, most recently, it has been noted that providing effective feedback is more time-consuming (and therefore more expensive) when electronic media are used, in comparison to traditional (e.g. paper-based) assessments. Using e-learning platforms can be more time consuming than traditional methods and can also come with new costs as e-learning platforms and service providers may charge user fees to educators. Another critical issue is access to network infrastructure. Although the digital divide is narrowing as the Internet becomes more pervasive, many students do not have pervasive and ubiquitous access to the Internet – even in their classrooms. Any attempt to incorporate blended learning strategies into an organization's pedagogical strategy needs to account for this. This is why learning centers are built with good wi-fi connections to make sure this issue is addressed.

The term "21st century literacies" was coined by The National Council of Teachers of English to describe the social nature of learning that is supported by the ability to collaborate using digital technologies in learning. These 'new literacies' are described as "skills students will need for the society in which they will work", including "strong communication and collaboration skills, expertise in technology, innovative and creative thinking skills, and an ability to solve problems". This set of skills and understandings will "prepare the workforce or citizenry for a changing, interconnected world". These literacies are dynamic due to the ability to be linked to one another. According to NCTE, active, successful participants in this 21st century global society must be able to:

develop proficiency and fluency with the tools of technology;

build intentional cross-cultural connections and relationships with others so to pose and solve problems collaboratively and strengthen independent thought;

design and share information for global communities to meet a variety of purposes;

manage, analyze and synthesize multiple streams of simultaneous information;

create, critique, analyze and evaluate multimedia texts;

Attend to the ethical responsibilities required by these complex environments.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

21st Century Skill

Communication is about sharing thoughts, questions, ideas, and solutions. In the technological age, it's much easier and, at the same time, harder to communicate. Technology has provided us with more convenient ways to communicate, but sometimes the various ways can become overwhelming. In addition, the communication can become more about the tech being used than the message you're trying to send. Without effective communication, there's no way to get anything done inside the classroom or anywhere, which is why this is an essential 21st Century skill. Communication is the practice of conveying ideas quickly and clearly. Communication is often taken for granted in today's society. After all, if you say something that means you conveyed an idea, right? In the age of text-based communications — SMS, emails, social media, etc. — it's never been more important for students to learn how to convey their thoughts in a way that others can understand them. That's because text-based communications lack *tone*, which is critical to understanding the context of someone's words. Still, even in situations where vocal tone is available, students need to learn how to communicate effectively. That includes minimizing tangents, speaking directly to an idea, and checking other participants to make sure they're engaged. Reading an audience — even if it's just two other people in a group discussion — lets students determine whether they should keep expanding on an idea or wrap up their point. Their audience could even be their family at Thanksgiving dinner. The point is that as students practice communication, they become better at efficiently conveying an idea without losing their point "in the weeds," so to speak. With communication locked down, students can streamline their ideas and make a positive impression on those around them. Still, it's important to note that communication isn't enough on its own to help students with 21st Century skills. To really succeed, students need to use all four of these skills together.

Collaboration is about working together to reach a goal and putting talent, expertise, and smarts to work. Just like with communication, technology has made collaboration easier. Actually, technology takes collaboration a step farther, making types of collaboration possible that weren't before technology. Just like with communication though, the same breakdowns can happen. The number of choices can get overwhelming, and the actual collaboration can get lost while we pay too much attention to the tool we're using to collaborate. As the world goes more interconnected, collaboration will become a more and more essential skill than it already is, which is why it makes the list of the 4Cs for 21st Century skills. Collaboration is the practice of working together to achieve a common goal. Collaboration is important because whether students realize it or not, they'll probably work with other people for the rest of their lives.

Virtually every job requires someone to work with another person at some point, even if it's for something as simple as what to get for lunch. Practicing collaboration helps students understand how to address a problem, pitch solutions, and decide the best course of action. It's also helpful for them to learn that other people don't always have the same ideas that they do. In fact, as students practice collaboration more and more, they'll learn that they have almost *none* of the same ideas that others do. This can affect students in one of two ways. First, it could discourage them since nobody seems to agree with them that often. Second, it could embolden them because they realize they're bringing something unique to every conversation. As a teacher, it's crucial that you encourage students to look at themselves through that second lens. That way, students learn that they should speak up when they have an idea. They may not be on the money 100% of the

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

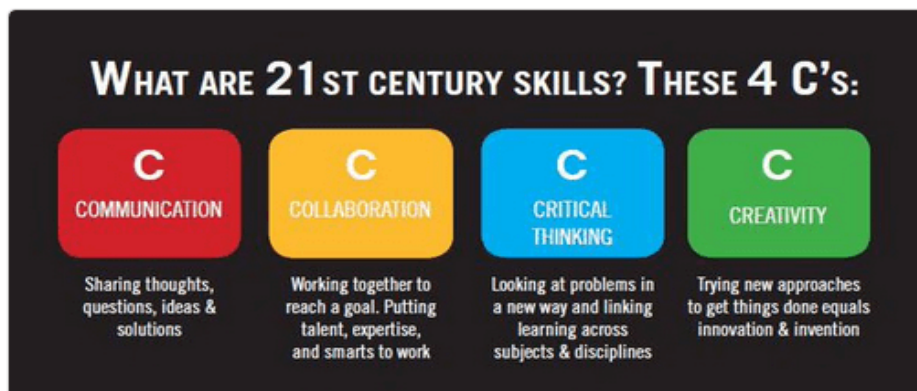
time — and some of their peers may have strong, opinionated reactions — but it'll teach them to speak up when they're working with others.

Critical thinking is looking at problems in a new way and linking learning across subjects and disciplines. Just like with the previous two ideas, critical thinking has been an essential skill in every century and profession. However, technology has changed the critical thinking platform. The more technology makes menial tasks such as memorization null and void, the more room that gives us to spend time on more complex thinking skills. However, it's too easy to let technology do the thinking for us, or thinking that it does. In order to succeed in the 21st Century, you have to remember that, no matter how high tech the machine, it's useless without a person telling it what to do and thinking critically about the result. (Tori Pakizer, 2016) Critical Thinking is the practice of solving problems, among other qualities. In addition to working through problems, solving puzzles, and similar activities, critical thinking also includes an element of skepticism. This is important in the 21st Century because it's harder than ever to verify accurate information (mostly thanks to the Internet).

Critical thinking empowers students to discover the truth in assertions, especially when it comes to separating fact from opinion. With critical thinking, students don't just learn a set of facts or figures. Instead, they learn how to discover the facts and figures for themselves. They ask questions. They become engaged in the world around them. They help *others* think critically, too.

That might be the most important part of critical thinking. Once one student has it mastered, it quickly spreads to their peers. Whether they learn how to think critically from spending time online or simply asking "Why?" in everyday life, this skill prepares students for a life of independence and purposeful thought. Still, critical thinking is just one of the four C's in 21st Century skills. It works just fine when students use it alone. But when students combine it with the *next* skill, the sky is the limit to what they can achieve.

Creativity is trying new approaches to get things done, innovation, and invention. The 21st Century is a fun time to be creative thanks to technology. Not only are the traditional ways of creativity still available, but there are tons of new possibilities made available. Instead of just painting a picture, you can animate it or arrange a piece of music on a computer without ever learning how to play an instrument. All that said, it's still up to you to put things through the creative process. Whether you're going to tell the world's next bestselling story or you are just trying to find a way to organize your classroom more efficiently, it's up to you to utilize both your own thinking power and the technology at hand to get the creative project done.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Creativity is the practice of thinking outside the box. While creativity is often treated like you-have-it-or-you-don't quality, students can *learn* how to be creative by solving problems, creating systems, or just trying something they haven't tried before. That doesn't mean every student will become an artist or a writer. Instead, it means they'll be able to look at a problem from multiple perspectives — including those that others may not see.

Creativity allows students to embrace their inner strengths from big-picture planning to meticulous organization. As a student learns about their creativity, they also learn how to express it in healthy and productive ways. More importantly, they also become *motivated* to share that creativity with others. Just like with critical thinking that makes creativity contagious.

One student creates an interesting or innovative solution to a problem. Then, when they share it, the next student can become inspired to try something similar. That's not to say every single creative endeavor will be a ringing success. Students will fail at some point, and some of their ideas simply won't work. But that's okay. The point of creativity is to encourage students to think differently than convention demands. They don't have to do things the way they've always been done. Instead, they can figure out a better way. Students don't have to embrace their creativity alone, either. In fact, creativity works best when combined with the next 21st Century skill.

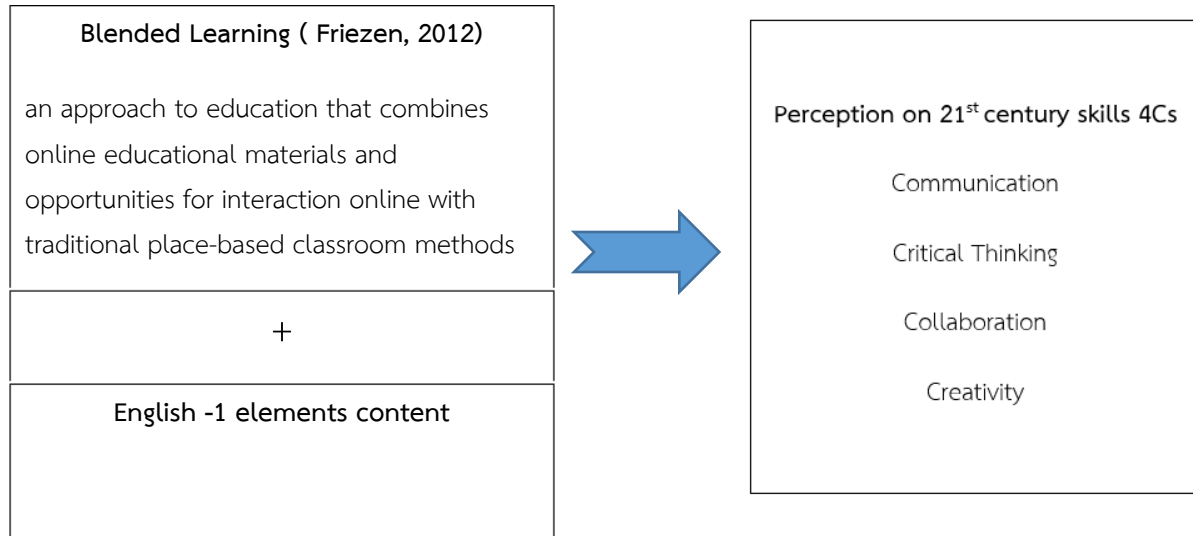
Core of learning		
After 2 weeks we tend to remember		Nature of Involvement
90% of what we say and do	Doing the real thing Simulating the real experience Doing a dramatic presentation	Active
70% of what we say	giving a talk Participating in a discussion	Passive
50% of what we hear and see	Seeing in done on location Watching a demonstration Looking at an Exhibit Watching a demonstration Watching a movie	
30% of what we see	Looking at pictures	
20% of what we hear	Hearing Words(lecture)	
10% of what we read	Reading	

Source: From Dale, Audio-Visual Methods in Teaching

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Research Conceptual Framework

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การทดสอบทางพฤกษเคมี ลักษณะโครมาโตแกรมและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ
ของอุตุพิต บุกคางคกและบอน

Phytochemistry Thin layer Chromatography and Antioxidant activity of
Typhonium trilobatum (L.) Schott, *Amorphophallus paeoniifolius* (Dennst.) Nicolson,
Colocasia esculenta (L.) Schott

นิชชนันท์ บุญสุข¹
Nitchanan Bunsuk

บทคัดย่อ

อุตุพิต บุกคางคก และบอน เป็นพืชล้มลุก พบได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีสรรพคุณเป็นยารักษาโรคในตำรายาแพทย์พื้นบ้าน เช่น อาการโรคผิวหนัง ฝีหนอง ใช้กัดเถาตานในท้อง แก้อักเสบ แก้อักเสบ แก้อักเสบ ดั่งนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จึงทำการศึกษาฤทธิ์ทางพฤกษเคมีของพืชทั้งสามชนิด โดยการสกัดต่อเนื่องด้วยวิธี soxhlet extraction พบว่าอุตุพิตและบุกคางคก พบสารกลุ่มฟลาโวนอยด์ และพบสารกลุ่มสเตียรอยด์ในพืชทั้ง 3 ชนิด จากนั้นศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระพบว่าอุตุพิตและบอนมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระได้ มีค่า IC_{50} ที่ 140.58 , 193.89 ไมโครกรัม/มิลลิลิตร ตามลำดับ ส่วนค่า IC_{50} ของสารสกัดบุกคางคกอาจพบที่ค่าความเข้มข้นของสารสกัดที่ใช้ทดสอบสูงกว่า 500 ไมโครกรัม/มิลลิลิตร การทดสอบลายพิมพ์นี้ด้วยเทคนิควงโคจรเลขฟิวบางนั้นพบว่าสารสกัดของพืชทั้ง 3 ชนิด ไม่พบแถบสารเมื่ออ่านผลด้วย UV 254 นาโนเมตร แต่เรืองแสงที่ UV 366 นาโนเมตร

คำสำคัญ: สกัดแบบต่อเนื่อง, พฤกษเคมี, รงคเลขฟิวบาง, ต้านอนุมูลอิสระ

Abstract

Typhonium trilobatum (L.) Schott, *Amorphophallus paeoniifolius* (Dennst.) Nicolson, *Colocasia esculenta* (L.) Schott. Found throughout all regions of Thailand. Has medicinal properties in treating diseases such as skin symptoms, suppurative abscess, cure constipation, resolve inflammation and pain, so this research is to study the phytochemicals of all three plants by soxhlet extraction method, it was found that *T. trilobatum* and *A. paeoniifolius* found flavonoid substances. And steroids are found in all 3 plants. Studies of antioxidant activity found that *T. trilobatum* and *A. paeoniifolius* have antioxidant activity with IC_{50} value at 140.58, 193.89 microgram / milliliter respectively, but also less free radicals than the standard ascorbic acid with IC_{50} value at 2.300 micrograms / milliliter. IC_{50} values of *C. esculenta* may be found at the concentration of the extracts tested greater than 500 micrograms / milliliter. Thin layer Chromatography showed that all 3 plant extracts did not find the band when reading with UV 254 nm but have band at UV 366 nm.

Keyword: phytochemical, soxhlet extraction, Thin layer chromatography, antioxidant

¹ นักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ สาขาเภสัชกรรมแผนไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบันนี้พืชสมุนไพรกำลังเป็นที่นิยมและถูกสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนามากขึ้น อีกทั้งสมุนไพรแต่ละชนิดยังมีคุณสมบัติเฉพาะตัว เป็นแหล่งที่มาของสารพฤกษเคมีที่สำคัญๆ ยกตัวอย่างเช่น สารกลุ่มฟลาโวนอยด์ที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ สารกลุ่มสเตียรอยด์ มีฤทธิ์ลดการอักเสบ นำมาสังเคราะห์เป็นยาฮอร์โมนเพศ เป็นต้น

อุตุนิยมวิทยา Typhonium trilobatum (L.) Schott, บุกคางคก Amorphophallus paeoniifolius (Dennst.) Nicolson, บอน Colocasia esculenta (L.) Schott จัดอยู่ในวงศ์ Araceae เป็นพืชล้มลุกที่เกิดขึ้นได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย และพบเจอได้ทั่วไปในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากรายงานการศึกษาวิจัยพบว่า พืชทั้ง 3 ชนิดนี้มีสรรพคุณลดอาการอักเสบ โดยมีการศึกษาในหนูทดลองพบว่าสารสกัดจากใบอุตุนิยมวิทยาที่มีฤทธิ์รักษาแผลเบาหวาน ด้านการอักเสบ ระบุโดย (Ali et al, 2012) สารสกัดบอนด้วยปิโตรเลียมอีเธอร์สามารถลดอาการปวดบวม (Dey YN et al, 2016) ลดการอักเสบ (De S et al, 2010) และไม่มีความเป็นพิษต่อตับในหนูทดลอง (Sharstry RA et al , 2010) สารสกัดจากใบบอนแห้งด้วยแอลกอฮอล์มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อหนอง มีเส้นใยช่วยในการดูดซับสารก่อกลายพันธุ์ สารสกัดจากรากบอนมีฤทธิ์ในการยับยั้งการเจริญของเนื้องอก หัวใต้ดินของต้นบอนมีฤทธิ์ช่วยลดความดันโลหิต (สมุนไพรพื้นบ้านล้านนา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2012)

ดังนั้นงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาองค์ประกอบทางพฤกษเคมี ลักษณะลายพิมพ์นิ้วมือและฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดอุตุนิยมวิทยา บุกคางคกและบอนที่ทำการสกัดแบบต่อเนื่องด้วย 95% เมทานอลเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือต่างกันของลายพิมพ์นิ้วมือ และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาสมุนไพรและคิดค้นงานวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤกษเคมีเบื้องต้นของอุตุนิยมวิทยา บุกคางคกและบอน

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลายพิมพ์นิ้วมือด้วยเทคนิคคริงคเลกซ์ผิวบางของอุตุนิยมวิทยา บุกคางคกและบอน

วิธีการวิจัย

แหล่งที่มาของตัวอย่าง

เก็บอุตุนิยมวิทยา บุกคางคก และบอนจากสำนักสงฆ์ไชยบวร อ.โพธิ์ทะเล จ.พิจิตร เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2562 นำมาล้างให้สะอาด หั่นเอาแต่หัว นำไปอบแห้งในตู้อบลมร้อนที่อุณหภูมิ 50°C จนแห้งสนิทและนำไปบดให้ละเอียดใช้แรงเบอร์ 60 เพื่อให้ได้ผงยาขนาดที่เท่ากัน

การเตรียมสารสกัด

สกัดแบบต่อเนื่อง (soxhlet extraction) โดยใช้ 95% เมทานอลเป็นตัวทำละลาย อัตราส่วน 20 กรัม ต่อตัวทำละลาย 500 มิลลิลิตร เป็นเวลา 5 ชั่วโมง จากนั้นกรองด้วยกระดาษกรองเบอร์ 1 นำไประเหยตัวทำละลายออก แล้วนำไปทำแห้งแบบแช่เยือกแข็ง (Freeze dry) จนได้สารสกัดในรูปของแข็งเก็บไว้ที่อุณหภูมิ 4°C เพื่อนำไปใช้ทดสอบต่อไป

การตรวจสอบพฤกษเคมีเบื้องต้น

ทำการตรวจสอบพฤกษเคมีเบื้องต้นของการสกัดอุตุนิยมวิทยา บุกคางคก บอน 5 กลุ่ม ได้แก่ ฟลาโวนอยด์ แทนนิน ซาโปนิน อัลคาลอยด์และสเตียรอยด์

กลุ่มฟลาโวนอยด์

ทดสอบด้วยวิธี Shinoda's test ซึ่งสารสกัด 200 มิลลิกรัม ละลายสารสกัดด้วย 95% เมทานอลปริมาตร 3 มิลลิลิตร ใส่เม็กนีเซียมริบอบนลงในหลอดทดลองเติมกรดไฮโดรคลอริกเข้มข้น 2 หยด สังเกตการเปลี่ยนแปลง หากเปลี่ยนเป็นสีแดงหรือชมพูแสดงว่าพบสารกลุ่มฟลาโวนอยด์

การตรวจสอบแทนนิน

ซึ่งสารสกัด 200 กรัม ต่อน้ำกลั่น 500 มิลลิลิตร นำไปอุ่นบนอ่างให้ความร้อน จากนั้นกรองด้วยกระดาษกรองเบอร์ 1 หยดสารละลายเฟอร์ริกคลอไรด์ 2-3 หยด หากเปลี่ยนเป็นสีเขียวหรือดำแสดงว่าพบสารประกอบแทนนิน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การตรวจสอบซาโปนิน

ชั่งสารสกัด 200 กรัมต่อน้ำกลั่น 500 มิลลิลิตร ต้มให้เดือด จากนั้นกรองด้วยกระดาษกรองเบอร์ 1 เติมน้ำกลั่นลงไป 2 มิลลิลิตร เขย่าอย่างแรง หากเกิดฟองแสดงว่าพบสารกลุ่มซาโปนิน

การตรวจสอบอัลคาลอยด์

ชั่งสารสกัด 20 กรัมละลายด้วย 1% กรดซัลฟิวริก 15 มิลลิลิตร นำไปอุ่น 5-10 นาที จากนั้นกรองแล้วนำมาสกัดด้วยปริโตเลียมอีเทอร์ ปรับค่าความเป็นกรดต่าง แล้วนำไประเหยบนหม้ออังไอน้ำ จากนั้นนำไปหยดลงกระดาษกรอง แล้วฉีดยุติด้วยน้ำยาดราเจนดอร์ฟ ถ้าบริเวณที่หยดพบสีแดงหรือชมพูแสดงว่าพบสารประกอบอัลคาลอยด์

การตรวจสอบสเตียรอยด์

นำผงของพืชทั้ง 3 ชนิด 20 กรัม เติม 1N ethanolic HCl พอท่วม นำไปอุ่น จากนั้นกรองและนำไปสกัดด้วยปิโตรเลียมอีเทอร์ จากนั้นนำไประเหยจนแห้ง หยด acetic anhydride 3 หยด ผสมให้เข้ากัน หยด sulfuric acid เข้มข้นลงไป จำนวน 1 หยด สังเกตสีที่เกิดขึ้นหากพบสเตียรอยด์จะมีสีเขียวเข้มหรือน้ำเงิน

การทดสอบลายพิมพ์นิ้วมือด้วยเทคนิคครกเลขผิวบาง (Thin layer chromatography)

เตรียมวัสดุภาคเคลื่อนที่ 3 วัสดุภาค คือ 1) Hexane: Ethyl acetate ในอัตราส่วน 9:1 2) Hexane: Ethyl acetate ในอัตราส่วน 7: 3 3) Dichloromethane: Methanol ในอัตราส่วน 9:1 หยดสารตัวอย่างที่ต้องการทดสอบด้วยหลอดคาปิลลารีรูเล็กลงบนแผ่นลายพิมพ์นิ้วมือ TLC silica gel 60 F₂₅₄ นำแผ่นลายพิมพ์นิ้วมือ มาใส่ในวัสดุภาคเคลื่อนที่ที่เตรียมไว้ ปิดฝาเพื่อป้องกันไม่ให้ตัวทำละลายระเหยตั้งทิ้งไว้ให้ตัวทำละลายเคลื่อนที่ถึง solvent front พักไว้ให้แห้งแล้วนำไปตรวจสอบแถบสีด้วยเครื่อง UV detector

การทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ

ทดสอบด้วยวิธี DPPH assay (2,2-diphenyl-1-picrylhydrazyl) ใช้กรดแอสคอบิกเป็นสารมาตรฐาน ใช้สารสกัดเจือจางด้วยเมทานอลแบบครึ่งต่อครึ่ง ดูดสารสกัดแต่ละความเข้มข้นลง 96 well plate ความเข้มข้นละ 3 ซ้ำ ปริมาณ 100 ไมโครลิตรต่อหลุม เติม 200 nM DPPH ปริมาตร 100 ไมโครลิตรลงทุกหลุม เก็บไว้ในที่มืด 30 นาที วัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 517 นาโนเมตร คำนวณร้อยละฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระจาก %free radical scavenging

$$\% \text{ radical scavenging} = [A_{\text{DPPH}} - A_{\text{sample}} / A_{\text{DPPH}}] \times 100$$

A_{DPPH} คือค่าการดูดกลืนแสงของ DPPH ซึ่งใช้เป็นค่าอนุมูลอิสระเริ่มต้น

A_{sample} คือค่าการดูดกลืนแสงของสารที่ใช้ทดสอบฤทธิ์

ผลการทดลอง

สารสกัดของอูตพิต บุกคางคก บอน มีลักษณะเป็นของเหลวหนืดสีน้ำตาลเข้ม มีค่าเท่ากับ 5.95, 6.75, 7.1 % yield ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

การตรวจสอบสารฟลักซ์เคมีเบื้องต้น 5 ชนิด ได้แก่ ฟลาโวนอยด์ สเตียรอยด์ อัลคาลอยด์ แทนนินและซาโปนิน พบว่าสารสกัดอูตพิตและบุกคางคกพบสารกลุ่มฟลาโวนอยด์ และพบสารกลุ่มสเตียรอยด์ในสารสกัดพืชทั้ง 3 ชนิด แต่ไม่พบสารกลุ่มแทนนิน ซาโปนิน และอัลคาลอยด์ ดังแสดงตารางที่ 2

การทดสอบลายพิมพ์นิ้วมือด้วยเทคนิคครกเลขผิวบาง (Thin layer chromatography) ที่ใช้วัสดุภาคเคลื่อนที่ต่างกัน 3 วัสดุภาคพบว่า สารสกัดทั้งอูตพิต บุกคางคก บอน ไม่พบแถบสารเมื่ออ่านผลด้วย UV 254 นาโนเมตร แต่จะพบแถบสารเป็นสีต่างๆ เมื่อทำการพ่นสเปร์ยกรดซัลฟิวริกและอังความร้อนจากนั้นอ่านผลด้วยแสง UV 366 นาโนเมตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ พบค่าความเข้มข้นของสารต้านออกซิเดชันที่ทำให้ความเข้มข้นของอนุมูล DPPH ลดลงร้อยละ 50 (IC_{50}) ของสารสกัดอูตพิดและบอนที่ 140.58 , 193.89 มิลลิกรัม/ไมโครลิตร ตามลำดับ ส่วนค่า IC_{50} ของสารสกัดบุกคางคกอาจพบที่ค่าความเข้มข้นของสารสกัดที่ใช้ทดสอบสูงกว่า 500 มิลลิกรัม/ไมโครลิตร

ตารางที่ 1 ปริมาณสารสกัดได้คิดเป็นร้อยละ (% yield)

สารสกัด	น้ำหนักสารสกัด (กรัม)	ผลได้เป็นร้อยละ
อูตพิด	1.19	5.95
บุกคางคก	1.27	6.75
บอน	1.42	7.1

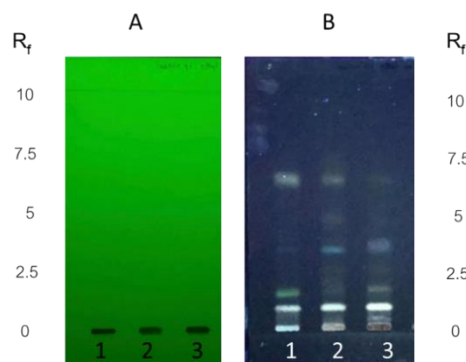
ตารางที่ 2 การตรวจสอบพฤษเคมีเบื้องต้น

สารพฤษเคมี	สารสกัดอูตพิด	สารสกัดบุกคางคก	สารสกัดบอน
ฟลาโวนอยด์	+	+	-
แทนนิน	-	-	-
ซาโปนิน	-	-	-
อัลคาลอยด์	-	-	-
คาร์ดิแอกไกลโคไซด์	+	+	+

หมายเหตุ + หมายถึง ตรวจสอบพบ - หมายถึง ตรวจสอบไม่พบ

ผลทดสอบลายพิมพ์นิ้วมือด้วยวิธีโครมาโตแกรม

วัฏภาคเคลื่อนที่ Hexane: Ethyl acetate ในอัตราส่วน 9:1

Lane 1 = สารสกัดอูตพิดสกัด Lane 2 = สารสกัดบุกคางคก Lane 3 = สารสกัดบอน

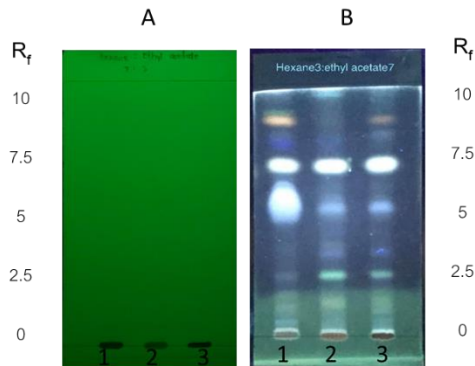
A = ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือภายใต้ UV 254 นาโนเมตร

B = ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือด้วย 10%กรดซัลฟิวริก ให้ความร้อน UV 366 นาโนเมตร

วัฏภาคเคลื่อนที่ Hexane: Ethyl acetate ในอัตราส่วน 7: 3

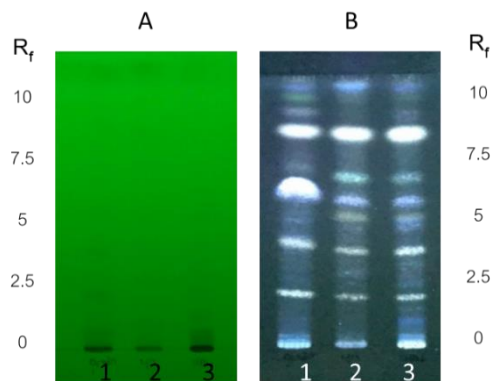
การประเมินฤทธิ์ทางระดมยาของ "หอมกัทเทิมอัญญา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Lane 1 = สารสกัดอุตพิตสกัด   Lane 2 = สารสกัดบุกคางคก   Lane 3 = สารสกัดบอน
 A = ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือภายใต้ UV 254 นาโนเมตร
 B = ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือพ่นด้วย 10%กรดซัลฟิวริก ให้ความร้อน UV 366 นาโนเมตร

Dichloromethane: Methanol ในอัตราส่วน 9:1

Lane 1 = สารสกัดอุตพิตสกัด Lane 2 = สารสกัดบุกคางคก Lane 3 = สารสกัดบอน
 A = ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือภายใต้ UV 254 นาโนเมตร
 B = ตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือพ่นด้วย 10%กรดซัลฟิวริก ให้ความร้อน UV 366 นาโนเมตร

ตารางที่ 3 ค่า IC₅₀ ของสารสกัดอุตพิต บุกคางคก บอน

ตัวอย่างสาร	ค่า IC ₅₀ (ไมโครกรัม/มิลลิลิตร)
กรดแอสคอบิก	2.300
สารสกัดอุตพิต	140.58
สารสกัดบุกคางคก	ND
สารสกัดบอน	193.89

*ND ไม่พบค่า IC₅₀ ของสารสกัดบุกคางคก / อาจพบที่ค่าความเข้มข้นของสารสกัดสูงกว่า 500ไมโครกรัม/มิลลิลิตร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีวิทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทวิจารณ์และสรุปผลการทดลอง

การตรวจสอบสารพฤกษเคมีเบื้องต้น พบว่าสารสกัดออกฤทธิ์ บุกคางคกมีสารกลุ่มฟลาโวนอยด์ และพบสารกลุ่มสเตียรอยด์ในสารสกัดจากพืชทั้ง 3 ชนิด แต่ไม่พบสารกลุ่มแทนนิน ซาโปนิน และอัลคาลอยด์ (ตารางที่ 2) การตรวจสอบพบสารพฤกษเคมีดังกล่าวช่วยยืนยันฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสกัดที่สามารถแก้พิษสัตว์กัดต่อยได้ เนื่องจากฟลาโวนอยด์มีฤทธิ์ต้านอักเสบ (Sharma et al., 2011; พิสมัย, 2548) จากรายงานการศึกษาวิจัยพบว่า สารสกัดจากใบของพืชในสกุล *Clerodendrum* หลายชนิด เช่น *C. trichotomum* และ *C. inerme* มีฤทธิ์ต้านอักเสบ (Choi et al., 2004; Yankanchi and Koli, 2010) และพบว่าสารสกัดของพืชดังกล่าว ประกอบด้วยสารพฤกษเคมีในกลุ่ม เทอร์พีนอยด์ สารประกอบฟีนอลิก ฟลาโวนอยด์ (Choi et al., 2012; Florence et al., 2012)

การทดสอบลายพิมพ์นิ้วมือด้วยเทคนิคเลขฉิวบาง ที่ใช้วัสดุภาคเคลื่อนที่ต่างกัน 3 ระบบพบว่า สารสกัดทั้งออกฤทธิ์ บุกคางคก บอน ไม่พบแถบสารเมื่ออ่านผลด้วย UV 254 นาโนเมตร แต่จะพบแถบสารเป็นสีต่างๆเมื่อทำการพ่นสเปรย์กรดซัลฟิวริก และอังความร้อนจากนั้นอ่านผลด้วยแสง UV 366 นาโนเมตร การตรวจสอบดังกล่าวช่วยยืนยันได้ว่าสารสกัดจากพืชทั้ง 3 มีสารประกอบสเตียรอยด์เนื่องจากสารประกอบสเตียรอยด์จะเรืองแสงต่อการตรวจสอบภายใต้ UV 366 นาโนเมตร ดังรูป B ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจสอบสารพฤกษเคมีที่พบสารกลุ่มสเตียรอยด์

การทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระทำให้ทราบว่าในสารสกัดออกฤทธิ์และบอนนั้นมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ แม้เมื่อเทียบกับสารมาตรฐานแล้วจะมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระที่น้อยกว่ามาก

จากการทดสอบทำให้ทราบสารองค์ประกอบทางพฤกษเคมีของออกฤทธิ์ บุกคางคก บอน และทราบลักษณะลายพิมพ์นิ้วมือที่เหมือนและแตกต่างกันของพืชทั้ง 3 ชนิด เป็นข้อมูลการศึกษาทางวิทยาศาสตร์สามารถนำไปต่อยอดศึกษาข้อบ่งใช้ใหม่ของสมุนไพร ฤทธิ์ทางชีวภาพอื่นๆ และสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาวิเคราะห์แยกสารแบบ High Performance Liquid Chromatography (HPLC) ได้อีกต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษารวบรวมข้อมูลและการทำการทดลองงานครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมพร ปรีเปรม อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นอย่างสูง ที่แนะนำให้คำปรึกษา ตลอดจนชี้แนะการค้นคว้าข้อมูล และให้ความมั่นใจในการนำเสนองานครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ทิวธวัช นาพิรุณ, ดวงใจ ศุขเฉลิม, สรัญญา วิชโรทัย, ทศเนศวร์ เพชรคง. (2556). อนุกรมวิธานและพฤกษเคมีของ พืชบุกบอนบนดิน ในอุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี.
- ศิรินรัตน์ ฉัตรธีระนันท์ และคณะ. (2556). การทดสอบองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ต้านออกซิเดชันของใบข่อยดำ. ว. วิทย. มข. 41(3) 723-730.
- Ali K, Ashraf A, Biswas N. Analgesic, anti-inflammatory and antidiarrheal activities of ethanolic leaf extract of *Typhonium trilobatum* L. Schott. Asian. Pac. J. Trop. Biomed., 2012, 2, 722-726.
- De S, Dey YN, Ghosh AK. Anti-inflammatory activity of methanolic extract of *Amorphophallus Paeoniifolius* and its possible mechanism. Int J Pharma Biosci. 2010; 1:1-8.
- Dey YN et al. Curative effect of *Amorphophallus paeoniifolius* tuber on experimental hemorrhoids in rats. J Ethnopharmacol. 2016 Nov 4; 192:183-191.
- Sharstry RA, Biradar SM, Mahadevan KM, Habbu PV. Isolation and characterization of Secondary Metabolite from *Amorphophallus paeoniifolius* for Hepatoprotective activity. Res J Pharm Biol Chem Sci 2010; 1:429-37.

การประเมินอิทธิพลของ "สมุนไพรไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

The Study of Project Based Learning in Herbal and Thai Traditional Medicine Subject of
the Undergraduate Students at Nakhon Ratchasima Rajabhat University

ภิชณี วิจันท์¹

Pitsanee Wichantuek

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนใช้
โครงงานเป็นฐานในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครราชสีมา ที่ลงทะเบียนเรียนในลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2562 จำนวน 19 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยค่าคุณเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 ของ
แบบทดสอบความรู้กลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนเท่ากับ 0.77 และ 0.72 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
ผลการศึกษาพบว่า

ผู้เรียนสามารถพัฒนาโครงงานด้านการประยุกต์ใช้สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยตามความถนัดและความสนใจของ
สมาชิกในกลุ่มได้ จำนวน 3 โครงงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนรู้เกรด A ร้อยละ
52.63 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
(4.58 ± 0.61) โดยเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าด้านอาจารย์ นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (4.72 ± 0.58) ข้อมูลที่
ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา
รายวิชาได้เป็นอย่างดี จึงควรนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน, สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

¹ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อีเมล: pitsanee@hotmail.com โทรศัพท์: 044-009009 ต่อ 3833

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This research aimed to study the learning achievement and satisfaction of students with learning management by project based learning in herbal and thai traditional medicine subject. The 19 samples of this research were undergraduate students in nakhon ratchasima rajabhat university who were studying in 413273 herbal and thai traditional medicine of the second semester of the academic year 2019. The samples were selected by purposive sampling method. The research instruments were achievement test and satisfaction questionnaire. The reliability test of achievement midterm and final exam test by KR-20 was 0.77 and 0.72, respectively. The data were analyzed by descriptive statistics.

The results revealed that the students were able created 3 projects based on the skills and interests of own group members. The achievement of samples had a high level by mostly get A level 52.63%. Futhermore, the samples had overall satisfaction with participation in project-based learning at high level (4.58 ± 0.61). When each aspect was considered, it was found that the samples had highest level of satisfaction in teacher topic (4.72 ± 0.58). The results of this study demonstrated that the project based learning could be used as pattern and guidelines for development future teaching and learning process.

Keywords : Project-Based Learning, Learning achievement, Herbal and Thai Traditional Medicine, Undergraduate Students

บทนำ

การสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL) เป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำ เป็นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ทางปัญญา (Intellectual strategy) ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้โดยการผสมผสานการวิจัยและการสร้างสรรค์โครงงานโดยรวบรวมทักษะใหม่ๆ ด้านเทคโนโลยี การสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญ และการฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงความรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ที่เน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ พัฒนาวិทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึง ความเท่าเทียม คุณภาพประสิทธิภาพ และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นอกจากนี้การทำโครงงานยังทำให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกันและได้พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันอีกด้วย (กนิษฐา ศรีอ่อน, 2555)

รายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย (Herbal and Thai Traditional Medicine) เป็นรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาแกนพื้นฐานสาธารณสุข ของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. 2555 มีจำนวนหน่วยกิต 2 (2-0-4) ซึ่งในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาได้เปิดสอนเป็นวิชาเลือกเสรีให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคณะ และสาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งพบว่ามึ้นักศึกษาจากหลากหลายสาขาวิชา และหลากหลายคณะ ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษานี้ ทั้งนี้รายวิชาดังกล่าวจะศึกษาเกี่ยวกับพืชสมุนไพร ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ส่วนที่ใช้สรรพคุณและประโยชน์ในงานสาธารณสุข ประวัติการแพทย์แผนไทย ความสำคัญของแพทย์แผนไทย ทฤษฎีการแพทย์แผนไทย การส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย โดยใช้ข้อมูลจากสถานการณ์ การพัฒนา และการวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในปัจจุบันนี้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้ของนักศึกษา มีประสิทธิภาพสูงสุดและมีความทันสมัยอยู่เสมอ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย จึงต้องการศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้รายวิชา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

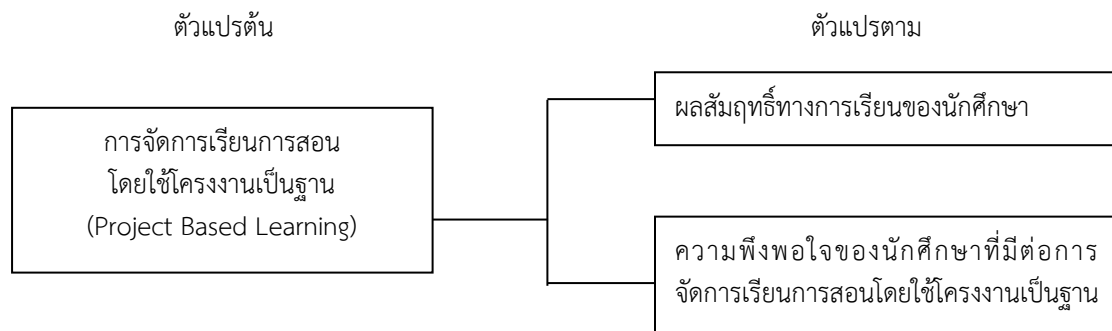
สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยการใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยภายใต้แนวคิดดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยดำเนินการวิจัยระหว่าง พฤศจิกายน 2562 – กุมภาพันธ์ 2563

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ลงทะเบียนเรียนในลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 19 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประชากรทั้งหมด

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมเข้าโครงการวิจัย (Inclusion criteria) ได้แก่ นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดออกจากโครงการวิจัย (Exclusion criteria) ได้แก่ ผู้ที่ไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ห้องเรียน 31.06.05 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ปรากฏตามตารางเรียนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยรายละเอียด 2 ส่วน ดังนี้

การประเมินอิทธิพลของ "หอพักเทรน์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลางภาคเรียน จำนวน 60 ข้อ และปลายภาคเรียน จำนวน 60 ข้อ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยข้อคำถามเป็นแบบปรนัยมี 4 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน และตอบผิด ได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 12 ข้อ โดยลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

และแบ่งระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนน้อยที่สุด

ทั้งนี้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนของรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ซึ่งใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์การออกข้อสอบ (Test Blueprint) และผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยข้อสอบสามารถจำแนกระดับพฤติกรรมการวัดออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านรู้จำ ร้อยละ 34.17, ด้านความเข้าใจ ร้อยละ 29.17, ด้านการนำไปใช้ และด้านการวิเคราะห์ ร้อยละ 18.33

โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ค่า KR-20 ของแบบทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนเท่ากับ 0.77 และ 0.72 ตามลำดับ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ในชั่วโมงแรกเมื่อเปิดภาคการศึกษา ผู้วิจัยได้ชี้แจงและอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่นักศึกษา โดยนักศึกษาสามารถตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัยได้อย่างอิสระ

2) ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยโครงการเป็นฐาน เป็นระยะเวลา 8 ชั่วโมง

3) เก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4) เมื่อสิ้นภาคการศึกษา เก็บข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้อย่างอิสระ และผู้วิจัยมีการตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ข้อมูลของแบบสอบถามก่อนเก็บคืนทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด

6. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยเมื่อเปิดภาคการศึกษาผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประโยชน์ ซึ่งการวิจัยนี้ได้รับการยินยอมให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และหากกลุ่มตัวอย่างต้องการออกจากการวิจัยสามารถกระทำได้ทันทีโดยไม่มีผลเสียใดเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและกระบวนการการวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อจิตใจของกลุ่มตัวอย่างโดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สำหรับการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยใช้รหัสในการบันทึกข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับโดยไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยถูกทำลายทิ้งในเดือนพฤษภาคม 2563

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามสมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น จำนวน 18 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืน (Response rate) ร้อยละ 94.74 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.68 โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 63.16 รองลงมาคือ คณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 26.32 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและคณะสาธารณสุขศาสตร์ ร้อยละ 5.26

โครงการด้านการประยุกต์ใช้สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพ

จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน พบว่า เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาผู้เรียนสามารถพัฒนาโครงการด้านการประยุกต์ใช้สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยตามความถนัดและความสนใจของสมาชิกในกลุ่มได้ จำนวน 3 โครงการ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ถุงหอมดับกลิ่น กลุ่มที่ 2 ลูกประคบจากสมุนไพร และกลุ่มที่ 3 น้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1 - 3

ภาพที่ 1 โครงการเรื่อง ถุงหอมดับกลิ่น

ภาพที่ 2 โครงการเรื่อง ลูกประคบจากสมุนไพร

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 3 โครงการเรื่อง น้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา 413273 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยโดยใช้โครงการเป็นฐาน และประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการเรียนรู้เกรด A ร้อยละ 52.63 รองลงมาคือ เกรด B⁺ ร้อยละ 26.32 อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาไม่เข้าสอบปลายภาค จึงทำให้ได้ผลการเรียนรู้เกรด M ร้อยละ 5.26 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยการใช้โครงการเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (n = 19)

ระดับผลการเรียนรู้	ช่วงคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
A	80-100	10	52.63
B ⁺	75-79.99	5	26.32
B	70-74.99	1	5.26
C ⁺	65-69.99	2	10.53
M*	-	1	5.26
Midterm exam ; Mean = 38.78, SD = 6.67, Min = 30, Max = 48			
Final exam ; Mean = 47.89, SD = 8.99, Min = 28, Max = 57			
รวม		19	100

* ขาดสอบปลายภาค

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐานในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.58 ± 0.61) โดยเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าด้านอาจารย์ คือ อาจารย์ให้ความเป็นอิสระในการเรียนรู้ และการกำหนดหัวข้อโครงการตามความถนัดและสนใจผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (4.72 ± 0.58) รองลงมาคือ อาจารย์เปิดโอกาสให้ซักถาม รับฟังข้อคิดเห็น และให้คำแนะนำพร้อมกับร่วมกับสรุปข้อคิดเห็นของผู้เรียน (4.67 ± 0.60) และนักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน (4.67 ± 0.49) ด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ด้านดังกล่าวยังคงมีความพึงพอใจในระดับมาก (4.44 ± 0.61) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2 ทั้งนี้ นักศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้, อยากให้แนะนำโครงการให้มากขึ้น, ดีเยี่ยม, สอนดีมากครับผม, อาจารย์สอนได้เยี่ยมมากครับ, เป็นความรู้ที่ดี และได้ประโยชน์มากค่ะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (n = 19)

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาและสาระของรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยได้ดียิ่งขึ้น	4.56	0.705	มากที่สุด
2. เนื้อหาการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของรายวิชา	4.61	0.698	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานครั้งนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.50	0.618	มาก
4. การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.44	0.616	มาก
5. นักศึกษาทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อการจัดทำโครงการตามความถนัดและความสนใจ	4.56	0.705	มากที่สุด
6. การจัดทำโครงงานส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นภายในกลุ่ม ได้ฝึกการรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	4.61	0.608	มาก
7. การจัดทำโครงงานส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการประสานงานและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในกลุ่ม	4.50	0.618	มาก
8. การจัดทำโครงงานได้ส่งเสริมให้เกิดการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อสร้างชิ้นงาน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างระบบ และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง	4.56	0.616	มากที่สุด
9. การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการนำเสนอผลงานวิชาการ โดยได้เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมกับชิ้นงาน	4.61	0.502	มากที่สุด
10. อาจารย์ให้ความเป็นอิสระในการเรียนรู้ และการกำหนดหัวข้อโครงงานตามความถนัดและสนใจผู้เรียน	4.72	0.575	มากที่สุด
11. อาจารย์เปิดโอกาสให้ซักถาม รับฟังข้อคิดเห็น และให้คำแนะนำพร้อมกับร่วมกับสรุปข้อคิดเห็นของผู้เรียน	4.67	0.594	มากที่สุด
12. ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานมีความเหมาะสม	4.56	0.616	มากที่สุด
13. นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้	4.61	0.608	มากที่สุด
14. นักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้	4.67	0.485	มากที่สุด
15. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานโดยรวม	4.56	0.511	มากที่สุด
รวม	4.58	0.61	มากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปและอภิปรายผล

จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย พบว่า เมื่อสิ้นสุดภาค การศึกษานักศึกษาสามารถพัฒนาโครงงานสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยตามความถนัดและความสนใจเฉพาะด้านของสมาชิกใน กลุ่มได้ จำนวน 3 โครงงาน ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามการวิจัยเชิง ปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1990) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้น สังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การประชุมและวางแผน ของสมาชิกในกลุ่มในการจัดทำโครงงาน, การศึกษาค้นคว้าข้อมูลร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม, การลงมือปฏิบัติโครงงานเพื่อพัฒนา ชิ้นงาน และเมื่อดำเนินโครงงานเสร็จสิ้นนักศึกษาได้นำเสนอโครงงานและชิ้นงานที่พัฒนาขึ้นโดยนักศึกษาสามารถเลือกใช้สื่อ และ เทคโนโลยีได้ตามความเหมาะสมของชิ้นงาน นอกจากนี้ยังได้ร่วมกันถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการจัดทำโครงงานระหว่าง กันภายในกลุ่มผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ภายใต้การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล การ จัดการเรียนการสอนใช้โครงงานในครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดสี่เสาหลักของการศึกษา (The four Pillars of Education) หมายถึง หลักสำคัญ 4 ประการของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วย การเรียนเพื่อรู้ (Learning to know), การเรียนเพื่อการ ปฏิบัติ (Learning to Do), การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อให้ รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของตนเอง (Learning to be) ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมใน หลากมิติ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคมและอารมณ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3, 2559)

โครงงานที่นักศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย จัดเป็นโครงงานประเภทสร้าง สิ่งประดิษฐ์ (Development project) เนื่องจากเป็นโครงงานที่เกิดจากนักศึกษาได้นำทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดจากการเรียน ในรายวิชามาประยุกต์ใช้ โดยพัฒนาสร้างสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ เพื่อประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2558) และเมื่อจำแนกตามระดับการให้คำปรึกษาของครูหรือระดับการมีบทบาทของผู้เรียน จะจัดเป็นประเภทผู้เรียนนำ เอง ครูไม่ต้องนำทาง (Unguided Project) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3, 2559) เนื่องจากผู้เรียนได้ ร่วมกันพัฒนาหัวข้อในการจัดทำโครงงานตามความสนใจและความถนัดของสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนไม่กำหนดหัวข้อในการจัดทำ โครงการให้แก่กลุ่มผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน และมีผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจดจำสิ่งที่เรียนได้มากขึ้น (ทิศนา ขวมนิณี, 2553)

การใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วย ตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) และการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ (Cooperative learning) ซึ่งการเรียนรู้ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การใช้กระบวนการคิด และทักษะในการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักการพัฒนาทักษะการคิดของ Bloom ระดับขั้นการใช้ความคิดด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) มีทั้งหมด 6 ชั้น โดยเรียงลำดับความรู้ความสามารถการคิด จากลำดับที่ง่ายไปยั้งลำดับที่ยาก คือ ชั้นที่ 1 ความรู้ความจำ (Knowledge) ชั้นที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) ชั้นที่ 3 การ นำไปใช้ (Application) ชั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) ชั้นที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) ชั้นที่ 6 การประเมินค่า (Evaluation) และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ผลผลิต และการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ (อัญชลี ทองแถม, 2561) กระบวนการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและ นานกว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ (Passive learning) เนื่องจากการเรียนรู้มีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม และได้ผ่านการปฏิบัติจริงจะสามารถเก็บจะสามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว (Long term memory) ทำให้ผลการเรียนรู้อยู่คงอยู่ในปริมาณที่มากและระยะยาวกว่า (วัฒนา หงสกุล, 2561)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ที่พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง โดยส่วนใหญ่มีผลการเรียนรู้เกรด A ถึงร้อยละ 52.63 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสอบปลายภาคเรียนโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลางภาคเรียน (47.89 ± 8.99) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ ดลนภา หงษ์ทอง และคณะ (2556) ซึ่งได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์ และสรีรวิทยาในนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาสามารถผลิตโครงงานเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชาได้จำนวน 10 โครงงาน และมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยนักศึกษามีคะแนนเกรดเฉลี่ยในรายวิชาเท่ากับ 2.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (2.50) รายงานวิจัยของรุ่งกานต์ ใจวงศ์ยะ (2560) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน ในรายวิชา สด423 สถิติศาสตร์ไม่อิงพารามิเตอร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้โครงการเป็นฐาน ในรายวิชา สด423 สถิติศาสตร์ไม่อิงพารามิเตอร์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกคน โดยส่วนใหญ่ได้เกรด A และเกรด B+ ร้อยละ 36.84 รายงานวิจัยของศิริพร ศรีจันทร์ (2560) ซึ่งศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) รายงานวิจัยของกัมปนาท คูศิริรัตน์ และคณะ (2562) ซึ่งได้ศึกษาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อบูรณาการชิ้นงานรายวิชาคู่ขนานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาประติมากรรม 3 มิติ มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 65.11 คะแนน นักศึกษาร้อยละ 52.78 มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย และรายวิชาหลักการออกแบบกราฟิก มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 68.47 นักศึกษาร้อยละ 63.89 มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย และรายงานวิจัยของอิทธิพล อาจอินท์ และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2554) ซึ่งศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.72 คิดเป็นร้อยละ 82.40 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 และมีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 77.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.58 ± 0.61) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าด้านอาจารย์ คือ อาจารย์ให้ความเป็นอิสระในการเรียนรู้ และการกำหนดหัวข้อโครงงานตามความถนัดและสนใจผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (4.72 ± 0.58) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนได้ส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยมีกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักศึกษาจึงมีอิสระทางการคิดและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุष्ฎี โยเทลา และคณะ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ คือ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อข้อคำถามว่า อาจารย์เปิดโอกาสให้ซักถาม รับฟังข้อคิดเห็น และให้คำแนะนำพร้อมทั้งร่วมกับสรุปข้อคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.67 ± 0.60) เช่นเดียวกัน ผลวิจัยที่พบในครั้งนี้ สอดคล้องกับรายงานวิจัยของรายงานวิจัยของรุ่งกานต์ ใจวงศ์ยะ (2560) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน ในรายวิชา สด423 สถิติศาสตร์ไม่อิงพารามิเตอร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.34 ± 0.63) รายงานวิจัยของศิริพร ศรีจันทร์ (2560) ซึ่งศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในวิชาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.94 ± 0.62)

สรุป

จากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย พบว่า เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษานักศึกษาสามารถพัฒนาโครงงานได้ จำนวน 3 โครงงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับผลการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เรียนรู้เกรด A ร้อยละ 52.63 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.58 ± 0.61) โดยด้านที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ อาจารย์ให้ความสำคัญอิสระในการเรียนรู้ และการกำหนดหัวข้อโครงงานตามความถนัดและสนใจผู้เรียน (4.72 ± 0.58)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่อง ด้านการประยุกต์ใช้สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพ ควรนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชา 413134 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย จำนวนหน่วยกิต 2(2-0-4) ซึ่งเป็นรายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรี ของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 เพื่อจะช่วยเหลือให้นักศึกษาได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาในบริบทที่หลากหลายสาขาวิชา

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิภายในคณะสาธารณสุขศาสตร์ ที่ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัยพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินกระบวนการวิจัยนอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาจากหลายหลากหลายสาขาวิชาและคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ศรีอ่อน. (2555). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษากับการเรียนรายวิชาระบบ สารสนเทศเพื่อการจัดการทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กัมปนาท คูศิริรัตน์, เสียรธาดา หิรัญญะชาติธาดา และนุชรรัตน์ นุชประยูร. (2562). การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อบูรณาการชิ้นงานรายวิชาคู่ขนานของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13(2), 14-29.
- ดลนภา หงส์ทอง, พิมพิมล วงศ์ไชยา, สมศรี สัจจะสกุลรัตน์ และยุทธการ ประพากรณ์. (2556). ผล ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในรายวิชากายวิภาคศาสตร์ และสรีรวิทยาในนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://administer.pi.ac.th/uploads/eresearcher/upload_doc/2015/proceeding/1440846585649236002957.pdf (วันที่ค้นข้อมูล : 1 มีนาคม 2563).
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ : หจก. ทิพย์วิสุทธิ.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project-based Learning). กรุงเทพฯ: MAC Education.
- รุ่งกานต์ ใจวงศ์ยะ. (2560). ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นฐาน ในรายวิชา สด423 สถิติศาสตร์ไม่อิงพารามิเตอร์. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลครั้งที่ 9. 713-719.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- วัฒนา หงสกุล. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/miniconference/article/view/1642/1521> (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤศจิกายน 2562).
- ศิริพร ศรีจันทร์. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนในวิชาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6(1), 127-139.
- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mua.go.th/users/bpp/main/download/plan/EducationPlan12.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤศจิกายน 2562).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2559). แนวคิดการจัดกิจกรรม ลดเวลา เรียนเพิ่มเวลารู้. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.surin3.go.th/data/4758_แนวคิดการจัดกิจกรรม.pdf (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤศจิกายน 2562).
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project-based Learning: PjBL). พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สันทวิกิจ พรินติ้ง.
- อิทธิพล อาจอินท์ และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2554). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี. วารสาร วิจัย มข. 1(1), 1-16.
- อัญชลี ทองเอม. (2561). การเรียนรู้โดยใช้โครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสาร วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 8(3), 185-199.
- Bloom BS. (1971). Hand book on formative and summative evaluation of student learning. New York : Graw-Hill Book Company.
- Kemmis S and McTaggart R. (1990). The Action Research Planner. 3rd ed. Victoria : Deakin University Press.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในเชียงราย

SELF – ESTEEM OF NURSE AID STUDENTS AT NURSING SCHOOLS IN CHIANG RAI PROVINCE

เมธี สุทธิศิลป์¹

Mathee Sootthasil

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวางเพื่อศึกษาการศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนบริบาลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 180 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562 ถึงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลร้อยละ 40.0 มีการรับรู้คุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 36.1 การรับรู้คุณค่าในตนเองในระดับสูงและร้อยละ 23.9 การรับรู้คุณค่าในตนเองในระดับ ปานกลางมีทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเองในระดับดี ร้อยละ 26.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเอง ทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเอง ($p - value < 0.05$) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถร่วมทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย ได้ร้อยละ 5 และปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าในตนเองสามารถร่วมทำนายได้สูงสุด

ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนบริบาล ควรวางแผนในการการรับรู้คุณค่าในตนเองให้เหมาะสมมากขึ้นโดยเน้นการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเองและปรับทัศนคติของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลให้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การรับรู้คุณค่าในตนเอง ทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเอง

Abstract

This cross-sectional survey research was aimed at studying the self - esteem of nurse aid students at nursing schools in Chiang Rai province. The samples of this study consisted of 180 nurse aid students aging 17 years and over. These samples were selected using stratified random sampling technique. Data were collected through self - administered questionnaires during the 10th November 2013 to the 24th November 2013. Then the data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient statistics, and multiple regression analysis with steps.

The findings of the study showed that 40 percent of nurse aid students had their self – esteem perception at a low level, 36.1 percent of them indicated their self – esteem perception at a high level, and 23.9 percent them indicated their self – esteem perception at a moderate level. The attitudes towards students' self – esteem perception were shown at a good level of 26.7 percent. Factors that influenced and could be expected to predict self – esteem of nurse aid students included self- esteem perception, attitudes towards self- esteem perception. ($p -value < 0.05$) All these factors could anticipate self – esteem of nurse aid

¹ หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

students at nursing schools in Chiang Rai province at 5 %, and the self – esteem perception factor could anticipate the highest.

The study results suggested that nursing schools should plan on perceiving their self – esteem in appropriate ways focusing on promotion of their self – esteem perception, attitudes towards self- esteem perception, and attitude adjustment of the nurse aid students as well.

Key Word: Self – esteem Perception, Attitudes towards Self – esteem Perception

บทนำ

เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทำให้บุคคลต้องปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ดังกล่าวมากขึ้น บุคคลบางคนมีปัญหาในการปรับตัวทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตและส่งผลให้ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก ได้ประมาณการว่าในปี ค.ศ. 2020 โรคจิตเวช จะเป็นโรคที่มีผู้ป่วยสูงเป็นอันดับ 2 ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญของโลกในอนาคตข้างหน้า สำหรับประเทศไทยนั้น จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิตคาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะมีผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิตร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดหรือประมาณ 6 ล้านคน (ปัญหาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น สิ่งที่พ่อแม่ควรรู้แหล่งที่มา. 2554) นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลก็เช่นเดียวกันต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าวด้วย ในขณะที่เดียวกันนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-22 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยที่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ทำให้เกิดความเครียดและมีปัญหาการปรับตัวได้ง่าย ประกอบกับการศึกษาด้านวิชาชีพจะมีลักษณะแตกต่างจากวิชาชีพอื่น คือ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลจะต้องศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติโดยตรงกับชีวิตมนุษย์ ทำให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของวิชาชีพ ปรับตัวให้เหมาะสมกับการศึกษาที่ต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่กับภาคปฏิบัติ ในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลจะต้องได้รับการนิเทศงานอย่างใกล้ชิดทำให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่เป็นส่วนตัว รู้สึกตื่นเต้น กลัวจะทำงานผิดพลาด (วิธมา ชยางคบุตร. 2533 : 3)

นอกจากนี้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต้องเข้ามาอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสู่วิชาชีพ เข้ามาอยู่ในหอพักร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ อุปนิสัย ต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ปรับตัวเข้ากับกฎ ระเบียบของสถานศึกษา ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานั้นทำให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต้องมีการปรับตัวมากขึ้น สำหรับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะทำให้เกิดความคับข้องใจ ความเครียด ความรู้สึกเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตในเวลาต่อมา (อรทัย ชื่นมนุชย์. มปป : 11-16) ซึ่งผลกระทบจากการที่นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีปัญหาสุขภาพจิตคือ มีความล้มเหลวทางการศึกษา ลาออกจากการศึกษา และอาจส่งผลกระทบต่ออาชีพของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในอนาคตได้

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตและการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล เพราะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิตของบุคคลซึ่งจะสามารถทำให้บุคคลมีการพัฒนาหรือดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าเป็นเสมือนพลังที่จะช่วยบุคคลสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวได้ดี ช่วยให้ดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข หรืออาจกล่าวได้ว่าการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในชีวิตนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (อัญชลี ประสบงตวรพร. 2549 : 74) นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและยอมรับตนเอง มีความชื่นชมและพึงพอใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมานะพยายามและอดทน กระตือรือร้นในการทำกิจการงานต่างๆ มีจิตใจเปิดกว้าง รู้จักและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนมองโลกในแง่ดี สามารถยอมรับและเผชิญอุปสรรคต่างๆ และสิ่งใหม่ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างมั่นใจ แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองผิดหวังและท้อแท้ก็ตามซึ่งตรงข้ามกับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ดังนั้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญกับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลทุกคนที่จะพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เพราะความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองนั้นเป็นการรับรู้ของบุคคลว่ามีความสำคัญ มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคมครู อาจารย์ในสถานศึกษาจะเป็นบุคคลสำคัญในการช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองและยอมรับตนเองตามความเป็นจริงทำให้เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ (สุดา สงเดช. 2546 : 16)

ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตในการเป็นนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่ต้องมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบรวมทั้งการปรับตัวอยู่เสมอ เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นผู้รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์พิเศษในโรงเรียนบริบาลมาเป็นเวลาหลายปี พบว่าในปัจจุบันนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลประสบปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนบริบาลที่ปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ ไม่มีความสุขจากการทำงานเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล เพราะนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ช่วยพยาบาลที่ดี ซึ่งหากนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะทำให้เห็นคุณค่าตนเองสำคัญ ส่งผลให้เกิดการจัดกาที่ดี ทั้งในการฝึกปฏิบัติ การพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้รับบริการ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองยังมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับตัวทางด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล เพราะจะช่วยทำให้จิตใจมั่นคง สามารถดำรงตนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และสำนึกในหน้าที่ของตน เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและวิชาชีพโดยทำการศึกษาถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเป็นอย่างไร ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลนำมาประกอบการวางแผนการเรียนการสอน หรือการจัดกิจกรรมที่จะช่วยสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเพื่อที่จะได้นำไปสนับสนุนให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้คุณค่าในตนเอง กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดหวังทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่องความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวางโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้คุณค่าในตนเอง กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 4) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 5) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดหวังทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ คือนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 341 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามชนิดถามตอบด้วยตนเองประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีข้อความจำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีข้อความจำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้มีคุณค่าในตนเองมีข้อความจำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อคุณค่าในตนเอง มีข้อความจำนวน 13 ข้อ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะสาธารณสุขศาสตร์จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา 1 ท่าน และนำแบบสอบถามมาทดลองใช้ จำนวน 30 คน ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเที่ยงตามวิธีการของครอนบาค โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้ ด้านการรับรู้คุณค่าในตนเองได้สัมประสิทธิ์แอลฟา 0.75 ด้านทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองได้สัมประสิทธิ์แอลฟา 0.75 สัมประสิทธิ์รวมได้ 0.75 โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562 ถึงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้การทดสอบไคสแควร์ Pearson's product moment coefficient และ Multiple Regression Analysis

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.4 และร้อยละ 35.6 สถานภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 87.2 และบิดามารดาแยกกันอยู่คิดเป็นร้อยละ 12.8 อาชีพของบิดารับราชการคิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคืออาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 28.9 และไม่ประกอบอาชีพ/แม่บ้านคิดเป็นร้อยละ 18.6 และค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.0 และ 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.0 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวพอเพียงหรือไม่ ส่วนใหญ่พอเพียงมีเหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 82.8 พอเพียงไม่เหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 17.2

ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรูสึกมีคุณค่าในตนเอง ผลการศึกษาพบว่าพบว่าการรับรู้มีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในภาพรวมนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความรูสึกมีคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 37.2 และอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 23.3 ในรายด้านพบว่าด้านการมีความสำคัญมีความรูสึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 47.8 รองลงมาคือด้านการมีความสำคัญมีความรูสึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 37.8 ด้านการมีความสามารถมีความสำคัญมีความรูสึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 26.1 และสุดท้ายได้แก่ด้านการมีอำนาจมีความสำคัญมีความรูสึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 19.4 ตามลำดับ

ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล พบว่าพบว่าเป็นภาพรวมพบว่ามีนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 26.1 และอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 13.3

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรูสึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองและทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล มีความสัมพันธ์กับการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ (ดังตารางที่ 1)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรูสึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลและอายุ โดยสามารถทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลได้ ร้อยละ 5 และปัจจัยที่สามารถทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายได้ดีที่สุดโดยพิจารณาจากค่า Beta คือ อายุมีค่า $Beta = -0.076$ รองลงมาคือ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า $Beta = 0.896$ สุดท้ายคือ ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า $Beta = 0.868$ (ดังตารางที่ 2)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ที่ไคสแควร์

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง						P-value
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ							
ชาย	49	42.2	11	9.5	56	48.3	<0.001*
หญิง	18	28.1	31	48.8	15	23.1	
สถานภาพสมรสบิดา							
อยู่ด้วยกัน	65	41.4	32	20.4	60	38.2	0.004*
แยกกัน	2	8.7	10	43.5	11	47.8	
อาชีพบิดา							
ไม่ประกอบอาชีพ	14	41.2	10	29.4	10	29.4	0.006*
รับราชการ	25	26.6	21	22.3	48	51.1	
ค้าขาย	28	53.8	11	21.2	13	25.0	
การรับรู้คุณค่าในตนเอง							
สูง	47	72.3	18	27.7	0	0.0	<0.001*
ปานกลาง	18	41.9	3	7.0	22	51.2	
ต่ำ	2	2.8	21	29.2	49	68.1	
ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเอง							
สูง	47	100	0	0.0	0	0.0	<0.001*
ปานกลาง	17	15.6	32	29.4	60	55.0	
ต่ำ	3	12.5	10	41.7	11	45.8	

* = p - value < 0.05

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโดยการวิเคราะห์แบบ Multiple Regression Analysis (n=358)

ตัวทำนาย	B	Std.		t	P - value
		Error (B)	Beta		
การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล	2.279	0.085	0.896	26.887	<0.001
ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล	2.209	0.090	0.868	24.578	<0.001
อายุ	-3.394	1.572	-0.076	-2.159	<0.001

B(0) = 23.802 Std. Error B(0) = 4.851 Sig F < 0.05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากการศึกษา พบว่าในภาพรวมพบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 37.2 และอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 23.3 การศึกษาในครั้งนี้พบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 18 ปี ทำให้ยังไม่เห็นคุณค่าในตัวเองเท่าที่ควรจึงทำให้ผลการศึกษาออกมาอย่างนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Deborah. (2000) พบว่าระดับของความเครียดสูงที่สุดในตอนเริ่มเรียนของปีที่ 3 และความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะต่ำสุดในวันสุดท้ายของการเรียนปีที่ 3 ผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ประสบจตุพร (2559) พบว่า 1. นักเรียนส่วนใหญ่มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง 2. นักเรียนที่ได้รับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปัฏฐก (2556) พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณค่าในตนเองตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากการศึกษา พบว่าอายุ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์ เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งกาญจน์ ปรียานุภาพ (2558) พบว่า 1.นักเรียนมีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 2.นักเรียนที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ต่างกันมีการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 3. นักเรียนที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ต่างกันมีพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับการศึกษาของ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคณิงนิตย์ นุเกตุ (2561) พบว่าวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล

ความสัมพันธ์ด้านการรับรู้มีคุณค่าในตนเอง กับความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้มีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในภาพรวมนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลการรับรู้มีคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 37.2 และอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 23.3 สอดคล้องกับการศึกษาของ Deborah. (2019) พบว่าระดับของความเครียดสูงที่สุดในตอนเริ่มเรียนของปีที่ 3 และความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะต่ำสุดในวันสุดท้ายของการเรียนปีที่ 3 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีพง ธรรมทวี (2561) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยในการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือปัจจัยด้านการพักอาศัยและจำนวนพี่น้อง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เหลือพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคณิงนิตย์ นุเกตุ (2561) พบว่าวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความสัมพันธ์ด้านทัศนคติกับการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมพบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 26.1 และอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 13.3 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปัฏฐ (2556) พบว่า ด้านทัศนคติต่อตนเองโดยทั่วไป ด้านทัศนคติต่อตนเองในครอบครัวและความสัมพันธ์กับบิดามารดา ด้านทัศนคติต่อตนเองในสถาบันการศึกษาและทางวิชาการ ด้านทัศนคติต่อตนเองในสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพนาดร แสนใจ (2554) พบว่า 1.ความผูกพันในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง 2. การเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และ 3. กลวิธีในการเผชิญปัญหา พบว่า กลวิธีในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง ส่วนกลวิธีในการเผชิญปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 40.0 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Deborah. (2019) พบว่าระดับของความเครียดสูงที่สุดในตอนเริ่มเรียนของปีที่ 3 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะต่ำสุดในวันสุดท้ายของการเรียนปีที่ 3 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีพง ธรรมทวี (2561) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยในการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือปัจจัยด้านการพักอาศัยและจำนวนพี่น้อง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เหลือพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของนิตินัย นุเกตุ (2561) พบว่า วุฒิการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล และทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.6 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปัฏฐ (2556) พบว่า ด้านทัศนคติต่อตนเองโดยทั่วไป ด้านทัศนคติต่อตนเองในครอบครัวและความสัมพันธ์กับบิดามารดา ด้านทัศนคติต่อตนเองในสถาบันการศึกษาและทางวิชาการ ด้านทัศนคติต่อตนเองในสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพนาดร แสนใจ (2554) พบว่า 1.ความผูกพันในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง 2. การเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และ 3. กลวิธีในการเผชิญปัญหา พบว่า กลวิธีในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง ส่วนกลวิธีในการเผชิญปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลและอายุ โดยสามารถทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลได้ร้อยละ 5 และปัจจัยที่สามารถทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายได้ดีที่สุด โดยพิจารณาจากค่า Beta คือ อายุมีค่า Beta = -0.076 รองลงมาคือ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า Beta = 0.896 และสุดท้ายคือ ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า Beta = 0.868 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของทวีพง ธรรมทวี (2561) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยในการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กลางและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือปัจจัยด้านการพักอาศัยและจำนวนพี่น้อง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เหลือนพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร เอื้ออุบลมภ์ (2556) พบว่า ด้านทัศนคติต่อตนเองโดยทั่วไป ด้านทัศนคติต่อตนเองในครอบครัวและความสัมพันธ์กับบิดามารดา ด้านทัศนคติต่อตนเองในสถาบันการศึกษาและทางวิชาการ ด้านทัศนคติต่อตนเองในสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคณิงนิตย์ นุเกตุ (2561) พบว่าพฤติกรรมการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนบริหารควรมีนโยบาย แผนงาน และการรณรงค์ส่งเสริมการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและแบบองค์รวม โดยการส่งเสริมให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา
2. โรงเรียนบริหารควรเน้นการการสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โดยเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน ควรร่วมมือกันในการส่งเสริมทัศนคติต่อตนเองและการรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้แก่ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเพื่อให้ทราบวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับกลุ่มและพื้นที่
2. ศึกษาารูปแบบหรือกระบวนการการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในโรงเรียนบริหารแต่ละแห่งให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). ปัญหาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น สิ่งที่คุณแม่ควรรู้แหล่งที่มา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณิงนิตย์ นุเกตุ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลน่าน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีพง ธรรมทวี. (2561). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภาพร เอื้ออุบลมภ์. (2556). ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนาดร แสนใจ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองและกลวิธีในการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมพ์พิสาข์ จอมศรี. (2553). ความเครียดและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัย เชียงราย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- รุ่งกาญจน์ ปริญญาภาพ. (2558). การเห็นคุณค่าตนเองในนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัด เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีณา ชียงคบุตร. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุดา สงเดช. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู โครงสร้างครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยา การให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ. (2558). ภาวะวิกฤตในครอบครัวกับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาการเด็กปฐมวัยและวัยเรียน. ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรทัย ชื่นมนุชย์. (มปป). สุขภาพจิตและการปรับอารมณ์. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัญชลี ประสบจตุรพร. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Deborah. (2019). Popular culture and democracy in some southern contexts: an introduction. Journal of southern African studies, 26 (2). pp. 189-208.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉินสำหรับสารเคมีอันตราย ของ
บริษัท อายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร

The Efficiency of Emergency Preparedness and Response Manual for hazardous
chemicals in Ajinomoto Co., (Thailand) Ltd. Kamphaeng-phet Factory.

ธีรพัฒน์ อินทร์ธรรม¹, พุฒิพงศ์ มากมาย², เสาวลักษณ์ รุ่งรัตน์อาษา³
Teerapart Intham, Phutthipong makmai, Saowalak Rungrataracha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร และเพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังของการศึกษาการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานของ บริษัทอายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร จำนวน 182 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 125 คน ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบทดสอบความรู้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Scoring Rubric พบว่าผลการทดสอบความรู้ก่อนการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 8.75 (S.D.= 2.191) การทดสอบความรู้หลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.11 (S.D.= 1.165) จากผลการทดลองพบว่าพนักงานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตรายเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, คู่มือการเตรียมความพร้อม, แผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน

ABSTRACT

This research is experimental research. The objective is to study the effectiveness of the emergency preparedness plan and action plan. For dangerous chemicals of Ajinomoto (Thailand) Co., Ltd., Kamphaeng Phet Plant And to test knowledge before and after the study of the use of preparedness guides and emergency action plans For dangerous chemicals The population used in this study is 182 employees of Ajinomoto (Thailand) Co., Ltd., Kamphaeng Phet Plant. For 125 samples in the study, the instrument used in this research is a test. The knowledge The questionnaire was a check-list form and the questionnaire was a scoring rubric. It was found that the results of the knowledge test before using the preparation manual and emergency action plan For dangerous chemicals With an average score of 8.75 (S.D. = 2.191). Test of knowledge after using the preparedness guide and emergency action plan For dangerous chemicals The average score was 13.11 (S.D. = 1.165). The results showed that the average score after the use of emergency preparedness plans and emergency action plans. For increased hazardous chemicals With statistical significance at the level of 0.01, which is in accordance with the assumptions set.

Keywords: The Efficiency, Preparedness Response Manual, Emergency action plan

¹ อาจารย์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร., วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

จากกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เกี่ยวกับสารเคมีอันตราย พ.ศ. 2556 กล่าวไว้ใน หมวด 9 การควบคุมและปฏิบัติการกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ข้อ 33 ให้นายจ้างตามข้อ 32 (ข้อ 32 ให้นายจ้างที่มีสารเคมีอันตรายไว้ในครอบครองตามรายชื่อและปริมาณที่อธิบดีประกาศกำหนด จัดให้มีการประเมินความเสี่ยงในการก่อให้เกิดอันตรายและจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงนั้นอย่างน้อยห้าปีต่อหนึ่งครั้ง) จัดทำแผนปฏิบัติการกรณีมีเหตุฉุกเฉินของสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด และเก็บแผนดังกล่าวไว้ ณ สถานประกอบกิจการพร้อมที่จะให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบได้ ตลอดจนปรับปรุงแผนให้ทันสมัยและฝึกซ้อมตามแผนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

บริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ได้มีการจัดให้มีระเบียบปฏิบัติ เรื่องการซ้อมแผนฉุกเฉิน (ESP KPP 43-09) เพื่อเตรียมความพร้อมในการโต้ตอบ ระบุเหตุ และบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เรียบร้อยแล้ว โดยกำหนดแผนฉุกเฉินไว้ ทั้งหมด 4 แผน ได้แก่ ไฟไหม้ สารเคมีรั่วไหล หม้อไอน้ำระเบิด และก๊าซชีวภาพรั่วไหล แต่จากการศึกษาระเบียบปฏิบัติในส่วนของแผนฉุกเฉินเกี่ยวกับสารเคมีนั้น พบว่า ไม่มีการระบุมตรการสำหรับการเตรียมความพร้อมในการระบุเหตุสารเคมีอันตรายแต่ละชนิดอย่างชัดเจน แต่เนื่องจากสารเคมีอันตรายแต่ละชนิดมีความเป็นอันตรายแตกต่างกัน ทำให้อาจเกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหายจากการเข้าระบุเหตุที่ไม่ถูกต้องได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำโครงการ คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับการฝึกซ้อมตอบโต้และระบุเหตุฉุกเฉินเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายที่ใช้ภายในโรงงาน และศึกษาการรับรู้การเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตรายของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้การเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉินสำหรับสารเคมีอันตรายของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ระหว่างก่อนและหลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตรายของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร
2. เพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังของการศึกษาการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร

สมมุติฐานของการวิจัย

ผลการทดสอบการรับรู้หลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร มีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา : มุ่งศึกษาทดสอบความรู้ก่อนและหลังของการศึกษาการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร

ด้านประชากร : แผนกที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายของบริษัท อายิโนะโมะไตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ได้แก่ แผนก OHS ,QC ,MFGH ,UTY ,WW ,H1 ,H2 ,H4 ,H5 ,N2 ,N3 ,N4A ,N5A จำนวนประชากร 182 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง 125 คน จากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie และ D.W.Morgan)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ด้านพื้นที่ : บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เลขที่ 369 หมู่ 3 ถนนสายกำแพงเพชร-ท่ามะเขือ ตำบลคณสี อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000

ด้านระยะเวลาการศึกษา : 4 พฤศจิกายน 2562 – 28 กุมภาพันธ์ 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานของ บริษัทอายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร จำนวน 182 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานของ บริษัทอายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร จำนวน 125 คน และใช้สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบทดสอบความรู้ เรื่อง คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับสารเคมีอันตรายจาก คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ในบริษัทอายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Scoring Rubric มีจำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน

1. ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตราย เพื่อทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

2. ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ เรื่อง คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ระหว่างก่อนและหลัง

3. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล โดยการแบ่ง และกระจายไปแต่ละแผนก ในการเก็บแบบสอบถามให้ครอบคลุมพนักงานของ บริษัทอายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตราย

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จ SPSS โดยได้ค่าข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงในโปรแกรม เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การคำนวณหาข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การคำนวณหาสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบ ระหว่างก่อนและหลังจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Scoring Rubric ใช้วิธีการหาค่า T-Test (Paired Samples Test)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กำแพงเพชร และเพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังการศึกษาคำใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง คือ 125 คน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการวิจัยและเสนอผลการวิเคราะห์ 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคคล

1.1 ข้อมูลทั่วไปของบุคคลด้านเพศ พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ เพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 และเพศหญิง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6

1.2 ข้อมูลทั่วไปของบุคคลด้านอายุงาน พบว่า อายุงานของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ อายุงาน 10-15 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาได้แก่ อายุงาน 15-20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 อายุงาน 5-10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 อายุงาน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 และอายุงาน 0-5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ตามลำดับ

1.3 ข้อมูลทั่วไปของบุคคลด้านแผนก พบว่า แผนกของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ แผนก UTY จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 รองลงมา ได้แก่ แผนก QC และ แผนก N3 จำนวน 14 คิดเป็นร้อยละ 11.2 แผนก N5A จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 แผนก N2 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 แผนก H2 และแผนก N4A จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 แผนก MFGH และแผนก WW จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 แผนก H4 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 แผนก H5 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และน้อยที่สุด คือ แผนก OHS และแผนก H1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสารเคมีอันตรายจาก คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ในบริษัทอายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร พบว่าผลการทดสอบความรู้ก่อนการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 8.75 (S.D.= 2.191) การทดสอบความรู้หลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.11 (S.D.= 1.165)

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร และเพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังของการศึกษาคำใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร จำนวนประชากรตัวอย่าง 125 คน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และแบบ Scoring Rubric ทำการวิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่า T-Test (Paired Samples Test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ เพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 และเพศหญิง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 อายุงานของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ อายุงาน 10-15 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมา ได้แก่ อายุงาน 15-20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 อายุงาน 5-10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 อายุงาน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 และอายุงาน 0-5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ตามลำดับ แผนกของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ แผนก UTY จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 รองลงมา ได้แก่ แผนก QC และ แผนก N3 จำนวน 14 คิดเป็นร้อยละ 11.2 แผนก N5A จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 แผนก N2 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 แผนก H2 และแผนก N4A จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 แผนก MFGH และแผนก WW จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 แผนก H4 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 แผนก H5 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และน้อยที่สุด คือ แผนก OHS และแผนก H1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับสารเคมีอันตรายจากคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ในบริษัทอายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร พบว่าผลการทดสอบความรู้ก่อนการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 8.75 (S.D.= 2.191) การทดสอบความรู้หลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.11 (S.D.= 1.165) จากผลการทดลองพบว่าพนักงานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการใช้คู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตรายเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการทำแบบทดสอบของพนักงาน บริษัทอายิโนะโมะไต (จำกัด) โรงงานกำแพงเพชร พบว่า ส่วนที่ 2 จำนวน 15 ข้อ ข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือ ข้อ 15 (15.ข้อใดเรียงลำดับขั้นตอนของการตอบโต้เหตุฉุกเฉินกรณีสารเคมีรั่วไหลได้ถูกต้องที่สุด) ผู้วิจัยจึงเสนอว่า เพื่อการเข้าระงับเหตุที่ถูกต้องควรมีการอบรม และการซ้อมตอบโต้การระงับเหตุฉุกเฉิน อย่างสม่ำเสมอ

2. ควรมีการดำเนินการเผยแพร่คู่มือคู่มือการเตรียมความพร้อมและแผนปฏิบัติการกรณีเหตุฉุกเฉิน สำหรับสารเคมีอันตราย ของบริษัท อายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ให้กับพนักงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณบุคลากรหลายๆฝ่ายใน บริษัทอายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้โอกาสและการสนับสนุนในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกล่าวนามไว้ ณ โอกาสนี้ ได้แก่ คุณ นันทพันธ์ พานิชดี ผู้จัดการโรงงานกำแพงเพชร คุณ อนันท์ จุลไคว์ลสุจริต หัวหน้ากองความปลอดภัย อาชีวอนามัยและความปลอดภัย คุณ พลอยรินทร์ ประเทืองไพโรศรี พนักงานที่ปรึกษาฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ หัวหน้างานทุกส่วน และพนักงานบริษัทอายิโนะโมะไต (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการจัดทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554. (2554, 17, มกราคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนที่ 4 ก.

กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย พ.ศ. 2556. (2556, 29 , พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 130 ตอนที่ 113 ก.

ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง แบบบัญชีรายชื่อสารเคมีอันตรายและรายละเอียดข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมีอันตราย. (2556, 20, ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 130 ตอนพิเศษ 185 ง.

ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง ชัดจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย. (2560, 3, สิงหาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 198 ง.

คู่มือการเตรียมความพร้อมและตอบสนองในเหตุการณ์ฉุกเฉิน (Emergency Plan Practice, ESP KPP 43-09). (2559, 14, ตุลาคม).

ข้อควรรู้เมื่อทำงานเกี่ยวกับสารเคมี.[ออนไลน์].จาก:http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_chemicals_use.html.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล แผนกปั่นเกลียวด้าย
แผนกทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนกย้อมสีผ้า บริษัท ไทยซาคาอะเอส เลข จำกัด

Factors affecting wearing behavior of personal safety protection equipment of the
department Twister department Raschel department Dyeing Thai Sakae Lace Co.,Ltd.

ธีรพัฒน์ อินทร์ธรรม¹, รุ่งตะวัน เมืองมูล², ยุทธนา แซ่ท้าว³
Teerapart Intham, Roongtawan Muangmoon, Yuthana Saetaow

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย ของพนักงานฝ่ายการผลิต แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้Raschel แผนก ย้อมสี บริษัท ไทยซาคาอะเอส จำกัด 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ผู้ศึกษาใช้กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็น ประชากร ฝ่ายผลิต แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้Raschel แผนก ย้อมสี จำนวน 82 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (Average) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ ค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับ Sig (.05) มาอธิบาย ความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษา พบว่า 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 86.6 % มีช่วงอายุส่วนใหญ่เฉลี่ย 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.5% ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.4 % ส่วนใหญ่อายุนับตั้งแต่เริ่ม ทำงานครั้งแรกน้อยกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.9 % ส่วนใหญ่ แผนกการทำงานเป็นแผนก ทอผ้าลูกไม้Raschel คิดเป็นร้อยละ 35.4 % 2. ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อยู่ในระดับ มากที่สุด = 79.12 คะแนน 3. ปัจจัยด้านทัศนคติต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อยู่ในระดับ ไม่ใช่ ($\bar{x} = 2.11$) 4. ปัจจัยทางด้านอุปกรณ์คุ้มครอง ความปลอดภัยส่วนบุคคล อยู่ในระดับ ดี ($\bar{x} = 3.55$) และเมื่อนำข้อมูลมาทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ปัจจัยทัศนคติต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านอุปกรณ์ คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่มีความแตกต่างทำให้ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์ คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การหลีกเลี่ยง, อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย

ABSTRACT

The purpose of this study 1. To study the factors affecting the avoidance behavior of wearing safety equipment Of the production department, thread spinning department, weaving department, Raschel lace fabric, dyeing department, Thai Sakala Palace Company Limited 2. To study the behavior of wearing personal protective equipment The subjects used in this study were 82 production, spinning, weaving, Raschel lace, dyeing department. The researcher collected data and analyzed data by using statistics such as frequency, mean (Average) Standard deviation. In addition, the researcher tested the hypothesis using Pearson's

¹ อาจารย์,วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร.,วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์, สาขาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

relation at the level of Sig (.05) to explain the relationship that affects the avoidance behavior of using personal safety equipment. The results of the study revealed that

1. Personal factors Most of them are female, accounting for 86.6%, with the average age range 30-39 years, accounting for 48.5%, most of them have a bachelor's degree. 74.4% were most of the age since starting to work less than 3 years, accounting for 43.9% of the majority. Raschel lace fabric Or 35.4% 2. The information perception of the personal safety protection equipment is at the highest level = 79.12 points 3. The attitude factor of personal safety protection equipment is at the non level ($\bar{x}$ = 2.11) 4. The factor of personal safety protection equipment is at a good level ($\bar{x}$ = 3.55) and when the data is tested for the hypothesis, it is found that the information perception about the device Protection of personal safety Attitude factors towards the use of personal protective equipment Personal protective equipment factors were statistically significant at the .05 level without differences, resulting in no effect on wearing behavior of personal safety protection devices.

KEYWORDS: behavior, avoidance, safety protection equipment

บทนำ

ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเป็นปัญหาสำคัญที่นำมาซึ่งการบาดเจ็บ พิการ สูญเสียอวัยวะ สูญเสียทรัพย์สิน รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตทำให้การผลิตต้องหยุดชะงัก ซึ่งผลเสียเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งแก่ตัวลูกจ้าง นายจ้าง ครอบครัวยุติธรรม ประเทศชาติ ฯลฯ ซึ่งบริษัท ไทยชากาอะเอะ เลข จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 99/18 หมู่ 5 ลำพูน-ป่าซาง ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัด ลำพูน, 51000 ซึ่งเป็นบริษัท ที่ผลิตผ้าลูกไม้ทั้ง ผ้าลูกไม้ Leaver ผ้าลูกไม้ Raschel โดยมีกระบวนการตั้งแต่กระบวนการปั่นเกลียวด้วย กระบวนการทอผ้าลูกไม้ Leaver กระบวนการผ้าลูกไม้ Raschel กระบวนการย้อมสี กระบวนการยัดขยายผ้า กระบวนการตรวจสอบชิ้นงานและกระบวนการทดสอบทางกายภาพ รวมไปถึงจนถึงกระบวนการส่งออก โดยมีจำนวนพนักงานทั้งหมด 392 คน (แผนก ทรัพยากรฝ่ายบุคคล บริษัท ไทยชากาอะเอะ เลข ปี 2562) ระยะเวลาทำงานวันจันทร์วันเสาร์ เวลา 8.00 น. ถึง 17.00 น. และเวลา 20.00-05.00 น. ซึ่งทางบริษัท ได้ให้ความสำคัญกับการเกิดอุบัติเหตุเป็นอย่างมากและมีแนวทางในการลดอุบัติเหตุให้เป็นศูนย์โดยการปฐมพยาบาลพนักงานก่อนเริ่มปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ถึงผลเสียของการเกิดอุบัติเหตุ มีการจัดกิจกรรม morning talk ให้กับพนักงานตอนเช้าเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย มีการกำหนดเขตการบังคับใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดมาตรการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในเวลากิจการปฏิบัติงาน แต่สถิติการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละปีก็ไม่สามารถเป็นศูนย์ได้ ซึ่งสถิติการเกิดอุบัติเหตุ 5 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึง ปี พ.ศ. 2562) สามารถสรุปได้ ดังนี้

ปี พ.ศ. 2558 การเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 5 ครั้ง หยุดงานเกิน 3 วัน 1 ครั้ง หยุดงานไม่เกิน 3 วัน 1 ไม่หยุดงาน ไม่หยุดงาน 3 ครั้ง ปี พ.ศ. 2559 การเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 9 ครั้ง หยุดงานเกิน 3 วัน 2 ครั้ง หยุดงานไม่เกิน 3 วัน 1 ครั้ง ไม่หยุดงาน 6 ครั้ง ปี พ.ศ. 2560 การเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 2 ครั้ง หยุดงานไม่เกิน 3 วัน 1 ครั้ง ไม่หยุดงาน 1 ครั้ง ปี พ.ศ. 2561 การเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 2 ครั้ง ไม่หยุดงาน 2 ครั้ง ปี พ.ศ. 2562 การเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 5 ครั้ง หยุดงานเกิน 3 วัน 3 ครั้ง หยุดงานไม่เกิน 3 วัน 1 ไม่หยุดงาน 1 ครั้ง

จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานแสดงให้เห็นว่าในแต่ละปีที่ผ่านมา มีพนักงานได้รับอุบัติเหตุเป็นจำนวนมากพอสมควรเมื่อพิจารณาจากสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของพนักงานในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2559 สถิติการเกิดอุบัติเหตุมีจำนวนมากที่สุด รวมการเกิดอุบัติเหตุทั้งปี จำนวน 9 ครั้ง และรองลงมาคือ ปี พ.ศ. 2558 และปี พ.ศ. 2562 รวมจำนวนการเกิดอุบัติเหตุทั้งปี จำนวน 5 โดยสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานมีหลายสาเหตุได้แก่ การทำงานที่เร่งรีบ ความประมาทในการทำงานและสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือสาเหตุที่พนักงานไม่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในการปฏิบัติงานโดยสาเหตุที่ทำให้พนักงานได้รับการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขณะปฏิบัติงานส่วนใหญ่เกิดจากที่พนักงานละเลยไม่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงานที่ทางบริษัทจัดให้

จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุของบริษัทไทยซาคาอะเลข จำกัด ในปีระหว่างพ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2562 อีกทั้งผลจากการสำรวจของแผนกความปลอดภัยบริษัทไทยซาคาอะเลข จำกัดปี 2562 โดยการเกิดการอุบัติเหตุส่วนใหญ่ภายในบริษัท ๆ จะเกิดในฝ่ายการผลิตแผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนก ย้อมสีผ้า โดยสถิติของการเกิดอุบัติเหตุตลอดระยะเวลาภายใน 5 ปีตั้งแต่ พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ.2562 มีจำนวนของการเกิดอุบัติเหตุเฉพาะ 3 แผนก คือ แผนกปั่นเกลียวด้าย แผนกทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนกย้อมสี จำนวนทั้งสิ้น 9 ครั้ง จากการเกิดอุบัติเหตุทั้งสิ้น 23 ครั้ง (ผลการบันทึกสถิติการเกิดอุบัติเหตุแผนก ความปลอดภัยบริษัทไทยซาคาอะเลข จำกัด 2562) โดยการเกิดอุบัติเหตุแต่ละครั้งส่งผลเสียต่อตัวพนักงานเองทั้งการเจ็บตัวและการหยุดงานและส่งผลกระทบต่อบริษัทในเรื่องของการจัดการความปลอดภัย โดยสาเหตุของของการเกิดอุบัติเหตุจากการสอบสวนและการสอบถามจากตัวพนักงานผลที่ได้ออกมาก็คือ การที่พนักงานปฏิบัติงานไม่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ทางบริษัทจัดให้ และเป็นการปฏิบัติงานที่รัดชั้นตอนการทำงานจึงเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ โดยทั้งที่ก่อนการเริ่มงานที่บริษัท ไทยซาคาอะเลข จำกัด ได้มีการปฐมุนิเทศงานที่เกี่ยวกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีการ morning talk ก่อนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ปลอดภัย และมีการสอนงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน จึงเกิดเป็นคำถามที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นว่า การที่พนักงานหลีกเลี่ยงการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลจากการปฏิบัติงานนั้น เกิดจากพฤติกรรมของพนักงานเองที่ชอบความสะดวกสบายในการปฏิบัติงาน หรือเกิดจากอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่เพียงพอ ,ไม่เหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ ,ขนาดไม่เหมาะสมกับสรีระร่างกายหรือเกิดจากปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้พนักงานไม่ยอมสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ของแผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนก ย้อมสี เพื่อให้ได้ทราบถึงปัจจัยการหลีกเลี่ยงการใช้ อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลและเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาการที่พนักงานหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการลดอุบัติเหตุให้เป็นศูนย์ตามนโยบายของบริษัท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ของแผนก ปั่นเกลียวด้าย ทอผ้าลูกไม้ Raschel และย้อมสี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองอันตรายส่วนบุคคลความสัมพันธ์กับการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองอันตรายส่วนบุคคล
2. ปัจจัยทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล
3. ปัจจัยลักษณะและขนาดของอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาค้นคว้าหาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของแผนกปั่นเกลียวด้าย แผนกผลิตผ้าลูกไม้ Raschel และ แผนกย้อมสี บริษัทไทยซาคาอะเลข จำกัด โดยมีขอบเขตดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์มอิจิ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าสำหรับกรวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานฝ่ายผลิตผ้าลูกไม้ แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนก ย้อมสี ของบริษัทไทยซาคาอะเลซ จำกัด มาทำการศึกษาวิจัย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการทำงานที่พนักงานฝ่ายผลิตผ้าลูกไม้ของแผนก ปั่นเกลียว แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel และแผนกย้อมสี ของบริษัทไทยซาคาอะเลซ จำกัด โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการทำงานนับตั้งแต่เริ่มทำงาน
2. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล
3. ทศนคติที่มีต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล
4. ลักษณะและขนาดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล
5. พฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2562 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานฝ่ายผลิต แผนกปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนกย้อมสี จำนวนพนักงานทั้งหมดจำนวน 82 คน (แผนก ทรัพยากรบุคคล บริษัทไทยซาคาอะเลซ จำกัด ปี 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานฝ่ายผลิต แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนก ย้อมสี จำนวนพนักงานทั้งหมดจำนวน 82 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนไม่มากและสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งหมดจึงใช้ประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย การสำรวจการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการผลิต แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนก ย้อมสี และเอกสารที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางการสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อายุงานนับตั้งแต่เริ่มทำงานครั้งแรก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารและการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 8 ข้อ ดังนี้

1. ก่อนการเริ่มปฏิบัติงาน บริษัทฯ ได้แจ้งให้พนักงานได้ทราบถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานในแต่ละจุดงาน รวมถึงการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ถูกต้อง

2. พนักงานได้รับรู้หรือรับทราบวิธีการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ถูกต้อง

3. พนักงานรับทราบหรือไม่ว่าเขตพื้นที่ในการทำงานของพนักงานมีการบังคับใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลใดบ้าง

4. พนักงานรู้ถึงวิธีการ เบิก-จ่ายอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ชัดเจน

5. มีผู้รับผิดชอบในการ เบิก-จ่าย อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ชัดเจน

6. พนักงานรู้ถึงวิธีการเก็บรักษาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย ส่วนบุคคลที่ถูกต้อง

7. พนักงานรับทราบถึงประโยชน์ของการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลต่อการปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

8. พนักงานทราบถึงอันตรายที่เกิดจากการปฏิบัติงานโดยไม่มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติงานของพนักงานที่มีต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 10 ข้อ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีขั้นตอนซับซ้อนทำให้ท่านไม่ยอมสวมใส่
2. การใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทำให้งานของท่านที่ทำล่าช้า
3. การสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทำให้ท่านรู้สึกไม่สบายตัว
4. การสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทำให้ความสามารถของการสื่อสารของท่านลดน้อยลง
5. การสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทำให้ท่านรู้เจ็บเมื่อสวมใส่ในระยะเวลาานานๆ
6. ท่านไม่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพราะสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการสวมใส่เช่น อุณหภูมิสูง-ต่ำ ห้องปรับอากาศ

7. การสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในการปฏิบัติงานบางขั้นตอนในระยะเวลาสั้นๆทำให้เสียเวลาและความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน

8. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลลักษณะสีสันทึบไม่สวยงามท่านเลยไม่ยอมสวมใส่
  9. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีน้ำหนักมากส่งผลให้ท่านไม่สวมใส่อุปกรณ์
  10. ท่านไม่ยอมสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลส่วนเพราะท่านมีอาการไม่สบายอยู่ เช่น เป็นไข้ เจ็บป่วยร่างกาย
- ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในการใช้งาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 9 ชนิดอุปกรณ์ ดังนี้

1. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันศีรษะ (หมวกนิรภัย)
2. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมือและนิ้วมือ (ถุงมือ)
3. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันเท้าและนิ้วเท้า (รองเท้าย)
4. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันดวงตา (แว่นตา)
5. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันใบหน้า (กระบังหน้า)
6. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู (ที่อุดหู)
7. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู (ที่ครอบหู)
8. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันปอด (หน้ากากป้องกันฝุ่น, สารเคมี)
9. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหลัง (เข็มขัดพยุงหลัง)
10. อื่นๆ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 9 ข้อ ดังนี้

1. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันศีรษะ (หมวกนิรภัย)
  2. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมือและนิ้วมือ (ถุงมือ)
  3. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันเท้าและนิ้วเท้า (รองเท้าย)
  4. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันดวงตา (แว่นตา)
  5. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันใบหน้า (กระบังหน้า)
  6. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู (ที่อุดหู)
  7. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู (ที่ครอบหู)
  8. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันปอด (หน้ากากป้องกันฝุ่น, สารเคมี)
  9. ท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหลัง (เข็มขัดพยุงหลัง)
- 3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลจากพนักงานฝ่ายผลิตผ้าลูกไม้ แผนก ปั่นเกลียวด้ายแผนกทอผ้าลูกไม้ Raschel แผนก ย้อมสี ของบริษัทไทยซาคาอะเลข จำกัด โดยการแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัยในบทที่ 2 ของการวิจัย จากการสำรวจของการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการผลิต แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้Raschel แผนกย้อมสี และเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง โดยประสานไปยังหัวหน้างานแต่ละแผนกเพื่อขอความร่วมมือจากพนักงานในการให้ข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามไปจำนวนทั้งหมด 82 ชุด โดยแจกไปยังแผนก ปั่นเกลียวด้าย จำนวน 21 ชุด แผนกทอผ้าลูกไม้ Raschel 27 ชุด แผนกย้อมสี 34 ชุด ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 2 สัปดาห์ และเก็บแบบสอบถามกลับมาได้จำนวน ทั้งหมด 82 ชุด ครบตามจำนวนที่แจกแบบสอบถามไป

4.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)ใช้กับ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า F-test (One way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล จำแนกตามตัวแปรต้น

1.ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน คำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

2.ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล เช่น ก่อนการปฏิบัติงานบริษัทได้แจ้งให้พนักงานทราบถึงอันตรายที่จะอาจจะเกิดในแต่ละจุดคำนวณหาค่า ความถี่ ร้อยละ เฉลี่ย

3.ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย เช่น ขั้นตอนการสวมใส่อุปกรณ์มีขั้นตอนซับซ้อนทำให้ท่านไม่ยอมสวมใส่ คำนวณหาค่า เฉลี่ย

4.ปัจจัยด้านอุปกรณ์ฯ เช่น อุปกรณ์ฯป้องกันศีรษะ อุปกรณ์ฯ ป้องกันมือ คำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ เฉลี่ย

5.พฤติกรรมการสวมใส่อุปกรณ์ฯ คำนวณหาค่า ความถี่ ร้อยละ เฉลี่ย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้เก็บข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับแล้วจะนำทำการลงรหัสข้อมูล(Coding)ไปประมวลผลต่อไปด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานจำนวนทั้งสิ้น 82 ชุด จากการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 82 ชุดคิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่นำมาทำการวิเคราะห์และเสนอ ผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ของ แผนก ปั่นเกลียวด้าย แผนก ทอผ้าลูกไม้Raschel แผนก ย้อมสี ของบริษัท ไทยซาคาอะเลข จำกัด

5.1 สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 86.6% มีอายุอยู่ระหว่างช่วง 30-39 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8% ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4 % อายุงานการทำงานนับตั้งแต่เริ่มงานครั้งแรกส่วนใหญ่ น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9% แผนกการทำงานส่วนใหญ่เป็น แผนก ทอผ้าลูกไม้Raschel จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9%

ตอนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

พบว่า การรับรู้ข่าวสารและการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอยู่โดยรวมอยู่ในระดับ รับประทาน = 7.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนด้านที่มากที่สุด คือ ด้านก่อนการปฏิบัติงานบริษัทได้แจ้งให้พนักงาน ได้ทราบถึงอันตรายที่จะอาจจะเกิด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากการแต่ละจุด ด้านพนักงานได้รับรู้หรือรับทราบวิธีการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ถูกต้อง ด้านพนักงาน
รับทราบถึงประโยชน์ของการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลต่อการใช้งาน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 81คะแนน

ตอนที่ 3 ทศนคติงานของพนักงานที่มีต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

พบว่าทศนคติงานของพนักงานที่มีต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับ ไม่ใช่ ค่าเฉลี่ย

2.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านการสวมใส่อุปกรณ์ฯทำให้ความสามารถของการสื่อสารของท่าน
ลดลง ค่าเฉลี่ย 2.87

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย = 3.55 เมื่อพิจารณา
รายชนิดได้ดังนี้

1. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันศีรษะ (หมวกนิรภัย)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันศีรษะ(หมวกนิรภัย)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี
ค่าเฉลี่ย 3.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้าน อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความเหมาะสม
กับลักษณะงาน ค่าเฉลี่ย=3.67

2. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมือและนิ้วมือ (ถุงมือ)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันนิ้วมือและมือ(ถุงมือ)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี
ค่าเฉลี่ย 3.625 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีจำนวนเพียงพอ
ต่อการใช้งาน ค่าเฉลี่ย=3.82

3. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันเท้าและนิ้วเท้า (รองเท้า)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันเท้าและนิ้วเท้า(หมวกนิรภัย)โดยรวมอยู่ใน
ระดับ ดี ค่าเฉลี่ย 3.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีขนาดที่
เหมาะสมกับสรีระร่างกาย ค่าเฉลี่ย=3.67

4. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันดวงตา (แว่นตา)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันดวงตา (แว่นตา)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ย
= 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความเหมาะสมกับ
ลักษณะงาน ค่าเฉลี่ย = 3.71

5. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันใบหน้า (กระบังหน้า)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันใบหน้า(กระบังหน้า)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี
ค่าเฉลี่ย 3.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความทนทานต่อ
การใช้งาน, ด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลสามารถบำรุงรักษาดูแลง่าย ค่าเฉลี่ย=3.52

6. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู (ที่อุดหู)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู(ที่อุดหู)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ย= 3.77
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความเหมาะสมกับลักษณะงาน
ค่าเฉลี่ย =3.91

7. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู (ที่ครอบหู)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหู(ที่ครอบหู)โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย = 3.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความทนทาน
ต่อการใช้งาน ค่าเฉลี่ย =3.48

8. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันปอด (หน้ากากป้องกันฝุ่น, สารเคมี)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันปอด(หน้ากากป้องกันฝุ่น,สารเคมี)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ย = 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีน้ำหนักเบาสวมใส่สบายค่าเฉลี่ย = 3.67

9. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหลัง (เข็มขัดพยุงหลัง)

พบว่าความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลป้องกันหลัง (เข็มขัดพยุงหลัง)โดยรวมอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ย = 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีความเหมาะสมกับลักษณะงาน ค่าเฉลี่ย = 3.79

ตอนที่ 5 พฤติกรรมสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

พบว่าพฤติกรรมสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ระดับ เกือบใส่ทุกครั้ง $\bar{x} = 3.77$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านท่านสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันหู (ที่ครอบหู) ($\bar{x}=4.13$)

ทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ระดับปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองอันตรายส่วนบุคคลมีผลต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองอันตรายส่วนบุคคล ผลการทดสอบพบว่าภาพรวม ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 = (.240) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยบุคคล

สมมติฐานที่ 2 ระดับปัจจัยทัศนคติส่งผลต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองอันตรายส่วนบุคคลผลการทดสอบพบว่า ภาพรวมไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 = (.894) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยบุคคล

สมมติฐานที่ 3 ระดับปัจจัยลักษณะและขนาดของอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ผลการทดสอบพบว่า ภาพรวมมีความแตกต่างทางนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 = (.563) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองอันตรายส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 = (.240) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรดา สัตถลอย (2559) ระดับการรับรู้ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน มีบางข้อที่อยู่ในระดับคะแนนปานกลาง คือ ข้อ 3.8 ท่านรู้ว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานใดที่อาจทำให้ท่านเกิดอันตรายได้ขณะทำงาน เมื่อท่านต้องสัมผัสงานร้อนๆ มีการสวมใส่ถุงมือหนังเพื่อกันร้อนพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยทัศนคติต่อการใช้ต่อการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 = (.894) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ อนุสาย (2558) พบว่าปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์ต่อความปลอดภัยในการทำงานของคนงานก่อสร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น ปัจจัยด้านทัศนคติที่เกี่ยวกับวิธีการในการทำงานปัจจัยด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

ปัจจัยความพึงพอใจต่ออุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 = (.563) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัย พิทักษ์ อนุสาย (2558) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความปลอดภัยในการทำงานของคนงานก่อสร้าง มีความสัมพันธ์ต่อความปลอดภัยในการทำงานของคนงานก่อสร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น การได้รับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติและเหมาะสมกับพนักงานที่ปฏิบัติงาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรใช้ข้อความคำถามในการเก็บข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ เพราะการเก็บข้อมูลแบบใช้การแบบสอบถามแบบ แบบ check list ผู้ให้ข้อมูลอาจไม่ได้ตอบคำถามตามความจริงในการให้คะแนน ทำให้แบบสอบถามที่เก็บกลับมาจะมีคะแนนที่ไม่เป็นจริงทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลไม่ได้ตรงสมมุติฐาน
2. การศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการทดสอบเครื่องก่อนเพราะบางทีในการใช้เครื่องมือวิเคราะห์อาจไม่ตรงตามแบบสอบถามหรือใช้กับแบบถามไม่ได้

เอกสารอ้างอิง

บริษัท ไทยซาคาอะ เลข จำกัด : แผนก ความปลอดภัยบริษัทไทยซาคาอะ เลข จำกัด 2562

บริษัท ไทยซาคาอะ เลข จำกัด : แผนก ทรัพยากรฝ่ายบุคคล บริษัท ไทยซาคาอะเลข ปี 2562

ณัฐธยาน์ นันติ : ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สุรพล พยอมแย้ม (2545 : 25-26) ได้แบ่งกระบวนการเกิดพฤติกรรมเป็น 3 กระบวนการ

สุชาติ ชินะจิตร (2558) : จัดทำนโยบายส่งเสริมความปลอดภัยของห้องปฏิบัติการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2557-2559

สุรดา ลัดลอย (2559) : ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ความปลอดภัยต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัทผลิตภัณฑ์พลาสติก เขตจังหวัด สมุทรปราการ

The Berkeley Science Review (2017) ทำการศึกษาทัศนคติที่มีต่อความปลอดภัยขอห้องปฏิบัติการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านขะเนจื้อ หมู่ 7
ตำบลขะเนจื้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

Study exercise behavior of the elderly in the area of Ban Khanejue, Moo 7, Khanejue
Subdistrict, Maeramat District, Tak Province

พุดพิงศ์ มากมาย¹, รุ่งตะวัน เมืองมูล², สุพัตรา วงศ์ศรี³

Phuttipong makmai, Roongtawan Muerngmoon, Supattra Wongsri

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ของผู้สูงอายุในพื้นที่ บ้านขะเนจื้อ หมู่ 7 ตำบลขะเนจื้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุและเพื่อศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนในพื้นที่บ้านขะเนจื้อ จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติ (Pearson's Correlation Coefficient) จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.0 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 35.0 ตามลำดับ จากการสำรวจพบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงต่ำกว่า 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.0, มีสถานภาพการสมรส คิดเป็นร้อยละ 79.2, การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.0, มีจำนวนสมาชิกไม่ต่ำกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5, ประชากรส่วนใหญ่ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 40.7, รายได้เฉลี่ย ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.0 และโรคประจำตัว พบโรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 41.5

จากการวิเคราะห์ผลพบว่าแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ อยู่ระดับดีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.32, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 และเมื่อวิเคราะห์ระดับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ เป็นรายข้อ พบว่า ระดับการได้รับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพทุกข้ออยู่ในระดับดี และระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 1.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 และเมื่อวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางและระดับดี ซึ่งผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติด้านการออกกำลังกายทำให้มีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออกกำลังกาย, ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The study of exercise behavior of the elderly in the area of Ban Khanejue Moo 7, Khanejue Subdistrict, Maeramat District, Tak Province is a descriptive research with the objective to study knowledge related to exercise behavior. Of the elderly in the area of Ban Khanejue and to study health belief patterns relationship And the exercise behavior of the elderly in the area of Ban Khanejue deviation is 0.36, and when analyzing the level of exercise behavior is divided into individual items, it is found that all exercise behavior

¹ ดร., วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร., วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

levels are at medium and good levels. Which the elderly have knowledge and understanding about the practice of exercise, resulting in better exercise behavior.

KEYWORDS: exercise behavior, the elderly

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังก้าวสู่ศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ (Population Aging Center) ตั้งแต่เริ่มปีคริสต์ศตวรรษใหม่คือนับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2544 – 2643 จำนวนผู้สูงอายุทั่วโลก สัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากงานองค์การอนามัยโลก (WHO, 2543) ในปี ค.ศ.1998 จำนวนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 7 และ คาดว่าในปี พ.ศ.2568 จำนวนผู้สูงอายุทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ10 โดยเฉพาะในเขตภูมิภาคเอเชีย จะมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ 9.6 หรือประมาณ 470 ล้านคน สำหรับประเทศในอาเซียนมีความแตกต่างกันอย่างมาก ประชากรกลุ่มแรกยังมีโครงสร้างประชากรเป็นประชากรเยาว์วัยคือ มีสัดส่วนของประชากร วัยเด็กมากกว่าร้อยละ 30 ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย กลุ่มที่ 2 อยู่ในกลุ่มเปลี่ยนผ่านทางประชากรเยาว์วัยเป็นประชากรสูงวัย ได้แก่ เวียดนาม พม่า อินโดนีเซียและบรูไน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มมีโครงสร้างทางประชากรเป็นประชากรสูงวัย ได้แก่ สิงคโปร์และไทย (กระทรวงสาธารณสุข, 2530)

จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553 –พ.ศ.2583 พบว่าสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนกล่าวคือสัดส่วนของผู้สูงอายุ จะเพิ่มจากประมาณร้อยละ12.7 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด เป็นเกือบ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุนี้นี้ จะสะท้อนถึงการสูงอายุขึ้นของประชากรสูงอายุและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจสังคมและสุขภาพ เมื่อพิจารณาสัดส่วนเพศของประชากรสูงอายุพบว่าประชากรสูงอายุเพศหญิงมีสัดส่วนร้อยละ55.1ในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ56.8 ในปี 2583 โดยเฉพาะประชากรสูงอายุเพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ13.9ในปี 2553 เป็นร้อยละ21.3 ในปี 2583 เนื่องจากเพศหญิงจะมีอายุยืนยาวกว่าเพศชายสำหรับแนวโน้มประชากรสูงอายุไทยจะอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมืองเพิ่มขึ้นโดยในปี 2553 มีประชากรสูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 3.3 ล้านคนหรือคิด เป็นร้อยละ 39.7 เพิ่มขึ้นเป็น 11.6 ล้านคน หรือร้อยละ 59.8 ในปี 2583 ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวโน้มการเติบโตของประชากรเมืองในประเทศไทยมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น (กรมอนามัย, 2545)

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรไทยวัยผู้สูงอายุ มีแนวโน้มการเป็นโรควิถีชีวิตเพิ่มขึ้นและเกิดในกลุ่มวัยที่มีอายุน้อยลงเรื่อยๆดังรายงานจากสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุขปี พ.ศ.2556 จากรายงานสนับสนุนของคณะจัดทำภาวะโรคและปัจจัยเสี่ยงของประเทศไทย โดยสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศรายงานการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประเทศไทยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและปัจจัยเสี่ยงที่ก่อเกิดภาวะโรค 10 อันดับแรกพบว่าปัจจัยเสี่ยงด้านพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ ดัชนีมวลกายสูง โคลเลสเตอรอลสูงและขาดการออกกำลังกาย เป็นต้น

ปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งของโรควิถีชีวิต (สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2556) นอกจากนี้มีรายงานสถิติอัตราการตายของคนไทยด้วยโรควิถีชีวิต เช่น โรคหัวใจ มะเร็ง เบาหวาน ชั่วโง่มละ 5 คน และคิดมูลค่าความสูญเสียจากการรักษาผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อที่เป็นผลสืบเนื่องจากการออกกำลังกายไม่เพียงพอ มีมูลค่าปีละ 175,000 ล้านบาท (จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ, 2556; อ้างถึงในกรมอนามัย, 2556)จากข้อมูลดังกล่าว นับเป็นการสูญเสียบุคคลของชาติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้เพราะสุขภาพของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งการออกกำลังกายเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาพที่สามารถช่วยลดอัตราการเกิดโรคที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพ (ชนะวงศ์ หงษ์สุวรรณ, 2555)

จังหวัดตากพบจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น มี 4 อำเภอ คือ อำเภอบ้านตาก, แม่สอด, พบพระ, และ แม่ระมาด ร้อยละ 4.15, 3.18, 2.73 และ 2.57 ตามลำดับ ภาพรวมจังหวัดตากมีจำนวนผู้สูงอายุรายใหม่แนวโน้มเพิ่มขึ้น ปี 2558 - 2560 พบ 314.36, 324.51, 339.42 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษมกิจ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

จากข้อมูลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านชะเนง้อในปีงบประมาณ 2561 รับผิดชอบดูแลประชาชน บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ซึ่งมีประชากรในพื้นที่จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 178 คน จะเห็นว่าปัญหาสุขภาพมีแนวโน้มที่สูงขึ้น สาเหตุจากการเกิดส่วนใหญ่มาจาก (1) การดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 36.3 (2) ขาดการออกกำลังกาย ร้อยละ 33.3 (3) โคลเลสเตอรอลสูง ร้อยละ 20.79 และ (4) ดัชนีมวลกายสูง ร้อยละ 9.61 เป็นต้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ซึ่งปัญหาสุขภาพของบุคคลสามารถป้องกันได้โดยมุ่งควบคุม ป้องกันไม่ให้เกิดโรคด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตประจำวัน เน้นกิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งหมายถึงการใช้แรงกล้ามเนื้อเพื่อการเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่างๆ อย่างเป็นระบบแบบแผน มีการเลือกกิจกรรมออกกำลังกายตามความถี่ ความนาน ความหนักเบา และความแรงในการออกกำลังกายที่ถูกต้องเพียงพอ โดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างสุขภาพที่ดี (สุทธิพงษ์ ทิพชาติโยธิน และวุฒิชัย เพิ่มศิริวานิชย์, 2555) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมของการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย การจัดระบบบริการด้านการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายในผู้สูงอายุให้เหมาะสมต่อไป เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีสุขภาพดีและมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายโดยอาศัยแบบแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สามารถแบ่งเขตการศึกษาได้ดังนี้

1. ด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

2. ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านและมีระยะเวลาในการอาศัยไม่น้อยกว่า 1 ปี อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 178 คน โดยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างของประชากรจำนวน 130 ตัวอย่าง ซึ่งได้จากการคำนวณโดยใช้สูตร Taro yamane

3. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562-เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

4. ด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยศึกษาความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านและมีระยะเวลาในการอาศัยไม่น้อยกว่า 1 ปี อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านชะเนงจ้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนงจ้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 178 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนในเขตพื้นที่บ้านชะเนงจ้อ หมู่ 7 จำนวน 130 คน ได้จากการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ 123.2 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็น 130 คน

การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการให้สัดส่วน (Propotion) ตามจำนวนประชากรที่อาศัยในพื้นที่บ้านชะเนงจ้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนงจ้อ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

การสุ่มแบบเป็นระบบ (Pystematic sampling)

$$l = \frac{N}{n}$$

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนของประชากร

l = ช่วงของการสุ่มเลือก

$$l = \frac{170}{130} = 1.37$$

1. ครีวเรือนละ 1 คน

2. โดยอาศัยพื้นที่บ้านชะเนงจ้อเป็นเกณฑ์กำหนด

3. กรณีครัวเรือนมีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 1 คน โดยพิจารณาจากผู้ที่มีศักยภาพมากที่สุดคือ

3.1 สามารถเคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

3.2 สื่อสารเข้าใจ

4. ผู้วิจัยจะเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเป็นระบบตามบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุ โดยจะเริ่มเก็บในลำดับที่ 1 และเว้น 3 ลำดับในกรณีที่อยู่บ้านเลขที่เดียวกัน 2 คนขึ้นไป เราจะเลือกผู้สูงอายุแค่คนเดียว

5. กรณีที่ครัวเรือนไม่มีประชากรกลุ่มตัวอย่าง จะข้ามเก็บหลังถัดไป

6. กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่ครบตามจำนวนให้กลับไปเริ่มต้นหลังคาเรือนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่เก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ในแต่ละบ้าน

การสุ่มแบบเป็นระบบ โอกาสถูกเลือกของตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน เพราะเมื่อตัวอย่างแรกถูกสุ่มแล้ว ตัวอย่างหน่วยอื่นก็จะถูกกำหนดให้เลือกตามมาโดยอัตโนมัติ โดยไม่มีการสุ่ม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ดังแสดงในตารางในตารางที่ 3.1 จากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปโดยวิธีการสุ่มแบบมีระบบ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จำนวน 130 ชุด ซึ่งภายในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย,แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนบ้านชะเนนจือ หมู่ 7 ตำบลชะเนนจือ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมาชิกในครอบครัว อาชีพ รายได้ โรคประจำตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ลักษณะของข้อคำถาม เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะ 2 ลักษณะ คือ ถูก และ ผิด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดความรู้กำหนดดังนี้ ตอบถูก ให้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ตอบผิด ให้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน เกณฑ์การแปรผลคะแนนความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบอิงเกณฑ์โดยใช้ อันตรภาคชั้น ดังนี้ (Best, 1977)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
0.00 -0.33	ระดับปรับปรุง
0.34 -0.67	ระดับพอใช้
0.68 -1.00	ระดับดี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

ลักษณะของข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นมีความกำกวม
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ท่านมีความคิดไม่เห็นตรงกับข้อความนั้น

คะแนนแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	คะแนน
เห็นด้วย	2
ไม่แน่ใจ	1
ไม่เห็นด้วย	0

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ลักษณะของข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติกิจกรรม 4-7 วัน ต่อสัปดาห์
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติกิจกรรม 1 -3 วัน ต่อสัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมในสัปดาห์

คะแนนพฤติกรรมออกกำลังกาย	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	2
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1
ไม่เคยปฏิบัติ	0

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านชะเนง้อ ตำบลชะเนง้อ อำเภอมะเร่มาต จังหวัดตาก เพื่อขอข้อมูลจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอมะเร่มาต จังหวัดตาก และข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคมะเร็ง ของประชาชนพื้นที่

2. ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น ไปทำการสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน โดยมีเงื่อนไขดังนี้

1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีอาสาสมัครประจำหมู่บ้านคอยช่วยเหลือนำทาง

2) เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ขึ้นไป ที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านและมีระยะเวลาในการอาศัยไม่น้อยกว่า 1 ปี อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านเด่นวัว หมู่ 4 ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3) ผู้วิจัยจะเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ ตามบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุ โดยจะเริ่มเก็บในลำดับที่ 1 แล้วเว้น 3 ลำดับ

4) กรณีที่มีผู้สูงอายุ 2 คนขึ้นไป ในบ้านเลขที่เดียวกัน ให้เลือกเก็บผู้สูงอายุเพียงคนเดียว โดยพิจารณาจากผู้ที่มีศักยภาพมากที่สุด

5) กรณีที่มีผู้สูงอายุไม่อยู่บ้าน ให้ข้ามไปเก็บในลำดับต่อไป

6) กรณีที่เก็บแบบสอบถามยังไม่ครบตามกำหนดในแต่ละบ้าน ผู้วิจัยจะวนมาเก็บข้อมูล โดยทำการเก็บข้อมูลในลำดับที่ข้ามไป ซึ่งจะไม่ให้ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการสอบถามไว้แล้ว

7) ผู้วิจัยจะไม่ทำการเก็บแบบสอบถามในกรณีที่เป็นผู้สูงอายุติดเตียง

4. ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติทางการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา สมาชิกในครอบครัว อาชีพ รายได้ ครอบครัวผู้สูงอายุ และโรคประจำตัว โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยใช้การทดสอบสถิติ (Pearson's Correlation Coefficient)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

พฤติกรรมกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอมะรมาต จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอมะรมาต จังหวัดตาก และเพื่อศึกษาแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอมะรมาต จังหวัดตาก

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่บ้านชะเนง้อ หมู่ 7 ตำบลชะเนง้อ อำเภอมะรมาต จังหวัดตาก

(1) ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ รายได้ต่อเดือน โรคประจำตัว ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมา คือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.0 และอายุ พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงต่ำกว่า 70 ปีคิดเป็นร้อยละ 27.0 สถานภาพการสมรส พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 79.2 ระดับการศึกษาพบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 67.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกไม่ต่ำกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 อาชีพ พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 40.7 รายได้ต่อครอบครัว พบว่าประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ต่อครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.0 โรคประจำตัว พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 41.5

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษมวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(2) ผลการศึกษาเกี่ยวกับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค การรับรู้ต่ออุปสรรค และสิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ พบว่า การศึกษาระดับการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกายผลการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ระดับดี ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 1.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ซึ่งผู้สูงอายุมีความคิดเห็นและทัศนคติที่ดีต่อการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย เห็นว่า การรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตทำให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ลดความเมื่อยล้าและอาการปวดเมื่อย ตามร่างกายน้อยลงและห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ

2. ระดับการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม อยู่ระดับดี ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 1.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ส่วนใหญ่แน่ใจกับการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ซึ่งผู้สูงอายุมีความคิดเห็นและทัศนคติที่แน่ใจต่อการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายเห็นว่า การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ ทำให้ท่านไม่สามารถออกกำลังกายได้ตามที่ตั้งใจ และการมีโรคประจำตัว การเจ็บป่วย ทำให้ท่านไม่สามารถออกกำลังกายได้ตามที่ตั้งใจ

3. การได้รับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพผลการศึกษาพบว่า การได้รับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ระดับดีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 และเมื่อวิเคราะห์ระดับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ เป็นรายข้อ พบว่า ระดับการได้รับแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพทุกข้ออยู่ในระดับดี

4. ระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 1.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 และเมื่อวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางและระดับดี ซึ่งผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติด้านการออกกำลังกายทำให้มีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ส่งเสริมโดยอาศัยสิ่งสนับสนุนจากชุมชนในการจัดสรรพื้นที่ให้กลุ่มผู้สูงอายุได้ออกมาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อลดโรคสร้างภูมิคุ้มกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย.แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ,กรุงเทพมหานคร:ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, (2545). สุขภาพและความสุขสบาย, คู่มือการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข,

2-3, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก, (2545).

กระทรวงสาธารณสุข, กรมอนามัย, (2545). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ.นนทบุรี:โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กระทรวงสาธารณสุข, (2530). แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่6, (2530 - 2534). กรุงเทพมหานคร.

กชกร สมมัง, การประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี,วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขภาพและพฤติกรรมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, (2542).

กระทรวงสาธารณสุข,กรมอนามัย, การออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพ,ครั้งที่2,กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, (2545).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมมติในไทย "

ประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ ในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก Effectiveness of the Stretching Program in the Elderly School at Nongbuatai Subdistrict Municipality, Tak Province.

สุเวช พิมน้ำเย็น^{1*} อธิพัฒน์ อินทร์ธรรม¹ จตุพร พงษ์จักร¹ และสิริน โลหะเจริญทรัพย์²
Suwech Pimnumyen, Teerapat Intham Jatuporn Pangjak and Sirin Lohajaroensap

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ศึกษาจากประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 48 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ และแบบสอบถามซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพ ค่าความตรงของเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

ประสิทธิผลของโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อในโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ โดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาโดยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับดี โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อนี้นับว่าเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพผู้สูงอายุอีกทั้งยังช่วยสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การยืดกล้ามเนื้อ โรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้

Abstract

The purpose of research was to assess effectiveness of the stretching program in the elderly school at Nongbuatai subdistrict municipality, Muang Tak district, Tak province. The population consisted of 48 elders in the elderly school at Nongbuatai subdistrict municipality. Research tools were the stretching program and questionnaire. The qualities testing of questionnaire were using "Index of Item-Objective Congruence: IOC". The statistics employed for data analysis were the mean and standard deviation. This research found that overall,

The stretching program in the elderly school at Nongbuatai subdistrict municipality were at good level of quality. Considering by 3 separate factors: input, process and outcome were at good level of quality. The Stretching Program were beneficial to elderly health promotion, create a happy and friendly relationship with them as well.

Keywords: Stretching, Elderly School, Nongbuatai Subdistrict Municipality

¹ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น * E-mail: s_numyen@hotmail.com

² อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษรวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 และคาดการณ์ว่าจะเป็นสังคมของผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ.2567 จากตัวเลขวิเคราะห์ของนักวิชาการประเทศไทยมีผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไป ประมาณร้อยละ 20 หรือประมาณ 13 ล้านคนจากประชากรไทย 68 ล้านคน ดังนั้นหลายหน่วยงานต่างตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559)

โรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จัดตั้งขึ้นภายใต้โครงการสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาบทบาทของกลุ่มผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ เริ่มเปิดโครงการอย่างเป็นทางการ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 ใช้ห้องประชุมเทศบาลตำบลหนองบัวใต้หรือศาลาประชาคมหมู่บ้าน เป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุนี้เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ตลอดจนการถ่ายทอดประสบการณ์อันมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตร่วมกัน โดยผู้สูงอายุจะมาโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ตามวันที่กลุ่มผู้สูงอายุและเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ร่วมกันกำหนดขึ้นโดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้รวมถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้สูงอายุซึ่งจะมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้หรือเป็นวิทยากร จนถึง พ.ศ.2563 ได้ดำเนินการมาเข้าสู่ปีที่ 4

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตั้งอยู่เลขที่ 888 หมู่ 2 ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ มีคณะสาธารณสุขศาสตร์ เปิดสอนระดับปริญญาตรีทางด้านสุขภาพ ได้มีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ ในการจัดโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อสำหรับผู้สูงอายุ อันเป็นกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุที่มาโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ ช่วยผ่อนคลายความเมื่อยล้าจากการทำงาน ลดความตึงเครียดและการยึดเกร็งของกล้ามเนื้อ ช่วยป้องกันและลดปัญหาอาการข้อยึดหรือข้อติด

โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ เกิดจากการร่วมกันวางแผนการจัดโปรแกรมของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการยศาสตร์ (Ergonomics) และ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสุขภาพชุมชน (Community Health) ได้นำโปรแกรมนี้ไปใช้ในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ เป็นการบูรณาการความรู้จากวิชาที่นักศึกษาได้เรียนไปสู่การบริการวิชาการแก่สังคมและงานวิจัย

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงผลการนำโปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อที่ได้นำไปใช้กับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมินผลการใช้โปรแกรมดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ได้นำผลวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมหรือจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการยืดเหยียดกล้ามเนื้อในโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การยืดกล้ามเนื้อ (Stretching) หรือการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เป็นการออกกำลังกายประเภทหนึ่งในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นตัวของกล้ามเนื้อ และข้อต่อ ซึ่งช่วยในการพัฒนา และเสริมสร้างการทำงานของกล้ามเนื้อรวมถึงข้อต่อ โดยจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสุขภาพในด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยป้องกัน และบำบัดรักษาอาการเจ็บปวดบริเวณหัวไหล่ หลัง เข่า และกล้ามเนื้อส่วนอื่นได้เป็นอย่างดี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

การยืดกล้ามเนื้อมีประโยชน์และเกิดผลดีต่อสุขภาพร่างกาย ดังนี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562)

1. ส่งผลให้สมรรถภาพทางกายดีขึ้น
2. ส่งผลให้ความสามารถในการรับรู้เรียนรู้และการปฏิบัติทักษะการเคลื่อนไหวสามารถกระทำได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ช่วยให้ร่างกายและจิตใจได้รับการผ่อนคลายเพิ่มมากยิ่งขึ้น
4. ช่วยกระตุ้นการรับรู้และพัฒนาาร่างกายให้มีความตื่นตัวและมีความพร้อมในการปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวได้ดียิ่งขึ้น
5. ลดโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บที่กล้ามเนื้อ เอ็นกล้ามเนื้อ ข้อต่อและเอ็นข้อต่อในส่วนที่ได้รับการยืดเหยียดเป็นประจำ
6. ลดอาการเจ็บปวดหรืออาการระบมของกล้ามเนื้อ
7. ลดความตึงเครียดและยึดเกร็งของกล้ามเนื้อ
8. เพิ่มความอ่อนตัวของข้อต่อและกระตุ้นการผลิตสารเคมีน้ำเลี้ยงข้อต่อ น้ำไขข้อ (Synovial Fluid) เพื่อหล่อลื่นข้อต่อและเนื้อเยื่อเกี่ยวพันได้อย่างพอเพียง
9. ช่วยลดแรงต้านทานภายในกล้ามเนื้อ เอ็นกล้ามเนื้อและเอ็นข้อต่อ
10. ช่วยป้องกันและลดปัญหาอาการข้อยึดหรือข้อติด
11. ช่วยส่งเสริมความแข็งแรง ความเร็วและกำลังกล้ามเนื้อให้มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล (Evaluation Research) การใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ โดยประเมินจากการสอบถามผู้สูงอายุที่มีต่อโปรแกรมดังกล่าว

ประชากรเป้าหมาย

การวิจัยนี้ ศึกษาในประชากรผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 48 คน เป็นประชากรเป้าหมาย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ และแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ

ระยะเวลาการใช้โปรแกรมนี้คือ 2 ชั่วโมง หรือ 120 นาที โดยมีทีมวิทยากรประกอบด้วยนักศึกษา และอาจารย์ โดย 30 นาทีแรก มีอาจารย์บรรยายให้ความรู้ถึงประโยชน์ของการยืดกล้ามเนื้อ อีก 60 นาทีถัดมา เป็นกิจกรรมการยืดกล้ามเนื้อ โดยมีนักศึกษาเป็นแกนนำทำกิจกรรมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ช่วยกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุปฏิบัติตามโปรแกรม และอีก 30 นาทีสุดท้าย เป็นการตอบข้อซักถามและบรรยายสรุป

ทำยืดกล้ามเนื้อสำหรับผู้สูงอายุในโปรแกรมนี้ประกอบด้วย 9 ท่า ได้แก่ 1) ท่าเอียงศีรษะ ซ้าย-ขวา หน้า-หลัง 2) ท่ายืดเหยียดไหล่ 3) ท่ายืดลำตัวด้านข้าง 4) ท่ายืดต้นแขนด้านหลัง 5) ท่ายืดเหยียดหน้าอก 6) ท่ายืดปลายแขนด้านหน้า 7) ท่ายืดปลายแขนด้านหลัง 8) ท่ายืดกล้ามเนื้อหลัง 9) ท่ายืดขาและน่องโดยนั่งบนเก้าอี้เหยียดขาไปข้างหน้า

2) แบบสอบถามผู้สูงอายุต่อโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ

แบบสอบถามผู้สูงอายุต่อโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ มีทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จำนวน 3 ข้อ ด้านกระบวนการ (Process) จำนวน 3 ข้อ และ ด้านผลลัพธ์ (Outcome) จำนวน 4 ข้อ มีการตรวจคุณภาพของแบบสอบถามคือ การหาค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ปรากฏว่าสูงกว่า 0.5 ทุกข้อ

การกำหนดค่าคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด = 5 มาก = 4 ปานกลาง = 3 น้อย = 2 น้อยที่สุด = 1 การแปลผลคะแนน จัดแบ่งเป็น 5 ระดับ (เทียบเคียงกับเกณฑ์ที่นิยมใช้ในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา) ตามช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ 4.51 – 5.00 หมายถึงดีมาก 3.51-4.50 หมายถึงดี 2.51-3.51 หมายถึงพอใช้ 1.51-2.50 หมายถึงควรปรับปรุง และ 1.00-1.50 หมายถึงควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ซึ่งเป็นวันที่ใช้โปรแกรมยึดกล้ามเนื้อในประชากรเป้าหมาย ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัวใต้ มีผู้สูงอายุมาร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จำนวน 48 คน (ภาพที่ 1) หลังจากเสร็จกิจกรรมตามโปรแกรมแล้วให้ผู้สูงอายุตอบแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับกรณีกับผู้สูงอายุสามารถอ่านออกเขียนได้ ส่วนกรณีผู้สูงอายุบางรายที่มีปัญหาทางสายตา เห็นตัวอักษรไม่ชัด หรืออ่านหนังสือไม่ได้ จะมีนักศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทีมวิจัย เข้าไปช่วยอ่านข้อความ โดยให้ผู้สูงอายุจะเป็นผู้ทำเครื่องหมายลงในแบบสอบถามด้วยตนเอง

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

ผลการสอบถามผู้สูงอายุต่อโปรแกรมการยึดกล้ามเนื้อในโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ในภาพรวมทุกประเด็น อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.33$) เมื่อพิจารณาประเด็นการประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการ (Process) ได้คะแนนเฉลี่ย มากที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.35$) รองลงมาคือด้านผลลัพธ์ (Outcome) อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.34$) และด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ($\mu = 4.29$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 หากพิจารณาประเด็นการประเมินเป็นรายข้อพบว่า กลวิธีถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรทำให้เข้าใจได้ดี (ตารางที่ 1 ข้อ 5) ได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.46$) ซึ่งอยู่ในด้านกระบวนการ (Process)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการแปลผลระดับคะแนนที่ผู้สูงอายุประเมินให้กับโปรแกรมการยึดกล้ามเนื้อ (N = 48)

ประเด็นการประเมิน	μ	σ	การแปลผลระดับคะแนน
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.29	0.67	ดี
1. จำนวนวิทยากรและทีมงานมีความเหมาะสม	4.44	0.58	ดี
2. ความรู้ความสามารถของวิทยากรและทีมงาน	4.19	0.61	ดี
3. สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมนี้มีความเหมาะสม	4.25	0.81	ดี
ด้านกระบวนการ (Process)	4.35	0.73	ดี
4. การสาธิตของวิทยากรและทีมงานทำให้เข้าใจได้ง่าย	4.33	0.75	ดี
5. กลวิธีถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรทำให้เข้าใจได้ดี	4.46	0.62	ดี
6. ระยะเวลาทำกิจกรรมนี้มีความเหมาะสม	4.25	0.81	ดี
ด้านผลลัพธ์ (Outcome)	4.34	0.75	ดี
7. กิจกรรมนี้มีประโยชน์ต่อสุขภาพ	4.35	0.76	ดี
8. กิจกรรมนี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีกันเพื่อน	4.27	0.71	ดี
9. ท่านจะนำความรู้จากกิจกรรมนี้ไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	4.31	0.80	ดี
10. ท่านสามารถนำความรู้จากกิจกรรมนี้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้	4.42	0.74	ดี
รวมทุกประเด็น	4.33	0.72	ดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์นอจี" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพที่ 1 ผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ ร่วมโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัวใต้ อ.เมืองตาก จ.ตาก

อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อ มีประสิทธิผลอยู่ในระดับดี และจากคะแนนการประเมินจากผู้สูงอายุนั้นแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมนี้เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน โดยผู้สูงอายุสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้จากกิจกรรมนี้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ โปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อจึงนับว่าเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ และช่วยสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้เป็นอย่างดี โดยผู้สูงอายุสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมไปปฏิบัติ สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง เทศบาลตำบลหนองบัวใต้สามารถนำโปรแกรมการยืดกล้ามเนื้อไปใช้ในการทำกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุได้ตามโอกาสอันสมควร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอธิการบดีและผู้บริหารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่สนับสนุนการดำเนินการวิจัยนี้และขอบคุณเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ที่สนับสนุนพื้นที่ในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). **นาร่องเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.thaihealth.or.th> (วันที่ค้นข้อมูล 16 สิงหาคม 2559)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). **ยืดเหยียดกล้ามเนื้อเพื่อสุขภาพ วัยทำงาน ผู้สูงอายุ**. [ออนไลน์].

โดย Donnaya Suvetwethin ออนไลน์เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2560. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.thaihealth.or.th/Content/38816-ยืดเหยียดกล้ามเนื้อเพื่อสุขภาพ-วัยทำงาน-ผู้สูงอายุ.html> (วันที่ค้นข้อมูล 1 เมษายน 2563)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). **ข้อดีของการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ**. [ออนไลน์]. โดย Phichitra Phetparee ออนไลน์เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2562. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaihealth.or.th/Content/47995-ข้อดีของการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ%20.html> (วันที่ค้นข้อมูล 1 เมษายน 2563)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การดำเนินการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย กรณีศึกษา บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร Implementation of Hearing Conservation Measures according to Thai law : A Case Study of Ajinomoto Co., (Thailand) Ltd. Kamphaeng-Phet Factory.

เจนธรรม เล้าไต้หวัน¹ สุเวช พิมน้ำเย็น² รุ่งตะวัน เมืองมูล² และธัญวิสิษฐ์ เจริญยิ่ง³
JanthamJentham Laothaiwanan, Suwech Pimnumyen
Roongtawan Muangmoon and Thanyawisit Charoenying

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทยของ บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสำรวจ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจประกอบการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ผลการศึกษาค้นคว้าการดำเนินการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย ของ บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร พบว่า มีการดำเนินการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทยเสร็จสมบูรณ์แล้ว ร้อยละ 50.00 ได้ดำเนินการไปแล้วแต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ร้อยละ 28.57 และยังไม่ได้ดำเนินการ ร้อยละ 21.43

คำสำคัญ: การอนุรักษ์การได้ยิน

Abstract

The survey research aimed to study the implementation of hearing conservation measures according to Thai law: a case study of Ajinomoto Co., (Thailand) Ltd. Kamphaeng-Phet Factory. The survey form was a research tool. Data collection was obtained from surveys and interviews. Percentage is a statistic used in data analysis.

The results of the study of the implementation of hearing conservation measures according to Thai law: a case study of Ajinomoto Co., (Thailand) Ltd. Kamphaeng-Phet Factory, found that 50.00% have completed the measures, 28.57% carried out measures but had not been completed and 21.43% did not implement measures.

Keywords: Hearing Conservation

¹ บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร, บัณฑิตสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จากวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

* E-mail: s_numyen@hotmail.com

³ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยปทุมธานี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันพนักงานที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคประสาทหูเสื่อมจากการสัมผัสเสียงดังเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่แปดสิบห้าเดซิเบลเอขึ้นไป ซึ่งต้องมีรายละเอียดเนื้อหาอย่างน้อยดังนี้ นโยบายการอนุรักษ์การได้ยิน การเฝ้าระวังเสียงดัง (Noise Monitoring) การเฝ้าระวังการได้ยิน (Hearing Monitoring) และหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในแต่ละรายละเอียดจะมีลำดับขั้นตอนวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกันจึงเห็นได้ว่าการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบการ สามารถบ่งชี้ถึงปัญหาและภาวะถดถอยของสมรรถภาพการได้ยิน สามารถตรวจพบได้ตั้งแต่แรกเริ่มและการควบคุมป้องกันจึงจะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับเสียงไว้ใน หมวด 3 เรื่องเสียง ซึ่งข้อ 11 ของกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่าในกรณีที่สภาวะการทำงานในสถานประกอบกิจการมีระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่ 85 เดซิเบลเอขึ้นไป ให้นายจ้างจัดให้มีมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด (ราชกิจจานุเบกษา, 2559).

การดำเนินงานตามมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ จะมีหลักเกณฑ์และประกาศกรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยิน ซึ่งเป็นปัญหาในการศึกษารวบรวมข้อมูลของบริษัท ไออีโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานมีบทบาทหน้าที่การทำงานหลายด้าน และอาจจะทำให้การดำเนินการบริหารจัดการมาตรการอนุรักษ์การได้ยินไม่ต่อเนื่องและล่าช้าได้

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงทำการศึกษาเรื่องการดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย กรณีศึกษา บริษัท ไออีโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร เพื่อศึกษาการดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย ของ บริษัท ไออีโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ว่าได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร มีข้อควรปรับปรุงหรือไม่ และผลจากการศึกษานี้จะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานตามมาตรการอนุรักษ์การได้ยินให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย ของ บริษัท ไออีโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ลงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) มีสาระดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้นายจ้างจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการเป็นลายลักษณ์อักษรในกรณีที่สภาวะการทำงานในสถานประกอบกิจการมีระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่แปดสิบห้าเดซิเบลเอขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการ ดังนี้

- (1) นโยบายการอนุรักษ์การได้ยิน
- (2) การเฝ้าระวังเสียงดัง (Noise Monitoring)
- (3) การเฝ้าระวังการได้ยิน (Hearing Monitoring)
- (4) หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ให้นายจ้างประกาศมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการให้ลูกจ้างทราบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อ 3 ให้นายจ้างจัดให้มีการเฝ้าระวังเสียงดัง โดยการสำรวจและตรวจวัดระดับเสียง การศึกษาระยะเวลาสัมผัสเสียงดัง และการประเมินการสัมผัสเสียงดังของลูกจ้างในสถานประกอบการ แล้วแจ้งผลให้ลูกจ้างทราบ

ข้อ 4 ให้นายจ้างจัดให้มีการเฝ้าระวังการได้ยินโดยให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน (Audiometric sting) แก่ลูกจ้างที่สัมผัสเสียงดังที่ได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่แปดสิบห้าเดซิเบลขึ้นไป และให้ทดสอบสมรรถภาพการได้ยินของลูกจ้างครั้งต่อไปอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(2) แจ้งผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินให้ลูกจ้างทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายจ้างทราบผลการทดสอบ

(3) ทดสอบสมรรถภาพการได้ยินของลูกจ้างซ้ำอีกครั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายจ้างทราบผลการทดสอบ กรณีพบว่าลูกจ้างมีสมรรถภาพการได้ยินเป็นไปตามข้อ ๖

ข้อ 5 เกณฑ์การพิจารณาผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินให้เป็นไป ดังนี้

(1) ใช้ผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินครั้งแรกของลูกจ้างที่ความถี่ ๕๐๐ ๑๐๐๐ ๒๐๐๐ ๓๐๐๐ ๔๐๐๐ และ ๖๐๐๐ เฮิร์ตซ์ ของหูทั้งสองข้างเป็นข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Audiogram) และ

(2) นำผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินครั้งต่อไปเปรียบเทียบกับผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทุกครั้ง

ข้อ 6 หากผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน พบว่าลูกจ้างสูญเสียการได้ยินที่หูข้างใดข้างหนึ่งตั้งแต่สิบห้าเดซิเบลขึ้นไป ที่ความถี่ใดความถี่หนึ่ง ให้นายจ้างจัดให้มีมาตรการป้องกันอันตรายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ลูกจ้าง ดังนี้

(1) จัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่สามารถลดระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงน้อยกว่าแปดสิบห้าเดซิเบล

(2) เปลี่ยนงานให้ลูกจ้าง หรือหมุนเวียนสลับหน้าที่ระหว่างลูกจ้างด้วยกันเพื่อให้ระดับเสียงที่ลูกจ้างได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงน้อยกว่าแปดสิบห้าเดซิเบล

ข้อ 7 ให้นายจ้างจัดทำและติดแผนผังแสดงระดับเสียง (Noise Contour Map) ในแต่ละพื้นที่เกี่ยวกับผลการตรวจวัดระดับเสียง ติดป้ายบอกระดับเสียงและเตือนให้ระวังอันตรายจากเสียงดังรวมถึงจัดให้มีเครื่องหมายเตือนให้ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในแต่ละพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากเสียงดังและทุกพื้นที่ที่มีระดับเสียงดังตั้งแต่แปดสิบห้าเดซิเบลขึ้นไป โดยรูปแบบและขนาดของแผนผังแสดงระดับเสียง ป้ายบอกระดับเสียงและเตือนให้ระวังอันตรายจากเสียงดัง และเครื่องหมายเตือนให้ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ให้เป็นไปตามแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ 8 ให้นายจ้างอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการอนุรักษ์การได้ยินความสำคัญของการทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน อันตรายของเสียงดัง การควบคุม ป้องกัน และการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลแก่ลูกจ้างที่ทำงานในบริเวณที่มีระดับเสียงดังที่ได้รับเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่แปดสิบห้าเดซิเบลขึ้นไป และลูกจ้างที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการ

ข้อ 9 ให้นายจ้างประเมินผลและทบทวนการจัดการมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบการไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 10 ให้นายจ้างบันทึกข้อมูลและจัดทำเอกสารการดำเนินการตามข้อ 3 ถึงข้อ 10 เก็บไว้ ณ สถานประกอบการไม่น้อยกว่าห้าปี พร้อมทั้งจะให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดทำวิจัยครั้งนี้จะสำรวจการดำเนินงานตามมาตรการทางกฎหมายของไทยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบการ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

พื้นที่ในการทำวิจัย คือ บริษัท อายิโนะโมะไต่ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ตั้งอยู่เลขที่ 369 หมู่ 3 บ้านท่าเสด็จ ตำบลคณทิ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

เครื่องมือวิจัยคือ แบบสำรวจการดำเนินงานมาตรการอนุรักษ์การได้ยิน (check list) จำนวน 14 ข้อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอวอร์ด" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เก็บข้อมูลโดยการสำรวจประกอบการสัมภาษณ์ การตรวจสอบหลักฐานเอกสารที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2562 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2563

ผลการวิจัย

การสำรวจการดำเนินมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ตามกฎหมายไทย โดยมีแบบสำรวจ จำนวน 14 ข้อ เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า พบว่า บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร ได้ดำเนินมาตรการอนุรักษ์การได้ยินเสร็จสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยไปแล้ว 7 ข้อ คิดเป็นค่าร้อยละ 50.00 ดำเนินการไปแล้วแต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ 4 ข้อ คิดเป็นค่าร้อยละ 28.57 และยังไม่ได้ดำเนินการ 3 ข้อ คิดเป็นค่าร้อยละ 21.43 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจการดำเนินมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทย ของ บริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร

ข้อ	รายการ	การดำเนินมาตรการ			ข้อสังเกต
		ดำเนินการมาตรการเสร็จสมบูรณ์	ดำเนินการแล้วแต่ไม่สมบูรณ์	ยังไม่ทำ	
1	การกำหนดนโยบายการอนุรักษ์การได้ยิน	✓			เอกสาร
2	การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓		ยังไม่มีฉบับที่กเป็นเอกสาร
3	การสำรวจกำหนดในแผนผังและตรวจวัดเสียง และการศึกษาระยะเวลาสัมผัสเสียง และการประเมินการสัมผัสเสียงดังของลูกจ้าง	✓			เอกสาร
4	ทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน ของลูกจ้างที่สัมผัสเสียงดังเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่ 85 dB(A) ขึ้นไป และให้ทดสอบสมรรถภาพการได้ยินของลูกจ้างครั้งต่อไป อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓			เอกสาร
5	แจ้งผลการทดสอบให้ลูกจ้างทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่นายจ้างทราบผลการทดสอบ	✓			-
6	ทดสอบสมรรถภาพการได้ยินของลูกจ้างซ้ำอีกครั้งภายใน 30 วัน กรณีพบว่าลูกจ้างมีการสูญเสียการได้ยินที่ความถี่ใดความถี่หนึ่ง	✓			เอกสาร
7	ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน โดยใช้ผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินครั้งแรกของลูกจ้างที่ความถี่ 500 1,000 2,000 3,000 4,000 และ 6,000 เฮิร์ตซ์ ของหูทั้งสองข้างเป็นข้อมูลพื้นฐาน	✓			เอกสาร
8	นำผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินครั้งต่อ ๆ ไปมาเปรียบเทียบกับผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทุกครั้ง			✓	อยู่ระหว่างดำเนินการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อ	รายการ	การดำเนินการมาตรการ			ข้อสังเกต
		ดำเนิน มาตรการ เสร็จสมบูรณ์	ดำเนินการ แล้วแต่ไม่ สมบูรณ์	ยังไม่ทำ	
9	จัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้ลูกจ้าง และการเปลี่ยนงานให้พนักงาน หรือหมุนเวียนสลับหน้าที่ เพื่อให้ระดับเสียงที่พนักงานได้เฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงาน 8 ชั่วโมง น้อยกว่า 85 dB (A)	✓			เอกสาร
10	การจัดทำแผนผังแสดงระดับเสียง (Noise Contour Map) ในบริเวณที่มีพนักงานทำงานตลอดระยะเวลา 8 ชั่วโมง ที่ระดับเสียง 85 เดซิเบล			✓	ยังไม่มีการจัดทำ แผนผัง
11	การติดป้ายบอกระดับเสียงและเตือนให้ระวังในบริเวณที่มีพนักงานทำงานเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 8 ชั่วโมง เสียงดังเกิน 85 เดซิเบล ขึ้นไป		✓		รูปแบบไม่เป็นไป ตามมาตรฐาน
12	การติดป้ายหรือเครื่องหมายเตือนให้ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยทุกพื้นที่ที่มีเสียงดังเกิน 85 เดซิเบล		✓		ยังไม่มีการบันทึก และจัดทำเอกสาร
13	การจัดอบรมให้ความรู้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรการอนุรักษ์การได้ยินให้กับพนักงานที่ทำงานตลอดระยะเวลา 8 ชั่วโมง ที่มีระดับเสียงเกิน 85 เดซิเบล สำหรับพนักงานใหม่		✓		แต่ยังไม่มีการจัดทำ หลักสูตรการอบรม เกี่ยวกับมาตรการ อนุรักษ์การได้ยิน อย่างชัดเจน
14	การประเมินผลและทบทวนการจัดการมาตรการอนุรักษ์การได้ยิน			✓	ยังไม่มีกร ประเมินทบทวน
	คิดเป็นร้อยละ	50.00	28.57	21.43	

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการเนินมาตรการตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินของ บริษัท ไออีโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชร สิ่งที่ดำเนินตามมาตรการอนุรักษ์การได้ยินตามกฎหมายไทยเสร็จสมบูรณ์แล้ว ประกอบด้วย 7 ข้อ (ตามแบบสำรวจ) คือ

1. การกำหนดนโยบายการอนุรักษ์การได้ยิน (ข้อ 1) จากการวิจัย มีการบันทึกและจัดทำเอกสารนโยบายการอนุรักษ์การได้ยินและลงนามโดยผู้จัดการโรงงาน
2. การสำรวจกำหนดในแผนผังและตรวจวัดเสียง การศึกษาระยะเวลาสัมผัสเสียง การประเมินการสัมผัสเสียงดังของลูกจ้าง (ข้อ 3)
3. ทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน ของลูกจ้างที่สัมผัสเสียงดังเฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงานแปดชั่วโมงตั้งแต่ 85 dB(A) ขึ้นไป และให้ทดสอบสมรรถภาพการได้ยินของลูกจ้างครั้งต่อไป อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (ข้อ 4)
4. แจ้งผลการทดสอบให้ลูกจ้างทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่นายจ้างทราบผลการทดสอบ (ข้อ 5)
5. ทดสอบสมรรถภาพการได้ยินของลูกจ้างซ้ำอีกครั้ง ภายใน 30 วัน กรณีพบว่าลูกจ้างมีการสูญเสียการได้ยินที่ความถี่ใด ความถี่หนึ่ง (ข้อ 6)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

6. ปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน โดยใช้ผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินครั้งแรกของลูกจ้างที่ความถี่ 500 1,000 2,000 3,000 4,000 และ 6,000 เฮิรตซ์ ของหูทั้งสองข้างเป็นข้อมูลพื้นฐาน (ข้อ 7)

7. จัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้ลูกจ้างและการเปลี่ยนงานให้พนักงาน หรือหมุนเวียนสลับหน้าที่ เพื่อให้ระดับเสียงที่พนักงานได้เฉลี่ยตลอดระยะเวลาการทำงาน 8 ชั่วโมง น้อยกว่า 85 dB(A) (ข้อ 9) มีประเด็นอภิปรายและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาให้ดีขึ้นสำหรับข้อที่ดำเนินการไปแล้วแต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ จำนวน 4 ข้อ (จากแบบสำรวจ ตารางที่ 1) ดังนี้

1. การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 2 (4)

2. รูปแบบและขนาดของป้ายบอกระดับเสียงและเตือนให้ระวังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ควรดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามเอกสารแนบท้ายประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 2 รูปแบบและขนาดของป้ายบอกระดับเสียงและเตือนให้ระวังอันตรายจากเสียงดัง

3. ควรจัดทำหลักสูตรการอบรมให้ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการอนุรักษ์การได้ยิน ความสำคัญของการทดสอบสมรรถภาพการได้ยิน อันตรายของเสียงดัง การควบคุม ป้องกัน และการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้กับพนักงานที่เข้าร่วมโครงการมาตรการอนุรักษ์การได้ยิน ตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 8

4. การติดป้ายหรือเครื่องหมายเตือนให้ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยทุกพื้นที่ที่มีเสียงดังเกิน 85 เดซิเบล ควรมีการบันทึกและจัดทำเอกสารตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 7

รายการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ 3 ข้อ (จากแบบสำรวจ ตารางที่ 1) มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาดังนี้

1. ควรมีการนำผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินครั้งต่อ ๆ ไปมาเปรียบเทียบกับผลการทดสอบสมรรถภาพการได้ยินที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทุกครั้งตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 5 (2) เพื่อค้นหาค่าการสูญเสียการได้ยินที่แต่ละความถี่ของพนักงานแต่ละคน

2. ควรรับดำเนินการจัดทำแผนผังแสดงระดับเสียง (Noise Contour Map) ในบริเวณที่มีพนักงานทำงานตลอดระยะเวลา 8 ชั่วโมง ที่ระดับเสียง 85 เดซิเบล ขึ้นไป ตามเอกสารแนบท้ายประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 1 รูปแบบและขนาดแผนผังแสดงระดับเสียง (Noise Contour Map) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าต้องใช้ใช้อุปกรณ์ป้องกันเสียง หรือมีเวลาในการปฏิบัติงานบนพื้นที่นั้น ๆ มากน้อยเพียงใดโดยไม่ให้มีผลกระทบต่อการได้ยินทั้งระยะสั้นและระยะยาว

3. ควรมีการประเมินผลและทบทวนการจัดการมาตรการอนุรักษ์การได้ยินอย่างน้อยปีละครั้งตามประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบกิจการ ข้อ 9

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอธิการบดีและผู้บริหารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่สนับสนุนการดำเนินการวิจัยนี้และขอบคุณบริษัท อายิโนะโมะโต๊ะ (ประเทศไทย) จำกัด โรงงานกำแพงเพชรที่สนับสนุนพื้นที่ในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ราชกิจจานุเบกษา. (2559). กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและ

สภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความร้อน แสงสว่าง และเสียง พ.ศ.2559. เล่มที่ 133 ตอนที่ 91 ก. วันที่ 17 ตุลาคม 2559.

ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำมาตรการอนุรักษ์การได้ยินในสถานประกอบการ. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 134 ง. วันที่ 12 มิถุนายน 2561.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวัน สำหรับเด็กเล็กช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ Parents' Participation to Reduce Garbage in the Lunch Program for Children during the Coronavirus Disease 2019 Pandemic : a Case Study of the Child Development Center of Pakordum Subdistrict Administration Organization

อุทุมพร เชื้อนคำ^{1*} ธัญลักษณ์ วงศ์¹ งามนิตย์ ราชกิจ² พยงค์ ขุนสะอาด³ และ นัฐพล จำปาเทศ⁴
Uthumphorn Khueankham, Thanyalak Wongkuru, Ngamnith Ratchakit, Payong Khunsaard and Nattapol Jumpated

บทคัดย่อ

การวิจัยจากการปฏิบัติงานประจำนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ประชากรเป้าหมายสำหรับการวิจัยคือผู้ปกครองของเด็กนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ จำนวน 45 คน ใช้แบบสอบถามและการสังเกตเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 100 มีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยตามโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการนำภาชนะบรรจุอาหารมารับอาหารสำหรับเด็กเล็ก อันเป็นการช่วยลดการใช้ภาชนะโฟมซึ่งจะเป็นขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาต่อการกำจัดและทำลาย

คำสำคัญ: การลดขยะมูลฝอย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Abstract

The purpose of routine to research was to study the parents' participation to reduce garbage in the lunch program for children during the Coronavirus disease 2019 pandemic : a case study of the child development center of Pakordum subdistrict administration organization, Mae Lao District, Chiang Rai Province. The target population of the research was 45 parents. Research tools were questionnaires and observation. The statistics used for data analysis were frequency and percentage.

The results showed that 100% of parents in the lunch program for children during the Coronavirus disease 2019 pandemic have participated for reducing garbage by carrying food packing boxes or containers to receive food for children, which reduced to foam packaging.

Keywords: Reduce Garbage, Child Development Center, Parents Participation

¹ ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

* E-mail: suwech1981@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย

³ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย

⁴ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ผู้ปกครองเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่างงาน ขาดรายได้ ได้รับความเดือดร้อนในการครองชีพ และทำให้ไม่สามารถจัดหาอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนให้เด็กเล็กได้ ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตตามวัยของเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากเป็นกรณีที่มีได้ปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กเล็กจะได้รับอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามงบประมาณที่ได้รับจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นสถานศึกษาต้องปิดการเรียนการสอน และมีกำหนดการเปิดเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 หากสถานการณ์คลี่คลาย (กองส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น, 2563)

เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กได้รับอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน กองส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0816.2/ว2523 ลงวันที่ 30 เมษายน 2563 เรื่อง การจัดการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงการปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมีสาระสำคัญให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำรวจความต้องการอาหารกลางวันจากผู้ปกครองและให้ดำเนินการจัดหาอาหารกลางวันให้แก่เด็กเล็กโดยใช้งบประมาณที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรให้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า รับเด็กเล็กในช่วงอายุ 2-5 ปี เข้าสู่สถานศึกษา ได้ดำเนินการตามคำสั่งของหนังสือดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กได้รับอาหารกลางวันซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน แต่อย่างไรก็ตามการจัดการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กหลังจากที่ประกอบอาหารเรียบร้อยแล้ว จะต้องมีการบรรจุหรือใช้ภาชนะบรรจุสำหรับนำส่งให้เด็กอย่างเหมาะสม หากมีการใช้ภาชนะบรรจุโฟมหรือภาชนะบรรจุจากธรรมชาติก็ยังคงเป็นปัญหาก่อให้เกิดขยะมูลฝอยได้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า จึงได้ขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียนในการช่วยลดขยะมูลฝอยตามโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็ก โดยขอให้ผู้ปกครองได้นำภาชนะบรรจุอาหาร เช่น ปิ่นโต กล่องบรรจุอาหาร มารับอาหาร ณ โรงอาหาร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า

เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการลดขยะมูลฝอยโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงได้ทำวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการสำรวจ ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง และประเมินผลเพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และอาจนำไปสู่การเป็นตัวอย่างและต้นแบบให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ได้นำไปปรับใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การลด (Reducing) การสร้างขยะในชีวิตประจำวัน อาจทำได้หลายวิธี เช่น ใช้ถุงผ้า ตะกร้า เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้กระดาษเช็ดหน้า การใช้ปิ่นโตหรือกล่องข้าวใส่อาหารแทนการใส่กล่องโฟม ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกเมื่อซื้อของ เลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกทานอาหารที่ร้านแทนการใส่กล่องกลับ หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุสิ้นเปลืองแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น (Green Network, 2562)

กองส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0816.2/ว2523 ลงวันที่ 30 เมษายน 2563 เรื่อง การจัดการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงการปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กนวมินทร" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ รับผิดชอบเด็กในช่่วงอายุ 2-5 ปี เข้าสู่สถานศึกษา มีการจัดเมนูอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กตามระบบแนะนำสำหรับอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนแบบอัตโนมัติ หรือ Thai School Lunch ซึ่งมีการคำนวณคุณค่าโภชนาการและเมนูอาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2563)

ในการดำเนินโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำได้ขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียนในการช่วยลดขยะมูลฝอยตามโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็ก โดยขอให้ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบนำภาชนะบรรจุอาหาร เช่น ปิ่นโต กล่องบรรจุอาหาร มารับอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็ก ณ โรงอาหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ อันเป็นการช่วยลด (Reduce) การสร้างขยะในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยจากการปฏิบัติงานประจำ หรือจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Routine to Research: R to R หรือ R2R) ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรเป้าหมาย

ผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ อำเภอแม่ลาว จำนวน 45 คน เป็นประชากรเป้าหมายในการทำวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและการสังเกต โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) คำถามความต้องการรับอาหารกลางวัน เพื่อให้ทราบว่ ต้องการ หรือ ไม่ต้องการ
- 2) สถานที่สะดวกรับอาหารกลางวัน เพื่อให้ทราบว่ สะดวกรับที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ หรือสถานที่อื่น ๆ (ระบุ...)
- 3) คำถาม ถ้ามถึงความคิดเห็นในการนำภาชนะมารับอาหารของผู้ปกครอง ว่าเห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย
- 4) การสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอย ในวันแรก (วันที่ 5 พฤษภาคม 2563) ของการมารับอาหารให้นักเรียนของผู้ปกครอง

พื้นที่วิจัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ ตำบลปากอ่ดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่หลักและพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งผู้ปกครองและนักเรียนของของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ อาศัยอยู่

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 4 วัน ในช่วง วันที่ 1-4 พฤษภาคม 2563 โดยคณะครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ จำนวน 6 คน และการสังเกตพฤติกรรมการมารับอาหารของผู้ปกครองว่านำภาชนะมารับอาหารด้วยหรือไม่

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการสอบถามความต้องการรับอาหารกลางวัน ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 100 มีความต้องการรับอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็ก ผู้ปกครองทั้งหมดร้อยละ 100 มีความสะดวกในการมารับอาหารกลางวัน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บริหารส่วนตำบลปากอ่า ในส่วนของความคิดเห็นนั้น ร้อยละ 91.11 เห็นด้วยกับการนำภาชนะมารับอาหารเพื่อช่วยลดขยะมูลฝอย ดังตารางที่ 1

ผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการสังเกตของครูผู้วิจัยซึ่งพบว่า ในวันแรก (วันที่ 5 พฤษภาคม 2563) ของการมารับอาหารให้นักเรียนของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองทั้งหมด ร้อยละ 100 นำภาชนะมารับอาหาร ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า ดังภาพที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละ จากการสอบถามผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า (N = 45)

ประเด็นคำถาม	ความถี่	ร้อยละ
1. ท่านมีความต้องการรับอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็ก		
ต้องการ	45	100.00
ไม่ต้องการ	-	-
2. สถานที่สะดวกรับอาหารกลางวัน		
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า	45	100.00
สถานที่อื่น ๆ (ระบุ) ...	-	-
3. ท่านเห็นด้วยกับการนำภาชนะมารับอาหารเพื่อช่วยลดขยะมูลฝอย		
เห็นด้วย	41	91.11
ไม่เห็นด้วย	4	8.89

ภาพที่ 1 ภาพผู้ปกครองของนักเรียน นำภาชนะบรรจุอาหารมารับอาหารสำหรับเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า อ.แม่ลาว จ.เชียงราย
ประมวลภาพโดย อุทุมพร เชื้อนคำ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนี้ ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่าทั้งหมดร้อยละ 100 มีความต้องการรับอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็ก แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองได้ให้ความสำคัญต่ออาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเด็กนวมินทร" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ครบถ้วน ทั้งนี้ครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ้อมดำเนินการจัดเมนูอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กตามระบบแนะนำสำหรับอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนแบบอัตโนมัติ หรือ Thai School Lunch ซึ่งมีการคำนวณคุณค่าโภชนาการและเมนูอาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กด้วย (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2563)

ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 100 มีความสะดวกในการมารับรับอาหารกลางวัน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ้อม ซึ่งมีการจัดสถานที่ประกอบอาหารและการสุขาภิบาลที่ถูกต้องเหมาะสม ในส่วนของการคิดเห็นนั้น ร้อยละ 91.11 เห็นด้วยกับการนำภาชนะมารับอาหารเพื่อช่วยลดขยะมูลฝอย และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 8.89 ที่ไม่เห็นด้วยกับการนำภาชนะมารับอาหาร อาจเป็นเพราะไม่สะดวกในการจัดหาภาชนะสำหรับบรรจุอาหาร ซึ่งในส่วนนี้ครูผู้วิจัยได้นำข้อวิพากษ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นผลดีของการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย

อย่างไรก็ตามจากการสังเกตของครูผู้วิจัย ในวันแรก (วันที่ 5 พฤษภาคม 2563) ของการมารับอาหารให้เด็กนักเรียนของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองทั้งหมดร้อยละ 100 นำภาชนะมารับอาหารสำหรับเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ้อม การที่ผู้ปกครองนำภาชนะมารับอาหารสำหรับเด็กเล็กนั้นนับว่าเป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย สอดคล้องกับมาตรการลด (Reduce) การสร้างขยะในชีวิตประจำวัน ที่รัฐบาลส่งเสริมและรณรงค์กันอยู่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนช่วยลดปริมาณการใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร ได้ถึงวันละ 45 กล่อง หากคิดเป็น 20 วันทำการใน 1 เดือน จะสามารถลดการใช้กล่องโฟมได้ถึง 900 กล่อง และไม่เป็นการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยจากภาชนะบรรจุอื่น ๆ แม้จะผลิตจากธรรมชาติหรือย่อยสลายได้เร็วก็ตาม จากที่กล่าวมานี้แสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการลดขยะมูลฝอยในโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ้อมเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าการสำรวจเบื้องต้นนั้นจะมีผู้ปกครองนักเรียนส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ต้องจัดหาภาชนะบรรจุอาหารก็ตาม แต่เมื่อครูได้อธิบายเหตุผลและประโยชน์แล้ว ประกอบกับผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและนำสู่การปฏิบัติ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองทุกคนคล้อยตามและปฏิบัติตามกันโดยปริยาย

กิตติกรรมประกาศ

คณะครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ้อมขอขอบคุณผู้ปกครองนักเรียนที่ให้ความร่วมมือกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดีมาตลอด และขอขอบคุณอาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ จากวิทยาลัยเชียงรายและวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นที่เป็นที่ปรึกษาการวิจัย Routine to Research หรือ R to R ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2563). หนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0816.2/ว2523 ลงวันที่ 30 เมษายน 2563 เรื่อง การจัดการอาหารกลางวันสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงการปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2563). ระบบแนะนำสำหรับอาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนแบบอัตโนมัติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaischool lunch.in.th/index.php> (วันที่ค้นข้อมูล 1 เมษายน 2563).
- Green Network. (2562). ลดการสร้างขยะด้วยแนวคิด 3R ลดใช้ นำกลับมาใช้ซ้ำ และรีไซเคิล. [ออนไลน์]. ออนไลน์เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้จาก : <https://www.greennetworkthailand.com> (วันที่ค้นข้อมูล 1 เมษายน 2563).

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลของโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกและการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี ในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1

The effect of motivation promoting program for cervical cancer prevention and the service of screening for cervical cancer in women aged 30-60 years in the area of responsibility in bang phun 1 health promotion hospital, pathumthani province

ชญัญชชา อินบุญเช็ด¹

Channutcha Inbooncherd

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกและการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปี เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi Experimental research) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกและ การมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดในสตรีอายุ 30-60 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วน โดยใช้สูตรของ Hosmer DW,1990 จำนวน 132 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ แบ่งกลุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 66 คน และกลุ่มควบคุม 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยแผนการสอนแรงจูงใจในการป้องกันมะเร็งปากมดลูก และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จำนวน 3 ท่านและมีความเหมาะสมของเนื้อหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.9 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired Sample t-test ,Independent Sample t-test

ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ทั้ง 4 ด้าน สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และพบว่าภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการรับรู้ทั้ง 4 ด้าน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และพบว่าร้อยละของการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อการรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกในระยะยาวเพื่อติดตามผลในสตรีกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมมารับบริการต่อเนื่อง

คำสำคัญ : โปรแกรมส่งเสริมในการป้องกันโรค ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค มะเร็งปากมดลูก

¹ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยปทุมธานี E-mail: i.Channutcha@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 0909591908

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ABSTRACT

Research subject The effect of motivation promoting program for cervical cancer prevention and the service of screening for cervical cancer in women aged 30-60 years, The samples were selected according to the specified qualifications. The subjects were divided by simple random sampling into 66 experimental groups and 66 control groups. It includes lesson plans, retention motivation programs And tools used to gather data as a questionnaire The tool quality inspection by 3 experts to check the content validity and the suitability of the content, the index of the consistency (IOC) was 0.9 and the reliability. (Reliability) is equal to 0.8 The statistics used in data analysis are percentage, average, standard deviation and Paired Sample t-test, Independent Sample t-test.

The results showed that after joining the cervical cancer prevention incentive promotion program, the experimental group had an average score of 4 aspects higher than before joining the program with statistical significance ($p < 0.01$) and It was found that after participating in the cervical cancer prevention incentive promotion program, the experimental group had the mean scores of perceived scores in all 4 aspects higher than the group. Control statistically significant ($p < 0.01$) and showed that the percentage of the service cervical cancer screening by appointment of the experimental group than the control group.

Suggestions from the research should conduct research on the effectiveness of the disease prevention incentive promotion program on cervical cancer prevention perceptions in the long term in order to follow up on target women regarding their behavior.

Keywords : motivation promoting program Protection Motivation Theory cervical cancer

บทนำ

สถิติมะเร็งปากมดลูกในประเทศไทยนับเป็นโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของไทยจากรายงานทางสถิติในปี พ.ศ. 2552-2554 พบว่าสตรีไทยเป็นมะเร็งปากมดลูกมากเป็นอันดับ 2 ส่วนใหญ่จะพบในสตรีอายุ 30-60 ปี และมีผู้ป่วยจำนวน 19,011 ราย และในแต่ละปีสตรีที่เข้ารับการตรวจมะเร็งปากมดลูกจะได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งปากมดลูกรายใหม่ ประมาณ 6,500-7,000 ราย และมีสตรีไทยที่เสียชีวิตด้วยโรคนี้อีกเฉลี่ยวันละ 7 ราย และคาดการณ์ว่าในอีก 5 ปีข้างหน้าหากยังไม่มี การป้องกันที่ดีจะมีผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นจำนวน 11,526 ราย และมีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยวันละ 17 ราย (สถาบันมะเร็งแห่งชาติ, 2554) มาตรการสำคัญในการลดการตายและอุบัติการณ์ของการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกที่สำคัญคือ การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยค้นพบโรคได้ในระยะเริ่มแรก และสามารถรักษาได้ผลดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2547)

จังหวัดปทุมธานีพบว่าอัตราการป่วยด้วยมะเร็งปากมดลูกอยู่อันดับ 1 ใน 10 ของอัตราการป่วยต่อแสนประชากรของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในปี 2556 (กระทรวงสาธารณสุข, 2556) สำหรับโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติในปี พ.ศ. 2553 - 2557 มีจำนวนผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกเข้ารับการรักษาจำนวน 109 245 และ 251 คนต่อปีตามลำดับ และสถิติโรงพยาบาลปทุมธานีใน ปีพ.ศ.2553-2557 มีผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกเพิ่มจำนวนสูงขึ้นทุกปีคือ 328 355 และ 326 รายตามลำดับ) จะเห็นได้ว่าอัตราการเจ็บป่วยด้วยมะเร็งปากมดลูกมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้เข้าร่วมโครงการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก 75 จังหวัด และดำเนินงานการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างต่อเนื่องทุกปี และในปี 2557 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ปทุมธานีมีการออกมาตรการเร่งรัดในโครงการ "ตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีกลุ่มเป้าหมาย จังหวัดปทุมธานีปี 2557" โดยการจัดมาตรการเชิงรุกต่างๆ เช่น จัดช่องทางด่วนและจัดให้บริการเฉพาะแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) บริการตรวจคัดกรองโดยไม่คิดมูลค่าจัดให้บริการนอกเวลาราชการคือ ในช่วงเย็น และวันเสาร์-อาทิตย์ เร่งรัดการลง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อมูลในระบบ (คีย์ข้อมูล) และการแจกแบบสอบถาม (การบ้านนักเรียน) เพื่อเป็นการเชิญชวนผู้ปกครองให้มารับการตรวจคัดกรองและสำรวจความครอบคลุม (การเคยได้รับการตรวจคัดกรองจากแหล่งอื่นๆ) ซึ่งทางอำเภอเมืองได้มีการดำเนินงานตามนโยบายอย่างเคร่งครัด แต่ผลการดำเนินงานการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีกลุ่มเป้าหมาย อายุ 30-60 ปี สะสม 5 ปี (ปี พ.ศ.2553-2557) ทำได้เพียงร้อยละ 47.60 (สถาบันมะเร็งแห่งชาติ, 2557)

จากสถิติข้อมูลระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน1 ร้อยละของสตรี 30-60 ปี ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกปีงบประมาณ 2558 จำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 1,610 คนได้เข้ารับการตรวจจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 3.43 ซึ่งถือว่าการเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคมะเร็งปากมดลูกที่น้อยมากเมื่อเทียบกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอื่น (น้ำผึ้ง ปินทอง, 2559)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะนำรูปแบบจากแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค (Protection Motivation Theory) ของโรเจอร์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมเพื่อส่งเสริมการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกและมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ซึ่งทำให้สตรีมีความเข้าใจเกี่ยวกับโรครับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่และกระตุ้นให้เกิดความกลัว เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกภายในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังได้รับโปรแกรม
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังได้รับโปรแกรม
3. เพื่อเปรียบเทียบการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดระหว่างสตรีกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

สมมติฐานของการวิจัย

1. สตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก หลังเข้าร่วมโปรแกรมมีการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม
2. สตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก มีการรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าสตรีกลุ่มควบคุม
3. สตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกมีค่าร้อยละที่มารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าสตรีกลุ่มควบคุม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงานแก้ปัญหาจะต้องเน้นการป้องกันโดยใช้แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค (Protection Motivation Theory) ของโรเจอร์ (Maddux & Rogers, 1983) มีแนวคิดในการสร้างแรงจูงใจมีพื้นฐานของการกระตุ้นให้เกิดความกลัวเป็นการโน้มน้าวใจให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมโดยการประเมินความรู้เกี่ยวกับโรค การรับรู้ ความรุนแรงของโรคร่วมกับการสร้างความรู้ความเข้าใจให้รับรู้ว่าตนเองมีโอกาเสี่ยงต่อการเกิดโรคทำให้เกิดการรับรู้ต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการป้องกันการเกิดโรค (จันทน์ แต่ไพสิฐพงษ์ และ ญัฐวดี กันตถาวร, 2556)

ซึ่งทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคนี้เป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้ และการกระทำโดยการรับรู้จะส่งผลการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมโดยการรับรู้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้ความรุนแรง 2) การรับรู้โอกาสเสี่ยง 3) ความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของการปฏิบัติตัว และ 4) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง จากองค์ประกอบสรุปเป็นกระบวนการรับรู้ได้ 2 กระบวนการคือกระบวนการรับรู้แบบที่ 1 การประเมินอันตรายต่อสุขภาพ (Threat Appraisal) ประกอบด้วย 1) การรับรู้ความรุนแรงของโรค 2) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคสำหรับกระบวนการนี้เป็นการสร้างแรงจูงใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกิดวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

โดยใช้ความกลัวเป็นตัวกระตุ้นและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมและเป็นไปได้ที่การรับรู้อาจทำให้บุคคลเกิดการปรับตัวตอบสนองหรือเกิดพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์คือ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติสม่ำเสมอ และมีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเกิดพฤติกรรมการดูแลตนเองหาวิธีการป้องกันที่เหมาะสมกับภาวะสุขภาพของตนเองร่วมกับกระบวนการรับรู้แบบที่ 2 การประเมินการเผชิญปัญหา (Coping Appraisal) ประกอบด้วย

1) ความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของการปฏิบัติตัวและ 2) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง กระบวนการนี้เป็นการเสริมสร้างให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมซึ่งทางสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองยังจำเป็นต้องดำเนินการให้ได้ครอบคลุมตามเป้าหมาย เพื่อลดอุบัติการณ์ และความรุนแรงของโรคอย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาเฉพาะที่บ่งชี้ว่าปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีกลุ่มเป้าหมายอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (ปริยานุช รุ่งเรือง, 2558)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ก่อนเริ่มทดลองประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้
1.1 ประสานงานเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย เรื่องการติดต่อขออนุญาตผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1 เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย

1.2 ประสานงานกับประธานอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในเขตตำบลบางพูนเพื่อขอความร่วมมือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย

2. ขั้นดำเนินการวิจัยใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ประกอบด้วยกิจกรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังนี้

2.1 กิจกรรมกลุ่มทดลอง

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมการรับรู้โอกาสเสี่ยง และการรับรู้ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก ระยะเวลา 1 ชั่วโมง **วัตถุประสงค์** เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค และการรับรู้ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก **ขั้นตอนการจัดกิจกรรม**

- 1) ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย และ แนวทางการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกกลุ่มทดลอง
- 2) สร้างกิจกรรม และ สร้างสัมพันธ์ภาพ “แนะนำตัว” นำความรู้มาจัดกิจกรรมกับกลุ่มทดลอง เพื่อเข้าสู่การบรรยาย
- 3) ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้โอกาสเสี่ยง และการรับรู้ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก ในหัวข้อต่าง ๆ

ดังนี้

- บรรยายประกอบภาพนิ่งในหัวข้อ “มะเร็งปากมดลูกน่ากลัวกว่าที่คิด”

- บรรยายเรื่อง “ความเสี่ยงและการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก” มีความยาว 15 นาที เพื่อให้กลุ่มทดลองมีความตระหนักในการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค และ การรับรู้ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูกมากขึ้น

- ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความเสี่ยง ระยะเวลา 15 นาที เพื่อให้กลุ่มทดลองประเมินความเสี่ยงด้วยตนเอง

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมสร้างความสามารถ และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตัว ระยะเวลา 40 นาที **วัตถุประสงค์** เพื่อเสริมสร้างความสามารถ และความเชื่อมั่นของตนเองเพื่อปฏิบัติตัวในป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก และมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัด

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1) ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมครั้งนี้

2) บรรยายประกอบภาพนิ่งในหัวข้อ “ทำไมผู้หญิงจึงต้องคัดกรองมะเร็งปากมดลูก” เพื่อเน้นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นเมื่อมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

3) บรรยายเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งปากมดลูกที่สามารถปฏิบัติตัวได้สำเร็จ และผลดีของการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ความยาว 20 นาที

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกิดโรคภัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมกระตุ้นให้เกิดความกลัว และการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก ระยะเวลา 30 นาที
วัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก และ เข้าใจการปฏิบัติตัวในการป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก
ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

- 1) ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมครั้งนี้
- 2) บรรยายประกอบภาพนิ่งในหัวข้อ "การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันมะเร็งปากมดลูก" เพื่อเน้นถึงการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก และ การมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก
- 3) บรรยายเกี่ยวกับความรู้การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกความยาว 15 นาที

2.2 กิจกรรมกลุ่มควบคุม

สัปดาห์ที่ 1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก โดยการแจกแผ่นพับความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก

วัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นเตือนให้เข้ารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัด

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มควบคุมประเมินการรับรู้ก่อนการทดลองเมื่อเสร็จสิ้นจึงแจกแผ่นพับที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูกและ ให้กลุ่มควบคุมประเมินการรับรู้หลังการทดลอง

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในศึกษาในครั้งนี้เป็นสตรีอายุ 30-60 ปี ที่มีการรวบรวมบัญชีรายชื่อของประชากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1 จำนวน 1,610 คน (ข้อมูลทะเบียนผู้ที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1 ณ วันที่ 3 ธันวาคม 2561)

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นผู้ที่มีการรวบรวมบัญชีรายชื่อของประชากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Hosmer DW, 1990 ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 66 คน ต่อกลุ่ม การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยคัดเลือกโดยใช้หลักความไม่น่าจะเป็นเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion criteria) และ เกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion criteria)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้ง 5 ส่วนมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประมวลผลสำเร็จรูปโดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการทดสอบสมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้และดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลส่วนที่ 1 อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนจำนวน การตั้งครรภ์ จำนวนบุตร ประวัติการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ประวัติโรคประจำตัว ประวัติการใช้ยาคุมกำเนิด ประวัติการเป็นมะเร็งปากมดลูกของบุคคลในครอบครัวโดยนำข้อมูลมาหาการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกส่วนที่ 2-5 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Paired Sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกภายในกลุ่มเดียวกันก่อน และ หลังเข้าร่วมโปรแกรม

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการรับรู้การป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก หลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test

4. เปรียบเทียบร้อยละของสตรีในการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 โดยมีอายุเฉลี่ย 45.29 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 อาชีพส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน และรับจ้างทั่วไป จำนวน 18 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 27.3 รายได้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 11,000-15,000 บาท/เดือน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 มีรายได้เฉลี่ย 13,765 บาท/เดือน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8

กลุ่มควบคุม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 โดยมีอายุเฉลี่ย 40.44 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 รายได้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 11,000-15,000 บาท/เดือน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีรายได้เฉลี่ย 13,606 บาท/เดือน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 86.4

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกของภายในระหว่างก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรม และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมโปรแกรม ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลอง (n=66)

การรับรู้	n	$\bar{x}$	S.D	t	df	p-value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	66	29.81	2.81	-13.82	65	<0.001**
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	66	34.85	.70			

จากตารางที่1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลอง พบว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มควบคุม (n=66)

การรับรู้	n	$\bar{x}$	S.D	t	df	p-value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	66	32.64	13.13	.83	65	0.40
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	66	31.31	1.55			

จากตารางที่2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มควบคุม พบว่าก่อนและ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกไม่แตกต่างกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์มอจย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมโปรแกรม (n=66)

กลุ่มตัวอย่าง	การรับรู้แรงจูงใจ ๑			t	df	p-value
	n	$\bar{x}$	S.D			
กลุ่มทดลอง	66	34.85	.70	16.82	130	<0.001**
กลุ่มควบคุม	66	31.31	1.55			

**มี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า กลุ่มทดลองมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.85 คะแนน ส่วนกลุ่มควบคุมมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.31 คะแนน โดยทั้ง 2 กลุ่มมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดระหว่างสตรีกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดระหว่างสตรีกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (n=66)

การเข้ารับบริการตรวจคัดกรอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มเปรียบเทียบ
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)
มารับบริการ	53(80.3)	24(36.4)
ไม่มารับบริการ	13(19.7)	42(63.6)
รวม	66(100)	66(100)

จากตารางที่4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดระหว่างสตรีกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองมีจำนวนผู้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีผู้มารับบริการจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 ส่วนกลุ่มควบคุมมีผู้มารับบริการจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกภายในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังได้รับโปรแกรม

สมมุติฐานที่ 1 สตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก หลังเข้าร่วมโปรแกรมมีการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ผลการศึกษาพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.01$) เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนภัสวรรณ โอภาส (2560) ที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อการรับรู้การป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูกในสตรีที่มีผลการตรวจเซลล์เยื่อปูกมดลูกผิดปกติซึ่งพบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูก การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของการปฏิบัติตัว การรับรู้ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตัว เพื่อรับการตรวจ ส่องกล้องปากมดลูกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) นอกจากนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ วลัยพร สิงห์จ้อย, วันเพ็ญ แก้วปาน และอาภาพร เผ่าวัฒนา (2557) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อพฤติกรรมป้องกันการวินิจฉัยโรคปอดของผู้ดูแลแบบกลุ่มเดี่ยววัดก่อน-หลังภายหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 8 กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรุนแรงการรับรู้โอกาสเสี่ยงความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคความคาดหวัง ในผลลัพธ์การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรค และมีพฤติกรรมป้องกันการวินิจฉัยโรคสูงกว่าก่อนทดลอง ($p < .05$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูกกับกลุ่มควบคุม หลังได้รับโปรแกรม

สมมติฐานที่ 2 สตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูก สูงกว่าสตรีกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของคะแนนรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูก ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มทดลองสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของสุธิตา บุญรัตน์ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ของพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้แรงจูงใจในการป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูก สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบจำนวน และร้อยละการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกระหว่างสตรีกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

สมมติฐานที่ 3 สตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าสตรีกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีจำนวนผู้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีผู้มารับบริการจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 ส่วนกลุ่มควบคุมมีผู้มารับบริการจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา นภัทรรณ โอภาส (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อการรับรู้การป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูกในสตรีที่มีผลการตรวจเซลล์เยื่อปูกมดลูกผิดปกติซึ่งพบว่าสตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรค มีร้อยละของสตรีในการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูกตามนัด สูงกว่าสตรีกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของสุธิตา บุญรัตน์ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ของพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่าเมื่อสิ้นสุดโปรแกรมสุขภาพศึกษาในสัปดาห์ที่ 6 พบว่ากลุ่มทดลองเข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกจำนวน 24 คน จาก 33 คน คิดร้อยละ 66.7

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อการรับรู้การป้องกันโรคและภาวะการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูกในระยะยาวเพื่อติดตามผลในสตรีกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมมารับการบริการต่อเนื่อง
2. ควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการรับรู้ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการไม่มารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกตามนัดเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากทุนวิจัยมหาวิทยาลัยปทุมธานีที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยปทุมธานี และคณบดีสาธารณสุขศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ที่ให้การสนับสนุน มอบทุนวิจัย และให้คำแนะนำ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข.(2556).สถิติสาธารณสุขปี 2556.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทหารผ่านศึก.

กระทรวงสาธารณสุข.(2548).สถิติสาธารณสุขปี 2547.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทหารผ่านศึก

จันทน์ แต่ไพสิฐพงษ์ และณัฐวดี กันตถาวร.(2556).ผลของโปรแกรมการให้ความรู้ต่อระดับความรู้ ทักษะคิดในสตรีที่มีผลการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกปกติ.วารสารสภาการ พยาบาล,28(2),75-87.

น้ำผึ้ง ปิ่นทอง.(2561).สถิติการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางพูน [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://cocpte.info/pte/admin/reports>.

นภัศวรณ โอภาส.(2560).ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อกรรับรูการ

ป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกและการมารับการตรวจส่องกล้องปากมดลูกในสตรีที่มีผลการตรวจเซลล์เยื่อปากมดลูกผิดปกติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.)

ปริญานูช มณีโชติ,ประณิต ส่งวัฒนา และสุรีย์พร กฤษเจริญ.(2554).ผลของโปรแกรมการสอนแบบสร้างแรงจูงใจต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคและอัตราการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของ สตรีไทยในชนบท.ศรีนครินทร์เวชสาร,26(1),9-16.

วลัยพร สิงห์จ้อย,วันเพ็ญ แก้วปาน และอาภาพร เผ่าวัฒนา.(2556).ประสิทธิผลของโปรแกรมการ ประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคต่อพฤติกรรมป้องกันการวินิจฉัยโรคปอดของผู้ดูแล.วารสารพยาบาลสาธารณสุข,27(3),14-26.

สุธิตา บุญรัตน์.(2560).ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพพร้อมกับแรงสนับสนุนทางสังคม.(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหิดล.)

Maddux,J.E.,andRogers,R.W.(1983).Protection Motivation and Self-Efficacy: A Revised Theory of Fear Appeals and AttitudeChange.JournalofExperimental Social Psychology, (19), 469-479.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี COMPARISON OF THE QUALITY OF LIFE OF ELDERLY BETWEEN URBAN COMMUNITIES AND RURAL COMMUNITIES IN PATHUMTHANI PROVINCE.

อัสฎาวุดิ โยธาสุภาพ¹
Aussadawut Yothasupap

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง(Cross – Sectional Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท จังหวัด ปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยได้ใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มของ Hosmer DW ; 1990 ชุมชนชนบท 100 คน และชุมชนเมือง 100 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปอาศัยในชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็น แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.8406 ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.6515 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Independent t-test

ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลทั่วไปชุมชนชนบท เป็นเพศชาย ร้อยละ 46 เพศหญิง ร้อยละ 54 ชุมชนเมืองเป็นเพศชาย ร้อยละ 51 เพศหญิงร้อยละ 49 ผู้สูงอายุชุมชนชนบท มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =94.21, S.D=12.45) ผู้สูงอายุชุมชนเมืองมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =89.09, S.D=7.33) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบพบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายผู้สูงอายุชุมชนชนบท อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =23.83, S.D=4.24) ผู้สูงอายุชุมชนเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =22.04, S.D=2.34) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ผู้สูงอายุชุมชนชนบทอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =23.17, S.D=3.54) ผู้สูงอายุชุมชนเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =20.53, S.D=4.52) คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมผู้สูงอายุชุมชนชนบท อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =11.55, S.D=1.87) ผู้สูงอายุชุมชนเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =9.80, S.D=1.43) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมผู้สูงอายุชุมชนชนบทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =28.09, S.D=4.19) ผู้สูงอายุชุมชนเมืองมีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =29.26, S.D=2.38) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมืองมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบพบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ ให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการเข้ามาส่งเสริมและรับผิดชอบในการพัฒนา ด้านร่างกายและจิตใจ ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมให้ความสำคัญกับด้านเหล่านี้ให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น พัฒนารูปแบบในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสม ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, ชุมชนชนบท, ชุมชนเมือง

¹ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยปทุมธานี E-mail: aussadawut@ptu.ac.th โทร.0921370390

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

This study was cross – sectional study aimed to comparison of quality of life of elderly between urban communities and rural communities in Pathumthani Province. the samples were elderly aged 60 years old or more in Pathumthani Province and were classified into urban communities 100 elderly and rural communities 100 elderly. The data are collected by using questionnaire (WHOQOL-BREF-THAI). Data was analyzed using frequency, percentage, average, standard deviation, Independent t-test.

The results showed the most elderly in urban communities was male and (46.0%) and most elderly in rural communities was male and (51.0%). The overall of quality of life of elderly in rural communities was at a moderate level ($\bar{x}$ =94.21, S.D =12.45). When divided by domains, physical and environment were at a moderate level and psychological and social relations were at good level. The overall of quality of life of elderly in rural communities was at a moderate level ($\bar{x}$ =89.09, S.D =7.33). When divided by domains, physical, psychological, environment and social relations were at moderate level.

There was different quality of life of elderly between urban communities and rural communities in pathumthani Province statistical significance (p-value = 0.01). When divided by domains, physical, psychological, environment and social relations were different quality of life of elderly between urban communities and rural communities in pathumthani Province statistical significance (p-value = 0.01)

Key words: quality of life of elderly, urban communities, rural communities

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับนานาประเทศ กล่าวคือ การดำเนินนโยบาย ด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดี มีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลสำเร็จดังกล่าวทำให้ภาวการณ์เจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้นิยามว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นสัดส่วนเกิน 10% หรืออายุ 65 ปีขึ้นไป เกิน 7% ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 14

จากการสำรวจข้อมูลประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยพบว่า พ.ศ. 2557 มีจำนวน 9,101,754 คน คิดเป็นร้อยละ 14.23 และพบว่า พ.ศ. 2558 มีจำนวน 9,728,802 คน คิดเป็นร้อยละ 15.15 และพบว่า พ.ศ. 2559 มีจำนวน 9,802,068 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 ปัจจุบันพบว่า พ.ศ. 2560 มีจำนวน 11,302,761 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ของประชากรรวมทั้งประเทศ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล : 2560) การสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุโดยการตรวจร่างกายยังพบว่า โรคที่มักพบในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง โรคข้อเสื่อม โรคหัวใจขาดเลือด โรคสมองเสื่อม โรคซึมเศร้า อาการวิตกกังวลและนอนไม่หลับ และโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหารท้องอืด ท้องผูก เมื่อสมรรถภาพร่างกายลดลง ทำให้ความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองหรือกิจวัตรประจำวันเป็นไปได้ยากลำบาก จะส่งผลกระทบต่อทางจิตใจ เกิดความไม่มั่นใจ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ในตัวเอง หดหู่กับสภาพตัวเอง อีกทั้งยังทำให้ผู้สูงอายุ ไม่กล้ามีสังคมหรือมีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นในการดูแลผู้สูงอายุ ต้องคำนึงถึงทุก ๆ ด้าน ครอบคลุมควรให้กำลังใจและเอาใจใส่ ส่วนทางด้านร่างกายก็ต้องได้รับการดูแลอย่างถูกต้องและเหมาะสม เมื่อผู้สูงอายุมีศักยภาพทางร่างกายที่ดี ความมั่นใจในการทำกิจกรรมก็จะตามมาอีกทั้งการเข้าถึงสังคมก็เป็นอีกอย่างที่ต้องกระตุ้นให้ผู้สูงอายุรู้สึกคุณค่าในตัวเองผู้สูงอายุถือว่าเป็นปฏิกิริยาบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม เป็นบุคคลที่สามารถจะถ่ายทอดความรู้ประวัติความเป็นมาของสังคม ส่งต่อความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญา ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของสังคมให้กับรุ่นลูกหลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้สูงอายุมีองค์ความรู้สะสมของตนเองตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันอย่างมากมาย จึงเหมาะสมกับการที่จะเป็นบุคคลสำคัญในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านี้ให้แก่ลูกหลานเพื่อการสืบต่อไป เพื่อที่จะให้สิ่งดั้งเดิมทั้งภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ (อนามัยผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข : 2558)

คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อสภาวะความเป็นอยู่ในชีวิตของตนเอง ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมและระบบค่านิยมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความคาดหวัง มาตรฐาน และความสนใจของบุคคล (WHO, 1996) ประกอบด้วยคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรส ฉันทธรรมสกุลและคณะ (2555) ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท พื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมไม่มีความแตกต่าง เมื่อพิจารณาทางด้าน พพบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความแตกต่าง คุณภาพชีวิตด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความแตกต่างกัน

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุไม่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ และคาดว่าจะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ แต่เนื่องจากข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มยังไม่มีการศึกษาไว้ในบริบทของจังหวัด ปทุมธานี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนชนบทกับชุมชนเมือง โดยประเมินคุณภาพชีวิตจากความพึงพอใจตามการรับรู้ในชีวิตและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุครอบคลุมด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1996) ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็น ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนเมืองและในชุมชนชนบทเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดูแลและจัดรูปแบบบริการด้านสุขภาพตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนเมืองและในชุมชนชนบท จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนเมืองและในชุมชนชนบทจังหวัดปทุม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร ตำราทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานของกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการทบทวนองค์ความรู้ ดังนี้คือ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization : WHO) ใช้คำว่า "elderly" สำหรับเรียกผู้สูงอายุ และได้รับความหมายว่า ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เช่นเดียวกับความหมายขององค์การสหประชาชาติ และได้แบ่งช่วงของผู้สูงอายุออกเป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงที่หนึ่ง เรียกว่า "The elderly" เป็นช่วงอายุระหว่าง 60-75 ปี ช่วงที่สอง เรียกว่า "The old" หมายถึงช่วงอายุระหว่าง 76-90 ปีและช่วงสุดท้าย เรียกว่า "The very old" หมายถึงช่วงอายุตั้งแต่ 90 ปีขึ้นไป (Cavanaugh, 1997 อ้างถึงใน ธราธร ดวงแก้ว และศิริธัญญา เตชอุดม: 11)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Murry & Zentner. 1985. (อ้างถึงในธรราร ดวงแก้วและหิรัญญา เดชอุดม: 11) อธิบายว่า ผู้สูงอายุหรือวัยสูงอายุ เป็นภาวะของการมีอายุสูงขึ้นหรือแก่มากขึ้น โดยพิจารณาตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป และถือว่าวัยนี้เป็นวัยที่อยู่ในระยะสุดท้ายของวัยผู้ใหญ่ ซึ่งอาจจะมีความอ่อนแอของร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการเจ็บป่วยหรือความพิการร่วมด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต (Quality of life) หมายถึงความรู้สึกมีความสุขอันมาจากความเป็นอยู่ที่ดีสภาพแวดล้อมที่ดีที่มีความผูกพันที่ดีทั้งในครอบครัวและสังคมเพื่อนมนุษย์ด้วยกันสิ่งเหล่านี้ ปัจจุบันในหลายๆประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกันมากขึ้น เพราะหากประชากรในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศง่ายและรวดเร็วขึ้น จึงมีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและให้ความหมายคุณภาพชีวิตหลากหลายดังต่อไปนี้

ส่วนองค์การอนามัยโลก (The WHOQOL Group, 1994) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่าคุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ความพึงพอใจและการรับรู้สถานะของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคม โดยจะสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของตนเองภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสังคม รวมทั้งเรื่องการเมืองการปกครองของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ด้วย ซึ่ง พัฒนิกทิตพรภรณ์ (2531) ได้เพิ่มเติมว่า คุณภาพชีวิตคือชีวิตที่มีความสุข ความสุขนี้เกิดจาก

(1) สุขภาพกาย หมายถึง การที่เรามีความเป็นอยู่ที่ดี อาทิเช่น มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีสุขภาพและ Health Care ที่ดี มีสาธารณูปโภค เช่น การคมนาคมที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น น้ำ อากาศบริสุทธิ์ รวมไปถึงการพักผ่อนและสันทนาการที่ดีตามความสมควรอีกด้วย

(2) สุขภาพใจได้มาจากการรู้จักความพอดี ความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรักความอบอุ่นผูกพันกันในครอบครัวและเพื่อนมนุษย์มีความอดทนเสียสละทำประโยชน์นำแกสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก(WHO-QOL) เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL) เป็น เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 100 ตัวชี้วัด ถูกพัฒนาโดยทีมงานพัฒนา คุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group) โดยมี Dr.John Orley นายแพทย์ใหญ่เป็นผู้นำ ในการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขึ้นมา ทีมงานจะประกอบด้วยศูนย์ปฏิบัติการภาคสนามจำนวน 15 ประเทศ ในการพยายามสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่สามารถนำไปใช้อย่างสากล ไม่ว่า วัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นที่จะแตกต่างกันอย่างไรเหตุผลที่ WHO พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต มีสาเหตุดังต่อไปนี้

1) หลายปีที่ผ่านมา การประเมินคุณภาพชีวิตมุ่งไปที่การวัดคุณภาพ มักใช้ตัวบ่งชี้ทางสุขภาพที่เคยใช้กันมาก่อน เช่น อัตราการตาย อัตราการ (WHO, 1991, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตถินันต์รกุล และคณะ, 2541, น. 18) มีการนับรวมไปถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคภัย และความเสื่อมถอย ในความสามารถที่จะดำเนินชีวิตประจำวันและพฤติกรรม การวัดการรับรู้ในเรื่องสุขภาพ และการประเมินสถานะสุขภาพที่สามารถทำงานได้/ทำงานไม่ได้ เครื่องมือเหล่านี้เริ่มต้นด้วย การแยกวัดผลกระทบที่เกิดจากการเจ็บป่วย ไม่ได้ใช้วัดคุณภาพชีวิตโดยตรง ซึ่งถูกกล่าวว่าเป็นการวัดที่ผิดเป้าหมายในเรื่องสุขภาพ (Fallowfield, 1990, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตถินันต์รกุล และคณะ, 2541, น. 18)

2) เครื่องมือวัดสถานะสุขภาพ ส่วนใหญ่ถูกพัฒนามาจากทางอเมริกาเหนือ และอังกฤษและการแปลภาษาเหล่านี้ไปใช้ในประเทศอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและไม่เป็นที่พอใจ ด้วยหลายๆ เหตุผล (Satorius & Kuyken, 1994; Kuyken Orley, Hudelson & Satorius, 1994, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตถินันต์รกุล และคณะ, 2541, น. 19)

3) การรักษาทางการแพทย์มีการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องจักรกล มากขึ้นจะให้ความสำคัญเฉพาะการกำจัดโรคและอาการเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการ ที่จะนำเอาโรคเหง้าของความเป็นมนุษย์เข้ามาสู่กระบวนการดูแลสุขภาพจากการเรียกร้องหา เครื่องชี้วัด คุณภาพชีวิตสำหรับใช้ในกระบวนการดูแลสุขภาพ ความสนใจจึงมุ่งไปเรื่องของสุขภาพ และผลของวิธีการรักษาจะเพิ่มความสนใจไปในเรื่องของความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ของผู้ป่วยการเริ่มต้น พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะวัดคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริงและจากข้อผูกมัดที่ต้องส่งเสริมสุขภาพและการดูแลรักษาสุขภาพอย่างองค์รวมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

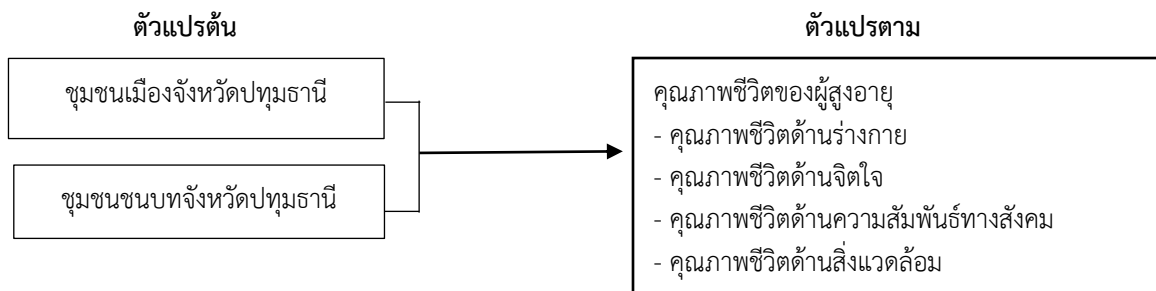
การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อภิรักษ์ สมน้อย (2559) ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดบุรีรัมย์ 2) ศึกษาระดับของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดบุรีรัมย์ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดบุรีรัมย์ และ 4) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณารายด้าน ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านร่างกาย และด้านสภาพแวดล้อม ปลื้มใจ ไพจิตร (2558) ศึกษาคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตเปรียบเทียบคุณภาพในการดำรงชีวิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลศึกษาระดับความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการสังคมและศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมและรายด้านอยู่ในคุณภาพดี ผลเปรียบเทียบคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แหล่งที่มาของรายได้หลักและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันทำให้คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 7 ด้าน ผลจากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุมีปัญหาที่สำคัญ คือ การจ่ายเบี้ยยังชีพไม่ตรงเวลา ความล่าช้าของการให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ทั่วถึง

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง(Cross – Sectional Descriptive Study) ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนเมืองและในชุมชนชนบทจังหวัดปทุม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่เขตรับผิดชอบจังหวัดปทุมธานี

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มของ Hosmer DW ; 1990

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} \quad n/\text{group} &= \frac{2(Z_{\alpha/2} + Z_{\beta})^2 S^2 p}{(\mu_1 - \mu_2)^2} \\
 &= \frac{2(1.96+0.84)^2 (0.16^2)}{(3.56 - 3.63)^2}
 \end{aligned}$$

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

$$= \frac{2(7.84)(0.26)}{(-0.07)^2}$$

$$= \frac{0.4077}{0.0049}$$

$$= 83.20$$

$$\approx 83 \text{ คน}$$

เมื่อ	n/group	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการต่อกลุ่ม
	$Z\alpha/2$	แทน	ค่ามาตรฐานได้ไค์ ซึ่งสอดคล้องกับระดับนัยสำคัญที่กำหนด คือ 1.96
	Z_β	แทน	อำนาจการทดสอบ คือ 0.84
	μ_1, μ_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 ของเรื่องที่สนใจศึกษา (เสาวรส ฉันทธรรมสกุล และคณะ (2556) μ_1 เท่ากับ 3.56 และ μ_2 เท่ากับ 3.63
	σ^2	แทน	ค่าความแปรปรวน

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 83 คน

เพื่อป้องกันการสูญเสียข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง (drop out) จึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 100 คน จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non Probability sampling) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือไม่เฉพาะเจาะจง (Accidental sampling) ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทจังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 คน และ ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนเมืองจังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion criteria) ดังนี้

- ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- ทั้งเพศหญิงและเพศชาย
- สามารถสื่อสารภาษาไทยได้
- ยินดี เต็มใจที่จะเข้าร่วมทำการศึกษาในครั้งนี้
- ผู้สูงอายุที่ไม่มีความผิดปกติทางสมอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ ลักษณะการดูแลผู้สูงอายุ และโรคประจำตัว ส่วนที่ 2 แบบทดสอบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุองค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF – THAI) (นายแพทย์สุวิวัฒน์ มหัตถินรัตน์กุล และคณะ)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- แบบสอบถามส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล เป็นลักษณะแบบเลือกตอบ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการดูแลของครอบครัว และโรคประจำตัว โดยแจกแจงความถี่ (Frequencies) และหาค่าร้อยละ (Percent)

- แบบสอบถามส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคุณภาพชีวิตผู้สูงชนบทและชุมชนเมือง โดยใช้สถิติ Independent t-test

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

ชุมชนชนบท ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 มีอายุระหว่าง 70-79 ปี มากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพ/อยู่บ้านเฉยๆมากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 มีรายได้ระหว่าง 500 - 3000 บาท มากที่สุด จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 สถานภาพส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคนเดียว จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 และเป็นโรคความดันโลหิตสูง มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 รองลงมาคือ โรคความเบาหวาน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 โรคมะเร็ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 โรคเกี่ยวกับทางสายตา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 โรคเกาต์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 โรคไต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ส่วนโรคอื่น ๆ คือ โรคหัวใจจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 โรคหอบหืด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ต่อมลูกหมากโต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 อัมพฤกษ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 โรคเส้นเลือดในสมองอุดตัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ภูมิแพ้ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ชุมชนเมืองผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 มีอายุระหว่าง 60-69 ปี มากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 มีรายได้ระหว่าง 500 - 3000 บาท มากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 สถานภาพส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคนเดียว จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 ผู้สูงอายุเป็นโรคเบาหวาน มากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาคือ โรคเกาต์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 โรคความดันโลหิตสูง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 โรคเกี่ยวกับทางสายตา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 โรคไต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามองค์ประกอบและ คุณภาพชีวิตโดยรวม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนชนบท

คุณภาพชีวิต	ชุมชนชนบท		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย	23.80	4.24	ปานกลาง
2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	23.17	3.54	ดี
3. คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	11.55	1.87	ดี
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	28.09	4.19	ปานกลาง
ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	94.21	12.43	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามองค์ประกอบและคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุชุมชนเมือง

คุณภาพชีวิต	ชุมชนชายเมือง		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย	22.04	2.34	ปานกลาง
2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	20.53	4.52	ปานกลาง
3. คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	9.80	1.43	ปานกลาง
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	29.26	2.38	ปานกลาง
ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	89.09	7.33	ปานกลาง

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุชุมชนชนบท พบว่า ผู้สูงอายุชุมชนชนบทมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =23.83, S.D=4.24) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับดี คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับดี คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม ในระดับปานกลาง (ดังตารางที่ 1)

คุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุชุมชนเมือง พบว่า ผู้สูงอายุชุมชนเมือง มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =22.04, S.D=2.34) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม ในระดับปานกลาง (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตพิจารณาตามองค์ประกอบและคุณภาพชีวิตโดยรวมระหว่างผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง

คุณภาพชีวิต	ชุมชนชนบท (n=100)		ชุมชนเมือง (n=100)		t	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย	23.80	4.23	22.04	2.33	3.64	<0.001**
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	23.17	3.53	20.53	4.51	4.60	<0.001**
คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	11.55	1.86	9.80	1.42	7.44	<0.001**
คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	28.09	4.18	29.26	2.37	-2.43	0.016*
คุณภาพชีวิตโดยรวม	94.21	12.43	89.09	7.33	3.54	0.001**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตโดยรวม ระหว่างผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง พบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านสิ่งแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05(ดังตารางที่ 3)

อภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทมีระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมในระดับปานกลาง และผู้สูงอายุชุมชนเมือง มีระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมในระดับปานกลาง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพร ขาวงษ์ และคณะ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาค้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมระหว่างผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี มีความชีวิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้สูงอายุชุมชนชนบทมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =94.21, S.D=12.45) ผู้สูงอายุชุมชนเมืองมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =89.09, S.D=7.33) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ชุมชนชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าชุมชนเมืองเพราะเมื่อลักษณะบริบทของพื้นที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะของการดำรงชีวิตในแต่ละวัน การเดินทางคมนาคม การประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์กันทางสังคม สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หนังสือเพื่อนช่วยจำ, 2551 กล่าวไว้ว่า สังคมของมนุษย์มีการอยู่ร่วมกันมีปฏิริยาโต้ตอบ มีการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งเหล่านี้เป็นความต้องการทางสังคม ในผู้สูงอายุก็เช่นเดียวกัน ผู้สูงอายุต้องการ การยอมรับจากสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มในครอบครัวและในสังคม แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเกิดขึ้น ความสามารถในการทำกิจกรรมซ้าลง เนื่องจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษรวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความเสื่อมของร่างกายจึงทำให้ผู้สูงอายุถูกจำกัดหรือลดความสำคัญทางสังคม โดยสังคมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเหลือแค่เพียงครอบครัวและเพื่อนร่วมงานที่มีความสนใจและค่านิยมคล้าย ๆ กันเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ แสงเงิน (2557) ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชุมชนชนบท จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชุมชนชนบทกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตชุมชน กึ่งเมืองและเขตชุมชนเมืองในจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย เขตที่อยู่อาศัยแตกต่างกันทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาครั้งนี้แยกเป็น คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย พบว่าผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่าใน ชุมชนชนบทผู้สูงอายุยอมรับในภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายที่จะต้องเข้าสู่วัยผู้สูงอายุว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่ต้องเผชิญ การที่ยังมีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ไม่เป็นภาระให้แก่ผู้อื่น บางรายยังทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว หารายได้เลี้ยงครอบครัวได้จึงรู้สึกพอใจภาคภูมิใจในตนเอง ชุมชนเมืองผู้สูงอายุจะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่เสื่อมถอยลง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ความเชื่อตามแนวคิดของตนเอง มีความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพดี เพราะส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือสูงกว่า อาจจะทำให้มีปัญหาสุขภาพร่างกายตามมา (ณัฐธา ณ ราช : 2555) กล่าวว่า ผู้สูงอายุมีความพอใจในการดำรงชีวิตและมีความภูมิใจในการทำอะไรได้ด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมภัสชา ภานิชชอบ (2546) ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและสถานที่พักผู้สูงอายุเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพร่างกายแตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ชุมชนชนบทผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ การแสดงออกทางอารมณ์ลักษณะของความท้อแท้ น้อยใจ หงุดหงิดง่าย โกรธง่าย และซึมเศร้า เกิดความวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ ความต้องการให้ครอบครัวดูแลเอาใจใส่ ดูแลเมื่อเจ็บป่วย และมีรายได้ที่เพียงพอต่อการยังชีพ ชุมชนชนบทผู้สูงอายุมีจิตใจและอารมณ์ได้ดีกว่าผู้สูงอายุชุมชนเมือง เนื่องจากผู้สูงอายุอยู่แบบสงบสุข แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และจริงใจต่อกัน ที่สำคัญผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังหรือไม่ได้อยู่กับญาติมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตต่ำกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับครอบครัว บุตร หลาน เนื่องจากขาดผู้ดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น ครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญต่อผู้สูงอายุและความต้องการอยากมีชีวิตอยู่ที่ยืนยาว (Miller and Iris, 2002, pp. 249-267 อ้างใน ทิพย์อรุณ สมภู : 2552) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรส ฉันทธรรมสกุลและคณะ (2556) ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท พื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่าพิจารณาารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง มีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ชุมชนชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าชุมชนเมือง เพราะชุมชนชนบท ผู้คนในพื้นที่มีความผูกพันกันในครอบครัวอย่างแน่นแฟ้น สมาชิกให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นมิตรต่อเพื่อนบ้าน มีการติดต่อกันแบบเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และจริงใจต่อกัน ส่วนในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง ผู้คนในพื้นที่มีความผูกพันในครอบครัวน้อย มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งความผูกพันกับกับเพื่อนบ้านมีน้อยลงทั้งนี้เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในการดำรงชีวิต ทำให้ไม่ค่อยมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รวมถึงการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันมีน้อย จึงส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ (House,1981) กล่าวว่า จำแนกบุคคลที่เป็นแหล่งแรงสนับสนุนทางสังคมไว้ 2 กลุ่ม ตามลักษณะความสัมพันธ์ คือ 1) กลุ่มที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ หรือกลุ่มแรงสนับสนุนจากแหล่งปฐมภูมิ หมายถึง บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่น โดยมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ 1.1) บุคคลที่อยู่ในครอบครัวสายตรง คือ ปู่ย่า ตายาย เครือญาติคู่สมรส 1.2) บุคคลครอบครัวใกล้ชิด คือ เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน คนรู้จักคุ้นเคย คนที่ทำงานเดียวกัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการเจ็บป่วยและพฤติกรรมอนามัยของบุคคลเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะแรงสนับสนุนทางอารมณ์ 2) กลุ่มที่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ หรือแรงสนับสนุนทางสังคมจาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเพื่อชีวิต" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แหล่งทุติยภูมิ ถือว่าเป็นผู้ให้บริการทางสุขภาพ หมายถึงบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยเกี่ยวข้องกับบทบาทการทำงาน หรือ วิชาชีพ ซึ่งมีลักษณะการช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจงประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นส่วนมาก 2.1) กลุ่มผู้ช่วยเหลือทางวิชาชีพ (Professional health care worker) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวงการส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนโดยอาชีพ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/ทีมสุขภาพ 2.2) องค์กรหรือสมาคมที่ให้การสนับสนุน (Organization support) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเป็นหน่วย ชมรมสมาคม ซึ่งไม่ใช่กลุ่มที่จัดโดยกลุ่มวิชาชีพทางสุขภาพคือสมาคมผู้สูงอายุ เป็นต้น (ครู พระ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ซึ่งมีความสำคัญในการสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรส ฉันทธรรมสกุลและคณะ (2556) ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท พื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมือง มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอธิบายได้ว่า ชุมชนเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีชุมชนชนบท เพราะเขตพื้นที่ชุมชนชนเมือง การเดินทางคมนาคม การเดินทางไปไหนมาไหนสะดวกสบาย การสื่อสารการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสะดวก สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย รวมถึงมีการเข้ารับบริการทางสุขภาพมากกว่า ส่วนในเขตพื้นที่ชุมชนชนบท การเดินทางคมนาคมไม่สะดวกการเดินทางใช้เรือเป็นยานพาหนะในการไปไหนมาไหน ไม่ค่อยมีสัญญาณในการสื่อสาร การเข้าถึงทางด้านบริการสุขภาพน้อยมากชุมชนเมือง แต่ชุมชนชนบทมีความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ พงศกร และคนอื่น ๆ (2535) กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อม ได้แก่ ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาด และเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการคมนาคมที่สะดวก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตอย่างหนึ่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมภัสสา ภาณิชชอบ (2546) ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคและสถานที่พักผู้สูงอายุเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม ของผู้สูงอายุที่พักในสถานที่พักผู้สูงอายุเอกชนดีกว่าผู้สูงอายุที่พักในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตควรได้รับพัฒนา ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงควรได้รับการพัฒนา ด้านร่างกายและจิตใจโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการเข้ามาส่งเสริมและรับผิดชอบ ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามารับผิดชอบและให้ความสำคัญกับด้านเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนชนบทและชุมชนเมืองพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเท่านั้น จึงควรจะศึกษาเฉพาะชุมชนเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ หรือ เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อที่จะได้รู้ว่าปัจจัยด้านไหนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยตรง

- ควรจะศึกษาการวิจัยการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ทั้งในเขตชุมชนชนบทและในชุมชนเมืองเพื่อนำผลการวิจัย ที่ได้ไปใช้ในวางแผนและจัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสม ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากทุนวิจัยมหาวิทยาลัยปทุมธานีที่ให้ทุนสนับสนุน งานวิจัยในครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอขอบพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยปทุมธานีและคณาบดีสาธารณสุขศาสตร์และ สิ่งแวดล้อม ที่ให้การสนับสนุน มอบทุนวิจัยและให้คำแนะนำอย่างดีตลอดมา ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. ไพลิน นุกุลกิจ รองอธิการบดี ที่คอยให้คำปรึกษา ปรับแก้ในการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่สนับสนุนให้ผู้วิจัย ได้มีกำลังใจในการทำวิจัย และกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในเขตจังหวัดปทุมธานี นักศึกษาสาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง อาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก ให้ความ ร่วมมือในงานวิจัยเป็นอย่างดี และมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณความสำเร็จทั้งหมดให้แก่ บิดา มารดา และครอบครัว ทุกท่าน ตลอดจนอาจารย์ในคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้กำลังใจ พร้อม ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา จึงทำให้วิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). สถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ (21 มีนาคม 2560)จาก www.ipsr.mahidol.ac.th. [ออนไลน์].
- เสาวรส ฉันทธรรมสกุล, และคณะ. (2556). ศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท พื้นที่อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ ปี 2556, January-April ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 หน้า 90-101.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. (2540). เครื่องมือการวัดคุณภาพชีวิตการรับรู้ถึงพลังกำลังองค์การอนามัยโลกชุดย่อ 26 ตัวชี้วัดภาษาไทย (WHO QOL-BREF-THHAI). 2 กรกฎาคม 2560.
- วิไลพร ขำวงษ์ และคณะ. (2554). ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554).
- จินตนา สงค์ประเสริฐ. (2538). ผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : พงษ์สวัสดิ์การพิมพ์.
- ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ ปีที่ 41 ฉบับที่ 3 หน้า 240-250.
- เจษฎา นกน้อย และคณะ. (2558). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2560 หน้า 95-105.
- อภิรักษ์ สนน้อย. (2559). ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2560 หน้า 95-105.
- หนังสือเพื่อนช่วยเจ้า. (2551). การพยาบาลของผู้สูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ตระกูลไทย: มหาสารคาม 2551 จำนวน 159 หน้า.
- เสน่ห์ แสงเงิน. (2561). การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตชุมชนเมือง เขตชุมชนกึ่งเมือง และเขตชุมชนชนบท จังหวัดสุโขทัย. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2561) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย.
- ณัฐภา ฐ ราช. (2555). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ. มหาวิทยาลัยบูรพา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาเจลเคลือบผลไม้จากพอลิเมอร์จากธรรมชาติ Development of fruit coating gels from natural polymers

เมธินี ชัยวงศ์¹ และ พัชรารินทร์ เรือนโต²
Methinee Chaiwong and Patcharawarin Ruanto

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารเคลือบผิวจากอารบิกกัมต่อคุณภาพและอายุการเก็บรักษา มะนาวภายหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อพัฒนาเป็นเจลเคลือบผลไม้โดยมีการวางแผนชุดการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design : CRD) ได้แก่ ชุดควบคุมที่ไม่ผ่านการเคลือบผิว การเคลือบผิวด้วยอารบิกกัม 0.5, 1.0, 1.5 และ 2.0 % w/w ทำการบรรจุมะนาวที่ผ่านการเคลือบผิวแล้วในถุงพลาสติกแบบปิด เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิห้อง (32 ± 2 °C, $75 \pm 2\%$ RH) ผลการศึกษาพบว่า การเคลือบผิวด้วยอารบิกกัม 0.5 % w/v สามารถชะลอการเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกมะนาวได้ดีที่สุด และสามารถชะลอการสูญเสียน้ำหนัก และการลดลงของปริมาณวิตามินซีได้ นอกจากนี้ยังช่วยยืดอายุการเก็บรักษาได้นานที่สุด 31 วัน ในขณะที่ชุดควบคุมที่ไม่ได้เคลือบผิวมีอายุการเก็บรักษาเพียง 7 วัน

คำสำคัญ : สารเคลือบผลไม้, มะนาว, อารบิกกัม

Abstract

This research aimed to study the effectiveness of Arabic gum as a natural coating material to improve quality and shelf life of limes after harvesting and to develop a fruit coating gel. A set of completely randomized design experiment was designed comprising a control unit without coating, coating with Arabic gum at concentration of 0.5, 1.0, 1.5 and 2.0% w/v. The coated fruits were packed in closed plastic bags and kept at room temperature (32 ± 2 °C, $75 \pm 2\%$ RH). The results showed that the fruits coated with 0.5% w/v Arabic gum could delay the change of peel color and weight loss and vitamin C reduction. It also prolonged the fruit shelf life to 31 days, while the non-coated control unit had only a 7-day shelf life.

Keywords : fruit coating material, limes, Arabic gum

¹ โปรแกรมชีววิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² โปรแกรมชีววิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Email: p.ruanto@gmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

มะนาว (Lime ; *Citrus aurantifolia* Swingle) เป็นผลไม้เขตร้อนที่มีความสำคัญมากทางเศรษฐกิจ โดยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งในลักษณะบริโภคสด และใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารในลักษณะต่าง ๆ นอกจากการจำหน่ายภายในประเทศแล้วในปัจจุบันมีการส่งมะนาวสดออกจำหน่ายต่างประเทศมากพอสมควร เช่น ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์และไต้หวัน จึงทำให้ความต้องการบริโภคมะนาวอยู่ในเกณฑ์ที่สูงตลอดทั้งปี ด้วยปัญหาภายหลังการเก็บเกี่ยวที่เกิดจากการคายน้ำออกจากผล ทำให้ผลเหี่ยว ส่งผลให้มะนาวมีรสชาติที่ด้อยลง เกิดการเปลี่ยนแปลงสีผิว การสูญเสียน้ำหนัก และการลดลงของปริมาณวิตามินซี ทำให้ผลมะนาวมีอายุการเก็บรักษาและอายุการวางจำหน่ายสั้น คุณภาพของมะนาวลดต่ำลง ไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดและผู้บริโภค และส่งผลต่อยอดการจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศและ ซึ่งสาเหตุของปัญหาเหล่านี้มาจากมะนาวได้รับปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของมะนาว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิภาพของพอลิเมอร์ธรรมชาติที่ปลอดภัยและเหมาะสมในการเป็นสารเคลือบผิว เพื่อนำมาใช้ผลิตเจลเคลือบผลไม้ที่ช่วยชะลอการเสื่อมสภาพของมะนาวภายหลังการเก็บเกี่ยว ขณะขนส่ง วางจำหน่าย รวมถึงช่วยรักษาคุณภาพของมะนาวตลอดจนการเพิ่มมูลค่าทางการตลาด และเพิ่มโอกาสในการส่งออกมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาประสิทธิภาพของสารเคลือบผิวจากอารบิกกัมในการยืดอายุและรักษาคุณภาพของมะนาว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อารบิกกัม (Arabic gum) เป็นพอลิเมอร์ธรรมชาติชนิดหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มสารไฮโดรคอลลอยด์ (Hydrocolloids) โดยเป็นน้ำยางธรรมชาติที่ไหลออกมาจากผิวเปลือกของลำต้นของพืชในกลุ่มアカเซีย (Acacia) จึงเป็นสารประกอบจากธรรมชาติที่ไม่มีกลิ่น ไม่มีสี ไม่มีรส และไม่เป็นพิษต่อร่างกาย ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ปัจจุบันได้ผ่านการรับรองระบบมาตรฐานของอาหารโลก และได้รับการรับรองจาก GRAS (Generally Recognized as Safe) และมาตรฐานของ United State pharmacopia, Food Chemical Codex และ EU Number E414 รวมทั้งผ่านการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประเทศไทย เนื่องจากโครงสร้างมีส่วนที่เป็นกรดอะมิโนสามารถดูดซับจับอยู่บนพื้นผิวของหยดน้ำได้อย่างดีและแข็งแรง จึงเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมมากในการเป็นอิมัลซิฟายเออร์ นอกจากนี้โครงสร้างที่เป็น arabinogalactan ยังช่วยเพิ่มความหนืดให้กับส่วนที่เป็นน้ำอีกด้วย สารละลายกัมอารบิกจะให้ความหนืดต่ำที่ความเข้มข้นต่ำ แต่เมื่อเพิ่มความเข้มข้นขึ้นสูงกว่าร้อยละ 40 จะให้ความหนืดสูงมากจนมีลักษณะข้นเหนียวคล้ายเจล และความหนืดของกัมอารบิกนี้จะคงอยู่ได้ที่ระดับความเป็นกรด-ด่างที่ช่วงกว้างคือ 4 – 10 (Benech, 2008; Saha & Bhattacharya, 2010) ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นสารเคลือบผิวในรูปแบบเจลเคลือบผลไม้ เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา รวมถึงช่วยรักษาคุณภาพของมะนาว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเตรียมวัตถุดิบ

ละลายอารบิกกัมด้วยน้ำให้ได้สารละลายความเข้มข้น 0.5, 1.0, 1.5 และ 2.0 %w/v สำหรับมะนาวได้มีการคัดเลือกมะนาวพันธุ์แป้นจากสวนของเกษตรกรในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ทำการคัดมะนาวที่มีขนาดใกล้เคียงกัน สีเขียวสม่ำเสมอ คัดผลที่มีรอยตำหนิจากโรคและแมลงทิ้ง นำมะนาวมาล้างทำความสะอาด ทิ้งไว้ให้แห้ง

การวางแผนการทดลอง

ชุดการทดลอง (3 ซ้ำ) ได้แก่ (1) ชุดควบคุมที่ไม่เคลือบผิว (2) เคลือบผิวด้วย Arabic Gum 0.5 %w/v (3) เคลือบผิวด้วย Arabic Gum 1.0 %w/v (4) เคลือบผิวด้วย Arabic Gum 1.5 %w/v (5) เคลือบผิวด้วย Arabic Gum 2.0 %w/v นำมะนาวแป้นที่คัดเลือกและผ่านการทำความสะอาดแล้วมาเคลือบผิวด้วยการจุ่มเป็นเวลา 1 นาทีตามแผนการทดลองที่ความเข้มข้น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ต่างๆ จากนั้นทิ้งไว้ให้แห้ง บรรจุลงในถุงพลาสติกแบบปิด เก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิห้อง (32 ± 2 °C , 75 ± 2 %RH) จุ่ม ทำการเก็บข้อมูลสี น้ำหนัก ปริมาณวิตามินซีของแต่ละชุดการทดลองทุกๆ 3 วัน

การบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณภาพทางด้านกายภาพและเคมี ดังนี้ (1.) การเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกมะนาว โดยใช้เกณฑ์สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มกษ. 27-2560 ดังนี้ 1 = สีน้ำตาล (เน่า) มากกว่า 75 % ของพื้นที่ผิวทั้งหมด, 2 = สีผิวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง 50 -75 % ของพื้นที่ผิวทั้งหมด, 3 = สีผิวเปลี่ยนเป็นสีเหลืองออกสีเขียว 25-50 % ของพื้นที่ผิวทั้งหมด, 4 = สีผิวเปลี่ยนเป็นสีเขียวออกเหลือง น้อยกว่า 25 % ของพื้นที่ผิวทั้งหมด, 5 = สีผิวเป็นสีเขียว (2.) เปรียบเทียบการสูญเสียน้ำหนัก (3.) ปริมาณวิตามินซีในมะนาว ใช้วิธีการไทเทรตกับสารละลายไอโอดีน (Babashahi-Kouhanestani et al., 2014) โดยเริ่มจากการปั่นนำมะนาวที่ผ่านการคั้น 2 ml ใส่ลงในขวดรูปชมพู่ที่มีน้ำกลั่น 100 ml และน้ำแบ่ง 5 ml ทำการไทเทรตกับสารละลายไอโอดีนจนกระทั่งถึงจุดยุติ คือ สารละลายเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน ทำการบันทึกปริมาตรสารละลายไอโอดีนที่ใช้ในการไทเทรต ทำการทดลองซ้ำ 3 ครั้ง จากนั้นนำปริมาณที่ได้มาคำนวณหาปริมาณวิตามินซี (4.) อายุการเก็บรักษา ประเมินจากการเปลี่ยนแปลงสีผิวมะนาว โดยใช้ระดับคะแนนของเปลือกผล ณ วันที่มีคะแนนสีผิวเท่ากับ 2 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ผู้บริโภคมองยอมรับได้ ทำการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตามวิธี Analysis of Variance (ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกผล

มะนาวชุดควบคุมมีการเปลี่ยนสีผิวจากสีเขียวเป็นสีเขียวออกเหลืองตั้งแต่วันที่ 4 ของการเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง และเมื่อทำการเคลือบผิวด้วยอารบิกกัมพบว่าทุกความเข้มข้นสามารถชะลอการเปลี่ยนแปลงสีผิวของมะนาวได้ดีกว่ามะนาวในชุดควบคุมที่ไม่ได้เคลือบผิว โดยในวันที่ 22 ผลมะนาวที่เคลือบผิวด้วยอารบิกกัม 0.5 %w/v ยังคงมีระดับคะแนนเป็น 5 (ผลเป็นสีเขียวผู้บริโภคมองยอมรับ) ในขณะที่ชุดควบคุมที่ไม่ได้ผ่านการเคลือบผิว มีระดับคะแนนการเปลี่ยนแปลงสีผิวเป็น 1 คะแนน (สีผิวเป็นสีน้ำตาลถือว่าหมดสภาพในการบริโภค) ตั้งแต่วันที่ 7 ของการเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง (32 ± 2 °C , 75 ± 2 %RH) ดังแสดงในตารางที่ 1 ประเมินจากการเปลี่ยนแปลงสีผิวของมะนาว สรุปได้ว่าการเคลือบผิวด้วยอารบิกกัมความเข้มข้น 0.5 %w/v สามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้นาน 31 วัน ในขณะที่ชุดควบคุมที่ไม่ผ่านการเคลือบผิวมีอายุการเก็บรักษาเพียง 7 วัน

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกมะนาวที่เคลือบด้วยอารบิกกัมความเข้มข้นต่างๆ

การเคลือบผิว	วันที่					
	1	7	13	19	25	31
ไม่เคลือบ						
0.5 %						
1.0 %						
1.5 %						
2.0 %						

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

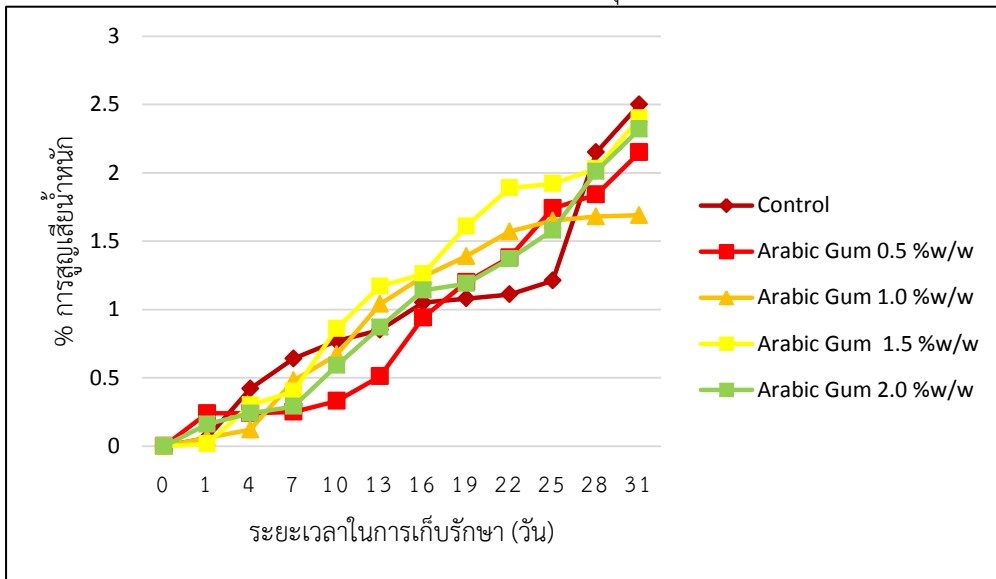

การสูญเสียน้ำหนัก

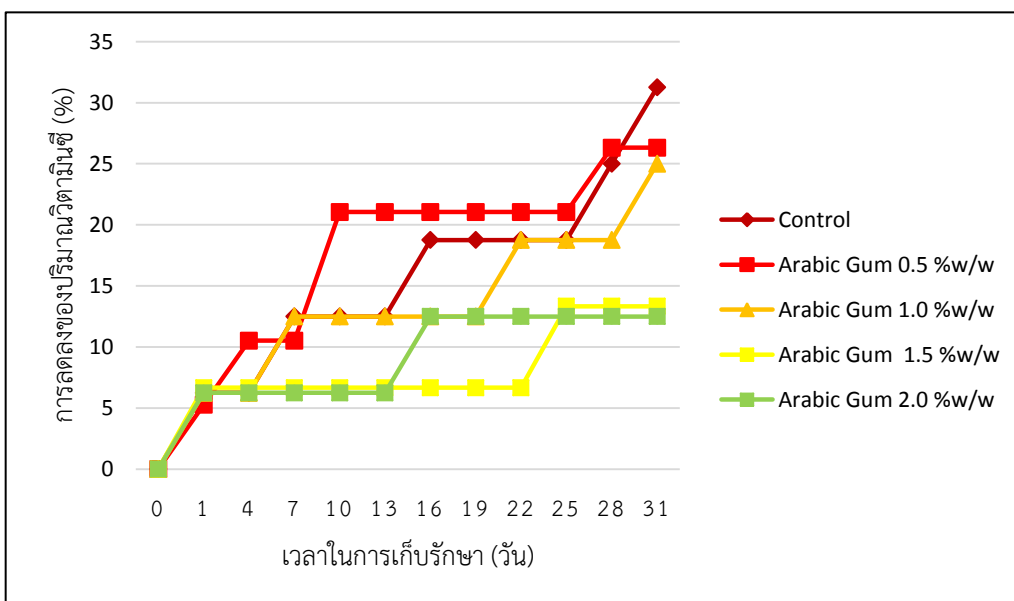
มะนาวที่ผ่านการเคลือบด้วยอารบิกกัมทุกความเข้มข้น มีการสูญเสียน้ำหนักน้อยกว่าผลมะนาวในชุดควบคุมที่ไม่เคลือบผิว โดยมีการสูญเสียน้ำหนักเพิ่มขึ้นเมื่อระยะเวลาในการเก็บรักษานานขึ้น โดยผลมะนาวที่ผ่านการเคลือบผิวด้วยอารบิกกัม 0.5 และ 1.0 %w/v มีการสูญเสียน้ำหนักน้อยที่สุดตลอดระยะเวลาในการเก็บรักษาที่ ดังแสดงในภาพที่ 1

ปริมาณวิตามินซี

เมื่อระยะเวลาในการเก็บรักษามะนาวนานขึ้น ปริมาณวิตามินซีจะมีค่าลดลง จากการทดลองพบว่าการเคลือบผิวด้วยอารบิกกัม 1.5 และ 2.0 %w/v มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณวิตามินซีน้อยที่สุด ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 1 การสูญเสียน้ำหนักของมะนาวที่ผ่านการเคลือบด้วยอารบิกกัมความเข้มข้นต่างๆ

ภาพที่ 2 การสูญเสียปริมาณวิตามินซีของมะนาวที่ผ่านการเคลือบด้วยอารบิกกัมความเข้มข้นต่างๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุป และอภิปรายผล

ในผักผลไม้มีเมแทบอลิซึม ซึ่งก่อนการเก็บเกี่ยวจะมีการสร้างและสะสมพลังงานมากกว่าการใช้พลังงาน พืชผลจึงมีการเจริญเติบโต แต่หลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วเนื่องจากขาดองค์ประกอบในการสร้างพลังงาน เช่น น้ำ แร่ธาตุ และแสง จึงทำให้พลังงานที่สร้างขึ้นนั้นน้อยกว่าพลังงานที่ถูกใช้ไปมาก ดังนั้นจึงมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง ลักษณะเนื้อ รสชาติ มีการนำอาหารและน้ำที่สะสมอยู่ในมาใช้ควบคู่ไปกับการสร้างสารประกอบชนิดต่างๆ จึงเร่งให้ผักผลไม้เกิดการเสื่อมสภาพจากการหายใจ การสูญเสียน้ำ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกผล การลดลงของปริมาณวิตามิน เป็นต้น ส่งผลต่ออายุการเก็บรักษาและอายุการวางจำหน่าย เนื่องจากคุณภาพผลด่าง งานวิจัยนี้ทดสอบกับมะนาวซึ่งมีการเสื่อมสภาพเกิดขึ้นระหว่างการเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง การเปลี่ยนแปลงที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกผลจากสีเขียวเป็นสีเหลืองและสีน้ำตาล และการเน่าเสีย ซึ่งส่งผลให้มะนาวมีอายุการเก็บรักษาและอายุการวางจำหน่ายสั้น คุณภาพของมะนาวลดต่ำลง จากการทดลองพบว่า การเคลือบผิวด้วยอารบิกกัมทุกความเข้มข้นสามารถชะลอการเปลี่ยนแปลงสีผิวของเปลือกมะนาวได้ดีกว่าชุดควบคุมที่ไม่ผ่านการเคลือบผิว สาเหตุที่ค่าสีเขียวของเปลือกผลมะนาวลดลงนั้นเป็นเพราะคลอโรฟิลล์ที่ผิวเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการทำงานของเอนไซม์คลอโรฟิลล์เลส (chlorophyllase หรือ chlase) ซึ่งเป็นเอนไซม์ที่กระตุ้นการสลายคลอโรฟิลล์ด้วยการดึงหมู่ phytol และแมกนีเซียมออกจากวงแหวนพอร์ไฟริน (porphyrin ring) การสลายของสารประกอบอินทรีย์พอร์ไฟรินนี้ส่งผลต่อการสูญเสียคุณสมบัติการดูดกลืนช่วงแสง จึงทำให้สีเขียวที่ปรากฏลดลง (Kariola et al., 2005 and Milling, 2008) และเมื่อมะนาวเริ่มเข้าสู่ระยะการสุกเอทีลีนที่เกิดขึ้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้เอนไซม์คลอโรฟิลล์เลสทำงานเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้สีเขียวที่เปลือกผลลดลง อารบิกกัมมีคุณสมบัติในการปกคลุมผิวหรือเลนติเซล (lenticel) ทำให้สามารถชะลอการสลายตัวของคลอโรฟิลล์โดยไปยับยั้งกระบวนการ denovo synthesis ของเอนไซม์ Chlorophyllase (Purvis and Barmore, 1981; Jacob-Wilk, et al., 1999; Shemer et al., 2008; Trebitsh et al., 1993) จึงสามารถชะลอการเปลี่ยนแปลงสีผิวของผลมะนาวได้ ผลการทดลองที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ali และคณะ (2013) ซึ่งพบว่ามะเขือเทศที่เคลือบผิวด้วยอารบิกกัม สามารถชะลอกระบวนการสุกได้โดยช่วยลดอัตราการหายใจ และการผลิตเอทีลีน ช่วยรักษาฤทธิ์ของการต้านอนุมูลอิสระ ปริมาณฟีนอลิกทั้งหมดและปริมาณแคโรทีนอยด์ในระหว่างการเก็บรักษา การเคลือบผิวช่วยลดอัตราการคายน้ำและการแลกเปลี่ยนแก๊สระหว่างภายในและภายนอกผล ทำให้ปริมาณคาร์บอนไดร็อกไซด์ที่เกิดจากการหายใจภายในผลมีการสะสมน้อยลง ส่งผลให้ชะลอการสุก การเสื่อมสภาพ การเปลี่ยนแปลงทางชีวเคมี ทำให้อัตราการหายใจและการสังเคราะห์เอทีลีนช้าลง (จริงแท้, 2542; สุธีรา และคณะ, 2557) จากผลการทดลองสามารถสรุปได้ว่า การเคลือบผิวด้วยอารบิกกัม ความเข้มข้น 0.5 %w/v มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยสามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้นาน 31 วัน ของการเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง ($32 \pm 2^{\circ}\text{C}$, $75 \pm 2\% \text{RH}$) และช่วยชะลอการสูญเสียน้ำหนักและปริมาณวิตามินซีได้ ในขณะที่ชุดควบคุมที่ไม่เคลือบผิวมีอายุการเก็บรักษาเพียง 7 วัน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่ช่วยสนับสนุนงบประมาณในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จริงแท้ ศิริพานิช. (2542). สรีรวิทยาและเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวผักและผลไม้. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- สุธีรา วิทยากาญจน์. (2557). การประยุกต์ใช้น้ำมันหอมระเหยจากใบยูคาลิปตัสและเสม็ดขาวเพื่อเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์เพื่อการเกษตรและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ. หน้า 3-4. กรุงเทพมหานคร. สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Ali, A., Maqbool, M., Alderson, P. and Zahid. N. (2013). Effect of Gum Arabic as an edible coating on antioxidant capacity of tomato (*Solanum lycopersicum* L.) fruit during storage. *Postharvest Biology and Technology*. 76, 119-124.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- Babashahi-Kouhanestani, M., Salehi, M., Mazloomi, S. M. and Almasi-Hashyani, A. (2014). **Quantitative evaluation of vitamin C in industrial lemon juice by titration method.** Journal of Biology and Today's World. 3(6), 139-141.
- Benech, A. (2008). **Gum arabic a functional hydrocolloid for beverages.** Agro Food Industry Hi Tech. 19(3), 58-59.
- Jacob-Wilk, D., Holland, D, Goldschmidt, E. E, Riov, J and Eyal, Y. (1999) **Chlorophyll breakdown by chlorophyllase: isolation and functional expression of the Chlase1 gene from ethylene- treated citrus fruit and its regulation during development.** Plant J. 20, 653–661.
- Kariola, T., Brader, G., Li, J., and Tapio Palva, E. (2005). **Chlorophyllase 1, a damage control enzyme, affects the balance between defense pathways in plants.** Plant Cell. 17, 282–294.
- Milling L. (2008). **Citrus Fruit: Biology, Technology and Evaluation.** United State of America. Academic Press.
- Purvis, A.C and Barmore, C.R. (1981). **Involvement of ethylene in chlorophyll degradation in peel of citrus fruits.** Plant Physiol. 68, 854–856.
- Saha, D. and Bhattacharya, S. (2010). **Hydrocolloids as thickening and gelling agents in food: a critical review.** J Food Sci Technol. 47(6): 587–597.
- Shemer, T., Harpaz-Saad, S. Belausov, E., Lovat, N., Krokhin, O., Spicer, V., Standing, K., Goldschmidt, E. and Eyal Y. (2008). **Citrus Chlorophyllase Dynamics at Ethylene-Induced Fruit Color-Break: A Study of Chlorophyllase Expression, Posttranslational Processing Kinetics, and in Situ Intracellular Localization.** Plant Physiol. 148(1), 108–118.
- Trebitsh, T., Eliezer, G. and Joseph, R. (1993). **Ethylene induce de novo synthesis of chlorophyllase a chlorophyll degrading enzyme in citrus fruit peel.** Biology and Today's World. 58(6), 3399–3406.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อขมิ้นชันในสภาพปลอดเชื้อ Micropropagation of *Curcuma longa* L.

ณัตฐิยา ชัยชนะ¹ และ สุภาวดี แก้วเมืองกล²

Natthiya Chaichana and Supawadee Keawmuangkol

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของขมิ้นชันในสภาพปลอดเชื้อ โดยทำการศึกษาการฟอกฆ่าเชื้อหน่อขมิ้นชันด้วยสารละลายคลอโรกซ์ ความเข้มข้น 10%, 15% และ 20% เป็นเวลา 10 และ 15 นาที ผลการศึกษาพบว่า การฟอกฆ่าเชื้อโดยใช้สารละลายคลอโรกซ์ 15% เป็นเวลา 15 นาที เป็นวิธีการฟอกฆ่าเชื้อที่ดีที่สุด โดยไม่พบการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ และมีอัตราการรอดชีวิต 100% หลังจากนั้น ย้ายเลี้ยงหน่อของขมิ้นชันลงบนอาหารชักนำยอดและรากสูตร MS (Murashige and Skoog) ร่วมกับ สารควบคุมการเจริญเติบโต benzyladenine (BA) และ α -naphthalene acetic Acid (NAA) ผลการศึกษาพบว่า สูตรอาหาร MS ไม่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโต สามารถชักนำให้เกิดยอดและรากสูงสุดที่ 20% (ความยาวยอดเฉลี่ย 11.1 เซนติเมตร) และ 10% (ความยาวรากเฉลี่ย 8.5 เซนติเมตร) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ขมิ้นชัน, การชักนำยอด, การชักนำราก

Abstract

The objective of this study is to study micropropagation of *Curcuma longa* L. The *C. longa* L. buds were surfaced sterilized with 10%, 15% and 20% Clorox for 10 and 15 minute. The result revealed that 15% Clorox for 15 minute was appropriate method. This method was not infection by microorganism and provided 100% survival rate. After that, *C. longa* L. buds were transferred to MS (Murashige and Skoog) media supplemented with benzyladenine (BA) and α -naphthalene acetic Acid (NAA). It was found that MS medium presented the highest shoot and root induction at 20% (11.1 cm average shoot length) and 10% (8.5 cm average root length), respectively.

Keywords: *Curcuma longa* L., shoot induction, root induction

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โปรแกรมวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: natthiya.cha@crru.ac.th, 080-1355519

² นักศึกษา โปรแกรมวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: Supawadee.kae@crru.ac.th, 091-8520600

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ขมิ้นชัน (turmeric) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Curcuma longa* L. อยู่ในวงศ์ Zingiberaceae จัดเป็นพืชเศรษฐกิจประเภทเครื่องเทศชนิดหนึ่ง เป็นพืชที่นิยมปลูกในทุกภาคของประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบอาหารและทำยาสมุนไพร เหง้า (rhizome) ของขมิ้นชันเป็นส่วนของลำต้นใต้ดิน ทำหน้าที่สะสมสารสีเหลืองมีชื่อว่า เคอร์คูมิน (curcumin) ที่ประกอบด้วยเภสัชกรรมสารหลายชนิด สารเหล่านี้ออกฤทธิ์ในการรักษาโรคหลายชนิดทั้งในมนุษย์และสัตว์ เช่น โรคระบบทางเดินอาหาร โรคถุงน้ำดี โรคตับ แผลไฟไหม้และ น้ำร้อนลวก รวมทั้งกระตุ้นการทำงานของระบบภูมิคุ้มกัน ต่อต้านเชื้อจุลินทรีย์และโรคมะเร็งบางชนิดคนไทยสมัยโบราณใช้ประโยชน์จากขมิ้นชันในการรักษาโรคต่างๆ จึงปรากฏอยู่ในตำรายาแพทย์แผนไทย ส่วนการแพทย์แผนปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยจนยอมรับสรรพคุณของขมิ้นชัน จึงนำมาบรรจุไว้ในกลุ่มยาในงานสาธารณสุขมูลฐาน ขมิ้นชันจึงถูกใช้อย่างแพร่หลายทั้งด้านอาหาร สุขภาพอนามัย ความงาม และยารักษาโรค ความต้องการใช้ขมิ้นชันเพิ่มขึ้นมากในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอเพราะมีผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างต่ำ การศึกษาวิจัยทั้งในและต่างประเทศเพื่อเพิ่มผลผลิตยังมีน้อยมาก ส่วนใหญ่ทำในแปลงปลูกโดยวิธีการเขตกรรม ปัญหาสำคัญอื่นๆ ที่ทำให้ผลผลิตต่ำเช่น โรคเน่าของเหง้าและแมลงรบกวน ความไม่สม่ำเสมอและคุณภาพต้นพันธุ์ไม่ดีพอ อุปสรรคเหล่านี้จะเห็นผลชัดเจนในกรณีที่มีการปลูกในปริมาณมาก กับปัญหาสุขภาพคนจำนวนมากจึงหันมารักษาและให้ความสำคัญพืชสมุนไพร

ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญของปัญหาจึงได้ทำการศึกษาและทำการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของขมิ้นชันเพื่อการส่งเสริมให้มีการปลูกโดยใช้ต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพดี เพิ่มผลผลิตสูง ปลอดภัยและมีความสม่ำเสมอทางพันธุกรรม นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อขมิ้นชันเพื่อการศึกษาผลิตสารเคอร์คูมิน ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถผลิตสารสำคัญปริมาณมากในพืชต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อขมิ้นชัน
2. เพื่อศึกษาวิธีการขยายพันธุ์ขมิ้นชันโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช คือ การนำเอาส่วนใดส่วนหนึ่งของพืช ไม่ว่าจะเป็นส่วนอวัยวะ หรือส่วนเนื้อเยื่อ มาเลี้ยงในอาหารวิทยาศาสตร์ที่ประกอบด้วย แร่ธาตุ น้ำตาล วิตามิน และสารควบคุมความเจริญเติบโต ภายใต้สภาพปลอดเชื้อจุลินทรีย์และอยู่ในสภาวะควบคุมอุณหภูมิ แสง ความชื้น โดยส่วนของพืชที่นำมาเลี้ยงนี้จะสามารถเติบโตพัฒนาได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาเป็นส่วนอวัยวะ เกิดเป็นกลุ่มเซลล์ที่เรียกว่า แคลลัสหรือคัพเพาะ (ต้นอ่อนขนาดเล็ก) ที่เรียกว่า เอ็มบริโอ ซึ่งในที่สุดก็จะสามารถบังคับให้ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้เกิดเป็นต้นใหม่ที่มีรากที่สมบูรณ์สำหรับการนำไปปลูกลงดินต่อไปได้ พืชที่เกิดขึ้นมาจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะมีลักษณะเหมือนกับพืชต้นพันธุ์ที่นำมาใช้เพาะเลี้ยงทุกประการ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการขยายพันธุ์พืชและการเก็บรักษาและอนุรักษ์เชื้อพันธุ์พืชต่าง ๆ

จากงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พบว่าปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเพาะเลี้ยงประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ ชนิดของเนื้อเยื่อ สารควบคุมการเจริญเติบโต และสภาพการเพาะเลี้ยง (Puhan and Siddiq, 2013) การใช้สารฟอกฆ่าเชื้อฟอนกระบวนกรเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในพืชหลายชนิด โดยได้มีการนำสารละลาย sodium hypochlorite (NaOCl) หรือ Clorox มาใช้ในการฟอกฆ่าเชื้อผักหวานบ้าน การจากผลการทดลองพบว่า Clorox ที่ความเข้มข้น 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลา 10 นาที และตามด้วยสารละลาย Clorox 5 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลา 5 นาที มีเปอร์เซ็นต์การปนเปื้อนน้อยที่สุดและมีอัตราการรอดชีวิตของเนื้อเยื่อมากที่สุด (ภพแก้ว และวารุต, 2554) นอกจากนี้ยังได้มีการใช้สารละลาย Clorox ในการฟอกฆ่าเชื้อใบอ่อนกุหลาบปารากวัย จากผลการศึกษาพบว่า ความเข้มข้นของสารละลายคลอรีน 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลา 10 นาที ตามด้วย คลอรีน 5 เปอร์เซ็นต์ เป็นเวลา 5 นาที มีประสิทธิภาพต่อการฟอกฆ่าเชื้อดีที่สุด สามารถลดการปนเปื้อนราและแบคทีเรียได้ดีถึง 80 เปอร์เซ็นต์ (มณฑล และคณะ, 2556) และยังสามารถใช้สารละลายที่ความเข้มข้นต่างๆ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Clorox ในการฟอกฆ่าเชื้อเมล็ดมันฝรั่ง ผลการทดลองพบว่า การฟอกด้วยคลอโรกซ์ 10 % นาน 10 นาที ตามด้วยคลอโรกซ์ 5 % นาน 15 นาที มีเปอร์เซ็นต์ที่ไม่เกิดการปนเปื้อนของเมล็ดที่สูงที่สุด คือ 96.67 % (เจนจิรา และคณะ, 2559)

ในการชักนำยอดหรือรากในงานวิจัยที่ผ่านมาในพืชต่างๆ โดยการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตประสบความสำเร็จในพืชหลายชนิด อาทิเช่น จากการทำชิ้นส่วนยอดอ่อนมะคังขามาเพาะเลี้ยงบนสูตรอาหาร MS ที่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโต ชนิด BA ที่ความเข้มข้น 0, 1, 2 และ 3 มิลลิกรัมต่อลิตร เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่าสูตรอาหาร MS ที่เติม BA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร สามารถเกิดยอดได้เร็วที่สุด หลังจากทำการเพาะเลี้ยงเป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยมีปริมาณยอดเฉลี่ย 4.20 ยอดต่อชิ้นส่วน (ภพแก้ว และวารุต, 2554) นอกจากนี้ การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตประเภทออกซินและไซโทไคนินร่วมกันสามารถชักนำให้เกิดทั้งยอดและรากได้เช่นกัน โดยพบว่าสูตรอาหาร MS ดัดแปลงที่เติม BA ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตร ร่วมกับ NAA ความเข้มข้น 0.1 มิลลิกรัมต่อลิตร ชักนำให้เกิดยอดซึ่งชำซาลิเฉลี่ยได้สูง 3.80 ยอดต่อชิ้นส่วนพืชเริ่มต้น (Sanjeev *et al.*, 2003)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวีธีการฟอกฆ่าเชื้อขมิ้นชัน

ทำการคัดเลือกหน่อของขมิ้นชัน โดยล้างหน่อของขมิ้นชันให้สะอาด แล้วนำหน่อของขมิ้นชัน มาฟอกฆ่าเชื้อด้วยสูตรฟอกฆ่าเชื้อ จำนวน 10 ซ้ำ ดังนี้

- 10% (v/v) Clorox เป็นเวลา 10 นาที
- 10% (v/v) Clorox เป็นเวลา 15 นาที
- 15% (v/v) Clorox เป็นเวลา 10 นาที
- 15% (v/v) Clorox เป็นเวลา 15 นาที
- 20% (v/v) Clorox เป็นเวลา 10 นาที
- 20% (v/v) Clorox เป็นเวลา 15 นาที

หลังจากนั้น ย้ายเลี้ยงหน่อของขมิ้นชันลงบนอาหารสูตร MS (Murashige and Skoog, 1962) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ บันทึกผลอัตราการปนเปื้อนและการรอดชีวิตของเนื้อเยื่อ เพื่อหาสูตรฟอกฆ่าเชื้อที่ดีที่สุดในการทดลองหัวข้อถัดไป

การศึกษาวีธีการขยายพันธุ์ขมิ้นชันโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

นำหน่อของขมิ้นชันมาฟอกฆ่าเชื้อด้วยสูตรฟอกฆ่าเชื้อที่ได้จากการทดลองในขั้นต้นแรก หลังจากนั้นย้ายเลี้ยงหน่อขมิ้นชันในอาหารสูตรต่างๆ จำนวน 10 ซ้ำ เพื่อชักนำยอดและราก ดังนี้

- สูตรอาหาร MS
- สูตรอาหาร MS + BA 0.5 มก./ล + NAA 0.05 มก./ล.
- สูตรอาหาร MS + BA 1 มก./ล + NAA 0.05 มก./ล.
- สูตรอาหาร MS + BA 2 มก./ล + + NAA 0.05 มก./ล.
- สูตรอาหาร MS + BA 0.5 มก./ล.
- สูตรอาหาร MS + BA 1 มก./ล.
- สูตรอาหาร MS + BA 2 มก./ล.

หลังจากเลี้ยงเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ในห้องควบคุมอุณหภูมิ 25 ± 2 °C ให้แสง 16 ชั่วโมงต่อวัน บันทึกการเจริญเติบโต เช่น อัตราการเกิดยอดและราก ความยาวยอดและราก เป็นต้น เพื่อหาสูตรอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของขมิ้นชันที่ดีที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

การศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อไขมันชั้น

จากผลการทดลองสูตรฟอกฆ่าเชื้อทั้ง 6 สูตร พบว่า สูตร 15% Clorox เวลา 15 นาที และ 20 % Clorox เวลา 10 นาที และ 15 นาที มีประสิทธิภาพในการฟอกฆ่าเชื้อได้ดีที่สุดคือไขมันมีอัตราการรอดถึง 100 % และมีอัตราการรอดชีวิต 100% ส่วนสูตรฟอกฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ สูตร 10% Clorox เวลา 10 นาที ซึ่งพบอัตราการปนเปื้อนและอัตราการรอดชีวิตที่ 50% (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสูตรฟอกฆ่าเชื้อต่อการรอดชีวิตของไขมันชั้นเป็นเวลา 1 สัปดาห์

Clorox (v/v)	เวลา (นาที)	อัตราการปนเปื้อน (%)	อัตราการรอดชีวิต (%)
10%	10	50	50
	15	40	60
15%	10	30	70
	15	0	100
20%	10	0	100
	15	0	100

การศึกษาวิธีการขยายพันธุ์ไขมันชั้นโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

จากการทดลองลักษณะการตอบสนองของหน่ออ่อนของไขมันชั้นเพาะเลี้ยงในอาหาร พบว่า สูตรอาหาร ที่สามารถชักนำยอดและรากได้ดีที่สุด คืออาหารสูตร MS โดยให้อัตราการเกิดยอด 20% และอัตราการเกิดราก 10% โดยมีความยาวยอดและรากเฉลี่ย เท่ากับ 11.1 เซนติเมตร และ 8.5 เซนติเมตร ตามลำดับ นอกจากนี้ สูตรอาหาร MS ร่วมกับ BA และ NAA ยังสามารถชักนำยอดและรากได้เช่นกัน โดยมีอัตราการเกิดยอดและรากที่ 10% ส่วนอาหารสูตร MS ร่วมกับ BA 2 มก./ล. สามารถชักนำยอดได้ 20% (ตารางที่ 2)

ภาพที่ 1 ต้นอ่อนไขมันชั้นที่ได้จากการเลี้ยงบนอาหารสูตร MS เป็นเวลา 5 สัปดาห์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้ามหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 2 การตอบสนองของหน่ออ่อนของขมิ้นชันต่ออาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

สูตรอาหาร	อัตราการเกิดยอด (%)	ความยาวยอดเฉลี่ย (cm.)	อัตราการเกิดราก (%)	ความยาวรากเฉลี่ย (cm.)
MS	20	11.1	10	8.5
MS + 0.5 มก./ล. BA	0	-	0	-
MS + 1 มก./ล. BA	0	-	0	-
MS + 2 มก./ล. BA	20	3.4	0	-
MS + 0.5 มก./ล. BA + 0.05 มก./ล. NAA	10	7.2	10	2.5
MS + 1 มก./ล. BA + 0.05 มก./ล. NAA	10	4.0	10	3.0
MS + 2 มก./ล. BA + 0.05 มก./ล. NAA	10	4.0	10	1.0

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสูตรฟอกฆ่าเชื้อหน่อของขมิ้นชัน พบว่าสูตรที่มีประสิทธิภาพในการฟอกฆ่าเชื้อได้ดีที่สุดคือ 15% Clorox เป็นเวลา 15 นาที เนื่องจากมีอัตราการปนเปื้อน 0% และมีอัตราการรอดของขมิ้นชันถึง 100% ส่วนสูตรอาหารที่มีประสิทธิภาพในการชักนำยอดและรากได้ดีที่สุดคือสูตร MS โดยมีอัตราการชักนำยอด 20% ให้ความยาวยอดเฉลี่ย 11.1 เซนติเมตร และอัตราการชักนำราก 10% ให้ความยาวรากเฉลี่ย 8.5 เซนติเมตร

จากการศึกษาการฟอกฆ่าเชื้อในพืชหลายชนิด พบว่า พืชแต่ละชนิดใช้ปริมาณและระยะเวลาการฟอกฆ่าเชื้อแตกต่างกันออกไป เช่น การฟอกฆ่าเชื้อส่วนไรโซมของไพล พบว่า การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลาย Clorox ความเข้มข้น 30% เป็นเวลา 30 นาที และตามด้วยสารละลาย Clorox ความเข้มข้น 10% เป็นเวลา 10 นาที ให้อัตราการปนเปื้อนเพียง 22.22% และมีอัตราการรอดชีวิตสูงสุด 77.78% (รัตนา และ จิตรกร, 2562) และจากการศึกษาวิธีหาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อเมล็ดจันทน์ผาโดยใช้น้ำยาฟอกฆ่าเชื้อที่ความเข้มข้น 5, 10 และ 15 % ที่เวลาต่างกันคือ 5, 10 และ 15 นาที พบว่าความเข้มข้นน้ำยาฟอกฆ่าเชื้อ 10 % เป็นเวลา 10 นาทีให้ผลดีที่สุดมีประสิทธิภาพในการฟอกฆ่าเชื้อ 90% (ธงชัย, 2561) นอกจากนี้การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารฟอกฆ่าเชื้อ ความเข้มข้น 20% เป็นเวลา 20 นาที เป็นวิธีการที่ได้ดีที่สุดในการฟอกฆ่าเชื้อเมล็ดลิ้นจี่ โดยให้อัตราการปนเปื้อนต่ำที่สุดที่ 40% (จิราภรณ์, 2559)

สูตรอาหาร MS ประกอบด้วยสารอาหารที่จำเป็นครบถ้วนในการเจริญของพืช ดังนั้นในพืชบางชนิดจะตอบสนองได้ดีในอาหารสูตร MS ที่ไม่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโต ยกตัวอย่างเช่น การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อหอมหัวใหญ่ พบว่าอาหารสูตร MS สามารถชักนำให้เกิดยอดสูงสุด 100% และสามารถชักนำรากได้ 10% (กิ่งกาญจน์, 2555) และพบว่าสูตรอาหาร MS ยังสามารถชักนำให้เกิดยอดมะรุ่ยสูงที่สุด โดยให้ร้อยละการชักนำยอดรวม (ร้อยละ 60 ± 0.26) จำนวนยอดเฉลี่ย (0.97 ± 0.69 ยอดต่อชิ้นส่วน) และร้อยละการเกิดราก (ร้อยละ 63 ± 0.09) (ฤทัยชนก และคณะ, 2561) นอกจากนี้ สารควบคุมการเจริญเติบโตประเภทไซโทไคนิน เช่น BA สามารถชักนำให้เกิดยอดในพืชหลายชนิด อาทิเช่น อภิชาติ และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาผลของ BA ที่มีต่อการเพิ่มจำนวนยอดของกระชายดำในสภาพปลอดเชื้อ พบว่าเมื่อเลี้ยงชิ้นส่วนยอดบนสูตรอาหาร MS ที่เติม BA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตรสามารถเกิดยอด 4 ยอดต่อชิ้นส่วนพืชเริ่มต้น สำหรับสูตรอาหารที่เติม BA ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตรสามารถสร้างยอดเฉลี่ย 3 ยอดต่อชิ้นส่วนพืชเริ่มต้น และ วิติภาส (2530) ได้ทดลองเลี้ยงเนื้อเยื่อจากส่วนตาข้างของขิง บนสูตรอาหาร MS ที่เติม BA 2 มิลลิกรัมต่อลิตร สามารถเพิ่มจำนวนยอดเฉลี่ย 3.6 ยอดต่อชิ้นส่วนพืชเริ่มต้น การใช้สารควบคุมการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เจริญเติบโตประเภทออกซินและไซโทไคนินร่วมกันสามารถชักนำให้เกิดทั้งยอดและรากได้เช่นกัน การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโต BA ร่วมกับ NAA สามารถชักนำให้เกิดยอดจากตาข้างของ *Nyctanthes arbortristis* Linn. โดยใช้ BA ความเข้มข้น 1.5 มิลลิกรัมต่อลิตร ร่วมกับ NAA ความเข้มข้น 0.1 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยมีจำนวนยอดเฉลี่ย 4.78 ยอดต่อชิ้นส่วนพืชเริ่มต้น (Ruot *et al.*, 2008) และจากงานวิจัยของ Bhattacharya and Bhattacharyya (1997) ได้ใช้ BA ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตร ร่วมกับ NAA ความเข้มข้น 0.1 มิลลิกรัมต่อลิตร ในการชักนำการเกิดยอดจากตาข้างของ *Jasminum officinale* L. โดยสามารถชักนำให้เกิดยอดเฉลี่ย 2.5 ยอดต่อชิ้นส่วนเริ่มต้น จะเห็นได้ว่าไซโทไคนินเพียงชนิดเดียวมีผลทำให้เซลล์ยืดยาวขึ้นได้แต่ควรใช้ออกซินร่วมด้วยเนื่องจากการทำงานของออกซินจะส่งเสริมการเกิดยอดและรากของเนื้อเยื่อได้

อย่างไรก็ตามอัตราการเกิดยอดและรากของขมิ้นชันยังไม่สูงเท่าที่ควร ดังนั้นในงานวิจัยต่อไปจึงควรศึกษาในสารควบคุมการเจริญเติบโตตัวอื่นต่อการเกิดยอดและรากของขมิ้นชัน เช่น การควบคุมการเจริญเติบโต Thidiazuron (TDZ) ซึ่งเป็นสารควบคุมการเจริญเติบโตประเภทไซโทไคนิน จากงานวิจัยที่ผ่านมา การเพาะเลี้ยงชิ้นส่วนต้นที่ปลอดเชื้อของกระเจียวขาวพันธุ์ป่าพบว่า ชิ้นส่วนที่เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม TDZ ความเข้มข้น 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตรสามารถชักนำให้เกิดการสร้างยอดได้มากที่สุด คือ 2.7 ยอดต่อชิ้นส่วน (Kongbangkerd and Kamol, 2006) และ ยังได้มีการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตประเภทไซโทไคนินตัวอื่น ในการชักนำยอด อาทิเช่น Kinetin ซึ่งช่วยในการชักนำให้เกิดยอดจากตาข้างหน่อไม้ฝรั่ง โดยพบว่าสูตรอาหารที่สามารถชักนำให้เกิดยอด คือ อาหารแข็งสูตร MS ร่วมกับ NAA ความเข้มข้น 0.27-0.54 ไมโครโมลาร์ และ Kinetin ความเข้มข้น 0.23 ไมโครโมลาร์ ให้ผลดีที่สุด โดยให้จำนวนยอดสูงสุด 1 ยอด จำนวนข้อ 6.1-7.7 ข้อ ความยาวยอด 7.35-7.94 เซนติเมตร (รัฐพล, 2550) นอกจากนี้ สารควบคุมการเจริญเติบโตประเภทออกซินชนิดอื่น ก็สามารถชักนำให้เกิดรากได้เช่นกัน เช่น Indole-3-acetic acid (IAA) โดยพบว่า สูตรอาหาร MS ที่เติม IAA ความเข้มข้น 2 ppm สามารถชักนำให้เกิดรากจากต้นอ่อนพริกพีโรที่ปลูก ณ สถานีเกษตรหลวงปางดะ มูลนิธิโครงการหลวง (อัญชลี และเกวลิน, 2555)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ คำลือ. (2555). อาหารอย่างง่ายสำหรับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของหัวหอมใหญ่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการสอนชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ปาลี. (2559). การขยายพันธุ์ต้นลิงลาว (*Tupistra albiflora* K. Larsen) ในสภาพธรรมชาติและการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชชมงคลธัญบุรี, 6(2), 1-16.
- เจนจิรา ชุมภูคำ, นนทกร พรธนะวัฒน์, ณัฐพงศ์ จันจุฬา, ณรงค์ชัย พิพัฒน์ธนะวงศ์, เบ็ญจารัตน์ ทองยี่น และ มาริษา สุขปานแก้ว. (2559). การเพาะเมล็ดมัลเบอร์รี่ในสภาพปลอดเชื้อ. Thai Journal of Science and Technology, 5(3), 265-272.
- ฐิติภาสิ ชิตโชติ. (2530). การผลิตต้นพันธุ์เชิงปลอดโรค โดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. ปัญหาพิเศษ ปริญญาตรี ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธงชัย ศรีตะปัญญะ. (2561). การขยายพันธุ์จันทน์ผาโดยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช. รายงานการวิจัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ภพแก้ว พุทธิรักษ์ และ วารุต อยู่คง. (2554). การอนุรักษ์และการขยายพันธุ์มะคังขาว และผักหวานบ้านด้วยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. Naresuan University Journal, 19(3), 1-7.
- มณฑล สงวนเสริมศรี, รัฐพร จันทร์เดช, พิระวุฒิ วงศ์สวัสดิ์, วารุต อยู่คง และ ภพแก้ว พุทธิรักษ์. (2556). การชักนำให้เกิดหลายยอดจากการเพาะเลี้ยงใบอ่อนของกุหลาบปารากวัยในสภาพปลอดเชื้อ. Naresuan Phayao Journal, 6(1), 47-51.
- รัฐพล สุขัมศรี. (2550). การชักนำให้เกิดยอดทิวคูนของหน่อไม้ฝรั่ง (*Asparagus officinalis* L.) จากตาข้างและ แคลลัส. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- รัตนา ขามฤทธิ์ และ จิตรกร ปรีแมน. (2562). การฟอกฆ่าเชื้อที่ผิวและการชักนำให้เกิดต้นจากไรโซมของไพลในหลอดทดลอง. แก่นเกษตร, 47(1), 1393-1398.
- ฤทัยชนก ชิตเดชะ, พิมพิโพยม บุญมา, ผการัตน์ ไรจน์ดวง และ สุภาวดี รามสูตร. (2561). การขยายพันธุ์มะรุมโดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (*Moringa oleifera* Lam.) วารสารวิชา, 37(2), 86-95.
- อภิชาติ ชิตบุรี, พิทักษ์ พุทธวรชัย และพงศ์ยุทธ นวลบุญเรือง. (2543). ผลของระดับความเข้มข้น BA ที่มีต่อการเพิ่มจำนวนต้นกระชายดำในสภาพปลอดเชื้อ. วารสารเกษตร, 17(2), 100-105.
- อัญชลี ตาคำ และ เกวลิณ คุณมาศักดากุล. (2555). การผลิตกล้าพริกพีโรปลอดโรคไวรัสโดยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารเกษตร, 28(1), 61-74.
- Bhattacharya, S., & Bhattacharyya, S. (1997). Rapid multiplication of *Jasminum officinale* L. by *in vitro* culture of nodal explants. Plant Cell, Tissue and Organ Culture, 51, 57-60.
- Kongbangkerd, A., & Kamol, P. (2006). Effect of Cytokinins and auxins on development of *Curcuma parviflora* Wall. cultured *in vitro*. NU Science Journal, 2(2), 183 – 201.
- Murashige, T., & Skoog, F. (1962). A revised medium for rapid growth and bio assays with tobacco tissue cultures. Physiol. Plant., 15, 473-497.
- Puhan, P., & Siddiq, E.A. (2013). Protocol optimization and evaluation of rice varieties response to *in vitro* regeneration. Advances in Bioscience and Biotechnology, 4, 647-653.
- Rout, G.R., Mahato, A., & Senapati, S.K. (2008). *In vitro* clonal propagation of *Nyctanthes arbutristis*. Biologia plantarum, 52(3), 521-524.
- Sanjeev, K., Alka Narula, M., Sharma, P., & Srivastava, P.S. (2003). Effect of copper and zinc on growth, secondary metabolite content and micropropagation of *Tinospora cordifolia*: A medicinal plants. Phytomorphology, 53(1), 79-91.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการและสารต้านอนุมูลอิสระของค่างควาดำ
(*Tacca chantrieri* André)

Analysis of Nutrition Composition and Antioxidant of *Tacca chantrieri* André

วัฒนา ปัญญามณีศรี¹ และ ณัฏฐิยา ชัยชนะ²

Wathana Panyamaneesorn and Natthiya Chaichana

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการและสารต้านอนุมูลอิสระของค่างควาดำ (*Tacca chantrieri* André) จากการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการด้วยวิธีการ AOAC พบว่า หัวของค่างควาดำมีปริมาณคาร์โบไฮเดรตสูงสุดที่ 35.64 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง และยังมีปริมาณโปรตีน ไขมัน โยอาหาร และเถ้า 8.71, 1.29, 14.43 และ 7.01 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง ตามลำดับ หลังจากนั้น นำหัวของค่างควาดำมาวิเคราะห์สารต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธีการ DPPH และวิเคราะห์ปริมาณฟีนอลิกรวมด้วยวิธีการของ Folin และ Ciocalteu ผลการศึกษาพบปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระและปริมาณฟีนอลิกรวมเท่ากับ 18.59 $\mu\text{mol TE/g dry weight}$ และ 3.49 $\text{mg GE/g dry weight}$ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ค่างควาดำ, คุณค่าทางโภชนาการ, สารต้านอนุมูลอิสระ, ฟีนอลิก

Abstract

The purpose of this study is to investigate nutrition composition and antioxidant of *Tacca chantrieri* André. The analysis of nutrition composition by AOAC method found that *T. chantrieri* André rhizome provided the highest carbohydrate of 35.64 g/ 100g dry weight and also presented protein, lipid, fiber and ash with 8.71, 1.29, 14.43 and 7.01 g/ 100g dry weight, respectively. After that, *T. chantrieri* André rhizome was analyzed antioxidant activity by DPPH method and total phenolic compound by Folin and Ciocalteu method. The result revealed that antioxidant activity and total phenolic compound were 18.59 $\mu\text{mol TE/g dry weight}$ and 3.49 $\text{mg GE/g dry weight}$, respectively.

Keywords: *Tacca chantrieri* André, nutrition information, antioxidant, phenolic

¹ อาจารย์ โปรแกรมวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: pondwathana@gmail.com, 089-1922098

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โปรแกรมวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-mail: natthiya.cha@cru.ac.th 080-1355519

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

จังหวัดเชียงรายมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง รวมทั้งเป็นแหล่งภูมิปัญญาด้านสมุนไพรพื้นบ้าน จากการสำรวจพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ได้ข้อมูลพืชสมุนไพรจำนวน 67 วงศ์ 175 สกุล 218 ชนิด และยังระบุชนิดไม่ได้จำนวน 25 ชนิด โดยแบ่งเป็น กลุ่มเฟิน กลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยว และพืชใบเลี้ยงคู่ โดยวงศ์ที่มีสมาชิกมากที่สุด 3 อันดับได้แก่ วงศ์ ZINGIBERACEAE จำนวน 19 ชนิด วงศ์ ACANTHACEAE จำนวน 17 ชนิด และวงศ์ ASTERACEAE จำนวน 10 ชนิด

ค่างควาดำ หรือ ดิงหว่า (*Tacca chantrieri* André) เป็นพืชสมุนไพรหนึ่งที่พบและมีการใช้ประโยชน์ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีลักษณะทางพฤกษศาสตร์ คือ เป็นไม้ล้มลุก มีเหง้ารูปทรงกระบอก ใบเดี่ยว รูปรี รูปขอบขนาน หรือรูปใบหอก ผิวเกลี้ยง ฐานใบ รูปรี ปลายใบ แหวม หรือมีลักษณะเป็นติ่ง เส้นใบ จำนวน 8-10 คู่ ก้านใบ ดอกช่อ 1-2 ช่อ แต่ละช่อมี 4-6 มากสุดถึง 25 ดอกย่อย วงใบประดับ มี 2 คู่ สีเขียว หรือเขียวเข้ม ออกตรงข้ามสลับตั้งฉาก ไม่มีก้าน คู่อ้านอกรูปไข่ หรือรูปใบหอก คู่อ้านในรูปไข่หรือไข่กลับ มีหลายขนาด ริวประดับ รูปเส้นด้าย 6-25 อัน สีเขียว หรือสีม่วง ดอกสีเขียว หรือสีม่วง วงกลีบรวม ปลายแยก 6 แฉก 3 อัน ด้านนอกรูปไข่ หรือรูปสามเหลี่ยม 3 กลีบด้านใน เกสรเพศผู้สีเขียวหรือสีเหลือง ผล รูปขอบขนานสามเหลี่ยม แต่ละด้านมีสันตามยาว มีวงกลีบรวมที่ยังไม่ร่วงติด เมล็ด รูปไต หัวและใบใช้ประโยชน์ในการแก้อักเสบ แก้ไข้ใน เป็นยาบำรุงกำลัง

ภาพที่ 1 ต้น (ก) และ หัว (ข) ของค่างควาดำ (*Tacca chantrieri* André)

อย่างไรก็ตาม ส่วนหัวค่างควาดำที่ชาวบ้านในพื้นที่ใช้บริโภคและมีความเชื่อในการใช้เป็นยารักษาโรค ยังไม่ได้ทำการศึกษายืนยันถึงคุณประโยชน์ที่แท้จริง ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคุณค่าโภชนาการ และสารต้านอนุมูลอิสระของค่างควาดำ เพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านพืชสมุนไพรในชุมชนและสามารถนำความรู้ด้านการวิจัยลงสู่การใช้ประโยชน์ในระดับชุมชนจังหวัด ทำให้เกิดองค์ความรู้ ใด้งานวิจัยเพื่อเผยแพร่ รวมไปถึงการนำผลการวิจัยไปต่อยอดใช้ประโยชน์สู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และการบริการได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการและสารต้านอนุมูลอิสระของค่างควาดำ (*Tacca chantrieri* André)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศไทยมีพืชพรรณหลากหลายชนิด แตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ ภูมิปัญญาและการใช้ประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชที่มีการบริโภคหรือนำมาใช้เป็นสมุนไพรในชุมชนย่อมเป็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาเป็นอันดับแรก ไม่ว่าจะเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทางด้านนิเวศวิทยา สรรพคุณและคุณสมบัติ รวมไปถึงการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น พืชหลายชนิดถูกนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาคคุณค่าทางโภชนาการและสรรพคุณที่เป็นประโยชน์ในการรักษาหรือบรรเทาอาการของโรค อาทิเช่น การวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารของข้าวพื้นเมืองสายพันธุ์ดีเด่นภาคเหนือตอนบน คือ ข้าวเหนียวเขี้ยววง พบว่าค่า พลังงาน โปรตีน ไขมัน ใยอาหาร และวิตามินอีในข้าวกล้องสูงกว่าพันธุ์ กข6 ผลการทดสอบเบื้องต้นของ ผู้บริโภคในศูนย์วิจัยข้าวเชียงรายพบว่าส่วนใหญ่ให้การยอมรับ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากข้าวเหนียวเขี้ยววง (ศิระพงศ์ และคณะ, 2553) และการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของข้าว 9 สายพันธุ์ จากจังหวัดอุบลราชธานี คือ ข้าวเหนียวดำ ข้าวหอมกัญญา ข้าวหอมนิล ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมมะลิแดง ข้าวหอมมะลิ 105 ข้าวเจ้าแตก ข้าวลินเหล็ก และข้าวหอมอุบล จากผลการวิจัยพบว่า ข้าวเหนียวดำมีปริมาณโปรตีนสูงที่สุด ข้าวหอมกัญญามีปริมาณวิตามินอี และไขมันสูงที่สุด ข้าวหอมนิลมีปริมาณใยอาหาร ซีลีเนียม และไนอะซินสูงที่สุด ข้าวสังข์หยดมีปริมาณสังกะสีสูงที่สุด ข้าวลินเหล็กมีปริมาณวิตามินบี 1 สูงที่สุด และข้าวหอมอุบลมีปริมาณคาร์โบไฮเดรต และธาตุเหล็กสูงที่สุด เป็นต้น (Rujirapisit *et al.*, 2012) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์หาปริมาณสารอาหารในใบมะรุมน โดยพบว่าในใบมะรุมนั้น มีโปรตีน 27.06 เปอร์เซ็นต์ ไขมัน 5.68 เปอร์เซ็นต์ เยื่อใย 19.84 เปอร์เซ็นต์ เถ้า 12.82 เปอร์เซ็นต์ ความชื้น 79.34 เปอร์เซ็นต์ และพลังงานทั้งหมด 4,521.27 แคลลอรี่ต่อกรัม ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าใบมะรุมนั้นมีปริมาณโปรตีนที่ค่อนข้างสูงซึ่งสามารถใช้เป็นอาหารเสริมโปรตีนสำหรับมนุษย์ และใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ได้ (สนามชัยและคณะ, 2555)

สรรพคุณอย่างหนึ่งของสารสกัดจากพืช คือมีความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระ (antioxidant) ซึ่งเป็นสารที่ทำหน้าที่ยับยั้ง หรือต่อต้านปฏิกิริยาออกซิเดชัน หรือสารที่สามารถจับอนุมูลอิสระ (free radical) ออกจากร่างกาย โดยอนุมูลอิสระส่งผลให้เซลล์ในร่างกายเสื่อมสภาพและมีประสิทธิภาพในการทำงานน้อยลง อาจทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ตามมา เช่น โรคมะเร็ง ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรครุมตอยด์ เป็นต้น จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาสารต้านอนุมูลอิสระในพืชหลากหลายชนิด อาทิเช่น การศึกษาสารสกัดเห้งจากว่านตาลเดี่ยว (*Hypoxis aurea* Lour.) ซึ่งความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระ ซึ่งอาจนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางได้ (กรวิวิทวิชัย และคณะ, 2556) การศึกษาได้มีการวิเคราะห์สารต้านอนุมูลอิสระจากเมล็ดข้าวสีน้ำตาล Sangyod กับเมล็ดข้าวสีข้าวหอมมะลิ (Dawk Mali 105) พบว่า สารต้านอนุมูลอิสระใน เมล็ดข้าวสีน้ำตาลมากกว่าเมล็ดข้าวสีข้าว และเพิ่มขึ้นสัมพันธ์กับปริมาณสารฟีนอลิกที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย (Srisawat *et al.*, 2010) และยังได้มีการศึกษาสารต้านอนุมูลอิสระในพืชบางชนิด เช่น *Cajanus cajan* (L.) Millsp. ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า มีค่า IC₅₀ เท่ากับ 0.242 mg/ml (Wu *et al.*, 2009) เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของค้ำคาวดำ

เก็บตัวอย่างหัวค้ำคาวดำจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย นำมาอบแห้งและวิเคราะห์ปริมาณ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต เถ้า ใยอาหารและพลังงาน โดยใช้วิธี AOAC (AOAC, 2000) ได้ปริมาณ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต เถ้า และใยอาหาร ออกมา เป็น มิลลิกรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง

การวิเคราะห์สารต้านอนุมูลอิสระและปริมาณฟีนอลิกรวมของค้ำคาวดำ

นำตัวอย่างแห้งของส่วนหัวค้ำคาวดำมาสกัดด้วย 95% ethanol ระเหยแห้ง จนได้สารสกัดหยาบวิเคราะห์ความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระดีพีเอช (DPPH scavenging activity) โดย เตรียมตัวอย่างสารสกัดความเข้มข้น 500 µg/mL ตวงตัวอย่างสารสกัดนี้ปริมาตร 0.3 mL เติมนลงใน DPPH ความเข้มข้น 0.1 mM ปริมาตร 0.5 mL ผสมให้เข้ากันด้วยเครื่อง Vortex mixer เป็นเวลา 10 นาที ตั้งพักไว้ที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 30 นาที แล้ววัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 517 nm โดยใช้เครื่อง UV-Vis spectrophotometer โดยใช้ BHT เป็นสารมาตรฐาน คำนวณหาร้อยละของการต้านอนุมูลอิสระ (Brand-Williams *et al.*, 1995; Miliauskasa *et al.*, 2004)

วิเคราะห์ปริมาณฟีนอลิกรวมโดยใช้ Folin-Ciocalteu method โดยสร้างกราฟมาตรฐานของสารละลาย gallic acid โดยปิเปตสารละลาย gallic acid ที่มีความเข้มข้นต่างๆ ปริมาตร 0.4 mL เติมนในหลอดทดลอง 10 % Folin-Ciocalteu reagent ปริมาตร 2 mL เขย่าให้เข้ากัน ตั้งพักไว้ 5 นาที จากนั้นเติม 7.5% โซเดียมคาร์บอเนต ปริมาตร 1.6 mL พักไว้ที่อุณหภูมิห้องเป็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เวลา 30 นาที นำสารที่ได้ มาวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 765 nm โดยใช้เครื่อง UV-Vis spectrophotometer สร้างกราฟมาตรฐานการดูดกลืนแสงของสารละลาย gallic acid ที่รู้ความเข้มข้นแล้ว วิเคราะห์ปริมาณสารประกอบฟีนอลิกรวมในตัวอย่างสารสกัดโดยนำตัวอย่างสารสกัดปริมาตร 0.4 mL ทำการทดลองเช่นเดียวกับการสารละลาย gallic acid มาตรฐาน ทำการทดสอบตัวอย่างละ 3 ซ้ำ คำนวณปริมาณสารประกอบฟีนอลิกรวมเฉลี่ยในรูปมิลลิกรัมของ gallic acid equivalents (GAE) ต่อน้ำหนักแห้ง 1 กรัม

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลวิจัยที่ได้จากห้องปฏิบัติการมาวิเคราะห์หาความแตกต่างทางสถิติ (Statistic analysis) โดยทำการทดสอบตัวอย่างละ 3 ครั้ง (n=3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบ Complete Randomized Design (CRD) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการของค่างควาดำ ผลการศึกษาแสดงใน ตารางที่ 1 พบว่าปริมาณโปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต โยอาหาร และเถ้า เท่ากับ 8.71, 1.29, 35.64, 14.43 และ 7.01 กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง ตามลำดับ และจากผลการวิเคราะห์สารต้านอนุมูลอิสระและปริมาณฟีนอลิกรวม พบว่า หัวค่างควาดำพบปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระเท่ากับ 18.59 $\mu\text{mol TE/g}$ และมีปริมาณฟีนอลิกรวมเท่ากับ 3.49 mg GE/g dry weight

ตารางที่ 1 คุณค่าทางโภชนาการ สารต้านอนุมูลอิสระ และปริมาณฟีนอลิกรวมของค่างควาดำ

รายการวิเคราะห์	ปริมาณที่พบ
โปรตีน (กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง)	8.71±0.062 ^c
ไขมัน (กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง)	1.29±0.026 ^e
คาร์โบไฮเดรต (กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง)	35.64±0.295 ^a
โยอาหาร (กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง)	14.43±0.154 ^b
เถ้า (กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง)	7.01±0.066 ^d
DPPH radical scavenging activity (umol TE/g dry weight)	18.59±0.075
Total phenol content (mg GE/g dry weight)	3.49±0.085

*ปริมาณที่พบแสดงในรูปของค่าเฉลี่ย±SD ตัวอักษรที่แตกต่างในสคริปต์หมายถึงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ $p < 0.05$

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาปริมาณโปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต โยอาหาร และเถ้าของหัวค่างควาดำ พบปริมาณคุณค่าทางโภชนาการดังกล่าวเท่ากับ 8.71, 1.29, 35.64, 14.43 และ 7.01 กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง ตามลำดับ นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระและฟีนอลิกรวม พบสารทั้งสองในปริมาณ 18.59 $\mu\text{mol TE/g}$ dry weight และ 3.49 mg GE/g dry weight ตามลำดับ

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ปริมาณโปรตีนที่พบในหัวค่างควาดำค่อนข้างสูง (8.71 กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง) โดยหัวค่างควาดำพบปริมาณโปรตีนมากกว่าข้าวพื้นเมืองในหมู่บ้านทิพูเย อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบปริมาณโปรตีน 0.68-7.86 กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง (ปิ่นธิดา และคณะ, 2560) และพบปริมาณโปรตีนมากกว่าข้าวพันธุ์พื้นเมืองจากศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ซึ่งพบปริมาณโปรตีน 7.6 กรัมต่อ 100 กรัม น้ำหนักแห้ง (เขาวนินพร และคณะ, 2560) จากการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการของพืชพื้นถิ่นในประเทศไนจีเรีย พบปริมาณคุณค่าทางโภชนาการแตกต่างกันออกไปในพืชแต่ละชนิด โดยหัวของค่างควาดำพบปริมาณโปรตีนและโยอาหารสูงกว่าพืชบางตัวที่พบในไนจีเรียเช่นกัน อาทิเช่น *Canarium schweinfurthii*, *Dacryodes*

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

edulis, *Azelia africana*, *Dialium guineense* และ *Detarium macrocarpum* เป็นต้น (Dike, 2010) นอกจากนี้ ปริมาณโปรตีนที่พบในค้ำควาดำยังสูงกว่าพืชอ้อลักษณะในจังหวัดอุดรดิตถ์ เช่น ทุเรียนหลงลับแล (3.70 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง) ทุเรียนหลินลับแล (3.33 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง) ลางสาดลับแล (1.03 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง) ลองกองลับแล (0.95 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง) และ สัปรดห้วยมุ่น (0.46 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง) เป็นต้น (รัชณี, 2560) ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบปริมาณไขมันของหัวค้ำควาดำมากกว่าข้าวเหนียวดิบ (0.6 กรัมต่อ 100 กรัมน้ำหนักแห้ง) อีกด้วย (แสงโสม, 2544)

จากผลการวิเคราะห์พบว่า หัวค้ำควาดำพบปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระเท่ากับ 18.59 $\mu\text{mol TE/g}$ เมื่อเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพของสารต้านอนุมูลอิสระของผักพื้นบ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในฤดูฝนพบว่า หัวค้ำควาดำจัดอยู่ในกลุ่มที่มีสารต้านอนุมูลอิสระค่อนข้างสูง โดยพบสารต้านอนุมูลอิสระมากกว่า เมล็ดกระถิน (*Leucaena leucocephala*) ผลตะลิงปลิง (*Averrhoa bilimbi*) ผลเนียง (*Archidendron pauciflorum*) และ ผลสะตอ (*Parkia speciosa*) ซึ่งพืชทั้ง 4 ชนิดข้างต้น พบปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระเท่ากับ 14.13 $\mu\text{mol TE/g}$, 6.98 $\mu\text{mol TE/g}$, 1.25 $\mu\text{mol TE/g}$ และ 3.02 $\mu\text{mol TE/g}$ ตามลำดับ (กามีละห์ และคณะ, 2561) นอกจากนี้ หัวค้ำควาดำยังพบปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระสูงกว่าพืชผักสมุนไพรพื้นบ้านบางชนิด อาทิเช่น ฝักระงม (*Moringa oleifera*) ผลมะตูม (*Aegle marmelos*) เนื้อมะขาม (*Tamarindus indica*) ผลมะนาว (*Citrus aurantifolia*) ซึ่งพบสารต้านอนุมูลอิสระ 2.15 $\mu\text{mol TE/g}$, 11.41 $\mu\text{mol TE/g}$, 0.58 $\mu\text{mol TE/g}$ และ 0.39 $\mu\text{mol TE/g}$ ตามลำดับ (อเนก และ บุญยฤทธิ, 2560) ทั้งนี้ หัวค้ำควาดำมีลักษณะที่มีสีเข้ม ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลให้ประกอบด้วยสารต้านอนุมูลอิสระในปริมาณที่ค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระในข้าวโพดข้าวเหนียว (*Zea mays L. var. ceratina*) 20 สายพันธุ์ ซึ่งพบว่าสายพันธุ์ที่มีเมล็ดมีสีเข้มมีปริมาณสารประกอบฟีนอลิกและความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีสี (พรชัย และคณะ, 2558) ซึ่งในหัวของค้ำควาดำนอกจากจะพบสารต้านอนุมูลอิสระแล้ว ยังพบสารประกอบฟีนอลิกด้วยเช่นกัน เนื่องจากหัวของค้ำควาดำมีสีเข้ม

จะเห็นได้ว่าหัวค้ำควาดำมีคุณค่าทางโภชนาการและสารต้านอนุมูลอิสระ จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนา ปรับปรุง และอนุรักษ์เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการขยายพันธุ์ ต่อยอดในการวิเคราะห์สารทางเภสัชวิทยาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับพืชในท้องถิ่นสู่การพัฒนาเชิงเศรษฐกิจในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- กรวิณทิวชัย บุญพิสุทธินันท์, สุภัตสรณ์ แก้วกลั่น, จรรยาพร ยืนยิ่ง, ผกาวดี ศรีสง่า และชนิษฐา มี ประดิษฐ์. (2556). การศึกษาสารพฤกษเคมี และฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดแห้งจากว่านตาลเดี่ยว (*Hypoxis aurea* Lour.). The 1st Academic Science and Technology Conference ASTC 2013. Science and Technology for Better Life. 18 มีนาคม 2556 (หน้า 27-31). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กามีละห์ ยะโกะ, ทศนพรพรณ เวชศาสตร์ และ ภูษิยา สุวรรณโชติ. (2561). ประสิทธิภาพของสารต้านอนุมูลอิสระของผักพื้นบ้านในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8. 20 มีนาคม 2561 (หน้า 233-243). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เขาวนิพร ชีพประสพ, หาสันต์ สาเหล็ก และ ฤทัยทิพ อโนมณี. (2560). องค์ประกอบทางเคมีและปริมาณอะไมโลสในข้าวพันธุ์พื้นเมืองจากศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง. Science and Technology RMUTT Journal, 7(2), 84-97.
- ปิ่นธิดา ณ ไธสง, สุวิมล กะตากุล, จินดารัตน์ โตกมลธรรม และ ภัฐณิชา ทวีแสง. (2560). การวิเคราะห์หาองค์ประกอบทางเคมีและสารต้านอนุมูลอิสระของข้าวพื้นเมืองในหมู่บ้านทิพย์ อำเภอกองคาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 25(5), 805- 812.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- พรชัย ทาระโคตร, พลัง สุริหาร, รัชฎา ตั้งวงศ์ไชย และ กมล เลิศรัตน์. (2558). สารประกอบฟีนอลิกและความสามารถในการต้านออกซิเดชัน ในข้าวโพดข้าวเหนียวที่อายุเก็บเกี่ยวแตกต่างกัน. แก่นเกษตร, 43(1), 311-316.
- รัชนี้ เพ็ชรช้าง. (2560). คุณค่าทางโภชนาการ สมบัติต้านอนุมูลอิสระ ปริมาณสารประกอบฟีนอลิกและฟลาโวนอยด์ทั้งหมดในพืชอัสติงค์จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาศาสตร์ มศว, 33(1), 103-116.
- ศิวะพงศ์ นฤบาล, สกฤต มูลคำ, นิพนธ์ บุญมี, พายัพภูเบศร์ มากกุล, วลัยพร แสนวงษ์ และ ศิราพร เชื้ออ้วน. (2553). ข้าวพื้นเมืองสายพันธุ์ดีเด่นภาคเหนือตอนบน. กรุงเทพฯ : Bureau of Rice Research and Development.
- สนามชัย แพนดี, ไพโชค ปัญจะ และ ดรุณี ศรีชนะ. (2555). การวิเคราะห์หาปริมาณสารอาหารใน ใบมะรุ้ม. การประชุมเครือข่ายวิชาการบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1. 18 ธันวาคม 2555 (หน้า 255-262). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แสงโสม สีนะวัฒน์. (2544). ตารางแสดงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : กรมอนามัยกองโภชนาการ.
- เอนก हालี และ บุญยกฤต รัตนพันธุ์. (2560). การศึกษาประสิทธิภาพในการต้านอนุมูลอิสระจาก พืชผักสมุนไพรพื้นบ้าน 15 ชนิด. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร., 40, 283-293.
- Association of Official Analytical Chemists (AOAC). (2000). Gaithersburg, USA : Official Methods of Analysis of AOAC International.
- Brand-Williams, W., Cuvelier, M.E., & Berset, C. (1995). Use of a free radical method to evaluate antioxidant activity. LWT Food Sci. Technol., 28, 25-30.
- Dike, M.C. (2010). Proximate, phytochemical and nutrient compositions of some fruits, seeds and leaves of some plant species at Umudike, Nigeria. ARPN Journal of Agricultural and Biological Science, 5(1), 7-16.
- Miliauskasa, G., Venskutonisa, P.R., & Beek, T.A. (2004). Screening of radical scavenging activity of some medicinal and aromatic plant extracts. Food Chem., 85, 231-237.
- Rujirapisit, P., Sangkaeo, W., & Jeowsakulrat, S. (2012). Nutritional value of 9 rice cultivars. Agricultural Sci. J., 43(2), 173-176.
- Srisawat, U., Panunto, W., Kaendee, N., Tanuchit, S., Itharat, A., Lerdvuthisophon, N., & Hansakul, P. (2010). Determination of phenolic compounds, flavonoids, and antioxidant activities in water extracts of Thai red and white rice cultivars. J. Med. Assoc. Thai., 93, 83-91.
- Wu, N., Fu, K., Fu, Y.J., Zu, Y.G., Chang, F.R., Chen, Y.H., Liu, X.L., Kong, Y., Liu, W., & Gu, C.B. (2009). Antioxidant activities of extracts and main components of Pigeonpea [*Cajanus cajan* (L.) Millsp.] leaves. Molecules., 14, 1032-1043.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อพืชสมุนไพรท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
เพื่อการขยายพันธุ์ในสภาพปลอดเชื้อ

Study on Surface Sterilization Method of Local Herb Plants in
Chiang Saen District, Chiang Rai for In Vitro Propagation

จิราภรณ์ ปาลี¹
Jiraporn Palee

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อการขยายพันธุ์ในสภาพปลอดเชื้อ โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกพืชสมุนไพรจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ว่านกระเพาะเพชรไพฑูรย์ ว่านเอ็นเหลือง และว่านเสน่ห์จันทร์หอม ซึ่งส่วนของพืชที่ใช้ในการทดลอง คือ หน่อ โดยนำชิ้นส่วนหน่อของว่านทั้ง 3 ชนิด มาทำการฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารฟอกขาวที่มีชื่อการค้าคือ ไฮเตอร์ (ซึ่งมีโซเดียมไฮโปคลอไรด์ 6%) ที่ระดับความเข้มข้นและเวลาที่แตกต่างกัน จากนั้นย้ายเลี้ยงหน่อว่านที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อแล้วบนอาหารวุ้นสูตร MS เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลจากการทดลองพบว่า วิธีการฟอกฆ่าเชื้อหน่อว่านกระเพาะเพชรไพฑูรย์ที่ดีที่สุด คือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 15 นาที โดยมีอัตราการรอดของชิ้นส่วนสูงสุด 86.7% ขณะที่วิธีการฟอกฆ่าเชื้อหน่อว่านเอ็นเหลืองและหน่อว่านเสน่ห์จันทร์หอมที่ดีที่สุด คือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 10 นาที โดยมีอัตราการรอดชีวิตสูงสุด 93.3% และ 73.3% ตามลำดับ

คำสำคัญ : การฟอกฆ่าเชื้อ การขยายพันธุ์ เชียงแสน สมุนไพร สภาพปลอดเชื้อ

Abstract

The purpose of this research was to study the surface sterilization method of local herb plants in Chiang Saen District, Chiang Rai for in vitro propagation. The three species of local herb plant namely "Wan Korw Ped Pai Toon (*Zingiber* sp.)" "Wan En Luang (*Curcuma* sp.)" and "Wan Sanea Jun Horm (*Kaempferia galanga*)" were examined. The bud explants were surface-sterilized with different concentrations of surface disinfectant, Haiter® (6% w/w sodium hypochlorite), and time periods. Then, the bud explants were cultured on MS agar medium for 8 weeks. The results revealed that the best disinfection method for *Zingiber* sp. was using 15% Haiter solution for 15 min, resulting in the highest survival rate of 86.7%. While, the surface disinfestation of *Curcuma* sp. and *K. galanga* by using 15% Haiter solution for 10 min was the best method which resulted in 93.3% and 73.3% survival rate, respectively.

Keywords : Surface Sterilization, Propagation, Chiang Saen, Herb Plant, In Vitro Culture

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โปรแกรมมิวชาติวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Email: em_jiraporn_p@crru.ac.th, 0979211381

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ในพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่ามีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ป่าห้วยฮ่อม ป่าหนองเหียง ป่าชุมชนวัดพระธาตุผาเงา เป็นต้น ซึ่งชาวบ้านในอำเภอเชียงแสนยังมีการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีการนำพืชสมุนไพรมาใช้บำบัดรักษาโรคภายในครัวเรือน และผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรออกจำหน่ายให้กับคนในพื้นที่และส่งขายให้กับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่งผลทำให้ความต้องการพืชสมุนไพรเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเป็นยารักษาโรค หรือผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสุขภาพมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการนำพืชสมุนไพรมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตยาหรือผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ คราวละมากๆ โดยไม่มีมาตรการควบคุมอาจก่อให้เกิดปัญหาการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติของประเทศได้ในอนาคต

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเป็นเทคนิคหนึ่งที่มีความนิยมในด้านการขยายพันธุ์พืช โดยพบว่าสามารถขยายพันธุ์พืชให้ได้จำนวนมากในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่ขึ้นกับฤดูกาลและสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืชที่หายากใกล้สูญพันธุ์ หรือพืชที่มีปัญหาเกี่ยวกับการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ เช่น มีการพักตัวของเมล็ด มีอัตราการงอกของเมล็ดต่ำ หรือมีจำนวนเมล็ดน้อย ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชนั้นขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะขั้นตอนการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืช ซึ่งชนิดและความเข้มข้นของสารฟอกฆ่าเชื้อ รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการฟอกฆ่าเชื้อที่เหมาะสมของพืชแต่ละชนิดก็จะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นกับหลายๆ ปัจจัย เช่น ชนิดของพืช ชิ้นส่วนที่ใช้ ขนาดของชิ้นส่วน เป็นต้น โดยมีงานวิจัยในพืชหลายชนิดที่ศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืช เช่น การฟอกฆ่าเชื้อเมล็ดลิลลี่ (จิราภรณ์, 2016) การฟอกฆ่าเชื้อ *Amorphophallus oncophyllus* (Chotigamas et al., 2009) การฟอกฆ่าเชื้อพรรณไม้น้ำบุษ (นงนุช และคณะ, 2560) การฟอกฆ่าเชื้อบัวยักษ์ออสเตรเลีย (รุ่งอรุณ และคณะ, 2560) การฟอกฆ่าเชื้อต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง (จันทร์เพ็ญ และคณะ, 2562) การฟอกฆ่าเชื้อโรซมของไหล (รัตนาและจิตรกร, 2562) เป็นต้น

ดังนั้น การนำเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชมาใช้ในการขยายพันธุ์พืชสมุนไพร น่าจะทำให้ได้ต้นพันธุ์สมุนไพรจำนวนมาก ในระยะเวลาอันสั้น ได้ต้นพันธุ์สมุนไพรเพื่อการแจกจ่ายให้แก่ชาวบ้านในชุมชน เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งยังได้ต้นพันธุ์สมุนไพรเพื่อใช้ในการศึกษาทางด้านต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อการขยายพันธุ์พืชสมุนไพรในสภาพปลอดเชื้อ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรีย ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาหลักของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช ดังนั้น การศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืชจึงเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่ถือว่าสำคัญสำหรับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ซึ่งสารฟอกฆ่าเชื้อที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ สารละลายคลอโรกซ์ (Clorox) สารละลายไฮเตอร์ (Haiteo®) โดยชนิดและความเข้มข้นของสารฟอกฆ่าเชื้อ รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการฟอกฆ่าเชื้อที่เหมาะสมจะแตกต่างกันออกไปขึ้นกับหลายๆ ปัจจัย เช่น ชนิดของพืช ชิ้นส่วนที่ใช้ ขนาดของชิ้นส่วน เป็นต้น ซึ่งมีงานวิจัยในพืชหลายชนิดที่ศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืชด้วยสารละลายไฮเตอร์หรือคลอโรกซ์ ตัวอย่างเช่น การศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อหน่อ *Amorphophallus oncophyllus* ที่พบว่าวิธีการฟอกฆ่าเชื้อหน่อที่ดีที่สุด คือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ 20% นาน 20 นาที (Chotigamas et al., 2009) ขณะที่วิธีการฟอกฆ่าเชื้อหน่อ *Stemona curtisii* ที่เหมาะสม คือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายคลอโรกซ์ 15% นาน 15 นาที (Palee et al., 2013)

ความสำเร็จของการฟอกฆ่าเชื้อนั้น ไม่ใช่เพียงดูจากเปอร์เซ็นต์การปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียต่ำสุดเท่านั้น แต่ต้องดูอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนพืชที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อควบคู่ไปด้วย ภพแก้ว และคณะ (2555) ศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อใบอ่อนบอนสี กุหลาบหิน และคว่ำตายหงายเป็น พบว่า ความเข้มข้นของสารฟอกฆ่าเชื้อจะมีผลต่อการปนเปื้อนและการรอดชีวิตของชิ้นส่วนใบอ่อนที่เพาะเลี้ยง โดยอัตราการปนเปื้อนจะสูงสุด 100% (เปอร์เซ็นต์การรอดเป็น 0) เมื่อฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายคลอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รอกซ์ 5% นาน 15 นาที แต่อัตราการการปนเปื้อนจะลดลงเมื่อความเข้มข้นของสารฟอกฆ่าเชื้อเพิ่มขึ้น การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายคลอโรกซ์ 15% นาน 15 นาที เป็นความเข้มข้นที่ดีที่สุด ซึ่งถึงแม้ว่าจะพบการปนเปื้อนถึง 40% แต่อัตราการรอดชีวิตของเนื้อเยื่อถึง 60% ขณะที่การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายคลอโรกซ์ 20% นาน 15 นาที ถึงแม้จะไม่พบการปนเปื้อนของเชื้อราและแบคทีเรีย แต่ชิ้นส่วนใบอ่อนที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อที่ความเข้มข้นดังกล่าวจะถูกทำลายและฆ่าตายไปในที่สุด (เปอร์เซ็นต์การรอดชีวิตเป็น 0) การศึกษาวิธีการขยายพันธุ์ต้นลิ้นจี่ในสภาพปลอดเชื้อ พบว่า วิธีการฟอกฆ่าเชื้อเมล็ดลิ้นจี่ที่ดีที่สุดคือ การฟอกด้วยสารละลายไฮเตอร์ 20% นาน 20 นาที แล้วแช่ใน 95% แอลกอฮอล์ นาน 5 นาที โดยพบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรีย 40% และมีอัตราการงอกของเมล็ด 40% ขณะที่การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ 20% นาน 20 นาที แล้วแช่ใน 95% แอลกอฮอล์ นาน 20 นาที มีการปนเปื้อนต่ำสุดเพียง 10% แต่กลับไม่พบการงอกของเมล็ดลิ้นจี่เลย (จิราภรณ์, 2016)

ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการฟอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนพืชยังพบรายงานในพืชชนิดอื่นๆ เช่น การฟอกฆ่าเชื้อหัวว่านสีต (ภาพแก้ว และคณะ, 2554) การฟอกฆ่าเชื้อปลายยอดโมกพวง รักขาว รักม่วง และใบอ่อนพุทจีบ (ภาพแก้ว และวารุต, 2555) การฟอกฆ่าเชื้อส้มซ่า (อุบล, 2556) การฟอกฆ่าเชื้อเมล็ด *Achyranthes aspera* (Sen et al., 2013) การฟอกฆ่าเชื้อสตรอเบอร์รี่ (Jan et al., 2013) การฟอกฆ่าเชื้อเมล็ด *Andrographis paniculata* (Talei et al., 2011) การฟอกฆ่าเชื้อบัวบกขอสเตรเลีย (รุ่งอรุณ และคณะ, 2560) การฟอกฆ่าเชื้อพรรณไม้หน้าชูชบ (นงนุช และคณะ, 2560) การฟอกฆ่าเชื้อต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง (จันทร์เพ็ญ และคณะ, 2562) และการฟอกฆ่าเชื้อโรโซมของไพล (รัตนาและจิตรกร, 2562) เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

พืชสมุนไพรท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ที่คัดเลือกมาทำการทดลองนั้น จะเน้นพืชสมุนไพรที่ชาวบ้านนิยมนำมาใช้ประโยชน์หรือค่อนข้างหายาก อันได้แก่ ว่านเกราะเพชรไพฑูรย์ (ภาพที่ 1ก) ว่านเอ็นเหลือง (ภาพที่ 2ก) และว่านเสน่ห์จันทร์หอม (ภาพที่ 3ก) โดยสรรพคุณของว่านเกราะเพชรไพฑูรย์นั้น ชาวบ้านมีความเชื่อว่าเหง้าใช้ต้มดื่มยั้งและรักษาโรคมะเร็งได้ เหง้าของว่านเอ็นเหลืองสามารถใช้เป็นยาแก้โรคเหน็บชา แก้โรคเบาหวาน และแก้โรคกษัยได้ ขณะที่เหง้าของว่านเสน่ห์จันทร์หอมสามารถบรรเทาอาการท้องอืดเฟ้อและขับลมในลำไส้ได้ ซึ่งชิ้นส่วนพืชสมุนไพรที่ใช้ในการทดลอง คือ หน่อ โดยตัดหน่อว่านเกราะเพชรไพฑูรย์ (ภาพที่ 1ข) หน่อว่านเอ็นเหลือง (ภาพที่ 2ข) และหน่อว่านเสน่ห์จันทร์หอม (ภาพที่ 3ข) ความยาว 1.0 – 1.5 เซนติเมตร มาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำก๊อกไหลผ่าน จากนั้นฟอกฆ่าเชื้อหน่อว่านทั้ง 3 ชนิดด้วยสารละลายไฮเตอร์ที่ความเข้มข้นและเวลาที่แตกต่างกัน 4 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 ฟอกด้วยสารละลายไฮเตอร์ ความเข้มข้น 10% เขย่านาน 10 นาที

วิธีที่ 2 ฟอกด้วยสารละลายไฮเตอร์ ความเข้มข้น 10% เขย่านาน 15 นาที

วิธีที่ 3 ฟอกด้วยสารละลายไฮเตอร์ ความเข้มข้น 15% เขย่านาน 10 นาที

วิธีที่ 4 ฟอกด้วยสารละลายไฮเตอร์ ความเข้มข้น 15% เขย่านาน 15 นาที

จากนั้นนำหน่อว่านทั้ง 3 ชนิดที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อจากทั้ง 4 วิธี มาล้างด้วยน้ำกลั่นที่ผ่านการนึ่งฆ่าเชื้อแล้ว 3 ครั้ง เขย่า นานครั้งละ 3 – 5 นาที ย้ายเลี้ยงหน่อว่านทั้ง 3 ชนิด ลงบนอาหารวุ้นสูตร MS (Murashige and Skoog, 1962) ที่ไม่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโต โดยเลี้ยงภายใต้ห้องควบคุมอุณหภูมิ 25 ± 2 °C ให้แสง 16 ชั่วโมงต่อวัน บันทึกเปอร์เซ็นต์การปนเปื้อนเชื้อราและแบคทีเรีย เปอร์เซ็นต์การตาย และอัตราการรอดของชิ้นส่วนเพาะเลี้ยงต่างๆ สัปดาห์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์

$$\text{เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน} = \frac{\text{จำนวนชิ้นส่วนหน่อที่เกิดการปนเปื้อน}}{\text{จำนวนชิ้นส่วนหน่อทั้งหมด}} \times 100$$

$$\text{เปอร์เซ็นต์การตาย} = \frac{\text{จำนวนชิ้นส่วนหน่อที่ตาย}}{\text{จำนวนชิ้นส่วนหน่อทั้งหมด}} \times 100$$

การประเมินอิทธิพลของระดับ "ฮอร์โมนพืช" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเนื้อสุภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

$$\text{อัตราการรอดชีวิต} = \frac{\text{จำนวนชิ้นส่วนหน่อที่งอก}}{\text{จำนวนชิ้นส่วนหน่อทั้งหมด}} \times 100$$

ภาพที่ 1 ว่านเกราะเพชรไพฑูรย์และชิ้นส่วนหน่อที่ใช้ในการทดลอง

ภาพที่ 2 ว่านเอ็นเหลืองและชิ้นส่วนหน่อที่ใช้ในการทดลอง

ภาพที่ 3 ว่านเสน่ห์จันทร์หอมและชิ้นส่วนหน่อที่ใช้ในการทดลอง

ผลการวิจัย

การศึกษาวีธีการฟอกฆ่าเชื้อพืชสมุนไพรท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ด้วยสารละลายไฮเตอร์ที่ความเข้มข้นและเวลาที่แตกต่างกัน 4 วิธี ให้ผลการทดลองดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. ว่านเกราะเพชรไพฑูรย์

จากการพอกฆ่าเชื้อหน่อว่านเกราะเพชรไพฑูรย์ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน พบว่า การพอกฆ่าเชื้อหน่อด้วยวิธีที่ 4 คือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 15 นาที พบอัตราการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียของชิ้นส่วนต่ำสุด 13.3% รองลงมาคือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 3 ด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 10 นาที (ตารางที่ 1) ขณะที่การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 10% นาน 10 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียสูงถึง 100.0% ซึ่งเมื่อเพาะเลี้ยงหน่อว่านเกราะเพชรไพฑูรย์ครบ 8 สัปดาห์ พบว่า หน่อที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 4 มีอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนสูงสุด 86.7% โดยหน่อว่านเกราะเพชรไพฑูรย์ที่รอดชีวิตจะมีการเจริญพัฒนาเป็นต้นอ่อนที่มีทั้งยอดและราก ดังภาพที่ 4ก

ตารางที่ 1 เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน การตาย และอัตราการรอดของหน่อว่านเกราะเพชรไพฑูรย์ที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่แตกต่างกัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์

วิธีการพอกฆ่าเชื้อ	เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน	เปอร์เซ็นต์การตาย	เปอร์เซ็นต์การรอดชีวิต
วิธีที่ 1 สารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 10 นาที	100.0%	-	0.0%
วิธีที่ 2 สารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 15 นาที	80.0%	-	20.0%
วิธีที่ 3 สารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 10 นาที	66.7%	-	33.3%
วิธีที่ 4 สารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 15 นาที	13.3%	-	86.7%

2. ว่านเอ็นเหล็ก

ผลจากการศึกษาวิธีการพอกฆ่าเชื้อหน่อว่านเอ็นเหล็ก พบว่า การพอกฆ่าเชื้อหน่อด้วยวิธีที่ 3 คือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 10 นาที และวิธีที่ 4 คือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 15 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียของชิ้นส่วนต่ำสุด 6.7% (ตารางที่ 2) รองลงมาคือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 2 ด้วยสารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 15 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรีย 46.7% ขณะที่การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 10% นาน 10 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียสูงถึง 73.3% อย่างไรก็ตามความสำเร็จของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อนั้น ไม่ใช่เพียงดูจากการปนเปื้อนของชิ้นส่วน แต่ต้องดูอัตราการรอดของชิ้นส่วนพืชที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อด้วย ซึ่งเมื่อเพาะเลี้ยงหน่อว่านเอ็นเหล็กครบ 8 สัปดาห์ พบว่า หน่อที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 3 มีอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนสูงสุด 93.3% ขณะที่หน่อที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 4 พบว่ามีอัตราการรอดชีวิตเพียง 86.7% เนื่องจากมีการตายของชิ้นส่วนหน่อที่เพาะเลี้ยง 6.7% โดยหน่อที่เพาะเลี้ยงสามารถเจริญพัฒนาไปเป็นต้นอ่อน ดังภาพที่ 4ข

ตารางที่ 2 เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน การตาย และอัตราการรอดของหน่อว่านเอ็นเหล็กที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่แตกต่างกัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์

วิธีการพอกฆ่าเชื้อ	เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน	เปอร์เซ็นต์การตาย	เปอร์เซ็นต์การรอดชีวิต
วิธีที่ 1 สารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 10 นาที	73.3%	-	26.7%
วิธีที่ 2 สารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 15 นาที	46.7%	-	53.3%
วิธีที่ 3 สารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 10 นาที	6.7%	-	93.3%
วิธีที่ 4 สารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 15 นาที	6.7%	6.7%	86.7%

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ว่านเสน่ห์จันทร์หอม

จากการฟอกฆ่าเชื้อหน่อว่านเสน่ห์จันทร์หอมด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน พบว่า การฟอกฆ่าเชื้อหน่อด้วยวิธีที่ 4 คือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 15 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียของชิ้นส่วนต่ำสุด 13.3% (ตารางที่ 3) รองลงมาคือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 3 ด้วยสารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 10 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรีย 20.0% ขณะที่การฟอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 1 ด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 10% นาน 10 นาที พบการปนเปื้อนจากเชื้อราและแบคทีเรียสูงสุด 93.3% แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนเพาะเลี้ยงที่ 8 สัปดาห์ พบว่า หน่อที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 3 มีอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนสูงสุด 73.3% มีการตายของชิ้นส่วนเพาะเลี้ยง 6.7% ขณะที่หน่อที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่ 4 พบว่ามีอัตราการรอดชีวิตเพียง 66.7% เนื่องจากมีการตายของชิ้นส่วนหน่อที่เพาะเลี้ยงสูงถึง 20.0% โดยหน่อว่านเสน่ห์จันทร์หอมที่รอดชีวิตสามารถเจริญพัฒนาไปเป็นต้นอ่อนดังภาพที่ 4

ตารางที่ 3 เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน การตาย และอัตราการรอดของหน่อว่านเสน่ห์จันทร์หอม ที่ผ่านการฟอกฆ่าเชื้อด้วยวิธีที่แตกต่างกัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์

วิธีการฟอกฆ่าเชื้อ	เปอร์เซ็นต์การปนเปื้อน	เปอร์เซ็นต์การตาย	เปอร์เซ็นต์การรอดชีวิต
วิธีที่ 1 สารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 10 นาที	93.3%	-	6.7%
วิธีที่ 2 สารละลายไฮเตอร์ 10% นาน 15 นาที	60.0%	-	40.0%
วิธีที่ 3 สารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 10 นาที	20.0%	6.7%	73.3%
วิธีที่ 4 สารละลายไฮเตอร์ 15% นาน 15 นาที	13.3%	20.0%	66.7%

ภาพที่ 4 หน่อว่านที่เพาะเลี้ยงบนอาหารวุ้นสูตร MS เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ก) ว่านกระาะเพชรไพฑูรย์
ข) ว่านเอ็นเหลือง และ ค) ว่านเสน่ห์จันทร์หอม

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิธีการฟอกฆ่าเชื้อพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อการขยายพันธุ์ในสภาพปลอดเชื้อ สามารถสรุปผลการทดลองได้ดังนี้

1. วิธีการฟอกฆ่าเชื้อหน่อว่านกระาะเพชรไพฑูรย์ที่ดีที่สุด คือ การฟอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 15 นาที โดยมีอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนสูงสุด 86.7%

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

2. วิธีการพอกฆ่าเชื้อหน่อว่านเอ็นเหลืองที่ดีที่สุด คือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 10 นาที โดยมีอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนสูงสุด 93.3%

3. วิธีการพอกฆ่าเชื้อหน่อว่านเสน่ห์จันทร์หอมที่ดีที่สุด คือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ความเข้มข้น 15% นาน 10 นาที โดยมีอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนสูงสุด 73.3%

ผลจากการทดลองนี้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ชิ้นส่วนของพืชทดลองจะใช้หน่อเหมือนกันและมีความยาวเท่ากัน (1.0 – 1.5 เซนติเมตร) แต่ถ้ามีขนาดแตกต่างกัน ความเข้มข้นของสารพอกฆ่าเชื้อ และระยะเวลาที่ใช้ในการพอกฆ่าเชื้อก็จะแตกต่างกัน โดยความเข้มข้นของสารพอกฆ่าเชื้อและระยะเวลาในการพอกฆ่าเชื้อจะมีผลต่ออัตราการปนเปื้อนของเชื้อราและแบคทีเรีย อัตราการตาย และอัตราการรอดชีวิตของชิ้นส่วนหน่อที่เพาะเลี้ยง ซึ่งผลจากการทดลองที่ได้พบว่าสอดคล้องกับการทดลองของภพแก้ว และคณะ (2555) ที่พบว่า ความเข้มข้นของสารพอกฆ่าเชื้อจะมีผลต่อการปนเปื้อนและการรอดชีวิตของชิ้นส่วนใบอ่อนของบอนสี กุหลาบหิน และคว่ำตายหงายเป็น โดยวิธีการพอกฆ่าเชื้อใบอ่อนที่ดีที่สุด คือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายคลอโรกซ์ 15% นาน 15 นาที ซึ่งถึงแม้ว่าจะพบการปนเปื้อนของเชื้อราและแบคทีเรีย 40% แต่อัตราการรอดชีวิตของเนื้อเยื่อก็สูงถึง 60% ขณะที่การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายคลอโรกซ์ 20% นาน 15 นาที ถึงแม้ว่าจะไม่พบการปนเปื้อนของเชื้อราและแบคทีเรีย แต่ชิ้นส่วนใบอ่อนที่ผ่านการพอกฆ่าเชื้อที่ความเข้มข้นดังกล่าวจะถูกทำลายและชำตายไปในที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการทดลองของจิราภรณ์ (2016) ที่พบว่า วิธีการพอกฆ่าเชื้อเมล็ดลิ้นจี่ที่ดีที่สุดคือ การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ 20% นาน 20 นาที แล้วแช่ใน 95% แอลกอฮอล์ นาน 5 นาที โดยมีอัตราการปนเปื้อนของเชื้อราและแบคทีเรีย 40% และมีอัตราการงอกของเมล็ด 40% ขณะที่การพอกฆ่าเชื้อด้วยสารละลายไฮเตอร์ 20% นาน 20 นาที แล้วแช่ใน 95% แอลกอฮอล์ นาน 20 นาที มีการปนเปื้อนของเชื้อราและแบคทีเรียต่ำสุดเพียง 10% แต่กลับไม่พบการงอกของเมล็ดลิ้นจี่เลย ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากเนื้อเยื่อของเอ็มบริโอที่อยู่ภายในเมล็ดถูกทำลายอันเนื่องมาจากการแช่เมล็ดใน 95% แอลกอฮอล์ นานเกินไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ที่คอยให้ความช่วยเหลือในการลงพื้นที่สำรวจพืชสมุนไพรและข้อมูลพืชสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่สนับสนุนด้านงบประมาณการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ปาลี. (2016). การขยายพันธุ์ต้นลิ้นจี่ (*Tupistra albiflora* K. Larsen) ในสภาพธรรมชาติและการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. *Sci. & Tech. RMUTT J.* 6(2), 1 - 16.
- จันทร์เพ็ญ ใจชื่อ, สุรพล ฐิติธนากุล, สรายุทธ อ่อนสนิทและเยาวพรรณ สนธิกุล. (2562). เทคนิคการพอกฆ่าเชื้อชิ้นส่วนต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงจากธรรมชาติเพื่อการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. *KHON KAEN AGR. J.* 47(SUPPL. 1), 1515 - 1520.
- นงนุช เลาหะวิสุทธิ, อัจฉรี เรืองเดช, สมเกียรติ สีสนอง และสมชาย หวังวิบูลย์กิจ. (2560). ผลของสารพอกฆ่าเชื้อและสารควบคุมการเจริญเติบโตในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พรรณไม้ น้ำบุงเขป *Bucephalandra sp.* วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 35(2), 95 - 103.
- ภพแก้ว พุทธรักษ์, รัฐพร จันทร์เดช และวารุต อยู่คง. (2555). การขยายพันธุ์บอนสี กุหลาบหิน และคว่ำตายหงายเป็น โดยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง. 2, 1 - 15.
- ภพแก้ว พุทธรักษ์ และวารุต อยู่คง. (2555). การขยายพันธุ์โสมกวาง พุดจิบ รักขาว และรักม่วง โดยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี). 4(7), 91 - 103.
- ภพแก้ว พุทธรักษ์, วารุต อยู่คง และมณฑล สงวนเสริมศรี. (2554). การขยายพันธุ์ว่านสี่ทิศโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในสภาพปลอดเชื้อ. วารสารนเรศวรพะเยา. 4(3), 3 - 8.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- รุ่งอรุณ ดอนจันทร์ทอง, ณ. นพชัย ชาญศิลป์, สรรลภ สวงวนดีกุล และณัฐภูมิ รอดบุตร. (2560). การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่ออวัยวะ
ออสเตรเลีย (*Nymphaea gigantea*). วารสารวิจัย. 10(2),1-7.
- รัตนา ขามฤทธิ์ และจิตรกร ปรีแมน. (2562). การฟอกฆ่าเชื้อที่ผิวและการชักนำให้เกิดขึ้นจากโรโซมของไพลในหลอดทดลอง.
แก่นเกษตร. 47 ฉบับพิเศษ 1, 1393 - 1398.
- อุบล สมทรง. (2556). การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อส้มซ่า (*Citrus medica* L. var. *linetta* Risso). วารสารเกษตรพระวรุณ. 10, 29 - 38.
- Jan, A., Bhat, K.M., Bhat, S.J.A., Mir, M.A., Bhat, M.A., Wani, I.A. and Rather, J.A. (2013). Surface sterilization
method for reducing microbial contamination of field grown strawberry explants intended for
in vitro culture. Afr. J. Biotechnol. 12, 5749 - 5753.
- Chotigamas, T., Sripaoraya, S., Gateprasert, M., Vanichsritatana, W. and Sirisansaneeyakul, S. (2009). The Tissue
Culture Optimization for *Amorphophallus oncophyllus* Cell suspension for Konjac
Glucomannan Production. [Online]. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/b630/2c901230d8164b59686411fce18d1764d8b7.pdf>
- Murashige, T. and Skoog, F. (1962). A Revised Medium for Rapid Growth and Bioassays with Tobacco
Tissue Cultures. Physiol. Plant. 15, 473 - 497.
- Palee, J., Dheeranupattana, S., Jatisatienr, A. and Wangkarn, S. (2013). Effects of BA and NAA on
Micropropagation and Stemonal Alkaloids Production of *Stemona curtisii* Hook.f. Chiang Mai J.
Sci. 40(3), 356 - 363.
- Sen, M.K., Jamal, M.A.H.M. and Nasrin, S. (2013). Sterilization factors affect seed germination and
proliferation of *Achyranthes aspera* cultured in vitro. Environmental and Experimental Biology.
11, 119 - 123.
- Talei, D., Saad. M.S., Yusop, M.K., Kadir, M.A. and Valdiani, A. (2011). Effects of Different Surface Sterilizers
on Seed Germination and Contamination of King of Bitters (*Andrographis paniculata* Nees.).
Am-Euras. J. Agric. & Environ. Sci. 10, 639 - 643.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาสารเคลือบผิวจากสารสกัดกะเพราและสะเดากักเก็บด้วยอนุภาค
ไคโตซานเพื่อยืดอายุการเก็บและการดูดซับสารพิษตกค้างในผลไม้สด

Development of coating from Siamese neem and basil extracts encapsulated in
chitosan particles for extending shelf life and adsorbing toxic chemical of fresh fruits

สมฤทัย ตันมา¹

Somruthai Tunma

บทคัดย่อ

ผลไม้สดเป็นอาหารที่เสี้ง่ายเนื่องจากมีปริมาณน้ำสูงและมีสารอาหารที่เหมาะสมกับการเจริญของจุลินทรีย์ ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อเกษตรกรและผู้บริโภค โดยทั่วไปนิยมใช้สารเคลือบผิวเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาผลไม้สด สารเคลือบผิวที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันคือสารเคลือบผิวจากสารธรรมชาติที่มีความปลอดภัยทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค งานวิจัยนี้ศึกษาการเตรียมสารเคลือบผิวจากสารสกัดหยาบกะเพราและสะเดากักเก็บด้วยอนุภาคไคโตซานที่มีขนาดนาโนเมตรหรือไมโครเมตรด้วยเทคนิคการเกิดเจลแบบไอออนิกโดยใช้สารไตรพอลิฟอสเฟต (TPP) เป็นสารเชื่อมขวางที่มีประจุลบ และศึกษาประสิทธิภาพของสารเคลือบผิวต่อการยืดอายุการเก็บรักษาสตอร์เบอร์รี่สด รวมทั้งประสิทธิภาพดูดซับสารเคมีตกค้างของสารเคลือบผิว พบว่าสารเคลือบผิวที่เตรียมจากอนุภาคไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีประสิทธิภาพยืดอายุการเก็บรักษาสตอร์เบอร์รี่สดได้นานที่สุดคือ 8 วัน โดยที่ผลสตอร์เบอร์รี่ไม่เกิดเชื้อราและไม่เน่าเสีย ในขณะที่สารเคลือบผิวที่เตรียมจากอนุภาคไคโตซาน, อนุภาคไมโครไคโตซาน และอนุภาคไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดตะไคร้สามารถรักษาสตอร์เบอร์รี่ได้ 5 วัน, 6 วัน และ 6 วัน ตามลำดับ โดยที่สตอร์เบอร์รี่กลุ่มควบคุมเก็บรักษาได้ 4 วัน จากนั้นศึกษาประสิทธิภาพการดูดซับยาฆ่าแมลง (Pyrethroid) ของสารเคลือบผิวชนิดต่างๆ พบว่าสารเคลือบผิวที่เตรียมจากอนุภาคไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีประสิทธิภาพการดูดซับยาฆ่าแมลงที่ตกค้างบนผิวสตอร์เบอร์รี่ได้ดีที่สุด ดังนั้นอนุภาคไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดาที่เตรียมได้จากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อผลิตเป็นสารเคลือบผิวสำหรับยืดอายุการเก็บรักษาและสามารถดูดซับสารเคมีตกค้างที่ผิวผลไม้สดได้ อีกทั้งเป็นสารธรรมชาติที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

คำสำคัญ : ไมโครไคโตซาน สารเคลือบผิว พืชสมุนไพร สตอร์เบอร์รี่

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โปรแกรมวิชาเคมี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100
E-mail: somruthai.tun@crru.ac.th เบอร์โทรศัพท์ : 085-0358958

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

Fresh fruit is easy spoilage due to the high amount of water and nutrients suitable for microbial growth causing damage to both farmers and consumers. In general, coating is used to extend the shelf life of fresh fruit. The surface coating has been interested in today is the natural coating that are safe. This research prepared the coatings from basil and Siam neem extracts encapsulated in chitosan micro-particle by ionic gelation method and used tripolyphosphate as an anion crosslinking agent. We study the efficiency of the coating on extending shelf life of fresh strawberries and the efficiency of absorbing the chemical residue of the coating. It was found that the coating prepared from chitosan micro-particles contained Siam neem extract is effective for extending shelf life of fresh strawberries for a maximum of 8 days without the fungal effect and not rotten of the strawberry. While the coating prepared from chitosan particles, micro-particles and chitosan micro-particles contained basil extract can preserve strawberry for 5 days, 6 days and 6 days, respectively and the control group storing strawberry for 4 days. Then, the efficiency of the adsorption of insecticides (Pyrethroid) was studied. It was found that the coating prepared from chitosan micro-particles contained Siam neem extract had the best absorption of pesticide residue on the strawberry skin. Therefore, chitosan micro-particles contained Siam neem extract can be further developed to produce as a surface coating for extending shelf life and able to absorb chemical residues on the surface of fresh fruit. It is also a natural substance that is safe for consumers.

Keyword: Microchitosan, Coating, Herbs, Strawberry

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าเกษตรและส่งออกผลไม้สดไปขายยังตลาดต่างประเทศทั่วโลก ซึ่งแต่ละปีมีมูลค่าค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการส่งออกผลไม้ไทย อาทิ ส้ม ส้มโอ มะละกอ มังคุด ชมพู่ ทุเรียน มะม่วง ลิ้นจี่ สตรอเบอร์รี่ เป็นต้น ตลาดส่งออกหลักได้แก่อาเซียนและจีน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานคุณภาพของผลผลิตตามหลักสากลด้านมาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช จะต้องมีการพัฒนาผลผลิตให้ตรงตามที่ต้องการ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งออกผลไม้ปลอดสารพิษ และผลไม้ที่มีนวัตกรรมเพื่อสร้างความแตกต่างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผลไม้ไทย นอกจากนี้ข้อควรตระหนักในเรื่องสารพิษตกค้างในผลผลิตแล้ว ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการส่งออกผลไม้สดของไทยไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศก็คือ ความเสียหายที่เกิดกับผลผลิตอันเนื่องมาจากเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเน่าเสียในเวลาอันสั้น ส่งผลให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการส่งออก เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรมีการศึกษาการลดปริมาณสารพิษตกค้างและยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ รวมทั้งการยืดอายุการเก็บรักษาผลไม้สด โดยทั่วไปจะมีการใช้สารเคลือบผิวเพื่อชะลอการเหี่ยวเฉาของผลไม้สด ที่นิยมได้แก่ แวกซ์ (Wax) ซึ่งเป็นไขมันที่มีลักษณะคล้ายขี้ผึ้งสามารถป้องกันน้ำไม่ให้ระเหยออกจากผลไม้สด จึงช่วยป้องกันผลเหี่ยวได้และสามารถเก็บไว้ได้นานขึ้น อย่างไรก็ตามสารเคลือบผิวโดยทั่วไปเป็นสารสังเคราะห์ มีราคาค่อนข้างสูง และยังมีข้อตระหนักถึงความปลอดภัยเมื่อนำไปบริโภค และผลไม้ที่จะนำมาเคลือบผิวควรผ่านการทำความสะอาดอย่างดีเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีสิ่งสกปรกและยาฆ่าแมลงหรือจุลินทรีย์ต่างๆ ตกค้างอยู่บนผิว เพราะสารเคลือบผิวจะเคลือบกักเก็บสิ่งแปลกปลอมเหล่านี้ไว้ด้วย

ปัจจุบันนี้การใช้สารเคลือบผิวผลไม้สดที่มาจากธรรมชาติจึงได้รับความสนใจโดยเลือกสารที่มีคุณสมบัติยืดอายุการเก็บผลไม้สดและสามารถดูดซับสารพิษตกค้างจากผิวผลไม้ เพื่อลดการปนเปื้อนสารพิษและยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดการเน่าเสียของผลไม้ได้ อีกทั้งคำนึงความปลอดภัยของสารเคลือบผิวต่อผู้บริโภคอีกด้วย เพื่อส่งเสริมการใช้พืชสมุนไพรในท้องถิ่นให้เกิดมูลค่ามากที่สุดโดยเน้นการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพของสมุนไพรและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น งานวิจัยนี้เลือกศึกษาการเตรียมสารเคลือบผิวจากสารสกัดพืช

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สมุนไพรในท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายที่มีคุณสมบัติต้านเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ และเลือกใช้โคโตซานซึ่งเป็นพอลิเมอร์ธรรมชาติ มีความปลอดภัยทั้งต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีรายงานผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศต่อการใช้โคโตซานในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเกษตรกรรม ด้านอาหารและยาอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามการนำสารสกัดหยาบจากพืชและโคโตซานมาใช้แบบผสม (แบบดั้งเดิม) มักมีคุณสมบัติที่มีความคงตัวอยู่ในระยะเวลาไม่นาน มีความเสื่อมสลายสารสำคัญอันเนื่องจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพและความคงตัวของสารสำคัญของพืชด้วยการเตรียมสารสกัดหยาบพืชสมุนไพรมาห่อหุ้มและทำระบบกักเก็บ (encapsulation) ไว้ในตัวขนส่งสารที่มีความแข็งแรง คงตัว ไม่มีความเป็นพิษ ซึ่งตัวกักเก็บสารสำคัญที่นิยมได้แก่ โคโตซาน ซึ่งมีรายงานวิจัยการใช้โคโตซานเป็นสารเคลือบผิวผลไม้อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามข้อมูลสำคัญทางวิชาการยังไม่เพียงพอ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้โคโตซานเป็นสารเคลือบผิวและพัฒนาเป็นนวัตกรรมต้นแบบผลิตภัณฑ์สารเคลือบผิวธรรมชาติที่สามารถยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้กับผักผลไม้สดของไทยให้มีความแตกต่างในตลาดต่างประเทศได้ โดยคณะผู้วิจัยมุ่งหวังว่าสารเคลือบผิวจากสารสกัดพืชกักเก็บด้วยอนุภาคโคโตซานนี้จะสามารถยืดอายุการเก็บรักษาผลไม้สด รักษาคุณค่าสารอาหารของวิตามิน แร่ธาตุสำคัญ และส่วนประกอบสำคัญจากโคโตซานสามารถดูดซับสารเคมีตกค้างจากผลไม้เพื่อลดการตกค้างจากสารกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ผู้บริโภครับประทานผลไม้ได้อย่างปลอดภัยมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสกัดสารสำคัญจากพืชสมุนไพรพื้นบ้านได้แก่ กะเพราและสะเดา
2. เพื่อกักเก็บสารสกัดกะเพราและสะเดาด้วยอนุภาคโคโตซานด้วยเทคนิคไอออนิกเจลเลชัน
3. เพื่อศึกษาคุณสมบัติต่างๆ ของอนุภาคโคโตซานกักเก็บสารสกัดพืชสำหรับประยุกต์ใช้เป็นสารเคลือบผิวผลไม้สด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันมีการคิดค้นวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันและถนอมอาหารไม่ให้เกิดการเสื่อมเสีย หรือมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ที่จะทำให้อาหารด้อยคุณภาพลงเมื่อเก็บไว้เป็นเวลานาน การยับยั้งการเจริญและป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ในอาหาร เป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้อาหารไม่เกิดการเสื่อมเสีย และป้องกันไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในอาหาร ซึ่งวิธีการที่นิยมใช้มีหลายวิธีได้แก่ การให้ความร้อน เก็บที่อุณหภูมิต่ำ การทำแห้ง การฉายรังสี และการใช้สารกันเสียหรือสารกันหืนบางประเภท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสารเคมีอินทรีย์สังเคราะห์หรือสารอนินทรีย์ แต่ถ้ามีการใช้สารกันเสียและสารกันหืนในปริมาณที่มากเกินไปนั้นอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายของผู้บริโภคได้ และเป็นการสูญเสียรายได้เนื่องจากการนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าใน 5-10 ปี ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาวิจัยนำสารสกัดจากธรรมชาติ เช่น จากพืชผักสมุนไพรไทยมาใช้ในการยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ ทั้งที่มีความสำคัญในอาหารและในด้านอื่นเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

มีรายงานผลของโคโตซานความเข้มข้นต่ำต่อคุณภาพการเก็บรักษาชมพูพันธุ์ทองสามสี พบว่าชมพูสดที่สเปรย์ด้วยสารละลายโคโตซานความเข้มข้น 50 ppm ให้ผลดีในด้านการลดการสูญเสียน้ำหนัก ชะลอการเปลี่ยนสีและรักษาความสดของผลผลิตหลังการเก็บรักษานาน 15 วัน แต่ผลการทดลองที่ได้ยังไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการสเปรย์ด้วยน้ำสะอาด เพื่อให้ทราบข้อมูลที่แน่ชัดจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป (ปรารงค์ทอง, 2557)

อย่างไรก็ตามการใช้สารสกัดจากธรรมชาติมีข้อจำกัดในการใช้งานและความคงตัวของสารออกฤทธิ์ ดังนั้นจึงมีการประยุกต์ใช้วิธีการห่อหุ้มสารสำคัญของสมุนไพรด้วยอนุภาคนาโนหรือไมโครโคโตซาน ตัวอย่างเช่นการกักเก็บสาร catechins ที่ได้จากใบชาในไมโครโคโตซานขนาดประมาณ 2 ไมโครเมตร จะช่วยเพิ่มความคงตัวของสารเมื่อเปรียบเทียบกับสาร catechins ที่ไม่ได้ถูกกักเก็บในไมโครโคโตซาน (Wisuitprot *et al.*, 2011) นอกจากนี้ Yadav *et al.*, 2012 ยังได้รายงานผลของการกักเก็บสาร curcumin ในนาโนโคโตซานเพื่อช่วยเพิ่มความสามารถในการต้านออกซิเดชันและความสามารถในการจับกับสารหนูในสัตว์ทดลองได้ โดยพบว่าต้องใช้สาร curcumin ที่ไม่ได้กักเก็บในนาโนโคโตซานในปริมาณสูงกว่าสาร curcumin ที่กักเก็บในนาโนโคโตซานถึง 10 เท่า อีกทั้งการกักเก็บสาร curcumin ในนาโนโคโตซานยังช่วยเพิ่มความคงตัวของสาร curcumin ได้อีกด้วย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

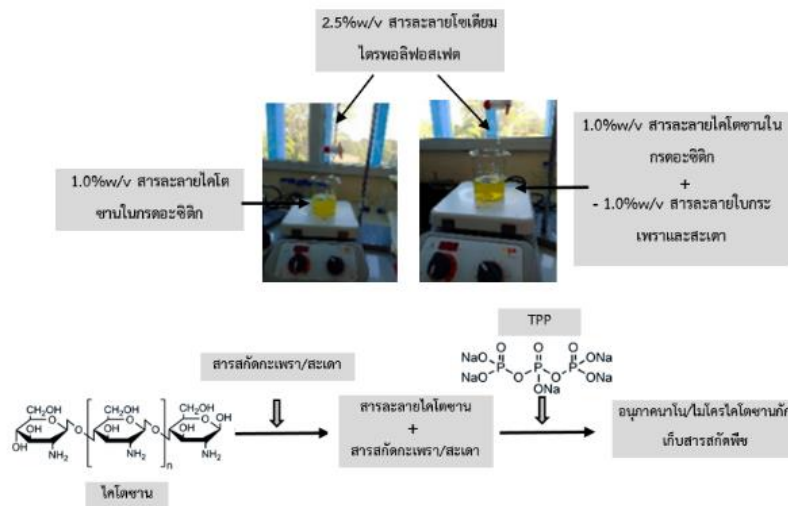
วิธีดำเนินการวิจัย

1) การสกัดสารสกัดจากใบกะเพราและใบสะเดาด้วยเอทานอล และเตรียมสารสกัดหยาบ (crude extracts) ด้วยเครื่องระเหยสารสูญญากาศ (evaporator)

2) การเตรียมอนุภาคโคโตซานให้มีขนาดนาโนเมตรหรือไม่โครเมตร และอนุภาคนาโนหรือไม่โครโคโตซานผสมสารสกัดพืชสมุนไพร ด้วยเทคนิคไอออนิกเจลเลชัน

การเตรียมอนุภาคนาโนหรือไม่โครโคโตซานด้วยเทคนิคไอออนิกเจลเลชัน (ionic gelation) หรือ ionic crosslinking หรือ ionotropic gelation เตรียมได้โดยการเติมสารก่อ cross-link ที่นิยมใช้ได้แก่ ไตรโพลีฟอสเฟต (Tripolyphosphate; TPP) ลงไปในสารละลายโคโตซานภายใต้การคนอย่างสม่ำเสมอ ประจุบวกของโคโตซานกับประจุลบของสารก่อ cross-link เกิดเป็นสารประกอบเชิงซ้อน ทำให้เกิดการตกตะกอนของโคโตซาน เกิดเป็นอนุภาคนาโนหรือไม่โครโคโตซาน

การเตรียมอนุภาคนาโนหรือไม่โครโคโตซานและอนุภาคนาโนหรือไม่โครโคโตซานกักเก็บสารสกัดพืช แสดงดังภาพ (Chandirika, *et al*, 2018 และ Servat-Medina, *et al*, 2015)

ผลการวิจัย

กลุ่มสารเคลือบผิวทดสอบ ประกอบด้วย

1. กลุ่มควบคุม (สตอร์วเบอร์รี่ไม่ได้เคลือบสาร)
2. สารละลายโคโตซาน
3. สารละลายไม่โครโคโตซาน
4. สารละลายไม่โครโคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา
5. สารละลายไม่โครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา

1. ค่าความเป็นกรด-เบสของสารละลาย

ผลการวิเคราะห์ค่าความเป็นกรด-เบสของสารละลาย พบว่าสารละลายโคโตซานมีค่าความเป็นกรด-เบส 4.6, สารละลายไม่โครโคโตซานมีค่าความเป็นกรด-เบส 4.1, สารสกัดกะเพรามีค่าความเป็นกรด-เบส 3.7, สารสกัดสะเดามีค่าความเป็นกรด-เบส 4.2, สารละลายไม่โครโคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรามีค่าความเป็นกรด-เบส 2.9 และสารละลายไม่โครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีค่าความเป็นกรด-เบส 2.9 แสดงดังตารางที่ 1

สารละลายตัวอย่างมีค่าความเป็นกรด-เบส ระหว่าง 2.9 – 5 มีสมบัติเป็นกรดอ่อน และอนุภาคไม่โครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดาและกะเพรา มีค่าความเป็นกรดสูงกว่าอนุภาคไม่โครโคโตซานและสารสกัดกะเพราและสะเดา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1 ค่าความเป็นกรด-เบสของสารละลายตัวอย่าง

สารทดสอบ	ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH)	อุณหภูมิ (°C)
1. สารละลายไคโตซาน	4.6	23.5
2. สารละลายไมโครไคโตซาน	4.1	23
3. สารสกัดกะเพรา	3.7	22
4. สารสกัดสะเดา	4.2	22
5. สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา	2.9	23
6. สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา	3.0	23

2. ประสิทธิภาพการยืดอายุการเก็บรักษาตรอว์เบอร์รีของสารเคลือบผิว

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของผลตรอว์เบอร์รี

การทดสอบประสิทธิภาพการยืดอายุการเก็บรักษาตรอว์เบอร์รีของสารเคลือบผิว ทำโดยนำผลตรอว์เบอร์รีสด มาแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 ผล และเตรียมสารเคลือบผิวด้วยการนำสารตัวอย่างมาละลายในน้ำกลั่นให้มีความเข้มข้น 1%w/v จากนั้นนำผลตรอว์เบอร์รีแต่ละกลุ่มมาแช่ในสารละลายเคลือบผิวเป็นเวลา 2 นาที แล้วนำผลตรอว์เบอร์รีออกมาวางไว้ที่อุณหภูมิห้อง และสังเกตผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของผลตรอว์เบอร์รี แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 บันทึกผลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของผลตรอว์เบอร์รี

กลุ่มควบคุม	สารละลายไคโตซาน	สารละลายไมโครไคโตซาน	สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา	สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา
 1 วัน	 1 วัน	 1 วัน	 1 วัน	 1 วัน
 6 วัน	 6 วัน	 6 วัน	 6 วัน	 6 วัน
 9 วัน	 9 วัน	 9 วัน	 9 วัน	 9 วัน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

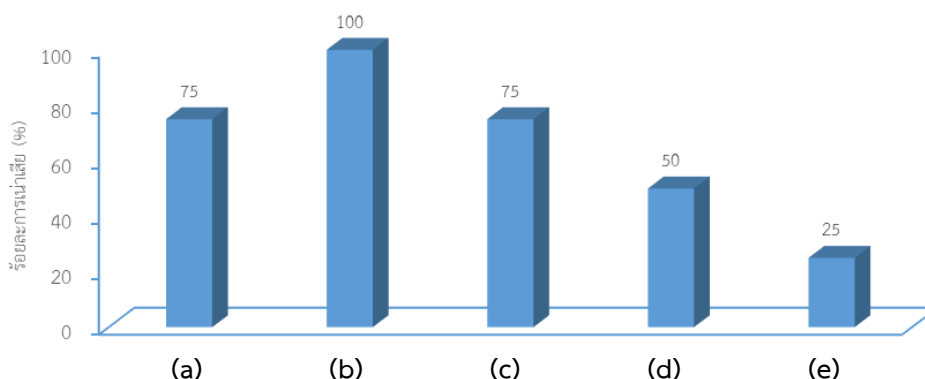
กลุ่มควบคุม	สารละลายไคโตซาน	สารละลายไมโครไคโตซาน	สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา	สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา
8 วัน	8 วัน	8 วัน	8 วัน	8 วัน

2.2 ประสิทธิภาพการยืดอายุการเก็บรักษาผลสตรอว์เบอร์รี่ของสารเคลือบผิวชนิดต่างๆ

ผลการเน่าเสียของสตรอว์เบอร์รี่กลุ่มต่างๆ ที่เวลา 8 วัน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนผลของสตรอว์เบอร์รี่ที่เน่าเสียเมื่อเวลา 8 วัน (จากเริ่มต้นทั้งหมด 4 ผล)

กลุ่มสตรอว์เบอร์รี่ทดสอบ	จำนวนผลสตรอว์เบอร์รี่ที่เน่าเสีย (ผล)	ร้อยละการเน่าเสีย (%)
1. กลุ่มควบคุม	3	75
2. กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไคโตซาน	4	100
3. กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไมโครไคโตซาน	3	75
4. กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บกะเพรา	2	50
5. กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสะเดา	1	25

ภาพที่ 1 แสดงร้อยละการเน่าเสียของผลสตรอว์เบอร์รี่ที่เคลือบด้วยสารเคลือบผิวชนิดต่างๆ เมื่อเวลา 8 วัน

จากภาพที่ 1 พบว่าสตรอว์เบอร์รี่กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เคลือบด้วยสารใดมีจำนวนผลสตรอว์เบอร์รี่ที่เน่าเสีย 3 ใน 4 ผล คิดเป็นร้อยละ 75 กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไคโตซานมีจำนวนผลสตรอว์เบอร์รี่เน่าเสียทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไมโครไคโตซานมีจำนวนผลสตรอว์เบอร์รี่ที่เน่าเสีย 3 ใน 4 ผล คิดเป็นร้อยละ 75 กลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา มีจำนวนผลสตรอว์เบอร์รี่ที่เน่าเสีย 2 ใน 4 ผล คิดเป็นร้อยละ 50 และกลุ่มที่เคลือบด้วยสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีจำนวนผลสตรอว์เบอร์รี่ที่เน่าเสีย 1 ใน 4 ผล คิดเป็นร้อยละ 25 ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีประสิทธิภาพในการเก็บรักษาผลสตรอว์เบอร์รี่ได้ดีที่สุด โดยที่สามารถ

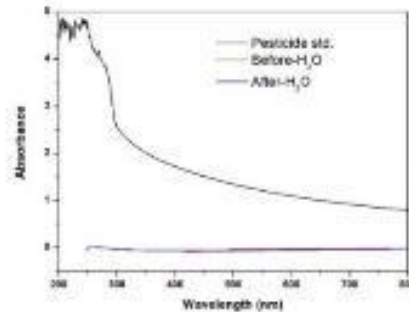
การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทวีมหาวิทยาลัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

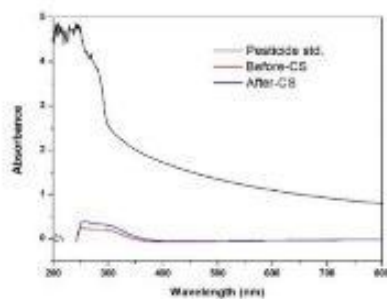
เก็บรักษาผลสตอร์วเบอร์รี่ไว้ได้นานถึง 8 วัน โดยที่ผลสตอร์วเบอร์รี่เกิดความเสียหายโดยมีแผลสีน้ำตาลเล็กน้อย 1 ผล จาก 4 ผล และไม่มีผลที่เกิดเชื้อราเลย

3. ประสิทธิภาพการดูดซับสารเคมีตกค้างที่ผิวสตอร์วเบอร์รี่ของสารเคลือบผิว

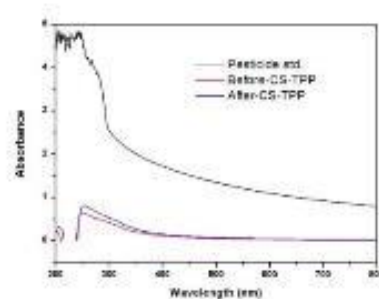
ผลการทดสอบประสิทธิภาพการดูดซับยาฆ่าแมลงกลุ่มสาร Pyrethroid ที่เคลือบผิวสตอร์วเบอร์รี่ของสารละลายตัวอย่าง น้ำ สารละลายไคโตซาน สารละลายไมโครไคโตซาน สารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา และสารละลายไคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา โดยนำสตอร์วเบอร์รี่ที่เคลือบด้วยยาฆ่าแมลงมาแช่ในสารละลายตัวอย่างทั้ง 5 ชนิด เป็นเวลา 30 นาที จากนั้นนำสารละลายหลังแช่สตอร์วเบอร์รี่มาอย่างละ 10 มล. และเจือจางด้วยน้ำกลั่นในอัตราส่วน 1:1 แล้วนำไปวิเคราะห์ผลเพื่อตรวจสอบทางคุณภาพเบื้องต้นด้วยเครื่องสเปคโตรโฟโตมิเตอร์ พบว่าสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา และสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสะเดา มีสเปกตรัมการดูดกลืนแสงช่วง uv-vis ที่ความยาวคลื่น 200-800 nm ของสารละลายหลังแช่สตอร์วเบอร์รี่สูงกว่าสารละลายก่อนแช่สตอร์วเบอร์รี่อย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นได้ว่าเมื่อนำสตอร์วเบอร์รี่ที่เคลือบด้วยยาฆ่าแมลงมาแช่ด้วยสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา และสารละลายไมโครไคโตซานกักเก็บสะเดา เป็นเวลา 30 นาที สารละลายดังกล่าวนี้สามารถดูดซับยาฆ่าแมลงออกจากสตอร์วเบอร์รี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สารละลายชนิดอื่นๆ มีเส้นสเปกตรัมการดูดกลืนแสงของสารละลายก่อนแช่และหลังแช่สตอร์วเบอร์รี่ไม่ต่างกัน กล่าวได้ว่าสารละลายอื่นๆ ไม่สามารถดูดซับยาฆ่าแมลงออกจากสตอร์วเบอร์รี่ได้ แสดงผลดังภาพที่ 2

(a) น้ำเปล่า

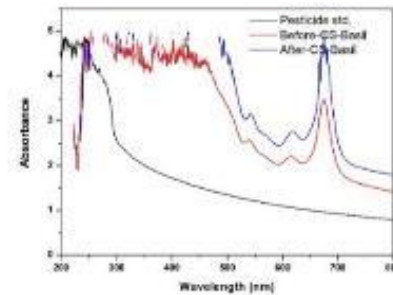
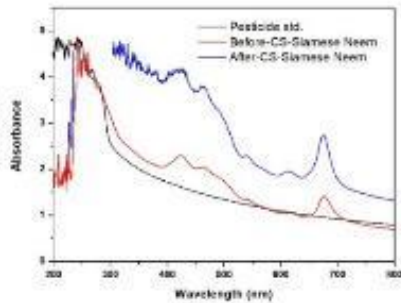
(b) สารละลายไคโตซาน

(c) สารละลายไมโครไคโตซาน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเกษตรวิทยา" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

(d) สารละลายไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา (e) สารละลายไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา
ภาพที่ 2 แสดงสเปกตรัมการดูดซับของสารละลายชนิดต่างๆ หลังการแช่ด้วยสตรอเบอร์เคลือบยาฆ่าแมลง

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ค่าความเป็นกรด-เบสของสารละลาย พบว่าสารละลายโคโตซานมีค่าความเป็นกรด-เบส 4.6 ที่อุณหภูมิ 23.5 องศาเซลเซียส สารละลายไมโครโคโตซานมีค่าความเป็นกรด-เบส 4.1 ที่อุณหภูมิ 23 องศาเซลเซียส สารสกัดกะเพรามีค่าความเป็นกรด-เบส 3.7 ที่อุณหภูมิ 22 องศาเซลเซียส สารสกัดสะเดามีค่าความเป็นกรด-เบส 4.2 ที่อุณหภูมิ 22 องศาเซลเซียส สารละลายไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรามีค่าความเป็นกรด-เบส 2.9 ที่อุณหภูมิ 23 องศาเซลเซียส สารละลายไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีค่าความเป็นกรด-เบส 2.9 ที่อุณหภูมิ 23 องศาเซลเซียส ซึ่งอนุภาคไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดพืชจะมีค่าความเป็นกรดเพิ่มขึ้น

การพัฒนาสารเคลือบผิวจากอนุภาคไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดา สามารถยืดอายุการเก็บรักษาผลสตรอว์เบอร์รีสดให้อยู่ได้นาน 8 วัน โดยที่ไม่ต้องเก็บไว้ในตู้เย็น ซึ่งอนุภาคไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีประสิทธิภาพดีกว่าอนุภาคโคโตซาน, อนุภาคไมโครโคโตซาน และอนุภาคไมโครโคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพรา ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการเตรียมอนุภาคไมโครโคโตซานด้วยเทคนิคเจลไอออนิกโดยใช้สารไตรพอลิฟอสเฟต (TPP) เป็นสารเชื่อมขวางที่มีประจุลบ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของอนุภาคโคโตซานปกติได้ และเมื่อประยุกต์ใช้เทคนิคดังกล่าวนี้เพื่อการกักเก็บสารสำคัญพืชด้วยอนุภาคโคโตซาน (encapsulation) ด้วยการเตรียมอนุภาคโคโตซานกักเก็บสารสกัดกะเพราและสารสกัดสะเดา พบว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของสารสำคัญในพืชต่อการยับยั้งการเกิดเชื้อราและสามารถยืดอายุการเก็บรักษาสตรอว์เบอร์รีได้นานขึ้น

จากผลการทดลองพบว่าสารเคลือบผิวที่เตรียมจากอนุภาคโคโตซานกักเก็บสารสกัดสะเดามีประสิทธิภาพในการเก็บรักษาผลสตรอว์เบอร์รีได้ดีที่สุดเพราะมีการเข้าทำลายของเชื้อราน้อยที่สุด เนื่องจากสารสกัดจากใบสะเดามีสารเคมีที่มีผลต่อการป้องกันและกำจัดแมลง โดยเฉพาะสารที่ออกฤทธิ์สูงสุดในการป้องกันและกำจัดแมลงคือ อะซาไดแรคติน (azadirachtin) ในขณะที่หากนำสารสกัดใบสะเดามาละลายน้ำเพื่อเตรียมเป็นสารเคลือบผิวพบว่าสารละลายดังกล่าวเกิดการเน่าเสียเมื่อทิ้งไว้เกิน 8 ชม. ซึ่งไม่สามารถนำมาทดสอบเป็นสารเคลือบผิวต่อไปได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สำหรับทุนสนับสนุนในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เอกสารอ้างอิง

- ปรางทอง กวานทอง. (2557). ผลของโคโตซานความเข้มข้นต่ำต่อคุณภาพการเก็บรักษาชมพูพันธุ์ทองสามสี. เกษนเกษตร. 42(3), 180 – 184.
- Abhishek Yadav, Mohammed Samin and Vinay Lomash. (2012). **Curcumin encapsulated in chitosan nanoparticles: A novel strategy for the treatment of arsenic toxicity.** Chemico-biological interactions. 199(1), 49-61.
- J. Uthaya Chandirika, R. Sindhu, S. Selvakumar and G. Annadurai. (2018). **Herbal extract encapsulated in chitosan nanoparticle: A novel strategy for the treatment of urolithiasis.** Indo American Journal of Pharmaceutical Sciences. 5(03), 1955 – 1961.
- Leila Servat-Medina, Alvaro Gonzalez-Gomez and Mary Ann Foglio. (2015). **Chitosan-tripolyphosphate nanoparticles as Arrabidaea chica standardized extract carrier: synthesis, characterization biocompatibility, and antiulcerogenic activity.** International Journal of Nanomedicine. 10, 3897 – 3909.
- W. Wisuitiprot, A. Somsiri, K. Ingkaninan and N. Waranuch. (2011). **In vitro human skin permeation and cutaneous metabolism of catechins from green tea extract and green tea extract-loaded chitosan microparticles.** International Journal of Cosmetic Science. 33(6), 572 – 579.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การเปรียบเทียบตัวแบบพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย Comparison of export value forecasting models of rubber products in Thailand

ฐิติมา เนียมพุ่มพวง¹, ณัฐนรี พูลสวัสดิ์² จุฬารัตน์ ครงเมือง³ และ เพ็ญพุด เกิดวิชัย⁴
Thitima Niamphumphuang, Natnaree Poonsawat Chularat Crongmuang and Pianpool Kerdwichai

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพวิธีการพยากรณ์เดี่ยวและการพยากรณ์รวม และหาตัวแบบพยากรณ์ที่เหมาะสมในการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย โดยใช้วิธีการพยากรณ์เดี่ยว 3 วิธี และวิธีการพยากรณ์รวมโดยหาตัวถ่วงน้ำหนักจาก 3 วิธี โดยพิจารณาจากค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (MAPE) และค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (MSE) เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของตัวแบบพยากรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพารารายเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ.2556-2561 ผลการวิจัยพบว่า จากวิธีการพยากรณ์ทั้งหมดที่ได้ศึกษา ภายใต้เกณฑ์ค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (MAPE) วิธีการให้น้ำหนักไม่เท่ากัน (UNEW) เป็นวิธีการพยากรณ์ที่เหมาะสมที่สุดในการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย และภายใต้เกณฑ์ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (MSE) วิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยผกผัน (IMSE) เป็นวิธีการพยากรณ์ที่เหมาะสมที่สุดในการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย เนื่องจากให้ค่า MAPE และ MSE ต่ำที่สุด

คำสำคัญ : การพยากรณ์เดี่ยว การพยากรณ์รวม ค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย

Abstract

This research aims to compare the efficiency of Individual forecasting methods and Combined forecasting Method. And find a suitable forecasting model to forecast the export value of rubber products in Thailand by using 3 Individual forecasting methods and Combined forecasting methods by using weighters from 3 methods by considering the percentage of Mean Absolute Percentage Error (MAPE) and Mean Square Error (MSE) are the criteria for comparing the performance of the forecasting model. In this study, use the monthly export value of rubber products from 2013-2018. The result of the research shows that from all predictive methods studied under the Mean Absolute Percentage Error (MAPE), Unequivalent Weighted method (UNEW) is the most suitable forecasting method to forecast the export value of rubber products in Thailand. And under the Mean Square Error (MSE), the Inverse of Mean Square Error method (IMSE) is the most suitable forecasting method for predicting the export value of rubber products of Thailand because of the lowest MAPE and MSE values.

Keyword : Individual Forecasting Method, Combined Forecasting Method, Mean Square Error, Mean Absolute Percentage Error

¹ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ E-mail : s5904051630130@email.kmutnb.ac.th เบอร์โทร : 0971285445

² คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ E-mail : s5904051630164@email.kmutnb.ac.th เบอร์โทร : 0875750479

³ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ E-mail: s5904051636022@email.kmutnb.ac.th เบอร์โทร : 0845633604

⁴ ผศ.ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การจ้างงาน และเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการส่งออกของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ คือ ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในด้านที่เป็นแหล่งวัตถุดิบสามารถผลิตยางธรรมชาติได้มากเป็นอันดับ 1 ของโลก โดยในปี 2553 ผลิตได้ถึงประมาณ 3.25 ล้านตัน

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางที่สำคัญในประเทศ ประกอบไปด้วย ยางรถยนต์ ยางมือยาง ยางยานอเนกมัย ยางยึดและอื่นๆ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะผลิตยางธรรมชาติได้มากเป็นอันดับ 1 ของโลก แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นการส่งออกในรูปแบบของยางแปรรูปขั้นต้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86 ของปริมาณการผลิตยางธรรมชาติทั้งหมด และส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 14 เป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ยางเพื่อใช้ในประเทศและบางส่วนผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งในส่วนนี้สามารถทำรายได้จากการส่งออกถึง 6,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 45 ของมูลค่าการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางทั้งหมด จากมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและสัดส่วนการใช้ยางธรรมชาติตามที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางทั้งหมด ซึ่งหากเพิ่มปริมาณการใช้ยางธรรมชาติผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยางมากขึ้น จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ให้กับประเทศได้เป็นจำนวนมาก [9]

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพวิธีการพยากรณ์ ด้วยวิธีการพยากรณ์เดี่ยวและวิธีการพยากรณ์รวมและหาตัวแบบพยากรณ์ที่เหมาะสมในการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รองศาสตราจารย์ ดวงพร หัชชะวณิช(2556) ได้ทำการศึกษาอัตราเงินเฟ้อเป็นค่าที่ใช้วัดราคาที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับอำนาจซื้อที่ระดับมาตรฐาน วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการพยากรณ์ดัชนีราคาผู้บริโภครายเดือนด้วยตัวแบบที่ได้จากวิธีบอกซ์ - เจนกินส์ และวิธีปรับให้เรียบเอกซ์โพเนนเชียล โดยใช้ข้อมูลของกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และข้อมูลรวมทั้งประเทศ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 รวมทั้งสิ้น 206 เดือน เมื่อพิจารณาจากค่า RMSE และค่า MAPE จากผลการศึกษาได้ผลสรุปที่เหมือนกันใน 2 กรณี ดังนี้ 1) ในการพยากรณ์ดัชนีราคาผู้บริโภคของภาคใต้ พบว่า วิธีบอกซ์ - เจนกินส์ให้ผลดีกว่าวิธีปรับให้เรียบเอกซ์โพเนนเชียล 2) ในการพยากรณ์ดัชนีราคาผู้บริโภค ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาพรวมของประเทศ พบว่า วิธีปรับให้เรียบเอกซ์โพเนนเชียล ให้ผลดีกว่าวิธีบอกซ์ - เจนกินส์

วารานคณา เรียนสุทธิ(2559) ได้ทำการศึกษาการสร้างตัวแบบพยากรณ์ที่เหมาะสมกับอนุกรมเวลามูลค่าการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปและเฟอร์นิเจอร์ของประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2538 ถึงเดือนมกราคม 2558 จำนวน 241 ค่า สำหรับการสร้างตัวแบบพยากรณ์ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับอนุกรมเวลาชุดนี้มีทั้งหมด 3 วิธี คือ วิธีบอกซ์ - เจนกินส์ วิธีการปรับเรียบด้วยเส้นโค้งเลขชี้กำลังของวินเทอร์แบบคูณ และวิธีการพยากรณ์รวม โดยใช้เกณฑ์เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยและเกณฑ์รากที่สองของความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้เกณฑ์เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย วิธีการพยากรณ์รวมมีความถูกต้องมากที่สุด ขณะที่ภายใต้เกณฑ์รากที่สองของความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย วิธีการปรับเรียบด้วยเส้นโค้งเลขชี้กำลังของวินเทอร์แบบคูณมีความถูกต้องมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ค่าพยากรณ์ของทั้ง 2 วิธี มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พลากร กลมกุล(2560) ได้ทำการศึกษาวัตถุประสงค์ของการศึกษาการพยากรณ์ราคาของแป้งมันสำปะหลังในประเทศไทย ด้วยเทคนิคอนุกรมเวลา 5 วิธี ได้แก่ วิธีบอกซ์ - เจนกินส์ วิธีการปรับเรียบด้วยเส้นโค้งเลขชี้กำลังของโฮลต์ วิธีการปรับเรียบด้วยเส้นโค้งเลขชี้กำลัง ที่มีแนวโน้มแบบแฉก วิธีการปรับเรียบด้วยเส้นโค้งเลขชี้กำลังอย่างง่าย และวิธีการเฉลี่ยเคลื่อนที่อย่างง่าย 3 , 6 และ 12 เดือน จำนวน 72เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2552 ถึงเดือน ธันวาคม 2557 ผลการศึกษาพบว่าจากวิธีการพยากรณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทั้งหมดที่ได้ศึกษา ภายใต้เกณฑ์เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสมบูรณ์เฉลี่ย วิธีการเฉลี่ยเคลื่อนที่อย่างง่าย สามเดือนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ขณะที่ภายใต้เกณฑ์รากที่สองของความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย วิธีการปรับเรียบด้วยเส้นโค้งเลขชี้กำลังอย่างง่าย เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม ค่าพยากรณ์ของทั้งสองวิธี มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นางสาวอรณัญช์ ขำบางพูน(2560) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบวิธีการพยากรณ์เพื่อหาตัวแบบที่เหมาะสมที่สุด และเพื่อพยากรณ์ปริมาณรถยนต์รายเดือนที่ผ่านด่านในเขตทางพิเศษเฉลิมมหานคร และ เขตทางพิเศษศรีรัช โดยใช้วิธีการทำให้เรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียล วิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ และวิธีการพยากรณ์รวม ซึ่งข้อมูลอนุกรมเวลาที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลปริมาณรถยนต์รายเดือนที่ผ่านด่านโดยแบ่งข้อมูลเป็นสองส่วน คือส่วนที่หนึ่งใช้หาวิธีที่เหมาะสมในแต่ละวิธีการพยากรณ์ ส่วนที่สองใช้ในการเปรียบเทียบกับค่าพยากรณ์ล่วงหน้าที่ได้ และคัดเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุด ใช้ข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 จนถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 จำนวน 12 เดือน และเกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ของแต่ละวิธีด้วยค่าเฉลี่ยของค่าสัมบูรณ์ เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อน (MAPE) โดยวิธีที่เหมาะสมจะให้ค่า MAPE ต่ำที่สุด ผลการศึกษาพบว่าวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการพยากรณ์

นายณัฐพล วีระชาติ(2561) ได้ทำการศึกษาการปรับปรุงรูปแบบการพยากรณ์แบบอนุกรมเวลาที่เหมาะสมเพื่อ ทดแทนวิธีการพยากรณ์ในปัจจุบันของสินค้าเคมีเกษตรของบริษัทกรณีศึกษาซึ่งมีความแม่นยำต่ำ โดยใช้ข้อมูลยอดขายตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 และเลือกสินค้าที่มีปริมาณความต้องการและกำไรสูงที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ 1. Glyphosate 48 2. Fez 48 3. DMA-6 และ 4. Primatron โดยใช้เทคนิคอนุกรมเวลา 3 แบบ ได้แก่ วิธี Winter's Exponential Smoothing วิธี Decomposition และวิธีรวมผลพยากรณ์เปรียบเทียบเทคนิคการพยากรณ์ที่เหมาะสมโดยใช้ค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดสมบูรณ์ (MAPE) และวิธีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของกำลังสองของความผิดพลาด (RMSE) จากผลการศึกษาพบว่า เทคนิคการพยากรณ์ที่เหมาะสมสำหรับสินค้า Glyphosate 48 Fez 48 และ DMA-6 คือ วิธี Decomposition ส่วนสินค้า Primatron เทคนิคการพยากรณ์ที่เหมาะสมคือวิธี Winter's Exponential Smoothing ซึ่งให้ค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดสมบูรณ์ (MAPE) และวิธีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของกำลังสองของความผิดพลาด (RMSE) ต่ำที่สุด

เทคนิคการพยากรณ์

1. การสร้างตัวแบบพยากรณ์โดยวิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา (Time Serie Regression Model Method : TS)

เป็นการวิเคราะห์การถดถอยที่ตัวแปรอิสระเป็นเวลา โดยตัวแปรเวลานี้ อาจจะมีหน่วยเป็น วัน เดือน ไตรมาส หรือปี ถ้าข้อมูลมีลักษณะเพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป แสดงว่าเป็นตัวแบบถดถอยเชิงเส้นที่มีพารามิเตอร์ความชันเข้ามาเกี่ยวข้องนอกเหนือจากค่าคงที่ ในข้อมูลบางอย่างอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางฤดูกาล มีตัวแบบดังนี้

$$Z_t = \beta_0 + \beta_1 t + \epsilon_t \quad (1)$$

Z_t คือ ข้อมูลอนุกรมเวลา ณ คาบเวลา t

ϵ_t คือ ความคลาดเคลื่อน ณ คาบเวลา t

2. การสร้างตัวแบบพยากรณ์โดยวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง (Exponential Smoothing Method : ES)

วิธีการทำให้เรียบสำหรับการพยากรณ์ข้อมูลอนุกรมเวลามีหลายวิธี สำหรับการวิจัยนี้ การเคลื่อนไหวของข้อมูลอนุกรมเวลามูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทยมีการเคลื่อนไหวแบบแนวโน้ม จึงเลือกวิธีที่เหมาะสมกับวิธีการปรับให้เรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียลโดยใช้วิธีการพยากรณ์ปรับให้เรียบแบบ Holt's Linear Trend มีตัวแบบดังนี้

$$\hat{Y}_m = L_t + b_t m \quad (2)$$

โดยที่ $L_t = \alpha Y_t + (1-\alpha)(L_{t-1} + b_{t-1})$

$b_t = \gamma(L_t - L_{t-1}) + (1-\gamma)b_{t-1}$

L_t หมายถึง ค่าคงที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

- b_t หมายถึง ความชัน (Slope) ของข้อมูล
- α หมายถึง ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างข้อมูลกับค่าพยากรณ์
- γ หมายถึง ค่าคงที่ที่ทำให้เรียบระหว่างแนวโน้มจริงกับค่าประมาณแนวโน้ม
- m หมายถึง จำนวนช่วงเวลาที่ต้องการพยากรณ์ไปข้างหน้า

3. การสร้างตัวแบบพยากรณ์โดยวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ (Box-Jenkins Method : ARIMA)

การพยากรณ์เป็นกระบวนการเชิงความน่าจะเป็นหรือกระบวนการความไม่แน่นอน ในเทคนิคอนุกรมเวลาบ็อกซ์-เจนกินส์ หากจะสร้างหรือกำหนดตัวแบบที่เหมาะสมได้ข้อมูลต้องอยู่ในกระบวนการสมดุลงาสถิติ หมายถึง กระบวนการที่อยู่ในสภาวะสมดุลงาสถิติในเรื่องค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน มีตัวแบบดังนี้

3.1 ตัวแบบกระบวนการค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ลำดับที่ 1 (MA(1))

$$\begin{aligned} Z_t - \mu &= a_t - \theta_1 a_{t-1} \\ Z_t &= \mu + a_t - \theta_1 a_{t-1} \end{aligned}$$

3.2 ตัวแบบกระบวนการค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ลำดับที่ 2 (MA(2))

$$\begin{aligned} Z_t - \mu &= a_t - \theta_1 a_{t-1} - \theta_2 a_{t-2} \\ Z_t - \mu &= (1 - \theta_1 B - \theta_2 B^2) a_t \end{aligned}$$

3.3 ตัวแบบกระบวนการค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ลำดับที่ q (MA(q))

$$\begin{aligned} Z_t - \mu &= a_t - \theta_1 a_{t-1} - \theta_2 a_{t-2} - \dots - \theta_q a_{t-q} \\ Z_t - \mu &= (1 - \theta_1 B - \theta_2 B^2 - \dots - \theta_q B^q) a_t \end{aligned}$$

4. การสร้างตัวแบบพยากรณ์โดยวิธีการให้น้ำหนักไม่เท่ากัน (Unequivalent Weighted Methods : UNEW)

ตัวแบบพยากรณ์รวมในรูปแบบทั่วไป คือ $\hat{Y}_t = w_1 \hat{Y}_{1t} + w_2 \hat{Y}_{2t} + w_3 \hat{Y}_{3t}$ (4)

โดยที่ $\hat{Y}_{1t}, \hat{Y}_{2t}, \hat{Y}_{3t}$ หมายถึง ค่าพยากรณ์ที่ได้จากวิธีพยากรณ์โดยใช้วิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง วิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ และวิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา ตามลำดับ

w_1, w_2, w_3 หมายถึง ค่าถ่วงน้ำหนักของวิธีการพยากรณ์โดยวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง วิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ และวิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา ตามลำดับ

วิธีการพยากรณ์โดยวิธีการให้น้ำหนักไม่เท่ากันนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการพยากรณ์ที่จำนวนครั้งในการพยากรณ์ใกล้เคียงกับค่าที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุดคือค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุด มีสูตรในการคำนวณหาค่าถ่วงน้ำหนักดังนี้

$$W_j = \frac{n_i}{N} \quad (5)$$

โดยที่ n_i คือ จำนวนครั้งที่ค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดในวิธีที่ i

N คือ ขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการพยากรณ์

5. การสร้างตัวแบบการพยากรณ์โดยวิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยผกผัน (Inverse of Mean Square Error Method : IMSE)

มีสูตรในการคำนวณหาค่าถ่วงน้ำหนักดังนี้

$$W_j = \frac{1}{\sum_{j=1}^m \frac{1}{MSE_j}} ; MSE_j = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n (Y_t - \hat{Y}_{jt}) \quad (6)$$

โดยที่ W_j หมายถึง ตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีการพยากรณ์ที่ j

Y_t หมายถึง ข้อมูลหรือค่าสังเกต ณ คาบเวลาที่ t

$\hat{Y}_{jt}$ หมายถึง ค่าพยากรณ์ของวิธีพยากรณ์ที่ j ณ คาบเวลาที่ t

j หมายถึง วิธีพยากรณ์ที่ $j ; j = 1, 2, \dots, m, t$ หมายถึง คาบเวลา ; $t = 1, 2, \dots, n$

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

6. วิธีการสร้างตัวแบบการพยากรณ์โดยวิธีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนต่ำสุด (Minimum Variance Covariance Method : MV)

กำหนดให้ $\hat{Y}_{jt}$ คือค่าพยากรณ์ของวิธีพยากรณ์เดี่ยวที่ j ณ คาบเวลาที่ t ที่ให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ต่ำที่สุดจำนวน 2 วิธี มีสมการพยากรณ์ (CF_t) ของวิธีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนต่ำสุดดังนี้

$$CF_t = W\hat{Y}_{1t} + (1 - W)\hat{Y}_{2t}$$

เมื่อ
$$W = \frac{\sigma_{eY_{2t}}^2 - \sigma_{eY_{1t}eY_{2t}}}{\sigma_{eY_{1t}}^2 + \sigma_{eY_{2t}}^2 - 2\sigma_{eY_{1t}eY_{2t}}} \quad (7)$$

โดยที่ W หมายถึง ตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีที่ 1

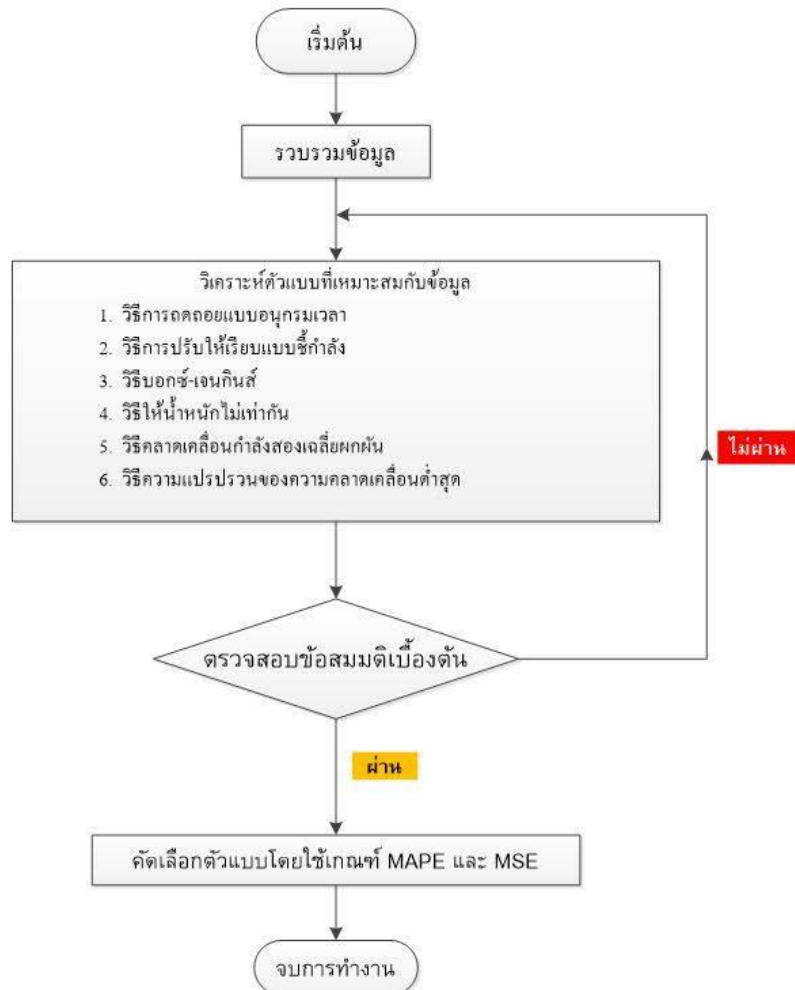
$1 - W$ หมายถึง ตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีที่ 2

$\sigma_{eY_{1t}}^2$ หมายถึง ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์โดยวิธีที่ 1

$\sigma_{eY_{2t}}^2$ หมายถึง ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์โดยวิธีที่ 2

$\sigma_{eY_{1t}eY_{2t}}$ หมายถึง ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์โดยวิธีที่ 1 และ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผลการวิจัย

1. ผลของตัวแบบการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทยที่ได้จากวิธีการพยากรณ์เดี่ยว

1.1 วิธีการพยากรณ์ด้วยวิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา (Time Serie Regression Model Method : TS)

จากการพิจารณาลักษณะการเคลื่อนไหวของอนุกรมเวลามูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทยรายเดือนของปี พ.ศ.2556-2560 พบว่า มีการเคลื่อนไหวแบบมีแนวโน้ม และอยู่ในสภาพไม่คงที่ทั้งค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน จึงแปลงข้อมูลโดยการใส่ลอการิทึมธรรมชาติและหาค่าผลต่างเพื่อให้ข้อมูลอยู่ในสภาพคงที่และเพื่อขจัดอิทธิพลของแนวโน้ม และใช้โปรแกรม SPSS ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบพยากรณ์โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอย เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติของค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเฉลี่ยไม่เท่ากับศูนย์และความแปรปรวนไม่คงที่ มีการแจกแจงแบบปกติ (Kolmogorov-Smirnov $Z = 1.123$, $p\text{-value} = 0.160$) และค่าคลาดเคลื่อนไม่เป็นอิสระต่อกัน (ค่าความน่าจะเป็นทุกค่าของสถิติ Box-Ljung น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05) ซึ่งพบว่าฟังก์ชันอัตตสหสัมพันธ์และฟังก์ชันอัตตสหสัมพันธ์บางส่วนของความคลาดเคลื่อนไม่ตกอยู่ในขอบเขต ดังนั้นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้จึงไม่มีความเหมาะสม และกราฟของฟังก์ชันอัตตสหสัมพันธ์บางส่วนของความคลาดเคลื่อนมีลักษณะเข้ารูปกับ AR(1) จึงต้องทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ใหม่ โดยวิธี Autoregression ซึ่งวิธีนี้จะรวมเอาเทอมของความคลาดเคลื่อนที่มีลักษณะเข้ารูปกับ AR(1) เข้ากับตัวแบบพยากรณ์ใหม่ ซึ่งจากการประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบพยากรณ์ใหม่ เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติของค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และความแปรปรวนคงที่ มีการแจกแจงแบบปกติ (Kolmogorov-Smirnov $Z = 0.777$, $p\text{-value} = 0.582$) และค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน (ค่าความน่าจะเป็นทุกค่าของสถิติ Box-Ljung มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05) ดังนั้นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้จึงมีความเหมาะสม ซึ่งตัวแบบพยากรณ์แสดงดังนี้

$$\hat{Y}_t = 9.3047 + 0.0037t + \varepsilon_t$$

$$\text{เมื่อ } \varepsilon_t = 0.7669\varepsilon_{t-1}$$

1.2 วิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง (Exponential Smoothing Method : ES)

จากการสร้างตัวแบบพยากรณ์โดยวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลังโดยวิธีการพยากรณ์แบบโฮลท์ (Holt's Linear Method) พบว่า ได้ค่าปรับให้เรียบระหว่างข้อมูลกับค่าพยากรณ์ (α) = 0.66 และค่าปรับให้เรียบระหว่างแนวโน้มกับค่าประมาณแนวโน้ม (γ) = 0.00 ทำให้ค่าผลรวมกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติของค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และความแปรปรวนคงที่ มีการแจกแจงแบบปกติ (Kolmogorov-Smirnov $Z = 0.666$, $p\text{-value} = 0.768$) และค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน (ค่าความน่าจะเป็นทุกค่าของสถิติ Box-Ljung มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05) ดังนั้นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้จึงมีความเหมาะสม ซึ่งตัวแบบพยากรณ์แสดงดังนี้

$$\hat{Y}_m = 12503.2245 + 69.2310m$$

1.3 วิธีบอกซ์-เจนกินส์ (Box-Jenkins Method : ARIMA)

จากการพิจารณาลักษณะการเคลื่อนไหวของอนุกรมเวลามูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทยรายเดือนของปี พ.ศ.2556-2560 พบว่า มีการเคลื่อนไหวแบบมีแนวโน้ม และอยู่ในสภาพไม่คงที่ (Non-Stationary) ทั้งในค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน จึงทำการแปลงข้อมูลโดยการใส่ลอการิทึมธรรมชาติและหาค่าผลต่างลำดับที่ 1 ($d=1$) ได้กราฟฟังก์ชันอัตตสหสัมพันธ์ (ACF) และฟังก์ชันอัตตสหสัมพันธ์บางส่วน (PACF) ของอนุกรมเวลาที่ทำการแปลงข้อมูลแล้วดังรูปที่ 1 ซึ่งพบว่าอนุกรมเวลามีลักษณะคงที่ จึงกำหนดตัวแบบพยากรณ์ที่เป็นไปได้ และประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยกำหนดตัวแบบพยากรณ์ คือ ARIMA(0,1,1) หรือ MA(1) พิจารณาผลจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม ได้ค่า $p\text{-value}$ ของ MA(1) เท่ากับ 0.014 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่า ค่าพารามิเตอร์ไม่เท่ากับศูนย์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าตัวแบบพยากรณ์ที่ได้มีความเหมาะสม ซึ่งได้ค่า $\hat{\theta}_0 = 0$ และ $\hat{\theta}_1 = 0.3159$ เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติของค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และความแปรปรวนคงที่ มีการแจกแจงแบบปกติ (Kolmogorov-Smirnov $Z = 0.628$, $p\text{-value} = 0.825$) และค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน (ค่าความน่าจะเป็นทุกค่าของสถิติ Box-Ljung มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05) ดังนั้นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้จึงมีความเหมาะสม ซึ่งตัวแบบพยากรณ์แสดงดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

$$\hat{Y}_t = -0.3159\varepsilon_{t-1} + \varepsilon_t$$

2. ผลของตัวแบบการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทยที่ได้จากวิธีการพยากรณ์รวม วิธีการพยากรณ์รวมนี้จะหาตัวถ่วงน้ำหนักจาก 3 วิธีดังต่อไปนี้

2.1 วิธีการให้น้ำหนักไม่เท่ากัน (Unequivalent Weighted Methods : UNEW)

ผลจากการคำนวณด้วยโปรแกรม EXCEL ซึ่งมีสูตรในการคำนวณตัวถ่วงน้ำหนักดังแสดงในสมการที่ (5) จะได้ตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีการพยากรณ์โดยวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง $(w_1) = 0.250$ วิธีบอซซ์-เจนกินส์ $(w_2) = 0.750$ และวิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา $(w_3) = 0$ สามารถเขียนเป็นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_t = 0.250\hat{Y}_{1t} + 0.750\hat{Y}_{2t}$$

2.2 วิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยผกผัน (Inverse of Mean Square Error Method : IMSE)

ผลจากการคำนวณด้วยโปรแกรม EXCEL ใช้สูตรในการคำนวณตัวถ่วงน้ำหนักดังแสดงในสมการที่ (6) ซึ่งได้ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยของวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง $MSE_1 = 6,546,059.1041$ วิธีบอซซ์-เจนกินส์ $MSE_2 = 2,793,712.7940$ วิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา $MSE_3 = 13,889,920.1704$ และ $\sum_{j=1}^m \frac{1}{MSE_j} = 0.00000058270$ จะได้ตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยผกผันสำหรับวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง $w_1 = 0.2622$ วิธีบอซซ์-เจนกินส์ $w_2 = 0.6143$ และวิธีการถดถอยแบบอนุกรมเวลา $w_3 = 0.1236$ สามารถเขียนเป็นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_t = 0.2622\hat{Y}_{1t} + 0.6143\hat{Y}_{2t} + 0.1236\hat{Y}_{3t}$$

2.3 วิธีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนต่ำสุด (Minimum Variance - Covariance Method : MV)

หาตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนต่ำสุดสำหรับวิธีการพยากรณ์เดี่ยว 2 วิธี ที่มีค่า MAPE ต่ำสุด คือ วิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลังที่มีค่า MAPE = 14.8466 และวิธีบอซซ์-เจนกินส์ที่มีค่า MAPE = 8.9515 มีสูตรในการคำนวณตัวถ่วงน้ำหนักดังแสดงในสมการที่ (7) ผลจากการคำนวณด้วยโปรแกรม EXCEL จะได้ตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีการปรับให้เรียบแบบเลขชี้กำลัง คือ $W = 0.542$ และตัวถ่วงน้ำหนักของวิธีบอซซ์-เจนกินส์ คือ $1 - W = 0.458$ สามารถเขียนเป็นตัวแบบพยากรณ์ที่ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_t = 0.542 \hat{Y}_{1t} - 0.458 \hat{Y}_{2t}$$

3. การเปรียบเทียบค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (Mean Absolute Percentage Error : MAPE) และค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (Mean Square Error : MSE) ของตัวแบบพยากรณ์ที่ได้จากวิธีต่าง ๆ แสดงดังตารางที่ 1

สรุปผล

ในการสร้างตัวแบบสำหรับการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 - 2561 จำนวน 72 เดือน ซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็นสองชุด โดยข้อมูลชุดที่หนึ่งตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2560 สำหรับการสร้างตัวแบบพยากรณ์ด้วยการวิเคราะห์อนุกรมเวลาด้วยวิธีการพยากรณ์เดี่ยว 3 วิธี และวิธีพยากรณ์รวมโดยหาตัวถ่วงน้ำหนักจาก 3 วิธี ส่วนข้อมูลชุดที่สองตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2561 จำนวน 12 เดือนใช้เปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการพยากรณ์ด้วยเกณฑ์ค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (MAPE) และค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (MSE) ผลการวิจัยพบว่า วิธีการให้น้ำหนักไม่เท่ากัน (UNEW) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด เมื่อพิจารณาภายใต้เกณฑ์ค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (MAPE) ที่ต่ำที่สุด ขณะที่วิธีความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย ผกผัน (IMSE) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้เกณฑ์ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (MSE) ที่ต่ำที่สุด จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปพยากรณ์ค่าในอนาคตต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำโครงการงานพิเศษนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพูล เกิดวิชัย จนกระทั่งโครงการพิเศษฉบับนี้ได้เสร็จสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่คอยช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่คณะผู้จัดทำ ตลอดระยะเวลาการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อคณะผู้จัดทำซึ่งสามารถนำความรู้ ความสามารถไปประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นประโยชน์สูงสุด

สุดท้ายนี้คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวรวมถึงรุ่นพี่และเพื่อนนักศึกษา ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริมในทุกๆด้าน และขอบคุณเพื่อนสมาชิกผู้ร่วมกันจัดทำโครงการพิเศษที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจและให้ความร่วมมือ ตลอดจนโครงการงานพิเศษนี้สามารถสำเร็จได้โดยสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). มูลค่าและปริมาณสินค้าออกจำแนกตามกิจกรรมการผลิต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/ReportPage.aspx?reportID=747&language=th. (วันที่ค้นข้อมูล : 14 พฤศจิกายน 2562).
- อรณัญช์ ขำบางพูน. (2560). การพยากรณ์ปริมาณรถยนต์ที่ผ่านด่านในเขตทางพิเศษเฉลิมมหานครและเขตทางพิเศษศรีรัช โดยใช้วิธีการทำให้เรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียลวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์และวิธีการพยากรณ์รวม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ บัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกเมนทร์ ดิยะพงษ์พิทักษ์, นางสาวณัฐนรี สังข์นุช, นางสาวภัทรภา วิทยชาญวิฑูร. (2561). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบของการพยากรณ์ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมระหว่างวิธีการพยากรณ์เดี่ยวและวิธีการพยากรณ์รวม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสถิติประยุกต์ บัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณัฐพล วีระชาลี. (2561). การประยุกต์ใช้เทคนิคการพยากรณ์สำหรับบริษัทผู้ผลิตสินค้าเคมีเพื่อการเกษตร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี บัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลากร กลมกุล. (2560). การพยากรณ์ราคาแป้งมันสำปะหลังของประเทศไทยด้วยตัวแบบอนุกรมเวลา. วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 27(4), 805 -820.
- ฐิตนนท์ จารุโรจน์กิริติ. (2559). การพยากรณ์ทางธุรกิจ Business Forecasting. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำราเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ดวงพร หัซชะวนิช. (2556). การเปรียบเทียบตัวแบบการพยากรณ์ดัชนีราคาผู้บริโภครายเดือน : ตัวแบบบ็อกซ์-เจนกินส์และตัวแบบปรับให้เรียบเอ็กซ์โพเนนเชียล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 33(2), 100-113.
- วารางคณา เรียนสุทธิ. (2559). ตัวแบบพยากรณ์มูลค่าการส่งออกไม้ยางพาราแปรรูปและเฟอร์นิเจอร์ของประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร(วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี).24(3), 108 - 122.
- สำนักงานเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม(สศอ.). (2562). ฐานข้อมูลยางและผลิตภัณฑ์ยาง.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://rubber.oie.go.th:8081/joomla/index.php/2013-06-20-18-24-15?fbclid>. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 ธันวาคม 2562).

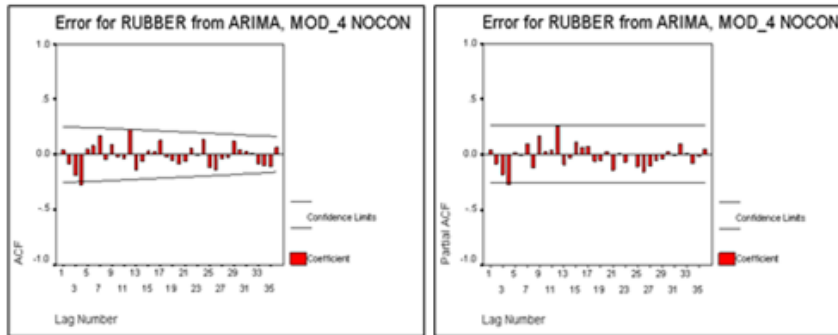

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ภาพประกอบและตาราง

ภาพที่ 1 แสดงกราฟ

ฟังก์ชันอัตโนมัติสหสัมพันธ์ (ACF) และฟังก์ชันอัตโนมัติสหสัมพันธ์บางส่วน (PACF) ของวิธีบอกซ์-เจนกินส์ หลังจากแปลงข้อมูลให้อยู่ในสภาวะคงที่โดยการใส่ลอการิทึมธรรมชาติและหาค่าผลต่างลำดับที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าจริงและค่าพยากรณ์ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทย จำแนกรายเดือนของปี พ.ศ. 2561 และการเปรียบเทียบค่า MAPE และค่า MSE จากวิธีการพยากรณ์ต่าง ๆ

ค่าจริงปี 2561	ค่าพยากรณ์ปี 2561					
	วิธีการพยากรณ์เดี่ยว			วิธีการพยากรณ์รวม		
	TS	ES	ARIMA	UNEW	IMSE	MV
15194.88	11483.45	12572.46	16522.02	15534.63	14864.06	14381.69
14174.61	11526.02	12641.69	16522.02	15551.94	14887.47	14419.21
12789.79	11568.74	12710.92	16522.02	15569.25	14910.90	14456.72
16010.26	11611.63	12780.15	16522.02	15586.55	14934.35	14494.24
15620.75	11654.67	12849.38	16522.02	15603.86	14957.82	14531.76
15759.84	11697.87	12918.61	16522.02	15621.17	14981.31	14569.28
14985.40	11741.23	12987.84	16522.02	15638.48	15004.81	14606.79
16788.92	11784.76	13057.07	16522.02	15655.78	15028.34	14644.31
13799.93	11828.44	13126.30	16522.02	15673.09	15051.89	14681.83
15641.84	11872.29	13195.53	16522.02	15690.40	15075.45	14719.34
16382.10	11916.30	13264.77	16522.02	15707.71	15099.04	14756.86
16343.97	11960.47	13334.00	16522.02	15725.02	15122.65	14794.38
MAPE	22.9347	14.8466	8.9515	5.8512	6.5257	7.5913
MSE	13889920.1704	6546059.1041	2793712.7940	1333032.6240	1287165.0606	1651291.5331

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การพัฒนาการสร้างเตาแปรรูปน้ำอ้อย ชนิดทางเดินลมร้อนลง
สำหรับเคี้ยวน้ำอ้อยของชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
Development Construction of a sugar cane processing furnace Hot air pathway type For
the sugar cane juice of ban Wang yang community Nakhon Chum Subdistrict Mueang
District kamphaeng phet Province.

สถุณณ์ พรหมสายใจ¹
Sarit Promsajjai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาอัตราส่วนผสมของวัสดุสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี้ยวน้ำอ้อย 2) เพื่อทดลองใช้ส่วนผสมวัสดุสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี้ยวน้ำอ้อย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้วัสดุสำหรับเตาเคี้ยวน้ำอ้อย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินผลผู้ใช้เตา แบบประเมินคุณสมบัติวัสดุ เครื่องมือทดลอง ได้แก่ จอบ แบบพิมพ์อิฐ เครื่องวัดค่าความแข็งแรง เครื่องวัดการหาค่าเปอร์เซ็นต์ เครื่องการดูดซึมน้ำ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ผู้ใช้เตา จำนวน 20 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแข็งแรง ค่าการดูดซึมน้ำ และค่าเปอร์เซ็นต์การหดตัว ผลจากการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 ผลจากการประเมินคุณสมบัติ จำนวน 10 คน เพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นค่าร้อยละ 40.00 มีประสบการณ์ในการทำเตาคิดเป็นร้อยละ 66.67 และอัตราส่วนผสมที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่นำมาใช้ก่อสร้างเตาเคี้ยวน้ำอ้อย คือ ดินเหนียวทุ่งเศรษฐี ร้อยละ 70 ทราย ร้อยละ 20 ซีเมนต์ขาว ร้อยละ 10 (7:2:1) ซึ่งมีความคงทนแข็งแรงเหมาะสมสำหรับดีทดลองจนผู้ใช้เตาประเมินผลมีระดับความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.55

ตอนที่ 2 สูตรที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ สูตรที่ 2 ได้แก่ อัตราส่วนผสม ดินเหนียวร้อยละ 70 ทรายร้อยละ 20 ซีเมนต์ขาวร้อยละ 10

ตอนที่ 3 ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน ได้ประเมินการใช้เตาเคี้ยวน้ำอ้อย ทั้ง 3 ด้าน มีค่า $\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.45 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา, พลังงาน, น้ำอ้อย, ชุมชนท้องถิ่น , กำแพงเพชร

¹ รศ., อาจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 069 ม.1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
โทร. 055-706599 E-Mail: sarit_741@hotmail.com

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The Purpose of this research was to 1) To study the ratio of the ingredients for use in making sugar cane stewers 2) To experiment with the ingredients used for making sugar cane juice 3) To study satisfaction of stove users for sugar cane stewers research tools include hoe brick mold strength mater measuring the percentage of water absorption sample groups include 10 persons experts 20 stove using specific selection and bring the data to find the percentage average standard deviation water absorption and percentage shrinkage. The results

Evaluation of the properties ratio of the ingredients of materials for use in making suger cane stew furnave amount 10 people found 40 % more males than females have experience in making stoves as a percentage 66.67 and the ratio of the most suitable ingredients used in brick making to build turtle turtle juice Is formula 2 include thung setthi clay 70 % sand 20 % bagasse ash 10 % (7:2:1) which is strong and suitable as well as the users of the evaluation furnace have a satisfaction level with an average $\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.55 In which 20 people has evaluated the use of the sugar cane stew oven in 3 areas with value $\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.45 at a high level.

Keyword : development of suger cane processing furnace, hot air path down for stewing molasses ban wang yang kamphaeng phet community.

บทนำ

พลังงานที่นำมาใช้กันทุกวันนี้มีด้วยกันหลายชนิด เช่น ไฟฟ้า แก๊ส น้ำมัน ถ่านหิน และถ่านกัมมันต์ได้ว่าเป็นพลังงานที่มนุษย์เราได้นำมาใช้กัน มีทั้งของแข็งและของเหลว ตลอดจนเป็นแก๊สที่ได้มาจากธรรมชาติ ที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันกันโดยทั่วไป และนับวันจะใช้กันเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เพราะมนุษย์เรามีความจำเป็นต้องนำมาใช้ในการทำธุรกิจ ทั้งในครัวเรือนและสถานประกอบการ ดังนั้นจึงส่งผลทำให้มีค่าใช้จ่ายกันมากขึ้น และสิ้นเปลือง จึงส่งผลทำให้เกิดภาวะโลกร้อนและสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ที่อาศัยในบริเวณ การใช้พลังงานที่ได้กล่าวมานี้ทุกคนคงได้ใช้กันแต่สิ่งที่สำคัญการใช้ไม่รู้จักคุณค่าของพลังงาน โดยเฉพาะสถานประกอบการรายย่อยที่ใช้พลังงานแล้วไม่ค่อยตระหนักเท่าไร อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น 1) 1) ไม่มีความรู้ความเข้าใจ การใช้พลังงานการคิดราคาต้นทุนต่อหน่วยการผลิต การคิดต้นทุนการแปรรูปอาหาร โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย ชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุมอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้ใช้เชื้อเพลิงประเภทฟืน ที่นำใช้ในการเคี่ยวน้ำอ้อยจะต้องสูญเสียพลังงานความร้อนไปจำนวนมาก ส่งผลทำให้เสียค่าใช้จ่าย เสียเวลาในการลงทุนในการทำน้ำอ้อยของแต่ละวัน จากการสัมภาษณ์ ปรีชา แยมโกแมนท์ (2561 พฤษภาคม 30) ผู้ทำน้ำอ้อยมานานกว่า 10 ปี ได้ให้แนวความคิดว่า ฟืนที่ใช้ในการเคี่ยวน้ำอ้อยจำเป็นต้องใช้จำนวนมาก ๆ กว่าจะได้ น้ำอ้อยที่จับตัวกันเป็นผลึกหรือเป็นก้อนส่งผลทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากใช้การใช้พลังงาน ส่งผลมายังค่าใช้จ่ายในการทำน้ำอ้อยแล้วจะไม่คุ้มทุนเท่าไร ซึ่งถ้าในอนาคตน้ำอ้อยราคาไม่ดีชาวบ้านที่ทำทำอ้อยแบบโบราณนับวันจะไม่มีใครที่จะอนุรักษ์การทำอ้อยนี้สืบต่อไปยังลูกหลานได้ในอนาคต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีรน์วิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ดังนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เป็นปัญหาอย่างยาวนาน จึงได้นำเอาแนวทางพื้นฐานของการใช้ส่วนผสมที่จะนำมาใช้ในการทำอิฐใหม่ เพื่อลดปัญหาการสูญเสียพลังงานที่เกิดขึ้นในการทำน้ำอ้อยของชุมชนของชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุมอำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร อันเนื่องมาจาก ส่วนผสมนี้จะสามารถเก็บความร้อนได้ดีกว่าของเดิมที่ใช้กัน เพราะมีส่วนผสมที่ทนความร้อนได้ดี คือซีเมนต์อ้อยกับกากน้ำอ้อยที่ทำหน้าที่เป็นตัวประสานการยึดเกาะ และสร้างความแข็งแรงให้กับเตาเคี่ยวน้ำอ้อยได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจึงได้ออกภาคสนามทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ พบว่า การสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อยที่ใช้วัสดุดินเหนียวในท้องถิ่น และวัสดุซีเมนต์อ้อย และน้ำกากอ้อยที่ทิ้งแล้ว นำมาใช้เป็นส่วนผสมในการสร้างเตาใหม่ น่าจะมีประสิทธิภาพทางด้านวัตถุดิบ มีสารประกอบทางเคมีและทางกายภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตราส่วนผสมของวัสดุสำหรับนำมาใช้ในการทำ
2. เพื่อทดลองใช้ส่วนผสมวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้วัสดุสำหรับเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

ขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาอัตราส่วนผสมของวัสดุสำหรับนำมาใช้ในการทำ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

1. ศึกษาอัตราส่วนผสมของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
2. ศึกษาคุณสมบัติของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเตา จำนวน 5 ท่าน
2. ผู้ใช้เตาเคี่ยวน้ำอ้อย จำนวน 10 ท่าน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. อัตราส่วนผสมของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
2. คุณสมบัติของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทดลองใช้ส่วนผสมวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

1. ทดลองใช้อัตราส่วนผสมวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
2. ศึกษาคุณสมบัติของเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเตา จำนวน 5 ท่าน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. อัตราส่วนผสมวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
2. คุณสมบัติของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย ได้แก่ คุณสมบัติทางกายภาพ ความแข็งแรง และการ

ดูดซึมน้ำ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้วัสดุสำหรับเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เตาเคี่ยวน้ำอ้อย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่

1. ผู้ใช้เตาเคี่ยวน้ำอ้อย จำนวน 10 ท่าน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ด้านความเหมาะสมของวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
2. ด้านคุณสมบัติของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
3. ด้านประโยชน์การนำไปใช้งานเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระของการทำวิจัยมีดังนี้

- 3.1 บริบทชุมชนการทำน้ำอ้อยจังหวัดกำแพงเพชร
- 3.2 ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบที่นำมาใช้สร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อย
- 3.3 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีความพึงพอใจ
- 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เรื่อง การพัฒนา การสร้างเตาปรุบน้ำอ้อย ชนิดทางเดินลมร้อนลง สำหรับเคี่ยวน้ำอ้อยของชุมชนของชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุมอำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร

การลดพลังงานการทำน้ำอ้อยที่สูญเสียจากการเคี่ยวน้ำอ้อย โดยใช้วิธีที่มีส่วนผสม ดินเหนียวกำแพงเพชร ซีเมนต์ขาวอ้อย และกากน้ำอ้อย ที่นำมาใช้ทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย เพื่อประหยัดพลังงานของชุมชนของชุมชนบ้านวังยาง

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาอัตราส่วนผสมและคุณสมบัติของวัสดุสำหรับนำมาใช้ในการทำอิฐเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

ขั้นตอนที่ 1.1

แหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเตา จำนวน 5 ท่าน
2. ผู้ใช้เตา จำนวน 10 ท่าน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. คุณสมบัติของส่วนผสมอิฐสำหรับทำเตา
2. คุณสมบัติทางกายภาพของวัตถุดิบทั้ง 3 ชนิด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยกำหนดเป็น 2 ตอน 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุดิบที่ใช้ในการทำเตา

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533, หน้า 135)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การนำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเอาผลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยตัวเองใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอิฐสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนย่อยที่ 1.2

การศึกษาหาส่วนผสมของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการทำอิฐสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

1. ศึกษาคุณสมบัติวัตถุดิบและกำหนดส่วนผสมเพื่อนำมาคำนวณ และซึ่งให้ได้ตามสูตรที่กำหนดไว้ จำนวน 5 สูตร
2. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา จำนวน 5 ท่าน

ตารางที่ 1 แสดงส่วนผสมของวัตถุดิบ

ลำดับ	ชื่อวัตถุดิบ	คุณสมบัติทางกายภาพ	ลักษณะที่มีความเหมาะสมกับงาน
1	ดินเหนียว	มีความเหนียว	มีความเหนียวและมีสิ่งเจือปนน้อย
2	ซีเมนต์ก้อนอ้อย	มีความทนไฟ มีคุณสมบัติเป็นต่าง	ไม่มีความเหนียว ทนความร้อนได้สูง
3	กากน้ำอ้อย	เป็นตัวช่วยยึดเกาะ	มีความเหนียวและเป็นวัตถุดิบที่ได้มาจากท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 1.2.1 การทดลองใช้ส่วนผสมของวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอิฐ

แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญด้านเตาจำนวน 5 ท่าน

วิธีดำเนินการ

1. กำหนดเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาส่วนผสมของวัตถุดิบดังนี้ ได้แก่ เครื่องการหาค่าความแข็งแรง, เครื่องการหาค่าการดูดซึมน้ำ, ถังน้ำ, กะละมัง, เครื่องชั่ง และแบบพิมพ์ไม้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำวัตถุดิบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณาดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงสูตรส่วนผสมของวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอิฐสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย สูตรที่ 1 - 5

สูตรที่	วัตถุดิบ			รวมร้อยละ
	ดินเหนียวร้อยละ	ทรายร้อยละ	ซีเมนต์ก้อนอ้อยร้อยละ	
1	75	15	10	100
2	70	15	15	100
3	65	20	15	100
4	60	30	15	100
5	55	35	20	100

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ผู้วิจัยได้นำส่วนผสมแต่ละสูตรมาศึกษาเพื่อทำการทดลองการทำอิฐเพื่อสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อยตามลำดับ ดังนี้

1. การเตรียมวัตถุดิบ จำนวน 3 ชนิด
2. การผสมวัตถุดิบให้ได้ตามสูตร
3. การทดสอบประสิทธิภาพอัตราส่วนผสมของวัตถุดิบ
4. การคัดเลือกอัตราส่วนผสมของวัตถุดิบที่ดีที่สุด
5. การขึ้นรูปอิฐตามขั้นตอน
7. การวิเคราะห์สูตรทางกายภาพ
8. การขึ้นรูปอิฐสูตรที่ดีที่สุดจำนวน 1 สูตร
9. สรุปผลวิจัยและการนำไปใช้งานสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

วิธีดำเนินการทำอิฐเพื่อสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อยชนิดทางเดินลมร้อนขนานและทางเดินลมร้อนลง สำหรับชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 3 แสดงสูตรวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำอิฐ

วัตถุดิบ			
ดินเหนียว ร้อยละ	ทราย ร้อยละ	ขี้เถ้าขานอ้อย ร้อยละ	รวม ร้อยละ
80	10	10	100

วัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นส่วนผสม จำนวน 3 ชนิด มีดังนี้

1. ดินเหนียว ร้อยละ 80
2. ทราย ร้อยละ 10
3. ขี้เถ้าขานอ้อย ร้อยละ 10

ก. เนื้อดินส่วนผสม

ข. แท่งดินทดลอง

ภาพที่ 1 แสดงอัตราส่วนผสม

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้อิฐสำหรับเตาเคี่ยวน้ำอ้อย

แหล่งข้อมูล

1. ผู้ใช้เตาจำนวน 10 ท่าน
- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ความพึงพอใจของผู้ใช้เตา ได้แก่

1. ความแข็งแรง
2. ความสะดวกในการนำไปใช้งาน
3. การดูแลรักษาได้ง่าย
4. ความดูดซึมน้ำน้อยหรือมีความพรุนตัวน้อย
5. ความสวยงาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้น จำนวน 1 ฉบับ

โดยกำหนดเป็น 2 ตอน มีดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้เตา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (สุทธิดา ทองแสน, 2548, หน้า 61)

ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจจากผู้ใช้เตา มีดังนี้

1. ศึกษารูปแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจจากผู้ใช้เตาที่ได้สร้างขึ้นมาเป็นแบบสอบถาม
2. การร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจจากผู้ใช้เตาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย
3. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการในลำดับต่อไป
4. การนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมชัดเจนจำนวน 5 ท่าน
5. การนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC)

ได้กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.50 สำหรับข้อที่ใช้ได้มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ขึ้นไป พร้อมนำกลับปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาอีกครั้ง

6. การจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำบันทึกข้อความเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. การนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง
3. การนำแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกไปกลับมาเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจจากผู้ใช้อิฐ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ (สุทธิดา ทองแสน, 2548, หน้า 61)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความดูดซึมน้ำ
2. การหาค่าร้อยละ (percentage)
3. การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (กานดา พูนลาภทวี, 2530, หน้า 42)
4. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 122)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สรุปผล

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 เพศหญิงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 41-50 ปีคิดเป็นร้อยละ 60.00 อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนประสบการณ์การใช้ฮอฐี 5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ผู้ใช้สำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณสมบัติของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย จำนวน 10 คน

ลำดับที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1	ความสามารถในการผสมวัตถุดิบ	4.60	0.66	มากที่สุด
2	ความยากง่ายในการขึ้นรูปฮอฐี	4.80	0.40	มากที่สุด
3	ระยะเวลาที่ใช้ในการขึ้นรูปฮอฐี	4.40	0.80	มากที่สุด
4	น้ำหนักฮอฐีมีความเหมาะสม	4.30	0.78	มาก
5	ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายฮอฐี	4.50	0.67	มาก
6	ความแข็งแรงของฮอฐี	4.90	0.30	มาก
7	ความคงรูป ไม่บิดเบี้ยว ไม่แตกร้าว	4.70	0.64	มากที่สุด
8	ความสะดวกในการปูพื้น	4.90	0.30	มากที่สุด
9	ความสวยงาม	4.80	0.40	มากที่สุด
สรุปค่าเฉลี่ยรวม		4.65	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความต้องการคุณสมบัติของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตฮอฐี จำนวน 10 คน เป็นรายชื่อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ความสามารถในการผสมวัตถุดิบ $\bar{X}$ เท่ากับ 4.60 S.D. เท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

2. ความยากง่ายในการขึ้นรูปฮอฐี $\bar{X}$ เท่ากับ 4.80 S.D. เท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการขึ้นรูปฮอฐี $\bar{X}$ เท่ากับ 4.40 S.D. เท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4. ความคงรูป ไม่บิดเบี้ยว ไม่แตกร้าว $\bar{X}$ เท่ากับ 4.70 S.D. เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

5. ความสะดวกในการปูพื้นการใช้งาน $\bar{X}$ เท่ากับ 4.90 S.D. เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

6. ความสวยงามในการนำไปใช้งาน $\bar{X}$ เท่ากับ 4.80 S.D. เท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

7. น้ำหนักฮอฐีมีความเหมาะสม $\bar{X}$ เท่ากับ 4.30 S.D. เท่ากับ 0.78 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

8. ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายฮอฐี $\bar{X}$ เท่ากับ 4.50 S.D. เท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

9. ความคงทนแข็งแรง ฮอฐีที่นำมาสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.90 S.D. เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

สรุปโดยภาพรวม อัตราส่วนผสมและคุณสมบัติของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตที่นำมาสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อยที่มีความเหมาะสม คือ ดินเหนียวทุ่งเศรษฐีร้อยละ 70 ทรายร้อยละ 20 ซีเมนต์อ้อย ร้อยละ 10 (7:2:1) ที่มีคุณสมบัติความคงทน

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

แข็งแรงดี เหมาะสำหรับผลิตอิฐปูพื้นสำหรับทางเดินเท้าและมีระดับความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.65 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.55

ตอนที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์การทดลองใช้ส่วนผสมวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี้ยวน้ำอ้อย ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ทางกายภาพของอิฐที่นำมาใช้ในการสร้างเตาเคี้ยวน้ำอ้อย

สูตรที่	ส่วนผสมของสูตร				ผลการศึกษา		
	ดิน ร้อยละ	ทราย ร้อยละ	ซีเมนต์ขาวอ้อย ร้อยละ	รวม ร้อยละ	ค่าการหดตัว ร้อยละ	เปอร์เซ็นต์การดูดซึมน้ำ ร้อยละ	ค่าความแข็งแรงความแข็งแรง (กก./ตร.ซม.)
1	80	10	10	100	6.66	8.49	20.50
2	70	20	10	100	5.33	3.16	21.10
3	60	30	10	100	6.00	3.16	21.00
4	55	40	10	100	6.00	4.45	18.00
5	40	50	10	100	3.33	15.00	17.25

จากตารางที่ 5 พบว่า การทดลองหาคุณสมบัติทางกายภาพอิฐตามอัตราส่วนผสมที่กำหนดไว้ จำนวน 5 สูตร ได้แก่

1. สูตรที่ 1 ค่าการหดตัวก่อนเผามากที่สุด คือ สูตรที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 6.66 และสูตรที่มีค่าการหดตัวน้อยที่สุด คือ สูตรที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 3.33

2. สูตรที่ 1 ค่าการหดตัวหลังเผามากที่สุด สูตรที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 10.00 สูตรที่ค่าการหดตัวหลังเผาน้อยที่สุด คือ สูตรที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 4.00

3. สูตรที่มีค่าเปอร์เซ็นต์การดูดซึมน้ำมากที่สุด คือ สูตรที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 15.00 ค่าเปอร์เซ็นต์การดูดซึมน้ำน้อยที่สุด คือสูตรที่ 2 และ 3 คิดเป็นร้อยละ 3.16

4. สูตรที่มีค่าความแข็งแรงความแข็งแรงมากที่สุด คือ สูตรที่ 1 มีค่าเท่ากับ 20.50 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร และสูตรที่มีค่าความแข็งแรงน้อยที่สุด คือสูตรที่ 5 มีค่าเท่ากับ 17.25กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร

สรุปโดยภาพรวม สูตรที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ สูตรที่ 2 ได้แก่ อัตราส่วนผสมดินเหนียวร้อยละ 70 ทรายร้อยละ 20 ซีเมนต์ขาวอ้อยร้อยละ 10

ตอนที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้เตาเคี้ยวน้ำอ้อย

ตารางที่ 6 การหาค่า $\bar{x}$ และค่า S.D. สรุปโดยผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน

ข้อที่	รายการคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	ด้านคุณลักษณะของเตาเคี้ยวน้ำอ้อย			มาก
1	รูปแบบเตามีความสวยงามเหมาะสมดี	4.15	0.57	มาก
2	ขนาดของเตามีความเหมาะสมกับการใช้งานเพื่อประหยัดพลังงาน	4.20	0.60	มาก
3	เตามีความคงทนต่อการนำไปใช้งาน	4.05	0.59	มาก
4	เตามีความสะอาดปลอดภัยต่อการใช้งาน	4.00	0.45	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.10	0.55	มาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทีร์มอัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อที่	รายการคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	ด้านลักษณะวัสดุที่ใช้เตาเคี้ยวน้ำอ้อย			
1	ใช้วัสดุดินเหนียวที่มีอยู่ในท้องถิ่น	4.05	0.50	มาก
2	สามารถซ่อมเตาได้ง่าย	4.15	0.36	มาก
3	สามารถบำรุงดูแลรักษาได้สะดวก	4.05	0.22	มาก
4	มีความคงทนต่อการใช้งาน	3.95	0.38	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.05	0.36	มาก
	ด้านลักษณะการใช้งานเตาเคี้ยวน้ำอ้อย			
1	สามารถทำขึ้นมาใช้เองได้อย่างเหมาะสม	4.25	0.43	มาก
2	สามารถใช้งานง่ายและมีประสิทธิภาพ	4.20	0.40	มาก
3	ประหยัดเชื้อเพลิงต่อการทำงาน	3.90	0.54	มาก
4	ลดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม	3.85	0.48	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.05	0.46	มาก

จากตารางที่ 6 ผู้ที่เข้ารับการอบรมจำนวน 20 คน ที่ได้ใช้เตาเคี้ยวน้ำอ้อยจำนวน 3 ด้าน พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะของเตาเคี้ยวน้ำอ้อยมีค่า $\bar{x} = 4.10$ S.D. ระดับความคิดเห็นมาก = 0.55 อยู่ในระดับมาก 2) ด้านลักษณะวัสดุที่ใช้เตาเคี้ยวน้ำอ้อย มีค่า $\bar{x} = 4.05$ S.D. ระดับความคิดเห็นมาก = 0.36 อยู่ในระดับมาก 3) ด้านลักษณะการใช้งานเตาเคี้ยวน้ำอ้อยมีค่า $\bar{x} = 4.05$ S.D. ระดับความคิดเห็นมาก = 0.46 อยู่ในระดับมาก สรุปโดยรวมค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้านมีค่า $\bar{x} = 4.06$ S.D. = 0.45 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ผลข้อมูลเรื่อง การพัฒนา การสร้างเตาแปรรูปน้ำอ้อย ชนิดทางเดินลมร้อนลง สำหรับเคี้ยวน้ำอ้อยของชุมชนของชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุมอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีด้วยกัน 3 ตอน ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณสมบัติวัสดุที่นำมาใช้เป็นอัตราส่วนผสมของวัสดุสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี้ยวน้ำอ้อย พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 เพศหญิงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 41-50 ปีคิดเป็นร้อยละ 60.00 อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนประสบการณ์การใช้ 5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ผู้ใช้สำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี้ยวน้ำอ้อย 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 คิดเป็นร้อยละ 66.67 และได้แสดงความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของอัตราส่วนผสมของวัสดุ จำนวน 10 คนพบว่า

1. ความสามารถในการผสมวัสดุมีค่า $\bar{x} = 4.60$ S.D. = 0.66 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด
2. ความยากง่ายในการขึ้นรูปอิฐมีค่า $\bar{x} = 4.80$ S.D. = 0.40 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการขึ้นรูปอิฐมีค่า $\bar{x} = 4.40$ S.D. = 0.80 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด
4. ความคงรูป ไม่บิดเบี้ยว ไม่แตกร้าวมีค่า $\bar{x} = 4.70$ S.D. = 0.64 อยู่ในระดับ

ความพึงพอใจมากที่สุด

5. ความสะดวกในการปูพื้นการใช้งานมีค่า $\bar{x} = 4.90$ S.D. = 0.30 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด
6. ความสวยงามในการนำไปใช้งานมีค่า $\bar{x} = 4.80$ S.D. = 0.040 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

7. น้ำหนักอิฐมีความเหมาะสมมีค่า $\bar{x} = 4.30$ S.D. = 0.78 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก
8. ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายอิฐมีค่า $\bar{x} = 4.50$ S.D. = 0.67 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก
9. ความคงทนแข็งแรง อิฐที่นำมาสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อยมีค่า $\bar{x} = 4.90$ S.D. = 0.30 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

กล่าวโดยสรุปในภาพรวมอัตราส่วนผสมและคุณสมบัติของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตที่นำมาสร้างเตาเคี่ยวน้ำอ้อยที่มีความเหมาะสม คือ ดินเหนียวทุ่งเศรษฐี ร้อยละ 70 ทรายร้อยละ 20 ซึ่งถ้าขนอ้อยร้อยละ 10 (7:2:1) ที่มีคุณสมบัติความคงทนแข็งแรงดี เหมาะสำหรับการผลิตอิฐปูพื้นสำหรับทางเดินเท้าและมีระดับความพึงพอใจ มีค่า $\bar{x} = 4.65$ และมีค่า S.D. = 0.55 ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทุกประการ และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอนัน หยวักวัด (2560, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ โดยใช้ส่วนผสมของดินเหนียว ซีเมนต์ ทรายละเอียด สำหรับชุมชนในอำเภอโกสุมพิณนคร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 15 ตำบล พบว่า คุณสมบัติของดินที่เป็นวัตถุดิบสำหรับนำมาพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ อำเภอโกสุมพิณนคร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีส่วนผสมทางเคมีดังนี้ ซิลิกา (silica) SiO_2 ร้อยละ 54.26 อะลูมินา (alumina) Al_2O_3 ร้อยละ 21.49 เหล็กออกไซด์ (iron oxide) Fe_2O_3 ร้อยละ 6.54 โพแทสเซียมออกไซด์ (potassium oxide) K_2O ร้อยละ 3.05 แมกนีเซียมออกไซด์ (magnesium oxide) MgO ร้อยละ 1.04 ไททานเนียมไดออกไซด์ (titanium dioxide) TiO_2 ร้อยละ 0.81 แคลเซียมออกไซด์ (calcium oxide) CaO ร้อยละ 0.63 โซเดียมออกไซด์ (sodium oxide) Na_2O ร้อยละ 1.04 ไดฟอสฟอรัสเพนตะออกไซด์ (phosphorus pentoxide) P_2O_5 ร้อยละ 0.15 แมงกานีสไดออกไซด์ (manganese oxide) MnO_2 ร้อยละ 0.09 ซึ่งมีค่าการสลายตัวของสารหลังจากการเผา (loss on ignition) ร้อยละ 11.30 2. ผลจากทดลองส่วนผสมของดินเหนียว ซีเมนต์ ทรายละเอียด ที่นำมาใช้ในการพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ พบว่า อัตราส่วนผสมที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่อัตราส่วนผสมที่ 4 ประกอบไปด้วยดินเหนียวร้อยละ 40 ทรายละเอียดร้อยละ 40 ซีเมนต์ร้อยละ 20 ซึ่งมีค่าความแข็งแรงคือ 108.50 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร ซึ่งเป็นสูตรที่มีค่าความแข็งแรงมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์การทดลองใช้ส่วนผสมวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้ในการทำเตาเคี่ยวน้ำอ้อย พบว่า การทดลองหาคุณสมบัติทางกายภาพอิฐตามอัตราส่วนผสม ที่กำหนดไว้ จำนวน 5 สูตร ได้แก่

1. สูตรที่ 1 ค่าการหดตัวก่อนเผามากที่สุด คือ สูตรที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 6.66 และสูตรที่มีค่าการหดตัวน้อยที่สุด คือ สูตรที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 3.33
2. สูตรที่ 1 ค่าการหดตัวหลังเผามากที่สุด สูตรที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 10.00 สูตรที่ค่าการหดตัวหลังเผาน้อยที่สุด คือ สูตรที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 4.00
3. สูตรที่มีค่าเปอร์เซ็นต์การดูดซึมน้ำมากที่สุด คือ สูตรที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 15.00 ค่าเปอร์เซ็นต์การดูดซึมน้ำน้อยที่สุดคือสูตรที่ 2 และ 3 คิดเป็นร้อยละ 3.16
4. สูตรที่มีค่าความแข็งแรงความแข็งแรงมากที่สุด คือ สูตรที่ 1 มีค่าเท่ากับ 20.50 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร และสูตรที่มีค่าความแข็งแรงน้อยที่สุด คือ สูตรที่ 5 มีค่าเท่ากับ 17.25 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร

สรุปโดยภาพรวมสูตรที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ สูตรที่ 2 ได้แก่ อัตราส่วนผสมดินเหนียวร้อยละ 70 ทรายร้อยละ 20 ซีเมนต์อ้อยร้อยละ 10 ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทุกประการ และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอนัน หยวักวัด (2560, หน้าบทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ โดยใช้ส่วนผสมของดินเหนียว ซีเมนต์ ทรายละเอียด สำหรับชุมชนในอำเภอโกสุมพิณนคร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า คุณสมบัติของดินที่เป็นวัตถุดิบสำหรับนำมาพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ อำเภอโกสุมพิณนคร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีส่วนผสมทางเคมีดังนี้ ซิลิกา (silica) SiO_2 ร้อยละ 54.26 อะลูมินา (alumina) Al_2O_3 ร้อยละ 21.49 เหล็กออกไซด์ (iron oxide) Fe_2O_3 ร้อยละ 6.54 โพแทสเซียมออกไซด์ (potassium oxide) K_2O ร้อยละ 3.05 แมกนีเซียมออกไซด์ (magnesium oxide) MgO ร้อยละ 1.04 ไททานเนียมไดออกไซด์ (titanium dioxide) TiO_2 ร้อยละ 0.81 แคลเซียมออกไซด์ (calcium oxide) CaO ร้อยละ 0.63 โซเดียมออกไซด์ (sodium oxide) Na_2O ร้อยละ 1.04 ไดฟอสฟอรัสเพนตะออกไซด์ (phosphorus pentoxide) P_2O_5 ร้อยละ 0.15 แมงกานีสไดออกไซด์ (manganese oxide) MnO_2 ร้อยละ 0.09 ซึ่งมีค่าการสลายตัวของสารหลังจากการเผา (loss on ignition) ร้อยละ 11.30 และมีความสอดคล้องกับการทดลองส่วนผสมของดินเหนียว ซีเมนต์ ทรายละเอียด ที่นำมาใช้ในการพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ พบว่า อัตราส่วนผสมที่มีความ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่อัตราส่วนผสมที่ 4 ประกอบไปด้วยดินเหนียว จำนวน 40 % ทรายละเอียด จำนวน 40 % ซีเมนต์กลบ จำนวน 20 % ซึ่งมีความแข็งแรงคือ 108.50 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร ซึ่งเป็นสูตรที่มีความแข็งแรงมากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้เตาเคี้ยวข้าวอ้อย พบว่า จำนวนผู้เข้ารับการอบรมการใช้เตาเคี้ยวข้าวอ้อยจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงจากมากมาน้อย พบว่า ด้านคุณลักษณะของเตาเคี้ยวข้าวอ้อยมีค่า $\bar{X} = 4.10$ S.D. และระดับความคิดเห็นมาก = 0.55 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านลักษณะการใช้งานเตาเคี้ยวข้าวอ้อยมีค่า $\bar{X} = 4.05$ S.D. ระดับความคิดเห็นมาก = 0.46 อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ทุกประการ และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิรา รมโพธิ์ (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ประติมากรรม พบว่า ความพึงพอใจจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประติมากรรมด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้มีน้ำหนักเบา ความผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้มีความคงทน ผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้มีความปลอดภัยในการใช้สอยและผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้มีจุดอิมตัวของวัตถุดิบ ความพึงพอใจจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประติมากรรมลำดับรองลงมา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้สะดวกในการขนส่งเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้สะดวกในการติดตั้งและผลิตภัณฑ์ประติมากรรมที่ได้มีการดูแลรักษาซ่อมแซมง่าย เป็นต้น

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีได้ต่อการสร้างเตาเคี้ยวข้าวอ้อย และยังสามารถเป็นเตาเอนกประสงค์ได้เป็นอย่างดี เช่น เตาเผาเครื่องปั้นดินเผา เตาทาขนมในชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถเป็นต้นแบบได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ ๆ ไป

1. ควรต้องป้องกันสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปล่องควันให้ใหญ่กว่านี้เพื่อระบายอากาศ และเพิ่มการลุกไหม้ของเชื้อเพลิงที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. อีฐที่สร้างขึ้นมามีความต้องแตกให้แห้งก่อนนำมาบดทั้งนี้เพื่อป้องกันการแตกหรือการหักในขณะเคลื่อนย้าย และความให้น้ำดินในการประสานให้มีความเข้มข้นจริงๆ ระหว่างก่ออิฐในการสร้างเตาเคี้ยวข้าวอ้อย
3. ควรสร้างเตาชนิดนี้ที่สามารถไปใช้งานในครัวเรือนในการทำขนมและอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี
4. ได้เตาเคี้ยวข้าวอ้อยที่เป็นต้นแบบที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับจังหวัดสู่ประเทศไทยได้เป็นอย่างดี
5. หลักสูตรที่นำมาใช้ควรเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาวิธีการผสมโดยถ่ายทอดสื่อเป็นวิดีโอเพื่อถ่ายทอดการนำเสนอเพื่อเข้าใจง่ายขึ้น
7. เผยแพร่ลงในวารสารทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนา การสร้างเตาแปรรูปข้าวอ้อย ชนิดทางเดินลมร้อนลง สำหรับเคี้ยวข้าวอ้อยของชุมชนบ้านวังยาง ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ที่ได้พิจารณาตรวจสอบเครื่องมือและผลการวิเคราะห์ผลการทดลอง และขอขอบคุณดีทั้งหมดให้แก่คุณพ่อ – คุณแม่ คุณครู – อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ จนทำให้ผลงานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

เอกสารอ้างอิง

- กานดา พูนลาภทวี. (2530). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์เซ็นเตอร์.
- คำภี จิตชัยภูมิ และชัยชาญ โชติถนอม. (2547). *การศึกษาอิทธิพลของมวลเบาทำจากปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ผสมทรายและเถ้าแกลบ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภรณ์ พรหมสายใจ. (2559). *การพัฒนาเนื้อดินทุ่งเศรษฐี ดินขาว และ ผงหินอ่อนพรานกระต่าย เพื่อทำผลิตภัณฑ์ประเภทเอิเทแทนแวร์ ให้เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุจิรา ร่มโพธิ์. (2552). *การศึกษาอัตราส่วนผสมของวัตถุดิบสำหรับนำมาใช้งานประติมากรรม*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อนัน หยวักวัด. (2560). *การพัฒนาเตาถ่านอั้งโล่ โดยใช้ส่วนผสมของดินเหนียว ซีเถ้าแกลบ ทรายละเอียด สำหรับชุมชนในอำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- Nagumo, Ryu. (1974). *Creative Ceramic*. Tokyo: Japan Publication Inc.
- Rhodes, D. (1972). *Clay and Glaze for the Potter*. (4 th ed.). Pennsylvania: Pitman Publishing.
- Singer, F.& Sonja, S. (1963). *Industrial Ceramic*. New York: Chemical Publishing.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

การประเมินสมรรถนะการทำงานของเพลเทียร์ที่ทำงานร่วมกับพัดลมตั้งพื้น Performance evaluation of the Peltier working with an electric fan

สวัสต์ ยุคะลัง¹
Sawat Yukhalang

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการประกอบสร้างชุดเพลเทียร์ร่วมกับพัดลมตั้งพื้น เพื่อประเมินสมรรถนะของการทำงานร่วมกัน และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน (Energy Efficiency Ratio : EER) โดยใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์ในการควบคุมระบบการทำงานของชุดพัดลมทำความเย็น ผลการทดสอบการทำงานจะแบ่งการทดสอบเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะและอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงานของพัดลมไอเย็น Hatari รุ่น HT-AC10R2 ในระดับความเร็วลมด้านออกกระดบสูงสุด ที่ 5.2 เมตรต่อวินาที, อุณหภูมิด้านเข้าเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส สามารถลดอุณหภูมิได้ 2.71 องศาเซลเซียส มีค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะเฉลี่ยเท่ากับ 10.61 และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงานเฉลี่ยเท่ากับ 33.34 ที่ราคาต้นทุน 2,490 บาท, ส่วนที่ 2 การทดสอบของพัดลมตั้งพื้นทำงานร่วมกับเพลเทียร์ ในระดับความเร็วลมด้านออกกระดบสูงสุด ที่ 6.4 เมตรต่อวินาที, อุณหภูมิด้านเข้าเฉลี่ย 28 องศาเซลเซียส สามารถลดอุณหภูมิได้ 1.6 องศาเซลเซียส มีค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงานเฉลี่ยเท่ากับ 1.09 ที่ราคาต้นทุนการสร้ง 10,279.5 บาท ซึ่งจากการประเมินสมรรถนะการทำงานร่วมกันสามารถประยุกต์ใช้งานร่วมกับอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับครัวเรือนและชุมชนโดยทั่วไปได้

คำสำคัญ: พัดลมตั้งพื้น, เพลเทียร์, ไมโครคอนโทรลเลอร์

Abstract

This paper presents the construction of a Peltier with an electric fan. To assess the performance of the collaboration and the Energy Efficiency Ratio (EER) by using a microcontroller to control the system of the cooling fan set. The test results are divided into 2 parts which are part 1, testing the performance coefficient and energy efficiency ratio of the Hatari model HT-AC10R2 evaporative fan at the maximum air velocity of 5.2 meters per second. The average input temperature of 28 degrees Celsius can reduce the temperature to 2.71 degrees Celsius with the average performance coefficient equal to 10.61 and the efficiency ratio in Energy costs 2,490 baht for a mean of 33.34. Part 2 test of the fan is working with the Peltier at the maximum air velocity of 6.4 meters per second, the average inlet temperature of 28 degrees Celsius can reduce the temperature by 1.6 degrees Celsius with the average performance coefficient of 0.35 and the average energy efficiency ratio of 1.09 at the cost of building. 10,279.5 baht. Which from the evaluation of the ability to work together with the use of electrical appliances for Household and the community.

Keywords: Electric fan, Peltier, Microcontroller

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ต.ไม่งาม อ.เมือง จ.ตาก Email : yu_sawat@hotmail.com, โทรศัพท์ 055-511962, โทรสาร 055-515303

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

1. บทนำ

ในสภาพอากาศที่ค่อนข้างร้อนขึ้นมากทุก ๆ ปีของประเทศไทย จึงมีการประยุกต์และสร้างเครื่องช่วยทำความเย็นอยู่มากมายหลายชนิดที่สามารถทำความเย็นให้กับมนุษย์ได้ในหลายวิธี เช่น พัดลม พัดลมไอเย็น เครื่องปรับอากาศแบบต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันที่นิยมใช้ระบบปรับอากาศเพราะสามารถทำความเย็นได้ดีที่สุด โดยการใช้คอมเพรสเซอร์ทำหน้าที่อัดสารทำความเย็นหรือที่เราเรียกว่าน้ำยาแอร์ส่งไปตามท่อน้ำยาแอร์ที่เป็นท่อทองแดง โดยสารทำความเย็นจะเป็นตัวกลางที่นำพาความร้อนออกจากบริเวณห้องหรือบริเวณที่ต้องการทำความเย็น ทำให้อุณหภูมิลดลงตามความต้องการของมนุษย์ในบริเวณนั้น ๆ แต่เนื่องจากเครื่องปรับอากาศนั้นมีราคาที่สูง เมื่อเทียบกับเครื่องใช้ไฟฟ้าแบบอื่น ๆ ในการทำความเย็น สำหรับประชาชนหรือชุมชนตามพื้นที่ห่างไกลของประเทศไทยของผู้ที่มีรายได้น้อยถึงรายได้ปานกลาง ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ (รายงานสถานการณ์พลังงานจังหวัดตาก :2557) ประชาชนโดยทั่วไปส่วนใหญ่จึงหันมานิยมใช้พัดลมไอเย็นมากขึ้นตามที่อยู่อาศัยในพื้นที่ขนาดเล็ก และต้องการความเย็นเฉพาะที่ และที่หันมาใช้พัดลมไอเย็นก็เพราะว่า ราคาถูก ประหยัดพลังงาน และสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก ในการประยุกต์ชุดการทำความเย็นแบบรวมสำหรับตู้ทำน้ำเย็นด้วยอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกหรือเพลเทียร์ ที่มีการนำมาประยุกต์ใช้งานร่วมกับชุดทำความเย็นคอมเพรสเซอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความเย็น และเพื่อลดระยะเวลาในการทำให้อุณหภูมิของน้ำลดลง สามารถช่วยทำให้อุณหภูมิของน้ำลดลงโดยการทดสอบด้วยปริมาณน้ำ 40 ลิตร ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิของน้ำขณะปกติ โดยให้คอมเพรสเซอร์หยุดทำงานที่ อุณหภูมิ 19 องศาเซลเซียส เป็นเวลาที่ตู้ทำน้ำเย็นแบบปกติสามารถทำได้ (กิตติศักดิ์ ชาวเวียงจันทร์ และคณะ :2561) การประยุกต์ใช้เพลเทียร์สำหรับทางด้านงานอุตสาหกรรม เช่น การประยุกต์ใช้เพื่อการควบแน่นน้ำ โดยอาศัยหลักการควบแน่นผลิตน้ำแยกออกจากอากาศ ให้เพลเทียร์เป็นแหล่งกำเนิดความเย็น มีซึ่งกระบายความร้อนทำหน้าที่ระบายความร้อนจากออกจากทางด้านร้อนของเทอร์โมอิเล็กทริกและด้านเย็นจะส่งผ่านความเย็นไปยังซึ่งทำความเย็นกระตุ้นให้เกิดความควบแน่น ทั้งนี้เป็นการจ่ายระบบไฟฟ้ากระแสตรงในกับตัวอุปกรณ์ สามารถกระตุ้นแผงความเย็นให้เกิดการควบแน่นเป็นหยดน้ำได้ (อิทธิพล พึ่งเมือง :2559) ในด้านการศึกษาและวิจัยอุปกรณ์เพลเทียร์มาประยุกต์ใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า เป็นการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้เพลเทียร์ร่วมกับเตาเศรษฐกิจเพื่อการผลิตไฟฟ้า โดยทดสอบที่อุณหภูมิของแผ่น 200 องศาเซลเซียส ที่กำลังไฟฟ้าสูงสุด 4.5 วัตต์ ได้ประสิทธิภาพการแปลงความร้อนเป็นกระแสไฟฟ้าที่ 0.84 แอมป์แปร์ คิดเป็นร้อยละ 11.9 ที่ประสิทธิภาพการใช้งานของเตาร้อยละ 23.2 (ณรงค์ สัจวารณะ :2552) และการวิจัยและการประยุกต์ใช้ในด้านวิศวกรรมอื่น ๆ ในอนาคต เช่น อุปกรณ์ทางด้านทางการแพทย์ การทหาร การโทรคมนาคมและการสื่อสาร รวมถึงระบบการใช้เครื่องมือวัดและการตรวจสอบค่าความแม่นยำสำหรับเครื่องวัด เป็นต้น โดยมีการนำหลักการของเพลเทียร์มาแลกเปลี่ยนความร้อนผลิตไฟฟ้าร่วมกับวงจรการผลิตไฟฟ้าแบบไร้สายของอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (นฤชิต ธาระธนะผล :2555) รวมถึงการปรับปรุงคุณสมบัติของตัวเพลเทียร์เพื่อให้มีคุณสมบัติที่ดีขึ้นด้วยการนำแมงกานีสไปแทนที่โครเมียมในสารประกอบโดลาฟอสไซด์ เพื่อให้เกิดสภาพการนำความร้อนลดลง (วรรณะ โกศลวัฒน์ :2559) และการตรวจสอบคุณสมบัติการขยายตัวเชิงความร้อนของเพลเทียร์ด้วยระบบดิจิทัลแบบไฮโมกราฟีเพื่อศึกษาคุณสมบัติที่เหมาะสมของเพลเทียร์ (ธัญรัตน์ ทองอ่อน :2560) ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะสร้างพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ มาทำความเย็นให้กับชุมชนหรือประชาชนที่ต้องการความเย็นเฉพาะที่ โดยได้แนวคิดที่ว่าหากการทำงานร่วมกันระหว่างชุดทำความเย็นคอมเพรสเซอร์กับอุปกรณ์เพลเทียร์สามารถช่วยลดอุณหภูมิของน้ำ และลดระยะเวลาในการทำงานของคอมเพรสเซอร์ลงได้ การทำงานร่วมกันระหว่างพัดลมตั้งพื้นและอุปกรณ์เพลเทียร์ก็สามารถลดอุณหภูมิเฉพาะที่ ที่ต้องการได้เช่นกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้เน้นการนำเพลเทียร์มาประยุกต์ใช้ในเชิงชุมชนและการใช้ร่วมกับอุปกรณ์ทางไฟฟ้าที่มีใช้ของประชาชนโดยทั่วไป เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ เป็นต้นแบบของการประยุกต์ใช้กับระบบอื่น ๆ ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อประยุกต์ออกแบบและประกอบสร้างพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์
- 2.2 เพื่อประยุกต์การทำงานของพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์และการควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบ ประเมินสมรรถนะการทำงานและต้นทุนกับพัดลมตั้งพื้นด้านส่งลมเย็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "นวัตกรรมการวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการและกระบวนการวิจัยจะเน้นการออกแบบและสร้างชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ ที่ทำการควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ โดยการทำการวิจัยนี้จะแยกออกเป็น

3.1 การศึกษาแนวทางและการออกแบบชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ พร้อมการออกแบบตัวควบคุมของระบบด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ของแต่ละแบบจากที่มีผู้ผลิต

3.2 การประยุกต์วงจรและปรับปรุงชุดควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ที่เหมาะสมกับชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์โดยการคำนวณเพื่อหาขนาดของพลังงานที่ต้องการใช้

3.3 การออกแบบและติดตั้งประกอบโครงสร้างฐานของชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ที่ออกแบบด้วยตัวควบคุมไมโครคอนโทรลเลอร์

3.4 การสร้างและประกอบชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ ควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์พร้อมประกอบชุดควบคุม

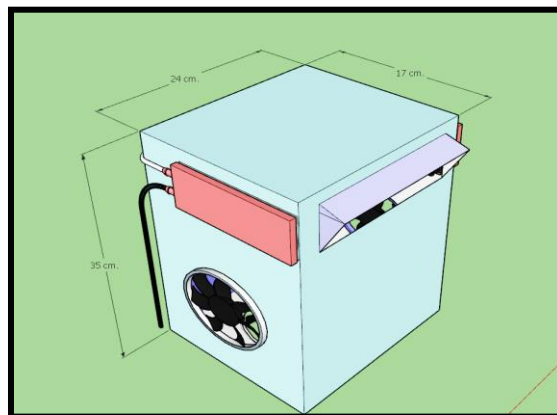
3.5 การจำลองและทดสอบระบบที่ออกแบบและสร้างชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ ควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์

3.6 การวิเคราะห์ผลและสรุปผลจากการทดสอบชุดพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ ควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์

3.7 ประเมินผลและเรียบเรียงข้อมูลเขียนบทความ/เอกสาร และนำเสนอ

3-1 โครงสร้างของพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์

จากการออกแบบเครื่องพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์เลือกใช้แผ่นสังกะสี ความหนา 0.5 มิลลิเมตร เนื่องจากมีความง่ายในการขึ้นรูป สามารถหาซื้อได้ง่าย และสามารถใช้ในงานเชื่อมได้ มาสร้างเป็นห้องผลิตความเย็น ขนาด 17x24x35 เซนติเมตร โดยที่ห้องผลิตความเย็นจะประกอบไปด้วยพัฒนาตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ 3 ตัว และช่องสำหรับฮีตซิงค์สำหรับกระจายความเย็นที่ผลิตได้ออกมา ห้องนี้จะทำหน้าที่เป็นทางเดินของลม จากลมด้านเข้า ผลิตเอาความเย็นที่ผลิตได้จากอุปกรณ์เพลเทียร์ออกมาภายนอก และเพื่อระบายความร้อนนี้ออกจากระบบให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการติดตั้งหม้อน้ำระบายความร้อนขนาด 8x8.5 เซนติเมตร จำนวน 4 ตัว เพื่อช่วยระบายความร้อนที่ระบบผลิตขึ้นมา ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ห้องผลิตความเย็น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3-2 การออกแบบการติดตั้งแผ่นอุปกรณ์เพลเทียร์

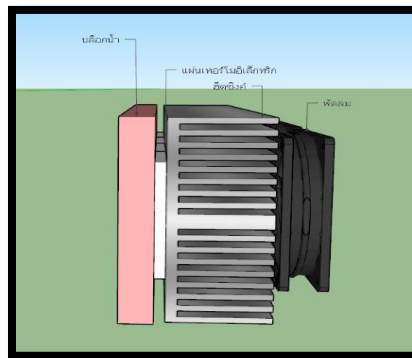
แผ่นอุปกรณ์เพลเทียร์เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำความเย็น เมื่อมีกระแสไฟฟ้าไหลในวงจรเทอร์โมอิเล็กทริกด้านหนึ่งจะทำความเย็นและอีกด้านจะทำความร้อน ซึ่งจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการระบายความร้อนทั้งนี้ เพื่อป้องกันเพลเทียร์เสียหาย เพื่อยืดอายุการใช้งานให้เพลเทียร์ และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความเย็นของเพลเทียร์ การหาขนาดพื้นที่ที่ต้องการทำความเย็น และการหาประสิทธิภาพของอุปกรณ์เพลเทียร์ได้จากหาค่า BTU ต่อขนาดพื้นที่ห้อง จากสมการ (1)

$$BTU = W \times L \times \alpha^A \tag{1}$$

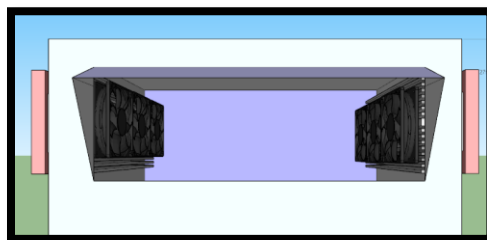
เมื่อ

- BTU คือ หน่วยปริมาณความร้อน: [BTU/hr.]
- W คือ ความกว้างของพื้นที่ที่ต้องการทำความเย็น: [m]
- L คือ ความยาวของพื้นที่ที่ต้องการทำความเย็น: [m]
- α^A คือ ลักษณะของพื้นที่ที่ต้องการทำความเย็น

ค่าปริมาณของความร้อนที่เกิดขึ้นกับอุปกรณ์เพลเทียร์ 8 แผ่น เท่ากับ 8,001.52 กิโลจูลวินาที แล้วทำการหาค่าปริมาณของความร้อนที่หม้อน้ำระบายความร้อนสามารถช่วยระบายความร้อนออกจากระบบได้ คิดจากการหาค่าอัตราไหลเชิงมวลของระบบ ค่าที่หม้อน้ำระบายความร้อนได้เท่ากับ 5,667.72 กิโลจูลต่อวินาที นำค่าที่ได้ไปหาปริมาณของความร้อนที่หม้อน้ำระบายความร้อนสามารถช่วยระบายออกไปได้ ดังแสดงในรูปที่ 2 ทั้งนี้หลักการออกแบบได้อาศัยหลักการออกแบบของระบบทำความเย็น โดยกำหนดค่าตัวแปรเป็นห้องที่จะทำความเย็นสำหรับห้องปกติที่ไม่มีแสงแดดมากระทบ

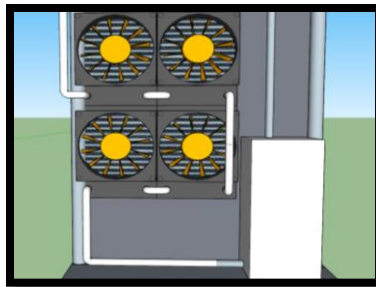

(ก)

(ข)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

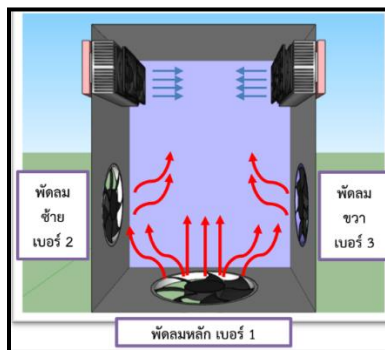

(ค)

รูปที่ 2 การติดตั้งเพลเทียร์กับโครงพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์

- (ก) การติดตั้งเพลเทียร์
- (ข) พัดลมตั้งพื้นที่ทำงานทางด้านลมออก
- (ค) การติดตั้งหม้อน้ำระบายความร้อน

3-3 การออกแบบพัดลม การระบายความร้อน และการประกอบติดตั้งชุดอุปกรณ์ควบคุม

(ก)

(ข)

รูปที่ 3 การประกอบชุดเพลเทียร์กับโครงพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์

- (ก) ลักษณะการติดตั้งพัดลม

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

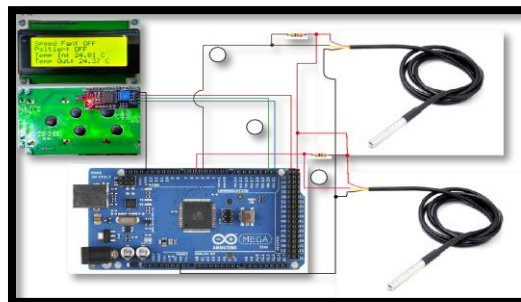
(ข) ชุดพัดลมตั้งพื้นที่ทำทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์

การเลือกใช้พัดลมนี้ เนื่องจากการออกแบบโครงสร้างที่ทำให้พัดลมมีขนาดเล็ก จึงเลือกใช้พัดลมระบายอากาศในการติดตั้งพัดลม เพราะพัดลมระบายอากาศมีขนาดเล็ก มีความเร็วที่พอเหมาะและสามารถใส่ไว้ในโครงสร้างเครื่องได้ จากการออกแบบ ได้กำหนดไว้ว่าจะสร้างพัดลมให้มีความเร็วระดับสูงสุดเทียบเท่ากับพัดลมตั้งพื้นโดยทั่วไป จึงเลือกติดตั้งพัดลมไฟฟ้าระบายอากาศนี้ทั้งหมดสามตัวความเร็วที่ระดับ 3 และสามารถทำความเร็วลมได้ที่ 6.4 เมตรต่อวินาที การติดตั้ง จะทำการติดตั้งพัดลมตั้งรูปที่ 3 พัดลมความเร็วระดับที่ 1 จะเป็นพัดลมตัวหลักในการพัดลมขึ้นไป เพื่อระบายออกจากช่องลมด้านบน พัดลมความเร็วระดับที่ 2 และความเร็วระดับที่ 3 จะทำหน้าที่เป็นตัวพัดลมเสริมที่ทำให้ลมแรงขึ้นไปอีก สามารถทำให้พัดลมปรับระดับได้ โดยมีระดับความเร็วลมให้เลือก 3 ระดับ โดยความเร็วของลมที่ระดับ 1 พัดลมตัวที่ 1 จะทำงาน ระดับความเร็วที่ 2 พัดลมตัวที่ 2 จะเริ่มทำงาน และเมื่อเลือกระดับความเร็วที่ 3 พัดลมตัวที่ 3 จะทำงาน โดยมีการใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์เป็นตัวควบคุมการทำงานและมีการแสดงผลการทำงาน ในส่วนของการต่อใช้งานจอแอลซีดีกับบอร์ด Arduino ของพัดลมตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์ ดังแสดงในรูปที่ 3 โดยมีสวิตซ์ซึ่งเพาเวอร์ซัพพลายจะทำหน้าที่เป็นแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรง 12 โวลต์ ให้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้ง 2 ส่วนนี้จะทำงานพร้อมกัน เพื่อให้เครื่องทำงานได้อย่างสมบูรณ์ และมีตัวบอร์ด Arduino mega 2560 เป็นตัวรับคำสั่งจากสวิตซ์ ซึ่งเป็นตัวสั่งการทำงานของระบบ

3-4 การออกแบบและสร้างส่วนการแสดงผลหน้าจอพร้อมส่วนของการควบคุม

(ก)

(ข)

รูปที่ 4 การต่อใช้งานจอแอลซีดีกับบอร์ด Arduino

(ก) รายละเอียดแสดงผลหน้าจอแอลซีดี

(ข) การต่อใช้งานจอแอลซีดี และ Sensor DS1820 กับบอร์ด Arduino

ในส่วนของการแสดงผลเลือกใช้จอแอลซีดี ขนาด 20 ตัวอักษร 4 แถว จะแสดงรายละเอียดต่าง ๆ และจะติดตั้งด้านบนของเครื่อง เพื่อให้เห็นสถานะการทำงานได้ง่ายและการวางตำแหน่งที่เหมาะสม จะเลือกจอแอลซีดีพร้อมโมดูล I2C เพราะสามารถเชื่อมต่อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

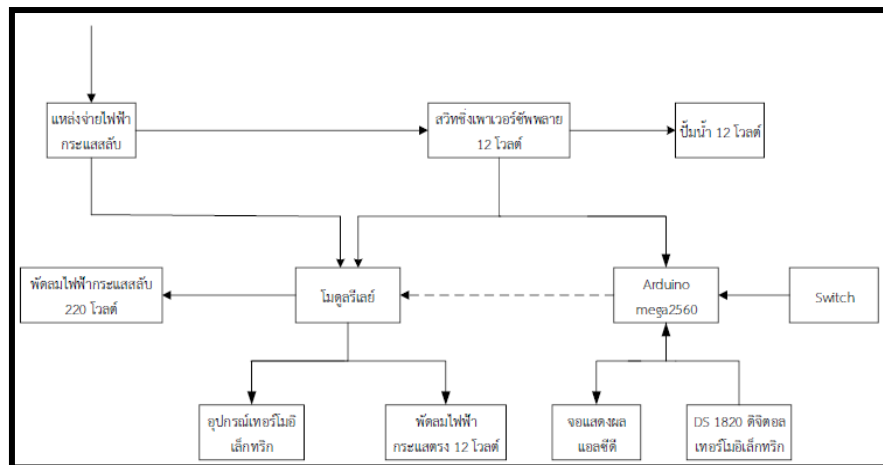
" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

กับหน้าจอจะต่อใช้งานเพียง 4 สาย ทำให้สะดวกใช้งานง่าย เหมาะสมกับการใช้พื้นที่ในการแสดงผลไม่มากในหน้าจอเดียว ดังแสดงในรูปที่ 4

3-5 วงจรรวมและขั้นตอนการทำงาน

จากรูปที่ 5 บล็อกไดอะแกรมประกอบไปด้วยแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 220 โวลต์ เป็นแหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าให้ 2 ส่วน คือส่วนพัดลมไฟฟ้ากระแสสลับ 220 โวลต์ และส่วนสวิตซ์ชิงเพาเวอร์ซัพพลาย สวิตซ์ชิงจะทำหน้าที่เป็นแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรง 12 โวลต์ ให้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้ง 2 ส่วนนี้จะทำงานพร้อมกัน เพื่อให้เครื่องทำงานได้อย่างสมบูรณ์ โดยหลักการการทำงานของระบบคือเมื่อจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 220 โวลต์ ให้กับระบบ ระบบจะจ่ายแรงดันไฟฟ้าไป 2 ทาง คือทางพัดลมไฟฟ้ากระแสสลับ มีหน้าที่ในการพาความเย็นให้กระจายไปยังพื้นที่ที่ต้องการ และอีกทางคือทางสวิตซ์ชิงเพาเวอร์ซัพพลาย โดยสวิตซ์ชิงจะเปลี่ยนแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับ 220 โวลต์ เป็นแรงดันไฟฟ้ากระแสตรง 12 โวลต์ เพื่อจ่ายไฟฟ้าให้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ในระบบคือบอร์ด Arduino mega 2560, Ds1820 ดิจิตอลเทอร์โมมิเตอร์, อุปกรณ์ทำความเย็นเทอร์โมอิเล็กทริก, จอแสดงผลแอลซีดี, พัดลมไฟฟ้ากระแสตรง โดยจะมีตัวบอร์ด Arduino mega 2560 เป็นตัวรับคำสั่งจากสวิตซ์ ซึ่งเป็นตัวสั่งการทำงานของระบบ เมื่อรับคำสั่งมาแล้ว Arduino จะเป็นตัวสั่งเปิดปิดการทำงานของอุปกรณ์ผ่านทางโมดูลรีเลย์ และเมื่อตัวบอร์ด Arduino ได้รับข้อมูลจากเซ็นเซอร์ตรวจวัดอุณหภูมิ ตัวบอร์ดก็จะส่งข้อมูลไปจอแสดงผลที่หน้าจอแอลซีดีอีกที

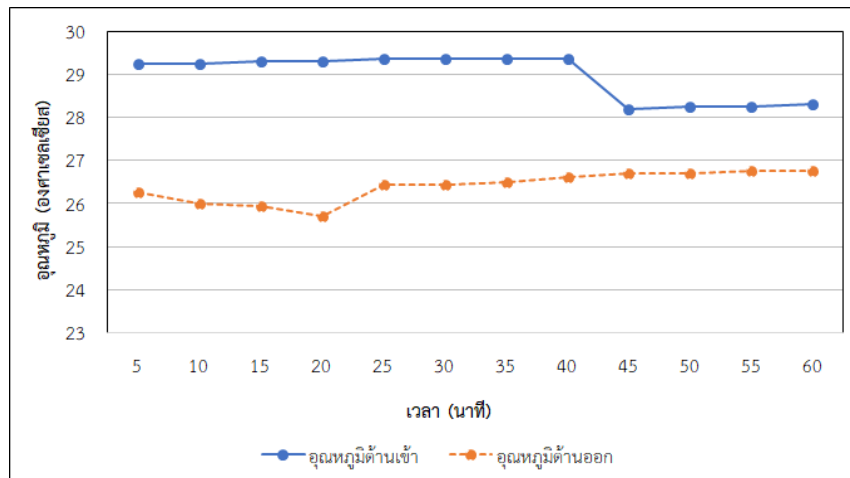

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการทดสอบค่าของอุณหภูมิด้านเข้า และอุณหภูมิด้านออกมาสรุปเป็นกราฟดังรูปที่ 5 เพื่อให้เห็นความแตกต่างของอุณหภูมิ โดยสรุปจากตารางที่ 1 จะได้ค่าความต่างของอุณหภูมิทุก ๆ 5 นาที ของการทดสอบเป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมง จะได้ค่าอุณหภูมิด้านเข้าประมาณ 28.97 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิด้านออกประมาณ 26.40 องศาเซลเซียส จะมีค่าความต่างของอุณหภูมิเท่ากับ 2.57 องศาเซลเซียส ที่ความเร็วลมด้านเข้าประมาณ 2.2 เมตรต่อวินาที และความเร็วลมด้านออกประมาณ 3.6 เมตรต่อวินาที

การประเมินอัตราการระเหยของ "แอลกอฮอล์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รูปที่ 5 กราฟแสดงอุณหภูมิด้านเข้าและอุณหภูมิด้านออก ที่ระดับความเร็วลม 3.6 เมตรต่อวินาที ของพัดลมไอเย็น

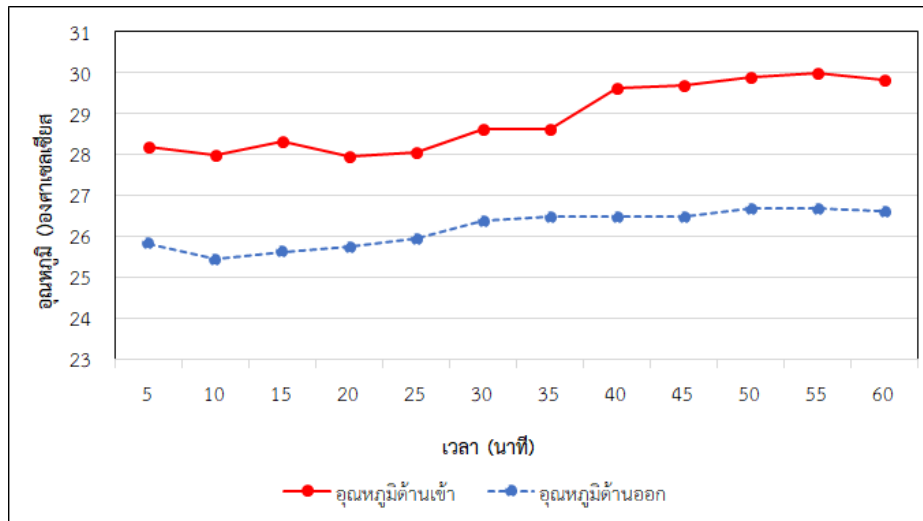
ตารางที่ 1: ค่าความต่างของอุณหภูมิ และความเร็วลม เมื่อเทียบกับเวลา ที่ระดับความเร็วลม 3.6 เมตรต่อวินาที ของพัดลมไอเย็น

เวลา[นาที]	T_h ด้านเข้า [$^{\circ}C$]	T_c ด้านออก [$^{\circ}C$]	V_{in} ความเร็วลม (ด้านเข้า) [m/s]	V_{out} ความเร็วลม (ด้านออก) [m/s]
5	29.25	26.25	2.2	3.6
10	29.25	26.00	2.2	3.6
15	29.31	25.94	2.2	3.6
20	29.31	25.69	2.2	3.6
25	29.37	26.44	2.2	3.6
30	29.37	26.44	2.2	3.6
35	29.37	26.50	2.2	3.6
40	29.37	26.62	2.2	3.6
45	28.19	26.69	2.2	3.6
50	28.25	26.69	2.2	3.6
55	28.25	26.75	2.2	3.6
60	28.31	26.75	2.2	3.6
เฉลี่ย	28.97	26.40	2.2	3.6

การทดสอบหาค่าความเย็นของพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก แบบพัดลมทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก เป็นการทดสอบหาค่าความต่างของอุณหภูมิ โดยใช้พัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก และเปรียบเทียบค่าของอุณหภูมิด้านเข้ากับค่าของอุณหภูมิด้านออก มีค่าความต่างของอุณหภูมิเป็นอย่างไรในแต่ละความเร็วลม โดยจะแบ่งความเร็วลม 3.76 เมตรต่อวินาที โดยการทดสอบจะวัดค่าของอุณหภูมิด้านเข้าและอุณหภูมิด้านออก ในทุก ๆ 5 นาที ได้ค่าความต่างของอุณหภูมิด้านเข้า และอุณหภูมิด้านออก มีค่าความต่างเท่ากับ 2.69 องศาเซลเซียส แสดงได้ดังตารางที่ 2 และกราฟแสดงค่าอุณหภูมิด้านเข้าและด้านออก ของพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก

การประยุกต์ใช้การระเหย "หอพักเทรโมมิ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

รูปที่ 6 กราฟแสดงอุณหภูมิด้านเข้าและอุณหภูมิด้านออก ที่ระดับความเร็วลม 3.76 เมตรต่อวินาที ของพัดลมตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก

ตารางที่ 2: ค่าความต่างของอุณหภูมิ และความเร็วลม เมื่อเทียบกับเวลา ในการใช้ระดับความเร็วลม 3.76 เมตรต่อวินาที ของพัดลมตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก

เวลา[นาที]	T_h ด้านเข้า [$^{\circ}C$]	T_c ด้านออก [$^{\circ}C$]	V_{in} ความเร็วลม (ด้านเข้า) [m/s]	V_{out} ความเร็วลม (ด้านออก) [m/s]
5	28.19	25.82	2.1	3.76
10	28.00	25.44	2.1	3.76
15	28.34	25.63	2.1	3.76
20	27.94	25.75	2.1	3.76
25	28.07	25.94	2.1	3.76
30	28.63	26.38	2.1	3.76
35	28.63	26.50	2.1	3.76
40	29.63	26.50	2.1	3.76
45	29.69	26.50	2.1	3.76
50	29.88	26.69	2.1	3.76
55	30.00	26.69	2.1	3.76
60	29.82	26.63	2.1	3.76
เฉลี่ย	28.90	26.21	2.1	3.76

จากรูปที่ 6 และตารางที่ 2 การทดสอบเป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมง จะได้ค่าอุณหภูมิด้านเข้าประมาณ 28.90 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิด้านออกประมาณ 26.21 องศาเซลเซียส จะมีค่าความต่างของอุณหภูมิเท่ากับ 2.69 องศาเซลเซียส ที่ความเร็วลมด้านเข้าประมาณ 2.1 เมตรต่อวินาที และความเร็วลมด้านออกประมาณ 3.76 เมตรต่อวินาที

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 3: ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะการทำความเย็นของของพัดลมตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกที่ระดับความเร็วลม 3.76 เมตรต่อวินาที

เวลา [นาที]	Q_c ภาระการทำความเย็น [TR]	$ Q_c $ อัตราการทำความเย็น ($Q_c \times 3,514.99$) [W]	COP ค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะ $\frac{ Q_c }{W_{in}}$	EER อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน
5	0.0502	176.43	0.2605	0.8185
10	0.0542	190.49	0.2813	0.8837
15	0.0573	201.38	0.2974	0.9343
20	0.0464	163.07	0.2408	0.7566
25	0.0449	157.80	0.2330	0.7321
30	0.0475	166.94	0.2465	0.7745
35	0.0449	157.80	0.2330	0.7321
40	0.0662	232.66	0.3435	1.0794
45	0.0674	236.88	0.3498	1.0990
50	0.0674	236.88	0.3498	1.0990
55	0.2075	729.26	1.0768	3.3833
60	0.2000	702.90	1.0379	3.2610
เฉลี่ย			0.41	1.30

ตารางที่ 4: ราคาพัดลมไอเย็น Hatari รุ่น HT-AC10R2

ลำดับ	รายชื่ออุปกรณ์	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)
1	พัดลมไอเย็น Hatari รุ่น HT-AC10R2	1	2,490	2,490

ตารางที่ 5: รายชื่ออุปกรณ์และราคาของอุปกรณ์พัดลมตั้งพื้นทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์

ลำดับ	รายชื่ออุปกรณ์	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคา (บาท)
1	เพลเทียร์ 12 โวลต์ 60 วัตต์	8	120	960
2	พัดลม DC 12 โวลต์	4	35	140
3	แผงระบายความร้อน	2	430	860
4	บล็อกพักน้ำฮีตซิงค์	2	261	522
5	พัดลมหมอน้ำ	4	300	1,200
6	แหล่งจ่ายไฟฟ้าสวิตซิง	1	1,530	1,530
7	Arduino MEGA 2560	1	360	360
8	โมดูลรีเลย์ 5 โวลต์ 8 ช่อง	1	112.50	112.50

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ลำดับ	รายชื่ออุปกรณ์	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคา (บาท)
9	Supply Step Down	1	170	170
10	ปั้มน้ำ 12 VDC	2	250	500
11	เซนเซอร์วัดอุณหภูมิ DS18B20	2	80	160
12	พัดลม 220 โวลต์ 0.23 แอมป์	1	450	450
13	พัดลม 220 โวลต์ 0.14 แอมป์	2	230	460
14	โครงอลูมิเนียม	4	500	2,000
15	แผ่นสังกะสี	1	640	640
16	จอแอลซีดี 20*4	1	215	215
รวมทั้งหมด			10,279.50	

จากตารางที่ 3 เป็นผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะการทำความเย็นของของพัดลมตั้งพื้นที่งานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกที่ระดับความเร็วลม 3.76 เมตรต่อวินาที สามารถนำมาพิจารณาร่วมกับตารางที่ 4 และ 5 สำหรับการหาค่าต้นทุนการประยุกต์ใช้งานได้ ทั้งนี้ในการหาค่าพลังงานไฟฟ้าต่อหน่วย โดยวัดค่าพลังงานไฟฟ้าต่อหน่วยจากการวัดสถานะการทำงานแบบเต็มพิกัดของพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก โดยจะคิดค่าพลังงานไฟฟ้าในการใช้งานเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง ที่อัตราค่าไฟฟ้า ประเภทที่ 1 บ้านอยู่อาศัย

ตารางที่ 6: สรุปการหาค่าประสิทธิภาพในการทำความเย็นของพัดลมไอเย็น Hatari รุ่น HT-AC10R2 แบบพัดลมร่วมกับน้ำแข็ง

ระดับความเร็วลมออก	<i>COP</i> ค่าสัมประสิทธิ์ สมรรถนะ	<i>EER</i> อัตราส่วนประสิทธิภาพ ในการใช้พลังงาน
3.6	9.97	31.32
4.9	7.53	23.65
5.2	14.35	45.07
เฉลี่ย	10.61	33.34

ตารางที่ 7: สรุปการหาค่าประสิทธิภาพในการทำความเย็นของพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เพลเทียร์

ระดับความเร็วลมออก	<i>COP</i> ค่าสัมประสิทธิ์ สมรรถนะ	<i>EER</i> อัตราส่วนประสิทธิภาพ ในการใช้พลังงาน
3.76	0.41	1.30
4.73	0.20	0.62
6.4	0.44	1.37
เฉลี่ย	0.35	1.09

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 8: ระดับประสิทธิภาพในการทำความเย็น [มอก.1155-2557]

ระดับประสิทธิภาพ		EER
		อัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน
ระดับ 5	ดีมาก	10.6 ขึ้นไป
ระดับ 4	ดี	9.6 ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 10.6
ระดับ 3	ปานกลาง	8.6 ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 9.6
ระดับ 2	พอใช้	7.6 ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 8.6
ระดับ 1	ต่ำ	ต่ำกว่า 7.6

จากตารางที่ 6 เมื่อใส่ค่าพลังงานไฟฟ้าเป็นหน่วยของวัตต์ชั่วโมงเข้าไปในโปรแกรมการคำนวณค่าไฟฟ้าจะได้ค่าไฟฟ้าที่รวมกับค่าบริการ, ค่า Ft , และค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 % รวมเป็นเงินทั้งสิ้นที่จะต้องจ่ายเป็นเงิน 16.73 บาท ของพลังงานไฟฟ้าที่ใช้กับพัดลมไอเย็น ที่เปิดใช้งานเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมงต่อวัน แต่เนื่องจากการทำความเย็นร่วมกับน้ำแข็ง มีค่าเท่ากับ $16.73 + 728 = 744.73$ บาทต่อเดือน และจากตารางที่ 7 เมื่อใส่ค่าพลังงานไฟฟ้าเป็นหน่วยเข้าไปในโปรแกรมการคำนวณค่าไฟฟ้า จะได้ค่าไฟฟ้าที่รวมกับค่าบริการ, ค่า Ft , และค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 % รวมเป็นเงินทั้งสิ้นที่จะต้องจ่ายเป็นเงิน 206.08 บาท ของพลังงานไฟฟ้าที่ใช้กับพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก ที่เปิดใช้งานเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมงต่อวัน ทั้งนี้เปรียบเทียบกับประเมินสมรรถนะกับประสิทธิภาพในการทำความเย็นในตารางที่ 8

5. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากผลการทดสอบหาประสิทธิภาพในการทำความเย็นของอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริก จากขอบเขตที่ตั้งไว้คือ ลดอุณหภูมิด้านออกจากอุณหภูมิด้านเข้าให้ได้ 3 องศาเซลเซียส สามารถลดอุณหภูมิลงจากอุณหภูมิด้านเข้าเฉลี่ย 28.90 องศาเซลเซียส ลดลงได้ 2.69 องศาเซลเซียส ที่ระดับความเร็วลมด้านออก 3.76 เมตรต่อวินาที ซึ่งสรุปได้ว่าพัดลมตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกสามารถลดความเย็นได้ดีที่สุดในระดับความเร็วลม 3.76 เมตรต่อวินาที เนื่องจากเป็นความเร็วลมที่ช้าที่สุดทำให้อุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกมีเวลาในการผลิตความเย็นก่อนที่ลมจะพาความเย็นออกมามากกว่าตัวเครื่อง มีค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงานเฉลี่ยเท่ากับ 1.09 จากผลการทดสอบหาประสิทธิภาพในการทำความเย็นของพัดลมไอเย็น Hatari รุ่น HT-AC10R2 สามารถลดอุณหภูมิลงจากอุณหภูมิด้านเข้าเฉลี่ย 28.97 องศาเซลเซียส ลดลงได้ 2.57 องศาเซลเซียส ที่ระดับความเร็วลมด้านออก 3.6 เมตรต่อวินาที ซึ่งสรุปได้ว่าพัดลมไอเย็น Hatari รุ่น HT-AC10R2 สามารถลดความเย็นได้ดีที่สุดในระดับความเร็วลม 5.2 เมตรต่อวินาที มีค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะเฉลี่ยเท่ากับ 10.61 และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงานเฉลี่ยเท่ากับ 33.34 และมีค่าสัมประสิทธิ์สมรรถนะเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 และอัตราส่วนประสิทธิภาพในการใช้พลังงานเฉลี่ยเท่ากับ 1.09 ที่ราคาต้นทุนการสร้างเท่ากับ 10,279.5 บาท

เนื่องจากการทดสอบประสิทธิภาพของอุปกรณ์เทอร์โมอิเล็กทริกมีประสิทธิภาพในการทำความเย็นค่อนข้างต่ำ เมื่อการแลกเปลี่ยนอุณหภูมิไม่สูงมาก จึงไม่เหมาะกับการนำมาใช้กับงานที่ต้องการความเย็นจำนวนมาก จึงเหมาะสำหรับการให้ความเย็นกับชิ้นส่วน หรืออุปกรณ์ขนาดเล็กที่ต้องการความเย็นเฉพาะจุดนั้น ๆ

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณห้องปฏิบัติการหลักสูตรของวิศวกรรมไฟฟ้า(EP 36) ของสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก ที่ได้เอื้อเฟื้อสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆในการวิจัย

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

7. เอกสารอ้างอิง

- รายงานสถานการณ์พลังงานจังหวัดตาก. (2557). โครงการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์พลังงานระดับกลุ่มจังหวัดตามยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์
- กิตติศักดิ์ ชาวเวียงจันทร์ และคณะ. (2561). "ชุดการทำความเย็นแบบรวมสำหรับตู้ทำน้ำเย็นด้วยอุปกรณ์เพลเทียร์." ปริญญา นิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
- อิทธิพล พึ่งเมือง. (2559). "เครื่องควบแน่นน้ำโดยประยุกต์ใช้เพลเทียร์". วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- ณรงค์ สัจวารณที. (2552). "การศึกษาการผลิตไฟฟ้าด้วยเทอร์โมอิเล็กทริกโดยใช้ความร้อนจากเตาเศรษฐกิจ."โครงการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ งบประมาณแผ่นดิน.
- ธีรวิฑู จิตพรมมา และคณะ. (2521). "เริ่มต้นเรียนรู้และพัฒนาอุปกรณ์ Internet of Things (IoT) กับ NodeMCU"พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท อินโนเวตีฟ เอ็กเพอริเมนต์ จำกัด, 2521
- วรรณชน โภคัลวัฒน์. (2559). "ผลกระทบของการนำแมงกานีสไปแทนที่โครเมียมในสารประกอบเตลาฟอสไซด์ $CuCrO_2$ ที่ส่งผลต่อสภาพการนำความร้อน เพื่อประยุกต์เป็นวัสดุเทอร์โมอิเล็กทริก." วิทยานิพนธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ธัญรัตน์ ทองอ่อน. (2560). "ดิจิทัลโฮโลกราฟี เพื่อการวัดการขยายตัวเชิงความร้อนของวัสดุ." วิทยานิพนธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ประภาส สุวรรณเพชร. **เรียนรู้และลองเล่น Arduino เบื้องต้น.** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก
: <http://www.thephyllconnect.com/images/Arduino/KruPraphasArduinoBook.pdf> (20 กรกฎาคม 2562).
- บุญยภัทร ภูมิภาค. **เทอร์โมอิเล็กทริก.** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/powermut/phost-him/thexrmoxilekthrik>
- มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : เครื่องปรับอากาศสำหรับห้องแบบแยกส่วน มอก.1155-2557 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4666 (พ.ศ. 2558)

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอวอร์ด" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

The Evaluation of the Professional Experience Project (Internship) of the Students
Majoring in Early Childhood Education,
the Faculty of Education, Northern College, Tak Province

ไพรินทร์ บุหลัน¹, พวงพิศ เรืองศิริกุล² และศิริส ปรากฎวงษ์³
Pairin bulan¹, Pongpit ruangsiskul² and Siras prakodwong³

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก โดยประยุกต์ใช้รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 76 คน ครูพี่เลี้ยงจำนวน 106 คน และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยจำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึก แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

Abstract

The purposes of the research were to evaluate 1) the professional experience project (Internship) of the students majoring in Early Childhood Education, the Faculty of Education, Northern College, Tak Province based on CIPP model, and 2) the satisfaction of students majoring in Early Childhood Education on the professional experience project (Internship). The population of the research was 76 school administrators, 106 teacher tutors, and 106 students majoring in Early Childhood Education. The research instruments were case record forms and questionnaires. The collected data were analyzed by percentage, arithmetic mean, and standard deviation. The findings of the research indicated that;

1. On the whole, the evaluation results of the professional experience project (Internship) of the students majoring in Early Childhood Education, the Faculty of Education, Northern College, Tak Province

¹ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email:education@northern.ac.th T. 0807362358

² อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

seemed to be at the high level. When each side was considered based on arithmetic means arranged in descending order, it was found that all sides were at the high level; that is, context, input, process, and output respectively.

2. On the whole, the satisfaction of students majoring in Early Childhood Education on the professional experience project (Internship) seemed to be at the high level.

Keywords: Evaluation of the Project, Professional Experience (Internship)

บทนำ

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้วิชาชีพครู งานครูเป็นงานอาชีพเฉพาะและเป็นวิชาชีพชั้นสูง นักศึกษาควรจะได้ฝึกงานในหน้าที่ครูอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและจริงจังเพื่อหาประสบการณ์และเกิดทักษะในวิชาชีพอย่างแท้จริง ดังนั้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มีการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ประกอบด้วย การสังเกตในสถานศึกษาและการทดลองสอนในชั้นเรียน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาปฐมวัย ประกอบด้วย การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโดยอิสระควบคู่กับการนิเทศ การบูรณาการความรู้ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรม เทคนิค และยุทธวิธีการเรียนรู้ในวิชาการศึกษาปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผู้เรียน การจัดทำบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียน การจัดการกิจกรรมทางวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติงานครูและ การสัมมนาทางการศึกษา

งานและลักษณะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ กำหนดโดยเน้นงานที่นักศึกษาครูต้องปฏิบัติจริง และเสริมสร้างสมรรถภาพของนักศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อให้นักศึกษาพร้อมที่จะเป็นผู้เริ่มต้นวิชาชีพครูที่ดี คือ มีสมรรถภาพทางด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทั้งในเนื้อหาที่ใช้สอนตามหลักสูตรและความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีสมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การจัดการชั้นเรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก โดยประยุกต์ใช้รูปแบบจำลองซีป (CIPP Model)
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. รูปแบบจำลองซีป (CIPP Model)
2. โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา
3. ความพึงพอใจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก รุ่น 1 ปีการศึกษา 2562 ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก โดยประยุกต์ใช้รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยใช้กลุ่มประชากรประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 79 คน ครูพี่เลี้ยงจำนวน 106 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จำนวน 106 คน ประกอบด้วยนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอเมือง 11 คน อำเภอแม่สอด 6 คน อำเภอแม่ละมาต 2 คน อำเภอท่าสองยาง 6 คน อำเภอพบพระ 2 คน อำเภอบ้านตาก 5 คน อำเภอสามเงา 4 คน อำเภอวังเจ้า 5 คน, นักศึกษาฝึกประสบการณ์ในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ อำเภอเมือง 1 คน อำเภอคลองขลุง 1 คน, นักศึกษาฝึกประสบการณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ อำเภออมก๋อย 6 คน อำเภอจอมทอง 1 คน, และนักศึกษาฝึกประสบการณ์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ อำเภอเมือง 9 คน อำเภอแม่ลาน้อย 8 คน อำเภอแม่สะเรียง 11 คน อำเภอขุนยวม 10 คน อำเภอปาย 1 คน อำเภอปางมะผ้า 7 คน และอำเภอสบเมย 11 คน เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการคือ แผนการจัดการเรียนรู้ โครงการ/กิจกรรม และแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ $\bar{X}$ และ S.D.

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์ ทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$ และ S.D. = 0.54) ด้านกระบวนการ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$ และ S.D. = 0.54) ด้านผลผลิต ได้แก่ ผู้เรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$ และ S.D. = 0.54) ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$ และ S.D. = 0.83) ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$ และ S.D. = 0.83)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินการตามโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก มีความพร้อมในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นระบบเป็นขั้นตอน ส่งผลต่อด้านผลผลิตของโครงการที่ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ 1. ด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะคณะศึกษาศาสตร์ดำเนินงานตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ในเรื่อง ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ในการพัฒนาในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความรู้และทักษะทางวิชาการให้นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะคณะศึกษาศาสตร์ได้มีการวางแผนงาน การรับผิดชอบในงานแต่ละด้านให้ตรงกับความต้องการและความสามารถจึงมีผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลการจัดกิจกรรมที่ดี 3. ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะคณะศึกษาศาสตร์ได้จัดทำโครงการและปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน 4. ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นอัจฉริยะ" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ทั้งนี้เพราะนักศึกษาสามารถนำทักษะทางงานวิชาการไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมของ โรงเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ ความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

คณะศึกษาศาสตร์. (2562). หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2562. ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.

มนสิข สิริสมบุญ (2550). ระเบียบวิธีวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำราญ มีแจ้ง. (2558). การประเมินโครงการทางการศึกษา : ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2554). การวัดและประเมินผลการศึกษา เล่ม 2. นนทบุรี: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

การประเมินโครงการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ
วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C)

The Evaluation of the Training Project for General Information Course,
Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course,
and Basic Unit Leader Training Course

สมิตรา ชาตานันท์¹, ชวนชม เครือเขียว², จินตามณี เลิศมโนกุล³ และนิลเนตร พรหมเส⁴
Sumitra chatanan¹, Chuanchom khruetakhao², Chindamanee lesmanokul³ and Ninnate promsade⁴

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ดำเนินในระหว่าง วันที่ 16-19 ตุลาคม พ.ศ.2561 และวันที่ 14-17 พฤศจิกายน พ.ศ.2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ เนตรนารี และสามารถจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง 2) ประเมินนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่ต้องการมีวุฒิทางลูกเสือได้นำขบวนการ วิธีการวางแผน ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมลูกเสือในแนวทางการคุณธรรมนำความรู้สู่สังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ประเมินนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) โดยใช้กลุ่มประชากรประกอบด้วยนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เข้าร่วมการฝึกอบรมฯ จำนวน 73 คน จัดฝึกอบรมฯ วันที่ 16-19 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และวันที่ 14-17 พฤศจิกายน พ.ศ.2561 เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการคือ แบบบันทึกและแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ร้อยละ, $\bar{X}$ และ S.D.

ผลการประเมินโครงการในแต่ละด้านดังนี้

1. การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ด้านสภาพแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$ และ S.D. = 0.78)
2. การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ด้านปัจจัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$ และ S.D. = 0.81)
3. การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$ และ S.D. = 0.80)
4. จำนวนนักศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือเนตรนารี และสามารถจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 100
5. จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมแสดงออกได้ถึงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักชาติไทยและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ พัฒนาให้เป็นไปตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวนทั้งสิ้น 73 คน คิดเป็นร้อยละ 100
6. ความพึงพอใจของนักศึกษาเข้าร่วมการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$ และ S.D. = 0.76)

คำสำคัญ: การประเมินโครงการฝึกอบรม, วิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ, วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง

¹ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email:education@northern.ac.th T. 0807362358

² อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประเมินผลโครงการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

Abstract

The evaluation of the training project for General Information Course, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course, and Basic Unit Leader Training Course was carried out from 16 to 19 October, 2018, and from 14 to 17 November, 2018. The purposes of the research were to evaluate 1) the knowledge and understandings of the learning process in the training course for scouts of the students majoring in Early Childhood Education and the ability to properly carry out Scout activities in the school, 2) the ability of the students majoring in Early Childhood Education who passed the basic unit leader training course to apply the process and planning methods to scout activities based on moral guidelines for bringing knowledge to Thai society effectively, and 3) the satisfaction of students majoring in Early Childhood Education on the training project for General Information Course, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course, and Basic Unit Leader Training Course (B.T.C.). The population of the research was 73 students majoring in Early Childhood Education who attended the training project. The training project was carried out from 16 to 19 October, 2018, and from 14 to 17 November, 2018. The research instruments were case record forms and questionnaires. The collected data were analyzed by percentage, arithmetic mean, and standard deviation.

The evaluation results of the training project in each aspect were as follows:

1. On the whole, the training project for General Information Course, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course, and Basic Unit Leader Training Course (B.T.C.) in the aspect of environment seemed to be at the high level ($\bar{x} = 3.93$ and S.D. = 0.78).
2. On the whole, the training project for General Information Course, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course, and Basic Unit Leader Training Course (B.T.C.) in the aspect of factors seemed to be at the high level ($\bar{x} = 3.72$ and S.D. = 0.81).
3. On the whole, the training project for General Information Course, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course, and Basic Unit Leader Training Course (B.T.C.) in the aspect of processes seemed to be at the high level ($\bar{x} = 3.84$ and S.D. = 0.80).
4. In terms of the knowledge and understandings of the learning process in the training course for scouts of the students majoring in Early Childhood Education and the ability to properly carry out scout activities in the school, it was found that 73 students had knowledge and understandings of the learning process in the training course for scouts and the ability to properly carry out scout activities in the school (100%).
5. The students who participated in the training project expressing gratitude, establishment of Thainess, loving the nation and being good Thai citizens according to the royal wish of King Rama VI consisted of 73 students (100%).
6. On the whole, the satisfaction of students majoring in Early Childhood Education on the training project for General Information Course, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course, and Basic Unit Leader Training Course (B.T.C.) seemed to be at the high level ($\bar{x} = 4.17$ and S.D. = 0.76).

Keywords: Evaluation of the Training Project, Senior Basic Unit Leader Training Course, Cup Basic Unit Leader Training Course

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือชั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) มีความสำคัญช่วยให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ เนตรนารี และสามารถจัดการกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง เป็นแนวทางในการนำขบวนการวิธีการวางแผน ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมลูกเสือในแนวทางคุณธรรมนำความรู้สู่สังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจการลูกเสือเป็นกระบวนการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และมุ่งเน้นให้เยาวชนเป็นผู้นำตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เป็นการพัฒนาเยาวชนให้รู้จักช่วยตนเองพร้อมทั้งพัฒนาให้เป็นผู้รอบรู้ และใฝ่หาประสบการณ์เสริมสร้างศักยภาพในทางวิชาการ ส่งเสริม ความถนัดเฉพาะตัวสู่ความเป็นเลิศ

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีความต้องการพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จำนวน 73 คนให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ เนตรนารี เพื่อนำขบวนการ วิธีการวางแผน ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ เนตรนารี และสามารถจัดการกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อประเมินนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ต้องการมีวุฒิทางลูกเสือได้นำขบวนการ วิธีการวางแผน ประยุกต์ใช้ในกิจกรรมลูกเสือในแนวทางคุณธรรมนำความรู้สู่สังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อประเมินนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์มีความพึงพอใจในการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือชั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C)
2. โครงการฝึกอบรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือชั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ดำเนินในระหว่าง วันที่ 16-19 ตุลาคม พ.ศ.2561 และวันที่ 14-17 พฤศจิกายน พ.ศ.2561 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จำนวน 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือชั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) มีจำนวน 1 ฉบับ ดังนี้

แบบประเมินโครงการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือชั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) มี 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context) เกี่ยวกับ หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการ และการเตรียมการดำเนินโครงการ จำนวน 5 ข้อ
2. การประเมินด้านปัจจัย (Input) เกี่ยวกับ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และงบประมาณ จำนวน 6 ข้อ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) เกี่ยวกับ การดำเนินงาน กิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการ การนิเทศ ติดตามผลและการประเมินผล จำนวน 8 ข้อ
4. การประเมินด้านผลผลิต (Product) เกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานโครงการ และคุณภาพนักศึกษาจำนวน 35 ข้อ

การวิเคราะห์ผลการประเมินโครงการ

วิเคราะห์ผลการประเมินโครงการ โดยใช้ ร้อยละ, $\bar{X}$, S.D. และเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ด้านสภาพแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$ และ S.D. = 0.78)
2. การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ด้านปัจจัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$ และ S.D. = 0.81)
3. การฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$ และ S.D. = 0.80)
4. จำนวนนักศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือเนตรนารี และสามารถจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 100
5. จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมแสดงออกได้ถึงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักชาติไทยและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ พัฒนาให้เป็นไปตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวนทั้งสิ้น 73 คน คิดเป็นร้อยละ 100
6. ความพึงพอใจของนักศึกษาเข้าร่วมการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$ และ S.D. = 0.76)

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายการประเมินโครงการฝึกอบรมบุคลากรทางลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไปและวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C) ดำเนินตามรูปแบบการประเมินทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินมีความเชื่อมั่นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ การดำเนินงาน มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงาน การศึกษาความต้องการของบุคลากรที่ร่วมดำเนินโครงการ โดยประสานกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด วางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาให้ตรงตามสภาพที่แท้จริงมากที่สุด ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดในการวางแผนของอุทัย บุญประเสริฐ ที่กล่าวว่า ถ้าหน่วยงานใดมีการวางแผน โดยวางแผนเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ มีแผนงานที่ดี ตั้งแต่ต้น การปฏิบัติงานตามแผนย่อมมีประสิทธิภาพสูง นอกจากนั้นการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามขั้นตอนโดยละเอียด การดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนดทุกขั้นตอน และทุกกิจกรรม ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ โดยเฉพาะการนิเทศ ติดตามกำกับ และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภิญญา สาร โดยให้ทรรศนะถึงวิธีให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานว่า การเอาใจใส่ดูแลผู้ปฏิบัติงาน เป็นการให้ขวัญและกำลังใจอย่างหนึ่ง สำหรับการประเมินโครงการนับเป็นส่วนสำคัญยิ่งอีกส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ร่วมดำเนินโครงการทราบผลสำเร็จของการดำเนินงาน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ กล่าวไว้ในบทนำของรวมบทความทางการประเมินโครงการว่า การบริหารโครงการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง การปกครองก็ตามจะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการ(Project evaluation) ที่เป็นระบบ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

คือ ผลจากการประเมินโครงการได้ทันทั้งที่และเมื่อได้ดำเนินโครงการไปแล้ว ย่อมต้องการทราบว่าโครงการนั้นได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด คู่กับทุนและแรงงานที่ลงทุนไปหรือไม่ และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) กล่าวว่า การดำเนินงานควรจะมีการประชุมประเมินผลและรายงานผล เพื่อจะได้ทราบว่า การดำเนินงานทุกขั้นตอน ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ และจะต้องนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ปฏิรูปการศึกษา 8 คุณธรรมพื้นฐาน แหล่งที่มา <http://www.moe.go.th> (23 พฤศจิกายน 2562).
<https://www.gotoknow.org/posts/258426>
http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=9097

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอการค้าไทย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อคุณภาพ ด้วยสมุนไพไทย "

ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ หลักสูตรปริญญาตรี

A Development Web-Based and Efficiency Validation of Instruction on Web Subject of
object-oriented programming. Of bachelor degree

โยธิน เทพบุญ¹, นิธิมา นูหลง²
Yothin Thepboon, Nitima Noolhong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุหลักสูตรปริญญาตรี และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กับการเรียนการสอนแบบปกติ จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามที่เรียนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ในภาคภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียน มีค่าเท่ากับ 81.11/80.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสมมติฐานการวิจัย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังจากได้รับการเรียนการสอน ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า บทเรียนดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน หรือใช้ในการสอนเสริมในรายวิชา การเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต , การเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ

ABSTRACT

The purpose of this research were to develop a WBI, efficiency validation, and to find student's achievement on Object Oriented Programming Subject. The tools for this research were WBI on Object Oriented Programming Subject that consisted of contents, pretest, and posttest. The sample for this research were 30 students in the field of Business Computer. The research procedure started with the sampling group used the WBI. Before learning, the pretest was tested and then after studying, they did the posttest. The scores were analyzed by the statistics. The research result revealed that the developed WBI on Object Oriented Programming Subject reached the effectiveness of 81.11/80.10 when comparing the pretest scores and posttest scores with t-test, it was found that the student's achievement after using the developed WBI was higher than before studying at the statistical significant of .05 level, In conclusion, it can be used the developed WBI for instruction properly.

Keywords: WBI, courseware, Database Management System

¹ ว่าที่ร้อยโท, สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Email: yothin.thepboon@gmail.com

² ดร., คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิร์นวิจัย" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมากโดยเฉพาะการนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาสถาบันการศึกษาต่างๆจึงได้นำเทคโนโลยีดังกล่าวเข้ามาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นเป็นระบบจัดการการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนที่พัฒนาขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และส่งผ่านไปให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้อินเทอร์เน็ตนั้น ถือว่าเป็น เครื่องมือที่สามารถทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามสถานที่และเวลาที่ผู้เรียนต้องการได้ วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรปริญญาบัณฑิตสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม โดยวิชาดังกล่าวเป็นวิชาชีพบังคับ ที่นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียน ความสำคัญของวิชานี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิด หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น คุณสมบัติและการควบคุมทิศทางการทำงานของโปรแกรม การออกแบบโปรแกรมย่อย การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น โครงสร้างข้อมูลเบื้องต้น การเขียนโปรแกรมกับฐานข้อมูล การเขียนโปรแกรม OOP ภาคปฏิบัติ ออกแบบและสร้างโปรแกรมระบบงานโดยใช้กรณีตัวอย่างทางธุรกิจ เพื่อทดลองสร้าง บันทึก แก้ไข ข้อมูลในฐานข้อมูล ด้วยภาษา Visual Basic.net การสอนในรายวิชานี้ มีทั้ง ทฤษฎีแลปฏิบัติผู้เรียนต้องสามารถคิดวิเคราะห์และออกแบบโปรแกรม ได้ อีกทั้งสามารถใช้ซึ่ง นักศึกษาบางรายยังมีปัญหาเรื่องของเวลา อีกทั้งบางรายเรียนตามเนื้อหาไม่ทัน จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอน และ เป็น แนวทางให้ผู้สอนในวิชาอื่นๆ ได้พัฒนาบทเรียนให้มีประสิทธิภาพและใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่2 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ปีการศึกษาที่ 2/2561
กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกห้องเรียนมา 2 ห้อง มีจำนวนนักศึกษา 10 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบปกติ และกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือ

ตัวแปรอิสระ คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ตัวแปรตาม คือ

1. คุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ
2. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจำแนกเป็นผลการทดสอบก่อนเรียน ผลการทดสอบท้ายบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทยา" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. แบบประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยวิเคราะห์จากลักษณะรายวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ โดยศึกษาจากหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ 2554 กำหนดจุดประสงค์ วิเคราะห์เนื้อหา ออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ

การสร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และหัวข้อการประเมิน สร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคการผลิตสื่อ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ นำแบบประเมินคุณภาพบทเรียน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคการผลิตสื่อ ใช้ทำการประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในครั้งนี้ ได้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จากนั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม พ.ศ 2554 จากนั้น สร้างแบบทดสอบปรนัย 4 เลือก จำนวน 60ข้อ และสามารถนำมาใช้จริงได้ 25 ข้อโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จากนั้นหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับการสร้างบทเรียนเป็นผู้ตรวจพิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตรในการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (index of consistency :IOC) (ลิวัน และอังคณา, 2539: 197)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ IOC พบว่ามีค่าระหว่าง 0.50-1.00 สามารถนำไปทดลองใช้ได้ จากนั้นข้อสอบที่มีค่า $IOC < 0.5$ ตัดทิ้ง คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า $IOC \geq 0.5$ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปีที่ 4 สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ได้เรียนรายวิชานี้มาแล้วจำนวน 20 คน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย(p) และค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบ ได้คัดเลือกไว้ 25 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย(P) ระหว่าง 0.2-0.8 และค่าอำนาจจำแนก(r)มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ-วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของข้อสอบ 25 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด เท่ากับ 0.66

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม โดยแบ่งขั้นตอนดังนี้

6.1 นัดหมายกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความเรียบร้อยของห้องเรียน อุปกรณ์ และโปรแกรมที่ใช้ในการทดลอง

6.2 ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าสู่บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

6.3 แนะนำขั้นตอนการเรียนด้วยบทเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

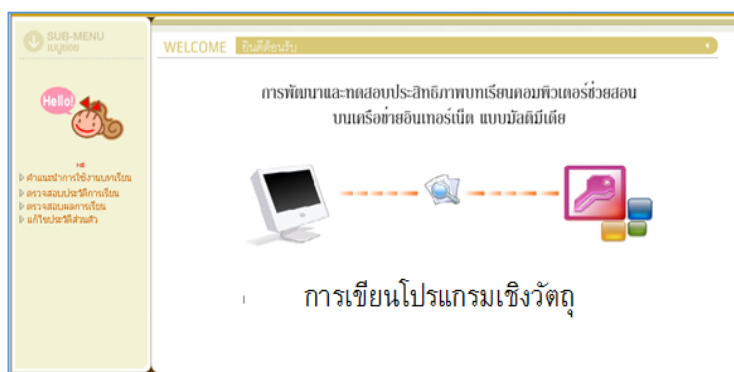
- 6.3.1 ให้กลุ่มตัวอย่างลงทะเบียน เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 6.3.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถทราบคะแนนได้ทันทีและบทเรียนจะบันทึกคะแนนไว้
- 6.3.3 เรียนตามเนื้อหาที่ได้ จัดเรียน ตามลำดับหัวข้อ เมื่อเรียนเสร็จในแต่ละหัวข้อ จะมีแบบทดสอบท้ายหัวข้อนั้นๆ โดยกลุ่มตัวอย่างจะทราบผลคะแนนทันที
- 6.3.4 เมื่อเรียนครบทุกหัวข้อแล้ว จะมีแบบทดสอบหลังเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบและทราบผลคะแนนทันที

ผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

ผลของการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยผู้วิจัยได้พัฒนาจากโปรแกรม Adobe Macromedia Dreamweaver CS4 และฐานข้อมูล MySQL ภาษาคอมพิวเตอร์ที่ใช้คือ PHP ร่วมกับ HTML

รูปที่ 1.1 หน้าแรกของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นักศึกษาต้อง Login เพื่อเข้าสู่ระบบ

รูปที่ 1.2 หน้าแรกของบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ผลวิเคราะห์คุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เมื่อทำการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเรียบร้อยแล้วได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคการผลิตสื่อ เพื่อประเมินคุณภาพของบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1.1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพ และลำดับที่คุณภาพ ด้านเนื้อหา แบ่งเป็น 2 ด้านดังนี้

ข้อความคำถามความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์	4.33	0.58	ดี
1.2**ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์	4.33	0.58	ดี
1.3**ปริมาณเนื้อหาในแต่ละบทเรียน	4.33	0.58	ดี
1.4 ความถูกต้องของเนื้อหา	4.33	0.58	ดี
1.5 ลำดับความยาก-ง่ายในการนำเสนอเนื้อหา	4.00	1.00	ดี
1.6 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.00	1.00	ดี
1.7 ความเหมาะสมระหว่างเนื้อหากับระดับผู้เรียน	4.33	0.58	ดี
1.8 ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง	4.33	0.58	ดี
1.9 ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหาโดยภาพรวม	4.33	0.58	ดี
1.10 วิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยภาพรวม	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหา	4.26	0.45	ดี
2. ด้านแบบทดสอบและการประเมินผล			
2.2 ความสอดคล้องของแบบทดสอบกับเนื้อหา	4.00	0.00	ดี
2.3 ความสอดคล้องกันระหว่างแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์	4.00	0.00	ดี
2.4 ความเหมาะสมของจำนวนแบบทดสอบแต่ละบทเรียน	4.00	0.00	ดี
2.5 ปริมาณเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ยด้านแบบทดสอบและการประเมินผล	4.13	0.23	ดี

ตารางที่ 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพและลำดับที่ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

ข้อความคำถามความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
1. ด้านการออกแบบ			
1.1 การออกแบบส่วนประกอบของหน้าจอภาพ	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 ความเหมาะสมของการใช้สีและขนาดของภาพ	4.67	0.58	ดีมาก
1.3 ความเหมาะสมของการใช้ตัวอักษร	4.67	0.58	ดีมาก
1.4 เทคนิคการนำเสนอข้อมูลแต่ละส่วน	4.67	0.58	ดีมาก
1.5 ความน่าสนใจของหน้าจอภาพ	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ยด้านการออกแบบ	4.67	0.26	ดีมาก
2. ด้านการจัดการบทเรียน			
2.1 การลงทะเบียนเรียน	5.00	0.00	ดีมาก
2.2 เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาให้แก่ผู้เรียนในแต่ละส่วน	4.67	0.58	ดี
2.3 การลำดับเนื้อหาให้ผู้เรียน	4.67	0.58	ดีมาก
2.4 การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับบทเรียน	4.67	0.58	ดี
2.5 การบริหารจัดการข้อมูลผู้เรียนและผู้สอน	4.33	0.58	ดี

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทคโนวิทย์" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1.2 (ต่อ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพและลำดับที่ด้านเทคนิคการผลิตสื่อ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.6 ความเหมาะสมของการจัดการบทเรียนโดยภาพรวม	5.00	0.00	ดี
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการบทเรียน	4.39	0.25	ดี
ข้อคำถามความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย
3. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน			
3.1**บริการแหล่งค้นคว้าความรู้ด้านวิชาการและอื่น ๆ	4.67	0.58	ดีมาก
3.2 บริการดาวน์โหลดเอกสารประกอบการเรียน	4.00	0.00	ดี
3.3**การติดต่อสื่อสารผ่านกระดานถาม-ตอบ(Web board)	4.33	0.58	ดี
3.4**การใช้โปรแกรมเข้าใจง่าย และมีประสิทธิภาพ	4.67	0.58	ดีมาก
เฉลี่ยด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.42	0.14	ดี

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาเป็นนักศึกษาทั้งหมด 10 คน ได้ทำการวัดการเรียนรู้จากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแต่ละบทเรียน และวัดความรู้จากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด พบว่า บทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.11/80.10

ตารางที่ 1.3 ผลคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน

เนื้อหา	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
บทที่ 1	30	5	4.20	0.41	84.00
บทที่ 2	30	5	3.93	0.37	78.67
บทที่ 3	30	10	8.20	0.70	83.00
บทที่ 4	30	15	11.97	1.30	79.78
บทที่ 5	30	10	8.10	0.48	81.00
รวม	-	45	36.50	0.39	81.11

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียน

ตารางที่ 1.4 ผลคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จำนวนคน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
30	32	25.63	0.98	80.10

ตารางที่ 1.5 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

คะแนน	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
แบบทดสอบท้ายบทเรียน(E1)	30	45	36.50	0.39	81.11
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E2)	30	32	25.63	0.98	80.10

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กับวิธีการเรียนแบบปกติ ได้จากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน โดยการทดสอบค่า t-test for Independent Sample ผลปรากฏดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดพระเกียรติ" ครั้งที่ 6

" นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ตารางที่ 1.6 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนที่ เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น กับวิธีการเรียนแบบปกติ

วิธีการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	30	25.63	1.03	4.652	0.000
การเรียนแบบปกติ	30	22.83	3.13		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ,df = 30+30-2

อภิปรายผลการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้คุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ย 4.26 ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาบทเรียนผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาบทเรียน โดยการศึกษาเนื้อหาบทเรียนตลอดเรื่องแล้วทำการวิเคราะห์ออกเป็นหน่วยย่อย และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จึงทำให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในเรื่องของคุณภาพด้านเทคนิคการผลิตสื่อการสอนอยู่ในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.39 เนื่องจากการพัฒนาบทเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการออกแบบบทเรียนตามหลักการออกแบบสื่อการเรียนการสอน ทำให้การนำเสนอบทเรียนมีความเหมาะสม ไม่ว่าจะมีส่วนการใช้สี การใช้ตัวอักษร และการนำภาพกราฟิกมาประกอบได้อย่างเหมาะสม เป็นกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนแต่ละบทเรียน (E1) และมีคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพื่อประเมินผลหลังเรียน (E2) มีค่า 81.11/80.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ทั้งนี้เป็นเพราะบทเรียนที่พัฒนาขึ้น ได้จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หน่วย และบทเรียนได้นำเสนอสร้างการตัดสินใจให้ผู้เรียนได้กระทำกับเหตุการณ์จริง และได้เข้าร่วมตัดสินใจอย่างเป็นลำดับขั้น โดยคอมพิวเตอร์สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับโปรแกรมที่ออกแบบได้เป็นอย่างดี (ปรัชญนันท์, 2543:47-58) สอดคล้องกับมณฑชัย (2545 : 46) ได้กล่าวไว้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์มีประโยชน์มากกว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทอื่นๆ ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านแรงจูงใจ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์สามารถสร้างจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้ดี เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำแทนการอ่านข้อความจากจอภาพ
2. ด้านการถ่ายโยงการเรียนรู้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและทดลองในเงื่อนไขและสถานการณ์ต่างๆทำให้เกิดการถ่ายโยงทักษะการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
3. ด้านประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบจำลองสถานการณ์มีประสิทธิภาพในการเรียนดีกว่า โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ต่อภายหลัง

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนอินเทอร์เน็ตที่สร้างขึ้น มีการนำเสนอเป็นแบบสถานการณ์จำลอง ประกอบกับข้อความ รูปภาพ รูปแบบการนำเสนอเฟรมเนื้อหาที่แปลกใหม่ ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุติธรรม ประมยะ ได้เสนองานวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลองบนอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ 1 หลักสูตรสถาบันราชภัฏวชิรวิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2549 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าการเรียนด้วยวิธีปกติที่ระดับ .05

การประชุมวิชาการระดับชาติ "หอพักเทิดทูนวีรชน" ครั้งที่ 6 " นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย "

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ทราบถึงเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเนื้อหาวิชาและระดับของผู้เรียน
2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ระหว่างการเรียนการสอนแบบปกติและการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

กิตติกรรมประกาศ

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารของสถาบันฯ ที่ให้การสนับสนุน พร้อมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน เป็นอย่างสูงที่ อีกทั้งเพื่อนคณาจารย์ของคณะบริหารธุรกิจ ที่ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ปัญหาต่างจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ยุทธธรรม ปรมะ. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลองบนอินเทอร์เน็ต วิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 1. หลักสูตรสถาบันราชภัฏ วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2546.
- วิศัลยา ทองทับ. การพัฒนา WBI แบบทบทวนร่วมกับ โปรแกรมตรวจสอบการเขียน DFD วิชาการวิเคราะห์และออกแบบระบบ. ปัญหาพิเศษครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2552.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : สวีริยาสาส์น , 2538.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. บทความตีพิมพ์ในวารสารวิทยบริการ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2-3 พฤษภาคม 2547. : 1-16
- วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พ.ย. 2542-มี.ค.2543). : 47-48.
- มนต์ชัย เทียนทอง. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียสำหรับฝึกอบรมครู-อาจารย์ และนักฝึกอบรมเรื่องการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2545.

“ นวัตกรรมเพื่อสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย ”

www.northern.ac.th

E-Mail : Research.northern@gmail.com

Facebook : Northern NTC

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

888 หมู่ 2 ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000

โทร.055-517488